

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
11 D
1

SANCTA TRINITAS VNVS DEVS MISERERE NOBIS

¶ Mariale Busti.

¶ Mariale eximij viri Bernardini de Busti ordinis seraphici Francisci: de singulis festiuitatibus beate virginis per modum sermonū tractans: omni theologia copiosum deniqꝫ vtriusqꝫ iuris authoritatibus applicatis: et arte humanitatis refertū: in omnibus allegationibus promptissimum.

¶ Beatissimo atqȝ felicissimo in xpo patri ac dño: do. Alexandro. vj. sedis apostolice põtifici maximo: frater Bernardin⁹ de Busti ordinis minoꝝ minim⁹. humilem ac debitam cõmendationem.

Licet ꝓpter summi apostolatus monarchiã beatissime pater: roman⁹ põtifex pater patrũ merito nuncupetur: vt inqt Joãnes mona. in. ca. si eo tempore. de electionibus. lib. vj. ⁊ Bal. in. c. j. de his que feu. da. pos. in vsi. feud. et dñs Cardi. in ꝓemio. vj. Et ideo nõ solũ inferioris dignitatis principibus: sed etiã regib⁹ ac imperatorib⁹: ceterisqȝ christicolis olbus, scribens eos filios appellat exceptis episcopis ⁊ superioris dignitatis põtificibus qui ei⁹ ⁊ fratres dicunt. c. ꝙ graui. de cri. fal. Ex quo colligit ꝙ ipse est pater omniũ quos filios appellat. vt in proemio decretalium. vj. et clementinarũ. ⁊ in clementi. j. in. §. dudum. de iureiur. et in clemen. ij. §. sane. de re iudi. vbi Sicilie regem suum nominat filiũ. Unde ⁊ imperator eius dicitur filius. c. si imperator. xcvj. distin. Tamen hic generalis pater omniũ: specialiter dicitur ⁊ est fratrum minorum pater: vt habet in. c. exijt qui seminat. §. ad hec. de verb. signi. lib. vj. Huius autem specialis paternitatis ratio est. Quia lȝ christiani omnes romani pontificis obedientie generaliter sint subiecti. c. nulli. dist. xix. et. c. si decreta. xxj. dist. et. c. si quis ex sacerdotibus. di. lxxix. et. xciij. dist. in prin. ⁊. ij. q. iij. c. j. et. xxv. q. j. c. generali. ⁊ in extrauagãti Bonifacij. viij. que incipit. Unam bonam. tamen ipsi fratres minoris pedibus sancte romane ecclesie vltra generalẽ obligationẽ ex regule sue professione, particulariter subijciũtur. clemen. exiui de paradiso. §. j. de verbo. signifi. Quapropter cũ me dei filius de terra mundiali multis procellosis fluctibus agitata eradicatum: in horum voluptatis quem ipse fecit transplãtare dignatus sit. Qui hortulus est fratrum minorum sancta religio: vt dicitur in dicta clemen. exiui de paradiso. §. j. de verb. signifi. Hinc est ꝙ sciens me hoc in loco spiritualiũ deliciarũ constitutum vt operer et custodiã illum sicut de paradiso voluptatis primo homini dixit deus Gen. ij. Simul ⁊ ꝯsiderans ꝙ seruus negligens ⁊ accidiosus qui acceptum talentum abscondit in terra: a suo fuit domino condemnatus. Matth. xxv. Ne ociovacarem: quo mediãte antiquus hostis miseras capit animas. c. nisi cum pridem. §. verum. de renun. Collegi in hoc amenissimo viridario diuersorum florum fragrantium multitudinẽ copiosam: quibus gloriose regine celi pulcherrima valet corona fabricari. Quia vero filius in patria potestate consistens: quicquid ex paternis bonis acquirit: acqrit patri. l. cum oportet. C. de bonis que libe. et insti. per quas perso. no. acqui. §. j. Cũqȝ rerum omniũ que in nostra sunt religione dominiũ ad romanã spectet ecclesiaȝ. Cuius proprieta ti quicquid frater minor acquirit applicatur: sicut acqritur per filium patri: et per seruum domino: vt dicitur in dicto capi. exijt qui seminat. §. ad hec. de verbo. sig. libro. vj. Ideo beatitudini vestre cuius indignus sum filius ⁊ seruus destinãda censui que ad honorẽ intemerate virginis Marie in hoc dei hortulo odorifera lilia decerpsi: atqȝ i hoc opere collocaui. Rogans eiusdẽ beatitudinis vestre celsitudinem: vt pro sua solita erga seruulos suos beniuolẽtia: lubenti animo pauperculi filij sui munusculũ suscipere dignetur. Atqȝ purissime matris dei immaculatã conceptionem ab omnib⁹ christicolis iubeat inuiolabiliter festinari: vt benedictus, eius filius in presenti seculo prosperitatẽ ex pacem. In alio vero felicitatem et gloriam illi conferat sempiternam.

In nomine domini nostri Jesu christi incipit registrum Sermonarij de excellentijs gloriose virginis Marie: quod Mariale appellatur: atqȝ editum fuit per fratrem Bernardinũ de Busti ordinis minorum obseruantie predicatorem. Quod quidem deuotissimũ opus quasi ponens in capite ipsius benedicte virginis coronam stellarum duodecim: de qua habetur Apoca. xij. in duodecim diuiditur partes principales: quarum singule particulari nomine appellantur.

In prima quidem parte agitur de purissima illibate matris dei cõceptione. Et hec nouem continens sermones: perpetuum silentiũ nuncupatur.

In secunda tractatur ipsius sacratissime virginis natiuitate siue originatione. et hec quinque habet sermones: et liber vite intitulatur.

In tertia de eiusdem nominatione: que in sex diuidit sermones: et mare magnum beate virginis dicitur.

In quarta de ipsius vita: virtutibus ⁊ conuersatione. et ista duodecim sermones continens viridarium regine celi appellatur.

In quinta de eius annunciatione ⁊ incarnatione verbi ex ea: et hec similiter duodecim est distincta sermonibus: et gaudium mundi nominatur.

In sexta de eiusdẽ visitatione: et ista duo=

dus pulchris decorata sermonibus:canticum virginale appellanda videtur.

In septima de sua parturitione.⁊ hec q̄nq3 habet sermones.⁊ fluuius infinite dulcedinis nō immerito vocabitur.

In octaua de ipsius purificatione.⁊ filij sui in templo presentatione.⁊ ista duobus ornata sermonibus sancti sanctoꝝ dedicatio cōgrue dicetur.

In nona de eius assimilatione.s.q̄bus reb⁹ in sacra scriptura assimilat̄.⁊ hec q̄tuor ↄtinēs sermones:paradisus voluptatis siue hort⁹ deliciarū dici merebit̄.

In decima de eius passione.s.gaudij ⁊ meroris.⁊ hec duos deuotos cōprehendēs sermones:a meliori ⁊ digniori ꝑticula exaltatio matris dei denominabitur.

In vndecima de eiusdem assumptione que angelis gaudētibus facta ē.⁊ ista duobus partita sermonibus:angelica iubilatio intitulāda censetur.

In duodecima ꝑo ⁊ vltima de ipsius coronatione siue glorificatione.⁊ hec duos sermones cōtinens:triūphus dn̄e paradisi conueniēter appellabitur.

Sermones aūt sexagintatres in totū cōtinet hoc volumen.De quibus tn̄ poterunt fieri ad minus centū bone ⁊ magne ꝑdicationes.

Ut autē cōtenta in eo facilius reperiant̄:registrū hoc atq3 tabulā alphabeticā pmisi: notans primo partem principalē in qua querenda inuenientur.Deinde sermonē eiusdē partis ⁊ in qua ipsius sermonis parte fuerint. Qr ꝑo alique partes sunt plures ſm exigentiā rei de qua agitur.ideo etiam assignaui litteram alphabeti.post quam cito quilibet reperiet qđ querit.

Ardēter impetra rit origmē beata virgo maria. ij.parte principa.huius operis ser.j.parte.ij.L

Aaron virga figurauit beatam virginē.Eadem parte ser.iij.i exordio.R

Abraa3 de semine descēdit beata virgo.Eadē parte ser.j.parte.ij.L

Abraam quare solus inter patriarchas dr particulariter pater christi:cum etiam ab alijs descenderit. Eadem parte sermo.ij.parte.ij.C

Abigail figurauit beatā virginē.iij.parte p̄n. ser.j.parte.ij.E.⁊ parte.iij.X

Abyssus peccati non tetigit mariā.j.parte p̄n. ser.vj.in exordio U

Abysach sunamitis figurauit beatam virginem.iij.parte principali.sermone.j. parte.ij.E

Abstinentiam quadruplicem habuit beata virgo.iiij.parte principali.sermone tertia parte.iij.P.

Abominationē omniū peccatoꝝ semꝑ habuit beata virgo.ij.parte principali.sermone.v. parte.vij.U.

Abscondit pctōres sub alis sue mie ne contra eos ira dei deseuiat.xij.par.prin.ser.ij.par. j.D.et.y.

Absonu3 valde fuisset xp̄m de matre corrupta per peccatum incarnari.j.parte principali. ser.ix.parte.j.R.⁊ M.⁊.y. parte eiusdē sermonis.Y.

Absurda multa fuissent secuta si beata virgo originali fuisset vitio maculata.j.par.p̄nci. ser.vij.parte.j.Y.

Accedebāt homines ex diuersis mundi partibus ad beatam virginem vt eā viderent:et ab illa instruerentur.xj.parte princi.ser.j.ꝑte.iij.I ⁊ R.

Acu ⁊ colo victum acquirebat.iij.parte.princi. ser.v.M.

Accubitus quattuor habuit xp̄s.ix.parte prin. ser.j.par.xiij.Z.

Adam non fuit perfectior beata virgine:s3 ecōtra.ij.parte principali.sermone.v.parte se prima.U.

Adam presentauit deo multas, mulieres vt in eis incarnaretur.que oēs sunt repulse ꝑter beatam virginem.v.parte princi.ser.j.par. iij.L ⁊.M.

Adam si non peccasset.christus ex virgine tēat natus fuisset.Eadem parte sermone.iiij.parte.j.per totam ⁊ sermone.v.parte prima.Q R ⁊ S A ⁊ B.

Adam personā non debuit assumere christus. vbi.s.proxi.me.Y.

Adamas lapis preciosus figurat beatā virginem.iij.parte prin.ser.j.parte.j.C.

Aduersitates plurimas passa est in hac vita et tribulationes beata virgo.xj.par.prin.ser. j.parte.iij.L.

Adiutrix nostra est btā virgo.iij.parte princi. ser.j.parte.iij.M.

Auxiliatrix nr̄e redemptionis fuit quantū ad quatuor genera causarum.ibidem.

Auxilium ordinariū appellatur beata virgo. ibidem.Q.

Adiuuat in vita:in morte:⁊ post mortē:⁊ i omni statu.ibidem.P.⁊.ix.parte prin.sermo.ij. parte.viij.T.

Adiuuat hominem efficaciter.iij.parte principa.ser.j.parte.iij.O.

Adiuuare nos tenetur,multis de causis.ibidē. Q R ⁊ S.

Aduocata nr̄a ē btā ꝟgo.iij.p.p̄n.ser.j.p.iij.X.

Aduocādo nūq̄ patit̄ repulsam.x.parte prin. ser.ij.parte.vij.O.

Apparuit christus matri sue in eius transitu: et eius animã in suis brachijs recepit.xj. parte princi.ser.j.parte.v.X.
Apparuit etiã ei post resurrectionem priusq̃ Magdalene vel alicui alteri.x.parte prin. ser.ij.parte.v.R.
Apparuit beata virgo in celo multis de causis.xj.parte prin.ser.ij.parte.vj.H.
Appellare licet ad beatã virginem siue quis grauetur a diabolo: siue a corpore proprio vel aliquo tyranno siue inimico: aut a diui na institia.iij.parte principali.sermone.iij. parte.iiij.T et V.
Apis dei dicitur beata virgo.iij.parte princi. ser.iij.parte.ij.D.
Apostoli interfuerũt morti eius.xj.parte prin. ser.j.parte.v.V.
Aqua putealis: fontalis: et pluuialis dicitur procedere ab ea.iij.parte princi.ser.ij.parte.ij.B.et ser.v.parte.ij.Y.
Aqua dei est beata virgo.vbi.s.prine.B.
Aqueductus diuine gratie est Maria.iiij.parte princi.sermo.v.parte.ij.V
Aqua figurat ipsam.xj.parte prin.sermone.ij. parte.ij.L
Aque beate virginis maximã et multiplicem habent virtutẽ.ix.parte principali.sermõe. iij.parte.iiij.F.
Aquila figurat ipsam.xj.parte principa.ser.ij. parte.vij.O.in fine.
Ara celi est beata virgo.vij.parte princi.ser.j. parte.ij.F.
Arbor celestis siue arbor dei est ipsa virgo.iij. parte prin.ser.iiij.parte.v.M.
Arca testamenti fuit beata virgo.j.parte prin. sermone.v.parte.iij.L.et.xj.parte princi. sermone.j.in exordio.A.et eiusdem sermonis parte.vj.H.et eiusdem partis.xj.ser.ij. parte.vj.F.et parte.vij.A.
Arca thesaurorum dei fuit beata virgo.et etiã fuit figurata per arcam tabernaculi.tertia parte principali.sermone.iij.parte secunda.L.et.M.
Arca noe figurauit ipsam.xj.parte princi.ser. ij.parte.vij.O.
Arcam istam diuinam nõ submersit diluuium peccati.prima parte principali.sermone.v. parte.iij.L.
Arcus celestis siue yris dicit beata virgo ix. parte principali.sermone.ij.parte decima. per totam.
Arcus federis figurat ipsam.iij.parte princi. sermone.vj.parte.j.H.
Arguendo pro parte affirmatiua et negatiua melius cognoscit veritas immaculate conceptionis matris dei et cuiuslibet conclusionis.j.parte prin.ser.j.parte.j.C.
Arida figurat beatam virginem.xj.parte princi pali.sermone.ij.parte.ij.H.
Ascendentem filium in celum vidit beata virgo et ineffabiliter gauisa est.x.parte principali.ser.ij.parte.v.L.
Ascendit in montana multipliciter beata virgo.vj.parte principali.sermone.j.parte.iij. per totam.
Ascendere cupiebat cum filio ascendente in celum multis ex causis.xj.parte principali. sermone.j.parte.j.per totam.
Ascendens xps in celum quare matrem suam non assumpsit secum.eodem sermone.parte.iij.per totam.
Ascendens beata virgo in celum omnes beatorum mansiones et angelorum choros visitauit: et in singulis vt ibi maneret inuitata fuit: sed oẽs transcẽdit. Eiusdẽ partis sermo.ij. parte.iiij.per totam.
Assimilatur auroze lune soli armate aciei et stelle maris.iij.parte principa.sermone.v. parte.j.Q.
Assumptio eiꝰ sibi valde fuit gaudiosa.x.parte principali.sermone secũdo. parte septima per totam.
Assumpta est in celum in anima et in corpore. xj.parte principali.sermone.j. parte.vj.per totam.
Assumpta si non fuisset predicto modo: non diceretur totaliter beatificata.eadem parte.L.
Assumpta fuit cum honorabili societate: ineffabili iocunditate: mirabili claritate: et cũ terribili potestate.eodẽ sermone parte.vij. S T V et X.
Assumpta fuit vtiliter: subtiliter: mirabiliter: et honorabiliter.eiusdem partis sermo.ij. parte.vj.G.
Assumi ipsam in celum nobis valde proficuum fuit.eiusdem sermonis parte.vij.B.
Atrium dei fuit beata virgo.iij.parte princi. sermone.v.parte.v.R.
Authoritates generales q̃ omnes peccauerũt in adam: et similes nihil faciunt cõtra eius illibatam conceptionem.j.parte principali.sermone.iij.parte.ij.Z.et A.
Authoritates particulariter dicentes xpm solum immunẽ fuisse a peccato: et certe huius modi nihil faciunt contra ipsius virginis puritatem.ibidem.B
Authoritatibus doctorum specialiter dicentium ipsam contraxisse peccatũ originale. ibidem respondetur. C.et D.et vsq; in finẽ illius partis.
Augusta gaudet priuilegiis imperatoris.j.parte principali sermone quinte.parte prima. V.et Z.et similiter beata virgo priuilegiis christi.ibidem.
Augusta dicitur beata virgo: quia auxit impe

tea ⁊ aurea.xij.parte principa.ser.ij.in exor dio.T.
Corona virginis facta est ex.lxiij.lapidib⁹ pre ciosis.quorꝫ ipsa habet proprietates:et hec sunt nomina eorꝫ.Alabastrum:auripigmētū siue arcerascus:adamas:amatist⁹: achades:albestos:absicos:alabādina siue alabādia:agiristis:astrion:alectorius : asterita ⁊ amatistes: berillus: calculus:sardonicus: carbūculus:chrysopassus:calcedoni⁹: chrysolitus:chelidonius:crystallus:ceram⁹:corall⁹: corneol⁹:dionysia:diadocos:electrū: ethites:emathites:electropia:enidros: epistites:excoliceros: gagathes : galactides : heraxipen:iaspis:hiacynth⁹:iris:iena:kauma:kaubiates:kalcophanus:ligurius: liparea:margarita:magnes:mellectros: menophitis:mirtes:medo siue medus : melochitus siue melocites : nosech : onichinus: optalius siue opalus:pirites:plonites:pateron:saphyrus: smaragdus: sardius ⁊ solix.xij.parte princ.ser.ij..pte.ij.per totā.vbi particulariter ponuntur predictorum lapidum proprietates.
Corpus mysticum ecclesie fuisset mōstruosum si beata virgo cōtraxisset originale peccatum.j.parte prin.ser.ix.par.ij. F.
Corpus beate virginis fuit consolidatum ⁊ stabile.tertia parte principali.sermo.v.parte v.O.
Corpus eius nunꝙ debuit corruptioni vel incinerationi subiacere.xj.parte prin. sermo. j.parte.vj.G.
Corrupta nō fuit beata ṽgo corpore ergo mul to min⁹ anima.j.parte principali. sermone vij.par.j.S.
Coruis ⁊ suibus similes sunt aduersarij beate virginis. prima parte principali. sermone.iij.parte.ij.H.
Coruus quare factus niger dicatur a poetis. Ibidem.
Coruus non debet indignari si colūba nō fuit mortuorꝫ cadauerum putredine maculata. eiusdē partis.ser.vj.par.ij.I.
Curā semp habuit xp̄s de sua matre.iiij.parte p̄n.ser.ij.pte.iij.Z. in fine.
Crucē beata virgo prima adorauit.x.parte p̄n ci.sermo.j.parte.iij.C.

Quid filius quare

dicitur particulariter christ⁹ cū etiā ab alijs descenderit. ij.parte.p̄n.ser.ij.pte.ij.C.
Debitorē fecit nobis deū btā ṽgo.vij.parte p̄n.ser.iij.par.iij. M.
Debitrix est btā virgo p̄ peccatoribus exorare.xj. parte p̄n.ser.j.par.iij.M.
Debellauit peccatum ⁊ autorem ac causaꝫ ei⁹. prima parte principali.sermone. vij. parte j.C.
Decē munera spōsalicia donauit deus sue spōse beate virgini.ij.parte p̄nc.ser.v.par. vij. O.vsqꝫ ad.Y.
Decuit diuinā iusticiam: sapientiam: bonitatem ⁊ potentiā beatam virginē a morte suscitare.⁊ in corpore ac anima glorificare.xj. parte principali.sermone.j.parte.vj.B.C. D.E.⁊.F.
Dedecus fuisset filio dei matrem habere q̄ aliquādo fuisset serua pctī.j.parte p̄n.ser.ij.pte.iij. T.
Decepti esse nō possunt q̄ beatā dei matrē sine originali pctō conceptā esse credūt.j. parte prin ser.ix.pte.iij.I.
Deum fecit nostrū fratrē.b.virgo.vij. pte pri. ser.iij.parte.iij.G.
Deū semper habuit ante oculos cordis.ij.parte prin.ser.v.parte.vij.R.
Deo gratias quādo vocabat respōdebat. Et sic hec consuetudo religiosorum ab ea incepit.quarta parte princip.sermone. iij.parte prima. F.
Defectuosum fundamētuꝫ diceretur xp̄s habuisse si mater ei⁹ corrupta fuisset originali crimine.prima parte principa.sermone. vj. parte.j.G.
Defectum triplicem ipsa virgo abstulit a natura feminea.decima par.prin. sermo. primo.in exor.B.
Defectus vel imperfectiones non fuerunt in ea.xj.par.prin.ser.ij.parte.vj.L.
Delitias spūales vel celestes habuit taꝫ in celo q̄ in mundo.xij.par.prin.ser.ij.parte.j.I. et.Q.
Deriuatio nois marie.iiij.parte prin.sermo. ij. par.ij. M.
Despexit oēs mūdiales delitias beata virgo. ij.pte prin.ser.v.par.vij.P.
Describi an cōuenienter potuerit genealogia christi ⁊ beate virginis.ij.parte prin.ser. ij. parte j.A.
Descripta fuit xp̄i generatio non per matrem ei⁹ sed p̄ sponsuꝫ ioseph ex rationabili cā. eiusdem sermonis parte.ij.B.
Desideriū beate virginis semper tendebat ad bonum.ij.parte principali.sermone. v. pte vij.G.et.v.parte principali.sermone.vj.pte. ij.F.
Desponsatio beate virginis.iiij.parte princi. sermone.xij per totuꝫ:⁊ de ei⁹ vtilitate.parte.j.M.
Despōsata fuit in etate magis idonea. eiusdē ser.par.ij.per totam.
Desponsari matrē suam quare de⁹ voluit Eodem ser.parte.iij.per totam.
Detrahi nō dicitur dignitati xp̄i:q: virgo bea

Abriel angelus

Auma lapis preciosus figurat beatã virginẽ. xij.parte princi.sermo.ij. parte.ij.B. el. ij. Rabiateo similiter lapis preciosus:figurat eã. Ibidem B.el.ij.

Ac beate virginis habuit nõ soluz albedinẽ sz etiaz saporositatẽ ꝛ vbertatẽ.vij.p.princ.ser.v.par.ij.L

Lac.triplex dat nobis beata virgo.Ibidez.
Lamentatur de dicentibus eam peccato fuisse maculatã.j.parte principali. sermone.ij. pte.ij.O.ꝛ ser.ix.parte.ij.D
Lãpas accensa dicit beata virgo.ix. pte principali sermone.iij. parte.iij.per totã.
Lapidibus preciosis cõparatur.iiij.parte pn. ser.j.par.j.D
Laus eius superat laudes olm alioꝝ sctõꝝ. xij.par.prin.ser.ij.parte.ij.Q.el.iij.
Laudare sufficiẽter non põt oẽs creature beatã virginem:quia eius laudes sunt inexplicabiles omnibus puris creaturis.ix. parte princi.ser.ij.parte.j.Z. de quo vide in.xij. parte.prin.ser.ij.par.j.F.la.ij.
Laudare eã debent oẽs etiam pctõres.xj. pte prin.ser.j.parte.vij.B
Laudare eam debemus propter debitũ:meritum:ꝛ exẽplũ.xij.parte pricipali.ser.ij.par. j.E.el.ij.
Lectiones multas legit filius ꝟginis in scola diuersoꝝ ꝛ cathedra pcepij.vij.p.princi. ser. v.par.iiij. S
Legibus suis nullus princeps est subiectus ꝛ põt eas reuocare ac suspẽdere. Quapropt deꝰ potuit suspẽdere l matre sua legẽ de cõtrahendo originali pctõ .j.parte pn. ser.j. parte.iij. R.
Legitimare nos volẽs deus in filios humanã naturã sibi desposauit mediãte virgine bñdicta.ij.par.pn.ser.j.parte.j.C.
Legatos viginti miserũt sctĩ pres ad deũ pro impetrãda incarnatione filij virginalis.v. par.prin.ser.vj.par.j.
Libanus figurat beatã ꝟginẽ.ix.parte pn.ser. j. par. iij.per totã.
Liber dei est btã virgo:in quo libro oẽs legere debẽt.ij.par.pn.ser.ij.par.iij.D E ꝛ F.ꝛ ix.par.pn.ser.ij.par.viij.Y
Liberalitas beate virginis.xij.par.pnc.ser.ij. par.j.A.el.iij.
Liberũ arbitriũ eiꝰ qle fuerit.Ibi.Z.la.iij.
Liberata fuit ab ol tributo diabolico. ix.par. pn.ser.iiij.in exordio.
Liberauit deus mũdũ ab extermlnio ob amorem ꝟginis.j.parte.pn.ser.vij.pte.j.B
Libenter nobis cõicat grãs suas btã ꝟgo. iij. parte pn.ser.j.par.iij.S
Liliũ figurat eã.j.par.pn.ser.v.par.iij.P.ꝛ.ix. par.pn.ser.j.par.xv.F
Litere oẽs,et syllabe nois eius significãt excellentiã ipsius.iij.par.prin.ser.ij.in exor.
Lõganimitas fructũ habuit.iiij.par.pn.j.ser. viij.par.v.per totam.
Luctus beatitudinem habuit.Eiusdẽ.par.ser. vij.par.iij.p totã.
Lux figurat eã.j.par.pn .ser.vij.in exordio.
Lucerna ardens est btã virgo.ix.par.j.pn.ser. iij.par.iij. per totã.
Luci cõparat ꝓpter sex cãs.ij.par. pn.ser.iiij. in.exor.ꝛ.ix.par.pn.ser.iij.par.ij.per totã .
Luna figurat eã.iij.parte pn . ser.j. par.iij.L
Luna ꝓprietates hz.ix.pn.ser.ij.per.v. per totam.ꝛ.xj.parte pn.ser.ij.par.ij.O
Luna pulchra:plena ꝛ pfecta est btã ꝟgo.ix.parte pn.ser.ij.par.v.S.T.ꝛ.V.
Luna sub pedibꝰ quõ habuit.vbi.S.prime.F. ꝛ.xj.parte.pnci.ser.ij.par.vj.R.in pn.ꝛ.L.ꝛ xij.parte pn.ser.j.par.ij.G.

Agdalena ꝛ maria figurauerũt beatãvirginẽ. xj.p.p.ser.ij. par .j.F. vsqꝫ ad L.exclusiue.

Magnanimitatis ꝟtutẽ habuit in summo btã ꝟgo.iiij.par.pnc.F.iij.par.ij. H.vsqꝫ ad L.
Magna fecit deus btẽ virgini.ita qꝫ nũqꝫ fecit nec faciet alicui pure creature talia.vj.pte prin.ser.ij.par.iij.S
Maiora sm qd fecit.b.ꝟgo filio dei qꝫ ip se fecerit sibi ꝛ toti mũdo.Ibidẽ.V
Magistrã fideliũ reliqt xps matrẽ suã l terris post suã ascẽsionẽ.xj.par.pn.ser.j.par.iij.R
Magi qͥ fuerũt ꝛ vñ venerũt.ꝛ quõ filiũ ꝟginis adorauerũt ꝛ munera ei obtulerũt.x.parte prin.ser.ij.par.iij.per totam.
Magnificat deus ꝛ oẽs scti.b.ꝟginẽ.iij. parte prin.ser.iij.par.iij. S
Magnificat canticũ ꝟgis declarat.vj.pte pn. ser. ij. parte. ij.ꝛ.iij. per totã. Cui oia alia cantica veteris testamenti sunt subordinata.eiusdez ser.par.j.Q. ꝛ cõprehendit in se canticũ vite eterne. Ibidẽ.R. ꝛ olm alioꝝ cãticoꝝ pfectiones.Ibidẽ S.ꝛ cõcordat cũ Pater noster.Ibidẽ.T
Magnificentia dei õr btã ꝟgo.xj.par. pn.ser. ij.parte.vij.P
Magnificauit multipliciter deũ.vj.parte pn. ser.ij.parte.ij.V.ꝛ.xij.parte princ.ser.ij.parte.j.V.el.iij.
Maior fuit.b.virgo iohanne bap.nec est cõtra dictuz saluatoris.dicentis.Inter natos ꝛc. j.parte prin.ser.v.par.j.H

Maius

comparabilis dilectionis ostendit. Eiusdē par.ser.iiij.parte.iiij. I

Natiuitas btē virginis hūano generi fuit necessaria multis rōnibus.ij.pa rte pri.ser.j.p te.j.per totam

Natiuitas ei⁹ nō subiacuit quatuor calamitatibus quibus aliorū natiuitas ē subiecta.iiij. parte pn.ser.vj.in exor.

Naturas omnium creaturarū psecit: et earū perfectiones compleuit.xij.par.pn.ser. ij. parte.j.R

Nauis dr btā vgo multiplici ex causa.ix.parte pn.ser.iiij.par.iiij.per totā

Nebula in aliquib⁹ figurat eā.xj.pte pn.ser.ij. parte.vij.B

Nox figurat eā.ix.par.prin.ser.ij.parte.j.p totā.Et ibi sermo in festo niuis.

Nobilissima fuit. Nā oēs pclaritates: ingenuitates: dignitates: et nobilitates q̄ pñt esse in aliq̄ indiuiduo pure hūano posuit deus in ea que oēs reges et imperatores et quoscūq̄ viros nobilissimos et mulieres trāscēdit.ij. parte principa.sermone.j.parte.ij.E.et.H.et postea vsq̄ in finē.Et sermone.v. parte.iiij. per totam.

Nobilitas ei⁹ in quo pncipaliter cōsistat Eadem pte.ser.j.par.ij.H

Nobilissime anime ei⁹ nobilissimū corpus debuit a deo pparari.Eadē pte ser.iiij. parte iiij.Z

Nobilem virginem debuit deus eligere in matrem: et non ignobilem.ij.parte pnci.ser.j.parte.ij.E

Nomē btē vginis ē excellētissimum: et ei a deo impositū: et pprietatibus eius cōsonū.iiij.parte pnci.ser.j. in exor.

Nomē ei⁹ nō tm̄ hoies: sz etiā de⁹ et angeli venerant.Eadē par.ser.ij.par.iiij.G et H

Nomen ipsius indicat q̄ in ea fuit virtus fidei spei charitatis hūilitatis et liberalitatis. iiij. parte pn.ser.v.in exor.

Nomen nullū est cōuenientius btē virgini q̄ regina et mater et misericordie.Eodē ser.parte.j.T

Nomen iesu.v.pte pn.ser.xj.per totā.

Nominanda vtrū sit noie pprio btā virgo.eadē parte ser.vij.in exordio.

Noua multa facta sunt in cōceptiōe filij vginalis eadē parte.ser.iiij.par.j.E.et in eius parturitione iiij.vij.parte pn.ser.v.pte.j.D

Nouū faciet dñs sup terrā q̄re sit dictū.ix. pte pn.ser.iiij.par.vij.L

Nubes dicitur beata virgo.Eodē sermo parte v.p totam.

Nubendo nō peccauit.iiij.parte princi.ser.xij. parte.j.L.et D

Nutrices spūales paruuli iesu.vij.pte pn. ser. y.parte.v.E

Oblatio beate virginis in templo.viij.parte pn. ser.ij.par.iiij.B.

Obedientiā psectissimā seruauit. v.pte pn.ser.vj.parte.ij.T.

Obstinati ptra btē virginis cōceptionē nec rōnib⁹ nec autoritatib⁹ nec reuelationib⁹ nec miraculis credere volūt.j.parte pn.ser.ix.parte.iiij. Q.

Obligationē magnā habuit xp̄s erga suā matrē: et maiorē q̄ oēs alij filij matribus suis. Eadem parte.ser.viij.pte.j.T.

Obligata est btā virgo pctōribus.iiij. par. pn. ser.j.parte.iiij.Q.

Obscurata tripl̄r dr fuisse in hoc mūdo.ix.par. prin.ser.ij.par.v.Y.

Octouian⁹ imperator vidit in die parturitionis ei⁹ ipsam virginē in circulo aureo circa solē.vij.par.pn.ser.j.par.ij.F.

Octuaginta dieb⁹ organizatū fuit corp⁹ eius i vtero matris: et tūc ei⁹ aia infusa fuit corpori.j.par.pn.ser.j.par.ij.F

Oculi ei⁹ quales fuerint.ij.par.prin.ser.iiij.pte iij.R

Occultabat suā pulchritudinē et mēbra.ix. pte pn.ser.ij.parte.j.V.

Occultat pctā nostra.Ibidem.B.

Odorifera sp fuit.Eadē par.ser.j.par.xj.R.

Officiū Marie et Marthe exercuit. Eadē pte ser.ij.pte.vj.R.

Officium cōceptionis post primā partē principalē immediate subiūgitur.

Officiū quadruplex de⁹ dedit btē virgini.xj.parte prin.ser.ij.pte.j.Q.

Officiū quod celebratū est in celo in exaltatione et coronatione virginis.xij.par.pn.ser.ij. in exor.S.

Officiū dispēsandi oēs gras hz beata vgo.Eodē ser.par.j.T.

Olympus figurat eam.xj.parte princip. ser.ij. parte.iij.B.

Oliua figurat ipsam.ix.par.prin.ser.j.par.vij. per totam.

Omerus qñq̄ bon⁹ dormitat.j.parte pnci. ser. iij.parte.ij.G.

Oēs sancti circundāt et associāt eā sicut domicelli dominā suā.iiij.pte prin.ser.j.parte.iij. Y.in fine.

Omnes sensus et cogitationes eius simul cum corpore et aia et cuncti actus ipsius semp fuerūt diuinis seruitijs mancipati.ij.parte pn. ser.iiij.pte.iij.S.

Optimā partem elegit in mūdo et in celo. In mundo quidē optimam partē castitatis: humilitatis perfectionisq̄ vite actiue et contemplatiue atq̄ gratie et operationis bone: et similiter i celo multipliciter.xj.par.prin.ser.

Quis portauit eã in celum.xij.parte pnc.ser.ij. in exordio R.
Quesiuit deũ suo tpe.loco ꝛ mõ.eo.ser.pte.j.M N O ꝛ P el.ij.
Quesitus fuit filius eius in tribus locis.Ibidẽ N.la.ij.
Querendi deum tres sunt modi. Ibidem.P el secundo.
Quietem mentis ꝛ vacationem semper dilexit beata virgo ꝛ voluit tumultus fugere multis de causis.xij.parte princi.ser.ij.parte.j. Q.el.ij.
Quõ fili⁹ eius liberauit humanũ genus.v.pte pn.ser.xij.in exordio.
Quõ ipsa peperit filiũ suũ.vij.parte pn.ser.j.p te.iij.M
Quõ impleta fuit gratia.viij.parte pn.ser.ij.p te.iij.Z
Quot mẽsibus xpm in vẽtre portauit.vij.parte pn.ser.v.parte.j.M.

Rachel figurauit btãm virginẽ.iij. parte pn.ser.j.par.ij.E.
Radicis iudaice deq̃ egressa est.b.vir.trãsgressa est na turã.ij.par. pn.ser.j. i exor. in fine.
Rebecca figurauit eã.iij.par. pn.ser.iiij.parte iiij.F
Recõciliatrix nr̃a est beata virgo.iij.par.pnci. ser.j.parte.iij.T
Recõciliat deo petõres. Ibidẽ.L
Recõmẽdauit xps matrẽ suã iohãni i cruce tri plici ex cã.ix.parte pnci.ser.ij.parte.viij.N. circa finem
Redẽptor pfectissimus nõ fuisset si matrẽ suaz ab originali petõ nõ pseruasset.j.parte pnc. ser.vj.parte.j.Y
Redẽptionẽ humani generis nõ bono inchoasset principio si suã genitricẽ corrũpi fecisset originali peccato.eadem parte ser.ix.parte iij.O
Redemit xps matrem suam nobilissimo ac per fectissimo modo.j.parte princi.ser.j. parte. ij.D.
Refutasset deus pater accipe.b.virginẽ in spõ sam ꝛ filius in matrem si aliqñ in se habuisset originalis peti fetorem.j.parte pn.ser.ix. parte.j.M
Refutare nos nõ põt btã vgo sine nr̃o cõsensu. ꝛ nobis seruis suis tenet esse fidelis.xij.par te pn.ser.j.parte.iij.Q
Regina celi ꝛ angelorum ꝛ totius orbis ac oium creaturarũ est beata virgo.j.parte pn.ser.v parte.j.X.ꝛ.iij.parte pn.sermo.iij. parte.iiij. per totam.
Regina angelorũ idonea nõ fuisset si petõ originali corrupta extitisset.eadẽ parte ser.ix. parte.j.R
Regina est celorum hñs sex prerogatiuas.iij.pte pn.ser.iij.parte.iij.per totã.
Regnũ iudeorũ ꝛ imperiũ totius mãdi ipsi btẽ vgini viuenti cõpetebat.xij.par.pn.ser.j.parte.j.per totam.ꝛ aliquid in ser.secundo par te.j.D
Regis boni ꝯditiones habuit btã virgo.xij.parte pn.ser.j.parte.j.C
Regula aliqua gñalis eã nõ comprehendit a q̃ eius excellẽtia excipi meruit.j.parte pn.ser. viij.parte.j.X
Regula omnium viuentium fuit beata virgo. iij.parte principali sermo.iij. parte tertia p totaz.
Religiosi honorant eã per tria vota.ix.pte pn. ser.iij.in exordio.
Reparatrix nostra est beata virgo.iij.par.pnc. ser.j.par.iij.L
Requieuit in se ꝛ reqescit i nobis.xij.parte princ, ser.ij.parte.j.S la.ij.
Restauratrix nostra est.iij.parte pn.ser.j.parte iij.T
Respexit humilitatem ancille sue quomodo in telligatur.vj.parte princip.sermo.ij.parte. iij.Z
Restringit in nobis fluxũ carnalis ꝯcupiscẽtie btã vgo.ix.par.pn.ser.ij.parte.j.F.
Restitui in integrũ debuit humanũ genus per vginẽ innocentẽ.qđ per mulierẽ peccatricẽ fuerat a statu suo deiectũ.ij.parte pnc.ser.j. parte.j.D
Resurrectionis xpi figura.ix.parte pn.ser.ij.parte.iij.T
Resurrexit btã virgo a mortuis.xj.par.pn.ser. j.parte.vj.A
Resuscitatũ filium.b.virgo vidit ꝛ ineffabiliter consolata est.x.parte prin.sermo.ij.parte.v.R
Retractauit beatus Thomas illa que dixerat contra immaculate virginis ꝯceptionẽ ꝛ similiter Rich.de media villa.j. par.pnc.ser. iij.parte.iij.Q.in fine.ꝛ Alexan. de ales ea dez parte P
Reuelationes diuine ꝙ plures clarissime demonstrant btãm virginẽ sine originali petõ cõceptam .j.parte princi.sermo.vij.parte.j. F.De quibus etiam alique habentur eiusdem partis.sermone.viij.parte.ij.B . in fine et C
Romam elegit filius virginis suo principatui.vij.parte principali.sermo.ij . parte secunda S
Rori assimilat filius virginis.v.parte pncipa. ser.iiij.parte.ij.
Ros significat gratiam dei descendentem in beatam virginem.Eadem parte ser.viij.in

Finitur tabula alphabetica.

Cum scd̄m cōstitutiones ordinis minorū fratrum et maxime obseruantiū nō dȝ aliq̄d opus nouū imprimi et publicari nisi prius per aliquē doctum et probatum fra

tremia generali eiusdem ordinis ꝓlato ad hoc specialiter deputatū fuerit deligenter examinatū ⁊ approbatū. Ideo reuerēdissimus pater frater āgelus de Clauasio eiusdē ordinis quo ad fratres cismontanos vicarius generalis: ꝑ literas suas deputauit venerandū patrē fratrem Dñicuꝫ de pōzono eiusdē ordinis ꝓdicatorē apostolicum: ad videndum ⁊ diligēter examinandū infrascriptum opus. Qui eo studiose perlecto: nō modo ipsum approbauit: sed etiaꝫ cōpositorem eius vt illud imprimi faceret hortatus est: infrascripta carmina illi scribens.

Bernardine ideo Bustina a gente vetusta
Te tulit oīpotens venerāda ad septa minoruꝫ
Hoc opus vt strueres. nec te ꝓ munere tanto
Gloria parua manet. toto celebrabiť orbe
Iste liber. clarūqꝫ tibi super ethera nomen
Per genitorem oro ⁊ genitum a genitricis honorem
Acceleret opus mora nulla incepta retardet
Experit hoc auide clangentū turba minorum.
Nec dubita. sed pāde sinus passimqꝫ legenduꝫ
Deprome pectoribus: tete sitientibus vltro:
Sed qui nigranti conceptā crimine matrem
Confingūt labijs digitos imponere certent
Te venerāde manēt sublimia tecta polorū
Et tunc sudoris tanti meminisse iuuabit:
At cum sculptus erit ad me trāsmitte libelluꝫ:
Uale virginis sacrista egregie.

Ideꝫ ꝗꝫ př fř Dñicus ponzonus theologꝰ eximius ac poeta preclarus quemlibet christicolam ad deuote legendū infrascriptum opus hortatur dicens.

Diuine pietatis opus ꝑ tempora summum
Arte. reuelatū a prima: ⁊ miro ordine ductum
Lector habes dñam merito ꝙ honore potentē
Extollit geniti ⁊ genitoris imagine puram
Aspice: nigrāti validis sine labe colūbam
Conceptā: sanis oculis: rationibus vnam
Celestis iubaris ꝑductaꝫ cōspicis instar.
Peruia nulli hoīm trina est conclusa sigillo
Excubat in: tēplo sanctasqꝫ ad sydera voces
Pro generꝭ pietate refert. mox angelus almaꝫ
Alloquitur tumuere sinus: regemqꝫ recepturū
Regina in thalamo ad montana cacumina portat.
Sed cum plena dies: peperit quem fudit ab alta
Mente pater si cuncta legas: paradisus vbiqꝫ est.
Quisquis es hec studeas. ⁊ sit tibi lectio pernox.

Finis.

Hec lege virginei quisquis zelator honoris
Nosse cupis, domine gesta stupenda tue.
Hic sua sacrate resonant preconia vite
Quamqꝫ sit in superis glorificata choris.

¶ Prologus totius operis. A

Inquit beatus
Hieronymus beatissime atqꝫ
felicissime pater i epistola ad
Heliodoꝝ de morte Nepotia
ni. Grādes materias ingenia
parua nō sufferūt: ⁊ in ipso co
natu vltra vires ausa succūbūt: quātoqꝫ mai⁹
fuerit qđ dicēdū est: tāto magis obruit qui ma
gnitudinē rei ꝟbis explicare nō pōt. Quapro-
pter cupiēs ego de mirādis: ineffabilib⁹ ac stu
pēdis virtutib⁹ atqꝫ excellētijs btissime ac glo
riose genitricꝭ dei Marie ptractare virib⁹ defi
cio: obtupescūt sensus ac memoria deficit quia
in maximo pelago atqꝫ mari ingētissimo sum
posit⁹: cui⁹ terminū vel finē ꝓfundūqꝫ nō repe
rio. Vñ dicere possum cū Mātuano poeta. vj.
enei. pauca ꝟba immutādo. Nō mihi si lingue
cētū sint: oraqꝫ cētū: Ferrea vox potero Marie
ꝓmere laudes. Ipsi etēī intemerate virgini
nō immerito attribui possunt illa ꝟba. Sedu-
lij poete circa pncipiū sui libri dicētis. Nullis
abolēda per euū Tēporib⁹ ꝯstāt virtutū signa
tuarū: Ex qb⁹ audaci pstringere pauca relatu:
Vir animis cōmitto meis. syluāqꝫ patētē In-
grediēs. aliquos altoꝝ ꝯtingere ramos. Nā cē
tum lꝫ ora mouēs vox ferrea clamet: Cētenosqꝫ
sonos humanū pect⁹ anhelet: Cūcta qs expe-
diat? quoꝝ nec lucida celi Sydera: nec bibule
numeris equant arene. Attamē quia vt scribit
Exo. xx. Deut. v. ⁊ Mat. xv. ⁊ in. l. j. ff. de obse. a
lib. ⁊ lib. pre. fili⁹ tenet venerari ⁊ honorare pa
rētes. de quo etiā tractat in. l. parentes. ⁊ in. l.
generalr. ff. de i ius vo. ⁊ in. l. filia. C. de pa. po.
Ideo ne ꝯtra mādatū faciā legꝭ naturalis: scri
ptoꝝ gr̄e: q̄ patri ac mr̄i reuerētiā. ꝑcipit exhi-
beri: poti⁹ elegi ppeti aliquātulū verecūdie ⁊
ruboris ex dicēdi ineptitudine: ꝙ magnifica pri
uilegia excellentissimasqꝫ ꝓrogatiuas piissime
dei genitricis mr̄is gr̄e ac misericordie. matrꝭ
qꝫ nr̄e ⁊ aduocate ꝑcipue silētio ptrāsire. Si ei
impator festinat deducere ad effectū ea q̄ re-
spiciūt ornamētū reipublice. vt in aut. cōsti. q̄
de digni. circa fi. col. vj. nō min⁹ est festinandū
celebrare virgineas laudes: q̄s neqꝫ mens nr̄a
pōt ꝯcipere nec ligua ꝓferre. Siqdē ab ea mul
tas meruim⁹ largitates: ⁊ innumera circa nos
ei⁹ bñficia ꝓfitemur. vt ait impator l. l. j. in pn.
C. de offi. ꝑfe. pto. affri. Ad hoc etiā op⁹ aegre
dicēdū multū me inducit illud qđ inquit tex. in
l. ꝑsbyteri. C. de epi. ⁊ cle. scꝫ ꝙ subtrahēs ⁊ ce-

lans veritatē grauiter puniēdus est. lex eīī eq
parat ista duo: tacere veritatē ⁊ exꝓmere falsi-
tatē. l. ij. C. si ꝯ ius vel vti. pub. ⁊. c. sup lrīs. ⁊. c.
postulasti. đ rescr. Nolēs igit taciturnitate ve
ritatis offendere deū qui est veritas. Jo. xiiij. ⁊
c. que ꝯtēpta. viij. dis. Intemerate matris eius
laudes enarrare decreui: maxime ipsa me ad
hoc exhortāte que Eccli. xxiiij. inquit. Qui me
elucidāt vitam eternā habebunt.

¶ In nomine domini

incipit pars prima pricipalis hui⁹ sermonarij
de excellentijs beatissime virginis Marie: qđ
Mariale appellat. In qua tractat de immacu
lata eius ꝯceptione. ⁊ ꝓprio ac particulari no-
mine perpetuū silentiū nūcupatur.

¶ In festo immaculate ꝯceptionis beatissime
virginis marie. Sermo. j. B

Ota
pulcra es a
mica mea ⁊
macula nō
ē i te. Cant.
iiij. Incōue
niens mihi
satis: incō-
gruūqꝫ val-
de: ac nō pa
rū rephensi
bile pma fa
cie videt ꝙ
ego idign⁹:
insufficiēs atqꝫ lepr⁹ lingua audeā ꝯtaminata
labijsqꝫ pollutis laudare: extollere: atqꝫ magni
ficare itemeratā: castissimā: immaculatāqꝫ dei
spōsam gloriosaꝫ atqꝫ beatissimā virginē Ma
riā. Meli⁹ est eīī aliqd nō facere ꝙ iepte ⁊ ma
le agere. iuxta no. in. l. j. ff. si qs in ius vo. nō le.
et in. l. ꝗuis. §. si ꝯuenerit. ff. ad velle. ⁊ in. l. j. §.
pe. ff. qđ cuiusqꝫ vni. ⁊ in. l. quotiēs. ff. q satis. co.
et in. l. nō putauit. §. nō queuis. ff. de bo. pos. ꝯ
tab. Imo graui⁹ qs punit in faciēdo ꝙ in omit-
tēdo. vt no. glo. in. l. si mora. ff. sol. ma. quia igit
meli⁹ est aliqñ silētio vti ꝙ loqui. l. nōnūqꝫ. ff.
de colla. bono. ⁊ necessaria nō sūt momēta ver
boꝝ q̄ balbutiēs lingua ꝓfudit. l. qm̄ indignū.
C. đ testa. Magnaqꝫ culpa est immiscere se rei
ad se nō ptinēti. l. culpa. ff. de reg. iur. ⁊. c. nō est
sine culpa. eo. ti. li. vj. vñ đi. xv. q. j. §. sed obijcit.
ꝙ peccat cec⁹ emittēs sagitā: quia ad hoc non
est apt⁹. Quia etiā magnū est peccatū ꝑsum-
ptionis qđ cōmittit qñ qs illa aggredi tētat q̄
sunt totaliter supravires suas. fm Tho. ij. ij. q.
xxj. ⁊ Señ. in lib. de qtuor virtutib⁹. Idcirco ti-
mēdū videt ne mihi accidat illud Hiere. xlviij.

ca. quia plus fecit q̄ potuit: ideo perijt. s. a gratia dei: et beate virginis: vn̄ excusandus videor si impotentiā et insufficientiā meam cōsiderās pdicare cessauero. Nā qs nō tenetur vltra vires hereditarias: vt in casu. l. fi. C. de iu. deli. et in. l. p hereditarijs. C. de here. act. Et alibi dr̄ q̄ nō tenetur quis nisi in quātū facere pōt. vt in. l. sunt qui in id. ff. de re iud. In 2riū aūt me cogit ad laudādū dei genitricē spūssancti pceptū p os Dauid ps. vlti. dicēs. Laudate dn̄m in sanctis eius. Que verba exponēs diuus Hiero. in sermone ad Eustochiū inquit. Si deus ore pphetico in sanctis eius laudare iubemur. multo magis eum in hac celebritate beate virginis mr̄is eius oportet: cum hymnis et cāticis diligētius extollere et dignus deo laudare preconijs: ac m ̄sticis honorare muneribus. Non igit vlla tenus punien dus videor si dei matrem ex pcepto spūssancti laudare conabor: quia qui obtēperauit venia dignus est. l. liberorū. §. fi. in fi. ff. de his qui not. infa. Et qd̄ fit lege pmittēte penā non meretur. l. gracchus. C. ad le. iuli. de adul. Ad hoc etiam peragendū me astringūt innumera eius in me bn̄ficia. Cuius meritis et intercessiōe ad hāc sanctam religionē sum vocatus a dn̄o. Bn̄ficio em̄ affici hoiem decet. l. si seruus. ea. l. ff. d fer. expor. Quia igitur multa valēt et tenēt si fiūt ob remunerationē que alias nō tenerēt. l. aqlius regulus. vbi Bar. et alij. ff. de dona. et. l. iubemus nullam. C. de sa. san. ecc. vn̄ apud dn̄m valere putāde sunt laudes que genitrici sue p receptis ab ea bn̄ficijs referunt. Ideo cū beneficiatus debeat esse gratus erga benefactorē suū. l. sed et si lege. §. cōsuluit. ff. de petit. here. et. xxij. q. v. c. de forma. et. c. cum in officijs. de testa. Timeo ne si beate virginis in hac celeberrima festiuitate tacuero laudes. merear omnibus acceptis bn̄ficijs priuari. quia ppter ingratitudinē reuocat beneficiū. §. sciendū. insti. de donat. et. l. fi. C. de reuo. do. et. l. i. ac. ij. C. de lib. et eorū lib. et. c. octaua. vij. q. ij. et in. c. fi. de dona. et in auten. vt lib. de cete. §. illud. col. vi. Ad argumētū aūt de insufficiētia. Rn̄deri pōt q̄ qui fecit qd̄ potuit leges adimpleuit. l. iure ciuili. ff. de cōdi. et demon. et no. in. l. iure ciuili. ff. de reg. iur. et in. c. cum non stat. eo. tit. lib. vi. Nec videt q̄ gloriosa ac pijssima virgo in me debeat irasci. si pro meis viribus eius fecero innocētiā a deuotis pplis celebrari: qd̄ em̄ fit gratia virtutis non punit: eo q̄ actus magis denotat fm̄ causam q̄ fm̄ actū. l. i. §. remouet. ff. de postu. Item illa que malo gesta non sunt animo penā non merent. vt no. in l. i. §. fi. ff. de abig. volūtate em̄ ac pposito maleficia distinguunt. c. cum volūtate. de sen. exc. et. l. qui iniurie. ff. de fur. Et ad hoc credendū me confortat ipsa eadē virgo que Eccli. xxiiij. inqt. Qui operant in me non peccabūt. In hac opinionū diuersitate pdicādi. s. aut tacēdi constitutus reminiscor illius fnīe quam not. doct. in l. antiqui. ff. si pars here. pe. et in. l. si quis argētum. §. ij. C. de dona. et in. §. sed cū libertas. insti. ex qui. cau. ma. non͂li. s. q̄ in omnibus media via tenēda est. iuxta illud pueruiū. Mediū tenuere beati. vt dicit glo. in auten. de cōsu. §. i. in ver. mediū. Ideo Oui. ij. metamor. inqt. Inter vtrū q̄ tene: medio tutissimus ibis. qd̄ faciebat imperator qui in. §. cum ex aliena. insti. de re. di. dicebat. mediā viā eligētes etc. mediū em̄ purgat vitiū. l. fi. C. de natu. lib. et. c. ex trāsmissa. et. c. ad extirpādas. de fi. pSby. Quapropter iter opposita mediū est eligēdū. l. si peculiū. §. fi. ff. de statu libe. via enim media est tutior. l. nec supina. ff. de iu. et fa. igno. et. l. solēt. ff. de offi. pre. Itē ad memoriā reuoluo aliā fnīam que a doctoribus. no. in. l. ij. §. si quis. ff. si qs cau. et in. l. cōtinuus. §. item qui in insulā. ff. de ver. obli. s. q̄ ex duobus cōtrarijs fit optimū tēperamentū. Ea propter nec prime adherēs opinioni tacebo. nec secūdam totaliter approbās de meis 2fusis viribus pdicabo: sed pprij sensus intelligētiā non sequēs sanctorū patrū intrus sentētijs quibus os dn̄i locutū est. Inclytā illam celorū reginam laudare totis pcordijs conabor: quam etiā eternus sponsus in verbis propositis collaudat dicēs. Tota pulchra es etc. Super quibus verbis volens eius immaculate conceptionis elucidare veritate: tres subtiles considerationes deuota mente reuoluendas atq̄ speculandas proponam.

Prima dicetur oppositionis.
Secunda responsionis.
Tertia vo confirmationis.

¶ Prima pars huius sermonis in qua opponitur contra conceptionē dei genitricis. ¶

Quantum ad primam 2siderationē est sciendū fm̄ fnīam Aristot. in. i. topicorū. q̄ arguēdo pro parte affirmatiua: et negatiua melius cognoscitur veritas et falsitas cuiuslibet cōclusionis: quia opposita iuxta se posita magis elucescunt et melius adinuicem discernuntur. ij. de celo et mundo. et. i. Elenchorum. vnde inquit Aristote. ij. de anima q̄ considerās vnū oppositorū habet considerare et reliquum. Cognito enim vno ex cōtrarijs cognoscit et aliud. l. i. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. et. §. nec manifestum. insti. de obli. que ex deli. nascun. et l. pomponius. §. sed his qui. ff. de procurato. et insti. de tute. in prin. Idcirco Aristote. in libro predicamētorum. in predicamento relationis. inquit. Dubitare in singulis non erit inutile. quod etiam notatur per glo. in. l. iij. C. de sum. trinita. et fide catholi. sine disputatione etenim non ita clare veritas innotescit. Adeo quod in

iij.metaph.Aristo.ait.Querentes veritatẽ sine disputatione. similes sunt quo ire ignorantibus.Disputãdo autẽ melius veritas inuenit: vt notatur in.l.si.§.mixta.ff.de mune. ⁊ honoribus.⁊ in.l.diui.fratres.ff.de iure patro.⁊.l.ij.§. ex legibus.ff.de origi.iu.Quia igit iudicantez oportet cũcta rimari.et ordinem rerum plena inquisitione discutere.c.iudicantẽ.xxx.q.v.⁊.l. iudices.C.de iudi.cũ similibus. Eapropter vt melius pateat beatissime virginis puritas ꝫ eã in hac parte tribus rationib⁹ opponemus.
Prima dicet redemptionis
Scđa cõparationis.
Tertia vero sanctificationis.

Pro fundamẽto pme rõnis ponit illa regula iuris que ait.Qđ fauore aliquorũ est introductũ nõ dʒ in eoꝝ odiũ retorqueri.l.ꝙ fauore. C.de legi.l.nulla iuris rõ.ff. eo.l. plures.C.de fide instru.l.iij.§.duc.ff.de carbo.edic.l.generaliter.§.in his aũt.C.de secũ.nup.⁊ no.in.l.non eo minus.C.de ꝓcu.tertius est in.c. qđ ob gratiã de reg.iu.li.vj.Sed beata virgo sine peccato cõcepta dr primo vt ipa gloriosior appareat ⁊ magis laudetur.que est digna omni veneratione.Uñ in missa eiusdem canit ecclesia.Benedicta et venerabilis es virgo maria ⁊c. Et ideo de illa dicere possumus illud Ecclesiastici. xliij.Exaltate eam quantum potestis. quia est maior omni laude.Secũdo hoc ꝓuilegiũ ei attribuitur vt per hoc eius filius magis honoretur.quia gloria filiorũ parẽtes eorũ. Prouerb. xvij.Facit.l.a diuo pio.et.l.milites.C.de questionibus.⁊.l.iubemus.C.de aduo.diuer. iudi. Et sic opinio conceptionis introducta est in fauorem matris et filij Cum igitur ex hac opinione sequatur iniuria vtriusqꝫ non modica.concludendum videtur quod non debet teneri.
Quod autez data hac opinione pro vera sequatur propositum patet quia si non contraxisset beata virgo peccatum originale . nullo indiguisset redemptione.cuz non haberet aliquod peccatum actuale mortale aũt veniale.secundum omnes doctores.Non eñ egent qui sani sunt medico.sed solum male habentes. Mat. ix.Ergo christus nõ fuisset redẽptor virginis quia redemptio presupponit lapsum.sicut etiã liberatio presupponit obligationem.l.decem. ff.de verb.obli.et absolutio condemnationem. vt no.in.l.j.C.de confes.et per Barto.in.d.l.decem et sic beata virgo priuata fuisset merito passionis christi.et eius filius non fuisset mortuus pro ea.qđ esset cõtra dictum Pauli.ij. ad Coꝛ.v.di. Christus pro omnibus mortuus est Nec ipse saluator mundi posset dici perfectissimus redemptor.Contrariũ aũt tenet ecclesia que canit.Xpe redemptor omniũ.ergo ⁊ ipsam virginem redemit.⁊ cõsequenter cõcludendum videtur ꝙ originale pctm̃ in cõceptione cõtraxit.Filius eñ dei venit saluũ facere qđ perierat.Lu.xix.Igit beata virgo per pctm̃ perierat si fuit a filio saluata ⁊ redẽpta.Secũdo idẽ ꝓbatur rõne cõparationis sic.Nõ sunt tm̃ glõse virginis a nobis extollẽda priuilegia: vt detrahatur dignitati saluatoris nostri.Iniquum enim esset aliquid ab vno iniuste auferre vt detur alteri.ca.nõ est.j.q.j.c.forte.xiiij.q.v.et.l.assiduis.C.qui poti.in pig.ha.vbi dicit Bald.ꝙ vnum altare non debet denudari vt aliud cooperiatur. Nec debet aliquis vt commodum alicui faciat alteri preiudicare.ca.deniqꝫ.iiij. questione.v.et.cap̃.primum.xxij.q.ij.et.l.ij.§.si merito.ff.Ne quid in loco publi.et .l .fina.C.si cõtra ius vel vti.publi. Nec aliorum honores debent alijs nocere.l.fina.C. de statu. et ima. Nec aliquis debet illud appetere.ꝑ qđ honor aliorũ minuat.C.si qs non obediat.xj.q. iij.et ideo nec nos debemus ita laudare virginem mariam vt diminuamus dñi nostri priuilegia Nec ipsa debet sibi velle vsurpare talẽ dignitatem qua filio dei equalis videatur . Assumens enim dignitatẽ quã non põt habere dr falsari⁹ vt inquit Barto.in.l.j.ff. de publi. iudi. Iniustum etiã est ꝙ quis velit laudez sibi attribuere cum diminutione honoris alterius.c.nullus xcix.di.Iniustum quoqꝫ est aliquẽ cũ alterius detrimento fieri locupletem.l. Nã hoc natura ff.de condi.inde.⁊.l.rerũ quidem in fi.ff.rerum amo.⁊.l.iij.§.si seruus.ff.đ tribu.⁊ đ nego.gest. l.si pupilli.in prin.⁊.l.cum hi.§.si quis de alimentis.ff.de transac.⁊.l. illicitas.in.j. respon. de offi.presi.⁊.l.iure nature.de regu.iu .Alteri enim per alterum preiudicium inferri non debet.l.non debet.ff.de regu.iur.cum simi. Cum igitur hoc per excellentiam atqꝫ singularẽ dignitatem attribuat dño nostro Iesu christo ꝙ post Ade lapsum ipse solus conceptus sit sine peccato dicente Augustino in lib.de baptismo paruulorum.Non est in filijs hominum quisqꝫ sine peccato excepto vno mediatore nostro Et in eo.lib.circa finem iterum dicit. Teneamus fidei indeclinabilem confessionem ꝙ solus christus sine peccato natus est in similitudinem carnis peccati.Concludenduz videtur ꝙ nec nos hanc prerogatiuam debemus beate virgini attribuere.nec ipsa in dedecus ⁊ diminutionem honoris dilecti filij sui tantam sibi debet excellentiam appropriare que sibi competere non videtur. Nam illud quod est inductum in fauorem ⁊ priuilegium alicui⁹ singularis persone non egredietur illius personam.§. sed qđ princ.Insti.de iure na.gen.et ci.⁊.l. ius singulare.ff.de legi.Tertio idem probat rõne sanctificationis.beata etenim virgo fuit i vtero matris sanctificata. vnde de ipsa canit ecclesia illud ps.xlv .Sanctificauit tabernaculum suum altissimus,nullus autem sanctifica

tur nisi prius animet: q: caro sine aīa non ē susceptibilis gratie. Ergo anteq̄ sanctificaretur ei᾽ aīa erat infusa i ei⁹ corpore Si igit tūc fuit sctificata cū nō: ab actuali mortali aut veniali peccato quod tūc non commiserat. ergo ab originali sanctificata fuit et purgata. sanctificare enim est de nō sancto sanctū facere. Nam si tūc scītatē habuisset: sanctificatione non indiguisset. Nec oportuisset q̄ deus illi sanctitatem infunderet quā potius possidebat. Et beata ṽgo dicere potuisset illud vulgare prouerbiū: qd̄ meū est ampli⁹ meū fieri nō potest. l. et an eadē. §. actiones. ff. de excep. rei iudi. l. iij. §. ex pluribus. ff. de acq. pos. ⁊ de le. iij. l. cum quis. j. rn. et insti. de lega. §. sed si rē. ⁊ de act. §. sic itaq̄ ⁊ c. inter dilectos. §. ceterū. de fide instru. et l. cū res. ⁊. l. si mater. C. de cōtra. empti. ⁊. l. sue rei. ff. eod. ti. Et si ipsa virgo bn̄dicta petisset a deo sanctificari: potuisset illi dicere deus illd̄ Ouid. in. iij. metam̄. scz. Frustra petis qd̄ intus habes. qd̄ etiā no. in. l. si q̄s ex argētarijs. §. ꝓhibet. ff. de edēdo. Ea propter cōcludendū videtur q̄ per sanctificationē ab originali peccato fuerit emundata. Et hec sufficiant pro prima parte huius sermonis. Sz audi aliā partem si vis recte iudicare. c. j. de cau. pos. ⁊ propri.

¶ Pars scd̄a q̄ dicitur rn̄sionis. D

His argumētis nō obstantibus in ꝯtrariū est veritas. videlicet. q̄ beata virgo maria sine peccato originali fuit cōcepta. Non obstat mōpria rō dicta redemptionis: qr rn̄deo ſm snīaz doctoris subtilis in iij. dis. iij. q̄ xp̄s fuit redēptor btē virginis per gratiā preuenientē eā preseruādo. qr si illā nō preseruaret in originali peccato incidisset. vn̄ in ipsius persona predixerat Dauid p̄s. lviij. Deus meus susceptor meus: mia eius preueniet me. Aliorꝫ aūt hominū fuit redemptor per gratiā subsequentē post lapsum. Redemptio itaq̄ beate virginis fuit perfectior ol alia redēptione. quia melius est aliquem a vulnere defendere ⁊ p̄seruare: q̄ post vulnerationē remediū adhibere. l. fi. C. l q. cau. in integ. resti. nō est neces. ⁊. l. j. C. quaz licet vnicuiq̄ sine iudic. vindi. facit glo. in. l. iij. §. cuz igitur. ff. de vi ⁊ vi ar. que dicit q̄ q̄s non dz expectare vt primo ꝑcutiatur q̄ se defendat. sed dz magis ꝑuenire q̄ ꝑueniri. ꝛ notatur ꝑin. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iu. ⁊ in. l. j. per Bart. C. vnde vi. Posito igitur q̄ quis videret duos debere vulnerari. si vnuz adiuuaret ⁊ defēderet ac p̄seruaret ne vulneraretur. aliū autez dimitteret vulnerari: sed postea per medicinā eum sanaret: diceretur profecto vtriusq̄ saluator: sed melius et perfectus de priori quia secundum Sco. in. iij. dist. iij. q. j. Excellentius beneficium est seruare a malo q̄ dimittere cadere in malum. ⁊ ab eo postea liberare. vnde multo melius est inter amicos pacē seruare q̄ interruptam reformare. et litē ꝓhibere q̄ litigātes cōprimere. vt ait Frā. de may. in. iij. di. iij. Beata igitur virgo preseruata ab originali ꝑ grām filij sui: fuit ab illo ꝑfectissime redēpta: ideo canit ecclesia in officio conceptionis. Nullū redemit filias ex oi gente dignius: qui te seruauit ꝓuide mūdam pater no scelere. Eo itaq̄ modo redemit xp̄s suā matrem: eā preseruans ne caderet in peccato. quo etiam bonos angelos redemit p̄seruans ne simul caderēt cū lucifero. De quo Ber. super. ij. Can̄. inquit. Xp̄s etiam angelos redemit: illos preseruando: homines purgando. Et tali modo loquendi vtitur psalmista. p̄s. lxxxv. dicens deo. Eruisti ani. meā ex infer. infe. qr ei ne ad infernū descenderet auxilium dedit: illāq̄ liberauit. Quia aūt beata virgo quantū ex se erat ex cōditione nature apta erat cōtrahere peccatū originale. ideo ab illo dicitur christum eam liberasse ⁊ saluasse. ⁊ hoc respectu dixerunt quidam ipsam originali pctō fuisse obnoxiam: nō q̄ illud cōtraxerit. sed quia nisi ex speciali priuilegio fuisset preseruata cōtraxisset. Et simili modo loquendi etiam dicitur Job. iiij. Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles. cum tamē boni angeli sint in gratia confirmati secūdū theologos in. ij. dist. vij. sed hoc intelligitur quantum est ex eorum natura nisi fuissent per diuinā gratiā stabiles facti. Ex quibus patet solutio ad primam ratiōnē cōtrariā. Et hāc rn̄sionē approbās sanct⁹ Anselmus dicit in libro. ij. Cur de⁹ hō. c. x. Indiguit beata ṽgo redēptione ⁊ christi passiōe nō propter peccatū quod in fuerit: sed ꝓpter peccatum quod infuisset nisi ipsemet ex speciali priuilegio eam preseruasset. Non sequitur ergo beata virgo fuit redempta per filiuz a peccato originali: ergo fuit illi obnoxia. Faciūt ad predicta notata per Bar. in. l. decem. ff. de verbo. obliga. et in. l. non vtiq̄. ff. de excep. vbi declarat q̄ aliquando quis dicitur manumissus qui nunq̄ fuit seruus. et absolutus qui nunq̄ fuit excommunicat⁹. ¶

Ad rationem autem secundā. que dicit comparationis: Respōdetur q̄ ꝓpter hanc veritatem creditaz. s. q̄ beata virgo fuit concepta sine peccato originali nō seq̄tur q̄ ipsa in sua conceptiōe fuerit equalis ꝯceptioni christi. Immo ipse dn̄s habuit singularem ⁊ excellentissimam modum conceptionis. Nam primo fuit conceptus absq̄ virili semine de purissimis sanguinibus beate virginis virtute sp̄ūsancti. vt inquit Gregorius super Cantica. ⁊ Franciscus de mayro. super Missus est. ⁊ Nicolaus de lyra super Luce. j. c. virgo autem fuit concepta ex vtroq̄ parente ⁊ seminum commixtione. Secundo christus in primo instanti sue incarnationis siue conceptionis

habuit corpus plene organizatũ licet ita minimum esset vt quasi videri non possent mẽbrorum distinctiones. et in codem instãti infusa fuit aia in eius corpore: nec expectata fuit tẽporis dilatio ad organizationem corporis sm Alexan. de ales in .iij. parte summe in tractatu de sanctificatione beate virginis. Et Augustinũ in libro de fide ad Petrum. In codẽ quoq; instanti fuit xps plenus scientijs et virtutibus. vt dicit Nicolaus de lyra super illa verba Hiere. xxxi. Nouum faciet dñs sup terram. femina circũdabit virũ. Et Fran. de mayro. super illa verba Lu. j. Ecce ancilla dñi. Et Greg. super illud Can. ij. Ecce iste venit saliens. Et Rich. in .iij. dist. ij. arti. ij. q. iij. hoc aũt nõ fuit in cõceptione virginis. Tertio q xps nõ fit in originali conceptus hoc fuit ei cõueniens iure nature et necessario. q nullus princeps suis legibus est subiectus. l. princeps. ff. de legi. l. ex imperfecto. C. de testa. et §. fi. l aut. de cõsu. col. iiij. et. l. ex imperfecto. ff. de lega. ij. et cap. cuncta. viij. q. iij. Facit qd notat dñs Anto. de butrio. l. c. omnis de penitẽn. et remissi. vbi dicit q papa nõ ligatur vigore illius capli. Beata aũt virgo fuit concepta sine peccato nõ ex natura nec ex debito. sed ex gratia et priuilegio sui filij. Nam vt dicitur in .d. l. princeps. ff. de legibus. Imperator eadẽ priulegia tribuit Auguste sue imperatrici que ipse habet. Ideo in sermone ad Eustochium inquit beatus Hierony. In maria totius gratie que est in xpo plenitudo venit: qq; aliter. Aliter dixit: quia quod xps habuit ex natura. hoc beata virgo recepit ex gra. Quarto in pzlo instanti cõceptionis xpi: anima eius cõiuncta fuit persone diuine sm Rich. vbi. s. quod non fuit in virgine. Quinto xps in sua cõceptione nõ indiguit rẽdemptiõe passiua siue aliquo preseruãte nec habuit naturam pronam ad recipiendam maculã peccati originalis et sic nec radicaliter nec formaliter habuit nec habere potuit peccatum originale. Cuius rei ratiões assignat Ansel. in lib. de cõceptu virginali: qs breuitatis causa pertrãseo. Beata autẽ virgo nisi preseruata fuisset peccatum originale contraxisset. quia radicaliter habebat vnde contraheret. vt dicit Sco. in .iij. disti. iij. Sexto beata virgo fuit per gratiam dei liberata a rebellione quam habuisset caro aduersus spiritum hoc autem non habuit xps quia nullam rebellionom habere poterat in carne. Septimo anima xpi ab instanti conceptiõis fuit impeccabilis et beata. vt habetur i. iij. sen. dist. xij. Non sic autẽ fuit aïa beate virginis: quia in ea fuit potentia ad peccandum: vt inqt beatus Bona. in .iij. dist. iij. Multas alias differẽtias inter conceptionem xpi et beate virginis causa breuitatis pertranseo. Maxime q xps in sua cõceptione a seipso accipere iusticiã potuit Maria aũt non. Xps non caruit originali peccatõ virtute sue passionis: nec virtute cuiuscunq alterius Maria aũt caruit illo merito filialis passionis future. Xps verus deus et hõ conceptus ẽ. Maria aũt pura creatura. Xps de se omnipotẽs. Maria de se nulli potẽs. Vñ et de ipsa dicere poterat illud Esa. xlj. Ecce vos ex nihilo estis: et opus vestrum ex eo qd nõ est. Cõcluditur ergo q preseruatio gloriose virginis per filiũ facta non solũ nõ redũdat in dedecus filij: sed in magnã cedit gloriam ipsius q singulari et excellentissimo mõ matrẽ suam redimere voluit. Ideo btẽ virgini merito dici potest illd qd ego scripsi in epistola ad summũ pontificem Sixtum. iiij. dicens ipsi gloriose virgini. O bñdicta dei genetrix: te crimine solam Immunem natus contulit esse tuus. Ipse tuam formans animam sic virgo redemit. Crimina q primi nulla parentis habes non fuit in toto cõcept⁹ sanctior orbe. Si non de nato sint mea verba tuo quod aũt ad honorem redemptoris nostri redundet ad beatam virginem ab originalis peccati macula fuisse preseruatam: probari põt per illud Hiero. in sermone ad Eustochium dicentis. Nulli dubiũ quin totum ad laudem xpi pertineat quicquid digne genitrici sue impensum fuerit ac solenniter adimpletum. Non solum autem honoratur christus ex hoc matris sue honore: sz etiã multũ letat et gratissimũ hz q a nobis sue genitricis puritas veneraf. vñ Fortunat⁹ i quadã homelia inquit. Grati⁹ est obsequiũ deo qd Marie ipẽditur q cõ sanctorum cuilibet dirigitur. ¶

Quoad tertiam rationem que dicta est sanctificationis: si dicatur q predicta autoritas sanctificauit tabernaculum suum altissimus: intelligitur de tabernaculo materiali terreno vel celesti. iuxta illud ps. lxxxiij. Quam dilecta tabernacula tua domine virtutum etc. nihil faceret contra conclusionem nostram. Verum q predicta verba exponũtur cõiter de beata virgine: dicere possumus q dicta autoritas loquitur de sanctificatione corporis virginei. In quo dicũt quidã fuisse corruptionẽ et feditatem quandam ex semine infecto contractam que sm sanctũ Bona. l. iij. dis. xxxi. ar. ij. q. j. est in omnib⁹ corporib⁹ de semine primorum parentum ppagatis: et est inclinatio quedam ad voluptates: que facit carnẽ rebellare spiritui ac decurrere ad malum omni tempore. Geñ. viij. et c. omnis etas. xij. q. j. et ab hac sm eos purgatũ et sanctificatum fuit corpus ei⁹ ante infusionem aie. Sed pro olm dicẽdorum declaratiõe sciendum est sm Alexan. de ales in .iij. parte sum. in tract. de sanctificatione beate virginis. q. vj. vbi recitat Augu. in li. lxxxiij. questionum: di q conceptio humana sic debet proficisci: vt septem primis dieb⁹ quasi

lactis habeat similitudinē: noue vero diebus cōuertatur in sanguinē. deide in duodeciʒ die bus solidet. demū decē ⁊ octo diebus formetur vsq; ad pfecta membra. Deinde vsq; ad tēpus partus i magnitudine augeant. Et hoc hʒ locum in masculis. In feminis aūt anteq; sit organizatum corpus reqrunt. lxxx. dies. vt lquit Aug. vbi. s. Physici aūt dicūt q. xl. diebus organizatur corpus masculinū. Femellinū autē. lxxx. vt notatur. ff. de libe. ⁊ posthu. l. gallus. in principio in fine colūne. ⁊. v. di. in prin. Añ autē q̄ corpus sit perfecte organizatū non infundit ei a deo aia rationalis: sed illa massa q̄ a physicis appellat embrio pmo solū viuit vita vegetatiua. q: nutritur ⁊ crescit. Deinde viuit vita sensitiua. q: sentit. Vñ dicit Aristo. xvi. de animalibus q embrio prius est animal q̄ hō. organizato aūt corpe de⁹ creat vnā aiam rationalē sine macula: ⁊ creādo illā infundit. Non autē ante organizationē infundit. qz aia rationalis est actus primus corpis physici organici. vt ait Arist. ij. de aia lʒ aūt quidā dixerint q in hoie sunt tres aie. tñ hoc improbat Thom. j. parte sum. q. lxxvi. ⁊. cxviij. Affirmans q cum gñatio vnius semp sit corruptio alterius necesse est dicere q taʒ in homine q̄ in alijs animalibus qñ perfectior forma aduenit. fit corruptio prioris. Ita tñ q sequēs forma hʒ qcqd habeat prima. ⁊ ad huc amplius. Quapropter cū aia Intellectiua creatur ⁊ infundit a deo: simul est sensitiua ⁊ vegetatiua corruptis formis pcistētib⁹. Qñ aūt corpus nō est plene organizatū pctm̄ originale i eo esse nō pōt. qz cū sit inaiatū aia rōnali nō potest hr̄e pctm̄ cui⁹ subiectū ē ipsa aia. Vñ dicit magr in. ij. snīaꝝ di. xxxi. q caro sola licet sit per concupiscētiā generata nec culpā habʒ nec actū culpe. Nō ēt aia hʒ illud pctm̄ anteq̄ sit Infusa corpi: qz a deo creat sine macula. Cūcta eñ q̄ fecit deus bona sunt Genes. primo Istud aūt corpus ante infusionem aie hʒ in se corruptionem pdictā ⁊ inclinationem ad malum ⁊ rebellandū spūi si cum eo coniungatur. ⁊ ad cōtrahendā originalis peccati miseriā maxime ex iustissima diuini decreti condēnatiōe q̄ ordinatum est q omnes de semine corrupto pmorum parentū peccantiū ppagati creant iusticia originali ⁊ priuenē diuina visione ⁊ eterne sint dānationi subiecti ppter culpam primi parētis ob cui⁹ lobedictiā oēs posteri ei⁹ pec catores ↄstituti sunt fm apostolū ad Ro. v. Et hanc ordinationē appellat ideʒ apls chirographū decreti. ad Col. ij. Ex qbus ptʒ q peccatum originale non ex eo solum contrahitur q anima coniungitur cū corpore infecto. sicut dixerunt quidam dantes exemplum de habente manus pollutas q̄ in eis recipit pomum mundissimū ex qbus fedat. Nā hanc opinionem reprobat Sco. ⁊ Pe. de cādia ⁊ Frā. de may. in. ij. sen. di. xxx. Quia qualitas corpalis de se nō potest inficere natura spūalē vt ptʒ exēplo radij solaris nō infecti ppter feces corporales. Cū ergo peccatum originale non proueniat principaliter a carne que cū illud nō habebat in se nō pōt ipsum peccatū in animaʒ trāsmittere fm illam sulam que ait q nemo dat qd nō hʒ. ca. ventū. ſ. q. j. l. nemo. ff. de reg. iu. l. traditio. ff. de acqui. re. do. ⁊. l. si liberā C. qd cū eo. Itē nec ab anima eadē ratiōe quia cū nullū in sua creatione recipiat aia pctm̄. et sicmūda infundat corpori nā deus ipsam aiaʒ creādo simul corpori infundit fm Augu. in lib. de ecclesiasticis dogmatibus. ⁊ theologos l. ij. sen. di. xviij. nō potest corp⁹ aliquo vitiare pctō in ipsa infusione. Itē nec a parentibus trāsmittitur ipsum pctm̄ in filios. Si eñ hoc esset seqretur q generata a parentibus baptizatis ⁊ cōsequenter ab originali peccato liberatis nō cōtraherent ipsum originale pctm̄ quia parentes trāsfundere nō pñt qd ipsi non hñt. Jō est dicēdum q hoc pncipaliter pcedit rōne pme puaricationis ppter quā hūana natura in Adā deprauata ⁊ dei inimica cōstituta: p diuinā snīaʒ fuit dānata. atq; ad hoc debituʒ in ipsa prima puaricatione factum p tpe singulis suppositis suis cōtrahendū mediāte corrupta carne ab ipso pmo puaricatore⁹ ppagata merito ē deputata. Et hoc inuit Amb. l. ii. de verbis apli. cuius vba refert magr sen. in. ij. di. xxx. di. Corruptio per cōditionē offensiōis manet in corpe. robur tenēs diuine snīe date in Adā cui⁹ cōsortio maculat pctō. s. aia hec ille. Ad puniēdā g̃ hāc culpaʒ totius humane nature in adaʒ lapse iusto dei decreto statutum est vt ois anima intrans corpus ex semine infecto taliter propagatū isti ciatur. sicut etiam Leuit. xiiij. fuit decretum vt quicūq; intraret domum leprosam efficeretur immundus. Hoc autem decretū punitiuū fecit deus qñ vt habetur in Gen. ij. c. dixit primo parenti. In quacūq; die comederis ex eo scillicet ligno scie boni ⁊ mali: morte morieris. Tunc eñ tulit damnationis snīam cōtra eū et posteros eius ab ipso propagandos q̄ virtualiter i lūbis eius erant: si de ligno vetito comederet. Et sic deus non fuit nec est autor pcti sed vltor. Quare aūt istam dānationis snīam non incurrerit xp̄s nec beata virgo q̄ etiam ipsi erant mō predicto in lūbis ade patuit. s. Et etiam in sequētibus sermonibus declarabitur. Qñ g̃ aia Ifunditur corpi ex semine infectorū primorum parētum ppagato tunc imediate cōtrahit pctm̄ originale. Et rō est. quia pctō primoꝝ parentū tota natura humana que in illis tūc erat tota virtualiter fuit infecta scđm Augu. xiij. de ci. dei. ⁊ Ansel. in. j. lib. de conceptu virginali. ⁊ Alexā. de ales in. ij. parte sum. in tract. de pctō originali. q. j. et etiam in. iij. parte sum. in tract. de

incarnatione Christi:⁊ seraphicũ cardinalem
sanctũ Bona.in.ij.di.xxxj.Ideo sicut si virtuo-
se vixissent hoies ab eis descẽdẽtes fuissent re-
munerati.vt declarat Alex.de ales.in.ij.parte
sum.in trac.de peccato originali.⁊ Ansel.in li.
j.de ꝯceptu virginali.c.iiij.⁊ in li.cur deꝰ hõ.c.
xviij.⁊ sanctꝰ Bona.in ser.di.xxxiij.⁊ magister
Bar.pisanꝰ in lib.beate virginis.fructu.vij.et
Landul.neapolita.in.ij.sen.di.xxix.q.vj.⁊ L.in
contẽsis in trac.de cessatiõe legaliũ.⁊ beatus
Tho.in q̃onibus disputatis de malo.q.iiij.ar-
ti.viij.⁊.j.parte sum.q.cj.arti.j.Ita per pecca-
tum fuerũt merito puniti.Qui em̃ sentit cõmo
dum debet sentire ⁊ incommodum.l.eum qui.
ff.de iureiurãdo.⁊ instituta de legitima pa.tu
tela.in fine.Et hoc est quod inquit apostolus
ad Romanos.v.dicens.In quo omnes pecca-
uerũt.Et pro huiꝰ ꝯclusionis notitia ⁊ ꝯgruen
tia inducit magister Frã.de may.quatuor exẽ-
pla in trac.de ꝯceptiõe virginis.Primũ est:q͏̃ si
cut ꝯhitur irregularitas in bigamo ꝓpter ec-
clesie statutũ quo ordinatũ fuit q͏̃ quicũq͏ꝫ ꝯhe
ret cũ duabꝰ vxoribꝰ sit irregularis.xxxiij.dist.
c.maritũ vel quicũq͏ꝫ ꝯhit cũ vidua ab alio ma
rito cognita est etiã irregularis.xxxij.dist.c.se-
rl atim.⁊.xxxvj.dist.c.vna.⁊.c.altercationis.de
biga.lib.vj.vel etiã si duxit vxorẽ quomodocũ
q͏ꝫ corruptã.d.c.maritũ.xxxiij.di.⁊.c.qui in ali-
quo.lj.dist.Ita deus instituit vt quicũq͏ꝫ spũs
despõsatꝰ fuerit carni ꝓpagate ab Adã oblige
tur ad penã q̃ dãni est pena originalis peccati.
Secũdũ exẽplũ est sicut irregularitas ꝯhit in
spurio per eiusdẽ ecclesie statutũ:quo ordinatũ
est q͏̃ qui nascit de illegitimo coitu nõ ꝓmouea
tur nisi adueniat aliq̃d eximẽs.c.iter dilectos.
de excess.p̃la.⁊.c.vergẽtis.de here.⁊.c.si gens.
lvj.dist.⁊.c.innotuit.de elec.⁊.c.per venerabi-
lem.⁊ multis alijs caplis.ex͂ qui fi.sint leg.ita
institutũ est a deo vt quicũq͏ꝫ nasceret ꝓpaga-
tus ex semine Adã infecto careret originali iu
stitia ⁊ priuaret eterna btitudie:nisi supueniat
dispẽsatio.Et merito.nam fm̃ Sco.in.ij.sentẽ.
dist.xxx.Adam accepit deo iustitiã originalẽ ꝓ
se ⁊ pro tota sua posteritate:⁊ factꝰ est debitor
eius.⁊ ad illã obligauit se ⁊ posteritatẽ suam q̃
in ipso erat seminal͛r ⁊ radicaliter.Un̄ peccan-
do priuauit se ⁊ posteros suos ipsa iustitia ori-
ginali.⁊ ideo de mẽte Sco.vbi.s.⁊ distin.xxxj.⁊
xxxij.⁊ magistri Pe.de Cãdia in trac.suo de cõ
ceptione beate virginis.peccatũ originale dif
finit q͏̃ est carẽtia iustitie originalis debite:q͏̃
in p̃mo parẽte acceptate ⁊ ex ipsiꝰ crimine dep
dite:cui correspõdet obligatio ad penaꝫ dãni.
vñ Ansel.in li.d ꝯceptu virginali.ait ca.xxvij.
Hoc peccatũ originale esse aliud itelligere ne-
queo in eisdẽ infantibꝰ nisi ipsam factã per in-
obedientiã Ade iustitie debite nuditatẽ:p quã
omnis sunt filij ire.hec ille.Tertiũ exẽplũ est
q͏̃ nati ex parẽtibꝰ seruis serui sũt.insti.de iu.pso.
§.serui autẽ.⁊ hoc ex statuto legis fit ⁊ mãda-
to imperatoris.l.⁊ seruoꝝ.§.j.ff.de sta.ho.cum
ergo faciẽs peccatũ seruꝰ fiat peccati.Jo.viij.
potuit deus statuere vt oẽs qui de primis pa-
rentibꝰ seruis peccati nascerent:eidẽ subijcerẽ
tur seruituti.Quartũ exemplũ est q͏̃ sicut ꝯhit
quedã nota in priuationibꝰ:puta in illis q̃ na-
scunt per aliquẽ modũ ab ecclesia ꝓhibitũ: qui
priuant dignitate ecclesiastica:vt p͏ꝫ de fi.psi-
byte.⁊ maxime in spurijs.i.in sacerdotio geni-
tis qui non possunt esse canonici in ecclis pa-
trum suoꝝ.vt habet ex͂ de fi.p̃sby.c.cuꝫ decorẽ.
et.c.ad abolẽdã.⁊ si secus p̃sumptũ fuerit non
valet nisi cũ talibꝰ fit dispẽsatũ.vt habet in.c.j.
ex͂ eo.sic ex priuatione huiꝰ originalis iustitie
ꝯhitur nota culpe qua fit inhabilis quis mini
strare altari ecclesie triũphãtis nisi fuerit dis-
pensatũ secũ per lauacrũ sacri baptismi.Nos
aũt possumꝰ addere quintũ exẽplũ.Sepe q͏ꝫ eniꝫ
ꝓpter inobediẽtiã patris etiã filiꝰ eius rema-
net priuatꝰ hereditate ex decreto legis vel ca-
nonis:vt in.c.vergẽtis.⁊.c.excõicamꝰ.de here.
et in.c.cum serui.eo.tit.lib.vj.Similiter ex cri
mine lese maiestatis puniunt filij pena priua-
tiua:vt in.l.quisquis.C.ad le.iuli.maie.⁊ in.c.
si quis cũ multibꝰ.vj.q.j.Ita ergo ⁊ multo ma
gis ex diuino decreto potuit ordinari vt ꝓpter
peccatũ inobediẽtie cõtra celestẽ imperatorẽ ⁊
propter crimẽ lese maiestatꝭ eterne.filij sic de-
linquẽtiũ punirent pena dãni.i.priuatiõis di-
uine visiõis respectu cuius nullũ habebãt ius
lꝫ deus ex gratia sua illam eis ꝯcessisset si in se
nõ habuissent aliq̃d peccatũ.vt declarãt theo-
logi in.ij.dist.xxxiij.Alia quoq͏ꝫ duo exẽpla po
nunt quidam dicentes:q͏̃ sicut quando proge-
nies aliqua est obligata tributis ex pacto ali-
cuius parentis eorum filij:eodem modo nascũ
tur obligati:sic quilibet homo peccato primo-
rum parentum diuino tributo originalis iusti
tie nascitur obligatus.Et sicut puer qui nasci-
tur mortuo patre nascitur heres:⁊ paternis si-
mul obligationibꝰ obligatꝰ:q̃a hereditas tran
sit cum onere suo.c.tua nos.de vsur.sic omnis
homo ab Adam ꝓpagatus:ipsiꝰ reatibus ori-
tur obligatus.Et in hoc verificatur illa sentẽ-
tia que dicit quod heres est successor vitiorum
defuncti.dicto.c.tua nos.et.l.si ego.§.partus.
ff.de publicianis.⁊.l.ij.C.de fructibus ⁊ li.ex-
portan.⁊.l.cum heres.ff.de diuersis.⁊ tempo-
rum prescriptionibus.Ideo Threnorum vlti-
mo dicitur.Patres nostri peccauerunt,et non
sunt:et nos illorum iniquitates portauimus.
et Ezechielis decimooctauo.Patres come-
derunt vuam acerbam:et dentes filiorum ob-
stupuerunt.verum quia hoc septimum exem-
plum ideo est omnino simile:quia filius natus
post mortẽ patris repudiando hereditatẽ pẽt

declinare obligationē paternā.filius aūt ppagatus ab Adam nō pōt facere ex se quin ɔhat hanc obligationē:ideo melius ab hoc ppositū facit exēplum aliud.Nam videm⁹ q aliqñ qs furaṫ cui non ɔsentit vxor aut filij:ꝛ iusta lege suspēdiṫ:ꝛ tñ vxor ꝛ filij ppter tale furtū cuius non fuerūt ɔscij puniunṫ pena pṅuatiua inquantum vxor pṅuaṫ marito ꝛ filij patre ꝛ habēt magnū detrimētū ex ei⁹ morte:per qd tñ nō fit eis aliqua iniusticia.Pōt etiā dici q amissio futuri lucri pprie nō dr dānū.l.si.C.de ɔdi.Et ideo ex delicto patris possunt filij iuste priuari tali lucro.s.diuine visionis. H

Modo reuertēdo ad ppositū nostrū dicunt qdā fm sniam magistri Pauli Ueneti in trac.de ɔceptione virginis Marie q in corpore virginis ante infusionē aie erat pdicta inclinatio ad malū ꝛ corruptio seminis infecti ꝛ dispositio radicalis ad ɔhendū peccatū originale si illi nō purgato aia coniūgereṫ.Deus ergo qui decreuerat nasci ex virgine ꝛ in tabernaculo corporis eius nouē mēsibus habitare uolēs matrez suā aliquo pctō inqnari ante infusionē anime sanctificauit ꝛ purgauit illud corp⁹ preciosuz atqꝫ omnē infectionē ab eo abstulit.ꝛ sic intelligiṫ.sanctificauit tabernaculū suū altissimus quo sanctificato ꝛ purgato tūc alam illaz benedictā infudit:eamqꝫ ab originali peccato pseruauit.Nec incōuenīēter dr corp⁹ ei⁹ sanctificatū anteqꝫ esset rōnali ala viuificatū.Nam et inaiata ꝛ insensibilia sanctificari dicunṫ.vñ tēplū Salomonis sanctificatū fuisse testaṫ dominus.iij.Reg.ix.dicēs Salomoni.Sāctifica ui domū hec quā edificasti mihi.tabernaculū quoqꝫ sanctū ꝛ vasa tēpli sanctificata dicūtur.Num.vi.ꝛ Exo.vlti.ꝛ multe alie irrationales creature appellanṫ sctificate:vt declarat Alex.de ales in.iij.sen.dist.ix.arti.j.q.j.verum quia nōnulli beate virginis deuoti dicunt q lʒ ipsa bñdicta mater dei habuerit potētiā ad peccādum:sicut habebāt primi parētes ante lapsuz:non tñ vnqꝫ habuit aliquā corruptionē in aia:nec etiā in corpore dicētes q deus qui ab eterno elegit dictā virginē in matrē cū sit infinite potētie potuit ordinare ꝛ statuere vt de semine primoꝝ parētū anteqꝫ peccarēt illa portio reseruareṫ immaculata per quā deberet ipsa virgo ɔcipi.ꝛ sic facere descēdere per oēs gñationes vsqꝫ ad illā.sicut dixerūt quidā factū fuisse de carne verbi:prout refert Sco.in.iij.dist.iij. Hoc aūt quia possibile deo ꝛ cōgruū fuit:etiaz pro ɔceptione beate virginis factū fuisse pbari pōt ex rōne ponēda in sequēti parte hui⁹ sermonis.Et ex rōnib⁹ adducēdis in alijs sequētibus sermonib⁹.Itē posito q hoc nō fecerit dicunt q saltē est credēdū q illud semē parentū beate virginis que debebaṫ ipsa ɔcipi voluerit deus prius purgari qꝫ illa ɔciperet ex eo,Sed qd est forti⁹ dicūt q posito q ipsa beata virgo cōcepta sit ex semine infecto.potuit tñ deus facere vt corpus illud nullā ɔhere feditatē:sʒ inmaculatū esset.si eñ vt ait apl's ad Roma.ix. pōt figul⁹ de eodē luto vnum vas facere in honorē ꝛ alia in ɔtumeliā:quare hoc facere nō potuit oṗs deus?Preterea experiētia teste multa generanṫ ex corruptione ꝛ feditate per virtutē nature:que tñ non ɔhūt illā corruptionē vel feditatē.Ergo multo forti⁹ hoc facere potuit natura naturās.s.deus.cui dr Job.xiiij.qs pōt facere mūdū de inmūdo ɔceptū semine.Itē dicunt q si aliqs sanct⁹ reperiaṫ dixisse q btā virgo ɔcepta fuit de semine corrupto siue infecto. debet intelligi de corruptione penalitatis que non causat originale peccatū:non aūt de corruptione feditatis que est causa originalis peccati.Qualr aūt sola corruptio feditatꝭ causet originalē culpā ꝛ nō corruptio penalitatis declarat sanct⁹ Bona.in.ij.sent.dist.xxxi.arti.ij.q.j. Ideo ad pdictā authoritatē sctificauit ꝛc.Rñdetur q sanctificatio dr multis modis.Primo sanctificare idē est qd in grā ɔfirmare.Sanctū eñ idem est qd firmū.vt dicit glo.in.§.sancte. insti.de re.diui.ꝛ no.in.l.sanctū.ff.e.tit.Et hoc modo beati dicunṫ sancti ꝛ sanctificati:qꝛ sunt in dei gratia ɔfirmati.ꝛ ita itelligiṫ illud Esa. xiij.qui in psona dei dicit.Mādaui sanctificatis meis ꝛ loquiṫ de angelis q nunqꝫ peccauerunt ꝛ tñ sanctificati dicunṫ.Et ideo pdicta authoritas sanctificauit ꝛc.pōt de hac sanctificatione intelligi:quia beata virgo fuit in hoc mūdo in gratia ɔfirmata in ɔceptione filij sui.vt ait Ber.in epl'a ad Lugdunēses.ꝛ btūs Bona. in.iij.dist.iij.ar.j.q.vj.ꝛ Tho.in.iij.parte sum. q.xxvij.art.v.in rñsione ad secūdū arg.ꝛ Alex. de ales in.iij.parte sum.trac.j.q.lxxxviij.ꝛ Richar.in.iij.dist.iij.arti.j.q.iiij.Hec ergo authoritas intellecta de gratie ɔfirmatiōe nō arguit matrē dei in originali pctō fuisse conceptā.Et hāc expōnem sequiṫ beat⁹ frater Michael de Carchano in suo.j.quadragesimali de peccato.ser.xiiij.dicēs q est quedā singularis sanctificatio qua anima sanctificaṫ non purgatiōe a culpa que nō est:sed collatiōe gratie ꝛ ɔfirmatione ita vt non possit peccare mortalr aut venialiter.Et hoc modo fuit sanctificata virgo Maria.hec ille. I

Alio modo dr qs sanctificari que ab omni actu carnis abstinens deo seruit ꝛ ministrat in synceritate cordis ꝛ virtute.Et hoc mō dicunṫ qdā mulieres sanctimoniales:ꝛ silr religiosi ꝛ oēs boni ecclesie ministri dicunṫ sancti. et ideo Aug.Ambro.Hiero.ꝛ Greg.in suis epistolis epōs sanctissimos appellāt.Illud eñ dr sanctū qd est cultui diuino dedicatū.vt pʒ per c.que semel.ꝛ.c.qm.xix.q.iij.ꝛ.c.altare.de ɔse. dist.j.ꝛ ideo Nazarei hac rōne dicebanṫ sancti.

vt p3 Nuñ.vj.Q igit beata virgo plena fuit
omni virtute ⁊ speculū ois sctitatis ⁊ toto tpe
vite sue seruiuit deo absq macula vt ait Amb.
lib.ij.d virginitate.eiusdē cultui semp fuit de=
dicata. Ideo bñ de ea dr. Sãctificauit taberna
culū suū altissim⁹. Istas eñ virtutes ⁊ sctimo=
nias habuit pncipalr a grã dei a qua omne da
tū optimū ⁊ omne donū pfectū descēdit. Ja.j.
quia nō sum⁹ sufficiētes cogitare aliquid a no
bis quasi ex nobis:sed ois sufficiētia nostra ex
deo est.ij.ad Cor.iij.quia xpo Christ⁹ erat nō
tm̄ homo:sz etiā de⁹.ideo dicebat Jo.xvij.ego
sanctifico meipsū. Hec ergo authoritas sancti
ficauit ⁊c.sic intellecta nihil derogat sctissime
virginis ɔceptioni. Alio mō dr aliqd sctificari.
i.de nō sancto sanctū fieri. Et hoc aggregatū
nō sanct⁹ pōt intelligi dupl'r.vt colligit ab Ari
sto.in.ij.periher.⁊ ab Alex.de ales in.iij.sent.
di.ix.ar.j.q.ij.scz negatiue tm̄ ⁊ negatiue simul
ac priuatiue ⁊ ɔtrie. Negatiue tm̄ dr nō sctūs ille
qui nō hz pfectionē virtutū vel nō est i grã dei
cōfirmat⁹:vel q nō hz actu sanctitatē:lz nō ha=
beat oppositū sanctitatis.sicut ⁊ catul⁹ añ nouē
dies dr nō vidēs:qui tñ pprie nō pōt dici cec⁹.
Itē nō sanct⁹ appellat ille q est magis pn⁹ ad
bonū qz ad malū:nō tñ semel aliqd pctm̄ mor=
tale hz.⁊ in hoc statu etiā hodie inueniunt mul=
ti. Et talis fuit btā virgo in ɔceptiōe:q ⁊ si non
hr̄et pctm̄ originale nec actuale.tñ ppter hoc
vt aliq dicit nō erat sancta:⁊ sic erat nō sancta
negatiue tm̄. Et ob hoc sctificauit eā altissim⁹:
nō a corruptiōe peccati qd i ea nō erat:sz grãm
et sctitatē in ei⁹ aĩa infundēdo. Alio mō dr nō
sctūs negatiue ⁊ priuatiue simul ⁊ ɔtrie q hz op=
positū sctitatis.s.pctm̄.sicut hoc mō diceret nō
vidēs ille q est cec⁹. Et talis nō fuit gtiosa vir
go Maria. Et ideo hoc mō non fuit sctificata.
Alio mō idē est sctificari qd de sctō magis san
ctum fieri.vt inqt Richar.in.iij.dist.iij.art.iij.
q.iiij.⁊ hoc pbat per illud Apoca.vlti.q sanct⁹
est sanctificet adhuc. Et tali mō sctificari apo
stolos a pr̄e suo rogabat Christ⁹ Joã.xvij.di=
cens. Pater sctifica eos:cū tñ tūc essent sancti:
vt ait Alex.de ales vbi.s.all'.gl.sup pdicta ver
ba dicētē. Sctifica eos vt de sctitate vite psen
tis pueniāt ad sanctitatē iusticie finalis:⁊ tali
modo sctificauit beatā virginē altissim⁹:q eā
in sctitate ⁊ grã mirum in modū augmētauit.
Alio modo aliqd sctificari dr cū a ɔrietate san
ctitatis.i.ab omni pctō elōgat.sicut ⁊ de Chri
sto ait apl's ad Heb.iij.q fuit segregat⁹ a pec=
catorib⁹.qb⁹ tñ nūq fuit ɔiūct⁹. Et hoc modo
beata virgo sctificata dr qz ab omni pctō fuit
elōgata. Alio mō sctificari idem est qd plurib⁹
modis sanctū fieri.vt inqt Richar.vbi.s.⁊ hoc
modo beatā virginē de⁹ sctificauit cui multi=
plices sctificatiōes infudit.sicut de Christo q=
ad humanitatē dr Act.x.vnxit eū dñs spūsan=
cto ⁊ virtute.per quã vnctionē sanctificatio de
notat. Alio modo sanctificari accipit p demō=
stratiōe siue declaratiōe sanctitatis.vt ait Alc.
de ales in.iij.parte sum.q.iij.dicēs q pōt acci=
pi fieri sanctū pro innotescere:quia tunc res dr
fieri qñ innotescit.⁊ idem dicit in.iij.sen.di.ix.
arti.ij.q.iij. Et hoc modo etiā fili⁹ dei dr sancti
ficat⁹ a patre ipso attestante qui de seipso ait
Jo.x.quē pater sanctificauit. Tabernaculū er
go suū sanctificauit altissim⁹ qui beate virgi=
nis sanctitatē omnib⁹ declarauit. Alio mō san
ctificari idē est qd sanctitatē honorare.vñ cele
sti patri dicim⁹ illud Mat.vj. Sanctificet no=
men tuū.i.sanctitas nois tui ab oib⁹ celebret ⁊
honoret. Et hoc modo tabernaculū suū sancti
ficauit altissim⁹:qui gloriosam virginē sup oēs
choros angelorū exaltauit atq eius sanctitatē
magnificauit. Et iste expositiones debent ab
omnib⁹ approbari. Uerba eñ debēt exponi in
nobiliori significato.§.sed quotiēs.insti.de in.
natu.gen.⁊ ciui. Itē in potiori.l.j.§.qui in per=
petuū.ff.si ager vecti.vel emp.pe.⁊ in eo signi=
ficato qd magis ɔuenit.l.et puto.vbi glo.ff.fa.
hercis.⁊.l.si olei.C.loca.⁊.l.si vno.ff.eo.⁊.l.si ti
tius.ff.de vsur. Iste aūt expositiōes magis cō
ueniūt mr̄is dei ⁊ filij eius dignitati:vt patere
pōt ex pcedētib⁹:⁊ etiā in sequēti parte huius
sermonis meli⁹ declarabit.ergo ⁊c. Ex quibus
omnib⁹ patet solutio ad omnia argumenta in
contrariū adducta.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur cō=
firmationis. R

Uia vt inquit glo.in rub.ff.qd met⁹
cau.gaudēt breuitate moderni:⁊ cir
cūitus pliri debent euitari.l.j.i pn.
C.cōia de leg.quia etiā ait Ric,poe
ta i ii.de nuptijs. Sermo breuis lō=
go gratior esse solet. Ideo vt breuitati intendā
hanc verissimā ɔclusionē de immaculata cōce
ptione beatissime virginis vnica tm̄ rōne com
probabo que dr sufficiētis diuisionis. Fm eum
regulas logicales argumētū a sufficiēti diui=
sione bonū est.hoc aūt argumētū validū in iu=
re appellāt Legiste argumētū a sufficiēti par=
tium enumeratiōe.de quo per glo.in rub.ff.de
act.⁊ obli.⁊ insti.de obli.que ex quasi ɔctu nas.
in pn. Fit aūt hoc argumētū qñ posita aliqua
sufficiēti ac necessaria diuisiōe postea aliq ei⁹
partes ɔfutant.reliq aūt inferunt vel vna earū
tm̄ alijs oib⁹ negatis. Arguēdo igit tali argu=
mēto dico q circa ɔceptionē virginis Marie
necesse est cernere vnā de qnq opinionib⁹ vi=
delz:aut q ipsa bñdicta virgo non fuit capax
gratie pseruationis a peccato originali.⁊ ideo
non debet ei talis honor attribui:cui⁹ non fuit
capax ⁊ idonea ad illum.l.vt gradatim.§.⁊ qui
lege.ff.de mune.⁊ hono. Aut q deus nesciuit il
lam pseruare.aut q non potuit pseruare.aut

ꝙ noluit eam ꝓseruare. aut ꝙ potuit ⁊ etiā vo=
luit ꝓseruare. Prima opinio est falsa: quia bea
ta virgo fuit capacissima gratie ꝓseruationis
ab originali peccato. Cum enī fuerit capax vt
esset mater dei: ⁊ virgo ꝑfecta añ partū: in par
tu: ⁊ post partum. Cūq; meruerit eleuari super
oēs angelicas hierarchias ⁊ effici regina celo
rum quāto magis fuit capax hui⁹ gratie vt si=
ne peccato originali ꝯciperet᷑: certe multo pl⁹.
Qui enī est capax maioris dignitatis ⁊ excellē
tie: multo est capacior minoris. ⁊ cui ꝯcedit᷑ qđ
est maius. videt᷑ etiā ꝯcessum qđ est, min⁹. l. iu=
ris gētiū. §. adeo. ff. de pac. l. in eo. ff. de reg. iu.
l. legatū. ⁊ l. ad rem mobilē. ff. de ꝓcu. not. in. l.
cui pacto. ff. de ser. exp. ⁊ in. c. ex parte. de deci.
etiā in. c. j. de tornea. ⁊. c. cui licet. de reg. iu. in. vi.
Secūda quoq; opinio est falsa: videlȝ ꝙ de⁹ ne
scierit ꝓseruare beatā virginē: cū omnis sapiē
tia ab ipso sit. Eccli. j. ipse enī est infinite sapiē
tie. vñ ad Rom. xj. inqt Pau. O altitudo diui=
tiarū sapiētie ⁊ scientie dei ⁊c. Tertia aūt opi=
nio: videlȝ ꝙ deus nō poterit eam ꝓseruare: est
falsissima: quia est cōtra primū articulū fidei q̄
dicit. Credo in vnū deum patrē omnipotentē.
negat enim eius potētiā ꝯtra illud Lu. j. apud
deum nō erit impossibile omne verbū. Dispu=
tare aūt de potētia principis est crimē sacrile=
gij. l. ij. C. de cri. sacri. Clarū est ergo ꝙ de⁹ po=
tuit ipsam virginē ꝓseruare. Cum enī vt. s. pa
tuit peccati originalis ꝯdēnatio sup filios Ade
ex decreto diuino ꝑueniat. sequit᷑ ꝙ ipse deus
pōt reuocare tale decretū. oīs enī res ꝑ quascū
q; causas nascit᷑: per easdē dissolui pōt. c. oīs. đ
reg. iu. ⁊. l. j. C. qñ li. ab emp. dis. ⁊ §. fi. insti. qb⁹
mo. tol. obli. ⁊. l. nihil tā naturale. ff. de reg. iur.
Immo princeps pōt nō solū suspēdere legē per
ipsum factā aut etiā totalr̄ reuocare sed etiam
priuilegia cōtra ipsam ꝯcedere: vt etiam tenet
Car. florētin⁹ in cle. j. de testa. ⁊ Inno. in. c. q̄, in
ecclesiarū. de ꝯsti. Nemo enī pōt sibi dare legē
a qua recedere nō liceat. l. si qs. in ꝑn. ff. de leg.
iij. ⁊. l. luci⁹. ff. de fideicō. lib. ⁊. l. qđ aūt. §. j. ff. de
do. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ arg. ff. de leg. j. l. cū filio. ⁊ đ
arbi. l. j. Principē aūt posse annullare ⁊ suspē=
dere leges suas ⁊ circa eas dispēsare: patet ꝑ
ea que habent᷑ per glo. ⁊ doc. in. l. fi. C. si ꝯ ius
vel vti. pub. ⁊. §. sed qđ principi placuit. insti. đ
iu. na. gen. ⁊ ciui. quia ei⁹ est soluere cui⁹ est cō
dere. l. qui dānare. ff. de re iudi. Qđ aūt de⁹ po
tuerit ꝓseruare beatā virginē ꝓbat᷑ rōne maio
ritatis sic. deus potuit facere maiora qui ⁊ fe=
cit: ergo potuit facere minora. antecedēs ꝓbat᷑
multipliciter esse verū: primo sic. Deus potuit
materiā primā creare de nihilo ⁊ naturā angē
licā sine omni peccato qđ est mai⁹. ergo potuit
facere qđ est min⁹. s. ꝓseruare matrē suā, ab ori
ginali peccato. Scđo potuit deus facere de mi
nori mai⁹ nullo addito: ⁊ sine rare factiōe sicut
fuit in multiplicatione quinq; panum. Jo. vj. ⁊
coste Ade Geñ. ij. Nam de costa Ade potuit fa
cere Euam quā fecit matrē omniū hominū si=
ne originali macula: ergo ⁊ matrē suam potuit
ꝓseruare ab omni macula. Tertio pōt de⁹ face
rē formā cōmunicabilē per se stantē sine mate
ria qđ ⁊ fecit: vt patet in sacramēto altaris qđ
est supra naturā: ergo ⁊c. plura enim pōt deus
facere ꝙ̄ noster intellect⁹ intelligere: vt ait Ri=
char. de sctō victo. in. iiij. de trini. Qui ergo po
tuit animā Lazari educere de limbo: vt iterū
corpus viuificaret: ⁊ per ꝯsequēs ipm informa
ret. de quo miraculo habet᷑ Jo. xj. potuit ⁊ ma=
trem suā a morte omnis peccati ꝓseruare. Ipse
etenim deus qui de potētia sua absoluta; pos=
set omnia creata annihilare ⁊ iterū creare: etiā
matrē suā potuit ꝓseruare. Ait enī Aug. in lib.
de regimine ꝑncipū. ꝙ princeps pōt a lege sua
subditos suos liberare ⁊ circa ipsam legē dis=
pēsare ⁊ eam annihilare: qđ ⁊ fecit deus in le=
gib⁹ suis. nam ꝑceptū de circūcisione qđ datū
fuit Geñ. xvij. vt omne masculinū circūcideret᷑:
fuit primo suspēsum in deserto ꝓpter laborem
itineris. Josue. v. c. Deinde totalr̄ annullatū
est: ⁊ datū est sacramentū baptismi loco ei⁹. vñ
nūc circūcisio nihil valet: vt habet᷑ ad Gala. ij.
Preceptū quoq; qđ fecit generalr̄ Leui. xxj. vi=
delȝ ne qs acciperet vxorē meretricē dispēsa=
uit cum Osea ꝓpheta cui ꝑcepit accipere vxo=
rem fornicariā: vt habet᷑ eiusdē. j. c. Item legē
quā tulerat đ mr̄imonio ꝑcipiēs vt qui accipe
ret vxorē nūq̄ dimitteret eā oīb⁹ dieb⁹ vite sue.
vt habet᷑ Deut. xxij. Postea suspēdit ꝯcedēs ꝙ
si vxor non inuenerit gratiā in oculis mariti vt
propter aliquā feditatē possit eam repudiare.
Deut. xxiiij. ꝙ repudiū seu diuortiū permitte=
batur in testamēto veteri ad euitandū homici
dium: quam ꝯcessionē postea Christ⁹ annulla=
uit excepta causa fornicationis. Matt. xix. Si=
militer non spoliare proximū fuit lex a deo da
ta. Leuiti. xix. Immo erat lex naturalr̄: vt pōt
ꝓbari per. c. j. j. dist. ⁊ tamen ipsam legem gene
ralem suspēdit in casu particulari: ⁊ circa illā
dispēsauit quando Judei Egyptios spoliaue=
runt Exo. xij. Dispēsauit quoq; cum Abraā: vt
haberet filios đ ancilla. Geñ. xvj. vbi dicit Ni
colaus de lyra ꝙ ipse Abraam non peccauit: qꝛ
hoc fecit ex diuina reuelatiōe. Item lȝ per cur
sum nature deus ordinauerit ꝙ sol nūq̄ quie=
sceret a motu suo vsq; ad diem iudicij: vt dicit
magister sententiarū in. iiij. dist. xlviij. c. vltio.
tamē fecit ipsum quiescere per spacium vnius
diei. Josue. x. Licet quoq; sit contra naturam
corporis solaris retrocedere cursu suo: tamen
deus fecit illum retrocedere decē lineis. Esa.
trigesimoseptimo. quia a decima hora retro=
cessit vsq; ad primam. Licet etiam Ezechias
rex Juda esset in vltimo termino dierum suo=

rum: tamen potuit deus illi superaddere quindecim annos sicut ꝛ fecit vt in eodem.c. habet legē q̄ʒ quam: tulerat ꝙ mulier deprehensa in adulterio deberet lapidari. Deut.xxij. suspendit in casu pticulari qn̄ dispensauit cū muliere adultera. Joh.viij.ʒ etiā legē tulerit in penam pcti di. Gen.iij. Memēto homo ꝙ puluis es et in puluerem reuerteris. tn̄ cōtra legē istam dedit priuilegiū Enoch vt adhuc nō sit mortuus. Gene.v. Et sic Helie.iiij.Reg.ij. Qꝛ adhuc viuunt ꝛ sunt in paradiso terrestri. Et creditur a quibusdam idē de scō Johe euāge. ppter illō Joh.xxj. Sic eū volo manere donec veniam Et ideo d: puilegiū qꝛ priuat legem vt inqt Arch. in.c.priuilegia.iij.di. Uel qꝛ ē priuata lex alicui pticulariter cōcessa vt dꝫ in.d.c.puilegia et in.§.his.ita rndet.xxv.q.j.ꝛ in.c.abbate.§.si ꝓ de ver.sig. Modo ad ppositū dico ꝙ licet de⁹ legem statuerit ꝙ oēs q̄ nascerent de femine p̄ morū parentū dānationē pcti originalis incurrant tn̄ puilegium dare potuit genitrici sue vt nasceretur sine culpa ꝛ cū originali iusticia ac plena grā. Deus nāqꝫ nō alligauit potentiam suam legi sacroꝝ vt inqt sctūs Tho. in.iij.parte sum.q.xxvij.ar.j.in sol.pri.arg. Et illam gratiam quam infundit in aīa in baptismo potuit sue matri infundere in primo instanti sue conceptionis vt pbat Sco.in.iij.di.iij.q.j.ꝛ pariter facere qꝛ sine pctō. Itē potuit parentibus btē vginis priuilegiū dare ꝙ prīma ples quā gñarent esset sine reatu culpe originalis. Eius em̄ est tollere cuius est dare.i.eius est .ff.de regu. iur.et ola q̄ vno iure contrahunt eodē iure pereunt.l.ola.ff.eo.tit. Et ideo qđ de originali pctō p decretū dei gñale statutū est potuit p aliud cōtrariū tolli: Immo qđ fortius ē potuisset de⁹ si voluisset etiam alios ex adam ppagatos preseruare ab originali pctō ꝛ totaliter annullare decretum ac legē cōtrahēdit pctm̄ originale si suꝰ altissime maiestati placuisset per rationes predictas. Ille o igit q̄ Danielē in medio leonum potuit a morsibus eorū defendere. Dan. vj. potuit ꝛ beatā virginem ab originalis pcti vulnere ꝛ morsu pseruare. Et qui potuit grauitatem ferri suspendere ꝛ cōtra naturam fecit illud natare.iiij.Reg.vj. potuit etiam in matre sua legem graue originalis pcti suspendere et contra cōem alioꝝ cōceptionem ipsam cōcepi ꝛ pcreari facere. Ille etiā q̄ scripsit lapideas tabulas sine stilo ferreo. matrem q̄ʒ suam fabricare potuit sine originali pctō. Et qui produxit panem in heremi terra sine aratri perfossione: potuit etiam beatam virginē in deserto huāne gñationis sine peccati traffitione producere. Et qui de virga Aaron sicca fructū viridem et pulcherrimū fecit exire. Numero.xvij. potuit etiam de iudaica progenie p pctm̄ arida sponsā suam originali iusticia decoratam ac rutilantē educere. Et qui vt habet Dan.ij. precidi fecit lapidē de mōte sine manibus potuit etiā genitricē suā pcreari facere firmā ꝛ solidā in grā sine pcti admixtionibus. Ille et q̄ potuit facere vt virgo cōciperet ꝛ pareret sine corruptione ꝛ virginitatis amissione: multo magis potuit cōcedere vt ipsa cōci peꝛ sine crimine. Et q̄ fluxū aque potuit retinere ꝛ cōtra naturam suā fecit fluuiū iordanis retrocedere. Josue.iij. Aquas etiam maris fecit cōdensari ꝛ esse quasi p muro filijs israel. qn̄ fluere: ita vt siccis pedibus p mare rubrū trāsirent. Exo.xiiij. Potuit similiter fluxū pcti originalis in sua benedicta matre restringere. ita vt mare corrupte gñationis pmoꝝ parentū immaculata posset anima pertransire. Ille q̄ʒ qui rubū in igne positū potuit ab incendio liberare. Exo.iij. Et Danielē cum socijs in medio ignis ne cremarentur defensare. Dan.iij. Et Jonam in ventre ceti seruauit incolumē. Jone.ij. Potuit etiam matrem suam ab igne pcti ꝛ a morsu diaboli atqꝫ ab ol originali macula preseruare.

Quarta quoqꝫ opinio est falsissima. vide licet ꝙ deus potuerit quidē matrē suā ab originali macula preseruare. sed noluerit. hoc em̄ presupposito p vero necesse eēt fateri ꝙ xp̄s nō fuisset bonus filius erga suam genitricē. Bon⁹ etem̄ fili⁹ tenet diligere mrēm l.veluti.ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ.l. mlme.ff. de reli. et sumpti.fu. debet q̄ʒ eā ab olb⁹ piculis ꝛ dānis fm̄ suā possibilitatē liberare. fm̄ Alex. de ales in.iij.pte sum.in tract.iiij. pcepto decalogi. et Rich.in.iij.di.xxix.arti.j.q.vj. qui ait ꝙ fili⁹ tenetur amare parentes suos fideles super oīs iustos. et angelos ac sanctos excepto christo ac beata vgine. Cū igit xp̄s ab eterno elegerit beatā virginē in matrē. iuxta illō qđ canitur. Elegit eā de⁹ ꝛ pelegit eā. Cōcludendū est ꝙ ipse cui ola futura erāt pñtia a cunctis malis ac dānis peccati originalis eā voluit pseruare vt boni filij debitū adimpleret. Impiū em̄ eēt si fili⁹ differet induere matrē suā nudā. cū posset illā decēter vestirē eāqꝫ pmitteret cū nuditatꝫ vitupio exire. seu alia incōmoda sustinere a q̄bus ipe eā posset liberare. Iniqssimū em̄ est patrē vl matrē egere cui⁹ filī⁹ sit i facultatib⁹.l. si q̄s a liberis.§. si impubes.ff.de.li.agno. Mala autem q̄ ex originali pctō. sequūt inter cetera sunt hec. Nā qlibet illud eodē pctō priuat⁹ remanet grā spūssancti ꝛ iusticia originali. fm̄ theologos in.ij.dist.xxx. q̄ iusticia originalis fecūdū Nico.de lyra super eplam ad Ro.v. est qdā humane nature rectitudo secundū quam corpus ale subijcit et vires interiores rōni. Item per ipsum pctm̄ aīa deturpata ꝛ maculata dicitur fm̄ Tho.in.j.parte sum.q.lxxxvj. Item per peccatū ipm̄ pdidit homo dñium olm alalium vt declarat sanctus Bona.in.iij.distin.xv. Item

punit moriens in pctō originali eterna pena ꝗ in eternū priuat diuina visione ⁊ glīa paradisi ꝫ theologos in.ij.dis.xxxiij. Multas alias penas pteri1eo cā breuitatis ꝗ īcurrūt ex pctō originali.solū illud referā qð indt gl.in.c.per baptismū.de cōsecra.dis.iiij.di. Nota ꝙ ꝗdruplex est pena originalis peccati.pcludit ianuā celestē ppetuo dānat causa ē mortis tpalis: ⁊ facit impotentē ad resistendū vitijs. Inferente ergo tā maximū dānū ipso originali pctō ī ala illud cōtrahēte ex quo efficit filia ire. vt dr ad Ephe.ij.⁊ pnter inimica dei:⁊ serua diaboli.ꝗ seruitute diabolica nil turpius ⁊ vituperiosiꝰ. Unde dicit Sco.in.ij.di.xxxvij. Culpa originalis macule ē maria pena nature intellectualis inter oēs penas sequit ꝙ xp̄s si noluisset pseruare mrem suā a tātis malis cū posset nō fuisset bonus filiꝰ. Immo ꝫ pceptū legis fecisset de honore parentuꝫ. Exod.xx.Deut.v.⁊ Mat. xv. Nō em̄ honorasset eaꝫ sicut potuisset:imo eā multū inhonorasset ⁊ vilipēdo habuisset. vn̄ potuisset appellari ipius filiꝰ.iuxta no.p Bal. in.l.;gruentius.in fi.C.de pa. po. Item potuisset nūcupari ingratus filius iuxta notata per eundē Bal.in.l.j.C.de ingra.li.ex cuius dictis colligit ꝙ ille ꝗ nō honorat matrē suā est ipiꝰ ⁊ ingratus filiꝰ.sed hoc est nefas dicere de nr̄o. benignissimo redēptore quo nunꝗ fuit melior filius erga matrē suā.qui illi fuit obediens et reuerētissimus in oibus.Lu.ij. Et nō venit sol uere legem:sed adimplere.Mat.v.Un̄ Augu. ī quodā sermone ait nūquid,nō ptinet ad benignitatē dn̄i mr̄is honorē seruare q̄ legeꝫ soluere nō venerat:sed adimplere lex autēꝫ sicut honorē matris precipit.ita et inhonorē dānat. ideo incōuincibiliter cōcludit veritas.v.⁊ vltime opinionis.s.ꝙ deus nō solū sciuit ⁊ potuit pseruare beatā virginem ab originali peccato cuiꝰ grē ipsa erat capacissima.sed etiā voluit ipsaꝫ oino preseruare. Cū igitur nihil possit diuine resistere volūtati.Gen̄.vltimo.c.Cūꝗ voluntas bene placiti diuini sit irreuocabilis. et necessario executioni demādet.vt ait Alex.de ales in.iij.parte.summe.in tract. de lege eterna.q.v.⁊ Scotus in.j.di.xlvj.ac Tho.in.j.par te summe.q.xix.ar.vij. Cum insuper omnia q̄cunꝗ voluit deus hec et fecerit psalmus.cxiij. Ipse enim dixit ⁊ facta sunt.ps. ante penulti. Sequitur hec verissima conclusio ꝙ deus qui ab eterno voluit ⁊ ordinauit beatam virginē ab originali macula preseruare illam absꝗ du bio preseruauit ⁊ ad hoc adduci potest illud Augusti.in.iij.lib.de libero arbitrio dicentis. Quicquid tibi vera ratione faciendum occurrit scias deum fecisse bonorū omniū conditorem hec ille. Eapropter cantamus dulciter ipsi gloriose virgini illam antiphonam quam pro themate nostro assumpsimus. Sicut fecit deuotus doctor Alexāder de ales ꝗ in fine vite sue:ad reuerentiā predicte virginis ipsam antiphonā decātauit dicēs. Tota pulchra es maria.⁊ macula originalis aut mortalis vel venialis peccati in te nūꝗ fuit ⁊ his dictis feliciter migrauit ad dn̄ꝫ meritis eiusdē intemerate virginis cui sit honor ⁊ gloria in secula seculorum. Amen.

¶ De eadem purissima cōceptione. XV

Sermo.ij.

Fundamēta eiꝰ in mōtibus sanctis ps.lxxxvi. Fm ecclesie catholice fidē nullius pure creature conceptio maioribus extitit priuilegijs decorata ꝗ btē virginis. Iō in officio visitationis eiusdem dr. Beatissima virgo maria a suis est pmordijs dn̄o cōsecrata.et hoc est qð in verbis ppositis psalmista cecinit dicēs. Fundamēta eius in montibus sanctis. Un̄ sciendū est ꝙ mōs in sacra scriptura multipliciter accipit. Primo pro xp̄o iuxta illud ps. lxvij. Mons dei mōs pinguis mons in ꝗ beneplacitū est deo habitare in eo. Fundamentum igitur beate virginis.i.cōceptio fuit in hoc mōte sancto.i.in pseruatione filij factū siue facta. fm illud Gene.j. In principio creauit deus celum et terram in principio:idest in filio fm glosam. Moraliter autem per celū intelligi potest anima virginis:per terram autem corpus eiꝰ. Utrunꝗ em̄ deus pater simul cum filio ⁊ sp̄u sancto absꝗ vlla corruptione aut macula fabricauit. Et ideo sequit in eodē capl'o. Et sp̄us domini ferebatur super aquas. seꝫ peccatorꝫ ab earum submersione beatā virginē pseruās Secundo montium nomine intelliguntur angeli.iuxta illud ps.cxxiiij. Montes in circuitu eius.i.angeli.fm glo. In his montibus btā virgo fundata est.s.in puritate angelica. Tertio p montem intelligitur grā dei iuxta illud Gen̄. xv.ca. In monte saluū te fac.quod moraliter exponit.i.ad dei gratiaꝫ ascende vt salueris. In hoc monte gratie diuine fundata est dei genitrix. Non enim ipsa concepta est in aquis peccatorum ⁊ in abysso originalis delicti sicut alij homines. In quorū persona plangens Dauid exclamabat ps.lxviij.di. Saluum me fac deus quoniā intrauerūt aque vsꝗ ad animam meam. Infixus sum in limo profundi ⁊ non est substantia. Beatissima igitur virgo gratia filij sui a pelago vitiorum liberata inquit illud Prouer.viij. Necdum erant abyssi scilicet peccatorum.⁊ ego iam concepta eraꝫ scilicet in dispositione dei qui ab eterno ordinauit eam debere concipi in altissimo monte gratie preseruantis. Ideo bene dicitur in verbis ppositis

tis fundamenta eius in montibus sanctis et ratio assignat in eodē psalmo cū dicitur Nō sanctus est in ea et ipse fundauit eā altissimus. Ista autem fundamenta olim fuerunt aliqualiter mundo ignota. sed modernis tēporibus per diuinas reuelationes fuerūt mirabiliter demonstrata. quod preuidēs in spiritu David pphe ta dixit ps. xvij. Reuelata sunt fundamenta orbis terrarū. Immaculata enim beate virginis cōceptio fundamentum extitit solidum salutis mundi inquantū ꝓpter ipsius virginis puritatem ac sanctissimam humilitatem incarnatus est in ea saluator orbis. De hac domo dei fundata ꝫ in mōtibus dī Ezech. xliij. Ista lex est domus in summitate mōtis oēs fines eius sanctū sctōꝝ. Et in sequenti caplo dī. Repleuit gloria domini domū dñi. i. beatā virginē. de cuius illibate virginis conceptione tres cōsiderationes faciemus.

Prima dicet argumētationis.
Scda satisfactionis.
Tertia probationis.

¶ Pars. j. in q̄ ponunt argumēta contra cōceptionē beate virginis.

Eptē argumētationibus ꝫ falsis argui pōt cōtra beate virginis cōceptionē. Prima quarū dī defunctionis sic. Petm̄ originale fuit cā mortis. qd si nō fuisset hō nō fuisset mortuus. vt dicūt theologi in ij. di. xx. Et pbatur p illud qd dixit de⁹ pmis parentibus Gene. ij. Quacūqꝫ hora comederitis ex eo morte moriemini. Sꝫ beata virgo maria mortua est corporaliter. vt testat Hieronymus in sermone ad Eusthochiū ergo petm̄ originale incurrit. Si em̄ petm̄ originale nō habuisset videretur q morti subiacere non debuisset. Nā pena solum suos debet tenere autores. l. sancimus. C. de pe. l. si pena. ff. eod. titu. l. ob maritorum. C. ne vxor pro ma. et c. illud. xj. q. iij. et ca. romana de senten. excōmu. lib. vj. et c. placuit. et ca. nullius. et ca. iudei. j. q. iiij. et c. peruenit. De his que fin. a maio. part. capli. vbi dicitur. Ibi debet esse pena vbi est delictum quia ergo res que culpa caret in damnum vocari non debet ca. cognoscentes. de consti. Ideo si beata virgo non habuit culpam originalis peccati videret iniuste mortem pertulisse. Immo q necessario debebat esse immunis a morte per illaꝫ regulā que dicit cessante causa cessat effectus. ca. cum cessante. de appella. ca. cum infirmitas de pe. et remissio. l. quod dictum. ff. de pac. l. adigere §. quis. ff. de iurepatro. cum similibus. Quod etiam habetur per Aristo. ij. physicorum. et ij. de generatione. Cum causa mortis sit peccatū dicente apostolo ad Romanos. vj. Stipedia peccati mors. Et. v. ca. eiusdem epistole. Per vnū hoiem petm̄ intrauit in munduꝫ. et per peccatū mors. Et. j. ad Cor. xv. iterū dicit. Stimulus āt mortis petm̄ est qz aūt tulit penalitatē peccati originalis scꝫ mortē corporalē: q̄ est effectus ipsius peccati et ad propositionem effectus sequit positio cause. l. si qs. ff. de manu testa. videtur ēt q ipsa ꝯtrit peccatū pmorū parentū. cum aliis de quib⁹ inquit Aug. xiiij. de ciui. dei. ca. iij. Fatendū est pmos quidē hoies ita fuisse institutos. vt si nō peccassent nullū mortis genus experirent. Sed eosdē pmos petōres ita fuisse morte mulctatos. vt quicquid ex eorum stirpe esset exortum eadem pena teneretur obnoxiuꝫ.

Scda rō dī ablationis. sic arguēdo. Qui dicit beatā ꝟginē sine petō ꝯceptā auferri ei hāc pemînentiā et priuilegiū q ipa sola ꝯcepit filiū sine originali petō. et sic magis grauat q̄ honoretur. qz hoc priuilegiū est magis singlare cuꝫ et soli cōpetat q̄ cōcipi sine originali. qd etiā xpo ꝯuenit Nullus aūt debet magis grauari q̄ honorari. l. imperator⁹. in princip. ff. de legatis. ij. et §. hoc solū insti. de fin. re. p fideicō. re. et. l. si hereditatem. ff. man. ergo ꝛc. Tertia rō dī clausionis sicut. Tota causa clausionis ianue paradisi fuit peccatū originale. vt colligitur ex glo. in. c. per baptismū. de cōse. di. iiij. Si ergo beata virgo nō fuit cōcepta in pctō. sequit q introire debuisset in paradiso si decessisset an incarnationis xpi mysteriū: cū nō haberet peccatum retardans ab ingressu ianue celestis. Sed hoc est falsum et cōtra determinationē omniuꝫ doctoꝝ et theologoꝝ in. iij. di. xviij. vbi dicunt q ianua paradisi nō fuit aperta ante passionē xpi. vnde in quodā sermone Hiero. inqt. Sanguis xpi est ianua paradisi. Ergo cōcludenduꝫ videtur q fuit in originali peccato concepta.

Quarta rō dī humiliationis. arguendo sic. Conditio maioris humilitatis expressiua fuit beate ꝟgini a filio tribuēda ꝫvt ei esset similis q̄ exinaniuit semetipsuꝫ formā serui accipiens in similitudinem carnis peccati. ad Philip. ij. Sed maiorem exprimit humilitatem incarnatio de virgine peccato obnoxia q̄ de virgine sancta. Ergo decuit q mater dñi qñqꝫ fuerit saltem originali peccato maculata. Et confirmari videt per illud dictū Hier. super. j. Mat. ca. dicentis Notandū in genealogia dñi nullā sanctarū assumi mulieruꝫ. sed eas quas scriptura reprehendit: vt q ꝓpter pctōres venerat de peccatoribus nascens olm peccata deleret.

Quinta rō dī falsificationis. sic arguendo. Nullo falso honore rationabilr honoranda est beata virgo maria. Peccatum enim ē laudare aliquem de virtute aut de bono quod non habet. vt inquit Alexā. de ales in secunda parte summe in tractatu de vitio adulationis. Et de hoc habetur. xxv. dist. §. alias. Sed dicere ipsam conceptam sine originali est ipsam falso honorare. cum hec opinio se videatur fundare

in hoc q in omni possibili est beata virgo honoranda ex quo sequeret q deus eã honorauit in omni sibi possibili: quod falsum est: qꝛ multa potuisset deus facere beate virgini que non fecit. aliter fecisset eã immortalem et ab origine sua beata. ꝛ q nõ cõciperetur ex cõcubitu viri ꝛ mulieris. ꝛ sic non esset magis priuilegiatus xp̃s q̃ꝫ beata ꝟgo ergo ꝛc. Sexta rõ dicitur obligationis sic. Illud est beate virgini attribuendũ q ipsam deo reddit magis debitricez ad gratiarũ debitas actiones sed habere tãtã grãm quantã nũc habet. ꝛ fuisse ab originali purgatam: est magis inductiuum ad maiores gratias referẽdas rõne maioris obligationis bñficij accepti: quia tanto magis q̃s alicui tenetur quãto ab eo plura bñficia recepit vt inquit s Tho. ij. ij. q. xj. ar. j. ergo ꝛc. Et hec rõ cõfirmatur p parabolã saluatoris. Lu. vij. de duobus debitoribꝰ dicẽtis. Cui multũ dimittitur multũ diligit. cui aũt minus dimittit minus diligit. Munera eñ ꝛ honores quoscũqꝫ obligãt vt inq̃t gl. in. l. si mulier. ff. ad velle. ꝛ ideo quo maius est donum eo maior est obligatio. iuxta illud Gregorii. in quadam homel. cũ m augentur dona rõnes ẽt crescunt donoꝝ. Septima rõ dr̃ filiationis sic. quicũqꝫ generat ex matre subiecta alicuius dñio subiectus nascit eiusdẽ dñi potestati. quia partus sequit ventrẽ l. cum legitime. ꝛ. l. penul. §. preterea si ancilla. ff. de sta. homi. ꝛ. l. partũ. C. de rei vendi. ꝛ. l. idẽ põ ponius. §. idem scribit. ff. eo. ti. sed beata virgo generata est ex matre subiecta seruituti originalis pcti: imo etiam ex patre eidẽ seruituti obligato. Ergo ꝛ ipsa subijci debuit eidem originali pctõ. Et ista sufficiant quantum ad argumenta inpugnãtium conceptionem virgis gloriose.

¶ Pars scd̃a huius sermonis que dicitur satisfactionis. Q

DE talibus beatissime matris dei innocentiam impugnãtibus ip̃a valde conquereretur dicẽs illud Job. vj. Quare detraxistis sermonibus veritatis. cum ex vobis nullus sit qui possit arguere me: Ad increpãduz eloquia cõcinatis ꝛ in ventum verba pfertis. nõ eñ inuenietis in me iniquitate hec illa. que etiã de predictis eã vituperare querẽtibus cũ filio suo lamentatur dicẽs p̃s. xxx. p pph̃am. Audiui vituperationem multorũ cõmorãtiũ in circuitu. In eo dum conuenirent simul aduersum me accipere alam meam consiliati sunt. Ego autẽ in te speraui domie. dixi deus meus es tu. in manibus tuis sortes mee. Eripe me de manu inimicorũ meorum. ꝛ a persequentibus me. Erubescant impij ꝛ deducantur in infernum. muta fiant labia dolosa. que loquuntur aduersuz me iniquitatem in supbia ꝛ in abusione. Psalmo quoqꝫ. xl. iterũ dicit. Aduersuz me susurrabant oẽs inimici mei: aduersum me cogitabãt mala mihi. verbũ iniquũ cõstituerũt aduersum me. Et infra. In hoc cognoui qm̃ voluisti me. qm̃ nõ gaudebit inimicus meus sup me. Me autẽ ppter innocentiã suscepisti. ꝛ cõfirmasti me in ꝯspectu tuo in eternũ. Ipsis quoqꝫ aduersarijs suis potest dicere virgo benedicta illud quod in argumentũ inq̃t iuriscõsultus in. l. domitiꝰ labeo. ff. de testa. s. aut vana est cõsultatio vr̃a aut nõ intelligitis de quo disputatis. s. conceptionis mee innocentiã ꝛ puritatẽ Et rõnẽ huius innocẽtie sue assignat di. illud p̃s. xvij. deꝰ precinxit me virtute. posuit immaculatã vitaz meã. Ideo curiosis disputatoribus volẽs satisfacere ꝛ eiusdẽ intemerate virginis puritatem defensare. ipsius ꝟginis fretus sapia que vt dr̃ Sap̃. viij. scit ꝟsutias sermonũ. ꝛ dissolutiones argumentorũ. Ad primam rõnez que defunctionis dicta est respõdeo sequẽdo doctrinam Scoti. in. ij. di. xix. q lꝫ hõ in statu innocentie potuisset nõ mori. ꝛ ita de facto fuisset: quia nũq̃ꝫ mortuus fuisset. obediendo deo ꝛ comedẽdo de ligno vite. tamen corpus humanũ de se erat corruptibile et mortale. et potuisset mori vt dicit magister in predicta distinctione. puta Si non fuisset trãslatus in paradiso terrestri vel ẽt sibi non comedisset de ligno vite p quod fiebat restauratio humidi radicalis deperditi p consumptionem naturalis caloris. Et q hoc sit verum: probatur per dictum Aristo. in p̃mo libro de generatione scꝫ q omne compositum ex quatuor elementis est corruptibile. Itẽ omne compositum ex contrarijs est corruptibile. Sm̃ eundem ph̃m in. v. Physicorum dist. contraria adinuicem sunt corruptibilia. ꝛ. iiij. Physicorum iterum dicit. oia que fiunt ꝛ generantur in tẽpore. etiam corrumpuntur in tẽpore ꝛ in eodez libro etiam inquit. Omne corruptibile necesse est aliqñ corrũpi. scꝫ nisi per supnaturalez dei gratiam preseruet. ꝛ ob hanc causam dicit Augu. in. ij. lib. de baptismo paruulorum. quod etiam si christus non fuisset occisus. mortuus tamen esset. ꝛ defecisset senio. Et idem recitat Scotus in. iij. dist. xvj. q. j. Similiter si deus hominem nouiter de terra formaret: nulli dubium q sue nature derelictus moreretur: per rõnes predictas. qđ etiam est sm̃ sniam ph̃i. in. j. physicoruꝫ ꝛ. x. ethicoꝝ. Et ideo ptꝫ solutio ad argumentum de morte virginis qꝛ licet necessitas morienti et alia multa mala. et pene quã plures a deo infligant ppter originale peccatum: non tamẽ mors absolute cõsiderata: ꝛ possibilitas moriendi. et alie multe naturales passiones. vt fames: sitis: somnus et huiusmodi. sunt ppter pctm̃: immo ẽt esse potuissent in homine innocente et naturaliter fuissent vt supra est ostensum. Dico ergo q licet deus nũq̃ꝫ infli

sat penā alicui sine causa: tñ non semꝑ eā im-
mittit ꝓpter peccatū. vñ sciendū est ſm Bedā
et magistrū in. iiij. dist. xv. c. j. ꝙ multis de cau
sis flagella a deo mittunt hominib⁹. Aliqñ vt
per exēplū patiētie iustoꝝ flagellatoꝝ ceteris
detur exemplū patiēter tolerandi aduersa. vñ
Tobie. ij. dr de ipso Tobia hanc aūt tētationē
ideo ꝑmisit deus euenire illi vt posteris daret
exemplū patiētie eius: sicut ⁊ beati Job. multꝫ
enī crassantib⁹ opus est exēplo. l. aut facta. §. fi.
ff. de penis. Aliqñ aūt dant ad custodiā virtu-
tum: ne suꝑbia eos tentet. vt Pau. ij. ad corint.
xij. ⁊ vt ꝑmaneat in humilitate. Job. x. Si iust⁹
fuero non leuabo caput meū suꝑbiēdo satura-
tus afflictione ⁊ miseria. Aliqñ ad incutiendū
terrorē. Job. vj. terrores dñi militant ꝯtra me.
Aliqñ ad hoc vt homo non sequat carnales vo
luptates vel mūdi vanitates. vñ Petr⁹ riga. in
biblia versificata inquit. Uult implere viā Ba
laā sed trita flagellis: Et diuina vidēs tardat
asella viam. Amplecti mūdū quorūdā vota la
borāt: Sed votis obstat verbere trita caro. Nā
nos a vitijs mūdanis sepe retardat. Corporis
anxietas: dāna: flagella: fames. Aliqñ vo dant
flagella ad sui cognitionē. Esa. xxvj. sola vexa
tio dabit intellectū. Aliqñ ad stimulādū ad bo
num. Michee. ij. Surgite ⁊ ite quia nō habetis
hic requiē. Aliqñ ad instructionē ⁊ exercitū vir
tutū. Judicū. iij. He sunt gētes quas reliqt dñs
vt erudiret Israel. Aliqñ ad dilectionis diuine
iudiciū. vñ Apoca. iij. ait dñs. Ego quos amo:
arguo ⁊ castigo. Aliqñ ad corrigēda vel purgā
da peccata: vt Marie lepra. Num. xij. facit ad
hoc quod dr in aut. vt nō luxu. cōtra natu. circa
mediū. s. ꝓpter talia delicta: fames: terremot⁹:
ac pestilētie fiūt. Aliqñ ad initiū pene ꝑpetue:
vt Herodi. Act. xij. ⁊ Anticho. ij. Macha. ix. qre
nus hic ostēdat quid in futuro sequat. Aliquā
do ad gloriā dei: vt ceco nato. Jo. ix. Aliqñ ad
cumulū meritoꝝ per patiētiā. vt beato Job ei⁹
j. ⁊. ij. ac viti. c. Illas ergo naturales passiones
que in Christo fuerūt ⁊ etiā in primis parētib⁹
in innocētia remanētib⁹ fuissent: ⁊ similr mor-
tem deus voluit beatā virginē subire: nō pro-
pter peccatū originale vel actuale: qd in ea nū
ꝙ fuit: sed ad augmētū meritoꝝ: ⁊ alijs multis
de causis que infra in trac. de assumptiōe dicē
tur: videlꝫ in sermone. j. parte. iiij. vt enī inquit
Sco. in. iij. dist. iij. pōt mediator recōciliare ali
quem vt auferant ab eo pene inutiles sibi ⁊ re-
linquat in penis sibi vtilib⁹: quia igitur culpa
originalis non fuisset vtilis beate virgini: ideo
filius dei mediator ipsius non ꝑmisit eam esse
in sua matre: quia vo pene tꝑales ei valde vti
les esse poterāt ad acquisitionē maioris ꝑmij
per patiētiā. ideo eas ꝑmisit deus esse in bea-
ta virgine: non quia ꝯtraxerit peccatū origina
le. Sed qd est fortius dico ꝙ etiā conceptus in
peccato originali potest mori ⁊ non ꝓpter exol
uendā pena originalis peccati. sicut patet de
Lazaro ⁊ alijs resuscitatis qui bis fūt mortui.
Una aūt mors tñ est debita ipsi originali pec-
cato: ergo illoꝝ mors secūda non ꝓcessit ꝓpter
punitionē ipsius peccati originalis. Et simili
morte non causata ꝓpter culpā obijt beata vir
go. Et ad hoc adducere possumus dictū magi
stri Jaco. de voragine ordinis ꝑdicatoꝝ in ser
mone de plāctu beate virginis. vbi ait. Si qs
bene ꝯsideret inueniet ꝙ qui acceptior fuit deo
et sanctior: ille magis afflict⁹ est in mūdo: non
quidē ad purgationē peccatoꝝ: cum nullū ha-
buerit beata virgo: que fuit immunis ab omni
peccato. sed ad mai⁹ meritū ⁊ premiū cōsequē
dū. Rñdēdo ergo ad argumētū ꝙ cessante cau
sa: cessare dꝫ effect⁹. Dico ꝙ hoc est verū qñ ef-
fectus causat solum ab vna causa. Sed qñ plu
res cause eque ꝑncipaliter ꝯcurrūt ad ꝓducen
dum aliquē effectū: ita ꝙ qlibet earū est causa
tiua effect⁹: tunc posito effectu non sequit posi
tio cuiuslibet cause: ⁊ similiter cessante vna cā
non cessat effect⁹. vt no. in. §. affinitatis. insti. d
nup. ⁊. l. si vētri. §. de bonis. ff. d priui. cre. Bar.
in. l. ita stipulat⁹. ff. de ver. obli. Cum ergo cau
se hūane mortis sint plures: vt declaraui in. ij.
parte rosarij sermonū. sermo. xxxvj. parte. iij.
Cūqꝫ deus diuersis ex causis immitat mortē
et alia flagella: vt. s. patuit. sequit ꝙ lꝫ in bea-
ta virgine cessauerit vna mortis causa: nō de-
buit cessare ipsa mors: ꝯcurrentib⁹ alijs causis
naturalib⁹ ⁊ diuinis de quib⁹ in ꝑdicto sermo
ne rosarij diffuse dictū est: ⁊ etiaꝫ infra dicā in
supradicto tract. de assumptiōe. Et ideo nō te-
net ista ꝯsequētia virgo Maria mortua est: er-
go habuit originale peccatum. nam nō probat
hoc esse ꝙ ad hoc contingat abesse. l. non hoc.
C. vnde legi. Probatio enim debet necessario
cōcludere. l. neqꝫ natales. vbi Bal. C. de proba.
c. in presentia. ex eo. Preterea posito ꝙ mors sit
propter sequellā peccati adhuc nō sequitur ꝙ
si aliquis non sit in originali peccato concept⁹
propter hoc non debeat mori: quia vna gratia
potest conferri sine alia: ⁊ sic ex separatis non
infertur: vt ait glo. in. l. creditori. ff. de no. ope.
nuntia. deus ergo potuit remittere culpā pec-
cati matri sue: ⁊ non tollere penā. ad ostēdēdū
ꝙ etiam ipsa fuit per filium suū redempta ab
originali peccato: cui mors debebatur ⁊ ꝙ erat
de illa stirpe hominum quibus statutum est se
mel mori. vt dicitur ad Hebre. ix. ¶

AD secundam rationē que dicta est abla
tionis. respondeo negādo maiorem: sci-
licet ꝙ data immaculata virginis con-
ceptione tollatur priuilegium quod ipsa sola
filium sine peccato concepit. Nam sola ha-
buit filium carentem omni peccato per sui na-
turam ⁊ essentiā. beata autem Anna concepit

filiā.s.gloriosam virginē carentē peccato per
dei gratiā pseruātē. Melius ergo est beatā vir-
ginē ambobus priuilegijs gaudere et honorari.s.
sue immaculate conceptionis et filij. Quis diuer-
simode q̄ vno solū. duo enim bona vni soli pferē
da sunt. vt inquit Aristo.iij.topicorum. qz sunt vti-
liora: sicut et duo vincula fortius ligāt q̄ vnū.§.
sed hodie.insti.de adop. et due rōnes pferūtur
vni.l.cū in adoptiuis.C.de adop. Ad tertiā
rōnē que dicta est clausiōis. Rn̄deo q̄ lz pter
pctm̄ originale clausa sit ianua regni celestis:
tn̄ nō sequit̄ necessario q̄ quicūqz absqz pecca-
to originali moriebat̄ an̄ passionē Christi: de-
beret illā intrare: q̄ sibi esset aperienda. Nam
Hieremias et Joānes baptista in vtero matris
sanctificati: mortui sunt sine peccato originali
et nō intrauerūt tunc ianuā regni celestis. Si-
militer sancti patres qui erāt in lymbo: virtu-
te puise passiōis Christi future: et per circūcisio
nem erāt liberati ab originali peccato: et tn̄ pa
radisum intrare nō poterāt. Si etiā q̄s bapti-
zatus fuisset an̄ mortē Christi: Quis per virtu-
tem baptismi purgatus esset ab omni macula
peccati.c.per baptismū.de cōse.dist.iiij.non tn̄
potuisset celestē ianuā intrare: et siliter nō itrasset
aliq̄s homo ad deo nouiter creatus de terra: et si
ne originali pctō discedēs ante passionē Chri
sti: quia deus pater ob reuerētiā filij decreuit
nullū hominē celestē patriā intrasse ante filiū
suū. ideo Jo.iij.dr. Et nemo ascēdit in celū nisi
qui descēdit filius hoīs. Dicūt tn̄ aliq̄ q̄ sicut
deus pseruauit spāliter beatā virginē ab origi
nali peccato: ita si mortua fuisset ante passionē
filij. spālem ei deputasset locū in quo glorifica
ta esset: etiā an̄ ingressum celi empyrei.s.ex di-
uina visione pter quā dici potuisset esse in pa
radiso. sicut fuit latro cui dixit Jesus Lu.xxiij.
Amen dico tibi: quia hodie mecū eris in para
diso. et tn̄ ipse latro non intrauit celū empyreū
ante ascēsionē Christi. sed pro eo dictus est fuis-
se in paradiso: quia erat cū Christo: et eius diui
nitatē contemplabat̄. In cōi enim puerbio dr: q̄
vbi est papa ibi est Roma. vt no. Inn.in.c.ego
enim.de iureiu. et in.c.q̄dcūqz.iiij.q.j. et Arch.in
c.psenti.de pben. et dig.c.vij.q.j.c.scire. Possu-
mus quoqz dicere q̄ hec oppositio est vana. nā
deus qui ab eterno pseruare matrē suā statuit:
etiā ne moreret̄ ante filiū ordinauit. Q

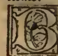
AD quartā rōnem q̄ dicta est humilliatio-
nis. rn̄deo q̄ si ista ratio esset bona: eque
pbaret q̄ mater Christi fuisset sub actuali pec
cato. vn̄ pcedēdo sm̄ ipsam pbaretur q̄ virgo
gloriosa fuisset maior peccatrix q̄ vnq̄ fuerit i
mūdo: qd̄ falsissimū est. et sic dato primo incōue
niēti plura seq̄rent̄ qd̄ non debet fieri.l.raras.
et ibi glo.alle. Aristo.C.de rescin.vēdi. et de hoc
etiam habet̄ in§.cogitatio.in auk.vt iudi.sine
quoq̄ suf.coll.ij. Nō obstat ergo dictū Hiero.
quia vt aliq̄ dicūt. non dicit assumi sed exp̄mi.
vt.s.daret̄ spes peccatoribus. nō aūt negat qn in
ipsa genealogia fuerit multe mulieres q̄ i scri
ptura nō rephēdunt̄ cū fuerit sancte: aliter fal
sum diceret: vt dicit Nico.de ly.sup Mat.j.ca.
vn̄ ipsemet Hiero. exprimit de quibus mulieribus
loquit̄.s.de Raab meretrice: et d Bersabea vxo
re Urie: ac de Ruth Moabitide. Uel pōt dici q̄
Hiero. loquit̄ de parētibus remotis nō pp̄inq̄s.
Argumētatio aūt nō dz fieri a remotis: sed a p
ximis.l.cū de lanionis.§.asinā.ff.de fun.instr.
facit.l.ij.ff.de sta.ho. Uel est dicēdū sm̄ Nico.
de ly.vbi.s. q̄ opi.btī Hiero.in hac parte non
est tenēda per rōnes ab ipso Nicolao allega-
tas: quas breuitatis causa omitto. Preterea nō
est credēdū beatū Hiero.in dicta authoritate
intelligere de gloriosa virgine Maria: quā in
sermone ad Eustochiū omni sanctitate ac gr̄a
repletā: atqz sine peccato fuisse testat̄: quia sic
esset sibi ɔtrarius: qd̄ non psumit̄: ex quo ɔrietas
euitāda est.§.quibus.l.j.ɔstitutiōe.C. et maxime
in textibus. vt in.l.ij.§.pe.ff.si cer.pe.factūt no.p
Panor.in.c.trāslato.de consti. R

AD quintā rationē que dicta est falsifica-
tionis. rn̄deo q̄ nullo falso honore lauda
tur beata virgo Maria lz dicat̄ sine peccato cō
cepta: immo verissima laude extollit̄. Non ob-
stat dum dr: q̄ deus multa potuit facere etc. qz
rn̄deo q̄ tō non dedit illa beate virgini: qz ipsa
inquātū humana creatura nō erat capax illo-
rum. Actus enim actiuorum sunt in patiēte bene dis-
posito.ij.de ala. et no.in.l.j.de here.insti. vbi dr
nō valere relictū deportato: quia est icapax.§.
legari. et ibi glo.insti.de lega. Et ideo deus nō fe
cit beatā virginē immortalē: quia tūc nō fuis-
set homo: et sic Christus non potuisset dici verus
homo de stirpe Adā. Itē non fecit eā ab origie
sua beatā: quia sic esset per oīa eq̄lis filio: et nō
Quis deus potuerit illā ab instāti ɔceptiōis bea
tificare: tn̄ quia non decuit ipsam equari filio
nō beatificauit eam in ipso instāti: et idē pōt di
ci de ɔceptione sine cōmixtione seminis viri et
mulieris operatiōe spūssancti: et de alijs silibus:
quia aūt q̄ mater dei ɔciperet̄ sine crimie erat
decētissimū: vt in sequēti parte huius sermonis
declarabit̄: et ipsa erat capacissima huius gratie
vt ostēsum est i pcedēti sermone parte vltima.
et vt ibidē patuit: potuit deus illam pseruare.
Absqz dubio ɔcludēdū est q̄ illa pseruauit. Ad
sextā rōnē que dicta est obligatiōis: rn̄deo q̄ si
ista ratio esset bona: per ipsaz ɔcluderet̄ q̄ bea
ta virgo fuit in peccato actuali mortali: quia si
sic fuisset habuisset motiuū maioris laudis et
gratitudinis erga deū: et ei esset magis obliga
ta: tāq̄ de maiori periculo et dāno liberata. er-
go etc. Dico tn̄ pro materia argumēti q̄ maior
est gratia pseruatiōis et maior donatio ipsius q̄
subleuatiōis a peccato: vt declarat Sco.in.iij.
dist.iij.

dist.iij.q.j.⁊ in.iiij.dis.xxij. Nam maior gratia fieret homini qui debet ⁊ in foueā luto ⁊ putredine ac stercorib⁹ plenā cadere si pseruaret ne caderet: q̄ si pmitteret cadere, ⁊ postea subleuaretur ⁊ mūdaret. Parabola aūt allegata nō cōcludit in casu nostro: quia pposita fuit de duobus debitorib⁹ quib⁹ vtrisq; fuit debitū dimissum ⁊ ambo ceciderāt in obligatiōe. Et ideo ibi solū fit cōparatio rōne subleuationis: vñ ex illatione nō sequit̄ q̄ gratia subleuatiōis sit maior gratia pseruationis: immo per illā parabolam pbat̄ oppositū. Nam ibi dicit glo. Aug. q̄ cōmissa ⁊ nō cōmissa donant̄: quia null⁹ est qui aliqua cōmittat: quin ali⁹ posset eadē cōmittere nisi pseruaret. Beata ergo virgo Maria ab originali peccato ⁊ ab omnib⁹ actualib⁹ p gratiam dei pseruata sup oēs hoies ilic fuit debitrix. ⁊ p pseques grata. Quāto em̄ maioē gratiā quis ab aliquo recipit. tāto magis ei obligatur ⁊ ei grat⁹ esse debet. l. si q̄s in grauī. ff. ad silleia. ⁊. l. si vt certo. §. nūc videdū. ff. cōmo. ⁊. l. pbryteri. C. de epi. ⁊ cle. Et hanc rñsionē approbans Sco. in. iiij. dist. xxij. arti. iij. q. j. inquit: q̄ nullus est cui deus pauca donet ex hoc q̄ pauca cōmisit quin sit eidē aliud beneficiū datum mai⁹ q̄ est donare. s. pseruare ab alijs l quo cadere potuisset ⁊ cecidisset nisi pseruat⁹ fuisset a deo: ⁊ sic fuit cum beata virgine. Aug. quoq; in li. pfessionū. ⁊ in sermone de magdalena dicit. Illud dimittit̄ qd̄ deo regēte nō cōmittit̄. S

AD septimā ⁊ vltimā rationē que dicta est filiationis. respōdeo q̄ lʒ de lege cōi oēs nati ex matre serua nascant̄ serui. vt in alt. iuribus in ratione opposita. ⁊ multo magis si nascant̄ ex ambob⁹ parentib⁹ seruis: vt patuit. S. sermone. j. parte. iij. Tñ potest dñs ordinare q̄ vn⁹ fili⁹ qui nascet̄ ex ancilla sua nascat̄ liber: ipsa tñ matre remanēte serua. Et sitr q̄ omnes qui nascent̄ ex ea sint liberi: vt habet̄ in. l. cum inter veteres. C. de fideicō. libe. qui text⁹ videt̄ determinare qōnem nostrā. Inter veteres em̄ dubitatio fuit: vtrū hoc posset fieri. ⁊ ibi imperator determinat q̄ sic. ex qua decisione ostēditur q̄ lʒ beata virgo pgenita sit ex matre serua originalis peccati. tñ ex diuina ordinatiōe ipa libera ⁊ immunis nasci potuit a pdicta seruitute. Et de hoc etiā moralr pōt exponi tex. l. l. lex nature. ff. d. sta. homi. vbi dr. lex nature hec est: vt qui, nascit̄ matrē sequat̄: nisi lex spālis aliud inducat: hoc ibi qd̄ fuit in casu nostro.

¶ Pars tertia huius sermonis que dr probationis. T

BEatam virginē Mariā sine originali macula fuisse cōceptā pbabimus breuitatis causa solū vnica ratione. Ratio eñ est aīa legis. l. cum ratio. ff. de bo. dā. ⁊ tantū valet allegare rationē q̄tum legē. l. scire oportet. §. sufficit. vbi Bal. ff. de excu. tut. Bar. vero in. §. vlti. in pnoe. ff. dicit q̄ vbi habem⁹ rationē ⁊ legem: magis inherendū est rōni. ⁊ alt. glo. in. l. adeo. ff. de acq. re. do. qd̄ no. etiā Auge. dicēs: q̄ allegare legem vbi habem⁹ rōnem nihil aliud est q̄ mentē pfundere. ⁊ hoc inqt in consi. xxiij. qd̄ dictū allegāt nouissimi in. l. illam. C. de colla. Sufficiēter ergo declarari ⁊ pbari poterit innocētia ⁊ puritas virginee pceptionis rōne fortissima ⁊ inexpugnabili que dr electionis. cui⁹ fundamētū ponit beat⁹ Tho. in. iij. parte sum. q. xxvij. arti. iiij. dis. quos deus ad aliqd eligit: ita pparat ⁊ disponit: vt ad illud ad qd̄ eliguntur inueniant̄ idonei. iuxta illud apli. ij. ad Corinth. iij. idoneos nos fecit ministros noui testamēti. Sapiēs em̄ regulator ea que sunt ad aliquem finē dʒ regulare fm ordinē ipsius finis. iuxta dictū philosophi. xj. metaph. ⁊ pbat̄ per c. prodest. xxiij. q. v. facit ad pdicta q̄ princeps assumēdo aliquē ad officiū suū dr velle dispēsare cum eo meliori modo quo pōt. l. quidā cōsulebat. ff. de re iudi. Item aliud dictū. s. q̄ qui vult pseques vult etiā omne necessariū antecedens. l. ij. ff. de iurisdi. oim iudi. ⁊. d. l. qdā psulebat. ff. de re iud. Item illud qd̄ dr in. l. ij. C. de cri. sa. sc̄ʒ q̄ crimē est sacrilegij dubitare an is dign⁹ sit quem imperator elegerit. Sed gloriosa virgo Maria fuit electa diuinit⁹ ab eterno vt esset mater dei: ipsa dicēte illud Eccl. xxiiij. Ab initio ⁊ ante secula creata sum. ⁊ Prouerb. viij. ab eterno ordinata sum ⁊ ex antiqs anteq̄ terra fieret: que oia attribuit ecclesia beate virgini: ergo deus per gratiā suā eam ad tā mirabile opus idoneā pseruauit. vñ de beata virgine dici pōt illud Gen. xxiiij. Hec est mulier quā pparauit dñs filio dñi mei. i. Christo. vt exponit Frā. de mayro. in sermone de pceptiōe eiusdem virginis. dicēs q̄ de⁹ pater eā pparauit. i. ante parauit q̄ sordida esset: qd̄ fecit p grām singularē. Et hoc est qd̄ illi dixit angel⁹ Luc. j. inuenisti gratiā apud deū: sed non fuisset idonea mater dei: si vnq̄ vllo tpe vel etiā in momēto fuisset per peccatū ancilla diaboli: qr nō modica filij ignominia est si parētē habeat seruum. vt dr in. l. j. ff. de lib. cā. vñ diabol⁹ potuisset improperare Christo dicens. Genitrix tua prius fuit serua mea q̄ mater tua. Añ fuit filia ire ac mortis ac maledictiōis q̄ gratie. pri⁹ filia diaboli q̄ dei. Ergo pcludēdū est q̄ per diuinā gratiā pseruata fuit ab omni cōtagione ⁊ infamia atq; seruitute peccati: ⁊ a subiectione diaboli: vnde ipsa agit de hoc gratia deo dicens illud psal. xxx. Saluasti de necessitatibus animā meam: nec cōclusisti me in manib⁹ inimici. ⁊ hec veritas confirmat̄ authoritate Ambrosij in sermone de natiuitate virginis dicēs Nisi fallimur iam terra illa benedicebat̄ in cuius medio dominus salutē operaret̄: ⁊ ex qua

veritas orireť:supne itaq̄ꝫ benedictioni prepa=
rabať terra in hominē .pcreata ex qua nascitu
ra esset gloriosa virgo; que celesti bñdictione
singulari replenda erat priuilegio. Et Noe a
dño benedicitť:ꝛ in filios Sem ꝛ Japhet pater
na eius benedictio dirigitť. Sanctissimū nāq̄ꝫ
dei genitricis Marie corpꝰ ante secula ad ge=
nerandū dei filiū ꝑdestinatū prope finē mūdi
nasciturū:iam in his quos ꝑdiximꝰ fratribus:
sub quadā imagine benedicebatť:ex cuiꝰ medio
salus mūdi orireť. Nunqd nō:ibi benedicebatť
humanitatis caro cum inde nascereris glorio=
sa virgo. Tibi ꝓfecto bñdicenda erat caro hu=
mana in tuis ꝓgenitoribꝰ:que ex castissimis vi
sceribꝰ illū eras paritura peccatoribus qui est
super oīa benedictꝰ.constātissima ꝓcul dubio
Abrae fides audire meruit ꝙ in semine eiꝰ be=
nedicerenť oēs gētes. Diuine itaq̄ꝫ dignatio=
nis ꝑrogatiua ꝑparabať quedā stirps Judai=
ca ex qua celestis luminis porta nascereť virgo
Maria:quam eterna dei dispositiōe vnigeniti
filij dei matrē futurā certissime scimꝰ ꝑdestina
taz.hec ille. Si ergo beatissima virgo vt digna
esset mater dei fuit ab eterno ꝑparata ꝛ bñdi=
cta.ꝓfecto valde incōgruū esset dicere ꝙ ali=
quādo fuerit perpeccatū maledicta. Et ideo i
sermone ad Eustochiū Hiero. inqt. Nulli du=
bium est de matre dñi quin talis debuerit esse
que nō posset argui de peccato:quia fuisset ad
improperiū filij·sicut enī nobilitas parentum
trāsit in filios.i.liberos.ff.de senato.ꝛ.l.j.C.de
digni.lib.xij.nam natꝰ ex diue ciuis est:ꝛ natus
ex comitatēsi comitatēsis est.l.j.ꝛ.i.assumptio.
§.filius.ff.ad muni.ꝛ.l.cum legitime.ff.de sta.
homi.ꝛ.l.filios.C.de mune.ꝛ ori.lib.x. Et pro=
pagatio alicuiꝰ clari seminis ꝓculdubio suaz
nobilitat posteritatē.lvj.dist.c.si gens.ꝛ in ex=
traua.Jo.xxij.que inci.execrabilis. Et de hoc
tractat Jo.de imo.in cle.j.de baptis.in glo.sup
ver.regnū.sic ecōtrario ignominia parentum
trāsit ad filios. Ideo inqt sapiēs Eccli.iij. Ne
glorieris in ꝯtumelia patris tui:nō :est tibi glo
ria sed ꝯfusio.gloria eñ hoīs ex honore patris
sui ꝛ dedecꝰ filij pater sine honore. Q

Quia ergo si beata virgo originali fuisset
vitio maculata ꝛ corrupta:lꝫ postea pur=
gata ꝛ sanctificata post lapsum tn̄ infamia pec
cati remāsisset:quia semꝑ de ea posset dici ꝙ
semel fuit in peccato.ꝓfecto nullatenꝰ est cre=
dēdū ꝙ deus in peccatū ipsaz labi ꝑmiserit:cū
non possit fieri de ꝑterito futurū:neq̄ꝫ ab ipso
deo.vñ Hiero.ad Eustochiū inquit. Audacter
loquor cum deus omnia possit:suscitare virgi=
nem post ruinā non potest.facta enim pro infe
ctis haberi non possunt:vt dicitť in.l.in bello.§.
facte.ff.de cap.ꝛ postli.reuer.ꝛ.l.verū est.ff.de
reg.iur.facit.l.j.§.si vir.ff.de acq̄.pos.ꝛ in aut.
de equali.dot.§.que tibi.colla.vij.vnde inquit
Bar.in.l.non dubiū.C.de legi.hoc solo priua=
tur deus:ꝙ facta pro infectis haberi non pos=
sunt.non tamen per hoc intelligitť ꝙ deus non
possit in homine reparare innocētiā deperdi=
tam quia hoc potest.immo facta penitētia pec
cati quis habetur ac si nullam vnq̄ꝫ maculā cō
traxisset.l.imperialis.§.in ꝑsenti.C.de nup. sed
intelligitť ꝙ illud qḋ semel factū est deus face=
re non pōt ꝙ factū non sit:licet facere valeat ꝙ
habeať ac si factū non esset.vnde Hiero.vbi.s.
et habeť in.c.si paulus.xxxij.q.v.ait:valet qui
dem liberare de pena:sed non valet coronare
corruptam. Ex quibus omnibꝰ sequitť indubi=
tanter tenendū ꝙ deus dilectam sponsam suā
ante creationē mundi electam ab omnis pec=
cati turpitudine ꝑseruauit. Quis enim est ho=
minem qui si posset sponsam suam facere illā
non absq̄ꝫ omni macula procreare? Quis ṽo est
ita insanus qui illam in fornicationis vitium
labi ꝑmitteret? Deus aūt cuius perfecta sunt
opera. Deuť.xxxij.profecto sanctissimum illud
tabernaculū beate virginis omni puritate et
innocētia repletissimū formauit.in cuius sacra
tissimo vtero factus homo nouē mensibus ha=
bitaret. Et hoc est quod beatus Ansel.in li.de
cōceptu virginali.c.xviij.loquitur dicens. De=
cuit vt cōceptio illius hominis de matre fieret
purissima tanta puritate qua sub deo nequeat
maior intelligi. Cui deus pater vnigenitū suū
quem de corde suo genuerat equalē sibi ita da
re disponebat:vt esset naturaliter vnus idēq̄ꝫ
dei patris ꝛ virginis filius:ꝛ quam sibi filius
substātialiter matrez facere eligebat:ꝛ de qua
spiritussanctꝰ operaturus erat vt ex ea conci=
peretur ꝛ nascereť ille de quo ipse procedebat.
hec ille. Non fuisset autem beata virgo puris=
sima tanta puritate qua sub deo nequeat ma=
ior intelligi:si originali fuisset peccato macula
ta. Quod profecto incongruum indecensq̄ꝫ tan
to filio extitisset. Ideo Cyrillꝰ patriarcha Ale
xandrinus in lib.contra Nestorium ait.ꝓpter
filium temerariū est in Maria virgine ponere
culpam aliquam vel peccatū. Eapropter ipsa
gloriosa dei genitrix sicut ego scripsi in episto=
la ad summum pontificem Sixtum.iiij. Lau=
datur patrio nusq̄ꝫ fedata cruore:Cerbereo nū=
q̄ꝫ subiacuisse iugo.ꝛ Aug.in lib.j.de natura et
gratia.supradictā rationem confirmās dicit.
Excepta sola virgine de qua propter honorez
domini nullam prorsus cum de peccatis agi=
tur habere volo questionem. Scimus enim ꝙ
plus gratie ei donatū fuit ad vincēdū ex omni
parte peccatū q̄ ꝯcipere ꝛ parere meruit quem
cōstat nullū habuisse peccatū. Hac igitť virgi=
ne excepta si omnes sancti ꝛ sancte dei cū viue
rent interrogati fuissent vtrū sine peccato fuis
sent oēs vna voce dixissent. Si dixerimꝰ qr pec
catū non habemꝰ ipsi nos seducimꝰ. ꝛ veritas

in nobis nõ est.hec ille.Sed rñdent qdã nõ bñ
intelligẽtes.Aug.de pctis tm̃ actualibus loq.
quoꝝ interpretatio si esset vera:necesse esset di
cere Aureoliũ doctorẽ Augustinũ mẽdacem eẽ.
Multi em̃ sci ⁊ sancte dei regnãt in celis q̃ nũ
q̃ actualibus irretiti fuere pctis.vt innocẽtes
⁊ paruuli ante ãnos discretiõis post baptismũ
mortui.V̄ba igit̃ Aug.sunt gñaliter de omnibꝰ
pctis intelligẽda.q: dictũ doctoris gñaliter lo
quẽtis:generaliter debet intelligi.⁊ vbi lex nõ
distinguit: nec nos distinguere debemus.l.de
precio.ff.de publi.Si em̃ de actualibus solum
intelligere voluisset.bñ hoc exp̃mere sciuisset.
vt dicit in alio ꝓposito tex.in.l.vnica.§.finau-
tem ad deficientis.C.de cadu.tol.In his ergo
v̄bis Aug.nobis ostẽdit neminẽ esse in regno
celoꝝ quẽ nõ tenuerit q̃nq̃ catena delictoꝝ.
Quidã em̃ originale solũ contraxerũt ⁊ nunq̃
aliquo actuali pctõ mortali aut veniali macu-
lati sunt vt p̄dicti innocẽtes ⁊ paruuli. Alij v̄o
nõ solũ originali sed etiã actuali pctõ mortali.
aut saltẽ veniali sunt infecti.Sola aũt genitrix
dei maria nullo vnq̃ fuit vitio deturpata qđ
etiam ꝓbat̃ auctoritate Ber.in homel̃.xiij.sup
sermone in cena dñi dicentis. Non est in filijs
hoim magnus vel paruus tãta p̄ditus sctitate
nec tãte religiõis puilegiatus honore q̃ non in
pctis fuerit conceptus.vel in pctis fuerit post
cõuersatus preter mr̃em imaculati agni pctm̃
nõ faciẽtis:sed pctã mũdi tollẽtis.de qua cum
de pctis agitur nullã ꝑsus volo hr̃e questionẽ.
hec ille.Cõcludendo ergo sermonẽ istũ dico q̃
cũ ad positionẽ cõsequentis sequat̃ positio sui
necessarij antecedentis.§.i.insti.de testa.tutel.
cũ oẽs credãt beatã virginẽ mariam fuisse idoneam
matrẽ dei:debent ẽt credere ip̃am fuisse
immunẽ ab oi labe pcti:q: vt.s̃.dictũ est aliter
non fuisset cõgrua mater xp̃i.Ex quibus oibus
ptz intemeratã v̄ginẽ ab orinali vituperij infa
mia preseruatã.Cuius meritis ac precibꝰ ab
oibus malis ⁊ peccatis nos preseruet bñdictꝰ
eius filius.Amen.

¶ De eadẽ immaculata cõceptione. x

Sermo.iij.

Bsit rez istã fa-
cere vt imponamus crimẽ glo
rie nr̃e.i . Mach.ix.Augu.de
gloriosa dei genitrice in ser-
mone de eius natiuitate inq̃t.
Quis laudes btissime v̄ginis
digne decãtare valeat:facta est em̃ Maria ia
nua celoꝝ.sublimatio ap̃loꝝ.laus martyꝝ
iubilatio cõfessoꝝ.cõtinẽtia virginum. Facta
est maria norma p̄ncipũ.iusticia regum.salus
oim populorũ.gl̃ia viduarũ.gaudium angelo
rum:requies alaꝝ.Facta est maria salus moꝝ
mors criminũ.vita virtutũ.v̄tus pugnãtium.
palma victoꝝ.Facta ẽ maria excelsa super sy-
dera.sanctior sup oẽs feminas cuius vita incly
ta cũctas illustrat eccl̃ias.hec ille.Et iõ predi
cte virgini merito attribui p̃nt illa v̄ba scripta
Judith.xv.Tu gloria hierl̃z.Tu leticia israel.
Tu honorificẽtia populi nr̃i. Quapropter oẽs
deuoti eiusdẽ imaculate matris dei cum ab ali
quo excitantur ad credendum q̃ ipsa virgo pu-
rissima cõtaminata fuerit originali pctõ:debẽt
verba thematis nr̃i dicere.Absit ⁊c.Sup q̃bꝰ
tres de eadẽ cõceptione sanctissima cõsidera-
tiones faciemus.
Prima dicet̃ cõtrarietatis.
Secũda veritatis.
Tertia ⁊ vltima appellabitur stabilitatis.

¶ Prima pars huius sermonis in qua ponun-
tur argumenta contraria immaculate conce-
ptioni. y

Uobus argumentis insurgunt q̃dã
vltra p̄dicta contra bñdicte regine
celi cõceptionẽ.Quorũ primũ dic̃
generalitatis.Scđz v̄o sp̃alitatis.
Quo ad primũ adducunt̃ primo auto
ritates sacre scripture q̄ dicũt gñalr̄ oẽs hoies
ab adã descendẽtes originali fuisse pctõ macu
latos.Scđo autoritates sacroꝝ doctoꝝ idẽ af
firmãtes.In sacra etem̃ scriptura hoc exp̃ssum
videt̃.iij.Reg.viij.⁊.ij.Paral̃.vij.vbi đr. Nõ ẽ
hõ q̃ nõ peccet.qđ nõ intelligit̃ đ actuali solũ q:
innocẽtes ⁊ alij multi illud nõ cõmiserũt vt pa
tuit.s̃.sermone p̄cedẽti parte vl.ergo intelligi
tur de originali.Itẽ Eccl̃s.vij.inq̃t Salomon.
Uirũ de mille vnũ reperi scz xp̃m ſm glo.Aug.
Mulierẽ v̄o ex oibus nõ inueni scz bonã. Et ps.
xiij.dicit Dauid.Oẽs declinauerũt:simul inu-
tiles facti sunt nõ est q̃ faciat bonũ nõ ẽ vsq̃ ad
vnũ.Et idẽ inquit deo.Non iustificabit̃ in cõ-
spectu tuo ois viuẽs.Et ps.l.iterũ ait in perso
na cuiuslibet hois.Ecce em̃ in iniquitatibꝰ cõ-
ceptus sum:⁊ in peccatis cõcepit me mr̃ mea.
Et ps.xxi.etiã inq̃t in ꝑsona xp̃i Erue a framea
deus aiam meã:⁊ de manu canis vnicã meã.
Ubi glo.Augustini dicit.Unica est aia xp̃i que
sola est a pctis immunis.⁊ Esa.liij. đr. Oẽs nos
q̄si oues errauimus.Et ad Rom̃.iij.dicit ap̃ls.
Oẽs in adã peccauerũt ⁊ egerẽt gr̃a dei.⁊ ibi-
dem.Non est iustus quisq̃.Oẽs declinauerũt
⁊c.et.v.ca.eiusdẽ ep̃le etiã inquit Sicut ꝑ vnũ
hoiem pctm̃ intrauit in mundum ⁊ ꝑ peccatũ
mors:⁊ ita in oẽs hoies mors pertransijt in q̃
oẽs peccauerũt.Et ibidẽ.Per vnius delictum
omnes hoies in cõdemnationẽ cõstituti sunt.
Et.xi.ca.predicte ep̃le iterum ait cõclusit deus
omnia sub peccato vt omniũ misereatur.Et ad
Ephe.ij.ait.Eramus natura filij ire sicut ⁊ ce-
teri.Et.ij.ad Coꝝ.v.dicitur Unus pro omnibꝰ
mortuus est ⁊ reuixit.s.xp̃s.Sacri quoq̃ docto
res idem affirmãt.Unde Aug.li.ij.ꝯ Iouinia-

num ait. Propter catholicã veritatẽ sancti et beati diuinoꝝ eloquioꝝ pertractores clarissimi sacerdotes Hireneus. Cyprianus. Ambrosius. Gregorius. Innocentius. Johes. Basilius: quibus vellm nolim addo Hieronymũ vt oẽs omittaz qui nõdũ dormierũt aduersus nos ꝓferũt oim hoim pctõ originali obnoxiam sniaz: vñ nemo eruitur nisi quẽ sine lege peccati repugnantem legi virgo cõcepit. hec ille. Et idẽ. xiij. de ci. dei ca. xiiij. inquit. Oẽs em̃ in illo fuimus qñ vnus oẽs corrupit q̃ per feminã lapsus est. ⁊ in. c. firmissime de conse. di. iiij. iterũ ait. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites oẽm hoiem qui per concubitũ viri et mulieris concipitur in pctõ originali nasci. Et idẽ sup ps. iij. dicit xp̃s oẽs pctõres inuenit. ⁊ solus sine pctõ venit ⁊ in li. de nuptijs ⁊ cõcupiscentia ẽt inquit. Oẽs sub pctõ nascimur ⁊ per vnum solum qui sine peccato natus est liberamur. Et in li. enchiridion iterũ ait. Per mediatorẽ q̃ solus sine pctõ natus est recõciliari nos oportebat Leo q̃ papa in sermone natiuitatis xp̃i dicit Dñs noster peccati mortisq̃ destructor. sicut nullũ a reatu liberum reperit. sic ꝓ liberandis oibus venit. Grego. ẽt in. xi. moraliũ. c. vlt. dicit. Solus redemptor in carne sua vere mũdus extitit. q: nihil in eo per carnalem delectationẽ venit. Et idẽ sup Exodum inquit. Oẽs in pctis nati sumus ⁊ ex carnis delectatione cõcepti: culpã originalem nobiscum traximus. Et iterũ idẽ in. xv. moral. ait Nullus sine pctõ est nisi ille q̃ in hunc mundum non venit ex pctõ ⁊ Hiero. sup Lucã inq̃t. Solus deus est in quẽ pctm̃ cadere nõ potest. Amb. quoq̃ sup idem euangeliũ dicit. Solus de natis ex femina dñs iesus terrene contagia corruptele non sensit sed celesti maiestati depulit. Hilarius etiã quẽ refert Aug. in lib. 5 Julianum ait. In pctõ est ois preter illum q̃ venit in similitudinẽ carnis pcti sine peccato. Idẽ q̃q̃ Aug. in lib. de perfectione iusticie dicit. Non fuisse aliquem in hac vita hoiem puto. excepto vno mediatore dei et hominem cui non fuerit necessaria remissio peccatorum. Cuz igitur ter minus vniuersalis distribuat pro singulis. et tantum valeat in omnibus quantum speciale in singulis. ff. de admi. tu. l. si duo ar. ff. de leg. iij. l. si totus in princip. Cũq̃ terminus distributiuus singulos specialiter comprehendat. l. ticia. §. fin. ⁊. l. pluribus in princ. ff. de ver. obl. et l. ⁊ quẽadmodũ. §. j. ff. de pigno. Cumq̃ tantum valeat aliquid generaliter dici sicut si singula sub eo contenta numerentur. l. omnes et ibi glo. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. et. l. ij. C. de q̃dri. p. Sitq̃ regula dicens. Qui omne dicit nihil excludit. ca. solite. de ma. obe. et. ff. de lega. j. l. si cui. ⁊ de damno infecto. l. damni infecti. la. §. emptor. et. xix. di. ca. si romanorum. ⁊ de obser. ie. ca. ij. et. xxv. distin. §. j. in glo. ⁊. l. si a procuratore C. man. Cũq̃ in toto pars contineatur ca. in toto de reg. iur. lib. vj. et. l. si quis. ff. de excep. rei iudi. ⁊ ca. penale. xiiij. q. v. Cumq̃ in generalibus specialia insint. l. semper. ff. de regu. iur. et. l. si ita. ff. de vsu ⁊ habi. et. l. legatum. ⁊. l. si totus. ff. de lega. iij. et generaliter dictum generaliter debeat intelligi. l. de precio. ff. de publi. c. qui circa. de priui. et. ff. de serui. vrb. pre. l. si seruitus. vbi glos. ⁊ in. ca. ij. de coniu. lepro. in glo. penultima. videtur concludendũ. q: in his gñalibus locutionibus cũ terminis vniuersalibus factis ẽt beata virgo cõprehẽdi debeat ac si de ea spãliter fuisset dictum q: in peccato sit cõcepta. Quo ad scdm̃ argumentũ qd dicit spãlitatis: adducunt autoritates sctõrum doctorum q̃ specifice dixerũt beatam virginem in pctõ originali cõceptaz fuisse. Vñ Anselmus lib. ij. Cur deus hõ. c. x. inquit. Licet hois xp̃i conceptio mũda sit ⁊ absq̃ delectationis carnalis pctõ. attamen virgo maria vñ xp̃s et a q̃ assumptus est. ⁊ in pctis cõcepit eam mater eius. ⁊ ipsa in Adã peccauit in quo oẽs peccauerũt. hec ille. Magister q̃ snia. li. iij. di. iij. c. j. ait Queritur de carne verbi. an priusq̃ cõciperet obligata fuerit peccato. ⁊ an talis assũpta fuerit a verbo. Sane dici põt ⁊ credi oportet iuxta sanctoꝝ attestationis conuenientiam: ipsam prius peccato fuisse obnoxiam sicut reliqua virginis caro sed spũssancti operatione mundataz ita vt omni contagione immunis vniretur verbo pena tñ nõ necessitate s; volũtate assumentis remanẽte. Mariã q̃ totã spũssanctus in eã perueniẽs a pctõ prorsus purgauit. ⁊ a fomite etiaz peccati liberauit vel fomitẽ penitus euacuãdo vt qbusdã placet. vel sic extenuãdo ⁊ debilitãdo. vt ei postmodũ occasio nullatenus extiterit ad peccãdũ. hec ille. Hãc etiã opinionẽ tenuit beatus Thomas in p̃dicta di. q: beata virgo maria sit cõcepta i originali peccato. Et q̃dã alij doctores ⁊ theologi ibidẽ. Tenuit etia hoc Johannes teutonicus glosator decreti in. c. pronunciandum. de ꝯse. di. iij. ⁊ Johã. an. in. c. conquestus. de fer. ⁊ Archi. in. c. firmissime. de cõse. di. iiij. Et beatus Ber. in epistola ad canonicos lugdunenses cum quibusdã alijs sanctis. Cum igit ecclesia approbet dicta sanctoꝝ patrum. vt habet in. c. sancta romana. xv. di. videtur q: illi errent ⁊ peccent deuiãtes a determinatione p̃dictoꝝ sanctoꝝ patrũ qui beatã virginẽ sine originali peccato ꝯceptã fuisse dixerũt.

Pars scda huius sermonis q̃ dr̃ vitatis. L

Ista sunt argumẽta qbus nonulli virginis innocẽtiã ipugnantes multos ab eius puritatis veneratione auertere conantur. Quapropter gliosa v̄go rogat suũ ꝯseruatorẽ deũ: dicẽs illud ps. xiij. Tu dñe seruabis nos ⁊ custodies nos a generatione hac in eter-

num. Nos ꝙ̃ veritatem defensare volẽtes que vincit oīa ⁊ a nemine superaꝛ. vt daŭ. Esdre. iiij. ⁊ in. l. fi. ff. de proba. simul ⁊ cōsiderantes ꝙ magis attendi dꝫ illud qḋ est in veritate ꝗ̃ qḋ est in falsa opinione. l. si quotiens. ff. de manu. vindi. ⁊. §. si quis rem suā. insti. de lega. dicim⁹ ꝙ his oībus autoritatibus non obstantibus tenenda est verissima opinio de immaculata cōceptione mr̃is dei. Non obstant mō oīa dicta gnalia tam sacre scripture ꝗ̃ doctoꝝ in quib⁹ affirmaꝛ ꝙ oēs ꝓpagati ab adam sunt in originali pctō cōcepti vel similibus ꝟbis idē in substātia dr̃. Quia rn̄deo ꝙ illa regula vniuersalis: q̄ omne dicit ⁊c. non hꝫ locū in his autoritatibus nec in multis alijs sacre scripture que regulis logicalibus ⁊ grāmaticalibus nō est subiecta. c. indignum. xxxviij. di. vnde in sacra scriptura terminus vniuersalis frequēter accipitur ꝓ maiori parte vt declarat Nicolaus d' lyra sup̱ Mat. v. ibi. Exibat ad Johannē hierosolyma ⁊ oīs iudea ⁊ oīs regio circa iordanē Mat. iij. ⁊ tñ multi non exibāt sed maior pars tñ ⁊ ibi. videbit oīs caro qḋ os dñi locutū est. Esa. iiij. ⁊ tñ multi nō viderūt filiū dei in natiuitate eius ⁊ sic ad tollēdā cōsequentiā sufficit dare instantiā. §. pauonum. insti. de re. diui. Et ideo inquit magr̃ Bartholomeus pisanus in lib. beate virginis. fructu. vij. Sacrā scripturā vti sepe vniuersali ꝫm vocē que non distribuit vniuersalr̃. sꝫ tñ ꝓ illis quibus cōuenit p̱dicatum. vt in ista. Totus mūdus vadit post ip̄m. Et est hyperbole tropus: ⁊ figura grāmaticalis. i. locutio ꝫm modū loquēdi. faciūt notata i l. oēs. C. sine censu vel reliqs vbi gl. magistraꝛ in hac materia dat exempliū dicēs. ꝙ hec vniuersalis oēs currunt: intelligitur de his q̄ sunt habiles ad currendū ꝙ aūt dictio vniuersalis restringaꝛ ad habilitatē est text. in. l. j. C. de sa. san. ec. vbi dr̃ habeat vnusq̄sq; licentiā in testamēto relinquere pijs locis qḋ exponit gl. vnusquisq; scꝫ habilis ad testandū. sitem ꝙ̃ restrictionem faciunt doctores maxime Bald'. post glo. in. l. j. C. de fi. istru. hec igitur restrictio termini vniuersalis sepe fit in sacris scripturis. Et hoc affirmat Hiero. in ep̄la ad damasum papā: de filio ꝓdigo. vbi exponens illud Luce xv. Fili tu semper mecum es ⁊ oīa mea tua sūt. Intelligēs p̱ patrē deū ⁊ per filiū ꝓdigum populū gentilē per seniorē vero iudaicū: cui de⁹ dixit. Fili ⁊c. ait sic Quomō aūt dei oīa iudeorum sunt. Nūquid angeli thꝛoni dñationes ceteręq; virtutes? Per omnia ergo intelligimus legem prophetas eloquiaq; diuina. Hec enim eis dedit vt in lege eius meditarentur die ac nocte. Scḋm illum modū quem sepe exposuimus scripturarū oīa non ad totum referēda eē sed ad partem maximam vt ibi. Oēs declinauerunt simul inutiles facti sunt. Et alibi. Oēs q̄ venerunt añ me fures fuerunt ⁊ latrones Et Pau. ad Corinꝫ. inquit. Oībus oīa factus sum vt oēs lucrifacerē. Et ad Phil. ij. Oēs eñ q̄ sua sunt querūt: nō q̄ iesu xp̄i. hec Hiero. Ecce ergo ꝙ auctoritates p̱dicte quātūcunq; gnaliter loquanꝛ nō debēt intelligi de btā ꝟgine. non obstante termino vniuersali. Oportet enim ipsas glosare sicut ⁊ ceteras quas refert Hiero. in p̱dicta ep̄la. Glosanꝛ aūt sic. Oēs declinauerunt scꝫ q̄ mādata diuina seruare noluerunt. Oēs q̄ venerūnt añ me fures fuerunt ⁊ latrones. s. q̄ a me missi nō fuerūt. Oībus oīa factus sum. s. que ꝫm deum fieri potuerūt oēs q̄ sunt sua querunt non q̄ iesu xp̄i. s. q̄ sunt a charitate separati. propheta ēt ps. cxv. inq̄t. Oīs hō mēdax. s. nisi ei⁹ eloquia a spūsctō ꝓcedant. Ille ergo auctoritates ꝙ oēs peccauerūt in adā ⁊ pctm̄ originale cōtraxerūt exponēde sunt. s. q̄ nō per diuinā gratiā fuere p̱seruati. sꝫ a d adā ꝫm cōem cursum ⁊ legē ex inordinata cōcupiscētia ⁊ libidine parētum cū carētia diuie grẽ ⁊ iusticie originalis sunt ꝓpagati. Non aūt loquunꝛ de ꝓpagatis ab adā ꝫm legē priuilegiatā. nec de p̱seruatis ab originali pctō p̱ grãm p̱uenientē: sicut fuit btā virgo maria. Et ꝙ dictas oēs auctoritates oporteat glosare ꝓbaꝛ. Na si sine aliqua glosa ⁊ limitatione voluerit eas qs exponere: necesse erit dicere ꝙ xp̄s. q̄ ⁊ ipse ex adā ꝓpagatione descēdit pctm̄ origiale ɔxit. qḋ eēt hr̃eticū ꝓferi. Si ergo indeuote ⁊ impugnator imaculate cōceptionis vt in heresim nō labaris vis auctoritates illas glosare. equemus in glosando lāceas ⁊ de pari procedamus. Tu inquies. Omnes peccauerūt in adā preter xp̄m p̱ naturam. Et ego dicā. ⁊ p̱ter beatā virginē per gratiā. Sciēdū est ergo ꝙ oīo vl'is verificaꝛ ēt dato ꝙ vna p̱sona vel due aut tres non comp̱hēderenꝛ sub ea: vt notaꝛ in. l. iter oēs. ff. q̄ satis. co. vbi glo. facit tex. in. c. j. de cōsti. dicēs canones custodiēdas ab oīb⁹. vbi gl. excipit papā ⁊ imp̱atorē. facit etiā gl. l. c. si ꝟo. de sen. ex. et in. l. j. C. cōia dele. Et hoc patet Eccli. l. vbi dr̃. oīa q̄ de terra sunt in terrā cōuertentur. ⁊ tñ btā ꝟgo ⁊ Johēs euāgelista non sunt in terram ɔuersi: Et Mat. xi. dr̃. Nemo nouit filiū nisi pater. ⁊ tñ etiam spūsctūs eū nouit. Et silr̃ dr̃. j. ad Coꝝ. xv. Oēs quidē resurgem⁹ et tñ beata virgo nō resurget cū sit glificata in aīa ⁊ corp̱e super choros angeloꝝ. vt diceꝛ infra in tractatu assumptionis. Item illa ꝟba. Oīs vtriusq; sexus ⁊c. de peni. ⁊ re. ca. omnis. verificantur etiam dato ꝙ aliquis sit exemptus. quia papa nō ligatur per illud capitm̄. vt ibi dicit Ant. de butrio. Silr̃ illa vniuersalis. Quicq̄d ligaueris super terrā ⁊c. que habetur Mat. xvj. ⁊ in. c. solite de maio. et obe. limitatur. s. claue non errante vt in. c. literas. de resti. spo. et ibi glo. ordinaria et docto. Facit. i. vt gradātim. §. sed si lege.

ff.de muneribus.et honori. ubi oratio univer= salis restringit ad idoneos et aptos. cōprehen= di sub ea. Et ad idem est. c. dilecto. et ibi glo. de sen. ex lib. vi. et. l. i. §. lex falcidia. ff. ad legē fal. faciunt notata per Bar. i. l. i. §. nūciatio. ff. de op. no. nū. et per glo. i. l. emācipari. ff. de adop. simili ter absurditas facit legē restrigi. ut inqt Bar. in. l. furti. §. pactus. ff. de his qui no. infa. et ter= minus vlis nō distribuit universalr quoad il= los ex quorum distributiōe resultaret absonus in tellectus ar. in. c. solite. in pri. de ma. et obe. hoc aūt esset in casu nostro valde enim absonuz esset et incōueniēs quod beata virgo fuisset originali vi= tio maculata. ut patuit. s. sermōe. ij. parte vlti. Itē ut dicūt theologi in. i. distin. xlvi. Termi= nus universalis hz quādoq distributionē accom= modam secundum cōem usum loquēdi: ut patet Joh. i. ubi dr. Illuminat oēm hominē venientem in hunc mundū. i. secundum Aug. nullus illuminatur in hunc mundo nisi per ipsum. multi tn indisposi ti ad grām nō illuminant et ita distribuit ter= minus vlis in casu nostro ut infra patebit. Di cunt et theologi ubi. s. quod terminus universa= lis quādoq nō distribuit pro singulis generū sed pro generibus singulorum ut ibi ois lapis preciosus operimētū tuū. Ezech. xxviij. et sic nō semp com prehēdit singulos generis vel speciei cuius fit distributio. Preterea dicere possumus quod ois regula quātūcūq generalis: plerumq patitur exceptionē. l. nā quod liquid. §. fi. ff. de penu. ff. le. l. cogni. §. inde q̄ritur. ff. ad trebellia. et. §. ut assit. l aut. demō ali. aut per. re. ec. col. ij. de quo vide per Dinū. in. c. i. de reg. iu. li. vi. et per doctores in. l. et in. l. ois diffinitio. ff. eod. ti. ad hoc etiaz faciunt dicta per Tho. in. iiij. parte sum. q. xx= vij. arti. i. in responsione ad secundum argumē tum ubi arguit quod beata virgo non fuisset san= ctificata anteq̄ nata per Augustinum ad Dar danum ita dicentē. Sctificatio qua efficimur templū dei non nisi renatorū est. igit btā virgo nō fuit sanctificata anteq̄ nata. quia renasci pre= supponit nasci et respondet Thom. quod Augu sti. loquit secundum legem cōem secundum quam nō regene rantur aliqui per sacramenta nisi prius nati. cui legi deus potentiam suam non alligauit quin aliquibus ex speciali priuilegio grām suā con= ferre posset anteq̄ nascantur. Unde Genes. iij. dixit mulieri prime in persona omniuz. In do= lore paries filios. et tamen hec lex generalis et cōis non est verificata in beata virgine q̄ cum gaudio et leticia dnm parturiuit. Et ideo simili ter est dicēdū de lege originalis peccati. Unde in tractatu de conceptione virginis dicit ma= gister Petrus aureoli de mente beati. August. quod excipiēda est beata virgo a regulis generali bus que non conueniunt sanctificati eius et sin gularitati gratie sibi collate maxime de ma= ternitate dei. hoc autem probatur per dictum eiusdē Augustini q̄ generaliter loquit in libro de baptismo paruulorū dicēs quod oēs quotquot fuerūt vel sunt vel erūt pro quotidianis delicti bus indigēt dicere orationē dñicaz scz dimitte nobis debita nra qđ tn nō potuit esse verum in btā virgine q̄ nūq̄ aliqđ actuale pctm ꝯmisit. A

ORatio ergo quantūcūq generalis non semp verificat in oibus. Unde. i. ad Ti moth. ij. dr. Deus vult oēs hoies sal= uos fieri. et ad agnitionē veritatis venire. et tn nō oēs saluant. Silr Aug. in lib. de fide ad. Pe= trū dicit. Firmissime tene et nullatenus dubi= tes oibus hoibus bonis et malis resurrectionē carnis in aduentu dñi futurā esse cōem et tamē hec generalis locutio non cōprehēdit beatam virginē que resurrexit in aia et corpore. Ea pro pter exponit Nicolaus de lyra super dicto. ca. ad Timo. ij. et Tho. et alij theologi in. i. di. xlvi. quod ille terminus universal nō distribuit pro singlis gnerū sed pro generibus singulorum qđ etiā sepe fa cit secundum iura. ut patet in. c. si quis oēm. i. q. vij. et i c. mulier. xv. q. i. et in. c. cuz humilitatis. xxij. q. ij. et in. c. nam concupiscentiā. de consti. Item di cunt theologi ut. s. quod sicut in illis verbis Pau= li est distributio accommoda scz quod nullus sal= uatur nisi deus velit. Ita hec universalis: oēs peccauerūt in adā: exponit. i. nullus contraxit pctm originale nisi qui ab adam descēdit. Pre terea clausula generalis non refert ad illicita l. si procurator. ff. de condi. inde. et. l. Paulus. ff. ad muni. et. cap. i. de iureiu. lib. vi.: et ibi Archi. et xxxv. q. ix. ca. quod quis. et. xxij. q. iiij. cap. ij. Il= licitum aūt fuisset quod filius beate virginis non preseruasset eaz ab originalis peccati damno ac infamia ut probatum est. s. sermone. i. parte vlti. ergo illud decretum generale et lex gene= ralis de contrahendo originali peccato nō dz includere beatam virginem maxime quia in gnā litate nunq̄ comprehenduntur ea q̄ verisimile est quem non fuisse concessurum. l. obligatione generali. ff. de pigno. sicut est i casu nostro. Itez quia universalis quando fit aliquod primor= diale statutū non omnia comprehēdit. secūdū Bal. in. l. omnes. C. sine cen. vel re. Item quia in universali statuto non comprehendit perso= na loquentis. secundum Bart. in. l. i. ff. quod quisq iu. probatur per. l. inquisitio. ubi gl. C. de solutio. Cum ergo Augusta gaudeat priuilegijs impe ratoris. l. princeps. ff. de legi. et mater. priuile= gio filij. l. insolidum. C. de falsis sequitur quod bea ta virgo non intelligitur comprehendi sub hoc statuto. Ad confirmationem etiam predicto= rum adduci potest illud quod dicitur Hiere. vi. scz. Omnes auaricie studēt. Et. viij. Omnes auariciā sectantur. quod tamen ad xpm et bea= tam virginem nefas est referre. Item Mar. ix. dicit saluator. Omnia possibilia sunt creden= ti. Et. xi. Omnia que orantes petitis fient vo=

bis.quod vtrūq₃ reducit glossa ad ea que expe diunt saluti:⁊ non ad alia.Item Ioā.xij.dixit. Omnia trahā ad meipsum:⁊ tñ non trahit infi deles ⁊ blasphemos.⁊ Mar.viti.inquit.Predi cate euangeliū omni creature.quod tamē ſm Grego.ad homines solum refert.Item ps̄.ait. Exaltatū est nomen eius solius.⁊ tñ nomē bea te virginis exaltat per gratiā ⁊ voluntatē dei. Insuper idem ꝓpheta canit deo dicēs.Tu so- lus laborē ⁊ dolorē cōsideras.cum tñ multi mi sericordes idem considerent. Prime quoq₃ ad Corint.vj.dicit Pau.Omnia mihi licet:⁊ tamē non licebat ei armis militare seu aliquid ꝓhi- bitum ⁊ maiū agere.Ex quibꝰ omnibꝰ patet ꝙ locutio generalis sepe est limitāda.⁊ tm̄ ad li- cita ⁊ cōgrua referēda ac restringenda.⁊ sic est in casu nostro.Ad authoritatem aūt Salomo- nis dicētis ꝙ vnū virum de mille reperit.s.si- ne peccato mulierē ꝟo nullam.Dico ꝙ loquit veritatē quia solus Christus fuit sine peccato ipso iure ⁊ per suam excellentiā nature Maria virgo per gratiaȝ filij sui ⁊ speciale priuilegiū: vt ostensum est.s̄.sermone.j. parte.iij.⁊ ita rñ- detur ad omnes similes authoritates dicētes solum Christum fuisse sine peccato nullus eñ alius vir nec aliqua mulier fuit impeccabilis per naturā.Similiter si exponat dictum Salo monis:ꝙ reperit vnum virū ex mille.s.bonum: mulierē ꝟo nullam.dico ꝙ hoc dixit ideo quia Christus solus fuit homo ⁊ deus:⁊ ꝯsequenter solus dici potest bonus quia nemo bonꝰ.s.per essentiā:nisi solus deus.Mat.xix.⁊ Luce.xviij. Maria ꝟo non dr̄ bona per essentiā sed ꝑ par- ticipationē bonitatis dei ⁊ per preseruationeȝ singularem. B

AD omnes etiā illas authoritates genera les dicētes ꝙ nullꝰ vel nemo fuit sine pec cato ꝑter Christum.Rñdetur ꝙ termini nega- tiui non semper omnes negant nec excludūt.l. neminē.vbi glo.C.de sa.san.eccle.que all'.l.fi. §.pe.ff.de mune.⁊ hono.in omnibꝰ eñ casibꝰ in quibꝰ oratio vniuersalis affirmatiua restrin gitur:etiā negatiua extendit concurrētibꝰ eis- dem rationibꝰ.Et ideo etiam ad oēs illas au- thoritates dicentes ꝙ tm̄ Christꝰ vel solus fi- lius dei fuit sine peccato.Rñdentur ꝙ iste di- ctiones taxatiue non excludūt equipolēs ſm Pau.de cast.consi.cccxvj.in simili facit ad hoc tex.in.l.j.ff.si mes.fal.mo.dixe.vbi si ꝯueniatur ne quis teneat nisi de solo dolo.venit tñ etiam lata culpa.Ad quod etiam facit tex.in.l.fi.C.d̄ reno.do.⁊ in.l.ob es.C.de pred.mino.Item di ctio taxatiua non excludit alium casum haben tem similē rationē.l.cum pretor.iuncta glo.ff. de iudi.Item ad omnes generales locutiones tam scripture ꝙ̄ doctorū potest respōderi ꝙ ge neri per speciē derogat.l.in toto iure.ff.de re. iur.⁊.c.generi.eo.tit.lib.vj.⁊.l.doli culpa.ff.de ver.obli.Beata igitur Maria speciali priuile gio ꝑseruata ab illa generalitate ꝯtrahendi ori- ginale pctm̄ fuit excepta.⁊ ideo ipsi virgini glo riose dixit deus illud Hester.xv.noli metuere: non morieris non enim pro te sed pro omnibꝰ hec lex ꝯstituta est.Ipsa namq₃ virgo exempta fuit ab illa lege generali per regulā que ait.q̄ a lege priuata ducitur nulla ratio exigit vt a le ge publica constringat.c.due sunt.xix.q.ij.⁊ sic patet solutio primi argumēti generalitatis. C

QUo ad scḋm argumētū qḋ dicitur specia- litatis.dico ꝙ si aliqḋ dictū sacre scripture vel doctoꝝ reperiat in quo beata virgo ab ori ginali peccato sanctificata seu purgata vel li- berata noiet est rñdendū vt.s̄.diximꝰ sermo.j. parte.ij.in rñsione vltimi argumēti.Vel dicas ꝙ vt ait Aug.super Luc.tanta peccata quis dr̄ cōmisisse a quantis per diuinā gratiā ⁊ virtu- tem fuit ꝑseruatꝰ.quia non solū attendit quod est sed etiā qḋ esse pōt eo ꝙ euētus sunt in cōsi deratione.l.pater filio.ff.de here.insti.l.ait fa cta.§.euētus.ff.de penis.⁊.§.posteriore.insti.q. mo.te.infir.tex.est in.l.generalr.§.si libero ho mini.ff.de fideicō.lib.Beata igit virgo ideo dr̄ ab originali peccato sanctificata aut purgata vel liberata seu redēpta:quia radicalr̄ fuit in ea habilitas ad ꝯtrahendū illud.⁊ ꝯtraxisset nisi per diuinā gratiā preuenientē fuisset ꝑseruata.nam etiā nos dicimur redēpti a morte eterna ꝑ pas sionē Christi in qua actu non fuimus.sed quo- niā in ipsam laboremur si nō ꝑseruaremur.ali quis etiā a furca dr̄ redimi.lȝ adhuc nō sit app̄ hensus nec iudicatꝰ vel suspēsus qñ ꝑseruatur ne suspēdatur.vt ait Pe.de cādia in trac.de cō ceptione beate virginis.Talibꝰ quoq₃ locutio nibꝰ sepe vtit scriptura sacra.vñ ps̄.ait.Verū- tñ deus redimet aīam meā de manu inferi.et iterū.Saluasti me a descēdētibꝰ in lacū ⁊c. et Prouer.xxiij.dr̄ illi q̄ corripit ꝓximū.Aīam eiꝰ de inferno liberabis:in quo tñ nūq₃ fuit.et hoc etiā mō possunt solui dicta sanctoꝝ doctoꝝ as serentiū ipsam virginē in peccato originali cō ceptam. D

AD authoritatē ꝟo Anselmi vltra ꝑdicta rñdeo ꝙ illa ꝟba fuerūt a quodā mali- gno ⁊ virginee puritatis aduersario malitiose addita ⁊ Ansel.ascripte ſm Sco.l.iij.dis.iij.qḋ patere pōt:q₂ Ansel.in ꝑcedētibꝰ ⁊ in sequētibꝰ affirmat beatā virginē sine pctō ꝯceptā.vl' pōt rñderi ꝙ illa ꝟba nō fuerūt ipsiꝰ Ansel.sed cu- iusdā eiꝰ discipuli ipm̄ Ansel.īterrogātis.dictꝰ eñ liber ꝓcedit ꝑ dialogū.Vel dicēdū est ꝙ il la ꝟba dixit Ansel.inq̄sitiue ⁊ disputatiue sicut ⁊ nos facimꝰ arguētes ꝯtra ꝯceptionē ⁊ ponentes ea que dici possent ab impugnatoribꝰ virginee puritatis.quēadmodū etiā facit Salomō qui in libro Eccl'is dicit.multa in persona fatui.et multa in persona sapientis:⁊ multa falsa pro-

ponit. Et ita facit Ansel. non dicendo predicta
verba affirmatiue pro veritate. aliter ꝯdiceret
sibiipsi. Nam oppositū tenuit vt visum est ser=
mone p̄cedēti parte vlti. ⁊ etiam patebit infra
sermone seq. dico per illa verba nō voluit ostē
dere Mariā in originali peccato ꝯ cōceptā ⁊ fi=
lium dei nō: sed voluit ostēdere differētiā inter
cōceptionē matris ⁊ filij. s. ꝙ Christꝰ fuit conce
ptus a Maria sine peccato carnalis delecta=
tionis Maria aūt non sic sed cum delectatiōe
cōcupiscētie parentū. Non debemꝰ ergo inhe=
rere verbis: sed potius menti loquentis. vt ait
glo. iij. in. c. paratꝰ. xxiij. q. i. quia si sola verba
intueamur: nequaꝙ Christꝰ p̄ceptū suū imple
uit: qui non p̄buit percutiēti maxillam. vt dicit
Aug. in eo. c. paratꝰ. in pn. ⁊ in. c. humane. xxij.
q. v. dr ꝙ non debet aliqs ꝯsiderare verba sed
volūtatē ⁊ intētionē. vt etiā habet in. c. p̄terea.
et in. c. intelligētia. de ver. signi. ⁊ in. l. iij. C. de
lib. p̄te. vel exhe. Facit ad hoc qđ inqt Hiero.
super epl'a ad Gala. ⁊ ponit in. c. marchiō. i. q.
dist. i. Nec putemus in verbis scripturarū esse
euāgeliū sed in sensu: nō in sermonū folijs: sed
in radice rationis. hec ille. Sēsus ergo magis
attēdi debet ꝙ v̄ba. vt pbat per. l. scire leges.
cum duabꝰ sequētibꝰ. ff. de legi. ⁊ no. in. l. quis.
et ibi glo. si. ff. de in ius vo. ⁊ in. l. ⁊ si quis. §. idē
labeo. ⁊ ibi glo. in ver. imitari. ff. de reli. ⁊ sum.
fune. ⁊. l. non dubium. ⁊ ibi glo. C. de legi. ⁊ per
Bar. in. l. scire oportet. §. oportet. ff. de excu. tu.
et per glo. ⁊ Cy. in. l. i. C. que sit lon. cōsue. ⁊ per
Dy. in. c. si. de reg. iur. lib. vi. Ad autoritatē ma
gistri rn̄deo ꝙ non dicit beatā virginē peccatū
originale formaliter ꝯtrisse: sed eam a sp̄ūsan=
cto in illa p̄ueniente prorsus a peccato purga=
tam: ⁊ a fomite peccati liberatā: qđ exponendū
est: vt. s. dixi in prin. rn̄sionis huius. ij. argumē
ti. Ad illud v̄o qđ inquit beatꝰ Thomas est di
cendū vltra p̄dicta ꝙ ipse alibi ꝯdicit. vt in ser
mone sequēti dicetur. qn̄ aūt quis dicit opposi
ta: eius dictū nō debet admitti. l. vbi repugnā
tia. ff. de reg. iu. Dicūt tn̄ quidā ꝙ beatꝰ Tho.
prius cōmētatus est super. iij. sen. ꝙ super. i. qđ
cōmentū dimisit posteriꝰ ratiōe maioris subti
litatis in eo ꝯtente. Non ergo valet argumē=
tum si dicat. positꝰ est in ordine formaliꝰ primꝰ
liber. ergo illum prius cōmentātꝰ est: quia simi
le videmꝰ in legibꝰ vbi vna lex p̄cedit in ordi=
ne aliam. ⁊ tn̄ illa que p̄cedit est facta post illā
cui p̄ponit sicut patet in li. codicis. vt inqt glo.
in. l. vnica. §. primis. C. de no. codi. confir. talis
eīn ordo scripture non attēdit. i. nec enim. vbi
Bal. ff. de solu. Simile etiā huiꝰ videmꝰ ꝙ lz
institutiōes sint prime in scholis ⁊ facte pro iu
niorībꝰ: tn̄ post libros. ff. ⁊. C. edite sunt. ⁊ Accur
sius illas vltimo loco cōmētatꝰ est s̄m omnes
doctores. Et ideo glo. ibi sunt pinguiores: ⁊ si=
militer fecit beatus Thomas vnde posterius
scribens super. i. retractauit ⁊ emendauit illud
quod dixerat super. iij. In dubio enim p̄sumit
doctor tenere illā opinionē quam vltimo loco
ponit. vt ait glos. in. l. qui filiū. §. sabinus. ff. ad
trebel. Nam posteriora prioribꝰ derogat. §. po
steriore. insti. qui. mo. test. infir. ⁊. l. pacta nouis
sima. C. de pac. ⁊. l. iudex. ff. de reg. iur. ⁊ simili=
liter retractauit idem in expositione idem sup
Aue maria. de qua dicetur in sermone sequēti.
parte. iij. Dicūt etiā nōnulli ꝙ beatꝰ Tho. sup
iij. locutus est vt doctor considerādo cōceptio=
nem s̄m cōmunem cursum nature ⁊ decretum
dei generale. In alijs v̄o locis in quibꝰ tenuit
beatam virginē fuisse immunem a peccato ori
ginali. locutus est vt deuotus considerādo le=
gem specialē ⁊ priuilegiū matris dei per gra=
tiam filij sui illi concessum. Sicut in simili dici
mus ꝙ aliquando iudex iudicat s̄m allegata
et probata velut iudex. l. illicitas. in. §. veritas.
vbi glo. ff. de offi. presi. aliquando v̄o vt priua=
ta persona s̄m conscientiā. l. si interruptiōe. ff.
finium regun. E

Ad authoritates aūt quorundā sanctoruꝫ
quorum dicta sunt ab ecclesia approbata
qui dicunt specifice ꝙ beata virgo cōtraxit pec
catum originale. Rn̄deo ꝙ quando reperiūtur
aliqua dicta: sanctorum abinuicē discordātia:
ita ꝙ includūt cōtradictoria que simul nō pos=
sunt esse vera: quia de quolibet dr esse vel non
esse. ⁊ de nullo ambo simul. vt dicit Aristote. in
postp̄dicamentis. ⁊. iiij. Metaphi. Tunc lz di=
cta talium patrum sint ab ecclesia autēticata
vel non reprobata. vnicuiqꝫ est licitum tenere
quod rectius esse putat: quia cum nō possit ali
quis obligari ad confitendū ꝯdictoria: ⁊ nullū
coꝝ dictū est reprobatū. vtrūqꝫ dr authenticū:
inquantū non ꝯtinet aliquid cōtra fidem. ergo
quod magis placet teneri potest. ⁊ in tali casu
verificatur illud quod dr ad Roma. xiiij. vnus=
quisqꝫ in sensu suo abundat. ⁊ idem habetur in
c. vtinam. lxxvi. dist. Verificatur etiaꝫ illa alia
snīa. quot capita tot snīe. vt dr in. c. cum in sa=
cris. de cōse. dis. iiij. Et hoc est quod inqt Aug.
in li. enchi. ⁊ ponit in. c. in quibꝰ. xxij. q. ij. disti.
In quibus rebus nihil interest ad capescendū
regnum dei vtrum credant an non. ⁊ vtrum ve
ra putent aut falsa. in his errare ⁊ aliud p alio
putare non est arbitrandā esse peccatuꝫ: aut si
est minimū esse atqꝫ leuissimū. ⁊ Ansel. li. i. Cur
deus homo. ca. xv. ait. In illis rebus de quibꝰ
diuersa sine periculo sentiri possunt nullū pu=
to anime periculū si sic exponimus diuina di=
cta vt diuersis sententijs fauere videamur: nec
arbitror rep̄hendi debere. F

Cum igitur inter doctores ⁊ sanctos fuerit
sepe diuersitas opinionū. Nam Hierony=
mus ⁊ Grego. vident tenere ꝙ Salomō sit dā=
natus. c. salomon. xxxiij. q. iiij. c. si enim. ver. sa=

lomon.de peni.di.ij.Ambro.aūt ⁊ Augu.vidē
tur tenere ꝙ sit saluatus.⁊ quidam etiam alij
doctores quos in generali refert glo.in.d.c.Sa
lomon.Similiter sanctus Aug.in ep̄la ad hie
rony.tenet ꝙ Paulus rōnabiliter Petrum rep̄
hendit.vt ipse ait ad Gala.ij.Hiero.aūt super
ep̄la ad Gala.dicit ꝙ peccauit:ipsum qui erat
caput apostoloꝝ rep̄hendendo.Item inter Au
gusti.⁊ Hiero.fuit magna ꝯtrouersia de cessa-
tione legalium ⁊ diuerse opiniones.vno tenen
te.ꝙ cessauerunt.s.Hieronymo:alio ꝓ ecōtra
dicente.s.Augustino.de quibus tractat Sco.
in.iiij.dist.iij.q.iiij.⁊ Alex.de ales in.iiij.parte
summe in tract.de cessatione legaliū.Ideo ha
rum opinionū ⁊ similiū quilibet sequi potest il
lam que sibi videt̄ melior:vt determinat Tho.
in quadā questione de quolibet.⁊ Henri.de gā
dauo in.iiij.quolibet.q.xxxiij.Nec peccat q̄ te
nendo vnam opi.reprobat aliam.Simile dici
mus ꝙ quando lex habet varios intellectus.
vnusquisq; intellectus potest capi dummodo
probetur per alias rationes.vt inquit Bar.in
l.in ambiguo.ff.de re.dub.dicitur etiam ꝙ fa-
ciens contra decretalē aliquam habentem va
rios intellectus non' peccat.vt no.in.c.capella
nus.de fer.ad p̄dicta facit illud quod Aug.in
c.negare.ix.dist.de suis operibus ait.Negare
non possum nec debeo sicut in ipsis maiorib⁹:
ita multa esse in tam multis opusculis meis q̄
possunt iusto iudicio ⁊ nulla temeritate culpa-
ri.facit etiam ad hoc.c.noli.⁊.c.neq;.ea.distic.
vbi idem Aug.inquit.neq; quorūlibet disputa
tiones,q̄uis catholicoꝝ laudatoꝝ hominum
velut scripturas canonicas habere debem⁹ vt
nobis non liceat salua honorificētia que illis
debetur hominib⁹ aliquid in eorū scriptis re-
probare aut respuere:si forte inuenerimus ꝙ
aliter senserint q̄ veritas habet diuinoq; adiu-
torio vel ab alijs intellecta vel a nobis.talis
ergo sum in scripturis aliorum quales volo es-
se intellectores meorū.hec ibi.vbi glo.ait.Nō
eoipso leditur fama alicuius ꝙ reprobatur te-
stimonium suum.ex̄ de excep.c.deniq;.quia er
go contra dicta p̄dictorum sanctoruz tenentiū
contra conceptionez beate virginis sunt dicta
aliorum sanctorum ⁊ doctoꝝ tenentiū contra-
rium que fortioribus innituntur rationib⁹.vt
patet ex dictis in.i.⁊.ij.sermone in partibus vl
timis.⁊ infra dicetur in sequentibus sermoni-
bus.Ideo conuenienter possumus dicta predi-
ctorum puritatem virginis impugnantiū re-
probare.Ait enim Augu.in epistola ad Vincē-
tium de scripturis sanctorum doctorum.Tale
genus scripturarum a scripturis diuinis disti
guendum est.non enim ita in eis testimonia ꝓ
feruntur vt contrariū sentire non liceat.⁊ idez
in.c.ego.ix.distic.inquit.Ego alios ita lego vt
quātalibet sanctitate quantaue doctrina pol-
leant:non ideo verum putē:quia ita senserūt:
sed quia mihi per alios authores vel canoni-
cas aut ꝓbabiles rationes quod a vero nō ab-
horreat persuadere potuerūt.hec ille.Non er
go omnes sanctorum opiniones tenende sunt:
quia aliquando errant. G

VNde vt recitat Aug.in li.de vnico baptis
mo.sanctus Cyprian⁹ doctor ⁊ martyr in
hunc errorem lapsus est vt crederet baptiza-
tum factum postea hereticum si ad fidei veri-
tatem redeat iterū debere baptizari.quod ta-
men est prohibitū.vt in.c.nullus.⁊.c.rebapti-
zare.de conse.dist.iiij.Hierony.quoq; dixit:ꝙ
habens vnam vxorem ante baptismū et aliam
accipiens post:non est bigamus.vt dicitur in
c.vnius vxoris.xxvi.dist.Quod improbat Au-
gusti.in.c.acutius.⁊ in.c.seq.ea.dist.quandoq;
enim bonus dormitat Homerus.vt d̄r in com-
muni prouerbio.⁊ recitat glo.in.c.si quis cum
nouerca.xxxij.q.vij.⁊ fuit dictū Horatij in poe-
tria.⁊ ad hoc etiam adduci potest illud qd̄ in-
quit Plinius lib.vij.naturalis historie.c.lxiiij.
dicens.Nemo mortaliū omnibus horis sapit.
vnde ⁊ Nathan propheta dixit ad Dauid.ij.
Reg.vij.Fac quecūq; in corde tuo sunt quia do
minus tecum est.⁊ putabat verum dicere.quia
erat propheta.Et tamen deus dixit contrariū
scilz vt Dauid non edificaret domum dei sicut
cogitauerat.sed Salomon filius eius.Sepe
ergo deus celat aliquid vni sancto vt postea
cum tempore illud alteri mirabiliter reuelet.⁊
ita factum est de assumptione beate virginis
Marie:de qua antiquo tempore multi dubita
bant non credentes ipsam fuisse assumptaz in
anima ⁊ corpore.Unde ⁊ Hierony.in sermone
ad Eustochium dubitatiue loquitur:⁊ non au
det determinare:⁊ tamē postea ecclesia appro
bauit opi.veram.s.ꝙ in anima ⁊ corpore assum
pta sit.vt inquit Host.⁊ Io.an.⁊ Anto.de but.
in.c.finali.de ferijs.⁊ Innocen.in.c.ne innita-
ris.de consti.⁊ hanc opinionē multis argumē-
tis probauit Augu.in sermone de assumptio-
ne virginis.Et ita fuit de conceptione eiusdez
virginis.quoddā enim doctores permisit de⁹
titubare vt studiosius vocarent speculationi-
bus.c.fin.xxiiij.q.vlti.Et etiam vt postea mi-
rabilius innotescere faceret innocentiam ma-
tris sue per supernas reuelatiōes et prodigia
multa.Et hoc p̄uidit in spiritu p̄s.qui ait p̄s.
xxviij.Reuelabit dominus condensa ⁊ in tem-
plo eius omnes dicent gloriam.Quia igitur il
li opinioni standum est que plurimorum testi-
monio comprobatur.l.i.ff.de officio questo.et
cōior opinio est tenenda.vt in.l.athletas.ff.de
his qui no.info.⁊.l.inter omnes.ff.qui satis.co
gan.nisi illa communis opinio notorie falsa es
set vel notabiliter de falsitatē conuincatur.l.i.
§.sed neq;.C.de vete.iur.enucleā.⁊ quod not,

glo.in.c.iij.de ꝯsue.hoc autem esset in casu nostro si quis diceret Tertiam opi.esse cōmuniorē: quia notabiliter cōuinci potest de falsitate.vt patet ex supradictis.⁊ etiam melius patebit in sequētibus.Ideo cum pro rei veritate ꝑpinio de Immaculata ꝯceptione sit cōmunior.vt infra patebit in parte sequēti.tenēda est ⁊ ab olbus amplectēda.Preterea ꝑsupposito sine ꝑiudicio veri ꝙ opinio Tertia a pluribꝰ doctoribꝰ affirmaref.non tn̄ est tenēda sed ista queꝰ melioribꝰ innitit fundamētis.plerūqꝫ enim euenit vt is qui inter ceteros debilioris esse videt̄ autoritatis fortiore vtatur ratione:vt dr̄ in.l.j.§.sed neqꝫ ex multitudine.C.de vete.iur.enu.de quo ter.facit magnū festum Panor.in.c.j.de cōstit. addens ꝙ paruulis ⁊ humilibꝰ deus secreta reuelat.faciūt ad ꝑdictā ea que no.idem Panor. in.c.ne innitaris.eo.tit.⁊ glo.ac doc.in.c.vt veterum.⁊.c.ego solis.ix.dist.Si quis aūt affirmaret ꝙ vtraqꝫ harum opi.est dubia. Dico ꝙ tenēda est pars in fauorē beate virginis:quia in dubijs semꝑ debemꝰ fauorabiliorē partem accipere.l.semper in dubijs.l.in re dubia.et.l. quotiēs dubia.⁊.l.in obscura.ff.de re.iu.⁊.l.fi. C.qui bo.ce.pos.⁊.c.fi.de trāsla.Fauoresꝰenim sunt ampliādi:odia ꝓo restringēda.c.odia.de reg.iu.lib.vj.⁊.l.cum quidā.ff.de lib.⁊ posthu. Item fauendū est illi parti que magis facit ꝓ religione.l.sunt ꝑsone.ff.de reli.⁊ sump.fune.⁊ auf.nouissima.C.ad le.fal.Item magis creditur duobus affirmantibꝰ ꝙ̄ mille negantibus. vt ait glo.in.l.diem ꝓferre.§.si plures.ff.de arbi.Et per consequēs magis affirmātibus innocentiā virginis debet credi ꝙ̄ illaꝫ negantibꝰ et accusantibꝰ.Facit etiaꝫ ad hoc ꝙ ambigua sunt semper in meliorē ⁊ humaniorē partē interꝑtanda.vt dr̄ in.c.estote.⁊ ibi glo.de ver.si. ⁊ debemꝰ magis velle in dubioꝝ interꝑtatione ꝙ res valeat ꝙ̄ ꝙ pereat.c.abbate.§.si ꝓo.ꝺ ver.sig.l.diuus.in pn̄.ff.de vsu ⁊ habi.⁊.l.quotiēs.C.de re.dub.⁊.c.in his.ꝺ priui.⁊.c.quidā. de cōuer.cōiu.Et iudices promptiores debent esse ad.absoluendū ꝙ̄ ad ꝯdemnandū.c.inter. insti.de fi.instru.⁊.c.ex literis.de.pba.ff.de act. et obli.l.arrianus.⁊.l.respiciēdū.ff.de penis.⁊ §.commodū.insti.de interdic.facit.c.iudicas. iij.q.ix.Unde dr̄ ꝙ cum iura partiū sunt obscura reo potius est fauendū ꝙ̄ actori.l.fauorabiliores.ff.de reg.iu.⁊.c.cum sun.eo.titu.lib.vj.⁊ melius est redargui de nimia misericordia ꝙ̄ de nimio rigore.xxvj.q.vlti.c.alligant.⁊.c.ponderet.l.di.c.non satis.lxxxvj.dist.⁊.c.nemo peritorum.xj.q.iij.⁊.c.ij.ex̄ de fortile.⁊.c.veniam. xxv.q.ix.Ex quo patet crudeles esse eos qui cum possint fauere beate virgini:⁊ tenere ꝙ nū ꝙ̄ fuit cōtaminata originali peccato:pertinaciter asserunt contrariū.Tales ꝑponsit matrem dei cōditioni cuiuslibet mali hominis.Naꝫ de quocūqꝫ etiam sceleratissimo de dubio eiꝰ malitia interꝑtatur in bonum:cum quilibet presumatur bonus nisi ꝓbetur Tertium.c.dudum.de presump.⁊.l.omnimodo.C.de inoffi.test.Et tamen matri dei hec imponitur calūnia.hec culpā ascribitur de qua nulla habetur certitudo: immo pia ⁊ rationabilis probatio oppositum suadet.⁊ ideo de istis calūniatoribus beate virginis verificaf illa sententia Prosperi in libro epigrāmatum:dicentis.Culpare in quoqꝫ que non sunt nota malignū est.Constātinus imperator dicebat ꝙ propter sacerdotalis dignitatis reuerentiā si sacerdotē dei peccantē vidisset illum ne videtur propria chlamyde coopenuisset.xcvj.dist.c.in scripturis.

Et isti genitricē dei vituperātes postposito omni respectu ꝓclamant in populis tumentibus buccis ipsam peccatriceꝫ fuisse.Ad sonitum campane conuocantur omnes vt audiant falsum testimonium.s.ꝙ innocentissima iniusta fuerit. Isti ascendunt alta tribunalia magnos pulpitus erigi faciunt:⁊ numerositate librorum se circundant: vt beatam virginem multorum voluminum ostentatione condemnent:quam iuste ⁊ ꝓm veritatem peccato obnoxiam fuisse probare non possunt:cum tamen in criminalibus probationes esse debeāt luce meridiana clariores.l.sciant cuncti.C.de proba.⁊ c.xxiij.q.viij.⁊.c.epiphaniūꝫ.v.q.vi.Sed quod abominabilius est cum etiam contra sceleratissimos quosqꝫ non soleat ferri sententia sanguinis nisi in ferialibus diebus.Contra ipsaꝫ tamen innocētissimam virginem in maioribus festis ac solēnitatibus a talibus condemnatio nis sententia profertur.Et cum ad malefactorum audiendam condemnationem sonum generali campanarum signo populus inuitetur: ad audiendam tamen iniustissimā sanctissime virginis condēnationem:vltra generalem sonitum tales crudeles iudices per domos discurrentes vnumquēqꝫ specialiter inuitāt quo beata virgo coram pluribus diffametur:atqꝫ ad audiendum iniustum iudicium:sepe etiam inuiti pertrahuntur ⁊ quandoqꝫ falsis allegationibus decepti:eorum falsam sententiā contra beatam virginem prolatam veram esse arbitrantur.Quibꝰ ego dicere possum illud Daniel.xiij.Sic fatui filij Israel non iudicantes neqꝫ quod verum est cognoscentes condemnastis filiam Israel. Reuertimini ad iudicium: quia falsum testimonium locuti sunt aduersus eam.Isti diffamatores virginis vt dicebat quidam deuotus predicator in hoc faciunt eam vt deri peioris conditionis quam diabolus qui nunquam aliquod originale vitium habuit: nec ab alio contraxit peccatum. Profecto tales sunt similes coruis qui etiam in rebus mundis:et odoriferis: immundiciam: putre-

dinem querunt. De ipsis etiam exponi mora-
liter posset: quedam tabula quam ponit Oui-
dius in.ij.metamor. dicēs q̄ coruus fuit in pn-
cio auis albissima ꝛ pulcherrima ꝛ soli potissi
me dedicata. Quā ꝓpter quandā malā relatio
nem sibi ab ea factā ipse sol siue phebus de al
bedine in nigredinē eum mutauit. ꝛ vt de cete-
ro esset lator malorū rumoꝝ ipm̄ coruū ꝑpetuo
denigrauit. Tales q̄z suibus non sunt dissimi-
les que amenissimū viridariū cōspicientes ꝓ-
tinus hinc cursitant vt in eo aliq̄d stercoris re
perire possint. Hec tñ improperia ꝛ alia hmōi
dia: in hoc opere posita nō ꝓterim: is ꝯ simplr
opinātes beatā virginē pctō maculatā fuisse.
sed solū cōtra maliuolos ꝛ in sua obstinatione
ac nequitia induratos q̄ veritatē innocētie ꝟ-
ginalis cognoscētes illā ex certa malitia perse
quunt. Nos aūt eoꝝ pertinaciā nō imitari: sꝫ
attēdentēs q̄ dicitiis Amb. in.i. de offi. ꝛ in.c. non
inferēda.xxiij.q.iij. inq̄t. Qui nō repellit a socio
iniuriā cū pōt tā est in vitio q̄ ille q̄ facit. qui
snīa ē ꝓbat. ꝑ.l. q̄d ergo. §.i.ff. de his q̄ no.ita.
ꝛ in.l.iij.ff. de nota. ꝛ in l. iubemus. §. iconom⁹
C. ð sa. san. ec. Hāc a dña nostra calūniā repel-
lamus. si eñ socij ꝓpulsanda est iniuria: multo
magis dñi ꝛ dñe est cōtumelia repellēda. l. sed
si vnius. §. si iussu dñi in fi.ff. de iniur. l. cū dña.
ff. de sen. cōsul. sil. Imo nō dꝫ q̄s saluti eoꝝ suaꝫ
anteponere vt dr in.l.i. §. eodē aūt. ff. eo. ti. Con
siderātes etiā q̄ veritas q̄ diu latuit de imma
culata ꝟginis cōceptione modo diuersis reue
lationibus innotuit. maxime modernis docto
ribus illā firmiter teneamus. semꝑ eñ q̄ vlti-
mi sunt veriora ꝓsumūt. l. q̄ filiū ꝛ ibi glo. ff. ad
treb. Itē quāto iuniores tanto ꝑspicaciores vt
ait glo. in.l. gallus. ff. de lib. ꝛ post. et vltimum
ꝟbū preualet. l. tutor. ff. de testa. tu. ꝛ finis dero
gat ꝓncipio. l. si tibi. ff. si cer. pe. Et ideo vltimū
est sequendū. xiij.q.ij.c. vnāquāq; ꝛ. ff ad muni.
l. filij. §. vidua vltima eñ determināt questiōe
ꝓcedentē. vt dicit glo. in. l. q̄ filiū. ff. ad trebel. et
Bal. in aut. ex testamēto. C. de colla. Maxime
aūt istioropinioni vltime est fauendū qꝛ Bellio-
ribus rōnibus ꝛ clarioribus cōclusionibus ro-
boratur. ar. in. capellanus. de feri. Faciunt ad
hoc notata ꝑ Host. in.c. quāto de trāsla. ꝛ in.c.
i. de sacra vnctione.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur sta
bilitionis.

TRo expeditione hui⁹ partis vt xpi
fideles ꝛ deuoti stabiles in deuo-
tione virginis ꝑmaneāt: dico illud
iiij. Reg. vi. c. plures sunt nobiscuꝫ
q̄ contra nos. Hanc eñ opi. tenet
primo caput ecclesie summ⁹ pōtifex cum cardi
nalibus ꝛ curia Romana. Qui in die cōceptio-
nis deuote cantit in officio eiusdē diei. Imma
culata ꝯceptio est hodie ꝛc. Idipsum oēs confi
tentur epi ꝛ sacerdotes catholici ꝛ fideles. Id
abbates ꝛ quicūq; ecclesiastica dignitate deco
rati. Id ordo sancti Benedicti ꝛ canonici regu
lares. Id ordo heremitarū sancti Augustini at
q; ordo carmelitarū atq; seruoꝝ. Id ordo fra-
trum minoꝝ. ꝛ vt breuiter ꝯcludam. Id tenent
q̄si oēs cuiuscūq; alteri⁹ regionis paucis exce-
ptis q̄s exprimere nō est opus. Idē tenet ꝛ credit
tota fideliū vnitas cuius rei testimoniū reddit
capella serenissimi imperatoris atq; oim regū.
dñationū ptātū ciuitatū. oppidoꝝ ꝛ villarum
eccle: in q̄bus officiū cōceptiōis deuotissime
celebrat. Cū igitur in his reb⁹ in q̄b⁹ nil certi
statuit diuina scriptura: mos ppli dei ꝛ institu
ta maioꝝ tenēda sint. ca. in his reb⁹. xi. di. ꝛ l re
dubia ad fidē ꝛ certitudinē valeat auctoritas
eccle catholice: c. palā. ea. di. Et vbi lex deficit
ad ꝯsuetudinē loci recurrēdū ē. c. de q̄b⁹ iūcta
gl. xx. di. Iō oēs debēt seq̄ ꝯsuetudinē eccle in
veneratiōe puritatis ꝟgine. Ut ei inq̄t beatus
Tho. in. ij. suo q̄libeto. q. vij. magis dꝫ seruari ꝛ
attēpi ꝯsuetudo eccle q̄ auctoritas Aug. et q̄
rūcūq; sctōꝝ. Ex q̄ appet ꝑtinacia illoꝝ q̄ nolūt
discere nisi i scholis quorūdā antiquoꝝ magro
rū ipugnātiū imaculatā ꝯceptionē ꝟgis glose.
Et ꝯtēnūt scholas ꝛ doctrinā sūmi pōtificis et
sctē mr̄is eccle: q̄ venerādā ꝓdicat ꝯceptioneꝫ
illibate ꝛ intemerate virginis marie. Cū ei pa
pa sit xpi vicari⁹. c. iter corpalia. de trās. ꝑ. ꝛ ge-
rat vicē dei in terris. c. quāto. eo. ti. ex quo seq̄-
tur q̄ hꝫ plenitudinem ptātis. vt notatur in. c.
consequēs. xi. dist. Et illud q̄ð facit presumitur
facere autoritate dei. extra de trans. pre. c. iter
corporalia. glo. ij. Ideo ipso approbante aliq̄d
et nos approbare debemus. ar. in. c. si romano
rum. xix. di. Immo ipsius sententie, magis⁹ est
standum q̄ snīe totius mundi. vt dicit glo. in. c
in istis. iiij. di. Cum igitur summ⁹ pontifex ap
probauerit officium immaculate conceptiōis
ꝑ me editū. ꝛ illud q̄ð edidit dñs Leonard⁹ no
garolus ꝓtonotarius. In quib⁹ officijs sine ori
ginali peccato cōcepta predicatur. et nō soluꝫ
approbauerit: sed etiam dederit illas omnes
indulgentias dicētibus vel audientibus cele-
brari officium conceptionis: que vniq; ab aliq̄-
bus summis pontificibus sunt concesse in offi-
cio corpis xpi. vt patet per bullam autenticā:
sequitur cōcludendum q̄ omnes xpifideles debēt
predictū festū cōceptionis celebrare. ꝑ. c. cōnq̄
stus. de fere. vbi enumerātur dies festi celebrā
di. Et ibi dicitur. Festiuitatū omniuꝫ virginis
gl'iose ꝛc. Hec autē est vna de ipsis festiuitati-
bus: quā papa colit cū clero. vt. s. ergo ꝛc. papa
enim approbādo officium conceptionis ꝛ insti
tuendo festum eiusdem. consequēter ex hoc de
terminauit ipsam virginē sine peccato ꝯceptā.
quia vt ait Bern. in epl'a ad Lugdunēses. Nō
erit festiuitas cōceptionis nisi sanctus affera-

tur q̄ cōceptus est. ex quo tolluntur oēs autoritates sanctorum et doctorum q̄ dixerūt contrariū vt notat dñs Ant. de bu. in. c. p venerabilem q̄ filij sint legi. di. q in opinionibus credēdum est magis pape q̄ dictis sanctorum: q̄r pape et nō alteri data est ptās interpretādi. vt ptz per dictuz. c. per venerabilē. Ex q̄bus ptz quantū peccent illi ptinaces et obstinati q̄ ꝯ immaculatā virgis cōceptionē latrant. et p ecclesiā romanā approbata despiciūt. dicētes q heretici sunt q̄ gloriosam virginē sine originali pctō cōceptā asserūt sed ipsi ꝑpter talia sunt oēs excōicati. vt ptz p extrauagātem Sixti. iiij. que incipit. Graue nimis. de qua infra dicet sermone sequenti. Cuz eñ ad papā et romanā curiā solū ptineat diffinire atq; determinare ea q̄ sunt dubia in fide. vt ꝓbari pōt p. c. maiores. de bapt. et. xxiiij. q. j. c. quotiēs. et. c. hec est fides et. xxvij. di. c. huic sedi. eiusq; sit emēdare atq; corrigere errores circa fidem. vt in. cap. q̄ alios. de here. et. l. c. errat. xiiij. di. cui incūbit maior zelus xp̄iane religionis. c. officij. xxiiij. q. j. Nō approbasset ecclesia romana hoc festū dans insup multas indulgētias capellis cōceptionis. si aliq̄s error eē posset circa fidē in veneratione ꝟginee puritatis. nec approbasset opinionē minorū fratrū si nō esset bona. De quo inquit Anto. de bu. in. c. con questus. ꝯ feri. dicēs. Audio ecclesiā approbasse opinionē minorū. s. q nō sit cōcepta in pctō originali. et ita tenendū est ꝯm ipsum dñz Ant. et Panor. in. d. c. conquestus. Ordinatio eñ sedis aplice ligat oēs ca. fi. de cōsti. Cuz ecclesia aplica sit mr̄ oim ecclesiarū. xij. di. c. j. et. c. quis nesciat in fine. et de cōsecratio. distinctio. iij. ca. celebritatē. et. ix. q. iij. c. cūcta per mundū. Que nō pōt errare nec decipi. vñ in. ca. a recta. xxiiij. q. j. dz. Hec sancta et aplica mater oim ecclesiarum xp̄i ecclesia que per dei oipotētis gratiam a tramite aplice traditionis nunq̄ errasse probatur. nec hereticis nouitatibꝰ deprauata succumbit: sed vt in exordio normā fidei xp̄ane percepit ab autoribus suis aplorū principibus illibata fidetenus manet hec ibi. Lz aūt q̄dam dixerint festum cōceptionis nō esse celebrandū vt etiā ait gl. in. c. ij. et ibi Archid. de ꝯse. di. iij. tñ falsum est. Nā vt ex supradictis ptz sctā romana ecclesia illud celebrat. Vñ Bartolomeꝰ eps brixiensis in suo reptorio pte scda in ꝟbo festum. dicit q ecclesia facit solēne festū in die cōceptiōis btē ꝟgis. et q ipē in tali die celebrauit solēniter in capella summi pontificis in pñtia eius et cardinalium atq; aliorum prelatorum. R

Qui ergo dicūt pctm̄ esse hāc opinionem tenere et ꝑdicāt q festū cōceptiōis nō dz celebrari: cū ꝯtrahāt romane ecclie illud celebrāti: pñt dici de heresi suspecti. p. ca. oēs. xxij. di. vt dicit magr̄ Paulus venetꝰ in tractā de ꝯceptiōe ꝟgis. q si dicat nōnullos se xp̄ianos et deuotos appellāt nolle hoc festū celebrare Rñdeo q ꝑpter hos paucos non fit q celebratio huiꝰ sacratissime festiuitatis nō sit vniuersalis. Quia qd̄ fit a maiori parte xp̄ianorum et maxime a capite cū principalioribus mēbris a tota ecclīa fieri dz argumētū in. c. lz de elect. et in. c. cū in cūctis de his que fiūt a maiori parte. c. vbi dz. qd̄ fit a maiori parte capli totuz capīm facere videt. ad idē facit tex. in. l. nulli. ff. qd̄ cuiusq; vni. et in. l. aliud. ꝯ refert. ff. de re. iu. et in. l. quod maior. ff. ad muni. Quia ergo non decet a capite membra discedere: sed oīa membra caput sequi debent. c. j. xij. di. Facit lex cū ꝯ diuersis. ff. de reli. e sum. fu. et oīa accessoria suū sequi debent ꝑncipale. l. cū ꝑncipalis. ff. de re. iu. et. c. accessoriū eo. ti. lib. vj. Cū caput ecclesie summus pōtifex celebret festū immaculate cōceptionis: apparet illos non esse mēbra eius q̄ ex pertinatia et obstinatia et obstinatione ab eo dissentiūt et eius deuotionē nō imitant. De talibus dici pōt illud Eccli. iij. Quā male fame ē q̄ relinq̄t patrē et maledictus est a deo q̄ exaspe rat matrē. Isti eñ mrēz suā reuerēdā. s. gliosā virginē mariā infamēt et vilipendūt. immo vituperāt spōsam dei et matrē regis celestis et iō merito ꝓuari merentur hereditate celestis patrie. iuxta notata in. ꝯ cās in aut. vt cum de appel. col. viij. et per gl. in. c. q̄ntauallis. de iureiu. Tales ꝑfecto dānātes eos q̄ dei genitricis puritatē venerāt. atq; ignorātes seu blasphemos appellātes timere debēt ne discipuli magistri Joachim cēseant. q̄ appellauit magistrū sniarum hereticuz in illo articulo in quo ipse ab ecclīa dānatur. c. Dānamus. de sum. tri. et fide catho. Nos aūt matri misericordiarū honorē debitū impendētes et eius innocentiā p̄dicantes. dicamus illi cū beato Augusti. in quodā sermone O mater domini sicut in prima femina abūdauit delictū: ita in te superabūdauit oīs plenitudo gratie. et ideo sup oēs es ignara delicti. hec ille. Cuius intemerate ꝟginis interuentu nos ab omnibus delictis absoluat benignis eius filius. Amen.

¶ De eadē sacratissima cōceptione.

Sermo. iiij.

Conteret brachium pctōris et maligni: queretur peccatum illius et nō inuenietur. ps. ix. Quia bona fidei non congruit de apibus iuris disputare. vt dz in. l. si fideiussor. ꝯ quedam. ff. mādati. Vñ ꝑpter cōem vtilitatem multa ꝯ rōnē disputādi recepta sunt. vt ait iuriscōsultus. in. l. ita vulneratus. in fi. ff. ad legem aqui. Ideo aduersarij virginee purita-

tis ita deberēt a sophisticis ꝛ cauillosis argu=mentationibus desistere quibus ignorantium animos a deuotione dei genitricis auertūt ve rum qꝛ ipsi in sua ptinacia obstinati persistunt vñ fures ꝛ latrones appellari pñt: qꝛ si vt inqt Bal. in pemio feudoꝝ. ocultator aliene laudis fur est ꝛ latro. l. hereditatē. §. fi. ff. ad legem fal. multo magis eius impugnator. Nos illoꝝ pteruiā demōstrare volētes: simul ꝛ cōsiderantes ꝙ quāto pluries aurū per ignē trāsit: tanto maiorē acqrit claritatē. ꝛ ꝙ veritas sepius exagitata magis splēdescit in lucez. vt. dꝛ in. ca. graue. xxxv. q. ix. Deliberauimus in hoc sermone etiaz aliqua alia dictoꝝ aduersarioꝝ argumenta recitare ꝛ cōfutare. vt immaculata virginis cōceptio in ardenti flamma disputationis reclinata: puritate ac innocētia amplius elucescat. verificabūtur etem verba thematis nostri quibꝰ spūsancto illuminatus. ps. vidēs ꝙ me debere cōfutare argumēta aduersantiū cōceptiōi beate vgis: ait mihi. Cōtere brachiū peccatoris ꝛ maligni. Deinde de his beate vginis impugnatoribus ꝛ crimen in ea querētibus dixit. Quereſ ꝛc. sup q̄bus verbis tres considerationes faciemus.

Prima diceſ impugnationis.

Scḋa defensionis.

Tertia ꝛ vltima appellabitur corroboratiōis.

¶ Pars. j. huius sermonis in q̄ impugnaſ conceptio dei genitricis.

Quo ad primā partē predicationis nostre arguiſ pmo beatā vginem in originali pctō cōceptaz rōne pductionis sic. Ois hō q̄ p cōcubituz viri ꝛ mulieris natus ē in peccatis cōceptus est. vt ait Augu. in lib. de fide ad petrū. ſꝫ btā virgo ex tali concubitu concepta est ergo ꝛc. Et confirmaſ hec rō p dictū saluatoris Mat. vij. vbi ait. Ois arbor bona bonos fructus facit: mala autem arbor malos fructus facit. non enim pōt arbor mala bonos fructus facere. neq̄ arbor bona fructus malos facere. Cū ergo parētes gliose vgis fuerint mali per pctm̄: videtur ꝙ ꝛ ipsa virgo producta a tali arbore mala fuerit mala. et consequenter ꝙ ipsum pctm̄ contraxit. facit ad hoc quod inquit glo. in. l. quisq̄s. C. ad legem iul. maiestatis dicens. Sepe solet filius similis eē patri. Secundo idez pbatur ratione mediationis. Nam vt ait Paulus. j. ad Timo. ij. Unꝰ est mediator dei ꝛ hominum homo christus ie sus sed mediū nō est nisi inter extrema que distant a se inuicem ſm phm. v. metaphysice et notatur per glo. Bar. ꝛ doc. in. l. j. §. is videtur ff. si quia ius di. nō obtē. ſꝫ autem beata virgo non fuisset sub peccato: nunq̄ fuisset distans a deo: quia solum p peccatū hō elongatur a deo iuxta illud ps. lxxij. Ecce qui elōgant se a te peribunt ergo xp̄s nō fuisset mediator inter deuz ꝛ ipsaz vginē. qḋ esset falsū. Quare videſ cōcludendū ꝙ ipsa in originali pctō fuit cōcepta ꝛ p illud a deo elōgata. Tertio idē pbaſ rōne acceptatiōis. Cū ei deꝰ nō sit acceptator psōnarum. vt dꝛ Act. x. ꝛ in. c. sicut. xxij. q. iiij. ꝛ in. cap. nec ēꝯ de cōse. di. iiij. c. nouit. de iudic. ꝛ. c. vl. ij. q. ix. ꝛ. c. ij. iiij. q. iiij. facit tex. in auſ. de monā. in fine pricipij. col. j. si dicamus ꝙ deus in instāti pmo cōceptionis pseruauit beatā vginem a malo originalis peti cū illo tunc nō me ruisset aliqḋ plus q̄ alij hoies ab adam descēdentes. sequereſ ꝙ fuit acceptator persone cōtra diuinā scripturā. qḋ cū ñ sit veꝝ. videſ dicēdum ꝙ eā nō preseruauit. sed cū alijs hoibus in originali peccato cōcipi permisit.

¶ Pars secunda huius sermonis que diciſ defensionis.

Pro defensione imaculate conceptionis mrīs dei Rñdeo ad pri mū argumentū qḋ deus qui produ ctionis qui dedit legem de qua Augu. loquiſ scꝫ ꝙ omnes qui p cōcubitū nascunſ in pctō conciplanſ. potuit eā circa aliquā psonā mutare ꝛ dispēsare. vt ait Petrus de candia ꝛ Fran. de mayro. in. iij. di. iij. Et supra pbatū est sermone j. parte. viij. Ideo dictū ipsius Aug. intelligiſ nulla spāli dei grā interueniēte cuius oppositum fuit in casu nr̄o. Uel dicere possumꝰ quod Aug. loquiſ de his q̄ cōcipiunſ interueniente cōcupiscentia parentum. quali mō nō fuit cōcepta mater dei vt dicūt rectiꝰ sentiētes. qḋ pbatur ex vbis angeli q̄ apparuit patri btē virgini vt diceſ infra parte. ij. huius operis. ser. j. parte. iij. nā dixit illi ꝙ iō deus clauserat ad tēpus vterū vxoris sue Anne vt nō libidinis fore qḋ nasceref sed diuini esse muneris cognosceretur. Ipsa ꝗ̄ btā virgo vt infra diceſ sermone vij. parte. j. reuelauit btē Brigitte ꝙ iō ipsa nō fuit cōcepta in originali pctō. qꝛ eius parentes nō sicut alij cōiuges cōuenerūt simul matrimonialiter ex voluptate carnali ſꝫ ex dei obedientia ꝛ pcepto. Et iō ex dicto Augu. nos arguere possumus p imaculata vgis cōceptiōe sic. Btā dei genitrix nō fuit p cōcupiscentiā parentum gñata sicut alij oēs puri hoies. ḡ nō fuit originali vitio maculata. Ad auctoritatē euāge. dico ꝙ deꝰ q̄ olim naturarū ē auctor. ꝛ pōt facere multa q̄ hominibus impossibilia videnſ. vt ait Aug. xxi. de ci. dei. c. vij. pōt facere ꝙ arbor mala fructus bonos faciat. ꝛ iō potuit facere per mirabilē potētiā suā. vt de infectis parētibus mūdissima nasceref filia: nec a nobis est de eiꝰ ptāte disputandum. nec in talibus ab eo peractis est ab omnibus rō requirēda. dicēte Augu. in epl'a ad Uolusianum. In rebus a deo mirabiliter factis tota ratio facti est potentia fa=

cientio. Ad scdam rōnem q̄ ē mediationis Rñdeo. q sicut xps p alijs hoibus mediator ex titit vt a cōtracto pctō mūdarent. ita mris sue mediator fuit vt ab eo pseruaret. et ista fuit singularis mediatio. sicut esset si q̄s vidēs iudicē debere irasci ctra aliquē et illū punire eius irā taliter pueniret q sua interuentiōe nō mō ipm nō puniret. sed nec ad momentū indignationē ꝯ illū vel minimā assumeret. Xps ergo q̄ hoies lapsum reparauit. et p ipso ad patrē intercessit matrē suā ne laberet preseruauit. Maior enim gra fit illi qui cōseruatur in innocēcia q̄ cui remittit culpa. vt ait Augu. sup Gen. ad lraȝ. Uñ magister Leonardus de vtino ordinis predicatorū in suo sermonario festiuo. sermone. xij. ca. ij. ait. Maioris gratie est preseruari a lapsu q̄ post lapsum reparari vt pȝ in btā virgine hec ille. Et ideo xps matris sue optimus mediator fuit et hoc modo dici potest etiam mediator angelorū et illorū reparator: et saluator atq pur gator. Uñ Diony. c. iij. de angelica hierarchia loquit. Angeli purgant a superbia et ignorantia. vbi Linconiēsis ait. Illis p̄mis substantijs diuina sciētia est velut purgans non a sorde que infuit q̄ apud nos solet dici vera purgatio sed ne insit obstās. qd genus purgationis est fȝ veritatē optimū et sufficientissimū. hec ille. Et ibidem parte. ij. etiā dicit. Non purgātur angeli sicut hoies a sordibus que aliqñ infuerūt. sed preseruari ne aliqbus inqnentur est ipsis vera purgatio. hec ibi. Nō ergo sequit. iste purgatus fuit. ergo habebat pctm̄. Nam Malach. iij. de xpo ē in glorificatiōe sanctorū. Purgabit filios leui quasi aurū. et tñ illi tūc nō habebāt pctm̄. Similiter Lu. ij. ē. impletū est tps purgatiōis marie. cum tñ maculā purgandā non haberet. Nam per grām filij fuerat pseruata ne illam reciperet. et talis fuit etiā purgatio ipsius virginis et mediatio filij p ea. que omnib alijs extitit excellētior et dignior. et filio virginis cōuenientior. laudabilius eñ est aliquē ne percutiatur adiuuare. q̄ postq̄ habuerit caput fractuȝ pcurare medicinā. Hoc aūt fecit dei filius matri sue. Uñ canit ecclesia in officio cōceptionis. Nisi dñs custodisset mrem suā. angelus tenebrarū deuigresset eam. O

Ad tertiū arg. qd ē acceptationis. dico fm theol. in. j. dist. iij. q deus nō est acceptor psonarū sed meritorū. Barto. aūt in. l. j. in prin. ff. de postu. dicit. q in his qui fiunt ex mera gratia etiam apud deū est acceptio personarum. plus eñ facit vni q̄ alteri. In his vero q̄ fiunt ex mera iusticia neq apud deum neq apud homines debet esse acceptio personarū ita eñ iudicat magnum sicut paruū ca. nouit. de iudi. licet autem virtutes et merita futura a deo preuisa non fuerint causa necessaria ipsius preseruationis. vt potest probari per determinata a magistro sniarum in predicta distinctione primi. et q̄uis diuine voluntati nō sit assignanda alia cā nisi qr ita sibi placuit vt diffusse tractat theol. in. j. dist. xlv. sola enim eius volūtas habetur p legitima cā sicut est de voluntate Imperatoris fm glosam in. l. relegati. ff. de penis. presumit eñ p principe q iusta cā fuerit motus. et intantū q pbatio non admittitur in contrarium vt ait Anto. de but. in. c. q̄ in ecclesiarū. de consti. et ibi eum refert et sequitur Panor. allegans clemen. lris. de pba. tñ dicere possumus cōgruū valde et decens fuisse. vt deus illā quā ab eterno puidit matre suā futurā et virtutibus plenā ab oīs pctī immundicia pseruaret. Una eñ glia quā q̄s hȝ in mundo est q habuerit parētes excellentes fm sniam Salomonis. Prouer. c. et sapiētie Eccli. iij. sui libri. ca. Maior aūt excellētia quā parētes alicuius habere possint. est serenitas ꝯscie. iuxta illud. ij. ad Cor. j. Glia nr̄a hec est testimonium conscientie nr̄e. Uñ Chryf. dicit q melior et gratior est deo vnus iustus: q̄ totus mūdus pctōribus plenus. et pōt pbari eius dictū p ea q̄ habentur Prouer. xvj. c. Et pter hoc regina Blācha dixit filio suo Ludouico regi francorū dum esset puer. Fili mi potius vellē videre te mori q̄ in pctm̄ mortale cadere. ex qbus verbis ita timuit pctm̄ mortale q nūq̄ cōmisit illud. Fuit ḡ decētissimū vt dei fili gloriari posset de hac excellētia matris sue. s. q nūq̄ fuerit aliquo pctō maculata. sȝ sibi in puritate et mūdicia simillima. Et hāc rōnē tangēs Augu. in sermone. xliij. de natiuitate dñi ait. Cū pciū redēptionis nr̄e immaculatū esse deberat. ppterea maria mater xpi electa ē. et super omnes creaturas pelecta oīb gratijs fecūda oīb virtutib ornata: oī sanctitate i vtero mr̄is repleta. vt de mundissima mr̄e mūdissimus nasceretur filius. qr sicut in celo habuit patrē imortalē et eternū. sic et in terra habuit matrem omni corruptione carenteȝ igitur sicut in celo qualis est pater. talis est filius. sic et in terra q̄lis est mater: talis fm carnē est filius In celo cū patre eternus et imensus: incorruptus et sublimis est. et in terra cum matre immaculatus et mansuetus. hec ille. Eandem etiam sententiam ponit Ambrosi. in. iij. lib. de virginibus dicens de christo. Hodie quideȝ secundum hominem homo natus ex virgine. sed ante omnia secula generatus ex patre qui matreȝ corpore. virtute referat patrē. hec ille.

¶ Pars tertia huius sermonis. que dicitur corroborationis. P

Ec pia et deuota opinio corroborat p autoritatē theol. irrefragabilis Alexandri de ales. qui in li. quē de beata virgine edidit qui liber ē tholose catenat i choro ecclesie cathedral pbat ipaȝ dei ge

nitricem ab originalis peccati vitio preserua-
tam. vbi etiam retractat quicquid cõtra hoc di
xerat in.iij.sen.dist.iij. Narratq3 stupendũ mi-
raculum per quod ad tenendã istam opinionẽ
inductus est: de quo miraculo pertranseo causa
breuitatis: quia de ipso dixi in officio cõceptio-
nis quod quidem officiũ in multis ad hãc ma
teriam facientib9 perutile post nonũ z vltimuz
sermonẽ huius prime partis Marialis nostri
subnectã. Hanc quoq3 snlam tenuit Uarro ma
gister Scoti in.iij.sniarum.di.iij.dicẽs q2 si dz
errare vult potius errare in abundãtia laudis
virginis Marie q3 in diminutiõe. Idem etiam
tenuit z multis fundamẽtis approbauit magi
ster Joã.Scot9 in ea.dist.simul cum magistro
Frãcisco de mayro. Landulpho neapolitano.
Hugo.de castro nouo.z Petro aureoli cardina
li sancte ecclesie Romane: qui de immaculata
virginis cõceptione fecit particularẽ tracta-
tum. Idem etiam tenuit et subtiliter probauit
dñs Andreas sicu.dictus Barba.in proe.cle.z
in.c.cõquestus.de fer. vbi all'. Panor. dicentem
se audisse: q2 ecclesia approbauit opinionẽ mi-
norũ.pcipue in cõcilio Basiliensi. Idem tenet
dñs Card.in.d.c.cõquestus.dicẽs q2 festũ con
ceptionis cõiter celebrat ab oibus ecclesiasti-
cis: z q2 debet obseruari vt beatissima virgo ho
noretur q3tum plus fieri põt. Idẽ tenuit magi-
ster Paulus venet9. Petrus de aqla dict9 Sco
telus. Guilielm9 ockam Joãnes vitalis magi
ster theologie pclarus z magister Hẽricus de
hassia.z Robertus holkot.z Armanus in alle-
ganti tractatu cõceptionis virginalis: qui in-
cipit. sapiẽtia edificauit sibi domũ. Item dñs
Robert9 eps Linconiẽsis. Petr9: Thomas: Jo
annes de basilea. Alexãder nequam magnus
theolog9. Thomas de Argẽtina. Gerard9 odo
nis patriarcha Anthiocenus: z q3plurimi alij
theologi in.iij.snlarum.dist.iij.z idẽ expsse di-
cit z affirmat pscript9 Sco.in.iij.di.xviij. Idez
tenuit dñs Petrus de cãdia: qui fuit papa Ale
xander.v.subtilissime approbãs immaculatã
virginis conceptionẽ.in ea.dist.iij.iij.snlaruz.
qui postea existens in põtificatu hanc opinio-
nez dr terminasse in ciuitate Pisarũ anno.M.
ccccxi. atq3 statuisse vt ab omnib9 teneri debe-
ret. vnde magister Jo.varro in.iij.sent.dist.iij.
inquit. Sãctissimus dñs papa Alexãder.v.ap
probauit opinionẽ minoꝝ. Idem quoq3 tenuit
et subtiliter pbauit magister Ambrosi9 ordi-
nis seruoꝝ in suo quadragesimali de florib9 sa
pientie. sermone.xi.z.xxxij. Hanc insup verita-
tez tenuerũt infrascripti excellẽtes theologi.s.
magister Frãcisc9 martini. magister Michael
de Bononia.z magister Baptista de Ferraria
omnes ordinis carmelitarũ. Tenuit etiaz hoc
magister Joãnes gerson cãcellarius Parisien
sis in.ij.parte sui sermonarij.sermõe.xlvij. vbi
introducit octo vetulas furibũdas impugnã-
tes festũ cõceptionis beate virginis. quarum
prima vocat litera occidẽs tota in vultu ruga
ta. secũda ratio litigiosa rixis comitata. tertia
species sophistica fallacijs armata. qrta supsti
cies canonũ penit9 inflãmata. quinta apparẽ-
tia legis apparẽs aduocata. sexta falsa mathe
sis.i.doctrina ex gestis diffamata. septima fal
sa poesis apparẽter ornata. octaua suspicio he
retica tremens antiquata que sm alios vocat
psumptio temeraria. Deinde introducit predi
ctus doctor octo virgines verecundas z timi-
das in cõspectu regis celestis z totius curie su-
perne admirabiles: defendẽtes immaculatam
cõceptionẽ matris dei. quarum prima est vera
theologia in vultu gratiosa. scõa rõ pbabilis: i
gestu amorosa. tertia patẽs authoritas grata
velut rosa. quarta lex canonica in habitu for-
mosa. quinta lex ciuilis tota imperiosa. sexta
vera mathesis apud multos pretiosa. septima
dulcis poesis super fauũ dulcorosa. octaua fi-
des pia firma z radiosa: que sapiẽtissime virgi
nes ita subtiliter arguerũt in fauorem illibate
cõceptionis z vetularũ argumẽta confutarũt:
q2 rex celestis opprobauit opinionẽ de imma-
culata cõceptiõe matris sue z statuit festũ ipsi9
ab omnib9 debere celebrari. Hanc eandẽ opi.
tenuit idem doctor in.iiij.tract.sup Magnifi-
cat. vbi ait. In Maria fuit necessitas origina-
le peccatũ cõhendi sm causas inferiores sm le
gem ppagationis ex cõiũctione viri cum femi
na. lex9 aũt supior piudicauit huic necessitati p-
ueniẽdo casum per sanctificationẽ z gratiam:
sicut etiã dicit in alio casu sanct9 Thomas de
occurrẽtib9 tpe iudicij obuiã Christo in aera:
q2 si non moriant hoc nõ est sm causas inferio-
res quib9 habebãt necessitatẽ moriẽdi. nec est
cõtra aplm dicentẽ. Statutũ est hoibus semel
mori: deinde iudiciũ: quia priuilegiũ supioris
hoc suspẽdit. Non sec9 est in pposito de Ma-
ria a necessitate cõhẽdi originale peccatũ pre-
uẽta z priuilegiata z excellẽtissime sic redẽpta
qualiter redimi non egebat Jesus Christ9: qa
per carnalẽ cõcubitũ non format9. Nostra er-
go beata virgo semp habuit gratia gratum fa
ciẽtẽ que originali supeminet iustitie qua pri-
mitus ornata fuit Eua sed pdidit. hec ille ean
dem q3 snlam de inocẽtia virginali tenuit idẽ
doctor i ser. de natiui. beate virginis. cui9 dicta
referã in.iiij.parte hui9 operis. ser.xij. parte.ij.
Tenuit etiã hoc Seduli9 poeta q lib.i. in car-
mine paschali inqt de beata virgine Maria.
En velut spinis nobilis rosa surgit acutis. Nil
qd ledit habẽs vel qd obscurat honorẽ zc. Itez
Petr9 Cretẽsis sup Lucã canit de ipsa virgie.
Unã nec maculã natura reliqt in ista. Idẽ etiã
tenuit magister Bartholomeus Pisanus in
suo Mariali. Tenuit hoc doctissimus theo-

logus magister Franciscꝰ de Sauona qui fuit
Sixtꝰ papa.iiij.qui ad extirpādas machina=
tiones quorūdā impugnātiū cōceptionē bea=
te virginis ⁊ fideles populos ꝯturbantiū:edi=
dit illā decretalē que incipit Graue nimis.in
qua sic dicit.Graue nimis gerimꝰ ⁊ molestum
cum sinistra nobis de ꝗbusuis ecclesiasticis ꝑ=
sonis referunt.sed in eoꝝ qui ad euāgelizādū
verbū dei sunt deputati excessibꝰ ꝑdicādo cō=
missis:eo grauiꝰ ꝓuocamur quo illi periculo=
sius remanēt incorrecti:cum fac illeꝯ deleri ne=
queāt qui multoꝝ cordibꝰ sic publice ꝑdicādo
diffusis ⁊ dānabilius imprimunt errores.Sa=
ne cum sancta Romana ecclesia de intemera=
te semꝑꝫ virginis Marie ꝯceptiōe publice fe
stum celebret ⁊ speciale ac ꝓpriū suꝑ hoc offi=
cium ordinauerit.Nōnulli vt accepimꝰ ꝑdica=
tores in suis sermonibꝰ ad populū publice per
diuersas ciuitates ⁊ terras affirmare hactenꝰ
non erubuerūt:⁊ quotidie ꝑdicare non cessant.
oēs illos qui tenēt aut asserūt eandē gloriosā
et immaculatā dei genitricē absꝫ originalis
peccati macula fuisse ꝯceptā mortaliter pecca
re:vel esse hereticos eiusdēꝫ immaculate con
ceptionis officiū celebrātes ⁊ audiētes sermo=
nes illoꝝ qui eam sine hmōi macula ꝯceptam
esse affirmāt peccare grauiter:sed ⁊ ꝑfatis ꝑdi
cationibꝰ non contēti:ꝯfectis super his suis as
sertionibꝰ libro in publicū ediderūt:ex quoruꝫ
ꝑdicationibꝰ ⁊ assertionibꝰ hmōi non leuia scā
dala in mētibꝰ fideliū exorta sunt ⁊ maiora me
rito exoriri formidant indies.Nos igit hmōi
temerarijs ausis ⁊ ꝑuersis assertionibꝰ ac scan
dalisque exinde in dei ecclesia exoriri possent:
ꝗtum nobis ex alto ꝯcedit obuiare volentes:
motu ꝓprio non ad alicuiꝰ nobis suꝑ hoc obla
te petitionis instantiā:sed de nr̄a mera delibe
ratione ⁊ certa sciētia:hmōi assertiones ꝑdica
toꝝ eorūdē:⁊ alioꝝ quorūcunꝫ qui affirmare
ꝑsumerēt eos qui crederēt ⁊ tenerēt eandē dei
genitricē ab originalis peccati macula in sua
cōceptione ꝑseruatā fuisse:ꝓpterea alicuiꝰ he
resis labe pollutos foret vel mortaliter pecca=
re.aut eiusdē ꝯceptionis officiū celebrātes seu
hmōi sermones audiētes alicuiꝰ peccati rea=
tum incurrere:vtpote falsas ⁊ erroneas:⁊ a ve
ritate penitꝰ alienas:editosꝫ desuꝑ libros ꝑdi
ctos id ꝯtinētes quo ad hoc authoritate apo=
stolica ꝑsentium tenore reprobamꝰ ⁊ dānamꝰ:
ac motu sciētia ⁊ authoritate ꝑdictis statuimꝰ
et ordinamꝰ ꝙ ꝑdicatores verbi dei ⁊ quicūꝫ
alij cuiuscūꝫ status gradus:ordinis:⁊ ꝯditio=
nis fuerint qui de cetero ausu temerario ꝑsum
pserint in eoꝝ sermonibꝰ ad populos seu alꝯ
qūolibet affirmare hmōi sic per nos reproba=
tas ⁊ dānatas assertiones veras esse:ac dictos
libros pro veris legere:tenere vel habere:post
ꝗ de ꝑsentibꝰ sciam habuerint:excōicationis

sniam eoipso incurrāt:a qua ab alio ꝗ a Ro=
mano pōtifice nisi in mortis articulo nequeāt
absolutiōis beneficiū obtinere.hec summꝰ pō=
tifex.Hanc eādē opinionē tenet ⁊ mirabilr ꝓ=
bat.s.Bernardinꝰ in trac.de ꝯceptione ipsius
benedicte virginis quē ego vidi senis:⁊ videt
esse scriptꝰ manu ꝓpria ipsiꝰ sancti in quo li=
bro cum studerē ⁊ esset cū patre fratre Bernar
dino de caimis in libraria paruula in qua sūt
libri qui erāt ad vsuꝫ sancti Bernardini venit
ad ostiū quidā frater senex in ea effigie ꝓpria
que depingi solet sanctꝰ Bernardinus:⁊ dixit
vultu iocūdo.Quid facitis patres?Ego vo ꝗ
erā magis ꝓpe ostiū rn̄di.Nos magnā ꝯsola=
tionē habemꝰ vidēdo ista opera sancti patris
nr̄i Bernardini.Ille vo subridēs ait.Uos bn̄=
facitis:⁊ statim recessit.Ego autē immediate
dixi patri fratri Bernardino caimo vere cre=
do ꝙ iste sit sanctꝰ.Bernardinꝰ ꝓpter cuiꝰ amo
rem hunc venimꝰ.⁊ de quo loquebamur vꝰ ipse
rn̄dit.⁊ ego similiter credo:⁊ sic valde cōsolati
remāsimꝰ.Cum aūt paulopost omnes fratres
loci ad cenā venissent in refectorio nos diligē
ter ꝯsiderauimꝰ si aliqs frater esset similis illi
qui nobis apparuerat:⁊ neminē vidimꝰ.vn̄ fir
miter credo ꝙ ipse sanctꝰ Bernardinꝰ ad nos
venerit vt ostēderet ꝙ sibi erat gratū ꝙ nos li
benter legeremꝰ opera per ipsum edita:maxi=
me de immaculata ꝯceptione beate virginis:⁊
tunc ego veniebā de Roma:⁊ ꝑsentauerā sum=
mo pōtifici nostrū officiū de ꝯceptione virgi=
nis.Cum igit vt patet per bullā plūbatā Eu=
genij pape.iiij.non tn̄ vita sed etiā doctrina
sancti Bernardini sit approbata per ecclesiā.
sequit ꝙ tenere debemꝰ hanc opinionē quam
ipse sanctꝰ Bernardinꝰ in scriptis tenēdā tra=
didit ⁊ publice ꝑdicauit.Tenuit etiā hoc ideꝫ
sanctꝰ Tho.de aquino in.i.sn̄iarū.dist.xvij. ar
ti.iij.in solutione.iiij.argumēti.qui etiā in ex=
positione angelice salutationis de beata virgi
ne inqt.Ipsa eīn purissima fuit ꝗtū ad omneꝫ
culpā:quia nec originale nec mortale nec ve=
niale peccatū incurrit.Et iterū in.i.sen.distin.
xliiij.arti.iij.in rn̄sione ad.iij.arg.sic ait.Puri=
tas intēdit per recessum a ꝯrio.Et ideo potest
aliqđ creatū inueniri quo nihil puriꝰ esse pōt
in rebꝰ creatis sine vlla ꝯtagione peccati.⁊ ta=
lis fuit puritas beate virginis:que a peccato
originali ⁊ actuali fuit immunis.tn̄ ista puri=
tas fuit sub deo,inquātū erat in eo potētia ad
peccādū.hec ille.Magister etiā Joānes vita=
lis excellētissimꝰ theologꝰ.in trac.de ꝯceptiōe
virginis.refert se vidisse librū retractationis
sancti.Tho.de eo qđ dixerat in.iij.sent. contra
cōceptionē matris dei.Similiter Richardꝰ de
media villa in expositione angelice salutatio=
nis reuocat opinionē quā prius habuerat con
tra conceptionē virginalem.Cui immaculate

virgini

virgini ait Hugo de san. victo. in quodã sermone. O virgo Maria antiqua illa mulier eua nominis tñ non lepre te reliqt heredẽ: q̃ nec maculam nec rugam habuisti qui vnguento egerent: sed vnguẽta gratie accepisti vt speciẽ tuã exformam commendarẽt. Beatus Ivo Fulbertus carnotensis episcop⁹ super angelica salutatione inquit beate virgini. Aue Maria electa ⁊ insignis inter filias: que immaculata semper extitisti ab exordio tue creatiõis: quia paritura eras creatorẽ totius sctitatis. hec ille. R

Beatus aũt Ansel. in ep'la ad coep̃os Anglie inquit. Non puto verũ esse amatorẽ virginis qui celebrare respuit festum sue cõceptionis. Idem quoq; doctor de cõceptu virginali fecit duos libros. ⁊ semper ꝯcludit pro hac opi. vnde in. j. lib. c. iij. dicit. Cum ipsa virgo habitaculũ fuerit: vt diximus: summi boni: si peccati alicuius ex prime preuaricationis origine maculam traxit: quid dicem⁹? vtiq; diuina voce prophete dr. Priusq̃ te formarẽ in vtero noui te: ⁊ anteq̃ exires de ventre sanctificaui te. De Joãne quoq; angelus qui eum nuntiabat asseruit q̄ spũsãcto replebit̃ ex vtero mr̃is sue. Si igitur Hieremias in gentib⁹ futur⁹ ꝓpheta in vulua est sanctificat⁹ ⁊ Joãnes in vtero matris est spũsancto replet⁹. quis audeat dicere singulare totius seculi ꝓpitiatoriũ ⁊ vnici filij dei dilectissimũ reclinatoriũ mox in sue conceptiõis exordio sancti spũs gratia ⁊ illustratiõe destitutũ. attestãte vera scriptura. vbi spũs ibi libertas. a seruitute igit̃ oĩs peccati libera fuit que omniũ peccatoꝝ ꝓpitiatori aula in qua ⁊ ex qua ꝑsonalr̃ homo fieret spũs sancti presentia ⁊ operatione ꝯstruebat̃. hec ille. Et iterum iiij. c. ait. Magnitudinẽ operationũ diuine virtutis quedã mentis limpitudine pro posse cõsiderãs videor mihi videre q̄ si quid originalis peccati in ꝓpagatione eius ⁊ cõis vitij extitit: illud ꝓpagantiũ ⁊ non ꝓpagate prolis fuit. et infra. Si dñs castanee confert vt inter spinas remota cõpunctione ꝯcipiatur: alatur ⁊ formet̃ non potuit hoc dare humano qđ sibi parauerat templo in quo corporaliter habitaret: ⁊ de quo in vnitate ꝑsone perfect⁹ fieret vt, lz inter spinas peccatoꝝ conciperet̃: ab ipsis tñ spinarum aculeis omnimode exors redderet̃ plane potuit ⁊ voluit: q̄ si voluit ⁊ fecit. Et hanc eãdẽ snĩam ⁊ similitudinẽ ponit idem Ansel. in. l. de exordio humane salutis. post p̃dicta aũt verba subdit ipse Ansel. vbi. s. Et quidẽ quicquid dignum vnq̃ de aliquo extra suam personã voluit perperã est de te o beatissima feminarum noluisse. ⁊ in eo. c. etiaʒ dicit. matrẽ te fecit suã ille rerum omniũ factor ⁊ gubernator dñs olim inquã intelligibiliũ ⁊ intellectũ trãscẽdẽtiũ. et te dñam ac imperatricẽ celoꝝ: terrarũ ⁊ clemẽtorũ ꝯstituit: ⁊ vt ita esses in vtero matris tue a primordijs ꝯceptionis operãte spũsancto crearis. Nunqđ igitur in tãta futura gloria summi valet dei mater vnica. ⁊ omniũ que sunt fuerũt et erũt post filiũ tuũ imperatrix prudẽs ⁊ nobilis? Nunqđ in exordio tuo talis esse debuisti: vt oim quoꝝ te dominiũ gerere certissime nouimus: aut paritati: aut subiectioni possis addici? hec ille. Qui etiam. v. c. eiusdẽ lib. inquit. Ille assertor pure veritatis ⁊ a filio tuo iam celo p̃sidente vas electionis cognominatus oẽs hoĩes in Adam peccasse fatetur. vera vtiq; sententia ⁊ cui ꝯdicere nefas esse ꝓnuncio: sed cum eminẽtiã gratie dei in te ꝯsidero: sicut te nõ intra oĩa que facta sunt inestimabili modo contueo: sic nec lege aliorum in tua cõceptione detenta fuisse opinor: singulari ⁊ humano intellectui impenetrabili diuinitatis virtute ⁊ operatione ab omni peccato adiũctiõe libertima. Hec Ansel. In qua authoritate ostẽdit q̄ bñdicta virgo non est de numero omniũ qui peccauerũt in adam: sed supra numerũ omniũ sicut si dicat̃. Oẽs de regno tali sunt tributarij regis: non intelligit̃ mater vxor ⁊ filius: que adimũtur a numero omniũ. Idem quoq; Ansel. in d. c. infert peccatũ fuerat quod hoĩes a pace dirimebat. ⁊ vt illud filius dei euacuaret sicq; ad pacẽ genus humanũ reuocaret homo fieri voluit: ⁊ talis vt nihil in eo aliquatenus remaneret qđ non ꝯcordaret ei vñ homo a deo discordabat. Quia ergo ita fieri oportebat: matrem de qua talis lis tolleret̃ mũdã ab omni peccato esse decebat. aliter quo pacto illi summe puritati tãta ꝯiunctione vniret̃ vt indifferẽter q̃ sunt hominis essent dei. ⁊ que dei hominis essent. ⁊ in. vi. c. iterũ dicit. Adhuc ꝓpone tibi palatium qđ spãliter suis vsibus aptũ existat construere volẽtẽ: in quo ⁊ ipse frequẽtiori ⁊ festiuiori cursu cõuerset̃. ⁊ omnib⁹ ope eius atq; auxilio indigẽtib⁹ mitiori ⁊ letiori vultu rñdeat ⁊ auxiliet̃. pateret̃ ne queso in principio palatij fundamẽtũ inualidũ ⁊ structure que foret edificanda incõgruũ ⁊ non coherẽs. Non puto si saperet ⁊ propositũ suum ad effectum ꝑducere vellet. ergo sapientiã ante omnia secula ꝓposuisse sibi habitaculũ quod spãlr̃ cohabitaret cõstruere similiter indubitata fide tenem⁹. Qđ aũt habitaculũ istud fuerit iam dudũ innotuit hoc em̃ habitaculũ illud sacrariũ spũsct̃i esse fatemur in quo ⁊ per qđ eadẽ sapiẽtia humane nature ꝯiungi voluit ⁊ incorporari: ⁊ oĩb⁹ se pura mẽte ꝯsitẽtib⁹ parcere ⁊ misereri: qđ sacrariũ ausa: veʒ vniuersalis ꝓpitiationis cum operãte spũsancto ꝯstrueret̃: si fundamẽtũ illi⁹ s. initiũ siue primordiũ ꝯceptionis beate Marie corruptũ fuit ipsi certe ꝯstructure non congruebat nec coherebat. hec Ansel. Qui etiã in eo. c. infert. Inscia ne fuit ⁊ impotẽs sapientia dei ⁊ virtus mundũ sibi habitaculũ cõdere re-

mota omni labe ꝯditionis humane. angelis a lys peccātib⁹ bonos a peccato seruauit: ⁊ feminām matrē suā mox futurā ab alioꝝ peccatis exortē seruare nō valuit. In eternitate ꝯsily sui fixū statuit ea in dñatricem ⁊ reginā fore angelorum: ⁊ nunc inferiorē angelis natā in ꝯsortiū acceptā esse credam⁹ oim pctōꝝ. existimet hoc et argumētis suis ꝓbet q̄ vult. Ego donec ostēdat mihi deus aliq̄d digni⁹ excellētie dñe mee posse dici: q̄ dixi dico: q̄ scripsi nō muto: ceterū me ⁊ intētionē meā filio eius ⁊ illi cōmitto. ⁊. c. vij. eiusdē lib. etiā dicit. Nihil tibi dña equale nihil cōparabile est. omne enī quod est: aut supra te est. aut subt⁹ te est. Qḋ supra te est solus deus est. Qḋ infra te est est omne qḋ deus non est. Ad tuā tātā excellētiā quis aspiciet: q̄s attinget. ⁊ certe vt ad hāc excellētiā peruenires in humillimo loco. i. in vtero mr̄is tue purissima oriebaris: ꝙ si tali modo ꝯcepta ⁊ ordinata nō fuisses in tantā celsitudinē non succreuisses. et ix. c. etiā ait de dña nostra: quam in tantū culmen p̄destinauit ⁊ extulit diuina potētia quā tot prerogatiuis dotauit cūcta disponens dei sapiētia: quam sibi matrē elegit ad mūdo subueniēdū ipsa omnia saluandoꝝ ineffabilis dei misericordia: dicere morte peccati que per inuidiā diaboli occupauit orbē terrarū in suo cōceptu pregrauari: vt taceā interim ipsas quas cōmemoraui rōnes: anim⁹ euitat: intentio abhorret: lingua fateri non audet. Qui aliter sapiunt ⁊ meli⁹ approbāt: credant. Ego pijssima dña qualiscūq; seruulus credo: ⁊ fateor ꝙ tu ex radice Iesse pulcherrima: ac per hoc ab omni quod te decoloret peccati vulnere aliena. integerrima ꝑmanēs florē ꝑciosissimū ꝓtulisti: non qualēcūq; sed sup̄ quē septiformis spūs requieuit. hec ille. Et ideo dñs Dñicus bolan⁹ artiū et philosophie doctor eximi⁹ hec ꝯsiderās inquit in proemio sui tract. de ꝯcept. beate virg. Non paruo animi dolore afficior cū audio q̄sdam magistrali infula decoratos: pertinaciter affirmare gloriosissimā intemeratāq; virginē Mariā ab eterno Iesu Christi matrē electā a macula peccati originalis fuisse deturpatā atq; in ea ꝯceptā. Nam cum sacrosancta mater ecclesia talia tantaq; de gloriosissima virgine Maria canat atq; affirmet que nulli alteri pure creature ꝯcessa vident̄: ꝑfecto possent hi beatam virginē modesti⁹ loqui. ⁊ ita pleno ore que affirmāt affirmare non deberēt. Nam si Aug. totius fidei nostre lumē ac sydus clarissimum cui datū est de summa ⁊ incōprehēsibili trinitate dei loqui atq; determinare. ꝓpter honorem dñi cum de peccatis ab illo agitur nullā ḋ beata virgine voluit facere q̄stionē. ꝑfecto hi maximo errore ducunt̄ affirmātes virginē in peccato originali fuisse cōceptā. Cur aūt hi nulla euidēti ratione coacti neq; ab ecclesia astricti hoc tam impie affirmare audeāt: causam aliā reperire nequeo nisi ꝙ assidua eoꝝ ḋ hac re cogitatio in pessimū vsum ꝯuersa est. impossibile q; pori⁹ esset opinionē a veritate hāc alienam ex cordib⁹ eoꝝ euellere: q̄ꝫ Iudeoꝝ perfidiā de illoꝝ cordib⁹ eradicare. hec ille. Qui post multa elegāter dicta ꝓbat quatuor clarissimis rationib⁹ ꝙ deus potuit beatissimā virginē ab originali peccato p̄seruare. deinde demōstrat octo excellētissimis rōnibus ꝙ valde fuit cōueniēs deo ipsam p̄seruare. Postea ṽo ꝓbat per octo alias rōnes sumptas ex parte Christi: qḋ virgo bñdicta in sua ꝯceptiōe fuit sanctissima: postmodū ṽo idem ꝓbat quindecim alijs rōnibus sumptis ex parte ipsi⁹ purissime ṽginis. ¶

Deinde authoritatib⁹ p̄dicta ꝯfirmat: cuius subtilia argumēta: quia a multis habentur ad p̄sens non refero. Beat⁹ quoq; Ber. in ser. de assump. beate virgi. inq̄t. licet de Maria loqui gestiāt omnes. tñ quicq̄d d̄r de indicibili eo ipso qḋ dici potuerit minus gratum sit. min⁹ placeat: min⁹ acceptet̄: quenā etenim poterit lingua etiā si angelica sit dignis extollere laudib⁹ virginē matrē: matrē aūt non cuiuscūq; sed dei. Quenā vel angelica puritas virgini illi audeat cōparari: que digna fuit sacrarium fieri spūssancti: ⁊ habitaculū filij dei. hec Ber. ⁊ Aug. in trac. de incarnatione Christi dicit. Hominē peperit virgo decora: virgo spōsa tota pulchra: tota speciosa: flos florum: pulchritudo virginū: celi regina: mūdi gloria. o digna digni: o immaculata immaculati: o sancta sancti: o Maria splēdor mūdi: gloria celi: qualē filium nobis peperisti. O felix femina inter ceteras bñdicta cuius vēter fuit reclinatoriū dei: sacrariū spūssancti: lect⁹ eburne⁹ Christi: thalamus diuine maiestatis: quāte sanctitatis putabim⁹ animā tuam fuisse que ad imaginē dei cōdita ⁊ facta cōsistit cum caro tua tantū placuerit creatori: vt de ea sibi faceret palliū laudis ⁊ loricā victoriosi certaminis. Et infra iterum dicit. Tu tota pulchra: tota formosa: tota delectabilis ⁊ tota gloriosa: tu macula nulla fuscaris: tu omni decore vestiris. tu omni⁹ sanctitate ditaris: tu super omnes virgines sancta ī carne: tu sup̄ omnes angelos ⁊ archāgelos sancta in mēte. tu cūctas feminas vincis pulchritudine carnis: ⁊ omnes angelicos spiritus excellentia sanctitatis: tu plena deo: tu repleta spiritu sancto. hec ille. Ad cuius verba quid rñdere poterūt qui eā asserūt repletā fuisse peccato. Sed forte aliq̄s eorū dicet. Cum habitū virginis Marie deferā si in peccato illā ꝯceptā fuisse non crederē: ipsam maculatā nullaten⁹ predicarem. Cui ego rñdeo ꝙ beatissima virgo nū q̄ꝫ tali fuit induta vestimēto. Item ꝙ habitus non facit monachū: sed deuotio ⁊ religiosa conuersatio. capitu. porrectum. ⁊ capitu. vt clerich.

ꝛ.c.ex parte de regu.ꝛ.c.cõsuluit extra q̃ cle.vt vo. Si igit̃ verũ vis habitũ btẽ ꝟginis gestare eiusq; monachus ac seruꝰ esse. studeas eiꝰ puritatẽ atq; innocẽtiã honorare. ꝛ amplius noli eã indumẽto immũdicie atq; putredinis horrendeq; macule coopire. Sed vna nobiscũ candidissimis atq; purissimis innocẽtie vestibꝰ illam circũdare satage. ita vt pariter deuote salutemus ip̃az beatã ꝟginẽ reuerẽter dicẽtes illud qḋ habet̃ i missa ꝯceptiõis eiusdẽ. s. Salue spõsa deitatis. Maria fons pietatꝫ angelorum dña. Aue dulcis o maria xp̃i mr̃ ꝛ filia vlla sine macula. Tu sol refulgens glr̃a. celoꝝ lustrans atria luce reples secula. Tu puteus honestatꝫ fauus dulcis charitatꝫ. tu nr̃a leticia: Rosa rubens castitatis. liliũ ꝟginitatis cũ oi fragrantia. Tu magistra clemẽtie. mr̃ misericordie nostra delens crimina. O norma inocentie maria plena gratie tu stella matutina. Tu a deo fabricata. in cõceptu p̃seruata. nulla trahis scelera. Tu in celis coronata ab angelis venerata: micãs sup sydera Nos famlos rege tuos atq; tibi ꝯfac deuotos p tua clemẽtia. Ab iferno liberatos. nos postrẽo ꝯfac btõs. i celi militia. Amẽ.

¶ De eadẽ illibata conceptione.

Sermo.v.

Andor est lucis eterne ꝛ speculũ sine macula. Sap. vij. Inq̃t deuotꝰ Ansel. in li. orationũ loquẽs btẽ ꝟgini. Gloriosa ꝟgo ꝛ mater misericordie regina ꝛ fons totiꝰ dulcedinis ꝛ pietatis. q̇d dicemus. qcq̇d eñ ꝓtulerimus minus est ꝛ q̃si nihil ad ea q̃ tibi debemus. hec ille. Et Ambrosius in libro de ꝟginibus ait. Quid nobilius dei matre. Quid splẽdidius quã splẽdor elegit. Quid castius illa que sine cõtagione generauit. Et ibidẽ. Tanta est huius virginis excellẽtia vt ab eius narratiõe balbutiant omnes lingue excucientur omnes intelligentie. deficiant oẽs similitudines parabolice. Hec Ambrosius. Cuius ꝟginis imaculate puritatẽ preuidens Ecclesiasticus sui libi. ca. xliij. inquit. Pulchritudinẽ candoris eius admirabitur oculus. Eius q̃z innocẽtiã ꝯsiderãs sapientissimus Salomon ꝓphetico spũ verba thematis nostri predixit duz ait. Cãdor est ꝛc. Super q̇bꝰ verbis tres ꝯsiderationes faciemꝰ.

Prima dicet̃ ostensionis.

Scḋa testificationis.

Tertia appellabit̃ figuratiõis.

Pars prima que dr̃ ostẽsionis.

Eatã ꝟginẽ sine originali peccato cõceptã ostendi põt ꝗquatuordecim rõnibus. Prima quarum dr̃ appellationis sic arguendo. Si beata ꝟgo originale pctm̃ contraxisset: non posset appellari simpliciter virgo. qi sicut caro corrumpitur per commixtionem carnalem ita anima per peccatum. Unde aie peccatrici dr̃. Hiere. iij. Tu aũt fornicata es cũ amatoribus multis ꝛc.

V

SI ergo aia gl'iose virginis fuisset corrupta peccato originali solũ ſm q̇d posset virgo nominari. quod esset inconueniens in matre dei que fuit virgo virginũ. De qua canit ecclesia. Sancta ꝛ immaculata virginitas ꝛc. et quodãmodo videret̃ esse cõtra articulũ fidei de virginitate matris xp̄i. ꝛ hac rõne in studio parisiensi habet̃ opinio de immaculata cõceptione virginis q̃si articulus fidei. Uñ nõ põt q̇s ibi ad magisteriatũ vel aliũ gradum ꝓmoueri qui dãnare audeat hãc opinionem verã scz q̇ beatissima ꝟgo maria fuit ab oi peccato preseruata. Item nullus ibi ꝑmitteretur legere qui temerario ausu affirmare presumeret ac determinare q̇ mater dei purissima fuerit vel per instans originali vitio maculata. ꝛ idẽ per omnia seruatur in studio basilẽsi. Potest autem predicta ratio confirmari sic Cum enim vnumquodq; magis denominetur a nobiliori. i. a forma q̃ a materia. cuz ipsa forma det nomen ꝛ differentiam vt probatur .ij. Physi. ꝛ esse rei tribuat. l. si quis hominem. §. si deteriorem. ff. ad exhi. Absurdum esset dicere q̇ mater dei que appellatur non solum virgo sed regina virginum: fuit solum virgo quoad corpus ꝛ nõ quoad animam. Nam sicut anima est dignior corpore. l. sancimus. C. de sa. san. ec. c. cũ infirmitas. de peni. ꝛ re. c. precipimus. xj. q. ij. c. solite de ma. ꝛ obe. ꝛ. c. sedulo. xxxviij. di. sic maior iniuria ei fieret si pollueret̃ q̃ si corpꝰ macularet̃. cũ iniuria estimet̃ tãto acrior quanto dignior est res cui irrogatur. §. atrox. institu. de iniu. ꝛ ideo si viliori parti. i. corpori datũ est priuilegium virginitatis. a fortiori dz esse concessum nobiliori. s. aie. Scḋa ratio dr̃ equationis sic. vt colligit̃ ex dictis phı̃ in lib. de regimine principum. Non debet eodem modo gubernari seruus ꝛ regina nec equalr̃ tractari immo melior dz eẽ cõditio regine q̃ serui. Insti. de publi. iudi. §. item lex cornelia. iuncta gl. cum imperator. vt supra diximus donet imperatrici priuilegia qui ipse habet. d. l. princeps. ff. de legi. vbi glo. ait. Augusta habet oia priuilegia que hz fiscus. vt sic ad vectigalia non teneatur hoc supposito dico quod beata virgo est dña ꝛ imperatrix totius orbis ꝛ omniũ creaturarum.

X

PRimo nãq; est regina celi et angelorum Uñ ipsa ait illud Eccli. xxiiij. Gyrũ celi circuiui sola. s. tãq̃ dña. Propter qḋ inq̃t Chrisostomus super Lucam. Mittit̃ gabriel angelus. et egreditur de rege ad reginam. de imperatore ad imperatricem. de ciuibus celi

ad dñam palatij. Ingredit ad virginē regi delectam. et eo forte alacrius. vt cū angeli prius regē haberēt habituri essent et reginā vt ad supplēdos numeros angelici ordis ēt pctōres possent ingredi et mater mie et regina celorū porta fieret celi. Hec ille. Dñatur d3 iferno. Vñ Eccli. xxiiij. ipsa inquit. Profundū abissi penetraui. q̄ si dicat q nō solū demonibus in aere cōmorantibus et in supficie inferni. sed etiā illis q̄ in profundo stant inferni presidet. Dñatur etiam mūdo et hominibus habitantibus in eo. Vñ ibidē subdit. Et in oī pplo et gēte pmatū tenui. Jō de ipsa loquēs Hier. in sermone ad Eustochium dicit. Regina mūdi hodie de terris et de presenti sclo nequā eripitur ca propter oēs hoies qui sunt et fuerūt sunt serui istius dñe. et iō ipsi dicere possunt illud. iiij. Re. x. Serui tui sumus. que cunq iusseris faciemus. Cū ḡ vt. s̄. dictū est: nō debeat seruus esse eq̄lis dñe sue sequit beatam virginē nō fuisse in originali pctō cōceptā. Cū eī Hieremias fuerit in vtero matris sanctificatus. vt habet eius. j. ca. et iohannes baptista silr vt pz Lu. j. si btā virgo maria solū fuisset in vtero mr̄is sanctificata et purgata ab omni macula vt pdicti sancti. non fuisset melius tractata q̄ ipsi: imo illi serui fuissent dñe equales qd̄ esset incōueniens: et ideo est dicendū q fuit ab originali vitio pseruata. Et hāc rōnem tangēs btūs Ansel. in homel. ꝯceptiōis ait. Dignū donationē sup ceteros oēs sctōs illa deb3 hr̄e p quā oēs sancti sanctificant. Ipsa d3 beata vgo hoc insinuās Lu. j. canit. Fecit mihi magna q̄ potēs est. s. puritatē mihi sup oēs puras creaturas tribuēdo. y

Tertia rō ē cōcessionis cui fundamentum ponit Ber. in quodā sermone di. Quicquid alijs l3 paucissimis est cōcessum nō est credendū gl'iose vgini fuisse denegatum. Si eñ imperator dat alicui famulo et servo aliquā grām: multomagis credēdū est q illam det imperatrici vxori sue. p istā regulā topicam. si de quo minus videtur inesse et inest. ergo et de quo magis. ij. topicorum. et notat in auf. multo magis. C. d̄ sa. san. ec. et. l. si pign. ff. qui po. in pig. ha. Oēs ergo grē q̄ alicui creature collate sunt, et beate virgini cōpetere potuerunt illi sunt ꝯcesse et excellētiori modo. Unde Ber. in quodā sermone inqt. Priuilegia grāru3 btē virgini cōcessa nō solū hoibus s3 et angelis credimus admirāda. Et Frācis cus d̄ May. in. iiij. sentenciarum dicit. Credimus citra xp̄m beatā virginē maxime fuisse pfectā vt plus habuerit de grā in mr̄is vtero q̄ habeāt sancti in celo. Et. b. Tho. in. iij. pte sum. q. xxvij. ar. j. dicit. Rōnabiliter credit q ea q̄ genuit vnigenitum a pr̄e plenum grē et veritatis pre oib alijs maiora dona grārum et priuilegia acceperit. Sanctus d3 Bern. itez ait. Legimus stephanū plenum grā et aplos plenos spūsancto. sed longe dissimiliter a maria. Et Hiero. vbi. s̄. exponens illa vba angeli. s. grā plena dicit et bene plena grā. q ceteris p partes grā prestat: Marie vo tota se infudit plenitudo grē. Et iterū ibidem ait. Et si in ceteris patrib grā fuisse credatur: nō th̄ eatenus plena. hec ille. Nec mirū si tātas grās recepit vgo maria cum fuerit dei sponsa electa. Vñ d̄ illa inqt supnus spōsus Sap. viij. Quesiui eā mihi spōsa3 assumere. et amator factus sum forme illius. Cū ergo angelis dederit dñs innocētiā in creatiōe illoꝝ. vt habetur ij. sen. di. iiij. et per Aug. in. xij. de ciui. dei Et si militer primi parētes fuerint originali iusticia decorati: vt habet a theologis in. ij. disti. xxix. Et ab Ansel. lib. j. de ꝯceptu virginali sequitur q si hec gratia data non fuisset beate virgini: suis seruis ipsa inferior extitisset: qd̄ esset valde absonū. Et iō ē ꝯcludēdū q ēt ipa fuit i sua ꝯceptiōe origiali iusticia isignita. Nā si fuit minus chara filio suo q̄ angeli vl' primi pētes. Z

Quarta rō ē filiationis: vt eñ. s̄. dixim illā innocētiā quā habuit filius virginis p naturā recepit mater bñdicta per filij grām. Vñ Hiero. vbi. s̄. inquit. Jn maria toti gratie q̄ est in xp̄o plenitudo venit. sed xp̄s fuit sine originali pctō ergo et mater eius. Et hanc rōnē tangēs Aug. in. l. j. ꝯ qnq hereses in psona xp̄i loquit dicēs. Hec quā tu despicis manichee mr̄ mea est et de manu mea fabricata. et q̄bus verbis innuit Aug. q xp̄s fabricando gl'iosam matrē suā pseruauit eam ab originali peccato: et oib gratijs suis repleuit. Et hoc preuiderat in spiritu Salomō sapiētissim q̄ Cañ. viij. c. inquit. de ipa imaculata matre dei. Que est ista q̄ ascēdit de deserto delitijs affluens innixa sup dilectū suū. Hoc etiā pdixit Esaias propheta sui li. iij. ca. dū ait. Erit lux lune sicut lux solis. Qd̄ exponit Frāciscus de may. in sermone de ꝯceptione eiusdē virginis de ipa dicens q fuit equalis lucis cum sole iusticie christo p gratiam pseruationis. qd̄ quidem conueniens fuit. nā Augusta d3 gaudere priuilegio principis. l. bene a zenone. C. de quadri. pre. et mater puilegio filij. l. in sacris. la. iij. C. de proximis sacrorū scriniorū. lib. xij. et. l. pen. C. de me tatis. facit ad hec tex. in. l. j. C. de prepositis. laboru3. et alias allegatur labarū. fm glo. ibi. vbi dicit Imperator. Quos lateris nostri decor illustrat. Si ergo seruitores stantes ad latus principis illustrantur ab eo quāto magis illustrata fuit beata virgo que non solum ad latus filij stetit: et eum in lateribus suis enutriuit: sed etiam de suis visceribus eum generauit. Et ideo etiam posito sine veri preiudicio q preseruari a peccato et insigniri iusticia originali beate virgini non conueniret. Possemus tamen arguere sicut fecit Augu. in sermone de assumptione ei.

probans eā assumptā in anima ⁊ corpore di. Si marie non congruit. congruit tamen filio quem genuit. B

Quinta rō dr salutatiōis. Naz vt dicitur Luc.i. Angelus gabriel missus est a deo nuncius ad beatā virginē qui detulit et litteras sue ambasiate. qr nuncio sine litteris non credit ſm. C. de collatiōe fundoꝝ fiscaliuz li.xi. ⁊ l. fi. C. de man. prin. Erat aūt summe honorandus loco illius cuius vice fungebatur. c. vlti. xciiij. dist. Littere aūt quas detulit archangelus gabriel fuerunt salutationis mirabilis. scz Aue gr̄a plena. In qbus verbis denotauit ipam beatā virginē fuisse sine aliqua macula cōceptā. ⁊ innocētia originali decoratā. Aue el idē est qđ sine vhe. ⁊ ista indefinita equipollet vniuersali. l. si necessitas. §. si annua. ff. de pig. ⁊ ibi glo. ⁊ l. si pluribus. in prin. ff. de le. ij. Ideo exponit aue. i. sine omni vhe. i. afflictiōe. qđ verum non esset si originalis pcti aculeo afflicta fuisset. Deinde ꝯsequēs addit gr̄a plena. non fuisset aūt plena gr̄a si ꝓseruationis illi gr̄a defuisset. Dum ergo dr plena gr̄a: declaratur q̄ a deo fuit oīs gratie plenitudine ⁊ pfectiōe decorata. al's diceremus oīpotētē in suis operibus fuisse diminutū. cōtra. l. i. in pn. C. de emē. iusti. co. perfectū aūt illud dr cui nihil addi pōt. l. cū sillanianū in fi. C. ad silla. l. vbi aūt nō apparet ff. de verbo. obli. ⁊ sil'r est dicendū de hoc verbo plenū. Nam vbi aliqd deest nō dr plenū. quod bene notat in. c. per venerabilē. qui filij sint legi. circa fi. ibi plenā ptātem. qr intelliget quoad tpalia ⁊ spūalia. plenitudo eīm est vbi nihil valet adiungi. xcvi. dist. c. bene quidē: facit tex. in ti. de pace ꝯstan. in prin. v. ad plenitudinem gr̄e nostre vos recipimus. ⁊ ibi Bal. ⁊ ideo verbum plena gr̄a cōprehendit oēm gratiā ſm capacitatē recipiētis. sicut ⁊ de xp̄o dr Jo.i. Plenū gratie ⁊ veritatis. Et hanc rōnez approbat Alexāder de ales in.i. parte summe. ⁊ s. Bonauentura in.i. di. xliij. dicens. Beata virgo tātā habuit gratiā q̄ de facto nō poterat plus recipere. ⁊ quantā pura creatura recipere potuit. ꝗ talis gratia nullū ꝓsupponit defectū. Subdit qz angelus. Dn̄s tecū. Qđ exponit Aug. dicēs. Tecum in mente. tecū in corde. tecū in vtero. tecū in auxilio. hoc aūt nō fuisset verū si eam a casu originalis mali nō adiuuisset. sed diabolum cum ipsa esse permisisset. Intulit etiaz angelus dicens. Benedicta tu inter mulieres. qđ falsum fuisset si originali maledictioni subiacuisset. B

Sexta rō dr verificationis. vt eīm verificent verba q̄ dicunt in missa beate virgis ⁊ habentur Prouerbio. viij. necesse est dicere illam sine originali peccato conceptam. Ibi enim dr in eius persona. Dn̄s possedit me in initio viarum suarum. quod non esset verum si in conceptione sua fuisset beata virgo a diabolo p peccatum possessa. nihil eīm potest per duos domines sub perfecto dn̄io possideri. l. si vt certo. §. si duobus vehiculū. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. ff. cōmo. Et ideo magr̄ Bartholomeus pisanus in li. beate ṽgis fructu. vij. arguit di. Maria ab initio viarum dei possidet. ergo nō habuit originale. hec ille. In p̄dicta aūt missa in ꝑsona eiusdē virgis subditur cū eo erā cuncta cōponens. qđ. falsum esset sit pctm̄ originale ꝯtrisset durāte eīm pctō nō erat cū deo sed cū diabolo. Postmodū sequitur. ⁊ delectabar p singulos dies q̄ dictio p denotat pfectionē ⁊ cōtinuationē tpis. l. ṽbū pernoctare. ff. de ver. sig. ⁊ p Bart. in l. celsus. ff. de vsuca. sed si cōcepta fuisset i originali pctō: nō posset dici delectari p singulos dies: qr nō fuisset delectatio cōtinua. Deinde sequit: ludens corā eo omni tpe. qđ esset falsum cū pctōr lōge stare dicatur a deo. Prouerb. xv. ⁊ iō ꝓ illo tpe vel momēto quo fuisset in originali pctō. non lusisset corā deo cū blasphema ⁊ inimica eius dici potuisset et ideo bn̄ dr ibi corā q̄ dictio denotat audiētiā eius corā quo fit. l. corā. ff. de ṽ. sig. cū ergo pctōres nō exaudiat deus. Jo. ix. iō btā ṽgo ludēs corā deo oī tpe nūq̄ fuit in originali peccato. C

Septima rō dr verisimilationis verisimile eīm est q̄ deus ab originali pctō mr̄ez suā preseruauerit: vt patet ex sepe dictis. Cuz ergo licitū sit sumere coniecturā de eo qđ est verisimile. l. nō est ṽisimile. ff. qđ met° cā. vbi. gl. notabilis ⁊ ea q̄ veniūt ex bona cōiectura dicant esse vera. l. fi. ff. de pba. cūq3 nō minus attendatur qđ est verisile q̄ qđ est in ṽitate. vt ait glo. in. l. tale pactū. §. fi. ff. de pac. ⁊ in. l. nō possunt. ff. de legi. ⁊ in. l. cū acutissimi. C. de fideicō. ⁊ in. l. si vnq̄. C. de reuo. dona. seqtur debere teneri opinionem de immaculata virginis conceptione. D

Octaua rō dr approbatiōis. sic arguēdo lquit ph̄s. vij. ethicoꝝ. Fama quā oēs tenēt nō oīno deperdit. cū ergo opinio de imaculata virginis ꝯceptiōe nūc p famā et opiniorē cōem sit approbata. vt ptz ex dictis. s. sermōe. iij. pte vltima concludit ipam tanq̄ verā tenendā esse ab oībus. qn̄ eīm de aliq̄ dubitat recurrēdū est ad cōem opinionē. l. cuz de laneonis. §. asinā. ff. de fun. instruc. ⁊ l. i. ff. d flumi. vera quoq3 esse illa vulgaris snīa. vox ppli ⁊ vox dei plerūq3 reperit. Nona rō dr presumptiōis nō eīm negari pōt quin ista sit ꝓsumptio violenta q̄ fili° dei voluit ex ꝓuilegio matrez suā fore illibatā in ꝯceptiōe ⁊ patere potest ex dictis. s. ſmone p̄mo pte vltia. cū ergo ꝓsumptio violenta habeat ꝓ lege. c. afferre. de presum. ergo ⁊c. Si igit vt indt Bal. i rubrica. C. d contra. emp. iudex debet speculari per coniecturas in iudicando sicut medic° per vrinā in-

firmitatem discernit multomagis nos iudicare debemus, pro virginis btē innocētiam ex violenta psumptione. E

Decima rō dr nobilitationis. Propter nobilitatem etem̄ imunitas ɔceditur. l. nō tm̄ §. illensibus. ff. de excu. tu. Itē ppter excellentiam psone licitū est iura trāsgredi. l. sed reprobari. §. fi. in vbo. male disciplinatos. et ibi Bal. ff. de excu. tu. Cum igitur btā virgo fuerit cunctis aiantibus creatis nobilior et excellentior. ergo etc. F

Undecima rō dr subiectionis. Fundamētū cuius ponit Panor. in. c. cū eccl'ia scte marie de cōsti. vbi cōcludit q papa nō pōt se subijcere iurisdictioni impatoris. qr cederet in preiudiciū summi apostolatus. et ignominia irrogaretur deo si vicarius eius esset subiectus seculari. multo igit magis hoc esset si mr dei etiam vno momēto subdita fuisset nequissimo diabolo. Et cōfirmant pdicta p ea q ponit btūs pr fr Johes de capistrano in sermone ɔceptiōis btē virgis. in quo pbat possibilitatē cōgruitatez et realitatē pseruatiōis. q ait. Quilibet specialr subiectus pape est exēptus. c. si pape de pui. li. vi. sed btā virgo spāliter fuit subiecta deo ergo multo magis fuit exēpta et nō subiecta p pctm̄ diabolo. Duodecia rō dr pturitionis. et est p dicti pris fratris Johānis capistrani. vbi. s. di. Maius est sine dolore parere q sine pctō ɔcipi sz btā vgo sine dolore peperit g et sine pctō concepta fuit. G

Tertiadecima rō dr liberationis hic em̄ agitur de libertate virgis scz q nunq̄ fuerit serua diaboli. sed quotiēs dubia est interpretatio semp p libertate respondēdū est. l. quotiens dubia. ff. de re. iu. immo ppter libertatē trāsgredimur regulas iuris cōis. §. fin. insti. de deo ergo etc. H

Quartadecima et vltima rō dr superatiōis. Clarum est em̄ q beata virgo superat in meritis et virtutibus Johannē baptistā et maior est eo in gloria celesti. Quia scriptū est ps. xliiij. Astitit regina a dextris tuis etc. Si autez diceremus q beata virgo cecidit in peccato originali et postea surrexit per sanctificationez sequeretur q nō esset maior Johanne baptista qr dicit dn̄s Mat. xi. Inter natos mulierū non surrexit maior Johanne baptista. aut ergo necesse est dicere q Johes ē maior vel saltē equalis in gl'ia ipsi btē vgini et hoc est falsissimū. vt pz ex supradictis. aut q xp̄s nō dixit verum. s. q inter natos mulierū nō surrexit maior Johāne baptista. Si intelligamus vba xp̄i de maioritate in gloria paradisi. Et hoc esset hereticū ɔfiteri. s. q xp̄s fuerit mēdax: qr ē ipsa veritas. Jo. xiiij. aut necessario concludēdum est q xp̄s in illis verbis tm̄ loquitur de his qui ceciderunt in peccato originali. Inter quos nullus surrexit maior iohe baptista xp̄s aūt et btā vgo lz nati sint ex muliere tn̄ iohāne sunt maiores: qr ipsi nō ceciderūt in pctō. et p consequēs nō surrexerunt ab eo. et ideo predicta vba de ipsis non intelligunt sed approbant cōclusionē nostram. Et in sili dr Mar. vlt. q xp̄s apparuit pmo marie magdalene. et tn̄ eccl'ia tenet q prius apparuit matri sue. vt ait Amb. in li. de vginibus. sz exponit q primo apparuit marie magdalene q alijs qui habuerunt pctm̄. Et iō dr de magdalenā a qua eiecerat septē demonia ex qbus vbis innuit q anteq̄ apparuerit magdalene peccatrici apparuit mri sue i q nullū vnq̄ fuit pctm̄. Et iō ita intelligit pdicta autoritas de maioritate iohannis qbus vbis innuit saluator mrem suā illo esse maiorē: qr ipsa a pctō nō surrexit.

Pars secunda huius sermonis que dicitur testificationis. I

Quāplurimi scti doctores testificātur et affirmant dei genitricē sine originali vitio conceptā. Inter qs est diuus Ambrosius. q in quodaz sermone exponens illud Esa. xi. Egredietur vba de radice iesse. d btā virgine inqt. Hec est vga in qua nec nodus originalis nec cortex venial' culpe fuit. Et istā auctoritatē affirmauit btūs frater michael de carcano se vidisse in quodam libello sancti ambrosij antiqssimo adeo q nimia vetustate i cipiebat consumi. et hoc dixit mantue in pdicatione. Item quoq sanctus Ambrosius in homel'. de Cayn. et Abel iterū ait. de hoc grege. scta et immaculata illa intatcta ouis processit beata maria. que nobis contra naturam purpureū illū agnum. i. regem christum generauit. hec ille Quō autē fuisset vgo maria ouis imaculata si cōtraxisset maculā originalis culpe. Itē Hiero. sup. ix. c. Esa. inqt i aula vgiali et nulla sorde maculata de spū scto ē dei smo ɔcept' q velociter de aduersarijs ptātib' spolia detraheret et sibi faceret vniuersa fuire. Sanct' qz Idephōsus in li. d indeuotos btē vginis dicit. Constat igit mariā ad ipo origiali pctō fuisse imunē. p quā nō solū pme mris soluta ē maledictio. verue tiā oib' est bndictio condēnata. nullis igit postq̄ nata est delictis subiacuit. neq originale pctm̄ in vtero sctificata cōtraxit. hec ille. Quā autoritatē ita ad lrām recitat Uincēti' beluacēsis ordinis pdicatoꝝ in pmo volumie speculi historial'. li. vij. c. lxv. et li. viij. c. xij. Beat' etiā dnic' in tractatu de corpore xp̄i dicit approbās imaculatā virgis ɔceptionē. Sicut prim' Adā fuit ex terra vgine nūq̄ maledicta format'. ita decuit in secūdo adam fieri. s. xp̄o. cuius terra. i. mater virgo maria nunq̄ fuit maledicta. Beatus qz Augusti. in quodam smone ait. quis potuit li mario aia sc.

ne carne locus esse vitioꝝ que ad celi vicē ꝯtinentis oīa dñi templū est effecta. Richar. sup per de sancto Victore in ser. beate virgi.q̄ incipit. Necdū erāt abyssi.ing̃t. Non decuit vt caro Marie qualicūq̄ foret obnoxia culpe. Nam dei sapiētia indignū credim⁹ vt quā ad lucem gentiū destinauit prauitatib⁹ ⁊ illecebris fineret inuolui:nec erit ingratus quippe matri q̄ patri matrisq̄ p̄cepit honorē exhiberi. Itē deuotus Bernar.in ser.de nati.vir.glo.qui incipit. De gaudijs ad gaudia.ait. Caro Marie ex Adam sumpta maculas Ade non admisit. Demones etiā sanctissime dei genitricis mundiciam negare non audēt. Unde legit̃ ꝙ diabol⁹ a quodā sancto adiurat⁹ vt diceret veritatem de ꝯceptione eius.s.qualiter fuerit ꝯcepta. Exclamauit dicens:sine macula:sine macula:sine macula. Infideles quoq̄ beate virginis innocentiā ⁊ puritatē cōfitent̃. vn̄ in alchorano machometi dr̄. Nullus est ex Adam quin tenuerit eū Sathā p̄ter Mariā ⁊ filiū ei⁹:⁊ in lege machometica etiā dr̄ ꝙ mater Jesu est amica leg̃ quia tm̄ prophetā portauit in vtero. Ideo si q̄s diceret in ea fuisse peccatū euelli debēt ei illico dentes fm̄ ipsam legē. Acquiesce igit̃ Christiane ⁊ dei genitricis innocētiā noli amplius impugnare:ne infideli ⁊ diabolo crudelioꝛ erga dñam nostrā esse cōproberis.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur figurationis. R

Uia quoq̄ figurationis Marie innocētia cōprobat̃. Prima autē figura habet̃ Gen̄.ij. vbi de⁹ pater dixit. Non est bonū hominē esse solū. faciam⁹ ei adiutoriū simile sibi.i.sine peccato. per qd̄ figuratiue ostēdit̃ ꝙ primo Adā.i. Christo dedit deus adiutoriū nostre salutis beataꝫ virginē simile ei sine peccato. Et hoc est quod beat⁹ Ber.in ser.de assump.bea.virgi.ing̃t. Et quidē ad restaurationē humani generis sufficere poterat solus Christ⁹. Siquidē oīs sufficiētia nostra ex ipso est:sed bonū nō erat nobis hoīem esse solū. cōgruū magis erat vt adesset nostre reparatiōi sexus vterq̄ quoꝝ corruptiōi neuter defuisset. hec ille. Si aūt hoc factū non esset:figura fuisset p̄stātioꝛ figurato. qd̄ valde incōueniēs extitisset. Secūda figura habet̃ Gen̄.iij. vbi deus dixit serpēti. Inimicitias ponam inter te ⁊ mulierē:⁊ semē tuū ⁊ semē illius et ipsa cōteret caput tuū. Per caput serpentis oēs sum⁹ strāgulati:quia in vtero materno sumus interfecti peccato originali. vnde Ber.in sermone de.xij.gradib⁹ humilitatis ait. Oēs nascimur morituri:quia pri⁹ morimur nascituri:⁊ tāq̄ absorpti nascimur mortui:quia in vteris matrū sum⁹ a serpēte strangulati. hec ille. Per hanc aūt figurā ostēdit̃ ꝙ beata Maria q̄ caput serpētis.i.diaboli ꝯtriuit non fuit ab eo strāgulata. Nam ꝯtrito capite serpentis nihil aliud potest. Et hoc etiā figuratū fuit Judith xiij. in ipsa vidua Judith:que amputauit caput Holofernis:per quē diabolus figurat̃. De hac aūt figura ꝯtritionis capitis serpētini inquit Aug.super Gen̄. Cuꝫ subiectio originalis peccati caput sit diaboli. tale caput Maria cōtriuit:quia nulla peccati subiectio ingressū habuit in aīam virginis.⁊ ideo ab omni macula immunis fuit. hec ille. Tertia figura fuit in arca Noe:que p̄seruata extitit ab aq̄s diluuij: et ferebat̃ super aquas. vt habet̃ Gen̄.vij. per qd̄ dabat̃ intelligi ꝙ beata Maria arca dei p̄seruata fuit diluuio originalis peccati. et ideo in officio ꝯceptionis dr̄. Factū est diluuiū peccati super oēm terrā. opertiq̄ sunt mōtes excelsi sanctoꝝ. Arca ħo deifera eleuata est in sublime:⁊ ferebat̃ super aquas. Qd̄ ꝯsiderās ⁊ prudens in spiritu sapiētissimus Salomon dixit Cant.viij. Aque multe non potuerūt extinguere charitatē.s. Marie:nec flumina obruēt illā. Quarta figura habet̃ Exo.xxv. de arca veteris testamēti que erat de lignis Sethim imputribilib⁹. Per hanc aūt arcā figurabat̃ virgo maria in qua non fuerūt recōdite tabule legis:sꝫ ipse legis datoꝛ deus. Per hanc arcā q̄tuoꝛ inter alia habem⁹ bñficia. Primo in periculis magnū auxiliū. qd̄ significatū est Num̄.x. nam cum eleuaret̃ arca dicebat Moyses. Surge domine ⁊ dissipent̃ inimici tui:⁊ fugiāt qui te oderunt a facie tua. Scd̄o in dubijs bonū consiliū quod significatū est.j.Reg.xiiij. vbi cum Saul vellet ꝯsulere deum dixit. Applica mihi arcā. Tertio in aduersitatib⁹ magnū solatiū:qd̄ significatū est.iij.Reg.ij. vbi Salomō dixit Abiathar sacerdoti:vir quidē mortis es sed hodie nolo te interfici:quia portasti arcā domini. Quarto ista arca sanctissima nobis īpetrat diuinā benedictionē qd̄ significatū est.ij.Reg.vj. vbi dr̄ ꝙ ad introitū arce federis dñi in domū Obededon deus ei benedixit. De hac arca inquit Ambro.in quodā sermone. Arca intrinsecus portabat testi tabulas:Maria aūt testi gestabat heredē. Illa it̃ forisq̄ auri nitore radiabat. sꝫ scā maria int⁹ forisq̄ virgitatꝫ splēdore fulgebat:illa freno ornabat auro:ista celesti. hec Ambr. nos aūt addere possum⁹. Illa de lignis imputribilib⁹ factā est. ista ab oī petōꝝ putredine p̄seruata immaculata ꝯcepta est. W

Ulta figura h̄r Eccl.xxiiij. vbi i p̄sōa vgīs dr̄. q̄si palma exaltata suꝫ i cades. palma enī i signū victorie portat̃:⁊ singulr̄ illi ꝯuenit q̄ singularē victoriā habuit. lō Apo.vij. dē martyrib⁹ dr̄.⁊ palme i manib⁹ eoꝝ.⁊ hec fuit bt̄a virgo in sua ꝯceptiōe:q̄ de diabolo mirabilr̄ triūphauit:⁊ nūq̄ ei subiacuit. Quapropter de ipsa virgine dicere possumus illud Ambro.in

lib. sermonū. Est plane palma plana requiem honorabilis ad triumphū: semper virēs: semp vestita foliis: atq ideo nunq marcescit: et ita fuit virgo benedicta: eapropter dicamus illud Cant. vij. f. Ascendā in palmā et apprehendam fructum eius. N

Sexta figura habet in eodē Eccli. c. vbi in persona: eiusdē virginis dr. Et quasi plantatio rose in hiericho. Rosa enī de spinis nascitur. et tñ spinaz non habet. sic virgo Maria q̄uis de Judea que vtiq peccatis spinosa erat: nata sit. nullū tñ spine. i. peccati aculeū sensit. Vñ de ipsa virgine canit ecclesia in officio assumptionis eiusdē. Et sicut dies verni circūdabant eam flores rosarū: et lilia ꝯuallių. De hac rosa pulcherrima et immaculata ait Bernar. in quodā sermone. O virgo virga nobilis: virga Jesse: per quam in ramo cōualuit qui perierat in radice. Radix amaritudinis Eua. Ramus eterne dulcedinis. Maria. Mirāda et profundissima dispēsatio diuine sapiētie: q talis virga nascit de radice tali. talis filia de tali mře. talis libertas de tali seruitute prescripta. talis imperatrix de tali captiua. de tam sicca spina tam florēs rosa. hec ille. O

Septima figura habet Eccli. xxiiij. vbi dr in psona virginis: quasi myrrha electa dedi suauitatē odoris. Myrrha em a se et ab aliis vermiū putredinē expellit qđ beate virgini nō cōueniret si aliqñ vermib⁹. i. demonib⁹ p peccatū originale subiacuisset: et ab eis corrosa esset. et ideo beata virgo que innocētia et puritate sua diabolū effugauit. dicere pōt illud Cañ. v. Man⁹ mee distillauerūt myrrhā. et digiti mei pleni sunt myrrha pbatissima. P

Octaua figura habet Cant. ij. vbi celestis spōsus inqt de spōsa sua virgine bñdicta. Sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias. Licet enim liliū inter spinas nascat: tamē sine spinis est. et totū candidū atq odoriferū extat. sic beata virgo Maria q̄uis a primis parentib⁹ per peccatū spinosis sit ppagata: tñ sine macula fuit: et per mūdiciā et puritatez tota cādida atq odorifera permansit. Q

Nona figura habet Cant. vj. vbi dr. que est ista que pgredit quasi aurora cōsurgens. Aurora em a lumine incipit: et semp in lumine crescit quousq soli iungat. et nunq lumine priuatur. sic beata virgo a lumine diuine gratie incipiēs: nullis vnq est peccatoꝝ tenebris obscurata: sed semper in virtutū omniū claritate succrescēs. tandē cum sole iustitie dulcissimo filio suo in celesti gloria mirādis circūdata fulgorib⁹ est ꝯiuncta. Jdeo eius claritatē intuens Esa. ppheta. xviij. sui li. c. inqt. Sicut lux meridiana clara est. De hac quoq virgine benedicta dici pōt illud. ij. Reg. xxiij. Sicut lux aurore oriēte sole mane absq nubibus rutilat. Que verba exponēs Fran. de may. de virgine Maria in ser. de ꝯceptione eiusdē dicit. Jta aia virginis respiēduit absq nubib⁹ peccatoꝝ. de hac etiā figura habet in officio ꝯceptionis. quo vtūtur quidā religiosi in quo canit. O beata ꝓgenies et venerāda series vnde surgit vt aurora Maria virgo decora. R

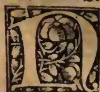
Decima figura habet ps. xviij. vbi dr. dies diei eructat verbū. Qđ exponit Ber. i. angelus virgini annūciat arcanū incarnationis filij dei qui est verbū patris. Cum ergo per diē figuret beata virgo sitq dies semp in lumine sequit q mater dei semp fuit in lumine gratie et nunq in tenebris peccati. Jpsa ergo purissima virgo fuit dies illa que nunq habuit nōctem delicti. de qua dr Zacha. xiiij. Erit dies vna que nota est domino. S

Undecima figura habetur in pdicto psal. xviij. vbi dr. Jn sole posuit tabernaculum suū. Per solē em intelligit beata virgo: qr sicut sol clarior est omnib⁹ syderib⁹: et est incorruptibilis: sic beata virgo in sua cōceptione fuit clarior et purior omnib⁹ creaturis: et fuit incorrupta ab oib⁹ peccatis: non solū aūt dr sol: sed clarior et pulchrior sole nolatur. Vñ Sap. vij. scriptū est. Hec est speciosior sole. Et Apoca. xij. dr. Amicta sole quia semp fuit illustrata lumine diuine gratie. Jdeo dr in officio ꝯceptionis. Jn sole posuit tabernaculū suū dñs: quia de immaculata virgine omni puritate fulgida natus est Christus. T

Duodecima figura habet Num. xxiiij. vbi dr Orief stella ex Jacob: sicut enim stella remota est ab omni peregrina impressione sm phm in primo de celo et mūdo. sic beata virgo ab omni impssione peccati fuit aliena. Singulariter aūt beata virgo stelle marine cōparat: et per ipsam figurat. vñ canit ecclesia. Aue maris stella. Et sm Hiero. ad Eusto. Maria interpretat maris stella. Stella etenim marina nūq patit occasuz: sed est ab occasu distātissima. Beata aūt virgo in ꝯceptione nesciuit occasuz peccati originalis: sed ab omni peccatoꝝ occasu distās fuit. Alie etenim stelle. i. sancti aliqñ perdiderūt splendorē diuine gratie per pctm. de quib⁹ dici potest illud Joel. ij. c. Stelle retraxerūt splēdorē suū. Hec aūt stella fulgētissima nūq fuit nec erit sine splēdore. Vñ ipsa ait illō Eccli. xxiiij. c. vsq ad futurū seculū non desinā. Jdeo de ipsa virgine canit ecclesia in missa natiuitatis dñi dicēs. Stella semp rutilās: semp clara. Ex quo clare ostēdit q nūq per peccatū fuit obscura. Ratione aūt quare beata virgo p stellā figuret. assignat Frā. de may. c. sermone de ꝯceptione eiusdē dicēs. Sicut stella creata est sine macula. ita virgo Maria ꝯcepta est sine originalis peccati plaga. Et ideo ipsam benedictā virginē laudare debemus et dicere. Q

stella relucēte que in sole parturisti ec. Quam orationē vide in corona nostra quā feci in laudem p̄dicte virginis cum multis alijs deuotis laudib⁹: que ad p̄positū huiꝰ sermonis ⁊ alioꝝ sequētiū dici possunt. Multe alie sunt figure demōstrātes innocētiā mrīs dei: quas breuitatis causa hic ptrāseo. Pro ꝯclusione aūt nostri sermonis salutem⁹ deuote virginē benedictā dicētes illud qḋ posui in officio nr̄o ꝯceptiōis sc3 Gaude mater saluatoris: magni vell⁹ Gedeonis: rub⁹ igne qui nō vris: veri templū Salomonis. Spōsa dei: stella maris: porta celi tu vocaris. mūdi salus seuiēns caput cedēs Holofernis. Mare sicco calle trāsis: curr⁹ mergēs Pharaonis: inq3 Syon dn̄aris pulsis inde Jebuzeis. Assueri regis sceptrū caput tāgēs virgo tuum: mori fecit laqueatū Amā sanctis inimicū. Babylonis rex in predā non abduxit te captiuā: Philistei nec Golie es trāsfixa pugione. Sicut suū sol nitorē nunq̄ perdit nec decorem. primi patris sic tu labē nullā sentis nec fetorem. Tu sol occasum nesciēs: nullaq3 semper rutilās tu sydus lucē pariēs: delicti nubes p̄fugans. Nullus in te ꝯsidētes vnq̄ vidit infelices. vere tibi nam deuot⁹ est necesse sit beatus. Ad te ergo nos clamātes: in hac valle lachrymantes: ad nuptias eternales: fac venire triūphantes. Amen.

¶ De eadem innocētissima conceptione. Sermo.vi. U

Necdum erāt abyssi: ⁊ ego iam cōcepta eram. Prouer.viij. ꝯm Archi. in .c. nōne. xxxviij. di. Abyssus dr̄ ab a qḋ est sine: ⁊ byssus qḋ est gen⁹ lini cādidissimi: quasi sine bysso. i. sine cādore. Et ideo per abyssum recte intelligi pōt peccatū qḋ est sine cādore diuine gratie: immo esse cēsetur cum magna nigredine. Quapropter homini per peccatū deturpato dr̄ Threñ. iiij. denigrata est sup carbones facies tua. Quod aūt per abyssum significet̄ peccatum testat̄ Dauid ps̄. xlj. dum dicit. Abyssus abyssū inuocat. qḋ exponit Greg. dicēs. i. vnū peccatū ad aliud trahit. In ista maris abysso . i. in ꝓfluuio originalis peccati submersi sunt oēs ab Adam ꝓgeniti. de quib⁹ spūaliter intelligi pōt illud quod dr̄ Exo. xv. Submersi sunt in mari rubro: abyssi operuerūt eos. Descēderunt in ꝓfundū quasi lapis. Istud tñ ꝓfluuiū demergere non potuit gloriosam dei genitricē. Unde de eius intemerata ꝯceptiōe dicere possum⁹ illud Exo. xv. Stetit vnda fluens: cōgregati sunt abyssi in medio mari. Ipsa quoq3 beatissima virgo pōt gloriari dicens illud Eccli. xxiiij. Gyrū celi circuiui sola: ⁊ ꝓfundū abyssi penetraui: ⁊ in fluctib⁹ maris ambulaui. Dicere etiā pōt verba thematis nostri. Necdū erāt abyssi. i. peccatoꝝ: ⁊ ego iam ꝯcepta eram. s. in mēte diuina. Sapiēs enim Architector volēs preclarū aliqḋ atq3 admirabile palatiū ꝯstruere. diu prius in mēte sua precōcipit illud anq̄ ipsum erigat ⁊ ad esse ꝓducat. Deus ergo qui olim est artifex. omnia ꝓspiciēs: vt dr̄ Sap. j. volens filio suo templū virgineū fabricare: atq3 domū sibi dignā ꝯstruere. pri⁹. i. ab eterno preordinauit illā ꝓseruare a submersione originalis peccati: ne si in illo inficeret̄: maiestati sue incogrua habitatio redderet̄. Si. em̄ preseruauit corpus eiusdē virginis ab omni corruptione. vt dictū est sermone p̄cedenti: multo magis ꝓseruauit eius animā que excellētius dr̄ tēplū dei q̄ corp⁹. vn̄ Ambro. in. j. lib. de vir. ait. nam si corp⁹ virginis dei tēplū est: anim⁹ eius quid est: q. d. multo digni⁹ tēplū. Ad p̄dicta aūt facit illud qḋ inquit seraphic⁹ cardinalis beat⁹ Bonauē. in. j. snīarū. dist. j. dicēs. Oia que nūc sunt ⁊ quecūq3 fuerūt a deo ꝓducta ⁊ ꝓducent̄ vsq3 in finē mūdi: fuerūt ab eterno in deo ꝯm causatiuā potētiā: ⁊ ꝯm similitudinis p̄sentiā: que tñ habēt ex tpe actualē existētiā. Et ideo hoc respectu dei genitrix dici pōt: tunc concepta: ⁊ per ꝯsequēs ab originali vitio liberata. quia vt ait Aug. xiiij. de ciui. dei. cap. xj. Homo peccato suo non potuit diuinū pturbare consilium: quo ordinatū fuerat ab eterno beatā virginem sine macula cōcipi debere. De cui⁹ lanctissima ꝯceptione tres ꝯsideratiōes faciem⁹.
Prima dicetur rationabilitatis.
Secunda authoritatis.
Tertia ⁊ vltima appellabit̄ exēplaritatis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicitur rationabilitatis. X

Decem rōnibus ꝓbari potest vltra p̄dicta q2 btā virgo ab originali pctō fuit immunis. Prima quarū dr̄ mediationis. Qñcunq3 enim est inter aliquos inimicitia: pro recōciliatione non ꝯuenit accipere tertiū nisi ille sit offensi amic⁹. multo min⁹ autē talis mediator dz esse particeps delicti per quā participationē fit et ipse dolosus. nā inimici amic⁹ inimic⁹ est. arg. C. de inof. test. l. liberi. de quo per Bal. ⁊ Cy. in l. si quis testib⁹. C. de testi. ⁊ p Bart. in. l. sciendum. §. si accusatio. ff. de leg. facit text. ⁊ qḋ ibi no. glo. in. l. j. §. cum patron⁹. ver. recte. ff. de of. p̄se. vrb. Et ideo ei tanq̄ inimico nō crederet̄. ff. de testi. l. iij. §. j. Uirgo itaq3 q̄ debebat mediare inter humanā naturā ⁊ Christū venturū: nō debebat esse rea ⁊ cōscia delicti. alioquin esset indigna recōciliatrix. dicēte Grego. in moralibus. Cum is qui displicet ad interpellādū mittitur: irati iudicis animus ad iracūdiā ꝓuocatur. Missa est ergo virgo bn̄dicta a patrib⁹ exi

lio dānatis tanꝙ digna recōciliatrix ad deum que si non esset digna penā mereref.argu.in.c. nihil.de elec.Sed quia non est repulsa:immo iratū deum placauit.dignissima inuēta est.et per ꝯsequēs sine originali culpa.Christ⁹ ergo inter patrē ꝛ populū mediauit.virgo inter filium ꝛ delinquētes:ꝙ si ipsa peccasset:vbi esset spes nostra?vbi reclinatoriū capitis nostri?Si mater esset rea:quid nobis esset seruis inutilibus?Desperare possem⁹ vbi ipsa singulari priuilegio puritatis non fulgeret.Et hanc rōnem tangit magister Bartholo.pisan⁹ in lib.beate virginis.fructu.vij.dicēs.Maria fuit mediatrix inter nos ꝛ filiū.ergo debuit carere omni illo quo erat discordia:aliter non fuisset bona mediatrix.hec ille. Y

Secūda ratio dr̄ pfectionis.Si eñ virgo benedicta ab originali peccato nō fuisset pseruata:Christ⁹ non fuisset pfectissimus redēptor.vt pbat Sco.in.iij.dis.iij.vbi dicit ꝙ perfectissim⁹ modus placādi aliquē pro offensa ꝯhenda est peruenire ne offendat.Ista ergo ꝯsequētia in theologia est suscipienda.Christ⁹ fuit humani generis redēptor pfectissim⁹: dei enim pfecta sunt opera.Deut.xxxij.ergo aliqd humanū indiuiduū fuit a peccato pseruatū.et hoc pbatur sic.Perfectissimus redēptor est cui non deficit aliqs modus redimēdi.per:eñ denotat integritatē.l.verbū pnoctare.ff.de ver.signi.cum igit sex modis fiat redēptio.sequit ꝙ omnib⁹ his aliquē in humano genere Christ⁹ redemit. Primus modus est quo aliqs redimitur post lapsum in mortali peccato.Et hoc modo cōiter redimunt peccatores:ꝛ redempti fuerūt primi parētes.Nam eorū peccatū qui ad eos fuit actuale mortale.vt ostendit magister in.ij.dist.xxx.q.vlt.iz quo ad nos dicat originale. Secūdus modus est quo quis redimitur post lapsum in originale:ꝛ hoc modo redimunt pueri ꝛ quicūqz alij qui baptizant si habebant solū originale peccatū. Terti⁹ modus est quo qs redimit post lapsum in peccatū veniale.Et hoc modo redimunt viri pfecti qui subleuant post veniale cōmissionē.Juxta illud Prouer.xxiiij.Septies in die cadit iustus ꝛ resurgit.qđ no.glo.insti.de iusti.ꝛ iu.in prin.ꝛ in aut.de non alie.aut pmu.re.eccle.§.vt aute.a. Quart⁹ modus est quo qs redimit ne labat in peccatū mortale:vt credit de aplis post aduētum spūssancti. Quint⁹ mod⁹ est quo qs redimit ne labat in peccatū veniale:vt quidā putant de sancto Joāne baptista.pter illud qđ canit ecclesia in officio eius dicēs.Ne leui saltem maculare vitā famine posses.Equis Augu. in li.de natura ꝛ gratia oppositū tenere videatur. Sextus mod⁹ omniū alior pfectissim⁹ est quo quis pseruat ne labat in originale peccatū.Cum ergo hoc modo deus nullū aliū preseruauerit.igitur tenendū est ꝙ ipsam benedictam matrē suam tali modo redemit.quia eñ beata virgo vt res singularis mūdo donata est filius eius dicere potuit illud quod no.in.l.ob res.ff.de pac.do.ꝛ in.l.legē.C.de dona.scilz rei quam dono legē dico quā volo.De hoc autem pfectissimo modo redēptionis tangit Richar. in.iij.dist.xix.arti.j.q.iij.dicēs ꝙ aliquos liberari a pena pōt tripliciter intelligi:aut eos a pena iam habita eripi.aut a reatu illi⁹ pene absolui:aut ab illo reatu pseruari.hec ille.Quo qđ dem modo fuit beata virgo ab originali peccato liberata.Ideo in psona virginis gloriose dr in officio ꝯceptionis.Magnificat aīa mea dominū.Et exultauit spūs meus in deo,salutari meo:qui me pseruauit ab originali peccato.Et hoc fundamētū ponit etiā petr⁹ aureo.l trac. de ꝯcep.beate virgi.vbi ꝯcludit dicēs.Apparet ergo ꝙ qui hoc negat.s.beatā virginē fuisse a filio pseruatā ab origiali peccato:derogat excellētie redēptoris.hec ille. Z

Hoc etiā argumētū facit magister Pet.de candia in.iiij.sen.dist.iij.Tertia ratio dr reportationis.nullus eñ debet ex dolo suo lucrum reportare cui pena debet.l.j.ꝛ.l.ne ex dolo.ff.de dolo.l.si legatari⁹.C.de lega.l.dubiū. C.de repud.l.si fine.C.ad vell.l.eos.in li.C.de vsur.c.dictū est.xxx.q.j.c.sedes.ꝛ.c.ex tenore. de rescrip.ꝛ.c.ex litteris.de do.ꝛ ꝯtuma.ꝛ.C.de vxo.milit.l.ij.Sed serpēs mēdaciorꝫ artifex inuidia mot⁹ sua calliditate seduxit humanū genus in muliere virgine Eua per quā oēs captiui facti sum⁹.Igitur oportuit aliā virginē destinari sanctā ꝛ purā que non vinceret a serpēte:sed ipsum serpētē superaret.iuxta illud Job xxvj.Prudētia ei⁹ superbū pcussit.Alioqn non punito serpēte de hoc mēdaciori allicerent iterum ad male faciēdū:quia facilitas venie incētiuū pbet delinquēdi.c.est iniusta.xxiij.q.iiij.ꝛ ex de vi.ꝛ hone.cleri.c.vt clericor.ꝛ de trāslatione pla.c.pe.vbi glo.Argumētū etiā ad hoc in.l. ita vulnerat⁹.ff.ad le.aqui.ꝛ in.l.si quis.ꝛ in fi. C.de fur.Si itaqz virgo cōtraxisset originalez culpā ꝛ ipsa decepta fuisset diabolus ex dolo suo lucrū reportasset.ergo ꝛc. A

Quarta ratio dicitur cōcursionis sic arguēdo.Duo perfecte ꝯtraria non possunt simul cōcurrere ꝛ stare in eodem subiecto.vt dicit philosophus in.ij.periherme. et.ij.topicorum.ꝛ notatur in.l.si ancillā.ff.de vsu.pro suo. Non enim potest aliquid eodem tempore esse perfecte album ꝛ nigrum:viuum ꝛ mortuū:calidum ꝛ frigiduz.Similiter nec aliquis potest esse eiusdem rei dominus ꝛ seruus.Sed beata virgo a principio sue productionis fuit dominatrix demonum: sicut predictum fuerat per

Dauid dño Jesu Christo ps.cix. dicentē. Virgaz virtutis tue emittet dns ex syon: dñare in medio inimicorū tuoꝝ. Ergo nō potuit eodem tpe vel momento esse serua eorūdē demonum. quod fuisset si per originale peccatum eis subiecta fuisset. B

Quinta rō ē demōstrationis: sic. Qualis est effectus talis demonstrat fuisse sua causa ſm phm in.ij. physicoꝝ. ⁊ autorem in lib. de causis. Et idō arguit aplus ad Rom.xj. di. Si radix est sancta ⁊ rami sunt sctī hec ille. Sed ramus huius radicis ꝟginalis scʒ xp̄s fuit sctūs. ergo ⁊c. Sicut eñ ex veris nō nisi verū vt ait phs.j. prioꝝ: sic ex immaculata ꝟgine nō nisi immaculatus natus est. C

Sexta rō ē figurationis. Sicut eñ patuit in sermone precedēti parte vltima. Gloriosa ꝟgo Maria figurata est per domū ⁊ tēplum qḋ Salomon edificauit deo. de quo habetur.iij. Regū.vj. Sʒ tēplū materiale ē sctm̄ iuxta illud ps.x. Dñs in templo sctō suo. Ergo ⁊ ipsa mater dei fuit sancta. ⁊ nūq̄ maculata. Vñ de ipsa ē illud Aggei.ij. Magna erit glīa domus istius nouissime plus q̄ prie. Et ideo de ista domo diuina scʒ bñdicta ꝟgie dicit Dauid ps.xcij. Domū tuā decet sanctitudo dñe in longitudine dierū. Qḋ nō eēt verū si aliquādo fuisset pctō infecta. Similiter falsum esset illḋ qḋ ē.iij. Regū.vj. in figurā virginis scʒ. Nihil erat in tēplo qḋ nō auro tegeret. i. charitate vestiretur. Falsuʒ esset ēt illud qḋ in eodē.c. scriptum ē scʒ. Malleus ⁊ securis ⁊ omne ferramētum nō sunt audita in domo dñi cū edificaret. Non ergo malleo peccati originalis: vel securi: aut alio ferramento pcti actualis fuit benedicta virgo pcussa vel vulnerata. Hec igitur ē illa domus de qua sapiēs Salomon loquens dicit pro.ix. Sapiētia edificauit sibi domū ⁊ excidit colūnas septē. qꝛ gloriosam virginē sup septē colūnas septē donoꝝ spūssancti fundauit. Eapropter de ipsa virgine canitur in officio conceptionis. Hec est domus dñi firmiter edificata bene fundata est supra firmā petram Et ideo de hac beatissima ac sanctissima dei matre dici potest illud ps.cxj. Gloria ⁊ diuitie in domo eiꝰ scʒ filij dei. ⁊ iusticia eiꝰ manet in seculum seculi. Nos igitur puritatis virginee zelatores dicamus dño nr̄o Jesu xp̄o illud ps.xxv. Dñe dilexi decorē domus tue: ⁊ locū habitationis glorie tue. Et etiā illud ps lxiiij. Replebimur in bonis domus tue: sanctū est templum tuum mirabile in equitate. De hac quoq̄ domo purissima inquit deus per figuram.iij. Regum.ix. ego elegi ⁊ sanctificaui domum istam: eruntq̄ oculi mei ⁊ cor meum ibi cunctis diebus. D

Septima rō ē medicationis sic arguendo. Inq̄t Cōstantinus africanus in pma practice pātegni de regimine sanitatis.c. de disputatione regendorū sanoꝝ. Intētio medicorum nō est nisi de sanitate custodienda ſm Gallenū in initio sui libri de diuersa intentiōe medicorū: qui ait. Medicorū intētio ac voluntas nō est nisi in sanitate regēda. Mōstrauit eñ q̄ vltimitas medicine nihil sit aliud q̄ sanitatis custodia antiqui enim dixerunt, quod melius ē custodire sanitatē q̄ morbis repugnare. qꝛ sanitas in sanis reperitur: ab infirmis ꝟo est absens. Et melius est rem inuētaʒ custodire q̄ nō inuentā querere. Sanitatis eñ custodia prior est q̄ infirmitatis curatio: qm̄ hō naturaliter ē sanus ⁊ sanitas est tēperamētū corpis. hec ille Quibus presuppositis sic infert. Xp̄s tanq̄ bonus medicus venit in mūdū ad pcurandū hominū salutē. ⁊ ideo samaritanus vulnera originalis ⁊ actualis peccati curās appellat a magistro sniaꝝ in pncipio.iiij. lib. Sed boni medici triplici vtunt medicina ſm phm.iij. ethi. s. pseruatiua ꝯseruatiua ⁊ curatiua. Quartū excellentior est preseruatiua. s. impedire ne q̄s in infirmitatē labat vt.s. patuit g̃ debuit matri sue hanc medicinā exhibere eā preseruando ne caderet in infirmitatē peccati originalis quod q̄dem facere potuit. qꝛ quicq̄d potest deus ab aliquo remouere. pōt etiā illud infundi ꝓhibere qꝛ facilius quid suspendit siue preseruatur q̄ inductū tollat. l. patre furioso. ff. de his q̄ sunt sui vel alie. iur. ⁊ isti. de re. diui. §. apū. Sʒ pctm̄ originale multipliciter pōt remoueri: maxime per baptismum fluminis aut flaminis vel sanguinis vt declarat magr̄ in.iiij. di.iiij. ⁊ ꝑ suaʒ gratiā remittitur iuxta illud ad Rom.iij. Justificati gratis per gratiā ipsius. Ergo ēt potuit ꝓhibere ne i mr̄e sua bñdicta īfunderet qḋ ⁊ fecit. ⁊ sic illi digniorē exhibuit medicinā salutis. E

Octaua ratio ē locationis. locus eñ debet esse proportionatus locato vt ait phs et commentator in.ij. de anima ⁊ quarto. Physicorum facit ad hoc illud quod inquit glossa in cap. dudum de deci. dicens. Qualia sunt predicata. talia, conuenit esse subiecta. Sed virgo gloriosa fuit habitatio filij dei. Unde ipsa inquit Ecclesiastici. xxiiij. Et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Ergo debuit esse proportionata ipsi habitatori que fuit sine vlla peccati macula. Purissima ergo filio non debuit esse mater nisi purissima. nec debuit dei sapientiam sordidatum a peccato contaminatum sibi habitaculum deputare. Quia vt dicitur Sap.j. In maliuolam aiaʒ nō intrabit sapientia. nec habitabit in corpore subdito peccatis. Si igitur beata virgo fuisset originali peccato deturpata non fuisset conueniens habitaculum filij dei. Quia vt ait apostolus.ij. ad Corinthios.vj. nō est conuentio christi ad belial. Ergo indubitanter est te

nendum q immaculata fuit. et ol puritate re-
plenissima. et ad hoc adduci pôt illud quod dr
Soph. viij. scilz. Generositatē illius glorificat
contuberniū: oipotentis dei. Qd exponit Frā.
de mayro. in sermone de conceptione virginis
dicens q lz eius nobilitas fuerit a regibus de
riuata tñ ex diuinaꝝ affinitate fuit summe glo
rificata. Ex quo arguit côsequēs fuisse: vt sine
vlla peccati contagione conciperet illa ex qua
oriri debebat innocentia et iusticia et hoc est qd
per figurā dr Ezechielis. xliij. scz Gloria dei is
rael egredieť p viā orietalem. i. per beatam v̄
ginem et terra. i. caro ipsius resplēdebit maie-
state eius. s. xpi idest per gratiā eius virgo be-
nedicta fulgebit iustitia originali. Et hoc vt di
gna esset habitatio filij dei. Quis eñ sapiens
rem valde preciosam in luto vel in immūdo lo
co, collocaret. Quis magnificus dñs leprosam
sibi spōsam eligeret. aut immūdā domū p suo
habitaculo deputaret: pfecto talis dici posset
stultus. ait enim glo. in. §. certū insti. quod cum
eo. nota. quē esse stultū q eligat malum cū pos-
set eligere bonū vt in auten. quib9 mo. na. effi.
sui. §. i. Quis etiam rōnis capax in lecto fetī-
do et immūdicijs pleno iacere poti9 assentiret
q̄ in strato mūdissimo et ab oībus immūdicijs
elongato. Nemo eñ presumitur carnem suam
odio habere. vt inqt glo. in rubri. ff. in ius vo.
vt eant. Beata igiť virgo maria quia thalam9
diuine fuit glorie nō fuit aliqua peccati forde
polluta. F

Ona rō diciť destinationis quā ponūt
quidā dicētes q res destinata ad certū
locum vel finē censetur. ad eundem lo-
cum vel finem actu existere. cle. ne romani. de
elec. l. ex facto. §. rerū. ff. de here. instit. vnde dr
q idē iuris est de vestimento qd est in fieri. qd
est de vestimento quod est in facto. l. vel vesti-
mentum. ff. de auro. et. arg. le. Sed beata virgo
ante secula fuit destinata et deputata vt esset
mater dei sanctissima. ergo et. Nec obstat si qs
diceret q predicta intelliguntur de his q̄ sunt
in proximo fieri qz respondeť q talis semper
fuit beata virgo respectu dei: cui inqt prophe-
ta. ps. lxxix. Mille anni ante oculos tuos sicut
dies hesterna q̄ preterijt. imo ei omnia futura
sunt p̄ntia. vt patebit infra sermone vlt. Et fa-
cit ad p̄dicta illud quod notāt doc. in. l. qsitum
§. illō fortasse. ff. d leg. ij. scz q qñ potētia est de
facili reducibilis ad actū iudicať de ea vt de
actu. G

Ecima rō. dr affirmationis: qd pôt col
ligi ex dictis beati patris fratris Jo-
hānis de capistrano i sermōe de conce
ptiōe v̄gis. vbi côcludit eā fuisse preseruatā ab
originali. et subdit q quidā saracenus fili9 cu-
iusdā regis vltramarini et nepos Soldani hoc
affirmauit existens rome in domo dñi cardina

lis pnestini sic arguēs. Omne edificiū habens
fundamentū defectuosuz facit defectuosum qd
supedificatur. facit. c. cū paulus et. c. principat9
et. c. fertur. cū. §. sequenti. j. q. j. ergo si mater xpi
fuisset defectuosa: diceretur xps habuisse fun-
damentū defectuosum et incōgruū et. Itē plus
dilexit deus matrē suā et circa eā plura fecit q̄
pater meus circa me. sed pater meus fecit me
liberū quantū potuit in die mee natiuitatis: g
et. hec ille.

¶ pars scda huius sermonis que diciť auto-
ritatis. H

Utoritatibus qz predicta pclusio
roboratur. Et primo Salomonis
Prouer. vlti. de muliere forti. per
quam intelligiť v̄go bñdicta inqt
Non extinguetur lucerna eius in
nocte. i. in peccato. sequiť. Non ti
mebit a frigore niuis qz frigus peccati ei9 ani
mum nō penetrauit. Et ibidē iterū ait. Byssus
et purpura indumentū eius. qz habuit semp cā
dorem puritatis et innocētie. Et iterū ibidē di-
cit. Fortitudo et decor indumentū eius. qd verū
nō esset si in cōceptione sua circundata fuisset
fragilitate et turpitudine originalis peccati.
Item Eze. xliiij. dicitur de porta quā vidit pro
pheta in spiritu. per quā s'm oēs intelligiť btā
v̄go maria. Porta hec clausa erit et nō aperieť.
quod verū nō esset si per peccatū fuisset aliqñ
aperta. Deinde subdiť. Et vir nō trāsibit p eā.
Turpius aūt fuisset si diabolus per peccatum
trāsisset per illaz. Et ideo sanctus Maximus i
quodā sermone sup hac rōne fundat9 ait. Hec
que fuit admirabilis dei thalamus celeste tē-
plum tabernaculū glorie de quo speciosus pro
dijt spōsus lux gentiū spes fideliū: cōdecenter
et congrue nulla macula originali contamina-
ta est. Greg. qz sup Gen. inqt. Quāuis beata v̄-
go fuerit cōcepta de ppagatione carnis pecca
ti. tñ ipsa pceptafuit sine originali Et iterū in
salutatione virginis ait. Salue sancta parens
omni prorsus labe carēs et. Et Ambrosius in
quodam sermone de perpetua v̄ginitate mris
dei dicit. Anima marie nō fuit a casu eleuata:
sed preseruata. alīs nō fuisset virgo. sed pecca-
to corrupta et Origen. super Canti. inquit. O
vos omnes virgines et cetere sancte mulieres:
cōuenire vos volo a sinistris. et Mariā matrez
dñi mei virginē hebrēā a dextris meis pstituo
Oēs vos maculam habetis originalis culpe
desuper conspersam per totum sed nō Maria.
hec ille. I

Sta autē gloriosa virgo ab omni labe im-
maculata fuit figurata per colūbam albā
et mundissimam que de arca Noe egrediens at
q nihil feditatis tangens: cum ramo virentis
oliue est reuersa. vt habetur Geneť. viij. cap.

Quod fuit i signū victorie. Ideo nō dz coruus
cōtra eam crocitare. licet eo mortuorū corpor
putredine fedato ipsa purissima colūba in nul
lo penitus fuerit maculata. Ad cuius interne-
rate atq; colūbine virginis reuerēdā cōceptionē
debet vnum quēq; inducere ipsius virgis de-
uotio qñ etiā nulla rō esset ad probandū eam
sine macula conceptam cum hoc priuilegium
possit sibi dari sine peccato: vt dicit Petrus de
candia in.iij.sen.dist.iij. Hanc qz sententiā de
immaculata conceptione virginis probamus
per dictū beati Hieronymi in sermone ad Eu
stochium dicentis. Nihil est cādoris. nihil est
splendoris. nihil est numinis: quod non resplē-
deat in virgine gloriosa. Et ibidē etiam dicit.
Quicquid in maria gestum est: totum puritas:
totum veritas: totūq; gratia fuit. Et iterum.
Quicquid humanis dici potest verbis: minus
est a laude virginis. Que omnia falsa essent si in
beata virgine originalis iusticia atq; innocen
tia nō radiasset. et q; hanc laudem dare nō pos
sumus: q; ab omnis peccati macula immunis
fuit. Ibidē etiam Hieronymus addit. Quicqd
maledictionis infusum est p Euam: totum ab-
stulit benedictio marie. Incōgruū ergo fuisset
vt illa que a nobis maledictionem originalis
peccati auferre debebat eidem maledictioni
subiaceret. Ideo idem Hieronymus subdit.
Igitur quod natura nō habuit. vsus nesciuit.
ignorauit ratio mens non capit humana pa-
uet celum. stupet terra creatura omnis etiam
celestis miratur. Hoc totum est quod per Ga-
brielem marie diuinitus nunciatur. Et iterum
in eodem sermone ait. Cantitur in canticis de
Maria. Hortus conclusus, fons signatus emis
siones tue paradisus. Hortus delitiarū in quo
sunt consita, vniuersa florum genera z odora-
menta virtutum sicq; signatus vt nesciat vio-
lari neq; corrumpi vllis insidijs fraudibus ve
diaboli. fons itaq; signatus sigillo totius trini
tatis. Et in sermone annunciationis idez inqt
beate virgini. Quid dicam paup ingenio cum
de te quicquid dixero minus pfecto sit q tua
dignitas mereatur. z Aug. in sermone de natiui
tate virginis dicit. Magnifica illum o virgo
beatissima qui te ab omni pctō sup omnes ho-
mines preseruauit. Quis enim dicere poterit
sine pctō sum natus aut mundus sum ab om-
ni iniquitate dicere audebit nisi illa virgo, pru
dentissima animatum templuz dei excelsi. quā
deus sic elegit z preelegit ante mundi constitu
tionē vt sācta z immaculata mr̄ dei esset z filia
ab eterno preseruata z icorrupta ab omni labe
peccati. Et in alio sermone iterum dicit. Sum
ma dei sapientia nullā in massa humani gene
ris inuenit viā per quam vt disposuit in mūdū
veniens eius subueniret luctuose perditioni:
donec ad illam de qua loquimur virginē ventū
est. Sz hec mox vt in mundū p humani gñis li
neā venit. tāta oīs boni virtute pfecte resplen
duit: vt eā dei sapiētia veridice iudicaret ido-
neā. vt p ipsaz in hoiem veniēs: nō tm̄ reatum
pmor parentū. sz etiā totius mūdi pctā dele-
ret. hec ille. Ex qbus verbis possumus arguere
beataz virginem sine pctō fuisse cōceptā sic infe
rēdo. vt inqt Hugo de sctō vic. in li. de sacramē
tis quē refert Alexā. de ales. in.iij. snlar. di.ix.
ar. vlti. q.j. Illa pars nature sub pctō esse non
debuit per quam ipsa humana natura a pctō
liberanda fuit ergo zc. Qd si forte aliquis di-
cat q Aug. tenuit cōtrariū in lib.x. sup Geñ. ad
lrām dicēs. Caro ade z abrae habebat vulnus
puaricatiōis in lege mēbror: que per oēm pro
pagata carnē trāscurrit vsq; ad corpus marie
qz z ipsum eodē modo cōceptum z exortum est.
Rñdetur q illa dictio vsq;: ibi stat exclusiue sic
em̄ accipitur quādo al's prauus resultat intel
lectus. vt inquit Bar. in. l. patronus. §. sempro
nio. ff. de leg. iij. Hoc aūt esset in casu nostro. vt
patere pōt ex precedentibus. Nec obstat dū di
cit: qz z ipsum eodēmodo conceptum z exortuz
est: quia p illa verba nō dicit q concepta sit in
pctō originali. Naz loquit copulatiue dicens
cōceptum z exortū est. Nullus aūt negat eam
exortā z natā esse sanctam z sine pctō. Dicendū
est ergo q loquit solū de corpore virginis qd af
firmat cōceptum z exortum cum naturali incli
natione ad malū que dicitur lex membrorum.
vt ptz ex dictis aplī ad Rom. vij. c. z fm Augu-
stinum habuisset rebellandi aduersus spm̄ p-
nitatē nisi fuisset per spūsancti grām sancti-
catum. Vel respōderi pōt q qñ dicta doctorum
sunt varia: tenēda est illa opinio q̄ pluries re-
petitur. qz vba geminata magis operantur. l.
balista. ff. ad trebel. Bar. in. l. quēadmoduz. ff.
de agri. z cē. z notatur in. l. pacta nouissima. C.
de pac. Dato igitur sed non concesso q in pre-
dicta autoritate Augustinus intelligeret illaz
dictionem vsq; inclusiue tamen cum in pluri-
bus alijs locis expresse: tenuerit contrarium
debemus illud tenere. quia qñ dictū alicuius
doctoris est dubiuz in vno loco z in alio est cla
rum magis est standum claro. Ad quod facit
quod voluit Bart. in. l. priuilegia. C. de sa. san.
eccle. vbi ait q quādo aliquid est dubiuz de iu
re ciuili z clarum de iure canonico standum est
decisioni Iuris canonici. etiam in prato cesa-
ris quod est notabile cum alias in foro ciui-
li standum sit decisioni iuris ciuilis. et in foro
poli decisioni iuris canonici. vt inquit glosa.
in. §. hactenus. institu. de gradi. Vel potest da-
ri responsio quam dedi supra sermone.iij. par-
te.ij. in responsione ad secundum argumentuz
s. specialitatis. Sancta qz mater eccl'ia in offi-
cio visitationis beate virginis dicit. Tāte lau
des virginis humana lingua exprimere non

sufficit nec etiam sancti iusti illaz in cuius ille quē celi capere nō poterāt se contulit aula virginali: dignis laudū p̄conijs ad plenum efferre potuerunt. Et in missa eiusdē matris dei iterum canit. Sancta ꝛ immaculata ꝟginitas q̄bus te laudibus efferā nescio Et iterum dicit. Felix nāq̄ es sacra ꝟgo maria: ꝛ omni laude dignissima. Qđ aūt est omni laude dignissimū nulla ignominia est afficiendū. nec illi est laus innocētie originalis denegāda. Si ergo iuxta ecclesie testimoniū: tanta est intacte virginis puritas: vt verbis exprimi nō possit. Vñ petrus comestor inquit ipsi beate virgini. Si fieri posset ꝙ arene puluis et vnde. Vndarū gutte. rosa gēme. lilia flāme. Ethera. celicole. nix grando. sexus vterq̄. Ventoꝝ pēne. volucrū pecudum genus omne. Siluarum rami. frondes. auium q̄z pēne. Ros gramē. stelle pisces. angues ꝛ aristę. Et lapides montes conualles. terre dracones. Lingua cuncta forent minime depromere possent. Que sis vel quāta virgo regina Maria. Que tua sit pietas: nec littera nec dabit etas. Profecto nō parum errare cōuincitur qui illā origiali macula deturpatā fuisse arbitraṫ Ut eṁ ꝓbat Frā. de mayro. in. iij. di. iij. Si mater dñi contraxisset pctm̄ originale per quantūcunq̄ tēpus vel per vnicū instans: peius ei fuisset q̄ꝫ si fuisset eternaliter dānata quantum ad penā dāni ꝛ sensus. Cuius plura argumēta p̄transeo causa breuitatis. Ibidē quoq̄ multipliciter ꝓbat ipsam beatā virginē sine originali pctō fuisse conceptā. Inter alia aūt sic dicit. Priuilegia noui testamenti excedunt vetusta ꝯm doctrinam Pauli ad Roṁ. v. c. Ibi aūt fuit vna mulier sine pctō in statu innocētie. Item sicut xp̄s cōparatur ad Adā ꝯm humanitatez. i. ad Coꝝ. xv. sic mater domini ad Euam in rōne excedētis simpliciter quantū ad oēm innocentiam ergo ꝛc. Itē nō decuit aliquez filiū mr̄em suam odio habere cuz diuinū preceptum sit ad oppositum. Si autem virgo contraxisset pctm̄ originale: tunc ita eius filius eam odio habuisset vt sententiā dānationis contra eam tulisset ergo ꝛc. Item decet nos attribuere matri xp̄i p̄conia laudis que nō sunt contra fidem vt patet in eius sanctificatione confirmatione ꝛ resurrectione que non sunt nisi pie credita. Ergo et eodem mō tenendū est de eius preseruatione. licet nō habeatur expresse in sacra scriptura. In eadem etiam distinctione inquit predict⁹ doctor. L

Ista preseruatiōe mater dñi fuit magis redēpta q̄ꝫ aliquis alius q̄ꝛ efficacius redimiṫ ꝛ a seruitute liberaṫ ille q̄ preueniṫ ne vnq̄ꝫ seruiat q̄ꝫ q̄ post seruitutē eripitur. vt pꝫ i dño vnū seruū manumittēte. ꝛ alteri anteq̄ꝫ nascaṫ libertatē concedente. Item intēsius emitur illud qđ ante suū ortū acquiriṫ ne in alienū dominiū cadat q̄ꝫ qđ post talē casuz recupaṫ. Melior quoq̄ liberatio vꝫ fieri illi q̄ minus seruit ꝛ maria illi qui nūq̄ꝫ seruit. ergo ꝛc. Naz si turci cepissent aliquā xp̄ianoꝝ ciuitatē vt Cōstantinopolim. ꝛ oēs puellas q̄ ibi nascerenṫ vēderēt ꝓ certo p̄cio. puta ꝓ cētū aureis: atq̄ eas emētiū seruas facerēt. Aliq̄s aūt potēs xp̄ianus exbursaret mille aureos ꝓ vna puella vēdenda vt nō efficiatur serua sed libera remaneat patri suo: ꝓfecto diceret redemisse liberalissime ipaz puellā ꝛ siliter dici pōt in ꝓposito nr̄o de redēptione beate virginis. Sequitur aūt predictus doctor vbi. s. dicēs. Itē melior est positio gratie q̄ꝫ ablatio culpe. Ex quib⁹ oībus cōcludit ꝙ festū cōceptionis est reuerendū ꝛ celebrandum. Magister quoq̄ Paulus de Luca in quodam excellentissimo sermone probat imaculatā ꝟgis ꝯceptionē decē medijs. et inter alia dicit. Beata virgo non fuit resoluta in puluerem. ergo nec corrupta per originalem culpam. nam constat ꝙ tabernaculo christi plus derogat peccati corruptio q̄ꝫ in puluerem resolutio. hec ille. Cui⁹ argumentum melius explicabitur sermone sequente parte. i. fundamēto. iiij. Nicolaus quoq̄ de lyra super primam epistolam ad Thes. c. iiij. ait. Omnes descendētes ab adam preter christum et matrem eius incurrerunt originale peccatū. De ipsa etiam virgine inquit Alanus in anticlaudiano dicens. Hec est stella maris vite via porta salutis. Regula iusticie limes pietatis. origo. Uirtutis venie mater thalamusq̄ pudoris. Hortus cōclusus. fons cōsignatus. oliua fructificās. cedrus redolens paradisus amenus. Uirgula pigmenti vinaria cella. liquore Predita diuino nectar celeste ꝓpinās. Nescia spineti. florens rosa nescia culpe. Sol radiās expers limi: lux nubila pellens. Spes miseris medicina reis tutela beatis. Proscriptis reditus erranti semita cecis. Lumen. defectis requies pausatio fessis.

Beatus etiam Basilius in sermone annunciationis ait. Quid dulcius frēs charissimi? Quid iocundius? Quid salubrius? Quid felicius q̄ꝫ de beata virgine loqui: de virgine cogitare de virgine predicare: ꝛ ipsam in oībus sequi ꝛ imitari? Hec est redemptio nostra. salus: vita: spes: consilium: refugiū: ꝛ auxiliuz nostrum. Hec est que fuit in vtero matris absq̄ originali peccato cōcepta et generata. ab omni maritali vitio segregata. omni etiam veniali pctō priuata. ꝛ in cunctis actibus ꝛ moribus suis sp̄ussancti gratia plena et fecunda. Non ergo diffidas o peccator sed in cūctis mariam sequere ꝛ ipsam inuoca. Aspice celum. et sicut stellas numerare nō poteris: sic nec marie virtutes. Aspice tamen celum: ꝛ videbis mariam seraphicam super quā dñs voluit sedere. Aspice celum ꝛ videbis mariam cherubicam quam

dñs voluit virtutibꝰ ꝛ meritis super oẽs crea-
turas fulgere. Aspice celũ ꝛ videbis Mariam
angelicã: quam dñs voluit cunctis subuenire.
hec ille. Qui etiã inquit. O Maria tu cãdoris
et decoris forma. cui in terris non est equalis:
nec in celi ianua. ꝛ Ber. super missus est. dicit.
ꝙ per se sola trinitas in sola ꝗ cum sola virgi-
ne voluit operari: soli datũ est nosse cui soli da
tum est experiri. hec ille. Si ergo huius felicis
sime virginis gratie pre multitudine ꝛ magni
tudine ab humana intelligẽtia cognosci non
possunt. quis illi originalis iustitie gratiã pu-
tabit defuisse. Sanctꝰ quoqꝫ Hilariꝰ in quodã
sermone ait. O virgo bñdicta sup oẽs feminas
que angelos vincis puritate: que omnes sctõs
superas pietate. ꝛ beatus Cyprianꝰ in vno ser-
mone dicit. O virgo iusta ꝛ omni iustitia plenis
sima: cuius ꝯceptio singularis. Origenes etiaꝫ
in quadã home. de ipsa beatissima virgine lo-
quens ait. Que neqꝫ serpentis ꝑsuasione dece-
pta: nec eius venenosis afflatibꝰ est infecta. Et
beatus Ansel. in ser. ꝯceptiõis beate virginis.
dicit. Hodie ꝯcepta est stella celi. hodie conce-
pta est palma virtutũ. hodie ꝯcepta est ianua
celoꝝ. Que omnia falsa essent: si virgo gloriosa
vitio fuisset superata: ꝛ propter peccatũ ei fuis-
set celi ianua clausa.

¶ Pars tertia huius sermonis que dr exem-
plaritatis.

M
Ultis exẽplis ꝗ similitudinibꝰ
Marie innocentia declarat. de
quibꝰ tractat beatꝰ frater Mi-
chael de Carcano in suo q̃dra-
gesimali de penitentia. ser. vij.
parte vlti. De quibꝰ aliqua re-
feremꝰ sequendo doctrinã que ponit in. l. iij. §.
videamꝰ. ergo. ff. de colla. bo. §. dicimus exẽplo
vt res manifestior fiat: que snia etiam habetur
in. §. alie aũt. insti. de act. ꝛ no. in. l. vt respõsuꝫ.
C. de trãsact. dicam ergo illud qd habet in. l. i.
in prin. ff. de ꝑscrip. ver. §. ne res exẽplo careat:
paucis agã. Licet aũt vnũ exemplũ sufficiat. l.
ita vulneratꝰ. ad fi. ff. ad le. aquil. tñ ad maiorẽ
virginalis innocẽtie declarationẽ saltẽ qua-
tuor aut quinqꝫ naturalia exẽpla cum tribꝰ mi
raculis subnectã. Sicut eñ solares radij su
per lutũ descendẽtes ab illo deturpari nõ pos
sunt: sed ipsam potiꝰ illuminare ꝗ noscũtur. sic ꝛ
aĩa beate virginis super lutũ humane nature
descẽdẽs a fece originalis culpe: sordidata nõ
fuit: sed totã potius humanã naturã illustra-
uit. ideo in officio ꝯceptionis canit. Sicut sola
ris radius corruptionis nescius intrasti mris
viscera o gloriosa domina. Sicut etiã aurũ in
visceribꝰ terre non corrũpit: sed magis perfici
tur: sic bñdicta virgo in matris visceribꝰ corru
pta non est vlla macula: sed potiꝰ a spũ sancto
sanctificata. Ramꝰ quoqꝫ a bona arbore ꝓ-
ueniẽs: in malã arborẽ insertꝰ non inficit ab ea
sed potius illi perfectionẽ tribuit. sic aĩa glo-
riose virginis a deo ꝓueniens inserta in corpꝰ
etiã de semine infecto ꝓpagatũ maculata non
fuit: sed ipsum potius multimoda ꝑfectiõe re-
pleuit. Nos quoqꝫ addere possumꝰ exemplum
Salamãdre que in igne ꝑmanet ꝛ per illũ trã-
sit: ꝛ tñ non cõburitur nec caloris ardorẽ sentit.
sic intemerata mater dei in lumbis parentum
igne peccati ardẽtiũ permãsit ꝛ per illos tran-
sijt. ꝛ tñ illiꝰ peccati ardorẽ in se nõ recepit. N

A
Liam quoqꝫ similitudinẽ ponit Fran. de
may. in ser. de cõcep. virgi. dicens. Sicut
aer genitꝰ in instãti quo gignit a sole illumi-
natur: ita anima virginis illuminata fuit a so-
le iustitie in istãti ꝯceptionis. Eius quoqꝫ puri
tas ꝛ innocẽtia in ferculo Salomonis declara
tur de quo Cant. iij. dr. Ferculũ fecit sibi rex sa
lomon de lignis Libani: colũnas eius fecit ar
gẽteas: reclinatoriũ aureũ: ascensuꝫ purpureũ
media charitate ꝯstrauit. Miraculoso etiã exẽ
plo Marie cõceptio venerat. Nam cum in ci-
uitate Aquilana reuerẽdus pater frater Ber-
nardinus Feltrinꝰ ordinis nostri ꝑdicasset at-
qꝫ populũ hortatus fuisset: vt in omni tribula-
tione sua beatã virginẽ deꝑcaret vt eum libe-
raret ad reuerẽtiã sue immaculate ꝯceptiõis:
quedã mulier finita ꝑdicatione ad domum re-
uersa inuenit puerũ suuꝫ cum gladio in manu
sua. Cum aũt mater exclamaret timẽs ne ali-
quid sibi mali faceret: ille cepit cum gladio au
fugere. Cum ergo curreret gladiũ ad pectꝰ ca-
su posuit: ꝛ super eum cecidit: qd vidẽs mater
eius statim eleuauit mentẽ ad beatissimã vir-
ginem Mariã rogãs eam vt ad reuerẽtiã sue
purissime ꝯceptionis filiũ suũ a tãto periculo
defensaret. Mirabile dictu. Cum gladius oẽs
pãnos dicti pueri pertrãsisset: atqꝫ vsqꝫ ad car
nem nudã ꝑuenisset: statim se reflexit: ac si esset
cera mollis: ꝛ in nullo puerũ lesit. In ciuita
te quoqꝫ Parisiẽsi vt refert Frã. de may. in ser.
de ꝯcep. virgi. q̃dã magr in theologia cũ debe
ret in ꝯceptiõis die sermocinari: ꝛ vellet in ma
ne ꝑdicare ꝙ ꝯcepta fuit in pctõ originali: in no
cte sibi studẽti apparuit turba sctõrũ doctoruꝫ
patrũ ꝛ angeloꝝ: ꝛ sedes parata est super quaꝫ
sedit nobilis regina q̃ misit pro illo magro di-
cẽs. O magr q̃d ego vnq̃ tibi feci: qr hoc mane
vis ꝯ meũ honorẽ ꝑdicare: ꝛ iussit eũ flagella-
ri. Quo facto genu flexꝰ veniã postulabat. Tũc
btã virgo dixit angelo Gabrieli. Uade et doce
hũc sermonẽ quẽ mane faciat vniuersitati Pa
risiensi. cui Gabriel ait. Aperi os tuũ: ꝛ iplebo
illud. Statim igit magr sensit in corde suo ser-
monẽ pulcherrimũ in quo demõstrabat ꝙ regi
na celi ꝯcepta fuit sine peccato originali: et il-
lum ꝑdicauit populo Parisiensi mane sequen-
ti. Aliud quoqꝫ mirabile accidit patri cuiusdã

fratris nostri.s.fratris Clemētis de claris qui eundo ad festū ↄceptionis celebrandū:equo in precipitiū molēdini cadēte:ipse mirabilit͛ incolumis euasit cum filio ad culmē:cum tamē pre magnitudine casus:sella per mediū scissa esset in duas partes. Et ideo omnes laudem⁹ ipsā benedictā virginē cum deuota muliere dicēte dño nostro Jesu Christo illud Lu.xj. Beat⁹ vēter qui te portauit. vere beatus vēter qui nesciuit maculā:vterus puritatis:vter⁹ innocētie: hortus omni suauitate repletissim⁹:dom⁹ dei sancta:templū manu dei factū:arca salutis:arca federis inter deum ꝛ homines:vbi recōditū est māna suauissimū:tabernaculū ornatissimū: in quo omnes mūdi thesauri:ciuitas dei celestis:edificata ex margaritis:vestis cādida:tunica incōsutilis desuper cōtexta per totū:pellis Salomonis admirabilis:caro Christi immaculata:mons dei:locus in quo abscōdit⁹ est deus:habitaculū spūsancti:hospitiū diuinitatis: viscera deifera:scala paradisi:sol qui nescit occasum:luna pfecta:stella matutina:thronus excelsus sup quē sedet,vir qui est deus ꝛ homo:turris fortitudinis ex qua mille clypei pēdent:murus inexpugnabilis cum ppugnaculis:colūba cādidissima sine felle:virga Aaron pullulās a veneno serpētis Pharaonis illesa: ignis dei inextinguibilis:oleū sanctū omni liquori supereminēs:flos cāpi ꝛ liliū conualliū: rosa redolēs:mulier amicta sole:lunā sub pedibus habēs:radix deū germinans:cedrus alta Libani:palma super oēs arbores exaltata:oliua in cāpis speciosa:cypressus odorifera:platanus iuxta aquas exaltata:cinamomū ꝛ balsamum aromatizās. Per illā ergo puritatē qua tu virgo innocētissima emicuisti:impetra nobis gratiam perueniendi ad gaudia paradisi. Amen.

¶ De eadē excellētissima virginis conceptione. Sermo. vij.

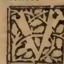
Dixit de⁹ fiat lux et facta est lux. Gen.j. Illuminat⁹ doctor Frā.de mayro.in sermo.de ↄcep.virgi.Marie. exponit verba themaꝶ nostri de ipsa matre dei.dicēs ipsā per lucem primariā fuisse figuratā:quia in cōceptione sua tota lucida fuit:ꝛ sine vlla peccati obscuritate.ꝛ ideo in eo.j.Gen.c.cum dī. Uidit deus lucē ꝙ esset bona:ꝛ diuisit lucem a tenebris.exponit Fran.vbi.s.de virgine Maria:dicens ꝙ deus tenebras peccati cum ea esse non pmisit.ꝛ ideo ad hoc applicari pōt illud Jo.j. Lux in tenebris lucet:ꝛ tenebre eam nō cōprehenderūt. Lucida enī virgo per innocētiā non fuit a peccati tenebris cōprehēsa. Uel exponat ꝙ hoies propter suā pertinaciā tenebrosi nolunt eius claritatē cōprehēdere. Quis tot pdigijs toti mūdo sit demōstrata. Hec ergo gloriosissima virgo est illa lux pclarissima:de qua dī Hester.viij.noua lux oriri visa est.de qua etiā dici pōt illud Sap.vij. Super omnē stellarum dispositionē luci cōparata inuenit prior. Ipsi quoqꝫ virgini ↄuenire possunt illa verba Esa. lviij.vbi dī. Orietur in tenebris lux tua. Mater etenim redēptoris nostri tota splēdida ꝛ clara: tanqꝫ lux orta est de parentib⁹ per peccatū tenebrosis.ideo magister Bartholo.pisa. in lib. beate virgi.volens incipere tractatū de ei⁹ cōceptione tituli.vij.fructus ponit dicēs. Maria vt lux edita.ꝛ de cuius immaculata ↄceptione tres ↄsiderationes faciemus.

Prima dicitur fundationis.

Secunda operationis.

Tertia ꝛ vltima appellabit͛ fructificationis.

¶ Prima pars huius sermonis que dī fundationis.

Ultra argumēta in pcedētib⁹ sermonib⁹ posita:multis alijs fortissimis argumētis, corroborat͛ veritas virginalis ꝛ innocētie ꝛ puritatis. Primum quoqꝫ dī gratificationis.ꝛ accipit͛ a Frā.de mayro. in ser.de ↄcept.virginis.vbi ait. Sicut ab eterno fuit virgo pordinata ad plenā gratiam:sic fuit pdestinata ad pfectam naturam.hec ille. Cum ergo in ipsa beata virgine fuerit plenitudo gratiarū:ita ꝙ omnes creaturas meritis ꝛ virtutib⁹ ꝛ gratijs superauit.iuxta illud Hiero.in sermone ad Eusto.dicētis. Sic itaqꝫ vbi ꝙ cōfidenter sancta dei canit ecclesia:quod de nullo alio sanctorum ꝛ fas est credere:vt vltra angeloꝶ ꝛ archāgeloꝶ merita transcēderit ꝛc. vñ ipsi gloriose virgini dici potest illud Prouer.vlti. Multe filie ↄgregauerūt sibi diuitias tu vo supgressa es vniuersas. Sequit͛ ꝙ ipsa mater dei etiā habuit pfectionē nature.ꝛ i hoc superauit oēs creaturas. Hanc aūt perfectionem non habuisset si originalis peccati plaga vulnerata fuisset.ergo ꝛc.

Secundum fundamentū dī despōsationis. Decens etenim fuit.ꝛ consonū rationi:vt sponsa castissima dei nunqꝫ careret gratia sui sponsi:sed semper iungeret͛ illi glutino charitatis:ita vt nec quidem per momentum inter ipsam ꝛ sponsam inimicitia reperiretur:nec diuortium fieret:quod licite fieri non potest sine causa.xxxij.q.j.c.de benedicto.ꝛ.q.vj.c.nihil.et de fri.ꝛ male.c.fi. Si autem in peccato originali fuisset bndicta virgo cōcepta pro illo tūc nō fuisset eius amica:sed inimica.ꝛ a sponso suo diuertisset ꝛ separata fuisset:sed inter ipsam ꝛ deum semper fuit amicitia ꝛ dilectio. vnde ipsa inquit Cant.vj. Ego dilecto meo ꝛ dilectus meus mihi.s.coniunctus est ꝛ semper fuit vnitus:ergo

tus:ergo sine peccato concepta fuit. Ab eterno enim semꝑ dilexit eam vt matrē suā futurā et in tpe vt matrē factā ſm Sco.⁊ Hugo.de castro nouo in.iij.dist.iij. Et ideo eam defendit a vituperio peccati originalis:fuit nāq; ille de quo dici potuit illud Oui.in.ij.sine titulo.s.felix qui qđ amat defendere fortiter audet.tantus etenim fuit amor inter Christū ⁊ matrem eius:ꝙ de eis dici poterat illud eiusdē poete.iiij.de tristib⁹.scilꝫ Hi duo corporib⁹:mētibus vnus erat. R

Tertiū fundamentū đr ꝓseruatiōis seu defensiōis:sic arguēdo. Si deus ꝓseruauit et defendit virginē gloriosam a veniali peccato:qđ non priuat gratia dei:⁊ pōt stare cū charitate. vt dicūt theolo.in.iiij.dis.xxi.⁊ ibi Sco.q.j.⁊ sanct⁹ Tho.j.ij.q.lxxxix.artic.j. Et hoc vt esset idonea mater sua:⁊ ob amorē quem ei ab eterno portauit. Ergo incōueniēs videt̄ credere ꝙ ꝑmiserit illā labi in originali peccato priuāte gratia diuina. Non eñ esset ver⁹ amor si aliqs defenderet amicū suū ne vel modicū leuiter verberaret̄:quem tñ per gulā suspēdi vel capite ꝑmitteret detrūcari. Talis nāq; diceretur frustra defendere amicū suū. Nam frustra fit quod factū nō releuat.l.hec stipulatio.§.diuus.ff.vt leg.no.ca.cū ergo vt inquit Sco.vbi s.peccato veniali non correspōdeat pena eterna sicut originali.cūq; inter peccatū mortale ⁊ veniale non sit ꝓportio:quia infinita venialia si darent̄ vni mortali non equarent̄ in grauitate offense vel pene.vt inqt Richar.in.iiij.dist.xxvj.arti.ij.q.ij:quia veniali non dat̄ pena infinita sicut mortali. Sequit̄ ꝙ ridiculū esset credere ꝙ deus dilectā spōsam suā:quā a veniali ꝓseruare voluit cadere ꝑmiserit in peccato originali:qđ auertit a summo bono ⁊ a diuino amore:⁊ cui pena debet̄ eterna ⁊ infinita. Nam valde maius malū est esse in peccato originali per vnicū instās ꝙ̄ in quātiscūq; venialib⁹ per quātumcūq; tpis spatiū:vt ꝓbat Frā.de mai.in.iij.dist.iij. Si igitur peccatū veniale minoris grauedinis noluit de⁹ esse in aīa beate virginis ꝓpter eius dignitatē:quia ei⁹ repugnaret puritati. Unde inqt Tho.in.iij.parte sum.q.xxvij.arti.vj.ꝙ ipsa nunꝙ̄ peccauit venialiter.ergo multo min⁹ voluit deus in ea esse originale qđ magis ei⁹ puritati repugnat.⁊ ideo eam liberauit ⁊ custodiuit ab eo sicut ꝓdixerat Dauid ps.cxx.dicēs beate virgini. Dn̄s custodit te ab omni malo:custodiat aīam tuaꝫ dn̄s. Dominus custodiat introitū tuum ⁊ exitū tuū ex hoc nūc ⁊ vsq; in seculū. Et hoc fundamētuꝫ ponit magister Pe.de cādia in.iiij.sen.dist.iij. vbi etiā dat exemplū dicēs ꝙ si cum aliqua albedine nō pōt stare gradus nigredinis vt duo ꝓpter eius repugnātiā:multo min⁹ poterit stare gradus vt quatuor.ergo ⁊c. S

Quartū fundamentū đr optationis. Nam optabili⁹ est animā non pollui ꝙ̄ corpus incinerari: quia aīa ꝓciosior est corpore.c.si habes.xxiiij.q.iij.sed beata virgo obtinuit de corpore ne incineraret̄. vnde de illo đr Psal.xv.nō dabis sanctū tuum videre corruptionē.⁊ Aug.in ser.de assump.virgi.dicit. Corpus sanctissimum de quo Christ⁹ carnē assumpsit:vermib⁹ traditū fuisse sentire non valeo:dicere erubesco. Ergo ⁊ credendū est ꝙ multo magis obtinuit anime impollutionē ⁊ incōtaminationeꝫ. ideo magister Bartholo.pisa.in lib.beate virginis fructu.vij.arguit sic pro ꝯceptione virginis. Incineratio est seqla peccati necessaria. Geñ.iij.cinis es ⁊ in cinerē reuerteris.sed virgo non est incinerata.ergo ⁊c. Et hoc argumētum ponit Pe.aureoli in trac.de ꝯcep.bea.vir. et subdit dicēs ꝙ beata virgo potius elegisset corrosionē vermiū ⁊ perpetuā incinerationem in carne:ꝙ̄ habere odiuꝫ ⁊ iram atq; offensam dei per peccatū originale. T

Quintū fundamētū đr punitiōis:⁊ est quorundā theologoꝝ modernoꝝ in.iij.sen.distin.iij.quod fundamētū ponit reuerēdus; pater frater Michael de archano in suo quadragesimali.de penitētia.ser.vij. Et possumus arguere sic ſm ꝓdictos doctores. Si beata virgo maria fuit ꝯcepta in peccato originali fuit magis punita pro illo tpe siue in illo instāti ꝙ̄ omnes creature que fuerūt in mūdo:qđ est crudele ⁊ impijssimū dicere:quia alij peccauerūt actualiter ⁊ ꝯsequēter grauius puniri debebāt.⁊ probat̄ ꝓdicta ꝯclusio arguēdo sic. Illud quod plus ꝑdit pro aliquo tpe plus punit̄.sed virgo Maria si ꝯtrxit peccatū originale plus sola ꝑdidit pro illo tpe ꝙ̄ omnes alij dānati.qm̄ si oēs hoīes hui⁹ mūdi fuissent ꝓdestinati nō attigissent ad virginis meritū ⁊ premiū.ergo cū pctō mortali priuet̄ anima oībus spūalib⁹ bonis et cōstituat̄ sub potestate diaboli:sequit̄ ꝙ beata virgo in peccato originali siue mortali existēs plus alijs ꝑdidit:quia gratiā ad quā ipsa sola erat disposita habere non potuit.lꝫ eñ amissio futuri lucri nō dicat̄ ꝓprie damnū.l.nemo.ff.pro so.⁊.l.j.§.sicut.ff.de aqua plu.arcē. Nam aliud est lucrū non capere:aliud ṽo dāni sentire.l.seruus.C.de pac.⁊.l.fi.C.de codic.tñ vbi spes est radicata de ꝓsenti ad lucrū consequēdum rōne talis spei đr damnū amissio ipsi⁹ lucri.inquit Bar.l.i. post emācipationē.§.illud.ff.de lib.leg.⁊ tale fuisset damnū ipsius beate virginis que ad ipsas gratias erat disposita ꝺ ꝓsenti in instāti sue ꝯceptionis:immo ad illas ab eterno ordinata.Prouer.viij. Iteꝫ cū culpa originalis peccati pena dāni puniat̄.i.priuatione gratie ⁊ visionis diuine potius elegisset mater dn̄i omnimodā penā inferni ꝙ̄ diuina gratia ⁊ visione priuari per originale peccatū:

quia vt dicũt theologi in.iiij.di.l.z Richar.no ster ibi arti.v.q.viti. Maioꝝ pena quã habeãt dãnati est priuari visione diuina. Uñ Chryso. sup Mat. dicit ꝙ si essent decẽ miile gehẽne nõ possent cum pena z dolore priuationis visiõis diuine cõparari. Et subdit ꝙ ipse. poti⁹ eligeret esse in inferno cum visione dei ꝙ̃ extra sine ea. Beata aũt virgo tãto acerbi⁹ fuisset punita quãto ad ampliorẽ gloriã z clariorẽ dei visionem erat ꝑparata. Et ideo ꝓbat venerãd⁹ pater frater Ludouic⁹ de turri in suo trac. de con cep. vir. ꝙ beata virgo poti⁹ elegisset esse in inferno ꝙ̃ in offensa dei per peccatũ originale. z iterũ poti⁹ elegisset totaliter annihilari: ꝙ̃ esse per peccatũ inimica dei. Quilibet em̃ dꝫ poti⁹ velle non esse ꝙ̃ esse cum dei iniuria. vt probat Richar. in.iiij.sen.dist.i.art.iiij.q.ij. Alio quoꝙ similli fundamẽto ꝓbari põt ẜm eosdẽ doctores beatã virginẽ ab originalis peccati vitio fuisse ꝓseruatã: quod dꝫ oditiõis. Arguẽdo sic. Si beata virgo fuit ɔcepta in peccato origina li: sequit̃ ꝙ ipsa fuerit plus odita a deo pro illo tpe ꝙ̃ Cayn aut Iudas: vel quicũꝙ alius dam natus qđ est impiũ z nefariũ dicere. Et ꝓbatur ꝑdicta ɔclusio sequẽdo doctrinã predictoꝝ doctorum vbi.š. Naꝫ quãto pena includẽs culpã est maior z grauior: tanto talis peccator a deo magis odit̃. Sed pena virginis fuit maior: q̃a plura bona ꝑdidisset: z non ꝓpter aliud: nisi qa deus ipsam in peccato ɔcipi voluisset. igit̃ illo tpe eam deus plus ꝙ̃ alios odio habuisset. nõ em̃ est aliud odiũ dei ꝙ̃ subtractio gratie. sicut dilectio ipsius dei erga creaturã nihil aliud ẽ ꝙ̃ gratie cõicatio: vt dicũt theologi in.iij.dist. xxij. Si ergo beata virgo Maria in peccato ori ginali fuit ɔcepta: concludẽdũ est ꝙ ꝑdicto mo do fuit plus ceteris odita: quia in peccato originali existẽs cõicationẽ gratiarũ ad quas dis posita erat nullatẽ⁹ habere potuit. vt. š. dictũ est. ergo zc. U

Sextũ principale fundamẽtũ dꝫ mediationis. inter extrema eteñ necessario reperit̃ mediũ. vt indt Aristo. viij. phy si. z. vij. metap. z no. in. i. Imperiũ. ff. de iurisdi. oim iud. sed in filijs hominũ ex mare ex masculo z femina est re perire aliquos ɔceptos z natos ĩ originali pec cato: vt sunt cõiter omnes. Aliquos ꝟo in originali ɔceptos z non natos sed in vẽtre matris sanctificatos: vt fuerũt Ioãnes baptista z Hieremias: ergo debuit reperiri aliq̃ ꝑsona ex masculo z femina generata que nec nata nec cõcepta sit in originali peccato. Hoc aũt alicui melius non põt cõuenire ꝙ̃ matri dei. ergo zc. Ad hoc etiã fundamẽtũ adduci põt argumẽtũ similie qđ ponit magister pe. aureo. in trac. de cõ cep. bea. vir. dicẽs ad Roma. ix. apostol⁹ distin guit inter vasa ire z vasa gratie z misericordie tãꝙ̃ in opposita vasa. Est aũt regula ꝙ si vnuꝫ oppositoꝝ est in natura: z reliquum: maxime si excellentius sit. Sed inter hoies inueñi sũt ali qui qui fuerunt vasa ire perpetua z erunt vt cõ cepti in originali nec baptizati addiderũt blas phemias actuales: z in illis defuncti perpetuo sunt dãnati. Inueniunt̃ z alij qui fuerunt vasa ire: deide misericordie vt baptizati: ergo reperiri debet extremũ alteruꝫ excellẽtius quod videlicet sit aliquod vas misericordie dei perpetuũ: quod nunꝙ̃ fuerit de facto vas ire: presertim cum deus ad misericordiam pronior sit ꝙ̃ ad iram. Unde si inuenitur aliquod vas ire perpetuũ: magis decens est z rationabile ꝙ inuentum fuerit aliquod misericordie vas eternum. Nec valet si quis diceret: ꝙ hoc vas fuit Christus: nam ipse misericordia non indiguit cum miseriã peccati non habuerit: nec habere debuerit de iure nec de facto: cui oportuerit mi sereri. Maria ꝟo etsi de facto non habuerit: tamen habuisset si non fuisset misericordia preuenta. hec ille. X

Septimũ fundamẽtũ dꝫ exaltationis sic ar guẽdo. Sicut mater dei exaltata est in ce lis super omnem creaturã: iuxta illud qđ canit ecclesia in officio assumptiõis. Exaltata ẽ sancta dei genitrix super choros angeloꝝ ad celestia regna. Ita exaltari debuit ĩ terris sup oẽs puras creaturas per gratiã: quia gradus glorie correspõdet gradui gratie. iuxta illud psalmiste ps. lxxxiij. Gratiã z gloriã dabit tibi dominus. z hoc est qđ indt Hiero. in sermone ad Eustochiũ dicens. quantam gratiã adepta est pre ceteris in terris tam excellentiorẽ gloriam obtinet in celis. Sicut ergo si qs edificare vellet domũ altissimã: z non faceret principia seu fundamẽta debilia: sed stabilissima: nam principiũ est quasi dimidiũ toti⁹. vt ait phs. i. ethi. et. v. topicoꝝ. Et cuiusꝙ rei potissima pars est principiũ. l. i. ff. de ori. iu. vbi glo. alt. illud Horatij in eplã. Dimidiũ facti qui bene cepit habet. Ita deus volẽs beatã virginẽ ad tãte sublimitatis apicẽ eleuare: non voluit eius principium seu fundamẽtum scilicet conceptionis fa cere in debilitate peccati: sed in robore gratie sue. Et ideo magister Bartholomeus pisanus in libro beate virginis. fructu septimo. arguit sic dicens. Maria exaltata est super choros an gelorũ. ergo originali caruit. aliter in hoc eis esset inferior. Et iterum idem dicit. Maria exaltatur super omnes creaturas: ergo purissima fuit super omnes. aliter non posset gloriari super non habentes originale. Ideo in quodam sermone Bernardus dicit. Nequaꝙ̃ sup omnes choros angeloꝝ ascẽdisset si eos in puritate non transcẽdisset. Y

Octauũ fundamentũ dꝫ exultationis. Nam

batū est argumentū ab absurdo euitando: vt
notatur in.l. Nā absurdum.ff.de opis liber.et
in.l.qui stipēdia.C.de pcu.r.c. quiescam⁹.xlij.
di.Sed valde absurdum fuisset q corruptrix
gñis nostri eua sine corruruptione fuerit fabri
cata r viuificatrix humane nature Maria in
morte peccati sit cōcepta.Ergo ipsi dare debe
mus ac tribuere hanc dignitatem q ab omni
macula peccati fuit pseruata.de qua loquens
Ber.sup missus est ait.O admirādā r oi hono
re dignā vginē.O feminā singulariter venerā
dā sup oēs femias admirabilē:parētū repatri
cem posteroꝝ viuificatricē.hec ille.Ad quotuz
corrobationez pōt adduci illud qđ ponit Uber
tinus de casali in lib.j.arboris iesu xpi dicens
Sane iesus benedict⁹ sicut omnia mira crea-
uit sapientia:sic illam benedictā viginem ma-
trem suā talem condidit in tpe qualē eā elegit
in sua sacratissima eternitate.Et talē tā nobi-
litate nature ꝙ pfectione grē cōdidit matrē q
lem decebat habere suā infinitissimā maiesta
tem.qr i ea r đ ea debebat sumere qđ in eternū
sibi esset vnitū vnitate psone.r de quo exiret p
ciuz totius liberationis r iustificationis r bea
tificationis humane.Propter qđ iste bñdictus
iesus hāc sublimissimam virginem tāta perfe
ctione pduxit:vt ipsius sacratissime virginis
pfectio soli deo cognoscenda seruetur.Ut de il
la verificetur illud Eccli j.Ipse creauit illam
in spūsancto.r vidit r dinumerauit r mensus
est.Hec ille.Inconueniens ergo esset dicere q
eā creauerit in peccati corruptiōe.Absurdissi-
mum quoqz fuisset q origo xpi fuisset minoris
pfectionis ꝙ origo ade qđ necesse esset fateri si
mater xpi in pctō fuisset concepta.Ergo vt hāc
absurditatem euitemus:debemus firmiter cre
dere matrem dei ab eo fuisse ab omni labe pre
seruatā.hoc aūt fundamentuz colligitur a ma
gistro Bartho.pisano qui in lib..beate virgis
fructu.vij.arguit dicens.Non minoris pfectio
nis fuerunt nouus adā r noua eua ꝙ primi sed
primi fuerunt facti sine iperfectione pcti.§ rc.
Iđ contra eos qui disputant aduersus conce-
ptionem beate matris dei dicit dominus Pe-
trus hispanus in tractatu de conceptione eius
dem virginis.Honestior disputatio esset excel
lentiam aliquam sacrate vginis conceptioni
supra primorum parentum creatione concede
re ꝙ ipsam illis inferiorē appellare psumere.
hec ille.Inconueniens qz fuisset vt illa q totū
genus hūanū sanare venit in sue conceptiōis
exordio vulneraret.de qua loquēs Aug.in ser
mone de natiuitate ei⁹ dicit de eua r de ipsa p
cussit illa sanauit ista.Item absurdum fuisset
q illa que totū mundum illustrare venerat in
suo primordio obscuraretur de qua inqt Ber.
in quodā sermone.Marie presentia totus illu
stratur orbis: ipsa eñ est stella illa nobilis ex
Iacob orta cuius radi⁹ vniuersuz mūdum illu
minat cuius splendor in supnis fulget r infe-
ros penerat.Absurdū etiā fuisset vt q viuifica
re mortuos venit:ipsa moreret.de qua inquit
Aug.vbi.s.Eua occidēdo obfuit Maria viuifi
cādo pfuit.Morit aūt anima p pctm vt dicit
Ezech.xviij.Itē incōueniēs fuisset vt illa de q
ait Aug.vbi.s.O virgo bñdicta:p cuius bene-
dictionē bñdicit ois creatura r in suo exordio
malediceret.Itē q illa de qua inquit Au.vbi
s.Mater generis nostri penā intulit mūdo:ge
nitrix dñi nostri salutē attulit mūdo in sua con
ceptione dānaret:r q illa que totū mūdū nobi
litare venerat in vituperio pcti conciperet:r q
odorē suauissimū deo angelis r hōib⁹ fragare
venit.Iuxta illud Eccli.xxiiij.In plateis sicut
cinamomū r balsamū aromatizās odorem de-
di.De qua inqnit Hiero.in sermone ad Eusto-
chium.Et qr mulris virtutū erat repleta odo-
ribus manās fragrabat ex ea suauissim⁹ odor:
etiā spiritibus angelicis in cōceptione sua fe-
tida r putrida esset.Itē q illa q deuz incorpo-
rare debebat prius fieret de corpore diaboli r
eius mēbrorū.Ut eñ ait Greg.in qdā homel.r
Alex.de ales in.ij.parte sum.in tracta.de pctō
diaboli.Qui habz pctm mortale est de corpore
diaboli r oēs iniq sunt mēbra eius Et hāc rōnē
tāgit magister Iohes gerson in sua iosephina
dicens in persona xpi de matre sua. Et potui
r volui redimēs pfectius ipaz.Preueniens ca-
sum ꝙ sit releuare iacentē Tota fuit pulchra
nulli vnꝙ obnoxia culpe.Absit vt attritus ab
ea serpēs caput ei⁹.Antea cōtrierit pcti sub pe
de fedo.Absit r vt fuerit iam mēbrū demonis
vnꝙ.hec ille.Item absurdissimū fuisset vt illa
que debebat esse sponsa dei prius esset adulte
ra diaboli fm eñ Aug.in quodā sermone. ois
aia aut spōsa xpi est:aut adultera diaboli.Ab-
sonū quoqz extitisset vt illa cui canit eccl'ia.Aue
regina celorum.Aue dña angelorum:per origi
nale pctm fieret serua r ancilla demonum. er-
go rc.

Z

NOnū fundamentū dr similationis:
qđ ponit dñs Io.de agacijs doctor
pgamensis in tractatu suo de cōce-
ptione vgis dicēs.q valde cōgruū
fuit q sicut Eua fuit similis Ade ad corruptio
nem:ita btā virgo maria similis eēt xpo ad re
parationem.Et sic necesse fuit vt esset a pecca-
to immunis sicut r ipe xpus.Ideo ipsi virgini
gl'iose dr in officio cōceptionis. Maria mundi
gl'ia lucis eterne filia te preseruauit filius ab
omni labe penitus.Originalis macula cuncta
respersit scl'a.sola post natū vitijs nunꝙ conta
cta diceris.

A

DEcimū fundamentum dr actionis. Nam
omne agēs pfectū agit fz suā ɔgruētiaz
et dispositionem in subiectis,vt ait Arist.ij.de

oia ꝛ notatur in.l.q̃ filios.C.que res pigno.ob. pos.ꝛ.§.at si qs.Insti.de inuti. sti. Ptz in sole q̃ oia illuminat ꝛ calefacit atq̧ vigorē oibus tribuit nisi cōtraria opponātur. Cū igitur deus sit agens perfectissimū cui nullus cōtradicere pōt ꝛ q̃ pōt in instanti oia facere: q̃ nō implicāt cōtradictionē vt declarat Sco.in.iiij.distin.x. q.ij. Et in quolibeto suo.q.xi. Cūq̧ ipsa virgo bñdicta fuerit ante secula disposita ꝛ ordinata vt esset nobilior ꝛ purior creatura mundi. vt probatū est.s̃.sermone.ij.parte vltima. Cunq̧ ipse deus in illo p̃mo instāti sue conceptionis potuerit in eius anima infundere gratiā gratum facientē. ꝛ ab omni peccato preseruantem vt probat Sco.in.iij.dist.iij. Et magister Bartho.pisanus in libro beate virginis fructu.vij. Cunq̧ valde congruum fuerit deo matrē suaꝫ originali iusticia in conceptione sua decorare. vt patere potest ex precedētibus Sequit̃ q̧ illam nō tm̃ sine originali peccato creauit: ꝛ preseruauit ab omni macula: sed etiā mirabiliori modo ꝛ nobiliori condidit eā pluribusq̧ priuilegijs decorauit q̄̃ humanus possit percipere intellectus Ideo canit̃ in missa cōceptionis et dicitur deo patri. Qui dilectā sponsam tuam gloriosam virginē Mariā oibus virtutibꝰ ornatā fabricasti. ꝛ in purissima eius cōceptione ab originalis pctī macula illesaꝫ p̄seruasti. vt totiꝰ esset inocētie speculū ꝛ exēplar sctitatis dignūq̧ existeret habitaculū vnigeniti filij tui B

Ndecimū fundamentū dicit̃ liberationis. Pro cuius declaratione sciendum est q̧ vt dicunt aliqui deuoti doctores maxime magr̃ Ambro.ordinis seruoꝝ in suo q̃dragesimali de floribus sapie.ser.iiij.parte.ij. cōclusione.iij.et fuit dictū scti Bernardini in quodā sermōe btē v̄ginis .lꝫ Adam ꝛ Eua ꝑpter trāsgressionem diuini p̄cepti totalē meruissent annihilationē ꝛ exterminationē cū omni posteritate sua: tñ p̄uidens diuina clementia hāc purissimā virginem esse in lūbis ipsoꝝ radicaliter: a quibꝰ nasci debebat ipsa nobilissima sponsa dei a qua filius eterni regis gñari debeat iuxta illō ps. cxxxi. De fructu vētris tui ponā sup sedē tuā suspēdit indignationē suā. ꝛ p̄mos parentes cuꝫ oi natura humana ab eterno exterminio liberauit. Ob eiusdeꝫ q̄q̧ virgīe amorē p̄seruauit Noe de diluuio. Abraā de cede regū. Isaac de hismael. Jacob de Esau. ac pplm iudaicū de manu pharaonis. ꝛ de captiuitate babylonica liberauit. Dauid q̄ꝫ de leone. ꝛ de golya. et de Saul. Et breuiter oēs indulgētie ꝛ liberatiōes facte a deo in veteri testamēto s̃m p̄dictos doctores ob v̄ginis dilectionē ꝑuenere. Uñ v̄ificatū fuit illud Prouer.xxv. gr̃a ꝛ amicitia. scilꝫ btē v̄ginis liberāt.s.ab oibꝰ malis. Quo p̄supposito sic arguit̃ ꝑpter qō vnūqōq̧ tale: ꝛ illud magis: vt ait phs.ij. Meta. ꝛ notat̃ in.l.j.ff. de
Phen.empti. ꝛ in clemen.j.de reliquijs ꝛ vene. san.in glo.iij. ꝛ per Johan.de imo.ibidē. Si ergo deus ob causam virginis alios a tantis malis liberauit ꝛ p̄seruauit nō dubiū esse dꝫ q̧ multo magis v̄ginē ip̄am ab oī malo pctī voluit preseruare. C

Duodecimū fundamentū dr̃ debellationis. Sicutem̃ q̃ est cā cause effica̧ causati: vt dr̃ in li.de cau. ꝛ notat̃ ꝑ Bal.i.l.heredes.C.ad velle. Ita econtrario q̃ destructor est cause destructor ēt est causati. bonū est argumentū a cōtrario sensu.l.j.§. Huius rei.ff.de offi. eius cui man.est iu. Cū igit̃ btā v̄go debellauerit diabolū q̃ fuit autor peccati. g̃ ꝛ ipsum pctm̄ credēdum est eaꝫ debellasse ꝛ subiugasse. Et ad hoc pōt allegari illud Abachuc.iij.c. Percussisti caput de domo ipij denudasti fundamētū eiꝰ vsq̧ ad collum. D

Ertiūdecimū fundamentū dr̃ coniunctionis. Nā vt inq̄t Boetius.iiij.de cōso. Natura respuit vt contraria queq̧ iungant̃: vt lux ꝛ tenebre: sed ꝛ deus lux est: ꝛ tenebre in eo nō sunt vlle. Johā.j. Ergo si btā virgo fuisset q̄nq̧ per pctm̄ tenebrosa: ꝑ illo tunc extitisset diuina coniunctione indigna: immo ineptissima: qꝛ vt dr̃.ij.ad Coꝛ.vj. Nō est participatio lucis ad tenebras. Cū igit̃ semꝑ fuerit diuine cōiunctioni p̄parata: vt ptꝫ ex precedentibus. ergo ꝛc. E

Uartūdecimū fundamentū dr̃ deuentionis: vt em̄ inq̄t phus.ij. Meta. In oibus generū spēbus est deuenire ad aliquod vnū qō sit metrū ꝛ mēsura oim q̄ sunt in eodem genere. ptꝫ. Nā i elemētis ignis est ꝑfectior in astris sol. i angelis lucifer. in iumētis bos. i bestijs leo. in auibus aq̄la. in piscibus sirena. In specie aūt hoim xp̄s p̄matū tenet. Cōdecēs ergo altissime extitit maiestati: vnam perfectissimā ꝛ sine macula cōdere mulierē q̄ mūdicia ac v̄tute incōparabilis: inter alias velut matutina stella: innocētia ac puritate radiaret. Hec aūt excellētia nulli meliꝰ ꝯpetere potuit q̄̃ matri dñi nr̄i: ergo verax ē opinio de imaculato cōceptu v̄ginali. F

Uintūdecimū fundamentū dicit̃ reuelationis. Pro cuius declaratiōe est sciendum q̧ multa fuerūt quibusdā doctoribus incognita q̄ postea alijs fuerunt reuelata. Uñ Augustinꝰ de igne inferni dubitanit quoad eius qualitatē ꝛ localitatē intantū vt nullū ad eius cognitionē reputet peruenisse: nisi dñico. spū ei reuelatū fuerit vt ipse ait.xx.de ciui. dei. De quo tamen igne Grego. determinat in.iiij. dialogorū. ꝛ quoad qualitatē: ꝛ quoad localitatem quod forte sciuit per diuinam reuelationem. vera est em̄ eiusdem Augustini sententia xj. de ciui. dei.c.iij. dicentis Dei sapientia per quam facta sunt oia: que in aīas sctās se transf

fert ꝛ amicos dei et prophetas ↄstituit eis ope ra sua sine strepitu intus enarrat. hec ille. Nõ solũ autẽ deus reuelat interiori inspiratione: sꝫ exvocali locutione. vt inqͭ Sco. in prologo.j. sententiarũ. Cũ ergo pluries reuelatum fuerit sanctis viris ꝙ btã virgo dei genitrix fuit sine originali pctõ cõcepta de qbus reuelationib⁹ dixi sufficiẽter in officio cõceptionis. multas q̃ rum ponit btũs Ansel. in ep̃la ad ep̃os anglie. sequitur indubitanter tenendum ꝙ ipsa fuit ab originali macula preseruata. Fm eñ doctri nã Sco. vbi.s. sicut ex veris propositionibus syllogistice ordinatis non põt inferri nisi verũ ita ꝛ multo magis ab infallibili veritate nõ re uelatur nisi verũ. Si quis autem adeo esset ꝑ tinax ꝙ negaret istas reuelationes ab ecclesia approbatas: ꝑfecto diceretur dãnare ecclesiam: quod maximum esse peccatum probatur per.c. hec est fides.xxiiij.q.j. Sed dicent aliq. Quid ẽ ꝙ nobis non reuelantur talia. Quibus rñderi põt ꝙ forte hoc procedit vna ex duabus causis inter alias. vel q: ipsi nõ merent tales hĩe re uelationes: aut q: si eis fierẽt forsitã postea nõ ꝓpalarent eas. Nã quorũdã est opinio ꝙ ali qui ex eis habuerint aliqñ aliquã supernã re uelationem vel illuminationem quã vel secu laribus manifestare noluerunt. vel si eã mani festauerunt ab alijs stulti vel mẽdaces reputa ti sunt: ꝛ forte postea ab eis ita libenter visi: si cut a coruis pauones videri sol. Omissis igit̃ ꝑdictis reuelationibus referã reuelationẽ quã fecit btã virgo maria beate Brigitte sicut in re uelationibus eius hr̃ dicens. sicut si alicui vo lenti ieiunare q̃ desideriũ comedẽdi haberet: sꝫ voluntas resisteret desiderio: ꝑciperetur a su periori cui obediendũ esset ꝙ ꝑ obedientiã co mederet. illa comestio maiori remuneratione digna esset q̃ ieiuniũ: sic ꝑ talem modũ cõiun ctio parentũ meorũ fuit qñ ego cõcepta fui si ne pctõ orig. nali: ꝙ sicut filius meus ꝛ ego nun q̃ peccauimus ita nullũ coniugiũ fuit qd̃ ho nestius esset q̃ illud de quo ego processi. Et qñ pr̃ meus ꝛ mater cõuenerunt matrimonialiter plus fecit hec obedientia quã carnalis volu ptas: q: alij coniuges conueniunt ex voluptate carnali: mei vero parentes conuenerunt ex obe dientia ꝛ precepto dei: sed scito quod mea con ceptio non omnibus fuit nota: quia placuit deo ꝙ amici mei pie dubitarent de cõceptione mea vt quilibet ostenderet zelum suum donec veri tas claresceret in tempore ordinato. Hec ꝟgo gl'iosa. Quod quidem ipsum ordinatum est nunc. Aliã quoqꝫ reuelationẽ fecit deus per beatum Tho. de aqno nõ multis annis elapsis. Nam cum dñs fantinus ep̃s patauij: deuotus beate ꝟgini legeret tertiã ꝑtem summe btĩ Thom. ꝛ miraretur ꝙ determinasset ibi ꝙ beata virgo concepta fuit in originali pctõ apparuit ei bea tus Thomas ꝛ dixit ei. Scias dñe ꝙ ego qñ ta lem opinionẽ posui solum habui respectũ ad diuinũ statutũ quo btã ꝟgo petiss originale cõ trahere debuerat nisi ꝑ filium suũ fuisset ꝑser uata. Sed dei filius m̃rẽ suã ab originali ma cula ꝑseruauit ꝛ his dictis disparuit. Ipse ꝟo ep̃s quoad vixit cũ magna solẽnitate festũ cõ ceptionis celebrauit: ꝛ in ep̃atu suo celebrari ꝑ cepit. ꝛ lꝫ in eius vita hec eius visio non fuerit alijs publicata: tñ post mortẽ suã frater Nico laus de padua nũc ꝓfessus ordinis minorũ: tũc aũt eius vicarius ꝛ doctor: oĩa hec felicissime exposuit asserẽs se a ꝑnominato dño ep̃o hanc visionẽ nõ sine magna lachrymarum effusiõe par rãte ꝓprijs auribus audiuisse.

¶ Pars.ij. huius sermonis q̃ dr̃ operationis.s. miraculorum. 6

Ut inqͭ Sco. in ꝓlogo primi sen. q.ij. miracula ꝑci pue a deo facta sunt ad inducendũ hoĩes ad cre dendum ea q̃ credere tenent: ꝛ ad quorũ noticiam naturalr̃ ꝑuenire nõ poterãt: vt etiam dicit Aug.xxij. de ci. dei. ꝛ in li. de vtilitate credẽdi. Jõ Grego. in quadã homel. sup Luc. de aplis ꝑ miracula credentibus ait. Q: carnales adhuc discipuli nullo mõ valebãt capere ꝟba mysterij: veniũr ad miraculũ. Vñ eorum oculos cecus lumen reci pit: vt q̃ celestis mysterij ꝟba nõ caperent: eos ad fidẽ celestia facta solidarent. Hec ille. His ꝑsuppositis ꝓbat̃ beatã virginẽ sine origina li peccato fuisse conceptã: arguẽdo sic. Cũ ve ra miracula solũ fieri possit a deo vl' ꝟtute dei vt ostẽdit Aug. in li. de vtilitate credendi pro pe finẽ: ergo vbicũqꝫ fiũt miracula ꝓ aliqua re vel ad ꝓbationem alicuius rei: certissimũ est ꝙ illud est verũ: q: de⁹ nõ põt eẽ testis falsita tis: vt demõstrat. Sco. vbi s. Sed ad cõfirma tionẽ innocentie virginalis multa coruscaue re miracula. ꝛ quotidie fiunt magna prodigia. ergo credẽda est ipa itemerata dei mr̃ sine ori ginali pctõ ↄcepta. Omissis aut multis miracu lis q̃ refert Johes virulis in suo defensorio. pre termissis etiã bzeuitatis causa illis ꝓdigijs q̃ ad indicandã sue matris sanctitatẽ atqꝫ puri tatẽ saluator noster ostendit: de qbus i. officio cõceptionis plení⁹ dixi: solũ quedã alia stupẽ da ꝓdigia de q̃pluribus ad p̃ns referre cura bo. Possum enim non immerito dicere in hac materia illd̃ Ouid.l.ij. de remedio amo. Quid moror exemplis quorum me turba fatigat. Pre termittam ergo miraculum illius lectoris or dinis cuiusdam qui contra conceptionem vir ginis benedicte predicando in medio sermo nis cecidit ꝛ mu⁹ est effect⁹: et vsuꝫ lingue quo ad vixit amplius non habuit. Pertransibo etiam miraculum quod in anglia accidit Ale xandro nequam qui volens per solennẽ dispu

tationē ꝓphanare festū cōceptionis beate virginis: nocte p̄cedente disputationē doloribus magnis correptus ad cognoscēdā suā temeritatē sermonem condidit: qui incipit fiat lux. in quo suum retractauit errorē. Item miraculum illud qđ in Cracouia euenit in. cccxv. vbi quidā lector nole Paulus cū p̄dicare cōtra cōceptionem m̄ris dei incepisset nondum finito sermone cecidit ⁊ expirauit vt testat̄ magister Hĕricus de hassia. quod miraculum etiam legitur in chronica summorum pontificum ⁊ imperatorum. Item aliud stupendū miraculū qđ in alemania accidit in. cxliiij. vbi dū quidā frater ordinis cuiusdā cōtra cōceptionē virgis post prādium p̄dicasset imprecās deū q̄ si verū nō dixerat affirmādo dei genitricē in pctō originali conceptā: faceret illuȝ eadem die mala morte perire finito sermōe ad dicēdas vespas cum alijs fratribus chorū intrauit statimq̄ lupus quidā maximus affuit: qui intrans ecclīaȝ totū chorꝫ tribus vicibus circumgirauit oēs illos fratres horribilibus ac terribilibus oculis aspiciēs. ſꝫ postmodū facto magno impetu illū p̄dicatorem inuasit. ⁊ in presentia oīm suffocauit ac interfecit. ⁊ ecclīam exiēs nūq̄ amplius comparuit. Pertransibo ētiā miraculū illius predicatoris q̄ in castro baculi in p̄mo sermone quem ꝫ illibate virginis cōceptioneȝ faciebat latrare cepit. q̄propter imago eiusdem virgis supra fores ecclīe posita: tota ad terrā cecidit ⁊ in puluerē redacta est. ob qđ ppl's predicatorē illum lapidare ⁊ cōuentū destruere voluit nisi brachio dn̄i castri illius fratres se defensassēt.

Dimittam in sup de illo p̄dicatore q̄ demoniacum inueniens adiurauit vt diceret an btā virgo in originali pctō fuerit cōcepta. Cui demon r̄ndit. vhe illis q̄ temerarie hoc affirmant Solum quedā non multū antiqua miracula referam. Primum accidit in ciuitate m̄atue: in qua cum quidā frater ordinis cuiusdā ordinasset facere publicam disputationem siue predicationē per modū disputatiōis: in qua volebat ꝓbare q̄ btā virgo cōcepta fuit in originali pctō. ⁊ hoc in presentia ppl'i ⁊ marchiōis predicte ciuitatis. inuitatiq̄ essent plures doctissimi viri: ille in eminentē locū ascendens cum multis ex fratribus suis. multis circūdatus libris. cum vellet arguere cōtra virgis cōceptionem. ipsa benedicta virgo mutauit verba l ore eius vn̄ dixit ad ppl'm. ꝓpono vobis istam veram conclusionem q̄ beatissima virgo Maria concepta fuit sine originali peccato. Cum autem fratres sui eum redarguerent dicentes qđ male loquebatur. ille r̄ndit nūc emēdabo qđ dixi. Et cum vellet dicere ꝫ virgis cōceptionē ipa benedicta virgo iterū coegit eum vt annunciaret innocentiam eius: ⁊ diceret q̄ fratres minores sunt deuoti ipsi⁹ beate virginis. ⁊ sic pluribus vicibus cū ille incitatus a fratribus suis vellet attentare loq̄ ꝫ virginis cōceptionē nunq̄ potuit aliud dicere nisi q̄ beatissima virgo sine originali pctō fuit cōcepta. In alia q̄ꝗ ciuitate italie nō multis annis elapsis quidā magnus p̄dicator. f. magister Johānes de viterbio immaculatam virgis cōceptionē impugnās infirmatus est ad mortē: cūq̄ iā nulla sibi esset spes vite. recordatus est miraculi qđ accidit Alexan. de ales qui secularis exn̄s: cum nollet celebrare festum cōceptionis virgis marie. ſꝫ ip̄am pctō maculatā affirmaret. graui infirmitate percussus postea facto voto ad beatam virginē de celebrāda eius cōceptione. liberatus ē. Eleuauit p̄dictus frater mentē ad beatam virginē fecitq̄ votuȝ dicens. O btā virgo maria si verū est q̄ sine pctī macula concepta fuisti: rogo mihi sanitatē donare digneminī in signum vestre puritatis. Et ego voueo et ꝓmitto toto tp̄e vite mee celebrare festum conceptionis ⁊ p̄dicare atq̄ annūciare populis innocentiā vestrā. ⁊ retractare quicquid ad iōꝫ cōtrarium predicaui. Hoc igitur facto voto liber factus est fecitq̄ ppl'm p campane sonitū conuocari. Admirātibus igit̄ cūctis de tā repentina sanatiōe incurabilꝫ infirmitatꝫ: maxīe medicis. Ille enarrato miraculo pulcherrimū sermonem fecit de immaculata virgis cōceptione affirmans ⁊ approbans multis rōnibus ipsam ab originali pctō fuisse p̄seruatā. quapropter a fratrib⁹ suis id molestē ferentibus fuit incarcerat⁹. sed a multis deuotis beate virginis liberatus. nūq̄ opinionē suā de Imaculata v̄ginis cōceptiōe voluit retractare ſꝫ sepi⁹ a fratribus suis ad hoc peragendū fuerit diuersimode cōcitatus. nō solū precibus sed etiā minis ⁊ persecutiōib⁹. Imo pulcherrimū opus edidit in quo inter alia ponit infra scripta. videlꝫ q̄ virginis conceptus fuit sacer. ⁊ ab anime oīm macula immunis. ⁊ q̄ summa sp̄us humani est Isania concipi in ira dei. caligine et tenebris culpe. et iniquitatibus. Item quod beati Thome ac veri ordinis predicatorum propria est opinio: pro nullo instantiꝫ temporis beatam virginem subiacuisse ire dei ac caligini anime. Item q̄ cū christus maluerit homines de suo ortu dubitare q̄ꝫ de matris sue sacrosancte fama. Contra eius tamen voluntatem: ⁊ famam virginis sunt ptinaces q̄ maculatū dicunt fuisse eius celestē conceptū. Nam cōcepta fuit ⁊ creata a la v̄ginis in maiori. puriori ac fulgidiori iusticia q̄ꝫ anima ade ⁊ eue. conceptaq̄ fuit sine peccato originali. ⁊ cū rutila originaliq̄ iusticia. Itē q̄ ordinaria facti reuelatio sine preiudicio antiquorum doctorum euertit eorum proprias opiniones de hac re. et q̄ licet nō derogetur illis sctis si quedam preter spiritumsanctum scripserunt. derogat̄ tamē nostre etatis eoꝝ dicta

sequētibus. Item q cum Mahumeth damnet ab ecclesia: quia duplici via in laudes Christi ingressus est peiore duplicitate laudātes & vituperātes virginis ɔceptū magis sunt damnādi & procul a Christianis repellēdi tanq here ticos docet apostolos vitādos. quorum sermo dulcis serpit & finit vt cancer in infamiam san ctorum. Itē q vitādi sunt vt heretici vel suspe cti de heresi qui ab initio laudāt virginem vt trahāt populū ad blasphemādū eius sacrosanctum ɔceptū. Item q peccāt mortaliter qui fauent quouis pacto in hac re falsa his p̄dictoribus virginee puritatis: & impugnātibus vsum & approbationē tacitā & expssam sancte ecclesie spōse Christi quam nūq pmisit in minimo errare: & sunt inimici eiusdē ecclesie matris q filij dei. hec ille. Que omnia ipse publice p̄dicat vbiq rn̄dens oibus in ɔtrariū facietibus. maxime in extrauag. que inci. Graue nimis &c. de q ostē dit se habuisse notitiā. Eius nāq verba solum intelligi debēt de illis qui non ex simplici opinatione: sed ex maliuolētia obstinatione & ptinacia: purissime ɔceptioni immaculate virginis aduersant. & eodē modo est intelligēdū de eorum fautoribus: & sic̄ modo exponi debēt & intelligi si qua in toto hoc ope sita reperiant. ¶ Predictus igitur frater Joānes de tāto beneficio accepto a beata virgine nō ingratus: tāto maiori reuerētia & deuotione ɔceptionē immaculate virginis statuit venerari quāto eam magis p̄mo studuerat impugnare: tūcq verificatū est de beata virgine illud qd scriptum est Esa. xviij. Uenient ad te qui detrahebant tibi: & adorabunt vestigia pedum tuorum. Aliud ƀo p̄digiū accidit in vrbe aquilana in q̄ q̄dā deuotus ɔceptionis beate virginis habens inimicitiā capitalē: deliberauit inimicū suum interficere. Cum aūt ad peragendū homicidiū iret: se beate virgini recōmendauit: vt in hoc facto euz defensaret ne aliquid mali illi eueniret: sed ad interficiēdum hostem suū ipsi adiutoriū preberet. Beata aūt virgo volēs deuotū suum a tanto malo retrahere. statim cum ille pugionē suum de vagina ad occidēdū inimicū extrahere voluit: eum totū retorqueri fecit cum ipsa vagina modo mirabili & impossibili per naturā vel per artem humanam: ita vt nullo modo vnq̄ extrahi potuerit. Quo viso miraculo ille de peccato quod peragere statuerat penituit. Et sic miraculose retortus ille pugio vsq in hodiernū permanet diem: sicut mihi retulit quidā frater noster qui ipsum pugionem proprijs oculis conspexit. ¶ Prope ciuitatem etiam Mediolani a paucis annis citra aliud miraculū euenit. Cum em̄ quidā nobilis beatam virginē sine originali peccato conceptam affirmaret: frater quidā ordinis cuiusdā illius opinionē valde pertinaciter impugnabat: qua propter ille nobilis virginis deuotus indignatus q ille frater contra puritatē matris dei obloq̄retur dixit ei. Rogo deum vt faciat iudiciū inter me & vos. Mirabile dictu: cum iste nobilis per multos menses febrem ethicā passus esset: que continue eum valde affligebat: statim hoc dicto pfecte liberatus est. Ipsum ƀo virginee puritatis aduersariū febris inuasit: que eum per multos menses afflixit. Et hoc mihi narrauit nobilis p̄dictus qui appellat dn̄s Frācisc⁹ de corijs. ¶ Retulit quoq mihi quidam religiosus q in quadam terra Italie dum inter duos p̄dicatores esset ɔtentio de ɔceptione virginis: quorū vnus asserebat illam fuisse peccato maculatā. alter ƀo ordinis minor̄ affirmabat ipsam immaculatā & incōtaminatā. Tandē etiā inter mulieres exorta est altercatio. Cum autē quedā mātellata habitu ordinis illius fratris impugnātis conceptionē matris dei ptinaciter tenere vellet contra virginis conceptionem: vna deuota mulier tertij ordinis beati Francisci dixit ei. Accendatur ignis magnus: & ambe introeamus in illum: & que ex nobis combusta fuerit false opinionis fuisse cōprobetur. Cū ergo sermo iste alteri placuisset. vtreq ignez ingresse sunt. illa autem mātellata statim cōcremata est: ipsa tertij ordinis nr̄i muliere in p̄dicto igne illesa remanēte. ¶ In Alamania etiā a tribus annis citra quidā frater noster nomine Thomas de boemia cum ita deficcatā & vigore destitutā haberet tibiā cum crure q nullam habebat spem salutis: immo consiliū erat medicorum vt eam abscindi faceret a corpore: ipse rogare cepit beatā virginē vt ei sanitatē restitueret ad laudē sue immaculate conceptionis ad cuius honorē celebrauit vnam missam stās super altero pede. & appodiatus sicut poterat ad altare: lz cum maximo cruciatu. Finita ƀo missa pfecte sanatus est. & de illa antiqua & incurabili infirmitate liberatus: & pedibus suis cepit ambulare incolumis qui antea sine alterius adiutorio ire non poterat: & ad Romanā ciuitatem pedester pfectus est: & mihi hoc mane retulit miraculum istud. ¶

Aliud stupendū accidit hoc anno in ducatu Ferrarie. Nam cum ibi esset quidam homo idiota demoniū habens: illustrissimus dux Ferrarie ipsuz demonē adiuratum interrogauit de multis questionibus: & inter alias de ɔceptione beate virginis. Cui demon mediāte lingua illius illiterati ita eloquēter rn̄dit latino sermone. vt alter Tullius videretur. & dixit q est tenēdū ipsam beatissimā virginem fuisse a deo p̄seruatam. & interrogatus de ratione allegauit ad literā rationes quas adducit Scotus ad probandū ipsam dei genitricem fuisse p̄seruatam. Hoc igitur videtur miraculum maximū q etiā demones non possunt

nec audēt immaculatū purissime virginis vi=
tuperare ꝯceptū. Sed forte aliquis aduersariꝰ
immaculate ꝯceptionis dicet ꝙ nō est credēdū
diabolo: quia nūq̄ dicit verū. Cui ego. rn̄deo.
ergo ſm te etiā tūc dixit falsum qn̄ ait Mar. i.
et Lu. iiij. ꝙ Christꝰ erat sanctꝰ dei. ⁊ qn̄ vt ha
betur Mar. v. appellauit eum Iesum filiuz dei
altissimi: lz ergo diabolꝰ sit mēdax de se: vt ha=
bet Io. viij. tn̄ qn̄ adiurat cogit per virtutē dei
dicere veritatē: que tūc magis credēda est que
ab eo ꝯtra volūtatē suā est extorta. Pretermit=
to pro nūc multa alia quasi innumera miracu=
la que quotidie deus facit ad inuocationē ⁊ ob
reuerētiā ꝯceptionis gloriose virginis: quia ni
mis longū esset illa recensere. pro opinione ꝯo
opposita nullū ad hoc miraculū reperit factū:
ꝙ si quis mētiēdo ⁊ ꝑueruiēdo diceret ꝙ de cō
ceptione nulla facta sunt miracula: et ꝙ supra
narratis nullā adhibet fidez. illi rn̄debo illud
Augu. xx. de ciui. dei. c. v. vbi cōtra illos qui in
fide catholica negāt facta esse miracula inqt.
Si isti miracula facta esse nō credūt hoc nobis
grāde miraculū sufficit ꝙ totꝰ terrarū orbis si=
ne miraculis credidit. hec ille. Hoc igiturꝰ ha=
beat pro maximo miraculo ꝙ ꝯtrarij tenētes ⁊
ostētatione sciētie intumescētes: semꝑ in circu
lis: disputationibꝰ ⁊ gymnasijs florētissimis tā
Italie q̄ȝ Germanie ⁊ Gallie: ⁊ per alias mūdi
partes tātā ꝯfusionē patiunt: ⁊ semꝑ succūbūt.

¶ Pars. iij. huiꝰ sermōis q̄ dr̄ fructificatiōis. L

Posset fortasse aliq̄s dicere: scire vel
lem q̄d vtilitatis ꝓueniat m̄ri dei
vel nobis: ꝙ ipsa concepta sit absq̄
originali pctō. inania enī sunt ꝟba
que nullus sequit effectꝰ. l. si. C. de
dona. ⁊ l. non curat. de his que sunt sine vtili. §.
cūq̄ hoc. ibi: nihil inutile. in proe. insti. Cui sa=
tisfacere volēs. dico ꝙ ipsa virgo benedicta ex
hac p̄seruatione a peccato maiorē cōsecuta est
gloriā. vt enī inqt Sco. in. iiij. di. xxij. art. iij. q. i.
singularis ornatꝰ ⁊ gloria est aiabus beatoꝝ ꝓ
innocētia a macula a peccato. Itē maioris
excellētie fuit ꝙ beatissima dei spōsa virgo ma
ria nūq̄ a castissimis amplexibꝰ sponsi celestis
sit exclusa q̄ȝ ꝙ post exclusionē per peccatū fa=
ctā iterū ad eius amorē per recōciliationē fue
rit admissa. gloriosiusq̄ fuit ipsaz nūq̄ aliqua
culpa inquinatā fuisse q̄ȝ si fuisset post ꝯtractam
maculā emūdata. Inter alias aūt vtilita=
tes. tres maxime ꝓpter hanc p̄seruationē rece
pit. prima quia nō subiacuit illi legi: quā olbꝰ
mulieribꝰ peccatricibꝰ dederat dn̄s Gene. iij.
dicit. prime femine. In dolore paries filios: et
sub viri potestate eris ⁊ ipse dn̄abitur tui. Bea
ta enī virgo ab omni macula peccati p̄seruata
sine vllo dolore: immo cum indicibili ꝯsolatiōe
et iocūditate sanctissimū filiuz suū parturiuit.
Non etiā fuit sub viri potestate vel dn̄io: quia
Ioseph datus est ei spōsus non ad dn̄ium: sed
ad obsequiū. Secūda vtilitas est quia ipsa
beatissima virgo ab omni peccato aliena. non
subiacuit illi decreto diuino quod peccatoribꝰ
dedit deus Gen̄. iij. dicēs. Cinis es: ⁊ in cinerē
reuerteris. Ipsa enī non fuit incinerata nec a
vermibus corrosa. Tertia vtilitas est: quia
propter innocētiā suam beata virgo audacius
potest pro nobis deū interpellare ⁊ ipsum pro
peccatoribꝰ exorare: ⁊ efficaciꝰ omnē petitionē
suam valet impetrare. Et hoc est q̄d dr̄ in offi=
cio ꝯceptionis. Iubilemꝰ oēs ⁊ exultemꝰ ꝓpter
immaculatā dn̄e nostre ꝯceptionē. valde etenī
nobis ꝓfuit beatissimā virginē non fuisse ꝑ ori
ginale peccatū diuine maiestatis inimicā: que
enim nullo vnq̄ tp̄e deum offendit sed semꝑ in
eius gratia ⁊ dilectione ꝑmansit apud ip̄m ꝯfi
dentiꝰ nobis intercedēs: eius benignitatem et
misericordiā pro nobis facilius impetrabit.
Magister aūt Bartho. pisa. in lib. beate virgi=
nis. fructu. vij. inqt. Ex hac sacra opiniōe pos=
sunt multa ad laudē ipsiꝰ virginis inferri. Pri
mum: quia hec ꝯceptio pre omnibꝰ ex cōcubitu
natis fuit singularis: quia q̄d alij ꝯtraxerūt: ipsa nō
cōtraxit. Et lex generalis singularē in ipsa ac=
cepit exceptionē. Secundū: quia deus legē no
uam istituit: gratiā dādo quā nulli dederat in
cōceptione ante illā. Tertiū predominatio ra
tionis ad carnē. Quartū quia in ea est suppͥssa
inclinatio ad malū ⁊ ꝯcessa facilitas cum pote
state ad bonum. Quintū quia virgo Maria sic
deo accepta fuit tūc ꝙ nūq̄ oditaꝰ: ⁊ sic semper
grata fuit: quia statim vt fuit gratiam habuit.
Sextum amotio fomitis. Septimū sanctifica=
tio sp̄ūssancti: quia eius gratia affuit: non quia
peccatū remoueret. Octauū quia vsuz rōnis in
sua ꝯceptione habuit. nam si Ioānes baptista
illū habuit in vtero matris ſm Ambro. ⁊ Aug.
ergo virgo in ꝯceptione. Nonū ab instāti etsi
in instāti sue ꝯceptionis mereri incepit. ex quo
vsus rōnis in illa fuit: ⁊ gratia ⁊ alia requisita.
Decimū quia ipsa virgo fuit deo ꝯsecrata. Un
decimuz quia ab omni peccato fuit immunis.
Duodecimū quia pre cūctis fuit deo accepta q̄
sequit ipsam virtuosis operibꝰ mācipatā fuis=
se angeloꝝ custodia custoditā. hec ille. Possu=
mus quoq̄ addere ꝙ si beata virgo nō habuis
set hanc gratiā p̄seruatiōis ab originali: actua=
li peccato resistere non potuisset: sed ideo ꝯtra
illud potētiā habuit: quia ab originali p̄serua=
ta fuit. Et hec ꝓbantur authoritate Aug. cōtra
Iulianū hereticū dicētis. Profecto si Christus
minor existēs originale peccatū habuisset. grā
dioris etatis existēs actuale non caruisset. sa=
ne quia maior existēs actuale nō habuit minor
existēs originale non habebit. hec ille. Magni
ficemus ergo immaculatā dominā nostrā. ⁊ il=
li hanc excellētissimā ⁊ vtilissimā prerogatiuā

tribuam:is:vt ipsa intercedēte ad cōtēplādā eius gloriā ꝛ puritatē.in regno celoꝝ puenire valeam⁹.Ipsa est enim illa mulier de qua Salomon Prouer.vlti.inqt.Omnes amici ei⁹ vestiti sunt duplicib⁹.s.vestimento gratie diuine in hoc mundo ꝛ glorie in altero.Ad quam infinitam gloriam meritis eiusdē intemerate matris sue nos perducat dñs Jesus qui cū patre et spūsancto sine fine viuit ꝛ regnat.Amen.

¶De eadem mundissima virginis conceptione. Sermo.viij. M

Sicut sol oriens mundo in altissimis dei:ꝛ lucerna splendēs super candelabꝛū sanctū.ꝛ fundamēta eterna supra petrā solidā.Eccli.xxvi.Volens deuotoꝝ gloriose virginis pie morē gerere volūtati:qui sicut eiusdē illibate cōceptionis officium octo diebus celebrāt ſm morē sancte Romane ecclesie.ita in ipsa octaua quotidianū gestiunt de eius puritate atq; innocētia audire sermonē:possū non immerito cum beato Hieronymo illis dicere illud qđ ipse barbatus senex ad Paulam et Eustochiū scribit in sermone de assumptione virginis dicens.Timeo satis ꝛ valde perti mesco dum vestris cupio parere profectib⁹ ne forte sicut improb⁹ita ꝛ indignus laudator inue niar.profecto cum nec sanctitas nec facūdia suppetat:vt beatam ꝛ gloriosā virginē digne laudare queā:quia diuinis ꝛ angelicis est excellentius pdicata ꝛ laudata preconijs.A prophetis quidem pnuntiata.A patriarchis figuris ꝛ enigmatib⁹ pfigurata.Ab euāgelistis exhibita ꝛ demōstrata.Ab angelo venerabiliter at p officiosissime salutata.Preterea qliter quā ta esset:ab eodem diuinitus declarat cum ait. Aue gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulierib⁹.Talibus namq; decebat virginem oppignerari munerib⁹ vt esset gratia plena que dedit celis gloriam:terris deum:pacē q; refudit:fidem gentibus:finē vitijs:vite ordinem:moribꝰ disciplinā.hec ille.Cuius virginis innocentiā spūsancto illustrat⁹ sapiēs Ecclesiasticus loquēs de muliere sancta per quā intelligit sanctissima virgo Maria.dixit vba thematis nostri.s.Sicut sol oriens mūdo in altissimis dei.s.fuit ipsa virgo gloriosa in suo ortu:quia sicut sol creat⁹ est plenus lumine ꝛ sine vlla tenebra:ita mater dei in ɔceptione sua pcreata est fulgida lumine diuine gratie:ꝛ nūq; obscurata fuit vlla peccati tenebra.Et autē orta in altissimis dei.s.priuilegijs quib⁹ sup oēm creaturā fuit decorata.Subditur quoq; in pdicto themate.ꝛ sicut lucerna splendens sup candelabꝛum sanctum.Ipsa enim virgo super cādelabꝛum sanctū originalis iustitie posita:totum mundum innocētie sue radijs illustrauit: eius quoq; fundamenta fuisse dicuntur eterna quia conceptio ipsius immaculata ab eterno fuit in mente diuina preordinata:ꝛ supra petrā solidam constituta.per petram autem in sacra scriptura.vt diuus inquit Hiero.in quodā epistola intelligit Christus:super hanc ergo solidam ꝛ immobilē petram.s.filialem pseruationem collocata sunt beate virginis fundamenta.Et ideo ipsa virgo dicere poterat in conceptione sua.illud ps.xxvi.In petra exaltauit me:ꝛ nunc exaltauit caput meum super inimicos meos.Quibus cōsideratis non possum nō mirari de quorundā duricia:ne dicā malitia:q in die conceptionis ꝛ pcreationis istius solis diuini non modo non celebrāt deputatum per ecclesiam Romanam officium:quinimmo cantant missam mortuoꝝ:quasi ipsa virgo benedicta sit inter mortuos per peccatum computanda.Ideo gloriosa genitrix dei de tali iiiuria potest conqueri:dicēs illud Trenꝰ.iij.in tenebrosis collocauit me:quasi mortuos sempiternos. Nos tamē vidētes q talcs virginis impugnatores nihil pficiunt:dicere possumus cum cantore spūsancti illud ps.ij.Quare fremuerunt gentes ꝛ populi meditati sunt inania.Ipsa vo virgo purissima alloquens deum pseruatorē suum inquit illud ps.iij.dicens.Dñe quid multiplicati sunt qui tribulant me:multi insurgūt aduersum me.Multi dicunt anime mee:nō est salus ipsi in deo eius.Tu autem domine susceptor meus es:gloria mea ꝛ exaltās caput meū. De cuius virginis exaltata conceptione tres cōsiderationes faciemus.

Prima dicetur pfectionis.

Secunda assertionis.

Tertia vo ꝛ vltima appellabit declarationis.

¶Pars prima huius sermonis que dicitur pfectionis. M

De beata virgine Maria falso d pec cato infamata ꝛ calūniata.ꝛ de ei⁹ innocentiā impugnātibus ac eam originali vitio contaminatā predicantibus.dici possunt illa verba q Oui.in.iiij.de fastis.de claudia virgine q Cybeles nauē per Tyberim fune traxit in sue innocentie defensionem:ꝛ turbe male opinantis de ea detestationem cecinit:dicēs.Claudia qnta genus clauso referebat ab alto:Nec facies impar nobilitate fuit Casta quidem sed nō est credita:rumor iniquue Leserat:ꝛ falsi criminis acta rea est Conscia mens recti:fame mendacia ridet:Sed nos in vitium credula turba sumus.Ipsa enim virgo sanctissima de qua inquit beatus Bonauentu.in.iij.dist.iij.q nūq; habuit remorsum alicuius peccati:nec cor ei⁹

reprehēdit eam de aliquo crimine in tota vita
sua: vt ipsa cuidā suo deuoto reuelauit: non cu
rat de falsis calūnijs aduersariorꝫ eam vitupe
rantium. s. quo ad se: inquantū sibi nocere non
potest. immo deridet turbe cuiusdā credulita-
tem: ⁊ quorundā pertinaciā qui illam origina-
li macula deturpatā demōstrare cupiētes: eiꝰ
famā non solū reprobis sermonibꝰ: sed etiā fa-
mosis libellis dilacerare non cessant. Nos ta-
men cōtra illorꝫ insultꝰ defensionis tela oppo-
nētes: lꝫ frustra quis nititur solem facculis ad-
iuuare. c. si omnia. xvi. q. i. nec oporteat aq̄s ma
rinis fluctibus cōmodare. Aliter derisorie dici
posset illud Oui. in lib. sine titu. In flammā flā
mas in mare fundis aquas. lꝫ quoqꝫ rei satis
demōstrate frustra adyciat. l. ij. ff. de lib. lega. ⁊
rebꝰ claris non sit opus cōiecturis. l. ꝯtinuus.
§. cum ita q̄s. ff. de ver. obli. ⁊ notoriū non indi
geat ꝓbatione. l. si fideiussor. §. quiꝫ ꝛo rei qua-
litate. vbi glo. ⁊ Bar. ff. qui satisda. cog. ⁊. c. sup
eo. ex de testi. co. immo etiam manifestū q̄d est
minus non egeat ꝓbatione. fm glo. in aut. d te
sti. col. iiij. vñ Quinti. lib. v. de oratoria institu-
tione. ait. In rebꝰ apertis tam stultū sit argu-
mētari q̄ꝫ in clarissimū solem mortale lumē af
ferre: quod em̄ rei alterius illustrāde gratia as
sumitur clarius esse debet eo quod illuminat.
tū quia etiā notoria declarant ⁊ venustant al-
legatione. l. si adulteriū. ver. idē pollioni. ff. ad
le. iul. de adul. ⁊ per Panor. in. c. literis. de pre-
sump. Item pro debito quo eidem piissime vir
gini astringimur sicut erga dominā serui: ipsiꝰ
innocentiā ⁊ puritatē nōnullis alijs fundamē-
tis defensare conabimur. quorꝫ primū appella
bitur sessionis ⁊ requietionis. Sicut em̄ Chri-
stus sedere voluit super pullū asine in quo ne-
mo ante sederat. vt Mat. xxi. scriptū est. Et ia-
cere ac requiescere voluit in sepulcro in quo non
dum quisq̄ꝫ positus fuerat. vñ di Lu. xxiij. Sic
et carnē de virgine sumere voluit: in qua nullꝰ
demon per peccatū sederat: ⁊ cuius aia nunq̄ꝫ
fuerat corrupta vl' aliquo peccato inhabitata.
Et hoc est q̄d Augu. super Io. inq̄t. Sicut inꝰ se
pulchro in quo corpus Iesu positū fuit nec an-
te nec post mortuꝰ iacuit. Sic ipsa virgo nūq̄ꝫ
aliquod mortale cōmisit. O

SEcundū fundamentū di impugnationis.
Cum em̄ immaculata virginis ꝯceptio tā
tis in disputationibꝰ publicis sit impugnata:
et tātis machinationibꝰ fuerit exagitata: ⁊ tñ
semper magis sit exaltata. ⁊ per totū orbē vene
rata. patet ꝙ fuit non ex hominū adinuētione:
sed dei volūtate ꝑdicata tanq̄ꝫ verissima. ⁊ hoc
probat per argumētū q̄d de fide christi fecit sa
piētissimus doctor Iudeorꝫ Gamaliel Act. v.
dicēs. Si est ex hominibꝰ ꝯsiliū hoc aut opus
dissoluet. Si ꝟo ex deo est: non poteritis dissol
uere eos: ne forte ⁊ deo repugnare videamini.

hec ille. Ex cuius verbis apparet ꝙ et opinio
de illibate virginis ꝯceptione que nullis vnq̄ꝫ
persecutionibꝰ potuit dissolui est, verissima: et
ex deo inspirāte: ⁊ ꝙ illā impugnātes cum vi-
deant festū ꝯceptionis ꝑdicte quotidie maiori
veneratiōe celebrari in Gallia: Anglia: Hispa-
nia: Scotia: Hibernia: Germania: Sclauonia:
ac Pauonia: atqꝫ Italia: ⁊ in vniuersis mundi
partibꝰ: dici quodāmodo possunt ex obstinatio-
ne sua deo repugnare. Excusabiles tñ in hoc
sunt illi doctores antiqui qui solū cōem modū
propagationis humane ꝯsiderātes: dei matrē
in originali peccato ꝯceptā dixerūt. Nam cre-
dendū est ꝙ si nunc viuerēt: atqꝫ veritatē nunc
clarā cognoscerēt errorē suum reuocarēt ⁊ re-
tractarēt. Nam diffinitio incauta laudabili-
ter est soluenda. c. diffinitio. xxij. q. iiij. facit ad
predicta illud q̄d dꝫ in. l. iubemꝰ. in fi. C. de te-
stamē. s. non em̄ peccauit antiq̄tas que inscitia
ꝑsentis legis: pristinā secuta est ꝯsuetudinem.
Et illud quod di in. §. sancimꝰ. in aut. vt no. cō
stitu. col. v. scꝫ non videt ꝑuaricare legē q̄ igno
ranter fecit fm ꝙ lex dudū tenuit. ꝙ em̄ retra-
ctarēt dicta sua. patet si ꝯsideremus verba san
cti Ber. in epl'a ad canonicos Lugdunēses in
qua postq̄ꝫ posuit opinionē suā ꝯtra ꝯceptionē
in fine ꝯcludit dicēs. Que aūt dixi absqꝫ preiu-
dicio dicta sunt sanius sentiētis: Romane pre-
sertim ecclesie: cuiꝰ authoritati atqꝫ examini to
tum hoc sicut ⁊ cetera que hmōi sunt vniuersa
reseruo ipsius si quid aliter sapio paratꝰ iudi-
cio emēdare. hec ille. Isti ꝟo ꝯceptionis aduer
sarij moderni quibus reuelata veritas et luce
clarius declarata innotuit excusari nō possunt
si non ignorātia peccāt sed obstinatione. Et ad
hoc adduci pōt ꝙ in simili ait Richar. l. iiij. di.
xiij. arti. iiij. q. iiij. s. ꝙ ignorātia non facit here
ticum sed supbia ⁊ ꝑtinacia sicut in simili dꝫ ꝙ
primi motus hominis non ꝯstituūt quem ho-
micidā vel reū: sed ꝑseuerātia ⁊ obstinatio. l.
i. C. si q̄s impe. ma. l. q̄d calore. ff. de reg. iur. Itē
lapsus lingue non est de facili trahēdus ad pe
nam. l. famosi. §. ne lubricū. ff. ad le. iul. ma. Ta
libus ergo ꝑtinacibꝰ ⁊ obstinatis vt honestius
loquar: non dicā cum ꝓpheta. Redite ꝑuarica-
tores ad cor. nec cum. Dauid ps. iiij. Filij homi
vsqꝫquo graui corde: vt quid diligitis vanita-
tem ⁊ q̄ritis mendaciū. Sed exhortabor illos
vt errorē suum deponere velint: quia vt ait Se
ne. lib. iij. de bñficijs. laudabile est a cognito et
dānato errore discedere. Superbe ꝟo stultitie
est ꝑseuerare vt quod semel dictū est qualecū-
qꝫ sit firmū ratūqꝫ maneat. Ne igitur de illis di-
ci possit illud Exo. xxxiij. ⁊ Deut. ix. et Baruch
ij. populus dure ceruicis est. vel id Ezec. ij. filij
dura ceruice ⁊ indomabili corde. ⁊ illud Actu-
um septimo capitulo. dura ceruice ⁊ incircun-
cisi corde: et ne vnicuiqꝫ eorum dicat deus

illud Deut.xxxi. Ego scio contētionē tuā ꝛ ceruicem tuā durissimā vt ēt de vnoquoqꝫ ipsorū nō verificet illa snia Pauli ad Ro.ij.dicentis. Scđm duriciam cordis tui ꝛ cor impenitens thesaurizas tibi irā in die ire.cor em̄ duruz male habebit in nouissimo Eccli.iij.Item ne sint de illis quibus ait dñs Leuit.xxvj. Conteram duriciā sup̄bie vestre.Ideo moneo eos vt mutent opinionē suā falsam.q: sapientis est mutare ꝓpositū in meli⁹.l.manifestissimi.§.sꝫ cū.C. de fur.ꝛ ser.cor.ꝛ.l.si vēditor.§.penul.C.de ser. expor.Et acceptēt opinionē verissimā de Immaculata virgis cōceptione dicēs illud qđ iudeis obstinatis nolētibus acceptare legem xp̄i Baruch ꝓpheta.iiij.sui li.c.inq̄t dicens.Cōuertere iacob ꝛ apprehende illā.q: meli⁹ est desistere:q̄ꝫ male inchoata ꝑficere.l.papinian⁹.§.meminisse.ff.de inoffici.testa.ꝛ.l.hoc edicto.ff.de publica. P

Tertiū fundamētū dr interp̄tationis.sic arguēdo. Bñficiū ꝛ indultū principis est latissime iterpretādū.ꝛ in gratijs ē fienda plenissima iterpretatio.l.si qñ.C.de bonis vacan.ꝛ.l.beneficiū.ff.de consti.p̄n.ꝛ extra de dona.c.cum dilectus.§.penul.ꝛ fi.ꝛ.l.in testamentis.ff.de re iudi.ꝛ.l.si furiosi.C. de nup. ꝛ.l.j.§.cum vrbē.ff.de offi.p̄e.vr.ꝛ.l.verbum legis.ff.de verb.sig.De hmōi gr̄a habet in.c.sedes ap̄lica.ꝛ in.c.eā te.in v̄bo gr̄a. de rescrip. ꝛ in.c.j.in v̄bo gr̄a de cōmo.ꝛ in.c.gr̄a.j.q.j.ꝛ.c. nōnulli.de rescrip.ꝛ.l.j.§.fi.ff.de q̄stio.in verbo gratiam.Maxime aūt de bñficio fienda ē larga interp̄tatio qñ solum respicit fauorē illius cui ɔcessuꝫ est.vt p doctores in.c.odia.de reg. iur.li.vi.Sed v̄rē v̄gini dedit deus priuilegiū superādi ex omni p̄te pctm̄ vt inq̄t Aug.in lib. de natura ꝛ gr̄a.Ergo credēduꝫ est ꝙ nō soluꝫ dedit de actuali:sꝫ ēt de originali.Hoc em̄ indultum ꝛ bñficiū solū respicit vtilitatē v̄ginis nō alicui⁹ iniuriā.vt declarat magr̄ Bar. pisanus in.li.btē v̄gis fructu.vij.ꝙ est largissime interpretādum. Q

Quartū fundamentū dr appropinquatio uis quāto em̄ aliq̄s appropinq̄t magis p̄ncipio in q̄libet genere. tanto magis participat de effectu illius principij.Uñ Diony.in.iiij.c cele.hierar.inq̄t: ꝙ angeli qui sunt deo ꝓpinquiores magꝭ p̄ticipāt diuinā bonitatem q̄ꝫ hoies.Cū ergo xp̄us sit p̄ncipiū gr̄e ꝺm diuinitatē q̄dē autoritate ꝺm hūanitatē mysterialiter iuxta illud Io.j.Gratia ꝛ veritas per iesum xp̄m facta est.Sequit ꝙ btā virgo que fuit ꝓpinquissima xp̄o.q: ab ea ipse xp̄s accepit humanā naturā pre ceteris debuit plenitudinem gr̄e obtinere.ꝛ cōsequenter immunitatē ab oi pctō.ꝛ illud argumentū fuit magr̄i Pauli veneti in suo tractatu de conceptione virginis. R

Quintū [redacted] fundamētū dr dilectionis.Nā vt declarat magr̄ Bartho.pisanus vbi.ꝯ.Deus plus diligit puritatē mētis q̄ꝫ corporis q: oēs illā tenent hr̄e: non aūt corporalē: alia rō pōt assignari.q: affectio trahit ad nobiliora ꝛ magis conseruatiua.Iō glo.in.l.insti.quidē.in fin.ff.qđ me.cā. dicit ꝙ naturale est vt res plus ꝑseueraturas q̄s magis diligat:ꝛ silis gl.hr̄ in.l.liberoꝝ in fi.ff.de verb.sig.q̄bus p̄suppositis dico ꝙ cū deus elegerit integritatē ꝛ puritatē vteri v̄ginalis quē nūq̄ꝫ voluit pollui:sꝫ semp intactū ab oi pollutione seruari vt in sp̄ū vidit Eze.ꝓpheta sui libri.xliiij.c. Ergo a fortiori credenda est ipsum elegisse in virgine puritatē internalē aie eius innocētis.Iō Amb.sup Lu.ait de btā v̄gie.virgo erat nō solum corpe sed ꝛ mente.qđ falsum esset si anima eius p pctm̄ originale esset fornicata. B

Sextū fundamentū dr vnionis ꝛ est magr̄i Bartho.pisani vbi.ꝯ.dicētis.Caro xp̄i et marie eadē fuit.vt ptꝫ in.iij.sen.di.iij.parentis em̄ ꝛ filij eadē est caro:vñ ꝛ faciunt vnū graduꝫ xxxv.q.v.c.p̄mo gradu.et eadē cā.q.iiij.§.hac autoritate.Itē Amboꝝ eadē ē natura cū differāt solo nole.l.in suis.ff.de libe.ꝛ posthu. Sed caro xp̄i nūq̄ꝫ fuit originali pctō obnoxia.ꝙ ꝛc. hec ille.Et iō btā v̄go dixit filio suo illō Cañ. j.Ecce tu pulcher es dilecte mi ꝛ decor⁹.lectulus nr̄ floridus:tigna domoꝝ nr̄aꝝ cedrina laquearia cyp̄ssina.ꝙ si caro v̄gis nō hāuit feditatē corruptiōis.sꝫ fuit mūda multo magꝭ aia ei⁹ Inocētiā originalē p filij gr̄aꝫ adepta est:ꝛ a diaboli seruitute liberata.Et hoc ē qđ Dd p̄s. lxij.l ꝑsona ip̄i⁹ v̄gis dicit filio dei.Adhesit aia mea post te:me suscepit dextera tua.Ipsi v̄o in vanū q̄sierūt alaꝫ meā.s.demones volētes eaꝫ sibi subiugare.Iō btūs Iob.inq̄t.xxxi.sui li.c. vidi solē.s.xp̄m cū fulgeret.s.inocētia ꝛ sctitate ꝛ lunā.i.beatā v̄ginē.incedentē clare.s.p originalē iusticiā.Ad hoc aūt p̄t adduci silitudo cuiusdā p̄dicatoris dicētis ꝙ q̄dā rex fortissimus hñs mittere spōsaꝫ suā p quādā viā glaciosam p quā oēs trāseūtes cadebāt misit ad subuētionē eius filiū suū robustissimū.q̄ ferratꝭ pedib⁹ sup glaciē ꝑgēs ac manu sua reginā sustētans: ip̄aꝫ icolumē ꝛ sine casu transire fecit. Moralr nāq̄ꝫ hec via glaciosa ē hūana ḡnatio lubrica ad pctm̄.p q̄ꝫ oēs trāseūtes cadūt rex v̄o celestis vt spōsa sua v̄go maria libere trāsiret fecit eā a filio suo habēte pedes ferratos diuinitate sustētari.ꝛ sic liberā trāsire Iō Cañ.viij.dr ipsa dei spōsa ꝓgredi inixa sup dilectū suum. T

Septimū argumentū dr obligationis. et est eiusdē doctoris ibidē.ꝛ argui pōt sic. Filij obligant parētib⁹ in toto posse.q: non possunt eis equiualēs reddere vt dr.viij.ethi. nulli em̄ sunt q̄ habeant sup aliq̄s talem obligationem

qualem habēt parētes super filios. Insti. de patria po. §. ius āt. & ibi glo. enumerat octo casus in quibus filij obligant parentibus. Cum ergo xps totā humanā substantiam corpalē accepit a btā vgine: tantū fuit illi obligatus quātū alter filius vtriusqꝫ parētib⁹ a quib⁹ essentiā accepit. Et cōsequēter illi magis fuit obligatus ꝙ aliqs ali⁹ filius matri sue. Cū ergo filius teneatur subuenire necessitatibus parētū. lxxxvi. di. c. ceterū. nullaqꝫ sit maior necessitas ꝙ vt qs liberetur ab eterna pena. sequitꝫ ꝙ xps oīpotens qui ꝑ toto posse matris necessitatibus subuenit illā ab originali pctō cui pena debet eterna ꝑseruauit. Nā vt ait magr̄ Bartho. pisan⁹ vbi s. Talis ꝑseruatio fuit maius beneficium ꝙ remissio pctī. qꝛ aliqd bñ ē est in ꝑseruatiōe vltra id qd est in remissione videlꝫ volūtatis rectitudo & integritas: nā integritatē nō dicit remissio qꝛ ibi fuit corruptio ꝑ culpam. hoc ergo bñficium ꝑseruatiōis debuit filius dare matri sue. hec ille. u

Octauū argumentū dꝛ donationis. & ē eiusdem doctoris sic arguentis vbi. s. xps dedit maiora vgini qꝛ eā suā matrē fecit. & etiam donauit minus necessaria: ergo & minora & magis necessaria. s. ꝑseruationē a pctō illi contulit. Qui eīm ei preuidit de minus necessarijs: et qui preuidit minori periculo non est credendū ꝙ maiori periculo & dāno noluerit prouideri. Maiorib⁹ eī dānis & piculis ē cautī⁹ & citi⁹ obuiādū & ꝓuidēdū. c. vbi periculū. de elec. li. vj. & c. quiescamus. xlij. di. & l. j. §. j. ff. de carbo. edi. x

Nonū argumentū qd ponitur a ꝑdicto doctore ibidem dꝛ inchoationis sic arguendo. Nō minus debuit status vite incipe a grā ꝙ status mortis. qꝛ si de quo min⁹ &c. vt notat in. l. quāto magis. ff. de iureiurā. sꝫ status mortis sūn ꝑmis parētibus incepit a grā saltē gratis data: ergo &c. Decimū fundamentum dꝛ exceptionis. qd colligitꝫ ab Aug. in sermone de assumptione virginis dicēte ꝙ btā virgo maria ab illis generalibus regulis excepta fuit a quibus excipi promeruit eius singularis sanctitas & gratia qua ipsa fuit digna sed ipsa fuit digna excipi ab illa regula generali de cōtrahēdo originali peccato vt patet ex dictis in. j. sermone pte vltima ergo ab ipā fuit exceptuata. Undecimū fundamentū dꝛ ordinationis: qd fuit aliquorū doctorum quos recitat archiepūs florentinus in. j. parte sum. ti. viij. c. ij. dicēs. Ordināns vas ad sacrificium altaris conseruat ipsuꝫ a maculis. hoc ei est valde decens hec ille. Sꝫ vgo fuit vas deitatis ꝗ decuit vt ꝑseruaretꝫ ēt a macula originali. Et ita factum fuisse credēdū est ꝑ illud dictū Aug. in sermōe de assumptione virgis q̄ ait ꝙ vbi scriptura diuina nihil cōmemorat de virgine Maria inqrēdum est qd cōueniat rōni: fiatqꝫ ipa rō autoritas. sine qua est: nec est: nec valet autoritas Ideo licet nunꝙ de hac virgis preseruatione ab originali scriptura loquerets de ipsa tñ non est dubitandū quin facta fuerit: qꝛ rōnabilirer fieri debuit. Uñ Aug. in sermone de assumptione virgis dicit. Ab improperio humane conditionis a quo xps excipitꝫ rōnabile est vt maria excipiatur facit ad predicta illud qd inquit gl. in. l. tale pactū. § patrē. ff. de pactis. q̄ dicit qd id est de iure seruāduꝫ: lꝫ nō sit statutū: qd verisimile est statutū fuisse si de eo inquisitū fuisset Duodecimū fundamentū dꝛ mediationis: sicut vbicūqꝫ extrema sunt habilia mediū presumitꝫ tale qlia sunt extrema. vt dicit glo. in. c. volum⁹ xvj. q. iij. c. cum ad sedem. de resti. spo. & c. olim eo. ti. & c. accedēs. de cōuer. cōiu. sed beata vgo fuit media iter creaturam & creatorem: ergo fuit ꝑfectissima omni perfectione que in creatura cadere potuit & sm capacitatem humane nature diuinas perfectiones recepit: & cōsequēter immaculata fuit. y

Tertiūdecimū fundamentū dꝛ dispositionis. Nā sm phm. ij. de aīa. Actus actiuorū sunt in patiēte bñ disposito. c. ꝑ venerabilē. de electio. sed btā virgo ab eterno vt esset mater dei disposita fuit: & in conceptione sua ad hoc ꝑparata est: vñ canit ecclia. Deus qui per immaculatā virgis cōceptionē dignū filio tuo habitaculū preparasti. & iterū. Deus q̄ gl'iose virgis marie corpus & aīam vt dignum filij tui habitaculū effici mereretꝫ: spūsctō cooperante ꝑparasti. ergo &c. Quartūdecimuꝫ fundamentū dꝛ delectationis: qꝛ eīm ꝓprius locus est cōseruatiuus locati: vt dꝛ. iiij. physicorū & in li. de longi. & breui. vite & eīm illū nō bñ cōseruatur. c. placuit. xvj. q. j. Iō vnūquodqꝫ natura liter delectatꝫ habitare in loco couenienti nature sue sm phm. iiij. physicoꝝ. Sicut talpa i terra: piscis in aqua. auis in aere. salamandra in igne. Cum ergo deus sit purissimus inquit Aristote. xij. meta. & similia similibus gaudeant: eisqꝫ coniungantur vt dicitꝫ. viij. ethicorū. et. ij. physicorū. & notatꝫ Institu. de loca. in prin. et in l. illud. ff. ad. l. aqui. & l. si quis seruo persuaserit. C. de fur. et. l habentibus symboluꝫ facilior sit trāsitus. ij. physicorum. & notatur in. l. in rem §. item quecūqꝫ. ver. nō idē. ff. de rei vē. Oportet concludere ꝙ beata virgo in qua de⁹ suum habitaculum elegit iuxta illud ps. cxxxj. Elegit eā in habitationē sibi fuit purissima ꝓpter cuius mundiciā dicit deus in eo psal. Hec requies mea in seculum seculi: hic habitabo qm̄ elegi eam. Ideo Alex. de ales super Cañ. iij. ait. Nequaꝙ preelegisset eaꝫ nisi esset ceteris creaturis dignior: deo dilectior: trinitati gratiosior: et vniuersis excellentior et purior. Quintumdecimum fundamentum dicitur demonstrationis. Decuit eīm dei filium qui est virtus

ꝛ sapiētia patris.j.ad Coꝛ.j.demonstrare suā
sapiētiā quā hꝫ in summo. Sapia aūt ꝑfecti ar
tificis nō multū cōmendat qn̄ de rebona facit
aliq̇d incoꝛruptū.vt puta si q̇s ex lana mūdissi
ma ꝛ preciosissima faceret pānū p̄ciosum. Sed
si de lana imūda ꝛ infecta maculis fabꝛicare
sciret pannū mūdissimū byssinū ꝛ purpureum:
marie eēt cōmēdabilis. Xp̄s ergo q̇ oim est per
fectissimus artifex:vt suā demōstraret sapien=
tiaꝫ de massa hūani generis īfecta voluit tā͞q
de lana coꝛrupta hūc pānū purpureū ac flori=
dum ꝛ sine vlla infectiōe.s.matrē suā fabꝛicare
vt oēs de eius opificio mirarent̄ sicut predictū
fuerat Eccli.xliij.vbi dicitur. Uas admirabile
opus excelsi.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur
assertionis. Z

Mmaculatā virginis cōceptioneꝫ
licet duobus vel tribus testib⁹ ap=
pꝛobare sufficeret:q꞉ in oꝛe duoꝛuꝫ
vel triū testiuꝫ stat oē verbū Deut.
xix. Mat.xviij.ij.ad Coꝛ.xiij.c. Q̄ꝺ
aūt.xxxv.q.vj.c.lꝫ vniuersis.de testi. ꝛ vbi nu=
merus testiū requirit̄ duo sufficiūt.l.vbi nume
rus.ff.de testi.ꝛ §.itē vbi.iiij.q.iij.tñ ꝓ maioꝛi
deuotoꝝ cōsolatione eandē opinionē ēt multo
rū alioꝝū doctoꝝum assertionibus vltra p̄dicta
cōpꝛobamus. Et pꝛio autoꝛitate Gilberti.epi i
sermone de virgine maria dicentis. De regali
nēpe tribu ꝛ sacerdotali oꝛiginē duxit q̄ sum=
mū regē atq̧ pōtificē erat paritura cui⁹ aia et
caro quā elegit ꝛ fecit habitaculū sibi sapiētia
p̄ris ab oi malicia ꝛ imūdicia purissima fuit:af
firmāte scriptura ꝙ in maliuolā aiam non in=
troibit sapia.nec habitabit in coꝛpoꝛe subdito
pctis.hec ille. Ip̄a q̄ꝫ bn̄dicta ꝟgo a filio suo p̄
seruata pōt dicere illud Judith.xiij. Nō ꝑmisit
dn̄s me ancillā suā coinquinari. Que etiam
veritas affirmat̄ dicto magr̄i Pauli veneti oꝛ=
dinis heremitarū qui in tractatu de cōceptio=
ne virgis marie repꝛobās opinionē impugnā=
tium puritatē matris dei ꝛ rn̄dēs argumentis
ꝑ ipsos factis cōtra cōceptionē virgis conclu=
dit dicēs. In hoc errauit btūs Tho.ꝺ aquino.
credens ipsam cōceptā fuisse in oꝛiginali cui⁹
vita ꝛ si per ecclesiā fuit appꝛobata: nō tñ do=
ctrina eius ꝛ maxime in hoc sicut manifeste li=
quet in vniuersitate parisiensi:vbi eius opinio
est repꝛobata.q꞉ offendebat pias aures.est eñ
magis piū ꝛ cōsonū veritati credere aiam illā
bn̄dictā infusaꝫ esse carni mūde:nō infecte. Ex
p̄dictis ergo sequit̄ ꝙ absolute credendum est
beatā virginem non fuisse conceptam in pec=
cato oꝛiginali.hec ille. Magister quoq̧ Bart.
pisanus predicto in lib.quem edidit de ꝟgine
maria fructu.vij.inq̇t. In omni modo quo se di
uina cōicat bonitas locum querit mūdū.patet
de tēplo.ꝛ de cōscia hois quā vult esse mundaꝫ

ab omni vitio:vt cōicet sibi gr̄aꝫ suā q̄nta ergo
puritate debebat nitere locus in quo deus re=
cipi debebat singulariter.certe iux̄ Ansel. ꝛ tā=
ta puritate q̄ sub deo maioꝛ neq̇t intelligi. ꝛ sic
fuisse factum credimus.q꞉ caro a verbo assum
pta de purissimꝭ sāguinib⁹ virgis marie:ꝟtute
sp̄ūsctī nūq̄ fuit obnoxia pctō.hec ille. Et ite=
rū ibideꝫ ait arguēdo sic. Sapiēs dꝫ eligere q̄ꝺ
ꝑfectius ꝛ meli⁹ est.sed cū meli⁹ sit hr̄e matreꝫ
sine macula q̄ cū macula.ergo xp̄s sapientia
increata matreꝫ elegit sine vlla macula. Et ite
rum ibidem ait. ꝟgo debuit elegisse quātācū=
q̧ penā ꝑ quārūcūq̧ tp̄s q̄ esse in oꝛiginali ꝑ
quodcūq̧ instās ꝫ ꝛc. Et iterū dicit. Maria vo
catur mater gr̄e ergo nulla gr̄a sibi defuit quo
ad numerū fm̄ Hierony.ergo nec gr̄a preser=
uationis. Et immediate post subdit. Maria ex
omni parte pctm̄ cōtriuit ergo nulli pctō subie
cta fuit: nec aliquod peccatum potest gl'ia=
ri dn̄ium habuisse in ea.hec ille. Autoꝛitate
q̄ꝫ ꝓphetica ꝓbat̄ beatā virginē sine oꝛiginali
pctō fuisse cōceptā. Nā Job.iij.ca.dr̄. Expectet
lucē ꝛ nō videat:nec oꝛtū surgētis auroꝛe. q̄ ꝟ=
ba exponit btūs Tho.in.iij.par.sum.q.xxij.de
culpa oꝛiginalis pctī ꝛ ēt ita expōit archiep̄s flo
rentinus in.j.par.sum.ti.viij.c.ij. Qui doctoꝛes
ēt ꝑ lucē intelligūt xp̄m q̇ dixit Johā.viij. Ego
sum lux mūdi.ꝛ ꝑ auroꝛā intelligūt beatā ꝟgi=
nē q̄ auroꝛe cōparat̄. Cañ.vj.dicit ꝫ ꝓpheta in
verbis p̄dictis expectet.s.culpa oꝛigīalis pctī.
i.xp̄m ꝛ nō videat.s.ipsum contaminatum nec
oꝛtū surgētis auroꝛe.i.conceptionis virginis
glorioſe:de qua dici potest illud p̄s.j. In via
peccatoꝛum non stetit.ꝛ in cathedra pestilētie
non sedit per cathedram autem pestilentie in
telligi potest oꝛiginale peccatum.quod quasi
quedam generalis pestilentia humanum ge=
nus infecit a qua coꝛruptione beata virgo con
taminata non fuit. Unde Augusti.in sermone
de assumptione eius inquit. Nulla coꝛruptio
sequi debuit. Mariaꝫ quaꝫ tanta perfudit gra
tia vt integraliter viuens omnium genuerit in
tegrā vitā. Et hāc autoꝛitatem. allegat Fran.
de may.in sermone de cōceptione virginis ma
rie.dicens eam bene concludere. ꝙ ipsa bene=
dicta virgo sine oꝛiginali peccato fuit cōcepta
Cum dilecta etenim matre sua semper fuit fi=
lij dei gratia:illam ab omnib⁹ malis dei p̄ser
uans.vñ.aīe ipsius matris sue:cū in coꝛpoꝛe
materno deberet infūdi dixit ipse begnignus
filius illud q̄ꝺ scriptū est Esa.xliij.s. Noli time
te q꞉ cū trāsieris per aquas.i.lubꝛicas ꝛ pecca
trices gn̄atiōes tecum ero.et flumina idest pec
cata non operient te. Cum ambulaueris in
igne non cōbureris ꝛ flamma nō ardebit te sci
licet pctī oꝛiginalis vel cōcupiscentie carnalis
q꞉ ergo dn̄s saluatoꝛ tuus Ouiꝺ.quoq̧ in.iiij.
li.de vetula in quo multa predixit de ipsa virg

gine nascitura ait de illa. Munda quidem ma gnitu animi magnitudo decoris pluris honesta- tis ec. Hec aũt mũdicia m̃ris dei põt et proba- ri vltra predicta, p dictũ Arist. in li. de sensu et sensato vbi inq̃t q saporositas fontis est sm cõ ditionem terre de qua emanat. vñ et aqua ema nans decurrẽs per terrã amarã sulphurcã est natural'r amara. Sed emanãs de terra pura ẽ dulcis et saporosa. Cũ ergo fons diuine sapiẽtie xp̃s plenus omni dulcedine et puritate emana uerit de virgine bñdicta apparet ipsam fuisse mũdissimã atq; omni puritate repletam. et iõ appellat locus voluptatis de quo scriptum est Gen. ij. Fõs egrediebat de loco voluptatis ad irrigandũ paradisum. i. ecclesiam catholicam de eius quoq; puritate ait Salomon Sap. vij. Nihil inquinatũ in illam incurrit. et ipsa virgo purissima de seipsa inquit Eccli. xxiiij. Quasi balsamũ nõ mixtũ odor meus. Non em̃ in ea se immiscuit originale pctm̃ vel actuale. Cũ enim btã virgo vt dictũ est sermone pcedenti in pnci pio sit per lucẽ pmariã figurata: clarũ est q in ea nõ fuit vlla tenebra pcti: qr vt ait aplš. ij. ad Cor. vj. Nõ est participatio iusticie cũ iniqta te nec societas lucis ad tenebras. Ideo de ipsa dicere possumus illud. j. Jo. j. Lux est et tenebre in ea nõ sunt vlle. A

Falsum etem̃ dixisset Moyses Gen. j. dum inquit. Uidit deus lucẽ q esset bona: si ali qua in ipsa iniquitas fuisset. Quapropter de his q̃ affirmãt hãc lucẽ fuisse per pctm̃ tenebro sam dicere possumus illud Esa. v. Uhe q̃ dici- tis bonũ malũ: et lucem tenebras: et dulce amarũ. Ipsa enim purissima et dulcissima virgo inq̃t Ecclesiastici. xxiiij. Ego quasi libanus non in- cisus euaporaui habitationem meam. Liba- nus autem candidatio interpretatur. et signifi- cat candorem innocentie originalis qui in illa nunq; fuit incisus per peccatũ. Hec est illa do- mus d̃ qua dicitur Mat. vij. q vir sapiẽs idest xp̃s edificauit domum suã. i. matrem supra pe tram. i. virtutis soliditatem que propter pluuiã aut ventum vel inundationẽ. s. pcti nõ cecidit fundata enim erat supra firmã petrã. hec ibi. Immaculatam quoq; fuisse matrẽ dei attesta- tus fuit beatus Andreas apostolus qui vt le- gitur in legenda sua: dixit Egee proconsuli. Quoniã de immaculata terra factus fuerat ho mo primus: necessario de immaculata virgie natus est pfectus hõ fili⁹ dei: vt homines pditos repararet. hec ille. Ista aũt veritas sacrarũ scri pturarũ attestationib⁹ manifestat vt. s. patuit Uñ btã virgo dicere põt illud Jo. v. scrutamini scripturas qm̃ ille testimoniũ perhibẽt de me. Sz q̃dã sunt q̃ in scripturis scrutant si vginem in iniq̃tate fuisse cõceptã reperire possint. De q̃ bus dici põt illud psal. lxiij. Scrutati sunt ini- quitates. defecerunt scrutantes scrutinio. Et se

quitur infra. Sagitte paruulorũ facte sunt pla ge eorũ. et infirmate sunt cõtra eos lingue eorũ. Cõturbati sunt oẽs qui videbãt eos ec. De ta libus multũ studẽtibus et veritatẽ scripturarũ nõ intelligẽtib⁹: vel intelligere nolẽtibus tuit predictũ Esa. vj. vbi dr̃. Audite hec audientes. et nolite intelligere: videte visionem: et nolite co gnoscere. Nõ em̃ intellexerũt illud qđ figura cũ est Gen. xlij. l. q tempore magne charistie: tota terra egypti fuit tributaria pharaoni excepta sacerdotali. per qđ datur intelligi q lz tẽpore charistie gratie ex defectu p̃imorũ parẽtũ om nis humana creatura fuerit tributaria pecca- to: beata tamen virgo tanq; sacerdotalis terra libera fuit de qua inq̃t Dauid ps. lxxxiiij. Bene dixisti domine terrã tuã. lz et aque diluuij coo peruerint oẽs mõtes. vt habet Gen. vij. nõ tñ p uenerũt ad paradisuz terrestrẽ. vt ait Damas. lib. ij. p qđ figuraliter datur intelligi q aq pec cati nõ operuerũt Mariã q̃ paradisus appella tur. Uñ de illa dici põt illud Eccli. xl. Sicut pa radisus in bñdictionib⁹. Figurata est etiaz. iij. Reg. x. vbi dr̃ q Salomõ fecit sibi thronum de ebore grandẽ: et vestiuit eum auro purissimo. et subditur. non erit opus tale in cunctis regnis per Salomonem em̃ intelligitur xp̃us. de quo Mat. xij. dr̃. Ecce plusq; Salomon hec qui pa- rauit sibi thronum. i. matrẽ benedictã de ebore castitatis. et auro purissimo innocentie et cha- ritatis: de quo dici põt illud ps. lxxxviij. Thro nus ei⁹ sicut sol in conspectu meo. hec autẽ pu- ritas et innocẽtia predicte virgini marie ɔgrue bat: q̃ impatori celesti aula regia et thalamus idone⁹ pparabat. Uñ Ber. in quodã sermone i quit. Decuit reginã vginũ sine omi macula esse: qr genuit illũ quẽ nullũ ɔstat peccatũ hr̃e. De hac etiã virginis benedicte excellentia predi- xerat ipse filius ei⁹ Esa. lx. di. Domũ maiesta- tis mee⁹ glificabo. Hec. qz regine celi puritas declaratur ex decreto concilij basilieñ. de quo extat rome bulla plũbata et autẽtica. atq; nun- q; reuocata. sic ad lr̃az di. Sacrosctã gñalis sy nodus basiliẽsis in spũsctõ legitie congregata vniuersaz ecctiã repñtãs ad ppetuã rei memo riã. Elucidãtib⁹ diuine grẽ mysteria mercedẽ gliosaz repromisit eterna patris sapientia: dũ ait. Qui elucidãt me eternã vitã habebũt. Qđ etiã de btã virgine q̃ ipam patris sapientiam dei filiũ eternum in vtero ptulit. ac mũdo pe- perit sacrosctã legit ecctia. Nã quicquid de di gnitate, ac sublimitate virginis matris educi- tur in lucem: hoc non est dubiũ ad laudez et ho norem dei filij sui pertinere. et qui honorificant matrẽ et sctitatem matris. honorificant et elu- cidant gliosuz nomẽ filij eius q̃ ipaz sanctifica uit et repleuit grã. vñ si in ceteris reb⁹ elucida- tio: veritatis que a domino deo est preclara me rita parturit. i ea re spãliter fruct⁹ vberrimos

afferre sperāda ē:q̄ sctificationē ⁊ dedicationē
tēpli illi⁹ ɔcernit i q̄ añ scta añꝙ tra fieret:ab et
no sibi māsionē ordiauit pria ⁊ etna ꝟitas.ideir
co marie ɔgruit vt pax hēat i qōnib⁹ ɔcernētib⁹
sanctificationē illius:per quam pax diffusa est
terris.Hacten⁹ ꝓo difficilis questio in diuer-
sis mūdi partib⁹:⁊ corā hac sancta synodo sup
cōceptione ipsi⁹ gloriose virginis matris dei:⁊
exordio sanctificatiōis eius facta est:qbusdam
dicētib⁹ ipsam virginē ⁊ eius animā per aliqđ
tp̄s aut instās tp̄is subiacuisse actualiter origi
nali peccato. Aliquib⁹ ecōuerso dicētib⁹ a pn̄-
cipio creationis sue deū ipsam diligēdo.grām
eidē ɔtulisse per quā ab originali macula illaꝫ
beatissimā psonā liberās ⁊ p̄seruās:sublimio-
ris sanctificationis genere redemit:cū funda-
ret eam ipse altissim⁹:⁊ ipsam fabricaret filius
dei patris vt esset ei⁹ mater in terris. Nos aūt
diligēter aspectis authoritatib⁹ ⁊ rōnib⁹ q̄ iaꝫ
a plurib⁹ annis in publicis relationib⁹ ex par
te vtriusꝗ doctrine corā sancta synodo allega
te sunt:aliisꝗ plurimis in hac parte visis ⁊ ma
tura ɔsideratione pēsatis:doctrinā illā asserē-
tem gloriosam virginē Mariā p̄ueniēte ⁊ ope-
rante diuini muneris gratia singulari:nūꝗ̄ a-
ctualiter subiacuisse originali peccato:sed im-
munē semp ab omni originali ⁊ actuali ruga:
sanctāꝗ ⁊ immaculatā semp fuisse tāꝗ̄ piā cō
sonā cultui ecclesiastico:fidei catholice:recteꝗ
rationi:⁊ sancte scripture:ab omnib⁹ catholicꝭ
approbādā fore:tenēdā ⁊ amplectēdā:diffini-
mus ⁊ declaram⁹ nulli de cetero licitū esse in ɔ
riuꝫ p̄dicare ⁊ docere. Renouātesꝗ̄pterea istitu
tionē de celebrāda eius ɔceptione:q̄ tam p Ro
manā ꝙ̄ p alias ecclesias.vi.idus decēbris an
tiquaꝫ laudabili ɔsuetudine celebrat:statuim⁹
et ordinam⁹ eandē celebritatē p̄fata die in oī-
bus ecclesijs:monasterijs:⁊ ɔuētib⁹ Christiane
religionis sub noīe ɔceptiōis festiuis laudib⁹
colendā esse cūctisꝗ fidelib⁹ vere penitētib⁹ ⁊
cōfessis ea die missarū solēnijs interessentibus
centū dies.primis atꝗ secūdis vesperis toti-
dem.sermoni ꝟo verbi dñi de ea festiuitate.xl.
dies de iniūctis sibi penitētijs ɔcessione ppe-
tuis tp̄ibus duratura hec sancta synodus elar
gitur. Datū Basilee in nostra sessione publica
in ecclesia maiori Basiliēsi solēniter celebrata
xv.cal.octobris āno a natiuitate dñi. M.cccc.
xxxix.hec ibi. Detminauit q̄ꝫ vniuersitas parisiē
sis āno dñicc. M.ccc.xxxiij.mariā matrē dñi p
nullū istās vł momētū origiali cipe subiectā:sꝫ
spāli p̄uilegio ab oī macula imunē fuisse p̄suā
tā. De cui⁹ ɔceptiōe,inq̄t Ansel.in hom.vir.ɔce
ptio. Sicut fratres charissimi i sancta ecclesia
natiuitas sanctissime virginis Marie colit et
venerat:sic dꝫ coli eius ɔceptio:nisi eñ ɔcipe-
retur etiā nūꝗ̄ nasceret. Sicut aūt ad saluādū
gen⁹ humanū olim necessaria fuit eius natiui
tas:sic necessaria fuit ei⁹ ɔceptio:nisi enim illa
cōciperet:redēptio mundi nūꝗ̄ nasceret. In
sensu ergo dei ɔcipit ⁊ nascit:imo si diuina ra-
tio p̄ficit spūalis ɔceptionis eius dies maior
fore approbat ꝙ̄ natiuitatꝭ. Erubescāt ꝗ̄ ifcēsa
ti:q̄ tm̄ diē tātaꝗ misteria ⁊ sacra tenebrꝭ igno
rātie excecati respuūt celebrare.hec ille. Sāct⁹
q̄ꝫ ber.i q̄dā ser.approbās ɔceptionē imaculate
ꝟginis ait.p̄priū delictū maria nō habuit ⁊ ab
alieno lōge innocēs fuit. Jō illi dicere possum⁹
illud Eccli.xxxij. Age ɔceptiōes tuas ⁊ non in
delictis:sed in his oībus dñm benedicito.

❡ Pars.iij.hui⁹ sermonis q̄ dr̄ declaratiōis. B

Num stupēdum miraculū a non
multis annis citra in partib⁹ frā
cie ostēdit beata virgo maria sue
innocētie declaratiuū:sicut testi-
monio fide digno accepi. Dū eñ
vn⁹ frater ordinis cuiusdā p̄dica
tor cum vno fratre nostro ɔtēderet:atꝗ conare
tur ostendere ꝙ ipsa dei genitrix originali fuit
vituperio deturpata. Soci⁹ p̄dicti fratris no-
stri qui erat laic⁹:non valēs sustinere iniuriaꝫ
virginis gloriose eleuata manu seu pugno per
cussit dictū fratrē p̄dicatorē eo ꝙ vituperaue-
rat reginā celi ⁊ matrē dñi nostri Jesu Christi.
Verū quia ille p̄dicator erat ex nobilib⁹ parētī
bus p̄genit⁹:dictus laicus timore ipsoꝝ parē-
tum ⁊ ɔsanguineoꝝ illius taliter p̄cussi aliquā
diu latuit. Querebāt eñ vindictā facere de ip
so fratre. Sed post aliquot dies ille laic⁹ nr̄ ɔfi
dens in adiutorio innocētissime virginis exiut
ad illos cognatos ⁊ p̄pinquos fratris p̄cussi:⁊
dixit illis. Non mala voluntate p̄cussi ɔsangui-
neum vestrū fratrē illum p̄dicatorē:sed q̄ infa
mabat purissimā virginē mariā:asserēs ipsam
peccato fuisse corruptā:qđ vobis esse falsissimū
demōstrabo. Faciatis ergo ignē magnū accē-
di:meꝗ ⁊ fratrē illū imaculate ꝟgis īfamatorē
i eū itrare p̄mittite:⁊ q̄ ex nob ɔburet:ei⁹ opinio
falsa reputet. videbitisꝗ illū b̄ndicte m̄ris dei
calūniatorē:solū vt meret igne cōburi. Placuit
aūt s̄mo hui⁹ laicꝭ oīb⁹:⁊ igne magno accēso il
le laic⁹ app̄hēsa manu illi⁹ p̄dicatoris volebat
eū trahere i ignē:at ille,nūꝗ̄ intrare voluit:co
gnoscebat eī ꝙ mortu⁹ cētu ɔbusti⁹.tūc ille laic⁹
sol⁹,itrauit i medio ignis i noīe ꝟgis imacula-
te rogās eā vt sicut sine p̄cti icēdio fuerat pro-
creata:sic ip̄m ab illo igne illesū ɔseruaret:ste-
tit igit i illo igne p multū tp̄s illes⁹ ⁊ vocabat il
lū p̄dicatorē:atꝗ ip̄ꝫ iuitabat ad itrādū i ignē
⁊ q̄ paucas ltr̄as sciebat laic⁹ ip̄e dicebat latie
loquēdo:sicut meli⁹ nouerat. veni veni poltro-
ne.⁊ vide ħ si btā ꝟgo fuit ɔcepta i origiali pec
cato. Ad hoc aūt tā grāde miraculū vniuersi q̄
aderāt ad credēdū btē virginis innocētiā sunt
inducti. Anno etiam.iij. Bonifacij.viij.quedaꝫ
monialis meditabatur de cōceptione virginis

et facta est in extasim. viditqȝ beatā virginē sibi dicētē. Scias filia q mee immaculate cōceptioni ꝛ sanctificationi interfuerūt tria millia Cherubim canētiū ꝛ dicētiū. Mater dñi est maria ꝛ tabernaculū trinitatis: ꝛ subdidit btā virgo. certa esto de eo quod dixi tibi ꝛ pdica hoc esse verum sub sacramēto. C

Alia quoqȝ monialis duȝ quadā nocte admiraret q ecclesia dei nō celebraret festuȝ cōceptionis beate virginis: visio ei est ostensa hoc modo. Nam dum dormiret venit vox diuina ad eam dicēs. Quare turbata miraris q ecclesia dei non celebrat festū ꝯceptionis matris mee? Ueni mecū ꝛ ostēdā tibi veritatē. Et illa timēs ait. Quis es tu qui mihi loqris. ꝛ vox rñdit. Ne dubites: quia ego sum via veritas ꝛ vita: tunc ꝯfortata est ꝛ iuit post vocē ꝛ duxit eam ad locū pulcherrimū ꝛ valde delectabilē: ꝛ tūc vox ei dixit. Scias filia pro certo q postq̄ demones ceciderūt ď celo angeli ꝯfirmati in gratia dei omni anno festū ꝯceptionis mřis mee i celesti curia solēniter celebrarūt: quia in mēte diuina est pseruata ab eterno. ꝛ ideo ab angelis est ei⁹ pseruatio solēnizata ꝛ qui deuote celebrabit hoc festū remissionē ꝯsequet oim peccatoꝝ: ꝛ vita eterna finaliter fruet. Beat⁹ etiā Ber. post mortē suā apparēs cuidā monacho suo dixit. q in celo sit festū ꝯceptionis. Multis quoqȝ sanctis reuelatū fuit q maximū gaudiū fit in celo de ꝯceptione ei⁹. ꝛ ideo sitr fieri dȝ solēnitas in terra: hoc aūt festū solēniter celebratur plurib⁹ vicib⁹ ꝛ in plurib⁹ ecclesijs in ciuitate luce, quolibet anno cātādo missam cū organis ꝛ pulsu cāpanarū ꝛ ornatu ecclesie: et de cōceptione ipsa populo pdicat. Et pp̄ter taleȝ celebritatē multa ab eadē virgine bñficia recipiunt: ꝛ miracula ac pdigia plurima fiūt. Sed quid dicā de illis qui tātis pdigijs nolūt ꝯuerti ad cōfitendā hanc clarissimā veritatē: immo quotidie querūt in errorē suuȝ alios inducere. Profecto taliū cautiosis locutionib⁹ nō est respōsio faciēda. Sed si fieri posset sine peccato: esset illis rñdendū sicut rñdit. qdā frater ꝯuentualis sancti Frācisci deuot⁹ beate virginis. forte ipsa virgine illū ad hoc faciēdū inducente: atqȝ cēsurā ecclesiasticā de pcussione clerici relaxāte ad ꝯfusionē sui aduersarij. Ille etem̄ pdicator cum pdicasset in quadā terra Lōbardie de immaculata virginis cōceptione frater quidā ꝯordinis cuiusdā qui interfuerat pdicationi. eratqȝ magister theologie: vel vt couenētius dicā tenebrie: multis sophisticis argumētationib⁹ opposuit sermoni dicti fratris: affirmans gloriosam virginē originali vitio fuisse corruptā. Uidēs aūt pdict⁹ frater qui pdicauerat q ille magister tenebrie fecerat suis cauilosis pbationib⁹ sicut fecit quidā ali⁹ in libro suo infamatorio beate virginis. de quo ego scripsi in epl'a ad summū pōtificē Sixtū. iiij. dicēs Uoluerat indoctū sua per fantasmata vulgus: Perfid⁹ insipidū quē tulit author op⁹. dixit ad populū. O deuoti immaculate virginis audistis argumēta hui⁹ aduersarij dñe nostre qb⁹ cōcludit ipsam per pctm̄ meretricatā fuisse. sȝ quia verbis illi⁹ infamatoris nō est rñdēdum: faciā ei rñsionē quā meret. Apphēdēs ergo ipsum reuoluit eum sup genua sua erat em̄ valde fortis. Eleuatis itaqȝ pānis: q̄a ille magr ꝯtra sanctū dei tabernaculū locut⁹ fuerat: cepit cuȝ palmis pcutere sup quadrata tabernacula sua que erāt nuda non em̄ habebat femoralia vel antiphonā: ꝛ quia ipse infamare voluerat beatam virginē allegādo forsitā Arist. in lib. priorum. iste pdicator ꝯfutauit ei⁹ argumēta legēdo in lib. suoꝝ posterioꝝ. De hoc aūt oēs q̄ aderāt gaudebāt. Tunc exclamauit quedā deuota mulier dicēs. O dñe pdicator detȝ ei alias quatuor palmatas pro me. ꝛ alia postmodū dixit. detis ei etiā quatuor pro me. sicqȝ multe alie rogabāt: ita q si illoꝝ petitionib⁹ satisfacere voluisset per totū diē aliud facere nō potuisset. Ille vo magr tandē dimissus valde ꝯfusus abscessit. ꝛ tunc virgo bñdicta verificari fecit illud qď scriptū est. j. Reg. ij. c. Quicūqȝ honorificabit me glorificabo eum: qui aūt ꝯtēnūt me: erūt ignobiles. Permaneāt ergo innocētie eius aduersarij in ignobilitate sua ꝛ in obstinatione cordis sui donec tenebris ꝛ velamine cecitatis obscuratū ꝛ coopertū est. Credo eniȝ q aliqn̄ a tenebris ꝯuertent ad lucē: ꝛ verificabit in eis illud qď inqt aplś. ij. ad Coꝝ. iij. dicens. Obtusi sunt sensus eoꝝ. ꝛ vsqȝ in hodiernū diē velamē positū est super cor eoꝝ. Cū aūt ꝯuersi fuerint ad dñm auferet velamen. D

Credo etiā q sancta mater ecclesia rursuȝ pcipiet per generale decretū festū immaculate ꝯceptionis ab omnib⁹ Christicolis sub pcepto obseruari: atqȝ officiū qď dño inspirāte cōfeci ab omnib⁹ cito incipiet celebrari. ꝛ tunc verificabit illud ps. cvj. Uidebūt recti ꝛ letabūtur: ꝛ omnis iniquitas oppilabit os suū. Nec timebit summ⁹ pōtifex q aliq̄ pauci ꝯceptionis immaculate aduersarij cōminent q eū facient ad generale ꝯcilium si hoc statuerit cōuocari. Beata etem̄ virgo dissipabit ꝯcilium diaboli. Nos vo virginei honoris zelatores reuelata facie glorīā dñe speculātes: interim magnificemus eius puritatē atqȝ quantū possumus eius sanctitatē extollam⁹. Ipsa etem̄ vgo benignissima ꝯceptione sua celebrātib⁹ impetrat pmo deletionē pctoꝝ. iō in officio quouīs qdā religiosi canit in offō ꝯceptionis. Cōceptus hodiernus Marie semp virginis venenū tersit ac nexum soluit. s. peccatoꝝ. E

Secūdo dat eis occasionē gaudioꝝ. ꝛ ideo in pdicto officio canit. Cordis ac vocis iubilo:

dño:laudes pangam⁹ dño:cuius matris cõce-
ptio mũdũ pfudit gaudio.Oẽs igit̃ deuoti diẽ
ↄceptiõis reuerẽter debẽt festiuare:quia sicut
ipsa ab originali tristitia liberata occasionẽ ac
cepit gaudij sic illis q̇ hoc festũ celebrãt subue
nit in oib⁹ necessitatib⁹ expellẽdo tristitiã ꝛ do
nãdo letitiã.Ideo in p̃dicto offõ dr.Cõceptus
beate virginis mesti⁹ reddit letitiã.p̃cipue aũt
hãc letitiã dat eis imminẽte morte:qñ maior ẽ
mestitia.vñ Amb.sup Apoca.ait.O q̃ gaudẽs
est obit⁹ ei⁹ qui Marie dumviueret sedul⁹ fuit
et deuotus. F

TErtio dat eis in gradu suo stabilitionem
vt non deponant̃.ꝛ hoc ꝓbat Ansel.in q̇-
dã s̃mone dicẽs.Quisq̇s p̃sul abbas ꝛ p̃lat⁹ es
recole diligẽtia hãc festiuitatẽ:ꝛ a cũctis iube
eã coli:q̇a si eã toto corde amauer(is):nũq̃ d̃ gra
du tuo deposit⁹.eris.ꝛ i meipso ꝓbaui qđ dico.
hec ille.ꝛ idẽ ꝓbat Iordan⁹ in postillis suis di
cẽs:ꝙ q̇a virgo gloriosa in sua ↄceptiõe est sin-
gularit̃ a deo honorata:iõ eiusdem ↄceptionis
sue deuotos cultores honorat. G

QUarto dat eis part⁹ incolumitatẽ. vnde
Orosi⁹ in ep̃la ad Heliodoꝝ ait.Coram
deo noui ꝛ in veritate cõperi ꝙ nulla mulier in
partu periclitat̃ sup quã deuote Marie gratia
implorat̃.ꝛ dies ↄceptiõis ei⁹ celebrat.hec ille.
Sicut eñ virgo bñdicta i vtero mr̃is sue est nõ
solũ in naturalib⁹ illesa custodita:sed etiã gra
tuitis insignita.sic oib⁹ mulierib⁹ illud in hoc
festo digne recolẽtib⁹ fetus ↄseruat penit⁹ ille
sos ꝛ illesas cum filijs suis ne periclitent̃ adiu
uat.Vñ legit̃ in miraculis ei⁹ ꝙ i Anglia circa
ciuitatẽ Cãtuariẽ.vir q̇dã ad limina ap̃ꝛoꝝ
nauigare volẽs:secũ duxit vxorẽ suã p̃gnãtẽ q̃
virginee ↄceptiõis erat valde deuota.Cũ aũt
nauigarẽt venit tp̃s pariẽdi.Periclitãte autez
muliere seuiẽteq̃ tẽpestate ne oẽs submerge-
rent̃:deposita est mulier ex naue sup tabulã:q̃
implorãs auxiliũ btẽ virginis ꝓmisit ei ac de-
uouit ꝙ si euaderet hoc periculũ mag(is) deuote
q̃ vnq̃ fecisset celebraret ei⁹ ↄceptionẽ.Statiz
ergo affuit virgo btĩssima q̃ eã ad litt⁹ pduxit:
atq̃ a periculo aborsus liberauit natoq̃ puero
officiũ obstetricis adimpleuit.Aliud stupẽdũ
miraculũ accidit in ciuitate Pergami:vbi cuz
q̇dã mulier sup quodã solario esset cum puero
suo quatuor annoꝝ.ille puer casu cecidit de so
lario:qđ vidẽs mater deuota virginis:rogauit
ipsam vt ad reuerẽtiã sue imaculate ↄceptiõis
dictũ puerũ sic miserabilr̃ cadẽtẽ a p̃iculo libe
raret.qđ ꝛ factũ est.nã cũ ip̃e puer sup petras d̃
alto cecidisset:sine vlla penit⁹ lesiõe rep̃t⁹ ẽ. H

QUinto dat virgo purissima suis cultorib⁹
pacẽ ꝛ reqẽ i p̃nti vita ꝛ futura.vñ Ansel.
vbi.s̃.inq̇t.Hui⁹ celebratorib⁹ solẽnitatis dat̃
a filio virginis dño nr̃o Iesu Christo pax ꝛ lon
ga salus.ꝛ post trãsitũ hui⁹ vite reqes eterna.

hec ille.Ad quã requiẽ infinitã nos ꝑuenire fa
ciat ipsa virgo intemerata.Cui sit honor ꝛ glo
ria in secula seculoꝝ.Amen.

¶De eadẽ ab oibus celebrãda ꝛ a nullo
ampli⁹ impugnãda purissime v̾ginis cõ
ceptione. Sermo.ix.ꝛ vltim⁹. I

FActũ est silẽtiũ
in celo.i.in dei ecclesia.Apoc.
viij.sicut immaculate dei geni
tricis innocẽtiã oẽs venerant̃
nouẽ ordies angeloꝝ.ita nos
illi⁹ puritatẽ ↄgruit nouẽ exal
tare sermonib⁹:vt sicut nouẽ beatoꝝ spirituuz
choris oia sctõꝝ angeloꝝ agmina terminaut̃:
ita his nouẽ sermonib⁹ btĩssime virginis inno
cẽtia ꝑpetuo aduersarijs ei⁹ imposito silentio
claudat̃.sic vt de illis dici possit illud Neemie
v.c.siluerũt nec inuenerũt q̇d r̃nderẽt.Et d̃ me
talib⁹ silẽtiũ imponẽte dici poterit illud Eccl̃i
xiiij.in sermone ei⁹ siluit vẽt⁹.De ipsis aũt silẽ
tiũ hoc salutiferũ seruantib⁹ verificabit̃ illud
ps̃.cxj.s.Letati sunt quia siluerũt.Dicãt ergo
p̃dicti illud Hiere.viij.sileam⁹:q̇a dñs nos sile
re facit.ꝛ illud qđ no.glo.in proe.cle.inver.silẽ
tio.que ait̃.Senecã.s.nos loquẽtes fuisse q̃nq̃
penituit tacuisse nũq̃.Ego aũt illis dicere pos
sum illud.Zacha.ij.cap̃.sileat ois caro a facie
dñi.De ipsis q̃q̃ dici poterit illud Esa.xxxvj.
Siluerũt ꝛ nõ r̃nderũt ei verbũ:qđ vt fieri pos
sit rogo dñm nr̃m Iesum Christũ:vt ipse q̇ silẽ
tiũ sapiẽter iposuit Saduceis.vt dr Mat.xxij.
etiã oib⁹ ĩpugnãtib⁹ innocẽtiã virginalẽ silen
tiũ imponere velit:vt verificet̃ illud Iudi.xiij.
iussit fieri silẽtiũ.Dicat igit̃ ipse celestis impa
tor illud qđ inq̇t impator terren⁹ l.i.fi.C.de se-
rijs.dicẽs.Taceat apparitio.s.ↄtra mfez meã
horrẽda vox silescat.s.ea p̃dicãs peccatricem.
Dicat etiã illud qđ idẽ impator ↄ innocẽtiam
calũniatores digna pena plectẽdos statuit.in
l.oẽs q̃.G.fi.C.de epi.ꝛ cle.di.Memini temeri-
tas sua lucratiua cõcedat̃:sed impudẽs calũ-
niantiũ refrenet̃ audacia.ꝛ infra.Iãq̃ sopitis
iurgioꝝ clamorib⁹ ab impũs eoꝝ ↄflictatiõib⁹
desistãt.Tales nãq̃ iã debẽt a solitis ↄtẽtiõi-
bus ↄ beatã virginẽ cessare cũ videant eas in
suã ignominiã ꝛ vitupationẽ redũdare.Sunt
eñ de illis d̃ q̇b⁹ dr l.i.si pater.in fi.ff.de iu.do.
Qui effuso sermone nimiũ se iactãt in xmptu
sui periculũ incidũt.De ipsis aũt dici põt illud
qđ iuriscõ.in.l.i.ff.de inof.test.inq̇t.s.meli⁹ fa-
cerẽt si se sumptib⁹ inanib⁹ non vexarẽt cũ ob-
tinere spez nõ laborẽt.Qđ exponit glo.idest cũ
laborãdo qđ optãt obtinere nõ valeãt. Si qui
aũt de cetero ausi fuerint reclamare ↄ inocẽtiã
virginalẽ poterit illis dici illud Iob.xiij.vtinã
taceretis vt putaremini sapiẽtes.Taciturni-
tas eñ p̃his ↄuenit:vt ait Spe.in tit.de aduo.

nec audēt immaculatū purissime virginis vituperare ɔceptū. Sed forte aliquis aduersari⁹ immaculate ɔceptionis dicet ꝙ nō est credēdū diabolo: quia nūꝙ̄ dicit verū. Cui ego. rñdeo. ergo fm te etiā tūc dixit falsum qñ ait Mar. i. et Lu. iiij. ꝙ Christ⁹ erat sanct⁹ dei. ⁊ qñ vt habetur Mar. v. appellauit eum Jesum filiuz dei altissimi: lz ergo diabol⁹ sit mēdax de se: vt habet Jo. viij. tñ qñ adiurat cogit per virtutē dei dicere veritatē: que tūc magis credēda est que ab eo ɔtra volūtatē suā est extorta. Pretermitto pro nūc multa alia quasi innumera miracula que quotidie deus facit ad inuocationē ⁊ ob reuerētiā ɔceptionis gloriose virginis: quia nimis longū esset illa recensere. pro opinione ꝯo opposita nullū ad hoc miraculū reperit factū: ꝙ si quis mētiēdo ⁊ ꝓteruiēdo diceret ꝙ de cōceptione nulla facta sunt miracula: et ꝙ supra narratis nullā adhibet fidez. illi rñdebo illud Augu. xx. de ciui. dei. c. v. vbi cōtra illos qui in fide catholica negāt facta esse miracula inqt. Si isti miracula facta esse nō credūt hoc nobis grāde miraculū sufficit ꝙ tot⁹ terrarū orbis sine miraculis credidit. hec ille. Hoc igitur habeat pro maximo miraculo ꝙ ɔtrium ꝗ tenētes ⁊ ostētatione sciētie intumescētes: semp in circulis: disputationib⁹ ⁊ gymnasijs florētissimis tā Italie ꝙ̄ Germanie ⁊ Gallie: ⁊ per alias mūdi partes tātā ɔfusionē patiunt: ⁊ semp succūbūt.

¶ Pars. iij. hui⁹ sermōis q̄ dr fructificatiōis. L.

Osset fortasse aliqs dicere: scire vellem qd vtilitatis ꝓueniat mrī dei vel nobis: ꝙ ipsa concepta sit absꝗ originali pctō. inania em̄ sunt ꝟba que nullus sequit effect⁹. l. fi. C. de dona. ⁊ l. non curat. de his que sunt sine vtili. §. cūꝗ hoc. ibi: nihil inutile. in proe. insti. Cui satisfacere volēs. dico ꝙ ipsa virgo benedicta ex hac ꝓseruatione a peccato maiorē cōsecuta est gloriā. vt em̄ inqt Sco. in. iiij. di. xxij. art. iij. q. i. singularis ornat⁹ ⁊ gloria est aiabus beatoꝝ ꝓ innocētia a macula a peccato. Itē maioris excellētie fuit ꝙ beatissima dei spōsa virgo maria nūꝙ̄ a castissimis amplexib⁹ sponsi celestis sit exclusa ꝙ̄ ꝙ post exclusionē per peccatū factā iterū ad eius amorē per recōciliationē fuerit admissa. gloriosiusꝗ fuit ipsaz nūꝙ̄ aliqua culpa inquinatā fuisse ꝙ̄ si fuisset post ɔctam maculā emūdata. Inter alias aūt vtilitates. tres maxime ꝓpter hanc ꝓseruationē recepit. prima quia nō subiacuit illi legi: quā olb⁹ mulierib⁹ peccatricib⁹ dederat dñs Genē. iij. dicit. prime femine. In dolore paries filios: et sub viri potestate eris ⁊ ipse dñabitur tui. Beata em̄ virgo ab omni macula peccati ꝓseruata sine vllo dolore: immo cum indicibili ɔsolatiōe et iocūditate sanctissimū filiuz suū parturiuit. Non etiā fuit sub viri potestate vel dñio: quia Joseph datus est ei spōsus non ad dñium: sed ad obsequiū. Secūda vtilitas est quia ipsa beatissima virgo ab omni peccato aliena. non subiacuit illi decreto diuino quod peccatorib⁹ dedit deus Gen̄. iij. dicēs. Cinis es: ⁊ in cinerē reuerteris. Ipsa em̄ non fuit incinerata nec a vermibus corrosa. Tertia vtilitas est: quia propter innocētiā suam beata virgo audacius potest pro nobis deū interpellare ⁊ ipsum pro peccatorib⁹ exorare: ⁊ efficaci⁹ omnē petitionē suam valet impetrare. Et hoc est qd̄ dr in officio ɔceptionis. Jubilem⁹ oēs ⁊ exultem⁹ ꝓpter immaculatā dñe nostre ɔceptionē. valde etem̄ nobis ꝓfuit beatissimā virginē non fuisse ꝑ originale peccatū diuine maiestatis inimicā: que enim nullo vnꝗ̄ tpe deum offendit sed semp in eius gratia ⁊ dilectione ꝑmansit apud ipm ɔfidenti⁹ nobis intercedēs: eius benignitatem et misericordiā pro nobis facilius impetrabit. Magister aūt Bartho. pisa. in lib. beate virginis. fructu. vij. inqt. Ex hac sacra opiniōe possunt multa ad laudē ipsi⁹ virginis inferri. Primum: quia hec ɔceptio pre omnib⁹ ex cōcubitu natis fuit singularis: quia qd̄ alij ɔhūt: ipsa nō cōtraxit. Et lex generalis singularē in ipsa accepit exceptionē. Secundū: quia deus legē nouam istituit: gratiā dādo quā nulli dederat in cōceptione ante illā. Tertiū predominatio rationis ad carnē. Quartū quia in ea est suppꝓssa inclinatio ad malū ⁊ ɔcessa facilitas cum potestate ad bonum. Quintū quia virgo Maria sic deo accepta fuit tūc ꝙ nūꝙ̄ odita: ⁊ sic semper grata fuit: quia statim vt fuit gratiam habuit. Sextum amoris fomitis. Septimū sanctificatio spūssancti: quia eius gratia affuit: non quia peccatū remoueret. Octauū quia vsuz rōnis in sua ɔceptione habuit. nam si Joānes baptista illū habuit in vtero matris fm Ambro. ⁊ Aug. ergo virgo in ɔceptione. Nonū ab instāti etsi in instāti sue ɔceptionis mereri incepit. ex quo. vsus rōnis in illa fuit: ⁊ gratia ⁊ alia requisita. Decimū quia ipsa virgo fuit deo ɔsecrata. Undecimuz quia ab omni peccato fuit immunis. Duodecimū quia pre cūctis fuit deo accepta ꝙ̄ sequit ipsam virtuosis operib⁹ mācipatā fuisse angeloꝝ custodia custoditā. hec ille. Possumus quoꝗ addere ꝙ si beata virgo nō habuisset hanc gratiā ꝓseruatiōis ab originali: actuali peccato resistere non potuisset: sed ideo ɔtra illud potētiā habuit: quia ab originali ꝓseruata fuit. Et hec ꝓbantur authoritate Aug. cōtra Julianū hereticū dicētis. Profecto si Christus minor existēs originale peccatū habuisset. grādioris etatis existēs actuale non caruisset. sane quia maior existēs actuale nō habuit minor existēs originale non habebit. hec ille. Magnificemus ergo immaculatā dominā nostrā. ⁊ illi hanc excellētissimā ⁊ vtilissimā prerogatiuā

tribuam:is:vt ipsa intercedēte ad contēplādā eius gloriā ꝛ puritatē.in regno celoꝝ ꝑuenire valeam⁹. Ipsa est enim illa mulier de qua Salomon Prouer.vlti.inqt. Omnes amici ei⁹ vestiti sunt duplicib⁹.s.vestimento gratie diuine in hoc mundo ꝛ glorie in altero. Ad quam infinitam gloriam meritis eiusdē intemerate matris sue nos perducat dñs Jesus qui cū patre et spūsancto sine fine viuit ꝛ regnat. Amen.

¶ De eadem mundissima virginis conceptione. Sermo.viij. W

Sicut sol oriens mundo in altissimis dei:ꝛ lucerna splendēs super candelabrū sanctū.ꝛ fundamēta eterna supra petrā solidaȝ. Eccli.xxvj. Volens deuotoꝝ gloriose virginis pie morē gerere volūtati:qui sicut eiusdē illibate cōceptionis officium octo diebus celebrāt ſm morē sancte Romane ecclesie. ita in ipsa octaua quotidianū gestiunt de eius puritate atqȝ innocētia audire sermonē:possū non immerito cum beato Hieronymo illis dicere illud qḋ ipse barbatus senex ad Paulam et Eustochiū scribit in sermone de assumptione virginis dicens. Timeo satis ꝛ valde pertimesco dum vestris cupio parere profectib⁹ ne forte sicut improb⁹ ita ꝛ indignus laudator inueniar. profecto cum nec sanctitas nec facūdia suppetat:vt beatam ꝛ gloriosaȝ virginē digne laudare queā:quia diuinis ꝛ angelicis est excellentius ꝑdicata ꝛ laudata preconijs. A prophetis quidem ꝑnunciata. A patriarchis figuris ꝛ enigmatib⁹ ꝑfigurata. Ab euāgelistis exhibita ꝛ demōstrata. Ab angelo venerabiliter ac ꝓ officiosissime salutata. Preterea qualis quāta esset:ab eodem diuinitus declarat̄ cum ait. Aue gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulierib⁹. Talibus namqȝ decebat virginem oppignerari munerib⁹ vt esset gratia plena que dedit celis gloriam:terris deum:pacēqȝ refudit:fidem gentibus:finē vitijs:vite ordinem:ꝛ morib⁹ disciplinā.hec ille. Cuius virginis innocentiā spūsancto illustrat⁹ sapiēs Ecclesiasticus loquēs de muliere sancta per quā intelligit̄ sanctissima virgo Maria. dixit ꝟba thematis nostri.s. Sicut sol oriens mūdo in altissimis dei.s.fuit ipsa virgo gloriosa in suo ortu:quia sicut sol creat⁹ est plenus lumine ꝛ sine vlla tenebra:ita mater dei in ꝯceptione sua ꝓcreata est fulgida lumine diuine gratie:ꝛ nūqȝ obscurata fuit vlla peccati tenebra.&c. ante orta in altissimis dei.s.priuilegijs quib⁹ sup oēm creaturā fuit decorata. Subditur quoqȝ in ꝑdicto themate.ꝛ sicut lucerna splendens sup candelabrum sanctum. Ipsa enim virgo super candelabrum sanctū originalis iustitie posita:totum mundum innocētie sue radijs illustrauit: eius quoqȝ fundamenta fuisse dicuntur eterna quia conceptio ipsius immaculata ab eterno fuit in mente diuina preordinata:ꝛ supra petrā solidam constituta.per petram autem in sacra scriptura.vt diuus inquit Hiero.in quodā epistola intelligit̄ Christus:super hanc ergo solidam ꝛ immobilē petram.s.filialem ꝑseruationem collocata sunt beate virginis fundamenta. Et ideo ipsa virgo dicere poterat in conceptione sua.illud Ps̄.xxvi. In petra exaltauit me:ꝛ nunc exaltauit caput meum super inimicos meos. Quibus cōsideratis non possum nō mirari de quorundā duricia:ne dicā malitia:q̄ in die conceptionis ꝛ ꝓcreationis istius solis diuini non modo non celebrāt deputatum per ecclesiam Romanam officium:quinimmo cantant missam mortuoꝝ:quasi ipsa virgo benedicta sit inter mortuos per peccatum computanda. Ideo gloriosa genitrix dei de tali iniuria potest conqueri:dicēs illud Threñ.iij.in tenebrosis collocauit me:quasi mortuos sempiternos. Nos tamē vidētes ꝙ tales virginis impugnatores nihil ꝓficiunt:dicere possumus cum cantore spūssancti illud ps̄.ij. Quare fremuerunt gentes ꝛ populi meditati sunt inania. Ipsa ꝟo virgo purissima alloquens deum ꝑseruatoreȝ suum inquit illud ps̄.iij.dicens. Dñe quid multiplicati sunt qui tribulant me:multi insurgūt aduersum me. Multi dicunt anime mee:nō est salus ipsi in deo eius. Tu autem domine susceptor meus es:gloria mea ꝛ exaltās caput meū. De cuius virginis exaltata conceptione tres cōsiderationes faciemus.

Prima dicetur ꝓtectionis.

Secunda assertionis.

Tertia ꝟo ꝛ vltima appellabit̄ declarationis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicitur ꝓtectionis. N

De beata virgine Maria falso ꝺ peccato infamata ꝛ calūniata.ꝛ de ei⁹ innocentiā impugnātibus ac eam originali vitio contaminatā predicantibus.dici possunt illa verba q̄ Oui.in.iiij.de fastis.de claudia virgine q̄ Cybeles nauē per Tyberim fune traxit in sue innocentie defensionem:ꝛ turbe male opinantis de ea detestationem cecinit:dicēs. Claudia quinta genus clauso referebat ab alto: Nec facies impar nobilitate fuit Casta quidem sed nō est credita:rumor iniquus Leserat:ꝛ falsi criminis acta rea est Conscia mens recti:fame mendacia ridet:Sed nos in vitium credula turba sumus. Ipsa enim virgo sanctissima de qua inquit beatus Bonauentu.in.iij.dist.iij. ꝙ nūqȝ habuit remorsum alicuius peccati:nec cor ei⁹

illud Deut.xxxj. Ego scio contētionē tuā ꝛ ceruicem tuā durissimā vt ēt de vnoquoqꝫ ipsorū nō verificeť illa snīa Pauli ad Ro.ij.dicentis. Scđm duriciam cordis tui ꝛ cor impenitens thesaurizas tibi irā in die ire.cor eniꝫ duruz male habebit in nouissimo Eccli.iij.Item ne sint de illis quibus ait dn̄s Leuiť.xxvj. Conteram duriciā sупbie vestre.Ideo moneo eos vt mutent opinionē suā falsam.qꝛ sapientis est mutare ꝓpositū in meli⁹.l.manifestissimi.§.sꝫ cū.C. de fur.ꝛ ser.cor.ꝛ.l.si vēditor.§.penul.C.de ser. expor.Et acceptēt opinionē verissimā de imaculata virgis cōceptione dicēs illud qđ iudeis obstinatis nolētibus acceptare legem xp̄i Baruch ꝓpheta.iiij.sui li.c.inqt dicens.Couertere iacob ꝛ apprehende illā.qꝛ meli⁹ est desistere:q̄ȝ male inchoata ꝑficere.l. papinian⁹.§.meminisse.ff.de inoffici.testa.ꝛ.l. hoc edicto.ff.de publica. P

Tertiū fundamētū ōꝛ interp̄tationis.sic arguēdo. Bn̄ficiū ꝛ indultū principis est latissime iterpretādū.ꝛ in gratijs ē fienda plenissima iterpretatio.l.si qn̄.C.de bonis vacan.ꝛ.l.beneficiū.ff.de consti. pn̄.ꝛ extra de dona.c.cum dilectus.§.penul.ꝛ fi.ꝛ.l.in testamentis.ff.de re iudi.ꝛ.l.si furiosi.C. de nup. ꝛ.l.j.§.cum vrbē.ff.de offi.pre.vr.ꝛ.l.verbum legis.ff.de verb.sig.De hmōi gr̄a habeť in.c.sedes ap̄lica.ꝛ in.c.eā te.in ꝟbo gr̄a. de rescrip. ꝛ in.c.j.in ꝟbo gr̄a de cōmo.ꝛ in.c.gr̄a.j.q.j.ꝛ.c. nōnulli.de rescrip.ꝛ.l.j.§.fi.ff.de q̄stio.in verbo gratiam.Maxime aūt de bn̄ficio fienda ē larga interp̄tatio qn̄ solum respicit fauorē illius cui ↄcessuꝫ est.vꝫ doctores in.c.odia.de reg. iur.li.vj.Sed btē ꝟgini dedit deus priuilegiū superādi ex omni pte pctm̄ vt inqt Aug.in lib. de natura ꝛ gr̄a.Ergo credēduꝫ est q̄ nō soluꝫ dedit de actuali:sꝫ ēt de originali.Hoc eni indultum ꝛ bn̄ficiū solū respicit vtilitatē ꝟginis nō alicui⁹ iniuriā.vt declarat magr̄ Bar. pisanus in.li.btē ꝟgis fructu.vij.ꝫ est largissime interpretādum. Q

Quartū fundamentū ōꝛ appropinquationis quāto eni aliqs appropinqt magis ꝑncipio in q̄libet genere. tanto magis participat de effectu illius principij.Un̄ Diony.in.iiij.c cele.hierar.inqt: q̄ angeli qui sunt deo ꝓpinquiores magꝭ ꝑticipāt diuinā bonitatem q̄ȝ hoies.Cū ergo xp̄us sit ꝑncipiū gr̄e ꝭm diuinitatē q̄dē autoritate ꝭm hūanitatē mysterialiter iuxta illud Jo.j.Gratia ꝛ veritas per iesum xp̄m facta est.Sequiť q̄ btā virgo que fuit ꝓpinquissima xp̄o.qꝛ ab ea ipse xp̄s accepit humanā naturā pre ceteris debuit plenitudinem gr̄e obtinere.ꝛ cōsequenter immunitatē ab ol pctō.ꝛ illud argumentū fuit magr̄i Pauli veneti in suo tractatu de conceptione virginis. R

Quintū [redacted] fundamētū ōꝛ dilectionis. Nā vt declarat magr̄ Bartho.pisanus vbi.ꝫ.Deus plus diligit puritatē mētis q̄ȝ corporis qꝛ oēs illā tenenť hr̄e: non aūt corporalē̄r alia rō pōt assignari.qꝛ affectio trahiť ad nobiliora ꝛ magis conseruatiua . Jō glo.in.l.insti.quidē.in fin.ff.qđ me.cā. dicit q̄ naturale est vt res plus ꝑseueraturas q̄s magis diligat:ꝛ sitis gl.hr̄ in.l.liberoꝝ in fi.ff.de verb.sig.q̄bus p̄suppositis dico q̄ cū deus elegerit integritatē ꝛ puritatē vteri ꝟginalis quē nūq̄ȝ voluit pollui:sꝫ semꝑ intactū ab ol pollutione seruari vt in sp̄ū vidit Eze.ꝓpheta sui libri.xliiij.c. Ergo a fortiori credenda est ipsum elegisse in virgine puritatē internalē aīe eius innocētis.Jō Amb.sup Lu.ait de btā ꝟgie.virgo erat nō solum corꝑe sed ꝛ mente . qđ falsum esset si anima eius ꝑ pctm̄ originale esset forni cata . B

Sextū.fundamentū ōꝛ vnionis ꝛ est magr̄i Bartho.pisani vbi.ꝫ.dicētis.Caro xp̄i et marie eadē fuit.vt ptꝫ in.iij.sen.di.iij.parentis eni ꝛ filij eadē est caro:vn̄ ꝛ faciunt vnū graduꝫ xxxv.q.v.c.p̄mo gradu.et eadē cā.q.iiij.§.hac autoritate.Itē Amboꝝ eadē ē natura cū differāt solo noīe.l.in suis.ff.de libe.ꝛ posthu. Sed caro xp̄i nūq̄ȝ fuit originali pctō obnoxia.ꝫ ꝛc. hec ille.Et iō btā ꝟgo dixit filio suo illđ Can̄. j.Ecce tu pulcher es dilecte mi ꝛ decor⁹.lectulus nr̄ floridus:tigna domoꝝ nr̄aꝝ cedrina laquearia cyp̄ssina.q̄ si caro ꝟgis nō habuit feditatē corruptiōis.sꝫ fuit mūda multo magꝭ aīa ei⁹ inocētiā originalē ꝑ filij gr̄aꝫ adepta est:ꝛ a diaboli seruitute liberata.Et hoc ē qđ Dđ p̄s. lxij.i ꝑsona ipi⁹ ꝟgis dicit filio dei.Adhesit ala mea post te:me suscepit dextera tua.Ipsi ꝟo in vanū q̄sierūt alaꝫ meā.s.demones volētes eaꝫ sibi subiugare.Jō btūs Job.inqt.xxxj.sui li.c. vidi solē.s.xp̄m cū fulgeret.s.inocētia ꝛ scītitate ꝛ lunā.i.beatā ꝟginē.incedentē clare.s.ꝑ originalē iusticiā.Ad hoc aūt p̄t adduci similitudo cuiusdā p̄dicatoris dicētis q̄ q̄dā rex fortissimus hn̄s mittere spōsaꝫ suā ꝑ quādā viā glaciosam ꝑ quā oēs trāseūtes cadebāt misit ad subuētionē eius filiū suū robustissimū.q̄ serratꝭ pedib⁹ suꝑ glaciē ꝑgēs ac manu sua reginā sustētans: ipaꝫ icolumē ꝛ sine casu transire fecit. Moral'r nāq̄ȝ hec via glatiosa ē hūana ꝑnatio lubrica ad pctm̄.ꝑ q̄ȝ oēs trāseūtes cadūt rex ꝟo celesti o vt spōsa sua ꝟgo maria libere trāsiret fecit eā a filio suo habēte pedes serratos diuinitate sustētari.ꝛ sic liberā trāsire Jō Can̄. viij.ōꝛ ipsa dei spōsa ꝓgredi inixa suꝑ dilectū suum. T

Septimū argumentū ōꝛ obligationis. et est eiusdē doctoris ibidē.ꝛ argui pōt sic. Filij obligant paretib⁹ in toto posse.qꝛ non possunt eis equiualēs reddere vt ōꝛ.viij.ethi. nulli eni sunt q̄ habeant suꝑ aliq̄s talem obligationem

qualem habēt parētes super filios. Insti. de patria po. §. ius āt. & ibi glo. enumerat octo casus in quibus filij obligant parentibus. Cum ergo xp̄s totā humanā substantiam corpalē accepit a btā ꝟgine: tantū fuit illi obligatus quātū alter filius vtrisqꝫ parētibꝰ a quibꝰ essentiā accepit. Et cōsequēter illi magis fuit obligatus ꝙ aliqs aliꝰ filius matri sue. Cū ergo filius teneatur subuenire necessitatibus parētū. lxxxvj. di. c. ceterū nullaqꝫ sit maior necessitas ꝙ vt qs liberetur ab eterna pena. sequit ꝙ xp̄s oipotens qui ꝓ toto posse matris necessitatibus subuenit illā ab originali pctō cui pena debet eterna ꝑseruauit. Nā vt ait magr̄ Bartho. pisanꝰ vbi s. Talis ꝑseruatio sublimius beneficium ꝙ remissio pctī. qꝛ aliqđ bn̄ eē est in ꝑseruatiōe vltra id qđ est in remissione videlꝫ volūtatis rectitudo & integritas: nā integritatē nō dicit remissio qꝛ ibi fuit corruptio ꝑ culpam. hoc ergo bn̄ficium ꝑseruatiōis debuit filius dare matri sue. hec ille. U

Octauū argumentū đr donationis. & ē eiusdem doctoris sic arguentis vbi. s. xp̄s dedit maiora ꝟgini qꝛ eā suā matrē fecit. & etiam donauit minus necessaria: ergo & minora & magis necessaria. s. ꝑseruationē a pctō illi contulit. Qui eīm ei preuidit de minus necessarijs: et qui preuidit minori periculo non est credendū ꝙ maiori periculo & dāno noluerit prouideri. Maioribꝰ eī dānꝫ & piculꝫ ē cautiꝰ & citiꝰ obuiādū & ꝓuidēdū. c. vbi periculū. de elec. li. vj. & c. quiescamus. xlij. di. & l. j. §. j. ff. de carbo. edi. X

Nonū argumentū qđ ponitur a ꝑdicto doctore ibidem đr inchoationis sic arguendo. Nō minus debuit status vite incipe a grā ꝙ status mortis. qꝛ si de quo minꝰ &c. vt notat in. l. quāto magis. ff. de iureiurā. sꝫ status mortis in ꝑmis parētibus incepit a grā saltē gratis data: ergo &c. Decimū fundamentum đr exceptionis. qđ colligit ab Aug. in sermone de assumptione virginis dicēte ꝙ btā virgo maria ab illis generalibus regulis excepta fuit a quibus excipi promeruit eius singularis sanctitas & gratia qua ipsa fuit digna sed ipsa fuit digna excipi ab illa regula generali de cōtrahēdo originali peccato vt patet ex dictis in. j. sermone pte vltima ergo ab ip̄a fuit exceptuata. Undecimū fundamentū đr ordinationis: qđ fuit aliquorū doctorum ques recitat archiep̄s florentinus in. j. parte sum. ti. viij. c. ij. dicēs. Ordinās vas ad sacrificium altaris conseruat ipsuꝫ a maculis. hoc eī est valde decens hec ille. Sꝫ ꝟgo fuit vas deitatis ꝗ decuit vt ꝑseruaret ēt a macula originali. Et ita factum fuisse credēdū est ꝑ illud dictū Aug. in sermōe de assumptione virgis ꝗ ait ꝙ vbi scriptura diuina nihil cōmemorat de virgine Maria inqrēdum est qd cōueniat rōni: fiatqꝫ ip̄a rō autoritas. sine qua est: nec est: nec valet autoritas Ideo licet nunqꝫ de hac virgis preseruatione ab originali scriptura loqueret de ipsa tn̄ non est dubitandū quin facta fuerit: qꝛ rōnabiliter fieri debuit. Un̄ Aug. in sermone de assumptione virgis dicit. Ab improperio humane conditionis a quo xp̄s excipit rōnabile est vt maria excipiatur facit ad predicta illud qđ inquit gl. in. l. tale pactū. § patrē. ff. de pactis. ꝗ dicit qđ id est de iure seruāduꝫ: lꝫ nō sit statutū: qđ verisimile est statutū fuisse si de eo inquisitū fuisset. Duodecimū fundamentū đr mediationis: sic: vbicūqꝫ extrema sunt habilia: mediū presumit tale qłia sunt extrema. vt dicit glo. in. c. volumꝰ xvj. q. iiij. c. cum ad sedem. de resti. spo. & c. olim eo. ti. & c. accedēs. de cōuer. cōiu. sed beata ꝟgo fuit media iter creaturam & creatorem: ergo fuit ꝑfectissima omni perfectione que in creatura cadere potuit & ſm capacitatem humane nature diuinas perfectiones recepit: & cōsequēter immaculata fuit. Y

Tertiūdecimū fundamentū đr dispositionis. Nā ſm phm̄. ij. de ala. Actus actiuorū sunt in patiēte bn̄ disposito. c. ꝑ venerabilē. de electio. sed btā virgo ab eterno vt esset mater dei disposita fuit: & in conceptione sua ad hoc ꝑparata est: vn̄ canit eccl̄ia. Deus qui per immaculatā virgis cōceptionē dignū filio tuo habitaculū preparasti. & iterū. Deus qui gl'iose virgis marie corpus & aīam vt dignum filij tui habitaculū effici mereret: spūsctō cooperante ꝑparasti. ergo &c. Quartūdecimuꝫ fundamentū đr delectationis: qꝛ eīm ꝓprius locus est cōseruatiuus locati: vt đr. iiij. physicorū & in li. de longi. & breui. vite & ex illū nō bn̄ cōseruatur. c. placuit. xvj. q. j. Idō vnūquodqꝫ naturaliter delectat habitare in loco cōueniēti nature sue ſm phm̄. iiij. physicoꝝ. Sicut talpa i terra: piscis in aqua. auis in aere. salamandra in igne. Cum ergo deus sit purissimus inquit Aristote. xij. meta. & similia similibus gaudeant: eisqꝫ coniungantur vt dicit. viij. ethicorū. et. ij. physicorū. & notat Institu. de loca. in prin. et in l. illud. ff. ad. l. aqui. & l. si quis seruo persuaserit. C. de fur. et. l habentibus symboluꝫ. facilior sit trāsitus. ij. physicorum. & notatur in. l. in rem §. item quecūqꝫ. ver. nō idē. ff. de rei vē. Oportet concludere ꝙ beata virgo in qua deꝰ suum habitaculum elegit iuxta illud ꝑs. cxxxj. Elegit eā in habitationē sibi fuit purissima ꝓpter cuius mundiciā dicit deus in eo psal. Hec requies mea in seculum seculi: hic habitabo qm̄ elegi eam. Ideo Alex. de ales super Can. iiij. ait. Nequaqꝫ preelegisset eaꝫ nisi esset ceteris creaturis dignior: deo dilectior: trinitati gratiosior: et vniuersis excellentior et purior. Quintumdecimum fundamentum dicitur demonstrationis. Decuit eīm dei filium qui est virtus

ꝛ sapiētia patris.j.ad Cor.j.demonstrare suā
sapiētiā quā hꝫ in summo.Sapia aūt pfecti ar
tificis nō multū cōmendaꝛ qn̄ de re bona facit
aliq̄d incorruptū.vt puta si qs ex lana mūdissi
ma ꝛ preciosissima faceret pānū p̄ciosum.Sed
si de lana immūda ꝛ infecta maculis fabricare
sciret pannū mūdissimū byssinū ꝛ purpureum:
marie eēt cōmēdabilis.Xp̄s ergo q̄ olm est per
fectissimus artifex:vt suā demōstraret sapien=
tiaꝫ de massa hūani generis īfecta voluit tāq̄
de lana corrupta hūc pānū purpureū ac flori=
dum ꝛ sine vlla infectiōe.s.matrē suā fabricare
vt oēs de eius opificio mirarenꝛ sicut predictū
fuerat Eccli.xliij.vbi dicitur.Uas admirabile
opus excelsi.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur
assertionis.

Immaculatā virginis cōceptioneꝫ
licet duobus vel tribus testib⁹ ap=
probare sufficeret:q2 in ore duoruꝫ
vel triū testiuꝫ stat oē verbū Deut.
xix.Mat.xviij.ij.ad Cor.xiij.c. Qd̄
aūt.xxxv.q.vi.c.lꝫ vniuersis.de testi.ꝛ vbi nu=
merus testiū requiriꝛ duo sufficiūt.i.vbi nume
rus.ff.de testi.ꝛ.§.itē vbi.iij.q.iij.tn̄.p maiori
deuotoꝝ cōsolatione candē opinionē ēt multo
rū aliorū doctorum assertionibus vltra p̄dicta
cōprobamus.Et p̄io autoritate Gilberti.epi i
sermone de virgine maria dicentis.De regali
nēpe tribu ꝛ sacerdotali originē duxit q̄ sum=
mū regē atq̄ pōtificē erat paritura cui⁹ aia et
caro quā elegit ꝛ fecit habitaculū sibi sapiētia
pr̄is ab ol malicia ꝛ imūdicia purissima fuit:af
firmāte scriptura q̄ in maliuolā aīam non in=
troibit sapia.nec habitabit in corpore subdito
pctis.hec ille.Ip̄a qꝫ bn̄dicta vgo a filio suo p̄
seruata pōt dicere illud Judith.xiij.Nō pmisit
dn̄s me ancillā suā coinquinari. Que etiam
veritas affirmaꝛ dicto magr̄i Pauli veneti or=
dinis heremitarū qui in tractatu de cōceptio=
ne virgis marie reprobās opinionē impugnā=
tium puritatē matris dei ꝛ rn̄dēs argumentis
p ipsos factis cōtra cōceptionē virgis conclu=
dit dicēs.In hoc errauit btūs Tho.d̄ aquino.
credens ipsam cōceptā fuisse in originali cui⁹
vita ꝛ si per ecclesiā fuit approbata:nō tn̄ do=
ctrina eius ꝛ maxime in hoc sicut manifeste li=
quet in vniuersitate parisiensi:vbi eius opinio
est reprobata.q2 offendebat pias aures.est eñ
magis piū ꝛ cōsonū veritati credere aīam illā
bn̄dictā infusaꝫ esse carni mūde:nō infecte.Ex
p̄dictis ergo sequiꝛ q̄ absolute credendum est
beatā virginem non fuisse conceptam in pec=
cato originali.hec ille.Magister quoq̄ Bart.
pisanus predicto in lib.quem edidit de vgine
maria fructu.vij.inq̄t.In omni modo quo se di
uina cōicat bonitas locum querit mūdū.patet
de tēplo.ꝛ de cōscia hoīs quā vult esse mundaꝫ
ab omni vitio:vt cōicet sibi grāꝫ suā q̄nta ergo
puritate debebat nitere locus in quo deus re=
cipi debebat singulariter.certe iuxꝛ Ansel.ꝛ tā=
ta puritate q̄ sub deo maior neq̄t intelligi.ꝛ sic
fuisse factum credimus.q2 caro a verbo assum
pta de purissimꝫ sāguinib⁹ virgis marie:vtute
spūssctī nūq̄ fuit obnoxia pctō.hec ille.Et ite=
rū ibideꝫ ait arguēdo sic.Sapiēs dꝫ eligere qd̄
pfectius ꝛ meli⁹ est.sed cū meli⁹ sit hr̄e matreꝫ
sine macula q̄ cū macula.ergo xp̄s sapientia
increata matreꝫ.elegit sine vlla macula.Et.ite
rum ibidem ait.vgo debuit elegisse quātācū=
q̄ penā p quātūcūq̄ tp̄s q̄ esse in originali p
quodcūq̄ instās ꝫ ꝛc.Et iterū dicit.Maria vo
catur mater grē ergo nulla grā sibi defuit quo
ad numerū sm̄ Hierony.ergo nec grā preser=
uationis.Et immediate post subdit.Maria ex
omni parte pctm̄ cōtriuit ergo nulli pctō subie
cta fuit:nec aliquod peccatum potest.gl'ia=
ri dn̄ium habuisse in ea.hec ille. Autoritate
qꝫ pphetica pbaꝛ beatā virginē sine originali
pctō fuisse cōceptā.Nā Job.iij.ca.dr̄.Expectet
lucē ꝛ nō videat:nec ortū surgētis aurore.q̄ v=
ba exponit btūs Tho.in.iij.par.sum.q.xxij.de
cupa.originalis pctī ꝛ ēt ita expōit archiep̄s flo
rentinus in.j.par.sum.ti.viij.c.ij.Qui doctores
ēt p lucē intelligūt xp̄m q̄ dixit Johā.viij.Ego
sum lux mūdi.ꝛ.p aurorā intelligūt beatā vgi=
nē q̄ aurore cōparaꝛ.Cañ.vi.dicit ꝫ ppheta in
verbis p̄dictis expectet.s.culpa origialis pctī.
i.xp̄m ꝛ nō videat.s.ipsum contaminatum nec
ortū surgētis aurore.i.conceptionis virginis
gloriose:de qua dici potest illud p̄s.j.In via
peccatorum non stetit.ꝛ in cathedra pestilētie
non sedit per cathedram autem pestilentie in
telligi potest originale peccatum.quod quasi
quedam generalis pestilentia humanum ge=
nus infecit a qua corruptione beata virgo con
taminata non fuit.Unde Augusti.in sermone
de assumptione eius inquit.Nulla corruptio
sequi debuit.Mariaꝫ quaꝫ tanta perfudit gra
tia vt integraliter viuens omnium genuerit in
tegrā vitā.Et hāc autoritatem.allegat Fran.
de may.in sermone de cōceptione virginis ma
rie.dicens eam bene concludere.q̄ ipsa bene=
dicta virgo sine originali peccato fuit cōcepta
Cum dilecta etenim matre sua semper fuit fi=
lij dei gratia:illam ab omnib⁹ malis dei p̄ser
uans.vñ.aīe ipsius matris sue:cū in corpore
materno deberet infūdi dixit ipse benignus
filius illud qd̄ scriptū est Esa:xliij.s.Noli time
re q2 cū trāsieris per aquas.i.lubricas ꝛ pecca
trices gn̄atiōes tecum ero.et flumina idest pec
cata non operient te.Cum ambulaueris in
igne non cōbureris ꝛ flamma nō ardebit te sci
licet pctī originalis vel cōcupiscentie carnalis
q2 ergo dn̄s saluator tuus Ouid.quoq̄ in.iiij.
li.de vetula in quo multa predixit de ipsa virg

gine nascitura ait de illa. Munda quidem magnitudine animi magnitudinisque decoris pluris honestatis &c. Hec aũt mũdicia m̃ris dei põt et probari vltra predicta, ꝑ dictũ Arist. in li. de sensu et sensato vbi inqt ꝙ saporositas fontis est fm cõditionem terre de qua emanat. vñ ⁊ aqua emanans decurrẽs per terrã amarã sulphureã est naturalr̃ amara. Sed emanãs de terra pura ẽ dulcis ⁊ saporosa. Cũ ergo fons diuine sapiẽtie xp̃s plenus omni dulcedine ⁊ puritate emanauerit de virgine bñdicta apparet ipsam fuisse mũdissimã atqꝫ omni puritate repletam. ⁊ iõ appellat locus voluptatis de quo scriptum est Geñ. ij. Fõs egrediebat de loco voluptatis ad irrigandũ paradisum. i. ecclesiam catholicam de eius quoqꝫ puritate ait Salomon Sap. vij. Nihil inquinatũ in illam incurrit. ⁊ ipsa virgo purissima de seipsa inquit Eccli. xxiiij. Quasi balsamũ nõ mixtũ odor meus. Non em̃ infra se immiscuit originale pctm̃ vel actuale. Cũ enĩ btã virgo vt dictũ est sermone p̃cedentin p̃ncipio sit per lucẽ p̃mariã figurata: clarũ est ꝙ in ea nõ fuit vlla tenebra pcti: qꝛ vt ait apls. ij. ad Cor. vj. Nõ est participatio iusticie cũ iniquitate nec societas lucis ad tenebras. Ideo de ipsa dicere possumus illud. j. Jo. j. Lux est ⁊ tenebre infra nõ sunt vlle.

A

Rursum etem̃ dixisset Moyses Geñ. j. dum inquit. Uidit deus lucẽ ꝙ esset bona: si aliqua in ipsa iniquitas fuisset. Quapropter de his q̃ affirmãt hãc lucẽ fuisse per pctm̃ tenebrosam dicere possumus illud Esa. v. Ue q̃ dicitis bonũ malũ: ⁊ lucem tenebras: ⁊ dulce amarũ. Ipsa enim purissima ⁊ dulcissima virgo inqt Ecclesiastici. xxiiij. Ego quasi libanus non incisus euaporaui habitationem meam. Libanus autem candidatio interpretatur. ⁊ significat candorem innocentie originalis qui in illa nunqꝫ fuit incisus per peccatũ. Hec est illa domus d̃ qua dicitur Mat. vij. ꝙ vir sapiẽs idest xp̃s edificauit domum suã. i. matrem supra petram. i. virtutis soliditatem que propter pluuiã aut ventum vel inundationẽ. s. pcti nõ cecidit fundata enim erat supra firmã petrã. hec ibi. Immaculatam quoqꝫ fuisse matrẽ dei attestatus fuit beatus Andreas apostolus qui vt legitur in legenda sua: dixit Egee proconsuli. Quoniã de immaculata terra factus fuerat homo primus: necessario de immaculata virgine natus est pfectus hõ fili⁹ dei: vt homines pditos repararet. hec ille. Ista aũt veritas sacrarũ scripturarũ attestationib⁹ manifestat vt. s. patuit Uñ btã virgo dicere põt illud Jo. v. scrutamini scripturas qm̃ ille testimoniũ perhibẽt de me. Sꝫ q̃dã sunt q̃ in scripturis scrutant si ꝟginem in iniqtate fuisse cõceptã reperire possint. De q̃bus dici põt illud psal. lxiij. Scrutati sunt iniquitates. defecerunt scrutantes scrutinio. Et sequitur infra. Sagitte paruulorũ facte sunt plage eorũ. ⁊ infirmate sunt cõtra eos lingue eorũ. Cõturbati sunt oẽs qui videbãt eos &c. De talibus multũ studẽtibus ⁊ veritatẽ scripturarũ nõ intelligẽtib⁹: vel intelligere nolẽtibus fuit predictũ Esa. vj. vbi d̃r. Audite hec audientes. ⁊ nolite intelligere: videte visionem: ⁊ nolite cognoscere. Nõ em̃ intellexerũt illud qđ figuratũ est Geñ. xlij. i. ꝙ tempore magne charistie tota terra egypti fuit tributaria pharaoni excepta sacerdotali. per qđ datur intelligi ꝙ lꝫ tẽpore charistie gratie ex defectu primorũ parẽtũ omnis humana creatura fuerit tributaria peccato: beata tamen virgo tanqꝫ sacerdotalis terra libera fuit de qua inqt Dauid ps. lxxxiiij. Benedixisti domine terrã tuã. lꝫ ẽt aqne diluuij cooperuerint oẽs mõtes. vt habet Geñ. vij. nõ tñ ꝑuenerũt ad paradisũ terrestrẽ. vt ait Damas. lib. ij. ꝑ qđ figuraliter datur intelligi ꝙ aq̃ peccati nõ operuerũt Mariã q̃ paradisus appellatur. Uñ de illa dici põt illud Eccli. xl. Sicut paradisus in bñdictionib⁹. Figurata est etiaꝫ. iij. Reg. x. vbi d̃r ꝙ Salomõ fecit sibi thronum de ebore grandẽ: ⁊ vestiuit eum auro purissimo. et subditur. non erit opus tale in cunctis regnis per Salomonem em̃ intelligitur xp̃us. de quo Mat. xij. d̃r. Ecce plusqꝫ Salomon hec qui parauit sibi thronum. i. matrẽ benedictã de ebore castitatis. ⁊ auro purissimo innocentie ⁊ charitatis: de quo dici põt illud ps. lxxxviij. Thronus ei⁹ sicut sol in conspectu meo. hec autẽ puritas ⁊ innocẽtia predicte virgini marie cõgruebat: q̃ impatori celesti aula regia et thalamus idone⁹ p̃parabat. Uñ Ber. in quodã sermone inquit. Decuit reginã ꝟginũ sine om̃i macla esse: qꝛ genuit illũ quẽ nullũ cõstat peccatũ hr̃e. De hac etiã virginis benedicte excellentia predixerat ipse filius ei⁹ Esa. lx. di. Domũ maiestatis mee gl'ificabo. Hec ꝗ̃s regine celi puritas declaratur ex decreto concilij basilieñ. de quo extat rome bulla plũbata ⁊ autẽtica. atqꝫ nunqꝫ reuocata. sic ad lraꝫ di. Sacrosctã gñalis synodus basiliẽsis in sp̃usctõ legitie congregata vniuersaꝫ ecctiã rep̃ntãs ad ꝑpetuã rei memoriã. Elucidãtib⁹ diuine gr̃e mysteria mercedẽ gliosaꝫ repromisit eterna patris sapientia: dũ ait. Qui elucidãt me eternã vitã habebũt. Qđ etiã de btã virgine q̃ ipam patris sapientiam dei filiũ eternum in vtero ꝓtulit. ac mũdo ꝑperit sacrosctã legit ecctia. Nã quicquid de dignitate. ac sublimitate virginis matris educitur in lucem: hoc non est dubiũ ad laudeꝫ ⁊ honorem dei filij sui pertinere. ⁊ qui honorificant matrẽ ⁊ sctitatem matris. honorificant et elucidant gliosuꝫ nomẽ filij eius q̃ ipaꝫ sanctificauit ⁊ repleuit gr̃a. vñ si in ceteris reb⁹ elucidatio: veritatis que a domino deo est preclara merita parturit. i. ea re sp̃aliter fruct⁹ vberrimos

afferre sperāda ē:q̄ sctificationē et dedicationē tēpli illi⁹ ↄcernit l q̄ añ scl'a añq̄ tra fieret:ab et no sibi māsionē ordiauit pr̄a et etna bitas. Idcirco marie ↄgruit vt pax hēat i q̄nib⁹ ↄcernētib⁹ sanctificationē illius:per quam pax diffusa est terris. Hacten⁹ ꝓo difficilis questio in diuersis mūdi partib⁹:et corā hac sancta synodo sup cōceptione ipsi⁹ gloriose virginis matris dei:et exordio sanctificatiōis eius facta est:q̄busdam dicētib⁹ ipsam virginē et eius animā per aliq̄d tp̄s aut instās tp̄is subiacuisse actualiter origi nali peccato. Aliquib⁹ ecōuerso dicētib⁹ a p̄ncipio creationis sue deū ipsam diligēdo. grām eidē ↄtulisse per quā ab originali macula illaȝ beatissimā psonā liberās et pseruās:sublimioris sanctificationis genere redemit:cū fundaret eam ipse altissim⁹:et ipsam fabricaret filius dei patris vt esset ei⁹ mater in terris. Nos aūt diligēter aspectis authoritatib⁹ et rōnib⁹ q̄ iaȝ a plurib⁹ annis in publicis relationib⁹ ex parte vtriusq̄ doctrine corā sancta synodo allegate sunt:aliisq̄ plurimis in hac parte visis et matura ↄsideratione pēsatis:doctrinā illā asserētem gloriosam virginē Mariā p̄ueniēte et operante diuini muneris gratia singulari:nūq̄ actualiter subiacuisse originali peccato:sed immunē semp ab omni originali et actuali ruga: sanctāq̄ et immaculatā semp fuisse tāq̄ piā cōsonā cultui ecclesiastico:fidei catholice:recteq̄ rationi:et sancte scripture:ab omnib⁹ catholicis approbādā fore:tenēdā et amplectēdā:diffinimus et declaram⁹ nulli de cetero licitū esse in ↄriuȝ p̄dicare et docere. Renouātesq̄ preterea istitutionē de celebrāda eius ↄceptione:q̄ tam p Romanā q̄ p alias ecclesias.vi.idus decēbris antiqua et laudabili ↄsuetudine celebrat:statuim⁹ et ordinam⁹ eandē celebritatē p̄fata die in oībus ecclesiis:monasteriis:et ↄuētib⁹ Christiane religionis sub noie ↄceptiōis festiuis laudib⁹ colendā esse cūctisq̄ fidelib⁹ vere penitētib⁹ et cōfessis ea die missarū solēniis interessentibus centū dies.primis atq̄ secūdis vesperis totidem.sermoni ꝓo verbi dñi de ea festiuitate.xl. dies de iniūctis sibi penitētiis ↄcessione ꝑpetuis tēpibus duratura hec sancta synodus elargitur. Datū Basilee in nostra sessione publica in ecclesia maiori Basiliēsi solēniter celebrata xv.cal.octobris āno a natiuitate dñi. M.cccc. xxxix.hec ibi. Determinauit q̄ȝ vniuersitas parisiēsis āno dñice. M.ccc.xxxiiii.mariā matrē dñi p nullū istās vl' momētū origīali cl'pe subiectā:s; spāli p̄uilegio ab oī macula imunē fuisse p̄suatā. De cui⁹ ↄceptiōe,inq̄t Ansel.in hom. vir. ↄceptio. Sicut fratres charissimi i sancta ecclesia natiuitas sanctissime virginis Marie colit et venerat:sic dȝ coli eius ↄceptio:nisi eīm ↄciperetur etiā nūq̄ nasceret. Sicut aūt ad saluādū gen⁹ humanū olim necessaria fuit eius natiui tas:sic necessaria fuit ei⁹ ↄceptio:nisi enim illa cōciperet:redēptio mundi nunq̄ nasceret. In sensu ergo dei ↄcipit et nascit:imo si diuina ratio pficit spūalis ↄceptionis eius dies maior fore approbat q̄ natiuitatꝭ. Erubescāt ḡ isˢta ti:q̄ tm diē istaq̄ misteria et sacra tenebris ignorātie excecati respuūt celebrare.hec ille. Sāct⁹ q̄ȝ ber. ꝗdā ser.approbāsↄceptionē immaculate ꝟginis ait. ꝑprīū delictū maria nō habuit et ab alieno lōge innocēs fuit. Jō illi dicere possum⁹ illud Eccli.xxiiii. Age ↄceptiōes tuas et non in delictis:sed in his oībus dñm benedicito.

¶ Pars.iii.hui⁹ sermonis q̄ dr̄ declaratiōis.

Num stupēdum miraculū a non multis annis citra in partib⁹ frācie ostēdit beata virgo maria sue innocētie declaratiuū:sicut testimonio fide digno accepi. Dū eīm vn⁹ frater ordinis cuiusdā p̄dicator cum vno fratre nostro ↄtēderet:atq̄ conaretur ostendere q̄ ipsa dei genitrix originali fuit vituperio deturpata. Soci⁹ p̄dicti fratris nostri qui erat laic⁹:non valēs sustinere iniuriaȝ virginis gloriose eleuata manu seu pugno percussit dictū fratrē p̄dicatorē eo q̄ vituperauerat reginā celi et matrē dñi nostri Jesu Christi. Verū quia ille p̄dicator erat ex nobilib⁹ parētibus ꝓgenit⁹:dictus laicus timore ipsoꝝ parētum et ↄsanguineoꝝ illius taliter ꝑcussi aliquā diu latuit. Querebāt eīm vindictā facere de ipso fratre. Sed post aliquot dies ille laic⁹ nr̄ ↄfidens in adiutorio innocētissime virginis exiit ad illos cognatos et ꝓpinquos fratris ꝑcussi:et dixit illis. Non mala volūtate ꝑcussi ↄsanguineum vestrū fratrē illum p̄dicatorē:sed q̄ infamabat purissimā virginē mariā:asserēs ipsam peccato fuisse corruptā:q̄d vobis esse falsissimū demōstrabo. Faciatis ergo ignē magnū accēdi:meq̄ et fratrē illū maculatē ꝟgis īfamatorē i eū itrare ꝑmittite:et q̄ ex nob ↄburet:ei⁹ opinio falsa reputet. videbitisq̄ illū b̄ndicte m̄ris dei calūniatorē:solū vt meret igne cōburi. Placuit aūt s̄mo hui⁹ laic⁹ oīb⁹:et igne magno accēso ille laic⁹ app̄hēsa manu illi⁹ p̄dicatoris volebat eū trahere i ignē:at ille nūq̄ intrare voluit:cognoscebat eī q̄ mortu⁹ eēt ↄbust⁹. tūc ille laic⁹ sol⁹ itrauit i medio ignis i noīe ꝟgis Immaculate rogās eā vt sicut sine pcti icēdio fuerat procreata:sic ipm ab illo igne illesū ↄseruaret:stetit igit i illo igne p multū tp̄s illes⁹ et vocabat illū p̄dicatorē:atq̄ ipsū iuitabat ad itrādū ignē et q̄ paucas lr̄as sciebat laic⁹ ipē dicebat latie loquēdo:sicut meli⁹ nouerat. veni veni poltrone. et vide h̄ si btā ꝟgo fuit ↄcepta i origīali peccato. Ad hoc aūt tā grāde miraculū vniuersi q̄ aderāt ad credēdū btē virginis innocētiā sunt inducti. Anno etiam.iii. Bonifacii.viii. quedaȝ monialis meditabatur de cōceptione virginis

et facta est in extasim. viditq; beatã virginẽ sibi dicẽtẽ. Scias filia q mee immaculate cõceptioni τ sanctificationi interfuerũt tria milia Cherubin canẽtiũ τ dicẽtiũ. Mater dñi est maria τ tabernaculũ trinitatis:τ subdidit btã virgo. certa esto de eo quod dixi tibi:τ pdica hoc esse verum sub sacramẽto. C

Alia quoq; monialis duz quadã nocte admiraref q ecclesia dei nõ celebraret festuz cõceptionis beate virginis: visio ei est ostensa hoc modo. Nam dum dormiret venit vox diuina ad eam dicẽs. Quare turbata miraris q ecclesia dei non celebrat festũ ɔceptionis matris mee? Ueni mecũ τ ostẽdã tibi veritatẽ. Et illa timẽs ait. Quis es tu qui mihi loq̃ris. τ vox rñdit. Ne dubites: quia ego sum via veritas τ vita: tunc ɔfortata est τ iuit post vocẽ τ duxit eam ad locũ pulcherrimũ τ valde delectabilẽ: τ tũc vox ei dixit. Scias filia pro certo q postq̃ demones ceciderũt d celo angeli ɔfirmati in gratia dei omni anno festũ ɔceptionis mr̃is mee i celesti curia solẽniter celebrarũt: quia in mẽte diuina est pseruata ab eterno. τ ideo ab angelis est ei pseruatio solẽnizata τ qui deuote celebrabit hoc festũ remissionẽ ɔsequef olm peccatoꝝ: τ vita eterna finaliter fruef. Beat etiã Ber. post mortẽ suã apparẽs cuidã monacho suo dixit. q in celo sit festũ ɔceptionis. Multis quoq; sanctis reuelatũ fuit q maximũ gaudiũ fit in celo de ɔceptione ei. τ ideo sit̃r fieri dz solẽnitas in terra: hoc aũt festũ solẽniter celebratur plurib vicib τ in plurib ecclesijs in ciuitate luce. quolibet anno cãtãdo missam cũ organis τ pulsu cãpanarũ τ ornatu ecclesie: et de cõceptione ipsa populo pdicaf. Et pter talez celebritatẽ multa ab eadẽ virgine bñficia reci piunt: τ miracula ac pdigia plurima fiũt. Sed quid dicã de illis qui tãtis pdigijs nolũt ɔuerti ad cõfitendã hanc clarissimã veritatẽ: immo quotidie querũt in errorẽ suuz alios inducere. Profecto taliũ cauillosis locutionib nõ est respõsio facienda. Sed si fieri posset sine peccato: esset illis rñdendũ sicut rñdit. qdã frater ɔuentualis sancti Frãcisci deuot beate virginis. forte ipsa virgine illũ ad hoc faciẽdũ inducente: atq; cẽsurã ecclesiasticã de pcussione clerici relaxãte ad ɔfusionẽ sui aduersarij. Ille etem̃ pdicator cum pdicasset in quadã terra Lõbardie de immaculata virginis cõceptione frater quidã ɔordinis cuiusdã qui interfuerat pdicationi. eratq; magister theologie: vel vt couenientius dicã tenebrie: multis sophisticis argumẽtationib opposuit sermoni dicti fratris: affirmans gloriosam virginẽ originali vitio fuisse corruptã. Uidẽs aũt pdict frater qui pdicauerat q ille magister tenebrie fecerat suis cauillosis pbationib sicut fecit quidã ali in libro suo infamatorio beate virginis. de quo ego scri psi in epl'a ad summũ põtificẽ Sixtũ. iiij. dicẽs Uoluerat indoctũ sua per tantasmata vulgus: Perfid insipidũ quẽ tulit, author op. dixit ad populũ. O deuoti immaculate virginis audistis argumẽta hui aduersarij dñe nostre qb cõcludit ipsam per pctm̃ meretricatã fuisse. sz quia verbis illi infamatoris nõ est rñdẽdum: faciã ei rñsionẽ quã meref. Apphẽdẽs ergo ipsum reuoluit eum sup genua sua erat em̃ valde fortis. Eleuatis itaq; pãnis: qa ille magr̃ ɔtra. sanctũ dei tabernaculũ locut fuerat: cepit cuz palmis pcutere sup quadrata tabernacula sua que erãt nuda non em̃ habebat femoralia vel antiphonã: τ quia ipse infamare voluerat beatam virginẽ allegãdo forsitã Arist. in lib. priorum. iste pdicator ɔfutauit ei argumẽta legẽdo in lib. suoꝝ posterioꝝ. De hoc aũt oẽs q̃ aderãt gaudebãt. Tunc exclamauit quedã deuota mulier dicẽs. O dñe pdicator detz ei alias quatuor palmatas pro me. τ alia postmodũ dixit. detis ei etiã quatuor pro me. sicq; multe alie rogabãt: ita q si illoꝝ petitionib satisfacere voluisset per totũ diẽ aliud facere nõ potuisset. Illic vo magr̃ tandẽ dimissus valde ɔfusus abscessit. τ tunc virgo bñdicta verificari fecit illud qd scriptũ est. j. Reg. ij. c. Quicũq; honorificabit me glorificabo eum: qui aũt ɔtẽnũt me: erũt ignobiles. Permaneãt ergo innocẽtie eius aduersarij in ignobilitate sua τ in obstinatione cordis sui donec tenebris τ velamine cecitatis obscuratũ τ coopertũ est. Credo enĩz q aliq̃ a tenebris ɔuertenf ad lucẽ: τ verificabit in eis illud qd inq̃t apl's. ij. ad Coꝝ. iij. dicens. Obtusi sunt sensus eoꝝ. τ vsq; in hodiernũ diẽ velamẽ positũ est super cor eoꝝ. Cũ aũt ɔuersi fuerint ad dñm auferef velamen. D

Credo etiã q sancta mater ecclesia rursuz pcipiet per generale decretũ festũ imma culate ɔceptionis ab omnib Christicolis sub pcepto obseruari: atq; officiũ qd dño inspirãte cõfeci ab omnib cito incipiet celebrari. τ tunc verificabit illud ps. cvj. Uidebũt recti τ letabũtur: τ omnis iniquitas oppilabit os suũ. Nec timebit summ põtifex q aliq̃ pauci ɔceptionis immaculate aduersarij cõminenf q eũ facient ad generale ɔciliũ si hoc statuerit couocari. Beata etem̃ virgo dissipabit ɔciliũ diaboli. Nos vo virginei honoris zelatores reuelata facie gloriã dñe speculãtes: interim magnificemus eius puritatẽ atq; quantũ possumus eius sanctitatẽ extollam. Ipsa etem̃ virgo benignissima ɔceptione sua celebrãtib impetrat pmo deletionẽ pctoꝝ. iõ in officio quovtunf qdã religiosi canif in offõ ɔceptionis. Cõceptus hodiernus Marie semp virginis venenũ tersit ac nerum soluit. s. peccatoꝝ. E

Secũdo dat eis occasionẽ gaudioꝝ. τ ideo ĩ pdicto officio canif. Cordis ac vocis iubilo:

dño:laudes pangam⁹ dño:cuius matris cõce-
ptio mũdũ pfudit gaudio.Oẽs igit deuoti dẽ
ↄceptiõis reuerẽter debẽt festiuare:quia sicut
ipsa ab originali tristitia liberata occasionẽ ac
cepit gaudij sic illis q̃ hoc festũ celebrãt subue
nit in oĩb⁹ necessitatib⁹ expellẽdo tristitiã ⁊ do
nãdo letitiã.Jdeo in pdicto offõ dr.Cõceptus
beate virginis mesti reddit letitiã.pcipue aũt
hãc letitiã dat eis iminẽte morte:qñ maior ẽ
mestitia.vñ Amb.sup Apoca.ait.O q̃ gaudẽs
est obit⁹ ei⁹ qui Marie dumviueret sedul⁹ fuit
et deuotus. F

Tertio dat eis in gradu suo stabilitionem
vt non deponant.⁊ hoc pbat Ansel.in q̃-
dã smone dicẽs.Quisq̃s ꝓsul abbas ⁊ plat⁹ es
recole diligẽtia hãc festiuitatẽ:⁊ a cũctis iube
eã coli:q̃a si eã toto corde amaueris:nũq̃ d gra
du tuo deposit⁹ eris.⁊ i meipso pbaui qd dico.
hec ille.⁊ idẽ pbat Jordan⁹ in postillis suis di
cẽs:q̃ q̃a virgo gloriosa in sua ↄceptiõe est sin-
gularit a deo honorata:iõ eiusdem ↄceptionis
sue deuotos cultores honorat. G

Quarto dat eis part⁹ incolumitatẽ. vnde
Orosi⁹ in epla ad Heliodoꝝ ait.Coram
deo noui ⁊ in veritate cõperi q̃ nulla mulier in
partu periclitat sup quã deuote Marie gratia
imploraf.⁊ dies ↄceptiõis ei⁹ celebrat.hec ille.
Sicut eñ virgo bñdicta i vtero mrís sue est nõ
solũ in naturalib⁹ illesa custodita:sed etiã gra
tuitis insignita.sic oĩb⁹ mulierib⁹ illud in hoc
festo digne recolẽtib⁹ fetus ↄseruat penit⁹ ille
sos ⁊ illesas cum filijs suis ne periclitenf adiu
uat.Uñ legit in miraculis ei⁹ q̃ i Anglia circa
ciuitatẽ Cãtuarieñ.vir q̃dã ad limina aploꝛũ
nauigare volẽs:secũ duxit vxorẽ suã pgnãtẽ q̃
virginee ↄceptiõis erat valde deuota.Cũ aũt
nauigarẽt venit tp̃s pariẽdi.Periclitãte autẽ
muliere seuiẽteq̃ tẽpestate ne oẽs submerge-
renf:deposita est mulier eẽ nauẽ sup tabulã:q̃
implorãs auxiliũ btẽ virginis ꝓmisit et ac de-
uouit q̃ si euaderet hoc periculũ magis deuote
q̃ vnq̃ fecisset celebraret ei⁹ ↄceptionẽ.Statĩ
ergo affuit virgo btĩssima q̃ eã ad litt⁹ pduxit:
atq̃ a periculo abortus liberauit natoq̃ puero
officiũ obstetricis adimpleuit.Aliud stupẽdũ
miraculũ accidit in ciuitate Pergami:vbi cuĩ
q̃dã mulier sup quodã solario esset cum puero
suo quatuoꝛ annoꝝ.ille puer casu cecidit de so
lario:qd vidẽs mater deuota virginis:rogauit
ipsam vt ad reuerẽtiã sue imaculate ↄceptiõis
dictũ puerũ sic miserabilr cadẽtẽ a piculo libe
raret.qd ⁊ factũ est.nã cũ ipe puer sup petrãs
alto cecidisset:sine vlla penit⁹ lesiõe rept⁹ ẽ. H

Quinto dat virgo purissima suis cultorib⁹
pacẽ ⁊ reqẽ i pñti vita ⁊ futura.vñ Ansel.
vbi.s.inqt.Hui⁹ celebratorib⁹ solẽnitatis dat
a filio virginis dño nr̃o Jesu Christo pax ⁊ lon
ga salus.⁊ post trãsitũ hui⁹ vite reqes eterna.
hec ille.Ad quã requiẽ infinitã nos puenire fa
ciat ipsa virgo Intemerata.Cui sit honoꝛ ⁊ glo
ria in secula seculoꝝ.Amen.

¶De eadẽ ab oĩbus celebrãda ⁊ a nullo
ampli⁹ impugnãda purissime ꝟginis cõ
ceptione. Sermo.ix.⁊ vltim⁹. A

Actũ est silẽtiũ in celo.i.in dei ecclesia.Apoc.
viij.sicut immaculate dei geni
tricis innocẽtiã oẽs venerant
nouẽ oꝛdies angeloꝝ.ita nos
illi⁹ puritatẽ ↄgruit nouẽ exal
tare sermonib⁹:vt sicut nouẽ beatoꝝ spirituũ
choris oia sctõꝝ angeloꝝ agmina terminant:
ita his nouẽ sermonib⁹ btĩssime virginis inno
cẽtia ꝑpetuo aduersarijs ei⁹ imposito silentio
claudat.sic vt de illis dici possit illud Hieremie
v.c.siluerũt nec inuenerũt qd rñderẽt.Et ꝙ me
talib⁹ silẽtiũ imponẽre dici poterit illud Eccli
xliij.In sermone ei⁹ siluit vẽt⁹.De ipsis aũt silẽ
tiũ hoc salutiferũ seruantib⁹ verificabit illud
ps.cvj.s.Letati sunt quia siluerũt.Dicãt ergo
pdicti illud Hiere.viij.sileam⁹:q̃a dñs nos sile
re facit.⁊ illud qd no.glo.in proe.cle.in ver.silẽ
tio.que ait.Senecã.s.nos loquẽtes fuisse q̃nq̃
penituit tacuisse nũq̃.Ego aũt illis dicere pos
sum illud.Zacha.ij.cap.sileat ois caro a facie
dñi.De ipsis q̃q̃ dici poterit illud Esa.xxxvj.
Siluerũt ⁊ nõ rñderũt ei verbũ:qd vt fieri pos
sit rogo dñm nr̃m Jesum Christũ:vt ipse q̃ silẽ
tiũ sapiẽter iposuit Saduceis.vt dr Mat.xxij.
etiã oĩb⁹ ipugnãtib⁹ innocẽtiã virginalẽ silen
tiũ imponere velit:vt verificet̃ illud Judi.xij.
iussit fieri silẽtiũ.Dicat igit ipse celestis impa
toꝛ illud qd inqt impatoꝛ terren⁹ i.l.fi.C.de fe-
rijs.dicẽs.Taceat apparitio.s.ↄtra mr̃eẽ meã
hoꝛrẽda vox silescat.s.ea pdicãs peccatricem.
Dicat etiã illud qd idẽ impatoꝛ ꝯ innocẽtiam
calũniatoꝛes digna pena plectẽdos statuit.in
l.oẽs q̃.§.fi.C.de epi.⁊ cle.di.Memini temeri-
tas:sua lucratiua cõcedat:sed impudẽs calũ-
niantiũ refrenet audacia.⁊ infra.Jãq̃ sopitis
iurgioꝝ clamoꝛib⁹ ab impijs eoꝝ ↄflictatiõib⁹
desistãt.Tales nãq̃ iã debẽt a solitis ↄtẽtiõi-
bus ꝯ beatã virginẽ cessare cũ videant eas in
suã ignominiã ⁊ vitupatiõe redũdare.Sunt
eñ de illis ꝙ qb⁹ dr i.l.si pater.in fi.ff.de iu.do.
Qui effuso sermone nimiũ se iactãt in ꝯmptu
sui periculũ incidũt.De ipsis aũt dici põt illud
qd iuriscõ.in.l.j.ff.de inof.test.inqt.s.meli⁹ fa-
cerẽt si se sumptib⁹ inanib⁹ non vexarẽt cũ ob-
tinere spẽ nõ laborẽt.Qd exponit glo.idest cũ
laborãdo qd optãt obtinere nõ valeãt. Si qui
aũt de cetero ausi fuerint reclamare ꝯ incẽtiã
virginalẽ poterit illis dici illud Job.xiij.vtinã
taceretis vt putaremini sapiẽtes.Taciturni-
tas eñ phis ↄuenit:vt ait Spe.in tit.de aduo.

.§.nūc de exordijs.ver.postmodū.iuuat enim plurimū tacere.l.expssa.ff.de reg.iu.⁊.l.si quis sempꝛoniū.ff.de here.insti.Uerū quia lȝ vnusquisqꝫ debeat a vituperatiōe matris dei desistere ⁊ silentiū seruare:tñ oēs debēt in ei⁹ laudes exultare ⁊ nūqꝫ cessare:non eñ sufficit abstinere a peccato nisi fiat qđ bonū est.c.non satis.lxxxvj.dist.⁊.§.iuris ꝑcepta.⁊ ibi glo.insti.de iusti.⁊ iur.Ideo ego seruabo illud Esa.lxij.vbi đr.Qui reminiscimini dñi non taceatꝭ.Uñ dicā cum Hiere.ꝓpheta.iiij.sui ii.c.Non tacebo quia vocē buccine audiui.s.spūssācti me ad proclamādā virginis puritatē inuitantis.De qua adhuc tres ꝯsiderationes in ꝑsenti sermone faciemus.

Prima dicetur elucidationis.

Secunda propalationis.

Tertia demōstrationis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicit elucidationis. K

Ltra argumēta in ꝑcedētib⁹ sermonib⁹ posita possum⁹ elucidare beate virginis ꝯceptionē multis alijs fundamētis.Quoꝝ primum đr ꝯsecrationis:sic.queādmodū nō ꝯuenit ꝙ illa que nō est virgo fiat virginū abbatissa.c.iuuēculas.xx.q.j.⁊ ibi gl.⁊ Cardi.in cle.attēdētes.de sta.mona.⁊ doct.in c.indēnitatib⁹.de elect.in.vj.immo etiā violēter corrupta:lȝ virginitatē nō amittat nec perdat aureolā:nō dȝ ꝯsecrari ſm Alanū.vt đr in summa ꝯfessoꝝ.lib.iij.tit.iij.q.xiiij.qđ etiā tenet Tho.in.iiij.dist.xxxiij.⁊.ij.q.clij.Et ꝓbaꝭ per.c.ille familie.xxxij.q.v.⁊.c.si qs non irat⁹.xv.q.j.Sic nō fuisset ꝯueniēs:ꝙ beata virgo cōsecrareꝭ regina angeloꝝ virginū ⁊ eis ꝑficereꝭ si aliqñ fuisset pctō quouis modo ꝯcto vel commisso inmac ılata ⁊ corrupta.Ad qđ facit qđ dicitur in.c.j.xxxv.dist.s.decet ꝑlatū alijs esse irreprehēsibilē ⁊ omni tpe a quocūqꝫ crimine imunem:vt ergo natura angelica non esset acephala:sed haberet caput meli⁹ qꝫ luciferū ⁊ vt angelis purissimis non ꝑficereꝭ aliqua creatura minoris puritatis ⁊ virginitatis inferioris.cōgruū fuit ꝙ beata virgo esset purissima:⁊ nūqꝫ aliquo vitio ꝯtaminata.ideo mirādū erit si aliqui ampli⁹ pctm̄ illi imponere ꝑsumpserit.nā de hoc etiā angeli mirari dicunꝭ.Uñ in figura scriptū est Dañ.xiij.ꝙ audiētes famuli dom⁹ Susanne clamorē pomerio.s.sensi vociferātiū Susannā cōmisisse adulteriū:irruerūt per posticū.at vbi locuti sunt senes.i.quidā doctores antiqui erubuerūt.s.famuli ipsi dom⁹ Susanne.i.angeli qui in domo Susanne.i.beate virginis.s.in celo ministrāt deo:quia nūqꝫ sermo hmōi fuerat de Susanna.i.de ipsa dei mr̄e in toto celo empyreo.Possunt etiā ꝑ famulos domus intelligi moderni deuoti btē virginis ipsi matri dei ꝯtinue famulātes:qui miranꝭ de dictis aliquoꝝ antiquoꝝ ꝯtra puritatē btē virginis:vñ ad liberādā eā irruūt per posticū.i.per argumēta posterioꝝ doctoꝝ.⁊ ipsi iuuenes sequētes nouū hoīeȝ Christū erubescūt de senioribus sequētib⁹ veterē Adam. L

Secundū fundamētū đr ꝯiunctionis.⁊ pōt colligi ex dictis beati Petri rauenēsis epi sup Missus est.Nos aūt possum⁹ arguere sic.Deus debuit assumere sibi in cōiugē aliquā ꝗ non esset indigna:vel cui⁹ cōiugiū non esset lege ꝓhibitū.Nam lȝ ꝑnceps sit solut⁹ legib⁹.l.princeps.ff.de legi.cū si tñ decet eū suis legib⁹ viuere.l.digna vox.C.eo.tit.Sed matrimoniū ꝓhibitū est ꝯhl a fidelib⁹ cū aliqua que sit dispari cultus seu infidelis.Exo.xxxiiij.⁊ Deuꝭ.vij.vñ mr̄imoniū sic ꝯctū cū infideli est nulluȝ:xxviij.q.j.§.ex his.⁊.c.caue.Ergo deus qui ab eterno sibi elegit in cōiugeȝ beatā virginē non debuit ipsam ꝑmittere labi in peccatū quo efficereꝭ de secta diaboli ⁊ sic inepta eius ꝯiugio et maternitate filij sui:que quidē matrimonialis ꝯiūctio ⁊ maternitas quoad ipsum deuȝ đr fuisse ab eterno:vt euidētissime patebit ex dicēdis in parte sequēti hui⁹ sermonis. M

Tertiū fundamētū đr reiectionis ⁊ fuit argumētū Petri aureoli in trac.de concep.virgi.⁊ possum⁹ arguere sic.Sicut absurdū esset ꝙ qs ꝯsecraret in corpus Christi hostiā ꝗ semel cecidit in stercore vel in ore canis rabidi:aut porci seu luto fetēti:lȝ postea sit mūdata:vñ talis hostia a quolibet deuoto sacerdote reijcereꝭ:sic incōgruū fuisset ꝙ de illa ꝗ semel fuit inuoluta stercore ⁊ putredine peccati:⁊ deuorata ore fetētis diaboli:formareꝭ corpus purissimū saluatoris nostri:immo credendum est ꝙ ipse Christ⁹ sacerdos purissim⁹ eaȝ repudiasset:⁊ acceptare noluisset in matrē nec de⁹ pr̄ i ꝯiugē.null⁹ ei generos⁹ ac đlicati stōachi ꝑnceps ꝓ potatiōe sua eligēt ciphū quē aliqñ vidisset horribili sanie adipletū.Dat ēt ꝑdict⁹ doctor vbi.s̄.exēplū đ pāno qđ dēbet fieri corpalia sup ꝗ corp⁹ dñi ꝯsecraꝭ ꝗ idecēs esset si vnqꝫ fuisset stercorꝭ iuolut⁹.⁊ ꝯfirmāꝭ ꝑdicta alio simi fūdamēto.nā si i aliꝗ calice semel stercorizatū fuisset:lȝ postea purificar⁹ eēt.ñ tñ hōestū eēt i eo ꝯsecrare sctissimū sāguinē dñi nr̄i iesu xp̄i.⁊ sic pari mō:indecēs fuisset i muliere in ꝗ semel diabol⁹ pctī stercora ꝓiecisset dei filiū ꝓcreari.ꝑterea si indecēs valde fuisset ipsum dei filiuȝ ex muliere ab aliꝗ hoīe stuprata etiā violēter:et sine ꝯsensu suo generari.ꝓfecto indecentius extitisset eū ꝓcreari de muliere a diabolo stuprata quouis peccato.Sed ad ꝑdicta rñdēt qdaȝ quos nō expedit particulariter nolare:sed ita eos nolabo sequēdo modū loquēdi i talib⁹ quo vtunꝭ doc.in.l.quedā puella.ff.de iur.omnium.Dicūt aūt ꝙ inter dicere ipsam virginē in

cōceptione fuisse ab originali pctō ꝑseruatā et
dicere eā ꝯtaminatā: ſʒ statim ſūbleuatā nō eſt
diꝗa niſi ſicut vni⁹ fili vel capilli: qꝛ dicūt eam
in ſcdo inſtāti cōceptionis fuiſſe purgatā. Un
ꝑdicator, q̇dā ordinis cuiuſdam dixit ꝙ hūana
natura fuit ſicut vna pertica plena pānis q̄ ce
cidit in luto. Et vnus nō fuit infectus qꝛ nō te-
tigit lutū. ſ. xp̄s alij vero oēs pāni infecti ſunt:
quoꝝ tñ vn⁹ cū cecidiſſet in luto ſtatim ſuble-
uatus eſt ⁊ excuſſus. ſ. btā ꝟgo. O mirabile exē
plar. o ſapiēa ſtupenda. Nonne ſi q̇s cū pertica
ipſum ꝑdicatorē ſemel in inſtanti ꝟberarēt ac
fortiter ꝑcuteret: eēt tñ ꝟberatus ⁊ ꝑcuſſus. Nō
ne ſi q̇s in inſtāti vulnerareť in vultu vel deca-
pitareť aut ꝑ gulā ſuſpēdereť. vel infamis aut
ſeruus alterius efficereť. aut ī ſtercore caderet:
ſemper tñ de illo dici poſſet ꝙ ſemel fuit vulne
ratus in facie vel decapitat⁹ aut ſuſpēſus infa
miſqꝫ vel ſeruus aut ſtercore īuolut⁹. Facit ad
hoc qđ dꝛ. in. l. ſi. C. de gn̄ali aboli. vbi ſcriptum
ē. indulgēna q̇s liberat. notat. i. ſʒ gl. notatos
relinq̇t ſeq̇ť nec infamiā criminis tollit. ſʒ pene
gr̄aʒ facit. ⁊ ibi gl. allegat Ouidiū I li. de pōto
dicentē. Pena pōt demi culpa ꝑennis erit. Fa
cit ēt ad hoc lex. ij. C. đ obſe. a libe. pa. ꝑſtā. vbi
dꝛ lʒ eiꝰ ꝟbis edicti nō habeanť infameꝫ. re tñ
ipſa ⁊ opiniōe holm nō effugiūt īfamie notam.
Ex q̇bus oībus appꝫ ꝙ male loquunť illi q̄ di
cūt ꝙ btē ꝟgini paꝝ nocuiſſet pctm̄ originale:
qꝛ in eo ꝑuo tpe ſteriſſet. N

Isti eī̄ cognoſcēt errorē ſuū ſi ad me-
moriā reducāt ſniam Goffredi in poe
tria ſua dicētis ꝙ ſel modicum totum
amaricata. Male faciūt ergo iſti per-
tinaces hāc infamie notā imaculate virgini i-
ponēdo: ſʒ qđ deteri⁹ ē tales ad defenſandam
ſuā obſtinationē dicūt ꝙ pctm̄ originale ē leue
⁊ nō mortale: imo leui⁹ q̄ꝫ veniale. Et duo faciūt
fundamēta pmū eſt: qꝛ pctm̄ origiale nō ē volū
tarium: ſʒ eos. Scdm eſt quia pctm̄ originale
ſolū punitur pena dāni. veniale aūt pena dāni
⁊ ſenſus. ſʒ iſta eoꝝ ſnia ē ꝯ aplm ad Eph. ij. di
centē. Oēs naſcimur filij ire. Cū ergo nō ꝑpter
aliud q̄ꝫ ꝑpter originale pctm̄ iuxta ſniam Pa
nor. in. c. conq̇ſtus. de feri. vbi ait ꝙ ꝑpter tale
pctm̄ ſumus filij ire. ergo ip̄m pctm̄ originale
eſt mortale quod nos in ira dei conſtituit ⁊ dei
gr̄am hr̄e nō ꝑmittit. Et ꝯfirmať ꝑdicta ꝟitas.
Nā vt ait Augu. xiij. de ciui. dei. ⁊. iiij. de trini.
Et ſanctus Remigius ſuꝑ epiſtolam pauli ad
Eph. Sicut corpus nō viuit ſine aīa. ſic aīa dꝛ
mortua ſine deo. ⁊ eius gr̄a q̄ eſt vita aīe. Illa
ergo aīa q̄ propter originale pctm̄ nō eſt in dei
gr̄a: ſʒ in indignatiōe ei⁹ ꝑfecto ē mortua. Et
ideo inq̇t Petrus aureoli in tractatu de conce-
ptione beate virginis. Certū eſt ꝙ peccatū ori
ginale eſt maius veniali ⁊ deteſtabilius deo
cum promereatur eius iraꝫ ⁊ damnationē eter

nā quā veniale nō mereť. hec ille. O

Quomō aūt originale pctm̄ eſt leue ꝑpter
qđ oīa mala hūano generi euenere. Pro-
fecto ſi nō eſſet grauiſſimū nō oportuiſſet gra-
uiſſimā penā ꝑ illo pati dei filium. Nemo igiť
dicat ꝙ illud pctm̄ eſt leue ꝑpter qđ dei filius
ſic horribiliter mortu⁹ eſt ī cruce. hoc aūt pctm̄
qđ eſt mortale ponit holem in demonis ꝑtāte.
Si eī̄ exiſtēs in originali pctō nō eſſet poſſeſ-
ſus a diabolo: nō inſufflaret baptizās in euꝫ q̄
baptizatur dicēs. Exi ab eo ſathanas. Iteꝫ nō
faceret eū abrenūciare diabolo niſi prius fuiſ-
ſet ſub ei⁹ ditione ⁊ imperio. Item ꝓhibetur in
ſacro ſepeliri q̄ moritur in originali: vt ꝓbari
pōt ꝑ. c. eccl̄iam. de ꝯſe. di. i. vñ eſt de illis de q̄
bus dꝛ Hiere. xxij. Sepultura aſini ſepelietur. ⁊
hoc vt oſtēdať ꝙ ē mortuus inimicus xp̄i qꝛ nō
eſt ſibi vnitus ꝑ baptiſmū: ⁊ ī hoc ſenſu exponi
pōt illud qđ ait ſaluator nr̄ Lu. xi. ⁊ Math. xij.
dicēs. Qui nō eſt mecū cōtra me eſt. qđ ēt poniť
in. l. celicolarū. C. de iudeis. P

Ad fundamentū aūt primū reſpondeť ꝙ
nō eſt verū ꝙ originale pctm̄ nō ſit volū
tariū: imo hec eoꝝ locutio implicat con
tradictionē. Si nō eſſet voluntariū nō eēt pctm̄
dicēte Aug. in lib. de libero arbitrio. Peccatuꝫ
adeo eſt volūtariū: ꝙ ſi nō eēt voluntariū nul-
lum eſſet pctm̄ qđ dictū etiam ſacri canones ſe
pius ꝯfitetur. vt pꝫ. xlv. di. c. de iudeis. ⁊. xv. q.
i. c. merito. ⁊. c. illa. ⁊. c. nō eſt. ⁊. xxiij. q. iiij. c. na-
nabuchodonoſor. vbi dꝛ. Uaſis ire nūq̄ꝫ de⁹ red
deret interitū ſi nō ſpontaneū inueniret hō ha
bere pctm̄. Cū ergo de⁹ reddat interitū aīe in
pctō originali exiſtenti: vt declaratū eſt. ſ. ſer.
i. parte. ij. falſum eſt dicere ꝙ originale pctm̄
nō eſt volūtariū. Ad predicta ēt ꝙ oē pctm̄ ſit
volūtariū. faciūt ea q̄ habenť in. c. ſicut eī̄. xx-
iij. q. v. ⁊. c. cū volūtate. de ſen. ex. ⁊. l. di. c. ſi qua
femina. ⁊. c. ſi quis. ⁊. c. quantū. ⁊. c. hi qui. et. c.
ſepe contingit. ⁊. C. ad legē cor. de ſic. l. i. ⁊. ff. de
fur. l. qui iniurie. in prin. Dico ergo ꝙ origina-
le peccatum dicitur voluntarium in radice in
qua oēs peccauerūt ſm dictū apl'i ad Rom. iij.
Ut enim dictum eſt. ſ. ſermone. i. parte. ij. tota
humana natura erat in adā quādo volūtarie
peccauit ⁊ conſequenter hoc modo illi pecca-
to conſenſit. Et iſta reſpōſio colligiť ex dictis
magiſtri Petri aureoli in tractatu de cōceptio
ne beate virginis. ⁊ fuit originaliter beati Au
guſt. qui vt refert magiſter ſenten in. ij. di. xxxi.
in lib. contra Julianum hereticum negantem
in paruulis eſſe peccatum originale ſic ait.
Queris forte vtrum originale peccatum ex vo
luntate ſit. Reſpondeo prorſus ⁊ originale pec
catum ex voluntate eſſe. quia hoc ex voluntate
primi hominis ſeminatum eſt: vt in illo eſſet ⁊
in oēs tranſierit. hec ille. Sed rn̄dent quidā ꝙ
licet originale ſit volūtariū eo modo quo. ſ. di.

ctum est: tñ pctm̃ veniale habet magis de voluntario. Cũ igit̃ pctm̃ tãto sit grauius quanto magis de volũtario ergo veniale est grauius originali. Sed huic palliato argumento rñdet̃ q̄ hoc est verũ q̄ data paritate grauitatis duorũ pctõꝝ in se: quanto aliqd̃ eoꝝ cõmittit̃ cum volũtate magis deliberata ꝛ spõtanea: tãto est grauius. Sed data disparitate illoꝝ non seq̃t̃ generaliter: q̄ illud sit grauius pctm̃ quod est magis voluntariũ. al's sequeret̃ q̄ vnũ leuissimum pctm̃ veniale cõmissum spõte ꝛ voluntarie ac data opera esset grauiꝰ vno homicidio aut piurio grauissimo. siue alio scelere maio qd̃ quis committeret non libenter nec spontanee simpliciter. sed timore alicuius vel impulsu. qui tñ nõ excusaret eũ a mortali pctõ. Et sic nõ valet argumentũ predictũ q: vt pz ex dictis in superioribus sermonibus originale pctm̃ est in se incomparabiliter grauius oĩ veniali. ꝛ iõ lz veniale magis habeat de voluntario ꝑ hoc non sequitur q̄ sit grauius originali peccato.

Ad scd̃m v̄o fundamentũ rñdent aliqui q̄ lz vsq: ad diem iudicij nõ puniant̃ decedentes in originali nisi pena dãni. tñ dicit Hugo quẽ refert Archidiaconus in .c. firmissime. de conse. dist. iiij. q̄ tales cruciabunt̃. s. post iudicium diuersis tormentis. lz non ita grauiter sicut illi qui originali addiderũt actualia. Et hãc opinionez etiã tenet' Greg. ix. moraliũ. Et videt̃ ꝓbari ex euãgelio Sicut eñ pz Mat. xxv. oĩes hoies adducent̃ ad iudicium. ꝛ vna pars. s. electorum ponet̃ ad dexterã iudicis partem. ꝛ oẽs hi ibunt post iudiciũ in vitã eternã. de quorum numero nõ erunt mortui in originali pctõ. Alia vero pars scz reproboꝝ ponet̃ ad sinistram. et isti oẽs post iudiciũ ibunt in ignẽ eternum qui paratus est diabolo ꝛ angelis eius. Et hoc est qd̃ inquit Aug. in lib. de fide ad petrum. et habetur transsumptiue in .d. c. firmissime. de conse. dis. iiij. vbi ait. Firmissime tene non solum homines ratione vtentes: verum etiam paruulos qui siue in vteris matrum viuere incipiunt ꝛ ibi moriuntur siue iam de matribus nati sine baptismi sacramento quod datur in nomine patris ꝛ filij ꝛ spũssãcti. de hoc seculo transeũt sempiterno igne puniẽdos: q: et si peccatũ proprie actionis nullũ habẽt originalis tñ peccati dãnationẽ carnali conceptione ex natiuitate traxerũt. hec ille Uerum q: aliqui exponũt. sempiterno igne. i. sempiterna pena que tñ expositio nõ videt̃ cõuenire textui. Quia nõ aliter recedendũ est a significatione verboꝝ q̄ ipsa verba sonant. l. nõ aliter. ff. de le. i. ꝛ verba nõ sunt iproprianda: sz stãdũ est eis qñ sunt clara. l. ille aut ille. ꝯ. cũ in verbis. ff. de leg. iij. Itẽ nõ sunt laceranda: sed eis est. l. inherẽdum. l. si mihi ꝛ titio. ff. de ver. obli. Tñ volens salua vtraq: opinione de punitione taliũ respõdere ad istud vanũ fundamentũ dico q̄ ẽt ꝑsupposito sine veri ꝑiudicio q̄ tales cũ solo originali pctõ morientes nũq̄ puniant̃ aliqua pena sensus: tñ eos pena q̄ est eterna ꝛ infinita ac ꝑpetua priuatio diuine visionis ꝛ eterne glorie: est grauior oĩ pena q̄ debetur pctõ veniali: cũ sit tp̃alis ꝛ cito trãsitoria. Et cõsequẽter maius est delictũ originale q̄ veniale q: homo per originale perpetuo damnatur: vt pz in .d. c. firmissime nõ aũt per veniale.

Q

Cum igit̃ grauitas pene demonstret atrocitatẽ delicti. l. respiciendũ. ff. de penis. ꝛ c. nõ afferamus. xxiiij. q. i. Ad qd̃ ẽt facit qd̃ habet̃ in aut. vt fratrũ filij. col. ix. ꝛ Deut. xxv. vbi dr̃. Pro mensura delicti erit ꝛ plagarũ modus. Cõcludit̃ q̄ originale pctm̃ est grauius veniali cũ ei debeat̃ grauior pena. Iõ dicit magister Frãciscus de may. in. iij. sen. di. iij. Et Sco. i. ij. di. xxxvi. ꝛ in. iij. dis. iij. cõiungendo eoruz dicta q̄ malus, malũ est originale pctm̃ qd̃ hz annexam dei inimicitiã q̄ pena sensus ꝛ dãni sine de inimicitia immo cũ eius gratia: sicut ẽ existentiũ in purgatorio ꝓ pctõ veniali. ꝛ confirmant̃ ꝑdicta ꝑ sniam ꝑdicti frãcisci de maȓronis. vbi. s. dicẽtis q̄ q̄libet bonꝰ potius eligeret esse sine gl'ia q̄ sine dei gr̃a. q: hõ põt esse bonꝰ sine gl'ia sicut sunt illi q̄ sunt in purgatorio propter pctã venialia ꝓ q̄bus puniunt̃. sz nemo p̃t esse bonꝰ sine dei gr̃a. sicut sunt illi q̄ habẽt originale pctm̃. Preterea aliq̄ theologi negant supradictum fundamentũ aduersantiuz imaculate cõceptioni beate virginis. dicentes q̄ peccato veniali non debet̃ pena dãni ꝓprie sumpta. q̄ sic accepta est ꝑpetua priuatio diuine et eterne felicitatis. Et sic eoꝝ argumentũ est vanũ ꝛ nihil ꝯcludẽs. Et cõfutat̃ etiam ex dictis magr̃i Petri de cãdia. i trac. de ꝯceptione beate virginis' vbi ait q̄ Aug. in lib. de natura et gr̃a. iõ tenet q̄ beatꝰ Iohes baptista venialiter peccauit: q: nõ fuit ꝑseruatus ab originali. naz si ab ipso originali ꝑseruatꝰ esset: quod est maioris grauedinis multomagis ꝑseruatꝰ fuisset a veniali qd̃ est minus graue pctm̃ per illã regulã. Si de quõ minꝰ ergo ꝛ de quo magis. c. cũ in cũctis. vbi glo. de elec. ꝛ. xxxviij. distin. c. si in laicis. ꝛ. iij. q. iij. c. de iudicijs. ꝛ. lix. disti. c. si officia ꝛ. xiij. q. ij. c. non estimemꝰ. Sed de maiori grauitate peccati originalis q̄ venialis hic pertranseo. q: satis dixi. s. sermone. vij. pte. i. Oẽs ergo attribuamus beate virgini hanc prerogatiuam atq: excellentiam q̄ ipsa sui filij adiutorio ꝛ beniuolentia ab omni corruptione fuit custodita. Ut enim ait sanctus Bonauen. in. iij. distin. iij. Quicquid non est contra fidem attribui conuenienter potest beate virgini. cum. s. ad suã ꝛ filij eius redundat gloriam. hoc autem est in casu nostro: quia vt. s. patuit.

in p̄cedentibus sermonibus ad magnā dei ⁊ ꝟ
ginis laudē.gloriā ⁊ honorem redundat ipsaꝫ
benedictā celi reginā a suo dilectissimo filio in
conceptione sua ab oīs pcti vituperio fuisse p̄=
seruatam. Et ideo ego qui suꝫ filius beati Frā
cisci:patris mei documenta seruaui. Ipse eniꝫ
seraphicus Frāciscus suos monuit fratres.vt
oīa b̄ndicte matri dei priuilegia attribuerent:
q̄ illius possunt excellētie conuenire atq̄ eam
oībus laudibus a pura hūana creatura decen
ter pceptibilibus exaltarent. Quapropter offi
cium cōposui de ipsius purissime ꝟginis inno
centia nō vt homo quidaꝫ fecit de illius conta
minatione ⁊ corruptiōe. Magnā eñ infert btē
virgini contumeliā multūq̄ illā offendit:qui
hymnos vel antiphonas ad eius gl'iam cōpo=
nere simulat vt eam quādoq̄ peccato macula=
tam:atq̄ a diabolo possessam fuisse demōstret
De talibus eñ sub laudis colore matrē dei vi
tuperantibus ipsa valde cōqueritur dicens il=
lud Ouidij poete. Impia sub dulci melle vene
na latent. Et illud quod inquit Hieronymus i
quadā epistola. Nō dat mihi venena:nisi mel
le abscondita. Et illud Deut.xxxij. Uua eorum
vua fellis ⁊ botrus amarissimus. Fel draconū
Uinū eorū ⁊ venenū aspiduꝫ insanabile. Ta
les aūt faciunt sicut scorpio q̄ añ lingit ⁊ cau=
da pungit. R

Dicūt eñ sic3m sn̄iam. Laudeť btā virgo
que nō nisi per instans fuit contaminata
pctō. Laudata sit mater dei q̄:paruo tp̄e stetit
serua diaboli. Cessate.cessate a talibus ꝟginis
laudib9. q̄bus vilipendiť ipsa ⁊ eius dulcis fi=
lius. Ei nāq̄ talis sit iniuria sicut hoī fidelissi
mo fieret si de illo q̄s diceret. Iste est magne fi
delitatis qui nūq̄ nisi semel fuit proditor sui re
gis. Uel si de sapientissimo viro diceret. hic est
sapiētissimus.qui tm̄ semel fuit stultus. Aut de
aliqua muliere castissima quis diceret. Hec est
mulier purissima quia nunq̄ nisi semel fuit stu
prata. Filio autē dei ⁊ beatissime virginis ta=
lis irrogatur contumelia sicut si quis diceret.
Beate ꝟginis filius valde dilexit matrē suam
qr semel tm̄ mortali vulnere originalis pecca=
ti pcuti passus est eā. Uel si diceret. Xp̄us fuit
magne pietatis:quia postq̄ matrē suā in pcti
sterquiliniū cadere permisit ad extrahēdā eā
protinus auxiliū dedit. Unusquisq̄ ergo aufe
rat rubiginem mentis sue.⁊ egredietur vas
purissimum cōceptionis ꝟginis gloriose.ita q̄
amplius nō poterit eā pctō maculatā predica
re:immo quanto magis illi cōtrarius fuit:tāto
amplius conabitur ipsius innocētiā defensare
Sed heu qr nō sic faciūt hoīes quidam: immo
oppositum facere nituntur. Qui vt ex Isradicē
dis percipi pōt si aliquem iuuenem suo aggre
gare potuerint consortio:ei librum quēdā con
ceptionis beate ac euꝫ imaculate virgīs impu
gnatoriū legendū tradunt.vel ad alijs expon
faciūt vt i eius corde hāc suā opinionē taliter
iprimāt q̄ vsq̄ ad mortē in ea pseuerēt.⁊ verifi
cetur de illo pūerbiū illud. Qd noua testa ca=
pit inueterata sapit.⁊ illa Horatij sn̄ia. Quo se
mel est imbuta recens seruabit odorem Testa
diu.⁊ taliter vnūquēq̄ neophitū instruunt: q̄
etiā ignorātes lr̄as ꝯ illibatā dei genitricis cō
ceptionē ptinaciter disputare p̄sumūt.⁊ taliter
in hac ptinacie stulticia indurant q̄ oīa medi
cine remedia si eis adhiberent illos sanare nō
possent. Uñ q̄dam p̄dicator dicebat q̄ de eis ve
rificatum est illud Hiere.xiij. Si mutare potest
ethiops pellē suā ⁊ pdus vari.su.ita ⁊ vos po=
teritis bonū discere cū didiceritis malū.⁊ cām
talis stulte obstinationis hui9 gētis assignat
deus post p̄dicta ꝟba dicēs. qr oblita es mei.⁊
cōfisa es in mēdacio. O detestabilis ⁊ maligna
obstinatio. Nā vt retulit mihi frater tho.d' mo
rauia.⁊ frater daniel silr̄ de morauia prouincie
Boemie atq̄ ordinis nostri. Cū quidam noui=
tius in quodā ordine ⁊ in vna puincia alema=
nie vellet in manibus sui prioris professionem
facere dixit ille prior p̄dictus pmitte etiam q̄
semper defensabis opinionem nostram q̄ vir=
go maria fuit in peccato originali cōcepta. Qd
ille audiēs horruit talem sermonem: ⁊ dixit se
hoc nequaq̄ facturum. Uñ cum aliter eum ad
pfessionem nollet recipere.ille nouiti9 disces=
sit ab eis ⁊ ad ordinē nostrū venit enarrato qd
illi acciderat.atq̄ nunc est sacerdos in ordine
nr̄o ⁊ affirmat q̄ in ea prouincia oēs p̄dicti re=
ligiosi faciūt pfessionē suā cuꝫ tali pmissione.
dixit mihi insup p̄dict9 frater thomas q̄ semel
ip̄e desiderās scire an hoc esset verū. Cū esset
cū duob9 de p̄dictis religiosis in vno nr̄o mo=
nasterio q̄ ad hospitādū in eo venerāt eos cuꝫ
maxima instātia rogauit vt sibi dicerent veri=
tatē an talē facerēt pfessionē. ipsi ꝟo tandē ex
multa ꝯfidentia l3 cū timore fratrū suorum ne
hoc intelligerēt. rñderūt q̄ erat veruꝫ.⁊ q̄ ipsi
tali modo suā facerēt pfessionē et predicti fra=
tres erāt de antiq̄orib9.⁊ dixerunt q̄ ēt alij in
partib9 illis silr̄ pfitentur. Rogauerūt tñ instā
ter:⁊ pmissionē ab ipso fratre thoma exegerūt
ne vnq̄ alicui fratri de ordine suo intimarent
q̄ ipsi hoc ei secretū reuelassent. O diabolica
pfessio.o dānata pmissio. Quid igitur dicā de
talib9.⁊ qualr̄ peccēt. pfecto in hora mortis in
telligēt. Sꝫ vnicuiq̄ eoꝝ inq̄t beata ꝟgo illud
quod scriptū est in ca.i mal.xxij.q.iiij.c. In ma
lis promissis rescinde fidem:in turpi voto mu=
ta decretum. Impia est enim promissio que sce
lere adimpleť. facit ad hoc lex si ob turpem.ff.
de condi.ob turpem cau.⁊.l. generaliter .ff.de
ver.ob.q̄ si taliter vouētes post huius operis
publicationem ac lectionem in suaduritia per
stiterint cum suis complicibus poterit de eis

dici illud quod scz Johes chrys. in homel. sup
Math. inq̄t scz. Ois malicia cōfunditur aliquo
tiens rōne veritatis. corrigitur aūt nūq̄ maxi
me eorum qui proposito malo ꝛ nō ignorātia pec
cant. hec ille. S

Sed tales obstinatos bn̄ castigabāt matro
ne mātuane cetereq̄ mulieres imaculate
conceptionis deuote: q̄ eis nolebāt panem vel
aliā elemosynā dare nisi illā peterēt ad reuerē
tiā immaculate cōceptionis: ac renūciarēt opi
nioni cōtrarie btē virginis cōceptioni. In pre-
dicta nāq̄ ciuitate in magna reuerentia habet
cōceptio purissime matris dei. Un̄ pater huius
illustris marchionis p proclamata fieri fecit p̄
ceptum sub pena pecuniaria: vt oēs solenniter
festiuarēt diem scte cōceptionis v̄ginis marie
Nō minorē tn̄ deuotionē habuerūt ꝛ de presen
ti habēt illustrissimi p̄ncipes Mediolani. Naz
deuotissimus princeps dn̄s Azo vicecomes do
minus Mli qui fuit patru⁹ p̄me ducisse medio
lani. dn̄e. s. Katharine vicecomitis: ecclesiā si-
ue capellā pulchrā fecit penes suā curiā edifi-
cari q̄ nūc cōiter appellat scūs Gotardus. quā
ecclesiā cōsecrari fecit solēniter a multis epis
sub titulo imaculate cōceptionis v̄ginis ma-
rie precepitq̄ vt per totum dn̄iuz suū oēs face
rent festū in die conceptionis eiusdē ordinauit
etiā p̄dictus p̄nceps deuotus fratrū minorū vt
certus numerus ex eis fratribus ibidē moraret
q̄ die noctuq̄ diuinis officijs deseruiens imma
culatam virginem laudaret ac propter hoc cer-
ta edificia erigi fecit: ꝛ vsui fratrum deputari.
Post mortē vero ipsius dn̄i Azonis inclusis di
ctis edificijs cū eadē ecclesia in curia ducali: ꝛ
non valētibus p̄dictis fratribus ibidē cōmode
permanere ac festū predictū celebrare ex ordi-
natione illustrissime ducisse p̄me Mediolani: p̄
dictum festū cōceptionis trāslatū fuit ad capel-
lam btē virginis marie que sita est i ecclia scti
Frācisci. ꝛ similiter cōstructa fuit p predictum
dn̄m Azonem vn̄ dicta ducissa p̄cepit rectorib⁹
cōitatis mediolani vt singulis annis per cōe
mediolani. ꝛ p collegia siue practica artium di
cte ciuitatis fieret oblatio de cōi pecunia ad ca
pellā predictam btē virginis sitā in ecclesia p̄-
dicta scti Francisci: cū interdicto causarum: et
de tāta quātitate: q̄ quāta ꝛ quēadmodum fit
in festo scti Barnarbe. Hanc etiam ordinatio-
nem seruari fecit tēpore suo illustrissimus dux
philippus ꝛ inclytus princeps Franciscus sfor
tia vicecomes vt in eorum lrīs annuatim recto
ribus p̄dictis directis plenius cōtinet. Nec mi
rum si oēs xp̄iani principes ꝛ cuncti deuoti vi-
ri ac mulieres huius sunt opiniōis piissime ac
verissime nec aliter credere possunt. Ait enim
magister Petrus aureoli theologus excellētis-
simus in tractatu de conceptione btē virginis
Uidetur horrendum pijs auribus ꝛ animis de
uotis q̄ vnq̄ aīa beate virginis filia ire fuerit
aut in odio dei: ꝛ q̄ fuerit displicens ac detesta-
bilis oculis diuine maiestatis. hec ille. Qui ibi
dem ad probādū q̄ btā virgo fuit a deo p̄serua
ta ab originali pctō vltra alia multa fundamē
ta q̄ breuitatis cā hic prtrāseo: q̄ de ipsis ali q̄-
liter tetigi in p̄cedētibus sermonibus ēt ait sic
Si q̄rat vtrū de⁹ potuerit aīam v̄gis ne origi-
nale cōtraheret in hora infusiōis de absoluta
potētia ꝛ sui olpotentia p̄seruare: Indubitāter
dicēdum est q̄ sic. Imo tenēs q̄ nō vel de hoc du
bitās incidit i articulū de diuina potētia. Ma-
ioris em̄ potētie est de⁹ parcēdo ꝛ offensam p-
prā remittē. do q̄ sit hō aut aliq̄ alia creatura
rōnalis. Sz hō pōt offensaz ꝛ culpā in eū cōmis
sam remittere ꝛ dare liberaliter ēt p quocūq̄
instāti q̄ ꝛ de⁹ dare potuit culpā quā cōtrari s-
set aīa v̄ginis in instāti vnionis cū carne hec il
le. Qui ēt p̄supposito sine veri p̄iudicio: q̄ pctm̄
originale ɔtrahat solū rōne carnis infecte: vt
dixerūt q̄dā: arguit sic. Propterea duoꝝ argen
tium sese excedētium in virtute: si ambo simul
agere incipiāt in idē passum., id qd̄ est potius i
virtute vincit ꝛ trahit ad se passuz. hec ille. Ad
que facit. l. q̄rit. ꝛ ibi Bart. ff. de stat. ho. ꝛ text.
cum glo. in. l. i. §. in perpetuum. ff. si ager vecti.
vel emp. pe. ꝛ. §. si quis in aliena. insti. de rerum
di. sequitur p̄dictus doctor inferendo. Sed vir
tus diuina potior est ad gratiam infundendaz
q̄ caro infecta ad inficiēdā aīam v̄ginis. ergo
si in instanti in quo infundebatur aīa virginis
de⁹ agebat ad gratificādū. caro aūt ad inficiē
dū p culpā. v̄tus diuina tanq̄ īfinita traxisset
ad se aīam ꝛ vniuisset vt esset sub grā et nullo
mō sub culpa. Et confirmat hec rō de duobus
adamantibus trahētib⁹ idez ferrum in medio
amboꝝ eque distāter existens Uincit em̄ ille q̄
ē potētioris v̄tutis ꝛ trahit ad se totalr ferrū. ¶

Amplius de⁹ pōt suspēdere actionē cuiu s
cūq̄ agētis naturalis. Un̄ sua potētia
pōt ignē ne stupā comburat appositaz
impedire. Sed virt⁹ formatiua se hz p modūz
generātis in generādo carnē ꝛ imprimendo re-
bellionis maculā in carne aīata p instanti pro
quo infundit. ergo deus pōt p eodē instāti acti
uitatē istā suspendere ne imprimat concupiscē
tiā i aīata carne. Rursum duoꝝ effectuū reali-
ter distinctoꝝ deus pōt vnū ꝛ marie posterio-
rē ab alio separare. Sed in gn̄atiōe et caro gi-
gnit et caro aīat. ꝛ cōcupiscentia inserit in toto
aīato. ergo deus prima duo poterit facere vi-
delicet q̄ caro generet ꝛ infundat aīa: ꝛ ne aliq̄
concupiscentia inferat. Adhuc Si illud quod
minus videt inesse inest: et illud quod magis.
Sed minus videtur q̄ agens naturale sua vir
tute preueniat effectum naturalem: ne sit i pri
mo instanti sub proprietate sibi debita. ꝛ tamē
hoc facere potest sicut patet de aq̄ que cū sit na-

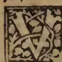
turaliter frigida: pōt tñ in primo instanti fieri non frigida ꝛ calida generari. vt patet in naturalib⁹ balneis. ꝛ similiter lapis cui debeẗ naturaliter loc⁹ deorsum: pōt nihilominus in pmo instāti ferri ꝛ generari sursum: sicut apparet in grandine: ꝛ hoc ad oculū videẗ. Ergo lȝ virgo de iure nasci debuerit in peccato ꝛ fuisse filia ire: multofortí⁹ per diuinā potētiā fieri potuit filia gratie ꝛ amoris. Itē prima materia naturaliter est informis: ſm Aug. xii. ꝯfessionū. et tñ per diuinā potētiā pōt fieri sub actualitatē forme. ergo lȝ materia debuerit esse sub informitate originalis peccati: tñ potuit deo agēte per gratiā informari in eodē instāti. U

Preterea deus pōt dare aie gratiā ꝓ quocūq; instāti ipsa est capax al's plus posset ala capere ꝙ̄ deus ꝯferre: nec cuilibet naturali et passiue potētie correspōderet potētia supnaturalis actiua qd̓ est absonum⁹ dicere. Sed ala capax est gratie in illo instāti quo vniẗ cū carne. nam si repugnaret sibi pro illo instāti diuina gratia: aut hoc esset ex parte sui: qd̓ esse non pōt: tū quia ex eo est capax gratie ꝛ glorie quo est imago trinitatis ſm Augu. Est autē imago trinitatis in illo instāti: tum qa pma pfectio ꝛ secūda possunt esse pro eodē instāti. nec opȝ ꝙ esse pcedat tpe bene esse: tuȝ quia nō repugnat aeri corporeo illuminari lumine corporali in pmo instāti i quo est: ergo nec aie illustrari splēdore gratie. Aut repugnat rōne carnis infecte cui vniẗ: qd̓ nec etiā stare pōt: tū quia manēte infectiōe carnis in tpe ꝯsequēti pōt grām capere: al's nullo modo posset iustificari: tū quia in viris sanctis stat gratia etiā cū summa rebellione ꝛ ꝯcupiscētia carnis. iuxta illud qd̓ dixit deus aplo carnis stimulū patiēti. ii. ad Corin. xii: Sufficit tibi gratia mea. nam virt⁹ in infirmitate pficiẗ: ergo deus potuit in primo instāti aie virginis ꝯferre gratiā cui⁹ ipsa naturalr capax fuit. Ampli⁹ de rōne originalis peccati non est nisi vel ꝯcupiscētia in carne seminata vel priuatio originalis iustitie debite inesse: vel offensa dei sup vtrūq; fundata. Sȝ hec omnia potuit deus tollere a virgine in instāti sue creationis. Nam ꝛ a carne ꝯcupiscētiā: ꝛ a priuatiōe iustitie obligationē ipsam. ꝛ ab vtroq; offensam auferre potuit: ergo potuit tollere totaliter originalē culpam. Preterea oia q̄ concurrūt in primo instāti quo ala carni infundiẗ: concurrūt etiā in scđo instāti ꝛ in tpe ꝯsequēti in quo ꝯstat ꝙ deus pōt originale tollere. ergo pōt equaliter ꝛ in primo. Ex quib⁹ cōcludiẗ ꝙ etiā de ordinaria potētia deus eam potuit pseruare. Illa aūt dicunẗ fieri posse de potentia dei ordinaria: que ſm exigētiā rōnis ꝛ eqtatis siue ꝯgruētie: ꝯuenientie ꝛ cōdecentie fiēda vidētur: ex quo igitur deus de potētia absoluta virginē potuit ne pctm̄ originale ꝯtraheret pseruare potuit: etiā eam pseruare de potētia ordinata. potētia em̄ dei est ordinatissima cum in eo nihil sit irrōnabile aut inordinatū. hec ille. Dimitto hec fundamēta que facit magr̄ Tho. de argētina ordinis eremitarū sancti Aug. qui in iii. sen. dist. iii. tenet ꝛ pbat duas ꝯclusiōes. Prima est ꝙ deus potuit beatā virginē Mariam pseruare ab originali peccato. Scđa est ꝙ congruū fuit ꝙ eam pseruaret. X

Deinde infert hoc correlariū ꝙ de facto ipsam pseruauit. ꝛ rñdet argumētis in ꝯtrariū factis. Dimitto etiā argumēta venerādi patris fratris Jacobi de alba ordinis minoꝝ qui inter alias pbationes pro imaculata ꝯceptione matris dei factas sic in sūia dicit. Sicut gloriosa virgo supnaturaliter ꝛ singulariter ꝯcepit ꝛ peperit. ꝛ per ꝯsequēs facta est mater dei supnaturali ꝛ singularissimo modo: ita ꝯdecēs fuit vt etiā in sua ꝯceptione ꝛ creatione haberet aliquam pꝛogatiuā singularē ꝛ supnaturalē q̄ nūq̄ alicui alteri pure creature ꝯcessa sit. Et quā nemo ex adā ꝓpagatus ſm ꝓpagationē seminalem vnq̄ habuit nec habebit. Et hec fuit pseruatio ab originali peccato: ꝛ redēptio p gratiam pseruantē que soli matri dei concessa est. Magister etiā Julian⁹ de histria theologie doctor: subtiliter ꝓbat hanc veritatē de illibate virginis ꝯceptione. Cuius argumēta vt cōpendiosius loquar pronūc pertrāseo. Ex eius tñ dictis pōt sic breuiter argui. Oēs tenemur dñm nostrū Jesum Christū honorare. ꝛ hoc nul⁹ fidelis negabit. Sed honor Christi est nullū in virgine peccatū asserere ſm Aug. in lib. de natura ꝛ gratia. ergo oēs tenemur ipsius virginis innocentiā ꝛ ab omni peccato elōgationē affirmare. Itē oēs tenemur a vituperio dñi nostri Jesu Christi abstinere. Sed affirmare ꝙ beata virgo aliquo fuerit maculata peccato redūdat in vituperiū Christi ſm Hiero. ꝛ sanctū Cyril. in libro ꝯtra Nestoriū. Ergo oēs tenemur a tali assertione abstinere. Preterea. mater dei est honorāda silētio ois peccati ſȝ Aug. vbi. s. Ergo non dȝ quis psumptuose dicere ꝙ aliqd̓ peccatū habuit vel ꝯxit. Insup. mr̄ dei fuit a filio suo pfectissimo redēptore pfectissime et nobilissime redēpta vt oēs affirmāt. Sȝ inter oēs spēs redēptiōis pseruatio ab oi pctō est pfectissima ꝛ nobilissima: ꝛ pfectissim⁹ redēptor ꝛ liberator est ille q̄ pseruat ꝛ eripit aſ casū. vt pꝫ ex dictꝫ in superiorib⁹ sermonib⁹. ergo beata virgo fuit a casu originalis pcti a suo filio preseruata ꝛ liberata. vñ dicere cū ꝓpheta pōt illud ps. lxx. In te ꝯfirmat⁹ sum ex vtero de ventre matris mee tu es ꝓtector meus. In te cātatio mea semp tanq̄ prodigiū fact⁹ sum multis et tu adiutor fortis. Ut enim dictum est. s. sermone. i. parte. ii. beate virginis semen quo debebat ipsa concipi fuit scđm deuotius specu-

lanteq a deo in lumbis Ade virtualiter conser
uatum ab omni infectiõe ⁊ per omnes genera-
tiones vsq ad illam sine aliqua labe trãsmis-
sum quo imaculato semine ipsa ɔcepta est im-
maculata ⁊ purissima que fuit sedes dei. de qua
dicit ei ppheta ps. xliiij. Sedes tua deus in se-
culum seculi. s. tibi pparata fuit: ⁊ ab omni la-
be pseruata. Et ista omnia tangunt in psalmo
lxxxviij. vbi inquit deus. Juraui David seruo
meo vsq in eternũ preparabo semẽ tuũ: ⁊ edifi
cabo in generatione ⁊ generationẽ sedẽ tuam.
Ex pdictis aũt omnibus in hoc tractatu pbatis
et etiã ex infra dicẽdis. patet rñsio ad oĩa ar-
gumẽta que cõtra immaculatã virginis sctissi
me ɔceptionẽ adduci possent. Gratias igit ago
tibi Jesu bñdicte: qui me seruulũ tuum elegisti
vt offam proijcerẽ in ore minotauri: sicq illud
ɔcluderem ne amplius valeat deuorare famã:
honorẽ ⁊ gloriã: atq perpetuã innocentiã ge-
nitricis tue. Possum nãq dicere, illud qd inqt
imperator in. l. j. C. de offi. pfe. pto. affi. post pn.
vbi ait. Quo ergo sermone aut quibus operibus
dignas deo gratias agere debeamus qui p me
vltimũ seruũ ecclesie sue iniurias vindicare di
gnatus est: ⁊ tantarũ puinciarũ populos a iu-
go seruitutis eripere. s. ignorãtie ⁊ erroris con
tra conceptionẽ matris dei. Sequit impator.
Post tãta ergo bñficia que nobis diuinitas cõ
tulit hoc de dñi dei nostri misericordia postula
mus: vt puincias quas nobis restituere digna
tus est firmas ⁊ illesas custodiat. Hoc etiã de-
precãtes exoramus pcibus gloriose semp virgi
nis marie: vt nos vltimos seruos suos dignos
faciat suũ seruitiũ adimplere. hec ille. Possum
etiã dicere illud qd idem imperator ait in. l. in
nomine dñi. C. eo. ti. vbi easdẽ referẽs deo gra
tias inqt. Per ipsum enĩ. s. dñm Jesum Christũ
acerbissimos hostes ⁊ tyrãnos fortissimos de-
lecimus: per ipsum multas difficultates supera
uimus: per ipsum ⁊ Africã defendere ɔstituti su
mus. Per Africã aũt nos ad ppositũ nostrum
intelligere possumus beatã virginẽ Mariã que
omnibus auxiliũ affert. Sequit imperator. Ad
eius igit puidentiã animũ nostrũ referentes:
omnia recto ordine ⁊ iusto moderamine succes
sura speramus.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur
propalationis.

Olẽtes dei genitricis puritatem
omnibus ppalare: eam multorũ a-
liorũ doctissimorũ virorũ authori-
tatibus cõprobamus. Et primo au-
thoritate Aurelij Aug. in li. ɔtra
quinq hereses. qui in psona Xpi
de virgine benedicta loquẽs ait. Si potuit in-
quinari manichee cum ipsam facerem: potui ⁊
ego inqnari cũ ex ea nascerer. Hanc aũt autho
ritatẽ sic alit. magister Petrus aureo. in tract. de
cõceptione virginis Marie. lz dicat q aliqui
tex. dicũt. Si potui ⁊c. Magister etiã Petrus de
cãdia: qui fuit archieps Mediolani. Et postea
Alexãder papa. v. in suo trac. de ɔceptione vir
ginis. quem fecit sup. iij. sniarũ. se remittit ad
authoritates allegatas per ipm magistrũ Pe
trum aureo. ⁊ ɔsequẽter approbat ipsaz autho
ritatẽ bene stare ⁊ catholicã esse. Paria enĩ sũt
aliqd expsse dicere per se: vel per relationez ad
aliud. l. si ita. ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. theopõpus. in
prin. ff. de do. ple. ⁊. l. quem heredi. vbi Bar. ff.
de re. dub. magister quoq Joãnes gerson can-
cellarius Parisiẽsis doctissimus: atq theologus fa
mosissimus eodẽ modo allegat pdictã authori-
tatem in sermone suo particulari de ɔceptione
virginis Marie. parte. ij. pricipali. in argumẽ
to. iij. virginis. Et similiter hec autoritas sic al
legatur in officio ɔceptionis immaculate virgi
nis per ecclesiã approbato. vñ est idẽ ac si ipse
papa ⁊ ecclesia ipsam authoritatẽ allegasset:
quia oĩa nostra merito facimus quibus authorita
tem nostrã impartimur. l. j. §. sed neq. ver. oĩa.
C. de vete. iu. enu. Item quia qui ɔfirmat dat le
gem. l. obuenire. ff. de ver. sig. ⁊. l. asse. ff. de her.
insti. Ex quibus patet qñtum errauerit homo q-
dam qui pdictã authoritatẽ hereticã esse teme
rario ausu psumpsit affirmare. Non enĩ intel-
lexit q diuus Aug. loquit fm quẽdã modũ lo-
quẽdi scripturarũ: quo aliqd dr non posse fieri
qd bono modo non põt fieri. l. nepos paulo. ff.
de ver. sig. vel qd non dz fieri: vel nõ est cõgruũ
fieri fm bonitatem ⁊ honestatẽ. iuxta not. per
glo. ⁊ Bar. in. l. creditores. C. de pigno. dicit er
go Aug. vt. s. Si potuit inqnari manichee ma
ter mea cum ipsam facerẽ: potui ⁊ ego inqnari
cum ex ea nascerer: quasi diceret. ita fuit quo-
dãmodo incõueniẽs q ego facerẽ matrẽ meaz
inquinatã sicut si meipsum inqnassem. parens
enĩ ⁊ filius censent quasi eadẽ psona. l. fi. C. de.
impu. ⁊ ali. substit. Vñ dr q partus est pars
viscerũ. l. j. ff. de vẽ. inspi. Et ideo Christus ⁊ bea
ta virgo quasi vnũ ⁊ idem censent quoad hũa
nitatẽ: quia quod alij filij habẽt a patre ⁊ a ma
tre. hoc totũ habuit Christus a sua bñdicta ma
tre. Fuit ergo impossibile q Christus suã matrẽ
faceret inqnatã triplici impossibilitate. primo
impossibilitate incõuenientie lz enĩ ipsa btã vir
go qñtum ex parte sui erat potuisset coinqnari
quia respectu originis sue habebat vnde petũ
origiuale ɔtraheret: tñ non fuit ɔueniẽs nec con-
gruum aut decẽs: immo incõueniẽs valde ⁊ in
cõgruum q filius dei illã in cõceptione sua fa
ceret inquinari. vt clarissime fuit. s. probatum
sepius in pcedẽtibus sermonibus. Cum ergo oẽ
incõueniẽs in deo dicat impossibile: vt ait An
sel. in lib. cur deus homo. ⁊ in iure dicat q omne
incõdecẽs est impossibile. §. ipossibilis. vbi gl.
insti. de here. insti. ⁊. l. ɔditiones. ff. de ɔdi. ins.

apparet manifeste illam authoritatē Augusti
ni esse verā.s.si potuit inqnari mater mea cum
ipsam facerē ꝛc.quasi dicat.non potuit quia in
decēs ꝛ incongruum fuit ne dici posset: iniuriā
nasci a deo vnde iura nascūtur. cōtra.l.memi-
nerint.C.vn̄ vi.ꝛ.l.omniū.C.de testa.ꝛ.l.j.C.de
his qui ve.eta.impe.Et ista veritas ꝯfirmatur
dicto magistri sniarū in.j.dist.xliij.dicētis.Ma
nifestū est deum omnia facere posse p̄ter ea so-
la quibus eius dignitas lederet:eiusq̧ excellē
tie derogaret.hec ille.Qđ esset in casu nostro
vt patere ex añdictis.In sequēti etiā distinctio
ne inquit p̄dictus magister ꝙ deus non pōt fa
cere nisi ea que illū facere ꝯuenit ꝛ rōnabile est
ipsum facere:non fuisset aūt rōnabile vel ꝯue-
niens deum facere matrē suam sordidatā: im-
mo ꝯueniens ꝛ rōnabile fuit totū oppositū.er-
go ꝛc.vnde in p̄dicto libro etiā dicit August.in
p̄sona Christi.Matrem meam ego feci ꝛ locuꝫ
habitationis mee p̄parauí.q.d.ꝛ ideo impossi
bile fuit eam in ipsa factione inqnari impossi-
bilitate.s.incōgruētie ꝛ incōdecētie:quia incō
decētia in p̄ncipe đr impossibilis saltē impossi
bilitate morū.vt inquit Gemi.in.c.super eo.de
here.in.vj.ꝛ ideo argumētū optime valet redu
cēdo rem ad incōueniens.vt dicit glo.in.l.j.C.
vt q̄ desūt aduo.allegādo.l.ofidi⁹.ff.de le.iij.
Fuisset aūt incōueniēs ꝙ virgo mater dei que
fuit benefactrix:esset peioris ꝯditionis q̄ Eua
malefactrix.malus eñ non đꝫ esse melioris cō
ditionis q̄ bonus.sed econtra.l.non solū.ff.de
nova.Item incōdecens ꝛ absonū fuisset ꝙ ipsa
Eua insipiēs per peccatū esset melioris cōdi-
tionis q̄ Maria sapiētissima.ꝯtra.l.quod ser-
uus.ff.quod vi aut clam.vbi đr ꝙ stult⁹ non đꝫ
esse melioris ꝯditionis q̄ sapiēs.Item nō solū
est incōueniēs sed iniquū matrē egere cui⁹ fi-
lius abūdet.l.si q̄s a liberis.§.si vel parēs.ff.đ
lib.agno.Item si ꝯuenit iura trāsgredi ꝛ dispē
sationes inducere p̄pter excellētē alicui⁹ virtu
tem ꝛ eius nobilitatē.c.de multa.de p̄bē.l.mili
tes.ꝛ.l.a diuo.ff.de custo.re.ꝛ.l.sed ꝛ reproba-
ri.§.fi.ff.de excu.tut.quātomagis fuit ꝯueniēs
in beata virgine fieri dispēsationē quoad de-
cretū ꝯhendi infelicitatē ꝛ miseriā peccati ori
ginalis:cum ipsa omnē creaturā nobilitate ac
virtute excellat.Oppositū aūt cum sit incōue-
niēs vt.s̄.patuit iō deo ipossibile dici potuit.

Secūda aūt impossibilitas đr iniustitie.vt
enī ait Aug.in li.de spū ꝛ lr̄a.quem refert
magister in.j.dist.xlij.Deus nō pōt facerē iniu
sta:cum igit iniustū sit bono filio matrē suā fa-
cere coinqnari:vt patere pōt ex dictis in p̄cedē
tib⁹ sermonib⁹:p̄fecto ꝙ dei fili⁹ fabricādo bea
tam virginē quā ab eterno acceptauit in ma-
trem:cōtaminari eam faceret impossibile fuis-
se dici pōt.Et hoc p̄bat per.l.filius que.ff.đ cō
di.ꝛ demō.vbi đr.Ea que ledūt pietatē:estima
tionē ꝛ verecūdiā:ꝛ vt generaliter dixerim que
contra bonos mores sunt:nec facere nos posse
credēdū est.bene ergo stant illa verba.Si po-
tuit inquinari mater mea cum ipsam facerem:
potui ꝛ ego inquinari cum ex ea nascerer:quia
ad impossibile sequitur quodlibet.j.posterio-
rum.Possum⁹ etiam dicere ꝙ fuit impossibile
p̄supposita diuina determinatione ꝛ p̄destina-
tione:siue bn̄placiti diuini volūtate eam p̄ser-
uandi ab omni macula.Tertia impossibilitas
dicit cōtradictionis implicate.Deus enim đr
non posse facere ea que implicāt contradictio-
nem.vt declarat Sco.in.iiij.dist.x.q.ij.ꝛ in q̄li
beto suo.q.xi.sed si deus fecisset beatā virginē
inquinari vel fabricādo ipsam p̄misisset eaꝫ in
peccatū labi:in ipso deo fuisset quedā impossi
bilis ꝯdictio.ergo ꝛc.Maior patet per.s̄.all.ꝛ
ab omnib⁹ theologis tenetur.Minor v̄o p̄ba-
tur.Nam lꝫ beata virgo quoad nos ꝛ quoad se
ipsam fuerit mater dei in t̄pe:t̄n quo ad deum
cui oīa futura ab eterno fuerūt ꝛ sunt p̄sentia.
vt ait Aug.sup Jo.ꝛ Alex.de ales in.j.p̄te sum.
q.xxiij.arti.iij.mēbri.iiij.dici potest isto respe-
ctu ab eterno fuisse mater ipsius dei.ꝛ iō ipse
qui alijs filijs legē naturalē:ꝛ scriptā de dili-
gendis parētib⁹ datur⁹ erat:p̄fecto legē ipsaꝫ
ab eterno erga ipsam matrē suaꝫ seruauit.Et
cōsequēter semper ꝛ cōtinue eaꝫ dilexit:que in
mente sua diuina semp̄ ꝛ ante secula eius ma-
ter fuit:cui omnia p̄terita ꝛ futura equalr̄ p̄sen
tia constāt.vt ait glo.super secūdā Petri cano
nicā.c.viii.Et eodē respectu dei filius ab eter-
no dici potuit virginis filius.Nam sicut habet
Apoca.xiij.đr occisus ab origine mūdi.p̄fecto
etiaꝫ dici pōt filius virginis ab origine mūdi.
Si ergo virgo gloriosa tali rōne semp̄ fuit dei
mater:ergo ab eo semp̄ dilecta ꝛ nūq̄ odita:sꝫ
cōtinuo in eius gratia gratū faciēte firmata.
lex enī nature etiā si nulla esset lex gratie:nō ca
pit inter bonū ꝛ sanctū filium ꝛ matrē suaꝫ esse
vnq̄ aliquod odiū.Sed si per aliqđ vel mini-
mum instās beata virgo subdita fuisset pecca-
to originali pro illo instāti:vt.s̄.patuit.fuisset
a filio suo odita ꝛ dānata.ꝛ ꝯsequēter fuisset in
deo cōtradictio impossibilis.s.ꝙ eternaliter ꝛ
perpetuo ipsam dilexerit sicut bon⁹ fili⁹ matrē
suam:ꝛ in aliquo instāti eam odiosam ꝛ inimi-
cam habuerit.Duo enim p̄fecte ꝯtria non pos-
sunt cōcurrere in eodē subiecto simplicissimo p̄
eodem instāti ꝛ respectu eiusdem.ij.periher.et
no.per Bal.ꝛ glo.in auť.hoc locū.C.si se.nup.
mu.ꝛ.l.si ita scriptū.ff.de legat.j.Ergo necesse
fuit hoc respectu beatā virginē a deo immacu
latā fabricari:ꝛ nunq̄ per originale vel aliud
peccatū ab eius gratia ꝛ amore separari.A deo
enim vt aliqui theologi dicunt aliqđ đr neces-
sarium quod est condecēs ꝛ honestum sicut in-
condecēs ꝛ inhonestū đr impossibile:vt dictum:

est.S.ꝛ consequēter dici hoc modo potest:ꝙ im
possibile fuit ipsam virginē a deo factā inqui=
nari. Vñ concludēdū est ꝙ ipsa virgo bñdicta
fuit in sua ꝯceptione deo dedicata ꝛ in ei⁹ gra=
tia fabricata. Et hoc ꝓbari pōt dicto btī Petri
rauēnēsis epī sup Missus est. sermone.i.q ait.
Mittit angelus non vt a Joseph virginē aufe
rat:sed vt reddat eam ei cui pignorata est cum
fieret in vtero Christ⁹:ergo suam recipit spon=
sam non preripit alienā. hec ille. Cū eñ dicat
ꝙ beata virgo deo pignorata est cum fieret in
vtero. ꝛ non dicat postꝙ̄ facta est in vtero ma=
nifeste declarat ꝙ in ipsa ꝯceptione fuit deo cō
secrata. Hanc quoqꝫ sniaꝫ approbat dñs Aug.
de sclaphenatis qui in quadā epl'a ad reuerē=
dissimū dñm:dñm Joānez Jacobū de sclaphe
natis epm Parmēsem:sanctecꝫ Romane eccl'e
cardinalē sic ait. Presupposito ꝙ in successione
cuiuslibet hereditatis legitime poti⁹ attendat
interp̄tata volūtas testātis ꝙ̄ verba testamē=
ti:si occulte eius volūtatis rōnabilis causa de=
nudet. Dicit ꝙ lꝫ ex sensu verboꝝ diuini māda
ti ꝓhibētis ligni cōmestionē sciētie boni ꝛ ma=
li sub pena mortis:nemo videat fuisse p̄seruat⁹
exp̄sse a culpa quā primus homo ꝯrit ex p̄uari
catiōe diuini mādati:tñ virginē ab ipsa culpa i
mente dei singulari priuilegio fuisse p̄seruataꝫ
a dño per grām:rōnabiliter cōcedēdū arbitra=
mur. Tum quia decuit ꝙ diuina maiestas illā
p̄seruaret ob eius vite itegerrime p̄e filijs ho=
minū virtutes eximias:ꝛ pro honore m̄no vt=
qꝫ decor assumēde humanitatis sue omni suspi
cione macule originalis culpe careret. Tū qꝛ
dñs futura ꝓuidēs seruata iustitia simulqꝫ mu
nificētia:pro cautione primi parētis a pctō ꝛ ꝓ
honore ꝛ bono reipublice gñis humani potuit
tacite in mente sua illā p̄seruare:lꝫ ex rōnabili
causa lex mādati sui videret absoluta:attento
ꝙ talis p̄seruatio nemini nocumēto:sed mult
bñficio esse poterat. Et attēto ꝙ si dñs dixisset
primo parenti. In quacūqꝫ hora de ligno a me
ꝓhibito comederis morte morieris tu cum ꝓle
tua:excepta virgine q̄ de semore tuo egrediet.
Profecto causam ꝛ excusationeꝫ culpe p̄stitisse
videret:quia Adā leuiorē trāsgressiōis sue cul
pam estimare:ꝛ facilē veniā rōnabiliter spera
re potuisset. Similiter sapiētē dñm futura p̄ui
dentē decuit hoc singulare virginis priuilegiū
in eius mādato tacite p̄terire ꝯfunderet pate=
retqꝫ virus callidi serpētis:qui nec dñm in cor
de suo venerabat:ꝛ genus humanū liuēti ocu=
lo clam ꝑsequebat:studebatqꝫ per insidias ꝛ do
luꝫ impedire futurā dei humanitatē indignās
hoīs naturā in Christo:ꝛ in virgine sup ange=
los omnes exaltari debere:cū argumētū futu=
re incarnatiōis dei ꝯcepisset non modo rōne ſſ
nis:attēto ꝙ homo vltim⁹ ex oībus a deo fact⁹
atqꝫ creat⁹ est. Et attēto ꝙ in creatione rerum
semp deus ordinē circularē obseruasset:sꝫ etiā
ex cā nature hoīs cōicabilioris q̄ natura ange
li:ꝛ ex cā similitudinis dei cum de⁹ fecisset ho
minē ad imaginē ꝛ similitudinē suā. Nouerat
eñ ꝙ silitudo causat amorē:ꝛ ꝙ amor ꝓprieta
tem hꝫ coniungēdi amātē cum amato. ꝛ econ=
uerso. ꝛ ꝓpterea qꝛ serpēs iā pctm̄ propria ei⁹
libere voluntatis nequitia in mēte sua cōcepe
rat ex lucifero factus est cecus:obtenebratūqꝫ
est lumē intelligētie sue. ꝛ sic estimauit ꝙ dolo
posset domini incarnationē impedire:si eo ꝓcu
rāte Adā p̄uaricasset a lege diuini mādati: qꝛ
sibiipsi ꝑsuadebat serpēs nequā ꝛ dolosus:qꝺ
ex culpa primi parētis omnis eius ꝓles fieret
cōtaminata:ꝛ ꝙ rōnabilr deus purissime natu
re nūqꝫ ex corrupta carne posset hominis natu
rā assumere. sꝫ qꝛ non nouerat diuine mētis ar
canum:ꝛ virginē in mēte dei fuisse p̄seruatā ab
intercōminata pena mortis illusus remāsit. sic
qꝫ sapiētia dei recte vicit serpētis nequitiā: qꝛ
vbi expedit sapiētū ē abscōdere sciētiā. prout
hr̄ Prouerbi.x.c. hec ille. Ad q̄ facit quod dicit
glo.in.6.ꝛ si quis.in procinio.ff.scilꝫ ꝙ expedit
doctorē hr̄e aliq̄ in secreto vltra ea q̄ dicit scho
laribus. Sequit p̄dictus author:sꝫ q̄d natura=
libus rōnibus ꝑsuadere conamur ꝙ virgo fue
rit ab originali culpa in mēte dei p̄seruata cuꝫ
deus ipse arcanū mētis sue reuelauerit post cō
summationē pctī primi parētis. qꝛ hmōi reue=
latio cum ꝯducebat ad maiorē doli ꝛ neqtie ser
pētis confusionē. Nā serpēte maledicto qꝛ irre
missibili culpa doli ꝛ ꝓprie eius neqtie fuerat
p̄ncipalis actor culpabilis trāsgressionis dñs
dixit illi. Inimicitias ponā inter te ꝛ mulierē.
Ex quorum sensu ꝟborū ꝯnotatur ac si dñs illi
dixisset. Tu serpēs maledict⁹ es qꝛ fecisti hoc.
scꝫ pctm̄. ꝛ d̄ innocētie factus es nocēs ꝛ culpa
bilis:sꝫ mulier quā Mariā inꝑ̄tamur erit dis
similis tibi:scꝫ bñdicta:ꝛ huius pctī exps ꝛ in=
nocēs absqꝫ vlla culpe macula. Et propt̄ea di=
citur dissimilis serpēti:qꝛ absolute inimicitie
p̄supponunt absolutas dissimilitudies. Et nisi
virgo in primo instāti conceptionis sue fuisset
etiā a deo p̄seruata ab omni labe origīalis cul
pe:non potuisset dici absolute dissimilis serpē
ti maledicto ꝛ culpabili:ꝛ in eo ꝙ virgo et ali=
quādo macula originalis culpe participasset:
non absolute inimicitie:sed aliquādo amicitie
fuisse dicerētur int̄ serpētē ꝛ mulierē:scilꝫ Ma
riā quod repugnaret veritati diuini s̄monis.
Ex quo ne p̄supponatur aliquale vnqꝫ fuisse ve
stigium similitudinis ꝛ amoris iter serpētem ꝛ
mulierē Mariam. necesse est dicere ꝙ etiam in
primo instāti conceptionis sue fuerit ipsa vir=
go a pena originalis culpe preseruata singula
ri priuilegio. Nec obstat illorum authori=
tas qui dicunt ꝙ omnes peccauerūt in Adam:
quia excusabilis esse potest:aut habēdo respe=

ctūm ad mandatū dei absolutū.non aūt ad ar canum diuine mentis. Aut si talis sermo inter pretatur sic videlz q oēs qui peccauerūt:i adā peccauerunt: ac si denotetur q offensio primi parētis fuerit fons z originalis cā culpe olum hominū q peccauerūt. Et qr excepta virgīe om nes aut actualiter peccauerūt:aut si vixissent actualiter peccauisse psupponunt. iuxta illud. j.Johis.j.c. Si dixerimus qr pctm nō habem⁹ ipsi nos seducimus.z veritas in nobis non est. Ideo excepta virgine ceteri oēs culpe origina lis pcti obnoxij esse dicunt. Accedit ad hoc au toritas sacre scripture canētis.iiij.Can.c. Tota pulchra es amica mea z macula non est i te. Et hec est gloria ppli xpiani.qr ceterarū natio nū matrone oēs sorde offensionis in deuz z ho mines denigrate fuisse dicunt sola aūt pulchra virgo matrona nra electa fuit a dño:q nō mō ex pers fuit offensiōis:sz tāto virtutis z innocentie decore ornata floruit corā deo.z hoibus q virtu te altissimi obūbrata meruit cōcipere mater z virgo filiū dei mūdi saluatorem. hec ille. Ideo quidaz versificator alloquens beataz virginē inquit.

Falluntʒ nimiū q te contagia diri
Declinare hostis virgo nequisse volunt.
Urētes potuit pueris q extinguere flāmas
Conceptū potuit purificare tuum.
Si decuit luct⁹ sine labe effingere matrē:
Matrē leticie plus decorare decet.
Si debēt nati pprios coluisse parētes:
Debuit z vētrez sic coluisse deus.
Immunē spōsaz voluit si crimine leni:
Sic illi voluit maius abesse nefas.
Desine turba fremēs pconia virgis alme
Turbare:z verbis impia pone modū hec ille.

Quidā ēt alius versificator vulgaris indi gnatus cōtra eos q malitiose pfequūtur inno centiam beate virginis sub specie zeli fidei:ex clamat dicens.

Qual rabia:qual furor,mai vi concede
Tanto mathescamente rar contesa.
Contra la veritade che prima intesa
He che firmata fossa nostra fede.
Ben si cognosce che questo procede
Nō per voler di fedeliar diffesa
Neq diuino zel piliare impresa.
Ma per cōtrasto far a chi ben crede
Che norma che doctrina qual exēplo
Piliar deuemo se miramo bene
Nel specchio vostro maculato z empio
Uedendo quelli a cui prima apertene
Firma la fede.z dar nō basso exemplo
Uoler prostrar de dio il vero templo.
Ma sei mei anni adempio.
Anchor vedro la matre benedicta
Far di questa oncta contra a voy.vindicta.hec ille.

Dñs aūt presbyter Johannes de bissis in suo pulchro epigrāmate de annunciatione bea te virginis alloquēs ipsam purissimā dei ma trem ait.

Tu qz sic:qui nōnullis lingua canina
Cōcipieris nullo crimine virgo decens.
Quis putat ethereū tāto cū numine regē
Proh facinus maculis se voluisse tegi.
Eua tulit crimē mūdo:tu sancta fugasti:
Inqz tuo nulla est corpe mēda latens.
Suscitat hos sathanas furibunda mente la trantes.
Qui tua diminunt numina clara. Uale.

Hanc aūt opinionē aliqs nō auderet i par tibus vltramōtanis sic nedū impugnare:qr a pplis nō supportaret:imo oēs religiosi eā cōtra pdicant. Un dixit mihi vn⁹ fr nr alemanus nole frater Nicola⁹ vincētij de basilea: q ipse interfuit in Basilea pdicatiōi vni⁹ excellētis p dicatoris de cōgregatiōe illoz q in prib⁹ nrīs ipugnāt immaculatā cōceptionē mris dei q in psentia plus q duoz milium clericoz atqz sex miliū secularīū affirmauit beatā virginē Ma riā sine pctō originali fuisse cōceptā: addēs q illi errāt q eā putāt originali vitio fuisse macu lataz. Sed qd mirabilius est ēt iudei dicūt q mr messie dz esse sine pctō originali. Unde in crema lōbardie qdā iudeus disputauit cū qbus dā frib⁹ ipugnātib⁹ cōceptionē bte virgis z eos cōfudit: pbauitqz q si verū ē q xps fuerit ver⁹ messias mater ei⁹ fuit imaculata ab ol peccato actuali z originali. Hāc qz opinionē vt facto i primeret in mētib⁹ olm fidelīū Sixtus summ⁹ pōtifex rome in ecclīa scti petri pulcherrimam edificari fecit capellā sub titulo cōceptiōis im maculate virginis marie. Cū g ipse pōtifex eēt hō doctissim⁹ apparet nō eē verā sniaz illoz q dicūt q opinionē de imaculata cōceptiōe virgis solū tenēt aliq ignorātes z idiote nescientes lrās zc. vez qr pdicti dicūt siue estimāt q ipī soli hā beāt maiorē sciam q oēs alij xpiani: videāt ne si ex ptinacia ipugnēt innocētiā virginalē coruz scia sit illa de q inqt aplūs.j.ad Cor.viij. Scia i flat trāssumptiue vt in.c.nisi cū pridē.§.p defectu de renū.de qua ēt dr Hiere.l.j. Stultus factus est ois hō a scia sua. Nō ergo amplius dicant. Ois scia ē in nobis ne in illis verificet illa pau li snia ad Ro.j.z.xlix.di.§.e.hinc etem. Dicentes se esse sapientes stulti facti sunt. Isti solum cor ticem scie nō medullā apprehendunt. ff.l.scie re leges.ff.de legibus. Qr vero sciam veritatis magis de fonte q de riuulis oportet qrere.c.ie iunium.lxxvij.di. Iō pdicti si valunt hre verā sciam debent recurrere ad deum a q est ois sa piētia Eccli.j.qui est caput z autor omniū scīa rum:a quo ois rō superne z terrene scie emanauit.c.legimus.§.sz ecōtra.z. deniqz.xxxvij.di. Ipse aūt dñs Jesus deus z hō in quo sunt ꝯdg

thesauri diuine sapiētie. ad Col. ij. ostēdet eis q̄ sua mater purissima cōcepta fuit sine origi-nali pctō. Pro hac vera opinione defenden da multi serui dei ignē intrarent. Nā hoc an-no dñi qdā in hac vrbe mediolani impugnarēt eam multi ex fratribus mee curie subiectis. me instāter rogauerūt: vt p defendēda btē virginis innocētia eos in ignē cū pdictis conceptionis aduersarijs intrare pmitterē. Ego vero lz pfatis seruis dei nō obstaret phibitio canonica taliū experimētorū de qua tractat in. c. cōsuluisti. ij. q. iiij. et p Tho. ij. ij. q. xcv. ar. viij. Qr q̄ spū dei aguntur nō sunt sub lege. vt ait aplūs ad Gal. v. c. tñ sciēs q̄ btā virgo maria suā innocentiam et puritatem aliter defensaret cū aduersariorum suorū cōfusione. Itē credēs q̄ ipsi impugnatores immaculate cōceptionis non acceptarent talē ppositionē de intrando in ignē p sua impugnatiōe affirmāda et q̄ si intrarēt subito cōburerentur: imo q̄ forte ignis nō expectaret eos intrantes sed preuenirēt: nolui acquiescere pre dictis fratribus meis. Sed cōsolatus sum eos dicēs q̄ btissima virgo volebat suā magnificare cōceptionē talibus experimentis. Ad hanc etiā opinionē firmiter tenēdā me: inducit q̄ nū q̄ inueni aliquē iurisconsultū modernū q̄ ipsam nō affirmet esse verissimā. Vñ cū essem quadā die cum peritissimo in vtroq̄ iure dño Laurentio de busti quondā patre meo q̄ fuit de collegio doctorū Mediolani annis. xiij. interrogaui eū qd teneret de cōceptione btē virginis. Et ipse mihi rñdit q̄ indubitanter credebat et credē dum erat ipsam, sine pctō originali fuisse conceptam. Magister quoq̄ Jacobus de voragine ordinis pdicatorū hāc eandē sniam approbat in sermone. vi de annūciatione q̄si in pncipio. vbi de btā virgine inqt. Primo habuit pulchritudinem cū dr Aue. i. sine vhe pctī. Fuit eī tam pulchra q̄ fuit sine macula. Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te. Ipsa eñ fuit pulchra qr sine pctō originali: tota pulchra quia sine peccato mortali. et sine macula qr sine pctō veniali. hec ille ad lrām Et. s. Hiero. quē allegat Alexā. de ales sup ps. lxxi. ait. Uellus cum sit de corpore nescit corporis passiones. et siīr btā virgo immunis fuit ab oī imūdicia. Hāc qz opinionē de Imaculata virginis conceptiōe tenuit sanctus Johes Chry. In quadā sua epla quā de greco in latinū dñs Trapezuntius bononiensis traduxit. Ipsa vero Immaculata virgo ostendit hanc opinionē esse verissimā dū ait illud ps. xxx. In te domie spe raui non confundar in eternum: in iusticia tua libera me. Et potuerunt esse verba dicta a propheta in persona ipsius virginis in hunc mundum introeūtis. Sequitur ibidē. Esto mihi in deum ptectorē et in domū refugij vt saluū me facias. Qm̄ fortitudo mea et refugium meum es tu: et ppter nomē tuū deduces me et enutries me. Educes me de laqueo quem absconderunt mihi: qm̄ tu es ptector meus. In manus tuas cōmendo spiritū meū redemisti me dñe deus veritatis. Odisti obseruātes vanitates superuacue. i. eos q̄ vanas sequunt expositiōes scripturarū sine fructu: imo cū suo et aliorū dāno ac vituperio. Sequit ibidē. Ego aūt in dño speraui exultabo et letabor I mia tua. Qm̄ respexisti humilitatē meā. saluasti de necessitatibus aīam meā. Nec cōclusisti me in manibus inimici statuisti in loco spacioso pedes meos. Miserere mei dñe qm̄ tribulor. s. ab illis q̄ vituperāt me. dicētes me fuisse in manib⁹ diaboli pclusam et ab eo possessam.

Contra istos aūt exclamat ipsa virgo dñi dicta dicēs illud ps. xxxiiij. Judica dñe nocē es me. expugna ipugnantes me. Apprehēde arma et scutū: et exurge in adiutoriū mihi. Effunde frameā tuam et conclude aduersus eos qui persequuntur me: dic anime mee salus tua ego sum. Cōfundantur et reuereantur querentes aīam meā. Auertantur retrorsum et confundantur cogitantes mihi mala. Fiant tā q̄ puluis ante faciē vēti: et angelus dñi coartās eos. Fiāt vie eorū tenebre et lubricū et angelus dñi persequēs eos. Qm̄ gratis abscōderunt mihi interitū, laquei sui supuacue exprobrauerunt aīam meā. Ueniet illi laqueus quem ignorat: et captio quā abscōdit apprehēdat eū. et in laqueū cadat in idipsum. Anima aūt mea exultabit in dño et delectabit sup salutari suo. hec illa. Que et dicere pōt illud qd̄ in eodem ps. habetur. s. Surgentes testes iniqui: que ignorabā interrogabāt me. Retri buebāt mihi mala p bonis sterilitatem aīe mee. Et aduersū me letati sunt et conuenerūt: et congregati sunt. Congregata sunt super me flagella et ignoraui. Dissipati sunt nec compuncti tentauerūt me. subsanauerunt me subsanatione. frendnerūt sup me dētibus suis Dñe qñ respicies: restitue aīam meam a malignitate eorum a leonibus vnicā meā. Non sup gaudeant mihi qui aduersantur mihi inimici mei iniuste q̄ oderūt me gratis et annuūt oculis. Qm̄ mihi quidē pacifice loquebantur. et in iracūdia terre loquentes dolos cogitabāt. Hoc autē dixi quia isti aduersarij immaculate virginis conantur brachio terrenorū principum impedire venerationem innocētie mris dei sub colore et specie pietatis et honoris xpī. Sequitur beata virgo ibidem. Uidisti dñe ne sileas dñe ne discedas a me. Exurge et intēde iudicio meo deus meus et dominus meus in causam meam. Judica me fm iusticiam meā domine deus meus. et nō supergaudeant mihi. Erubescāt et reuereantur simul qui gratulantur malis meis. Induātur confusione et reuerentia. qui maligna loquuntur super me. Exultent et letentur qui volunt iusticiam meam et c. Hanc quoq̄ opinionem de integerrima virginis conceptione

subtiliter demonstrat ꝛ ꝓbat magr̄ Johēs euā
gelista de corduba ordinis minoꝝ de obseruā
tia theologus doctissimus. Ex cuius tractatu
quinqꝫ extraxi rationes. Sed licꝫ ipse singulas
argumentorꝫ suoꝝ partes probet: tñ ne hunc
sermonem nimis in longum protraham solum
cōpendiose aliqd de eis referā. ¶

Prima aūt rō sumit ex infallibili p̄desti
natione diuine incarnationis. Pro cuius
fundamento p̄dictus doctor p̄supponit
hāc veritatē videlicet ꝙ licꝫ p̄mus humane na-
ture parens adā nō peccasset. tñ humanā car-
nem ex sua gloriosa matre dei filius assumpsisset
Hoc aūt esse verū ego clarissime ꝓbabo in. v.
parte huius operis sermone. liij. pte. j. sequendo
doctrinā Alex. de ales in. iij. par. sum. in tracta
tu de incarnatione xp̄i ꝛ Sco. in. iij. di. vij. q. iij.
dubio primo. ꝛ Petri de aqla ibidē ꝛ Ric. in. iij.
di. j. ar. ij. q. iiij. ꝛ sancti Bonauēture ac Fran. de
may. ꝛ Alexandri lombardi in eadē distinctio
ne q̄ dicūt ꝙ etiā si adā nō peccasset xp̄s incar
natus fuisset. licꝫ nō moriturus nec aliqd passu
rus. Hoc aūt p̄suppositum p̄dictus doctor pro
prima conclusione posuit in quadā publica di
sputatiōe in qua post nōnullas cōclusiones ꝓ-
positas quodlibet ad omnē questionem in fa-
cultate theologica ꝛ in metaphysica obtulit.
Taliter ꝟo dictā cōclusionē formauit dicens.
Inter alias creaturas q̄s deus oīpotens de ni
hilo cōdere dignatus est: q̄uis eas vnica voli
tione ꝓduxerit. xp̄i tñ redēptoris nostri huma
nitatem primo ꝛ ante omnia in esse volito pro-
duxit. Quare haud dubiū est ꝙ si primus hu-
mane nature parens adam in originali iusti-
cia perstitisset nihilominus verbum caro factū
esset. In predicto autem tractatu sic in sñia in-
quit. Uoluntas diuina prius ꝓ aliquo signo ꝓ
duxit ab eterno in esse volito humanitatē chri
sti tanq̄ determinatam deo infallibiliter vniri
in vtero sacratissimo gloriose virgis: q̄ꝫ vo-
luerit ꝑmittere adā peccare. Et similiter eadē
diuina volūtas produxit in esse volito huma-
nitatem virginis gloriose tanq̄ dei filium con
cepture ꝓ aliquo signo ante permissionem la-
psus primi parentis nostri qꝛ caro christi caro
virginis est. Ergo nullo modo peccatum ipsum
infecit purissimā ꝟginē: cuius eē ꝛ gratia mater
nitatis dei precessit permissionem ipsius pec-
cati. ¶

Scd̄a rō sumitur ex correspondentione ꝛ com-
mensuratione beatitudinis ad gratiā gra
tum facientē. sic arguēdo ſm predictum docto
rem. Omne summe beatificandum per meritū
christi ex ineffabili predestinatione diuina est
prius summe gratificādum gratia gratum fa-
ciente per idē meritum iuxta exigentiam sum
me p̄destinate beatitudinis vt ē cōmunis sñia
theologorum. Sed beata virgo maria fuit sum

me beatificanda ex ineffabili p̄destinatione di
uina ꝑ meritū xp̄i qđ ptꝫ: qꝛ exaltata est super
choros angeloꝝ ꝛc. Itē qꝛ ipsa sola tenet supre
mum gradū latitudinis beatificandoꝝ ex me
rito xp̄i. ergo prius fuit summe gratificanda ꝑ
gratiam gratū facientē. iuxta exigentiā sue p̄de
stinate beatitudinis. Sꝫ si fuit in originali pctō
cōceptā nec habuit summā grām nec summam
gliam ergo ꝛc. Quod aūt nō habuisset summā
gratiam patet: quia nihil quod pro aliquo in-
stāti fuit i dei odio: ira ꝛ indignatione: est illi
vnq̄ summe gratum qꝛ quacūqꝫ post data gra
titudine semꝑ manet ira. odiū. ꝛ indignatio il-
lius instātis in cōspectu diuino. Qđ vero non
habuisset summā grīam ꝓbat̄ qm̄ si non habuit
tantam grām ergo nec tantā gliam potissime
cum tali innocētie correspōdeat singularis glo
ria ꝛ ornatus. Relinquit̄ ergo ꝙ gliosa ꝟgo fuit
a pctō originali p̄seruata postq̄ fuit ad sum-
mam gliam ex merito passiōis xp̄i ineffabiliter
p̄electa. hec ille. Qui tertiā rōnē deducit ex
debita dispositione ꝛ ꝓportione corporis my-
stici dicēs. Certū est apud scientificos theolo-
gos ꝙ xp̄s etiā quantū ad naturā humanā est
caput eccl'ie triumphātis ꝛ militātis. ꝛ hoc ma
xime qꝛ sicut in naturali corpore caput in cete-
ra mēbra naturalr̄ influit sic xp̄s oīb' vtriusqꝫ
eccl'ie membris spūaliter influit illis omnibus
grām ꝛ gloriā ꝓmerendo. Ex hac aūt catholi-
ca theologoꝝ sñia arguo sic. In corpore natu-
rali debite disposito ꝛ ꝓportionato aliqđ mem
brum est capiti ꝓpinquius ad qđ primo. ꝛ im-
mediate naturalis influxus ab ipso capite de-
scendit ꝛ ꝑ mediū cuius cetera mēbra hmōi in
fluentiā recipiūt. Ergo a simili ꝓportionabilr̄
in corꝑe mystico erit aliquod mēbrū xp̄o ca pi-
ti ꝓpinquius cui primo ꝛ immediate xp̄s les'
spūalr̄ influat grām ꝛ gloriā ꝑ cuius medium ce-
tera eccl'ie mēbra hmōi influentiam recipiunt.
Ut eīm ait cōmētator Auerroys in ꝓemio phy
si. Sicut est in naturalibus ita suo mō in spūa
libus. Hoc aūt membrū xp̄o capiti ꝓpinquius
in grā ꝛ gloria nō est aliud nisi virgo maria in
quam primo et immediate totius grē q̄ est in
xp̄o: vt ait Hiero. se infudit plenitudo. ea etiam
mediatrice reliqua ecclesie mēbra xp̄i gratiam
recipiūt. qꝛ de plenitudine eius: sicut ait Ber.
capiunt vniuersi nec vlla etiam gratia de celo
ad nos descendit nisi veniat per manus marie
Sed si virgo maria est concepta in peccato ori
ginali: nullū membrum est in corpore mysticū
ecclesie sic capiti ꝓximū ꝛ immediatū q̄ obrē
maneret monstruosum ex defectu talis mem-
bri. qđ patet. quia cum christus qui est caput sit
naturaliter sine pctō originali conceptus: ita
ꝙ non solum illud nō contraxit: sed nec ꝯhere
potuit. Si oīs alia humana creatura esset con-
cepta in peccato originali cum inter nō ꝯhere

nec posse cōtrahere: et posse contrahere et de facto cōtrahere intermedie(t) posse contrahere et de facto nō cōtrahere. hoc membro deficiente nullū mēbrū esset xpo capiti primū et immediatū qd primo susciperet hanc influentiā immunitatis a pctō originali et ita corpus mysticum sitali pꝓpinquo mēbro careret esset monstruosum ac si naturali corpori collū deficeret. Cōcludit ergo q vt corpꝰ mysticū esset debite dispositū et pꝓportionatū beata virgo q̄ sup omnes creaturā est a xpo in gratia et glia sublimata fuit illud mediū qd potuit in originali pctō cōcipi: et tn̄ nō fuit conceptū. Et tanto fortius hoc ipsum cōcludit si ad memoriā reuocet q pdictum caput ecclesie xps: pncipalr grām mūdicie de directo originali pctō oppositā ipsi corpori mystico influrit: qm̄ pncipalr pꝓpter pctm̄ originale redimēdū passus est. Ergo virgo gloriosa hanc influentiā recepit. q̄ ōz collū corporis mystici. et cōsequenter nō fuit cōcepta i pctō originali. Quarta rō sumitur ex rōnibus qs adducit sanctus Thomas in .iij. parte summe q.xxvij.ar.iiij. in corpore questionis ad pꝓbandum q beata virgo fuit a veniali pctō preseruata vt esset pparata et disposita maternitati dei. Tres aūt adducit rōnes. Prima est quia sicut honor parentū redundat in prolem. ita per oppositum ignominia matris ad filiū redundasset. Scda quia singularē affinitatē habuit ad xpm̄ qui ex ea carnē assumpsit: nō est autem conuentio xpi ad belyal. Tertia qi singulari modo dei filius q̄ est dei sapientia in ipsa habitauit. nō solū in aīa: sed etiā in vtero. In maliuolam aūt aīam nō intrabit sapiētia. nec habitauit in corpore subdito pctis. vt ait Salomon Sap.j. ergo etc. Ex his em̄ rōnibꝰ ꝯcludit strictius q virgo maria fuit ab originali pctō preseruata. G

Et primo pꝓpter primā: quia maior ignominia redundaret a virgine in prolem suā pꝓpter pctm̄ originale q̄ pꝓpter peccatū veniale rōne maioris infectionis: turpitudinis et grauedinis vt ptz ex precedētibus. Ex scda aūt rōne sic arguit. Nulla est cōuētio xpi ad belyal. Sed si pctm̄ veniale fuisset in virgine pꝓpter singularē affinitatē quam xps ad ipsam hz ex quo et ex ea carnem assumpsit: esset vꝫ Thomā cōuentio xpi ad belyal: ergo a fortiori non debuit originale pctm̄ cōtrahere qz maior secuta fuisset cōuentio xpi ad belyal. Itez qz per ipsum pctm̄ originale fuisset p illo instanti diabolo incorporata. vt pꝓbatū est in pcedētibꝰ sermonibus p veniale aūt nequaq̄. Itē qz originale est pctm̄ nature: quam naturā deus assumpsit ex virgine: veniale aūt est pctm̄ psone quā deꝰ non assumpsit. Ex tertia etiam rōne pariter cōcluditur beatā virginē ab originali pctō fuisse preseruatam sic arguēdo. In maliuolam aīam nō intrabit sapientia: nec habitabit in corpore subdito pctis. Sed per pctm̄ originale aīa virginis fuisset maliuola hoc est in dei maliuolentia et indignatione et corpus eius magis subditum pctis q̄ per veniale ergo pꝓpter singularē inhabitationem filij dei in aīa et in corpore ipsius virginis: debuit olno a pctō originali: pre seruari potius q̄ a veniali. Ex his igit rōnibꝰ aut sanctus Tho. nihil cōcludit: aut nos lōge veriꝰ cōcludimus gloriosam virginē ab originali pctō fuisse preseruatā. hec ille. Qui etiā quintā rōnem sumit ex pꝓbatione quā fecit beatus Thomas in .iij. pte summe. q.xxvij.ar.j. pꝓbando q virgo maria fuit sanctificata in vtero materno vbi sic dicit. De sanctificatiōe virginis scꝫ q fuerit in vtero matris sanctificata nihil in sacra scriptura tradit: tn̄ sicut Aug. arguit q fuerit assumpta in celis: sic et nos possumus arguere in pꝓposito. Et sic arguens dicit. Rationabiliter credit q illa q̄ genuit vnigenitum a patre plenum gratie et veritatis: maiora priuilegia gratie acceperit pre olbus alijs. Inuenimus aūt hoc sanctificationis priuilegium in materno vtero qbusdam alijs fuisse concessum vt Hieremie cui dictū est Hiere.j. Anteq̄ exires de vulua sanctificaui te. Et Johanni baptiste. de q̄ dictum est Lu.j. Spūscrō replebit adhuc ex vtero matris sue. ergo rationabiliter creditur q beata virgo sanctificata fuit anteq̄ ex vtero nasceret. Et hac itaq̄ pꝓbatione sic arguit. Rōnabilr credit q illa q̄ genuit vnigenitum a patre plenum gratie et veritatis: maiora priuilegia gratie acceperit pre olbus alijs. Sꝫ quibusdam alijs priuilegiū sanctificationis in materno vtero cōtra pctm̄ originale legimus fuisse cōcessū. Ergo illa q̄ genuit vnigenitū dei patris cōtra originale pctm̄ maius priuilegiū debuit accipere. Sed priuilegio sanctificationis in materno vtero cōtra originale pctm̄ nullum est maius q̄ priuilegiū pseruationis. Ergo rōnabile est q fuerit ab ipso originali peccato preseruata. H

Nec valet fuga dicentiūꝰ q virginis sanctificatio fuit magis accelerata q̄ sanctificatio aliorū: qz sm eos fuit sanctificata p minimā morulā possibilez post cōceptionem: alij aūt tardius. Uel q virgo maria in sua sanctificatione vberiorem gratiā pre omnibus alijs accepit. Qm̄ semper maneret idem priuilegium ita q priuilegium virginis contra originale pctm̄ non fuisset alterius rōnis. Sed rn̄detur particulariter. Primo ad illud de acceleratione dico q si propter conceptum et partum filij dei argumētatur rationabiliter quod fuerit sanctificata in materno vtero immediate post conceptionem q̄ citius fuit possibile a fortiori. si aliter opinantes intellexissent congruitatem et modum quo nos asscrimus glo-

riosam virginē per p̄seruationē fuisse redēptā:
hoc ipsum equidē nobiscum adduxissent: virgi
nis innocentiā pariter sublimāteo. Nec addu
xissent pro icōuenienti dicētes q̄ si esset sine pec
cato cōcepta fuisset Christo equalis vel q̄ non
indiguisset redēptione ꝛ similia que altius spe
culantib⁹ ridiculosa ꝛ valde grossa videnť. Si
militer si duo essent incarcerati pro aliq̄ enor=
mi crimine parua esset subleuatio īfamie vni⁹
pro eo q̄ ipse aliquo paruo tempore ante aliuz
esset de carcere liberat⁹. Cōtra illud q̄o de vbe
riori gratia in sanctificatione recepta r̄ndetur.
sic arguendo. Si decuit virginē a peccato ori=
ginali mundari per maiorē sanctificatiōis mū
diciam: q̄ꝫ omnes alij mūdati fuerint: ꝛ hoc pro
pter maternā dignitatē filij dei. ergo decuit p̄=
pter eandē rationē tāta eam mūdicia ꝛ immu
nitate peccati tollere quāta fuit possibile sub
Christo Jesu. quia etiā quantacūq̄ꝫ mūdicia ꝛ
maxima puritate data in dei genitrice: condi=
gnitati ꝯceptionis ꝛ maternitatis filij dei ade
quate minime potuit correspōdere. nec valeat
fuga dicentiū q̄ per hāc opinionē derogať le=
gi nature a sacra scriptura cōprobate ex eo q̄ꝺ
fuit per concubitū cōcepta: ꝛ ideo debuit ī ori=
ginali cōcipi. Quia r̄ndetur q̄ maius est dero=
gare priori legi nature que ab ipsa natura na=
turaliter est intenta ꝛ a deo instituta de multi=
plicāda prole per viri ꝛ femine cōmixtionē: cui
tamen fuit derogatū q̄n beata virgo suū conce
pit filiū: quem non de viro sed de spūsancto cō
cepit: q̄ꝫ derogare in ꝯceptione eiusdē virginis
secūde legi que est lex peccati q̄ a natura nō est
naturalr̄ intenta. Illā ergo qui derogauit pri=
me legi nature innocētis in cōceptione filij sui
propter maiorē eiusdē vnigeniti sui honorē et
mundiciā ampliorē. decuit etiam derogare se=
cunde legi nature peccatricis ꝑpter ipsi⁹ filij ꝛ
spōse sue remouēdā vituperationē: puritatisq̄ꝫ
materne ꝯseruationē: atq̄ꝫ vtriusq̄ꝫ commenda
tionem.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur de=
monstrationis. 3

Multis alijs miraculis ꝛ maximis si=
gnis omnipotēs de⁹ genitricis sue
innocētiā declarauit de q̄b⁹ aliqua
inferi⁹ annotabim⁹. Lz em̄ veritas
verboꝝ adminiculis non indigeat.
l.i.C.si mi.ab here.se absti. tm̄ quia magis mo=
uent facta q̄ꝫ verba. vt no. in. l. de quib⁹. ff. de le
gi. ꝛ in. l. ea que. ff. de ꝫhen. emp. ꝛ res mag̃ de
claraťꝛ cognosciť occulta experiētia q̄ꝫ doctri
na. §. fi. insti. de gradi. ꝛ. l. p̄tor. §. mancipat⁹. ff.
de col. bono. Aliqua alia miracula a deo facta
subnectā. Quapropter si deuoti īmaculate con
ceptionis decipiunť: non nisi a deo decipiunť:
cum sub titulo conceptionis matris eius talia
fiāt ꝛ facta sunt ꝑdigia que a solo deo fieri po
tuerunt. quia q̄o deus nullum pōt decipe. ideo
nullus in veneratione ꝯceptionis beate virgi=
nis potest errare. Unum aūt miraculū in ciui=
tate Mediolani anno p̄terito accidit: nam cū
p̄dicator quidā cōtra immaculatā virginis cō
ceptionē p̄dicasset ꝛ post p̄dicationē poni fecis
set tabulā quādā in loco in quo p̄dicauerit: in
qua tabula scripte erāt authoritates quedam
contra virginis ꝯceptionē. Casu interfuit vn⁹
cōceptionis beate virginis deuot⁹ qui timens
tali p̄dicatione ac tabelle ad murum affixione
multos a deuotione immaculate ꝯceptiōis ma
tris dei posse auerti: recogitāsq̄ꝫ qualiter huic
incōuenienti valeret obuiare. Tandē ꝓposuit ī
animo suo describi atq̄ꝫ depingi facere sup por
tam dom⁹ sue nonnullos doctores cum dictis
suis beate virginis immaculatā ꝯceptionē cō=
mendātibus: simul cum miraculo contra illum
predicatorē facto qui vt legitur postq̄ꝫ ꝫ beate
virginis ꝯceptionē p̄dicauit de pulpito descē=
dens statim adueniēte lupo terribili suffocat⁹
est. Hoc aūt ꝓpositū cum per aliq̄ꝺ temp⁹ im=
plere distulisset: egritudine maxima infirmat⁹
est. Cum q̄o nullis medicoꝝ remedijs sanita=
tez recuperare se posse ꝯspiceret: excogitare ce
pitq̄ forte beata virgo ꝑpter ꝓpositi sui dila=
tionē indignata. hanc sibi infirmitatē euenire
fecisset. vnde ꝓtinus illi deuouit q̄ si ipsum de
p̄dicta infirmitate liberaret: ipsas authorita=
tes describi atq̄ꝫ doctores qui illas edidere de
pingi cum p̄dicto lupi miraculo faceret. Quo
emisso atq̄ꝫ completo voto ab ipsa infirmitate
sine medicinarū remedijs liberatus est. q̄ꝺ mi
raculum mihi ore proprio enarrauit. cui⁹ etiaz
rei testimoniū mihi ꝑhibuit aromatarius qui
illi ante emissum votum in predicta infirmita
te medicinas exhibuit. Aliud quoq̄ꝫ indicium
sue innocentie beata virgo a quatuordecim an
nis infra demonstrauit. Nam cum reuerendū
patrez fratrē Bernardi. de caymis ordinis no
stri summus pontifex Sixtus quartus ad His=
paniarum regem pro quibusdam rebus valde
importantibus atq̄ꝫ Christianitatis bonū con
cernentibus destinasset: ipseq̄ꝫ ab ipso rege q̄c=
quid predictus summus pontifex petebat ob=
tinuisset ab Hispanijs Romam pergere volēs
cum Mediolani esset vni ex eius socijs ad ter=
ram sanctam superiorum obedientia profe=
cturo qui literas regis predicti summo pon=
tifici directas in custodia habebat. Pre=
dictus frater Bernardinus imposuit: vt om=
nes literas alteri suo socio assignaret: Il=
le vero cum multas literas ab Hispaniarum
partibus delatas in vno panniculo liga=
tas haberet: eas fideliter alteri socio eius
consignauit. Oblitus quod literas a quib

bus totū negotiī pondus depēdebat in quibus dam corporalib⁹ reposuerat. vnde eas Hierosolymā perrectur⁹ asportauit. Cum igit pater frater Bernardin⁹ Romam profectus esset credens q̄ illas lr̄as soci⁹ eius haberet ⁊ ad summi pōtificis presentiā accedere deberet: volēs p̄dictas lr̄as p̄parare vt eas summo pontifici posset p̄sentare. Reuolutis oībus lr̄is quas ei⁹ socius habebat: inuenit illas deesse: sine quib⁹ corā summo pōtifice eius indignationē timēs non audebat apparere: ppter qđ multū icepit affligi: nesciēs qđ d̄ ipsis lr̄is factū esset. Ego vo qui simul cum illo Romā perrexerā pro cōfirmatione nostri officiī ɔceptiōis virginis gloriose ipetrāda deuoui eidē p̄fissime virgini q̄ si gratā nobis habere faceret a p̄dicto sūmo pōtifice audiētiā lr̄asq̄ p̄dictas reperiri: tres ad gloriā immaculate ɔceptiōis sue sermones cōponerē: quo emisso voto statim summ⁹ pōtifex nos vocari p̄cepit atq̄ alacri vultu ⁊ valde iocūda facie gratissimā nobis audiētiā dedit ipsumq̄ patrē fratrē Bernardinū ne de amissiōe lr̄arū affligeret: hortat⁹ est dicēs: q̄ ita credebat vobis suis sicut lr̄is ipsis credidisset. sed qđ mirabili⁹ est procurāte ipsa b̄ndicta virgine socius p̄dicti patris fratris Bernardini q̄ abstulerat ipsas lr̄as anteq̄ in portu Uenetiarū nauez nauigatur⁹ ascēderet: reuoluēs p̄dicta corporalia ipsasq̄ lr̄as reperiēs eas statiz p̄dicto patri fratri Bernardino Romā trāsmisit: q̄ eas ad ɔfirmationē sue fidelissime legatiōis p̄fato sūmo pōtifici p̄sentauit. In tertia etiā modo certe tp̄e pestis q̄dā habēs vlc⁹ morbosū: beataz virginē rogauit vt ad gloriā sue sanctissime cōceptiōis eū liberaret: qua in sero emissa inuocatione mane sequēti se liberū reperit. In ciuitate quoq̄ laude dum quedā mulier mr̄ vnius fratris nostri grauissima īfirmitate laboraret: simili modo immaculate ɔceptioni beate virginis se deuouēs liberata est. Ecōtra vo ɔtra innocētiā suā p̄sequētes ipsa virgo b̄ndicta multipliciter indignationē suā demōstrauit. R

NAm in quadā terra Italie dum quidā religiosus ɔtra ɔceptionē btē virginis p̄dicaret: dixit. Rogo virginē Mariā vt de q̄ veritate a me p̄dicata aliquā faciat demōstrationē. Statimq̄ hoc dicto vna parte fundi pulpiti super quo erat cadēte ipse deorsum corruens vsq̄ ad cingulū pānis suis omnib⁹ desup remanērib⁹ cum esset sine femoralib⁹ ⁊ antiphona toti populo ludibriū fuit. Sicq̄ beata virgo aduersarium suū ɔfudit. In ciuitate quoq̄ Mātue tp̄e illustris marchionis dn̄i Ludouici aut p̄senti dn̄i marchionis q̄daz religiosus ɔfessor p̄dicti marchionis rogauit ip̄m vt festū ɔceptiōis btē virginis de libro festoꝝ que obseruanť in illa ciuitate faceret deleri. Cui ille r̄ndit se hoc facere nolle: quia hoc festū erat a suis p̄decessori

bus institutū. Tunc ille ɔfessor rogauit eum vt ip̄m ɔmitteret dictū festū cācellare: quo ex tedio ɔmittēte. ille ɔfessor cācellato ɔceptiōis festo ad suū reuersus monasteriū mortu⁹ est sine lingua. meruit em̄ illā linguā amittere q̄ beate virginis ɔceptionē p̄sumpsit impugnare. per q̄ em̄ quis delinq̄t per ea ⁊ puniri d3. Sap. xj. et Exo. xxj. ⁊ no. in. l. ex facto/§. iulian⁹. ff. de vul. ⁊ pup. l. heres. ff. de his qui. vt indi. ⁊ in. l. fi. C. de accu. ⁊ in. l. si cui. ff. eo. ⁊ per glo. in. l. si fugitiui. C. de ser. fug. In ciuitate etiā Mediolani q̄daz notari⁹ ⁊ ciuis Mediolanēsis dn̄s Petr⁹ antonius de Bernardis qui erat ɔtrius opinioni de immaculata ɔceptione beate virginis taliter q̄ habebat exosum officiū ɔceptionis per Romanā ecclesiā approbatū nec volebat audire p̄dicatiōes de ɔceptiōe eiusdē virginis: ac rep̄hēdebat eos qui tenebāt hāc opinionē vel ieiunabāt vigilia ɔceptiōis: aut festū ei⁹ celebrabāt ac obseruabāt. ⁊ in hac opiniōe sua ɔtra conceptionē p̄seuerauit annis. xiij. ⁊ plus. Unde cum quidā eius fili⁹ qui postea fact⁹ est religiosus ordinis eremitarū sancti Augu. de obseruātia: existēs adhuc secularis scripsisset vnū librum epistolarū sancti Hierony. quādā salutationē beate virginis p̄dicatā Mediolani a patre frē Antonio de versellis ordinis minoꝝ: in qua b̄ndicta: virgo Maria sine culpa originalis peccati fuisse laudať. Ipse dn̄s Petr⁹ p̄dict⁹ cācellauit p̄dicta vba. ⁊ scripsit ibidē: authoritatem ɔtrā sancti Thome de aq̄no: ⁊ vnā authoritatē sancti Ambrosij que videť cōtra ɔceptionē beate virginis atq̄ rep̄hēdit filiū suū: q̄a p̄dictam salutationē scripsisset. Perseuerāte autē eo in hac sua ɔtinacia: accidit sibi in estate prime p̄terita talis visio noctis tp̄e. Naz videbať ei q̄ esset in ecclesia sancti Angeli fratrū minoꝝ de obseruātia apud Mediolanū q̄q̄ staret prope vas in quo est aqua b̄ndicta iuxta portā maiorem ecclesie: in quo loco cum oraret: apparuit beata virgo Maria in ipsa ecclesia: q̄ veniebat a manu dextra capelle sancti Bernardini site in ipsa ecclesia: ⁊ ibat v̄sus eam. ⁊ ipse notari⁹ genib⁹ flexis p̄stratus in terrā adorauit beatā virginē etiā inclināndo caput cum ei appropinquasset: putās q̄ eū deberet respicere. S3 ipsa ostēdēs faciē turbatā reuoluit caput suū. ⁊ noluit ip̄m respicere statimq̄ disparuit. Un̄ ⁊ ip̄e adīse reuersus in magno dolore remāsit: ⁊ tot⁹ desolat⁹: ⁊ in ipsa nocte ampli⁹ non potuit dormire: cogitādo ⁊ recogitādo causam q̄re beata virgo ei apparuerat cum facie sic turbata: ⁊ noluerat eum respicere: marime aūt mirabatur: quia alia vice cum ipse adhuc esset etatis. xiij. vel. xiiij. annoꝝ: ⁊ ieiunasset. vij. annis ɔtinuis diem ipsi⁹ dn̄e in pane ⁊ aqua semel in oī hebdomada. nūq̄ frāges ieiunium ex infirmitate vel alia causa: sibi apparuerat ipsa virgo benedicta: ⁊

nedicta.ꝛ cū ipſe illi magnā feciſſet reuerentiam. ipſa quoqꝫ iocunda ꝛ hilari facie ieſū reſpiciēs verſus eū fecit iclinationē capitis ſui. Cū igiť dictꝰ notariꝰ ex p̄dicta ſcđa viſione ſic ꝯtria prime eſſet valde afflictus.accidit ꝙ in aduētu p̄terito cū p̄dicaret Medioł.reuerendus pater frater Bernardinꝰ feltrinꝰ ordinis minoꝝ.ꝛ multa diceret iu laudē conceptionis beate virginis:ꝛ exprobraret illā pertinaciter impugnātes:ipſe notariꝰ interfuit p̄dicationi. Unde Inſpiratꝰ a deo cepit timere,ꝙ predicta viſio terribilis ei a btā virgine fuiſſet demonſtrata:q2 ſuam conceptionē impugnabat. Unde deuote eam rogauit:ꝙ ſi verū erat ꝙ ipſa eſſet cōcepta ſine originali peccato:in viſione aliquā ei faceret habere cōſolationē ꝛ ipſe renūciaret opinioni ꝯrie:ꝛ cancellaret illā poſtillam authoritatis ſancti Thome ꝛc.et reaptaret in lib.p̄dicto epiſtolarū ſancti hieroń.illā ſalutationē cancellatā. Qua facta inuocatiōe in breui habuit de nocte hāc viſionē.Uidebať eīn ſibi ꝙ eſſet in platea ſancti Ambroſij q̄ eſt iuxta eccleſiā ſancti Frācīſci:in qua eccľia eſt capella Imaculate ꝯceptionis beate virginis Marie.Et,ecce in aere parū diſtāte a terra apparuit dulcis Jeſus filius benedictꝰ virginis glorioſe magna comitiua ſociatꝰ eratqꝫ relucentior ſole:atqꝫ in manibꝰ ſuis habebat magnam copiā florū candidiſſimoꝝ ꝛ redolētiū atqꝫ mirabiliter fragrantium multeqꝫ gentes adeſſe videbanť ab eo petētes vt de predictis floribus tam fragrātibꝰ ꝛ odoriferis eis porrigeret.Unde ꝛ ipſe notariꝰ ei dixit. O dulciſſime ieſu xp̄e placeat vobis mihi porrigere de dictis floribꝰ.et ipſe benigniſſimus Jeſus appropinquās ei ꝛ extēdēs brachiū ſuū porrexit illi de dictis floribus manu ſua quaſi prope faciem ſuā extēdens. Quo actu ipſe notariꝰ ad ſe reuerſus gratias immēſas egit dño noſtro Jeſu xp̄o:ꝛ totus remanſit cōſolatus.ſtatimqꝫ facto mane;cancellauit dictas authoritates ſcriptas cōtra glorioſe virginis cōceptionē et renouauit predictā ſalutationē iu p̄dicto libro quam etiā ab eodē die vſqꝫ nunc in ſero dicit ante dormitionē:ꝛ quotidie dicere propoſuit:ꝛ in ſcriptis redegit p̄dictas viſiones.et manu ꝓpria ſcripſit ꝛ ſubſcripſit in teſtimoniū veritatis:et opinioni quā prius habuerat contra conceptionē immaculatā intemerate virginis totaliter renūciauit cuiꝰ literas in.Mcccc xcij. ac die primo februarij ꝓpria eiꝰ manu factas apud me habeo autēticas:quas ipſemet mihi detulit ꝛ iurauit ita eſſe v̄itatē. Aliud quoqꝫ indiciū ſue innocētie demonſtratiuū beata virgo oſtēdit. Nam cū viglcuani anno p̄ſenti deberet fieri diſputatio de cōceptione btē virginis vnꝰ bachalariꝰ ordinis cuiuſdā qui ibidē cōuenerat ꝛ tenuerat vſqꝫ ad illud t̄ēpus opinionē ꝯtriam immaculate cōceptionis meritis ipſius beate virginis illuminatꝰ a deo coram fratribꝰ noſtris renūciauit opinioni ſue:promiſitqꝫ ſe de cetero crediturū ipſam benedictā virginē ſine originali peccato fuiſſe cōceptā. Hoc aūt confiteri noluñt quidā in opinione ſua indurati. Unde cū in quadā ciuitate italie ordinis coꝝ inſtitutor:vt cōmuniter ab eis teneť ſit ſepultus quadā die in illo monaſterio fratribꝰ ex more ante tumbā ſepulture quandam antiphonā canētibꝰ que incipit. Magne pr̄ ꝛc. Audita eſt vox de tumba dicēs. Neqꝫ ego pater neqꝫ vos filij. Que verba lꝫ a q̄buſdā interpretata ſint ꝙ hoc ideo diceret ille ſanctus:q2 fratres qui habitabāt in illo cōuētu nō obſeruabant ordinata per ipſum inſtitutorē.alij vo dicūt ꝙ in illa tumba nō eſt corpus ipſiꝰ ſancti:ſed vniꝰ religioſi alteriꝰ ordinis:ꝛ ideo vox illiꝰ dixit. Neqꝫ ego pater ꝛ reliqua:tñ alij et forte meliꝰ opinanť ꝙ hoc ideo dixit ille ſanctus:quia cū ipſe fuerit deuotiſſimꝰ ꝯceptionis matris dei ipſi eā impugnare nitebanť:et ideo bene dixit. Neqꝫ ego pater:ſcꝫ veſter ſum neqꝫ vos filij:ſcilꝫ mei eſtis.q.d.i.ſicut iudeis dixit xp̄s Joan.viij.ca. Si filij abrae eſtis:opa abrae facite.ſic ꝛ vos:ſi filij mei eſſe vultis deuotionē meā erga immaculatā virginē Mariam tenete:vt nō ſitis de illis de q̄bus ſanctꝰ Ambroſiꝰ in quadā homelia inquit. Radix ſancta ꝛ ſi rami inutiles ꝛc.vt etiā nō ſitis de illis quos ſanctꝰ Joannes baptiſta Luce.iij.appellat genimina viperarum:que materna viſcera crudeliter rodunt. Jn candiana etiā inſula vt mihi retulit vnꝰ frater noſter q̄ tunc ibi aderat:cum vnꝰ deuotꝰ frater minor de immaculata virginis cōceptione p̄dicaſſet.q̄dam viſitator alteriꝰ ordinis poſt prandiū fecit predicationis ſignū pulſari. Et cōgregato populo cepit p̄dicare cōtra beate virginis cōceptionē qđ indigne ferēs Illuſtriſſimꝰ dux candie deuotiſſimꝰ beate virginis:qui ſermoni p̄ſens erat. precepit illi viſitatori vt ſtatim de pulpito deſcenderet ꝛ fileret ſub pena indignationis excellētiſſime dominationis venetiarū. Jlle igiť coactꝰ deſcēdere valde indignatꝰ:miſit quaſdam cōcluſiones fratri illi noſtro predicatori iactans ſe eas velle cōtra eū diſputare. Quas ille frater aſpiciēs inuenit in tribꝰ locis falſas in grāmatica.vnde illi reſpōdit ꝙ priꝰ iret ad ſcholā pueroꝝ:ꝛ poſtea poſſet ire ad diſputationē theologoꝝ:ꝛ ꝙ priꝰ curaret caput priſciani qđ ipſe fregerat q̄ꝫ preſumeret impugnare argumēta Scoti. Beata tñ virgo temeritatē ſuā cōfundere etiā aliter voluit. Nā infra paucos dies:poſt ipſum exceſſum dictus viſitator ſuis fratribꝰ oībus in ſeditionē cōtra eū conuerſis:neceſſe habuit effugere latēter de monaſterio ſuo timens incarcerari:vel forte etiā

pelus tractari ab eis. vnde ad monasteriū no-
strum supplex venit rogans fratres nostros vt
eum occultatū tenere dignarenť in monaste-
rio: donec nauigiū securū trāsfretādi inueni-
ret. Cui⁹ pterulā nō attēdētes p̄dicti fratres:
sed bonū p malo fm apli cōsiliū ad Rom. xij.
reddētes eū i monasterio suo charitatiue quo
ad voluit tenuerūt. In firmana etiam ciuitate
dū quidā p̄dicator ꝯ btē virginis conceptionē
p̄dicare cepisset subito sanguis cū magno im
petu de ore ei⁹ effluere cepit: ita q nūq̄ ince-
ptum sermonē psequi potuit. Sʒ forte aliqs ꝯ
me indignabiť: q̄ talia ad imaculate virginis
defensionē miracula facta conscripsi. Cui ego
rn̄deo q dū btā virgo illa fecit: toti mūdo lau
dabiliter intimāda mōstrauit. Ego tn̄ in hoc
ope neminē spāľr nolaui. Uñ si qs mihi irasci
voluerit ꝛ recalcitrare verificabiť de eo illud
qđ inqt. b. Hiero. ad Nepotianū dicēs. Nemi-
nem specialr̄ sermo me⁹ pulsauit: generalr̄ de
vitijs disputatio est. M

Qui igiť mihi irasci voluerit: prius
ipse de se q talis sit ꝯfitebiť. hec il-
le. Talis nāq̄ murmurator ostēdet
se esse de illis aduersarijs btē virgi
nis: de quoꝝ obstinatiōe hic tractať. Inqt em̄
moraľ Cato in suis documētis. Cōsci⁹ ipse sibi
de se putat oia dici. Talis qʒ faciet sicut equ⁹
qui hʒ clauū fixū in carne q̄ subito vt tangiť in
illo recalcitrat. Ego tn̄ eorum murmurationē
paruipēdo. Nā si oēs impugnatores btīssime
virginis ꝯ me v̄bis ac factis insurgerēt. consi
derē in illo q̄ defensoribus sue mr̄is inqt illud
ij. Parall. xx. Nolite timere nec paueatis hāc
multitudinē. Nō em̄ est vestra pugna sed dei.
Et ppterea ipsoꝝ detractionē atq̄ susurra-
tionem non timeo nec curo de eoꝝ scriptis me
impugnātib⁹: quia nec curabat saluator nr̄ de
murmurationib⁹ aut scandalis phariseoꝝ. Et
ideo aliq̄ p̄dicatores fallunť q̄ dimittūt p̄dica
re de ꝯceptiōe btē virginis: maxime in die sue
solēnitatis. timētes aliqs p̄dicte conceptionis
aduersarios aduersum se cōcitari. Bon⁹ nāq̄
ac fidelis seru⁹ nō dʒ a laudib⁹ dn̄i ac dn̄e sue
desistere: lʒ aliqs videat de p̄dictis laudib⁹ in-
dignationē hr̄e. Ideo vt intellexi cū suprascri
ptus pr̄ frať Bernardi. feltrin⁹ p̄fato respectu
nō soleret p̄dicare de ꝯceptiōe v̄ginis bn̄dicte
quadā vigilia ꝯceptiōis interrogauit eū vene
rādus pr̄ frater Sixt⁹ de Mľo ordinis nr̄i: de
quo vellet incrastino p̄dicare. Cui ille rn̄dit
q p̄dicare nolebat de ꝯceptione rōne p̄dicta:
sed aliq̄ alia ad btē virginis gloriā intēdebat
dicere. Predict⁹ aūt pr̄ eū hortat⁹ est vt de im-
maculate virginis ꝯceptione p̄dicaret ꝛ matrē
dei quātū digne poterat laudaret: nec a laude
dn̄e nr̄e ppter taliū murmurātiū indignatio-
nem desisteret. De talib⁹ em̄ q̄ ex maliuolētia
vel obstinatione scādalizanť dici pōt illud qđ
de phariseis qui de verbis xp̄i scandalizaban
tur. dixit ipse dn̄s discipulis suis Mat. xv. scʒ
Sinite illos. Ceci sunt ꝛ duces cecoꝝ. Quapro
pter p̄fatus pr̄ frater Bernardin⁹ isti⁹ sctī viri
qui in vita ꝛ in morte miraculis claruit psua-
sione ꝯfortat⁹. postea semp de ipsa ꝯceptione
p̄dicauit: credēs hāc esse btīssime virginis vo
luntatē: que ad hoc insinuēdū sue cōceptionis
deuotis multas gr̄as elargiť. Nā tp̄e Blācoꝝ
cū Mediolani esset maxia pestis: fecerūt me-
diolanēses votū btē virgini q si eos liberaret
festū sue immaculate cōceptionis celebrarēt.
Quo emisso voto a dicta peste liberati sunt.
Intellexi etiā q prim⁹ dux Mediolani tā pre-
clarū cōsecut⁹ est dn̄iuʒ: q̄ ad hortationē ma-
gistri Petri de landis: q̄ postea fuit summ⁹ pō-
tifex deuotionē p̄cipuā semp habuit cōceptio-
ni btē virginis matris dei: quā deuote sepius
per sctīssimā suā ꝯceptionē inuocabat. Credo
etiā p̄dictū Sixtū. iiij. ad summi apostolatus
apicē puectū: q̄ quotidie ad vesperas ꝛ matu
tinū de imaculata virginis cōceptione cōme-
morationē faciebat: quā deuotionē etiā in pō
tificatu semp vt intellexi obseruauit. Nouissi
me v̄o aliud innocētie sue stupēdū indiciū glo
riosa virgo maria demōstrauit. Nā cū serenis
simi⁹ rex hispaniarū per multos annos elabo-
rasset pro captione inclyte ꝛ inexpugnabilis
vrbis granate: tandē ad purissime v̄ginis ad-
iutoriū ꝯfugiēs deuote vouit cū serenissima cō
sorte sua regina q si eis de p̄dicta vrbe victo-
riam p̄staret primū ciuitatis illi⁹ tēplū ad ho
norē sue imaculate ꝯceptionis dedicari face-
rent atq̄ ꝯsecrari quo facto voto gloriosaʒ de
ipsa ciuitate victoriā v̄go illis intemerata cō
cessit. vnde in p̄fata vrbe solēniter intrātes cū
magno epoꝝ nūero: suorūq̄ pcerū atq̄ militū
potēti exercitu votū p̄dictū ptin⁹ ꝯpleuerūt. N

Animenť ergo oēs xp̄iani p̄ncipes ad co
lendā immaculatā matris dei cōceptio
nē atq̄ ipsi⁹ festiuitatē iubeāt in omni
potentie sue dn̄io solēniter celebrari. O

Sʒ qs em̄ aliquā a p̄dicta virgine gr̄am
desiderat obtinere: illā ad ꝯceptionis
sue reuerētiam studeat flagitare. Hoc
nāq̄ nouissimo mūdi tp̄e dignabiť bn̄dicta vir
go vniuerso orbi puritatē atq̄ inocētiā suā de-
mōstrare. rebelles suos psternēs: ꝛ sue ꝯceptio
nis deuotos exaltās magnifice. sicut fecit Ale
xandro nequam magno theologo: cui rebelli ꝛ
ꝯtra imaculate ꝯceptiōis ipsa bn̄dicta v̄go indi
gnationē suā demōstrauit. Sili mō q̄ ēt demō
strauit Alex. de ales: vn̄ etiā ip̄m ꝯuertit. Qua
propť p̄dict⁹ doctor cōposuit pulcherrimū ser
monē d̄ ꝯceptiōe mr̄is dei. accipiēdo p thema
te illđ: Cañ. iiij. Tota pulchra es ꝛc. i q̄ sic dicit.
Festū ꝯceptiōis btē marie ꝯsecrate v̄ginis ꝓ

noraƚ ꝓpter reuelationem q̄ facta fuit abbati Helsino vt talē diē q̄ signanter fuit sibi expressa celebrari faceret ad honorē ꝟginis matris dei sub interminatione mortis sibi infligende. Cum ergo reuelatio facta illi sctō abbati non debeat discredi. sicut nec reuelationes antiq̄s prībus facte: pie credendū est ꝙ iuxta dictā reuelationē ꝑfata solēnitas debeat celebrari. Ad qḋ stimulamur. q: natiuitas btē virginis celebraƚ propter reuelationē cuidā solitario factā quare ergo cōceptio nō debeat celebrari iuxta reuelationē illi sctō abbati factā. Ego igiƚ doceo ꝛ assero ꝛ credo illos esse cōmendādos qui pie ꝛ deuote festū cōceptionis celebrādū dixerunt. Et hoc ꝓcipue. Nā cū magister theologie existens in scholis publice contrariū docerem. ꝛ isto die: sicut in aliis dieb⁹ officium doctoris i scholis exercere vellem: teste sole iusticie. arripuit me tā repētinus morb⁹ ꝙ eodē die ꝛ ānis singulis me excecauit. ita ꝙ tali die cōceptionis officiū magisterij exercere nunq̄ valui. vn̄ auditores cōsocij mei estimantes istū morbum euenire mihi q: impugnabā festū cōceptionis me corripuerūt ꝑ sanū cōsiliū habui ab eisdē vt de illo festo crederē ꝯtrū. ac illud festū celebrandū annuatī forte sentirē. Et hoc doceo faciendū. ꝛ hoc assero. hec ille. Ego aūt dicere possum cū beato Augu. in sermone de assumptione btē ꝟginis in q̄ postq̄ rōnibus pijs ꝛ catholicis ꝓbauit corpus btē virginis non fuisse corruptū nec a vermib⁹ corrosū. sꝫ simul cum anima resuscitatum ꝛ glorificatū ait. Tibi ago grās xp̄e q: de sancta ꝟgine mr̄e tua nisi quod pium est ac dignū visum est sentire non potui.

Ut em̄ dicit Petrus aureoli vbi. s. eadē dicit p̄nt in presenti questione. Imo oīa argumenta q̄ fecit Aug. ad ꝓbandū ꝙ incōueniens fuisset btē virginis corpus in putredinē verti. multo magis cōcludūt incōuenientissimū fuisse ei⁹ aīam pc̄ti stercorib⁹ sordidari ꝛ putrefieri. Inter alia aūt fundamēta pōt adduci illud quod idem Aug. vbi. s. inq̄t dū ait. De maria credendum nō videƚ nec estimabile illud cui⁹ estimationē ꝓcul pellit inestimabile munus: qḋ accepit. Super q̄bus verbis arguit Petrus aureoli vbi. s. di. Sed certū est ꝙ mr̄nitas dei causalitas oīs grē ꝓncipatio diuie, pacis charitatis ꝛ amicitie repellit estiationē oīs pc̄ti. Inestiabile em̄ est ꝓncipium amicitie esse filiā odij. ꝓncipium charitatis ꝛ pacis esse filiā ire matrē dei esse seruā pc̄ti. Ergo hoc oīno esse nō debuit sꝫ ꝟba Aug. hec ille. Nō em̄ cōgruū fuit deo redēptionē humani generis malo inchoare principio q̄ tā bono debebat peragi exitu. Ad quod facit. c. principatus. i. q. i. ꝛ quod notat glos. in auꝫ. vt iudi. sine quoquo suf. §. cogitatio. col. ij. per textum ibi. Facit etiam ad predicta ꝙ initium est spectandum. l. iij. §. scio. ff. de mino. l. si ꝓcuratorē. i p̄n. ff. māda. ꝛ. l. si id qḋ. §. si filius. ff. pro socio. ꝛ. l. pōponius. la. ij. ff. de nego. gest. Multum enim valet bonum initium et bona fides in principio. l. quid ergo. in prin. ff. de his qui no. infa. l. i. ꝛ. ij. C. de longi tempo. prescrip. ꝛ. §. si quis a nō domino. insti. de rerū diui. ꝛ. c. fi. de prescrip. Ex quibus oībus patet ꝙ incōueniēs fuisset matrē dei habere malū initiū. In ꝑdicto etiā loco ꝑdict⁹ doctor arguit sic. Si: vt ait Hiero. ad Eustochiū: oīs honor i pensus matri redundat in filiū: ergo sitr dicendū est de vituperio. Q: ad quē spectat ꝯmodū: spectat ꝛ incōmodū. l. sm naturā. ff. de reg. iur. ꝛ. l. si non fuerint. §. ita colri. ff. ꝓ socio. Cū igiƚ tur pitudo originalis pc̄ti summe repugnet filio nō videtur bn̄ honorare christum in matre que dicit in ea originale peccatum fuisse. hec ille. ¶

Et maxime cū ipsa dei mater. vt. s. patuit: fuerit fabricata a filio suo q̄ fabricat mūdissima et purissima. Sicut ergo ignis nūq̄ fuit sine calore: nec aqua aliquādo fuit sine humore: ita ꝛ btā dei genitrix nunq̄ fuit sine innocentia ꝛ puritate: suiq̄ filij gratia ꝛ amore. Matrē igiƚ dei infamari ꝛ vituperari nemo dꝫ supportare: nā etiā fideles ac boni canes cōtra auferentes bona dn̄orū suorū solent latrare. rabidi ꝟo canes etiā dominū ac dominā suā q̄rūt mordere. Cū ergo sm iura licitū sit defendere vasallum ꝛ seruum. l. sed si vn⁹. §. seruus me⁹. ff. de iniu. Itē famulū conductū. l. ij. ff. de vsu ꝛ habi. Itē filio spurio defendere patrē suū. sꝫ Bal. in. l. cū acutissimi. C. de fi deico. immo etiā licitū est defendere inimicū si eis vis inferaƚ. sm Bal. in. l. vt vim. ff. de iusti. ꝛ iu. Itē aīal ꝓpriū: iuxta notata in. l. i. §. viꝫ. ff. de vi. ꝛ vi arma. Imo etiā inter aīalia bruta licita est defensio. l. i. §. cū arietes. ff. si quad. pau. fe. dica. Erubescere ꝓfecto debēt beate virginis impugnatores ꝙ sint spurij ꝛ aīalib⁹ brutis deteriores cū nō solū eā nō defendāt sed vituperare conanƚ: ꝙ si eā defendere nolunt: saltem ori suo silentiū imponāt: vt ea q̄ legūt ꝛ nō recte intelligūt: alijs cōtra matrē dei exponere nō presumāt. Ipsi em̄ scripta tm̄ discurrūt corꝫ aūt ꝯtenta propter frigiditatē stomachi nō bn̄ digerūt vt de q̄busdā sitibus inq̄t Cyn⁹ in. l. imperitū. ff. de iuris. om. iud. ¶

Ego vero vt p̄sentē sermonē cōcludā: ꝛ detrahētiū machinationib⁹ obuiare queā: q̄ laudātes btē virginis conceptionē appellant somniatores vel somnia recitātes: ac deprauātes scripturas diuinas seu falsificantes sctōrū dicta vel eorum autoritatibus abutentes vel mendacia fingentes: dico ꝙ ipsi alijs imponunt quod forte ipsi facere consueuerunt. Sicut quidam scholaris strabo erat tēpore quo ego legali studio operam dabam in ciuitate

papiensis qui cū videbat aliquem sibi contumelias dicere volentē. timēs ne ei improperaret q esset strabo statī ei dicebat. Tu es vnus strabo: q̄uia ille rectos z pulchros haberet oclos. De talibus aūt verificat illud qd ponit Salomon Eccle.x.di. Stultus in via sua ambulans cū ipe sit insipiēs oēs stultos existimat. Et Seneca in lib. de moribus dicit. hoc h3 ois affect° vt in quo tpe insanit ceteros putet insanire. Et Augustin. sup ps. cxviij. sermone. xij. ait. Nō malus suspicatur in alio qd sentit in seipso. Sciāt ergo oēs q ea que in hoc ope scripsi aut ipse ex originalibus libris extraxi. aut ab alijs auctoribus sic allegata trāscripsi. Miracula vero hic posita aut ipse oculis pprijs vidi: aut a fidedignis narratata vel descripta recitaui: qua quidē vera miracula nō potuerūt p diabolicā artē fieri. vt patuit. s. sermone. vij. pte. ij. vn̄ apparet malignitas impugnātiū innocentiā genitricis dei. qui dicūt pdicta miracula z pdigia fecisse diabolū. O insipientia maria. Quis em̄ sapiens credere poterit q diabolus miracula faceret ad vginis gl'iā quā semp habuit in capitalē inimicā. Non em̄ psumendū ē quē debere extolli ac laudari a capitali inimico. Immo potius deprimi z vituperari. Et propterea leges reprobant testimoniū similium. l. testiū. ff. de testibus. Tales obstinati in vituperatiōe vginis. nec autoritatibus nec rōnibus nec quibusuis miraculis credūt. Unde licet de bonis xpianis credentibus miraculis factis p conceptione immaculate virginis verificent illa vba ps. qbus inqt deo. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis. de ipsis tn̄ nō verificat. Sed hoc pdixerat idē ps. q etiā ait deo. Nunqd cognoscēt in tenebris mirabilia tua. z iusticia tua in terra obliuionis: q. d. non. Isti em̄ sunt siles phariseis qui de xpo male dicebant. l3 eū viderent miracula facientē. z demonia eijcientē. vnde z dicebāt. In beelzebub pncipe demoniorū eijcit demonia. Mat. xij. z Marci. iij. Similiter ceco nato dicenti eis de xpo q eū illuminauerat ipsi respōderūt vt habetur Johan. ix. Nos scimus q hic homo pctōr est. Et sic ex obstinatione sua nolebant credere miraculis xpi. isti vo nescio vtrum peiores sint: nolūt credere nec xpi pdigijs nec immaculate matris ei° immo vt obstinationē suam defendant dicunt q beata virgo non indiget nostris laudibus z ideo non curat q a nobis de innocentia laudetur. O maligna locutio qua induci vbt homines ad blasphemandam dei genitricē. Ex hoc em̄ arguent dicentes. Si nostre laudes non sunt ei grate. ergo nec blasphemie ei multum displicent. O versuta demonis fallacia que hos in tanta mentis obduratione perduxit vt nec hominum verbis nec diuinis credant. nec iudicia desormidēt: ex quo demōstrāt q sapiētes non sunt. Si em̄ saperēt: verificaret de ipsis illud poeticū. Casus dementis correctio fit sapientis. Cognoscerent nāq q si nō multū displiceret deo z btē vgini impugnatio innocētie sue: tā magnas vindictas z vltiōes ɔtra eā psequētes nō fecissent. Talib° ex obstinatiōe ignorātibus dr Deut. xxxij. Gēs absq consilio est z sine prudētia: vtinā saperēt z intelligerēt ac nouissima puiderēt. Hoꝝ aūt calamitati valde cōpatior. Dubito em̄ q si milia miliū z decies cētena milia miracula pl° q̄ facta sunt ad declarationē inocētie vginalis fierēt: forte aliqs eorū credere nollet di. Juraui et statui custodire opinionē obstinatiōis mee.

Et iō de ipsis tn̄ modo in oībus pcedētibus smonibus intellexi: qn̄ impugnātes purissime virginis cōceptionē vt eos ad sanā snīam reuocarē: exprobatiōis flagello pcussi: sciens q p Sal. dr. Prouerb. xxix. vga atq correctio tribuit intellectū z sapiētiā. Non igitur dico q aliquis hacten° peccauerit q̄ l3 errauerit. beatā tn̄ vginē in originali pctō conceptā nō ex ptinacia s3 ex quadā solū ignorātia z falsa opinatiōe putauit. Illos vo dico peccasse z peccare grauiter q̄ ex obstinatione ac ptinacia atq malignitate purissime vginis matris dei conant innocentiā impugnare: quos tn̄ moneo vt a malo proposito suo cessent: q meli° est desistere q̄ male cepta pficere. l. pomponius. §. meminisse. ff. ď inof. test. z. l. qs sit fugitiu°. ff. de edil. edic. z p Bal. z doct. in. l. si qs non dicā. C. de epis. z cleri. z p glo. in. l. q ea mēte. ff. de iniu. Itē q licitū est seipm̄ corrigere sicut etiā facit iurisconsultus in. l. diuus. ff. de iu. patro. z in. l. labeo. vbi gl. ff. ď ser. rust. pdi. Ego aūt l3: vt arbitror: nihil nisi sm catholicā veritatē scripserim: tn̄ more boni z fidelis christiani oīa in hoc ope posita z etiā in oīb° alijs scriptis meis presentibus z futuris sctissime sedis aplice iudicio z determinatiōi hūiliter submitto: sciēs q sm iura maxime vt ht in. c. hec est fides. xxiiij. q. j. z in. c. dānam°. de sum. tri. z fi. ca. nemo inculpari d3 qui sua scripta subijcit sedi apostolice. Quā dn̄s nr̄ Jesus xps cū3 pastore suo ptegat z glorificet meritis innocentissime matris sue. Cui sit honor z sempiterna gloria per infinita secula seculorum. Amen.

¶ Sctissimo atq felicissimo dn̄o: dn̄o Sixto. iiij. sedis aplice. summe pontifici sctissimo frater Bernardin° de Busti ordinis minoꝝ minimus humilē ac debitā cōmēdationem.

Non fuit antistes: pater o sanctissime quisq̄:
Sed neq vēturis forte diebus erit
Te magis intacte preconia virginis optans.

Et laudes ardens magnificare suas.
Nanqȝ fuit totū conceptus fama per orbem
Panditur officio Sixte beate tuo.
Laudatur patrio nunqȝ fedata cruore:
Cerbereo nunqȝ subiacuisse iugo.
Undiqȝ mellifluo fertur super ethera cantu
Letantes videas sic resonare choros.
Nulla fuit tanto mulier redimita decore:
Que speciem superet virgo Maria tuam.
Candidior niueo rutilas regina colore:
Et radijs cedit clara diana tuis.
Luna suum perdit tecum sociata nitorem:
Atqȝ comes nullū sol tibi lumen habet
O benedicta dei genitrix: te crimine solam
Immunem natus contulit esse tuus.
Ipsam tuam formās aīam sic virgo redemit
Crimina φ crimini nulla parētis habes.
Non fuit in toto conceptus sanctior orbe:
Si non de nato sint mea verba tuo.
Sed licet hoc sacri monstraret pagina verbi.
Turba tamen nuper multa rebellis erat.
Ceca nimis meritos tibi gens tollebat honores:
Conceptum referens nō sine sorde tuum.
Uoluerat indoctū sua per fantasmata vulgus
Nescius insipidum qui tollit author opus.
Impia virgineū blasphemās lingua nitorem
Gaudebat dominā dilacerare suam.
Nullus erat diros in te qui sterneret hostes:
Spernentes laudes virgo benigna tuas.
Protinus vt nouit sanctissimus ista sacerdos
Zelator cultus Sixtus vbiqȝ tui.
Horruit immēsum facinus: tantūqȝ fideles
Commonuit populos non tolerare nefas.
Nec mora nogarolus sapiēs leonard⁹ ameno
Hoc super officium condidit eloquio
Exultans pulchro: multisqȝ volumine letus
Clauiger etherei maximus ipse poli.
Iussit vt nocui conceptus festa triumphis:
Atqȝ per octauum sint celebrata diem.
Surgo amissos tribuit tibi Sixtus honores
Namqȝ tui curam virgo pudoris habet.
Mūdicia in cūctis colit nunc en tua templis
Iam patet atqȝ hortus gloria magna tui.
Nunc tua deuoti referūt magnalia fratres
Estqȝ tuis totus laudibus orbis ouans.
Hocaūt summo residens in culmine presul
Quo tua percreuit fama peregit opus.
Ille tuos cuncto diffudit in ore triumphos
Est quibus immensa gloria parta tibi.
Hoc igitur solitas referas pro munere grates
Glorificans Sixtum virgo maria tuum.
Tam sibi longeuā tribuas pia virgo salutem:
Mathusalem valeat vt superare dies.
Deniqȝ felices postqȝ compleuerit annos:
Angelicos inter fac iubilare choros.
Tu vero innocue laudes qui virginis optas
Sixte precor nostri cerne laboris opus.

Inclyta virginei conceptus gaudia pulchro
Gentibus ac grato pandimus officio.
Hoc igitur supplex rogito sanctissime presul
Clauibus ista tuis tangere scripta velis.
Robore siste tuo: valeat quo dicere nostrum,
Uirginis officium cui celebrare placet.
Hoc tibi non paruas pariet per secula laudes
Et titulis cedet gloria magna tuis.
Insuper eterni genitrix castissima regis
Gaudia: confusis hostibus alta feret
Te quoqȝ celorum resonantes cantica ciues
Laudabunt: dominam sic coluisse tuam.
Ille etiam casto peperit quem corpore matris
Premia cultori conferet ampla sue.

¶ Finis.

Beatissimus in christo pater Sixtus papa quartus cum sibi presentatum fuisset sequens officiū ꝯceptionis beate virginis: atqȝ rogat⁹ esset vt per aliquē vel aliquos sapiētes theologos illud examinari faceret: dixit φ ipsemet volebat examinare. Postqȝ ꝟo diligenter ipsum officium examinauit primo illud ore tenus approbauit atqȝ vt imprimeretur ordinauit. Deinde per hoc infrascriptū breue apostolicum corroborauit ⁊ confirmauit. Dilecto filio Bernardino de Busti de Mediolano ordinis minoꝝ de obseruātia: Sixtus papa.iiij. salutem ⁊ apostolicam benedictionē. Dilecte fili libenter ad ea ꝯcedenda inducimur que deuotionis respiciunt incremētū Tuis igitur in hac parte supplicationibus inclinati: vt officium cōceptionis beate virginis Marie per te compilatum et ordinatum, tu et omnes qui id voluerint pro deuotione sua dicere ⁊ recitare libere ⁊ licite possitis ac valeatis: seu possint ac valeant apostolica authoritate tenore presentiū concedimus pariter ⁊ indulgemus. Non obstātibus cōstitutionib⁹ ⁊ ordinationibus apostolicis ceterisqȝ ꝯtrarijs quibuscūqȝ. Datum Rome apud sanctū Petrū sub anulo piscatoris die.iiij.octobris.Mcccclxxx. pontificatus nostri anno decimo.

L.Grifus.

Reuerēdus pater frater Mattheus de nouaria ordinis minoꝝ: dum esset cōmissari⁹ in curia romana reuerēdissimi prīs fratris Angeli de clauasio vicarij generalis quo ad frēs de obseruātia in partib⁹ cismontanis: existēs corā sanctissimo dño nostro Sixto.iiij.summo pōtifice dixit. Placeat sanctitati vestre φ celebrantes officiū cōceptionis btē virginis Marie editū per fratrē Bernardinū de Busti habeant eandē indulgētiā quā sanctitas vestra concessit celebrātib⁹ officiū domini Leonardi nogaroli. Sūmus aūt pontifex respōdit. Nos sumus cōtenti: ⁊ dedit benedictionē suam.

Incipit deuotissimū

officiū immaculate cōceptionis gloriose virginis marie editū ꝑ fratrē Bernardinū de Busti ordinis minoꝝ. Qđ qđē officiū approbatū est et cōfirmatū a sanctissimo dn̄o nr̄o Sixto.iiij. pōtifice maximo. Qui ad maiorē eiusdē illibate virginis gloriā oīmq3 fideliū deuotionē auctoritate ap̄lica cōcessit ꝙ hoc officiū possit in dei eccl̄ia sicut alia diuina officia celebrari: nō solū a fratrib9 ⁊ monialib9 de ordine beati Frācisci: sed etiā a ceteris religiosis ⁊ clericis quibuscunq3. In primis vesperis An̄.

Dixit dn̄s dn̄e mee sede a dextris innocētie mee all'a. p̄s. Dixit dn̄s. cū reliqs de scā maria. An̄. Laudate pueri dn̄am sup oēs gētes in conceptu gloriosam all'a. An̄. Letatus sum in his que dicta sunt mihi. cōcepta est hodie regina celi all'a. An̄. Nisi dn̄s custodisset matrē suā: angelus tenebrarū denigrasset eā all'a. An̄. Lauda hierl'm dn̄m q̄ nō fecit taliter vlli nationi sicut sue dilectissime matri all'a.

Suprascripte An̄. dicunt solū qn̄ festū conceptionis venit in scđa feria: q2 totū officiū in primis vesperis sit de conceptione. Capl'm.

Dominus possedit me in initio viarū suarū: anteꝗ̄ qcq̄ faceret a p̄ncipio: ab eterno ordiata sum ⁊ ex antiqs an̄ꝗ̄ terra fieret: nec dū erant abyssi ⁊ ego iā ꝯcepta erā. Hymn9

Gaude mr̄ saluatoris magni vellus gedeonis. rubus igne qui nō vris veri tēpli salomonis. Spōsa dei stella maris: porta celi tu vo ceris: mundi salus seuientis: caput cedēs holofernis. Mare sicco calle transis: currus mergens pharaonis: inq3 syon dn̄aris: pulsis inde iebuseis Asueri regis sceptrū caput tāgēs virgo tuū mori fecit laqueatū aman sanctis inimicū. Babylonis rex in predam nō abduxit te captiuā: philistei nec Golye es transfixa pugione. Sicut suum sol nitorem nunꝗ̄ perdit nec decorem: primi patris sic tu labem nullam sentis nec fetorē. Tu sol occasum nesciens lunaq3 semper rutilans: tu sydus lucē pariens: delicti nubes profugans. Nullus in te confidentes vnꝗ̄ vidit infelices: vere tibi nam deuotus est necesse sit beatus. Ad te ergo nos clamātes in hac valle lachrymantes: ad nuptias eternales fac venire triūphātes. amē. Potest etiā dici hymn9. Aue maris stella. ℣. Cōceptio est hodie sancte marie virginis. all'a. ℟. Cuius innocētia deuotas illustrat aīas all'a. Ad magnificat An̄. Magnificat aīa mea dn̄m. Et exultauit sp̄s meus in deo salutari meo qui me preseruauit ab originali peccato all'a all'a all'a. Oratio.

Deus qui immaculatā virginē mariam: vt digna filij tui mr̄ existeret ab oī labe pc̄ti in ꝯceptiōe sua p̄ser uasti tribue q̄s: vt q̄ ei9 inocētie puritatē veraciter credim9: ipsā3 ꝓ nobis apud te sp̄ itercedere sentiam9. Per eūdē. Ad mat. Inuitatoriū. De imaculato ꝯceptu virgineo. Iubilem9 deo salutari nr̄o p̄s. Uenite.

O Bn̄dicta femīa quā celi laudāt agmina te ꝯfitemur hodie ꝯceptā sine crimine. Hymn9. Sicut solaris radi9 corruptionis nesci9 itrasti mr̄is viscera o gl'iosa dn̄a. Nullū redemit fili9 ex oī gēte digni9: q̄ te seruauit ꝓuide mūdā p̄mo scelere. Gl'ia tibi dn̄e q̄ nat9 es de ꝟgine. In.j. nocturno An̄. Eleuata est marie puritas sup choros angeloꝝ all'a. p̄s. Dn̄e dn̄s nr̄. an̄. In sole posuit tabernaculū suū dn̄s: q2 de imaculata ꝟgine oī puritate fulgida natus est xp̄s all'a. p̄s. Celi enarrāt. an̄. Ab initio ⁊ ante scl'a de9 ordiauit eam: ⁊ filio suo p̄parauit eā all'a. p̄s. Dn̄i est terra. ℣. Liberasti me dn̄e ex ore leonis all'a. ℟. Et a cornib9 vnicorniū hūilitatē meā all'a.

Ex dictis sanctoꝝ doctoꝝ. Lectio.j.

Beatus Ambrosius in quodā sermone de gloriosa ꝟgine Maria exponēs ꝓpheticū illud. Egredieť virga de radice iesse: sic de eius innocētia ꝓtestať dicēs. Hec est virga in qua nec nod9 originalis nec cortex venialis culpe fuit. Hylarius. O virgo benedicta sup oēs feminas: que angelos vincis puritate: que oēs sanctos superas pietate. Hieronimus. Quicq̄d in Maria gestū est: totū puritas: totū veritas: totūq3 gratia fuit. ℟. In me gratia oīs vie ⁊ veritatis. In me oēs spes vite ⁊ virtutis all'a. ℣. Transite ad me oēs qui cōcupiscitis me: ⁊ a generationib9 meis adimplemini. In me omnis. Lectio secunda.

Idem quoq3 Hieronym9 inq̄t. Quicq̄d humanis dici potest ꝟbis: min9 est a laude ꝟginis. Et iterū. Nihil est candoris: nihil est splēdoris: nihil est numinis quod nō resplēdeat in virgine gloriosa. Et alibi. Nulli dubium est de matre dn̄i quin talis debuerit esse que nō posset argui de peccato: q2 fuisset ad iproperiū filij. ℟. Ego mater pulchre dilectionis timoris ac magnitudinis ⁊ sancte spei all'a all'a. ℣. Spiritus meus super mel dulcis: ⁊ hereditas mea super mel et fauum. all'a all'a. Lectio tertia.

Basilius. Quid dulci9 fratres charissimi? Quid iocūdi9? Quid salubri9? aut quid felici9 ꝗ̄ de beata virgine loqui: de virgine cogitare: de ꝟgine p̄dicare ⁊ ipsam in oībus sequi ⁊ imitari. Hec est redēptio nr̄a: salus: vita: spes: refugiū: cōsiliū ⁊ auxiliū nostrum. Hec est q̄ fuit in vtero matris absq3 originali pc̄ō ꝯcepta ⁊ generata: ab oīni marita

li vitio segregata. omni etiam veniali pctō p̄=
uata ⁊ in cūctis actib⁹ ⁊ moribus suis sp̄ūssan=
cti gratia plena ⁊ fecūda. Hieronymus. Cete=
ris p partes gr̄a prestat. Marie ṽo tota se infu
dit gr̄e plenitudo. ℞. Multe filie cōgregauerūt
diuitias tu ṽo Maria supgressa es vniuersas.
all'a all'a. ℣. Vox eñ tua dulcis ⁊ faciēs tua de
cora nimis. all'a all'a. In secundo nocturno
añ. Astitit regina a dextris tuis in vestitu de
aurato circūdata varietate all'a. p̄s. Eructauit
añ. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei
sctificauit tabernaculū suū altissimus. all'. p̄s.
Deus nr̄. añ. Gloriosa dicta sunt de virgīe ma
ria. q̄ fundauit ⁊ p̄seruauit eā altissimus all'.
p̄s. Fundamenta eius. ℣. Eruisti a framea de⁹
aīam meam all'. ℞. Et de manu canis vnicā
matrem meam all'a.

Lectio quarta. Sermo.

Intemeratā matris sue cōceptionē
saluator noster innumeris frequen=
ter ꝓpalauit indicijs. Quodā enim
tp̄e religiosi quidā in tantam conce
ptionis altercationē ꝓruperunt: vt
ordinis minorū fratres hereticos affirmarent:
q̄ dei genitricē sine originali macula cōceptā
suis in predicatiōibus ꝓtestant̄. Ea de re apl̄i
co iussu in parisiensi studio publica disputatio
peracta est. Ad quā dicti accusatores cū innu=
meris pene ordinis eoꝝ doctoribus cōuenere.
Dn̄s vero noster iesus xp̄s. ad ꝓtegendā dile=
cte m̄ris dignitatē. Scotū ordinis minoꝝ do=
ctorē eximiū ad ciuitatē illā ꝓtinus destinauit
q̄ aduersarioꝝ fundamētis argumētisq̄ oībus
incōuincibili sermone ꝯfutatis ita cōceptionis
dn̄e innocētiā clarissime cōprobauit. q̄ oēs. illi
fratres subtilitatē eius plurimū admirati ob=
mutescētes i disputādo defecere. Quapropter
opinio minoꝝ a parisiensi studio ilico appro=
bat̄. Scotus ṽo doctor subtilis ꝓpter hoc ap=
pellatus victor ad altissima vere sophie studia
remeauit. Illi aūt tā multi accusatores a pau=
cissimis superati obstupescentes recessere. ℞.
Nolite timere multitudinē istam. ego eñ dn̄s
adiutor vester. All'a. all'. ℣. Dabo vobis os ⁊ sa
pientiā cui resistere nō poterunt oēs aduersarij
vestri all'a. Lectio. v.

Eadē ēt in ciuitate sacerdotes erāt
q̄dā dn̄e nr̄e innocentiā nō creden
tes: q̄ vt suā meli⁹ opinionē popu
lis intimarēt quēdā nobilē virum
eoꝝ cōmunicātē operib⁹ obsecra=
runt. vt ꝓ cōfirmāda ipsoꝝ sn̄ia se
postq̄ aliquādiu finxisset infirmū: mori postre
mo simulans. ad eoꝝ ecclesiā quasi ꝓ sepultu=
ra magno cū apparatu turbis comitantibus fa=
ceret deportari. Depositoq̄ i medio ecclesie se
retro s̄ʒ patrie morē eoꝝ vn⁹ ad ppl'm perorat.
Ad mediū ṽo s̄mōis veniēs: sic illi q̄ mortuus

videret̄ ex parte oīpotētis dei preciperet: vt si
btā ṽgo maria originali fuerat vitio macula=
ta: ꝓtin⁹ a mortuis rediret ad vitā. ℞. Alieni i
surrexerūt aduersum me: ⁊ fortes q̄sierūt disi͂a
mare aīaʒ meā: ⁊ nō ꝓposuerūt deū añ conspe
ctū suū. Ecce eñ de⁹ adiuuat me: ⁊ dn̄s susce=
ptor est aīe mee all'. ℣. Quare fremuerūt gētes
⁊ populi meditati sunt inania. Ecce eñ deus.

Lectio sexta.

Prebuit assensum nobilis p̄dict⁹
suggestionib⁹ iniquis: oībusq̄ iu=
xta q̄ð ordinatū fuerat pactis in=
numeris ferre scholarib⁹ ciuibus=
q̄ ac diuersoꝝ ordinū fratrib⁹ ad
exeq̄as cōuocatis. p̄dict⁹ sacerdos
nobilē illū per dei virtutē ac potentiā cōiura=
uit. p̄cepitq̄ vt si glīosa dei genitrix virgo ori=
ginalē cōtraxerat maculā ꝓtinus euigilaret a
mortuis. Cū aūt iteratis iussionib⁹ sepi⁹ prece=
pta repeteret. nobis ille immobilis persistebat
qua de re mirū in modū admirat⁹ presbyter cū
sequacib⁹ suis intremuit. Cōiunx ṽo simulato=
ris illius tā nefande nō inscia fraudis: cū vsq̄
ad ecclesiā virū suum comitata dolorē lachry=
mis simulans peruenisset: illū post sacerdotis
iussa vidēs immobilē: ꝓtimuit btām virginem
mariti sui malignā fictionē debitis mulctasse
supplicijs. Illico ad feretrum currens: inuenit
virum suū, mortuū qui viuus in ecclesia fuerat
deportat⁹: ꝓpter q̄ð magno eiulatu exclamās
talib⁹ sacerdotē cōuitijs impetijt. O scelera tis
sime virū meū occidisti. Omnibus igit̄ per or=
dinē fraudib⁹ astātibus enarratis: mulier illa
cōiuge orbata lachrymās recessit. Sicq̄ glīosa
ṽgo puritatē ⁊ integritatē suā hoc insigni mi=
raculo cū maxima aduersarioꝝ cōfusiōe demō
strauit. ℞. Quicunq̄ honorificauerit me glori=
ficabo eū. Qui aūt cōtemnūt me erūt ignobi=
les all'a. ℣. Ego diligētes me diligo ⁊ qui ma=
ne vigilauerit ad me inueniet me ⁊ mecū sunt
diuitie ⁊ gloria. Qui aūt. In tertio noctur.
añ. Innocētia ⁊ pulchritudo in cōspectu ei⁹
sanctimonia ⁊ magnificētia in sanctificatiōe il
li⁹ all'a. p̄s. Cātate. j. añ. Qui diligitis domine
annūciate iusticiā eius ⁊ cōfitemini memorie
scitati illi⁹. all'. p̄s. Dn̄s regnauit exultet añ. Iu
bilate dn̄o oīs terra: cātate ac exultate ⁊ psalli
te in cōceptiōe virginis bn̄dicte all'. p̄s. Canta
te. ij. ℣. Vere dn̄s est in loco isto all'. ℞. Non est
hic aliud nisi dom⁹ dei ⁊ porta celi alleluya.

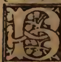
¶ Lectio sancti euangelij s̄m Lucam.

In illo tempore. Loquente Iesu ad
turbas extollens vocem quedam
mulier de turba dixit illi. Beatus
vēter qui te portauit et vbera que
suxisti. Et reliqua.

Homelia. Lectio septima.

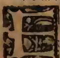
Amantiū ē mos dilectissimi vt amores suū tacere neqant: sz necessaryo ac charis suis efferāt ⁊ pdāt. flammasq; suas ītra pect⁹ suū cohibere nō possint. Enarrāt frequēti⁹: vt ipsa assiduitate narrādi solatiū amoꝝ sui capiāt ⁊ refrigeria lmēse dilectiōis assumāt. Euenitq; sepius vt ēt clamorosas voces cōtinere nō possint. Ea propter deuota hec mulier de q̄ euāgelista testat: gl'iose v̄gis amore succēsa extollēs vocē suā de turba: dixit nr̄m alloq̄ dicēs. Btūs vēter q̄ te portauit ⁊ vbera q̄ suxisti. Recte btūs vēter q eterne btitudis aditū reseruauit. Btūs vēter q orbē vniuersū bn̄dictiōe repleuit Btūs vēter p quē petōres veniā iusti grāz āgeli leticiā fili⁹ dei hūane carnis subaz totaq; trinitas glīaz pcepit. ℟. Beatā me dicēt oēs gn̄atiōes. Qr fecit mihi mag̃ q̄ potēs ē: ⁊ scīm nomē eius all'. ℣. Respexit hūilitatē āncille sue. ecce eīm ex hoc btāz me dicēt oēs gn̄atiōes. Qr. Lectō viij.

Beatus venter marie q̄ nulli vnq; fuit obnoxi⁹ culpe. si ei recte scptu ras īqrim⁹ si fidel'r rei v̄itatē scrutamur: nō mō actuali sz ēt origina li macula itemerata monstratur. Perlege ḡ codicis hui⁹ v̄itatez q̄ noscere gestis marie puritatē. Hoc etem̄ decet xp̄i discipulū: genitricis ei⁹ magnificare conceptū Me igr̄ zel⁹ dn̄eq; deuotio agnite v̄itatis amor ac defensio. pietat; cult⁹ ⁊ affectio: ad extollendā v̄gis ɔceptionē accēdit. ℟. Laudate dn̄az oēs gētes: laudate eā oēs ppl'i. All'. al'. ℣. Bn̄dicā illā in omni tpe semp laus eius ī ore meo. All'a all'a. Lectio. ix.

Qui recte diligētē se nō diligit: pfecto, iniqu⁹ est ⁊ īgrat⁹. Qui v̄o amicū odit ⁊ psequit: imitior tigribus ferisq; oībus crudelior demōstrat. Cur ḡ dilectā dei genitricē. misero ꝝ refugiū. desolatoꝝ spez oimq; nr̄m singulare p̄sidiū v̄ginē pſeq̄r bn̄dictā? Cur aduocataz scli nō amem? Cur dn̄az ⁊ mr̄em meā immaculataz nō diligam? Quō illi⁹ v̄ginis reticere potero scītatē q̄ p sua innocētia ɔcipe meruit saluatorē? Exaltabo ḡ cū deuota muliere vocē meam Ostendā dn̄o deuotionem meā dicens. Btūs vēter q̄ te portauit. Btā v̄go q̄ te cōcepit quā nulla vnq; peti cōtagio corrupit. ℟. Uidi speciosaz sicut colūbā ascēdētē desup riuos aq̄rū cuius testimabilis odor erat nimis in vestimentis ei⁹. Et sicut dies verni circūdabāt eam flores rosarū ⁊ liliū cōuallium all'a. ℣. Que ē ista que ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhe ⁊ thuris ⁊ vniuersi pulueris pigmentarij. Et sicut. ℟. Omnes moriemini: qr in adaz peccauistis. tu vero ne timeas o maria inuenisti gratiaz apud deum. Nō eīm pro te sed pro omnibus hec lex constituta est all'a. ℣. Dn̄s custodiet introitū tuū ⁊ exitū tuū: ex hoc nūc ⁊ vsq; in seculū. Nō eīm. ℟. Hec ē domus dn̄i firmiter edificata. Bn̄ fundata est supra firmā petrā all'a. ℣. Hic habitabo qm̄ elegi eā. Bn̄ fūdata est. ℟. Scalā vidit iacob. Cuius cacumē celos tāgebat all'. ℣. Angelos quoq; descēdentes ⁊ ascendētes q̄ eā lumine replebāt: eiq; dn̄s inherebat. Cui⁹ cacumen. ℟. Porta hec clausa erit petō ⁊ non aperiet. Quoniaz dn̄s de⁹ ingressus est per eā: eritq; clausa pncipi alta. ℣. Hec est porta dn̄i ⁊ petī nō transibit per eā. Qm̄. ℟. Hec est mulier quā pparauit dn̄s filio dn̄i mei: pulchra nimis et decora facie: icredibilis pulchritudinis ⁊ formosa valde: oimq; oculis gratiosa. All'a all'a. ℣. Et ideo adamauit eā rex plus q̄ oēs mulieres: et posuit diadema regni in capite eius. All'a. Ista ℟ia distribuunt ītra octauā incipiēdo secūda die a tertio ℟io dici pmme: ⁊ tertia a quarto sic successiue p ordinē. Ad laudes an̄. Domū tuā dn̄e decet scitudo in lōgitudine dierū all'a. ps. Dn̄s regnauit cū reliqs. An̄. Introite in ɔspectu dn̄i in exultatiōe in ɔceptu dulcissime matris sue all'a. An̄. Adhesit ala mea post te me suscepit dextera tua. Ipsi vero invanum quesierunt animam meam all'a. An̄a. Spūs ⁊ ale iustoꝝ bn̄dicite dn̄e āgeloꝝ all'. an̄. Exultatiōes dei in gutture eius byssus et purpura indumentum illius alleluya. Dominus possedit me. vt̄s. in vespis. Hymn⁹.

Exultet celi contio Marie dulci filio: nosq; letemur hodie conceptione domine. Maria mundi glīa, lucis eterne filia: te preseruauit fili⁹ ab omni labe penitus. Originalis macula cuncta respersit secula. sola post natuz vitijs nūq; contacta diceris. Maria mr̄ gratie exēplari innocentie. te deprecamur itime nos a petō protege. Patri nato paraclito decus honor ⁊ gloria atq; marie virgini per infinita secula. Amen. ℣. Domine dilexi decorem domus tue all'a. ℟. Et locum habitationis glorie tue alleluya. Ad benedict⁹. an̄. Benedictus dominus deus israel: quia preseruauit ⁊ fecit redemptionem matris sue all'a alla all'a. Oratio vt̄s. Ad primam. an̄a. Ex omni tribulatione eripuisti me: ⁊ super inimicos meos despexit oculus meus all'a. Ad tertiam. an̄. Respondebo exprobantibus mihi verbum quia liberata sum per filium meum alleluya. Capitulū. Domin⁹ possedit me. ℟. bre. Liberasti me domine ex ore leonis alleluya alleluya. ℣. Et a cornibus vnicornium humilitatem meam. Alleluya alleluya. Gloria patri. Liberasti me. ℣. Eruisti a framea deus animam meā alleluya. ℟. Et de manu canis vnicam matrem meam alleluya. Ad sextam an̄. Declinate a me mali: qm̄ preseruauit me grā filij mei all'a. Capl'z.

Eat⁹ hō q̄ audit me ⁊ q̄ vigilat ad fores meas quotidie:⁊ obseruat ad postes ostij mei q me inuenerit inueniet vitā ⁊ hauriet salutē a dño. ℟. bre. Eruisti a framea deus animā meā all'a all'. ℣. Et de manu canis vnicā mēā All'a all'a. Gloria. Eruisti. ℣. Uere dñs est in loco isto al'a. ℟. Nō est hic aliud nisi dom⁹ dei ⁊ porta celi al'a. Ad nonā. añ. Redime me a calumnijs hoim vt magnificēt deuoti cōceptū meū all'a. Capitulū.

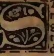

Ui audit me nō ↄfundet:⁊ q̄ operantur in me nō peccabūt: q̄ me elucidāt vitā eternā habebunt. ℟. bre. Uere dñs ē i loco isto all'a all'a. ℣. Nō ē hic aliō nisi dom⁹ dei ⁊ porta celi. All'a all'a. Gl'ia. Uere dñs. ℣. Dñe dilexi decorē dom⁹ tue all'a. ℟. Et locū habitationis glie tue all'a. In scōis vespis. añ. Tota pulchra es maria:⁊ macula originalis nō est i te all'a. Añ. Sicut liliū īter spinas: sic Maria īter adē filias all'a. Añ. Cādor ē lucis eterne ⁊ speculū sine macula all'a. Añ. Tu glia hierl'm:tu leticia isrl':tu honorificētia populi nri al'. Añ. O pulcherrima īter mulieres: pulchre sunt gene tue:collū tuū sicut monilia all'a. Cap. Dñs possedit me. Hy⁹. Gaude mr: vl' Aue maris stella dei. ℣. Cōceptio est hodie ⁊c. Ad magnificat añ. Sicut cedr⁹ exaltata sū in libano ⁊ sicut cypress⁹ ī mōte syō:q̄si myrrha electa:⁊ sicut cynamomū:⁊ balsamū aromatizās dedi suauitatē odoris. all'. all'. all'. Orō vt s.

Scōa die ex dictis sacroℜ doctoℜ. Lctō. j.

Asili⁹. O Maria tu cādoris ⁊ decoris forma:cui i terris nō est eq̄lis: nec ī celi ianua. Cyprian⁹. O ꝟgo iusta:⁊ oī iusticia plenissima. cuius ↄceptio singl'aris. Origenes. Que neq3 serpētis psuasiōe decepta:nec ei⁹ venenosis afflatib⁹ ē īfecta. Lctō. ij. Hieronymus.

Anic in cāticis de Maria. Hort⁹ ↄclusus. fons signatus. emissiões tue paradisus. hort⁹ deliciaℜ. in q̄ sunt cōsita vniuersa floℜ genera ⁊ odoramēta ꝟtutū:sicq3 signat⁹ vt nesciat violari neq3 corrūpi villis īsidijs fraudibusve diaboli. fōs itaq3 signat⁹ sigillo toti⁹ trinitatis. Sctūs Cyrill⁹ ptiarcha alexādrin⁹. Propter filiū temerariū est in maria ponere culpā aliquā vel peccatum.

Lectio tertia.

Anct⁹ Ildephōsus archiepūs toletanus in libro bt̄e ꝟginis dicit. Btā ꝟgo maria nisi i vtero mr̄is scīficata fuisset:minime ei⁹ natiuitas colēda eēt. Sed qr autoritate scōℜ patrū digne vt nouit vestra charitas venerat̄: cōstat eā ab ipso originali peccato fuisse īmunē: per quā nō solū Eue soluta est maledictio:verū etiā oibus est benedictio cōdonata. Nullis igit̄ postq̄ nata est delictis subiacuit:nec etiā originale peccatū in vtero sanctificata ↄtraxit.

Ꝯ De sermone. Lectio quarta.

Lijs ēt indicijs puritatē et innocentiā suā ꝟgo gl'iosa mōstrauit. De btō em̄ guidisaluo archiepō tholosano q̄ ꝓpter singularem erga dominā nostrā deuotionē, ei⁹ capellan⁹ nūcupat⁹ est: legit̄ q̄ q̄ncūq3 celebrabat:aderat ei virgo bñdicta. Cū aūt in die ↄceptionis eiusdē se ad sacrosancta missarū solēnia pparet:apparuit illi dei genitrix maria:eiq3 vnā mundissimā planetam niueo candore radiātem tradidit dicens Scias Guidisalue me sine originali macula fuisse cōceptā. Reuerēter igit̄ festū intemerate conceptionis mee celebrare procura. Archiepūs vero nō surdus auditor cōposuit pulcherrimum de ↄceptione ꝟginis tractatū:ordinauitq3 festū īmaculate ↄceptiōis p totā hyspaniā solēniter celebrari: totoq3 vite sue curriculo annuatim publice de cōceptione beate dei genitricis:omni qua potuit eloquentia perorauit.

Lectio quinta.

Eat⁹ Ber. abbas post mortē suā totus lucidus q̄dā de suis frib⁹ apparuit. Cū aūt oē ei⁹ indumētū cādidū eēt solo in pectore quedā nigerrimi coloris macula videbat̄. Querēti aūt frī vbi illā maculā recepisset? Rñdit. Cū tali macula volui tibi appere:qr dū viuerē in quadā extiti nō vera opiniōe existimās matrē dñi nr̄i originalē maculā ↄtraxisse. Dicas ergo filij mi fidelib⁹ pplis q̄ vidisti. Lectio. vj.

N reuelationib⁹ bt̄e Brigitte hr̄ q̄ quidā capellan⁹ eius:sacre theologie doctor exími⁹ Matthias nomine btām Brigittā exorauit, dicens. Te deprecor filia vt mihi reuelare digneris:si benedicta ꝟgo maria ab originali fuit vitio deturpata. Btā autē Brigitta dixit. Semel ꝟginē rogaui purissimā : vt modū mihi sue scīssime ↄceptiōis aperiret. ipsa ꝟo rñdit. Ex Joachim ⁊ Anna parētib⁹ ppagatam: scias me ab oī petōℜ sorde fuisse pseruatam. Protin⁹ his auditis pdict⁹ frater opinionē suā deposuit. festūq3 īmaculate ↄceptiōis annuatim pdicans deuotissime celebrauit.

Ꝯ De Homelia. Lectio. vij.

Erū qr in fidei nostre articulis expssa huiusce veritatis mētio non hr̄:oppositā tenentibus partē: heresis imponere crimē: donec aliō eccl'ia statuat nō debem⁹. Ita ergo dñe nr̄e innocētiā ↄceptionis credim⁹ q̄ tn̄ ↄtrariū asserētes: hereticos non

putamus. Fidelium autem cōgruit pietati: dei genitricē nullus peccatorum sordibus contaminatā pfiteri. Audite ergo xpiani oēs ⁊ credite im maculatā conceptionē virginis gloriose.

Lectio octaua.

Sed fortasse aliquis dicat. Illi recte docēt: q̄ causas de singulis reddūt: opꝫ eñ docētē nō solū verā affirmare: sꝫ etiā illi⁹ cām assignare. idcirco disputādo pcedam⁹: ⁊ fidei nr̄e cām i mediū arguēdo pferamus. Quāto enim magis rōne nitimur: tāto maiorem verba nr̄a autoritatē sortiunt. Audi ergo veritatē doctrine q̄ imaculate cōceptiōis deuot⁹ cultor effect⁹ cōseqͥtis grāꝫ miseratiōis diuine. Lectio. ix.

Dicit btūs Tho. i. iij. pte. sum. Quos de⁹ ad aliqd eligit ita pparat ⁊ disponit: vt ad illud ad qd̄ eligunt inueniantur idonei: iuxta illud apli. idoneos nos fecit ministros noui testamēti: sed btā virgo ab eterno fuit electa diuinit⁹: vt esset mater xp̄i: vn̄ ipsa per sapientē dicit: ab eterno ordinata sum: ergo de⁹ p grām suā eā ad tā mirabile op⁹ idoneā preseruauit. Nō fuisset autem idonea mater dei: si vllo tempore vel etiam in momēto fuisset per peccatū ācilla diaboli: q2 dedecus filii parēs sineq honore: ergo mater intacta domini nostri p diuinā gratiam fuit preseruata a contagione originalis ⁊ actualis peccati.

¶ Tertia die ex dictis sanctorum doctorum.

Lectio prima.

Augustinus in lib. de natura et gratia, de virgine benedicta pfitet dicēs. Excepta sola virgine de q̄ propter honorē dñi nullā prsus cū de pctis agit hr̄e volo questionē. Scimus eñ q pl⁹ ei grē donatū fuit ad vincendū ex oi pte pctm̄: q̄ cōcipere ⁊ parere meruit quē cōstat nullū habuisse pctm̄. Hac igit ḿgine excepta si oēs scti ⁊ sctē dei cū viuerēt interrogati fuissent vtrū sine pctō fuissent: oēs vna voce dixissent si dixerim⁹ q2 pctm̄ non habem⁹: ipsi non seducim⁹: ⁊ veritas in nobis nō est.

Lectio secunda.

Sed respōdet fortasse aliquis Augustinū de pctis tm̄ actualibus loqui. Audi responsum veritatis. Angeli cū doctorē mēdacē facis. Multi eñ scti ⁊ sctē dei regnāt in celis q̄ nūq̄ actualib⁹ irretiti fuere pctis. Si ergo Augustinus de actualib⁹ tm̄ loqtur: ei⁹ ilico snia velut veritati cōtraria ab oibus reprobat. Lctō. iij.

Nobis ergo ḿbis Augustin⁹ nobis i tunare cōcedit neminē eē i regno celorum quē nō tenuerit qnq̄ catena delictorum. Aliq̄ eñ originalē tm̄ macu lā cōtraxere: sicut inocētes: ⁊ multi infantuli qui post baptismū ptinus decedentes ad celestem gloriam trāsire. Alij ḿo nō modo originali sed actualibus etiā peccatis saltē venialib⁹ sunt infecti. Sola dei genitrix ḿgo omni puritate repleta: nullo vnq̄ fuit violata peccato.

¶ De sermone. Lectio quarta.

Legitur in quodaꝫ beati Dominici opusculo q cū regularis eēt canonicus in epatu Tholosano ptra hereticos quosdā disputādo ptendit: q̄ multas ḿitati ptrarias pclusiōes asserebāt. Inter alias aūt opiniōes: hāc ppl'is pdicabāt btām. s. virginē non fuisse ab origina li vitio pseruatā. Cū ḿo beat⁹ Dñic⁹ se nō posse illis veritatē psuadere cōspiceret: taliter cū eis cōuenit: vt suas pariter cōclusiōes in ardēti fornace deponerēt: q̄ aūt ignis ardore nō deficerēt veridice putarentur. Deposuere igitur heretici suas i medio ignis conclusiones inter alia multa dicētes. Originali macula cōtaminata fuit virgo maria. In contrarium vero beatus Dñic⁹ affirmauit: stati ergo falsas hereticorum pclusiones vorax flāma psumpsit. Bti vero dñici verissima dicta i medio ardētis flāme sine vlla penit⁹ lesiōe nulloq̄ i eis ignis apparēte indicio per tres cōtinuos dies perstitere.

Lectio quinta.

In regno vngarie quidā in theologia magr̄ cōtra ḿginis intacte cōceptionē corā rege pdicauit illā sctificatā asserens non aūt sine macula fuisse pceptā: q̄ talib⁹ irreuerēter dictis: audacie sue penas perferēs ptin⁹ expirauit. In tholosana etiā ciuitate frater quidā itidem pdicare non timuit: finita ḿo pdicatiōe ad capellā quādā missam celebratur⁹ accessit. In illa aūt imago erat gloriose ḿginis in marmore sculpta: cū ergo ad altare frater ille ascēdere psumpsisset: btā dei genitrix virgo vultū valde terribilē ei ostendit ⁊ iratū: suāq̄ ab illo faciē reuoluit: ⁊ sic vsq̄ i hodiernū permanet diē. Lectio sexta.

In ducatu subaudiēsi iuxta montē scti Bernardi frater qdā videns mulieres ad cōceptiōis pdicationē pgentes icrepauit eas: dicens purissimā virginē nō fuisse a dilecto filio suo in cōceptiōe pseruatā: addiditq̄ si nō ita ē hoc i me obsecro a btā ḿgine fieri miraculū vt ab vespas emittā spiritū. Ita igit factū est. Hora etem illa inuenerūt eū alij fres suspensum per pedes ⁊ mortuum.

¶ De homelia. Lectio. vij.

Quia forsitā aliqs tacitus dicit. Audi aliā partē si vis recte iudicare: iudicantē eñ opꝫ cuncta rimari: et ordinem rerum plena inquisitiōe dis-

cutere: ideo cautillationes cōtrarias videam⁹: ꝛ aduersantia proferamus argumēta opposita eñ iuxta se posita magis elucescūt. positisqꝫ iuxta se cōtrarijs maiora a minoꝛib⁹ discernunt. Idarco phs inquit potentes ad vtrāqꝫ partez dubitare in singulis speculamur verum ꝛ falsū ꝛ alicubi. querētes veritatē sine disputatione similes sunt ꝗ ire ignorātibus. Iuriscōsultus ēt dicit disputādo melius veritas inuenit.

Lectio octaua.

Prima igit argumētatio sic pcedit Nō sunt tm̄ gliose vgis a deo illi data a nobis extollēda priuilegia vt detrahat dignitati ac grē saluatoris nostri. Sz hoc p excellentiā dño nostro Jesu xpo priuilegiū attribuitur singulare. ꝙ ipse solus de primoꝝ stirpe parentū originali nō fuit pollut⁹ feditate. Vñ Aug. inquit. Teneam⁹ fidei indeclinabilē ꝓfessionē: ꝙ solus xps sine peccato natus est in similitudinē carnis peccati ꝗ nō ita extollere debemus vginis ꝯceptionē. vt eā filio suo arbitremur equalem. Jō Aug. dicit. Nō est in filijs holm quisqꝫ sine petō excepto vno mediatore nostro.

Lectio nona.

Uius falsitas argumēti lucida ꝑt rñsione dissolui. Sz eñ iuris decreta de cōmuni lege pncipiū nemo suis vꝫ statutis alligatus. Augusta vo ab eisdē mariti sui grā censetur immunis. Xps ergo celi terreqꝫ dñs elegi ꝗ oēs Ade filios ꝓ originali scelere dānauerat. nulla fuit rōne subiectus: sz iure ipso ꝛ per sue excellentiā nature ab ol peccatoꝝ sorde extitit alienus. Beata aūt virgo orbis totius regina legis illius maledictū non ꝓ naturam: sed per filij sui gratiā preseruationis euasit. Nō igit ex imaculato virginis cōceptu dñi nrī priuilegiū tollit. ꝗ solus ꝓ naturā liber natus est a reatu. nec eqlis filio mr̄ veneranda mōstrat. immo ex eius preseruatiōe insignis et eximia nato prerogatiua confert.

Quarta die ex dictis sacroꝝ doctoꝝ.

Lectio prima.

Augustinus in li. de qnqꝫ heresib⁹ ī psona xpi loqt di. Si potuit inquinari manichee mr̄ mea cū ipaz facerē. potui ꝛ ego inqnari cū ex ea nascerer. ꝛ iterū. Hec quātū despicis manichee mr̄ mea est ꝛ de manu mea fabricata. Et alibi. Charitas fecisti vt nō solū maria nō peccaret. sz nec qdē petm̄ cogitare posset ꝛ sup cūctos eaz reseruasti ab ol labe peccati. Lectio. ij.

In sermonibus ēt dicit sūma dei sapia nullā in massa hūani gnis inuenit viā ꝑ quā vt disposuit in mūdū veniēs ei⁹ subueniret luctuose ꝯditiōi donec ad illā de ꝗ loquit vgine vētū est. Sz hec mor vt in mundū ꝑ hūani gnis lineā venit: tāta ois boni virtute ꝑfecte resplēduit vt eā dei sapia veridice iudicare: idoneā vt ꝑ ipaz in hoiez veniens nō tm̄ reatū primoꝝ parentū: sz ēt totius mundi peccata deleret.

Lectio tertia.

Dem angelicus doctoꝛ. O mr̄ dñi. sicut in prima femina abūdauit delictū: ita ꝛ in te superabūdauit ols plenitudo gratie. ꝛ iō super oēs es ignara delicti. Et iterū. Magnifica illuz ꝗ te a peccato reseruauit. Quis eñ dicere poterit sine petō suꝫ natus: aut mūdus sum ab ol iniquitate dicere audebit: nisi illa virgo prudētissima animatū tēplū dei excelsi: quā deus sic elegit ꝛ ꝑelegit añ mūdi ꝯstitutionē vt fctā ꝛ imaculata mr̄ dei esset ꝛ filia ab eterno reseruata incorrupta ab omni labe peccati.

De sermone. Lectio quarta.

In Tholosa quidā disertissim⁹ fr̄ ꝫ cōceptionis immaculate virginis puritatē ꝑdicauit. quapropter in negate testimoniū veritatis statiꝫ finita predicatiōe qdā ex insperato lupus adueniens, eū suffocādo ac dilacerādo occidit. Quidā etiā alius frater dñe nr̄e innocentiaz cōceptionis impugnās in ipsa predicatio ne cecus effectus est. Quo ad sanā mentē cōuersus miraculo btē virgini vouēdo promisit si eū illuminaret oppositū predicare qꝺ ꝛ factū est.

Lectio quinta.

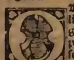
Beatus Anselmus qdaꝫ in epistola miraculum hoc ita describit. Tēpore illo ꝗ diuie placuit pietati Anglorū gētē de malis suis corrigere ꝛ sue seruitutis officijs artius astringere: gloriosissimo normandorum duci Guilhelmo candē patriā debellando subegit Audientes aūt hoc daci grauiter indignati se suo quasi hereditario iure priuari: arma preparent classesqꝫ aptant vt normandos a datis diuinitus expellant patria. Hoc comperto rex prudentissimus Guilhelmus Elsinum quēdam remensis cenobij abbatem in daciam dirigit. vt huiusce rei inquirat veritatem. Elsin⁹ vero vir admodum sagacis ingenij: strenue regis negocium executus: ad angliam reuerti cupiens mare ingreditur. Cumqꝫ non modicam maris partem prospero cursu transisset: subito densis vndiqꝫ surgentibus ventis. horrida tēpestas mare cōmouit ꝛ vndas fatigatis itaqꝫ nautis nec vltra obniti valentibus fractis remis funibus ruptis: cadentibus velis: spes salutis amittit. nihil nisi submersionis sue iudicium miserabiliter expectatur.

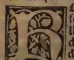
Lectio sexta.

Um igit de salute corpoꝝ deſperati a iaruz ſolūmodo curā magnis clamoribus dño cōmē darent. et beatiſſimā dei genitricē miſeroꝝ refugiū. ac deſperatoꝝ ſpē deuote reclamarent ecce ſubito quēdā venerabilē virū pontificali inſula decoratū inter medias vndas naui ꝓximū cōſpexere. Qui talibus abbatē ꝟbis īterpellās. Uis inqt periculū euadere? Uis ad patriā ſanus redire? Cūqꝫ ipſe cū fletu id ſe toto mētis affectu appetere reſpōderet. Scias īquit me ad te a dña noſtra dei genitrice maria directū quā dulciter reclamaſti. et ſi dictꝭ meis obtēperare volueris ſanus cū comitibus tuis euades ſeuientis periculū maris. Promitte ḡ deo et mihi ꝙ cōceptionē puriſſime virgis marie ſolēniter celebrabis et celebrandā ꝓdicabis. Cūqꝫ ſe in oibus obtēperatuꝝ. Elſin⁹ ſpopondiſſet: ꝓtinus ille diſparuit. ſtatimqꝫ ſedatis rugiētis pelagi fluctibus abbas cū ſuis oibus incolumis anglicis applicuit littorib⁹. Recepte ergo nō īmemor ſalutis de cōceptiōe immaculate virginis annuatī ꝑdicās: eius ꝗ3 officiū nō mō ipſe deuoto celebrauit affectu. ſed ēt in remenſi cenobio omnibus ſue ditioni ſubiectis indixit

De homelia Lectio ſeptima.

Ecunda cōtra virginis puritatez ratio ſic inſurgit. Si nō ꝯtraxiſſet mater dñi pctm̄ originalē: nulla ī diguiſſet redēptiōe qꝛ nullū cōmiſit actuale pctm̄. Nō em̄ egēt qui ſani ſunt medico: ſꝫ male habētes. Ergo xp̄us nō fuiſſet btē ꝟgis redēptor: qꝛ lapſuz ꝓſuppōnit redemptio. Et conſequēter perfectiſſimus redemptor nūcupari non poſſet. Contrarium aūt tenet eccleſia ꝗ canit. xp̄e redēptor omniuz ergo ⁊c. Lectio. viij.

Biectionē iſtā ſnīaꝝ tertio ſubtilis doctor eliminat dicēs ꝙ xp̄us glorioſe virginis redēptor extitit per grāz preuenientē eā a pctō ꝓſeruans. ſi em̄ illā nō preſeruaſſet in originalē maculā in cōceptu cecidiſſet. Alios aūt redemit hoīes ꝑ grāz lapſū ſubſequentē. Fuit ergo xp̄s redēptor virginis bñdicte: illaȝ ſordidari nō ſinens vlla vltioꝝ feditate. et hoc ēt mō boni ſpūs nō peccauerit angelici ſpūs fuere redēpti. Uñ Ber. ſup Cāt. dicit. Chriſtus ēt angelos redemit: illos preſeruando: homines purgando. Lectio nona.

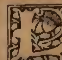

Edēptio igit virginis glioſe perfectior fuit noſtra redēptiōe. Melius em̄ eſt aliquē a vulnere defēdere ꝙ poſt vulnerationē remediū adhibere. Poſito ḡ ꝙ aliquis duos de ꝓrio vulnerādos conſpiciens: vnū ex illis adiuuaret: et a vulneratione preſeruaret: aliū ꝟo permitteret vulnerari. poſtea aūt per medicine ſubſidiū illū redderet ſoſpitati: diceret ꝓfecto vtriuſqꝫ ſaluator. ſed melius ac ꝑfectius de priori Beata igit virgo per filij ſui grām ab originali ſetore preſeruata ab illo extitit ꝑfectiſſime redēpta: et ſic obiectio nō obſtat in contrariū adducta.

Quinta die ex dictis ſacroꝝ doctorum.

Lectio prima.

Ichardus de ſancto victore in ſermone ꝗ incipit. Necdū erāt abyſſi ſic integritatē virginis bñdicte collaudat dicēs. Non decuit vt caro marie qualicunqꝫ foret obnoxia culpe. Nā dei ſapientia indignuz credimus vt quē ad lucē gentiū deſtinauit: prauitatibus et illecebris ſineret inuolui. Nec em̄ ingratus fuit matri: qui patri matriqꝫ precepit honorem exhiberi.

Lectio ſecunda.

Icet Bernardus quādoqꝫ cōtra īmaculatā beate virginis cōceptionem ſenſerit: tñ ſuis in opuſculis frequenter oppoſituz affirmauit. Hec em̄ eſt veritatis natura vt celari diutius nō poſſit. ſepiuſqꝫ cōtra voluntatē annunciet ꝓferētis. Dicit igitur deuotus doctor quodā in ſermone ꝗ īcipit. De gaudijs ad gaudia. quē in natiuitate btē ꝟginis inſcripſit. Caro marie ex Adam aſſumpta maculas Ade non admiſit.

Lectio tertia.

Dem ꝗ3 in ſermōe aſſumptiōis inquit. Quenā poterit lingua ēt ſi angelica ſit dignis extollere laudib⁹ virginē mrēȝ. Matrē aūt nō cuiuſꝗ ſed dei. Quenā vel angelica puritas virgini illi audeat cōparari ꝗ digna fuit ſacrariū fieri ſpiritusſancti et habitaculum filij dei. Hec ille. Si igit dei genitrix virgo in origināli fuit concepta pctō. Bernardi ꝓfecto ſnīa nō paruo falſitatis notaꝫ opprobrio. qꝛ ſi beataȝ virginē pctm̄ corrupiſſet. angeli ꝗ nūqꝫ peccauere noſtriqꝫ primi parētes añ lapſuz in puritate illa fuiſſent clariores. Cū ḡ dñaȝ nrām angelis in ſanctitate creaturiſqꝫ oibus Bernardus anteponat: illam ꝓculdubio ab originali ſorde aſſerit illibatā.

De ſermone. Lectio quarta

N pago gallico canonicus erat ꝗdam ordine ſacerdos beate ꝟgīs horas nocturnas nō paruo mentis affectu ſollitus decātare. Hic autez in villa quadā cum alterius vxore fornicario miſcebatur amplexu. Cum igitur ſacrilega ſatiatus libidine ſemel in medio noctis ſilentio ad opidum in quo morabatur

redire festinaret: pelagus quoddam transmeare incipiens solus nauē ingressus: dominicē matris horas nauigādo canere cepit. Cumqꝫ inuitatorium. Aue maria gratia plena dominus tecum. diceret: Et iam vsqꝫ ad medium fluminis pertransisset. Ecce demonum turba illum cum nauicula in pelagi profundum precipitē dedit: eiusqꝫ sicut promeruerat animam rapuit ad tormēta. Tertio autem die ad locū in quo maligni spiritus varijs illum cruciabant tormētis beate dei genitrix maria innumeris sanctorum vallata fulgoribus accessit. eisqꝫ talibꝰ iniquos demones conuitijs allocuta: vt q̄d mihi famulantis animam iniuste affligitis? Et demones. Nos inquiūt illā habere debemꝰ: q2 nostris in operibus occupatā deprehendimꝰ. Si illius inquit virgo pia esse debet. cuiꝰ opera peragebat: mea profecto esse cognoscitur: quoniam matutinas meas dū vos eum peremistis: decātabat: vñ magni rei estis criminis quia erga me inique egistis.

Lectio quinta.

His itaqꝫ dictis demonibus huc illucqꝫ fugientibus sanctissima virgo animā illius ad corpus detulit hominemqꝫ ab vtroqꝫ funere suscitatum arripiens de profundo pelagi ad portum incolumen adduxit. At ipse gaudio et exultatione perfusus ad eiꝰ pedes ilico prostratus. Carissima inquit domina mea: virgo gratissima: quid tibi retribuā propter tanta que mihi beneficia contulisti? Precor te ait dei genitrix maria ne ampliꝰ ī adulterina corruas feditate: festūqꝫ immaculate cōceptionis mee fidelibꝰ populis annūcians annuatim solēniter celebrare procures. Hec post q̄ beatissima virgo locuta est ad ethereas polorū sedes angelis comitata perrexit. Canonicus autē ille heremiticā ac celibem vitam ducēs: q̄d sibi acciderat cunctis audire cupientibus enarrauit: totoqꝫ vite sue tēpore intemeratum virginis cōceptū specialibus non destitit celebrare solēnijs.

Lectio sexta.

Tempore quo martinus q̄ntus Romane vrbis pontificatū tenebat quidā theologie magister Tholosani studij rector determinare ausus est beatam virginē originali fuisse peccato corruptam. qua de re in furore populi de eadem expulsus ciuitate: Romāꝫ veniens: apud summum pontificem de illata sibi iniuria conquestus est. conclusionem suam asserens publice velle disputatione tutari. Audiens autem hoc memoratus antistes. diem certe disputationis indixit. Collectoqꝫ maximo doctorum conuentu cum frater ille non veniret: missus est qui eum nuncius aduocaret. Fratres igitur apud quos gloriose virginis inimicus hospitatus fuerat ad eius cellam pergentes ipsum mortuum reperire interiora ventris non habentem: sicqꝫ beatissima virgo hostis sui argutias debita mulctatione confudit.

De homelia. Lectio septima.

Quanto pluries aurum per ignē transit tanto maiorē acquirit claritatem. Idcirco immaculatā iterū b̄te virginis cōceptionē in ardenti disputationis flamma reclinemus quo eius puritas ampliꝰ elucescat. Sic itaqꝫ arguamꝰ. Gloriosa virgo maria fuit in vtero matris sanctificata. Unde de illa canit ecclesia. Sanctificauit tabernaculum suū altissimus. Cum igitur ab actuali mortali aut veniali crimine quod non commiserat sanctificata non fuerit: ergo ab originali. Sanctificare enim est de non sancto sanctum facere: ergo ꝛc.

Lectio octaua.

Intelligens vocabuli significationem perpēdet de facili argumentationis huiꝰ solutionē. Sanctificare enim multis accipitur modis. Primo sanctificare idem est quod in gratia confirmare: ꝛ hoc modo beati dicuntur sancti: quia sunt in domini gratia confirmati. Dicta ergo autoritas: sanctificauit tabernaculū suum altissimus: de hac potest sanctificatione intelligi: beata etenim virgo sicut in sui conceptione filij: ita in dei fuit gratia confirmata vt amplius peccare non posset: ꝛ sic predicata autoritas de gratie confirmatione intellecta non arguit dominam nostrā in originali peccato fuisse conceptam.

Lectio nona.

Alio etiam modo aliquis sanctificari dicitur: qui ab omni impudico actu abstinens: deo seruit ꝛ ministrat in omni sinceritate cordis ꝛ virtute. Et hoc mō mulieres quedā sanctimoniales nuncupantur. Oēs etiā boni eccl'ie ministri dicunt̄ sc̄ti. Et iō Augustinꝰ Hieronymus ꝛ Ambrosiꝰ ep̄os suis ī ep̄lis sc̄tissimos appellāt. Q2 igit̄ b̄ta v̄go maria oībꝰ extitit v̄tutibꝰ redimita totiusqꝫ speculū sc̄titatis. oī etiā vite sue t̄pe diuine dedita seruituti āgelicā potiꝰ vitā ducēs q̄ humanā Ideo nō immerito de illa dr̄. sc̄tificauit tabernaculū suū altissimꝰ. Istas eni virtutes ꝛ sc̄timonias sibi ꝯtulit altissimꝰ: a q̄ oē datū optimū: ꝛ oē donū pfectū descēdit. Nihil ergo hec autoritas sc̄tissime derogat v̄ginis cōceptioni.

Sexta die ex dictis sacrorum doctorum.

Lectio prima.

Augustinus exponens illud Genesis. iij. Ipsa conteret caput tuum: sic beatam virginem commēdat dicens. Cum subiectio originalis peccati caput sit diaboli. tale caput Maria contriuit: q2 nulla

peccati subiectio ingressum habuit in animaz virginis: ideo ab omni macula immunis fuit. Marie etiam innocentiam angelica salutatio demonstrat dicens. Aue quasi sine vhe: idest si ne peccato: deinde ꝓsequens addit gratia plena. Nō foret autem plena gratia: si preseruationis illi gratia defuisset Augustinus. In celo qualis est pater talis est filius: sic ꝛ in terra qualis est mater ſm carnem: talis etiam est filius. hec ille. Qui ergo matrem dñi in cōceptu asserit maculatū: eius quoqꝫ filiū originali predicat vitio sordidatum.

Lectio secūda.

Bernardus. Quicqd alij licet paucissimis est concessum: nō est credēdū gloriose virgini fuisse denegatum. Cum igitur pꝛimi parentes nostri sine vlla fuerint feditate procreati: aut proculdubio Bernardi fallax sentētia: aut virgo ṽginū dei genitrix maria originali, fuit iusticia decorata. Augustinus. Maria mř christi electa est ꝛ super omnes creaturas ꝑelecta omnibus gratijs secūdata oībus virtutib⁹ ornata: oī sanctitate in vtero matris repleta ꝫvt de mūdissima matre mūdissimus nasceretur filius: qꝛ sicut in celo habet patrem immortalez sic ꝛ in terra habuit matrem omni corruptione carentem.

Lectio tertia.

Dominicus. Sicut pꝛimus Adaz fuit ex terra virgine ꝛ nūqꝫ maledicta format⁹: ita decuit in scdo adā fieri. Hieronym⁹. Et si i sanctis patribus ꝛ ꝓphetis gratia fuisse credatur: non tamen eatenus plena. In maria enim totius gratie que i christo est venit plenitudo. ꝗꝗ aliter ꝛ aliter: hec ille. Aliter et aliter dixit qꝛ qd xp̄s habuit ex natura: hoc beatissima virgo ex filij sui ē gratia consecuta. Non ergo dño nostro inferre credamus iniuriā: si benedictā illius matrē ab oī scelerū fetore dicim⁹ illibatā. Diu⁹ em̄ Hiero. inqt. Nulli dubiū qn totū ad laudē xp̄i ptineat quicqd digne genitrici sue impensuz fuerit ac solēniter adimpletum.

De sermone. Lectio quarta.

Temporibus Karoli regis Francorum clericus quidam ordine leuita vngarie regis german⁹ beataz dei genitricē Mariā toto corde diligens: ei⁹ deuotissime horas decātabat. Hic parentum suorū consilio nubere volēs adolescētulā quādaz valde pulchrā accepit in spōsam. Facta igit a pꝛbyte ro nuptiali bñdictiōe: sacrisqꝫ missarum expletis mysterijs recordat⁹ est se eiusdē beate virginis marie horas die illa iuxta morē nō cantasse. quapropter oēs ab ecclesia discedere mandans. spōsam ꝓo suam domū deduci faciēs ipse solus iuxta dñi altare remansit. Cūqꝫ beata virginis horas decantās antiphonam illam. Pulchra es et decora, filia hierusalem diceret: apparuit ei dei genitrix virgo pꝛssima. benignaqꝫ illum facie est talibus allocuta. Si ergo pulchra sum ꝛ decora: quid est ꝙ me dimittis ꝛ aliā spōsam me derelicta ducere concupiscis? Nūquid nō ego suz pulchrioꝛ illa: nūqd nō ego suz optime formosa: nunqd nō ego sum valde decora: Ubi vidisti tam pulchrā.

Lectio quinta.

Ad hec clericus ille defixis in terrā oculis. Dña inquit mea: similitudo tua oēm mūdi pulchritudinē excedit. Tu es super choros angeloꝝ eleuata. Tu es super celos celoꝝ exaltata. Quid vis ergo vt faciā? Ait illa. Si carnalē spōsaz amore mei dimiseris: me in celesti regno sponsam hře gaudebis. Et si cōceptionis mee festū a cūctis xp̄i fidelib⁹ celebrandū predicabis: mecum in filij mei palatio laureatus triumphabis. Talibus eroꝛsa dictis ad celestia regna ṽgo se bñdicta recepit. Clericus vero domū redire cōtemnēs: ad quandam ꝓtin⁹ extra patrie sue terminos abbatiā properās: monachali habitu decoratus est. Post exiguū aūt tēp⁹ dñe nře intercedētib⁹ meritis: ad aqlegie pꝛiarchatū assumpt⁹ i maculate ↄceptiōis festū a cūctis celebrandū ꝑdicās. Cū ꝓprijs etiā octauis solēnib⁹ annuatim exornauit officijs.

Lectio sexta.

Iamquoqꝫ figurationis Marie puritas demōstrat. In Genes. enim sctā trinitas dixit. Nō est bonum hoiem eē solū. Faciam⁹ ei adiutoriū sĩe sibi. i. sine pctō. Hoc aūt in redēptiōis hūane figurā factū ē. Hinc Bern. i sermone assumptiōis indt. Et qdē ad restaurationē hūani gñis sufficere poterat sol⁹ xp̄s. Si qdē oīs sufficiētia nřa ex ipo ē: sed bonū nō erat nobis hoiem esse solū: ↄgruū magis erat vt adesset nře redēptiōis sex⁹ vterqꝫ quoꝝ corruptiōi neuter defuisset. Hec ille. Sicut ego xp̄s redēptoꝛ nř sine originali extitit: ita reparatrix nřa maria redēptoris mř intacta: illi filis in hoc fuisse cōprobatur.

De homelia. Lectio septima.

Alio modo sanctificare significat idē quod sanctum demonstrare. Et in hoc sensu loquitur saluatoꝛ noster patri suo dicens sanctifica me pater. i. sanctitatem meaz omnib⁹ demōstra. Hoc igitur modo beatam virginez sanctificauit altissimus: que eius sanctitatem per orbem vniuersuz immuneris prodigijs de-

claravit. Põt ⁊ aliter dici. lz hoc aliq̃liter dñe
nr̃e deroget dignitati. sanctificauit tabernaculũ
suũ altissim⁹ nõ ab origiali pctõ qd nõ ꝯtrerat:
sed a fomite originalis peccati. q: corpus glio
se ꝟginis ex semine infecto. vt quidã referũt ꝓ
pagatũ. aliquã ſm eos cõtraxerat feditatẽ a q̃
sanctificauit illud altissimus ante bñdicte ei⁹
anime infusionẽ. Lectio octaua.

P Otest ⁊ aliter ꝓpter cõtentiosos re
spondere. sanctificare idem est qd
de nõ sancta sanctũ facere. Hoc aũt
aggregatũ nõ sanctus põt duplici-
ter intelligi. priuatiue scz ⁊ negati
ue tm̃. Primo mõ dr̃ nõ sanctus priuatiue q̇ hz
oppositum sanctitatis. sicut hoc mõ diceretur
nõ videns q̇ esset cecus. ⁊ talis nõ fuit ꝟgo glo
riosa. ideo hoc mõ non fuit sanctificata. Alio
mõ dr̃ nõ sanctus negatiue tm̃. qui non hz actu
sanctitatẽ. lz non habeat oppositum sanctita-
tis. ⁊ hoc ẽt modo xp̃s quoad humanitatẽ i sue
cõceptionis instanti sanctificatus agnoscit̃ q̇
de semetipso inquit. quez pater sanctificauit.
In tali ergo sensu loquit̃ ps. dum canit. sancti-
ficauit tabernaculũ suũ altissimus. i. virginem
immaculatã in cõceptione sua omni sanctita-
tis benedictione repleuit. Lectio nona.

H Oc autem diuine concedẽs extitit
maiestati. De⁹ eñ vt phorum vtar
sententia in oĩbus generũ specie-
bus aliquod singulare indiuiduũ
perfecit ceteris excellentius quod
aliorum oĩm metrũ esset et mensu
ra. ex quo ineffabilis eius sapientia monstrare
tur. In elementis ignis primatum tenet. in
astris sol. in angelis lucifer. in iumentis bos.
in bestijs leo. in auibus aquila. in piscibus
syrena. in hominibus christus. Condecens
ergo altissime extitit maiestati vnam perfe-
ctissimam ⁊ sine macula condere mulierem
que mũdicia ac virtute incomparabilis inter
alias velut matutina stella innocentia ⁊ puri-
tate radiaret. Hec autem excellentia nulli me-
lius competere potuit q̃ꝫ matri domini nostri.
Ergo verax est opinio de immaculato conce-
ptu virginali ⁊c.

¶ Septima die ex dictis sacrorum doctorum.

Lectio prima.

A Nselmus in libro de exordio huma
ne salutis illibate virginis ꝯceptio
nem originali iusticia decoratam si
mili tudine nõ incongrua compro-
bat dicens. Si q̇d originalis pecca
ti in ꝓpagatione matris dei extitit illud ꝓpa-
gantium nõ ꝓpagate fuit. Deus eñ qui casta
nee confert vt inter spinas: ⁊ a spinis remota
concipiat̃ alat̃ ⁊ formet̃. non potuit hoc facere
mr̃i sue. plane potuit ⁊ voluit. q: si voluit ⁊ fecit.

Lectio secunda.

I Dem in libro de conceptu ꝟginali
sic inquit. Decuit vt cõceptio illius
hominis de matre fieret purissima
tãta puritate qua sub deo nequeat
maior intelligi. cui deus pr̃ vnige-
nitũ suũ quẽ de corde suo genuerat equalẽ sibi
ita dare disponebat vt esset naturaliter vnus
idẽq: dei pr̃is ⁊ virginis filius. ⁊ quã sibi filius
ipse substantialiter matrem facere eligebat et
de qua spũssctũs operatur⁹ erat vt ex ea con-
ciperetur ⁊ nasceret̃ ille de quo procedebat.

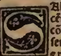
Lectio tertia.

I N epistola etiam ad coepiscopos
anglie profitetur dicens. Non pu-
to verum esse amatorez virginis q̃
celebrare respuit festum sue conce-
ptionis Alexander ẽt de ales q̇ irre
fragabilis theologus nũcipat̃: in vltimo vite
sue cõstitutus trãsitu exponens illud Cañ. iiij.
capi. Tota pulchra es amica mea ⁊ macu-
la non est in te de virgine gloriosa cecinit di-
cẽs. Maria domina mea. tota pulchra es ⁊ for
mosa ⁊ macula originalis aut actualis pecca-
ti in te nunq̃ꝫ fuit. Et hec dicẽs deuotus doctor
benedicte virgini se cõmendans feliciter mi-
grauit ad dominum.

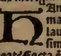
De sermone. Lectio quarta.

T Lia dꝫ figura per sapiente Eccle
siasticum scripta est qui in beate
virginis persona proloquitur di-
cens. Ego quasi myrrha electa de
di suauitatẽ odoris. Myrrha a se
⁊ ab alijs vermiũ putredines ex-
pellit. Hec aũt ꝓprietas dñe nr̃e nõ bñ ꝯgrue-
ret si aliq̃n a vermibus. i. demonibus ꝑ origina
le petm̃ corosa fuisset. Ibidem etiã p̃dictus sa-
piens subnectit. ⁊ quasi plãtatio rose in hieri-
cho Rosa eñ de spinis nascit̃ ⁊ tñ spinã nõ hz.
sic dei genitrix maria ꝯnuta de iudea q̃ vtiq:
peccatis spinosa erat nata sit: nullũ tñ spine. i.
peccati aculeũ sensit. Lectio quinta.

S Alomon ẽt in canticis exclamat di
cẽs. Que ẽ ista q̃ ꝓgredit̃ q̃si aurora
cõsurgẽs? Aurora a lumine icipit ⁊
semꝑ i lumie crescit q̃usq: soli iūgat̃
⁊ nũq̃ꝫ lumie ꝑuat̃. Sic maria ꝟgo
purissima a lumie diuie gratie i ꝯceptiõe sua i
cipiẽs nullis vnq̃ꝫ ẽ pctõꝝ tenebris obscurata.
sz semꝑ in virtutũ oĩm claritate succrescẽs. tan
dẽ cũ sole iusticie dulcissimo filio suo. i celesti
gloria mirãdis circũdata fulgorib⁹ est ꝯiũcta.
Jõ eius claritatẽ intuens Esa. dicit. Sicut
lux meridiana clara est. Lectio sexta.

H Anc igitur virginis excellentiaz ani
maduertens Augustinus. eam: col-
laudat dicens. Quis laudes beatis-
sime virginis digne decantare va-
leat? Facta ẽ eñ maria janua celorũ. sublimas

tio apostolorũ: latus martyrum: iubilatio cõfessorum: cõtinentia virginũ: norma principũ iusticia regũ salus oim populo℞. Facta ẽ maria gloria viduarũ. gaudiũ angelorũ requies aiarum. Facta est maria salus morũ mors criminũ vita virtutũ virtus pugnantiũ palma victorũ. Facta ẽ maria excelsa sup sydera. sãctior sup oẽs femĩas cuius vita inclyta cunctas illustrat ecclesias. Absit ergo rem istã facere vt imponamus crimen glorie nostre.

¶ De Homelia. Lectio septima.

Vltima cõtra beatã virginẽ ꝓcella sic fluctuare cõtẽdit. si l apostoli sententiaꝫ omnes peccauerunt in adam. Cũ ergo beata virgo de primorũ parentũ stirpe ꝓcesserit cõcludẽdũ videt̃ ꝙ etiã ipsa pctm̃ originale cõtraxit. Qui eñ totũ dicit nihil excludit. Aug. ergo dei genitrix peccasse, cõiungitur aut apostoli sentẽtia falsitatis assertiua cõprobatur. Lectio octaua.

Et apostoli verax affirmatio: ꝛ cõclusioni nostre minime contraria reperit̃. Aut eñ aplm̃ vlla sine cõmetatione intelligis: aut ecõtrario. Si generaliter apl'i verba sine glosa exponẽda existimas oẽs peccauerũt in adã ergo ꝛ xp̃s qui ꝛ ipse ex adã ꝓpagatiõe descẽdit. Hoc aũt esset hereticũ ꝓfiteri. Si ergo aplm̃ glosare intendis. equem⁹ in glosando lanceas ꝛ de pari ꝓcedemus. Tu inquies oẽs peccauerũt in adã preter xp̃m per naturã: ꝛ ego: ꝛ p̃ter beatã virginẽ p grãꝫ. Sciẽduꝫ ergo ꝙ regula vniuersalis termini. q̇ ꝓ singulis distribuit suppositis diuinarũ scripturarũ pagina nõ seruat. q̃ logicalibus nõ est subiecta disciplinis. vl'eꝫ itaqꝫ terminũ ꝓ maiori tantũ suppositorũ parte nõ ꝓ oĩbus in sacra scriptura plerũqꝫ intelligi oportet. vñ de filio ꝓdigo ad Damasum papã Hie. inq̇t. Modus est scripturarũ oẽ nõ ad totũ: sed ad partẽ referre maximã vt ibi. oẽs declinauerũt simul inutiles facti sunt. ꝛ alibi: oẽs q̇ venerũt ante me fures fuerunt ꝛ latrones. ꝛ Paulus ad Co℞. inquit. oĩb⁹ oĩa fact⁹ sum. vt oẽs lucrifacerem. ꝛ ad Phil. omnes eñ q̇ sua sunt querũt: non que iesu xp̃i.

Lectio nona.

Hec etem̃ v̱ba sic generaliter ꝓlata cũ his glosis itelligi opꝫ. Oẽs declinauerũt simul inutiles facti sunt. s. qui diuina mãdata seruare noluerunt. oẽs q̇ venerũt ante me fures fuerũt ꝛ latrones. s. q̇ a me missi nõ fuerunt oĩbus oĩa fact⁹ suꝫ: scꝫ q̃ fꝫ deũ fieri potuerũt. oẽs que sua sunt querũt: nõ que iesu xp̃i. s. q̇ sunt a charitate separati. Propheta etiam dicit. omnis homo mendax. scilicet nisi eius a spirusancto eloquia procedant.

Illud ergo apostoli. omnes peccauerũt in Adã exponẽduꝫ est. s. qui nõ p diuinã grãm fuere ꝓseruati. sed ab adaꝫ fm̃ cõmunẽ ꝛ nõ priuilegiataꝫ legẽ ꝓpagati sunt. Talis aũt nõ fuit mater dñi nr̃i. ergo nõ infecit eam macula originalis peccati. Si quis aũt docto℞ beatã virginẽ ab originali peccato sanctificatã asseruit. per gratiaꝫ scꝫ peruenientẽ intelligi opꝫ. Si v̱o solum xp̃m sine peccato tradidit extitisse exponi operepreciũ est per sui scꝫ essentiã ꝛ naturarum. beata aũt virgo p filij grãm preseruantẽ. Qḋ si fortasse oĩno eã pctõ maculatã scto℞ aliq̇s suis in operibus inscripsit. respõderi poterit Augustini illud ad Vincincẽtiũ de scripturis sanctorum doctorũ. Tale inquit genus scripturarum a scripturis canonicis distinguendũ est. nõ eñ ita in eis testimonia ꝓferunt̃ vt cõtrarium sentire nõ liceat. Iubilemus ergo oẽs ꝛ exultem⁹ ꝓpter immaculataꝫ dñe nostre conceptionem. Valde etem̃ nobis ꝓfuit beatissimaꝫ virgineꝫ non fuisse p originale pctm̃ diuine maiestatis inimicã. que eñ nullo vnq̃ tẽpore vel momento deum ostendit. sed semper in illius gratia ꝛ dilectione ꝑmansit apud ipsum cõfidentius intercedẽs ipsius benignitatẽ ꝛ miaꝫ ꝓ nobis facilius impetrabit. In octaua oĩa dicant̃ de die p̃terea que sequunt̃. In p̃mis. vesperis añ. Virgã virtutis sue misit dñs ex syon dominare in medio inimicorũ suo℞ all'a. Añ. Sit nomen domini benedictũ ꝓpter immaculatã virginis conceptũ all'a. Añ. Propter domum dñi dei nostri faueamus oẽs virgis puritati all'a. Añ. Beatus qui te diligit o Maria: non cõfundetur cum loquetur inimicis suis i porta all'a. Añ. Qui dat niuem sicut lanã: ab originali peccato preseruauit mariã all'a. ℣. Dominus custodite ab omni malo all'a. ℟. Custodiuit animaꝫ tuaꝫ dominus all'a. Ad magnificat añ. Quã pulchra es amica mea colũba mea, imaculata mea: odor vestimentorum tuorum super omnia aromata all'a all'a all'a.

¶ Ex dictis sacrorũ doctorum.

Lectio prima.

Beatus Thomas in expositione angelice salutationis imaculatã virginẽ exaltat dicẽs. Maria purissima fuit quãtũ ad oẽm culpã. quia nec originale nec mortale nec veniale peccatũ incurrit. Idem quoqꝫ in primo sententiarũ inquit. Puritas intendit̃ p recessum a cõtrario. ꝛ ideo potest aliquod creatum inueniri quo nihil purius esse potest in rebus creatis sine vlla contagione peccati. Et talis fuit puritas beate virginis que a peccato originali et actuali fuit immunis. tamen ista puritas fuit sub deo inquantum erat in ea potentia ad peccandum. ℟. Que est ista que processit sicut sol: ꝛ formosa tanq̃ hierusalem. Viderunt eaꝫ filie

syon ꝛ

syon et immaculatã predicauerunt eam alľa. ℣. Non tetigit eam abimelech:sed ipsa confregit caput eius. Uiderunt. Lectio secunda.

Sancta quoq₃ mater ecclesia in festo visitationis beate virginis eam magnificat dicens. Beatissima virgo dei genitrix Maria a suis est primordijs dño cõsecrata. Et iterum. Hec est illa de qua sacra canunt eulogia. Mulier amicta sole lunã sub pedibus habẽs stellis coronata duodenis. Tãte laudes virginis hũana lingua exprimere nõ sufficit:nec etiã sancti ⁊ iusti illã in cuius ille quem celi nõ capere poterant se contulit aula virginali:dignis laudũ preconijs ad plenum efferre potuerũt. Alibi etiam canit. Sancta et immaculata virginitas q̃bus te laudib⁹ efferã nescio. Si ergo iuxta ecclesie testimoniũ tanta est intacte virginis puritas vt verbis exprimi nõ possit:nõ parum profecto errare conuincit: qui originali illã macula deturpatã fuisse arbitratur. ℟. Ornatã monilibus filiã hierusalẽ dñs cõcupiuit. Qui ab originali macula eam preseruauit alla. O gloriosa dña excelsa super sydera:que nec primã similẽ visa est nec habere sequẽtẽ:sola sine exẽplo placuit virgo xpo. Qui ab originali. Lectio tertia.

Infideles etiam beate virginis excellentiã denegare non audent. vnde in alchorano Machometi dicit. Nullus est ex Adam quin tenuerit cũ sathan preter Mariam ⁊ filium eius. Acquiesce igitur christiane ne infideli crudelior erga dominam nostrã esse cõproberis matris sue puritatem ita zelatus est dñs q̃ etiã infidelibus ipsam noluit esse reconditã. Tantũ ꝓo etiam a paganis gloriosa dei genitrix veneratur q̃ illius blasphemator horribili protinus morte pernecatur.. Erubesce igit christiane qui dñi tui matrẽ tot quotidie blasphemijs ad iracũdiam prouocas. tot turpibus cõtumelijs exagitas. tot periurijs impudenter illam notare presumis. Deposce igit suppliciter veniã tui criminis ante vltionẽ. Relique cõsuetudinis inique proteruiã:quia nouit dña mutare sententiam si tu volueris emendare delictum. ℟. Quacũq₃ hora ingemuerit peccator oim iniquitatũ eius quas operatus fuerat:nõ recordabor Alľa alľa. ℣. Maior est enim misericordia mea q̃ omniũ hoim miseria Alľa alľa.

De sermone. Lectio quarta.

Dum magister Alexander de ales adhuc secularis existens in vniuersitate legeret parisiẽsi:noletq₃ immaculatũ pijssime virginis celebrare conceptũ. Uolens illum gloriosa dei genitrix maria ad sanam reuocare sententiã:dum quadã conceptionis die predictus doctor suis legere cepisset discipulis:tantis illum percussit infirmitatib⁹ vt omnibus veluti mortuus videretur. Cum autem Alexander in sua permanẽs sentẽtia beate virginis innocentiã adhuc cõfiteri despiceret. alio quoq₃ anno dum in eodem conceptionis die perlegeret easdẽ protinus infirmitates incurrit. sicq₃ frequẽtatis vicibus in eodẽ festo in horribiles annuatim infirmitates incidebat. Quãobrem a suis monitus discipulis ne gloriose virginis intemeratã cõceptionem impugnaret:ad seipsum in eadẽ existens infirmitate reuersus:deuote vt potuit regine celi vouendo promisit:si optatam illi dignaretur afferre salutem pulcherrimũ se aliquod opus ad sue gloriã cõceptiõis editurũ. Emisso igitur voto ad pristinam protinus redijt sanitatem. Tanti ergo nõ immemor beneficij egregium quoddã volumen melliflue cõceptionis inscripsit. immaculatumq₃ benedicte virginis conceptũ multis comprobãs rationibus totũ fuisse falsum predicat quicquid cõtra illibate virginis conceptionem suis vnq̃ in operibus affirmauit. ℟. Uenient ad te qui detrahebant tibi:⁊ adorabunt vestigia pedum tuorũ. Alľa alľa. ℣. Uirga enim tua atq₃ correctio tribuit intellectũ ⁊ sapientiam. Alľa alľa. Lectio. v.

Exemplis etiam naturalibus dñe nostre puritas demonstrat. Sicut enim solares radij super lutum descendẽtes ab illo deturpari nõ possunt:sed ipsum potius illuminare noscunt. Sic et ala beate virginis super lutum humane nature descẽdens a luto originalis culpe sordidata nõ fuit:sed totam potius humanã naturã illustrauit. Sicut etiã aurum in visceribus terre non corrumpit:sed magis perficit:sic benedicta virgo in matris visceribus corrupta nõ est vlla macula:sed potius a spiritusancto sanctificata. Ram⁹ quoq₃ a bona arbore prouenięs: in malã arborẽ insertus nõ inficitur ab ea:sed potius illi perfectionem tribuit. Sic anima gloriose virginis a deo ꝓueniens inserta in corpus etiã ex semine infecto propagatum maculata nõ fuit:sed ipsum poti⁹ multimoda perfectione repleuit. Hec autẽ oia filij sui gratia fuere perpetrata. Nullus enim tam crudelis tanq₃ impius reperitur:qui si matrẽ suã facere possit eam perfectissimã facere nõ cõtẽdat. Dñs ergo noster omni pietate repletus qui benedictã virginẽ de qua erat nasciturus summo studio et arte fabricauit:profecto sanctissimũ illud tabernaculum tanta claritate decorauit:vt nihil nobilius/nihil excellẽtius/nihilve puri⁹ in toto orbe terrarũ valeat cogitari. ℟. Fac mihi sanctuarium et habitabo in medio eorum arcam de lignis sethim compinge ⁊ deaurabis eam auro mundo intus ⁊ foris. Alľa alľa. ℣. Elegi et sanctificaui locum istum vt sit nomen meũ ibi in sempiternũ:vt permaneãt oculi mei:et

coꝛ meũ in cunctis diebus. alleluya alleluya.

Lectio. vj.

SI quis aũt impotẽtiã in Chꝛiſto obij-ciat audeatqꝫ temerarie blaſphemãdo aſſerere ipſum chariſſimã matrẽ ſuam non potuiſſe a peccato cuſtodire. huic tãqꝫ pe-nitus ignaro rñdendũ non ducim⁹. Qui enim trium pueroꝝ non ſolũ coꝛpoꝛa ſed etiã veſti-mẽta inter vehemẽtiũ flãmas ignium ſeruare potuit illeſa: ⁊ Ionã in vẽtre ceti cuſtodiuit in-columẽ. Danielẽ etiã hoꝛribiliũ in medio leo num ſaluauit intactũ. Matrẽ quoqꝫ ſuã pſer-uare potuit ab omni peccato incoꝛruptã. Hec aũt pſeruatio glorioſe virgini nõ mediocriter pfuit. homini enim per peccatũ maculato di-xerat dñs. cinis es: ⁊ in cinerẽ reuerteris. Bea ta igitur virgo a peccato pſeruata: nec a ver-mibus eſt coꝛroſa: nec in cinerẽ reuerſa. Omni etiã mulieri filios pcreãdi propter peccatum inflixerat dicẽs. In doloꝛe paries. Dña aũt no ſtra nulli⁹ peccati cõſcia vllo ſine doloꝛe: imo cum ineffabili gaudio dulciſſimũ filium ſuum parturiuit. O igiẽ Maria virgo puriſſima. O Maria innocẽtiſſima. O Maria omni ſancti-tate repletiſſima miſerere obſecro mihi ſeruo tuo qui tantũ anxius ſum de honoꝛe tuo. zelus enim puritatis tue comedit me. Obſecro te o regina celoꝝ: domina angeloꝝ: mater miſeri-coꝛdie: fons indeficiẽs diuine clemẽtie: vt no-bis famulis tuis qui immaculate cõceptionis tue venerãda ſolẽnia colim⁹: impetrare digne ris a dilecto filio tuo anime ſanctitatẽ ſanita-tem coꝛpoꝛis fructuũ terre vbertatẽ: omniũqꝫ delectabiliũ abundãtiã: omnes etiam diaboli inſidias ⁊ fraudes a nobis expellas: ⁊ cõtra ad uerſa omnia nos cuſtodiẽs: ad vitã poſtremo perducas eternã. ℞. Cõgratulamini mihi oẽs qui diligitis dñm. Quia cũ eſſem paruula pla cui altiſſimo. alla. ℣. Ego ex oꝛe altiſſimi pdij pꝛimogenita. ego in altiſſimis habitaui: et in omni pplo ⁊ gente pꝛimatũ tenui. Quia.

De homelia. Lectio. v.

ET ſi ex ſuperioꝛib⁹ argumẽtis glorioſe virginis innocentiã: etiam non admo-dum ſubtilis pcipere poſſit intellec⁹: tamen pꝛo deuotarũ cõſolatione mentiũ dñe noſtre puritatẽ adhuc aliter compꝛobabo. Si beata virgo Maria oꝛiginali fuiſſet vitio ma-culata: nõ poſſet dici ſimpliciter virgo: quia ſi-cut per luxurioſam cõmixtionẽ coꝛrũpitur ca-ro: ita anima per peccatũ. Si ergo oꝛiginalis infectio glorioſe dei genitricis animam ſoꝛdi-daſſet: virgo non eſſet ſimpl'r: ſed ſm quid mõ-modo nũcupãda. In ꝯtrium aũt canit eccleſia. Sancta ⁊ immaculata virginitas ergo cõclu-ſio noſtra veriſſima demõſtratur. ℞. Factũ eſt diluuiũ peccati ſuper oẽm terrã. Opertiqꝫ ſũt omnes mõtes excelſi ſanctoꝝ. alla. ℣. Arca ṽo dei fera eleuata eſt in ſublime: ⁊ ferebaẽ ſuper aquas. Opertiqꝫ ſunt omnes. Lectio. viij.

ASufficiẽti diuiſione hec veritas decla ratur. Circa dñe noſtre conceptionem vnum ex tribus dicere neceſſe eſt. Aut ꝙ deus illam pſeruare non potuit. Aut ꝙ po-tuit quidem ſed noluit. Aut ꝙ potuit ⁊ voluit pꝛeſeruare. Si pꝛimam opinionẽ compꝛobas: neceſſario tibi dicendum eſt ꝙ deus nõ eſt om nipotens. hoc autem hereticã habet pꝛauita-tem: quia apud deũ non eſt impoſſibile omne verbum: ergo tu hereticus ⁊ infidelis habẽdus es: ſi beatam virginẽ: ideo in oꝛiginali pecca-to exiſtimas cõceptã: quia deus illam pſerua-re non potuit. Si ṽo ſecunde adheres opinio-ni: ꝙ deus potuit quidem ſed noluit veneran-dam matrem ſuam immaculatã cuſtodire ne-ceſſe habes profiteri Chꝛiſtum erga genitricẽ ſuam boni nullatenus filij debitum peregiſſe. Bonus namqꝫ filius matrem ſuam debet dili gere: eamqꝫ a cũctis malis ⁊ ab omni infamia iuxta ſuam potentiã liberare. Cum igitur oꝛi-ginale peccatum celeſtis gloꝛie ianuam clau-dat: gratiam ⁊ viſionem dei eternã aufert ma culatis: nihilqꝫ turpius nefanda peccati veſa-nia excogitari valeat per quã filij diaboli nun cupamur: ⁊ ſumus. Iniquum valde ⁊ hoꝛribi-le videretur: ſi aſſerere quis pꝛeſumeret ꝙ do-minus noſter illam quam ab eterno elegerat in matrem in tantam ignominiam dedecus et iacturam coꝛruere permiſerit cum poſſet pꝛe-ſeruare. Cum ergo dominus noſter non vene-rit ſoluere legem ſed adimplere: pꝛofecto con-ſtat quod dilectam matrem ſuam iuxta legis mandatum voluit honoꝛare. ℞. Filij hominũ vſqꝫquo graui coꝛde: vt quid diligitis vanita tem ⁊ queritis mendacium. Scitote quoniam dominus ipſe eſt deus ipſe fecit eam ⁊ pꝛeſer-uauit eam. alleluya alleluya. ℣. Ferculum fe-cit ſibi rex Salomon de lignis Libani. colum nas eius fecit argenteas: reclinatoꝛium au-reum: aſcenſum purpureum media charitate conſtrauit. Scitote. Lectio. ix.

SI igitur de⁹ non modo potuit ſed etiã voluit glorioſam virginẽ matrẽ ſuam ab oꝛiginali vituperio pꝛeſeruare: cum nihil diuine poſſit reſiſtere voluntati: cunqꝫ di uinum beneplacitum ſit inuiolabile: quia pꝛe-ceptum poſuit dominus ⁊ non pꝛeteribit: ⁊ om nia quecunqꝫ voluit fecit: inconuincibili ratio ne concluditur ꝙ pijſſimus saluatoꝛ noſter qui ab eterno matrem ſuam ab oꝛiginali labe cu-ſtodire diſpoſuit illam proculdubio immacu-latam pꝛeſeruauit. Recte ergo deuota hec mu lier dominum noſtrum alloqtur: dicens. Bea-tus venter qui te poꝛtauit ⁊ vbera que ſuxiſti. Hoc etiam Tyburtina ſibyla commemoꝛans decantauit. O felix illa mater cuius vbera

xp̄m lactabũt. Felix ergo maria mater dñi nostri bñdicta. Felix maria mundi totius imperatrix ꝛ dña. Felix maria ab ol la be pctī per suuz dulcissimum filiũ penitus preseruata: cui sit honor ꝛ glīa in secula seculoꝝ. Amen. Ad laudes ꝛ p horas añ. A que multe nõ potuerunt extinguere marie charitatẽ all'a. Añ. A custodia matutina vsq; ad noctẽ sperauit maria in dño al'. Añ. Apud dñm mia ꝛ copiosa sup mariã redẽptio all'a. Añ. Reges terre ꝛ oẽs populi laudate matrẽ dñi dei nostri al'a. Ad bñs añ. Que ẽ ista que progreditur quasi aurora consurgens pulchra vt luna: electa vt sol: terribil' vt castrorum acies ordinata all'a. all'a. In secundis vesperis añ. Tota pulchra es ꝛc. ℣. Diffusa ẽ gratia in labijs tuis all'a. ℟. Propterea bñdixit te deus in eternum all'a. Ad magnificat añ. Qui mundum facere põt de inmũdo cõceptum semine: me fabricauit filius vllo sine crimine al'. all'a all'a.

Ad missam introitus.

Gaudeam⁹ oẽs in dño diẽ festum celebrantes sub honore intemerate virginis marie: de cuius immaculata conceptiõe gaudent angeli: ꝛ collaudant filiuz dei al'. ps. Celi enarrant gloriã dei: ꝛ opera manuuz eius annunciat firmamentũ. Gl'a pri ꝛ Glia in excelsis deo ꝛc. Qm tu solus sanctus mariaz fabricasti. Tu solus dñs mariaz preseruasti. Tu solus altissimus mariam sublimasti iesu christe ꝛc. Oratio.

Deus q̃ per immaculatã virginis cõceptionẽ dignũ filio tuo habitaculũ preparasti: cõcede vt q̃squis hui⁹ sanctissime festiuitatis solẽnia celebrabit in terris ꝓsperitatẽ ꝛ pacẽ: in celis vero requiem ꝛ gloriam obtineat sempiternam. Per eundem dominum ꝛc.

Lectio libri sapientie.

Dominus possedit me in initio viarũ suarũ. Require in natiuitate eiusdẽ virginis. Graduale. Quã pulchra es ꝛ q̃s decora btissima virgo Maria. tẽplũ dei sacrariũ spũssancti. Tu quẽ celi capere nõ poterant pro tua innocẽtia gremio contulisti. ℣. O pu lcherrima virgo: vulnerauit formositas tua cor diuinũ. attraxit puritas tua creatorẽ ad vterũ tuũ all'a all'a. ℣. Nõ est inuentus similis tui: pseruatus a macula originalis peccati alleluya. Sequentia.

Salue sponsa deitatis. Maria fons pietatis: angeloꝝ dña. Aue dulcis o Maria: xp̄i mater ꝛ filia: vlla sine macula. Tu sol refulgens gloria: celoꝝ lustrãs atria: luce replens secula. Tu puteus honestatis: fauus dulcis charitatis: tu nostra leticia. Rosa rubẽs castitatis: liliũ virginitatis: cũ omni fragrantia. Tu magistra clemẽtie: mater misericordie nostra delens crimina. O norma innocẽtie: maria plena gratie: tu stella matutina. Tu a deo fabricata: in cõceptu preseruata: nulla trahis scelera Tu in celis coronata: ab angelis venerata: micãs super sydera. Nos famulos rege tuos: atq; tibi fac deuotos: pro tua clementia. Ab inferno liberatos: nos postremo fac beatos in celi militia. Amen.

Sequentia sancti euãgelij fm Lucam.

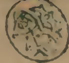
In illo tẽpore. Loquente Iesu ad turbas extollẽs vocẽ quedam mulier de turba dixit illi. Btũs vẽter q̃ te portauit ꝛ vbera q̃ suxisti. At ille dixit. q̃nimmo: beati qui audiunt verbũ dei ꝛ custodiunt illud. Offertoriuz. Iubilate oẽs ꝛ letamini hodie de immaculato conceptu virginis gl'iose. Angeli etenĩ gaudẽt. celi applaudũt. mundus exultat. infernus cõtremiscit. demões cruciant cũ o manu dei maria fabricat al'. Oro secreta.

Deus qui omnes matris tue cultores ex altare statuisti: concede ꝓpitius vt q̃ sanctissimuz eius conceptuz per hec sacra mysteria iubilando veneramur tuã semper ꝛ vbiq; illius ꝓcibus misericordiã cõsequamur Qui viuis ꝛ regnas ꝛc. Prefatio. Eterne deus. Qui dilectam sponsam tuam gloriosaz virginẽ mariã omnibus virtutibus ornatã fabricasti. ꝛ in purissima eius cõceptione ab originalis peccati macula illesam preseruasti vt totius esset innocentie speculũ ꝛ exemplar sanctitatis. dignumq; existeret habitaculum vnigeniti filij tui. Per quem. Cõmunio. Beata conceptio marie virginis que nesciuit labem criminis alleluya.

Post cõmunionem. Oratio.

Benedicte virginis marie immaculata cõceptione gaudẽtes te supplices deprecamur oĩpotens deus: vt qui ineffabilẽ eius innocẽtie puritatẽ sincera deuotione cõfitemur: ad contẽplandã eius gloriam in celesti palatio ipsa intercedẽte sublevemur. Per dominum nostrum iesum xp̄m filium tuum: qui tecum viuit ꝛ regnat in vnitate spũssancti deus. Per omnia secula seculorum. Amen.

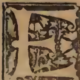
Iste sunt rubrice huius officij. Si hoc festũ venerit in dominica fiat de festo: quia specialis dei operatio fuit in tali die: qua gloriose virgini singularis prerogatiua collata est. et ideo officium dñice debet transferri ad diẽ sequentem. In die autem octaue q̃ venit in dñica: fiat de ipsa dominica: ꝛ officiũ octaue trãsferatur ad diem sequentem. Et hec omnia sunt

ordinata autoritate summi pontificis: qui etiā statuit q octaua huius festi celebret cū officio duplici. Si vo dñica venerit infra octauā: fiat de dñica cū cōmemoratione festi. Et qñ fit officium dñice nō dicantur preces: nec dicat ex de b'to officiū de dña: sicut nec dr in ceteris dieb' infra octauā. Et in missa dñice nō dicat. Gl'ia i excelsis nec. Ite missa est. nec. Te deum laudamus ad matutinū. sed nonū rñsoriū dicat: sicut fit in ceteris dñicis de aduētu. Quotidie aūt infra octauā fiat cōmemoratio de aduētu. Qñ vero aliqua feria infra octauā habet antiphonas laudū de pprio: tūc ad matutinū post orōnem festi fiat cōmemoratio de feria deinde dicantur laudes de feria cū illis antiphonis ppriys et psalmis suis absq; caplo. & ad bñdictus. sed dicto Laudate dñm de celis. cum sua antiphona terminet ibi. Fideliū aie &c. sicut olī fiebat in die scte Lucie qñ occurrebat feria hñs laudes de pprio. Itē predictus pōtifex ordinauit q in hac octaua nō fiat officiū de aliq scto. nec etiā d scta Lucia: sed trāsferat post octauā licet postea ad petitionē cuiusdā religiosi concesserit q possit fieri de sctā lucia in die suo et ita seruet. Ordinauit et q officiū psentationis gloriose vginis marie celebret. xxi. die nouembris: et fiat duplex maius: et accipiat officiū natiuitatis eiusdē: s3 vbi est nomē natiuitatis ponatur nomē psentatiōis. Facto fine pia laudet virgo maria.

¶ Pars scda supradicti sermonarij qd Mariale appellat in qua tractat de sacratissima vginis marie natiuitate. Hec aūt pars pprio ac particulari nole liber vite nuncupat.

Sermo. j.

Egredietur virga de radice iesse: et flos de radice eius ascēdet. Esa. xj. cap. Recitant historiographi q antiqui magnorum principuz natalia celebrabant. Ipsi quoq; pncipes diē natalis sui cū solēnitate et iocūditate deducebant. Uñ Marci. vj. dr q Herodes rex in die natalis sui cenā fecit principibus et tribunis et primis galilee. Subdit etiā in diebus natalicijs dñoz suoz tripudia et choreas atq; festiuos ludos in eoz aspectibus faciebāt Unde Mat. xiiij. dr. Die aūt natalis Herodis saltauit filia herodiadis in medio sez aliorum corizantiū et placuit Herodi. Et talia natalicia regū appellabant ferie solēnes. l. fi. C. de feri. Et in similibus diebus oē ius pretoriū cessabat vt habet in dicta. l. fi. glo. vero in rub. C. eo. tit. appellat ferias repentinas. qñ infra annuz nascitur repētine filius principi. Sancta quoq; mater ecclesia beati Johannis baptiste natiuitatem solenniter iubet celebrari. quia sanctificatus fuit in matris vtero precursorq; fuit saluatoris: Quapropter in die natalis eiusdez per vniuersum orbem omnibus fidelibus christicolis singulis annis festiua gaudia celebrātur. Quanto ergo maiori deuotione ac reuerētia sanctissime virginis genitricis dei debent sacratissima natalicia celebrari: profecto i isto sanctissimo die debet humana mens magnam in leticiam prosilire. Unde beatus Augusti. in sermone hodierno iquit. Adest nobis dilectissimi optatus dies beate ac venerabilis semperq; virginis marie. Ideo cum summa exultatione gaudeat terra nr̃a tante virginis illustrata natali. Hec est enim flos campi de qua ortum est preciosum lilium conuallium: per cui' partum natura mutat pthoplaustoꝝ quo deletur et culpa. Et beatus Johannes Chrys. etiā ipe in sermone hodierno inquit. Hodie fit mundo salutis initiū Jubilate deo omnis terra cantate et exultate et psallite. Exaltate vocem vestram exaltate: nolite timere edita est nobis in lucem sponsa dei de qua nasciturus est agnus dei q tollit pctā mundi. Exultate montes et colles et sicut cera defluite. Letare humanum gen'. Cātate celestes spūs lapides nolite tacere: quoniā hodie nata est illa virga que pertulit miri odoris fragrantiā. hec ille. Cuius virginis gloriose natiuitatē preuidēs in spiritu ppheta describsit eā sub nole virge: dicēs vba thematis nostri. Egredietur virga de radice iesse et flos de radice ei' ascēdet: hic aūt flos fuit iesus christus eius fili' q de seipso inqt Cañ. j. Ego flos campi. Dicit aūt flos campi et non horti triplici de cā. Primo qr flos horti vt nascatur terra aperit. flos aūt cāpi sine terre apertione nascitur: sic etiā xp̄s nat' est de virgine sine virginitatis eius violatiōe. Scdo dr flos campi et nō horti qr flos horti est clausus. flos vo cāpi oibus est apertus: et sic etiaz hort' pietatis xp̄i nulli claudit: sed oēs ad ipz pñt accedere et misericordiā inuenire. Tertio dr flos cāpi: qr i partib' vltramarinis nascit qdā flos q vocat flos cāpi habetq; stipitē asperū: et dnq; folia rubea et significat xp̄m q pertulit asperitatē crucis et habuit qnq; vulnera passionis. Recte ergo btā virgo nole virge designatur qr ex ea pdut flos floꝝ: fructus fructuū bñdict' iesus filius eius et dei. Et q supradicta pphetia de nullo alio intelligatur q de btā virgine et de xp̄o ei' filio patet p trāslationē chaldaicā q in hoc loco sic habet. Exurget rex de filijs israel et messias de filijs filioꝝ ei'. dicitur aūt in prefata pphetia. Egredietur vga de radice iesse: qz lz btā virgo orta sit de radice iudeoꝝ: tñ est egressa naturā radicis. Radix em̄ ad ima. virga ad alta tēdit. radix in terra. vga in aere pficit radix in terra more. virga celi rore et solis calore crescit. Judei em̄ petebāt ima vitioꝝ illa autē alta vir-

tutum.illi erāt siti in terra per cupiditatē terrenorū.illa vo nunq̄ incuruata est ad transitoria bona.sed in celo habitabat p cupiditatem supernoꝝ:illi pascebant amore carnali hec nutriebat amore.spūali illi frigescebāt amore in fidelitatis ista virgo nobilissima fouebat calore charitatis.De cuius ꝓcreatione tria mysteria cōtemplabimur.
Primū appellabit necessitatis.
Scḋm nobilitatis.
Tertiū vo iocunditatis.
¶Pars prima huius sermonis que dicit necessitatis. B

Atiuitatē ꝟginis gloriose humano generi fuisse necessariā probatur trib⁹ rōnibus.Prima quarum dr̄ reedificationis.Fundamentuꝫ cuius est ciuile.Si enim tibi locaui areā eo pacto vt in ea domum edificares in qua me recipes qñcūq̄ ad te declinarē.Tu edificasti ⁊ i ea me recepisti:postea vo labe edificij vel alia culpa tua domus corruit.Cōuenio te vt iterū reedifices. Querit an possuꝫ in hoc te cōuenire?⁊ clarū est q̄ sic.l.fin.ff.loca.q: in hoc mecū cōuenisti vt q̄diu locatio duraret ibi esset cōstructa domus in q̄ reciperes locatorē.Argu.ad hoc in.l.eū de here.ff.de seruit.vr.pre.Nā nō edificatū censet qḋ diruptū est.ff.de leg.iij.l.q̄ cōcubinā. Et factū nō dr̄ qḋ nō durat.l.si qs aliā.ff.de solu.l.itē si q̄rit §.si gēma ⁊.l.fi.ff.de act.emp.facit in argu.l.si cui.§.affinitates.ff.de post.Nō ergo sufficit semel recipe locatorē nisi iterū ipsuꝫ recipiat q̄usq̄ locatio durat.Arg.in.l.si seruit⁹.ff.de seruit.vr.pre.⁊.C.si seruus expor.ve.l.j.sic ergo in nostro ꝓposito.Nā cū omnipotēs deus locauerit paradisum Adā primo homini:vt ex illius costa edificaret vna mulier in qua ipse habitaret ⁊ ex illa nasceret hec domus suggestiōe diaboli p̄ mādati preuaricatiōe p ipsuꝫ adā facta corruit.debuit ergo ille hō ex stirpe producere aliam mulierē que esset stabilis dom⁹ ⁊ nō corrueret durāte semp locatione dei ad hūanū genus.naturali igit iure ⁊ ciuili necesse fuit vt illa ꝟgo nasceret in q̄ fili⁹ dei habitaret q̄d dixerat p ꝓphetā.ps.cxxxj.Hic habitabo qm̄ elegi eā.Et hoc figuratū fuit Hester.j.⁊.ij.c.vbi vasti prior regina depellit p inobediētiaꝫ Asueri regis.⁊ Hester hebrea loco eius subrogat q̄ regis placuit oculis. C

Secunda rō dr̄ successionis.Fundamētū cuius habet in aut.lꝫ.C.de na.li.vbi dr̄ q̄ filij naturales existētibus legitimis succedere nō phr̄ ab intestato:pōt tn̄ dari vna vncia naturalibus ⁊ cōcubine.vel soli concubine semiuncia.l.pfe.C.eo.ti.Est aūt vna vncia duodecima pars hereditatis.vt habet insti.de here.insti.§.hereditas.Hoc aūt nō se extendit ad spurios vt in.d.auf.lꝫ.C.de natu.lib. Nos ergo qui nō sumus legitimi ob p̄lozē fornicatiōne Eue q̄ tota hūana natura corrupta ē:de qua nati sumus q̄ fuit ancilla nō libera iuxta illud ps.cxv.Ego seruus tuus ⁊ filius ancille tue non poteramus succedere in tota hereditate. Quia igit votū parentū est transmittere bona sua filijs.l.scripto.ff.vn̄ li.l.nā ⁊ si parētib⁹.ff.de inoffi.testa.l.de emācipatis.C.de leg.hᷓdi.⁊.l.penul.ff.de bonis lib.Ideo vt celestis p̄ris nostri desideriū impleretur q̄ sua nobis bona eterne felicitatis dare affectat: oportuit q̄ p se quens matrimoniū fieremus legitimi.de qua legitimatione habet in aut.qui.mo.na.effi.le.col.vj.circa principiū.⁊ in.c.cōquestus ⁊.c.tanta.extra q̄ filij sint le.Ut ergo de⁹ pater legitimos nos faceret despōsauit sibi scillā.s.hūanā naturā accipiēdo in matrē filij sui ꝟginē pudicā ꝟginē sanctā.virginē omni laude dignissimam mariā hebreā quam nasci necesse fuit vt fieret mater dei.Ideo letabūdi dicere possum⁹ illud Pauli ad Gal.iiij.nō sumus ancille filij sed libere qua libertate: christus nos liberauit. D

Tertia rō dr̄ subuentiōis.Fundamentum cuius ponit iurisscōsultus in.l.j.ff.de in inte.restit.⁊.in.l.ij.§.verba.ff.ad velle.vbi inqt q̄ deceptis ⁊ fraudatis dꝫ subuenīri.Cum ergo diabolus deceperit humanū genus mēdacijs seducendo primā mulierē.Jō oportuit decepto homini ꝓuideri de remedio opportuno.q: igit vt inqt phs.j.posterioꝝ.Si vnū est cā alicui⁹ effect⁹:oppositū est cā oppositi.ad qḋ est tex.in.l.nihil tam naturale.ff.de reg.iur.vbi dicit q̄ si cōsensus est cā cōtractus dissensus est causa distract⁹.sicut p mulierē peccatricē a diabolo deceptā ⁊ deuictā fuit humanū genus deperditū ⁊ a statu suo deiectum:ita econtrario debuit p mulierē innocenteꝫ ⁊ purā atq̄ sanctissimā diaboliq̄ superatricē in integrū restitui ⁊ reparari aliter ipē mēdacij pater diabolus de mēdacio suo emolimentū cōseq̄retur:qḋ esse nō dꝫ.nullus eni de mēdacio facto debet cōmodū obtinere.iuxta notata in.l.j.ff.de nata.resti.⁊.in.l.iij.§.ij.ff.ex noxa.cau.agat.⁊ in.c.sedes.de rescrip.imo ꝓpter mēdaciū debꝫ puniri.l.si dubitet.§.ita demū.ff.de fideiussori.⁊ aut.cōtra qui ꝓpriā.C.de nō numerata pecunia.⁊.§.sed furti.Insti.de actio. Necesse ergo fuit purissimā dei genitricē nasci q̄ cōtrita diaboli deceptoris ꝑtāte hoīem de seruitute illi⁹ eriperet:⁊ quē ille p matrem culpe euam a se fraudatam maledictiōi subiecerat:ipsa mater gratie suo interuētu ac patrocinio benedictionibus adimpleret.quod factum esse testat Hiero.in sermone ad Eustochium dicens.Quicqd maledictionis infusum est per euam:totū abstulit benedictio marie.Insuper et gratiam in

fudit xp̄i ortus quā prius nō habuerat tot⁹ mūdus. hec ille.

¶ Pars huius sermonis q̄ dr nobilitatis. E

Jcet vtrinq̄ iuriscōsultus in.l.j.ff. de in inte.resti.q̄ per seip̄m se cōmendat nō indigeat cōmendatione. qđ ēt habetur in.l.ij.C. qn̄ ⁊ q̄bus quar.ps. Licet etiā dicatur in.l.j. in fi. ff.de dote p̄le. q̄ satis demonstrati frustra sit demonstratio: ⁊ qđ ptz exp̄ssenō est pbare necesse.c.euidētia.de acu.⁊ l.ea quidē.C.co.tit. Itē q̄ exp̄ssio eorū q̄ tacite insunt nihil operat.l.iij.ff.de le.j.ex quo videt nō esse necessariū btē v̄gis Marie nobilitatē q̄ p seipsam est euidenter ⁊ clarissime demōstrata manifestare: tn̄ ad maiorē ipsius v̄ginis deuotorū consolationem aliqua dubia circa nobilitatem eius declarabimus. Primum est vtrum xp̄s debuerit de matre nobili procreari. Et p̄mo argui pōt q̄ nō inq̄t enī Paulus.j. ad Cor.j. Nō multi sapiētes fm carnē nō multi nobiles sed ignobiliora mūdi ⁊ cōtēptibilia ⁊ ea q̄ nō sunt elegit de⁹. sed beatā virginē elegit de⁹ ⁊ preelegit. Ergo nō debuit esse nobilis sed ignobilis. Item glo.sup p̄dicta verba ap̄li ait. Uenit enī humilis de⁹ querens hūiles non altos. ⁊ ibidē etiā dicit. Nō elegit reges vel senatores vel ph̄os vel oratores: sz plebeios pauperes indoctosq̄ piscatores. Ergo cū btissima v̄go sit pre oībus istis electa. pre oībus istis videtur debuisse esse plebeia ⁊ paupercula. Naz verbū humilis pprie verificat in plebeia in ancilla vel ancille filia.l.humilez.§.j. C.de inter. matri. de⁹ aūt q̄rit hūiles vt patuit supra. Itē maior humiliatio videt ex parte dei de ignobili q̄ de nobili carnari. Sed his nō obstantibus in cōtrariū est veritas. vt declarat Albertus magnus super missus est. Et possumus ipsaz virgine enobilitatis cōgruentiā sic probare. Quāto aliq̄s plus est eleuatus in summum tāto magis debet deprimi deorsum quāto enī mons est altior: tāto eius vallis pfundior ergo quāto magis aliq̄s eleuatus est sursum p nobilitatē ⁊ dignitatē: tāto plus pōt descēdere per humilitatem. ⁊ consequenter magis mereri: ⁊ magis gratus esse deo. iuxta illud Eccli. iij. quāto maior es: tāto magis te humilia in oībus ⁊ corā deo inuenies gratiā. vn̄ Ber. in quodā sermone inq̄t. In alto nō altū sapere sz hūilibus cōsentire maxime v̄tutis est. Sed beata virgo fuit hūilitatis pfundissime. ergo debuit esse nobilitatis ⁊ dignitatis excellentissime. Jō Aug. in quodā sermone inquit. q̄ ipsa btissima virgo nunq̄ fuisset sup oēs choros āgelorū exaltata: nisi fuisset sup oēs hoies hūiliata. Qz ergo tanto hūilitas maior est ⁊ magis laudat quāto quis magis nobilis et magnus existēs humiliatur. Ideo debuit dei genitrix in altuz per nobilitatē ⁊ dignitatē eleuari: vt eius humilitas pfundior ⁊ gratie capacior posset magis ab oībus laudari ⁊ a deo in celesti gloria altius sublimari. Nō obstant mō argumenta in cōtrariū adducta. Qz respōdeo illud dictum ap̄li loqui de predicatoribus primis per quos mūdus erat couertēdus ad fidē: quos cōgruebat eē plebeios ⁊ idoctos: ne corū sapiētie ⁊ potentie vel dignitati ascriberet id qđ deus per grām suā illorū ministerio operabat. ⁊ sic crux xp̄i euacuaret. Un̄ cōgruebat q̄ nō in doctis humane sapie v̄bis nec in potētia dignitatis homines ad fidē deciperent vel cogerent: sed simplicibus simpliciū verbis exterius diuina virtute cooperante interius humiles p hūiles vocarent. ⁊ sic deus humilis exaltaret ⁊ diabolus qui per superbiā vicerat per humilitatē vinceretur. Un̄ glo. sup prefatum dictū apostoli ait. Nisi fideliter p̄cederet piscator hūiliter nō sequeret orator. Sed aliud est in btā virgine quā decebat filium quantum poterat ⁊ ipsa capax erat exaltare: nobilitare ⁊ magnificare. nec decuit xp̄m vt maiorē humilitatis indiciū demōstraret genitricem suā ignobilitatis vituperio subdere. Ad legem autē humilem. s̄. allegatā: Respondetur q̄ imperator ibi capit humilem non pro habente virtutez humilitatis: sed pro ignobili ac infami ac vituperabili. vt patet ibi in textu dum dictum suum declarat in meretrice ⁊ scenica. F

Ertio querit: in quo consistat nobilitas ipsi⁹ virginis ⁊ cum dicat q̄dā sapiēs q̄ nobilitas nihil aliud est q̄ inueterate diuitie. ⁊ in cōi puerbio dr. q̄ ille reputatur nobilis q̄ multas hz opes. Unde Juuenalis satira.j. ait. Uincant diuitie sacro nec cedat honori: Nuper in hanc vrbem pedib⁹ q̄ venerat albis. Refert qz Bar. in.l.ij. in.vj. colū. C.de dignl.li.xij. q̄ q̄dā impator dicebat q̄ nobilitas est antiq̄ eris ⁊ diuitiarū possessio cū pulchris regiminibus ⁊ virtutibus. Uidetur ergo q̄ istā nobilitatē nō habuerit btā virgo q̄ fuit paupcula ⁊ cōiunx carpētarij. Nō etiā videt q̄ nobilitas ei⁹ sit attēdēda circa cōplexionē corpis: qz in cōplexione nō estimat nobilitas vt inq̄t Albertus vbi. s̄. nā multi reges ⁊ principes q̄ nobiles appellant sunt cōplexiōis melācholice ⁊ phlegmatice. ⁊ ecōtrario q̄ plures rustici ⁊ viles hoies sunt sanguinei ⁊ cholerici. ⁊ ɔsequnter digniores cōplexionis corpalis. Non videt etiam attendi debere nobilitas alicui⁹ q̄ ad aīam genitorum suorū cū ipsa anima nō sit ex traduce. vt theologi probant in.ij.dis.xviij. maxime sanctus Bona. ibidem. ar.ij. q.iij. et Alexan.de ales in.ij.parte sum.j tracta.de aīa ⁊ Tho. in.j.parte sum.que.xc.arti.iij. et in summa contra gentiles.li.ij.c.lxxxvj. ergo anima filij nihil accepit nobilitatis ab anima p̄ris. vēt

aliorũ predecessorꝫ. Non videt̃ quoqꝫ attendendã esse nobilitatẽ alicuius eo ꝙ sit ex nobili ꝛ antiqua atqꝫ generosa ꝓgenie procreatus. ait enĩ Sene. ad Lucil. ꝙ non facit nobilitatez atriũ plenũ fumosis imaginibꝯ quia qđ ante nos est nostrũ non est: non enim ad nostrã vixerunt gloriã. ꝛ idem in lib. tragediarũ inqt. Qui genus laudat suũ aliena laudat. ꝛ Oui. in. xiij. meta. canit. Nam genus ꝛ proauos: ꝛ que nõ fecimus ipsi vix ea nostra voco. Et fuerũt verba Ulixis in oratione cõtra Aiacẽ pro habẽdis armis Achillis. Idem quoqꝫ Oui. in. j. de ponto ait. Non cẽsus nec clarum nomẽ auorum. Sed probitas magnũ ingenuũqꝫ facit. glo. etiã in. l. si qđ bello. ff. de cap. ꝛ postli. reuer. dicit magis est meũ qđ per meam ꝓbitatẽ quero ꝙ̃ id qđ ꝑ antecessores. facit. l. iij. ff. de inter. ꝛ rele. ꝛ Cicero in inuectiua cõtra Salustiũ ait. Sanctiꝯ est me meis fulgere moribꝯ ꝙ̃ maiorꝫ opiniõe niti vt sim meis posteris nobilitatis initiũ. ad hoc quoqꝫ adduci potest illud qđ inquit Cy. in. l. qui quis. C. de postu. dicẽs ꝙ scientia ꝑfertur nobilitati generis. ꝛ. l. sed ꝛ reprobari §. ampliꝯ. ff. de excu. tu. ꝓbat ꝙ tñ non debet attẽdi nobilitas generis ꝙ̃tum nobilitas morꝫ. ideo Iuuenalis contra quẽdam qui cum esset vilis moribus gloriabat̃ de generis sui nobilitate exclamat. lib. iij. satyra. ij. dicẽs. Stemmata quid faciunt? quid prodest pontice longo. Sãguine cẽseri pictos ostẽdere vultus Maiorꝫ: ꝛ stãtes in curribꝯ Emilianos. Tota lz veteres crornẽt vndiqꝫ cere Atria nobilitas sola est atqꝫ vnica virtus: Usqꝫ adeo miserũ est aliene incũbere fame. Malo pater tibi sit Thersites. dũmodo tu sis Eacide similis Uulcaniaqꝫ arma capessas: Quãte Thersite similem ꝓducat Achilles. Nemo ergo de sanguinis sui generositate debet gloriari que ex suis non ꝓuenit meritis: marie cũ omnes ab eodẽ principio trahamꝯ originẽ: ꝛ sit vera snĩa Boetij in. iij. de cõsola. c. xij. dicẽtis. Omne hominũ genus in terris simili cõsurgit ab ortu. Quid genus aut proauos strepitis: si primordia nostra authorẽqꝫ deum spectes nullus degener extat. Ni vitijs peiora fouẽs proprium deserat ortũ. Unde in vulgari ꝓuerbio dr. E le vilano chi fa le vilanie. G

SEd quid dicemꝯ de quibusdã qui cuz sint ignobilis generis tñ de nobilitate gloriãtur? ꝑfecto taliũ vana gloria posset tolli si eis diceret̃ illud Iuue. vbi. s. s. Maiorꝫ primꝯ quisqs fuit ille tuorꝫ: Aut pastor fuit aut aliud qđ dicere nolo. Quid etiã dicemꝯ de multis q̃ cuz sint nobiles genere: ignobiles se reddũt vitiosa ꝯuersatione? Quãto enim maiores alicuius fuerũt nobiliores: tãto maius est vituperiuz ei qui ab illis descẽdens per vitiũ se vilissimũ facit. vt inqt Salu. in iugurtino. vnde Claudianus canit. Degenerãt hoies vitijs fiũtqꝫ minores. Ideo cuidã Romano gloriãti de maiorum suorꝫ virtutibꝯ ait quidã Florẽtinꝯ. Corcsta se za non he di quelo bon vino. Ex ꝑdictis ergo videt̃ ꝙ beate virginis nobilitas nõ sit cõsiderãda quoad carnalẽ propagationẽ: sed solũ quoad nobilitatẽ virtuose vie. Omnes enĩ homines dici possunt nobiles dũmõ sint virtuosi: et tanto sunt nobiliores quãto sunt virtuosiores. Ait enĩ Cassiod. in epl̃is. hec est indubitata nobilitas que moribus cõprobat̃. Et Hiero. ad celantiã inquit. Uera nobilitas est clarũ esse virtutibꝯ. ꝛ in. c. venerabilis. de ꝑben. ꝛ dig. dicitur. Nõ generis: sed virtutũ nobilitas gratum deo facit ꝛ idoneũ seruitorẽ. et Gualte. de castilione. l. j. canit. Nobilitas sola est animuz que moribꝯ ornat: ꝛ Oui. in lib. de vetula dicit. Nobilitas hois mens ꝛ deitatis imago. Nobilitas hominis virtutũ clara propago. Nobilitas hois humilẽ releuare iacentẽ. Nobilitas hominis mentẽ refrenare furentez. Nobilitas hominis nature iura tenere. Nobilitas hominis nisi turpia nul'a timere. Nobilitas hominis terrenas tẽnere dotes. Nobilitas hois celestia carpere regna. ꝛ Aristo. j. politi. c. iiij. inquit. ꝙ nihil aliud ꝙ̃ virtus ꝛ malitia determinat liberũ ꝛ seruũ: nobilẽ ꝛ ignobilẽ. ꝛ in. c. nunꝙ̃. lvj. dist. dr ꝙ virtus animã nobilitat ꝛ decorat. E cõtrario ꝟo de carẽtibꝯ virtute ait quidã versificator. Uirtute remota Migrat in exiliuz nobilitatis honor. vitiosi enim nõ debẽt ad honores ꝛ dignitates ꝓmoueri. l. ij. C. de dignita. lib. xij. H

PRo determinatione huius dubij dico s̃m Alber. vbi. s. ꝙ beatissima virgo s̃m oẽm modũ nobilitatꝭ ꝛ dignitatis esse debuit ꝛ fuit nobilissima ꝛ dignissima in summo. Uñ dico ꝙ si aliqua nobilitas est attẽdẽda in ꝑdictis: maxime fuit in ipsa dei genitrice. Si ergo ex diuitijs aliqua reputat̃ nobilitas cõtrahi sicut videtur innuere Bar. in. l. capitaliũ. §. serui. ff. de penis. dicens ꝙ populares diuites ꝛ honestiores gaudent priuilegio nobiliũ. ꝛ profecto ipsa beata virgo fuit nobilis que ex altissimis parẽtibus regibus ꝛ ducibus originem traxit. vt infra patebit. Item ipsiꝯ pater Ioachim erat diues: ꝛ ipsa vnica eius filia. sed amore paupertatis omnia sua pauperibus erogauit: vt infra deo dante declarabitur. parte quarta huius operis. quibus diuitijs suis cõparauit regnum celorum dicente domino Matt. v. Beati pauperes spiritu quoniaz ipsorum est regnũ celorum. Item magi magna suo filio munera ꝛ valde pretiosa attulerunt que omnia etiã pauperibus dedit. vnde in corona nostra dicitur. Gran thesori furno dati da li magi al suo fio. ma da lei dispensati a poueri per amore de dio. Quod quidem fecit vt temporalibus diuitijs contemptis celestium thesaurorũ opes

infinitas ꝛ indeficiētes cumularet. de quibus
Greg. in quadā homel. inquit. Si vere diuites
esse cupitis: veras diuitias amate. Et in hoc
ista prudētissima virgo fecit more philosophā
tium qui virtutis amore pecuniā contēnunt. l.
in honorib⁹. §. philosophis. ff. de vaca. mu. l. i.
in fi. prin. ff. de va. ꝛ extraor. cog. egit etiam mo
re fortis Athlete: qui pugnat etiā sine merce=
de. vt ait glo. in rub. ꝛ in. l. i. C. de athle. lib. xij.
Si ꝟo circa complexionē corporis attenditur
nobilitas ipsa virgo bñdicta nobilissima fuit
que ab optime cōplexionatis viris ꝛ mulieri=
bus propagata fuit. Item ipsa optime cōple=
xionis super omnes homines ꝛ mulieres q̄ vn
q̄ fuerūt vel erunt extitit. excepto eius filio do
mino nostro Jesu Christo: vt infra declarabit.
sermo. iiij. huius partis. I

SI autem aliquid nobilitatis dicatur con=
trahi ex eo q̄ pdecessores alicui⁹ fuerint
sapiētes vel anime nobilissime ac prudentissi=
me ꝛ intellectus speculatiui ꝛ hmōi: vel q̄ fue=
rint de antiqua ac potenti stirpe circa q̄d nobi
litas generis attendit. l. si furiosi. C. de nup. vñ
dicitur si nobilis es lauda parētes quod pba=
tur in. c. nunq̄. lvi. dist. nam filius sequit digni
tatem patris. l. senator. C. de digni. li. xij. profe
cto hec omnia nobilitatis insignia fuerunt in
beata virgine. vt infra patebit. Unde sciendū
est fm Alber. vbi. s. q̄ nobilitas fm carnem est
traductio carnalis originis a parentibus fm
seculū in diuitijs vel potētia vel dñio constitu
tis. Ex quibus q̄tum ex parte nature est causa
tur in filijs similitudo cōplexionis ꝛ conformi=
tas morum ꝛ imitatio operationis: homo em
pauper ꝛ ignobilis si diuitijs ceperit affluere:
incipiet delitijs magis vacare: cibis delicatio
ribus se nutrire: ꝛ sic cōplexionē nobilitare: ex=
ercitijs honestiorib⁹ occupari: paruis dānis mi
nus curare: paruis lucris minus inhiare: dona
minus curare: alienū dñium minus timere: li=
bertatē magis appetere: maioꝝ ꝯsortia ꝯhere
et eorū opera ꝛ mores imitari. ꝛ sic natura pri=
mo seruilis ꝛ ignobilis victa per cōsuetudinē
in ꝯtrium transmutat. Et quanto hec a remo=
tiori ꝛ diuturniori radice ad ramos trāsmitti=
tur: tanto magis nature inclinatio induitur et
inseparabilior efficitur: vt in filijs q̄tū ex par=
te nature est ad cōsimilia patrib⁹ inueniat in=
clinatio naturalis. Uñ in cōmuni pverbio dr.
Sepe solet filius similis esse patri. ꝛ fuit origi=
naliter dictum authoris libri qui dr Pamphi=
lus. c. xix. l. quisquis. C. ad le. iul. maie. ꝛ in auc.
de resc. §. i. col. ij. ꝛ no. in. c. trāsmisse. extra qui
fi. sint legi. ꝛ in. c. michael. de fi. pſby. Et hec ap
pellatur nobilitas carnis. lz aūt anima non sit
ex traduce tamen existēs in carne operat plus
vel frequētius fm q̄ a carne amplius ad ali=
quid inclinatur. Hec Alber. vbi. s. Anima. enim
coniuncta corpori imitatur passiones corporis
vt inquit author in lib. vi. principioꝝ. K

DIcunt aūt aliq doctores q̄ nobilitas ista
fm carnē non solū prodest quoad gloriā
mūdi: sed etiā multū adiuuat ad virtutes ani
mi ꝛ ad bonū incitat: q̄uis ipsa sola non cogat
ad bonū vel ad malū. Unde inquit Alber. vbi
s. q̄ lz quādo quis operat ꝯtra nobilitati origi
nis. tāto vitiosior ꝛ detestabilior fit: quāto ma=
gis agit contra naturalē inclinationē originis
et sic magis culpabilis est nobilis vitiosus q̄
ignobilis. Ideo leges plerūq̄ magis puniunt
nobiles q̄ rusticos quia rusticis parcēdū est.
l. i. ff. si quis in ius vo. non ie. l. id quod. §. doli.
ff. de iurisdi. om. iudi. Item quāto quis est di=
gnior tanto eius est culpa grauior. iuxta illud
Juuena. li. iiij. saty. ij. Omne animi vitium tan
to ꝯspectius in se crimen habet: quāto maior q̄
peccat habet: que snia etiā ponitur in. c. quia
tua. l. dis. ꝛ in. c. nulli fas. xxv. q. i. ꝛ. c. pcipue. xi.
q. iij. Tamen vbi nobilitas originis perficit et
ornatur nobilitate morū ꝛ operis: vtraq̄ alteri
prestat incrementū laudis: ꝛ ambe merito lau=
dantur: quia vbi sunt equalia merita in duob⁹
nobilitas addit gradui. l. q̄d si nolit. §. qui mā=
cipia. ff. de edili. edi. ꝛ ponit Panor. in. c. cū ve=
nerabilis. de pben. Similiter scientia ꝛ virtus
addit gradui intantū q̄ scholaris virtuosus ꝛ
sapiēs preferf in gradu doctori ignaro. vt ait
glo. in. l. i. C. de decu. ꝛ eo. li. Est aūt sciendū q̄
lz nobilitas carnis sine nobilitate mentis non
laudef sed vituperef. econtra ꝟo nobilitas mē
tis sine nobilitate carnis tāto amplius laudat
quāto magis propriā vincens naturā laudabi
liter operatur. vt innuit ter. in. c. nūq̄. lvi. dist.
tamen nobilitas carnis est quasi radix ꝛ ima=
tum fundamētū virtuose operatiōis. ita vt il=
lud habēs difficili⁹ a virtute moueat. Et si vir
tus mentis forsitā tepuerit ipsa carnis nobili=
tas eam ad nobilia excitat. L

BEata igif virgo Maria fuit nobilissima
nobilitate sanguinis ꝛ generis adeo q̄ ex=
cepto filio fuit nobilius indiuiduū aliud inde
uiduis que in humana natura fuerūt. Nam vt
patet Matt. i. ipsa beata virgo descēdit de se=
mine patriarchali. s. a quatuordecim patriar=
chis: quoꝝ pcipuus fuit Abraā a quo q̄ quadra=
gesima ꝛ vna ḡnatiōe descēdit. In quo Abraā
deus populū peculiarē elegit sibi: ꝛ dixit ab
alijs. Cui etiam dictū fuit Gen. xvij. ca. Prin=
ceps dei es tu apud nos. Cui facta est repro=
missio de Christo nasaturo. Gen. xij. c. vbi di=
xit ei deus. In semine tuo bñdicent oēs gētes.
Ab hoc nobilissimo patriarcha denominātur
Hebrei quasi ex Abraā geniti vt dicit quidaz.
q̄uis alij dicāt q̄ denoiant Hebrei: quia ab he
ber descēderunt. Hic fuit prim⁹ qui ꝯfessus est
fidē vni⁹ dei inter idololatras Chaldeos ado

rantes ignē pro deo:in quem iniect⁹ ab eis vt
experiref virtutē eius:illesus exiuit.hoc tangi
tur Neem.ix.c.quia ergo ab hoc nobili princi
pe descendit beatissima virgo Maria.ideo il=
li dr Cant.vij.q̄ pulcri gressus tui in calciamē
tis filia principis.qd exponit glo.dicēs.i.ope=
ra tua in exēplis sanctoꝝ quos imitaris ꝛ oēs
excedis.Descēdit quoqꝫ ipsa mater dei bene=
dicta:vt patet in eodē.j.Matt.c.a quatuordecim
cim ducib⁹ ꝛ a quatuordecim regib⁹.Ideo de
illa canit ecclesia in officio hodierne festiuita=
tis.Regali ex ꝓgenie Maria exorta refulget.
Item descēdit ex semine ꝓphetali:maxime ex
Dauid qui fuit eximius prophetarū.vt dicunt
theologi in.j.sen.dist.ij.ideo canit ecclesia vbi
s.natiuitas gloriose virginis Marie ex semine
Abrae orta de tribu Iuda clara ex stirpe Da=
uid.Fuit etiā exorta ex semine sacerdotali.s.d
tribu Leui:vt declarat Alber.vbi.s.quia solū
tribus regia.s.Iuda:ꝛ sacerdotalis.s.Leuiti=
ca iungebāt simul mr̄imonia.vñ beata virgo
etiam descēdit de semine Aaron summi sacer=
dotis:quia de stirpe eius fuit Anna mater ei⁹.
vt indt Io.damasce.lib.iiij.ꝛ Beda super Lu.
et Greg.xxij.moral.Beatus quoqꝫ Luc.iij.sui
euāgelij.c.describēs nobilitatē originis sue:ge
nealogiā suam vsqꝫ ad Adam ꝓtrahit. W

Unde vt ꝓbat magister Bartholo.pisan⁹
in suo mariali.fructu.iiij.Beata virgo or
ta est primo de multis partib⁹ veteris testamē
ti:maxime a decimonono incipiēdo ab Adam
vsqꝫ ad Thare.secūdo de patriarchis.tertio d
principib⁹.quarto de iudicib⁹.quinto de regi=
bus.sexto de ducib⁹.septimo de ꝓphetis.octa
uo de doctorib⁹.nono de viris strenuis ꝛ forti=
bus.decimo de sacerdotib⁹ ꝛ summis pontifici
bus.vndecimo d populi rectorib⁹.duodecimo
de cultorib⁹ dei:ꝛ iustis parentibus:vt ipse ibi
latius declarat.Et ideo dicere non immerito
possum⁹ beate virgini illud Vergi.in.j.eneid.
Que te tam leta tulerūt Secula.que tanti talē
genuere parentes.Ex supradictis aūt colligit
q̄ Christus dñs noster qui sine matre genitus
est ſm diuinitatē:ꝛ sine patre ſm humanitatē
totam ipsam humanitatē:ꝛ dignitates que ad
ipsam sequunt.s.cognationis ꝛ ꝯsanguinitatis
ab ipsa matre sua benedicta suscepit. Corpus
enim eius formatū fuit ex purissimis ipsi⁹ vir=
ginis sanguinib⁹ virtute spūssancti vt decla=
rant theologi in.iij.dist.ij.quia ergo oēs nobi=
litates cōcesse humano generi in Adam princi
paliter a deo date sunt vt descēderent per mul
tas generationes:ꝛ per virginē matrem termi
narentur in Christū qui esset vltimus dux:vlti
mus rex:ꝛ vltim⁹ patriarcha ppli dei.de quo
Apoca.ij.dr.Hec dicit primus:ꝛ nouissim⁹ pri=
mus quoad diuinitatē:ꝛ nouissim⁹ quoad hu=
manitatē,ideo apparet quanta sit ipsius virgi
nis nobilitas que ipsum dei filiū quoad huma
nitatē nobilitauit.Et ꝯsequēter ex eius nobili
tate omnis creatura nobilitata est. Quapropt
ipsa benedicta virgo potest dicere illud Eccli.
xxiiij.ego sicut nebula tegi omnē carnē.i. Chri
stum per quem oīs caro.i.tota humana natu=
ra est nobilitatis veste induta. N

Et propter Ambro.in lib.ij.de virginitate
ait.Quid nobilius dei matre?quasi dicat
nihil in rebus creatis.Omnes eñ ꝓclaritates:
ingenuitates:dignitates:ꝛ nobilitates:q̄ pos=
sent esse in aliquo indiuiduo humano posuit
deus in hac egregia puella que omnes princi=
pes:duces:reges:ꝛ imperatores:ꝛ quoscūqꝫ no
bilissimos viros ꝛ feminas nobilitate trāscen=
dit.De nobilitate aūt virtutis eius infra dice
tur parte.iiij.huius operis.vbi de virtuosa ei⁹
cōuersatione tractabif:pronūc aūt sufficiat sa
cre scripture testimoniū que in eius ꝑsona Ec
cli.xxiiij.inquit.In me omnis spes vite ꝛ virtu
tis.ꝛ ideo ꝯsiderās Salomon nobilitatē virtu
tum ꝛ sanguinis debere in beata virgine relu=
cere exclamauit.Sap.iiij.O q̄ pulcra est casta
generatio cum claritate.Quia ergo beata vir=
go de stirpe regali ꝓgenita est regiā habuit di
gnitatē ſm carnē:nam filia que de regali ꝓge
nie nascif:regalis dicitur.i.j.C.de digni.li.xij.
Quia ꝟo deo despōsata fuit qui est rex regū:et
dominus dominātiū:clarū est q̄ omnes crea=
turas nobilitate transcēdit.Nam feminis cla
rissimā dignitatē mariti tribuunt.l.femine.ff.
de senato.femine enim coruscāt radijs marito
rum.§.hoc itaqꝫ.in auf.de cōsuetu.Unigenit⁹
etiam dei filius qui ab eterno decreuerat ex ea
nasci:ꝛ in eius vtero habitare illā omni nobili
tate decorauit ꝛ clarificauit.nam parētes effi=
ciūtur nobiliores per filios nobiles.vt ait glo.
in.§.generalr.in auf.de digni.ꝛ matres digni=
ficanf dignitatib⁹ filioꝝ:ſm Bar.l.j.ff.d sena.
et ꝓbatur per.§.hoc itaqꝫ.in auf.de cōsu.Ideo
de ipsa domini matre dici pōt illud Apoc.xxj.
Claritas dei illuminauit eam:nos quoqꝫ dice
re debem⁹ illud.ij.Esdre.viij.Benedict⁹ deus
patrū nostroꝝ qui dedit volūtatē in cor regis:
scilz filij sui clarificare domum suam.i.matrē
benedictam.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur io=
cunditatis. Q

Iocundissimā fuisse virginis
gloriose natiuitatē manifestū
est.Si eñ Iudeoꝝ gens gaui
sa fuit dum per Hester libera
ta fuit.Hester.viij.ꝛ Tobia il
luminato magnū gaudiū fa=
ctum est.Tob.xj.ꝛ Holoferne
superato letata fuit Iudith cū populo Iudai=
co Iudith.xiiij.Si Abraam gauisus est in ortu
Isaac.Gen.xx.ꝛ Anna in natiuitate Samue=

lis.j.Reg.ij.⁊ parẽtes Joãnis baptiste in eius ortu simul cũ cognatis ⁊ amicis suis sicut pdixerat angelus Luc.j.dicẽs. Et multi in natiuitate eius gaudebũt. Multomagis in natiuitate huius virginis cuiꝰ partꝰ victoriã mũdo atqꝫ salutẽ attulit immense leticie causa extitit. ideo canit ecclesia. Natiuitas tua dei genitrix virgo gaudiũ annũciauit in vniuerso mundo ⁊c. Primo igitur natiuitas matris dei iocũda fuit eius parentibꝰ. vt em̃ in eius legẽda habetur. beata virgo ex parentibꝰ honestissimis ac timẽtibꝰ deum exorta est: Joachim.s. et Anna. Joachim nãqꝫ pater illius ex Galilea de ciuitate Nazareth sanctã Annam ex Bethleẽ duxit vxorẽ. amboqꝫ iusti erant:⁊ sine rephẽsione in mãdatis dñi incedebãt omnẽqꝫ suam substantiã triphariе diuidebãt vnam partẽ tẽplo et templi seruitoribꝰ impendebãt. aliam peregrinis ⁊ pauperibꝰ erogabãt. tertiam pro suis vsibus ⁊ pro sua familia reseruabãt. Et ita per annos viginti prolem non habẽtes vouerũt domino: qꝫ si eis sobolẽ ɔcederet eam seruitio eiꝰ perpetuo manciparẽt. Cuius rei gratia cũ singulis annis in tribꝰ festis pcipuis Hierusalez frequẽtarent. In festo enceniorꝫ cum suis. ipse Joachim ascẽdit ⁊ cum ceteris ad altare accedens oblationẽ suam offerre voluit quẽ vidẽs sacerdos cum indignatione nimia repulit:⁊ qꝫ ad altare accedere psumeret increpauit asserẽs non esse ɔueniens maledicto legis obnoxium oblationẽ dño legis offerre:nec inter secũdos infecũdũ:⁊ qui populũ dei nõ auxit astare. Joachim ergo sic cõfusum se vidẽs:pre pudore domum redire noluit ne similiter a cõtribulibus suis qui hoc audierãt tantũ opprobriũ sustineret. itaqꝫ ad suos pastores secessit. Cũqꝫ ibi aliquãdiu morã traxisset:quadã die solι angelus cum ingẽti claritate apparuit ⁊ de eius visiõe turbatũ ne timeret admonuit dicẽs. Ego sum angelꝰ dñi missus ad te vt annũtiẽ tibi preces tuas exauditas ⁊ elemosynas tuas in ɔspectu dñi ascẽdisse. Uidi em̃ pudorẽ tuũ ⁊ audiui sterilitatis opprobriũ non recte tibi obiectũ peccati quippe nõ nature vltor est deꝰ. Et ideo cũ alicuiꝰ vterũ claudit ad hoc facit vt mirabiliꝰ denuo aperiat:⁊ non libidinis esse qđ nascit̃:sꝫ diuini fore muneris cognoscat̃. Prima gẽtis vestre mater Sara:nõne vsqꝫ ad.xc.annũ sterilitatis opprobriũ ptulit:⁊ tñ Isaac cui repromissa erat oĩũ gẽtiũ beatitudo generauit. Rachel etiã nõne diu sterilis fuit:⁊ tñ Joseph genuit qui totiꝰ Egypti dñium habuit. Quis fortior Sansone:vel sanctior Samuele:⁊ tñ hi ambo matres steriles habuerũt. Rõni igit̃ ⁊ exẽplis crede dilatos diu ɔceptꝰ ⁊ sterilis partꝰ mirabiliores esse solere. Proinde Anna vxor tua pariet tibi filiã ⁊ vocabis nomẽ eius Mariã hec vt vouistis etiã ab infantia sua dño ɔsecrata ⁊ adhuc ex vtero matris sue spũsãcto plena:nec forinsecꝰ inter populares:sed in tẽplo dñi morabit̃. Et sicut ex sterili mr̃e ipsa nascet̃:ita mirabiliter ex ea filius altissimi generabit̃. cuius nomẽ Jesus:⁊ per eum omnibꝰ gẽtibꝰ erit salꝰ: ⁊ tibi hoc erit signũ qꝫ hec omnia fient. cũ pueneris ad aureã Hierosolyme portã Annã vxorem tuã obuiã habebis que de tua tardatione modo sollicita, tũc in tuo ɔspectu gaudebit. his dictis angelꝰ ab eo discessit:ipsũqꝫ leticia plenum reliqt. Anna aũt cum amare fleret:qꝛ quo vir suus esset ignorabat idem angelꝰ sibi apparuit ⁊ eadẽ que viro suo annũtiauerat patefecit. Et vt viro suo ad aureã portã obuiaret imperauit. Igitur iuxta angeli pceptũ ambo sibi inuicẽ obuiãtes de mutua visiõe letati ⁊ de pie pmissa securi: adorato dño domũ redierũt, diuinum pmissum hilariter expectãtes. Anna ergo cõcepit:⁊ suo tp̃e filiam peperit que vocata est Maria cuius natiuitate non solũ pater eiꝰ et mater:sed etiã tota illorꝫ cognatio fuit leta bũda ⁊ miro gaudio respersa. Sed de hac iocũditate ⁊ sequẽti iterum dicet̃ infra sermone iij. huius partis parte vltima. Puto autem hanc gratiosissimã puellã non sm̃ morẽ aliorũ nascentiũ gemitũ emisisse:sed cum maxima iocũditate inter multa agmina angelorꝫ dulcissima cãtica decãtantiũ atqꝫ pro natiuitate regine sue exultãtiũ de vtero matris exisse:magnãqꝫ leticiã cum facie ac manibꝰ demõstrasse in faciem his qui aderant arridẽdo circũstãtesqꝫ angelos aspiciẽdo ⁊ mirãdo ac cũ eis pariter exultãdo. Accurrebãt aũt vndiqꝫ gentes vt puellã tam pulcrã tamqꝫ speciosã cernere possent:a cuiꝰ sacratissima carne miri odoris fragrantia emanabat eiusqꝫ formosissima facies: tam lucidi splẽdoris radios emittebat:vt oẽs in stuporẽ ɔuerteret:nullusqꝫ vultꝰ illius elegãtiam fixis valeret oculis intueri. p

SEcundo natiuitas huiꝰ sanctissime puelle fuit celesti curie iocũda. Non solũ enĩz illo die quo nata est facta fuit in celo specialis supernorꝫ ciuiũ exultatio:sed etiaz omni anno in hac die particulari festiuitate recolitur memoria natiuitatis eius. vnde vt refert Joãnes beleth. Postq̃ virgo gloriosa in celum assumpta fuit:dies natiuitatis eius aliquanto tempore fideles latuit. q

COntigit aũt qꝫ qdã vir sanctꝰ sedule cõtẽplatiõi insistẽs singulis annis.vj.idꝰ decẽbris in oratione positꝰ iocũdissimã angelorꝫ festiuitatẽ audiret in celo. Qui cum deũ deuotissime depcaret̃ vt sibi reuelaret:cur quolibet anno illa tñ die ⁊ nõ alia hoc audiret:diuinũ accepit responsum qꝫ virgo gloriosa dei genitrix Maria tali die modo fuisset nata:⁊ preceptum fuit illi vt hoc fidelibus Christianis manifestaret vt concordes fierent in hac celebrita-

te celesti curie. Cum ergo hoc summo pontifici et aliis intimasset hunc diem in honorem natiuitatis ipsius virginis celebrandum vniuersaliter statuere.

Tertio et principalius grauisa est trinitas beatissima de virginis huius natiuitate. gauisus est enim deus pater de nobilissime ac iocundissime sponse sue ortu. gauisus est filius dei de matris sue dilectissime natiuitate. gauisus est spiritussanctus puellam illam modo editam que dignum sibi esset habitaculum et que sua sancta obumbratione fecundata illum a quo ipse procedit vnigenitum dei filium parturiret.

Quarto gauisi sunt sancti patres qui erant in limbo. quod vt dicit magister Bartholomeus pisanus in li. de fructu. x. cognouerunt ab angelis natiuitatem ipsius virginis. tum quia descensus erat angelorum ad ipsos deferendo animas iustorum in eodem loco: tum quia cum essent in statu gratie et conciues eorum futuri ad eos visitandos et consolandos descendebant. Insuper quia illam nasciturum figuris et prophetiis predixerant ipsi sancti patres. et de ortu christi in generali et speciali quoad tempus fuerant certificati. vt patet de Abraam de quo inquit dominus Johan. viij. Abraam pater vester exultauit vt videret diem meum: vidit et gauisus est. et Jacob Gen. xlix. de ipso predixit. et Daniel. ix. c. fui libri de tempore eius prophetauit. non est putandum tale lumen post mortem ab eis esse amotum. cum alia eruta a corpore recordetur eorum que in corpore gessit: quia in parte intellectiua est memoria. vt patet per doct. in primo sniarum. dist. iij. vnde diuiti dictum fuit ab abraam. Recordare fili. etc. Luce. xvj. et quod recordaretur affirmat Augusti. ix. confessionum et Grego. iiij. moralium et Tho. in. iiij. dist. xliiij. et. xlv. Cognoscentes ergo sancti patres non solum spiritu prophetico et reuelatione: sed etiam aliqua insolita illustratione ortum virginis benedicte. gratias immensas et laudes deo dederunt cernentes adimplendas eorum prophetias et figuras. in parte et in breui expectantes in totum complendas. viroleta bantur et iocundabantur atque tripudium magnum faciebant et deum de tanto beneficio benedicentes pulchrum canticum cecinerunt sicut Zacharias fecit in ortu Johannis Luce. j. et Anna in ortu Samuelis. j. Regum. ij. Exultabat Adam videndo lignum vite scilicet Mariam disponi ad fructum producendum vite eterne in medio paradisi. Gen. ij. Eua letabatur erumnam suam aboleri et maledictionem a Maria remoueri. de qua Gen. iij. habetur et loco maledictionis benedictionem conferri. Gaudebat Noe cernens arcam componi ad genus humanum liberandum Gen. vj. et arcum in nube poni ad fedus perpetuum stabiliendum. Gen. ix. Jubilabat abraam promissum sum impleri. Gene. xxij. Jacob scalam ad celum pertingentem erigi. Gene. xxviij. Sicque omnes alij indicibili leticia gratulabantur.

Quapropter et nos debemus in hac die exultare et letari sicut admonet sancta mater ecclesia que in officio huius diei canit dicens. Cum iocunditate natiuitatem virginis marie celebremus: vt ipsa pro nobis intercedat ad dominum iesum christum. Et iterum. Corde et animo christo canamus gloriam in hac sacra solennitate precelse genitricis dei Marie. Ipsa enim est fenestra celi per quam deus oculo suo misericordie nos respicit. Unde canitur in officio eiusdem virginis. Intrent vt astra flebiles celi fenestra facta es. et Cant. ij. dicitur En ipse stat post parietem nostrum. i. post naturam humanam respiciens per se nestram scilicet matrem suam. Dicere autem potest virgo benedicta que est ostiaria paradisi illud Johan. x. Ego sum ostium: per me si quis introierit saluabitur. Ideo o peccatores a patria celesti exules intrate per portam istam. Ite o infirmi ad medicum. Accedite o orphani ad parentem. pergite o ceci ad lumen. Properate o afflicti ad consolationem. Ambulate o virgines post speculum pudicitie. Festinate o matres ad matrem dei. Currite o vidue ad nutricem veri sponsi. Proficiscimini o pauperes ad thesauratricem bonorum celestium. Egredimini o incarcerati per ianuam perfecte libertatis. Nosque omnes in hac miseriarum valle laborantes rogemus eam cum beato Augustino in sermone hodierno dicentes. Sancta maria succurre miseris: iuua pusillanimes: refoue flebiles: ora pro populo: interueni pro clero: intercede pro deuoto femineo sexu: sentiant omnes tuum iuuamen quicunque celebrant tuam sanctam natiuitatem. Assiste parata votis poscentium. et repende omnibus optatum effectum. Sit tibi studium assidue orare pro populo dei que meruisti benedicta precium proferre mundi. Qui viuit et regnat in secula seculorum. Amen.

¶ De eadem sanctissima virginis natiuitate.

Sermo. ij.

Virgam vigilantem ego video. Hierem. j. Uirga dicitur beata virgo Maria propter aurea que significatur per virgam auream. de qua dicitur Hester. v. extendit rex contra reginam virgam auream quam tenebat in manu. Cum enim rex ille nolle asuerus esset iratus extenso illius virge ipsum placauit. et reginam Hester in palatium introduxit et omnia impetrauit. Ipsa quippe virgo beata deum iratum placat: quia est nostra aduocata. Cum enim deus percutit cor peccatoris. virga aurea idest deuotione virginis: statim placatur. et illi eternam penam remittit. et ideo possumus dicere deo illud Prouerb. xxiij. Si percusseris eum virga non moretur. Tu virga percuties eum: et animam eius ab inferno liberabis. Nec.

tis.Et Esa.xi.dicit de xpo percutiet terraz.i.terrena corda virga oris sui.i. deuotiōe virginis q̄ ex ore altissimi produxisse p̄mogenita dicitur Eccli.xxiiij.Sicut em̄ p̄tores solebāt virga per cutere seruos super capita:qn volebāt eis dare libertatē seruando modū quez refert glo.in §.multis in v̄bo vindicta.Insti.de libertinis. per legē.ij.C.si aduer.liber.Sic & xp̄s cū nos p̄cutit virga.i.deuotione virginali:nos facit liberos a seruitute diaboli.Hec quoq; beata virgo figurata p virgā aureā in palatium celeste nos introducit.q: est ianua paradisi.Vn̄ canit ecclesia in officio btē v̄ginis.Tu regis alti ianua & porta lucis fulgida.Ola etiā nobis impetrat ista virga aurea.qⁱ est mater dei veneranda.Dicit em̄ ei filius eius illud.iij.Reg.ij.Pete mater mi:neq; em̄ fas est vt auertam faciem meam a te. X

Secundo beata virgo appellat̄ virga aromatica:de qua dī Cant.iij.Que est ista q̄ ascendit p desertū sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhe & thuris & vniuersi pulueris pigmentarij.Ipsa q̄ppe fuit virgula p̄pter humilitatē & fuit virgula fumi:q: concremata fuit per charitatem & ibi ex aromatibꝰ myrrhe. q: fugauit diabolicas tētationes.Et thuris q: restringit fluidas cogitationes:& vniuersi pulueris pigmētarij:q: in se habuit oēs grās & virtutes. Y

Tertio dī virga decora.de qua Zach.xi. ait p̄pheta.Assumpsi mihi duas v̄gas. vnā vocaui decorā.aliā funiculū.virga q̄ vocat̄ funiculus fuit Eua q̄ nos constrixit vinculis peccatorū virga v̄o q̄ vocat̄ decora est v̄go maria.Tūc em̄ v̄ga est decora: qn̄ est floribus:folijs.& fructibꝰ bene ornata. Btā igit̄ virgo habuit flores idest redolētes cogitationes quoad deum.Unde Eccli.xxiiij.ipā inq̄t flores mei fructꝰ honōris & honestatis.Habuit ēt folia.i.v̄ba sanatiua quoad p̄ximū de q̄bꝰ Ezechiel.xlvij.folia eius ad medicinā.Et apocal. xxij.c.folia ligni ad sanitatē gentiū:habuit q̄q; fructus.i.opera pura & mūda quoad seipsum. De q̄bus Prouer.iij.dī.Primi & purissimi fructus eius. Z

Quarto appellat̄ btā dei genitrix virga vigilās a Hiere.p̄pheta in v̄bis p̄positis:Ipa em̄ vigilat sup deuotos suos vt custodiat eos.Vn̄ ipsa dicit illud Can.v.Ego dormio cor meum vigilat.Et ideo etiā nos debemus vigilātes esse & feruidi.in deuotione eiꝰ Nā si imperator noctes ducit insomnes & noctibus vrit̄ sub cōgitate dierū p̄ subditorū defete vt in aut.vt iud.sine quoquo suffragio.in p̄ncip. coi.ij.& idē facit papa.vt in proemio.vj. multo magis nos vigilare oportet circa v̄gis deuotionē.Uigilātibꝰ em̄ nō dormiētibꝰ iura subueniūt.l.pupillus.in fi.ff.que in frau.cred.l.in summa.ff.de pecu.& in proemio institutionum .Itē in manē & post somnū reperit̄ p̄fecte meditationis studiū vt inq̄t gl.in simili.& .l.vnica.C. de iusti.codi.confirmā.in verbo indefesso. & io ad hoc nos hortādo ipsa b̄ndicta virgo inquit Prouer.viij.Ego diligētes me diligo.& q̄ mane vigilauerint ad me inuenient me.btūs q̄ audit me & qui vigilat ad fores meas q̄tidie.q̄ me inuenerit inueniet vitā:& habuerit salutē a dn̄o. & Eccli.iiij.iij.c.dī.Qui illā diligit:diligit vitam & q̄ vigilauerint ad illā cōplec tent̄ placorez eiꝰ.q̄ tenuerint illā vitā hereditabūt.& q̄ seruierint ei.obsequētes erūt sctō.& eos q̄ diligūt illā diligit deus.

De cuius virginis natiuitate iterum tres cōsiderationes faciemus.

Prima dicet̄ descriptionis.

Secunda contrariationis.

Tertia v̄o appellabit̄ expositionis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicitur descriptionis. A

Quia vt supradictū est Mattheus p̄mo sui euanget.c.& Lu.iij. descripsit genealogiā xp̄i:& p̄ p̄ns etiam beate v̄gis:q̄ri pōt vtrū congrue & bn̄ describi potuit ? Et p̄mo vr̄ q̄ nō qr Esa.liij.dī gn̄ationē eius qs enarrabit?q.d.nullus. Insup vt ex Josephi dictis colligimus in.vij.li.antiq̄tatū.& Beda et idem refert in sua chronica.Cū oēs gn̄ationes hebreoꝝ in archiuis tēpli secretioribus seruarēt̄ur:herodes alienigena oēs iussit incēdi vt sic sua ignobilitas iudeis minus contemptibilis esset.Quomō igit̄ Mattheus elapsis annis iā ferme q̄draginta a deletione libroꝝ hmōi euāgelii scribēs potuit hanc genealogiam agnoscere. Ad primū obiectū r̄ndet Hiero. super Mat.dicens.In Esa.legimus gn̄ationes eius q̄s enarrabit? Nō ergo putemus euangelistas prophete esse contrariū vt q̄d ille impossibile dixit affatu:hic enarrare incipiat.q: ibi de gn̄atione diuinitatis hic de incarnatiōis est dictū. Hec ille. Uerūtn̄ cōtra istā r̄nsionē plerīq; īducunt s̄niam Leonis pape in sermōe de natiuitate xp̄i:vbi.ait.In dn̄o nostro iesu xp̄o nō solū ad diuinā sed etiā ad hūanā spectat naturam q̄d dictū est p p̄phetā.generationē eiꝰ q̄s enarrabit.Igit̄ nec generatio tēpalis xp̄i s̄m carnē est explicabilis.Ad q̄d r̄ndet̄ ex doctrina beati thome in.iij.parte summe.q.xxxi.q: verba ista intelligunt̄ de modo incarnationis q̄ ineffabilis est.q̄d ex verbis sequentibus ipsius Leonis pape cōcludit̄.Inquit nāq;.Utranq; em̄ naturam in vnā cōuenisse p̄sonam nisi fides credat sermo non explicat.Ad aliud v̄o quod obiectū est de cōbustione librorum in quibus descripta erat origo nobilis iudeorū:r̄ndet Nico.de lyra super Mat.q: mattheus habuit p̄ reuelationē

quod non habuit p scripturã. Unde apostoli ꝛ euangeliste nõ minꝰ fuerũt illuminati: imo magis de mysterijs xp̃i ꝙ̃ p̃triarche ꝛ antiqui prophete. Quidã tñ dicũt qꝫ nõ oẽs illi libri cobusti fuerũt: cũ ꝛ domi cõseruarent a multis. Alij quoqꝫ memorie mãdauerant que de hmõi nobilitate didicerãt a ꝑentis. Nam ꝯ esdras scriba vt refert Isid. in li. vi. ethy. Incensam legem a chaldeis. dum iudei regressi fuissent in hierusalem diuino afflatꝰ spu reparauit cũcta legis ꝛ prophetarum volumina que fuerãt a gentibus corrupta correxit: quanto magis xp̃i generationem retexere potuerũt Mat. ꝛ Luc. q̇ spiritũ sanctũ cũ alijs apostolis in linguis igneis descendentẽ acceperũt.

¶ Pars secũda huius sermonis que dicit̃ contrariationis.

Contra hanc descriptionẽ natiuitatis xp̃i ꝛ bt̃e ꝟginis põt opponi dupliciter. ꝑmã oppositionẽ ꝛ ꝯtrariationẽ refert ꝛ soluit Hiero. sup Mat. di. Querat diligẽs lector ꝛ dicat cum ioseph nõ sit pr̃ dñi saluatoris qd ꝑtinet ad dñm ordo deductꝰ vsqꝫ ad ioseph? Cui respõdebimꝰ ꝑmũ nõ esse ꝯsuetudinis scripturarũ vt mulierũ in generationibꝰ ordo texat̃. Deide ex vna tribu fuisse ioseph ꝛ mariã. Unde ꝛ ex lege eam accipere cogebat̃ vt propinquam: hec ille. Mulier eñ nõ poterat nubere cũ viro alterius tribꝰ q̃ñ ad ipsam pertinebat hereditas paterna: vt patet Numero. xxxvi. Beata autem virgo maria fuit vnica Joachim patri suo: ꝛ ideo cogebat̃ ex lege viro sue tribus nubere. Et ꝑpter hoc etiã iuit cũ ioseph in Bethleẽ ciuitatẽ dauid vt ꝓfiteret̃ cum eo vt scribitur Luc. ij. Et ideo Hiero. vbi. s̃. hoc cõfirmans addit: ꝑpter hoc simul censent in bethleẽ: vt de vna videlicet stirpe generati ideo eos simul oportebat iperialẽ censũ ꝓfiteri in bethleẽ ciuitate coꝝ. Hec ille. Et idem Damascenus inquit dicens Joseph eñ iustus existẽs ꝛ ex dauid stirpe descendens non despõsasset beatã virginem: nisi fuisset de tribu iuda et de familia Dauid. Si autẽ queratur quare vt dicit Hiero. ꝛ Damasce. sacra scriptura non cõsueuit genealogizare mulieres sicut viros? R̃ñdet Albertus magnꝰ in lib. sup Missus est: qꝫ propter plures causas. Prima quia sexus femine est indignior et virilis dignior. .i. ff. de senato. et hoc est propter principalitatem generandi quia virilis gñat in femineo. Secunda quia sexus femine est natura posterior prius enim formatus est Adam postea Eua: ꝛ ipsa de costa eius: ꝛ ideo qui prior est tẽpore potior est in iure. l. potior. ff. qui potiores in pignore habeant̃. l. diuersis temporibꝰ. C. eo. ti. tu. ꝛ. l. quotiens. ff. de vsufr.

Tertia causa est: quia culpa prior fuit in femina ꝙ̃ in masculo. vir eñ cecidit per femina ꝛ non femina per virum. ca. Adam. xxiij. q. v.

Quarta qꝛ mulier est infirmior ꝛ ad opa infirmitatis ꝛ fragilitatis ꝓclinior: est eñ sexus femine debilioris rõnis ꝛ ꝟtutis corporalis ꝙ̃ virilis: ꝛ ista notant̃ in. l. si fuerit. §. fi. ꝛ in. l. q̇ duos. §. si maritꝰ: vbi gl. ꝛ. ff. de re. du. l. q̇ testõ. §. mulier. vbi gl. ait qꝫ mulier ẽ fragilis ꝛ corruptibilis. ff. ꝺ test. ꝛ qꝫ mulier sit idignior ꝛ infirmior viro ẽ tex. l. l. i multis cũ gl. ibi. ff. ꝺ sta. ho. ꝛ l. l. femie cũ gl. ff. ꝺ re. iu. Et ꝑꝑ istas cãs mulier est subdita viro ꝛ iferior co. c. adã. et. c. mulierem. ꝛ ca. mulier. xxxiij. q. v. Item mulier nupta efficitur de familia et domicilio viri. l. fi. §. item rescripserunt. ff. ad munici. Item dicitur esse in potestate viri: vt ait gloss. in. §. fi. Insti. ad sena. cõ. tertu. Item mulier debet defendi a viro ꝛ non vir a muliere: ꝛ hoc ꝑpter fragilitatẽ ꝛ debilitatẽ. §. cõtra aũt. Insti. de iiurijs. Ideo apostolꝰ. i. ad Timot. ij. inquit. mulier cũ silentio discat cũ omni subiectiõe docere autẽ mulieri non permitto neqꝫ dominari in virum sed esse in silentio. Quia autẽ beata virgo exẽpta fuit ab omni defectu et maledictione muliebri: ideo ipsa genealogiatur: sed per spõsuz suum eius genealogia describit̃: ad demõstrationẽ dignitatis ꝛ eminentie eius: et profunde humilitatis: vt ait Albertus vbi. s̃. dignitas enim eius declaratur dum ipsa sola inter omnes feminas in sacra scriptura genealogiatur. dicitur enim qꝫ omne singulare et rarum ꝑciosum est. §. quantacumqꝫ: vbi glo. etiam notat in autẽti. de consu. col. iiij. humilitas vero ostenditur dum per alium eius genealogia demonstratur.

Secunda contrarietas est in hac descriptione. Nam Mattheus dicit qꝫ Jacob genuit Joseph virum marie. Lucas autem dicit Joseph fuisse Hely. Ueruꝫ quia promptum est iura iuribus concordare. l. i. C. de inof fi. do. ꝛ. §. fin. in autẽti. de exhibẽ. re. Item quia in iure vna concordia atqꝫ consonantia est aduersaria nemine constituto. l. ii. §. nulla itaqꝫ. C. de vete. iure. enucle. et. §. quibus in. i. cõsti. col. et nullum in iure contrarium reperitur: si quis diuersitatis rationes subtili animo excutiat: sed est aliquid noui inuentum vel occulte positum quod dissonantie querelaꝫ dissoluit ꝛ aliã naturam inducit discordie fines effugientem. l. ij. §. contrarium. C. de vete. iu. enu. Ideo huic contrarietati Respondet Augusti. in lib. de cõsensu euangelistarum dicens. Tres cause occurrunt quorum aliquam euangelista secutus est. Unus enim euangelista patrem Joseph a quo genitus est nominauit. Alter vero vel auũ maternum vel aliquem de cognatis maioribꝰ posuit: aut vnus erat Joseph naturalis pa-

ter. Alter vero eum adoptauerat in filiū. Aut more iudeorum cum sine filijs vnus decessisset eius vxorem propinquus accipiens filium quē genuit propinquo mortuo deputauit. Hec ille. Et hec cā vltima est verior fm beatū Tho. in iij. pte summe. q. xxxj. 7 Hier. sup Mat. hāc cām assignās dicit super illa verba. Jacob aūt genuit Joseph. hoc loco obijcit nobis Julianus augustus dissonantiā euāgelistarū. Cur euangelista Mattheus ioseph filiū dixerit Jacob: 7 Lucas eū filiū appellauerit Heli: nō intelligens cōsuetudinē scripturarū φ alter fm naturam alter fm legē ei pater sit: scimus em hoc p moysen dño iubente pceptū vt si frater aut ppinquus absq liberis mortuus fuerit alius ei9 accipiat vxorē ad suscitādū semē fratris vel ppinqui sui. Sup hoc Africanus tēporū scriptor 7 Eusebius cesariēsis in libris diaphoniarum euāgeliorū plenius disputarūt. Hec ille. Dicit ergo Africanus 7 Eusebius cesariēsis in ecclesiastica historia: φ Mathan 7 Mathath descēderunt a Dauid: sed diuersimode. nā Mathan descēdit p lineā Salomonis: vt describit Matthe9. Mathath vo per lineā Nathā q̄ fuit etiā filius Dauid vt describit Lucas. Isti aūt duo diuersis tēporibus successiue de vna eademq vxore Esta noīe filios procrearunt: de Mathan natus ē Jacob vt dicit Mattheus. 𝔡 Mathath aūt Heli vt inqt Lucas. Heli ergo 7 Jacob fuerunt fratres vterini a diuersis patribus geniti Heli aūt accepta vxore mortuus ē sine semine. 7 ideo Jacob frater eius accepit vxorē fratris sui vt ei suscitaret semen sicut preceptū erat a dño p Moysen. Deut. xxv. Ex qua vxore genuit Joseph. ita φ ioseph fuit filius naturalis ipi9 Jacob. 7 sic accepit eū in genealogia Matthe9 7 fuit legalis filius leui. 7 sic accepit eū Lucas nā filius q̄ modo pdicto nascebat fm naturam erat filius generantis fm aūt legē erat filius defuncti. 7 hoc etiā dicit Damascenus lib. iiij. c. vi. Quare nō est mirandū si aliter xp̄i genealogiā scribit Mattheus φ Lucas. cū vterq p ferat veritatē. nā 7 si multa nola: vel alia dicat Lucas que tacet Mattheus. illud est f3 Aug. vbi. s. q: Mattheus in xp̄o regiā instituerat insinuare personā. Lucas aūt sacerdotalē. Quare Mattheus explicat illos q̄ regia corona fuerunt decorati. Lucas aūt illos q̄bus dignitas sacerdotalis fuit pcessa. Mattheus posuit carnales patres. Lucas vero spūales. Mattheus describit genealogiam christi descendendo ab Abraā 7 Dauid vsq ad Joseph. ex eo φ declarare intēdebat assumptionem nr̄e humanitatis a deo. Lucas aūt pgressus est ascendendo a Joseph vsq ad deum: quia describit redemptionem nostram in deum que fit per gratiam adoptionis. 7 sic distingue tempora causas et personas 7 concordabis scripturas. ca. non debet. de consang. 7 affini. c. fi. de transla. ca. fug eo. de homi. 7 l. apud antiquos. vbi glo. C. de furtis. Si autē queraf cū oēs ascendentes alicuius appellent parētes eius vt d3 in. l. liberorū ff. de verborum signi. 7 l. quinq litigandi. ff. de in ius voc. vt etiā inquit Hieronymus sup Danielem. multiq fuerunt patriarche 7 reges a quibus descendit christus quare tm̄ filius Dauid 7 abraam nūcupaf? Respondet Hieronymus sup Mattheū dicens. Ideo aūt ceteris p termissis horū filiū nūcupauit: q: ad hos tantū facta est de christo repromissio. ad abraā inqt. In semine tuo bñdicenf oēs gentes. ad Dauid De fructu vētris tui ponam sup sedem tuam. Hec ille. Dauid ergo fuit pncipalior inter reges. 7 abraam inter patriarchas. 7 ideo quia a priori 7 digniori debet fieri denolatio. §. si quotiens iuncto. §. fi. Insti. de iure. na. gen. 7 ciui. 𝔡 nominatus fuit filius Abraā: q: prior fuit in ordine patriarcharū. facit. l. quotiens. ff. de vsufru. Item q: erat antiquior. arg. in. l. semp. ff. de iure immu. filius quoq Dauid appellatur. q: ceteris fuit dignior 7 sanctior. argu. in. d. §. sed quotiens. prepouitur autem dauid: ipsi abrae licet fuerit tpe posterior. pter eminentiam regie dignitatis. Non em̄ est absurdum iuniores senioribus anteferri in psula tu 7 dignitatibus ob eorum virtutes. §. ordinatione in auf. de mona. col. j. 7 ibi. glo. in verbo tp̄s. 7 gl. in. l. j. C. de decu. li. x. facit glo. in. l. gallus. ff. de libe. 7 post hu. in pncip. ibi quanto iuniores tanto perspicatiores.

¶ pars tertia huius sermonis que dicitur expositionis.

Quoad tertiā patrē huius sermonis. quia inqt Matthe9. j. sui euāgelij. c. qd legitur in missa natiuitatis virgīs. s. liber generationis iesu christi. Exponendū videf q̄re ipa dei genitrix dicaf liber. Et mi deo φ triplici de causa. s. rōne materie: scripture. et clausure. Primo ratione materie. libri em̄ notabiles fiunt de pergameno quoad materiam seu chartas. Hec autem charta vt sit bona debet esse sine carnositate 7 absq aquositate seu humiditate 7 absq superfluitate seu pilositate. Sic itaq fuit hec carta nitidissima beate virginis que non habuit carnositatem peccati originalis. nec aquositatem seu humiditatem peccati actualis mortalis. nec pilositatem seu superfluitatem peccati venialis: vt diffuse probatum est. s. in. j. parte huius operis. Possumus etiā exponere fm quosdam doctores φ beata virgo non habuit carnositatem luxurie. nec aquositatem superbie. humiditas em̄ nimia facit inflare. et hydropisim generat. nō etiam habuit superfluitatem auaricie que superflua cōgregat 7 retinet. Antiquitus autem ma

teria librorum fiebat de cortice arboris subtiliori
q̄ est medius inter corticē grossum exteriorem
et lignū. Qui cortex medius et subtilis dr̄ liber.
vñ a tali materia liber est dict9. et ego oculis ꝓ
prijs vidi scripturas antiq̄ssimas in tali mate
ria factas q̄ materia bñ ꝯgruit btē marie quia
facta est media seu mediatrix iter deū et hoies
ꝓpter qd̄ canit ecclesia mediatrix holm. ablu=
trixq3 criminum pctorum venia Et io pctōres di
scordes et inimici dei facti ꝓpt offensā3 vt recō
cilient ei. debēt ad istū librū et ad mediatricem
hāc recurrere. Nā sicut ipsa mediante sedata
est lis q̄ erat inter deum et homines. ita etia3 p
ipsam terminant questiōes inter hoies et dia=
bol'u3. Patet exēplo qd̄ legit in miraculis btē v
ginis de illo pctōre magno q̄ in visiōe ductus
est ad iudiciu3 dei: vbi p multas allegationes
diabolus ꝓbaba: eū esse suū. s3 semp p btā3 v
ginē sapiēter rñdentē fuit superatus. nouissi=
me aūt allegauit diabol9 contra eum q2 plura
erāt illius mala q̄3 bona. Cū ergo ad pceptu3
iudicis appēderent i statera bona et mala ei9.
et statera ad sinistrā partē in qua mala erāt p̄=
pōderaret: subito virgo gloriosa manu3 appo
suit ad partē statere in qua erāt pauca bona et
traxit eam ad terrā: et sic prepōderauit alteri.
Tūc diabol9 ꝯfusus abscessit: et ille euigilās vi
tam suā in meli9 cōmutauit. E

SEcūdo beata Maria dr̄ liber rōne scri
pture. In libris eñi cōtinet sapiētia de
scripta: et ipsa ꝯtinuit in se diuinam sa
pientiā. i. Christū qui est sapiētia dei patris.
Scriptura eñi libri nihil est aliud q̄3 verbū in=
carnatū. i. charta incorporatum: et representat
verbū dei incarnatū in virgine. Uñ ipsa dicere
potest illud ps̄. xliiij. Eructauit cor meū verbū
bonū. Ideo deus pater et fili9 dixerūt spūisan=
cto cui9 opere ꝯceptus est Christus illud Esa.
viij. Sume tibi librū grandē et scribe in eo sty=
lo hois. Liber iste grandis fuit beata Maria
que ꝯtinuit in se Christū. in quo vt ait apl's ad
Colo. ij. sunt oēs thesauri sapiētie et sciētie dei:
scriptor aūt hui9 libri fuit optim9 spūssanctus
qui omniū est artifex omnē habens virtutem.
Sap. i. In hoc libro possunt et debēt omnes le=
gere et seruare in eo ꝯtenta. Est eñi ille liber de
quo scriptū est Esa. xxix. dabit liber nesciēti li=
teras. quilibet eñi idiota pōt in eo legere. Iste
est liber quem p̄cepit deus seruari in latere ar
ce. Deut. xxxi idest in latere mentis nostre per
deuotionē. et ideo de indeuotis ipsis bñdicte
virginis: pōt dici illud ps̄. lxviij. deleant de li=
bro viuentiū. O igitur dulcissima virgo fac ex
tua solita pietate: vt de nobis verificet illud
ps̄. lxxxviij. et in libro tuo omnes scribent. de te
enim dici pōt illud Eccli. xxiiij. hic est liber vi=
te. et illud Dañ. xij. Saluabit omnis qui inuēt9
fuerit script9 in libro vite. Omnes igitur debe
mus semp in mēte descriptā habere vitā bea
te virginis et illam imitari: quia in ea inuenie=
mus omnis ꝓbitatis exēpla: vt ait Ambro. in
libro de virginib9. Nam de hoc libro dici pōt
illud Baruch. iiij. hic liber mādatorum dei. F

TErtio dr̄ beata virgo liber rōne clausu=
re. libri eñi habēt sua clausoria vel sigil=
la. Ipsa aūt dici pōt liber ille de quo Apocal.
v. ait Joānes euāgelista. Uidi in dextera sedē
tis super thronū librū scriptū intus et foris: si=
gnatū septem sigillis. Iste liber fuit btā Ma=
ria que fuit in dextera dei. i. in eius p̄destina=
tione et preelectione cūctorum. nam ipsa dei p̄de=
stinatio dr̄ liber vite. vt ait Aug. xx. de ciuitate
dei. c. xiiij. et Alexā. de ales in. iij. parte sum. in
trac. de lib. vite. et beat9 Tho. in. i. parte sum. q.
xxiiij. arti. i. ꝓpter talem ergo singularē preele
ctionē ac p̄destinationē potest dicere ipsa vir=
go bñdicta illud Eccli. xxiiij. Ego ex ore altissi
mi prodij primogenita ante omnē creaturā. et
illud ps̄. xxxix. In capite libri scriptū est de me
vt facerē volūtatē tuam. deus meus volui et le
gem tuā in medio cordis mei. Iste quoq3 liber
beate virginis est script9 lrīs aureis int9 et fo=
ris: quia in aia fuit plen9 habitib9 sanctitatis:
et in corpore ac in exteriori ꝯuersatione reful=
sit actib9 virtuosis. signat9 v'o est septem sigil
lis. i. septē spūssancti donis. Quia v'o hunc li=
brum. i. beatā virginē cōposuit deus et tradidit
legendū non solū Judeis: sed omnib9 hominū
generib9 vsq3 in finem mūdi procreādis. Ideo
ipsa dei genitrix dicere pōt illud Eccli. xxiiij.
Memoria mea in generatione seculorum. G

HEc aūt bñdicta virgo non tm̄ est liber
gñatiōis Jesu Christi filij dei: sed etiā
est liber gñationis olm saluandorū. Et
ideo merito dicere possum9 omnes illud quod
scriptū est Act. xvij. scil3: ipsius etenim genus
sumus. Beata etenim virgo Maria est ma=
ter nostra. Imperator enim celestis dñs Jesus
in throno crucis residens per edictum suo ore
prolatum matrem suam Joanni dedit in ma=
trem, dicens illi vt habetur Jo. xix. Ecce mater
tua. verum quia Joannes interp̄tatur in quo
est gratia: in quocūq3 est dei gratia illius ma=
ter est virgo benedicta. Ideo Anselm9 in quo=
dam sermone inquit. Mater dei facta est ma=
ter nostra: vnde de ipsa dr̄ Esa. vltio'. Parturit
syon filios suos. Que verba exponit Alb. mag.
vbi. s̄. de illa que nos in fide et bonis operibus
generauit. Ideo bene dr̄ Luc. ij. q2 ipsa peperit
filiū suū primogenitū. ergo habet filios secun=
do genitos. quia primus dr̄ respectu secūdi. l. q̄
duos. in. l. responso. ff. de reb. dub. Constat au=
tem q2 non habuit carnales. et ideo intelligitur
de spūalib9. Sicut ergo mater habet magna3
curam de filijs educādis maxime infra trien=
nium quo tempore ad hoc necessitat. l. ij. C. de

infan.expo.l.penul.vbi glo.C.de pa.potesta.⁊ l.fi.ff.vbi pup.educ.dz ita btã virgo de nobis sollicitã curã gerit.Unde ipsa dicere põt illud Esa.xlix.nũquid obliuisci põt pater infantuli vt non misereat filio vteri sui.Et si illa oblita fuerit ergo nõ obliuiscar tui:Huic aũt amor patris ad filium sit solidior.amor matris erga illum est tenerior.tuz qꝛ mulier naturalr est magis benigna ꝗ̃ vir vt dꝛ. viij.de aialibus tũ qꝛ mater ẽ magis certa ipm esse suũ filiũꝗ̃ pater l.qꝛ semꝑ.ff.de in ius vo.ꝓpter maiorẽ ergo benignitatem mr̃is paruulus magis recurrit ad ipsaz ꝓ his q̄ vult ꝗ̃ ad patrem.facit tertius in auẗ.vt sine ꝓhibi.ma.debitri.coll.vij.§.qꝛ vero el primo q̇ dicit ꝙ amor matris erga filios naturaliter est pius quanta ergo est huius mr̃is nostre erga nos filios suos benignitas: q̄ oẽs vt ad ipaz currãt in necessitatibus suis inuitat dicẽs illud Eccli.xxiiij.Trãsite ad me oẽs qui concupiscitis me ⁊ a generationibꝰ meis adimplemini.Et ibidẽ ẽt inqt . Ego mater pulchre dilectionis:⁊ timoris:⁊ agnitiõis:⁊ sancte spei

Hec est mater cũctorũ viuentiũ figurata ꝑ Euã Geñ.ij.Ideo si vis illaz esse tibi bonã matrem esto illi bonus filius seruans consiliũ sapientis Prouerbiorũ.j.vbi ait.Ne dimittas legem matris tue.honora illam si vis ab ipsa honorari ⁊ in bonis ditari.qꝛ vt inqt sapiẽs Eccli iij.c.Sicut q̇ thesaurizat.ita q̇ honorificat matrem suam. H

Contra ṽo de malis q̇ inhonorãt ⁊ vilipẽdũt btãz virginẽ eã blasphemantes. dici põt illud Eccli.iij.Maledictus est a deo q̇ exasperat ⁊ Prouer.xv.scriptũ est.Stultus hõ despicit mr̃ez suã.O gẽs ꝑdita ⁊ sceleratissima q̄ hãc tã piã tãꝗ gratiosaz matrẽ virginẽ.s.bñdictã a qua ꝯtinue tot recepit bñficia maledicit ⁊ blasphemijs vituperat:ꝑfecto ipa d istis maledictis ⁊ iniquissimis filijs cõquerit per ps. dicens.Retribuebãt mihi mala.p bonis ⁊ odiũ ꝓ dilectione mea.Nos ṽo boni filij erga ipsaz pijssimã virginẽ rogemus illã cantãtes dulciter illud qđ canit eccl̃ia in officio eiusdẽ ṽgis dicẽs.Mõstrate esse matrẽ:sumat ꝑ te pꝛeces: q̇ ꝓ nobis natus tulit esse tuus.Uirgo singularis inter oẽs mitis:nos culpis solutos:mites fac ⁊ castos.Uitã p̄sta purã:iter para tutũ vt videntes iesum:semp colletemur.Amen.

De eadez celeberrima virginis natiuitate.

Sermo.iij.

Consurget virga de israel. Numer.xxiiij. In ṽbis propositis inspirante deo Balaã prophetauit de virgine bñdicta quã nascituram viderat de semine israel:⁊ ideo subiungit de potestate eius et qualiter destruere debebat regnũ diaboli dicẽs.Et percutiet duces Moab vastabitqꝫ oẽs filios seth.⁊ erit idumea possessio eius.De hac beate virginis dominatione super malignos spiritus prophetauit Dauid ps.cix.loquens filio dei ⁊ dicens.Uirgã virtutis tue emittet dominus ex syon dñare in medio inimicorũ tuorꝫ.

Fuit dꝫ beata virgo figurata per virgã in qua Moyses fecit ꝓdigia magna.Exo.iiij. ⁊ ꝑ quã demergi fecit pharaonẽ cũ exercitu suo in mari rubro.Exo.xiiij.ideo vnicuiqꝫ nostruz inquit deus illud Exo.iiij.Sume virgaz in manu tua i.deuotionem beate virginis habeas semper in corde.Hec autem virga diuina scꝫ virgo benedicta recta fuit per intentionis puritatẽ.vñ ps.xliiij.inquit Dauid.Sedes tua deus in seculum seculi:virga directiõis virga regni tui.

Ipsa em̃ fuit sedes dei : quia in ea semper requieuit in tabernaculo meo.Fuit etiã virga directionis:qꝛ opera sua semꝑ in deum direxit fuit dꝫ regni dei.qꝛ ꝑ ipsaz deus regnũ suũ qđ diabolus vsurpauerat acq̄siuit.ipsa aũt virga ꝗuis fuerit recta quantũ ad deũ per rectaz intentionẽ fuit tamẽ ⁊ est flexibilis quãtũ ad nos per cõpassionem. Nã modo flectitur ad iustos impetrãdo eis grãm:modo flectit ad morientes expellendo ab eis hostis fallaciã. Modo flectitur ad iaz mortuos aias eorꝫ deducẽdo ad gloriam. Modo flectit ad tribulatos : exhibendo eis cõsolationẽ suã. vnde figurata fuit ꝑ virgã Ionathe:l cuiꝰ summitate gustauit mel:⁊ illuminati sunt oculi eius.j.Regũ.xiiij. R

De hac ṽga in figurã scriptuz est Numeri. xvij.Germinauit virga Aarõ i domo Leui:⁊ turgẽtibus gẽmis eruperũt flores:q̇ folijs dilatatis in amigdalas deformati sunt .De q̇ Amb.in sermõe de natiuitate virginis inquit. Accepte sunt a moyse sctõ singule virge de singulis tribubus israel nolbus earũ inscripte iubente dño ⁊ posite in tabernaculo eius inter q̄s vna que fuerat Aaron sequẽti die germinasse: floruisse:fronduisse ac peperisse amigdalas reperitur .sciẽs ergo dñs hoc opus suuz esse magni mysterij iussit seruari virgã ad monimentum.monebantur enim filij israel presentia virge querere sollicite quid significaret tam mirabile factum.sicut enim illa virga sine quolibet nature adminiculo fructificauit: ita virgo maria sine coniugali opere filium procreauit . Filium sane per florem designatum propter speciem ⁊ per fructum propter vtilitatem:est enim speciosus forma pre filijs holz ⁊ vitalis refectio non solum hominum : sed etiam angelorum. hec ille.fructus autem huius virge fuit amigdala que secundum Augusti . significat christum:quia sicut in amigdala sunt tria. scilicet

exterior

exterior pellis fragilis:⁊ intus nucleus dulcis in medio ꝟo testa fortis. Ita in christo tres sūt substātie.s.caro exterior que habuit infirmitatem. Diuinitas interior in se habēs omnē dulcedinē. Et anima sancta que circa oēs passiones habuit fortitudinē: Quis aūt virga hec fuerit multū gracilis: tñ fructū portauit qui totū gen⁹ humanū satiauit: immo qui totū mundū suo robore sustentauit. In passione em̄ Christi fracte fuerūt colūne mūdi:⁊ ista virga totū sustentauit mūdum. Hec est illa virga habēs in summitate sua stimulū quo demones tanꝗ boues vrgent̄ ⁊ effugant̄. Ideo potest dici de ipsa illud Eccli.xxxviij. Stimulo boues agitat. habet quoqꝫ hamū quo diabolus tāꝗ piscis deceptus ⁊ captus fuit ab ea. vñ illi ꝯuenire pōt illud qđ scriptū est Job.iiij.c. in oculis ei⁹ quasi hamo capies eū:⁊ extrahere poteris Leuiathan hamo:⁊ fune ligabis linguā ei⁹:⁊ pones circulū in naribus eius habet quoqꝫ in summitate sua hec virga laqueū ad capiendū dmones tanꝗ aues vnde illi pōt dici illud Job.xviij. misit in rete pedes suos:⁊ tenebit planta eius laqueo. Notandū quoqꝫ ꝙ sicut vsus virge est ad dñij ostēsionē: quia ea vtunt̄ reges ⁊ principes ac plati: vnde in sacra scriptura ponit̄ qñqꝫ virga pro imperio.c.calice.de cōse.di.ij. Ita beata virgo data est nobis tanꝗ dña et regina. vñ illi canit ecclesia. O gloriosa dña ⁊c. Itē sicut virga vtimur ad defensionē ⁊ pcussionē. c.disciplina.xlv.dist. sicut faciūt bellatores. ita beata virgo data est nobis a deo ad defensionem nostrā ⁊ percussionē demonū. vñ dr Esaie xxx. a voce dñi pauebit Assur virga percussus. Sicut etiā vtimur virga ad directionē sicut faciunt pastores ad dirigendū greges suos.⁊ sacerdotes ad regulādū subditos suos.c.in calice.de ꝯse.dist.ij. ita data nobis est beata virgo vt nos in p̄senti vita regat ⁊ ad pascua eterna deducat. Ideo deus pater inqt filio, illud Michee.v. Pasce populū tuū virga tua. Et ps.ij. iterū inquit. Reges eos in virga ferrea. est em̄ virga ferrea demonib⁹ effugādis. ideo subdit̄. et tanꝗ vas figuli ꝯfringes eos. Sicut etiam virga vtimur ad sustētationē sicut faciūt debiles ⁊ infirmi: ita nobis data est beata virgo vt nostrā infirmitatē sustētet. ideo qlibet afflict⁹ ad auxiliū eius recurrēs ⁊ ꝯsolationē recipiēs potest dicere deo illud ps.xxij. virga tua ⁊ baculus tuus ipsa me ꝯsolata sunt. trāssumptiue in.c.disciplina.xlv.dist. De cuius dignissime virginis ortu tres ꝯsideratiões iterū faciem⁹:
Prima dicetur creationis.
Secunda prenunciationis.
Tertia ꝟo appellabitur exultationis.

¶ Prima pars huius sermonis que dicit̄ creationis. L

In creationē mundi ostendit deus creationē beate virginis ac parentū eius. Ideo ipsa dicere potest illud Eccli.xxiiij. memoria mea in generatione seculoꝝ. ⁊ illud Geñ.ij. iste sūt generatiões celi ⁊ terre pōt exponere.i.parētū meoꝝ. Dum ergo inqt Moyses Geñ.j. In p̄ncipio creauit deus celū ⁊ terraꝫ figuraliter exponēdū est.i. Joachim patrē virginis ⁊ Annā matrē eius. omnia em̄ in figuram ꝯtingebāt illis. vt ait apls.j. ad Corint.x. Sicut ergo celū nobilius est terra: ita pfectior est pater: quia est principiū actiuū: ꝗ mater q̄ est principiū passiuū. Et ideo describit̄ pri⁹ celum factū ⁊ postea terra: celum aūt dr Joachim pater eius: quia celestē.i. virtuosam habuit conuersationē. Sicut em̄ celū est luminosum: ita ⁊ ipse fuit illuminat⁹ lumine gratie:⁊ doctrine legis diuine. Et sicut celū est purū ⁊ liberuꝫ ab omni corruptione: vt dr in primo de celo ⁊ mundo: ita Joachim cast⁹ ⁊ mūdus fuit: seruās fidem vxori: ac non miscēs se cū alia muliere vt filios haberet cum vxor esset sterilis. Celū ꝗqꝫ dat pluuiā abundāter tp̄e suo. et Joachim vt visum est sermone.j. hui⁹ partis parte vlti. dabat abūdanter elecmosynas pauperib⁹. Terra aūt significat Annā: nam sicut terra est infimum elemētoꝝ ⁊ subijcit̄ influētie celi: ita ipsa humilis erat ⁊ subiecta in gubernatione dom⁹ viro suo sicut esse debebat ſm dispositionē iuris. vt in.c.mulierē.xxxiij.qō.v. Terra stabilis est in eternū. vt ait Salomō Eccls.j. Et Anna stabilis constās ⁊ fortis fuit in sua sterilitate ⁊ non turbulēta: vel murmurās ꝯtra deū: eo. q̄ filios ei non daret sicut multe mulieres faciunt murmurātes ꝙ non habeāt quod eis nocinuꝫ esset. Unde Uale.maxi.ait. Plerūqꝫ id votis exposcimus qđ non obtinuisse melius foret orat̄ importune a mulierib⁹ infecūdis pro filijs habendis qui habiti aliqñ sunt causa vditionis parentū. Sicut etiā terra atterit̄ multis modis et scindit̄ ad fructificādū ita ⁊ Anna ieiunijs: vigilijs:⁊ alijs modis castigabat corp⁹ suū: vt subditū esset rōni. Terra ergo vt subdit̄ in eodem.j.Geñ.c. erat inanis ⁊ vacua. quia Anna erat sterilis ⁊ infecūda vt maius inde appareret miraculū ⁊ magnificētia ex fecunditate ei collata. Et tenebre erāt super faciē abyssi.i. tenebre afflictionis ⁊ ꝯfusionis erāt sup̄ faciem ipsius Anne ⁊ mariti sui: quia tanꝗ maledicti reputabant̄ steriles fructū generationis nō facientes:⁊ pudor est feminis nuptiaꝝ premium non habere ꝑpter qđ primo institutū est matrimoniū.c.pudor.xxxij.q.ij. vnde Juue.satyra.ij. inqt. preterea tormētū ingens nubētib⁹ heret: ꝙ nequeūt parere ⁊ partu retinere maritos: priuant̄ em̄ steriles maximo munere mulierū qđ

est parere et partū ꝯseruare.l.querit.in p3ln.ff. de edi.edi.Quia ergo vt in sermone ꝑdicto: pa tuit Joachim ad offerendū deo in templū acce dens cum magno improperio est reiect⁹.vnde domū pre ꝯfusione redire noluit.propter quod Anna viri sui solatio destituta cum lachrymis deum exorabat pro reuersione viri sui et remo tione huius opprobrij.ideo subdit.Et spiritus dñi ferebat super aquas.s.lachrymarū ei⁹ ad cōsolandū eam et exaudiēdū votū eius.vñ sed tur.Dixit ꝟo deus.fiat lux.i.virgo bñdicta.cu ius vita gloriosa lucē dedit seculo vt canit ec clesia.Et facta est lux.i.Maria tota lucida ac sine originali peccato.ideo subdit.et diuisit lu cez a tenebris.Et hec facta fuit prima die.i.in primo gratie tpe.Et sicut illi⁹ lucis creatio so lis creationē pcessit.et fm sniam Pe.lombar.in ij.sniarū dist.xiij.ex ipsa corpus veri solis for matū est.Sic ortus beate virginis veri solis.i. Christi formationē pcessit:et ex ipsa ipse sol iu stitie formatus est.ideo ipsa inqt Eccli.xxiiij. ego feci in celis vt oriet lumē indeficiēs. M

Potest etiā aliter exponi qd supradictū est de celo et terra creata:vt per vtrūqz figure tur virgo Maria diuersis respectibus.Primo enim dr celū sydereū triplici de causa.s.ꝓpter ornatū motū et effectū.Primo ratione ornatus. Sicut em̄ celum sydereū est ornatū varietate stellarū:sic Maria diuersitate virtutū.ideo dr Eccli.xliij.species celi.i.virginis Marie:glo ria stellarū.i.gloriosa varietas virtutū.Secū do dr celū sydereū rōne motus:quia sicut celuz sydereū omnes inferiores celos secū quotidie circūducit:sic Maria oēs sanctos ad interce dendū pro nobis secū adducit.motor isti⁹ celi est deus qui inqt Aggei.ij.Mouebo celū et ter ram et veniet desiderat⁹ cūctis gentib⁹.Ipsa ḡ beata virgo tali motu agitata mouet ad deuz per feruētē amorē.est em̄ rota dei de qua dicit Ezech.i.Quocūqz ibat spūs illuc eūte spiritu et rote pariter eleuabant sequētes eū.spirit⁹ em̄ dñi erat in rotis.Mouet etiā ad nos per cōpas sionē.vñ canit ecclesia.Illos tuos misericor des oculos ad nos ꝯuerte.mouet quoqz ad fi lium ipsuz pro nobis exorādo:mouet ad ange los ipsos ad nostrū ministeriū dirigēdo.moue tur ad beatos illos vt pro nobis orēt exhortā do.Et ideo dici pōt illud Sap.vij.Omnib⁹ em̄ mobilib⁹ mobilior est.Tertio dr celū sydereuz rōne effect⁹.Nam sicut mediāte celo isto syde reo,et suis luminarib⁹ terra fecūdat et in fructi bus multiplicat atqz in auro et argēto ac lapi dibus ꝑciosis.Ita virgo Maria totā ecclesiaz illustrat suis exēplis et fecūdat spūsancti bo nis:et fructificare facit operib⁹ bonis et locuple tat virtutib⁹ ꝑciosis:et ideo ipsi tāqz sydereo ce lo dici potest illud ps.lxiiij.Uisitasti terrā et in ebriasti eā multiplicasti locupletare eā. Scdo

beata virgo dr celū crystallinū qd.factū est de aquis que sup celos sunt in modū crystalli soli date:aque em̄ sunt cogitatiōes et affectiōes hu mane q̄ in nobis sūt fluxibiles:sed in btā virgi ne fuerūt solide.i.in bono ꝯfirmate.vñ Ber.in ser.de nati.vir.inqt.Neqz em̄ festiuis laudib⁹ natiuitas ei⁹celebraret si nō sancta nasceret.i. in bono ꝯfirmata.Iste etiā aque fuerūt trāspa rētes et lucide:quia ꝑ illas dei gloriā intuebat et ꝯtēplabat.iuxta illud.ij.ad Cor.iij.nos aūt reuelata facie gloriā dñi speculātes &c.Tertio dr celū empyreū triplici de cā.Prio ꝓpt ineffa bilē claritatē:sicut em̄ illd celū est lucidissimū: ita ipsa tota lucet et splēdorib⁹ plena est.vnde Apo.xij.dr.signū magnū apparuit in celo mu lier amicta sole et luna sub pedib⁹ei⁹ et i capite ei⁹ corona stellarū.xij.qz ḡ est lucida a pte infe riori.iō dr qz luna est sub pedib⁹ ei⁹:et qz ēclara a pte supiori.iō dr qz in capite ei⁹ erat corona stellarū.xij.qz erat resplēdens a pte medij.iō dr amicta sole.Scdo dr celū empyreū ꝓpter ca pacitatē:sicut em̄ nō pōt excogitari aliqs loc⁹ maioris capacitatis q̄ celū empyreū:sic nec ali qua creatura pōt inueniri, maioris charitatis q̄ Maria:q̄ fuit tāte capacitatis vt habitatio dei facta sit et deū invtero suo portauerit.vñ ca nit ecclesia.Tu quē celi capere nō poterāt tuo gremio ꝯtulisti.Tertio dr celū empyreū ꝓpter sublimitatē.sicut em̄ illud celū est sublimi⁹ oi bus alijs.sic ipsa est sublimior oib⁹ creaturis. vñ de ipsa potest dici illud ps.viij.Eleuata est magnificētia tua sup celos.s.nō solū materia les:sed etiā rōnales et intellectuales.s.sanctos oēs et angelos.virgo igit bñdicta est illud celū de quo inqt de⁹ Esa.lxvj.Celū mihi sedes est. Et Job.xlj.oia q̄ sub celo sunt mea sunt.de hoc celo pulcherrimo egressus est deus. Uñ canit Dauid ps.xviij.A summo celo egressio ei⁹ et oc cursus ei⁹ vsqz ad summū ei⁹.et hoc est;qd inqt aplis.j.ad Cor.xv.Prim⁹ homo de terra terre nus.Scds homo de celo celestis.Altitudinem aūt hui⁹celi et eius excellētiā non pōt human⁹ anim⁹ pscrutari.vñ Sap.ix.ait Salomō.Que in celis sūt qs inuestigabit.q.d.nullus. N

Dicit etiaz terra ipsa virgo bñdicta.Prio quia l3 terra oim elemētoꝝ sit infima est tñ pre omnib⁹ elemētis magis ornata.sic bea ta virgo pre omnib⁹ sanctis fuit magis infima per humilitatem.sed tamen magis ornata per virtutum varietatem:infimam se vocabat.Lu ce primo.dicens.Respexit humilitatem ancil le sue:sed virtutibus ornatam se ostēdebat di cens Ecclesiastici.xxiiij.In me gratia omnia vite et virtutis.Hec est illa terra quam visita uit deus et omnibus virtutibus ornauit.cui in quit Psalmista.Uisitasti terram et inebriasti eam &c.secundo dicitur terra:quia l3 terra vi deat in supficie despecta:intus tñ cōtinet pre

ciosa aurū.s.⁊ argentū ac lapides preciosos sic btā virgo videbat̄ exterius despecta ⁊ tñ intus cōtinebat celestē thesaurū.s. dei filiū. Ideo de ipsa inqt Dauid ps.xxxiiij. Ois gloria eius filie regis abintus. Tertio dr terra q; licz terra sit multipliciter attrita ē tamē firmiter stabilita. Sic btā vgo lz fuerit attrita in xpi passione p dolorē. sicut et pdictū fuerat Luc.ij. p Symeonez dicentē. ⁊ tuā ipsi⁹ aiam ptrāsibit gladius tñ fuit fortis per cōstantē fidē. Jō Eccles.j. dicitur. Gñatio ꝑterit ⁊ gñatio aduenit. terra vero in eternū stat. nā gñatio multoꝝ preterijt a fide xpi. gñatio aūt latronis ⁊ centurionis venit ad fidē terra bo.i. vgo maria in eternū stetit qi fidē semp seruauit. Ipa g bñdicta mr̄ dei est terra bona: bono semine seminata: fecūda ⁊ ad germinādū apta. O

Primo est terra bona. Bona enim terra cognoscit̄ fm Virg.ij. Geor. Prio p colorez: q: nigredo attestat̄ bonitati terre. Uñ cōiter dr. La terra negra ta lo bono formēto. Ipsa aūt virgo habuit nigredinem humilitatis. vñ ipsa inquit Cañ.j. Nigra sum s3 formosa. Homo qui diutius stat ad feruorē solis efficitur niger ⁊ decoloratus. Cū igit xps qui ē verus sol nouē mēsibus in vtero virginis fuerit: nō est mirū si ipsaz nigrā ⁊ humilez fecit et ipsam ab omni colore mūdano decolorauit. Jō ipsa dicit Cañ.j. Nolite me cōsiderare q; fusca sim: q: decolorauit me sol. Scdo cognoscit̄ bona terra ꝑ saporē: q: si gleba terre aqua spargatur: ⁊ ad gustu ponat̄. si est dulcis est bona si ē salsa est mala. Uñ Uirgi. vbi .s. ait. Salsa autē tellus et q̄ perhibet amara. Frugibus infelix. Beata aūt vgo fuit dulcis et suauis. Uñ Cañ. vj. ait illi excelsis sponsus. Pulchra es amica mea: suauis et decora. Et Ber. in quodā sermone inqt. Quid ad Mariā accedere trepidas hūmana fragilitas? nihil austerū in ea reperies. nihil terribile. tota suauis est: et oibus ola fctā est. et oibus mie sinū aperit: vt de plenitudine eius accipiāt vniuersi. P

Secūdo principalr dico q btā vgo fuit terra bono semine seminata. Nā deus in agro vteri sui seminauit semē eternū antiquū et nouū.i. diuinitatē suā q̄ est eterna carne filij sui quiescit antiq.i. ab Adā producta et aiam eius q̄ de nouo fuit creata. De his tribus seminib⁹ tāq̄ ex tribus farinis factus ē ille panis celestis. q inquit Jo.vj. Ego sum panis viuus qui de celo descēdi. Istud significatum est Gen.xviij. vbi abraam.i. deus pater dixit Sare.i. virgini marie. Accelera tria sata farine cōmisce. ⁊ fac subcinericios panes. Tūc et sara.i. virgo Maria tria sata farine cōmiscuit qñ xp̄m existentē in his trib⁹ substātijs d. suis visceribus gñauit. Q

Tertio dico q̄ ista terra fuit fecunda: bona eñ terra generat fructū tricesimuz melior sexagesimū optima centesimuz vt habet̄ Mat.xiij. et Mar.iiij. Istū aūt triplicem fructū terra virginalis ꝑduxit: ipsa eñ fuit nupta ⁊ sic ꝑtulit fructuz tricesimū fuit vidua ⁊ sic ꝑtulit fructū sexagesimū. fuitq3 virgo virginū et sic ꝑtulit fructū cētesimū d q̄ dr Ge. xxvj. seminauit Isaac.i. deus in terra illa.i. in virgine maria ⁊ iuenit cētuplū. hec igit̄ bñdicta virgo figurata fuit in illa terra opima ⁊ fructifera fluēte lacte ⁊ melle q̄ ꝑmisit de⁹ pplo suo. Exo. iij. Hec ē illa terra bōa habēs irriguū superius et inferi⁹ quā caleph.i. de⁹ dedit filie sue.i. ecclesie i. dotē p peculiari possessiōe. Josue.xv. R

Quarto dico q̄ ista terra est ad germinādum apta de qua esa.xlv. dr a periat terra ⁊ germinet saluatorē. Hec est illa terra de qua dicit deus Genes.j. Germinet terra herbam virētē et facietē semē: et lignū pomiferū faciēs fructū iuxta genus suum Cui⁹ semen in semetipso sit sup terrā. ipsa eñ beata vgo germinauit herbā virente sanctarū cogitationū meditationū ⁊ flores feruentiū desideriorum ⁊ fructus ꝑfectarū operationū et lignum vite in medio paradisi eius: q3 semen remansit sup terrā.s. exteriorū exemplorū iuxta q̄ alij possint fructificare p imitationē. Hec est illa terra de qua inqt Dauid. ps.lxxxiiij. Dñs dabit benignitatē: et terra nostra dabit fructū suū.s. saluatorē mūdi. Et hoc est q̄ pdictū fuit Esa.iiij. vbi dr fructus terre sublimis. De hac etiā terra intellexit idē ps. dum de deo ait operatus ē salutē in medio terre.i. virgis gloriose. Hec est illā terra in qua debemus operari p deuotionem. q; vt inqt sapiēs Prouer.xij. q̄ opat̄ terrā suā saturabit̄ panibus.i. cōsolationib⁹ spūalibus. Ideo vnicuiq3 nostrū inqt Moyses Deut. viij. Bñdicas dño deo tuo p terra optima quā dedit tibi. Hec inquam est illa terra benedicta quā deus oim grāꝝ suaꝝ profluuio irrigauit: de qua intelligi potest illud ad Ro.vj. Terra sepe super se venientem bibēs imbrem accepit benedictionem a deo. Hec est illa terra quā de⁹ sua habitatione illustrauit: de qua Esa.vj. dr ⁊ plena erat omnis terra maiestate eius. Hec est illa terra de qua sapiens Prouerb.iij. inquit. Dominus sapiētia fundauit terraz. Hec ē illa terra que peperit eternā et ineffabilez veritatē fm illud ps.lxxxiiij. Ueritas de terra orta est. Hec est illa terra q̄ benedixit deus. Cui inqt Dd in predicto ps. Bñdixisti dñe terrā tuā. S

Potest etiam exponi illud. In principio creauit de⁹ celū ⁊ terrā: vt per celum qd incorruptibile est intelligatur anima virgis que a deo creata ab omni peccato fuit icorrupta. ⁊ p terrā intelligat̄ e⁹ corp⁹ mortale a parentibus ꝑpagatū. ⁊ fm hoc exponi pōt illud

Prouer.xxv.Celū sursum:ꝛ terra deorsum Qꝛ
ꝓ vtriusqꝫ horū excellētiori modo deus condi-
dit ꝙ vnqꝫ aliquā creaturā ꝛ ꝙ primū celū et
primā terram. Ideo hoc in spū videns Johan.
euāgelista inqt Apo.xxi. Uidi celū nouū ꝛ ter-
ram nouā. Et qꝛ beata virgo nō solum in aīa:
sed etiam in corpore fuit beatificata ꝛ grā dei
plena. Ideo inquit deus Hiere.xxiij. Celū ꝛ ter
ram ego impleo.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur
prenunciationis. ¶

Inquit Ber. in epla ad lugdunen-
ses. Qđ paucis mortaliū est conces
sum fas nō est credere tante virgi-
ni fuisse denegatū. quo presupposi-
to ꝙ natiuitas btē ∀gis debuerit ꝓ
nunciari ptꝫ si attēdatur preeminentia ipsius
∀ginis ad illos q̄ fuerūt prenūciati. Nā p an-
gelū fuit nūciatus matri hismael. vt habetur
Gen.xvi. Et Isaac patri ꝛ mrī Gen.xviij. ꝛ Sā-
son vtriqꝫ parēti. Primo matri cui dixit ange-
lus Judi.xiij. Sterilis es ꝛ absqꝫ liberis: sed cō
cipies et paries filiū ꝛc. Secūdo fuit annūcia-
tus prī suo Manue. Judi.xiij. Josias đꝫ per ꝓ
phetam fuit ꝓnunciatus.iij. Reg.xiij. Jacob đꝫ
ꝛ Esau fuerūt prenūciati diuino oraculo Gene.
xxv. ꝛ Johā. patri suo Luc.j. Si ergo isti fuerūt
prenūciati: nō est dubitandū quin etiā btā vir-
go fuerit prenunciata: que fortior esse debebat
Sansone in ꝓsternēdo hostes inferiores Sub
limior Isaac in meditatione ꝛ cōtemplatione.
Hismaele fecundior qꝛ et si ille duodecim ꝓnci
pes genuit. Gen.xvij. Maria per filiū totū mū
dum ad vitā gratie perduxit. Feruētior in ob-
seruatiōe mādatorū Josia. et immunior Jacob
ab omni pctō: ac Johe sanctior ꝛ omni virtute
fecundior. Debuit ergo vt inquit Ansel. in lib.
de cōcep. virgi. c.ij. prenunciari per angelū si-
cut ꝛ factū fuit. Dicit in lib. de infantia de sal-
uatoris. Si eni deus cōsueuit mittere angelum
pro minoribus negocijs. sicut Tobie Raphae-
lem ad curationem infirmitatis. Tobie.xij. Et
Gabrielē ad liberationē captiuorū. Daniel.ix.
ꝛ Michaelē ad expugnandū inimicos. Apoca.
xij. Multo magis cōgruū fuit prenūciari nati-
uitatem ∀ginis būdicte que cōceptura erat il-
luꝫ q̄ veniebat curare infirmitates. liberare ca
ptiuos: et hostes expugnare qui dixit Esa.lxi.
Spūs dñi super me vt mederer cōtritis corde
ꝛ predicarē captiuis indulgentiā ꝛ diē vltiōis
deo nostro. Si aūt querat quis angelus fue
rit iste qui prī ꝛ matri btē virginis annūciauit
eiꝰ natiuitatē? Rñdet magister Bartholomeꝰ
pisanus in li. btē ∀gis fructu.vj. ꝙ licet scriptu
ra sacra de hoc expressaꝫ nō faciat mētionem.
tñ cōiter tenet ꝙ fuit Gabriel angelus vel aliꝰ
ei equalis: qꝛ si ipse Gabriel ortū Johis nūcia-
uit Luce.j. a fortiori credēdū est eū annunciasse ortum marie.

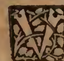
Non solū aūt deus fecit nūciari natiui-
tatē virginis patri ꝛ matri eius: sed et
ꝓ multa tēpora ante fecit illius ortum
predici etiā a gētibus: vt fuerūt Sybille. ꝛ alij
de quibus plene satis dixi l.j. parte rosarij ser
monū. ser.xiij. parte vlti. Predixit etiā de illa
magnus inter astrologos Albumasar lib. viij.
introductorij in astrologia: cuius dicta pertrās
eo cā breuitatis. Uoluit đꝫ deus sue matris na
tiuitatē ꝑ suos ꝓphetas prenūciari. Si eni vt
scriptū est amos.iij. nō faciet dñs verbum nisi
prius reuelauerit secretū suum ad seruos suos
ꝓphetas ꝓfecto credēdū est ꝙ nō fecerit hanc
virginē nasci quin prius excellentiā eius annū
ciauerit ꝓphetis suis. Jō Job.xxxvj. dr. In ma-
nibus abscōdit lucē ꝛ de ea annūciauit amico
suo. Qua ex recōsiderandū est quātū exultaue-
rint sci prophete cū intellexerūt virginem de-
bere nasci. ꝑ cuius partū erāt ab eterna dāna-
tione liberādi. De ipsa ꝗ oēs ꝓphete predixe-
rūt. Et primo ꝙ deberet descendere de semine
Dauid qꝛ xps ab ea natus fuit de semine Da-
uid: sm carnē: vt ait aplūs ad Rom.j. Propheta
uit Esa.xj. sui li. c. dr. Egredie virga de radice
iesse ꝛc. Scđo ꝙ appellaretur Maria: predixit
Moyses Gen.j. dr. Cōgregationes đꝫ aquarū
appellat maria. Cōgregatis eni oībus gratijs
sctōꝝ in vnū locū. s. in aīaꝫ ∀gis appellauit eā
mariā. i. mare grarū. Oia ei flumia intrāt ma-
re ꝛ mare nō redundat. Eccle.j. i. oēs gratie in
trant in Mariā et tñ ipsa nō redūdat in super
biā: et dicit Maria medta ꝓducta nō correpta
qꝛ semp aucta est in virtutibꝰ. ꝛ hic dixit sctūs
Bernardinus in sermone.ij. de noīe virgis ad-
dens. Redūdat tñ in nos mare largitatis diui
ne: qꝛ de plenitudine eius accepimus oēs. in
presenti grām ꝛ in futuro gliam. Tertio ꝙ de-
beret concipi sine originali pctō: prophetauit
Dauid ps.xlv. dr. Adiuuabit eam deus mane
diluculo. i. in ꝓmo instāti cōceptiōis: ne ꝑ pctm̄
corrumpat. Quarto ꝙ deberet repleri spūsctō ꝛ
sctificari: ꝓphetauit Dauid ps.xlv. dicēs. Flu-
minis impetꝰ letificat ciuitatē dei: sctificauit ta-
bernaculū suū altissimus. ¶

Quinto ꝙ de natiuitate eius letari debe-
ret pater eiꝰ iustus ꝛ timēs deū ꝛ alij ꝙ
plures maxime fideles ꝛ deuoti: prophe
tauit idē Dauid ps.xcvj. dicēs. Lux orta ē iu-
sto. ꝛ rectis corde leticia. Sexto ꝙ deberet in tē
plo pñtari ꝓphetatū fuit ꝑ figurā.ij. Paral.v.
vbi dr. Intulerunt arcā federis dñi in locū suū
i. ad oraculum tēpli in sctā sctōꝝ. Septimo ꝙ
ibi debebat cibari habet Esa.lviij. vbi dr: Su-
stollam te sup altitudinē terre: ꝛ cibabo te he-
reditate Jacob patris tui. Uñ ipsa poterat dice-
re illud Tob.xij. Ego cibo ꝛ potu inuisibili q̄
ab hoībus videri nō pōt vtor. Octauo ꝙ debe-

bat despõsari hr in figura Tob.viij. vbi patri
btē ꝟginis dixit angelus. Noli timere dare il-
alm isti.huic em̃.s.Joseph timēti deū debetur
coniunx filia tua. Nono ꝙ de spūsctō debebat
cōcipere ꝛ parere filiū dei.hr Esa.vij.Ecce vir
go cōcipiet ꝛ pariet filiū:ꝛ vocabit nomē eius
emanuel qđ est interp̄tatū nobiscū deus. Deci
mo ꝙ debebat esse virgo in eternū prophetatū
est Eze.xliij.vbi inqt ꝓpheta. Uidi portaz in
domo dñi clausaz ꝛ dixit pñs ad me.porta hoc
clausa erit in eternum ꝛc.Undecimo ꝙ de suis
sanguinib᷒ vestiret deū hoiez factū hr Hiere.
xxxi.vbi dr.Nouū faciet dñs sup terrā.femina
circūdabit virum. y

Duodecimo ꝙ amari debebat a celesti
spōso ꝓpter hūilitatē: habetur i figura
Gen̄.xxix.vbi Lya vxor Jacob dixit. Ui
dit deus hūilitatē meam nunc amabit me vir
meus.Ipa aūt bñdicta ꝟgo inqt Luce.j.Respe
xit hūilitatē ancille sue ꝛc. Tredecimo ꝙ visi-
taret elizabeth ꝛ zachariā virū eius sacerdotē
in figura hr.iiij.Reg.iiij.vbi dr. Mulier suna-
mitis ꝓtecta venit ad helyseū.Decimoquarto
ꝙ cātare debet at cāticū p figurā ꝓphetatū ē
Exo.xv.vbi maria soror aarō cecinit dicēs.Cā
temus dño gl̃iose ꝛc.Decimoquīto ꝙ debebat mū
do edere paruulū q̄ esset verus messias habet
Esa.ix.vbi dr.Paruulus nat᷒ est nobis et fili᷒
datus est nobis:ꝛ vocabit nomē eius admira-
bilis cōsiliarius de᷒ fortis pater futuri scli pn
ceps pacis.Scdm aūt trāslatiōē caldaicā hr
ꝛ vocabit ꝑmanēs i scla messias Decimosexto
ꝙ cōcipiēdo ꝛ parturiēdo ipm nō amitteret ꝟ
ginitatē hr Esa.vlt.vbi dr.Añq̄ pturiet pepe-
rit ꝛc.ꝛ Cañ.iiij.Hortus cōclusus fons signat᷒
emissiones tue padis᷒ Decioseptio. ꝙ a magis
gētilibus debebat visitari ꝛ eius filius ab eis
adorari.hr Tob.xiiij.vbi dr. Gaudebunt in ea
oēs reges terre adorātes dñm deū israel.De-
cimooctauo ꝙ a pastoribus debebat visitari.
hr Hiere.vj.vbi dr.Uenient ad pastores ꝛc. De
cimonono de filij sui ad tēplū deductiōe.hr in
figura.j.Reg.j.vbi dr.Adduxit puerū in domū
dñi Uicesimo de filij amissione Tob.x.cepit cō
tristari valde ipse ꝛ vxor eius.et ceperunt am-
bo simul flere eo ꝙ statuto tpe non reuerteret
filius.Uicesimoprimo de eius inuētiōe Tob.
xi.vidit mater a lōge ꝛ cognouit filiū ꝛc.Uice-
simoscdo de diaboli ꝓstratione Gen̄.iij.inquit
deus diabolo.ipsa ꝯteret caput tuū.Uicesimo
tertio de vite cōmendatiōe Judith.xv.Tu glo
ria hierlz.tu leticia isrl̃. tu honorificētia ppli
nostri.Uñ ipsa dicere poterat illud Job.xxvij.
Nō reprehendit me cor meū in oi vita mea.Ui
cesimoq̄rto de eius gratiositate Gene.xv.cap.
inqt deus. Suspice celum ꝛ numera stellas si
potes.Quod exponit magister Bartholome᷒
pisanus vbi.s.fructu.ij. Suspice celum idest
mariam et numera stellas idest gratias ꝛ do-
na ei᷒.Uñ ipsi dici pōt illud hester.xv. Amabi
lis es tu.ꝛ facies tua plena grāꝝ.Uicesimoq̄n-
to de eius exaltatione sup choros angelorū ha
betur ps.xliiij.Astitit regina a dextris tuis in
vestitu deaurato circūdata varietate.Uñ de il
la dici pōt illud.ij.Paral.xvij.Facte sunt ei in-
finite diuitie ꝛ multa gl̃ia.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur ex-
ultationis. A

Ltra ea q̄ dicta sunt i p̄mo sermo
ne huius ptis parte tertia possu-
mus cōsiderare quantū gaudium
fuerit in celo de ortu huius sctis-
sime puelle.Et p̄mo quātū gau-
sus fuerit Gabriel āgelus qñ de᷒
hoc secretū ei reuelauit ꝛ misit eū nūcium pri
ꝛ matri eius. Quis enarrare valeat quantas
grās egit:ꝙ eū ad tā mirabile opus preelege-
rit:q̄ celeriter ꝛ cū quāta leticia ad parētes ꝟ
ginis puenit.q̄ iocūde fuit visus p agmina an
gelorū trāsire . atq̄ alijs angelis reuelare post
ea vero q̄ ꝟgis ipsius natiuitatē nūciauit re-
diens ad celestia.q̄ magnū gaudiū ꝛ tripudiū
factū est ab oibus angelis cū intellexissent ma
riā nasciturā ipsoꝝ dñaz futuram cuius fructu
eoꝝ reparanda erat ruina.hostiūq̄ capita cō-
terēda.Sed qđ dicemus de leticia quaz in die
natiuitatis huius puelle angeli fecerūt. Indu
bie em̄ vt inquit magister Bartholome᷒ pi-
sanus.vbi.s.fructu.x.credendū est angelos na
tiuitati btē ꝟgis interfuisse.qr oē sile appetit si
bi sile.ꝛ ei cōiungit ꝛ sociat Eccli.xiij. Quia ꝑ
totū qđ in maria erat ad eoꝝ redūdabat grāz
ꝛ leticiā idō arbitror de oibus beatoꝝ angeloꝝ
ordinibus copiosaz multitudinē de celo descē-
disse q̄ spōse eterni regis nascēti ois gñis musi
corū dulcissimū sonitū faciebāt. suauissimaq̄
carmina cū melliflui ꝛ ineffabilibus melodijs
decātabāt.Que ipa bñdicta puella audiēs ꝛ i
telligēs qr vsū ꝛ rōnis habebat magnā dulcedi
nez ꝛ cōsolationē sentiebat. B

Quid dicemus aūt de ꝯsolatiōe quaz ha-
buerūt parētes eius. ꝑfecto hūanis nō
pōt exprimi verbis.Gaudebāt em̄ p̄mo
qr cernebāt adimpletū qđ p angelū eis fuerat
nūciatū.scdo qr de opprobrio sterilitatis erant
liberati tertio qr accedere poterāt ad tēplum
ꝛ sua munera cū alijs offerre.q̄rto qr tā mirabi
li dono fuerāt ditati.Si em̄ vnū paruū munu-
sculum tribuit gaudiū accipiēti.c.i.§.bñficium
in q̄bus cau.feu.amit.in vsibus feu. quāto ma
gis tā singulare donuz filiationis. Nihil nāq̄
habēt parētes gratius filijs & magis diligūt
q̄ seipsos.l.isti q̄dē i fi.ꝛ ibi gl.ff. qđ me.cā.l.li
broꝝ.i fi.ff.de ꝟ.si.ꝛ rō ē.qr iter patrē ꝛ filiū nō
ē dña nisi i solo noīe.l.id suis.ff.de lib̄e.ꝛ post.
O igit btā Anna q̄ hāc bñdictā puellā pepisti.

dic q̄so quātū dulcedinis i ei⁹ ꝑturitiōe ꝑcepisti ꝛ sensisti. Si em̄ tāta in te matre Johis fecit dominus: pfecto plura in matre mris sue peregit. Nōne Maria plena gr̄a te amplius gratificauit. sanctificata te sctificauit. illuminata te illuminauit in gr̄a cōfirmata te in bono roborauit ad bonū inclinata te ad virtutes inclinauit. tot angelorū agminib⁹ vallata te delectauit. diuina dulcedine recreata te cōsolationib⁹ repleuit ꝛ mentē tuam ad celestia eleuauit. si maris suo aduentu ꝛ filij exultare fecit Johem. quāto magis tuā aīam gaudio repleuit. O quantum intellectus tuus illuminat⁹ fuit atq̧ inflāmatus affect⁹ nō solū cū illa in vtero gestabas. sꝫ etiā post ei⁹ ortū cū illā brachijs gestabas amplexibusq̧ fouebas. atq̧ lacte tuo nutriebas. si Sara de Isaac. Lya de filijs. Annaq̧ d̄ Samuele gaudebat: pfecto excellētiori iubilatione tu exultabis de filia tua meliore ac sanctiore. ꝛ inter oēs puellas bn̄dicta a patribus figurata. ꝛ a ꝓphetis p̄nunciata. q̄ spūsācto repleta te qꝫ mrē suā repleuit sicut Johānes suā genitricē Lu. j. Si q̄d dicem⁹ d̄ patre ei⁹ Joachim. pfecto inexcogitabili gaudio letabatur. atq̧ infinitas deo gr̄as exhibebat: q: tā nobilis filia ei esset donata. Et q: qd̄ p̄ribus antiq̄s erat ꝓmissum in se videbat adimpletū. Gaude igit̄ pr̄ Joachim cū filiā habeas q̄ domus Dauid honorat̄. ꝓficitur ꝛ exaltat̄. Tu ergo cū filia tua olim facta imperatrice secure cōuoca celū ꝛ terram ꝛ oēs creaturas vt tecū deū laudēt. Decāta igit̄ spū sancto plenus cū eadē filia tua illud dulcissimum canticū Lu. j. descriptū dicēs. Magnificat aīa mea dn̄m ꝛc. Quia fecit mihi magna q̄ potēs est. Si em̄ merito filij sui zacharias repletus fuit spūsancto. vt h̄r Lu. j. pfecto ꝛ filia tua Johāne generosior. ꝛ spiritusancto magis repleta te diuino spū repleuit ꝛ iubilare fecit. Et tūc verificatū fuit in te illud Prouerb. xxiij. Exultat gaudio pater iusti. ꝛ qui sapientem genuit letabitur in eo. Beate qꝫ virgini dici poterat illud q̄ in p̄dicto .c. sequit̄. s. Gaudeat pater tuus ꝛ mater tua. ꝛ exultet q̄ genuit te. Ad hoc etiā applicari pōt illud ps. xcvj. Lux orta est iusto. s. Joachim. ꝛ rectis corde leticia. s. vtrisq̧ parentibus beate v̄ginis. q̄ mirū in modū de ei⁹ natiuitate letati sunt. Que omnia cōsiderans magister Bartholomeus pisanus iquit vbi. s̄. Et nos ergo gaudere in tāta solēnitate debemus. Ipsa em̄ oriente lux orta est nobis cecis. Infirmis medicina ignorātibus doctrina. aberrantibus via pctōribus venia: propitiatio desperatis. desolatis confidentia rectis corde leticia: angelis dn̄a exulibus p̄ria portus naufragātibus. sctis ꝛ iustis vt celū ascēdāt ianua porta ꝛ scala. Quare nos quos delictorum catena constringit. terrenorum obūbrat nebula sua arte. diabolus illudit. mūdus blādicijs allicit. ꝛ carnalis semꝑ titillat libido. In huius alma exordio decet gaudere. nō solū angelorum ꝛ iustorū exēplo: sꝫ ꝛ nr̄a vtilitate. vt eius cuius gaudiose ortū celebramus intercedentibus meritis. triplici hoste subacto: a pctis purgati. gr̄a ꝛ virtutibus adornati: ad eius felicē gloriā trāseamus. Amen.

¶ De eadē excelētissime atq̧ pulcherrime virginis natiuitate. Sermo. iiij. C

Udeis noua lux oriri visa est: gaudium: honor ꝛ tripudium apud oēs populos. vrbes atq̧ ꝓuincias. Hester. viij. Lꝫ oēs q̄ sunt in gr̄a dei noīe lucis nūcupent̄. quibus loquit dn̄s Mat. v. Uos estis lux mundi. Un̄ Prouer. iiij. dr̄ Justoꝝ semita q̄si lux splēdens ꝓcedit ꝛ crescit vsq̧ ad ꝑfectum diem Et apl's. j. ad Thes. v. oībus bonis xp̄ianis dicit. Oēs filij lucis estis. Tn̄ btā virgo maria excellentiori mō lucis noīe demōstrat̄ q̄ oēs sctōs claritate p̄cellit. Uerba em̄ gn̄al'r ꝓlata debent verificari in excellentiori ꝛ subliniori significatione. l. j. §. q̄ in perpetuū. ff. si ager vecti. vel emphi. pe. cum ibi no. Et ita intelligi potest illud Eccli. xxiiij. Lux lucē supat ꝛ dies diē. De ipsa em̄ dr̄ Sap. vij. Cādor est lucis eterne ꝛ speculū sine macula. Splēdor em̄ dr̄ quātū ad puritatē mētis: ꝛ speculū sine macula quātū ad honestatem carnis. Tāta em̄ erat honestas istius speculi luminosi q̄ ab oībus inspicientibus expellebat oēs motus inhonestos. Un̄ ipsa virgo dicere potest illud Job. xxix. Lux vultus mei nō cadebat in terram. Recte autē ipsa gloriosa dei mater lux vocat̄ multiplici ex causa. Primo quia sicut lux hꝫ in substātia sua puritate. sic ipsa claruit semper omnimoda puritate. Un̄ in eodem. vij. Sap̄. ca. subdit̄. Uapor est em̄ v̄tutis dei ꝛ emanatio q̄dam claritatis eius sincera. Et ideo nihil inquinatū in eā incurrit. Scd̄o q: sicut lux oīa corpora excellit sua dignitate. dicēte Aug. in quodā sermone: q̄ inter oīa corꝑa lux primū locū tenet sic btā v̄go oīa creata excedit sua nobilitate. Jō Sap̄. vij. dr̄ de ea. Sup oēm dispositionem stellarum. i. angelorum ꝛ sanctorum luci cōparata inuenitur prior. Tertio q: sicut lux oībus se cōicat: ꝛ mox vt orit̄ ꝑ orbē diffundit̄. sic btā virgo oībus bn̄ficia sua impartitur. ꝛ se ad subueniendū eis semꝑ exhibet paratā. Unde Sap̄. vj. dr̄. preoccupat eos qui se concupiscunt vt se prior illis ostendat. et Eccli. xxj. dei implorantī auxilium eius scriptum est. obuiauit illi quasi mater honorificata. Quarto quia sicut lux omnia clarificat. sua pulchritudine dicente Ambrosio in quodam sermone. q̄ lux facit vt cetera visibilia appareant pulchra ꝛ laudedigna. Nihil enim videtur nisi in lumine. vt dicitur secundo de anima. Sic beata virgo sua

illustratione et illuminatione facit opera nostra in conspectu dei esse gratiosa et gloria digna. Ideo de ipsa dici pōt illud Lu.ij. Lumē ad reuelationē gentiū: et gloriā plebis tue Israel. et ad hoc etiam applicari potest illud qđ ait apostolus ad Ephe.v. scilz Omne quod manifestatur in lumine est.

Quinto: quia sicut mediāte luce cernimus per quā viā incedere debeam⁹: sic mediāte virgine bn̄dicta cognoscim⁹ quo itinere ad celestē patriā puenire valeam⁹. Ideo ipsi dicere possum⁹ illud ps̄.xxxv. In lumine tuo videbim⁹ lumē. In natiuitate em̄ ipsi⁹ verificatum fuit illud Esa.ix. Populus qui sedebat in tenebris vidit lucē magnā: habitantib⁹ in regione vmbre mortis lux orta est eis. De⁹ nāqz ipsi virgini nascēti dixit illud Esa.xlij. dedi te in lucez gentiū vt aperias oculos cecoꝝ. Sexto appellatur lux: quia sicut lux est delectabilis ad videndū: et letū hoīem reddit. iuxta illud Prouer. xv. Lux oculoꝝ letificat aīam. et Eccli.vi. Dulce est lumē et delectabile oculis videre solē. Et alibi dr̄ qꝫ lucis claritas maximā et delectabilē cōmoditatē p̄bet inhabitātib⁹ domos. vt pbatur per.l.p̄imū. in fi.ff.si vsufru.pet. et in.l.si is qui binas.ff.de serui. Ecōtrario ꝟo subtractio lucis maximū dat incōmodū incarceratis.l.j. C.de custo.re. Ita ista virgo pulcerrima quevt figuratiue scrip̄tū est Sap.vij. fuit lux speciosior sole: formositate sua non solū hoīes et angelos sed etiā ipsum deū letificauit. et subtractio sue claritatis et gratie nobis in hac valle miserie incarceratis maximū dispēdiū facit. iō nō solū nos eius claritatē intueri desideram⁹: sed etiā celestis suus sp̄ōsus hoc affectās inqt illi Cant.ij.c. Ostēde mihi faciē tuā: sonet vox tua in aurib⁹ meis. vox em̄ tua dulcis et facies tua decora nimis. et Cant.iiij. iterū ait. Qꝫ pulcra es amica mea qꝫ pulcra es. Primo aūt dicit pulcra.s.quoad corp⁹. Secūdo idē replicat.s.quoad animā. de qua luce diuina etiā exponi pōt illud Eccli.xliij. Pulcritudinē cādoris ei⁹ admirabit ocul⁹. Ideo bene dr̄ in verbis ꝓpositis Judeis ꝛc. Ipsa em̄ fecit gaudiū deo honorem generi humano tripudiūqꝫ āgelis in suo ortu. De cui⁹ pulcritudie tres ꝯsideratiōes faciem⁹.

Prima dicetur dubitationis.

Secunda confirmationis.

Tertia ꝟo declarationis.

¶ Pars.j. hui⁹ sermonis q̄ dr̄ dubitationis. E

Ro expeditione prime partis querit vtrū dn̄a nostra pulcritudinē corporalē habuerit. et primo videt qꝫ nō debuerit eā habere. quia Prouer.vlti.dr̄. Fallax gratia et vana est pulcritudo: sed in beata virgine minime fuit de vanitate: ergo nec pulcritudo. Itē pulcritudo mulierū magna est occasio mali.vn̄ Eccli.ix.dr̄. Uirginē ne cōcupiscas ne forte scādaliżeris in decore illi⁹. Et iterū ibidem propter speciē mulieris multi perierunt. Sed beata virgo omnib⁹ debuit esse causa saluādi: ergo nulli causa pdēdi: et per ꝯsequēs non pulcra. Item quāto plures sunt cause humilitatis et castitatis atqꝫ charitatis in aliqua ꝑsona: tanto maior et fortior est humilitas et castitas atqꝫ charitas in ea. Ergo que summā habuit humilitatē castitatēqꝫ et charitatē omnes habere debuit causas ipsarū virtutū. quia igit̄ vt inquit Oui.in.j.de fastis. Fastus inest pulcris sequtur qꝫ supbia formā. vn̄ et Pāphil⁹ poeta sul.li.c.ij. inqt. Concipit ingētes animos fiducia forme: Inqꝫ modū dominā nō finit esse suā. Est quoqꝫ formositas causa luxurie. iuxta illud Iuue.lib. iiij. Rara est ꝯcordia forme Atqꝫ pudicitie. Un̄ Oui.in ep̄lis ait. Lis est cū forma magna pudicitie. Item est causa inuidie. vn̄ Oui.ix. metamorp. inqt. Caput formosa videri. Et si qua est illic formosior inuidet illi. Ergo arguēdo p locū ab oppositis. oppositoꝝ em̄ eadē est disciplina.l. qui accusa.ff.de accu.cū simi. Cū deformitas sit causa oppositoꝝ.s.humilitatis: castitatis: et charitatis: que nō inuidet: vt dr̄.j.Coꝛ. xiij. videt̄ qꝫ beata virgo debuerit esse et fuerit deformis. Item dn̄s incarnatiōe maximā ostēdit humilitatē: quia exinaniuit semetip̄m formam serui accipiēs: vt ait ap̄ls Philip.ij. sed maior est humilitas assumere carnē de deformi q̄ de pulcra: quia quāto remissi⁹ est p̄dicatum tāto humili⁹ est suum subiectū. S. generaliter arguēdo a ꝯtrio. in aut. de digni. colla.vi. ergo dn̄s debuit nasci de deformi. Sed his nō obstātib⁹ dico qꝫ sicut dn̄s noster Jesus Christus fuit speciosus forma pre filijs hominū. vt p̄dixit Dauid ps̄.xliiij. Ita beatissima virgo fuit pulcerrima inter oēs filios et filias hoīm. et vt inquit Alb.mag. super missus est. ipsa habuit sūmū in pulcritudine qđ potuit esse in corpore mortali natura operāte. hoc ei argumētū est fortissimū. Fili⁹ pulcer: ꝗ mr̄ pulcra: qꝛ natura gignit sibi siſle. ar.in.l. dsqs. C. ad le.iul.ma. vbi ait gl. sepe solet fili⁹ siſis esse pr̄i. siſr solet dici qꝫ op⁹ laudat magr̄m. vn̄ inqt Prosp. in li. epigrā. En mirū opeꝝ signis ondit̄ autor: Auto reqꝫ suū ꝯdita qꝫ canūt. et pbat̄ hec sn̄ia.S.sancti m⁹.l auf. ꝺ mo. quē tex. all. gl. ad hoc ꝓpositū l .S. cūqꝫ hoc.l. pe.isti. op⁹ ꝗ qđ ē x̄ps ē formosū. ergo btā ꝟgo ē formosa vt sic ab effectu cā demōstret̄. ar.c. estote. ꝺ re.iur. ibi: a fructib⁹ eoꝝ cognoscetis eos. qđ ēt hr̄ Mat.vij. effect⁹ em̄ est demōstratiu⁹ sue cause. vt dr̄ in li. de causis.iij. phyſ. et.j. posterioꝝ. quāta aūt fuerit x̄pi pulcritudo apparet ex hoc qđ dr̄ Mar.xiiij.s. qꝫ iudei velauerūt faciem Christi cum illuderent ei in passione: et conspuebant in faciem eius. Quod

fecerūt fm Hiero. quia oculi Christi erāt tātū attractiui tantūq amorosi et tm dulces q nullus erat sic crudelis ipsum aspiciēs quin mansuesceret ex aspectu eius pulcerrimo: et ideo nolebāt eius decorā faciē videre: ne eorum corda crudelia māsuescerēt ex elegantia et venustate ipsi⁹. Legit quoqz de pulcritudine filij btē virginis q tpibus Octauiani imperatoris: cuz ex vniuersis mūdi partib⁹ illi qui preerant puincijs scriberēt senatorib⁹ Rome nouitates q̄ occurrebāt per mūdi climata, quidā, noīe Lentulus habēs officiū in partib⁹ Judee scripsit senatorib⁹ in hunc modū. Apparuit tpibus istis homo magne virtutis nolat⁹ Jesus Christ⁹ q̄ dr a gentib⁹ pphēta veritatis. quē eius discipuli vocāt filiū dei: suscitās mortuos et sanans lāguidos. homo quidē stature pcere vultu venerabilis quem intuētes possent diligere et formidare. Capillos habēs coloris nucis auellane et pmature, et planos fere vsqz ad aures: ab aurib⁹ vo circinos: crispos et aliquāto ceruliores et fulgētiores ab humeris vētilātis: discrimen habēs in medio capitis iuxta morē Nazareorū: frontē planā et serenissimā cum facie sua ruga et macula aliqua quā rubor moderat⁹ venusta: nasi et oris nulla est prorsus rephensio. Barbā habēs copiosā et impuberē capillis cuz colorē: non lōgā sed bifurcatā. Aspectū habēs maturū: oculis glaucis varijs et claris existētibus. In increpatiōe horribilis: in admonitiōe blādus et amabilis hilaris seruata grauitate: nūqz visus ē ridere: flere aūt sic. In statura corporis ppagat⁹ et erect⁹: man⁹ habēs et brachia in visu delectabilia et tot⁹ speciosus formaj pre filijs hominū. hec ibi. Ex quib⁹ ocludit matrē ipsius fuisse pulcerrimā. Ideo illi dicere possum⁹ illud Hester. xv. facies tua plena est gratiarum. F

Quod aūt euāgeliū nihil scribit sup eo possunt esse plures cause fm Alber. vbi s. Una q cum dña nr̄a nobis posita sit in speculū et exēplū saluos fiēdi: non eā voluit euāgeliū laudare de talib⁹: quoz appetit⁹ inordinat⁹ vel abus⁹ is est multis causa pereūdi. Alia causa est q scripture sufficit hoc per locū a minori inferre: q quicqd bonitatis vel pulcritudinis in aliquo sanctoz fuit hoc in ipsa minime dubitemus defuisse. vñ scriptura magis laudat eam hoc tacite supponēdo qȝ verborenus explicādo. Tacēdo eīm pro reuerētia regulam nobis tradidit infallibilē q q̄cqd boni vel laudis in alijs fuit: hec de ipsa nō oporteat dubitari: nec in q̄nem venire debeat qd nefas est dubitare. vt pbat tex. in. l. domici⁹ labeo. ff. de testa. et ibi glo. vbi eīm nulla est dubitatio ibi superuacua est scriptura. l. j. in fi. ff. ad munici. fa cit. ff. de cap. et postli. reuer. l. postliminiū. §. fi. et de cōdi. insti. l. hec verba. et de vsur. l. si stipulatus. et de lega. j. l. si qn̄ quis. et. l. si creditori. et de carbo. edi. l. quod labeo. et de mino. l. in cause. §. rāso. et de ver. obli. l. doli. et. l. si sic stipulat⁹. et. l. si dari. et. C. de iu. deli. l. j. et de thesau. l. j. et de arbi. tu. l. cum interdicte. Item sicut angeli summi a donis meliorib⁹ laudant et denominant et non ab inferiorib⁹ que tñ in ipsis esse non dubitant. Ita et beata virgo donis nobilissimis spiritualib⁹ et gratuitis plenissima: ita occupat et implet aīas laudantiū euāgelistarū q obliuiscunt bonoz corporaliū atqz illa ptereūt. Itez euāgeliū magis respicit spiritualia. lex aūt vetus plus corporalia: propriū est ergo euāgelij de gratuitis laudare. veterē aūt testamētū corporalia cōmēdare. Ideoqz dña nostra in veteri testamēto de pulcritudine corporali cōmēdat per figuras. In testamēto aūt nouo de spūali pfectione per angelos et euāgelistas. Raro eīm vel nusqȝ in nouo testamēto inuenit q aliquis de corporali pulcritudine cōmēdet. hec Alber. vbi s. G

Non obstat modo qd obiectū fuit de vanitate pulcritudinis corporalis: qa in ea authoritate Salomō non appellauit pulcritudinē vanā quia sit mala de se: sed quia caduca est et parum durabilis sicut et alia trāsitoria. iuxta illud Salust. in catili. Natura diuitiarū et forme gloria fluxa atqz fragilis est. vñ Señ. in hyppo. inqt. Res est forma fugax. et Oui. xv. meta. Nec species sua cuiqz manet: et c. et. iij. de tristib⁹. Ista decēs facies lōgis vitiabitur annis: Rugaqz in antiqua fronte senilis erit. Cūqz aliqs dicet. fuit hec formosa dolebis: Et speculū mendax esse querere tuum. Et Calphur. in buccoli. dicit. Non hec semp eris perdūt et gramina flores et c. et ideo Uerg. in buccoli. ait. O formose puer nimiū ne crede colori: Alba ligustra cadūt vaccinia nigra leguntur. Omnia ergo tpalia caduca sunt et vana. de quibus idem Salomō inqt Eccl'e. j. Uanitas vanitatū et omnia vanitas. Ipsa eīm pulcritudo amittit iuxta illud Ouid. in lib. de medicamine faciei. Formā populabit etas. et placid⁹ magis vult⁹ arat⁹ erit. et idem in. ij. de arte amādi ait. Forma bonū fragile est quātūqz accedit ad annos. Fit minor et spacio carpit ipsa suo. Nō sequit ergo ex pdictis quin formositas corporalis quia in statu vie non erat permanēs nō debuerit esse in beata virgine sicut fuerūt alia bona corporalia: vt fortitudo et hmōi: que tñ cum tpe deficiūt. iuxta illud Oui. ij. de pōto. Oia deficiūt: anim⁹, tñ oia vincit. Non obstat etiā qd obiectū fuit de mali occasione: quia videtur q pulcritudo corporalis simpliciter in suo genere est bona et nobis pōt esse vtilis. Oia eīm pulcra creauit deus ad vtilitatē nostrā. vñ ps. xcj. Delectasti me dñe in factura tua: nā a magnitudine speciei poterit creator cognosci, vt ait

Salomon Sap.xiij. Bon⁹ ergo ꝛ pulcer de⁹ in
mũdo creauit bona ꝛ pulcra. vñ Boe.lib.iij.de
cõso.ait. Pulcrũ pulcerrim⁹ ipsum mũdũ men
te gerẽs ꝛc. Nihil aũt bonũ est in quo nõ ꝯtin=
gat malos scãdalizari:qui non tñ in Christo
hoie scãdalizabant:sicut scriptũ est Marci.vi.
vñ Mat.xi.ꝛ Lu.vij.dicebat saluator. Beat⁹ q̃
nõ fuerit scãdalizat⁹ in me. Immo in ipso deo
scãdalizabant. vñ sup illud ps.lxxij. q̃ bon⁹ is=
rael de⁹ his qui recto sunt corde. glo.inq̃t per=
uersis aũt puersus esse videt. Talis aũt occa=
sio mali,siue scãdali passiui non est vitiũ bonã
naturã habẽtis:sed culpã patiẽtis. Sicut ꝛ ipi
demones in pulcerrima dei iustitia scãdalizã
tur. vñ ps.lxxiij.ait deo. Supbia eoꝝ q̃ te ode=
runt ascẽdit semp.nec ppter hoc in deo dꝫ esse
iustitia:quia mali vel demones scãdalizentur
eius iustitia:maxime cũ boni in ea edificent.vñ
mali scãdalizant. ideo inq̃t Augu.in.c.de occi
dẽdis.xxiij.q.v. Absit vt ea q̃ ppter licitũ ꝛ bo=
num facim⁹ ꝛ habem⁹ si qd ppt hoc cuiq̃ mali
preter nostrã volũtatẽ acciderit nobis impute
tur. qd eñ est in vsu hominũ bono ꝛ licito vnde
non possit pricies irrogari. Hec ille. Alioquin
nõ essent in domib⁹ ficẽde fenestre:quia q̃s pos
set se inde p̃cipitare:nec plãtare arbores:q̃a q̃s
posset se in eis suspẽdere:nec ferrãdi eq̃:q̃a pos
sent alicui nocere:nec debuisset de⁹ cornua bo
bus facere:quia his possent ferire. Aduersam
ergo fortunã malosq̃ euẽtus spectari neq̃ ciui
le neq̃ naturale est. l.inter stipulãtẽ.§.sacrã.ff.
de ver.obli. Similiter licet in ꝯsequẽtiã aliqđ
malũ eueniret ex pulcritudine illud nõ dꝫ attẽ
di:sed bonũ principale ad qđ creata est. regula
enim ꝙ illud att ẽdit qđ principalr agit. l.ij.§.
q̃s nec cãm.ff.si cer.pe.ꝛ.l.i.ff.de aut.tuto. H
Congrua ergo fuit pulcritudo beatissime
virginis ad sui cõmẽdationẽ vt natura p=
ficeret ꝛ gratiã augmẽtaret q̃a vt inq̃t Uergi.
in.v.enei. Gratior est pulcro veniẽs in corpore
virt⁹ Adiuuat.ꝛ Oui. Forma pudicitie rara:sꝫ
apta comes. vñ Frãcisc⁹ Petrar.in suis trium
phis,ait. Et la ꝯcordia che si rara al mũdo cõ=
sũma pudicitia alma beltada. Non debuit igi
tur beatissima virgo illo bono priuari qđ ab oĩ
bus naturalr desideraẽ.s.ꝙ sint pulcri. vñ Oui
dius.i.de arte amãdi.ait. Delectãt etiã castas
preconia forme. Dicit eñ in cõi pũerbio. Chi
dio fece bello non fece povero. Ad nostrã q̃q̃
edificationẽ ꝛ deuotionẽ atq̃ cõsolationẽ:con
gruũ fuit beatã virginẽ esse pulcrã:pulcra eñ
est casta generatio cum claritate. Sap.iiij. ei⁹
vñq̃ aspect⁹ nulli vnq̃ libidinosum desideriũ
cõcitauit:sed ad deuotionẽ poti⁹ maximã oẽs
inducebat vt dicet diffuse in sermone sequẽti.
parte.vij.ꝛ aliq̃d dicet in.iiij.parte hui⁹ opis.
sermone.x.parte.i. Item ad corporis dñici cõ=
mendationẽ cõueniẽs fuit pulcritudo in corpo
re virginis. Non põt eñ arbor bona ꝛ nobilis
fructũ malũ ꝛ ignobilẽ facere. Mat.vij. I
Non obstat etiã dum dicebat ꝙ pulcritudo
est causa superbie luxurie ꝛ inuidie:q2 ve
rum est in malis qui male ipsa vtunt atq̃ bo=
num conuertũt in malũ. bonis aũt est adiumẽ
tum virtutis sicut ꝛ de diuitijs inq̃t Ambro.in
homelia sup Lucã. Diuitie sicut sunt impedi=
mẽta improbis:ita probis sunt adiumẽta vir=
tutis. ad hoc facit illud qđ dr Eccli.xxxix. Hec
omnia sanctis in bona impijs vo ꝛ peccatorib⁹
in mala ꝯuertent. Nec est verũ ꝙ deformitas
sit causa humilitatis vel castitatis aut charita
tis cum multos deformes videam⁹ supbos lu
xuriosos ꝛ sine charitate:immo plures q̃ pul=
cros. Nam incõpositio corporis ꝛ deformitas
denotat incõpositionẽ ꝛ deformitatez mentis.
xli.di.c.vlti.in fi. Facies eñ sepe indicat qua=
le est cor.l.obseruãdũ.ff.de offi.psi.l.iij.ff.de te
stib⁹. Nõ obstãt aũt p̃dictis authoritates poe
tarũ que in iure sunt allegabiles.l.si pater.ff.đ
solu.l.antiq̃.ff.si pars here.pet.ꝛ.§.itẽ preciũ.
insti.de emp.ꝛ vẽdi.ꝛ ibi glo.no.allegãdo mul
tas ꝯcordãtias:quia rñdet ꝙ formositas non
est causa prima ꝛ immediata illoꝝ defectuũ:
sꝫ possit esse causa remota que nõ attendit:sed
prima:vt ait glo.in.l.iij.§.ex plurib⁹.ff.de ac=
qui.pos.ꝛ in.l.in omnib⁹ causis.ff.de regu.iur.
tex.est i.l.cũ de lanionis.§.asinã molẽdinariã.
ff.de fun.instru. Qđ aũt formositas non sit cau
sa immediata supbie ꝛ ceteroꝝ vitioꝝ pbatur.
nam si ita esset cessante ipsa cessarẽt ipsa vitia
per locũ a rõne cessante.ij.physic.ꝛ.l.adigere.
§.quis.ff.de iu.patro.cũ simi. hoc aũt est fal=
sum. Item si deformitas esset causa humilitatis
et ceterarũ virtutũ:cessante ipsa cessarẽt p̃di=
cte virtutes per eandẽ rationem:qđ manifeste
apparet esse falsum:ergo ꝛc. nec etiã fuisset ma
ior humilitas ꝙ deus incarnat⁹ esset de defor
mi q̃ de pulcra:humilitas enim est gratie col=
lectiua ꝛ augmẽtatiua ꝛ nũq̃ diminutiua. Nõ
esset ergo filij humiliatio maior qui humilita
tem ꝛ dignitatẽ matris in sua nobilitate dimi
nueret ꝛ laudẽ sue castitatis auferret. nam nõ
mirũ neq̃ laude dignũ holꝫ opinio iudicaret:
Si virgo quia esset deformis ꝛ quasi despecta
vir humilis ꝛ virgo permaneret. e conuerso au
tem quanto virgo beatissima profundior fuit
humilitate:ꝛ quanto ab altiori inferius in se=
ipsam descendit. tanto maior fuit filij dei hu=
miliatio qui se a summo celo post ipsam incli=
nauit. Et quãto ipsa virgo benedicta fuit pul=
critudo ꝛ formosior:tanto eius perpetua virgi
nitas mundo extitit mirabilior ꝛ maiori laude
digna:quia circa difficilia consistit virtus.ij.
Ethicorum. ꝛ is gradus ceteros antecellit quẽ
labor prolixior fecerit anteire.l.ij.C.de officio
magistri offi.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur confirmationis. R

PRedictā ꝯclusionē videlȝ beatissimā virginē Mariā fuisse ⁊ esse pulcerrimam ꝯfirmare possumꝰ multipliciter. Primo authoritate Alex. de ales in. iij. parte summe. q. ix. mēbro. iij. art. j. vbi ait hoc ꝯliteri etiam ab infidelibꝰ. ⁊ sanctꝰ Bonauētu. in. iij. dist. iij. arti. ij. q. iij. dicit de hoc esse testimoniū Judeoꝝ: qđ nec vilipēdendum est. Multis etiā rōnibus idem cōprobare valemꝰ. Et primo rōne figurationis quam ponit Alb. vbi. s. dicēs. Figura siue signū similitudinē habere debet cum signato: sicut relatū dȝ esse cōforme cum referēte. l. asse toto. ff. de here. insti. Sed oēs mulieres beatissimā virginē figurantes: teste scriptura fuerūt pulcerrie: ergo ⁊ beata virgo. Minor patet. Quatuor eñi inueniunt mulieres inter alias beatissimā virginē expressissime figurātes: vcȝ Hester: Judith: Rachel et Rebecca. De Hester scriptū est. j. eiꝰ. c. Erat autem Hester pulcra valde ⁊ incredibili pulcritudine. gratiosa omniū oculis ⁊ amabilis videbat. Similiter de Judith legit eius. viij. ca. erat aūt elegāti aspectu nimis. ⁊ ibidē. Cōsiderabāt faciē eius ⁊ erat stupor in oculis eorum: qm̄ eiꝰ pulcritudinē mirabant nimis. Et iterū non est talis mulier sup terrā in aspectu ⁊ pulcritudine ⁊ sensu verboꝝ. Simili modo de Rebeca legit Gen. xxiiij. ꝙ erat puella decora nimis: virgoqꝫ pulcerrima ⁊ incognita viro. De Rachel etiam scriptū est Gen. xxix. ꝙ erat decora facie et venusta aspectu. Et sic scriptura omnes mulieres beatā virginē figurātes laudat de pulcri[illegible]ine. ergo ꝯcludit beatā virginem per ip[illegible]figuratā fuisse pulcrā. Item corpus or[illegible]t ad animā: ita ꝙ anime nobiliori debet [illegible]s nobiliꝰ vñ pulcritudo corporis debet co[illegible]pōdere pulcritudini aie: qꝛ locꝰ dȝ esse ꝯfo[illegible]s ⁊ ꝓportionatꝰ locato. iiij. physi. et ij. de al[illegible]. l. quoniā. ⁊ aut. nouo iure ibi sequēti. C. de custo. re. c. ij. de custo. eucha. ⁊. c. sane. de cele. mis. Et nobilitas corporis attēdit ṡm nobilitatē aie ad quā ordinat. Forma eñi ⁊ materia debēt esse ꝓportionabilia. Et hinc est ꝙ corpus humanū est nobiliꝰ omnibꝰ corporibꝰ brutoꝝ ꝓpter vnionē ad animā rationalē. Vñ homo dr̄ res dignissima omniū creaturarū. l. iustissime. ⁊ ibi glo. ff. de edi. edi. ⁊. §. fi. vbi glo. allegat Ouidiū. Insti. de iu. natu. gen. ⁊ ciui. ergo vbi fuit pfectissima pulcritudo aie: ibi etiā pfectissima pulcritudo corporis debuit esse. Sed aia beatissime virginis fuit nobilissima ⁊ pfectissima atqꝫ pulcerrima. ergo ⁊ corpus eiꝰ fuit nobilissimū: pfectissimū: atqꝫ pulcerrimū. L

ITem per pulcritudinē exteriorē ducit intellectꝰ ad interiorē: ergo in beata virgine debuit esse pulcritudo exteriorū: vt per ipsam magis duceret intellectꝰ eius ⁊ alioꝝ ipsam inspicientiū ad cōtēplandā pulcritudinē interiorem. Preterea pulcrū ⁊ bonū additū pulcro ⁊ bono facit magis pulcrū ⁊ bonū: quia tale additum tali facit magis tale. vt ait phs. ij. metaphi. ⁊. vj. topicoꝝ. ⁊ not. in. l. balista. ff. ad treb. ⁊ in. l. iuris gentiū. §. quinimo. ff. de pac. vbi moder. dicūt ꝙ nudū pactū additū pacto nudo facit oriri actionē. ⁊ sic tale additū ⁊c. ergo pulcritudini et bonitati interiori facit magis pulcrū ⁊ bonū. Sed beatissima virgo inter oēs puras creaturas optima ⁊ pulcerrima fuit: ergo habuit pulcritudinē exteriorē ⁊ interiorem. Ideo in quadā prosa quā allegat Alber. vbi. s. dr̄ Castissima corpore: sanctissima moribꝰ oim pulcerrima virgo virginū. Item corpꝰ vnitum diuinitati perfectissimū est in pulcritudine: ita vt etiā angeli desiderēt in ipsum ꝓspicere. j. Pe. j. ergo corpus immediate ordinatū ad ipsuȝ fuit scđo loco pulcerrimū. Sed illud fuit corpus mr̄is ex quo formatū fuit illud qđ diuinitati vnitū est: ergo ⁊c. Insuper ṡm phm in ij. de aia. ⁊. j. physi. a natura insitū est omnibus aiantibꝰ simile sibi ꝓcreare nisi impedimentū aduentat. Si ergo natura non impediat vel erret: filius est similis patri vel mr̄i: ergo q̇ nascitur de mr̄e ⁊ non de patre: ⁊ tali operāte qui nō pōt impediri vel errare necessario erit similis mr̄i ⁊ ecōuerso. Et ꝯsequēter ipse beate virginis filiꝰ qualiter ꝓcreatus fuit filiis matri. Cum ergo ipse fuerit pulcerrimꝰ: incōuincibiliter cōcludit matrē eiꝰ fuisse pulcerrimā. Itē ordo est in rebꝰ naturalibꝰ ⁊ in corporibꝰ humanis. vt ait phs. viij. metaphy. bonū eñi vniuersi ꝯsistit in ordine. xj. metaphy. Cū ergo natura aliquid fecerit pulcrū ⁊ aliqd pulcriꝰ: ergo ⁊ aliquid dȝ esse pulcerrimū ṡm qđ oia alia pulcra distiguunt vt ait Diony. in lib. de diui. noībꝰ. Natura eñi hȝ aliquē terminū ad quē pōt ⁊ nō vltra. Aut ergo illū terminū alicubi ꝯtingeret reperire aut nusq̄. Si nusq̄ ergo deficit respectu suarū operationū. Hoc aūt est falsum quia natura nō abūdat superfluis nec deficit necessariis. vt dicit philosophꝰ. iij. de aia. ⁊. ij. physi. ergo natura suum summū alicubi habet in pulcritudine. Nā in vnoquoqꝫ genere est dare suū primū. x. meta. Corpus aūt naturale qñqꝫ formatur a corpore naturali ipsa natura operante naturaliter. Aliqñ deo operante spiritualiter: ergo alicubi est summū pulcritudinis in corpore humano deo operāte: ⁊ alicubi est summum in corpore ipsa natura operante. Et sic natura operās est immediate sub deo operāte. Sicut ergo corporis Christi quod deus per seipsum formauit est pfectissimū ⁊ pulcerrimū in natura quod deus potuit facere ṡm statum vie: vnde qui viderunt veronicam: dicunt ꝙ pulcerrimam ⁊ gloriosissimam repsentat faciem. Ita

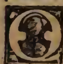
corpus btē virginis ad hoc imediate ordinatū fuit pulcherrimū fz statū vie quod natura potuit facere se operante. Jō Damascenus inqt q ipsa a nulla illustriū supat. Si & alie. ṽgines laudant de pulchritudine corporali z spūali. Uñ canit eccl'ia. Pulchra facie sz pulchrior fide tc. ergo btā ṽgo oi laude dignissima debuit de vtraq pulchritudine laudari. M

Alio dз fundamento qđ đr formationis seu opatiōis idē pbat. Si eñ ɔsiderek fabricator ipsius virginis: eius pfecto pulchritudo demonstrat. Pro cui⁹ declaratione est pmittēdū. q ad hoc vt artifex pulchrā faciat imaginē tria requiruntur. s. scire posse z velle. Et idē est in omni alia opatiōe fm phm. ij. Ethi. Tunc sic. Deus est creator oim z autor pmarius ois generatiōis. Uñ impator in. l. j. in pn. C. de vete. iu. enu. dicit. Oēm spem nostram ad solā summe pvidentiā trinitatis habentes vnde z mūdi totius elementa pcesserunt. z fm hoc exponi pōt illđ Jo. j. Oia p ipsum facta sūt z sine ipso factū est nihil. Pater aūt z mater cū virtute solis sunt operatores secūdarij. Et ita intelligit illud phi. ij. de gñatione. z. ij. physi. s. Sol z hō generāt hoīem. Nihil eñ pōt operari sol vel homo sine virtute primi agētis. s. dei. Uñ imperator in. l. j. C. de vete. iu. enu. dicit. q nihil pōt operari sine dei adiutorio. Ait etiam phs. viij. physi. Omne agēs agit in virtute primi actiui. z iterū. j. physi. dicit. Motus prie causa est cā motus secūde. Et autor li. de causis inquit. Prima cā plus influit in effectū q secunda. Ideo Hiero. in. c. nasci. lvij. di. inquit. Inter illas secreti vētris āgustias manus oipotētis dei opeꝛat idē psalmator corpis z aie Si ergo oim generatiōnū z hoim etiā infidelīū de⁹ est autor z illorū pcreationi auxiliū pbet multomagis credendū est q oi studio z ṽtute opat⁹ sit in generatione matris sue per illam regulā ij. Topicoꝝ. Si de quo minus tc. Hic autē artifex z plasmator virginis deus primo est sapientissimus. de quo Eccli. j. đr. Omnis sapientia a dño deo est z cū illo fuit semp z est ante euum. Scđo est oipotēs. Uñ ipse inqt Geñ. xvij. Ego dñs oipotens Et ista habent in. ca. firmiter. in prin. de sum. tri. z fide ca. Cū ergo vnūquodq sicut se habet ad encitatē ita se habeat ad operationē vt inquit Cōmentator. ix. meta. Et notatur in. l. j. ff. de ven. ispi. z in. §. preterea p alluuionē insti. de rerum diui. z vnuscuiusq natura agat quod propriū est ei diffiniret ait Boetius. iiij. de cōso. psa. iiij. Cumq vnū quodq dirigat opera sua fm optimum eorum que sunt in ipso vt đr. iiij. Ethicoꝝ. z notatur l. l. itē que ritur. §. si gemma. z. l. maritus. vbi gloss. ff. locato. z. l. si seruus seruum. §. si calicem. ff. ad legem aqui. z facit ad hoc lex inter artifices. ff. de solu. Concluditur q deus cum infinita sapientia z omnipotentia sua corpus beate virginis generari pulcherrimum fecit. Et hoc est qđ đr Prouer. ix. Sapiētia edificauit sibi dom ū z ps. lxxxvi. homo natus est in ea z ipse fundauit eam altissimus. Qđ autem xps voluerit matrem suam esse formosissimaз quis dubitet. Si eñ potuisset homo facere ad libitum suū illaз de qua esset nasciturus. nonne ipsam pulcherrimam fecisset. Cum igitur xps ab eterno elegerit virginem benedictā vt de illa carnem assumeret. sicut manifeste fuit pdictū in psona ṽginis Prouer. viij. z Eccli. xxiiij. Cūq ipse xps esset sapientissimus z oipotētissimus nō est dubitandum quinetiā voluerit sacratissimuз corpus matris sue omni pulchritudine decorare. Hoc autē videns in spū sapiens Ecclesiasticus inqt sui. li. xliij. c. Uas admirabile opus excelsi Quis aūt nisi stultus vel infidelis aliter credat. Dicite mihi o deuoti xpiani. Si quis ex vobis posset formare illam quam sibi vellet eligere in sponsam: nonne ipsam omni decore ac formositate relucentē facere conaret. Deus ergo qui istam sanctissimā puellam ante secula sibi in sponsam elegit profecto omni speciositate fulgentissimam fecit. Et iō illi inqt ipse celestis spōsus Cañ. j. O pulcherrima inter mulieres pulchre sunt gene tue. collum tuuз sicut monilia. z Cañ. v. iterum illi dicitur. Quo abijt dilect⁹ tu⁹ o pulcherrīa mulieꝝ Et. vj. c. ēt ait idē sponsus. Pulchra es amica mea suauis z decora. N

Veniāt ergo poete antiq ac oratores. et cū multis fictionib⁹ atq ornatu ṽboꝝ extollant pulchritudinē Polidori. Hippoliti. Narcisci. Delphebi. et Paridis. Quos pulcherrimos iuuenes inter oēs mūdi hoies fuisse dixerūt. Laudēt ēt decorē Europe. Weyduse. Jole Deyanire. Argie. Pātasilee. Polisene Helene Dydonis. Lauine Cassandre Creuse. Proserpine. Cleopatre. z Lucretie inter oēs romanas mulieres pulcherrime Accedāt etiā hebrei z laudēt suos iuuenes formosissimos: q l sacra scriptura de formositate cōmēdant. Inter quos fuit Joseph Saul. z Jonatas. Daniel z Absalō. Magnificēt etiā suas mulieres de qbus eadē scriptura inqt q erāt formose. videlз dña Eua. Sara. Rachel. Dina. Thamar. Noemi. Hester. Judith. Abigail. Bersabea Abisaeh. z Susanna. profecto in comparatione matris dei omnes turpissime et absq vlla pulchritudine videbuntur. Unde legitur de. s. Dionysio ariopagita phō atheniensi q cum esset conuersus ad fidem p beatū Paulū motus fama beate virginis desiderio. videndi ipsam petierit hierusalem. Cūq a btō Johe euangelista fuisset ductus ante illam. atq in ei⁹ vultu aspicere voluisset. statim ac si in luminibus oculorū esset percussus solaribus radijs ex splendo

te emanēte de pulcherrima facie btē ꝟgis remāsit attonitus. Postmodū ꝟo aliquātulū ad se reuersus dicit. Nisi crederē in filiū tuū de q̄ mihi per Paulū predicatū est. nūc p̄sētis tuis ꝓuolutus. vnū te diuine maiestatis īsigne adorare. Et nisi fides adesset. haud mihi ꝑsuadere possem deum orbis autorē te esse pulchriorem. Sed noui q̄ is incōprehēsibile lumē inhabitabat a quo tu ad nos radius es destinatus vt luminares eos quos prima mulier cecos parturiuit. Silem etiā historiā refert btūs Epiphanius de pulchritudine virginis gloriose. Legit̄ q̄z in miraculis ipsius virgis q̄ tpe Karoli magni regis Frācorū clericus q̄dam ordine leuita vngarie regis germanus beataz dei genitricē mariā toto corde diligens: eius deuotissime horas decātabat. Hic aūt cōsanguineorum suoꝝ deuict⁹ impulsu ⁊ exhortatione: adolescentulā quandā valde pulchram accepit in sponsam ⁊c. de q̄ mirabili demōstratiōe ꝟginalis pulchritudinis vide in officio cōceptionis in. iiij. lectione. vi. diei. Cui⁹ speciosissime virginis pulchritudinē intuēs supernus sponsus inq̄t Cañ. iiij. ca. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te. Eius q̄z pulchritudinem cōsiderās deuotus Anselmus in li. orōnum exclamat dicēs. O pulchra ad videndum o admirabilis ad cōtamplandū o desiderabilis ad amanduz: quō effugies capacitatē cordis mei O virgo o mirabilr̄ singularis ⁊ singulariter mirabilis: per te clemēta renouant̄: hōles saluant̄: demones cōculcunt̄. ⁊ angeli reintegrant̄ Hec ille. Ex q̄bus p̄z pulchritudo btē virginis in generali a q̄ incipere debuimus. Nā a gñalibus semꝑ est inchoandū vt dr̄. j. phys. Uerū q̄r a gñalibus ad ꝑticularia descēdere iubet plato vt ait Porphirius ī suis vlibus iō ad tertiā ꝑtē de particulari ei⁹ formositate loquentē trāseamus. Nā ad ꝑfectā cognitionem nō sufficit noticia solū in gñali et in cōfuso s̄z requirit̄ noticia in particulari secūdū ph̄i sententiam. vij. Ethicorum.

¶ Pars tertia huius sermonis q̄ d̄r declaratiōis in q̄ declarat̄ ī particulari pulchritudo corporalis btē virginis.

Q

Uia ꝑticulariter dicta sunt maioris efficacie q̄ꝫ descripta generaliter. l. sed si q̄s. §. q̄situm. ff. si quis cautio. l. j. in fin. ff. si q̄s in ius vo. non ic. l. nō solū. ⁊. l. pōponius. ff. de ꝓcu. Iō vt ad ꝑticularē ꝟginis pulchritudinē descēdamus est sciēdū q̄ vt dicit Albertus vbi. s̄. corporalis pulchritudo cōsistit in tribus. scilicet in debita corporis quantitate ⁊ qualitate in eleganti membrorum dispositione et ꝓportione. et in coloris venustate. In quibus oībus beata virgo maria elegantissima fuit. Primo conueniens quantitas corporis ei⁹ potest ꝓbari a quātitate corporis filij sui qđ tanq̄ꝫ ꝑfectissimū in suis naturalibus debitā habuit quātitatē. Corpus eñ filij gñat̄ a corpore gñantis. ita q̄ de tali tale generat̄. ⁊ de tāto tantū nisi error aut impotētia īpediat vel ꝑ viā accidentis aliter fiat vnde naturalr̄ magnus magnū aut paruus paruum ꝓcreat. Paruus eñ nō generat magnū naturalr̄: quia nemo dat qđ nō h̄z. ij. Elenchoꝝ. ⁊. c. ventum. j. q. j. l. traditio. ff. de acquirē. rerū domi. l. nemo ff. de reg. iu. l. si liberā. C. qđ cū eo. Cū ergo fili⁹ ꝟginis habuerit in summo debitā quātitatem concludit̄ q̄ etiā btā virgo mater eius habuit debitā quantitatē cōuenientē femine: ⁊ ita credimus vt etiā inq̄t Albertus vbi. s̄. Corpus aūt xp̄i fuit magne stature ⁊ longitudinis vt patet intuēti sudariuz eius in quo fuit inuolutū post mortē in ipso eñ remāsit impressum signū stature ⁊ lōgitudinis eius sicut ego oculis ꝓpriis asperi. Corpus aūt btē virginis: vt legitur in q̄dam lib. de miraculis eius fuit longitudinis trium brachiorū. Ideo dicit ei sponsus eius celestis Cañ. vij. Statura tua assimilata ē palme qđ exponit Nico. de lyra ibi dicēs scz propter rectitudinē ⁊ altitudinē. Erat eniz secūdū quosdam de stirpe gygātea sicut eius filius iuxta illud ps. xviij. Exultauit vt gygas ad currēdam viā. In qualitate etiam complexionis fuit beata ꝟgo pulchritudine decorata nō eñ fuit nimis pinguis nec nimis macra. sed habuit cōplexionē que ꝓuenit ex oīm humoꝝ equalitate ita q̄ corpus eius erat eucraticū. i. optime cōplexionatū vt dicit Alber. vbi. s̄. Dispositio q̄z et ꝓportio mēbroꝝ ei⁹ Albertū ibidē fuit cōgruētissima. qđ probatur ex parte generati. In formatione eñ corpis a generāte sic formatur totū a toto q̄ a qualibet ꝑte generantis sit formatio partis generati sibi correspondens ⁊ ad hoc applicari pōt illa regula ciuilis dicēs. Sicut se habet totū ad totū ita se habet pars ad partem. l. que de tota. ff. de rei vē. l. an pars. ff. pro derell. l. qui sit. in principio. ff. de vsur. l. in ratione. §. prorsus. ff. ad. l. falci. et de admin. tu. l. si duo. in fine. et de acqui. heredi. l. sij seruus eius. ⁊ de pac. l. iuris gentium. §. adeo. Iter generantem ergo ⁊ genitū naturalr̄ ⁊ regulariter est singulorum mēbrorum adinuicem similatio in forma ⁊ figura nisi ꝑ viā accidentis īpediat̄. Cum igitur in corpe dñico formando nullum potuerit accidere impedimentum: cuius formator extitit spiritussanctus. Esa. lxiij. vbi dicitur. spiritussanctus ductor eius fuit. Ideo mēbra illius corporis fuerunt elegantissime dispositionis et congruentissime proportionis ita q̄ oculi non fuerunt nimis grandes vel parui respectu aliorum membrorum. similiter aures. gene. os. brachia. manus. tibie et huiusmodi alia. sed singula erāt omnibus alijs cor-

respōdentia.ergo ꝛ de dispositione ꝛ ꝓportiōe membrorū beate· virginis idem est dicendum. Legit aūt in predicto lib.miraculorum eius ꝙ ipsa bñdicta virgo erat recti aspectus ꝛ decora facie ac sine aliqua ruga.De formositate etiaꝫ eius Cant.j.loquēs ipsius spōsus ait. Ecce tu pulchra es amica mea ecce tu pulchra es. ¶

De ipsius quoqꝫ pulchritudine dr eiusdē li.vj.c.Pulchra vt luna ꝛc. Et ipsa inqt Eccli.xxiiij.Ego quasi oliua speciosa i campis.Quod exponēs Damascenus lib.iiij. ait.Maria in domo dñi plantata ꝛ impinguata spū vt oliua fructifera oīs virtutis habitaculum facta est speciosum.De illa quoqꝫ dicit Frācisc9 petrarcha i suis triumphis.Poi ve ne colei chcha il titol dessere bella.ꝛ iterū ibidem.Li ogi dal suo bel viso io nō volgea cum homo che inferno e di tal cossa inchordo . che dolce algusto ala sasute rea ad ogni altro piacere ceco era sordo seguendo lei per si dubiosi passi.Che themo ancho qual hor'me ne ricordo.Ipsi quoqꝫ virgini iterum dicit eius spōsus celestis Cañ.vij.ꝙ̄ pulchra es ꝛ ꝙ̄ decora charissima in delitijs. De ipsius etiā virginis pulchritudine dici pōt illō qō ego posui i epl'a ad summū pontificē Sixtū.iiij.dicēs ipsi virgini.Cādidior niue o rutilās regina d'core.Et radijs cedit clara diana tuis.Luna suū perdit tecū sociata nitorē:Atqꝫ comes nullū sol tibi lumen habet. De colore aūt cutis eius est sciēdum ſm Alber.vbi.s.ꝙ fuit mixtus ex albo et rubeo.Nā vt ait Iohānicius iste color ꝓcedit ex eq̄litate hūoꝝ:alij vero oēs colores ꝓcedūt ex ineq̄litate ipsoꝝ hūoꝝ:vnde p̄dictus color ex albo ꝛ rubeo est nobilissimus et corpi eucratico determinatus.et a Galieno in temperata cōplexione positus.Nā dicit in.ij.tegni.ꝙ corpus eucraticū est ex albo ꝛ rubeo mixtū ꝛ Constantinus in li.pātegni idē ait.Nō solum autē corpus btē virginis fuit huius coloris sꝫ etiam corpus xp̄i.Vn̄ d' ipso ait ipsa btā virgo Cant.v.Dilectus me9 cādidus est ꝛ rubicūdus pulcher.ꝛ decorus electus ex millibus.Iste autem color corporis significat interiorē pulchritudinem aīe nā color candidus denotat puritatem Et ideo Eccl'es.ix.inqt Sapiēs. Omni tp̄e sint vestimēta tua candida.ꝛ Apo.iij.dr.Vestimentis albis induaris.Color ꝟo rubeus significat charitatē.Iō Cañ.iij . de ferculo Salomonis dr.Ascēsum purpureū media charitate constrauit.Que virtutes.s.puritas ꝛ charitas fuerunt in btā virgine in summo . Tanta eñ puritate nituit qua sub deo nequit maior intelligi ſm Ansel.in lib.de cōceptu virginali.De ipsi9 aūt charitate inquit Hiero.in sermone assumptionis totā incanduerat diuinus amor. De hoc ḡ mixto colore virgis dr Cañ.iiij.Sicut vitta coccinea labia tua:ꝛ eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici:sic gene tue.

Quantū ad colorē capillorū est sciendum ſm Constātinū in li.pātegni . ꝙ capilli caput custodiūt ꝛ defendūt ac honestāt. q̄bus si careat homo maxis est inhonestas.et precipue in mulieribus.ꝛ iuxta hoc fecit natura corpori iumēta et ornamenta.Dicūt aūt quidam btām virginē habuisse capillos candidissimos sicut et capilli filij sui describunt fuisse candidissimi.dum vidit illū Ioh. euāgelista q̄ inqt Apo.j.caput eius ꝛ capilli erāt cādidi tanꝙ̄ lana alba ꝛ tāꝙ̄ nix.Galienus aūt.ij . tegni dicit ꝙ cerebrū eucraticū.i.bene dispositū dꝫ hr̄e capillos rubeos.ꝛ allegat quasdam rōnes quas breuitatis cā pertrāseo.ꝛ tales vident quibusdā fuisse capilli btē virgis.cui dr Cant.vij. Come capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus. Cōstātinus aūt vbi.s.dicit cerebrū eucraticū habere capillos nigros.ꝛ multas rationes allegat q̄re in capite bñ cōplexionato sūt pulchriores ꝛ meliores capilli nigri.Et ita dicunt quidā fuisse capillos btē virginis:sicut etiā fuisse dicunt nigri capilli sui filij:de quo ipsa inqt Cant.v.Come eius sicut elate palmaꝝ nigre q̄si coruus.Vn̄ veronica pretēdit nigram barbam ꝛ nigros capillos dñm habuisse ergo et mater eius eiusdē coloris videt capillos habuisse maxime cū multis appareat mulier speciosior cum capillos habet nigros. iuxta illud Horatij in poetria.Spectādū nigris oculis nigroqꝫ capillo.Opinio tñ alia mihi videtur verior.s.ꝙ dña nostra habuit capillos aurei coloris.iuxta illud poeticū.Femineum caput si vis formare decorē:Crinibus irrutilet:nitet aureū ꝛc.Et iste color auctoritate isaac i libellis suis ꝛ Gordonij in libello de vrinis est sublimior inter alios colores qui sunt decē ꝛ nouē ſm medicos. Nō obstat modo ꝙ xp̄s post resurrectionem ostendit se beato Iohanni euangeliste cū capite ꝛ capillis cādidis:qꝛ fuit ad demōstrādam impassibilitatē ꝛ puritatē corpis gl'iosi. Vel dicendum ꝙ iohanni non apparuit christ9 sed angelus representans christum: Ideo i eodem capitulo ait ipse Iohannes.Vidi similem filio hominis.i.christo qui in euangelio appellatur filius hominis:vt patet Mat.xvj. Quia vt ait Nicolaus de lyra ibidem ipse angel9 apparuit Iohanni in forma sacerdotis.vt ostenderet christum fuisse verum sacerdotem.Ideo assumpsit capillorū caniciē.vt significaret maturitatem ꝛ grauitatem que debet esse i sacerdotibus.Non obstat etiam quod obijcitur de nigredine capillorum christi:quia respondet ꝙ diuersitas complexionum facit alium eē colorem capillorum in mulieribus ꝙ̄ in viris:qꝛ enim viri sunt fortiores naturaliter ꝙ̄ mulieres ideo communiter habent capillos nigros: q̄ fortiores sunt ꝙ̄ rubei vt alij capilli. Quod

etiam viri naturaliter magis sunt calidi ꝙ̃ mu
lieres magis abundãt cholerico humore incē
so ⁊ sanguine adusto ꝙ̃ femine quorum fumosa
superfluitas expulsa per capillos eos denigrat. Iō
non est mirum si cōmuniter capilli virorum ma-
gis tēdunt ad nigredinē ꝙ̃ mulierū q̃s capill⁹
aurei coloris, atq; aliquantulū crispus marie
ornat ⁊ venustat. Quidam vero dicunt ꝙ xp̄s
naturaliter nō habuit capillos nigros: sz aurei
coloris: verum cum tēpore paulatim nigri facti
sunt: qr ab instāti cōceptionis vsq; ad mortem
semper habuit ante oculos mētis rep̄sentatio-
nem oim penarum quas sustinere debebat. Unde
dicit Mat. xxvi. Tristis ē aīa mea vsq; ad mor
tem. Qr vero ex melancholia hoīs capilli nigre-
scunt: vt inq̄t Galienus in. ij. tegni. Iō nimirum si
capilli xp̄i nigri facti sunt. Nā et propter talem
cōtinuā rep̄ntationē videbat̃ factus etatis q̄si
q̄nq̄ginta ānorum. Sicut patz p dictū iudeorū Jo.
viij. dicētiū. Quinq̄ginta ānos nōdum h̄es ⁊c. R

B Eatā aūt virginē voluit deus ornari
omni pulchritudine q̄ vnq̃ in aliqua
muliere reperta est: nec accidentalr̄
facti sunt nigri eius capilli. Ideo cre
duntur fuisse tanq̃ fili aurei ⁊ aliquantulum
crispi. Oculos q̄z habuit pulcherrimos ⁊ luci-
dissimos. Uñ de ipsis dicere possumus illō poe
ticum. Radiant vtriq; gemelli Luce smaragdi
na vel syderis instar ocelli. Dicit aūt Albert⁹
vbi. s. ꝙ oculi eius erāt nigri tēperate. Tales
eñ oculi s̄m eū sunt nobiliores ⁊ clariores ad
videndum ⁊ ēt pulchriores. Iō Cañ. iiij. ait illi
sponsus ei⁹ celestis. Oculi tui colūbarum. Uulne
rasti cor meū soror mea spōsa mea in vno ocu-
lorū tuorū: ⁊ in vno crine colli tui. ⁊ Cañ. vij. ite
rum inq̄t. Oculi tui sicut piscine in esebon. Iō
aūt oculi btē v̄gis piscine cōparant̃: qr sicut pi
scina h̄z abundantiā aquarum: ita ei⁹ oculi pieta
te pleni in tribulatorū afflictionib⁹ effundebāt
lachrymas cōpassionis. Esebon vero cōputatio
interpretat̃. p qd̄ significat̃ qr oculi btē virgis
erāt magne reputationis propter corum pulchritu
dinem: vt exponit Nico. de lyra sup ipso. vij. c.
Cañ. De ipsis q̄z verificata est prophetia Jacob
Gene. xlix. dicētis de Juda a quo descēdit btā
virgo pulchriores sunt oculi eius vino ⁊ dētes
eius lacte cādidiores. Ultra pulchritudinē āt
oculorum ⁊ aliorum mēbrorum eā marie decorabat indu
mentū regale, de quo ps. xliiij. inq̄t David do-
mino nr̄o iesu xp̄o filio ei⁹. Astitit regina a dex
tris tuis in vestitu deaurato circūdata varie-
tate. Hec tñ varietas circūdās ipsam celorum re-
ginā: nō solū est diuersarū pulchritudinū cor-
poris: sed etiā oīm formositatū aīe. Sctissima q̄p
pe eius aīa oībus fuit virtutibus decorata. qui
b⁹ beatissima dei genitrix sup oēs puras crea-
turas sēp studuit se ornare sciēs verarum eē illā
poeticā sniam q̄ ait. Corporis offuscat mentis
caligo nitorē: Est cū virtute pulchrior omnis
hō. Iō Hie. in sermōe ad Eustochium ait. Cir
cūdāt eā flores rosarum ⁊ lilia cōuallium, vt v̄tutes
v̄tutib⁹ fulciāt̃ ⁊ decore formositas augeat̃. S

P Ulcherrima ḡ fuit virgo corpe ⁊ pulcher
rima mēte Cuius nō solū formosissimum
corpus cū ei⁹ speciosissima aīa fuit dño
cōsecratū: sz etiā oīs ei⁹ actus: sensus: cogitat⁹
⁊ affectus dei fuerūt semp seruitijs mācipati.
de q̄bus dici pōt illud Threñ. iiij. Cādidiores
nazarei eius niue. nitidiores lacte. rubicundio
res ebore: antiq̄ sapphyro pulchriores. Assimi-
lant̃ eñ niui propter refrigeriū castitatis. lacti
propter mūdiciā puritatis. ebori antiq̄ ⁊ rubicun
do propter feruorē charitatis ⁊ sapphyro propter
pulchritudinē celestis cōtēplationis. Et ideo
huic pulcherrime v̄gini decantemus illā pul-
cherrimā laudē quā in corona ipsius virginis
posui. O Maria stella diana virginella grosa.
de pietate sei fōtana de dio cara spōsa. o Ma
ria de sol vestita. ⁊c. vsq; in finē ipsius capli. T

S Ciendū est aūt s̄m sniam phi in lib. per
spectiuorum ꝙ q̄ttuor sunt inter alia ex q̄
bus causat̃ pulchritudo. Primū est ma
gnitudo. vñ s̄z phm. iiij. eth. lz parui possint di
ci formosi q̄si. s. h̄nt debitā dispositionē ⁊ propor
tionē mēbrorum nō tñ p̄nt dici pulchri qr pulchri-
tudo requirit debitā pfectionē q̄ntitatis. Requirit
quāto maiorē h̄z pfectionē quātitatis. tāto pul
chrior reputatur. Et ideo luna pulchrior stellis
apparet: ⁊ stelle magne paruis stellis pulchrio
res. Rōne ḡ magnitudis pulcherrima fuit bea
ta virgo. Unde ipsa inq̄t Eccli. xxiiij. Ego ma-
ter pulchre dilectionis: ⁊ timoris ⁊ magnitudi
nis ⁊ scte spei. De illa q̄z dici pōt illō Eze. xxxi.
Quasi cedrus in libano pulcher ramis ⁊ fron-
dibus. excelsusq; altitudine super omnia ligna
regiōis: ⁊ sub vmbraculo illius habitat cet⁹ gē-
tiū plurimarum. estq; pulcherrim⁹ in magnitu
dine sua. Oē lignū paradisi nō est assimilatū ei ⁊
pulchritudini ei⁹. ⁊ emulata sunt eum omnia li
gna voluptatis q̄ erant in padiso dei. hec ibi.
Ipa etenī btā v̄go de hac pulchritudine ma-
gnitudinis gl̃iar potest dicēs illō Eccli. xxiiij.
Quasi cedr⁹ exaltata sum in libano. Scđm autē
qd̄ facit aliq̄d videri pulchrum est nūerus. Uñ
ponit exēplū Arist. vbi. s. di. ꝙ celū stellarū est
pulchri⁹ in ea pte in q̄ sunt plurime stelle q̄ in
ea in q̄ sunt pauciores. Rōne aūt nūerositatis
fuit pulcherrima v̄go bñdicta. q̄ q̄ ad corp⁹ in
oī pte et in singulis membris singularē habuit
pulchritudinē. et q̄ad aīam fuit decorata oīm vir
tutū varietate iuxta illud ps. xliiij. Astitit regi
na a dextris tuis ⁊c. Uñ illi dici potest illud
Eccl. xxviij. Oīs lapis p̄ciosus opimētū tuū. U

T Ertiū vero qd̄ pulchritudinē gn̄at ē color.
vñ pāni tincti et colorati sunt alijs pul
chriores. Et iō d̄ optic vestito dr̄ Ezec.

xxvij. hyacinth⁹ et purpura de insulis elisa factũ sunt operimentũ tuũ. Et sic beatissima virgo rõne colorũ fuit pulcherrima. vt. s. visum est. Fuit etiã tincta colore nigro humilitatis: albo puritatis: et rubeo charitatis: de q̃. Cant. j. ipsa inq̃t. Nigra sum sed formosa filie hierl'm sicut pelles Salomonis. Unde in eius figurã dr̃ Hester. xv. Ipsa aũt roseo colore vultũ pfusa et gratis ac nitentib⁹ oculis ingressa est ad regẽ. De ipsa q̃z dr̃ Prouer. xxxj. Byssus et purpura indumentũ ei⁹. est aũt purpura vestis regalis quaz nulli licet portare nisi regi. vt habet. C. de vesti. olobe. l. purpureis. lib. xj. Quartũ aũt qd' facit aliqd videri pulcrũ est lux. vt. s. dictũ est. Multa enĩ que vident in tenebris feda ac nigra: adueniẽte luce pulcra apparẽt. Et hoc etiã respectu beata virgo tota lucida fuit pulcerrima. de qua dr̃ Can. vj. que est ista que pgredit q̃si aurora psurgẽs: pulcra vt luna: electa vt sol et c. Un̄ Bern̄. in quodã sermone ait. Beata virgo Maria cui⁹ vita inclyta cũctas illustrat ecclesias est lucerna que ꝯtra oẽs tenebras illuminat mũdi machina. Et lumẽ quo deus mundũ illuminat et tenebras animarũ nostrarũ fugat: et ignis corda hominũ inflãmans: et suis innumeris bñficijs mũdũ clarificãs. Tolle hũc splẽdorẽ: quid erit mũdus nisi obscuritate plen⁹? Et mũdi machina quid valeret si hũc splẽdorẽ non haberet. Tolle hoc lumẽ solare: vbi dies: vbi claritas: vbi serenitas. Certe nõ nisi caligo inuoluẽs et vmbra mortis: ac d̃sissime tenebre relinquunt. Quicũq3 ergo semitas hui⁹ luminis secut⁹ fuerit nõ ambulabit in tenebris: sed habebit lumẽ vite. hec ille. Glossa v̄o super illud Mat. j. et non cognouit eam: dicit. Gloriosa virgo Maria dr̃ aurora noctẽ horribilis obscuritatis et feritatis expellẽs. Dicit etiã luna plena lumine: eternitq3 solis receptiua cui⁹ radij plenitudine tãq̃3 lucerna lucens et p̄fulgida tãta claritas de vultu ipsi⁹ corruscabat q̄ in faciem eius Joseph glorio illi⁹ aspicere non audebat. Pulcerrimã etiã fuisse virginẽ bñdictaz testat sancta mater ecclesia: que in officio assũptionis canit. Uidi speciosam sicut colũbã et c. et iterũ. Que est ista que pcessit sicut sol et formosa tanq̃ hierl'm. et rursum ei canit. Pulcra es et decora filia hierl3. et i officio quotidiano. Speciosa facta es et suauis in delitijs tuis sancta dei genitrix. et iterũ. Specie tua et pulcritudine tua et c. Quintã quoq3 rõnẽ addere possum⁹ quare beata virgo pulcra fuit. s. pp̄ter nouitatẽ. nam oia noua sunt pulcritudine decorata. h. in secũdo. in proe. ff. deus aũt sponsã suã ornauit quodam singulari decore: et speciali ac noua claritatis formositate. iuxta illud Hester. c. viij. Judeis noua lux oriri visa est et c. que fuerunt verba thematis nostri. Ergo pulcherrima fuit Maria.

Possumus autem eius pulcritudinẽ fuisse magnã pbare ex omni genere causarum: que fm ph'm. ij. phisi. sunt quatuor. s. materialis: efficiẽs: formalis: et finalis. Prima ratio sumitur a causa materiali que dr̃ rõ ꝓpagationis per lumẽ electũ ab Adã vsq3 ad illa. Solẽt enĩ nobiles genere eo q̄ delicate sunt geniti et nutriti: speciosi esse corpore vt experientia docet. vñ Sene. in lib. tragedi. j. ait. Generosa in hortus semina exurgũt suos. Et facit ad hoc illud poeticũ. et placid⁹ sanguis nobile corpus alit. Fuit aũt beatissima virgo nobilissima gñe inter oẽs puras creaturas: vt pbatũ est in sermone. j. hui⁹ partis. parte. ij. Nã omnipotẽs deus fm qd exponit Nico. de ly. sup Gen̄. Ab initio mũdi de tpe in tp̄s separauit in humano genere bonos a malis: et meliores a bonis: vt tandẽ esset in orbe popul⁹ ei peculiaris et acceptissimus: atq3 omni nobilitate p̄fulgẽs. de quo ei⁹ filius nasceret. iuxta illud Deut. xxxij. Qñ diuidebat altissim⁹ gẽtes: qñ separabat filios adã. nam ante diluuiũ separauit filios cayn a filijs Seth. ita vt filij Cayn dicerent filij hominũ eo q̄ vitiosi erãt et carnales. Filij v̄o Seth dicerẽtur filij dei: quia boni et sp̄ales erant. fm illud Gen̄. vj. Uidẽtes filij dei filias hoim q̄ essent pulcre et c. et quia generatio Seth ex maria parte postea declinauit ad lasciuiã: vt patet ibidem. iterũ deus separauit extinguẽdo per diluuium vtrũq3 gen⁹ reseruatis tñ paucis de genere Seth: q2 boni erãt. s. Noe et filij ei⁹ cũ vxorib⁹. Post diluuiũ v̄o iterũ separauit eligendo genus Sem q̃ fuit p̄mogenit⁹ Noe: deinde q̃a filij Sem ex maxima parte facti fuerũt idololatre: iterũ separauit et elegit Heber. a quo dicti sunt Hebrei qui pp̄'s dei peculiaris dicebant: vt declarat Nico. de ly. super Genes. Deinde elegit Abraam. vt habetur Gene. xij. separando eum a cultoribus idolorum. et postea Isaac et non hismaelem. Gene. xx. Deinde Jacob et non Esau. Gene. xxvij. et consequenter de filijs Jacob elegit Judam et tribum eius. et sic semp hoc ordine pcessit separãdo bonos a malis. et taliter deduxit generationẽ virginis bñdicte p ꝓpagationẽ nobilioris et dignioris et mag's deo grati sanguinis qui vnq̄ fuerit in mundo. Et ideo cum ipsa descenderit per tot nobilissimas et peroptimas stirpes et delicatissimas generationes. non est dubitandum q̄ fuit corpore speciosissima et moribus vltra q̃ dici possit nobilissima. Non enim parum affert ad morum claritatem et corporis speciositatem parentum nobilitas. Unde Ambro. super Lucam loquẽs de parentibus beati Joãnis baptiste inq̃t. Docet autem nos scriptura diuina non solum mores in his qui p̄dicabiles sunt. sed etiam parentes oportere laudari veluti trãsmissa immaculate puritatis hereditas in his quos volum⁹ lau

dare precellat. Uoluit ergo deus habere populum suo cultui dedicatū: sanctiorē, nobiliorē inter omnes populos mūdi: qui ab aliys distinctus erat distinctione vestimētorū: circūcisiōe et legis scripte: vt ex eo nasceret mater filij sui omnium sanctissima excellētissima et speciosissima. Y

Secunda ratio probās benedicte virginis pulcritudinē sumit a causa efficiēte q̄ fuit virtus diuina. nam vt cōiter tenet Joachim et Anna ꝓcesserāt in diebus multis: et nūq̄ filios genuerāt cum esset Anna sterilis. vt. s. dictum est in. iij. parte. j. sermonis hui⁹. ij. partis. Miraculose ergo sublatū est ab ea impedimētum sterilitatis et virtus generatiua in Joachim roborata: vt hanc gloriosissimā filiā generarent. Certū est aūt q̄ opera ꝓducta virtute diuina pfectiora sunt operib⁹ que sunt pure naturalia quia multo potētior est gratia q̄ natura. vt ꝓbat multipliciter Ambro. in. c. reuera. de conse. dist. ij. originaliter aūt in lib. de sacramētis. et patuit etiā in vino qđ dn̄s fecit ex aqua vt habetur Jo. ij. vn̄ Chryso. ibi inquit. Non simpliciter vinū sed vinū optimū fecit. Talia em̄ sūt Christi miracula vt multo hīs que per naturā fiunt speciosiora et vtiliora sint. Cum ergo beate virginis corpus virtute diuina pricipaliter et particulari modo cōceptū. sicut etiā ꝓbatū et declaratū est in parte ꝓcedenti huius sermonis. nō est dubitādū q̄ fuit pulcerrimū. Et pōt ꝯfirmari ꝑdicta ratio sic. Beata virgo fuit primum opus mirabile ꝓductū a deo in nouo testamēto: cum fuerit quasi aurora in oriēte. i. in confinio noui et veteris testamēti. Solent autē artifices nouiter incipiētes alicubi opari egregium aliqđ opus primo ꝓducere: vt patet maxime in pictorib⁹: et hoc vt in arte sua cōmendētur. §. sancim⁹. in aut. de mona. coll. j. Tenēdū est ergo q̄ omnipotēs deus artifex summ⁹ omnium: omnē habēs virtutē. Sap. vij. opus istud primū. i. beatā virginē q̄tum ad corpus et animam ꝓduxit mirabilissimū. Et hec ratio cōfirmatur per snīam venerabilis Bede: qui super Lucā sic ait. Nec mirū si dn̄s redēpturus mūdum operationē suā inchoauit a matre: vt per quam salus omnib⁹ operabat. eadē prima fructum salutis hauriret ex pignore. hec ille. Tertia aūt ratio sumit ex causa formali que est anima ipsius virginis bn̄dicte. de qua ratione tactum est. s. in parte ꝓcedenti hui⁹ sermonis: et possum⁹ arguere sic. Certū est q̄ anima beatissima virginis post animā Christi fuit et est inter omnes: immo sup oēs nobilissima. Anima ꝯo et corpus se habuit vt materia et forma: fm̄ philosophū in. ij. de aīa. q̄ ait. Anima est actus et pfectio corporis physici organici in potētia vitā habētis. Ergo sicut anima que est forma reqrit corpus pro materia: ita aīa dignissima requirit corpus dignissimū et speciosissimū. nobilissimo ergo spiritui oportuit nobilissimū corpus ꝑparari: et corpus optime dispositū excellētissimo spiritui coaptari: vt ꝓportio sit debita inter materiā et formā: et ideo corp⁹ gloriose virginis debuit esse optime cōplexionatū: et per cōsequēs venustissime coloratū. Item optime organizatū et ꝯsequēter ordinatissime figuratū. et potest hec ratio ꝯfirmari: quia vt habet in cōpēdio theologie lib. iiij. dum beata virgo filiū gestabat in vtero: mira claritas et speciositas in corpus eius redūdabat: non solū enim in eius anima: sed etiā in corpore resplēdebat lumē diuinitatis. Et possum⁹ exēplificare de lumine in lucerna existēte a qua fulgor emanat. et sic forma diuinalis taliter informauit corpus et animam gloriose virginis: q̄ ex omni parte speciosissima fuit. Z

Quarta ratio sumit ex causa finali: nā beata virgo ideo venit in mundū vt ex ea nasceretur filius dei: vnde firmiter credēdū est q̄ non solū fm̄ animā sed etiā fm̄ corp⁹ fuit suo bn̄dicto filio simillima. Uidem⁹ em̄ q̄ sepe filij suis parētib⁹ tanta similitudine configurātur vt ex eis videant formati tanq̄ exēplati ab exēplari. Et ideo dr̄ Eccli. xxx. Mortuus est pater eius et quasi non est mortu⁹. Similē enim sibi reliqt post se. Quod si hoc verificat in filiis naturali modo genitis. multomagis verificatur est in dn̄o Jesu Christo et matre eius: que cum diuini spiritus operatione ꝯcepit: et quorū caro fm̄ Aug. eadem caro fuit. et ideo inter filium et ipsam fuit in pulcritudine similitudo. vt ꝓbatum est in. j. parte huius sermonis. Cū igitur Christus fuit pulcerrim⁹: vt ibidē ostensū est. vn̄ super ps. xliiij. fm̄ trāslationē Chaldaicam dicit Christo. Pulcritudo tua rex Messia maior est q̄ omniū filiorū hominū: sequit q̄ etiam eius sanctissima genitrix fuit super omnes humanas creaturas speciosissima. Hanc em̄ corporalē pulcritudinē recepit Christ⁹ non a patre: quia sicut inquantū deus non habet matrē sed tm̄ patrē: sic inquantū homo habet matrē sed non patrē. Jllā ergo corporalē pulcritudinem quā aliȷ filij recipiūt ab vtrisq̄ parētibus totā habuit Christ⁹ a sola matre sua bn̄dicta. que fm̄ Damasce. de suis purissimis sanguinibus ipm̄ generauit. et ideo incōuincibiliter concludit ipsam fuisse speciosissimā per illā regulam phī in. ij. metap. qđ est causa aliorū vt sint talia illud etiā est tale. Facit ad hoc qđ dicunt Juriste. s. q̄ illud qđ est in effectu est etiā in sua causa. vt no. in. l. iij. ff. de pecu. et de peni. dist. ij. c. pōt discursus. et §. his itaq̄. et §. h. et ď ꝑsump. c. ex studiȷs. et. c. literis. in fi. et de sta. reg. c. quod dei. et de no. ope. nun. c. ij. in fi. causatū em̄ seq̄tur naturā sue cause et eiusdē rationis est causa et causatū. l. manumissiōes. vbi Bal. ff. de iusti et iu.

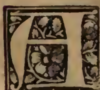
ftl.et iu. Et qualis est causa talis pducitur effectus.c.fertur.et.c.vulneratos.j.q.j.et.l.de pupillo.ff.de no.ope.nun.et.c.tue.de spon.et.c.accessit.et.c.et ibi.de despō.imp.et.c.cum clerici.cū ibi no.ext.de cēsi.vnde dicit author in li.de cau sis.q oīs effect⁹ hȝ similitudinē sue cause. B

Ex fructu ergo pulcherrimo ab ipsa dilectissima virgine pducto.s.dño nro Jesu Christo in quem ppter eius speciositatez desiderāt angeli prospicere.j.Pe.j.cognoscit speciositas eiusdē pulcherrime virginis.De cui⁹ formositate anime et corporis loquēs beatus Epipha. in quadā epl'a inquit. Mores eius erāt hmōi. Honesta erat per omnia:parū loquēs velocis obediētie:affabilis:libere seruiēs omnib⁹ sine risu:absq turbatione sine ira:libenter se inclinans:honorabilis ad oēs et admirabant oēs in loq̄la ipsius:stature erat magne : capillos habens flauos:ac bonos oculos et tota erat speciositate plena.Ber.quoq super missus est.homilia.ij.ait.Uirgo regia gēmis ornata virtutū gēmisq mentis pariter et corporis decore prefulgida:specie sua et pulchritudine in celestib⁹ cognita:celi ciuium in se puocauit aspectū:ita vt celestis regis animū ad sui pcupiscentiā inclinaret:et celestē nuntiū ad sede supnis adduceret.Euse.etiā super Luc.exponēs illud.Discessit angelus ab illa inqt.Discessit ab illa:angelus non solū impetrans qd optabat:sed stupens in virginea forma et virtutis plenitudine. hec ille.De qua formosissima virgine loquens Dantes in comedia paradisi.c.xxxvij.ait.

Soto cosi del ciel comme diuiso.
Uintiquattro signori adua adue.
Coronati venlano di fior dalliso.
Tuti cantauam benedicta tue.
Ne le filiol Dadam:et benedicte.
Sien in eterno belleze tue.

Quas nobis pcedere dignetur omnipotēs de⁹ in eterna felicitate posse contēplari:per infinita secula seculorum.Amen.

De eiusdem electissime sponse dei natiuitate. Sermo.v. C

Ab eterno ordinata sum et ex antiquis añq terra fieret.Prouer. viij.c.Jn sacra scriptura aliqñ dr sponsa dei q̄libet fidelis anima.iuxta illud Osee.ij.despōsabo te mihi in fide.trāssumptiue in.c.fertur.et.c.sicut vnguētū.et.§.opponit.j.q.j.et de penī.di.ij.c.si eñ. et dist.iij.§.illud.et de sa.vnc.c.vnico.§.da do. Hec aūt dei spōsa.s.anima fornicat per peccatum:iuxta illud Hiere.iij.Tu aūt fornicata es

cum amatorib⁹ multis.vñ de malis hoīb⁹ qui per vitia fecerūt adulteras aīas suas que pri⁹ erāt dei spōse.exponi pōt spūaliter illud Osee iiij.s.spōse vestre adultere erūt.Aliqñ spōse nomine intelligit ecclesia triūphās de qua exponi potest illud qd dixit angel⁹ btō Joāni.Apo. xxj.dum ait.veni ostēdā tibi sponsam vxorem agni.De hac etiā spōsa exponi pōt illud Apo. xxj.vidi ciuitatē sanctā hierlm descēdentez de celo sicut spōsaz ornatā viro suo.Aliqñ do spōse noie intelligit ecclesia militās.vt in.c.oib⁹.et c.lector.xxiiij.q.iiij.et no.in.c.spōsus.xlvj.dist.et de hac spōsa exponi pōt illud Jo.iij.qui hȝ spōsam spōsus est.Christ⁹ eñ de⁹ noster eā sibi despōsauit.vñ oēs Christiani dicunt filij isti⁹ spōse et hui⁹ spōsi.de qb⁹ intellexit Christ⁹ qñ inqt Mat.ix.nūquid possunt filij spōsi lugere q̄diu cum illis est spōsus.et Mar.ij.nunqd possunt filij nuptiarū q̄diu spōsus est cū illis ieiunare.et Lu.v.eādē sniam dixit.De hac despōsatiōe ecclesie inqt Pau.ij.ad Cor.xj.despōdi vos vni viro virginē castā exhibere Christo. virgo eñ ecclesia in die iudicij est ad sui celestis spōsi nuptias pducēda quādo media nocte clamor fiet Ecce spōsus venit exite obuiā ei.Mat.xxv.Ipse igit spōsus noster Jesus Christ⁹ cōcedat nobis esse de illis spōse sue ecclesie filijs.de quib⁹ in pdicto Mat.c.dr q ornauerūt lāpades suas et exierūt obuiā spōso. Spūaliter aūt et singularissimo modo in scripturis diuinis noie spōse intelligit gloriosa virgo Maria:quā oīpotēs de⁹ sibi ab eterno spōsam elegit:vt ei⁹ vnigenit⁹ filius tāq spōsus pcederet de thalamo suo.ps. xviij.vnde cum ipsa dei spōsa pcepisset saluatorem mūdi canebāt beati angeli in celo:et sancti patres in lymbo:desiderātes natiuitatē xpi et dicebāt illud Joe.ij.egrediat spōsus de cubili suo.De hac etiā spōsa exponi pōt illud Sap. viij.hāc amaui et q̄siui mihi spōsaz assumere: et amator fact⁹ sum forme illi⁹.de⁹ eñ rex celestis adamauit eā sup oēs puras creaturas.et lō eā elegit sibi in spōsam.qd pphetatū fuit Esa. lxij.vbi de letitia despōsantis beatā virginē inquit ppheta.Gaudebit spōsus sup spōsam.nō solū aūt de⁹ gauisus est in despōsatione virginali:sed etiā tota celestis curia et vniuersus mūdus. D

Quod in figurā pnūtiatum fuit Hester.ij. vbi de ipsa Hester q̄ figurauit beatā virginē dr.ducta est itaq ad cubiculū regis et adamauit eā rex plusq oēs mulieres:et posuit diadema regni in capite eius:fecitq eā regnare.p vasthi.i.pro Eua que humanū genus suo peccato deuastauit.Et iussit cōuiuiū pparari per magnificū cūctis princip ib⁹ et seruis suis.p cōiūctione et nuptijs hester:et dedit requiē vniuersis pūincijs ac dona largit⁹ est iuxta magnificentiā pncipalē.hec ibi.Jstā aūt spōsam virgi

nem.s.immaculatã quã diligerit deus ostēdit ipse qui Cant.iiij.c.eam suauiter inuitat ad suū cōnubiū dicēs. Ueni de Lybano spōsa mea: veni de Libano: veni coronaberis. Et iterū ibidē inqt. Uulnerasti cor meū soror mea spōsa vulnerasti cor meū. que verba replicat ad demōstrādam immēsitatē amoris. et rursum ait. Quam pulchre sunt mamē tue soror mea: sponsa mea pulchriora sunt vbera tua vino: et odor vnguentorū tuorū sup oīa aromata. Fauus distillās labia tua sponsa mea: mel et lac sub lingua tua: et odor vestimētorū tuorū sicut odor thuris. Hortus cōclusus soror mea spōsa. hortus ɔclusus. fons signat⁹. emissiones tue paradisus. quia ꝟo electionē huius spōse fecit deus ante secula. ideo ipsa merito dicere pōt verba thematis nostri. s. ab eterno ordinata sum. s. sponsa dei et mater filij eius et ex antiquis anteꝗ̄ terra fieret. i. ante omnē corporalē creaturā: necdū erāt abyssi. i. angeli. qui abyssi nūcupari possunt, ppter eorum intelligētiā ꝓfundissimā et nature sue excellētiā. et ego iam ɔcepta erā. s. in mente creatoris mei: et nata ac eius cōiugio ꝑparata. Super quib⁹ verbis videbim⁹ decē ɔditiones ꝗs habuit hec admirabilis dei spōsa. quas habere debēt omnes idonee spōse cuiuslibet magni impatoris prima dicet integritatis: secūda virtuositatis: tertia generositatis: quarta formositatis: qnta gratiositatis: sexta fecūditatis siue fertilitatis: septima copiositatis: octaua timorositatis: nona pudorositatis: decima et vltima appellabit honestatis.

¶ De prima sponse dei conditione que dicitur integritatis. E

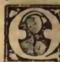
Ut diffuse ꝓbatū est in prima parte principali hui⁹ operis integerrimo ac imaculato dei filio oportuit eligi matrē per omnia integerrimā et immaculatā: et purissimo deo purissimā spōsam. et ideo de⁹ pater dixit filio suo et spūisancto. Ego volo mihi creare et facere vnā spōsam egregiā meo modo. ita vt sit digna maiestatis mee ɔnubio. Rñdit filius. et ego volo mihi fabricare vnā virginē purissimā que idonea sit me ɔcipere et portare in vtero suo. Dixit ꝟo spūssanct⁹. et ego volo mihi cōstruere vnū tēplū sacratissimū in quo facere possum meū habitaculū. Tūc igit tota trinitas hāc imaculatā virginē ɔcipi et nasci fecit: quā semp ab omni macula illibatā ꝓseruauit. non eīn fuisset beata virgo idonea dei spōsa vel mater si aliqñ fuisset per peccatū diaboli adultera et serua: vt clarissime ꝓbauim⁹ vbi. s. Beata ergo Maria integritatē semp ꝑfectissimā habuit tam mētis ꝗ̄ corporis. vñ verificatum fuit de ea illud. j. ad Thessa. v. integer spūs vester et aīa et corp⁹ sine ꝗrela in aduētu dñi nři Jesu Christi seruet. Ipsa nāq̄ integerrima dei sponsa seruauit illud ad Titū. ij. In oib⁹ prebe teipsum exēplū bonoꝝ operū in integritate. et illud Ja. j. ꝟtis ꝑfecti et integri in nullo deficientes. Ut aūt esset talis fuit a deo ꝑparata p gratiam ꝑuenientē q̄ eā ꝓseruauit ab originali peccato et ab omnib⁹ immūdicijs. et hoc est qđ dicit Gene. xxiiij. Ipsa est mulier quam ꝑparauit dñs filio dñi mei. De hoc ꝟo null⁹ nisi vel insipiens vel obstinat⁹ dubitare modernis tpibus pōt quibus est beata virginis integritas luce clari⁹ declarata. Quis eīn ciuis. ingenu⁹ ac nobilis: qs strenu⁹ miles: quis sapiens doctor: quis magnific⁹ comes: quis excellēs marchio: quis princeps vel dux inclyt⁹: quis serenissim⁹ rex vel imperator meretricē et ɔtaminatā mulierē eligeret in spōsam: valēs sibi eligere integerrimā virginē et ex omni parte purissimam. Oēs eīn naturalr appetūt et ꝗrūt habere vxorē intactā. c. si dicturi. xxij. q. vj. Quid ergo mirum si impator celi et terre deus rex regū et dñs dominātiū: qui est sanct⁹: innocēs et impollut⁹. ad Heb. vij. voluit sibi scīm et īpollutū habitaculū ꝑparare: et innocētē ac imaculatā atq̄ oī puritate replētissimā spōsam assumere: Ipse ei est ille cui dr. j. Paral. xxix. tua est dñe magnificētia et ptās atq̄ victoria et tibi laus. Cūcta eīn q̄ in celo sunt et in terra tua sunt. Tuū. dñe regnū: et tu sup oēs ꝓncipes. Tue diuitie et tua est gloria. Tu dñaris oīm: et in manu tua virt⁹ et potētia: magnitudo et iperiū oīm. Debuit ḡ ista spōsa dei inclyta btīssima virgo Maria esse super oēs mūdi creaturas itegerrima et mūdissima: q: neq̄ hoī ꝑparabat hitatio sȝ deo. j. Paralip. xxix. Uñ. s. Bona. i. iij. snīarū dist. iij. ar. q. q. j. dr q̄ ꝟ nulla alia pura creatura rōnali pōt dici illud Cāti. iiij. tota pulchra es amica mea: et macula nō est in te. sicut de virgine gloriosa. et ea dē dist. ēt inqt q̄ ɔgruū fuit vt aduocata hūani gñis nullū hrēt pcīm qđ ei⁹ ɔsciam remorderet: et q̄ ipsa btā virgo p quā auferebat opprobriū nrm vinceret diabolū: ne c ei vl modicū succūberet: et q̄ imaculata esset mēte sicut fuit itemerata corpore ipsa virgo bñdicta q̄ placuit altissimo, vt mr ei⁹ fieret. Ibidē etiā ait sic ad lrāʒ ꝑdict⁹ doctor. Qm igit btā virgo aduocata ē peccatoꝝ: gfia et corona iustoꝝ: dei et toti⁹ trinitatꝫ triclinīū: et spālissimū filij dei reclinatoriū. hinc est q̄ spāli grā nullū in ea pcīm habuit locum. hec ille. qa aūt res dr itegra aūq̄ possideat. vt in. l. pro parte. ff. de seruit. Jō btīssima virgo a nullo diabolo vnq̄ possessa: sponso suo semper fuit integerrima. vñ ipsa sola inter oēs puros hoīes dicere potuit illud Prouer. viij. dñs possedit me in initio viarū suarū. Et illud ps. deo dicere valuit scilicet. Me autem propter innocentiam suscepisti et ɔfirmasti me in conspectu tuo in eternum.

¶ De.ij.cōditione sponse dei que dicitur virtuositatis. F

Volentes spōsaȝ dignā accipere p̄mo ⁊ ante oīa satagūt illaȝ bonis moribꝰ ⁊ v̄tutibꝰ ornatā īuenire. Uirtutes eñ sunt aīe tegumentuȝ ⁊ vestimentū eiꝰ de pe.di.ij.ca.sapiēs.cū duobꝰ capl'is sequētibus Itē sunt q̄si picture quedā ad aīe ornamētū.q2 illa aīa cōpingit a deo q̄ hȝ in se virtutū grām renitentē.c.illa aīa eadē di.Itē sunt ornamēta ipsius aīe q̄bus valde decorat.vt p̄bat p.c.princeps.de pe.disti.ij.Istis aūt v̄tutibus sup oēs creaturas renituit.⁊ ornata fuit eterni regis spōsa gloriosa v̄go b̄ndicta in cuius vtero edificauit sibi domū xp̄s q̄ est dei virtus ⁊ sapīa.c.nasci.lvi di.Q2 vero v̄tus ē vestimētū salutare faciēs aīaȝ ⁊ monile atq3 decoramentū aīe.Iō ipsa ornatissima dei spōsa dicere pōt illō Esa.lxi.Induit me.scȝ spōsus meꝰ vestimēto saluti tāq3 sponsaȝ ornatā monilibus suis.De v̄tuositate aūt ipsiꝰ sacratissime virgīs breuiter hic p̄transeo.q2 de illa diffuse tractare intēdo i.iiij.pte p̄ncipali huiꝰ opis. Sciēdū ē aūt q̄ tanta fuit relucētia ⁊ fragrātia vestimētoꝝ b̄tissime huiꝰ spōse q̄ nō posset hūana itelligētia p̄scrutari.Uñ scā mr̄ eccl'ia in festo assumptiōis eiusdē virgīs ait d̄ illa.Cuiꝰ iestimabilis odor erat nimis in vestimētis eiꝰ scȝ oīm virtutum. Et hac cā describit a p̄pheta Dauid p̄s.xliiij. In vestitu deaurato circumdata varietate.Ipsa eñ b̄tissima v̄go seruauit illud Prosperi in li.epigrāmatū dicētis.Ad patriā vite de noctis valle vocati.Uirtutū gradibꝰ scādite lucis iter Licȝ aūt alie spōse traducant ad habitādū in domo viri sui.de q̄ traductiōe tractat in.c.nec vxorē.xxxiij q.iiij.tñ hec delicatissima ⁊ dignissima dei spōsa sic se virtutibꝰ oībus adornauit q̄ talr̄ suū celestē spōsum captiuauit.vt traduci se p̄mitteret ad habitādū in domo spōse sue. Uñ ip̄a inq̄t Eccl'i.xxiiij.Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo.Hoc eñ tabernaculuȝ tantis delitijs adimpleuit vt diceret ip̄e supernus spōsus cū sic adornatā vidisset spōsaȝ suā Hec requies mea in scl'ȝ seculi:hic habitabo qm̄ elegi eā p̄s.cxxxi.Iō salutat beatā virginē scā mr̄ eccl'ia di.Salue mr̄ pietatis ⁊ totiꝰ trinitatis nobile triclinium.Uerbi tñ incarnati spāle maiestati p̄paras hospitium.

¶ De tertia conditione sponse celestis q̄ dicit generositatis. G

Quia de nobilitate ac generositate gloriose virgīs marie satis dixi i p̄mo sermone huius partis parte ij.ideo ad p̄ns circa hāc tertiā cōditionē breuiꝰ insistā.Clarū ē eñ oībus q̄ nobilissima ⁊ generositate p̄clarissima eē debuit.illa virgo q̄ ab eterno fuit p̄parata vt eēt spōsa nō regis Frācie.non regis hispanie.nō ip̄atoris terreni.sȝ regis angeloꝝ ⁊ imp̄atoris vniuersoꝝ.illiꝰ q̄ p̄ antonomasiaȝ solus d̄r dn̄s.cui oēs p̄ncipes ⁊ oēs creature elemētares ⁊ celestes subijciunt.⁊ cuiꝰ imperiū a nullo depēdet.cuiꝰ ptās est eterna ⁊ eius regnū stabit i eternū.Dan.ij.Fuit ergo oīū creaturaꝝ dignissima ⁊ nobilissima cuius tāta est dignitas q̄ a nemie exp̄mi pōt lȝ ei q̄s h̄ret demosthenis hortēsij tullij atq3 lactātij facundiā deficerēt ei accōmodata vocabula ⁊ appropriati termini.nec attingere posset vel minimū gradū dignitatis sue.aut cētesimā excellentie eiꝰ partē enarrare.Mutescit eñ oīs lingua.offuscatur oīs itellectus ad eiꝰ ɔsiderationē.Uñ Aug in quodā sermone inq̄t. Quid nos tātili: q̄d actione pusilli in laudibus Marie efferemus.cū etiā si oīm nostrū mēbra v̄terētur in linguas:eā laudare sufficeret nullꝰ.Altior eñ celo ē:de q̄ loq̄mur:abysso p̄fundior ē cuiꝰ laudes dīe conamur Si o v̄go celū te vocē.altior es. si mr̄eȝ gētiū p̄cedis.Si formaȝ dei te appellē.digna existis.Si dn̄am angeloꝝ p̄uida esse p̄baris.quid igitur digne de te dicam. q.d. nescio.Potest auteȝ marie dignitas ac nobilitas p̄bari per verba thematis nostri.in quibus ab eterno dicitur fuisse electa ⁊ ordinata tāto mysterio. H

Unde notandum q̄ vt pōt trahi ex dictis s.Bona.in.ij.sen.dis.ij.⁊ beati Tho.in.i.parte sum.q.x.arg.v.Tres sunt mensure oīum entium sicut etiam tria sunt genera entium. Sunt enim quedam entia que non habent p̄ncipium nec finem vt entia diuina et eius attributa seu perfectiones ⁊ ip̄se q3 persone beatissime trinitatis que mensurantur eternitate que caret principio ⁊ fine.vt ait glo.in.ca.i.de sum.trini.⁊ fi.cap.lib.vi.Quedam aūt sunt q̄ habēt principium sed non finem.vt angeli ⁊ aīe rōnales quorum mensura d̄r euum siue euiternitas que hȝ principiū sed nō finem.Sunt v̄o q̄dam entia qua h̄nt principiū ⁊ fineȝ. vt aīalia bruta plante.⁊ hmōi transmutabilia ⁊ istorum mēsura d̄r tp̄s.qd̄ hȝ principium ⁊ finē. Tp̄s nam q3 incipit,a primo instāti motus primi mobilis.⁊ durabit vsq3 ad diem iudicij. Iurauit enim angelus per viuenteȝ in secula seculoꝝ q̄ amplius tp̄s non erit.Apoc.x.Tunc eñ cessabit motus primi mobilis ⁊ ɔ̄ñr tp̄s habebit finem.Sicut ergo res eterne digniores sunt euiternis ⁊ euiterne temporalibus.ita et mensura eternorum scilicet eternitas dignior est euo.Euum autem dignius est tēpore.Ex quo apparet dignitas ⁊ excellentia beate virginis:que non electa fuit ⁊ ordinata diuino cōnubio ⁊ maternitati dei ex tēpore vel euo sed eterno. Eius quoq3 nobilitas apparet rōne finis.Nam cū finis sit melior oībus que ordinant ad finem.ij.physic.Et

quanto aliquid est ordinatũ ad nobiliorẽ finez tanto sit dignius concludit ꝙ si oẽs creature si mul essent cõgregate ꝛ ab vno latere posite ꝛ sola gloriosissima virgo ex alio nobilior ꝛ excellentior ipsa sola reputabitur ꝙ̃ oẽs alie simul q: ad no biliorẽ effectum ꝛ finẽ a deo est electa. nihil eñ no bilius cogitari põt ipsa mr̃e dei. ꝛ ꝑpter hoc vt dicit ser. Bona. in. j. di. xliiij. Si oẽs creature quãtũcũqꝫ ascẽderent in gradib⁹ nobilitatis essent pñtes oẽs deberẽt reuerẽtiã mr̃i dei. ꝛ cõcordat btũs Tho. in. j. par. sum. q. xxv. arg. vlti. De hac ẽt nobilitate gloriose virgis exponi potest illud Sap. viij. Generositatem eius glorificat cõtuberniũ dei. Nobilis eñ vir nobilitat vxorẽ. l. mulieres. C. de digni. li. x. l3 aũt btã virgo fuerit nobil' gñe ꝛ dignissima sanguine: fuit tñ dignior morib⁹ ꝛ nobilior ỽtutibus que nobilitas est excellentior. Unde dr̃ ꝙ nobilitas morũ plus ornat ꝙ̃ genitorꝫ. c. a. nos qui. xl. di. Et alibi dr̃ ꝙ nõ loci nec gñis nobilitate sed ỽtute gr̃a dei acquirit. c. illud. xl. dist. Fuit ergo sponsa dei nobilius indiuiduũ tam quo ad corpus ꝙ̃ quoad aĩam qḋ vnꝙ̃ fuerit in mũdo excepto filio suo. q: vt. s. visum est sermone ꝑcedẽti parte vi. descẽdit a nobiliori. digniori ꝛ sanctiori ꝑp̃lo mũdi. Hebraicus eñ ꝑp̃ls ꝛ hebraica lingua vt indꝫ Isidorus. j. etym. ꝛ Nic. de lyra. super ꝓlogo ep̃le ad Hebre. fuit prior ꝛ antiquior inter omnes. et deo gratior ꝛ melior. Uñ felix dei ꝑp̃lus dicebatur iuxta illud ps. xxxij. Beata gens cuius dñs deus eius ꝑp̃ls quem elegit in hereditatẽ sibi. Et ps cxlvij. dicit idẽ ꝓpheta. Nõ fecit tal' oĩ nationi. ꝛ iudicia sua nõ manifestauit eis. Quia igit̃ ꝫ ꝑhm. j. rethe. maior. est nobilitas ꝛ generositas a longe facta ꝙ̃ ꝓpe: apparet generositas dñe nostre que ab exordio mũdi vſqꝫ ad suos parentes semper de nobilissima stirpe traxit originẽ. quã deus semper cõseruauit ob amorẽ ipsius ỽginis qḋ tñ nõ fecit de aliis parẽtelis ꝛ genealogiis. Nã si legimus chronicas ꝛ historiographos inuenie mus ꝙ nulla fuit domus tam sublimis que aliquando tandem non sit finita. ꝛ ad nihilum redacta. Mutata nãqꝫ sunt dominia ab vno sanguine in alium. et regnum ab vna stirpe in aliã prosapia vero beate virginis a principio humani gñis vſqꝫ ad suum filium nunꝙ̃ est finita s3 semp a deo custodita. Et si quando populus ille ꝓpter aliqua ꝑctã electus ẽ de regno. vt sic correctus reuerteret' ad dñm. tñ deus semp reseruabat lineam illam ꝑ quã debebat ipsa ỽgo cõcipi: ꝛ tandem red ıebat in regno populum suum ꝛ sanguinẽ illũ semp ab oĩbus ꝑiculis ꝑseruauit. Et quadã spãli appropriatione ipse deus appellabat se deum abraam Isaac ꝛ Jacob ꝛ deũ Dauid a quibus descẽdit ipsa ỽgo bñdicta. Que quia generata est ex illustrissimo sanguine. ideo generauit filiuꝫ illustrissimuꝫ ꝛ nobilissimum. l3 eñ ſm leges fili⁹ in nobilitate ꝛ dignitate seqt̃ patrẽ. Uñ filij. iperatoris dicũtur augusti. l. xiij. di. c. adrian⁹. nõ aũt seqũt matrez. vt ait Bar. in. l. filio. C. de decu. li. x. ꝛ in. l. filios. C. de muni. ꝛ origina. eo. lib. tñ q: xp̃s inquantum hõ non hꝫ patrẽ; totã humanitatis nobilitatẽ ꝛ generositatẽ habuit a matre: que cam in filiũ suũ trãsmittere nõ potuisset nisi nobilissima fuisset. Hic aũt filius ỽgis dr̃ ꝑmus ꝛ nouissimus Apo. ij. q: fuit primũ nobile indiuiduum qḋ deus ab eterno statuit ꝓducere. nouissimus aũt dr̃ q: in ipsum oĩs nobilitas ꝛ generositas terminata est. O igit̃ virgo beatissima. cũ fili⁹ tuus fuerit nobilissimus. illustrissimus. clarissimus. ꝛ sup oẽs dignissimus patriarcha. ꝓp̃ha. dux. ꝛ impator. summusqꝫ rex regũ ꝛ dñs dñantiũ. Apo. xix. ꝑfecto tu q̃ tantã nobilitatem ei tribuisti: es nobilissima. illustrissima. generosissima ꝛ clarissima ducissa. regina ꝛ impatrix. mũdi ꝛ dña vniuersorũ q̃ toti⁹ generositatis autorẽ tuo nobilissimo ac sacratissimo vtero cõcepisti. eũqꝫ qui tam hoĩes ꝙ̃ angelos ꝛ orbẽ vniuersum natiuitate sua nobilitauit peperisti. Et ideo ad te omnes cõfugere debẽt in suis necessitatibus te obsecrãtes ꝛ dicẽtes. Salue vera parẽs xp̃i regnaqꝫ diuum. Unica sollicitis ſpesqꝫ salusqꝫ reis. Tu miseris atro iactatis turbine nautis Leuius aspirans aura vocata venis. Tu pressos tristi⁹ ꝑp̃los belloqꝫ fameqꝫ Aspicis: et pacis munera leta refers. Tu fessis trãqlla qes gratumqꝫ dolenti Solamẽ: teqꝫ est auspice triste nihil. Per sacros vteri fruct⁹ castũqꝫ cubile. Per tibi cõmissi nuncia verba dei. Per dulces nati vult⁹ atqꝫ oscula. perqꝫ. Ubera que sacro fuxerat ille sinu. Per te que solita es vota exaudire precãtũ. Te rogo per natũ casta puella tuũ. Aspicias regina ꝑcõr. gratãqꝫ merenti. Affer opẽ: ꝛ ꝑcib⁹ annue diua pijs. Hui⁹ autẽ generose virginis nobilitatẽ. integritatem ꝛ virtuositatẽ possum⁹ etiã ꝓbare triplici rõne. Quarũ prima dr̃ finalitatis: nã omne agẽs fine rõne agit ꝑpter finẽ. ij. physico. ꝛ. ij. de anima. De⁹ ergo ad hũc finẽ cõcipi fecit et nasci btãm virginẽ. vt vnigenitũ filiũ suũ quez eterno ꝛ finito amore diligit in vtero suo virginali cõciperet. ꝛ. ix. mẽsibus portaret ꝛ de suo purissimo sanguine carneã vestem ei fabricaret. Cũ igr̃ dicat ꝑhs. xj. meta. ꝙ origo agentiuꝫ ꝛ eoꝝ que sunt ad finẽ. debet eẽ fine ordine finis Et. viij. ethic. ꝙ ea q̃ sunt ad finẽ debẽt esse ꝓportionata fini. incõuincibiliter cõcluditur ꝙ integerrimo nobilissimo. virtuosissimo et formosissimo filio suo de⁹ ipse fabricauit matrẽ q̃ eũ carne tegeret. integerrimã. nobilissimã. virtuosissimã ꝛ formosissimã. Quis eñ potentissimus reuolẽs suo vnigenito filio camisiã qua induat fabricare illã nõ faciat ornatissimam

et pulcherrimā. Secūda aūt ratio huic simi-lis ē: localitatis. nam locus dz esse cōsimilis & pportionatus ac cōnaturalis locato. iiij. phy-sico. & ij. de ala. & iiij. de celo & mūdo. Cum igit deus & homo Jesus Christ⁹ tanq̄ locatū debe ret reqescere & locari in vtero virginis qui est super omnes creaturas purissim⁹: sanctissim⁹: nobilissim⁹ &c. necesse fuit ipsam dei genitricē esse purissimā: sanctissimā: ac nobilissimam: vt idone⁹ esset locus & habitatio tāti locati. Ter-tia ratio ē: legalitas. Sicut eñ deus de p̄mis parētibus & populo Judaico tātā nobilitatem cōtulit: quia descēdere debebat de eis hec no-bilissima puella que exhaurire debebat. omnē illā nobilitatē: & eā in suum filiū terminare: vt s. dictū est sermone p̄cedēti: sic etiā in lege sua p̄cepit eadē rōne ipsi populo tantā mūdiciam non tm̄ in humanis corporib⁹: sed etiā in vasis domib⁹: & castris: & in cibis: vnde p̄hibuit ei co medere carnes porcinas & talia multa immun da. Leui. xj. & p̄cepit q̄ leprosi mitterent extra castra: & cum eis non ꝯuersarent. Leui. xiij. et q̄ nullus vir sub pena mortis accederet ad mu-lierem mēstruatā. Leui. xx. que omnia & multa alia similia p̄cepit ad ꝯseruādā nobilitatem & mundiciā virginis que ex lūbis eorum p̄crea-ri debebat: ne immūdiciā aliquā ad illā trās-mitterēt: sed omnimodā mūdiciā & nobilitatē &c. vt dicūt docto. quod patet: quia habito fine cessauerūt ea que ordinata erāt ad istum finē. nā generata ipsa mūdissima: nobilissima & di-gnissima puella & filio eius gens Judaica que pri⁹ erat mūdissima & nobilissima facta est olz gentiū villissima & abiectissima. Et q̄uis sepe herbis odoriferis & aquis cum aromatib⁹ con ditis se balneassent Judei: tñ vt per experiētiā patet: fetent vt canes & abominabiles sūt. Re-ges eorum deposuere diademata: duces insu-las sacerdotes pastoralia: tacuere pphete: ces-sauerūt patriarche & ois eoꝝ nobilitas & digni tas in hac excellētissima puella & filio eius fi-nita est & ab eis exhausta.

¶De quarta conditione sponse dei que dicitur Formositatis. 3

Agnanimi p̄ncipes i spō-sis suis nō solū reqrūt inte gritatē: virtuositatē & ge-nerositatē: sed etiā formo sitatē. Speciositas enim ꝯuenit regib⁹ & regnis. vñ apud Grecos ē: Species Priami digna est imperio. Etern⁹ igitur rex volēs sibi idoneā spōsam co pulare voluit eā esse formosissimā & omni pul chritudine renitētē. De qua formositate specio sissime virginis satis dixim⁹ in sermone p̄cedē ti. Tāta aūt fuit pulchritudo btīssime virginis vt eius celestis spōsus de ipsa mirari videret. vñ Cāti. iiij. dicebat. q̄ pulchra es amica mea q̄ pulchra es. Sanct⁹ bo Ber. de ei⁹ formosi-tate stupefact⁹ in quodā sermone inquit. quid dicemus de te o pulcherrima mulierū: Si solē dixerim: splēdidior es. Si cynamomū & balsa-mum aromatizās: omnes aromaticas species odore p̄cedis. hec ille. Jdeo de ipsa benedicta dei matre que non tm̄ fuit integerrima: sz etiā virtuosissima: & non tm̄ virtuosissima sed etiaz generosissima: & non tm̄ generosissima & nobi-lissima: sed etiā formosissima: possum⁹ dicere il lud Oui. in. iiij. de fastis. Nec facies impar no bilitate fuit. nec immerito hoc esse debuit. Ut enim inqt idē poeta facies exornat amorē. pul chritudo etiā maxime ꝯuenit cum optimis mo ribus: sicut ecōtrario vitia disconueniūt cū for-mositate iuxta illā eiusdē poete sniam. Nō fa-cit ad mores tam bona forma malos. Possum⁹ igit dicere btīssime virgini eterni imperatoris spōse poeticum illud.

Te clari exornāt mores: te viuida virtus.
Te decor atq̄ alte nobilitatis honos.
Et tibi frons leta est & amica virētibus annis:
Ingenuusq̄ tuo splendor in ore sedet.
Tu nostrū sydus: tu gloria nostra perennis:
Omnia tu nostre iura salutis habes.

De illa etiā dicere valemus illud. ij. Regū. xxi. erat mulier pulchra nimis. Qd etiā habet. iiij. Reg. j. Illi quoq̄ dicit spōsus suus celestis illd Cāti. vij. q̄ pulchra es & q̄ decora charissima i delitijs. Qn aūt de⁹ elegit dn̄am nostrā in suā spōsam. verificatū est illud Judi. v. pulcherria feminarū eligit ei. De angelis bo vidētib⁹ ip sam pulcherrimā dei spōsam verificatū est il-lud Judith. x. cū vidissent eā: stupentes mirati sunt nimis pulchritudinē eius. Et iteruz illud qd ibidē ē. s. ꝯsiderabāt faciē eius: & erat i ocu lis eoꝝ stupor: qm̄ pulchritudinē eius mirabā tur nimis. Nō solū aūt habuit beatissima dei spōsa pulchritudinē naturalē: sed etiā supnatu ralē infusam: sibi supnaturalr a suo dilectissi-mo spōso. Unde verificatū fuit de illa illud qd in eodē. c. legit. s. ꝯtulit illi dñs splēdorē & pul-chritudinē eius amplauit. de qua exponi pōt illud Eccli. xliij. pulchritudinē cādoris ei⁹ ad-mirabit oculus: vñ si qs eā videret: posset dice re illud Gen. xxxiij. vidi faciē tuā quasi vultum dei. & illud Gen. xlvi. iam letus moriar: quia vi di faciē tuā. Sed heu quia si eā rogauero: di-cens illud Exo. xxxiij. ostēde mihi faciē tuam. Timeo ne mihi rńdeat illud qd in eo. c. habet s. faciē meā videre non poteris. Non eñ vide-bit me homo & viuet. Tanta eñ est gloria vul tus ei⁹ vt mortalib⁹ oculis sicuti est cerni non possit. Sed o pulcherrima virgo: si non vis mi hi ostēdere faciē tuā in ea pulchritudine qua

sanctos in patria celesti consolaris. saltem ne auertas faciē tuā a puero tuo ps.lxxiiij. illam scʒ quā aliqñ in hac miseriarum valle deuotis tuis demōstras. Cur em̄ faciē tuā abscondis. Job.xiij. Quare faciē tuā auertis ps.xliij. vsqꝫ q̄ auertis faciem tuā ps.xij. Ostende ꝑ nobis faciē tuā ⁊ salui erim⁹ ps.lxxix. Illumina faciem tuā sup seruū tuū.ps.cxviij. Ostende mihi faciem tuā sonet vox tua in aurib⁹ meis. Cañ.ij. Qꝺ si nō vis vt videā te in hac vita: saltem concede mihi vt te in eternū cōtēplari possim in alia. vt adimpleat in me illud Job.xxxiij. videbis faciem ei⁹ in iubilo. Uos aūt deuoti hūc ꝟgis seruate illud ad qꝺ nos exhortatur dꝺ ps.ciiij.di. Querite faciē ei⁹ sp. Faciē inquā pulchrā: faciē decorā. faciē oi formositate replet̄issimam.

¶De.v.conditione sponse celestis ꝗ̄ dr̄ generositatis. K

Si olbus sponsis expedit sponsam h̄re gratiosaʒ: multo magis magnꝫ pncipibus nō em̄ sufficeret ꝙ esset pulchra si nō esset gratiosa. Nam scriptū est Eccli.xl. Grām ⁊ spēm ꝺsiderabit oculus. ⁊ sic grā.i.gratiositas pferṫ speciei ⁊ pulchritudini. Et Prouer.xj.dr̄. Mulier gratiosa inuenit gl̄iaʒ Talis aūt fuit spōsa regis celestis q̄ nō solū ipsi: sʒ olum oculis fuit gratiosa. sicut p figurā dictū fuit de ea Hester. ij. De gratiositate aūt quā habuit erga spōsuʒ suū: expoṅi pōt illud Eccli.xxvj. Grā mulieris sedule delectabit virū suū. Ipa em̄ pfectissime seruauit illud qꝺ gratiosa mulier erga viꝝ suū facere teneṫ. q̄ inter alias obligatiōes teneṫ se qui virū suū q̄cūqꝫ perrexerit fm̄ Cynū in.l.liberte.C.ꝺ pe.libe.⁊ Guillel.de cu.in.l. obseruare.§.pfcisci.ff de os.pcō.⁊ leg.⁊ Bar.in.l.meuia.§.j.ff.de annu.le.⁊ doc.in.c.de illis.extra ꝺ spō.⁊ glo.in.c.vnaqueqꝫ.xiij.q.ij.⁊ in.c.j.de cōiu.lepro.⁊.xxxiiij.q.j.c.si qs necessitate. Semper nāqꝫ spōsum suum secuta est quocunqꝫ pgebat quātum humane creature possibile erat. imo ita eius dilectione lāguebat ꝙ rogabat euʒ ne vnq̄ ipam relinqueret sine eo. dicens Cant.j. Trahe me post te. In odorē curremus vnguentorum tuoꝝ. Taliter aūt eū amauit ꝙ eius dilectioni nihil addi poterat p statu vie. Uñ dicere poterat illud Uirgilij in bucolicis. Me tñ vrit amor: qs enim modus adsit amori. L

Uia ꝟo eius spōsus seruauit legem veri amoris q̄ dʒ esse reciprocus.ix.Eth.iō ⁊ ipse ei gratiosissimus fuit. Quod pro-p̄hatū fuerat zach.iiij. vbi de illo dr̄. Exequabit grāʒ grē ei⁹. Unde taliter ei⁹ gratiositate fuit attract⁹ ꝙ ipāʒ seq̄bat q̄cūqꝫ perrexisset. ⁊ in domicilio ei⁹ semp manere desiderat dicēs Cañ. v. Aperi mihi soror mea amica mea. columba mea. immaculata mea ⁊c. Itē ꝯtinue ei⁹ amplex⁹ desiderabat ⁊ brachijs suis eā dulciter fouebat vñ ipa ⁊ dṫ Cañ.ij. Leua ei⁹ sub capite meo. ⁊ dextera illi⁹ aplexabiṫ me. O gratiosissima spōsa tu adeo suauiter spōsum tuū amplexata es vt ipm creatorē dñm tuū ad amorē tuum taliter captiuasti. ꝙ lʒ dicat Ouid.in.ij. Metam. Non bene conueniūt nec in vna sede morant̄ Maiestas ⁊ amor sceptri grauitate relicta. Ipse tuo se ex dilectione nimia subiecit imperio ⁊ claudi se permisit in tuo sanctissimo vtero: qꝺ beneꝗ̄n tui psona pdixerat salomō Cañ.iij.di. Quesiui illū quē diligit aia mea. Inueni eū et tenui: nec dimittā donec introducam illum in domū m̄ris mee: ⁊ in cubiculū genitricis mee. Dom⁹ em̄ matris mee: ⁊ cubiculum genitricis tue fuit corp⁹ tuum qꝺ ipsa mr̄ tua tibi de sua substātia fabricauit. O ꝟgo sctissima et placidissima atqꝫ hūanissima pꝑter tuā gratiositatē dixit tibi spōsus tu⁹ illꝺ Exo.xxxiij. Inuenisti grāʒ corā me. Uñ verificatū ī te fuit illud ps.xliiij. Diffusa est grā i labijs tuis: ppterea bñdixit te de⁹ in eternū. Et nō soluʒ dedit tibi grāʒ suā sʒ etiā glīā sicut pdixerat Dauid ps. lxxxiij. dicēs. Grāʒ ⁊ glīā dabit dñs. Ille ergo q̄ māsuetis dat grāʒ. Prouer.iij. te māsuetissimā grā repleuit. Et cū scriptū sit Prouer.xij. ꝙ ille bon⁹ q̄ est haurit sibi grāʒ. Et.xxij.eiusdē li.c. ꝙ sup iustos morabiṫ grā. ⁊ Eccle.iij. ꝙ q̄ se hūiliauerit inueniet grāʒ. Et eiusdē li.xxxij. c. ꝙ verecūdia pibit grām ⁊ p reuerētia dabiṫ bōa grā. Profecto tu optia. iustissima. hūillima. verecūdissima. ⁊ reuerētissima oī grā fuisti replentissima: ⁊ oī gratiositate ornatissima.

¶De sexta conditione sponse celestis que dicitur fecunditatis. M

Inclyti pncipes reqrūt vxorē que nō sit sterilis sʒ fecūda. Si eniʒ aliquā eē sterilē scirēt. cū ea m̄rimoniū nō cōtraherent. qꝺ pncipaliṫ p liberis pcreādis istitutū ē: vt inquit Amb.sup Lu.trāssumptiue l.c.pudor.xxxij. q. ij. vbi ēt dr̄ ꝙ pudor ē feminis filios nō pcreare. Ecōtra ꝟo magna grā et dignissimū mun⁹ feminaꝝ ē filios ꝯcipe.l.qrīt.§.si mulier.ff. de edil.edi.⁊.C.ꝺ idic.vidui tol.l.ij. Siṁr ⁊ p̄rib⁹ accrescit dignitas rōne filioꝝ. vñ dr̄ gl.l.j.l albo.C.ꝺ dcu.li.x.ꝙ ille q̄ hʒ filios pferēd⁹ ē ī ꝯcilio ⁊ ꝯgregatiōe ⁊ sessiōe illis q̄ filios non h̄nt. Utile est ergo olb⁹ cōiugatis maxime regib⁹ ⁊ magnis dñis h̄re vxorē fecūdā q̄ eis pariat filios q̄b⁹ dom⁹ regie ⁊ nobiles stirpes ꝯseruēṫ. ⁊ ipoꝝ parentū memoria ī lōga tpa pducatur. Uñ iurisꝯsultus l.l.libroꝝ.ff.ꝺ ꝟ.si.indt. Iō filios filiasqꝫ ꝯcupim⁹ ⁊ pcream⁹ vt ex eoꝝ pleniturnitate nobis memoriā in euū relinq̄mus. Btissima igiṫ dei spōsa nō fuit infecūda: lʒ vnū solū filiū genuerit. Dr̄ em̄ in.l.nō est sine liberis.ff.ꝺ verb.si. Nō est sine liberis q̄ vnicum filium hʒ. Immo ipsa fuit fecundissima sup q̄cūqꝫ

mulieres q̄ vnq̄ fuerūt aut erunt. Uirtus enim fecunditatis alicuius mulieris non cōsistit in pariēdo multos filios. sed impariendo virtuosos. fortes ingeniosos ꝛ sufficientes. Nō eñ est vtile reipublice nec parentibus hr̄e multos filios malos aut ad malū inclytos imo est dānosum. Uñ dr̄ ꝙ melius est hr̄e paucos bonos q̄ꝫ multos malos. c. cū iii de eta. ꝛ qua. vbi gl. allegat ꝯcordātias. Tu ergo o ꝟgo gloriosissima. tuo spōso celesti fuisti fertilissima. qꝛ vnigenitū eius filiū peperisti qui solus oēs filios ꝛ filias q̄ vnq̄ fuerūt ꝛ erūt meritis ꝛ ꝟtutib⁹ antecessit. et hūane reipublice vtilior fuit. Si eñ oēs mūdi hoīes sīl essent: nō possent vel ad minimū gradū excellentie ꝛ valoris filij tui bñdicti ꝑtingere. O incōparabilis fecūditas sponse celestis q̄ filiū illū ꝑtulit q̄ vniuersum orbem redemit. qđ oēs mūdi hoīes ꝛ cūcte simul creature facere nō potuissent vt ꝓbant doct. in. iij. sen. di. xx. qꝛ emenda ꝛ solutio ꝓ pctō primi parentis debebat esse ꝓꝑtionata pctō ꝛ debito qđ fuit infinitū nō rōne actus in se: sꝫ qꝛ cōtra deū qui est infinitus cōmissum est. Itē qꝛ ꝑuauit humanū genus felicitate infinita. ꝛ corrupit ꝛ ꝑdidit humanā naturā q̄ multiplicabilis erat q̄si in infinitū. Cū ergo finiti ad infinitum nulla sit proportio. j. metaph. ꝛ. j. de celo ꝛ mūdo ꝛ. iij. ac. viij. ph̄ys. clarū est ꝙ oēs homines simul cū creaturis vniuersis q̄ sunt finite potentie nō potuissent hac vtilitate hūano generi facere scꝫ eū de manu diaboli liberare. et ianuam paradisi ꝑ pctm̄ clausam illi aperire. atq꜖ eū ad eternā felicitatē satisfactione facta ꝓ eius pctō ꝑducere sicut fecit bñdict⁹ filius ꝟginis huius gl'ose De cuius fecūdissimo ventro inquit Ber. O venter capacior celis latior elementis: q̄ illū cōtinere valuit quem totus mūdus capere nō potuit Illū eñ filiū genuit qui est deus ante secula q̄ ex ea carnem assumens hꝫ naturā diuinā ꝛ humanā in vna ꝑsona. ca. firmis̄ eps. xxiij. di. ꝛ de sum. tri: ꝛ fi. ca. c. j. vñ hec ꝟgo fecūdissima fuit genitrix nō solū iesu xp̄i hominis sed ēt dei. cui⁹ ꝯtrariū asserēs Theodorus cōdēnatus fuit in concil. Cōstantinopolitano. vt habet. xvj. dist. c. sexta. ꝯ. quinta. Et hec sufficiant pro. vj. parte huius sermonis. Nunc vero transeamus ad. vij. partem que erit ꝓlixior. Quia eñ deliberaui in numero ꝑdicationum huius operis nō ꝑterire numerū annorū quib⁹ vixit beata virgo in hac vita mortali. scꝫ. lxiij. Ideo necesse erit aliq̄n longos facere sermōes qđ tñ erit vtile predicatoribus: qꝛ q̄si de singulis partibus predicationū istarū poterunt suo modo texere vnū sermonē: habētes motiua. Facile eñ est inuētis addere vt notāt doc. sup glo. in. l. gallus circa principiū. ff. de libe. ꝛ posthu. Unde credo ꝙ ꝑdicatores cū hoc sermonario poterūt per totū annum quotidie predicare de gloriosa virgine maria. et semper tractare de virtutibus ac vitijs atq꜖ de pertinentibus ad salutem.

¶ De septima cōditione sponse celestis que dr̄ copiositatis. M

Icet dos nō debeat ꝑncipaliter attendi in ꝯhendo matrimonio iu: ꝛ illud Catonis poete in suis documentis. Uxorē caue ne ducas sub nole dotis. Itē lꝫ dos non sit de essentia matrimonij qđ sine ipsa cōtrahi potest. c. si ꝗs diuinis. xxx. q. v. ꝛ. ꝯ. illud q̄ꝫ ꝙ in aut. q̄bus mo. nat. ef. leg. col. vj. c. consanguineoꝝ. iiij. q. iij. ꝛ. l. fi. C. de dona. ante nupt. ꝛ per doc. in. l. ij. C. de nupt. ꝛ per glo. ꝛ Archid. in. c. nullū. xxx. q. v. ꝛ Jo. and. in. c. accessoriū. de regul. iur. lib. vj. ꝛ per glo. in. c. nostrates. xxx. q. v. ꝛ in. c. ꝛ si necessarie. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ per Inno. in. c. per vestras. eo. ti. in glo. fi. Tamen decens est in omni matrimonio dotē dari d. c. nullū. ꝛ. c. aliter. ꝛ ibi glo. xxx. q. v. que dos debet dari ꝓm facultatem ꝛ dignitatem personarum. l. quero. ꝛ. l. siue generalis. ff. de iure dotium ꝛ aut. si ꝗuis. C. de rei vxori. actio. ꝛ. l. si quis sepulchrū. ꝯ. fin. ff. de reliq̄s ꝛ sump. fu. ꝛ. l. penul. C. de episcopali audi. ꝛ. c. nullū. vbi glo. xxx. q. v. ꝛ. c. j. vbi gl. extra de adulte. Magnis ꝗ principibus magne ab vxoribus dari debēt dotes. Quāto aūt maiorē habet mulier dotē: tanto libentius cū ea cōtrahit matrimoniū. Et iō deus libenter bñdictam virginē desponsauit ꝛ eam sibi copulauit. q̄ sibi maximā dotē portauit. Licet eñ dicat ꝙ feminaꝝ gen⁹ auarissimū ē. l. sꝫ si ego in. ff. ad vell. ꝛ de dona. inter virū ꝛ vxo. l. si stipulata. ꝯ. j. ꝛ notat in. l. si a spōso. C. de dona. añ nup. Ipsa tñ bñissima virgo liberalissima fuit. Nā spōso suo celesti dotē copiosissimā de bonis optimis dedit. Sciēs eñ ꝙ bonū quāto ꝑmanentius tanto est melius. vt hr̄. iij. Phy. noluit deo dare dotē de rebus t̄palibus: trāsitorijs momētaneis: ꝛ caducis q̄ diu ꝑmanere nō possunt: sꝫ de thesauris olm virtutū q̄ stabiles diuitie sunt Unde in quadam ep̄la Btūs Basilius ait. Sola virtus ꝛ viuēti ꝛ mortuo stabilis ꝛ firma possessio est. et Tullius in paradoxis inq̄t. Nulla possessio nulla vis auri vel argenti pluris q̄ꝫ virtus estimanda est. Nouerat eñ veram esse illam sn̄iam Sipionis in ep̄lari. ii. dicentis Hūana substantia recti⁹ mente q̄ꝫ mole censenda est. Unde Tullius vbi s̄. ait. Nihil meū vel cuiusq꜖ alterius est qued auferri vel amitti potest. Et Uarro in sententijs suis inquit. Nemo suum putet qđ extra ipsum est. Qua ex re vt inquit Amb. in quodam sermone. nihil ex tēporalibus rebus nostrū dici pōt. sole autē virtutes nostre sunt q̄ a nobis

auferrimõ phĩ. qꝛ ĩtra nos sunt. Et idõ Prosper ĩ li. epigrã. dicit. Terrenis opib⁹ cũ diues gaudet iniqu⁹. Ueris, se miserꝫ nescit egere bonis. Cũ lꝫ aduers⁹ cessantib⁹ oĩa parcant. Lege tñ mortis sit faciẽdus inops. At bona iustorꝫ nullꝫ obnoxia dãnis. Hostes. furta ignes. τ mare nõ metuũt Oĩs virtutũ semꝑ substãtia salua est Inuictis xp̃i munera nemo rapit. Hec igit̃ sciẽs virgo prudẽtissima tam diligẽter studuit ꝟtutes oẽs acqrere ꝙ effecta est armariũ plenum oĩm virtutũ τ bonorũ morũ Uñ de illa põt dici illud Prouer. xxxi. Multe filie cõgregauerunt sibi diuitias tu vero supgressa es vniuersas. Quapropter btũs Ansel. in ii. de cõceptu virginali ip̃am alloquens ait. Nulla creatura te dignior. nulla te sanctior. nulla te nobilior. nulla te sublimior ĩ hũano gñe repit̃. Qđ ei ĩ alijs ptitũ est in te vnitũ totũ reperit̃. Hec ille Istas aũt oĩm virtutũ dotes beatissima virgo tradidit deo ꝑpter quas ipse celestis impator fecit eã spõsam suam τ filius mr̃ez spũssanctus suũ sacrariũ. Et ideo Cant. iiij dr̃ hortus cõclusus Qđ expones btũs Hie. in sermo. de assumptione inquit. Uere hortus deliciarum in quo sunt consita vniuersa florꝫ genera τ odoramẽta virtutum. Maximã ergo dotem dedit ista nobilis spõsa, spõso suo celesti cum oĩm virtutũ τ optimorũ morũ ornamentũ ei donauit. Magnũ ei est mores cõposuisse bonos vt ait Ouid. iij. de arte amandi. O

SEd est notandũ ꝙ lꝫ regulr̃ mulier dotet maritũ. tñ apud hispanos fit secus qꝛ viri dotãt pulchras puellas. vt ait Bartho. brixiensis in suo reptorio in ꝟbo dos. τ põt eius dictũ, scꝫ ꝙ aliqñ vir dotat vxorẽ ꝓbari ꝑ. c. qdaꝫ. xxvij. q. ij. τ ꝑ. c. τ si necesse. de dona. inter virũ. τ vxo. lꝫ gl. ibi exponat. doteꝫ. i. donationẽ ꝑpter nuptias. Mulier eñ dat viro dotẽ τ maritus vxori facit donationẽ ꝑpter nuptias vt indĩt tex. in. c. nup. in fi. extra de dona. inter vi. τ vxo. de qua donatione ẽt hr̃ l. ꝗ. ẽ τ aliud insti. de dona. τ in. l. cũ veterũ. C. de dona. ante nup. vbi ẽt tractatur de sponsalicijs q̃ donat sponsus spõse. Sponsus igit̃ beatissime virgis deus non solũ donauit ei spõsalicia munera τ donationẽ ꝑpter nuptias illi fecit. sꝫ ẽt illius dotem accreuit. τ noua dotẽ ipsam ditauit. Primo nãqꝫ volẽs eã semper perseuerare ĩ suo cõnubio ꝛ nũqꝫ ab eo separari ꝑ pctm̃: sed semper esse sibi coniunctam, per charitatem dedit ei qnqꝫ disposit[i]a interius: et quinqꝫ perfectiua exterius quasi decem munera sponsalicia. scilicet qnqꝫ intrinseca. τ qnqꝫ extrinseca. Primũ munus intrinsecum fuit ardor diuini amoris. Nam ipse sponsus celestis se ei⁹ menti mirabiliter intimabat τ eam igne sui amoris ita incendebat vt ipsum quantum in pñti vita possibile erat amaret. Uñ dicebat cũ

p̃s. Inflãmatũ est cor meũ deus inflãmatũ est cor meũ τc. P

SEcundũ munus fuit mortificatio sensualitatis virtus eñ altissimi q̃ obũbrauit ip̃aꝫ benedictã ꝟginẽ. Lu. i. oẽm sensualitatẽ q̃ posset inclinare ad malũ in ea repressit ita vt oẽs potẽtie inferiores essent semꝑ subdite imperio rõnis τ in appetitu ei⁹ sensuali eẽt pfecta modificatio: ita vt caro eius cũ spũ optime cõcordaret τ ei ꝑ oĩa pareret. Uñ dicere poterat illũ cũ p̃s. Ut iumẽtũ factus suꝫ apud te. τ ego semper tecum. Q

TErtiũ munus fuit mirabilis degustationis. Dedit nãqꝫ ei actualẽ τ experimentalem sensum τ gustũ maternitatis dei: vt cognosceret quãti filij eẽt mr̃. τ eam in sponsam τ matrẽ suam pre ceteris elegisset. Uñ in contemplatione tãti mysterij intellect⁹ eius habebat actualẽ relationẽ ad tantã maiestatẽ diuinã τ ad suã nihilitatẽ. τ sic humiliat⁹ ĩ summo, cũ eodẽ p̃s. decãtabat. Ad nihilũ redactus sum. s. in tã dignissimi spõsi ꝯsideratiõe. R

QUartũ munus fuit obiectũ diuinitatis. Eius nãqꝫ cor ita de⁹ ad se traxit vt ipꝫ semꝑ pre oculis suis haberet τ oẽs eius affectus semꝑ ad ipsum tenderẽt τ in illum dirigentur. Unde dicebat cũ eodem ꝑpheta p̃s. xv. Prouidebam dñm in cõspectu meo semper qm̃ a dextris est mihi ne cõmouear. Et in eo totam spem suã ponẽs illi ꝯtinue adherebat. dicens cũ ꝑpha. p̃s. lxxij. Mihi aũt adhibere deo bonũ est: ponere in dño deo spẽ meã. S.

QUintũ munus fuit suauis repletionis Tãtis eñ spõsam suã repleuit de⁹ cõsolationibus spũalibus vt exclamaret cũ eodẽ ꝑpha p̃s. xxx. Quã magna multitudo dulcedinis tue dñe. quã abscõdisti timẽtib⁹ te Et iterũ p̃s. lxxij. Quã bonus israel deus: his q̃ recto sunt corde. Et ista qnqꝫ munera fuerũt intrinseca. Alia vero qnqꝫ sunt extrinseca. Quorꝫ primũ qđ est sextũ in ordine fuit angelice custoditionis Misit nãqꝫ ei spõsus ei⁹ celestis multitudinẽ magnã angelorꝫ q̃ sibi tanqꝫ dñe deseruirent τ eã custodirẽt. Unde ipsi attribui pt̃ illud p̃s. xc. Angelis suis deus mãdauit de te vt custodiant te oĩbus vijs tuis. Credendum eñ vt ait sctũs Bernardinus in quodã sermone. ꝙ btã virgo plurimas legiones angelorum habuerit ad sui custodiã τ ꝓtectionẽ cũ ẽt Heliseus. vt legit̃. iij. Reg. iiij. angelorꝫ multitudinẽ habuerit ad suã defensionẽ. T

SEcundũ munus extrinsecũ in septimũ in ordine fuit demonũ expulsiõis. dedit eñ ei virtutẽ expellendi demones: ita vt sicut per virtutẽ τ calorẽ magni ignis effugant̃ musce sic a sua ardẽtissima mẽte τ inflammatissima, charitate demonia pellerent̃. τ ei per temtationẽ appropinquare nõ auderẽt. τ si aliqñ

voluerūt ad eā accedere: verificatū est de illis illud Hiere.xlvi. Fugerunt concitu nec respexerunt. Et ibidem. Fugerūt simul omnes nec stare potuerunt. U

Tertiū munus extrinsecum qđ est octauum in ordine fuit oīm a ccidentiū in bonū cōuersio. Nā oīa que ei adueniebant in eius vtilitatē deus cōuertebat. Si eñ vt inqt apl's ad Ro. viij. Diligētibus deū oīa cooperant in bonū trāsumptiue in.ca.talibus. de peni.dist.ij.s. pspera z aduersa. multo magis ipsi virgini q̄ illum sup oīa diligebat cōuertit eius spōsus celestis oīa in bonum. Quartum munus extrinsecum z in ordine nonū fuit pctorum abominationis. Xp̄s eñ filius eius q̄ est sapientia patris: que nō habitat in corpe subdito pctis. Sap.j. fecit illi ita perfecte cognoscere malignitatē pcti quo nihil est abominabilius. vt inqt Aug. in li. meditationū. nec perniciosius. iuxta illd Goffredi in poetria. Pessima res vitiū: nihil eque pniciosum. q illud i tāta abominatione habuit q pfecte semp seruauit illud Eccli.xxj. Quasi a facie colubri fuge peccatum. X

Quintum munus extrinsecum z in ordine decimū fuit mūdialiū despectiōis. Dedit eñ ei sponsus eius tantū affectū ad celestia bona: z tantā supernorum delectationem q oīa mundialia solatia ei displicebāt in cōparatione celestiū. Nouerat eñ veram esse sniam Salomonis dicētis de rebus humanis. Uanitas vanitatum z oīa vanitas. Eccl's.j. Et trāssumptiue in.c.fi.de pe.dist.ij. Et ideo dicebat cum apostolo ad Phil'.iij. Oīa arbitratus sum vt stercora vt xp̄m lucrifacerē. Uñ z de mūdo dicebat illud.j. Mach.ij. Omnis gloria ei' stercus z vermis. Et qđ mirum si beatissima vgo mūdialia despexit cū dicat Bernardus. Gustato spū dsipit omnis caro. z affectāti celestia terrena non sapiūt eternisq inhianti fastidio sunt trāsitoria. Profecto igit ipsa beata vgo q̄ spmsanctū super oēs puras creaturas degustauerat z etern[?] diuitijs sup oēs inhiabat. transitorias delitias sup oēs despexit q̄ satiare appetitum nostrum non possunt iuxta illud Gualteri poete in alexādriade lib.viij. dicentis. Quid ti bi diuitijs opus est que semp auaris Esuriem pariunt: quāto sibi plura parasti Tāto plura petis: z habēdis acrius ardes. Sicq famem satiens defectum copia nutrit. Et ideo perfecte seruauit illud Aratoris poete dicētis. Auri cesset amor q pectora sēp adurit. Quo capit mortale genus q̄ pullulat omne De radice malum cuius violentius ardet Ambitio: crescente modo stimulantes rapinis Addita lucra famem. Item seruauit illud Catonis consiliu qui ait. Despice diuitias si vis aīo eē btūs. Quas q suscipiūt mēdicāt sp auari. Et hec de muneribus

sponsalitijs que deus sponse sue donauit dicta sufficiant. Y

Ecce q illi donationē pter nuptias: q replcuit eam gratia a planta pedis vsq ad verticē capitis. Et iō ei apparens angelus detulit ipsam donationem di. Aue gratia plena. Facie itaq sponse sue iā naturalr pulchrā z gratiosam ipe celestis spōsus fecit pulchriorem z oībus gratiosissimā. Uñ illi dici poterat illud Hester.xv. Facies tua plena est gratiarū Et notanter d̄r grarū ad innuēdū q cū hac pulchritudine corporali habebat vnam aliā singularem pierogatiuā pre alijs virginibus z fetis Uultus eñ formosus mulieris solet inclinare ad cōcupiscētiam. Et ideo d̄r Eccli.ix. Auerte faciē tuā a muliere cōpta: q pter faciē mulieris multi perierunt z ex hoc cocnupiscentia qsi ignis exardescit. Ad hoc etiā adduci pōt illud Ouid.ij. de remedio amoris dicentis. Non facile est visa taurū retinere iunēca. Fortis equ' vise semp adhinnit eque zc. Et ideo multi qui volētes videre pulchritudinē mulierū in pctm cōcupie ceciderūt: dicere pñt illud eiusdē poete in scdo de tristibus.s. Heu mihi cur vidi: cur noxia lumina fixi. Licet eñ mulier sit sancta: tñ pulchritudido z formositas eius aīas inspicientium ad libidinē inclinat. Patet de Judith pter cui' pulchritudine statim Holofernes captus est. Judith.x. Uñ Theodolus poeta idē Femineas vires expauit dux holofernes: Insignis vidue vesano captus amore: z sic capti fuerunt iudices senes in formositate susanne. Dan.xiij. Alij quoq tyranni capti sunt in pulchritudine vginū licet sancte fuerint: vt patet de sancta Agnete. Agatha. Petronilla. Katharina: z multis alijs. Sed ex formositate sponse celestis nullus vnq occasionem cōcupiscētie accepit: s poti' si qs luxuriosus eā inspexisset remordebat de pctō suo z reprimebatur ei' cōcupiscentia fm quosdam theologos in.iij. sententiarū.di.iij. z pter hoc illi canit ecclia. Speciosa facta es z suauis sancta dei genitrix: q tanta fuit sanctitas eius vt ad alios ipsi' virtus extēderetur z extingueret in eis oēm concupiscentiā carnalē. Uñ dicūt pdicti theologi: q Joseph eius spōsus quāto ampli' loquebat z cōuersabatur cū ea: tāto magis cōfirmabat i pposito virginitatis quam deo vouerat simul cū ea: vt dicet in.iiij. pte princi. hui' operis sermone vlti. Et pter hoc btā virgo myrrhe assimilatur Eccle.xxiiij. Quia sicut myrrha odore suo occidit vermes: ita sanctitas ipsius in alios radiabat. z in eis extinguebat vermes cōcupiscētie carnalis: z omnes ihonestos motus libidinis. Hoc aūt ex qtuor causis pcedere potuit vel aliqua earū fm scm̄ Bernardinū in suo qdragesimali de euāgelio eterno. in sermone scde ferie post dominicā oliuarū.

ET primo ꝓpter impressionē: q͛ oībus q̄ inclinari erat ad cōcupiscētiā vt carnaliter ꝯcupiscibilis nō apparebat. Nā si mulier etiā valde pulchra ꝓpter aliqđ factū qđ viro displiceat nō pōt ētēt ꝯcupiscibilis apparere. Sicut patuit de Thamar filia Dauid speciosissima ꝛ de Amō fratre suo. ij. Reg. xiij. quā ex magno odio fecit postea eijci de domo. multo magis ex parte gratie potuit hoc in bonū operari: vt formosa virgo nō concupisceret ab aliquo eam vidēte. B

SEcūdo aūt potuit hoc ꝓcedere ꝓpter eiꝰ cōuersationē que maximā. ꝛ admirabilē honestatē ꝛ moꝝ ꝛ gestuū grauitatē in facie et in toto corpore eam intuētibus ostēdebat. seruans illud. j. ad Thessa. iiij. vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt illud. j. ad Corin. xiiij. omnia ad edificationē fiant. Et iterū. oīa honeste ꝛ ꝯm ordinē fiant in vobis. Cōuersatio igit͛ beatissime virginis fuit honestissima: intātum q͛ per extrinseca signa apparebat aptiꝰ q͛ nullatenꝰ posset ad fedū aliqđ inclinari: immo q͛ erat tota deo dedicata ꝛ singularissimū spūs sancti habitaculū facta. Sicut ꝯtigeret de sanctissima muliere que esset quasi cōtinue rapta.

Tertio hoc ꝓcessit ꝓpter occultationē sue pulchritudinis quia eam q̄ntum poterat celabat: ꝛ non ornabat se sicut faciūt multe mulieres q̄rū ornatꝰ magis incitat ad luxuriā q̄ ipsarū pulchritudo. iuxta illud Ouid. in. j. de reme. amo.

Decipimur cultu: gēmis: auroq̄ teguntur
Omnia pars minima est ipsa puella sui.

Itē beatissima virgo cooperiebat optime mēbra sua: ꝛ sic occultabat formositatē suam. Ad hoc aūt adduci pōt similitudo corporis christi cuius claritas post resurrectionē discipulis celabat͛: ꝛ similiter vltra q͛ beata virgo celabat q̄ntum poterat suā formositatē: potuit deus eā miraculose celare ex malo animo aspiciētibus vel aspicere volētibꝰ in eam. Quarto propter radiorū ex vultu suo emissionē hoc ꝓcessit: ita vt nullus eā facie ad faciem fixe intueri posset: ꝯm qđ. S. dictū est in sermone p̄cedēti. C

QUinto dicere possumus q͛ hoc ꝓueniebat ex sua puritate. Ad qđ meliꝰ intelligēdū est notandū qđ vt habet͛ Mat. xxj. ꝛ Jo. ij. Christus eiecit de tēplo omnes vēdētes ꝛ emētes in eo: ꝛ nedū verbis eos redarguit: sed etiā factis: quia flagello qđ de funiculis fecerat eos percutiebat ꝛ nemo fuit ausus ei resistere. Quis īter Judeos nullū primatū gereret: immo Samaritanꝰ ab eis reputabat͛: ꝛ ei in omnibꝰ ꝯdicere nitebant͛. Causa aūt quare ei omnes obedirēt recedēdo de templo assignat͛ a doctoribꝰ: maxime a beato Hierony. q͛ a facie ꝛ ore Christi tūc exibāt quidā radij sue diuinitatis: quibꝰ territi obediētes fuerūt deo quem intelligebāt sub illa carne latere. Ita igit͛ dico ad ꝓpositū: q͛ a facie virginis exibāt radij tāte honestatis ꝛ puritatis q͛ etiā ad alios resultabāt: ꝛ hoc ꝓpter intrinsecā integritatē. Et ad hoc ꝯfirmandum adduci potest q͛ (vt dicunt sapiētes ꝛ experti) si adsint due mulieres eque pulchre quarū vna sit virgo pudica: altera virgo corrupta: maiorē dabit tentationē aspiciēti sine dei timore ꝛ magis inclinabit ad concupiscentiā illa corrupta q̄ pudica. Et ratio est: q͛a corrupta habet vim inficiēdi ꝛ tentādi ex duplici corruptione. s. nature ꝛ persone. Nature quidē queꝰ corrupta est generaliter in tota natura humana ex peccato primoꝝ parentū: ꝛ psone sue particularis q̄ est corrupta. Altera ꝟo. s. virgo pudica non habet corruptionē psone: sed tm̄ nature. ꝛ ideo minus inficit. duo em̄ vincula datis paribꝰ magis ligant q̄ vnum solū. ff. pe. ꝛ in auꝫ. de ꝯsan. ꝛ vte. fra. ꝛ no. in. ff. si ꝟo. insti. de adop. Cum ergo vt ꝓbatū est in. j. parte p̄ncipali huiꝰ operis. beata virgo fuerit p̄seruata a cōmuni corruptione nature humane: ꝛ in psona sua nullā penitꝰ vnq̄ habuerit corruptionē nō est mirū, si aspectꝰ eius neminē vnq̄ infecit: immo rōne sue inuiolabilitatis ꝛ illi beatissime atq̄ incōtaminatissime virginitatis ꝛ integerrime puritatis: ad castitatis ꝛ honestatis amorē omnes inducebat. quare merito dici pōt gratia plena in facie nō solū rōne formositatis: sed etiā honestatis. D

SEcūdo eius sponsus repleuit eam gratia in ore. Ille em̄ đr habere os gratiosum q̄ nullū cum eo peccatū cōmittit. de quo đr Jaco. iij. Si quis in verbo non offēderit hic pfectus est vir. Sed quis est hic ꝛ laudabimꝰ eum? Eccli. xxj. pfecto si quis hoc seruaret beatus dici posset. iuxta illud Eccli. xiiij. ꝛ. xxv. Beatus vir qui non est lapsus in verbo. De hac aūt virtute cōmēdat͛ dn̄s noster Jesus Christꝰ Esa. liij. et. j. Pe. ij. vbi đr. qui peccatū non fecit nec inuētus est dolus in ore eius. Eius quoq̄ beatissima mater potest de hac virtute cōmēdari: a cuius ore nunq̄ exiuit verbū incōpositū aut ocyosum seu inutile. Sciebat em̄ verā esse illam moralis Catonis sniam qui ait.

Uirtutē primam esse puto cōpescere linguam:
Proximus ille deo est qui scit ratione tacere.

Et ideo ipsa que fuit ꝓxima optione vbi opus erat silentio sciebat tacere. Mouerat nāq̄ etiā verā esse illā Oui. sniam in. ij. de arte amā. di.

Eximia est virtus prestare silentia rebus.
At contra grauis est culpa tacenda loqui.

Et ideo omnia eius verba fuerūt bona atq̄ morigeratissima ꝛ edificatione plena ꝛ cōsequēter gratiosa. iuxta illud Richar. poe. in li. de nup.

Nil sermone bono gratius esse solet.

Unde de ipsa benedicta virgine dici poterat illud Judith. xj. Non est talis mulier super terram in aspectu: et in pulchritudine: et in sensu verborum.

E

HOc aũt esse verũ ꝓbatur. nam in toto textu euangelico non inuenit̃ ꝙ locuta fuerit nisi septẽ vicibus: ꝛ omnia eius verba fuerunt sancta ꝛ edificatoria. vñ eam loq̃ audiẽtes poterãt ei dicere illud qđ postea filio eius dictum est Jo. vi. s. verba vite eterne habes. Horũ aũt verboꝝ tria dixit deo. duo angelo. ꝛ duo homini. Unde plura locuta est deo ꝙ̃ angelo vel homini: ad innuẽdũ ꝙ plus deo loqui debem⁹ in oratione ꝛ deuotione ꝙ̃ cuilibet creature. Primum aũt verbũ qđ deo dixit fuit grãrũ actionis. qđ habet̃ Luce. i. Qñ eñ se extolli audiuit ab Elizabeth: dixit. magnificat aia mea dñm. In quo cãtico ipsa virgo gloriosa deo gratias agit pro tot ꝛ tantis laudib⁹ quas ei attribuebat Elizabeth: omnia ipsi deo referẽs. ꝛ in hoc dedit nobis exemplũ: ꝙ quotidie debem⁹ deo gratias pro receptis ab eo bñficijs referre. F

SEcundũ verbũ eius fuit lamẽtationis qñ amisit filium iam duodenariũ. ꝛ tandẽ eo inuẽto dixit Lu. ij. fili quid fecisti nobis sic: ecce pater tuus ꝛ ego dolẽtes q̃rebam⁹ te. ex q̃b⁹ verbis nobis dedit exemplũ ꝙ si ꝓpter peccata nostra ꝑdidim⁹ Christũ: debem⁹ eum q̃rere cum dolore ꝛ ꝯtritione: ꝛ sic inueniem⁹. G

TErtium verbũ fuit cõpassionis: qñ in nuptijs deficiẽte vino: vt habet̃ Jo. ij. dixit. vinũ non habẽt. Ex cõpassione enim mota, fuit hoc dicere ne illi qui faciebant nuptias essent cõfusi. Hãc aũt cõpassionẽ etiã nunc ostẽdit erga nos: quia quotidie orat pro nobis peccatoribus dicẽs. vinũ non habẽt. Uinũ namq; qđ humanuz cor letificat: significat gratiã dei quam orat nobis concedi a deo. ꝛ in hoc nobis dedit exemplũ pietatis. H

QUartũ verbũ qđ fuit primũ dictum angelo fuit verbũ honestatis. s. q̃ũo fiet istud: qm̃ virũ non cognosco: id est non cognoscere ꝓpono. Lu. i. Et in hoc nobis dedit exẽplũ cauẽdi ab impudicis verbis: quia corrũpũt bonos mores colloquia mala. i. ad Corin. xv. vnde mõtanarius in luna celeri. c. xvi. inquit. Turpia synceros corrũpunt famina mores. I

QUintũ verbũ fuit humilitatis qñ respondit angelo. ecce ancilla dñi: fiat mihi ſm verbũ tuum. Lu. i. In q̃bus verbis cum se vocauerit ancillã ipsa que erat spõsa dei patris atq; electa mater filij dei: ꝛ sacrariũ spũssancti ac reclinatoriũ totius trinitatis: ꝛ ꝯsequẽter regina celoꝝ: domina angeloꝝ: ꝛ toti⁹ mũdi imperatrix. dedit nobis exẽplum humiliationis.

Sextũ verbũ qđ fuit primũ dictuz homini fuit verbũ charitatis ꝛ dilectiõis qñ intrauit in domum Zacharie: ꝛ salutauit Elizabeth. Luce. i. In hoc etiã dans exemplũ ꝙ nemini ex odio verbũ reserare debemus. K

SEptimũ verbũ fuit veritatis ꝛ instructionis qñ vt hr̃ Jo. ij. dixit ministris nuptiarũ. qđcũq; dixerit vobis seruate ꝛ facite. O ꝙ̃ salutifera doctrina est ista. Felices nos si obseruabimus eã. In q̃b⁹ ṽbis nos istruxit ꝙ ꝓximis nostris debem⁹ tradere bona documẽta. Cũ igit̃ in oib⁹ euãgelijs non inueniat̃ ꝙ dixerit plura ꝙ̃ septẽ edificatiua ac exemplis plena valdeq; vtilia merito dici põt plena grã in ore suo dulcissimo: quã gratiositatẽ sibi infudit spõsus ei⁹ celestis: iuxta illud ps̃. xliiij. diffusa est grã in labijs tuis ꝛc. Ipsa eñ btissima virgo ꝑfectissime seruauit illud documẽtũ Ber. in q̃dã ep̃la dicẽtis. cũ aliq̃d dicis ṽba tua sint rara: vera: põderosa: ꝛ de deo. q̃si nobis ex hac sua morigeratissima locutiõe diceret illđ qđ iq̃t iperator. l. i. fi. C. de dona. s. ṽba supflua respuẽda esse cẽsem⁹. ꝛ in ꝟ. illud ṽo. i. ꝓe. ff. opz pmũ aias: postea linguas fieri eruditas. ꝛ illud qđ inq̃t iuriscõ. l. i. labeo. ꝟ. fi. ff. de supel. leg. s. nemo dicat nisi ꝙ pri⁹ mẽte agitauerit. q̃ eñ custodit os suũ custodit animã suã. q̃ aũt icõsiderate loq̃t sentiet mala. Prouer. xiij. ꝛ trãssumptiue i. ꝟ. sed aliud. v. q. v. Tertio repleuit eã spõsus ei⁹ celestis grã in auribus qñ misit ad eã Gabrielẽ angelũ q̃ dulcissimũ ac gratiosissimũ cãtũ in suis aurib⁹ ex ꝑte sui decãtauit dicẽs. Aue grã plena. s. nõ solũ in aia: sz ẽt in toto corpore plena grã zi facie: in ore ꝛ in aure. dñs tecũ. q̃ vt inq̃t Aug. ex sinu p̃ris in vterũ descẽdere dignat⁹ est m̃ris. bñdicta tu in mulierib⁹. q̃ vt inq̃t Orig. sola diuini germinis parẽs effici meruisti. O gratiosissimũ cãticum qđ etern⁹ spõsus in gratiosissimis spõse sue aurib⁹ fecit resonari: atq; eã indicibili cõsolatiõe repleri. L

QUarto repleuit eã grã in pectore, ꝛ in mamillis suis bñdictis. qđ ostẽdit̃ Lu. x. vbi dr̃ ꝙ loquẽte Jesu ad turbas: extollẽs vocem q̃dã mulier de turba dixit illi. Beat⁹ vẽter qui te portauit ꝛ vbera q̃ suxisti. hec aũt mulier fuit Marcella pedissequa sancte Marthe que spũsancto edocta: ꝛ inflãmata deuotiõe Christi ꝛ interne rate m̃ris eius. ideo appellauit beata vbera illa sanctissima: quia fuerũt plena dulcissimo lacte quo lactatus est filius dei dulcissim⁹: quod quidẽ lac non venit ad pect⁹ virginis per eam viam ꝛ modũ quo venit ad vbera ceterarũ mulierum ad que ascendit de sanguine menstruo ipsarũ mulierũ: ꝛ ibi generat̃ lac ſm Auicẽ. de formatione embrionis. Ad vbera eñ beate virginis misit eius sponsus celestis de celo lac ꝑtiosissimũ in tanta quantitate: quanta potuit sufficere ad nutriendum suum benedictum filium. O igitur beatissima virgo profecto tu fuisti gratia plena in pectore: quia tue sacratissime mamille fuerunt plene sacratissimo lacte de celo misso. Unde canit ecclesia. Saluatorez seculorum: ipsum regem angelorum sola virgo lactabat vbere de celo pleno. Tuum quoq;

o beatarū beatiſſima vterum gratia repleuit ſponſus tuꝰ bn̄dictus.⁊ ideo p̄dicta deuota mulier eum beatū p̄dicauit. Tunc enim vterꝰ mulieris dicit̄ beatus:qn̄ ↄcipit ⁊ parit filios notabiles pulchros:magnos doctos ⁊ excellẽtes. Felix ergo vterus ſacratiſſime virginis ⁊ gratia replerꝰ:qui tam magnū dn̄m ↄcepit ⁊ peperit ꝙ totus mūdus capere eius excellẽtiā nequit:qui ſolus plus valet ꝙ̄ omnes qui vnꝙ̄ i mūdo fuerūt geniti. vn̄ canit eccleſia. Quē terra pontꝰ ethera:colūt adorāt p̄dicant:trinam regẽtem machinā:clauſtrū Marie baiulat. Et iterū. Beata viſcera Marie virginis que portauerunt eterni patris filium. O

Ejus quoqꝫ pedes ſanctiſſimi repleti fuerunt gratia:quia ⁊ eūdo ⁊ ſtādo ſemp̄ fuerunt in ſp̄oſi ſui ſeruitio exercitati. Semp̄ em̄ eis vſa eſt virtuoſe ⁊ ſancte. Nam ſm̄ ꝙ in euāgelio reperit̄ ad tria opera pedes ſuos mouit: dans nobis exẽplū ꝙ ad hec tria curramꝰ. Primo ad opus obediẽtie ⁊ humiliationis:quādo vt habet̄ Lu.ij.iuit cum Joſeph in Bethleem vbi deſcriberet̄ ſꝫ edictū Ceſaris. Hoc em̄ iter tantū ſp̄oſo ſuo celeſti placuit ꝙ tūc fecit ex ea naſci filium ſuū. Tu igit̄ o aīa deuota facias q̄ tibi ex obediẽtia iniūgunt̄ ⁊ valde mereberis: quia magna eſt virtꝰ obediẽtie. vt ait glo.l.i. deſertorē.§.in bello.ff.de re mili.⁊ eſt maximi meriti apud deū.c.nullo.xciij.diſ.⁊.c.ſciendū. viij.q.i.Lꝫ aūt Octauianꝰ impator eſſet infidelis:tn̄ voluit beatiſſima virgo illiꝰ obtẽperare mādatis:dans nobis exẽplū ꝙ etiā p̄latis malis debemꝰ obedire in licitis ⁊ honeſtis.i.Pet. ij.⁊.c.iulianus.⁊.c.qui reſiſtit.⁊.c. ſi dominus. ⁊.c.impatores.⁊.c.quid ergo.xi.q.iij. Ad quod adduci p̄ōt illud qđ inquit Vergi.in.iiij.geor. dicēs. Eſt legū ſeruāda fides:ſup̄ma poteſtas Qđ mādat fieriqꝫ iubet parere neceſſe eſt. P

Secundo exercuit beata virgo ſuos pedes ſacratiſſimos in opere charitatis ⁊ dilectionis. qn̄ vt habet̄ Lu.i. Juit cum feſtinatiōe in mōtana ad viſitandū Elizabeth:⁊ vt ei ſeruiret vt dicit Ambro.ſup̄ Lu. Ad hoc etiā opꝰ pietatis mouit pedes ſuos qn̄ portauit filium ſuū in Egyptū ne occideret̄ ab Herode:vt habetur Mat.ij.⁊ tunc de ipſa verificata fuit illa ſn̄ia que ponit̄ in.vi.Enei.ſ.vicit iter durū pietas datur ora tueri Nate tua.in itinere em̄ tā duro,⁊ aſpero ↄſolabat̄ aſpectu ⁊ amplexibus dulciſſimi filij ſui:⁊ pietate materna. Et i his moribꝰ dedit nobis exẽplum exercẽdi libenter opera pietatis.de qua excellẽti virtute inquit Preconiꝰ poeta. O maxima rerum. Et merito pietas homini tutiſſima virtꝰ. Que tertio mouit pedes ſuos bn̄dictos ad opus latrie ⁊ deuotionis. qn̄ vt habet̄ Lu.ij.iuit ad tẽplū ad offerendū ⁊ p̄ſentandū filium ſuum. Jtem quando vt in eodē.c.habetur:in die feſto iam filio ſuo facto duodenario aſcẽdit Hieruſalē ad adorādum dn̄m in templo:in quo motu dedit nobis exẽplum eundi libẽter ad eccleſias ⁊ ibiꝫ adorare ⁊ dep̄cari dn̄m. iuxta illud pſ.lxvij. Jn eccleſijs benedicite deo dn̄o. eccleſia em̄ eſt domus dei ⁊ locus orationis:dicẽte dn̄o Mat.xxi. domus mea domꝰ orationis vocabit̄. facit.c.oratorium.⁊.c.in oratorio.xlvij.diſt. R

Manus quoqꝫ ſponſe ſue repleuit deꝰ gratia intantū ꝙ dedit ei poteſtatē extẽdẽdi manus ſuas ſuper quoſcunqꝫ peccatores ad ſe recurrẽtes ⁊ eorum animas. Vn̄ de illa dicere poſſumꝰ illud Job.xij. Jn manu eius eſt anima omnis viuẽtis.⁊ ideo ipſa que eſt gratioſiſſima extẽdit manum ſuam iniꝫ retribuẽdo.ſ.ſuis ſeruitoribꝰ.pſ.liiij. Jtem adiuuat manu ſua benedicta ſuos deuotos. vn̄ ipſa dicit illud pſal. lxxxviij. manus mea auxiliabit̄ ei ⁊ brachium meum ↄfortabit eum.ſ.qui ad meum cōfugiet patrociniū. Dedit quoqꝫ ſp̄oſus celeſtis benedicte virgini virtutē extẽdendi manū ſuam ſupra mare.i.ſupra amaricatos ⁊ eos conſolādi: iuxta illud pſ.lxxxviij.ponā in mari manū eiꝰ ⁊c. Et ideo o gratioſiſſima virgo. vnuſqſqꝫ tribulatus debet ad te recurrere ⁊ dicere cū propheta pſ.cxvij.fiat manꝰ tua vt ſaluet me. Et pſ.cxliij. Emitte manū tuā de alto:eripe me vt non infigar ⁊c. Et p̄imus liberatꝰ dicere poterit cum eodē p̄pheta pſ.cxxxvij.poſuiſti ſuper me manū tuam:⁊ ſaluū me fecit dextera tua. O manus beatiſſime ſanctiſſime virginis quibꝰ ſpero deduci ad locum eterne felicitatis. vnde de eius benignitate cōfiſus dicam ei cum propheta pſ.cxxxviij. Jlluc manꝰ tua deducet me et tenebit me dextera tua.⁊ iterum confidẽter dicam. Cara ſperanza mia tu ſei pur quella p̄ cui ſpero anchora eſſer electo. E andare al celo al lume de tua ſtella. O manus bn̄dicta ſp̄oſe celeſtis de qua dici poteſt illud quod inquit Dauid de manu dei.pſ.cxliiij. Aperis tu manum tuam ⁊ imples omne animal benedictione. S

O Jgitur peccator bonū nouū o peccatrix: optimū nouū non diffidas non deſperes: etiā ſi cōmiſiſti omnia peccata enormia:ſed cōfidenter ⁊ ſecure ad iſtā glorioſiſſimā dominā recurras. Jnuenies enim eam in manibꝰ plenā curialitate:pietate miſericordia:gratioſitate ⁊ largitate. plus enim deſiderat ipſa facere tibi bonū ⁊ largiri aliquā gratiā ꝙ̄ tu accipere cōcupiſcas. vn̄ illi inquit Ber. Aue gratia plena. Jn vẽtre gratia diuinitatis. Jn ore gratia affabilitatis. Jn corde gratia charitatis. Jn manibus gratia miſericordie ⁊ largitatis. hec ille. Propter has igitur p̄rogatiuas quas celeſtis ſponſus beate virgini donauit. inq̄t deuotus Anſel. loquēs deo. Quomodo veniā ad te niſi per Mariā per quam veniſti ad me? Qui enim

per aliã viam vadit:ꝑpotius deuitat ꝙ vadat. Scḋm q̄z Ber. ip̄am b̄ndictã ꝟginē alloquens ait. Sancta Maria virgo beata tu via es per quã hõ venit ad deũ. ꝛ pctõr ad veniam: ꝛ per quã venit ad pctõrem venia. non em̄ venit ad veniã qui nescit amare Mariaz hec ille. Ecce ergo quõ spõsus celestis magnificã donationē ꝑpter nuptias fecit spõse sue grã eã replēdo i toto corpe. ꝛ in oīb⁹ sensibus corporalibus ꝛ in tota aīa. Ipsaz ēt spõsam suã b̄ndictã nõ soluz gratia repleuit:sed sibi totaliter cõsecrauit iu xta illud ps.xlv. Sanctificauit tabernaculum suũ altissimus. T

Dotem ꝗꝫ sponse sue accreuit. Vn̄ possumus deuote meditari ꝙ vidēs deus sanctitatē beate virginis ꝛ dotē magnã quã habebat. s. oīm virtutũ dicere potuit parētibus ei⁹ illud Geñ.xxxiiij. Augete dotē ꝛ munera postulate. libēs tribuam qð petieritis tm̄ date mihi vxorē hãc puellã. Accepta igit̄ ea in sponsam: augmētauit ei⁹ dotē. q2 de virtute in virtutem illam crescere mirabiliter fecit. ita vt de ipsa dici posset illud qð de filio ei⁹ postea scriptũ ē Lu.ij. s. crescebat sapientia. etate ꝛ gratia apð deũ ꝛ hoīes. Sed nõ cõtētus rex celestis supradictis muneribus spõsalitijs ꝛ donatione propter nuptias atqꝫ augmēto dotis dilectissime sponse sue ei maximã dotem dedit. Nã oēs aīe eius potentias excellētissime dotauit. V

Primo igitur intellectũ ipsius dotauit dono sapiētie ꝛ intelligētie. Tã preclarũ āt est donũ sciētie ꝙ ꝟm p̄hm. viij. physicorum. hõ dr̄ equiuoce de docto ꝛ indocto. nã tanta ē differentia inter virũ doctũ ꝛ indoctum quanta ē inter viuum ꝛ depictũ. Hõ em̄ viu⁹, hꝫ oculos ꝛ cũ eis videt aures ꝛ cũ eis audit ceteraqꝫ sensuum organa seu istrumēta: ꝛ cũ eis operatur operationes vitales. Mortuus aũt seu depict⁹ licet habeat talia instrumēta: cum eis tñ nihil operatur. q2 cum oculis quos hꝫ nõ videt ꝛ cũ auribus nõ audit. ꝛ sic de singulis. q2 caret aīa corpus viuificante. dicit em̄ p̄hs.ij. de anima. ꝙ anima est principiũ viuēdi sentiēdi ꝛ intelligendi. Cũ igitur ꝑfectio intellectus sit scire. vt inquit cõmentator Auerrois in.ij. de anima. idõ doctus ꝛ sciētificus dr̄ vere hõ tanꝗ̄ sua perfectione dotatus ꝛ perfectus. Indoctus autē tanꝗ̄ priuatus sua perfectione nõ dr̄ ꝑprie homo. Sponsus igitur celestis hanc dotē intelligentie dedit sponse sue tam excellētissimo modo qꝫ licet natura humana habuerit plurimos viros doctos in diuersis scientijs. nemo tñ vnꝗ̄ ea doctior fuit immo ipsa fuit super omnes doctissima. Sciuit enim plus ꝗ̄ omnes grammatici. rhetorici. logici. musici geometre. arithmetici. astrologi physici. metaphysici legiste canoniste. theologi. ꝛ quicūqꝫ alij periti quauis arte liberali vel mechanica. Que cõclusio ꝑbat̄ per illam regulam Ber. in epistola ad canonicos lugdunenses dicentis. Quicqd alijs lꝫ paucissimis est cõcessum: nõ est credendũ glīose ꝟgini fuisse denegatũ. Si ergo p̄dicte scie aliquibus fuerũt cõcesse. non est dubitandũ ꝙ multo excellentius cõcessit illas sponsus celestis sue sponse b̄ndictissime. Preterea Geñ.ij. habet̄ ꝙ adã posuit omnib⁹ aīalibus nomē eis ꝯuenlēs ꝟm suas proprietates. Noīa em̄ debent ꝓprietatibus rerum correspõdere. ff. est ꝛ aliud. insti. de donatio. cum si. hoc autem adam facere nesciuisset nisi omnes eorum ꝓprietates intrinsecas cognouisset. vt concludit Nicolaus de lyra super hoc passu. vbi etiam dicit ꝙ deus formauit hoīem perfectum non solum quantũ ad corpus vt statim posset generare. sed etiam quantum ad aīam in scīa ad quam potest quis naturaliter attingere: vt statim posset docere. De supernaturalibus autem habuit cognitionem quantum pertinet ad statum illum. Dicit quoqꝫ idem Nicolaus super.v. cap̄. eiusdem libri Genes. ꝙ Adam cognouit virtutes herbarum ꝛ lapidum que faciunt ad cõseruandam sanitatem ꝛ vitam ꝑlõgandam. ꝛ ideo vixit diu scilꝫ dccccxxx. annis ꝟm cõmunem translationē biblie. sed ꝟm translationem Methodij vixit. M.xxx. Cognouit ergo Adam res ꝛ proprietates earum ita ꝙ nõ inconuenienter dici potest ꝙ ille vltime differentie rerum seu specieruꝫ q̄ ꝟm p̄hm.i. posteriorum nobis sunt occulte. ei fuerunt note ꝛ clare. Et ideo optime nouit eis imponere nomen concordans earum proprietatibus. Unde inquit Nicolaus de lyra super Genesi. z. Cum omnia denotãtur: ꝓprietates rerũ cognoscãtur. ꝛ nullus bñ regit ea quorũ naturam ignorat. Sed oīa commissa fuerũt regimini ꝛ gubernationi Ade ꝟm illud ps.viij. Oīa subiecisti sub pedibus eius ꝛc. ergo a primaria conditione habuit rerum omnium cognitionem. Et hec snīa est sancti Bona. in.ij. distinc. xxiij. art.iij. q.i. quam sit̄r tenet Hugo de sancto victore lib. de sacramentis dicens. Rerum oīm que cum hoīe ꝛ propter hoīem facte sunt Ade dedit deus cognitionem. hec ille qui iteruꝫ ibidem ait. Cognouit hõ creatorem suũ non ea cognitione qua mõ a credētibus absens querit̄: sed ea que tũc ꝑ cõtēplationis ꝑñtiã cernebatur. ꝛ idem ponit sanctus Bona. vbi. s̄ q.iij. et sic non cognouit per speculum in enigmate. qð ꝟm Augu. xiiij. de trini. est similitudo obscura. sed per speculum clarum contēplationis q̄ cognitio in statu innocentie precipue. vigebat tuꝫ propter aīe puritatē. tũ propter carnis ꝛ virium inferiorũ subiectionem ipsi aīe. vt ait beatus Bonanē. vbi. s̄. Si ergo primus homo dei preuaricator futurus talem habuit cognitionem multo magis est credendum dei genitricē

innocẽtissimam ⁊ purissimã. ⁊ nũq̄ peccaturã ⁊ cuius ale caro cũ oibus virib⁹ suis semꝑ fuit subiectissima. creatorẽ ⁊ creaturas excellentissime cognouisse. Btũs ẽt Tho. in. i. par. sum. q. xciiii. arti. iii. dicit q̄ adam ita est a deo institutus vt haberet oim sciam in quibus hõ aptus natus est instrui. ⁊ cõsequẽter habuit oẽs sciã possibilẽ in hac vita haberi. O gl'iosissima virgo nõne tu meruisti esse perfectior Adam. Certe sic. Quia ab eterno electa fuisti ad opus excellentius q̄ ipse Adam eẽt fuit electus vt eẽt pater omniũ hoim. tu aũt vt esses mater dei. ⁊ ꝯsequẽter debuisti esse in omni scia perfectior ipso ⁊ cũctis eius posteris. Et hoc testatur beatus Ansel. dicẽs. Omnes thesauri sapientie et scie in Maria. Notãter aũt dixit sapie ⁊ scie. q2 scia est cognitio rerũ infirmarũ. sapiẽtia ṽo est rerũ altissimarũ ẜm phm. ix. eth. ⁊. i. metaphy. vbi ait. q̄ sapiens est ille qui scit oia difficilia per certitudinem ⁊ causas altissimas. vt igitur innueret Ansel. q̄ beata ṽgo habuit perfectã cognitionẽ de infimis ⁊ altissimis rebus vtrũq̄ terminum posuit. ⁊ dixit thesauros scie ⁊ sapientie eam habere: quia maximus thesaurus est sapientia ⁊ scientia. iuxta illud Sapientie. vii. Infinitus est thesaurus hominibus ⁊c. et Ecclesiastici. i. dicitur in thesauris sapientie intellectus ⁊ scia. Unde inquit iuriscõsultus in. l. i. ꝸ. proinde. ver. est eñ. ff. de vari. ⁊ extra. co. q̄ ciuilis sapientia ẽ thesaurus qui non potest ꝑcio numario comparari Phs ṽo dicit in lib. de bona fortuna. ca. ii. Nihil melius est scia ⁊ intellectu nisi deus. Ex quibus apparet q̄ preciosam dotem dedit deus sue sponse qui ei donauit oẽs thesauros sapientie ⁊ scie. Et notandũ q̄ licet magnũ sit scire creata: maius tamen est scire et intelligere creatorem. quia nobilius subiectum est creator q̄ creatura. et penes nobilitatem subiecti attẽditur nobilitas scientie vt dicit phs ⁊ commentator in proemio libri de anima. O igitur gloriosissima virgo habuisti tu cognitionem dei? Certe sic. ⁊ plusq̄ alia rationalis creatura. Nam licet Moyses in veteri testamento et Paulus in nouo hanc singularem dotem habuerint quod ante mortẽ suã viderunt diuinam essentiam: non solum in enigmate sicut ceteri viatores: sed etiam secundũ modum comprehensorum. vt declarat beatus Thom. ii. ii. q clxxv. arti. iii. ⁊ Richar. noster in iiii. dist. xlix ar. ii. q. vi. ⁊ Augu. in lib. de videndo deum. ⁊. xii. super Gene. ad litteram. et glo. ii. ad Cor. xii. Idem tñ priuilegium concessum fuit excellentius ipsi virgini tanq̄ excellentiori persone quod testatur Bernardi. in quodam sermone qui incipit. Signum magnum dicẽs Maria sole perhibebatur amicta. quia profundissimam diuine sapientie vltra q̄ credi valeat penetrauit abyssum: vt quantum sine personali vnione create conditio patit luci illi inaccessibili videatur immersa hec ille. O benedicta virgo ego credo quod sicut Johãnes euãgelista quando recubuit supra sacratissimũ pectus dñi iesu hausit fluenta euangelii ca. legimus. xcii. dist. qui postea eructauit dicens sui euangelii. i. c. In principio erat verbum ⁊c. que philosophi ignorauerunt ita ⁊ tu quando tenebas inter brachia tua infantem illum dulcissimum Iesum filium tuum hauriebas fontem sapientie diuine. Ipse enim dilectissimus filius tuus emittebat radios sue diuinitatis sub illa carne innocentissima vsq̄ ad intellectum tuũ. Maxime aũt hoc faciebat cũ in tuo sacratissimo vtero recũbebat. Similiter qñ in te descendit spũssanctus ⁊ virtus altissimi obumbrauit tibi Luce. i. tantis radiis intelligẽtie ⁊ scientie te illustrauit q̄ clare vidisti diuinã essentiam. ⁊ ꝯpter doctissima oim effecta es. quia meliores erant schole ille q̄ athenienses vel parisienses seu bononiẽses. ⁊ quecũq̄ alia mũdi gymnasia. Et cõfirmãtur ꝑdicta quia vt inquit Hiero. in sermone de assumptione. Apostoli ꝑ spm sanctum omnia cognouerunt ⁊ in oẽm edocti fuerunt veritatẽ ergo virgo gloriosissima nõ minus immo magis q̄ apostoli fuit edocta. Quod confirmat Hieronymus vbi. s̄. dicens. Beata virgo inter aplos intrans ex exiens familiarius cum eis contulit de xpi incarnatione tãto siquidẽ verius quãto ab initio ꝑ spm sanctũ plenius cuncta didicerat ⁊ ꝑspexerat plenĩ⁹ vniuersa. Hec ille. Ex q̄b⁹ oibus patet quõ spõsus celestis dotauit primã potentiam beate virginis. s. intellectũ thesauro sapiẽtie. Scdã potẽtia aie dr volũtas que tunc est plena gratia qñ ordinate amat creatorẽ ⁊ creaturas. Hic aũt amor seu charitas ẜm Augu. xv. de trini. c. xviii. est excellẽtissimũ dei donũ qd̃ solũ diuidit inter filios regni eterni ⁊ ꝑditionis. Hoc autem ordinatissimo amore repleuit deus animã spõse sue. ⁊ ꝯsequẽter dotauit secundã eius potentiã. s. volũtatẽ thesauro charitatis. Ipsa etenĩ ṽgo benedicta ꝑfectissime amauit creatorẽ et creaturas ea mensura qua amare debebat vt declarabit in quarta parte pri. huius operis. ser. ii. parte. iii. Deum nanq̄ amauit feruẽtissime ex toto corde suo. ⁊ ex tota anima sua. et ex tota mente sua. ⁊ omnibus viribus suis. ẜm diuinũ preceptum. Deut. vi. Matth. xxii. Mar. xii. ⁊ Luc. x. ⁊ de peni. di. ii. c. charitas. ꝸ. ergo charitatẽ. ⁊ de sacra. vncti. c. vnico. ꝸ. hoc vnguẽto. Unde Prosper. in li. epigrammatũ inquit. Tota mente deus. tota vi cordis ametur. Et quidam alius poeta dixit. Quo melior cunctis deus est. plus cũctis ametur. Cato quoq̄ in suis documentis ait. Si deus est animus nobis vt carmina dicũt. Hic tibi precipue sit pura mente colendus.

Quod aũt beatissima virgo sup oẽs creaturas feruẽter deũ amauerit: imo ꝙ ipsa sola plus eũ dilexerit ꝙ̃ oẽs angeli ⁊ sancti simul.pbat̃ sic. Non est dubitãdũ ꝙ virgo gloriosa fuit grata erga deũ:nã si q̃libet credit̃ grat⁹ nisi ꝯ̃riũ doceat̃ ingrat⁹.l.oimodo.⁊.l.liberi.C.de inof.te.⁊.l.fi.§.fi.C.de secũ.nupt.⁊ in auf. vt cum de app.co.§.fi.⁊.l.seruos.ff.de ma.test. multo magis hoc credendũ est de m̃re dei sanctissima. Item certũ est ꝙ benedicta virgo fecit omne illud ad q̃d tenebat̃. Si eñ oppositũ fecisset nõ fuisset sancta:sed ipsa obligabat̃ pl⁹ amare deũ ꝙ̃ oẽs angeli ⁊ sancti simul:ergo ita amauit. Et si q̃rat̃ quare sic erat obligata? Rñdetur ꝙ hoc ideo quia ipsa sola plura ⁊ maiora bñficia a deo recepit ꝙ̃ oẽs angeli ⁊ sci oẽsq̃ creature simul. Mal⁹ eñ bñficiũ fuit ipsam effici matrẽ dei ꝙ̃ quidq̃d collatũ est o b⁹ creaturis simul.quia igit̃ vt ait Grego.in quadam home. Cum augẽtur dona.rõnes etiã crescũt donoꝝ:quod etiã notari potest in.l.presbyteri.C.de epi.⁊ cle.⁊ in.l.si vt certo.§.nunc videndum.ff.de peri.⁊ cõmo.rei ven.⁊ in.l.si quis in graui.ff.ad sylleia. Sequit̃ ꝙ ipsa magis obligata erat amare deum ꝙ̃ omnes angeli ⁊ sancti.vñ inquit Hiero.in ser.assumptionis. Et si Christus ab omnib⁹ sit amãdus.⁊ ex toto corde ⁊ ex tota aĩa ⁊ ex tota virtute querẽdus:maxime tamen ab ea ardẽtius cuius erat fili⁹. Et ideo totam eam incãduerat diuinus amor.ita vt nihil esset mundanũ quod eius violaret affectum:sed ardor ꝯtinuus ⁊ ebrietas perfusi amoris.hec ille. Aliqui etiã doctores dicũt ꝙ lz de cõi lege creatura viatrix non possit amare deum actualr̃ ⁊ continue:sed interrupte:qr̃ dũz vertitur ad alia:nec de deo cogitat:nec ꝯseq̃nter ipsum actualiter amat:saltẽ q̃n dormit:tñ ipsa gloriosissima virgo de priuilegio singulari cõtinue:⁊ semp deum amabat:actualr̃ nõ solum dũz vigilabat:sed ⁊ q̃n dormiebat semper de deo cogitabat ⁊ ipsum amabat:quia lz eius corpus dormiret:animus tamen ⁊ cor ipsi⁹ vigilabat. Hiero.autem vbi.s̃.addit. Nouis q̃tidie inflãmabat̃ desiderioꝝ affectib⁹:tanto siquidem validius quanto diuinis animus illi⁹ trahebatur intus incitamẽtis. Aug.quoq̃ eam alloquẽs in quodam sermone inquit. Te ipse rex regum ⁊ matrem verã ⁊ decoram sponsam pre omnibus diligens amoris amplexu sibi sociauit quia tu eum pre omnibus dilexisti.hec ille. Ex quibus apparet qualr̃ a deo dotata fuit voluntas virginis bñdicte. Tertia potẽtia aĩe est memoria ad quã ꝑtinet spẽs sensibiles ab exterioꝝib⁹ ⁊ īterioꝝib⁹ sensib⁹ ꝑceptas ꝯseruare. Unde propter hoc ipsa memoria.in.ij.de anima.appellat̃ arca omniũ specierum.s. omniũ visibiliũ:audibiliũ:odorabiliũ:gustabilium ⁊ tãgibiliũ:⁊ etiã insensatoꝝ que eliciunt a sensatis per virtutem estimatiuã:vt est species amicitie vel inimicitie quam elicit agn⁹ ex visione matris vel lupi. Hec igitur memoria tunc dici potest plena gratia quando visa: audita:⁊ electa salubria seu salutifera conseruat ⁊ meminit:vtputa dei bñficia et mandata Christi mysteria:⁊ cetera huiusmodi. O virgo bñdicta habuisti tu memoriã gratia plena.certe sic. De te enim scriptum est Lu.ij. Maria cõseruabat omnia verba hec conferẽs in corde suo.verba.s.que de Christo dicebãtur vt exponit Hieron.que omnia erãt salubria. O miseri mortales. O ceci homines.⁊ vos quid meminiſtis:heu quia potius mala ꝙ̃ bona.iuxta illud Horatij in epistolis dicentis. Discit enim citius meminitq̃ libentius illud. Quod quis deridet ꝙ̃ quod probat ⁊ veneratur.⁊ ideo vos abutimini potentia memoratiua. Non sic autẽ faciebat prudentissima virgo. Et causa quare in memoria semper haberet diuina beneficia ⁊ alia salutifera potest assignari illa que ponitur in clemẽ.vnica.§.huius memorialis.de reliquijs et veneratione sanctorum.vbi dicitur. Memoria districte retinetur cuius donum aspicitur.vnde Tullius in.j.rhetori.alt. Memoria nil perdit nisi id ad quod non sepe respicit. Uirgo enim beatissima cõtinue respiciebat toto mentis affectu diuina mãdata ⁊ eius beneficia ceteraq̃ salubria:⁊ ideo eorum nunq̃ obliuiscebatur:vnde in ipsa verificata est illa sententia.que ponitur in.l.ij.§.sed quia diuine.et alr̃s allegatur.§.si quid autem.C.de veteri iure enucleãdo.s.omnium habere memoriam et nullius obliuisci diuinitatis potius ꝙ̃ humanitatis est.quod etiam no.glo.in.c.cum adeo. de rescriptis.⁊ in.c.porrecta.de confirmatione vtili vel inutili.⁊ in.c.illud dominus.de cleri. excommu.ni.mini. Licet enim memoria sit res infirma.l.peregre.ff.de acquirenda possessio. et argumen.ff.de adimendis legatis.l.si filio. ⁊ ꝙ̃uis sit res labilis.l.si arbiter.ff.de proba.⁊ l.iubemus.C.de testamentis. Unde dicitur ꝙ etiam papam quandoq̃ fallit obliuio.c.preterea.vbi glo.xxiij.dist.quod etiam not.glo.in d.c.illud dominus.de cleri.excommuni.mini. Tamen in beata virgine nunq̃ est infirmata sicut communiter fit in senibus:sed semp fuit stabilis ⁊ firmissima. Et ideo memoria naturalis Senece ⁊ sancti Antonij Paduani qui memoria pro codicibus vtebãtur. Item memoria artificialis Tullij ⁊ cunctorum hominuz nihil erat in comparatiõe memorie virginis gloriose.vnde lz dicatur ꝙ scripture sunt inuente causa memorie:vt in auf.vt prepo.no.imperato. colla.v.⁊.l.contrahitur.ff.de pignorib⁹.tamen quo ad ipsam virginem non erant necessarie alique scripture pro ꝯseruatione memorie sue. Cum igitur dicat Seneca in proemio libri de

clamationū. Memoria est rēs ex omnibus ani
mi partibus maxime delicata. ꝛ Goffre. angli=
cus in poetria sua canat. Cellula que meminit
est cellula delitiarū ꝛc. vnde Tullius in. iij. rhe
tori. appellat memoriam thesaurariā inuento
rum. Apparet ꝗꝫ ꝑtiosam dotem dedit spōsus
celestis sue dilectissime sponse: quam tam insi=
gni memoria illustrauit ꝛ cuius memoriā oib⁹
bonoꝝ intelligibiliū specieb⁹ repleuit. B

Quarta anime potentia dr̄ cōcupiscibilis.
per experiētiā nāqꝫ videm⁹: ꝙ nos multa
desideram⁹: ego vnum: tu aliud: ille aliud. Si=
cut ergo non possemus aliquid videre nisi ha=
beremus potentiā visiuam: nec audire sine po
tentia auditiua: ꝛ sic de alijs. ita non possum⁹
aliquid desiderare nisi in nobis haberem⁹ ali
quam potentiā qua hunc affectū desiderādi fa
cere possumus: ꝛ ista poētia dr̄ cōcupiscibilis
vel d̄sideratiua: ꝛ potest ꝯcupiscere bonū ꝛ ma
lū. vnde quia caro ꝛ sensualitas desiderat car
nalia ꝛ sensualia: ꝛ ex peccato primoꝝ paren=
tum est inclinata ad appetendū nociua. Ideo
dicitur ad Gal. v. ꝙ caro concupiscit aduersus
spiritum. i. res contrarias spiritui. i. anime sa=
luti: ſm vnam expositionē. Hanc autem poten
tiam concupiscibilē male possident quidā qui
cum illa appetunt ꝛ desiderant vana ꝛ nociua.
iuxta illud Prouerb. xx. anima impij desiderat
malum: vel tēporalia appetunt cum nimio af=
fectu. contra illud documentū Auiani poete di
centis. Nemo nimis cupide sibi rem desideret
vllam. Hanc autem potentiam in beata spon=
sa sua deus dotauit: desiderio perpetuo eterno
rum ita vt nunꝗ̄ ꝯcupisceret nisi bonum dicēs
cum ꝓpheta ps. cxviij. concupiuit anima mea
desiderare iustificationes tuas in omni tempo
re. ꝛ iterum ibidem. ꝛ mādata tua desiderabā.
vnde de hac cōcupiscētia bonoꝝ gratias age=
bat deo. ps. cij. dicens. Benedic anima mea do
mino: ꝛ omnia que intra me sunt nomini san=
cto eius: ꝛ postea assignat rationē dicens. Qui
replet in bonis desideriū tuum. Semper quo=
qꝫ desiderabat virgo bn̄dicta adipisci gaudia
patrie celestis que sunt immutabilia. de quib⁹
Prosper. in lib. epigrāmatum. inquit.

Semper erunt quod erant eterne gaudia vite:
Gaudēdi quoniā causa erit ipse deus.
Nec varios pariet motus diuersa voluntas:
Unum erit in cunctis lumen ꝛ vnus amor.
Iamqꝫ bonis summis posita experientia felix:
Nec volet augeri: nec metuet minui. Hec ille.

Qui ibidem vnumquēqꝫ nostrū ad concupiscē
dū bona celestia cū ipsa dei mr̄e exhortat̄ di.

Delitias iam nunc promissi concipe regni:
Uirtute atqꝫ fide quod cupis esse tene.
Exulta agnosceris te verbi carne renatum:
Cuius si pars es: pars tua Christus erit.
Qui ne dānandi legeres, mala gaudia mundi.
Promissum ad regnum se tibi fecit iter. E

Quinta anime potētia dr̄ irascibilis: ꝛ est il
la qua irascimur ꝯtra irrogātes nobis vl̄
ꝓximo iniurias ꝛ damna. Et pōt bene ꝛ male
exerceri. Male qn̄ quis ex ira mouet̄ ad vindi=
ctam: appetens vlcisci de inimico suo. Et tunc
hec potētia male exercet̄: adeo ꝙ quidā sapiēs
vt legitur in ꝓuerbijs philosophoꝝ dixit. Ho=
mo extra corpus suū est cum irascit̄. Facit enī
ira amittere iudicium rōnis dicēte Catone.
Impedit ira animū ne possit cernere verum.
Uñ Tul. in tuscu. q. lib. iiij. ait. Iracūdia ꝯsilio
inimica est. Perturbatio aūt animi per irā fa=
cta demōstrat̄ per signa corporis exteriora. nā
de irato inquit Oui. iij. de arte amādi. Ora tu=
ment ira: nigrescūt sanguine vene. ꝛ. viij. meta.
idem ait. Sepe suum feruēs oculis fert ira fu=
rorem. Et Gualte. in alexandriade lib. v. dicit.
Comes indiuisa furoris: Precipites capit ira
gradus. ꝛ sellea torquet Lumina: contemnitqꝫ
humiles rationis habenas. ꝛ Uergi. ij. enei. in=
quit. Furor itaqꝫ mentē precipitat. Et talē irā
nunꝗ̄ habuit beata virgo: que cum sapientis=
sima esset verificatū fuit in ea illud quod inq̄t
Tullius in tuscu. questio. s. ꝙ sapiēs nunꝗ̄ ira=
scitur. Bene aūt potest irascibilis potentia ex=
erceri ꝛ cum merito: quando quis ex zelo iusti=
tie irascitur contra peccata. iuxta illud prophe
te ps. iiij. Irascimini ꝛ nolite peccare. ꝛ hoc mo
do excellētissime exercuit beata virgo hanc po
tentiam que peccata summe detestata est ꝛ o=
dio habuit. vñ illi inquit ꝓpheta ps. xliiij. Di=
lexisti iustitiā ꝛ odisti iniquitatē ꝛc. Bene etiā
exercetur hec potētia quādo quis refrenat ira
cundiā per patientiā seruādo illud Oui. in epi
stolis. Uince animū irāqꝫ tuam qui cetera vin=
cis. Hoc autem ꝑfectissime egit beatissima vir
go que cum esset optima: nunꝗ̄ in aduersis cō=
turbata est. Sed ve illa verificata est illa Se=
nece ad Lucil. sn̄ia dicentis. Uir bonus quid=
quid ei acciderit: equo animo substinebit. sciet
enim id sibi accidisse lege diuina qua vniuer=
sa ꝓcedunt. Cum igitur beatissima virgo sup
omnes sciētifica fuerit: profecto omnia aduer=
sa sibi a bono deo salubriter ꝑmissa cognoscēs
patiētissime tolerauit. Et cum omnes virtutes
habuerit non est dubitandū ꝙ etiam patiētiā
in summo possedit. de qua inquit Prudē. poe.

Omnibus vna comes virtutibus associat̄.
Auxiliumqꝫ suum fortis patientia miscet.
Uirtus nam vidua est quam non patientia fir=
mat.

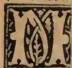
Non solum autem patiēter tolerauit ad=
uersa: sed in ipsa tolerātia valde gaudebat. vn
de de eius patientia dici poterat illud Luca=
ni in nono libro. Gaudet patientia duris. Et il
lud Prudentij in libro de conflictu vitiorum et
virtutum. Ecce modesta graui stabat pa=
tientia vultu. Per medias immota acies:

variosqꝫ

ta sedes:variosq; tumultus. Spectabat desixa
oculis:⁊ leta manebat. Cū igitur dicat mora-
lis Cato. Magna etenim morū semper patien
tia virtus. Apparet q̄ excellenter dotauit spō
sus celestis potētiam irascibilem speciose sue
tam mirabili patiētia ⁊ māsuetudine. De qua
loquēs Bernardus in quodā sermone inquit.
Reuolue diligentius euangelice historie seriē
vniuersam.⁊ si quid forte increpatoriū. si quid
durum. si quod deniq; signum tenuis indigna
tionis occurrerit in Maria:de cetero suspectā
habeas.et ad eam accedere verearis. q̄ si ple
nam magis omnis pietatis et gratie. plenāq;
mansuetudinis ⁊ misericordie inueneris: que
ad eam pertinent gratias age ei qui talē tibi
mediatricē sua benignissima miseratione pro
uidit:in qua nihil:pōt;esse suspectū. hec ille. D

Sed vt paucis multa concludam dico q̄
tam excellētem dotem dedit deus spon-
se sue conferendo ei gratias suas. quod
inquit Hieronymus i sermone assumptionis.
Omnis plenitudo gratie que i christo fuit ve-
nit in Maria q̄ꝗ aliter.⁊ bene. Nam plenitu
do gratie venit in christo sicut in homine per-
sonaliter deificato. et in maria sicut in templo
dei verbo singulariter dedicato. In christo vt
in capite influente. In maria vt in collo corpo
ri ecclesie transfundante. In christo vt in sup-
posito subsistēte. ac ex vniuersali fonte omnis
boni lumen gratie influēte. In Maria sicut fe
liciter hec omnia tā mente q̄ carne recipiēte.
Non solum aūt celestis sponsus repleuit spon
sam suā gratia ⁊ sanctitate:sed etiā in ipa gra
tia ⁊ sanctitate eā confirmauit ⁊ in perpetuū
stabiliuit in celebratione harū nuptiarū. s. in
cōceptione filij sui vt dixi in. j. parte. principa-
li huius operis sermone. j. parte iij. Tam am-
pla aūt fuit dos ipsius benedicte virginis vt
soli deo cognoscenda seruetur. Et ad hoc. ap-
plicari potest illud Eccli. i. Ipse creauit illam
in spiritussancto. vidit ⁊ dinumerauit ⁊ dimen
sus est. s. ipse solus. Sed quid vltra me exten-
dam in exprimenda magnitudine dotis virgi
nalis cum ipse deus in dotem ⁊ premium ha-
rum nuptiarum seipsum sponse sue dederit. di
cens et illud Gen. xv. Ego sum merces tua ma
gna nimis. Cuius tam ample dotis instru
mentum tradidit angelus Gabriel dicens et
scribēs. Aue gratia plena dominus tecum.⁊c.
Quia vero gloriose pōpe ⁊ solemnitates in ma
trimonijs illustrium personarum debent in-
teruenire. vt notatur i auc. quibus mo. na. effi.
legi. §. hoc ergo. col. vj. ideo non est dubitandū
in tota celesti curia indicibilia gaudia ⁊ exul-
tationes ineffabiles. atq; leticie maxime indi
cia. solemnitatesq; magnificas in his sacratissi
mis nuptijs interuenisse.

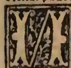
De octaua conditione sponse celestis
que dicitur timorationis. E

Magnum ornamētum mulierum
est timorositas. non quidem ti-
moris qui ex causa mala veluti
ex pusillanimitate procedit. De
quo Lucanus libro. vi. inquit.
Degeneres trepidāt animi pe-
loraq; versant. et libro. vij. Multos in summa
pericula misit Uēturi timor ipse mali. Et Uer
gilius. iiij. Eneid. inquit. Degeneres animos
timor arguit. Hunc enim timorem nō appetūt
viri esse in vxoribus suis sed timorem q̄ proce-
dit ex amore. quādo. s. vxor timet offendere vi-
rum suum. et ad hoc propositum posset exponi
illud Ouid. in epistolis. Res est solliciti plena
timoris amor licet ipse in alio sensu dixit. De
hoc ornamēto loquēs apostolus ad Ephes. v.
ait. Uxor timeat virū suū. Iste aūt timor potest
dici cast⁹. de quo habetur. xxiij. q. v. §. vltimo.
vbi scriptū est. Timor castus de quo h̄ dicitur
est quo timem⁹ ne tardet ne discedit. ne eo ca-
reamus. hoc autem ornamētum timorositatis
habuit spōsa regis celestis. Et ideo de ipsa in
figura scriptū est. Judith. viij. Hec erat mulier
famosissima:quia timebat dn̄m valde. Debent
quoq; semper mulieres timere ne in aliquo of
fendant pudicitiā. Et ideo euitare debent col
loquia conuersationes ⁊ aspectus virorū. cum
hec occasio eis esse possint ruine. nā ꝯuersatio
mutua prouocat luxuriā. iuxta illud Ouid. iij.
de arte amādi. Mora semꝑ amātes Incitat ⁊c.
Et propter hoc dicit Bernardus super missus
est. Uirgines que vere virgines sunt semꝑ so-
lent esse pauide.⁊ nunq̄ secure. Et vt caueant
timenda:etiā secura pertimescāt scientes se in
vasis fictilibus thesaurum portare ⁊ nimis ar
duum esse inter homines:vt angelū viuere. et
in terris more celestium cōuersari ⁊ celebrem
agere vitam. hec ille. Cognoscens igitur bea-
tissima virgo verā esse sentētiā Hieronymi ad
Eustochiū dicentis. Raro cogitatur in mente:
quod exteriores sensus nō nutriūt. Hec enim
sunt fenestre. Hec ostia q̄ si non clausa fuerint
morti patet introitus et nil nisi funeste ingre-
ditur. In silentio autē ⁊ clausura ac quiete co-
gitationes peruerse vitantur. Seruauit sem
per illud quod idē Hierony. eidē Eusto. scribit
dicens. Caue ne domū exeas. s. sine magna ne
cessitate vel vtilitate. et ne velis videre filias
regionis aliene. q̄uis fratres habeas patriar
chas ⁊ Israel parente literis. Nam dina domū
egressa corrūpitur. Nolo igitur te spōsum q̄re
re ꝑ plateas. nolo te circūire angulos ciuitatꝭ.
Spōsus em̄ in plateis inueniri nō potest. hec
ille. Ipsa nāq; virgo bn̄dicta a tertio anno eta
tis sue vsq; ad tēpus quo nupta fuit semꝑ i tē-
plo stetit ⁊ inde nō discedebat. Unde ambrosi⁹
super Luc. exhortatur dicēs. Disce virginem

moribus. disce virginē verecūdia disce virgi= ne oraculo solam in penetralibus. quam nemo virorum viderat angelus reperit solā sine co mite solā sine teste ꝛc. Que omnia faciebat in= ter alias causas vt suam perpetuā virginita= tem illibatam per omnia conseruaret. Qđ au tem hoc timorationis ornamentū excellenter fuerit i beata virgine ptꝫ Luce. j. vbi dr̄ q̄ cum esset ab angelo salutata: turbata est turbatio= ne quidē nō furoris sed pauoris. Et ratio fuit. quia vt dicūt doctores in. iij. di. iij. apparuit ei in specie humana. virginū autē est trepidare: ꝛ ad omnes viri ingressus pauere. omnesq̄ vi rorum affatus vereri. vt dicit glo. sup predicto Luce. c. De hoc autē ornamēto sponse celestis inquit Ambrosius sup Lucam. Discite virgi= nes sacre nō circūcursare per alienas edes. nō demorari i plateis. nō aliquos in publico mis= cere sermones. Maria i domo sera festinat in publico mansit apud cognatā suā etiam trib⁹ mēsibus. nō q̄ domus eā delectaret aliena: sed quia frequentius videri i publico displicebat.

¶ De nona conditione sponse celestis que dicitur pudorositatis. F

Onum ornamētum quod habe re debet sponsa dicitur pudoro sitatis. nō eñ debet esse de illis de quib⁹ Juuenalis inquit. Hic nullus verbis pudor aut reue= rētia mēse: sꝫ dꝫ esse verecūda. Vñ apl's ad Timo. ij. ait mulieres sint cū vere cūdia: ꝛ sobrietate se ornātes. Debēt eñ vere= cūdari facere aliqđ inhonesti tā i secreto q̄ in publico. Unde Hiero. ad demetriadē de virgi nitate seruanda inquit. Quicquid pudet dice= re pudeat etiam cogitare. licet aūt dicat Pam philus poeta. Nam venit a sola rusticitate pu dor. hoc est falsum de pudore verecundie que est virtus. De qua Ualerius maximus. lib. iiij. inquit. Uerecundia parens est omnis honesti. magistra innocentie. chara proximis. accepta alienis. omni loco omni tempore fauorabilem proferens vultum. hec ille. Maxime autē hec virtus conuenit iuuenibus. Ait enim Seneca ad Luciliū epistola. xj. Uerecūdia in adolescē te bonum signum est. Et idem epistola. xxvj. di cit. nutriendus igitur pudor: qui q̄diu in ani= mo durauerit. aliquis bone spei locus erit. Di uus quoq̄ Ambrosi⁹. in. j. de officijs inquit. In adolescētibus verecundia velut quadā nature dos cōmendatur. ꝛ est prima disciplina. hec in ipso corporis motu. gestu. ꝛ incessu tenēda est. habitus enim mētis cernitur in statu corporis et vox quedā est animi corporis gestus vel mo tus. In ipso quoq̄ corporis decore verecundia plus eminet. hec ille: qui etiam ibidem ait. Ue recūdia est verba feda superfluaq̄ reprimere. Et Quintilianus libro. viij. de oratoria insti.

dicit. Nihil est ad conciliandum animos gra= tius verecundia. Et ideo Seneca. in. ij. decla= mationum inquit. Efferat matrona oculos ta= centes in terram. ꝛc. Quod quidē faciebat ma trona nostra virgo benedicta omni verecūdia et pudore sancto repleta. Unde fuit illa mulier de qua ecclesiastici. xxvj. dicitur gratia sup gra tiā mulier sancta ꝛ pudorata. Ipsa enim adeo pudorata ꝛ sancta fuit q̄ nunq̄ aliquid vel mi nimū quod sancto pudori non cōueniret pere= git. immo nec vnq̄ cogitauit aut dixit. Serua uit nāq̄ illud Ambrosij in. j. de officijs dicētis. Pulchra virtus est verecundia et gratia sua= uis. que non solum in factis: sed etiam in ipsis spectat sermonibus. vt nec modū progrediā= ris in loquendo. nec quicq̄ indecorū resonet in sermone. speculū nāq̄ mentis plerumq̄ in ver bis refulget. hec ille. O igitur verecundissima dei sponsa: tu non fecisti sicut multe nostri tem poris virgines nuncupate que in portis manē tes vel per terras vagantes: vultus hominū inuerecunde aspiciunt. iuuenes libenter allo= quuntur. cum eis rident. triumphantur: et la= dunt fictactib⁹ ꝛ gestis dissolutis multa in ho nesta faciunt. Unde postea nocte cogitant q̄ in die viderūt vel egerūt. Sed tu virgo honestis= sima demissis i terrā oculis incedebas ꝛ adeo eras verecunda vt non solum in visione homi nū sed etiam angelorū erubescēs q̄n tibi in hu mana specie apparebāt. Seruasti quoq̄ illud Hiero. ad Eustochiū dicētis. propterea charis sime hoc ortor: hoc moneo hoc mādo vobis vt que xp̄i despōsate estis ꝯiugio. cui oēm castita tis vestre fidē vouistis. cui nullū preter ipsum amatorē cognoscere sub iureiurando estis pol licite. viri cuiuscūq̄ status etsi eum sanctitas exornet. etiā si Johanni baptiste equaretur in meritis. queratis effugere faciē. nec liceat vos eccl dilectione feruēti astringi. Credatis experto. Nihil omnino est periculosius viro q̄ mulier. ꝛ mulieri q̄ vir. Uterq̄ palea: vterq̄ ignis. Di cā audacter pꝛ dolor dei tēpla. spiritussancti vasa ꝛ deo dicta edificia nisi diligētissima ser= uētur custodia. p̄stibula fiūt. ꝛ auferetē tā nobi le depositū. tā p̄cios⁹ thesaur⁹. irrecuperabile decus castitatis. Omni igit̄ custodia seruet̄ cor. Sup muros hierusalē ponant̄ custodes. tota die ac nocte nō dormiāt ne fur introeat ne spo lia auferat q̄ penit⁹ recuperari nō p̄nt. hec ille.

¶ De decima conditione sponse celestis q̄ dicitur honestatis. G

Ecimū ornamētū qđ i spōsa sua requirūt magni p̄ncipes dr̄ et honestatis. s. interioris ꝛ exterio ris. Nō eñ sufficit q̄ aliq̄ sit ho nesta in animo quātū ad volātē sed etiā reqrit̄ honestas quātū ad euidentiā exteriorē. Honestas autē extrin

seca hominis consistit in custodia sensuum. et circumspectione et grauitate gestuum et actuum exteriorum per quam exteriorem grauitatem et honestatem potest fieri coniectura de honestate interiori. quia habitus cognoscuntur per actus. ij. de anima. et. ij. politic. Unde Aristo. inquit in. iiij. metaphy. Opus bonum et malum ab extra indicat qualem sit in anima. et. j. de anima idem phs ait. Anima simplex et intellectualis cognoscitur per motum ac sensum. et per operationem sui corporis. et ibidem. Accidentia magnam partem conferunt ad cognoscendum quod quid est. et. xij. Metaph. Actus specificant habitus. glosa quoque in ca. nec aliquam xxvij. q. j. dicit per exteriora interior voluntas dinoscitur. Facit ad hoc illa vulgaris sententia iuris que ait per exteriora cognoscitur interiora. §. ceruos. Insti. de rerum diui. l. naturalem §. in hijs. ff. de acquirem re. do. l. fulcinius. §. illud sciendum. ff. ex quibus cau. in pos. ea. Arist. quoque in. ij. priorum ait. Per signa corporis nobis notat sillogizamur dispositiones ale nobis ignotas. Et Ambrosius in lib. de offi. di. habitus mentis per statum corporis cognoscitur. Prosper etiam in lib. epigrammate. xxij. inquit. Ex operum specie clarescunt intima cordis. De actibus enim exterioribus habent homines iudicare. clemen. exiui de paradiso. §. cupientes. de verbo. signi. Et ideo quando quis hincinde respicit mulieres. et quando mulier nutibus oculorum aliqua signa facit viris. vel eos respicit impudice. signum est quod eius animus est impudicus. et hoc crimen habebat paris qui scribens helene. vt ponit Ouidius in epistolis dicebat. Et tibi per nutum signa tegenda dabam. de quo vitio Augustinus in ca. Nec solo. xxxij. q. v. ait. non dicatis vos animos habere pudicos si habeatis oculos impudicos. quia impudicus oculus impudici cordis est nuncius. Hoc autem ornamentum honestatis habuit excellentissima virgo benedicta que in omnibus actibus et gestibus suis circumspectissima et honestissima fuit. Unde Amb. in. ij. de virginibus ait. Nihil toruum in oculis marie. nihil in verbis procax nihilque in actu verecundum fuit. Ipsa enim perfectissime adimpleuit illud consilium Goffredi in poetria dicentis. Seruemus honesta et mala vitemus. Unde de ipsa potest dici illud. Sap. vij. et innumerabilis honestas per manus illius. Et illa de se dicere potest illud Eccl. xxiiij. Fructus mei fructus honoris et honestatis. H

Quia autem extrinseca honestas siue intrinseca parum valet. immo seruantes honestatem exteriorem et habentes inhonestam mentem sunt similes sepulchris dealbatis et ab extra depictis: que intus plena sunt cadaueribus mortuorum: et omni spurcitia licet a foris appareant hominibus speciosa. vt inquit saluator Matth. xxiij. de phariseis. Ideo oportet quod mulier non solum sit honesta et incontaminata in operibus: verbis et omnibus actibus exterioribus: sed etiam in cogitationibus et desiderijs intrinsecis.

Sciendum est autem quod secundum leges ciuiles maior honestas requiritur in mulieribus quam in masculo. et ideo ex inhonestate punitur quandoque mulier et non vir. vt not. gl. in. l. palam. §. qui in adulterio. ff. de ritu nup. Hanc autem intrinsecam et extrinsecam honestatem habuisse virginem benedictam patet per responsionem eius factam angelo quando ei dixit. Lu. j. Quomodo fiet istud: quoniam virum non cognosco. quod glosa exponit. i. in virginitate manere disposui et virum non cognoscere proposui. et ibidem ait gl. Uide quanta est marie constantia. que licet salutata. sed confortata. sed emendata potius tamen videtur nolle habere prolem quam perdere virginitatem. et ideo de modo querit dicens. Quomodo fiet istud? Bern. quoque quodam sermone inquit. O virgo prudens. O virgo deuota quis te docuit deo placere virginitate? Que lex que iustitia que pagina veteris testamenti hoc precipit. Nos legimus apostolum dicentem. De virginibus preceptum domini non habeo: consilium autem do. Tu vero nec preceptum: nec consilium: nec exemplum habuisti. Hec ille. Tanta autem fuit honestas beate virginis quod nunquam motum aliquem vel rebellionem carnis habuit nec modicam incontinentie cogitationem: immo eius honestas ab omnibus in eam aspicientibus extinguebat. vt. s. diximus omnem libidinem. que vsque ad medullas cordis ipsorum penetrabat. I

Pro conclusione vero nostri sermonis dico quod beata virgo in hoc seculo post christum fuit exemplum et speculum omnis honestatis et bene viuendi. Unde illud Gen. j. Fecit deus duo luminaria magna. luminare maius. s. solem et luminare minus. i. lunam exponi potest de christo qui est sol iustitie. et de virgine benedicta que dicitur luna. quia sicut luna a sole recipit lumen ita beata virgo splendorem lucis et gratie. ac normam recte viuendi suscepit a christo. Et maxime in illo tempore quo cum eo conuersata est. Unde doctor quidam grecus super illud Luce. ij. mater eius conseruabat omnia verba hec conferens in corde suo ait. Considera prudentissimam mulierum Mariam vere sapientie matrem qualiter scolaris fit pueri. Non enim vt puero neque vt viro: sed vt deo verabatur et illius voces et opera reputabat. et idcirco nihil ex dictis aut factis ab eo incassum illi patebat: sed sicut ipsum verbum prius in visceribus: ita nunc eiusdem modos et dicta concipiebat. et in corde suo fouebat et hec in presenti contemplabatur quod expectabat in futuro clarius reuelandum. Et hac quidem tamquam regula et lege per totam vitam vtebatur. Hec ille. Erat autem virgo maria exemplar omnium virtutum. Unde dicitur in sermone omnium sanctorum. Uirgo maria dei populum faciendo monebat spernere parituri luxus seculi. a lenocinio mortalis vite declinare: carnis pudicitiam cum virginitatis honore intra cordis hospitia

obseruare: eamq; olim virtutũ reginã fructũ sa lutis ꝑpetue sociã esse angelorũ suis affirma bat exẽplis. Sicut autẽ virginitatis ꝛ pudici tie. ita ꝛ olim aliarũ virtutũ; norma fuit. Unde Amb. in li. de virgi. inqt. Talis fuit maria vt eius vni⁹ vita olim sit disciplina. Et Hiero. in sermone ad paulã ꝛ Eusto. ait. Si placeat vo bis charissime talis ac tanta virgo. placeat et opus: virtutis eius cuius vita olim disciplina est. cuius mores instituta. sunt ecclesiarũ q̃ pre cellit cũcti; ꝛ supereminet vniuersis. ꝛ. ifra. Tã ta erat claritas virtutis ei⁹ vt aliorũ vitã quo dãmodo obscuraret. Et hoc est verissimũ. Nã si btũs Johes baptista tante fuit sanctitatis si cut dicit Chry. vt olim aliorũ vitã redderet cul pabilẽ: qd sentiẽdũ est de mre altissimi? Et iõ Hiero. inquit. Sicut in cõparatione dei nemo bonus. ita ꝛ in cõparatione mr̃is dñi nulla in uenitur perfecta creatura cuius virtutib⁹ exi mia cõpro bet. Unus est eñ pr̃ nr̃ q̃ est in celis: et vna est mr̃ nr̃a. Una ꝛ est forma virtutũ Ma ria. Et idcirco hãc imitemini morib⁹ sequimi ni castitatẽ eius ꝛ implorate auxiliũ. Hec ille. et merito. Nã cũ Terẽtius dicat in adelphis. Inspicere tanq̃ in speculo vitam hoim iubeo. atq; ex aliis sumere tibi exẽpliũ. Et Seneca ad Lucilliũ scribens cõsulat dicẽs. Elige tibi cui⁹ tibi placeat vita. Opus est eñ aliquo ad quẽ mores nostri se erigãt. Nisi eñ alicuius regu lã p̃cuiã aspiciasmores eligere non valebis. Et Cato in suis documentis. Multorũ exẽplo disce pre facta sequaris: Que fugias nobis vi ta est aliena magistra. Profecto oẽs x̄piani debẽt sibi ꝑponere ante oculos mẽtis vitã hu ius sacratissime sponse celestis tanq̃ irrepre hẽsibile exẽplar ois ꝑfectionis. quod deus fe cit in humana specie vt ipsa cum filio suo esset metrũ ꝛ mẽsura olim aliorũ. sicut fecit ꝛ in oib⁹ aliis generũ speciebus ẽ; sniam phi. x. Metaph. Ideo Ambro. vbi. s. ait. Sic nobis tanq̃ i ima gine descripta virginitas vitaq; marie in qua velut e speculo refulget spẽs castitati; ꝛ forma ꝟtuti;: hic sumatis le; ꝛ exẽpla viuẽdi. vbi tanq̃ in exẽplari magisteria sunt exp̄ssa ꝓbitatis. q̃ qd corrigere. qd fugere. qd tenere. debeat; ostẽ dũt. Hec ille. Et ideo oẽs debem⁹ obseruare il lud quod inquit de⁹ Exod. xxv. dicẽs. Inspice et fac fm exẽplar quod tibi in mõte mõstratũ est. idest in altitudine vite gl'iose virginis quã ego ab eterno ordinaui ꝛ preparaui vt esset mi hi sponsa filiiq; mei mater et spiritus vtriusq; habitatio digna angelorum regina: atq; olim hominum regula ꝛ magistra. Cui est honor et gloria in secula seculorum. Amen.

Pars tertia huius sermonarii quod maria le appellatur. In qua tractatur de gl'iose ma tris dei nominatione. Hec añt pars ꝓprio ac particulari nomine mare magnũ beate virgi nis nuncupatur.

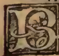

Omẽ virginis Ma ria Luce. i. Licet propria nomi na ponantur ꝛ mutantur pro li bito ꝓprie voluntatis. C. de mu ta. nomi. l. i. ꝛ ideo de his nõ cu ratur. l. si quis infundo vocabu lo. ff. de lega. i. Unde dicitur q̄ disputatio de ꝓ prio nomine est relinquenda partinacibus. vt inquit glo. in. l. recepticia. in verbo vocabula. C. de consti. pecu. nã de nomine ꝓprio: quia fa cti est nõ potest reddi rõ. vt ait Bar. in. l. fi. §. pe nult. ff. ad muni. Tamẽ alibi dicit q̄ expressio proprii nois multũ operat. l. si seruus cõis. ff. de stipu. seruo. l. fi. C. per q̃s ꝑsonas no. acqui. et. l. si cui balneũ. ff. qui. mo. vsufruc. amit. Itẽ solet dici q̄ magnũ est priuilegiũ vocari bono noie. l. i. iuncta glo. in verbo hãc. C. de summa trini. et fi. ca. ꝛ nihil mali est honesti hois nomẽ assu mere. l. facta. §. si mãdata. ff. ad trebel. Dicitur etiã q̄ ex qualitate nois ꝓprii ostenditur ꝛ ar guitur qualitas persone. vt ait glo. in rubri. ff. veteris. in verbo Justinianus. et glosa in pro emio. vi. vbi. ex nomine Bonifacii arguitur q̄ erat bona facies. propter hoc etia; Accursius florentinus glosator exími⁹ multum gloriatur de noie suo in. d. l. facta. §. si in dãda. ff. ad treb. in verbo. ꝯditio. dicẽs se habere honestũ ꝛ pul chrũ nomẽ ꝛ q̄ vocatur Accursius. quia occur rit ꝛ succurrit ꝯtra tenebras iuris ciuilis. Ea propter btissima virgo Maria merito glo ria ri potest de suo excellẽtissimo noie. Pro cuius declaratione est sciendum q̄ vt inquit beatus Thomas in. iii. parte summe. q. xxxvii. ar. ii. no mina debẽt proprietatibus rerũ correspõdere. vt patet in nominibus generũ et specierũ. iiii. metaphysice. Ideo dicitur cõmuniter q̄ nomi na debẽt rebus esse ꝯsona. xxi. distinc. c. cleros. xii. q. i. c. cleric⁹. xvi. q. i. c. si cupis. xxiiii. q. i. c. pu denda. de preben. ꝛ digni. c. cũ fm apostolum. ꝛ insti. de dona. §. est ꝛ aliud. ꝛ in aut. de consu. §. sed si ds. et. C. de episc. ꝛ clericis. l. decernim⁹. ꝛ de offi. pre. vr. l. i. ꝛ de desẽ. l. ciui. desẽsores. ꝛ. ff. de tutel. l. i. ꝛ in autẽ. de defen. ciui. in p̄cipio. coll. ii. facit. c. penitentia. ei secũdo. ꝛ ibi glo. de pe. distinc. iii. ꝛ. l. a nullo. C. de seri. et. l. ita vul neratus. in p̄cipio. ff. ad legem aquil. q̄ si hec regula locum habet in nominibus quarũcũq; rerum: multo magis fortietur effectũ in nomi nibus a deo impositis que significant aliquod gratuitum donũ tali nominato diuinitus da tum sicut Genes. xvii. dixit deus Abrae: voca beris Abraam quia patrem multaru; gentiũ constitui te. Ante quippe vocabatur. Abram ꝑ vnum a tantum. et Math. xvi. inquit christus Symoni. Tu es Petrus: et super hãc petram edificabo ecclesiam meam. Dixit quoq; ange

lus Joseph sponsa virginis de nomine filij dei
Matth.j. Uocabis nomē ei⁹ iesum: ipse eñ sal
uū faciet populū suū a pctis coꝝ. Jesus quip=
pe saluator interpretat. Quia ergo nomē mris
xp̄i impositū est a deo. vt inqt Hieronym⁹ sup
Matth. et Amb. in sermone de natiuitate vir=
ginis. ꝛ Bern. sup missus est. et Anselm⁹ in lib.
de cōceptu virginali. c. j. ꝗ. Bartholome⁹ de pi
sis i lib. beate virginis fructu. viij. ita ꝙ dici po
terat virgini nascenti illud. Esa. lxij. vocabitur
tibi nomē nouum qđ os dn̄i nominauit. ꝛ Esa.
lxiij. A seculo nomen tuū. Dixit quoqꝫ illi deus
illud Esa. xlv. Ego dn̄s qui voco nomen tuum.
Nomē etiā suū expressit angelus dū dixit illi.
Luce j. Ne timeas Maria ꝛc. Unde dicere po
terat ipse angelus illud Esa. xliij. vocauit te no
mine tuo quod os dn̄i nominauit. Profecto nō
est dubitādū maximā esse nominis eius excel=
lentiā ꝛ proprietatē: quia emanauit ab illo qui
opus imperfectionis nō nouit. c. maiores. ver.
licet adhuc. extra de baptis. Itē quia nomē di=
citur excellens ꝛ elegans quādo est verificabi=
le in quacūqꝫ eius parte. vt dicit glo. in. l. iuris
gentiū. in principio. in gl. magna. ff. de pact. et
glo. in rubrica. C. de rerum permutatione. Nō
immerito beate virginis nomen quod in qua=
libet litera verificabile est ac multas denotat
prerogatiuas excellentissimum dici debet. Un
de ipsi virgini dicere possumus illud p̄s. viij.
Admirabile est nomen tuū in vniuersa terra.
Ipsa quoqꝫ dicere potest illud Malachie. j. Ab
ortu solis vsqꝫ ad occasum magnū est nomen
meū in gentibus ꝛ in omni loco. Nos ergo de
nomine eius dicamus illud p̄s. lxxj. Sit nomē
eius benedictum in secula. ante solē permanet
nomē eius: scꝫ in dei p̄destinatione. Ipsi quoqꝫ
virgini dicere possum⁹ illud Uergilij in. j. Buc
col. Semper honos nomenqꝫ tuū laudesqꝫ ma
nebūt. De quo nomine matris dei quod vt re=
fert euangelista in verbis propositis dicitur
maria. loqui volentes: quia diuisio animū in=
citat. mentem intelligentes preparat. ꝛ memo
riam artificiose reformat. vt probatur. ff. de do
li excep. l. j. in p̄cipio. vbi Albertic⁹ de rosate.
et in proemio institu. ꝗ. igitur post quinquagin=
ta annos ꝛ ibi glo. ꝛ per Senecam in lib. episto
larum. xvj. epistola. j. que est. lxxxix. quoad totū
ibidum. Ideo diuidendo hunc sermonē tres
considerationes faciemus.

Prima appellabitur appropriationis.
Secunda figurationis.
Tertia vero significationis

¶ Prima pars huius sermonis que dici=
tur appropriationis. B

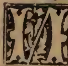

Sacrata dei mater appellatur maria:
quia in se habet perfectionem ꝛ pro
prietatem quinqꝫ lapidum precioso
rum quorum nomina incipiunt ab
vna illarum quinqꝫ literarum ex quibus nomē
virginis cōponitur. Per. M. autem denotatur
ꝙ ipsa dici potest margarita qui est lapis pre=
ciosus. pulcher candidus. ꝛ clarus. qui vt dr̄ in
lib. de proprietatibus rerum habet virtutē ab
stersiuā. qꝛ mēbra a superfluis humoribus ab=
stergit. ꝛ virtutē restrictiuā: quia fluxū sangui=
nis ꝛ vētris restringit. ꝛ virtutē ꝯfortatiuā. qꝛ
cor debile cōfortat ꝛ fortificat. maxime i pericu
lis. Beata eñ virgo maria per gratiaꝫ quā no
bis infundit habet virtutē abstersiuā inquan
tuꝫ abstergit peccata preterita. habet virtutē
restrictiuā inquātuꝫ animū restringit ne fluat
ad futura peccata habet quoqꝫ virtutē confor
tatiuā inquantū confortat et fortificat cor con=
tra mala presentia. Ista namqꝫ tria a deo ꝛ ab
ipsa petere debem⁹. Unde super illud Matth.
xxvj. Orauit tertio eundem sermonem dicens.
dicit gl. tribus vicibus orauit vt nobis ꝛ a pre=
teritis peccatis veniaꝫ et a presentibus malis
tutelā ꝛ a futuris periculis cautelam impetra
ret. Non solum autē per M. denotatur ꝙ bea=
ta virgo fuit margarita. sed etiā ꝙ ipsa precio
sam generauit margaritam. Unde sciendū est
ꝙ vt inquit Isid. in lib. ethimol. xvj. Margari
ta generatur in cōculis marinis. ꝛ ideo appel=
latur margarita a mari. Certo eñ tēpore an=
ni ipse concule ad littus maris se transferunt.
et ibi se aperiūt ꝛ rorem celestē inter sua visce=
ra recipiūt ex cui⁹ coagulatione margarita ge
neratur. Ista coclea siue cōcula fuit virgo ma=
ria que se aperuit: vt rorem celestem reciperet. ꝛ
margaritam. i. xp̄m inter sua viscera cōciperet.
nā se aparuit qñ angelico nūcio ꝯsensum pre=
buit. vt sup eā ros spiritussancti descēderet: ac
illam fecundaret. cū dixit. Luce. j. Ecce ancilla
domini. ꝛc. ꝛ tunc generata est preciosa marga
rita. s. filius dei. De hac autē spiritussancti ra=
tione. ꝛ b. virginis operatione p̄dictuꝫ fuerat.
Esa. xlv. vbi dr̄. rorate celi desup: ꝛ nubes plu=
ant iustum: aperiatur terra ꝛ germinet salua=
torē. O igit̄ deuoti xp̄iani cū margarita nō sit
mittēda añ porcos. i. immūdos. c. nolite. x. q. iij
ꝛ. c. in mādatis. xliij. di. ꝛ. c. nōnulli. de peni. di.
j. fugite peccati immūdiciā ꝛ p innocētiā mūdi
estote. sicut ille bon⁹ negociator: de quo inquit
saluator Matth. xiij. dicēs. ꝙ inuēta vnā p̄cio=
sa margarita vēdidit vniuersa q̄ habuit ꝛ emit
eā. Debem⁹ ergo oīa q̄ habemus deo vēdere:
vt possimus istā preciosam margaritaꝫ nobis
emere. Uēdamus itaqꝫ corpus nostrū per ma=
cerationē. aīam nostrā per purificationē. ꝛ res
mūdiales p elemosynarū largitionē. ꝛ tēpora=
liū contēptionē. Ipsa etenī. margarita inquit.
Prouer. viij. Qui me inuenerit: inueniet vitā: ꝛ
hauriet salutē a domino. C

Secūda lr̄a huius bn̄dicti nois Maria est
A ꝛ denotat ꝙ ipsa est adamas. q̄ vt dr̄ in

predicto libro de proprietatibus rerum dicitur gēma recōciliationis et amoris. Secundum diascori. quod inter alias proprietates habet virtutē recōciliatiuā et ad amorē inductiuā. Ipsa enim beata virgo recōciliauit humanum genus cum deo et amicitiā inter eos induxit. vnde ipse inquit Eccli. xxiiij. Ego mater pulchre dilectionis. etc. De hoc autem lapide precioso qui adamas appellatur: et de aliis lapidibus preciosis tractatur in. l. fi. §. species. ff. de publica. Tertia litera est. R. per quā denotatur quod ipsa est rubinus siue carbūculus qui est valde splēdidus: et habet virtutē letificatiuā. vt dicitur in lib. de proprietatibus rerū. Ipsa enim gratiosa virgo letos facit viuere deuotos suos vnde illi dicere possumus illud Cant. j. exultabimur et letabimur in te. vel pōt dici secundum quosdā doctores. quod per R. denotatur quod ipsa generauit rubinū siue carbunculū qui nascitur in visceribus sapphyri habentis splendorē et colorē celestem. vt dicitur in predicto lib. de proprie. re. Iste enim sapphyrus figurat beatā virginē in cuius visceribus operatiōe spiritussancti generatus est rubinus. s. dñs noster iesus xps. Sed forte aliquis dicet quod ego in hoc opere pono multo que alij scriptores in suis operibus posuerūt. et quod facile est inuentis addere. vt inquit phs. ij. Elecho. Cui ego respōdeo quod quia inquit Boet. in. ij. li. de disciplina scholariū: miserrimi ingenij est semper inuētis vti et nunquam inueniendis. Ideo in hoc opusculo multa studui nō noua dicere. nam nihil dictū quin prius dictū. Nihil enim est nouū sub sole: nec valet quisquam dicere. hoc est recens. iam enim precessit in seculis que fuerunt ante nos. sed priorū non est memoria. vt inquit Salomon. Eccle. j. sed aliter que a predecessoribus dicta sunt curaui cōponere: seruans documentum. Senece ad lucillum. lib. vj. epistolarū. epla. vij. dicētis. Apes debemus imitari que vagātur: et flores ad mel faciendū idoneos carpunt. Deinde quicquid attulere disponunt: ac per fauos dirigūt. Debemus enim quecunque ex diuersa lectione congessimus separare. Deinde adhibita ingenij nostri cura et facultate in vnū saporē varia ista libamina confundere. Hec ille. Preterea ad obiectionem superius factam posset respondere illud quod ponit Helinandus in chronicis suis. libro. xxvj. dicens quod Vergilius cū eis obijceretur ab emulis et inuidis quod alienos versus suo operi inserebat. respondit magnarū esse virium clauam extorquere de manu Herculis. Item ad confirmationē predictorū dico quod imitatus sum dictū phi. ij. Metaph. dicentis quod nō solum tenemur agere gratias illis quorum opinionibus aliquis communicauerit: sed et his qui adhuc superficialibus enunciauerunt. Quod declarās commentator dicit quod non tantū oportet reddere gratias eis qui docuerūt nos veras opiniones: vt sunt illi qui conueniunt nobiscum in opinionibus: sed etiam illis cum quibus non conuenimus. Isti enim cū hoc quod dixerunt exercitauerunt nostrum intellectum et fecerunt nos perquirere per hoc virtutem ad cōprehendēdū veritatē. Et quod dicit philosophus in hoc. c. manifestum est. nullus enim potest per se inuenire artes operatiuas aut cōsideratiuas in maiori parte. quia nō cōplentur nisi per iuuamentū prioris ad sequētē et nisi prior fuisset nō esset sequens. hec cōmentator. Ad propositū autem nostrum reuerendo dico quod per quartā virginei nominis literā. s. I. denotatur quod ipsa est Iaspis. que vt dicitur in li. xvij. de proprietatibus rerū reddit hominem ipsum ferentē tutū sine timore. Sic beata virgo facit nos securos ab omnibus malis et periculis. Ideo ille qui habet adiutorium beate virginis ei dicere pōt illud ps. xxij. Non timebo mala quoniam tu mecum es.

Per quintā vero literā. s. A denotatur quod ipsa est allectorius que vt dicitur vbi. s. ad honā fortunā habēdā: et consequēdos honores prodest. Sic btā virgo tribuit nobis maximos honores Unde Ber. in quodā sermone inquit. Si mariā diligēter inspicias. nihil est virtutis: nihil splēdoris. nihil glorie quod ex ipsa nō resplēdeat. Nō solū autem horum quinque lapidū preciosorum: sed etiā omnium aliorum in se continet virtutem. Ipsi enim dici pōt illud Ezech xxviij. Omnis lapis preciosus operimentū tuū. Topasius. Iaspis. Chrysolitus. Onix. Berillus. Sapphyrus. Carbūculus. et Smaragdus trāssūptiue in. c. prim. §. olim. de peni. di. ij. Sciendum quod quod btā virgo cōparatur lapidibus preciosis: nō autem lapidibus simpliciter. quia appellatione lapidū nō cōprehendit margarita seu lapides preciosi secundum Bar. in. l. fi. §. species. ff. de publi. et faciet lex. et si nō sunt. §. pueniamus. ff. de auro et argē. lega.

Secunda pars huius sermonis que dicitur figurationis. E

Nomen beate virginis cōponitur ex quinque literis. quia ipsa est figurata per quinque dominas veteris testamenti quarū nomina incipiūt ab aliqua literarum huius nominis. per M. denotatur quod figurata fuit per Michol que fuit vxor Dauid regis et prophete. et intantū placuit Dauid quod cū diu iuisset extra regnū israel. noluit cōiūgere amicitiam cū abner principe militie populi israel: nisi prius sibi presentasset eam vt dicitur. ij. Regū. iij. Sic beata virgo intantū placuit altissimo quod filius dei per subtractionē gratie existēs extra regnum mūdi. noluit illud ingredi per incarnationē nec amicitiā cōiūgere cū primo homine et eius descēdētibus nisi prius ipsa virgo nasceretur in mūdo. Michol enim interpretatur pietas et ipsa fuit pietate plenissima. Per A. significatur quod fuit figurata per Abygail. que etiam fuit vxor Dauid. cum enim Nabal carmelus vir eius esset rusticus et male respondisset nūcius dauid proposuit dauid ipsum occidere et omnes de do

mo eius. At ibi intellexit hoc abigail obuiauit
Dauid cũ multis muneribꝰ ꝛ humilibꝰ verbis
ipsum placuit. vt habet.j.Re.xxv. Sic btã vir
go cognoscẽs deũ esse iratũ cõtra genꝰ huma-
nũ obuiauit ei multis virtutibꝰ ornata: et hu-
militate sua ipsum placuit. Per R. denotatur
ꝙ ipsa figurata fuit per Rachel que fuit vxor
Jacob ꝛ genuit Joseph qui interpretatur sal-
uator vt habetur Gen.xxxiij. Sic beata virgo
genuit xp̄m saluatorẽ mũdi. Per J. denotatur
ꝙ ipsa figurata fuit per Judith que virtutis
castitatis occidit Holofernem. vt habetur Ju
dith.xiij. Sic beata virgo merito sue humilis
virginitatis interfecit luciferũ principẽ demo
num conterendo eius potestatez. Per A. deno
tatur ꝙ ipsa figurata fuit per Abisach sunami
tem quẽ fuit electa super oẽs filias israel tanꝙ̃
pulchrior ꝛ delectabilior ad ministrandũ ꝛ ser
uiendũ regi Dauid vt habetur.iij.Reg.j. Sic
beata virgo fuit electa super oẽs mulieres ad
ministrandũ regi celesti. Unde ipsa inquit Ec
cli.xxiiij. In habitatione sancta corã ipso mini
straui. Sciebat enĩ deus ipsam futurã esse bo-
nam ministrã.s. nõ querentẽ gloriã ꝑpriã: sed
eius cui ministraret sicut faciũt boni ministri
c.si fuerit. de cõse.di.iiij. Ipsa aũt virgo fuit mi
nistra respectu filij dei cui sedule ministrauit.
Unde Aug in sermone de assumptiõe inquit.
Mariã siquidẽ ꝛ operis exhibitiõe ꝛ fidei veri
tate ministrã christi fuisse intelligit ois q̃ sane
sapit. Opere certe ministrauit qui hũc in vtero
gessit parĩꝙ ꝓfusum aluit ꝛ fouit ac in prese-
pio reclinauit in egyptũ quoꝙ fugiens abscõ
dit: ꝛ oẽm eius infantiam ꝓsecuta est pro ma-
tris affectu ita vt vsꝙ ad crucẽ in qua iam vi-
rum perfectum vidit eum pendentem: ab eius
nõ recessit cõsectatu Hec ille. F

De hoc etiã inq̃t Ber. in quodã sermone
Oia opera misericordie erga filiũ bea-
ta virgo ministrauit. Nã ipsum virginea car
ne vestiuit eũ lacte de celo ministrato potauit
ꝛ pauit. Ipsum nouẽ mẽsibus in suo vtero ho
spitata fuit eũꝙ per infantiã infirmũ nõ solũ
visitauit: sed etiã oia officia humilitatis illi
exhibuit. Ab ipso in crucis carcere ligato non
recessit. eius quoꝙ sepulture itercesse voluit.
Dicitur quoꝙ beata ꝟgo maria ministra dei
respectu nostri. Et ideo honorãda est a nobis
respectu eiꝰ quo illã fecit ministrã cuiꝰ est mi
nistra. c. baptismus. de cõse. di. iiij. administra
tor enĩ bene administrans habet loco dñi. l. q̃
fundũ. §. si tutor. ff. ꝑ empto. Sciẽduz ergo est
ꝙ deus ipsi ministre sue cõmisit officiũ mini-
strãdi ꝛ dispẽsandi oẽs elemosynas ꝛ gratias
quas de celo in terrã ad nos emittit. Uñ Ber.
inq̃t in quodã sermone. Qr tu dignꝰ non eras
cui daret filiꝰ datꝰ est marie vt ꝑ eã accipias
quicq̃d habes. Intãtũ enĩ eã deus dilexit vt
nihil nos habere voluerit qđ per manꝰ eiꝰ nõ
trãsiret. Ipsa aũt est auara sed liberalis ꝛ lar
ga. Uñ Prouer. vlti. dr de illa. Manũ suã ape-
ruit inopi. ꝛ palmas suas extendit ad paupe-
res. deditꝙ p̄dã domesticis suis ꝛ cibaria an
cillis suis: ipsa enĩ hz administrationẽ plenã
ꝛ liberã que idẽ iportat ſm Bar. in. l. iter bono
rum. ff. de admi. tuto. Et ideo sciẽs ꝙ admini
strator negligens punitur. iuxta no. per glo. ꝛ
Bar. in mancipia. C. de seruis fugiti. sollicite
circa nos officium sue plenarie administratio
nis exercet. G

Non solũ aũt fecit eã deꝰ elemosynariã
suã: ꝑ quã nobis paupibꝰ ꝛ esurientibus
dedit panẽ illũ celestẽ q̃ de seipso inq̃t Joh. vj.
Ego sum panis viuꝰ q̃ de celo descẽdi. Sz etiã
fecit ipsam cellariã suã hz enĩ deꝰ cellã vinariã
id est spũssancti abũdãtiã: in quam itroduxit
beatã virginẽ ꝛ fecit eã suã dispẽsatricẽ. Unde
ipsa ait Cañ. ij. Introduxit me rex in cellã vina
riã. De ista aũt cella ꝓpinat hec scrã ministra
vinũ dulcissimũ illis q̃ sunt in via ad aliqualẽ
satietatẽ. Illis vero q̃ sunt in patria ad plenaz
ebrietatẽ. Jõ ipsa inq̃t eis illud cõe ꝓuerbiuz.
Bibite leti dũ vina fluũt: ꝛ illud Cañ. v. bibite
amici: ꝛ inebriamini charissimi. Sancti q̃ sunt
in via sunt amici sui. sed illi qui sunt in patria
sũt charissimi. Amici ḡ bibũt. sz charissimi in-
briant: qr fidelis q̃ in mũdo sunt: dat grãm spũs-
sancti ad iustificationẽ. Illis vero q̃ sunt in ce-
lo dat ad perfectã fruitionẽ. de q̃bꝰ inquit Ps.
xxxv. Inebriabũtur ab vbertate domꝰ tue: ꝛ tor
rẽte voluptatis tue potabis eos. Uel potest di
ci ꝙ dei amici sunt angeli qui sunt sibi. intimo
amore cõiuncti. Sancti ꝟo q̃ sunt in patria sũt
deo chari: qr etiã illi sunt ei ꝑ amorẽ cõiũcti si-
cut angeli: ꝛ sunt chariores qr nature ꝯformita
te ꝓpinq̃: ꝛ sunt charissimi: qr charissimo precio
sunt empti. Quibꝰ inq̃t apls. j. ad Cor. vj. Em-
pti enĩ estis p̄cio magno. glorificate ꝛ portate
deũ in corpore vestro. Angeli ergo q̃ sunt ami-
ci bibũt: qr ex visiõe diuinitatis suas delecta-
tiões hauriũt. Hoies vero qui sunt charissimi
ebrij sunt. Nam bibunt quando suas delecta-
tiones hauriunt ex visione diuinitatis: ꝛ rebi
bunt quando delectationes suas hauriunt ex
visiõe humanitatis. Ebrietas enĩ nõ causat ex
vno haustu sed ex frequenti actu bibẽdi: qr ibi
sancti bibunt ꝛ rebibũt ideo ex cõtemplatione
diuinitatis ꝛ humanitatis xp̄i ebrij dicuntur.
Beata igitur maria despiciẽtibus amorẽ mũ
di: ꝛ sitiẽtibus atꝙ desiderantibus amorẽ dei
dat poculum. s. vinum spũssancti quod gene-
rat internã iocunditatem. iuxta illud Ps. quod
no. glo. in. l. j. ff. de peri. ꝛ com. rei. ven. l. vinum
letificat cor hois. Item generat mundiciam et
puritatem vnde Zach. ix. dicitur germinans
virgines generat quoꝙ peccati amaritudinẽ

Ideo Can.viij.inquit ipsa virgo. Dabo tibi poculū ex myrrha ɔditū. Expellit quoqꝫ curas et afflictiones. Unde de isto vino possumus moraliter exponere illud Tibulli poete dicentis. Sepe ego tētaui curas expellere vino. Et illō Oui.j.de arte amādi. Cura fugit multo diluitur ꝙ mero. Et illō Horatij in odis. lib.j. Nūc vino pellit curas. Istud aūt vinum spūsancti hec diuina cellaria abūdanter ꝛ copiose ppinat ꝛ effundit. Ideo ipsi dr. Cañ.v. vmbilicus tuus sicut crater tornatilis nunꝙ indigēs poculis. Ipsa enim est crater tornatilis inquātū circūcirca semꝑ vadit vt inueniat cui infundat. Quia enim aduersarius noster diabolus tanꝙ leo rugiens circuit querēs quem deuoret. j. Pet.v.ꝛ.c.nulli.iij.q.j.ideo.ipsa semper circuit querens quē saluet.more bonoꝝ medicoꝝ qui circūeunt ciuitatē curādo egros. ex quo appellantur circuitores.l.si duas.§. grāmatici. cum ibi no.ff.de excu.tut. Item est nunꝙ indigens poculis.qꝛ nunꝙ euacuatꝰ sed semꝑ plena inuenitur. Ista aūt cellaria eodem cibo nos pascit quo ꝛ se.ꝛ eodē potu nos reficit quo ꝛ seipsam vnde ipsa inquit de suo cibo ꝛ potu. Cañ.v. Comedit fauū cū melle meo:ꝛ bibi vinū meū cum lacte meo. Tunc enim fauū cū melle comedit qñ xp̄m in suo vtero gestauit in quo fuit cera carnis.ꝛ mel diuinitatis.tunc etiā vinū cū lacte bibit qñ spūsanctus eius aīam impleuit vt no celestis gratie ꝛ eius carnē pfudit lacte virginalis pudicitie.ꝛ eodē modo ipsa nos pascit fauo mellis quando facit nos delectari in xp̄o in cera sue humanitatis:ꝛ in melle sue diuinitatis. Similiter potat nos vino ꝛ lacte quādo dat nobis spiritualem leticiam in mente ꝛ mūdiciam in carne.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur significationis. H

Secundū deuotos doctores nomen ⱴginis cōponitꝰ ex qnqꝫ lrīs ꝑpter qnqꝫ beneficia q̄ contulit mūdo q incipiūt ab vna ipsarū lraꝝ. Per. M. eñ significatur ꝙ ipsa est mediatrix nostra. s. inter nos ꝛ deū. Quia eñ ꝑ media sedantꝰ discordie ꝛ lites dirimuntꝰ.l.antiqui.ff.si ꝑs here. pe. Idō hoīes a deo discordātes debēt btām virginem mediatricē iterponere vt pacē cū creatore suo possit reformare. Ipsa nāqꝫ nata est mundo.vt ꝑ filiū suū humanū genus recōciliaret deo. Añ eñ ꝙ ⱴgo maria esset in mundo: tanta erat discordia inter deū ꝛ hoīem ꝑpter petm̄ primoꝝ parentūꝫ: ꝙ nullus quantūcūqꝫ sctūs ꝛ iustꝰ audebat accedere ad deū pro glīa impetranda. Sꝫ oēs ex hac vita decedentes ad infernū descendebant boni ad limbū:mali vero ad eternam penā infernalē. Beata aūt virgo sua mediatione nobis mīaꝫ impetrauit.ꝛ gratiā atqꝫ gloriam iuxta illud ꝑs. xlvij. Suscepimꝰ deus mīam tuā in medio tēpli tui. i. beate virginis que multipliciter dr mediā siue mediatrix. Uñ Bern.in quodā sermone inquit. Mediatrix est solē ꝛ lunā.i.xp̄m.ꝛ ecclīam.primo ergo est mediatrix nostre saluationis iuxta illud ꝑs.lxxiij. Deus aūt rex noster ante secula operatus est salutē in medio terre:qđ exponēs Bern. in smone pēthecostes inqt. Operatus est iesus salutē in medio terre.i.in vtero ⱴginis marie:ad quā sicut ad mediā ꝛ sicut ad cām rerū ꝛ ad negocium singuloꝝ respiciūt:ꝛ q habitant in celo ꝛ qui habitāt in terra.ꝛ q in inferno ꝛ q̄ nos precesserunt:ꝛ nos q nūc sumus ꝛ qui nos sequentꝰ ꝛ nati natoꝝ ꝛ qui nascentꝰ ab illis. Qui in celo sunt vt restaurentꝰ. Qui sunt in inferno vt eripiantꝰ. Qui nos precesserunt vt ꝑphete fideles inueniantꝰ. Qui sequentꝰ vt glorificentꝰ. Idcirco beatā te dicēt oēs generationes genitrix dei: regina celi.dña mūdi.q generatiōibus cūctis vitā ꝛ glīam genuisti. In te reperiāt angeli leticiam.iusti gratiā:pctōres veniam. In te oculi totius creature merito respiciūt. quoniā de te et in te benigna manus oipotens dei quos creauerat recreauit. I

Secundo est mediatrix nostre cōiunctiōis et vnionis:qꝛ nos disiunctos ꝛ diuisos a deo illi ɔiūgit ꝛ vnit. Et sic btā ⱴgo sapit vim copule.de cuiꝰ natura est ɔiungere ꝛ copulare diuersa.l.j.vbi not.ff.de iust.ꝛ iu.l.re ɔiuncti.ff.de leg.iij.ꝛ ponitꝰ media inter diuersa. vt not.in rubri.ff.de iur.ꝛ fac.ign. Unde Bern. in sermone assumptionis dicit. Preciosum munꝰ terra nostra direxit in celū.vt dando ꝛ accipiēdo amicitiarū felici federe copulentꝰ humana diuinis ꝛ terrena celestibꝰ. hec ille. Et quantū ad hoc btā virgo appellatꝰ sol. Cañ. vj. Sicut enim sol supra se hꝫ tres planetas superiores. ꝛ infra se tres inferiores.ꝛ ipse in medio est cōstitutus.sic btā virgo nō hꝫ supra se nisi tres in trinitate ꝑsonas. Sed infra se hꝫ tres status saluando:ū.s.ⱴgines cōtinentes ꝛ cōiugatos. ꝛ ipsa est in medio ɔstituta cōiungēs ꝛ vniēs illos tres status btīssime trinitati. K

Tertio est mediatrix nostre iustificatiōis demones eñ nostrā iustificationē impediunt vel suis tētationibus nos infestando:vel in bonis oꝑibus nos impediendo:vel a finali pseuerantia nos retrahēdo. Sꝫ ⱴgo maria oīa ista impedimēta expellit.ꝛ ideo nr̄am iustificationē pficit. De demōibus aūt inquit ꝑs.ciij.loquēs deo. Posuisti tenebras ꝛ facta ē nox.in ipsa ptransibūt oēs bestie silue. Catuli leonū rugiētes ꝛc.deinde subdit mediatio virginis. Ortus est sol.i.ⱴgo maria cuius ortꝰ tria bona fecit primo eñ expellit oēm tentationeꝫ demonū.ꝛideo subdit.ꝛ cōgregati sunt.s.leones.i.demones ad fugiendū ꝛ in cubilibꝰ suis

collocabunt.i.in inferno abscondent.Scdo ho-
minem reddidit expeditũ ad bonã operationez
ideo subdit.Exibit homo ad opus suũ.i.libere
et expedire faciet opa meritoria.tertio dedit
gratie pseuerãdi vsq3 in finẽ.Et ideo subdit.et ad
operationẽ suã vsq3 ad vesperam. L

Quarto est mediatrix nostre recõciliatio
nis.Peccator eñ efficit inimic⁹ dei pro
pter pctm carnalis ɔcupiscẽtie vel sup-
bie aut auaricie.Ista aũt dei mediatrix hos il
micos dei sepe recõcillat dñ eos ad pniam re-
uocat.Ideo vocat luna Cañ.vi.Luna eñ imu
tat aerẽ:ẽ vicina terre.et dñat supra mare. Sic
et virgo maria aerez imutat qñ supbos et elatos
ad hũilitatẽ reuocat.Et vicina terre:q2 parata
est auaris extinguere auariciã cupiditatis ter
rene.Dñatur supra mare. q2 extiguit et exiccat
aquas carnalis cõcupiscẽtie. Aqua eñ maris
est lucida s3 amara.Sic et carnalis ɔcupiscẽtia
videt habere iocunditatẽ:sed generat amari-
tudinem.Unde Oui.in.ij.de arte amandi inqt
Qð iuuat exiguum plus est qð ledit amantes:
Proponãq3 alo multa ferẽda suo. Sed ad pro
positũ nostrũ melius p Salomonẽ Prouer.v.
dr.Fauus distillãs labia meretricis:et nitidius
oleo guttur ei⁹.ecce aqua clara.sequit. nouissi
ma aũt eius amara quasi absinthiũ.ecce aqua
amara.ppter ista tria inqt btã vgo Eccl.xxiiij.
Pimo q supra mare ambulat dũ ait.In flucti
bus maris ambulaui. Scdo q colla supboruz
calcat dicẽs et olm excellentiũ et sublimiũ colla
ppria virtute calcaui.Et tertio q ipsa iferiores
ptes terre penetrat dicẽs.Penetrabo inferio-
res ptes terre.Tunc enim supra mare ambu-
lat:qñ carnalẽ ɔcupiscentiã in nobis suppedi-
tat.Tũc vo supboz colla calcat et domat qñ su
perbos ad humilitatẽ inclinat.Tunc aũt in fe
riores ptes terre penetrat.qñ profundatos in
amoce terrenoiũ gratia sue mutationis ab ol
terrena cupiditate immutat. M

Quinta est mediatrix nře intercessionis.
Ipsa enim p nobis quotidie intercedit.
Iõ Bern.in smone de annũciatione ait
Si ad deũ prẽz vereris accedere.ad filiũ fuge
qi hunc tibi fratrẽ maria dedit.Sed si forte in
ipso maiestatẽ vereris diuinã.ad mariã recur
re in qua est humanitas pura.et ipsa exaudiet
p sua reuerentia. Sexto ipsa est mediatrix
cõicationis q2 cũ adhuc eẽt in mũdo cõicabat
cũ sctis q erãt in via.et cũ illis q erãt in patria.
et quãtũ ad hoc põt appellari firmamentũ qð
est in medio aquarũ q sunt sup celos et q infra.
Gen.j.vbi dr.Fecit deus firmamẽtũ in medio
aquarũ.i.sanctoz q sunt in via et q sunt in pa-
tria.ipsa enim tanq media cõicauit cũ vtrisq3
Nam cum superioribus qui sunt in patria ha
buit oimodã virtutũ pfectionẽ.cũ inferioribus
vero qui sunt in hoc mundo habuit merendi
cõditionẽ cũ superiorib⁹ habuit securitatẽ cõ-
tra casuz cũ inferiorib⁹ vero habuit possibilita
tẽ ad meritũ.cũ superiorib⁹ exultationẽ.cũ in-
ferioribus vero cordis cõpassionẽ. N

Secũda lrã nois beate virginis ẽ A. p quã
significatur q ipsa ẽ auxiliatrix nřa.ideo
Aug.in quodã smone iquit.Domina no-
stra auxiliatrix.nostra tuo filio nos reconcilia:
tuo nato nos recommẽda.tuo filio nos repre
senta.fac benedicta p gratiam quam inuenisti
prerogatiuam quam meruisti per misericor-
diam.quam peperisti.vt sicut te mediante fi-
lius tuus dignatus est particeps fieri;infirmi-
tatis et miserie nře sic quoq3 te intercedẽte pri-
cipes nos faciat glie et beatitudis sue.Hec ille.
Btã igit virgo fuit adiutrix siue auxiliatrix nře
redẽptionis.et est auxiliatrix nře iustificationis
Primo eñ fuit auxiliatrix nostre redẽptionis
quãtũ ad quatuor genera causarũ.de qb⁹ tra
ctat phs in.ij.phy.Primo quantũ ad causã effi-
ciẽtẽ.q2 illũ genuit q nostrã salutẽ operat⁹ fuit.
Dicũt eñ iuriste q idẽ iudicat de eo q est cau-
sa alicui⁹ actus sicut de ipso actu.l.qð seruus.
ff.de cõdi.cau.da.et.l.qui occidit.§.in hac.ff.ad
legẽ aquil.l.antepenul.§.si cõseruuz.ff.vi bono.
rap.l.si seruus seruũ.§.insulã.ff.si serui.ven.et
l.videamus.§.si.ff.loca.Secũdo quãtũ ad cau
sam materialẽ.quia de suis visceribus nostre
redẽptionis materiã ministrauit. Nã ptus
dr esse portio viscerũ ipsi⁹ mulieris.l.j.§.ex hoc
ff.de ven.inspi.Iõ aũt dr mr xpi.quia materiã
ministrauit i generatione eius secũdũ Isid.ix.
ethymo.et Arch.in.c.inuenta.xxvij.q.ij.Tertio.
quãtũ ad causam formalẽ.q2 p suã sanctam cõ
uersationem nobis exẽplum bene viuendi pre
buit.Quarto quantum ad causam finalem. q2
ad beatitudinẽ consequendam nobis adeo da
ta fuit.Unde dr Apoc.xij.q i capite eius est co-
rona duodecim stellaruz:quia omnes sancti p
ipsam sunt coronati. O

Secunda ipsa est auxiliatrix nostre iustifi
cationis.Circa cuius adiutoriũ tria sunt
vidẽda.s.q̃ efficaciter adiuuat qualiter et
propter que nos adiuuat. Primo q̃ efficaciter
adiuuat multi enim sunt qui adiuuant:sed nõ
efficaciter.aut quia nõ possunt. aut q2 nesciũt.
aut quia nolunt. Et istorum vanuz est auxiliũ:
qui non dicitur factum nisi efficaciter duret.l.
si alia.ff.de solu.et alibi dicitur q verba debẽt
intelligi cũ effectu.l.j.ff.ne quis euz qui in ius
vo.non te.Ipsa autez habet adiuuandi posse.
quia est mater omnipotẽtie.Eccli.xxiiij.in hie
rusalẽ potestas mea habet adiuuandi nosse:q2
est mater sapientie.Prouer.xxiiij.sapiens mu-
lier edificat domum suam. habet adiuuandi
velle.quia est mater misericordie.Ideo dicitur
Eccli.xxiiij.Mater pulchre dilectionis:et timoris
et agnitionis et sancte spei. Ipsa enim est tãte

potentie q demonibus est ad terrorem. Ideo dicit mater timoris. est tante sapiētie q errantibus est ad directionē ideo dr mater agnitionis. Est tante mie q desperātibus est ad spē. ideo dr mater scte spei. Itē qr auxiliū btē virginis est necessariū frigidis ɿ tepidis ideo quia eos ad dei amorē inflāmat: dr mater pulchre dilectionis. ɿ qr est necessariū psumptuosis. ideo qr eos suo timore humiliat: dr mater timoris. ɿ qr est necessariū ignaris. ideo qr sua sapientia eos illustrat dr mater agnitionis. ɿ qr est necessarium pusillanimis. ideo qr eos ad spē venie reducit. dicit mater sancte spei. ꝑ

SEcundo vidēdū est qualr adiuuat. Ipsa quidē adiuuat hoiez in oi statu, scz in vita in morte ɿ post mortē. Uñ canit eccl'ia Maria mater grē mr mie. adiuuat em in vita tā bonos q̄ malos. bonos scz in grā cōseruando. Ideo dr. Maria mater grē. malos vero ad milam dei ꝑ pniam reducēdo. Ideo dr Mater mie. Adiuuat etiā in morte ab oibus insidijs diaboli ꝓtegendo. Ideo subdit. Tu nos ab hoste ꝓtege. Adiuuat post mortē aias scz in suis manibus suscipiēdo: ɿ eas in celū deducendo. Ideo subdit. Et hora mortis suscipe. Liberati aūt ab ipsa regratiant ei dicētes illud Ecclesiastici. l. j. vbi quilibet eoꝝ. ait. liberasti me scdm multitudinē mie tue a rugiētibus preparatis ad escam ɿc. Tertio videndū est ꝓpter q̄ adiuuat. Circa qd notandū est q plura sunt ꝓpter qui nos adiuuare tenet. Et primo ꝓpter abūdantie sue cumulū. Si qs em diues fuerit ɿ viderit fratrē suū necessitatē habere. ɿ clauserit ab eo viscera mie. non est in eo charitas dei. j. Io. iij. Quanto etiā aliquis est ditior: tāto abūdantius debet bona sua indigentibus cōicare iuxta illud Tob. iiij. Si multū tibi fuerit: abūdanter tribue ɿc. Sz beate virgini dr Prouer. vlti. Multe filie cōgregauerunt sibi diuitias. tu vero supergressa es vniuersas. Ergo nobis indigētibus: pauperculis ɿ famelicis tenet de suis abundantijs subuenire. Unde illi dicere possumus. Pasce fame morientē: si non paueris occidisti. c. pasce. lxxxvj. di. Necare enim dr qui alimenta denegat. l. necare. ff. de libe. agn. Et illud quod ait Amb. in. c. sicut hi. xlvij. dist. Non minoris est criminis q̄ habēti tollere cū possis ɿ abundans sis indigentibus denegare ɿc. Secūdo nos adiuuare tenetur ꝓpter debitum. Ipsa enim hoibus multū tenet: qr propter eos habet quicqd hz. qr vt ipsos redimeret ɿ plene beatificaret xps de ea incarnat' est. Et ideo sumus in casu quē ponit glo. in. l. metum. la. ij. §. sed lz. in verbo. opere mee. ff. quod me. cau. dicit. equū est vt si habes bonū ꝓpter me: ɿ ego habeā ꝓpter te. Nos igitur illi tenemur: qr per ipsam sumus recōciliati. ipsa vero nobis tenet: qr ꝓpter nos effecta est mr dei. et ꝑ cōns obligatio ē ad antidota vt bñfaciēti benefaciamus. l. aqlius regul'. ff. de dona. ɿ. l. sed ɿ si legē. §. cōsuluit. vbi glo. ff. de peti. here. et est obligatio naturalis. vt inqt glo. in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ɿ iu. ɿ nos illi tenemur sicut libertus exēptus a seruitute tenet patrono naturalr exhibere operas. l. si nō sortē. §. libert'. ff. de cōdi. inde. Et hāc rōnē tāgit Au. in quodā sermone. di. O Maria multū gaudeo. multū audeo. multūq gaudiū. mltaq mihi audacia est. Maria loquar. hec sic vere ē. Nos em tibi teq nobis mira vicissitudo cōfederat. Ut scz ꝓ nobis habeas id eē qd es. nos vo ꝓ te id esse qd sum' Si em nulla pcessisset nr̄a trāsgressio nō eēt secuta nr̄a redēptio. Et si necessariū nō esset redimi pctōrē: nō esset necessariū parere redēptorē. Ut qd em fieres mater saluatoris si nulla esset indigētia salutis. Tertio nos adiuuare tenet ꝓpter cōmissum officiū. Electi em ad officiū tenent illud petētib' impartiri. l. prouidēdū. §. j. C. de postu. Sicut in similiter dr in pretoribus. l. iiij. §. hoc edictū. ff. de dāno īfecto. immo etiā si nō petat tenētur defendere. l. si nō defendat. ff. de penis. Sed qd maius ē etiā in casu q̄ oppressus esset cōtētus spōte penā pati adhuc dz defendi. l. nō tm. ff. de appel. Et hoc ex qdā naturali pietate ꝓuenit: vt ibi in tex. ɿ glo. Possumus aūt beatā vginē appellari auxiliū ordinariū q̄ militante cessat extraordinariū: scz aliorū sanctorū. Facit ad hoc. l. in cause. la. ij. ff. de mino. Et ideo oēs debēt in necessitatibus suis ad eā recurrere tāq ad matrē. qr sicut mater subuenit necessitatib' filij. ɿ eū alere tenetur ɿ educare si indiget. l. si qs. §. partes. ff. de libe. agno. ɿ. l. ius naturale. ff. de iusti. ɿ iu. ita ipsa cui cōmisit deus officiū maternū erga nos tenet nobis succurrere. Unde illi dicere debemus illud quod canit eccl'ia di. Monstra te esse matrē. ɿc. Nemo ergo se reputet pauperē: nec in miseria permaneat cū sit amicus ɿ filius dn̄e: taz diuitis ɿ potētis: sed cōfidēter ad postulandū ipsi' adiutorium pergat. Deus em de ea confidens omnes gratias faciendas sibi commisit: ɿ ipsa officium suum diligēter facit ɿ abūdanter gratias distribuit: sciēs q maledictus dr dispensator amarus cuius dn̄s est largus. Item oibus succurrit. nā adiuuat tribulatos dans eis patientiā. De quo Prouer. vl. dr Cōfidit in ea cor viri sui. Et sequitur. de nocte surrexit vt scilicet tribulatis subueniat. Adiuuat etiam tentatos dans eis victoriam. vnde subdit ibidem. dedit predam domesticis suis. Adiuuat quoq in dei amore famelicos: dando eis refectionem internā. ideo subditur. et cibaria ancillis suis. Ex qbus vbis colligitur q btā virgo hoc quosdam famulos ɿ ancillas. ɿ isti sunt boni laici q̄ precepta dei custodiunt. quibus dat cibaria. qr cibo diuine gratie eos pascit. hz etiā qsdā domesti-

cos: et isti sunt boni religiosi et viri perfecti et btē virginis deuotissimi q in castitate viuunt et istis domesticis suis dat pdā: tū qz magnis diuinis spūalibus eos ditat. tū qz de hostibus suis victoriam eis pstat. tū qz mundū carnē et diabolū in predā eis donat. De talibus quoqz domesticis btē virginis subdit in pdicto. c. Oēs domestici eius vestiti sunt duplicib9. qz aias eoꝝ vestit multiplici virtute et corpa cādore inocēte. R

Quarto ipsa bndicta virgo nos adiuuat ppter suū aim viscerosum. Qz em fuit de regali stirpe pgenita ideo fuit pietatis opibus debita. Nā inquit Oui. de pōto. Regia crede mihi res est succurrere lapsis. Cōueniēs homini est hominem seruare voluptas. Non cessat ergo nos adiuuare hec regia pietate et amore charitatis plena nec nr̄as miserias fastidio hz. qz vt ait Gualterus in alexādriade. Uerus amor miserū nunq fastidit amicū. Qd vo sit pietate plena manifestū est. Nā diuina pietas nouē mēsibus in ei9 vtero habitauit. et iō ipam tota pietate repleuit. Uñ Berñ. i quodā sermōe inqt. Quid mirū si pietatē exhibent viscera pietatis: Nonne q pomū in manu sua tenuerit dimidia die reliqua diei pte pomi seruabit odorē. Quātū ergo viscera illa virtus pietatis affecit in qbus nouē mēsibus diuina pietas requieuit. nā et ante mentē q ventrē repleuit: et cū ex vtero pcessit ab eius animo non recessit. hec ille. Mores em a cōiuncto formātur. et ideo dz. Si cū bono bonus eris. l. ediles. §. qd ergo. vbi glo. ff. de edil. edict. et §. cogitandū. in fi. in auť. de mona. col. j. S

Quinto nos adiuuare tenet ppter diuẽ liberalitatis impēsuz illi bñficiū. Si em deus intantū illi fuit liberalis nō dz no bis ipa esse auara. sed de plenitudine nobis effundere quā accepit. de qua ipsa inquit Eccli. xxiiij. In plenitudine sctōꝝ detētio mea. et seruare dz illud apli Petri sue. j. canonice. c. iiij. sicut accepistis grām in alterutrū illā administrātes sicut boni dispēsatores multiformis gratie dei. Sil'e nāqz etiā facit iperator in. l. qs grās. post prin. C. de offi. pte. p. afri. vbi desiderat impartiri subditis de illa mia quā sibi fecit deus In figurā aūt qz beata virgo libēter effundit et cōicat grās quas accepit legit. iij. Re. j. qz Bersabee filio suo Salomoni regnū suis pcib9 impetrauit. Bersabee interpretat puteus satietatis. Puteus aūt nr̄. i. animus: aut est sicc9: aut semiplenus puteus vero btē virginis fuit plenus et supplen9. Iō de sua plenitudie nobis dz effundere et nobis filijs suis tanq bona mater celeste regnū suis pcibus impetrare. Possumus quoqz aliā rōnē assignare q dz inueniatis Ipsa em grām dei quā hūanū gen9 amiserat inuenit. Uñ illi dictū fuit Lu. j. Inuenisti gratiam apud deū. et ideo tenet illa nobis restitue re qz dz. in. c. si quid inuenisti. xiiij. q. v. Si qd. in uenisti et non reddidisti: rapuisti. et in. c. multi. ea. q. et cā scriptū est. Multi sine pctō esse putāt si alienū qd inuenerint teneant et dicūt. Deus mihi dedit. Cui habeo reddere: discāt hoc peccatū sile esse rapine si qs inuēta nō reddit. et ad idē facit. l. falsus. §. q alienū. ff. de fur. vbi Bar. dicit qz inueniens alienū falconē tenet illum portare in ppatulo et nō sub mātello als reputabitur fur. et ideo beata virgo nō dz grāz quā inuenit occultā tenere: sz nobis ppalare et reddere. Unde Alex. de ales. super Lu. inquit ipsi gratiam quam perdidimus inuenisti non tibi soli retinendam: sed nobis restituendam. T

Ertia litera sui nois est R. p quē significatur qz ipsa est restauratrix et reparatrix ac recōciliatrix nr̄a q ita reparauit gen9 humanū vt nūc sit fortius q esset ante: qz lapsa reparata cōiter sunt fortiora. c. fidelior. l. di. st. et de pent. di. iij. c. rerū. Repara aūt dz quod est totaliter deperditū vel diminutū. vt in auť. d mā da. prin. in prin. col. iiij. De hoc aūt beneficio a matre dei recepto loquens Aug. in sermone de natiuitate virginis inquit. Mater generis nr̄i penā intulit mundo: genitrix dn̄i nostri salutem attulit mundo. autrix peccati eua. autrix meriti maria. Eua occidēdo obfuit. Maria viuificādo profuit percussit illa. sanauit ista. hec ille. et Berñ. in quodā sermone ait. Hec est beata illa Maria que totius orbis reparationem obtinuit. salutēqz holz ipetrauit cui dictū ē Ne timeas maria inuenisti ei grāz quāqrebas. Q

Uarta litera nois ei9 est I. p quā significatur qz ipsa est illuminatrix nr̄a. Fm em Hier. Maria interpretat illuminata vel illuminatrix. Fuit em primo ipsa illuminata. vnde de ipsa dici pōt illud Esa. xviij. sicut lux meridiana clara est. et illō. ij. Reg. xxiij. Lux aurore oriente sole mane absqz nubibus rutilat. Habuit ergo intellectū magis eleuatum et illuminatū q aliqua vnq habuerit pura creatura. super Neronē q habuit peritiā olm artiū liberaliū et mechanicaꝝ: sup Aristo. q olm elemētorū ac naturaliū rerū noticiā habuit. Quapropter regula in natura nuncupat: vnde cōmentator Auerrois sup. iij. de aia. de ipso inqt. Creditur qz iste hō fuit regula in natura: quē natura inuenit ad demōstrandā vltimā perfectionē in scia tot9 nature. hec ille. Itē illuminata fuit sup Platonē. q substantiaꝝ separatarū cognitionē habuit sup Ptolomeū regē egypti. q astrorū olm notitiā acquisiuit. sup Moysen q creaturarū nouit originē. quā Arist. ignorauit vt volunt theologi in. ij. dis. j. vidit qz deum facie ad faciē. vt dicit Nume. xij. sup Stephanū: qui vidit celos apertos. Act. vij. sup Paulū que raptus fuit vsqz ad tertiū celū et audiuit arcana q nō licet homini loqui. et ad Coꝝ. xij. super

Dauid q̄ fuit f3 thol.in.j.sen.di.ij.eximi⁹ propheta:eo q altiora pphetauit.sup Johannē baptistā:qui fuit plusq̄ propheta:vt ait saluato: Mat.xj.super Joannē euangelistā.de quo Aug.inquit.Si paulo altius intonasset.totus mūdus eum capere nō potuisset:quādo dixit. In principio erat verbū.Et breuiter cōcludendo:virgo benedicta habuit oēm scientiā atq; cognitionē quā vnq̄ aliqs holm habuerit vel habebit.Habuit em̄ tātā cognitionē creatoris vt in ipsa cognitiōe oia alia cognosceret:vt verificaretur in illa illud ps.xxxv.In lumine tuo videbimus lumē.Ait em̄ Grego.in.iiij.dialo. Quid est qd nesciat ille qui scit scientē oia. Facit ad hoc dictū Arist.in.iij.de aia in princ.vbi ait q potētia sensibilis percepto obiecto excellenti impeditur postea in actu suo citra obiectū minimū vt p3 de his qui postq̄ viderūt solē:nō possunt videre minima.Potētia aūt itellectualis est a cōtrario.nā postq̄ intellexit sublimia facili⁹ intelligit ifima.Et ideo beata virgo q̄ ad tātā cognitionē dei fuit sublimata q a nullo intellectu creato cōprehēdi pōt:non solum excessit in lumine intellect⁹ oēs holes:sed etiā fm aliquos:vt refert .S.Bernard.iquadragesimali de euangelio eterno in sermone.ij.ferie post dñicā oliuarū:dū erat in vētre matris fuit in maiori z sublimiori statu contēplatiōis q̄vnq̄aliqua pura creatura fuerit inetate pfecta:z licet invtero sicut z ceteri cōiter dormiret attamē somnus qui sepelit in nobis liberi arbitrij vsum nō fuit in ipsa:vnde dicere poterat illud Can.v.Ego dormio z cor meū vigilat sc3 in cōtemplatiōe nec mirādū si hoc aūt debitā etatē habuit.Nā beatus Nicolaus in ifantia lactās.ij.iiij.z.vj.feria lac sumere nolebat sanctus ꝟo benedict⁹ in pueritia cepit miraculis coruscare Joānes quoq; baptista vt inqt Ambro.super Lucam vere cognouit xp̄m in vtero matris nō natura sed gratia qui etiā in etate v.annorū fugit mūdū z intrauit desertū.Si igitur isti habuerūt vsum rōnis ante debitā etatem que est cōiter.vij.annorū vt habetur in.c. j.de delic.puer.z per doc.in.c.ois de penl.z remis.z in.c.iuuenis de spo.multo magis de btā virgine altiori z excellētiori modo ista credenda sunt per illā sniam Bern.in epistola ad lugdun.Qd aliis licet paucissimis est concessu z c. Scdo ipsa est illuminatrix nostra quos in fide z in omni virtute illuminat:z ideo nomen maria qd significat idē qd illuminatrix nostra cū sit nomen amicitie z beneficētie debet vnumquemq; ad illius amorē attrahere.Si enim vt ait Oui.in li.de pōto.nomē amicitie barbara corda mouet:quātū debet corda nostra attrahere hoc nomen amicabile illuminatricis nostre virginis gloriose.De ipsa em̄ dici pōt illd Lu.ij.Lumē ad reuelationē gētiū:z gloriā plebis tue israel.Cui nascēti dixit deus illd Esa. xlix.Dedi te in lucē gētiū:z sis salus mea vsq; ad extremum terre.Ideo ipsa inqt Eccli.xxiiij. Illuminabo oēs separantes in dño. X

Quinta litera in nois btē virginis est A. per quā significat q ipsa est aduocata nostra:qñ aūt homo habēs aliquā cām h3 sapientē z bonū aduocatū:pōt sperare q de sua cā victoriā reportabit:z cōsequēter cito ius suū obtineat:vt innuit tex.in.l.puidendū in prin. C.de post.hanc ergo dignissimā aduocatā habētes letari debemus z exultare:q: ipsa causas nostras corā deo assumēs ipsas sapienter incipit.inceptasq; multis allegatiōib⁹ defendit:z defensas ad pprium finē deducit.Primo em̄ sapiēter incipit captādo beniuolentiā.s.in exordio qd eū propriū boni aduocati:q: quilibet bon⁹ orator d3 in exordio reddere auditorē attētū z beniuolū.vt ait Tulli⁹ in rhetorica vereri.Uitiosum aūt est in aduocato sine alia beniuola pfatione indici cām exponere.l.j.ff.de ori. iuris.Scdo insinuat nostrā miseriā:z vltimo petit dei miam:ideo figurata est per illā mulierem sapiētissimā q̄ dixit ad Dauid.ij.Reg.xiiij.Sicut angelus dñi:sic z dñs meus rex vt nec maledictione nec bñdictiōe moueat.Deus em̄ est tāte bonitatis q nec nostris peccatis z maledictiōibus mouetur.Deinde subdit.Oēs morimur z quasi aq̄ dilabimur q̄ nō reuertuntur. Ecce insinuatio nostre miserie.hois em̄ spūs est vadēs:z nō rediēs vt inquit ps.iuxta illud Sap.xvj.Cū exierit spūs nō reuertetur.Deinde dit.Reduc abiectū tuū.i.peccatorē:quē abiectū sit per culpā:reduc per tuā miam.Ecce imploratio mie.Scdo causas nostras multis allegationibus defendit primo sapientie verbo non nimis plixo sicut solēt facere aduocati dicentis iudici:dicā vnū verbū pro cā mea:z postea multa dicūt:vt ait glo.in.l.antiquitas in fi.C. de vsufru.Tales aūt nimis longi z verbosi solet assessorib⁹ eē odio si vt ait Bald.in.l.prime ff.de his q̄ in testa.delē.Dicit em̄ Jacob⁹ de bene uētan⁹ sui libri.c.vij.Inuidiā generat z lōgus tedia sermo.Breuitas ꝟo est amica iuris.q̄bus ibi:z breui sermone cōscriptas in.j.cōstitutione codicis:z omnes moderni breuitate delectātur:vt ait glo.in rub.ff.qd me.cā.z idē probatur per.l.fi.C.de prec.imper.of.z in.l.āplio rem.in refutatorijs.C.de appe.Ipsa ergo aduocata nostra cōpendiosis et sensu plenis sermonibus animum iudicis celestis ad suum votum inclinat.Ideo significata est per Abigail cui dixit Dauid.j.Reg.xxv.Benedictum eloquium tuum:z bn̄dicta tu que phibuisti me ne vlciscere me manu mea.Ecce audiui vocem tuam.z honoraui faciem tuam.secūdo aduocat pietatis signo.Uñ Ber.super Can.ait. O hō securū accessum habes ad deū.vbi habes

matrē ante filiū.filiū ante patrē.Filius ostēdit patri vulnera ꝛ latus:Mater ostendit filio pectus ꝛ vbera.Nulla ergo ibi poterit esse repulsa.vbi tot sunt charitatis insignia. Tertio aduocat sanctitatis merito.si ei merita aliorū sanctoꝝ ꝓ nobis apud deū cedūt:multo forti⁹ merita illius q̄ plenitudinē obtinuit meritorū ꝛ gratiarū.vt hꝫ Lu.j.poterūt nobis diuinam grām impetrare.Quarto aduocat ardenti desiderio.Desideria em̄ sanctoꝝ sunt intercessiones ꝓ nobis ad deū.Ideo Danieli dicit angelus.ix.fui ll.c.Uir desiderioꝝ es.Et ipsa virgo dicit Cañ.ij.dum esset rex in acubitu suo nardus mea dedit odorē suauitatis. Nardus est herba calida ꝛ multū odorifera.ꝛ significat.ei⁹ desideria inflāmata que ad deū ascendunt ac gratū sibi odorē faciūt.Tertio principalr ipsa virgo causas nr̄as ad ꝓsperū finē perducit. ¶

Tunc aūt aduocatus causam suā ad debitū finē pducit qñ est sollicitus ꝛ penitus absqꝫ incuria gratiosus.primo sollicitus qꝛ vigilātib⁹ ꝛ nō dormiētib⁹ iura subueniunt l.si pupilli⁹.ff.de his q̄ in frau.cre. Unde Cy. in l.j.C.de iur.ꝛ fact.igno.perilliū ter.dicit. Nota chepotca lēta nō mangia de pere nicie.facit.l. bonoꝝ.C.q̄ admitti ad bo.pos.Scđo perit⁹ eē dꝫ qꝛ aduocatus illiteratus nō admittit ad aduocandū.l.nemini.C.de aduo.diuer.iu.facit.l. ij.C.de post. Tertio requirit̄ in eo gratiositas q̄ reddit iudicē fauorabilē quē bonū est habere.l.beneficiasse.ai̇s incipit q̄ rixari.§.fi.ff. ad.l. iul.de adul.facta.l.apertissimi.C.de iudi.Debet ergo aduocatus esse diligēs ꝛ sollicitus.iuxta illud Ouid.iij.de arte amandi. Is q̄ ꝓfitebit̄ adsit facūdus:Causam sepe clientis agat. qꝛ si ex negligentia sua succūbit in cā:tenet̄ satisfacere cliētulo suo dānū passo sm̄ sniaꝫ doctorū maxime Hosti.in summa.in tit.de postu. §.qs postulare.ver.dixit in Arc.ꝛ.§.qđ pertinet.ỽ.Itē ad officiū.ꝛ in ti.de penis.§.col.cōsitendū.ver.aduocacus.ꝛ.§.qbus.ỽ.qđ de aduocatis.Debet etiā esse sapiēs ꝛ perit⁹ sciens inuenire iura q̄ faciūt ꝓ sua cā. qꝛ si eā perdat ex sua ignorantia ꝛ iperitia ac ipꝛudentia. ad restitutionē tenet̄:sm̄ sniaꝫ doctoꝝ marie Host. vbi.s.facit.l.idē iuris.ff.ad legē aquiliā.ꝛ.c.ad aures.de eta.ꝛ quali.ꝛ.l.ij.ꝛ ibi gl.ff. qđ qꝫ iuris.Debet etiā esse gratiosus corā rege ꝛ famili a regis.qꝛ si odiosus esset:nil ꝓficeret.Ut em̄ ait Greg.in pasto.c.ij.Difficile est vt quātūlibet recta denūcians is q̄ nō diligit̄ libēter audiatur.Et Señ. in lib.x.declamationū inquit. Magna dꝫ esse eloquentia que inuitis placeat Qñ aūt aduocatus has habēs cōditiones.officiū suū bene peragit valde est cōmendandus ꝛ remuneratione dignus.vñ dr̄ in.l.laudabile. C.de aduo.diuer.iudicū. laudabile viteqꝫ hominum necessariū aduocationis officiū ꝓmijs opꝫ remunerari.ꝛ sunt verba imperatoris.qui etiā in.l.aduocati.C.de aduo.diuer. iudic. ait. Aduocati q̄ dirimunt ambigua facta causarū. sueqꝫ defensionis viribus in rebus sepe publicis ac priuatis lapsa erigūt.ꝛ fatigata reparāt nō minus ꝓuident humano generi q̄ si prelijs ꝛ vulneribus patriā parētesqꝫ seruarent. Nec em̄ solo q̄ nr̄o imperio militare credim⁹ illos q̄ gladijs.clypeis ꝛ thoracib⁹ vtunt̄:sed etiā aduocatos.Militāt nāqꝫ patroni causarū q̄ glīose votis cōfisi munimine laborantiū spē:vitā.ꝛ posteros defēdūt.hec ille.Fuit aūt ꝛ ē talis aduocata ỽgo Maria de qua ps.xliiij.loquēs dd de eo indt.Astitit regina a dextris tuis.ecce quā te sollicitudis est ꝛ diligētie.Nō em̄ vel ad horā recedit:sed a dextris dei semp stat ꝛ ꝓ petoribus orat.sequit̄. In vestitu deaurato. Ecce quante sapie est.Per aurū em̄ in sacra scriptura intelligit̄ sapia diuina: de qua dr̄ Sap. vij. Infinitus est thesaur⁹ hoībus. Alij em̄ scti habuerūt auꝝ.i.diuinā sapiam:sꝫ nullus fuit vestitus auro nisi btā virgo Maria.Tūc em̄ diuina sapia auro ipām vestiuit.qñ nouē mēsibus in eius vtero habitauit.sequit̄.Circūdata varietate.Ecce quāte grē.nā corā rege ꝛ ei⁹ famili a intantū est gratiosa q̄ oēs eā circūdāt: assocīant ꝛ honorāt.in celo em̄ tot sunt varietates: quot sunt sctōꝝ ordines q̄ tanq̄ domicelli ꝛ domicelle reginā suā associāt:matrēqꝫ dn̄i sui venerant̄.de qua Bern. in quodā sermone indt. Aduocatā ꝓmisit peregrinatio nr̄a:q̄ tanq̄ iudicis mater supplicite ꝛ efficaciter negocia nostra pertractabit: ꝓptera canit eccl̄ia in illa antiphona.quam dr̄ cōposuisse Joānes damascenus di.Eya ergo aduocata nostra:illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte sꝫ in presenti nobis impetrans gratiaꝫ filij tui: ꝛ in futuro vitam eternam .Amen.

¶De eadē btīssime ỽgīs notatione. Ser.ij.Z

Hoc ē nomē meū Exo.iij. Indt magr̄ Bartho.pisanus in lib.de virginis fructu.viij.loquens de noīe matris dei.Nō solum ex noīs interpretatione:sed etiā ꝛ cōpositiōe literarū apparet hui⁹ noīs excellētia.vt em̄ in nomine Jesu filij sui qnqꝫ lr̄e cōtinent̄.sic in hoc noīe Maria totidē sunt lr̄e eius ꝑfectionē ostēdētes. Prima lr̄a M. miam ostēdit ꝛ pietatē ei⁹:qua plena est oīs terra.A. altitudinē cōtēplationis: q̄ cōtinue in deū fert̄ R religiositatē in cultu:habitu:ꝛ in om̄i ei⁹motu.I.innocentiā eius ꝛ puritatē.sed A. affluentiam exprimit gratiarū.vel aliter cōprehendā do cursum vite sue.M.dicit mirabilitatē cōceptionis ꝛ natiuitatis eius. A acceptionē ei⁹in

dei matrē. R. rectitudinem quo ad omnes vite actus. J. imitationē ꝑfectissimā ⁊ cōformitatē ad xp̄m. A. altitudinē gradus qua sup oēs est in glīa sublimata. Et nō solū lr̄e sed etiā syllabe declarāt ei⁹ magnitudinē. Sūt em̄ due syllabe ⁊ vna littera. ꝑma syllaba ma. dicit mater num affectū. Marie ad fideles. scd̄a ri. demonstrat rigorē ei⁹ ad demones. a. v̄o lr̄a acceptionem ꝑcu nostrarum a deo ipsi⁹ interuētione ostēdit. hec ille. Et ideo btā v̄go merito pōt dicere verba thematis nostri. hoc est nomen meū scȝ excellētissimū ⁊ iocūdissimū atq̄ suauissimum. Non em̄ est de illis de q̄bus dr̄ in ep̄la Ouid. Nota sunt ipso pene timēda sono. Nec est terribile sicut fuit nomē hectoris. De quo idē poeta vbi. s. inquit in ꝑsona penelope. Nole in hectoreo pallida semꝑ erā. sȝ nomē est amorosuȝ ⁊ dulcissimū. Un̄ Ber. inq̄t. O nomē glīose virginis suauissimū nomēq̄ iocūdissimū. certe nō sum dignus te nolare sed si nō sum dignus ꝑpter me. sū dignus ꝑpter te. q̄ tu es digna nominari. ⁊ ab oībus amari ⁊ reuereri. q̄ ꝑ te gratiam acquirim⁹: glīam impetram⁹. ꝑ te Maria frangunt̄ vincula: soluunt̄ debita: vincunt̄ vitia: solidant̄ cōfracta. recuperant̄ ꝑdita renouant̄ vetera: roborant̄ infirma: magnificantur minima: exaltant̄ infima: incepta ꝑmouentur: infecta perficiuntur: perfecta cōseruantur: demones fugant̄: purgatur cor: mens refulget et animus inflāmatur: liquescit pectus: dulcessit gustus: ⁊ decorat̄ aspectus. hec ille. De quo gloriose virginis triūphanti nomine adhuc tres considerationes faciemus.

Prima dicetur causationis.
Secunda deriuationis.
Tertia vero interpretationis.

¶ Pars ꝑma hui⁹ s̄mōis q̄ dr̄ causatiōis. Pro expeditione ꝑme ꝑtis breuissime q̄rit̄ q̄re mr̄ dei appellata sit maria: cū potius videat̄ q̄ debuerit appellari Eua. q̄ Gene. iij. dr̄. Et vocauit nomē ei⁹ Eua eo q̄ esset mr̄ oīm viuentiū. si ergo illa appellata est Eua q̄ erat mr̄ oīm viuentiū vita nature multo fortius illa btīssima v̄go debuit appellari Eua. q̄ est mr̄ oīȝ viuentiū vita gratie. Eua em̄ interpretat̄ vita. Rn̄deo q̄ de⁹ voluit matrē suā appellari mariā: nō solū rōnibus allegatis in ꝑcedenti s̄mo. sȝ et̄ multis alijs assignādis in trib⁹ sequētib⁹ sermonib⁹ ⁊ etiā in. ij. ⁊. iij. ꝑte hui⁹ s̄monis. quo q̄dē nole. significat̄ q̄ ipsa est ꝑissima mr̄ oīm fideliuȝ. vt etiā declarabit̄ in sequenti s̄mone ꝑte. j. Nole aūt Eue vocari nō debuit: cui ipsa v̄go bn̄dicta in re ⁊ effectu ꝯtraria fuit ꝑ oīa. vt inq̄t Alber. sup missus est. c. liiij. di. Eua em̄ dānat: Maria saluat. vn̄ ipsa nomē Eue mutauit. Jlla enim oēs hoīes generat in mūdū. Jsta in celū. Jlla mr̄ carnalis. Jsta sp̄ualis. Jlla mr̄ miserie. Jsta mr̄ mie. Jlla principiū mortalitatis. Jsta principiū regenerationis. Jlla grām ꝑdidit. Jsta grām inuenit. Jlla trāsiuit ⁊ nos transire fecit de grā in culpā. Jsta nō surgere fecit de culpa in grām. Jlla de latere vir dormientis facta. Jsta de corde dei vigilātis. Jlla viro suo occasio fuit ꝑditionis. hic viro suo adiutoriū redēptionis. Jlla despōsat̄ origo corruptarum. hec desponsat̄ māsura v̄go v̄ginū. Jlla ꝑma virginitatē ꝑdidit. Jsta prima virginitatē deo consecrauit. Jlla a diabolo decepta. Jsta ab angelo edocta. Jllā diabol⁹ vicit ꝑ superbiam. Jsta diabolū vicit ꝑ humilitatē. Et sic ꝑȝ qualr̄ mutauit nomē Eue. hec ille. Jō ip̄aȝ v̄ginē exorat eccl̄ia dicēs. Sumens illud eue Gabrielis ore funda nos in pace mutans Eue nomen. Si ergo vbi res pene eadē est: q̄n̄q̄ sunt diuersa nomina. l. diffinimus. C. de agri. ⁊ cēs. lib. xi. multo magis vbi fuit tanta diuersitas debuit etiā esse nominum varietas.

¶ Pars. ij. hui⁹ s̄monis q̄ dr̄ deriuatiōis. Queri nō immerito pōt vnde hoc nomē Maria deriuet̄. Dicit em̄ iurisconsultus l. l. j. ff si cert. pet. Bonū est pri⁹ q̄ ad interpretationē v̄borum perueniam⁹ pauca de ipsi⁹ tituli significatione tractare. vbi dicit gl. ꝑma: q̄ hoc spectat ad bonū doctorē añ oīa tractare, de deriuatione ⁊ significatiōe rei. Jō in. l. j. ff. de iust. ⁊ iu. legislator inq̄t. Juri operā daturū pri⁹ nosse opȝ vn̄ nomē iuris descēdat. ⁊ alibi dr̄ q̄ bonū est argumētū a deriuatione siue ab etymologia ⁊ allusione vocabuli. l. ij. §. appellata. ff. si cer. pe. ⁊. l. j. ff. de acq̄. pos. ⁊ insti. de testa. in ꝑn. ⁊ glo. in. l. tugurij. ff. de v̄b. sig. exēplificat i multis subdēs q̄ vocat hāc argumētationē ex denolatione ⁊ ex vi nois. Querendū est igitur primo de deriuatiōe nois matris dei. Et rn̄detur s̄m oēs doctores q̄ deriuat̄ a mari: q̄ sicut oīa flumina intrāt mare ⁊ exeūt ab ipso. vt dr̄ Eccl̄s. j. ita oēs grē diuine intrāt in btāȝ v̄ginē iuxta illud Hiero. ad Eusto. Ceteris ꝑ ꝑtes grā ꝑstat̄. Marie v̄o tota se infudit grē plenitudo. Ab ipsa aūt virgine nobis cōicantur. Un̄ Augu. in quodā s̄mone. ait. Gratia plena re os maria quā apud deū inuenisti. ⁊ hanc ꝑ totum mundū diffundere meruisti. De hac deriuatione loquēs Albert⁹ vbi. s. ait. Dicit̄ Maria q̄ sicut in mari est oīm aquarum congregatio oīm gratiarum. Un̄ dr̄ Gen. j. Cōgregationes aquarum vocauit maria. loc⁹ ergo oīm gratiarum vocatur Maria: hec ille. Sciēdū ergo q̄ in mari tria ꝑnt cōsiderari. scȝ primo origo fontiū. scd̄o plenitudo aquarū. tertio amaritudo saporum. Primo igit̄ mare est origo oīm fontiū ⁊ fluuiorū. ⁊ ab ipso fluunt diuerse aque. Sic a Maria que est principiū oīȝ gratiarum fluūt ⁊ emanāt diuer

se gratie. A mari q̄dā fluunt aque. puteales et
fluuiales. ꝛ silr a Maria. de qua Cañ.iiij. dicit
Fons hortoꝝ puteus aquaꝝ viuentiū q̄ fluunt
impetu de libano. Per istas tres differentias
aquarū intelligunt tres gradus grāꝝ q̄ oēs a
Maria in nos fluūt. q̄ sunt Grā incipiēs siue p̄
ueniens. Grā ꝓficiens. ꝛ Gratia ꝑfecta. Grā in
cipiens siue p̄ueniens significat ꝑ aquā putea
lē. qꝛ sicut puteꝰ hꝫ aquā occultā: ita grā preue
niens pctōri nō dat ꝓpter sua merita: sꝫ quadā
occulta dei īspiratione infundit: ꝛ dr aqua viua
est eo ꝙ pctōrē q̄ erat mortuꝰ ꝑ culpā viuificat:
ꝛ oīa eiꝰ opa q̄ erāt mortificata ꝑ pctm̄ reuiui-
scere facit ꝑ gratiā. hoc aūt facit btā virgo: de
qua pōt exponi illud qđ scriptū est Ezech. xlv.
vbi dixit angelꝰ. Aq̄ iste. s. diuine. itrabūt mare
i. btām virginē ꝛ exibūt ꝛ sanabunt aq̄ ꝛ oīa ad
q̄ venerint aq̄ iste sanabunt ꝛ viuēt. Per aquā
fontalē intelligit grā ꝓficiens: de qua dr in pre
dicta autoritate Cant. Fons hortoꝝ. Hortus
eñ dei sunt ipsi ꝓficiētes. in q̄bus sunt herbe ꝛ
plante diuersaꝝ virtutū sꝫ nec ipse herbe nec
plāte pñt germinare nec crescere aut ꝓficere:
nisi sint ab ipsa aqua gratie irrigate. ideo dici
tur Gen̄.ij.c. Fons ascēdebat de terra. i. de vir
gine Maria irrigās ꝑ vniuersaꝫ supficiē terre
Per aquā vero fluuialē q̄ fluit cū impetu. itel-
ligit grā ꝑfecta q̄ facit fluere cū ipetu. qꝛ illos
quos replet facit sollicitos ꝛ feruentes. ꝓpter
qđ dr Eze.i. Ubi erat ipetus spūs illuc gradie-
bant. Impetꝰ eñ ibi accipit in bona significa-
tione. s. ꝓ bono desiderio ꝛ feruore. Talis eñ
impetus aquaꝝ. i. feruor ꝛ desideriū a diuina
grā causatū facit magnā leticiā aīaꝝ. ꝛ iō dr p̄s
xlv. Fluminis impetus letificat ciuitatē dei.
Sunt aūt q̄dā aque stātiue: q̄dā lēte: ꝛ q̄dā
impetuose. aque stātiue putrescūt ꝛ significāt
pctōres: qui stant ꝛ requiescūt in fecibꝰ pctōꝝ.
Unde Hiere. xlviij. dr. Requieuit in fecibꝰ suis.
ꝛ Johel.i. Cōputruerūt iumēta in stercore suo
Aque vero lēte q̄ fluūt significāt tepidos: q̄ len
te operantur. de q̄bus dr Apoc.iij. Utinā frigi-
dus esses. aut calidus: sed qꝛ tepidꝰ es incipiā
te euomere de ore meo. Aque ipetuose q̄ fluūt
cū impetu significant viros ꝑfectos. q̄ sunt spū
feruentes ꝛ sollicite operantes. iuxta illđ apl'i
ad Ro.xij. spū feruentes dño seruiētes. Ab isto
ergo mari. i. a virgine maria fluunt oīa ista flu
mina. qꝛ ꝑ eius gratiā feruētes efficimur. ꝛ di-
uinis cōsolationibꝰ irrigamur. Et ideo de ipsa
dici pōt illud Gen̄.i. fluuius egrediebat de lo-
co voluptatis ad irrigādū paradisum. ¶

Secundo principaliter considerat in mari
magna plenitudo aquarū. Et sic in bea-
ta virgine maxima est plenitudo grāruꝫ
De qua Ber. super missus est. ait. Ipsa quideꝫ
est plena in ore grā affabilitatis. in vētre gra-
tia diuinitatis. in corde grā charitatis. in ma-
nu siue in opere. gratia mīe ꝛ largitatis. hec il
le. Unde ipsa inquit Eccli. xxiiij. In me oīs grā
vie ꝛ veritatis. in me oīs spes vite ꝛ virtutis. in
ipsa q̄ppe fuit grā vite qꝛ illū q̄ est vera vita ge
stauit in vētre. in ipsa quoq₃ fuit grā veritatis
qꝛ veritatē ꝛ affabilitatē habuit in ore. in ipsa
etiā fuit gratia ꝟtutis. qꝛ charitatē ꝛ oēs ꝟtu-
tes habuit in corde. Tertio in mari est ama
ritudo aquaꝝ ꝛ saporū. ꝛ sic in btā virgine fuit
maxia amaritudo. s. in filij amissione ꝛ passiōe
vnde. Maria interpretat amarū mare. Et iō il
li dicit Hiere. Thren̄.ij.c. Cui cōparabo te. vel
cui assimilabo te filia hierl'm. cui adequabo te
ꝛ cōsolabor te virgo filia syō. Magna est enim
velut mare cōtritio tua. Et ideo ipsa ꝟgo bñdi
cta in passione filij sui poterat dicere illđ Ruth.
i.c. Nō voceris me Noemi. i. pulchrā sed voca
te me mara. hoc est amarā. qꝛ amaritudine val
de repleuit me oīpotēs. Quia vero tātas ama-
ritudines ꝑpessa ꝛ excepta est. ideo amaricatꝫ
magis cōpotit. iuxta illud māntuani poete in.i.
Enei. Non ignara mali miseris succurrere di-
sco. Breuiter ergo cōcludendo hāc ptē dico: ꝙ
hec ꝟgo gl'iose est illđ mare de quo p̄s.ciij. ait.
hoc mare magnū ꝛ spaciosum ꝛc. in ipsa enim
ꝯfluxerūt ꝛ reducte sunt oēs aque. i. grē ꝛ cha-
rismata oīm angeloꝝ. archangeloꝝ. principa-
tuū. ptātū. ꝟtutū. thronoꝝ. dñationū. cherubin
ꝛ seraphin. pr̄iarchaꝝ. ꝓphetaꝝ. aploꝝ. mar-
tyrū. ꝯfessorū. ꝟginū ꝛ oīm sctōꝝ. Et de hoc ex-
poni moraliter pōt illud Eccl'.iij. Aq̄ oēs i ma
re conuertent. hoc est illud mare cuiꝰ aque est
ꝓ muro filijs israel. i. bonis deuotis. Exo.xiiij.
hoc est illud mare qđ demersit pharaonē. i. dia
bolū cū exercitu eius in ꝓfundū. vt in eo.c. hꝫ
huius ergo maris fluctꝰ est terribilis egyptijs
i. demonibꝰ. iō p̄s.xcij. inq̄t Dđ. Mirabiles ela
tiones maris. Nec mirū si hoc mare ꝟgineū ē
terribile demonibꝰ. nā eiꝰ filius est illis valde
terribilis. iuxta illud p̄s. Dicite deo q̄ꝫ terribi-
lia sunt opera tua dñe. ꝛ iterum. Tu terribilis
es: ꝛ quis resistet tibi. ideo nō dꝫ mater eis esse
placida. hoc etiā est illud mare qđ oē bonū sal
ꝓducit sine q̄ oīa sunt insipida. Qđ sal nos ha
bere p̄cipit saluator Mat.ix. dī. Habere in vo-
bis sal. i. deuotionē btē virginis. hoc ē illđ ma
re de quo dr Judith.v.c. Deꝰ celi mare apuit ꝯ
quo etiā p̄s.lxxiij. inq̄t ꝓpħa deo. Tu ꝯfirmasti
in ꝟtute tua mare. De electo aūt suo dicit deꝰ.
p̄s.lxxxiij. ponā in mare viā eius. ipsa eñ bene
dicta virgo est via qua ꝑuenit ad deū: cui inq̄t
Dauid. p̄s.lxxvi. In mari via tua. ad istđ ergo
mare debēt oēs xp̄iani se transferre. iuxta illđ
p̄s.xlvij. Trāsferent montes in cor maris. hoc
est illud mare qđ totū semper fuit dei: iuxta il-
lud p̄s.xciiij. qm̄ ipsius est mare ꝛ ip̄e fecit illđ.
Hoc est illud mare qđ nos a terra eleuat ꝛ pau
latim ad alta virtutū extollit ad qđ applicari

pōt illud Uergil.vij.Enei. paulatim sese tollit mare.ꝛ altius vndas erigit. Et iō rogem⁹ deū dicētes. Tu dn̄e q̄ fecisti in mari viā. Sap.xiiij. Qui viā fecisti in mari equis tuis. Abachuc.iij. Fac vt moueat̄ mare ꝛ plenitudo ei⁹.ps.xcviij. i. Ad adiutoꝛiū nr̄m. Fac vt cū simone ꝛ andrea frater eius q̄ mittebāt sua retia in mare. Mar. i.ꝛ nos in isto mari retia nr̄e deuotionis mittamus:ꝛ capiamus pisces diuine dulcedinis: de⁹ enim repleuit piscibus aq̄s maris. Gen̄.i. Hoc est illud mare iuxta quod sedet fili⁹ dei. Mat. xiij. Hoc est illud mare supꝛa qd̄ ambulauit Jesus. Mat.xiiij.ꝛ Marci. vi. Hoc est illud mare de quo inquit salomon Sap.xiiij. Trāseuntes per ratem.i. per deuotionem liberati sunt.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur interpꝛetationis.

Aria sm̄ hiero. interpꝛetat̄ dn̄a siue dn̄atrix ideo illi canit eccl'ia O gl'iosa dn̄a excelsa supꝛa sydera. Nā si imperatoꝛ est dn̄s toti⁹ mundi.l. depꝛecatio.ff.ad.l.rho. de iac.ꝛ.l. bene a zenone.C.de q̄. pſcrip.ꝛ.c.adrian⁹.ei.ij. vbi gl.lxiij.di.ꝛ no.in.l. i.C.de sum.tri.ꝛ fi.c. pariter etiā imperatrix est dn̄a orbis per.l. pꝛinceps.ff.de legi.rōne.s.cōlationis pꝛiuilegioꝝ. de quo hr̄ etiā in.l. fi.§.ij. C.de q̄.pſcri.facit.l.donationis.C.de do.inter virū ꝛ vxo. Est aūt btā v̄go maria dn̄a celi ꝛ mundi.pꝛimo ꝑpter dn̄ium. de quo ipsa inq̄t Eccl. xxiiij. Gyꝛū celi circuiui sola.ꝛ pꝛfundū abyssi penetraui.ꝛ in fluctib⁹ maris ambulaui.ꝛ in omi terra steti.ꝛ in oi pplo,ꝛ in omni gēte pꝛimatū tenui. Ex quib⁹ verbis hr̄ q̄ ipsa dn̄atur in celo. iō dicit Gyꝛū celi circuiui sola. ipsa em̄ tanq̄ domina celū circuiuit.ꝛ vbiq̄ dn̄iū accepit vel dr̄ gyꝛū celi circuire q̄ oēs sctōs gyrat ꝛ circuit eosq̄ ad intercedēdū ꝓ nobis sollicite inducit ꝛ dicit sola: q̄ ipsa orāte oēs orāt. ꝛ ipsa silente oēs silēt. Unde Ansel. in li.orōnū dicit. Te dn̄a tacēte: nullus orabit: nullus adiuuabit. te aūt orante: oēs iuuabūt oēs orabūt. Scdo dn̄atur in inferno. vnde subdit ꝛ ꝓfundū abyssi penetraui. Non em̄ tm̄ dn̄atur demonibus minoribus q̄ sunt in superficie terre: nec tm̄ mediocribus q̄ sunt in medio inferni: sed etiā maximis q̄ sunt in ꝓfundo. Unde nō dicit. penetraui superficiē terre vel mediū inferni: sed ꝓfundum abyssi. Tertio dn̄atur in purgatoꝛio. Ideo subdit.ꝛ in fluctibus maris ambulaui. Pena em̄ purgatoꝛij dr̄ fluctus: q̄ est trāsitoꝛia: ꝛ dr̄ maris. q̄ est amara. In illis fluctibus ipsa ambulat: q̄ meritis suis multos a penis illis liberat. Quarto dn̄atur mūdo: ideo subdit. In oi terra steti ꝛ in omni pplo: ꝛ in omni gēte pꝛimatū tenui. In mūdo quidē sunt tria genera hominū. Quidā sunt mali: quidā boni: quidā vero tepidi. ipsa igitur dn̄atur malis, eosq̄ ad penitētiā reducendo. Dominat̄ bonis eos in gratia conseruando. Dn̄atur tepidis. illos feruenter ꝓficere faciendo. Dn̄atur quidē malis id est hoībus terrenis. Ideo dicit. in omni terra steti. inter pctōꝛes em̄ nō sedet nec iacet sed stat: ipsos adiuuando ꝛ a malo retrahēdo. Dn̄atur etiā bonis. ideo subdit. in omni pplo. Popl's em̄ dr̄ a polis qd̄ est ciuitas. vt ait glo. in.l.i. in pꝛinc. ff.de leg.iij. Ciuitas vero interpꝛetat̄ ciuiū vnitas.ꝛ significat bonos in quib⁹ est vnitas volūtatū. q̄ dicūt cū ꝓpheta. Unā petij a dn̄o hanc requirā ꝛc.ps.xxvi. In istis talibus virgo pꝛimatū tenet dū eos in gratia dei fouet. Dn̄atur etiā tepidis. ideo subdit.ꝛ in omni gēte pꝛimatum tenuit. Gentes enim dicunt̄ quasi gētiles quando ergo homo ad fidē xp̄i conuertit̄: tunc spūaliter generat̄. iuxta illud.i.ad Coꝛ.iiij. In xp̄o enim Jesu per euangeliū ego vos genui. Quidā igitur sunt tales quales sunt geniti.s.ꝑ baptismū q̄ in nullū bonū ꝓficiūt nullāq̄ virtute appꝛehendūt. In q̄bus ipsa pꝛimatū tz q̄ eos ad feruēter operandū ꝓuocat ꝛ inducit.

Secundo pꝛincipaliter dr̄ dn̄a propter ius dominij acquisitū. Acquirit ei q̄s dn̄ium alicui⁹ rei aut rōne emptionis soluto pꝛecio.l. ꝓcuratores.§.pe.ff.de tributo.ꝛ.§.venditę.insti.de rerū di. aut rōne operationis quando aliq̄s rē operatus est ꝛ eā in esse ꝓduxit.§.si quis a dn̄o. insti.de re.di.ꝛ.l. dn̄s hoꝛreo.§.i.ff. locati oꝑe enim dicunt̄ quasi similes pecunijs l.a duobus.ff.de ope.libe. aut rōne electionis: sicut p̄latis acquirit̄ ius rōne electionis iuxta notata ꝑ Bar. in.l. absenti.ff.de dona.ꝛ ꝑ doc. in.c.nosti.de elec. Faciūt notata ꝑ glo. in aut. de man.pꝛin.§.eos.col.iij. que tamē intelliguntur secuta cōfirmatione ipsius electionis quādo ad aliquē superioꝛē ꝑtinet ꝯfirmatio. iuxta not.ꝑ Inno. in.c. ex pte. de arbi.ꝛ in.c. cū venissent. de rest.spo. Uirgo igit̄ beata habet ius dominandi. pꝛimo rōne emptionis: q̄ cū fili⁹ su⁹ emerit ꝛ redemerit humanū gen⁹ ipsa ad hāc redemptionē faciendā est multipl'r opata pꝛeciū scʒ redēptionis ministrādo. ꝛ ipm̄ redēptorem nutriēdo. Scdo rōne opationis. q̄ ipa est mater dei q̄ cūcta in esse ꝓduxit. Unde ad Heb. iij. inquit Paulus q̄ fabꝛicauit oia de⁹ est ꝛ imperatoꝛ.l.i. in pꝛin.C.de vete.iu.enu. dicit. A summe ꝓuidētia trinitatis totius mūdi elementa ꝓcesserūt. oia aūt bona filij facta sunt matris cui sine liberis moꝛienti in oibus bonis successit ꝑ.l. pꝛimā.ꝛ.l. mater.C.ad senatuscō. tertu.ꝛ insti.eo.§.i. Tertio rōne electionis. q̄ deus ab eterno ipsam elegit. Unde ꝓpheta.ps.cxxxi. inquit. elegit eā in habitationem sibi.

Tertio pꝛincipaliter dr̄ dn̄a ꝓpter multitudinē subditoꝝ ipsa em̄ hʒ seruos: amicos: filios: ꝛ inimicos. Serui sunt de nouo conuersi. amici sunt ei⁹ fideles ꝛ deuoti. filij

sunt in celo beati.hostes eius sunt demones et dānati.Istis quatuor generibus subdi[illegible] di uersimode dominatur.qd innuit.Cant.vi.vbi dr Que est ista q̄ pgredit quasi aurora cōsurgēs: pulchra vt luna.electa vt sol: terribilis vt castrorum acies ordinata.Seruis eni.i.de nouo cōuersis dominatur tanq̄ aurora.q: ab eis expellit tenebras culpe et dat lucē gratie.Amicis.i.deuotis et fidelibus dn̄atur tanq̄ luna:q: dat eis lucē diuine sapiētie et rorē celestis gr̄e.Filijs.i.beatis dn̄atur tanq̄ sol.q: replet eos clarissime dei visione et feruentissimo eius amore.Inimicis.i.demonibus dn̄atur tanq̄ acies militum ordinata.q: eos terret et expellit et in fugā cōuertit.vnde de eius dominio exponi pōt illud qd dr Gene.i.Dominamini piscibus maris.i.demonibus q̄ sunt semp in amaritudine pene.et volucribus celi.i.angelis et vniuersis animantibus q̄ mouent sup terrā.i.hoibus.Pōt etiā de hoc exponi illud qd dr Gen̄.xxvij.Seruiant tibi ppl'i.esto dn̄s fratrū tuorū:et incuruētur ante filij matris tue.i.oēs angeli q̄ sunt filij eccl'ie triumphantis. S

Ciendum ergo q isti glorise dn̄e.i.virgini benedicte oēs creature reuerentiā exhibent et faciūt illud qd de filio suo.preci pit aplus ad Phil'.ij.dicēs.In noie Jesu oē genu flectat celestiū:terrestriū et infernorum.In noie igit virginis marie dicunt flectere genua agmina celestia.Angeli eteni nomē ei' maxime venerant et eā reuerēter adorāt.et ipse fili' dei matrem suā venerat et laudat et hoc est qd dr Prouer.vlt.surrexerūt filij ei'.i.oēs angeli et beati et beatissimā pdicauerūt vir eius.i.xp̄s et laudauit eā.Quia ergo xp̄s vt scriptū est Lu.ij.c.erat subditus btē virgini ideo sm sanctū Bernardinū in sermone.iij.de noie virginis.hec est vera locutio.Btē virgini subdita est ois creatura et dei'.vnde Ber.sup missus est homel.j.ait.Dei cui seruiūt potestates et principatus obediunt subditus erat marie.et nō tm̄ marie.sed ioseph propter Mariam ex quo eam venerabatur. S

Ecūdo sibi flectūt ingenua ois terrestria i.oēs generationes.et q̄ pcesserūt.et q̄ sunt et que venture sunt eā adorabūt et ei' nomen venerabant.sicut ipsa inquit Luc.i.Ecce eni ex hoc btām me dicent oēs gnationes. T

Ertio flectūt sibi genua oia infernalia.i.demones.q̄ velint nolint ipam adorant et ad eius noiationē pauēt et tremunt.Uñ dicit sanctus Bernardus epūs et martyr in quodam sermone inuite quoq3 inferni beate Marie vlulat et pcacissimi demones clamāt sm el Papiā dn̄a interpretat dans minas et ipa inimicis humani generis dominās minas ifert. Item sm Catholicon interpretatur domina.i.domās manus.et ipsa domat demonū man' et potestates.ideo eam timent et reuerent.Beate

igitur virginis optimū est dominiū quod nullius prelationi est obnoxiū.et nulli creature est subditū.Ut eni inquit beat' Bernardinus sermone.iij.de noie virginis.mr̄ dn̄i ois creature effecta est dn̄a oīs creature.quō cū subiceretur creature qui mater effecta est creatoris.

Ideo merito dici pōt ad quālibet creaturā illud Gen̄.xvi.Reuertere ad dn̄m tuū.et humiliare sub manu ipsius que verba dicta fuerunt Agar.de sara.quippe ipsa virgo vere ē sara q̄ princeps interpretat.q̄ verū genuit Isaac.f.filiū dei in cuius semine benedicte sunt oēs gentes per quē ois creatura pricipatū habuit.hec ille.Qui etiā ibidē ait.q hec dn̄a nullius adiutorio est innixa cū ab eterno rege fuerit substētata et figurata fuit p hester.que a regis afuerit vinis est substentata.Hester.xv.Hester autem eleuata in populis interpretat.et merito significat virginē bn̄dictā.dn̄am oim populorū:de qua admirātur angeli dicētes Cant.viij.Que ē ista q̄ ascēdit de deserto delitijs afflu.innixa super dilec.suū.Ipsa ergo h3 filiū suū in quo sunt oia bona recōdita s3 dictū apo.ad Ro.ij.et ideo qn eū perdidit in tēplo poterat dicere cum Ioseph illud Tob.x.oia simul in te vno bono habēes debuimus dimittere te.De ipa ergo domina.dicere possumus illud Sap.vij.omniu3 bonorū mater est.Quia igitur magne dn̄e magna dona largiuntur.sicut de Asuero rege.dr Hester.ij.q dona largitus ē iuxta magnificentiā pricipalē.Ideo hec domina nostra.vt Ber. in quodā sermone ait.inuocantibus eam subuenit vniuersis et omnibus misericordie sinum aperit.vt de plenitudine eius accipiāt vniuersi.Ipsa tm̄ aduuāte filio oia vasa vacua oleo letitie et mie implet:vt mystice fuit descriptum iij.Reg.x.Hec est regina sabba que pciosa aromata.i.virtutū munera attulit in Hierusalem idest in ecclesiam sanctam et non sunt allata tā multa et pciosa aromata sicut illa que dedit regine saba salomoni.i.Maria filio dei.vt mystice dr.iij.reg.x.ca.Quorū porriūculā nobiscū cōmunicare dignet ipa munificētissima atq3 liberalissima dn̄a cuius nomē sacratissimū sit benedictum:in secula seculorum.Amen.

¶De eiusdem illibate virginis nominatione. Sermo.iiij.

Oc est nomē ei'. Luce.i.indt sctūs Ber.in sermōe.j.de noie virginis. Da mihi glosa virgo maria virtutē ingentiū.et sm nez: vt fidelibus deuotis tuis nūciare valeā gliam nois tui.nō quātū est aut quale.s3 vt tātillū ego puulus tu' de laudibus tuis lmēsis enūciā ad gliam tuā et deuotione3

meã ⁊ solamẽ olm me audientiũ. Quippe interpretatione sua marie nomẽ sonat illuminationẽ. amaricationẽ. ⁊ dñationẽ nec immerito nõ vnã tm̃ nole h3 interpretationẽ nullũ eñi nomen vnũ puto ꝟginis gl'iam posse enunciare. Maria ergo nõ vnã tm̃. sed multiplicẽ interp̃tationẽ h3. vt sicut deũ ipm̃ nõ vno tm̃ nole nominamus: s3 multis. vt sic eius incõprehensibilitatẽ enũciemus. sic ⁊ gl'iosam ꝟginẽ multis noibus designamus. ⁊ nũc lucẽ nũc solẽ ⁊ hmõi noiare solemus. vt sic ad sublimitatẽ eius cognoscendã aliquantulũ ptingamus. Immensitas quippe gl'ie eius ois humani sermonis excedit inopiã. pinde forte nõ noluit eã angel' volens potius venerari silentio qḋ nõ potuit exprimi eloquio. Hec ille. Si enim terrenis ac tpalia imperatores multis noibus nuncupant vt eius magnanimitas ⁊ excellẽtia demõstret. vt pz in pemio insti. ⁊. ff. Multo magis regina ⁊ imperatrix celestis diuersis d3 nuncupari nominibus. Sed de vno tantũ breuitatis cã hic pertractabimus. Sciendũ est ergo q hui⁹ tam preclarissime virginis nomen qḋ Maria nuncupatur: inter alias quinq demõstrat eius excellentias. quarum.

Prima dicitur. maternalis.
Secunda arcadialis.
Tertia regalis.
Quarta imperialis.
Quinta ⁊ vltima appellatur augustalis.

¶De prima excellẽtia nominis marie que dicitur maternalis. K

Oc nomen Maria quinq alias excellẽtias demõstrat ipsius brissime dñe nr̃e q̃ incipiunt ab vna literarũ suarũ. Per M. eñi significatur q ipsa est mr̃ vniuersorũ. iuxta illud Sap. vij. ei3 eñi bonorum mr̃ est Qḋ Albert⁹ sup missus est. exponit de btã ꝟgine dicẽs q ipsa est mr̃ oim. q: vnũ hoiem genuit s. xp̃m. ⁊ oẽs regenerauit. peperit eñi filiũ suũ pmogenitũ corporaliter. alios aũt oẽs fr̃ẽs spũaliter. Ipse eñi iesus nõ confundit electos suos vocare fratres p psalmistã dicẽs. Narrabo nomẽ tuũ fratrib⁹ meis. quã autoritatẽ allegat Paulus ad Hebre. ij. nã per conceptum eius ⁊ partũ ex ipsa virgine possumus de illo dicere illud Gene. xxxvij. s. caro ⁊ frater noster est. vt sit ipse pmogenit⁹. s. dignitate ⁊ sanctitate in multis fratrib⁹. i. in oibus sanctis vt ait apl's ad Ro. viij. Oĩn igit sanctorum quos p spiritualẽ gratiã mediãte ꝟgine regenerauit de⁹ dr̃ mater ipsa virgo imo etiã angelorum dr̃ mater ſm Albertũ vbi. s. q: ipsa mediante corum restaurata ruina. s3 de hac excellẽtia maternitatis hic ptranseo. q: s. in. ij. pte hui⁹ opis ser. ij. pte vi. satis copiose declaraui quõ ꝟgo bñdicta est mater nr̃a. q̃ veritas põt pbari p illud Esa. vi. Nunqd pturiet terra in vna die. aut pariter gẽs simul. Costat eñi q nõ querit de terra s3 lr̃am. q: stulta eẽt q̃stio ergo intelligit de terra s3 figurã. s. de beata ꝟgine q̃ terra appellat. vt patuit s. pte. ij. hui⁹ operis sermone. iij. pte. j. Ipsa eñi simul perit oẽ3 gentẽ mõ pdicto. immo etiã ois creature mr̃ dr̃. vt pbat Albert⁹ ibidẽ. q: qcqd est cã cause: est causa causati. vt ait phs i lib. de causis. s3 virgo maria fuit origo ⁊ cã pductiua filij dei q̃ inquãtũ deus est cã ⁊ origo oim creaturarum tã rõnaliũ q̃ irrationaliũ ⁊ insensibiliũ. iuxta illud Deut. xxxij. Ipse eñi est pater tuus q̃ possedit. ⁊ fecit et creauit te. ergo ipsa mr̃ dei est mater olm creaturarũ. ⁊ nõ solũ rõne creationis. sed etiã rõne innouatiõis quã expectãt fieri per filium eius. iuxta illud ad Roma. viij. Omnis creatura ingemiscit ⁊ parturit vsq adhuc expectans reuelationem filiorum dei: quia ⁊ ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertatẽ glorie filiorũ dei. O igitur mater nostra venerãdo. cũ maxima sit affectio matris erga filiũ. l. videamus. vbi glo. ff. de in litẽ iurã. ꝓpterea credẽdũ est q tu nos filios tuos intime diligis. Et cũ mater nõ possit nec debeat obliuisci filiũ sui. vt inquit Seuerinus papa. in. c. ad romanã ecclesiam. ij. q. vi. vbi dicit glo. q non presumitur aliqua esse mater nisi diligat filiũ. c. afferte. de presum. Profecto tu dilectorũ filiorũ tuorũ q̃ sum⁹ nos obliuisci nõ potes: sed de nobis continuã memoriã habẽs necessitatibus nostris subuenire nõ cessas. Si eñi. vt inquit Statius. x. Thebai. prolis amor crudelis vicit pectora: non est dubitandum q pectus tuum piissimum ad prolem tuã diligẽdam tua viscerosa pietas constringit.

¶De secunda excellentia que dicitur arcadialis. L

Er A. que est secunda litera nominis virginei significat q beata virgo est archa thesaurorum dei que figurata est in arca tabernaculi. de qua dixit dñs ad moysen. Exo. xxv. ca. Fac tibi arcã de lignis sethim que arca deaurata erat intus ⁊ foris et erãt in ea manna. tabule legis: et virga aaron que fronduerat. Ligna sethim de quibus fabricata erat arca sunt ligna imputribilia. ⁊ significat thesaurũ virginitatis in summo qui fuit in Maria. Cõstitas eñi ille thesaurus de quo ait apostolus. ij. ad Corinth. iiij. habemus thesaurũ in vasis istis fictilibus. id est corporibus. nã in angelis qui non habent corpus virginitas nõ est proprie virtus. quia hoc habent a natura non a pugna cum gratia facit ad hoc glosa in. l. j. ff. de cap. et postli. re. dicens. q firmior virtus est que venit a pugna. est autem tanti valoris iste thesaurus. vt dicat sapiens. Ecclesiastici. xxvj. Non est digna pon

deratio aīe continentie. Tantū aūt ponderat virginitas vt sola sit potēs representare aīas deo. vt inquit imperator in auť. de ieno. §. sancimus. hic aūt ꝟginitatis thesaurꝰ si semel amittitur nunq̄ꝫ recuperaṫ quoad premiū aureole xxij. q. v. c. si paulus. ⁊ hoc etiā inquit Jsið. in ij. de sum. bo. ⁊ beatus Tho. ij. ij. q. clij. ⁊ in quinto suo quodlibet. q. iij. Jsta aūt arca est aurata intus ⁊ foris q2 plena est charitate. aurū eñ q2 p̄ciosus est alijs metallis: significat charitatem que est maxima virtutū qua erat maria circūdata in conuersatione exteriori ⁊ actione interiori. Unde de ipsa dici pōt illud. iij. Reguꝫ. vj. Nihil erat in tēplo quod nō auro tegereṫ. Ad opera aūt ipsius charitatis xp̄s hortabatur discipulos Mat. v. c. dicēs. Thesaurizate vobis thesauros in celis faciendo scilicet opera charitatis. M

In hac arca est thesaurus suauissime mīe designate p māna. quē thesaurū postulabat Moyses pplo suo dicens Nume. xx. Aperi eis dñe thesaurū tuū fontem aque viue scꝫ misericordie ⁊ gratie. vnde ⁊ mater mīe virgo maria dr̄. Est etiā in ea thesaurus sapiētie significatus p legē in arca positam. de quo dr̄ Sap̄. vij. Infinitus thesaurus est hoibus scꝫ sapientia. de qua etiā inq̄t iuriscōsultus in. l. j. in prin. ff. de vari. ⁊ extraor. cog. q̄ nō pōt p̄cio numario estimari. cuius verba lꝫ referanṫ ad sapientiam iuris ciuilis. tñ etiā intelligi debent de sapientia diuinarū rerū imo multo magis. Si ergo sciētia ciuilis nō pmittit aliquē i paupertate viuere nec in necessitate mori vt ait imperator in auť. de here. ⁊ falc. §. vlt. col. j. multo minus thesaurus diuine sapientie. ecōtra vero de nō habētibus hunc thesaurū dicit Aug. in epigrāmatibus prosperi epigrāmate. lxxiiij. Jn magna egestate sunt diuites sapientie thesauros nō habentes. His autem thesauris in summo plena fuit beatissima virgo maria. Nā nulla creatura pura habuit tantam cognitionem de diuinis rebus ⁊ pertinentibus ad salutem sicut ipsa que fuit magistra apostolorum ⁊ euangelistarū ad docendū eos de mysterijs christi. vt inquit Hieronymus in sermone ad Eustochiū. Nec mirum si thesaurū immēsum sapientie habuit cum in ea xp̄s requieuerit in quo sunt oēs thesauri sapientie ⁊ scientie dei ꝟm apl'm ad Col. j. ⁊ qui christū nouit thesaurū sapientie ⁊ scientie nouit. vt ait Ambro. cuius sententia ponitur in. c. Legimus. in fi. xxxvij. dist. Est etiā virga iam arca designans potestatem ⁊ dñium eius de quo. s. diximus in sermone precedenti parte viti. Arca aūt ista seruabatur in tabernaculo vt res preciosissima. ⁊ ita btā virgo in tabernaculo eccl'ie siue cordis nostri est venerabiliter ⁊ cū deuotiōe maxima recolenda ⁊ conseruanda. Jn ista etenim arca deus nō solū posuit thesauros sapiētie sue. vt etiā scriptū est Prouerb. ix. vbi dicit. Sapiens mulier edificat domū suā idest gubernat sctā ꝫ eccl'iam ⁊ thesaurū pietatis ⁊ bonitatis. Unde ipsa inq̄t Eccl'i. xxiiij. Transite ad me oēs qui concupiscitis me. ⁊ a gñationibus meis adimplemini: sed etiam in ea collocauit thesaurum potentie sue ideo ipsa Eccl'i. xxiiij. ait. Jn hierusalem potestas mea. ⁊ certe potentiā magnā in ciuitate superna hꝫ beata virgo. N

Consueuit aūt q̄s penes aliquē regē habere magnū posse: aut rōne parētele: aut rōne grē inuēte aut rōne bñficētie. ⁊ ista triplici de cā btā ꝟgo apud celestē regem obtinet magnū posse. Primo rōne parētele q2 scilꝫ est mater regis. Unde Bern. in quodā sermone ait. Nō deest ptās: q2 est mr̄ olpotentie. nec volūtas q2 est mr̄ mīe. nec industria q2 est mať sapīe. De hoc aūt cā potentie ꝟginis habeṫ figura. iij. Regū. ij. vbi dicit Salomon Bersabee mr̄i sue. Pete mr̄ mea. neq̄ꝫ eñ fas est vt auertē faciē meā a te. Scðo habet posse rōne grē inuente: q2 inuenit gratiā apud deū: vt ⁊ dicit angelꝰ Lu. j. Uñ Bern. sup missus est ait. Maria dr̄ grā plena: q2 deo angelis ⁊ hoībꝰ est grata. Deo p hūilitatē. angelis p ꝟginitatē. ⁊ hoībus p fecunditatē. Tantā aūt gratiā apð deū inuenit q̄ ip̄am ab eterno amauit ⁊ a p̄ncipio mūdi p oēs etates quesiuit ⁊ tandē sibi despōsauit. De his tribus dr̄ Sap̄. viij. hanc amaui ⁊ exquisiui a iuuentute mea: ⁊ quesiui eā mihi spōsam assumere. Tantā quoq̄ꝫ gratiā apð deū inuenit q̄ ipsam ꝓ Eua regnare fecit. De quo in figura diciṫ Hester. ij. adamauit eā rex super oēs mulieres: habuitq̄ꝫ gratiā ⁊ mīaꝫ cū rege ⁊ imposuit dyadema regni in capite eius fecitq̄ꝫ eā regnare ꝓ vasthi. i. pro Eua. Tantū q̄ꝫ eius amorē concepit q̄ oēs eius petitiones exaudiuit. vnde vbi. s. dicitur. Si inueni grām in oculis tuis o rex. da mihi aīam meaꝫ ꝓ qua rogo ⁊ populum meū pro quo obsecro. Et rex sibi omnia cōcessit. Tertio habet magnū posse ratione beneficentie. i. obsequiorū que sibi exhibuit. De quibus sanctus Odilo in quodam sermone inquit. Ipsa dei genitrix omne tēpus dñice infantie pueritie ⁊ adolescētie cū illo peregit. ⁊ obsequio materne dilectiōis vt vera mater vero filio ministrauit. ⁊ August. in sermone de annunciatione ait. Lacta maria creatorem tuum panē celi: preciū mundi prebe lambenti mamillam vt ille pro te percutiēti prebeat maxillam. Tu illi tēporalē ministra substantiā: vt ipse nobis ⁊ tibi vitam tribuat sempiternam. Lacta qui fecit te vt ipse fieret in te. Quia ergo beata virgo talia obsequia christo prestitit ideo apud ipsum potentiam magnam promeruit. Quamobrem merito arca testamenti appellari debuit in qua omnes thesauros suos

omnipotens deus collocauit.

¶ De tertia excellentia nominis virginalis que dicitur Regalis. O

Ertia lra huius nois est R. per quā significat q ipsa est regina celoꝝ ⁊ totius orbis. de q ꝓpha inquit ps. xliiij. Astitit regina a dextris tuis ⁊c. vbi commendat hanc reginā de sex ꝓrogatiuis. Primo a ꝓrogatiua excellētis pulchritudis cū in eodē psalmo indt. Ois glia ei⁹ filie regis ab intus. Nō eni multū curauit de pulchritudine faciei exterioris. lȝ vt s̄. diximus in pte ꝑcedenti huius opis. smone. iiij. ⁊ etiā sermone vltio fuerit pulcherrima. Sciebat eni q vt dr̄ Prouer. vlt. Fallax gra ⁊ vana est pulchritudo. sed curauit de pulchritudine faciei interioris. Jō dicit. Ois glia eius ⁊c. pulchritudo aūt faciei sicut dicit Aug. in lib. de trini. est qn ipsa facies est decēter colorata. hilariter affecta. ⁊ bene ꝓportionata. Charitas aūt fecit alaȝ ꝟginis coloratā q significat ꝑ aurū quo induta eē ipa regina. Finalis ꝑo ꝑseuerantia fecit ipam bene letā vt cū magna leticia ala ei⁹ de mūdo recederet q in bonis operibus vsq in finē pseuerauit. Unde de pseuerātibus dici pōt illud Esa. lv. Jn leticia egredemini. diuersitas aūt virtutum fecit alam eius bene ꝓportionatā. Ista ergo tria que fuerunt in beata virgine fecerūt alam eius valde pulchrā. ideo subdit. in fimbrijs aureis. Ipsa eni habuit finalē pseuerantiam: que notat per fimbriā. que est finis vestimenti. habuit etiā charitatē: que notat ꝑ hoc q illa fimbria dr̄ fuisse aurea. habuit etiā ꝓportionalitatem. quod significat per hoc qd dr̄. circūamicta varietate. i. virtutū diuersitate. nam magnitudini fidei correspondebat magnitudo spei. ⁊ magnitudini spei correspōdebat magnitudo charitatis ⁊ magnitudini charitatis correspōdebat magnitudo operis. Habuit ergo magnā fidē de qua Lu. j. dr̄ illi. Btā q credidisti ⁊c. habuit magna spē. vnde Eccl. xxiiij. appellatur mater sancte spei. magnā quoq charitatem habuit intantū q pre nimia charitate languebat. Unde Cant. v. ⁊ dicebat. Nunciate dilecto: q amore langueo. Magna quoq ⁊ fortia opera fecit. ⁊ ideo de ipsa dicit Prouer. vlti. manum suam misit ad fortia. P

Secundo cōmendatur ista regina de vestium preciositate. cū dicit. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. que vestimenta intelliguntur aut put habuit in mūdo aut prout hȝ in celo. Nam in mūdo existēs habuit vestimētū deauratū. i. corpus incorruptū ⁊ illibatū. alam vero habuit circūdatā varietate. i. oim ꝟtutū diuersitate vt ipsa testat Eccli. xxiiij. Uel possunt ēt intelligi vestimēta illa put nunc hȝ in celo. hȝ enim vestimentū deauratū. i. corpus glia immortalitatis indutū ⁊ circundata varietate. i. oim sanctoꝝ numerositate q ipsam circūdant: venerant ⁊ laudant. Tertio cōmendat ista regina de spōsi nobilitate cū dr̄. cōcupiscet rex decorē tuū. vbi etiā ostendit q̄ magne sit excellentie ille sponsus: q ipse est dn̄s deus tuus. ēt quante sit reuerētie: q adorāt eū. Sicut ergo regia regnū gubernat: sic btā ꝟgo qn rex xp̄s ꝑ mortē se absentauit ecclias dei in illo triduo rexit: q fidē illibatā seruauit. Sitr qn rex xp̄s ad celū ascendit ipsa tanq regina ecclīam gubernauit: q totius eccle magistra ꝑmansit. Sitr qn rex xp̄s alicui faciē suā abscondit: tunc ipsa regina miam suā maxime ostēdit qn homo ad ipsam cū deuotione cordis recurrit. Ideo illud qd vane mulieres dixerūt de luna nos exponere possum⁹ de ista regina. qd hr̄ Hier. xliiij. Sacrificem⁹ regine celi. ⁊ liberem⁹ ei libamina sicut fecim⁹ nos ⁊ pres nri ⁊ faciam⁹ ei placētas ad colendā eā. Nā ex eo tpe quo cessauim⁹ sacrificare regine celi indignim⁹ oibus ⁊ gladio ⁊ fame cōsumpti sum⁹. qn autē sacrificauimus ei saturati sum⁹ panib⁹ ⁊ bn̄ nobis erat malūq nō vidim⁹. Quarto cōmendat ista regina ab odoris suauitate cū dr̄. Myrrha ⁊ gutta ⁊ casia a vestimentis tuis ⁊c. vbi dicit glo. his aūt aromatibus odor virtutū significat q odores nuptiali gaudio adhibent vt i nuptijs fieri solet habēt aūt iste spēs aromatice has ꝓprietates. vt dicit glo. ibidē. q myrrha est amara: ⁊ cōseruat carnē a putredine. ⁊ vermes expellit. et ideo myrrha significat carnis mortificationeȝ que lȝ sit carni amara. tn̄ cōseruat a putredine luxurie. ⁊ expellit vermes male concupiscentie Gutta expellit oēs inflaturas ⁊ tumores. ⁊ iō significat humilitatē q cordis elationes curat ⁊ dissoluit. Casia in aquosis locis nascit ⁊ crescit. significat pietatē q nascit in cordibus illorū q sunt cōpassibiles ⁊ deuoti. De his spēbus aromaticis ⁊ de alijs tractatur in. l. fin. ss. spēs. ff. de publica. Iste igit tres spēs aromatice. scȝ Myrrha castitatis. Gutta humilitatis. ⁊ Casia pietatis in maria fuerūt q magnū odorē fecerunt deo, angelis ⁊ hoibus. Iste aūt tres spēs aromatice spirabant odorē a vestimētis eius ⁊ domibus eburneis. vestis eni fuit ipsa virgo que xp̄m vteri sui vestimento vestiuit ⁊ circundedit. Juxta illud Dan. vij. Antiquus dierū sedit. vestimentum ei⁹ albū sicut nix ⁊ illud Hierem. xxxj. Q

Nouum faciet dn̄s super terrā. femia circundabit virū. Dom⁹ quoq ipsi⁹ ꝟgis fuit eburnea q fuit castitate decorata. Jn ebore eam castitas designat. q elephas est aial castū ex nature frigide. vt dr̄ in li. de ꝓprietatibus rerū. Quinto cōmendat ista regina a domicillarum siue adolescentularū famula-

a domicilarū siue adolescētularū famulatū. solent em̄ regine habere domicillas q̄ sibi famulantur ꝛ seruiūt. ꝛ quāto subdite sunt nobiliores tāto dn̄e earū sunt digniores. §. generaťr. in auť. de digni. col. vi. Ista igiť dn̄a regina nostra habet tria genera famularū. prime famule sunť filie regū d̄ qbus dr̄ in eodē ps. delectaue runt te filie regum in honore tuo. scd̄e sunť filie Tyri. de qbus subdiť ꝛ filie tyri in muneribus vultū tuū deprecabunť oēs diuites plebis. tertie sunt ꝟgines de qbus subdiť. Adducunť regi virgines post eam. Tres em̄ sunt status mulierū q̄ ipsi ꝟgini seruiūt. s. bone vidue que significanť p fillias regū. qr ipse corpus suuз in castitate ꝛ mundicia bene regū. Alie sunt coniugate q̄ significanť p fillias tyri. Tyrus em̄ interpretatur angustia. ꝛ significat cōiugatas q̄ multas in mūdo angustias patiunť. siue in tolerando virū q̄n est minus austerus. siue in pariendo filios ꝛ educando ꝛ nutriendo eos. siue in aliis necessitatibus pcurādis. iuxta illud. i. ad Cor. vii. tribulationē ꝛ dolorē cordis habebunt hmōi. Tertie sunť virgines q̄ votum perpetue castitatis post ipsam emiserūt quia ipsa prior oībus emisit. Filie igiť regum. i. bone vidue suā reginā delectant. s. beatam ꝟginē. q̄n se i mūdicia. ꝛ castitate pseruāt. Filie tyri. i. bone piugate sibi munera offerūt q̄n opibus mie intendūt. ꝛ in suo cōiugio ordinate viuūt. ꝟgines aūt post ipsam adducunť. q̄n illā in virgineas ꝛ mundicia mittantur. R

Sexto cōmendať ista regina a plis fecunditate cū in eodē psalmo dr̄. p patribus tuis nati sunt tibi filii. ꝛ pn̄t ibi vocari patres ipsi ptriarche vel pphete vel iudei infideles a qbus ipsa originē duxit. Filie aūt vocari pn̄t vel ꝟgines vel apl̄i vel deuoti xp̄iani. Est ergo sensus. p pr̄ibus tuis nati sunt tibi filii. i. p ptriarchis q̄ fuerūt piugio seruiētes. nati sūt tibi filii. i. ꝟgines piugia contēnētes vel p prībus tuis. i. pphetis q̄ xp̄m venturū p̄dixerunt nati sunt tibi filii. i. apl̄i q̄ xp̄m incarnatū. viderunt. ꝛ eius euangeliū p̄dicauerūt. vel p prīb⁹ tuis. i. p iudeis infidelib⁹ qui xp̄m psequuntur nati sunt tibi filii. i. boni xp̄iani qui xp̄m vera fide cōfitenť. Sequiť. Constitues eos principes super oēm terrā. Constituunť aūt primi filii. i. virgines sup oēm terrā q̄n sup oēs sensus sui corporis dn̄anť. Scd̄i filii. i. apl̄i sup oēm terrā cōstituunť q̄n concuicant terrena ꝛ se ad celestia subleuant appetenda. Tales em̄ oīa possident. vn̄ quidā sapiens. Qui oīa cōtemnit: oīa possidet: qr oīa sub pedibus hz: ꝛ oībus preest oībus dn̄ať. ideo apl̄s. ii. ad Cor. vi. indt tanq̄ nihil habētes: ꝛ oīa possidentes. Tertii aūt filii. i. boni xp̄iani sup oēm terrā constituunť q̄n terrena oīa bene ꝛ laudabiliter administrant. omnia delectamenta ... de terrenis pcipiūt in dei gloriā referūt. sicut faciebat imperator Julianus. vt in. l. in nomine dn̄i. C. de offi. pre te. ꝛ in. l. i. C. de ve. iu. enu. ꝛ in auť. de armis in prin. col. vi. ꝛ similiter agebat beatus Franciscus de quo canit ecclesia in officio ei⁹. Quicq̄d in rebus repperit delectamēti regerit in glīaз factoris. Tales boni xp̄iani dicunt deo illud ps. xvii. Super omnem terram gloria tua.

¶ De quarta excellentia virginalis nominis que dr̄ imperialis. S

Per quartam literam. scilicet J. denotatur q̄ beata virgo ē imperatrix celi ꝛ terre ꝛ hoc primo: qr ip̄a genuit celestē iperatorē. ꝛ iō pōt abeo petere q̄cq̄d vult ꝛ obtinē. qd̄ figuratū fuit. iii. Reg. ii. vbi mr̄ salomōis dixit ei. petitionē vnā peto a te ne confundas faciē meā. tūc em̄ faciē suā cōfunderet q̄n illō qd̄ peteret denegaret. Si ĝ iperat filio rōne maternalis iurisdictiōis q̄ fuit subditus illi. vt hr̄ Lu. ii. multo magis iperatiōib⁹ creaturis filio suo subiectis. facit. l. de accessionib⁹. ff. de diuer. et tēp. pre. Est ōз imperatrix qr est filia celestis iperatoris. iō illi indt ppheta. ps. xliiii. Audi filia ꝛ vide. ꝛc. est etiā imperatrix. qr eterni imperatoris ē spōsa. de quo dr̄ Jo. iii. c. Qui hз spōsam spōsus est. Quādo vero deus illi tradidit imperiū orbis ꝛ omniū cōtentorū in eo: dixit ei illud quod habetur. s. Enei. His ego nec metas. rerū nec tēpora pono. imperiū sine fine dedi. ꝛ ideo istam tam excellentē imperatricē debemus omnes diligere ꝛ reuereri pter rationem quā ponit Uegetius in. ii. li. de re militari. c. v. dicēs. Maiestas imperatoris secundū deū humana diligentia ē excolēda. et ei cū Augusti nomē accepit tanq̄ pn̄ti ꝛ corporali deo fidelis ē prestanda deuotio. impēdendusq; peruigil famulat⁹. Deo em̄ vel priuatus vel militaris seruit cum imperatori fideliter seruit. cū fideliter eū diligit q̄ deo regnat autore. Hec ille. Cuiusmodi ē imperatrix nostra q̄ a deo suum recepit imperiū. Huius aūt imperatricis dignitas ostēdiť. ps. xliiii. vbi dicit. Astitit regina a dextris tuis ꝛc. Et primo quantū ad locū: qr sedet a dextris filii. quod figuratū fuit. iii. Reg. ii. vbi Salemō fecit poni thronū mr̄is ad dexterā suaз fecitq; eā in eo sedere. Secundo eius dignitas osđ ditur quo ad habitū cū dicitur. in vestitu deaurato. ꝛ de hoc habetur Apoc. xix. vbi dicitur. venerunt nuptie agni. ꝛ vxor eius preparauit se. et datum est illi vt cooperiret se vestimēto byssino splēdente ꝛ candido. ꝛ Prouer. vlt. dicitur. Byssus ꝛ purpura indumentum eius. Tertio quantum ad obsequium famulorū cum dicitur circundata varietate. s. angelorum ꝛ sanctorum qui omnes beate virgini tanq̄ sue imperatrici famulanť ipsamq; continue magnifi

caut. De famulatu aūt angelo᷑ dicit sanctus Gerardus epūs in quodā sermone. Dñs noster iesus xp̄s matrē suā magnificat. que angelicis est stipata choris. archangelicis vallata turmis thronoꝝ hincinde possessa iubilationib⁹. dñationum circūcincta tripudijs. principatuū circūspecta obsequijs. potestatum amplexata plausibus. virtutū grata honorib⁹. cherubin circūstantiata hymnificationib⁹. seraphin vndiqꝫ possessa ineffabilibus cātationib⁹. Qualr aūt ceteri sctī eidē famulent̄ declarat predict⁹ sctūs in eodē s̄mōe dicēs. Apostoloꝝ splēdidissimus ordo ineffabili laude illā extollit. Martyrū exercitus supplicat dñe sue. Confessorum multitudo innumerabilis continuū sibi personat canticū. ϑginē cādidissima cōtio iugē choream ad suā celebrat gl̄iam. Hec aūt serenissima imperatrix mittit angelos in ministeriū. ⁊ eis secreta palatij cōmittit. Unde Beda i quodam sermone inq̄t. Persuadet imo ꝯpellit nos celsitudo tua credere. qꝫ in regno filij tui o btā ϑgo maria ita imperiose principalis: vt ꝑ angeloꝝ ministaria tuis semꝑ deuotis subuentas. Si eñ angelus angelū mittit: ꝯfidēter dꝫ credere xp̄iana deuotio qꝫ imꝑatrix angeloꝝ tanto magis. hꝫ angelos ad obsequiū quāto differentius pre illis nomē hereditauit. Si eñ Josue dux ppl̄i isrl̄ iussit solē stare: quō nō oīa sydera ad nutū imꝑatricis obediant? Si cherubin ⁊ seraphin de fonte bibētes iferiorib⁹ āgelis q̄dā arcana reuelāt quāto magis gl̄iosa ϑgo de occultis filij sui amplexu eius degustata mysteria angelis coplosi⁹ effundit. Hec ille. ¶

Tante aūt autoritatis i celesti palatio est ista imꝑatrix qꝫ oībus alijs sctīs intermedijs omissis ad ipam lꝫ ab oī grauamine appellare. lꝫ eñ s̄m iura ciuilia debitū mediū seruet in appellationib⁹. l. iperatores. ff. de appel. reci. tñ in ipa seruat̄ stil⁹ iur̄ canonici. quo omisso q̄libet medio appellat̄ ad summū pōtificē. c. si duob⁹. extra de app. Quilꝫ ergo pōt ad eā appellare. Uñ de ipo dicere possum⁹ illō qō scriptū ē in. c. ad romanā. ij. q. vj. vbi dr̄. Ad eā ab oīb⁹ oppressis est appellādū ⁊ ꝯcurrendū q̄si ad m̄rē: vt et⁹ vberib⁹ nutriant̄ autoritate defendant̄. ⁊ a suis oppressorib⁹ releuent̄: quia nō pōt nec dꝫ m̄r obliuisci filij sui. Cōfidenter igit̄ vnusq̄sqꝫ appellet ad ipam siue grauet̄ a diabolo: siue ab aliq̄ tyrāno: siue a corpe ꝓprio aut a diuia iusticia. Prio lꝫ appellare a diabolo sicut fecit theophil⁹ q̄dā q̄ vt scribit̄ in miraculis eiusdē virgis: ab epō suo a vicedñatu depositus: in tantā desperationē̄ cecidit. qꝫ diaboli se seruū fecit. ⁊ de sua seruitute chirographū manu ꝓpria ꝯscripsit ⁊ diabolo tradidit. Postmodū ϑo ad cor suū rediēs ⁊ penitēs ad imperatricē istā appellauit. ⁊ ipsa totū irritū fecit et diabolo vt theophilo chirographum reddere

ꝑcepit. et sic ipm in statu pristinū restituit et gratiam ac veniā sibi impetrauit. U

Secundo licet appellare ad ipsam si quis grauat̄ a tyrāno qō opꝫ in beato Basilio. cui cū Julian⁹ apostata ad preliū ꝯ ꝑsas vadēs minatus fuisset qꝫ in suo reditu ciuitatē suā destruere. sctūs Basilius ad imperatricē istā appellauit. q̄ milite quendā noie. Mercuriū iā defunctū suscitauit. qui sup equū cōscendens: atqꝫ ad Julianū pergens ac lanceā fortiter vibrās. ipsū occidit. Jdeo dicit sctūs Philibertus in quodā sermone. Ueniāt ad beatā mariā iusti cū basilio effectū celerem ꝑcepturi veniāt ⁊ pctōres cū theophilo desideratā gratiā adepturi. Tertio licet ad ipaꝫ appellare. si quis grauat̄ a corpore ꝓprio sicut ptꝫ i maria egyptiaca q̄ vt hr̄ in vitaspatruꝫ: cū multo tpe carnali ꝯcupiscētie deseruisset: rādē ad imperatricē istā cōfugiēs ⁊ appellās: cōcupiscentiā vicit ⁊ castitatē ꝯseruauit. Quarto licet ad ipsaꝫ appellare. si quis a dei iusticia se grauare sentit. Quod significatum fuit Hester. v. vbi dr̄ qꝫ cū rex Asuerus iudeis esset iratus. regina Hester ad ipsuꝫ placādū accessit. Cui rex ait. Etiā si dimidiā partem regni mei petieris dabit̄ tibi. Jsta ergo imperatrix figurauit imperatricē celoꝝ cū qua deus regnū suū diuisit Cū eñ de⁹ habeat iustitiā ⁊ mlam. iusticiā sibi in hoc mūdo exercēdā retinuit. et mlam matri cōcessit ⁊ iō si quis sentit se grauari a foro iusticie dei: appellet ad forum mie matris eius.

¶ De quinta excellentia nominis virginalis que dicitur Augustalis. X

Ultima litera hui⁹ sacratissimi nominis q̄ est A. significat beatā virginē esse augustā toti⁹ orbis. Sicut eñ imperator Augustus dr̄ ab augēdo. qꝛ quantū pōt dꝫ suū iperiū augere. vt dicit glo. sup rubrica. ffoꝝ. ⁊ institutionū. Jta ϑgo gl̄iosa appellari pōt augusta. Sicut eñ vxor terreni imperatoris appellat̄ augusta. l. ff. fiscus in fi. ff. de iure fis. ⁊. l. fi. §. ij. C. de quadri. pre. ⁊. l. princeps. ff. de legi. multo magis despōsata ac coniūcta celesti imperatori benedicta ϑgo appellari dꝫ augusta. Maxime qꝛ ipse augmentauit imperiū diuinū sup humanū genus deperditā atqꝫ ipsa mediāte auctus ē fidelis ppl's colēs deū. Jō de ipsa dici pōt illud ps. cliij. ⁊ auxit ppl'm suū vehemēter. Ad istā igitur Augustā debēt oēs tribulati recurrere. qꝛ ipsa neminē spernit: sed benignissime recipit ⁊ semꝑ residet et expectat ad se veniētes. vnde thronus dei appellatur. Jdeo apostolus Heb. iiij. att. Adeamus cū fiducia ad thronū gratie eius vt mlaꝫ cōsequamur ⁊ grām inueniamus in tēpore oppertuno. Hic est ille thronus de quo. iij. Regū. x. dicitur. Fecit rex salomon thronuꝫ de

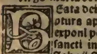
ebore grandē: et vestiuit eum auro fuluo nimis. Fuit ergo beata virgo thronus Salomonis .i. xp̄i. q: in eo nouē mēsibus sedit. et eū omni pietate repleuit. de quo dici potest illud. Prouer. xxv. Roborabit clemētia thronus eius. Ut em̄ inquit Gualterus i alexādriade. li. j. Instabile est regnū quod nō clementia firmat. Felicitas aūt regnātis est famulātes amare. vt ait Cassiodorus. lib. iij. epl'arū. epl'a. c. j. Est quoq: thronus terribilis cōtra demones ei' deuotos impugnantes. de quo dr̄ apoc. iiij. De throno procedunt fulgura et voces et tonitrua. Rogemus ergo istā serenissimā augustā vt nos ab hostiū insidijs et impugnationibus protegens atq: populo dei annumerari faciens in bonis operib' perseuerantes vsq: ad finē ad contēplandam post huius vite transitū eius gloriosam maiestatem in celesti faciat patria sublimari. Amē.

¶ De eiusdem sanctissime virginis nominatione: Sermo. iiij. y

Leū effusum nomen tuum. Cañ. j. Inquit gloriosus sctūs Bernardinus i sermone. ij. de nomine virginis. Nō est facultatis humane dilectissimi fratres. q̄diu in hoc mortali corpore viuitur. plene exprimere ad laudē gl'iose v'ginis matris dei q̄ oīm hominū et voces excellit et superat intellectū. Quis em̄ mortaliū nisi diuino illustratus oraculo de vnica dei et hoīs genitrice q̄cq: modicū vel grande p̄sumat edicere: imino non timeat hanc pollutis labijs nominare quā pater misericordiarū et ante secula de' ppetuā destinauit in virginē dignissimā? Filius preelegit in matrē. spūssanctus noue gratie domiciliū p̄parauit. q̇bus laudibus seruitutis hoīm reginā efferret angelorū q̄ p̄conia dilatet mortalis angustia: vel officia subministret: cui celestia parēt et famulant' obsequia. qui dignā honorib' plausus hoīz i terris accumulabit quā spirituū agmīa btōrū iugiter venerant' i celis. Sed' q: illā vt meret' nō possumus laudare: saltē nomen eius extollere pcurremus. Hec ille. De quo noīe b̄ndicto q̇nq: alias cōsideratiōes faciem' cōtēplādo eiusdē v'ginis q̇nq: p̄rogatiuas. ab vna literarū ipsius noīs incipientes.

¶ De prima p̄rogatiua incipiēte ab M. scz virgo maria dr̄ manus dei. Z.

Eata dei genitrix virgo i sacra scriptura appellat' manus dei. de qua exponi pōt illud Deute. xxxiij. Oēs sancti in manu eius sunt. Et illud. Job. xij In cuius manu est aīa omnis viuentis. Per istā manū de' nobis tribuit bona paradisi. iuxta illō p̄s. lxxiiij. Extēdit manū suā in retribuendo. Per ipsam etiā electo suo succurrit. Unde inq̇t psalmista p̄s. lxxxviij. Manus mea auxiliabitur ei. de qua etiā dicit p̄s. cviij. Sciant q: manus tua hec. Et p̄s. xciiij In manu ei' oēs fines terre. Et ideo rogabat idem ppheta di. p̄s. cxviij. Fiat manus tua vt saluet me. et p̄s. cxliij. iterū dicebat. Emitte manū tuā de alto &c. Gratias igitur tibi ago dn̄e iesu xp̄e: quia posuisti super me manum tuam. p̄s. cxxxviij. De qua dr̄. p̄s. cxliiij. Aperis tu manū tuā et imples omne aīal b̄ndictione. Spero aūt q: ad regnū celeste me pducet. iuxta illud p̄s. cxxxviij. Qm̄ illuc manus tua deducet me et tenebit me dextera tua. Hec est illa manus de qua exponi pōt illud. Sap̄. iij. Iustorū aīe i manu dei sunt. Ista est illa manus dei fortissima q̄ demones pstrauit. ppter q: oēs angeli eā bene dixerūt. iuxta illud Sap̄ x. Uictricē manū tuā laudauerūt pariter. Hec est manus dei q̄ protegit vnū quēq: deuotū. Cui iquit dn̄s Esa. li. Sub vmbra manu mee protexi te. De qua etiā scriptū est eiusdē li. i. c. Nō ē abbreuiata man' dn̄i. s. ad subueniēdū nobis. Immo de ipsa dici pōt illud Esa. v. Et adhuc manus eius extēta. Et ideo dr̄ Cañ. v. Manus ei' tornatiles auree plene hyacinthis. Primo em̄ btā virgo dr̄ manus. q: sicut in manu sunt quinq: distinctiones digitorū. sic in ip̄a sunt quinq: effectus gratiarū. Primus nāq: digitus manus dr̄ pollex a pollēdo. eo q: pre ceteris pollet virtute et potestate: Secūdus dicit' index: q: p ipsum oīa indicamus. Insti. de publ. iudi. §. fin. vbi glo. Tertius dr̄ medius: quia est medi' hincinde. Quartus dr̄ medicinalis. q: eo a medicis certa colligera colligūtur. Quintus dr̄ auricularis. q: per eū aures scalpim' vt dicit Isido. in lib. Etymo. Beata igitur maria ē nobis tanq̄ pollex. q: potēter nos in ciuitatē celestē introducit Est tanq̄ index. quia sapienter viaz que ducit ad patriā supernā nobis ostendit. et per illam nos deducit. iuxta illud Prouer. iiij. Ducaz te per semitas equitatis: &c. Est tanq̄ digitus medius quia tanq̄ mediatrix nos deo recōciliat iuxta illud Eccl'i. xxvj. Mulier fortis oblectat virū suuz. ipsa enim virū suū oblectat qn̄ eius inimicos ad pacē cū eo reducit. Est etiā tanq̄ digitus medicinalis: qn̄ vulnera peccatorū nostrorū sanat. iūi. extra illud Eccl'i. xliij. Medicina oīm in festinatione nebule. i. in festina subuentione. Marie. que dr̄ nebula. q: fuit a terrenis subleuata. Est quoq: tanq̄ digitus auricularis. quia aurez nostri cordis aperit vt verba dei audiamus. dicens illud Ecclesiastici. xxxix. Obaudite me diuini fruct'. Et etiā Eccl'i. xxiiij xviij. Qui audit me nō confundentur. A

Ecūdo ista man' fuit tornatilis. Uas aūt tornatile habet rotunditatez et mobilitatez atq: velocitatem que causatur ex ipsa

rotunditate. Uas eñi quadrũ ad mouendũ est tardũ. sed res rotũda ad mouendũ est apta et velox. sic ꝛ manus btẽ ꝟginis leui motu ad nobis succurrendũ se erigit. Uñ de ipsa dici põt illud Sap. vj. ꝑoccupat qui se cõcupiscũt vt eis se prior ostendat. De illa quoq; dici põt illud Sap. vij. oĩbus mobilib⁹ mobilior est. Ipsa q̃z btã virgo dicere põt illud Esa. lxv. Anteq̃ʒ clament ego exaudiam ꝛ adhuc illis loquentibus ego audiam. B

Tertio ista manus fuit aurea. Auꝝ eñi est pulchrũ ꝛ clarũ sic ꝛ ipsa fuit pulchra i mẽte ꝑ puritatẽ. ꝛ clara in ꝯuersatione ꝑ honestatẽ ꝛ castitatẽ. Ideo de ipsa põt dici illud Sap. iiij. O q̃ʒ pulchra est casta generatio cum claritate. C

Quarto ista manus fuit hyacinthina. Assimulaẗ aũt btã ꝟgo hyacitho rõne nois coloris ꝛ ꝟtutis. Pͥo rõne nois. qꝛ hyacinth⁹ dꝛ quidã flos colorẽ hñs purpureũ. Dr̃ etiã eẽ lapis p̃ciosus. Fuit etiã nomẽ cuiusdaʒ pueri formosi. q̃ iter illos flores mortu⁹ est iuẽtus. ꝛ ab ei⁹ noĩe flores illi vocati sunt hyacinthi ſm, fabulas poetaꝝ maxie Oui. in li. x. met. fabula. vij. Uñ ꝟsus. Flos ẽ hyacinth⁹: lapis ꝛ hyacinth⁹: hõq;. Cũq; sit vterq; bon⁹: melior tñ est vir vtroq;. Per qḋ daẗ itelligi q̃ ipa virgo fuit tãq̃ʒ flos. i. florida ꝑ ꝟtutũ amenitatẽ. Uñ canit eccl'ia. Sicut dies ꝟni circũdabãt eã flores rosaꝝ ꝛ lilia cõuallitũ. Ipsa q̃z fuit sicut lapis p̃ciosus ꝑpter dei ꝛ ꝓximi charitatẽ. De q̃ Esa. xxviij. dꝛ. Ponã in syon. i. eccl'ia militãte lapidẽ p̃ciosum. i. btãm virginẽ. De hoc lapide p̃cioso inq̄t Aug. in li. de doctrina xp̃iana. Si piger es ad ꝓscrutandũ thesauꝝ dei. nõ sis piger vnã margaritã ferre sub lingua. ꝛ quovis secutus ãbula. Ipsa q̃z fuit sicut vir fortis ꝑ ꝯstãtiã ꝛ magnanimitatẽ. Uñ de ipa dꝛ Prouer. vlt. Accinxit fortitudine lumbos suos. roborauit brachiũ suũ. Scd̃o dꝛ hyacinth⁹ rõne coloris. Naʒ sicut dicit Isido. vbi. s̃. Hyacinthus nõ hʒ colorẽ nimis clarũ nec nimis obscurũ: sed ex vtroq; tẽperatũ. Cũ igiẗ deus habeat infinitã claritatẽ. hõ vero respectu dei quãdã obscuritatẽ. beata virgo in medio cõstituta nec fuit clara sicut diuina natura. nec obscura sicut humana ꝛ fuit quidẽ minor q̃ʒ diuina ꝛ maior q̃ʒ angelica et humana. ideo assimilaẗ lune Can. vj. Sicut eñi claritas lune est minor q̃ʒ claritas solis: sed maior q̃ʒ claritas stellarũ. sic claritas btẽ virginis est minor claritate dei. ꝛ maior claritate sãctoꝝ ꝛ angeloꝝ. Tertio dꝛ hyacinth⁹. rõne virtutis. Ut eñi dꝛ in li. de ꝓprie. rerũ. hyacinthus hʒ cor cõfortare. tristitiã expellere. ꝛ inter inimicos tutũ seruare. Sic ipsa cõfortat cor dans cibũ gratie iuxta illud Eccli. xv. Cibauit illum pane vite ꝛ intellectus. Expellit etiã tristitiaʒ dans ꝛ letitiã iocunditatẽ interne. Unde in eodem. c. diciẗ. Iocunditatẽ ꝛ exultationẽ thesaurizauit sup eũ. Custodit quoq; ab insidijs fraudis diabolice. Unde Sap. x. dꝛ. Custodiuit euʒ ab inimicis ꝛ a seductoribus tutauit illum.

¶ De secunda prerogatiua incipiẽte ab. A scʒ q̃ beata virgo dicitur apis dei. D

Apis in sacra scriptura diciẗ beata virgo qꝛ fuit breuis ꝑ humilitatẽ volatilis ꝑ supernoꝝ contẽplationem. mellificans ꝑ celestis fruct⁹ ꝓductionẽ. De q̃ dꝛ Eccli. xj. Breuis in volatib⁹ est apis ꝛ initium dulcoris hʒ fruct⁹ ei⁹. De ista ape dicit Ambr. in li. de ꝟginibus. Apis rore pasciẗ. cõcubitus nescit. mella cõponit. Sic btã virgo rore celesti i. gr̃a spũssancti pasta fuit, ꝟgo permãsit. ꝛ paradisi dulcedinẽ generauit. Notandũ autẽ q̃ apes: vt dꝛ in lib. de ꝓprie. rerũ quatuor diligunt. Pͥmo aerẽ serenũ qꝛ tũc plus de rore inuenitur. ꝛ tpe pluuioso a volatu impediuntur. Scd̃o abundantiã floꝝ. Tertio suauẽ sonum. Nã sicut dicit Aristo. in lib. de aĩalibus. ꝑ cantilenas ꝛ sonũ suauẽ attrahunẗ. Quarto dulce vinũ qꝛ deficiente melle: dulci vino pascuntur. Ista aũt quatuor btã virgo dilexit ꝛ in se hũit. Pͥmo serenitatẽ iterne ꝯsciẽtie. iuxta illḋ ps. xliiij. Oĩs gl'ia ei⁹ filie regis abintus: Et ideo serenissima appellari dʒ: sicut solent appellari vxores, imperatorũ. l. j. C. nemini licere in cõparatione specierũ. lib. x. Sup, oẽs eñi serenitatẽ animi dilexit: que verbũ dei scribere in charta vteri sui: ꝛ illud suauissimũ carmẽ. scʒ Magnificat: dño decãtare debebat. Sciebat eñi qḋ inquit Ouid. in. j. de tristi. Carmina ꝓuentũ ãio deducta sereno. Item nouerat q̃ vt dicit Boe. in. j. de cõsola. Nubibus atris condita nullum fundere possunt sydera lumen. Quia igiẗ vt dꝛ in. c. de apibus. vij. q. j. Apes habẽt vnũ regem cuius ducatũ sequunẗ. Ideo nos debem⁹ istaʒ apẽ diuinã tanq̃ʒ reginã nostrã in oĩbus imitari lʒ eñi aliaꝝ apũ fera natura sit. §. apũ. insti. de rerũ diui. ꝛ. l. naturalẽ. §. apũ siue apiũ. ff. de acq̃. rerũ do. Hec tñ apis celestis nõ est fera sed humanissima. q̃ nobis ostendit viã oĩʒ bonorũ morũ. ꝛ maxime ad serenitatẽ ꝯsciẽtie et mundiciã cordis nos hortaẗ dicens illud Prosperi in li. epigrã. Cor mundũ ꝛ sapiẽs ꝟbo virtutis alaẗ. Et xp̃i in nr̃a pectora regnet amor. Scd̃o q̃ apis diuina dilexit flores virtutũ ꝛ oĩs gratie. vnde sequiẗ. Circũdata varietate. s. virtutum. Tertio sonũ allocutiõis diuine. de quo diciẗ ibidẽ. Audi filia ꝛ vide ꝛ inclina aurẽ tuã ꝛc. ꝛ Can. v. Uox dilecti mei pulsanti aperi mihi soror mea ꝛc. Quarto vinũ iocunditatis super me iuxta illud Can. vij. Guttur tuũ sicut vinum optimũ dignũ dilecto meo ad potandum labijsq; ꝛ dentibus eius ad ruminandum. De his quatuor dꝛ Can. ij. En dilect⁹ meus loquiẗ

nihil.ecce diuina locutio.Surge propera ami
ca mea ꝛ veni.Iã enim hyẽs trãsijt.imber abijt ꝛ
recessit.ecce serenitas ↄsciẽtie.ꝛ subdit.Flores
apparuerũt in terra nr̃a.ecce diuersitas ṽtutũ
ꝛ grẽ.seqtur.vinee florẽtes dederũt odorẽ suũ.
ecce vinũ iocũditatis superne.Tũc enim aia beate
ṽgis dedit odorẽ tanꝗ̃ flores vinea.qñ reple
ta superna iocunditate exultauit in deo salutari
suo.vt ipsa inqt Luc.j.De ista igit̃ ape diuina
possumus dicere illud qḋ ait Urban⁹ papa lo-
quẽs deo de btã cecilia:dicẽdo.Maria famula
tua dñe quasi apis tibi argumentosa deseruit.

¶De tertia prerogatiua ṽginis icipiẽte ab
R.s.ꝙ btã virgo fuit regula olim viuentium.

Er tertiã lr̃am nois ṽginei q̃ est
R.significatur ꝙ ipsa mater dei
fuit regula olim viuẽtiũ.ꝛ nõ sicut
inherendũ est regule iuris.sicut
bononiẽses inherẽt carocio ƺm
glo.in.l.ois bona diffinitio.ff.de
regu.iu.ita ꝛ vtẽ ṽgini est insistendũ ꝛ adherẽ-
dũ.Uñ quilibet deuotus dꝫ illi dicere illud ps.
lxij.Adhesit aia mea post te.Ipsa enim ṽgo san
ctissima suis exẽplis totũ mundũ in viã salu-
tis illuminauit atꝙ oibus hoib⁹ normã viuen
di dedit.Uñ canit ecclesia i officio natiuitatis
eiusdẽ de ipsa ṽgine di.Cui⁹ vita inclyta cun-
ctas illustrat ecclias.Et amb.inquit in lib.de
virginibus.Habetis in ea exẽpla ꝓbitatis vt
sciatis quid eligere ꝛ qḋ reprobare debeatis.
Cũ igitur sit triplex status i ecclesia militãte.s.
ṽginũ.ↄiugatoꝝ.ꝛ viduaꝝ.ipsa i omni statu se
repperit vt oibus regulam daret.Primo virgi
nibus manens virgo ante partum.in partu.et
post partũ docẽs virgines suo exẽplo suã dño
virginitatẽ dedicare.Deinde spũsctõ edocta
ante cõceptũ filij despõsari acquieuit.Ioseph
antiquo pauperi ꝛ carpẽtario ƺm Chriso.cum
ipsa esset de stirpe regali iuuẽculaꝙ pulcherri
ma ꝛ nobilissima nõ dedignãs illũ accipere:sꝫ
eũ in reuerẽtia hñs.Uñ cũ filiũ inuenit in tem
plo ait:vt hr̃ Lu.ij.Pr̃ tuus ꝛ ego dolẽtes que-
rebamus te ꝑponẽs spõsuꝫ sibi.in quo regulã
dedit cõiugatis vt discãt vxores subdite eẽ vi
ris.ꝛ nõ dedignari si sunt pauperes ꝛ vilis cõ-
ditionis.Uidua quoꝙ facta ex morte spõsi.nõ
aliũ spõsum duxit:licet nõ ꝓhibeat̃ secũdũ ma
trimoniũ post mortẽ ꝑmi viri.ca.de⁹.e.ca.ape
riãt.xxxi.q.j.Stat⁹ tñ viduaiis post primũ ma
trimoniũ magis colaudat̃ ꝛ maiores est meri-
ti.c.nuptiarũ.xxvij.q.j.ꝛ.§.cũ igit̃ in aut.de nõ
eligẽ.se.nu.Exercitiũ aũt viduarũ est ieiunijs
ꝛ vigilijs ac orationibus intẽdere.Nam vt ait
apl's.j.ad Ti.v.vidua in delitijs viuẽs mortua
est.Beata aũt virgo vt ait ambro.in li.de vir-
ginibus hoc faciebat de domo nõ exiẽs nisi cũ
ad tẽpiũ accederet ad orãdũ vel cũ sequeretur
eius filiũ.audiẽdo eius ꝑdicationẽ ꝛ miracula

intuendo cũ maxima cordis iocunditate.Et id
illi dicere possumus illud qḋ hr̃ in corona nr̃a
btẽ ṽgis scꝫ.O dulce matre quãto era il ↄtẽto
che tu sentiui qñ Giouãne e Petro.Et altri de
et del sua bel conuento.Sede vi per la cita an-
darli dreto.Cõ li quali tui seguitasti ꝑ trei an
ni.Per odir di sua bocha il sancto metro.

¶De quarta prerogatiuo beate virginis
incipiẽte ab.I.s.ꝙ btã ꝑgo ẽ idria dei. F.

Icet aliq dixerent ꝙ ꝑ quartã lite-
rã virginei nominis significat̃ ꝙ
btã ṽgo est iaculũ inimicorũ nr̃oꝝ
idest demonũ.tñ qꝛ.C.sep̃i⁹ decla-
rauimus.ꝛ etiã infra dicem⁹ quõ
btã ṽgo debellat demones ꝛ eoꝝ potẽtiã con
terit.ad pñs dicemus ꝙ per.I.significat̃ ꝙ est
idria dei.Quãuis enim idria dicat̃ vas aquati-
cũ.tñ ad tria officia inuenit̃ deputatã.Primo
idria deputat̃ ad aquã hauriẽdã.Unde Geñ.
xxiiij.dr̃.ꝙ cũ nũci⁹ abrae dixisset ad Rebeccã:
Da mihi paululuꝫ bibere.Illa festinãs depo-
suit idriã de humero ꝛ dixit.Et tu bibe.ꝛ came
lis tuis potũ tribuã.Scḋm aũt expositionem
Ber.nũci⁹ ille quẽ misit abraã vt filio suo vxo-
rẽ q̃reret.significat angelũ gabrielẽ.quẽ deus
pater misit ad mariã vt ipso filio suo in vxorẽ
acciperet.Per rebeccã igit̃ significatur Maria
cuius idria.i.aia fuit plena aqua.i.gratia.In
hac igitur idria bibit ille nũcius Abrae.bibe-
runt ꝛ cameli.In hac etiã idria bibit architri-
clinus.vt habet̃ Iob.ij.Per nunciũ igit̃ abrae
vt dictũ est significatur angelus.Angeli enim in
idria marie biberunt.qꝛ in ei⁹ virginitate de-
lectati sunt.Sẽper enim est angelus cognata vir
ginitas:ꝛc.vt ait Hiero.in sermone assumptio
nis.Biberũt quoꝙ cameli in hac idria.i.peni-
tẽtes.qꝛ sicut cameli dũ grauia põdera susci-
piũt i se humiliãdo genua flectunt.sic veri peni
tẽtes grauẽ pniam humiliter ꝛ libẽter portãt.
Isti ergo in idria Marie bibũt.cũ de eius mia
et pietate delectantur.Uñ Ber.in quodã ser-
mone ait.Nos quidẽ tui seruuli tibi cõgaude
mus in virtutibus ceteris.nã laudamus virgi
nitatẽ.miramur humilitateꝫ:sed mia miseris
sapit dulcius.hanc amplectitur charius recor
damur sepius.et crebrius inuocamus.Bibit
quoꝙ in hac idria architriclinus.i.deus trin⁹
delectatus in huius humilitate.Unde Ber.in
quodã sermone ait.Superbiaꝫ Eue deus de-
spexit:sꝫ humilitatẽ ꝛ despectionẽ marie respe
xit.humilẽ remunerãs ꝛ humilitã exaltãs.In
vtroꝙ ergo se adeo respectaꝫ esse testat̃.qm̃ a-
pud deũ eius humilitas est acceptata.ꝛ apud
homines eius humiliatio est in gloria cõmu-
tata.sed dr̃ ꝙ ille idrie de quib⁹ bibit architri-
clin⁹ capiebãt singule metretas binas vel ter
nas.Idria enim Marie capiebat binas metre-
tas.qꝛ geminã dilectionẽ.s.dei ꝛ ꝓximi conti-

fiebat vel duo testamenta quorũ cognitionẽ ⁊ scientiã habebat. Capiebat quoq; tres metre tas. q: in ei⁹ vtero fuit xp̄s. in quo fuerunt tres metrete. id est tres substantie. s. caro anima et diuinitas. G

Secundo idria deputata est ad ꝯseruãdã farinã. vñ. iij. Reg. xvij. dixit vidua. Uiuit dñs q: nõ habeo panẽ nisi quantũ pugil lus põt capere farine in idria: ⁊ paululũ olei in lechito. Cui helias ait. Fac mihi de ipsa fari nula subcinericiũ panẽ paruulũ affer ad me. Hec aũt dicit dñs. Idria farine nõ deficiet nec lechit⁹ olei minuet. De ista igit idria iussit he lias fieri panẽ subcinericiũ paruulũ q: de eius purissima carne ꝯcepit de⁹ generari filiũ suuz q̃ fuit panis subcinerici⁹ ꝓpter mortalitatem. Jõ in figura dr. iij. Reg. xix. Ecce ad caput eius subcinerici⁹ panis. Caput xp̄i est de⁹. Tũc aũt ad caput suũ de⁹ panẽ subcinericiũ posuit. qñ naturã nostram mortale sue diuinitati vniuit. Fuit etiã iste panis paruul⁹ rõne maxime hũi litatis. vñ Esa. ix. dr. Paruul⁹ natus est nobis Et bñ ꝯiũxit helias oleũ cũ farina di. Idria fa rine nõ deficiet ne lechit⁹ olei minuet. q: sicut maria habuit ꝑpetuã ỽginitatẽ q̃ ꝑ candorem farine designat. sic ⁊ indeficientẽ pietatẽ q̃ per oleũ demonstrat. Un̄ ipsa inqt Eccli. xxiiij. Us q; ad futurũ seculũ nõ desinam. H

Tertio idria est deputata ad ꝯseruanda luminaria. vñ dr Iud. vij. Cũq; per gyruz castroꝝ in tribus ꝯsonarẽt locis ⁊ idrias ꝯfregissent. tenuerũt in sinistris manib⁹ lãpa des ⁊ dextris sonãtes tubas. Ista idria confer uãs lumina fuit ỽgo maria. in qua tria lumia ꝯseruata sunt. Primũ lumẽ fuit ei⁹ corpus virgi neũ. De cui⁹ claritate dr Eccli. xliij. Uas admi rabile op⁹ excelsi. in ꝯspectu ei⁹ ꝗs poterit susti nere. Scdm fuit ei⁹ aĩa luminosa. q̃ tota fuit di uine grẽ splẽdoribus plena. Unde Esa. lviij. dr. bte ỽgini. Implebit dñs splẽdorib⁹ aĩam tuã. Tertiũ fuit splẽdor meritoꝝ ei⁹ ⁊ operũ. De q̃ Sap. iij. dr. Bonoꝝ laboꝝ gl'ios⁹ est fruct⁹. Ista tñ tria lumia erãt in illa idria occultata. ita. vt posset dici de ea illud Eze. xxij. Solẽ nube te gam. Nã eius corp⁹ virgineũ fuit tectuz nube mortalitatis. eius aĩa luminosa fuit occultata nube possibilitatis. ei⁹ merita gl'iosa ipa occul tabat nube humilitatis. Sed quãdo ista idria fuit fracta .i. ei⁹ aĩa in morte a corpore separa ta. tũc apparuerũt illa lumina ⁊ põt dici. de ea qḋ scriptũ est. ij. Mach. i. Tũc sol refulsit q̃ pri⁹ erat sub nubilo. nã refulsit eius corpus. q: ve stitũ fuit dote imortalitatis. refulsit ei⁹ aĩa: q: fuit vestita gl'ia ipassibilitatis. refulserũt eius merita q̃ mõ patent oĩbus ꝑ opa pietatis. Ipa enim est illa mulier de qua dr Apoc. xij. ꝙ erat amicta sole ⁊ luna sub pedibus eius. Tũc eñ ei⁹ aĩa fuit vestita sole qñ vestita fuit ipassibi litate ⁊ oĩmoda claritate. Tũc habuit lunam sub pedib⁹ qñ oẽs mutabilitatẽ ⁊ corruptibili tatẽ corpis subiugauit. Habet etiã stellas i ca pite. q: eius ỽtutes ⁊ merita diffundunt ⁊ co ruscant in vniuerso orbe.

¶ De quinta prerogatiua virginei nomi nis incipiente ab A. s. ꝙ beata virgo dicit amigdalus ⁊ arbor celestis. I

Beata virgo in sacra scriptura ap pellat amigdal⁹ rõne arboris. flo ris ⁊ fructus. Primo rõne arboris Ut eñ inqt Isid. in lib. ethym. xvij. qñ radix amigdali est amara dul corat ꝑ surculũ arboris piceę. Iste surculus est dei ỽbũ. de q̃ Jac. j. dr. Suscipite insitũ ỽbum. Istũ surculũ in corde habebat btã ỽgo. de quo dr Lu. ij. Maria aũt ꝯseruabat oĩa ỽba hec cõ ferẽs in corde suo. Et iõ ipa tota fuit dulcedie repleta. Si eñ ỽbũ dei mũdat ab amaritudie pctĩ. iuxta illud Jo. xv. ca. Uos mũdi estis pro pter sermonẽ quẽ locut⁹ sum vobis. Multoma gis potuit dulcedine replere ỽginẽ bñdictam matrẽ suã. ⁊ eã ab omni amaritudine ꝑseruare q: magis est facilius ꝑseruare ne qḋ inducat q̃ inductũ tollere. l. patre furioso. ff. de his q̃ sunt sui vel alie. iur. ⁊ .C. apũ. in insti. fi. de rez. di. Di cit quoq; Palladi⁹ ⁊ Arist. in li. de vege. ⁊ plan tis. ꝙ amigdalus a sua amaritudine liber at ꝑ immissionẽ cunei in radicẽ. Iste cuneus est spi ritussctũs qui notã oĩs peccati quam ex radice amara iudeoꝝ contrahere poterat. ab ea elon gauit ⁊ expulit. Phs q̃q; vbi. s. dicit. ꝙ si amig dalus vetusta clauis ꝑforetur emittet guttam gũmi ⁊ amplius fructificabit. q: humor in me dulla impinguat. Per istud foramen intelligit occulta inspiratio dei. de qua ipsa virgo inquit Cañ. v. Dilectus meus misit me manũ suaz ꝑ foramen. ⁊ venter meus intumuit ad tactũ ei⁹ q: beata virgo in bonis operibus ꝑ contactũ diuine inspirationis excreuit. K

Secũdo btã ỽgo dr amigdal⁹ rõne floris. Sicut eñ amigdal⁹ ante oẽs arbores flo res ꝓducit vt inquit Isid. vbi. s. sic ⁊ ipsa ãhoẽs mulieres votũ ỽginitatis emisit. ⁊ post eã multe alie. De q̃b⁹ dr ps. xliiij. Adducẽt regi ỽ gines post eã. Et ad hoc ꝓpositũ posset morali ter exponi illḋ qḋ inqt Uerg. in bucco. Et nunc omnis ager. nũc oĩs pturit arbos. Nunc fron dent silue: nũc formosissim⁹ ann⁹ ⁊c. Ex ipa aũt ỽginitatis ꝓmissione ⁊ votatione secuta est cõ uersio gẽtiũ ⁊ reprobatio iudeorũ. de qua Ec cle. vlt. dr. Florebit amigdalus ⁊ impugnabit locusta. ⁊ desiccabit capparis. Tunc eñ amig dalus floruit qñ virgo beata votũ virginitatis emisit. ⁊ tunc locusta. i. gentilitas instabilis et vaga sp̄ssancti gratia impinguata fuit. Cap paris aũt. i. ꝑfidia iudeoꝝ in dissipationẽ fuit. Capparis enim est frutex spinosus sup terraz

extēsus.vt dicitur in lib.de proprie.re.⁊ significat populum iudaicum durum ⁊ rebellem ⁊ terrenis adherentem. L

Ertio dr̄ amigdal⁹ rōne fruct⁹. nā fruct⁹ ei⁹ sunt nuces lōge. Dicit aūt Aug. in sermōe de natiuitate dn̄i. vbi loquit̄ de virga Aarō ꝓtulit nuces ꝙ in nuce sunt tria.s.coriū.test.⁊ enucle⁹. Ut aūt.S. dixim⁹ pte.ij. hui⁹ eṗis sermo.iij.in exordio ꝑ coriū siue corticem nucis significat̄ xp̄i caro q̄ habuit asperitatē ⁊ amaritudinē passiōis ꝑ nucleū 𝔳o ei⁹ diuinitas itelligit̄:q̄ h₃ dulcedinē ⁊ dedit illuminationē ꝑ testā aūt q̄ est firma ⁊ iter nucleū ⁊ coriū siue corticē media significat̄ ei⁹ aīa q̄ fuit firma ꝯ oīa aduersa ⁊ q̄ ē media iter naturam diuinā ⁊ carnem q₂ mediāte aīa xp̄i diuinitas ei⁹ carni vnita. Ipsa igit̄ virgo bn̄dicta nō solum amigdalus.sed etiā arbor celestis appellatur que ꝓtulit folia flores ⁊ fructus. M

De foliis aūt ei⁹ dr̄ Apoc.vlt. Folia 𝔳ginis ad sanitatē gētiū. Ista aūr folia fuerūt ei⁹ salubria eloqa. Unū foliū v₃ ad sanitatē carnalis ꝯcupiscētie cū dixit Lu.j. Quō fiet istud qm̄ viꝝ nō cognosco. Aliō ad sanitatem supbie cū ait vbi.S. Respexit humilitatē āncille sue. Tertiū ad sanitatē auaricie cū dixit ibidē. Esurientes iple uit bonis ⁊c. Flores isti⁹ arboris fuerūt 𝔳tutes excellētissime q̄ fuerūt in ea.de q̄bus Cañ.ij.dr̄. Flores apparuerūt i terra nostra.i.in 𝔳gine Maria q̄ dr̄ terra.iuxta illud Esa.xlv. Apiat̄ terra ⁊ germinet saluatorē Istos flores odoriferos virtutū d₃ xp̄iani q̄rere in hac humo.i.in humili matre dei. iuxta illud Uergi.vbi.S. Qui legitis flores ⁊ humi nascētia fragra. Si moraliter exponat innumeris etenī fragrātissimis florib⁹ circūdata fuit ⁊ fulcita beata virgo que dixit Cañ.ij. Fulcite me floribus ⁊c. Fruct⁹ vero huius arboris fuerūt opera eius de quibus Cañ.vij.dr̄. Uideamus si flores fructus parturiunt. Maxim⁹ aūt fructus huius arboris fuit ille de quo dictū fuit ipsi virgini Lu.j. Benedictus fructus ventris tui. Iste enim fructus vere fuit benedictus in odore:q₂ suauis ad odorandum. Unde Eccli. xxiiij.ipsa virgo inquit. Ego quasi vitis fructificaui suauitatē odoris. Fuit etiā venustus et honorabilis ad intuendū. Unde sequitur. Et flores me fructus honores ⁊ honestatis. Fuit etiā dulcis ad gustandum.ideo Cañ.ij. dicit̄. Fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. Unde de beata virgine verificata fuit illa poetica snīa. Arbore de dulci dulcia poma cadunt. Et dn̄s nr̄ iesus xp̄s fructus fuit arbor pulcherrime Lexī.xxiij.de qua arbore dr̄ oībus deuotis xp̄ianis Geñ.xviij. Requiescite sub arbore. O igitur btā virgo ꝑfecto tu es arbor illa celestis lignūq₃ vite qd deus posuit in medio paradisi: vt figuratū fuit Geñ.ij. qd affert.xx.fruct⁹ per mēses singulos:vt dr̄ Apocalip.vl. Tu es illa arbor qua dicitur Danielis.iiij. ecce arbor in medio terre.i.in medio omnis creature:cuius altitudo nimia:q₂ incōprehensibilis est oī pure creature vt exponit.s.Bernar.in quodaȝ sermōe. Cui⁹ 𝔳ginis excellētia cōsiderās ideȝ sctūs Bernar. inq̄t in sermōe vlti.de noīe ei⁹. Orem⁹ igit̄ dilectissimi fratres dn̄am nostram 𝔳ginē bn̄dictā vt q̄ mater meruit esse iudicis seculoꝝ ꝓ reatib⁹ nostris satisfaciat aduocata. Quid eīn in cā pōt esse picull vbi cās hoīm illa porat q̄ h₃ vn̄ apud deū ꝓ filijs orare p̄sumat:q₂ mater est dei. Habet et illi vn̄ homini clemēter ignoscat:q₂ fili⁹ hoīs ē. Ambo certat in causas miserant̄ humanas. Mater excusan do mortales ne pereāt.fili⁹ ignoscēdo peccatorib⁹ vt resurgāt. Oēs ergo genitrici ei⁹ deuotissime supplicātes vitā nostrā emēdem⁹ ⁊ mores:cōi voto:pari desider o.ardēti affectu postulātes vt ecclesiā suā exaltet nostrū ministeriū acceptet:patriā tueat̄,ꝓtegat fideles multiplicet abigat hostes domesticos foueat:et oēs q̄ triūphale nomē Jesu ac matris ei⁹ Marie inuocāt ⁊ adorāt:dirigat sp ⁊ cōseruet q̄cū p̄re ⁊ sp̄usctō i eternū bn̄dicibilis laudabilis ⁊ gl'osus viuit ⁊ regnat ꝑ īfinita scl'a scl'oꝝ. Am.

¶ De eiusdem pijssime virginis nominatione sermo.v. N

Ur q̄ris nomē meuȝ qd est mirabile? Geñ.xxxij.⁊ Judic.xiij. Inq̄t btūs Bern.in sermōe.iij.de noīe 𝔳ginis. Testis cōscientie est dn̄s ꝙ si qñ celesti gratia largiēte exteriorib⁹ curis exēpt⁹:laudibus virginis valeo tot⁹ vel ꝑ horam occupari. tanta mentis leticia sauciot.tantaq₃ interius suauitate ꝑfundior vt cūctis mūdi vanitatibus ⁊ concupiscentijs conculcatis.nil aliō aut appetā q₃ cum ipso letitie sp̄u si daretur statȝ exilire ad dn̄m anteq̄ illō gaudij spiritalis cursis iterum redeuntibus auferatur:⁊ stimulante memoria delictoꝝ cythara conuertatur in luctum:⁊ iubilus orochdolor in lamentum. Uide igitur quante sit felicitatis et glorie in illa patria dei genitricē virginē benedictā stipatā ordinib⁹ angeloꝝ choris virginum comitatam vultu plenissimo gratiarū in suo dignitatis solio presidentē reuelata iam facie cōtempiari.qñquidē in sordib⁹ carnis adhuc ⁊ mundi luto degentibus tā leta cōtingit in ei⁹ noīs cōtemplatiōe sentire. Ad ipsum itaq₃ Marie nomen iterū cōtēplandum.iterū atq₃ iterū descendere libet.hec ille. Cui⁹ gloriosi patris vestigia sequi desiderās:sicut ⁊ noīs eius appellationē recepi. Unde ad ipsum oratiōnē quandā in exordio mee cōuersiōis feci dn̄i. Bernar.

tuū sumpsi sctissime nomē. Fac mea sit gestis
ꝯsona vita tuis. Possum non immerito timere si
scrutari velim nois ꝟginei dignitatē: ne ipsa
ꝟgo mihi dicat ꝟba thematis nr̄i. Quid que
ris nomē meū ⁊c. tn̄ ⁊ si nō possum de illo ꝑdi-
care sicut meret: aliqd dicere conabor ꝓut qs-
q eiusdē ꝟginis seruul⁹ tenet. Nā bona volū
tas supplebit defectū virū. l. alia. C. de his qui
bus vt indi. ⁊ ipsa bona voluntas pro facto re
putabitur. l. reprehendenda. C. de insti. ⁊ sub-
sti. sub condi. fac. Q

SCiēdū ē ergo q ꝓpter multas alias ꝑro
gatiuas nomē ꝟginis ex qnq lr̄is copo
nit. Omittēdo ꝙ breuitatis cā multa q possent
in hac materia dici maxime qꝛ multitudo one
rosa nihil hꝫ honesti. §. fi. in aut. de refec. col.
j. ⁊. l. tāta. §. Iuū. C. de vete. iu. enucle. succincte
tāgā illud qđ ait magister Amb. seruita in suo
qdragesimali sermōe. xxxix. vbi indt q nomen
Marie cōpositū ex qnq lr̄is ostēdit qnq virtu
tes in ea ꝑcipue fuisse. Per. M. em̄ ostēdit ꝟt⁹
fidei: nā hec lr̄a ex trib⁹ J. inuicē colligatis cō
ponit: vt ostēdat q virgo ꝑfectissimā trinita-
tis noticiā ⁊ fidē habuit. Sicut em̄ tres J. inui
cē colligati vnā literā faciūt ita tres ꝑsone di
uine inuicē ꝑ gn̄ationē ⁊ ꝓcessionē colligate
vnū deū ostēdūt: cui⁹ veri dei beata virgo ꝑfe
ctissima fidē seruauit. Per scđam literā. s. A si-
gnificatur virt⁹ spei. Nā sicut hec litera est a si
nistris apta ⁊ capite curuo: ⁊ a dextris clausa:
sic scā spēs est qua anim⁹ a sinistris. i. a tribu
lationū parte existēs leto vultu ⁊ capite cliuo
ac humiliato totum se aptū ostēdit ad oīa sup
plicia ꝓ amore dei perferēda: ⁊ a dextris claū
dit: qꝛ nullis dei grāꝝ donis extollit. Vn̄ Gre.
l moral. ait. Spes l eternitate animū erigit: et
idcirco nulla mala q exteri⁹ tolerat sentit. P

TErtia lr̄a est R. q significat ꝟtutē charita
tis. qm̄ sicut R. duas tortiōes hꝫ ita cha
ritas ꝟa ad dei ⁊ ꝓximi dilectionē se extendit
qm̄ in his duob⁹ mādatis tota lex pēdet ⁊ pro
phete: vt dꝛ Mat. xxij. Quarta lr̄a est J. ⁊ signi
ficat verā humilitatē ⁊ nō fictā qꝛ hūilitas re-
ctū holem facit sicut supbia eū reddit obliquū
vn̄ Gre. in moralib⁹ ait. Tāto sit vnusquisq vi
lior deo quāto est ꝑciosior sibi: ⁊ tāto ꝑciosior ð
quāto vilior sibi de Maria aūt humilitate in
quit Bern̄. in quodā sermōe. O ꝟa humilitas
que deū holb⁹ ꝑepit. vitā mortalib⁹ edidit: ce-
los innouauit: mūduꝫ purificauit: paradisum
apuit: ⁊ holm alas liberauit. Facta est Marie
humilitas scala celestis ꝑ quā de⁹ descēdit ad
terras. hec ille. Quinta ⁊ vltima lr̄a est A. q vir
tutē largitatis ostēdit qꝛ sicut A. lr̄a apta ē ma
nū qsi porigēs a sinistris: sic ⁊ virgo oīb⁹ volen
tibus eā se ꝑbet abūdāter. vt indt Ber. in quo
dā sermone. Sed de his hic breuiter ptrāsiui
qꝛ in parte sequēti hui⁹ operis ꝓclarabimus

quantū iste virtutes fides. spes. charitas. hu-
militas ⁊ largitas: excellētissime luerūt in bea
ta virgine: ⁊ solū in hoc sermone de qnq aliqs
prerogatiuis differemus.

¶ De prima prerogatiua incipiēte ab M.
scꝫ q btā virgo est mater misericordie. Q.

SIcut in officio de dignitate nul
la creatura est maior matre dei
sic dicēs est vt nullū sit in crea-
turis puris excellēti⁹ nomē no
mine Marie. Per ꝑmā aūt hu-
ius nois literaꝫ. s. M. significat
q ipsa est mater mīe. Mīa em̄ ei⁹ est oīb⁹ mise-
ricordijs aliorꝫ sctōꝝ olm excellentior gn̄alior
cōior ⁊ maior. Primo ē excellētior qꝛ oēs alios
excellit. Sicut em̄ oleū supeminet oībus liquo
ribus: ita ipsa supeminet oībus sctōꝝ misera
tiōib⁹. Et iō Can̄. vj. assimilat aurore. lune. so-
li ⁊ armate aciei. Assimilatur quoq stelle ma-
ris. Aurore quidem assimilatur: quia eius mi
sericordia pre oībus alijs ē vtilior. Nā sicut au
rora expellēs noctē introducit diē: sic ipā a no
bis expellit tenebrā peccati ⁊ itroducit diuine
gratie lucē. Assimilat aūt lune: qꝛ sicut luna oī
bus planetis est magis terrevicina: sic ei⁹ mīa
pre oībus alijs est nobis intimior. Assimilat ēt
soli: qꝛ sicut sol oīb⁹ planetis copiosi⁹, ⁊ clarius
lumē suū diffundit. ita mīa ꝟginis pre oībus
alijs est cōior: que vt indt Ber. in quodā sermo
ne. oībus se diffundit: nec est qui se abscōdat a
calore eius. Scit em̄ verā esse illā Ouidij sen-
tentiā in lib. sine titulo di. Crede mihi res est
ingeniosa dare. Et illā Martialis poete dicē-
tis. Quas dederis solas semꝑ habebis opes.
Et illam Mathei poete in li. de tobia di. Est
ancilla dei simplex elemosyna mortis antido
tum venie porta. salutis iter liberat a mortis
laqueis elemosyna sordes abluit actori⁹ dulce
perorat opus. vitam perpetuat venturam pre
stat spūale decus. Et ideo semper opera mīe
voluit exercere vt sibi gloriā acqreret ⁊ alios a
morte eterna ⁊ a pctōꝝ sordib⁹ merito pietatꝭ
liberaret. Assimilatur etiā armate aciei: qꝛ ei⁹
potētia ceteris est potentior. quia hostes con
terit ⁊ in fugā cōuertit. Nec est aliquod nomē
terribilius demonib⁹ qđ sit alicuius pure crea
ture ꝙ nomen beate virginis. De quo dicere
possumus illud ꝑs. cx. Sanctum ⁊ terribile no
men eius. Assimilatur nihilominus stelle ma
ris. qꝛ eius mīa pre ceteris est diuturnior. Si-
cut enim stellis ceteris occidentibus ipsa non
occidit. sic ceteris non exaudientibus Maria
non deserit. R

SEcūdo eius mīa est omnibus gn̄alior. qꝛ
vbiq gn̄aliter inuenit. s. in mundo in iu-
dicio: ⁊ in celo. Sicut autem genus perire nō
potest. l. in ratione. §. incerte. ff. ad trebelli. sic
nec gn̄alis misericordia beate virginis vnq

peribit.Inuenitur aũt eius mĩa primo in mun
do.qꝛ mĩa eius plena est oĩs terra.Nec mirũ.
qꝛ ipsa hꝫ miserẽdi potentaꝫ:sapientiã ⁊ volũ-
tatẽ promptam.Unde Prouer.xxi.dꝛ.Thesau-
rus desiderabilis ⁊ oleum inhabitaculo iusti.
Potest ergo misereri et subuenire.qꝛ hꝫ oleũ.i.
pietatis affectum.Scit autẽ subuenire.qꝛ fuit
speciale habitaculũ iusti.i.xp̄i.qui est sapiẽtia
dei patris.Secũdo subuenit in iudicio.Unde
Prouer.vit dꝛ.Laudent eã:scꝫ omnes electi.in
portis:idest in iudicio:quia olim iudicia in por
tis tenebantur.opera eius scꝫ que tunc faciet
Ipsa enim virgo beata cum filio ad iudiciũ ve
niet.et ibi erit cuꝫ magno honore quantum ad
se.⁊ in magna vtilitate quantũ ad nos. De ho
nore autem quẽ in iudicio habebit dꝛ ps.xliiij.
Astitit regina a dextris.⁊c.Honorabitur enim
quãtũ ad locũ:qꝛ a dextris filij sedebit.Ideo dꝛ
Astitit regina a dextris tuis.Honorabit quan
tuꝫ ad habitũ:qꝛ corpore glorioso induta erit.
Ideo subditur.In vestitu deaurato.Honorabi
tur quoqꝫ quãtũ ad consortiũ.qꝛ omnes ange-
li ⁊ sancti circa eã tanqꝫ circa suã reginam as-
sistẽt.ideo additur.Circũdata varietate.s.oim
sanctorũ diuersitate.Scd̄o ibi erit ad magnaꝫ
vtilitatẽ quoad nos.Unde dicitur de ea.Pro-
uerb.vlti.De nocte surrexit ⁊ dedit predaꝫ do
mesticis suis ⁊ cibaria ancillis suis.Et ibideꝫ.
Omnes domestici eius vestiti sunt duplicibꝰ.
Ancille eius sunt anime que sibi humiliter ser
uierunt.Domestici autem eius sunt illi qui ex
intima deuotione cum ipsa quasi quandam fa
miliaritatem contraxerũt.Ipsa igitur tunc de
nocte surget qꝛ secundum quosdam iudicium
de nocte fiet.iuxta illud Matt.xxv.Media aũt
nocte clamor factus ẽ.⁊c.et tũc ancillis ⁊ dome
sticis suis dabit predã.id est demonũ ⁊ repro-
borum victoriã.qꝛ quilibet sanctus sub pedibꝰ
eos tenebit.iuxta illud Malach.iiij. Calcabi-
mus impios cum fuerint quasi cinis sub plãta
pedũ nostroꝝ.Dabit etiã eis cibaria.qꝛ cuꝫ fi-
lius eius sit verus deus et verus hõ:eos ciba-
bit ⁊ reficiet in visione humanitatis ⁊ cõtẽpla-
tione diuinitatis eius.Illos etiã vestiat dupli
cibꝰ.i.duplici stola glorie et beatitudinis.s.aie
⁊ corporis.Tertio eius mĩa apparet in celo.qꝛ
eius claritas in beatis ẽ cã glie ⁊ leticie hono-
rificẽtie Glorie qdẽ.qꝛ eiꝰ claritas beatos illu
strat.vñ Ber.in quodã sermone inquit.Marie
pñtia totus illuminat orbis adeo vt ipsa sup-
na ciuitas clarius rutilet ꝟginee lãpadis illu-
strata fulgoribꝰ.Est etiã cã leticie.qꝛ sancti nõ
sine magna leticia videre pñt matrẽ ⁊ sororem
suã sup oẽs angelos exaltatã.Est etiã cã hono
rificentie:qꝛ magnus honor ẽ sanctis hr̄e xp̄m
fratrẽ suũ ⁊ beataꝫ virginẽ matrẽ ⁊ sororẽ suã.
quorũ vnus est rex.altera est regina totius re-
gni celestis.De his tribꝰ dꝛ:Judith.xv.Tu glo
ria hierusalem.tu leticia israel.tu honorificen
tia populi nostri. S

TErtio eius mĩa ẽ alijs sanctoꝝ misericor
dijs copiosior ⁊ cõmunior:vñ assimilatur
oliue cãpi.Eccli.xxiiij.vbi ipsa inqt.Quasi oli-
ua speciosa in cãpis.Misericordie eñ aliorũ
sanctoꝝ sunt sepe sicut oliue hortoꝝ que nobis
clause sunt eo ꝙ digni non sumꝰ.Misericordia
aũt ꝟginis est oliua cãpi.qꝛ oibus ẽ cõmunis.
Uñ Ber.in quodaꝫ sermone ait.Uirgo btã co-
piosissima charitate sapiẽtibꝰ ⁊ insipiẽtibꝰ de-
bitricẽ se fecit.⁊ oibꝰ mie sinũ aperuit.⁊c.Et si-
cut eccl̃ia nemini claudit gremiũ.epla iter cla
ras.C.de sum.tri.⁊ fi.ca.Ita ipã est q̃ tẽplũ dei
viuũ.nemini claudit gremiũ pietatis. T

QUarto eiꝰ mĩa ẽ oibus alijs maior qua-
druplici dimẽsione.s.lõgitudine.latitu
dine.sublimitate ⁊ pfunditate.De quo loquẽs
Ber.in quodã sermone ait. Quis bñdicte mie
tue lõgitudinẽ latitudinẽ ⁊ pfundũ inuestiga-
re possit.Lõgitudo eñ eius vsqꝫ in diẽ nouissi
mũ subuenit vniuersis eã inuocãtibus.Latitu
do eiꝰ replet orbẽ terraꝝ:qꝛ eius mĩa plena est
omnis terra. Sublimitas eiꝰ ciuitatis super-
ne ruinas instaurauit.Profunditas sedẽtibus
in tenebris ⁊ vmbra mortis se.cõicauit ⁊ grãm
obtinuit.Sit ergo tue pietatis ipsaꝫ quã inue
nisti apud deũ grãm notã facere mũdo.preci-
bus suis obtinẽdi reis veniã:egenis medelaꝫ.
pusillis corde robur.afflictis cõsolationẽ.peri-
clitãtibus adiutoriũ ⁊ liberationẽ.hec ille. Ex
quibus patet ꝙ merito btã virgo mater miseri
cordie appellatur.Licꝫ eñ diuersis nominibꝰ
nũcupetur.tñ nulluꝫ est preclarius nomen eiqꝫ
cõuenientius ꝙ̃ mater misericordie.nã si illaꝫ
imperatriceꝫ nomines.hoc aliquãtulũ rigoris
et timoris ingerit.de hac puella que mitissima
est:⁊ omnibꝰ grata.Si reginã dicas.ipsa se an
cillã humilẽ vocat.Silr̃ si dominã dñarũ.hoc
importat soluꝫ quandã excellentiã ⁊ non beni-
gnitatẽ.Si deã dearũ eam appelles:non vide
bitur esse dea vel domina pctõꝝ.Nõ etiã vide
tur esse appellãda regina glorie.qꝛ gloria ẽ tñ
in celo ⁊ nõ in terra.nec in inferno.nec in pur-
gatorio:sed misericordia in quolibet horuꝫ est.
ergo maximũ regnum est misericordia.⁊ conse
quenter maxima regina.scilicet virgo Maria
debet appellari regina et mater misericordie.
Naꝫ a digniori debet fieri denominatio.§.sed
quotiens Insti.de iure natu.gen.⁊ ciui. Insu-
per quicquid est superius superiore est superiꝰ
inferiore.per illam regulam.Si vinco vincen
tem:multo te fortius vincam te.l.de accessioni
bus.ff.de diuer.et tempo.prescrip.sed miseri-
cordia est sup omnia opera dei.vt dꝛ ps.cxliiij.
ergo regnum misericordie est super omnia re-
gna.et consequenter proprie conuenit matri.
dei que omnium regnorum dei est regina.

Preterea ipsa virgo supra patrimoniū ꝛ proprietatē filij sui ē regina.sȝ hoc patrimoniū est mie.quia dei ꝓpriū ē misereri semp ꝛ pcere.vt inquit.Grego.in quadā collecta.ergo btā virgo ꝓpie misericordie est regina.Nā locus ꝓpi⁹ regis ꝺƺ regnuȝ ei⁹.sicut ille ꝺƺ rex frācie cuius regnū est frācia.sȝ locus dei ē mia.Un̄ sup illō Esa.xviij.Dicit dn̄s ego ꝯsiderabo i loco meo. inqt glo.Qui locus est mia.Si ergo locus ꝛ regnū xp̄i est mia.pfecto cōstat q mater eius est mie mater ꝛ regina.Ideo illi canit eccl̄ia.Salue regina mie.Et iterū.Maria mater gratie. mater mie.Tāte eīn dignitatis ꝛ excellentie ē mia ꝛ clemētia:q ipsa sola ꝺƺ nos reddere pares deo.l.fi.C.de dona.inter.vi.ꝛ vxo.Un̄ Claudian⁹ inquit.Sis pius i primis.nā si vicamur i oīm Munere.sola deos equat clemētia nob;.

¶De scōa ꝓrogatiua virginei nolo incipiēte ab A.s.q beata virgo ꝺƺ Aqueductus. v

Aqueductus appellaƚ mater dei q̄ Eccl̄i.xxiiij.inquit. Ego quasi aqueduct⁹ exiui de paradiso.i. de delitijs misericordiaruȝ dei. Per istū autem aqueductū fluūt iq̄ue gratiarū de celo in mūdū. Un̄ sequitur.Rigabo ortū plātationū mearuȝ. Sicut ergo aqueductus appellaƚ seruitus.l.et in prouinciali.C.de serui.ꝛ aqua.q: pdijs irrigandis seruit.sic ꝛ ipsa virgo nobis seruiendo gratiā sui filij ministrat.Et sicut aq̄ductus est indiuiduus ꝛ totalis.q: nō pōt diuidi nec constitui ꝑ pte.l.vie.ff.de serui.sic ꝛ marie deuotionē integre ꝛ totaliter habere opȝ. Unde q: iste aqueductus nobis valde est necessarius ideo diabolus ipsum frangere conaƚ.Qð significatū est Judith.vij.vbi ꝺƺ q Holofernes pcepit incidi aqueductū:q: per illū fluebat fons in ciuitatem.Tunc aūt diabolus istuȝ aqueductuȝ incidit.qñ nos a deuotione virginis retrahit. Sicut eīn ius aqueductus spacio tēporis amittitur.l.si tibi seruitutem.C.de serui.et aqua.sic beata virgo cessantibus nobis a bonis operibus destituitur.Iste aqueductus commēdabilis est ex pte sui.ex pte nr̄i.ex pte modi.ꝛ ex parte aque.Primo ex parte sui.q: hȝ effluere ꝛ refluere.nā gratiarū aque per ipsuȝ aqueductū nobis de celo affluunt.iuxta illud Sap̄.vij.Uenerunt mihi oīa bona pariter cū illa.ꝛ innumerabilis honestas per manus illius.Ipe etiam aque refluunt.dum ipsa:ad referendū deo gratias nos inducit.iuxta illō Eccl̄s.i Ad loca vn̄ exeunt flumine reuertūtur vt iterum fluāt . est etiam iste aqueductus cōmendabilis ex parte sui.q: hȝ magnā longitudinem.latitudineȝ et sublimitatem.Eius autem lōgitudo tanta est q attingit a celo vsq ad terram.Unde Ber.in quodā sermone ait.Aqueductus est maria.cuius nimirum summitas instar scale Jacob celos tangit.immo etiā trāscēdit.vt illū fontem aquarū q̄ super celos sunt cōtingere posset.Latitudo aūt istius aqueductus tāta fuit q totū diuinū fontē capere potuit.Un̄ Ber.vbi s̄.ait. Natus est fons ꝛ vsq ad nos peruenit.q: descēdit illa celestis vena p aqueductum. nō tñ fontis copiā nobis exhibens:sed stillicidia gratie cordibus nostris arētibus infundens.alij quidem pl⁹.alij minus accipiunt.hec ille.Et ibidē etiā ait.Iste aqueductus est maria.que plenitudinē fontis de corde patris accepit.et nobis illud ꝓut capere poteramus edidit.Altitudo vero istius aqueduct⁹ tanta fuit q vsq ad fontem totius diuinitatis se erexit ꝛ illum tetigit. Un̄.Ber.vbi.s̄.ait.Quomodo noster hic aqueductus fonteȝ illū attigit sublimē. Quō.putes nisi vehementia desiderij ꝛ feruore deuotiōis ac puritate orōnis.Quō igitur maiestatē attigit inaccessibilē nisi pulsando ꝛ querēdo. x

Secūdo iste aqueductus cōmēdabilis est ex parte nostri.Nos eīn aquas gratiarū de celo hēre nō poteramus ꝓpter nimiā altitudinē suā ꝛ nostrā nimiam depressionē.ꝛ ideo oportet q esset in medio aqueductus.vn̄ Ber. vbi.s̄ inquit.Propterea humano generi tāto tēpore flueta gratie defuerunt. quia nondum intercesserat aqueductus.Et iterū Queram⁹. gratiā.sed p inuentricem gratie mariam:neq̄ ompos deus sine hoc aqueductu gratiā vult infundere.sed tibi voluit vehiculū prouidere.q: forte manus tue plene sunt sanguine.ꝛ iō q̄dq̄d deo offerre desideras:gratissimis illis et omni acceptione dignissimis Marie manibus offerendū tarde si nō vis repulsam sustinere. y

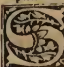
Tertio iste aqueductus commendabilis ē ex parte modi.Iste autem modus est triplex.Prim⁹ est q: diuersimode diffundit. nā q̄busdā se diffundit i modū aq̄ putei.q̄busdaȝ i modū aq̄ fontis.q̄busdā vero i modū aq̄ fluminis.Puteus hȝ aq̄a occultaꝫ q̄ cū labore educūtur.ꝛ q̄tū ad hoc ipsa se diffundit pctōrib⁹.q: aqua gratie ē eis occulta.sȝ tñ p laborē pnie pōt hauriri.Aqua vero fontis sine labore haurit ꝛ ꝯtinue emanat.quātū ad hec diffūdit se bonis ꝛ sibi deuotis.q: ꝯtinue grām suā eis tribuit.ꝛ sine multo labore eis cōicauit. Aqua vero fluminis i magna abūdātia emanat. ꝛ quātū ad hoc se diffundit beat; qb⁹ largiter ꝛ abūdāter aquā sp̄ūsācti tribuit.ꝛ ista triplex dr̄ia aq̄ꝝ tāgiƚ Can.iiij.vbi dc.b.v.gle ꝺƺ fōs hortoꝝ pute⁹ aq̄ꝝ viuētiū q̄ fluūt ipetu de libano. z

Secundus modus est: q: abūdāter ꝛ largiter se diffundit.Un̄ de ipso dici pōt illud Nu.xx.Egresse sunt aque largissime. ita vt populus biberet ꝛ iumenta.i.deuoti ꝛ indeuoti de ipso aqueductu bibere pñt.Aqua q̄deȝ largiƚ se diffundere ꝯsueuit multis de causis. Primo ex nimia repletione.sicut patet i flumi

ne repleto qđ per loca vicina se diffundit. Btā igit̃ ḟgo gratys plena de sua plenitudie l cor da p deuotionē sibi vicina se diffundit. Un̄ ip sa inqt Eccli.xxiiij. In plenitudine sctōꝝ dete tio mea. Scđo ex violēta vētoꝝ ipulsiōe sicut ptꝫ in mari: qđ qñ vētoꝝ violētia ipellit̃ itume scit atqꝫ diffundit: ꝛ idē fit l fluminib⁹. Auster aūt spūsſcti sic mēte ḟginis afflauit ꝙ ipā ad diffundēdū ipellit. Jō Can̄.iiij.dr. Surge aq lo ꝛ veni auster pfla hortū meū ꝛ fluāt aroma ta illi⁹. Tertio ex nimia ꝛ vehemēti ebullitio ne: qñ em̄ vas nimis ebullit tūc aquā extra,pij cit. Jgnis qđē spūsſcti sic mētē ḟginis ebullire facit ꝙ ad spargēdū nobis aquā sue grāe ipam ipellit: vt nō sit q a colore suo se abscōdere pos sit. Un̄ ps.xviij.ait. Nō ē q se abscōdat a calo re ei⁹. Quarto ex vasis ꝑcussiōe. Si em̄ vas ple nū aq cōcutit̃ mox aq effundit̃. Jpsa igit̃ ḟgo q est scitula grā dei repleta si ab aliq cū deuotio ne tāgat̃. mox grā suā effundit. Un̄ Nu.xxiiij. dr. Fluet aq de scitula ei⁹.i. de virgine Marta mr̄e ei⁹. Quito ex vallīū deꝑssiōe. Nā aq valde se diffundit in valles ꝛ in loca deꝑssa. Un̄ dicit tex.in.l.j.§.penul.ꝛ fi.ff.de aq plu.ar. ꝙ iō loci iferiores sunt pigniores: qꝛ ois pīguedo terre ad illos p aquā deflluit: ꝛ sic.b. ḟgo aquā gratie sue imittit in corda humilia.iuxta illđ ps. ciij. Qui emittis fontes in cōuallibus. A

Quarto ꝓncipaliter iste aqueduct⁹ cōmenda bilis ē ex parte aq: qꝛ hꝫ aquas purissi mas: tūc aūt ſm Arist. aq est purissima quādo nullū hꝫ ꝓpriū colorē nullūqꝫ odorē nec sapo rē. Aq igit̃.b. marie est purissima: qꝛ aufert a nobis colorē.i. mūdanā cōuersationē iuxta il lud Ro.xj. Nolite conformari huic seculo ꝛc. Aufert etiam odorem.i. preteritorum peccato rum vanam recordationem. quem odorē ha bebant illi q dicebāt Nu.xj. Recordamur pi scium quos comedebamus in egypto gratis ꝛc. Aufert quoqꝫ saporem.i. mūdi amorem vt amor mūdi sibi desipiat. ꝛ solus amor dei sibi sapiat. Qđ sicut dicit Chrẏs in quodā sermo ne Vere nō hꝫ super terrā qđ amet qui donū celeste in veritate gustauerit. Quā vero puri tati istius aqueduct⁹ qdā contradicētes ip̄m sordidatū originali pctō fuisse asserūt. Jō me rito dicere possum⁹ de btā ḟgine illđ Nu.xx. Hec ē aq ꝯdictiōis vbi iurgati sunt filij israel ꝯ dn̄z.i. xp̄m filiū ipsi⁹ ḟginis matrē suā macu latā pdicātes. Qꝛ aūt ille cognoscit̃ esse deuo tus xp̄i ꝛ mr̄is ei⁹: q cauillosis argumētationi bus ꝯdictēti nō mouet̃ a venerāda ꝯceptione ei⁹. Jō ipse xp̄s inqt tali deuoto illud ps.lxxx. Probaui te apđ aquā ꝯdictiōis. Hec ē illa aq sanissima de q figuraliter dr Prouerb.v. Bibe aquā de cisterna tua ꝛ fluēta putei tui. Hec est illa aq nitidissima in q resplēdet vult⁹ ꝓspiciē tiū. Prouer.xxvij. Hec est illa aq salutaris que ignē extinguit ardētē Eccli.iij. Hec est illa aq de qua moral̃r exponi pōt illud Eccli.xxix.co. Jnitiū vite hois aq ꝛ panis. Per aquā em̄ in telligitur ḟgo maria. p panē ḟo xp̄s: q de seip so ait Jo.vj. Ego sum panis viu⁹ q de celo de scēdi: tr̄āssumptiue in.c. charitas.de peni.dist. ij.de cōse.di.ij.c.forte ꝛ.c. oia ꝛ.c.l calice.xxxiij. q.iiij.c.sciatis. Hec etiā est illa aqua de qua ex poni pōt illud Eze.xxxvj. vbi ait deus. Effun dā sup vos aquā mūdā ꝛ mūdabini ab oibus inqnamētis vestris. De ipsa quoqꝫ exponi po test illud Jo.iiij. Qui biberit ex aqua quā ego dabo ei nō sitiet in eternū: sed fiet in eo fons aque saliētis in vitā eternā: Dicere quoqꝫ pos sum⁹ eā figurari p aquā celicā de qua tracta tur in.l. apud trebatiū.§.j.ff.de aq plu.arc. Et ꝙ est aqua ꝓfluēs.l. de celo cadēs: vt exponit̃ insti.de rerū di.§.j. Jtem ꝙ figurat per aquaꝫ viuā. de qua tractatur in.l. si is qui in puteum in ꝑinc.ff. qđ vi aut clā. ꝛ in.l.j.ff.de fonte. Jtē ꝙ est aqua benedicta: de qua in.c. aquā.de cō se.di.iij. ꝛ etiā dicere valemus de deuotis ip sius benedicite virginis. Beati qui seminant super aquas.c.cū marthe.§. verū de cele.mis. Sicut aūt pisces viuere nō possunt sine aqua c.placuit.xvj.q.j. Jta nos male haberem⁹ sine virginis beatissime gratia. Jsta em̄ aqua nos sanctificans est nobis necessaria. de qua expo ni pōt illud Nu.xix. Peribit qui aq expiatiōis nō fuerit aspersus nec mirū si nō habēa hanc aquā moritur. Jpsa em̄ virgo dicere pōt de il lis pre eius deuotionē derelinquūt illđ Hier. ij. Me dereliquerūt fontē aque viue. Econtra vero de ei⁹ deuoto dr Eccli.xv. Aq sapiētie sa lutaris potabit illū ꝛ firmabit in illo ꝛ non fle ctetur. Hec est illa aqua saluberrima q nos oi bus virtutib⁹ fructificare facit iuxta illud Ec cli.l. Quasi lilia in trāsitu aque. De qua aqua nos bibere hortatur dn̄s Jesus Apoc.vlt. di. Qui sitit veniat ꝛ qui vult accipiat aquam vi te gratis.

¶ De tertia ꝓrogatiua ḟgineis nois inci piēte ab R.s. ꝙ ipsa ḟgo rore spūsſcti multi pliciter fuit respersa. B

Jcut terra celesti rore ꝑfusa ge nerat viridē herbā. Un̄ Deute. xxxij. dicit Moyses. Fluat vt ros eloquiū meū qsi ymber sup her bā ꝛ qsi stille sup gramina. Sic btā ḟgo istar terre spūsſcti rore fecūdata ghauit filiū suū. de q canit eccl'ia: de scēdit i vteꝝ ḟginis sicut ros sup germē. Jsta ergo terra rore illo diuino madefacta genuit liliū paradisi. Unde Exo.xliij. inquit deus ero quasi ros israel germinabit lilium. Jsrael eiñ interꝑtatur vidēs deū: ꝛ significat beatā virgi nem que vidēs deū in contemplatione: ger mi nauit liliū.i. xp̄m candidum per innocentiā: ꝛ

odoriferꝫ ꝑ ꝟtutū fragratiā. De q̄ germinatio
ne ꝓdictum fuerat Esa.xlv. vbi dr. Rorate celi
desup ꝛ nubes pluāt iustū: apiat terra ꝛ ger-
minet saluatorē. Fuit etiā hec roratio ꝓmon-
strata figuralr Jud.vi. in vellere gedeonis qd
rore plenū rorauit areā ꝛ ipleuit cōchā. Istud
eñ vell⁹ figurabat vterū virginis in quo fuit
plenitudo roris.i. toti⁹ diuinitatis ex qua ple
nitudine area.i. ecclesia: ꝛ concha.i. oium fide
liū corda sunt repleta. Unde Ber. in quodam
ser. ait. Rigatur⁹ dñs areā celesti rore: totū vel
lus pri⁹ īfudit. Redēptur⁹ eñ gen⁹ hūanū vni-
uersum ꝓciū cōtulit in maria. Hec ille. C

H Ec aūt roris diuini īfusio btām virgi-
nē multiplici vtilitate repleuit. Primo
eñ dedit ei refrigerationē ꝯ estū carnalis ꝯcu
piscētie: iuxta illd Eccli.xliij. Ros obuiās ar-
dori venienti humilē efficit eū id dixit illi āgel⁹
Lu.i. Spūsctūs supueniet i te: ꝛ virt⁹ altissimi
obūbrabit tibi .ab oi. estu ꝯcupiscētie refrige-
rabit. Scdo dedit ei spūalis dulcedis ꝓgusta
tionē: de q̄ Nu.xi. dr. Cū descēderet sup castra
ros: descēdebat pariter ꝛ māna. Castrū dei fuit
anim⁹ virginis qr sic fuit vallat⁹ ꝛ munit⁹ q̄ nū
q̄ potuit igredi inimic⁹. Cū igit sup illd castrū
descēdebat ros.i. spūsanctī roratio: descende
bāt pariter ꝛ māna.i. celestiū ꝓgustatio. Istaꝫ
aūt ꝓgustationē hre meruit ꝓpter mūdiciā ꝛ
puritatē quā seruauit. Sicut eñ dicit glo. sup
illd ps.cxlvi. Qui dat iumētis escā ipoꝝ ꝛ pul-
lis coruoꝝ iuocātib⁹ eū. Quādiu pulli coruoꝝ
habēt pilos albos a parētib⁹ deserunt: ꝛ tūc ce
lesti rore pascunt. Quā igit ꝟgo btā fuit sēp al
ba.i. purissima io celesti refectiōe semper fuit
pasta. Tertio fecit i ea spūalē exultationē: de
q̄ Prouer.ix. dr. Sicut ros sup herbā: sic ꝛ hila
ritas regine. Rex eñ.i. xp̄s sibi arescit q̄n aim
suā i enarrabili exultatiōe ꝑfudit: de q̄ ipa in-
quit. Lu.i. exultauit sps me⁹ in deo salutari
meo. Et ista exultatio fuit sicut ros sup herbā
qr magnā fecit i ea fecūdationē opeꝝ. Quarto
dedit sibi vite eterne messionē. Dr eñ ad Ga.
vi. Qui seminat i spū d spū metet vitā eternā.
Qd igit btā ꝟgo i spū seminauit: iō vitā eternā
messiuit. Ista aūt messionē nō habuit a se: sꝫ a
celesti rore. Unde poterat dicere illd Job.xxix.
Ros morabitur in messione mea.

¶ De q̄rta ꝓrogatiua ꝟginis icipiēte ab J
scꝫ q̄ beata virgo est Janua celi. D

B Eata ꝟgo dr Janua ꝛ porta para
disi. Añ eñ aduētū suū nō erat in
celo aliq̄ porta ꝑ quā possem⁹ itra
re: nec aliq̄ fenestra ꝑ quā de⁹ ad
nos oculo mie respiceret. Jō btā
ꝟgo facta ē i celesti palatio porta
celi ꝛ portanaria dei: fenestra dei ꝛ ꝑadisi. Pri
mo q̄dē ē porta celi. Sicut eñ ꝑ portē int⁹ iferi
mus ꝛ extra efferim⁹: ꝛ ꝓpt hoc dr porta a por-
tādo int⁹ ꝛ extra vt ait Jo.an.in.c. Infamibus
de reg.iu.li.vi. in mercu. sic ꝛ ipsa ꝑ merita sua
nos portat ad celū: ꝛ ad nos reportat dona grā
rū. Uocat aūt ab eccli̅a porta regia. porta ful
gida. felix ꝛ beata. Primo vocat porta regia re
spectu xp̄i cū dr. Tu regis alti ianua. Sicut eñ
hō ꝑ portā exit ꝛ itrat: sic etiā ipse itrauit ꝛ exi
uit ꝑ illā: ꝛ tñ ipa porta semp clausa permāsit
iuxta illd Eze.xliiij. Porta hec clausa erit et nō
aperiet. ꝛ vir nō trāsibit ꝑ eā: q̄m dñs deus is-
rael ingressus est per eam. E

S Ecundo vocatur porta fulgida respectu
sui. Uñ dr in officio ei⁹ ꝛ porta lucis fulgi
da. De⁹ q̄dē sēp stat ad ostiū cordis nri. Apoc.
iij. Ego sto ad ostiū ꝛ pulso: volēs lucē gratie
sue iīundere. sꝫ mali tenēt ostiū suū clausum ꝛ
nolūt recipe lumē diuinū. Uñ Job.xxiiij. dicit
Ipsi fuerūt rebelles lumini Maria autē xp̄o
pulsanti ꝛ dicēti illud Cañ.v. Api mihi soror
mea: apuit dicēs ibidē. Pessulū ostij mei apui
dilecto meo. iō lucē recepit: ꝛ tota lucida facta
est Uñ Apoc.xxi. dr ciuitas.i. ꝟgo maria q̄ est
oim virtutū ciuitas nō idiget sole.i. illamina-
tiōe āgelica. neqꝫ luna.i. illustratiōe hūana. qr
ipa illumiat charitas diuia ꝛ claritas hūana. F

I Deo subdit sꝫ claritas dei illumiabit il
lā: ꝛ lucerna ei⁹ erat agn⁹. Tertio vocat
porta felix: qr ꝑ ipaꝫ ad felicitatē eternā
itram⁹. Uñ Geñ.xxviij. vidēs Jacob celū apertū
ꝛ scalā sup terrā. cui⁹ cacumē celos tāgebat: et
angelos ascēdētes ꝛ descēdētes. ꝛ deū innixū
scale admirādo dixit. Hec ē dom⁹ dei ꝛ porta
celi. Per qd datur itelligi q̄ ipa est porta cele
stis: qr nobis celū apuit. ꝛ scalā celi. ꝑ quaꝫ ad
nos de⁹ descēdit q̄ lꝫ eēt i terra corpe. tñ cacu-
mē mētis ei⁹ tāgebat celū dilectiōe ꝛ feruore
ac cōtēplatiōe: qua angelos ꝓ nobis mittit ad
deū: ꝛ ad nos venire facit cui dñs fuit innixus
qr in eius vtero fuit icorporat⁹. Istā portā cele
stē Eua nobis clausit: sꝫ maria aperuit. Unde
canit ecclesia. Paradisi porta ꝑ euā clausa est
per mariā virginem iteꝝ est patefacta. Porta
eñ paradisi terrestris tripliciter erat clausa
scꝫ āgelica custodia: flāma apposita ꝛ rōphea
bisacuta. vt habetur Geñ.iij. per q̄ significaba
tur clausura paradisi celestis per angelicā eñ
custodiā significabat inimicitia q̄ per pctm̄ fa
cta erat inter holem ꝛ deū ac angelū per flam
mam appositam significabatur obligatio ad
penam eternam. per rōpheam vero bisacutā
denotabatur seuera dei iusticia que corpus ꝛ
animā incidebat. Beata autem Maria inter
holem ꝛ deū ac angelum pacem fecit: et ideo
primā clausurā remouit. Unde angeli in eius
parturitiōe cantauerūt. vt habetur Lu.ij. Glo
ria in excelsis deo ꝛ in terra pax hominib⁹ ꝛc.
Ipsa etiam remouit penam eternam ꝛ addu-
xit dei gratiam ꝛ gloriam et sic amouit scdā m
clausuram.

Et ideo Prouer.xi.dr. Mulier gratiosa inueniet gratiam. Ipsa etiā remouit seuerā dei iusticiā et cōuertit illā in magnā clementiā. ⁊ sic remouit tertiā clausurā ideo significata fuit ꝑ Hester. Cū eñ rex assuerus cōtra iudeos mortis sniaz ꝓtulisset regina Hester precibus suis impetrauit reuocationē tam seuere iustitie: ⁊ illā in clementiā cōmutauit. vt habet Hester.viij. G

Secundo principaliter dico ꝙ btā maria est portanaria dei. vt dicit Hugo de sctō victore in quodā sermone. Ista eñ portanaria thesaurū dei nobis aperit ⁊ nos in celeste palatiū introducit. de pmo habet Zach.xi. vbi dicit Aperi libane portas tuas. Liban⁹ eñ iterpretat cādidatio ⁊ significat ꝟginē mariā q̄ fuit cādida ꝑ mūdiciā. Ipsa eñ apit portas suas: eo ꝙ debilib⁹ ⁊ ifirmis aperit portaz diuine potētie qr dat eis ꝟtutē ⁊ potētiā tētationibus resistēdi. Ignorātibus aūt aperit portā diuine sapie dās eis sapiam pctā precauendi. Malignātibus aūt ⁊ ꝑuersis aperit portas diuine clemētie dans eis grām penitendi. De secundo aūt scz ꝙ btā ꝟgo nos in celeste palatiū introducit a quo eua nos excluserat. Legit.ij. Reg.iiij. ꝙ ostiaria purgās triticū obdormiuit Et ideo Miphiboseth iterfect⁹ fuit. Ista ostiaria fuit Eua q̄ nō sollicite vigilauit. ⁊ ideo diabolus introiuit ⁊ eius spm̄ interficit. Sed Ioā.xviij. dicit ꝙ ancilla ostiaria Petrū in atriū pncipis introduxit: qr virgo maria que nominat se ancillam in celi palatium nos introducit in conspectu eterni regis. H

Tertio dr fenestra dei. Unde canit eccl'ia. Intrent vt astra flebiles celi fenestra facta es. Per illā eñ fenestrā deus lumen grē sue nobis effudit. lz eñ dicat in.l.si is q̄ binas.ff.de vsuffruc. ⁊ in.l.i.ff.si vsuffruc.pe. ⁊ in l quotiens.ff.de seruitu. ⁊ in.l.binas edes.ff.de seruit.vr.pre. ꝙ sufficit quē habere tantū lumē in edibus suis vt videat lz incōmode ⁊ cū aliq̄ obscuritate. tñ deus nolens nos esse cū ꝑuo lumine. dedit nobis hāc fenestra amenissimū ꝓspectū cū magna claritatis copia prebentē. de qua Augu. in quodā s̄mo. ait. Facta est maria fenestra celi. qr ꝑ ip̄am deus verū seculis lumē dedit. Facta est etiaz scala celestis. qr ꝑ ipsam deus descēdit ad terras. Per illā etiā fenestrā deus oculo mie ad nos respicit. de quo dr Cañ.ij. Et ipse stat post parietē nostrū respiciens ꝑ fenestrā. ꝓspiciēs ꝑ cancellos. Ubi nota ꝙ tria sunt que xp̄m inducūt vt nos oculo mie respiciat. Primū ē ꝙ hz nobiscū similē naturā. ideo dicitur ꝙ stat post parietē nr̄m. Paries eñ noster est nostra natura. Sed dr stare post parietē qr lz habuerit veritatē nature. tamē non habuit vitia ipsius nature nostre. Scdm̄ est quia hz nobiscū eandē matrē. Et ideo sicut ex identitate nature est ꝓpinquus noster. ita ex eadem matre dr frater nr̄. Ideo dr. respiciens ꝑ fenestrā idest virginē mariā. Tertiū est qr respicit in se ipso vulnera ꝓ nobis ꝑpessa quibus fact⁹ est redēptor nr̄. ideo dr. ꝓspiciēs ꝑ cancellos. I

Quarto dr ꝙ est fenestra paradisi. Iō sibi sepe dicere debemus illud Cañ.v. Aperi mihi soror mea. amica mea. colūba mea ⁊ immaculata mea. qr caput meū plenum est rore ⁊ cincinni mei guttis noctiū. vbi ponūtur quinqꝫ cause quare ista fenestraria dz deuotis suis fenestraz celi apire. Pria est magna nostra propinquitas qr est soror nr̄a. Secūda est ei⁹ viscerosa charitas: qr est amica nr̄a. Tertia est magna pietas: qr sicut colūba. Quarta est eius generositas. qr est immaculata. Quinta est nr̄a magna necessitas. qr nos sumus pleni frigore malicie et pctī. ideo subdit. Caput meū plenū est rore. et cincinni mei guttis noctiū. i. pctōꝝ. Ex p̄dictis ergo pz dignitas ⁊ prerogatiua ꝟginis quarta scz ꝙ ip̄a est nō solum fenestra sed etiam ianua paradisi. Xp̄s eñ est ostiū vt ipse testat. Ioh.x. In ostio aūt isto ianua est ꝟgo maria. Est tñ etiā ipsa ostiū qḋ in figura fuit demonstratum in tēplo dei in quo erāt duo ostia: quo significatur ꝙ in celo sunt duo ostia. s. xp̄s et beata virgo. vt inq̄t Alber. sup missus est. c. cxxxvi. Sicut autē donatus cecinit dē seipso dicens. Janua sum rudib⁹ pmā cupiētib⁹ artez. Nec sine me quisqꝫ rite peritus erit. Ita ip̄a nō potest immerito dicere. Janua sum cunctis superam cupientib⁹ vrbē: Nec sine me quisq̄ꝫ rite beatus erit.

De quinta prerogatiua virginis incipiēte ab A. scz ꝙ btā virgo est atriū dei. K

Et quintā lrāz hui⁹ virginei nois denotat ꝙ ip̄a est ops dei atriuz ⁊ habitatio. ⁊ iō ei⁹ claritatē contēplās Dd̄ dicebat p̄s.lxxxiij. cōcupiscit ⁊ deficit aia mea i atria dn̄i. Nec miruz si hoc atriū fuit splēdidū ⁊ excellētissimum cū in eo nouē mēsibus habitauerit de⁹. De quo dr Esa.lxij. Habitabit iuuenis cū ꝟgine. ⁊ gaudebit spōsus sup spōsam ⁊ gaudebit sup te de⁹ tuus. De hac qꝫ habitatione ipsa ait Eccl'i.xxiiij. In habitatione sancta corā ip̄o ministraui. Ista aūt habitatio sctā pōt intelligi s̄m triplicē significationē huius nois sanctū. Nā sanctū idē est qḋ mūdū vel firmū aut sanguine tinctū. l. sanctū iūcta. l. sacra loca. §. proprie. ff. de rer. di. Ip̄a eñ fuit sctā. i. pura ⁊ mūda vt inq̄t. Ansel. in li. de cōceptu ꝟginali. tāta puritate qua maior sub deo neq̄t itelligi. Scdo fuit sctā. i. firma: qr sup altitudinē diuinitatis fuit fundata. iuxta illḋ p̄s.lxxxvi. Fundamenta ei⁹ i montibus sctis. Tertio fuit sctā. i. sanguine tincta. qr memoria sanguinis ⁊ passionis filij sui semp fuit iugiter in eius mēte affixa. vt possit dicere illud Exo.xlj.

Sponsus sanguinum tu mihi es. L

In ista habitatiõe sic fctã.i.in seipsa;que fuit dei habitatio:btã virgo corã deo ministrauit. Nã primo ministrauit sibi existenti in vtero substantiã sue carnis. Vñ Cañ. iij.dr. Egredimini filie hierl'm.i.fideles aie et videte regẽ Salomonẽ.i.xpm pacificũ in dyademate.i.in humana carne.qua coronauit eũ mr̃ sua.et dr caro xpi dyadema:qr cetere figure diuersis lineis pficiunt:sola aũt figura sphericā vna tm̃ linea clauditur. M

Nam cetera corpa alioꝝ holni facta sunt saltẽ duab' lineis.i.cõmixtione vtriusq; parẽtis.corp' aũt xpi cõpositũ fuit vna tm̃ linea.i.carne xginea. Scdo ministrauit sibi egresso ex vtero nutrimentũ lactis xginei Unde canit eccl'a. Xpm regẽ angeloꝝ sola virgo lactabat vbere:de celo pleno. Ubi tria notant. Primo qr lactabat et pascebat illũ qui pascit oia. Ideo alibi canit paruoq; lacte pastus est p quẽ nec ales esurit. Scdo q' nõ dedit ipm ad nutriendũ.sed ipsa sola euz nutriuit. Ideo dr sola virgo lactabat vti bona obseruatrix legum qbus cauetur q' mater debeat filiũ lactare.l.si cõpetenti.vbi glo.C.de alen.lib. Tertio q' illud lac nõ fuit a natura pductum sz de celo ministratum.quia virgines lac naturalr nõ habent.Ideo subdit vbere de celo pleno. N

Tertio sibi ministrauit viuẽti in mũdo.necessaria vite corporalis.qr cũ xps pauper esset iuxta illud ps.xxxix. Ego aũt mendicus sum et pauper. Mater eius sicut dicit Hieronymus acu et colo acquirebat vnde sibi et filio necessaria pcuraret.Ideo de ipsa dicit Prouerbioꝝ vlti. Quesiuit lanã et linũ. Et operata est in eis. Et infra. Manũ suam misit ad fortia et digiti eius apprehenderũt fusum. Licet eñ sit officiũ patris postq; ablactatus est puer alere ipsum filiũ et nõ matris.l.nec filiũ.C. de patria potest.tamẽ quia Joseph nõ eẽt verus pater xpi.sed ipsa virgo totã substantiã corporalem ei ministrauerat quã alij filij recipiũt a patre et a matre.ideo ad eã ptinebat eũ nutrire et alere. Sed lz pꝑter inopiam excusata esset ab hoc onere.l.si qs a liberis.§.si vel parens.ff.de libe.agno.sicut etiam eadẽ de causa excusatur pater.vt inquit Bal.in.d.l.nec filiũ.tamen immensa pietas ipsam virginẽ impellabat ad eũ cum ingenti sollicitudine alendum. O

Istam aũt habitationẽ tam dignã et perutilez ipse deus sibi edificauit.de qua dr Prouer.ix. Sapientia edificauit sibi domum:et edificatã inhabitauit. Unde ipsa inqt Eccli.xxiiij.c. Qui creauit me requieuit i tabernaculo meo. Et de hoc etiã dr ps.lxxxvi. Homo natus est in ea:et ipse fundauit eaz altissimus.

Circa pfectionẽ aũt dom' siue atrij tria sm Ambrosiũ possunt ꝯsiderari. Dom' eñ artifex primo fundamentũ bonũ ponit:qr facto malo fundamẽto:omne qđ supedificat corruit.c. cum paul'.i.q.j. Scdo posito fũdamẽto edificij mẽbra distinguit. Tertio adiũgit ornatũ. Primo ergo deus fundamẽta xginis posuit.de qbus dr ps.lxxxvi. Fundamẽta eius in mõtibus sanctis. Per mõtes aũt sctõs altitudo trinitatis intelligit. Ipsa eñ fuit fundata sup altitudinẽ potẽtie patris q̃ eã in bono cõfirmauit. Super altitudinẽ sapiẽtie filij q̃ eã omni sapiẽtia illustrauit. Sup altitudinẽ spũssancti q̃ eaz in gra stabiliuit. Nõ eñ de facili cadit:tum qr hz corp' luteũ.tũ qr hz fũdamẽtũ terrenũ. De qb' dicitur Job.iiij. Qui habitãt in domos luteas et terrenũ habẽt fundamẽtũ. Homo quidẽ habet domum luteã.i.corpus qđ est domus anime et de luto est formatũ. Habet etiã fundamẽtum terrenũ quando spem suam imponit sup mundũ. Talis enim sicut dicitur Mat.vi. Edificauit domum suam super arenã. Cadit etiaz homo qr habet cor cinereum.de quo Sapien.xv.dicitur. Cinis est cor eius.et luto vilior vita illius. Non sic autem fuit beate virginis edificatio.qr primo habuit corp' cõsolidatũ. Quãuis eñ corpus eius fuerit luteũ.tamẽ in fornace diuini amoris fuit sic concrementum et consolidatum q' nunq; cadere potuit:qr in eo nihil de carnalitate remansit iuxta illud Eccli.xxviij. Uapor illius exurit carnes eius et Esa.i. Excoquã ad purum scoriam tuam. Uñ Hier. in sermone de assumptione ait. Puto q' quicquid cordis est:quicquid mentis humane: si totũ adhibeas:non sufficeret vt cogitare valeas quando virgo beata indesinenter cremabatur ardore pij amoris. Scdo habuit animũ celestẽ qui totius erat in dei amore cõuersus. Unde Hier.vbi.s.ait. Totaz eam repleuerat spũssancti gratia:et totã eã incãduerat diuinus amor.ita vt nihil in ea esset qđ mũdanus violaret affectus sed ardor continuus et sobrietas superfusi amoris. P

Tertio pro fundamẽto habuit deũ. Unde dr Cañ.viij. Innixa sup dilectũ suum. Innixa ergo fuit super montem:de quo ps. cxxiiij.dicitur. Qui confidunt in dño sicut mõs syon,et c. Innixa fuit sup fortissima turri.iz. De q̃ Prouer.xviij.dr. Turris fortissima nomẽ dñi. Fuit igit illa dom' q̃ cadere nõ potuit:qr fundata erat supra firmã petrã.vt dr Mat.vi. Q

Scdo celestis artifex postq; stabile fundamẽtũ posuit:edificiũ pulchrum erexit iuxta illud.i.ad Cor.iij. Si qs autẽ supedificat supra fundamentũ hoc aurũ.argentũ et lapides preciosos. Per argentũ intelligit ei' corpus lucidũ atq; virgineũ. Per aurum eius animus diuino amore auratus. Per lapides vero preciosos intelliguntur ei' virtutes quibus ornata fuit. R

Tertio postq̃ celestis artifex tam stabile fundamentũ posuit ⁊ tam pulchrũ edificium erexit ip̃m edificiũ ornauit atq̃ depinxit.triplicẽ.s.colorẽ imponẽdo.s.albũ colorẽ puritatis.nigrũ hũilitatis.⁊ rubeũ charitatis Ideo ipsa inq̃t Can.j.Nigra sum ecce color niger hũilitatis.sed formosa.ecce color albus puritatis:sicut pelles Salomonis.ecce color rubeus charitatis.Dicit enĩ ibi glo.q̃ Salomon fecit sibi tabernaculuȝ de pellibus rubricatis. Pulchra ergo est p̃mixtio.s.color albus niger ⁊ rubeus quia pulchra coniunctio est puritas cũ humilitate ⁊ charitate. S

Non solũ aũt btã ꝟgo dr̃ atriũ ⁊ habitatio siue domus dei:sed etiã appellat̃ tabernaculũ spũssancti omĩ sctĩtate repletum.De quo p̃s.xlv.inq̃t Dauid. Sãctificauit tabernaculũ suũ altissimus Tabernaculũ enĩ dr̃ domꝰ deo dedicata.c.j.⁊ ibi Archi.de sen.et re iudi.Et ꝓpter hoc ecctia dr̃ tabernaculũ xp̃i c.ne forsitan.de pe.di.j.Et ideo multo magis sic dȝ nolari beata virgo.q̃ etiã denolat̃ thalamus xp̃i.Dicit̃ aũt thalamus a thalamone duce romanoꝝ:qui cũ quandã virginẽ Sabinaȝ viole rapuisset:dictũ fuit ei per oraculuȝ q̃ illa virgo ipsi cõiugio tradẽda esset.Et qm̃ ille nuptie thalamonis feliciter successerunt:ordinatum fuit.vt cubiculũ sponsi ⁊ spõse thalamꝰ diceretur.q: igit̃ deus in vtero ꝟginis nuptias celebrauit qñ.s.naturã humanã sibi copulauit. ideo ipsius vterus recte thalamus dici põt.de quo p̃s.xviij.dr̃. In sole posuit tabernaculum suũ.⁊ ipse tanq̃ sponsus procedens de thalamo suo. T

Consueuerũt autẽ thalami regis p̃ciosis pãnis adornari.⁊ varijs colorībꝰ depingi ⁊ diuersis floribus aspergi.Thalamꝰ aũt virginis adornatus fuit pãnis p̃ciosis purpureis.aureis.⁊ gẽmatis.De q̃bus dr̃ Can.iij. Ferculũ fecit sibi rex Salomõ de lignis libani Ferculũ enĩ dr̃ vas escarũ.⁊ significat ꝟgis vterũ:in quo fuit positus ille q̃ est esca olim angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ.⁊ fuit de lignis libani.q: eiꝰ vterus fuit odoriferus ⁊ incorruptibilis.⁊ serpentũ infernaliũ expulsiuꝰ.Postea subdit̃.Reclinatoriũ fecit aureũ:⁊ ascẽsuȝ purpureũ media charitate constrauit.Eius enĩ vterus in quo xp̃us se reclinauit fuit adornatus pãno aureo.i.pudore ꝟgineo.Sicut enĩ auꝝ est incorruptũ fulgidũ ⁊ p̃ciosum sic eius ꝟginitas reddidit eiꝰ vterũ incorruptũ quoad se.fulgidũ p exemplũ quoad primũ:⁊ p̃ciosum quoad nos. Ascensuȝ quoq̃ eius purpureũ.i.aĩam inflãmauit diuino amore ⁊ ascendentẽ in celũ p cõtẽplationeȝ media charitate cõstrauit.Charitas enĩ est gẽma lucida q̃ oẽs virtutes facit fulgidas esse. De qua dr̃ Eccli.ix.Gẽmula carbũculi in ornamento auri.Tũc eñ charitas est ꝑfecta qñ hȝ secũ annexã hũilitatẽ ⁊ puritatẽ.Ideo in deata ꝟgine fuit gẽmula hũilitatis.⁊ carbũculus feruẽtis charitatis ⁊ auꝝ incorruptibilis ꝟginitatis.Ecce ꝙ q̃ iste thalamꝰ xp̃i pãnis valde p̃ciosis fuit ornatꝰ.Fuit q̃ȝ varijs colorībꝰ depictus.i.diuersis ꝟtutibꝰ. Sicut enĩ color niger iuxta albũ positꝰ ip̃ȝ albũ magis cõmẽdat ſm sniaȝ phi.ij.de celo ⁊ mũdo ⁊.j.Elẽchorũ.sic humilitas btẽ ꝟgis simul cũ ꝟginitate ⁊ alijs ꝟtutibꝰ ꝯiũcta ip̃aȝ ꝟginitatẽ ⁊ alias ꝟtutes magis exornat.Si ei btã maria.fuisset ꝟgo sȝ supba.nec deo placuisset.nec filius dei.de ea carnem sumpsisset. U

Diuersis q̃ȝ floribꝰ fuit iste diuinꝰ thalamꝰ aspsus.s.rosa patiẽtie.vñ Eccl.xxiiij. ip̃a inq̃t.Quasi plãtatio rose in hierico Itẽ viola hũilitatis ꝓfunde.⁊ lilio puritatis ⁊ mũdicie.De q̃bꝰ Can.ij.ip̃a ait. Ego flos cãpi ⁊ liliũ cõualliũ. Est q̃ȝ btã ꝟgo tẽplũ dei iuxta illõ p̃s.xlvij.Suscepimꝰ deꝰ miam tuã i medio tẽpli tui.De q̃ tẽplo figuratiue dr̃.iij. Reg. vj.Nihil erat i tẽplo qδ nõ auro tegeret̃.i.charitate vestiret̃.Sicut aũt ad ecctiam ꝯfugiẽtes sunt securi:⁊ nõ possunt de illa p violentiã extrahi.l.p̃senti.C.de his q̃ ad eccle.cõfu.⁊.c.reꝝ xvij.q.iiij.⁊.c.inter alia.de immu.eccle.Sic ad btãm ꝟginẽ cõfugientes sunt securi a demonibus.⁊ nõ p̃nt ad eoꝝ seruitia violẽter trahi.nec ab eis in ꝓfundũ iferni p̃ijci.Ecce ꝙ quãti priuilegij est hec tẽplũ ꝟginale.Forma aũt huius tẽpli valde est ampla : vñ dr̃ tẽplũ quasi tectuȝ amplũ.Sic enĩ interp̃etat̃ hoc nomẽ tẽplũ ſm Arch. in.c.⁊ hoc.xvi.q.vj.⁊ sumpsit ab Isi.in.v li.etym.ca.iiij. In ipsa aũt ꝟgine gl'iosa fuerunt tecta valde ampla.Primo quideȝ habuit amplũ vterũ ad deũ suscipiendũ.Cui canit ecclesia.Tu quẽ celi capere nõ poterãt tuo gremio ꝯtulisti.Petrus q̃ȝ rauẽn.in quodã ſmõe. ait.Qδ erat in p̃ncipio apud deũ. intra se ꝟgo peperit verbũ.Et iterũ.Ip̃a ꝟgo fuit maior celo fortior terra latior orbe.Nã deũ quẽ mundꝰ nõ capit sola cepit ⁊ portauit eũ q̃ portat orbẽ. Et iterũ.Quãtus sit deꝰ ignorat q̃ nõ miratur huius ꝟginis vterũ celũ pauet:tremũt angeli creatura nõ sustinet. natura nõ sufficit. q̃ vna puella sic deũ in sui pectoris hospitio capit.respicit ⁊ oblectat̃.terris pacẽ.celis gl'iaȝ. salutẽ ꝑditis.vitã mortuis dederit. Sicut ei totũ mãna in vrna.⁊ tota vrna erat in arca.⁊ tota claudebat̃ in tẽplo.sic ⁊ diuinitas tanq̃ mãna dulcissimũ tota erat in vrna.i.xp̃i aĩa.totaq̃ erat in arca.i.in xp̃i carne deificato.⁊ hec oĩa claudebant̃ in tẽplo.i.in ꝟgis vtero gl'ioso. y

Secundo habuit amplũ intellectũ ad diuinum lumen suscipienduȝ . Intellectus enim virginis nõ indigebat radijs quia habebat intra se presentiam solis. iuxta illud Eccli.xxvj.Sicut sol oriens mundo in altissi-

nis dei &c. Nec indigebat lucerna .i. manuductione alicuius hominis: quia in suo utero habebat divinam lucernam fulgentem. Ideo ibidem subditur. lucerna splendens super candelabrum sanctum. Nec indigebat sicut filii israel columna ignis vel nubis .i. manuductione alicuius angeli. quia habebat ignem divinitatis et nubem humanitatis christi. ideo ibidem subditur. columbe auree super bases argenteas. et pedes firmi super plantas stabilis mulieris. Z

Tertio habet amplum affectum ad compatiendum. nam intra sinum sue misericordie et pietatis omnes recipit. Recipit enim iustos quibus impetrat dei gratiam. ideo dicitur Maria mater gratie. Recipit peccatores impetrando eis misericordiam divinam. ideo dicitur mater misericordie. Recipit temptatos a diabolo. Ideo subditur. tu nos ab hoste protege. Recipit animas de hoc mundo exeuntes. ideo dicitur et hora mortis suscipe. Quod et animabus nostris facere dignetur ipsa virgo piissima per infinita secula seculorum benedicta. Amen.

¶ De eiusdem integerrime virginis nominatione. Sermo .vj.

Orietur stella ex Jacob. Nume. xxiiij. In sacra scriptura omnes angelici spiritus stelle nuncupantur. unde Apoca. xij. dicitur Et draco cauda sua trahebat magnam partem stellarum. Item omnes sancti stelle vocantur. unde Ge. xxij. et Exo. xxxij. dicitur Multiplicabo semen tuum sicut stellas celi. Et .j. ad Cor. xv. ait apostolus. Stella a stella differt in claritate .i. sanctitate. Item stella dicitur ecclesia. Unde Apoc. ij. scriptum est. Hec dicit qui tenet septem stellas in dextera sua .i. sanctam ecclesiam septiformis dei radijs prelucentem. Illi etiam homines qui sunt in gratia dei dicuntur stelle: qui tunc dicuntur cadere quando a dei gratia cadunt. iuxta illud Apocal. viij. Cecidit de celo stella magna ardens tamquam facula. Et Mat. xxiiij. ait salvator. Stelle cadent de celo. Sed beata virgo Maria singulari modo stella appellatur. ut patet in verbis propositis. Super quibus quinque considerationes faciemus.

In prima videbimus quare virgo Maria dicatur stella celi.

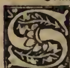
In secunda quare appellatur stella poli.

In tertia quare stella maris.

In quarta quare stella matutina nuncupatur.

In quinta vero quare stella regia nominatur.

¶ Quare beata virgo dicitur stella celi. Consideratio prima.

Secundum beatum Bernardinum in sermone .j. de nomine virginis: ipsa mater dei potest stelle tripliciter comparari. videlicet stelle celi: poli et maris. Stelle autem celi comparatur multipliciter de causa. Primo propter suam denominationem. Stella quippe a stando denominatur. quia in celo stat fixa. Unde inquit Ptolomeus in suo centilo quio. quod stella est dignior pars sui orbis. Et propter hanc stellarum firmitatem dicitur Gen. j. quod deus posuit stellas in firmamento celi. Beata autem virgo in celo suo hoc est filio: immobiliter stetit. Primo in conceptione sua: quia non cecidit per originale peccatum. Unde de ipsa sub nomine terre dicitur Eccli. j. Terra autem in eternum stat. De ipsa quoque potest exponi illud ps. dicentis deo. Qui fundasti terram super stabilitatem suam non inclinabitur in seculum seculi. Secundo stetit in eo in vita per omnem virtutum irradiationem. De qua statione dicitur ps. xliiij. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circundata varietate. Tertio stetit in morte eius per mentis compassionem. De qua statione dicitur Joa. xix. Stabat iuxta crucem Jesu mater eius .s. immobiliter. quia alijs stellis .i. discipulis cadentibus de celo .i. a fide ipsa sola stetit. iuxta illud Abachuc. iij. Sol et luna steterunt in habitaculo suo. vel secundum aliam translationem elevatus est sol .i. christus in cruce. et luna .i. virgo maria stetit in habitaculo suo. Sed hec statio fuit lugubris et dolore plena. Propterea Augu. in quodam sermone inducit humanum genus ad christum loquentem et dicentem. Mihi ridens cogaudet Eva. tibi plorans compatitur Maria. Filius quoque dei inquit Esa. lxiij. Torcular calcavi solus. et de gentibus non est vir mecum quasi dicat. solum mater mea mihi vere compassa est. C

Secundo notatur stella et comparata est propter suam operationem. Stella enim primo ornat celum. Unde Eccli. xliij. dicitur. Species celi gloria stellarum. Et Gene. j. inquit Moyses. Fecit deus duo luminaria magna. luminare maius ut preesset diei. luminare minus ut preesset nocti et stellas que lucerent in firmamento celi. Beata autem virgo facta est ut ornaret celum empyreum. Proinde de ipsa dici potest illud Eccli. xxvj. c. Sicut sol oriens mundo in altissimis dei. sic bone mulieris species est ornamentum domus eius. Et Esa. lx. inquit deus. Gloria libani .i. virgo Maria. Candida et lucida ad te veniet ad ornandum locum sanctificationis sue. Secundo stella denotat distinctionem et permutationem temporum. annorum mensium et dierum. ut dicitur in lib. de proprietatibus elementorum. et similiter maria est temporum. annorum dierum et mensium reserativa. quia in ea incepit tempus gratie per filium. annus remissionis. dies leticie et mensis omnis nostre consolationis. ut ait magister Bartholomeus pisanus in lib. de beata virgine maria. fructu. viij. et propter hanc operationem distinctionis temporis dicitur quod stella significat. Unde de stellis Gen. j. ca. inquit deus. sint in signa. Proinde Albumasar in principio sui libri inquit. Laus deo qui creavit stellas et posuit ornamentum et lucernas in significatione ut preberent ductum rationabilibus. Et ratione huius operationis convenit marie nomen stelle. quia ipsa fuit in signum. iuxta illud Esa. xj. O radix iesse que stas in signum populorum. Signum quippe est quod se

qd se offert sensui. et aliqd relinquit intellectui c.signu. de cose.di.ij. et fuit dictu Aug. in ij. lib. de doctrina xpiana Maria aut incarnatu deu sensui psentauit. qz in terris visus est. et cu hoibus zuersatus est. vt dr Baruch.iij. Sed aliud intellectui dereliqt qz p hoc q dei filiu in carne visibilit exhibuit: deitate p fide itellectui patefecit. Ex quo hec fuit signu. io Esa. vij. Achaz petenti signu a dno tribuz est. Propterea dabit vobis dns signu Ecce virgo zcipiet et pariet filiu &c. De hoc qz signo Apoca.xij. dictu est. Signum magnu apparuit in celo. mulier amicta sole &c. Et infra. Et in vtero habes. Merito qppe in vtero habere dicitur. quia ab extra in vterum virile semen non traxit. D

Tertio stella illuminat noctis pfunditate et sic btā vgo illuiat mētis cecitatē. Ante aduentu eni sui peti nebula totu mudu occupauerat. vt no esset q veruz lumen videre posset. Erant eni oes gētes quasi nebule turbinibus agitate. Unde.ij. Pet.ij. dr Eratis eni tenebre. nuc aut lux in dno. Proinde in tenebris morabant. Un de ipsis dici poterat illud Nau.j.c. Inimicos eius psequent tenebre. Tandē pcessit btā virgo quasi fulgida stella effugās tenebras. ita vt de illa dici possit illud Eccli.l. Quasi stella matutina in medio nebule. Unde Ber. sup Missus est inquit. Ipsa est nobis stella ex Jacob orta. cuius radius vniuersum mūdū illustrat. cuius splēdor in supernis fulget. et inferos penetrat. Proinde in psona eius dicit Eccli.xxiiij. Penetrabo iferiores ptes terre. et aspiciam oēs dormiētes et illuminabo omnes sperantes in domino. E

Quarto stella noctē purificat. Si quidez p radios suos nocturni frigoris dēsitatem serenat. et ratificando purificat. et similr facit maria. In terra eni ante aduentum huius stelle tenebre erant sicut Esa.lx. scriptū est. Ecce tenebre operient terrā et caligo pplos In huius quoqz mysteriū dr Exo.x. Facte sunt tenebre horribiles i vniuersa terra egypti. Tādem orta est stella ex Jacob. scz Maria. q has tenebras purificauit. et seruauit: Quippe ipa ē emanatio quedā sincera oipotentis dei. vt habetur Sap.vij. Unde Bern. sup Missus est. ait de ea. Tolle hoc corpus solare qd illuminat mūdū. vbi dies. Tolle Mariā maris stellā: maris vtiqz magni et spaciosi. qd nisi caligo inuoluēs et vmbra mortis atqz dēsissime tenebre relinqūt. F

Quinto stella viuificāt: sicut pha attestat. Qppterea orbis primus plures hz stellas qz ipse pcipue est cā vite in istis iferioribus. Ex hac qz rōne maria stella vocat si qdem mors regnabat ab Adā sm aplm ad Roma.v. adeo q nō solū de morte corpali: sed etiā de spirituali verificabat illud.ij. Regū.xiiij. scz Oēs morimur. Et illud qd dr in ps. deinceps. in aut. de nup. scz mors omnia soluit. Et illud ps. Quis est homo qui viuet et nō videbit mortē. Ueniente aūt hac stella oia mortua sunt vite restituta. Quippe ipsa est lignum vite proferens benedictum fructū. Gene.ij. de quo gustans mortem: non gustabit in eternum: sed eternaliter viuet vt dicitur Joan.vi. G

Sexto stella tēperat seu modificat gelidū frigus noctis. et sic terrenascentia fouet et modificat et ppter hoc maria etiā appellatur stella. Malicia quippe huius mūdi frigida est. Unde Hiere.vi. ait dns. Sicut frigidaz facit cisterna aquā suā. sic et frigidā fecit malicia aiam. Tēpore igitur quo pcessit btā virgo maria humani generis malicia: quasi cōpleta fuit. iuxta illud Esa.liij. Completa est malicia eius. Propterea in mundo magnū frigus erat Unde Jo.xviij. dr q frigus erat. et Petrus calefaciebat se et de hoc predictū erat Zacha.xiiij. vbi dicit. In illa die nō erit lux sed frigus et gelu Et Eccli.xliij. scriptū est. Uentus aquilo.i. diabolus flauit. et congellauit crystalluz ab aqua. Processit aūt maria quasi stella coruscans. calefaciens et pfulgens. et p cōsequens fouēs. Proinde Ber. sup Missus est. homel.i. ait. Ipsa ē nobis stella terras per lustrans et calefaciens magis mētes qz corpora Fouet virtutes excoquit vitia. Ipsa est mulier fortis de qua Prouerb. vj. dr. Nō timebit sibi in die frigoris. oēs enim domestici eius vestiti sunt duplicibus. s. dei et primi charitate vel qz pmissionē hz vite q nūc est et future. Hec sunt vestimēta valde bona qbus Rebecca induit filiū suū Jacob. vt patris bndictionē obtinere posset. Gen.xxvij. H

Septimo stella ordinat et cōciliat. s. orbem nā orbē inferiorē sublimat. et virtuti superiori p sui possibilitate assimulatur. et sic quodāmodo reconciliat. Sic etiā hec stella fulgida et mundi dna et regina ecclīam militantē tanqz inferiorē orbe: ecclie triūphanti tanqz orbi superiori recōciliauit nūcians pacē his q prope et his qui lōge. i. eccle militāti et triūphanti Unde pfecto ipa est arcus federis sempiterni positus in nubibus celi ne iterficiat ois caro. Ge.ix. Nam ipsa illum nobis genuit qui fecit vtraqz vnum. faciens pacem vt reconciliet ambos in vno corpore. ad Ephe.ij. I

Tertio principaliter beata virgo appellatur stella ppter suā sublimationē seu situationē. Nam stella locatiōe est alta eo q in firmamento posita est: qd est altū. vn Eccle.xliij. dr. Altitudinis firmamentū pulchritudo eius est. Sic btā vgo altissima est. eo q post filiū oibus aliis celsior sit. Profecto Luc.xviij. dicitur. Qui se humiliat exaltabitur. Cū ergo Maria fuerit humillima. ergo et altissima. Proinde Ecclesiasti.xxiiij. ipsa inquit. Ego in altissimis habito. K

Quarto dr̃ stella ꝓpt̃ filij emissionē. Quā rōnē tangēs Bern̄. sup Missus est ait: Loquamur pauca sup hoc noīe Maria qđ interpretatū maris stella dr̃. ⁊ matri ꝟgini valde ꝯuenienter aptat. Ipsa nāq3 syderi aptissime cōparat. qꝛ sicut sine sui corruptione syd⁹ emittit radiū. sic absq3 sui lesiōe ꝟgo parturit filiū nec syderi radi⁹ suā minuit claritatē. nec ꝟgini fili⁹ suā itegritatē. hec ille. Vñ ecclia canit. Sicut sydus radiū ꝓfert. ꝟgo filiū pari forma. neq3 syd⁹ radio neq3 mr̃ filio fit corrupta. L

Quinta dr̃ stella ꝓpter cōsolationē. de q̄ Hugo de sctō victore in quodā sermōe inq̄t. Maria stella. xp̄s ꝟo sol appellat. Ideo pctōres velut in nocte a Maria ꝯsolant iusti aūt tāq̄ i die a xp̄o illuminant. Idō si ꝑtimescis ad xp̄m accedere ad mariā respice. genus tuū cōspicis. nihil illic qđ timeas inuenis. M

Sexto ꝓpter suā puritatē. Sicut em̄ stella nullā hꝫ impuritatē: sic ⁊ btā ꝟgo maria nullā vnq̄ in se habuit immundiciā. Sꝫ de illa verificatū fuit illud. i. ad Thessa. v. Integer sp̄us vester ⁊ aīa ⁊ corpus sine q̄rela i aduentu dn̄i nostri Jesu xp̄i seruet. Habuit ei corpus purissimū sine vlla cōtagione. Vñ xp̄s dicere pōt de sua icarnatiōe illud Sap̄. viij. Ueni ad corpus incoinquinatū. Habuit etiā aīaꝫ purissimam. Unde ipsa dicere pōt illud Sap̄. viij. Sortita sum aīam bonā. Habuit q̄ꝫ sp̄m purissimū. nā fuit semꝑ cū purissimo deo cōiunctus ꝑ amorē. qꝛ sicut dicit Paul⁹. i. ad Cor. vj. Qui adheret deo: vnus sp̄us est cum eo. N

Septimo dr̃ stella ꝓpter velocitatē. Lꝫ em̄ vt supra dictū est stella de se sit imobilis qꝛ est in celo fixa. tñ motu firmamēti mouetur citissime. qꝛ quotidie lustrat oīa in circuitu. sicut etiā lapis preciosus fixus in anulo de se nō mouetur: sꝫ ad motū ⁊ reuolutionē anuli reuoluitur. Sic quoq3 btā virgo. lꝫ vera sit sententia Pauli. ij. ad Cor. iij. scꝫ ꝙ nō sumus sufficiētes cogitare aliq̄d a nobis quasi ex nobis. vt etiā inquit imperator in. l. j. in prin. C. de vete. iure enucle. tñ sp̄ūsancto ducta in obseruādis diuinis mādatis erat velocissima. Vñ ip̄a dicere pōt illud p̄s. cxviij. Uiā mandatoꝝ tuorum cucurri cū dilatasti cor meuꝫ. Octauo dicitur stella ꝓpter dignitatē. Stella enim inter cetera corporalia habet magnā dignitateꝫ quia vt ait philosophus lib. de celo ⁊ mūdo in stellis non est corruptio neq3 casus nec error. q̄ etiam nunq̄ fuerunt in virgine. q̄ semper fuit incorrupta. nec vnq̄ cecidit in aliquo peccatū vel errorē. Vñ dicere pōt cū p̄s. suo celesti sp̄oso. Tenuisti manum dexteram meā: ⁊ in voluntate tua deduxisti me: ⁊ in gloria tua suscepisti me. Multas alias rationes propter quas beata virgo maria stella dicitur hic pertranseo cā breuitatis, de q̄bus tractat magister Bartholomeus pisanus in libro de beate virgine fructu. vij.

¶ Quod beata virgo Maria dr̃ stella poli. Consideratio secunda. O

Propter tria mater dei stella poli appellat. Primo qꝛ ip̄a stella polo siue cardini est vicinissima Ad dicēdoꝝ aūt intelligētiā est aduertēdū ꝙ duplex est pol⁹ in hoc mūdo. Vn⁹ est inuisibilis scꝫ meridionalis ⁊ reliquus vero est visibilis scꝫ aq̄lonaris. ⁊ vterq3 imobilis est. Sup quoꝝ immobilitatē innititur totus mundus in sua circulari mora. Merito igitur ꝑ vtrūq3 polū intelligitur ipse fili⁹ dei et verbū patris q̄ est principiū oīm quoad vnum. ⁊ finis oīm quoad reliquum. q̄ i meridie idest in sue maiestatis deitate nobis oīno inuisibilis est. sed in aquilone nostre humanitatis visibilis factus est. Unde Apoc. j. ip̄e ait. Ego sum alpha. ⁊ o principium et finis. De illo q̄ est in meridie dr̃ Cant. j. Indica mihi vbi cubes in meridie. De aquilonari ꝟo Job. xxvij. scriptū est. Ab aquilone. auruꝫ venit: quia ex xp̄o incarnato splendor patris processit. Ipse quoq3 immobilis est. Sup cui⁹ immobilitatē innitūtur oīa in suo motu. imobilisq3 manēs dat cūcta moueri. vt ait Boe. iij. de cōsolatione. Huic siquidē polo fuit hec stella. scꝫ virgo Maria vicinissima: maxime i quatuor. Primo in incarnatiōe: scꝫ per carnis idētitatem: quia eadē caro que fuit virginis matris fctā est caro filij dei patris. iuxta illud ad Gala. iiij. Misit deus filiū suuꝫ factū ex muliere ⁊c. Partus enim est pars viscerū. l. j. in principio. ff. de ventre inspi. Quam quidem carnē filius dei in vnitate ꝑsone suscepit. Et propter hanc vicinitatē dixit angelus virginis. Lu. i. domin⁹ tecum. Secūdo fuit xp̄o vicinissima in cōuersatione per administrationē. Unde hoc est Ruth. c. vltimo figuratum. vbi mystice dicitur de Noemi. ꝙ natum puerū suscepit. ⁊ posuit in sinu suo. et nutricis ac gerule fungebat officio. hinc est ꝙ absentiā eius scꝫ christi ferre nō potuit. nā dolēs cū i tēplo quesiuit Luc. ij. c. Tertio fuit sibi vicinissima in passione. qꝛ simul cū eo doloris gladio cōfossa est: sicut Lu. ij. predictum fuerat ei per Symeonem dicentē. Et tuā ip̄sius aīaꝫ pertrāsibit gladi⁹. Quarto fuit ei vicinissima in assumptione per gl̄ie susceptionem. Qđ em̄ sit ad dextraꝫ filij sublimata per dictum Bern̄. in quodam sermone. nefas est dubitare. Si em̄ incorruptio deo proximū facit. vt dr̃ Sap̄. vj. cū hec ꝟgo fuerit incorruptissima. quia mater incorruptionis. profecto ipsi polo. s. filio suo ē vicinissima. Vñ Augu. sermone. iiij. de natiuitate ꝟginis ait. Tu ꝟo gl̄iosa ꝟgo Maria btā es inter oēs mulieres. Tu ꝑlata cūctis virginuꝫ cateruis, Tu seq

queris agnũ quocũq; perrexerit. Tu v̄gineos
choros ꝛ iuuentiue carnis illecebris alienos ꝑ
lilia rosasq; vernantes ad fontẽ perennis vite
potãdos inuitas. Tu in illa btõꝝ beatifica re-
gione primi ordinis dignitatẽ tenes. hec ille.
Nec imerito btã v̄go est filio vicinissima. Olz
eñ q̃ꝝ eadẽ est natura idẽ loc⁹ esse dz. iuxta il-
lud Eccli. iij. ꝛ. vj. Oĩa ꝑgũt ad locũ suũ. Parẽ-
tis aũt ꝛ filij eadẽ est natura cũ nõ differãt nisi
solo noĩe. l. in suis. ff. de libe. ꝛ posthu. ¶

Secundo dr stella poli q̃ ipsa stella est po-
li descriptiua cũ sit breuissimi circuli cir-
ca ip̄m. sed cõsideremus hoc qualiter esse põt.
Totus siquidẽ mundus describi quandã intel
ligibilem spherã cuius centrũ est ipse fili⁹ dei
qm̃ ipse est sicut centrũ in circulo. a quo exeunt
oẽs linee. i. vniuerse creature. sicut dicit Dio-
nysius. c. iiij. de diuinis noĩbus ꝛ Paul⁹ trime-
gistus. quẽ refert Alex. de ales. in. iij. parte sũ.
in tractatu de cõuenientia incarnationis xp̄i.
q. ij. Sed hec sphera multos circulos hz intra
se inuicẽ ordinatos. vnde tanto circulus eo bre
uior quanto centro est vicinior. Maximi vero
circuli circa hoc centrũ intelligibile sunt ipsa
corpora celestia vel terrestria. ꝛ omnia circuliũ
complent. ſm maiorẽ vel minorẽ distantiam ꝛ
participationẽ primi. Cõsequenter aliũ circu-
lum cõplent vitã vegetatiuã habẽtia. Et aliũ
habẽtia vitã sensitiuã. Aliũ vero habẽtia vitã
intellectiuam. Et inter hec oĩa breuissimũ cir-
culũ facit beata virgo Maria. que ꝑ materni-
tatis ꝓpinquitatẽ artius eũ constrinxit. ꝛ intra
beata viscera. clausit ꝛ portauit. ita vt ipsa fuit
facta quasi orbis propheta attestante qui ait.
ps. lxxvj. Illuxerunt coruscatiões tue orbi ter
re. i. virgini marie. que facta est orbis filij dei.
Unde ipsa inquit Eccl. xxiiij. Girũ celi circuiui
sola. scz circulo ꝛ motu amoris. Dicit eñ Ber.
q; qui amat vehementius currit velocius: ꝛ ꝑ-
uenit citius. Ipsa aũt pre omnib⁹ sanctis deũ
plenius ꝛ feruentius dilexit. vnde mater pul-
chre dilectionis appellat̃. Eccli. xxiiij. Fuit aũt
amor eius per modũ cuiusdã circulationis. qz
motus circularis est ab eodẽ in idem. Ipsa ve
ro sic deũ filiũ suũ amabat q; oĩa alia nõ nisi ꝓ
pter ipsum diligebat. Et sic oĩs amor eius ab
ipso incipiebat ꝛ in ipsum deũ redibat. Tertio
appellatur stella poli. quia stella hec est stella
rum oĩm primaria. siue sint stelle eterni appa-
ritionis. vt sunt que circunstant polum aquilo
narẽ: siue sint sempiterne occultatiõis. vt sunt
ille que sunt circũstantes in interiorib⁹ austri.
siue sint vicisse apparitionis siue vicisse occul-
tationis. vt que sunt in medio site. Sic beata
virgo primaria est quoad glorie magnitudinẽ
ꝛ dignitatis celsitudinem inter omnia corpora
lia que sunt visibilia. ꝛ omnia intellectualia q̃
sunt inuisibilia: ꝛ omnia celestia luminaria que
sunt quedam media quia cũ primis particip̄ãt
corporalitatem ꝛ cũ alijs perpetuitatẽ. Quod
autem respectu priorũ sit primitiua. patet per
illud Sap̄. vij. vbi dr. Nec cõparaui illi lapidẽ
preciosum. quoniã omne aurũ in cõparatione
illius arena est exigua. ꝛ tanq̃ lutũ estimabit̃
argentum in cõparatione illius. Hec aũt sunt
preciosiora inter visibilia. Est etiaz primitiua
oĩm intelligibiliũ ꝛ visibiliũ. qz oĩm spũum trã
scendit excellentiã. Unde ipsa inq̃t Eccl. xxiiij.
Oĩm excellentiũ ꝛ sublimiũ colla ꝓpria virtu-
te calcaui. Qđ aũt oĩm celestiũ luminarium sit
primitiua pz. qz luci cõparata inuenit̃ prior. vt
dr Sap̄. vij. Posset etiã hoc aliter distingui. vt
stelle sempiterne occultationis sint contẽpla-
tiui. qui semꝑ deo assistunt. Stelle sempiterne
apparitionis sint actiui q̃ semꝑ actionibus in
tendunt. vicissim vero apparẽtes ꝛ vicissim oc
cultantes sint medij mixti. q̃ aliq̃n operantur ꝛ
aliq̃n contẽplant̃. Respectu enim istoꝝ olz btã
virgo est primaria. Unde Eccli. xxiiij. ipsa inq̃t
In omni ppl̃o ꝛ in omni gẽte primatum tenui.
Admiranda est igitur hec stella. Unde merito
Sap̄. vij. de illa inquit spũssanctus. Est eñ hec
speciosior sole. ꝛ super omnem dispensationez
stellarum inuenitur prior.

¶ Quod beata virgo dicitur stella maris.

¶ Consideratio. iij. ¶

Tertio principaliter cõparat̃ vir
go maria stelle maris. Scđz eñ
Hiero. Maria interpretat̃ ma-
ris stella. qđ etiã inquit venera
bilis Beda sup Lu. dicẽs. Ma
ria hebraice: stella maris latine
syriace vero dña vocat̃. ꝛ merito. qz hec totius
mũdi dñm lucẽ secalis meruit gñare perennẽ.
Ideo canit eccl̃ia. Aue maris stella. Hec etenĩ
stella q̃ vulgariter appellatur la tramontana
siue vrsa maior multas hz ꝓprietates q̃ beate
virgini cõuenire ꝓbantur. Primo dr illumina-
tionis. est eñ nauigantiũ in periculis directi-
ua. Per ipsam quippe sciũt nante quo velificẽt
aut ad aquilonẽ vel ad meridiẽ aut ad oriẽtez
vel occidentẽ: Ipsa aũt stella in aq̃lone situata
est. Sic etiã ꝑ mariã oĩa pericula ꝛ discrimina
huius mũdi euitant̃. ꝛ oĩa itinera certificant̃:
Tot aũt sunt ꝑicula huius vite q; nec cor põt
illa cogitare. nec lingua enarrare. Quia sicut
dr. j. Jo. ij. Totus mundus positus est in mali-
gno. quasi dicat. vbicũq; est homo semꝑ est in
periculo. Et ideo dicit ap̄ls. ij. ad Coꝝ. xj. peri
culis fluminũ. periculis latronum ꝛc. ꝛ ad idez
est tex. in. l. senatus. §. mortis causa. ff. de dona.
cau. mor. vbi glo. allegat hoc dictũ Pauli. In-
cipit aũt a periculis fluminũ. qz ipsa sunt ma-
gis periculosa. Et ꝓpter hoc dr Eccl. xxiij. Qui
nauigat mare enarrat periculosa eius. Et in
vulgari ꝓuerbio dr. Chi non va per mare non

sa dio p̄gare. Qꝛ ergo nos sum⁹ i mari magno hui⁹ mūdi. ideo inqꝛ Gre. in mora. Semp time re debem⁹. qꝛ semp in piculo sum⁹. Debem⁹ q̄ꝫ ad istā stellā mariā respicere. Vñ Bern. super missus est home. iiij. inquit. Ista inquā est precla ra ⁊ eximia stella sup hoc mare magnū ⁊ spaciosum necessario subleuata. micās meritis et illustrās exēplis. O q̄squis te intelligis huius seculi pfluulo magis iter pcellas ⁊ tēpestates fluctuare q̄ꝫ p terrā ābulare. ne auertas oculos tuos a fulgore hui⁹ syderis si nō vis obrui pcellis. Si insurgūt vēti tētationū. si nō incurras scopulos tribulationū. respice stellā voca mariam. si iactaris superbie vndis. si ambitionis. si detractionis. si emulationis. respice stellā voca mariā si iracūdia. si auaricia aut carnis illecebra naiculā cōcusserit mētis. respice mariā. si criminā imanitate turbar⁹. conscīētie feditate cōfusus. iudicij horrore perterritus baratro incipias absorberi tristicie ⁊ desperation(i)s abysso: cogita mariam ⁊ illam inuoca. hec ille. R

Conueniēter aūt situs stelle maris cū sit in aqlone designat ppↄetatē marie. Per aqlonē ei tribulatio seu psecutio significari solet pter ventoꝝ ⁊ pcellaꝝ vehemētiā. Ideo loc⁹ Marie in aquilone esse d̄r vt per eaꝫ austeritate tribulatiōis ⁊ persecutiōis inflicte humani⁹ tēperet ⁊ mitiget maxime ex cōsideratiōe patiētie eius: q̄ valde in hoc mūdo afflicta: omnia aduersa patiētissime tolerauit. Quis eñ fidelis de pauptate audeat cōsequeri: cū videat matrē dñi colo ⁊ acu victū querere. Quis de iniurijs aut alijs aduersitatib⁹ poteris desperare: si deuote cōsideret reginā celi multo peiora atq̄ꝫ asperiora tolerasse. Solet etiā per aquilonē pctōr significari. Vñ Hiere. j. d̄r. Ab aqlone pādet omne malū. Cōueniēter ergo loc⁹ aqlonaris ei appropriat eo q̄ ipsa inter pctōres ⁊ filiū suū constituat vt ex vna parte irā ei⁹ mitiget: ⁊ ex altera peccatū extermínet. Quapropter fm Alex. de ales sup psalteriū beata virgo iuxta crucē depingi d̄ꝫ ad sinistrā christi: qꝛ stās ad crucē faciē tēdebat ad orientem. sic ad sinistrā idest ad aquilonē stabat vt oraret pro peccatorib⁹ qui sunt ex parte sinistra xp̄i. Unde pphēta in psona xp̄i pēdentis in cruce ait ps. cxli. Cōsiderabā ad dexterā e videbā: ⁊ nō erat qui cognosceret me. qꝛ non erat ibi beata virgo sed in sinistra parte perfectissime cognosces xp̄m. Proīde d̄r a pctōre Cā ti. iiij. Surge aquilo ⁊ veni auster. persla hortū meū vt fluāt aromata illi⁹. Cū enim surgit maria per piā intercessionē tūc venit auster. i. spūssanctus per gratie imissionē: ⁊ persiat hortus anime per dulcedinis spūalis susceptionē fluunt aromata per multiplicē virtutū operationē. De hoc aquilone et austro dicit Esa. xliij. Dicā aquiloni da. et austro noli phibere idest rogabo Mariā vt de gratia sua tribuat: ⁊ austro. i. spūsancto supplicet vt nō phibeat q̄n poti⁹ abūdātius per ipsam de suis charismatibus imittat. Hec est virga Moysi qua vnda maris rub(r)i percutit ⁊ diuidit: vt inter fluctus dei pp̄ls trāseat quo ad terrā pmissionis valeat peruenire. Exo. xiiij. S

Secūdo d̄r stella maris rōne introductionis. Illa eñ stella est in portū itroductiua: ⁊ similiter virgo Maria ad terrā pmissionis ducatū prestat. videt Ber. sup Missus est ait. Ipsam sequēs nō deuias. ipsam rogās nō desperas. ipsam cogitās nō erras. ipsa ptegēte nō metuis. ipsa duce nō fatigaris. ipsa propitia ad portū peruenis: ⁊ sic in temetipso experiris q̄ꝺ merito dictū sit. Et nomen virginis Maria. hec ille. qui etiā inquit ibidem. In periculis. in angustijs. in necessitatib⁹ in reb⁹ dubijs Mariā semp cogita. ipsamq̄ꝫ inuoca; nō recedat ab ore. nō discedat a corde: ⁊ vt ipetres eius oratiōis suffragiū ne deseras consolationis exēpiū. hec ille. Et ipsa stella fulgentissima te faciet cursum vite bene dirigere: et nō iactari vento vane glorie. nec frāgi scopulis aduersitatū. nec absorberi scilie vel charibdis voragine. i. voluptatū sensualitate: sed p spere puenire ad eterne felicitatis portū. T

Tertio d̄r stella maris rōne inflāmatiōis. qꝛ ipsa stella est maxime frigoris tēperatiua. respectus eñ eius est super mare per radioꝝ directionē: ⁊ per ↄsequēs per caloris immissionē. Sic etiā respect⁹ beate virginis marie semper est super mundū per eterni splēdoris scꝫ filij sui illustrationē. ⁊ per cōsequēs per caloris spūssancti cōicationē. Quippe ipsa est via per quā spargit lux. ⁊ diuidit estus super terrā. Job. xxxviij. Lux eñ eterna est super tenebrosum mundū per ipsam sparsa ⁊ manifesta. ⁊ ad hoc applicari pōt illud q̄ꝺ scriptū est. Hester. viij. Judeis noua lux oriri visa est gaudium honor ⁊ tripudium: ⁊ ideo estus diuisus est super terram. i. calor charitatis spūssancti partitus est vt nō sit qui sā se abscōdat a calore eius. imo nō est adeo durū vel lapideū cor q̄ꝺ istius stelle calore non dissoluatur. vñ Job xxvj. scriptū est. Lapis solut⁹ calore in es vertitur. i. qui durus ⁊ obstinat⁹ antea fuit per marie dulcedie emollit. Merito ergo marine stelle nole nuncupatur. Q

Quarto d̄r stella maris rōne imobilitatꝭ ⁊ firmitatis. nā stella maris nauigantib⁹ imobilis ⁊ firma semp est qm̄ si mobilis esset. recte ad portū dirigere non posset. Unde Franci. de may. in sermone qui incipit. Orieť stella q̄ hec stella d̄r cardo. qꝛ stat imobilis rota celi reuoluta sicut cardo in ostio. Et simili modo beata virgo tā hic in via q̄ꝫ in pa:

tria semp fuit firma. In via quidē: q2 nunq̃ p pctm̄ declinauit. nec ad occasuz tetēdit. Unde dicit gl.in.c.ij.de cōse.dist.iiij. q̄ virgo maria nō potuit peccare etiā venialiter. Et rō est q2 semp fuit in charitate. q̄ aūt manet in charitate nō pōt peccare. c. charitas de pe. dist. ij. De alijs aūt stellis. s. sanctis dr Iohelis. ij. Stelle retraxerūt splēdorē suū. Ipsa vo inquit Eccli. xxiiij. Usq3 ad futurū seculū nō desinā. Qd non solū de pmanētia in bono intelligi pōt: s3 etiā de permanētia ad bn̄faciēdū nobis. q2 alijs sanctis subtrahētib⁹ lumen suoꝝ beneficioꝝ: ipa nobis nunq̃ deest: s3 semp firma ⁊ perseuerās nos expectat a sui auxilij nobis radiū prestat. Sicut ergo stella marina a suo loco nunq̃ discedit. sic beata vgo a suo filio nec ad punctū vnq̃ discessit. ⁊ cōtinue nos custodit. Sic enī3 dr de filio suo per ps.cx. Ecce nō dormitabit neq3 dormiet q̄ custodit israel. Ita de ipsa dicere possum⁹ q̄ nō dormit sed semp p nobis vigilat. Uñ ipsa pōt dicere illud Esa.xxi. Sup speculā dñi ego sum stās iugiter p diē ⁊ noctē. In patria quoq3 dr firma stare. q2 l3 ale alioꝝ sanctoꝝ moueant per appetitionē cōiūctiōis cū suis corporibus. vt inquit magister sniarū in iiij.di.xlix.c.fi. ipsa virgo gloriosa tam mēte q̄ corpore in celesti sede quiescens veluti fulgentissimū sydus emicat. X

QUinto dr stella maris rōne attractiōis. Sicut enī illa stella habēs vtutē attractiuā ferrū ad se trahit. sic Maria ferreas mētes sepe cōuertit. Ferrū quippe est durū. frigidū ⁊ pōderosum. nā de terra tollit Job.xxviij. ⁊.c. ferrū. l. di. Terra aūt est dura frigida ⁊ pōderosa: ⁊ significat pctōres qui frigidi sunt ad amādū deū. duri ad cōuertendū: ⁊ pōderosi p amorē terrenoꝝ. ⁊ ideo nunq̃ ad celestia eleuant. quos beata virgo inflāmat ⁊ cōuertit: ⁊ ad celestia subleuat. vt etiā infra dicet. Uñ quilibet attractus ab illa stella diuina dicere pōt illud ps.lxxxiij. Cor meū ⁊ caro mea exultauerūt in deum viuum. Y

SExto dr stella maris rōne directiōis. Sicut enī stella maris ita dirigit nauem q̄ ipsa nō dirigit a naut. Ita btā virgo nauē ecclesie ita dirigebat suis meritis ⁊ exemplis q̄ ipsa nō indigebat dirigi aliquoꝝ aliorū meritis: q2 ipsa erat plenitudo oī3 meritorū. Apli aūt ⁊ alij scti ita dirigebāt ecctā suis doctrinis q̄ nihilominus ipsi indigebāt dirigi ab ecclesia sanctoꝝ meritis ⁊ intercessionibus. Ut enim inquit tex. in. l. in principio. C. de iusti. codi. cōfir. alter alterius auxilio semper eguit. Unde ⁊ apls Paulus rogabat orari p se. vt ptz ad Roma.xv. ⁊. j. ad Thes. vlt. Z

SEptimo dr stella maris rōne apparitiōis. Licet enī hec stella sit valde magna: tñ in apparētia h3 magnā paruitatē. Sic btā virgo licet esset maxima meritis ⁊ virtutibus tamē de se sentiebat humillima. maxime autem in animo. in verbo facto ⁊ signo. Humilita de se ostēdit pmo in animo: quia nulli se pponebat. iuxta dictū apli. ad Philip.ij. faciēs: q̄ inqt. Supiores inuicē arbitrātes. Ipsa enī Ioseph sibi pposuit Luc.ij. di. Pater tu⁹ ⁊ ego ⁊c. nunq̃ etiā se ingerebat: sed oibus locū dabat q̄ ad filiū suū ire volebāt: qd notat Matt.xij. vbi dr. Et ait quidā. mater tua ⁊ fratres tui foris stant q̄rētes te. Qd expōnēs Ber. in quodā sermōe ait. Ubi Maria aliq̄ psumptuosa tui se inuenit: foris stabat q̄rēs loqui filio. nec auctoritate materna aut sermonē interrupit aut habitationē in qua filius loquebat intrauit. Scdo habuit humilitatē in verbo. q̄ se ancillam vocauit Lu.j. Tertio habuit humilitate3 in signo. Magnū quippe signū humilitatꝫ sue fuit. q̄ filio suo iam celū ascēdēte: ⁊ ipa in hoc mūdo loco filij remanēte: in nouissimo tñ loco poni voluit. volēs seruare illud Lu.xiiij. scilicet Recūbe in nouissimo loco. Dicit enī Act.j. vbi enumeratis oib⁹ aplis subdit. Hi omnes erāt vnanimiter pseuerātes in oratiōe cū mulierib⁹ ⁊ Maria matre Iesu. Sicut enī absente sole inter cetera sydera luna magis illuminat mundū ⁊ tñ infimū tenet locū. sic sole iusticie absente a celo regnāte. Maria iter cetera mūdi luminaria mūdū magis illuminabat et tamē nouissimū locū tenebat. Quarto habuit humilitatē in facto. q2 postq̃ fuit mater dei effecta: ancilla Elisabeth se fecit. Uñ Ber. i quodam sermone ait. In montana cū festinatiōe virgo abijt ⁊ Elisabeth salutauit: ⁊ in eius ministerio quasi trib⁹ mēsibus humiliter stetit.

Multas alias causas pter quas beata virgo appellat stella maris cā breuitatis hic pertrāseo. quas ponit Albert⁹ super Missus est. c. lxxxv. ⁊ magister Bartho. pisan⁹ in li. beate virginis fructu. viij. ⁊ magister Frāc. de may. vbi s. qui inquit q̄ hec stella h3 decē pclaras proprietates virgini matri decētissime ɔuenietes ⁊ inter alia dicit q̄ ista stella h3 sublimitatem in excessu. q2 est supra oēs alias stellas. vnde ⁊ sol quāto magis ad ipsam appropinquat tanto magis dr ascēdere. mater aūt dñi fm q̄ ait hic. nō solū est sup oēs sanctos: sed etiā super oēs angelos in celo sanctoꝝ. Itē sicut septem stelle notabiles voluunt in circuitu hui⁹ stelle ⁊ ideo eius regio dr septētrionalis. ita mater dñi h3 septē spūs notabiles qui assistunt eius throno iuxta illud Apoc.j. Gratia vobis ⁊c. sequitur. ⁊ a septē spiritib⁹ qui in conspectu throni eius sunt: ⁊ per cōsequēs in cōspectu throni matris que sedet a dextris eius. Itē sicut fm quosdā astrologos stelle sustinēt terrā in medio mūdi vt adamātes ipa3 attrahētes ne cadat ⁊ submergat. ita mater dñi fm Ber. sustī

net suis pcib9 mūdū inclinatū multis sceleribus ad cadēdū in abyssum. Itē ista stella sicut sup oēs alias hʒ ppͥetatē attrahēdi siue sustinēdi terrā. sic terrū de sui natura inclinatuʒ ad tēdēdū deorsuʒ attrahit ꝛ cōuertit ad tēdēdū sursuʒ sicut calamita: ꝛ sic mr dñi corda terrea duroꝝ hoīm iclinata ad īfernum cōuertit ad padisuʒ illuēdo contritionē. hec ille. Uñ de aiab9 ꝛ corpoib9 deuotoꝝ ipsi9 beatissime virginis finaliter verificabit illud Act. xj. Recepta sunt omnia sursum in celo.

¶ Q̄ ō beata virgo Maria dr stella matutina Consideratio quarta. B

Otest btā vgo dicere illō Apo. ca. vlti. Ego sum genus ꝛ radix dauid stella splēdida ꝛ matutina. De ipsa quoq3 dici pōt illud Eccli. l. c. Quasi stella matutina in medio nebule. In isto enim mūdo erat triplex nebula. s. supbie. auaricie ꝛ carnalis imūdicie. Uirgo aūt maria fulsit in medio nebule supbie ppter humilitatē in medio nebule auaricie ppter paupͭtatē in medio nebule carnalis imūdicie ppter vginitatem. Assimilat aūt virgo isti stelle ppter tria. Primo propter denolationē. Hec eīn stella hʒ multa nola. Pꝛio eīn dr ven9 nō qꝺ sit dea amoꝝ sicut poetaꝝ fabule fingūt: sed qꝛ illos in quos dñat disponit ad amādū. Btā aūt virgo pōt dici ven9 inquātū hoīes inflāmat ad dei amorē: ꝛ iō vocat mater pulchre dilectionis Eccli. xxiiij. Scdo hec stella dr stella matutina ex eo ꝙ mane sequēs denūciat ꝛ diē inchoat: ꝛ propter hoc etiā appellat Diana Btā aūt vgo est principiū noue vite scʒ legis gͥe: sicut stella matutina est pͥncipiū die sequētis: ꝛ quātū ad hoc dr Eccli. xxiiij. mater timoꝛis. Timor eīn ē pͥncipiū gͥe ꝛ noue vite iuxta illō Eccli. j. ac Prouer. ix. ꝛ ps. cx. Initiū sapiētie timor dñi. Tertio hec stella dr Lucifer: qꝛ maiorē hʒ vim ad illuminādū ꝙ alie stelle. Btā aūt virgo hʒ maiorē vim ad illustrādū mentes hoīm ꝙ alij sancti: ꝛ iō quātū ad hoc appellat mater agnitiōis Eccli. vbi. s. Quarto ista stella appellat hesper9 qꝛ noctē sequētē respicit ad illustrādū Btā aūt vgo hoc noīe appellat: qꝛ respicit ꝛ illuminat pctōres q̄ sunt i tenebris culpe: ꝛ quātū ad hoc dr mr sancte spei. Eccli. xxiiij. B

Ecūdo beata virgo appellat stella matutina propter approꝑationē. Hec eīn stella multas hʒ ppͥetates. nā causat caliditatē ꝛ refrenat martis maliciā: tēperat motū appetitiōis: idiscretie. atq3 humiditatē causat ꝛ iocunditatē. Eodē modo beata virgo maria in nobis hʒ istos effect9. Dat eīn calorē dilectionis diuine. refrenat feruorē iracūdie dat temperamētū discretiōis mature. dat etiā humidū ductibilitatis obediētie. qꝛ verus obediēs nō dʒ duci sensu propꝛio. sed alieno. dat quoq3 iocūditatē ꝯsciētie. Et ista notant Jac. iij. vbi dr. Sapiētia q̄ desursum est pͥmū qdē pudica ē deinde pacifica. modesta suadibilis bonis cōsentiēs. plena misericordia ꝛ fructib9 bonis. Btā eīn virgo vere sapiēs dr pudica. qꝛ facit animū pudicū cū dat calorem diuini amoris. Amor eīn dei oēm amorē illicitū extingvit et oēm carnalitatē restringit. Inquātum ḣo ipa refrenat feruorē iracundie dicitur pacifica: qꝛ facit animū pacificū. Sed inquātū dat tēperamētuʒ discretiōis mature dr modesta: qꝛ facit animū modestū ꝛ maturū. inquatum aūt facit cor humidū p verā obedientiā dr suadibilis ꝛ bonis cōsentiēs: qꝛ veri obediētes sunt suadibiles ꝛ bonis cōsentiētes. c. sciendū. viij. q. j. in quātū vero dat iocunditatē conscientie dicit plena mia ꝛ fructib9 bonis: qꝛ cōsciētia q̄ moribus est bona multū est iocunda. iuxta illud ps. cxj. Jocundus homo qui miseretur ꝛ commodat. C

Ertio dr stella matutina propter ipsius stelle opationē hec eīn stella hʒ terrere fures. fugare lupos. releuare infirmos: excitare ad cātandū aues. ꝛ letificare viatores Similiter officiū virginis est terrere demōes iuxta illō Job. xxiiij. Si subito apparuerit aurora arbitrant vmbra mortis: ꝛ ps. ciij. alt. Ortus est sol. i. lux solaris. s. virgo maria ꝛ cōgregati sunt ꝛc. Scdo fugat hereticos. vnde Augu. in quodaʒ ser. inquit Gaude maria virgo cunctas hereses sola interemisti in vniuerso mundo. Tertio consolatur pusillanimes. Iō ait Aug. vbi. s. Sācta maria succurre miseris iuua pusillanimes refoue flebiles. vnde potest esse vox sua illud qꝺ dr Baruch. iiij. s. Alependores estote filij ꝛ clamate ad deū. Quarto excitat angelos ꝛ sanctos ad deum laudandum qꝺ significatuʒ est Exo. xv. vbi dicitur Maria sumpsit tympanū ꝛc. Quinto letificat omnes viatores qui tendunt ad patriā qꝺ figuratū est Math. ij. vbi de magis qui ibant ad xpm dr. Uidētes aūt stellā gauisi sunt gaudio magno valde. Ex pdictis igit oībus ptʒ ꝙ bene denotata fuit btā vgo Maria in verbis thematis nostri scʒ Orief stella ex iacob ꝛ consurget vga de israel. Fuit eīn stella: qꝛ semper erat in celo mēte. vga vero qꝛ in terra habitabat corpoꝛe. stella. qꝛ radios suos dirigit i mūdum. virga qꝛ fructuʒ protulit angeloꝝ. stella qꝛ emisit radiū in quo est maiestas diuinitatis. virga qꝛ protulit florē in quo est caro hūanitatis. stella. quia nos stabiles facit i dei gͥa virga qꝛ nos dirigit ad eterna gaudia. Magister autem Fran. de may. vbi. s. approbans dicta in superioꝛibus ait. Mater domini stella matutina dicitur propter quinq3 proprietates istius stelle que ei cōueniūt. quaꝝ prima est ꝙ

sicut ortus istius stelle in aurora diei precedit ortū solis. sic ort⁹ ꝟginis precessit ortū xp̄i i aurora noui testamēti que dr̄ fuisse in natiuitate beate virginis. Et sic illa hora incipiūt timere bestie siluestres ⁊ homines esse securi. sic orta ꝟgine ceperūt hostes timere ⁊ sancti cōfidere. Scd̄a q̄r sicut stella ista dr̄ lucifer. eo ꝙ excedit pulchritudinē oīm aliaꝝ: sicut excedebat ille decorē oīm angelorū. Ita btā ꝟgo ē pulchrior oīm sanctorū. Tertia q̄r sicut illa stella illuminat terrā nocte: ita mr̄ dn̄i in hui⁹ seculi nocte pre ceteris sctis illuminat ecclesiā virtute tue sapie. Quarta. q̄r sīt ista stella hꝫ ꝟtutē ⁊ influētia ad generādā beniuolentiam ⁊ amicitiam ſm astronomos. Sic btā ꝟgo ad cōcordiā faciēdā iter deū et hominē et verā amicitiā que est grā. Quinta q̄r sicut stella ista dr̄ regnare i die veneris. vñ dr̄ venus. Ita mr̄ dn̄i in illa die suū regnū accepit qñ angelo nūciāte suū benedictū filiū cōcepit. ⁊ tūc facta fuit regina mūdi. Et ideo de ista virgine gl'iosa exponi pōt illa dn̄i ꝟba Apoca. ij. vbi ait. Qui vicerit ⁊ custodierit opa mea vsq̄ in finē dabo illi stellā matutinā. q̄r post tētationē victoriā ⁊ diuinoꝝ mādatoꝝ obseruantiā. in celo sublimabimur ad contemplandam hanc stellam fulgentissimā.

¶ Par. v. hui⁹ sermonis quare beata virgo stella regia nominatur. D

Secūdū magr̄m Frā. de may. in sermone de natiuitate ꝟginis gl'iose. ipa bn̄dicta dei mr̄ dicit stella regia q̄druplici rōne sed nos adeam⁹ q̄nta ⁊ sexta. Primo dr̄ stella regia. q̄r sicut stella illa de q̄ hr̄ Mat. ij. direxit magos i sua itineratiōe ne errarēt ⁊ pduxit ipsos reges ad xp̄m. sic mr̄ dn̄i dirigit fideles p pegrinationē hui⁹ mūdi ne errēt a tramite virtutis. Uñ ipsi ꝟgini dici pōt. illō ps. lxxvj. Gētes in terra dirigis. Et ipsa cuilibet deuoto suo dicit illud Prouerb. iiij. Ducā te p semitas eq̄tatis. Sicut etiā illa stella magos duxit ⁊ reduxit ad patriā suā incolumes. ⁊ ita btā ꝟgo nos per viā hui⁹ seculi rectā ducit ⁊ finaliter reducit ad patriā celestē ad deū qui creauit nos. Unde ipa dicere pōt ore cuiuslibet deuoti sui illō Tob. v. Ego eum ducā sanum ⁊ reducā. E

Secūdo nominat stella regia q̄r sicut illa stella que apparuit magis ⁊ eos direxit erat multū vicina holb⁹: q̄r erat in aere ſm q̄d dicit. glo. super Mat. ij. ita beata ꝟgo est nobis ꝓpinquior et vicinior oībus sanctis ad succurrendū in oībus necessitatibus nostris. sicut inquit Ber. Unde ipsa dicere pōt illud Hiere. xxiij. A vicino ego sum. De illa q̄ꝫ dici pōt illud q̄d de deo dr̄ p ps. cxliiij. Prope est dn̄s oībus inuocātib⁹ eū in veritate. Nō ergo est de illis qui dicūtur vicini eo ꝙ sunt solū distātes p centum miliaria. vt. ff. de dā. inf. e. l. iiij. §. fi. ⁊ de serui. vr. predio. l. si edes. cum. l. sequēti. ⁊. ff. cōmunia predia. l. si q̄s duas. Nō etiam est de illis qui dicūtur vicini. q̄r nō distant abinuicem vltra duas dietas legales. vt extra de preben. c. ij. li. vj. de quo per Iohannē andree in. c. felicis. de penis. li. vj. in verbo vicinarū. Sed est de illis qui dicunt vicini eo ꝙ vocē clamātis audire pn̄t. l. j. §. eo autē. ⁊. §. potuisse. ff. ad silleianū. ⁊ ibi Iaco. de are. ⁊ Ber. in. l. si tertius in princi. ff. de aqua plu. arcē. ⁊. l. si is qui vicinas. ff. de dam. infec. Ipsa eñ virgo benedicta ita est nobis vicina ꝙ quēcūq̄ clamorē nostrū audit ⁊ exaudit si ad eam cordis deuotione clamemus. Est etiaꝫ de illis qui dicuntur vicini. qui sunt in eodem territorio. vt. C. de ol agro deserto. l. quicunq̄. lib. xj. licet enim sit in celo corpore ⁊ anima. est tñ nobiscum semper per continuam sui patrocinij presentiā. Itē est de illis q̄ dicunt vicini. q̄r sunt consortes alicuius rei. vt. ff. cōmuni diui. l. si meo. ⁊ de aqua pluui. arcen. l. vicinus. Ipa eñ est consors nature nostre ⁊ faciet nos consortes felicitatis sue. O igitur vicina nostra charissima. cū vicinus presumatur scire facta vicini sui. l. j. vbi Bar. ff. si cer. pe. ⁊. l. si ita in fi. ff. de fun. instruc. l. filium ⁊ ibi Bart. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris et no. in. c. quorundam. de presumpt. et per Bar. in. l. de etate. ff. ad sille. Profecto tu que es nobis intima et vicissima scis optime facta nostra. Unde de te potest dici illud Sap. ix. Scit omnia et intelligit. Et ideo o virgo benigna quando aliquis tuus deuotus ad te recurrit et tibi vult tribulationes suas intimare. tu ei dicere potes illud Gen. xlviij. Scio fili mi scio. ⁊ statim salutare et auxilium affero. F

Tertio appellat stella regia. q̄r sicut illa stella se occultauit. vt dicit Chriso. super Mat. qñ fuit ꝓpe ciuitatē hierl'm q̄d inter alias cās egit q̄r Herodes crudel'. ⁊ scribe ac pharisei q̄rētes occidere xp̄m nō merebant illa videre sic tā ꝟgo illis solis se occultat et auxiliū mīe sue denegat q̄ sunt crudeles et ipij. q̄r vt scriptū est Ia. ij. Iudiciū sine mīa fiet et qui non faceret mīam. econtra ꝟo pijs ⁊ iustis atq̄ eā deuote querētibus sicut faciebāt magi libēter se ostēdit. Uñ de illa dr̄ Eccli. vj. Inuestigia illam et manifestabitur tibi. G

Quarto dr̄ stella regia. q̄r sicut illa stella orta est i oriēte sicut dicit Chry. ita btā ꝟgo orta est i oriēte iusticie originalis ⁊ innocentie. ⁊ nō i occidēte originalis culpe. Et hoc spūaliter significauerūt magi qñ Herodi crudeli ⁊ ipijs iudeis dixerūt Mat. ij. Uidim⁹ stellā ei⁹ i oriēte. Et nos igitur cū istis deuotis magis dicam⁹ psequētib⁹ innocentiā ꝟginalē. ⁊ hāc regiā stelle offuscare querētibus. Uidim⁹ stellaꝫ eius in oriēte grē ⁊ nunq̄ in occasu indigna-

tionis diuine. Et ideo Fran. de may. vbi. s. dicit q beata virgo appellatur stella splendida: Quia sicut corpus splendidū sicut aurum de se opacum est nisi illuminetur a corpore luminoso. sic mater dñi de se qñ fuit creata: ei9 aïa obscuritatem peccati originalis contraxisset nisi lumine spiritussancti preuenta fuisset. Item qz sicut stelle q cito fuerūt create tācito fuerūt a sole illuminate: sic anima virginis in primo instanti sue conceptionis fuit illuminata z iustificata. Item quia sicut splendor stelle in se nūq variatur aut obscurat. sic virginis sanctificatio nunq fuit obscurata aliqua macula obscuritatis. hec ille. ip

Quinto dicit stella regia. qz sicut illa stella. lz aliquantulū se absconderit magis qō inter alias causas egit: vt ipsi magi ardentiori desiderio attenderent videnda eā. tñ postea cito eis apparuit z illos vsq ad xpm videndū perduxit. Unde dr Mat. ij. Et ecce stella quā viderant magi in oriente antecedebat eos vsq dū veniens staret supra vbi puer erat. Sic beata virgo licet aliqñ se abscōdat ad modicū tps deuotis suis subtrahēdo illis solitas cōsolationes quas de illa habēt. vt magis eos incitet ad querendam eam. tñ postea eis se demonstrat z cōsolationibus replet. ac finaliter ad videndū z perpetuo contēplandū filiū suuz in celesti palatio pducit. Unde ipsa dicere pōt suo deuoto illud Esa. liiij. In modico dereliqui te. z in magnis miserationibus cōgregabo te. Abscondi faciem meā pauli per. z in mia sempiterna misertus sum tui. Ideo sancta mat ecclesia rogat hanc stellā regiā dicens. Et iesum benedictū fructū vētris tui nobis post hoc exilium ostende. J

Sexto dicitur stella regia. qz sicut qñ magi viderūt illā stellā: letitia ineffabili repleti sunt. Unde dr Mat. ij. Uidentes stellaz gauisi sunt gaudio magno valde. Ita quando in morte deuotorū suorū apparet eis beata virgo quā tantis desiderijs affectauerant in vita videre: illos indicibili exultatiōe pfundens facit gaudere gaudio magno valde. i. tota aïa. toto corde. tota mente. z totis viribus suis spiritualibus z corporalibus. Fac igitur o stella sul gentissima vt ea que nunc legimus z audim9 de tua formositate z gratiositate oculo ad oculum intueri valeamus saltem post hāc vitam vt cantare valeamus cum ppheta ps. xlvij. Sicut audiuimus sic vidimus in ciuitate dñi virtutum. in ciuitate dei nostri. deus fundauit eā in eternum. Fac vt verificetur de me illō Esa. lx. Tunc videbis. scilicet istaz stellam clarissimam z affluēs. s. consolationibus. z mirabitur z dilatabitur cor tuū. qō tuis meritis mihi concedere digneī pijssimus filius tuus qui est benedictus in secula. Amen.

Incipit pars quarta hui9 sermonarij qō Mariale appellat in qua tractat. de vita z cōuersatiōe btē vginis. z de virtutib9 ac gratijs eiusdē. Hec aūt pars, pprio ac pticulari noīe viridariū regie nūcupat. Sermo. j. A

Non habet amaritudinē cōuersatio eius. nec tediū cōuictus illi9: sz leticiā z gaudiū. Sa. viij. Quāta mētis dulcedine z quāta magna spūs cōsolatiōe. quāta ve teneritudine ac suauitate btā Anna lactauerit dilectissimā filiā suā virginē bñdictā: quāta etiā diligētia z sollicitudine nō solū ipsa mater vginis sed etiā pr eius Joachiz ipsaz studiose studuerit educare humanis nō posset eloquijs recēseri cū eni quorūcunq filiorū parētes habeāt pietatis affectū erga illos. l. cū furiosus in prin. C. de cura. furio. z. l. cū filiū. vbi glo. ff. de here. insti. adeo q dicunt magis diligere filios q seipsos. l. isti quidē in fi. ff. qō me. cā. iūcta. l. videamus. ff. de in litē iurā. Et naturali instinctu moueatur ad educatiōem illoz. l. ius naturale. ff. de iusti. z iu. l. vnica. §. v. C. de retro. acti. l. siquis. §. patres. ff. de libe. ag. profecto credēdum est parētes huius puelle olm pulcherrime. sanctissime. sapiētissime humanissime. benignissime. elegantissime gratiosissime eā indicibili pietatis affectu dilexisse z enutrisse. atq eum illa conuersatos fuisse Oē eni agēs forti9 operaī in patiente nobiliori sine subiecto z tuo fiore. c. inotuit. de ele. c. de multa. de pben. z. l. sz z reprobari. §. fi. vbi Bal. ff. de execu. tuto. Maxime aūt cū illa dulciter cōuersabanī qz vt dicunt verba pposita nō habet amaritudinē cōuersatio eius zc. Sup quibus verbis tres cōsiderationes faciemus.

Prima dicetur presentationis.

Scda graduationis.

Tertia vo appellabit cōuersationis.

Pars pma de vgis pñtatiōe in tēplo. B

Sicut dr in libro de infantia saluatoris. Erat maria in admiratiōe oī pplo israel. q cū triū esset annorū tā maturo gressu ambulabat: tāq pfectissime loqbaī in dei laudib9. vt oēs stupore z admiratiōe ei subiacerēt. qz nō infantula putabaī esse: sz vt magna quasi triginta annorū: ita orōni instabat z etiā facies ei9 vt nix resplēdebat sic vt vix aliquis in eius vultuz intendere posset. Hec ibi. Ubi etiā scriptū est virgo. Maria tertio anno cū ablactata esset. abierūt cum ea Joachim pater eius simul z Anna vxor ei9 ad templum dñi hostias deo oblaturi: que cuz añ fores tēpli posita esset. quindecim gradus

tēpli ita velociter ascēdit vt penit⁹ retrorsuꝫ nō aspiceret nec vt solitū est parētes requireret. vñ eius parētes parit ambo obstuperūt: tēpli pōtifices mirati sunt. Cōsiderate ergo o deuoti xp̄iani ꝙ reuerēter ꝛ deuote Joachim et anna hāc vnicā filiā suā deo in tēplo ꝑsentauerūt. quātaqꝫ leticia ꝑfusi sunt. dū illa tā hilariter ascendere ꝑ illos gradus cōspexere ꝛ dei seruitijs se libēter mācipare. C

Hec aūt leticia figurata fuit. Regū. vj. i. filij israel: q̄ vidētes arcā gauisi sunt i leticia. ꝛ in dedicatione tēpli. j. Mach. ij. c. Scitote ēt ꝙ ineffabili gaudio de⁹ spōsam suā se illi offerētē īpleuit: qꝛ null⁹ vnq̄ꝫ deo gratior vsqꝫ ad illō tp̄a tēplū ascēdit. Lꝫ em̄ Anna mr̄ Samuelis ascēderit tēplū dn̄i vt filiū dedicaret. j. Reg. ij. ꝛ Salōmō vt hostias imolaret. iij. Reg. iij. ꝛ Ezechias rex iuda. vt grās ꝑ sanitate repēderet. iiij. Re. xx. ꝛ Judith. ꝑ victoria obtēta. Judith. xvj. Maria tñ magis obtulit i tēplo ꝙ oēs ꝑdicti. q̄ seipsam ꝑpetuis dei obsequijs obtulit ꝛ dedicauit. Pl⁹ em̄ est dedicare se deo ꝙ sua. aut. ingressi. ꝛ ibi doc. C. de sacrosan. ec. qꝛ ꝑsona est dignior reb⁹. §. fi. insti. de iu. natu. gē. ꝛ ciui. Qd̄ aūt btā virgo deberet ascēdere in tēplū ꝛ i illo habitare figuratū erat Geñ. xxxv. vbi dr̄ ascēde bethel: ꝛ habita ibi. Ei⁹ qꝫ collocatio i tēplo: figurata fuit in arca locata in ciuitate dauid. ij. Regū. vj. ꝛ in scā scōruꝫ. iij. Regū. viij. Uñ. ij. Paral. v. dr̄. intulerūt arcā federis i locū suū. i. ad oraculū tēpli i scāscōꝝ. Magnā qꝫ festiuitatē fecit de⁹ cū angelis i deductione sue spōse ad tēplū. q̄ qꝛ deducta fuit ꝑ sp̄ūsc̄ti instigationē. ꝛ angeloꝝ associationē. iō. ij. Reg. vj. in figura dr̄ ꝙ dauid. i. de⁹ cū cātoribus. i. angelis deducebat arcam federis cum iubilo.

¶ Pars secūda hui⁹ sermonis q̄ dr̄ graduatiōis scꝫ qd̄ significare voluit virgo bñdicta q̄n quindecim gradus templi ascendit. D

Inquit magr̄ Bartho. pisan⁹ in li. btē virginis. fructu. xj. ꝙ qꝛ. btā vgo calcabat ꝛ despiciebat terrestria ꝛ appetebat celestia iō ascēdit quindecim gradus tēpli qs sic velociter ascēdit ꝑpter quindecim cōtēplatiōes quas faciebat: singulā ꝑ quilibet gradu. Primo cōtēplabat deū esse admirabilē ꝛ ꝯsr oipotētissimū in efficienda creatura: ꝛ maxime in preseruando ipsam ab oi pctō. Scd̄o ip̄m affabilē ꝛ gratiosum eē cōtēplabat. dona naturalia q̄ cūctis īdidit largiēdo. ꝛ maxime ip̄am ad ꝑfectionem deducendo ꝛ sanctificando. Tertio amabilem: beniuolum et placidum eū videbat cōuersando cū prībus antiquis. vt amicus cum amico. sicut cum abraam moyse ꝛ reliquis. ꝛ maxime oīa que ad malum inducunt ab ipsa amouēdo. et cū ea sua dulcia eloquia commiscēdo ꝛ angeloruꝫ familiaritatem ei tribuendo. Quarto placabilem ꝛ misericordem nr̄is facinoribus indulgentiam largiēdo. et maxime ipsaꝫ mirabilioꝝ mō sup̄ oēs redimēdo. Quinto prudētissimum cuncta certissimis motibus ꝛ legibus gubernando ꝛ maximē mentem suā ab oībus exterioribus curis reuocando. Sexto cōmendabilem in eligēdo semē abrae ad suum cultū: ꝛ carnē de eo sumēdo ꝛ precipue ip̄am in mr̄em suā deputando. Septimo terribilē cōtra hostes ppli sui. vt pꝫ in pharaone et alijs. Et maxime hostes suos. s. demones ꝛ pctā sibi subijciēdo. et peccati fomitē reprimendo ꝛ extinguendo. Octauo honorabilē ꝛ discretissimuꝫ in mandatis iuis vires nobis tribuēdo illa obseruādi: ꝛ precipue grāꝫ sup̄ oēs alios plenam ipsi cōferēdo. Nono venerabilē ob bñficia impensa ꝛ maxime sacrificia ad cultum suum ordinata: sed precipue ipsam ad suum perpetuum seruitiū assumendo. Decimo exorabilem ꝛ indignabileꝫ ad preces nr̄as ꝛ maxime suas petitiones exaudiēdo. Undecimo inscrutabilem in suis iudicijs. sed illa sibi declarando ꝛ demonstrando. Duodecimo formidabilem malignis spiritibus ꝛ iustissimū in puniendis obstinatis peccatoribus: sed sibi dulcissimum ꝛ amenissimum ipsam spiritualibus cōsolationibus replēdo. Tredecimo diligibilem super omnia a cunctis ꝛ precipue mētem suam igne sui amoris inflammando. Decimo quarto veracissimum in promissis ꝛ maxime quod prophetis ꝛ patriarchis de incarnatione. sua promiserat in ea opere complendo. Decimoquinto appetibileꝫ pre omnibus quia est bonū ineffabile ꝛ optimū ac eternū. sed precipue sibi ip̄am sui regni reginā ꝛ dominā constituendo. Quia aūt btā virgo in his quindecim cōtēplationib⁹ erat mēte eleuata in deū. iō eius corp⁹ sine incōmoditate celerrime ascendit illos quindecim gradus. E

Per hunc aūt ascēsum corpalē significabat btā vgo nr̄m ascēsum sp̄ualē a mundo ad deū: ꝛ a vitijs ad virtutes. vt inquit magr̄ Bartho. Pisanus vbi. s. Primus grad⁹ est lingue ordinatio ꝛ sanctificatio vt diuinas laudes persoluat. Et iō dr̄ ps̄. cxix. s. Ad dñꝫ cū tribularer clamaui: ꝛ exaudiuit me. Dñe libera aīam meā a labijs iniq̄s ꝛ a lingua dolosa ꝛc. Scd̄s gradus est oculorum internoꝝ ꝛ virium nostrarū ad deum subleuatio diuinū auxiliuꝫ deposcentiū. ꝛ ideo dr̄ ps̄. cxx. s. Leuaui oculos meos in mōtes. vñ veniet auxiliū mihi. Auxiliū meū a dño: q̄ fecit celū ꝛ terrā ꝛc. Terti⁹ gradus est affectionū nostrarū oīm i deū directio ꝛ qꝛ ille q̄ totā spem posuit in dño expectās ab eo remunerationē suorū operū gaudet ꝛ letatur ideo dr̄ ps̄. cxxj. s. Letat⁹ sum in his que dicta sunt mihi in domū dñi ibimus ꝛc. Quartus gradus est oīm pctōꝝ detestatio ꝛ purgatio. ꝛ quia hoc nō pōt homo sua virtute perficere. iō

dicitur ps.cxxij. Ad te leuaui oculos meos, qui
habitas in celis. Ecce sicut oculi seruorum in
manibus dñorũ suorũ ⁊c. Quintus gradus est
ab oi culpa dei grã preseruatio. quã vt obtine
re possimus debemus decãtare ps.cxxiij.s. Ni
si qȝ dñs erat in nobis dicat nunc israel: nisi qȝ
dñs erat in nobis. Cũ exurgerẽt hões in nos
forte viuos deglutissent nos. Cũ irasceret fu-
ror eorũ in nos. forsitã aqua absorbuisset nos
⁊c. Sext⁹ gradus est cordis nostri in bono sta-
bilitio dei gratia mediãte pro quo obtinendo
decãtamus. ps.cxxiiij.s. Qui cõfidunt in dño si
cut mons syon: nõ cõmouebitur in eternũ qui
habitat in hierl'm. Montes in circũitu eius et
dñs in circũitu populi sui ex hoc nũc et vsqȝ in
seculum ⁊c. Septimus gradus est, ab ois vani
tatis contuitu oculorum auersio ne per fene-
stras has ad aiam mors peccati ingrediatur.
⁊ propter hoc decãtamus ps.cxxv.s. In cõuer-
tendo dñs captiuitatẽ syon facti sum⁹ sicut cõ
solati ⁊c. Octauus gradus est continua in bo-
nis operibus exercitatio. quã qȝ sine dei presi
dio efficere nõ valemus. ideo ps.cxxvi. decãta
mus dicentes. Nisi dñs edificauerit domũ in
vanũ laborauerunt qui edificant eã. Nisi dñs
custodierit ciuitatẽ ⁊c. Nonus gradus est in-
cẽtiuorum carnaliũ ⁊ oim voluptatũ suppres-
sio ⁊ virtutũ apprehensio ideo decantam⁹ ps.
cxxvij. dicẽtes. Beati oẽs qui timent dñm qui
ambulãt in vijs eius. Labores manuũ tuaruȝ
quia mãducabis: beatus es ⁊ bene tibi erit ⁊c.
Decimus gradus est diabolicarũ insidiarum
detectio. ideo cãtamus ps. cxxviij.s. Sepe ex-
pugnauerũt me a iuuẽtute mea dicat nũc isrl
Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea etenĩ
non potuerũt mihi. Supra dorsum meum fa-
bricauerunt peccatores prolongauerũt iniqui
tatẽ suã. Dñs iustus concidet ceruices pecca-
torũ confundantur ⁊ cõuertant retrorsum oẽs
qui oderũt syon ⁊c. Undecimus gradus est mẽ
tis a terrenis ad celestia eleuatio. ideo decãta
mus ps. cxxix. s. De profundis clamaui ad te
dñe: dñe exaudi vocẽ meã. Fiant aures tue in
tendentes in vocẽ deprecationis mee ⁊c. Duode
cimus est proprie modicitatis ⁊ vilitatis co-
gnitio et sui ipsius vilificatio ⁊ ideo cãtamus
ps.cxxx. scilicet. Dñe nõ est exaltatum cor meũ
neqȝ elati sunt oculi mei. Neqȝ ambulaui i ma
gnis neqȝ in mirabilib⁹ sup me ⁊c. Tredecim⁹
gradus est qñ diabolus nos ad disparationeȝ
inducere vult. nostrorũ bonorum operum ad
mentẽ reductio. ideo cãtamus ps.cxxxi.s. Me
mẽto dñe dauid ⁊ ois mansuetudinis eius ⁊c.
Decimusquart⁹ est omnis dissensionis ⁊ discor
die dimissio ⁊ ideo cantam⁹ ps. cxxxij. Ecce qȝ
bonũ ⁊ qȝ iocundum habitare fratres in vnuȝ
⁊c. Decimusquintus est in dei seruitijs ⁊ man-
datis obseruandis nostra emancipatio. ideo
cãtamus ps.cxxxiij. Ecce nũc benedicite do-
minũ oẽs serui dñi. Qui statis in domo domi-
ni: in atrijs domus dei nostri ⁊c. F

Aliter qȝ phi dicti grad⁹ p nra edifica-
tione spũali exponi de ascẽsu nro ad vi-
tã pfectã. vt inqt magister Bartho. pdi
ctus vbi.s. Prim⁹ eñi grad⁹ est hũane miserie
debita inspectio ⁊ tribulationũ mũdialiũ ɔside
ratio qbus diligẽter inspectis cogimur excla-
mare. Ad dñm cum tribularer clamaui ⁊c. Se
cũdus est diuine clemẽtie affẽtio ⁊ iploratio q̃
cõsurgit ex primo. ⁊ iõ dicim⁹. Leuaui oculos
meos in mõtes. ⁊c. Terti⁹ est de diuina bonita
te cõfidẽtia ⁊ assecuratio q̃ letificati decãtam⁹
Letat⁹ suȝ i his q̃ dicta sunt mihi ⁊c. Quartus
est ɔfidentie ppie a se abdicatio ⁊ in deũ iacta
tio. iõ dicim⁹. Ad te leuaui oc'os meos ⁊c. Qui
tus est bñficioꝝ dei recognitio ⁊ cõmẽdatio q̃
nos defendit ab oi malo. iõ dicim⁹. Nisi qȝ dñs
erat in nobis ⁊c. Sextus est victorie cõtra de-
mones obtẽtio ex diuina grã. iõ dicim⁹. Qui cõ
fidũt i dño ⁊c. Septim⁹ est plagaꝝ dei supporta
tio. ⁊ pctõꝝ nroꝝ p pniaȝ punitio. iõ dicim⁹. In
ɔuertẽdo dñs captiuitatem syõ. ⁊ infra. Qui se
minãt in lachrymis in exultatiõe metẽt. Eun-
tes ibãt ⁊ flebãt mittẽtes semina sua. Venien-
tes aũt venient cũ exultatiõe portãtes manipu
los suos. Octau⁹ grad⁹ est hũane spei totalis
abiectio. ⁊ in solo deo ipius positio. iõ cãtam⁹.
Nisi dñs edificauerit domum ⁊c. Nonus est
suipsius ad ea q̃ precipit de⁹ impiẽda recolle-
ctio. iõ cantam⁹. Bti oẽs q̃ timẽt dñȝ ⁊c. Deci-
mus est diuine ptectiõis ne in pctis corruam⁹
imploratio ⁊ de pseruatione eius regratiatio.
iõ dicim⁹. Sepe expugnauerũt. me a iuuẽtute
mea ⁊c. Undecim⁹ est preteritoꝝ pctõꝝ recor-
datiõe venie cũ lachrymis efflagitatio iõ dici
mus. De pfundis clamaui ad te dñe ⁊c. Duo-
decim⁹ est ex gratijs a deo acceptis maior hũi
liatio. iõ decãtamus. Dñe non est exaltatũ cor
meũ ⁊c. Tredecimus est eoꝝ q̃ i baptismo deo
pmisimus obseruatio iõ decantam⁹. Memẽto
dñe dauid ⁊ ois mãsuetudinis ei⁹. Sicut iura
uit dño votũ vouit deo iacob. Decim⁹ quart⁹
est dei ⁊ pximi charitatiua dilectio iõ decãta
mus. Ecce qȝ bonũ ⁊ qȝ iocũdũ habitare fres i
vnũ ⁊c. ⁊ .s. Qm̃ illic mãdauit dñs benedictio-
nẽ ⁊ vitam vsqȝ in seculũ ⁊c. Decimusquintus
gradus est, sicut deus nunqȝ cessat a beneficijs
nobis exhibẽdis sic in eius laudib⁹ cõtinua p-
seueratio. iõ decãtamus. Ecce nunc benedici-
te dominũ omnes serui domini.

¶ Pars tertia huius sermonis de btẽ vir-
ginis Marie conuersatione. G

Ita ⁊ cõuersatio btẽ vgis fuit valde
scã valde famosa ⁊ valde honesta ⁊ or
dinata. Primo fuit valde scã qȝ mente
nõ habitabat in terris sed in celis vñ

ipsa inqt Eccli.xxiiij. Ego in altissimis habitaui ⁊ gyꝝ celi circuiui sola: et iõ poterat dicere cũ aplo ad Phili.iij. Nr̃a conuersatio in celis est. Cõuersatio aũt dicit totã vitã hoĩs scʒ cogitatiõis cordis. locutiõis oris. ⁊ effect⁹ opis. Istis eñ trib⁹ modis cõuersabaẽ in celis iõ dr̃ de muliere forti Prouer.xxxi. gustauit ⁊ vidit: qꝛ bona est negociatio ei⁹. Ecce qꝛ i corde habuit saporosa. sequiẽ os suũ aperuit sapientie ⁊ lex clemẽtie in lingua eius. Ecce qꝛ in ore habuit gratiosa verba. sequiẽ accinxit fortitudine lũbos suos: ⁊ roborauit brachiũ suũ. Ecce qꝛ habuit opa virtuosa. Scd̃a ei⁹ cõuersatio fuit famosa scʒ deo p humilitatẽ angelis per virginitatẽ ⁊ hoĩbus per fecũditatẽ: ⁊ iõ illi dici põt illud Judith.xv. Tu gloria hierl̃z. i. dei in quo est visio pacis: ⁊ hoc ꝓpter tuã humilitatẽ sequitur. Tu leticia israel. i. angeloꝝ qui facie ad faciẽ semp deũ vidẽt ⁊ hoc ꝓpter tuã virginitatẽ sequiẽ. Tu iõ honorificẽtia populi nostri idest generis humani ⁊ hoc ꝓpter tuã fecũditatẽ quã nobis ꝓtulisti. Et iõ sequiẽ: qꝛ fecisti viriliter. s. deũ p tuã humilitatẽ ad terrã trahẽdo. sequiẽ ⁊ cõfortatũ est cor tuũ. s. per tuam fecũditatẽ nostrã salutẽ operãdo. sequiẽ eo ꝙ castitatẽ amaueris: scʒ te p virginitatẽ angelis sociãdo. De his trib⁹ ait Ber. sup missus ẽ. Singularis fuit marie virginitas quã nõ temerauit sed honorificauit fecũditas sed nihilomin⁹ spũalis humilitas quã nõ abstulit incõparabilis ꝓlus fecũditas quã virginitas simul comitatur: et humilitas. Uel dici põt ꝙ aliqs diciẽ famosus quatuor de causis. Primo ꝓpter magnã sapiẽtiã sicut fuit Salomõ vt habeẽ.iij. Reg.x. Propter cui⁹ sapiẽtie famã regina saba venit ab oriẽte vt audiret ei⁹ doctrinã. Scd̃o quis est famosus ꝓpter magnaʒ potentiã. vnde Gen.vi. dr̃. Gygãtes erãt super terram. isti sunt potẽtes a seculo viri famosi. Tertio ꝓpter magnã sanctitatẽ. vñ Judith.viij. de ipsa dr̃. Hec erat omnibus famosissima quoniã timebat deũ valde. Quarto ꝓpter magnã pulchritudinẽ. vnde Hester.ij. dicitur de ea. Erat enim Hester famosa valde ⁊ incredibili pulchritudine omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur. Ista quatuor beata maria excellẽter habuit: ⁊ ideo fuit famosissima. Primo enim habuit magnam sapientiam. Diuina eñ sapiẽtia nouẽ mẽsibus in ea habitauit. Quapropter ipsa tota dei sapientia plena fuit. iõ apli ad ipsaʒ tanq̃ ad arcã sapiẽtia recurrebant ⁊ ipsaʒ de oib⁹ dubijs iterrogabãt Uñ dicit Beda in q̃dã homel. Oĩa que de dño vel a dño dicta vel acta cognouerat mater virgo in corde retinebat ⁊ sollicite cũcta memorie cõmẽdabat. vt cũ tp̃s p̃dicãde vel scribẽde incarnatiõis ei⁹ adueniret sufficienter vniuersa put essent gesta querẽtibus explicare posset.

Scd̃o habuit magnã potẽtiã. vñ Eccli.xxiiij. ipsa inquit. In hierl̃m ptãs mea. Tam potẽs enim fuit ꝙ diabolũ cõtriuit Gene.iij. Ipsa cõteret caput tuũ. Tã potẽs fuit ꝙ celũ apuit et deũ attraxit ad terrã ꝙ vitia cõfregit ꝙ virtutes plãtauit. iõ in sermõe ad eusto. Hiero. ait. Hec est q̃ celis dedit gloriã terris deũ gentib⁹ fidẽ vitijs finẽ. vite ordinẽ morib⁹ disciplinã.

Tertio habuit magnã sanctitatẽ. Nã añ fuit scẽ q̃ nata. Uñ Ber. in q̃dã sermõe inqt. Est itaq̃ ṽgo regia veris honoris titulis cumulata. q ꝓculdubio scẽ fuit añq̃ nata: ⁊ qm̃ scĩm idẽ est qd̃ puꝝ siue mũdũ: ip̃a intãtũ scẽ fuit ꝙ ei⁹ puritas fuit siq̃dẽ supra puritatẽ angelicã ⁊ humanã de qua in lib. de cõceptu virginali dicit Ansel. Decebat siq̃deʒ vt virgo btã ea puritate niteret qua sub deo maior neq̃t itelligi. Quarto habuit magnam pulchritudinẽ. De cui⁹ pulchritudine dr̃ in p̃s. xliiij. Oĩs gloria ei⁹ ⁊c. Sunt eñ quidã qui non curãt nisi de pulchritudine exteriori. Ip̃a aũt curabat de interiori ideo dr̃. Oĩs glĩa ei⁹ filie regis abitus alij sunt qui ⁊ si aliquãdo habẽt pulchritudinẽ interiorẽ. tñ eam cito perdunt. Ipsa autem eam seruauit vsq̃ in finem. ideo dicitur. In fimbrijs. Fimbria enim est finis vestis. Alij sunt qui ⁊ si diligunt deum: tñ adhuc aliquãdo inclinanẽ ad mũdũ. tales pñt dici deaurati nõ aurei. Nã in re deaurata ⁊ est aurũ ⁊ res alia p̃ter aurũ. Sic ⁊ serui dei q̃uis diligãt deũ: tamẽ adhuc omnino nõ abstrahunẽ a mũdo. Res aũt aurea in totũ est aurũ. iõ beata virgo maria nõ fuit fimbria deaurata. sed aurea: qꝛ eius cor totum versum erat in aurũ id est in amorem diuinum. Alij sunt qui contẽti sunt vna pulchritudie idest vna virtute. Beata autem virgo habuit varietatem omnium virtutũ iõ dr̃ circũamicta varietate. lx

Tertio eius cõuersatio fuit valde ordinata ⁊ honesta. primo ordinata qꝛ vt inquit Hier. in q̃dã epla ad Heliodoꝝ. Btã virgo etiã in pueritia ⁊ adolescentia sua quando in tẽplo morabaẽ cum alijs puellis suis coeuis vitam suam valde ordinatã ducebat. Nã a mane vsq̃ ad tertiam orationibus insistebat. a tertia vero vsq̃ ad nonam operi manuũ intendebat. a nona vero adhuc orationẽ suaʒ icipiebat aqua nõ recedebat quousq̃ illi angelus apparet de cuius manu escam accipere solebat ⁊ sic semper melius in dei amore proficiebat post resurrectionem vero ⁊ ascensionem filij sui vitam suam dispensabat maxime in assidua oratiõe ⁊ grãꝝ actiõe. Unde dr̃ Act.j. de aplis. hi oẽs erãt perseuerãtes in oratiõe cuʒ mulierib⁹ ⁊ maria matre Jesu. Glo. vero super illud Lu.j. Exultauit sp̃s meus ⁊c. In persona ipsius virginis inqt. Totũ iterioris animi affectum in agendis gratiarũ laudib⁹ offero.

Totū qđ viuo: qđ sentio qđ discerno in ei⁹ magnitudine cōtēplād⁹ e⁹ pceptis seruādis im pendo. In ipso iñ exulto: qꝛ terrena nō curo: pspelitas nō extollit: aduersitas me nō frangit: sed illi⁹ sola spūs me⁹ delectat memoria a quo salus eterna expectatur: illiusqꝫ perpetua diuinitate letat a quo caro mea fecundat. Occupabat quoqꝫ circa sacroꝝ locoꝝ visitatiōe: vñ sctūs Odilo in quodā sermōe inqt. Si scire volumus qđ dei genitrix post xpī resurrectionez agebat anteqꝫ ipsa celos ascēderet: loca dñice natiuitatis passiōis: sepulture: ⁊ resurrectiōis frequēter visitabat: ⁊ in eis lacrymas fundebat: ⁊ oris sui sctissimi oscula iprimebat: ⁊ idem ait Hier. in ser. de assumptiōe vginis. Nō solū aūt habēbat cōuersationē exteriorē ordinataz sed etiā iteriorē mētis regulationē. Habebat eñi affectiōes sinceras ⁊ intētiōes in oibus rectas seruās illō Gofredi in poetria noua. Cūctis sis hoīs: hoīs memor iterioris. Et iō de ipsa Amb. in lib. de virginitate iquit. Uirgo erat nō solū corpore: sed ⁊ mēte. q̄ nullo doli ambitu sinceꝝ adulteraret affectū. De ei⁹ qꝫ cogitatio nib⁹ ibidē pdict⁹ sctūs ait. Uirgo btā ad ipsos igressus angeli inuēta est domi in penetralib⁹ sine comite ne qs intētione ei⁹ rūpet. ne qs obstreperet: neqꝫ eñi comites femias dsiderabat q̄ bonas cogitatiōes comites habebat qñ etiaꝫ tūc sibi min⁹ sola videbāt cū sola eēt. Nā qūo erat sola cui tot angeli aderāt: tot archangeli: tot pphete. Hec ille. Qui etiā ibidē dicit. Corde erat humilis verbo grauis: aio prudēs loquēdi parcior. legēdi studiosior: non in incerto diuitiaꝝ: sed in prece pauperis spē ponēs: intēta operi: verecūda sermoni: arbitriū mentis solita nō hoīem querere sed deū. ⁊ ibidē. Nihil in ea toruū in oculis: nihil in verbis pcax nihil in actu inuerecūdū: nō gest⁹ flagitior nō in cessus solutior. nō vox petulatior: vt ipsa corporis spēs simulacrū fuerit mētis ⁊ figura probitatis. Hec Amb.

Conuersatio etiā ei⁹ fuit honesta. qꝛ semper cū psonis honestꝭ fuit ɔuersata. Cōuersatio eñi bona reddit zelū ad virtutē ⁊ honestatē psonaꝝ cōuersatio fit iuuētutis perfecta educatio in auē. de nup ℣. cogitādū. in fi. col. j. ⁊ glo. in. l. ediles. ℣. qđ ergo. ff. de edi. edic. dicit per illū tex. ꝙ mores formātur a cōiūctio. Cōuersationē igit habuit beata virgo primo cū filio: qꝛ ipsum nunqꝫ deseruit: sꝫ semper ipsum sociata fuit. primo in ei⁹ īfantil etate. vñ Lu. ij. c⁰. Inuenerunt Mariā ⁊ Joseph: ⁊ infantē positū in pscpio. ⁊ Mat. ij. inuenerūt pueꝝ cū maria matre ei⁹. In egyptū qꝫ ipsum secuta est. Unde Mat. ij. dixit angel⁹ Joseph in egypto existēti. Surge ⁊ accipe pueꝝ ⁊ matrem ei⁹ ⁊ vade in terrā iuda. Secuta qꝫ est in tēplo cū doctorib⁹ disputātē. Uñ Lu. ij. c⁰. Inuenerūt eū in tēplo sedētē in medio doctoruꝫ. Itē in nuptijs couiuātē. vnde Jo. ij. c⁰. Nuptie facte sunt in chana galilee. vocat⁹ aūt est Jesus ⁊ Mater ei⁹ ad nuptias. Itē pplo pdicātē. Uñ Mat. xij. c⁰. Adhuc eo loquente ad turbas. ecce mater ei⁹ ⁊c. Itē in patibulo moriētē vñ Jo. xix. c⁰ ꝙ stabat iuxta crucē Jesu. Itē de tumulo resurgētē qꝛ vt dicit Amb. in li. de virginib⁹. sibi pmo apparuit post resurrectionē: Itē in celū ascēdētē. Uñ sanctus Odilo vbi. s. inqt. Credim⁹ ipsam iterfuisse gaudijs ascēsiōis dñice: ⁊ in die sctō pētecostes cū aplis spī ritussancti gratiā recepisse quā cōstat ipsaꝫ a cōceptiōe xpī plenissime habuisse. Cōuersata quoqꝫ fuit cū ioseph viro suo. Uez tñ est ꝙ ioseph ꝓpter virginis sanctitatē nolebat cū ipsa cōuersari sed volebat eam occulte dimittere. Mat. j. Unde dicit Origen. in quodaꝫ homel. Joseph virtutē mysterij in ea cognoscebat: et iō sibi appropiquare se indignū existimabat ⁊ humilias se ante tantā ⁊ ineffabilē rē se longe facere querebat sicut ⁊ beat⁹ Petr⁹ dño se humiliās dicebat. Recede a me dñe qꝛ hō pctōr sum: iō voluit eam occulte dimittere dicens: maior est ei⁹ dignitas sup excellit ei⁹ sctitas nec mee cōgruit indignitati. Chry. quoqꝫ sup Mat. ait O ieffabilis laus marie magis credebat ioseph castitati ei⁹ qꝫ vtero ei⁹ ⁊ pl⁹ grē qꝫ nature: ɔcepisse eā mālfeste videbat ⁊ fornicatione suspicari nō poterāt possibili⁹ credebat mulierē sine viro cōcipere qꝫ mariā posse peccare. vnde de ipso ioseph vidēte suā sponsam iuuēculā pulcherrimā esse grauidam poterat dici illud Ouid. iiij. Metam. Faciē etaqꝫ iubebāt credere adulteriū ꝓhibebāt credere mores. Cōuersata qꝫ fuit in ɔceptu aplico: iō in sermōe de assumptiōe Hiero. inqt ꝙ post ascēsionē xpī cōuersatio marie gñaliter cuꝫ aplis fuit vsqꝫ ad eoꝝ dispersionē. ipsa eñi aplos letificabat pñtia sua. Uñ qlibet aplē dicere poterat illud Sap. viij. Intrans in domum meaꝫ conquiescam cum illa. Non enim habet amaritudinē conuersatio ei⁹ nec tediū cōuictus illius: sed leticiā ⁊ gaudiū ⁊ in amicitia illi⁹ delectatio bona: eos quoqꝫ instruebat doctrina sua. Unde Hiero. vbi. s. ait. Inter apostolos post resurrectionē xpī intrans ⁊ exiens cū eis familiariter de incarnatiōe christi ac resurrectione contulit. Et ibidē. ecce dño Jesu ascēdēte in celū vocat aplos virgo in schola virtutū conuersatur cum senatoribus celi in curia paradisi sub disciplina spūsancti. totiusqꝫ maiestatis diuiue. Inuenitur prima inter primas cohortes summi regis quorum vita iam non erat de terris: sed de celis. De hoc etiam sic dicit sanctus Odilo vbi. s. intuitu dñicoꝝ locorum peracto virgo beata cū gaudio ad aplicū consortium remeabat. Conuersata quoqꝫ fuit specialiter

cōsortiū remeabat. Cōuersata q̄z fuit spāliter cū Joāne euāgelista. Vñ Hier. vbi. s. ait. Quāuis oēs apli beatā v̄ginē venerati sint. Joannes tñ eidē amplius ac spāliꝰ vsq̄ in finez vite deseruiuit quā sibi ab ipso magistro i cruce pēdentē cōmissam in suā q̄si filiꝰ matrem accepit q̄n xp̄s mr̄i dixit: Mulier, ecce filius tuus. vt hr̄ Jo. xix. Qui em̄ instituunt sub modo vt cū testatoris familia remaneāt sluevt illiꝰ filijs deseruiant hoc adimplere tenent si cōmodū hereditatis adipisci letant. l. illis libertis. ff. de cōdi. insti. z. l. gaio. §. imperator. ff. de ali. leg. Nūc vero cū deuotis suis ↄuersari delectat per amorem z intercessionē atq̄ beneficiorū suorū largitionē. Vñ ipsa inq̄t Prouerb. viij. Delitie mee esse cū filijs holm. rogemus ergo ip̄am v̄ginē benedictā vt vna cū dilecto suo nobiscū morari z habitare dignetur in presenti seculo p gratiam z in futuro per gloriam. Amen.

¶ De tribus virtutibus cardinalibus quibus beata virgo ornata tēpliū intrauit z vsq̄ in finem vite in eisdem virtutibus perseuerauit. Sermo. ij. M

Ulte filie cōgregauerunt sibi diuitias: tu vero supgressa es vniuersas. prouer. vlt. In veteri testamēto deꝰ spālr̄ v̄r dilexisse Abraā ꝑpter fidē. Unde Gen. xv. v̄r. credidit Abraā deo z reputatū est ei ad iusticiā. Qḋ etiā recitat apl's ad Hebr. xi. Moysen q̄z dilexit ꝑpter mansuetudinē. quia fuit mitissimus holm qui fuerunt in terra. Vñ amicus dei appellatus est cū quo loquebatur deus facie ad faciē sicut loqui homo ad amicum suū. Exo. xxxiij. Itez dilexit Dauid ꝑpter humilitatem iuxta illud psal. cxxxi. Memento dn̄e dauid z ois māsuetudinis eius. Vñ ip̄e inq̄t. ij. Re. vj. ero humilis in oculis meis. Itez in nouo testamēto Joannē euangelistā ꝑpter virginitatē amauit quē speciali prerogatiua castitatis ampliori dilectione fecerat dignum: vt canit eccl'ia. z fuit dictū venerabilis bede in quadā homel. Ideo in sacro euangelio appellatur ille discipulus quē diligebat iesus: vt hr̄ Jo. xxi. Diligebat quoq̄ Jesus mariā magdalenam z marthā ac Lazarū fratrem earum vt habet Jo. xi. Et hoc ꝑpter hospitalitatē p quā ipsi z alij quidā sancti placuerunt deo. Sanctꝰ quoq̄ Nicolaus ꝑpter mīam amicꝰ dei appellatus est. Sed hec oīa excellentissime fuerūt in beata virgine. ergo super alios a deo fuit predilecta. Si em̄ dilexit Abraaz q: credidit de se antiquo z vxore sua vetula filiū nasciturū. vel quia credidit filiū suū moriturū z resurrecturū multo fortius dilexit beatam virginem ꝑpter fidem qua credidit se virginē deū parituram z virginē permāsurā. Itē si amauit dauid propter humilitatē. multo magis dilexit humillimā virginē. vt em̄ inq̄t Augu. in quodā sermone. Nūq̄ beata virgo exaltata sup choros angelorū fuisset nisi esset humillima olm holm. Itē si moysen amauit propter mansuetudinez multo magis matrē suam que vt canit ecclesia est virgo singularis inter oēs mitis. Si aūt mariā z Marthā propter hospitalitatē dilexit. et Nicolaū ꝑpter mīaz. Hec ip̄m in vteri sui hospitio recepit: carne vestiuit lacte cibauit: z alia mīe opa impēdit: q̄ nunq̄ alius ei fecit. Item si Johannem propter virginitatē amauit: multo magis mrē suā: q̄ est v̄go v̄ginū. hoc em̄ iohannes nō fuit. Ideo Albertꝰ super missus est c. clxvij. inquit. Ex his manifestum est qḋ oēs spāles grē quas circa aliorū sanctorū cōuersationē est reperire in nr̄a gl'iosissima v̄gine superant z eminent manifeste. Hec ille. Quapropter si de quolibet sancto s̄m beatum Bonauē. dicere possumus Nō est inuentus similis illi: propter aliquā excellentiam in aliqua virtute vel grā seu dono vel actu virtuoso. De btīssima virgine possumus generaliter dicere: q: nō est inuentus similis illi in aliq̄ virtute. q̄ vniuersos sctōs excessit in v̄tutibus olbus z in donis z charismatibus z cūctis gratijs diuinis. Vñ ip̄i canit Sedulius poeta dicens. Que nec primam similem visa es nec hr̄e sequentem. et Frā. petrarcha ait. Uirgine sola al mūdo senza exēpio. cui ne prima fu simil ne scōa z c. Ideo de ip̄a possumꝰ dicere verba thematis a nr̄i. s. multe filie. i. aie cōgregauerūt sibi diuitias. i. virtutes z grās. tu v̄o supgressa es vniuersas. De quibꝰ tres v̄tutes solū in p̄nti sermone cōsiderabimus. s. fidē spē charitatē. q̄ theologice appellantur. de quibus habet. j. ad Cor. xiij. z in. c. q: passus. de ↄse. di. ij.

¶ De fide btē v̄ginis. Cōsideratio prima Q Ueritur vtrū btīssima v̄go habuerit fidē. z primo argui pōt q: non. late ra em̄ ciuitatis superne sunt equalia sicut dicitur Apoca. xxi. ergo et virtutes quibus acq̄ritur videtur debere eē eq̄les vnusquisq̄ btūs quantā habuit fidē. tātā habuisse v̄r dilectionē z ecōuerso. z hoc semp z vbiq̄. iuxta illud Aratoris poete. li. ij. Hec est vera fides quā lex comitat amoris. Sz btīssima v̄go tātā habuit dilectionē. q: erat supra oēm dilectionē in via. ergo etiā habuit cognitionē tātā q: erat supra oēz cognitionem quam vnq̄ habuit aliqua creatura. Et sic cognitio beate virginis in via fuit excellentior cognitiōe raptus que est creature existētis i via. Sz cognitio raptꝰ excellit fidē z nō ē s̄m modū fidei vt ait albertꝰ vbi. s. lxxvij. ergo btā v̄go non videt habuisse fidē. Item. ij. ad Cor.

rū: vbi. Paulus se raptū testatur vsq3 ad tertiū celum. Dicit Nico. de lyra. q3 per tertiū celū intelligitur celū empyreū. qđ & tertiu3 respectu crystallini & syderei. Et ibidem inqt glo. q3 ipse Paulus vidit in raptu sicut illi q̄ sunt in tertia hierarchia. ergo btīssima virgo similiter vidit & excellentius. qz cui cōcedit qđ est plus. & etiā cōcessum qđ est min⁹. c. ex parte. de decl. & l. nō debet. ff. de reg. iu. Sed illi q̄ sunt de tertia hierarchia nō vident per fidē. Ergo nec btīssima virgo habuit fidem. Item mundicia cordis est dispositio ad videndū deū iuxta illud Mat. v. Beati mundo corde qm̄ ipsi deū videbunt. ergo vbi maior est mūdicia: ibi maior erit visio. sed nulla creatura vnq̄ habuit puritatē tantā quantā beata virgo. q̄ ea puritate nituit q̄ sub deo maior nequit itelligi sm̄ Ansel. in li. de cōceptu virginali. ergo nūq̄ creatura aliqua habuit tam altā cognitione3. ergo eius cognitio fuit super raptū. & cōsequenter sup fidē. qz quicquid est superius superiore: est superius inferiore. ar. in. l. de acces. ff. de diuer. & tēp. pscp. Itē entis ad nō ens infinita est distantia. vt inquit Albertus vbi. s. & sanctus Bona. in. iij. di. x. ergo pctō & nō peccatris dicitur habere infinitam distantiā. Cu3 ergo tantū peccata nostra diuidant inter nos & deum iuxta illud Esa. lix. Iniquitates vestre diuiserūt inter vos & deum vestrū. sequit: q3 vbi plus est de pctō maior est diuisio. & ecōtrario vbi min⁹ est de pctō ibi maior est cōiunctio qz cōtrariarū causarū cōtrarij sunt effectus. ij. phys. & ij. de generatiōe. ergo vbi omnino nil est de pctō. ibi pxima est cōiunctio. Sed nulla pura creatura est vel fuit oino in via sine peccato. iuxta illud. j. Jo. j. Si dixerimus qz peccatū non habemus ipsi nos seducimus: & veritas in nobis nō est. Beata aūt v̄go sola inter ipsas puras creaturas fuit mūda ab omni peccato. de qua inqt Aug. in lib. de natura & grā: excepta btā virgine. de qua cū de peccatis agit nullā prorsus habere volo questionem &c. Ergo nūq̄ aliqua pura creatura ita cōiuncta fuit deo sicut btīssima virgo. S3 illa cōiunctio est per cognitionē & dilectionē. ergo fuit per raptū & fidē. Item tres sunt actus hierarchie. s. purgari: illuminari & perfici. vt inqt Dionysius in lib. de angelica hierarchia. Et sunt illi tres actus adinuicē ordinati: ita q3 maiorem purgationē sequitur maior illuminatio & maiorem illuminationē sequit maior pfectio. Sed beatissima v̄go inter puras creaturas purgata fuit in summo. ergo eius cognitio fuit super oēm cognitionē oīs creature in via & cōsequenter supra fidē. Item grā & glīa sic se habent ad inuicem: vt pportionaliter habēs maiorē gratiam: habeat maiorē glīam. iuxta illud Zach. iij. exequabit grām grē. Sed inter cōprehēsores nūq̄ habuit aliquā pura creatura tā altā cognitionē quātā h3 btīssima v̄go in patria ergo inter viatores nunq̄ habuit aliqua pura creatura tā altā cognitione in via: & p̄ter eius cognitio fuit supra raptū & fidē. Preterea beatissima v̄go fuit sapiētior oī creatura. in cui⁹ signū liber q̄ de sapientia intitulat btīssimā virgine spālr ab ecclīa exponit. in sapia autē nihil est de ignorātia. Cū ergo in fide nō sit plena sapiētia. s3 ex pte solum iuxta illud. j. ad Cor. xiij. Ex pte cognoscim⁹ &c. Ergo btīssima v̄go q̄ habuit plenā sapiētiā nō hūit fidē s3 plenā cognitionē. Hoc etiā cōfirmari videt p inlam. Bern. dicētis. Qđ sola p se trinitas cū sola: in sola v̄gine voluit opari. soli datu3 est nosse cui soli datū est experiri. Ex qua auctoritate colligit q3 btā virgo de incarnatione & de filio dei incarnato habuit tantam cognitionē que fuit supra fidē. q3 sc3 tm̄modo noī⁹ eēet sibi q̄ noī⁹ erat patri. qđ nō pōt intelligi de cognitiōe fidei sm̄ quā noī⁹ erat et m̄ris.

¶ Sed his argumētis nō obstantibus dico q3 i btā v̄gine fuit v̄tus fidei quā cōmendauit Elizabeth. Luc. j. di. Btā que credidisti: qm̄ pficient in te ea q̄ dicta sunt tibi a dño. vbi Elizabeth attribuit fide ei⁹ deū concipere meruit. Et Aug. in q̄dā sermone ait. Deū v̄go nō libidine s3 fide cōcepit. Et idē i li. de v̄ginibus inqt. Beatior fuit v̄go maria pcipiēdo fidem xpi: q̄ cōcipiendo carnē xpi. Nihil eñ materna ppinquitas pfuisset nisi eū felicius corde q̄ carne gestasset. Hec ille. Preterea cū fides sit anul⁹ quo aīa deo desposatur iuxta illud Osee. ij. Despōsabo te mihi in fide in sempiternum. Non est dubitandū q3 anulum istū voluit habere & habuit ipa predilecta dei spōsa gloriosa dei genitrix maria immo super oēs viatores excellentissimam habuit fidem. Cum eñ fides sit quoddam lumen anime in tenebroso mundo degenti. iuxta illud Aratoris poete libro. ij. In medijs tenebris est radiata fides. clarum est q3 beata virgo super omnes illuminata. super omnes lumine fidei fuit illustrata. Item qm̄ fides sit prima virtus pugnās cū vitijs. iuxta illud. Prudentij poete in lib. de cōflictu vitiorum & virtutū dicentis. Prima petit cāpum dubia sub sorte duelli Pugnatura fides: agresti turpida vultu. Prouocat insant frangenda pericula belli. Non est dubitandum q3 beatissima v̄go oīm vitiorū super oēs impugnatrix. excellentiore3 oibus habuit fidē. qđ etiā patuit ex effectu virtute eius. Cū eñ dicat aplūs. j. Cor. xiij. Charitas oia credit. & Marci. ix. scriptum sit oia possibilia sunt credēti. apparet in illo fuisse maximā fidē qui virtute illius mirabilia opat⁹ est. Ideo Mat. xvij. inquit saluator. Si habueritis fidē & dixeritis monti vt mittat se in mare obediet vobis. S3 ad dictū v̄ginis cū dixit: Ecce ancilla

vbi rc.summus mons montiū tulit se ⁊ misit se
in mare.i.in vterū ipsi⁹ marie.ergo eius fides
q̄ opata est hūc effectū oibus aliis iproportio=
nabiliter ⁊ excellenter maior fuit,fide omnium
aliorum. P

Ad argumenta aūt facta in ɔtrariū rñde
tur ꝙ in btā virgine fuit vt predictū est.
maior sapiētia ⁊ cognitio ꝙ i aliqua pu
ra creatura i statu vie. maior.s. ꝙ i Adam cui⁹
aia in statu innocētie fuit eleuata ad videnda
celestia.De quo Gen̄.ij.dr.Immisit.dn̄s sopo=
rem in Adam.vbi dicit glo.extasis illa ad hoc
immissa est et mens ade intrās sanctuariū dei
nouissima intelligeret.⁊ pinceps fieret angeli=
ce curie.maior q̄ꝗ fuit q̄ȝ in Jacob q̄ inq̄t Gen̄.
xxxij.vidi dn̄m facie ad faciem ⁊ salua facta est
aia mea.⁊ q̄ȝ in moyse.de quo inq̄t de⁹ Nume.
xij.Ore ad os loquor ei ⁊ palā.nō p enigmata ⁊
figuras videret deū.maior etiā q̄ȝ in Job q̄ sui
lib.xlij.dixit deo.Auditu auris audiui te.Nūc
aūt oculus me⁹ videt te. maior q̄ȝ in Esa.q̄ sui
lib.vi.c.inq̄t.Uidi dn̄m sedentē sup soliū excel
sum ⁊ eleuatū ⁊ plena erat ois terra maiestate
eius.maior q̄ȝ in Paulo.qui raptus vsq; ad ter
tium celū audiuit arcana q̄ nō licet homini lo=
qui.vt ipse ait.ij.ad Cor.xij.maior q̄ȝ in Joan=
ne euāgelista:q̄ fuit in spū in insula pathmos.
⁊ vidit arcana dei.vt habet Apo.j. ⁊ requieuit
in sinu Jesu vt hr̄ Jo.xiij.Unde de illo ait Au=
gu.in quodā sermone.Deitatis potentiā lim=
pidius contēplans ceteris cū dn̄o ad celū vo=
lans celestis sapiētie haustū de dn̄ici pectoris
fonte potauit.Hec tn̄ cognitio ⁊ visio virginis
marie nō fuit ita perfecta sicut est visio patrie:
sed fuit media inter visionē vie ⁊ patrie.vt di=
cit beatus Thomas de visione Pauli ⁊ Moysi
in.iiij.snīa.di.xlix.ar.ij.q.vij.Quia deuȝ ne=
mo vidit vnq̄ȝ.Jo.j.Unde dixit deus moysi pe
tenti ipsum videre Exod.xxxiij.Faciē meam vi
dere nō poteris. Non enim videbit me homo
⁊ viuet. Ad illud aūt qd̄ inquit glo. de Pau
lo.ꝙ vidit in raptu sicut videt in tertia hierar
chia.Respondetur ꝙ ly sicut nō denotat equa=
litatem:sed similitudinē.sicut in simili exponi
tur illud.Diliges ꝓximum tuū sicut te ipsum
in.iij.sententiarū.dist.xxix.Et ibi sanctus Bo=
nauentura.ar.j.q.iij.in solutione scdi argumē
ti.Sicut etiā quandoq; non denotat omnimo
dam similitudinē.vt notatur.ff.qd̄ metus cau.
l.si cum exceptionē.§.quatenus.ver.sicut in in
terdicto.⁊ de peri.⁊ co.rei ven.l.custodiā.⁊ rece
pta.l.j.fm̄ vnam lecturaȝ.vt in diuina pagina
Matt.v.Estote perfecti sicut ⁊ pater vester ce
lestis perfectus est.⁊ not.per glo.ff.de pig.act.
l.si cū venderet.§.fi.Quod si dicat.ꝙ visio bea
te virginis ⁊ aliorū supradictorum fuit sicut in
patria:⁊ ꝙ vere vidit ip̄a ⁊ ceteri supranomina
ti deum sicuti est. Q

Respondetur fm̄ doctrinā Aug.in.l.de vi
dendo deū.⁊ in.xij.sup Gene.ad literaȝ.
ꝙ ꝓ illo tēpore erāt abstracti a sensibus
corporalibus ⁊ poterāt dici huic mūdo mortui
⁊ per cōsequens in statu vie p cognitionez vel
visionē aliquā nō fuerūt sine fide: qr nil vide=
runt qd̄ perfecte fidē euacuaret.Qd̄ si volueri
mus tenere opinionē alberti vbi.s.c.xcvj. dicē
tis ꝙ beata virgo habebat predictas visiones
cū quiete ⁊ sine abstractiōe:qualia est in raptu
⁊ ꝙ talem visionē qualē habuit Paulus in ra=
ptu ad tēpus ⁊ postea desiit.Ipsa pfectiori mo
do ⁊ continue habuit ab eo tēpore quo mater
dei facta est.q̄ habitus perseuerauit in ea vsq;
dum in gl'iosum cognitionē fm̄ statū patrie p=
fectus fuit.Respondet ꝙ qr talis visio nō fuit
ita perfecta in via ꝓpter corpulentiā mortal' a
carnis sicut est in patria.quia corpus qd̄ corrū
pitur aggrauat aiaȝ.⁊ terrena inhabitatio de
pmit sensum multa cogitantē.vt hr̄ Sap̄. ix.
Ideo cū ipsa visiōe stare potuit habitus fidei
cuius virtute superās btā virgo oēs sensuales
imaginationes ⁊ representatiōes maxime me
reret.⁊ hoc cōfirmat p Augustini snīam in li'.
soliloquiorū dicētis.Dū in corpore est aia etiā
si plenissime videat:hoc est intelligat deuȝ: qr
tn̄ corpis sensus vtuntur ꝓprio corpore:si nih:l
valent ad fallendū:nō tn̄ nihil ad ambigend̄.
⁊ pōt adhuc dici fides ea qua resistit.⁊ illd̄ esse
verum potius credit.hec ille. R

Notandū est aūt ꝙ est fides viua pfecta:
vera:et firma.Primo fides viua est illa q̄
bonis opibus est adornata. sine q̄b⁹ dr
mortua.Un̄ Jac.ij.scriptū est. Sicut corp⁹ sine
spū mortuū est:sic fides sine opibus mortua ē.
transsumptiue in.c.vnico.§.qr vero.de sac.vn.
⁊.j.q.j.c.fert.⁊.c.sicut vrgeri.⁊ de peni.di.ij.c.si
eni̇̄ inq̄t.⁊ di.iij.c.q̄rat.§.⁊ si fides. Istā fidē vi=
uam nō hn̄t xp̄iani mali.de q̄bus dr ad Titum
j.Cōfitent se nosse deū:factis aūt negāt. Scd̄o
fides pfecta est quo charitati est ɔiūcta.qr ip̄a
charitas est pfectio oim̄ ꝟtutū.Un̄ ad Col.iij.
dr.ꝙ est vinculū pfectiōis.⁊ ad Gal.v.ait apl's
ꝙ charitas p fidē opatur.sine charitate eni̇̄ ui=
utilis est fides.vt ait apl's.j.ad Cor.xiij.dis.si
habuero oēm fidē:ita vt mōtes transferā:cha=
ritatē aūt nō habuero nihil mihi ꝓdest.trans=
sumptiue in.c.solet.de cōse.di.iiij.⁊ de pe.di.ij.
§.euidenter.Istā fidē perfectā nō habent de=
mones.de q̄bus Jacobi.ij.dr. Demōes credūt
⁊ contremiscunt. trāssumptiue in.c.si eni̇̄ inq̄t.
de peni.di.ij.illa ei credentia demonū non est
eis meritoria.quia deū nō diligūt:sed odio ha
bent,ps.lxxiij.dicente. Superbia eorū q̄ te ode
runt ascēdit semp.Tertio est fides vera q̄ con
tennit mūdana:⁊ amat celestia. quā nō habēt
auari vt dicit Aug.in quodā sermōe.vbi inq̄t.
Qui verā fidē habēt de deo terrena inordina=

te nõ cupiunt. fides enim vincit mundũ. i. Joã. v. ⁊ c. sciscitantibus. xv. q. viij. Jstam fidẽ veraȝ habuit. Moyses de quo Paul⁹ ait ad hebr. xi. Fide Moyses grãdis effect⁹ negauit se esse filiũ filie Pharaonis: maiores diuitias estimãs thesauro egyptioꝝ improperiũ xp̄i. Ecce ꝙ ꝑ fidẽ despiciebat terrena: ⁊ expectando remunerationem diuinã amabat celestia. Quarto fides firma est q̄ nõ frangit̃ ⁊ mutatur ꝓpter aliqua diuersa. De qua Tob. ij. Uitam illã expectamus quã deus daturus est his qui fidẽ suã nunq̄ mutant ab eo. Jstã fidẽ nõ habẽt instabiles, ⁊ incõstantes. iuxta illud Ouidij in. ij. de ponto. Et cũ fortuna statq̄ caditq̄ fides. Jdeo Uergi. iiij. enei. inquit. Nusq̄ tuta fides. De talibus aũt instabilib⁹ dicit saluator Lu. viij. ad tp̄s credũt ⁊ in tp̄e tẽtationis recedunt. S

Jtem fidẽ ꝟm hunc quadruplicẽ gradũ habuit ꝟgo Maria. Primo enĩ habuit fidemviuã oĩbus operibus bonis adornatam: habuit quidẽ opera necessitatis ⁊ indigẽtie. Un̄ Prouer. vlt. dr̄ de ipsa. Quesiuit linũ et lanã ⁊ operata estcõsilio manuũ suaꝝ. vt enim ait hiero. in quadã ep̄la. beata virgo acu ⁊ colo sibi ⁊ filio necessaria acquirebat: ⁊ sue indigentie subueniebat. habuit etiã opera pietatis ⁊ mĩe. vnde ibidẽ dr̄. Manũ suã aperuit inopi ⁊c. Jtem opera magnanimitatis ⁊ cõstantie. Et ideo ibidẽ subditur. Accinxit fortitudie lũbos suos. Scd̃o habuit fidẽ perfectã ⁊ charitati coniunctã. Jpsa enĩ p̄e nimio amore ⁊ charitate erat liquefacta ⁊ lãguida. vnde dicebat Cant. iij. Nunciate dilecto: q̄r amore langueo. ⁊. v. c. eiusdẽ lib. inquit. Aĩa mea: liquefacta est Et iterũ. vulnerata charitate ego sum. Tertio habuit fidem verã per quam despexit oĩa terrena. per votũ enim virginitatis. contẽpsit oĩa delectabilia carnalia: ꝑ paupertatẽ quã elegit contẽpsit diuitias. ꝑ humilitatem vero mundanos honores. Quarto vero habuit fidẽ firmaȝ quia ceteris ap̄lis a fide cadẽtibus. ipsa firma permãsit. Non enĩ cadere potuit quã p̄r sctĩficauit. iuxta illud p̄s. xlv. Sãctificauit tabernaculum suũ altissimus. quã filius inhabitauit. Eccli. xxiiij. Qui creauit me ⁊c. Quã sp̄ũssanct⁹ confirmauit. Luc. i. Sp̄ũssanctus superueniet in te ⁊c. quã angelus custodiuit. vnde ipsa dicere poterat illud Judith. xiij. Uiuit dñs q̄r custodiuit me angelus eius. Sciendũ ergo ꝙ in passione xp̄i: quedã nõ habuerunt fideȝ nec cõpassionẽ. sicut iudei infideles xp̄o insultantes. Quidã habuerunt cõpassionem sed nõ fidem sicut ap̄li a fide cadentes. Quidã fidẽ vel melius cognitionẽ sed nõ compassionẽ. vt angeli qui sunt impassibiles. Sola aũt virgo beata tunc habuit cõpassionem intimã: ⁊ fideȝ firmissimam. Sed in ea fuisse virtutẽ fidei super gẽs excellentem quis dubitet cũ enĩ oĩa opera dei ⁊ mirabilia eius beneficia sint facta ⁊ concessa hoĩbus ꝓpter fidẽ. vt declarat multipliciter ap̄ls ad heb. xi. Dubitare nõ licet ꝙ etiã ꝓpter benedicte virginis fidẽ deus cõcessit ei filij sui incarnationẽ. Jtem cũ omne q̄d nõ est ex fide peccatũ sit. ad Ro. xiiij. ⁊. i. q. i. c. non sanat. ⁊ de resti. spo. c. literas. ⁊. xxviij. q. i. §. ex his ⁊ de prescrip. c. q̄m omne. ⁊ de simo. c. per tuas. manifestissimum est nihil sine fide fecisse beatam virginẽ que nunq̄ peccauit. ⁊ cũ iustus ex fide sua viuat Abachuc. ij. ⁊ ad hebr. x. ⁊. c. vbi sana. xxiij. q. i. ⁊ de pe. di. iiij. c. i domo. ⁊ de sacra vnctio. c. vnico. §. quia vero cunq̄ fides sit donũ dei. ad Ephe. ij. ⁊ de cõse. dist. iiij. c. gratia cũ etiam fides mundet corda. Act. xv. ⁊ de conse. di. iiij. c. verus ⁊ ex fidẽ charitas ꝓcedat. i. ad Coꝝ. xiij. ⁊ ad Gal. v. ⁊ ad Tit. i. ⁊ Jac. i. et per fidẽ acquirat̃ vita eterna. Joã. vi. ⁊ de peñ. dist. ij. c. charitas est aqua. ⁊ di. iiij. §. finita. ⁊. §. similiter concludendũ est inconuincibiliter ꝙ beata virgo iustissima. ⁊ que oĩa dei dona recepit. que etiã ab omni pc̄tõ mũda fuit. ⁊ charitate plena extitit. atq̄ eternã gl̄iam super oẽs excellentius habuit etiã in p̄senti vita virtute fidei super oẽs incõparabiliter radiauit. Cũ ei sine fide impossibile sit placere deo. vt ait ap̄ls ad hebr. xi. p̄fecto q̄ sup̄ oẽs placuit altissimo. super oẽs virtute fidei habuit in summo.

¶ De spe btẽ ꝟginis. Cõsideratio scd̃a. T

Teritur nunq̄d in beata ꝟgine fuerit spes? Et primo argui põt ꝙ nõ: ꝑ argumẽta facta cõtra fidem. Si enĩ btã virgo habuit tantam cognitionẽ ⁊ visionem celestiũ nõ videt̃ habuisse spem. iuxta illud ad Ro. viij. Que videt̃ nõ est spes. Nã q̄d videt q̄s q̄d sperat. Jn contrariũ tñ est veritas: q̄r in btĩssima ꝟgine fuit excellẽtissime virtus spei. Cũ enĩ spes sit certa expectatio future btĩtudinis ꝓueniens: ex dei gratia ⁊ meritis p̄cedentibus. vt dicũt theol̃ in. iij. di. xxvi. Aliter nõ esset spes. iuxta illud Gualte. in alexandriade di. Spes quã meritũ nõ preuenit a spe Deuiat: ⁊ verũ dat ei p̄sumptio nomẽ. Cũq̄ vera sit sententia Oui. in. iij. de fastis. qui ait. Cõscio mens vt cuiq̄ sua est: ita concipit intra Pectora ꝓ facto spẽq̄ metũq̄ suo. Profecto ꝯstat ꝙ ipsa q̄ fuit in dei gratia confirmata. ⁊ certuȝ habebat ꝙ cadere nõ poterat, ab ea. sed in virtutibus ⁊ meritis habebat ꝑseuerare: ⁊ ꝙ erat in celesti gl̄ia beatificanda habuit magnã spẽ ⁊ certissime sperabit ꝙ post mũdi tribulatiões eterne felicitatis esset gaudijs potitura: ⁊ sup̄ oẽs angeloꝝ choros exaltanda. Quia enĩ vera est sententia Aug. in lib. de spiritu ⁊ anima di. Quibusdam affectibus ⁊ quadaȝ amicitia aĩa corpori iungitur: ꝟm quam amicitiã nemo carnem suam vnq̄ odio habuit: vt etiam dicit gl.

in.l.j.ff.de in ius vo.vt eant.ꝛ originalr̃ fuit di-
ctum apl̃i ad Ephe.v.Subdit Aug.Socia nã
q̃ eius eſt:ꝫ eius ſocietate ꝑgrauetur.Ineffa-
bili nãq̃ cõditione diligit illud.amat comitez
ſuã:ꝛ ideo libera eſſe nõ põt doloribus eius ve
hementer afficit formidat interitum que mori
non põt.hec ille.Ideo lꝫ aĩa beate virginis in
vita iſta deo ſic intellecto beata dici quodam-
modo poſſet tamẽ multas moleſtias ex corru-
ptibilis corporis cõiunctione ſuſtinebat.mul-
taſq̃.ꝛ varias aduerſitates tolerabat de qui-
bus dicet infra q̃ oia ſperabat certiſſime poſt
mortẽ de futura ꝛ in perpetuã conſolationẽ cõ
uertenda.Quapropter virtute ſpei nõ caruit.
ſed perfectiſſimo modo ſup oẽs viatores illaz
habuit ꝛ ſic cõſecuta eſt ꝑ aliũ.hoc eſt per con-
iunctionem corporis qd̃ ałs ſimpliciter per ſe
nõ cõſequeret.v in ſiłi dicit tex.in.l.ariſto.ff.q̃
po.in pig.hꝫ.Nõ eſt ergo dubitandũ q̃ virtu-
te ſpei excellentiſſime habuit cui nullũ bonuz
defuit.ſpes eñ eſt hoĩ valde vtilis.iuxta illud
Ouid.in epl̃is.Spes bona dat vires.ꝛ Tibu.
libr.ij.ſpes mouet in melius. De vtilitate aũt
ſpei plena eſt oĩs ſcriptura diuina. Unde Sa-
lomon Prouer.xvj.ait.Qui ſperat in dño bea-
tus eſt.ꝛ ps.xxxiij.dr.Beatus vir qui ſperat in
eo.ꝛ ps.xxxix.Beatus vir cuius eſt nomen dñi
ſpes eiꝰ.ꝛ.ps.lxxxiij.dr deo.Beatus homo qui
ſperat in te.ꝛ Prouerb.xxviij.ſcriptũ eſt. Qui
ſperat in domino ſaluabitur. Et Daniel.iij.
ſaluat ſperãtes in ſe.dr de deo.ꝛ ad Ro.viij.ait
apl̃s.Spe enim ſalui facti ſumus.ꝛ ps.xvj. inq̃t
Dauid de deo.Qui ſaluos facit ſperantes i ſe
Ideo ſancti oẽs ſeruauerũt illud apl̃i ad Ro.
xij.Spe gaudentes in tribulationibus patien
tes.ꝛ dicebant cũ eodem eiuſdez epiſtole.v.c.
Gloriamur in ſpe glorie filiorũ dei. Tãlis eñ
ſpes dabat eis magnã conſolationẽ.Ad qd̃ ap
plicari põt illud Ouidij in.x.metamor. Spes
eſt que capiat.ſpes eſt que paſcit amantez.Et
ideo dicebat apl̃s ad Hebreos.vj.Fortiſſimuz
ſolatium hominis nos qui confugimus ad te-
nendam ꝓpoſitã ſpem quã ſicut anchorã ani-
me habemus tutã ꝛ firmam.Que bona in bea
tiſſima virgine defuiſſe nefas eſſet dicere vel
opinari.Immo cũ dicat Proſper.in lib.epigrã.
Gratior eſt fructus quẽ ſpes ꝓductior edit.Di
cendum eſt ꝛ credendũ q̃ hanc virtutẽ ſpei ha
buit beata virgo a ſue cõceptionis primordio
ꝛ in ea perſeuerauit vſq̃ ad vltimũ vite. Inq̃t
enim Quintilianus in li.declamationũ.decla
matione.vij.Nihil magis intereſſe hominum
puto q̃ vt ſpes in homine taz longa q̃ vita ſit
Unde ipſa virgo benedicta ſeruauit illud Ca
tonis conſiliũ di.Spem retine ſpes vna homi
nem nec morte relinquit.Sicut aũt beatiſſima
virgo quotidie in virtutibus ꝛ bonis operatio
nibus magis ꝑfecit ꝛ oẽs ſanctos meritis ex-
ceſſit ita quotidie in ſpei virtute augmentata
fuit ꝛ retributionẽ ſuoꝝ meritoꝝ ceteris omni
bus certius ſperando expectauit.

¶De charitate beate virginis Conſidera
tio.iij.

Uerit que charitas in beata vir
gine fuerit.Et rñdetur q̃ habui
charitatẽ excellentem oĩs pure
creature.nã Lu.vij.de duobus
debitoribꝰ q̃bus remiſſum fuit
debitum.quoruz vnus debebat
quinquaginta.alius cẽtũ dũ quereret ſaluator
quis illoꝝ plus diligat eũ qui remiſit.reſpon-
ſum fuit q̃ is cui plus donauit ex quo colligit
q̃ ille plus tenetur diligere.cui plus donatur.
Sed beatiſſime virgini ſup oẽs creaturas do
natũ fuit a deo ergo eum plus diligere tene-
bat.ſꝫ quantũ diligere tenebat.tantũ dilexit.
ergo maiorem habuit charitatẽ q̃ aliqua crea
tura.Itẽ charitas eſt de corde puro ꝛ cõſciẽtia
bona ꝛ charitate nõ ficta.vt ait apl̃s.j.ad Tim.
j.ergo vbi maior puritas.ibi maior eſt chari-
tas.ſꝫ btĩſſima virgo habuit puritatez in ſum
mo qua ſub deo maior nequit intelligi. ergo
charitatẽ habebit in ſummo.cui in creaturis
equalis nequeat intelligi.Preterea nuilꝰ tãtũ
amat aliquẽ quãtũ pater eius ꝛ mater.l.fi.C.
de cura.fu.lũcta.l.videamꝰ.ff.de in litem iurã.
ſed inter oẽs creaturas ſolo beatiſſima virgo
fuit mr̃ dei.ergo nulla creatura tantuz dilexit.
deũ quãtũ ipſa.Itẽ Prouer.viij.inq̃t ip̃a bea-
ta virgo.Ego diligẽtes me diligo. Ergo plus
diligẽtes plꝰ diligo.Sed deꝰ ſup oẽm creatu-
rã maxime dilexit btãz virginẽ ergo ip̃a ad eũ
maximã ſup oẽm creaturã habuit dilectionẽ.
Huiꝰ etiã ſignũ eſt q̃ liber cãticoruz q̃ amoris
cõtinet ꝑfectionẽ ſpãliter exponitur de beata
virgine.ꝛ ibi a ſpõſo celeſti amica.ꝛ chariſſima
ꝑ excellẽtiã nominat.Ex q̃bus videt q̃ beata
virgo nõ habuit charitatẽ ſm cõem modũ via
torũ:ſed ꝑfectiori mõ ꝛ excelẽtiori omni modo
ꝑfectiõis pure creature.Sed cõtra argui põt.
videlicet q̃ btã virgo i via habuerit mino-
rẽ charitatẽ q̃ angeli.q2 datus vie inferior eſt
ſtatu patrie.Ergo ſummũ vie inferius eſt infi
mo patrie.Unde dñs Matt.xj.ait. Qui minor
eſt in regno celoꝝ maior eſt Iohãne baptiſta.
vbi gl.dicit.Oĩs ſanctꝰ q̃ eſt cũ deo maior eſt eo
qui adhuc eſt in mundo.Itẽ ſup illud Malac.
iij.Ecce ego mitto angelũ meum.ꝛc.dicit gloſ.
Miniſſimꝰ angelꝰ celi maior eſt quouis hoĩe.
Ad hoc rñdet ſm Alber.ſup miſſus ẽ.c.xcvj q̃
licet charitas btẽ v̾ginis i via fuerit minor cha
ritate angeloꝝ quoad actũ ꝓpter ſubiecti cõ-
ditionẽ ꝛ cõtrariũ cõiũctionẽ ꝛ ita intelligunt
cõtraria.tñ quoad ſubſtãtiã fuit maior chari-
tate oĩm angeloꝝ.Uñ ſi deꝰ angelum de nouo
crearet, ei charitatẽ infunderet.quã btã vir-

ꝓpter hoc nolebat recedere a cruce desiderās
ꝓ filio exponere vitā gratis.iuxta illud Clau-
di.Nō querit preciū vitā.q̄ dz amori ideo. Jo.
xix.dr.Stabat iuxta crucē iesu mr̄.eius ꝛc. Illū
em̄ vsq̄ ad mortē nūq̄ deseruit.Vñ Ambr.sup
Luc.ait.Fugientibus aplīs Maria ante cru-
cem stabat:ꝛ ꝓprijs oculis vulnera filij specta-
bat.Tertio amauit eū sapienter.qḋ ptz ꝑ tria
signa.Primo qz lz eius fili⁹ esset delicatissim⁹:
tamē in his q̄ dei erant ꝗuis essent laboriosa
ei:nō parcebat.vnde eum ad festiuitates duce
bat.Scḋo qz licet eū summe diligeret.nūq̄ ta-
men sibi dissuadere voluit quin crucē ascende
ret ꝛ mortē ꝓ humano genere sustineret. Ter
tio qz lz sciret eū in cruce maximos cruciat⁹ pa
ti.tamen nunq̄ illi suasit vt de cruce descende
ret ꝛ tantos dolores euitaret.Ex quo instruū-
tur parentes vt filios suos a puritia bonis stu
dijs assuefaciant.nec a bonis ꝓpositis ꝛ operi
bus pnie ipsos retrahent nec vt assumptā pe-
nitentiā deserāt eis ꝑsuadent.Xp̄s.ḡz matrem
suā summopere dilexit cuius cura semper ha-
buit.s.in infantia.qz claustra pudoris eius illi
bata seruauit.In pueritia.qz in oībus ei subdi
tus fuit Luce.ij.In iuuentute.qz in nuptijs ad
eius voluntatē aquā in vinū cōuertit.Jo.ij.In
passione.qz illā Joāni cōmēdauit.Jo.xix.Post
resurrectionē qz primo ei apparuit resuscitat⁹
Post suā ascensionē:qz ad eius mortem venit.
ꝛ ipsam in anima ꝛ corpore assumpsit ꝛ ad suā
dexteram collocauit. A

Secundo principaliter dico q̄ beata ꝟgo
dilexit creaturas.eius aūt dilectio dupli
citer notatur.s.ordinata ꝛ pulchra. De prima
hr̄ Can.j.vbi ipsa inq̄t.Ordinauit in me chari
tatem de scḋa Eccli.xxiiij.vbi ait.Ego mr̄ pul-
chre dilectionis.Habuit aūt charitatē ordina
tam.ꝑmo ad id qḋ est supra se.i.ad deū:illū ꝑ-
fecte amādo ꝛ ei in oībus obediendo: ꝛ nunq̄
ab eius cordiali dilectione recedendo. iuxta il
lud Jacobi beneuentani.c.xxiiij.sui li.di. Mu
tari nescit immoderatus amor. Omniaq̄ etiā
valde difficilia ꝛ aspera ꝓpter eius amorez li-
benter tolerādo.hec est em̄ vnus charitatis ef
fectus.vt hr̄ in.c.hec est charitas.de pe.dist.ij.
vñ Marcial poeta inq̄t.Nescit amor vehemēs
ad queq̄ pericula rūpi.Scḋo habuit charita-
tem ordinatā ad id qḋ est extra se.s.ad ꝓximū
ei cōpatiendo sicut ptz in nuptijs vbi deficien
te vino sponso cōpassa fuit.vt hr̄ Jo.ij.vbi ber.
ait.deficiente vino in nuptijs verecūdie cōui-
uantiū compassa est pijssima virgo dicēs filio.
Vinū nō habent.quid em̄ de fonte pietatis ꝓ-
cederet nisi pietas ꝛc.vt.s̄. pte.iij. huius opis.
ser.j.parte.iij.sub litera R.Tertio charitatem
ordinatam habuit ad id qḋ est infra se.scz cor-
pus suū ipm rōni subijciēdo ꝛ in ꝟginitate cō-
seruādo.Jō vt dr Apoc.xij.Lunā sub pedibus
habuit qz corpus mutabile sub rōne subiecit.
Quarto ad id qḋ est intra scz ad aīaz suā: eā in
hūilitate cōseruādo.seruās illḋ Deut.iiij. Cu-
stodi temetipm ꝛ aīam tuā sollicite Vñ Bern.
sup missus est ait.Hec q̄dē due ꝟtutes.scz ꝟgi-
nitas ꝛ humilitas multū sunt deo accepte.Vo
luit ergo xp̄s matrē suā esse ꝟginē de qua ima
culata imaculatus ꝓcederet oīz maculas pur
gaturus.Voluit etiā esse humilē:de qua mitis
ꝛ humilis corde ꝓdiret:harū in se virtutū hoī-
bus exēplū saluberrimū ostēsurus. vt em̄ que
sctm̄ sctōꝝ erat conceptura sancta esset corpo-
re.munus accepit virginitatis sicut esset ꝛ mē
te.donum accepit humilitatis. B

Secundo ei⁹ dilectio fuit pulchra. Distin
guit aūt Aug.quadruplicē.dilectionem.
vna est carnalis:q̄ est inter virū ꝛ vxorē.ꝛ aliq̄ñ
est turpis qñ se carnaliter nimis amāt. ꝛ ideo
ꝓhibet donatio inter eos ne mutuo amore se-
inuicem spolient.l.j.vbi doc.ff.de do.inter vir.
ꝛ vxo.Alia est naturalis:que et inter patrez ꝛ
filiū:ꝛ aliq̄ñ est turpis.qñ pater inordinate fi-
lium diligit.Tertia est socialis.q̄ est inter ami
cum ꝛ amicū.que aliq̄ñ est turpis qñ in maluz
se amant.ꝛ de hac tractatur in.l. late culpe.§.
amicos.ff.de verb.sig.ꝛ ibi glo.ponit q̄ aliquā
do est turpis.Quarta est spūalis:que est inter
animam ꝛ deū.ꝛ ista est dilectio pulchra.cuius
se matrem asserit beata virgo.Eccli.xxiiij.ꝛ cō
sistit in quatuor.Primo in diligendo deū. quā
dilectionē Aug.se reprehendit nō habuisse di
cens.ix.cōfessionū.Sero te amaui pulchritudo
tam antiqua ꝛ taz noua.Sero te amaui:intus
eras.ꝛ ego foris mecū eras ꝛ ego tecū nō eram
Scḋo cōsistit in habendo sapientiā dei. Unde
Prouer.xxij.scriptū est.Appone cor tuū ad do
ctrinā meā que pulchra erit cū eā seruaueris.
Tertio cōsistit in seruando precepta ꝛ cōsilia
dei.iuxta illud Prouer.iij.Vie eius vie pulchre
ꝛ oēs semite illius pacifice.Quarto consistit in
puritate mētis ꝛ corporis:ꝛ honesta conuersa-
tione.iuxta illud Sap.iiij.O q̄ pulchra est ca-
sta generatio cū charitate quā dilectionē qua
druplicem habuit virgo benedicta.perfectissi
me etenim seruauit illud Deut.xi. scz Ama dñm
deum tuū ꝛ obserua ꝑcepta eius.ꝛ illud Jo.xv.
Vos amici mei estis si feceritis q̄ precipio vo-
bis.Item illud Prouerb.xxix.Qui amat sapiē-
tiam letificat patrem scz celestem.ꝛ illud Pro-
uerbio.xxij.Qui diligit cordis mundiciā habe
bit amicum regem.ideo dilectione plena dice-
bat illud Cant.v.Adiuro vos filie hierusalem
si inueneritis dilectum meū,vt nuncietis ei:qz
amore langueo. Quod aūt beata virgo super
omnes puras creaturas habuerit amorē cha-
ritatis vltra dicta in precedentibus etiam pro
bari potest sic.Nam vt ait August.in libro. de
spū ꝛ anima.Charitas est via qua peruenitur

ad deū.⁊ pbatur per.c.hec est charitas.de peni.di.ij.Sed nulla pura creatura ita pfecte ad deū puenit sicut beata vgo.ergo nulla creatura pura ita perfecte charitatē habuit. Itē de⁹ charitas est.j.Jo.iiij.⁊.c.abijt.xj.q.iij. Sed nulla pura creatura vnq̄ ita excellenter in se habuit deum sicut beata virgo.ergo ⁊c. Itē:charitas est finis oīm virtutū ⁊ preceptorum.j.ad Timo.j.⁊ ad Ro.xiij.⁊.c.charitas.de peñ.dist.ij.Sed nullus ita cōplete habuit ipse oēs virtutes:neq̄ ita pfecte seruauit diuina precepta sicut ipsa.ergo patet ppositū.Preterea charitas est vinculū animaꝝ.vt ait apls ad Col.iij. Unde Augu.in lib.de spiritu ⁊ anima inquit. Charitas est vita copulans amantē cū amato Sed nullus ita pfecte copulatus fuit cū deo sicut beata virgo:que eum concepit ⁊ filiū suuz fecit ergo ⁊c. Item beata virgo habuit oīa vtilia ⁊ cuncta ad salutē necessaria per illā regulam Ber.sepius allegatam. Quicquid alijs lꝫ paucissimis est concessum ⁊c.immo ceteris oībus excellētius illa oīa habuit quia melior dꝫ esse conditio regine q̄ seruoꝝ ſm phm in lib. de regi. ptin.sed charitas est virtus a quo oīa bona pcedunt.j.ad Ti.j.⁊.c.licet.in fi.extra de regu.iur.Item sine charitate oīs operatio nostra est inutilis quoad consequendā eternā retributionē.c.vite.⁊.c.teneamus.j.q.j.sine charitate enim oēs alie virtutes nihil prosunt ad salutem.c.solet queri.de conse.dis.iiij.⁊.§.euidenter.de peni.dis.ij.⁊ di.vij.c.nullus.vnde in c.nisi cum pridem.§.quippe.extra de renun.Si si quantūcunq̄ virtutum flore refulgeas.charitatem aūt in te nō habeas:nihil habere cōprobaris.⁊ in.c.vbi sana.xxiiij.q.j.&.vbi charitas nō est.nō potest esse iusticia. Justicia autē hic accipitur p omni virtute vt etiam accipit̄ in.v.ethi.⁊ in.c.ad aures.de tēpo.ordi.scriptū est.Nō in sublimitate graduū sed in amplitudine charitatis acquiritur regnū dei.⁊ Augu. in sermo.ad here.inquit.sine charitate nullus faciēm dei vnq̄ poterit intueri. Ergo beatissima virgo que super oēs in celesti gloria est sublimata ⁊ diuinā faciem ceteris oībus excellētius intuetur:excellētissime pre ceteris habuit charitatem.Cum enim deus preceperit Leui. vj.dicēs. Ignis semper ardebit in altari meo. per quē ignē spiritualiter intelligit̄ charitas ⁊ ardor diuini amoris qui semper debet ardere in altari humani cordis profecto iste ignis pfectissime semper exarsit in corde beate virginis qd ipsius dei singulare ac precipuū altare fuit.Quo quidē amore ⁊ charitatē nos repleri faciat ipsa virgo beatissima nos benedicens. atq̄ nobis dicens illud.ij.ad Cor.xiij. scilicet Gratia domini nostri Jesu christi et charitas dei.⁊ communicatio spiritussancti semper euz omnibus vobis.Amen.

¶ De quatuor virtutibus cardinalibus q̄ fuerunt in gloriosa virgine. Sermo.iiij.

Eum est consiliū.⁊ equitas.mea est prudētia ⁊ fortitudo.prouer.viij.inquit.Salo.Can.vij. de beata virgine.Que est ista q̄ ascendit de deserto delitijs affluēs in vita super dilectū suū.Per istas aūt delitias intelligunt̄ eius virtutes: qb⁹ ipa vgo bñdicta filij sui grā plena fuit.⁊ ideo dicit̄ innixa sup dilectū suū. Alij eīn filij sunt patris ⁊ matris.iste aūt filius fuit totus matris.quia nullā habuit patrē carnalē.vñ merito sibi totus attribuit̄ ⁊ ipsa tota sup eius grā innixa ē ⁊ de vtute eius abūdantes assumpsit.⁊ per orbem vniuersum fragrantiaꝫ fcitatis effudit. Ideo.Can.j.ipsa inqt. Dū esset rex in acubitu suo nardus mea dedit odorēꝫ suauitatis. Iste aūt rex scꝫ filius suus habuit tres acubit⁹ scꝫ sinum patris vterū matris.⁊ patibulū crucis Nard⁹ vero cū sit herba parua odoriera ⁊ calida.p primā pprietatē significat humilitatēꝫ virginis.p scdam ei⁹ virginitatē.p tertiā vero eius charitatē.Dum ergo esset rex in acubitu patris odorē dedit.Marie hūilitas:q̄ tātū placuit xpo q̄ ad ipam descēdit. Dum aūt esset in acubitu vteri virginalis odorē dedit eius vginitas.qr eius puritate pascebatur.iuxta illud Can.ij.Qui pascit̄ inter lilia.scꝫ puritatis Dū vero esset in acubitu crucis:odorē dedit ei⁹ charitas:q̄ tanta fuit ſm Ambr.q̄ parata erat simul cū filio pati p humana salute.Non solum aūt has tres vtutes possedit.sed etiam oībus alijs mirabilit̄ radiauit.vnde Can.iij.&.Que ē ista q̄ ascendit de deserto sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhe ⁊ thuris et vniuersi pulueris pigmētarij.Per aromata eīn ⁊ vniuersū puluerē pigmentarij:intelligit̄ diuersitas oīꝫ gratiaꝝ ⁊ virtutū:qbus ipsa dei mr in vniuersis mūdi climatibus odorē dedit.De qbus vltra pdicta in alijs sermonib⁹ tractare volētes de quatuor vtutibus cardinalibus.q̄ ipsa virgo benedicta in verbis ppositis se habuisse testatur.in presenti sermone disseremus.

¶ Pars prima.hui⁹ sermonis in q̄ tractat̄ de virtute iustitie btē vginis marie. D

N precallegato themate nr̄o inqt beata virgo.Mea est equitas.i.iusticia.plena enim iusticia fuit que solēꝫ iusticie nobis generauit. Sꝫ ptra argui pōt. Nā actus iusticie est iustificare mala ⁊ punire vitia.l.j.§.j.ff.d iusti.⁊ iu.⁊ scdm ppter defect⁹ cōmissos inculpare.iuxta illo Prouer.xviij.Just⁹ in pncipio accusatorē sui.Sꝫ in btā vgīe nō fuerūt vitia. ergo

nō fuit act⁹ iusticie in ea.⁊ ꝑ ꝯñs nō fuit illa virtus.de qua glo.super illud Mat. iiij. Pniam agite inquit. Prima virt⁹ est per pniam veterem hoīem perimere. Rñdeo ꝙ actus penitentie fuit excellētissime in btā virgine ⁊ nobilius ꝙ̄ in alijs oībus viatoribus: qḋ p3 ex hoc ꝙ in oib⁹ alijs viatorib⁹ actus pnie ostēdit peccatū esse vel fuisse. Nō eñ resurgit penitentiā qui nō cecidit ꝑ culpā: argu. in.l.decem.ff.de verb. ob. In ipsa autem virgine fuit actus pnie sine pnia: vel processione culpe. eo modo, quo est in pñia.i.ꝑfecta detestatio peccati ⁊ nolle peccare. Qḋ aūt ꝑfectionē iusticie habuerit patet ex hoc ꝙ cum due sint partes iusticie.s.declinare a malo.⁊ facere bonum quia non sufficit abstinere a malo: nisi fiat qḋ bonū est.c.nō satis. lxxxvj.dist.⁊ institu.de iusti.⁊ iu.§.iuris precepta.⁊ in.l.iusticia.§.j.ff.e.⁊.c.j.de forma fidelitatis invsi.seu. Ipsa vtrāqꝫ partē sup oēs viatores habuit.⁊ ꝯñr omnibus iustior fuit. Qḋ eñ ceteris oib⁹ a malo magis declinauerit.p3 qꝛ ipsa sola viatrix fuit que nunꝙ̄ peccauit. vt inquit Aug. in.li.de natura ⁊ gratia. ꝙ ꝓo omnes viatores in boni operatione superauerit in eo monstrat ꝙ deum genuit q̄ bona omnia regenerauit. Vñ tātum effectum boni protulit de se ꝙ nullus pure creature effectus illi in dignitate vel vtilitate potuit coequari. Cum ergo res denominetur ab effectu.l.stipulatio.§.si op⁹ ff.de no.ope.nun.⁊ alibi dicat ꝙ fructus edit⁹ pandit autores. patet propositum. Has q̄3 iusticie partes circa proximum excellenter exercuit. primo declinando a malo proximi. qꝛ nullum vnꝙ̄ lesit. sed oibus studuit ꝓdesse. vñ Ambro. in li. de virginib⁹ ait. Nullū sollicita fuit ledere oib⁹ bene velle. maiorib⁹ natu assurgere. equalibus non inuidere. iactantiā3 fugere. rōnē sequi. amare virtutē. Qñ illa vultu lesit parētes qñ discessit a ppinqs. qñ fastidiuit humilem: qñ irrisit debilem: qñ vitauit inopem. Hiero. q̄3 in quodā ser. indt. Hec irascentē nullus vidit, hāc maledicētem nullus audiuit. ois sermo eius ita erat grā plenus vt cognosceretur in lingua ei⁹ de⁹. Uerba eñ sunt nōte earū que sunt in aīo passionum. vt ait ph̄s.i.j. peri- bere.⁊ autor i li. scꝫ principiorū3.⁊ in.l.iij.§.idē tubero,ff.de suppellec.leg. E

De scda aūt pte iusticie.s.faciēdi bonū ⁊ opa mie primo. dico ꝙ illā exercuit in summo sup oēs viatores. O peꝝ eñ mie alteꝝ altero est mai⁹: vel qꝛ fit ex maiori charitate. Affectio eñ opi nomē imponit. vt ait glo. in proemio insti.i.§.fi.⁊ in.l.j.C.ad le.cor.de sic. vel qꝛ fit magis indigenti vl' magis digno. vel quia fit cum maiori effectu impēso. vel qꝛ fit ex magis necessario ⁊ minus superfluo. Hec aūt oia fuerūt in beatissima virgine i summo. Charitas. eñ ex qua opera mie fecit oēm creaturā excellit. vt.s. patuit. Maximum etiam affectū in nobis mie impēdit. qꝛ nobis miseris. captiuis ⁊ mēdicis dedit filiū suū deū captiuis in ꝑci.famelicis in viaticā. laborantib⁹ in premia. infirmis in medicamētū.⁊ cū ipo dedit nobis regnū celoꝝ.⁊ omne bonū. Que eñ ꝓprio filio suo nō pepercit. Quō nō cum illo oia nobis donauit Item btissima virgo de nullo sibi superfluo. sed oino necessario opus mie fecit filio suo pauperrimo ⁊ peregrino cui de ꝓprijs suis pūrissimis carnib⁹ ⁊ sanguinibus tunicam polimitam fecit: quē in gremio vteri sui hospitata est ⁊ de ꝓprio corpe cibauit ⁊ lactauit. F

Sic ergo p3 ꝙ btissima virgo iusticiā quo ad preeē effectus suos habuit in summo Ipsa enim ab omni malo ꝓximi etiā minimo semper cauit.⁊ omnia bñficia illi possibilia cōtinue impēdit. seruās illud Ber. in lib. de improbatione vitioꝝ di. Uir sapiēs ꝓdesse cupit nō ledere quēꝙ̄. Proximo igitur primo ꝓfuit verbo. quia socias suas semp in bono cōfortabat. Vñ in.li.de infantia saluatoris dr. sollicita erat circa socias suas: ne aliqua ex eis in aliquo sermone peccaret. ne aliqua in risu vocem exaltaret. ne aliqua in iniurijs aut supbia circa parē suam se erigeret sine intermissiōe deū benedicebat.⁊ ne forte in salutatiōe sua a laudib⁹ dñi tolleretur. si quis eā salutabat: illa ꝓ salutatione deo grās rñdebat. Vñ primum ab ea exijt. vt dū salutant: vel vocant hoīes sancti Deo gratias, dicūt. Scdo, ꝓfuit obsequio. quod p3 Luce.j. Quia tribus mensibus in obsequio Elizabeth mansit. Vñ Ambro.s.ait. Quā religiosa i propinquos fuerit scriptura tacita cōmemorat. Nam ⁊ humilior facta est. vt a deo se cognouit electam.⁊ statim ad cognatā suā in montana processit. Nō vtiqꝫ vt exēplo crederet, que iam crediderat oraculo. Beata inquit. Elisabeth q̄ credidisti.⁊ trib⁹ cū ea mēsib⁹ māsit. Tātū aūt interuallo tpis nō fides querit. s3 pietas exibet. G

Tertio ꝓfuit tpali subsidio. Vñ de illa dr Prouer. vlti. Manū suā apuit inopi. p3 ex hoc ꝙ totū aurū qḋ magi obtulerūt pauperib⁹ tribuit: ita ꝙ postmodū i purificatione nō habuit vñ vnū agnū emere posset. De ipsi⁹ liberalitate ad paupes dr in predicto libro de infantia saluatoris. De esca quā de manu angeli ꝓgo accipiebat ipa reficiebat. que ꝓo a pōtificib⁹ accipiebat paupibus erogabat. Quarto ꝓfuit exēplo quia ei⁹ vita oibus fuit exēplū sanctitatis ⁊ religiōis. vnde Ambro. vbi.s. ait. Sit nobis tāꝙ̄ in imagine descripta vita. Marie de qua velut ex speculo refulget species castitatis ⁊ forma virtutis. hinc sumamus exempla viuendi. vbi tāꝙ̄ in exemplari magisteria sunt expressa probitatis: que quid corrigere: quid effugere.⁊ quid tenere debeamus osten-

sunt. Et infra. Prodire de domo nesciā nisi cū ad ecclesiam conuenire. ꝛ hoc ipm cum parentibus ꝛ propinquis. domestico operosa. silentio forensi stipata comitatu. nullo tñ meliore fui custode ꝙ seipsa que in accessu aspectuqꝫ venerabilis: nō tā vestigium pedis tolleret ꝙ gradum virtutis attolleret. In eodem etiam libro de infantia saluatoris dicitur. In vigiliis inueniebatur prior: in sapiētia legis eruditior: in puritate purior: in humilitate profundior: in carminibus Dauid prestantior: in charitate gratiosior et omni virtute perfectior. Quia igitur beata virgo vt dictum est suis proximis illuminauit exemplis. ideo de ipsa dici potest illud Eccli. xxvj. Sicut sol oriens mundo in altissimis dei. sic mulieris bone species in ornamentum domus eius. lucerna splendens sup candelabrum sanctum ꝛc. per solem autem in predicta autoritate intelligitur xp̄s per mundum vero beata virgo maria que illuminata a deo illuminat totā ecclesiam militantē. Quare autem beata virgo dicatur mundus ostendit Cyprianus in quodam ser. dicens: Lego ꝛ intelligo ꝙ maria virgo est quidam mundus intelligibilis ꝛ admirabilis cuius terra est soliditas humilitatis. Cuius mare latitudo charitatis. Cuius celū altitudo conuersationis et contemplationis. Cuius sol splendor intelligētie Cuius luna decor mundicie. Cuius lucifer fulgor sanctitatis. Cuius arcturus gratia septiformis. Cuius sydera aliarum virtutū ornamēta pulcherrima. Ex quib⁹ oībus pꝫ virtutē iusticie fuisse excellētissime in beata ꝟgine. Et pmo si accipiat iusticia large ꝑ oī ꝟtute ꝛ oī bonoꝝ sicut accipiat phs. i. Pol. ꝛ. v. ethi. vt etiā dicit Ric. noster in. iii. di. xxxiii. ꝛ beat⁹ Tho. ii. ii. q. lviii. ꝛ. i. ii. q. cxii. Dico ꝙ ꝟgo beatissima eā in summo habuit que pfectissime obseruauit legis preceptū. Deut. xxiiii. quo dr habeas iusticiā corā dn̄o deo tuo. que etiā cū filio suo dicebat illud Mat. xiii. ꝛ. Lu. iiii. Decet nos implere oēm iusticiā. Si vero loquamur de iusticia stricte sumpta que in se cōtinet tria. s. honeste viuere. alterum non ledere. ꝛ sua cuiqꝫ tribuere. De quibus habet in. l. iusticia. §. i. ff. de iust. ꝛ iu. ꝛ in. §. iuris precepta. insti. eo. Dico ꝙ cū hec sit excellentissima oīm virtutū moraliū vt declarat beatus Tho. ii. ii. q. lviii. articu. vi. Unde dicit phs in. v. ethi. Preclarissima oīm virtutum videt esse iusticia. et neqꝫ hesperus. neqꝫ lucifer ita admirabilis. ꝛ impator in aut. vt omnes obediant iu. in prin. col. v. inqt. vnaꝫ quidem esse omniū perfectissimam virtutem iusticiā arbitramur. ꝛ Tullius in. i. de offi. ait. iusticie splendor est maximus ex quo boni viri nominantur. ꝛ. iii. eiusdē operis iterū dicit. Iusticia est vna oīm dn̄a reginaqꝫ virtutum. Profecto nefas esset credere hanc in matre dei eximiā virtutū defuisse ꝙ fuit armariū oīm virtutum. Cum solo etenī scelerato nō pōt iusticia habere cōmertium. ca. forus in fi. de verb. sig. Sciens igitur beatissima virgo dictum esse ꝑ ꝓphetam ps. xxxiii. Oculi dn̄i sup iustos ꝛ aures eius i preces eoꝝ. ꝛ ps. xci. Iustus vt palma florebit. ꝛ sicut cedrus libani multiplicabitur. ꝛ ps. cx. In memoria eterna erit iustus: ab auditione mala non timebit. ꝛ ps. cxvii. Uox exultationis ꝛ salutis in tabernaculis iustorum. et Sap. iii. Iustorum aīe in manu dei sunt. ꝛ non tāget illos tormētum mortis. ꝛ. iiii. eiusdem li. c. Iustus si morte preoccupatus fuerit. in refrigerio erit. ꝛ Prouer. x. Bn̄dictio dn̄i sup caput iusti. Dn̄s enim diligit iustos ps. cxlv. ꝛ sacrificiū iusti acceptū est. ꝛ memoriā eius nō obliuiscetur dn̄s. Eccli. xvi. Sciēs qꝫ spiritu diuino filiuꝫ suū dicturū Math. xiii. Fulgebunt iusti. sicut sol in regno patris mei. ꝛ Mat. xxv. Ibūt iusti in vitam eternam. Item sciēs ꝙ iustus est dn̄s ꝛ iusticiam dilexit ps. vii. ꝛ ꝙ iusti in perpetuum viuent. ꝛ apud dominum in merces eorū. Sap. v. Ideo ipsa ꝙ debebat sup oēs puras creaturas apud dn̄m mercedē hr̄e voluit iusticie ꝟtutem super oēs possidere.

¶ Pars scd̄a huius sermonis de virtute fortitudinis beate virginis. b

Beata virgo i verbis thematis nil inquit. Mea est fortitudo. Super oēs eīm puras creaturas virtutez habuit fortitudinis. vnde. Salomon admirans eius fortitudinē. Prouer. vl. inqt. Mulierē fortē qs inueniet. Ubi Beda dicit. Ne salomō hoc q̄sisse putet desperantes subdit ꝓphetando Procul ꝛ de vltimis finib⁹ precium eius hoc est nō minimū nō mediocre non deniqꝫ de terra nec etiam de celo terris proximo est precium fortis mulieris huius: sed a summo celo egressio eius. Fortitudo aūt eius in tribus apparet. s. viriliter aggrediendo ardua. ꝛ hec dicitur virtus magnanimitatis. ꝛ cōstāter sustinēdo aduersa. ꝛ hec est virtus patiētie. ꝛ ꝑseuerāter agēdo fortiat ꝛ ista est virt⁹ ꝑseuerantie. Primā ergo speciem fortitudinis. s. magnanimitatē habuit btā virgo que qnqꝫ ardua aggressa est et audacter peregit. Sciebat eīm scriptū esse. x. enei. Audaces fortuna iuuat timidosqꝫ repellit. ꝛ. x. metam. Audentes deus ipse iuuat. Uñ nulla cōtrarietate ab inceptis destitit Inquit eīm Gualterus in alexandriade. li. v. Nulla rei nouitas peruertere fortia debet pectora. Primū arduū fuit qn̄ ꝟginitatē deuouit. tūc eīm naturā suā vicit et se nature angelice sociauit. Iō dr Prouer. vlti. Accinxit fortitudine lūbos suos. Tūc eīm lumbos fortitudine accinxit: qn̄ ꝑpetuā virginitatē seruauit. Ibidē qꝫ dr. Fortitudo ꝛ decor indumentū eius ꝛ iterū. Manum suam misit ad

fortia. Tūc enī manū suā ad fortia misit qn̄ ad
seruādā v̄ginitatē fortiter se accinxit. Scd̄ʒ ar
duū fuit qꝛ p suā v̄ginitatē ꝛ humilitatē deuʒ
de celo ad terrā traxit. Jō Eccli.xxvj. dr̄ d̄ illa.
Mulier fortis oblectat virū suū. Jntm̄ enī ista
mulier fortis deū oblectauit sua v̄ginitate et
humilitate ꝙ suo odore mirifico eū de celo de
scēdere fecit: atqꝫ illū in suo vētre īclusit. Jō si
bi ꝯuenire pōt illud qd̄ Gen̄.xxxj. dr̄. Si ꝯ deū
fortis fuisti: quāto magis ꝯtra hoīes p̄ualebis.
Si enī intm̄ fuit fortis ꝙ potuit trahere deum
in suum vterum manifestū est ꝙ etiam nos po
terit trahere in celum. I

Tertiū arduū fuit ꝙ martyriū spūale viri
liter sustinuit. Cū enī vltimū terribiliuʒ
ī hac vita sit dolor mortis.iij.eth.ꝛ.l.vlti
mū.ff.de penis: quāto natura nobilior est tan-
to mors est dolorosior ꝛ terribilior. Ex quo seq̄
tur ꝙ spūs qui est ip̄portionabiliter melior
corpore: p mortē spūalē passiōis ip̄portiōabi
li affligit dolore supra oēm dolorē mortis cor-
poralis. Cum ergo beatissima virgo audacter
martyriū aīe perpessa sit. sicut p̄dictum fuerat
Lu.ij. Et tuā ipsius animā pertrāsibit gladi⁹.
sequit ꝙ mirabiliter fortis fuit. K

Quartū arduū fuit: qꝛ olm̄ sc̄tōꝝ merita
acq̄siuit. Oēs enī v̄tutes ꝛ grās ꝛ meri-
ta oīa q̄ alij scī habuerūt p̄ticularit ip-
sa acq̄siuit ꝛ habuit vl'r. iuxta illud Prouer. vl
ti. Multe filie cōgregauerūt ꝛc. De hac fortitu
dine ei⁹ pōt dici illd̄ Prouer.x. Egestatē opata
est man⁹ remissa. Man⁹ aūt fortiū diuitias pa
rat man⁹ remissa fuit man⁹ Eue q̄ se ꝛ nos om
nib⁹ meritis spoliauit: sed man⁹ fortis fuit ma
nus virginis. q̄ oēs spūales diuitias ꝯgrega-
uit. Jō ipsa inq̄t Eccli.xxiiij. Jn plenitudine sā
ctoꝝ detētio mea. vbi Ber. dicit. Uere in pleni
tudine sc̄tōꝝ est detētio sua. cui nō d̄fuit fides
patriarchaꝝ: nec spes p̄phaꝝ: nec zel⁹ apl'oꝝ:
nec cōstātia martyꝝ: nec sobrietas ꝯfessoꝝ: nec
mūdicia v̄ginū nec puritas angeloꝝ. Quintū
arduū fuit ꝙ p̄ciū tot⁹ mūdi ipsa sola inuenit.
Un̄ postq̄ Salomō dixit. Mulierē fortē q̄s in
ueniet: subdit. Procul ꝛ de vltimis finib⁹ p̄ciū
ei⁹. i. de ꝯiūctiōe dei ꝛ hoīs q̄ sunt duo vltimi fi
nes. Un̄ Sap̄.viij. dr̄. Attingit a fine vsqꝫ ad fi-
nē fortiter. Jstd̄ p̄ciū fuit a iudeis per ignē pas
siōis examinatū. iuxta illd̄ p̄s.xvj. Jgnem me
examinasti. i. examinare p̄misisti ꝛ tn̄ nullā sco
riā inuenerūt. vn̄ sequit. Et nō est inuēta in me
iniq̄tas. Deinde p̄ciū numerauerūt. vn̄ p̄s.xxj.
idē p̄s. ait. Dinumerauerūt oīa ossa mea: ꝛ tn̄
ibi nullā diminutionē inuenerūt: sʒ vl'r oīa ossa
ei⁹ fuerūt igne passiōis adusta. vn̄ p p̄s.cj. ip̄e
ait. Oīa ossa mea sicut cremiū aruerūt. Postre
mo in statera crucis ipsum p̄ciū pōderauerūt
vn̄ cātat in hymno crucis. Statera facta cor-
poris ꝛc. Sed inuenerūt ꝙ nulla cōmisit pctā: ꝛ
tn̄ grauissima fuit pena. Unde Job in persona
xp̄i cōquerit dicēs.vj.c. Utinā appēderent pec
cata mea ꝛ calamitas quā patior in statera q̄si
arena maris hec grauior appareret hec ibi. Et
loquit more iuris ciuilis in q̄ aliq̄n aliq̄d dr̄ mi
nus vel ampli⁹ respectu ei⁹ cui nihil est. l. min⁹
ꝛ. l. verbū ampli⁹. ff. de verb. sign. ꝛ q̄uis illud
p̄ciū sic fuerit examinatū: numeratū: ꝛ pōdera
tum: tamē nihilominus a iudeis fuit reprobatū
vnde per p̄s.lxj. ipse dn̄s inquit. Preciū meum
cogitauerunt replere ꝛc. L

Secūdo ei⁹ fortitudo fuit ꝯstāter sustinen
do aduersa: ꝛ in hoc cōmēdat v̄tus patiē
tie ei⁹ quā v̄tutē diffinit Albert⁹ sup missus ē
c.lxxxix.di. Patiētia est bon⁹ habit⁹ aīe: oēs ad
uersitates equanimiter portās: ꝛ subdit idē do
ctor. Patiētia btīssime v̄ginis fuit īuincibilis
ꝛ ab oī malo culpe īpassibilis ergo ipsi⁹ patiē-
tia fuit olm̄ alioꝝ patiētia maior īp̄portiōa
biliter. habuit quoqꝫ v̄tutē ꝯstātie quā p̄dict⁹
doctor diffinit in.c. sequēti di. Cōstātia est sta
bilitas in p̄posito nō vacillās: ꝛ subdit. Olum
alioꝝ stabilitas fuit in aliquo mobilis. Sʒ btē
v̄ginis fuit stabilitas oīno īmobilis. ergo ei⁹
ꝯstātia alioꝝ ꝯstātie ē īp̄portionabilis. De
ꝯstātia v̄o ꝛ stabilitate beate virginis patuit
tp̄e passiōis xp̄i. vbi apl'i xp̄m relinquerūt ꝛ fi
dē p̄diderūt. Jpsa aūt īmobilis in oī aduersi-
tate stetit: ꝛ fidē incōcussam seruauit. Un̄ ī p̄so
na xp̄i dr̄ Job.xix. Pelli mee ꝯsumptis carnib⁹
adhesit os meuʒ ꝛ derelicta sunt tm̄mō labia
circa dentes meos. Per os enī significat xp̄s q̄
intm̄ fuit fortis ꝙ nec potuit frāgi per mor-
tem nec inclinari per timoreʒ. Jstud os habuit
dētes. carnes ꝛ pellem. Dentes enim fuerunt
apl'i: qui doctrinā xp̄i ruminabant: ꝛ populo p̄
pinabant. iuxta illud Can̄.vij. Dignum dile-
cto meo ad potandū labijsqꝫ ꝛ dentibus illius
ad ruminandum. Carnes fuerunt sancte mu-
lieres. que erant molles ꝛ fragiles. pellis ei⁹
fuit virgo Maria que xp̄m os carne vestiuit: ꝛ
que multis tribulationibus exposita fuit. Di-
cit ergo xp̄s. pelli mee consumptis carnib⁹ ꝛc.
Nam circa dentes id est apl'os non remanse-
runt nisi labia. i. amoris v̄ba. qui enī ip̄m mor
tuum adhuc diligebāt libenter loquebantur
de ipso sicut p̄ʒ Lu.xxiiij. in duob⁹ discipulis
euntib⁹ in emaus qui de ipso ibant loquēdo: ꝛ
sicut dicit Greg. in homel. paschali. Amabāt ꝛ
dubitabāt. Carnes vero. i. ipse mulieres fue-
runt consumpte. i. extincte a fide. Os vero so-
lūmodo adhesit pelli. ꝛ pellis ossi: quia Chri-
stus adhesit matri. ꝛ mater filio. vnde Can̄.ij.
ipsa inquit. Dilectus meus mihi ꝛ ego illi xp̄s
ergo adhesit matri ipsam de cruce cognoscen
do. ꝛ eam discipulo cōmendando. Mater vero
adhesit filio ipsum amando: illumqꝫ in cruce
associādo. ac eius fidem illibatam seruando ꝛ

pro eius amore mori desiderando. XV

Tertio ei⁹ fortitudo fuit p̄seuerāter agendo fortia;vñ ipa habuit virtutē magnificētie.quā diffinit Alber. vbi.s.c.lxxxvi. di.Magnificētia est rex bñ gestaꝝ felix ꝯsummatio.⁊ subdit ibidē.Cōsummatio reꝝ bñ gestaꝝ p beatā ꝟginē excellit ip̄roportiōabiliter oīs pure creature cōsummationē.ergo in actu magnificētie excellit oēm viatorē.Habuit ēq̄ beata ꝟgo virtutē fiducie q̄ est sp̄ẽs fortitudinis quā diffinit idē doctor.c. sequēti dicēs fiducia est certa spes ꝑducēdi ad finē rē q̄ cepta est ⁊ subdit.Sed certitudo spei btē ꝟginis fuit absoluta ⁊ ifallibilis.Omnium aūt alioꝝ fiducia ꝯditiōalis est vel fallibilis:s; ifallibilis excellit fallibile imp̄roportionabiliter inquantum tale.ergo sic fiducia beate virginis excellit fiduciam omnium viatorum. hec ille⁹. Habuit etiam virtutez securitatis q̄ est alia sp̄ẽs fortitudinis quā diffinit ꝑdictus doc.vbi.s.c. lxxxviij.di.Securitas est habit⁹ ꝑm quē fugue nictes in cōmoditates formidanł.qn q̄d inceptū est ad finē ꝑducał:⁊ subdit.Securitas btē ꝟginis fuit sine timore supatiōis ergo excellit securitatē oīs viatoris.Ipsa igił btīssima ꝟgo fuit oīm viatoꝝ fortissima q̄ seruauit illō Horatij in sermonib⁹ Uiuite fortes.Fortia diuersis opponite pectora reb⁹.Et illō Juuenał.li. iiij.Fortē posce aīum mortis terrore carētē.Et illūd Catonis moraŀ.Reb⁹in aduersis animū submittere noli.Et illō Mat.poete in li.tobie c.xxx.Lubrica fortune nō te ꝑmat alia viuas. Maior in aduersis ꝓsperitate minor.Et illud Henri.samaritē.li.ij.Cōtra fortunā sis cōstās sis patiēs.sis Ferre⁹aduersis.te neq̄ frangat hyēs vñ ipsa cū deberet fugere in egyptū propter herodis metū dicebat illō Prosperi in li. epigrā.Nō metuo exiliū mūd⁹dom⁹oīb⁹vna est.Ut eciā indt Ouid.in.i.de fastis.Omne solū forti patria est vt piscib⁹equor.Ut volucri.vacuo q̄cquid in orbe ptz Sciebat nāq̄ beata virgo verā esse illā Luca.fnlam.li.vij.di. Fortissimus ille est.Qui prōptus metuēda pati sic cominus instēt.⁊ differre pōt.Et illā Martialis poete di.Sub quocūq̄ onere strepit neq̄ olve labora.Rectū starelica gloria non modica est. Et illā Prosperi in li.epigrā.epigrāma.xxv. Rectoꝝ est aduersa pati et tolerare modeste. Nec q̄rula in quēq̄ voce mouere deū.Et epigrā.xlix.Nāq̄ bonos nō blāda inflāt nec aspera frangūt.Et illā Ber.in li.de ip̄robatiōe vitioꝝ.c.vi.Nō turbāt aduersa pios.nec prospera tollūt.Et illā Gualteri poete lib.vj.Est animi fortis flātē cōtēnere mortē.Degeneres animi p:ectusq̄ ignobile summū.Credunt esse bona diuturna viuere vita.Et iō in oībus aduersitatib⁹fortissima atq̄ patiētissima fuit. vnde verificāta fuit in ipsa illa Bern.snia in lib.de ip̄robatione vitioꝝ.c.iiij.di. Nulli⁹aduersipatiēs terrore mouet.Et sua vir patiēs vota videbit ouās.Habuit quoq̄ virtutē p̄seuerātie q̄ duplr dr ꝑm ꝑdictū doc.vbi.s.c.xci. Uno mō ꝓpositū p̄seuerādi vsq̄ in finē.Alio mō actus p̄seuerādi.⁊ subdit idē Alber.Uolūtas btē virginis ad p̄seuerādū fuit inflexibilis ⁊ act⁹ incessabilis.sed oīm alioꝝ volūtas est flexibilis ⁊ act⁹ cessabilis ergo hui⁹ perseuerātia alioꝝ p̄seuerātie est ip̄roportionabilis. Hec p̄seuerātia aūt beate ꝟginis hr̄ Act.i.vbi dr. Ascenderūt vbi manebāt Petr⁹ ⁊ Joānes Jacob⁹ ⁊ Andreas ⁊c.sequit.Hi oēs erāt p̄seuerātes vnanimiter in oratiōe cū mulierib⁹ ⁊ Maria mr̄e Jesu ⁊ fratrib⁹ eius.Ex q̄bus ꝟbis hr̄ q̄ ad habēdā p̄seuerātiā sunt q̄tuor necessaria. Primū est sanctoꝝ viroꝝ societas.vnde dicitur q̄ ibi erāt Petrus ⁊ Joannes ⁊c.iō indt Seneca ad Luciliū.Cū his cōuersare qui te meliorem facturi sunt ⁊ in.iij.lib.de ira iterū ait.Sumuntur a conuersationibus mores.⁊ in.H. cogitandum in auł.de mona.dicitur.Senioꝝ conuersatiōe fiet iuuētutis educatio perfecta.⁊ Amb. in.ij.de officijs.c.xx.dicit. Plurimum prodest vnicuiq̄ bonis iungi. Ait enim propheta ps. xvij.Si cum bono bonus eris ⁊c.⁊ ideo inquit Auctor astrolabij.Infames fugiat tua conuersatio semp.Et socio gaude te meliore frui.Ad predicta etiam adduci potest illud q̄d inquit Ouid.in.ij.de remedio amo.di. In loca nonnunq̄ siccis arentia glebis.De prope curren ti flumine manat aqua.Teredis ergo ⁊ deuotione aridis maxime necessaria est bonorum societas.quorum exemplo incitentur ad bonū Et ideo inquit Jacobus beneuētanus sui lib. c.xxxvij.Stat male solus homo.solus male vadit ⁊ ipse.Qui viuit solus mors sibi iuncta manet.vnde in vulgari prouerbio dicitur. Solo per via andare e follia.Multum etiam vt.s.patuit est vtilis iuuenibus societas senū de qua auctor libri qui dicitur facetus.c.iiij.indt. Doctor efficitur senioribus associatus .⁊ propter predicta dicit sapiens Eccłi.xxxvij. Cum viro sancto assiduus eris.De hoc etiam dicił.Prouerb.xxvij.ferrum ferro acuitur. ⁊ homo exacuit faciē amici sui.Tunc ferrū ferro acuitur. quādo vn⁹ ab alio ad bonū faciēdum acutior reddił.Tūc homo faciez amici sui exacuit.q̄n ipsum in dei amore feruentē facit iō Eccłi.iiij. dr.Melius est duos esse simul q̄ vnū habent emolimētū societatis sue.Scđm est orationuz assiduitas.ideo dr q̄ erant p̄seuerātes in oratione.orationū eñ assiduitas impetrat oīa sicut habeł Lu.xi.de illo qui sua assiduitate et petendi importunitate tres panes obtinuit. Importunitate eñ ac perseuerātia petētium aliq̄n cōceduntur que alr̄ nō cōcederentur.c.si. vbi glo.de rescrip.lib.vj.⁊.l.i.C.de peti.bono.

subla. Et alibi dr q nõ sufficit incepisse nisi perseueret. l. papinian⁹. §. meminisse. ff. de inoffi. te. Tres aũt panes significãt refectionẽ trium potentiarũ. Nã virtute orõnis memoria reficitur cõtinua dei recordatiõe. intelligentia vera fide et dei cognitione. voluntas autem dei amore ꝛ charitate. Tertium est cordis vnanimitas. vñ dr q erãt pseuerantes vnanimiter. Tũc aũt hõ hz cordis vnanimitatẽ qñ est vnitus cũ primo. amorẽ fraternitatis habẽdo. vñ ad Heb. xiij. ait aplš. Charitas fraternitatis maneat in vobis. Itẽ qñ est vnit⁹ cũ deo ipm p desideria qrendo ꝛ in ipso quiescendo. sicut faciebat Dauid q ps. iiij. indt. In pace i idipm dormiam ꝛ requiescã. Itẽ qñ est vnit⁹ cũ seipso vnũ solũmodo appetẽdo. scz vltimũ finẽ ꝛ eterne prie felicitatẽ. sicut faciebat. Dauid qui ps. xxvi. ait. Unã petij a dño hãc requirã vt in habitẽ in domo dñi oibus dieb⁹ vite mee. Quartũ est mrĩs familiaritas: iõ subdit. cum maria mr̃e iesu. Qui em̃ se illi familiares exhibẽt per spũalẽ deuotionẽ quatuor bona ab ipa recipiunt. Primo em̃ cõicat eis diuina bñficia. vnde Sap. viij. indt Salomon. proposui hãc ducẽ mihi ad cohabitãdum sciens qm̃ cõmunicauit mihi de bonis suis Secundo dat eis consolationem contra aduersa. vnde subditur. Et erit allocutio cogitationis ꝛ tedij mei. Tertio dat leticiã et gaudium subleuãdo spẽ ad supna. iõ ibidẽ subditur intrans in domũ meã conquiescã cũ illa. nõ em̃ habet amaritudinẽ conuersatio illi⁹ sed leticiam. ꝛ gaudiũ. Quarto p̃uenit nostra desideria ideo dicit. Eccli. xv. obuiauit illi quasi mater honorificata.

¶ Pars. iij. huius sermõ. de tẽperantia beate virginis.

D

Ixit q̃z virgo bñdicta in ṽbis ppositis in themathe nostro. meũ est cõsiliũ. s. tẽperate ꝛ modeste viuendi. hanc em̃ tẽperantie ṽtutẽ habuit btã virgo excellẽter sup oẽs hoies vt ait Alber. vbi. s. c. xcij. Tẽperãtiã aũt diffinit idẽ doctor ſm phos. dicẽs. Tẽperãtia est cõtra illicitos animi impet⁹ firma ꝛ discreta dñatio. ꝛ fuit diffinitio Tullij in ij. rheto. Aliã aũt diffinitionẽ ponit glo. sup illud Marci. vij. Erãt q mãducauerãt qsi quatuor milia hoim. di. Tẽperantia est refrenatio cupiditatis ab his q̃ tpal̃r delectãt. Hui⁹ aũt ṽtutis prima spẽs: est castitas. q̃ excellẽtissimo modo fuit in btã ṽgine. Nã in oib⁹ alijs viatorib⁹ castitas est cũ casu ad min⁹ in primũ motũ venialẽ in ipsa autẽ fuit sine casu vllo etiã in primũ veniale vel aliquẽ inordinatũ motũ ex qua ei⁹ castitas fuit iproportionabilis. Itẽ fuit excellentior castitate angelorũ qnq gradib⁹. Primo em̃ est multiplicior. Angeli em̃ hñt castitatẽ tm̃ in spũ. ṽgo aũt in carne. ꝛ spũ. Scdo est nobilior. qz illa naturalis. ista gratuita. Tertio est vtilior: qz illa est extra statũ merẽdi ista est meritoria. Quarto est gl̃osior: qz illa sine victoria: hec cũ victoria. Quinto est laudabilior: qz illa est necessaria btẽ autẽ ṽginis volũtaria. hec Alber. vbi. s. c. xciij. Scda tẽperantie spẽs est sobrietas ꝛ abstinentia q̃ multipl̃r fuit in btã virgine.

E

St aũt q̃drupl̃x spẽs abstinẽtie. prima est abstinere ab oibus nociuis. de qua. i. ad Cor. ix. dr. Ois q in agone cõtẽdit ab oib⁹ se abstinet. Ista nociua sunt vitia ꝛ pctã a qbus semp est abstinendũ. vñ Eccli. iij dr. Sapiẽs cor ꝛ intelligibile abstinet se a pctis. scda est abstinere qñq a licitis qz sicut dr. j. ad Cor. ix. oia mihi licẽt sz nõ oia expediũt. oia mihi licẽt sed nõ oia edificãt. Facit ad hoc. l. semp. ff. de ritu. nup. vbi dr. Sẽp in cõiũctionib⁹ nõ solũ qd liceat cõsiderãdũ est. sed ꝛ quid honestũ sit. facit etiã. c. cõsuetudo. j. di. ꝛ c. facte sunt. §. preterea cũ. c. seq. xiij. di. De hac aũt specie abstinẽtie Ouid. i eplis. ait. est virtus placitis abstinuisse bonis. Tertia est abstinẽtia a superfluis sicut a supfluitate curarum ꝛ diuitiarum quã abstinentiã pctõres nõ habẽt. vnde Eccli. xi. dr. pctõri dedit de⁹ afflictionẽ ꝛ curã supfluã addat ꝛ cõgreget ꝛ tradat ei qui placuit deo. Hec autẽ abstinentia a supfluis cõmendat in iure. a quo ois supfluitas euitat. §. sane. in ꝛ c. vi. ꝛ in. l. j. §. nulla; itaq. C. de ve. iu. enu. ꝛ §. quibus in. j. cõsti. C. ꝛ. l. obseruandũ. ff. de offi. psi. ꝛ l. fina. C. de dona.

Q

Uarta est abstinere a supfluo cibo ꝛ potu. de qua. Eccls. ij. dicit. Cogitaui in corde meo abstrahere a vino carnẽ meã Talẽ abstinentiã hẽbat Daniel q indt sui. lib. c. x. Panẽ desiderabilem nõ comedi. Caro ꝛ vinũ nõ introierũt in os meũ. Ista aũt q̃drupl̃x abstinẽtia inuenitur fuisse in btã virgine pmo em̃ abstinuit a nociuis. s. pctis ꝛ ab omi specie mali seruãs illd ad Thes. v. Ab omni spẽ mali abstinete vos scdo abstinuit a licitis licitũ em̃ erat matrimoniũ cõtrahere ꝛ cõsummare: sed ipa ab isto licito abstinuit ꝛ perpetuam virginitatẽ deovouit. vñ dixit angelo Lu. j. Quõ fiet istud qm̃ virũ nõ cognosco. i. me nõ cognosciturã ppono ꝯsensit aũt in matrimoniũ quãtũ ad ꝯiugalẽ habitationẽ simpliciter. Quãtũ ṽo ad copulã carnalẽ nõ ꝯsensit nisi sub ꝯditiõe videlicet si deo aliter placeret q ipa pposuerat. vñ Hugo de scto vi. in. lib. de sacris indt suscepit virgo cõiugiũ sz nõ mutauit virginitatis ppositũ. hoc qdem fides ꝛ pietas cõfitet q ei⁹ professionẽ nullatenus minuit cõiugalis ꝯsensus sicut ipsi⁹ castitatẽ nõ violauit cõceptus. nec integritatẽ abstulit partus.

R

Ertio abstinuit a supfluis. qz nec supflua hũit sicut patuit vt. s. dictũ est i purificatiõe. vbi agnũ emere nõ potuit. hec supflua dixit. qz nõ est locuta nisi ṽba q̃ spectarent

ad dei honorē vel ꝓximi vtilitatē: vel ad sui hūilitatis ostensionē. Nec etiā sup̄flua sꝫ vtilia ⁊ necessaria cogitauit. vñ dr̄ Luc. j. Cogitabat q̄lis eēt ista salutatio nec sup̄flua concupiuit: sꝫ tm̄ vnū necessarium scꝫ adherere deo ⁊ eo frui. De quo dr̄. Luc. x. Porro vnū est necessariū. Maria optimā partē elegit q̄ nō auferetur ab ea. Quarto abstinuit a necessarijs scꝫ cibo ⁊ potu ⁊ alijs necessitatibꝰ corꝑis Un̄ Amb. vbi. s. inquit. Quid exequar ciborum parsimoniā. officiorum redūdantiā alterū vltra naturā sup̄fuisse. alterū ipsi pene nature defuisse. illic nulla intermissa tp̄a hic cōgeminatus ieiunio dies. Et sic qn̄ successisset reficiēdi volūtas cibꝰ plerumqꝫ obuius q̄ mortē arceret nō delitias ministrat. dormire nō prius cupiditatis q̄ necessitatis fuit. ⁊ tm̄ cū quiesceret corpꝰ vigilabat animus qui frequēter in somnis aut lecta repetit. aut somno interrupto continuat aut disposita gerit: aut gerēda pronūciat. Hec ille. Dicit aūt Albertꝰ vbi. s. c. xciij. q̄ sobrietas ⁊ abstinētia in viatoribꝰ pōt esse cū errore ⁊ possibilitate cadēdi saltē in primū motū gule. Nō sic aūt fuit sobrietas btē v̄ginis. excellētior fuit sobrietate oīm aliorum viatorum. Preterea abstinēt plerique aut ꝓ debito satisfactionis ꝓ pctō p̄terito: aut ꝓ delectiōe pene debite; l pn̄ti. aut ꝓ cautela euasionis ꝓ futuro pctō: sꝫ i btā v̄gine nō fuit abstinētia ꝓ debito satisfactiōis nec ꝓ pctō p̄terito. sꝫ pro mer to suprogatiōis nec ꝓ cautela prouisiōis sꝫ ꝓ exēplo edificatiōis. nec ꝓ delectiōe pene: sꝫ ꝓ merita glīe. ergo fuit nobilior lior abstinentia cuiuslibet viatoris. hec alber. vbi. s.

S

Tertia spēs tēperātie est modestia. cuius ptes enumerat Archi. in. c. j. in prin. Sup v̄bo modestos. de statu. regu. li. vj. Que virtꝰ principalr̄ ꝯsistit in tribꝰ. s. in dictis et in factis ac in cultu vestium. Primo igit̄ dico s̄m Alber vbi. s. c. xcv. q̄ btā v̄go habuit modestiā i summo in dictis suis. ⁊ arguit sic. Nemo vnq̄ linguā domare potuit. Jac. iij. qd̄ itelligit̄ cōiter de viatoribꝰ. sed btissima virgo linguam in summo domauit. qꝛ nunq̄ i lingua lapsa fuit, ergo modestia btissime virginis in dictis oēm creaturā excellit hec ille Est ergo sciendum q̄ verba btē v̄ginis habuerūt qnqꝫ laudabiles cōditiōes primo eīm nō fuerūt prolixa. sꝫ multū pauca ⁊ breuia. Nō eīm i tota serie euāgelij īuenit̄, fuisse locuta nisi septies ⁊ tūc breuiter. p̄mo locuta est bis cū angelo vt pꝫ. Lu. j. dicēdo Quō fiet istud et. Ecce ancilla dn̄i Bis qꝫ locuta est elizabeth. primo salutādo postea in laudē dei prorūpendo dicēs: Magnificat aīa mea dn̄m. vt pꝫ i eodē Lu. j. c. Bis etiā locuta est filio. semel in tēplo dicēs. Fili qd̄ fecisti nobis sic. Lu. ij. ⁊ semel in nuptijs di. vinū non hn̄t. Jo. ij. Et semel locuta est ministris dicēs. Quecūqꝫ dixerit vobis facite Jo. ij. semꝑ autē breuiter locuta est. nisi qn̄ in laudē dei prorupit. Et iō multū est cōmēdāda: qꝛ meliꝰ est pauca idonee effundere. q̄ multis inutilibꝰ hoīes p̄grauari. l. tāta. §. cōtrariū. C. de ve. iu. enu. loquacitas vero scripture est odiosa. c. sit rector. xliij. di. ꝓpterea in. l. fi. in fin. C. de dotis ꝓmis. notāt doc. q̄ effundēs nimiū sermonē incidit i periculū Aduocatus etiā v̄bosus aduocare ꝓhibetur s̄m glo. i. l. ex ea. ff. de his q̄ no. infa. et Bal. in. l. prime. ff. de his que i testa. delentur Modicitas aūt colloquij ⁊ breuitas placet iuri q̄ ꝓbat̄ g. l. si qs obrepserit. ibi; satis est vnum referre. C. ad le. cor. de fal. ⁊ g legē ita vulneratus. in fi. ff. ad le. aq. ibi immo solo cōtētus ero. Exēplo igit̄ mr̄is dei breuiter loquētis. discāt mulieres raro loq̄ ⁊ nunq̄ in verbis profluere nisi forte in oratione ⁊ laude dei. Secundo eiꝰ verba non fuerūt leuiter prolata sed multum premeditata. vñ Luce. ij. dr̄. Maria aūt cōseruabat oīa verba hec cōferens in corde suo. vbi dicit Beda. v̄ginalis pudicitie iura custodiēs secreta xp̄i q̄ nouerat nemini diuulgare volebat. Sed ipsa qn̄ ille vellet ⁊ quō vellet hec diuulgare reuerēter expectabat. Et ip̄a quidem secreta tacuit ore. vigili tn̄ mediatione scrutebatur corde. Et Ber. in quodā sermone inquit Vhe nobis qui spiritum habemꝰ in lingua et totū proferimꝰ. ⁊ vndiqꝫ effluimꝰ. Maria cōseruabat oīa q̄ audierat in corde suo. Fuit eīm velox ad audiendū ⁊ tarda ad proferendū. Qui eīm incōsiderate loquitur de leuitate punitur ar. l. famosi. ff. ad le. iu. maie. ⁊ iō ponderanda sunt verba anteq̄ proferat̄. l. prolatā. C. de sen. et interlocu. om iu. ⁊. l. labeo. §. fi. ff. de suppel. le. vñ dr̄ q̄ oportet primo aīas postea linguas fieri eruditas. §. illud vero in proe. ff. Beda qꝫ vbi. s. ait. Imitemur fratres pia m̄rem dn̄i seruantem oīa verba ⁊ acta saluatoris nr̄i horum mediatione diurna ⁊ nocturna importunos cogitationū nocentiū repellamꝰ incursus. horum crebra ꝯsideratiōe nos ⁊ ꝓximos a fabulis sup̄uacuis ⁊ maledictis detractionū colloquijs castigare ad diuine laudis frequentias accēdere curemus.

T

Tertio eiꝰ verba non fuerūt p̄sumptuosa sꝫ ip̄a i loquēdo fuit multū timida ⁊ verecunda. vnde inquit Ber. in quodam sermone. Eiusquidem sermo certissimus iudex fuit ingenite mansuetudinis ac verecundie virginalis. Aliorum verecundiam sua reputans. vbi autem a filio audiuit: quid mihi et tibi est mulier? tanq̄ mitis et humilis corde nihil illi respondit. scilicet ministros facere quod illis diceret admonuit. Et subdit Bernar. ibidem. Totiens maria audiuit filium turbis in parabolis loquentem discipulis mysteria reuelantem vidit miracula facientem. vidi in cru-

ce pendentem expirantem resurgentem:⁊ ascē dentem:⁊ in his omnibus vox verecundissime virginis nō auditur. hec ille. U

QUarto eiꝰ vba nō vacua fuerūt:ſꝫ multū fructuosa. Noluit eñ incidere l.i.ff. C.de reuo.dona. vbi dꝛ ꝙ inania sunt vba q̄rū nulliꝰ sequit effectꝰ. Sꝫ seruauit illō qđ notat i l.si qn̄.in pn̄.ff.de le.j.s. ꝙ singula vbo i iure singulare debēt parere effectū. vel ꝙ nullū vbuꝫ dꝫ poni sine mysterio. Fructuositas aūt locutiōis btē vginis ptꝫ. Nā locuta ē cū āgelo ⁊ ad eiꝰ vba, deꝰ factꝰ est hō. locuta ē cū elizabet ⁊ tripudauit Joā. bapti. in vtero clausus. Locuta ē cū filio in tēplo ⁊ deꝰ factꝰ ē hoibꝰ subditꝰ locuta est in nuptijs ⁊ māifestauit suā glīā xp̄s. Et ex aq̄ factō, vino honorato ē spōsus. Quīto eiꝰ vba nō fuerūt iprouida:ſꝫ multū discreta. Nā ille q̄ loq̄t dꝫ discrete puidere q̄d: cui: vbi qn̄ ⁊ q̄ſo loquat. oīa eñ debēt fieri sub loco mō ⁊ tpe: et. iuxta q̄litatē rei ⁊ psone. ar.c.fi. vbi gl. extra de trāsac. facit tex. l.i. aut fctā in pn̄.ff.de penis. q̄ ponit septē eē ꝯsiderāda. vgo aūt discrete ꝯsiderauit q̄d loq̄ret: q꞉ oīa vba sua fuerūt vtilia ⁊ ad nostrā edificationē ptinētia. Cōsiderauit etiā cui loq̄ret: q꞉ nō cuilibet viro:ſꝫ dei āgelo in quo istruunt mulieres vitare viroꝝ locutiones. Cōsiderauit in sup vbi loq̄ret q꞉ nō fuit locuta i foro:ſꝫ i domo: in q̄ istruunt mulieres ne in plateis loquant:ſꝫ i domo a viris istruant. Cōsiderauit etiā qn̄ loqueret. s. qn̄ fuit magis oportunū. q꞉ sicut dꝛ Eccli.iij. oi negocio tps ē et oportunitas facit optime tex.in.c. non dꝫ de consangui. ⁊ affini. F

DE ista discretiōe loquēdi btē vginis inquit Ber. i quodā ser. Oīa q̄ de dn̄o vel a dn̄o dicta vel acta cognouerat mr vir ga diligēter i corde retinebat. vt cū tpe pdicāde vel scribēde icarnatiōis eiꝰ adueniret sufficiēter vniuersa put eēnt gesta q̄rētibꝰ explicare posset. Cōsiderauit etiā q̄ſo loq̄ret. q꞉ non clamorose sed modeste ⁊ submisse loq̄bat. Nū q꞉ eñ clamorose locuta ē nisi in filij sui passiōe Tūc eñ ſm Aug. fortiter eiulauit Btā igit virgo sua loquēdi modestia icrepauit loq̄cē mulierē de quo dꝛ Prouer.vij. Garrula ⁊ vaga q̄etis ipatiēs nō valēs i domo consistere pedibꝰ suis. Nūc foꝛ;. nūc i plateis. nūc iuxta āgulos isidiās. Scđaꝫ quoq꞉ modestiā. s. i factis hūit excellētissime btā vgo. vt inq̄t Alb. vbi. s. sic arguēs. Eccli.vij. dꝛ. Nō ē iustꝰ q̄ nō peccet. ⁊ Prouer.xxiiij. Septies i die cadit iustꝰ. qđ itelligit cōiter de viatoribꝰ ⁊ de casu veniali: de quo ēt hr̄ i.c. septies. de pe.di.iij. vr̄ nāq꞉ eē res supnaturalis ꝙ q̄s viuat sine pctō qđ pbat p.ca.pe. extra đ pbē. ⁊ in.§. nūc aūt. xxv.di. sine peccato etem nullꝰ viuit.c.iꝫ.xlv.di. Sed btissima vgo nūq꞉ peccauit ⁊ nūq꞉ cecidit ergo i modestia facti oēm creaturaꝫ excellit. Tertio modestia cōsistit i cultu vestiū. qđ pbat p illō.j.ad Tim.ij. sitr aūt ⁊ mulieres in habitu ornato cū verecūdia ⁊ modestia ornātes se nō in tortis crinibus vel auro vel margaritis aut veste p̄ciosa sed qđ decet mulieres pmittēs pietatē p oīa bona opa. Itē.j.Pet.i. q̄rū nō sit extrinsecꝰ capillatura aut circūdatio auri aut idumenti vestimētoꝝ cultꝰ vbi gl. ait sicut crispatꝰ habitꝰ. Hiero. quoq꞉ in q̄dā epl'a dicit. Mulieres serico ⁊ purpura idute xp̄m iduere nō pn̄t. Auro margaritis ⁊ monilibus adornate. ornamēta cordis pdiderūt. Itē sup illō Lu.xvj. Hō q̄daꝫ erat diues ⁊ iduebat purpura ⁊ bysso. inq̄t gl. si in cultu preciosarū vestiū culpa nō esset sermo dn̄i nō tā vigilāter exp̄mere ꝙ diues purpura ⁊ bysso inductus apud inferos irremediabiliter torq̄ret. Ex q̄bꝰ autoritatibꝰ innuit ꝙ adhibēdꝰ est modꝰ in cultu ⁊ habitu vestiū. Ex habitu eñ ⁊ vestitu iudicat modestia vel icōtinētia mulieris. l. itē apud labeonē.§. si q̄s vgines. ff. de iniuri. ⁊ ibi Bal. summādo dicit Talē te iudicabo in quali habitu te reperio. Qđ aūt vitāda sit pōpa vestiū ⁊ curiosus ornatus corporis. hr̄ in.c. fucare de ꝯse.di.v. V

QUerit octauo qualiter ista modestia vestiū in beatissima vgine fuerit vtrū descēdēdo ad despectissimū habitum vel considerādo mediocritatē ⁊ ꝙ primo modo vestita fuerit. vr̄ dicēdū ſm quosdā per sentētiaꝫ Hier. in quadā epl'a dicentis. Cinis cilicium sunt arma penitētiū. Itē Chry. de tunica incōsutili opinatur ꝙ dicit incōsutilis. sicut mulier dicitur deformis. nō ꝙ sit sine forma: sed q꞉ habeat malā formā. Ita tunica incōsutilis dicta est non ꝙ fuerit sine sutura sed q꞉ habuerit rudes ⁊ ineptas suturas. ⁊ desuper contexta p totum idest appetita sicut vestimenta pauperū. Si igitur vestitus dn̄i adeo fuit despectus et vilis ac asperrimus. ergo ⁊ in matre: que in omnibus imitatrix illius fuit. debuit esse habitꝰ despectissiꝰ. Qđ aūt mediocritatem in vestitu seruauit pbatur per beatū Hiero. in quadam epl'a qui inq̄t. Ornatꝰ vestiū vt sordes parimō fugiēdi sunt. q꞉ nec affectare sordes nec exquisite delitie laudē pariūt. xlj.di.§.i. Item nihil tantū placet deo q̄ātū zelus aīarum vt inq̄t Greg. super Eze. ad zelum aūt ordinatur conformitas. iuxta illud.j.ad Cor.i. Omnibꝰ oīa factus sum vt omnes lucrifacere. Conformitas aūt est in mediocritate. Cū ergo btissima vgo fuerit maxima zelatrix aīarum que omnes maxime lucrifacere voluit. sequit ꝙ oībus hoībus quantū potuit ſꝫ deū se cōparauit. Et ideo in vestitu mediocritatē habuit. Itē virtus in mediocritate cōsistit.ij. Et hoc vbi etiā dicit phs: In oībus medietas est laudanda extrema aūt vituperabilia sunt. Unde Goffredꝰ in poetria inquit. In oībꝰ vna est virtus seruare

modū:ꝛ Horati⁹ in sermonib⁹ dicit. Est modus
in rebus sunt certi deniqꝫ fines. Quos vltra
citraqꝫ nequit ꝯsistere rectū.ꝛ Sen.i li. tragedia
rū ait. Quicqͥs mediū defugit iter stabili nūqꝫ
tramite pgit:ꝛ iō iuriste dicūt ꝙ semꝑ via me-
dia dꝫ eligi vt no.in.§.sꝫ cū libert⁹.insti.ex qb.
cau.ma.nō li.ꝛ in.l.antiq.cū si.ff.si ps here.pe.
Cū ergo btissima ꝟgo oib⁹ exēplū ꝟtutū extite
rit ēt in mediocritate habit⁹ exēplū dedit. Ad
hāc qōnē rñdet Alber. vbi.s.c.xcvi.dicēs ꝙ tri
plex ē habit⁹.s.vanitatis mediocritatis ꝛ hūi
litatis pm⁹ est reprobād⁹.s. vanitatis.scd̄s ꝟo
habit⁹.s.mediocritatis ptinet ad modestiā tē
perātie fm cōeꝫ statū ad quē tenent oēs boni
xpiani q̄ debēt hr̄e habit⁹ mediocritatē. Ter-
ti⁹ aūt habit⁹.s.hūilitatis est pfectoꝝ et hꝫ sīr
sua extrema ꝛ suū mediū.pōt em̄ esse paꝝ hu-
militis vel nimis humilis. Dicim⁹ aūt ꝙ habit⁹
btissime ꝟginis fuit habit⁹ hūilitatis sꝫ media
te.i.mediocrit hūilis. Et i isto sēsu loquit hie.
cū dicit ꝙ ornat⁹ vestiū ꝛc. Idē ēt credim⁹ de ve
stitu dn̄i ꝛ alioꝝ sctōꝝ. Si aūt q̄rat cui⁹ coloris
fuit habit⁹ btē ꝟginis: Dico ꝙ lꝫ scriptura de
hoc expssaꝫ mētionē nō faciat sicut nec de ha-
bitu xp̄i:tñ credo ꝙ vestimētū ei⁹ fuerit sile ve
stimēto xp̄i qđ suis manib⁹ fecit btā ꝟgo. Ipsa
em̄ fecit filio suo puulo tunicā icōsutilē q̄ sicut
corp⁹ crescebat:piter crescebat ꝛ illi⁹ ꝓportiōe
semꝑ ꝯueniebat:quā vsqꝫ ad crucē portauit. Et
hec tunica fuit coloris colūbini sicut est habit⁹
frm minoꝝ. quā q̄dē tunicā btūs fr̄ Baptista d
leuāto cū eēt vicari⁹ gnalis ordis nr̄i semel p̄-
dicās multi:dixit se bis vidisse i q̄dā castello i
q̄ cū magna solēnitate ꝛ reuerentia ac multis
accēsis lumiarib⁹ ostēdit:ꝛ iurauit p̄dictā tuni
cā eē coloꝝ p̄dicti. Cū ḡ talē colorē elegerit xp̄s
p suo vestitu.credēdū ē etiā btāꝫ ꝟginē i hoc fi
lio suo voluisse eē ꝯformē. Sꝫ q̄rit q̄liter btissi
ma ꝟgo alios viatores i ista mediocritate ve-
stit⁹ potuit excellere. cū de q̄cūqꝫ pāno vestes
habuerit. Alij de eodem pāno vel sili potue-
rint vestiri. Ad hoc rñdet Alb. vbi.s. ꝙ qꝛ fm
phꝫ circa pticularia i hmōi ars mediū deter-
minare nescit. Descēdēre em̄ ad idiuidua iu-
bet plato desinere. vt indit Porph.i vlib⁹. Singu
laria em̄ q̄d ad nos dicunt ifinita nec eoꝝ ē scia
vij. Ethic. Iō i hmōi gr̄a potētior ē arte. Dici-
mus ergo ꝙ btissima ꝟgo excessit alios viato
res i cultu vestimētoꝝ in hoc ꝙ supꝑ artē p vn-
ctionē spūsscti sciuit pcise mediocritatē i habi
tu humilitatis obseruare pfectissime ergo ser
uauit btissima ꝟgo illō ad Phil.iiij.scꝫ Mode
stia vestra nota sit oibus hoibus.

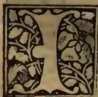
¶ Pars q̄rta de prudētia beate virginis.

In ꝟbis thematis nr̄i dixit btā virgo
bn̄dicta Mea ē prudētia. In ip̄a em̄
vt ait Alb.vbi.s.c.lxxxiij.fuit pruden
tia excellētior q̄ i aliq̄ alio viatore iō
in officio assumptiōis illi canit eccl̄ia dicēs vir
go prudētissima q̄ pgrederis ꝛc. Sciēdū ē au
tē ꝙ vt ait Sen.in li.de.iiij.ꝟtutib⁹. Tria sunt
ad prudētiā ptinētia.s.p̄terita recogitare:pre
sentia ordinare:ꝛ futura puidere. iō de iprū-
dētibus dr̄ Deut.xxxij. Gēs absqꝫ ꝯsilio ē ꝛ sine
prudētia vtinā saperēt.s.p̄terita ꝛ itelligerent
scꝫ futura ac nouissima puiderēt. Has ēt ptes
prudētie ponit Tulli⁹ i.ij.rheto.ꝛ de ip̄is ēt hr̄
in pe.isti.§.quoꝝ.de q̄b⁹ hic breuiter ptrāseo:
qꝛ de ip̄is in.ij.pte rosarij sermonū ser.viij.pte
vit.diffuse tractaui. Btā igit ꝟgo prudentissi-
ma fuit:qꝛ p̄terita ꝯtinue recogitauit vn̄ dice-
re poterat illō ps.lxxvi. Cogitaui dies āti q̄s ꝛ
ānos eternos i mēte habui. Pn̄tia q̄ꝫ bn̄ dispo
suit ꝛ disposuit. Vn̄ de illa dicit scā mr̄ eccl̄ia i
officio visitatiōis sue. Disposuit nāqꝫ iferiora
oia sua sapia puidētia ꝛ idustria ꝓpulsata. Fu
tura q̄ꝫ optime p̄uidit dū p humilitate sua se
ab oib⁹ gnatiōib⁹ btificādam ꝛ magnificādaꝫ
esse cognouit dicēs Lu.i. Respexit humilitatē
ancille sue ecce em̄ ex hoc beatā me dicēt oēs
gnatiōes. Fuit ēt prudēs ꝯseruando oia ꝟba
hec qui de filio paruulo dicebant. cōferens in
corde suo Luc.ij.i. cū his que scripta erant de
eo.vt dicit Beda. Prudēter q̄ꝫ diabolo occulta
uit ꝟginitatē suā:prudēter euasit psecutioneꝫ
Herodis ꝯ filiū fugiēs in egyptū cū eo ei⁹ q̄ꝫ
prudētia apparet per ea que dixim⁹ in parte
preced.de modestia ꝛ paucitate locutiōis eius
scriptū est em̄ Prouer.xi.vir prudēs tacebit. et
xxi.eiusdē libri verba prudentis statera pōde
rabuntur.ꝛ Prouer.x.iteꝝ dicit. Qui moderat
labia sua prudentissimus est. Preterea si san-
cta sanctoꝝ prudentia est vt dicit Prouerb.ix.
Profecto hāc sciētiā habuit ip̄a sancta sancto
rū beata virgo. Et si sancti ambulauerūt per
vias prudētie.iuxta illud Prouer.ix. Ambula
te per vias prudētie:profecto credendum est
ꝙ ipsa virgo virginū ꝛ sctōꝝ sāctissima p vias
ipsas ambulauit. B

Quod aūt btā dei genitrix prudētissima
fuerit pbari pōt p illō Prouer.iij. Dn̄s
sapia fundauit terrā.i.btāꝫ ꝟginē. Sta-
biliuit celos prudētia.p celos aūt ei⁹ sensus in
telligi pn̄t.q̄s dn̄s prudētia repleuit. Ptꝫ q̄qꝫ
prudētia ꝟginis si pscrutemur diffinitionem
ipsius prudentie.quā ponit Tullius.ij. veteri
rheto.di.prudentia est rerum bonarum ꝛ ma-
larum scia.cum quo concordat et melius dif
finit iurisconsultus in.l.iusticia.§.iuris prudē
tia.ff.de iusti.ꝛ iu.ꝛ imperator insti.eod.ti.§.i.
di. Prudentia est diuinarum atqꝫ humanarū
rerum noticia.iusti atqꝫ iniusti scientia Bea-
ta etenim virgo diuinarum ꝛ humanarum re
rū atqꝫ iusti ꝛ iniusti noticiā supꝑ oēs viatores
habuit.vt patere pōt ex dictis i pte.iij. huius
operis ser.i.parte.iij.patebit ex dicendis ifra
sermone

sermone.v.7.vi.huius partis.ergo sup oēsvia tores prudētissima fuit. Vñ illi dixit deus illō Prouer.vij. Dic sapiētie:soror mea es.7 prudē tiam voca amicā tuā. Ut eñi dixit.pħi .ii.j. ma gnorū moraliū.c.lxxxj.prudētia est sicut. archi tector virtutū.7 vt ait Tullius in tuscu.q̄sti.li. j.nihil est hoīs prudētia dulcius. Et Cassi.lib, vj.epl'arp.epl'a.x.inquit. Sola est prudētia:que rebus oībus p̄ponit̄ qñ in hoīe feliciter inueni tur.est eñi mater oīm virtutū.c.j de offi.cu.7.j. q.v.c.presentiū. De qua pħs dicit in.j.rheto.c. xiij.prudētia est virt' intellectus sine qua non cōsiliari pōt de bonis:7 optimis dictis ad feli= citatem.7 ista nō inuenit̄ nisi in bonis. Vñ Ari sto.in.vj. Ethi.inq̄t impossibile est aliquē pru= dentē esse nō bonū e btūs Tho.ij.ij.q.xlvij.ar. xiij.pbat triplici rōne q̄ perfecta prudentia in pctōribus nō est. Cū ergo beatissima virgo fue rit optima:7 oībus virtutibus ornata clarū est q̄ fuit prudētissima. Si eñi prudentiā non ha= buisset p̄prie homo appellari non potuisset q2 vt ait pħs.ij.de aīa. Homo est prudentissimuz aīalium. Item deo displicuisset in oībus ope= ribus suis.q2 vt inquit esop. Displicet impru= dens vñ placere studet.q̄ ergo summe placuit altissimo:prudentie virtutē habuit in summo. Etiā in lib.p̄bleumatū parte.xxx.dicit pħs q̄ hoīes parui capitis prudētiores sunt eis q̄ sūt magni capitis. Ideo gl'iosa virgo fuit capi tis nō magni 7 inflati.i.sup̄bi.sed exigui.i.hu= milimi:prudētie virtute meruit adimpleri. Tā ta aūt erat btē virginis prudētia. vt etiam in eius facie reluceret.iuxta illud Prouerb.xvij. In facie prudentis relucet sapientia. Quia igi tur Prouer.xiiij.scriptū est. In corde prudentis requiescit sapiētia 7 indoctos. quosq3 erudiet. Ideo rogemus ipsam sapientissimā virginem vt nos doceat per vias prudētie ambulare.ad qō hortatur sapiens Prouer.ix. Prudentia eñi p̄cioslor est auro.vt dr̄ Prouer.xvj. Nam defen dit a malo.iuxta.illud Prouer.ij.prudētia ser= uabit te:vt eruaris a via mala. Itē multiplicat in bono.vnde Prouer.xix. dr̄. Custos prudētie inueniet bona sc3 in presenti vita. 7 in futura gloria.ad quam nos peruenire faciat ipsa vir= go prudentissima. Amen.

¶ De trib' aliis v̄tutib' btē virgīs. s. ora= tionis feruētis p̄funde hūiliationis 7 incō parabilis virginitatis. Sermo.iiij. C

In tribus bene= placitū est spūi meo. Ec= clesiastici.xxv. Tria sunt q̄ aīam maxime deo con iungunt. Primum est fer uens oratio. De q̄ Bern. in quodā sermone ait. Iz semper videamur a deo in oratione tñ et presentamus 7 ostēdim' nos quasi facie ad faciem cum deo loquētes orōne eñi cū deo loquimur vt ait Auicenna.x.sue me ta.c.iij. Idē quoq3 Bern. iterū inq̄t. Oratio est hoīm deo adherētis affectio2 familiaris q̄daz ac pia allocutio. Scd'm est profunda hūiliatio. qua Eccli.xxxv.dicit̄. Oratio hūiliantis .se de pro exauditiōis suffragio deū adit. Humilitas ergo in cōspectu dei nos 7 orōnes nr̄as rep̄n= tat.adeo eñi est illi grata.q̄ illā h̄ntes:semp in cōspectu suo esse desiderat. Vñ saluator Mat. xix.dicebat. Sinite puulos .i .humiles venire ad me. Tertium est virginitas.de qua. Salo= mō ait.Sap̄.vj. Incorruptio facit esse p̄ximum deo.has aūt tres virtutes excellētissime in se habuit btā virgo. Iō dicere poterat verba the matis nr̄i sup q̄bus aliq̄d de his tribus virtu= tibus differemus.

¶ Pars prima in qua tractatur de feruēnti orōnis studio btē virginis Marie. D

Dicit Albert' sup missus est.c.lxxx. Q̄ virt' orōnis in btā virgine excellen= tissima fuit. Orō eñi alio2 sctō2 non innitit̄ alicui iuri ex p̄te sui.s3 tm̄ mie ex p̄te dei. Orō aūt btīssime v̄gīs innititur gr̄e dei.7 iuri naturali 7 iusticie euāgeliō.ac decalo gi.q2 filius tenet̄ nō tm̄ exaudire matrē sed illi obedire.iuxta illud. Exo.xx.7 Mat.xv. Hono= ra patrē tuum 7 matrē tuā.vñ ap'ls ad Ephe. vj.ait. Filij obedite parentibus v̄ris. Qō 7 ipsa videtur innuere in modo orādi nō vtēs orōne simplici.sed insinuatiōe di. Io h.ij. Uinū nō ha bēt 7c. Vñ v̄tus orōnis ei' fuit excellentissima in summo.tū q2 habebat nobilissimū modum orandi.vt dicit Hugo.de sctō victo.in li.de sa cramētis. Tū q2 ei' orō habebat rōnē iussio= nis 7 imperij. Tum q2 erat impossibile eam nō exaudiri.iuxta illō.iij.Reg.ij. Pete mr̄ mea.ne q3 eñi fas est vt auertā faciē meam a te. Et he ster.v. Que est petitio tua Hester p̄ qua re po= stulas:etiā si petieris dimidium.regni mei ob tinebis. Si ergo orationem iustorum.exaudiet de' Prouerb.xv.7.c.in grauibus.iij.q.j. multo magis orationem matris sue iustissime. Et si orō hūiliantis se nubes penetrat. Eccli. xxxv. Profecto orationes hūili me virginis celos pe netrabat.ipa aūt virgo semp orabat. Nā 7 qñ laborabat corpe per cōtemplationem eleuata erat mētē.nec mirum. Si eñi qui cōseruat ver= bū multiplicat orationē vt dr̄ Eccli.xxxv. Pro= fecto ipa q̄ cōseruabat oīa v̄ba dei cōferēs in corde suo orōnes m̄tiplicabat.nec vnq̄ auoca li vel mētali orōne cessabat. Fuit ergo btā vir go oīm mulierū deuotissima:immo oīm crea= turarum q̄ vnq̄ fuerunt aut erunt a principio mundi vsq3 in finem.vñ Bern.super missus est de illa inq̄t. Uirgo sctā.virgo sobria.virgo de= uota.quis eñi castior illa:quis deuotior:quasi

dicat nullus vir q̄ fuit. Sicut em̄ vt dr Judith. viij Judith clausa morabat in secreto cubiculo domus sue ieiunās et orās. et Anna prophetissa non discedebat de tēplo ieiunijs et obsecrationib⁹ deseruiens die ac nocte. Lu. ij. et de sancta Cecilia dr. virgo deuota semp euangeliū xp̄i gerebat in pectore suo et nō diebus neq̄ noctibus a colloquijs diuinis et oratiōe cessabat. qd de virgine bndicta credendū est que in terris posita tota mēte versabat in celis: ppterea Ber. vbi s̄. ait. de angelo Gabriele. Qui igressus est ad eam: puto in secretariū pudici cubiculi: vbi illa clauso sup se ostio orabat patrē suū in abscondito. Solent em̄ angeli astare orātibus et delectari in his q̄s vidēt leuare man⁹ in oronē. atq̄ holocaustū scē deuotionis gaudēt se offerre diuino cōspectui altissimi. hec ille. Uñ beata virgo in hoc cōformis fuit filio suo q̄ delectabat solitarius orare Mat. xiij. et Luce. vi. Itē ipsa benedicta dei mater alios inducebat ad orandū. et ideo Actuū. j. de aplis dr q̄ stabāt in oratione. cum Maria mater Jesu. Efficacia aūt orationis eius ptz. Nam lz Moyses orando debellauerit Amalech Exo. xvij. Et serpentes fugauerit. Nume. xxi. Anna quoq̄ sterilis filiū impetrauit. j. Regū. j. et Helias pluuiā. iij. Reg. xviij. et Ezechias infirmus ad mortē sanitatem recuperauerit. iiij. Reg. xx. et Daniel cū socijs ignis ipassibilitatē. Dañ. iij. et Susana a morte liberatiōe Dañ. xiij. mai⁹ tñ fuit incōparabilr q̄ hec deuotissima v̄go suis pcissimis p̄cibus ipetrauit q̄ deū de celo et terrā descēdere fecit. et ei⁹ mr̄ effici pmeruit. atq̄ humani generis salutem obtinuit.

¶ Pars secunda huius sermonis de humilitate beate virginis. E.

Humilitas btē virginis fuit pfunda honorata et v̄tuosa. Primo fuit pfunda. intātū em̄ se humiliauit q̄ ancillā se vocauit. cū esset oīm dña. Unde dicit Lu. j. Respexit humilitatem ancille sue. sup qd̄ verbum dicit Ber. humilitas sui conceptū ancilla vero deuotione cōmendat famulatū. Scdo se fecit seruā: qr̄ tribus mensibus Elizabeth deseruiuit. vnde Bede super Lucā inquit. Festinanter abijt. et Zacharie domū intrauit. vt Elizabeth visitaret. ac pregnanti grauide et grandeue iuuencula ministraret. Et Amb. sup Lu. ait. Discite mulieres sedulitatē quā pregnātibus debeatis exhibere cognatis. Mariā nempe que sola prius in penetralibus versabat non a publico virginitatis pudor. nō a studio asperitas montiū. nō ab officio plixitas itineris retardauit. Tertio se fecit oīm infimā. vt patet. Act. j. vbi recitatis noibus aplorū ipsa in fine olm tanq̄ infima oīm ex humilitate poni voluit seruans illud filij sui dictū Lu. xiiij. Recū

be in nouissimo loco. ideo super omnes exaltari pmeruit. vnde Ber. in quodam ser. ait. Ita exhibebat se. vltimam omnium. vt omniuz nouissima poneret. Infra scz viduas et penitētes infra etiā illā de qua xp̄s septē demonia eiecerat. Merito igit facta est oīm dña que se oīm exhibebat ancillā. hec ille. Nihil em̄ est tā peculiare ipsi maiestati q̄ hūilitas p quā sola dr suar imitatio. vt dr. i. l. s̄. C. d. do. iter vi. xxr.

Ut aūt meli⁹ videre possimus q̄ profunde se hūiliauit pulchrū erit considerare eius vite discursum et inueniemus q̄ in oībus operibus et cogitationib⁹ et locutionib⁹ suis humilitatē seruauit. Primo q̄dē in animo Ut aūt hūilitas animi eius magis elucescat consider em⁹ quantuz. Eua elatio se erexit. Nā dicit Jo. Damas. in quodā sermone. Eua se erexit supra deū. qr̄. s. voluntatē suā diuine voluntati pposuit. vsq̄ ad deū qr̄ ei⁹ diuinitatē appetere ausa fuit. cōtra deū qr̄ scz cōtra ei⁹ pceptū venire p̄sumpsit. Btā aūt v̄go Maria hūiliauit se infra ceteras mulieres et vsq̄ ad mulieres et propter mulieres. Primo infra mulieres. quelibet em̄ mulier vult hr̄e sponsum diuitē et in partu pulcherrimū thalamū et mollē lectum atq̄ obsequiū ancillarū et abūdantiam pannorū et cunas ad recipiendum puerū. post partū ho vult hr̄e qete et ociū. Sed virgo habuit spōsuz pauperē p thalamo stabulū. p lecto senū: p ancillis bouē et asinū: p pānis pciosis vilitatē pānorz. pcunis p̄sepiū. p qete et ocio eaz oportuit fugere in egyptū. Ecce quō infra mulieres se voluit hūiliare. cū Eua supra deuz se voluerit exaltare. G

Secūdo se hūiliauit vsq̄ ad mulieres. cū Eua se erexerit vsq̄ ad deū. Ipa em̄ virgo nūq̄ alicui se pretulit in consortio mulierū sed cōem et tanq̄ vnā illaz semp se exhibuit: sicut ptz in circūcisiōe filij: in sui purificatiōe et i festiuitatū visitatiōe. vñ Bern. in q̄daz ser. inqt. Uirgo bndicta nō indigebat purificatiōe sicut nec filius eius circuncisione. Sz voluit esse inter mulieres sicut vna illaz. nā et fili⁹ fuit in medio paruuloz. Tertio hūiliauit se propter mulieres. i. pter illaz vtilitatē et fructū. Nā z nō tm̄ voluit esse v̄go sz etiā hūiliari voluit et esse cōiugata. et postmoduz vidua derelicta vt oīb⁹ mulierib⁹ spē fiduciā daret salutis. ostēdēs q̄ nō tm̄ v̄gines saluant. sed etiā cōiugate et vidue. vt dr in. c. j. de. sum. tri. et fi. ca. Quia ergo Eua habuit elationē. Maria vero hūilitatē. ideo ipsa fuit grā repleta. illa vero gratia euacuata. vñ Ber. vbi. s̄. inqt. Eua per superbiam dei creaturā se esse nō cōsiderās deo parificari voluit. Maria vero factori suo se humiliter subdens ancillā se nominauit. Ideoq̄ Eua est abiecta. ipsa vero electa. Seruauit nā q̄ virgo illō quod dicit Judith. viij. Humilie-

mus illi alas nostras.aliter em̄ gr̄a impleri nō
potuisset nisi humilitatem cordis habuisset.q̄r
vt d̄r.j.Pet.v.Deus supbis resistit.hūilib⁹ aūt
dat gr̄am.Supbus em̄ ad fontē gr̄e accedit cū
ore eleuato.Ideo ipleri nō pōt iuxta illd̄ Pro-
uer.xvij.Qui exaltat os suū querit ruinā: hūi-
lis aūt ad fontē gr̄e accedit cū ore inclinato.et
ideo ipleri meret̄.seruat em̄ illud Josue.xxiiij.
Inclinate corda vestra ad dn̄z deū israel. q̄r er
go bt̄ā virgo nō habuit cor eleuatū p superbiā
sed inclinatū p hūilitatē verā.idō gr̄a dei ipleri
meruit:seruauit em̄ illud p̄s.xliiij. Audi filia ⁊
vide ⁊ inclina aurē tuā. Superb⁹ etiā accedit
ad fontē gr̄e cū corde clauso: qd̄ significatū est
Zach.v. vbi d̄r. Misit massā plūbeā in os ei⁹
hūilis vero accedit cū ore aperto iuxta illd̄ p̄s.
cxviij.di.Os meū aperui ⁊ attraxi spiritū. h

Beata virgo accessit ad fontē gr̄e ore ap-
to.i.cū feruenti desiderio.Et ideo ipleta
fuit.vn̄ de illa d̄r.Prouer.vl.Os suū ape
ruit sapiētie. Supb⁹ etiā accedit ad fontē gr̄e
cū vase pleno:q̄r cor hz plenū amore mundano
humilis aūt accedit cū vase vacuo.⁊ ideo iple-
ri meret̄.Quapp̄ter Aug.i quodā ser.ait.Uas
es sed plenus es. funde qd̄ habes vt recipias
qd̄ nō habes.Funde amorē seculi vt implearis
amore dei.Bt̄ā aūt virgo accessit cum vase va
cuo:quia oīa mundana despexit.⁊ ideo gr̄a im
pleri p̄meruit.vnde ipsa inquit.Luce.j.Esurien
tes impleuit bonis et diuites dimisit inanes.

Scd̄o habuit humilitatē in verbo qn̄ dixit.
Respexit humilitatē ancille sue.Magnā enim
ostendit humilitatē dicens se respectā ac si di
ceret.Nō erā digna vt in me aspiceret.⁊ tamē
aspexit gr̄as mihi infundēdo:⁊ respexit i meū
vterum descendendo. i

Magnam etiā humilitatē demonstrauit
qn̄ nō matrē dei se appellauit nec regi-
nam celi.sed ancillā xp̄i.Unde Petrus
rauennen̄.in quodā ser. ait. Ecce quā vocauit
angelus dn̄am:ipsa se recognoscit ⁊ vocat an-
cillā.qr̄ deuotus animus infusis beneficijs ad
obsequiū crescit.augetur ad gratiā nō ad sup
biam pertumescit nec ad arrogantiā prosilit.
Maximā etiā humilitatē ostendit cū dixit.Re
spexit humilitatem ancille sue. Non aūt dicit
nobilitatem vel sanctitatē. Illa aūt ancilla est
humillima que nō reputat se dignā vt etiā sit
ancilla.ac si diceret.Non tantū me dico respe
ctam nō tantū me appello ancillā.sed etiā di-
co me vt sim ancillam indigna. k

Seruauit ergo humillima vero illud Pru
dentij in lib.de conflictu vitiorū ⁊ virtu-
tum dicētis .Desine grande loqui frangit de⁹
omne superbū.Magna cadūt. inflata crepant
tumefacta premunt̄.Disce superciliū depone-
re.disce cauere.Ante pedes foueā quisquis su
blime minaris. Peruulgata viget nostri sn̄ia
xp̄i.Scādere celsa humiles.⁊ ad ima redire fe
roces.Quia enim verā esse sciebat sn̄iam Clau
di.lib.j.di.Inquinat egregios adiuncta super
bia mores.Et illā autoris astrolabij. s.In sua
fit preceps discrimina quisq̄ superbus. In-
tolerabilius mihi est q̄ vita superbi.Et illam
Faceti poete.c.ij.dis.Ut placeat cūctis nullum
decet esse superbū.Qui sic inflatur desinit esse
bonus.ideo voluit seruare consiliū Ouid.ij.de
arte aman.di.Erue fastus Quisq̄s mās̄uri cu-
ram amoris habes.⁊ in.iij.de tristibus.Tu q̄z
formida nimiū sublimia semp.Uiue tibi ⁊ lon
ge nola magna fuge.Et illud Gualte.poete li.
j.Parcite mortales alos extollere fastu.Moue
rat nāq̄ veram esse sn̄iam Marcialis dicentis
Ethereā pacē ventusq̄ superbia tollunt.Qua
propter semp in alo ⁊ in locutione sua humili-
tatem seruauit. Sciens quoq̄ q̄ lz in mēte qs
habeat humilitatē.tn̄ etiā tenet̄ in actibus ex-
terioribus illā demonstrare ne p̄pter aliquos
actus superbiā pretendētes p̄ximus scandali
zetur.Unde in.iij.de arte amandi.Oui.inquit.
Non nateat in vultu dānosa supbia vestro q̄-
uis ad aliud p̄positū dixerit.voluit beatissima
virgo in oībus actibus suis humilitatis exem
plum demonstrare. Pro cuius declaratione
dico q̄ tertio habuit humilitatē in signo . Si-
gnum em̄ est magne humilitatis. qn̄ q̄s p̄fecte
se subijcit superiori:illiq̄ obedit hilariter iuxta
illud ad Heb.vj.Obedite p̄positis vestris. Si
gnum aūt est maioris hūilitatis qn̄ quis equa
li obedit eiq̄ humiliter subijcit̄.Sed signū ma
xime humilitatis est qn̄ q̄s obedit ⁊ subijcit̄ in
feriori suo vt inq̄t glo.in clemen.j.de reli.domi.
Beata autem virgo omnibus viliorem se re-
putans nulli se preferebat.Et nō tm̄ superiori
suo.s.deo.sed etiā equalibus ⁊ inferioribus se
postponebat.vt.s̄.patuit oībusq̄ seruiebat hu
militer ⁊ se oīum viliorē estimabat.iuxta illud
apl̄i ad Phil̄.ij.s.Superiores inuicē arbitran
tes.Nūq̄ em̄ stare voluit in monte elationis:
sed semp in valle humilitatis . Sciens q̄ sicut
oēs aque naturaliter fluunt ad valles ⁊ ad lo-
ca humilia.nec illa pertranseunt nisi pri⁹ fue-
rint repleta.sic diuina gr̄a illuc ingreditur vbi
humilitatis vallis ⁊ concauū inuenitur. dicen
te Aug.in lib.de verbis dn̄i.Confluit aqua ad
humilitatē vallis de supercilio montis . Quia
igitur beatissima virgo semp elegit habitare
in valle hūilitatis.ideo in tali valle fluxit fons
sp̄ūsancti.creuitq̄ liliū paradisi ⁊ accensus est
calor amoris igniti.p̄pter primū aūt d̄r per p̄e.
ciij.Qui emittis fontes in cōuallibus iter me-
diū montiū p̄transibūt aque vnā em̄ vallē cir
cūstant duo mōtes:⁊ hūilitatē circunstant due
sp̄ēs superbie.vna que nascitur ex re tēporali.
alia ex gratijs sp̄ūalibus.Beata aūt virgo ha
buit occasionē superbiēdi ex re tp̄ali. q̄r fuit ex

stirpe regia pgenita. Item ex gratia spiritus
li qr fuit in matrē dei assumpta. Sed primam
occasionē repulit cū fabro humillimo se in ma-
trimonium iunxit pter qd Bern. sup missus
est ait. Que est hec virgo tā venerabilis vt sa-
lutetur ab angelo tam humilis vt desponsata
fuit fabro. Pulchra permixtio virginitatis et hu
militatis. nec mediocriter placet deo illa anima
in qua et humilitas cōmendat virginitatē et vir
ginitas exornat humilitatē hec ille. Occasionē
vero scdam repulit qn se ancillā dei vocauit cū
esset vere dei spōsa. et qr semp in valle humilita
tis stetit. ideo aqua diuine grē in ea abūdantis
sime fluxit. vt em inquit Ber. super missus est.
Semper solet gratie diuine familiaris esse vir
tus humilitatis. L

Ex predictis igit apparet q cū humilitas
sit maior et mag. meritoria ac maiori lau
de digna qn qs humiliat habēs occasio-
nes superbiendi. s. diuitias dignitates. pulchri-
tudinē. nobilitatē et hmōi. q si habeat occasio
nes se humiliandi. vt qr est ignobilis. miser. et
vilis pfecto cōstat beatā virginē esse humili-
mam. q cū esset nobilissima sangule et pulcher-
rima corpore. vt patuit in. ij. pte huius operis.
Multas quoq habuerit diuitias et thesauros
in maiori ablatione essetq oīs virtutū et grar
plenitudine famosissima et dignissima. atq mr
dei ac celi terreq regina. tn tā pfunde se vilifi
care voluit. O virgo gl'iosa. O alabastrū hūili
tatis. O suauitatis odor. Tu virga alta gene-
rositate altissima pulchritudine. et tamen infi-
ma es humilitate. Tu sublimis abūdanti fa-
cultate. Tu gl'iosa dignitate. et tn in hoc mun-
do vilis et despecta esse voluisti pfunda humi-
litate. Et ideo sup illa verba Luc. j. Turbata ē
in sermone eius. dicit gl. Alterata est virgo ex
celsitudine inaudite laudis. Si em vituperiū
de seipsa audisset. in magnā leticiā vt indit san
ctus Bernardinus in sermone annūciationis
psilisset. Delectabat em habitare in valle pro
funde hūilitatis. In qua nō solū pfluuiū sancti
spūs recepit. sed etiā illiū paradisi gñauit. qd
Can. ij. indit. Ego flos cāpi et liliū cōuallium. Dr
em xps liliū cōualliū: qr nat' est de mre humili
q fuit cōuallis. Sed tn in plurali ponit conual
lium. qr oēs spēs hūilitatis in ea fuerunt. M

In hac quoq valle humilitatis accensus
fuit calor diuini amoris. In valle em solet
esse lux celi feruētior q in mōtib' tribus
de causis prima est: q ignis nō attendit nisi in
spisso et hūido aere. in mōtibus aūt est aer sub
tilis. in valle vero spissus et humidus. alia ē qr
in mōtibus aer subtilis ex sui leuitate huc il-
lucq impelletur. et sic frigidus inuenit. tertia ē
qr radij solis ad latera montiū descēdentes se
se reffiliendo percutiunt et calorē multiplicant.
In hac igitur valle humilitatis ḡginee fuit ac

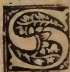
census ardor amoris q causabat ex hūido sue
pietatis et ex tranquillitate mētis et exagitatio
ne diuerse ꝟtutis. Quarto habuit humilita
tem in facto qn elizabeth cognate sue obstetri
cis officiū impēdit aptās filiū. lauāsq vestes
dom'. aptās lectū. et cetera vilitatis officia ex-
ercendo: atq seruiēs ipsa q erat dña ācille sue
et mater dñi matri serui famulādo. De q Amb.
sup Lu. ait. Abijt maria in mōtana. nō quasi in
credula de oraculo. nec quasi incerta de nun-
cio. nec quasi dubitās de exēplo sed quasi leta
p voto religiosa p officio. festina pro gaudio.
Et infra. Mālit aūt cū Elizabeth quasi tribus
mēsibus. q em pter officiū venerat inherebat
officio. Ex q demōstrabat ei' pfunda humilita
tio. Scriptū est em in. c. si qs. de pe. di. ij. exerci
tia humilitatis sunt si se vilioribus officijs sub
dat et ministerijs indignioribus tradat. N

Secundo principaliter in hac pte dico q
humilitas btē ꝟginis fuit honorata. Est
em hūilitas coacta. spōtanea. et honorata. Hu-
militas coacta etsi de se nō sit meritoria. hz tn
meritū qn ipsa necessitas vertit in virtutem. et
hec fuit hūilitas Joseph. de quo dr per ps. cirij
Humiliauerūt in cōpedibus pedes ei'. Hūili
tas vero spōtanea. etsi de se sit meritoria. hz tn
intra se cāz vn generet iuxta illud Michee. vi.
Hūiliatio tua i medio tui. Hūilitas aūt hono-
rata est q nullā hz coactionē nec hmōi occasio
nē. Sed quāto plus talis extollit. tāto magis
ad hūiliora puocat. et hec fuit hūilitas Dauid
q in sublimitate regia pstitut' dicebat. ij. Reg.
vi. Ludā et vilior fiā plus q sum. et ero hūilis in
oculis meis. Talis fuit hūilitas marie q hono
rata ab angelo q eā salutauit. a patre celesti q
eam ab eterno in spōsaz elegit. a spūscto q i ea
superuenit a filio dei q de illa carnē assumpsit. a
toto mūdo q eā beatā ptestat et dicit. ipsa tn de
se humilia sentiēs: se ancillam appellauit. Qd
admirās Bern. sup missus est: ait. Que est ista
sublimis humilitas q honori cedere nescit. in-
solescere gl'ia nō nouit. Dei mater eligit et an-
cillam se nolent. Non magnū est humilez esse
in abiectione. magna vero prorsus et rara vir-
tus humilitas honorata. O

Tertio dico q eius humilitas fuit valde
virtuosa. qr ipsam dei spōsam fecit ac tha
lamum xpi et habitaculuz spūsancti. atq
vniuerso mūdo salutē attulit. Et hoc est q Au
gu. in quodā sermone ait. O vere beate Marie
humilitas que deū et hoiem hoibus peperit. vi
tam mortalibus edidit. celos innouauit. mun-
dum purificauit. paradisum aperuit et hominū
animas ab inferis liberauit. O vere inquam
gloriosa marie humilitas. que porta celi effici
tur. scala paradisi construit. Facta est certe ma
ria. scala celestis p quā xps descēdit ad terras.
Bern. quoq vbi. s. ait. Si maria humilis non

fuisset.spūssanctus in ea nō requieuisset.quia
scriptū est.super quē requiescet spūs meus ni
si sup humilē ꝛ quietū ꝛ trementem sermones
meos.porro si super eā nō requieuisset.vtiqꝫ fi
lium dei nō cōcepisset.Igiᵗ vt de spūsancto cō
ciperet humilitas fecit.Nā etsi ex virginitate
placuit:tñ ex humilitate cōcepit. vnde ꝯstat ꝙ
vt etiā placeret virginitas ꝓcuidubio humili
tas fecit.laudabilis eñ virtus virginitas.sed
necessaria magis hūilitas.hec ille.Chrꝰ.etiā
in quodā ser.inquit.Nunqꝫ beata virgo super
oēs angelos glorificata ascendisset nisi prius
intra hoies humiliata descendisset.Quia igiᵗ
gloriosa virgo subleuanda erat ad tantā celsi
tudinem dignitatis.ideo fundamentū fecit si
bi ꝓfundissime humilitatis.Ait eñ Aug.in li.
de verbis dñi.Cogitas magnā construere fa
bricā celsitudinis:de fundamēto prius cogitur
hūilitatis.electa ergo fuit ad filij dei materni
tatem.qꝛ dignā se fecerat p eximiā hūilitatē.
Unde grecus expositor sup illud Luc.i. Respe
xit hūilitatē ancille sue.ait.quasi diceret. Ipse
ꝓuidit ego nō expectabā.hūilibꝰ erā cōtenta.
Nūc vero ad ineffabile ꝯsiliū Eligor ꝛ exaltor ꝺ
terra ad sydera.Hec qꝫ veritas colligiᵗ ex di
ctis Aug.in sermo.ij.de natiuitate ṽginis qui
inqᵗ.Dic mihi q̄so iā scti sctōꝝ mr̄: quēadmo
dū mirtini odoris ꝛ niuei coloris liliū ꝯuallū
sine succo humane ꝓpaginis.ꝛ sine imbre car
nalis seminis i sinu eccle germinasti.Dic mi
hi q̄so vnica mr̄:q̄bus manibꝰ vel q̄ deitatis ar
ticuloꝰin vtero tuo formatꝰ est dei filꝰ:cuiꝰ deꝰ
solus est pr̄.Dic obsecro te p eū q̄ te fecit vt ipe
fieret in te.Dic inquā mihi q̄d boni egisti. aut
quantū p̄miū obtulisti:p quas ptātes ambisti
quos patronos adhibuisti.q̄ suffragia premisi
sti.quo spū vel qua cogitatione ad hoc vt acci
peres ꝑuenisti:vt virtus ꝛ sapiētia patris.que
attingit a fine vsqꝫ ad finem fortiter:ꝛ disponit
oīa suauiter:totus vbiqꝫ manēs ꝛ sine vlla sui
mutatione in vterum tuū veniens. ita castella
castum tui ventris incoleret vt ingrediēs non
lederet:exiens incolume custodiret. Dic mihi
queso quēadmodū ad hoc peruenisti . Et illa.
Queris a me qd̄ obtulerim munꝰ.ꝛ vnde mr̄ ef
fecta sim creatoris?oblatio mea fuit virginita
tis ꝓmissio:nō a me mihi data:sed ab ipso au
tore bonoꝝ olim mihi cōcessa.oblatio mea fuit
hūilitas mea.ꝛ ideo Magnificat aīa mea dñꝫ
qꝛ respexit nō auro eleuatā tunicā meā. nō pō
poso cultu radiantis auri ornamentū ceruicis
mee:aut p̄ciosoꝝ lapidū vel margaritarū de
pendentiū in auribus meis decorē:aut gēma
rum ruborē attēdi:nec fuco mendaci colorem:
sed respexit humilitatē ancille sue.venit enim
ad me mansuetus:requiescens super maternū
spiritum humilem ꝛ mansuetum ac trementē
verba sua.hec ille.

¶ Pars tertia huiꝰ sermonis de virginita
te beate virginis Marie. P

Sicut bt̄ā virgo fuit humilis an
te partū.in partu ꝛ post partum
vt pōt probari ex dictis in pre
cedēti parte:ita perpetuā virgi
nitatē seruauit.Uñ augusti.su
per Johannē ait Sicut in sepul
chro in quo positum fuit corpus.Iesu nec ante
nec post mortuus iacuit.sic ipa nihil vnqꝫ mor
tale excepit . De cuius inuiolata virginitate
tres cōsiderationes faciemus. Prima dicetur
cōgruitate.Scd̄a ꝓbabilitatis.Tertia vero di
gnitatis.Primo dico ꝙ beatā mariā esse inte
gerrimā ṽginē fuit cōgruū quatuor rōnibus
Prima sumiᵗ ex pte filij nascētis.ꝛ ista est qua
druplex.Prima est qꝛ deus cōmittebat sibi pre
ciū redēptionis hūane de quo dr̄ Prouer.vlti.
Procul ꝛ de vltimis finibus preciū eius istud
eñ preciū fuit ꝓcul.qꝛ de celo.ꝛ fuit de vltimis
finibus.qꝛ de natura diuina suprema.et natu
ra humana infima.Et qꝛ tale preciū in eiꝰ vte
ro ponebatur.ideo debuit esse vas integrū p
carnis integritatē ꝛ virginitatem :virginitas
eñ est integritas mentis ꝛ corporis.De incōti
nēti aūt dr̄ Eccli.xxi.Cor fatui vas cōfractum:
oēm sapientiā nō tenebit.Luxuriosus eñ the
saurum castitatis nō tenet tanqꝫ vas fractuꝫ.
vñ ꝛ fatuus appellatur.Et Aggei.i.diciᵗ Qui
mercedes cōgregauit:misit eas in sacctum per
tusum.Scd̄a rō est:qꝛ cōmittebat sibi thesau
rum celestis sapiētie.Illū.s. thesaurū. de quo
dr̄ ad Col.ij.In quo sunt oēs thesauri sapien
tie ꝛ sciētie dei absconditi.ꝛ iō debuit esse vas
nouū idest virginitatis gl'ia decoratū.qḋ signi
ficatū est.iiij.Reg.ij.vbi heliseus.i.deus pater
posuit sal.i.diuinā sapientiam in vas nouum
idest in Marie vterum.De isto thesauro dici
tur Prouerb.xxi. Thesaurus desiderabilis et
oleum in habitaculo iusti . habitaculum iusti
fuit mr̄ xp̄i.in qua fuit thesaurus diuine sapiē
tie et oleum mie. Q

Tertia rō est.qꝛ cōmittebat sibi balsamū
diuine gr̄e.Illudꝰ scꝫ balsamū de quo dr̄
Eccli.xxiiij.Sicut cynamomū ꝛ balsamū
aromatizās dedi suauitatē odoris.vñ debuit
esse vas mūdū. virginitas aūt dicit mundicia
mētis ꝛ corporis. Ideo de mundicia virginis
loquēs Ber.in sermone assumptiōis eiusdem
ait.Que nam vel angelica puritas virgini illi
audeat cōparari que digna fuit sacrariū fieri
spūssci ꝛ habitaculū filij dei.Quarta ratio est
qꝛ cōmittebat sibi splēdorē diuine substātie.de
quo dr̄ ad Heb.i.Qui cū sit splendor substātie
eius ꝛc.ꝛ iō debuit esse vas admirandū. vnde
Eccli.xliij.dr̄ Uas admirabile opus excelsi. ve
re admirabile.quia i se habuit admirabilē.de
quo dr̄ Esaie.ix.vocabiᵗ nomē eius admirabi

lis consiliarius &c. Uera admirabilis fuit venterus virginis. in quo fuit simul virginitas & fecunditas. Un Aug. in quodā ser. inquit. Ops filius nullo mō matri sue virginitatē abstulit: quā nascitur elegit. bona est fecūditas in cōiugio. sz melior est integritas in virginibus. hō igit xps qui vtrūq; posset prestare vt de nunq; il lud matri sue dedisset bonū qd cōiuges diligūt. vt auferret meli' pter qd virgines matres eē cōtēnūt. Quinta rō pōt addi: sc; q: de cuius psona supnaturali supnaturalit cōcipe ret & nō miraculose. vt a nouitate miraculi re gis nouitas inciperet. & iō btūs Dionysius lo quēs de isto mysterio in ii. de diuinis nolbus dicit q ipm est olbus nouis magis nouū. Itē decuit vt fili' dei non cōciperet fm cōem mo dum ppagatiōis humane q̄ sine turpitudine & immūdicia fieri nō pōt. Scda rō principalis sumitur ex parte matris cōcipiētis. Sicut em̄ illa terra fuit virgo: q̄ primū Adā pduxit. sic et Maria debuit esse virgo q̄ scōm Adā celestem gnauit. & sicut illa fuit virgo q̄ fuit cā mortis. sic & illa debuit esse virgo q̄ fuit cā vite. & sicut illa fuit virgo q̄ fecit corruere virū. sic & illa debuit esse virgo q̄ fecit resurgere totū genus humanū. Et ista tria tangit Chrysost. super Mat. dicens. Uide mysteriū Adā ex terra virgine format. fili' dei ex Maria virgine nascit. Illic vir go mortē cōcepit hic virgo vitā generauit. Illic vir p virginē ruit. hic vir p virginē stetit. Illic ruina mortis. hec triūphus victorie. R

Tertia rō sumit ex parte hūani generis. humanū quidē genus coniugiis seruebat & herebat. & virginitatē seruare nec meritū nec honorē esse credebat. & iō xps de virgine nasci voluit vt ostēderet quāti sit meriti virginitas: quantiq; pmij & honoris: quā nō solū venerat de': sz etiā iperator terrenus: q̄ ait in. l. si qua. C. ad senatuscōsul. orff. ibi pudicitie quā semp colendā cēsem'. & in. §. illud l auf. q. mo. na. et. legi. inquit Nos em̄ castitatis sum' amatores. Ipa em̄ alas deo repñtat vt dz in. §. sancim'. l auf. de no. p gl. l auf. d mona. §. penul. co. j Et hāc rōnē tāgēs venerabilis Beda idt. Nascitur' in hoc mūdo dñs matrē virginē elegit vt virginitatis dec' sibi ostēderet esse gratissimū. & Hiero. ad Eusto. ait dei fili' ingrediēs mundū nouā sibi familiā instituit qui in celis habebat angelos haberet proximos in terris virgines. Idē dz Hierony. ad Nicolaū scribit virginitas thesauro nobilissimo sc; auro viduitas argēto: mrīmoniū vo ferro coparat. Et ad natalium virginitas purpura est regalis qua quisquis indutus fuerit cunctis eminētior erit Et Damas. ait. Quanto angelus homine superior est tanto virginitas est nuptiis honorabilior. Est enim tanti meriti: q cum castitas coniugalis habeat fructum trigesimum: et viduali sexagesimum. virginalis tamen habet centesimū. Scdo ostēdit xps quāti sit premij et honoris virginitas: cū Apoc. xij. describit mulier que figurat beatā virginē: hñs. xij. stellas in capite et lunā sub pedib'. que vestita erat sole. et in vtero habebat sc; diuinū splēdorem vbi ostēdit q virgines beatas ornat a superiori qd denotat per coronā xij. stellaꝝ. ornat etiā ab inferiori. q: sub pedib' suis hñt lunā. i. mutabilē mundū. ornat ab exteriori. q: habebūt corpus immortalitate vestitum. ornat ab interiori: quia habēt animam glorificatam. S

Quarta ratio sumit ex parte diuini operis. opa em̄ dei. debēt esse pfecta. Deu. xxxij. Cum aūt fecerit hoiem sine hole et femina sicut fuit Adam: & fecerit hominem sine femina sicut Euā: & quotidie faciat holes de viro & femina. ergo vt ois possibilis pfectio in ei' operib' repiret: cōgruū fuit vt faceret aliquē hoiez de femia sine viro sc; xpm de virgine Maria. Aliter fuisset de' diminut' i opib' suis cōtra. i. iij. §. sed q: diuine, C. de vete. iu. enu. ¶

Quoad secundā consideratonē que dicitur pbabilitatis. Dico q beatā Mariā perpetuā seruasse virginitatē pbari pōt primo testimonijs. scdo mysterijs: tertio exemplis. quarto miraculis. quinto figuris. Pmo testimonio dei q̄ dixit per pphetā Esa. vij. Ecce virgo cōcipiet & pariet filiū: & vocabit nomē ei' Emanuel. qd est interpretatū nobiscū de'. Item testimonio angeli Mat. j. q̄ ait. Joseph de virgine Maria. Qd in ea natū est de spiritusancto est. Item testimonio hois fededigni. Duc aūt erāt persone antiquit' digne fide sc; ppheta et sacerdos. ostendit ergo testimonio pphete Hiere. xxxj. dicētis. Nouū faciet dñs sup terrā femina circūdabit virū. Itē testimonio Zacharie sacerdotis. Nam sicut dicit Orige. sup Mat. In tēplo erat quidā locus sacratus solis virginib' deputatus ad orandū: & cū beata Maria post partū ibidem cū ceteris virginibus adoraret. et sacerdos tēpli eā expelleret Zacharias sacerdos pater Joānis baptiste eā defendebat: asserēs eā virginē peperisse pter q iudei idignati ipz iter tēplū & altare occiderūt. Scdo ostēdit eius virginitas multis mysterijs. pmo vge Aarō. q̄ miraculose floruit & fructū fecit. vt hr̄ Nume. xvij. vn Ber. in quodā ser. ait. Nec virge virorē floris lesit emissio nec virginis pudorē sacri part' editio. & ibidem hec ē vga sublimis plāta celestis. sanctior vniuersis. q̄ vtricē sctm̄ erexit vsq; ad deū maiestatē q: mitiū l pfūdū miserat radices hūilitatis h ē vga iesse & flos cāpi fili' ei'. ad modū et cāpi sine ol hūoꝝ admiciō virgis alu' floruit h ille. ¶

Scdo ondit mysterio porte q̄ soli dño. fuit apta. ceteris aūt clausa Eze. xliiij. de qua Aug. i ser. de natiuitate dñi ait. Quid est

porta hec erit clausa. nisi quia maria semper fuit intacta. Et quid est. vir nō transibit per eam. nisi ꝙ Joseph nō cognouit eā. Et quid est dn̄s solus intrat et egreditur per eam. nisi ꝙ spūssanctus fecundauit eā. et dn̄s angelorū nascitur per eā. Et quid est clausa erit in eternū. nisi quia maria virgo est ante partū: in partu et post partū. hec ille.

Tertio ostēdit mysterio velleris de celo pfusi. vt habet Judicū. vj. de quo Ber. in quodā ser. ait. Quid gedeonis significat vellus. quod vtiqꝫ fuit tonsum de carne: sed sine vellere carnis nisi carnē assumptā sine detrimento virginitatis. Tertio principaliter ostendit eius virginitas exēplis. ponit autē Aug. in quodam sermō. tria exēpla dicens. Qui lapideas scripsit tabulas sine stilo ferreo. ipse ingrauidauit mariam spūssancto et q̄ pduxit panes in heremō sine aratore. ipse parere fecit virginē sine corruptione. et q̄ fecit virgam sine pluuia germinare: ipse fecit filiam Dauid sine semine generare. Alia quoqꝫ sunt exēpla. Primū est corporis glorificati: quia corpus xp̄i gloriosum clauso sepulchro exiuit. et ad discipulos clausis ianuis intrauit. et eodē modo clauso virginis vtero exiuit. vt ait Greg. in homel. pascali et ita tollitur argumentū qd̄ fieri posset sm̄ phm̄. iiij. phys. Duo corpora nō possunt esse simul in eodē loco. ergo xp̄s exiens de vētre matris debuit frāgere claustrū virginitatis. quia respōdetur ꝙ iste egressus fuit miraculosus et nō naturalis. Et vt inquit beatus Tho. in. iiij. di. xxj. ar. viij. xp̄us nascens habuit dotem subtilitatis. vnde Aug. in quodā ser. ait. Sicut xp̄s exijt de sepulchro clauso ita natus est de virgine clauso virginitatis claustro. X

Secundum exemplū est syderis de q̄ Ber. in quodā ser. ait. Nec syderi radius suaꝫ minuit claritatem. nec virgini filius suā integritatem. Tertiuꝫ exemplū est apis. nā sicut apis sm̄ Ambr. mellificat et filios generat sine commixtione: multo fortius virgo. Maria generare potuit sine corruptione. Quarto principaliter ostendit eius virginitas miraculo radij pcedentis ex facie virginis. Dicit enī quedā gl. super illud Mat. j. Non cognoscebat eā donec peperit et c. ꝙ ioseph Mariā facie ad faciē videre nō poterat. quā spūssanctus in cōceptione penitus impleuerat. Joseph quā despōsauerat in facie nō cognoscebat: donec vterus eius euacuaret. Si igitur beata Maria sic erat fulgida in facie manifestum est ꝙ erat fulgidior in ventre et fulgidissima in mente. Y

Quinta ostēdit figura sine figuris et similitudinibus quas ponit Orige. sup Mat. dicens. Sicut rubus comburi videbatur. et ignis eum non tangebat Exod. iij. et sicut tres pueri in camino ignis ardentis non ardebat Daniel. iij. et quemadmodum Danieli intra lacum leonum incluso: ostijs non apertis allatū est prādiū ab Abachuc Dan. vj. Ita et hec sancta virgo genuit deū et imaculata atqꝫ integerrima in virginitate permansit. Aliam quoqꝫ figurā assignare possum Dan. ij. de lapide exciso de mōte sine manibus. Z

Quoad tertiā pncipalē cōsiderationem de dignitate virginitatis beate Marie est sciēdū ꝙ virginitas hꝫ prerogatiuas eius virginitas. Prima est ꝙ fuit integra in aīa et corpore et spiritu. iuxta illō. j. ad Thessa. v. Integer spiritus vester anima et corpus sine q̄rela in aduētu dn̄i nostri Jesu xp̄i seruet. Ipsa enī nouerat verā esse illā Ouid. snīam in. ij. epi. dicentis. Nā bene seruet corpus adultera mēs ē. Nec custodiri ni velit ipsa pōt. Nec mentē seruare potes licet ola claudas. Omnibus exclusis intus adulter erit. Itē ipsa prudētissima atqꝫ sapientissima virgo sciebat verā esse illā Isid. snīam in lib. de summo bono di. Nihil valet mundū esse corpore qui pollutus est mente. Et aliam Hiero. in li. contra Jouinianum qui ait. Illa virginitas hostia christi est cuius nec menteꝫ cogitatio nec carnē libido maculat. Et iterum ad Eusto. scribit. Virginitatis diffinitio ē sanctum esse corpore. et spiritu. quia carnem virginem habere non proficit si mentem quis nupserit. Quia etiā nouerat ꝙ vt ait Aug. in lib. de virgini. Virginitas est in carne corruptibili ppetua incorruptionis meditatio. et ꝙ gliosa ē virginitas illa q̄ est mente et corpore. xxxij. q. v. c. sicut enī. Ideo mater dn̄i virgo illibata habuit integritatē corporis quia illud semp illibatū fuauit. nec huic obstat qd̄ dr̄ Jo. ij. s. ꝙ descēdit capharnaū ipse et mr̄ eius. et fratres et discipuli eius. Ex quo videt ꝙ beata virgo habuerit alios filios fratres xp̄i. quia rn̄detur ꝙ nole fratrū intelliguntur germani. Unde Paulus ad Gal. j. ait. Aliorū aūt aplorū vidi neminē nisi iacobū fratrē dn̄i: q̄ erat nepos virginis de sorore et Abraam et Loth dicunt fratres Gen. xviij. quia erant cōsanguinei. et ita accipit nomē fratris in. c. quedaꝫ lex. xxxv. q. iij. fraternitas enim acipit multis modis. vt declarat Joā. and. in. c. ioannes. de reg. et archi. in. c. ad mēsam. xj. q. iij. Joseph. dꝫ dicit pater saluatoris Lu. ij. nō ꝙ eū genuerit sed quia erat putatiuus pr̄ et nutritiuus eius. Habuit etiā beata virgo maria integritatē aīe: quia nūqꝫ vel modica cogitatio illicita in eius animam introiuit. Integritatē quoqꝫ spūs: quia nūqꝫ a deo per aliquod peccatū separata fuit nec aliquod veniale peccatum cōmisit. Ideo dicit ei. Can. iiij. Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. A

Secunda prerogatiua ē: quia eius virginitas fuit prima deo dedicata: vn̄ Ber. in quodā ser. ait. Si pcia rerū pensamus de charitate sup oēs illa fuit que proposuit in terris angelicā vitaꝫ

ducere. Et vere ꝓpositū virginitatis immobile qđ nec aliquatenus titubauit. angelo filiuz ꝓmittente. Quia igitur quāto aliquis aggreditur negociū difficilius tanto virtuosior comprobatur. Nā virtus est circa bonū ꝛ difficile. ij. Ethi. Ideo cū vt ait Hiero. ad Eusto. In carne ꝑter carnē viuere nō terrena vita sit sed celestis. vnde inquit Amb. ꝙ supergredit̄ ꝟginitas conditionē humane nature ꝑ quam hoīes angelis assimilant̄. Profecto apparet benedicte matris dei excellentia que p̄ma olim hāc supra humanam naturā celestē vitā inchoauit ꝛ aggredi ausa est. Maior enim est difficultas vnam virtutē arripere vbi oēs ꝯtrafaciunt. ꝙ vbi oēs eā obseruauit. Sicut est magis difficile ieiunare in vna domo in qua nullus ieiunat. sed oēs pluribus vicibus in die voluptuose ꝛ splendide comedūt ꝙ vbi oēs abstinēt iuxta illud Oui. ij. de reme. amo. Non facile esuriens posita retinebere mēsa. Et multū saliēs incitat vnda sitim. Itē facile est habēti bonuz ductorē precedentē sequi illū per rectum iter. difficile vero est inter incōsuetū peragere sine ductore. Et ideo cū btā virgo oēs cerneret nubere. ꝛ solū ad generationē filioꝝ intendere. ꝛ maledictas steriles reputare atq̄ virginitatē in opprobriū habere. maxima eius virtus fuit per hanc insolitā ꝛ arduā viā incipere ambulare. vsq̄ ad finē perseuerare. ꝛ tot milia virginū ad cōtemnendū omnes mundanas delitias ꝛ hanc viam difficilē aggredi inducere. Vñ merito virgo virginū est appellata. quia qđ est cā alioꝝ vt sint talia. illud est maxime tale. ij. Methaphy. Quia etiā maioris est meriti facere aliquid boni ex voto ꝙ sine voto ſm theol̄. in. iiij. dist. xxxviij. maxime Rich. ibidē ar. ij. q. vi. ꝛ canonistas in. c. licet. extra de voto. ꝛ Tho. ij. ij. q. lxxxviij. ar. vi. Ideo virginitas beate virginis quā ex voto seruauit. vt in. c. btā maria. xxvij. q. ij. fuit excellentissimi meriti. Et qm̄ ipsa votum virginitatis ante oēs alios emisit. recte ꝑ amigdalum figurat̄ inter alias arbores prius flores emittentem. ideo de illa dr̄. Adducentur regi virgines post eam. post eam quidē tēpore quia ante ipsam nulla post. eā vero multe alie virginitatē deuouerunt. Item post eam exemplo. quia omnibus exemplū seruādę virginitatis exhibuit. Item post eam dignitate. qꝛ virginitatem cū fecūditate seruauit. post ea etiā vtilitate. qꝛ sua ꝟginitate totū mūdū saluauit. T

Ertia prerogatiua est: qꝛ habuit virginitatem transfusam. q̄ in alios transfundebatur. Nā ꝙuis pulcherrima fuerit, tñ a nullo vnq̄ potuit ꝯcupisci. qꝛ eius puritas corda oīm penetrabat. ꝛ oēs motus illicitos i eis extinguebat. Unde de illa dicere possumus id quod de filio eius dr̄ Luce. vi. s. virtus. de illo exibat ꝛ sanabat oēs: ꝛ ideo cōparat̄ myrrhe ꝛ cedro. qꝛ sicut odor myrrhe fugat ꝟmes. ꝛ odor cedri expellit sp̄petes. sic ꝛ odor sue ꝟginitatis de alioꝝ cordib᷒ expellebat mot᷒ brutales. Quarta ꝑrogatiua ē. q: hūit ꝟginitatē scđam. Nā fuit mr̄ ꝛ ꝟgo. qđ q̄dē nulla vnq̄ habuit. vñ Sedulius poeta ait. Salue sctā parēs enixa puerpera regē. Qui celū terrāq̄ regit ꝑ secula cui᷒ numen ꝛ eterno cōplectens oīa giro. Imperiū sine fine manet q̄ ventre beato Gaudia matris habens cū virginitatis honore. Nec p̄mā similem visa es nec habere sequentē. Sola sine exēplo placuisti femina xp̄o. Quinta ꝑrogatiua est: qꝛ habuit ꝟginitatē ornatā. Ipsa eñi tāꝙ virgo prudēs lāpades suas. s. corpus ꝛ aiaz ornauit oleo pietatis. lichino puritatis. lumine veritatis. ꝛ igne charitatis. Ideo. Ecclesia. xxiiij. ipsa inquit. Ego mater pulchre dilectionis: ecce ignis charitatis. timoris. ecce lichin᷒ puritatis: qꝛ sicut dr̄ Eccl̄i. j. Timor dñi expellit peccatū. Et agnitionis. ecce lumen veritatis. ꝛ sancte spei ecce oleū pietatis. qđ in cordibus nostris infundere dignetur ipsa virgo piissima cuius pijs orationibus nostra sit semper anima recommissa. Amen.

¶ De donis spūssancti q̄ habuit excellētissime ipsa virgo bñdicta. Et ꝑmo de dono sapientie ꝛ intellectus quo in disputatione cum diabolo facta illum per omnia superauit. Sermo. v. C

Ratias ago deo sup inenarrabili dono ei᷒ ij. ad Coꝛ. ix. Indē Albertus sup missus est. c. xcvij. Qđ septiformis plenitudo grē ꝑ septiformiū donoꝝ distributa: super oēs excellētissime fuit in mr̄e saluatoris nr̄i. hoc aūt sic ꝓbat dicēs. Sicut se hꝫ ꝟtus ad virtutē sic se hꝫ donū ad donū. sed virtutes in btissima ꝟgine excedūt oēs ꝟtutes viatoꝝ. vt. s. patuit ergo ꝛ dona eiusdē beatissime ꝟginis excedūt dona oīm viatoꝝ. hec aūt dona spūssancti connumerant̄. Esa. xi. vbi dr̄. Requiescet sup eū spūs dñi: spūs sapiētie ꝛ intellectus: spūs ꝯsilij ꝛ fortitudinis spūs sciētie ꝛ pietatis. ꝛ replebit eū spūs timoris dñi. Qđ aūt donū sapie qđ est primū ipsoꝝ donoꝝ fuerit in beata virgine. ꝓbat idē Alb. vbi. s. c. sequenti dicens. vbi humilitas: ibi sapientia. vt dr̄ Prouerb. xi. ꝛ ps. xviij. inquit Dauid de deo. sapientiā ꝑstans paruulis. i. hūilibus. ergo vbi maior humilitas ibi maior est sapientia. ꝛ vbi summa hūilitas ibi summa sapiētia. Sꝫ in beatissima ꝟgine fuit improportionabilis humilitas. ergo ꝛ incōparabilis sapia fuit in illa. Vñ Ber. in q̄dā ser. ait. Quid de deo nō sapiebat i quo dei sapiētia latebat. Christus vt ait apls

est dei virtus ꝛ sapientia ergo oēs thesauri sapientie ꝛ scientie dei in maria fuerunt Et ideo profunda ꝑ occulta dei mysteria cognouit sup intellectū humanū: angelicū ꝛ apostolicuꝫ. Ex qua autoritate ptꝫ ꝙ btā virgo nō solū habuit sapiam incōparabilē. sed etiā donū intellect⁹ sup oēs creaturas excellētius. D

Primo eñ cognouit sup oēm intellectuꝫ humanū. qꝛ pre oībus ꝓphetis maiora ꝛ meliora dei. mysteria ꝛ maiori ꝛ meliori mō sibi reuelata fuerūt. ipa eñ ea cognouit nō tm̄ audiēdo ꝑ ispirationē iuxta illō ps. lxxxiiij. Audiā qd loquat in me dn̄s deus. ꝛ nō tm̄ vidēdo ꝑ speculationē iuxta illud. j. ad Cor. xiij. videmus nunc ꝑ speculū in enigmate: sed etiā gustando per experiētiā. iuxta illud Prouer. vi. Gustauit ꝛ vidit qm̄ bona est negociatio ei⁹. Itē odorando ꝑ deuotionem. iuxta illud Cañ. iiij. Odor vnguentoꝝ tuoꝝ sup omnia aromata. Isti autē duo modi totalr distinguuntur. qm̄ deuotio que est circa xpi humanitatē cōparat gustui ſm illud Jo. vi. Quia manducat meam carnē ꝛc. Deuotio aūt que est circa diuinitatē assimilat odoratui. nā faucib⁹ sapores corpoꝝ. narib⁹ ꝟo odores spirituū discernunt.

Secūdo cognouit diuina mysteria: maxime incarnatiōis dn̄ice supra intellectuꝫ angelicū. Nā illud mysterium cognouerūt superiores angeli a deo immediate ꝑ infusam inspirationē. Medij aūt cognouerūt a supiorib⁹ ꝑ reuelationē: ꝛ inferiores a medijs Aliq etiā ex eis cognouerūt ab apostolis ꝑ predicationem. vnde sup illud ad Ephe. iij. vt innotescat principib⁹ ꝛ potestatibus ꝑ ecclīam multiformis sapientia dei. Dicit glo. ꝙ angelicis spiritibus per ꝑdicationē apostoloꝝ aliquid accreuit. Et Hieronym⁹ in quodam sermo. ait ꝙ angelice dignitates mysteriū incarnatiōis plene nō cognouerūt. donec fuit xpi. passio cōsummata ꝛ ꝑ mūdū predicata. Virgo aūt maria illud mysterium dupliciter cognouit. Primo ꝑ angelicā annūciationē. angelus tñ nesciuit sibi reuelare modū incarnatiōis: sed tm̄ annunciauit vt dicit Ber. sup missus est. in persona angeli dicens. Spūssanctus supueniet in te. i. sup angelos. ꝛ oēm creaturā i te veniet: ꝛ ideo me nō interroges. qꝛ sup me est. ꝛ non potero ad illū: ascēde igit ꝛ ne steteris inter angelos: quia paulum cū transieris. eū inuenies quem diligit aīa tua. F

Secūdo cognouit per diuinam inspirationem. Unde Ber. super missus est ait. Modum quo de spūssancto cōcipies. dei virtus et sapiētia xp̄s in secretissimo cōsilio sic obūbrando conteget ꝛ occultabit: vt sibi tm̄ notus habeatur ꝛ tibi. Scies vtiqꝫ: ſꝫ illo doctore quo ꝛ autore. Nō eñ doceri potest nisi a donāte. nec pōt addisci nisi a suscipiēte. Tertio cognouit per beatam experientiā. Unde Ber. vbi. ſ. ait. Quis eñ excepta fortassis illa que. hec sola experiri meruit. intellectu capere possit qualiter ille splendor inaccessibilis virgineis se visceribus infuderit. Et forte ideo dictuꝫ est obumbrabit tibi quia quod sola per se trinitas in sola ꝛ cum sola virgine voluit operari. soli datum est nosse cui soli datum est experiri. ac si dicat angelus. Quid a me requiris qđ in te mox experieris. Et idem iteruꝫ inquit. Nemo vnqꝫ sicut beata virgo gustauit ꝙ suauis est dn̄s. ſꝫ de sanctis dicatur ꝑ ps. xxxv. Inebriabuntur ab vbertate domus tue ꝛ torrente voluptatis tue potabis eos Nec mirum qm̄ apud eā: immo ꝛ intra eā erat fons vite. Dicit aūt Simachus in epistolari. Gratius in ipso fonte bibunt aque. Quarto cognouit celeste mysterium sup intellectū aplicū. quia docuit totam cōgregationē aplicā ꝛ vniuersam ecclesiam de secretis mysterijs dei. ꝛ maxime icarnatiōis xpi. vt indꝫ Hiero. in sermone ad Eusto. Quinto habuit intellectū illuminatū sup omnem intelligentiam ꝛ astuciam demonū qđ vt melius pateat. videbimus in hoc sermone disputationē factam inter ipm demonē ꝛ beatā virginē. In quo tria cōsiderabimus. Primo secretam contentioneꝫ ꝛ insidiationē ipsius demonis. Secūdo indictatā altercationē. Tertio ꝟo diffinitiuam sententiam.

¶ Pars prima huius sermonis de secreta cōtentione ꝛ insidiatiōe quam fecit diabolus virgini benedicte. G

Humani generis inimic⁹ dolēs naturā humanaꝫ ad illas dilissimas celorum māsiones debere exaltari a qbus ipe ꝑ supbiā fuerat deiectus. Cōuocato oīm malignorū spiritum concilio ꝓposuit vt vnusquisqꝫ cogitaret quō humanū gen⁹ posset in ꝑstinam redigere seruitutē. vñ exurrexit quidā fraudulētus machinator atqꝫ inter omnes demones versutior q dixit. Nostis naturā mulieris debiliorē existere ꝙ naturā viri: atqꝫ ad recipiendū deceptiōes proniorem leuiter eñ credūt mulieres. maxime puelle iuxta illud Oui. in ep̄lis. Credulitas dāno semꝑ solet eē puellis. habent etiam cor ad mutabilitatē pronū. ꝛ instabiles sunt instabiles bono ꝓposito. vnde Jacobus beneuētanus sui. li. c. xv. dicit. Mobile cor cūctis: ꝛ mēs est vana puellis. Firmū ꝓpositū femina nulla gerit. vñ ꝛ mulier a mollicie mentis appellata est. vt dicit in ꝯ. sed illud xxxij. q. vij. Ideo Virg. in. iiij. enei. ait varium ꝛ mutabile semper femina. vnde dicitur ꝙ mulier est mobilis ꝛ momētanea in voluntate. l. fi. C. qui petant tu. ꝛ. l. lex que in fi. C. de admi. tu. ex quo faciliter decipi potest qđ principio mundi nos experti sumus qui primam matrē

omnium Euã faciliter seduximus. ⁊ ꝑ ipsaꝫ virum suũ ad inobedientiã dei traximus. vt habetur Gen. iij. Nũc ergo hoc est consiliũ meuꝫ vt videamus si possimus ad voluntatem nostrã trahere illã iuuenculã virginẽ in templo morantẽ. q̃ maria dr̃ quã oẽs tanq̃ sanctã venerantur: ipa eñ incipit culturã castitatis q̃ replet paradisum sicut matrimoniũ replet terrã. vt in. c. nuptie. xxxij. q. Quapropter nisi cito prouideamus totam sectã nostram ad nihilum rediget q̃ si ipam deceperimus. alios faciliter hoies ad voluptates ⁊ vitia ꝯtrahem᷑. Ipsaq̃ mediante quoscũq̃ etiã fortissimos viros decipiem᷑. Destructo eñ pꝛicipali corruit oẽ accessoriũ. l. si nemo. ff. de testa. tu ⁊. l. eã quã C. de fideicom. H

Oc igitur cum placuisset consiliũ oĩbus dixerunt illi serpẽti versuto. Tu q̃ hoc adinuenisti consilium: ⁊ nobis oĩbus sapiẽtior es. vade ad eam ⁊ illã machinationib᷑ tuis ⁊ insidijs decipe. Ille igif demõ pessimus ⁊ coluber tortuosus. assumpta forma cuiusdaꝫ sancti heremite perrexit ad tẽpliũ atq̃ beatã virginem orantẽ inuenit. Cui ⁊ dixit valde compatior tibi o pulcherrima atq̃ nobilissima iuuenis. quia florem tue iocũdissime iuuẽtutis: amittis. atq̃ in cõtinua dei offensa persistis. ꝑcepit eñ de᷑ in principio creatiõis mũdi illud qd̃ habef Gen. ij. dicẽs. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram. Item Deut. vij. Nõ erit apud te sterilis vtriusq̃ sexus tã in hoĩbus q̃ in iumẽtis. Tu ergo que vis seruare virginitatẽ: nolẽs populũ dei accrescere a deo maledicta eris. Fm eñ legẽ maledicta est sterilis que nõ reliquit semẽ sup terrã. Deut. xxij. vt etiam dr̃. xxxij. q. iiij. §. his ita. Cõsulo ergo tibi o dilectissima puella de votũ istud virginitatis seruare velis. sed mr̃imoniũ cũ aliquo pulchro iuuene ꝯtrahere nõ differas. nam mr̃imonium est deo gratũ: qd̃ introducere dr̃ quãdo immortalitatẽ hũani gñis. l. lege duodecim tabularuꝫ C. de legi. he. vñ hortor vt ad honorẽ dei ex mr̃imonio quo nihil est vtilius hoĩbus: vt in aut. de resti. ⁊ ea q̃ parit §. hoc nos aliquos filios gñare procures. maximũ eñ ⁊ ꝑcipuũ munus feminaꝝ est cõcipere ⁊ tueri cõceptũ. l. q̃rif. §. si mulier. ff. de edil. edic. ⁊ mulieres sunt nate ad hoc vt pariãt ⁊ i hoc tota voluntas eaꝝ cõsistit. l. ij. C. de indic. vidui. tol. id dixit deus Exodi. xxiij. Non erit sterilis in terra tua. I

Cognoscẽs aũt btã virgo q̃ sub agni specie rapacissim᷑ lupus infernali latebat: eleuabat mentẽ in orone ad deũ: rogãs eum vt quid maligno hosti rñdere deberet inspirare dignaretur. statimq̃ spũsancto in ore ipsius verba dictãte qui eos quos replet sepe multa cõtra intẽtionẽ propꝛiam dicere cõpellit in hunc modum rñdit. O pater mendacij et fabricator oĩs mali recede a me: quia lꝫ posseꝫ ad obiectionẽ tuam rñdere q̃ hoc tpe gr̃e non generis successio. sed vite perfectio ꝯquerituri. c. recurrat. §. his ita. l fi. xxxij. q. iiij. Tñ ad maiorẽ tuã confusionẽ dico tibi q̃ talẽ deo dante filium pariã: per quẽ tot᷑ saluandorũ numerus regenerabif: ⁊ omnes ruinose sedes replebuntur. De me eñ scriptũ est illud Esaie. liiij. Letare sterilis que non paris: et exulta que non parturis. qm̃ multi filij deserte magis q̃ eius que habet virum. Scias quoq̃ nequissime demon q̃ nunq̃ fuit nec erit aliqua mulier fertilis ⁊ fecũda sicut ego. Illuꝫ eñ filiũ generabo qui totũ mũdũ saluabit ⁊ audaciã tuã ac presumptionẽ temerariã refrenabit. Cui demon respõdit. Cum femine dicanf in multis deterioris cõditionis q̃ viri. l. in multis. ff. de stat. ho. cũq̃ equiparentur male herbe propter earũ maliciã. vt ait glo. in. l. oẽs. C. de his qui ve. eta. impe. ⁊ sint multum fragiles. vt inquit gl. in. l. qui duos. §. si maritus. per illum textũ. ff. de re. du. ⁊ in. l. si fuerit. eo titul. item cum sint corruptibiles. l. qui testamento. §. mulier. l gl. ff. de testa. Cũq̃ dicanf male bestie ⁊ raro inueniantur bone. vt ait glo. in. l. iij. ff. de legi. Item cum sint periclitantes l cõsilijs suis. l. si pater. C. de spon. sintq̃ labiles. Nã mulier fuit prima que peccauit. c. Adam. de peni. di. vij. Iteꝫ cum sint incõstãntes. l. filia. C. de inoffi. testa: sintq̃ minus audaces. q̃ viri. C. ad. l. iul. maiesta. l. quisquis ver. ad filias. Miror te puellã sic iuuenculam tanti esse animi ⁊ virtutis vt me increpare audeas. Ego eñ suꝫ ille de quo scriptum est Job. xli. Non est ptãs super terram que cõparetur ei qui factus est vt nullum timeret vñ non est aliquis vir adeo fortis q̃ potentiam meã nõ timeat. Tu vero nõ solum me non times. sed etiã vilipẽdis. Cui btã virgo rñdit. Tu es rex sup oẽs filios superbie vt dicitur in preallegato ca. Ego vero cũ sim hũilitatis ancilla nõ solũ te non timeo: sed audax et animosa cõtra te insurgere volo. suꝫ etenĩ illa de qua tibi ꝑdixit de᷑ Gen. iij. inimicitiã ponã inter te ⁊ mulierem ⁊ semen tuum ac semen illius: ⁊ ipsa cõteret caput tuum. Qua respõsione diabolus ꝓstratus atq̃ amaritudine plenus abscessit. Tuncq̃ verificatũ est illud Goffredi in poetria di. Sepe sagittantem didicit referire sagitta. Inq̃ virũ plage cõuersa recurrere plaga. Btã aũt virgo sup ipsa respõsione cogitãs admiratiõe repleta est q̃ deus eã ad talia dicẽda q̃ ipsa nunq̃ cogitauerat impulisset. Nõ eñ vllatenus se reputabat idoneã vt esset mater dei: immo nec vt esset ancilla matris eius Tũcq̃ verificatũ fuit in ea illud qd̃ postea ipsius dixit aplis. Matth. x. Non enim vos estis qui loquimini. sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis.

¶ Pars.ij.hui⁹ser.de iudicaria alteratiõe facta inter diabolũ ꝛ beatã virginẽ. R

Euersus ergo ille demõ ad socios suos ifernales sic cõfusus resurgat⁹ dixit. Facili⁹ possent saxa molliri ꝙ̃ anim⁹ hui⁹ puelle a sanctitate sua amoueri.sʒ tota sagacitas nr̃a ꝓ astutia nobis ꝓcurãdo est vt summi põtificis animũ ad maritãdũ puellas in tẽplo seruiente iducam⁹.huicq́ꝫ ꝟgini fm legẽ spõsũ ex cognatiõe sua primiorẽ darisfaciam⁹. vt senẽ illũ Joseph accipiẽs in cõiugẽ:ꝛ votũ ꝟginitatis trãsgrediat:ꝛ adulterãdi occasionẽ ex spõsi ãtiqtate pcipiat.His igit illis machinãtib⁹ qꝫ vt dr̃ Prouer.xxi.c.Nõ est sapiẽtia nõ ẽ prudẽtia:ꝛ nõ est cõsiliũ ꝯ dñm:qđ illi ad calũniã ꝛ dãnationẽ virginis fieri affectabãt hoc de⁹ ad illi⁹ virginitatis custodiã ꝛ testimoniũ fieri fecit:nã ꝛ diuino nutu Joseph in spõsum accepit ꝛ virgo ꝑmanẽs de spũsancto dei filiũ: q̃ ꝑ mortẽ suã redemit humanũ genus generauit verificatq́ꝫ fuit de demonib⁹ illõ ps. Parauerũt peccãtores foueã ꝛ inciderũt in eã. Si aũt teneam⁹ ꝙ Joseph fuerit pulcherrim⁹ iuuenis qñ accepit btãm ꝟginẽ.de q̃ dicem⁹ in ser.xix. hui⁹ ꝑtis p̃te.ij.dicere possum⁹ ꝙ demões ꝓcurauerũt sibi hũc spõsum dari vt viri tã famosi ꝯiũctiõe ꝛ cõuersatiõe votũ virginitatis frangeret ipsa bñdicta ꝟgo:in quo etiã fuerũt illusi.vt in p̃allegato loco videbit ꝑfecta igit hũa naredeptiõe ipsoꝝ ꝟginis filio iã in celis regnãte itex demões adunati ꝯstituerũt suũ ꝓcuratorẽ bee zebub principẽ demonioꝝ: eũq́ꝫ legatũ suũ faciẽtes ad allegãdũ ꝯ humanũ genus.ad xp̃m miserũt vt suis argumẽtationib⁹ ablatũ eis mũdi dñiũ restitui faceret. illosq́ꝫ i antiqua hois possessiõe itroduci ꝓcurãt. L

Eniens igit beelzebub añ tribunal christi dixit. Eq̃ssime iudex creator celi ꝛ terre. q̃ dixisti Mat.xxij.Reddite q̃ sunt cesaris cesari. et q̃ sunt dei deo.iube mihi reddi possessionẽ hũani gñis q̃ mihi iniuste ablata est. Scis eñi ꝙ nõ remittitur pctm̃ nisi restituat male ablatũ.c.pctm̃.de reg.iur.lib.vj.ꝛ c.si res.xiiij.q.vj.cũ si. Cui respõdit xp̃s.tu nosti ꝙ merita causaꝝ partiũ assertiõe pãdunt.l.ij.in fi.C.si ꝑ vim vel alio mõ ꝛ c.qualr ꝛ qñ el.ij.de accu. Et ꝙ iudicãtẽ opʒ cũcta rimari.ꝛ ordinẽ rerũ plena inq̃sitiõe discutere.c.iudicãtẽ.xxx.q.v.ꝛ ꝙ dʒ audire alteram partẽ q̃ vult recte iudicare.c.i.de cã pos.ꝛ ꝓp. nõ ergo iustũ est vt hole nõ vocato nec audito illũ tibi adiudicẽ.l.nã ita diu⁹.ff.de adop.ꝛ.l. de vnoq́ꝫ.ff.de re iudi. Tũc demõ ait.peto igitur o iustissime iudex vt humanũ gen⁹ pcipias in ius vocari.cũ ab eo p̃te ius icipiat:vt ist.de pena teme.li.§.fi.extra de ꝓba.c.qm̃ ꝯ falsam Cui r̃ndit dñs de die agat. Respondit autem demõ ad diem crastinaʒ fiat dilatio. Cui dixit dñs. Tu bene nosti experientiam faciu.vt in.l. ij.in prin.C.vt in pos.lega. Et scias ꝙ via longa est a terra vsq́ꝫ ad celuʒ.quã viam tu bene expert⁹ es:dũ ꝑ supbiã tuã de celo nostra auctoritate cecidisti.qꝛ ergo ad iudicẽ ꝑtinet legitimũ terminũ partib⁹ ad cõparẽdũ assignare.vt.ff.qui satis.cog.l.de die.in prin.ꝛ ar.extra de iure patro.c.cũ aũt ꝛ de offi.dele.c.de causis. Ideo nos tibi ꝛ humano generi feriã sextã futurã assignamus ad comparendũ. Et tunc precepit archangelo gabrieli vt notificaret cũ tuba ferrea.vt extra de appella.c.cum parati. ꝛ.de fe.i.dies.vt ad diem genus humanum venniat risuꝝ corã eo et alegatuꝝ quare non debeat demonis dominio subiugari. M

Aduueniente igit die veneris p̃dicta vocẽs Adã ꝓ toto humano gñe corã iudice cõparare.qꝛ vera est snia poete Oui. in epistolis dicentis. Optima nam nullo causa tuente perit.rogauit beatam virginem vt pro eo aduocare dignaretur dicens. O virgo virginum tua intercessione semel ego cũ meis posteris a diabolica fuimus seruitute liberati. Ut ergo vt poeta inquit. Non minor est virtus ꝙ̃ querere parta tueri.veni obsecro ꝛ nos diabolicis insidijs:ꝛ falsis cauillationibus defende. Perrexit igitur aduocata humani generis ad tribunal filij:vt ad dexteram eius est locata. Dixitq́ꝫ ad filiũ. Audiui fili mi hũanũ genus ad presentiam vestrã fuisse vocatũ:quare si est aliquis qui contra illud velit allegare assurgat. Tunc demon his auditis demissa facie non audebat respicere in reginam celi: quia qui male agit odit lucem.vt inquit saluator Joã.iij. Et habetur extra de offic. delega. c.consuluit.ꝛ not.ff.de verr.insp.l.i.circa medium. Uirgo autem Maria ipsum demonem terribili oculo inspiciens irata voce dixit. O nequissime demon.modo dicas quicquid habes dicere ꝯtra gen⁹ humanũ lʒ eñi te possim repellere ab accusatiõe cũ de teipso dicere debeas qđ de alijs attestaris.quod est contra.l. in arenam.in fi.C.de inoffi.testa.et.l.qm̃.C.de hered. Itẽ qꝛ eos excõmunicatus reprobatus a sanctio ꝗ casu non potes stare in iudicio agendo.c.interdicimus.de iudi. Item quia es seruus pene.vnde non potes agere in iudicio l.vix certis.ff.de iudi.ꝛ.l.quod attinet.ff.de re gu.iur. Item quia es itamis.vnde non potes esse procurator in iudicio.c.infames.et.§.tria sunt.iij.q.vij.et.c.cum deputati.vbi Innocen. de iudi.maxime quia es factus infamis ex publico delicto propter quod damnatus eo quo casu etiam de iure ciuili non potes procurare lege prima.§.ait pretor. vbi Guilhelmus de cuneo.ff.de postula. Item quia es hereti-

cus.⁊ ideo ab omni actu legitimo es repellen
dus.c.excõicam⁹.§.cupiẽtes.de here.⁊.l.mani
cheos.C.e.ti.Hereticus enim dr ille q̃ lʒ nõ male
sentiat de articulis fidei.tñ hʒ puersum dog-
ma vel prauas sequit̃ seu gignit opiniões. vt
ait gl.penul.in cle.j.de vsu.vbi paul⁹ tex.est in
c.hereticus.xxx.di.in.c.hoc aũt scripsim⁹.⁊.c.qui
in ecclia.xxiiij.q.iij.Tñ vt magis appareat ini
quitas tua.sum parata oĩbus tuis cauillatio-
nibus respondere.

Nunc demõ irat⁹ ꝯ beatã ꝟginẽ cepit eaʒ
velle calũniari.⁊ dixit Obsecro iustissi-
me dñe q̃ estis iusticia vt in.c.ols.xlv.di.
vt istã malefactricẽ nõ admittatis ad aduocã
dũ:sʒ eã puniatis sicut lex iubet.Mulier enim
accipiẽs duos viros simul:puniri dʒ:vt in.l.eũ
q̃ duas.C.ad.l.iul.de adul.hec aũt nõ solũ ac-
cepit celestẽ spõsum:sed etiã alterũ sumpsit.s.
Joseph.Rñdit aũt btã ꝟgo.Ego ioseph acce-
pi castitatis mee testẽ.deũ ꝟo ꝟginitatis mee
ꝯseruatorẽ.Tũc demõ vidẽs se cõfusum dixit
vouẽtib⁹ ꝟginitatẽ nõ solũ nubere:sʒ ẽt vellena
ber dãnabile ẽ.c.vouẽtib⁹.xxvij.di.Tu ꝟo post
q̃ vouisti ꝟginitatẽ mrĩmoniũ ꝯxisti. Rñdit
b.ꝟgo.O calũniator pessime votũ illõ ego emi
si:⁊ seruare ꝓposui cũ tali tñ ꝯditiõe.s. si deo
placeret ⁊ nõ aliter:⁊ hec cõditio semp subintel
ligit̃ tanq̃ apposita ⁊ ideo cũ de⁹ voluerit me
dispẽsari cessante cõditiõe nõ feci cõtra votuʒ.
arg.in.c.sup eo.de cõdi.appo.

De hoc autẽ meo voto diffuse tractaue-
rũt canoniste in.c.sufficiat ⁊ in.c.beata
Maria.§.vt in qbusdã.xxvij.q.ij.⁊ theo.in.iiij.
di.xxx.Tũc demõ sic supat⁹. tertiã sibi voluit
calũniã iputare dicẽs. Tu credis o iustissime
iudex q̃ mater tua ppetuã ꝟginitatẽ seruaue
rit:⁊ q̃ tu ei⁹ fili⁹ vnigenit⁹ fueris.Ego aũt vo-
lo ꝓbare q̃ ipsa alios filios post te habuit. et
ꝟginitatẽ suã amisit.Nã Mat.j.dr Joseph nõ
cognouit eã donec peperit filiũ suũ ꝓmogeni-
tũ.quasi dicat q̃ postea eã cognouit.⁊ ibidem.
Antequã ꝯuenirẽt inuẽta est in vtero hñs de spi
ritusancto.ergo postea cõuenerũt.Itẽ Luc.ij.
dr de ea.Peperit filiũ suũ primogenitũ. prim⁹
aũt dr respectu scdĩ.l.q̃ duos.j.rñso.ff. de reb⁹
du.ergo habuit ⁊ aliũ filiũ saltẽ scdm.Respon
dit btã ꝟgo q̃ illud verbũ donec accipit̃ in sa
cra scriptura dupl'r.s.inclusiue ⁊ exclusiue pri
mo inclusiue inquãtũ includit omne tps post
rẽ factã vel ante.⁊ ita itelligit̃ illud ps.cix. Di
xit dñs dño meo sede a dextris meis donec po
nã inimicos tuos scabellũ pedũ tuoꝝ. Non
enim intelligitur ꝓ post non sedebit similiter
Gen.viij.dicitur.Coruus non est ad arcaʒ re-
uersus donec siccarentur aque super terram ⁊
tamen postq̃ exiccate sunt nõ rediit. Itẽ expo
nit̃ nõ cognouit eã donec peperit filiũ suũ pri
mogenitũ:q̃r eo nato dignitatẽ matris ei⁹ ma

xime agnouit.Vñ Chry.dicit vere non cogno
uit eã ante cui⁹ fuerit dignitatis:sed postq̃ pe
perit:tũc cognouit eaʒ:q̃r speciosior ⁊ dignior
facta fuerat q̃ tot⁹ mũd⁹:q̃r quẽ tot⁹ mũd⁹ ca-
pere nõ poterat in angusto cubiculo vteri sui
sola suscepit.Hec ille. Silr mõ vʒ ista ꝯñia.
Antequã cõuenirẽt inuẽta est hñs in vtero de
spũ sancto ergo postea ꝯuenerũt. Sicut nõ vʒ
ista ꝯñia.hũc nõ penituit añ mortẽ.ergo post
mortẽ penituit.Imo poti⁹ vʒ eꝯ ergo nec post
mortẽ.Silr Joseph nõ cognouit eam añ ergo
nec post.q̃r cognouit mysteriũ icarnatiõis do
minice.Ista ergo ꝓpositio ãte.lʒ sepe ꝯñtia in
dicet tñ nõnunq̃ ea tñ q̃ pri⁹ cogitabat̃ osten
dit sicut si aliqs diceret.Antequã in portu pran
derẽ nauigaui.Nõ itelligit̃ q̃ i portu prãdeat
postq̃ nauigauit:sʒ q̃r cogitabat̃ i portu pran
sur⁹ ⁊ silr dicẽdũ est in ꝓposito.Exclusiue vero
ponit̃ hec dictio donec pro tpe determinato ⁊
sic nõ accipit̃ in predicta autoritate.Et de hac
materia tractãt canoniste in.c. incerta.xxx.di.
v.sup verbo quousq̃ veniat ⁊ in.c.j.de iudeis.
⁊ in.c.de muliere extra de mñ.ꝯc.ꝯ inter de ec.
Ibi donec tandem separent̃.⁊ ibi per Joan.de
imo.⁊ in.c.cum bone de eta.⁊ quali. Ad illud
aũt qd obiectum fuit de ꝓmogenito.Respon-
deo inquit btã virgo q̃ in sacra scriptura sepe
ꝓmogenitus intelligit̃ ille ante quem nullus
est genit⁹:⁊ quẽ null⁹ antecedit.etiam si null⁹
eum sequatur.Et ita accipitur in predicta au
toritate.vt dr.c.ioseph.de ver.sig.sicut etiã sm
leges exponit̃ in.d.l.q̃ duos.ff.de rebus du.et
⁊ in.l.prim⁹.⁊.l.proximi appellatione.⁊.l.vul
gari.ff.de verb.sig.⁊.l.j.§.proximis vero.ff.vn
de cog.⁊.§.⁊ hec quidem in proemio.ff. His igi
tur responsionibus demon deuictus ad quar
tum argumentum descendit dicens. Serenis
sime iudex:tu nosti q̃ mulieres pro aliquo po
stulare prohibentur et aduocare. q̃r est virile
officium.vt in.l.j.§.sextum.ff.de postu. nec ad
defendendum alium admitti debent.l.alienã
C.de procu.⁊ in.l.femine.ff.de reg.iur.⁊.§.tria
iij.q.vij.⁊.xv.q.iij. Primo respondit beata vir-
go.O iniquissime demon tu bene nosti q̃ mu-
lier potest suam ⁊ suorum iniuriam prosequi
vt in.l.senatus:⁊.l.de crimine.C.qui accu.non
pos.similiter pro miserabilibus personis: pu-
pillis ⁊ viduis bene admittitur vt extra de pro
cura.c.fi.⁊.iij.q.vij.c.sunt autem.⁊.c.de adv.di-
uer.iudi.l.petitiones.§.licentiam.⁊.ff.de pro-
cu.l.seruum quoq̃.Ego igitur tanq̃ meam in
iuriam ⁊ causam propriam prosequẽs admitti
debeo vt.C.de procu.l.qui stipendia. et.ff.fe-
minas. Omnes enim xpiani sunt serui et filij
mei.Debet ergo iudex iste equissimus me au
dire.Nam etiam si essem excõicata defensio-
nes mee essent audiende.ar.in.c.cum inter pa
rem et.c.dilectus filius extra de excep. Mul-

to magis igit̄ debeo admitti.cū nulla infamia
possim notari.ꝛ maxime cū ꝓ miserabili hoīe
aduocare velim quē iste nequissimus demō ad
suā conat̄ redigere seruitutē q̄ est ꝯtra iura na
turalia vt.ff.de iusti.ꝛ iu.l.manumissiões. Pre
terea illa ꝓhibitio facta mulieribus ne aduo-
cēt est rōne seruāde pudicitie.vt pȝ in dicto.§.
serū hoc autem periculū in me esse nō pōt.Sū
etenī illa de qua Prouer.vlt.dr̄.Mulierē fortē
quis inueniet.Et infra.Accinxit fortitudine lū
bos suos ꝛ roborauit brachiū suū manūq̄ʒ suā
misit ad fortia.Et ideo cessante cā cessat iuris
dispositio.c.cū cessante.de appe.ꝛ.l.adigere.§.
j.ff.de iure pa.ꝛ hic argumētū vēdicat sibi lo-
cum etiam si lex corrigeret̄.vt ait glo.in.l.j.ff.
de legi.tuto. Q

TUnc demō reuoluens se ad xp̄m dixit.O
dn̄e non moueat te caro ꝛ sanguis tuus.
Nec amor nr̄is tue.arg.extra de prebē.c.
graue.ꝛ.viij.q.j.c.nihil.ꝛ.c.moyses.Nec cōtra
me indigneris si iurisdictionem tuā refutabo.
Scis em̄ ꝙ valde ꝑiculosum est corā suspecto
iudice litigare.l.aptissimi.C.de iudi. Jō bonū
est vt mr̄ tua non sit coraȝ te aduocata ip̄a em̄
ex hoc reddit̄ suspecta quia est genitrix tua.vt
extra de appel.c.postremo.ꝛ.c.cū speciali.ꝛ.C.
de assesso.ꝛ domesti.l.domesticus. Nolo ergo
eā aduocare coram te.ne ad suā partē te tra-
hat rōne affectiōis.scis em̄ ꝙ nemo debet iu-
dicare in causa sua vel suoꝝ.vt in.l.qui iurisdi
ctioni em.ff.de iuris.om.iu.ꝛ.l.vlt.ff.de iudi.l.pe
nul.de arbi.l.vnica.C.ne q̇s in sua causa.ꝛ.c.in
sinuāte.extra de offi.deleg.Cum igitur mater
tua dicat hanc causam esse suam.ideo de iure
possuȝ iudiciū tuū declinare.Tūc beata virgo
cum indignatiōe exclamās dixit.O sceleratis-
sime demō iustissimū filiū meū suspectum in
iudicādo allegare presumis qui est de⁹ iustus
ꝛ iustiā diligēs.ꝑs.vij.Qui nō est acceptator
ꝑsonarum.Act.x.ꝛ.c.sicut.xxxij.q.iiij.ꝛ de cōse.
di.iiij.c.Nec quemq̄ʒ.ꝛ.c.vlt.iij.q.ix.et.c.ij.iiij.
q.iiij.ꝛ.c.nouit.de iudi.facit.c.venerabilis.de
preben.ꝛ digni.Qui est fidelis ꝛ absq̄ʒ vlla ini-
quitate:iustus ꝛ rectus.Deut.xxxij.qui non est
vt filius hominis vt mutetur.Num.xxiij. Nō
debet igitur filius meus a iudicando cessare
dicta obiecta que intelliguntur de puris ho-
minibus.De quibus in ca.quatuor.xj.q.iij.dr̄.
Quatuor ista timor odiuȝ dilecto census.Se-
pe solent hominum rectos peruertere sensus.
Preterea semel eū i iudicē acceptasti ad illū ve
nisti ius petēs ergo ip̄m nō potes recusare.l.j.
in prin.ff.de iudicijs. R

TUnc ergo dn̄s Jesus interlocutoria tulit
sn̄iam dicēs se velle in cā ꝓcedere ꝛ bea
tā virginē tāq̄ʒ idoneā hūani gn̄is aduo
catam admittere.Precepitq̄ʒ demoni vt quecū
q̄ʒ cōtra hoīes ꝓducere vellet in mediuȝ affer
ret atq̄ʒ breuiter cōcluderēt:q: mores milierū
leuiter offendunt̄:vt in.c.lotus.de ver.signi.ꝛ
C.de spōn.l.iiij.Dixit autem demon.Sapien-
tia cuiusq̄ʒ ꝓcuratoris officium est primo inter
dictū restitutorium qḋ sibi de iure competit in
tentare.vt.ff.de rei ven.l.j.ꝛ.l.is qui destinauit
melior est em̄ conditio possidentis.ff.de rei vē.
l.fi.ꝛ insti.de interdi.§.j.ꝛ extra de fide instru.
c.inter dilectos.ꝛ.ff.de ver.sig.l.si seruum. Qua
re peto me restitui ad pristinā possessionē hu-
mani generis tormentandam cruciandam vt
vt prius. Nam ꝓbare paratus sum me fuisse
in possessione pacifica ꝛ quieta eiusdē ꝛ spolia
tū fuisse de facto.q̄ duo cōuenit probare vt qs
restituat̄ vt extra de resti.spo.c.olim.ꝛ de om.
deleg.c.cōsultationibus.ꝛ.ij.q.j.c.iij.Quia re-
integrāda sunt oīa spoliatis anteq̄ʒ vlterius ꝓ
cedat̄.vt.ff.de vsuris.l.videam⁹.Ante oīa em̄
agendum est de possessorio.c.ij.de ordi.cogni.
ꝛ spoliato fienda est restitutio.ca.ex literis.de
resti.spo.l.si qs fundū.C.ad.l.iuliā.de vi pu-
bli.Et de facto spoliatus:est de facto restituē-
dus sine aduersarij citatione ꝛ alia cause co-
gnitione.vt indi glo.i.l.maior.ff.de euic.Mihi
ergo debet homo restitui quem longissimi tē-
poris possessione prescripsi per.l.cum notissi-
mi.ꝛ.l.si quis emptionis.C.de prescrip.trigin.
vel qua.anno. S

REspōdit beata v̄go.O v̄sute draco verū
est ꝙ illis spoliatis restitutio fienda est
q̄ nō vi aut claȝ nec p̄cario:sȝ iusto titulo
ꝛ bona fide possidebāt:vt.ff.qḋ vi aut clā ꝑ to
tū.ꝛ extra de resti.spo.ꝑ totū.ꝛ de prescrip.c.vi
gilāti.Tu aūt nequissime demō nūq̄ʒ huma-
nū genus possedisti sȝ solū sicut simplex resti-
tui.Facit.l.iij.§.fi.ff.de acqui.pos.ille em̄ possi
det cui⁹ noīe possidet̄. l.male igit̄.C.de p̄scrip.
xxx.vel.xl.an.ꝛ insti.de int̄.§.possidere.ꝛ extra
de resti.spo.c.cū venissent.in fi.Cū ergo vos fi
li mi creaueritis hūanū gen⁹ vestriq̄ʒ sint ho-
mines nō potuit demō in re aliena quantun-
cūq̄ʒ multo tp̄e detenta hr̄e iustā possessiones
nec bonā p̄scriptionē.q: nulla tp̄is prescriptio
iuuat malefidei possessorē.dicto.c.vigilāti de
prescrip.ꝛ.c.possessor de regul̄.iur.lib.vj. Iste
ergo iniustus vsurpator humani generis nō
fuit bonefidei possessor.sȝ malefidei detentor.
Nā aliud est possidere.aliud v̄o detinere.vt.
ff.de rei vē.l.officiū in fi.ꝛ.ff.de acquiren.pos.l.
iij.§.fi.Igit̄ nulla fuit demonis possessio.quod
patet ꝑ.l.fi.ff.de ver.sig.Nam quō rē alienam
possedit cum sciret alienā esse certissime dicē-
dū est eum nullo modo possedisse.vt.C.vnde
vi.l.cū querebat̄.ꝛ.iij.q.vj.c.si res.cum si. His
auditis dn̄s iudex de medio interlocutus est
demone.non esse restituendum.Tunc demon
stridens dentibus ꝛ furore replet⁹ missa ma-
nu ad marsupium extraxit foras libellum ꝛ ce-

pitie gere illud Gene.iij. preceptum factū primis parētibus scilicet quacūq hora comederitis ex eo moriemini.

Iriuq. Ecce dñe iudex instrumentum a deo dictatū vigore cui⁹ mihi Adam cū oi posteritate sua est subiectus. Nā p ill lū ois eius posteritas est infecta. c. si homines xxiij. q. iij. z. c. placuit de consecra. distin. iiij. et ratio hui⁹ infectionis assignat. in. c. iam itaq j. q. i. vbi dicit. traxit ergo reatū. q: vn⁹ erat cū cū illo z in illo a quo traxit quādo qd cōtraxit admissum est. Respōdit aūt btā virgo. Hoc instrumentū nihil valet. nam tu illud falcificasti dicens Gene. iij. Nequaq moriemini eumq z vxorē suā per mendacia z fraudulentias tuas decepisti. Iura aūt volunt nō decipientibus: sed deceptis subueniri. ff. ad velle. l. ij. §. hec verba et extra de donatio. c. inter dilectos. z de rerū permu. c. cū vniuersorū. vnde tanq falsari⁹ z deceptores repellendus. Non ergo debent. tibi adiudicari ne ex tua malicia lucrum reportes z ex fraude z dolo gaudium z vtilitatem cōtra ea que determinantur in. c. sedes. de rescri z in. c. ex literis. de dolo z contu. extra de cleri. non resi. c. fraternitati. Quia ergo tu versutus fuisti autor z institutor peccati. ideo debes puniri. quia qui causam dāni dat damnū dedisse videt. l. qui occidit. §. penul. ff. ad legē aqui. z. c. si culpa. de iniu. z dā. da. His autē responsionibus superatus demō dixit. Si iure talis instrumenti mihi nō debet homo saltē meus est iure emptionis. iiiū em emi p cōestione pomi. U

Espōdit aduocata gñis hūani nequaq tibi debet. q: decepisti eū vltra dimidiuz iusti precij cōtra. l. ij. C. de rescin. ven. z. c. cū dilecti. de emptio. z vendi. z ideo seruari debet illō Esa. lij. gratis venundati estis z sine argēto redimemini. Tunc dixit demon. O iustissime iudex tu scis q iusticia requirit ne delicta remaneant impunita. l. si longius. ff. de iudi. l. ita vulneratus. ff. ad legem aquil. l. stichum aut pam phium. ff. de solu. z. c. fame. de sen. excō. ad puniendum ergo excessus tenetur quilibet bon⁹ iudex de necessitate. l. congruit. ff. de offi. presi. z nulli parcere debet. c. ex tuarum. de priuileg. Cum ergo hoies habeant in se grauitatē peccati quod deorsum trahit cum sit ponderosuz iuxta illud ps. xxxvij. qui in persona oim confitetur dicens et sicut onus graue grauate sunt super me debes eos sic requirente iusticia ad infernum ad centrum terre descendere facere et non attendere verbis istius aduocate que male facit allegando in hac causa. Nam vt inquit Ouidius. ij. de pōto. Non est confessi causa tuenda rei. Respondit sapientissima aduocata. vos fili mi pro peccatis hominum pertulistis mortem et lauistis eos a dilectis eorum in sanguine vestro. Apocalypsis. j. Et pro eis plenarie satisfecistis. Unde Esaie. liij. dicitur Uere dolores nostros ipse tulit z labores nostros ipse portauit ipse vulneratus est propter iniquitates nostras attritus est propter scelera nostra. Et iohannis. j. ca. dixit Johannes baptista Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mūdi. Iusticia ergo non requirit vt bis idē exigatur. l. bona fides. ff. de regu. iuris facit. l. omnes. C. de penis preterea actio semel extincta nunq resuscitatur. C. de remissi. pigno. l. cum ex causa. in fine. z. ff. de solutio. l. q res aliena s. §. aream. Ad illud autez quod obijcit diabolus de grauitate peccati respondetur q pena vestre passionis grauior fuit omnibus peccatis. iuxta illud. Job. vj. cap. Quasi arena maris hec grauior apparet.

Unc iterū allegauit diabolus dicens. O iudex qui dixisti p prophetā ps. lxxxviij. Que procedunt de labijs meis non faciā irrita Tu in euangelio tuo dixisti Joannis. xij. cap. me esse principem huius mundi. Quo etiaz noie appello: in. c. pudor. xiij. q. ij. quod exponūt doctores. s. malor etiā pctōr. Tu hoc es principes bonorum z iustorū modo iudicis q q cū litigātes ad tirā venlūt boni iudicis est litē dirimere. vt. ff. si cer. pe. l. quidā estimauerūt z date dz vnicuiq parte suā. ff. de vsufru. l. huius rei. z. ff. de condi. inde. l. fi. §. si th. Nam iusticia iubet ius suum vnicuiq tribui. l. iusticia. ff. de iusti. z iure. z insti. eodē in pri. z. c. j. d. j. Ergo placeat vobis dare mihi genus humanū cū ppter peccatū cōmissum ego sim factus princeps hui⁹ mundi. Uerba em̄ sunt intelligēda cū effectu facit. l. eū q. §. docere. ff. ne de eo qui in tus vo. est vitā. iūcta. l. si. §. hec aūt verba ff. q quisq iu. z de cleri. nō resi. c. relatuz. circa mediū. Et de verbo sig. c. pterea. z de penl. di. j. c. hec aūt verba. Si ergo sum princeps malorū z pctōrū. si p quia. et genus humanū peccauit fm aplm ad Roma. iij. vbi ait. Oēs peccauerunt in Adam. ergo debetis facere cum effectu vt ego sim princeps oim malorū z non auferre mihi qd meū est.

Enete ergo pro vobis dñium bonorū et date mihi dominium malor qd si feceritis pmitto vobis q regnū vestrū non erit maius q vnuz granum milij respectiu mei vera est em̄ snia. Ouidij in. iij. de arte amandi. di. Pluraq sunt semp deteriora bonis. Ad hec aduocata hūani generis rndit. O astute z plene oi fallacia q habes mille nocendi modos. vt in. c. sciendum. xxvj. q. liij. z iusticiam postulare te ostēdis z desideras iniustitiam. vnū q poetis ab extra intus vero habes cōtrariuz vt. ff. de excep. l. gñaliter. Scias q nō ignoram astutiā tuā. xvj. q. ij. c. visis literis Et ideo maliciam tuam. tantis coloribus palliatā. iā confundemus. z tunc conuersa ad filiū dixit. O fili

mi dulcissime vos scitis q ad petitionē huius maligni demōis fuistis in statera crucis pōderat⁹. vt legit. xxiij q.j.c.parat⁹. ac pro humani gñis redēptiōe mortē ptulistis. vt in.c.ꝑ hūani.in pn.de homi.li.vj. Nos est ergo audiēd⁹ iste ꝟsutus q horrēda crudelitate ⁊ detestāda astutia mortē appellit alioꝝ. vt in.d.c.ꝑ humani.§.cū igit ꝺ homi.li.vj.nō eñ est ꝯgruū neq iustū sup humani gñis seruitute ampli⁹ dispu tare maxime in ipsi⁹ humani gñis detrimētuz trāsiuit.eñ amodo snīa in rē iudicatā extra ꝺ re iudi.c.cū iter.⁊ a snīa nō extitit appellatum statuto tpe de quo in.l.iudicib⁹.C.de appel.et meli⁹ in.l.eos. in fi.cū aut.hodie ibi posita eo. ti.⁊ ideo nō est ampli⁹ appellādū. vt in cle.ij. extra de ap.et per doctoris in dic.l.iudicib⁹.l. ꝑemptorias ⁊.l.fi.C.de sen.rescin.nō pos. B

TUnc diabol⁹ exclamauit ⁊ dixit veniam⁹ ad fortiora ⁊ incōuincibilia argumenta qb⁹ ꝯcludo hoīem necessario esse dānandū ⁊ arguo sic. De⁹ viuit in ꝟitate ⁊ iusticia: vt extra ꝺ iureiu.c.⁊ si xp̄s.§.iacob⁹.⁊ ita dꝫ puni re ꝯiūctū sicut extraneū. vt in.l.fi.⁊ ibi gl.ff.de re.diui. Quapropter dico q cum ego qui sum āgel⁹ fueri ab ipo ꝺ celo ꝺiect⁹ nullo tñ ꝑcepto ꝑcedēte: vñ inobediēs dici nō potui.de necessitate dꝫ dānare Adā ⁊ Euā cum tōta sua posteritate. qꝛ ꝑceptum eis factū a deo obseruare noluerūt. magis ergo debēt puniri q̄ ego cuꝫ sit forti⁹ ꝯ ꝑceptū facere q̄ ꝑter ꝑceptū. vt.C.ꝺ neg.ge.l.fi. vel si nō magis peccauerūt q̄ ego: saltē eodē mō debēt puniri. q sites in culpa debēt etiā eē sites in pena.l.si quēq.C. de epis.⁊ cle. Ad hec rñdit btā ꝟgo. O miser et infelix nō est sitē illud qꝺ posuisti de te ⁊ de alijs angelis cū pctō hoīm. angel⁹ eñ peccans merito fuit puniēd⁹: quia nihil infirmū in se habebat qꝺ iduceret ad peccādū: ⁊ nō aliq̄ ifirmitate sꝫ malignitate deliberata peccauit. c. firmiter.ꝺ sū. trini.⁊ fide ca. Et nullo ꝑcepto idigebat: qꝛ sine ꝑcepto aliquo a natura habuit in se sapientiā oīm qꝛ cognoscebat certitudinē boni ⁊ mali ꝑpter ꝑfectionē nature sue. vt de pe.di.ij.c.i ꝑmo. Et iō habito respectu ad talē certitudinē praui⁹ peccauit angel⁹. qꝛ sciēter se ꝑtulit ꝯ deū q̄ peccauerit hō q habebat ifirmitatem ⁊ fragilitatē carnis q ipm ad peccadū iduceret vt in.c.illud.xv.q.i.⁊ de peni.disti.iij.c.ille rex. Et q peccauit ꝑ ignorātiā decept⁹ dolosa ꝟsutia tua. Et iō angel⁹ de altiori statu cecidit. de peni.di.ij.c.fi. homo eñ talē certitudinē nō habuit ꝑpter corpus qꝺ aīam aggrauabat. vt dicitur Sap.ix. qꝛ igitur spiritus promptus est caro autem infirma. Matt.xxvj. Ideo tali hominum infirmitati est compatiendum nō autem tue superbie ⁊ iniquitati. Ex quo eñ deo primior fuisti: culpa tua fuit grauior ei consideret de peni.dist.v. D

HIs itaq dictis reuoluēs se ad filiū suū pijssima ꝟgo dixit. audistis fili cauillatiōes ⁊ falsas argumētatiōes isti⁹ iniqssimi demōis in quibus nihil concludit nisi falsum. Et ideo rogo vt eius mēdacijs iam finem imponatis: nihil.eñ dicturus est nisi falsum. Nam semel maius semper ꝑsumit maius in eodem genere delicti.l.si cui.§.hisdem.ff.de accus et.l.cassius.ff.de sena.l.iij.§. idem erit.ff.de suspe.tuto.l.palam.§.nō solum.ff.de ritu nup. Cum ergo sit mendax ⁊ mendacij pater vt vos dixistis Jo.viij.nō est audiēdus ratione mendacij. vt C.de indic.vid.tol.l.ij.in fi. Respondit autem demon ⁊ dixit. In ciuile est aliquid iudicare nisi tota lege perspecta.l.in ciuile.ff. de legi. Et ideo o iustissime iudex audi queso allegationes meas iustissimas ⁊ permitte me defendere causam meam ⁊ vti iuribus meis. Respondit autem virgo. O damnate ⁊ omni nequitia plenissime ne meum filium vt iniustum accusare possis. dicas quicquid dicere intendis. Tūc demon dixit. Homo peccauit cōtra bonitatem dei infinitā: ⁊ non curo qua culpa peccauerit an sua vel aliena: quia posito millies q ego ipsum induxerim ad peccandum fm iura agentes ⁊ consentientes pari pena puniuntur.c.nuper.⁊.c.sequenti.de sen.excom.c.vt clericorum.de vi.⁊ ho.cle.⁊.§.alia deinde lex iusti.de publi.iudi.facit.c.mulieres.in fine.⁊ ibi gl.⁊.c.quāte de sen.excom.⁊.xj. q.iij.c. quoniā multos.⁊.l.his qui opē.ff.de fur. et de hoc est glo.multum notabilis in.l.iubemus.ia.ij.§.sane.C.de sacrosan.eccle.⁊.l.si quēq.C.de epi.et cle.⁊.l.adigere.in princi.ff.de iure pa.iuncta.l. liberorum in fi.ff.de his qui no.infa. cōcordat textus ad literam in.c.j.de offi.deleg. Sufficit ergo q homo peccauit. pena enim debet correspondere culpe. Nam secundum qualitatem delicti debet esse et plagarum modus. Deuterono.xxv.⁊.l.pedius.ff.de incen. rui. et nau. Cum igitur tanta sit culpa quāta est persona offensa. vt in.§.atrox.insti.de iniur.et.c. cum illorum: de sen.excom. Ideo homo qui offendit infinitam dei bonitatem infinitas debet luere penas. Commisit enim homo crimen lese maiestatis. vnde ipse cuꝫ heredibus suis est merito dānandus. Scriptū est eñ q filij paterno debent perire supplicio in qb⁹ hereditarij criminis exēpla metuunt.l.quisquis C.ad.l.iul.maie.⁊ extra de homici.c. sicut dignum. cum si. C

AD hec beata ꝟgo respiciēs in filiū suuꝫ dixit. O fili mi charissime vos qui estis de⁹ ⁊ hō estis bonitas ifinita. ꝫ hō peccauit cōtra vos ⁊ vobis est iniuria illata quam remittere potestis. ⁊ ad benignitatem vestram pertinet remittere iniurias vobis illatas: vt est textus multum notabilis in lege.j.C. si quis

impat male. Ex quib⁹ cōcludit hoiem nō debe
re puniri nec ɔdēnari. Tūc demō dixit regine
celoꝝ. vos male facitis. qꝛ nō vultis ꝙ hō pu-
niat̄ de pctō cōmisso: qđ est ɔ̄.l.sancim⁹.C.ð pe
nis.⁊.xxiiij.q.iiij.c.simplicē. Tunc dixit Jesus.
demon sile amodo. qꝛ bñ scis ꝙ in cruce pepen
di ꝑ redēptiōe gñis humani qđ semel ꝓpt̄ pec
catū dānatū fuerat. vñ nō est iustū ꝙ de eodez
peccato bis cōtra gen⁹ humanū sniam ꝓfera-
mus. ar.ff.nau.cau.stabu.l.z gratis.§.fi. in fine
vbi dꝛ q⁹ nō dz sepe d ðlicto eiusdē hois qri. Ex
pectādū est ergo vsq₃ ad diē iudicij. qꝛ tūc ma-
los male perdā: bonos aūt faciā in celesti gau
dio triūphare. Ad hec respōdit demō. Dñe Je
su xp̄e rex gl'ie noli sic interloqui: qꝛ bñ scis ꝙ
hō peccauit īfinite. vñ ad olim ⁊ ad hodie extē
ditur pena eius. Est ergo hodie puniēdus: qꝛ
lex cū die loquit̄. vt.l.arriani.C.de here. ⁊ l om
nib⁹ obligatiōib⁹ in quib⁹ dies nō ē posit⁹ ꝓ̄sen
ti die debet̄.l.in oib⁹.ff.de reg.iur. ⁊ de ꝟb.obl.
l.eū q̇.§.quotiēs. ⁊ de ɔdi. ⁊ demō.l.j.in ꝓ̄n. ⁊ de
leg.ij.l.oia. Rñdit sapiētissima aduocata. Tu
false cōcludis. qꝛ nō ꝓbat hoc esse qđ ab hoc cō
tingit abesse. vt.l.nō nudis.l.nō epistolis. ⁊.l.
neq₃ natales.C.de ꝓba. Scis eñ ꝙ si q̄ culpa
in hoie fuit: est per grām filij mei abolita ⁊ per
eius miam cācellata. Ergo cum nullatenus sit
in culpa nō est aliqualiter puniēd⁹ nō credas
ꝙ ꝓ̄cib⁹ tue calamitatis facias iudicem lachri
mari. qđ esse nō dz. vt.l.obseruādū.§.in cogno
scendo.ff.de offi.ꝓ̄si.facit.l.q̄squis.C.de postu.
Tunc exclamauit demō. Dñe peto mihi iusti-
ciā exhiberi. quā si nō feceris nō es bonus iu-
dex.c.iustū est.xxiij.q.ij. Rñdit btā ꝟgo adhuc
loqueris maledicte. scis eñ ꝙ de⁹ creauit ho-
minē ad imaginē ⁊ silitudinē suā Gene.ij. Et
C.de penis.l.si qs in metallū ⁊ ipsum voluit eē
heredē regni celestis ⁊ īplere sedes gloriosas
a quib⁹ tu cū socijs tuis ꝑ supbiā corruisti. iu-
xta illud ꝓ̄s.cx. Judicabit ī natiōib⁹ implebit
ruinas. Nō ergo humanū gen⁹ dz esse tuū: sed
īter btōꝝ spūuz agmina feliciē collocari. His
aūt dictis ɔuersa ad filiū dixit. O dulcissime fi
li: qꝛ bonū est obuiare malicijs ⁊ ꝑturbare per
uersos: qđ si nō fieret: nihil esset aliud q̄ fauo-
rē īpietati ꝑ virib⁹ īpartiri: qđ esse nō dz.xxiij.
q.iij.c.qui pōt obuiare. cū silib⁹. iō peto ⁊ totis
precordijs efflagito vt reiectis friuolis et va-
nis allegationib⁹ istius maligni demōis in fa
uorē humani gñis sniam ꝓferatis īpm genus
humanū a petitiōe hui⁹ ꝓcuratoris nequitie
infernalis penit⁹ absoluēdo. lites eñ non de-
bēt esse immortales: nec in infinitum protrahi
l.properandum. ⁊.l.apertissimi.C.de iudi. ⁊.l.
fratris.C.de trāsac. ⁊.l.fi.ff.pro suo. ⁊.C.de fru.
⁊ li.ex.l.terminato. ⁊.C.de re iudi.l.ij.

¶ Pars tertia huius sermonis de diffini-
tiua sentētiatione ꝓ̄dicte disputatiōis,

Jis ergo omnibus diligenter au-
ditis volens iustus iudex celestis
litigia cito ad debitum finem per
duci: vt ita quidam estimauerunt
ff.si cer.pe. ⁊ in.ij.ff.de aqua plu.
ar. ⁊ in aut. vt cle.ap.propter.epis.ꝓ̄
mo conue.§.fi.col.vi. ⁊ in.l.quisquis.§.preterea
C.de postu. Misit gabrielem archangeluz qui
tuba aurea intonans. peremptorium terminū
partibus ad comparendum assignaret in quo
diffinitiuam sententiam presentes audirent
questionis predicte: statuto ergo die comparē
tibus partibus scilicet ipsa aduocata huma-
ni generis cū ꝓ̄mis parētib⁹ ⁊ multis alijs san
ctis patrib⁹: necnō pꝛīcipe demonioꝝ cū mul-
tis alijs malignis spiritib⁹. saluator noster in
suo fulgētissimo tribunali residens ꝓtulit sen
tētiā in hūc modū. In eterne diuinitatis mee
noie amen. Nos Jesus mūdi saluator auditis
oibus allegatiōib⁹ per ꝓcuratorē nequitie in-
fernalis cōtra humanum genus factis. audi-
tisq₃ responsionibus sapientissime aduocate
predicti generis humani: ⁊ diligenter exami-
natis iuribus ambarum partium. omnibusq₃
consideratis que circa predicta videnda ⁊ cō
sideranda fuerunt: sedentes pro tribunali ad
nostrum solitum banchum iuris positum sup
thronos angeloꝝ in celesti palatio nostro vbi
residentiam facimus personalem humanum
genus hac mera diffinitiua sententia absolui
mus ⁊ ab impetitione procuratoris nequitie
infernalis reddimus absolutum: cum hoc con
sonet sanctissimis scripturis ⁊ iuridice verita
ti quam semper sequimur. Ipsum quoq₃ pro-
curatorem nequitie infernalis ex nunc preci-
bus ad damnationem inferni perpetuam pe-
nitus ambulare: vbi est fletus ⁊ stridor dentiū
infinitus: vt scriptum est Mat.xxij. Recessitq₃
diabolus cum eiulatu ⁊ clamore maximo atq₃
in baratri profundum mersus est: eternis sup
plicijs cruciandus. Lata ⁊ data ac in his scri-
ptis pronunciata ⁊ promulgata fuit supradi-
cta sententia in omnibus et per omnia prout
superius continetur: per supradictum domi-
num nostrum Jesum xp̄z pro tribunali sedētē
in supradicto loco: ꝓ̄ntibus suprascriptis par-
tibus ⁊ lecta ac vulgarizata per me Joannem
euangelistam notarium dñi nr̄i Jesu xp̄i ⁊ cu-
rie celestis scribā publicū ꝓ̄sentibus Joanne
baptista Frācisco ⁊ Dñico ɔsessorib⁹. Petro et
Paulo principibus aplorum: et Michaele ar-
changelo ⁊ multis alijs sanctis in multitudi-
ne copiosa testibus ad hec vocatis habitis et
rogatis anno domini. M.cccxcij. indictione de
cima. die primo nouembris. Liberato igitur
humano genere: ⁊ domino in celum ascenden
te: dominus Adam cuz vxore sua ⁊ ceteris san
ctis patribus innumeras beatissime virgini
gratias

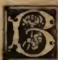
gratias p se et toto hūano generē retulerunt: eo q sapiētissimis respōsionib⁹ suis eos de miserabili demonū seruitute liberasset cui sapiētissime atq pūssime v̄gini sit ifinita glia. Amē.

¶ De alijs quinq donis spūssancti q̄ fuerunt in beata virgine. Sermo.vj.

Mari abundauit cogitatio eius et cōsiliū eius ab abysso multa. Eccli.xxiiij. Quatuor calamitatibus īter alias in natiuitate sua subijcitur homo. prima dr iniqtatis. Cuilibet em̄ ex Adā ppagato pter cōtaminationē peccati originalis dici pōt illud Joā.ix. In pctis natus es totus. Secūda calamitas dr mestitatis. Nā de quolibet nostrū verificatū fuit illud Sap̄.vij. Primā vocem similē oībus emisi plorās. Tertio vero appellat nuditatis. Quilibet nāq homo dicere valet illud Job.j. Nudus egressus sū de vtero matris mee. hō em̄ nascit nudus. non tm̄ nuditate vestiū: sed etiā nuditate virtutū. Quarta calamitas dr tenebrositatis. s. ignorātie. iuxta illud Job.xxxvij. Nos quippe obuoluimur tenebris. Natiuitas aūt z cōceptio gl'iose virginis Marie nō fuit prime calamitati supposita qz sine macula pcti. immo omni mundicia plena concepta z nata est ipsa mater dei bñdicta. vt dicūt moderni theol. in.iij. snīarum. dist.iij. Quo ad secundā vero licet quidā putent btām virginē primā vocē lachrymabilez emisisse. vt se alijs ex Adam pgenitis cōformaret z miserie hūani gnīs se cōpati ostenderet. tamen alij opinātur ipsam in natiuitate sua non fuisse. sz iocūdo ac hilari vultu ⁊cum magna exultatione de matris vtero prodijsse. Nā dicere in mēte sua poterat illud Esaie.lxi. Gaudēs gaudebo in domino z exultabit aīa mea in deo meo. quia induit me vestimentis salutis: et indumēto iusticie circundedit me quasi sponsam ornatam monilibus suis. Licet etiam nuditatez in ortu suo habuerit corporalē. non tamen subiacuit nuditati spirituali. Habuit em̄ in natiuitate sua gratiarum z virtutum abundantiam vnde dicere poterat illō Eccl.xxiiij. In me omnis gratia vite z virtutis. Quarte quoq calamitati. s. ignorantie non subiacuit cum adhuc in materno vtero existens liberi arbitrij vsum habuerit. vt. s̄. dictum est parte.iij. huius operis. sermone.j. par.vi. predixerat enim sapiēs Ecclesiasticus in verbis propositis dī. A mari scilicet diuine maiestatis abundauit cogitatio eius ⁊c. Super quibus verbis de alijs quinq donis spūssancti q̄ ipsa habuit disseremus.

¶ Prima pars de dono consilij beate virginis. F

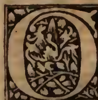
Beatam virginē fuisse dono sapiētie repletā in precedēti sermōe declarauimus. vñ ipsa dicere poterat illud Sap̄. vij. venit in me spiritus sapie. Nec mirū si ita sapiēs fuit. Nā cū vera sit snīa. Prosperi in li. epigrā. dī. Trāquillā vacua curis sapientis mentem Imbuit. z placidi pectoris hospes erit. Nō est mirādū si mētē ipsi⁹ bñdicte v̄gis tranquillissimā z ab oīb⁹ terrenis curis remotam diuina sapia repleuit. Itē cū sapiēs dicat ille q̄ hz plenū animi iudiciū. l. diē pterre. in fi. ff. de arb. Itē ille q̄ nō errat. vt no. in. l. j. ff. de offi. pfec. pto. z in. l. humanū. C. de leg. pfecto constat q gl'iosa dei mr̄ q̄ plenissimū animi iudiciū habuit z nunq errauit sapientissima fuit. Et cū oīs sapia a dño deo sit. vt dr Eccli.j. Qui dat eā pie agentib⁹. Eccli.xliij. Profecto in ipsa sup oēs pijs opib⁹ repleta debuit infundi deo summa sapia. fons em̄ sapie est v̄bū dei in excelsis Eccli.j. Et iō qz vt dr Prouer.xiij. Qui cū sapiētib⁹ graditur. sapiēs erit ipsaq fontē sapientie xp̄m nouē mēsib⁹ in suo vētre portauit z cū eo p.xxx. z tres annos conuersata est dono sapiētie plena fuit. ipse em̄ sapie dux est. Sap̄. vij. Quapropter de illa dici pōt illud p̄s. cxlvj. Sapientie eius non est numerus. G

Onū quoq intellectus ipam habuisse in predicto sermone pbauim⁹ z possumus addere sic. cū dicat ppheta p̄s. cx. Intellectus bonus oībus facientibus eū. s. dñi preceptū. cūq etiā dicat p̄s. c.xviij. q deus itellectū dat paruulis. i. humilibus. sequit q beata v̄go inter oēs viatores humillima z in obseruatione diuinoꝝ p̄ceptoꝝ feruentissima super oēs p donū intellectus fuit illuminata. vñ dicere pōt illud p̄s.xv. Bñdicaz dñm q̄ tribuit mihi intellectū. Qō aūt in ipsa fuerit donū cōsilij excellentius q̄ in aliquo alio viatore pbat Albertus sup missus est. ca. arguens sic. j. Joā. ij. dr. Unctio eius docet vos de oībus: sed beata v̄go oībus alijs iproportionabilr plus habuit vnctionis. ergo donū cōsilij habuit alijs excellentius iproportionabilr. Itē Joā.xvi. ait dñs. Cū venerit ille spūs veritatis docebit vos oēz veritatē. s. de agēdis ante salutē. Sed in beata v̄gine spūssctūs venit improportionabilr z docuit oēm veritatē. iuxta illud Lu.j. Spūssctūs superueniet in te ⁊c. Ergo pre alijs eā iproportionabiliter oēm veritatē docuit de agendis per donū cōsilij. Itē dñs Joā.xv. Jam nō dicā vos seruos sed amicos qz oīa quecūq audiui a patre meo nota feci vobis. ergo reuelatio secretorum est effectus dilectionis. Sed in btā v̄gine fuit iproportionabilr dilectio respectu oīm: ergo improportionabilr reuelatio secretoꝝ respectu cūctoꝝ. Itē oīm secretissimo ꝝ secretoꝝ scz incarnationis mysteriū ipsi soli reuelauit. er-

ducere. Et vere ꝓpositũ virginitatis immobile qđ nec aliquatenus titubauit. angelo filiũ ꝓmittente. Quia igitur quãto aliquis aggreditur negociũ difficilius tanto virtuosior comprobatur. Nã virtus est circa bonũ ⁊ difficile. ij. Ethi. Ideo cũ vt ait Hiero. ad Eusto. In carne pter carnẽ viuere nõ terrena vita fit sed celestis. vnde inquit Amb. ꝙ supergredit̃ ꝟginitas conditionẽ humane nature ꝑ quam hoies angelis assimilant̃. Profecto apparet benedicte matris dei excellentia que pͥma olm hãc supra humanam naturã celestẽ vitã inchoauit ⁊ aggredi ausa est. Maior enim est difficultas vnam virtutẽ arripere vbi oẽs ↄtrafaciunt ꝙ vbi oẽs eã obseruauit. Sicut est magis difficile ieiunare in vna domo in qua nullus ieiunat. sed oẽs pluribus vicibus in die voluptuose ⁊ splendide comedũt ꝙ vbi oẽs abstinẽt iuxta illud Oui. ij. de reme. amo. Non facile esuriens posita retinebere mẽsa. Et multũ sałtes incitat vnda sitim. Itẽ facile est habẽti bonum ductorẽ precedentẽ sequi illũ per rectum iter. difficile vero est inter incõsuetũ peragere sine ductore. Et ideo cũ btã virgo oẽs cerneret nubere. ⁊ solũ ad generationẽ filioꝝ intendere. ⁊ maledictas steriles reputare atꝗ virginitatẽ in opprobriũ habere. maxima eius virtus fuit per hanc insolitã ⁊ arduã viã incipere ambulare. vsꝗ ad finẽ perseuerare. ⁊ tot milia virginũ ad cõtemnendũ omnes mundanas delitias ⁊ hanc viam difficilẽ aggredi inducere. Uñ merito virgo virginũ est appellata. quia qđ est cã alioꝝ vt sint talia. illud est maxime tale. ij. Methaphy. Quia etiã maioris est meriti facere aliquid boni ex voto ꝙ sine voto fm theol. in. iiij. dist. xxxviij. maxime Rich. ibidẽ ar. ij. q. vi. ⁊ canonistas in. c. licet. extra de voto. ⁊ Tho. ij. ij. q. lxxxviij. ar. vi. Ideo virginitas beate virginis quã ex voto seruauit. vt in. c. btã maria. xxvij. q. ij. fuit excellentissimi meriti. Et qm ipsa votum virginitatis ante oẽs alios emisit. recte ꝑ amigdalum figurat̃ inter alias arbores prius flores emittentem. ideo de illa dr. Adducentur regi virgines post eam. post eam quidẽ tẽpore quia ante ipsam nulla post. eã vero multe alie virginitatẽ deuouerunt. Item post eam exemplo. quia omnibus exemplũ seruãde virginitatis exhibuit. Item post eam dignitate. qr virginitatem cũ fecũditate seruauit. post ea etiã vtilitate. qr sua ꝟginitate totũ mũdũ saluauit. B

Ertia prerogatiua est: qr habuit virginitatem transfusam. q̃ in alios transfundebatur. Nã cõuis pulcherrima fuerit. tñ a nullo vnꝗ potuit ↄcupisci. qr eius puritas corda olm penetrabat. ⁊ oẽs motus illicitas i eis extinguebat. Unde de illa dicere possumus id quod de filio eius dr Luce. vj. s. virtus. de illo exibat ⁊ sanabat oẽs: ⁊ ideo cõparat̃ myrrhe ⁊ cedro. qr sicut odor myrrhe fugat vmes. ⁊ odor cedri expellit sꝑetes. sic ⁊ odor sue ꝟgitatis de alioꝝ cordib⁹ expellebat mot⁹ brutales. Quarta ꝓrogatiua ẽ. qr hũit ꝟgitatẽ scdam. Nã fuit mr ⁊ ꝟgo. qđ q̃de nulla vnꝗ habuit. vñ Sedulius poeta ait. Salue sctã parẽs enixa puerpera regẽ. Qui celũ terrãꝗ regit ꝑ secula cui⁹ numen ⁊ eterno cõplectens ola giro. Imperiũ sine fine manet q̃ ventre beato Gaudia matris habens cũ virginitatis honore. Nec pͥmã similem visa es nec habere sequentẽ. Sola sine exẽplo placuisti femina xpo. Quinta ꝓrogatiua est: qr habuit ꝟginitatẽ ornatã. Ipsa em tãꝙ virgo prudẽs lãpades suas. s. corpus ⁊ aiaꝫ ornauit oleo pietatis. lichino puritatis. lumine veritatis. ⁊ igne charitatis. Ideo. Ecclesia. xxiiij. ipsa inquit. Ego mater pulchre dilectionis: ecce ignis charitatis. timoris. ecce lichin⁹ puritatis: qr sicut dr Eccli. j. Timor dñi expellit peccatũ. Et agnitionis. ecce lumen veritatis. ⁊ sancte spei ecce oleũ pietatis. qđ in cordibus nostris infundere dignetur ipsa virgo pijssima cuius pijs orationibus nostra sit semper anima recommissa. Amen.

¶ De donis spũsancti q̃ habuit excellẽtissime ipsa virgo bñdicta. Et pͥmo de dono sapientie ⁊ intellectus quo in disputatione cum diabolo facta illum per omnia superauit. Sermo. v. C

Ratias ago deo sup inenarrabili dono ei⁹ ij. ad Cor. ix. Indt Albertus sup missus est. c. xcvij. Qđ septiformis plenitudo gr̃e ꝑ septiformiũ donoꝝ distributa: super oẽs excellẽtissime fuit in mr̃e saluatoris nr̃i. hoc aũt sic ꝓbat dicẽs. Sicut se hꝫ ꝟtus ad virtutẽ sic se hꝫ donũ ad donũ. sed virtutes in btissima ꝟgine excedũt oẽs ꝟtutes viatoꝝ. vt. s. patuit ergo ⁊ dona eiusdẽ beatissime ꝟginis excedũt dona olm viatoꝝ. hec aũt dona spũsancti connumerant̃. Esa. xi. vbi dr. Requiescet sup eũ spũs dñi. spũs sapiẽtie ⁊ intellectus: spũs ↄsilij ⁊ fortitudinis spũs sciẽtie ⁊ pietatis. ⁊ replebit eũ spũs timoris dñi. Qđ aũt donũ sapie qđ est pͥmũ ipsoꝝ donoꝝ fuerit in beata virgine. ꝓbat idẽ Alb. vbi. s. c. sequenti dicens. vbi humilitas: ibi sapientia. vt dr Prouerb. xj. ⁊ ps. xviij. inquit Dauid de deo. sapientiã ꝓstans paruulis. i. hũilibus. ergo vbi maior humilitas ibi maior est sapientia. ⁊ vbi summa hũilitas ibi summa sapiẽtia. Sꝫ in beatissima ꝟgine fuit improportionabilis humilitas. ergo ⁊ incõparabilis sapia fuit in illa. Uñ Ber. in q̃dã ser. ait. Quid de deo nõ sapiebat I quo dei sapiẽtia latebat. Christus vt ait apłs

est dei virtus ꝛ sapientia ergo oēs thesauri sapientie ꝛ scientie dei in maria fuerunt Et ideo profunda ꝑ occulta dei mysteria cognouit suꝑ intellectū humanū:angelicū ꝛ apostolicuȝ.Ex qua autoritate ptȝ ꝙ btā virgo nō solū habuit sapiam incōparabilē.sed etiā donū intellect⁹ suꝑ oēs creaturas excellētius. D

PRimo eñ cognouit suꝑ oēm intellectuȝ humanū.qꝛ pre oībus ꝓphetis maiora ꝛ meliora dei. mysteria ꝛ maiori ꝛ meliori mō sibi reuelata fuerūt.ipa eñ ea cognouit nō tm̄ audiēdo ꝑ ispirationē iuxta illō ps.lxxxiiij. Audiā qd loquat in me dn̄s deus.ꝛ nō tm̄ vidēdo ꝑ speculationē iuxta illud.j.ad Cor.xiij. videmus nunc ꝑ speculū in enigmate:sed etiā gustando per experiētiā. iuxta illud Prouer. vj. Gustauit ꝛ vidit qm̄ bona est negociatio ei⁹. Itē odoranda ꝑ deuotionem.iuxta illud Can. iiij.Odor vnguentoꝝ tuoꝝ suꝑ omnia aromata.Isti autē duo modi totalr distinguuntur. qm̄ deuotio que est circa xp̄i humanitatē cōparat gustui ſm illud Jo.vj. Quia manducat meam carnē ꝛc.Deuotio aūt que est circa diuinitatē assimilat odoratui. nā faucib⁹ sapores corpoꝝ.narib⁹ ꝟo odores spirituū discernunt.

SEcūdo cognouit diuina mysteria: maxime incarnatiōis dn̄ice supra intellectuȝ angelicū. Nā illud mysterium cognouerūt superiores angeli a deo immediate ꝑ infusam inspirationē.Medij aūt cognouerūt a suꝑiorib⁹ ꝑ reuelationē:ꝛ inferiores a medijs Aliq̄ etiā ex eis cognouerūt ab apostolis ꝑ predicationem.vnde suꝑ illud ad Ephe.iij.vt innotescat principib⁹ ꝛ potestatibus ꝑ eccl'iam multiformis sapientia dei.Dicit glo.ꝙ angelicis spiritibus per ꝑdicationē apostoloꝝ aliquid accreuit.Et Hieronym⁹ in quodam sermo.ait ꝙ angelice dignitates mysteriū incarnatiōis plene nō cognouerūt. donec fuit xp̄i passio cōsummata ꝛ ꝑ mūdū predicata.Uirgo aūt maria illud mysterium dupliciter cognouit.Primo ꝑ angelicā annūciationē.angelus tn̄ nesciuit sibi reuelare modū incarnatiōis:sed tm̄ annunciauit vt dicit Ber. suꝑ missus est. in persona angeli dicens.Spūssanctus suꝑueniet in te.i. suꝑ angelos.ꝛ oēm creaturā i te veniet:ꝛ ideo me nō interroges. qꝛ suꝑ me est.ꝛ non potero ad illū:ascēde igiẗ ꝛ ne steteris inter angelos: quia paulum cū transieris.eū inuenies quem diligit aīa tua. F

SEcūdo cognouit per diuinam inspirationem.Unde Ber.super missus est ait.Modum quo de spūssancto cōcipies.dei virtus et sapiētia xp̄s in secretissimo cōsilio sic obūbrando conteget ꝛ occultabit:vt sibi tm̄ notus habeatur ꝛ tibi.Scies vtiqꝫ:ſȝ illo doctore quo ꝛ autore.Nō eñ doceri potest nisi a donāte.nec pōt addisci nisi a suscipiēte. Tertio cognouit per beatam experientiā.Unde Ber.vbi.ſ.ait. Quis eñ excepta fortassis illa que.hec sola experiri meruit.intellectu capere possit qualiter ille splendor inaccessibilis virgineis se visceribus infuderit.Et forte ideo dictuȝ est obumbrabit tibi quia quod sola per se trinitas in sola ꝛ cum sola virgine voluit operari.soli datum est nosse cui soli datum est experiri.ac si dicat angelus.Quid a me requiris qđ in te mox experieris.Et idem iteruȝ inquit.Nemo vnq̄ꝫ sicut beata virgo gustauit ꝙ̄ suauis est dn̄s.ſȝ de sanctis dicatur ꝑ ps.xxxv. Inebriabuntur ab vbertate domus tue ꝛ torrente voluptatis tue potabis eos Nec mirum qm̄ apud eā:immo ꝛ intra eā erat fons vite.Dicit aūt Simachus in epistolari.Gratius in ipo fonte bibunt aque.Quarto cognouit celeste mysterium suꝑ intellectū ap̄licū.quia docuit totam cōgregationē ap̄licā ꝛ vniuersam ecclesiam de secretis mysterijs dei.ꝛ maxime icarnatiōis xp̄i.vt inq̄t Hiero.in sermone ad Eusto.Quinto habuit intellectū illuminatū suꝑ omnem intelligentiam ꝛ astuciam demonū qđ vt melius pateat.videbimus in hoc sermone disputationē factam inter ipm̄ demonē ꝛ beatā virginē.In quo tria cōsiderabimus.Primo secretam contentioneȝ ꝛ insidiationē ipsius demonis.Secūdo indiciariā altercationē.Tertio ꝟo diffinitiuam sententiam.

¶ Pars prima huius sermonis de secreta cōtentione ꝛ insidiatiōe quam fecit diabolus virgini benedicte. G

HUmani generis inimic⁹ dolēs naturā humanaȝ ad illas beatissimas celorum māsiones debere exaltari a qbus ipe ꝑ suꝑbiā fuerat deiectus. Cōuocato olim malignorū spiritum concilio ꝓposuit vt vnusquisqꝫ cogitaret quō humanū gen⁹ posset in ꝑstinam redigere seruitutē.vñ exurrexit quidā fraudulētus machinator atqꝫ inter omnes demones versutior q̄ dixit.Nostis naturā mulieris debiliorē existere ꝙ̄ naturā viri:atqꝫ ad recipiendū deceptiōes proniorem leuiter eñ credūt mulieres.maxime puelle iuxta illud Oui. in ep̄lis.Credulitas dāno semꝑ solet eē puellis.habent etiam cor ad mutabilitatē pronū.ꝛ instabiles sunt instabiles bono ꝓposito.vnde Jacobus beneuētanus sui.li.c.xv.dicit.Mobile cor cūctis:ꝛ mēs est vana puellis.Firmū ꝓpositū femina nulla gerit.vñ ꝛ mulier a mollicie mentis appellata est.vt dicit in.§.sed illud xxxij.q.vij.Ideo Uirg.in.iiij.enei.ait varium ꝛ mutabile semper femina.vnde dicitur ꝙ mulier est mobilis ꝛ momētanea in voluntate. l. fi.C.qui petant tu.ꝛ.l.lex que in fi. C.de admi. tu.ex quo faciliter decipi potest qđ principio mundi nos experti sumus qui primam matrē

omnium Euā faciliter seduximus.⁊ p ipsa ꝫ vitum suū ad inobedientiā dei traximus. vt habetur Gen. iij. Nūc ergo hoc est consiliū meū vt videamus si possimus ad voluntatem nostrā trahere illā iuuenculā virginē in templo morantē. q maria dr quā oēs tanq̄ sanctā venerantur: ipa enī incipit culturā castitatis q̄ replet paradisum sicut matrimoniū replet terrā. vt in. c. nuptie. xxxij. q. Quapropter nisi cito prouideamus totam sectā nostram ad nihilum rediget q si ipam deceperimus alios faciliter holes ad voluptates ⁊ vitia ꝯtrahem⁹. Ipsaq̄ mediante quoscūq̄ etiā fortissimos viros decipiem⁹. Destructo enī pricipali corruit oē accessoriū. l. si nemo. ff. de testa. tu ⁊. l. eā quā C. de fideicom. IV

Hoc igitur cum placuisset consiliū olbus dixerunt illi serpēti versuto. Tu qui hoc adinuenisti consilium: ⁊ nobis olbus sapiētior es. vade ad eam ⁊ illā machinationib⁹ tuis ⁊ insidijs decipe. Ille igit̄ demō pessimus ⁊ coluber tortuosus. assumpta forma cuiusdā sancti heremite perrexit ad tēpliū atq̄ beatā virginem orantē inuenit. Cui ⁊ dixit valde compatior tibi o pulcherrima atq̄ nobilissima iuuenis. quia florem tue iocūdissime iuuētutis amittis atq̄ in cōtinua dei offensa persistis. Precepit enī de⁹ in principio creatiōis mūdi illud qđ habet̄ Gen. ij. dicēs. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram. Item Deut. vij. Nō erit apud te sterilis vtriusq̄ sexus tā in holbus q̄ in iumētis. Tu ergo que vis seruare virginitatē: nolēs populū dei accrescere a deo maledicta eris. Jm enī legē maledicta est sterilis que nō relinquit semē sup terrā. Deut. xxij. vt etiam dr. xxxij. q. iiij. ⁋. hlis ita. Cōsulo ergo tibi o dilectissima puella de votū istud virginitatis seruare velis. sed mr̄imoniū cū aliquo pulchro iuuene ꝯtrahere nō differas. nam mr̄imonium est deo gratū: qđ introducere dr quādo immortalitatē hūani gn̄is. l. lege duodecim tabularum C. de legi. he. vn̄ hortor vt adhonorē dei ex mr̄imonio quo nihil est vtilius holbus: vt in aut. de resti. ⁊ ea q̄ parit ⁋. hoc nos aliquos filios gnare procures. maximū enī ⁊ pcipuū munus feminarū est cōcipere ⁊ tueri cōceptū. l. qrit̄. ⁋. si mulier. ff. de edil. edic. ⁊ mulieres sunt nate ad hoc vt pariāt ⁊ i hoc tota volūtas eaꝝ cōsistit. l. ij. C. de indic. vidui. tol. iō dixit deus Exodi. xxiij. Non erit sterilis in terra tua. V

Cognoscēs aūt btā virgo q sub agni specie rapacissim⁹ lupus infernali latebat: eleuabat mentē in orone ad deū: rogās eum vt quid maligno hosti rn̄dere deberet inspirare dignaretur. statimq̄ spūsancto in ore ipsius verba dictāte qui eos quos replet sepe multa cōtra intētionē propriam dicere cōpellit in hunc modum rn̄dit. O pater mendacij et fabricator olm mali recede a me: quia lz possem ad obiectionē tuam rn̄dere q hec tpe grē non generis successio. sed vite perfecti loquuntur. c. recurrat. ⁋. hlis ita. i. si. xxxij. q. iiij. Tn̄ ad maiorē tuā confusionē dico tibi q talē deo dante filium pariā: per quē tot⁹ saluandorū numerus regenerabit: ⁊ omnes ruinose sedes replebuntur. De me enī scriptū est illud Esaie. liiij. Letare sterilis que non paris: et exulta que non parturis. qm̄ multi filij deserte magis q̄ eius que habet virum. Scias quoq̄ nequissime demon q nunq̄ fuit nec erit aliqua mulier fertilis ⁊ fecūda sicut ego. Illū enī filiū generabo qui totū mūdū saluabit ⁊ audaciā tuā ac presumptionē temerariā refrenabit. Cui demon respōdit. Cum femine dicant̄ in multis deterioris cōditionis q̄ viri. l. in multis. ff. de stat. ho. cūq̄ equiparentur male herbe propter earū maliciā. vt ait glo. in. l. oēs. C. de his qui ve. eta. impe. ⁊ sint multum fragiles. vt inquit gl. in. l. qui duos. ⁋. si maritus. per illum textū. ff. de re. du. ⁊ in. l. si fuerit. eo titul. item cum sint corruptibiles. l. qui testamento. ⁋. mulier. i gl. ff. de testa. Cūq̄ dicant̄ male bestie ⁊ raro inueniantur bone. vt ait glo. in. l. ij. ff. de legi. Item cum sint periclitantes i cōsilijs suis. l. si pater. C. de spon. sintq̄ labiles. Nā mulier fuit prima que peccauit. c. Adam. de peni. di. vij. Item cum sint incōstantes. l. filia. C. de inoffi. testa. sintq̄ minus audaces q̄ viri. C. ad. l. iul. maiesta. l. quisquis ver. ad filias. Miror tepuellā sic iuuenculam tanti esse anim̄ ⁊ virtutis vt me increpare audeas. Ego enī sū ille de quo scriptum est Job. xlj. Non est ptās super terram que cōparetur ei qui factus est vt nullum timeret vn̄ non est aliquis vir adeo fortis q̄ potentiam meā nō timeat. Tu vero nō solum me non times. sed etiā vilipēdis. Cui btā virgo rn̄dit. Tu cerex sup oēs filios superbie vt dicitur in preallegato ca. Ego vo cū sim hūilitatis ancilla nō solū te non timeo: sed audacter animo sa cōtra te insurgere volo. sū ete enī illa de qua tibi pdixit de⁹ Gen. iij. inimicitiā ponā inter te ⁊ mulierem ⁊ semen tuum ac semen illius: ⁊ ipsa cōteret caput tuum. Qua respōsione diabolus ꝓstratus atq̄ amaritudine plenus abscessit. Tuncq̄ verificatū est illud Goffredi in poetria di. Sepe sagittantem didicit referire sagitta. Inq̄ virū plage cōuersa recurrere plaga. Btā aūt virgo sup ipsa respōsione cogitās admiratiōe repleta est q deus eā ad talia dicēda q̄ ipsa nunq̄ cogitauerat impulisset. Nā eā vllatenus se reputabat idoneā vt esset mater dei: immo nec vt esset ancilla matris eius. Tūcq̄ verificatū fuit in ea illud qđ postea ipsius dixit aplis. Matth. x. Non enim vos estis qui loquimini. sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis.

¶ Pars.ij.hui⁹ ser.de iudicaria altercatiõe
facta inter diabolū ⁊ beatā virginē. R

Reuersus ergo ille demõ ad so-
cios suos īfernales sic cõfusus
⁊ supat⁹ dixit. Facili⁹ possent sa
xa molliri q̃ anim⁹ hui⁹ puelle
a sanctitate sua amoueri.s3 to-
ta sagacitas nr̄a ꝯsutia nobis
ꝓcurādõ est vt summi põtificis
animū ad maritādū puellas in tēplo seruien
te iducam⁹.huicq̃ ꝟgini ſm legē spõsu3 ex co
gnatiõe sua ꝓrimiorē dari faciam⁹. vt senē il-
lū Joseph accipiēs in cõiugē:⁊ votū ꝟginita-
tis trāsgrediat:⁊ adulterādi occasionē ex spõ-
si āntiq̃tate ꝑcipiat. his igit̄ illis machinātib⁹
q: vt dr̄ Prouer.xxi.c. Nõ est sapiētia nõ ē pru
dētia:⁊ nõ est cõsiliū ꝯ dn̄m:qđ illi ad calūniā
⁊ dānationē virginis fieri affectabāt hoc de⁹
ad illi⁹ virginitatis custodiā ⁊ testimoniū fieri
fecit:nā ⁊ diuino nutu Joseph in spõsum acce
pit ⁊ virgo ꝑmanēs de spū sancto dei filiū: q̇ ꝑ
mortē suā redemit humanū genus generauit
verificatūq̃ fuit de demonib⁹ illđ ꝑs. Parauē
rūt petõres foueā ⁊ inciderūt in eā. Si aūt te-
neam⁹ q̃ Joseph fuerit pulcherrim⁹ iuuenis
qñ accepit btām ꝟginē.de q̇ dicem⁹ in ser.xiiij.
hui⁹ ꝑtis pte.ij. dicere possum⁹ q̃ demões ꝓcu
rauerūt sibi hūc spõsum dari vt viri tā famosi
ꝯiūctiõe ⁊ cõuersatiõe votū virginitatis fran
geret ipsa bn̄dicta ꝟgo:in quo etiā fuerūt illu
si.vt in ꝑallegato loco videbit̄ ꝑfecta igit̄ hūa
na redēptiõe ipsoq̃ ꝟginis filio iā in celis re-
gnāte itez demões adunari ꝯstituerūt suū ꝓ
curatorē bee zebub principē demonioꝝ: eūq̃
legatū suū faciētes ad allegādū ꝯ humanū ge
nus.ad xp̄m miserūt vt suis argumētationib⁹
ablatū eis mūdi dn̄iū restitui faceret. illosq̃ i
antiqua hois possessiõe itroduci ꝓcurāt. L

Ueniens igit̄ beelzebub añ tribunal
christi dixit. Equissime iudex creator
celi ⁊ terre. q̇ dixisti Mat.xxij. Reddi
te q̃ sunt cesaris cesari. et q̃ sunt dei
deo.iube mihi reddi possessionē hūani gñis q̃
mihi iniuste ablata est. Scis eñi q̃ nõ remitti
tur pctm̄ nisi restituat̄ male ablatū.c.pctm̄.de
reg.iur.lib.vj.⁊.c.si res.xiiij.q.vj.cū si. Cui re-
spõdit xp̄s.tu nosti q̃ merita causaꝝ partiū as
sertiõe pādunt̄.l.ij.in fi.C.si ꝑ vim vel alio mõ
⁊.c.qualr̄ ⁊ qñ el.ij.de accu. Et q̃ iudicātē opꝫ
cūcta rimari.⁊ ordinē rerū plena inq̇sitiõe di-
scutere.c.iudicātē.xxx.q.v.⁊ q̃ d3 audire altā3
partē q̇ vult recte iudicare.c.j.de cā pos.⁊ ꝓp.
nõ ergo iustū est vt hoīe nõ vocato nec audito
illū tibi adiudicē.l.nā ita diu⁹. ff.de adop.⁊.l.
de vnoq̃q̃.ff.de re iudi. Tūc demõ ait.peto igi
tur o iustissime iudex vt humanū gen⁹ ꝑcipias
in ius vocari.cū ab eo pte ius īcipiat:vt ist.de
pena teme.li.§.fi.extra de ꝓba.c.qm̄ ꝯ falsam

Cui rn̄dit dn̄s de die agat̄. Respondit autem
demõ ad diem crastinā3 fiat dilatio. Cui dixit
dn̄s. Tu bene nosti experientiam facti.vt in.l.
ij.in prin.C.vt in pos.lega. Et scias q̃ via lon-
ga est a terra vsq̃ ad celu3.quā viam tu bene
expert⁹ es:dū ꝑ supbiā tuā de celo nostra au-
ctoritate cecidisti.q: ergo ad iudicē ꝑtinet le-
gitimū terminū partib⁹ ad cõparēdū assigna
re.vt.ff.qui satis.cog.l.de die.in prin.⁊ar.extra
de iure patro.c.cū aūt ⁊ de offi.dele.c.de cau-
sis. Ideo nos tibi ⁊ humano generi feriā sextā
futurā assignamus ad comparendū. Et tunc
precepit archangelo gabrieli vt notificaret cū
tuba ferrea.vt extra de appella c.cum parati.
⁊.de fe.l.dies.vt ad diem genus humanum ve
niat rn̄suꝝ corā eo et alegatuꝝ quare non de-
beat demonis dominio subiugari. M

Aduenientem igit̄ die veneris ꝑdicta vo-
lēs Adā ꝓ toto humano gñe corā iudi-
ce cõparare.q: vera est sn̄ia poete Oui.
in epistolis dicentis. Optima nam nullo cau-
sa tuente perit.rogamt beatam virginem vt
pro eo aduocare dignaretur dicens. O virgo
virginum tua intercessione semel ego cū meis
posteris a diabolica fuimus seruitute libera-
ti. Q: ergo vt poeta inquit. Non minor est vir
tus q̃ querere parta tueri.veni obsecro ⁊ nos
diabolicis insidijs:⁊ falsis cauillationibus de
fende. Perrexit igitur aduocata humani ge-
neris ad tribunal filij:vt ad dexteram eius est
locata. Dixitq̃ ad filiū. Audiui fili mi hūanū
genus ad presentiam vestrā fuisse vocatū:qua
re si est aliquis qui contra illud velit allegare
assurgat. Tunc demon his auditis demissa
facie non audebat respicere in reginam celi:
quia qui male agit odit lucem.vt inquit salua
tor Joā.iij. Et habetur extra de offic. delega.
c.consuluit.⁊ not.ff.de ven.inspi.l.j.circa me-
dium. Uirgo autem Maria ipsum demonem
terribili oculo inspiciens irata voce dixit. O
nequissime demon.modo dicas quicquid ha-
bes dicere ꝯtra gen⁹ humanū l3 eñi te possim
repellere ab accusatiõe cū de teipso dicere de
beres qđ de alijs attestaris.quod est contra.l.
in arenam.in fi.C.de inoffi.testa.et.l.qm̄.C.de
hered. Itē q: eos excõmunicatus reprobatus
a sanctis quo casu non potes stare in iudicio
agendo.c.interdicimus.de iudi. Item quia es
seruus pene.vnde non potes agere in iudicio
l.vix certis.ff.de iudi.⁊.l.quod attinet.ff.de re
gu.iur. Item quia es itamis.vnde non potes
esse procurator in iudicio.c.infames.et.§.tria
sunt.iij.q.vij.et.c.cum deputati.vbi Innocen.
de iudi.maxime quia es factus infamis ex pu
blico delicto propter quod damnatus es quo
casu etiam de iure ciuili non potes procura-
re lege prima.§.ait pretor.vbi Guilhelmus
de cuneo.ff.de postula. Item quia es hereti-

cus.ꝛ ideo ab omni actu legitimo es repellen
dus.c.excõicam⁹.§.cupiẽtes.de here.ꝛ.l.mani
cheos.C.e.ti.Hereticꝰ enim dꝛ ille q̃ lꝫ nõ male
sentiat de articulis fidei.tñ hꝫ puersum dog-
ma vel prauas sequit̃ seu gignit opiniões. vt
ait gl.penul.in cle.§.de vsu.vbi paulꝰ tex.est in
c.hereticꝰ.xxx.di.in.c.hoc aũt scripsimꝰ.ꝛ.c.qui
in ecclia.xxiiij.q.iij.Ut vt magis appareat ini
quitas tua.sum parata oibus tuis cauillatio-
nibus respondere. M

Unc demõ iratꝰ ꝫ beatã ꝟginẽ cepit eã
Tvelle calũniari.ꝛ dixit Obsecro iustiss-
me dñe q̃ estis iusticia vt in.c.ols.xiv.di.
vt istã maleiactricẽ nõ admittatis ad aduocã
dũ:sꝫ eã puniatis sicut lex iubet.Mulier enim
accipiẽs duosviros simul:puniri dꝫ:vt in.l.eũ
q̃ duas.C.ad.l.iul.de adul.hec aũt nõ solũ ac-
cepit celestẽ spõsum:sed etiã alterũ sumpsit.s.
Joseph.Rñdit aũt btã ꝟgo.Ego ioseph acce-
pi castitatis mee testẽ.deũ ꝟo ꝟginitatis mee
ꝯseruatorẽ.Tũc demõ vidẽs se cõfusum dixit
vouẽtibꝰ ꝟginitatẽ nõ solũ nuber̃:sꝫ ẽtvellena
berdãnabile ẽ.c.vouẽtibꝰ.xxvij.di.Tu ꝟo post
q̃ vouisti ꝟginitatẽ mr̃imoniũ ꝯxisti. Rñdit
b.ꝟgo.O calũniator pessime votũ illud ego emi
si:ꝛ seruare ꝓposui cũ tali tñ ꝯditiõe.s. si deo
placeret ꝛ nõ aliter:ꝛ hec cõditio semꝑ subitel
ligit̃ tanq̃ apposita ꝛ ideo cũ deꝰ voluerit me
dispẽsari cessante cõditiõe nõ feci cõtra votuꝫ.
arg.in.c.suꝑ eo.de cõdi.appo. O

De hoc autẽ meo voto diffuse tractaue-
rũt canoniste in.c.sufficiat ꝛ in.c.beata
Maria.§.vt in q̃busdã.xxvij.q.ij.ꝛ theo.in.iiij.
di.xxx.Tũc demõ sic supatꝰ. tertiã sibi voluit
calũniã iputare dicẽs. Tu credis o iustissime
iudex q̃ mater tua ꝑpetuã ꝟginitatẽ seruaue
rit:ꝛ q̃ tu eiꝰ filꝰ vnigenitꝰ fueris.Ego aũt vo-
lo ꝓbare q̃ ipsa alios filios post te habuit. et
ꝟginitatẽ suã amisit.Nã Mat.j.dꝛ Joseph nõ
cognouit eã donec peperit filiũ suũ ꝑmogeni-
tũ.quasi dicat q̃ postea eã cognouit.ꝛ ibidem.
Anteq̃ ꝯuenirẽt inuẽta est invtero hñs de spi
ritusancto.ergo postea cõuenerũt.Itẽ Luc.ij.
dꝛ de ea.Peperit filiũ suũ primogenitũ. primꝰ
aũt dꝛ respectu scdi.l.q̃ duos.j.rñso.ff.de rebꝰ
du.ergo habuit ꝛ aliũ filiũ saltẽ scdm.Respon
dit btã ꝟgo q̃ illud verbũ donec accipit̃ in sa
cra scriptura duplr̃.s.inclusiue ꝛ exclusiue pri
mo inclusiue inquãtũ includit omne tp̃s post
rẽ factã vel ante.ꝛ ita itelligit̃ illud ps.cix. Di
xit dñs dño meo sede a dextris meis donec po
nam inimicos tuos scabellũ pedũ tuoꝝ. Non
enim intelligitur ꝓ post non sedebit similiter
Gen.viij.dicitur.Coruus non est ad arcaꝫ re-
uer sus donec siccarentur aque super terram ꝛ
tamen postq̃ exiccate sunt nõ rediit. Itẽ expo
nit̃ nõ cognouit eã donec peperit filiũ suũ pri
mogenitũ:qꝛ eo nato dignitatẽ matris eiꝰ ma

xime agnouit.Un̄ Chry.dicit vere non cogno
uit eã ante cuiꝰ fuerit dignitatis:sed postq̃ pe
perit:tũc cognouit eã:qꝛ speciosior ꝛ dignior
facta fuerat q̃ totꝰ mũdꝰ:qꝛ quẽ totꝰ mũdꝰ ca-
pere nõ poterat in angusto cubiculo vteri sui
sola suscepit.Hec ille. Silr̃ mõ vꝫ ista ꝯñtia.
Anteq̃ cõuenirẽt inuẽta est hñs in vtero de
spũsancto ergo postea ꝯuenerũt. Sicut nõ vꝫ
ista ꝯñtia.hũc nõ penituit añ mortẽ.ergo post
mortẽ penituit.imo potiꝰ vꝫ eꝫ ergo nec post
mortẽ.Silr̃ Joseph nõ cognouit eam añ ergo
nec post.qꝛ cognouit mysteriũ icarnatiõis do
minice.Ista ergo ꝑpositio ãte.lꝫ sepe ꝯñtia in
dicet tñ nõnunq̃ ea tm̃ q̃ priꝰ cogitabat̃ osten
dit sicut si aliq̃s diceret.Anteq̃ in portu pran
derẽ nauigaui.Nõ itelligit̃ q̃ i portu prãderat
postq̃ nauigauit:sꝫ qꝛ cogitabat̃ i portu pran
surꝰ ꝛ silr̃ dicẽdũ est in ꝓposito.Exclusiue vero
ponit̃ hec dictio donec pro tp̃e determinato ꝛ
sic nõ accipit̃ in predicta autoritate.Et de hac
materia tractãt canoniste in.c. incerta.xxx.di.
v.suꝑ verbo quousq̃ veniat ꝛ in.c.i.de iudeis.
ꝛ in.c.de muliere extra de mr̃i.ꝯc.ꝫ inter de ec.
Ibi donec tandiu separent̃.ꝛ ibi per Joan.de
imo.ꝛ in.c.cum bone de eta.ꝛ quali. Ad illud
aũt qd̃ obiectum fuit de ꝑmogenito.Respon-
deo inquit btã virgo q̃ in sacra scriptura sepe
ꝑmogenitus intelligit̃ ille ante quem nullus
est genitꝰ:ꝛ quẽ nullꝰ antecedit.etiam si nullꝰ
eum sequatur.Et ita accipitur in predicta au
toritate.vt dꝛ.c.ioseph.de ver.sig.sicut etiã sm
leges exponit̃ in.d.l.q̃ duos.ff.de rebus du.et
ꝛ in.l.primꝰ.ꝛ.l.proximi appellatione.ꝛ.l.vul
gari.ff.de verb.sig.ꝛ.l.j.§.proximis vero.ff.vn
de cog.ꝛ.§.ꝛ hec quidẽ in proemio.ff. His igi
tur responsionibus demon deuictus ad quar
tum argumentum descendit dicens. Serenis
sime iudex:tu nosti q̃ mulieres pro aliquo po
stulare prohibentur et aduocare. qꝛ est virile
officium.vt in.l.j.§.sextum.ff.de postu. nec ad
defendendum alium admitti debent.l.aliena
C.de procu.ꝛ in.l.femine.ff.de reg.iur.ꝛ.§.tria
iij.q.vij.ꝛ.xv.q.iij. Primo respondit beata vir-
go.O iniquissime demon tu bene nosti q̃ mu-
lier potest suam ꝛ suorum iniuriam prosequi
vt in.l.senatus:ꝛ.l.de crimine.C.qui accu.non
pos.similiter pro miserabilibus personis: pu-
pillis ꝛ viduis bene admittitur vt extra de pro
cura.c.fi.ꝛ.iij.q.vij.c.sunt autem.ꝛ.c.de adv.di-
uer.iudi.l.petitiones.§.licentiam.ꝛ.ff.de pro-
cu.l.seruum quoq̃.Ego igitur tanq̃ meam in
iuriam ꝛ causam propriam prosequẽs admitti
debeo vt.C.de procu.l.qui stipendia. et.ff.fe-
minas. Omnes enim xp̃iani sunt serui et filij
mei.Debet ergo iudex iste equissimus me au
dire.Nam etiam si essem excõicata defensio-
nes mee essent audiende.ar.in.c.cum inter pa
rem et.c.dilectus filius extra de excep. Mul-

to magis igit̃ debeo admitti. cū nulla infamia possim notari. ⁊ maxime cū ꝓ miserabili hoīe aduocare velim quē iste nequissimus demō ad suā conat̃ redigere seruitutē q̄ est ꝯtra iura naturalia vt. ff. de iusti. ⁊ iu. l. manumissiões. Preterea illa ꝓhibitio facta mulieribus ne aduocēt est rōne seruāde pudicitie. vt p3 in dicto §. sexū hoc autem periculū in me esse nō pōt. Sū eteñ illa de qua Prouer. vlt. dr̃. Mulierē fortē quis inueniet. Et infra. Accinxit fortitudine lūbos suos ⁊ roborauit brachiū suū manūq; suā misit ad fortia. Et ideo cessante cā cessat iuris dispositio. c. cū cessante. de appe. ⁊ l. adigere. §. j. ff. de iure pa. ⁊ hic argumētū vēdicat sibi locum etiam si lex corrigeret̃. vt ait glo. in. l. j. ff. de legi. tuto. Q

Tunc demō reuoluens se ad xp̄m dixit. O dn̄e non moueat te caro ⁊ sanguis tuus. Nec amor nr̄is tue. arg. extra de ꝑrebē. c. graue. ⁊ viij. q. j. c. nihil. ⁊ c. moyses. Nec cōtra me indigneris si iurisdictionem tuā refutabo. Scis eñ ꝙ valde ꝑiculosum est corā suspecto iudice litigare. l. aptissimi. C. de iudi. Jō bonū est vt mr̃ tua non sit coraz te aduocata ipa eñ ex hoc reddit̃ suspecta quia est genitrix tua. vt extra de appel. c. postremo. ⁊ c. cū speciali. ⁊ C. de assesso. ⁊ domesti. l. domesticus. Nolo ergo eā aduocare coram te. ne ad suā partē te trahat rōne affectiōis. scis eñ ꝙ nemo debet iudicare in causa sua vel suoꝝ. vt in. l. qui iurisdictionem. ff. de iuris. om. iu. ⁊ l. vlt. ff. de iudi. l. penul. de arbi. l. vnica. C. ne quis in sua causa. ⁊ c. insinuāte. extra de offi. deleg. Cum igitur mater tua dicat hanc causam esse suam. ideo de iure possuz iudiciū tuū declinare. Tūc beata virgo cum indignatiōe exclamās dixit. O sceleratissime demō iustissimū filiū meū suspectum in iudicādo allegare presumis qui est de⁹ iustus ⁊ iusticiā diligēs. ps. vij. Qui nō est acceptator ꝑsonarum. Act. x. ⁊ c. sicut. xxxij. q. iiij. ⁊ de cōse. di. iiij. c. Nec quemq;. ⁊ c. vlt. ij. q. ix. et. c. ij. iiij. q. iiij. ⁊ c. nouit. de iudi. facit. c. venerabilis. de preben. ⁊ digni. Qui est fidelis ⁊ absq; vlla iniquitate: iustus ⁊ rectus. Deut. xxxij. qui non est vt filius hominis vt mutetur. Num. xxiij. Nō debet igitur filius meus a iudicando cessare dicta obiecta que intelliguntur de puris hominibus. de quibus in ca. quatuor. xj. q. iij. dr̃. Quatuor ista timor odiuz dilectio census. Sepe solent hominum rectos peruertere sensus. Preterea semel eū i iudicē acceptasti ad illū venisti ius petēs ergo ipm nō potes recusare. l. j. in prin. ff. de iudicijs. R

Tunc ergo dn̄s Jesus interlocutoria tulit sniam dicēs se velle in cā ꝓcedere ⁊ beatā virginē tāq; idoneā hūani gn̄is aduocatam admittere. Precepitq; demoni vt quecūq; cōtra hoīes ꝑducere vellet in mediuz afferret atq; breuiter cōcluderēt: q: mores mulierū leuiter offendunt̃: vt in. c. torus. de ver. signi. ⁊ C. de spōn. l. iiij. Dixit autem demon. Sapientia cuiusq; ꝓcuratoris officium est primo interdictū restitutorium qđ sibi de iure competit intentare. vt. ff. de rei ven. l. j. ⁊ l. is qui destinauit melior est eñ conditio possidentis. ff. de rei vē. l. fi. ⁊ insti. de interdi. §. j. ⁊ extra de fide instru. c. inter dilectos. ⁊. ff. de ver. sig. l. si seruum. Quare peto me restitui ad pristinā possessionē humani generis tormentandam cruciandam vt vt prius. Nam ꝓbare paratus sum me fuisse in possessione pacifica ⁊ quieta eiusdē ⁊ spoliatū fuisse de facto. q̄ duo cōuenit probare vt qs restituat̃ vt extra de resti. spo. c. olim. ⁊ de offi. deleg. c. cōsultationibus. ⁊ ij. q. j. c. iij. Quia redintegrāda sunt oīa spoliatis anteq; vlterius ꝓcedat̃. vt. ff. de vsuris. l. videam⁹. Ante oīa eñ agendum est de possessorio. c. ij. de ordi. cogni. ⁊ spoliato fienda est restitutio. ca. ex literis. de resti. spo. l. si qs fundū. C. ad. l. iuliā. de vi publi. Et de facto spoliatus: est de facto restituēdus sine aduersarij citatione ⁊ alia cause cognitione. vt indīt glo. l. i. maior. ff. de euic. Mihi ergo debet homo restitui quem longissimi tēporis possessione prescripsi per. l. cum notissimi. ⁊ l. si quis emptionis. C. de prescrip. trigin. vel qua. anno. S

Respōdit beata vgo. O vsute diacoverū est ꝙ illis spoliatis restitutio fienda est q̄ nō vi aut claz nec p̄cario: s3 iusto titulo ⁊ bona fide possidebāt: vt. ff. qđ vi aut clā ꝑ totū. ⁊ extra de resti. spo. ꝑ totū. ⁊ de prescrip. c. vigilāti. Tu aūt nequissime demō nūq; humanū genus possedisti s3 solū sicut simplex restitut. Facit. l. iij. §. fi. ff. de acqui. pos. ille eñ possidet cui⁹ noīe possidet̃. l. male igit̃. C. de p̄scrip. xxx. vel xl. an. ⁊ insti. de int̃. §. possidere. ⁊ extra de resti. spo. c. cū venissent. in fi. Cū ergo vos filii mi creaueritis hūanū gen⁹ vestriq; sint homines nō potuit demō in re aliena quantuncūq; multo tp̄e detenta hr̄e iustā possessionez nec bonā p̄scriptionē. qr nulla tp̄is prescriptio iuuat malefidei possessorē. dicto. c. vigilāti de prescrip. ⁊ c. possessor de regul. iur. lib. vj. Iste ergo iniustus vsurpator humani generis nō fuit bonefidei possessor. s3 malefidei detentor. Nā aliud est possidere. aliud vo detinere. vt. ff. de rei vē. l. officiū in fi. ⁊ ff. de acquiren. pos. l. iij. §. fi. Igit̃ nulla fuit demonis possessio. quod patet ꝑ. l. fi. ff. de ver. sig. Nam quō rē alienam possedit cum sciret alienā esse certissime dicēdū est eum nullo modo possedisse. vt. C. vnde vi. l. cū querebat̃. ⁊ iij. q. vj. c. si rea. cum si. His auditis dn̄s iudex de medio interlocutus est demone. non esse restituendum. Tunc demon stridens dentibus ⁊ furore repiet⁹ missa manu ad marsupium extraxit foras libellum ⁊ ce-

pit legere illud Gene.iij preceptum factū pri-
mis parētibus scilicet quacūq hora comede-
ritis ex eo morlemini. T

Dixitq3. Ecce dñe iudex instrumentum a
deo dictatū vigore cui⁹ mihi Adam cū
oi posteritate sua est subiectus. Nā p il
lū ois eius posteritas est infecta.c.si homines
xxiij.q.iij.⁊.c.placuit de consecra.distin.iiij.et
ratio hui⁹ infectionis assignaṫ.in.c.iam itaq
j.q.i.vbi diciṫ.traxit ergo reatū.qr vn⁹ erat cū
cū illo ⁊ in illo a quo traxit quādo qđ cōtraxit
admissum est. Respōdit aūt btā virgo. Hoc in-
strumentū nihil valet.nam tu illud falsificasti
dicens Gene.iij. Nequaq̄ morlemini cumq3 ⁊
vxorē suā per mendacia ⁊ fraudulentias tuas
decepisti. Jura aūt volunt nō decipientibus:
sed deceptis subueniri.ff.ad velle.l.ij.§.hec ver
ba et extra de donatio.c.inter dilectos.⁊ de re
rū permu.c.cū vniuersorū.vnde tanq̄ falsari⁹
⁊ deceptores repiendus. Non ergo debent.ti-
bi adiudicari ne ex tua malicia lucrum repor-
tes ⁊ ex fraude ⁊ dolo gaudium ⁊ vtilitatem cō
tra ea que determinantur in.c.sedes.de rescri
⁊ in.c.ex literis.de dolo ⁊ contu. extra de cleri.
non resi.c.fraternitati. Quia ergo tu versutus
fuisti autor ⁊ institutor peccati.ideo debes pu
niri.quia qui causam dānt dat damnū dedisse
videṫ.l.qui occidit.§.penul.ff.ad legē aqui.⁊.c.
si culpa.de iniu.⁊ dā.da. His.autē responsioni
bus superatus demō dixit. Si iure talis instru
menti mihi nō debeṫ homo saltē meus est iu-
re emptionis. Illū em̄ emi p cōestione pomi. V

Respōdit aduocata gñis hūani nequaq̄
tibi debeṫ.qr decepisti eū vltra dimidiuz
iusti precij cōtra.l.ij.C.de rescin.ven.⁊.c.cū dile
cti.de emptio.⁊ vendi.⁊ ideo seruari debet illō
Esa.lij.gratis venundati estis ⁊ sine argēto re
dimemini. Tunc dixit demon. O iustissime iu-
dex tu scis q̄ iusticia requirit ne delicta rema
neant impunita.l.si longius.ff.de iudi.l.ita vul
neratus.ff.ad legem aquiṫ.l.stichum aut pam
philum.ff.de solu.⁊.c.fame.de sen.excō.ad pu-
niendum ergo excessus tenetur quilibet bon⁹
iudex de necessitate.l.congruit.ff.de offi.presi.
⁊ nulli parcere debet.c.ex tuarum.de priuileg.
Cum ergo hoies habeant in se grauitatē pec-
cati quod deorsum trahit cum sit ponderosuz
iuxta illud ps.xxxvij.qui in persona oim confi-
tetur dicens et sicut onus graue grauate sunt
super me debes eos sic requirente iusticia ad
infernum ad centrum terre descendere facere
et non attendere verbis istius aduocate que
male facit allegando in hac causa. Nam vt in
quit Ouidius.ij.de pōto. Non est confessi cau-
sa tuenda rei. Respondit sapientissima aduo-
cata.vos fili mi pro peccatis hominum pertu-
listis mortem et lauistis eos a dilectis eorum
in sanguine vestro. Apocalypsis.j. Et pro eis
plenarie satisfecistis. Unde Esaie.liij.dicitur
Vere dolores nostros ipse tulit ⁊ labores no-
stros ipse portauit ipse vulneratus est propter
iniquitates nostras attritus est propter sce-
lera nostra. Et iohannis.j.ca.dixit Johannes
baptista Ecce agnus dei:ecce qui tollit pecca-
ta mūdi. Justicia ergo non requirit vt bis idē
exigatur.l.bona fides.ff.de regu. iuris facit.l.
omnes.C.de penis preterea actio semel extin
cta nunq̄ resuscitatur. C. de remissi. pigno. l.
cum ex causa.in fine.⁊.ff.de solutio.l.q̄ res alie
nas.§.aream. Ad illud autez quod obijcit dia
bolus de grauitate peccati respondetur q̄ pe
na vestre passionis grauior fuit omnibus pec
catis.iuxta illud. Job.vj.cap̄. Quasi arena ma
ris hec grauior apparet. X

Tunc iterū allegauit diabolus dicens. O
iudex qui dixisti p prophetā ps. lxxxviij.
Que procedunt de labijs meis non faciā
irrita Tu in euangelio tuo dixisti Joannis.
xij.cap̄.me esse principem huius mundi. Quo
etiaz noie appellor in.c. Pudor.xxiij.q.ij. quod
exponūt doctores.i.malorū etiā petōrū. Tu vo
es princeps bonorum ⁊ iustorū modo tu scis q̄
q̄ cū litigātes ad rixā veniūt boni iudicis est
litē dirimere.vt.ff.si cer.pe.l.quidā estimaue-
rūt ⁊ date dz vnicuiq3 partē suā.ff.de vsufru.l.
huius rei.⁊.ff.de condi.inde.l.fi.§.si tñ. Nam
iusticia iubet ius suum vnicuiq3 tribui.l.iusti-
tia.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ insti.eodē in pri.⁊.c.j.d.j.
Ergo placeat vobis dare mihi genus huma-
nū cū ppter peccatū cōmissum ego sim factus
princeps hui⁹ mundi. Verba em̄ sunt intelligē
da cū effectu facit.l.eū q̄.§.docere.ff.ne qs eū
qui in ius vo.est vi ex.iūcta.l.fi.§.hec aūt verba
ff.q̄ quisq3 iu.⁊ de cleri.nō resi.c.relatuz.circa
mediū. Et de verbo sig.c.p̄terea.⁊ de peni.di.j.
c.hec aūt verba. Si ergo sum princeps malorū
⁊ petōrū.si p quia.et genus humanū peccauit
sm aplm ad Roma.iij.vbi ait. Oēs peccaue-
runt in Adam.ergo debetis facere cum effectu
vt ego sim princeps oim malorū ⁊ non auferre
mihi qđ meū est. Z

Tenete ergo pro vobis dñium bonorū et
date mihi dominium malorū qđ si fece-
ritis pmitto vobis q̄ regnū vestrū non
erit maius q̄ vnuz granum milij respectu mei
vera est em̄ snia. Ouidij in. iij.de arte aman-
di.dī. Pluraq3 sunt semp deteriora bonis. Ad
hec aduocata hūani generis rñdit. O versute ⁊
plene oi fallacia q̄ habes mille nocendi mo-
dos.vt in.c.sciendum.xxvj.q.iij.⁊ iusticiam po
stulare te ostēdis ⁊ desideras iniusticiam.vnū
q3 poetis ab extra intus vero habes cōtrariuz
vt.ff.de excep.l.generaliter. Scias q̄ nō ignoram
astutiā tuā.xvj.q.ij.c.visis literis. Et ideo ma-
liciam tuam.tantis coloribus palliatā.iā con-
fundemus.⁊ tunc conuersa ad filiū dixit. O fili

mi dulcissime vos scitis q ad petitionē huius maligni demōis fuistis in statera crucis pōderatꝰ. vt legit. xxiij q.j.c.paratꝰ. ac pro humani gñis redēptiōe mortē ptulistis. vt in.c.p hūani.in p̄n.de homi.li.vj. Nos est ergo audiēdꝰ iste vsurus q horrēda crudelitate ⁊ detestāda astutia mortē appetit alioꝝ. vt in.d.c.p humani.§.cū igit ꝺ homi.li.vj.nō em̄ est ꝯgruū neqꝫ iustū sup humani gñis seruitute amplꝰ dispu tare maxime in ipsiꝰ humani gñis detrimētuꝫ trāsiuit.em̄ amodo snia in rē iudicatā extra ꝺ re iudi.c.cū iter. ⁊ a snia nō extitit appellatum statuto tpe de quo in.l.iudicibꝰ.C.de appel.et meliꝰ in.l.eos. in fi.cū auc.hodie ibi posita eo. ti. ⁊ ideo nō est amplꝰ appellādū. vt in cle.ij. extra de ap.et per doctoris in dic.l.iudicibꝰ.l. peremptorias ⁊.l.fi.C.de sen.rescin.nō pos. B

Tunc diabolꝰ exclamauit ⁊ dicit veniamꝰ ad fortiora ⁊ incōuincibilia argumenta qbꝰ ꝯcludo hoiem necessario esse dānandū ⁊ arguo sic. Deꝰ viuit in vitate ⁊ iusticia: vt extra ꝺ iureiu.c.⁊ si xp̄s.§.iacobꝰ. ⁊ ita dꝫ punire ꝯiūctū sicut extraneū. vt in.l.fi.⁊ ibi gl.ff.de re.diui. Quapropter dico q cum ego qui sum āgelꝰ fueri ab ipo ꝺ celo ꝺiectꝰ nullo tn̄ p̄cepto p̄cedēte: vn̄ inobediēs dici nō potui. de necessitate dꝫ dānare Adā ⁊ Euā cum tota sua posteritate. qꝛ p̄ceptum eis factū a deo obseruare noluerūt. magis ergo debēt puniri q̄ ego cuꝫ sit fortiꝰ ꝫ p̄ceptū facere q̄ p̄ter p̄ceptū. vt. C.ꝺ neg.ge.l.fi. vel si nō magis peccauerūt q̄ ego: saltē eodē mō debēt puniri q̄ sites in culpa debēt etiā eē sites in pena.l.si quēq̄.C. de epis.⁊ cle. Ad hec r̄ndit btā vgo. O miser et infelix nō est sile illud qꝺ posuisti de te ⁊ de alijs angelis cū pctō hoim. angelꝰ em̄ peccans merito fuit puniēdꝰ: quia nihil infirmū in se habebat qꝺ induceret ad peccādū: ⁊ nō aliq̄ īfirmitate sꝫ malignitate deliberata peccauit. c. firmiter.ꝺ sū. trini.⁊ fide ca. Et nullo p̄cepto idigebat: qꝛ sine p̄cepto aliquo a natura habuit in se sapientiā oim qꝛ cognoscebat certitudinē boni ⁊ mali ,ppter pfectionē nature sue. vt de pe.di.ij.c.i p̄mo. Et iō habito respectu ad talē certitudinē prauꝰ peccauit angelꝰ. qꝛ sciēter se ,ptulit ꝫ deū q̄ peccauerit hō q habebat īfirmitatem ⁊ fragilitatē carnis q ip̄m ad peccādū induceret vt in.c.illud.xv.q.j.⁊ de peni.dist.iij.c.ille rex. Et q peccauit p ignorātiā deceptꝰ dolosa vsutia tua. Et iō angelꝰ de altiori statu cecidit. de peni.di.ij.c.fi. homo em̄ talē certitudinē nō habuit ,ppter corpus qꝺ aiam aggrauabat. vt dicitur Sap.ix. qꝛ igitur spiritus promptus est caro autem infirma. Matt.xxvj. Ideo tali hominum infirmitati est compatiendum nō autem tue superbie ⁊ iniquitati. Ex quo em̄ deo primior fuisti: culpa tua fuit grauior ei consideret de peni.dist.v. B

His itaqꝫ dictꝫ r̄uoluēs se ad filiū suū piissima vgo dixit. audistꝫ fili cauillatiōes ⁊ falsas argumētatiōes istiꝰ iniq̄ssimi demōis in quibus nihil concludit nisi falsum. Et ideo rogo vt eius mēdacijs iam finem imponatis: nihil. em̄ dicturus est nisi falsum. Nam semel malus semper p̄sumit malus in eodem genere delicti.l.si cui.§.hisdem.ff.de accus et.l.cassius.ff.de sena.l.iij.§. idem erit.ff.de suspe.tuto.l.palam.§.nō solum.ff.de ritu nup. Cum ergo sit mendax ⁊ mendacij pater vt vos dixistis Jo.viij.nō est audiēdus ratione mendacij. vt C.de indic.vid.tol.l.ij.in fi. Respondit autem demon ⁊ dixit. Inciuile est aliquid iudicare nisi tota lege perspecta.l.in ciuile.ff. de legi. Et ideo o iustissime iudex audi queso allegationes meas iustissimas ⁊ permitte me defendere causam meam ⁊ vti iuribus meis. Respondit autem virgo. O damnate ⁊ omni nequitia plenissime ne meum filium vt iniustum accusare possis. dicas quicquid dicere intendis. Tūc demon dixit. Homo peccauit cōtra bonitatem dei infinitā: ⁊ non curo qua culpa peccauerit an sua vel aliena: quia posito millies q ego ipsum induxerim ad peccandum fm iura agentes ⁊ consentientes pari pena puniuntur.c.nuper.⁊.c.sequenti.de sen.excom.c.vt clericorum.de vi.⁊ ho.cle.⁊.§.alia deinde lex iusti.de publi.iudi.facit.c.mulieres.in fine.⁊ ibi gl.⁊.c.quātē de sen.excom.⁊.xj. q.iij.c. quoniā multos ⁊.l.his qui opē.ff.de fur. et de hoc est glo.multum notabilis in.l.iubemus.la.ij.§.sane.C.de sacrosan.eccle.⁊.l.si quēq̄.C.de epi.et cle.⁊.l.adigere.in princi.ff.de iure pa.iuncta.l. liberorum in fi.ff.de his qui no.insa. cōcordat textus ad literam in.c j.de offi.deleg. Sufficit ergo q homo peccauit. pena enim debet correspondere culpe. Nam secundum qualitatem delicti debet esse et plagarum modus. Deuterono.xxv.⁊.l.pedius.ff.de incen. rui. et nau. Cum igitur tanta sit culpa quāta est persona offensa. vt in.§.atrox.insti.de iniur.et.c. cum illorum: de sen.excom. Ideo homo qui offendit infinitam dei bonitatem infinitas debet luere penas. Commisit enim homo crimen lese maiestatis. vnde ipse cuꝫ heredibus suis est merito dānandus. Scriptū est em̄ q filij paterno debent perire supplicio in qbꝰ hereditarij criminis exēpla metuunt.l.quisquis C.ad.l.iul.maie.⁊ extra de homici.c. sicut dignum. cum si. C

Ad hec beata vgo respiciēs in filiū suuꝫ dixit. O fili mi charissime vos qui estis deꝰ ⁊ hō estis bonitas īfinita. ꝫ hō peccauit cōtra vos ⁊ vobis est iniuria illata quam remittere potestis. ⁊ ad benignitatem vestram pertinet remittere iniurias vobis illatas: vt est textus multum notabilis in lege.j.C. si quis

impat male. Ex quib⁹ cōcludit hoīem nō debere puniri nec ꝯdēnari. Tūc demō dixit regine celoꝝ. vos male facitis. qꝛ nō vultis ꝙ hō puniat de pctō cōmisso: qđ est ꝫ. l. sancim⁹. C. ḋ penis. ⁊ xxiiij. q. iiij. c. simplicē. Tunc dixit Jesus. demon sile amodo. qꝛ bñ scis ꝙ in cruce pependi ꝓ redēptiōe gñis humani qđ semel ꝓpt peccatū dānatū fuerat. vñ nō est iustū ꝙ de eodez peccato bis cōtra gen⁹ humanū sñiam ꝓferamus. ar. ff. nau. cau. stabu. lꝫ gratis. §. fi. in fine vbi dꝛ ꝙ nō dꝫ sepe ḋ δlicto eiusdē hōis q̄ri. Expectādū est ergo vsqꝫ ad diē iudicij. qꝛ tūc malos male perdā: bonos aūt faciā in celesti gaudio triūphare. Ad hec respōdit demō. Dñe Jesu xp̄e rex glie noli sic interloqui: qꝛ bñ scis ꝙ hō peccauit īfinite. vñ ad olim ⁊ ad hodie extēditur pena eius. Est ergo hodie puniēdus: qꝛ lex cū die loquit. vt. l. arriani. C. de here. ⁊ l omnib⁹ obligatiōib⁹ in quib⁹ dies nō ē posit⁹ p̄senti die debet. l. in oib⁹. ff. de reg. iur. ⁊ de ṽb. obl. l. cū q̄. §. quotiēs. ⁊ de ꝯdi. ⁊ demō. l. j. in p̄n. ⁊ de leg. ij. l. oia. Rñdit sapiētissima aduocata. Tu false cōcludis. qꝛ nō ꝓbat hoc esse qđ ab hoc cōtingit abesse. vt. l. nō nudis. l. nō epistolis. ⁊ l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. Scis eñ ꝙ si q̄ culpa in hoīe fuit: est per grām filij mei abolita ⁊ per eius mīam cācellata. Ergo cum nullatenus sit in culpa nō est aliquatiter puniēd⁹ nō credas ꝙ p̄cib⁹ tue calamitatis facias iudicem lachrimari. qđ esse nō dꝫ. vt. l. obseruādū. §. in cognoscendo. ff. de offi. p̄si. facit. l. q̄squis. C. de postu. Tunc exclamauit demō. Dñe peto mihi iusticiā exhiberi. quā si nō feceris nō es bonus iudex. c. iustū est. xxiij. q. ij. Rñdit btā ṽgo adhuc loqueris maledicte. scis eñ ꝙ de⁹ creauit hominē ad imaginē ⁊ silitudinē suā Gene. ij. Et C. de penis. l. si q̄s in metallū ⁊ ipsum voluit eē heredē regni celestis ⁊ īplere sedes gloriosas a quib⁹ tu cū socijs tuis ꝑ supbiā corruisti. iuxta illud ps̄. cix. Judicabit ī natiōib⁹ implebit ruinas. Nō ergo humanū gen⁹ dꝫ esse tuū: sed iter btōꝝ spūū agmia felicit collocari. His aūt dictis ꝯuersa ad filiū dixit. O dulcissime fili: qꝛ bonū est obuiare malicijs ⁊ pturbare peruersos: qđ si nō fieret: nihil esset aliud ꝙ̄ fauorē īpietati ꝓ virib⁹ īpartiri: qđ esse nō dꝫ. xxiij. q. iij. c. qui pōt obuiare. cū silib⁹. idō peto ⁊ totis precordijs efflagito vt reiectis friuolis et vanis allegationib⁹ istius maligni demōis in fauorē humani gñis sñiam ꝓferatis ip̄m genus humanū a petitiōe hui⁹ ꝓcuratoris nequitie infernalis penit⁹ absoluēdo. lites eñ non debēt esse immortales: nec in infinitum protrahi l. properandum. ⁊ l. apertissimi. C. de iudi. ⁊ l. fratris. C. de trāsac. ⁊ l. fi. ff. pro suo. ⁊ C. de fru. ⁊ li. ex. l. terminato. ⁊ C. de re iudi. l. ij.

¶ Pars tertia huius sermonis de diffinitiua sententiatione p̄dicte disputatiōis. H

Is ergo omnibus diligenter auditis volens iustus iudex celestis litigia cito ad debitum finem perduci: vt ita quidam estimauerunt ff. si cer. pe. ⁊ in. ij. ff. de aqua plu. ar. ⁊ in aut. vt cle. ap. ꝓpter. epis. ꝓmo conue. §. fi. col. vi. ⁊ in. l. quisquis. §. p̄terea C. de postu. Misit gabrielem archangeluz qui tuba aurea intonans peremptorium terminū partibus ad comparendum assignaret in quo diffinitiuam sententiam presentes audirent questionis predicte: statuto ergo die comparētibus partibus scilicet ipsa aduocata humani generis cū p̄mis parētib⁹ ⁊ multis alijs sanctis patrib⁹: necnō pīcipe demonioꝝ cū multis alijs malignis spiritib⁹. saluator noster in suo fulgētissimo tribunali residens ꝓtulit sentētiā in hūc modū. In eterne diuinitatis mee noīe amen. Nos Jesus mūdi saluator auditis oībus allegatiōib⁹ per ꝓcuratorē nequitie infernalis cōtra humanum genus factis. auditisqꝫ responsionibus sapientissime aduocate predicti generis humani: ⁊ diligenter examinatis iuribus ambarum partium. omnibusqꝫ consideratis que circa predicta videnda ⁊ cōsideranda fuerunt: sedentes pro tribunali ad nostrum solitum banchum iuris positum sup thronos angeloꝝ in celesti palatio nostro vbi residentiam facimus personalem humanum genus hac mera diffinitiua sententia absoluimus ⁊ ab impetitione procuratoris nequitie infernalis reddimus absolutum: cum hoc consonet sanctissimis scripturis ⁊ iuridice veritati quam semper sequimur. Ipsum quoqꝫ procuratorem nequitie infernalis ex nunc precibus ad damnationem inferni perpetuam penitus ambulare: vbi est fletus ⁊ stridor dentiū infinitus: vt scriptum est Mat. xxij. Recessitqꝫ diabolus cum eiulatu ⁊ clamore maximo atqꝫ in barathri profundum mersus est: eternis supplicijs cruciandus. Lata ⁊ data ac in his scriptis pronunciata ⁊ promulgata fuit supradicta sententia in omnibus et per omnia prout superius continetur: per supradictum dominum nostrum Jesum xp̄m pro tribunali sedētē in supradicto loco: p̄ntibus suprascriptis partibus ⁊ lecta ac vulgarizata per me Joannem euangelistam notarium dñi nr̄i Jesu xp̄i ⁊ curie celestis scribā publicū p̄sentibus Joanne baptista Frācisco ⁊ Dñico ꝯsessorib⁹. Petro et Paulo principibus apl̄orum: et Michaele archangelo ⁊ multis alijs sanctis in multitudine copiosa testibus ad hec vocatis habitis et rogatis anno domini. M. cccxcij. indictione decima. die primo nouembris. Liberato igitur humano genere: ⁊ domino in celum ascendente: dominus Adam cū vxore sua ⁊ ceteris sanctis patribus innumeras beatissime virgini

gratias

gratias p se et toto hūano genere retulerunt: eo q sapiētissimis respōsionib⁹ suis eos de miserabili demonū seruitute liberasset cui sapiētissime atq pijssime vgini sit īfinita glia. Amē.

¶ De alijs quinq donis spūssancti q fuerunt in beata virgine. Sermo .vi.

A Mari abundabit cogitatio eius et cōsiliū eius ab abysso multa. Eccli.xxiiij. Quatuor calamitatibus īter alias in natiuitate sua subijcitur homo. prima dr iniqtatis. Quilibet eni ex Adā ppagato pter cōtaminationē peccati originalis dici pōt illud Joā.ix. In pctis natus es totus. Secūda calamitas dr mestitatis. Nā de quolibet nostrū verificatū fuit illud Sap. vij. Primā vocem similē oībus emisi plorās. Tertio vero appellaē nuditatis. Quilibet nāq homo dicere valet illud Job j. Nudus egressus sū de vtero matris mee. hō eni nascit nudus. non tn nuditate vestiū: sed etiā nuditate virtutū. Quarta calamitas dr tenebrositatis. s. ignorātie. iuxta illud Job.xxxvij. Nos quippe obuoluimur tenebris. Natiuitas aūt ⁊ cōceptio gliose virginis Marie nō fuit prime calamitati supposita qr sine macula pctī. immo omni mundicia plena concepta ⁊ nata est ipsa mater dei bndicta. vt dicūt moderni theol. in.iij. sniarum. dist.iij. Quo ad secundā vero licet quidā putent btām virginē primā vocē lachrymabilez emisisse. vt se alijs ex Adam pgenitis cōformaret ⁊ miserie hūani gnīs se cōpati ostenderet. tamen alij opinātur ipsam in natiuitate sua non fuisse. sz iocūdo ac hilari vultu ⁊ cum magna exultatione de matris vtero prodijsse. Nā dicere in mēte sua poterat illud Esaie.lxj. Gaudēs gaudebo in domino ⁊ exultabit aia mea in deo meo. quia induit me vestimentis salutis: et indumēto iusticie circundedit me quasi sponsam ornatam monilibus suis. Licet etiam nuditatez in ortu suo habuerit corporalē. non tamen subiacuit nuditati spirituali. Habuit eni in natiuitate sua gratiarum ⁊ virtutum abundantiam vnde dicere poterat illō Eccl.xxiiij. In me omnis gratia vite ⁊ virtutis. Quarte quoq calamitati. s. ignorantie non subiacuit cum adhuc in materno vtero existens liberi arbitrij vsum habuerit. vt. s. dictum est parte.iij. huius operis. sermone.j. par.vit. predixerat enim sapiēs Ecclesiasticus in verbis propositis dī. A mari scilicet diuine maiestatis abundauit cogitatio eius ⁊c. Super quibus verbis de alijs quinq donis spūssancti q ipsa habuit disseremus.

¶ Prima pars de dono consilij beate virginis. F

Beatam virginē fuisse dono sapiētie repletā in precedēti sermōe declarauimus. vn ipsa dicere poterat illud Sap. vij. venit in me spiritus sapie. Nec mirū si ita sapiēs fuit. Nā cū vera sit snia. Prosperi in li. epigrā. dī. Trāquillā vacua curis sapientia mentem imbuit. ⁊ placidi pectoris hospes erit. Nō est mirādū si mētē ipsi⁹ bndicte vginis tranquillissimā ⁊ ab oīb⁹ terrenis curis remotam diuina sapia repleuit. Itē cū sapiēs dicaē ille q hz plenū animi iudiciū. l. diē pierre. in fi. ff. de arb. Itē ille q nō errat. vt no. in. l. j. ff. de off. pfec. pto. ⁊ in. l. humanū. C. de leg. pfecto constat q gliosa dei mr q plenissimū animi iudiciū habuit ⁊ nunq errauit sapientissima fuit. Et cū oīs sapia a dño deo sit. vt dr Eccli.j. Qui dat eā pie agentib⁹. Eccli.xliij. Profecto in ipsa sup oēs pijs opib⁹ repleta debuit infundi deo summa sapia. fons eni sapie est vbū dei in excelsis Eccli.j. Et iō qr vt dr Prouer.xiij. Qui cū sapiētib⁹ graditur. sapiēs erit ipsaq fontē sapientie xpm nouē mēsib⁹ in suo vētre portauit ⁊ cū eo p.xxx. ⁊ tres annos conuersata est dono sapiētie plena fuit. ipse eni sapie dux est. Sap. vij. Quapropter de illa dici pōt illud ps. cxlvj. Sapientie eius non est numerus. G

Donū quoq intellectus ipam habuisse in predicto sermone pbauim⁹ ⁊ possumus addere sic. cū dicat ppheta ps. cx. Intellectus bonus oībus facientibus eū. s. dñi preceptū. cūq etiā dicat ps. c.xviij. q deus itellectū dat paruulis. i. humilibus. sequiē q beata vgo inter oēs viatores humillima ⁊ in obseruatione diuinoꝝ pceptoꝝ feruentissima super oēs p donū intellectus fuit illuminata. vn dicere pōt illud ps.xv. Bndicaz dñm q tribuit mihi intellectū. Qđ aūt in ipsa fuerit donū cōsilij excellentius q in aliquo alio viatore pbat Albertus sup missus est. ca. arguens sic. j. Joā. ij. dr. Unctio eius docet vos de oībus: sed beata vgo oībus alijs iproportionabiliter plus habuit vnctionis. ergo donū cōsilij habuit alijs excellentius iproportionabiliter. Itē Joā.xvj. ait dñs. Cū venerit ille spūs veritatis docebit vos oēz veritatē. s. de agēdis ante salutē. Sed in beata vgine spūssctūs venit improportionabiliter ⁊ docuit oēm veritatē. iuxta illud Lu.j. Spūssctūs supueniet in te ⁊c. Ergo pre alijs eā iproportionabiliter oēm veritatē docuit de agendis per donū cōsilij. Itē dñs Joā.xv. Jam nō dicā vos seruos sed amicos qr oīa quecūq audiui a patre meo nota feci vobis. ergo reuelatio secretorum est effectus dilectionis. Sed in btā vgine fuit iproportionabiliter dilectio respectu oīm: ergo improportionabiliter reuelatio secretoꝝ respectu cūctoꝝ. Itē oīm secretissimoꝝ secretoꝝ scz incarnationis mysteriū ipsi soli reuelauit. ex-

go nullum aliorū minus secretorum ignorauit. Item vt dicit phs. Cuius est operari: eius est et operādo cognoscere. ergo cuius pre oībus et super oēs est operari eius pre oībus et sup oēs est operāda cognoscere. sed beatissima virgo fuit perfectissima obseruatrix consiliorū super oēs viatores. ergo cognitionē cōsiliorū habuit sup oēs viatores. Hoc aūt ē donū ɔsilij. Ḡ donū ɔsilij hʒ sup oēs. Itē exo. xij. dī. Nō remanebit qcq̄ vl q̄ mane si qd residuū fuerit igni ɔburetꝭ glo. Q

Uod ex agno remanet igni cōburimus qn hoc qd de mysterio incarnatiōis et⁹ intelligere et penetrare nō possumus potestati spūssancti humiliter reseruem⁹. Ex ista auctoritate videt q mysteria diuina in statu vie nō possumus ad plenū rimari et penetrare: sed quedā spiritusancto oportet reseruare. Ex alia parte videt q nihil de veritate mysteriorū remaneat indiscussum. et q nullū verbū dni reuertatur ad ipsum vacuū qd a nullo fuerit intellectum iuxta illud Esa. lv. Quomodo descendit imber et nix de celo et illuc vltra nō reuertit. sed inebriat terrā et infundit eam et germinare eā facit et dat semē serenti et panem comedenti. Sic erit verbū meum qd egredietur de ore meo. non reuertetur ad me vacuū. sed faciet quecūq volui et psperabitur in his ad q̄ misi illud. Ex hoc videt q supra cōem statū viatorū sit pfecta cognitio mysteriorū olim et diuinorū eloquiorū. et tn reperiatur in aliquo reuelatio olim secretorū. hoc aūt debetur maxime familiari et maxime amico et maxime sapienti. hoc aūt totū est beatissima virgo que est familiarissima dei filio et amicissima ac prudentissima de qua liber amoris qui est cantica canticorū et liber sapientie specialiter exponūtur. ita vt ea que de ipsa sapiētia dicunt. de illa intelligant. In sapientia aūt nulla est ignorantia secretorū. Ergo videtur q beatissima virgo perfectā cognitionē olim secretorum habuit vniuersalē. vtpote vniuersalis consiliatrix. turpe enim fuisset velle ducere que nondū didicisset. vt per glo. in auth. de san. epis. in prin. col. ix. facit ad hoc. c. miserū. xxj. di. et c. ordinandus. lix. di. et c. sicutue. et c. si clericatus. xvi. q. j. et ca. cū in cunctis. de elec. et illud qd Ouidius canit in. ij. de tristi. di. Quodq parū notū nemo docere pōt. Alij aūt viatores oēs cognitionem particularē habuerūt. vtpote nūcij diuersi ad diuersa nuncianda destinati. hec Albertus. Beate igitur virgini nascēti potuerūt dicere angeli illud Prouer. ij. s. Consiliū custodiet te. et prudentia seruabit te. Et ipsa mater dei sapientissima dicere pōt illud Prouer. viij. Ego sapientia habito in cōsilio et eruditis iter sum cogitationibus. et illud qd. c. sequenti eiusdem lib. dī. s. meū est consilium etc. 3

Seruauit quoq ipsa virgo benedicta admonitionem beati Tobie dicentis filio. c. iiij. Omni tempore benedic deum et pete ab eo vt vias tuas dirigat et omnia consilia tua in ipso permaneant. sciens eīn mater dei illud Eccli. vj. s. Consiliarius sit tibi vnus de mille. elegit deum pro suo vnico consiliario. de quo Job. xij. dī. Apud ipsum est sapientia et fortitudo ipe habet consiliū et intelligētiā. In hec seruauit doctrinā. Eccli. xxxij. scriptā. s. sine consilio nihil facias. et post factū non penitebis. Nihil eīn vnq̄ fecit ipsa virgo sapientissima sine consilio spiritussancti. nouerat nāq q ea que cum consilio fiunt fructu non carebūt. l. humanum. C. de legi. l. dubium non est. C. de repu. et in hoc obseruauit precepta legis que mandat peritiores esse cōsulendos. l. in bonorum. in fine. ff. de bono. pos. l. ij. §. fi. ff. quis ord. in bono. pos. sed et per gloss. in. l. bonorum. C. qui admi. ad bono. posse. pos.

¶ Pars. ij. de dono fortitudinis ipsi⁹ vgis. b

Fortitudinē fuisse in btā vgine in summo pbat Albert⁹ vbi s. c. cj. sic. Quicqd est fortius fortiore. est fortius infirmiore. l. de accessionibus ff. de diuer. et tem. pre. Sicut leo q̄ est fortior eq̄. multo magis est fortior cane q̄ min⁹ est fortis q̄ equus. sʒ btā vgo fuit fortior trib⁹ fortioribus ol viatore ergo etc. Isti aūt tres fortiores ol viatore sunt de⁹ mors: et diabol⁹. De primo. s. deo dī. Exo. xv. Oīps nomē eius. sed ipsum beata virgo quodāmodo superauit qn cum humilitate sua humanari faciēs charitate vinculatum pariter et humilitatē ac vulneratū in suo virginali vtero incarcerauit et sic fortitudo btē virginis rigorē fortitudinis et seueritatis dei supauit et mitigauit. de quo Nume. xxiij. dī. Cui⁹ fortitudo similis est rhinocerōtis. Rhinoceron eīn in gremio virginis māsuescit. et figurat deum qui se in gremio virginali humiliauit. L

Secundus fortis est mors cui nemo mortaliū resistere pōt. Unde. ij. Regū. xiiij. dī. Oēs eīn morimur etc. et ps. lxxxviij. Quis est qui viuet et nō videbit mortē. quasi dicat null⁹. hac aūt fortior fuit btā virgo que eā destruxit. Sicut eīn mors intrauit per feminā. et vitia destruxit. s. per Euam. ita per feminā Mariā destructa est mors. s. per fructū ventris sui. vnde dicere poterat illud Osee. xiij. O mors ero mors tua et ideo fortior morte fuit. Tertius fortis est diabolus. de quo Job. xli. dī. Nō est potestas sup terram que comparet ei qui factus est vt nullum timeret. Et iste erat ille fortis armatus q̄ tenebat in pace atriū suum Luc. xj. s. mundum quia nullus audebat eū debellare et cōtra ipm pugnare. Beata aūt virgo fuit fortior illo. nā caput eius contriuit. Gene. iij. vnde de illa dici poterat illud Sap. x. Certamen forte dedit ei vt vinceret. Itē actus fortitudinis essentia

lis est firmiter adhibere deo.sed btissima virgo adherebat deo inseparabiliter.iuxta illud ps.lxij.Adhesit anima mea post te.ergo rc.Itē actus fortitudinis est terrenas cupiditates nō tantū reprimere:sed penitus obliuisci.hoc aūt nō cōtingit in aliquo viatore:sed soluz in ipsa virgine in qua fomes peccati penitus extinct⁹ fuit ergo habuit actū fortitudinis p modū patrie r super omnez viatorē sine pportione.hec Alber.vbi.s.De virtute autē fortitudinis eius dixi.s.serm.iij.parte.ij.ideo hic ptranseo.soluz hoc cōcludo q cū nihil sit fortius veritate q̄ est fortior oībus rebus.vt dr.ij.Esdre.iij.r.c.consuetudo.viij.di.r ibi glo.pfecto maxima est r fuit virginis fortitudo q̄ peperit ipsam veritatem.iuxta illud ps.lxxxiiij.Ueritas de terra orta est i.de virgine Maria vt exponit glo.

¶ Pars.iij.de dono sciētie ipsi⁹ vginis.

De dono scientie ab oībus appetēdo loquit deus per pphetā Hiere.ix.di.Qui gloriat in hoc glorietur scire r nosse me.defectus em̄ eius est causa multorum malorū ignorantia em̄ est mater cūctorum errorū.c.j.xxxviij.di.r ideo indoctus nō dz effici clericus nec pmoueri ad ordines sm Angelum,in auc.quē opor.epi.§.hec de co.col.j.r pbatur.q.c.cū in cūctis.de elec.r.c.illiteratos.xxxvj.di.Itē nō pōt beneficiū retinere sm Innocē.in.c.cū nostras.de cōces.pben.de defectu aūt indoctorū r illiteratorū ponit p glo.in auc.de tabel.in h.prin.in verbo facilis.col.iiij.De malis vero r ignorantia pcedentibus dr Esa.v.c.ppterea ductus est pplus meus captiuus:qr no habuit sciam.Et Prouerb.xix.Ubi nō est scientie ale nō est bonū.r Eccli.xiij.Uani sunt oēs hoīes in quibus nō subest sciētia dei.Huius aūt doni ponit Alber.vbi.s.c.cij.tres act⁹.Primus est ille de quo Augu.in.xiiij.de ci.dei.inquit.Huic sciētie tm̄ illud tribuendū est.in q̄ fides saluberrima q̄ ad verā ducit beatitudinem generat:nutrit:roborat:r defendit.r istra scire quēadmodū hoc ipm r piis opituletur r ab impiis defendat:est etiā ipsius scientie.hec ille.Hunc actum habuit beata virgo super oēs viatores excellentius.s.fidei defensionē.eccl'ia attestante que illi canit.Cunctas hereses sola interemisti in vniuerso mundo.

Secund⁹ actus sciētie huius est abstinere a malis sciendo turpitudinē eorū.Uñ beatus Job dicebat sui ii.xxviij.c.Abstinere a malo scientia cognoscere etiā ipm malū r dolere.vnde dr Eccl'a.j.Qui addit sciam addit r dolorē.Sed nulla pura creatura attingēs vsum rōnis abstinuit a malis oībus etiā venialibus nisi ipsa cui Cant.iiij.dr.r macula nō est in te.Uñ dicere pōt illud ps.xviij.Sine iniqtate cucurri et direxi.Optime em̄ sciebat q̄ turpe et indecēs sit peccare.ergo rc.Terti⁹ act⁹ est inter hoīes malos cōuersari r irreprehensibilez vitā tenere:sicut admonet apl's petr⁹ sue pme canonice.ij.c.di.Cōuersationē vestrā inter gētes hñtes bonā:vt in eo qd detractāt de vobis tāq de malefactorib⁹:p bona opa vos csiderātes glificēt deū in die visitationis.Hūc autem actū sicut r pcedentē habuit btā vgo aliis excellenti⁹.vt pbat Alb.vbi.s.Sola em̄ sup oēs in medio nationis praue cuersori sciuit innocentissime r edificatorie.nā nihil faciēdorū emisit r nihil omittēdorū fecit:nulli in malo cōicauit r oībus bonū suū cōicauit.Nemini malū exēpiū dedit.vt ait Amb.in li.de vginibus.Fuit etiā in ea donū sciētie p modū primū qd est scire deū pfecte r ipm colere.r primi glie cōgaudere.Hoc em̄ donū tali modo nulli cōcessuz est viatorū.Et tō de btā vgine oī scia diuina repletissima dici pōt illud Sap.x.dedit illi scientiaz sctōrū scz oim immo plus q̄ oībus sanctis.

¶ Pars.iiij.de dono pietatis beate virginis.

Ut inqt Paul⁹.j.ad Ti.iiij.Pietas ad oia valet:pmissionē habēs vite q̄ nūc est r future.Huius aūt boni pietatis tres sunt actus sm Alber.vbi.s.c.ciij.Primus est mouere ad opera mie.Scdo est scripture nō ctradicere siue intellecte siue nō intellecte.Tertius est scta honorare.Oēs aūt isti tres actus pietatis fuerūt excellēti⁹ in btā virgine q̄ in aliquo alio viatore sm predictū doctorē vbi.s.Nā de primo actu loquit Augu.in.x.de ci.dei di.Pietas extendit in scripturis ad opa mie.qr ipse deus in eis maxime cōmendat ea super sacrificia.iuxta illud Osee.vj.Miaz volo r nō sacrificium qd etiā ponit Mat.ix.Sed in hoc ē differētia inter miaz r pietatē sm pdictū Alber.qr mia mouet ad subleuādū miseriā hoīs inquātū prim⁹ est.sed pietatis donū mouet ad impēdēdas elemosynas hoī inquātū est imago dei quā venerat in primo.Et ppterea legata r elemosyne q̄ fiūt paupibus.maxime viduis infirmis.pupillis.pegrinis r senibus:dicuntur pia opera sm Spe.in ti.de instru.edi.§.nunc vero aliqua.ver.ixij.Bar.in.l.j.C.de sa.san.ec.Itē elemosyna data filio monacho d.pio sm Bal.in auc.similiter.C.ad leg.falci.

Quia ergo pietas mouebat bñdictā vginē ad īplēda opa mie r ad cōpatiēdū pximo nō solū qr imago dei sz q̄si de⁹.ex q̄ de⁹ factus ē hō.sedt q iproportionabilr fuit excellētius i ipa q̄ in aliq viatore.iō ad eā clamam⁹ i antiphona.O clemēs.o pia.o dulcis vgo maria.Si em̄ ipator appellat se piū vt in rubrica pemij insti.qd dicēduz est de btā vgine q̄ fuit pietatis mr.Preterea pietas r mia vginis nō tm̄ se exercuit erga primū.sz ēt erga deū hoiez cui in oībus operibus mie ministrauit:vt pleȝ

tiãs dixi in.iij.pte huius oplis.ser.j.pte.ij. Et
ideo olm aliorꝫ pietate excelletior fuit ꝙ̄ excel
lētissime aũt habuerit ꝟtutem ıste pnũc ptrā
seo.q: satis.ē.dixi in dicta parte.iiij. huic oplis
ser.v.p.j.Scdm ꝙ̄ actũ pietatis q̄ est diuinis
scripturis nõ cõtradicere:s3 eis hũiliter:pie et
simplr acquiescere ꝛ assentire. Et ꝗuis rõne
mysteria eaꝝ intelligere nõvaleamus.illa sine
discussiõe ꝛ hesitatiõe credere ꝛ impienda ex=
pectare.iuxta illud ad Ti.ij.Sobrie pie et iu=
ste viuamus in hoc sclo expectãtes beatã spẽꝛ
aduentum dñi nostri Jesu xpi ꝛc. Beatissima
ꝟgo excellẽtissime habuit sup oẽs. Nulla eñ
alia creatura fuit ita pia ad credendũ ꝛ assen
tiendũ oĩbus scripturis sicut ipa. Cũ eñ ange
lus sibi nũciasset qd erat supra oẽm rõnẽ.s. fi=
liũ dei de ipa incarnãdũ pmanẽte ea in ꝟgini
tate.subito argult di.Ecce ancilla dñi fiat mi=
hi ſm ꝟbũ tuũ.Luc.ij.Tecti⁹ etiã act⁹q̄ est ho
norare sctã.Uñ gl.sup illd Mat.v.Bti mites.
ait.Qui pie querũt ꝛ honorãt sctã sc3 loca san
ctaq3 tpa.ꝛ sacrã ac vasa sacra ꝛ psonas sctãs
ꝛ reliqas.ac hmõi:fuit sup oẽs improportiona
biliter.in ipa virgine excellẽtius.q̄ ola sctã pl⁹
ꝙ̄ oẽs viatores honorauit.ꝛ p quã oẽs sancti ꝛ
sctẽ celesti glĩa sunt coronati ꝛ coronate.q: per
filiũ ei⁹ bñdictum oẽs glorificant ꝛ honorant.
vñ Apoca.iiij.ꝛ.v.ꝙ seniores ꝛ quatuor alalia
mittebãt coronas suas ad pedes sedẽtis sup
thronum.q: p hũanitatẽ xpi p pedes significa
tã quẽ cõtraxit de btã virgine sciũt se glorlã ꝛ
honorem recepisse.

¶ Pars.v.de dono timoris btẽ virginis.Q

Ro expeditiõe hui⁹ partis q̄rit
nunq̄d timor fuerit in btã ꝟgine
Et primo videt ꝙ nõ vñ Alber.
vbi.s.c.ciiij.arguit sic de timore
seruili dei Timor seruilis est:cũ
petõ de quo in btã virgine nul=
lã licet fieri mẽtionẽ.ergo ꝛc.Itẽ arguit de ti=
more initiali i.c.sequẽti.di.Perfecta charitas
foras mittit timorẽ.j.Jo.iiij.ꝛ.c.quis nos.xxiij.
q.iiij.Sed beatissima ꝟgo perfectissimam ha
buit charitatẽ ergo nõ habuit timorẽ seruilez
nec initialẽ.De timore vero casto arguit in se=
quenti.c.di.Timor castus timet separari sed
beata virgo non timuit seperari ergo non ha
buit timorem castum. hec ille. Preterea nul=
la impfectio siue defect⁹:d3 poni in glĩosa ꝟgi
ne.sed timor est signũ impfectiõis:ꝛ defect⁹ er=
go ꝛc.Qd aũt hoc sit verũ probat multis aucto
ritatib⁹ i qb⁹ apparet diuersas ipfectiões et
defect⁹ esse in timore vel causari ab eo.Maz.j.
Johã.iiij.dr.Timor nõ est in charitate ꝛ ibidẽ
Timor penã h3 Qui aũt timet nõ est pfect⁹ in
charitate.Et.iiij.Enei.dicebat Dido vt refert
Uergilius, Degeneres alos timor arguit.ꝛ.x.
eiusdẽ libri.Audaces fortuna iuuat timidosq3
repellit. Timidi aũt seu meticulosi dicunt illi
qui timẽt nõ digna suspitione.L.fi.in prin.ꝛ ibi
Bal.C.de iur.delt.Et ideo Judith.vij. Noluit
de⁹ timidos ire ad pugnã.ibi. Qui formidolo
sus est.ꝛ timidus reuertatur.Et Eccli.xxij.scri
ptum est.Cor timidũ in cogitatione stulti ꝯtra
impetũ timoris nõ resistit.Et Apoc.xxi. Timi
dis aũt ꝛc.sequit.pars illorũ erit in stagno ar=
dẽtis ignis ꝛ sulphure.Timor quoq3 est signũ
modice fidei.vñ Mat.xiiij.inquit dñs discipu
lis timentibus.Quid timidis estis modice fi=
dei? Ergo in beata virgine nõ videt fuisse ti=
mor.Preterea vt ait Aug.in lib.lxxxiij.q. signũ
perfectionis nullus timor est.s3 in gloriosa dei
matre fuit summa pfectio.ergo nullus timor.

Sed cõtra arguitur ꝙ immo virgo benedi
cta habuit timorẽ etiã seruilẽ. Nam in quodã
sermone Aug.inquit.ꝙ timor seruilis bon⁹ est
ꝛ vtilis.Cũ ergo matri dei nullũ bonũ defue=
rit q̄ oibus gratijs plena fuit.ergo ꝛc. Simili=
ter vt arguit Albe.vbi.s.c.cv. Timor initialis
simplr bonus est ꝛ donũ spũssancti.ergo in btã
virgine fuit quã spũsſctũs oĩb⁹ bonis ꝛ donis
suis repleuit.De timore etiã casto arguit sic.c.
seq.Iste timor est sanctus ꝛ in eternũ pmanẽs.
iuxta illud ps.xviij.Timor dñi sanctus perma
net in seculũ seculi ergo ꝛc.Itẽ iste timor crescit
crescente charitate.ergo d3 in sũmo esse i sum
ma charitate. Item ille timor nascit ex amore
ergo si amor nascit iproportionabilis. ꝛ timor
improportionabilis.Sed amor beate virginis
fuit improportionabilis.omni viatore ergo. et
timor.hec ille. U

Os quoq3 pbare possumus multiplr in
btã ꝟgine fuisse timorẽ. Nam cũ ipse ti
mor fuerit in sctã sctõrum. ꝛ pfectissimo
oĩm pfectoꝝ dño Jesu xpo.in cuius psona inqt
dd ps.liiij.Timor ꝛ tremor venerũt sup me. er
go ꝛ in btã ꝟgine credend⁹ est fuisse. Preterea
in ipsa fuit ols pfectio ꝛ oẽ bonũ ꝛ oẽ inducens
ad bonũ.ꝛ ols cã meriti ꝛ pmij ac amoris glie:
ꝛ qcq̄d laudabile fuit in aliquo alio viatore.vt
pz ex supradictis maxime p illã regulã Berñ.
Quicq̄d alijs i3 paucissimis est ꝯcessum ꝛc.Cu3
ergo timor dei sit bonus ꝛ cã multoꝝ bonoꝝ ꝛ
maxime vtilis.ꝛ reptus fuerit in hoĩb⁹ iustis ꝛ
deo gratis.Cũ eñ met⁹ iust⁹ dicat ille q̄ cadit
in ꝯstantẽ virũ.l.metũ.C. de his q̄ vi metusve.
cã fi.vel q̄ cadit in prudentẽ virũ.de quo p Jn
no.in.c.dilect⁹.extra de eo qd met⁹ cã.Seqtur
ꝙ etiã in btã ꝟgine ꝯstãtissima ꝛ prudẽtissima
fuit.Jn cõmẽdatione eñ timoris ꝛ tota sacra
scriptura adduci põt pbans superi⁹ dicta.Uñ
Tobie.iiij.inqt beat⁹ Tobias filio suo.Habe=
bim⁹ multa bona si timuerim⁹ deũ . ꝛ Judith
viij.dr de Judith.ꝙ erat in oĩbus famosissima
qm timebat deũ valde.ꝛ eiusdẽ li.xvi.c.dr deo.
Qui aũt timent te magni erunt apud te p oia;

Et ps.cxiij. Benedixit omnibus qui timent dñm Et Prouer.xvij. Timor dñi bonus est et qui timet deum in pace versabitur. Et.xxiij. eiusdez li.c. Sapiēs timet ꝛ declinat a malo. Et.xv. In timore dñi declinat ols homo a malo. Et idez ponitur.xvi. eiusdem.lib.c.ꝛ Eccle.vij. Qui timet deum nihil negligit.ꝛ Eccli.j. Plenitudo sapientie timere deum. Et ibidem. Radix sapiētie timere dñm.rami eni ipsius longevi. Et c.ij Qui timent dñm non erūt incredibiles verbo illi⁹. Qui timēt dñm inqrent q̄ placita sunt illi. Qui timēt dñm preparabūt corda sua:ꝛ in cōspectu illi⁹ sanctificabūt aias suas. Qui timēt dñm custodiet mādata illius.ꝛ patientiā habebunt vsq̧ ad circūspectionē illius.ꝛ.vj.c. Qui timēt dñm eque habebit amicitiā bonaz. Et.x.c. Semē hominū honorabit hoc qđ timet deū. Et ibidē. Qui timēt dñm erūt in oculis illius. Et iterū. Nō est maior illo q̄ timet deum. Et.xv.c. Qui timet deū faciet bona. Et.xxj. Qui timet deū conuertet ad cor suū. Et.xxxiiij. Qui timet dñm nihil trepidabit.ꝛ nō pauebit: quoniam ipse est spes eius. S

E Contra vero de non timentibus dicitur. iiij.Reg.xvij. Nō timebant dñm.ꝛ immisit eis dñs leones qui interficiebant eos. De beato aūt Job dr̄ eius.j.c. Uir erat ille simplex ꝛ rectus ac timēs deum ꝛ recedens a malo. et ideo deus glorificauit euz. Quia vt dr̄ ps.xiiij. Timētes aūt dñm glorificat.ꝛ eum adiuuit ac patientiam illi dedit. Scriptum est enim ps. xxiiij. Firmamentum est dominus timentibus eum. Ad propositum quoq̧ nostruz facit illud quod inquit propheta ps.xxx. Ꝙ magna multitudo dulcedinis tue dñe.quam abscondisti timentibus te. Et ps.xxxiij. Nō est inopia timētibus eum. Et ps.lxxxiiij. Prope timentes euz salutare ipsius. Et.cx. Escam dedit timentib⁹ se Et.cxliij. Uoluntatem timentium se faciet deprecationem eorum exaudiet:ꝛ saluos faciet eos. Et Prouer.xxj. Mulier timens deum ipsa laudabitur. Et Eccli.j. Timenti deum bene erit in extremis ꝛ in die defunctionis benedicetur. Et.xxv. Ꝙ magnus est qui inuenit sapientiam ꝛ scientiam:sed non est super timentes deum. Et.xxxiij. Timentes deum non occurrent mala:sed in tentatione deus illum cōseruabit ꝛ liberabit a malis. Et Michee.vj.dr̄ deo. Salus erit omnibus timentibus nomen tuum. Et Malach.iij. Orietur vobis timentibus nomē meū sol iustitie. Et Lu.j. Misericordia ei⁹ a ꝓgenie in ꝓgenies timētibus eū. Et Job.xxviij. Timor dñi ipse est sapiētia. Et ps. cx. Initiū sapiētie timor dñi. Et idē habet Prouer.j.ꝛ.ix.cꝛ Eccli.j. Et Prouer.x.c. dr̄. Timor dñi apponet dies. Et.xiiij. In timore dñi fiducia fortitudinis.ꝛ filijs ei⁹ erit spes. Et ibidez. Timor dñi fons vite vt declinet a ruina mortis

Et.xv. Timor dñi disciplina sapientie. Et.xix. Timor dñi ad vitā: ꝛ in plenitudine cōmorabit absq̧ visitatiōe pessima. Et.xxij. Finis modestie timor dñi.diuitie gl'ia ꝛ vita.ꝛ Eccli.j. Timor dñi gl'ia ꝛ gl'iatio ꝛ leticia ꝛ corona exultatiōis. Et ibidē. Timor dñi delectabit cor.ꝛ dabit leticiā ꝛ gaudiū in lōgitudine dierū. Et iterū. Corona sapiētie timor dñi replēs pacē ꝛ salutis fructū. Et ibidē. Timor dñi expellit petm̄ q̄ sine timore est nō poterit iustificari.sapia eni ꝛ disciplina timor dñi. Et.x.ca. Gl'ia diuitū honoratoꝝ ꝛ paupeꝝ timor dei est. Et.xix. Ols sapiētia timor dei ꝛ i illa timere deū.ꝛ.xxiij. Nihil meli⁹ ꝙ̄ timor dei.ꝛ.xxv. Corona senum multa ꝑitia ꝛ gl'ia illoꝝ timor dei.ꝛ ibidē. Timor dei sup ola se supponit Et iteꝝ. Beatus vir cui donatū est hr̄e timorē dei q̄ tenet illum cui cōparabit. Et ibidē. Timor dei initiū dilectiōis ei⁹.ꝛ.xxvij. Si nō in timore dei tenueris te instāter:cito subuertet dom⁹ tua. Et.xxxiij. Timētis dñm btā ꝛ aia eius.ꝛ.xl. Timor dñi sicut paradisus bndictionis. Et Esa.xxxiij. Diuitie salutis sapia ꝛ scia.sed timor dñi ipe thesaurus eius. Et ps.cxj. Btūs vir q̄ timet dñm in mādatis ei⁹ volet nimis.ꝛ ps.cxxvij. Beati oēs q̄ timēt dñm ꝛc. Eapropter precipit Deut. vj.vbi dr̄. Dñm deū tuū timebis.ꝛ illi soli seruies. Et idē hr̄ eiusdē li.x.c.ꝛ Jos.xxiiij. Timete dñm ꝛ seruite ei ꝑfecto corde atq̧ verissimo Et.j.Reg.xij. Igit timete dñz ꝛ seruite illi in veritate ꝛ ex toto corde vr̄o. Et ps.xxxiij. Timete dñm oēs sancti ei⁹ ꝛc. ꝛ Eccli.vij. In tota aia tua time deū. Et.j.Pe.ij. Deū timete. Et Apoc. xv.dr̄. Quis nō timebit te dñe. Et.ij.Paral.xix. Si timor dñi vobiscū. Beatus etiā Job laudatur sui libri.c.ij.q̄ in suis tribulationibus imobilis in dei timore ꝑmansit Laudat etiā Tobias iunior cū vxore sua.Tob.ix.eo ꝙ cū timore dei conuiuiū nuptiarū celebrabāt. Neemie etiā.v.reprehendunt filij israel cū eis dr̄. Quare nō in timore dei ambulatis. Et ps.ij ait Dauid. Seruite dño in timore.ꝛ exultate ei cū tremore.ꝛ ps.v. Adorabo ad templū sanctū tuum in timore tuo. De reprobis aūt dr̄ ps.xiij. Non est timor dei ante oculos eoꝝ. Ideo inquit sapiens Eccl.xix. Da locū timori altissimi. Et de pp'lo israel ait dñs deus Deut.xxxiij. Discat timere me omni tpe quo viuat in terra. U

E X quibus oibus cōcludit ꝙ btissima virgo maria habuit pfectissime timorez dei sup oēs viatores:cuz pfectius oibus dei mādata seruauerit.ꝛ oēs actus virtuosos in se habuerit. Pro solutiōe hui⁹ qōnis est sciendū ꝙ diuersi reperiunt timores fm magros ꝛ theologos in.iij.sntaꝝ.di.xxxiij.ꝛ Alex.de ales in.iij.par sum.in trac.de penalitatibus assumptis.ar.iij.ꝛ in.iij.di.v.ar.ij.q.iij. Quidā aūt eorum sunt mali.ꝛ de his loquunt ꝑme autoritates

tes. et isti nõ fuerũt in btã ṽgine. Alij vero sunt boni. et de ipsis loquũt scde autoritates. Et isti fuerũt in mře dei. Uñ p maiori declaratione dico q reperiunt sex pncipales timores. Unus dr timor pusillanimitatis. et iste est mal⁹ qñ qs timore cuiuslibet pui piculi relinqt facienda et non audet aggredi opera virtuosa. et ista mer⁹ levis nõ excusat fm Bald. in. l. ea q. C. quõ et qñ iud. Metus eñ dz esse rõnabilis. vt ptz in diffinitione ipsius in. l. j. ff. qd metus causa. X

D Et tali timente dr Levit. xxvi. Terrebit eũ sonit⁹ folij volãtis. Hũc aũt timorez nõ habuit btã ṽgo q nõ fuit de illis de qbus dr ps. xiij. Trepidarũt timore vbi nõ erat timor. Alius timor dr vitiosus. Et fm Alex. vbi s. dividit in duos. Un⁹ appellat mũdan⁹. et est illi⁹ q eligit peccare ne ledat in possessiõe. Ali⁹ dr hũanus: et est illi⁹ q eligit peccare ne ledatur in corpe. Isti timores sunt vitiosi qbus qs magis veret hoies q deũ. ctra illud salvatoris dictũ Mat. x. et Lu. xij. scz Nolite timere eos q occidũt corp⁹ alam aũt nõ psit occidere. sz timete eũ q postq̃ occiderit corp⁹ hz ptãtez alam mittere in gehennã. Debet ei qlibz poti⁹ oia mala pati q̃ peto ɔsentire. c. ita ne. xxxij. q. v. et fuerũt verba Augu. in. j. de civi. dei. Btã aũt ṽgo non habuit hos timores q dicebat cuz ppheta ps. lv. Nõ timebo qd faciat mihi caro. et ps. cxvij. Nõ timebo qd faciat mihi hõ. Ali⁹ est timor q dr naturalis. s. illoz q timẽt mortẽ et alia terribilia. et iste timor terret et ɔstantissimos viros. vt ait Bal. i suo tracta. scilmaris. Et iste timor põt esse duplr fm Alex. vbi s. q et allegat Damascenũ. vcz pmovei fm modũ nature q aia timet separari a corpe cũ quo hz amicitiã naturalẽ. hic eñ timor a natura est inditus hoi. vel fm sensualitatẽ q naturalr horrescit pati et dolores sustinere et timet ɔtraria et nociua. et iste timor fuit etiã in xpo. vt inqt Joãnes damascenus et Alex. vbi s. Uñ dr Mat. xxvj. q cepit pavere et tedere. In cuius psona pdixerat david ps. liiij. Formido mortis cecidit sup me. Et iõ etiã fuit in btã ṽgine. Scdo mõ iste timor est fm rõnẽ superiorẽ. et talis timor nõ fuit in xpo q spõte fuit ad passionẽ et sustinuit mortẽ sicut pdictũ fuerat Esa. liij. vbi dr. Oblat⁹ est qr ipe voluit. Et talis timor nõ fuit etiã in btã ṽgine q mortẽ libẽter sustinuit quam multo tpe ante optauit dicẽs cũ aplo ad Phil. j. Cupio dissolui et esse cũ xpo. Ali⁹ est timor q dr servilis. et iste etiã est duplex. Primo q aliquos timet peccare solũ metu pene tpalis vel eterni. iuxta illud Horatij in eplis. Oderũt peccare mali formidine pene et c. q carmina alleg. gl. in. l. j. ff. de iusti. et iur. et talis timor qui est sine charitate. vt s. dictũ est. nõ fuit in ṽgie. Alio mõ fm Alex. vbi s. dr servilis inquãtũ qs exñs in peto timet penã eternã. Sicut fuit timor btl Aug. et Hiero. q vt ipsimet scripserũt in suis quib⁹ ppter timorem inferni cõuersi sunt ad xpm et ad agendaz pniam. et talis timor lz sit vtilis: qr sicut seta filũ. ita ipe introducit charitatẽ: vt ait Aug. de peni. di. ij. §. siqs tantã charitatẽ. tñ qr pncipaliter respicit penã nõ fuit in. b. ṽgine q nũq̃ habuit aliqd pctm ppter qd mererec aliquã penã Dici tñ põt q sicut in sctis lz non sit timor iste quantũ ad servitutem: qr est sine grã dei tñ est quãtũ ad timiditatẽ. Ita etiã fuit in btã ṽgine et huĩ⁹ opinionis extitit Alber. vbi s. Y

A Lius est timor initialis q quis timet ne possit satisfacere deo p pctis. vt ait Alexã. de ales. vbi s. et iste nõ fuit in xpo. qr psupponit delictũ et culpã pcessisset. Ipse aũt pctm nõ fecit. nec invẽtus est dolus in ore eius. vt dr Esa. liij. et j. Pe. ij. et c. vtilẽ. xxij. q. ij. et c. sicut dñs de simo. Iste igit timor sitr nec in btã virgine fuit eodez respectu vt ait Alber. vbi s. Quidã tñ dicunt et bñ q hic timor habet duos oculos vnum dextrum amoris iustície ad declinandũ malum culpe. alium sinistrum ad evitandam penam et ad satisfaciendum in hac vita pro culpa commissa ne pervẽniatur ad eternã penã. Et fm hoc posset dici q quoad declinãdum a malo faciendũ bonũ fuit pfectissime hic timor in btã ṽgine q servauit illd Eccle. xij. Deũ time et mãdata ei⁹ observa. Z

A Li⁹ est timor q dr cast⁹ sive filialis. et iste timor fm Alber. vbi s. hz duos act⁹. vn⁹ est timere separi a dilecto: sicut honesta et casta mulier cauet ab offensa viri. et eũ timet nõ timore flagelli sz metu sepatiõis ab amore eius. alt⁹ ṽo act⁹ revereri quẽ diligit. Quãtum ad primũ actũ btã ṽgo nõ habuit tiorẽ. qr p revelationẽ scivit se nõ posse peccare. ɔsñr nõ habebat cãz timẽdi ne a deo separet: cũ sepatio nõ fiat a deo nisi p pctm Esa. lix. Fuit ergo i bñ dicta ṽgie timor reverẽtialis. Est aũt reverẽtia fm Alber. vbi s. mixta cũ dilectiõe subiectio. Et hic timor est etiã btis. Uñ canit ecclia. Tremũt vidẽtes angeli versa vice mortaliũ et Job. xxvj. dr. Colũne celi pavẽt et cõtremiscunt ad nutũ eius. Et p colũnas intelligunt angeli. et adhoc ppositũ põt applicari illud quo inquit glo. singularis. et Barto. in. l. §. qua honorande. ff. quarũ re. act. nõ datur di. q timor eq paratur nimie reverentie. i. maxime. Iste autem timor fuit in xpo sup oẽs angelos et sctõs. vt probat Alexan. de ales vbi s. q. vlti. et similiter fuit in. b. ṽgine sup oẽs viatores. et hoc possum⁹ pbare sic arguẽdo fz Alex. de ales. vbi s. Timor reverẽtialis est resilitio a magnitudine divine maiestatis in ppriã parvitatẽ. Sed btã virgo super oẽs viatores resilijt ad ppriaz parvitatem a magnitudine dei cũ se sup oẽs illius maiestati humiliavit. ergo et c. In hoc autẽ est differentia fm Alber. vbi s. inter timorẽ

reuerentialē angelorū et beate virginis. Quam timor angelorum nō est meritorius. Timor aūt virginis timor fuit cū maximo merito. Pro cōclusione aūt huius sermonis dicere possumus illud qđ ait Alber. vbi s. di. Sic ergo manifestū est quatr. b. virgo septiformē grām spūssancti in septē donis diuisam habuit excellentius oī viatore et quodāmodo oī creatura. Hec ille. Quorum donorum nos facere dignetur esse participes ipsa virgo pulcherrima que sit in eternum benedicta. Amen.

¶ De octo beatitudinibus que fuerunt in beata virgine. Sermo. vij. A

Eatam me dicēt oēs mulieres. Genes. xxx. Dixit Lya vxor Jacob patriarche verba thematis nostri. Sed gl'osa dei genitrix altiori modo se cōmendare pōt dicens illō Luce. j. Beatā me dicent oēs generationes. s. celi et terre. Generatiōes aūt celi cōsistunt in nouē ordinibus angelorum qui oēs eā dicūt beatā. s. Seraphin. q2 fuit igne diuini amoris totaliter inflāmata. Cherubin. q2 fuit splēdore diuine cognitionis totaliter illustrata. Throni. q2 tota fuit mēte tranquilla quieta. Dñatiōes q2 corpori suo et oībus vitiis plene dñata est. Uirtutes. q2 gloria miraculorum illustrata extitit. Potestates. q2 potētiā demonum refrenauit. Principatus. q2 de oībus regnis et prīncipiis magnā habet prudentiā. Archangeli. q2 de oībus ciuitatibus et locis magnā habet diligentiā. Angeli. q2 de oībus hominibus et singularib' psonis magnā h3 curam. B

Generationes aūt terre cōsistunt in sex generibus sctōrum qui oēs dicūt eā esse beatam ex eo q2 oēs virtutes quas ipsi habuerunt particulariter in ea fuerūt vniuersaliter et magis excellenter. Nam in ea fuit fides patriarcharū. spes pphetarum. zelus apostolorum constantia martyrū: confessorū sobrietas. et puritas siue castitas virginū. Uel pōt dici q2 tres gñationes sunt. vna est pure spūalīū. s. angelorum. scđa est pure corporaliū. tertia est ex vtroq3 cōpositorum. s. hoīm. Prima generatio dicit eā beatā q2 genuit suū restauratorem. Scđa q2 genuit suū reuocatorē. tertia q2 genuit suū redēptorem. Uel pōt dici fm Aug. in quodā sermone q2 quatuor sunt gñationes hoīm. vna est sine viro et femina: sicut adā. scđa de viro sine femina: sicut eua. tertia de viro et femina: sicut nos oēs gñamur. quarta est de femina sine viro: sicut xp̄s gñatus est. Bene igit virginē mariam beatā dicūt oēs generatiōes q2 tres prime generationes beatificant et glorificāt quartā generationē virginis. ex eo q2 p illā oēs ad celestē patriā reuertunt. Uñ in primo parēte fuerunt expulsi. qđ significatū est Gen. xv. vbi dicit deus abrahe q2 semē suū debebat esse pegrinū in egypto vsq3 ad quartā gñationē. et in quarta gñatione reuerti in terrā pmissionis. Quatr autē tres prime gñationes eā dicere debēt beatam. dicit Ber. in qđā ser. sic. Letare pater adā s3 tu magis eua mater exulta. q2 sicut olm fuistis parētes: ita olm fuistis peremptores. et qđ infelicius est. pri' peremptores q2 parētes. ppterea curre eua ad mariā curre mr ad filiā. filia pro mre rñdeat illa mris opprobriū aufert. ipa patri p mre satisfaciat: qm sicut vir cecidit per feminā. ita p feminā subleuat' est. Et infra. Currite nūc matres et filie currite, oēs q post euā p turimini et pturitis cū tristicia. adite virginalem thalamū adite si potestis sorores vre pudicum cubiculū. Uel pōt dici q2 est vna gñatio in celo s3 gñatio angelorum. alia erat in inferno. s. sanctorū patrū tertia in purgatorio. s. purgādorum. qrta est in mūdo. s. hoīm fideliū. Oēs ergo iste gñationes ipsam beatificāt. Nā angeli p ipas in nūero reparant: sctī pres de infernali carcere liberant: purgādi de purgatorio eripiunt: fideles p ipsam saluant. Uñ Ber. in qđā ser. ait. Ecce eē ex hoc beatā me dicēt oēs gñationes Ecce intuētis et demōstrātis est vbū. ac si dicat. Ecce iā video qđ futurū sit de me. qđ fructus pcedet me q et quāta bona nō solū mihi: s3 oīb' gñationib' pueniēt ex me. Nā et angelicarum gñationū nūerus p meā genitum reintegrabit. et hoīm gñatio in adā maledicta p bñdictū ventris mei fructū ad eternā. bñdictionē regenerabit hec ille. Merito ergo btā pdicat mr dei q oēs btitudines euāgelicas pfecta in se habuit quas ponit saluator Mat. v. de qbus hoc sermone disserendum est.

¶ Prima pars huius sermonis de beatitudine paupertatis beate virginis. I C

Omnes btitudines euangelicas fuisse i mre dei excellēt' oī viatore pbat Alb. sup missus est. c. cvij. di. Sicut se h3 btitudo prie ad beatitudinē prie. ita btitudo vie ad btitudinē vie s3 btā virgo i btitudie prie excellit oēs cōphēsores q in btitudine vie excellit oēs viatores. Itē oīs arbor ex suo fructu cognoscit. Mat. vij. q si fruct' fructū excellit ipropotiōabilr. et arbor arborē improportiōabilr. s3 fruct' quē adepta ē. b. virgo et btitudie vie excellit oēs fructū prie pure creature q et ei' btitudo vie excellit oēs btitudinē vie pure creature. Itē oīs pfectio spūalis gratuita ē a charitate q cū btissima virgo excellat oēs puras creaturas i charitate: oēs ēt excellit qlibet spūali pfectiōe. nā et seraphin sum' ordo q excellit alios charitate. excellit etiā oīb' aliis donis. Item sicut se h3 substantia ad substātiam

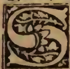
⁊ potentia ad potentiã ⁊ habit⁹ ad habitũ. ita ꝓprietas ad ꝓprietatẽ. facit ad hoc. l. donatio ne. la. ij. C. de do. inter vi. ⁊ vxo. ⁊. l. cũ; multa. in fi. C, de bo. q̃ li. ibi. vt eñi iperialis fortuna oẽs supeminet alias. ita op; ⁊ eius liberalitates si uc act⁹ culmẽ tenere ꝑcipuũ sequit̃ Alb. arguẽ do. Ergo si substãtia sup substãtiã ꝓprietas su per ꝓprietatẽ ⁊ potẽtia sup potentiã ⁊ habit⁹ sup habitũ. Sed substãtia siue ꝑsona btissime ꝟginis post deũ est altissima ⁊ dignissima ex cellens oẽm creaturã ergo ⁊ ei⁹ potẽtie. habit⁹ ⁊ ꝓprietates erũt excellẽtes oẽm creaturã. hec Alber. vbi. s̃. q̃ in. c. seq. ꝓbat in ꝑticulari ꝙ bti tudo paupertatis in. b. ꝟgine fuit in summo. et possumus ꝑm eu; arguere sic. Dicit saluator Lu. vi. Bti paupes q2 vr̃m ẽ regnũ dei. ⁊ Mat. v. ostendẽs de q̃o⁹ pauperib⁹ ꝑncipalr̃ loq̃bat̃ inq̃t. bti paupes spũ qm̃ ipoꝝ est regnũ celorũ vbi glo. ait. Paup spũ est hũilis corde. S; btis sima ꝟgo habuit hũilitatẽ iproportionabiliter maiorẽ omni viatore vt. s̃. ꝓbatum est. ergo et paupertatis beatitudinem. D

ITem alia glo. inq̃t. Bti paupes sp̃ũ. i. vo lũtate: q̃s nõ necessitas sed fides ⁊ deuo tio paupertatis btõs facit. vt ꝯtẽptis o[m]ib⁹ dño viuãt. Hec aũt oĩa. s. fides deuotio mũdi contẽ ptus ⁊ deo viuere: fuerũt in btã ꝟgine excellẽ tius oĩ viatore. ergo ⁊c. Addit̃ q̃; idẽ doctor di cens ꝑm glo. vbi. s̃. ꝙ btitudo paupertatis h; duas ptes. s. hũiliationẽ spũs. de q̃. s̃. ꝓbatũ ẽ eã habuisse in sũmo. ⁊ abdicationẽ rerũ. qua; etiã in ip̃a fuisse in sũmo inter alia argumẽta sic ꝓbat. In rerũ abiectiõe est ordo grad⁹. Pri mus grad⁹ est dare supflua nature sed nõ ꝑso ne. Vñ Augu. de ꝟbis dñi inq̃t. Utere supfluis da paupibus necessaria: vtere ꝑciosis. da pau perib⁹ vilia. Scđs est dare supflua nõ solũ na ture s; etiã ꝑsone. De quo Lu. xi. dicit saluator Qđ supest date elemosynã. vbi gl. ait. De eo qđ est sup necessaria dandũ est pauperibus. Ter tius grad⁹ est dare nõ solũ supflua s; etiã ne cessaria. Vñ glo. vbi. s̃. ait. Nõ solũ exteriora ⁊ nõ necessaria: sed etiã interiora ⁊ valde neces saria cũ ꝓximis diuidam⁹. Quart⁹ est oĩa sup flua ⁊ necessaria simul dare s; semetip̃m retine re. qđ etiã aliqui ph̃oꝝ fecerũt. l; nõ ꝓpter deũ ⁊ possumus dare exẽpliũ Socratis. de q̃ refert Hier. in. c. gl̃ia ep̃i. ats. c. socrates. xij. q. i. Quin tus est oĩa dare ⁊ seip̃m supaddere iuxta illud Mat. xix. Si vis ꝑfectus esse vade ⁊ vende oĩa q̃ habes ⁊ da pauperib⁹: ⁊ sequere me sc; te dã do. Unde glo. sup illa ꝟba Mat. xix. Uos q̃ reli quistis oĩa ⁊c. ait Non dicit tm̃ qui reliquistis oĩa. hoc eñi ⁊ Socrates ph̃s fecit. ⁊ multi alij q̃ diuitias contẽpserunt ⁊ etiã poete. vt ait glos. in. l. i. in fi. prin. ff. de mu. ⁊ ho. sed ait. qui secuti estis me qđ ꝓpriũ est ap̃loꝝ. Sextus grad⁹ est oĩa dare ⁊ seip̃m relinquere ⁊ preterea labora re manibus suis vt habeat vnde tribuat neces sitatem patienti. sicut dicebat se facere ap̃lus ad Ephe. iiij. ⁊. i. Coꝛ. iiij. inquit. Laboramus operantes manibus nr̃is ⁊c. Et de hoc suo la bore etiam habetur Act. xx. E

IDem quoq; in simili faciebat imperator quo in aut. vt diuine iussiones. in ꝑn. in quit. Uolũtarios ꝓ subditoꝝ quiete am plectimur labores. ⁊ silr̃ facit papa. vt patet in ꝓemio. vi. Septimus gradus est oĩa ⁊ seip̃m dare. ⁊ spiritu ⁊ corpore laborare vt pascat ꝓxi mũ pane sp̃uali. Et iste gradus est maior ꝑdi cto. Quia vt dicit Greg. Melius est pascere ani mã semp victurã q̃ corp⁹ q̃nq; moriturũ. Octa uus gradus est oĩa ⁊ seip̃m relinq̃re. ⁊ de sub stantia sui corpis accipere. ⁊ ad refectionẽ aĩa rum ꝓximis dare. In isto aũt gradu inter oẽs viatores fuit sola beata virgo ꝑm Albe. vbi. s̃. Quia de purissimis suis sanguinibus viaticũ nobis cõfecit panẽ ⁊ vinũ q̃ de celo descẽdit q̃ est vestra vita. quã qui religiose mãducauerit mortẽ nõ gustabit in eternũ. vt dr̃ Jo. vi. Hunc aũt toti mũdo medico dedit btissima ꝟgo de q̃ dr̃ in euãgelio Mat. xiij, ⁊ Luc. xiij. Mulier cõ miscuit sata tria donec fermẽtaret̃ totũ. Tria sata sunt diuinitas corpus. ⁊ aĩa. Fermentum aũt vt dicit Ber. est fides ꝟginis que deũ hu mane nature cõiunxit ⁊ homini refectionẽ fe cit. Nonus gradus q̃ est ꝑfectissim⁹ est oĩa ꝓximo dare. ⁊ corpus ⁊ aĩam ꝓpriã habentem diuinitatẽ vnitã in refectionẽ aĩaꝝ: sub specie tñ aliena. ⁊ hoc fuit opus mĩe ⁊ summũ paup tatis dñi nostri iesu xp̃i in via. hec Albe. vbi. s̃. Ubi etiã cõcludit dicẽs. Ex his p; ꝙ beatissi ma virgo spũs paupertatẽ quantũ ad rerũ ab iectionẽ habuit excellentius oĩni viatore pre ter dñm iesum xp̃m. Quã nõ attendit̃ ꝑfectio paupertatis penes appropinquationẽ ad sum mũ defectu ⁊ necessitatẽ. sed penes deuotionẽ ⁊ voluntatẽ patiendi ⁊ dignitatẽ persone. Si enim eque parũ habeat miles ⁊ rusticus pau perior dicet̃ miles q̃ rusticus: immo qđ rustico diuitie. militi paupertas. ⁊ qđ militi diuitie: ꝑn cipi paupertas reputabit̃. ⁊ sic ascẽdendo quã to quis dignior est si sit in eodẽ defectu: tanto erit inferioribus pauperior. Confirmant̃ aũt predicta per illud qđ inquit glo. in. l. illicitas. §. ne tenuis. ff. de offi. presi. sc; ꝙ rusticus si h; procellũ seruat illũ sicut oculum suũ: ⁊ hoc pro pter suam tenuitatẽ. ⁊ reputat se esse diuitẽ in illo. De hoc etiam ꝙ ꝑm qualitatẽ persone di catur diues ⁊ pauper ponit̃ per Bar. late in. l. si constante. in prin. ff. solu. matri. ⁊ ibi in specie exemplificat de rustico ⁊ milite vt hic. ar. etia; ad hoc. l. nepos ꝓculo. ff. de verbo. sig. cũ ergo Beatissima virgo precellat oẽs in dignitate: quia regina celi ⁊ mater dñi oĩm. ⁊ pauperta tem voluntariam seruauerit, et si tantũmodo

egalem defectum et paupertatem perpessa. esset. profecto omnes in paupertate impro-portionabiliter excessisset. O igitur beata virgo tu es illa pauperrima et ditissima que deum diuitem et hominem pauperem cõiunxisti: iuxta illud ps.xlj.simul invnum diues et pauper. Tu pauperrima eras nihil terrenum appetẽdo.sed oia mũdana contẽnendo.ditissima vero oia in deum possidẽdo. Vñ dicere poteras illud.ij.Cor.vj.Nihil habẽtes et oia possidentes.de te qz predictum fuerat Prouer.xiij. vbi dr.Est quasi diues cũ nihil habeat.Tu es illa virgo paupercula quã de sublimibus celorum respexit deus.Vñ in cantico tuo cecinisti.Respexit humilitatem ancille sue et merito inquit em̃ propheta.ps.x.Oculi eius in pauperem respiciunt.Et dñs p prophetã.Esa.lxvj.Ad quẽ respiciã nisi ad pauperem: Tu es illa paupercula cuius orationẽ nunq̃ repulit iuxta illud ps.xxj.Nõ despexit depcationẽ pauperis.De orone em̃ tua prophetatũ erat Eccli.xxj.vbi dr Deprecatio ex ore pauperis vsqz ad aures altissimi perueniet. Tibi etiã propter paupertatem tuã dedit deus indicibiles cõsolationes. iuxta illd ps.lxvij.Parasti i dulcedine tua pauperi deus.Tu es illa virgo paupercula quam deus in matrem suam elegit propter virtutem sanctissime et humillime paupertatis. Unde tibi dixit Esa.xlviij.elegit te in camino paupertis.Tu vere phie magistra fuisti.vere etenim philosophantes pecuniam contemnunt.l.i hohoribus.§.philosophis.ff.de vaca.mu.Tu veroscopiosos thesauros quos nato tuo magi obtulerunt:statim pauperibus tribuisti: et semper pauperrima viuere voluisti.Sciebas enim quantum leges faueant paupertati.vt in.l.illicitas.§.ne potentiores.vbi Bartol.ff.de offi. presi.et ibi glo.inquit.Nota q paupertas prodest pauperes namqz excusantur ab oneribus.§.itez propter paupertatem.insti.de excu.tu. Item magis succurritur pauperi q̃ diuiti.vt no.glo.in.l.cum hi.§.si in annos.ff.de transac. p tex.in.l.si quis ad declinandam.§.licentiaz. C.de episco.et clerici Noueras quoqz q difficile est virtutes simul et diuitias possidere.c.socrates.xij.q.ij.et q onustus pondere auri christum pauperem non potest sequi.vt in eodem c.dr.Sciebas etiã q vt indr Cato Paupertas si leta venit tutissima res est.Unde Lucanus li.v.cantt.O vite tuta facultas Pauperis angustiqz lares.o munera nonduz.Intellecta dei Fortunatus ait.Pauper in angusto regnat habendo deum.Et Juuencus li.j.Felices humiles pauper quos spiritus ambit.Illos nam celi regnum sublime receptat.Voluisti ergo perfectissime habere virtutez euangelice paupertatis imitando filium tuum qui eam in seipso dedicauit,c,gloria epi.xij.q.ij. Unde obseruasti illud Catonis documentum dicentis:Despice diuitias si vis alo esse beatus.Quas qui suscipiũt mẽdicant semp auari Noueras nam qz verã esse illã Senece ad lucillum sententiaz dicẽtis.Nemo alius est deo dignior q̃ q opes contemnit.

¶ Pars.ij.de btitudine mititatis btẽ vginis. F

Ecũdã beatitudinẽ ponit saluator Matthei.v.di.Bti mites qm̃ ipsi possidebũt terrã transumptiue i.§.ex his.xxiij.q.iiij. Hãc aũt virtutẽ mititatis siue mansuetudinis fuisse super oẽs viatores excellẽtius in btã vgine.pbat Alber.vbi s.c.ix.dicens ecclesiam ita affirmare q in eius officio canit.Virgo singularis inter oẽs mitis Itẽ super illa verba.Matth.v.Bti mites ait glo.Mites sunt q malis moribus dñant.sed beatissima virgo malis moribus pfectissime dominata est qz eius dñiuz fuit sine pugna.interiori omniũ autem aliorum:cum pugna:ergo habuit mititãtem cũ excellentia.Sciebat em̃ beatissima virgo verã esse illã Bern.sniam in lib. de improbatione vitiorum.c.iij.dicẽtis.Mitibus et gratis nemo nocere potest.Et iterum.ca.iiij. Mitis pacificõ pariũt precordia mentem. Et ideo mititatis virtutem studuit in summo possidere.Itẽ alia glo.Mat.v.ait.Mansuetus nõ irritat nec irritat.nec nocet nec nocere cogitat Hec aũt oia fuerũt in beata virgine cũ improportionabili excellentia:quia nullũ irritare et oia placare distãt improportionabili distãtia. similiter nulli nocere et oibus i summo pdesse. Hoc aũt solũ fuit in beatissima vgine ergo habuit mititatẽ sine pportiõe sup oẽs alios.Unde Bern.in quodã sermone de illa ait. Discurre per totaz seriẽ euangelij:et nunq̃ inuenies. verbũ durũ vel asperuz egressum de ore eius. Itẽ arguit idẽ Alber.dicẽs Sicut premiũ ad pmiũ.ita meritũ ad meritũ.Sz btã vgo possessionẽ terre viuẽtiũ qd est pmiũ mãsuetudinis habuit excellentius.ergo et meritũ.Itez eccl'ia canit.Nos culpis solutos mites fac et castos. Sed ipsa omni viatore magis soluta fuit a culpa ergo magis mitis fuit.Itẽ null' magis fuit cõformis xpo in virtutibus q̃ mater eius: sed xpo super oẽs fuit mitis.Unde ipe ait Matth. xi.Discite a mẽ quia mitis sum et hũilis corde: qd hr transumptiue i.c.q scit.ij.q.vj.ergo et mater eius fuit mitissima. G

NOn obstat qd dicitur de moyse Nume.xij.q erat vir mitissimus sup oẽs homines que morabãtur in terra.qz respondet Alber.vbi.s.q intelligitur in generatione sua.Verba enim intelliguntur in presenti.non aũt de futuro.l.si ita.ff.de an.et ar.le.l.si a colono.ff.de ver.bolt.Et ratio est quia non possumus dinare de futuro.l.si putator.ff.ad le.aq.

Debemus ergo intelligere excellentiam mā-suetudinis moysi respectu coetaneorum suorum vel respectu precedentiū. beatissima autē virgo nō cadit in numero alioꝝ: quia non est vna de oībus. sed est super oēs. O igitͬ ꝟgo mitissima, ꝑfecto tu es illa q̄ tua mā-suetudine meruisti sup oēs a deo amari. Cū eñ similitudo sit cā dilectionis. viij. Ethi. ⁊ l. cū filius. §. pr. ff. de le. ij. nō est mirādū si deus cui dr̄. ps. lxxxv. Q̄m tu dn̄e suauis ⁊ mitis. tantū te dilexit ⁊ exaltauit predictū eñ fuerat de depressiōe demonuȝ supboꝝ ⁊ de tua exaltatione Eccli. x. c. Sedes ducū supboꝝ destruxit deus ⁊ sedere fecit mites ꝓ eis. Tu es illa mulier mitissima q̄ super oēs viatores a spūsctō de oībus ad salutē pertinētibꝰ iustiti edocta. Scriptū est eñ ps. xxiij. Docebit mites vias suas. transumptiue in. c. nos autem. xvi. q. i.

¶ Pars tertia de beatitudine luctus beate virginis. h

INquit saluator Luce. vi. Beati q̄ nunc fletis qꝛ ridebitis. ⁊ Mat. v. Beati qui lugēt qm̄ ipsi consolabuntur. Hanc aūt beatitudinē luctus fuisse excellētissime. i btā virgine ꝓbat Alber. vbi. s. c. cx. sic Cuiꝰ cā nobilior est: ⁊ effectus. l. donatiōes quas i reginā. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. sed omnes alios viatores instigabat pctm̄ ad flendū. btissimā aūt virginē sola charitas. qꝛ nullū in se habuit pctm̄. sȝ lugebat solum ex dilectiōe pctā ꝓpꝛioꝝ: ⁊ q̄ vt ait Grego. Stabat mater dolorosa iuxta crucē lachrymosa dū pendebat filius. nō minꝰ lugebat pctā crucifigētiū filiū q̄ꝫ afflictione filij. in hoc imitata filiū. qui vt ait apl's Heb. v. In cruce orauit pr̄em cū lachrimis ⁊ clamore valido: sȝ vt relaxaret pctā humani generis. Ipsa eñ vt ait Ansel. in quodā sermōe fontes fecit lachrymarū de suis pudicissimis oculis. in eius plorna dixerat dauid. ps. xli. Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte. Et ps. vi. Lauabo per singulas noctes lectum meū lachrimis meis stratuȝ meum rigabo. Dicebat eñ illud Hie. ix. qꝛ dabit capiti meo aquā ⁊ oculis meis fontē lachrymarū ⁊ plorabo die ac nocte interfectos ppli mei ergo eius lucꝰ a charitate sola ꝓcedēs excellētissimꝰ fuit sup oēs alios. Itē vt ait Hiero. in quadā epl'a. Seruitia quanto minus debita tanto magis grata. Vñ Augu. in. ca. iam ꝟo. xxviij. q. i. inqt. Ea sunt in nostris officijs gratiora quo cū liceret nobis nō impēdere dilectiōis in cā īpēdimꝰ. sȝ lucꝰ btissime ꝟginis nullo fuit debitꝰ debito necessitatis: qꝛ nulli culpe obnoxia fuit. nec alicuiꝰ pene debitrix extitit. ergo ⁊c. Itē eiꝰ cōsolatio alijs ipropoꝛtionabilis fuit ergo ⁊ eiꝰ lucꝰ. hec Alber. Cōtrarioꝝ eñ eadē est disciplina insti. de tute. l. i. in prin. ⁊ ff. eo. l. i. ⁊ insti. de his q̄ sunt sui vel ali. iu. in prin. Vñ de ip̄a mr̄e dei tp̄e passionis filij plorāte: pōt dici illō Tob. x. Flebat igit mater eiꝰ irremediabilibꝰ lachrymis. Et illō Threnoꝝ. i. Plorās plorauit in nocte. ⁊ lachryme eiꝰ in maxillis eiꝰ. Dicebat aūt mestissima mr̄ illō Thren. ij. defecerūt pre lachrymis oculi mei: conturbata sunt viscera mea. Et illud Hiere. ix. Deducāt oculi mei lachrymas ⁊ palpebre mee defluāt aqs. Et illud. xiiij. eiusdē libri scriptū. Deducāt oculi mei lachrymas per diē ⁊ noctē non taceāt ⁊c. Et Thren. ij. Deduc quasi torrentē lachrymas p diē ⁊ noctē: nō des requiem tibi neq̄ taceat pupilla oculi tui. Dicere etiam poterat illud ps. ci. ⁊ poculū meum cū fletu miscebā trāssumptiue l. c. si qs diaconꝰ l. dist. Nō eñ vnq̄ curauit de gaudijs trāsitorijs huiꝰ mūdi. De qbꝰ inqt marcialis poeta. Gaudia non remanent. sed fugitiua volant. et Bern. in li. de improbatione vitioꝝ. c. ix. dicit. Oīa q̄ cernis vanarum gaudia rerum: Umbra velut tenui veloci fine recedūt. Sciebat eñ filiū suū dicturū Luce. vi. Vhe vobis q̄ redietis qꝛ lugebitis ⁊ flebitis. E cōtra vero de lugētibꝰ dicturū eodē. c. Beati q̄ nūc fletis qꝛ ridebitis. Nouerat etiam de se predictum. Prouer. xxi. ridebit i die nouissimo. Qꝛ igit sicut inqt dauid ps. cxxv. Qui seminant in lachrimis in exultatione metēt Ideo beata virgo que beatitudinē lucꝰ in hac vita habuit in summo in celesti q̄ȝ gloria summo habuit beatitudinem gaudij ⁊ exultationis.

¶ Pars quarta de beatitudine esuriei ⁊ sitis iusticie beate virginis. d

DOminus noster iesus xp̄s inqt Luc. vi. Bti q̄ nūc esuritis qꝛ saturabimini. Et Mat. v. Beati q̄ esuriūt ⁊ sitiūt iusticiā. qm̄ ipsi saturabunt. transsumptiue. l. c. accesserūt. de ꝯse. di. ij. Hāc autē beatitudinē fuisse excellētissime in btissima virgine ꝓbat Alber. vbi. s. c. cxi. sic dicēs. Esurire iusticiam est ope iusticie difficiliora feruenter appetere. Sitire autez est opa iusticie communiora ⁊ faciliora desiderare. sicut laboriosius ⁊ tardius comedit q̄ꝫ bibitur. Esurire autem ⁊ sitire proprie est viatoꝝ. iuxta illud Eccli. xxiiij Qui edūt me adhuc esuriēt: ⁊ qui bibūt me adhuc sitiēt. Saturari aūt: ⁊ inebriari ꝓprie est cōprehēsoꝝ iuxta illō ps. xvi. Satiabor cū apparuerit glia tua ⁊ ps. xxxv. Inebriabunt ab vbertate domus tue ⁊ torrēte voluptatis tue potabis eos. Cū aūt inter extrema sit repire mediū vt dr̄. l. vij. meta. ⁊. viij. Phyſ. et. l. si bene. ff. de vsuris. inter esurire ⁊ saturatū esse mediuȝ est comedere. Et iste status ſm Alber. vbi. s. est beatissime virginis. q̄ habuit istā btitudinē citra cōprehēsores supra viatores. Nulla eñ pura creatura ita desiderauit iustitiam bonoꝝ

operꝝ in ſe: in toto humano gňe ſicut ipſa.q̃ q:
magis ſibi incorporauit diuinã ſapiẽtiã ⁊ gra
tiã ꝗ̃ aliq̃s alius viator.ideo magis eſuriuit ⁊
ſitiuit iuſticiã bonoꝝ operum.

¶ Pars quita de beatitudie miſericordie
beate virginis. L

Quintã beatitudinẽ ponit ſalua-
tor nr̃ Mat.v.di. Bti miſericor-
des:qm̃ ipſi miaꝫ ꝯſequent̃.Hãc
aũt btitudinẽ fuiſſe i ſũmo i mr̃e
dei ꝓbari põt ex his q̃ ſupi⁹ dixi
mus i.iij.pte hui⁹ opis.ſer.v.pte
j.Probar ẽt hoc Alb.vbi.ſ.c.cxij.di.Btã virgo
ſm vlẽm modũ eccľie appellat̃ ⁊ ẽ mr̃ mie qđ
nõ ꝯuenit ꝓprie alicui alteri creature. Dicun
tur aũt aliq̃ viri mie.i.iclinati ad miaꝫ:⁊ ſic ha
bẽt oẽs aliȷ̃ cõparationẽ ad miaꝫ p modũ ꝑtici
patiuũ ⁊ accidẽtalẽ.Ipſa aũt ſola hꝫ ꝯparatio
nẽ ad miam p modũ originis eſſentialis ⁊ per
modũ mr̃is.Cõuenietia aũt eſſentialis ipro-
portionabiliter excedit modũ iħerẽtẽ accidẽ
talis ſm ſniam phi.j.poſte.Ergo btiſſima ꝟgo
iproportionabiliter excedit in mia vniuerſos.
Itẽ ſm vſum eccľie dr̃ ipſa ꝟgo btiſſima regi-
na mie:eo ꝙ ab illa fuit origo regni mie ⁊ gr̃e
ſꝫ p gňationẽ filiȷ̃ ſui a quo ois gr̃a ⁊ mia ꝓceſ
ſit.Qđ aũt ẽ cã cãe:eſt ẽt cã cauſati.vt dr̃ in lib.
de cauſis.⁊ ꝓbat̃ in.l.q̃ occidit.§.i hac.ff.ad.l.
aq̃.⁊.l.videam⁹.§.fi.⁊.l.q̃ domũ.ff.loca.ergo ⁊c.
Uñ Ber.in q̃dã ſer.inq̃t.Quicq̃d mie nobis fi-
lius exhibuit.hoc totũ nobis mr̃ ꝓprie ꝯtulit q̃
filiũ genuit in quo nobis oia donauit.vñ ꝯclu
dit Alber.vbi.ſ.di.Pꝫ ergo ꝙ oẽs aliȷ̃ ſũt ſer-
ui mie.Btã aũt ꝟgo eſt regina mie.Sꝫ impro-
portionabiliter eſt mai⁹ eſſe reginã mie ꝗ̃ eſſe
ſeruũ mie.Ergo btiſſima ꝟgo iproportionabi
liter excellẽti⁹ ſe hꝫ ad miam ꝗ̃ aliȷ̃. Itẽ ſuper
illa ꝟba Mat.v.Bti miſericordes ait gl.Miſe
ricordia eſt dare ⁊ dimittere:ſꝫ b.ꝟgo iꝓpor
tionabiliter pl⁹ dedit ⁊ dimiſit oib⁹ viatoribus
ſup oẽs creaturas.ergo hꝫ btitudinẽ mie ſup
oẽs.Itẽ Amb.Mia eſt nullũ relinquere in mi
ſeria:⁊ nullũ miſerũ facere hoc aũt in ſummo
fuit in btã virgine ergo ⁊c.Itẽ Bern. Mia nõ
ſolũ in elemoſynis ꝯſiſtit:ſꝫ in oi pctõ corrigẽ-
do:imo hoc eſt op⁹ magnũ charitatis ⁊ mie.c.
inter opera.de ſpõ.⁊.c.tria ſunt gña.xlv. diſt.
hoc aũt fuit in ſummo in ipſa ꝟgine ergo ha-
buit in ſummo btitudinẽ mie.Itẽ mia reddita
eſt ei iproportionabiliter ad oẽm miaꝫ q̃ ẽ pre
miũ.ergo ⁊ btitudo mie fuit in ea ad oẽꝫ miaꝫ
que eſt meritũ.Hec Alber.Et iõ dicere poſſu-
mus btẽ ꝟgini illđ ꝑs.cij.Qui coronat te i mia
⁊ miſerationib⁹.Ipſa quoq; virgo piiſſima dice
re põt illđ Job.xxxj.Ab īfantia creuit mecũ mi
ſeratio:⁊ de vtero mr̃is egreſſa eſt mecũ.Cum
ergo ſcriptũ ſit Prouer.xliij.Mia ⁊ ꝟitas ꝑpa
rãt bona.Et.xxj.eiuſdẽ li.c.Facere miam ⁊ iu-
diciũ magis plꝫ deo:ꝗ̃ victime.Et iterꝫ ibidẽ.
Qui ſequit̃ miam ⁊ iuſticiã iueniet vitã ⁊ glo-
ria.Et.xxij.Qui ꝓnus eſt ad miam bñdicetur
Nõ eſt mirꝫ ſi hec regina mie.tot bona tãtãq;
gloriã recipit i celeſti patria.tãtũq; deo pla-
cuit atq; ſup oẽs alios fuit exaltata ⁊ benedi-
cta.adeo em̃ fuit miſericors ꝙ illi dicere poſ-
ſumus illud ꝑs.lvj.Magnificata eſt vſq; ad ce
los mia tua:⁊ etiã illud ꝑs.lxij.Melior eſt mia
tua ſuper vitas ⁊.lxviij.Benigna eſt mia tua:
⁊ lxxxv multe miſericordie oib⁹ inocãtibus te.
⁊.cvij.Magna eſt ſup celos miſericordia tua.
De ipa quoq; dici põt illud ꝑs.xcix.In eternũ
mia ei⁹.⁊iõ de illa in nos diffundit abũde.Uñ
dicere poſſum⁹ illud ꝑs.cxvj.Cõfirmata eſt ſu
per nos mia eius.

¶ De mundicia cordis beate virginis. M

Sexta beatitudo eſt illa quã po-
nit dñs Mat.v.di.Beati mun-
do corde qm̃ ipſi dei videbunt.
Hec aũt beatitudo ſimiliter in
benedicta virgine fuit in ſum-
mo vt probat Alb. vbi. ſ.c.xiij.
Ut enim ait Anſel.Ea puritate nitebat q̃ ſub
deo maior nequit intelligi.Itẽ charitas eſt de
corde puro ⁊ conſciẽtia bona ⁊c.j.ad Timo.j.
Sed in beata virgine fuit ſumma charitas er
go ⁊ ſumma puritas.Item actus fidei purifi-
cat.iuxta illud Act.v.Fide purificãs corda eo
rum.Qđ etiam habet̃ de cõſe.di.iiij.c.verus.
Sed beatiſſima virgo habuit fidem perfectiſ
ſimã.ergo ⁊ cordis mũdiciã ⁊ puritatem. Itẽꝫ
ſm Diony.v.c.celeſ.hierar.Tres ſunt actus
hierarchie.ſ.purgare.illuminare: ⁊ perficere:
⁊ ſunt ad ſeinuicẽ ordinati ita ꝙ magis purga
tus:eſt magis illuminatus ⁊ magis perfectus
Sed beata virgo fuit in ſummo perfecta.ergo
in ſummo purgata ⁊ illuminata. Itẽ viſio dei
que eſt premiũ hui⁹ mũdicie eſt improportiõa
biliibus in beata virgine ꝗ̃ in aliqua alia crea
tura.ergo ⁊ ipſa cordis mundicia.Item ſuper
illud Mat.v. Beati mundo corde.ait gl.Mun-
do corde ſunt quos cõſcientia non arguit pec
catoꝝ ⁊ mundum cor habet qui ſibi nihil con
ſcius eſt.Hec aũt in beata virgine fuerunt in
ſummo ergo habuit mundiciã cordis in ſum-
mo.Unde ipſa dicere põt illud Tob.iij.Mun-
dã ſeruaui aiam meã.licet ꝟo multas tribula
tiones in hac vita perpeſſa ſit.hoc non fuit q:
haberet in ſe aliquã peccati imundiciã . Et iõ
dicere poteſt illud Job.xvj.Hec paſſa ſum abſ
q; iniquitate manus mee cum haberem mun
das ad deũ preces.Quia ergo innocẽs mani-
bus ⁊ mundo corde aſcendet ad montẽ dñi : et
ſtabit in loco ſancto ei⁹ vt ait ꝓpheta ꝑs.xxiij.
Ideo benedicta virgo oi mundicia pleniſſima
eſt in mõte diuine cõtẽplatiõis ceteris altius
collocata.Ipſa eñ ſola iter oẽs ſimplicẽs via

sores poterat dicere illud Prouer.xx. Mūdu3 est cor meū pura sum a pctō. Hec aūt ei⁹ puritas apparebat ex recitudie opez ei⁹. Scriptū est em̄ Prouer.xxi. Qui mūd⁹ est rectū est op⁹ ei⁹. Apparet quoq3 ei⁹ mūdicia ex mūdicia rerū ad dei cultū ptinētiū. Nā Exod.xxv. precepit deus de arca federis q̄ deberet deaurari auro mūdissimo int⁹ z foris. Hec aūt arca figurabat mūdissimā ̄vginē mariā. Itē q̄ fieret cādelabrū ductile ex auro mūdissimo. ibidez. Et eiusdē lib.xxxvij. dr̄ q̄ moyses fecit oraculū de auro mūdissimo: z mensam fecit ac circūdedit eā auro mūdissimo. Et similiter lucernas.vij. de auro mūdissimo: z altare thymiamatis de auro mundissimo et thymiamata de aromatibus mundissimis. Si ergo hec corruptibilia ad suū cultū deputata voluit de⁹ esse mūdissima z silr voluit xp̄s inuolui suū corp⁹ in syndone mūda. Matth.xxvij. multo magis credēd⁹ est elegisse matrē suā omni mūdicia replerissimā. Quā q̄dē mūdiciā m̄ris dei q̄dā ipugnare studēt. s3 tn̄ p̄ualere ꝯ ipsam dei matrē nō p̄nt q̄nimo oēs cōiter xp̄iani dn̄e sue mūdiciā venerant. Un̄ ego i ep̄la directa Sixto pōtifici maximo alloquēs ipsam dei genitricē dixi. Mundicia in cūctis colit nūc en tua teplis. Iam ptz atq3 orit⁹ glia magna tui. Pōt aūt btā ̄vgo g'oriari nō solū de mūdicia cordis sui: sed etiā de mūdicia cuiuslibet sue opatiōis. Un̄ dicere p̄t illud Iob.ix. Fulserūt velut mūdissime mee. Et de oi ope suo dicere poterat illud Gen.xx. In simplicitate cordis mei et mundicia manuum mearum feci hoc. Ex q̄bus oibus percipe possum⁹ quātā dei grām habuerit semp z in p̄nti in summo sup oēs alios btōs habeat ipsa virgo purissima. Scrip̄tū ē em̄ Prouer xxij. Qui diligit cordis mūdiciā, pp̄ter gratiā labiorum suoz habebit amicum regem.

¶ De beatitudine pacis beate ̄vginis. M

Atthei.v. ait saluator. Beati pacifici. qm̄ filij dei vocabūt. Quā beatitudinē in summo fuisse in b̄ndicta ̄vgine p̄bat Alb. vbi.s. c.cxliij. Ait em̄ gl. sup dicta v̄ba beati pacifici. Pacifici sunt qui oēs mot⁹ animi rōni subijciūt: qi hīs nihil repugnat q̄ files sunt patri suo celesti q̄ est summa p̄ᷓ des. Hoc aūt totū est in summo in btā ̄vgine. ergo z pacifica est in summo. Itē alia gl. ibidē inq̄t. Ubi lex carnis repugnat legi mētis. nō mō alteri sed nec nobis possum⁹ esse pacifici. Un̄ dicit Bal. in.c.i. in fine. p̄n. de pace iura. firman. allegās Aug. de ciui. dei q̄ par vera non est q̄diu pugnat cū vitijs. Ergo sup oēs iproportionabiliter. b. ̄vgo pacifica extitit in q̄ caro aduersus sp̄m ei⁹ nō rebellauit. Itē sicut eū premiū ad premiū. ita merita ad meritum: sed aliqs pacificis datur in premiū q̄ filij dei sunt adoptionē beatissime aūt virgini datū3 est q̄ sit mater dei summi per naturā: qđ improportionabiliter plus est q̄ esse filium dei per adoptionē. ergo p̄miū btissime ̄vginis est iproportionabilr sup p̄miū alioz ergo z meritum sup meritū. Hoc aūt est pacificantōis btitudo ꝑ zc. Itē pacifici dicunt hi q̄ faciūt pacē iter alios. hoc aūt fecit fili⁹ dei: pacē faciēs his qui ꝑpe z his qui lōge erant. vt ap̄ls ait Ephe.ij. Sed mediū v're per qđ fuit facta pax inter deū z homines fuit beata virgo mediatrix z reconciliatrix olim oēs em̄ fuerūt recōciliādi per ipsam. ergo in pacificatōe excellit oēs viatores et in summo fuit pacifica. Sciebat em̄ quātū bonū est pax. De qua inquit Prudenti⁹ in lib. de conflictu vitioz z virtutū. Pax plenū virtutis op⁹ Pax summa laboz. Pax belli exacti precium. preciūq3 pericli. Sydera pace vigent consistūt terrea pace. Nil placitū sine pace deo. nec munus ad arā. Cum cupis offerre: probat si turbida fratrem. Mens ipacati sub pectoris oderit antro. z ibidem. Meritorum clausula pax est. Nō inflata tumet. non inuidet emula ferri. Omnia perpetitur pat'ens atq3 oia credit. Nunq̄ lesa dolet: cuncta offensacula donat. Lucanus quoq3 de non cognoscentibus bonū pacis inquit. Impia in eterna ruperūt s'cla pacē zc. z Prosper in li. epigrā. ait. Morib⁹ in sanctis pulchra est cōcordia pacis. Uincunt mundi prelia pace dei. Et iterū. Insontē vitā pacis amator agit. Hanc autem pacis beatitudinez fuisse in innocentissima dei matre possumus etiam alio modo probare. Naz inquit propheta ps.cxviij. Pax multa diligentibus legē tuā z Sap.iij. dicitur. Donum⁹ par est electis dei. z Iac.iij. scriptu3 est. Fructus iusticie in pace seminatur. Hec aūt oia fuerunt sup oēs alios in btā virgine ergo zc. Item in pace vocauit eos deus. vt ait ap̄ls.j. Cor.vij. Ergo multo magis matrē suā voluit esse pacificā. Ipsa em̄ genuit principē pacis Esa.ix. Et illū quem appellat Greg ix. in prologo decretalium. Regē pacificū q̄ est pax nostra Eph.ij. Ergo et ipsa fuit valde pacifica. vnde dicere poterat illud qđ indt p̄pheta di. ps.cxix. Cū his qui oderūt pacē eram pacificus. Et ps.iiij. In pace in idipsum dormiam z requiescam.

¶ De beatitudine persecutionis beate virginis. O

Dicit saluator nr̄ Lu.vi. Btī eritis cū vos oderint hoīes z cū se parauerint et exprobrauerint z eiecerint nomē vestrū tāq̄ malū pp̄ter filiū hoīs. gaudete i illa die exultate ecce em̄ merces v̄ra copiosa ē in celo. Et Mat.v. idē indt. Et ēt ait. Beati qui persecutionē patiunt pp̄ter iusticiā. qm̄ ipsoz est regnū celoz. Querit ergo

vtrū beatitudo ista fuerit in beata virgine Et cōcludit Alber. sup missus est.c.cxvi.q excellētissime fuit i illa. Ipa em̄ multipl. maritiū ppessa est. vt ostendet deo dante in.x.pte hui⁹ opis.sermone.ij. Multas q̄z tribulationes persecutiones tolerauit maxime a iudeis sibi illatas.vt scribit beatus Ignatius in quadā sua epla. Si em̄ vt dr in.c. nulli dubiū.ij.q.j. boni a malis semp persecutionē patiunt. Et idem habet in.c.qui fm carnē.xxiij.q.iiij. Et Prosper. in lib. epigram.dicit. Impia pars mūdi parti est infesta piorum. Et vt ait apls.ij.ad Timothe.iij. Oēs qui pie volunt viuere in xpo iesu persecutiones patiunt. Et vt inquit propheta ps.xxxiij. Multe tribulationes iustorum. Et p multas tribulatiōes oportet nos intrare in regnū celorū vt scriptū est Actuū.xiiij. Un Prosper vbi.s.ait. Nunc bella bonis.nunc discrimina desunt. Et cū quo certet mēs pia semper habet. Et hoc pmittit deus vt magis mereatur p patientiā de qua Cato indt. Magna etem̄ mor est semp patiētia virtus. Et ideo inquit Ouid.in.iiij.de tristi. Fert sapiens oēs casus patienter amaros Frena nec indomiti more recusat equi. Scit em̄ verā esse snīam eiusdē poete in li.de pōto dicētis. Sepe creat molles aspa spina rosas. Et illud Math. poete in lib. Tobie di. Nomine passa dei rodolet tribulatio pascit. Passior delectat lesio: pena sapit. Cū ergo ois meriti occasio fuerit in mr̄e dei: profecto credendū est ipsam beatissimam virginem multis persecutionibus diuersis tribulationibus fuisse exercitatam. eas amore iustitie virtutis equanimiter tolerasse. Unde dicere poterat illud. ps.cxviij. Multi q̄ persequuntur me tribulant me a testimonijs tuis non declinaui. et illud.ij. Cor.xij. Cōplaceo mihi in infirmitatib⁹ meis: in necessitatib⁹: in cōtumelijs i psecutionib⁹: i angustijs p xpo. Quātoem̄ maiores psecutiōes tribulatiōes p iusticiapatiebat. tāto magis i charitate dilatabat. iuxta illō ps.iiij. i tribulatiōe dilatasti mihi. Q: igit scriptū est.j.petri.iij. Si qd patimini pter iusticiā bti eritis. Jō gliosa vgo q̄ tm̄ passa est q̄ oēs puros viatores i tolerādis passionib⁹ superauit. vt in dicta pte.iij.hui⁹ opis.ser.ij.dicet. Etiā in glia bitudine oēs excessit. Ad quam nos puenire faciat ipsa virgo btissima. Amē.

¶ De duodecim fructibus spūalibus q̄ fuerunt in beata virgine. Sermo.viij. P

Inquit Paul⁹ gal.v. Fruct⁹ spūs sunt charitas gaudiū.pax.patientia benignitas.bonitas.longanimitas.mansuetudo.fides modestia.continentia.castitas. Hos aūt fructus excellentissime fuisse in beata virgine probat. Albertus super missus est.c.cxix. inter alia sic arguendo. Esa.iij. scriptum est. Dicite iusto q̄m bene q̄m fructū adinuētionū suaꝝ comedet. ps.cxvij. Labores manuū maꝝ q: mādūcabis etc. Ergo in opibus bonis est refectio siue fruct⁹. Sed in btā virgine fuerūt opera ipropotionabilr bona ergo. refectio ac fruct⁹ improportionabilis. Itē Prouer.xvij. Secura mens quasi iuge conuiuium. Sed beatissima virgo alijs improportionabiliter secura fuit ergo alijs improportionabiliter conuiuauit hec ille. Et iō nos possumus dicere deo illō ps.ciij.de fructu operū tuorū satiabit terra.i.virgo maria. Ipsi q̄z virgini in hunc mundum venienti dicere potuerunt angeli illud Job.xxij.s. habebis fruct⁹ optimos. De eius etiam fructibus dici potest illud Prouer.iij. Primi purissimi fructus ei⁹. De ipsa etiam gloriosa virgine verificat illud Prouer.vi. de fructu manuum suaꝝ plantauit vineā scz ecclie catholice. Ipsa q̄z vgo spūsctō repleta dicere pōt illud Cant.j. Sub vmbra illius quē desideraueram sedi. fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo. Et illud eiusdē li.vij.c. Ascēdā in palmā apprehēdā fruct⁹ ei⁹. Nō solū aūt ipa apprehēdit sz etiā toti mūdo fructus bonorū operū ptulit. nō em̄ potuit arbor bona fruct⁹ malos facere. nā ois arbor bona fructus bonos facit. Matt.vij. de quibus fructibus hoc ser. differemus.

¶ De fructu charitatis beate virginis. Q

Primus fruct⁹ spūs ē charitas q̄ fm theol. hic nō iportat virtutē de qua dictū est.s. sz actū eius Qō aūt hic fruct⁹ fuerit in summo in btā virgine. pbat Albert⁹ vbi.s. sic Charitas est q̄ de terra ad celū euocat sic duo innuunt q̄ ptinent ad hūc fructū. scz a terrenis separatio ad celū eleuatio. Utrūq̄ aūt istoꝝ i btā vgine fuit i summo Qō em̄ improportionabilr alijs a terrenis separata fuerit: ptz per hoc q̄ nec puluis venialis pcti pedibus eius adhesit. qō oibus alijs viatorib⁹ ineuitabile fuit. Qō aūt ad celū marie sit eleuata pbat p illud Mat.vj. Ubi est thesaurus tuus ibi et cor tuum erit. Ergo the saurus tuus trahit ad se fructum. Sed beata virgo habuit thesauꝝ improportionabilē in regno celoꝝ: ergo improportionabiliter eleuabat ad celū in cōtēplatiōe cognitione affectione diuinoꝝ. Un ipsa indt illud Eccli.xxiiij. Quasi cedrus exaltata sum in libano. Liban⁹ em̄ qui interpretat candidatio significat ecclesiam militantem triūphātem candidam puritate. Sicut ergo cedrus in libano est altior omni arbore. ita beata virgo est magis eleuata erga deum in ecclesia dilectione. Preterea in ps.xliij. xxiij. fit triplex questio. Prima est

pⁱncipaliter ꝑtinet ad me. alijs aūt in ꝯsequē ti ꝑ me. vñ Judith. xv. dr̄ in figurā ipsi⁹ ꝟginis Tu gl'ia hierusalē: tu leticia isrl' tu honorificētia ppl'i nostri. Et Esa. ix. Letabunt corā te sicut q̄ letant in messe: ⁊ sicut exultāt victores capta pda qñ diuidūt spolia. Ubi tāgūt due cāe gaudij scilz messorum de fructu. ⁊ victorum de spolijs. Si ergo est gaudiū de fructu btā virgo habuit fructū in summo. Unde dicere pōt illō Eccli. xxiiij. ⁊ flores mei fruct⁹ honoris ⁊ honestatis. Itē habuit victoriā ⁊ spolia in summo: q̄ ex faucib⁹ leuiathan totū mūdū quasi spoliū eripuit. ergo gaudij fructū in summo possedit Hec Alb. vbi. s̄. Quātū eīn gaudiū fuerit btē ꝟginis etiā aliter ꝓbari pōt. Nā si ad partum ei⁹ gaudet chor⁹ celestiū: ⁊ angeli canūt deo: et si vt dr̄ Mat. ij. Magi gauisi sunt gaudio magno valde vidētes stellā q̄ eos ad puer natū ⁊ matrē ei⁹ ꝑduxit. ꝑfecto nulla lingua fari posset nec itellect⁹ capē īgētissima gaudia ꝟginis gl'iose q̄ habuit in ꝯceptu filij in partu lactando eū. in portādo eū in vtero ⁊ in gremio: et in cōuersando cū eo. Jō in cātico suo Luc. j. Ipsa ait. Exultauit spūs me⁹ in deo salutari meo. i. extra saltauit ⁊ supra se saltauit ꝓ gaudio. vñ dicebat illud Abachuch. vl. Ego aūt in domino gaudebo: ⁊ exultabo in deo Jesu meo. Uerificatū etiā fuit in ea illud ps. lxxxiij. Cor meū ⁊ caro mea exultauerunt in deū viuum: ⁊ illud ps. cxxv. Repletū est gaudio os nostrū ⁊ līgua nostra exultatione.

¶ De pace beate virginis. T

In pcedēti sermone tractauim⁹ de btitudine pacis mr̄is dei. iō hic breui⁹ me expediā de fructu pacis eiusdē quē in summo fuisse in ea ꝓbat Alb. vbi. s̄. c. cxxij. ⁊ nos possum⁹ arguere sic. vt hr̄ Lu. ij. ⁊ de cōse. dist. j. c. nocte sctā. ⁊. c. ⁊ hymnis ⁊. c. hi duo. ⁊. c. porro. in natiuitate xp̄i canebāt angeli. In terra pax holb⁹ bone volūtatis sed beatissima ꝟgo improportionabiliter olb⁹ habuit bonā volūtatē ergo īproportionabiliter habuit pacē. Itē Esa. xxxij. dr̄. Op⁹ iusticie pax sed beata ꝟgo iusticiā habuit in summo ergo ⁊ pacē in summo. Itē ps. lxxv. scriptū est. Fact⁹ est in pace loc⁹ ei⁹. sed virgo beatissima improportionabiliter fuit loc⁹ dei. ergo habuit pacē īproportionabilē. Mūdus eīn eius pacē ꝑturbare nō potuit: q2 spū pauperrima fuit. nec ēt diabol⁹: q2 humillima fuit: nec similiter caro eius: q2 nullū peccati fomitē sensit. preterea vt ait Aug. in lib. cōfes. Ille solus. verā pacem habet qui in solo deo quiescit. ⁊ nihil aliud inordinate querit. vnde mali non habent pacem iuxta illud Esa. xlviij. Nō est pax impijs dicit dominus: ⁊ Hiere. xij. Nō est pax vniuerse carni. De talib⁹ carnalib⁹ ⁊ mūdanis dr̄ ps. xiij. Uiā pacis non cognouerunt. ⁊ Eze. vij. Querēt pacem ⁊ non erit ⁊c. Beata autem virgo in solo deo q̄escebat. ⁊ eū solū sup oēs viatores diligebat. ergo pacē in summo habebat. Seruauit eīn illud ꝯsiliū ꝓphete dicētis ps. xxxiij. Inq̄re pacē ⁊ ꝑseq̄re eā. Et illud apl'i Eph. iiij. Solliciti seruare vnitatē spūs in vinculo pacis. Nec mirū si beata virgo habuit fructū pacis in summo. cū fructus vētris sui fuerit ille quē Greg. ix. in ꝓlogo decretaliū appellat regē pacificū.

¶ De patientia beate virginis. U

Ut inq̄t apl's Jac. j. Patiētia op⁹ ꝑfectū h3. Et ideo inq̄t saluator Lu. xxj. In patiētia vr̄a possidebitis aīas vestras. Per patiētiā nāq3 in aduersitatib⁹ oēs sancti glorificati sunt. Unde Judith. viij. dr̄ oēs qui deo placuerūt ab initio per multas tribulatiōes trāsierūt fideles. Qui vero tētatiōes nō susceperūt cū timore dñi ꝑ impatiētiā suā improperio murmuratiōis sue cōtra dñm ꝓtulerūt. exterminati sunt ab exterminatore. Uirgo aūt beatissima in olbus aduersis patētissima fuit quapropter de illa dr̄ Cañ. ij. Sicut liliū inter spinas sic amica mea iter filias. Nā sicut liliū vt rosa nō amittit pulchritudinē vel odorē inter spinas: sic nec ipsa ꝑdidit odorem patientie inter tribulationes. Ipsam ꝟo in summo habuisse fructū patiētie probat Alber. vbi. s̄. c. cxxiij. sic ps. xciij. dr̄ s̄m multitudinem doloꝝ meoꝝ in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam. sed beatissima virgo habuit dolorē passionis post filium suū in summo: ergo et consolatiuum fructum patientie in summo: que enim fuit socia passionum debuit enim esse socia consolationum c. j. de sepul. Itē dr̄ Pro. vl. Date sicerā merētibus ⁊ vinū his q̄ amaro sunt aīo: s3 btīssima virgo habuit amaritudinē in summo: ergo ⁊ siceram ꝯsolatiōis in summo. Itē Esa. lxj. Dabit eis dñs coronā ꝓ cinere oleū gaudij ꝓ luctu palliū laudis ꝓ spū meroris: s3 btīssima ꝟgo habuit luctū ⁊ merorē in summo. ergo ⁊ gaudiū ac cōsolationē in summo ꝑ fructū patiētie vñ ꝟificatū est in ea illō apl'i. ij. Cor. j. Sicut abūdāt passiōes xp̄i in nobis ita ⁊ ꝑ xp̄m abūdat ꝯsolatio nr̄a. Debem⁹ ergo ⁊ nos imitari patientiā btē ꝟginis. maxime expectatiōe future remuneratiōis. Ipsa eīn in tribulatiōib⁹ suis dicebat illud Ro. viij. Nō sunt ꝯdigne passiones huius tpis ad futurā gl'iam q̄ reuelabit in nobis.

¶ De longanimitate beate virginis. s

Secundum glo. super epistolam ad Gal. v. c. longanimitas est in expectatione boni non deficere s3 refici non sufficit cum incipere nisi duret et perseueret. l. si pro patre

versum.ff.de in rem verso.⁊ p Bar.in.l.lucius ff.de le.j.⁊.l.si quis.ff.de sol.Item alibi dr ꝙ nō qui inceperit sed pseuerauerit ⁊c.l.iij.ff.de di-uor.⁊.l.alia.C.de his q̄ vt indig.cū si.Qñ ergo qs hȝ tolerare aliquē dolorē vel laborē ad bre-ue tps.vel expectare hȝ aliquod magnū bonū sed cito recipiendū.equo aīo conatur sufferre pter breuitatē tēporis.Sed qñ in hōmō videt se diu permansurū in labore ⁊ dolore vel cōse-quendo bono:multū solet attediari ⁊ fatigari ⁊ aliqñ deficere ex diuturnitate eius.sed lōga-nimitas retinent hoiem ne attedietur.sed per seuerans pmaneat.⁊ si non ita cito finiatur la-bor sed diu maneat.⁊ in longū bonū expectatū pueniat ⁊ sic longanimitas reficit mentē quā-daȝ certitudine premij.Unde aplš.ij.ad Cor.vj.ait.Exhibeamus nosmetipsos sicut dei mi-nistros in lōganimitate.Beata aūt virgo per multos annos fuit in laboribus mūdi ⁊ expe-ctatione glie.s.per sexaginta ⁊ tres annos vt cōiter credit̃ sempq̃ erat magis fruēs ad om-ne opꝰ bonū ergo fructū lōganimitatis excellē-tissime habuit.Hāc aūt veritatē sic pbat Al-ber.vbi.s̄.c.xxiij.Bonū expectatuȝ reficit: sȝ beatissima virgo iproportiōabile gaudiū alijs expectauit.ergo fructū lōganimitatis impro-portionabiliter habuit.Itē bonū expectatum nō reficit nisi in aliquo certū sit haberi.ergo vbi maior est certitudo.ibi maior refectio i ex-pectādo.Sȝ beatissime vginis certitudo om-nibꝰ alijs iproportionabiliter maior extitit.Er-go ipsiꝰ expectatio oībꝰ alijs iproportionabili-ter fructū habuit lōganimitatis.Itē ois alte-rius expectatio est p modū esuriētis.Expecta-tio vo gliose vginis fuit p modū comedentis. Sed iproportiōabiliter magis delectat expe-ctatio in comedēdo q̄ in esuriēdo.ergo bndi-cta vgo fructū lōganimitatis iproportiōabili-ter habuit viatoribus vniuersis.hec ille.Et sic excessit lōganimitatē abrae de q̄ ad Heb.vj.dr Lōganimiter ferēs adeptꝰ est repromissionēȝ. Excessit etiā aplos ⁊ alios fideles quibꝰ dr ad Col. In omni opere bono fructificātes ⁊ cre-scētes in sciētia dei in omni vtute cōfortati in omni patientia et longanimitate cum gau-dio.Unde de eius expectatiōe dici poterat il-lud Prouer.xvij.Gēma grauissima expectatio pstolantis.vbi dicit glo.Qui premia futura fi-deliter expectat quasi gēme splēdidissime pos-sessione letatur:⁊ talis fuit longaminis expe-ctatio beate virginis.

¶De bonitate beate virginis. y

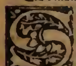

Ut ait gl.ad Gal.v.c.Bonitas ē dulcedo animi.Scdm aūt phm. Dulce est qđ ē amaro immixtū Dulciꝰ qđ est amaro ipermixtiꝰ. Dulcissimū vo qđ est amaro im-permixtissimū.Sȝ animꝰ btē vir-ginis fuit oī amaritudie impmixtissimꝰ.iuxta illud Sap.viij.non hȝ amaritudinē ɔuersatio illiꝰ.ḡ etꝰ animꝰ fuit dulcissimꝰ.Jō canimꝰ ei. O clemēs.o pia.o dulcis virgo maria.Itē hec dulcedo ē de bonis cognitis ⁊ habitꝰ.vt ait Al-ber.vbi.s̄.c.cxxv.Sed btissima vgo bona nobi-lissima in se habuit̃ cognouit ergo dulcissima fuit.Itē ps.xxx.inqt Dauid.Quā magna mul-titudo dulcedinis tue dñe quā abscōdisti timē-tibus te.Sed beatissima virgo nobilissimū ti-morē.s.reuerētie habuit in summo ergo ⁊ dul-cedinem habuit in summo. z

Itē Judicū.vj.legit̃ ꝙ vellꝰ dulci rore im-pletū postea totā areā ipleuit.Per vellꝰ aūt beatissima vgo itelligit̃ q̄ totū mūdū dul-cedie repleuit.ergo plꝰ oībꝰ dulcedinis habuit Itē vt dr ad Hebre.ix. in arcaȝ fuit vrna cum mānap.arca aūt beata vgo.p māna vo sum-ma dulcedo designat̃.Ergo ipsa virgo in sum-mo habuit dulcedinē.Itē Eccli.xxiiij.ait ipsa mater dei.Spūs meus super mel dulcis.sed per mel cōiter intelligitur quid dulcissimum. iuxta illud Judicuȝ.xiiij.Quid dulcius melle. Ergo beatissima virgo habuit maiorem dul-cedinem q̄ omnes alij viatores.Item vt ait Alber.vbi.s̄.quanto arbor altior tanto etꝰ fru-ctus est dulcior:sed beatissima vgo fuit arbor omnibꝰ altissima ⁊ dignissima.vt.s̄.patuit in iij.parte huius operis.ser.iiij.parte viij. ergo ⁊ fructus bonitatis eius fuit dulcissimus. Pre-terea ab effectu cognoscitur causa.vt dicit̃ in lib.de causis.⁊ sic bonitas fructus denotat bo-nitatem sue arboris.Quia qualis est causa.ta-lis producitur effectus.c.fertur:⁊.c.vulnera-tio.l.q.j.⁊.c.tue de spon.c.accessit.⁊.c.ex litteris de despon.impu.l.de pupillo.ff.de no.ope.nū. ⁊ notatur in capitu.cum clerici extra de censi. Sed fructus beate virginis fuit omni dulce-dine repletissimus.ergo ⁊ rami iuxta illud Ja-cob.iij.Nunquid fons de codē foramine emna-nat dulcem ⁊ amaram aquaȝ quasi dicat.qua-lis intus talis ⁊ extra.Cuȝ ergo beatissima vir-gine summa dulcedo processerit.patet ꝙ ipsa dulcedinem ⁊ bonitateȝ in summo habuit.Et ideo ipsa Cañ.ij.inquit de spōso suo celesti.eā dulcedine replente.Fructus eius dulcis gut-turi meo.In eodem quoq̃.c.inquit illi spōsus eius.vox enim tua dulcis.⁊.iiij.c. Eloquium tuum dulce.Unde ⁊ ipsa dicere poterat de ver-bo dei illō Apoc.x.Erat in ore meo tanq̄ mel dulce.Preterea quoq̃ dei erant sibi dulciora super mel ⁊ fauum.vt dicitur ps.xviij.et ideo dicebat illud Eccli.xxiij.Nihil dulcius q̄ re-spicere in mādatis domini.Ipsa etiā fuit illa quā deus preuenit in benedictionibꝰ dulcedi-nis.ps.xxi.Quapropter dicere poterat illud Hiere.xxxi.Somnus meus dulcis mihi:et de ipsa dici potest illud Ezech.xxxiiij.Dulci som-no capitur

no capit.⁊ illud Eccli.xi. Initiū dulcoris hʒ
fructus eius. De ipsa quoqꝫ dicere valemus il
lud.ij.Esdre.v. Dulcedo ei9 ⁊ honor in secula.
Non solū aūt deus infundebat aīe btē virgi-
nis dulcedinē: sed etiā angelis suis dulcibus
eloquijs ⁊ cāticis in ea causabāt magnā iocū-
ditatē iuxta illud Amos.ix. Stillabūt mōtes
i.angeli dulcedinē.qua videlʒ dulcedine etiā
totū corpus beate ꝟginis replebat. Scriptum
est eñ Prouer.xvj.dulcedo aīe sanitas ē ossiū.
Ex qbus oīb9 apparet quō excellentissime fuit
in virgine dulcedo bonitatis. Unde qꝛ quantū
pura creatura pōt imitata est bonitatē diuinā
Ideo de illa affirmare possumus illud Sap.
vij.s.ꝙ est imago bonitatis illius.lʒ aūt boni-
tas rei cōiter ad intrinseca referat. l. cū quid.
ff.si cer.peta.tñ btā virgo habuit bonitatē nō
solū intrinsecā sed etiā extrinsecā: ꝑfectissime
eñ obseruauit illū Tulij in.iij. de offi.dicētis.
Bonus vir nō modo facere: sed nec cogitare q̄
dem audebit quicꝗ qđ nō audeat ꝑdicare. Et
illud eiusdē autoris q̄ in li.de amicitia inquit.
Illos bonos viros appellādos putemus q̄ as-
sequuntur quantū hoīes possunt naturā opti
mā bene viuēdi ducē. Et illud Apulei in li.de
deo socratis dicētis. Nihil est deo gratius ⁊ si
milibus ꝙ vir aīo ꝑfecte bon9 q̄ ceteros ante-
cellit. Ipsa nāqꝫ virgo optima in bonitate crea
turas oēs superauit ⁊ diuine bonitati quantū
possibile fuit appropinquauit. Non est aūt mi
rū si oēs ipam virginē benedictā diligūt. Uera
est eñ illa Tulij sententia in quadam orone ad
cesarem dicētis. Nihil est tā populare ꝙ boni
tas de qua bonitate ipsa ꝟgo diffundit in oēs
Unde illi dicere possum9 illud ps.ciij. Aperien
te te manū tuā oīa implebunt bonitate ⁊ meri
to. Omne eñ bonū est naturaliter suipsius dif
fusiuum.vt ait Diony.iiij.c.de diuinis nomi-
nibus. Quicūqꝫ igitur efficit deuotus ipsi9 vir
ginis.⁊ illā per amorem recipit in corde suo.di
cere potest illud Sap.vij. Uenerunt autē mihi
omnia bona pariter cum illa.

¶ De mansuetudine virginis. A

Ecundū glo.Gal.v.māsuetudo
est tractabilis. Uñ inde Catholi
cō ꝙ māsuet9 dr̄ q̄si manu suet9.
iuxta illō Sap.xvj. māsuetabat
ignis. Ille igit̄ q̄ permittit se tra
ctari sine ira dr̄ māsuet9.⁊ ista ē
differētia inter patientiā ⁊ mansuetudinē q̄ si-
miles vident̄.qꝛ patiētia moderatur ⁊ regulat
passionē tristicie q̄ insurgit ex aliqua molestia
ne nimis contristet̄. Sed māsuetudo refrenat
passionē ire ne frāgat ⁊ ꝯtra rōnē aliqđ agat.
Ideo glo.sup illud Iaco.j. Cū māsuetudine su
scipite insitū verbū ait.ꝙ māsuetudo est cōtra
iram. Qui ergo minus hʒ de ira magis hʒ de
mansuetudine. Sed beatissima virgo fuit sine
aliqua ira.ergo fuit māsuetissima. Seruauit
eñ illō Eccli.iij. In māsuetudine ꝑfice opa tua
⁊ sup gl'iaʒ hoīʒ diligeris. Nihil nāqꝫ est tā pe
culiare imperatorie maiestati ꝙ māsuetudo.
vt ait impator in.l.si.C.de dona.inter virum ⁊
vxo.⁊ ideo ipse multū se docet māsuetū l.l.j.C.si
imp.male.⁊ multū laudat māsuetudinē in.l.
imperialis.C.de nup.vbi dicit Bal.in prin.ꝙ
in sola māsuetudine ⁊ clemētia pares deo esse
possumus.⁊ iō imperatrix mūdi hāc virtutē
sup oēs viatores in summo habuit. B

Hoc etiā ibidē aliter probat̄. Nam inter
supbos semp iurgia sunt vt dr̄ Prouer.
xiij. Ergo superbia ꝑ se est causa iurgioꝝ.⁊ sic
vbi est plus de superbia.ibi est plus de iurgijs
⁊ minus de mansuetudine. Ergo per oppositū
vbi est min9 de superbia: minus est de iurgijs
⁊ plus de māsuetudine. Sed in beatissima vir
gine fuit humilitas in summo.ergo ⁊ mansue
tudo. Item vt ait Albertus vbi.s.c.xxvj. Tra
ctabilis ⁊ mansuetus est ille qui habet bonos
mores ⁊ est omnibus conformis ⁊ conformabi
lis in his que fieri possunt huiusmodi sm deū
Sed beatissima virgo fuit huiusmodi.vt pa-
tuit.s.vñ Ber.in sermo.assumptionis inquit.
omnibus omnia facta est ⁊c. Ergo mansuetissi
ma fuit. Illa enim profecto fuit mansuetudine
repleta que in orationibus suis adeo sup om-
nes alios est exaudita.cui humiliū ⁊ mansue-
toꝝ semp placuit deprecatio Iudith.ix. Si er-
go vt dr̄ ps.xxiiij. De9 diriget mansuetos in iu
dicio.⁊ ps.xxxvj. Māsueti hereditabūt .t'rā:⁊
delectabunt̄ in multitudine pacis sup eam.et
ps.lxxvij. Deus saluos faciat oēs terre. Et.ps.
cxlix. Exaltabit mansuetos in salutē.⁊ Prouer.
iij. Māsuetis dabit gl'iam. Proculdubio credē
dū est ꝙ suscipiēt māsuetos dñs.vt ait ꝓpheta
ps.cxlvj. Hāc mansuetissimā virginē in celesti
patria sup oēs puras creaturas exaltauit. Et
iō ipi mrī de q̄ ꝓpter fructū māsuetudinis ad
illā mirabilē sedē peruētura erat: ꝑdixerat da
uid ps.xliiij. Propter veritatē ⁊ māsuetudinē ⁊
iusticiam deducet te mirabiliter dextra tua.
Sciēs eñ ipsa ꝟgo bñdita ꝙ Eccli.j.scriptum
est. Bñplacita est deo fides ⁊ mansuetudo.ꝑfe
cit illud qđ ꝯsuluit sapiēs eiusdē li.x.c.s. In mā
suetudine serua aīaʒ tuā.⁊ hoc maxime egit vt
filio suo cōformaret̄ de hoc predictū erat Zac.
ix. Exulta satis filia syō ⁊ iubila filia hierusa-
lē. Ecce rex tuus venit tibi iustus ⁊ mansuetus
⁊c.et Esa.xj.in ꝑsona eius dr̄. Ego quasi agn9
mansuetus qui portatur ad victimam.

¶ De benignitate beate virginis. C

Nquit glos.Gal.v.ꝙ benignitas est
largitas rerum. Hunc autem fructū
fuisse in summo in beata virgine pro
bat Alber.vbi.s.c.xxvij.⁊ nos possu
mus arguere sic.largitas reruʒ consistit in dā

do qꝛ beatius est dare ꝙ accipere.c.predicatoꝛ
xvi.q.i.⁊.c.cū marthe.in.i.col.de cele.mis.⁊ hoc
etiā inquit glo.in rubrica.ff.cōmo.⁊ fuerūt ver
ba dn̄i Jesu q̄ refert Paulus. sicut describitur
Act.xx. Sꝫ btissima virgo iproportionabiliter
plus alijs dedit.qꝛ sicut deus pater dando no
bis filiū suū quo ad diuinitatē nobis simul cū
illo oīa donauit.vt dꝛ Ro.viij.Ita ipsa dādo no
bis filiū dei quoad hūanitatē ab eo ministra-
tam etiā cum illo nobis oīa largita est.⁊ sic no
bis ꝯtulit deū ⁊ oīa creata ⁊ ꝯfir improportio-
nabiliter fuit larga⁊ benigna.Benignitas eñ
dꝛ quasi bona igneitas. Nā sicut bonus ignis
calefacit etiā a longe.ita ille q̄ benign⁹ est bn̄-
ficia exhibet.nō solū amicis sed etiā inimicis.
Hoc aūt egit ipsa benignissima dei genitrix.q̄
filij sui perfectissima imitatrix fuit.q̄ pro cruci
fixoꝛibus exoꝛauit.Lu.xxiij.ergo ⁊c. D

ITē.i.ad Coꝛ.xiij.dꝛ.Charitas patiēs
est.benigna est.Ergo vbi maioꝛ est chari
tas:ibi maioꝛ est benignitas.Sed beata
virgo in summo habuit charitatē.ergo ⁊ beni
gnitatē.Itē benignus est spūs sapientie.vt dꝛ
Sap.i.Sed btissima ꝟgo plena fuit spū sapiē
tie.vt ꝓbatū est.s̄.sermone.v.huius partis p-
te.i.⁊ sermone.vi.etiā parte.i.in prin.Ergo be
nignitatis fructu fuit repleta. Seruauit nāqꝫ
illud Cassiodori in ep̄lis suis dicētis.Ornamē
tum oīm bonoꝝ est sincera benignitas.Igitur
si tu gradu:dignitate. aut ꝟtute superas reli-
quos.noli illos pedibus cōculcare.sꝫ sis ama-
bilis.affabilis.⁊ vultu facieqꝫ placidus.hec il-
le.Preterea cū deus sit benignus.vt dꝛ Johel.
ij.Unde ad Titū.ij.ait paulus.Apparuit beni
gnitas ⁊ humanitas saluatoris nostri dei. pro
fecto tenendū est matrem eius fuisse benignā
cum oībus ⁊ super omnes puras creaturas ha
buisse fructū benignitatis.perfectissime enim
seruauit illud Ephe.iiij.Estote inuicem beni-
gni.Unde preuidēs in spiritu propheta ipsam
dei matrem propter suam benignitatē esse co
ronandā predicit illi.ps.lxiiij. Benedices co
rone anni benignitatis tue.

¶ De fructu fidei beate virginis. E

SEcundū glo.ad Gal.v.fides in-
quantū est fructus spūs. dicitur
inuisibiliū certitudo.de quo ēt
tangit glo.in rubrica.C.de sum.
trini.⁊ fi.ca. Dicit aūt Albertus
vbi.s̄.c.xxxviij.ꝙ delectatio intē
ditur ex certitudine tribus modis. Primo per
scibiliū pluralitatē.vt si delectatio est in scien
do.quanto plura sciuntur:maioꝛ est delectatio
Sed beatissima virgo plus oībus sciuit. ergo
maioꝛem delectationē habuit. Scdo per nobi
litatem ⁊ melioꝛitatē scitoꝛum. Maioꝛ est enī
delectatio in sciēdo melioꝛa ⁊ nobilioꝛa .vt est
cognitio diuinoꝛū que est nobilioꝛ ⁊ delectabi-
lioꝛ cognitione inferioꝛū reruꝫ ꝭm philosophū
xi.⁊.xviij.de aīalibus.ij.de celo ⁊ mūdo.xi. me-
ta.x.ethi.⁊ in lib.de secretis secretoꝛū ad Ale-
xandrum.Unde inquit Tho. sup. iij.de aīa ꝙ
ille intellectus non est nobilioꝛ qui plura intel
ligit:sed qui nobilioꝛa cognoscit.Sed beatissi
ma virgo sciuit nobilioꝛa et dignioꝛa quia ha
buit cognitionem trinitatis ⁊ eterne beatitu-
dinis sue ⁊ alioꝛum qua scientia nihil. iocun-
dius. Nulla enim est delectabilioꝛ cognitio ꝙ
scire deum:⁊ se ab illo nunꝙ separandum. er-
go ⁊c.Tertio intenditur delectatio per modū
sciendi.Nam si aliquid sciatur per reuelatio
nem dei magis delectat ꝙ si sciatur per huma
nā acquisitionem ⁊ studium. Sed cognitio vir
ginis benedicte fuit per diuinam reuelationē
⁊ sancti spūs instructionē vt patuit.s̄.sermone
v.⁊.vi.Ergo impoꝛtionabilem habuit inuisibi
lium certitudinem omnibus alijs excellentio
rem ⁊ sic fructum fidei habuit in summo . Pōt
etiam hic accipi fides ꝓ fidelitate. iuxta illud
Juuenalis.li.i.satyra.iij.Quantum quisqꝫ sua
nūmoꝛum seruat in arca eñ habet et fidei.Et
Ecclesiasti.xxij . Fidem posside cum amico in
paupertate illius vt ⁊ in bonis eius leteris.Et
ita accipitur in.l.i.ff.de cōsti.pecu.⁊.ff.depo. l.
i.§.merito.C.de act.⁊ obli.l.bonā fidē.⁊ in.l.i. §
pri.ff.de pac.⁊ in eodē sensu accipit i.l.cū vēde
rē.ff.loca.⁊ in.l.generaliter.C.de nō nu.pe.Et ab
Ouidio in epistolis dicente multa fidē ꝓmissa
leuāt. Et in.iij. de fastis. Tarda venit dictis
difficilisqꝫ fides.Et a catone dicente. Raro fi-
des ideo:qꝛ multi multa loquūt. Et ab Esopo fa
bula.xxxi. Expedit in fide non irritare fidem.
Et ab eodē Ouid.in.iiij.de ponto.ep̄la.x.Quis
laboꝛ est purā non temerare fidē.Et a Lucano
in.i.li.vbi ait.Nulla fides regni socijs ⁊c. Et
li.viij.Ardua quippe fides robustos exigit an
nos.Et li.x.Nulla fides pietasqꝫ viris q̄ castra
sequunt.Et a Richardo poeta in li.de nuptijs
qui ait.Quis bonus absqꝫ fide.Et Hester . vi:
vbi inquit rex asuerus.Qui pro hac fide hono
ris ac p̄mij mardocheus cōsecutus est. Et eius
dem li.xvi.c. de eodem mardocheo dicit.Cu-
ius fideꝫ beneficijs viuim⁹.Si ergo hic acci-
piatur fides ꝓ fidelitate.etiā in summo fuit i
ipsa virgine.Fuit eñ fidelissima deo.Unde de
ea dici pōt illud Neemie.ix. Inuenisti coꝛ ei⁹
fidelē coꝛā te.De fidelitate q̄ꝫ eiusdē virginis
p̄dixit ip̄e de⁹.ij.Reg.vij.dicens Dauid Erit fi-
delis dom⁹ tua:⁊.iij. Reg.xi. inq̄t Salomoni.
Edificabo tibi domū fidelē.Ipsa eñ virgo so
la cum filio suo fuit domus fidelis vsqꝫ i sempi
ternū coꝛā deo.vñ ip̄a dicere pōt illud ps. lvi.
Testimonium meū fidele ipsi.Fuit etiā fide-
lissima generi humano.ꝓpter cui⁹ fidelitatē
fuit recōciliatū deo.Uñ de p̄mo parente dici
pōt illud.i.Coꝛ.vij.Sctificatus est vir infidelis

per mulierem fidelem. Fuit etiã et fidelissima in oĩbus pmissionibus suis. Unde de ipa dici potest illud Josue.xxiij. impleuit opere qđ promisit.

¶ De fructu modestie beate virginis. F

De modestia matris dei supra tetigi in sermone.iij. huius partis pte.iij. ideo hic nõ multũ me extendam. Sciendũ tamẽ fm glo. Gal.v. q modestia cõsistit in dictis et factis vt non fiat excessus vel defectus quoad verba vel habitũ et gestus exteriores. Modus eñ in oĩbus est seruãdus tã in victu q vestitu et alijs. l. sed et si qđ. §. j. ff. d vsufruc. facit. l. solẽt. §. nõ vero. ff. de offi. pcon. et le. et. l. diuortio. §. j. rñso. ff. de neg. ge. Dicit aũt Alber. vbi. s. c. cxxxix. q in virtutibus politicis medietas duorũ extremorũ est virtus. vt dt. ij. ethic. Unde Ber. ait. Tene mediũ si nõ vis perdere modũ. In virtutibus vero theologicis tãto aliquid hz pfectius esse virtutis quanto magis eleuat et extendit ad cõsecutionẽ finis. Uñ modus ibi attendit fm maiorẽ eleuationẽ virtutis. fides eñ tãto magis est ṽtus quãto magis eleuat potentiã ad credendũ. Et sir spes tanto pfectius hz esse ṽtutis quãto magis eleuat ad sperandũ. Et similiter est in amore cui9 modus est nõ tenere modũ vt inquit Bern. Si ergo modestie est tenere modũ. modestissimi in summo erit tenere modũ in summo. Summus aũt modus in via est eleuare potentiã ad perfectissimũ actum qui põt esse in statu vie. huiusmodi aũt eleuatio fuit in beata virgine. ergo ipsa habuit fructũ modestie in summo. Itẽ glo. super illud Ro. ij. Rationabile obsequium vestrũ ait. Neq nimis. neq minus. Hoc autẽ inter oẽs puras creaturas solũ cõuenit beate virgini precise. ergo etc. Itẽ spũs sapientie est modestus. vt dr Sap. vij. Et sapientia q desursum est modesta est et suadibilis etc. Jacob. iij. Sed in beata virgine fuit spũs sapientie in sũmo super oẽs viatores. vt. s. pbatũ est. ergo et modestia in summo. Itẽ Prouer. xxij. dr. Finis modestie timor dñi. Sed in beata virgine fuit timor dñi in summo. vt patuit. s. ergo et modestie fructus. Ipa etenĩ perfectissime seruauit illud Phil. iiij. Modestia vestra nota sit oĩbus hominibus. et illud. j. Pe. iij. cum modestia et timore scientiam habentes bonam.

¶ De continentia beate virginis. G

Continentia fm gl. ad Gal. v. est abstinere a bonis placitis et licitis. Intelligunt aũt hic placitaz fm sensuz nõ fm intellectũ. vt ait Alb. vbi. s. c. cxxx. Nõ eñ est ṽt9 abstinere a bonis placitis fm intellectũ q sunt simplr. bona fm ṽtutẽ appetendo. A bonis aũt sensibilib9 et delectabilib9 abstinere est virtus cõtinentie. Sũme vero delectabile fm sensum est act9 gñationis: ergo ab hoc abstinere est maximũ ṽtutis. Et hoc põt eẽ tripl'r. Primo p abstinentiã pfectã vt in piugatis. xxxj. di. c. nicena. q ab alijs cõtinẽt extra se. Scđo p abstinẽtiã pfectiorẽ vt in viduis. xxvij q. j. c. nuptiaz. Tertio p abstinẽtiã pfectissimã vt in ṽginib9. q tãte est excellentie q psuaderi põt sz nõ iperari. c. integritas. xxxij. q. j. Hec aũt in btã ṽgine fuit in sũmo. ergo et fructũ ptinentie habuit in sũmo. Preterea ṽtus est circa arduum et difficile. ij. Ethi. sz maxime arduũ et difficile vr esse abstinere ab actu gñatiõis nature corruptibilitate. vñ Salomõ dicebat deo. Sap. viij. Nõ possum esse ptinens nisi tu dederis. ergo vbi est illa abstinẽtia in summo: ibi ẽ et ptinẽtia in summo. sz hec fuit in btã ṽgine. ergo etc. Itẽ augmẽtat ṽtutẽ cõtinẽtie abstinere nõ solũ a delectabilibus licitis sed etiã a debitis. Et quãto magis debitis: tãto maior est cõtinentia abstinere ab illis. Sed btissima virgo abstinuit ab honorib9 sibi debitis sup oẽs creaturas inquantũ erat dei mater. cũ ergo se hũiliauerit in summo. et a reuerẽtia ipoportionabilr sibi debita ptinuerit: pfecto habuit fructũ ptinẽtie in summo. Uñ de illa dici põt illud. ij. Macha. xliij. Continentie ppositũ tenuit. s. in summo. Ex quo apparet ei9 excellentia. Cum eñ nõ sit cõdigna põderatio ale cõtinentis vt dr Eccli. xxvj pculdubio excellentia beate virginis continentia in summo erit improportionabilis et inestimabilis.

¶ De fructu castitatis beate virginis. H

Uta. s. sermone. iiij. huius ptis tractaui de virtute virginitatis et castitatis matris dei ideo hic breuiter me expediã de fructu ei9. Sciẽdum ergo fm glo. Ad Gal. v. q hic castitas est recte vti licitis. Ille aũt recte vtit qui seruat dictũ aplĩ. j. Cor. x. Siue manducatis siue bibitis siue aliud facitis. oĩa in gl'iam dei facite. Sicut faciebat imperator q in. l. j. in princ. C. de vete. iu. enu. ait. Ita alios nostros ad dei oĩpotentis erigimus adiutoriũ. vt neq armis cõfidamus. neq nostris militibus. neq bellorũ ducibus vel nostro ingenio. sed omnez spem ad solam referamus puidentiam trinitatis. Oẽs ergo actiones humane sunt referribiles ad deum. Ille igit perfectus in summo erit qui oẽs actus suos in deũ refert. et hmõi sic referri est vti. Uñ magr snĩaz in. j. dis. j. inquit q vti est id qđ in vsum venerit: referre ad id qđ fruendũ est. scilicet deo que solus est fruendus Sicut aũt cõtingit referre differẽter. ita ptingit vti differẽter. Nã aliqui viatores referunt in deũ aliq solũ. Alij vo oĩa sz habitualr. Nã ipossibile est eos semp oĩa referre actualiter. vt pbat Alber. vbi. s. c. cxxxj. q nõ est hõ q nõ pec

cet.iij.Reg.viij.Qui aũt peccat nõ potest sem per oĩa in deũ referre actualiter. Nã ꝓ tũc qñ peccat nõ refert in deũ illud in quo peccat etiã venialiter.Sed beata virgo oĩa semp in deuz referebat actualiter cũ nunꝙ peccaret.sꝫ semper in grã dei staret.vt.s. ꝓbatũ est.ergo improportionabilr sup oẽs bene vsa est licitis.et ꝯñr habuit fructũ castitatis in sũmo ꝯm Alb. vbi.s.Dicit aũt Nico.de lyra super eplam ad Gal.c.v.ꝙ castus ꝓpͥe dr ille q̄ nec consentit cõcupiscentijs nec etiã patitur earꝫ molestias. Hec igit excellentia castitatis singularissimo modo cõuenit dei genitrici que nũꝙ alicui carnali ꝯcupiscẽtie cõsensum pstitit. Imo nec vnꝙ aliquẽ motũ eius sensit.⁊ ideo in summo castissima fuit.deus eñi illã in purissima ꝟginitate semp cõseruauit. Uñ ipsa dicere deo põt illud Hiere.iij.Dux ꝟginitatis mee tu es. Et quoꝙ castitatis excellẽtia ostendit ex eo ꝙ ipsa nõ seruauit eã ex timore vel verecundia sicut illa de qua inqͥt Oui.Casta est quã nemo rogauit. ⁊c.sꝫ seruauit illud ꝯsiliũ Tibulli dicẽtis. Non sceuo sis casta metu sed mẽte fideli ⁊c.Itẽ ipsa pfecte euitauit oẽs occasiones luxurie. Uñ voluit esse pauperrima. Quia vt ait Oui.ij.de remeõ.amo.Diuitijs aliter luxuriosus amor. Et in potu parcissimo fuit.Quia vt ait idẽ poeta vbi.s.Uina parãt animũ veneri si plurima sumas.Et luxuriosa res est vnũ. Prouerb.xx.⁊.c. luxuriosa.xxxv.di.Itez nũꝙ ocio vocauit.sciẽs verã esse Ouidij.snlam in.j.de reme.amo.q̄ inquit.Ocia si tollas periere libidinis actus.Sꝫ semp diuersis operibus ⁊ austeritatibus oĩa libidinis incentiua refrenauit seruãs illũ Col. iij.Mortificate mẽbra vestra. His igit duodecim fructibꝰ spũs repleta beatissima virgo soluta fuit ab omni lege hũana,⁊ carnali iuxta illud ad Gal.v.Qui spũ dei agunt nõ sunt sub lege.Per hos etiã fructus cum ceteris virtutibus diabolũ ꝓstrauit despexit.Cui dr.iij.Reg. xvj.Spreuit te subsanauit te virgo filia syon. Figurata quoꝙ fuit ipsa benedicta virgo in ligno vite in medio paradisi.qõ.xij. fructus protulit.vt dr Apoca.vlt.qꝫ hos.xij.fructus spiritꝰ nõ solũ in se habuit. sed etiã ad salutẽ omniuz gentiũ mirabiliter ꝓduxit ⁊ cõmunicauit.Cui beatissime ꝟgini sit perẽnis gloria per infinita secula seculorum.Amen.

¶De gratijs gratis datis beate virginis. Sermo.ix.

Iso de gratijs gratũ facientibus quali fuerũt in beata virgine. cõsequenter videnduz est de gratijs gratis datis. Sicut eñi cõtinuatio ordinata dz fieri de titulo ad titulum.vt in.l.ij.de sta.ho.⁊ in.ꝟ.qbus.in.j. cõsti.co.⁊ in.l.cũ de laneonis.ꝟ.asinam.ff.de fun. instru. Et similiter de libro ad librũ qñ cõmode fieri põt.vt notat infra.de acti.in pͥn.lꝫ hec nõ sit oĩno necessaria ꝯm glo.in rubr.ff.de ꝯdi. fur.Sicut etiã cõtinuatio solet fieri de lege ad legem qñ cõmode fieri põt.vt est glos.in.l.ij.ff. de ver.ob.⁊ aliqñ de paragrapho ad paragraphum.vt habet in.l.gallus.vbi glo.in.ꝟ.j.ff.de libe.⁊ posthu.Pari modo etiã consentaneũ videtur cõtinuare hũc sermonẽ loquentẽ de gratijs gratis datis ad suprascriptos loquẽtes de gratijs gratũ facientibus. Multe aũt sunt gratie gratis data. Quarũ aliquis ponit apłus.j. ad Cor.xij.dicens. Alij quidẽ per spiritũz dat sermo sapientie. Alteri aũt sermo sciẽtie ꝯm eundem spiritũ. Alij fides in eodẽ spũ. Alij gratia sanitatũ. Alij operatio virtutũ. Alij ꝓphetia. Alij discretio spirituũ. Alij genera linguarum. Alij interpretatio sermonũ. Quasdã vero alias gratias ponit idez apłs ad Ephe.iiij. dicens. Ipse dedit quosdã quidẽ apłos quosdam autez ꝓphetas. alios vero euangelistas alios autẽ pastores ⁊ doctores ad consummationem sanctorũ in opus ministerij in edificationem corporis xp̄i. De quibus gratijs hic ꝓtractabimus ostendẽtes qualiter in matre dei fuerunt excellentissime.

¶De sapientia quam habuit beata virgo in contemplatione eternorum. R

Pro expeditiõe huius ꝑme partꝭ querit vtrũ mr̃ dei in vita viderit angelos ⁊ spũalia ꝑ spẽs ꝓprietas. Et videt ꝙ sic. Ipsa eñi vt ait Alb.vbi.s.c.cxxxj.videre potuit ⁊ vidit spm̃ in creatũ per spẽm ꝓpriam ergo ⁊ quẽlibet aliũ. Item in.iij. dialogoꝝ inquit Grego. Quid eñi nõ vident q̄ videntẽ oĩa vident. Sed ipsa vidit videntem oĩa ergo vidit oĩa. Item phs ait ꝙ intellectus cognoscit oĩa ꝓpter seipsum agnoscendũ.quicquid aũt est ꝯm naturã cognoscitiuũ alicuius: cognoscet illud nisi impediat. Illa aũt impẽdimenta ꝯm Augu. sunt fantasmata corporaliũ anime per amorẽ ꝯglutinata.qbus obstractis aĩa seipsam videt. Sed ab his aĩa beate virginis potuit se abstrahere ergo potuit seipsam videre per speciẽ ꝓpriã. Item ꝯm Aug.in.li. de spiritu ⁊ aĩa. Anima a principio sue creationis hꝫ in se concupiscibilitatẽ:rationabilitatẽ ⁊ irascibilitatem.ergo in se est naturaliter cognoscitiua. Unde posito per possibile ꝙ nõ infunderetur corpori.adhuc esset cognoscitiua.⁊ nõ esset coartata per aliam naturã.ergo apta nata est cognoscere oĩa. Sed inordinatũ est ꝙ aliquid foret cognoscitiuum animũ aliorum ⁊ non suijpsius ergo anima naturaliter est cognoscitiua suijpsius ⁊ oĩm aliorũ.ergo cognos-

licet omnia et seipsam nisi impediatur. hoc autem est impedimentū quod dictum est.§. Sed in anima beatissime virginis hoc fuit sublatum. ergo vidit seipsam et omnes angelos et om̄a creata. Unde Augu. in li. de spū et anima inquit. Animus corporis dn̄ator rector et habitator videt se per seipsum. nō querit auxilium corporaliū oculorū. immo vero ab om̄ibus corporalibus sensibus tanq̄ cōpedibus abstrahit se ad se vt videat in se et nouerit se apud se. et dum vult deum cognoscere eleuatur super se. Item phūs in .i. de anima dicit q̄ omnino et penitus difficillimum est aliquā fidē accipere de anima s̄m suam substātiam. operationes em̄ et potētias ipsius et accidentia non est difficillimum cognoscere. Si ergo cognoscere animam in se per suam speciem de numero difficillimorum est ergo est de numero cognoscibilium ergo etiā s̄m philosophū qui nō habuit ad grām respectū. possibile est animam cognoscere per spēm propriam: licet difficulter. Sed ista difficultas amouetur p̄ astractionem a fantasmatibus corporalibus q̄ abstractio fuit cōpletissima in cōtemplatione btē virginis. ergo vidit alias et spūs in sua cōtēplatiōe. Si ergo vt ex p̄cedētibus p3 etiā phice loquēdo ala in corpe etiā citra auxiliū grē gratū faciētis in cōtēplatiōe spirituū et spūaliū aspectū dirigere pōt et videre. pfecto multo fortius ala beata virginis eleuata et abstracta plenitudine gratie hoc facere poterat. Itē Paulus in raptu vidit dispositionē celestis hierarchie et btō dionysio reuelauit. Ergo multomagis btā virgo vidit statū angelorum et triūphātis eccl̄ie. Qd em̄ est cōcessum seruo multo magis cōcessum fuit vniuersorum dn̄e quia capacitas serui regulatur s̄m capacitatem dn̄i. l. si mihi et tibi. §. in regula. ff. de leg. j. Itē Martinus vidit demones et Jacob angelos quando dixit Gene. xxxij. Castra dei sunt hec. Ergo et beata virgo in sua cōtēplatione poterat videre angelos et demones et alam propriā: immo et ipsum deū. Hac igit̄ sapientia de diuinis repleta magnifice locuta est ipsa benedicta componens canticū illud excellentissimum. Magnificat ala mea dominū. Hac sapia freta docuit apostolos sapientissimos de multis mysterijs fidei et secretis diuinis post ascēsionē filij. Et qd mirū si sapiētissima omnium fuit que mater fuit christi q̄ est dei virtus et sapiētia. vt dr̄. j. ad Cor. j. ipse igit̄ dei filius qui dixit apostolis Lu. xxj. Dabo vobis os et sapientiam cui nō poterunt resistere omnes aduersarij vestri multo excellentius dedit eam sue charissime genitrici. Si enim deus sapientiam prestat paruulis. i. humilibus. ps. xviij. multo magis eam prestitit humile virgini. Ideo illi inquit Salomon Sap. vij. Dic sapientie soror mea es. De eius quoq̄ sapientie profunditate dici potest illud Esa. xl. Nō est inuestigatio sapientie eius. De ipsius etiam sermonibus potest dici illud Prouer. xvij. In labijs sapientis inuenitur sapientia. Et. x. eiusdem libri. ca. Os iusti parturiet sapientiā. Si enim vt scriptum est. Eccli. xxvij. Homo sanctus in sapiētia manet sicut sol. profecto om̄ sanctorum sanctissima virgo in summa semper mansit sapientia.

¶ De gratia scientie beate virginis. VI

Gratiam scientie ad finē bene operādi postulabat pphete ps. cxviij. dicens. Scientiam doce me vt discam iustificationes tuas. Multi em̄ ex causa querunt homines scire. vt ait Ber. in quodam sermone dicens. Sunt qui scire volunt: vt sciantur. et vanitas est glie. Sunt qui scire volunt vt sciant et curiositas est. Sunt qui scire volunt vt lucrētur. et cupiditas est. Et sunt q̄ scire volūt vt edificent se et alios. et charitas est. De his quoq̄ diuersis respectibus sciendi tractat Archi. in. c. Nonne. xxxvij. di. Et ego diffuse dixi in. ij. parte rosarij sermonum. sermone. xix. pte. iij. Hec autem scientia prout est gratia gratis data cōsistit in hoc q̄ sciat quis eloqui de moribus et naturalibus rebus et artibus liberalibus et mechanicis. put expedit ad salutem anime pcurandum in primis. et hoc per infusionē dei. iuxta illud. j. ad Cor. j. Gratia data est vobis in christo iesu: q2 diuites facti estis in illo in omni verbo et in omni scientia. Hec autem sciētia infusa est Salomoni. non solum ad iudicandum populum: sed etiam ad disserendum de naturis rerum. de volucribus piscibus et animantibus terre. ac de plantis a cedro libani vsq̄ ad hysopum herbam minimam vt dicit̄. iij. Reg. iiij. c. Hic autem non loquimur de scientia sine charitate que inflat. vt dicitur. j. ad Cor. viij. et in. c. nisi cum pridem. §. pter scientiam. de renun. quod etiam notat glo. in. l. iulianus. §. qd dicitur. ff. ad macedo. et in. l. vter pluribus. ff. de regu. iur. et in. l. licet. ff. de acqui. pos. sed loquimur de scientia bona. Hanc vero scientiā fuisse perfectissime in beata virgine pbat Albertus vbi. §. Et primo de mechanicis scientijs. c. cxxxiij. sic arguendo. Omnis scientia de numero bonorum est. sed ei nullum bonū defuit. ergo omnes scientias habuit. Item natura non deficit in necessarijs. vt dicit̄. iij. de anima. ergo multo fortius gratia. Sed quedam mechanice scientie erant beate virgini necessarie. vt muliebres. Ergo illas habuit ipsa que omni gratia plena fuit. Inter mechanicas autem mulie bres quedā sunt subtiliores et meliores. vt sunt ille que fiunt in aurificijs et sericis operibus et subtilioribus suturis et texturis et huiusmodi ergo eas sciuit dei mater. que vt ait Damascenus a nullo illustrium superatur. Hec etenim scien

tie ꝛ opera sunt illustrium feminarũ. Item sua operatio fuit laudabilissima ergo humillima. Sed maioꝛ humilitas est scire nobilia ꝛ subtilia ꝛ operari vilia ꝛ cõmunia ꝙ tantũ scire vilia, ꝛ operari vilia vero scientiam habuit istarum operationũ mechanicarum nobiliũ ꝛ excellentium. lꝫ ipsa nõ intenderit circa eas. Et rõnem assignat Alber. vbi. s. dicẽs ꝙ ista subtilia magis oꝛdinantur ad vanitatem ꝙ ad vtilitatem. ꝛ ꝓpterea dicit iurisconsultus. in. l. si fidelussoꝛ. §. quedã. ff. manda. ꝙ non est curandũ de apicibus. ꝛ sic de subtilitatibus iuris. nimia enim subtilitas est perniciosa. l. lege duodecim tabularum. ff. de legi. here. ꝛ ideo debet euitari. l. sancimus. C. ad trebel. l. sicut. §. si debitori. ff. qui. ꝑo. pig. vel hypo. sol. ꝛ. l. fi. C. de iure do. Operatio autem beate virginis tantũ erat circa necessitatem ꝛ vtilitatem. ergo nõ erat circa talia. Nos tamen hoc limitare possumus nisi forte in his que ad diuinum cultũ pertinebãt. De ista autem eius operatione circa vilia dicitur Prouerb. vlti. Quesiuit lanam ꝛ linũ ꝛ operata est consilio manuum suarum. manũ suam misit ad foꝛtia. ꝛ digiti eius appꝛehenderunt fusum. In legenda quoqꝫ eius dicitur ꝙ certa hoꝛa diei vacabat operi texture. vt neminẽ grauaret. ꝛ arte ꝛ manibus victum querebat. sicut etiam faciebat Paulus aplꝰs. vt dicit̃ Actuum xx. ꝛ. x. q. iij. c. cauendum. ꝛ extra de censi. c. cum aplꝰs. Dicit nãqꝫ autoꝛ libꝛi qui dicitur. Pamphilus. c. j. Nam solet ars dominum sepe iuuare suum. Et iterũ. iij. c. inquit. Pauper sepe suo pascitur officio. Licet autem mater dei habuerit noticiam ꝛ peritiam omniũ artiũ honestarum que exerceri possunt cum merito: iuxta illud Senece in lib. de septem liberalibus artibus dicentis. Meritoꝛia artificia sunt. ꝛ q̃ valde hominibus pꝛosunt. iuxta illud Oui. in. iij. de arte amandi. scꝫ ingeniuꝫ placida molliter ab arte. Et studio moꝛes cõuenienter eunt. Et in pꝛimo de ponto. Actibus ingenuis quarum tibi maxima cura est. Pectoꝛa mollescunt asperitasqꝫ fugit. Ecõtra vero de ignoꝛantibus artem dicit autoꝛ libꝛi qui dicit̃ Facetꝰ. ca. iij. Est pecus vt bꝛutum penitus quisquis caret arte. Ars hominẽ foꝛmat. nec sciuit esse malũ. Tamen ipsa dei mater voluit cõmuniter exerceri circa vilia exercitia. Quod etiam potest ꝓbari ꝫm Albertum vbi. s. sic. Beata virgo perfecta fuit ꝫm actionem ꝛ contemplationẽ. Unde de ipsa dici potest illud Luce. x. Maria optimam partem elegit. Bona pars est actiuoꝛuꝫ melioꝛ contemplatiuoꝛum. sed optima est eius q̃ perfecta est in actione ꝛ contemplatione: sicut fuit beata virgo. Ergo ipsa debuit habere opera actionis que cõtemplationi minime repugnarent. Hec autem sunt opera manualia grossa ꝛ communia que nõ requirunt multam attentionẽ cogitationis. Ergo videtur ꝙ circa huiusmodi deberet esse operatio virginis. hec Albertus vbi. s. Et ibidem etiam pꝛobat ꝙ ipsa virgo benedicta sciuit artem mechanicum impꝛopoꝛtionabiliter alijs et excellenter sic arguendo. Sicut se habet effectus ad effectum ita causa ad causaꝫ. sed effectus causatus ab arte mechanica beate virginis excellit impꝛopoꝛtionabiliter. effectum causatum ab artibus mechanicis in alijs quod patet. quia dignissimum ad quod oꝛdinatur ars mechanica est vestimentuꝫ. sed dignissimũ oĩm vestimentoꝛum fuit tunica incõsutilis quam filio suo fecit beatissima virgo. ergo si eiꝰ ars mechanica causabat dignissimũ effectum: concludendum est ꝙ habebat ipsam artẽ in summo. O

Quod vero habuerit artes liberales in summo pꝛobat idem Alber. vbi. s. cap. xxxv. sic. Prouer. ix. dicitur. Sapientia edificauit sibi domum ꝛ excidit columnas septem sed ista domus est beata virgo. septẽ columne sunt septẽ artes liberales. ergo beata virgo habuit septem liberalium artiũ scientiaꝫ. Itẽ Exod. xi. dicitur. Mulier petat a vicina sua vasa argentea ꝛ aurea quod exponũt glose et sancti de sciẽtijs secularibꝰ ergo sancti debẽt secum scientias seculares depoꝛtare de mundo. ergo ꝛ btissima virgo. Item Cant. iiij. dicit̃ de turri dauid qua significatur sacra scriptura. Mille clypei pendẽt ex eo omnis armatura foꝛtium. Sed clypei ꝫm expositoꝛes sunt philice scientie. Octauo scientie liberales pertinẽt ad munitionẽ sacre scripture. ergo sanctorũ est illas scire: ergo ꝛ beatissime virginis. Itẽ quidam sancti laudantur a talibus scientijs. vt Gregoꝛius Hieronymus. Augustinus. Leo papa. beata Katharina ꝛ multi Alij. Ualẽt enĩ ad intellectum et coꝛroboꝛationem sacre scripture vt habetur dis. xxxvij. c. de quibusdam. de quo ꝑ Panoꝛ. in. c. de multa. per illum textũ de pꝛebẽ. ꝛ dig. in. c. venerabilis. eodẽ titulo et c. innotuit. de elec. P

Facit. l. ij. C. de postu. ergo beate virginis nõ debent deesse materia huius laudis. Qꝺ aũt grãmaticã sciuerit ꝓbat Albertꝰ vbi. s. c. xxxvi. Nã sup illud Luc. ij. Maria cõseruabat oĩa verba hec. Inq̃t glo. ꝙ legerat de diuersis scripturis. ꝛ conferebat lecta cum his que in facto implebantur de filio. Ergo sciuit legere ꝛ intelligebat quod legebat. Qꝛ legere ꝛ nõ intelligere negligere est: vt ait Cato. ergo sciuit grammaticam. Dicit qꝫ Damascenus ꝙ btã virgo fuit enutrita in tẽplo vbi virgines instruebant̃. Itẽ cũ grãmatica sit sciẽtia recte loquẽdi ꝛ recte scribẽdi. ꝛ ipa i loquẽdo vel scribẽdo nunqꝫ peccauerit. ergo grãmaticã sciuit in summo. Hoc etiam patet ꝑ lrãm responsalẽ scriptã ab ipso btõ Ignatio. Si enĩ susanna

erudierunt parētes eius sm legē moysi. Dan. xiij. principiū aūt eruditionis est a grāmatica vt colligi pōt in.l.i.C. de pfessoribus liberaliū artium.lib.x. pculdubio credendum est beatā virginē in grāmatica fuisse eruditissimā. nam grāmatica in bono vsu assumpta est vtilis ale c.si quis.xxxvij.di. Et similiter sciuit rethoricā Quod sic pbatur. Nam vt inquit Augu. in li. de doctrina christiana. In sacra scriptura sunt diuersi colores rhetorici. sed sacram scripturā beatissima virgo perfecte sciuit. ergo ⁊ rethoricam. Iura quoqꝫ ciuilia canonica ⁊ leges ac decreta etiam sciuisse in summo probat Albertus sup missus est.c.cxxxviij. hoc modo. Sapientia boni aduocati ⁊ eloquentia eius manifestatur in tribus. scz primo ꝙ obtineat apud iustum. ⁊ sapientem iudicē. Secundo cōtra aduersarium astutum ⁊ sagacē. Tertio ꝙ in causa desperata. ⁊ de his aliquid tangitur in.l. puidendum. ⁊ in.l. quisquis.C. de postu. Sed virgo beatissima aduocata nostra obtinuit apud sapientissimū ⁊ iustissimū iudicem deū. ⁊ contra astutissimū aduersarium diabolū. ⁊ in causa desperatissima inter deum ⁊ hominē: in qua nullus hoim loqui audebat nec Moyses legislator. nec Salomon sapientissimus. Naz ipsa obtinuit optatam sententiā nostre liberatiōis ergo iura sciuit. Itē aliqui aduocati possunt pbare sophistice: lz nō realiter iniustū esse iustū Sed beata virgo de nostra iniusticia iusticiaz fecit. ergo improportionabiliter oībus optime allegare sciuit. Itē ipsa imperatrix fuit. ergo leges condere potuit. ⁊ legis iterpretatio penes ipsam fuit. facit.l.i.⁊.ij.C. de vete.iu.enu. iuncta l. princeps ff. de legi. ⁊ oīa iura in arca sui cordis clausa habuit. ad quod facit.l. omnium.C. de legi. ⁊.l. penul.C. de his qui.vt indig. iuncta dicta.l. princeps. ⁊ consequenter in summo iura ciuilia ⁊ canonica sciuit. nec videtur incongruum mulieres habere peritiam iuris. Legitur enim de vxore Ioannis andree glosatoris ꝙ tantam peritiaz in vtroqꝫ iure habuit vt publice in scholis legere ausa sit. Licet aūt dicat ꝙ dialectica non placet deo. quia regnum dei est in simplicitate fidei ⁊ non in contentione.c. omnem.xxxvij.di. Unde etiam dicitur ꝙ dialetici diebus ac noctibus torquent. ⁊ in obscuritate mentis gradiunt.c. nōne. eadē di. ⁊ ꝙ garrulitas ranarū in quibus percussa est egyptus designat garrulitatem dialeticorum ⁊ sophistica argumenta eorum.c. legimus. ⁊.c. sequenti. xxxvij. dist. tamen dialetica potest addisci sine peccato. ⁊ similiter alie sciētie mundane. ꝗ. ecōtra. ⁊.c. turbat. ⁊.c. si quis. eadez di. Omnia eñ que in iure canonico dicuntur contra logicos siue dialeticos intelliguntur solum de his qui relictis necessarijs ad salutem vel ex curiositate tantum seu ex alio malo fine circa hmōi occupantur. non autem de illis qui addiscūt bono fine. Et similiter dicendum est de alijs sciētijs paganorum ab ecclesia particulariter nō dānatis. que cum merito possunt addisci dummodo seruentur debite circūstantie. Ualet eñ ad salutem ⁊ profecto anime ⁊ fidei defensionem: sicut demonstrat magister Gratianus. in d.c. turbat. ⁊ septez capitis sequentibus. xxxvij. dist. Beatam igitur virginem mariam logicā quoqꝫ sciuisse probat Albertus vbi. s.c. cxxxix. dicens ꝙ logica est vtilissima ad scientiam sacre scripture. ⁊ ad heresum destructionem. ⁊ fidei confirmationem ⁊ rationis redditionez de eis que in nobis est fide. ergo ista scientia maxime est necessaria sanctis ⁊ cōsequenter beatissime virgini necessaria fuit: que in vniuerso mūdo cūctas hereses interemit. Itē dicit Hiero. ꝙ liber Iob cōtinet ppositiones. assumptiones ⁊ cōclusiones. ⁊ idem est in alijs libris sacre scripture in quibus sunt diffinitiones: diuisiones ⁊ cōclusiones. ⁊ in aliquibus sunt versus hexametri vel pētametri sm. hebreos sicut in libro Iob. ⁊ in psalmis ⁊ in canticis. Ergo logicam ipsa ⁊ poetriā sciuit: qꝛ scripturā sacraz in qua hec habent pleue nouit. ⁊ hec ita esse i cātico suo demonstrauit. Et percurrendo de speciebus logice que sunt tētatiua. sophistica demonstratiua. ⁊ dialectica. dicit Albertus vbi. s. c.cxl. ꝙ tentatiuam in summo sciuit: quia nūꝙ in tentatione succubuit. Sophisticam in summo habuit. quia oēs astutias diaboli cognouit ⁊ oīa sophismata sua patefecit. Dialecticā in summo sciuit. quia oīa pbleumata soluere sciuit. Demonstratiuam in summo sciuit: qꝛ nobilissimam ppriā passionē de nobilissimo proprio subiecto p semetipsam cōclusit. Nobilissimum subiectū est primae summa bonitas. Nobilissima ⁊ ppria eius passio est mīa. Unde in oratione dicimus. Deus cui ppriū est misereri Hanc aūt ppriaz passionē de hoc subiecto btā virgo cōclusit. qn per eā tanꝙ per mediū summe bonus deus in opere nostre redemptionis in se summā mīam demonstrauit: quasi tali vteretur demōstratione. Quicūqꝫ aufert quodcūqꝫ malū auferibile ⁊ cōfert omne bonū ꝯferibile ipse est summe misericors. sed deus homo in nostra redēptione abstulit omne malū auferibile. ⁊ contulit omne bonū ꝯferibile ergo summe misericors. ⁊ hoc factū est per mediū ipsius beate vginis de qua carnē assumpsit. ⁊ ex qua incuruatus hoc fecit. Ex quo pꝫ ꝙ ipa habuit omnes partes logice in summo. R

Philosophiaz ēt habuisse vginē gliosam manifestū est. Nā imparator dꝛ phis plenus C. ad sillr.l.pe. ergo ⁊ ipsa impatrix celestis. ad qd facit.l. princeps. ff. de legi. Itē ad phiam ptinet detinere furorē amoris viciosi. ꝗ. illō quoqꝫ in aut. quibus modis naturales efficiūtur

legitimi. De quo p Albericū de rosate in. l. vnica. C. de senatusco sul. clau. tol. Et pecunias cōtemnere. l. in honoribus. § phūs. ff. de vac. mu. atq; in dictis tēporaliū esse. §. nos vero. in pe mio. ff. Hec aūt oīa fuerunt in dei matre. Item phia dr a philos qd est amor & sophia qd est sapientia: quasi amor sapientie vt no. in. l. j. ff. de iusti. & iu. de quo p Archi. vij. di. in princ. Sup oēs aūt btā virgo amauit sapientiā: ȝ sup oēs habuit phiam. Et similr̄ phisicā & medicinam pbat Alber. in pallegato loco. c. cxli. eam habuisse sic. vt indi. pha in. j. de ala. Cognitio ale valet ad oīa: maxime ad sciam naturalem sed beatissima virgo pfectissimā cognitionem ale habuit. pfectissime enim se cognouit. ergo &c. Itē per diuersas pprietates lapidū. specierum. lignorū & animaliū & ceterarū rerū naturalium diuerse figurant intelligētie mysteriorum in sacra scriptura. ergo sine noticia rerū nō est perfecta noticia scripturarū: sed beatissima virgo perfecte sciuit scripturam. ergo habuit in summo naturaliū scientiā. Ite; nullus fuit morbus quantūcunq; incurabilis quin sciret & posset eum curare ergo in summo habuit scientia medicine. Item ipsa sciuit curare solo verbo. ergo sciuit medicinā in summo. Itē ipsa sciuit curare corpus & alam ergo in summa habuit medicine cognitionem. Ideo ei canit. Ceccos tu illumina. mortuos resuscita. da mestis leticiam. Ut enim dicit Eccha. xxxviij. Altissimus de terra. i. de virgine maria creauit medicinam. Quapropter de indeuotis beate virgini dicere possum' illud Sap. j. Non est in alijs medicamentum. Et illud Hier. viij. Medicus nō est ibi. Ideo cuilibet fideli dicit illud Ecch. xviij. Ante languorem adhibe medicinā. i. virginis deuotionem que te preseruabit a peccatorum infirmitate. S

De sciētijs quoq; mathematicis q̄ i beata virgine fuerunt probari pōt sm Alb. vbi. s. c. xlij. Nam ipsa fuit perfectissima sm affectum. ergo & sm intellectum. Cuȝ ergo dilexerit omnia diligibilia concludendū est q̄ etiam cognouit omnia cognoscibilia. Iteȝ sm Hieroni. geometria. arithmetica. & musica habent in sua scientia veritatem. c. si quis grammaticam. xxxvj. di. & veritas perficit intellectū vt donū eius. ergo &c. Preterea laudat Abraaȝ q̄ erat perit' in astris. & docuit egyptios astronomiam: & per eam ditatus est. ideo videtur q̄ istas scientias perfectissime habuerit btā virgo quantum ad id quod vtile est in eis. vt per illas deueniatur in cognitionē creatoris & nociam scripturarū. & quantum scire congruit cū ipsi matri dei nullū bonū defuerit. Et quantū ad musicā patet q̄ tam in veteri q̄ in noua lege erant cantores & visus cantus ad diuinū cultum. Cantus aūt recte scitur per musicā. ergo ad cultū dei pertinet scientia musice ergo fuit in beata virgine: cū per instrumētorū pulsationem & diuersam melodiam excitetur animi affectus ad deuȝ. vt patet in heliseo. qui faciens psalteriū adducere & pulsare: excitata est mēs eius ad prophetiam. vt dr. iiij. Reg. iij. Preterea quicquid perfectissimo auditui delectabilissimum fuit ad audiēdū: illud maxime armoniacum fuit: sed auditus filij dei nobilissimus fuit ergo vox matris sibi delectabilissima fuit ad audiendū. & consequenter summe armoniaca. Unde Cañ. ij. dicitur ei. Sonet vox tua in auribus meis. Uox enim tua dulcis. Ergo ipsa beatissima virgo effectum musice scientie habuit in summo. Habet enim musica delectationem naturalē. & in oībus etatibus atq; oībus moribus visus ipsius est amicus. vt ait phs. viij. Politicorū. c. ij. Item musica letificat cor & tibie ac psalteriū suauē faciūt melodiā. Eccli. xl. Dicit quoq; Macrobius in li. de somno Scipionis. Omnis ala musicis sonis capitur. & musica capit omne qd viuit. Et Boetius in musica li. j. inquit. Nulla est omnino etas que a cātilene dulcis delectatione se iuncta sit. Cassiodorus lib. ij. eplarum. epistola. xl. ait. Musica tristiciā nociam iocūdat: tumidos furores attenuat. cruētam seuitiam efficit blandam. effugat ignauiā soporantem languorem expellit vigilantibus reddit saluberrimam quietem. vitiatam turpi amore ad honestum studium reuocat castitatem. tollit mentis tedium bonis cogitationibus semper aduersum. perniciosa cōuertit ad auxiliatricē gratiā: & per dulcissimas voluptates expellit animi passiones. Nihilq; efficaci' inuentum est ad promouendum animos q̄ cōcaue cythare blanda resultatio. Hunc etiā appellatum existimamus chordam q̄ facile corda moueat. Hec ille. Si ergo musica tantū est vtilis etiā malis. & eos ad bonum inducit. multo magis bonos in melius pficere faciet. & cōsequenter in omniū bonorū optima virgine excellentissime fuit. que cordis leticiam & delectationem in summo habuit. T

Quantum vero ad astronomiam legitur Gene. j. c. In principio creauit deus celum & terram. Ubi expositores ponunt plures celos Item ibidem dicitur. Fecit deus duo luminaria magna solem & lunam & stellas. & posuit eas in signa & tempora. dies et annos. Ex quo videtur q̄ sit necessaria vel saltem vtilis astronomia ad intelligentiam scripturarum quam q: beata virgo plene habuit ideo astronomiam excellētissime intellexit. De arithmetica etiam eodem modo probari potest. Nam cum sit circa numeros. qui in scripturis diuinis continent diuersa mysteria. vt patet Dani. ix. & xij. computationes annorum de vitis antiquorum ibi notant. & diuersa festa diuersis tē-

poꝛibus agitur in scriptura agi describuntur ergo est necessaria vel saltez vtilis scientia allegoꝛismi.⁊ consequenter scientia.de numero.s. arithmetica ergo in beata virgine non est credēda defuisse. Et similiter probare possumus de geometria. Nam in sacra scriptura diuerse mensure sunt ⁊ mēsurationes.vt mēsura ephi choꝛi.modijs.cados.cubiti.calami.rincIridis. ⁊ alie mensurationes.vt in tabernaculo. Exo. xxxvj.c.⁊ in templo. Ezech.xl. De hmōi aūt est scientia geometrie. Vñ dicuntur geometri.i.calculatoꝛes.C.de decurio.l.canonē.lib.x.vel agrimessoꝛes.C.de excu.argu.l.fin.lib.x.et.ff.de excu.tu.l.geometri.ergo cum huiusmodi sciētia sit necessaria ad intelligentiam sacre scripture.absq3 dubio fuit in beata virgine. Et de predictis potest etiam sic probari. Nam cum habuerit scientiam legalem in qua multum curatur de scientia arithmetice in computando. prout habetur in.l.iij.§.scio. in glos.in verbo bissexto.ff.de mino.⁊ in.l.j.in fi.in glos. in verbo.septime indictionis.C.de iusti.co.commit. Similiter⁊ de geometria.vt in toto titulo.ff.si messoꝛ fal.mo.dixe.⁊ finiū regūdoꝛū.⁊ cōmuni diui.⁊ in.§.penul.insti.de offi.iudi.⁊ albi sepe, presertim in diuina tyberiadi Bartoli concluditur ꝙ vtile fuit ipsam habere has scientias: Geometria.eñ est licita ⁊ approbata.l. artem geometrie.C.de malefi.⁊ mathe. u

Quod autem habuerit theologiam in summo probatur. Nam cum habuerit iuris prudentia vt.s.dictum est.⁊ iuris prudētia sit diuinarum rerum noticia. vt dicitur. in l.iusticia.§.iuris prudentia.ff.de iusti.⁊ iu.⁊ in insti.eo.§.iuris prudentia. Cunq3 de diuinis tractetur non solum in iure canonico:sed etiā in ciuili.vt p3.C.de sum.tri.⁊ fide ca.maxime in epistola iter claras.ergo habuit scientiā theologie. Et potest etiam sic ꝓbari ꝑm Alber.vbi s.ca.xlv. Inquit psalmista ps.cxviij. A mādatis tui intellexi. Ergo impletio mādati auget intellectum operanti. Sed beata virgo mandatum in summo impleuit.ergo theologiam in summo intellexit. Item ibidem innuit idem ps. Lucerna pedibus meis verbum tuum.sed beata virgo sola nunq3 pedem affectꝰ offendit Ergo lucerna verbi illam perfectissime illuminauit. Preterea Eze.j.dr. Cum eleuarētur animalia.eleuabantur pariter ⁊ rote iuxta ea. Qd exponens beatꝰ grego. inquit ꝙ cum eleuantur doctoꝛes in vita.s.spirituali honoꝛatur et exaltatur in eis scientia. Sed beata virgo habuit eleuatissimam vitam.ergo etiam habuit eleuatissimam theologie scientiam. Item apostoli sciuerunt theologiaz cum non didicissent humanitus. ergo multo foꝛtius beata virgo. Item ipsa habet aureolam predicatoꝝ.vt probabitur infra in vltima parte huius opis ergo sciuit theologiam. Item de beata cecilia legitur Virgo glorioſa semper euangelium xp̄i gerebat in pectoꝛe.ergo multo foꝛtius beata virgo. Item.j. Jo.ij.dicitur. Vnctio docet vos de omnibus.vbi glo.ait.s.ad salutem pertinentibus. Sed beata virgo super omnes fuit vncta ergo improportionabiliter sciuit oia ad salutem ꝑtinentia de quibus est theologia. Item in arca erat lex dei Exodi.xxv. Sed ꝑ arcā figuratur btā virgo Ergo ipsa in se habuit totā legem dei per scientiam ipsius. x

Quod autē sciuerit librum sententiaruz ꝓbat albertus vbi.s.ca.cxlviij. Na materia primi libri reducit ad materiā de trinitate ⁊ de ꝑdestinatione.de potētia ⁊ volūtate dei ac grā eiꝰ. Sed de hac materia plurimū sciuit beatā virgo que potentiā ⁊ bonitatē ac gratiā dei in summo in se expta fuit.⁊ diuinā trinitatē ac sui predestinationē excellētissime intellexit. Secūdus liber est de angelis ⁊ operibꝰ sex dierū ⁊ statu hoīs. Sed hec omnia ꝑfectissime sciuit mater dei.ergo scdm librū in summo intellexit. Tertius liber est de incarnatiōe verbi ⁊ de virtutibus et preceptis diuinis. Sed beata virgo hec oia sciuit in summo que verbi incarnationē ꝑ experiētiā cognouit.⁊ virtutes ac ꝓcepta ꝑfectissime intellexit.ac in se habuit. ergo ⁊ tertiū librū optime sciuit. Itē in quarto libro agit de sacramētis ⁊ resurrectione. Ipsa autez gratias sacramētales in summo habuit.vt patebit infra sermōe.xj.huiꝰ partis. Habuit etiā corpus simillimū coꝛpoꝛibus resurrectis:qꝛ eiꝰ corpus fuit immune ab omni macula culpe et etiam a pena mortis.vt dicetur infra in tractatu de assumptione eiusdē. Itē optime cognouit naturā corpoꝝ resurgentiū ⁊ resurrectionē dñi ipsa prima vidit ⁊ credidit.vt ait Ambrosius in lib.de virginibus.ergo oēs libros sententiarū in summo sciuit. Qd aūt totā bibliam ⁊ oia pure creature scilia intellexit.ꝓbat ꝑ illud Johis.xvj.vbi xp̄s ait aplis. Sp̄ussanctus docebit vos omnem veritatez.ergo multomagis docuit eius matrē. y

Dicit aūt albertꝰ vbi.s.c.cxlix.ꝙ beatissima virgo fuit sufficiēter ꝑfecta ꝑ habitū nature ⁊ grē potēs in opationes exire.⁊ finē cōsequi:cuiusliber sciētie:⁊ hec sciētia exiuit in actū ⁊ opationē.qñ vbi qualiter ⁊ quātū oꝛdinabat sibi ad beatitudinem ⁊ alijs ad salutez. habuitq3 perfectā cognitionē oim ad suā beatitudinē pertinentiū ꝑm statū vie.⁊ omnia que fuerunt in eius aīa naturalis vel acquisita sic erant gratia informata vel cum gratia coniuncta vt omnia essent gratuita. Concludendo ergo hanc partem dico ꝙ de beata virgine dici potest illud Sap.ix.ca. Scit illa omnia et intelligit. Et nos illi dicere possumꝰ illud Luc. xvj.c. Scimus quia scis oia.⁊ illud.ps.cxxxviij.

Mirabilis facta est scientia tua ⁊ merito. Cum enim dicatur. j. Regum. ij. Deus scientiarum dñs est profecto non est dubitandum ꝙ matrē suam scientia replere voluit. Unde de ipsa inquit Sap. vj. Ponam in lucem scientiam illis. Et ipsa dicere potest illud Prouerbiorum. xxx. Noui scientiam sanctorum de qua per totum orbem diffudit. iuxta illud Eccli. xxi. Scientia sapientis tanꝗ inundatio inundabit. De sermone autem scientie eius dici potest illud Prouerbiorum xv. Letātur homo in scientia oris sui. ⁊ sermo opportunus est optimus. Ipsi quoqꝫ virgini in hunc mundum venienti dicere potuit deus illud. iij. Reg. iij. Dedi tibi cor sapiēs ⁊ intelligens. De ipsa etiam dici poterat illud iij. Regum. iiij. Erat sapientior cunctis hominibus. Et illud Judith. xj. Mirabātur omnes sapientiam eius. Et illud Ecclesiastici. ca. xxxix. Collaudabunt multi sapientiam eius. Et ipsa dicere poterat illud Ecclesiastici. j. Precessit sapientia omnes qui fuerunt ante me. De illa quoqꝫ dicere possumus illud Daniel. v. capi. Scientia ⁊ sapientia inuenta sunt in ea. Et illud Ecclesiastici. xxiij. Omnia vidit oculus eius scilicet intellectualis. Ex quibus omnibus cōcludi potest ꝙ beata virgo que cognouit omnia creata. ⁊ creatorem sciuit numerū animarum in inferno existentium cū earum penis ⁊ earum que erāt in purgatorio ⁊ in sinu Abrae. ⁊ in mundo. ⁊ pulchritudinē earū. ⁊ similiter numerum omniū angelorū archangelorum. ⁊ aliorū beatorum spirituum de quibus inquit Dionysius. ꝙ maior est numerus angelorum ꝗ omnium aliorū creatorū simul. ⁊ ꝙ pro vno angelo sunt decem archangeli. ⁊ semper multiplicantur in decuplo ascēdendo de ordine ad ordinē. Sciebat ergo beata virgo omnium istorum numerū ⁊ eorum distantiā ⁊ pulchritudinem differētem ⁊ gloriam. Item cognouit naturam diuinam scilicet beatissimā trinitatem ⁊ distinctionē personarum ⁊ proprietates attributas tribus personis melius ꝗ vnꝗ cognouerint vel cognoscent omnes pure creature sub celo existentes. Item omniū stellarū nomina ⁊ proprietates sciebat. Nā deus cōmunicauit sibi per gratiam illud quod ei canit Sedulius dicens. Qui stellas numeras quarum tu noīa solus. Signa potestates. cursus loca tempora nosti.

De fide beate virginis.

Ut inquit glo. sup illō Pauli. j. ad Corin. xij. Alteri fides ⁊c. Hic accipit fides put est gratia gratis data p cōstātia fidei vel sermone de fide. Qō aūt btā vgo oēs superauit vt in fide sic sumpta. pbat Alb. vbi. s. c. x. el. sic Nā aliorū cōstantia fuit defic ē ⁊ intercepta. ipsi⁹ aūt non. Uñ de ea solet exponi illud. Eccl's. j. Generatio preterit ⁊ generatio aduenit terra vero in eternum stat. Item Mat. xvij. inqt saluator. Si habueritis fidem sicut granum sinapis et dixeritis monti huic tolle te et mitte te in mare. obediet vobis. Granū sinapis est tenax purū ⁊ calidū: ⁊ significat fidem beate Marie que fuit ita constans. certa ⁊ humilis ꝙ ad ipsius dictum qn dixit angelo. fiat mihi sm verbū tuū summus mōtiū tulit se de celo. et misisse in mare huius mūdi p incarnationem ex ea: vel in mare sui vteri. Certe nullius. scti vel sctē fuit vnꝗ fides tam constans et tam feruens ꝙ istud petere auderet: vel impetrare posset. Non etiam Abraam qui tn vt ait apostolus ad Ro. iiij. Credidit in spē contra spem Credidit nāqꝫ in spē repromissionis sibi facte ab angelo de filio nascituro contra spem quā naturaliter habebat scilicet ꝙ nō esset ei amodo filius nasciturus cum esset antiquus dierum: ⁊ haberet vxorē sterilem. Sed maior fuit fides btē virginis ꝗ credidit angelo sibi dicenti. ꝙ ex virgine permanēte nasceretur deus ⁊ homo. Magis eñ est cōtra naturam virginē cōcipere ⁊ parere deū ⁊ hoīem ꝗ sterilē ⁊ vetulā ex antiquo viro cōcipere purū hoīem ergo ipa iproportionabiliter superauit. Abraam in fide. ⁊ cōsequēter oēs alios p illā regulam Quicqd est supius supiore. est etiā multo magis superi⁹ inferiore. ar. in. l. de accessionib⁹. ff. de diuer. ⁊ tēp. pscrip. ⁊ l. c. ex parte. extra decl:

Itē Grego. i homel. paschali inqt. Fides non hꝫ meritū vbi humana rō prebet experimētū. Sed istud a btā vgine creditū. maxime fuit sup ratione ⁊ experimētū ergo habuit maximū meritū. Ex qbus oībus ptꝫ ꝙ ipsa virgo bñdicta habuit maximū habitū ⁊ actū fidei sup oēs viatores. Hāc aūt fidei sue constantia mater dei diabolum superauit Uñ ipsa volēs cōtra eū decertare dixit deo illud Judith. ix. c. Da mihi in aīo ꝯstantiā ⁊ cōtemnā illum ⁊ virtutem eius vt euertam illum. De timore etiam demonū propter cōstātiā fidei virginalis pōt dici illud Judith. xvj Horruerūt perse constantiam eius. Ipsa quoqꝫ virgo de plurimis mysterijs fidei perdocuit primos pdicatores apostolos. Uñ illi dicere poterant illud ps. cxviij. Declaratio sermonū tuorum illuminat. Et qz sermonū suorum eccl'ia fuit bñ disposita. Ideo de ipsa dici pōt illud Eccli. xliij. In sermone eius cōposita sunt oīa. Et illō Eccli. viij. Sermo illi⁹ potestate plenus est. Eius autem sermo et doctrina non fuit sicut illius. de quo inquit Cato. Turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum. Et Oui. in. ij. de tristi. dicit de se et de alijs malis doctoribus. Crede mihi mores distāt a carmine nostri. Sed seruauit illud Prosperi in libro epigram. dicentis. Non satis est domini precepta euoluere lingua. Is meminit legis q memor est operis.

¶De gratia sanitatum beate virginis.

G Ratia sanitatu3 est curare infirmos: nō medicina naturali: s3 virtute diuina nā ope diabolico vt fit in incā tatiōibus ꝛ supstitiōib⁹ curare infirmos nō ptinet ad grām istā sed ad pctm. Un ꝛ phibitū ē.xxvj.q.ij.c.illud.ꝛ.q.iiij.c. igit. Hāc aūt grām sanitatū hēbāt apti. Un ēt ad vmbrā Petri trāseūtis pvtā infirmi iacti ei⁹ vmbra sanabanť vt dr Act.v. Ergo multo excellēti⁹ hec grā fuit in ipsa magistra ꝛ dn̄a aptoꝝ dei genitrice maria. Un̄ de illa dr Eccli.xliij. Medicina oīm in festinatiōe nebule. Nebula ista est caro xp̄i, de terra virginali exorta: nullo peccati pōdere ꝑgrauata ꝛ vltra puritatē angelica3 eleuata. ac calore spūssancti formata. Hic ergo medicina nobis a btā ꝟgine facta ꝛ pposita. tot⁹ mūd⁹ ſpūaliter est sanat⁹. Undē Bern. in quodā ser. inquit. De plenitudine ei⁹ oēs recipiūt grām. eger curationē tristis cōsolationē. Ideo ei⁹ filı⁹ inqt Eccli.xxiiij. Ego q̄si fluuius dorix: qui interptať medicamētū gratiōis egressus sum de padiso dei nr̄i. i. de beata ꝟgine. quo fuit paradisus voluptatis a pn̄cipio. in quo posuit deus hoiem. i. xp̄m quē formauerat. Cū ergo illud qđ est cā cāe sit cā causati. vt dr in lib. de causis ꝛ notať in. l. domum: ꝛ in. l. videam⁹. in fi. ff. locati. ꝛ in. l. q̄ occidit. §. in hac. ff. ad. l. aquil. Si beata ꝟgo grauit medicinā ꝛ medicū sanatorē oīm. ꝯcludēdū est ꝙ ipsa totū orbē sanauit. Itē ipsa habuisse grām sanitatū in summo, pbat Alber. vbi. s. c. lj. ꝛ possumus arguere sic. Beata virgo nō solū totu3 hoiem sanū facit in aīa ꝛ corpore: ꝛ curat oēs morbos icurabiles: vt supra patuit: s3 etiā post mortē curat ꝛ mortē fugat: ꝛ ēt q̄s curat: sanat ad imortalitatē ergo superat oēs in grā sanitatu3. Ideo ipsa inquit Prouerb.viij. Qui me inuenerit inueniet vitam. ꝛ hauriet salutem a domino.

¶De operatione virtutum beate virginis.

C S Uper illō. j. ad Coꝝ.xij. Alij opatio ꝟtutū. ait glo. i. miraculoꝝ q̄ sunt ꝯ naturā. i. solitum cursu3 nature. c. cū marthe. §. q̄siuisti. ꝟsi. miraculū. ꝺ cele. mis. Et ista est drīa īter istā grā3 ꝛ p̄cedētē qꝛ p̄cedēs ve3 grā sanitatū est circa ea ad q̄ se extēdit etiā virtus naturalis. sed vbi p naturā fit sanatio infirmitatū mediātibus medicinis ꝛ successiue p grām diuinā fit subito. S3 operatio virtutū est circa ea ad que nō se extēdit potentia nature create. vt est illuminatio cecorū: ꝛ resurrectio mortuoꝝ. solē in celū firmū stare vel retrocedere. Omniū aūt virtutū ꝛ miraculoꝝ maximū est deus homo seu verbū caro de virgine factū. Un̄ Hiere.xxxj. dr. Nouu3 faciet dn̄s sup terrā. femina circūdabit viꝝ. Nouu3 aūt iste est sup oēs nouitates. cuius nūq̄ fuit nec erit sile. iuxta illud Esa.viij. Quis audiuit vnq̄ tale: aut q̄s vidit huic sile: ergo btā ꝟgo habuit gratiā opatiōis virtutū in summo. Licet cm̄ fuerit opus magnū ꝛ mirabile qđ factū est sub ezechia rege iuda qn̄. s. ad petitionē ei⁹ in signū sue sanatiōis ꝛ remissiōis culpe sol reuersus est retro p. x. lineas in horologio archā regis iuda. vt habetur. iiij. Regum.xx. tamen quia hoc opus fuit vmbra ꝛ figura maior fuit ipsa res figurata. Signū etem̄ datū fuit in sanationē ꝛ remissionē peccati. nō vni⁹ hois solū s3 toti⁹ humani gn̄is ifirmi ad mortē ꝙ qn̄ sol iusticie fili⁹ dei altissimi retrocederet. x. lineis tūc sanareť hō. Nouē linee sunt nouem ordines angeloꝝ recti ad deū. x. linea est humana natura. Reuersus est ergo quasi retro: qm̄ paulo min⁹ ab angelis minorat⁹ est: qꝛ mortalis factus. formam serui accipiens. habitu inuent⁹ est vt homo dicitur ad Phil. ij. ꝛ sic in decima linea. Horologium autem ad cuius decimam lineam reuersus est sol. est beata virgo ex rege Achā descēdens: qui in se habuit perfectionē omnium ordinum: angelorum ꝛ hominum. O quante virtutis opus. deus factus est homo vt homo fieret deus. cecus illuminatus. infirm⁹ sanatus est per virginem benedictam. Cecos quoq3 corporaliter multotiēs illuminauit. Un̄ legiť ꝙ quidam clericus ꝛ valde deuotus: qui arte scribendi vitam suam sustētabat audiēs ꝛ legens pluries de pulchritudine ꝛ excellentia ipsius: rogabat frequenter ipsam virgine3 vt illi semel se dignaretur ostendere. Cui reuelatum fuit ꝙ tāta est claritas eius vt si videret eam visum amitteret. qui nimis affectuose eā videre cupiens: dixit se non curare de amissione oculoꝝ dūmodo semel mereret eā videre. Cogitauit tamē sibi in hoc prouidere ne amissione visus oporteret eum mendicare scribere non valendo. Unde statuit in mente sua vnu3 oculum clausum tenere cum sibi appareret: et altero ipiam aspicere: vt salte3 oculus clausus sibi remaneret illesus. Cum igitur super hoc anhelanti quadā vice sibi cum magna gloria appareret beata virgo: et ille clausum vnum oculum tenere inciperet tantam pulchritudinem et magnificētiam in ea cū vno oculo aperto vidit ꝙ non contētus vidisse vno oculo nisi eam totis oculis vidisset. etiam si centum habuisset. aperuit subito etiam alium vt plenius contēplaretur. Qui subito ex imensitate lucis vtroq3 oculo orbatus est. Nec tn̄ ex hoc contristatus est: sed mirabiliter cōsolatus ex ipsa visiōe rogauit tamē beatā mariā vt saltē vnum oculū sibi restitueret: vt ex scriptura viuere posset. Cui pijssima virgo vtrumq3 oculum pro cō nus reddidit,

¶De scriptu ꝓphetico beate virginis. D

Ecūdū glo.j.ad Cor.xij. ꝓphe
tia ē ꝑdicere futura vel occulta
ꝑsentia.vel ꝑterita nūciare que
via naturali sciri nō pñt. Quot
ꝯo modis qs dicat̄ ꝓphetizare
ponit Bar.in.l.j.in ꝑn.ff.de no.
ope.nū.Qd aūt hāc grāz btā ꝟgo habuerit in
summo:ꝓbat Alb.vbi.s.c.cliij.sic.Prophetia ē
diuina išpiratio.ergo vbi iꝓportiōabiliter ē
spūsancti ꝑsentia ⁊ grā ⁊ ihabitatio:ibi ēt im
proportiōabiliter est išpiratio ⁊ ꝓphetia. Hoc
aūt fuit in btā ꝟgine iuxta illō Lu.j. Spūssan
ctus supueniet in te.ergo ipsa in sūmo habuit
spūm ꝓphetie. Itē spūssanct⁹ in alas sanctas
se trāsfert:⁊ amicos dei ⁊ ꝓphetas ꝯstituit. vt
dī Sap.vbi ergo iꝓportioābilis est trāslatio
est iꝓportiōabilis ꝓphetia ⁊ amicitia. Hoc
aūt totū fuit in sctissima aīa dn̄e olim creatura
rū.ergo habuit ꝓphetiā in summo.Itē Matt.
xj.dī.Lex ⁊ ꝓphete vsq̧ ad Joānē:⁊ iste fuit ꝓ
pheta et xp̄m digito demōstrauit.s3 impropor
tiōabiliter pl⁹ est xp̄3 gnare ⁊ nobis dare q̄ʒ de
mōstrare.ergo si ꝓpter demōstrationē Joan
nes dict⁹ est ꝓpheta multo magis btā ꝟgo di
cet ꝓphetissa.Sicut eñ seipām matrē ꝟginē
demōstrauit corpore sic ipsuz filiū suū in ꝓphe
tis ⁊ scripturis ꝓmissuz toti mūdo demonstra
uit:⁊ sic summa ꝓphetissa fuit.Vñ Esa.viij.dī
Accessi ad ꝓphetissam.vbi gl.ait.i.ꝟginē ma
riā.Ergo ipsa ꝑ excellētiā dī ꝓphetissa.Sequi
tur ibidē q̧ ꝯcepit ⁊ ea filiū iussit de⁹ vocari
Accelera spolia.detrahe.festina.ꝑdari qd no
men ꝑ effectuū cōuenit xp̄o filio hui⁹ excellen
tissime ꝓphetisse.Itē si Cayphas eo q̧ erat pō
tifex anni illi⁹ ꝓphetauit. vt hr̄ Jo.xj. ergo im
proportiōabiliter btissima virgo regina ⁊ impe
ratrix mūdi sup oēs grā3 habuit ꝓphetie. Itē
q̄ꝛ ipsa hāc gratiā habuerit ꝑ effectū mōstrauit.
qn̄ ꝯsciētia secretoꝝ ⁊ ꝑscia futuroꝝ:ministris
nuptiaꝝ dixit Jo.ij.Qdcunq̧ vobis dixerit fa
cite.ꝓuidēs spiritu ꝓphetico q̧ fili⁹ ei⁹ volebat
aquā in vinū cōuertere.Qd aūt sex⁹ non repu
gnet ꝓphetie ptz:qua in nouo ⁊ veteri testamē
to ꝓphetisse fuerūt:vt ptz de maria sorore Aa
ron Exo.xv.⁊ Lu.ij.Anna ꝓphetissa cōmemo
ratur Act.quoq̧.xxj.dī q̧ Philipp⁹ habuit qua
tuor filias que prophetabāt. Preterea Joan
nes dicit̄ propheta ⁊ plus q̄ʒ propheta:q2 pfez
⁊ matrē quodāmodo prophetas fecit vt habet̄
Lu.j.Multo ergo magis dici debet propheta
e plus q̄ʒ propheta beata virgo que Joannez
prophetam constituit.Nam ad eius salutatio
nem exultauit in vtero matris vt mysterium
occultū qd spū prophetico cognouerat eo mō
quo poterat ostenderet. Non solum autē ipse
Joānes ad vocē ꝟginis benedicte cōstitutus
est propheta.sed etiā mater eius facta est pro
phetissa ⁊ spūsancto repleta. vt habet̄ Luc.j.
Qd vero beatissima virgo spūm propheticū
in summo habuerit in suo mirabili cātico ostē
dit.in quo nō solū ꝑterita ⁊ ꝑsentia occulta nū
ciauit:s3 ēt futura excellētissime ꝓnūciauit.Jō
illi in mūdū venienti dicere potuit deus illud
Hiere.j.Prophetā in gētib⁹ dedi te.Si eñ pe
trus dicebat sue.ij.canonice.j.ca.Habem⁹ fir
miorē propheticū sermonez.multo magis hoc
dicere poterat ipsa dei mater.De qua etiā di
ci potest illud Eccli.xlvj.Exultauit vocem ei⁹
in prophetia.

¶De discretione spirituum quam habuit
beata virgo. E

Rime Jo.iiij.dī.Nolite credere
oī spūi.sed ꝓbate spūs vtrū ex
deo sint:⁊ ꝓpterea dī in.l.j.§.do
lū.ff.de eo ꝑ quē fac.erit q̧ faci
liter oīb⁹ credēs de facili decipi
tur.⁊ dī esse in culpa. Facit.l.iij.
§.sed ⁊ si sic.ff.de in rē verso.Dicit etiā Eccli.
xix.Qui cito credit:leuis est corde qd maxime
intelligi d3 de illo qui credit cito spūi sibi ali
quo mō apparēti.Angel⁹ eñ tenebraꝝ trāsfi
gurat se in angelū lucis. vt ait Paulus.ij.ad
Cor.xj.Discretio ergo spūum est cognoscere
bonas inspiratiōes a malis suggestionib⁹ mū
di carnis ⁊ diaboli quā gratiā in summo ha
buisse matrē dei ꝓbat Alber. vbi.s.c.cliij.sic.
Spūalis hō iudicat oīa.j.ad Cor.ij.i. discer
nit agēda a nō agēdis:⁊ simulata a veris.S3
beata virgo improportiōabiliter fuit spūalis
ergo iꝓportionabiliter alijs omnia iudica
uit:⁊ sic super omnes discretionez habuit.Itē
ij.ad Cor.ij.inquit Paulus de diabolo. Non
ignoramus astutias eius. ergo multominus
mater dei.Item in vitaspatrum legitur q̧ bea
tus Antonius videns totum mūdum laqueis
diaboli plenum exclamauit. O quis euadet
hos tantos laqueos.Et vocem audiuit dicen
tem sibi: q̧ sola humilitas . Sed beata virgo
improportionabiliter omnibus alijs humilis
fuit ergo improportionabiliter super omnes
indeceptibilis fuit. nunq̄ʒ enim decepta est:
sed deceptorem in omnibus vicit. Item pro
prium est spiritus neq̧ tentare spirituales de
superbia.Sed ipsa nunq̄ʒ habuit stimulum su
perbie.ergo a spiritu maligno maxime fuit in
uincibilis.cuius machinatiōes super omnes
intellexit.

¶De genere linguarum beate vir
ginis. F

Ratia gn̄is linguaꝝ est scire loqui
varijs linguis:⁊ itelligere idioma
ta eaꝝ:q̄ hō nō didicit ꝑ suā indu
striā:sed ꝑ solā gratiā diuinā.quā
gratiam habuit beatus Anto
nius de padua ordinis nostri qui rome predi

cans intelligebatur ab oībus nationibus hominū.⁊ cum ibi essent pſtres. non solum latini sed etiam greci.alemani.gallici.hispani.et alij multi diuersarum linguarum singulis videbatur q̄ predicaret in lingua sua. Hanc gratiam dedit deus apostolis in die pētecostes quando in linguis igneis descendit super eos spiritussanctus. Actuum.ij.cum quibus et beata virgo erat que similiter cū eis hāc gratiā linguarum recepit immo ipsis omnibus excellētius.vt ait Alber.vbi.s.c.clv.⁊ pōt probari q̄ ipsa habuit gratiā linguarū hoc modo. Lingue in signum sunt fidelibus.j.ad Cor.xiiij. Sed ipsa fidelissima fuit.ergo donum lingue in summo habuit. Itē ipsa aduocata oīm ergo debuit scire idiomata singulorum. Unde dicit idē Alber.vbi.s.q̄ multi ex diuersis mūdi partib⁹ audiētes famā sanctitatis beate virginis accedebāt ad eā visitādam vt ab illa instruerent in fide filij eius. quibus illa loquebat linguis in quibus erāt edocti ⁊ enutriti. eosq̄ cōsolabatur ⁊ confortabat. Unde ipsi dicere poterāt beate vgini illud Can.iiij. Mel ⁊ lac sub lingua tua Sunt autem septuaginta duo genera linguarū sicut fuerūt discipuli xp̄i.c.septuaginta.ei.q.j.xvj.di.que omnia perfectissime habuit beata virgo maria.

¶De interpretatiōe sermonū btē vginis. G

Interpretatio sermonū ꝑm gl.j. ad Cor.xij. est scripturas scire exponere. Quod aūt beata virgo hanc grām in summo habuerit patet ex predictis in quibus probatum est q̄ oēs scripturas intellexit. Itē nō est verbū qđ dn̄s nō reuelauerit seruis suis.vt dicitur Amos.iij.ergo multo magis matri sue interpretationē oīm sermonū ⁊ scripturarū dedit. Unde in illa verificabat illō Eccli.iiij. In lingua sapia agnoscitur ⁊ sensus ⁊ sciētia ⁊ doctrina. Uerba enim sunt note earū que sunt in aīa passionum.vt dr̄.in.j.periher.⁊ in li.vj.pūnct.⁊ notatur in.l.iij.ꝑ.idem tubero.ff. de supellec.lega.⁊ facit.l.non aliter.ff. de le.j.et.l.is qui.ꝑ.fi.ff.de tuto.et cura.da.ab his.l.quidam.ff.de condi.insti.⁊.l.diuus pius ꝑ.de minore.alias.l.de minore.ff.de questio. Beata igitur virgo optime sciens omnes scripturas interpretari.dicere poterat illud. Ecclesiastici.lj.dedit mihi dominus linguā mercedem meam ⁊ ipsa laudabo eum. Appropiate ad me indocti ⁊ congregate vos in domum discipline aperui enim os meū cōparate vobis sine argento sapientiam.

¶De grā apostolat⁹ ⁊ euāgelistarū ac pastorū q̄ fuit.l.b.vgine. H

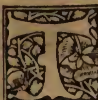
Apostolat⁹ grām habuisse btām virginē pbat Alb.vbi.s.c.cviij. Nā si Johēs babtista dicit Johis.j. Ego vox clamātis in deserto.quasi diceret.nō tm̄ pdico voce sꝫ tot⁹ suꝫ vox pdicās pniam.q2 oīs vita mea.victus: vestitus ⁊ habitatio inuitans hoīes ad pniam.ex quo habeo grām apostolatus. Multo magis hoc dicere poterat beatissima virgo cui⁹ oīs vita erat vox inuitās hoīes ad innocētiā. Itē ꝓprietas apostoloꝝ est illa q̄ habet Mat.v.vbi christus dixit illis. Uos estis lux mūdi.sed hoc cōuenit beatissime virgini i summo ergo habuit gratiā apostolatus i summo. Itē apostolus grece idē est qđ missus latine.q2 fuerūt missi apl̄i ad predicādū fidē.vt inquit Archid.in.c.fundamēta.sup verbo apostolos.de elec.lib.vj. Sed btā virgo missa fuit in mūdo ad concipiendū ⁊ pariēdū fidei autorē ergo excellentius habuit gratiā apostolatus omnibus apostolis. I

Euangelistarū quoq̄ grām habuit.q̄ oīm q̄ euāgeliste scripserūt magistra fuit. Unde Luc.ij.dr̄. Maria aūt ꝯseruabat oīa verba hec cōferēs in corde suo.vbi glo.ait vt cū tēp⁹ predicādi vel scribēdi icarnatiōis adueniret sufficiēter oīa ꝓut essent gesta posset explicare.s. fidelib⁹ maxime apostolis ⁊ euāgelistis. K

Pastorū etiā gratiā habuit.q̄ totā ecclesiā bñdictū fructū vētris sui pauit.⁊ continue pascit. De quo predictū fuerat Esa.xl. Sicut pastor gregē suū pascet. Itē ipsa genuit eū q̄ solus est pastor bonus. Johan.x.⁊ transsumptiue in.ꝑ.ecce.ij.qōe.vij.q̄ est magnus pastor ouiū. Hebre.xiij.ergo dignitatē pastoꝝ habuit q2 pliū vniuersum orbē cibauit. Immo nō solū greges sꝫ etiā alios pastores ipa pauit. Unde de illa dici pōt illud Hiere.vj. Ad eā veniēt pastores scilicet vt pascātur ab ipsa. L

Concludit igit albert⁹ super Missus est. ca.clx.q̄ omnia dona gratis data ⁊ oēs gratias vniuersaliter ⁊ omnipharie habuit beata virgo super omnes alios excellētius que sibi fuerūt collate.et si nō ad ministeriū in ecclesia.ad decorādā potentiā ad nobilitādā naturam ⁊ ad honorādam personā super.⁊ sic ad pfectionis ⁊ delectatiōis augmentū.in materiā laudis ⁊ omniū bonoꝝ spūalium complementū.de quibus donis nobis cōicare dignet ipsa virgo beatissima. Amen.

¶De eiusdē btē.virginis sanctitate.ac peccati immunitate.impeccabilitate.puritate ⁊ meritabilitate. Sermo.x. M

Empli dei sanctum est.j.ad Cor.iij. Inquit beatus Aug.in ser.j. de assumptione virginis beatissime. Ad tante virginis promenda laudis preconia: quō tenue ingeniū ⁊ inero lingua suffi-

ciat:cū ad hoc etiā nō possit sufficere phoꝝ ꝓfunda loquacitas:nec mirū si hec virgo sctissima suis laudib⁹ humane vocis modos exuperat:qꝛ humani generis excellētib⁹ meritis trāscēdit naturā. Sed nō oino nobis a laudibus eius est recedēdū.qꝛ ⁊ si min⁹ sufficit sensus inopia ad effectū:sufficiēs est apud deū deuote mētis affect⁹.nec ambigendū est quin valeat h:c de se loquēti sapiētie ꝓbere igniculū:q̄ totius sapiētie plenitudinē suo castissimo ptulit in vtero valētꝗ cū vult efficaciā ꝟbi tribuere. q̄ verbū ꝑ qđ facta sunt oia: ꝟgineis viscerib⁹ gestauit ī corꝑe.hec ille. De ista ergo dignissima virgine ꝉteꝝ loqui peroptātes:quinqꝫ cōsiderationes in pꝛesenti sermone faciemus.

Pꝛima dicetur sanctitatis.

Scđa immunitatis.s.a peccato.

Tertia impeccabilitatis.

Quarta puritatis.

Quinta ⁊ vltima meritabilitatis.

¶ Pars pꝛima huius sermonis de sanctitate siue sanctificatione beatevirginis. N

BEatam virginē in vtero mrīs fuisse sanctificatā ꝓbat Alexā. de ales in.iij.pte summe in tractatu de sanctificatiōe beate viginis.⁊ Frā. de may. in tractatu de cōceptione virgis.⁊.s. Bona.l.iij.dist.iij.⁊ beat⁹ Thō.l.iij.parte summe.q.xxvij.ar.j.⁊ l.iij.di.iij.⁊ in.iiij.di.vj.art.ij. q.j. Et hec veritas ꝓbari pōt hoc mō. Ecclesia celebꝛādo festinat ei⁹ natiuitatē ergo fuit sancta anteꝗ̄ nata ex vtero ergo fuit in vtero sanctificata.vñ Bern.in quodam sermone ait est itaqꝫ virgo regia veris bonoꝝ titulis cumulata.que proculdubio sancta fuit anteꝗ̄ nata.neqꝫ eñ natiuitas ei⁹ festiuis laudib⁹ honoraret si nō sancta nasceret hec ille. Si eñ nō fuisset sanctificata ecclia erraret celebrādo ei⁹ natiuitatē.qꝛ status ī pctō nō deberet status gaudiū neē solēnitas.sed potius doloꝛ ⁊ luctus. Cū ergo ecclia non possit errare.ij.q.iij.ca.saluatoꝛ. xxiiij.q.j.ca.pudēda ⁊.c.a recta.⁊ in.glos.c.ita dñs.xix.di.⁊ qui oppositū teneret esset hereticus.patet ꝓpositū. Scdo ꝓbat̄ ꝑm phm in.ij.⁊.viij. Topi. Si qđ minus videtur inesse ⁊ inest.ergo ⁊ id qđ magis. Nā si rex ⁊ princeps honorat clericū sequit̄ ꝙ magis debet honorare papā. Cū ergo hieremias fuerit sanctificatus in vtero vt ptꝫ eius.j.c.vbi dixit illi deus. Priusꝗ̄ te formarem in vtero noui te.⁊ anteꝗ̄ exires de ventre sanctificaui te. Johannes ꝗ̄ꝫ sctificatus fuerit in vētre matris.vt ptꝫ Lu.j.vbi dr̄. Et spūsancto replebit̄ adhuc ex vtero matris sue. Minoꝛ aūt ad euidētiā de sanctificatione illoꝝ ꝗ̄ de sanctificatione btē virginis. Ergo multo magis ipsa fuit a deo sanctificata ꝑ illā regulam Bēr.superius allegatam.qđ aliīs licet paucissimis est concessum ⁊c. xv

LOnge tamen excellentioꝛ fuit sctificatio virginis sanctificatione Hieremie ⁊ Johannis.illorum enim sanctificatio importat emundationem.beate autem virginis repletionem sanctispūs ⁊ gratie mundationē. De hac autem santificatione prophetauerat Dauid ꝑs.xlv.di. Santificauit tabernaculum suū altissimus. Si enim Hieremias fuit sanctificatus vt esset dignioꝛ propheta dei ⁊ Johannes vt dignius posset xp̄m digito demōstrare:multo magis debuit beata virgo sanctificari:vt esset dignioꝛ mater dei:⁊ xp̄m in suis viscerib⁹ posset digni⁹ generare. Incōueniēs etenī fuisset ꝙ tam preciosum thesaurū.s.dei filium.pater etern⁹ in vtero ei⁹ poneret nisi sctūs ⁊ mundus fuisset.cui inquit propheta.ꝑs.xcj. Domū tuā,dñe decet sctitudo in lōgitudinē dieꝝ. Ad euitēdū ergo istud inconueniēs necesse est fateri btāꝫ ꝟginē fuisse sctificatā qꝛ argumētū valet.reducēdo rē ad icōueniēs.vt inqt gl.l.i.j.C. vt lq̄ desunt aduo.ꝑ.legē offidius.ff.de leg.iij.

QUadruplicitur aūt fuit sanctificata beatissima virgo. Pꝛimo in matris vtero vt supꝛa dictum est:⁊ tūc collata est ei gratia.⁊ remota pꝛonitas ad peccandum tam venialiter ꝗ̄ mortaliter.ctvt ait Alex.de ales vbi s.sanctificatio remouit a virgine omne quod esse poterat inclinatiuū ad pctm̄ ad quoscūqꝫ carnales motus qui velut serpentes in carne humana serpūt. Et hec quidem sctificatio tanta fuit vt etiā postea ad alios extenderet virtutes suas vt extingueret et in aliīs oēm concupiscentiā carnis proinde Ecclesiasti.xxiiij.ipsa inquit. Quasi cedrus exaltata sum in libano: quia sicut cedrus interficit serpentes odoꝛe suo.ita eius sctitas in alios irradiās.⁊ bonoꝝ exemploꝝ odorē spirās extinguebat concupiscētie motus in carne serpētes ⁊ hāc virtutem nō habuerūt aliī ī vtero sctificati.vt sic ad aliā virtutē suā trāsfunderēt atqꝫ carnalis concupiscētias extinguerēt De hac aūt btīssime virginis sctificatione alius fructificātes predixerat Dauid in ꝑsona eius dicēs.ꝑs.cxxxj. effloꝛebit sctificatio mea. Sic aūt fuit ꝑ sctificationē prima dei gr̄a repleta:ꝙ lꝫ eius liberū arbitriū nōdū esset in fine vltimo stabilitū:tñ nūqꝫ eaꝫ inclinabat ad malum sed semꝑ ordinabat ad bonū.⁊ in statu innocētie ab omni pctō illibatā ꝓtegebat.vñ Ber.ad canonicos Lugdunenses scribit Puto ꝙ copiosum mun⁹ gr̄e ī eā descenderit que eius nō solū sanctificaret hortum sed eam ab oī pctō custodiret immunem. Ideo spūsctūs poterat dicere verbo diuino incarnādo:illud.j.Para.xxix. Pꝛeparaui edē sanctā.⁊ ipsi virgini dici poterat illud Judith.viij. Tu mulier sctā es. De hac etiā sctificatiōe ꝑdixerat Dauid ꝑs.xcv.dicēs. Sctimonia ⁊ magnificētia in sctificatione eius. p

In scda aūt santificatiōe q̄ facta ē in cōceptiōe filij dei tātā largitatē z copiā spūs sancti accepit: quātā pōt creatura viatrix accipere. nō deo vnita vnitate psone. tāq̄ olmode ad diuinos vsus tā mēte q̄ corpore dedicata fuit tota luce diuinitatis resplēduit. z hoc significare voluit āgel⁹ qn̄ dicit Lu.i. Spūs sanctus superueniet in te: z virt⁹ altissimi obūbrabit tibi: z tūc totalr̄ fuit in dei grā cōfirmata: ita vt ampli⁹ peccare nō posset. Et q̄cludit Alb. vbi s. c.lxvi. q̄ scificatio. b. vgis oēs alias excedit i hoc q: alij scificari postea vēiat̄ peccauerūt ſm ipz. vel ſz alios saltē peccare potuerūt. ipa aūt vgo nō. vt ifra. pbabit̄ in. iij. parte hui⁹ ser. De hac aūt scificatiōe cōfirmāte in sanctitate pōt exponi illd̄ Judith. ix. Dom⁹ tua in scitate pmaneat. btā eni vgo fuit dom⁹ dei permanens in sanctitate. Q

Tertia scificatio fuit qn̄ ē hoc mūdo btā ei⁹ aia migrauit z in plenitudine sctōꝝ collocata ē iuxta illd̄ Eccli. xxiiij. Et in plenitudine sctōꝝ detētio mea. Quarta vo cū in aia z corpore resuscitata sup oīm sctōꝝ z sctāꝝ atq̄ btōꝝ spirituū altitudinē iuxta scissimū filiuz suū in sacratissimo celi palatio sublimata atq̄ indicibiliter glorificata resedit. vnde ipsa dicit illud Eccli. xxiiij. In ciuitate sanctificata similiter requieui.

¶ De imunitate btē vginis ab oī pctō. R

Vt inqt Aug. in li. ō natura z grā Cū de pctis agit̄ nullā p̄sus oz de mr̄e dn̄i facere mētionē. Ipa eni ab oī pctō fuit imunis. vn̄ dicere poterat illd̄ Job. xxvij. Neq̄ eni me reprehēdit me cor meū in omni vita mea. Itē ſm Ansel. in li. de cōceptu vginali. ea puritate nitebat qua sub deo maior neqt intelligi. sed maior pōt intelligi si peccauit ergo nunq̄ peccauit. S

Non obstat aūt illd̄ Eccli. dictū qd̄ refert Leo papa in ser. natiuitatis dn̄i. z hr̄ ēt in. c. adhuc instat. §. scim⁹ aūt. de pe. dis. iij. vbi dr̄. Nemo mūd⁹ a sorde. neq̄ ifans cui⁹ est vita vni⁹ diei sup terrā. z Job. xv. Celi nō sunt mundi in cōspectu ei⁹. i. dei z p celos qdā itelligunt sctōs: q: rn̄deī q̄ generi per speciē derogat̄. vt in. c. generi. de reg. iur. lib. vj. z. l. in toto iure. ff. eo. ti. z. l. sancimus. C. de penis. per speciale eni priuilegium concessum beatissime virgini derogatur illi regule generali q̄ omnes peccauerunt. iuxta illud Eccli. vij. Nō est homo iustus q̄ faciat bonū z nō peccet. z idē habet̄. iij. Reg. viij. z. ij. Paral̄. vj. c. et Exod. xxxiiij. vbi dicitur deo. nullus est apō te inocēs. z Esa. lxiiij. vbi scriptū est. facti sumus immūdi omnes nos quasi pannus mēstruate vniuerse iusticie nostre.

¶ De ipecabilitate beate virginis. T

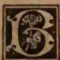

Ro expeditiōe hui⁹ ptis q̄rit̄. nū qd btā vgo potuerit peccare. Et ōmo vr̄ q̄ sic. Nā Aug. i li. lxxxiij. q̄onū dicit q̄ io de⁹ fecit hoīem peccabilē: q: gl'iosi⁹ ē posse peccare ex ipossibilitate. ergo hoc debuit cōuenire mr̄i dei q̄ fuit gl'iosior oīb⁹ creaturis. Itē Eccli. xxxi. in laudē sancti dr̄. Qui potuit trāsgredi z nō est trāsgressus z facere mala z nō fecit. ergo hoc ēt illi cōueniā q̄ ē oī laude dignissima. Itē Damas. inqt q̄ oē creabile vtibile ſm eē z ſm electionē. ſm eē vt corporalia: ſm electionē vt rōnalia. Sz btā vgo fuit cōposita ex vtroq̄. ergo vr̄ fuisse vtibilis i vtroq̄: z ad hoc facit illd̄ Job. xv. Ecce inter sctōs ei⁹ nemo imutabilis. Insup gl'iosi⁹ est qd̄ ex victoria hr̄ q̄ qd̄ sine victoria. fit. pbat vt no. gl. in. l. pe. ff. de cap. z postli. reuer. corona eni victoribus dat̄. vt ait btūs Maxim⁹ in ser. pluriū martyꝝ sed vbi nulla est pugna: nulla ē z est victoria vt dicit Gre. in moral̄. ergo cū in btīssima vgine maxima fuerit z sit gl'ia. z ipsa cōsecuta sit triū phātissimā coronā. sequit̄ q̄ magnā habuit victoriā: z sic p̄u⁹ maximū habuit pugnam: ergo potuit peccare. Sed ꝯ hoc est auctoritas Bernar. in ser. de natiuitate vginis dī. Ego puto q̄ copiosior grā scificatiōis in ea descēderit: q̄ in alijs in vtero scificatis: q̄ totā vitā ei⁹ im munē ab oī pctō efficeret: qd̄ nemini in nati mulierum credimus esse donatuz. hec ille. Itē frustra est potē: ia que nunq̄ reducit̄ ad actuz sicut dicimus q̄ inania sunt verba que nullus sequitur effectus. i. ff. C. de reuo dona. Sz beata vgo nunq̄ fuit peccatrix: ergo frustra in ea fuisset potentia peccandi. Cum ergo deus et natura nihil agant frustra. vt dicitur. j. physi. iij. de anima. z. j. de celo z mundo et notatur in l. qui his idem. ff. de verbo. obliga. sicut etiam dicitur q̄ in iure nihil est superfluum. vt in. §. sane. in proemio sexti. et in. l. j. §. nulla itaq̄. C. de vete. iure enu. z in. j. consti. co. §. quibus: et in. l. si quando in prin. ff. de leg. j. dicitur q̄ nullum in iure verbum est positum sine misterio. videtur dicendum q̄ deus nō dedit beate virgini potentiam peccandi qui fuisset superflua Unde dicit glo. in. c per baptismum. de conse. dist. iiij. q̄ beata virgo ex miraculo non potuit peccare. Preterea peccare non est aliquid posse sed potius non posse. vt ait glo. in. c. j. super verbo omnipotens. de sum. tri. z fi. ca. que allegat Augusti. de peni. di. ij. §. charitas. ergo zc. Item philosophus in. ix. meta. inquit q̄ potentia est principium transmutationis in alteruz sed in beata virgine nulluz fuit principiū trāsmutandi in pctm̄. ergo nulla potentia peccandi. Item cuicūq̄ inconueniens est inesse actuz eidē inconueniens est inesse potentia: sed beatissime vgini incōueniēs est inesse actū peccā

di .ergo incōueniēs est inesse potētiā peccādi. Itē iter nō posse peccare nec posse mereri. mediū est nō posse peccare ⁊ posse mereri. Sʒ pri-mū ꝑtinet ad statū cōprehēsoꝝ simpl'r. scd'ʒ autē ad statū viatorē simpl'r ergo mediū ꝑtinet ad statū mediū. Sed ille est btē ꝟginis q̄ fuit simpl'r viatrix. ⁊ ꝯm q̄d cōprehēdēs. vt ait Alber. vbi. s. c. clxxv. ergo nō habuit potētiā peccādi: ⁊ ita cōcludit Alb. ibidē di. ꝙ nō posse peccare: ꝑ se sequit̄ naturā iuertibilē: ⁊ hoc modo deꝰ trinitas dr̄ nō posse peccare. vñ ait Hie. in c. vi. de pe. di. ij. deꝰ solꝰ oīpotēs dr̄ q̄ cū oīa possit peccare nō pōt. Scd'o mō dr̄ nō posse peccare qd' hʒ vnionē ꝑsonalē cū natura inuertibili: ⁊ hoc mō xp̄s hō nō potuit peccare. vñ Damasce. dicit ꝙ ipeccabilis erat dn̄s Jesus. Tertio mō dr̄ nō posse peccare. qd' hʒ ꝯiūctionē vel cōuersionē totalē ad naturā iuertibilē ꝑ mediū qd' est de sui natura inseparabile. vt est habitus glorie: ⁊ sic sancti in patria nō p̄nt peccare iuxta illud ꝓphete ps. cxlvij. Confortauit. i. roborauit seras portaꝝ tuaꝝ scʒ sup̄ne hierl'm: vt nullꝰ possit exire peccādo. Quarto mō dr̄ nō posse peccare qd' hʒ cōiūctionē ad naturā iuertibilē ꝑ mediū qd' etsi de sui natura in se quidē est separabile: est tñ oīno separatū a ꝯrio repugnāte vel resistēte vel ipediēte: ⁊ ꝓpter hoc in suo summo in tali subiecto est inseparabile. vt est plenitudo grē in btā ꝟgine: ⁊ hoc mō dr̄ btā ꝟgo nō potuisse peccare. vñ ⁊ Ber. de Joseph dicit ꝙ credebat potius virginē posse ꝑere: q̄ Mariā posse peccare: ⁊ ex his pʒ r̄nsio ad obiecta pugnā aūt habuit nō tñ abintra. s. in carne. sed abextra. s. ꝑ tribulatiōes. vñ ⁊ victoriā. Oēs ergo autoritates ⁊ rōnes q̄ vident̄ ꝓbare ꝙ potuerit peccare loquunt̄ de potentia ꝯm ꝙ opponit̄ ad nō posse. j. vel. ij. vel. iij. modo sumptum. Patet igitur ꝙ nō posse peccare ꝯiunctū cū posse mereri est ꝓpriū ꝓuilegiū beate virginis vt ait Alber. vbi. s. U

HOc ergo priuilegiū nō posse peccare cōtulit illi spūssctūs in scd'a sanctificatiōe cū ex eius imaculatis sanguinibꝰ corpꝰ filij dei formauit. vt ait sctūs Bona. in. iij. dist. iij. arti. ij. q. iij. ⁊ beatus Tho. in. iij. parte sum. q. xxvij. arti. v. Si eñ post ꝯceptionē filij dei potuisset peccare plura incōueniētia sequerent̄ ꝯm Ber. Primo redundaret in cōtumeliā prolis: q: eiꝰ mater esset peccatrix ⁊ serua diaboli ⁊ iniquitatis. Secundo esset in detrimentū matris: q: sic dānari potuisset tertio esset in dānū humani generis ⁊ in contemptū totius diuini intenti: q: incarnationis opus suspectū nō imerito reddi posset. vnde omnino asserendum est ꝙ in conceptione filij dei taliter extitit confirmata ꝙ voluntas eius nō potuit postea conuerti ad malū: nō tñ per liberi arbitrij ablationē nec per alicuius potētie amissionē: sed ꝓpter liberi arbitrij per gratiā cōpletionē ⁊ confortationem ⁊ defectus ablationem: ⁊ hoc ex singulari indulto. ipsi beate virgini collato. Et cōfirmātur p̄dicta per snīam sancti Boñ. vbi. s. q̄ ait Dignior fuit beata virgo ex hoc ꝙ mater dei effecta est q̄ sit aliquis angelus in celo. Si ergo angeli in gratia sunt confirmati: multo magis mater dei. hec ille.

¶ De puritate in summo beate virginis.

BEatissimā virginē habuisse puritatē in summo possibilem haberi ab aliqua pura creatura: probat auctoritate Ansel. superius allegataque habet̄ in lib. de cōceptu virginali vbi inquit. Decuit vt cōceptio illius hominis de matre fieret purissima ⁊c. Si eñ aliquā impuritatem peccati habuisset vel contraxisset: non posset dici habere puritatē tantā qua sub deo maior nequeat intelligi. Nam si maior est puritas in filio eius: ip̄e est deus. Ad ꝓbādū aūt beate virginis puritatē adduci pōt illud Prouer. xxv. Aufer rubiginē de argēto: ⁊ egredieт vas purissimū. Argentum fuit vterq; parens beate virginis de cuius semine propagata est beata virgo. ablata eñ rubigine ⁊ infectione a semine illo quo debebat ipsa virgo concipi. egressa est mater dei tanq̄ vas purissimum. Si enim contaminata esset ipsa virgo aliqua macula peccati: bruta ⁊ inanimata maiori puritate niterent. Dicit ergo Alber. vbi. s. c. clxxviij. ꝙ maior puritas attenditur per maiorem accessum et approximationem ad summe purum. ⁊ ꝙ puritas sequit̄ naturā luminis ⁊ luminosi. vt quod plus participat de natura lucis plus habeat puritatis. vt summa lux ⁊ summe luminosum: summe sit lucidum ⁊ purum: ⁊ vbi magis proprie ⁊ vere est proprietas lucis ibi etiam magis proprie ⁊ vere sit ꝓprietas puritatis. Res enim capit priuilegiū ⁊ nomē eius rei de qua magis participat. vt in arg. per gl. in. l. ij. ff. de lib. lega. ⁊ insti. de adop. §. femine. ⁊. ff. de sta. ho. l. queritur. Subdit Alber. vbi. s. vnde cum sit lux corporalis: ⁊ lux spiritualis. vt dicit Augu. super Gene. ad literam ⁊ magis proprie dicatur lux spiritualis q̄ corporalis. erit ⁊ puritas corporalis ⁊ spiritualis. quarū spiritualis est dignior. Puritas aūt corporalis dr̄ maior ꝯm maiorē cōuenientiā ad summā corporalem lucē ⁊ ꝯm hoc aqua purior est q̄ terra: ⁊ aer q̄ aqua ⁊ ignis q̄ aer: ⁊ firmamētum q̄ ignis et celū cristalinū q̄ firmamentū: ⁊ celū empyreuʒ q̄ aqueum. Similiter maior puritas spiritualis est ꝯm maiorē conuenientiam ad summam sp̄ualē lucem q̄ est deus. qui lux est in tenebris lucens in quo tenebre non sunt vlle. vt dicit̄. j. Joā. j. Scd'm hoc ergo aīa sensitiua purior est vegetatiua ⁊ rōnalis q̄ sensitiua ⁊ rationalis

angelica

angelice ꝙ rōnalis humana ſm naturam. Se
cundum aūt gratiam que eſt quaſi lumē crea-
tum pcedens a luce increata. vbi eſt maioꝛ pti
cipatio grē: ibi maioꝛ eſt appropinquatio ad
primam lucē. ergo vbi gratia eſt in ſummo: ibi
appropinquatio in ſummo. ꝛ puritas in ſum-
mo. Sed in beata virgine reſpectu oīm aliaꝝ
creaturarū nō vnitarū verbo diuino fuit gra-
tia in ſummo. ergo appropiquatio ad ſummā
lucē in ſūmo. ꝛ ꝯñr puritas in ſummo. Iteꝫ .i.
ad Tim. .i. dr. Charitas de corde puro. ſ. eſt. vbi
ergo maioꝛ eſt charitas: ibi maioꝛ eſt puritas.
Sed charitas in beata virgine fuit in ſummo
ergo ꝛ puritas. Petrus etiam dicit vt hr̄ Act.
xv. Fide purificans corda eoꝝ. ꝛ loquit̄ de fide
formata per charitatē. ſed beata virgo habuit
fidem talē in ſummo. ergo ꝛ puritatē. Indīt quo
ꝗ Alber. vbi. ſ. ꝙ nō obſtat huic concluſioni ꝙ
puritas virginis in ſtatu vie nō plene appre-
hendebat per ſpeciē lucem increatā vt beati.
qꝛ hoc ideo erat qꝛ maioꝛ lux gratie i ſubiecto
paſſibili coniuncto coꝛpori paſſibili ac groſſo.
minus imutat ꝛ mouet actualiter ꝙ̄ minoꝛ lux
gratie in ſubiecto impoſſibili ꝛ glorioſo. ꝛ hoc
apparet per exemplū a ſimili. Uidemus eñ ꝙ
qñꝗ maioꝛ lux minus illuminat per cōiunctio
nem cū aere obſcuro: ꝙ̄ minoꝛ lux cōiuncta cuꝫ
aere claro. Unde luna qñꝗ i nocte magis illu-
minat in aere claro ꝙ̄ ſol in die in aere obſcu-
ro. ꝛ obnubilato. ꝛ tamē improportionabiliter
maioꝛ eſt lux ſolis ꝙ̄ lune. Et ſic fuit in btā vir-
gine que etſi nō ita actualiter cōtinue videret
deum ſummā lucē per ſpeciem vt ſancti ꝓpter
diſtantiā coꝛporis ſui paſſibilis tamē habebat
maiorē gratie habitū ꝛ ſubſtantiā ꝙ̄ ipſi. vnde
magis erat ꝓxima luci eterne: ꝛ conſequenter
magis oībus pura. hec ille. Poſſumus aūt
dicere ꝙ eius puritas fuit perfecta. impermi-
xta ꝛ continua. Fuit enim perfecta qꝛ cum tri-
plex ſit puritas. ſ. humana. angelica ꝛ diuina.
Ipſa puritatē diuinā in vtero nouē menſibus
poꝛtauit. ꝛ puritatē angelicā trāſcendit ꝛ oēm
puritatem humanaꝫ vniuerſaliter ſuperauit.
Fuit quoꝗ eius puritas impermixta. Nō eñ
habuit admixtionē originalis peccati. qꝛ fuit
a filio dei preſeruata. nec moꝛtalis actualis. qꝛ
fuit a patris potētia confirmata. nec venialis.
qꝛ fuit a ſpū diuino cōſecrata. Unde dicere po
teſt illud Judith. xiij. viuit dñs: quia cuſtodiuit
me angelus eius. ꝛ hinc euntē: ꝛ ibi cōmoꝛantē
ꝛ huc reuertentē. Cuſtodiuit eñ eā dñs in mū
dum eūtē. qꝛ in originali fetoꝛe ꝛ putredine la-
bi nō permiſit. Et in mundo cōmoꝛanteꝫ. quia
ipſam a moꝛtali cōſeruauit. Et ad patriam re-
uertentem. quia ſine macula venialis peccati
ipſam de mūdo ad celeſtia euocauit. Puritas
inſuper eius fuit cōtinua. Nunꝗ̄ eñ fuit inter-
rupta. Unde ait Eccli. xxiiij. Uſꝗ ad futurū ſe-
culuꝫ non deſinā. Ad predicta etiam de purita
te beatiſſime virginis pōt adduci ꝙ ſm leges
illud dr̄ purū cui nihil eſt admixtū. l. in his. in
prin. ff. de ſolu. ꝛ. l. librorū. §. chartis. ff. de lega.
iij. ꝛ no. in cle. ſi dignitatē. de prebē. ꝛ l. i. §. pu-
rus. ff. de reli. ꝛ ſumpti. fu. Item purum expon
tur. i. ſine dolo. iij. q. ix. c. pura ꝛ purū pro ſimpli
ci accipitur. l. duos. ff. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ i aut. vt
oēs obe. iud. §. hec cōſiderātes. ꝛ i aut. de nup.
§. ſi vero ab initio. Cum igitur bñdicta virgo
fuerit ſeparata ab omni īpuritate ꝛ ſine aliquo
dolo ac plena omni ſimplicitate ſanctitatis.
ſequitur inconuincibiliter concludendum ꝙ
fuit puriſſima.

¶ De meritabilitate beate virginis.

Beatiſſimā virginē in oī ſua operatio
ne ꝛ quolibet motu liberi arbitrij
meritū acquiſiſſe: probari pōt ſm
Alber. vbi. ſ. c. clxxvi. Nam inquit
apl's ad Col. iij. Omne quodcunꝗ
facitis in vbo vel ope: in noīe dñi nr̄i ieſu xp̄i fa
citei. i. ad Coꝛ. x. Siue māducetis ſiue bibatis
vel aliqd aliud faciatis oīa in gloriā dei faci-
te. Aut ergo aliqs implet hoc aut nullus ſi nul
lus. ergo fruſtra precipitur vel cōſulitur vel mo
uetur. Si aliqs. ergo beatiſſima virgo ergo in
omi eo qꝛ fecit merebatur. Item quolibet mo-
tu mereri eſt quoddaꝫ bonū Aut ergo eſt com
municabile: aut nō. Si eſt cōmunicabile ergo
ſumme bonus deus cōicauit illud aliud alicui
ergo beatiſſime ſue matri. Si auteꝫ dicatur ꝙ
nō eſt cōmunicabile. nō videtur verū. quia idē
de quolibet ope contingeret dicere. Item ꝙ ip
ſa beatiſſima virgo tranſcenderit in meritis.
oēs puras creaturas. ꝓbatur ſic. Diuina grā
ſiue charitas eſt principium merendi. vt dicit
magiſter. in. ij. di. xxvij. ꝛ Tho. i. ij. q. viii. ſꝫ bea
ta virgo fuit pre omnibus plena diuina gratia
ꝛ charitate a primo inſtanti quo habuit vſum
liberi arbitrij vt probatū eſt in precedētib' ſer
monibus huius operis ergo ab illo inſtāti ce
pit pre oībus mereri. ꝛ cū dicat Auguſtinus ad
Bonifaciū. ꝙ gratia meretur augeri vt aucta
mereatur ꝛ perfici. ergo creſcente gratia in ma
ria: creſcebat ratio merendi ꝛ meritum. Preter
ea ſi de beato Franciſco dr̄ in legenda maioꝛi
quam cōpoſuit ſanctus Bonauentura ꝙ mos
erat angelico viro nunꝗ̄ ociari a bono. Quid
credendum eſt de btā virgine ꝓfecto non eſt
dubitādum ꝙ a primo inſtāti vſus liberi arbi
trij vſꝗ ad ſuum feliciſſimū trāſitū ſemꝑ fuit
in actu merēdi. ꝛ ꝓbat qm̄ ſi aliqñ vel in mini-
mo ſpacio fuiſſet ocioſa a bono ope ſaltē pec-
caſſet venialiter cuius oppoſitum tenent oēs
doctores. in. iij. di. iij. Item vbicūꝗ non pōt in
diſcernēdo ratio errare. ꝛ voluntas nunꝗ po-
teſt eligere malum. ibi ſemper eligit bonum ꝛ
optimum. ſed vtrūꝗ horum fuit in btā virgine

vt p3 ex dictis.ꝫ.ergo ipsa semꝑ elegit bonū ⁊ optimū.iuxta illud Lu.x.Maria optimā partem elegit.⁊ ꝓter in oī opere merebatur. Item ſm pħm in li.ꝫ de aīa.intellect⁹ semꝑ ē rect⁹ nisi qñ se immiscet fantasticis ⁊ deducitur ab illis.sed intellectus beate virginis nunq̄ se immiscuit fantasticis:nec deductus fuit ab illis. ergo semper rectus fuit.Sed rectū ē cui⁹ medium nō exit ab extremis.v.phẏsi.ergo semꝑ directus fuit in summum bonū:⁊ cōsequenter semper merebatur. Et hec oīa confirmat sanctus Odilo in sermone btē virginis dī.vnū ꝑ certo scimus ꝙ oīs marie actio.semper intēta fuit in dño. Non solū aūt merebaꝉ in omnibus operationibus:sed etiā in oībus passionibus ex libero arbitrio ꝓcedentibus vel eo cōcurrēte in eis.vt ꝓbat Alber.vbi.ꝫ.c.seq.Magnum eñ est meritū ex tolerantia passionū iuxta illud.ij.ad Tim.ij.si tolerabimus ⁊ conregnabimus.Unde Paulus.ij.ad Coꝛ.j.inquit. Sicut abundant passiones xp̄i in nobis.ita ⁊ ꝑ xp̄m abūdat cōsolatio nr̄a.Et iterū ibidē dicit Scientes qm̄ sicut socij passionum estis sic eritis ⁊ cōsolationis.Qui enim sentit incōmoduꝫ dꝫ etiā sentire cōmodū.l.ſm naturā.ff.de reg.iur.cū si. Concludit aūt Alber.vbi.ꝫ.sic di. Dicimus ergo ꝙ btissima virgo quolibet motu.liberi arbitrij ad agendū vel patiendū merebaꝉ:sed nō merebaꝉ motibus naturalib⁹ inquantū naturalib⁹:sed rōnalibus grā informatis.vñ motibus liberi arbitrij gratuitis merebatur.vbi etiā liberū arbitriū ⁊ grā operabantur:sed liberū arbitriū vt inuentū:grā vt fessoꝛ ſm Ansel.iuxta illud apl̄i.j.ad Coꝛ.xv.nō aūt ego:sed gratia dei mecū. Et sic merebaꝉ quolibet motu quo cōtingit mereri.Hec ille.De quibus innumerabilibus meritis nos faciat esse cōsortes ipsa virgo benignissima que dixit illud Sap.vij.Sine inuidia cōico.s.deuotis meis in presenti gratiā:in futuro autem gloriā sempiternā mediāte dilectissimo filio meo qui est benedictus in secula.Amen.

¶De sacramentis ecclesie que recepit beata virgo. Sermo.xj. Z

Ecunduꝫ reuelationem motū sacrū est sacramentum.ad Ephe.iij. Inquit apl̄s ad Heb.vlt. Optimū est grā stabilire coꝛ.Iō aūt dicit optimum qꝛ nihil est melius in vita grā dei. Est eñ ita ꝑciosa ꝙ per eā percipiꝉ oē bonū.Uñ Eccli.xl.dī.Grā dei sicut paradisus in bñdictionibus.⁊.ij.Pet.j.Maxima ⁊ preciosa nobis donauit deus.scꝫ per gratiā suā inter alias aūt de grā ⁊ grā sacramētalis.s.sacroꝝ eccl̄ie.q̄.ſm magr̄m.in.iiij sen.dī.ij.sunt septē scꝫ baptismus confirmatio panis bñdictionis.i.eucharistia.penitētia.vnctio extrema oꝛdo ⁊ coniugium siue matrimonium de quibus tres cōsiderationes in presenti sermone faciemus.

Pꝛimo vtrum beata virgo illa suscepit.

Secundo quare de hoc scriptura mentionem non fecit.

Tertio quid vtilitatis ex eis acquisiuit.

¶Pars pꝛima huius sermonis.vtrum btā virgo suscepit sacramenta ecclesie. A

Ro expeditiōe pꝛime partis que ritur.nun quid beata virgo suscepit ecclesiastica sacramenta.et respondet Alber.sup Missus est c.clxxij.dī.ꝙ btā ꝟgo oīa ecclesie sacrā suscepit que tꝑe suo fuerūt oībus hoībus generalr̄ instituta ⁊ ꝓmulgata oībus obseruāda.nō ex necessitate vt alij. sed multiplici de cā.Pꝛimo ad subꝑsius humilitationē.Scdo ꝓpter scandali euitationē.Tertio propter pꝛecepti impletionē Quarto ꝓpter meritoꝝ supererogationē. Quinto ꝓpter heresum cōfutationē.maxime illius q̄ ipam asserebat non fuisse hominem.sed de natura angelica.Sexto ad ꝑfectioꝝ instructionē.vt q̄ est sanctus sanctificeꝉ adhuc. Septimo ad pc̄tōꝝ redargutionē.Possunt etiā iste cause reduci ad tres.propter quas sacrā instituta et oꝛdinata sunt inter alias causas quas ponunt theologi in.iiij.dī.j.⁊ ibi Richar.ar.ij.q.j.pꝛima causa fuit ob sui maioꝛē humiliationē. secūda ob alioꝝ instructionē.tertia ob bonoꝛuꝫ exercitationem Quantū ad pꝛimā sciēdū est ꝙ sicut pꝛimū documentū qđ infudit nobis pꝛima mater Eua fuit superbia qua voluit se deo equare:ita pꝛima marie virtus vt inquit Ambꝛosi⁹ est:humilitas.quam ipsa mater nr̄a spūalis in oībus edocuit.vñ sicut legalia obseruauit instituta ꝑ pc̄tōribus tāq̄ pc̄tō subdita foret.q̄ tñ oī carebat pc̄tō.vt p3 i sacrificio purificatiōis ⁊ filij redemptione ita etiā sacramēta que sunt medicine pꝛincipalr̄ pc̄tōꝝ voluit ex humilitate suscipe.Uñ Ber.i quodā ser.indꝛ illi.Uere maria nō indiges purificatione. sed nec filius tuus circūcisiōe.Esto ergo ⁊ tu sicut vna ex mulierib⁹ sicut ille est vnus ex illis scꝫ pc̄tōꝛib⁹ ſm apparentiā.Scdo scrā suscepit beata ꝟgo propter instructionē alioꝝ vt ꝑfectos doceret sui exemplo seruare leges superioꝛum etiaꝫ sicut nō tenerenꝉ moꝛe impatoꝛis in.l.digna vox.C.de legi.⁊ in.§.fi.insti.de inoffi.testa.vbi dicit lꝫ soluti simus legibus.tñ ſm leges viuere volumus et istud est perfectius.qꝛ ea in beneficijs nr̄is sunt gratiosioꝛa.que cum liceret non impendere dilectionis tñ causa impendimus.c.iam nūc.xxviij.q.j.⁊ per glo.in.c.j.in.fi.de sum.tri.⁊ fide.ca.Pꝛomulgatū aūt fuerat edictū a

apl'os:ex precepto xpi precipiētis Mat.vlt. Eū tes docete oēs gentes: baptizantes eos in nomine patris ꝛ filij ꝛ spūssancti. docētes eos seruare quecūq̄ mādaui vobis. s. de pnia. eucharistia. ꝛ alijs hmōi. Uoluit ergo beata virgo hec obseruare vt inuitaret nos suo exēplo ad penitentiam pctōres etiam instrueret nō erubescāt assumere remedia humilia instituta ad delendum peccata. Erubescunt enim quidā peccata sua cōfiteri. cōtra quos Bern. in quodā sermone exclamat dicens. O nimia insania hoīs pudet ablui ꝛ non pudet inquinari. pudet sordes abstergere ꝛ nō pudet contrahere. beatissima aūt virgo cū esset sine peccato: sacramenta in remediū contra peccata instituta suscepit: ac si esset peccatrix. Tertio hoc fecit ꝑpter bonorū exercitationem. vt seruaret illud Apoca. vlti. Qui iustus est iustificet adhuc. volens eñ quotidie merita cumulare: sacramenta deuota sumebat vt magis in merito ꝛ dei gratia quotidie cresceret per effectum eorum.

¶ Pars scd'a huius sermonis quare sacra scriptura nō facit mentionem de sacramentis a beata virgine susceptis. B

Albertus vbi. s. c. cixxxij. ponit q̄ inter alias rōnes quare de sacramentorum susceptione a beata virgine nihil sit expressuȝ in diuinis scripturis. Prima est vt ꝑ hoc deuotio fideliū excitet̄ iuxta illud Eccli. xxiiij. Qui edunt me adhuc esuriēt. ꝛ infra. Qui elucidant me vitā eternā habebūt facit ad hoc illō qd' solebat dicere Bar. s. q̄ Cynus eius magister fecit illū magistrū: q: semp relinquebat eū dubitantē. ꝛ ꝑ hoc magis exercitabatur postea ad inquirendā veritatē. Secunda ratio fuit: vt nostra vana gloriatio reprimatur nostra bona opa ꝓ magno cōputando. Uanitas enim humana cupit alijs innotescere et vana glia quicqd boni peregerit qd ꝓhibet dñs Mat. vj. di. Cū facis elemosynā noli tuba canere ante te. Beata aūt virgo cū esset excellentissimi meriti: ꝛ opera excellentissima plurima fecerit. vt ipsa sacramēta suscipiēdo ꝛ multa alia noluit tñ illa exprimere vel narrari facere vt discam' occultare bona opera nostra qm̄ nō est necessariū sicut ꝛ filius eius: ea que egit vsq̄ ad trigesimū vite sue annum: que vtiq̄ friuola nō fuerunt: sed oīa magnifica ꝛ excellētissima. nec ipse narrauit nec ab euangelistis exprimi voluit. per hoc significans nos nō debere virtutes nostras ꝓpalare. Uera eñ est sententia Greg. in moralibus dicēts. Studiū celestis desiderij a malignis spiritibus custodire nō sufficit. qui hoc ab humanis laudibus non abscondit. Unde deprędari desiderat qui thesaurū publice in via portat. dñs ergo noster. et dña suas excellentias ꝛ operationes admirabiles sibi notas noluerūt manifestare. iuxta illud Prouer. xxvij. Laudet te alius ꝛ nō os tuū aliena labia ꝛ nō lingua tua. Unde Bern. inqt. Increpat xpi natiuitas se laudantes ꝛ se ostentare cupientes. Nam de nocte voluit xp̄s nasci vbi sunt quo impudenter gestiunt ostētare semetipsos. Denīq̄ tacet xp̄s ꝛ nunciat angelus laudat multitudo celestis exercitus. sileat ergo os tuū. laudet te alienū. Hec ille. Tertia cā esse potest q̄ dñs quedā voluit nobis esse dubia in via: etiā circa diuinas scripturas. vt mētes nostras alliciat ad cōcupiscendū ꝑfectā cognitionē in patria. Unde sup illud Exo. xij. Nō remanebit ex eo quicq̄ vsq̄ mane. qd aūt residuum fuerit igni cōburetis. inquit Grego. Qd ex agno remanet comburi mandat vt quod de mysterio incarnationis eius penetrare ꝛ intelligere nō possumus potestati spiritussancti humiliter referuem'. vt nō superbe quis audeat vel contēnere vel denegare qd nō intelligit. sȝ igni tradat. i. spiritui sancto relinquat. donec oīa in futuro quilibet cognoscat. nec tamē interim nostra deuotio sine exercitatione torpescat. fm illud qd precedit ibidem. Caput cū pedibus ꝛ intestinis vorabitis. Caput. eñ agni vorare est diuinitatē illius fide percipere. pedes vorare est vestigia humilitatis amando ꝛ imitando tenere. Uorare intestina. est verborum xpi occulta ꝛ mystica mādata perquirere. q̄ voramus cū auide sumimus. In vorationis aūt verbo pigritia nostra reprehendit. qui verba eius atq̄ mysteria nec ꝑ nosipsos requirimus. ꝛ dicta ab alijs inuiti audimus. Non remanebit aūt ex eo quicq̄ vsq̄ mane: q: ei' dicta magna sunt excutienda sollicitudine vt anteq̄ veniat dies resurrectionis in nocte presentis vite oīa mandata eius intelligendo penetremus. Hec ille. Quarta causa potest esse quia sicut beatus Aug. in lib. de natura ꝛ gratia vnā ponit regulam de beata virgine. vt vbicūq̄ de pctis agit̄ de ea noilt fieri questionē. ita ꝛ ꝑ regula ꝛ pro principio ꝑ se noto: de ipsa supponat̄ in bono quicquid boni aliqua pura creatura fecerit vel receperit. vt ei' fuisse expers nullaten' credat̄. Cum vt inqt Damascenus a nulla illustriū superetur. Quinta causa est vt remoueat̄ superfluitas a scriptura: sicut enim nihil diminutum ita nihil superfluū in ipsa positū est: q: vt ait phō. Qui vnum dicit quod plura cōtinet: plura dicit. Unde dicto ꝛ pro constanti habito q̄ virgo maria fuit gratia plena: fuit addere q̄ recepit gratias sacramentales quas apl'i ꝛ alij sancti receperunt. Frustra eñ fit ꝑ plura qd fatis exprimitur ꝛ fit ꝑ pauciora. l. dñs testamēto. ff. de condi. indeb. Ex quo igit̄ presupponit̄ tacite q̄ beata virgo non fuit expers alicuius boni ab alio habiti. sequit̄ regula q̄ expressio eorū qui tacite insunt nihil operatur. l. iij. ff. de leg. j. ꝛ q̄

rei satis demonstrate frustra adijcitur.l.j.ff.d
bo.preleg.et q in rebus claris nõ est opus con
iectur^a.l.continuus.§.cũ ita auis.ff.de vb.ob.¶
Et ad roborandũ predicta adduci pōt il-
lud Ber.dicentis.Sic em̃ nec foliũ de ar
bore.nec vnus de passeribus cadit sup
terrã sine parte celesti.i.eius ordinatiōe: ergo
de ore euangeliste superfluũ defluere verbum
presertim in sacra historia nõ puto. Omia quip-
pe plena sunt supernis mysterijs ac celesti sin-
gula dulcedine redũdantia.Si tamē diligen-
tem habeat suspectionem eius q̃ nouit sugere
mel de petra:oleũq; de saxo durissimo.hec ille
Dicit aũt Albertus vbi.s. His ergo rationib^9
beatissima virgo humilē susceptionē sacramē
torum et in se habere voluit et tacere vt dum se
magis oīb^9 hũiliaret.et ipsaʒ sui hũilitatē quã
tuʒ in se erat modis oībus occultaret: sicut hu
militatem perfectã eã etiã tacēdo tota scriptu
ra pclamaret.Nos quoq; dicere possumus et
credere q deus sanctis suis doctoribus reuela
uit ad virginis gl'iaʒ illud qd ipsa ex hũilitate
reticuit et occultauit.s.de susceptione ecclasti-
ci sacramēti.et ad hoc adduci possunt vba the-
matis nostri.scʒ fm reuelationē notũ factũ est
sacramentũ scʒ a btã virgine susceptũ.Unde di
cit Alber.vbi.s.Cōcedimus ipsam oim sacra-
mentoruʒ gratias vel in seipsis:vel in equipol
lenti excellenter suscepisse.

¶Pars tertia huius sermonis:qd suscepe
rit beata virgo ex sacramentis eccl'ie. D

Beatissimã virginem ecclesiastica su
scepisse sacramenta satis ex superio
ribus patuit.et potest etiã vltra pre-
dicta sic pbari.Nam sacramentum
idem est quod sacrũ signum.vt dicit
Aug.in.x.de ciuitate dei.c.v.transsumptiue in
c.sacrificiũ.de conse.dist.ij.vel dicit sacramen-
tum.i.sacre rei signum.quod idē est.et hanc ety
mologiã ponit magister in.iiij.dist.j.vbi etiam
ait.q sacramentũ est inuisibilis gratie visibi-
lis forma bonum aũt est argumentũ ad etymo
logiã vocabuli.qñ nõ repugnat eius diffinitio
ni.l.ij.§.appellata.vbi Bart.ff.si cer.pe.l.j. vbi
moderni post Bar.ff.de acqui.pos.et in pemio
infortiati.et insti. de testa.in prin.vbi Angelus
aretinus.Que autem dicatur etymologia po
nit glo.que allegat aristo.in.l.tugurij.ff.de ver
bo. sig. Sed in beata virgine fuerunt oia p̃di
cta bona excellentissime ergo et c. Item vt inqt
Richar.noster in.iiij.di.j.arti.ij.q.iij.Sacramē
ta sunt quedã pretestatio seu fidei cōfessio facta
Sʒ hec super omnes fuit in ipsa virgine ergo
habuit et suscepit sacramenta. E

Item ipsa vgo legalia seruauit sicut pu
rificationē et c.ergo et euangelica.Itē dñs
dicit Joãni vt habet Matth.iij. sic decet
nos adimplere oēm iusticiam.glo.id est perfe
ctam humilitatē et loquebatur de susceptione
sacramenti baptismi.ergo pper eandem cau
sam debuit beata virgo baptizari et alia recipe
re sacramenta.De baptismo aũt in particula-
ri arguit Albertus vbi.s.c.lxvij. di. Quicquid
habet omnē gratiã. habet omne cōferens gra
tiam sed beatissima virgo habuit oēm gratiã
ergo habuit omnē cōferens grãʒ.ergo habuit
baptismũ quo cōfertur gratia. Item pceptũ
de baptismo post pmulgationem obliget oēs
ad susceptionē sui ergo et beatã virginē. Item
dñs baptizatus fuit q̃uis nõ indigeret ergo et
beata virgo debuit baptizari.Item Jo. iij. ait
saluator.Amen dico vobis nisi qs renatus fue
rit ex aqua et spũsãcto nõ intrabit regnũ dei.sʒ
beata virgo regnũ dei intrauit.ergo baptiza-
ta fuit.Iteʒ si nõ baptizata fuisset ignaros sue
sanctificationis scandalizasset:sed neminē scã
dalizauit.ergo baptismũ recepit.Itē de aplis
supponitur q fuerit baptizati. per illud Joã.
xiij.Qui lotus est non indiget nisi vt pedes la-
uet.Et hoc tenet Aug.in.c.quando.de consec.
dist.iiij.licet nõ habeatur expresse in euãgelio.
ergo multo fortius debet illud supponi de btã
virgine que fuit perfectissima obseruatrix con
siliorum preceptoꝝ dei.Item si nõ esset bapti-
zata nõ haberet characterē per quē distingue
retur a gentilibus et iudeis. Dicit ergo Alber
tus vbi.s.c.lxvij.q beata virgo suscepit per ba
ptismum characteris impressionē: virtutũ ex-
ercitationem.et meritoruʒ argumentationem.

Quod aũt sacramentũ cōfirmationis rece
pit pbari potest sic.Naʒ inquit Rabanus quē
refert Albertus vbi.s.c.lxviij. Confirmatio est
sacramentũ maiori reuerentia dignum ergo si
beata vgo recepit baptismũ.multo magis cō-
firmationē.Item vnus bñdicta fuit plene chri
stiana.sed hoc fit p sacrm confirmationis . Unde
dicit Rabanus quē refert Albertus ibidē.Oēs
fideles p manuũ epoꝝ ipositionē post baptis-
mum debēt accipere spm scm vt pleni inueniã
tur xpiani.ergo et ipsa recepit ɔfirmationis sa-
cramentũ.Dicit aũt Alber.vbi.s.c.lxvij.q per
illud recepit alterius characteris impressionē
ampliorē meritoꝝ augmentationē pfectiorem
et virtutũ exercitationē et declarationē. Iʒ autē
ibi nõ fuerit vnctio sensibilis nõ defuit tñ vn-
ctio inuisibilis. Cuʒ beatus Tho.dicat in.iiij.
q apli fuerũt cōfirmati in die pentecostes.mis
so in eis spũsancto ad robur.vbi loco vnctiōis
visibilis fuit ignis in forma linguarũ p quan-
dam correspondentiam.nã oleum est fomentũ
ignis et lingua bona correspōdet balsami odo-
ri.Beata aũt maria fuit in receptione illa spi-
ritussancti cũ aplis recipiens spiritus paracli
ti vnctionem ergo et chrisma recepit. F

Quod vero sacramentũ penitentie rece-
perint pbat Alber.vbi.s.c.lxix.di. Con

fessio fuit in lege noua et veteri precepta generaliter oibus ergo beata virgo confitebatur. Item sup illud Matt.iij. Penitentiã agite ait glo.penitentia est prima vtus.sed btissima virgo habuit oẽm virtutẽ ergo et pnĩam. Non obstat q nõ habuit pctm.qr dicit Grego. in.c. ad eius.v.di.bonarũ mẽtiũ est ibi culpã agnoscere vbi culpa nõ est. Recognoscebat ergo se fuisse debitricẽ peccati originalis cõtrahendi et a filio suo redemptã cui pctõ fuisset obnoxia nisi diuina gratia pueniẽte fuisset preseruata. Dicit aũt Albertus vbi.s.c.lxxiij.cũ seq.q a sacramento penitẽtie recepit in excellenti equipolentia. Nam p contritionẽ habuit innocentie conseruationẽ pro pfessione gratiarũ actionem p satisfactione vero supererogationem. Item ibidẽ dicit q cũ sit triplex confessio. scilz accusatio peccatorũ recognitio incõgruitatis vel magnitudinis beneficiorũ et cõfessio de infusione meritorũ. hec fuit pprie beate vginis cõfessio. Confitebat aũt q tantã grãm recepit quã nũq de cõdigno meruit nec ois creatura mereri potuit lz ipsa de cõgruo meruerit hec et similia cõfessa fuit btõ Ioãni euangeliste suo p pro confessori. Hec Albertus vbi.s. G

Sacramentũ quoq eucharistie eam recepisse pbatur per illud Ioã.vi.vbi inquit dñs. Nisi manducaueritis carnem filij hois et biberitis eius sanguinẽ non habebitis vitam in vobis.ergo oẽs fideles tenẽt illud recipere tẽpore determinato ab ecclesia ergo et beata virgo illud suscepit. Item ibidem ait saluator. Caro mea vere est cibus:et sanguis meus vere est potus:qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem:habet vitam eternã. Et iterum.qui manducat huncpanẽ:viuet in eternum.ergo non est dubitandũ beatam virginẽ deuote hunc panẽ mãducasse. Item hoc est sacramentũ amoris.ergo ipsum maxime debuit suscipere ipsa que fuit summa in amore. Dicit ergo Albertus vbi.s.q beata virgo ex hoc sacramento recepit dominice passionis rememorationem.deuotionis carnalis exercitationez et contra corporalem absentiam filij consolationem. Quartum vero ad extremã vnctionez vtrum illam susceperit dubitari non licet. Nã Iacob.ij.scriptum est. Si quis totam legẽ seruauerit.offenderit autẽ in vno:factus est olm reus.transsumptiue in.c.defleat. de regu. iur. et de peniten.dist.in.v.c.fratres. Item iure solebat dici.q qui cadit a syllaba cadit a toto.l.ij. ff.de indebi.ff.de regu.iuris. Item Math.v. dicit saluator.vnus apex non peribit a lege donec omnia fiant.ergo qui tenetur ad legẽ obligatur ad totam legem seruandam. Cuz igitur beata virgo teneretur ad legez:sequitur quod seruant preceptum legis de extrema vnctione quam ecclesia instituit domino inspirante.

Unde Marci.vi.dicitur q apostoli circũibant castella oleo curantes infirmos. Si ergo beatissima virgo propter humilitatem alia suscepit sacramenta: hoc quoq suscipere debuit. maxime quia pusillos scandalizasset: si nõ suscepisset ecclesie sacramẽta. Dicit ergo Albertus vbi.s.c.lxxiiij.qõ btã virgo in extrema vnctione recepit completorie victorie. preterite et plene.glorie future significationem.et loco remissionis venialium totius doloris mortis remissionem p infirmitatis alienationem: toti corporis glorificationẽ. licet enim hoc sacramentum potuerit beatissima virgo nõ recipere tanq exempta per priuilegiũ qõ confert dñs his quos sine infirmitate et mortis dolore dignatur euocare.qui vt videtur non tenẽtur ad vnctionem extremam cum oleo ad infirmos pro infirmitatibus institutam.vt habetur Iaco.v. Unde illi dici poterat illud Hester.xv. Non p te sed pro omnibus hec lex constituta est. Voluit tñ ipsa virgo huic priuilegio pro se introducto propter humilitatem abrenunciare. sicut et alia priuilegia sua dum viuere occultauit Et ideo sacramentum istud p pctõribus institutũ hũiliter suscepit.vt humilitatem quã p totam vitã tenuerat egressura cõsummaret Et dum in extremo vite articulo ad conformitatem pctõrũ descenderet dño exaltante choros oẽs transcenderet angelorum. Hec Alber. Qui etiam vbi.s.addit q in sacramento matrimonij cũ sit triplex bonum oẽ istud reperit in cõiugio marie Unde Aug. xxvij. q.ij. c.omne.inquit. Oẽ nuptiarũ bonũ impletũ est parẽtibus xpi.s.fides proles et sacramentũ. Prolem cognoscimus ipm dñm filiũ virginis. Fidẽ qr adulteriũ nullũ intercessit. Sacramẽtũ.qr nullũ diuortium interuenit. Habuit aũt btissima virgo istã grãm excellẽtius.quia mr fuit tãta pils et virgo. Itẽ pter suã et cõiugis cõtinentiã dño pmissam. Cõiugia eñi sunt sanctiora pari voto cõtinẽtiũ. Unde Augu.inquit Tanto sanctius cõiuges manebatis.quãto sanctiora pcorditer deo placita seruabatis. De hoc sacramẽto hic ptrã seo qrĩn sequẽti sermone clarius de eo tractabitur. H

Solũ aũt sacrm ordinis btissima virgo nõ recepit.vt inqt Albertus vbi.s. hoc eñi sm exteriorẽ hoiem quãdã representat dignitatẽ. Interius aũt sm veritatẽ ptinet ad humilẽ seruitutẽ:ñ statui btissime vginis opponebat õ interius summam habuit corã deo dignitatẽ exterius vo summã habuit coraz hominibus humilitatem.et ita hoc sacramentũ nõ recipit tribus de causis. Primo pter sui status cõtrarietatẽ.vt dictum est. Scdo pter humilẽ alta p mulierũ cõformitatẽ:q ab hoc sacramẽto excluduntur pter tria.s. pter sexus indignitatẽ et maiorẽ peccãdi fragilitatẽ et propter eã que

ex his sequitur regiminis incõgruitatē. tertio
nõ recepit hoc sacramentū ad designandū sta
tus sui elevationē. Oēs eniz dignitates eccl'ie
sunt introducte in servitiū. Unde Matt. xx. in
quit dñs. Reges gentiuz dominantur earū ⁊c.
vos aūt non sic sed qui maior est vestrū fiet si
cut vester servus. vbi inquit Bern. Non est qd
sibi blandiatur celsitudo vbi sollicitudo maior
vnde etiam pastores nominanē prelati. quib'
Hiere. j. Constitui te super gentes ⁊ regna. vt
euellas ⁊ destruas ⁊ edifices ⁊ plantes. vbi di
cit Bern. Disce exēplo ꝓphetico presidere nõ
tam ad imperandū ꝙ ad fatigandū. disce sar
culo tibi opus esse nõ sceptro vt opus facias ꝓ
phete. Ille enim nõ regnaturus ascendit. sꝫ ex
tirpaturus. Hec Ber. Quia igitur officium or
dinum principaliter datum fuit vicario christi
⁊ aliis ministris ecclesie beata autē virgo non
fuit assumpta a dño in ministerium. sed in sa
lutis auxilium ⁊ regni consortium ⁊ in coadiu
torium. iuxta illud Gene. ij. Faciamus ei adiu
torium simile sibi. ideo ipsa nõ debuit suscipe
re ordinem que nõ fuit vicaria sed socia ⁊ par
ticeps in regno. Nam fuit etiā particeps pas
sionis pro genere humano qñ oībus ministris
⁊ discipulis fugientibus sola sub cruce persti
tit. ⁊ vulnera que filius corpore. ipsa corde su
scepit. vnde ⁊ tunc gladius ipsius animā virgi
nis ꝑtransiuit. Licet aūt sacramentū predictū
nõ receperit: tñ quicquid dignitatis vel gratie
in ipsis ordinibus conferē. in ipsa excellentissi
me fuit. In ordinibus eñ conferē septiformis
gratia spūsancti hec aūt omnifarie gratia ple
na fuit. Item cum tria sint in sacramento ordi
nis. scꝫ dignitas ministerialis. potestas spiri
tualis ⁊ administratio executiõis. Hec omnia
beatissima virgo equipolenter ⁊ excellenter in
se habuit. Ministri enim ecclesie habent digni
tatem beneficialē per characterē excellentie.
beatissima aūt virgo habet coronā regni eccle
sie militantis ⁊ triūphantis. vnde et summus
ministrorū papa dicit servus servoruz dei. hec
aūt appellaē regina ⁊ dña angelorū ⁊ impera
trix totius mūdi. Item in ministris ecclesie est
potestas spūalis vel tēporalis delegata a dño
vel subdelegata ⁊ vicaria. in ipsa aūt est pleni
tudo potestatis celestis perpetua ex autorita
te ordinata. Itē in ministris est executio ligan
di ⁊ soluandi ꝑ vsum clauiū. In ipsa aūt est do
minandi legitima potestas ad ligandum ⁊ sol
uendum ꝑ imperiū. ⁊ sic quicquid dignitatis ⁊
gratie in ordinibus in genere constat beatissi
me virgini minime defuisse. Hec Albert' vbi
s. Qui etiam in. c. seq. inquit. Et ne videaē vir
tutes sive dignitates generales habuisse. ⁊ spe
cialibus caruisse. dicimus ipsam singulorū or
dinum dignitates ⁊ gratias per equipollētia
⁊ cū excellentia possedisse. Habuit nāq cū ex

orcistis demonum expulsionē. nam de illa pre
dictum fuerat Genes. iij. ipsa conteret caput
tuum. Figurata quoq fuit per Hester que vicit
Amam. et per Judith ꝙ Holofernez interfecit
Judith. xiij. Cuz ostiariis habuit introductio
nem mūdorū. ⁊ immūdorū exclusionem. Unde
Ezechi. xliiij. dicitur. Porta hec clausula erit ⁊
non aperietur: sed dñs ingredieē per eam. q. d.
porta hec principē ⁊ imitatores suos introdu
cit ⁊ indignis clausa erit. Habet etiaz cū acho
lytis illuminationē. Unñ Nu. xxiiij. dicië. Orie
tur stella ex Iacob. Habet cum lectorib' oīm ꝓ
phetiarū expositionē ad lr̃am in seipsa. de qua
scriptū est. Esa. vij. Ecce virgo cõcipiet ⁊c. Ha
bet cū subiaconis doctrine apl'ice ostensionē.
vñ signaē ꝑ arcam in qua erat deuteronomi'
⁊ māna ⁊ diuina sapia. Ideo de ipsa dici po
test illud Sap. viij. Doctrix est enim discipline
dei. Habet cum diaconibus verbi dñi cõserva
tionē ⁊ aliis ad scribendū narrationē ⁊ cõsilio
rū dñi ꝑfectam impletionē. Unde Luce. ij. dici
tur. Maria aūt conservabat oīa verba hec ⁊c.
Habet cū sacerdotibus dñici corpis ꝑ seip
sam formationē tractationē ⁊ cõicationez hoc
est corpus dñicū mediāte eius verbo ⁊ consen
su de carnib' ⁊ sanguinib' ipsi' formatū fuit ⁊
ipsaz familiarissime ⁊ diutissime mētractauit ⁊
in cibū ⁊ potū nobis cõicauit: ⁊ ꝑ hoc nos oēs
ad iugum suū suaue ⁊ onus leve charitatis. s.
ligauit ⁊ ab oībus culpis ⁊ penis absoluit et
vitā nobis eternā cõtulit. iuxta illud salvato
ris Joh. vj. Qui manducat me. ⁊ ipse vivet pro
pter me. Habet quoq cū epīs clericorū ordina
tionē ꝑbendarū collationē. templorū cõsecra
tionem ac sacrarū virginū velationē. Ordinat
enim epūs sacerdotes per sacramēti collatio
nem beatissima aūt virgo ꝑ cõtinentie obliga
tionē. iuxta illud Esa. lx. Mundamini ꝙ fertis
vasa dñi. Cõfert etiā eps prebendas institue
do. beatissima aūt virgo prebendas faciendo.
Consecrat quoq epūs templa corporalia de
dicādo beatissima aūt virgo tēpla spūalia ca
stimoniā inspirādo: ⁊ sibi illa spūaliter vendi
cando. Consecrat etiā epūs virgines exterius
bñdicendo. beatissima aūt virgo cõsecrat virgi
nes interi' virtutibus adornādo: ⁊ eas filio suo
desponsando: ⁊ non tm̃ opprobriuz sterilitatis
eis auferēdo. sed eas sibi specialiter in filias
adoptādo. ⁊ ad divinum cultū dedicādo. ⁊ ad
statū dignissimū exaltādo. iuxta illud Sap. vi.
Incorruptio facit esse ꝓximū deo. Habet etiā
cū papa btīssima virgo oīm ecclesiarū sollicitu
dinē. quia papa est pater patrū. ipsa vero est ma
ter oīm xp̄ianorū immo omniuz bonorū. iuxta
illud Sap. vij. Qm̃ oīm bonorū mater est. Ha
bet etiā excellētius papa potestatis plenitudi
nē. papa eñ solum habet eam in vita ista. sed
nõ in celo: nec in purgatorio, nec in inferno. sic

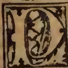
beata virgo. Quãuis aũt ipsa mater dei bñdicta sacra ꝓ ꝑctõribus instituta hũiliter suscepit. non tñ ꝓpter hoc peccatricẽ se mẽtiens. opere salsum dixit. sed vltra debitũ in bonis se ꝑctõribus cõformãs: ac vere se humilẽ esse opere denũcians. ꝑ oĩa verũ dixit. Sicq̧ pz ꝙ q̇cquid est dignitatis vel gratie in sacramẽtis ecclesie hoc totũ ꝟgo benedicta habuit plenarie cui sit sempiterna gloria per omnia secula seculorum. Amen.

¶ De benedicte virginis Marie desponsatione. Sermo.xij. I

Um esset desponsata mater iesu maria ioseph inuenta est in vtero habẽs de spũsctõ: Mat.j. In despõsatione beatissime ꝟginis marie impleta est ꝓphetia Esa.lxij.di. gaudebit spõsus sup spõsam. Magna etem̃ ⁊ idicibilis fuit Joseph cõsolatio qñ sibi diuino nutu ⁊ volũtate tã p̄stantissima atq̧ dignissima ꝟgo fuit cõiugio copulata lz eñi magnã excellentiã ⁊ sanguinis generositatẽ recepisset a parentib᷑. maiorẽ tñ nobilitatẽ ⁊ p̄ciosius donũ excipit a deo sibi talez vxorẽ tribuente. iuxta illud Prouer.xix. Dom᷑ ⁊ diuitie danẽ a parẽtibus. a dño aũt vxor prudens in eo etiã verificatum fuit illud Prouer. xviij. Qui inuenit mulierẽ bonã: inuenit bonũ ⁊ hauriet iocunditatẽ a dño. ⁊ illud Eccli. xxv. Beatus vir q̇ habitat cũ muliere sensata ⁊ ie. c. Mulieris bone btũs vir. pars eñi bona. mulier bona. ⁊ .xxvi. eiusdẽ li. dr. Gratia sup grãm mulier sancta ⁊ pudorata. ⁊ põt itelligi de muliere hac dignissima quã sortitus est ioseph in suo sacratissimo cõnubio de quo tria mysteria contẽplabimur primũ dicetur veritatis. scdm temporalitatis. tertium vero causalitatis.

¶ Prima pars que dicitur veritatis. K

Ro expeditione hui᷑ ꝑtis queritur. Utrũ btã virgo potuerit desponsari? Et primo videẽ ꝙ non. Ipsa eñi fecerat votũ cõtinẽtie. Uñ Aug. in lib. de sancta virginitate inqt. Annũcianti angelo maria respõdit. Quõ fiet istud qm̃ virũ nõ cognosco? qḋ ꝓfecto non diceret nisi se virginem deo ante vouisset. ⁊ glo. sup illud Lu.j. virũ nõ cognosco ait. Ecce tãgit ꝙ ipsa vouerat castitatem. Nã dicũt quidã doctores ꝯtẽplatiui ꝙ virgo bñdicta legẽs illud Esa.vij. Ecce ꝟgo cõcipiet ⁊ pariet filiũ: nõ existimãs se esse illã amore ipsius ꝟginis deuouit virginitatẽ vt posset illius effici ancilla ⁊ pedissequa putans eã nõ recuperẽ ancillas nisi ꝟgines. Cuz ergo dicat Hiero. sup primã eplam Paulj ad Timo. c. v. Uouentibus ꝟginitatẽ nõ solũ nubere. sz etiã velle dãnabile est. trãssumptiue. xxvij. di. c. vouentibus. videẽ ꝙ cũ bona cõscientia post tale votũ nõ potuerit despõsari. ꝑ tale etem̃ votum erat obligata ad cõtinendũ. spõsalia aũt obligant ad mr̃imoniũ: ⁊ matrimoniũ tpe debito ad soluendum debitũ. ergo si obligauit se ad spõsalia venit cõtra votũ suũ. Itẽ si sic obligata fuisset ad opposita. Itẽ aut cõsensit in carnalem copulã. aut nõ si sic. ergo primã fidẽ irritã fecit si nõ cõsensit in carnalẽ copulã. ergo nullũ fuit mr̃imoniũ qr finis mr̃imonij est vt soboles ꝓcreetur. l. fi. C. de indi. vid. tol. ⁊ c. oẽ. xxvij q.ij. Procreatio aũt fit ꝑ copulã. cessante ergo fine ⁊ his q̇ sunt ad finẽ mr̃imonij cessabit mr̃imoniũ: qr finis dat esse. l. iij. §. sciendũ. ff. ad exhiben. ⁊ denoiatio fit a fine. l. stipulatio. §. op᷑. ff. de no. ope. nũ. Itẽ cõditio adiecta q̇ est ꝯtra substantiã mr̃imonij ĩpedit ne mr̃imoniũ fiat. verbi gratia. contrahã tecũ si ꝓcures mihi venena sterilitatis. ꝓcuratio eñi sterilitatis ẽ cõtra substantiã mr̃imonij. qr interimit bonũ ꝓlis. ergo impedit mr̃imoniũ. c. fi. de cõdi. appo. ⁊ c. solet. ⁊ c. aliquando. xxxij. q.ij. Sicut ergo si diceretur contrahã tecũ sub hac conditione vt nunq̃ me cognoscas: nõ videtur esse matrimonium. d. c. fi. ita nec erit matrimoniũ cũ conditio cõtinentie est adiecta. ergo videtur ꝙ nulla fuit desponsatio ex qua nullũ videtur potuisse sequi matrimoniũ. Item posito ꝙ potuerit desponsari nõ tñ fuit ꝯgruũ. scriptũ est eñi Sap. j. Spũssanctus discipline effugiet fictuz. ergo in ista summa spũssancti operatione nulla debuit esse fictio. ergo beatissima virgo ꝓ nupta se gerere non debuit q̇ virgo semꝑ manere voluit. Item matrimoniũ primo institutũ fuit in officiũ causa prolis ⁊ postea in remediũ: causa vitande fornicationis vt dicit apl's. j. ad Cor. vij. vbi. ait vnusquisq̧ suũ vxorẽ habeat ꝓpter fornicationẽ vitandã. sed ꝓpter neutrã istarũ causaꝝ ꝯgruebat esse mr̃imoniũ in btã ꝟgine. ergo vr̃ ꝙ inutilis fuerit ista despõsatio. L

Sed his argumẽtis nõ obstantibus in cõtrarium est veritas. Unde Alb. super missus est. c. xxxviij. inquit. Dicimus ꝙ ista despõsatio ⁊ possibilis fuit et vtilis. possibilis quia lz beata virgo fecisset votũ et habuisset firmum ꝓpositum ꝯtinentie poterat tamẽ cõsentire in matrimonialẽ societatẽ facta tñ. diuinitus inspiratiõe vtriq̧ de altero, s. virgini ⁊ ioseph ꝙ vellet virgo manere. ⁊ sic consensit in societatẽ maritalem ⁊ nõ in copulã carnalem absolute. Et quod videẽ dicere Aug. ꝙ cõsensit in copulam carnalẽ intelligendũ est non absolute: sed sub ꝯditione. s. si de᷑ sic vellet. Hec ille. In omi eñi actu semꝑ subintelligiẽ hec cõditio. reb᷑ sic stantibus. hoc est aliter deo nõ disponente. vt dicit glo. in. l. quod seruus. ff. de condi. ob cau.

et bonus est textus cū theorica Bart. in. l. item querit. §. q̄ implets. ff. loca. Sed p maiori p̄dictorū declaratione est sciendū, ſm sniam Petri lombardi in. iiij. di. xxx. c. ij. ꝛ Gratiani in. c. btā maria. ats. §. sed querit. xxvij. q. ij. ꝙ beata virgo ante desponsationē fecerat votū mētale castitatis ꝛ pposuerat se illud seruare. sed nō expresserat ore. ꝛ similr vouerat ioseph nō absolute tñ vouerant sed sub cōditione. s. nisi deus aliter vellet. vt ait Aug. in lib. de nuptijs. postea vero ex diuina inspiratione vterq; consensit sponsalibus ꝛ matrimonio. fuit enim inter eos verum matrimoniū vt determinant canoniste in. c. quidam. ꝛ. c. ex publico. de conuer. cōiug. Et idem dicit magister in. iiij. di. xxix. ꝛ. xxx. qđ sic declaratur ſm Richar. in. iiij. di. xxx. ar. ij. q. ij. ꝛ Tho. in. iij. parte sum. q. xxix. ar. ij. di. ꝙ matrimonium dicit esse verū quando suā pfectionem attingit. Duplex aūt est pfectio rei prima quidē perfectio in ipsa forma rei cōsistit ex qua spēm sortit. scđa aūt pfectio cōsistit in operatione rei per quā res aliqualiter suū finē attingit. Forma aūt matrimonij consistit in quadam indiuisibili cōiunctione animorū p quaz vnusq;coniugū fidē alteri seruare tenet. Finis aūt matrimonij est ples generanda ꝛ educanda. Quantū ergo ad primā pfectionē omnino fuit verū matrimoniū inter virginez ꝛ Joseph quia cū nuptias nō concubitus sed consensus faciat. l. nuptius. ff. de reg. iur. ꝛ. c. ex his oibus xxvij. q. ij. vterq; consensit in copulam cōiugalem nō aūt in copulā carnalem nisi vt. s. dictū est sub conditione si deo placeret. Nam ad primam perfectionē matrimonij: vt inquit Rich. vbi. s. nō requirit cōsensus ad copulā carnalē nisi implicite ꝛ sub cōditione. s. si aliter cōiunx eam exegerit si deus debitū reddēdi nō relaxauerit. ꝛ hoc modo beata virgo in copulā carnalem cōsensit. nec in hoc periculo se exposuit nec suo voto in aliquo derogauit. qꝛ diuina inspiratione certificata fuit ꝙ ioseph nūq; ab ea exigeret carnalē copulam ꝛ si exigeret deus eā a debito reddendi absolueret: vt inquit Aug. vbi. s. vbi etiam inq̄t ꝙ postq; beata virgo genuit filiū simul cū viro suo virginitatis votum labijs expressit ꝛ vterq; in virginitate pmansit. que verba recitat magister in. iiij. di. xxx. ꝛ Gratianus in. c. j. §. cum igit. xxvij. q. ij. Quantū vero ad scđaz perfectionē matrimonij. s. de generanda et educanda ple. dicendū ꝙ quo ad primum. s. ad actum generatiuū plis: nō fuit hoc matrimoniū consummatū. Unde Ambr. super Luce inquit. Non te moueat ꝙ scriptura mariam cōiugem vocat. nō em̄ virginitatis ereptio: sed ꝯiugij testificatio ꝛ nuptiarū celebratio declarat e Aug. in lib. de nuptijs quē refert Gratianus in. c. institutū. §. Item Aug. xxvij. q. ij. ait de maria ꝛ Joseph. coniuges fuerūt mente. non carne. sicut ꝛ parentes. Ex quo datur intelligi: ꝙ sicut joseph pater dñi dictus est. non effectu geniture sꝫ officio ꝛ cura puidendi. sic ꝛ cōiunx matris. eius appellatus est nō coniugij affectu sed ministratione necessariorū. ꝛ indiuiduo mentis affectu. Hec ille. Et in hoc sensu etiam loquitur Hier. super illud Mat. j. Genuit virum marie di. Cū virum audieris suspitio tibi nō subeat nuptiarū. s. cōsummatarū p concubitū: sed recordare cōsuetudinis scripturarum ꝙ sponsi viri. ꝛ sponse vocentur vxores. Hec ille. transsumptiue in. c. genuit. xxvij. q. ij. Aug. quoq; vbi. s. ait. Coniunx vocat ex prima desponsationis fide quā concubitu nec cognouerat nec cogniturus erat. Quantū vero ad pfectionem educande prolis fuit verū matrimonium vt dicit Aug. vbi. s. ꝛ in. c. institutū. §. iuxta hanc. xxvij. q. ij. ꝛ magister in. iiij. di. xxx. vbi etiam inquit. Perfectū matrimoniū fuit nō in significatione. quia matrimoniū consummatū perfectius vnionem xp̄i ꝛ eccl'ie significat. sꝫ ex his que comitant coniugiū. s. ex fide: ple. ꝛ sacramento. que tria inter christi parentes fuisse esserit Aug. in lib. de nup. ꝛ in. c. omne. xxvij. q. ij. ꝛ dicto. c. institutum. Magister aūt Petr⁹ lōbardus in. iiij. sniarum di. xxix. dicit de matrimonio beate virginis. Tanto sanctius ꝛ perfectius fuit. quanto a carnali pollutione immunius fuit. Non obstat modo dictū Hiero. s. allegatū de cōtrahente matrimoniū post votum cōtinentie q̄ peccat. qꝛ rñdet Richar. ꝛ Tho. in iiij. di. xxx. ꝙ illud intelligitur de illo q̄ absolute vouit seruare castitatem. qđ mr̄ dei non fecit anteq; ioseph desponsaret. vt. s. declaratū est. nec etiā fecisse presumit: quia ꝙ fecerit votum istud est facti. facta aūt nō presumunt nisi probent. l. in bello. §. facte. ff. de cap. ꝛ postli. re. M

Non obstat etiā qđ dictū est de conditione adiecta, cōtra substantiā matrimonij q̄ impedit matrimoniuz qꝛ intelligit qñ posita fuit absolute: nō autē quando posita est sub cōditione. sicut in casu nostro. Nam virgo Maria cōtrahēs cum ioseph intēdebat tacite hanc cōditionē scꝫ de nō copulando carnaliter nisi aliter de⁹ disponeret. Uel dicendū ſm Albertum vbi. s. ꝙ illud qđ dicunt iura de conditione adiecta mr̄imonio: intelligit de conditione inhonesta. c. fi. de condi. appo. Cōditio aūt licita ꝛ honesta nō impedit mr̄imoniuz. Uñ est simile de voto cōtinentie ꝛ de pcuratione sterilitatis ꝛ similibus: cū etiā cōiuges post carnalem copulā possint votū continentie emittere: ꝛ si emiserit tenet obseruare. vt habet extra de conuersi cōiu. c. ad apostolicā. Et clarius respōdendo dico ꝙ si quis post votū simplex cōtinentie matrimoniū cōtrahat: licet peccet tamen tenet matrimoniū. c. meminimus. ꝛ. c. consuluit. ꝛ. c. rursus. extra qui cleri. vel vouē. ꝛ. xvij. dist.

c.si vir.et.xxvij.q.ij.c.nos nouimus.et.c.correctum.de regu. Beata autem virgo non peccauit.quia hoc ex diuina permissione et inspiratione fecit. Facit ad hoc.l.graccus.C.ad.l.iul. de adulte.vbi habetur q illud quod fit lege p mittēte penā nō meretur.z.l.iuste possidet.ff. de acquir.pos.vbi dr.Iuste possidet qui autore pretoris possidet.beata enim virgo que dei volūtate impellēte.nupsit.etiā eius instigatione prius votū v̄ginitatis fecit. Unde Bern.super Missus est homel.ij.inquit. Deus dedit virgini partum q̄ etiam ante z virginitatis inspirauerat votum et humilitatis prerogauerat merituz homel.iij.iterū dicit alloquēs ipsaz benedictam.virginē. Sermo dei viuus z efficax ante tibi,tactus est magr̄ q̄ filius.tuam prius instruxit mentem q̄ indueret carnez.xp̄o ergo te deuoues exhibere virginē.z nescis q ipsi te exhiberi oporteat etiā matrē.hec ille. ¶

EX quibus oībus p̄z ista desponsatio fuit possibilis. Fuit etiā vtilis ad multa: vt ait Albertus ibidem. Primo vt matrimoniuz bonū ostēdatur. scd̄o vt dn̄a omnium bonoruz nullo bono priuet.tertio vt hostis tollat.quarto vt testis castitatis habeatur.quinto vt origo dn̄e per cōiugem suū describat.q: non consueuit scriptura feminas genealogizare.sexto vt ab infamia seruet.septimo vt pena caueat. octauo vt a xp̄o psecutio tollat. nono vt filius dei cōprobetur.s.ex testimonio Joseph cui dixit angelus Mat.j. Noli timere accipere mariam coniugē tuā.qd̄ enī in ea natū est:de spū sancto est.decimo vt dn̄o seruiatur:vndecimo vt spūale mr̄imoniuz significetur. duodecimo vt parētes spūales ostēdant.tredecimo vt humilitas virginitati cōiungat. decimoquarto vt occasio incurie de fama virginibus tollat. decimoquinto vt humilitas z charitas filij dei ostēdat·qui potiꝰ voluit filiꝰ fabri reputari q̄ matrē infamari.decimosexto vt matris dignitas humilitati societur. vt quanto maior sit humiliet se in omnibus.vt sit mater dei z vxor fabri hec Alber. Sed de his vtilitatibus hic breuius pertrāseo:q: de ipsis tanq̄ de causis desponsationis beate virginis in iij.parte huius sermonis clarius dicemus. Ad aliud aūt quod supra obiectum est de simulatione.ibidem respōdet Alber. sic. Dicimus q est simulatio deceptionis vt in hypocritis.z est simulatio humiliationis qua quis non vult magnus vel humilis p̄dicari.sed vilis reputari. Primam simulationē effugit spūsctūs:in habere aūt scd̄az i habitat:vt hr̄ Esa.lxvj.vbi ait dn̄s. Sup quez requiescat spūs meꝰ nisi sup humilē z c.qd̄ vero obijcit q causa matrimonij dz esse ples.vel cā vitande fornicationis. R̄ndet idem Alber.sic Dicimus q hoc intelligēdum est matrimonio per copulam carnalē consummando.istius autem matrimonij cause fuerūt. que supradicte sunt hec ille. Et sic non obstāt aliqua in cōtrarium adducta.

¶ Pars scd̄a huius sermonis que dicitur temporalitatis. ¶

QUeritur expeditiōe cuiꝰ partis in q̄ etate btā virgo erat qn̄ cōtraxit cū ioseph z qn̄ cōcepit dn̄m:. Et respōdēt qdā doctores iter quos est beatus Aug.in lib.de mirabilibꝰ sacre scripture.z Fran.de mayro super missus est sequēs Augustinū q videt fuisse duodecim annoz.z hec opinio pōt sic pbari. Oīa facta sunt rite circa hoc scm̄ mr̄imonium a spūsancto ordinatum.ergo etas legitima est seruata et in ea factū fuit. Etas aūt legitima ad cōtrahendū matrimoniū est duodecim annorū .a puella.l.qua etate.ff.de testa.z insti.de nup.l prin. vbi glo.z.l.minorē.ff.de ritu nupt.z.c.continebat.z:c.attestatiōes.extra de despō.impu. Itē cum mirabilia sint q̄ deo immediate operāte fiūt.qnāto aliqd est mirabiliꝰ:tāto laudabiliꝰ est alijs paribꝰ. Sed vite pfectio z virtutū cōsummatio est nobilior in iuuene q̄ in sene.argu.in.§.optimū.z ibi glo.in autentica. de mona.col.j.z quāto laudabilior tanto mirabilior ergo vbi erat laudabilissima erit mirabilissima. Sz pfectio est mirabilior in iuuene quanto persona est minor.ergo beatissima virgo in infima etate qua huius gratie capax fuit deū in se suscepit.z cōsequenter i eadē etate despōsata fuit.nā spōsa erat qn̄ dei filiū cōcepit. Itē quāto aliqd citiꝰ dat tāto plus dat.§.plus aūt inst.de actio. Uñ dici solet q q̄ cito dat bis dat. vbi notat gl.in.§.itē si ille inst.de fideiuss. Sed beatissime virgini tātū dedit deus per incarnationē filij sui quātū pure creature dare potuit. Ergo taz cito dedit q̄ cito illa capax fuit. Nescit enī tarda molimina spūsancti gr̄a.vt ait beatus Ambro.sup Lu.ergo ex parte dātis nulla fuit mora dādi.immo videtur affectasse dationē. Unde z de filio dei dr ps.xviij. Exultauit vt gygas ad currēdam viā.s.celeriter ergo statim dedit qn̄ susceptiuū capax fuit. Preterea qn̄ aliquid est dubiuz reducitur ad intellectuz iuris.vt ait glo.in.l.sed nisi.ff.de iure do. z in.l.curat.ff.de admi.tuto.ergo hec despōsatio in dubio presumēda est fuisse facta in p̄dicta etate duodecim annorū que a iure dr etas ad contrahendum matrimoniū legitimū. Albertus aūt sup missus est ca.xxxix.dicit q cuz supponatur q in beatissima virgine fuit omnis congruentia tam ex parte nature q̄ ex parte gr̄e.ad hoc vt mater dei fieret :credendum est q in tali etate deuz concepit qua perfecta fuit in statu corporis z quantitate.z q circa eandē etatem desponsata fuit tantum ante quantuz sponsalia solent precedere matrimoniū vide-

licet circa duos mēses. Ad illud autē quod supra dr̄ q̄ mirabilior et laudabilior esset in iuuētute ista perfectio. Respondet Alber. ibidē dicens. Dicimus q̄ cū nihil sit laudabile nisi aliquo modo depēdeat ab arbitrij libertate. et ab habitu virtutis. nō statim illud fieri debuit cū beata virgo libero arbitrio vti potuit: sed interuenire debuit temporis protractio in quo fieret et meritorum accumulatio. et purificationi quam acceperat maior in vtero succederet deputatio et virtutum exercitatio. vt omnium virtutum apice sublimata de congruo suo singulari merito mundo subueniret perdito: saluatorem gignendo. Et sic patet q̄ non statim deus hoc donum dedit cum eius beatissima virgo capax fuit: sed quia non tm̄ dedit. sed cōgruentissimo modo tunc deus statim dedit qn̄ susceptiuus congruentissimo modo capax fuit vt non esset tm̄ datū optimū: sed donum p̄fectum et p̄fectissimo modo datū. Nec illa velocitas donum duplicat que temporis congruitatem anticipat. et a dato modum dandi deformat. et recipiētie gloriam minuit. et dignitatem recipiendi ab ipso excludit. hec ille. Que confirmari possunt per argumentum quod idem doctor facit ibidem dicens. Contra grauitatē morum et honestatem est acceleratio matrimoniorum. immo in omni re celeritas nimia non laudatur. l. i. C. de execu. rei. iu. Nam nimia celeritas dr̄ priuigna iuris. argu. in. c. pōderet. l. di. et §. sz aliud. v. q. v. In isto autē matrimoniū sanctissimo nihil incōgruū fuit vel inhonestū. ergo expectatum fuit tēpus opportunissimum et honestissimum. Item a corpore beate virginis debebat formari corpus xp̄i perfectissimuz s̄m naturā. cum ergo ex tali et ex magis tali magis tale fiat. debuit eius corpus esse perfectissimū s̄m naturā ad generationē. quia nemo potest aliquid ad aliuz trāsferre nisi eo modo quo ipse illud habet. c. nemo plus. de reg. iu. li. vi. et l. nemo. ff. eo. ti. et c. nuper. de dona. inter vi. et vxo. et c. diabertū. i. q. vij. et c. quomodo. de conse. di. iiij. Ex quibus videtur q̄ beata virgo debuit cōcipere filiū dei in ea etate que perfectior est ad cōtrahendum matrimoniū et generādū perfectissimū filiū. Dicit aūt ph̄s. in li. de animalibus q̄ mulier in. xviij. anno est magis idonea ad cōsummandū matrimonium generandum filios perfectissimo modo ergo etc. Ad hāc questionez volēs respōdere: dico q̄ de tempore huius desponsationis et cōceptiōis xp̄i nihil determinatū in sacra scriptura reperit̄. vn̄ et difficile est scire Et ideo sup illud Prouer. penulti. Tria sunt mihi difficilia ad cognoscendum et quartū penitus ignoro. exponit Nico. de lyra s̄m vnam trāslationē. i. viā xp̄i in virginis vtero in sua incarnatione. Dicit tn̄ in legēda btē virginis q̄ cū ipsa bñdicta p̄go esset. xiiij. annorū. summus pontifex p̄ceptū fecit vt oēs virgines in tēplo educate que ad etatē quatuordecim annorū peruenerint ad domū parētum suorum reuerterentur vt legitimo matrimonio traderent̄. Cū autē oēs alie virgines huic p̄cepto obedissent. sola btā virgo in templo remāsit: dicēs q̄ nō poterat tenere viā carnalis mr̄imonij. q: a parētibus suis fuerat ppetuis dei seruitijs dedicata. et ipsa perpetuā deo virginitatē ex voto mentali promiserat. Semel autez deo dicatū non est amplius ad humano vsus trāsferēdum. c. semel. de reg. iu. li. vi. et c. mancipia. de rerū pmu. et c. ligna de cōse. di. i. et c. q̄ semel. xix. q. iij. que audiēs summus pontifex. ex vna parte timebat offendere deū si eā ad frangēdum votum castitatis cōpulisset. cū p ppheta dn̄s dicat. Uouete et reddite. ps. lv. et iterū. Redde altissimo vota tua. ps. xlix. Alia vero ex parte metuebat inducere nouā cōsuetudinem in populo dei de seruanda virginitate contra preceptū primis parētibus datū de multiplicāda ple. Gen. i. Qua ex re habito consilio cuz sapiētioribus antiquioribus ppl'i: oēs responderūt in tam difficili et insolita re ad oraculuz diuinū esse recurrēdum. q̄ quibuscunq3 rebus etiā desperatis modum et ordinem ponere pōt l. i. §. i. C. de vete. iu. enu. cuius volūtatē semper debemus inquirere et cōsiderare vt ei bn̄placiti esse videamur. vt in aut. de triē. et semi. i p̄n. Cū igitur oēs orōne deuote persisterēt: rogantes deum vt quid in hac causa faciēdum esset illis reuelaret. statim cūctis audientibus in oraculo p̄pitiatorij facta est vox dicēs. q̄ oēs qui erāt de domo et familia dauid habiles ad cōtrahēdū mr̄imoniū ad tēpiū ante altare cōuenirent singuli virgā in manu ferentes et cuius virga fronduisset et floruisset et sup summitatem eius spiritussanctus in colūbe specie descēdisset secundum Esa. vaticiniū. xi. c. vbi dr̄ Egredietur virga de radice iesse: et flos de radice eius ascēdet et requiescet super eū spūs dn̄i. ille eam desponsaret tanq̄ sibi a dn̄o deputatā. Cum ergo oēs virgā suā portātes ordinato tp̄e ad tēpiū cōuenissent et corā altari se p̄sentassent. sola virga Joseph inter oēs alios de domo dauid statim frōduit et flores emisit: ac spiritussanctus i eius cacumine in specie colūbe descēdit. Quapropter acclamantibus cūctis ad tam grande miraculū. sacratissimam virginem ipsi Joseph tanq̄ digno tam egregia coniuge in sponsam dederūt. Posito ergo q̄ vt in dicta legenda dr̄ et a multis tenet̄ beata virgo cū esset etatis annorū quatuordecim despōsata fuit Rn̄deri posset ad dictum ph̄i de idoneitate perfecte generandi filios a femina in. xviij anno. q̄ loquitur de cōi cursu nature non autē vbi est p̄fectio nature et gratie que perficit naturam. vt habetur in. iij. sen. dist. xxvij. et per Alexan. de ales in. iij.

par.sum.in tractatu de gr̃a.sicut fuit in beata
virgine.vnde dicit.pōt ꝙ ipsa fuit felici diplo-
mate vsa.vt in sim dicit gl.insti.de nup.i pn.ꝛ
allegat legē ꝯtinu⁹.§.cū ita.ff.d vb.ob.An eta
tē em̄ cōez ad ꝯcipiēdū requirunt aliq̄ mulieres
cōceptiōi aſt.c.puberes.de despō.ipu.ꝛ.c.ꝑpo
suisti.de ꝓba.Si ergo habēt aliqua ex bonita
te naturalis cōplexiōis vt etiā ante duodeci-
mū annū cōcipere possint:multo magis btissi-
ma vgo habēs ꝑfectionē nature ꝛ gr̃e potuit
esse ꝑfecte idonea cōceptiōi perfectissime filij
dei in anno.xiiij.Maior est eni vtꝰ gr̃e q̄ȝ natu
re.vt ꝓbat.b.Amb.in ii.de sacra.trāsumptiue
in.c.reuera.de ꝯse.di.ij.vr̄ ergo colōr opinio ꝙ
gl̄iosa vgo cōpleuerat annū.xiiij ꝛ intrauerat
xv.qñ cōcepit saluatorē mūdi.Nā lȝ ante illaȝ
etatē.s.in.xij.anno potuisset gn̄are sicut alie. ꝛ
multo meliꝰ:tn̄ vr̄ dicēdū ꝙ deus voluerit hāc
despōsationē fieri nō ita accelerate rōne ma-
ioris honestatis ꝛ grauitatis moꝝ. vt supradi
ctū est.Et ꝑpter hāc cām vgines educate in tē
plo nō tradebant nuptui in.xij.anno.lȝ tūc es-
sent nubiles.sȝ in.xiiij. Quā etatē nō trāsibāt
ꝑpter ꝑiculuȝ.iuxta illud.i.ad Coꝝ.vij.ꝑpter
fornicationē vitādā habeat vnaqueq̄ȝ mulier
viꝝ suū ꝛc.In hac ergo etate voluit xp̄s mr̄eȝ
suā despōsari nō rōne alicuiꝰ ꝑiculi.sȝ q꞉ tunc
erat ꝑfectissime apta sue cōceptiōi q̄ in despō
sata virgine fieri debebat.vt in sequēti parte
huiꝰ sermōis ostēdet.Noluit aūt hāc suā icar-
nationē viteriꝰ ꝓrogari rōnibꝰ ꝑallegatis. ¶

Si aūt queratur.cuius etatis erat Joseph
qñ beatissimā vginē despōsauit.Dico ꝙ
circa hoc est duplex opinio. Quidā eni dicunt
ꝙ erat senex:sicut legit in lib.de infantia sal-
uatoris.vn̄ ēt dr̄ ꝙ qñ iuit ad tēpliū cū alijs de
familia Dauid:portabat virgā suā abscōditā
timēs forte derideri ab alijs ꝙ cū esset vetulꝰ
vellet nubere.preꝛit tn̄ ad tēpliū ne faceret cō-
tra mādatū summi sacerdotis ex parte dei sa-
ctū.in quo oēs q̄ erāt nobiles de ꝓgenie daui
dica tenebant cū virga ꝑdicta ad ipsum tēpliū
ꝓficisci.Qñ vero sua virga floruit ipse Joseph
cognoscēs per hoc miraculū maxime ꝑ reuela
tionē sp̄ussancti q̄ in colūbe specie suꝑ ipsam
virgā suaȝ apparuerat:ꝙ hec delicata puella
sibi debebat in spōsam.ꝛ ꝙ hec erat diuina vo
lūtas vt eā despōsaret lȝ cū rubore ipsam vir-
gam sic floridā in publicū videndā ab oibꝰ ꝓ-
tulit.atq̄ȝ ꝯtinꝰ bn̄dictā virginem despōsauit
ad argumentū aūt ꝙ fit cōtra hāc opinionem
scȝ ꝙ nō videt cōuenies fuisse ꝙ vna puella sic
delicata nuptui traderet spōso ātiquo.Respō
detur tenētes hāc opinionē ꝙ hoc fuisset incō
ueniens si hoc matrimoniū factū esset cā pro-
creāde ꝓlis vel ꝑpter vitādū fornicationē sȝ
ꝑpter nullā haꝝ causaꝝ cōtractū fuit. Sȝ san
ctissima volūtate diuina ita peractū est mul-
tis de causis. quas licet nostra fragilitas in-
telligere ad plenū nō potest . quia vera est sen
tentia Pauli ad Ro.xi.dicentis.O altitudo di-
uitiarum sapientie ꝛ scientie dei q̄ȝ incompre-
hensibilia sunt iudicia eius et inuestigabiles
vie eius.c.si ex homo.de peni.distin.iiij. tamē
cum beato Augustino dicere debemus.Si ra
tione facti profunditatem iudicij dei penetra
re non possumus.manifeste tamen scimus ve
rum esse et bonum omne quod facit . Quāuis
aūt dicat propheta ꝑs.xxxv.Judicia dei abys-
sus multa.tn̄ ꝑdicti doctores huius despōsa-
tionis assignant duas causas scilicet ꝙ dei s
voluit matrem suam desponsari seni vt app a
reret hanc desponsationem non libidinis cau
sa fieri.sed solum ex obedientia sui beneplaci
ti ꝛ precepti.Item propter confutationem he
reticorum quos sciebat opinari ꝛ predicare ꝙ
Joseph habuit filios carnales ex beata Ma-
ria ꝛ cum ea stetit matrimonialiter saltē post
parturitionem filij dei.Quorum iniqua ꝛ per-
uersa opinio potuisset colorari ex Joseph iu-
uentute. Alia est opinio quod Joseph esset
iuuenis pulcher et decorum.Et inter alios do
ctores.Hanc opinionem tenentes : est magi-
ster Joannes gerson cancellarius Parisien-
sis in sermone de natiuitate beate virginis
Marie consideratione.iij.vbi ait. Non opor-
tet credere ipsum Joseph iustum virum Ma-
rie senio fractum.debilitatum autem frigidū
fuisse dum nupsit Marie adolescentule ad sal
uandum castissimum atq̄ȝ pudicissimum cum
ea coniuctum.Potuit nanq̄ȝ plus operari spi-
ritussanctus in conseruando castitateȝ ipsius
Joseph per repressionem vel extinctionem fo
mitis originalis in ipso q̄ȝ senectus vel seniuȝ
operetur.etenim quis nesciat quosdam senes
septuagenarios aut octogenarios spurcissi-
mis et fedissimis libidinibus exarsisse eun-
tes post desideria sua et in adinuentionibus
suis turpissimis : quales etiam vel cogitare
vel dicere pudor est fetore computrescentes.
Sensit autem virginitatis gratiam qui dixit
scio ꝙ continens esse non possum nisi dederit
deus.hec ille . Hanc vero sententiam posuit.
Salomon Sap.viij.Ibidem etiaȝ probat pre
dictus doctor Joseph non fuisse senem:sed iu-
uenem:et dicit.Nec vrget in oppositum libel-
lus de infantia saluatoris . q꞉ iure dānatus
est.Mouet autem ad hoc pie credendum mul
tiplex ratio. Primo propter misterium pro-
pheticum que dicitur in Esa.scilicet.lxij. capi.
letabitur sponsus super sponsam et habita-
uit iuuenis cum virgine.Ubi glos.interlinea-
ris et ordinaria dicit scilicet Joseph cum Ma
ria.Mouet etiam ad hoc finis et ratio despō-
sationis Marie cum Joseph . Que ratio du-
plex principaliter assignatur. Una ꝑpter mini

sterium ⁊ obsequiū p̄stādū ipsi marie ⁊ puero
Jesu eūtibꝰ in egyptū illicq̃ manētibꝰ ⁊ inde re-
meātibꝰ ⁊ p̄n̄r vsq̃ ad p̄fectā etatē. Cōstat aūt
ꝙ ad talia nō fuisset idoneꝰ hō senio ꝯfractus ⁊
impotēs qui eget ampliꝰ vt ei ministret ꝙ̃ mi
nistret qui onerosior Marie ꝙ̃ obsequētior ex
titisset. Altera rō fuit ad cōseruādā marie fa-
mā apud ꝑfidos iudeos. ⁊ ad icarnatiōis my-
sterium celādū demonibꝰ: que ratio cessasset ꝑ-
sus si Joseph senex frigidꝰ ⁊ maleficiatꝰ palam
apparuisset. Talis eñ quo pacto credi potuis
set alicuius pater infantis. Queret igit aliꝗs
cur senex depingit alicubi senex ꝑpter mentis
maturitatē ⁊ castitatꝫ ꝟtutē. sicut dicit sapiēs
ꝙ etas senectutis vita imaculata. s. Sap. iiij. c
Quo cōtra dicit ꝑpheticꝰ sermo. ꝙ maledictꝰ
puer centū annoꝝ. s. Esa. lxv. Uel ideo pinge-
batur senex ab initio nascētis eccłie dum Ma
rie perpetua virginitas nōdū vt mō radices
fixerat in cordibꝰ fideliū. ne suspicaret carnale
aliquid de Joseph ⁊ Maria. Et hinc fortassis
omissa est solēnizatio de tā venerādo ietoq̃ cō
iugio. Depictū tñ inuenimus Joseph in etate
iuuenili. Uel dic illud Horatij in poetria picto
ribus atq̃ poetis. Quodlibet audēdi semper
fuit equa potestas. Idē quoq̃ doctor in sua Io
sephina metrice inquit. Ergo Joseph reputas
se senē fecere seniles. In se virtutes. vel carna
lis haberet Suspitio de te ꝗcq̃ carnale. Ma-
ria. Donec virginitas tua fixa fidelibus esset.
Cordibus. inde minor est mentio de Joseph
acta. Nō subito totam se monstrat gratia mū
do. Nunc secus esse decet dum toto creditur
orbe. Copula virginea vobis sine labe fuisse.
Munda. decens. cauta celesti par et honesta.
hec ille. Ratio autem principalis quare eccle-
sia sic fecit eum depingi senē maturū et gran-
deuū fuit ad amouendā predictā hereticoꝝ
opinionem. Uidetur ergo istis non inconue-
niēter tenendum ꝙ Joseph erat iuuenis pul-
cherrimus ⁊ formosissimus. vt esset similis sue
sponse pulcherrime ⁊ formosissime: ⁊ ꝙ sicut ex
cepto christo nullus vir aut mulier vnq̃ fuit
pulchrior beata ꝟgine. imo nec tāte formosita
tis. ita excepto ipso domino Jesu matre eius
nullus vir aut mulier fuit vnq̃ formosior san-
cto Joseph. imo nec tāte formositatis: ⁊ simili-
ter est dicēdū de nobilitate. sapiētia. puritate.
virtuositatibꝰ ⁊ gratiis gratis datis ⁊ gratum
facientibus. Et potest hec opinio sic probari.
Nā credendū est ꝙ oīa que cōdecētia sunt ad
honestū ⁊ cōsolatoriū matrimoniū deꝰ volue-
rit esse in mr̄imonio ac despōsatione mr̄is sue
bn̄dicte. Sed vt dꝛ in chronica de nugis phoꝝ
Cleobolꝰ vnꝰ ex septē sapiētibꝰ dixit vxorē esse
ducēdā ex paribꝰ ⁊ ecōtra. vñ Ouid. in ep̄lis in
quit. Si qua voles apte nubere: nube pari. ꝟba
est eñ illa eiusdē poete sūla vbi. s. Quā male

inequales veniūt ad aratra iuuēci. Tā ꝑmit
magno cōiuge nupta minor. ergo vr̄ ꝙ in hoc
sacratissimo mr̄imonio diuina inspiratiōe fa-
cta fuerit oīs silitudo possibilis inter spōsā ⁊
spōsum suū sibi ab eterno deputatū et ꝑpara-
tum. Et ad hoc applicari posset illud qđ inq̄t
glo. in. c. quāto. de diuor. s. ꝙ matrimoniū non
debet claudicare. Quis ad aliud propositū di-
xerit. Itē illud qđ dicūt iuriste ꝙ matrimoniū
dꝫ contrahi cū equali. l. creditor. §. j. ff. manda.
Et hanc rationem approbans magister Joan
nes gerson vbi. s. ait. Sicut decuit Mariā vt
summa puritate niteret. sic decuit vt haberet
suo modo sponsum purissimum qui cum per-
petua virgine virgo prius ac posterius ꝑma-
neret. Uterq̃ regali progenie renitens ⁊ illu-
stris. Uterq̃ sanctificationē in vtero recipiēs
hec ille. Qui etiam in eiusdem sermonis consi
deratione. ij. inquit. Maria de qua natus est
Jesus sicut fuit in vtero sanctificata ꝑusq̃ na-
sceretur. ita de Joseph virginali viro suo pia
credulitate credi potest ꝙ̃uis non omnino si-
militer. Potest forsitan hec dissimilitudo no-
tari in hoc ꝙ Joseph post originale contractū
sanctificatus est in vtero baptisme flaminis:
sicut Joānes baptista et aliorum plurimi. Sic
enim in officio hierosolymitano de Joseph cō
posito continetur. Mariam vero ita preuenit
gratia sanctificans vt ꝙ̃uis lege communi te
neretur obnoxia originali: iuxta causas vni-
uersales generationis ab Adam traducte nō
sic autem filius eius Jesus: quia non ex virili
concubitu genitus est nihilominus ipsa virgo
Maria lege priuata ac priuilegiata sic preuen
ta est vt nequaq̃ illud peccatum originale cō
traheret ⁊ quoniā hoc et potuit ⁊ decuit fieri.
vt perfectissimus saluator filiꝰ eius perfectis-
simum in sua matre modum saluationis im-
penderet: taliter eam sanctificando a peccato
vt in illud in quod aliquādo casura erat ipso
sanctificante ⁊ gratiam infundente non cade
ret: ⁊ ita cōtereret caput serpētis antiqui nūq̃
ab eius pede contrita. hec ille ad literaꝫ. Qui
etiam in sequenti consideratione inquit Ma-
ria sicut habuit repressionem fomitis origina
lis ne in vitiosaꝫ exardesceret concupiscentiā
sic de Joseph virginali spōso suo intelligi pie
potest: presertim dum matrimonialiter eidē
coniūctus est. vnde sicut Maria potuit ex sen
tentia dicere illud Sara vxoris Tobie iunio-
ris filie Raguelis. Tu scis domine quia nūq̃
concupiui virum: ⁊ mūdam seruaui animam
meam ab omni concupiscētia. virū aūt cum ti
more tuo non cum libidine mea consen su susci
pere. Tob. iij. Sic ipse Joseph potuit apđ deū
gloriari dicens. Tu scis domine quia nunq̃
concupiui feminā. ⁊ mūdam seruaui animam
meam ab omni concupiscētia. vxorē autē cum

timore tuo nō cū libidine mea cōsensi suscipere. Testis ꝛ assertor huius snie nobis est Hieronym⁹ in libello de perpetua virginitate marie contra Helenidiuz. Similiter Hugo de sancto vict. in tractatu de coniugio beate Marie: et alij sancti ꝙ plurimi. Joseph igitur priusꝙ iungeretur cū virgine maria corruptus vel vxoratus nō fuerat. Et hoc maxime cōcludimus ex eo quia si matri sue dn̄s iam prouecte nemini nem dare custodem voluit nisi virginē scʒ Johannem euāgelistam. Joh.xix. quanto magis existimādum est ꝙ hoc fieri voluit in adolescēntiori etate: Hec ille. ꝛ hec rō fuit Nico. de lyra super Matthe. Dicitur em̄ in cōi prouerbio. nō dare el bono bochono in mano del gloto. et ideo tam pulchra puella nō debuit dari custodiēda nisi pudicissimo virgini. Hanc quoqꝫ sco sententiam ponit predictus Johannes gerson in sua iosephina di. Corrupto nunquid fuerat locanda puella. Que grandeua fuit soli commissa Johanni: quasi dicat non. Sequitur autem idem doctor in predicto sermone ꝛ consideratione dicens. Similiter filius Jesus sicut nō voluit nasci: ita nec nutriri nisi in puritate virginali. Porro Joseph si ab vxore post immediatum tempus nuptiarum continuit semetipsuʒ sicut euangelista testimonium habet ꝙ non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenituʒ Mat.j. Et hoc propter reuerentiā tanti sacramenti. tantiqꝫ mysterij. hic apertissime datur intelligi ꝙ nec postpartuʒ cognouit eam: qm̄ vrgentior erat ratio tunc ꝙ prius vt ab eius cognitiōe abstineret. Et hoc nobis nō vt dubium: sed vt certa fide tenendum iniungitur ꝙ Maria post partum inuiolata permāsit. Addamus ꝙ Joseph cum esset vir iustus Mat.j. Cum preterea fomitem originalis peccati vel repressum vel extinctū haberet. ita ei decebat fieri ne Marie speciositas vel familiaritas sibi cederet in scādalū vel ruinā. ipse ex cōuictu ꝛ cohabitatione familiari Marie non mouebatur ad libidinē: sed ad castitatē taʒ ex repressione hmōi fomitis in seipo. ꝙ ex marie virtute ꝛ merito. ꝙ ex disciplinato conuersationis modo. Hoc figuraliter pōt intelligi de sunamite q̄ erat puella pulchra nimis. ꝛ dormiebat Dauid. qui tn̄ non cognouit eā. nec in eius cōcupiscētiam quomodolibet exarsit. iij. Reg. j. Sic enim certissimū est de Maria cōiuge sua ꝙ ex cōuictu seu associatione viri nulla eā carnis titillatio. nullus pruritus. nulla illecebra preueniens rationem vel inobediēs sibi vexabat eam alloquin peccasset saltem venialiter quod Augustinus negat. negant et doctores. Quia gratie plenitudinem habuit ad vicendum ex omni parte peccatum: plus ꝙ Adam ex originali iusticia. Tradit dn̄s Bona. hoc se habuisse a iudeorū fideli narratione ꝙ nullus

ex aspectu gl'iose virginis ꝙuis esset pulchra nimis vrebatur aut inflammabatur ad fedaʒ carnis cōcupiscētiam: sed eaʒ potius extinguebat illic diuinus aspectus quasi frigidus quidaʒ ex oculis ros virgineus spiraret vel efflueret a mēte sua castissima. Cum maria igit' grā plena fomitē reprimēte mansit Joseph repletus gratia pctm̄ saltē mortale quolibet superāte. Nouit maria mysterium incarnationis a seculis abscōditum angelo nūciāte: nouit ꝛ Joseph admonitus in somnis ab angelo: ꝛ vt credibile est fidelissimo pie prius edoctus familiariter a maria. Sicut beatam Ceciliam legimus Ualeriano sponso suo dixisse. Est mihi mysterium quod tibi reuelem amantissime iuuenis si tota illud fide custodias ꝛc. Quid ni fuerit audientior diuino cōfidēs auxilio maria erga spōsuʒ suū Joseph pudicissimū cū esset iustus ꝙ cecilia erga Ualerianum quē vrgebat impetus nuptiaruʒ? Turbata est maria in angelica salutatione: sʒ non cōturbata vel incredula. Turbatus est ipse Joseph ad stupendum tāte nouitatis miraculum, ita vt nollet mariam traducere. non tn̄ cōturbatus vel culpabiliter incredulus sed stupor quidam apprehēderat euʒ. sicut de Petro legimus Luc. v. dū ait ad Iesum Exi a me dn̄e qꝛ peccator sum. Joseph em̄ similiter coniungi coniugio tā excellentissime virginis indignū se iudicabat. Propterea non est ex credulitate suspitiosa: sʒ ex profundissima humilitate videtur mariam traducere noluisse. sed quasi dixisse. Exi a me dn̄e quia peccator sum. Hinc angelus ad eum Mat.j. Josep fili Dauid noli timere accipere mariam, coniugē tuam. Non dixit. noli incredulus esse Uisitauit maria Zachariam ꝛ Elizabeth. Non dubium quin de licentia a consensu viri sui Joseph. tam de sacramēto incarnationis instructi. visitauit et Joseph die illo iūc. vel in solēnitate paschali que proxima erat. ꝛ ad quā ire iubebat lex in hierusalem. Decātauit canticum maria. Cecinit ꝛ ipse Zacharias. Non dubium quin particeps ꝛ cōscius canticorum istorum Joseph extiterit. Cōgratulata est Maria cum ceteris parentibus ꝛ cognatis ipi Elizabeth puerpera dum Johānem enixa est a qua congratulatione Joseph alienus non fuisse putandus est. Maria filiuʒ suum primogenitum mox vt natus est adorauit cum gaudio ꝛ exultatione: Joseph ab hoc adoratiōis gaudio ꝛ exultatione nequaꝙ alienus fuisse credendus est. Maria conseruabat oīa que dicebātur de puero Jesu per pastores per tres magos. per Simeonē. per Annā ꝛ per ceteros conferens in corde suo et admirans non ex ignorantia sʒ ex insolita mysterij reuerātia ꝛ Joseph silr. Nam scriptū est. s. Lu.ij. qd̄ erat pater Iesu ꝛ maria admirātes sup his que dicebant' de puero. Obediuit Joseph angelo

iubēti in somnis vt acciperet matrē cū puero ⁊ fugeret in egyptū Mat.ij. obediuit ⁊ maria noua illa puerpera ⁊ delicata iuuencula nocte cō surgens. In qua peregrinatiōe laboriosissima dicere poterat vter ꝗ ad dominum cum psalmista ps. cxviij. Cantabiles mihi erant iustificatiōes tue in loco peregrinatiōis mee. Quis autem sufficienter existimare possit egressum progressum. ⁊ ingressum peregrinationis illi⁹ septennalis? Quantus fuerit hic labor dolor et timor et quantus inde diuinorum sapor et dulcor ex mutua collatione ⁊ allocutione Josepht cuz maria ⁊ amborum cum puero iesu. ex recogitatione tandem diuini consilij super redemptione generis humani. Quis det interfuisse collocutionibus hmōi. Quis peregrinātibus his concesserit astitisse? Quis yconomiam illam honesta paupertate gratissimam viri ⁊ vxoris cum filio vbi pro famulo dabatur asinus cōsiderare poterit? Si vetus illa mater Elizabeth exclamauit prophetice ad vnicam marie salutationem. Si exultauit pre gaudio Johannes infans in vtero suo. quid ex cōtinua cohabitatione ⁊ allocutione cū maria ⁊ puero iesu iustus Joseph acceperit diuine cōsolationis ⁊ illuminationis dici neqt. Quis det hymnum de cāticis syon: ex Maria suauiter audisse in terra aliena? Quis det eam baiulantem in vlnis speciosum forma pre filijs hominum. que blandiebatur arridenti que cōdolebat vagienti. q̄ frequenter tibi viro suo Joseph baiulandum fouendum osculandūꝗ tradebat vidisse hec Johannes gerson. vbi. s. Qui etiam in quarta cōsideratione eiusdē sermonis sic dicit. Quia corpus Marie fuit ipsius Joseph iure matrimoniali quo fit mutua trāslatio corporis viri ad mulierez ⁊ econtra proinde Joseph dictus est pater iesu xpi nedum a iudeis hoc putantibus. sed ab ipsa etiam virgine. Maria dum filio ait. Lu.ij. Ego et pater tuus dolentes querebamus te. Fuit itaꝗ ioseph pater Jesu reputatione. fuit pater curatiōe. quia nutricius. Fuit tertio pater generatione non quidē sua: sed marie vxoris sue cooperante spiritusancto. ⁊ quodammodo vices Joseph gerente non virili semine sed mystico spiramine. Propterea pater quidez Joseph non naturalis sed legalis pueri iesu dici potest. cui spiritussanct⁹ suscitauit semē carnali valentius. Natus est igitur iesus in terra seu fundo ipsius Joseph. De qua terra exclamat Esa. xlv. c. Rorate celi desuper ⁊ nubes pluant iustum. aperiat terra ⁊ germinet saluatorem. Et ps. lxxxiiij. ait. Veritas de terra orta est hec ille. Cui⁹ argumentuz corroborari pōt p ea que habent in. §. ⁊ ex diuerso. et. j. insti. de rerū di. vbi dr ꝙ illud qd seminatur vel plātatur in fundo alicui⁹. statim ꝙ fecit radices in ipsa terra efficit ei⁹ cui⁹ est fundus, siue ipsa terra. de quo etiā habet in. l. si frumentum. §. penul. ff. de rei vendi. ⁊ in. l. ij. C. eo. ti. ⁊ in. l. qui domum. ff. ad legem aqui. et in. l. si precario. ff. cōi predi. ⁊ in. l. quid sit. ff. de vsuris. Sequitur predictus doctor ibidē. Cur igitur non competat ipsi ioseph ius aliquod legale vltra ceteros hoies in benedicta pueri iesu formatione. qm̄ natus est in ea ⁊ ex ea carne cuius dominium iure matrimoniali vere translatum erat in ipsum. hec ille. Mulier enim sui corporis potestatem non habet sed vir ⁊c. j. ad Cor. vij. et. xxvij. q. ij. c. sunt qui dicunt. ⁊ §. cum ergo ⁊. xxx. q. j. c. nosse⁊ de conuer. cōiu. c. quidā ⁊ de consan. ⁊ affi. c. non debet. Sequitur Joh. gerson vbi. s. Vn̄ nō confundebat maria vocare Joseph dn̄m suum. quemadmodum ⁊ Sara Abraā Gen̄. xviij. Nam ⁊ preponit eum sibi dicēs filio. Pater tuus ⁊ ego. Nec mirum. qr maior in maria ꝙ in Sara humilitas. et Joseph dignitas abrae dignitatez superabat. Fuit autem hec procreatio pueri iesu in te maria per spiritumsanctū hec de consensu vero vel interpretatiua viri tui Joseph. Volebat enim ꝙ fieret volūtas dn̄i per oīa cū esset iustus. Libet igit hic exclamare. O mirāda prorsus ioseph sublimitas tua. O dignitas incomparabilis. vt mater dei. regina celi ⁊ dn̄a mundi appellare te dn̄m non indignū putauerit. nescio sane qd hic amplius habeat mirabilis vel humilitas. i maria vel i ioseph sublimitas. Quāuis icōparabiliter exuperet vtrūꝗ puer iesus bn̄dict⁹ in scl'a. de quo scriptū ē ꝙ erat subdit⁹ illis. Subdit⁹ fabro is q̄ fabricauit aurorā ⁊ solē. ps. lxxiij. Subdit⁹ femie terrine cui flectit oē genu: celestiū: terrestriū ⁊ infernoꝝ ad Phil. ij. cuperent mihi vba suppeterēt ad explicādū tā altū ⁊ absco̅ditū a seculis mysteriū. tā z admirādā venerādāꝗ trinitatē iesu ioseph ⁊ marie. Velle quidē mihi adiacet. sed posse nō inuenio. ac in ipo conatu deficio vn̄ cū gratia sit ⁊ gloria naturam non tollat. s⁊ extollat ⁊ pficiat. cogitemus pia deuotione. ꝙ si vinculo quodam naturali obligatio consurgit filij ad matrē ⁊ matris ad spōsum suum. ⁊ vtriusꝗ. s. filij ⁊ matris ad fidelissimū. vigilantissimū ⁊ sedulum custodē ⁊ nutriciū ioseph qui fuit caput Marie. caput eniz mulieris est vir. j. Cor. xj. c. ⁊. c. duo pueri. de despon. impu. ⁊. c. cum caput. xxxiij. q. v. habēs inde autoritatē aliquā in Mariam sicut ⁊ Maria suo modo in filiū suum iesum iure naturalis maternitatis. Quantus estimandus est iustus ipse Joseph tunc in glia ⁊ in celis: q talis ⁊ tantus inuentus est hic in miseria et in terris? Profecto si nō mētiebatur iesus qui Johānis. xij. ait. Vbi sum ego illic et minister meus erit. Iste proximior sibi videt collocādus in celis qui in ministerio fuit vicinior obsequentior atꝗ fidelior post mariam inuentus in terris

hec ille. Ex quibus patet q nullus sanctus in celis est maior sancto Joseph post virginem benedictam. Nec huic obstat dictum saluatoris Mat.xj. di. Inter natos mulierum non surrexit maior Joanne baptista: quia respondetur q non dixit non surrexit equalis. Non minorem igitur gloriam habet sanctus Joseph Joanne baptista: quinimmo saltem est ei equalis. Si autem tenere velimus q ipse Joseph sit maior in gloria celesti Joanne baptista prout invenire apte verum predictus doctor Joan. gerson in verbis preallegatis et etiam in allegandis inferius: possimus respondere ad obiectionem que fieri posset de predicta sententia saluatoris. Inter natos mulierum etc. dicendo q ibi saluator non dixit non surrexit maior in regno celorum. sed solum: non surrexit maior. scilicet in hoc mundo quoad hominum venerationem nam ab omnibus credebatur sanctus. Et posito q saluator dixisset. Non surrexit maior in regno celorum. dicere possumus q per regnum celorum non intelligit de celesti patria nam quando predicta verba dixit dominus Jesus. adhuc non erat mortuus Joannes baptista: et propterea non erat beatus in regno celorum. nec consecutus fuerat eternam felicitatem que per regnum celorum proprie sumptum intelligitur. Sed pro regno celorum hic intelligit ecclesiam militantem: que sepe in sacro euangelio appellatur regnum celorum. Unde in homelia de virginibus super illa verba saluatoris Mat. xxv. Simile est regnum celorum decem virginibus etc. ait Grego. Prius querendum nobis est quid sit celorum regnum: aut cur decem virginibus compararetur que etiam prudentes et fatue dicantur. dum enim regnum celorum constet: quia reproborum nullus ingreditur etiam fatuis virginibus cur simile esse perhibetur. Sed sciendum vobis est q sepe in sacro eloquio regnum celorum presentis temporis ecclesia dicitur. de quo et in alio loco dominus dicit. Mittet filius hominis angelos suos: et colligent de regno eius omnia scandala. Neque enim in illo regno beatitudinis in quo pax summa est inueniri poterunt scandala que colligantur. Et inde rursum dicitur. Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celorum. Mandatum quippe soluit et docet. quando hoc quisque predicat quod viuendo non implet. sed ad regnum eterne beatitudinis venire non valet qui non vult opere implere quod docet. Quomodo ergo in eo minimus vocatur qui ad hoc nullo modo intrare permittitur Quid itaque per hanc sententiam nisi presens ecclesia regnum celorum dicitur. in qua doctor qui mandatum soluerit minimus vocabitur: quia cuius vita despicitur. restat vt eius quoque predicatio contemnatur. hec ille. In illis igitur verbis saluatoris intelligitur q nullus inter natos mulierum surrexerat vsque tunc maior in regno celorum. id est in ecclesia militante Joanne baptista. Qui vt ibidem dicitur fuit non solum propheta: sed plusquam propheta. et tante erat reputationis vt reputaretur Messyas sicut patet Joan.j. Si autem dicamus q saluator loquebatur non solum pro presenti tempore sed etiam pro futuro. etiam eius sententia est vera Nam vsque ad hodiernum diem nullus sanctus est in maiori veneratione et gloria apud ecclesiam militantem Joanne baptista post beatam virginem. Et q saluator solum loqueretur de maioritate in hoc mundo patet. Nam post illa verba. Inter natos mulierum non surrexit maior Joanne baptista: immediate subdidit. Qui autem minor est in regno celorum maior est illo. Sed posito q expresse dixisset saluator. Inter natos mulierum nullus surrexit vel surget maior in gloria paradisi Joanne baptista adhuc posset teneri q sanctus Joseph sit maior in gloria ipso Joanne baptista. Si tenere vellemus opinionem vnius deuoti ipsius sancti Joseph qui opinatus est q sicut deus voluit preseruare beatam virginem a peccato originali vt esset eius digna mater. ita etiam voluit preseruare sanctum Joseph vt esset matris sue dignus sponsus: et eius idoneus pater nutritiuus: et minister purissimus quantum possibile esset conformaretur in puritate ipsi innocentissime virgini. Et hanc suam opinionem confirmat dicto predicti magistri Joannis gerson in exordio sermonis de natiuitate beate virginis vbi ait. Sicut decuit vt Maria tanta puritate niteret. sicut dicit Ansel. qua sub deo maior nequit intelligi ita decuit vt Joseph tanta prerogatiua polleret que similitudinem et conuenientiam exprimeret talis sponsi ad talem sponsam de qua natus est Jesus qui vocatur christus. Unde sicut laus Marie est laus christi filij sui. ita laus Joseph in preconium redundat vtriusque Jesu scilicet et Marie. et sic ex aduerso dicit sapiens Eccli.iij. q dedecus filij est pater sine honore. Similiter dedecus sponse esset sponsus sine honore derelictus. hec Gerson. Dicit autem predictus deuotus. q per hanc preseruationem non sequitur q beatus Joseph sit equalis beate virgini per omnia sed solum conformis. Nam excellentior fuit preseruatio ipsius matris dei quam sponsi sui. Ipsa enim purissima virgo taliter fuit preseruata q nullam penitus infectionem sensit non solum in anima: sed nec etiam in corpore Joseph vero habuit corpus infectum sicut alij: sed antequam in eo infunderetur anima purgatum fuit sancti spiritus sanctificatione. et tunc creata et ei infusa est anima. et ab originali peccato preseruata. eo modo quo credidit magister Paulus de venetijs preseruatam fuisse gloriosam virginem. Que tamen creditur ab alijs fuisse excellentius preseruata. Si autem hec opinio esset vera: non sequeretur ex verbis christi predictis. q Joannes baptista esset maior Joseph: quia loquitur de his qui ceciderunt in peccato originali et surrexerunt ab eo. in quibus non comprehenderetur ipse Joseph. Utrum autem Joseph ab originali macula preseruatus fuerit. ipse deus nouit. qui talem sibi in patrem

putatiuũ ⁊ gubernatorẽ humanitatis sue.⁊ di
lectissime spõse ac matris sue purissime ↄiugẽ
sup oẽs mũdi hoies elegit. De q̄ loquẽs Joã-
nes gerson vbi.s̄.ait. Soluit ex his qõ. cur de
Maria ⁊ cur de Joseph preconijs.dignitatibꝰ
⁊ excellẽtijs.virtutibꝰ.operibꝰ⁊ gestis ãplioꝛa
nõ tradit scriptura. Neqꝫ eñi mũdꝰ ipse cape-
re posset que sup his scribẽdi essent libros. Sꝫ
ex his q̄ diximus hꝫ deuoti cõtẽplantis animꝰ
vñ faciliter assurgat ad laudes quantaslibet⸮
Marie et Joseph. Quõ sic recte ascribat eis ꝑ
sufficientiã aut virtualẽ ↄtinẽtiã laudes q̄s in
alijs creaturis etiã angelicis cõsiderat. Nam
hꝫ hoc hierarchicus ordo ſm Dionysiũ. vt in
ferioꝝ virtutes sint in supioꝛibus ꝑfectori mo
do reposite: quẽadmodũ sapia ꝑfectioꝛ ẽ in se-
raphin q̄ꝫ in cherubi. Est aũt maria super cho
ros angeloꝝ per gratiã ⁊ gloriã sublimata: qõ
de ipso ioseph negare nõ audeo: sed nec affir-
mare ꝓsumo. Erunt igitur in ambobꝰ ꝑfectio
nes ceteraꝝ creaturaꝝ irrõnabiliũ ⁊ rõnabi-
liũ etiã angelicaꝝ eminẽti quodã mõ repara-
biles et attribuibiles. ⁊ hoc q̄ꝫ late pateat ad
cõmendationẽ vtriusqꝫ perspicuũ est solerter
intuenti.⁊ per ↄsiderationẽ intrãti cãpos am-
plissimos oim virtutum.donoꝝ. beatitudinũ.
fructuũ spũs ⁊ similiũ. hec ille. De ipo aũt scti
ssimo ioseph ꝓphetauit dauid ps.xx. dicẽs deo
Preuenisti eũ in benedictionibus dulcedinis.
posuisti in capite eius coronã de lapide ꝓcio-
so. In q̄bus verbis tria tãgit. Primo ꝓparatio
nem virtualem: ibi ꝓuenisti. Scd̄o cõsolationẽ
diuinalẽ ibi.in benedictionibus dulcedinis.
Tertio sublimatiõeꝫ triũphalẽ: ibi posuisti ⁊c.
Circa primũ est sciẽdũ q̄ diuina sapiẽtia q̄ ab
eterno oia vidit. hũc sctissimũ viꝝ nõ solũ ꝓele
git ex oibus sed etiã sup oẽs ꝓparauit ⁊ dispo
suit ad tã alta mysteria cognoscẽda ⁊ ꝑtractan
da taliter q̄ nihil ei defuit. Vñ qdã deuotꝰ pre
dicatoꝛ dicebat ppl'o de Joseph a deo electo.
Sapia che io e cauodecima. Et de hoc dubita
re esset quasi sacrilegiũ. Crimẽ eñi est sacrile-
giũ dubitare an is dignꝰ sit quẽ ꝓnceps ad ali-
qõ officiũ elegerit. l.ij. C. de cri. sa. Et cõfirmã
tur ꝓdicta ꝑ illõ qõ inq̄t btũs Tho. in. iij. par-
te summe. q. xxvij. argu. iiij. dicẽs. Quos deus
ad aliq̄d eligit ita ꝓparat ⁊ disponit vt ad illõ
ad qõ eligunt inueniant idonei. Vñ dicit apl's.
ij. ad Coꝛ. iij. Idoneos nos fecit ministros no
ui testamenti. Cũ ergo deberet Joseph esse cu
stos beatissime virginis ⁊ pueri Jesu.⁊ eoꝝ
socius ⁊ gubernator: ⁊ habere reginã celi in cõ
iugẽ: ⁊ esse maritus illius que esset sponsa dei.
credis ne q̄ errauit deus in electiõe ipsiꝰ: aut
q̄ aliquid ei deesse permiserit. quin eũ ꝑfectis
simũ fecerit. Profecto hoc esset valde erroneũ
⁊ stultissimũ opinari. Deus eñi vt.s̄. diximus
cũ aliquẽ ad aliqõ: opus ꝑagẽdũ assumit dat
ei oẽm sufficientiã ad ꝑficiendũ vt etiã inquit
Petrꝰ Joã. in. iij. di. iij. Et facit ad ꝓdicta. l. qdã
cõsulebat. ff. de re iud. Unde de isto sanctissi-
mo viro: sup familiã dei cõstituto dici põt illõ
Lu. xij.⁊ Mat. xxiiij. Quis putas est fidelis ser
uus ⁊ prudẽs quẽ ↄstituet dñs sup familiã suã
Ego igitur teneo q̄ in toto mundo nunq̄ꝫ fuit
vir ita sufficiens ad tam dignũ opus sicut bea
tus Joseph. Unde de ipso dicebat quidam de
uotus predicatoꝛ populo. E te so dire che lie-
ra vna testa salda. ita q̄ fuisset sufficiens ad
regimen totius mundi. Naꝫ qui erat sufficiẽs
ad maius: multo magis ẽ credẽdus fuisse suf-
ficiẽs ad minus. Et probari potest hec senten-
tia per. l. non debet. ff. de reg. iur.⁊ c. cui lꝫ. eo.
ti. lib. vi.⁊ l. iurisgentium. § adeo. ff. de pact. et
l. legatum.⁊ l. ad rem mobilẽ. ff. de procura. et
per ea que no. in. l. cum pacto. ff. de ser. ex. et in
c. j. de to.⁊ in ca. ex parte de deci. Qui ergo fuit
a deo electus idoneus ad regimen filij sui qui
in infinitum est excellensioꝛ ⁊ maioꝛ mundo et
ad gubernationem sponse diuine que est di-
gnioꝛ vniuerso oꝛbe. multo magis credendus
est fuisse sufficiens ad regendum totum mun-
dum. Et ideo quidaꝫ predicatoꝛ dicebat. Ma
le faciunt qui depingunt eum decrepitum me
lancholicũqꝫ ac vilem cum flascheto ad cingu
lum. hominẽ tam prudentẽ atqꝫ sapientia re-
pletum. Cũ enim beatissima virgo fuerit tãte
perfectionis. nõ dubiũ est q̄ etiã eius cõiunx
fuit perfectione repletus vt esset eius cõiugio
idoneus. Ait eñi Amb. q̄ cõnubiũ dicit̃ quasi
duo boues sub iugo vt conueniant in trahen-
do q̄si aliter facies o tu qui vis nubere. Se ha
uerai de la fatza: te la mangiarai. Fuit etiam
beatissimus Joseph sup omnes homines pu-
ros similis virgini gloriose in nobilitate. Q̄
inter oẽs qui sunt egressi de stirpe Adam non
est egressus vir dignioꝛ ac nobilioꝛ illo: qõ pa-
tet Mat. j. in genealogia eius. Nam ois perfe
ctio ⁊ nobilitas generis humani maxime stir
pis iudeoꝝ tam nobilis est collata in eo. vt di
cebat quidã deuotꝰ predicatoꝛ remanente fe-
ce in sacco. Sicut ergo benedicta virgo fuit de
stirpe regali. ita ⁊ beatus Joseph. cui de iure
debebatur regnum. sicut Mat. j. ca. patere po
test. Fuit etiaꝫ in eo alia nobilitas dignioꝛ de
qua loquens magister Joã. gerson in preallea
gato sermone consideratione. j. ait. Nõ faciũt
nobilem antiquate diuitie. vt videtur Aristo.
describere neqꝫ dominatio super ceteros aut
aliquod hmõi tꝑale dat nobilitatem. sed serui
tus dei. cuius seruire regnare est. cuiꝰ agi fre-
nis summa libertas est. Unde agatha theolo
gizans glorìabatur inter opprobria di. Sum
ma ingenuitas ista est in qua christi seruitus
comprobatur. Ex quibus elicitur Mariam et
Joseph summa nobilitate ꝓditos fuisse. quia

supremam

supremam in dei obsequio etiã corporali exhi-
buere seruitutẽ. Nobiliores igit͛ q̃ nobilissim⁹
regũ dauid. sicut eo sanctiores ⁊ timoratiores
in dei fuerũt seruitio. Hec ille. Sed hic orit͛ du
bitatio cũ maria ⁊ ioseph fuerit de stirpe regia
ꝓgeniti. quo pacto voluit deus ꝙ ipse ioseph
nutrictus eius seruilibus opibus intenderet.
Fuit enim faber lignarius. Et silr̄ dicit Hiero.
Mariã opi textrino operã dedisse: Rñdet ma-
gister Joã. gerson vbi. ş. di. Mirandũ nõ est si
paupertatis honeste predicator ⁊ amator. Je-
sus voluit in honesta paupertate nasci ⁊ labo-
riosissimus cũ laborãtibus educari. dans ĩ hoc
exemplum oĩbus etiã nobilibus ne vacent in-
erti ocio qḋ est fomes fons ⁊ origo oĩm vitioꝝ.
q̃m multam malitiam docuit ociositas. Eccl'i.
xxxiij. ⁊ ociositas ac voluptas sunt arma diabo
li. c. nisi cũ pridem. §. verum. de renun. ⁊ in desi
deriis est oĩs ociosus. c. nunq̃. de conse. dist. v.
De ipso igitur sancto ioseph verificatũ est illḋ
ps. cxxvij. Labores manuum tuarũ quia man-
ducabis beatus es ⁊ bene tibi erit. Dicit etiã
ibidem magister Jo. gerson vbi. ş. Illud quod
de forti muliere predicat sapiens Prouer. vlti
Marie cõuenit que panem ociosa nõ comedit.
sed quesiuit lanã ⁊ linum. ⁊ operata est cõsilio
manuũ suarũ. Ideo rite subinfert͛ mystice de
ioseph viro suo. Nobilis in portis vir eius.
Et hec de nobilitate Joseph ⁊ marie dicta suf
ficiant. Hec ille. Noli igit͛ mirari ꝙ ioseph fue
rit faber. debuit enim sic esse vt esset cõformis
deo qui est oĩm fabricator. Item quia nullũ ex-
ercitium ita cõueniebat christi nutricio. maxi-
me quia natus est in diuersorio. in quo ꝑ qua-
dragnta dies fm̃ aliquos steterunt. ⁊ ipse io-
seph vt creditur fore aliquam cunã ⁊ aliqualẽ
reductũ ibi fecit de asseribus aut viminibus ꝓ
defensione pueri ⁊ matris eius a frigore. Item
cum essent in egypto: nullũ aliud poterat qua
si habere exercitium aptius ad acquirendum
victum quotidianum. Preterea quia ex ligno
natura humana est perdita. ideo conueniebat
vt faber lignarius diceretur pater recuperato
ris ⁊ restauratoris. Fuit autẽ figuratus in io
seph filio iacob. quem pharao rex egypti fecit
principem super vniuersam terram egypti. di
cens ei vt habetur Gene. xlj. Ad tui oris impe
rium cunctus pp̃ls obediet. Tulitq; anulũ de
manu sua. ⁊ dedit eum in manu eius vestiuitq;
cum stola byssina: ⁊ collo torquere auream cir-
cumposuit. fecitq; cum ascendere super currũ
suum scđm. clamante precone vt oẽs coram eo
genu flecterent. ⁊ prepositũ esse scirent vniuer-
se terre egypti. Dixitq; ei rex. Absq; tuo impe-
rio nõ mouebit quisq̃ manũ aut pedẽ in omni
terra egypti. ⁊ vocauit saluatorẽ mundi. hec ibi
Anul⁹ aũt quẽ rex etern⁹ dedit ioseph: est btã
virgo quã dedit ei spõsã. Ipsa enĩ virgo bñdi-
cta est ille anulus: quem qui portauerit in di-
gito suo per deuotionem: poterit intrare ad ce
lestes nuptias. Induit quoq; eum dominus ve
stẽ albã. quia eius virginitas ⁊ puritas ꝑ hãc
desponsationẽ fuit magis dealbata. Torques
autem aurea est charitas ligans cor eius cum
corde virginis. Inter mariã enim ⁊ ioseph fuit
amor indicibilis et sanctissimus. Nam post
xp̃m filium suum nullum hominem vel creatu
rã aliã ita amauit virgo pijssima sicut ioseph
⁊ similiter ioseph btissimã virginẽ sup oẽs pu-
ras creaturas dilexit. Non est autẽ mirum si
xp̃s voluit ꝙ omẽs creature obedirent ioseph
cum ⁊ ip̃e illi obediẽs extiterit ⁊ subiectus. vt
habet͛ Lu. ij. De quo inquit Johannes gerson
in cõsideratione .iiij. predicti sermonis. Legi
mus puerum iesum dum. xij. annorũ fact⁹ esset
subditũ fuisse Joseph ⁊ Marie qua subiectio si
cut inestimabilem notat humilitatẽ in iesu. ita
dignitatẽ incomparabilẽ signat ĩ ioseph ⁊ ma
ria. hec ille Quoad scđm quod tetigit ps: in
verbis ꝓpositis. s. de ꝯsolatione diuinali ipsi⁹
ioseph: q: in superioribus aliqua dicta sunt. iđ
breuius hic me expediam. Dico autẽ ꝙ nunq̃
fuit aut erit aliqua mulier ita consolata de suo
sponso sicut beata virgo de ioseph aliquis ma
ritus ita cõsolatus de sua cõiuge sicut sanctus
ioseph de virgine benedicta. Sed hic orit͛
dubiũ quare ioseph voluit dimittere eã vt ha-
bet͛ Mat. j. Et respondetur ꝙ hoc non fecit ex
suspitione: quia virgo adeo honesta erat ꝙ de
ea nullam penitus suspitionẽ habere poterat.
Unde Chrys. super Matth. inquit. O inestima
bilis virtus marie plus credebat ioseph san-
ctitati marie q̃ eius vtero. Rationẽ autẽ qua-
re eã volebat dimittere. ş. tetigimus. De qua
etiam inquit glo. sup Mattheũ ꝙ ex facie vir-
ginis egrediebat͛ quidã splẽdor tãq̃ si sol fuis
set in laterna crystalli. Et ideo videns ioseph
tantã maiestatem ex humilitate volebat sepa
rari ab ea reputãs se indignissimum conuer-
sari cum ip̃a. Sed ab angelo fuit confortatus.
Matthe. j. ⁊ consequenter valde consolatus co
gnoscẽs ꝙ deus fecerat eum dignũ habitare ⁊
cõuersari cũ spõsa diuina ⁊ cum filio eius bene
dicto. in qua conuersatione cõsolatiões inesti
mabiles habuit. Spõsa enĩ debet cõmunicare
bona sua suo sponso ⁊ vxor suo marito. de quo
per Cynũ in. l. vbi adhuc. C. de iur. do. faciunt
etiam notata in. l. si cum dotem. §. si autem. ff.
solu. ma. Sunt enĩ duo in carne vna vir ⁊ vxor.
Genes. ij. ⁊ ob hanc causam vnus alteri debet
subuenire vt dicitur in. ca. j. de cõiu. lepro. Pre
terea sicut femine gaudent priuilegijs virorũ
⁊ coruscat radijs eorum. l. femine. ff. de sena. et
§. fui autẽ. in aut. de cõsue. coll. iij. ⁊. l. mulie-
res. C. de digni. libro. xij. Ita etiam equum est
viros coruscari et illustrari radijs vxorum et

⁊ participare de cõsolationib⁹ earũ. Et ideo nõ
est dubitandũ ꝙ beata virgo cõmunicauit suas
cõsolationes cũ dilectissimo sponso suo ioseph
⁊ participem fecit eũ suarũ diuitiarũ spũaliũ.
Cum etiã quilibet filius debeat cõicare cũ pa
tre suo de suis diuitijs iniquissimũ enĩ esset pa
trem egere cuius filius sit in facultatibus. l. si
quis. §. si impubes. ff. de libe. agno. Unde dr̃ in
l. parentum. C. de alen. lib. ⁊ parẽ. Parentuȝ ne
cessitatibus liberos succurrere iustuȝ est. Ideo
credẽdũ est ꝙ dñs iesus abũdãtissime subue-
nerit patri suo putatiuo ⁊ nutritiuo ioseph de
suis bonis ⁊ opib⁹ celestibus. ⁊ ꝯsolationib⁹ di
uinis ipsum repleuerit. Unde cũ christ⁹ habe-
ret clauem paradisi ⁊ vnaȝ dederit matri sue.
dedit ⁊ vnam suo patri ioseph. vt dicebat qui-
dam deuotus predicator. Qui autem habet cla
uem habet etiã ea que continentur sub claue.
O igitur cõsolatissime Joseph: quãta erat dul
cedo tua quaȝ ex societate filij dei ⁊ matris ei⁹
percipiebas. nõne vnicuiqȝ eorum dicebas. In
odorem vnguentorum tuoꝝ currimus. Can. j.
Quanto enim societas est sanctior: tanto est io
cundior cõuersatio. Et qui cũ bono cõuersatur
bonus efficietur. ps. xvij. ⁊ multo magis beat⁹
ioseph cõuersando cum sanctissimo dei fi-
lio ⁊ matre eius quotidie in sanctitate cresce-
bat: ⁊ proficiebat de bono in melius intuẽs ge
sta ⁊ modos sanctissime vite virtuiqȝ. Nullus
autem vnqȝ fuit qui tantam partẽ habuerit de
dulci iesu ⁊ benedicta mater eius sicut ioseph
qui vt creditur per triginta annos cũ eis con-
uersatus est in hoc mundo nam parũ ante ba-
ptismum christi mortuus est vt comuniter tene
tur. Si igitur beatus ioãnes euãgelista semel
dormiens in sinu iesu tantã consolationẽ rece-
pit. ⁊ fluenta euangelij de eius sacri pectoris
fonte potauit: ⁊ si frater ruffin⁹ soci⁹ beati frã-
cisci semel videns gliosam virginẽ sibi appa-
rentem cũ filio in brachijs tantã recipit suaui-
tatem ꝙ quasi eius aĩa de corpore exiuit. quid
ipse agere debebat ex cõtinua eoꝝ diuisione ⁊
cõuersatione cũ illis: ⁊ suauissima cõiugatione
per tot annos ad vnã mẽsam? Dic mihi o de-
uota aĩa quale gaudiũ credis haberet i nocte
natiuitatis dñi? Cantabant angeli ⁊ ipse Jo-
seph ex dulcedine flebat sollicitus facere ignẽ
ad calefaciendũ dulcẽ iesum ⁊ matrẽ ei⁹. Quã-
ta erat teneritudo ipsi⁹ ioseph qñ audiebat be
nignum dei filiũ eũ appellare patreȝ. ⁊ sibi in
mensa seruire volente? O vtinam ego vel vnũ
de fragmentis illius conuiuij habere possem.
Quantũ pterea gaudebat quãdo videbat dol
cissimum dñȝ iesum in labore ⁊ artificio suo eũ
adiuuantẽ. ⁊ sibi mirifica illius artis carpẽta-
rie ostendentẽ. Qua dulcedine replebat quan
do xpm paruulũ Jesu linũ tenebat in brachijs
⁊ dulciter osculabat. ⁊ stringebat suauiter. non

semel tantum sicut simeon senex. sed quotidie
⁊ adiuuabat coniugem suam virginem bñdi-
ctam ad faciendum infantulum quietissimum
⁊ gratiosissimum ⁊ linteamina lauanda. O be
nedicte Joseph quomodo poteras sufferre tã
tã suauitatem quãdo dulcedo paradisi dei fi-
lius te suis brachijs amplexabatur et dulciter
osculabatur. Profecto credo ꝙ ⁊ tu illi dulciter
decantabas. Jesu sole serenior ⁊c. vide in offi-
cio nominis iesu. Si sanctus Franciscus lo-
quens de deo cum sancta clara raptus est in
extasim cum ipsa ⁊ ita igne spiritussancti inflã
matus vt videretur circunstantibus ꝙ totum
monasteriũ in quo erant arderet. qd agere tu
debebas quando cuȝ sanctissima consorte tua
virgine de celestib⁹ loq̃baris ⁊ cũ ipso deo. pfe
cto stupebas audiẽs mirabilia. q̃ non licet ho-
mini loqui. ij. ad Corinth. xij. cap. Que consola
tio tua erat quando audiebas dominum ie-
sum cum matre sua colloquentem? Profecto
in illi dicere poteras cum ps. xciij. Consolatio
nes tue letificauerunt animam meam. Quid
agebas o bone ioseph qñ videbas spõsam tuã
de nocte surgentem ad orationem ⁊ in orõne
a terra eleuatam: ⁊ innumera angeloruȝ mul-
titudine circũdatam. ⁊ magno splendore reni
tentẽ. ac sepe pro pctõꝝ cõuersione cum lachry
mis deũ deprecantẽ. Credo ꝙ ⁊ tu exurgebas.
⁊ cum orãte orabas. ⁊ cum lachrymãte lachry-
mabaris. ⁊ totus deuotione replebaris meri-
tis eius dilectissime sponse tue. Si enĩ sancta
Cecilia suo spõso feroci ⁊ i deuoto tot celestes
cõsolationes impetrauit qd credendũ est tibi
charissimo ac sctissimo sponso suo impetrasse
sponsam tuam pietate repletissimaȝ. que etiã
p inimicis suis ipetrat grãs? O sanctissime io
seph si petrus semel tantũ videns gloriã ⁊ pul
chritudinem iesu trãsfigurati dixit vt habet
Matt. xvij. Dñe bonũ est nos hic esse ⁊c. Quid
tu dicere debebas cui non solũ semel sed sepi⁹
vt pie credit se bñdict⁹ iesus transfiguratum
in corpore gliosa ostẽdit? Si mulier emorrois-
sa tangẽs fimbriã vestimẽti iesu ab incurabi-
li infirmitate curata est: Matthe. ix. ⁊ Lu. viij.
⁊ si oẽs qui tangebant vel fimbriam vestimen
ti eius salui fiebãt a quacũqȝ detinebant infir
mitate. Mat. xiiij. et Marci. vj. ⁊ si cecus natus
tact⁹ digito saluatoris cum luto ex saliua oris
eius facto illuminatus est. Joh. ix. ⁊ si ipse bñ-
dictus iesus tangens cecorum oculos illumi-
nabat eos. Matthe. ix. et tangẽs manũ puelle
mortue resuscitauit eã. vt in eodẽ. c. habet. ⁊ si
tangẽs feretrum in quo iuuenis mortuus fere
bat ad sepulturam resuscitauit ipsum. vt ha-
betur Luce. vij. Quã virtutẽ ⁊ fortitudinem in
bene agẽdo ⁊ feruorem in diuino amore i tua
aĩa ⁊ corpore iprimere debebãt oscula et am-
plexus benedicti saluatoris? O felix Joseph

quando beata virgo plorans querebat filium
suum credo q̄ et tu cū ea lachrymabaris et dice-
bas illud Tobie.x. cum ipsa piissima virgine.
Heu me fili mi:lumen oculorū nostrorū et sola-
cium vite nostre.oia bona simul in te vno ha-
bentes nō debuim⁹ te dimittere a nobis.Quia
vero illi qui sunt socij passionū debēt etiā esse
socij cōsolationū.c.j.de sepul.et.ij. Cor.j. Ideo
ipsa beatissima sponsa tua voluit semper q̄ tu
participares de suis consolationibus sicut p̄ti
cipasti semꝑ de eius tribulationibus vnde cuz
dicenti ad eius reuerentiā nisi vnū Aue maria
conferat ipsa benigna virgo remunerationez
magnam.ꝑfecto tibi tanto tēpore seruienti il-
li et suo filio obtinuit indicibilē premiationez et
gl'iam.quē tertie tangit p̄s.in verbis p̄allega-
tis dū dicit deo de te. Posuisti in capite ei⁹ etc.
Qualem aūt sublimationem habeas in celesti
gl'ia declarat.Jo.gerson in p̄dicto sermone. cō
sideratione.iiij.di. Felix illa die toto celeberri-
ma mundo Sacra docens leta que scandit ad
ethera virgo Mater.et angelicos ciues supuo-
lat oēs.Huc tibi virgo ioseph iesus et tua spon
sa ꝑpinquum Credere fas statuunt solium ta
les ob honores Concinimus.facite nobis hec
gl'ia detur.Pro noticia aūt maiori transitus.b.
ioseph et gl'ificationis eius est sciendū. q̄ inq̄t
predictus doctor vbi.s.Legim⁹ in transitu ma
rie ipsum iesum astitisse hoc em̄ Hiero. argu-
mentat̃.Sed et in obitu felici ioseph recte cre-
dendum est mariam sponsam et filiū iesum cor
paraliter affuisse.Ante enim xp̄i passionem de
functus est.Alioquin em̄ custodia matris alte
ri cōmissa nō fuisset.Hec ille. Pie igitur cre
do q̄ dulcis iesus et piissima virgo infirmo io-
seph sollicite seruiebāt.et ei fercula ꝑpinabant
atq̄ ꝓprijs manibus quādo opus erat eū por-
tabant et circa lectū stantes ipsum cōfortabāt.
Dicebatq̄ ioseph dn̄o iesu.nunc letus moriar
sperans q̄ cito venies liberare nos.In trāsitu
aūt eius dixit ei iesus:Uade dilecte mi alacri-
ter ab hac miseriarū valle.et porta hoc bonum
nouū sanctis patribus q̄ infra paruū tempus
veniā ad nos et ad celestia regna perducā.Pre
cepit aūt angelis ipse dn̄s di. Subuenite san-
cti dei occurrite angeli dn̄i suscipientes aīam
eius.Ad ip̄m vero ioseph de hac vita migran
tem ait. Chorus angelorū te suscipiat.et cū la-
zaro quondā pauper eternā habeas requiem
Aīa igit̃ ipsius cū magno honore in sinu abrae
ab angelis delata est.In resurrectione aūt xp̄i
in qua multi resurrexerūt ex sanctis patribus
vt habet̃ Matt.xxvij.pie creditur q̄ etiā sctūs
ioseph gl'iosus resurrexit:et simul cū xp̄o visita
uit benedictam virginē sponsaz suā.et hoc san-
ctus Bernardinus predicās padue affirmans
clamabat. In aīa et corpore est sctūs ioseph in
celis gl'iosus.et visa est crux quasi aurea super
caput eius.et sic ergo credo q̄ sit in vita eterna
in aīa et corpore cū maxima et indicibili gl'ia ha
bens clarissimā aureolā v̄ginitatis et doctrine
q̄ p̄dicauit ꝑ pastoribus et magis.Itē puto q̄ sit
apud pedes b̄tissime v̄ginis.honoratus ab an
gelis et sanctis oībus.et habens magnā iurisdi
tionem apud dn̄m iesum et spōsam suā ad ipe-
trandam grām suis deuotis.Et ideo o deuoti
christiani habete hūc sanctū in deuotiōe.qr ei
multū sumus oēs obligati.Qui igit̃ vult aliq̄d
a deo obtinere accipiat beatū ioseph ꝓ aduo-
cato suo ante virginē benedictā spōsam eius.
et beatissimā virginē apud filiū suū et dn̄m iesū
ante patrem celestē.et oīa impetrabit. Pro con
clusione aūt huius p̄tis dico q̄ supradicta de
gloria et sublimatione ioseph cōfirmat Jo.ger-
son vbi.s. di. Legimus xp̄o resurgente multa
corpora sanctorꝝ surrexisse.et introisse in sctāz ci
uitatem hierl'm.et apparuisse multis. Et hinc
forte dicit ap̄ls.Acceperūt mulieres de resur-
rectione mortuos suos.Recogitet oro pius ani
mus si iustus ioseph vnus ex illis putand⁹ fuis
se q̄ marie apparuerit charissime sponse sue et
eā cōsolatus sit.Qui tandē xp̄o in celū ascendē
te simul et ascenderit gl'ificatus et collocatus est
a dextris ipsius iesu hoc est in potiorib⁹ bonis
suis.Ex q̄bus cōcludit̃ q̄ recte et q̄ religiose fa
ciunt et fecerunt q̄ celebritatē de virginali ꝯiu-
gio marie et ioseph peragere senserūt tam ver
bis q̄ scriptis suis.Hec ille.Qui etiā in sequē-
ti cōsideratione p̄dicti sermonis alloquens sy
nodū sancte romane eccl'ie tunc cōgregatā ait
De celebritate virginalis cōiugij ioseph cum
maria.vel de ipsius felici transitu fieri solēni-
tatem exoptamus.quatenus marie meritis et
intercessione tāti.tāq̄ potentis et imperiosi pa
troni apud spōsam suā reddat̃ eccl'ia vnico vi-
ro suo et certo sūmo pōtifici sponso suo vice xp̄i.
nosq̄ singuli deo renascamur felici natiuitate
hic ꝑ grām in futuro ꝑ gl'iam q̄ est natale san-
ctorū.Intercedēte te:et si fas est dicere quodaz
iure tuo iubēte gl'iosissime ioseph vir marie de
qua natus est iesus q̄ vocat̃ xp̄s.Hec ille. Qui
etiā ibidē alloquēs v̄ginē b̄ndictā matricē in-
quit.Alma redēptoris mr̄ cui lege supna Uir
iustus virgoq̄ ioseph cū v̄gine nupsit:Da cele
brem dignūq̄ tuo ꝑsoluere cuirū Cōiugio.fac
nos purgatis sordibus oēs posse deo iungi:fi-
dei q̄ sedere puras Desposans aīas diuo ger
mine cōplet.Portio nature p̄stātior esse maria
Credit̃.hec celis.hec mūdo dignior ipso. Grā
nam superat naturā.grā q̄ se diuidit in reli-
quis:istam fontaliter implet Que clausit gre
mio.quē totus nō capit orbis.Olim nā celi ga
briel festinus ab arce Pieradiano alacer totus
iocundus ad ipsam Nazareth vrbem galilee
mittitur illic Desponsata viro dauidis de stir
pe ioseph qui Dictus erat:clauso reperit̃ v̄go

maria Ostiolo: cui dixit aue: cui gra plena. Cui tecum dñs gabriel. que verba salutis. Uirgo silens cogitat aio turbata. quousqꝫ. Nunci⁹ arcanum diuo sermone retexit. Hoc natura stupet. stupet hocqꝫ ioseph: reputans se mysterijs tantis indignū voce modesta Clamat. id vnde mihi quis sunt? te deprecor a me Wox eri dña nec em mihi nubere tecū Fas video dū multa ioseph trepidus cogitaret. Soluit in somnum cui iussio celica dixit. Audi clare Joseph vxori tradi virū te nimiū dilecte deo. cui sponsa frequenter. Blanda iesum gremio posuit. fidenter adimus. Hunc thronū. residet vbi gra saluificans nos. Mira ioseph iusti virtus laus mira. mariam Cui deus vxore faciat mirare sacratum. Fecundū plis cū virginitatis honore Coniugiū. faber o mirus. cui subdit vltro Auroram & solem qui fabricat. hūcqꝫ benigno Nominat ore patrem. tali quoqꝫ gaudet alūno Regia stirps & sacra Joseph te reddit ab ortu Claris insignē titulis. te leta decenter Pauperies manuūqꝫ labor nutriuit. obinde Strenuus & liber ac psalmo teste beatus Hinc vxor tua tecū sicut vitis abundas: Te dñm sponsumqꝫ vocat nos redde beatos. hec ille. Franc. autem de may. super missus est ait. ꝙ hoc nomen ioseph fm hierō. hꝫ quadruplicē interpretationem huic mysterio couenientem. Quarū prima est ꝙ ioseph dr dñi iustus. qr ex abūdantia sue iusticie ita fuit dño appropriatus vt pater ei⁹ diceretur si eū appellante matre Luc. ij. Scda interpretatio est ꝙ interpretat dño iustificatus. quia sicut ipsa virgo fuit sanctificata vt dñꝫ pareret. ita ipse fuit iustificatus vt dño alimenta nutritionis pcuraret tāqꝫ pater. Et ideo dicit Lu. iij. ꝙ ipse dñs putabat filius Joseph. qr scꝫ sedulitutem paternā illi exhibebat. Nos vero possumus assignare aliā causam huius reputationis quā ponit Jo. gerson in sua iosephia. s. qr dño nostro erat similis ioseph in facie & in ceteris dispositionibus corporis qd deus esse voluit qr nisi inter staturā & effigie xpi & ioseph fuisset similitudo non esset reputatus a iudeis eius filius & cōsequenter reputassent beatam virginē adulterā. Ex quibus concludit ꝙ si ioseph fuit similis xpo: pulcherrimus extitit. Dicit igitur Joannes gerson vbi .s. Personas inter similes est nexus amoris. De ioseph ast rō suadet ꝙ facialis Forma iesu forma sibi reputanda fuisset. Si nō. quo pacto pater eius creditus esset Qualiter intracte matris saluasset honorē. Disparitas vultus plis cū patre putato: Gratia nature fieri vult cōsona sepe. Nōne minor iacobus frater dñi perhibet Uaide sibi similis: qd gratia nō caro fecit &c. Sequitur Franc. de may. vbi .s. Tertia interpretatio est ꝙ ioseph interpretat augmentū: qr lꝫ in ceteris desponsationibus virginū de cōi lege fiat diminutio integritatis in pposito. dū sponsa dat assensum in copulā carnalē. In ista tñ desponsatione fuit appositū augmentū: qr tūc virginitatis ppositū virgo firmauit puritatis affectū eliciendo. occurrēte tunc obiecto & materia castitatis. Quarto interpretat appositio. qr lꝫ in ceteris despōsationibus cōiter auferat a spōso integritatis ppositū. isti tñ spōso ex tali sacramentali copula nō fuit ablatū sed nouiter appositū cū aspect⁹ purissime virginis oēs ad castitatis vestigium inclinaret. Et multo magis eius floridū consortiū fm beatū Hiero. iuxta illud sapientis. Cū prope est imitat illā. Joseph ergo qui anteqꝫ acciperet in sponsam beatam virginē: pposuerat seruare virginitatē perpetuam. vtridꝫ Augu. in lib. de sctā virginitate. qd fm eundem Aug. factū fuit dei nutu. vt tp̄e Joseph esset dignus spōsus bte virginis. propter istam desponsationē nō mutauit ppositū sed firmauit. Unde dr Mat. j. ꝙ cū esset iustus nolebat eā traducere. i. fm Aug. carnaliter cognoscere. hec Fran. vbi .s. Magister aūt Joannes gerson in sua iosephina loquēs de obitu. & glia ipsius Joseph sic canit. Uenerat illa dies que vitā morte pararet Perpetuā. tibi iuste ioseph dauid inclyta ples Christus adest cū matre pia: dbus officiose Seruieras. vultu placido solant euntē: Ora lꝫ lachrymis oppleuerit intus obortis. Naturalis amor eteñ fat credere fas est Qd patrē iesus & spōsum fleuit morientem Uirgo benigna suuꝫ. fidi custodis amato Procūbit lecto cōplexās mēbra. pudicis Oscula dat labijs. mi vir pclamat abis ne: Deseris. & viduam passurā dira relinquis. Uelle tñ dñi fiat. dilecte vale to. Nil timeas. dñs placida te sede locabit. Protinus ipse ioseph pciosa morte quieuit Lugubres recipit vestes viduata matris. Exequias reddūt deuotas nazareth vrbe. Tota virū flent plebs: qui vixerat absqꝫ qrela. Oībus incōmune bonus sanctissimus heros. Certa dauid regis & preclarissima ples Castra velut turtur si cōpare sic viduata. Sola volat repetens arentes arbore ramos. Pro cantu resonat planctu gemebūdo pudico. Sic dolet obrupto vite sotialis amore Uirgo gemēs deflētꝫ virum plangore modesta. At rubilo vt sensit subtristem filius eius Solans alloquit. secretaqꝫ plurima pādit. Atqꝫ futuroꝝ seriē breuitando recenset. Chara mihi in primis matercula toto doloris Accumulare tibi causas: sed respice mētis Interiore oculo fidei cū lumine. quales Collegio patrū bene q vixere. priorū Applausus iubilosqꝫ dedit custodis amici Decedens ala dum limbū ingressa. ppinquam Sic eteñ nouit denunciat esse salutem. Nam saluator adest ego sum saluatio certa. Porro te solā matter custode carentem Neu reputes subeo curam iam discipulorum Plurimus astabit nu-

merns mihi:iam mulieres.Sancte gan debůt sese prebere ministras:Audis vt affinis noster pius iste ioannes Hactenus hec deserta colēs modo flumine cepit Jordanis baptisma nouū baptismate cuius Abluit:vt si aquis recreandis spiritibus vis.De populo ostendet .digito monstrabit.⁊ agnus Inquiet ecce dei mundi qui crimina tollit.Nanq columbina specie superastitit almus Spiritus:⁊ mansit in eo dū tingitur vndis Uidi equidem ⁊ noui.celi testātur aperti.Uox ego clamātis in deserto. paret omnis.Diriget ⁊ calles dño populus venienti Quemqȝ sui pigeat sceleris quia proxima ecce Regnum celorum trunco est affixa securis De niqȝ multa mihi gens associabitur vitro.Conspicies oculis tandem me scandere celos.Scādere ⁊ ipse ioseph vt mecum regnet in euū.Regnabis pariter fuerit dum vita peracta. Nomen.laus ⁊ honor dabit per secula nobis.Procumbit mater genibusqȝ affusa rependit Grates.⁊ repetit fiat tua nate voluntas. Debeo solari rursus visura ioseph te Et nos christi co le talem veneremur.amemus.Fūdamusqȝ preces tibi supplice carmine tales. Illustris patriarcha ioseph dauid alta ꝓpago Iusticie cultor:claris numerāde prophetis. Uirgineo splēdore micas.custosqȝ marie:testis nutritor ⁊ xpi fide minister Conscie misterij quod nesciuere priora Secula.tu verbum vite quod erat caro factum Gestasti manibus.etiam tibi subditus vltro Dignatus fieri nutu qui temperat orbē Tu vir tu dñs matris dñi dominorum.Mane peregrine dudum terris modo regnas Felix in celi patris securus.⁊ omnis Expers terroris labor aurietas procul absunt. Que sumus intende nobis miserosqȝ benignus Inspice nos oculis.quos tanta pericula turbant. Esto peregrinis fautor.dux.auxiliator.Defessos refoue tot scandala tolle viarum.Dirige cecos.erige lapsos.optia detur Gratia.dux baculusqȝ spei firmissimus adsit Par in credendo cordis meditatio suauis.Tentamēta.sathan.mundi carnis superemus Te duce:pro cumulo meritorū et laude tuorum Certum ꝙ magno es venerari dignus honore In terris immēsa tenet quē gloria celis.est etenim christe tecum tuus iste minister.Est ⁊ cum sponsa sponsus.charissimē alma.Uirgineos ne tuos sedes locat equa parentes?Sit tamē hac in te simplex meditatio nostra.Sanctis saluus honor volumus alēs suis esto:Quos de primatu contentio nulla fatigat.Magne ioseph magno velut imperiose patrone:Cum desiderio petimus fer opem.nostri miserere:Celica suscipiat.nos tandem patria tecum.Hec ille.

¶Pars tertia huius sermōis que dr causa litatis.scȝ ꝙ rationabiliter ⁊ qua ex causa beata virgo desponsata. Q

Ut potest colligi ex magistro sen. in.iiij.di.xxx.circa finē btō Tho. ⁊ Rich.ibidē.ar.ij.q.ij.in responsione.ij.argumēti et a btō Tho. in.iij.parte summe.q.xxix.ar.i.et a Rabano ⁊ Petro Iohānis sup Iohanē.Ualde fuit cōueniēs:cōgruū ⁊ rōnabile xp̄m nasci de virgine desponsata Primo ratione sui.Scdo rōne matris sui.Tertio ratione nostri.Primo hoc fuit conueniens propter xp̄m quadruplici rōne.Primo quidē vt mysteriū incarnationis sue diabolo celaret.vt dicit in.c.inuēta.xxvij.q.ij.Unde et ait beat⁹ Ignatius sicut refert Hiero.super Mat.hac de causa virginem fuisse desponsatā.Factum ea autem hoc ad tutelam pueri:ne diabolus contra eum vehementi⁹ nocumenta procuraret.Sciebat enī ipse diabolus dei filium debere incarnari pro redemptione humani generis.sed tēpus ignorabat.Uñ caute obseruabat ad sciendum qñ mundum intraret.vt redemptionem nostram impediret.Hec autem despōsatio virginitatem mrīs dei parientis ipsi diabolo occultauit vt ait Origenes super Matt.di. Que fuit causa vt esset despōsata Maria ioseph nisi quatenus hoc sacramentum diabolo celaretur.⁊ ille malignus fraudis cōmēta aduersus desponsatā nulla penitus inueniret? Hec ille.De hoc etiam Ambro.sup Lucē ait. Non mediocris quoqȝ causa est vt virginitas marie falleret principē mundi q cū desponsatam cerneret viro partū nō potuit hr̄e suspectū fatendi enī mūdi pricipis fuisse cōsiliū ipsi⁹ dñi verba declarāt cū apli iubētur tacere de xp̄o.Hec Ambro.Et hoc patet Mat.xvi.Item sanati iubentur tacere de remedio vt patet de leproso Mathe.viij.⁊ de cecis Mathe.ix.de puella resuscitata Marci.v. R

Predictis autem non obstat si dicatur ꝙ non latent diabolū ea que sunt in corpore:ꝗuis latent ea que sunt in corde.Qui vt ait Augu.in.iij.de trini. Multa que cognosceret diabolus virtute sue nature ꝓhibet cognoscere a diuina virtute sue nature ꝓhibet cognoscere a diuina virtute.Itē dicunt doctores qđ etiā latēt diabolū ea q̄ sunt i corpore qñ appropinquare nō pōt.Diabol⁹ aūt nō poterat appropinquare virgini ꝓpter virtutē sanctitatis ipsi⁹.⁊ etiā q: impediebat a deo ⁊.ab angelis eā custodiētib⁹ fm Fran.de may.vbi .s. Et iō scire nō potuit vtrū virgo cōcepisset sine viro cū eā maritū hr̄e videret. S

Secūdo hoc fuit cōueniens ꝓpter xp̄m:ne ab infidelibus tanqȝ illegitime nat⁹ abijceret.Uñ Ambro.sup Lu.ait Quid iudeis dđ herodi posset ascribi si natū ex adulterio viderēt psribi:qsi dicat.Nihil Ergo cōueniēs vt ei⁹ mr despōsaret q: aliter oēs arbitrati essent

xp̄m ex stupro fuisse generatū. Et sic eū tanq̄ il-
legitime natū despexissent. Naz iura tales de
testant. ⁊ priuant successione pr̄na. aut. ex com
plexu. C. de incest. nup. ⁊ aut. lz. C. de natu. libe.
Solent em̄ vt plurimū esse imitatores paterni
sceleris. c. si qs cū militib⁹. vj. q. j. ⁊ c. signēs. lvj
di. Et s̄m canones sunt irregulares. lxvj. di. c.
p̄sbyterorum. Nec sine dispēsatione debēt ad sa-
cros ordines p̄mouerī. c. p̄cipimus. xxxiij. dist.
Cū ergo xp̄s futurus esse summus sacerdos et
rex regū. debuit tali suspitiōe carere: ne iudei
dedignarent eū habere regē ⁊ sacerdotē qr fi-
lij ex adulterio geniti abominatio sunt deo. c.
dicat. xxxij. q. iiij. Unde ⁊ s̄m leges nō p̄mouen
tur ad dignitates nisi in defectu legitimorū. l.
generaliter. §. spurios. cū gl. ff. de decu. Et hāc
ratione tangēs Ambrosius sup Lucā ait. Cuz
partus innupte lege dānetur: congruū fuit vt
virgo desponsaret. ne videret xp̄s a legis iniu
ria cepisse. T

Ertio fuit vt cōueniens p̄pter xp̄m vt a
Joseph nutriret. Unde ⁊ pater eius dict⁹
est quasi nutriti⁹. Ut em̄ habet Lu. ij. exi
stens beatissima virgo cū ioseph. ⁊ inueniēs pue
rum Jesum in tēplo: dixit ei. Ego ⁊ pr̄ tuus do-
lentes q̄rebamus te. Non negauit aūt xp̄s io-
seph esse patrē suū sed r̄ndit. Quid est q̄ me q̄-
rebatis? Et in hoc verificatū est illō Grecismi.
Et pater hic cura: pr̄ est alius genitura. Pater
em̄ sepe quis appellat rōne curationis ⁊ guber
nationis. ⁊ in aut. de armis. §. hoc aūt obserua
re. ⁊ in. l. ij. C. de debi. ciui. lib. xj. ⁊ no. C. de emē.
iusti. co. in princ. Supradictā aūt rationē tāgit
Amb. sup Lu. j. Desp̄osata est vt infantis curā
gereret ipse ioseph. siue in egyptū iens. siue in
de denuo rediēs. Quarto fuit cōueniēs hec de
sponsatio: vt p̄sueto modo scripturarum genealo
gia xp̄i p virū describeret. Unde Ambro. super
Lu. ait. Qui in seculū venit seculi debuit more
describi. Uiri aūt p̄sona querit que in senatu ⁊
reliq̄s curijs ciuitatū generis asserit dignitatē
Cōsuetudo etiā nos instruit scripturarū q̄ sem
per viri originē querit. Hec ille. Mulier enim
efficit de familia viri. l. fi. §. idē rescripserūt. ff.
ad muni. ⁊ l. quicūq3. C. de re mili. lib. xij. Quia
aūt beata virgo s̄m legē desp̄osari nō poterat
nisi viro q̄ esset de tribu iuda ⁊ familia dauid
ex genealogia sponsi. s. ioseph. deprehenditur
genealogia marie ⁊ xp̄i filij eius. U

Ecundo principaliter dico q̄ fuit conue-
niens ip̄m nasci de virgine desp̄osata p̄-
pter ipsaz virginē. ⁊ hoc quadruplici rōne. Pri
mo ne a iudeis occideret tanq̄ adultera vt ait
Hiero. Nam s̄m leges virgo adultera de stir-
pe. sacerdotali cōburebat. Leuit. xxj. Ipsa aūt
virgo descēderat nō solū de tribu iuda: sz etiā
de tribu leui. s. de stirpe aaron. vt patuit. s. in
ij. parte huius operis. sermōe. j. parte. ij. Lapi
dabatur quoq3 non solū illa q̄ iā erat despon-
sata. sed etiam illa q̄ in domo patris custodie-
batur vt virgo q̄n q3 nuptura cuiuscūq3 alteri⁹
tribus esset. Unde dr̄. Deut. xxij. Si non est in
puella inuēta virginitas lapidibus obruēt eā
viri ciuitatis ⁊c. Item de iure ciuili antiquo ca
pite puniebatur tam adultera q̄ adulter. l. q̄-
uis. C. ad le. iu. de adul. hodie vero adultera
retruditur in monasterio ad agendam penitē
tiam. vt in aut. ibi posita. Secundo fuit conue
niens eam desponsari s̄m Hieronymum ⁊ Ori
genem vt ei a ioseph ministerium exhiberetur
⁊ seruiretur. Unde Chryso. super Matthe. in-
quit illud quod habetur in. c. iuuenta. xxvij. q.
ij. dicens. Sicut enim illam postea commenda
uit xp̄s discipulo. sic etiam nunc angelus copu
lat sponso non tn̄ fedus solēne cōiugij: sed i cō
sortiū cōis habitaculi. Hec ille. Item hoc con-
gruū fuit vt ipse ioseph procuraret necessaria
ipsi virgini ⁊ filio eius de arte sua erat autem
carpētari⁹. vt ait Chry. ⁊ vt eā associaret sicut
⁊ simul in bethleē perrexit vbi filiū suū pepe-
rit. ⁊ ad tēplū in purificatione eius. ⁊ cum in
egyptū fuit ⁊ rediit. Unde Bern. in quodā ser
mone inq̄t. Qr ista delicata puella sola erat tō
fideli socio indigebat a quo ⁊ an̄ p̄rtū ⁊ in par-
tu ⁊ post partū associaret: ⁊ a laborib⁹ releua-
ret. Tertio fuit p̄ueniens p hoc virgo ab infan
tia liberaret. Unde Amb. super Lucā ait. De-
sp̄osata est ne temerate virginitatis adureret
infamia. cui⁹ grauis aluus corruptelle videre
tur insigne proferre. Maluit aūt dn̄s aliquos
de suo ortu q̄ de m̄ris pudore dubitare. Scie-
bat em̄ tenerā esse virginis verecundiā ⁊ lubri
cam fama pudoris. nec putauit ortus sui fidez
matris iniurijs astruendā. Seruat itaq3. s. ma
rie sicut pudore integra. ita inuiolabilis opi-
niōe virginitatis. Hec ille. Et Ber. sup missus
est inq̄t. Quis em̄ eā vidēs nō desp̄osatā et iā
grauidā: nō potius diceret meretrice q̄ virginē
Nō aūt decebat hoc dici de matre. Tolerabi-
lius ergo ⁊ honesti⁹ fuit putari iesu ad tp̄s de
cōiugio natū fuisse q̄ de fornicatiōe. hec ille.
Et in hoc apparuit charitas ⁊ benignitas dn̄i
nr̄i iesu xp̄i. q̄ potius voluit diminui de hono-
re suo q̄ de honore m̄ris sue. X

Uarto fuit conueniēs sicut dicit Alber-
tus super missus est. vt patuit. s. ad hoc
vt dignitas matris humilitati sociaret. sic q̄
esset simul mr̄ dei ⁊ vxor fabri. s. ioseph. vn̄ i vi
lipensionem xp̄i dicebant pharisei. vt habetur
Mat. xiij. ⁊ Mat. vj. nonne hic est fabri filius?
Congruum ergo fuit vt dei genitrix seruaret
illud Eccli. iij. Quanto maior es tanto magis
te humilia in omnibus: ⁊ coram deo inuenies
grām Quanto em̄ qs maior est tāto magis hu
militas cōmendat in eo. Un̄ Hiero. in quadaz
epistola ait. Nihil est quod hominib⁹ nos ita

gratos a deo faciat quam si vite merito magni humilitate simus infimi. Y

Tertio principaliter fuit conueniens .b. virginem desponsari propter nos et hoc quadruplici ratione. Primo vt christus natus de virgine certius crederetur testimonio ioseph qui matrem eius virginem desponsauerat. et a tempore desponsationis diligenti cum cura custodierat. Nam sponsa a tempore desponsationis erat sub custodia sponsi. vt ait Hugo cardi. super Mat. j. et Luc. j. c. et Ber. super missus est di. Mos erat iudeorum vt a die desponsationis vsque ad tempus nuptiarum sponsi sponsas in custodia reciperent vt earum pudicitiam curiosius seruarent. et ipsi eis fideliores existerent. hec ille. Item erant in eorum potestate quoad obsequia et similia. c. mulierem. xxxiij. q. v. et debebant defendi a viris suis vel his qui sibi occurrissent. isti. de iniur. §. 3 autem. Et hanc rationem tangens Amb. super Luc. ait. Locupletior testis pudoris marie adhibetur qui posset delere iniuriam et vindicare opprobrium si non agnosceret sacramentum. Greg. quoque in homel. super Mat. inquit. Sicut discipulus dubitans et palpans factus est testis vere resurrectionis. sic sponsus fuit custos et testis integerrime virginitatis transsumptiue in. c. sic quippe. xxvij. q. ij. Ex quo magis confirmamur in fide conceptionis christi de spiritusancto ex virgine. A

Secundo fuit congruum vt virginibus causam vitande infamie daret. et causam male excusationis tolleret. vnde Amb. vbi supra. ait. Non decuit virginibus sinistra opinione viuentibus velamen excusationis relinqui: quia infamata quoque mater domini videretur. Tertio fuit conueniens vt vniuersa ecclesia designetur que cum sit virgo: desponsata tamen est vni viro: id est christo. iuxta illud apostoli. ij. Cor. xi. Despondi vos vni viro virginem castam exhibere christo. Et hanc rationem tangit Aug. in li. de sancta virginitate. Chrysostomus quoque super Mat. inquit. Quia futurum erat vt omnes sancti de ecclesia virgine nascerentur christo desponsata christus de desponsata natus est ne indignius nasceretur dominus quam serui. B

Quarto fuit conueniens vt inquit Hugo cardinalis super Mat. j. quia mater domini esset desponsata et virgo. vt in persona ipsius et virginitas et matrimonium haberetur et honoraretur contra hereticos alteri eorum detrahentes. Idcirco exultent virgines et coniugate imitantes gloriosam virginem mariam desponsatam ioseph. vt ipsam per virginitatem et castitatem coniugalem imitando in presenti seculo eam quoque sequantur per sublimem gloriam in futuro. C

Nos autem addere possumus alias. v rationes. Prima vt fideles credentes eam desponsatam et cum coniuge habitantem sine viro concepisse magis mererentur. et in deuoti ac obstinati mundani in sua pertinacia: sic eorum exigentibus demeritis magis indurarentur. Et hanc rationem tangit Amb. super Lu. di. quia qui sectaribus vanitatibus occupantur. scire diuina non possunt nec merentur. D

Secunda ratio est illa quam ponit Hug. car. super Lu. j. c. s. vt diceret virginis marie verbis maior fides haberetur et omnis mentiendi suspitio tolleretur. Ut enim ait Amb. super Luc. videretur mentiri innupta pregnans et culpam velle obumbrare mendacio. neque ei crederetur etsi diceret se virginem. Et ideo dicit amb. vbi supra. Fides marie verbis asseritur et mendacij causa remouetur: Causam enim mentiendi desponsata non habuit cum coniugii premium et gratia nuptiarum partus sit feminarum hoc ille transsumptiue i. c. pudor. xxxij. q. ij. et sumpta est hec similis originaliter ex l. querit. §. si mulier. ff. de edil. edi. E

Tertia ratio est illa quam ponit idem Hugo cardi. vbi supra di. De femina virgine desponsata nasci voluit. vt ab omni gradu mulierum opprobrium tolleret. s. a coniugatis. a viduis et a virginibus. hec ille. Predictarum autem rationum partem ponit Ber. super missus est dicens. Necessario igitur virgo maria desponsatur quia per hoc et a canibus sanctum absconditur et a sponso virginitas comprobatur. et virginis tam verecundie quam fame prouidetur et a secretis celestibus hostis excluditur. F

Quarta ratio esse potest illa quam ponit Chris. super Mat. Quia ei vt dicitur Mat. xiij. Erat Joseph faber lignarius. Ideo ipse Chrys. inquit. Fabro lignario maria desponsanda erat. quoniam christus ecclesie sponsus omnem salutem hominis operaturus erat per lignum crucis. hec ille. Quinta ratio est. vt ostenderetur etiam post consensum in matrimonium per verba de presenti licere ambobus coniugibus vel alteri eorum etiam altero inuito ante tamen carnalem copulam transire ad vota meliora. vtpote per votum castitatis et ingressum religionis mori mundo extra de conuer. coniug. c. ij. et ibi late per doct. et l. deo nobis. C. de epis. et cle. Beatissima igitur virgo et sanctus Joseph sunt desponsati. et matrimonio copulati. et in virginitate perseuerantes: dederunt exemplum alijs coniugatis similiter faciendi et caste viuendi. quod exemplum imitatus est sanctus Elzarius tertij ordinis beati Francisci. qui cum beata Delphina vxore sua quam in iuuentute vxorem iuuenculam acceperat. perseuerauit in virginitate vsque ad mortem. G

Et hec quidem de sposo beatissime virginis terreno dicta sufficiant. Habuit namque alium sponsum digniorem. scilicet celi terreque opificem deum. De quo dici potest illud Jo. iij. Qui habet sponsam sponsus est. Deus enim cum beata virgine spirituale matrimonium contraxit quod quidem matrimonium habuit triplicem gradum ac triplicem consensum. et triplex bonum atque triplicem copulam siue coniunctionem. Primo habuit triplicem gradum quia fuit initiatum: ratificatum et consummatum. Initiatum quidem fuit per verba de futuro a propheta qui dixit Esa. vij. Ecce virgo concipiet et pariet filium etc. Et ab angelo qui ait Lu. j. Ecce concipies in vtero et paries filium etc. Deinde fuit ratificatum per verba de presenti quando ipsa consensit et dixit. Ecce ancilla domini. fiat mihi secundum verbum tuum. Ultimo fuit consummatum quando filius dei in thalamo vteri virginalis naturam nostram sibi eternaliter copulauit. Unde clamat ecclesia in officio diuino. Ecce completa sunt omnia etc. H

Secundo in illo matrimonio fuit triplex consensus scilicet animi verbi et signi. Et istum triplicem consensum ipsa postmodum in cantico suo

expressit Lu.j. Nam consensum animi expressit cū dixit Magnificat aīa mea dñm. scʒ sponsum meū celestē. Cōsensum aūt signi expressit cum dixit. Et exultauit spūs meus in deo salutari meo. Exultauit. i. extra saltauit. Tantum eñi gaudiū habuit in animo ꝙ etiā manifestabatur in exteriori signo. Cōsensum vero verbi expressit cū subdidit. Quia respexit humilitatem ancille sue. ꝛ hoc fuit quando ipsa dixit. ecce ancilla domini ꝛc. 3

Tertio in isto matrimonio fuit triplex bonum scʒ fidei. plis ꝛ sacramēti. Fidei quidem. qꝛ virginitatis votū deo factū semper illibatū custodiuit. Fuit etiā ibi bonū prolis. qꝛ dei filiū de suis castis visceribus generauit. Bonū quoqꝫ sacramēti. qꝛ nunꝙ̄ a filio suo diuisa vel separata fuit. Quarto in hoc matrimonio fuit triplex copula. Nā in matrimonio carnali triplex cōiunctio inuenit̄. Una causat̄ ex cōsensu animoꝝ. scđa ex permixtione corporum. tertia ꝛ indiuisibili habitatione amboꝝ. ꝛ eodē modo inter xp̄m ꝛ beatā virginē fuit cōiunctio animoꝝ per mutuā charitatē. iuxta illud Cañ. vj. Ego dilecto meo ꝛ dilectus meus mihi. Fuit etiā ibi cōiunctio corpoꝝ per nature vnitatē. qꝛ vna caro xp̄i est ꝛ matris. Uñ de hoc potest exponi illud Gen̄. ij. erūt duo in carne vna. Nam ad formandū corpus xp̄i fuerūt duo scʒ spūssanctus qui corpus ipsuʒ formauit ꝛ beata virgo que materiam ministrauit. Fuit etiam indiuisibilis habitatio amboꝝ. qꝛ sicut in vita dilexerunt se: ita ꝛ in morte non sunt separati. Unde Jo. xix. dr̄. Stabat iuxta crucē Jesu mater eius Cū quo ꝛ nos hic stemus ꝑ amorem ꝛ deuotionē. vt post hanc vitā habitare valeamus cū ipso in celesti palatio. ꝛ ab illo recipere mereamur eternā felicitatem. Amen.

¶ In noīe dñi nostri Jesu xp̄i incipit quinta pars huius deuoti opis qđ Mariale appellat̄. in qua tractat̄ de annūciatione beatissime virginis. ꝛ de incarnatione filij dei in ea. Hec aūt pars ꝓprio ac pticulari noīe gaudiū mūdi nūcupatur. Sermo. j. A

Ne timeas maria inuenisti gratiam apud deū. Lu. j. Huiꝰ diei celeberrimā festiuitateʒ summis debemus studijs venerari. Hec enim est respectu principij maior solēnitas totius anni. Hoc nāqꝫ festū principiū est ꝛ fundamentū omnium altarū festiuitatuʒ. Cū ergo dicat̄ ꝙ cuiusqꝫ rei potissima pars est principiū. l. j. ff. de origi. iu. ꝛ no. in. c. principaꝰ j. q. j. ꝛ ꝑ glo. in. c. j. de ii. cōs est. Unde Aristo. ait j. Ethi. c. iiij. ꝛ v. pol. c. j. ꝙ principiū ē dimidiū totius. Si in alijs festis ab hac principiū habētibus ꝛ ab ea causatis gratulamur. multo magis debemus in ista solēnitate iubilare ꝛ tocā dari. qꝛ nisi hoc redēptionis nostre principiuʒ fuisset: ipsius finis nō esset subsecutus. Remotis eñi principijs remouet̄ pfecto ꝛ esse ab oībus posterioribꝰ. vt indi comentator. Auerrois sup. x. meta. Merito igit̄ hec celeberrima dies est ab oībus festiuis gaudijs recolēda in qua gaudiū fuit totius mūdi. Et ideo. de ipsa dauid decantabat ps. cxvij. di. Hec dies quam fecit dñs exultemus ꝛ letemur in ea. Jsta etenī est dies sacratissima in qua virgo ex oībus pre electa magni regis Assueri est cōiugio copulata. Cum enim vt habet̄ Hester. ij. predictus rex assuerus dedisset super filios israel capitalem snīam. ꝛ sub pena mortis mandasset ne in conspectu eius aliquis accederet nō vocatus. per suasa Hester a mardocheo ꝓpinquo suo: assūptisqꝫ duabus puellis ad obsequiū suum. quarum vna eius fimbrias vestimēti portabat. altera vero brachijs suis eam sustentabat. accessit ad eum. Que cū regis magnificentiā ornatus eius pulchritudinē aspiceret: cecidit i brachijs vnius ex puellis suis. Jpse vero rex descēdens de solio suo: virgam manu tenebat depo suit in signū clementie ꝛ manibus ꝓprijs subleuauit hester ꝛ ad eius petitionē ad ultius domum accessit. atqꝫ populū iudaicū a morte liberatum exaltauit. ꝛ interfecto eiꝰ inimico amāt oēs illius possessiones donauit Hester. atqꝫ eā in regno suo cōfirmatā vxorē suā sup oēs amauit. Per asuerū nāqꝫ qui interpretat̄ beatitudo intelligit̄ deus in cuius cognitione cōsistit beatitudo. Qui erat iratus humano generi ꝓpter peccatū primoꝝ parentū q̄ diaboli suggestioni cōsenserant. ꝛ ideo statuerat oēm hoīeʒ mori debere: vt dr̄ Hebre. ix. ꝛ ad inferos descendere iuxta illud ps. lxxxviij. Quis est homo q̄ viuet ꝛ nō videbit mortē eruet aīam suam de manu inferi. Nō erat aūt aliquis qui ad deū accedere auderet pro gratia īpetranda iuxta illud. Hiere. vij. Tu noli orare ꝑ populo isto. qꝛ nō exaudiam te. Erat ergo furor dei terribilis contra omnes ita vt ad mansuetudinem verti nō posset. Unde Esa. xxx. dicitur. Ardens furor eius ꝛ grauis ad portandū. Ueruntamen Hester que interpretatur abscondita. i. virgo, maria q̄ abscondita ꝛ occulta erat mundo sed multum cognita deo. suasa a mardocheo ꝓpinquo suo. i. a suo sanctissimo ꝓposito vel ab angelo sibi pticulariter ad custodiam deputato vel a gabriele archangelo qui ei propinquus. ideo dicitur quia vt ait Hierony. ad Eusto. semper angelis est cognita virginitas. intrauit ad regem omnipotentem deum. sociata duabus ancillis. i. humilitate ꝛ puritate siue virginitate. Sicut ꝛ

tē rhinoceros ad aspectum alicuius sancte virginis omnem deponit feritatem. ⁊ mãsuetus ad gremium ipsius virginis accedit sic. deus vidēs hanc sanctissimam virginem amore illi⁹ tractus omni dimissa indignatione ⁊ asperitate descendit in vterū eius. atq₃ virgam furoris sui deponēs eum sibi perpetuam coniugem et regni sui consortem deputauit. Ipsa vero magnitudinē misterij incarnationis eius audiēs ⁊ tantum se magnificari cognoscēs obstupuit ⁊ turbata est turbatione admirationis. ⁊ sic attonita ⁊ territa cecidit in brachijs humilitatis quapropter illi dicit angelus gabriel verba proposita. s. Ne timeas maria inuenisti grãm apud deum. s. per quam humanum genus ab eterna dãnatione liberasti. ⁊ percusso ac destructo aiã idest diabolo illi⁹ possessiones acquisisti. s. peccatorū aĩas per tuū filiū ad pniam conuertendas atq₃ altissimi dei vnigenitū de spū sctō concipere meruisti. De quo mysterio tres considerationes faciemus.

Primo dicetur possibilitatis.

Secunda necessitatis.

Tertia vero appellabitur causalitatis.

¶ Prima ps hui⁹ sermonis q̃ dr possibilitatis.

PRo expeditiōe hui⁹ ptis ⁊ cōfutatiōe hereticoꝝ duas q̃stiones examinabim⁹. Prima vtrū possibile fuerit diuinã naturã cū humana vniri vnitate suppositi et sic deū fieri hoīem. scđa vtrū possibile fuerit ꝙ ex ṽgine cōciperet⁊ nasceretur. primã q̃stionē examinat Alex. de ales. in. iij. p. sum. in tract. de cōuenientia incarnatiōis. q. ij. ⁊ sco. l. iij. dis. j. Pe. de aqla et⁹ discipul⁹ ibidē. q. j. ⁊. s. Boñ. in eadē di. ⁊ Rich. nr̃i ibidē. ar. j. q. j. et s. Tho. iij. pte. sũ. q. j. ar. j. ⁊ l. iij. scripto. di. j. ar. j. vbi dicūt ꝙ ad hoc vt aliq̃ sint vnibilia requirit̃ ꝙ aliq̃ mō sint silia. Est aūt duplex siltudo Una est ẜm aliquã formã cōem participatã ab ipsis similib⁹. Et hoc mō nulla est siltudo inter deū ⁊ hominē. creatorē ⁊ creatura. immo inter eos est distãtia penit⁹ improportionabilis Uñ dr in. c. dãnam⁹. de sum. tri. ⁊ fi. ca. ꝙ inter creatorē⁊ creaturã non pōt tãta similitudo notari quin inter eos sit maior dissilitudo notanda. Et hoc respectu non dicunt̃ vnibiles Naz natura diuina⁊ humana nō cōueniūt silr̃ in aliquã formã cōem inter eas in genere vel in spē Alia est siltudo ẜm ꝯuenientiã ꝓportionis vni⁹ ad alterum i ordine vel in habitudine. sicut iusticia creata cōuenit cū increata nō in genere vel in spē. quia iusticia increata est ipa diuina essentia iusticia ṽo creata est qualitas. Sed cōueniunt̃ in habitudine ad eundē effectū q̃ est reddere vnicuiq₃ qđ suum est. de quo loquit̃. l. iusticia. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ insti. eo. in prin. Similiter bonitas increata q̃ est deus. ⁊ creata q̃ est qualitas. nō conueniūt in aliqua forma cōi inter se sed in ordine. q₂ bonitas creata ordinatur ad bonitatem increatã. Hoc ergo ordinari ad aliđ facit siltudinē ⁊ cōuenientiã. Uñ bonitas creata dr silis bonitati. increata ⁊ nō econtra: q₂ nunq₃ determinatur siltudo respectu alicui⁹ deterioris s₃ respectu maioris vel equalis. Et tali mō creatura est silis creatori. ⁊ homo deo. Siltudo enī₃ nō dicit idēntitatē. insti. de nup. §. inter eas q₃. Immo nihil est idē cum eo cui est silr̃. l. qnod nerua. ff. depo. Et aliquid dr silr̃ alicui⁹ etiã si in plurib⁹ differat q̃ꝫ conueniat cum illo. ff. de annu. lega. l. in singulos. Dico igit̃ ad ꝓpositū nostrū. ꝙ iō creatura dr silis creatori q₂ est ordinabilis ei. Solu₃ ergo est inter deū ⁊ hoīm siltudo in ordine vel i habitudine vni⁹ ad alterū. i. hoīs ad deum. Et ex hoc sunt vnibiles nō eo mō ẜm Rich. q̃ elemẽta vniunt̃ in mixto. nec eo mō quo nutrimẽtū vnitur nutrito. nec eo mō quo materia⁊ forma vnitur i cōposito. nec eo mō quo accidēs vnit̃ subiecto. Qr ad hoc ꝙ p̃dictis modis fiat vnio: requirit̃ mutatio ⁊ operatio. nec nō possibilitas in quolibet extremo. Persona aute₃ filij dei est actus pur⁹. vñ nec mutari pōt vllo mō. Iō dicendū ꝙ natura humana fuit sibi vnita tanq₃ nature supposito. nō in esse p eã cōstituta sicut suppositū creatū cōstituit̃ i esse p sui naturã s₃ tanq₃ supposito constituto in esse per naturam humanã cui⁹ est suppositū ex tpe: s₃ p naturã diuinã cui⁹ est suppositū ab eterno ¶

TAlis autē vnionis possibilitas multis valet rōnibus cōprobari iter q̃s vna dr intimatiōis. alia similatiōis. tertia vero attributionis. Prima rō sic ꝯcludit ẜm predictos doctores. Omne qđ est alteri maxime intimum ⁊ amabile: est ei vnibile vnione maxima. sed de⁹ est anime intimus et amabilissimus. ergo substãtie rōnali perfecte vniri pōt spūs increatus. Uerus eñ amor efficit vnū ex duob⁹. vt inquit Tulli⁹ i li. amicitia. Uñ de duob⁹ veris amicis Ouid. iiij. i. de tristib⁹. Hi duo corporib⁹. mētibus vnus erant. Et phs. ix. Ethic. c. iiij. ⁊. x. ⁊ in ij. li. magnoꝝ moralium. c. lxxxvj. ait. ꝙ amicus est alter ipse. Qđ etiam inquit Tullius vbi. s. Diffinitur aute₃ amicitia sic. Amicitia est vni⁹ ad alterum cum charitate cōiunctio. vt nota. in. l. ⁊ iuerit ff. de rerum diui. Unde Diony. iiij. de diuinis nominibus dicit. ꝙ amor est vis vnitiua amantis cum amato. Et. s. Bona. l. ij. sen. di. xxix. in questionibus circa literam ⁊ di. xlij. arg. ij. q. ij. inquit. Tanta est vis amoris vt trãsformet amantem in amatū ⁊ ideo potuit vnire deum cum homine. Secūda ratio sic infertur. Eorum est facilis vnio que adinuicem similitudinem habent quia in habētibus symbolu₃. i. similitudinem facilior est trãsitus. vt ait phs. ij. physi. ⁊ in. ij. de gñatione. in. c. de permixtiōe

⁊ trāſmutatione elementorum.⁊ no.in.l.ſi rem ꝓ ſtare ſi.ff.de re.vēdi.de quo ꝑ Albericū de ro ſate in.l.i.ff de iudi.Jtē oīa ſimilia cōiungun- tur.iij.de regi.prin.Sed hō creatus eſt ad dei imaginem ⁊ ſimilitudinē.vt dicit.Geñ.i.⁊ in.l. ſi vindicari.ff.de penis.⁊ in.l.ſi quis.C.eo.tit. ⁊.xxxiij.q.v.c.hec imago.⁊ de pe.di.ij.c.illa ani ma.Ergo humana natura eſt vnibilis diuine aliquo modo in perſona. Tertia ratio ſic ꝓ bat.Quicquid non implicat contradictionem vel imperfectionē:ſed perfectionem ⁊ dignita tē eſt deo attribuēdū:ſed ipſum incarnari eſt huiuſmodi.ergo ⁊c.Maior patet ꝑ dionyſiū in li.de diuinis nolbus.Minor probatur.Nā di uinam naturā vniri humane in vnitate perſo ne nō eſt aliud ꝙ̄ diuinam perſonā:q̄ ab eter- no fuit hypoſtaſis reſpectu diuine nature fieri hypoſtaſim reſpectu humane nature in tēpo- re.hoc aūt non dicit aliquam cōtradictionem vel imperfectionē.ſꝫ potius ꝑfectionē ⁊ digni- tatē ac nobilitatē Sicut enī cū deus ſit bonus ab eterno.nullā tñ patitur imperfectionē vel i dignitatē ſi eſt cauſa bonitatis create in tpe ꝙuis bonitas creata longe ſit inferior bonita te increata:ſic cum perſona filij dei ſit hypoſta ſis intellectualis ⁊ ſpūalis ⁊ increata ab eter- no.in nullo derogatur ei ſi ſit hypoſtaſis natu re create ex tempore. D

Licet autē non valeamus de hac vnione adducere exempla in creatura q̄ ſint to taliter ſilia.vt ait Aug.in epiſtola ad Voluſia nū.Vñ duo de magis cōuenientibus allegabi mus.Primū eſt Alex.de ales.⁊ Rich.vbi.S.et bti Thome.in.iij.parte ſumme.q.ij.ar.i.⁊ i.iij. ſcripto.di.i.ar.i.ſ.de inſertione rami in trunco arboris.Nā ſicut ibi erat vnus ramus ꝑ natu rā.⁊ ponit alius ramus ꝑ inſertionē:ita in ea dē ꝑſona in qua erat naturaliter diuina natu- ra.ꝑ vnionē poſita eſt natura humana. Et ſi- cut nō ſunt plures arbores ſed vna tm̄.ita non ſunt ibi plures perſone ſꝫ vna ſola.ſ.ꝑſona di- uina xp̄i.Et ſicut in arbore inſerta ſunt plures fructus differētes ſpecie vt qñ ramus vni° ar- boris inſerit arbori diuerſe ſpeciei ita inuenia te perſone xp̄i ſunt alie proprietates contra- uenientes nature diuine.⁊ alie conuenientes nature humane. Et ſicut in vnione que eſt per inſertionē vnū non eſt alterū:ſꝫ ſit de hyp- ſtaſi alteri°.vt qñ pirū inſerit pomo fit vnum ſuppoſitū.ſ.vna arbor.⁊ natura pomi non eſt natura piri:nec econtra.ſed tñ vterq₃ fructus eſt de eſſe arboris quod patet.quia hic eſt vera iſta arbor eſt pirus:⁊ etiam hec eſt vera iſta ar bor eſt pomus.Sic in ſimili eſt de coniūctione ⁊ vnione diuine nature ⁊ humane in chriſto. eo ꝙ natura diuina nō eſt humana nec econ- tra.Sed natura diuina et humana ſunt vnum ſuppoſitum cōe in vtraq₃ natura ſubſiſtēs. Et hec eſt vera.hic eſt homo demonſtrato chriſto ⁊ iterū hec eſt vera.hic eſt de°.eodē demōſtra to.Nā vnio diuine nature ⁊ hūane in perſona xp̄i facit eū eſſe hoīem ⁊ deū.Scōm exēplū ſiue ſilitudinē ponit Aug.in.li.de ſpū ⁊ aīa di.ſicut vnitate ꝑſone hoīs aīa vnit corpi vt hō ſit.ita in vnitate ꝑſone xp̄i de° vnit hoī vt xp̄s ſit. D

Quod aūt iſta vnio ⁊ incarnatio filij dei potuerit fieri in ꝟgine ſeruata ei° ꝟgini tate multiplr ꝓbari pōt ſꝫ breuitatis cā ſolūmō duplici rōne ꝓbabim°.Primo rōne cauſatōis. Fundamētū cui° ponit autor in.li.de cauſis di. Oīs prima cā magis ⁊ pri° influit in ſuū effectū ꝙ̄ ſecundaria.Cū igit oē pri° poſſit eſſe ſine ſuo poſteriori.⁊ de° hoīes produci faciat mediāte ſemine.ergo etiā ſine illo pōt hoīem ꝓduce- re.Si enī ſol virtute ſua gñari facit ranam vel muſcā.nō cōcurrēte ad gñationē aliqua rana vel muſca:ſed ſolū ex limo vel luto.multo ma- gis deus potuit ſua virtute infinita hoīem ꝓ ducere non concurrēte ſemine virili.ſed ſolum ex puriſſimis ſanguinibus virginis bñdicte. Secūda rō ē cōditionis.nā qñ legiſlator ſta- tuit aliquid cū cōditiōe.ꝑ hoc intelligit ꝙ pōt euenire oppoſitū illius ſine tali cōditiōe.vt cū dicit.Si qs occiderit proximum ꝑ induſtriam. innuit ꝙ aliquis pōt occidere proximū nō da- ta opera.Similiter ſi dicat.Si veneris ad me dabo tibi denarium:innuit ꝙ ille pōt nō veni- re.⁊ ſic non recipere denariū.Cū ergo lex dicat Leui.xij.Mulier ſi ſuſcepto ſemine pepit ma- ſculū:immūda erit ⁊c.per hoc innuit ꝙ mulier aliqñ erat cōceptura ⁊ paritura ſine virili ſemi ne vel ſaltē ꝙ parere poterat.

¶ Pars.ij.hui° ſermonis q̄ ē neceſſitatis. E

Si q̄rat vtrū ad repationē hūane nature lapſe fuerit neceſſaria i carnatio filij dei.Pro meliori de claratiōe ꝓſupponēdū eſt ꝙ pec cato priorū parētū tota natura hūana eſt infecta ⁊ pctō obliga ta.⁊ ꝓpter eterne dānationi.qr tūc erat tota in ipſis primis parētib° peccātib° vt declarat Ale. de ales i.ij.pte ſum.i trac.de pctō originali. q. i.⁊ i.iij.pte ſumme.in tracī.de incarnatiōe xp̄i ⁊ ſctūs Boñ.i.ij.diſtin.xxxi.Et hoc probat au- ctoritate apli ad Ro.v.dicētis ꝑ vnū hoiēꝫ pec catū intrauit in mūdū.et ꝑ pctm̄ mors.in quo oēs peccauerūt.trāſſumptiue i.c. placuit vt q̄- cunq₃ paruulos.de ꝯſe.di.iiij.Jtē ꝓſupponēdū eſt ꝙ hui° caſus neceſſaria fuit reparatio ſm Alex.vbi.S.⁊ Anſel.in lib.Cur deus homo.⁊. ⁊ Bona.⁊ Rich.in.iij.diſt.xx.arg i.q.i Quod ſic probatur.De° ⁊ natura nihil agunt fruſtra. i. phyſ.iij.de aīa.⁊.i.de celo ⁊ mundo et nota. in l.quibus idē.ff.de verbo.obli .Sed de° creauit hoīem ad conſequendum beatitudinē.vt ait Aug.in li.enchiridion.⁊ ponit magr.in.ij. ſnīa

rum.di.j. vbi dixit. Fecit deus rônalē creaturā vt summū bonū itelligeret itelligēdo amaret amādo possideret possidēdo frueretur. Cū ergo p pctm̄ fuerit humana natura deuiata a deo fine suo: ꝛ p pñā a btitudīe: ita vt ad nihilū tē deret: sequitur φ si deus eā nō reparasset: minime suū finē ad quē creauit eā deus ꝯsecuta esset: ꝛ p pñs sapientia diuina diceret defectiua fuisse creādo hoīem ad finē quē nūq̄ ꝯseq̄ deberet. Hoc aūt est inconueniēs in deo ponere. Uñ Ansel.in li. Cur deus hō indi. Nō decet sum mā firmitatē ꝛ firmissimā stabilitatē suum fir mum ꝓpositū infirmari. nec decet summā bonitatē ꝑmittere nobilissimas creaturas fraudari suo fine. Hec ille. Ergo necessaria fuit reparatio hoīs lapsi. Dū aūt q̄rit vtrū ad hanc reparationē necessaria fuit icarnatio filij dei. Rñdet sm̄ Alex.de ales vbi.s. ꝛ Tho.in.iij.pte sum.q.j.ar.ij. φ aliq̄d ad finē aliquē dr̄ esse necessariū duob⁹ modis. Primo sine quo finis hāberi nō pōt sicut cib⁹ est necessarius ad ꝯseruationē vite humane. Illud aūt dr̄ ꝓprie necessariū qd̄ si nō fieret res periret vel deterior fieret.l.ipēse.ff.de v̄b.sig.ꝛ sic nō fuit necessaria incarnatio filij dei ad restaurationē humani gñis: q: deus p suā oīpotētē v̄tutē poterat naturā humanā multis alijs modis reparare. Scd̄o mō dr̄ aliq̄d necessariū ad finē aliquē p qd̄ vez meli⁹ ꝯuenīēti⁹ puenit ad ipsum finē: sicut equ⁹ necessari⁹ dr̄ ad iter. Necessariū em̄ quādoq̄ exponit.i.ꝯueniēs.lxxvij.dist.c.credo vos latere: ꝛ ibi Archi.ꝛ necessitas.i.congruitas vt in aut.de trina.ꝛ feinī.circa pnc. Item aliq̄n exponit necessitas.i.cōmoditas vel honestas.xxi.q.iiij.c.j.in vit.gl. Aliq̄n etiā exponit necessario.i.vtiliter. vt in.j. consti. codi. in pn.ꝛ necessariū.i.vtile.ff.sol.mri.l.ij.ꝛ no.insti. de act.§.alie. Itē necessariū expōnit q̄nq̄.i. vtile ꝛ expediēs ꝓbat p glo.in cle.j. de pcu.ff. de offi.pie.pre.l.j.ꝛ.ff.de ope.no.nū.l. de pupillo §.meminisse. Et his olb⁹ modis fuit necessariū filiū dei incarnari ꝛ pati ad humane nature reparationē q: iste mod⁹ fuit melior: vtilior: ꝯueniētior: ꝛ magis expediēs q̄ aliq̄s ali⁹. Uñ Aug.in.xiij.li.de trini.ꝛ ponit magr̄ in.iij.sen. di.xx. dicēs. Si q̄ratur vtrū alio mō potuerit deus reparare humanū gen⁹ q̄ p mortē filij sui. Dicim⁹ ꝛ aliū modū ei fuisse possibilē cui⁹ p̄tati cūcta subiacēt: s; nr̄e miserie sanāde ꝯuenientiorē nullū fuisse nec oppoꝛtuniorē. hec ille. Et hoc q: null⁹ alius ita satisfaciebat diuine iusticie. Uñ vulgaris poeta florentinus in.iij. comedia inquit. Tutti laltri modi erano scarsi a la iusticia. Sel fiol de dio non se fusse humiliato ad incarnarsi. F

ET hoc ꝓbauit sic. Deus ab eterno ordinauit hoīem ad beatitudinē vt p3 ex p̄dictis: ꝛ hr̄ etiā a theolo.in.iij.di.xlix.ꝛ p Tho. s.ij.q.iij.ar.viij. S; ipse p pctm̄ trāsgrediendo mādatū dei eternā dānationē ꝓmeruit. Aut ergo deus debuit eū beatificare stāte eo in peccato ꝛ nō faciēte penitētiā de crimine ꝑpetrato: aut non. Non est dicendū φ sic: q: tuc deus fuisset iniustus: q: iusticia est saluare peccatores: vt dicit Aug.in lib.de spiritu ꝛ anima trāsumptiue in.j.sen.di.xlij.c.iiij. Item iusticia requirit vt delicta non remaneant impunita.l. si longius.ff.de iudi.l.ita vulneratus ff. ad.l. aqui.l.stichum aut pāphilum.ff.de sol. Deus autem est iustus ꝛ iusticiā diligit. ipso di.ps. vij ꝛ non potest facere iniusta. vt dicit in p̄dicta di.j.sen. Si vero non saluasset eū: tunc determinatio sua que ab eterno statuit ei dare beatitudinē fuisset fallibilis. qd̄ esse nō potest q: deus infallibiliter scit omnia anteq̄ fiant xxvi.q.v.c.vl.in fi.ꝛ omnia nuda ꝛ aperta sunt oculis eius Heb.iiij.ꝛ.c.deus omnipotens.ij. q.j.ꝛ.q.v.c.presbyter: ꝛ est infallibilis veritas c.si consuetudinem: ꝛ.c.qui contempta.viij.di. Ut ergo hoc inconueniens remoueretur ꝛ ordinatio dei effectui mandaretur. atq̄ diuina iusticia quietaretur. necesse fuit satisfacere p peccato predicto. Qua satisfactione facta posset homo consequi beatitudinem: nedum sm̄ diuine mie magnitudinē: sed etiam sm̄ diuine iusticie rectitudinem. Modo constat φ hō purus sine aliqua creatura non potuit satisfacere pro hoc peccato. Cui⁹ ratio assignatur a Rich.in.iij.dist.xx.arti.j.q.iij.ꝛ.v. Et a sancto Bona.in eadē di.ꝛ ab Alex.de ales vbi.s. Nō enim potuit per angelum reparari: quia de ratione iusticie est vt qui peccauit satisfaciat: iuxta illud Ezech.xviij. Anima que peccauerit ipsa morietur. transumptiue in cap.si habes xxiiij.q.iij. Quia ille qui obligationē fecit debet soluere debitum.l.crimen.ff. de penis: ꝛ.l. sancimus.C.eo.ti. Cum ergo angelus nō peccauerit: non debuit per eum fieri satisfactio p peccato primorum parentum: quod probat et per ea que habentur in.l.ob maritorum. C.ne vxor pro mari.ꝛ in.c.romana.de sentē.excō.li vj.ꝛ in.l.si pena.ff.de penis: ꝛ in.c.illud.xj.q.iij. ꝛ in.c.quesiuit: ꝛ.c.placuit: ꝛ.c.iudei.j.q.iiij.ꝛ in c.quesiuit: extra de his que fiunt a ma.par.c. ꝛ ibi glo.vbi dicitur φ non debet portare penam qui non fecit culpam: ꝛ idem habetur in c.cognoscentes de consti. Item reatus peccati originalis obligauit totam humanā naturam ꝛ singulos eius generis ab Adam ꝓpagandos ad eternam damnationem. Sed nullus angelus potest equari toti humane nature ex se. Si igitur sm̄ Ansel.in satisfactiōe d; fieri restitutio de ablato: ꝛ emenda de iniuria ꝛ sic illud per qd̄ fit satisfactio debet esse maius q̄ cōmissum vel saltem equale: et oportet plus reddere q̄ fuerit ablatum pro satisfactio

ne iniurie vltra damnū. vt patet in. §. item mi xta. et tu. §. tripli. insti. de act. vel saltē tātūdē3. Ergo oportebat q̄ ille p quē satisfactio debebat fieri de pctō originali esset tātus q̄ posset equari toti humane nature: et q̄ ēt pl' valeret vel saltē tātūdē. S3 null' angel' singularis est hmōi ergo et c. Itē in restauratiōe et reparatiōe ista oportebat q̄ hō restituere t illa dignitate in qua ante pctm̄: et in qua remāsisset si nō peccasset q: illa dr pfecta restitutio p quā oīa restituunt integre. l. j. cū sequēti. C. de sen. pas. sed homo a te pctm̄ nulli erat subiect' nec fuisset nisi deo imo oīa alia creata ad ei' vtilitatem erāt sibi subiecta. iuxta illud ps. viij. Oīa subiecisti sub pedib' eius et c. qd̄ not. etiā in. l. ij. ff. de ita. ho. et ppter hoc dr esse dignissim' inter oēs creaturas. l. iustissime. ff. de edil. edic. vbi gl. allegat Uergi. et Ouid. ad hoc qd̄ etiā no. in §. q vero. in auč. de nup. et in. l. vēditor hoīs. ff. de euic. et insti. de re. di. §. part' ancillar. et de iure na. gen. et ci. in fi. Sed si per angelum vel aliā creaturā redēptus fuisset: nō esset ad pristinū statū restitutus: q: sic teneret illi angelo vel alter redimēti sicut creatori: q: vt dicūt predicti doctores nō min' est bñficiū redēptionis q̄ creationis. Et ad hoc pōt applicari illd̄ qd̄ inquit Claudian' in maiori volumine dicens. No minor est virtus q̄ q̄rere parta tueri. Qui etiā ibidē ait. Plus est seruare q̄situm q̄ q̄sisse nouū. Ad hoc applicari posset illd̄ qd̄ dixit imperator. C. de vete. iu. enu. l. j. §. cūq̄. f. q̄ laudabilior est ille qui factū subtiliter emēdat eo q̄ pri' inuenit. Semp igit homo illi redimenti ipsum fuisse debitor sue salutis obligatiōe naturali que vult vt bñfacienti bñfaciam'. l. sed et si lege. §. psoluit. ff. de peti. here. l. adit' regul' ff. de dona. c. cū in officijs. extra de testa. et c. de forma. xxij. q. v. Itē in btitudine non posset hō ipsi angelo rōnabilr coequari. sicut nec seru' dño suo d3 equari. Sed Mat. xij. inquit saluator Erūt hoīes sicut āgeli dei in celo. Ergo nō debuit homo redimi p aliū q̄ p deū vt eū adoraret et amaret ex toto corde suo: extra tota oīa et ex oīb' virib' suis vt pcipit Deut. vi. et Mat. xxij. transumptiue in. c. oīs. xlij. di. et in. c. vnico §. hoc vnguēto. de sacra vncti. qd̄ q̄dē pceptū iplere nō potuisset si ab alio q̄ ab ipō deo, fuisset redēpt'. Debuit etiā ab eo redimi vt ipsu3 deū solū veneraret: nō tm̄ vt creatorē sed etiā vt redēptorē: qui dixit Esa. xlij. Gloriā meā alteri nō dabo. et ideo debuit ipse incarnari et humanum genus redimere: ne gloria sua daret alteri ratione redemptionis. G

P Reterea q̄ nec āgel' nec alia pura creatura potuerit hoīem reparare, pbat. Q: vt ait Aug. sup Joā. Mai' est de ipso facere iustū q̄ creare celū et terrā. Sed p lapsum hūani gnīs oēs ceciderūt i ipietatē. S3 ad hoc q̄ dō im pīo fieret pē iustit necessaria fuit maior actio q̄ fuerit creatio, celi et terre. Hec aūt nō pōt inueniri nisi in creatore oīm oīpotente. ergo et c. Itē fm Ansel. in li. Cur deus hō. c. xx. pena debuit correspōdere delicto: q: p mēsura delicti d3 esse et plagar mod' Deut. xxv. et l. respiciēdū. ff. de penis. et l. pedi'. §. j. ff. de incen. rui. et nau. et l. j. §. sed et qui porcū. ff. de abige. S3 peccatū hoīs fuit infinitā. nō ratiōe act' sed q: naturā humanā priuauit bono infinito. Item q: rē in potētia infinitā corrupit: q: si deo placeret idiuidua humane nature multiplicari possent sine fine. Itē hec offensa dr infinita ratione dei offensi. q̄ eū ifinite virtutis: iuxta illud ps. xlvij. Magn' dñs et laudabilis nimis: et magnitudinis eius nō est finis. Tāta eñ est iniurie quanta est persona offensa. §. atror. inst. de iniu. et no. in. c. cū illor. de sen. excō. Cū igitur omnes angeli et hoīes ac cetere creature sint potentie finite: nō potuerūt facere istā emendā et satisfactionē infinitā: q: vnūquodq̄ sicut se h3 ad entitatē. ita se h3 ad operationem. vt ait cōmentator. ix. metaphysice. Itē q: impossibile est a potētia finita infinita pertransiri. j. posterio. Finiti eñ ad ifinitū nulla est, pportio iij. et. viij. phi. j. de ce. et mū. et j. meta. Et iō Ansel. in li. Cur deus homo. c. vj. inquit. Illā emēdā facere nō potuit nisi ille q̄ esset deus et hō. deus q̄ posset hō q̄ deberet. Ex q̄bus claret q̄ necesse fuit vt vniret deus et hō vnione personali. que apud doctores incarnatio nolat. vt ex tali vnione consurgeret vna psona q̄ satisfacere posset fm diuinitatē et in natura humana debitrice penas toleraret. Et ista fuit psona xpi. Et hoc cōfirmat auctoritate Augu. in lib. Cur q̄ et q̄ūo deus. c. vj. dicētis. Ad hoc valuit naturarum diuersitas et psone vnitas in xpo et humano generi necessaria fuit. vt quod non posset humanitas diuina faceret natura: et si q̄d non cōueniret nature diuine humana exhiberet: et nō ali' atq̄ ali'. s3 idē ipse esset q̄ ex vtroq̄ pfecte existēs p humanā qd̄ ipsa debebat et p diuinā posset qd̄ expediebat. hec ille. Et hec est cā quare hō nō posset deo satisfacere p pctis mortalib'. q̄uis infinita dicat eorū offensa rationib' pdictis: q: hoc egit in virtute passionis xpi. que fuit meriti infiniti.

¶ Pars tertia huius sermōis que dicitur consultatis. H

Ro expeditione huius partis queritur quare potius persona filij q̄ patris vel spiritussancti fuit incarnata cū etiā alie psone diuine potuerint incarnari. vt declarat magr̄ l. iij. sen. dist. j. Ad quā dubitationē rñdet Alex. de ales in. iij. parte sum. i trac. de puenientia icarnatiōis. Et brūs Tho. l. iij. scripto dist. j. ar. ij. et in. iij. par

te summe.q.iij.arg.viij. Et sctūs Bo.in.iij.di.j.
arg.ij.q.iij.ꝛ Alexder lombardus ibidem. et
Rich.in eadē.di.ar.ij.q.iij.dicētes.ꝙ hoc cōue-
niēs fuit multis rationibus. Quarū vnaʒ assi-
gnat Hugo de sancto Uictore in lib. de spūali
clamore dicens. Congruentissimum fuit rōne
mediationis vt filiᵘ ad incarnationē mittere-
tur magis pro pater vel spūssanctus. Decebat
em̄ vt qui erat mediᵘ esset etiā mediator. hec il
le. Et ad hoc ostendendum xp̄s voluit in omni
bus tenere mediū. Natus em̄ est media nocte
vt predictum fuerat Sap.xviij. Et positᵘ fuit
in medio animalium Luce.ij. sicut predictum
fuerat Abachuc.ij. Inuētus etiā fuit in medio
doctoꝝ. Luc.ij. Et trāsiēs ꝑ mediū illoꝝ ibat.
Lu.iiij. Et erat in medio discipulorū sicut qui
ministrat Mat.xx.ꝛ Luce.xxij. In medio etiaʒ
mūdi crucifixus est p̄s.lxxiij.dicēte. Operatus
est salutē in medio terre. Et in medio latronuʒ
occisus est. Jo.xix. sicut predictū fuera Esa.liij.
Itē post resurrectionē suā medio discipuloruʒ
apparuit Luce.xxiiij.ꝛ Joh.xx. Et ideo etiā in
carnatione se verū esse mediatorē ostēdit. No
tanda est aūt ꝙ de ratione medij sunt ista tria
s. vnire fecit xp̄s. Assumpsit em̄ humanam na-
turam in vnitate diuine persone qua fecit vera
ꝙ vnū. Ad Ephe.ij. Mundum recōcilians sibi ꝛ
deo patri.ij. Ad Coꝝ.v.ꝛ hoc inquantū dedit se
metipsum pro om̄ibus in redēptione.j.ad Ti.
ij. Unde Grego.in.xx.moral.ait. Uenit media-
tor dei ꝛ hominum xp̄s iesus. vt quia per ima
nostra distabamᵘa summis: iungeret ima sum
mis atq; ex eo nobis via redeundi fieret quo
summis suis ima nostra copularet. Secundo
de ratione medij est distare ab vtroq; extremo.
vt ait p̄hs.ij.ethi.c.v.ꝛ no.in.l.ij.§.adiectio au
tem ista.ff.ad le.cor.de sic. Christus autem in-
carnatus secundum naturam humanam di-
stat a deo ꝛ ab hoībus ꝯm naturā diuinā. Ter
tio de rōne medij est innotescere. Clarius em̄
cognoscitur mediū ꝙ̄ extrema in sui excellētia
vel ledūt vel soluūt sensūʒ ꝯm sniaʒ p̄hi.ij.ethi.
ꝛ.vj.pol. Mediū autem est magis adequatum
potētie. ꝛ ideo clarius apprehēditur. Ad quod
applicare possumus illud Maximiani poete
dicentis. Maior em̄ medijs gratia rebᵘ inest.
Quia igitur xp̄s ꝯm vnū extremū.i. ꝯm naturā
diuinā potentiā nostrā intellectiuā intantū ex
cessit: vt eū cognoscere nō possimᵘ. sʒ ꝯm natu-
rā humanā melius cognosci potuit Ideo con-
gruum fuit ip̄m incarnari. Item vt inquit Hu
go vbi.s. Illū qui satisfactionē facere debebat
ꝓ humano genere: oportebat esse mediatorē i
ter deū ꝛ hoīes. Filius aūt inter diuinas ꝑso-
nas tenet locum mediū. Ergo ipse potius de-
buit incarnari Erat em̄ questio inter deū ꝛ ho
minē. Deus cōquerebatᷓ de homine ꝙ ipsum.
offenderat. hō de deo ꝙ creaturaʒ suā relique
rat. sed xp̄s soluit hāc questionē mediatoreʒ se
faciens. Ubi notandum ꝙ mediatoreʒ habere
cōmunitatē autoritatē ꝛ strenuitatē. Unde hu
manū genus conquerebatur se non habere cō
munitatem. Job.ix.c.dicēs. Neq; enim viro q
cōmunis est mihi rn̄debo. Nec autoritatē que
posset partes arguere. Et ideo ibidem dicitur
Non est q neutrū possit arguere. Cōquerebatᷓ
etiā se nō habere strenuitatē qua posset diui-
dere. Unde ibidē subditur. Et ponere manum
suam in ambobus. Christus autem fuit verus
mediator. quia habuit cōitatem, cū deo inquā
tum deus. ꝛ cum homine inquātum homo iu-
xta illud ad Gal.iij. Mediator vnius non est. s.
nature. sed duplicis. s. diuine ꝛ hūane. Secūdo
habuit autoritatē in arguendo iuxta illud qđ
predictum fuerat deo Esa.xj. Arguit in equita
te pro mansuetis terre. Tertio habuit strenui
tatē in dicēdo. Unde Mat.vij.dr. Admirabantᷓ
turbe super doctrinā eiᵘ. Erat em̄ docēs sicut
potestatē habēs. Xp̄s ergo seponēs inter deū
ꝛ hominē pacificauit omnia. Un̄ apls ad Col.
j. ait. Pacificans per sanguinē crucis que in ce
lis sunt ꝛ que in terris. Contingit autem sepe
ꝙ mediator ab vtraq; parte vulneratur. Et sic
xp̄s vulneratus est a patre: iuxta illud Esa.liij.
vbi ipse pater de filio ait. Propter scelus ppl'i
mei percussi illū. Itē ab hoīe fuit ꝑcussus. Un̄
Zach.xiij. ipse inq̄t. His plagis plagatus sum
in domo eorum qui me diligebant. Alia ratio
quare filius potiᵘ debuit incarnari est q: pa-
ter per eū omnia creauit iuxta illud Johan.j.
Omnia per ipsum facta sunt. ꝛ Gen.j. In prin
cipio creauit deus celum ꝛ terrā. Ubi exponit
Aug. In principio.i. in filio. Et p̄s.xxij.dr. Uer
bo dn̄i celi firmati sunt. ꝛ spū oris eius omnis
virtus eorum. Que verba exponens Grego. in
quodam sermone inquit. Uerbū dn̄i filius est
patris. ꝛc. Itē p̄s.ciij. dicit Dauid loquēs deo
Omnia in sapientiam fecisti.i. in filio qui est
sapientia patris. Cum ergo in creaturis vi-
deamus quod per eandem artem reficit ar-
tifex rem artificiatam destructam per quam
primo fecerat eam. decuit deum patrem ꝑ ver
bum et sapientiam suam omnia reparare: per
quod ꝛ per quam omnia creauerat. Et hāc ra-
tionem tangit magister in.iij.distī.j.di. Ordine
congruo atq; alto dei sapiētia fecit cōsilio. vt
deus qui in sapientia mundum cōdiderat. ea-
dem que in celis: sunt et in terris restauraret.
hec ille. Item cum filius sit imago dei. vt dici-
tur ad Col.j. congruum fuit ipsum incarnari
quia ex hoc habet cōueniētiā cū eo q erat repa
randus.i. cū homine ad imaginē dei facto. Ge
nes.j. Quia em̄ per culpam fuerat deformatus
congruentius non potuit reformari ꝙ̄ per ip-
sam imaginē dei. vt imago increata imagineʒ
creatam reformaret.

ITem filius dei est verbum patris quod sic procedit ab ipso vt pater se manifestet per ipsum. Unde ipse ait Mat. xi. Nemo nouit filium nisi pater neq̃ patrem quis nouit nisi filius ⁊ cui voluerit filius reuelare. Paruissima autem in mundo remãserat cognitio dei et in paucis ante incarnationem ipsi cõgruuz ergo fuit vt verbũ dei in carne veniẽs manifestaret hominibus patrem quod etiam fecit. Unde ipse ait Joh. xvij. Pater manifestaui nomen tuũ hoibus quos dedisti mihi. Sicut ergo nullo medio melius põt homo manifestare intentionem suam q̃ vt verbum intelligentie sue voci copuletur. ⁊ illud proferat in publicum. Quaz vt ait Aug. Inter oia signa verba obtinẽt principatũ. ⁊ colligit ex snia Arist. in. j. Periher. et autoris in li. vj. principiorum. Et vt inquit speculator in tit. de aduocato. §. vj. Uerba iõ sunt instituta: vt per ea quis in alterius noticiã suã intẽtionez proferat. Sic nõ potuit cõgruẽtius deitatũ fieri, reuelatio ⁊ intẽtiõis diuine manifestatio q̃ vt verbũ suũ copularet carni sicut nostrum voci per quaz nobis deitatis noticia donaret. sicut eñ discipulus istruit. perficit p hoc q̃ recipit verbum magistri. sic humana natura pficitur ex hoc q̃ vnitur verbo dei. a quo oia sapientia ⁊ perfecto deriuat. Unde. Eccli. j. di. Fons sapiẽtie verbũ dei in excelsis. Aliam ratiõnẽ ponit magister in. iij. dis. j. vbi recitat Augu. dicentẽ. Non pater vel spũssanctus carnẽ induit. ne alius esset filius in diuinitate ⁊ alius in humanitate. Et ne idẽ esset pater ⁊ filius. si deus pater de hoie nasceret. Dei igit filius hominis filius factus est vt esset verus deus ⁊ verus hõ vnus filius. hec ille. Dicit q̃z idem Aug. in li. de trinitate. q̃ dei filius non quesiuit nisi matrẽ in terris. qz iã habebat patrẽ in celis. Et in li. Cur deus hõ. iteruz inquit: Si quis querat de illa summa sempiternaq̃ trinitate cur potius filij persona debuit incarnari q̃ patris et spiritussancti respondebimus. Quoniam si quelibet alia psona incarnaret. essent duo filij i trinitate filius scilicet dei ⁊ filius virginis. ⁊ sic fieret in personis que semper equales esse debẽt fm dignitatem: inequalitas natiuitatuz. Digniorẽ nãq̃ natiuitatẽ haberet natus ex deo q̃ natus ex virgine. hec ille. R

PReterea dei sapientia ⁊ virtus attribuit filio dicente apostolo. j. Ad Cor. j. Nos autẽ predicamus xpm dei virtutem ⁊ sapiẽtiã. Et iõ sicut p diabolicã maliciã ⁊ versutã astutiã est seductus homo ⁊ in seruitutẽ redactus. ita decebat vt p dei sapiẽtiã a seductore liberaret. ⁊ in pristinã libertatẽ deduceret. Peruersorum enim malignitatibus est obuiandũ abeo qui potest. c. pastoralis. §. fi. de offi. dele. Item congruũ fuit vt per ipsum dei filiũ q est virtus ⁊ brachiũ patris. hostis ipse dei diabolus debellaret ⁊ vinceretur iuxta illud Luce. j. Fecit potẽtiã in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. Item fuit cõueniẽs vt per obediẽtiam redemptoris fieret humana redemptio sicut per inobediẽtiã primi hominis fuit facta preuaricatio Unde apostolus ad Roma. v. ait. Sicut per vnius hois inobedientiã peccatores cõstituti sunt multi. ita et p vnius obediẽtiã iusti cõstituũtur multi. Et rõ cõgruitatis patet quia cõtraria contrarijs curant. ij. ethi. ⁊. cum ex iuncto. de her. ⁊ de consecra. distin. ij. c. ego Berengarius ⁊ no. in. l. j. ff. pro derelicto. ⁊ per glo. in cle. cupiẽtes. de pe. de quo etiam habet in. c. effectu. xxvj. q. vij. ⁊ de pe. di. ij. c. si quis semel. Sed nullam personam sic decebat exhibere obedientiam sicut filium patri. obedientiam eñ patri seruare tenetur quilibet bonus filius vt declarat Alex. de ales in. iij. parte summe tractatu de quarto precepto decalogi. qđ qualiter intelligatur. vide glos. in. l. liber homo. la. ij. ff. ad le. aqui. Ergo ipse filius dei potius debuit incarnari. vt obediẽtiam suo prĩ exhiberet per quã hoiem inobedientẽ saluaret. Item iste mediator ⁊ redẽptor tanq̃ verus põtifex p hoibus deputatus debebat pro humano genere supplicare ⁊ orare vt probatur p apłm Heb. v. Sed cõgruẽtius fuit filiuz orare patrem q̃ econtra. ergo ipsum potius decuit incarnari. Unde Ansel. libro. ij. Cur deus homo. inq̃t. Cõgruẽtius sonat filium supplicare patri q̃ aliã personam. Preterea dei incarnatio facta est vt mia diuina ostẽderetur. Maior autẽ misericordia ostẽditur quando ille incarnat q principaliter offensus est. Q₂ vero homo peccando appetijt sapientiaz que attribuit filio in diuinis peccauit cõtra eam. Et ideo ad maiorẽ demõstrationẽ diuine clementie congruũ fuit vt ipa dei sapia offensa incarnaret. ⁊ p peccato contra se cõmisso satisfaceret. Et propter hoc sanctus Bonauentura in. iij. sniarum dist. j. introducit filiũ dei patri suo dicẽtẽ illud Jone. j. Propter me manet hec tẽpestas. pijce me in mare. i. in vtero virginis. que vt in. iij. parte principali huius opis dictum est appellat mare. Beatus q̃z frater Jacoponus de tuderio ordinis nostri in suis laudibus dicit. Dio patre in cui he lo potere. A lo fiiolo fa dolce parlamento. O fiol mio summo sapere. I tela del subtiliamẽto de acquistare lhomo in piacere a tutolo nostro conuento. Tuta la corte farai resplendere. Se tu vorai sonar que instrumẽto. Filius autẽ respũdit prĩ. O dolce prẽ de reuerẽtia. Nel tuo pecto sempson stato. E la virtu del obediẽtia p me sara exercitata. Pur che loco se troui nel qual sia albergato. Tunc rñdit spũsscũs. Lo alberge he pegiato ne lo quel potrai possare. E in esso nullo peccato giamai li trouerai. Io lagio sanctificato.

NOs vero hic possumꝰ cōtēplari ꝙ facta
hac determinatiōe a sanctissima trini-
tate de incarnatione verbi eterni diuina re-
uelatiōe siue angelica annūciatiōe intimatū
est primo parēti nostro domino Adā q̄ redem
ptiōez suā ⁊ posteritatꝫ sue ex culpa sua dāna
te totis affectibꝰ expectabat ꝙ si aliquā dignā
mulierē diuino cōspectui p̄sentaret ex ea desi-
deratꝰ cūctis gētibꝰ carnē assumeret. Tūc dñs
Adā p̄sentauit corā deo septē mulieres. vnā
post aliā. Quaꝝ p̄ma fuit Sara vxor abraāꝫ q̄
cū gestis honestis corā deo reuerēter ꝑcedēs
ait. Per nostra culpa itu ne cōdēnasti nō stamo
dolēti vel nostro delicto. De reuoca signore el
to interdicto E fa mercede al homo qual tu
creasti. Cui deus pater r̄ndit. O Sara nonne
memisti derisionis quā tu mihi fecisti qñ dixi
te debere cōcipere filiū tuū Isaac: ⁊ credere no
luisti te habere posse filiū. allegās ꝙ senueras
⁊ maritus tuus Abraā vetulꝰ erat vt habetur
Gene. xviij. non enim digna es fieri sponsa
mea oportet enim sponsam meam esse mihi
fidelissimum et omnes alios excedere in fide
cui ego dixi Osee. ij. desponsabo te mihi in
fide. Ipsa ergo Sara reiecta: ⁊ sic confusa do-
minus Adam presentauit deo secūdā mulie-
rē q̄ fuit Rebecca vxor Isaac. q̄ corā deo ꝓstra-
ta humiliter dixit. A te misericordia ciascuno
crida. o gratioso idio non star si duro. Trane
dei nostro carceri obscuro. Ascolta i nostri do-
lorosi cridi. Cui r̄ndit deus. O rebeca: nōne re
cordās ꝙ malicia tua viꝝ tuū decepisti ꝑua-
stiq̄ esau p̄mogenitū tuū b̄ndictiōe paterna.
vt habet Geñ. xxvij. Qꝛ igit magnū est pecca-
tum fallacie. q̄ ꝑcedit ex certa malicia. c. beatꝰ
§. ille ergo. xxij. q. ij. Itē qꝛ fallacijs est obuian
dum. l. in fundo. ff. de rei vendi. ⁊ l. j. §. cā. ff. de
edil. edic. Ideo recuso te ꝑ spōsa mea ⁊ matre
filij mei. Tūc dñs Adā p̄sentauit deo tertiam
mulierē que fuit Rachel vxor Jacob p̄tiarche
q̄ genibꝰ flexis dixit. O dolce signore. o pieta
diuina. o imēsa bonta. o dio benigno. de lassa
homai el to grāde desdigno. Receuelhomo el
qual a te sinclina. Cui deus r̄ndit. Nōne recor
daris o rachel ꝙ furto abstulisti idola patris
tui laban: ⁊ abscōdisti ea subter stramenta ca-
meli. Insup etiā patri tuo illa querēti menda
ciū dixisti vt habet Geñ. xxxi. Qꝛ igit oē furtū
est cōtra meū p̄ceptū. Exo. xx. de quo in. c. pena
le. xiiij. q. v. ⁊ c. oīs. xxxij. q. iiij. Item qꝛ oēs qui
amant mēdaciū sunt filij diaboli. xxij. q. ij. c. ca
ue: e. Ideo nolo te inobediētē mādatis meis ⁊
mēdace fieri celi reginā: cū potiꝰ merearis pu
niri de mēdacio qđ nō dꝫ remanere impunitū
l. debuit. ff. de his q̄ nota. infa. ⁊ l. accusationis
ff. de accu. ⁊ l. fi. ff. de rei vendi. Quarta mulier
p̄sentata ab Adā fuit Judith vidua q̄ deuote
dixit Adā offēsse tua reuerētia facto a la tua si
militudine. Dhe nō guardare a sua igratitu-
dine. Ma mōstra a noi tua grāda clementia.
Cui spūssctūs r̄ndit. O Judith nōne recorda-
ris ꝙ Holofernē p̄ncipē militie regis babylo-
nie occidisti: ⁊ manibꝰ tuis caput eiꝰ amputasti
vt hr̄ tui li. c. xiij. Licet aūt zelo dei hoc feceris
⁊ ꝑ liberatiōe populi tui ⁊ ꝯsīr cū merito tamē
non est equum ꝙ mulier homicidia que ma-
nus suas humano polluit sanguine sit mater
sanctisanctorum. Nam si homicidia efficitur
irregularis ⁊ non potest promoueri ad sacros
ordines ⁊ eijcitur iam promotus. c. si quis vi-
duam. l. di. ⁊ c. aliquantos. dist. lj. ⁊ extra de ho
mi. c. sicut dignū ⁊ c. significasti. Multo magis
homicidia mulier est sacratissimo incarnatio
nis diuine mysterio incongrua. Et ideo nolo
in te descendere ad operādum sanctissimi ver
bi celestis conceptionem. M

QUinta mulier fuit sancta Susana que
dixit. Cō lachryme e doglie a te vegna
mo. Con gran sospiri e vergognosa faza. e cō
tuto el core te preghiamo chel nostro errore
perdonar te plaza. Cui dixit deus. O susana
nonne recordaris: ꝙ vngebas te in pomerio: ⁊
ob hanc causam induxisti illos duos senes in
concupiscentiam tui: vt habetur Dañ. xiij. Et
ideo nolo te fieri sponsam meam. Qui enim
causam damni dat damnum dedisse videtur.
c. si culpa. de iniu. ⁊ dam. da. l. qui occidit §. in
hac. ff. ad le. aqui. ⁊ l. pretor ait. la. ij. §. hec aūt
ff. vi bono. rapto. Sexta mulier fuit Anna pro
phetissa assidue stans in templo: vt habetur
Lu. ij. que ait. Non dhe perire tanta virtu cō
fede. Quanta he hauta tra li padri sancti per
tuo amore afflicti ⁊ morti alquanti. Donche
rende a noy tua mercede. Cui deus respōdit.
O anna tu scis ꝙ vidua es et corrupta quare
non decet te esse matrem filij mei: et ideo no-
lo te. Mater enim filij mei debet nitere tanta
puritate qua in creatura aliqua nequeat similis
reperiri. Quia locus debet esse proportionatꝰ
locato. iiij. Physic. Et ideo purissimo filio meo
non conuenit nisi a purissima mater. Tunc
Adam anxiatus cepit cogitare si aliqua virgo
esset in mūdo nullius criminis rea que repul-
sam habere non posset: et tandem recordatus
est de gloriosa et intemerata virgine Maria
que ante deū deducta atq̄ in terrā humillime
prostrata. demissis illis suis pudicissimis ocu
lis reuerendissimis gestibus et suauissima vo
ce dixit. Non hel humana creatura digna.
Dhauer gratia da te o alto signore. Dhe non
guardare al nostro grande errore. Ma volta
a noy tua pieta benigna. Tunc deus pater di
xit filio ⁊ spiritusancto. Que est ista que ascen
dit ante conspectum nostrum sicut virgula fu
mi ex aromatibus myrrhē ⁊ thuris: ex vniuersi
pulueris pigmentarij. Vere specie sua et pul-

chꝛitudine meū attrahit animū vt cōcupiscaꝫ
decoꝛē suū. Filius ꝟo patri inqt. Si plꝫ eterne
maiestati vestre descēdā in hortū vteri huius
sacratissime ꝟginis vt colligam lilia sue niti-
dissime puritatis. Nā ipsa est hort⁹ conclusus
fons signat⁹. cui⁹ emissiōes paradisus. loc⁹ vo
luptatis in quo sunt cōsita vniuersa floꝝ gña
⁊ adornamēta virtutuꝫ Spūs aūt sctūs dixit.
Nōne videtis quāto charitatis ardoꝛe mens
huius sacratissime ꝟginis sit repleta: quātaqꝫ
in tāta virtutū oīm plenitudine sit humilitate
decoꝛata. Qꝛ ergo sicut ꝓphetatū est Esa. lxvi.
sup humilē debeo descēdere. replebo hui⁹ puris
sime ⁊ humillime ꝟginis tā carnē ꝗ mentem
⁊ erit reqes mea in seculū seculi. hic habitabo
qm̄ elegi eā. Rñdit aūt pater etern⁹ illō Sap.
viij. Hāc amaui ⁊ exqsiui ⁊ ꝓposui mihi spōsaꝫ
accipe. ⁊ amatoꝛ fact⁹ sum foꝛme illi⁹ vnigenit⁹
me⁹ sit vnigenit⁹ ei⁹ ⁊ spūssanctus sit habita-
toꝛ in ea sctōs ꝓcedat ergo nr̄e nunci⁹ maiesta
tis: ⁊ roboret animū virginis ipsam sublimã
do nouo salutatiōis munere. Uocet̄ ergo Ga-
briel ⁊ ipse tāti mysterij nunci⁹ existat. N

Tunc dixit illi. Uides gabriel illā ꝟginem
cui⁹ suauissim⁹ odoꝛ corā nobis fragrat⁹.
Uides puellā illā oīum virtutū pulchꝛitudine
rutilātē. Uides paradisuꝫ voluptatis quē plā
tauim⁹ a ꝑncipio? Uides fontem pietatis quo
irrigat̄ vniuersa terra? Uides sacrariū mētis
sue: diuinitatis nostre habitaculū gratiosuꝫ?
Currite igit̄ cito ⁊ nūcia illi nr̄m placitū: nun
cia ei trinitatꝭ cōsiliū. Dixitqꝫ sibi pater. Acci-
pe hāc lrām ⁊ da illi ex parte mea. Dixitqꝫ fi-
lius. Cū ista virgo sit de sua virginitate valde
tenera: sum cert⁹ ꝙ lectis lrīs patris ex admi-
ratiōe stupebit ⁊ turbabit̄. Et iō da sibi istas
lrās patris ex admiratiōe stupebit ⁊ turbabi-
tur. Et iō da sibi istas lrās noīe meo. Dixitqꝫ
spūssctūs. Sum cert⁹ ꝙ disposuit virginitateꝫ
ꝑpetuā seruare ⁊ ꝯcipi nō pōt naturalr absqꝫ
ꝟginitatꝭ violatiōe. Dubitabit ergo satis ꝗli
ter poterit hoc esse: ⁊ iō da illi istā aliā literam
nomine meo. Missus est ergo Angel⁹ Gabriel
a deo in ciuitatē galilee ⁊c. O

Et no. ꝙ vt dicit Frā. de may. in trac. sup
Missus est sup isto verbo gabriel ꝙ an-
gelus apparuit virgini in humana effigie ⁊ vi
sibili allegās Chꝛy. sup Mat. Hoc idē dicit Ri
char. in. iij. di. ar. ij. q. iiij. Pergēsqꝫ angel⁹ ga-
briel iuxta diuinū mādatū in ciuitate galilee
ingressus ad beatā virginē maxime cū reuerē
tia eamqꝫ salutās sibi assignauit lrām dei pa-
tris. quā inuenit associatam trib⁹ nobilissimis
puellis inter alias quarū prima prudētia vo-
cat̄. scđa. virginitas. tertia vero humilitas. Ac
cipiensqꝫ beata virgo literas eterni patris cū
maximo tremoꝛe aperuit. inuenitqꝫ scriptuꝫ.
Aue grā plena ⁊c. Tūc beata virgo vidēs no-
uitatē hui⁹ annūciatiōis. cōsuluit ꝑmā puellā
scꝫ prudētiā. qd sibi sup hoc videretur. Quo re
spōdit ꝙ nō ita citoꝛ de facili suū ꝑberet assen
sum. nec isti cōdescēderet: sed bñ cogitaret sup
his. Qꝛ scriptū est ꝙ in rebus arduis mature
⁊ cū maxima deliberatiōe est ꝓcedendū iuxta
notata in. l. j. ff. de carbo. edic. ⁊ in. l. ꝓlata. C. de
sentē ⁊ interlo. oīum iudi. Et hoc est qđ dicit̄.
Que cū audisset turbata est ⁊c. Tunc gabriel
vidēs eā turbatā: dedit ⁊ assignauit sibi scđaꝫ
lrām ex parte filij dei quā suscipiēs cū reuerē
tia legit. Ne timeas Maria: inuenisti eñ grāꝫ
⁊c. Tūc cōsuluit scđam sociā. s. ꝟginitatē dicēs
sibi. O socia mea charissima: scis ꝙ te indissolu
bili dilectiōis vinculo āplexata sum et de hoc
votū feci dño. Quid igit̄ tibi sup hoc agēdū vi
det̄? Que rñdit ꝙ peteret de mō. Et ideo dixit
Quō fiet istud qm̄ viꝝ nō cognosco. i. nō cogno
scere ꝓpono. ac si aperte diceret. Cū ꝫm viam
nature ipossibile sit feminā cōcipere absqꝫ sue
integritatis violatiōe. egoqꝫ firmiter ꝓposue
rim mee integritatis ꝟginitatē seruare illiba
tā. quō ergo fiet istud qđ tu dicis. P

Tunc dedit illi tertiā lrāꝫ q̄ mittebatur a
spūsctō. quā aplene inuenit. Spūssctūs
superueniet in te ⁊c. q. d. ꝙ ꝟtute spūssancti. sup
plebit̄ qđ virtute seminis virilis actiuā viꝫ ha
bētis fit in cōceptiōe plis. Tūc beata ꝟgo ter
tiā cōsuluit domicellā. s. humilitatē q̄ rñdit il-
lud Aug. in ser. de natiuitate ꝟginis. O beata
Maria seculū oē captiuū tuū deprecat̄ assen-
sum te dña mod⁹ sue fidei obsidē fecit noli mo
rari ꝟgo nūcio festināter rñde verbū ⁊ suscipe
filiū. da fidē ⁊ senti virtutē. i rñde verbū bñdi-
cta ꝟgo qđ optat supioꝛes. i. angeli qđ optant
inferioꝛes. i. p̄res inclusi qđ desiderāt posterio
res. s. filij p tuū filiū redimēdi qđ appetūt ex-
terioꝛes. i. appetit⁹ creature in te cōsummādi.
Nō tamen propter hoc extollas virgo glorio
sa quia hoc potius diuine benignitatis est ꝗ
tuoꝛum meritoꝛum. Q

Tunc beata ꝟgo cū ꝓfundissima humili-
tate genib⁹ flexis: manib⁹ mētis pariter
⁊ coꝛpoꝛis eleuatis dixit. Ecce ācilla dñi
fiat mihi ꝫm verbū tuū. Moxqꝫ ꝑfect⁹ ꝟbis ⁊
dato assensu dictis angelicis a btā ꝟgine i ei⁹
vtero sacratissimo q̄tuoꝛ mirāda fuerūt facta.
vt pōt trahi ex dictis Grego. sup illō Cant. ij.
Ecce iste venit saliēs. Et ex dictis Frā. de may
ro super hoc ꝟbo ancilla. Primū fuit coꝛpoꝛis
xp̄i de puris sanguinibus virginis cōceptio ⁊
foꝛmatio. Non enim successiue foꝛmatum est
coꝛpus illud sanctissimuꝫ sicut cetera coꝛpoꝛa
humana. sed in instanti totum. Scđm fuit aīe
chꝛisti de nihilo creatio in eodeꝫ instanti quo
coꝛpus fuit foꝛmatum. Tertiuꝫ fuit anime ad
coꝛpus vnio siue infusio. Non enim cōpletis
xl. diebus aīa xp̄i fuit infusa suo coꝛpoꝛi sicut

in ceteris fit:s3 i eodẽ istãti q̃ corp⁹ fuit formatũ. Quartũ fuit humanitatis nostre a diuinitate assumptio.formato em̄ corpore ⁊ aiato diuinitas in eodẽ instãti assumpsit humanã naturã. vñ Richar.noster in.iij.dist.ij.art.ij.q.iiij.dicit q̧ in eodẽ instãti fuerũt corporis ꝯceptio:⁊ carnis:⁊ aie vnio:⁊ in ipsoꝝ ꝯductione humane nature ꝯstitutio:⁊ carnis ⁊ aie ⁊ hũane nature assumptio ad vnitatẽ ꝑsone filij dei.fuerũt em̄ facta ꝑdicta per virtutẽ spũssancti q̃ ifinitate sue virtutis potuit ea facere in instanti.Sicut em̄ carnẽ potuit formare sine virili semine qḋ non potuisset virt⁹ creata:ita potuit eam in instãti formare:q̄uis caro pura formari nõ possit nisi in tp̄e virtute creata:⁊ q̄uis inter ꝑdicta non fuerit prius ⁊ posteri⁹ ƒm tẽpus:fuit tamen ibi prius ⁊ posteri⁹ ordine nature.Secũdũ eĩ pħm in ꝑdicamẽtis illud est prius natura altero qḋ est causa ipsi⁹ vel ꝓsupponit ab eo.Et sic/fuit prius carnis ꝯceptio q̃ aie creatio:quia/ꝓsupponit ab ea.Et eadẽ rõne est pri⁹ aie creatio q̃ ei⁹ ad carnẽ vnio:⁊ vnio carnis ⁊ aie q̃ nature humane ꝯstitutio:⁊ cõstitutio humane nature q̃ ei⁹ assumptio ad vnitatẽ diuine ꝑsone.Nec tñ itelligẽdũ est q̧ ꝯstitutio illi⁹:nature humane pri⁹ terminata fuerit ad aliquã actualẽ sui existẽtiã in seipsam q̃ in ꝟbo:quia nũq̄ nec in tp̄e nec in instãti actu fuit exñs in seipsa ats ei nõ vere posset dici filiũ dei fuisse ꝯceptũ in virgine.qḋ falsũ est.hec ille egregi⁹ doctor Rich. patet igit̃ quãti meriti fuit hoc humillimũ verbũ Marie virginis.s.Ecce ancilla ⁊c.quia tũc verbũ caro factũ est:⁊ habitauit in nobis.vt ḋr Jo.j.de qua beate virginis humilitate Hiero. dicit.O vere beata humilitas Marie que deũ hoib⁹ peperit:vitã mortalib⁹ edidit:celos innouauit:paradisum aperuit:mũdũ purgauit:⁊ hoim aias ab inferis liberauit.hec ille.Cuius meritis nos ab omni malo liberare dignet̃ benedictus eius filius.Amen.

¶De eadem beate virginis annuntiatione ⁊ Christi conceptione. Sermo.ij.

Ecce virgo cõcipiet ⁊ pariet filiũ:⁊ vocabitur nomẽ eius Emanuel.Esa.vij. vt indit Chry.sup Mat.Judei non dicũt.ecce virgo ꝯcipiet. sed ecce pue la.s3 si puella idẽ est,qḋ virgo:nihil a nobis diuersum sentiunt si ꝟbo intelligunt per verba ꝑdicta q̧ puella cõi lege cõiugij esset paritura iam nõ esset.signũ:qa signũ ḋ3 excedere oẽm ordinẽ rerũ.vt enim ait Aug.in quodã ser.ea sunt dei mirabilia q̃ sunt hoib⁹ impossibilia.Qḋ aũt hec ꝯcep:tio ꝟberet esse mirabilis:ꝑ3 ex immediate ꝑcedẽti ꝯ⁹ vbi ait ꝓpheta.ꝓpter hoc dabit ipse dñs vobis signũ.ecce virgo ꝯcipiet ⁊c.Fuit ergo mirabile signũ q̧ virgo ꝯcepit ⁊ virginitatis pudorẽ non amisit.ꝓpter tale signũ ḋr Eccli.xxxvj.Innoua signa:immuta mirabilia.⁊ Ber.in quodaȝ ser. ait.O noua miracula ⁊ signa mirabilia ꝯcept⁹ fuit sine pudore:part⁹ sine dolore.puer q̃ nascitur de⁹ est.mater de qua nascit̃ virgo est.hec ille.Ideo bñ ḋr in verbis ꝓpositis ⁊ vocabit̃ nomen ei⁹ emanuel.i.nobiscũ de⁹:qḋ exponit Hugo de sanc.victo.dicẽs.de⁹ nobiscũ est quatuor modis.s.per ꝑsentiã:per participationẽ humanitatis:per vinculũ charitatis:⁊ per patrociniũ veritatis.In primo mala nr̄a cognoscit:in secũdo expt⁹ est:in tertio cõpatit̃:in quarto aufert. Ber.aũt dicit.triplex erat humani generis idigẽtia.s.ꝯsilij:auxilij:⁊ ꝑsidij.Nã faciles sumus ad seducẽdũ debiles ad operãdũ ⁊ fragiles ad resistẽdũ.Si discernere volum⁹ inter bonũ et malũ decipimur:si tẽtam⁹ facere bonũ deficimus.si conamur resistere malo deijcimur.proinde necessaria fuit saluatoris ꝑsentia vt sit nobiscũ deus qui in nobis per fidẽ habitãs cecitatẽ nostrã illuminet:⁊ nobiscũ manẽs, infirmitatẽ adiuuet ⁊ pro nobis stans fragilitatẽ nostrã ꝓtegat ⁊ ꝓpugnet.De his q̄3 mirabilib⁹ cõceptionis ⁊ natiuitatis Christi de virgine ait Aug.in ii.de symbolo.dicẽs.Parit mr̄ et virgo est:feta ⁊ intacta est:factor oim fit inter oia portatur manib⁹ rector toti⁹ orbis:lãbit vbera regens sydera:tacet ⁊ verbũ est.Hec aũt ꝯceptio Christi in vtero virginali facta fuit.viij.calen. aprilis.⁊ eodẽ die reuolutis.xxxiij.ãnis passus fuit.sicut dicit Aug.Chryso.⁊ Ber.Ratio autẽ quare Christ⁹ ꝯcipi voluit in vere est:quia illo tp̄e primi parẽtes peccauerũt.in quo etiã creati sunt ƒm sn̄iam Isido.in.viij.ety.⁊ Alexan.de ales in.ij.parte sum.de quo sufficiẽter tractat̃ i.j.parte rosarij sermonũ.serm.iiij.parte.j.Sic em̄ voluit pati in vere vt ostẽderet se pati pro peccato ipsoꝝ primoꝝ parẽtũ.ita etiam voluit illo tp̄e incarnari:⁊ in virginali vtero ꝯcipi.de qua ꝯceptione virgini annũciata quatuor considerationes faciemus.

Prima dicetur diuersitatis.
Secunda congruitatis.
Tertia iocunditatis.
Quarta ⁊ vltima temporalitatis.

¶Pars prima huius sermonis que dicitur Diuersitatis. I

Magna ꝑfecto et multiplex fuit diuersitas iter ꝯceptionẽ nr̄am et ꝯceptionẽ Christi ex virgine. Primo nãq̧ ꝯceptio nr̄a fuit immũda:ꝯceptio aũt Christi mundissima purissima et sctissima:

vñ dixit angel⁹ beate virgini. Lu.j. qđ ex te nascet̃ sanctũ vocabit̃ filî⁹ dei. Nos eñi cũ peccato ꝯcipimur: ⁊ cũ peccato nascimur: Christ⁹ aũt fuit sine pctõ ꝯcept⁹ ⁊ nat⁹: ⁊ qa ei⁹ ꝯceptio fuit mũda: ideo mũdauit nr̃am immũdã ꝯceptionẽ. iuxta illud Job. xiiij. qs põt facere mũdũ de immũdo ꝯceptũ semine: nõne tu qui sol⁹ es. Scđo ꝯceptio nr̃a fuit ex cõmixtiõe seminis vtriusq3 parẽtis. ꝯceptio aũt Christi facta est ex purissimis sanguinib⁹ virgis: nõ ex virili semie: s3 spiritussci: l opatiõe ⁊ ṽtute. iõ dixit ãgel⁹ btẽ ṽgi: vt hr̃ Lu. j. spũsſctũs supueniet i te: spũs eñi sã ct⁹ i mariã supuenit vt daret mr̃i sctificationis grã3: ⁊ vt daret semie potẽtiã diuinitatis receptiuã: ⁊ vt daret ṽgini potẽtiã gñatiuã. Tria eñi videbãt̃ ipossibilia. s. q̃ mr̃ aliqua sine pctõ saltẽ veniali pareret: ⁊ q̃ femia deũ ꝯciperet: ⁊ q̃ virgo gñaret. Spũs aũt sctũs in ea supueniẽs dedit ei sctitatẽ vt sine pctõ pareret. iuxta illđ ps̃. xlv. Sctificauit tabernaculũ suũ altissim⁹. Deditq3 potẽtiã diuinitatis receptiuã vt deũ cõciperet. vñ dr̃ Apoc. xij. mulier amicta sole: tũc eñi sole amicta fuit qñ deũ suo i vtero ꝯcepit. Dedit đ3 virgini potẽtiã generatiuã vt manẽs virgo gñare posset. sicut dicũt verba thematis nr̃i. vñ Hugo de sctõ vic. exponẽs illđ Mat. qđ in ea natũ est de spũsctõ est ait. Nõ q̃ de spũsſcti substãtia semẽ part⁹ accepit: s3 q2 p amorẽ et cooperationẽ spũſſancti ex carne virgis diuino partui nature substãtiã ministrauit. q2 ei i corde ṽginis amor ipsi⁹ spũſſcti singulariter ardebat. iõ spũſſctũs in ei⁹ carne mirabilia faciebat: ⁊ cui⁹ dilectio i ei⁹ corde nõ suscepit sociũ ei⁹ opatio in illi⁹ carne nõ habuit exẽpluz. hec ille. K

Tertio nr̃a ꝯceptio nõ statim pficit̃ s3 paulatim ꝯceptũ corp⁹ organizat̃. vt declaratũ est in. j. parte hui⁹ opis. ser. j. parte. ij. Nõ sic aũt fuit ꝯceptio Christi: q2 stati post ꝯsensuz virgis corp⁹ eius organizatũ ⁊ aiatũ fuit. vt. s. patuit ser. pcedẽti. l3 ita paruũ esset vt lineamẽta ei⁹ vix discerni possent. s3 postea i magnitudine creuit. vñ sup illud Jo. ij. q̃dragita ⁊ sex annis edificatũ est tẽplũ. ait Aug. h̃ numer⁹ pfectiõi dñici corporis ꝯgruit. qa vt dicũt Physici Tot dieb⁹ forma hũani corporis pficit̃. nõ igit̃ fuit dñs in instãti sue ꝯceptiõis pfect⁹ corporali magnitudine sed gratia ⁊ virtute. L

Quarto nr̃a ꝯceptio est naturalis. cõceptio aũt Christi fuit mirabilis ⁊ iuestigabilis fuit eñi incarnatiõis hui⁹ mysteriũ oim nouorꝫ nouissimũ. iuxta illud Hiere. xxxj. Nouũ faciet dñs sup terrã: femina circũdabit virũ: fuit eñi supra facultatẽ nature: rõnis ⁊ mẽtis humane. vñ Hiero. ad Eusto. inq̃t. qđ natura nõ habuit vsus nesciuit: ignorauit rõ mẽs ñ capit hũana: pauet celũ: stupet terra: creatura oĩs ẽt celestis mirat̃: hoc totũ p Gabrielẽ Marie diuinit⁹ nũtiat̃. Qualr̃ aũt ista ꝯceptio fuit mirabil̃ ondit̃. Ber. i ser. đ natiut. dñi. dicẽs. In illa assũptiõe nr̃e carnis fecit de⁹ mixturas tres mirabiles: cõiũcta q̃dẽ sũt tria adinuicẽ: de⁹ ⁊ hõ: mr̃ ⁊ virgo: fides ⁊ cor hũanũ. In pma cõmixtiõe trinitas est i substãtijs ⁊ vnitas i psona: sicut i diuinitate sũma trinitas est i psonis ⁊ vnitas i substãtia ⁊ sicut ibi psone nõ scidũt vnitatẽ: ⁊ vnitas nõ minuit trinitatẽ: ita i hac nec psona ꝯfũdit substãtias: nec ipse substãtie psone dissipãt vnitatẽ. Scđa est mr̃ ⁊ virgo. a seculo q̃ppe nõ est auditũ q̃ ṽgo pepit: ⁊ q̃ inr̃ virgo pmãsit. Tertia est fides ⁊ cor hũanũ. mirũ est eñi q̃ hũanũ cor his duob⁹ fidẽ accõmodauit. s. q̃ de⁹ hõ esset: ⁊ q̃ ṽgo pepisset. Sicut eñi ferrũ ⁊ testa nõ põt ꝯsisti. sic ⁊ hec duo nequeũt misceri si. ñ mi sceant̃ glutio spũſſcti. quia igit̃ ꝯceptio Christi sic fuit mirabilis: iõ fuit iuestigabilis. ppt̃ qđ dicit Jo. baptista: vt hr̃ Jo. j. cui⁹ nõ sum dign⁹ vt soluã corrigiã calciamẽti ei⁹. Per pedẽ significat̃ diuinitas p calciamẽtũ caro. p corrigiam aut aia. sicut eñi pes mediãte corrigia calciamẽto iũgit̃. sic diuitas mediãte aia carni vnit̃: q̃ aũt nescit mediũ: ignorat extrema. ⁊ qa Joannes dixit se nõ esse sufficiẽtẽ itelligere: vl̃ alij exponere Christi corrigiã. i. ei⁹ aiaꝫ. p ꝯñs reliq̃t q̃ nõ sit sufficiẽs cognoscere ei⁹ pedẽ. i. diuitatez nec ei⁹ calciamẽtũ. i. ei⁹ corp⁹ de spũsctõ genitũ. de q̃ in q̃dã ser. dicit Pe. rauẽ. Hodie est ineffabile sacrm ꝯceptiõis dñice. credere magꝭ ꝯuenit q̃3 ferre. nã qđ natura nõ h3: vsus nescit: ignorat rõ mẽs nõ capit hũana celũ pauet: tra stupet creatura mirat̃: q̃lr hũan⁹ sermo enarrabit. Quis eñi attiget arcanũ diuitatꝭ. partũ ṽginis: cãm rerꝫ: seculorꝫ negotiũ diuinitatꝭ ⁊ carnis cõmerciũ: ac hoiez deũ. Hiero. đ3 in ser. ad Eusto. ait. Fuit igit̃ mirabilis: q2 fuit supra naturã: ex eo q̃ manẽs virgo ꝯcepit. Fuit supra rationẽ ex eo q̃ deũ genuit. Cõtra humanã cõditionẽ ex eo q̃ sine dolore peperit. Cõtra cõsuetudinẽ ex eo q̃ sine peccato de spũsancto concepit. Hec ille.

Pars secunda huius sermonis que dicitur Congruitatis. M

Congruũ fuit xp̃m ꝯcipi ⁊ nasci đ femia ⁊ carnẽ đ muliere assumere: ⁊ nõ đ viro vl̃ alia materia pbat magr̃ in. iij. dist. xij. ⁊ sacri doctores ibidẽ. ⁊ beatus Tho. i. iij. pte sũme. q. xxxj. ar. iiij. Et hec veritas multꝭ p̃t rõnib⁹ corroborari. pma dr̃ nobilitatꝭ sic. sicut eñi si rex nobilitare vellet vnã domũ totã necessariũ esset q̃ ⁊ masculos ⁊ femias oẽs puilegiaret sic deus volẽs totã naturã humanã nobilitare voluit ipse masculus esse et de femina nasci vt vtrumq3 sexum nobilitaret. Et hec ratio

tangit a magistro. ⁊ fundatur in dictis Augu. in lib. lxxxiij. questionū. di. Deus cū liberat nō partē aliquā tm̄ sed totū liberat. Qđ etiā habet de peni. dist. j. c. quē penitet. sequit Aug. Sapientia aūt est verbum dei. q̄ dr̄ filius vnigenit⁹. qui hōie suscepto liberationē hōis indicauit. Hec ille. Ex quibus sic arguit magister dicens Hōis aūt liberatio in vtroqȝ sexu debuit apparere. Ergo quia viruȝ oportebat suscipere qui sexus honorabilior est. l. j. ff. de sena. ⁊ l. in multis. ff. de statu ho. consequēs. erat vt feminei sexus liberatio appareret. qr ille vir de femina nasceretur. Hec ille. Si em̄ ita peccauit sexus masculinus sicut feminin⁹. ergo pari passu fuit ambulandum vt simili dicitur in. l. maximuȝ vitium. C. de libe. prete. ⁊ in. §. masculos. insti. de exhe. libe. Preterea etiam fuit congruum vt in feminis spē ipse dñs confirmaret. Si enim sexum virilem assumens ab hoc mysterio feminas exclusisset. que spes mulieribus in xp̄o fuisset. Naȝ in pena peccati satis fuit subiectus femineus sexus. cum eue dictum fuit sub viri potestate eris: ⁊ ipse dñabitur tui Gen. iij. Uñ vt habetur ibidē sicut Adā dixit deo. Mulier quā dedisti mihi: dedit mihi ⁊ comedi. sicut ei⁹ posteri dicebant illud Eccli. xv. A muliere initiū factū est pcti ⁊ p eam oēs morimur. Quo circa vt mulier q̄ȝ cognosceret se fore redēptā ⁊ aliquantulum recuperaret dignitatē pditā. congruum fuit vt homo a deo assumēdus de femina conciperet. Unde Ber. sup Cant. inqt. O admirandā ⁊ omni laude dignissimaȝ virginem o feminā sup oēs feminas singulariter venerādam atqȝ mirabilē parentū reparatricem ⁊ posterorū viuificatricē ⁊ infra letare pater Adam sed tu magis exulta mater eua. de qua ortū est malum prius cuius opprobriuȝ in oēs transijt mulieres. Instat nāqȝ tēpus quo iam tollatur opprobriū: nec habet vir qđ amplius causetur aduersus mulierē. qr ecce si vir decidit p feminam iam nō erigitur nisi p feminaȝ. hec ille. Et Aug. in sermone de natiuitate vginis ait. Eua occidendo obfuit. maria viuificando pfuit. pcussit illa. sanauit ista. vñ ⁊ merito maledictio eue in bñdictionē mutat marie. hec ille. Qđ bñ ipm aue significat. in quo quidē sunt eedem litere q̄ in hoc nōie Eua sunt sed ꝑpostere vt patet intuēti ⁊ sic pꝫ pma rō quare fuit cōgruum xp̄m assumere carnē de femina. N

Secūda rō dr̄ cōtrarietatis ꝓposuit em̄ deus nostrā infirmitatē curare contrarijs. Quia vt ait Greg. in quadā homel. cōtraria cōtrarijs curant. vt calida frigidis et frigida calidis. Nō em̄ ait Aug. in quodam sermone morit frigus nisi i calore nec morit amaritudo nisi in dulcedine et nō est mortua mors nisi in vita. Peccauit enim Adam in dulcedine ligni vetiti satisfecit xp̄s in amaritudine crucis ⁊ fellis vnde valde cōgruū fuit vt sicut per mulierē superbā factū fuit initiū ruine nostre. ita per mulierē humilē sumeret initiū nostra. redēptio. vt ait Beda sup Lucā. Quia nihil tā naturale q̄ vnūquodqȝ dissolui eo vinculo quo ligatum est. l. nihil. ff. de regulis iur. ⁊ c. j. extra eodem. titu. Et ad hoc applicari posset illud Ouid. in. j. de remedio amoris. Una manus vobis vulnus opemqȝ ferat. Manus enim femine. nos vulnerauit. ⁊ manus femine nos sanauit. O

Tertia rō dr̄ ostendende veritatis: naȝ si xp̄s natus nō fuisset de femina. nullus vnqȝ verū hōiem ipm fuisse credidisset cum multi heretici eum fuisse: verum hominē negauerint. ⁊ si de virgine natus sit. qm̄ ergo necessariū est hūanitatem xp̄i credere. qr vt Leo papa inqt in sermōe natiuitatis dñi. Paris piculi res ē cū i xp̄o dño aut paterne glorie negat eqlitas aut nr̄e nature veritas. Necessariū fuit ad ostensionē istius veritatis vt xp̄s ex femina nasceret. Hic Amb. in li. de incarnatiōe xbi ait: Multa fm naturā venies multa supra naturā fecit. Scdm̄ ꝯditionē em̄ nature in vtero formatū est corpus: sed supra naturā virgo cōcepit virgo peperit vt crederes qr de⁹ erat q̄ innouabat naturā ⁊ homo erat qui fm naturā nascebat ex hōie. i. hūana carne hec ille. ⁊ ppt pdicta inqt Sco. in. iij. di. iiij. q bta virgo potest dici mr̄ xp̄i naturalis ⁊ miraculosa. Predictam quoqȝ rōnem approbās Aug. in ep̄la ad volusianū inqt. Si ei potēs de⁹ vndecūqȝ formatuȝ hōiem nō ex materno vtero sed repēte afferret aspectibus hoīm. nōne opinionē ꝯfirmaret erroris vt nō verū hōiem assumpsisse crederetur ⁊ dū oia mirabiliter faceret: destrueret qđ misericorditer fecit. nūc vero ita inter deū ⁊ hominem mediator apparuit vt in vna psona copulās vtrāqȝ naturā ⁊ solita sublimaret in solitis ⁊ insolita solitis temperaret. hec ille. Licet autem vt ait sctūs Bona. in. iij. dist. xij. ar. ij. q. iij. xp̄us potuisset assumere carnē de viro ⁊ muliere sicut assumpsit de muliere tm̄ ⁊ virgine. qr sicut operatione spūssancti purificauit vterū virgis sic purificare ⁊ sanctificare potuit si voluisset vim generatiuā in viro ⁊ muliere. vt ex eis sanctus nasceret absqȝ vlla feditate. vñ potuit absqȝ incōgruētia si voluisset carnē assumere fꝫ legem nature institute de viro ⁊ muliere. cōgruētius tñ fuit vt carnē assumeret de muliere tātū ⁊ virgine qđ pbat multis rationibus fm Bona. vbi. s. ⁊ Tho. in. iij. parte sum. q. xxviij. ar. j. ij. ⁊ iij. P

Et pmo rōne ꝯseruationis. s. honoris prīn. decet ei filiū honorare parētes. sicut pceptū ē Exo. xx. ⁊ l. veluti. ff. d iust. ⁊ iu. ⁊ l. liberto. ff. de op. lib. Xp̄s igit qui non venit soluere le-

gez sed adimplere. Mat. v. Honorauit patrez suũ in vita ⁊ in morte. In vita ipsius honorem querẽdo. Unde dicebat Joh. viij. Ego h̄ noꝛifico patrem meum. In morte vo pp obedientiã eiꝰ moriẽdo. vt habetur ad Ephes. ij. Cõgruũ itaqꝫ fuit vt etiã in cõceptione sua seruaret honore paternũ: qḋ vtiqꝫ nõ fecisset si alium sibi patrẽ ab ipso deo in terra quesisset. Et hec est rõ. b. Bona. vbi. s̃. Qui etiã ibidẽ arguit sic. Filiꝰ dꝫ honorare matrẽ suã sicut ⁊ patrez iuxta possibilitatẽ suã. qꝛ ſm phm. viij. ethi. Parẽtibus nõ põt equiualẽs reddi. sꝫ xp̄s potuit hũc honorẽ seruare matri sue vt vgo ꝑmaneret. ergo cõgruebat vt faceret qꝛ filꝰ nõ honorãs matrẽ impiꝰ est vt ait Bal. in. l. cõgruentiꝰ. ſ fi. C. de pa. po. Nequaq̄ autẽ decuisset vt filius dei qui oĩa restaurare ⁊ ꝑficere venerat. matrẽ peioꝛẽ nobis redderet q̄ accepisset. Si enim ioseph ampliora dona dedit beniami qꝛ frater eiꝰ vterinus erat. Gen̄. xliij. quanto magis filius dei ꝑciosissimũ donũ fecunditatis vginalis q̄ excedebat fecunditatem coniugalem ⁊ continentiaꝫ vidualẽ debuit dare matri sue. Et hãc rationem tangit Augu. in sermone de natiuitate christi dicens. Fas non erat vt per eius aduentuꝫ violaretur integritas. qui veniebat saluare corrupta ⁊ iterum. Electa est virgo integra cui fecunditas matris daretur. et facta est fecunda mater in q̄ vginis itegritas seruaret̃. Scḋa rõ dꝛ decorationis. scꝫ sapientie eterne. Nam Sap. vij. dꝛ q̄ sapia est cãdoꝛ lucis eterne ⁊ speculũ sine macula. ⁊ Heb. xj. dꝛ. q̄ est splẽdoꝛ paterne glie ⁊ figura substãtie eius. Sed sicut dicit Augu. in quodã sermone. ⁊ Ambro. in lib. de vginitate. Nihil est puriꝰ matre intacta ergo decebat vt ex matre incoꝛrupta nasceret̃ ipsa dei sapientia. Et hanc rationem tangit Bern. in quodam sermone di. Nõ decebat deũ aliam matrẽ q̄ vginẽ nec virginẽ aliũ filiũ habere q̄ deũ. qꝛ nec maioꝛ inter matres. nec maioꝛ inter filios nasci potuit. O igit̃ dña mater ꝑ quam talẽ habemus fratrẽ. qḋ gratiarũ. quid laudis tibi retribuemus? hec ille qui etiã ait. Deum decebat hmõi natiuitas qua non nisi d virgine nasceretur. Talis cõgruebat ⁊ virgini partus vt nõ pareret nisi deũ. voluit itaqꝫ deꝰ illam esse virginem de qua immaculata immaculatus procederet omnium maculas purgaturus. Et btũs Amb. indt. Ut coꝛpus eiꝰ verum ostẽderetur nascit̃ ex femina. sed vt ostenderetur eius diuinitas nascit̃ ex virgine. Tertia rõ dꝛ perfectionis vniuerse nature ſm eniꝫ Ansel. quatuoꝛ modis potest deus ꝑducere hominem ad esse. Aut sine viro ⁊ femina sicut produxit Adam Gen̄. j. aut de viro sine femina sicut Euã Gen̄. ij. aut de femina ⁊ viro vt oẽs cõiter generantur. aut de femina sine viro. ⁊ hoc decuit fieri i icarnatione filij dei. rõne singularissime puritatis. Et hanc rationẽ tangit dñs Bonauẽ. vbi. s̃. ⁊ Thom̄. in. iij. parte summe. q. xxxj. ar. iiij. que põt sic cõfirmari Sicut eniꝫ vt dixit. b. Andreas apl's Egee ꝓconsuli. Primus adam fuit foꝛmatus ex terra vgine q̄ antea non fuerat laboꝛata. sed solũ paradisi fluminibus rigabatur. Gen̄. ij. sic congruũ fuit vt scḋs adã fieret ex intacta vgine q̄ laboꝛata nõ esset virilis complexibus sed solum rigata celesti grã tanq̄ paradisi fluminibꝰ Et hec est terra de qua ps. lxxxiiij. ait ꝓpheta. Dñs dabit benignitatem: ⁊ terra nostra dabit fructũ suũ. Quarta rõ dicitur cõpletionis scꝫ grẽ diuine in ip̄a vgine. Nã Lu. j. dictũ est ei ꝑ angelũ Aue gratia plena. Nõ fuisset aũt plena gratia si virginitatis virtutẽ ⁊ aureolã non habuisset. Quintã rõnem ponit Alex. lombardus. in. iij. di. xij. q. vlt. di. q̄ sicut lapsus hũani generis factꝰ ẽ in vtroqꝫ sexu ⁊ inchoatus est in muliere ac consumatus in viro. sic etiã congruũ fuit in reparatione vt sexus vterqꝫ interueniret. ⁊ sicut eua virgo pctm̄ inchoauit sic maria vgo salutem gñaret. ⁊ sic ꝑ mulierẽ inchoaret̃ reparatio ⁊ ꝯsumaretur ꝑ virũ scꝫ xp̄m dñm. ⁊ hec ratio dici ꝑt reparationis. Sexta autem dꝛ cõmẽdatiõis scꝫ ipsius virginitatis. nam vsqꝫ ad aduentum xp̄i hec virtus nesciebat̃ cũ tñ sit precipua et singularis. Quam semper imperatoꝛ. i. xp̄s duxit esse colendam ⁊ venerandam. l. si qua. C. ad sena consul. oꝛdi. Sed omnes illi precepto se obligatos sentiebant. Gen̄. j. cap̄. Crescite et multiplicamini ⁊c. et ad hoc intendebant. hocqꝫ affectabant. Congruum ergo fuit vt hec virtus nobis ostenderetur: et in vtroqꝫ sexu vt viri haberent quem imitarentur: scilicet christum virginem ⁊ mulieres quaꝫ sequerent̃. s. eiꝰ matrẽ vginitas enim est illa que repiet paradisuꝫ. c. nuptie. xxxij. q. j. Ipsa eñi est potens deo cum fiducia hoiꝫ alas presentare. §. sancimus. in auẽ. de leno. et per glo. in. l. ij. ff. de origi. iur. et in auẽ. de monach. §. penul. col. j. Septima ratio dicitur conditionis siue ꝓprietatis ipsius verbi generati. Uerbum eñi absqꝫ coꝛruptione coꝛpoꝛis concipitur quinimmo coꝛdis coꝛruptio perfecti verbi conceptionem nõ patitur. quia ergo caro xp̄i sicut fuit a verbo dei assumpta vt esset ipsius caro ꝓpria conueniens fuit quod etiam ipsa sine coꝛruptione conciperetur. Unde in quodã sermone ephesini concilij dicitur. Neqꝫ verbuꝫ nostrum cum paritur coꝛrumpit mentem neqꝫ deus verbum substantiale partũ eligẽs peremit virginitatẽ.

R

Octauã rõnẽ ponit Aug. in lib. de sancta virginitate di. Opoꝛtebat caput nostrum insigni miraculo ſm coꝛpus nasci de virgine: vt significaret mẽbꝛa sua de vgine ecclia ſm spm̄ esse nascitura. hec ille. Et hec rõ põt dici significatiõis. Hãc ẽt veritatẽ ꝓbare possumus tali

rõne. Si eñ summus sacerdos nullã corruptã poterat ducere ĩ vxorẽ.vt habet Leui.xxi.quã to magis spõsa dei patris debuit esse incorrupta ⁊ omni mũdicia plenissima.

¶ Pars tertia huius sermonis de bñdicte annũciationis iocũditate. S

Quam iocunda fuerit annunciatio hec hodierna die facta: hũanis nõ valet ṽbis enarrari. Fuit eñ primo iocũdissima deo. Sicut eñ ꝗlibet rex solennizat ⁊ leticiam facit ac ferias fieri ꝑcipit.vt in glo. in rub. C. de ferijs.qñ eius filius ↄhit mrimonium. Sic deus pater ineffabilẽ solẽnitatẽ fecit qñ eius filius cũ hũana natura ꝑ incarnationẽ se copulauit. Jõ dr Mat.xxij. Simile est regnũ celoꝝ hoĩ regi q̃ fecit nuptias filio suo. Sicut eñ letatus est abraã in ortu ⁊ ablactatione filij Gen.xxi. Quãto magis deꝰ pater de filij sui ↄceptu ⁊ incarnatiõe? Scdo fuit iocundissima angelis oĩbus q̃ ineffabilr letati sunt de filij dei incarnatione: qꝛ a sua creatione nunq̃ fuerunt ita honorati. Sicut eñ serui exaltãtur qñ soror eoꝝ germana ↄhit cũ dño suo vt hꝫ in lib. Hester de iudeoꝝ ꝑplo exaltato ex hester cũ asuero rege cõtrahẽte: sic angeli qñ aĩa xp̃i fuit vnita ⁊ desponsata ṽbo honorati sunt. Est eñ anima soror germana angeloꝝ qꝛ ab eodem patre eis sitis est ꝓducta ⁊ de eadẽ matre.i. de spũali natura. De hac aũt iocũditate inquit Aug. in sermone annũciationis. Egerũt in celo festũ dum gabriel redijt⁊ ṽgo cõcepit. agamꝰ ⁊ nos in terris gaudia noua. quia virgo concepit et peperit. U

Tertio iocũdissima fuit toti humano generi qđ cũ deo pacificauit. fuerat enim in maxima discordia cum suo creatore deo q̃ cõtra eum iratus steterat ꝑ quinq̃ milia annoꝝ: sed in ista die xp̃s se fecit mediatorẽ ⁊ recõciliatorẽ. ⁊ fuit cõuenientissimus mediator. qꝛ erat de ꝓgente vtriusq̃ partis. Jõ dr lapis angularis. quia vtrũq̃ parietẽ cõiunxit. Un̄ canit ecc̃ia. Pacẽ deus reddidit in se recõcilians ima summis. ⁊ hoc in hac bñdicta annunciatione inceptum est. qđ postea in passione completum fuit. X

Quarto fuit iocũdissima sctis patribus in limbo existẽtibus fuerũt eñ certificati ꝑ diuinã reuelationẽ de incarnatione messie quã totis desiderijs efflagitabant ⁊ expectabant. Jtẽ credendum est ꝙ gabriel angelus multis alijs angelis sociatus statim facta annunciatione btẽ virgini preterit ad finũ abrae in quo erãt illi scti p̃res. atq̃ cũ maxima exultatiõe notificauerit eis cõceptũ esse dei filiũ ex virgĩe. dixitq̃ illis. Gaudete p̃res scti qꝛ hodie puella illa sctissima de q̃ ꝓphãstis in figuris pnũciastis. hũilitate sua deũ de celo ad terrã traxit. ⁊ ĩ suo ṽginali vtero cõcepit. O igitur pr̃ noster Adã O eua mater oĩs hũani. O abraã o isaac. o iacob. o esaia. o hieremia. o alij patriarche ⁊ ꝓphete: dicite mihi quãtũ exultastis quantũq̃ gauisi estis hodierna die. profecto maximã leticiã ⁊ ineñarrabilẽ iocũditatẽ habuistis. vñ ⁊ annunciãti angelo rñdere potuistis illud iiij. Reg. vij. hec dies boni nuncij est. Cũ eñ dicat Salomon Prouer. xiij. ꝙ desideria cũ cõpleta fuerint delectatiõnẽ pariũt. non est ambigendũ vos miruz in modũ delectatos fuisse aud iẽdo summũ olm desideriorũ vr̃orum esse adimpletũ. Credo ẽt ꝙ vobis in illis obscurissimis tenebris caligãtibus. in quibus ꝑ tot milia annoꝝ nõ videratis lumẽ. hodierna die ad cõsolationẽ vestrã ⁊ tanti gaudij certificationẽ mirãda ⁊ clarissima lux apparuerit cuiꝰ visione cõfortati in dei laudes ⁊ grãꝝ actiões ꝑtinus ꝓsilistis. ⁊ tũc ṽificatũ fuit illud qđ saluator iudeis dixit Jo. viij. Abraã pr̃ vr̃ exultauit vt videret diẽ meũ: vidit ⁊ gauisus est. Y

Quinto fuit hec annũciatio ⁊ incarnatio filij dei iocũdissima ipsi ṽgini. lꝫ hãc iocũditatem ei ꝑmofactã priꝰ ponere debuissem. sꝫ in finem dimisi. qꝛ que in fine dicuntur: melius memorie imprimunt. vt ait Greg. in quadã homel. ⁊ ꝓbatur ꝑ. c. liqdo. de cõse. dist. ij. Cõtemplari aũt possumus quãtũ btã virgo exultauerit que seruã se facere cupiebat illius virginis q̃ cõcipere ⁊ parere debebat saluatorẽ cũ ei apparens angelus gabriel dixit. Aue gratia plena dñs tecũ. q. d. O Maria virgo sup oẽs preelecta tu nõ eris serua. nõ ancilla. nõ pedisseq̃: sꝫ dña dñaꝝ ⁊ mater dei ab eterno ꝑordinata. Tu es illa virgo de qua locuti sunt oẽs ꝓphe. tu es regina celorũ ⁊ imperatrix olm hoiꝫ ⁊ angelorũ ⁊ olm grãrũ dei receptaculũ. Z

Quantã ṽo dulcedinẽ in cõceptiõe sui bñdicti filij senserit cũ in vẽtre suo ois ꝑadisi dulcedo intrauit qs explicet sermonibus? qs hoc excogitare poterit? O maria nõne ꝑ suauitate cõmota sunt ola viscera tua? Nõne ꝑ mellifluitate iubilauit aĩa tua? nõne ꝑ altitudine mysterij in extasi ictã ẽ mẽs tua. ꝑfecto si qs dixisset tibi illud Judicũ. xiiij. qđ dulcius melle? tu rñdere potuisses: est ṽbũ dei icarnatũ ĩ vtero meo: sic ei dulcedinẽ magnã ꝑstat deꝰ timentibus se. vt ait ꝓpheta ꝑs. xxx. ꝑfecto supra omnem intelligẽtiã hũanã fuit dulcedo quã dedit deus sibi cõcipienti se.

¶ Pars. v. huius ser. q̃ dr̃ tꝑalitatis. A

Circa tꝑalitatẽ incarnationis filij dei ex ṽgine q̃rit pñt tria. Primũ dr expectationis. scdm determinationis. tertiũ vero attributionis. Quant ũad pñmũ qđ dr expectationis. miranẽ q̃dã ⁊ curiose inq̃rũt cur deꝰ q̃ ẽ clementissimꝰ. tam diu ꝑpriũ ĩmisereri sꝑ

⁊ pcere tandiu cõtinuit in ira mias suas. Uidetur enim eis q statim post lapsum hũani gñis incarnari debuisset. Amor enim facit accelerare donũ. Cũ ergo bñficiũ incarnationis fuerit puri amoris ⁊ eximie charitatis. iuxta illud Jo. iij. Sic de⁹ dilexit mundũ vt filiũ suũ vnigenitũ daret. Et ad Eph. ij. Propter nimiã charitatẽ suã qua dilexit nos deus misit filiũ suũ in similitudinẽ carnis pcti. videt q citius debuisset illum mittere. nã charitas nõ tardat amico subuenire. Fm illud Prouer. iij. Ne dicas amico tuo. vade ⁊ cras dabo tibi. cũ statim possis dare. Confirmatur dẽ hec rõ. qr vt ait Cassio. lib. iij. eplarũ. epla. xl. Nõ possumus existimare iocũduz qd nimia fuerit dilatiõe suspẽsuz. Spes enim q differt affligit alam Prouer. xiij. Unñ Matheus poeta in poetria pte. j. c. j. canit. Pollicitum lãguet vlteriore mora. ⁊ Statius in. ij. thebaidos inqt. Nõ grauior miseris mortalibus addita cura Spes vbi lõga venit. Et hẽricus samarieñ. li. ij. ait. Nã mora denigrat donum meritũq minorat. Sed cita grãdificat munera pua manus. Jõ Jacobus beneuentanus sui li. c. xx. dicit. Cũ spondes aliqd manus illico verba sequat. Auget enim meritũ q cito soluit idem Dicit ẽt in cõi puerbio. Qui dat cito bis dat. dare nescit q dare artat ⁊ Cassio. li. vi. eplaruz epla. ix. iqt. Omne siquidẽ iustũ cũ celeritatis cõmodo trãsit ad bñficiũ. Ex quib⁹ oĩbus videtur q de⁹ iustissimus debuerit accelerare bñficiũ incarnatiõis sue. ⁊ marie qr vt dicũt qdaz si prius i mũdũ venisset multi forte fuissent salui qui nõ sunt. B

SEd ad hãc curiosam disputationẽ rñdet Alex. de ales in. iij. parte sum. in tract. de cõuenictia incarnatiõis. ⁊ btũs Boñ. i ij. dis. j. arg. q. iiij. ⁊ Rich. ibidẽ p oĩa. ⁊ Alex. lombard⁹ in eadẽ di. ⁊ Tho. in. iij. pte sum. q. j. di. q valde ꝯgruũ fuit xp̃z differre icarnationẽ suã. pmo rõne pũitiõis ⁊ curatiõis. scdo rõne ꝯmẽdatiõis. tio rõne cõseruatiõis. Primo nãq fuit ꝯgruũ hoc bñficiũ differre ppter puniendũ hois peccatum. nã facilitas venie incẽtiuũ tribuit delinquendi. c. qr sunt. xxviij. di. ⁊. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. aq. Unde mõtanarius in luna celeri inqt. Oẽ frequentari facit impunitio crimẽ. Accendit culpã facilis dimissio pene. Eadẽ ẽt snia hr in ca. sed illd di. xlv. ⁊. c. q lapis. l. di. ⁊ dis. xciij. ca. penul. ⁊ extra de vi. ⁊ honesta. cle. c. vt clericoꝝ. cũ ibi no. ⁊. j. q. vi. c. exigũt. xxi. q. ij. c. placuit. ⁊. xxiij. q. iiij. c. est iiusta. ⁊. xxv. q. iiij. c. loci. Qr igit Adam putauit se pctm leue ⁊ veniale commisisse. vt ait. s. Bona. in. ij. di. xxij. arti. i. q. ij. vt deus sibi ⁊ posteris suis ostẽderet q grauе fuit eius peccatum conueniẽs fuit bñficium redemptionis differre. ne si statim concessum fuisset quodammõ ex peccato suo hõ cõmoduz reportaret ⁊ peccare in deum parum formidaret licet aũt hoc bñficiuz dici posset liberalius si statim cõcessum fuisset nõ tñ hũano gñi fuisset vtilius. cui ex tarditate incarnationis ostẽsa fuit grauitas pcti. preterea cũ extũc hoies proni facti sint ad malũ. vt hr Geñ. viij. ⁊ in. c. oĩs etas. xij. q. j. ⁊. §. si quis igitur in aut. de mona. col. j. ⁊. §. sancimus in aut. de leno. col. iij. et. §. charitas aũt. de peni. di. ij. ⁊ di. iij. c. adhuc instat ver. scimus ⁊ melius in. c. pcliuus. xx. q. iij. congruum fuit vt in pmo pctõ deus seueritatẽ ostẽderet vt sic timore humanam audaciã coercere Ostẽditur aũt diuine vltionis seueritas maxime in hoc q tãtos clamores ⁊ luctus sanctorũ patrũ tanto tpe sustinuit anteq descendere vellet. ⁊ ipse adã cũ tota posteritate sua etiam iusta exul fuit a paradiso. ⁊ detentus in limbo: penituit enim eũ in hoc mũdo. dcccccxxx. annis. et tñ oportuit eũ expectare in carcere qsi quatuor milibus annis. Et ideo dicas ad argumentum in contrariũ. q pcedit qñ exhibitio doni celeriter dari proficit ei cui datur ⁊ nõ aliter. Naz ⁊ pater non dat ꝑ sudam suo filio quãuis eũ amet nisi qñ scit ãlle posse pdesse. Medicus dẽ q̃uis egrũ diligat nõ tñ statim: sz opportuno tpe illi tribuit medicimã. Uera est enim snia Ouidij in. j. de reme. amo. dicentis. Tpibus medicina valet: data tpe psunt. Et data non apto tpe vina nocẽt. Quia igitur oĩa tp̃s habẽt. Eccl's. iij. ⁊ oĩ negocio est tpis oportunitas vt ibi eiusdẽ lib. c. viij. Unde autor li. de moribus medicoꝝ: ca. xv. inquit. Omnia fructificãt cũ venit apta dies. Et Bellinus in speculo vite pte. j. ait. Tpe cuncta suo qsq peritus agit. Jdeo deus peritissimus medicus q cũcta fecit bona in tpe suo. vt inquit Salomõ Eccl's. ij. expectauit opportunitatem tpis ad incarnationẽ suã. Et maxime cum ipse sit iudex iustus. vt ibi ps. vij. Fecit qd ad boni iudicis officiũ spectat. de q Oui. inqt in. v. de tristibus. Judicis officium est vt res. ita tẽpora rerũ Querere Jpse enim iudex vniuersoruz deus nõ regit fm impetũ amoris. sz fm regulã sapie ⁊ rõnis. Et iõ dona eius nõ accelerantur nisi seruato debito ordine. C

PReterea sapiẽs artifex ad nihil trahit inuitũ cui dedit semel arbitrij libertatem. Sic ergo debuit humanũ genus reparare deus. vt salutẽ inuenirent q vellet. ⁊ qui nollet querere in sua malicia damnaretur. Nulius autem querit medicum nisi se cognoscat egrotum. Cõgruum ergo fuit sic curare hoiem vt suam infirmitatẽ agnosceret ⁊ medico gratus existeret cognoscens se propria virtute non posse curari. Unde super eplam ad Gal. inquit. gl. Augu. Magno consilio factum est vt post hominis casum nõ ilico dei filius mitteret. Reliquit enim deus hominem prius in libertate arbitrij vt vires nature sue cognosceret. ⁊ ita infirmitate sua cognita clamaret ad remediũ ⁊ gratie im

ploraret auxiliũ. Ad illud etiam q̃d dr q̃ multi
fuissent saluati si citius venisset. Rñdetur q̃
bonum cõe p̄ponitur singulari ⁊ bonũ vniuersi
bono priuato.j.ethi.⁊.iij.pol.⁊.c.licet q̃busdã
de regula.c.dilectissimi.viij.q.ij.⁊.c. bone me=
morie.el.j.de post p̄.⁊.c.scias.vij.q..jx.c.vbi pe
riculũ.§.ceterũ de elec.in.vj.⁊.l.fi.C. cõia.d̃ le.
e.l.j.ff.de sol. Et iõ cũ p̄dicti ordinis congruen
tia reqreret q̃ incarnaret in fine tempoꝝ pro
cõi ⁊ vniuersali vtilitate.nõ debuit ꝓpter sin=
gulares psonas accelerari. Scdõ d̃cuit hoc
bñficiũ ꝓtrahi propter ipsius bñficij cõmenda
tionẽ nam tale ac tantum bñficiũ quale est in=
carnationis filij dei merito exigebat vt crede=
retur fide firmissima ⁊ charitate feruẽtissima
diligeretur tanq̃ remediũ altissimũ atq̃ salu=
berrimũ. Jõ congruẽtissimũ fuit vt ante xp̄i ad
uentum p̄cirẽt multa testimonia ꝓphetarum
tã explicita i v̄bis q̃ implicita i figuris. vt mul
tis firmissimis testimonijs q̃d erat secretũ ⁊ altũ
certissimũ fieret ⁊ indubitabile ad credendum.
p̄cirẽt ẽt multiplicia ꝓmissa ⁊ ardẽtissima de
sideria: vt sic ꝓmissum expectaret. expectatũq̃
differret. ac dilatuz ampliori feruore desidera
retur. ⁊ sic desideratũ tandẽ gratissime exhibi
tum amantissime susciperet: maximaq̃ sollici=
tudine custodiretur. Ait eñ Cassiod.li.ix.ep̄la
rum ep̄la.xxiij. Hz hoc humana ↄditio vt cele=
riter adepta fastidio sim̄.dum omne p̄ciosum
vilescit oblatũ. dulcius aũt accipit q̃d sub ali=
qua dilatiõe p̄statur. Et Prosper in li. epigrã.
cani t. Grati[o]r est fructus quem spes ꝓductior
edit. Ex q̃b[us] oĩbus pz quãta sit ingratitudo im
mo stulticia nr̃i tp̄is: q̇ redẽptorẽ incarnatũ et
ꝓ nobis mortuũ nõ tantũ diligimus quantum
sancti patres affectabãt ⁊ amabãt ꝓmissum et
venturum. Uñ Ber. sermone.ij. sup Cañ. dicit.
Ardorẽ desiderij patrũ suspirantiũ xp̄i in car=
ne p̄ntiam frequẽtissime cogitãs cõpũgor ⁊ cõ
fundor in memetipso. ⁊ vix cõtineo lachrymas
consideratione miserabiliũ tẽpoꝝ horũ: q̃ nũq̃
nobis tantũ ingerat gaudium gratie huius ex
hibitio, quantuz sctis veteribus p̄stabat deside
rium promissorum. hec ille. De hac autez cau
sa dilationis aduentus. christi loquitur Augu
stinus qui super epistolam pauli ad Gal'. inq̇t.
Multi dicent. quare non ante venit christus.
Quibus respondendum est. Quia nondum ve
nit plenitudo temporis moderante eo qui fecit
tempora. Sciebat enim quãdo venire debebat
⁊ etiam pati ⁊ cetera facere. Ante tamẽ per lon
ga tempora series preconuz premittenda erat.
diu enim predicendus erat qui semper erat te=
nendus. quantoq̃ maior iudex veniebat tanto
preconum series longior precedere debebat.
hec ille. Et quod factum est ad declarandam
excellentiam iudicis. etiam fieri debuit ꝓ de=
mõstranda eminentia sue matris.

Tertio decuit hoc propter ordinis con
seruationem. Requirebat enim maxi=
ma dei sapientia vt omnia ordinata es
sent ſm̄ loca ⁊ tempora. faciunt ea que notan=
tur in ca. nõ debet. de consan. ⁊ affini. Inter oĩa
aũt opera diuina hoc est ꝑfectissimũ per q̃d fa
cta sunt oĩa. Oĩs aũt processus ab imꝑfecto dz
esse ad perfectum ⁊ non econtra. prima Corin=
thiorum quarto capitulo. Cum venerit
quod perfectũ est: tũc euacuabit quod ex par=
te est. Fuit ergo ↄgruũ vt illud op[us] fieret i fine
tẽpoꝝ: vt sicut p̄m[us] hõ fact[us] est sexta die: sic se=
cũd[us] fieret in sexta etate. Nã illa etas est apta
ad exercitiũ sapiẽtie ꝓpter. s. multã experiẽtiã.
Dicit eñ Eccli. xxxiiij. vir in multis expt[us] mul=
ta cogitabit. Et q̃ñ cõiter antiqui multoꝝ ha=
bent experiẽtiã. ideo dr Job. xij. in antiq̃s est sa
piẽtia ⁊ in multo tp̄e prudẽtia. Et ideo p̄ferunt
iuniorib[us].l.ij.ff.de fi. instru. Min[us] quoq̃ concu
piscentie carnalis habẽt senes q̃ iuuenes. vñ
Tul. in lib. de senectute ait. O preclarũ op[us] se=
nectutis: aufert enim nobis quod in adolescen
tia est vitiosissimũ: scilicet libidinez corporis.
Sic in sexta mundi etate vigebat sapiẽtia pro
pter multas prophetias que precesserant ⁊ mi
nor concupiscentia carnis propter multa iudi=
cia dei terribilia que homines experti fuerant
quibus precedentes etates non sic abundaue=
rant. Que omnia confirmat Augusti. in libro
cur: quando: ⁊ quomodo deus. c. vij. dicens. Q̃ñ
redẽptor homo fieri dignatus sit prout ipse no
bis donauit aliquãtulũ intimem[us]. Patet satis
tunc aliquem multo ampliori auxilio indigere
q̃ñ grauiori necessitate vrget: ⁊ tanto dignius
subsidiũ ꝓmereri quãto diutius atq̃ obnixius
id, operando quesierit. Diabolus naq̃ qui nũ=
mum deceptionis hoĩbus accõmodauerat. cuz
maximis ⁊ intolerabilib[us] vsuris illũ instanter
exigebat. ⁊ tãdiu hoc facere ↄsueuerat q̃ iã h̃r=
ditario iure se oẽm carnẽ possidere putabat.
Uñ. b. Job dicit. Absorbebit fluuiũ ⁊ nõ mirab[i]
tur ⁊ hz fiduciam q̃ influat iordanis in os ei[us].
Hinc aperte insinuãs q̃ hostis antiqu[us] oẽs añ
saluatoris aduẽtũ ita suos esse arbitrabat q̃ ei
parũ de illis erat. vnde ẽt credebat se obtinere
posse oẽs in xp̄o credituros. i. baptizandos: q̃s
per iordanẽ intelligimus. in quo fuerũt sacra=
te baptismi primitie. Scimus equidẽ q̃r deus.
vj. diebus operatus ẽ ⁊ in. vij. requieuit. sic ẽz
mundum istum per sex etates distinxit quẽ nõ
amplius fluctuare p̄sciuit vt i etate septia oĩa
cessarẽt ⁊ a suis actibus qescerent. hoc vtiq̃
diabolus sciens. cũ iam per. v. etates valde ef=
frenare sup hoĩes dñiuz suũ exercuisset. tũc tan
to effrenatius se ad debellandos hoĩes prepa=
rabat. quãto intelligebat non nisi sextam etatẽ
sibi superesse. q̃ñ ergo diuina pietas congruen
tius hominibus succurreret: q̃ cum illorum ue

cessitatē vndequaq; ingrauescere cōspiceret et cum mūdi finē iam nūc imminere sciret. Sz ni mirū fortasse ideo tandiu venire distulerat vt magnū remediū merito magnū pcurreret desideriū vel etiā vt hoīez quē die. vi. pdiderat. vi. etate redimeret. Insup vt humanū gen⁹ qḋ iā fere ad occasū deuenerat ꝛ p pctō suo totū ad ima tēdebat. cui nemo ali⁹ succurrere poterat nisi desursū veniret q̄ hō fact⁹ illud erigeret: ꝛ de se velut podiū faceret vt q̄cūq; illi podio tenacit̄ adhereret ab imis resurgeret: cū illo dñico podio celos ascēderet: ibiq; eternalit̄ p illud subsisteret. hec ille. F

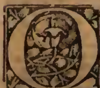
Quantū ad secundū in hac parte qḋ ē determinatiōis q̄rit̄ q̄re nō expectauit vsq; ad vltimū finē tēpoꝝ: sed icarnat⁹ est i hoc tpe determinato. Et rñdet̄ ṡm p̄dictos doc. q̄ hoc fuit valde ɔgruū multiplici rōne. ꝛ omissa pria rōne q̄ ē capit: s. q̄ Christ⁹ sit caput ecclie. vt ē Colos. i. Sicut habuit aliq̄ mēbra p̄cedētia: ita hr̄e debuit aliq̄ sequētia. ne caput fieret in cauda ꝛ diceret̄ mōstrū. Scḋam rōnē ponem⁹ q̄ ē tepiditatis: hūana eñ natura ꝓcliua est magis ad malū q̄ȝ ad bonū. ꝛ iō si diuti⁹ ꝓtraxisset incarnationē: ꝛ fidē ꝛ spē ꝑdidisset. Prius ergo venire ipm̄ in carne non decuit rōnib⁹ p̄dictis. Si nō: diuti⁹ tardasset: tepuisset feruor in corde humano quotidie. vñ orabat ꝓpheta dicēs. exurge dñe ꝛ ne repellas i finē. Tertio fuit hoc cōueniēs rōne opportunitatis. Decebat eñ ductorē ꝑfectū tūc se viā ostēdere cū esset opportunitas currēdi ad brauiū: hoc est i fine tēpoꝝ. nec tñ añ terminū vt p timorē iudicij stimulati ac per spē p̄mij attracti: ꝛ p exēpli iformationē alati seq̄ possem⁹ efficaciter ducē nostrū. Glo. ṽo in cle. i. de sum. tri. ꝛ fi. ca. circa pn̄. in ver. ex tpe p̄dicta ɔfirmās sic ait. Dubitari⁹ posset de tpe incarnatiōis q̄re tūc ꝛ nō pri⁹ vel tardi⁹. canoniste dicūt satis esse dicere cū Paulo. O altitudo diuitiarū ꝛc. Ro. xi. ꝛ de peni. di. iiij. c. si ex bono. Nā in ptāte miserētis est qñ ꝛ q̄tū misereri velit. facit. de peni. dist. i. c. si eñ indr̄. vltra mediū. ṽsi. sicut. ꝛ qḋ no. ex̄ q̄ cle. vel vo. c. ij. Dicunt tñ theologi q̄ certū est nō fuisse ɔueniens añ pctm̄ deū incarnari: cum opus incarnationis p̄ncipalit̄ ordinet̄ ad abolitionē pcti. ꝛ vt ē Lu. v. non sanis sed infirmis opus est medico. Nec venit vocare iustos sed peccatores. ij. q. i. c. multi. ꝛ de peni. dist. i. c. libēter. Item nec fuit cōueniēs statim post pctm̄ deū incarnari. Cuz eñ ex supbia pctm̄ ꝓuenisset: sic liberād⁹ erat homo vt humiliat⁹ recognosceret se liberatore indigere: qḋ magno ɔsilio dilatū fuit vt cognita sui infirmitate hō clamaret ad medicū: ꝛ gr̄e posceret auxiliū. Ad finē ṽo seculi non debuit differri vt de impfectiōe humane nature p icarnationē ꝑueniret̄ gradatiz ad ꝑfectionē glorie in fine seculi. Itē fuit equū post datā legem Mosaycā ꝛ ꝓpheticā quā multi spernebāt. iustificari deo gen⁹ humanū per incarnationē et tempore gratie. Quod si dilatū fuisset ad finez seculi forsan reuerentia ꝛ notitia dei ꝛ morum honestas in terris fuisset abolita. Fuit etiam hoc cōueniēs ad manifestandā diuinā virtutē saluātē per fidē p̄teriti: p̄sentis ꝛ futuri: vt not. Ber. in rub. hui⁹ tit. hec glo. vbi. s. G

Quantū ad tertiū qḋ ē attributiōis queritur, quare tpi incarnatiōis dñice attribuitur plenitudo. iuxta illud ad Galat. iiij. At vbi venit plenitudo tpis misit deus filiū suū natū ex muliere ꝛc. Ad qḋ rñdet ṡm quandā glo. sup p̄dicta verba apl̄i: q̄ est tps vacuū: tps semiplenum: ꝛ tps plenū. Tēpus vacuū fuit añ legem: qñ hoīes dei cognitiōe vacui erāt: ꝛ ideo creaturas ꝛ multa aīalia adorabāt. iuxta illud ad Ephe. iiij. c. tenebris obscuratū habētes intellectū: alienati a via dei per ignorātiā que est in illis. Tēpus semiplenū fuit sub lege: qñ data ē cognitio vni⁹ dei. sz nō dabat̄ gratia p quā possent ꝑfecte implere mādata dei. Tps aūt plenum est modernū. q2 modo dat̄ gr̄a p quā iplere possim⁹ diuina mādata. Et hoc p incarnationem verbi ɔsecuti sumus. H

Sed p̄dicti doctores vbi. s. diffusi⁹ assignāt causas hui⁹ attributiōis. Prima ē cōparatiōis siue respect⁹ ad deū ꝛ ad angelū ac ad hoīem. Ad deū dico. q2 tūc facta est plena vnio et participatio deitatis a creatura quia diuinitas fuit vnita humanitati Christi. qḋ prius factum non fuerat: nec fiet in eternū. Ad angeluz ṽo: quia ruina angelica reparat̄ ex electis hoībus per redēptionē: iuxta illud ps. cix. iudicabit in nationib⁹ implebit ruinas. s. angeloꝝ. Ad hoīem aūt multipliciter: tū ꝓpter plenā liberationē a culpa. ṡm illud ad Colos. i. in ipso cōplacuit omnē plenitudinē deitatis inhabitare: ꝛ per eū recōciliari oīa. tū ꝓpter ɔsecutionem oīm bonoꝝ necessarioꝝ ad salutē. nā q̄tū ad intellectū reuelata est veritas: q̄tuz ṽo ad affectū donata est gratia ꝛ charitas: iuxta illḋ Io. i. gratia ꝛ veritas p Iesum Christū facta ē. Fuit etiā hoc ɔueniēter dictū per cōparationē ad oēm creaturā q̄ ex incarnatiōe filij dei ꝑfecta est. Cuz eñ oīs creatura ordinata sit ad hominē ꝛ hūana natura vnita sit diuine p icarnationē verbi cōpleta ꝛ ꝑfecta p hoc fuit oīs creatura. ꝛ hoc est qḋ ait apl's Ephe. i. Scḋm beneplacitū ei⁹ qḋ ꝓposuit in dispositiōe tēpoꝝ instaurare oīa in Christo. ꝛ hec est rō Alex. d ales vbi. s. Scḋo ē tps plenitudinis rōne ꝑfectionis: tum quia oīa erāt parata. q2 sicut venit dare nobis pacē pectoris: ita voluit reperire pacē tpis: tū q2 oīa ꝓmissa prībus tunc sunt impleta. vt dicit glo. ṡm. s. Boñ. in. iij. disti. i. iuxta illud Eccli. iij. da mercedē dñe sustinētib⁹ te. vt prophete tui fideles inueniātur. Tertio ē tps

plenitudinis etiā ſm Alexā. vbi ſ. rōne termi- nationis:tū qꝛ nullū aliud tps expectat poſt tē pus Chriſti.qꝛ vt dꝛ.j.ad Cor.x.nos ſumus in quos fines ſeculoꝝ deuenerūt.vñ ait dominꝰ Mat.xxiiij.nō ꝑteribit generatio hec donec oīa fiāt:tum qꝛ in iſto tpe implebit numerꝰ electo- rum.iuxta illud Apoc.vj.ſuſtinete adhuc mo- dicū tps donec impleat numerꝰ fratrū veſtroꝝ. tum qꝛ oīa que ſcripta ſunt a ꝓphetis:hoc tpe impleri debebāt.nā non ſolū de ꝓteritis ſꝫ etiā de futuris ꝓphete ꝓdixerūt.Que oīa in iſta ſe xta etate mūdi impleta erāt:ꝯcurrēte ſeptima in qua mūdo terminato electi oēs glorificādi ſunt:ꝓſtāte ipſo qui in ipſa tpis plenitudie car nem aſſumpſit de intemerata virgine:vt illi ꝑ amorē adherētes in hac vita:cum ipſo poſtmo dum gaudeamꝰ in alta:per infinita ſecula ſe- culorum.Amen.

¶De eadem annunciatione ꝛ incarna- tione filij dei. Sermo.iij. I

Quod naſce- tur ex te ſctm̄ vocabit fi- lius dei.Lu.j.Btā virgo maria in ꝯceptiōe filij ſui pmo fuit pfectiſſime ſcti ficata.ſicut ꝓdictū fuerat pſ.xlv. Sctificauit taber naculū ſuū altiſſimꝰ.Scdo gr̄a plene ſecunda- ta.Lu.j.Tertio in plenitudine cōſummata.vt dicit Hiero.in ſer.ad Euſto.ꝛ Rich.de ſan.vic. in expoſitiōe.ecce virgo ꝯcipiet.li.iij.tātā enim tūc plenitudinē gr̄e deꝰ aīe btē Marie dedit: quātā eā pro futuro ꝓmereri debere cōſpexit. Quarto donis ſpūſſcti repleta:qꝛ ſpūſſctus ve nit ſup eā excellētiori modo q̄ vnq̄ fecerit ſup aliquā purā creaturā.ſ.ꝯcipiēdo.Luc.j.Quinto fuit in gr̄a ꝯfirmata.ſicut aſſerit Rich.vbi.ſ.et Ber.in ep̄la ad Lugdunēſes.nō eñ hūit potē- tiā ad peccādū poſt ꝯceptionē filij dei.vt ait.ſ. Boñ.in.iij.di.iij.arti.j.q.vj.ꝛ beatꝰ Tho.in.iij. parte ſum.q.xxvij.arti.v.in rñſione.ad.ij.arti. ꝛ Alex.de ales in.iij.parte ſum.q.ix.mēbro.iij. arti.ꝗ.ij.ꝛ Richar.de med.vil.in.iij.di.iij.art.j. q.iiij.Sexto fuit de pſeuerātia in gr̄a ꝛ ſtabili- tate finali certificata.nā cū ſciuerit Maria ma gdalena de parte optima electa que nō auferetur ab ea.Lu.x.ꝛ apl̄i de ꝑmāſione ſpūſſcti in eis in eternū.Jo.xiiij.ꝛ Pau.de inſeparatione ſua a charitate Chriſti.ad Ro.viij.non dꝫ hoc btiſſime virgini defuiſſe:q̄ oīa priuilegia alijs ꝯceſſa obtinuit ſm Ber.ꝛ hanc certitudinē ha buit vel habere potuit diuina inſpiratione,vel reuelatiōe.Septimo fuit ſpū ꝓphetico radia- ta.ſicut ptꝫ in ſuo cātico.Luc.j.in quo triplici lumine ꝓphetico ſe illuminatā oſtēdit.ſ.ꝓſen- tis:ꝓteriti:ꝛ futuri.Octauo ſacre ſcripture my ſteria ei fuerūt reuelata:ſicut ptꝫ in eodē cāti- co:vbi:ſicut eſt locutꝰ ꝛc. Nono fuit ei dei ſa ciea vt pie credit reuelata.vt ait magr̄ Barth. piſa.in lib.btē virgi.Chriſto ſm q̄ poſſibile eſt in ꝓſenti vita fuit recreata.ꝛ hoc ſequit ad ꝓdi ctum.Si eñ Petrꝰ viſa gloria trāſfigurato Je ſu dixit.Dñe bonū eſt nos hic eſſe ꝛc.Mat.xvij. quid facere debuit virgo btiſſima deguſtata eius deitate.Decimo mater dei eſt facta ꝛ vo- cata quo nihil poteſt dici maius ad eius lau- dem.ꝛ hoc eſt quod ꝓdixit ei angelus in verbis ꝓpoſitis.ſ.Quod naſcet ꝛc.Undecimo ſuper oēs puras creaturas meritis ꝛ gloria eſt exal- tata:atq̄ oībus bñdictionibꝰ repleta:ſicut, ipa inq̄t in ſuo cātico dicēs Lu.j.quia reſpexit hu- militatē ancille ſue:ecce eñ ex hoc btā me di- cent oēs generationes.De qua conceptione ſa cratiſſima tres pulchras ꝯſideratiōes faciemꝰ. Prima dicetur miſſionis.
Secunda actionis.
Tertia ꝟo collocutionis.

¶Pars prima huius ſermonis que di- citur miſſionis. K

Inquit btūs Ber.ſup Miſſus eſt.Hodie virgo regia gēmis ornata virtutū:geminoq̄ mē- tis ꝛ corporis pariter decore ꝓ fulgida:ſpē ſua ꝛ pulchritudi ne celi ciuiū in ſe ꝓuocauit ꝓa- ſpectū:ita vt regis aīm in ſuā cōcupiſcētiā inclinaret:ꝛ celeſtē ad ſe nūtiū de ſupnis educeret.hec ille.Ad quoꝝ declaratio- nē querunt plura ꝛ primo.vtrū ꝯueniēs fuerit incarnationē filij dei annūtiari btē virgini per angelū.Ad qđ rñdet Rich.noſter in.iij.diſt.iij. arti.ij.q.iiij.q̄ ſic.ꝛ hoc pōt ꝓbari multiplici ra tione.Primo rōne ordinatiōis:vt.ſ.ſeruaret or do quē deꝰ ꝯſtatuit quo mediātibꝰ āgelis diuia hoībꝰ miniſtrant.ait eñ Diony.iiij.c.celeſtis hierarchie.diuinū Jeſu benignitatis myſteriū āgeli ꝑmū docti ſūt.poſtea ꝑ ipſos ad nos co gnitiōis gr̄a trāſiuit.Et inꝰ eodē lib.etiā inq̄t. diuinas viſiōes glorioſi pr̄es nr̄i adepti ſunt ꝑ medias celeſtes virtutes.hec ille.Secūdū eñ Jſido.vij.ety.āgeli grece latine nūtij interꝓtā- tur:ab eo q̄ dñi voluntatē populis nūtiarūt.me rito ergo āgelus ad ānuntiādā filiū dei incar- nationē miſſus eſt:vt antiquꝰ ordo ſeruaret:q̄ ſi ꝯ qs arguat dicēs ſm ſniam Diony:vij.c.ce- leſtis hierar.q̄ ſupmis āgelis ſit reuelatio im mediate a deo ꝓpter coꝝ dignitatē:ſed mr̄ dei eſt ſup oēs āgelos dignificata:ergo immedia- te a deo debebat ſibi ānūtiari hoc myſterium. Rñdet ſm Tho.in.iij.parte ſum.q.xxx.q̄ ma- ter dei ſupior erat q̄tū ad dignitatē ad quam

diuinit⁹ eligebat: sed quantum ad statū pñtis vite inferior erat angelis: quia et ipse Christ⁹ rōne passibilis vite modico ab angelis minoratus est. vt dr ab Heb. ij. verūtñ quia Christ⁹ fuit simul viator et cōprehēsor quantum ad cognitionem diuinorum nō idigebat ab angelis instrui: sz mater dei nō erat in statu cōprehēsorum. ideo de diuino pceptu per angelos instruēda erat. et si ad hoc obijciat q btā virgo ex lumine grē et fidei cognoscebat dei filium incarnādū. et credebat hoc fidelissime: quia in vtero mrīs fuerat sctificata. ideo nō videt q tale mysteriū deberet. ei per angelū reuelari: Rñdetur q lz virgo fidem haberet de mediatore ante annūtiationē: tñ ex humilitate cordis sui nūq cogitauit se ad tale mysteriū sublimādā. igitur de hoc debuit per angelum pmoneri. L

Secūda ratio ē modificationis: vt. s. mod⁹ redēptionis correspañdeat modo pditionis: vt sicut Eua a malo angelo edocta occasio fuit nostre pditionis: sic maria ab angelo bono instructa fieret causa nostre salutis. Bonus ergo modus fuit holem reparadi vt annūtiatio salutaris fieret ab angelo: sicut prima suggestio fuerat a diabolo: et sicut diabol⁹ hois pcuraue rat dānationē: ita bon⁹ angel⁹ eum adiuuaret ad salutē. et sicut diabolum miserat maledicta turba infernalis ad Euā vt ei inferret prauam psuasionē et mēdacē assertionē ac fallacē pmissionē. Sic angelus mitteret a collegio benedicte trinitatis offerēs ei reuerēdā salutationem cum dixit Aue etc. et verā assertionē dicēs. Inuenisti etc. ac vtilē pmissionē dicēs. Concipies etc. Et hanc rōnem tangēs venerabilis Beda sup Lu. inqt. Aptū pfecto humane restaurationis principiū vt angelus mitteret ad virginē partu pscrādā diuino: quia prima humane perditiōis fuit rō cū serpēs mittebat a diabolo ad mulierē spū supbie descipiēdā: imo ipe diabol⁹ veniebat q gen⁹ hūanū decept⁹ pmis parētib⁹ imortalitat⁹ glīa denudauit. Qz igit mors itrauit p feminā: apte redit et vita p feminā: illa a diabolo seducta viro gustum necis obtulit hec edocta p āgelū mūdo salut⁹ autorē edidit. hec ille. Ad hoc etiā pōt adduci illd qđ dr L. I. ois. ff. đ re. iur. s. ois q̄ vno iure ptūr ptio iure pceunt. Itē ad hoc posset applicari illud Prouer. xviij. mors et vita i manu ligue. In manu ei ligue serpētis fuit mors pestifere suggestiōis. In manu aūt ligue Eue fuit mors stulte dubitatiōis. In manu ligue Ade fuit mors stulte excusatiōis. sz i manu ligue btē āglī fuit vita nr̄e salut⁹. M

Tertia rō ē reformatiōis: vt. s. iter holes et angelos par reformaret angel⁹ eñ odiebat holes: qz ipm sua restauratione đfraudauerat. hō vero odiebat āgelū: qz ipm decepat inquantū diabol⁹ est angel⁹ p naturā: et qz xps carnem assumebat vt vtrosq recōciliaret. iuxta illđ ad Col. j. pacificās per sanguinē crucis q in celis sunt et que in terris. Iō vtriq debuerūt in hoc negotio ministeriū exhibere. N

Quarta rō ē inflāmatiōis siue eleuatiōis ipsi⁹ virgis i deū vt sic p amorē i ipm eleuata et charitate iflāmata maiori deuotiōe ad cōceptū afficeret: et pri⁹ eū pcipet mēte q corpore. de q Augu. in li. de virgini. alt. Beatior fuit maria pcipiēdo fidē Christi q pcipiēdo carnem Christi. et iterum idem inquit. Materna propinquitas nihil marie profuisset nisi felic⁹ Christū corde q carne gestasset. hec ille. Quinta ratio ē certificatiōis vt. s. tāto certior fieret de hoc mysterio quāto pluries et varijs modis sup eo fuisset istructa. s. mentaliter et vocaliter: et etiā vt fides nr̄a de incarnatiōe pbi plurib⁹ testimonijs mūiret. vt ait Rich. vbi. s. O

Sexta rō ē demōstratiōis. s. vt ei⁹ puritas ostēderet. vñ Hiero. in ser. ad Eusto. inqt. bene angel⁹ ad virginē mittit: qz semp āgelis est cognata virginitas. pfecto in carne pter carnem viuere nō hūana vita est: sed celesti vñ in carne āgelicā gloriā acqrere maioris ē meriti q hre esse qppe angelū felicitat⁹ est: esse virginem virtut⁹ dū hoc grā obtinere nitit qđ hz angelus ex natura. hec ille. Septima rō ē reparatiōnis. Quia eñ p incarnatiōis mysteriū ruina angelica erat reparāda inquātū ale sancte debebāt assumi ad ordines angelicos a qb⁹ mali angeli ceciderūt: ideo pueniēs fuit vt angelicus fieret iteruētu. sm Rich. vbi. s. Octaua ratio ē minoratiōis. Pro miorib⁹ eñ negotijs de⁹ angelū mittere psueuit. nam misit Raphaelē ad curationē infirmitatū. vt hr̄ Tobie xij. Gabrielē ad liberationē captiuorū Dañ. ix. misit qz Michaelē ad expugnationē inimicorum. vt hr̄ Apoca. xij. pgruū ergo fuit vt angel⁹ mitteret ad annūtiādū illum qui veniebat ad infirmitatū curationē ad captiuorum liberatiōem et ad hostiū expugnationē. iuxta illud Esa. lxj. spūs dñi sup me vt mederer ptritos corde. Ecce infirmorum curatio: et pdicarē captiuis idulgētiā. Ecce captiuorum liberatio: et diē vltionis deo nr̄o. Ecce inimicorum expugnatio. Nona rō ē cōuersatiōis: q eñ btā virgo virginitatē deo uouerat et eam pfectissime obseruare volebat: iō holm psortia fugiebat: q ex re āgelos videre cōsueuerat: qz ergo solebat sepe ab angelo visitari puenlēter debuit ab eo de tāto mysterio commoneri. Decima rō ē pctionis: debebat eñ contrahi spūale mrīmoniū inter naturā diuinam et humanā per incarnationē verbi. et ideo conuenienter debebat interuenire aliquis idoneus mediator: sed nullus potuit esse magis idoneus angelo qui omnes creaturas dignitate excedebat. ergo ipse angelus debuit

interuenire vt eo medio cōiungeretur consensus ꝟginis cū diuino ad pfectionē matrimonij qḋ contrahiꝭ ex partiū ꝯsensu.l. nuptias.ff.de reg.iu. Et sine quo non pōt esse matrimonium ca.cum locum.⁊.c.tua nos de spon.⁊.xxvij.q.ij. c.sufficiat. P

ET hanc rōnē tangit btūs Augu.in sermo. de annūciatione di. Secreta coniugia celebrata sunt in marie thalamo q̇bus Gabriel paranimphus interfuit ne admirareꝭ ꝟgo beata dum spūssanctus promittebaꝭ esse maritus vt nascereꝭ filius ⁊ pudoꝛ maneret illesus. Petiꝭ ergo maria celestibꝰ regnis. Mittiꝭ angelus. Rex ipse stellato micans solio mādata dirigit. Cōcionante igiꝭ deo miranꝭ sedes stupēt throni. ac diuinus silet exercitꝰ. vade inq̇t Gabriel ⁊ ethereas sedes rūpe.⁊ ꝯsiliū nostrū ꝟgini defer marie. hec incolit pua nazareth menia. sed sibi patēt regna celestia. huic ergo vnicū filiū meū donare volo vt sit illa mater eiꝰ cuiꝰ ego suz pr̄. Et subdit Augu. Statim igiꝭ cūcto celi audiēte senatu mādato gabriel acceptō. flāmineos oraq; tonātia pauens arcano paruit tremefactꝰ impio. mox. igiꝭ astriferū volatu rapido secauit. aerem ꝑcussit lumine noctē. ac flāmeos artꝰ vibrās velut pauo vniuersi coloris radijs solis obiectꝰ: p medios celi sinus ferebaꝭ donec extrema marie tecta coruscans ingrediꝭ dicēs. Aue grā plena dn̄s tecū. hec ille. Q

EX cuius verbis etiā apparet ꝙ iste angelus nō est missus ab alio ꝙ̄ a deo. ⁊ hoc triplici de cā fieri debuit. Primo rōne negocij. pq̇ mittebaꝭ. qḋ tam graue erat ꝙ ad illum mitti nō debuit aliq̇s subdelegatꝰ: sicut fuisset angelus q̇ fuisset missus ab aliq̄ alio angelo. Secunda cā est rōne ꝟginis. qꝛ sm aer. nō fuisset cōueniēs ꝙ deus tale secretū diuersis angelis specifice reuelasset prius ꝙ̄ beate ꝟgini. Tertia causa fuit qꝛ debebat mitti a patre: qꝛ hoc erat opus ꝑotētie. a filio qꝛ erat opus sapientie ⁊ a spiritu sancto quia erat opus gratie et mie. O igitur admiranda legatio o dignissima annūciatio ⁊ ex omni pte venerāda: qua nec ꝓmam similem visa est nec habere sequentez. R

SEcūdo in hac pte queriꝭ de quo ordie fuerit iste angelus Gabriel. de q̇ loquens Frā. de may. super missus est dicit. ꝙ hoc nomen nō est officij nomē sꝫ ꝑsone. ⁊ ꝙ oīa noīa angelica in diuina scriptura expssa. ⁊ sanctis patribꝰ reuelata terminanꝭ i el. sicut Michael: vt in Dan̄. x. Et Raphael: de quo Tob. xij. ⁊ Uriel. de quo in. iiij. li. Esdre hr̄. ⁊ Gabriel. de quo habeꝭ Lu. j. ⁊ Dan̄. viij. ac. ix. c. Rō aūt huiꝰ terminationis est sm eundem doctorem ibidē. Ut denoteꝭ vltimata cōiūctio quā sancti angeli habēt cū deo in vnione beatifica. Istud em̄ nomē el. in hebreo idē significat qḋ deꝰ i latino. Ad qōnē aūt ꝓpositā. Rn̄deꝭ ꝙ ꝙ̄uis q̇dā dixerint eū fuisse de infimo ordine. s. angelico. qꝛ Luce. j. dr̄. Missus ē Gabriel angelus a deo ⁊c. Itē lꝫ alij dixerint eū fuisse archāgelū. sicut inq̇t Albertus sup missus est. c. xvij. Archāgelorū aūt ordo est medius infime hierarchie: ⁊ hoc videꝭ approbari p illud qḋ canit eccl̄ia dicens Gabrielē archāgelū scimus diuinitus te esse affatum: ⁊ hanc opinionem etiam tꝫ beatus Tho. in. iij. scripto sen. dis. ij. ⁊ in. iij. par. sum. q. xxx. tn̄ videtur esse tenēda opinio eoꝝ qui dixerunt ipsum fuisse de supmo ordine spirituuz beatoꝝ: ꝙ̄uis em̄ ꝓprie dicanꝭ angeli illi q̇ sūt in vltimo choro ⁊ in fine vltime hierarchie. tn̄ large oēs spūs beati de quibuscūq; ordinibus appellanꝭ angeli sm Isi. vij. etym. ⁊ sic non obstat dictū euāgelij eū appellātis angelū. qꝛ ēt seraphin nuncupāꝭ angeli. Nō etiaz obstat ꝙ eccl̄ia eū appellat archāgelū. quia vt ait Diony. in li. angelice hierarchie. Angeli supremi ordinis in se continent pfectiones inferioꝝ ordinum vnde et eorum nominibus appellari possunt. sicut ⁊ sacerdos in se habet perfectionem omnium ordinum inferiorum. vnde ⁊ subdiaconus et diaconus appellari potest. Qḋ autem fuerit iste angelus de ordine seraphico. ꝓbatur per illud Esa. vi. vbi dicit ꝓpheta. Uolauit ad me vnus de seraphin. Si ergo de hoc ordine fuit qui Esaiā ad ꝓphetādū incarnationē purgauit: multo magis de ipso ordine esse debuit q̇ ipsam incarnationem nunciauit. pie ergo tenendum videtur. ꝙ iste angelꝰ fuit vnꝰ de principalioribus ordinis seraphici. quod tenere videtur Ber. super missus est di. Non arbitror hunc angelum ad virginem missum de minoribus esse: qui qualibet ex causa solent ad terras crebra fungi legatione. quod ex eius nomine palam intelligi datur quod interpretaꝭ fortitudo dei. hec ille. S

DIcunt ergo quidā doctores ꝙ iste angelus Gabriel principalior fuit omniū spirituū beatorum post luciferum ⁊ hoc videꝭ verisimile. quia cū princeps vult aliq̇d magni facere p virū apud se fideliorem id agere solet. Sic deus eternus volens hoc omniū maximū opeꝝ suoꝝ faceret. s. icarnationē filij sui q̇ excedit oīa opa dei sm Aug. l. xiij. de trini. nō fecit nisi mediante angelo fideliori ⁊ gratiori. ⁊ per consequens altiori. quia tanto quis apud deū est altior. quanto ei est gratiosior. Cum ergo iste angelꝰ fuerit legatus dei ad sponsam suā non debuit esse legatus minor: sed legatus a latere. ⁊ hanc opinionem tenet Franci. de may. vbi. s. Qui illa verba ij. Missus st Gabriel angelus a deo. sic exponit. scilicet immediate. quia cōmuniter angeli ab archangelis transmittūtur immediate. ⁊ archangeli a superioribus scilicet a thronis sm beatum Greg. in moral. Ex ista autem immediatiōe videntur accipi quat

tuor theologica argumenta p. rimum est quod iste angelus videt esse deo immediatus qz talis e ordo in missionib⁹ qlis e ordo i pfectiōib⁹ angeloz. p eo q inferiores sp mittunt a supiori bus fm beatū Diony. in li. de angelica hierarchia. cui⁹ rō est: qz ordo diuine sapiētie reqrit vt vltima disponant p media ⁊ media p supre ma Et ideo cū iste fuerit immediate a deo missus videtur q in ordine hierarchico sit et imediat⁹. Scōm argumētū est q iste angelus videtur esse simplr oim supmus qz cum oēs angeli sint inuicē subordinati vsqz ad primuz quē appellat bis Dionysius in lib. de diuinis noibus summū seraph. Solus supremus deo est imediatus: qz a supmo vsqz ad nouissimū subordinate extendit claritatis sue radiū celestis pater. Tertiū argumētū est q iste angel⁹ est hierarcha in ordine seraph. quia cū sit in ordie illo supremus. ille est hierarcha in vnoquoqz ordine q in illo est supmus nisi forte dicat q nullus angelus in hoc ordine seraph ē hierarcha qz nullus attingit ad tantā pfectionē quantaz lucifer in illo ordine habuisset. et ideo illa dignitas erat forsitā homini reseruata. Quartuz argumentū est q iste angelus videtur hierarcha viis in tota hierarchia celesti fuisse. Quia cū ordo supmus seraphin pricipet oibus alijs ordinibus. vt p3 in li. Diony. celestis hierarchie ille qui principatur in supremo ordine. oibus simpliciter principat. Ista tñ argumenta nō pcludūt euidēter nisi pmo supposito Nam angeloz merita sunt nobis in cognita. s3 ppt intēsam affectionē pure mentis ad xpi pconia istū celestē nūciū quārū, valem⁹ alijs non pIudicando nec determinando efferimus. Hec ille vbi. s. Qui etiā respōdet quattuor opposita nib⁹ que fieri possent contra pdicta. ⁊ marie si qs diceret q cū fm beatū Diony. in li. de angelica hierar. illi. de ordine seraphico nō mittantur ad exteriora. non videt iste angelus fuisse de illo ordine. qz rñdet predictus doctor q hoc verum est de coi lege. nō tñ est ptra eoz digni tatē si ex priuilegio singulari qnqz mittant sicut fuit in hac sacratissima annunciatione. cū persona verbi que in infinitum est eis nobilior fuerit in hoc mysterio incarnationis missa. S3 contra predicta argui posset q ecclesia in officio angelorum primo nominat: sanctum Michaelem q Gabrielem in hymno ad laudes q si digniorem Item appellat eum prepositum paradisi dicens. Michael prepositus paradisi quem honorificant angelorū ciues. Itē appellat eum principem celestis exercitus. vñ canit. Collaudamus venerantes omnes celi milites sed precipue primatem celestis exercitus. Michaelem in virtute cōterentem zabulon. Ipē est est qui superauit in bello luciferum vt habetur Apoc. xij. vnde videtur esse supremus. Quibus oibus rñderi posset q sicut in qlibet regno cōiter est vnus gnalis capitaneus ⁊ pnceps militie: q ab oibus militib⁹ regis venerat ⁊ tamē p hoc nō sequit q ipse sit scōs a rege vel dignior oim in regno eius. quia sepe repertunt aliqui ipso primiores regi. ⁊ digniores apud illu3: sic ⁊ in pposito. Qō aūt Michael luciferū deb ellauit. hoc nō egit in virtute ppria: sed dei q ad maiore cōfusionē supbie luciferi fecit eū nō ab excellētiori angelo paradisi sed ab vno alio nō supremo superari. iuxta illud. s. ad Coz. j. Infirma mūdi elegit deus vt cōfunderet fortia. ⁊ propter hanc victoriam forte postea eū pfecit aiabus in celū deferendis ⁊ io ecclesia eum primo noiat ⁊ pticulariter venerat. Uerū qz de his nō reperit certa determinatio in sacra scriptura. saltē op3 cōcludere q Gabriel angelus est apō deū excellētissimus.

Eius magnitudo apparet ex tribus magnis officijs q deus in curia sua illi commisit. Primū est reuelatio secretorū vt ait glo. sup illud Dañ. viij. Gabriel fac istam intelligere visionē. Scōm est victoria pliorū vñ dicit quedā glo. sup Dañ. Qō gabriel ppositus est a deo p lijs gerendis. Tertiū est assistētia ante deū vñ ipse dixit Luc. j. Ego sum gabriel angelus qui asto ante deū. Magnū est igit secreta reuelare maius est victorias prelioz cōcedere. sed maximum est ante deum semper assistere. De ipso etiam angelo inquit Greg. in quadam homel. Ad hoc mysteriū summū angelū venire dignū fuerat: q summū oim nūciabat. Cōueniens eñ fuit q pro tāta re singularissima singularis nū cius mitteret. qui esset oim angeloz excellētissimus. Dicit eñ Grego. vbi. s. Dictus est autē gabriel. quod nomē officio suo cōgruit Gabriel eñ dei fortitudo noiat. per dei nāqz fortitudinē nūciādū erat q virtutū dñs ⁊ potens i prelio ad debellandas ptātes aer eas veniebat. U

Sciendū q3 fm Hiero. q hoc nomē Gabriel pōmultiplr interptari. Primo vt. s. dictū est. fortitudo dei. quia diuina fortitudo magis cōnera videtur fuisse in ista incarnatione q in mundi creatione plus eñ distat deus a qualibet creatura q creatura a nihilo arg. in. c. dam namus. de sum. tri. ⁊ fi. ca. ⁊ ideo pl⁹ fuit facere hominē deum q pducere de nihilo mundum. Secundo gabriel interpretat virtus nostra de⁹ qz virtute diuina concepit xpo nō humana. vt declarat Damas. in. iij. snlarū suarū Tertio gabriel interpretatur confortauit me deus. angelus eñ ex parte dei cōfortauit virginez. Quarto gabriel interpretatur cōfirmatio dei qz per ipsius annunciationem confirmatum est cor beatissime virginis. Unde in officio diuino canit ecclesia. Confirmatum est cor virginis in quo diuina mysteria angelo nunciante su-

sceepit. Tertio in hac parte queritur an iste angelus apparuerit beate virgini in visione corporali. Et rñdet Rich. nř vbi.š.ꝛ Tho.i.iij. parte sum.q.xxx.ꝛ Alber.super Missus est.ca. xx.ꝙ sic. Et possumus hoc probare autoritate Aug. in sermone annunciationis dicentis in ꝑsona ꝟgis. Uenit ad me qdam magn⁹ paranimphus xp̄i. non patriarcha primus aut ꝓpheta egregius sed Gabriel archāgelus facie rutilās veste coruscans. incessu mirabilis ꝛc. Que oia pertinere nō possunt nisi ad corporeā visionez hoc aūt cōueniēs fuit Primo rōne similitudinis. quia illud qđ annūciabatur erat incarnatio dei inuisibilis. vñ cōueniēs fuit vt ad hui⁹ rei declaratione: inuisibilis creatura formā assumeret in q̄ visibiliter appareret cū ēt oēs ap paritiones corporales veteris testamenti ad hāc apparitionē ordinate fuerint q̄ dei fili⁹ apparuit in carne. y

SEcundo fuit ꝯueniēs rōne certitudinis ea enī q̄ sunt oculis subiecta certius cō ꝓhēdimus q̄ ea que solum imaginamur iuxta illud Horatij in poetria dicentis. Segnius irritāt aīos demissa ꝑ aures q̄. q̄ sūt oculis subiecta fidelibus ꝛ qđ inquit imperator in.§.fi.insti.de gradibus.s. veritas magis oculata fide q̄ per aures animis hoim infigit. ꝛ Goffre.vbi.š. Certior aure arbiter est oculus vñ dicit Chry.sup Mat.ꝙ angelus nō in somnis: immo visibiliter ꝟgini astitit. Naz qꝛ magnā valde reuelationem ab angelo accipiebat egebat tāte rei euentus missione solēni. Tertio fuit ꝯueniēs rōne altitudinis.s. ꝓpter altitudinē ꝛ dignitatē mr̄is dei que nō solū in mēte sed etiā in corporeo vētre erat dei filiū receptura. ꝛ ideo nō solum mens eius: sed etiaz sensus corporei erāt visione angelica delectandi.

Si vero obijciat ꝙ ſm Aug.xij. super Gen. ad litterā intellectualis visio est potior et dignior corporali. ꝛ ꝑcipue ipsi angelo magis cōueniens. Nā visione intellectuali videtur angelus in sua substantia. visione aūt corporali videtur solū in figura assumpta corporea igit angelus annūcians magis apparere debuisset in visione intellectuali q̄ corporali. Rñdet beatus Thom. vbi.š.ꝙ intellectualis visio est potior q̄ imaginaria vel corporalis si sit sola. Sed ipsemet Augu. ibidē dicit ꝙ est excellentior ꝓphetia q̄ hꝫ simul intellectualē ꝛ imaginariā visionem q̄ illā q̄ hꝫ alterā tm̄ beata āt ꝟgo nō solū ꝑcepit visionē corporalē sꝫ ēt intellectualē illuminationē vñ ei⁹ apparitio fuit nobilissima. Z

DIcit aūt alber. sup missus est ꝙ iste angelus apparuit beate virgini in hūana spē pulcherrima ꝛ in forma iuuenili ꝛ in veste candida ꝛ clara. ꝛ facta fuit hec salutatio mane.s. in ortu diei. vt significaret veri solis ꝯceptū.s. xp̄i. Fuerūt tñ circa hoc varie opiniones quas refert Fran. de Max. sup Missus est: Nā aliq dixerūt ꝙ hec annunciatio ꝛ incarnatio verbi fuit facta media nocte. iuxta illud Sap. xviij. Dum mediū silentium tenerēt oia. ꝛ nox in suo cursu mediū iter haberet. omnipotens sermo tuus dñe a regalibus sedibus venit. Alij vero dicunt ꝙ facta est hora tertiarū qꝛ sicut prim⁹ homo fuit illa hora ꝓductus. ita eadē hora debuit cōcipi xp̄s. ꝛ ad autoritatem allegataz de media nocte rñdent ꝙ intelligit de aductu ex mr̄is vtero in mūdū. ꝛ nō de aductu de sinu patris in vterū ꝟginis. ꝛ dicunt ꝙ vterus ꝟginis dr̄ regalis sedes filij dei. Alij ēt dixerunt ꝙ hec incarnatio facta fuit vespertina hora.s. in sero hora cōpletorij. qꝛ illa hora multis priuilegijs fuit illustrata maxime ꝙ hac hora ſm eos fuit sol creatus. qꝛ sicut hō tanq̄ excellentior fact⁹ est post oia aialia. Gen.j. ita sol luminare mai⁹ post oia luminaria ꝛ sic in sero. Dicūt ergo isti ꝙ fuit ꝯueniens vt eadē hora qua sol corpore⁹ formatus fuit ex luce primaria: etiaz formaret sol iusticie de ꝟgine intacta. Sed Fran. vbi.š. videt tenere ꝙ mysteriū incarnatiōis fuit inceptuz hora vespertina qꝛ in sero appuit gabriel angelus btē ꝟgini ꝛ eā salutauit ꝛ incarnationem filij dei ipsi annunciauit. Et ꝓpter hoc ecclesia in sero facit pulsari Aue maria. vt inquit scūs Bonauē. quē refert Frā. vbi.š. Sed collocutio inter beatissimā virginē ꝛ angelum durauit vsq3 ad horā matutinā in qua btā virgo cōsensum ꝑstitit ꝛ filiū dei ꝯcepit ꝛ ꝓpter hoc ſm ritum ecclīe post matutinū, scꝫ in hora incipiētis aurore sonat Aue maria vt deo ꝛ btē virgini de cōpletione tam excelsi mysterij grāꝝ debite actiones referant. Dicit qꝫ Frā. vbi.š. ſm sniam Au. in. iiij. de trini. ꝙ xp̄s incarnatus fuit ꝛ passionatus in mēse martij. scꝫ. xxv. die. Et rō quare in tali mēse voluit incarnari ꝛ pati: fuit ꝓpter multa ꝑuilegia istius mēsis. maxime duo. Primū dr̄ primordialis creationis. qꝛ isto mēse dr̄ mundus cū suo ornatu creatus. Et ideo dixit dñs Exod. xij. de hoc mēse. Mensis iste principiū mensium. primus erit vobis in mēsib⁹ anni. Scdꝫ priuilegiū fuit israelitice liberatiōis qꝛ isto mēse fuit pp̄ls israelitic⁹ liberat⁹ de egyptioꝝ captiuitate. ꝛ educt⁹ ꝑ moysen transito mirabilr mari rubro. ꝛ iō cōgruū fuit vt ei daretur tertiuz priuilegiū scꝫ renouationis per xp̄i incarnationem. de qua ꝑdictum fuerat Hiere. xxxi. vbi dr̄. Nouū faciet domin⁹ super terram femina circundabit virum. Itē ꝛ quartum.s. liberationis humani generis de seruitute diabolica per passionem eiusdeꝫ. Quod autem hec annunciatio facta fuerit in martio. patet Luce.j. vbi habetur quod facta est in mēse sexto a conceptione sancte Elizabeth. que cōcepit beatum iohannem baptistam. xxiiij. septē.

bils: vt pz ex eius natiuitate: quia presupponitur stetisse in vtero matris nouē mēsibus: sicut fieri solet cōmuniter. & sic sextus mēsis a conceptione beati Johannis fuit martius. Unde Beda in homel. quadā inqt. Quia xp̄i incarnatio sexta etate seculi futura erat: recte sexto mense concepti Johannis missus ad Mariā angelus nasciturū nūciat saluatorē. Mēsem aūt sextum martiuz intelligimus cuius. xxv. die dn̄s noster & cōceptus traditur & passus sicut &. xxv. mensis decēbris est natus. Dicit autem Fran. vbi. s. q̄ in tali die in quo xp̄s incarnatus est cepit fieri mūdi creatio. Nam in illo creauit de⁹ celum & terrā. naturā angelicā & lucem primariam. vt dicunt aliqui doctores. & ideo cōgruū fuit vt in tali die crearet aīa xp̄i que celo & natura angelica est dignior & luce primaria splendidior. & formaret eius corpus qd̄ est terra incōparabilr̄ preciosior. Item ibidem dicit predictus doctor q̄ incarnatio dn̄i nostri facta fuit i sexta feria in qua sicut xp̄us voluit pati. vt patet. Johannis. xix. ita etiam voluit incarnari. & hec eius opinio probari potest. Nam sicut p̄mus homo formatus fuit de terra sexta feria. vt patet Gene. i. ita cōgruum fuit vt secundus Adaz eadez die formaretur de virgine maria.

A

Dicit quoq̄ Franciscus de mayro. in sermone annunciationis q̄ sexto millenario annorum a creatione mūdi: facta est incarnatio filij dei. Sicut eniz in sexta die formauit hominē ad imaginē & similitudinez suam impressam. In isto senario formauit deus illum hominē, qui est imago dei vel eius similitudo expressa s̄m apostolum. Et sicut die illo fuit homo lapsus isto millenario fuit reparat⁹. & sicut in isto anno agebatur septuagesimasecunda generatio ab adam. sic iste homo lxxij. discipulos habuit. Hec ille. Albertus autez vbi supra cap. xxxi. dicit q̄ christus rationabiliter in ciuitate concipi debuit. dicens sic Christus non in mari qui est locus piscium non in aere qui est locus auium. nec in campo qui est locus agrestium animalium: sed in ciuitate qui est locus proprius hominum concipi debuit qui propter nos et propter nostram salutem de celo descēdit. et ibidem etiam dicit. Est et alia ratio quare dominus voluit in ciuitate concipi. dominus enim quando de celo descendit: non sine celis nec sine regno celorum venit. sed celuz celorum secum tulit. hoc enim lucifer non fecit quia sicut fulgur de celo cecidit. & celum ibi totum reliquit ignem suum modo secum deferens quocumq̄ vadit Dn̄s autem id quod fuit permansit & ad matrem veniens de bonis paternis non expulsus fuit. vnde nunq̄ extra regnum celorum fuit vnde et quando in vtero conceptus fuit ipsa virgo suum regnum celorū fuit. De hac ergo ciuitate gloriosa dicta sūt qm̄ oīa q̄ ad ꝑfectionē ciuitatis ꝑtinent in beatissima ꝟgine inueniri & de ipsa dici possunt. fuit eñ fundata sup̄ hūilitatē p̄ castitatē murata turrita p̄ charitatē. ditata p̄ paupꝑtatē: custodita p̄ discretionē libera imunitate pctōꝝ. pacifica supatiōe tentationū. diuino officio ornata p̄ elegātiā morū. edificata in refugiū peccatorum. populosa ꝟtute & oīm donoꝝ gratuitoꝝ. irrigua abūdantia oīm miserationū in altissimo sita per excellentiam priuilegiorum.

Hec ille. Qui in capitulo sequēti querens q̄re in galilea annūciatus sit tandē ꝯcludit di. Dicim⁹ q̄ annūciatio & cōceptio dn̄ica debuit fieri in galilea. & ꝑpter factū qd̄ fiebat. & propter finē ꝑpter quē fiebat. Dn̄s eñ incarnat⁹ fuit vt iudeos & gētiles saluaret. ꝑpterea in regione que ab vtrisq̄ inhabitabat annunciari & cōcipi voluit. Qd̄ aūt ab vtrisq̄ inhabitaret patet. & primo q̄ a gentibus. Esaie. ix. p̄ hoc qd̄ dr̄ trās iordanē galilee gentiū q̄ autez a iudeis. pz p̄ euāgelistā Lucā q̄ dicit. ij. c. Ascēdit aūt ioseph a galilea ciuitate nazaret i iudeā. et sic in regione cōi concipi voluit. qui ꝑ oībus nasci voluit nō eñ iudeoꝝ deus tm̄: sed etiā est gentiū Itē regio illa suo noīe ꝑprietatē incarnationis propriissime expressit: galilea eñ interpretatur reuelatio siue trāsmigratio. In hac aūt annunciatione fiebat sūmi secretoruz reuelatio qñ verbum quod in principio erat apud deum & lucem inhabitat inacessibilē quā nemo vnq̄ vidit caro factū est. & vidit oīs caro salutare dei nostri. qd̄ librum aperuit & signacula oīa solum & nobis oīa quecūq̄ audiuit a patre nota fecit Simili modo fiebat hic transmigratio maxima de ignorātia in sciam de culpa in gratiam. de vmbra in veritatem. de seruitute in libertatem. de timore in amorez de grauitate in leuitatem. de austeritate in benignitatem. de diuinitate in humanitatez q̄ maxima transmigratio fuit: quia in ea primum ad vltimum in vnam personā trāsmigrauit. Hec Alber. vbi. s. Fran. autem de mayro vbi. s. dicit. Galilea fuit regio felicissima vnde multitudo apostolica a domino ibidem incarnato fuit electa. & ꝑpter hoc dicebāt iudei Actuum. ij. Nonne oēs isti galilei sunt? Scd̄m autem beatum Hieronymum galilea habet quadruplicem interpretationem incarnationis mysterio congruentem. quarum prima est q̄ galilea dicitur rota & isto conuenit incarnationis mysterio quia ibi rota diuinitatis fuit vnita quadrato nostre humanitatis. Unde ait quidam. in hac verbi copula in qua fallit omnis regula circulus quadratur. Rota quippe significat diuinitatem quia circularis figura non habet principium neq̄ finem. Sicut eternum vere est sine principio & sine fine. Unde quidam ph̄us diffiniens quid

est deus dixit q deus est circulus cuius centrũ
ẽvbiqꝫ ⁊ circũferẽtia nusqꝫ.h aũt phs fuit paulus
trimegistus cuius diffinitionẽ etiã refert Alex.de
ales in.iij.parte sum.in tract.de ꝯueniẽtia in-
carnatiõis Christi.q.ij.sequit Frã.vbi.s.q̄dra
tus ṽo qui ex omni parte est finitus in pũcto de-
signat naturã creatã.Et idcirco circulus tũc fuit
quadratus qñ deus extitit hmanatus.Scd̃a iter-
ptatio est q Galilea dr volubilis:⁊ istud signi-
ficatũ huic ineffabili mysterio ꝯgruit:quia si-
cut in motu quo voluit aliqd̃ nobile ꝯiungit fi-
nis motus cum pncipio:vt patet in celo:ita icar-
nationis mysterio prima natura.s.diuina que
est primũ principiũ omniũ:⁊ humana que est vl
tima in genere intellectualiũ est simul copula
ta.vñ dicit btũs Diony.in li.de diuinis nolbus.
q in isto mysterio deus nostrã eternitatẽ redu
xit ad suũ principiũ.Tertia iterp̄tatio est q ga
lilea dr trãsmeans.⁊ ista significatio huic my-
sterio est ꝯueniens:quia in eo natura humana
trãsmeauit ad suppositũ aliene nature cum es-
set nata supposítari in supposito ꝓprio de suo
genere.⁊ tamen fuit suppositata in supposito
diuine nature.ſm illud ad Heb.ij.nõ angelos
apprehẽdit.sed semẽ Abrae.Quarta interp̄ta-
tio est q Galilea dr trãsmigratio mea ⁊ ꝯuenit
isti mysterio:quia in eo dei filius semetipm exi-
naniuit dum verbũ caro factũ fuit.Jo.i.vñ si-
cut natura humana fuit eleuata per assumptio
nem:ita persona diuina fuit inclinata p suce-
ptionẽ.⁊ ideo dei filius fuit dictus viator.et p
ꝯsequẽs trãsmigratio sibi cõueniebat.vnde
dicitur ei Hiere.xiiij.c.quare sicut colonus fu-
turus es in terra ⁊ quasi viator declinãs ad ma
nendum?Quare futurus es velut vir vagus?⁊
ſm hec omnia dñs Jesus Christus conuenien-
ter in regione Galilee incarnatus fuit ⁊ Gali-
leus appellatus est.B Sed predictis opponi
potest q vt habetur Jo.vij.Judei dixerunt Ni
codemo.Scrutare scripturas ⁊ vide:quia a Ga
lilea propheta non surgit.Sed respondetur q
ipsi fuerunt excecati:existimantes omnem re-
gionem preter Judeam perpetuo a diuinis be
neficijs esse repellendam. Item si opponatur
q Judei dicebant Joan.vij.Nunquid a Gali-
lea Christus veniet:quasi dicerent non.⁊ red-
debant rationem dicentes. Nonne scriptura
dicit quia ex semine Dauid et Bethleem Ca-
stello vbi erat Dauid venit Christus.Respon-
detur q ipsi perfidi Judei in hoc decipieban-
tur:quia putabant Christum in Nazareth na-
tum vbi fuerat educatus.cum tamen esset na-
tus in Bethleem.vt habetur Luce secundo ca
pitulo.Si tamen Judei mente fidei ⁊ non obsti
nata scripturas inspexissent.poterant dirigi p
illud vaticinium.Esaie nono ca.Terra Zabu
lon ⁊ terra Neptalim via maris trans Jorda-
nem Galilee gẽtiũ.populus qui ambulabat in
tenebris vidit lucem magnam.habitantibus i
regione vmbre mortis lux orta est eis. sicut in-
ducit euãgelista Mat.iiij.Hec Franci.de may.
vbi.s. C

Albertus aũt vbi.s.c.xxxi. pbat cõgruum
fuisse xpm cõcipi in nazareth que flos in-
terpretat.Vñ etiã ait. Bene ergo in nazareth
cõceptus fuit qui sicut flos de flore sine mixtio
ne de maria saluo virginitatis decore ꝓcessit.
Unde Ber.sup missus est inquit. In nazareth
ergo annunciat xps nasciturus.quia in flore
speratur fructus processurus. Nomen igitur
ciuitatis in qua concipit.exprimit statum tpis
⁊ finem operis ad quem venit.Cum eñ xps in
nazareth cõcipit hyems trãsijt.tps innouatio-
nis aduenit.fructus appropinquauit. omnibus
se exhibuit medicinam cõfecit.sensum refecit.co
ronãdis pctõribus venit.He eñ sunt ꝓprieta-
tes floris ꝓpter quas congruit nazareth ad lo-
cũ diuine ꝯceptiois.Hec ille.Merito ergo na
zareth vocatus est locus in quo conceptio flo-
ris illius annũciata est qui inquit Can.ij.Ego
flos campi ⁊ lilium conuallium.Ad hanc quoqꝫ
annũciationẽ faciendã congrue vnus ex ange
lis missus est Angeli eñ dicunt flores paradi-
si.Nazareth autẽ est in quadã valle montibus
vallata firmissimis.vbi abundat saluia.ruta.⁊
ortomilia.per saluiam autem sapientia.per ru
tam iusticia.per ortomilliam vero bonitas desi
gnatur.que omnia pfecte fuerunt in filio dei re
ge angeloꝝ.In illo etiam loco extant vestigia
cuiusdã eccłie que fuit a primitiuis christianis
fabricata.ante cuius altare adhuc est columna
quedam que dr media esse inter virginem ⁊ an
gelum que erat constituta in medio oratorij.
Conceptus quoqꝫ fuit xps in nazareth vt adim
pleretur ꝓpheta Esa.xi.dicens. Egredietur
virga de radice iesse ⁊ flos de radice eius ascẽ-
det.Ubi ſm veritatẽ hebraicã habetur ⁊ naza-
reus de radice eius ascendet.Mater eñ dicit
radix filij.⁊ filius appellatur flos matris.xxx.
iij.q.iij.c.tunc saluabitur.vbi glo. Item hoc id
factum est vt beate virginis excellentia figura
retur.vt eñ.s.dictum est nazareth flos inter-
pretatur. Ex floris triplex est conditio que v
gini competit.s.pulchritudo.redolentia ⁊ fru-
ctuositas.quas cõditiones ponit Bernardus
in sermone de assumptione dicens.Cõmendat
flores pulchritudo suauis redolentia ⁊ spes fru
ctus gratia triplex.Prima igitur conditio dici
tur pulchritudo.quia flores sunt pulcherri-
mi.Sic et beata virgo in corpore et anima pul
cherrima fuit cui dicitur a sponso suo celesti
Canticorũ quarto cap. Tota pulchra est ami
ca mea et macula non est in te.Super que ver
ba ait Hugo de sancto victore.Pulchra in cor-
pore.pulchra in mente: corpore decora. mente
sincera.Secunda conditio floris est redolentia.

et suauitas odoris hinc ⁊ beatissima virgo sua
uissimū reddebat suarū virtutū odorē. ideo in
persona eiꝰ dr̄ Eccli. xxxiiij. in plateis sicut cy-
namomū ⁊ balsamū aromatizās odorem dedi
q̄si myrrha electa dedi suauitatē odoris. Fuit
aūt hic odor beate virginis exēplaris ⁊ imma-
culata vita. vñ Ambro. lib. j. de virgi. ait. Fuit
vt virgula fumi ex aromatibꝰ myrrhe: q̄a mul-
tis erat repleta virtutū odoribꝰ: mānādo quia
ex ea fragrabat suauissimꝰ odor etiā spiritibus
angelicis. ⁊ Hiero. ad Pau. ⁊ Eustoc. in ser. de
assumptione inq̄t. vere hortꝰ deliciarum beata
virgo in quo cōsita sunt oīa florꝫ genera ⁊ odo-
ramēta virtutū. Tertia ꝯditio floris est fructuo
sitas: sic ⁊ a virgine florētissima; fructꝰ ille dul-
cissimꝰ exijt Jesus bñdictus per cuiꝰ gustū oēs
electi salui fiūt. vñ Eccli. xxiiij. dicit. ego mater
pulchre dilectionis timoris ⁊ agnitiōis ⁊ san-
cte spei in me oīs gratia vie ⁊ veritatis: in me
oīs spes vite ⁊ virtutis. trāsite ad me oēs q̄ cō-
cupiscitis me ⁊ a generationibꝰ meis adimple
mini: spūs eñ meus super mel dulcis ⁊ heredi
tas mea super mel ⁊ fauū. Ipsa quoqꝫ virgo
flos est cāpi de qua ortū est p̄ciosum lilium con
uallīū qua deletur ⁊ culpa s̄m Augu. in ser. de
natiui. virgi. ex q̄bꝰ oībus patet expositio euā-
gelij Lu. j. dicētis. missus est angelꝰ Gabriel a
deo in ciuitatē Galilee q̄ vocat̄ Nazareth. D

Glo. Bo sup Luc. inq̄t. locus quo mitti-
tur angelus Nazareth vocat̄: quia Naza
reus. i. sanctussanctorꝫ nūciabat̄ ventu
rus. Frā. de may. vbi. s̄. approbās p̄dicta sic di
cit. Nazareth ciuitas gloriosissima noīe suo
hꝫ sex interp̄tationes huic mysterio ꝯgruētes.
Quarū prima est q̄ Nazareth interp̄tat̄ flos: q̄
significatio cōpetit incarnationis mysterio: q̄a
sicut flos gignit̄ ex subtilissimis humoribꝰ vir-
gule: ita Christꝰ dñs nō fuit generatꝰ ex huma
no semine: sed ex purissimis sanguinibꝰ virgi-
ginis bñdicte s̄m beatū Diony. iiij. de diuinis
noībꝰ. ⁊ ideo Esa. xj. dr̄. egredietur virga de radi
ce Jesse: pro beata virgine: ⁊ flos de radice eius
ascēdet pro ipsiꝰ felici prole. Secūdo Naza
reth īterp̄tat̄ sanctitas. ⁊ hoc ꝯuenit p̄senti my
sterio: quia lꝫ beatissima virgo fuerit sanctifi-
cata in mr̄is vtero. tñ illa sanctificatio nō fuit
ita plena sicut sanctificatio: scđa qñ Christū cō
cepit: pro qua secūda sanctificatiōe dixit ei an-
gelus Lu. j. spūssanctꝰ superueniet in te: ⁊ virtus
altissimi obūbrabit tibi. Tertio Nazareth
interp̄tat̄ ꝯsecratio. ⁊ hoc etiā optime congruit
p̄senti mysterio: quia res dr̄ ꝯsecrata que p̄ ali-
q̄d sacramētū est deo dicata. idē eñ est deo di
care ⁊ ꝯsecrare: s̄m glo. in. c. j. de reli. do. ⁊ ꝓbat̄
in. c. ecclesijs. ⁊. c. in sancta. de ꝯse. dist. j. seq̄tur
Fran. Ista autem ciuitas fuit deo dicata p̄ sa-
cramentū sue incarnationis ibidem celebrate.
et hoc est dignissimū sacramētū inter oīa perti

nentia ad personā domini nostri Jesu Christi
s̄m tempus eo modo quo sacramentuꝫ dicitur
sacrum secretū. ⁊ isto modo ista ciuitas fuit sa-
cratissima. Quarto Nazareth interp̄tat̄ vn
ctio. ⁊ hoc etiam congruit huic sacramēto. quia
tunc fuit illa vnctio celebrata. de qua fuit pro-
phetia p̄nuntiata Dañ. ix. vt quando vngere-
tur sanctussanctorꝫ induceretur iustitia sempi-
terna. Christus autem qui dicitur sanctussan-
ctorum in hac ciuitate fuit vnctus: quia in pri-
mo instanti sue conceptionis spiritusancto si-
ne mensura fuit repletus. sicut loquitur Petrꝰ
apostolus Act. x. dicens. vnxit eum dñs spiri-
tusancto ⁊ virtute. Quinto interp̄tatur mundi-
cia que cōpetit incarnationis mysterio: quia in
verbi ꝯceptione ita fuit purgata virgo glorio-
sa more angelico vt purgatio dicat̄ esse quidā
actus hierarchicꝰ: q̄ ipsa nituit tali puritate q̄
maior sub deo nequit intelligi. vt dicit Ansel. j.
lib. de conceptu virginali. sed sibi fuerit maior
puritas Christi qui est deus. Sexto interp̄-
tatur custodia: quia ibi fuit custodia assignata
per deum ad custodiendam istam virginē be-
nedictam. vnde Orige. tractans illud euange-
licum. Inuenta est in vtero habens de spiritu-
sancto querit a quo inuenta ⁊ cui inuenta. ⁊ di-
cit. Ab angelis obseruantibus eam ad honorē
eius qui ab ea generandus erat. Sed atten
dendum est q̄ Christus dominus noster in sa-
cra scriptura dicitur fuisse de quadruplici ciui
tate aspiciendo ad diuersas prophetias. Pri-
mo quidem de ciuitate Syon: progenitus fuit
a regibus de stirpe Dauid ibidem succedenti-
bus. Mat. j. sicut reges Sicilie dicuntur Fran
ci: quia in Francia progeniti sunt ab antiquo.
Secundo dicitur fuisse de ciuitate Nazareth:
quia ibi fuit in vtero natus per conceptionem
in annuntiatione. de qua natiuitate dixit ange
lus ad Joseph Mat. j. quod in ea natum est: de
spiritusancto est. Tertio dicitur fuisse de ciui-
tate Bethleem: quia ibi est natus ex vtero. vt
habetur Lu. ij. Quarto dicitur fuisse de ciuita-
te Hierusalem: quia ibi sepultus fuit. sicut dici
tur sanctus Petrus de Roma: ⁊ sanctus Jaco-
bus de Galicia: ⁊ sanctus Ludouicus de Mar
silia: ⁊ sanctus Antonius de Padua. Intelligē-
dum tamen q̄ inter omnes istas appellatio-
nes: Nazareth obtinuit principatuꝫ. tum quia
populus dicebat in solennitate de ramis pal-
marum. hic est Jesus ꝓpheta a Nazareth Ga
lilee. Mat. xxj. tū q̄r Judei volētes cape dñꝫ. di
cebāt q̄ q̄rebāt Jesū Nazarenū. Jo. xviij. tū q̄r
ī titulo triūphali scripsit Pilatꝰ. Jesꝰ Nazare-
nus rex Judeorꝫ. Jo. xix. vñ ⁊ credētes ī Christo
nazareni fuerūt appellati: ⁊ xp̄icolarꝫ societas
dicta ē secta nazarenorꝫ. Act. xxiiij. hec Frā. de
mai. vbi. s̄. cū ꝗ xp̄s sit oriūdꝰ d̄ ciuitate naza-
reth. clarū est q̄ hāc ciuitatē que est patria sua
valde

valde diligit. vera est em̄ snia illa Uirgilij in bu
colicis.i. Dulcis amor patrie que probat per.
l. qui habebat. ff. de le.iij. et ibi albert. de rosa.
Unde Ouid. in.i.lib. de ponto canit. Nescio q̄
natale solum dulcedine cunctos Allicit imme
mores nec sinit esse sui. Et Gualterus in Alex.
lib.i. ait. O patrie natalis amor sic allicis oēs
&c. et lib.vi. Dulcior est patrius alieno cespite
cespes. et Uirgilius vbi. s̄. Nos patriā fugim⁹
et dulcia linquimus arua. et Cassiod. eplarum.
lib.i. epistola.xxi. inquit. Unicuiq3 patria sua
charior est. Si autem predictis opponatur qđ
scriptū est Joh.i. q cū Phylippus apl's dixisset
Nathanaeli. Quem scripsit moyses in lege et
in pphetis inuenimus iesum a nazareth. ipse
nathanael r̄ndit. A nazareth potest aliquid bo
ni esse? quasi diceret nō. Et sic videt q xp̄s nō
debuerit esse de ciuitate nazareth. R̄ndet q si
nathanael v̄ba predicta dixit dubitatiue vel
negatiue vt exponit Chry. errauit. et iō Philip
pus eū duxit ad xp̄m vt ab eo instrueret. dicēs
ei. Ueni et vide vel melius dr̄ s̄m Nicolaum de
lyra sup hoc passu ex mēte scti Augustini q na
thael erat doctus in lege. et ideo sciebat xp̄z de
bere cōcipi in nazareth s̄m vaticinium. Esaie
xi. et ideo dixit p̄dicta v̄ba affirmatiue. sc3 a na
zareth pōt aliqđ boni esse. E

Quarto in hac parte ad maiorē declara
tionē p̄dictoꝝ sc3 mensis in quo facta
est incarnatio verbi qui fuit martius.
vt. s̄. diximus et ita tenet sancta mater ecclesia.
Queritur quare potius in isto mense facta
est q̄ in alio? Et respondet s̄m sententiā Ber
nardi sup missus est. q hoc tempus fuit valde
congruū tali mysterio. Uñ breuitatis causa di
co q tēpus fuit cōueniēs ppter tria. Primo p
pter nouitatem nā vt inquit Isid. v.li. etymol.
Hic mensis appellat mensis nouarum a roma
nis. Tunc enim oīa virent ridet terra et arbo
res cessant niues et glacies. et fit aeris serenitas
Uento arbores inpinguantur et oīa florescunt.
In hoc tempore nouo: nouus homo venit in
mundum. Unde Hiero. ad Eusto. ait Uerū no
uum et oim nouitatū supereminēs nouitas qñ
deus quem ferre non poterat mūdus. neq3 vi
dere aliquis vt viuere possit sic ingressus est
hospitium ventris vt pudoris claustra nesci
ret. sic gestatus vt totus deus in eo esset. Cōue
nienter ergo in hoc mense debuit concipi q̄ au
tor est mundi. In cuius conceptione facta
sunt quatuor noua Primū fuit, noua angeli sa
lutatio vñ Bernar. in sermōe de annunciatio
ne ait. Iniungitur angelo noua salutatio et no
uam virgo pfessa virtutem: noue salutationis
honoratur obsequio et Hier. vbi. s̄. inquit. Nō
simplex vel consueta fuit ista salutatio. sed om
ni admiratione digna. Secundum nouum
fuit virginis sine viro conceptio. Unde Bern.
in quodā sermone pētecostes ait substantiali
ter vtero virginis elapsus de spūsancto conce
ptus est xp̄s. O magna miracula concept⁹ fuit
sine pudore. partus sine dolore mater sine cor
ruptione. Tertiū nouū fuit tāte maiestatis ab
breuiatio. Unde Ber. sup missus est ait. In cō
ceptu partuq3 virginali noua ac mira pfecto
inspicit qui diligēter inqrit porro ibi agnosci
tur lōgitudo breuis. latitudo angusta. altitu
do subdita. Quartū nouū fuit oīs creature re
nouatio q̄ppe oīs creatura erat antiquata: et a
pprio visu elongata: qr post primū pctm̄ nulla
creatura habuit vsum suū debitū facta est em̄
vt homini seruiret existenti sine pctō et subdi
to deo: qñ ergo homo peccauit: debitū seruitiū
creaturarū amisit xp̄o aūt in carne veniēti oīs
creatura pristinā exhibuit seruitutē: et tāq3 re
nouata ministeriū suū homini ipendere cepit
cōsuetum. et ad hoc exponi pōt illud Apoc.xxi.
ecce noua facio omnia. Scđo fuit ꝯueniens in
hoc tpe incarnari ppter delitiositatē. Naz tpe
veris solēt q̄dā flumina p̄ncipalia inūdare vt
phison et tigris. In incarnatione autē filij dei
facta est influētia spiritualiū charismatū et do
noꝝ: iuxta illud Eccli.xxiiij. Ego sapientia ef
fudit flumina sc3 grē et scie. Dicit quoq3 Isido.
v. ethymo. q ver dictū est qr viret: et post hye
mē vestitur tellus herbis et florib⁹ et phs dicit
q ver est pictor terre. Tertio fuit hoc ꝯueniēs
ppter ꝯformitatē. Tali em̄ mēse verus Adam
est de limo formatus et in paradiso collocat⁹ et
inde ppter p̄uaricatiōnē expulsus. Naz inter
oēs mēses primus fuit marti⁹ vt. s̄. diximus: li
cet enim apud iudeos apr'lis habeatur prim⁹
vt dicitur in. §. primum. lxxvi. distin. et per glo.
in. c. celebritatem. de conse. dist. iij. tamē roma
ni martium primum mēsem reputauerunt: vt
inquit Archid. in. c. ieiunium. lxxvi. di. quē mē
sem primū Romulus q̄ romā condidit voluit
appellari martium in honorez martis patris
sui. vt historiographi tradūt et poete. qui a igi
tur martius erat p̄mus mēsium. ideo septim⁹
mensis ab eo appellatur september. et deci
mus decēber. et sic de singulis vt p glo. in. c. fi.
que incipit. oblationes. lxxv. di. et in. l. i. ff. de
aqua quoti. et esti. vnde dicit Johā. an. in cle. i.
de reliqui. et venera. sanctorum. q iulius anti
quitus appellabatur quintilis. et augustus
sextilis. i. a primo mense martio: sed postea iu
lius appellatus est hoc nomine ad honorem
Julij Cesaris: et augustus ad honorem au
gusti imperatoris et ibidem dicit q antiqui
tus non erant nisi decem menses anni apud
romanos quorum primus erat martius: sed
postea additus fuit ianuarius et febrarius
Iste autem mensis martij appellatur mensis
nouarū frugum. Exod. xiij. quod nomen. dicit
Franci. de mayro. super; missus est esse conue

niens quia nōdum sint tunc fruges formate: q2 eo tēpore germina sunt nouiter propagata ꝛ ideo vocantur noue fruges. Aut ideo sic dr. q2 mundus qui principium habuit in hoc mēse fuit ꝓductus cū fructibus suis nam nō produxit terra hac prima vice fructus vt nunc facit cū tēpore: sed in instanti ad imperium dei. de quo dixi in .i. parte rosarii sermonū sermōe. iiij. parte. i. Uel sic appellatus q2 in paradiso terrestri vbi positus fuit dñs Adam est talis dispositio aeris vt ait Franci. vbi. s. ꝙ in hoc mense sunt mature noue fruges. Tali ergo mēse ipso primo Adam: conuenienter fieri debuit reparatio per nouū Adam in eodem. Et ideo tunc est xp̄s incarnatus ꝛ in paradiso vteri virginalis collocatus vt custodiret illū. Eodem insuper die quo vetus Adam suos per lignum dānauit nouus Adam eos per lignum reparauit. O igitur Adā gratias age virgini bndicte q̄ illū cōcepit qui oia mala tua ꝛ peccā venit abolere.

¶ Pars secunda: huius sermonis que dicitur actionis. F

Uerū ꝓ expeditione huius ptis q̄d agebat btā virgo qn̄ ad eā intrauit angelus salutādam? Et videtur ꝙ erat in actu contēplationis. Dicit̄ eñ Esa. xxx. In silentio ꝛ spe erit fortitudo vestra. Sȝ dña nostra hic maxime indigebat fortitudine fidei ergo debuit esse in silentio ꝛ spe. sed hoc ē in contemplatione ergo ꝛc. Fm enim phm. vij. Phys. anima sedendo ꝛ quiescendo fit prudēs Item Osee. ij. c. dicit deus. Ducam te in solitudinem ꝛ loquar tecum. ꝛ ꝑ hoc tangit̄ status cōtēplationis. Itē Threñ. iij. dr. Sedebit solitarius ꝛ leuauit se super se. ꝛ hoc facit contēplatiuus. Cum ergo in hoc mysterio deberet btā virgo eleuari super se ꝛ ad deuȝ appropinquare sequit̄ ꝙ hoc faciebat per cōtemplationem. Item nobilissima operatio congruit nobilissimo statui. vt arguit ad hoc ꝓpositū Albertus vbi. s. c. xxxvj. Sed hoc fuit nobilissima operatio scȝ cōceptio filij dei ergo debuit fieri nobilissimo statu scȝ contemplationis. Item super illud Geñ. xxviij. Scalam vidit Jacob ait glosa. Illi diuina cōspiciunt qui ab appetitu temporalium oculos claudunt sed; beatissima virgo in hoc opere dei fortissimum aspectuȝ habuit ergo maxime oculos a tēpalibus clausos habuit ꝛ sic maxime contemplationi vacauit. Et hoc verum esse affirmat Albertus vbi. s. ca. sequen. dicēs. Concedimus ꝙ beatissima virgo in actu contemplationis fuit quando ad eā ista annunciatio venit. Ipsa enim in hac annūciatione in summo pure creature eleuabatur causaliter in summam potestatem q2 sup naturaȝ deuȝ genuit ad hoc eleuabat fideles iuxta illud Mar. ix. Oia sunt possibilia credēti. Itēȝ in summā dignitatē: q2 per hoc toti᷒ creature ꝑ creationē mater effecta est: et ad hoc eleuabat humilitas iuxta illud Luc. xiiij. Qui se humiliat exaltabit. Descēsus eñ ei᷒ per humilitatē ascēdere magis eā faciebat per cōtēplationeȝ iuxta illud Luc. x. Reuelasti ea paruulis. i. humilib᷒. Itē eleuabatur in summā charitatem q2 deo ꝑ hoc summa ꝛ maxima ꝓpinq̄tate ꝓxinq̄ssima extitit: vtpote q̄ ipsi᷒ filia mater᷒ ꝛ soror ac sponsa fuit: et ad hoc eleuabat̄ diuinus amor: iuxta illud Prouer. viij. Ego diligentes me diligo. Itē eleuabat̄ ad summā dei familiaritatē ꝛ illā faciebat castitatis. iuxta illud Sapiē. vj. In corruptio facit esse primū deo. Oēs aūt iste virtutes ꝑparabant ad hoc mysteriuȝ suas potētias eleuādo habitualiter maxie virtus hūilitatis. de qua loquēs Aug. in quodaȝ sermone ait hūilitas genuit nobis deū. i. gr̄a. ri fecit charitas eū tāq̄ forma ꝛ vinculū perfectionis fecit coniunctionē actualiter ꝛ complementum. Unde de ipsa dicit Hugo de scō victore ꝙ deū capituū ꝛ ligatum de celo duxit in hūc mundum. Hec Albertus. Dicunt autē doctores ꝙ angelus ingressus est ad virginē orātem. suspirātem ꝛ lachrymātē. Primo igressus ad eā orātem: q2 illa hora orationi ardentissime inuigilabat. Unde Bern. sup missus est inquit. Quo igressus in secreto cubiculo vbi clauso super se ostio orabat prēm in abscōdito. Si enim cōceptio precursoris fuit denūciata patri preoccupato in sacro officio. multo probabilius est ꝙ conceptio saluatoris fuit denūciata btē virgini in orone ꝛ deuotione actualiter existēti: ꝛ ꝓbatur dicto Augustini lib. iij. de mirabilibus sacre scripture dicētis. Mater domini orās verbo āgeli annūciātis sine vllo incredulitatis aut inobediētie obiecte cōsensit. Ex q̄bus verbis accipit argumentum Franci. de mayro. vbi. s. ꝙ Gabriel angelus inuenit virginem beatissimā in deuota orone existentem quando eā salutauit de cui᷒ orone ad miserendū hūano generi deū iclināte verificata fuit illa Ouidij snia in. i. de arte amādi di. Flectitur iratus voce rogante deus. G

Secūdo ingressus est ad eā suspirantem. Nā per primā scificationem btā virgo inflāmata fuit ad desideriū incarnatiōis filij dei ꝛ salutis olm electoꝝ. Unde omnis virtus mētis sue in id qd̄ postea in ea factū est toto conatu ferebatur. Ipsa eñ fuit felix clausicula toti᷒ expectationis ꝛ desiderij et postulationis aduētus boni Jesu. in qua omnia desideria sanctorū patrū precedētiū cōsummāri et terminari videntur. propter qd̄ oino est inexpressibile nobis illud feruidum desideriū orationis deuote suspiriū quo suspirabat ad deuȝ vt filium suū mittere dignaretur ad nostraȝ aliq

mēdam naturā. Nō credas aūt ꝙ ad ipsam re
cipiēdū in carne sua se dignā reputaret: qꝛ gra
tia scificatiōis que eā oī ꝟtute repleuit. sic a
ꝑncipio ipam mētē ꝟginis in omniū virtutuz
radice. s. sancta hūilitate inabyssauit ꝙ sicut
nulla post filiū creatura tantū ascendit in hu-
militatis ꝑfectissime recognitione: ita nec ali-
cui pure creature datuz est in via tantū gusta
re nihiliū esse: nec tn̄ se annihilare sub volito
maiestatis diuine ꝓpter qd̄ nō mirū si oratio
talis humilitatis nō solū penetrabat nubes. sꝫ
etiā oēs angelicas cohortes: ⁊ cōtinuo sisteba
tur ante acceptabilissimū cōsistoriū scīssime
trinitatis. In ipsa ergo hora sue annūciatio-
nis cū suspirijs multis filiū dei ad incarnādū
deprecabatur:

Ertio ingressus est angel⁹ ad eā lachry
manē pre deuotiōe ꝑ dulcedine quā
cōcipiebat cū cogitabat deum homini
bus adeo fore ꝓpitiū ꝙ ꝑ eis carnem assume
ret. lachrymantē in sup pre cōpassione totius
humāi generis sauciati ⁊ vulnerati ⁊ captiui
sub iugo angeli tenebrarū. O si vidisses virgi
nē pauloante aduentū angeli in hac oratione
feruida forte ⁊ cor tuū mollires dulcedine de-
uotionis. Erat qdē ipsa ꝟputo in hac oratio-
ne plus solito feruentissima mentali eleuatio
ni intētissima ⁊ diligētissima ad perscrutanda
deuote mysteria incarnatiōis. Tūc humiliter
corde deuoto plāgētibus oculis et vultu ad ce
lestia reuocato dicebat deo. O clemētissime do
mine deus. rex regū. q̄ bonitate tua mundum
creasti de nihilo ⁊ post angelos hoīem ad tuā
imaginē formatū dn̄m cōstituisti creaturaruz
vt tibi seruiret: et te diligeret tibiq; in oīb⁹
obtēperaret: miserere etiam ꝑdito per pecca-
tū miserere bonitate tua miserere clementia ⁊
charitate tua. aperi celos ⁊ descende. tam tot
annorum milia percurrerunt ⁊ sancti patres
⁊ ꝓphete ⁊ patriarche ⁊ amici tui in tenebris
habitāt expectātes lumen tuuz. veni obsecro
pater benignissime. veni ⁊ ne respicias pecca-
ta hoīm. descēde de celis verus deus verū lu-
mē. gaudiū. solatiū. dulcedo et cōsolatio affli-
ctoꝝ. O si oculis ꝓprijs tam grāde mysteriuz
aspicerē. O ꝙ letarer cū deū in carne viderē.
O quātū sancti patres gaudiū susciperēt. Rū-
pe moras creator optime ⁊ veni ad liberandū
nos. Fac mihi hāc grāz vt tue matris ancilla ⁊
pedissequa efficiar. O si cernere possē anteꝙ
morior illā bn̄dictā ꝟginē q̄ ꝑitura est meū sal
uatorē. ꝑfecto illi⁹ pedib⁹ ꝓuoluta eiusmē ser
uā facerē ⁊ illi⁹ semꝑ mādatis obtēperarē. In
his deuotissimis suspirijs ⁊ lachrymosis orō-
nib⁹ occupatā reꝑit angel⁹ ꝟginē imaculatā
quā dulciter salutauit: ⁊ iocūdissimo vultu ac
suauissima voce illi dixit. O maria oī grā dei
plēnissima. O ꝟgo sup oēs alias bn̄dicta. O puel
la dei eterni ꝯsilio deputata. si videre appetis
ꝟginē dei filiū parituram aspice teipsam. Si desi-
deras creaturā incarnari. prepara deuote ha
bitaculuz sacratissimi ventri tui. Si optas salua
torē de celo descēdere consensum ꝑbe ⁊ ꝯcipie-
tur ex te. Te eni in spōsaz suā pater etern⁹ ele
git. te fili⁹ in matrē suā ante secula deputauit.
Te spūssanctus sup oēs virgines adamauit.
Gaude igit ⁊ letare. qꝛ rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiuz
atq; imperator angeloꝝ nascetur ex te.

¶ Pars. iij. huius sermonis que dicitur collo-
cutionis. I

T inqt euāgeliū Lu. j. btā virgo
audita angelica salutatiōe turba
ta ē in sermōe ei⁹: ⁊ cogitabat qua
lis esset ista salutatio. Ubi appet
laus ꝟginis in auditu. affectu: ⁊
in cogitatu. In auditu em̄ lauda
tur modestia: qꝛ audit ⁊ tacet. In affectu vere-
cūdia. vn̄ turbata ē. In cogitatu ꝟo prudētia:
qꝛ cogitabat q̄lis esset ista salutatio. Turbata
est aūt vt ait Nico. de lyra sup Lu. ⁊. Frā. de
may. l. iij. di. iiij. non de visiōe angeli qm̄ sepe
angelos videre consueuerat. sed qꝛ nunꝙ talia
loqntes audierat. ob nouitatē igit locutiōis ad
mirari cōpulsa fuit. Fuit ergo turbatio nō im-
patiētie: sed admiratiōis. pudoris ac timoris
est igit turbata. i. verecūdata. Angelus eni vt
supra dictū est. ei apparuit in forma pulcherri
mi iuuēis. nō i etate senili. qꝛ illa etas dicit ve
tustatē ⁊ defectū in virtute ⁊ sensu. nō in etate
puerili. qꝛ licꝫ illa etas dicat nouitatē tn̄ etiā
ostēdit iperfectionē. ⁊ ideo ꝟuult ⁊ ꝯueniēs fuit
vt appareret in etate iuuenili. qꝛ hec etas di-
cit nouitatē ⁊ ꝑfectionē. ⁊ ille āgel⁹ nūciare ve
nerat eū q̄ erat nou⁹ quantū ad humanitatē. ⁊
ꝑfectus quātum ad diuinitatē. Beata igit vir
go. Maria illum iuuenē pulcherrimū videns ⁊
nōdū eū angeluz esse cognoscēs ⁊ se solam cum
eo in thalamo inueniēs. fuit turbata idest ni-
miū verecūdata. Un̄ Hiero. ad. Eusto. ait. Tan
te puritatis. Maria extitit vt eē mater dei me
rerē. Ad quā cū. Gabriel in viri spē descēdisset
cōsternata ac ꝑterrita rn̄dere nō potuit. Nūꝙ
em̄ a viro aliq̄ fuerat salutata. ⁊ Amb sup. Lu.
dicit. Trepidare quidē ꝟginis est ⁊ ad oēs vi-
rorū ingressus pauere ac oēs eoꝝ affat⁹ vere
ri. Discant ergo mulieres ꝓpositum pudoris
imitari. Maria pauet angelica salutatione.
Secundo turbata fuit. i. expauefacta. Ange-
lus quippe cum lumine ⁊ cum cādidam ⁊ lu
minosa veste sibi apparuit. vt. s̄ diximus. ⁊ i-
deo ex tali fulgore expauefacta fuit. Nō eniꝫ
venit angelus in veste nigra. sed fulgida ⁊ cā
dida. quod quidem conueniebat multiplici
ratione. vt probat. Alber. vbi. s̄. c. xxvij. Primo
ratione annūciantis. qꝛ candor vestimenti de-
signabat fulgorem ⁊ claritatem atq; innocen-

tiū angeli. Scdo rōne annūciati: q: annunciabatur ille qui est cādor lucis eterne et speculū sine macula. Sap. vij. Et assumpsit primitias nostre masse cū immunitate culpe ⁊ sic in omnimoda puritate ⁊ claritate. Tertio rōne illi cui fiebat annūciatio q̄ fuit tota candida: q: ab omni pctō penitus aliena. Quarto ratiōe modi pcedēdi in hac incarnatiōe: q: fuit sine corruptiōe ⁊ sine diminutione: ⁊ sine mixtione sicut lux pcedit de luce. Cū ergo concept⁹ iste fuerit purissim⁹: ⁊ purissima fuerint oīa q̄ concurrerūt in hac incarnatione cōgruebat angelū venire in clara veste. K

Beata igit virgo videns angelū venire cū tanta claritate ⁊ cū tam fulgida veste fuit turbata. i. expauefacta. Uñ canit eccl'ia. Et expauit virgo de lumine. Tertio fuit turbata. i. nimis admirata: ⁊ hoc maxime de duobus. Primo de eo q angelus in forma humana ostio clauso intrauit ad eam. Uñ Bern. vbi s. ait. Non est suspicandū q angel⁹ apertum inuenerit virginis ostiū. cui nimirū erat in pposito frequētias hominū fugere et colloquia vitare: ne vel orantis silentiū turbaret. vel cōtinentis castitas tētaretur clauserat itaq̧ etiā illa hora sup se habitaculū suū prudētissima virgo sed hominib⁹ nō angelis pinde etsi potuit ad eā intrare angel⁹: nulli tñ hominū facilis patebat ingressus. Intrauit ergo angelus nec fuit illi difficile per ostiolum clausum abdita virginis penetrare: cui. vtiq̧ ex nature sue subtilitate quodlibet corp⁹ quantūcunq̧ solidū ⁊ spissum peruium est ac facile penetrare. L

Secūdo admirata fuit de eo q tam nouā ⁊ inauditā salutationē sibi fecit. q. s. de⁹ deberet esse secū nō tm in mēte p gratiā: sed etiā in ventre per susceptam humanā naturā. Uñ Petrus raueñ. in quodā sermone ait. Quāuis motu blādo: affectu pio xginē sibi in matrē: famulāq̧ sibi verteret in parentē. viscera tñ eius turbata sunt: ipsa q̧ tremefacta humana cditio: cū eius cōditor de⁹ quez tota creatura non capit: totū intra pectus virginis se recepit. Nā vt angelū vidit: mēs ei⁹ cōtremuit: cū ei⁹ ingressu deitatis sensit ingressū. hec ille. Uñ si Salomon deflens edificare deo templū dicebat. ij. paral. vj. Quis ego sum vt edificē ei domū dignā. Si eñ celi celoꝝ capere eū neqūnt: quant⁹ ego sum vt edificē ei domum. M

Multo magis debebat hoc dicere btā xgo q̄ debebat deū nō in tēplo materiali: sz in vtero suo recipere. ⁊ ideo fuit de hoc i magna admiratione. Frāciscus aūt de may. in. iij. dis. iiij. dicit. q virgo scīssima in hac sua turbatione cogitabat mysteriū incarnatiōis xbi qd sibi in salutatiōe extitit reuelatū: sed nō modū erat sibi expssus. s. q virgo pareret: ⁊ ideo timebat ne hoc esset vel fieret cū virginitatis dimīnutiōe. Uñ subdit in euāgelio pdicto. Et cogitabat qualis esset ista salutatio. Circa quatuor aūt eius cogitatio versabat. Primo circa salutantis qualitatem. sc; virum esset bonus nuncius vel non. Sciebat enim q diabolus sepe se transfigurat in angelum lucis. c. licet. de regularibus. et. xxvj. q. v. ca. nimirum. et. xxix. qu. j. §. j. et. ij. ad Corinth. xj. Sed per dei reuelationem statim cognouit q erat bonus angel⁹ ⁊ dei spālis nūcius. vt ait Ber. sup missus ē. In hoc aūt obseruauit beata xgo illud Catonis consilium di. Qđ tibi suspectū est ꝯfestiz discute quid sit. Nāq̧ solēt pzio q̄ sunt neglecta nocere. Secūdo ei⁹ cogitatio versabatur circa salutationis nouitatē: q: a seculo non est auditū q aliqua femina ab angelo sit vocata gratia plena: vel bñdicta: ⁊ ideo talis nouitas verboꝝ quodāmodo eam turbauit ⁊ in admiratiōnē duxit. Uñ Petrus raueñ. vbi s. ait. Uenerat angelus in specie blādus in sermone terribilis. humana preferens. diuina repromittēs vñ ⁊ virginez quam leniter sollicitauit visus: turbauit auditus. Et Aug. in sermone de annunciatione inquit post illius bñdictionis pfatū terret virgo nouitate verboꝝ. Tertio sua cogitatio versabatur circa suam indignitatē: q: indignā se reputabat tali visione ⁊ salutatione. Unde Ber. vbi s. ait. Nimirū indignā se angelica salutatione reputabat: ⁊ forsitā in mente talia meditādo reuoluebat: vnde hoc mihi vt veniat ad me sic salutandā angelus dñi? Quarto eius cogitatio versabat circa dei bonitatē que tāta erat q per ipsam humanū genus saluare et redimere disponebat. vnde illi inquit Ber. vbi s. Inuenisti quod ante te inuenire nemo potuit gratiam. sc; apud deum: dei ⁊ hoim pacem mortis destructionē ⁊ vite reparationē. ⁊ Hier. in sermone ad Eusto. ait. hec est que dedit angelis gloriam deū terris finē vitijs. vite ordinem ⁊ minorib⁹ disciplinā. Ista igitur quatuor in corde suo reuoluēs noluit statiz respōdere: sed cogitabat qualis esset ista salutatio. seruās illud cōsiliū poete dicentis. In respondendo nunq̄ celer esse memēto: vñ Petr⁹ raueñ. vbi s. inqt. Cito. nāq̧ rñdere salutatis est humane cogitatio vero ponderis est maximi ⁊ iudiciū pmaturi. ⁊ Ber. vbi s. ait. Turbata est sed non pturbata: q ergo turbata est fuit verecūdie virginalis q nō pturbata fortitudis. q tacuit ⁊ cogitauit prudētie. Turbat⁹ sum inqt pphēta ⁊ nō sum locutus. Cogitaui dies antiqs. Sic btā xgo turbata est: ⁊ nō est locuta: sed cogitauit qlis est ista salutatio. Ideo sequit in euāgelio pdicto angelica confortatio. Dum dixit: ne timeas maria. s. de salutatione insolita. cuius causa subq̧

ditur. Inuenisti eñ gratiã apud deũ.s.non solũ p te.sed p toto humano genere. N

IN hoc aũt cognoscit ãgel⁹ bon⁹ a malo q̈ ãgel⁹ bon⁹ qñ appet i pricipio terret.i medio ꝯfortat.in fine ṽo letificat. Jõ iste angel⁹ virginẽ bñdictã in pricipio terruit qñ ipsa turbata fuit. In medio cõfortauit qñ dixit. ne timeas maria ꝛc. In fine ṽo letificauit: qñ eã dei filio grauidaꝫ reliquit. Angelus ṽo malus qñ in angelũ lucis se,trãsfigurat. Primo delectat. In medio diuersis tẽtationibus multũ cõturbat. In fine ṽo multũ contristat. Jste ergo angelus cognoscẽs q̈ cogitatio virginis ṽsabaẽ circa q̃tuor p̃dicta.ad illa respõdit. Primo ad qualitateꝫ salutãtis dũ ait. Ne timeas maria nihil hic doli vel fallacie. Nullas hic insidias suspiceris nõ sum hõ sed sp̃us.non angel⁹ sathane sed dei nũcius. Scdo respõdit ad salutationis nouitatem duꝫ ait. Inuenisti gratiã apud deum. vbi Petrus rauch. Timet siquidẽ non q̃ inuenit: sed q̃.perdit'. Quid ẽ timet que securitatẽ parit.rerũ causam gaudiũ seculorũ timor non est vbi diuinũ est sup quo dicit Ber. Ne timeas maria. negociũ non hũanuꝫ quid timet maria cui iudex; est causa assertor integritas testis mundicia. Tertio respõdet ad reputationem indignitatis sue dum ait. Ecce cõcipies in vtero ⁊ paries filium ꝛc. quasi dicat. que cõcipies dei filiũ digna ꝓculdubio es videre angelum que es electa mater dei digna es salutari a nuncio dei. Unde Berñ.vbi.s.ait beate virgini in persona angeli. Ne timeas Maria. O si scires quantum tua humilitas altissimo placeat quantaq̈ tibi apud ipsum sublimitas maneat angelico te indignam nec eloquio nec obsequio iudicares non mireris Maria: q̈ angelus ad te venit nam ⁊ maior angelo in te venit non mireris angelum dominicũ. nam ⁊ dñs angelorum est tecum postremo ad nisi angelum videas cum tam angelice viuas Cur autem indebitam tibi dixeris gratiaꝫ angelorum que inuenisti gratiam apud deum. Quantum vero ad quartam cogitationem de bonitate diuina qua per eam mundum saluare disposuerat. Respondet angelus approbando eam dicẽs. Uocabis nomen eius iesum. vbi Berñ. ait. Jesus hebraice latine saluator dicitur hoc est nomen qđ dedit cecis visum surdis auditum claudis gressum sermonem mutis. vitaꝫ mortuis totãq̈ diaboli ptãtẽ de obsessis corporibus effugauit. Subdidit aũt angelus ad maiorem ṽginis ꝯfortationem hic erit magnus ⁊ fili⁹ altissimi vocabiẽ ꝛc. O

UBi notãdum q̈ xp̃us ẽ magnus. ⁊ maior angeloꝝ respectu diuinitatis. ẽꝫ illud ad Hebre.j. Tanto melior angelis effectus quanto differentius pre illis nomen hereditauit. ẽ quoq̈ minor angelorum considerata humanitate eius in se sine diuinitate ⁊ ita intelligitur illud ps.viij. si referatur ad christum. minuisti eum paulominus ab angelis. Hec autem audiens Maria ab angelo. Respondit vt habeẽ Luc.j. Quomodo fiet istud quoniã virũ nõ cognosco.i.nõ cognoscere ꝓpono. Ubi notanduꝫ q̈ inter angelum ⁊ virginem gloriosam quasi quidam dialogus fuit factus. ⁊ ẽm quosdã cepit a media nocte ⁊ durauit vsq̈ ad auroraꝫ ẽꝫ alios autem incepit ab aurora ⁊ durauit vsq̈ ad ortũ solis. Alij aũt.vt.s.diximus dicunt q̈ incepit in sero ⁊ perdurauit vsq̈ ad horã matutinã. Nã virgo angelũ interrogauit requirẽs de mõ. angel⁹ vero exposuit. Deide virgo consensum p̃buit: ⁊ ꝯsentiens vt sic fieret rogauit. Primo igiẽ interrogauit ⁊ modũ q̃siuit dicẽs. quõ fiet istud ꝛc. vbi Petrus rauch. ait. Interrogauit Zacharias angelũ: ⁊ punitus fuit. Interrogauit Maria ⁊ laudata fuit erat eniꝫ interrogationũ diuersitas: ⁊ cã per diuersa hec cõtra naturã credidit. ille pro natura dubitauit. hec integre rei ordinẽ quesiuit ille qđ deus iubebat fieri non posse putauit hec ad fidem sine exẽplo ꝓcucurrit. ille impellentibus exemplis ad fidem non accessit. hec mirabaẽ de partu virginali. ille de conceptu dubitabat coniugali: ⁊ sic patet q̈ virgo nõ dubitauit de facto sed tantũ quesiuit de modo. vnde Berñ. vbi.s. ait. Nõ dubitat virgo de facto: sed modũ querit ⁊ ordinẽ: nõ eñ querit an fiat sed quomodo fiat. Et Amb. super Luc. dicit. Non de effectu virgo dubitauit: sꝫ accõmodauit affectũ et spõ spõdit obsequiũ. Neq̈ eñ non credere angelo maria debuit neq̈ taꝫ temere vsurpare diuina. vnde dixit. Quõ fiet istud? Temperatior est ista rñsio q̈ verba sacerdotis. hic ait. Quõ fiet istud? Ille rñdit. Unde hoc sciam. Negat ille se credere: ⁊ quasi fidei adhuc aliũ querit autorẽ. Ista se facere ꝓfitetur: nec dubitat esse faciendum qđ quomodo fiat inquirit. legerat eñ maria. Ecce virgo cõcipiet ⁊ pariet filiũ: ideo credidit futurum sed quomodo fieret ante nõ legerat. Non enim quemadmodum fieret vel ꝓphete tanto fuerat reuelatum. Tantum enim mysterium nõ hominis fuit: sed angeli ore promendum. hec ille. Sciendum est autem q̈ tribus modis potest aliqua mulier filium generare: aut spiritualiter sicut fit in baptimo vẽ in conuersione ad fideꝫ: iuxta illud.j. Cor.iiij. In christo iesu per euangeliuꝫ ego vos genui. Aut naturaliter scilicet de viro vt fit communiter: aut supernaturaliter scilicet operatione spiritussancti sine viro. Dixit ergo beata virgo. Quomodo fiet istud ãgele dei.i. quomodo intelligis tu q̈ istum filium debeam generare Si dicis q̈ spiritualiter. quia.s. erit meus fili⁹ spiritualis. magnum quidem erit talem filiuꝫ spiritualẽ habere: sed tñ nihil ad me pertine-

bit qt de mea substantia nihil habebit. Si ꝟo intelligis ꝙ naturaliter generabo: ⁊ ꝙ voluntas dei sit ꝙ de Joseph sponso meo ipsum debeam generare: gaudebo quidem de tam nobili ꝑle. sed tñ dolebo de ꝑdita virginitate. Si autẽ intelligis ꝙ supernaturaliter ⁊ diuina ꝟtute generabo: gaudebo quidẽ ꝺe prole tã magnifica ⁊ de ꝟginitate cõseruata. Vñ Ber. super missus est ait in persona virginis. Cuz dñs testis cõsciẽtie mee sciat votũ esse ancille sue virum nõ cognoscere: q̃ lege quo ordine sibi placebit: vt illud faciam: Si me oportuerit frangere votum: vt talem pariam filium ⁊ gaudebo ꝺ filio. ⁊ dolebo de ꝑposito. Fiat autẽ voluntas eius. Si autem ꝙ virgo cõcipiam ⁊ virgo pariã qꝺ vtrūqꝫ sibi placuerit impossibile ei non erit tunc sciam vere ꝙ respexit humilitatẽ ancille sue. P

SEcũdo angelus modũ sibi exposuit ꝙ scꝫ nõ ipsã aliter nõ naturaliter: sed supernaturaliter ⁊ mirabiliter filium generaret dicẽs. Spũssanctus superueniret in te. hoc est nõ cõcipiẽs de humano semine: sed mystico spiramine. quia spũssanctus in te descẽdet: ⁊ de tua carne virginea accipiet. ⁊ corpus xp̄i sua virtute perficiet. Et qm̃ virgo posset dicere quomodo ipsa cum sit pura creatura. posset diuinã lucẽꝫ que est inaccessibilis sustinere. Angelus subiũxit. Et virtus altissimi obũbrabit tibi. Deus quidem est ignis inextinguibilis. Hebre. xij. Deus noster ignis cõsumens est: ⁊ lux inaccessibilis. j. Timo. vj. Lucem habitabat inaccessibilẽ. Ea etiã dulcedo ineffabilis. Eccli. xxiiij. Spiritus meus super mel dulcis ⁊c. habendo ergo beata ꝟgo deũ in vtero habuit diuinũ ignem: diuinã lucem ⁊ diuinam dulcedinẽ. Si igit̃ caro tactuꝫ modici carbonis nõ potest sustinere. Si ocls solẽ nõ põt respicere. Si palatuꝫ mel dulcissimũ nõ põt ferre qũo pura creatura posset pati tãtũ caminũ diuinitatis: posset respicere in solem tam infinite claritatis: posset sustinere suauitatẽ tam infinite dulcedinis: proculdubio nõ potuisset nisi virtus altissimi sibi obũbrasset. Q

Q Tlõ dixit angelus. ⁊ ꝟtus altissimi obũbrabit tibi ignis enim inextinguibilis et diuinus se sibi obũbrauit qñ inter se ⁊ animã virginis corpus assumptũ posuit. ⁊ sic tantum ardorem sustinere potuit. Tunc Maria humiliter consẽsit dicẽs. Ecce ancilla dñi. Non enim filius dei in ipsam venisset nisi cõsensum prebuisset: inuito enim bñficium nõ cõfertur. l. inuito. ff. de reg. iur. Nõ est autẽ credẽdum ꝙ ꝟba predicta ita nude protulerit: sed ꝙ ipsa genuflexa oculisqꝫ ⁊ manibus ad celum leuatis ac pre nimio gaudio lachrymas continere nõ valens: cum magno cordis desiderio exclamauit Ecce ãcilla dñi ⁊c. Istud ãt aduerbiũ ecce aliqñ facit demonstrationẽ ad oculuꝫ: sicut Johã. j. Ecce agnus dei. Aliqñ ad intellectuꝫ sicut ibi Esa. vij. Ecce virgo cõcipiet ⁊c. Non enim fiebat demonstratio ad oculum: quia virgo beata nondũ erat nata sed fiebat demõstratio ad intellectũ. Aliqñ ꝟo demõstrat affectum: sicut habet Johã. xj. cũ iudei dixerunt de xp̄o qñ super lazaꝝ lachrymatus est. Ecce qũo amabat eũ. qñ igitur virgo dixit. Ecce ancilla dñi. põt esse demõstratio ad oculum: vt sit sensus. Ecce ꝑsens est prompta ⁊ parata ancilla dñi ad obediendum. Et põt fieri demonstratio ad intellectum tanꝗ̃ si dicat virgo ad angelũ. Quesiuisti a te modũ concipiendi ⁊ exposuisti. Et ecce ancilla dñi: modũ ipsuꝫ intellexi: ꝙ scꝫ non naturaliter sed supernaturaliter concipere debeã. Potest etiã demõstrare affectum: vt sit sensus. Ecce ancilla dñi. Offert deo suo sensus. desideriũ ⁊ affectũ. Et ideo ipse meũ affectum compleat per effectum. vltimo modo orauit vt sibi sic veniat vt angelus dixerat. cum ait. Fiat mihi secundũ verbũ tuum. Istud signatum est Josue. xv. vbi ꝺr ꝙ Axa filia Caleph sedens in asino dixit patri suo. Pater terraꝫ arentẽ et australẽ dedisti mihi da mihi ⁊ irriguã. deditqꝫ ei irriguũ superius: ⁊ irriguũ inferi⁹ Axa sedẽs i asino est virgo maria que dominabatur corpori suo: que habuit terram arentẽ. i. carnẽ ab omni humore concupiscentie exiccatã. terrã quoqꝫ australẽ. i. aiam afflatu spũssancti inflãmatã: ⁊ tamẽ petijt irriguũ superi⁹ ⁊ irriguũ inferius qñ dixit. Fiat mihi ꝺm verbũ tuuꝫ. Nihil enim superius diuinitate: nihil inferius mortali carne. Tunc igitur irriguũ superi⁹ ⁊ inferi⁹ habuit qñ in ei⁹ vtero ꝟbuꝫ caro factũ fuit. vt s. nobis grãm suã daret in presenti seculo ⁊ vitã eternã in futuro. Amen.

De eadem filij dei incarnatione ex virgine. Sermo. iiij. R

Virtus altissimi obũbrabit tibi. Luc. j. Beat⁹ Augustinus in quodã sermone alloquens gl'iosam ꝟginẽ mariã inquit. Dic mihi iam queso sancti sanctoruꝫ mater ⁊c. vide. s. in. iiij. parte huius operis. sermone iiij. parte. ij. in fi. Etiam dicit in sermone annũciationis. Audite fratres Mariam nobiscum loquentem. carne absentem. spiritu presentem vultum auertentem: a collocutione verecundia virginitatis ⁊ indicantem quomodo mater effecta sit creatoris. inquit ergo Maria. In domo mea eram puella iudea de dauid regis stirpe generata. adulta sum et desponsata: desponsata sum coniugi: et placui alteri. non interueniẽte adulterio: sed interueniente spiritusancto. desponsata sum homini iug

deo: τ placui altissimo. desponsauit me vir in deus τ amauit me iesus deus. ignorauit Joseph sponsus me⁹ q me adamasset deus me⁹. τ putauit q de adulterio intumuisset venter meus. virtus aũt altissimi obũbrauit mihi. vt dicunt ṽba pposita. Sup q̃b⁹ duas tm̃ consideratiões faciemus.

Prima dubitationis appellabitur.

Secũda ṽo fructificationis.

¶ Pars prima huius sermõis que dicitur dubitationis. S

Ro expeditiõe pme ptis monet vna dubitatio. s. vtrũ si adã non peccasset fili⁹ dei icarnat⁹ fuisset Ad quã respondet btũs Tho. in. iij. scripto. di. j. ar. iij. τ i. iij. parte sum. q. j. ar. iij. cũ suis sequacib⁹: dicẽs q nõ. τ hoc pbat pmo rõnib⁹. scdo autoritatib⁹. Pria rõ ẽ diuine sapiẽtie sic. Diuina sapiẽtia in oib⁹ modũ cõgruũ τ ordinẽ debitũ adinuenit. vnde qa hõ deserto deo ad corpalia reuersus lapsus fuerat. ideo cõueniẽs fuit vt de⁹ carne assumpta: etiã corpalia salutis remedia hoi adhiberet. Quapropter Aug. super Johãnẽ ait. Caro te excecauerat: caro te sanat qm̃ sic venit xp̃s vt de carne vitã carnis extingueret. Scdo idẽ pbat rõne diuie mie sic. De⁹ ex mia sua permittit pctã fieri: vt ex. is eliciat mai⁹ bonũ. nã vbi abũdauit iniqtas: supabũdauit τ grã. vt dicit aplẽ ad Rom. v. Et q: esse potuit aliqd maius humana natura τ pcipue vnio humane nature τ diuine in psona xpi. iõ diuina mia culpã in hoie pmisit esse: ppter illud bonũ maximũ inde eliciendũ. vel pp vnionẽ diuine nature τ hũane in xp̃o. pp qđ Greg. i bñdictiõe cerei paschalis inqt. O felix culpa q̃ talẽ ac tm̃ meruit hr̃e redemptorẽ. T

TErtio idẽ pbat rõne diuine prudẽtie sic. Predestinatio τ puidẽtia dei τ quãtũ ad factũ τ quãtũ ad modũ falli non põt: sicut: nec pscientia dei q̃ futurox est. Et iõ sicut de⁹ predestinauit salutẽ alicui⁹ hois p orõnes aliquox implendã: ita pdestinauit opus incarnatiõis in remediũ hũani peccati. Preterea autoritatib⁹ idẽ pbat. Nã hoc affirmat augustin⁹ sup illud Mat. j. Jpe em̃ saluũ faciet pplm suuz a peris eox dicẽs. Si hõ nõ peccasset: ṽgo non peperisset. τ iterx exponẽs illud Mat. viij. Venit fili⁹ hois q̃rere τ saluũ facere qđ perierat. Dicit em̃ Aug. i lib. de ṽbis apostoli. si homo nõ peccasset: fili⁹ hois nõ venisset scz in carnẽ. Itẽ sup illud. j. ad Timo. j. Xp̃s iesus venit in hũc mũdũ pctõres saluos facere. ait idẽ Aug. Nulla causa fuit veniẽdi xp̃o dño: nisi pctõres saluos facere. tolle vulnera. tolle: morbos. et nulla erit causa medicine. U

CUm ergo remota cã remoueat effect⁹. c. cũ infirmitas. de peni. τ re. c. cũ. cessante. de appel. cum similib⁹. vt etiã ait phus. ij. phy. videt dicẽdũ q si pctm̃ nõ fuisset: fili⁹ dei carnez non assumpsisset. Hoc etiã pbatur autoritate Grego. quã in missa recitat ecclesia dicẽs. Nihil nobis nasci profuit: nisi redimi profuisset sed redemptio non fuisset si seruitus peccati non extitisset. ergo si peccatum non fuisset. filius dei temporaliter natus non esset. Augu. quoq in quadam oratione ad beatam virginem ait. vt quid enim nescia peccati pro peccatoribus pareres. si deesset qui peccasset: aut qđ mater fieres saluatoris: si nulla esset idigẽtia salutis. Et Leo papa in sermone de trinitate sic dicit. Si em̃ hõ ad imaginẽ τ similitudinẽ dei factus in suo honore mansisset. creator mũdi creatura nõ fieret: neq eternus tpalitatem subiret: et equalis deo patri fili⁹ formam serui nõ assumeret. Amb. etiã sup Lucã sic inquit. Jlle iust⁹ venit ad pctõres. vt ex pctõrib⁹ faceret iustos: pius venit ad impios vt nos faceret pios. humilis venit ad supbos. vt ex supbis faceret humiles. Et Ber. i sermone ad milites ait. Venit medicus ad egrotos: redẽptor ad vẽditos: ad errãtes via. ad mortuos vita. h ille. Ex quib⁹ oib⁹ rationibus et autoritatib⁹ videt pbari τ cõcludi q xp̃s non fuisset incarnatus si hõ non peccasset. Sed his argumentis non obstantibus. Credo q sit vera opinio Alexandri de ales in. iij. parte sum. in tract. de incarnatione christi τ Scoti i. iij. dist. vij. q. iij. dubio. j. τ Petri de aquila eadẽ di. τ Rich. i. iij. di. j. art. ij. q. iiij. τ sancti Bõa. ac Frã. de may. ac Alexandri lombardi. in eadem dist. scilicet q etiam si homo non peccasset dei filius icarnatus fuisset: sed carnem passibilem. et mortalem nullo modo assumpsisset. et hoc probatur multis rationibus. Primo ratione simitatiõis sic. secundum sententiam autoris in lib. vj. p: incipiorum. Tanto vnumquodq perfectius est quanto magis assimilatur suo principio. Cuz ergo vt habetur Deutero. xxxij. dei perfecta sunt opera. sequitur q deus qui creauit mundum. vt dicitur Geñ. j et Ecclesiasti. xviij. vbi scriptum est. qui viuit in eternum: creauit omnia simul. Et ipsas res in quantum capacitas earum attingebat perfectas facere voluit in eis ponere similitudinem suam. Unde bonitas diuina in creando mundum posuit similitudinem suam in eo q fecit eum bonum. et magnitudo in eo q fecit eum magnum. et eternitas in eo quod fecit eum durabilem. et sic de singulis. quia secundum philosophũ. ij. phy. τ. v. metaph. Omnes effectus naturaliter assimilantur sue cause. Tũc sic arguitur Omne illud per quod dignitates diuine melius τ pfectius ostẽdunt perfectiones suas τ similitudines. et quietantur in mundo deum facere cõgruum fuit: cum iste sit nobilior seruus per

quem mūdus vel aliqua creatura sit creata. Ad hoc enim deus creauit mundum vt in eo ostēderet seipm̄: ⁊ operationem suā intrinsecam. sed si natura humana est assumpta a diuina ī vnione suppositi ⁊ psone. que quidē persona sit verus deus ⁊ homo: omnes diuine dignitates habent perfecte suas similitudines in hoc ope. quia bonitas diuina non pōt melius opus facere de creatura. nec magnitudo magis bonū. nec eternitas magis durabilē. ⁊ sic de alijs dignitatib⁹ diuinis. ergo ⁊c. Nā si non esset assumpta a diuina ipsa humana natura nulla dignitas diuina haberet pfectionē nec quietē ī pductione mundi. qꝛ potestas diuina semp posset facere mai⁹ op⁹ ī mūdo: ⁊ melius quocūqꝫ ope facto. Ista ergo fuit vna ex causis īcarnationis dei vt dignitates diuine ostenderent pfecte similitudines suas in creatura ⁊ quietarēt in ea. cum ī nullo alio ope extrinseco potuissent q̇etari oēs dignitates diuine nisi in isto. y

In isto autē quietantur oēs diuine dignitates ⁊ opatio totalis mūdi tanq̄ in ope summo ⁊ nobilissimo. Secunda ratio dicit dilectōis. Cū enī quilibet fidelis teneat deum diligere toto corde. tota aīa ⁊ tota mēte. vt pcipit Deut. vi. Mat. xxij. Luc. x. ⁊. Mar. xij. trāsumptiue in. c. oīs. xiij. dist. ⁊. c. vnico. §. hoc vnguēto. de sacra vncti. sequitur q̄ fuit cōgruū deū facere omne illud per quod melius flecti posset ⁊ magis moueri ad talē dilectionem. si enī deus nō fecisset in natura humana id per quod ipse magis ab ea diligi posset nollet se totaliter ⁊ intime diligi ab ea. qđ est impossibile cū ipse sit summū bonū ⁊ p ꝯñs summe diligibile. Uel vellet se diligi summe ⁊ totaliter a natura humana ipō nō faciēte in ea totū illud per qđ pl⁹ eū dꝫ diligere. Et sic requireret ab ea qđ nō dꝫ exigere. ⁊ vellet ratione amoris poᷓtius fundari in ea q̄ in seipō qđ est īpossibile si enī vt ait phs. i. metaphys. vnumquodqꝫ ens tñ nititur natura sibi ppria. ⁊ ſm cōmentatorem. ix. metaphys. vnūquodqꝫ ſm q̄ se habet ad ciuitatē. ita se habet ad operationē. Et de⁹ est infinita bonitas: debet dilectio magis fundari in eo q̄ ī natura humana. que est finita. ⁊ per ꝯñs cōgruū fuit ad mouenduꝫ creaturam humanā ad diligēdū eū q̄ ipsa natura humana assumeret a diuina. ita q̄ deus ⁊ hō esset ī vnitate suppositi ⁊ psone. Et hanc rationē approbat Augu. in lib. Cur q̄ñ ⁊ q̄uo de⁹. c. vi. di. De⁹ hō fieri dignat⁹ est. quaten⁹ tanto illum plen⁹ diligamus atqꝫ laudemus. quanto clarius ei⁹ beniuolētiā erga nos cognouim⁹. z

Tertio rōne ordinatiōis sic. Finꝭ oīs creature ē hō. iuxta illđ phi. i. ij. phys. ⁊. ij. de aīa dicētis. Nos sum⁹ quodāmodo finis oīm. ⁊ vtimur tāq̄ pp nos oīb⁹ q̄ sunt. ⁊ hoc dupl'r. s. itrinsece ⁊ extrinsece. Intrinsece quia omnis creatura ad ipsum ordinat tanq̄ ad finem sub vltimo fine deo. ſm beatum Bona. in. ij. dist. xv. arti. ij. q. j. Et pꝫ hoc ēt Gen. j. quando dixit deus. Faciamus hominem ad imaginem ⁊ similitudinem nostram vt presit piscibus maris ⁊ volatilibus celi ⁊ bestijs terre. Extrinsece ho. qꝛ vltimo inter omnia creata factus est hō. Cū igit de⁹ vt hr̄ Apocal. j. et penul. sit alpha ⁊ o. pncipiū ⁊ finis. ꝯgruū fuit vt deus fieret homo et sic pncipium coniūgeretur cum fine. ⁊ idem esset principiū et finis. Figura enim circularis qua finis coniungitur principio: est pfectissima secundum arithmeticos. Finis autem dei est principium hominis. Unde ait Johan. viij. Ego sum principium qui et loquor vobis. ergo ⁊c. Et iste rōnes militant etiam si Adā nō peccasset Quarta ratio dicitur amplitationis sic. Capacitas humane nature non est per peccatum in aliquo amplitata. Sed post peccatum natura humana fuit capax tanti boni vt deo vniretur. ⁊ a deo assumeretur in vnitate persone. Ergo ante peccatum multo magis istius boni capax fuit. Ergo deus humanam naturam assumpsisset etiam si homo non peccasset. immo multo magis: sed non fuisset passus nec mortuus quia secundum philosophum. ij. de generatione. Deficiente causa. scilicet peccato: defecisset etiam effectus scilicet mortis ⁊ passionis filij dei. ⁊ isto modo habent intelligi omnes rationes et autoritates alterius opinionis. quibus etiam clarius sic potest responderi. s. q̄ quotienscunqꝫ ad causandum vnū effectum plures cause eque principaliter concurrunt cessante vna tantum. non cessat effectus qui potest causari ab altera earum causarum. vt notatur in §. affinitatis. insti. de nup. et. l. si ventri. §. in bonis. ff. de priui. credi. ⁊ in. l. liberorum. ff. de his qui notan. infa. et per Bartolum. in. l. ita stipulatus. ff. de verborum obligatione. ⁊. loquitur de causa finali duplici ad vnum effectum concurrente sicut est in proposito nostro ⁊ dicit q̄ vna cessante non cessat effectus. posito ergo pro vero q̄ vna causa incarnationis christi fuerit peccatum: tamen cum alie q̄ plures fuerint ad hoc simul concurrentes. de quibus supradictum est ⁊ dicetur in sequentibus. Quis cessasset ipsum peccatum: nō cessasset incarnatio remanentibus alijs causis: quia vero solum peccatum fuit causa passionis ⁊ mortis christi: ideo cessante peccato: cessasset mors ⁊ passio eius. a

Quinta rō dī cōicatiōis sic. ſm Dionisiū in. iiij. ca. de angelica hierarchia. Bonū vt bonū naturalr̄ est suipsius cōmunicatiuum. sed deus est summa bonitas. in abstracto. ergo summe debuit ⁊ debet esse com-

municatiua:ita vt si possibile esset ꝙ a creatura participaret infinite deberet ei cõicari. Cũ igitur maior sit cõicatio per cõiunctionẽ persone diuine ipsi nature humane in vnitate psone:ꝙ̃ sit in coniũctione gratuita ⁊ glorificata: ꝙ̃ erit in visione ⁊ fruitiõe dei in patria:qꝛ cum illa erit ista:⁊ non ecõtrario:ergo vt deus;summe cõicaret bonitatẽ suã:etiã si hõ non peccasset carnẽ assumpsisset:et hoc ꝓcipue vt in ipsa natura humana bonitatẽ suã cõicaret oi creature:qꝛ ꝭm Greg.in homel.sup illud Mat.vlt. Predicate euãgelium omni creature. Omnis creature noie intelligitꝛ hõ:qꝛ cõmune aliquid habet hõ cũ oi creatura. Lapides nãq꞉ sunt:sꝫ non viuũt. Arbusta sunt viuũt sed nõ sentiũt. Bruta ꝓo sunt.viuũt sentiũt:sed nõ discernũt. Hoies ꝓo sunt viuunt:sentiũt ⁊ discernũt atq꞉ cũ angelis intelligũt. Ergo vt omnis creatura bonitatem dei participaret in homine.debuit etiã si homo nõ peccasset carnẽ assumere. Sexto idẽ ꝓbatur ratione occasionis sic. Oẽ illud qͦ deus preuidit fiendũ a principio et angeli ꝓuiderũt:ita debuit fieri nulla alia occasione accedente:qꝛ summũ bonum in natura humana nõ debet esse occasionatũ sed incarnatio filij dei est summũ bonũ in humana natura quã a principio creatiõis mũdi ostẽdit deꝰ nonnullis angelis ergo nõ debuit esse occasionata. s. ꝓpter petm̃ facta nisi cum precisione.s.ad passionẽ ⁊ mortẽ ergo patet ꝓpositũ. Qͦ aũt ante peccatũ ꝓuisum ⁊ preostẽsum fuerit hoc mysteriũ angelis.ostendit Berñ.,super illud Jone. ij.ꝓpter me venit hec tẽpestas. Exponẽs illud verbũ de persona filij dei dicẽs.ꝙ lucifer ꝓuidit rationalẽ,creaturã assumendam in vnitatem persone filij dei.vidit ⁊ inuidit: vnde inuidia fuit causa casus diaboli. Et mouens ipsuꝫ ad tentandũ hominẽ:cuius felicitati inuidebat vt per peccatũ demereretur humana natura assumptionẽ vnibilitatem ad deuꝫ. Ex quo patet ꝙ lucifer intellexit vnionẽ humane nature:⁊ ipsum lapsum intellexit vt impedimentũ vnionis.ꝓpter qͦ ⁊ procurauit lapsum. Ex hoc ergo relinquitꝛ ꝙ circũscripto lapsu adhuc est ponere ꝯuenientiã incarnationis. Hec Alexãder:⁊ de hoc fundamẽto etiã tractabitꝛ in sequẽti sermone parte.j. B

SEptimo idẽ probatur ratione presignationis.s.sacri mr̃imonij.certũ.est enĩ ante lapsum fuisse institutum matrimonij sacramentũ.dicẽte dño Geñ.j. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terraꝫ. Et Adam hoc os est ex ossibus meis:⁊ hec caro est ex carne mea. hoc autẽ dicit apostolus esse sacramentum magnum in christo ⁊ ecclesia ad ephesꝛ.v. Si igitur sacramẽtum hoc institutũ est:⁊ mãsisset etiã circumscripto lapsu:patet etiã qꝛ ipsa res sacra futura erat.s.incarnatio filij dei:cuius ipsum erat signum. Octauo probatur rõne ostẽsiõis sic. Cũ multi essent modi redimendi genus humanũ ꝭm Aug.xiij.de trini.voluit tñ deꝰ illud redimere isto modo:vt magis alliceret homineꝫ ad amorem sui:sed magis alliciebatur ad amorem sui si fuisset assumptus in statu innocẽtie ergo etiã si hõ non peccasset vt nos ad amorẽ suũ magis alliceret carnẽ assumere debuisset. Et hec veritas confirmatur autoritate Augustini in quodam sermone dicentis. Que maior causa veniẽdi deo:nisi vt ostẽderet nobis dilectionẽ suam:vt si amare pigeat reamare nõ pigeat.hec ille. C

NOno idẽ ꝓbatur rõne punitionis sic. Nullus inde debet reportare commodũ vnde meretꝛ suppliciũ.l.j.⁊.l.ne ex dolo.⁊.c.ex tenore de rescrip.vbi habetꝛ ꝙ nemini malicia sua debet patrocinari:⁊ nullus ex dolo suo debet lucrũ consequi:⁊ nemo ex delicto suo dꝫ facere cõditionẽ suam meliorẽ.l.trãsactione finita.C. de trãsac.⁊.l.nõ fraudatur.§.nemo.ff.de regu.iu. ⁊ qͦ ibi no.⁊.xvj.q.j.c.legi.hoc enĩ esset contra iusticie ordinẽ. Si aũt deus nõ incarnatꝰ,fuisset nisi peccasset hõ maximũ commodũ de suo pctõ reportasset. Cũ enĩ nullã maiorẽ dignitatẽ nullũq꞉ maius donũ ⁊ bñficiũ excellẽtius potuerit deus dare homini ꝙ̃ ꝙ suã naturã assumeret:hoc aũt beneficiũ nõ habuisset si nõ peccasset. Quis non videt quantũ bonũ ⁊ quãtũq꞉ bñficiũ assecutus est ex suo pctõ. Ex quo ꝭm ordinẽ diuine iusticie meruisset eternum supplicium. D

DEcimo idẽ ꝓbatur rõne beatificatiõis. Nã triplex reperitꝛ beatitudo hois ꝭm doctores. Prima est substantialis que cõsistit in anima ⁊ hãc solũ in deo habet que cõsistit i tribꝰ ipsius anime dotibus;vcꝫ fruitione. tentione ⁊ visione. Secũda est cõsubstãtialis: que cõsistit in beatitudine corpis vcꝫ claritate agilitate subtilitate.⁊ impassibilitate. Tertia dicitur accidentalis:qꝛ sine ista esset ꝗdẽ homo beatus:sed nõ oino:qꝛ ipsi sensus corporei nõ haberẽt plenã leticiã quantũ ad ꝑ̃s spectat. Presupponi eniꝫ saluo meliori iudicio ꝙ oẽs sensus hois debeãt esse in actibus suis in completa perfectiõe vt corpis btitudo plenissima sit.qua plenior esse nõ possit qꝛ btũs nõ est cui boni aliqd deest quod habere potest ꝭm Aug. in li.de vera innocẽtia:⁊ tunc arguo sic secũdũ predictos doctores ⁊ Bona.in.iij. dist.j.ar.j.q. ij.homo totaliter debet beatificari:sed nõ beatificatur nisi in deo ꝗ solus est eiꝰ merces sicut ad abram ait Genesꝛ.xv. Ego sum merces tua magna nimis:nec beatificatꝛ totaliter nisi beatificetꝛ in anima ⁊ corpore totaliter sensus autem exterior non potest beatificari nisi i re corporali:ergo si tota beatitudo, hominis in deo esse debet:⁊ nõ ab alio mendicari: cõgruit deũ

esse corporeuz.hoc est sibi vnire corpus in quo
tanꝗ in proprio obiecto corpis sensus possint
suā beatitudinē inuenire.Et iz.quis diceretꝙ
sensus habuissent suos actus:|etiā sine hoc :ꝙ
deꝰ esset incarnatus.vtpote visus de quo prin
cipaliter loqmur:ꝛ cuius appellatiōe oēs quā
doqꝫ sensus hoīs continenť.vt in.l. vnica.§.vl
deanius.C.de rei vxo.act.ꝛ.ff.de lega.ij.l.si mi
hi.ꝛ Titio.in princi.ꝛ de iniurijs.l.item apud
§.si quis.ꝛ de triti.vino oleoqꝫ le.l.ex vsu.ꝛ.C.
de omni agro deserto.l.qui agros lib.xi. Naz
visus noster delectatus fuisset absqꝫ eoꝙ deꝰ
factus eēt corporaliter visibilis.Uidisset enim
pulchritudinem celorū ꝛ alia corporalia oīa:ꝛ
maxime iocūdatus fuisset videndo pulcherri
ma corpora sanctorum . Respōdeo ꝙ verū est
non tamē in deo solū fuisset beatificatꝰ per hāc
visionē.in quo debet totus homo beatificari.
Unde hoc est singulare gaudiū beatorū ꝙ vi-
dent nostram humanitatē vnitam diuinitati.
Hinc Bern. ait.Plenū prorsus omni suauita-
tis dulcedine.videre hominē hoīs conditorez
Ecce enim dulce lumē ꝛ delectabile oculis vi-
dere solē iusticie christū dominū.de quo Ma-
lach.iij.Uobis timētibus nomen meū orietur
sol iusticie.Et hoc singulare gaudiū Esaias ex
pressit.c.xxxiij.dicēs.Regē in decore suo vide-
būt.Istam rationē confirmat Augustinus in
libro de spū ꝛ anima dicēs.Propterea deꝰ fa-
ctus est homo vt totū in se hominē beatifica-
ret vt siue homo ingrederet intus per intelle-
ctum:siue egrederet extra per sensum in crea-
tore suo pascua inueniret.Pascua intus in co-
gnitione deitatis.pascua foris in carne salua
toris.Hec ille.Ex quibꝰ oībus claret ꝙ si consi
derať incarnatio ꝓm circūstātiā:vtpote qr as-
sumpsit carnē passibilem ꝛ mortalē:sic est vera
pria opinio:qr vtiqꝫ nō fuisset deus incarnatꝰ
si hō non peccasset:si aūt considerať in se sim-
pliciter. tenendum est ꝙ filius dei secundum
opinionem secundam incarnatus esset:etiaz si
homo non peccasset rationibus predictis.
Alijs quoqꝫ fundamentis potest eadē veritas
declarari: que ponentur in sermone sequenti
parte j.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur
fructificationis. E

De generatione ꝛ cōceptione filij dei
ex virgine prophetauit Esaias pro
pheta sui libri.ca.xlv.dicēs.Rorate
celi desuper ꝛ nubes pluāt iustum.
aperiať terra ꝛ germinet saluatorē.
Unde est notandum ꝙ incarnatio xpi pluuie
assimilatur:quia pluuia tribus modis gene-
ratur:scilicet virtute caloris attrahentis exva
poris ascendentis : ac venti colligentis. Uen
ti enim volantes supra mare multum humo-
rē sepe colligūt:ꝛ secum ad aerez attrahen
tes in pluuiā dissoluūt.Et similiter biā virgo
his tribus modis hanc celestem pluuiā gene-
rauit. Gratia enī dei est amor dei .Amor aūt
est:ille ignis de quo ipe saluator ait Luce. xij.
Ignem veni mittere in terrā.Quia igiť bene-
dicta virgo fuit plena gratia ꝛ amore dei.ꝛ cō-
sequēter igne ꝛ calore.ideo virtute istius calo
ris diuinum fontē ad se traxit ꝛ istam celestem
pluuiaz generauit de qua ps.lxxi.diciť. Descē
det sicut pluuia in vellus. Item filius dei est
vapor virtutis dei. Sapientie.vij.Iste igitur va
por inter virginis viscera sine sui incisiōe siue
apertione se occultauit ꝛ postea in plu uiam se
diffudit quando mūdum famelicum satiauit.
Iuxta illud ps.lxxvij. Pluit illis mannam ad
manducandū. Beata autem virgo ait illud
Ecclastici.xxiiij. Quasi libanus non incisus
euaporaui habitationem meam. Item spūs
sanctus dicitť ventus.iuxta illud Iohānis.iij.
Spūs vbi vult spirat.Iste autez ventus flans
in maris eius humores collegit et corpus xpi
formauit ita vt salutarem pluuiam generauit
que vniuersuz mūduz fructificare fecit. Diciť
aūt Iacobi.v.Nō pluit per annos tres ꝛ men-
ses sex.Anni tres sunt tria tempora que precesse
serant scz nature culpe ꝛ legis scripte in quibꝰ
pluuia bndictionis nō venit.Quartum autem
tempus est gratie ꝛ in isto etiaz non venit vsqꝫ
ad menses sex.In isto autem mense sexto mis-
sus est angelus Gabriel a deo . Luce.j.ꝛ tunc
rorauerūt celi desup:ꝛ nubes virginalis pluit
iustum.atqꝫ aperta est terra est terra.i.ipa vir
go benedicta: ꝛ genuit saluatorem. Sed p
maiori declaratione pdictoruz est sciendū:ꝙ fi-
lius dei incarnatus est ꝓpter multas vtilita-
tes homini ꝛ toti mūdo conferendas. Primo
vt mundus malignitate inflammatū refrige-
raret.ideo assimilatur rori in verbis pallega-
tis. Ros enī calorem temperat: ꝛ refrigerium
prestat.iuxta illud Eccli.xviij.Nonne ardorē
refrigerat ros:ꝛ sic iste ros temperauit estum
concupiscentie.Iuxta illud Eccl.xliij. Ros obuians
ardori venienti in humilē faciet eum.Item ad
duxit refrigeriū gratie iuxta illud Daniel.iij.
Fecit mediū fornacis q̄si ventū roris flantē. F

Secundo incarnatus est vt mundum
aridum impinguaret.Ros enī quosdā
pisces maris impinguat:ꝛ in aliqui-
bus regionibꝰ oues rore pascunť ꝛ īpinguan-
tur.Sic iste ros mundū aridum impinguauit.
cui dici potuit illud Gen. xxvij.In pinguedine
terre ꝛ rore celi desup erit benedictio tua. Im
pinguať enī i christo ex ꝯsideratiōe sue hūani
tatis que appellať terre pinguedo.ꝛ cōsidera-
tione sue diuinitatis que dicitur ros celi. G

Tertio incarnatus est vt mundum ste-
rilem fecundaret. locus enim vbi ros

non descendit est sterilis: sic mundus erat sterilis a bona operatione: sed descendit ros iste in ipsuz et germinare fecit iuxta illud Osee xiiij. Ero quasi ros et israel germinabit quasi lilium. Quarto incarnatus est vt mũdum famelicum saturaret. Unde Numeri. xi. dicit. Cum que descenderet nocte super castra ros descẽdebat pariter et mãna. Isto tamen mãna nõ pascuntur homines coruini .i. per peccatũ denigrati. sed paruuli .i. homines mansueti et per puritatem albi. Nã pulli coruorũ quãdiu habẽt pilos albos a parentibus relinquunt et tũc eleuãtes capita et aperiẽtes rostra celesti rore pascũtur Unde ps. cxlvj. inquit de deo. Qui dat iumẽtis escã ipsorũ et pullis coruorũ inuocãtibus eũ. Quando autẽ nigrescere incipiũt a parentibus suis nutriunt. et hec dicit glosa super predicta verba psalmiste. H

Quinto icarnatus est vt potestatẽ demonũ coerceret. ros enim nocturno tẽpore cadens venenosa aialia arcet et ideo venenũ eorum nõ tm̃ nocet de nocte quantuz de die: secundum philosophum raro enim pungũt serpẽtes quãdiu stant iter herbas irroratas. Sic iste ros celestis ad nos veniens maliciam demonis refrenauit. Unde ipsi filio dei dicitur. Esa. xxvj. Ros lucis ros tuus et terram gygantum idest superborum demonuum detrahes in ruinam. I

Notandum vero quod ros generatur in medio aeris interstitio a temperate calido et temperate frigido. Tria autem sunt interstitia scilicet celuz mundus et infernus. Christi igitur incarnatio nõ est effecta in supremo interstitio .i. in celo quia angelicam naturã nõ assumpsit. Unde ad Hebre. ij. inquit apostolus. nusquã enim angelos apprehendit. Nõ etiã est facta in inferno quia demones nõ redemit nec eis pepercit iuxta illud .ij. Petri .j. Deus angelis peccantibus nõ pepercit sed facta est in medio interstitio .i. in mũdo quia naturã humanã assumpsit iuxta illud apostoli ad Galath. iiij. ca. Misit deus filium suum factum ex muliere. factũ sub lege. Ista autem roratio .i. filij dei incarnatio facta fuit ex calido et frigido. Duo enim induxerunt deum vt homo fieret scz abundantia charitatis ex parte sui que fuit quasi calor. iuxta illud ad Romanos. v. Cõmendat deus charitatẽ suam in nobis etc. et miseria generalis ex parte nostri que fuit quasi frigus. Unde ps. xj. inquit. Propter miseriam inopum et gemitũ pauperũ nũc exurgam dicit dñs. In hoc autem fuit dissimilitudo inter naturalẽ rorationem. et istam supernaturalem scz dei incarnationez quia in naturali est tẽperatus calor. et tẽperatuz frigus. In hac autem supernaturali fuit nimius calor amoris iuxta illud ad Ephe. ij. Deus qui diues est in misericordia propter nimiã charitatẽ suam qua dilexit nos cũ essemus mortui peccato viuificauit nos in xp̃o. Itẽ fuit nimiũ frigus languoris iuxta illud ps. xiij. et lij. Oẽs declinauerunt simul inutiles facti sunt: nõ est qui faciat bonum non est vsque ad vnũ. K

Iste autem ros celestis descẽdit in btãm virginẽ que facta est istar cõche marine que ex rore celesti generat margaritã. Nam sicut dicit Isidorus in lib. etymo. Concha marina certo tempore se aperit et rorẽ celestez recipit. et sic margaritam inter sua viscera gignit sic virgo beata animũ suum cõsentiẽdo aperuit quãdo dixit. Ecce ancilla dñi: et tunc ros spũssancti in eam descendit. et sic filiũ dei generauit. Et hãc apertionẽ beatissime virginis et descẽsuz spũs sancti in eã ac saluatoris icarnationẽ expetebat propheta Esaias in verbis preallegatis dicens. Rorate celi etc. Hec etiam virgo benedicta fecũdata fuit ad instar terre que rore celesti perfusa generat viridẽ herbaz iuxta illud Deut. xxxij. Fluat vt ros eloquiũ meũ: quasi stille super germen. Et ideo canit ecclesia de christo dicens. Descendit in vteruz virginis quasi ros super germen. L

Fuit etiam beata virgo ad instar velleris gedeonis quod rore impletuz fuit. et deinde rorauit aream et impleuit conchaz vt habetur Judicum. vj. Istud enim vellus figurauit vterũ beatissime virginis in quo descẽdit plenitudo roris .i. totius diuinitatis. Ex qua plenitudine concha .i. ois ecclesia repleta est. Unde Bern. in quodã sermone inquit. Rigaturus aream dominus celesti rore: totum vellus prius infundit: redẽpturus enim genus humanũ vniuersum precium contulit in mariã de qua dici potest illud Prouer. xix. cap. Sicut ros super herbam. sic et hilaritas regine. Tunc enim rex celestis isti regine arrisit: quãdo de celo sicut ros in eius vterum descendit. et eam velut herbam bonam fructificare fecit. Unde ipsa dicere potest illud Job. xxix. cap. Ros morabitur in messione mea. M

De ipsa etiam exponi põt illud Exo. xvj. ca. Suaue quoque ros iacuit per circuitũ castrorum. Castruz enim dei fuit beate virginis animus qui ita vallatus fuit et munitus quod nũquam potuit ingredi inimicus. Castra etiã dei dici possunt eiusdẽ matris dei viscera: in quibus diuina maiestas ad habitãdum de celo descendit. Unde canit ecclesia. Caste parentis viscera celestis intrat gratia venter puelle baiulat secreta que nõ nouerat. Dicta sunt enim castra ab obseruatione castitatis quam obseruabant milites antiqui. vt ait quedaz glo. in .l. qui cuz vno. ff. de re milit. Castra etiam aliquando exponũtur .i. hospitia. vt. C. de metatis. l. omnes in principio lib. xj. proprie pro dicũtur loca in quibus est exercitus ad pugnam. vt in .l. qui

mittunt. §. ff. ex quibus causis maio. et ideo beate virginis viscera in quibus hospitatus et stetit nouem mensibus dns exercituū fortis et potēs ī plio merito castra appellari possūt. In istis ergo castris. i. castis visceribus intemerate virginis genitus est ros celestis. i. dei filius de quo pater eius eternus inquit Job. xxxviij. Quis genuit stillas roris? quasi diceret nisi ego. De descēsu quoq; istius roris celestis exponi pōt illud ps. cxxxij. Sicut ros hermon qui descendit in mōtem syon. Ipse est dei filius volens intrare virginis vterum dicebat: illud Canticorum. v. Aperi mihi amica mea columba mea: immaculata mea: qr caput meum plenū est rore. Hic ergo ros suauissimus in sacrario vteri virginalis nouem mensibus requieuit sicut ipse predixerat Esa. xviij. vbi dicitur. Hec dicit dns ego quiescā in loco meo sicut nubes roris in die messis. Sexto principaliter incarnatus est filius dei: vt mundum per peccatum tenebrosum illuminaret. Un̄ verificatum est illud Esaie. ix. Populus q ambulabat in tenebris vidit lucem magnā habitantibus in regione vmbre mortis lux orta est eis Erant eni homines i tenebris ignorātie obcecati et facti sicut bestie. iuxta illud ps. xlviij. Homo cum in honore esset nō intellexit comparatus est iumentis insipientibus. et similis factus est illis. Et in signū huius fecit deus primis parentibus post peccatū tunicas pelliceas q̄ facte erant de pellibus aīaliū in signū sue ignorātie bestialis: beata aūt virgo eis generauit eū qui dicit Johis. viij. Ego sum lux mundi. De quo Johānis pmo. c. dr. Erat lux vera q̄ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. O

Septimo incarnatus est vt mundum in dominio diaboli positū a seruitute eius liberaret. Ante aduentuz nāq; saluatoris nostri diabolus erat vt mundi dns et princeps. c. pudor. xxxij. q. ij. Non erat autem potestas super terram que compararet ei qui factus est vt nullum timeret. Job. xli. Uenit ergo leo de tribu iuda vt cōtra illum dimicaret et humanum genus de manibus eius eriperet: et ipsuz de mūdi dnio eiiceret. Unde ipse dns dicebat Johā. xij. Nunc princeps mundi huius eiiciet foras. Octauo incarnatus est vt nos seruos peccati iuxta ea que habent ad Rom. vij. et. ij. q. vij. ca. quid ergo ad libertatem innocentie p duceret. et de vituperio et ignobilitate vitiorū. virtutum nobilitate insigniret: et nos iniustos et sceleratos per passionē et mortem suā deo patri recōciliaret. Unde Hieronymus sup amos prophetam inquit. Per filium virginis de seruis facti sumus liberi de ignobilibus nobiles i e peccatoribus iusti: quia satisfecit pro nobis qui eramus debitores mortis. Dicamus ergo omnes saluatori nostro. O domine iesu. O redēptor noster. O fili dei benedicte. ecce nos seruos tuos esse pfitemur cuz illa que angelo respondit qui et incarnationem tuam nunciauerat. ecce ancilla domini fiat mihi fm verbū tuum. Quibus verbis ianue celestis hierusalem aperte sunt nobis in quas introdu i mereamur ipsius benedicte virginis intercessione: et secum ac cum illa regnare in secula seculorum. Amen.

¶ De eadem sacratissima filij dei incarnatione. P

Sermo. v.

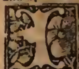

Uas admirabile opus excelsi. Eccli. xliij. ca. Ille dicitur esse artifex sapiens et bonus qui non solū scit vas de nouo fabricare: sed et si sit destructū in melius reparare: Nā subtilitas artis p opera difficiliora cognoscit difficilius est aūt vas confractum reparare q̄ nouum facere. et ideo inde imperator en. l. j. §. cunq;. C. de vete. iu. enucle. q laudabilior est is qui factum subtiliter emēdat eo qui prius adinuenit facit etiam ad predicta q facilius est aliquid de nouo acquirere q̄ perditum recuperare. ca. sunt qui arbitrant. et ibi glo. de peni. distin. j. &c. repertuntur. de penitē. dist. iij. Deus igitur est optimus artifex. nam vniuersum mundum ex nihilo fabricauit velut vas nouū. Gen. j. Et vas destructum. scilz hominē in melius reparauit. In hoc enim vase depicta erat imago dei quod vas primi parentes incaute seruantes confregerunt: qr mutauerunt gliam incorruptibilis dei &c. ad Romā. j. Igitur pro reparatiōe huius vasis plorauit genus humanū qnq; milibus annis et vltra: dicens cum ps. xxx. Factus sum tanq̄ vas perditum. Tandem audiuit deus pater eius clamorez: et misit sapientissimū artificem scz spiritū sanctū de quo dicitur Sap. j. Omnium eniz est artifex: qui potest facere mūdum de immūdo conceptum semine Job. xiiij. Et operatione istius artificis filius dei incarnatus istud vas reparauit in virgine gloriosa preciosius quaz prius quod figuratum fuit Hieremi. xviij. vbi dictum est Hieremie. Descende in domum figuli qui descendit: et vidit fieri vas quoddam luteum. sed vas illud totum contritum est. De inde de ipsa massa assumpta fecit figulus vas optimum quemadmodum ipse voluit quo facto dedit illud Hieremie in signuz quod deus eque repararet hierusalem destructam vt figulus vas illud. Spūaliter enim per primuz vas intelligitur prima mulier quam diabolus temptans totam adeo contriuit: quod nō remansit in ea nec in suis posteris tantum integritatis

vt posset reponi scintilla diuine gr̄e in ea. Fecit ergo de° de eadē massa hūani generis aliud vas admirabile sicut dicūt v̄ba proposita. scȝ beatā virginē mariā p cui° cōceptū vas illud humani gn̄is destructū reparauit. ꝛ supernaȝ hierusalē in repletione angelice ruine p filiū suū restaurauit: ita ꝙ felici° est qđ per ipsam virginē lucrati sumus ꝙ quod p Euam pdidimus. Unde illi Chrysostom° sup. Missus est inquit. Aue gratia plena vitra iā nō diabolus aduersuȝ te. vbi eīm pm° vulnerauit bellator: ibi sumus medicus antidotū per mulierē posuit. Per mulierē decurrit fallacia. p mulierēȝ emanant meliora. Non verearis culpatā cōdēnationē. Mater eīm illius qui condēnauit efficieris. Aue animatū tēpluȝ dei celi terreꝗ dn̄a. Hec ille. Et Grego. nazazenus sup Lucā dicit. Tabulas nostre nature quas culpa confregerat denuo verus legislator de terra n̄ra sibi dolauit absꝗ ꝯcubitu diuinitatis sue corpus susceptibile creans quod diuinus digit° sculpsit scȝ spiritussanctus superueniēs in v̄gine. De hac igit̄ reparatione in vtero virginis facta: tres consyderationes faciemus.

Prima dicetur assumptionis.
Secunda reparationis.
Tertia v̄o operationis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicitur assumptionis Q

Aquit augustinus in libro de vera innocētia.c.lxiij. Diuinitas v̄bi equalis patri facta ē ꝑticeps mortalitatis n̄re non de suo: sed de nostro accipiēs. vt ꝛ nos efficeremur participes diuinitatis ei°. nō de nostro: sed de ipsius bono. hec ille. Hoc aūt fuisse cōgruū. scȝ deum humanā carnē assumere ꝓbari potest vltra dicta in supiori sermone multis rationibus. vt elicitur ex dictis Alexādri de ales. l.iij. parte summe in tractatu de ꝯueniētia īcarnatiōis. ꝛ Rich. ac beati Bonauen. l.iij. distin.j.ar.ij.q.j. ꝛ sancti Thome in.iij. parte summe.q.j.ar.vj. Et p̄mo rōne ostēsionis diuine potētie. Nunꝗ eīm potentia pfecte ostenditur nisi effectus virtuti cause coequet̄. Cum igit̄ potentia dei sit infinita pfecte non ostēdit̄ nisi in actu infinito. Omne aūt qđ creatū est finitatē hȝ. ergo cōgruū fuit deū incarnari vt ostēderet infinitam potentiā suam in coniūctione tam distātiū. scȝ creatoris ꝛ creature. Magna eīm ostēsa fuit eius potētia in coniunctione dispariū elementoꝝ vtiꝗ contrariarū ī vno corpore ꝛ in tanta cōcordia ꝛ equalitate sicut fuit in corpe Ade ante lapsum. Maior autem fuit ostensio potentie sue in coniūctione illoꝝ ad spm̄ humanū. Maria v̄o in cōiūctiōe vtriusꝗ. s. corpis ꝛ anime ad spm̄ icreatū. inter que est maxima disparitas ꝛ distātia. De qua ꝯiūctione loquit̄ Ber. i sermone de natiuitate dn̄i. Talia opa fecit illa omipotens maiestas in assūptione n̄re carnis ita mirabiliter singularia. ꝛ singulariter mirabilia. vt talia nec facienda amplius sup terrā v̄bū quippe ꝛ aia ꝛ caro i vnā conuenere psonā ꝛ tria vnū sunt. nō confusiōe substantie sed vnitate psone. hec ille. Opus ergo incarnationis diuine fuit ostēsiuū infinite virtutis ei°. ꝛ potētie fm̄ Damasce. lib.iij.c.j. Nihil eīm maius ꝙ creatorē fieri creaturam. Scd̄a ratio dicitur declarationis summe sapientie diuine. sapientis enim secundum philosophum.j. Metaph. est ordinare. Ordo autem vt ait Aug. xix. de ciui. dei. est pariū dispariumꝗ rerū vnicuiꝗ locū suum tribuens dispositio. Accipit̄ aūt hic locus non ꝓprie sȝ p congruentia ꝓ dignitate pro gradu vniuscuiusꝗ. Ergo ad manifestandam summam sapientiam dei. cōgruū fuit summā fieri ordinationē ꝗ eīm adeo sunt. ordinata sunt. ad Rom. xiij. Ordinatio aūt summa in creatura est dū iuxta oēm possibilem modum reducit̄ in suuȝ fontem quo vnit̄ suo principio. Hoc aūt nō potest fieri nisi illi vniatur psonaliter. Quacunꝗ enim alia data: hec maior est ꝛ prestantior. In hac ergo vnione ostendit deus suā infinitam sapientiā. Unde Ber. in quadā ep̄la inqt. Nemo nouit hominē nec noscere potest ad plenū quid boni ad gratiam. quid de corio ad gloriam quid commodi ad salutem penes seipsam contineat huius venerandi mysteriū. scȝ. humane redemptionis inscrutabilis altitudo. Hec ille. R

Tertia rō d̄r attractionis. q2 eīm homo naturaliter attrahit̄ ad visibilia: ꝛ illis afficit̄. Ideo cōueniens fuit vt deus p assumptionē humane nature visibilis fieret vt ex visibili eius humanitate ad cognitionē ꝛ amorē eius diuinitatis inuisibilis homines traherent̄. Et ideo Aug. cōtra eos q querunt vtrum deus potuerit aliter humanum genus redimere ꝙ p incarnationē suā. dicit in lib. de agone xp̄iano. Poterat quidē sed si aliter faceret sitr nostre stultitie displiceret. Si enim nō appareret oculis pctōꝝ: lumē ei° vtiꝗ eternum. quod per interiores oculos videtur: inquinatis mentibus videre non possent. Ideo autem nos visibiliter cōmonere dignatus est vt ad inuisibilia ꝓpararet. hec ille. Quarta ratio d̄r demonstrationis infinite bonitatis diuine. De° enim cū sit summe ꝛ infinite bonus quo nihil meli° cogitari valet fm̄ Ansel. in lib. monologion. debuit se summe diffundere p̄ire creature: q2 sicut de natura boni est se diffundere in alios. vt dictum est. s. in sermone precedenti. ita de natura summi boni est se summe diffundere: q2 vnumquodꝗ nititur natura sibi ꝓꝗ

ptia.j.Metaphi.sz nõ se sũme diffunderet phte creatura nisi hũane nature vniret:ergo &c. Licz enĩ de⁹ pater se diffuderit plenissime i filiũ p gñatione et pr̃ et filius in spm̃sctm̃ p spirationem. tamen hec diffusio facta est creatura non presente et etiam si nunq̃ facta fuisset aliqua creatura. vnde si summum bonum non se summe diffudisset creatura p̃sente fuisset cogitare maiorẽ diffusionẽ: et cum maior diffusio maiorẽ arguat bonitatẽ: fuisset etiaz cogitare maius bonũ ipso deo qđ est ipossibile esse. ad demõstrãdã ergo sũmã bonitatẽ suã ipsi creature decuit deũ icarnari. vñ Joh .iij. sic de⁹ dilexit mũdũ vt filiũ suũ vnigenitũ daret. S

Quinta rõ dr corroborationis. sm enĩ Richar. vbi s̃. p incarnationem filij dei corroborata est spes nr̃a vt deo possimus coniũgi p clarã beatã visionẽ et pfectam fruitionẽ. vñ Augu. xiij. de trini. c. xix. inquit. Qđ si natura fili⁹ dei nĩa fact⁹ est fili⁹ hois ppter filios hoiz: quãto credibili⁹ est natura filios hoim gr̃a fieri filios dei? Et iste oẽs gñationes locũ hñt et si homo nõ peccasset et probant q de⁹ humanã carnẽ assumpsisset ppter pctm̃ aũt carnẽ mortalẽ assumpsit vt p hoie satisfaceret et ɔtra hostẽ illũ diabolũz decertaret et hoc est qđ Aug. in li. Cur q̃ et qũo de⁹. c. vj. concludendo dicit. Subtiliter ergo subtilem inimicuz deus expugnare voluit: et quasi sub esca humanitatis hamum celauit diuinitatis quatenus ille qui omnem carnem quasi merito inuaserat carnez inuentret q̃ sibi prorsus nil deberet quã dũ illicite contingeret merito eã quã q̃dãmodo licite possidebat amitteret. Sic quippe hostis antiqu⁹ deludendus erat. vt q hoiem deluserat p hoiez deũ delusus et ipse fieret. et sicut incautũ hoiem callide sibi subiecerat. ita p hoiez cautũ nõ callide sed sapiẽter subijceret. hec ille. Magis aũt cõgruũ fuit deũ assumere naturã humanã q̃ angelicã vel alteri⁹ creature. qđ pbat sm sanctũ Bonauẽ. li. iij. di. ij. arti. j. q. ij. et beatũ Thomã. in eadem distic. ar. j. Et. Alexandrũ de ales. vbi s̃. et Richarduz de media villa in. iij. dist. ij. ar. j. q. iij. Et pmo rõne psonalis distinctionis sic j. Licet enĩ etiam i angelis reperiat psonalitas sicut in hoie: qr angelus est persona. vt dr in. ij. sen. dist. iij. tamẽ magna est differentia inter hoiem et angelũ in hoc q in hũana natura est psonalitas sm originez. et in angelica nõ. Una enĩ psona hũana originat ab alia: qr fili⁹ est a pr̃e. qđ ita non est reperire in angelis. Un⁹ enĩ angel⁹ nõ est ab alio. sed oĩs simul creati sũt. et hec habent a magistro vbi s̃. et' ideo magis cõgruebat q deus assumeret eam naturã in q̃ esset talis distinctio sm originẽ sicut est in diuinis personis tanq̃ magis conforme distinctioni earum. V

Scđa rõ dr exẽplaris representationis. homo enĩ magis expsse repñtat deũ q̃ angel⁹ rõne cui⁹ dr microcosmus grece. i. minor mundus latine sm phm. viij. phys. Ala enĩ humana et rationalis nõ tm̃ repñtat deũ put ɔsiderat in se. sed etiã inquãtum vnit corpi. et illđ regit. et in quo toto habitat sicut de⁹ in maiori mũdo. est enĩ tota i toto: et tota i qualibet ei⁹ parte. sm Aug. in. vj. de trinitate. quod qualr intelligat exposui in secunda parte rosarij sermonũ. sermone. x. parte. j. Et ista rõne magis dr hõ fact⁹ ad imaginẽ dei q̃ angelus sm Alexandrũ de ales vbi s̃. et in secũda parte summe in tractatu de angelis et beatum Bonauen. in. ij. dist. xvj. ar. ij. q j. Et rõne hui⁹ maioris similitudinis fuit maior ratio vnibilitatis: qr omne simile appetit suum simile. Eccli. xiij. Tertia ratio dicitur maioris compositionis homo enim compositus est ex natura corporali et spirituali. et quodammodo communicat cuz omni creatura. vt dictum est. s̃. sermone precedẽti. parte. j. hinc est q cum homo assumitur et deificatur. quodammodo omnis creatura in eo exaltatur duz suo simili deus vnitur. Et itõ assumptio humane nature magis facit ad pfectionem vniuersi q̃ assumptio angelice: quia in homine maior est communitas cum omni creatura q̃ in angelo. Congruum etiam fuit vt carnem assumeret nostri generis sm beatũ Bonauen. in. iij. dist. xij. ar. j. q. ij. et Richardum in eadem distin. et Alexan. in. iij. parte summe in tractatu de conuenientia incarnationis. et probari potest multis rationibus habendo respectum ad peccatum. Et prima dicitur conseruationis diuine iustitie. vt videlicet eiusdẽ generis esset preuaricator et satisfactor. Nã si alterius generis esset: non attribueretur eidẽ generi satisfactio cui et offensio. ac per hoc non recte seruaretur iustitie rectitudo que ab illo genere requirit emendam in quo repperit precedentem offensam. l. sancimus. C. đ penis. et. l. si pena. ff. eodem titu. et. l. ob maritorum. C. ne vxor pro mari. et ca. romana. de senten. excommu. lib. vj. cum si. Unde Ansel. in libro. Cur deus homo. dicit. Si nouum hominem facit non ex genere Ade. non pertinebit ad genus humanũ. quare nõ debuit satisfacere p eo qui non venit de illo: sed sicut iustũ est vt p culpa hoie hõ satisfaciat, ita: iustũz est vt ille qui satisfecit sit idẽ aut eiusdẽ generis cuz eo qui fecit pctm̃. aliter nec Adam nec aliquis satisfacere pro se potuisset. X

Scđa ratio dicitur indicationis diuine dulcedinis et misericordie vt vcz de⁹ q ab hoie contemptus fuerat tanq̃ ab aduersario et inimico. ipse idem generi humano vniretur in xp̃o in vnitate suppositi. i hoc enĩ manifestatur mira dei condescensio q voluntarie...

luit sibi coniungere per indissolubile vinculũ humanũ genus sibi inimicum. Iuxta illud ad Rom.v. Cõmendat aũt deus charitatẽ suã in nobis qz cũ inimici essemus recõciliati sumus deo p mortẽ filij sui. y

Tertia ratio ẽ diuine sapientie determinationis q̃ nullo põt infringi vitio. Decreuerat em̃ deus ⁊ ordinauerat vt totũ humanũ genus multiplicaret ex vno ꝓpter representationem illius vniuersalis ꝑncipij qđ est deus. Hoc aũt ꝑ pctm̃ infringi nõ debuit. ⁊ ideo mediator dei ⁊ hominũ xp̃s homo verus nõ aliũde sed de massa totius generis hũani debuit formari vnde apostolus ad Heb.ij. ait. Qui sãctificat ⁊ qui sanctificatur ex vno oẽs sed xp̃s est qui sanctificat qui vero sanctificatur est humanum genus ergo apparet ꝙ xp̃s debuit esse de genere humano. Notandum quoqꝫ ꝙ non fuit congruũ ꝙ xp̃s assumeret ipsum hominẽ primũ.s. Adam ẽm Alexandrũ de ales. vbi.s. ⁊ sanctũ Bona. iterum vbi.s.q.ij. ⁊ hoc triplici respectu. Primo enim nõ cõueniebat respectu oim creatoris vt videlicet ꝑsona xp̃i hoiẽ assumeret peccatorem cum ipse in forma assũpta deberet pctõres iudicare ⁊ nullatenus de peccato argui posse nec ẽm naturã assumentem nec ẽm naturã assumptam. ẽm quas naturas competit ei iudiciaria potestas. Unde ipse dicebat. Ioh.viij. Quis ex vobis arguet me de peccato? Sed si xp̃s assumpsisset Adam sequeret ꝙ ꝓprietates que cõueniunt ade cõuenirent xp̃o homini igit esset dicere de ipso sicut de Adam ꝙ peccauit. Sed ipse est deus et ꝓprietates q̃ cõueniunt illi homini assumpto cõueniũt filio dei cui vnit̃ ḡ diceret filius dei peccauit qđ est impiũ dicere ⁊ ipossibile eẽ. Z

Secundo nõ conueniebat respectu ꝑmi hominis: quia nemo de sua malicia debet reportare cõmodum vt ꝓdictũ est in sermone precedẽti vt habet etiã in.c. ex literis de dolo ⁊ cõtu. Sed si Adam ꝓpter satisfactionem de sua culpa cõmissa assumeret a verbo reportaret ineffabilem sublimitatẽ ⁊ vtilitatem quod est absurdum dicere vt videlicet ille qui tantum se deiecerat ꝑ culpã: tantum exaltaret vt esset deus sufficiebat nãqꝫ sibi nimiũ vt saltem ei recõciliaretur. nedum ꝙ ipse deus efficeretur. Tertio hoc nõ conueniebat respectu humani generis quia cum ille homo esset pene debitor: vt pote ille q̃ erat reus oim animarum nostrarũ non esset eius passio tantum deo grata quãtũ si esset innocẽs ⁊ vix ẽt sufficeret ad satisfaciendũ ꝓ se nedũ cũ alijs satisfactionẽ suã posset cõicare. A

Potest quoqꝫ ꝓbari vltra ꝑdicta cõueniẽs fuisse filium dei assumere carnem humanam alijs rõnibus. Et primo rõne diuine predestinationis ẽz Alex. de ales in.iij. parte summe in tractatu de predestinatione christi. et Richar. in.iij.di.vij.ar.ij.q.ij. ⁊ Bonauen. in eadẽ dist. ar. vltimo.q.ij. ⁊ Alex. lombar. eadem dist. vbi dicũt ꝙ hec est vera ꝓpositio ꝙ filius dei fuit predestinatus esse homo hoc est fuit preuisus ab eterno ꝙ assumeret humanã naturam vel ꝙ predestinatũ fuit ab eterno ꝙ filius dei fieret hõ. ⁊ hoc cõcedit magister in predicta di.vij.q.iij. Naz qui preordinatur ad aliquid dicit̃ ꝑdestinari ad illud sed anteqꝫ filius dei esset homo: preordinatum est vt fieret homo ergo ⁊c. Item hec est vera propositio: homo predestinatus est esse filius dei ẽm Alexã. vbi.s. ⁊ Richar. ⁊ Bonauen. vbi.s.q.iij. ⁊ Alexandruz lombardum eadem distinctione exponendo. sic. Homo predestinatus est esse filius dei hoc est anteqꝫ esset homo preuisus est esse filius dei. Uel sic homo predestinatus est esse filius dei.i. predestinatum est vt homo sit fili⁹ dei ⁊ ita intelligitur illud apostoli ad Roma.i. dicẽtis de xp̃o homine. Qui predestinatus ẽ filius dei in virtute. vbi ait glo. ꝑdestinatus ẽ Iesus vt qui futurus erat in carne filius dauid: esset in virtute filius dei. Conueniẽs ergo fuit vt si Adã ñ peccasset fili⁹ dei hũanã carnẽ assumeret cũ diuina ꝑdestinatio ñ possit falli. B

Secundo idem ꝓbat̃ rõne angelice cognitionis qui statim ex quo creati sũt cognouerũt incarnationem dei futurã. Unde sanctus Maximus in quodam sermone ait. Utrum angeli cognouerunt futuraz incarnationem ambigi nõ oportet. Latuit aũt eos inuestigabilis dñi cõceptio atqꝫ modus qualiter totus in genitore. ⁊ totus manebat in omnibus necnõ ⁊ in virginis cellula clausus. Uñ ⁊ angelus gabriel cum virgo quesisset quõ fiet istud in generali tm̃ rñdit. Sp̃ussanctus superueniet in te. Uñ dicit Bern. in quodã sermone ꝙ deus pater statim angelis creatis ostendit filiũ suum incarnandũ et eis oibus obtulit ad honorandũ vnde lucifer superbia intumescẽs ⁊ inuidia cõtabescens homini assumendo a filio dei noluit subijci sed seipsum equalem deo facere appetijt ⁊ ideo merito corruit vt scriptũ est Esa.xiiij. Et tunc factum est prelium magnũ in celo inter luciferum ⁊ sequaces ex vna parte. ⁊ angelos bonos ex altera. vt scriptum est Apocal.xij. Unde proiecto dracone cum sequacibus suis cantabant angeli dicentes. Facta est salus ⁊ virtus ⁊ regnum dei nostri ⁊ potestas christi eius. Tertio idez ꝓbatur ratione demonstrationis ꝑfestinate mox enim ade formato demonstratum est incarnationis xp̃i mysterium quando misit deus soporem in eo. Gen.ij. quem soporem magister vocat extasim in.iiij. di.xxix. tunc enim in formatione Eue ex latere ipsius Ade: intellexit et postea predixit spiritu prophetico vnionem dei cum carne

humana quando dixit de vxore sua . q̄ figurabat ecclesiam sicut ipse xp̄m hoc nunc os ex ossibus meis ⁊ caro d̄ carne mea. Vn̄ dixit. Alex. vbi.s̄. q̄ adhoc significandū facta est Eua ex corpore Ade: vt sicut ipsi quasi vnū corpus carnale erāt: sic xp̄s ⁊ ecclesia quasi vnum corpus spirituale quia ecclesia: de ipso formata est. vnde ad Ephe.v.ait ap̄ls. Mēbra sumus corporis eius ⁊ de carnibus eius ⁊ de ossibus ei⁹ Ex quibus oībus patet q̄ etiam si adam non peccasset dei filius humanam carnem assumpsisset. Et pōt alia rō dicta nobilitationis ⁊ p̄fectionis assignari. Naz deo cōueniebat nobilitare ⁊ perficere oīa per suā incarnationē non obstante peccato. Unde per eam nobilauit ⁊ p̄fecit naturā humanā nobilissimo indiuiduo: ⁊ genus corporeum nobilissimo corpore. ⁊ genus sp̄uale nobilissima anima que oīa facta nō fuissent xp̄o non incarnato. Item oīa elemēta p̄ xp̄z dedicata sunt ⁊ sanctificata tā in vnione nature ad naturaz q̄ etiā per singularē ei⁹ operationem nam terra sanctificata est in grano frumenti in eucharistia ⁊ vinum ⁊ aqua in eius p̄cioso sanguine aq̄ et in baptismate in q̄ sanctificauit oēz creaturā aer in assumptione xp̄i ignis in missione spiritussancti in linguis igneis ⁊ sic de aliis.

❡ Pars.ii.hui⁹ sermonis q̄ est reparationis. C

Ro expeditione huius partis q̄ritur quare deus magis voluit humanaz naturā assumere ⁊ eaz reparare q̄ angelicā. Ad quam dubitationem quia r̄nsuz est in iii.parte huius operis sermōe. v.parte.ii.ideo hic nō multum insudabo tamē ad maiorem declarationē dictoruz vbi.s̄. dico q̄ prout pōt colligi ex dictis Alex.de ales.l.iii. parte sum.in tractatu de necessitate icarnationis et Rich.in.iii.dist.ii.arg.j.q.iii.⁊ beati Bonauen.in eadem dist.ar.j.q.ii.⁊ a theologis in ii.sen.dist.xxi. Multis ex causis non debuit reparari angelica natura Peccatum enim lucifeṙi e sociorū eius fuit irremissibile ⁊ primo respectu arbitrii. Nā liberum arbitrium angeli ante electionē se hz mutabilr̄. Post electionem vero se habet immutabilr̄ liberū p̄o arbitriuz hominis se hz mutabilr̄ ante electionē ⁊ post electionez vsq̄ ad mortē. Unde ph̄s in.iii.de regimine p̄ncipū ait. Liberi sumus vsq̄ ad finez ad hoc ⁊ ad illud ad bonū ⁊ malū. Angelus ergo sic fuit cōditus vt ante electionē posset reuolui tam ad malū q̄ ad bonū sed postq̄ elegisset aliquid horū siue malū siue bonū nō posset amplius mutari, sed haberet liberum arbitrium confirmatum in illo: siue bono siue malo ⁊ non posset illud detestari quia angelus cū aliquid intelligit non facit sicut homo qui cognitiones suas accipit in tempore ⁊ non totuz sī mul intelligit: sed vnum post aliud . ⁊ vnū ex alio sicut ex premissis accipit conclusionem angelus enim accipit statum totum non conferendo sed sine tempore ⁊ sine discursu ⁊ non vnum post aliud vel vnum ex alio. Et sic secūdum statum sue conditionis iudicat de re tota simul.⁊ iudicādo videt eā totam simul. ⁊ sic certissime iudicat ⁊ non potest decipi sicut homo ergo cōsequenter nec excusari . Cum ergo semel elegerit lucifer malum in quo fuit cōfirmatuz eius liberū arbitrium.vt ait sct̄us Bonauen.in.ii.di.vii.⁊ habet per glo.in.c.qui episcopus.xxiii.dist.nō potest amplius penitere siue per penitentiam culpam suā delere maxime quia voluntas non pōt detestari peccatuz in se existens sine gratia gratis data disponēte ⁊ preueniente. Voluntas aūt diaboli secundum sanctum Bonauē.⁊ Rich.in predicta di. caret omni grā liberū arbitriū disponēte. Cū igitur pctm̄ non possit remitti sine gratia gratum faciente ⁊ sanante.⁊ ad hanc pertingi nō possit sine predicta grā preueniente ⁊ disponēte.qua diabolus priuatus ē patet q̄ eius peccatum est irremissibile. D

SCiendū ergo q̄ angelo fuit a deo prefixus status merendi vsq̄ ad primam voluntatez bonā vel malā. Ideo sicut homo.post q̄ ip̄s merēdi p̄terālit.s.īp̄s vite quantumcumq̄ soluz vnū mortale pctm̄ fecerit nō pōt vltra bonā voluntatē aquirere sicut etiā fuit de angelis vn̄ Damasce.inquit . Hoc est in angelis casus qd̄ in hominibus mors.⁊ Aug.in lib.de fide ad petrum ait. Sic creauit angelos deus vt qui vellent: p̄petuo boni essent : ⁊ q̄ nollent: nūq̄ eos diuino munere repararet. Propter casum igitur angeli ablata est ei grā merēdi vn̄ q̄n angelus cecidit: statim extra statum merendi fuit. Hō p̄o q̄n peccauit nō exiuit statum merendi ideo se disponere potuit ad obtinendaz miam dei. Vn̄ inq̄t Rich.in.ii.di.xxi.ar. j.q.iii. q̄ natura hūana non precipitauit se in p̄fundū ex tāto conatu sicut angeli mali qui in malo obstinati sunt ⁊ indurati. E

SEcundo fuit irremissibile respectu q̄litatis peccati.⁊ hoc triplici ratiōe. Primo ratiōe generis peccati naz tam angelus q̄ homo peccauit per superbiā sed differenter homo em̄ peccauit appetēdo sciam dei Gen.iii.vbi dixit diabolus p̄imis parētibus Eritis sicut dii scientes bonum ⁊ maluz sed angelus peccauit appetēdo omnipotentiā.vt habet Esa.xiiii.vbi dicit angel⁹ Ponā sedē meā ad aquilonē: ⁊ ero similis altissimo. Quā q̄dez omnipotentiā nūq̄ voluit de⁹ cōmunicare alicui creature q̄ s̄m illā est oīz principiū q̄ igit āgelus appetiit esse principiū ⁊ esse similis deo p̄pter hoc appetiit illud ad qd̄ nullo mō erat ordinatus: ⁊ p̄pter hoc non habet excusationem aliquā

tem aliquā. ⁊ sic eius peccatū est inexcusabile ⁊ irremissibile. Ad sciam autē est homo ordinatus in gloria: nō autē ad omnipotentiā. peccatū ergo hominis est excusabile respectu p̄dicto. ⁊ cōsequēter remediabile. nō sic aūt fuit peccatū angeli qꝛ illud appetijt quod proprium erat creatoris. F

SEcūdo idem probatur ratione circūstantie peccati. Nam in Adam fuit aliq̄ ignorantia qꝛ mortale credidit esse veniale sicut dicit Aug. super Gen. Angelus autē nō habuit ignorātiā in peccādo. ⁊ ideo peccatū hominis fuit remissibile: nō aūt peccatū āgeli. Possumus etiā dicere q̄ Adā peccauit ex quadā īfirmitate humana. Ideo peccauit ī patrē. Eua ex quadam ignorātia feminea ideo peccauit in filiuz. Diabolus aūt peccauit ex ꝓpria ⁊ ex certa malicia. et ideo peccauit in spūm sanctū. qd̄ peccatū vt ait saluator Mat. xij. nō remittit̄ in hoc seculo nec in alio. qd̄ etiam habetur de peni. di. j. c. deus qui similis. G

TErtio idem ꝓbat̄ ratione occasionis peccati qꝛ homo alio instigante ⁊ eū decipiēte peccauerat: ⁊ ideo ignoscēdum fuit ei qui ꝓuocatus ita fecit. l. qui maior. §. si libertus. ff. de bo. libe. Deceptis enī est subueniēdū. l. ij. ff. ad tertul. ⁊ l. ij. §. hec verba. ff. ad vellei. ⁊ c. inter. de dona. ⁊ c. cum vniuersorum. de re. permu. ipse vero sathanas nullū instigatorē habuit: sed seipsum ad peccatum ex sua prauitate reflexit. Quapropter homo qui per aliū ceciderat etiā ab alio reparari debuit. Unā magister in. ij. di. xxi. ait de Adam Qui aliquā licet modicā cadēdi occasionē habuit idcirco per dei grām iuuari debuit ⁊ potuit ad veniā vt qui per aliuz ceciderat per aliū iuuaret̄ qui ergo incitatorem habuit ad malum: non iniuste reparatorē habuit ad bonum. Diabolus vero q̄ sine tentatione alicuius peccauit: p aliū vt resurgeret iuuari nō debuit nec p se potuit. Ideo irremediabile eius peccatū extitit. Peccatum vero hōis sicut per aliū habuit initiū: ita p aliū nō incongrue habuit remedium. Hoc etiam asserit ap̄ls ad Ro. v. dicēs. Si enim per vnius delictum multi mortui sunt: multo magis gratia dei ⁊ donū in gratiam vnius Jesu christi in plures abundauit. H

TErtio principaliter ꝓbatur peccatū luciferi fuisse irremediabile rōne ꝓprietatis diuine iusticie. In primis enī parētibus erat tota natura humana vt ait Aug. xiij. de ciui. dei ca. xiij. q̄ per eos postea erat multiplicāda in alijs sed in angelo peccante nō erat tota natura angelica. immo iam tota erat multiplicata. ⁊ propter hoc diuine iusticie congruum fuit vt non statim puniret hominem vel iudicaret q̄ cito peccauit donec spēs humana multiplicaretur ⁊ maxime numerus electorū ⁊ tunc iudicarent̄ ⁊ punirent̄ q̄ essent puniēdi: sed statim debuit punire angelum. qꝛ in eo non habuit locū p̄dicta dilatio. Homo igitur debuit iudicari in fine vite sue: ⁊ in die iudicij ⁊ tunc nullū erit remediū sicut nec mō angeli. Quarto idem ꝓbatur rōne cōditionis diuine misericordie. Cum enī vt supra dictū est in primo homine esset tota humana natura: ipso perdito tota fuisset corrupta ⁊ ꝑdita: sed q̄uis natura angelica in aliquibus cecidisset: pars tn̄ maior perstiterat: secūdum magistrū in. ij. dist. xj. sed vbi maior est indigentia: ibi maiori opus est misericordia. l. si quis ad declinandā. §. pen. C. de epis. ⁊ cle. et l. vnica. C. publice leticie. lib. xij. Quia igit̄ angelica natura nō ceciderat tota: humana autē sic: qꝛ in radice peccauit: ideo nō fuit congruū diuine misericordie ⁊ summe pietati vt ita nobilē creaturā sicut est humana natura ex toto sineret perire. Unde ad hoc ꝓpositū adducit magister in. ij. di. xxj. c. preterea. Aug. in li. enchiridion. c. xxviij. dicentē. Placuit vniuersitatis creatori ⁊ moderatori vt qm̄ nō tota multitudo angeloꝝ deum deserendo perierat: ea q̄ perierat in eterna damnatiōe remaneret: que aūt cū deo illa deserente perstiterat. de sua certissime cognita felicitate gauderet: at vo creatura rationalis q̄ in hominibus erat: qm̄ peccatis atq̄ supplicijs tota perierat. ex parte reparari placuit: vñ angelice societati suppleret qd̄ ruina illa minuerat. hec ille. Quinto idem probatur ratione diuine sapiētie. Nam qꝛ angeli sunt conditi in ꝓpinqua dispositiōe ad gloriā tū ratione nature qꝛ spirituales: tum rōne loci: quia in celo empyreo: idcirco a diuina sapiētia tēpus meriti est eis tā breue p̄fixū in quo mereri potuerūt ⁊ demereri. homini vo qꝛ conditus est in corpore animali: ⁊ ita in dispositione remotiori ad gloriam: qꝛ corpus qd̄ corrumpit̄ aggrauat animā. Sap. ix. ⁊ etiā datus est ei locus distās ad merendū. s. paradisus terrestris ideo p̄fixus est ei terminus longus: ⁊ eius peccatū remediabile fuit. angelicum vero irremediabile ⁊ inexcusabile: qꝛ angelus est spiritus: et ideo debebat esse fortis ⁊ prōptus. homo vero habebat carnē que ad bonū semper est īfirma dicēte dn̄o Matth. xxvj. Spiritus quidē promptus est. caro autem infirma. Infirmitas vero aliqualiter excusat. l. questitum. ff. de re iudi. et etiam fragilitas naturalis. l. ij. §. si quid autē C. de vete. iur. enuclean. Aliam etiam ratiōē assignat beatus Bonauen. in. ij. distin. xxj. art. j. q. ij. dicens. Diuina sapientia iuste voluit iusticiā suā ⁊ seueritatem sui iudicij in homine exercere preter eternam damnationem in hoc q̄ hominem in carne mortalem morti tradidit ⁊ hominis innocentis mortem pro satisfactione suscepit: sic vt spiritus inuitus desereret corpus: et mors exigatur in pena sicut com

missa fuerat in culpa. angelus autē in natura immortalis erat: et ideo nō erat via ad exercendum in ipso seueritatē nisi p mortem dānationis eterne. hec ille. Quare autem natura angelica post peccatum nō fuerit capax penitentie sicut humana. diffuse tractat Alex. de ales in iij. parte sūme. q. iv. ar. j. cuius dicta breuitatis causa pertranseo.

¶ Pars tertia huius sermo. que dr̄ opationis. L

In hac parte querit̄ a quo opata sit incarnatio filij dei? Et rn̄detur q̄ hāc incarnationem ꝟo tota trinitas effecit vt hr̄ extra de sum. tri. et fi. ca. c. firmiter. opa eīn trinitatis sunt indiuisa ab extra. vn̄ Aug. l. ii. j. de trini. c. iiij. ait. q̄ sicut pr̄ et filius et spūssctūs inseparabiles sunt: ita et inseparabiliter opant̄ et in. xiij. li. eiusdem operis inqt qd̄ facit pater facit filius et spūssctūs ac ola simul et filius ac amboꝝ spūs pariter et cōcorditer opant̄. hec ille. M

Quamuis autem tota trinitas in incarnatiōe ꝟbi opata sit: tn̄ psona filij sola humanā carnem assūpsit. Vn̄ magister in. iij. dist. j. ait. Dicimus q̄ nihil opatur filius sine patre et spū sancto: sʒ vna est hoꝝ opatio indiuisa et indiuisibilis. et tn̄ filius nō pater vel spūssanctus carnē assumpsit ipsaʒ tn̄ carnis assumptionē ipsa trinitas operata est sicut inquit Aug. de fide ad petrū. c. ix. dicens. Recōciliati sumus p solū filiū fm carnē: sed nō soli filio fm deitatē. trinitas enim nos sibi recōciliauit p hoc q̄ solū ꝟbū carnem ipsa trinitas fecit. Sicut eīn inseparabilis est vnitas trinitatis: ita et operatio. Nō tn̄ eandē trinitatē nata de ꝟgine crucifixā et sepultā: catholici tractatores docuerūt: sed tātūmō filiū. Nec eādē trinitatē in specie colūbe descēdisse sup xp̄m: sed tn̄ spūmsanctū. Lu. iij. nec eandē dixisse de celo. Tu es filius meus dilectus sed tn̄ vocē patris factā fuisse ad filium Lu. iij. et Mat. xvij. et ij. Pet. ij. Cuius pater et filius et spūssanctus inseparabiles sint. et ita inseparabiliter opant̄: hec est mea fides: qm̄ ē hec fides catholica. Licet ergo solus filius carnē assumpserit: ipsam tamen incarnationē cū patre et spūsancto opatus est. hec magister vbi. s. N

Hec aūt fieri posse declarat Aug. in sermone de natiuitate dn̄i per tria exempla. Primū est de aiam̄ā in aia est rō. et vna est aia, et ratio: sed anima aliud agit. et aliud ratio. anima eīn viuit. ratio vero sapit: ad animam ptinet vita: ad rōnem sapientia. et tamen nec anima est sine ratione. nec ratio sine aia. et cū vnū sint: aia tn̄ sola suscipit vitā. et rō sola suscipit sapientiaʒ. Sic pater et filius licet vnū sint et vnus deus, ad solum tn̄ xp̄m ptinet carosicut ad solam rationē pertinet sapiētia. O

Secūdo exemplū est de sole. ex vno enim solis radio pcedit calor et splēdor: sed calor exiccat. splēdor illuminat. Aliud igitur suscipit calor: aliud splēdor: licet calor et splendor abinuicem nequeāt separari: nā splēdor suscipit illuminationē non feruoreʒ. calor vero suscipit feruorē non illuminationē aliud q̄ simul aliud ꝟo singulariter agunt et tamen abinuicem nō separātur. Sic et filius suscepit carnem et non deseruit patrē: nec se diuisit ab eo. In diuinitate ergo est equalitas in carne sola filij proprietas. Et tamen ab eo patris et spūssancti nunq̄ recessit diuinitas. P

Tertium exemplū est. Nam vt cythara musicū melos sonis dulcibus reddat: tria pariter adesse videtur. scʒ ars. manus et chorda. Ars dicat: manus tāgit: chorda resonat qd̄ auditur. et tamen nec ars nec manus sonum reddunt: sed ea cum chorda pariter operantur. Sic nec pater nec spiritussanctus carnem susciplunt: et tamē cū filio pariter operantur sola chorda excutit: et carnē solus filius recipit operatio tamen i tribus consistit. quomodo ergo pertinet ad solaʒ chordaʒ soni redditio sic pertinet ad solū filium carnis humane susceptio. hec ille vbi. s. Que exempla etiaʒ ponit in libro de virginitate be. virginis. Solet etiam ad hoc dari exemplum de tribus domicellis siue sororibus que ex seipsis vnam induunt aliqua veste quando nubit: omnes enim tres eandem operationem faciunt: et tamē vna illarum sola induitur et nubit. Dari quoq̄ potest exemplū de igne in quo est substātia: splendor et calor: et tamen quādoq̄ splendorem videmus. substantiā autem et calorē nō percipimus. nā in candela splendorem quidē percipimus calorem autem minime videmus. Sic in proposito filius dei solus carne vestitus apparuit: cum tn̄ eius operatio a pr̄e et spūsctō diuisa nō sit. Q

Quod autē vna persona diuina icarnari potuerit sine alia probat petrus de aquila: in. iij. di. j. q. ij. et sanctus Bonauentura in eadeʒ dist. arti. i. q. ij. et Richardus ibidem per omnia. et Alexāder de ales in. iij. parte summe in tractatu de conueniētia incarnationis. cuius rōnē cā breuitatis omitto. R

Sed hic querit̄ cum incarnationeʒ filij dei tota sit trinitas opata. quare totiēs i sacra scriptura et in articulis fidei appropetur hec operatio spiritusancto: dum dicitur. Qui conceptus est de spiritusancto. Respondet sanctus Bonauentura. in. iij. distinctione. iiij. articulo. j. questiōe. j. et Alexāder de ales in iij. parte summe in tractatu de conceptiōe christi. et Richardus in. iij. distinctiōe. iiij. articulo. j. q. j. et beatus Thomas in. iij. scripto. distincti. viij. articulo. ij. questi. j. et. iij. parte summe. q. xxxij. articulo. iij. quod hoc fit triplici de causa.

Primo ratione cause mouentis deuz ad huma ne nature susceptionem. que fuit charitas. ex amore enim maximo venit filius dei vt car nem sibi assumeret in vtero virginali vt ha betur. Johannis.iij. Unde magister in.iij. dis tinc.iiij. hanc rationem approbans ait. Non enim ideo operatio incarnationis spiritui san cto sepi attribuitur: q ipse eam sine patre et fi lio fecerit sed quia spūssanctus est charitas et donum patris et filij ex ineffabili dei charitate verbum caro factum est. et inestimabili dei bo no: filius voluit sibi formam serui. hec ille. Pre terea vt ostendatur q nō ex aliquibus meritis sed ex sola liberalitate et gratia dei carnem as sumpsit. attribuitur christi cōceptio spūissan cto: qui est ipsa gratia. S

Secundo idem probatur ratione virtu tis preparantis. sicut enim charitas dei ad hominem mouit deum principali ter: sic charitas ipsius virginis eam maxime disposuit ad hoc donū suscipiendum. vt dicit sanctus Bonauentura vbi.s. Illud autem qd maxime preparauit virginem fuit amor. Un de quemadmodum mulier concipit per viri dilectionem et ipsius adhesionem. que est cau sa desider totum in amore virtutis generatiue sic beata virgo propter amoris singularita tem: singulariter cōcepit deum ex deo. et ideo concepisse dicitur de spiritusancto. Unde. Hu go de sancto victore in quodam libello in quit. Concepit virgo maria de spiritusancto: non q de spiritusancto semen partus suscepe rit. sed quia per amorem et operatione spiritus sancti ex carne virginis diuino partui substā tiam ministrauit. hec ille. T

Tertio idem probatur ratione reprimen de siue excludende falsitatis. ideo nanqz dicitur conceptus de spiritusancto. vt carna le corpus interuenisse non credatur. et vt om nis peccati contagio excludatur. et ne creda tur q se imiscuerit feditas concupiscentie ac per hanc peccatum originale: vt inquit sanct Bonauentu. vbi.s. Patet ergo vt inquit ma gister vbi.s. q frequens nominatio spiritus sancti ab illo opere patrem et filium non exclu dit: sed potius vno nominato tres intelligun tur: sicut fit sepe in alijs operibus: vnde Au gusti. super hoc mouens questionem in lib. en chiridion. in hunc modum eam determinat dicens. Cum illam creaturam quam virgo cō cepit et peperit quis ad solam personam filij pertinentem tota trinitas fecerit: necqz enim se parabilia sunt opera trinitatis: cur in ea facien da solus spūssanctus nolatus est. An vero qn vnus trium in aliquo opere nominatur: vni uersa operari trinitas intelligitur. Ita est et exemplo doceri pōt. Audistis propositam que stionē eiusdēqz solutionē. Hec magr vbi.s. U

Patet ergo q iz incarnatio christi facta sit operatione totius trinitatis: tn singulari ter spūissancto attribuitur q in gliosam virginem superuenienter sicut ei angelus gabriel predixit Lu.r. dicēs. Spūssanctus superueniet in te. qd exponit btūs Tho. in.iij. dist.iij. Primo super ueniet in te.i. super possibilitatē et cursum na ture dando fecunditatem et seruando virgini tatem. Scdo superueniet in te: idest supra id qd habes de plenitudine. eius: quia sicut olim im plebat mentē: ita nunc implebit ventrem. Ter tio superueniet i te: idest super te de celis veniet q omne datum optimū desursum est. Jaco. j. quod notat gl. in.i.ij.ff. de legi. Quarto superue niet in te.i. supra merita tua et supra merita om nium creaturarū. Quinto superueniet in te.i. su pra omnes qui ante te fuerunt. Et virtus altis simi.i. dei filius qui est sapientia patris: vt di citur.j. Corin.vj. obumbrabit tibi.i. sub vmbra carnis tue latebit: sub vmbra enim carnis tue latuit virtus deitatis X

Sed hic ad maiorē pdictoz dclarationē di cere possum q icarnatio filij dei e fcā cele sti nūcio mediāte: et spūsctō operāte: ac ipa vgi ne materiā ministrāte. Primo igit dico q fctā ē mediāte celesti nūcio: q missus ē Gabriel āge lus a deo rc. De tali autem nuncio exponi po test illud Prouer.xxv. Aqua frigida est anime sitienti: et nuncius bon de terra lōginqua. Aq frigida sitim sedat: estū tēperat: et quadā iocū ditate in bibēdo delectat. beata autē vgo Ma ria valde sitiebat aquā diuine gratie. habebat etiā estū magnū.i. magnum desiderium de hu mani generis salute. habebat quoqz magnam iocunditatem de promissa deo virginitate: et ideo Gabriel angelus fuit sibi sicut aq frigida quia plenitudinem gratie sibi predixit dicēs. Aue gratia plena. Salutē quoqz humani gene ris per eā fiendā asseruit dicens: et vocabis no mē eius Jesum.i. saluatorē virginitatē etiā il libatā sibi seruādā pdixit dicēs q cōciperet de spūsctō et nō de semine hūano: dū ait. Spūssan ctus superueniet in te rc. Y

Scdo facta est hec incarnatio opatione spūssancti: vn Beda super Lucā ait. Spi ritussanctus in virginē supueniēs q in eius vtero redemptoris corpus operatione sua sine viri li semine de eius virginea carne creauit. Et Au gu. in sermone de annūciatiōe ait. Dixit ange lus. O maria virgo dei: filia: dei si a me requi ris: quō virgo parias et post partū virgo pma neas vel quō fiat in te qui fecit te audi me et non perturberis in te. Spūsctūs supueniet in te: ita vt nec estum patiaris libidinis et mater sis creatoris. Et Ber. super missus est inquit. Ecce cōcipies et paries filiuz. Concipies quod caro nescit. non habet cōditio: natura non ad mittit. O beata et vere beata virgo maria que

preter generādi curas: pter materna fastidia: ad tantā gloriā germinis peruenit. Z

Tertio dico q̄ hec incarnatio facta est ipsa virgine materiam ministrāte: quā materiam sp̄ūssanctus sic sctificauit: q̄ nunq̄ vlli vsui nisi diuino apta fuit sicut dicit Hiero. in sermone ad Eusto. exēplū lane addu cēs: vn̄ ait. Ante quidē aduentū spiritussancti in vtero virginis vterus eius q̄uis impollutus et sctūs: adhuc tn̄ vilitate hūanitatis erat indutus tanq̄ lana cādidissima. ad quā cū accessit sp̄ūssanct⁹ velut eadē lana cū inficitur sanguine cōchili vel muricis vertitur in purpuram. versa est ⁊ ipsa sine coitu in matrē dei vt iā nō sit q̄d fuerat sȝ purpura mundissima ad indumentū summi regis diuinitus aptissime dedicata. De hoc etiam sicut dicit Richimius in ii. de trinitate. Btā maria lana mūdissima fuit: ⁊ per virginitatē clarissima. q̄ sola esset in se filiū dei recipere dignitatē: sicut lana conchili sanguine intincta vt ex eadeȝ fieret purpura. imperiali maiestate tm̄modo digna: quāq̄ null⁹ esset dignus induere: nisi augusta preditus dignitate. hec ille. De cui⁹ virginis immaculate dei filiū mirabiliter cōcipiētes parturiēte inq̄t Augustinus in sermone de natiuitate domini Uirga Aaron subito produxit flores ⁊ frondes ac nuces. virgo protulit q̄d ante non habuit. nō radicata plantatione: nō defossa sarculo: nō animata succo: nō fecūdata seminario. virga ergo potuit contra naturam nuces educere: ⁊ virgo non potuit nature iure dei filium generare. q. d. immo ⁊ multo magis. hoc auteȝ ostēdit exemplo speculi ⁊ radiȷ solis dicens. Solis radius specula penetrat: ⁊ soliditatē ei⁹ insensibili soliditate ptransit: ⁊ talis videt̄ extrinsecus. q̄lis existit intrinsecus. Itaq̄ nec cū ingredit̄ violat. Nec cū egreditur dissipat. Sicut ergo speculū nō rumpit radius solis: sic integritatem v̄ginis ingressus aut aggressus viciare nō potuit diuinitatis. Hec aūt incarnatio fieri nō potuit nisi ipsa virgine cōsentiente. Unde Bern. sup Missus est ait. Da virgo responsum. respōde verbum ⁊ suscipe verbum. profer tuum: ⁊ suscipe diuinum. emitte transitorium ⁊ amplectare sempiternum. Consensuȝ igitur virgo prestitit quando dixit. Ecce ancilla domini ⁊c. quod exponit Ber. vbi. s. di. Uerbum quod erat in principio apud deuȝ fiat caro de carne mea nolo vt mihi fiat aut declamatorie predicatū: aut singulariter significatū aut imaginarie somniatū. sed silenter inspiratū. personaliter incarnatum et corporaliter inuisceratū. Hec Ber. in persona virginis. Cū quo v̄bo dei incarnato nos incorporari faciat hic per amorē ipsa mater ei⁹ benedicta: vt in celesti palatio postmodū illi vniamur per gloriā in secula seculorum. Amen.

Of De eadem mirabilissima filiȷ dei incarnatione ex virgine. Sermo. vj. A

Sanctificauit tabernaculū suū altissimus. ps. xlv. Preciosis reliquiȷs solet fieri preciosum tabernaculuȝ aureū vel argēteū q̄ iocundȝ esse pportionatus locato: vt ait phs. iiȷ. physic. ⁊ ij. de aīa. Cū igitur nullū tā preciosum locale nullamq̄ preciosiorē reliquiā mundus vnq̄ habere potuerit filio dei: idcirco decuit illam habere tabernaculū p̄ciosum vbi reponeret̄ speciosus forma pre filiȷs hoim. hoc autem tabernaculū fuit beata v̄go Maria speciosa inter filios hierusalē: q̄ figurata fuit Exo. xxv. vbi dn̄s precepit Moysi dicēs. Fac mihi sanctuariū ⁊ habitabo in medio eorū ⁊c. Per hoc em̄ sanctuarium figurata fuit virgo benedicta que super oēs scōs sanctior est. Inuētus est autem vn⁹ optimus faber: scilicet sp̄ūssanctus. qui ipsam adeo subtiliter ornauit per artē suā: vt fieret digna habitatio filiȷ dei repositaq̄ est in hoc sanctuario archa thesauroꝝ omniū scilicet ipse dei filius: in q̄ sunt oēs thesauri sapientie dei abscōditi: vt dicitur ad Col. ij. In eo etiā est altare vbi mactant̄ bestie. In hoc em̄ altari. scȝ virgine gloriosa q̄ est altare exemplariū si quis attēdat reperiat plene qualiter act⁹ brutales et bestiales debebat occidere: ⁊ de occisis facere sacrificiū deo corde contrito ⁊ humiliato. Nam in hoc altari inueniet malleū humilitatis ad cōterendum leonē superbie. aculeū charitatis ad feriendū serpētē inuidie. stimulū paupertatis ad percutiēdū lupū auaricie. iaculum virginitatis ad interficiendū porcū immūdicie. ibiq̄ oīa arma parata inueniuntur ad effuganda oīa peccata. ibi etiā est mensa ppositionis: q̄ in ipsa est tā peccatoꝝ q̄ iustoꝝ refectio. In hoc etiaȝ altari est candelabrū respiciēs ad aquilonē nā ab aquilone pādetur oē malū. Hiere. j. Inde em̄ cōsurgit tenebrarū princeps qui insultat fidelib⁹: p̄cipue in hora mortis. Hoc aūt cādelabrū est ipsi⁹ virginis adiutoriū ⁊ subsidiū cōtra diabolū in exitu vite presentis. B

In isto igit̄ tabernaculo v̄gineo de⁹ habitationē suā elegit. Un̄ Leo papa in sermone de natiuitate v̄ginis inquit. Oportebat q̄ppe edificari domū in qua descēdēs celestis rex habere dignaret̄ hospitiū. hāc igit̄ domū dei sapientia edificauit: ⁊ in ea excidit columnas septem. Septem namq̄ hec domus suffulta colūnis extitit: q̄ venerabilis mater dn̄i septē sp̄ūssancti donis dotata fuit. necesse enim fuit prius erigi thalamū: qui venientē ad nuptias susciperet sponsum. hec ille. De cuius sponsū adeo

nuptias cũ beata virgine angelo mediante celebratas tres pulchras considerationes faciemus.

Prima dicetur determinabilitatis.
Secũda societatis.
Tertia vero mirabilitatis.

Pars prima huius sermonis que dr determinabilitatis. C

Quo expeditione huius partis posfum⁹ deuote cõtẽplari q cũ post peccatum ade clausuz fuisset celũ ita vt null⁹ intrare posset. videns autez. Adã z ceti põs se z suo deserto fuisse defraudatos: atq in limbo per tot milia annoz stetisse incarceratos. sup hoc sciẽtes per doctrinã sacre scripture se nõ posse ab illo carcere liberari nisi aduẽtu messie. consilium fecerunt inter se qd agendum foret. Inter alios aũt erat dauid rex rõne dignitatis regalis principalior. qui hortatus est eos vt mitterẽt legationem ad dñm p hac gratia impetrãda Legatus ei fidelis sanitas est. Prouerb. xiij. Et quia vt ait Cassiod. lib. ij. epistolarũ: epistola. vj. Omnis legationi rum sapientẽ requirit. z eoz secura substantia est que cõmittitur approbatis. Ideo dixit ipse dauid aliis ceteris patribus illud ps. xlix. Congregate illi sanctos: ei⁹ qui ordinauerũt testamẽtum eius sup sacrifica. Elegerunt igitur viginti de seipsis sanctis patribus patriarchis z prophetis qui electi fecerunt illud qd dr. ij. Eneidos. Ocius omes Imperio leti parent ac iussa facessunt. Quorũ pri mus fuit Abel iust⁹ q corã deo pcidens dixit. O benignissime de⁹ tu semel creasti adã patrem meũ ad fidẽ beatitudinis. vt per theologos in. ij. dist. j. sed si nõ facis miam nunq perueniet ad finem ad quez cum posteris eius ipsum creasti. Ergo debes illius misereri z eũ cum posteritate sua ad felicitatem perducere quod: enim semel placuit amplius displicere nõ debet. c. qd semel. de re gu. iu. li. vj. l. si quis te. C. de testi. l. p fundũ. ff. de seruitu. rusti. predi. z. l. põponius. ff. de nego cijs gestis. c. p tuas. de pba. c. quẽadmodũ. de iureiurando. z. c. horrendus. xxxij. q. v. Et ideo vt poeta inqt. Te facere h: gloria: nulla tibi. D

Secundus fuit Noe qui ait. Dñe tuum est misereri semper z parcere. Cui dr in ps. l. Cor contritũ z humiliatũ deus non despicies. Hoc eñi est propriuz magnanimi animi. iuxta illud Ouid. iij. de tristi. Quo q est maior: magis est placabilis ira. Et faciles motus mens generosa capit. Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni. Pugna suum finem cum iacet hostis habet. Cum igitur Adam magno dolore de peccato suo penituerit z humiliatus sit. debes ei clementer indulgere. Tertius fuit abraam dicens. Uolo probare q tibi debitum est parcere humano generi: quia si in te deficit misericordia que est pprietas diuinitatis. c. qz deitatis. de peni. dist. j. deficeret etiã deus esse: quod est impossibile. Si ergo vis esse de⁹ fac miam. Quartus fuit isaac qui dixit. Domine odia sunt restringenda fautores vo ampliãdi. c. odia. de regu. iur. lib. vj. Licz ergo peccatũ Ade fuerit valde odiosũ: z magnam meruerit penã iñ maior debet esse tua: misericordia. Ut eñi ait quedã glo. super illud Gen. iiij. Maior eñi iniquitas mea q vt veniã merear. Maior est misericordia q olm hominũ miseria. Ergo amplifica misericordias tuas q saluos facis sperãtes in te. vt dr ps. xvj. E

Quint⁹ fuit Jacob patriarcha qui inquit. Scriptũ est de te Eccli. ij. pius et misericors est dñs. Et ideo nõ debes humano generi miam denegare. Tu eñi es de⁹ clemẽs z pius. Exo. xxxiij. z de peñ. dis. j. c. quẽ penitet. Tu es ille de quo dicit. Magnus es de⁹ z magna mia eius. de pẽe. dist. ij. c. accesserũt. Tu es dñs magn⁹ z saluator noster. in Auc. de ecclesi. titulo. §. si qs in noie dei magni. Tu es bonus medicus animarũ. de peni. dist. iij. c. adhuc instãt. xxiij. q. iiij. c. Nabuchodonosor. z. xj. q. iij. c. quõ. Tu es iudex misericors. xxxiij. q. j. c. apd misericordẽ. z ideo debes nostri misereri z animab⁹ nostris medicinam prestare. Sextus fuit moyses qui ait illud qd ipse dixerat Exo. iiij. Obsecro dñe: mitte quẽ missurus es: quasi diceret: Adã peccauit z grauiter punit⁹ est: tẽpus ergo est vt ostendas miam tuam. Septimus fuit Josue qui dixit. Cum scriptum sit ps. cxliiij. Suauis dñs vniuersis: z miserationes eius sup omnia opa ei⁹. Nõ debes contra humanũ genus esse crudelis. Octauus fuit Dauid q ait illud ps. lxxxiiij. Ostẽde nobis domine miam tuam: z salutare tuũ da nobis. Et illũ ps. cxliij. Inclina do. ce. tu. z desc̃e. Nonus fuit Salo. q ait. Non debet quis odio alteri⁹ pgrauari. c. non dz. de reg. iur. lib. vj. z dãnũ qd qs sua culpa sentit: sibi z nõ alteri debet iputari. c. dãnũ. de reg. iu. lib. vj. z. l. qd quis ex culpa. ff. eo. tit. z. c. vlt. de homicidio. z. c. sepe. z hi q septimo. i. dist. z facit. c. nullius. j. q. iiij. cuz similibus. Cũ igitur tot sint patriarche z prophete sancti z iusti: nõ debẽt tanto tẽpore supportare penaz pro peccato ade. Misericordia eñi digni sunt q alieno laborãt vitio. l. legem. C. de natura. lib. Decim⁹ fuit Esaias pphe ta qui inquit. O dñe: ego libri mei. c. vij. te inspirante pphetaui di. Ecce vgo cõcipiet z pariet filiũ: z vocabit nomen eius emanuel. i. nobiscũ de⁹. Non ergo debet mẽtiri spũs tuus. fac igitur ipleri illud qd impẽat⁹ fuz eiusdẽ libri. ca. xlv. di. Rorate celi desuper z nubes pluant iustũ: aperiat terra z germinet saluatorẽ. et. lxij. c. vtinã disrumperes celos z descenderes: iam

enim tp̄s instat b e quo tu per os meuz locutus es.di.libri mei.c.xiiij. Prope est vt veniat tp̄s eius.⁊ dies eius nō elongabunt. Miserebitur em̄ deus iacob ⁊ israel saluabit. Undecim⁹ fuit Hieremias qui dixit. Ego dixi ex p̄cepto tuo libri mei.xxxi.c.nouum faciet dn̄s sup terram. Femina circundabit virū. Fac ergo hanc puellā ab eterno ordinatā sine vlla dilatione filium tuum in sacratissimo vtero suo circundare. Duodecimus fuit Malachias pphe ta qui ait. Cur me mēdacem apparere permittis. Nōne a te inspiratus filios israel cōsolat⁹ sum: dicēs libri mei.c.iij. Statim veniet ad tēplum sanctū suū dn̄ator quē vos q̄ritis.⁊ angelus testamēti quē vos vultis. Descēdat igit de celo ille cuius nomen est admirabilis consiliarius.deus fortis pater futuri seculi ⁊ princeps pacis vt d̄r Esa.ix. F

Tredecimus fuit Aggeus pphēta qui inquit. Tu promisisti mittere messiā ad saluandū mundū quādo dixisti per os meū.ij. libri mei.ca. Adhuc vnū modicū: ⁊ ego mouebo celum ⁊ terram ⁊ veniet desideratus cūctis gētibus. Cum ergo non deceat regem labium mendax. Prouerbioꝝ.xvij. Et cum omne promissum sit debitū.l.j.ff.de pac.c.qualiter.extra eo.ti.⁊.l.non minorem.C.de transac. Cunq̄ sit vera illa sn̄ia Jacobi beneuenuti dicentis sui libri.ca.ix. Qd̄ dare nolueris nulli spondebis amico. Dedecet hoc cūctos precipueq̄ bonos graue est em̄ fidē fallere.l.j.ff.de consti. pecu.⁊ l.cum venderē.ff.loca.⁊.l.gn̄alr.C.de nō nume. pecu. Ideo nō debes messie aduentuz ampli⁹ procrastinare. Decimusquart⁹ fuit zacharias propheta qui ait. Ego te inspirante libri mei.c.ix.prenūciaui aduentum messie dicens. Exulta satis filia syon.iubila filia hierusalem ecce rex tuus venit tibi iustus ⁊ saluator. veni ergo dn̄e ⁊ noli tardare. Decimusquintus fuit Abachuc pphēta qui inquit illud libri sui j.c. vsq̄ quo dn̄e clamabo ⁊ nō exaudies: vociferabor vim patiens.⁊ nō saluabis. Et illud ps̄. lxxiij. Ut quid deus repulisti nos iratus ē furor tuus super oues pascue tue. Quare faciem tuā auertis: obliuisceris inopie ⁊ tribulatiōis nostre. Exurge dn̄e adiuua nos: ⁊ libera nos ppter nomen tuū. Decimussextus fuit Job qui dixit illud ps̄.lxxxiij. Nunq̄d in eternum irasceris nobis aut extendes irā tuā a generatione ⁊ generationē. Tu ergo exurgens misereberis syon q: tēpus miserēdi eius: q: venit tēpus. ps̄.ci. Quid em̄ faciā tibi o custos hoim quare posuisti me contrariū tibi ⁊ factus sum mihi metipsi grauis. Cur nō tollis peccatum meū.⁊ quare nō auferes iniq̄tatē meā. Job. vij. Nonne optime nosti q̄ vniuersa vanitas ois hō viuens. ps̄.xxviij. Et q̄ hō vanitati similis factus est. ps̄.cxliij.⁊ de peni.dist.ij.§.vlti.in fi. cū ergo illū fragilē feceris: q: de limo terre eū formasti. Gen.ij.⁊ Eccli. xvij. trāssumptiue in c.hi duo.de cōse.dist.j. debes eius fragilitati cōpati: nō est em̄ hois via eius. Hiere.x. Fac ergo vt verificet de hoie quē ad imaginem tuaz creasti.illud Eccl'e.xij.vbi Salomon ait. Ibit hō in domū eternitatis.in quā introduci non potest nisi per incarnatū filiū tuū qui oim saluādorū erit via veritas ⁊ vita. Jo.xiiij.⁊.c.si cō suetudinē.viij.di. G

Decimusseptim⁹ fuit Ezechiel propheta q̄ ait ps̄.xxxv. Homines ⁊ iumenta saluabis domine. quemadmodum magnificasti misericordiam tuā deus.⁊ illud ps̄.xliij. Exurge quare obdormis dn̄e.exurge et ne repellas in finē. Decimusoctauus fuit Daniel pphēta qui ait. Tu me appellasti virū desideriorū: libri mei.c.x. Adimple ergo desideriū meum: ⁊ humanā assume naturā: vt verificet illud Baruch.iij.c. qd̄ deus futurus inter homines conuersatione locutus es tanq̄ de p̄terito dicēs. Hic est deus noster ⁊ nō estimabit ali⁹ aduersus euz hic adinuenit oēz viam discipline et tradidit eā Jacob filio suo ⁊ israel dilecto suo post hec sup terrā visus est ⁊ cū hominib⁹ conuersat⁹ est. Decimusnonus fuit Ezechiel ppheta q̄ ait. O fili dei benedicte: tu pmisisti ecclesie tue q̄ ad eā desponsandā in carne ventres dicens illud Osee.ij. Despōsabo te mihi in fide. Ecce ergo q̄ ipsa spōsa tua.i.ecclesia fideliū.desiderat te videre ⁊ amplecti.dicens illud Can̄.j. Osculetur me osculo oris sui: ⁊ ideo ne moreris venire: sed intra per illam sacratissimam portam de qua ego p̄dixi libri mei. c. xl. q̄ tibi soli erit aperta: ⁊ null⁹ vnq̄ hominū ingredietur per eam. Uicesimus fuit sapiens Ecclesiasticus q̄ dixit. Cū vera sit illa sn̄ia poetica in.ij.de ponto vbi Ouid. ait. Regia crede mihi res ē succurrere lapsis. Tu q̄ es rex regū ⁊ dn̄s dominantiū: humano debes lapsui subuenire ⁊ misereri maxime amore amicoꝝ tuorū patriarchaꝝ ⁊ pphetaruz quos in diuinis scripturis filios tuos: imo deos appellare fecisti.iuxta illud ps̄.lxxx. Ego dixi dij estis.⁊ filij excelsi omnes. Et ideo q̄libet eoruz in miserijs existēs dicere tibi pōt illud Ouid.in epistolis. Turpe erit in miseris veteri tibi reb⁹ amico. Auxiliū nulla pte tulisse tuū. Quanto em̄ magis q̄s indiget: tāto amplius innotescit amici ei⁹ charitas.iuxta illud vulgare puerbiū. Al bisogno se cognosce lamico. vn̄ Esopus fabula.lxij.inquit. Sors aspera monstrat amicos. Quis amet ⁊ q̄s nō sola pcella docet. Et autor lib.qui d̄r facet⁹.c.vj.ait. Fidus in aduersis cognoscit ois amic⁹. ⁊ Jacob⁹ beneuētan⁹.c.xxxiij. Nor⁹ in aduersis ois amic⁹ erit. Amor igitur q̄ miseris patrib⁹ ipsi⁹ afficeris te dz inducere ad succurrēdū eis gratis: ⁊ nō expectare ab.

eis p̄ciū vel mercedē quā reddere nō possent.
vt em̄ inq̄t Claudian⁹ in maiori volumie. Nō
q̄rit p̄ciū vitā q̄ dz amori. Nō ergo facias eos
ampli⁹ te expectare. q̄ dicere p̄ht illō Ouid. in
ep̄lis. Auribus interdū voces captam⁹. ⁊ oēm
Aduētus strepitū credimus esse tui. O igitur
dn̄e de⁹ pater misericordiarū ⁊ de⁹ toti⁹ cōso-
latiōis q̄ cōsolaris nos in omni tribulatiōe no
stra. ij. ad Cor. j. cū sis pr̄ nr̄. iuxta illud. Deut.
xxij. Ip̄e em̄ est pater tuus q̄ possidit ⁊ fecit et
creauit te: vn̄ dicimus tibi. pr̄ nr̄ q̄ es in celis.
Mat. vj. ⁊. c. ō q̄tidianis. de peni. di. iij. Si tāq̄
pater oīb⁹ preesse vis: singulos ꝑut potes ad-
iuua ⁊ singulos releua q̄ singulorꝝ habes solli
citudinē. c. clemens. viij. q. j. pater enīz diligit
suos filios. l. isti q̄dē. ff. qd̄ me. cau. ⁊. l. fin. C. de
cura. fu. et thesaurizat filijs suis. c. cū apostol⁹
extra de cēsi. ⁊ tō nobis debes dare thesauros
eterne beatitudinis. Nō enīz debes facere cō-
tra naturalē instinctū omniū bonorꝝ patrū q̄
desiderāt ꝙ filij sint bonorum suorꝝ heredes.
l. scripto. ff. vn̄ li. ⁊. l. de emancipatis. C. de legi.
here. ⁊. l. penul. ff. de. bo. lib. Hanc aūt heredita
tē habere nō possumus nisi ꝑ filiū tuū q̄ est pi-
gnus hereditatis nr̄e. ad Eph̄. j. Quapropter
debes eū mittere ad incarnationē: vt verificet̄
illō p̄s. cxxvj. Cū dederit dilectis suis somnū:
ecce hereditas dn̄i filij merces fruct⁹ vētris. F

Actū est aūt cū venissent filij dei an̄ dn̄m
affuit inter eos ⁊ sathan. Job. ij. c. qui ver
sutus hostis habens mille nocendi modos q̄
bus conat̄ humanū gen⁹ ꝑuertere. xvj. q. ij. c.
vilis iris. Qui semꝑ bonum vertit in maluz. ⁊
in electis maculā imponit. ij. q. vij. c. j. Qui; hz
suggestiones callidas ⁊ illaqueātes. c. nerui. ⁊
ibi glo. xiij. di. Qui conatur leges dei destrue-
re. c. sexto die. xxxv. di. Qui est hostis antiqu⁹.
c. sacerdotes. lxxxi. di. q̄ sathanas ⁊ draco ap-
pellat̄ Apoca. xij. ⁊ c. audi. xj. q. j. qui semꝑ cir-
cūit q̄rans quē deuoret. c. nulli dubiū. iij. q. j. et
vj. q. j. §. verum. Qui est leo insidians. de peni.
dist. ij. c. si em̄ inquit. ꝟ. liberi arbitriu. Ipse igit̄
cōsurrexit cōtra israel. ⁊ incitauit regē. j. deū. j.
Paral. xxj. ⁊ dixit Absit a deo impietas ⁊ ab om-
nipotēte iniq̄tas. opus em̄ hoīs reddet ei. et iux
ta vias singulorꝝ restituet eis. Job. xxxiiij. Et
iterꝝ loq̄ns deo ait. Dn̄e q̄d est hō ꝙ memores
eius aut fili⁹ hoīs. q̄z reputas eū. p̄s. cxliij. Ip
se em̄ dolose egit vt inueniat̄ iniquitas eius
ad odiū. p̄s. xxxv. Tu aūt iust⁹ es ⁊ oīa iudicia
tua vera sunt. Tob. iij. Da ergo illis f̄m ope-
ra eorꝝ ⁊ f̄m nequitiā adinuentionū ipsorꝝ f̄m
operā manuū eorꝝ tribue illis. p̄s. xxvij. cōuer
tant̄ itaq̄ peccatores in infernum. p̄s. xvij. Tu
em̄ de ipsis dixisti ꝑ ꝓphetā. Deleant̄ de libro
viuētiū: ⁊ cū iustis nō scribant̄. p̄s. lxxxvj. Au-
diētes aūt humani gn̄is legati illuz cōtra eos
aduersariū insurrexisse. de quo dr̄ Job. xlj. non
est ptās sup terrā q̄ cōparet̄ ei qui fact⁹ est vt
nullū timeret: potentiā aduersarij ꝑhorrescen
tes. c. statutū. §. cū ꝓo. de rescrip. li. vj. defece-
rūt virib⁹ ⁊ timuerūt valde. dixerūt illud Esa.
xxxvij. Dies angustie dies hec. potentioribus
em̄ pares eē nō possumus. l. j. in pri. ff. de alie.
iudi. mu. cau. fac. ⁊. ff. de rei ven. ⁊. l. officiū. I

Possumus autem hic meditari ꝙ auditis
vtriusq̄ partis allegationibus determi-
nare volens deus in hac causa taz ardua sede
bat super solium excelsum ⁊ eleuatuz. Esa. vj.
Sedere enim pro tribunali in sententijs ꝓfe-
rendis multū operatur. quia sn̄ia aliter nō va
leret. ar. in. l. ij. §. ⁊ bonorum. ff. quis ordo i bo-
no. pos. sz ⁊ facit. C. de officio ciuilium iudicū.
l. j. ⁊ in aut̄. de iudi. §. sedebūt. ⁊. C. de sen. ex pi.
reci. l. fi. de quo per Albericuz de rosate in. l. fi.
cum sententiam. C. de. sen. ⁊ interlo. om. iudi.
Angeli autem stabant in circuitu throni.
Apoc. vij. Quos equissimus iudex non dedi-
gnabatur facere suos assessores in hac decisio
ne difficillima. vt cunctis magis innotesceret
iusticia sua. licet ipse nullius egeat consilio. q̄
omnia scit anteq̄ fiant. c. de⁹. ij. q. j. ⁊. c. fi. in fi.
xxvj. q. v. ⁊ ideo dicitur theos. i. videns vel per
currens. nam omnia videt ⁊ percurrit secūdū
Papiam. ⁊ notatur per Archid. in. c. existimār.
xj. q. iij. Deus ergo omnipotens vt nos a sen
tentie precipitande prolatione compesceret. li
cet omnia nuda et aperta sint oculis eius et
omnia sint ei manifesta. tamen et nobis exem
plum daret inq̄rēde ⁊ diligenter examinande
veritatis ⁊ nature ꝓcedēdi in causis deciden-
dis voluit hoc ipse obseruare. vt dicit̄ l. c. de⁹
oīpotēs. ij. q. j. Ipse igitur iudex discretus qui
perscrutatur cordium secreta. c. tua nos. de si-
mo. ⁊ qui scit corda ⁊ voluntates hoīm. c. no-
uit. de iudi. ⁊. c. j. extra ne sede vacā. ⁊ qui est te
stis oīum que agunt̄ in hoc mundo. in aut̄. q̄.
mo. na. effi. le. §. penul. ⁊ extra de iureiur. c. et si
christus. Cuius est thesaurus omnis sciē. c. le
gimus. xxxvij. di. A quo legum latores ꝓferē-
di leges licētiaz acceperunt. in aut̄. vt hi q̄ ob.
se. ha. ꝑhi. res mi. in prin. de quo per albericū
de ro. in. l. leges sacratissime. C. de legi. ⁊ super
rubrica. ff. eod. titul. licet nullius consilio re-
gatur quia omnia regit sua infinita sapiētia.
iuxta illud Boetij. iij. de consola. dicentis. O
qui perpetua mundum ratione gubernas ⁊c.
Unde de illo dicit̄ Esa. xl. ⁊ ad Rom̄. xj. Quis
consiliarius eius fuit quasi dicatur nullus: ip
se enim est magnus consilio et irreprehensibi
lis. Hiere. xxxij. et consilium eius in abysso ma
gna. Eccl̄i. xxiiij. et ipse habet consilium et in
telligentiam. Job. xij. cuius consiliū in eternū
manet. p̄s. xxxij. ⁊ ipse est terribilis in consilijs
super filios hominum. p̄s. lxv. De filio quoq̄
dei q̄ est sapia pr̄is dr̄ Prouer. viij. Ego sapia

habito in cõsilio.tñ vt ostñderet verã esse illam
sniam Prouer.xliij.Qui oia agũt cum consilio
multa regunt sapia.⁊ iõ astutus oia agit cũ cõ
silio.vt ibidem dicitur. Que enim cum consi-
lio fiũt fructu nõ carebũt.l.humanũ.C.de le-
gi.⁊.l.dubiũ nõ est.C de repu.⁊ ea q̃ fiunt cuz
consilio sapientũ p̃sumunt benefacta.l.ep̃alẽ.
C.de epi.au.⁊.d.l.humanũ C.de legi.⁊ non so
lent inducere pniam.vt ait glo.in autẽ.de ap-
pel.§.j.in verbo plenissime. Voluit se habere
per modũ consulientis maxime vt ei⁹ snia ab
omnibus eq̃ssime approbaret.iuxta illud p̃s.
lxxxviij.De⁹ q̃ glorificat in cõsilio sanctoꝝ.Et
ideo lz sit solut⁹ omnib⁹ legib⁹: seruare tamẽ
eas voluit.sicut etiam facit terren⁹ imparator.
l.digna vox.C.de legi.Et ea q̃ leges circa acces
sores statuerunt obseruauit.de quibus tracta
tur.C.de asses.⁊ dome.⁊.ff.de of.asses.per totũ
⁊ in.c.statutũ.§.assessor.de rescrip.li.vj.A.lo-
cutus est igit de⁹ vniuersos celorũ ciues ⁊ di-
xit illud Job.xxxiiij.Iudiciũ eligam⁹ nobis ⁊
inter eos videamus q̃d sit melius.Et illud.ij.
Re.xvj.Inite consiliũ ⁊ videte q̃d agere debea
mus.Interrogauit ergo rex alter⁹.i.deus sa
pi͛ẽs angelos.quoꝝ snia regina.i.humana na
tura subiaceret.Hester.j.Factũ est aũt silẽtiũ
magnũ i celo q̃si media hora. Apoc.viij. vt scz
melius deliberaret quid dicere deberẽt quia
vt dr̃ Eccli.xxj.labia prudentiũ statera põde-
rant ⁊ nemo aliq̃d debet dicere q̃d pri⁹ mente
nõ agitauerit.l labeo.§.fi.ff.de suppelle.le.et
consilia non sunt precipitanda.sed cũ delibe-
ratione ⁊ maturitate danda.c. ponderet.circa
prin.i.di.fact.l.humanũ.C.de legi.⁊.c.cũ i ve-
teri.de elec.Item snia diffinitiua nõ dz ferri si
ne magna deliberatione.xj.q.v.c.cũ apud.⁊.c.
se.⁊.C.de penis.l.q̃ sententiam.⁊ de sen.ex pe-
ri.re.l.ij.⁊.c.j.de re iud.li.vj.nihil etiam ipor-
tãs debet fieri sine deliberatiõe.c.licz.et.j.lxv.
dist.deliberatio eñ est valde vtilis ⁊ necessa-
ria.c.anteriorũ.ij.q.vj.⁊.xj.q.iij.c.illa p̃posito-
rũ.⁊.c.se.Seruauerunt igit̃ sci angeli illud.ij.
Reg.xxiiij.delibera ⁊ vide q̃d respõdeas.Sciẽ
dũ est aũt sm Diony.i li.de diui.no.⁊ magr̃m
in.ij.di.ix.tres esse hierarchias angeloꝝ qua-
rũ quelibet ↄtinet tres ordines spũũz beatoꝝ.
Trãsacta igitur media hora dixit rex celestis
cuilibet hierarchie illud.ij.Reg.xiij.q̃d das cõ
siliũ.Rñdit aũt principalis angelus p̃me hie-
rarchie noĩe oĩm alioꝝ dicens Potestas tua
dñe potestas eterna que nõ auferet.⁊ regnuz
tuũ q̃d non corrũpet.Dañ.vij.Tu habes ptã
tem vite ⁊ mortis.Sap̃.xvj.Sed quãto poten
tior.tanto debes esse misericordior.q꞉ sm pro
phetã p̃s.lxj.Potestas tibi est ⁊ tibi dñe mia ⁊
misereris oĩm qm̃ oia potes.Sap̃.xj.⁊ natura
tua clemẽs est ⁊ pia.magisq꞉ ad miaz q̃ ad vin
dictam prona.c.q꞉ deitatis. de peni.dis.j. vbi

etiã dr̃ q̃ nullatenus vis mortẽ peccatoris.sz
vt magis ↄuertat̃ ⁊ viuat q̃d fuit principali-
ter dictũ Eze.xviij.in quo.c.etiã tu dixisti.In
quacũq꞉ hora ingemuerit pctõr oĩuz iniq̃tatũ
eius quas operatus fuerat non recordabor.
transsumptiue in.c.ponderet.i.di.⁊ in.c.si pe-
tr⁹.xxiij.q.j.Facias ergo homini ingemiscẽti
propter sua pctã misericordiam:ne dicant ad-
uersarij nostri.non potuit eos introducere in
terraz quã eis se daturũ p̃misit.Deutero.ix.
Tũc surgens ille angelus q̃ erat principalior
secunde hierarchie dixit. Princeps que sunt
digna principatu cogitabit.⁊ ipse superduces
stabit.Esa.xxxij.Scis aũt dñe q꞉ in multitudi
ne ppl̃i dignitas regis.et in paucitate plebis
ignominia p̃ncipis. Prouer.xiiij.Nõ ergo per
mittas vt tantus populus tuus minuat̃.Di-
xisti eñ vt colloces eũ cũ princib⁹:cũ princip
bus populi tui.p̃s.cxij.Ut sedeat cũ pricipib⁹
⁊ soliũ glĩe teneat.j.Reg.ij.Tunc surrexit an-
gelus pricipalior tertie hierarchie ⁊ dixit.de⁹
deoꝝ ⁊ dñs dñantiũ.Deut̃.x.Dñe vniuerse crea
ture exaudi me.Iudith.ix. Regnũ eñ tuũ est
regnũ oĩm seculoꝝ:⁊ dñatio tua a gñatione in
generationẽ.p̃s.cxliiij.Et tu es rex oĩum regũ
⁊ dñs oĩm potestatũ.viij.dis.c.que cõtra.parce
ergo dñe:parce pplõ tuo ⁊ ne des hereditatez
tuã in pditionẽ:vt dominent̃ eis nationes:et
dicant i gẽtib⁹:vbi est deus eorum.Johel.ij.sz
cognoscãt q꞉ nomẽ tibi dñs.Tu solus altissi-
mus sup omnez terram.p̃s.lxxxiij.Tu ergo q̃
parasti in iudicio thronum tuuz ⁊ iudicas po
pulos in eq̃tate p̃s.ix.nunqd perdes iustũz
cum impio.Absit a te vt hanc rẽ facias:⁊ occi
das cũ impio iustum:fiatq꞉ iustus sicut impi⁹
Non est enim hoc tuum qui iudicas omnẽ ter
ram.Nequaq̃ ergo facias hoc iudiciuz.Gen.
xviij.Cognoui eñ q̃ equitas iudicia tua.p̃s.
cxviij.Cum igitur iratus fueris:misericordie
recordaberis.Abachuc.ij.Roborabitur enim
clementia thronus tuus Prouer.xxv.Tu etiã
qui es scientiarum dominus.j.Reg.ij.Qui es
sapientissimus ab eterno. Ecclesia.j. Scis q̃
iudex sapiens iudicabit populum suum ⁊ pri
cipatus sensati stabiles erunt. Ecclesiasti.vj.
x.Et rex sapiẽs stabilimentũ populi sui. li.vj.
Tu ergo principatum quem super hominem
habes stabilem te seruare decet.Cum enim
tu domine sapiens sis.ij.Regum.xiiij. debes
suscipere animas pauperum.Qui enim susci-
pit animas pauperum sapiens est.Prouer.xj.
Non ergo velit deus perire animam: sed re-
tractet cogitans ne peat penitus qui abiect⁹
est.ij.Reg.xiiij.Deus igitur iudicium tuuz re
gi.da:⁊ iusticiam tuam filio regis.p̃s.lxxj.Ip-
se enim est sapientia tua ad.Col.ij.⁊ sapientia
eos qui se obseruãt liberabit:qm̃ omnibus po
tentior ẽ sapiẽtia.Sap̃.x.Fac ergo vt homines

per sapiam tuā liberati ꝟificari faciāt illō Sa
piē.ix.s.Sapiētia tua liberati sunt omnes qui
cunqꝫ placuerūt tibi ab initio.Sed quid vltra
possum vociferare ad regem.iij.Reg.xix. Nisi
ꝙ deus charitas est.j.Jo.iiij.⁊.c.abijt.xj.q.iiij.
Et ideo parcere debes oībus:qm̄ oīa tua sunt
q̄ amas oīa. Sap̄.xj.Nunq̇d em̄ obliuiscetur
misereri deus aut ꝯtinebit in iras mias suas.
ps.lxxvj.Quis aūt est homo vt imaculatꝰ sit:⁊
iustus appeat naiꝰ de muliere.Ecce inter san-
ctos suos nemo immutabilis et celi non sunt
mundi in cōspectu suo.quāto magis abomi-
nabilis homo ⁊ inutilis.Job.xv.Recordare er
go dn̄e holm :qꝛ caro sum:spūs vadēs et non
rediēs.ps.lxxvij.Misericordia autē tua plena
est terra.ps.cxviij.⁊ ideo congruū est te huma
no generi misereri. R

Tunc rex celestis talibꝰ allegationibus
auditis sniam tulit angeloꝝ approbā
do cōsiliū:⁊ reprobādo suggestiōes dia
boli:⁊ ait illud Prouer.xj. Desiderium iustorū
omne bonū prestolatio impiorū furor.Annuē
te igitur deo beatoꝝ angeloꝝ petitiōi: et san-
ctoꝝ patruꝫ supplicatiōi dixerūt oēs pmates
sctōꝝ angeloꝝ regi celesti.Cōsiliū interūt oēs
principes regni tui vt edictū iperatoriū exeat.
Nunc itaqꝫ rex cōfirma sniam:⁊ describe decre
tū vt nō mutet.Dan.vj.Tunc rex supernus cō
solatus est sanctos pr̄es dicens eis.Nolite ti
mere.cōfortent manꝰ vestre.Sicut enim cogi-
taui vt affligerē vos cū ad iracundiam prouo
castis me sic conuersus sum vt bene faciaꝫ vo
bis.Zach.vj.Dixit quoqꝫ Dauid regi illō ps.
cxxxj.De fructu ventris tui ponā super sedem
meam.Tunc exultantes om̄es.sancti patres
ꝙ de semine iudaico deberet nasci filius dei.s.
de btā ꝟgine que fuit de stirpe dauid ceperūt
dulciter canere illud Hester.viij.dicentes.Iu-
deis noua lux oriri visa est gaudium honor ⁊
tripudium apud omnes aplos.vrbes atqꝫ pro
uincias. L

Dixit aūt deꝰ pater filio ⁊ spūisancto. Le-
gatū opꝫ nos mittere ad illā nostrā spō
sam pudicissimā qui eā animet ad consensum
prestandū.annūcietqꝫ sic ex ea filiū debere pro
creari ꝙ nō priuabit pudicitia virginali.Qui
bus alacriter cōsentiētibꝰ vt ait Aug.in sermo
ne.j.de annunciatione.Ueni inquit o Gabriel
minister efficiio terribilis sacri abscondītum
obsecūda miraculū.Ad reqsitionē ⁊ redēptio-
nē errantis Ade a meis cogor descēdere sedibꝰ
illum em̄ quē ad imaginē meam creaui: pecca
tū inueterauit:tabefecit quē feci:offuscauit quē
plasmaui decorē.lupus meū depascit pecꝰ de-
serta est paradisi possessio.lignū vite ab ignea
rōphea seruatur.clausus est voluptatis ange
lus misereor erranti et apprehendere cupio
hostem. latere autēꝫ volo oēs celestes ꝟtutes

tibi soli pando secretū. Ad virginem mariaꝫ
perge.Uade ad animatā ciuitatē.de qua dici-
tur.Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei.vade
ad rōnalē meū paradisum.perge ad orientaleꝫ
splendidā portā.vade ad mei verbi dignū ha
bitaculū.perge ad scōm in terra celū.vade ⁊ de
nūcia ei mee p̄sentie imbrem.perge ad ppara
tū mihi sanctuariū:vade ad sponsam incarna
tionis filij mei:mundū thalamum natiuitatis
eius:loquere in aures rōnales arcana:prepa-
ra mihi auris introitū:sed ne ꝯturbes nec ter
reas ꝟginis animū.delicatū mihi sacrarium
appara:primā mei voceꝫ gaudij proclama.ita
dicito virgini marie. Aue grā plena:vt mise-
rear ego malignitati eue.Audiuit angelꝰ hec
⁊ intra se cogitabat dicēs.Stupendum est hoc
miraculū:⁊ oīs ꝯscientie p̄cellit sensum.Qui
in cherubin terribilis est:⁊ in seraphin inuisi-
bilis:⁊ in oībus virtutibꝰ angelicis incōprehē
sibilis.puelle sibi habitaculi p̄sentiā repromi-
tit:⁊ qui Euā cōdēnauit eiꝰ familiā glorificare
intātum cogitur vt dicat preparari sibi per au
rē ingressum:⁊ potest vterus capere eum queꝫ
non capit celum.Hec ⁊ hmōi angelo cogitāte
ait ad eū dn̄s.Quid turbaris ⁊ miraris o Ga-
briel:nunq̇d non prius a me missus es ad Za
chariam sacerdotē:⁊ natiuitatem Johānis ei
nunciasti.Nōne pro incredulitate sententiam
ei silentij ꝓtulisti:nunq̇d nō condemnasti senē
sine voce eū esse faciēs:nunquid nō decreuisti
ego autē cōfirmaui:nunq̇d nō nunciatiōis tue
effectus prosecutus est:nunquid non effugata
sterilitate cōcepit sterilis:⁊ nature vacatio au
fugit:nunquid nō tunc est seges illas fertilis
facta q̄ iam arebat:nunq̇d impossibile est apd
me quicq̄ qui creaui omnia verbo: Cur ergo
ambigis:Ad hec angelum respondentē audia
mus.Domine iquit sanare culpas nature dis-
soluere passionū languorē deficientiū artus ad
vitalē reuocare virtutē imperare nature pro-
creationis filiorū effectū:soluere sterilitatem
⁊ vetustissimorum membrorū vetustam aridi-
tatē in viriditatis reformare statum sterilisqꝫ
aruo manipulorum repente ostendere partuꝫ
opus existit tue virtutis quod ex more perfici
tur.Testis est sara ⁊ post illā rebecca:⁊ iterum
Anna:que miserie ⁊ sterilitati simul seruiētes
a te libertatē acceperunt virginem autē pare-
re que de viro genitura nō est sup omnē legeꝫ
naturam.Et tuam quomodo puelle annūcia-
bo presentiam.Te em̄ celi ⁊ terre non capiunt
fines:⁊ quomodo vterꝰ capiet virginalis:aut
quomodo feret maria ignē deitatis sue sedis.
Et dominus ait.Si lesit ignis presentia in so
litudine rubum.lederet vtiqꝫ ⁊ mariā mea pre-
sentia.Si vero ignis ille qui figurabat diuini
mei ignis e celo aduentum inflammabat quī-
dē rubum non autem comburebat.Quid vtiqꝫ

q dicco de veritate non in ignis flāma sed in specie pluuie descendente? Hec Augustin⁹ in persona dei ⁊ angeli.

¶ Pars .ij. huius sermonis que dicitur societatis.

M

Erexit igit angel⁹ Gabriel ad sacratissimā virginem Mariā q̄ erat sociata duodecim puellis siue domicellis: vt pōt colligi ex euāgelio Luc. j. Que ꝟtuose domicelle instruebat eam in tā alto mysterio. Prima quarū fuit domina secreta seu clausura siue solitaria: que istruebat beatā virginē vt in secreto meditaretur. illud ps. lxxxiiij. Benedixisti domine terram tuam: auertisti captiuitatem iacob. Remisisti iniquitatem plebis tue ⁊c. Sciebat aūt beata virgo q delicata est diuina visio ⁊ nō datur admittē tib⁹ aliena: vt ait Bernardus in quodā sermone: vnde inquit Jacoponus noster in suis laudib⁹. Sola soleta che la trouat. ⁊ ideo stabat solitaria ⁊ secreta. perfecte seruans illud documentum Senece ad Lucillium dicentis. Fac quod facere consueuisti: et a turba quantū potes te separa. Primum argumentum compositè mentis existimo posse consistere et morari secum. inimica autē est multorū conuersatio. Recede ergo in te quantum potes. Et iterū ad eundē scribit. Crede mihi qui nihil agere vidētur maiora agūt: humana diuinaq simul tractant. Non igitur inuenio cum quo te malim esse q̄ tecū. fuge ergo multitudinē. fuge paucitatem. fuge etiam vnum. Et quicquid facias cito redi a corpore ad animum illū noctibus atq diebus exerce: omniaq impedimenta dimitte et vaca bone menti. Nemo enim ad illā peruenit occupatus. hec ille. Seruabat etiam i turba brā ꝟgo illū Quint. li. viij. dicētis. Etiā in itinere: in cōuiuio faciat tibi cogitatio ipsa secretum. Nouerat nāq beatissima ꝟgo verā esse illam Prosperi sententiā in li. epigrammatū dicētis Scrutari legē possunt vtcūq quieti. Si mūdi a strepitu libera corda vacēt. Et ideo faciebat illud qd hortat Ber. in quodā sermone di. O aīa sancta. sola esto. vt soli oīm domino serues te ipsam quē tibi ex omnib⁹ elegisti. Fuge publicum. fuge ⁊ ipsos domesticos. Secede ab amicis. ⁊ intimis. mente intentione ⁊ spū. An nescis te verecundum habere sponsum q̄ nequaq̄ suā velit tibi indulgere p̄sentiam p̄sentibus ceteris. Vn̄ de ipsa virgine solitaria verificabat illa sententia Hiero. ad p̄sidium dicentis. Habebis cellulā que te solum capiat imo non eris solus. Angelica tecū turba ꝟsabitur. Tot tibi erunt socij quot sctī. fabulabit tecū iesus. Nunqd poteris talem aliū tuis ꝟmonibus habere cōsortē? Ad hoc etiā adduci pōt illud quod inqt Theophrastus in aureolo tractatu d̄ nuptijs dicēs. Sapiēs nunq̄ solus esse pōt. habet eīm secū omnes q̄ sunt quiq fuerūt vnq̄ boni. ⁊ animū liberum quocūq vult trāsfert. que oīa confirmans diuus Amb. in li. de ꝟginibus ait. Maria ad ipos ingressus angeli inuēta est domi in penetrabilibus sine comite. ne quis intētionē obrūperet ne quis obstreperet: neq eīm comites feminas desiderabat q̄ bonas comites cogitatiōes habebat. Quinetiam tunc sibi min⁹ sola videbat cū sola esset: cui tot sctī aderāt: tot angeli. tot prophete. Deniq etiā gabriel eā vbi reuisere solebat inuenit hec ille. Beatissima igit ꝟgine manēte sic clausa i secretario oratorij sui. statī affuit angel⁹ ad ostiū pulsans. Cucurritq protinus dn̄a secreta. nec tamē ei subito aperuit: sed aspiciēs p fenestras: pspiciens per cancellos. atq angelum dei cognoscēs domestica angelorum ait. Deo grās. Et angelus respondit semper. Interrogauitq dn̄a secreta. ⁊ ait illud j. Reg. xvj. Pacific⁹ ne est ingressus tuus? Qui respondit: pacificus. Ego enim sum angelus a deo missus ad hāc ꝟginē vt annunciē ei toti⁹ mundi salutē ⁊ pacem. Tūc hec sancta seruitrix beate virginis annūciauit ei dicens. Ecce virgo sacratissima q angelus dei stat ad ostiū pulsans ⁊ dicēs tibi illud. Cant. v. Aperi mihi soror mea. scꝫ ꝟm naturam. sponsa scilicet eterni patris. Et nisi fallor vox eius est archangeli gabrielis. Cui purissima ꝟgo vt aperiret assētiēs. rn̄dit illud p̄dicti ps. lxxxiiij. sup quo tunc meditabatur. scꝫ Audiam quid loquat in me dn̄s deus. qm̄ loquetur pacem in plebem suā: ⁊ sup sāctos suos ⁊c. vsq in finem. ⁊ tunc dn̄a secreta aperuit ostium.

N

Secunda domicella fuit domina intelligētia que instruebat beatā virginē vt peteret intellectum eorum q̄ legerat in libro Esa. pphete. ca. vij. scꝫ Ecce virgo concipiet ⁊c. Unde ipsa dicebat deo illud ps. cxviij. Da mihi intellectum ⁊ scrutabor legem tuam Qm̄ declaratio sermonū tuoꝝ illuminat. ⁊ intellectū dat paruulis. i. humilibus. Et subito angelus ingressus ad eā dixit. Aue gratia plena dn̄s tecū. Aue sponsa dei. Aue futura genitrix creatoris tui ⁊ mei. Aue animatum templum dei. Aue sacrarium spiritussancti. dn̄s tecum. per gratiā qui statī in vtero tuo erit p assumptā humanā naturā. Possum⁹ etiā dicere q hec secunda domicella appellabatur dn̄a audiētia que omnē ambasiatam virgini missam auscultabat attente. Et hec est germana intelligentie. Quia vt inquit Tullius. in. j. artis veteris. Is maxime docilis est qui attentissime paratus est audire. De hac autem domicella fit mentio. Luc. j. vbi post predicta verba angeli dicitur de beata virgine. Que cum audisset. Ecce, quod domina audientia presens est per

quam attentissime audiuit sanctissima virgo
nūcium dei.pōderās quodlibet verbū tāte sa-
lutationis nunq̄ alias audite. De quo sanct⁹
Ber.sup Missus est inquit.Merito cōcupiuit
rex decorē v̄ginis.Fecit em̄ q̄cq̄d longe premo
nita antea fuerat a patre suo Dauid dicentez
sibi Audi filia ꝛ vide ꝛ inclina aurē tuā.ꝛ obli-
uiscere populū tuum ꝛ domū patris tui.Quia
nec populum augere prolis successione nec
domum patris sui relinquere curauit here-
dem . Sed quicquid honoris in populo.quic
quid de paterna domo rerum terrenarum
habere potuisset omnia arbitrata est itanq̄
stercora vt christum lucrifaceret. Nec fefellit
eam intentio qm̄ ꝛ xp̄m sibi filiū vēdicauit nec
propositū violauit Hec ille.Qui ergo beatissi
ma virgo intenta erat intelligentia diuinoꝝ
ideo meruit audire dn̄m sibi dicentem ꝑ ps.
xxxj.Intellectū tibi dabo ꝛ instruam te in via
hac q̄ gradieris firmabo sup te oculos meos.
idest gratiam meam in te solidabo . Nouerat
aūt beata virgo verā esse sententiā Isidori in
lib.de summo bono dicentis.Cū oramus ipsi
cum deo loquitur.Cū legimus deus nobiscū
loquit᷑.Omnis ergo ꝓfectus ex lectione ꝛ medi
tatione procedit Que em̄ nescimus:lectione
discimus.quod autez didicimus.meditatione
cōseruamus.Geminū q̄ confert bonum lectio
sacrarū scripturarū:siue quia intellectū mētis
erudit.seu q̄ a mūdi vanitatibus abstractum
holem ad amorē dei perducit.Tanto em̄ vana
spes mortalitatis huius nobis vilescit.quan-
to amplius legēdo ꝛ audiēdo spes eterna cla-
ruerit.Hugo de sancto victore i libro de sacra
scriptura ait.Nihil in hac vita dulcius sentit᷑.
nihil auidius sumit᷑.nihil ita mentem ab amo
re mundi separat.nihil sic animū cōtra tenta-
tiones roborat.nihil ita holem excitat ꝛ adiu-
uat ad oē opus bonū ꝛ ad omnē laborem sicut
studiū sacre scripture date ad nostrā vtilitatez
vt dicit aplus ad Romanū.xv.qui ait. Quecūq̄
scripta sunt ad nostrā doctrinā scripta sunt.vt
per consolationem scripturarū spem habea-
mus.Amb.quoq̄ in sermōe de q̄dragesima in
quit.Quisq̄s verbo christi pascit᷑. terrenū pa-
bulum nō requiret. Nec em̄ pōt seculi panem
capere qui panem reficit᷑ saluatoris.Negligit
famē corporis qui pabulo lectionis intendit.
nec ventris curā habere poterit qui alimentū
verbi celestis acquirit . Hec em̄ ē refectio que
satiat aīam.q̄ impugnat viscera : cum de om-
nibus scripturis cibum eloquij perennem ac-
cipimus.Hec ille. Beatissima igit᷑ virgo que
attentissime dei verbo intēdebat adeo q̄ ip̄m
in corde ꝛ corpore suo recepit.dicere poterat il
lud Hiere.xv. Inuēti sunt sermones tui ꝛ co-
medi eos.Et factū est verbum tuū mihi i gau
dium ꝛ leticiā cordis mei. Q

Tercia domicella fuit dn̄a erubescentia
siue verecundia qua beatissima virgo
erat ornata.nā naturaliter inest virgi
nibus.xxx.q.iiij.c.nec illud.ergo multo magis
inerat regine v̄ginum.De qua virtute inquit
Ber.super Can.Aliud ornamentū spōse est ve
recundia.Nescio aūt si q̄d gratius verecūdia
in moribus holm deprehendi queat verecun-
dia em̄ omnium est ornat⁹ etatū:sz in tenerio-
ri etate amplius pulchriusq̄ enitescit. Quid
amplius verecūdo adolescēte:q̄ pulchra hec
est ꝛ q̄ splendida gemma morū in vita ꝛ i vul-
tu adolescentis:q̄ vera ꝛ minime dubia bone
nūcia spei bōe indolis idex:ꝛ v̄ga disciplie qua
pudendis affectibus imminēs lubrice etatis
motus actusq̄ leues coerceat ꝛ cōprimat inso-
lentes.Quid ita stultiloquij ꝛ ois deceps tur-
pitudinis fugitans.Soror cōtinentie est: nul-
lumq̄ eque manifestū indiciū colūbine simpli
citatis.necnō etiā est innocentie testis lampas
est pudice mentis iugiter lucens vt nihil in ea
turpe:nihil indecoꝝ residere attētet q̄ð nō illi-
co illa ꝓbat.Ipsa expugnatrix est malorū ꝛ ꝓ-
pugnatrix puritatis innate. ac spūalis gloria
cōscie.est fame custos vite decus.v̄tutis sedes
virtutū primitie.nature laus.ꝛ insigne totius
honesti.Rubor ipse genarū quem forte inuexe
rit pudor quātum gr̄e ꝛ decoris suffoso afferre
vultui solet hec ille.Aristo.quoq̄.iiij.ethi.c.x.
inquit.Laudamus iuuenē verecūdū.Sapiēs
etiā Ecclesiasticus.xxij.ait . Ante grandinem
peribit coruscatio ꝛ ante verecūdiā peribit
gr̄a.Btūs aūt Ber. vbi s̄.inquit. Quid tam ꝓ
prium verecūdie est q̄ ꝓprias vitare laudes?
Ex q̄ appet quārū fuerit btissima v̄go hac v̄tu
te insignita de q̄ dr Lu.j.Turbata ē i s̄mone ei⁹
scz āgeli.Nā mēs ei⁹ ē alterata ex celsitudine
audite laudis sue.vn̄ ꝛ i facie rubore v̄ecūdie
demōstrauit.q̄ð ēt euenit ꝓpter aspectū āgeli
i forma virili.De quo Amb.in ij.de virginib⁹
dicit.Angelū maria quasi viri specie mota tre
pidauit vt agnoscas aures religiosas ꝛ oculos
verecūdos.Ex q̄ percipere possumus quantū
erubescebat cōsortia hoīz q̄ turbat᷑ ꝛ erubescit
in sermonibus angeloꝝ. perfectissime em̄ ser-
uauit illud q̄ð inq̄t imperator in.l.vnica.C. de
mauima.li.xj.dicēs . Verecūdia castis morib⁹
ꝑseueret.Nec mirū si fuit v̄ecūda cū esset nobi
lissima.verecūdia em̄ nobiles ꝓdit natales.c.
j.vbi Arch.de reg.lib.vj. P

Quarta domicella fuit dn̄a taciturnitas q̄
instruebat eā vt nō statim rn̄deret:sz pri⁹
cogitaret intra se altitudinem cōsilij diuini su
per salute generis humani. Unde Ber.inquit
O annunciatio mirifica.O salutatio peregri-
na:plenitudinis copiam portans ꝛ virgineum
corpus illustrans. Preueniens itaq̄ iudicem
preco tam preclarus ꝛ mitis : festiuus ꝓperat

vt in ꝓtorio ỽginitatis suscipi posset deus ma
iestatis. Cogitabat aũt ꝛ virgo q̃lis esset ista sa
lutatio. q: de plenitudine ipsius debebant ac-
cipere vniuersi. Captiui redẽptionẽ: tristes cõ
solationẽ: peccatores veniã: iusti grãm angeli
leticiã: deniq̃ tota trinitas glãm: ꝛ filius dei
carnis hũane substantiã Sapientissima igit̃
virgo ornata erat discretissima taciturnitate.
sciens veram esse snıaʒ Macrobij lib. iij. satur
nalium in exordio dicẽtis. Nihil tam cõgruũ
sapie q̃ꝫ locis ꝛ temporibus aptare sermones.
Unde seruabat illud qḋ inq̃t Amb. in. j. de offi.
c. viij. dicẽs. Sapiẽs vt loq̃t multa considerat.
q̃d dicat cui dicat q̃ in loco ꝛ tẽpore. Et autor
astrolabij canit. Prouidet ante diu quid recte
dicere possit Uir sapiẽs stultus immeditata re
fert. Obseruauit q̃ꝫ prudentissima virgo illud
qḋ inq̃t Pãphilus poeta sui lib. ca. viij. scꝫ Uer
bi ꝓncipiũ. finẽ q̃ꝫ respice verbi. Ut melius pos
sis premeditata loqui. Itẽ seruauit documen-
tum Senece ad Luciliũ dicẽtis. Tardiloquuʒ
esse te iubeo. Nihil eñ vnq̃ꝫ dicebat nisi prius
mature ꝓmeditata esset. Sciebat eñ q̃ vt ait
phs. j. Polit. Magni ornamentũ mulierum ẽ
silentiũ. Unde de eius taciturnitate ab alijs ỽ
ginibus imitãda. ait Amb. sup Lu. Disce ỽgo
verborũ vitare lasciuiã. Maria etiã salutatio
nem angeli verebat̃ cogitabat eñ qualis esset
ista salutatio. Et ideo cũ ỽecũdia q: pauebat:
cũ prudẽtia nã benedictiõis nouã famulã mi
rabat̃: q̃ nusq̃ꝫ lecta: nusq̃ꝫ ante fuerat cõperta.
Hec ille.

Q

Quinta domicella fuit dña timorosa. Sa
pientissima eñ ỽgo seruauit illud Ec-
cli. xviij. Hõ sapiẽs in oĩb⁹ timet: habe
bat aũt nõ seruilẽ sed castũ ꝛ reuerẽtialẽ timo-
rem. Et maxime timebat omnia que castitatẽ
eius i aliquo possent maculare. Et ꝓpter hoc
timuit in visiõe angelica. Uñ Ber. sup missus
est ait. Solent virgines q̃ vere virgines sunt
semp̃ pauere: ꝛ nunq̃ꝫ esse secure. ꝛ vt caueãt ti
menda etiã in tuto ꝓtimescere. scientes se i va
sis fictilibus thesauruʒ portare preciosum. ac
ꝓuide q̃cquid nouum. q̃cquid subitũ fuerit or
tum suspectas habẽt insidias. ꝛ totũ contra se
existimauit machinatũ. ꝛ idcirco maria turba
ta est in sermone angeli. Hec ille. Quapropter
necesse fuit ipsam ab angelo confortari. vnde
Ber. vbi. s. inq̃t. Angelus intuitus virgineʒ ꝛ
varias secũ voluere cogitationes facillime de
prehendẽs pauidaʒ consolat̃. Et familiariter
vocãs ex noĩe benigne ne timeat ꝑsuadet. De
hoc q̃ꝫ aurelius Augustinus inq̃t in sermone
annũciationis. Salutat angelus puellam vi-
ri salutationis ignarã terret̃ virgo nouitate
verborũ. Ad quam angelus ne timeas maria.
ne inquit aspectu meo mater domini mei ter-
rearis. Ego cõceptionis tue minister aduenĩ:
nõ vt virginitatẽ amittas itervenĩ. ipse memi
sit ad te q̃ est nasciturus ex te. Et tũc dixit dña
timorosa. Hic est bonus angelus cõfortans et
letificans.

R

Sexta domicella fuit dña honesta q̃ dice-
bat btẽ virgini illud. j. ad Cor. xiiij. Oĩa
honeste ꝛ ſm ordinem fiãt in vobis. morũ eñ
honestas est seruãda in oĩb⁹. l. vnica. C. de sta.
li. xj. honestas nãq̃ꝫ ỽsat̃ circa mores. l. scire opꝫ
§. penulti. ff. de tutoribus ꝛ cura. dãdis ab his
ꝛ vnum de iuris ꝓceptis est honeste viuere. l.
iusticia. §. j. ff. de iusticia ꝛ iure. ꝛ insti. eodeʒ. §.
iuris ꝓcepta. Et idẽ ponit̃ i ꝓemio decretaliũ.
Habuit ergo btã virgo honestatem in oĩbus
gestis suis. ꝛ maxime in oculorũ regulatione.
Quia eñ vt ait Celicius firmanus in libro de
beata vita. c. iiij. libido aspectu maxime cõcita
tur. Et Quintilianus in prima declamatione
inq̃t. Oculi nr̃i sunt tota luxuria nr̃a q̃ nos in
oĩa quotidie ꝓcipitant vitia. ꝛ Sen̄. ad Luci-
lium scribit. Oculi sunt irritamẽta vitioꝝ ꝛ du
ces scelerũ. Iõ ipsa virgo bñdicta seruauit illḋ
Eccli. ij. vbi Salomõ ait. Oculi sapientis in ca
pite eius scꝫ i sunt bene regulati trãssumptiue
in. c. accepisti. de cõsecra. dist. iiij. ꝛ de sacra vn-
ctione. c. vnico. §. q: ỽo. Et q: ẽ duplex oculus
scꝫ oclꝰ mẽtis de q̃ hr̃ in. c. quorũdam. de elec.
lib. vj. vbi Io. an. dicit q̃ dꝫ esse purus: per illḋ
c. ꝛ. j. q. j. c. multi. Itẽ oculus corporis qui simili
ter dꝫ esse purus. xxxij. q. v. c. q̃ viderit Impudi
cus eñ oculus ipudici cordis est nũcius. c. nec
solo. eadeʒ. q. ꝛ causa. Iõ ita puros habuit btã
ỽgo oculos nõ solũ mentis. sꝫ etiã corporis vt
de vtrisq̃ꝫ dictũ fuerit Can̄. v. Oculi eius sicut
colũbe: transsumptiue in. §. ecce. xxxv. di. Hec
eñ purissima eius domicella dña honesta in-
struebat ip̃am vt staret cũ oculis depressis ad
terram ꝛ cũ multa modestia. Tanta autẽ fuit
eius honestas vt nemo vnq̃ꝫ tẽtationem car-
nalem de ipsa habuit vt in alijs sermonib⁹ di
ximus. Nihil eñ vt amb. in lib. de virginitate
fuit in maria torvũ in oclis. nihil in ỽbis pro
cax nihil in actu inuerecũdũ. nõ gest⁹ fractior:
nõ incessus solutior: nõ vox petulentior: sꝫ oĩa
honestas. Septima domicella fuit dña pru-
dẽtia q̃ instruebat beatã virginẽ: vt prudenter
de modo incarnationis inq̃reret. Ideo ip̃a ait.
Quõ fiet istud qm̃ virũ nõ cognosco? Quomõ
habebo filiũ q̃ nescio virũ? Quõ portabo fetuʒ
que fugio partum. Quõ vacuo vtero genera-
bo? Unde prebebo lac labijs infantis sugere
postulãtis. Et merito ista inq̃rebat prudentis-
sima virgo. Ut enim ait Boetius. ij. de conso.
Rerũ exitus prudentia metit̃. Ad hanc aũt in-
quisitionẽ beatissime virginis rñdit angelus.
cuius verba ponit Aug. in quodã sermone di-
cẽs i ei⁹ ꝑsona Ne timeas maria. neq̃ꝫ expaue
scas ỽgo ꝓtũ: neq̃ꝫ metuas: neq̃ꝫ formides mĩtũ

inexperta. tñ crede ꝛ ↄcepisti. Ama ꝛ pepisti q̄m meruisti grām apō deū. Et quam grām dei ꝛ hoīm pacē. mortis destructionē: vite reparationē. Concipies enī ꝛ paries filiū: nō cuiuslibet meriti hoīem sed toti⁹ seculi saluatorē. Recole maria in libro. Esa. prophete ꝟginem quā parturā legisti. ꝛ gaude ac exulta q꜡ tu esse meruisti. Tu ibi prefigurata es ꝟgo. Ecce enī in vtero concipies nō de viro sed de spūsancto grauida eris: ꝛ incorrupta manebis. Paries q̄dem filiū: ꝛ ꝟginitatis nō patieris detrimentū efficieris grauida ꝛ eris mater semꝑ intacta. ¶

Octaua domicella fuit dn̄a pudicitia q̄ instruebat beatā ꝟginē vt votum qḋ fecerat de ꝑpetua virginitate ſuanda inuiolabiliter custodiret: ꝛ in illibate castitatis ꝓposito vsq̄ ad mortem immobilit̄r ꝑseueraret. Pudicitia enī est viri⁹ animi q̄ violentiā non sentit. xxxij. q. v. in princi. ꝛ c. de pudicitia. Qui ꝟo castitatē deo vouerūt. irritū faciēdo votū damnationē incurrūt. xxvij. q. j. c. j. Dicebat aūt hec domicella beate virgini licȝ sit vera illa snīa mōtanarū in luna ceteri. Res est difficilis castam bene ducere vitā. Nulla fere maior q̄ caste viuere pena. Sola nāq̄ suū finit morte duellū. Un̄ dicitur q̄ castitatē ſuare est ꝑ viā artissimam ꝛ difficilē incedere. c. de his. xxviij. di. xxxij. q. v. c. tunc saluabit. circa medium. Un̄ etiam dicit q̄ castitas nō nisi deo inspirante hr̄. dicto. c. de his. Tn̄ q꜡ de⁹ hanc tibi inspirauit qui ēt res penit⁹ desperatas ad optatum finem ꝑducere pōt. l. j. §. j. C. de veteri iure enuc. Tibi diuina grā replete facillimū erit eā obseruare ꝛ posito q̄ tibi esset difficile: debes meminisse q̄ virt⁹ cōsistit circa bonū ꝛ difficile. ij. Ethicoꝝ. Et q̄ vt inq̄t poeta. Absq̄ labore graui nō p̄nt magna parari. Nullo igit̄ modo pudicitia ē violāda que est mulierū ornamentū maximū §. q̄ vero eas. in aut. quō opor. epis. Licet dixerit angelus q̄ de spūsctō ↄcipies ꝛ virginitatem nō amittes. Tn̄ difficile videt̄ in concipiendo filiū nō sentire aliqḋ libidinis ꝛ ↄcupiscentie incendiū. ꝛ non maculare in aliquo pudicitie pudorē. Et ideo cū dicat̄ in cōmuni ꝓuerbio. Non de pōte cadit qui cū sapiētia vadit. Sapiēter prius inquire si taliter fiet hec ↄceptio q̄ in ea totaliter cessabit nō solū corporis et spūs corruptella: sed etiā nec minim⁹ in ip̄a libidinis motus sentiet̄ nec aliquis indecens actus in hac generatione interueniet. De hoc aūt loquitur Ambro. in. ij. lib. de virginibus dicens. Unde quantam pudicitiam virginalem in animo seruat. q̄ non solū odit corporis ꝛ spiritus corruptellā: sed etiā omnem actum libidinis quantumcunq̄ fieret sine offensa dei ꝛ ad diuinam prolem esset ordinatus quantum ex se erat odio habuit. Unde merito pensandū est q̄ fuerit hec p̄cipua causa q̄re modum cōcipiendi filiū dei iam a deo ꝑfixus non fuerit sibi diuinit⁹ reuelatus. vt ꝟbo ꝛ actu hāc perfectā pudicitiā demonstraret. Hec ille. Cognoscens aūt angel⁹ dn̄o reuelante virginis cogitatiōes. dixit ei. Noli o pudicissima ꝟgo expauescere. Noli de tue virginitatis ꝑmanentie sollicitudinē gerere. Intacta ꝑmanebis. et de ꝓle gaudebis. Sine coniunctione mortalis viri efficieris mater altissimi. ꝓinde nō est. q̄ metuas: sed inde est q̄ gaudeas. Tunc enī dolor sequeret̄ partū si p̄cederet libido conceptum. Tunc ꝟo spūsanct⁹ superueniet in te: ꝛ ꝟtus altissimi obūbrabit tibi. i. refrigerabit te sub vmbraculo spūsancti. Nō ergo calorē cōcupiscentie pati verearis. Nā in te erit conceptio ꝛ nō cōcupiscentie libido. Non enim erit estus vbi vmbrā faciet spūsanctus. ¶

Nona domicella fuit sancta obedientia q̄ ab Eua fuit repulsa: sed a beata virgine gratāter acceptata. Sciebat enī q̄ hec est virtus oīm virtutū moraliū preclarissima. vt declarat beat⁹ Thomas. ij. ij. q. civ. ar. ij. Itē q̄ sola est q̄ fidei meritū possidet obediētia: sine qua infidelis quisq̄ conuincit̄: etiā si fidelis esse videat̄. c. sciēdū. viij. q̄stione. j. nouerat q̄z q̄ obediētes magnā a deo recipiūt remunerationē. c. nulla. xciij. dist. Unde dicit glo. in. l. desertorē. §. in bello. ff. de re mili. Magna est virtus obedientia. Sciebat etiā q̄ melius est obedire q̄ sacrificare. j. Regū. xv. ꝛ dicto. c. sciēdū. viij. q. j. ꝛ c. illud. de malo. ꝛ obe. ꝛ q̄ Prouerbiorū. xv. scriptum est. Mens iusti meditabitur obedientiam. Et ideo semꝑ meditabatur beatissima virgo quomodo melius diuine voluntati per omnia obediret. Sciens veram esse illam Uirgilij sententiam in lib. georgicorū dicentis. Est legum seruanda fides suprema potestas. Quod mandat fieriq̄ iubet parere necesse est. Sicut autem mundani reputant lucrum quoddam quando satisfaciunt voluntati proprie. l. cum seruus. ff. de condi. cau. da. cā se. ita ipsa lucrum maximum existimabat satisfacere voluntati diuine. Quapropter sic ꝑfectam obedientiā semper obseruauit q̄ per eam sumus a morte liberati sicut per inobedientiam premorum parentum fueramus ad eternam damnationē condemnati. vn̄ Aug. in sermone de natiuitate ipsius virginis ait. pro inobediētia obediētia ↄmutat̄. fides pro ꝑfidia compensatur. Et iterum. O felix obediētia. o insignis gratia. que dum humiliter fidē dedit celi in se opificē incorporauit. Hec fuit vera obedientia oī sacrificio gratior hec voluntas cunctis hostijs acceptior hinc ꝓmeruit gl'iam quā postmodū cecinit di. Ecce enī ex hoc beatam me dicent omnes generatiōes. Et loquitur Aug. particulariter de obedientia presentis mysterij. s. in consentiēdo diuinis

vbi cōceptioni. Tātū aūt placuit deo eiꝰ obediētia vt mereretur filiū dei sibi facere subiectū ⁊ obediētē. Unde Bern. sup missus est. exponens illud Lu. ij. ⁊ erat subditꝰ illis inquit. Quis? Quibꝰ? deus hoībꝰ. deus inquā cui angeli subditi sunt cui pricipatus ⁊ ptātes obediunt subditus est marie. ⁊ nō tm̄ marie: sed etiā ioseph ꝓpt mariaꝫ. Mirare ergo vtrūlibet. et elige qd amplīꝰ mireris siue filij dei benignissimā dignationē: siue matris eius excellentissimā dignitatē. Utrūqꝫ stupor. vtrūqꝫ miraculū. ꝙ femine deus obtēpet humilitas sine exēplo ⁊ ꝙ femina deo principetur sublimitas sine socio. In laudibꝰ virginū singulariter canit ꝙ sequunt agnū quocūqꝫ ierit. Quibꝰ ergo laudibꝰ iudicas dignaꝫ que etiā preit? Disce hō obedire disce puluis obtemperare. disce terra subdi. Erubesce supbe cinis. deꝰ se humiliat ⁊ tu te exaltas. deꝰ se hoībꝰ subdit ⁊ tu dominari hoībꝰ gestiens tuo te preponis auctori. Quotiēs em̄ hoībꝰ p̄esse desideras totiēs deū preire cōtendis. hec ille. Faciebat igit beata ṽgo illud quod postea egit filiꝰ suus sciēs ꝙ tanta est excellentia obedientie ꝙ nihil est pctm̄ nisi qd cōtra ipaꝫ fuerit ꝑpetratū. pctm̄ em̄ est preuaricatio legis diuine: ⁊ celestiū inobedientia mādatoꝝ vt ait Amb. in lib. de paradiso. Hec igitur sctā domicella suadebat beate virgini vt oparet salutem mūdi. atqꝫ hortabatur eam tam grandi sacramēto assensuꝫ p̄bere. Sctūs aūt Bern. sup missus est in ꝑsona angeli dicit beate ṽgini exhortādo eā ad cōsentiendū Audisti ṽgo fctm̄: audisti ⁊ modū. Utrūqꝫ miruꝫ: vtrūqꝫ iocūdū. Jocundare filia syon. exulta satis filia hierlm. ⁊ qm̄ auditui tuo datū est gaudiū ⁊ leticia: audiamus ⁊ nos a te responsum leticie qd desideramus ⁊c. Idē quoqꝫ sanctus ibidē in ꝑsona oim sanctoꝝ patrū inqt eidem beatissime virgini. Expectamꝰ o dn̄a verbum miserationis: quos miserabilr p̄mit snia dānationis. Et certe offert tibi preciū nr̄e salutis statim liberamur si ꝯsentis. In sempiterno dei verbo facti fuimꝰ oēs. ⁊ ecce morimur in tuo breui respōso sumus reficiēdi vt ad vitā reuocemur. hoc supplicat a te o virgo pia flebilis. Adā cum misera sobole sua exul de paradiso. hoc abraā. hoc dauid. hoc ceteri flagitāt sancti p̄res tui qui habitāt in regiōe vmbre mortis. hoc totus mundus tuis genibꝰ ꝓuolutus expectat. nec imerito. qꝛ ex ore tuo pēdet ꝯsolatio miseroꝝ: redēptio captiuoꝝ: liberatio dānatoꝝ. salus denique totiꝰ generis tui. ⁊ vniuersoꝝ filioꝝ Adā. Da ṽgo rn̄sum. Festināter o dn̄a rn̄de verbū quod terra. qd inferi. quod expectant ⁊ superi. Ipse quoqꝫ rex ⁊ dn̄s quātuꝫ cōcupiuit decorē tuū: tm̄ desiderat tue rn̄siōis assensuꝫ: in q̄ nimirū ꝓposuit saluare mūdū. ⁊ cui cōplacuisti in silentio. iaꝫ magis placebis ex verbo: cū ipse tibi clamet e celo. O pulchri inter mulieres fac me audire voceꝫ tuam. Si ergo eum facies audire vocem tuam: ipse te faciet audire salutem nostram. nunquid nō hoc est quod querebas: quod gemebas: quod diebus ac noctibꝰ orādo suspirabas? Responde as itaqꝫ cito angelo. immo per angelum dn̄o. Responde verbū ⁊ suscipe verbum profer tuū ⁊ suscipe diuinū: emitte tuū transitoriū ⁊ āplectere sempiternum. Quid tardas? quid trepidas crede confitere et suscipe. Sumat humilitas audaciam: quia etsi grata in silentio verecundia: magis tn̄ nunc in verbo pietas est necessaria. aperi ṽgo beata cor fidei. labia cōfessioni: viscera creatori. Ecce desideratus cūctis gentibus pulsat ad ostium. O si te morante ꝑtransierit: et rursus incipias dolens querere quem diligit anima tua. Surge curre aperi. Surge per fidē: curre ꝑ deuotionē. aperi ꝑ dilectionem. hec ille. Tūc btā virgo his cōfortata ⁊ de magnifica prole letificata ⁊ de suo pudore ⁊ itegerrima pudicicia certificata: statiꝫ surrexit: genua in terram fixit: terram osculata fuit: oculos ad celum eleuauit brachia: ad celos extendit: ⁊ sic cum maximo gaudio: cuꝫ ingenti feruore: cum indicibili deuotione: cumqꝫ ineffabili charitate dixit. Ecce. In quo verbo denotatur promptitudo obedientie et iceptio nostre salutis. et altitudo virginalis contemplationis. ⁊ demonstratio sue volūtatis. Hoc enim verbum ecce aliquando ponitur expositiue siue demonstratiue vel indicatiue. vt de peni. distin j. §. ecce. ⁊. xxxv. q. v. c. ecce. ⁊ inst. de rerum diui. §. cum ex aliena planta. et §. hoc amplius. et de peni. di. ij. c. si enim inquit ⁊ instit. de vsufru. §. j. et. xxviij. q. j. c. sic enim. §. his de causis. ⁊ extra. de baptis. c. maiores. ver. ad id. ⁊. ff. quod cuiusqꝫ vni. l. j. Aliquando ponit exhibitiue vt. xxij. q. ij. c. egressus. Aliquando inceptiue. vt extra de renū. c. nisi cū pridem. §. propter maliciā. ⁊. xxxvj. dist. j. c. ecce. ⁊ de maio. ⁊ obe. c. solite. Aliqn̄ etiā ponit contēplatiue. vt ibi. Ecce q̄ bonum ⁊ q̄ iocunduꝫ habitare fratres i vnū. ps. cxxxij. ⁊. c. dilectissimis. xij. q. j. c. nulli. iij. q. j. ⁊ oībꝰ his modis pn̄t exponi ṽba b̄ndicte ṽginis dū dixit ecce ⁊c. V

Decima domicella fuit dn̄a humilitas siue dn̄a ancilla. que p̄erat familie domus beate ṽginis ⁊ oīa officia domꝰ peragebat. Hec autem beatam virginem instruebat vt de se licet ad tantam excellentiam exaltabatur: nō alta sꝫ humilia sentiret: cogitaret ac diceret: dicēs et illud Tob. iiij. superbiam nunqꝫ in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas. quia vt ait martialis poeta. Etherea pacē ventꝰ ⁊ supbia tollunt. ⁊ s̄m. Claudianum lib. i. Inquinat egregios adiuncta superbia mores. et vt ait Prudentius in

lib.de sichomachia.c.v. Frāgit deus omne su
perbū Alta cadūt: inflata crepant: tumefacta
p̄munt. sed quāto maior es tāto magis te hu-
milia in oibus. et corā deo inuenies gratiam.
Eccli.iij. Uirginitas em̄ cū humilitate est ad-
mirabilis. §. hec scripsimus.xxx.di. Hanc autē
virtutē veniet cōmendare filius tuus. cap. di-
splicet. §. si autē.xxiij.q.iiij. et ipsā v̄bis ac fa-
ctis ostēderet.xciij.di.c.dns. Un̄ dicet discipulis
suis Mat.xj. Discite a me qr mitis sum et hu-
milis corde trāsumptiue in ca. qui se scit.ei.ij.
ij.q.vj. Hec etem̄ v̄tus est cōseruatiua omniū
aliarū virtutū. vn̄ Ber. in lib. de improbatione
vitiorū.c.ij. inquit. Firma solet virtus humi-
les seruare quietos. Nec cadit in plana q̄ re-
quiescit humo. Huius autem domicelle docu-
menta ipsa virgo b̄ndicta p̄fecte seruauit qd
patere poterit ex respōsione quā angelo fecit.
De qua inquit Ber. O venerāda v̄ginitas. O
predicanda humilitas ab angelo mater dn̄i
appellat et se ancillā dn̄i cōfitetur. vn̄ ait. Ecce
ancilla dn̄i: tāq̄ diceret. Paratū est cor meum
deus qr intactus p̄manet vterus meus. Respe
xit em̄ hūilitatē ancille sue. Uenit ergo māsue
tus implens celos transgrediens per humilē
ad supbos. et celos nō relinquēs vt inflatos tu
more superbie apposito humilitatis remedio
mitis medicus ipse curaret. Uenit em̄ māsue-
tus et mitis sedēs sup nubē leuē. i. sup Mariā
humilē. hec ille. X

Undecima domicella fuit dn̄a desiderosa
que incitabat beatā v̄ginē ad desideriū
cōceptionis filij dei et saluationis mundi. qd q̄
dem desideriū ipsā taliter inflammabat q̄ cū
p̄pheta dicebat ps.xlj. Quēadmodū desiderat
ceruus ad fontes aquarū: ita desiderat anima
mea ad te deus. Sitiuit aīa mea ad te deum
fontem viuū. Et iterū cū eodē p̄pheta dicebat
ps.xxxvij. Dn̄e ante te omne desideriū meū. Ex
quo apparet sanctitas mentis virginalis. Nā
vt ait Cassiod. li.iiij. epistolarū. epl'a.v. Ex qua
litate desiderij potest mens honesta cognosci.
Uidebat autē beate v̄gini magna mora expe
ctatio et tarditas incarnationis. iuxta illud Se
nece in prouerbijs. Etiā celeritas in desiderio
mora est. Et ideo subdidit. et dixit. Fiat mihi s̄m
verbū tuum. Qd exponens Bern. sup missus ē
ait. Fiat in desiderij signū: nō in dubitantis in
dicium Nā per hoc qd dicit. Fiat mihi s̄m ver
bum tuum. magis intelligendū est affectū ex
primere desiderātis q̄ effectum inquirere mo
re dubitātis: q̄q̄ nihil obstat intelligi fiat. Ec
ce verbū orationis nemo quippe orat nisi qd
credit et sperat. vult autem a se requiri deus qd
pollicetur. Et ideo forte multa que dare dispo
suit prius pollicet vt ex promissione deuotio
excitetur. Sicq̄ qd gratis daturus erat deuo-
ta oratio promereatur. Hoc vtiq̄ virgo pru-
dens intellexit: qn̄ preuenienti se muneri gratio
sitate p̄missionis apposuit meritum sue ora-
tionis dicēs. Fiat mihi s̄m verbum tuū. Fiat
mihi de verbo s̄m verbū tuum. verbū qd erat
in principio apud deū fiat caro de carne mea
s̄m verbū tuū. Fiat obsecro mihi verbū nō p-
latum qd trāseat: sed cōceptum vt maneat car
ne videlicet indutū: nō aere. Fiat mihi non tm̄
audibile auribus sed visibile oculis. palpabi-
le manibus gestabile hūeris. Nō fiat mihi v̄-
bum scriptū et mutū sed incarnatū et viuū. hoc
est non mutis figuris mortuis in pellibus ex-
aratū sed in forma hūana meis castis viscerī-
bus viuaciter impressum. Et hoc non mortui
calami depictione. sed sp̄ūsancti operatione.
eo em̄ modo fiat mihi quo nemini ante me fa
ctum est. nemini est post me faciendum. Porro
multipharie. multisq̄ modis olim. deus locu-
tus est patribus in prophetis. et alijs quidem
in aure. alijs in ore. alijs in manu factū esse v̄-
bum dn̄i memorat. Mihi aūt oro vt in vtero
fiat iuxta verbū tuum. v̄bū igitur qd ab alio
fieri nō pōt dignet in me et mihi fieri s̄m verbū
tuum scz silenter inspiratū p̄sonaliter incar-
natum: et corpaliter inuisceratū. hec ille in per-
sona virginis. O igit beatissime spōse dei ar-
dentissimum desideriū qd tante efficacie fuit
vt illū facere mereret sibi filium p quem facta
sunt oia et pp̄ter qd de⁹ exaudiuit desideriū oīm
sanctorū patrū et tūc verificatū fuit illud p̄phe
te ps.ix. Desideriū pauperū exaudiuit dn̄s. Y

Duodecima domicella fuit dn̄a fidelis si-
ue dn̄a credentia q̄ exhortabat illā vt si
qd optabat cōpleri volebat in fide firmissime
persisteret qr omnia possibilia sunt credenti.
Mar.ix. Dicebat q̄ ei per fidē tuā facies mō-
tem eleuare se et proijcere in mare. Luc.xvij. id
est dei filium q̄ est mons dei mons pinguis de
celo: venientē facies in mare vteri tui descen-
dere. Dicebat etiā illud Cassiod. lib.iij. eplar
epistola.iiij. Illi firmiter credere debetis quē
vestris vtilitatibus arridere cognoscitis. s. an
gelo annūcianti. et deo eū mittenti. et iterū illud
Ovi. in.iiij. de tristibus. epla.iij. Crede qd est et
tus ac desine tuta vereri. Deq̄ fide certa sit ti-
bi certa fides. Cuius domicelle salutarib⁹ mo
nitis p̄fectissime obtēperauit beata virgo. vn̄
Luc.j. eam laudauit elizabeth de credulitate
dicēs ei. Btā que credidisti: qm̄ p̄ficient in te q̄
dicta sunt tibi a dn̄o. Ipsa igitur virgo ab his
duodecim domicellis sic bene persuasa. alacri
animo et vultu iocūdo inquit s̄m Aug. in quo-
dam sermone. Contingat mihi O Gabriel ar-
changele s̄m verbū tuū. veniat ad cubiculum
suum q̄ in sole posuit tabernaculū suum. oriat
mihi virgini p̄manenti sol iusticie in cuius pe-
nis eterna permanet sanctitas. Cui perpetua
castitate florescens mea perduret integritas.

Egrediat sicut splendor iustus ⁊ saluator vt lā
pas accendat. Procedat iam sponsus de thala
mo suo: q: secura facta sum de proposito meo.
Nec mora reuertitur nūcius ⁊ virginalez tha
lamū ingredit xp̄s efficit subito pregnās btā
dei genitrix. ⁊ cuncta p̄ secula p̄dicatur hec fe
lix. Sine mora vt assensus v̄ginis pāditur: ce
lestis spōsus immaculatū corpus ingredit: et
qui toto mūdo nō capitur: puelle intacte mem
bris infundit. Credit monita q̄d audiuit. ⁊ me
ruit sanctificata q̄d credidit denicꝫ tantum se
ad celi fastigia subleuauit vt verbū apud deū
in p̄ncipio. i. dei filiū de summa celi arce susci
peret. Mox nāqꝫ vt beatissima v̄go annūcian
ti angelo assensum prebuit: inspūsctūs in eaz de
scendit de quo dei filium concepit. hec ille. O
igitur responsio gratissima. O verbū efficacissi
mum. O inefabilis virtus Marie virginis. O
inexcogitabilis clementia creatoris O incom
prehēsibilis altitudo mysteriorū dei. vna mu
lier hebrea fecit inuasionē in domo regis eter
ni. vna puella sic diuinam sapiam circūuenit
q̄ ipse deus illi inquit. Cañ. iiij. vulnerasti cor
meū soror mea spōsa. vbi glo. ait p̄ tuo amore
carnē assumpsi. Ex v̄ginis ergo carne deus sū
mā altitudinem vestiuit humilitate summas
delicias penalitate summā opulentiā pauper
tate, summā lucē tenebris. summū honorez op
probrijs. ⁊ p̄ eius dilectione summuz amabile
exposuit flagellis. Cōcepto aūt dei filio ex vir
gine angelus gabriel in celuz se recipiens filij
dei incarnationē supernis ciuibus nūciauit: q̄
in cātus suauissimos ⁊ innumerabiles grāꝝ
actiones prupuerūt. Pie q̄z creditur vt. s. dictū
est sermone. ij. huius partis parte. iij. q̄ hoc bo
nū nouum etiā sanctis patrib⁹ in limbo existē
tibus annunciauit. Et ideo letati sunt gaudio
magno valde. Surrexerūt ait q̄tuor pphete
cōfortātes ⁊ ante oēs qui erāt in limbo. Primo
surrexit Moyses ⁊ ait. Māna de celo descēdit.
Nume. xi. gaudeāt ergo ⁊ reficiant omnes esu
rientes. Scd̄o surrexit Dauid ⁊ dixit. Exortuz
est in tenebris lumen rectis corde misericors ⁊
miserator ⁊ iustus dn̄s. ps. cxi. Gaudeāt ergo ⁊
illuminent omnes cecutientes. Tertius vero
qui surrexit fuit Salomō qui ait. De vinea ce
li botrus erupit gaudeant ⁊ vino precioso re
pleant cūcti sitiētes. Bibite ergo oēs ⁊ inebria
mini charissimi. Cañ. v. Quartus fuit Daniel
qui surrexit ⁊ dixit. Lapis sine manib⁹ de mō
te precisus est. Dañ. ij. Gaudeāt ergo oēs fide
les. Miserūt aūt legatos ad bn̄dictā virginez
qui grās illi egerunt bn̄dixerūtqꝫ eā vna voce
ex parte oim dicētes. Tu glīa hierlm. Tu leti
cia israel. Tu honorificentia ppl'i nr̄i q̄ fecisti
viriliter: ⁊ cōfortatum est cor tuū eo q̄ castita
tem amaueris: eritꝫ bn̄dicta i eternū. Judith.
xv. Respōdit aūt eis beata virgo dicens illud
Tob. xij. Benedicite deum celi. ⁊ coram omni
bus viuētibus cōfitemini ei: q: fecit nobiscum
misericordiā suā.

¶ Pars tertia huius sermonis que est mirabi
litatis. Z

Singulare diuinitatis opus cui
nūqꝫ sile factum est: nec fiet fuit i
carnatio filij dei ex virgine. De q̄
ipse de⁹ inq̄t Abacuc. iij. Opus
grāde ego facio. De hoc etiam l
quit ille p̄pheta Abachuc. iij. sui lib. cap̄. Dn̄e
opus tuū. s. magnū est in medio annorū viuifi
ca illud. Quapropter Aug. in ser. vij. de natiui
tate dn̄i ait. O mira ⁊ inexq̄sita cōpago O no
ua ⁊ inaudita cōmixtio deus q̄ est ⁊ q̄ erat crea
tor efficitur creatura qui immēsus est capitur.
diuites cōstituēs paup̄ efficit. incorporeus car
ne vestitur sermo carnescit videtur inuisibilis
palpatur impalpabilis cōprehēditur incōpre
hensibilis. immortalis occiditur. ⁊ quē celum
⁊ terra nō capit: in p̄sepio angusto locatur. nu
merat in secula qui est ante secula homo chri
stus iesus. De his mirabilibus operationib⁹
loquebat dauid ps. cxxxviij. dicēs deo. Mira
bilia opera tua ⁊ anima mea cognoscet nimis.
Sciēdum est autem s̄m Tho. in. iij. scripto. di.
iij. ar. ij. ⁊ in. iij. parte summe. q. xxxiij. ar. iiij. ⁊
Alex. de ales in. iij. parte summe in tractatu d̄
cōceptione xp̄i per spiritūsanctum. ⁊ Rich. l. iij.
di. iij. ar. ij. q. iij. Et seraphicū Bona. in eadem
di. ar. vi. q. ij. ⁊ in questionibus circa litteraz. ⁊
Alexandrum lombardum in eadem dist. q̄ for
matio corporis xp̄i de virgine fuit miraculosa.
Unde Anselmus in lib. de cōceptu virginali. c.
xiij. inquit. Spiritussanctus ⁊ virtus altissimi
de virgine muliere virum mirabiliter propa
gauit. Rōnes aūt adductas a theologis vbi. s.
quare hic formatio fuerit miraculosa cā breui
tatis pertrāseo. adeo aūt est mirabilis q̄ a no
bis est incognoscibilis. vn̄ Chryš. in homē. de
natiuitate dn̄i ait. Scio quia verbū caro factū
est s3 quō factum sit nescio. Mirarīs quia ego
nescio. Omnis creatura ignorat. hec ille. Mul
tis ergo ex causis miranda est dei incarnatio.

Primo quia in ea dn̄s factus est seru⁹. de⁹
eñ est dn̄s vniuersorum. ij. Mach. xiiij. Et cer
te ipse filius dei est rex regū ⁊ dn̄s dn̄antium.
Apoca. 4. ⁊ cle. ij. §. si. de sen. ⁊ re iudi. Et tamē vt
ait apostolus Phil. ij. Exinaniuit semetip̄z for
mam serui accipiens: ⁊ venit ministrare ⁊ non
ministrari. Mat. xx. Secundo fuit miranda: q:
summus fact⁹ ē limus. Quis eniz excelsior dei
filio. ⁊ quid vilius limo ⁊ tamē tanta dignatio
ne descendit deus in limum. ⁊ tanta sublima
tione ascendit limus in deum: vt q̄cquid in illo
fecit deus limus fecisse dicatur. ⁊ quicquid li
mus pertulit, deus in illo ptulisse p̄dicet: quia
idem est

Idem est deus ⁊ hō. Et nō mō hō: ſʒ viliſſimus hominum est reputatus. Eſa.liij. immo nec vt hō habitus ſicut ipſe teſtatur ꝑ ꝓpheram ps. xxi. di. Ego aūt ſum vermis ⁊ nō hō: opprobriū hominum ⁊ abiectio plebis. Tertio fuit mirabilis. qꝛ factus etern⁹ et tpalis. Eternus ei eſt pr. eternus fili⁹. etern⁹ ſpūſſanctus. vt dr in ſymbolo Athanaſij. Et tñ nūc tēpore icipit mē ſurari. ⁊ incipit hře pɾincipiū q̄ erat in pncipio apud deum patrē. Jo.j. Et q̄ in celis nō ē poſte rior patre: incipit eſſe poſterior matre i terris. vñ ⁊ eternus nunc dr infans octo dierū. ⁊ nunc puer. xij. annorū Lu.ij. ⁊ quaſi incipiēs. xxx. an norū. Luc.iij. Quarto fuit mirabilis qꝛ immē ſus factus eſt paruus. Jmmēſus eñ eſt pater. immenſus filius immēſus ſpūſſanctus. vt i eo dem ſymbolo habet. ⁊ tñ ille q̄ ſua magnitudi ne celū ⁊ terrā implet. vt dr Hierem. xxiij. ⁊ qui dixit Eſa. lxvj. Celū ſedes mea ⁊ terra ſcabellū pedū meoꝝ. iam paruus factus ē vt vix huma nis oculꝭ mēbroꝝ eius diſtictio videri poſſet: iuxta illud Eſa.ix. Paruulus natus eſt nobis ⁊ filius datus eſt nobis. Quinto eſt mirabilis hec incarnatio quia incōprehēſibilis fact⁹ eſt localis. Qui enim omni rei adeſt pꝛ preſen tiam potentiam ⁊ eſſentiam. vt declarat bea tus Tho. in.j. par. ſum. q.xi. in anguſto vētris loco cōcludit. ⁊ qꝛ nō eſt alloc⁹ in diuerſorio. re clinat i preſepio. Lu.ij. Sexto eſt mirāda hec i carnatio qꝛ ſimpliciſſimus ꝑ eā videt cōponi. de⁹ eñ vt ait phs. ij. meta. ē ſūm ⁊ ſimplex cui⁹ nature. vt ait Leo papa in quodā ſermone nec addi pt nec minui. ⁊ nūc icipit hře corp⁹ ⁊ alaꝫ ⁊ mēbra diuerſa. ⁊ q̄ſi in ſe haberet aliqd ſuper fluū voluit circūcidi. Lu.ij. Septio fuit mira bilis. qꝛ ſapia dei pris q̄ſi ignorās facta eſt. vñ ⁊ admodū addiſcēris ſe habuit audiēs ⁊ inter rogās legis doctores. ⁊ dictus eſt pficere etate ⁊ ſapia corā deo ⁊ hoib⁹. Lu.ij. Octauo eſt ad mirāda. qꝛ fortis ꝑ eā factus eſt infirmus. Jpe eñ eſt dei virt⁹ ſicut ⁊ de⁹ ſapia. j. Cor.j. ⁊ tamē nūc ab vna iuuēcula vincit. cū mēbra pannis inuoluta vgo mater alligat. ⁊ manus pedeſq crura ſtricta cingit faſcia. Nono ē mirāda. qꝛ per eā diues fact⁹ ē paup. Nā gloria ⁊ diuitie in domo ei⁹. ps. cxj. Jn quo ſunt diuitie ⁊ glia Prouer. x. ⁊ nunc ita paup factus eſt vt nō ha beat vbi caput ſuum reclinet Math. viij. Pro pter qđ Threñ. iij. ipſe inquit. Recordare pau pertatis mee. Decimo fuit mirabilis. qꝛ panis eſuriuit. panis in quā ille q̄ de celo deſcendit. Jo.vj. ex quo ois hō viuit. ſ. de vbo dei. Deut. viij. ⁊ Math. iiij. ⁊. c. inter cetera. de offi. iu. or. Jtem ille qui dat eſcā omni carni. vt dicit. ps. cxxxv. eſurit in infantia cum infantibus ⁊ cum viris vir perfectus. Mathe. iiij. ⁊. xxj. Unde cimo fuit mirāda. qꝛ fons ſitiuit. Fons inquaꝫ ille q̄ dat aquā viuā ſalientē in vitā eternam. Jo.iiij. Uñ canit eccl̄ia. paruoq lacte paſt⁹ eſt: per quē nec ales eſurit. Sitiuit fatigat⁹ ex iti nere. Joh. iiij. Sitim quoq ſe pati oſidit i cru ce dum dixit. Sitio. Joh. xix.

Secūdo fuit admirabilis quia deus fa ctus eſt hō: iuxta illud Jo.j. Uerbum ca ro factū eſt ⁊ habitauit in nobis. Audi te ergo celi ⁊ obſtupeſcat terra: qđ eñ mirabi lius: qđ inſcrutabilius q̄ q ex virgine factus ſit de⁹ hō. O vgo glorioſa. o vgo ſanctiſſima. o vgo incōparabilis. o vgo toti mūdo admira bilis que factorē tuū feciſti. que creatorem or bis pcreaſti: que genitorē vniuerſoꝝ genuiſti: que maieſtatē diuinā in tuo vtero recepiſti: q̄ altitudinē dei ad tantā humiliationē inclina ſti: amore illi⁹ quē concepiſti impetra nobis ab eo gaudia paradiſi.

¶ De eadē beatiſſime virginis annūciatione Sermo. viij.

Ave gratia ple na. Luc.j. Jndi dñs Andreas ſiculus dictus barbati⁹. ſuper c. conq̄ſtus. de ferijs. pōdero vnū ex tex. huius capli: q non commemorat nomē propriuꝫ: ſed dicit brē virginis ⁊ ſic exprimit nomen di gnitatis: ⁊ nō nomē ꝓpriū. Et ſepe mirat⁹ ſum q xp̄iani nominēt illā i: luſtriſſimā dñam noie ꝓprio: q̄ notanda eſſet noie ſue incōprehēſibi lis dignitatis. hec ille Ex qb⁹ dixerūt qdā q in ſalutatione āgelica nō dꝫ poni Maria: qđ no mē nō poſuit angelus. Ad euangeliū eñ nō dꝫ aliqd apponi: iuxta illud Apoc. vl. Si quis appo ſuerit ad hec: apponet de⁹ plagas ſup illū ſcri ptas in libro iſto. Sed ſciēdum eſt ſm Alb. ſup miſſus eſt. c. lx. q angelus rōnabiliter reti cuit nomē ꝓpriū beatiſſime virginis in ſaluta tiōe: nam dignius eā ſalutauit noie noue excel lētie ⁊ dignitatis: vt ꝑ mutationē nois muta tio ſtat⁹ denotaret. Jn collatione enīʒ magna rū dignitatū ſolet fieri mutatio nominū: vt pa tet in papa nouiter creato. vñ Joh .j. dixit xp̄s petro. Symon Johānis tu vocaberis ce phas. Quare autē pape nouiter electo mutet nomen. ponit Joh. an. in proe. vj. in verbo Bo nifaci⁹. Angelus ergo ꝓpriū nomē vginis bt̄e dicte qđ eſt Maria mutauit dicēs gratia ple na. Et tunc verificatū eſt illud Eſa. lxij. Uocabi tur tibi nomē nouū qđ os dñi nolauit. Hoc au tē nomen gratia plena circūlocutio eſt tñ pro prij nois beate vginis ⁊ perſone ipſi⁹ qđ nulli aliij cōuenit ꝓprie nec deo nec creaturis. ſm q plenitudo gratie intelligit ſuſceptiue tantuꝫ. Deus eñ nihil hꝫ gratie ſuſceptiue: et nulla alia pura creatura plena eſt gratia ſuſceptiue ꝑter beatā virginē: que ſola tantuꝫ recepit de gratia q nulla pura creatura plus recipe po

tuit. vñ hoc illi ita propriū fuit q et angelus il lud p pprio noie imposuit. Principes nāq et maximi pōtifices non solēt pprio noie salutari. Et iō angelus solū expssit nomē ei⁹ pprie dignitatis salutādo eam: neq enim. vt quidam dicunt: credendū est q sancta trinitas dixerit angelo. vade ad Mariā: sed vade ad illā excellētissimā virginē gratia plenā. Licet aūt eius nomē pprium angelus reticuerit predicta rōne: ecclesia tñ apposuit in salutatione Maria ppe gratia plena. vt per gratia plena recollat beatissime virginis dignitatē per Mariā aūt inclinet eam ad subleuandā nostrā necessitatē Et iō ecclesia nō errauit. Ad illud aūt qđ supra dictū est nō debere ad euāgeliū apponi. Rñdetur q intelligit de appositione falsitatis. vnde apls ad Gal. j. ait. Si angelus de celo venerit et aliud euangelizauerit vobis q̄ qđ euāgelizauimus vobis: anathema sit. De annunciatione aūt ipsi⁹ beatissime v̄ginis duas tantū cōsiderationes faciemus.

Prima dicetur exceptionis. ibi. Aue.

Scda v̄o gratificationis ibi. grā plena.

¶ Pars pria hui⁹ sermonis q̄ dr exceptionis. M

Os antiquissimus est q cū aliqs amico suo occurrit vel lrāz aut ambasiatā ei mittit: in principio ponit v̄ba salutatiōis. Diuersus aūt modus salutationis inuenit in sacris scripturis. Nā dñs Jesus post resurrectionem apparēs aplis dixit eis Pax vobis. Lu. xxiiij. et Jo. xx. Itē occurrēs mulierib⁹ venientibus a monumēto suo: salutauit eas di. Auete. Mat. vltio. et Joab princeps milit'e exercit⁹ Dauid occurrens amase: vt amicū salutauit eum di. Salue mi frater. ij. Reg. xx. Et iudei q̄ erāt hierosolymis mittentes lrās eis q̄ erāt in egypto amicis suis et generis sui: salutauerūt eos dicētes. Salutē et pacē bonā scz mittim⁹ vobis. vt habet. ij. Mach. i. j. Angel⁹ aūt raphael ingressus ad Tobiā salutās eū dixit. Gaudiū tibi sēp sit. Tob. iiij. Saluator q̄z nr̄ p̄cepit apostolis vt in q̄cūq domū intrarēt: salutarēt eos q̄ in ea essent dicentes. Pax huic domui. Mat. x. et Lu. x. Summi aūt pōtifices p salutatione dicūt. Salutē et apostolicā benedictiōez vt p3 in pemio lib. decretaliū. et. vj. ac clementinarū. Angelus aūt Gabriel nō sine magna causa salutauit beatissimā v̄ginē: dicēdo Aue. qđ fecit vt ostēderet ex parte cuius eā salutabat scz totius trinitatis. Nā hec dictio aue h3 tres lrās innuentes psonas diuine maiestatis. scz prīs et filij et spūssancti. Prima enim lrā que est A. significat spiritumsanctum. Ipse eni3 spūssanctus vt ait Grego. in quadam homelia. amor est. Scda lrā est. v. significans personā filij qui est verbum patris. et medius non situ sed numero inter patrem et spiritūsanctū. Nam tres

sunt qui testimoniū dant in celo. Pater verbū et spūsscūs: et hi tres vnū sunt. j. Johan. v. Tertia lrā est e: et significat patrē: nā vt dicit Hilarius in lib. de trini. Eternitas est in patre: non ita tñ qn filius et spiritussctūs etiam sit etern⁹ cum eo: sed quia et appropriatur magis. Eternū enim importat quid sine principio. Filius aūt et spūssctūs q̄uis nō habeant principium creationis nec factiōis. habēt tamē principiū emanationis: qz emanat filius a patre: et spiritussanctus ab vtroq et sic ab eterno. Sol⁹ autē pater est sine aliquo principio: qz a nullo ipse emanat. Dixit ergo angelus Aue: quasi dicat. Tota trinitas me mittit ad te: qz et ipsa tota operabit istā incarnationē in te. Uel possumus dicere q per a. que est prima literarū quā greci vocāt alpha: et hebrei aleph significat diuinitas. Per v. aūt q̄ fm Priscianū in. j. lib. est vltima literaz alphabeti fm latinos: significatur natura humana: que est vltima inter naturas intellectuales. Per e. autē significatur beata v̄go Maria: vel qz fuit hebrea: vel quia egregia et excellentissima est inter omnes mulieres. Apparēs ergo āgel⁹ btē v̄gini dixit Aue q̄si diceret. Diuinitas hūanitatē recipiet ex te hebrea et egregia atq excellētissima v̄gine. ¶

Notādū quoq q vera est illa vulgaris sententia. Omnes dicūt e: vel a. quotquot nascūtur ab eua. s. in egressu ex vtero matris. Nascūtur enī lugēdo. Qui ploratus est fm Aug. i lib. de ciui. dei. quasi quedam pphetia nostri incolatus. significans ex hoc q in vallē lachrymarum et miseriarū intram⁹. Et masculus q̄dem in ploratu suo nascens profert A. quasi dicat. Similis su3 Ade masculus peccō et miserus ac multis calamitatibus et morti propter eum subditus. Femina vero nascens plorando profert e. quasi dicat. Femina sum et Eue similis cui⁹ miserijs et maledictis subijcior. Sed quia Adam et Eua cum filijs et filiabus suis ab eis mortificatis viuificantur per virginem matrē quod significatur per v. que est media inter a et e. Ipsa enim virgo fuit mediatrix genitrix et vita: ideo illi dixit angelus Aue. quasi dicat. Tu es illa que viuificabis Adam et Euam cū posteris suis. Sciendum etiam q litere huius dictionis Aue: contrario modo se habent literis huius nominis Eua. Et ideo dixit angel⁹ beate virgini Aue. quasi diceret. Tu in totum contraria es Eue: ideo salutando tibi dicimus Aue. Et hoc est quod canit ecclesia dicens. Sumens illud Aue gabrielis ore funda nos in pace mutans nomen Eue. Ipsa enim eua suos filios fecit inimicos dei. Beata autem virgo nos pacificauit deo. Eua superbiuit cōtra dominum volens esse similis deo. Maria se profundissime humiliauit vocans se non matrē dñi sicut erat. sed ancillaz eius. Eua corpo

ralis mater cūctoꝝ viventiū spūalis eorū iter fecerit: fuit a deo multipliciter maledicta. Maria spūalis mater olm saluandorum: ipsoꝝ vivificatrix: fuit a deo bñdictionibus repleta. De hoc autē inqt sctūs Maxim⁹ in quodā sermōe. Eua posteros ex sua carne nascentes trāsmisit ad inferos: bñdicta ꝟgo ex sua prole nascentes dirigit ad celos. Ex carne Eue nati dicunt filij hoīm ex carne marie filij renati dicuntur filij dei. Cedat ergo nūc improperium Eue. qꝛ vniuersi sumus leti per partū btē ꝟginis marie. Et vitā quam destruxerat. Eua reparat ꝟgo Maria. hec ille. Et ideo dixit ei angelus: Aue. qđ est oppositū de eua. Sciendū qꝫ ꝙ trā a. expssa voce formať ꝛ ĩ gutture cōiter hebrea locutio formať. V pnūciať ĩ labijs eā acuēdo. ꝛ latin⁹ in labijs quodāmō loqtur ĩ palato. ꝛ ĩ palato grec⁹ sua ꝟba pnūciat. Apte ergo inqt angel⁹ btē ꝟgini aue. quasi diceret. Ois lingua taꝫ hebrea ꝙ latina ꝛ greca te laudat: hoc olꝫ doctrina attestatur mysteriū. D

Sciendū etiā ꝙ hoc ꝟbo Aue ostendiť singularitas Marie. Sibi eñ ppriecōuenit hoc verbū qđ deriuatur ab a qđ est sine ꝛ ve qđ est interiectio dolentis. quasi sine ve. Ve enim importat miseriā: nulla aūt pura creatura fuit sine ve sicut btā virgo. Unde inquit Alber. super missus est. ca. lix. Concedimus ꝙ beata virgo fuit diuersimode sine diuersis ve. Fuit enim sine ve cōmuni oībus hominibus: sine ve speciali mulieribus ꝛ sine ve pprio matrib⁹. Ex parte eñ corporis oīs hōꝑ pctm incurrit triplex ve scꝫ ipsius corpis distēperationē: ꝛ naturaliū appetituum inordinationē. Itē ipsius corporis ante mortē ad alam repugnationē. ẜm ꝙ caro cōcupiscit aduersus spm. ad Gal. v. Item post mortē corporis incinerationē. de quib⁹ dr Gen. iij. Maledicta terra in ope tuo. In laborib⁹ comedes ex ea cunctis dieb⁹ vite tue spinas ꝛ tribulos germinabit tibi: ꝛ comedes herbas terre. In sudore vultus tui vesceris pane tuo donec reuertaris in terram de qua sumptus es: qꝛ puluis es et in puluerem reuerteris. hec ibi. In maledictione aūt operū notať inordinatio appetituū naturaliū. In spinis ꝛ tribulis ɔcupiscentie contra spiritū. In labore ꝛ sudore corporis distēperatio. per reuersionē in puluerē incineratio. Primo igiť homini dictū fuit istud triplex ve. scilicet ve maledicta terra in opere tuo idest corpus de terra factum. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Per sudores autem significať corpus distemperatum cuius humores resoluunť in sudorem. Spinas ꝛ tribulas germinabit tibi. s. corporis punctiones ꝛ pruritus concupiscētie cōtra spiritū. donec reuertaris ĩ terrā de qua sumpt⁹ es. s. p incinerationē. Sꝫ ab isto triplici ve libera fuit btā virgo que corp⁹ habuit eucraticū: ꝛ cū spū per oīa pacificum ꝛ nūꝙ ĩ cineres resoluēdū. hic Alb. vbi. s. In ea nāꝙ nō fuit aliq̄ inordinatio passionū: nec distēperantia humoꝝ vel inordinatio operū: qꝛ ordinatissima fuit in oībus: ꝛ nullus etiā prim⁹ mot⁹ ad peccādū seu rebellandū ɔtra spm fuit in ipsa. Vñ dictū fuit de illa Gen. iij. Ipsa cōteret caput tuū. Caput eñ serpentis antiq̄ sunt primi mot⁹ pctī qb⁹ ipse insidiať aīe. Sed ꝟgo Maria illud ɔtriuit ex toto extinguēs. Itē incinerata post mortē fuit: sed glorificata in corpore regnat cū filio: vñ Aug. in quodā sermone ait. Putredo et vermis sunt opprobriū humane cōditionis: a q̄ Marie natura excipitur quā de ea Iesus assumpsisse probatur. Similiter ex parte anime triplex ve omnis hō incurrit scꝫ erroris: doloris: ꝛ pudoris. Error aūt est triplex. s. in eligendo in discernendo et in exequendo. Errare aūt est aliud p alio putare scilicet falsuꝫ pro vero. vel bonū pro malo iuxta illud Esa. liij. Oēs nos quasi oues errauim⁹ scilicet propter peccatū. ꝛ Aug. in quodā sermone inqt. Error nō est natura hominis instituti sed pena dānati a deo ppter peccatū. In eligēdo aūt errāt qui eligunt malū ad operādū sub rōne bōi. iuxta illđ Prouer. xiiij. Errāt q̄ operantur malū. Tales ei eligūt malū vt bonum. sicut luxuriosus eligit delectationē carnis pro felicitate sua. Et ɔtra tales electores dicitur Esa. v. ꝛ in. c. si quis hominē. ꝛ in. c. si q̄s dixerit. ꝛ in c. ve vobis. xj. q. iij. Ve qui dicitis maluꝫ bonū ꝛc. In discernēdo vero errāt qui ad quē finem operātur non discernūt sed p̄cipitāter agūt q̄ faciunt. contra illud Catonis documentum. Quicquid agis prudenter agas ꝛ respice finē. Omnia enim denominātur a fine. ij. de anima. ꝛ. l. si is q̄ quadraginta. §. sed si op⁹. ff. ad le. falci. ꝛ. l. stipulatio. §. op⁹. ff. de no. ope. nū. ꝛ intentio nostra operi nostro nomen imponit: vt ait Ambro. in lib. de offi. In exequendo aūt errāt q̄ nō operātur ꝛ exequunť bonū qđ inceperūt ꝛ vel tarde ex pigritia agūt qđ ratio operanduꝫ decreuit. Ut eñ ait phs in ethicis. Opꝫ ɔsiliata velociter exequi. E

Ab isto triplicato ve erroris exēpta fuit btā virgo: qꝛ primo non errauit in eligendo. Nam optimam partem elegit que non auferetur ab ea. Luc. x. Item non errauit in discernēdo: qꝛ semper operata est cōsilio manuum suarum. Prouerbio. viii. idest: in operibus suis consilium habebat discendendo debitas circunstantias et optimum fineꝫ. Non etiam errauit in exequendo quia exurgens abijt in montana cum festinatiōe ꝛc. Luce. j. Et sic in operibus suis fuit feruens et velox. Quod autem nullum ve erroris fuerit in ipsa virgine probat Alber. vbi. s. inter alia dicens: quia sine spiritussancti consilio nihil fe-

dt:ideo sine ve erroris fuit. De ve aũt doloris
habetur Eccl'e.ij. vbi dicitur Cuncti dies eius
pleni sunt laboribus ⁊ erumnis. Sed quõ dici
mus de virgine ꝙ non habuit ve doloris. cum
vt dicit Damascenus dolores partus ſfuerunt
ei reseruati in passione filij. Tunc eñ aiam ei⁹
pertrãsiuit gladius: vt p̃dixerat sanct⁹ ille Sy
meon Luc.ij. Pro isti⁹ oppositionis ꝯdecla-
ratione est sciendũ ſm Alber. vbi. ſ. ꝙ sapiẽs
nõ turbatur sicut probat Seneca ad serenum
hoc modo. Validius est qõ leditur: ⁊ fortior nõ
est nequitia ꝟtute sed infirmior. Nõ ledit̃ aũt
quis nisi a malis: ergo nõ ledit̃ sapiẽs. Itẽ ibi
dem dicit. Quicquid fit in sapientem petulan
ter. superbe ⁊ ꝓterue tentatur frustra iterum.
Diuinitati non nocetur sed ois sapiẽs partici
patiue deus est ergo sapienti non nocet̃. Item
ois iniuria est alienius rei que perdi põt. Sa-
piẽs nihil põt perdere quia cum omnia in se
reposuerit nihil credidit fortune: ſʒ omnia bo
na sua habet i solido: ⁊ sic nihil fortuna sibi eri
pere potest. Unde nulla turbatio cadit in sapiẽ
tẽ: qꝛ non turbatur vel contristatur quicq̃d ei
acciderit. Si ergo nulla turbatio cadit i sapiẽ
tem: cum omne ve doloris sit turbatio. seq̃tur
ꝙ in sapientem non cadit ve doloris. Sed cir
ca deũ beata ꝟgo fuit omni sapiente sapiẽtior
⁊ ꝑfecta: ergo in ea non fuit ve doloris: qõ intel
ligit̃ quantũ ad rõnem. qꝛ dolorẽ sue ratiõi do
minãtẽ nũq̃ꝫ habuit que in omnibus ⁊ sup om
nes potẽtias ordinatissima fuit: ⁊ in qua ratio
semꝑ sup̃ior ⁊ dominans inferiorib⁹ viribus
exstitit. vñ q̃cquid doloris sustinuit in corpore
ſm sensualitatẽ vt in passione filij: in materiã
amoris ⁊ gaudij semꝑ totũ cessit ſm rationẽ: ⁊
sic in ea dolor maximus in passione filij secun-
dũ sensitiuã: nũq̃ꝫ cõtrarius fuit gaudio ratio
nis qõ habebat ex cognitione qua nouerat ꝙ
ex passione filij sequebatur dei honor ex redẽ-
ptiõe humani generis. Sine ve ergo doloris i
rõne fuit. Quis aũt in ceteris sapientibus ⁊ ꝑ-
fectis viris hoc aliq̃ñ fuerit: vt ſcʒ ſm rationẽ
nõ habuerint turbationem vel dolorẽ i aduer
sis: nõ tñ ita vniuersaliter. quin aliq̃ñ turbat⁹
fuerit ⁊ offuscat⁹ oculus rationis etsi nõ exce-
catus: qõ non fuit in btã virgine. Licẽt etiam
in omnib⁹ hominibus veniat ve doloris mor-
tis. iuxta illud p̃s. cxiiij. Circundederunt me
dolores mortis qui sunt maximi: quia vltimũ
terribilium est mors. iij. Ethi. tñ ab hoc ve ibea-
ta virgo libera fuit que in morte a filio visita
ta: ⁊ ad feliciter de hac vita migrandũ inuita-
ta cũ indicibili iocũditate de hac vita decessit:
⁊ tunc verificatũ fuit illud Cañ. v. Anima mea
liquefacta est vt dilect⁹ locutus est. E

Tertium ve pudoris incurrit hõ per pecca
tum. Nã de primis parentibus in statu
innocẽtie dr̃ Gene. ij. ꝙ erant nudi ambo ⁊ nõ
erubescebãt. Sed post peccatum vidẽtes se nu
dos erubuerũt: vnde propter pudorẽ fecerũt
sibi perizomata ad cooperiendũ se. Istud au-
tẽ ve pudoris trãsiuit in oẽs qui faciunt cõfu-
sione digna. Iuxta illud p̃s. xliij. Tota die vere
cũdia mea ꝯtra me est: ⁊ cõfusio faciei mee coo
peruit me. Sed ab hoc ve immunis fuit beata
virgo: qꝛ nihil turpitudinis vnq̃ꝫ gessit. nec in
se habuit vel sustinuit. Sciendũ quoq̃ꝫ ꝙ ex
ꝑte cõiũcti. ſ. aïe ⁊ corporis reperit̃ in humano
genere triplex ve ſcʒ ve culpe: ignorantie ⁊ pe-
ne. Ve culpe est triplex ſcʒ originalis: actualis:
mortalis: ⁊ venialis. De primo dr̃ Hiere. xv. c.
Ve mihi mr̃ mea qꝛ genuisti me virũ rixe. Ex
conceptu eñ contrahitur pctm̃ originale cũ q̃
nascitur hõ cũ rixa carnis ⁊ spũs inuicẽ aduer
santibus. vt. dr̃ ad Gal. v. Et ab hoc ve libera
fuit beata virgo. que vt patuit in prima parte
huius operis concepta fuit sine peccato origi
nali: ⁊ ideo licet omnis puer nascẽs ploret suũ
miserabilẽ statuʒ dicens ha ha. quasi dicat. O
quante gr̃ai q̃ ex adã ⁊ eua descẽdit expectat.
Btã tamen virgo ab hac peccati miseria imu
nis de matris vtero ridẽs exijt. ac si dicere vel
let. Sola ridere possum que ab originalis pec
cati calamitate sum preseruata. Ve autem cul
pe mortalis actualis est triplex ſm Albertum
vbi. ſ. ſ. ve auaricie in opere: luxurie in corpo-
re: et superbie in corde. Et de isto triplici ve di
citur Apoca. viij. Ve ve ve habitantibus in
terra. Licet ergo vera sit illa ſnïa. j. Io. ij. Om-
ne quod est in mundo aut est cõcupiscẽtia ocu
lorum: aut superbia vite. Tamẽ in beata virgine
ista nõ fuerunt: in qua fuit summa liberalitas
ꝯtra auariciã. summa castitas ꝯtra luxuriaʒ: ⁊
summa humilitas cõtra superbiã: vt ꝓbatum
est in. j. parte huius operis. G.

Septẽ aũt sunt ve huius culpe actualis
mortalis. de quib⁹ dr̃ Esa. j. Ve gẽti pec
catrici. populo graui iniquitate semi-
ni nequã: filijs sceleratis: dereliquerunt deuʒ
blasphemauerunt sanctum israel. abalienati
sunt retrorsuʒ. In hac eñ autoritate notant̃ se-
ptẽ peccata capitalia. quib⁹ debetur ve eterne
dãnationis: a quibus omnino beata ꝟgo imu
nis fuit: ⁊ ideo bene dr̃ ei aue. i. sine aliquo isto
rũ ve. Primũ enim est vitiũ gule: ⁊ huic dedita
gens dr̃ peccatrix: qõ importat habitũ perma-
nentẽ: nullum eñ vitium est in nobis ita per-
manẽs vt gula: qõ vitium est in homine quasi
habituatum: ⁊ citius exercetur. De quo pecca
to dr̃ Esa. v. Ve qui consurgitis mane ad ebrie
tatem sectandam et ad potandum vsq̃ꝫ ad ve-
speram. Secundum ve est peccatum accidie. q̃
aggrauat animam vt nihil boni agere libeat.
vt inquit Damascenus. Et de hoc ve dicit̃ Ec-
clesi. ij. Ve dissolutis corde. idest negligentib⁹
et corde tepidis. Tertium ve est luxuria que

femē nequiter effundit. De quo vitio dr Amos vj. Ue qui opulenti estis in syon q̄ lasciuitis in stratis vestris. Quartum est auaricia. cui vitio dediti sunt filij scelerati. qr nihil scelestius aua ricia. vt dr Eccli. x. De q̄ dr Abachuc. ij. Ue qui cōgregāt auariciā malā domui sue. Quintum est superbia. quo vitio homines derelinquunt deum. Et de isto dicitur Esa. xxviij. Ue corone superbie. Sextū est ira per quā homines pessimi blasphemant deū. De quo vitio dr Eccli. ij. Ue his qui perdiderūt sustinentiā. i. patientiā victi ab ira. Septimū est inuidia. cui vitio dediti dicunt alienati retrorsum a deo. Deus em̄ bona sua cōmunicat. Cōtra quod f[illegible] inuid' q̄ dolet de bono ꝓximi. vn̄ horatius in epistolis ait. Inuidus alterius rebus marcescit opimis rc. De hoc autē vitio dr in epistola Jude. Ue his qui abierūt in viam Chayn r Chore. Hi em̄ ex inuidia moti sunt. Primus ꝯtra Abel Scds cōtra Moysen. Ab oibus aūt p̄dictis ve libera fuit totaliter beata vgo que nullū vnq̄ peccatū cōmisit dicēte Aug. in lib. de natura r gratia. Cū depeccatis agit nullam prorsus de btā vgine habere volo questionē. Scimus em̄ q̄ plus gratie ei donatum fuit ad vincendum ex omni parte pctm̄ que cōcipere r parere meruit quem cōstat nullū habuisse pctm̄. Fuit em̄ cādor lucis eterne r speculū sine macula. Sap. vij. De ve aūt pcti venialis cui debeꝰ si hic nō purgetur pena purgatorij. intelligi pōt illud Michee. ij. Ue vobis q̄ cogitatis inutile nā cogitationes inutiles cōiter sunt pctā venialia a q̄bus ēt pfecti nō abstinent. iuxta illud Prouer. xxiiij. Septies i die cadit iustus. trāssumptiue in. c. septies. de pe. di. iij. Hoc aūt ve nō fuit in ipsa virgine: que nūq̄ habuit aliqđ pctm̄ etiā veniale. vt inquit sanctus Boñ. in. iij. dist. iij. Ue ignorātie etiā est in hominibus. Nescit em̄ hō finem suū. r ignorat vtrū amore an odio dignus sit. Eccl's. ix. Ignoramus nāq̄ diē mortis nostre r q̄ pergemus. s. ad penā vel gloriā. r an simus i gratia dei. Sed btā vgo ab isto ve fuit immunis. qr certa erat nō solū q̄ gratiā dei habebat s; etiā q̄ plena erat grā angelo sibi hoc nūciante qui mētiri nō potest. Itē per diuinā reuelationē sciuit diē obitꝰ sui. r q̄ maximā gloriā cōsecutura erat. Ignorantiā etiā nullā habuit de pertinētibus ad salutē per eū em̄ plene edocta fuit cuius vnctio docet de oibus. vt ait Alber. vbi. s. H

Inuenitur etiā in hoibus ve pene. Et pōt esse triplex. s. ve pene pnie. qn̄ ꝯscia remordet de pctō. iuxta illud Aug. in. j. confessionum Iussisti domine r ita est: vt omnis animus inordinatus sit pena sibijpsi. Et phs in ethicis dicit. Omnis malus impleb[i]tur penitudine. Hoc autem non fuit in beata virgine: q̄ nunq̄ habuit remorsum conscie. vt ait sanctus Boñ. vbi. s. Scdm̄ ve pene est inclinatio ad alia ma la perpetrāda. vn̄ Greg. in moral. dicit. Pctm̄ qđ per pniā nō diluit mox suo pōdere ad aliđ trahit. Et de hoc dr Osee. vij. Ue eis qm̄ recesse runt a me dicit dns. s. peccādo. Beata aūt vgo hoc nō habuit: qr nulla fuit in ea inclinatio ad malū r semp in bono pmāsit. Tertiū ve ē pene purgatorij. de quo exponi pōt illud Hiere. xlv. Ue misero mihi. s. dicit ille qui est i purgatorio Itē ve pene gehenne. de quo exponi pōt illud Job. x. Si impius fuero ve mihi. s. qr ad infernū descendā. Ab his aūt oibus ve beata virgo libera extitit qr nullū pctm̄ purgādū. vel. ꝑpe quod infernales penas timere deberet vnq̄ habuit. J

Triplex ēt ve contingit mulieribus specialiter. Uirginibus ve sterilitatis. Cōiugatis ve subiectionis. ꝗ. his ita. xv. q. iij. r. c. addit. xxvij. q. ij. Uiduis aūt ve desolationis. Quibus vltimis duobus annexū est ve corruptionis. Ab isto autē triplici ve vt dicit Alber. vbi. s. immunis fuit beatissima dei mater que fuit virgo sine sterilitate imo cuī fertilitate ac fecunditate diuine prolis. Fuit etiā cōiugata siue corruptione: qr cuī viro suo in vginitate permāsit. vt dictū est in p̄cedēte pte huius operis. ser. vi. Fuit etiā sine seruitute: non enī in ea impletū est illud Gen. iij. Sub viri ptāte eris r ipe dnābit tui. Nā ipa nō fuit subdita ioseph. sed ipse illi: cui r dei filius subditus fuit Lu. ij. Fuit postea vidua: sed non desolata. Nā fuit filio suo diuino associata. Et post eiꝰ mortē filio adoptiuo Johi cōmēdata. Jo. xix. Ma tribus quoq; cōtingit multiplex ve. Unde saluator ait Mat. xxiiij. Ue autem pregnantibus r nutrientibus. K

Est namq̄ illis triplex ve. s. damnificētie. indigentie r afficientie. Damnū autē triplex icurrit femina cū mater efficitur. s. qr in cōceptu pdit vginitatis thesaurum ipreciabilē: post cōceptū corpis venustatē r sanitatē. Nō em̄ mulieres grauide apparēt ita pulchre sicut priꝰ. nec ita sane. qr subiiciuntur multis alterationibꝰ ꝑpter cōceptū. In partu autē pdunt hoim societatē. Nō em̄ pñt viri accedere ad eas. Sed ab his oibꝰ dānis fuit exēpta beata virgo. Nā in cōceptu nō amisit vginitatē: sed aucta fuit eiꝰ puritas. Unde canit ecclesia. Rubū quē viderat moyses incōbustū cōseruatam agnouimus tuam laudabilem virginitatem rc. Pulchritudinem etiam non minuit eius conceptio: imno ita fuit aucta eius pulchritudo: vt eam ioseph inspicere non posset si ne facie ad faciē. Et merito. qr rex eterne glorie erat i ea. r hoc dicit gl. sup illud Lu. ij. Et nō cognouit eā donec peperit filiū suū primogenitū

que ait Joseph Mariam facie ad faciem non poterat videre quam spiritussanctus a conceptione penitus repleuerat. ⁊ ideo non cognoscebat facie ad faciē quā desp̄ōsauerat donec vterus eius euacuaret̄. Item in partu non perdidit hoīm societatem: Imo tunc mediatrix dei ⁊ hoīm constituit̄ vnde ⁊ in puerpero a pastoribus ⁊ regibus visitat̄. Incurrunt etiā matres ve indigētie tripliciter. Nā ad cōcipiēdū indigēt cōpare.i. viro de quo cōcipiant: post cōceptū indigēt qete. in pariēdo obstetricatione. Hec aūt btissima ꝟgo in cōceptu nō habuit cōparē: qꝛ cōcepit sp̄ūsancto cooperāte. Qd enim in ea natū est de sp̄ūsancto, est. Mat.i. Itē post cōceptū non indiguit quiete qꝛ non debilitata fuit sed roborata. Uñ habet̄ Lu.i. Subito post conceptū exurgēs abijt in mōtana cū festinatione ad visitandū Elizabeth ⁊ seruiendum ei. Itē in pariendo nō indiguit obstetricatione. qꝛ vt inqt Hiero. Nulla ibi obstetrix fuit nulla obsequia mulierū. Et tunc verificatum fuit illud Esa.xxxv. Germinās germinabit letabunda et laudās.s. deū circūstantibꝰ angelis ⁊ canētibꝰ Gloria in excelsis deo. L

Tertio principaliter matres incurrunt ve afficiētie. Quia afficiunt̄ in cōceptu libidine ⁊ corruptiōe post cōceptū pudore. quia nulla mulier inuenit̄ q̄ naturaliter cōsummato matrimonio nō erubescat. Item afficitur mulier grauedine in portādo in ventre ⁊ in partu maximo dolore. Uñ ad ostendēdū grauitatē doloris mulierꝫ pariētis. dicit ps.xlvij. Ibi dolores vt parturientis ⁊ Gen.iij. p̄me muli︠eri dixit deus. In dolore ⁊ erūna partus tuos emittes. ẜtrāsumptiue in.c. cū enixa dist.v. vbi etiā dꝛ de muliere tali. In carnis commixtione voluptas est in prolis ꝟo partu dolor ⁊ gemitus. De ipsa etiā muliere cōiter dꝛ. Ante partū onerosa. in partu dolorosa ⁊ post partum laboriosa. Beatissima aūt virgo sine hm̄ōi ve fuit. Nā concepit sine libidine ⁊ corruptione. Unde de illa canit ecclesia. Domus pudici pectoris templū repente fit dei: intacta nesciēs virū verbo cōcepit filiū. Non etiā habuit ve pudoris que nō fuit supposita viro. Unde canit̄ ei. Gaude ꝟgo mater xp̄i: q̄ p aurē concepisti gabriele nūcio. Item sine grauamine filiū suum benedictum in vētre portauit: immo cum maxima suauitate. Habebat enim in vtero gaudia paradisi. Uñ Ber. in quodā sermone ait. Pondus amoris tollebat pondꝰ grauedinis. Esa. qꝫ. xix. dꝛ. Ecce dñs ascendet sup nubē leuem. Nubes eñ leuis fuit ꝟgo maria: que grauamen in portando dei filium in vtero non habuit. Peperit quoqꝫ sine dolore. immo cū indicibili iocunditate saluatorē mundi. Et tunc impletum fuit illud Esa.lxvi. Anteq̄ parturiret peperit masculū. Uñ canit̄ illi. Gaude qꝛ deo plena peperisti sine pena cū pudoris lilio. De his autem inquit Ber. sup missus est. Fuit maria sine corruptione secunda. sine grauamine grauida. et sine dolore puerpera. Quare autem non doluerit assignat̄ triplex rō a btō. Tho. in. iij. parte summe. q.xxxv. ar.vi. scꝫ naturalis legalis ⁊ diuinalis. Prima rō est naturalis qꝛ dolor parturientis causat̄ ꝑpter apertionē meatuū: per quos ꝓles egredit̄. Sꝫ xp̄s egressus est vtero mr̄is clauso. nullusqꝫ meatus est apertus. ⁊ per ꝯñs non debuit mater eius ipsum pariēdo dolorem sentire. Et ad p̄dicta adduci posset illud quod ait Aug. in li. de symbolo dicēs. Nascitur xp̄s ex ꝟgine sicut flos ex virga sine semine ⁊c. Secūda rō est legalis. Nā iustus ⁊ innocens nō dꝫ puniri. l. grachꝰ. C. ad. l. iul. de adul. ⁊ c. cognoscētes. de consti. Cum ergo hic dolor datus fuerit prime mulieri qꝛ peccauit: beata virgo que fuit innocētissima debuit ab hoc dolore esse immunis. Tertia rō est diuinalis. Nam vbi fuit tanta dulcedo ⁊ suauitas nō potuit eē dolor. Duo eñ cōtraria nō possunt in eodeꝫ instāti inesse eidē subiecto ꝫꝫ phꝫ in predicamēto quātitatis ⁊ in. ij. Topi. ⁊ no. in. l. si ancillam. ff. de vsuca. ꝓ suo. ⁊ in cle. gratie. de rescrip. de q̄ plene per Car. flo. in. c. i. de cōsti. Immo inclusio vnius contrarij est alterius exclusio. ij. Topi. ⁊ l. cum pretor. in princi. ff. de iudi. ⁊ l. hec ꝟba. ff. de verbo. sig. ⁊ c. cum renunciatur. xxxij. q. i. Et etiam dꝛ q̄ cōtrario vno posito tollitur reliquuꝫ. vt no. l auk. de man. ꝑin. §. neqꝫ autē. Cum igitur beatissima ꝟgo haberet in vtero sp̄ūssancti suauē inundantiam ⁊ filium dei qui est dulcedo infinita: vt ait Augu. in li. de vero cultu. ꝑfecto dolere non potuit. Nam si vt ait Aug. in quodā sermone: taꝫ ingēs ⁊ taꝫ maxia est dulcedo dei q̄ si in inferno vna gutta descēderet totam damnatorum amaritudinem dulcoraret. Quid iocūditatis sentire debebat ⁊ dulcedinis ip̄a virgo dignissima que in suo sacratissimo vtero fontem diuine dulcedinis habebat: ⁊ pariendo eum suauissime effūdebat. Ex predictis igitur patet q̄ ꝯgruenter dixerit angelus beate virgini. Aue quasi sine ve.i. sine omni ve. qꝛ indiffinita equipollet vniuersali fm iura. l. i. §. cū vrbē. ff. de offi. prefec. vr. ⁊ l. si pluribus. ff. de leg. ij. ⁊ ibi Albricus de rosate. ⁊ c. si romanoꝝ. xix. dis. ⁊ c. quia circa. de priuilegijs. ⁊ c. vl. de coniugio leprosorum. et. ff. de seruitu. vrbanorum prediorum. l. seruitus. §. i. ⁊ l. si domus. §. qui edificium. ⁊ ibi Jacobus butri. ff. eodem titul. ⁊ ff. de rebus dubijs. l. si is q̄. §. vtrum. in fi. ⁊ c. vt circa. de elec. in. vi. ⁊ ibi glo. ⁊ c. pastoralis. de dona. ⁊ l. cum aurum. ff. de auro ⁊ argento legato. ⁊ per Bar. in. l. si cū dies. §. plenum. ff. de arbit. et per Dinum. extra de regu. iur. in prohemio lib. vi. et per doctores in c. saluator. i. q. iij. et. c. q̄ si dormierit. xxx. q. i. M

Sicut aũt ve est termin⁹ cõminatiõis ꝫ peccatores sic aue est termin⁹ ꝯsolatiõis ꝯsolatiõis ⁊ bñdictiõis iustoꝝ. Recte itaqꝫ dicim⁹ cũ angelo ipsi domine nostre aue. Non enim fuit in ipsa illud ve de quo dr Eccl'e.iiij. Ue soli quia cum ceciderit non habet subleuantē. Ipsa enim nunꝙ fuit sola: sed semper deo ⁊ angelis comitata. nec etiam illud Eccl's.x. Ue tibi terra cuius rex est puer. Beata etenim virgo que in diuinis scripturis appellat terra: a puero non fuit recta: sed a deo gubernata. de quo Dan.vij. dicitur. Antiquus dierum sedit. s. in beata virgine. Non fuit etiam in ea illud Eccli.ij. Ue duplici corde ⁊ labijs sceleratis ⁊ manib⁹ malefacientibus ⁊ peccatori ingredienti terram duab⁹ vijs. Nam fuit simplici corde ⁊ lingua optima ac manibus mũdissimis decorata: ac sine vlla duplicitate. Non etiam fuit in ea illud Esa.iij. Ue impio in malũ cum omni pietate fuerit repleta. Non etiam fuit in ipsa illud eiusdē libri v.ca. Ue qui trahitis iniquitatē in funiculis vanitatis. In ipsa nãqꝫ nulla vnꝙ iniqtas vel vanitas fuit. Nec illud quod in eodē ca. scriptum est. Ue qui sapiētes estis in oculis vestris. cum in sua reputatione esset vilissima ⁊ valde abiecta. Nec etiam illud eiusdē libri.c.vj. Ue mihi quia tacui. Ipsa enim non tacuit vbi opus fuit sed locuta est cum angelo cõsensum suum conceptioni Christi ꝓbendo. Nec illud eiusdē lib. c.xxxiij. Ue qui predaris. Non solũ enim aliena non abstulit: sed omnia sua pauperib⁹ erogauit. Nec illud eiusdem lib.c.xlv. Ue qui contradicit factori suo. Nec illud Hierem.xlv. Ue nobis quia peccauim⁹. Ipsa enim semp voluntatem suam diuine volũtati cõformauit. Et vt ꝯ.dictum est nunꝙ peccauit. Nec etiam fuit in ea illud Amos.vj.c. Ue qui opulēti estis. Nec illud Esa.v. Ue qui potētes estis ad bibenduꝫ vinum. Ipsa enim summe abstinētie fuit in cibo ⁊ potu. Nec illud Mat.xviij. Ue homini illi per quem scandalũ venit. Non enim vnꝙ aliquem scãdalizauit. sed omnes bene edificauit. Nec etiam in illa fuit illud Mat.xxiij. Ue vobis hypocrite. Ipsa enim hypocrisim sũme detestata est ⁊ euitauit. Nõ etiam fuit in ea illud Luce.vj. Ue vobis qui saturati estis. Ipsa enim de seipsa cecinit Lu.j. Esurientes impleuit bonis. s. deus. Nec fuit in ea illud eiusdem cap. Ue vobis qui ridetis. Uel illud. Ue vobis diuitibus. Ipsa namqꝫ nunꝙ dissolutionib⁹ vacauit nec diuitias habere voluit: sed semp orationibus ⁊ deuotionib⁹ dedita fuit: ⁊ diuitias contemnens paupercula esse voluit. Ipsam ergo congrue salutamus dicentes. Aue Maria: quia nullum vnꝙ ve fuit in ea qđ ei nocumentum quouis modo afferret.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur gratificationis. G

Gratia dei fuit multipliciter in Maria. Unde Ber. in quodaꝫ sermone inquit: ꝙ habuit gratias corporales mentales ⁊ celestes. Gratias autem corporales habuit quatuor que fuerunt in carne eius quia ipsa fuit virginitatis primiceria: sine corruptiõe fecunda: sine grauedine grauida: et sine dolore puerpera: vt ꝯ. dictum est. Gratie mentales siue spirituales fuerunt quatuor que fluxerũt in eius mente. s. deuotio humilitatis: reuerentia pudoris: magnitudo credulitatis ⁊ martyriuꝫ cordis. Gratie celestes similiter fuerunt quatuor que fluxerunt de celo. s. eius in vtero sanctificatio: angelica salutatio: spiritussancti superuentio ⁊ filij dei conceptio. Possumus quoqꝫ dicere ꝙ beata virgo septemplicem habuit gratiarum diuersitatē. Primo gratie inuentionem. vñ dixit ei angelus Luc.j. Inuenisti gratiam apud deum. vbi Ber. ait. Inuenisti grãm quam querebas: inuenisti quod ante te inuenire nemo potuit. Possunt ergo peccatores secure sibi dicere. Redde nobis gratiã, quam ꝓnobis inuenisti: quia nisi nos peccatores fuissem⁹. tu talem ac tantam gratiam non inuenisses. s. vt esses mater redemptoris. Secundo habuit gratie in ventre repletionē. Ideo vocauit eam angelus gratia plena. Est autem triplex plenitudo. Quedam est instar fluminis. ⁊ ista fuit in Christo iuxta illud ps.lxiij. Flumen dei repletum est aquis. Quedaꝫ est instar riuul. ⁊ ista fuit in Stephano ⁊ in ceteris sanctis. vñ ꝑs. predicto dicitur. Riuos eius inebrians. Et quedam est media inter has duas: que est instar fontiũ et hec fuit in Maria: quia semper fuit plena: ⁊ nunꝙ in aliquo diminuta. ⁊ sic eius plenitudo fuit media inter plenitudinem diuinam ⁊ humanam. ita ꝙ eius plenitudo fuit minor ꝙ diuina: sed maior ꝙ omnis alia plenitudo humana. Unde Bernar. ait. Legimus Stephanum plenum gratia ⁊ apostolos plenos spiritusancto: sed longe dissimiliter a Maria: quia nec in illo habitauit corporaliter diuinitatis plenitudo: nec illi conceperunt de spiritusancto. hec ille. Et ideo de beata virgine que a deo recepit plenitudinem gratiarum: ⁊ in sacra scriptura appellatur terra. Exponi potest illud psalmo vicesimotertio. Domini est terra et plenitudo eius. Quod etiam habetur primo Corinthiorum decimo. ⁊ . viij. distinctione. c. quo iure. et xiij. questione secunda. c. in ecclesiastico. extra de decimis. cap. tua nobis. Beatus quoqꝫ hieronymus super illud Luce primo. Aue gratia plena. inquit. Talibus decebat virginem maritam oppignerari muneribus vt esset gratia plena: que dedit celis gloriam: terris deum pacemqꝫ refudit gentibus fidem. finem vi-

tis. vite ordinem: morib' disciplinã. Tertio habuit gratie accumulationem: quia ea que alij sancti habuerunt particulariter: ipsa habuit vniuersaliter. Unde Hieron. in sermone assumptionis ait. Bene gratia plena. quia ceteris quidẽ per partes gratia prestat. Marie vero tota se infudit gratie plenitudo. Descendit quippe sicut pluuia in vellus. ꝛ stillicidia stillãtia sup terrã. Plane celestis imber lapsu placido virgineũ vellus infudit. ꝛ tota diuinitatis vnda in eius carne se consulit: ac demũ per crucis patibulũ expressum oib' terris pluuiam salutis infudit: et humanis mẽtib' stillicidia gratie pstitit. Vere ergo plena per quã largo spũssancti imbre superfusa est ois caro. Qđ vero ipsa habuerit oẽs gratias vniuersaliter quas ceteri habuerũt particulariter. patet: quia Abraam quidez habuit fidem: sed ipsa fidelior. Moyses mansuetudinẽ: sed ipsa mansuetior. Dauid humilitatẽ: sed ipsa humilior. Joannes virginitatẽ: sed ipsa purior. Martha hospitalitatẽ: sed ipsa liberalior: qꝛ nouem mensib' christũ in suo vtero portauit. Magdalena cõtemplationẽ: sed ipsa in contẽplatione sublimior. Nicolaus misericordiã: sꝫ ipsa clemẽtior: qꝛ mater mie appellat. Quarto habuit gratie accumulate impermixtionẽ. Alij nãqꝫ sancti habuerũt gratiã: sed cũ permixtione venialiũ. in ipsa aũt nulla fuit peccati admixtio. iuxta illud Canticoꝝ. iiij. Tota pulchra es amica mea ꝛ macula non est in te. Ipsa enim fuit pulcra: quia sine peccato originali. Fuit tota pulchra: qꝛ sine peccato actuali. Fuit etiam sine macula: quia sine peccato veniali. Quinto habuit gratie impermixte cõseruationẽ ꝛ confirmationẽ. Adeo nãqꝫ in grã cõfirmata fuit ꝛ cõseruata q ab illa nunqꝫ cadere potuit: eo q diuina sapiẽtia septẽ eã colũnis muniuit. Sap. ix. Per septem aũt colũnas vt supra dictum est: intelligi possunt septem spiritussancti dona quibus ipsa plena fuit. Uel possunt intelligi septẽ virtutes. tres theologice. ꝛ qtuor cardinales siue politice: quas ipsa habuit. Unde Eccli. xxiiij. ait. In me ois gratia vite ꝛ virtutis. Sexto habuit gratie cõseruate remunerationẽ. Quia eñi de' dat mẽsurã glorie ſm quãtitatẽ hũilitatis ꝛ gratie: ideo deus sibi immẽsitatẽ glorie cõtulit: quia immẽsaz humilitatẽ ꝛ gratiã habuit. Qm eñi profunde se humiliauit. ideo alte sublimari pmeruit quãtũ ad locũ subiectũ ꝛ affectũ. Nã qꝛ ipsa recubuit in nouissimo loco: ideo exaltari meruit super choros oim angeloꝝ. Et qꝛ humilitatẽ habuit interius in corde: ꝛ mansuetudinẽ exteri' in corpe: ideo exaltari pmeruit quantũ ad totum subiectũ scꝫ corpus ꝛ aiam: quia et aia eius fuit glorificata: ꝛ corpus fuit veste immortalitatis indutũ. Et qꝛ se humiliauit sumendo ancille officiũ: ideo cõmissum est ei officiũ illuminãdi sanctos q sunt in via: ꝛ illos qui sunt in patria. vñ Bern. inqt. Marie plentia tot' illuminat orbis. adeo vt ipsa celestis patria clari' rutilet virginee lãpadis illustrata fulgorib'. Itẽ ppter hoc q se appellauit ꝛ reputauit ancillã facta est dei mater ꝛ dña angeloꝝ. Unde poeta vulgaris inqt illi. Qñ desti riposta al messo sctõ. Eccoo lancilla del signori dicendo leterna, verita suo carnal manto. Fece del sangue del tuo cor prende no. Sopra di te tãta gratia infondẽdo che ciascũ angel de la summa altura. Ti fe subiecto come bon famegilo. Septimo habuit gratie remunerate emẽdationẽ siue diffusionẽ: qꝛ sup nos miam ꝛ gratiã suã longe late sublimiter ꝛ pfunde diffudit. Unde Ber. ait. Quis o benedicta mie tue longitudinẽ: latitudinẽ: sublimitatẽ ꝛ profundũ inuestigare possit. Longitudo eius vsqꝫ in diẽ nouissimũ subuenit vniuersis. Latitudo eius replet orbẽ terrarũ: vt misericordia ei' plena sit ois terra. Sublimitas eius ciuitatis supne ruinas instaurauit. Profunditas eius sedẽtib' in regione vmbre mortis redẽptionẽ obtinuit. Tu ergo pietatis gratiã quã apud deũ inuenisti notã facias mũdo. obtinẽdo reis veniã. egris medelã. pusillis corde robur. afflictis cõsolationẽ. periclitantib' adiutoriũ ꝛ liberationẽ. hec ille. ¶

Sed p maiori predictorũ declaratione est sciendũ q beata habuit gratiã puram plenã ꝛ superplenã. Habuit nãqꝫ gratiã purã sine alicui' cõtrarij admixtione. habuit plenã gratiã sine aliqua diminutione habuit gratiã superplenã cũ larga diffusiõe. Primo habuit gratiã puram sine cõtrarij admixtione. Sãcti eñi alij in vita presenti etsi haberent gratiã tñ cuz ea habebãt admixtionẽ. Primo timoris: scꝫ ne essent igrati deo. Eccle. ix. Nescit homo ꝛc. Uel ne caderẽt a gratia. j. ad Corinth. x. Qui se existimat stare videat ne cadat. Istam autem admixtionẽ timoris: beata virgo nõ habuit: quia certa erat se gratiam dei habere: vt supra dictum est. cum ei angelus ex parte dei dixisset. Aue gratia plena. Sciebat etiam q a gratia cadere nõ poterat. Unde dicere poterat illud Ecclesiastici. xxiiij. Usqꝫ ad futurum seculum non desinam. Secundo serui dei habent admixtionem laboris: quia oportet eos multum laborare ad sensualitatem obdomandam et rationi subijciẽdam. iuxta illud. j. ad Corinthios. ix. Castigo corpus meum ꝛ in seruitutẽ redigo ꝛc. Istam autem admixtionem laboris non habuit virgo benedicta: quia nullos motus rationi contrarios vnqꝫ persensit. Unde Bernardus ait. Beata vgo ictus impugnationis nũqꝫ pertulit: incentiua carnis nõ tolerauit, caput sꝫ

pentis contritum ita ꝙ eam fugiens expauit. Tertio sancti viri habẽt admixtionem doloris: ex eo ꝙ multos defectus habere se vidẽt: et si aliquis defectũ se habere nõ crederet. tũc ipse omnes haberet iuxta illud Bernardi in quodaz sermone. Omnia illi desunt qui nihil sibi deesse putat. Istam autẽ admixtionẽ beata virgo nõ habuit: quia nullus defectus gratie vnq̃ in ea fuit: sed omnes gratias et virtutes semp habuit. Ex quo sequit ꝙ habuit gratiam plenã sine aliquo defectu vel diminutione. Magnũ quippe est habere potentiã receptiuã grẽ quã habẽt peccatores dum sunt in mũdo: sed ea carẽt dãnati in inferno: et illud est magnum chaos qd est in inferno. impotentia scz ad grãm recipiendam. iuxta illud Lu.xvj. Inter nos et vos est magnũ chaos. Maius aũt est habere gustũ siue guttam gratie quã habent boni dũ ad huc sunt imperfecti. et ista gutta gratie valet eis ad bonum operũ fecundationẽ. et ad vitiorum refrigerationez. ac ad sitis mundane extinctionẽ. De duobus primis dr cañ.v. caput meũ plenũ ẽ rore: et cicini mei guttis noctiũ. De tertio dicit Aug. in quodã sermõe. Qui biberit de fluuio paradisi cuius vna gutta maior est oceano restat vt in eo sitis huius mũdi penitus extincta sit. Maximuz vero est habere calicẽ plenũ grẽ quẽ habent viri pfecti. De quibus dr Act.ij. Repleti sunt omnes spũsancto. Et iste calix grẽ valet eis ad salutem acquirendã: ad fiduciã de deo obtinendam et ad cõsolationez mũdanã obliuioni tradendam. De duobus primis dr ps.cxv. Calicem salutaris accipiã et nomen dñi inuocabo. De tertio dr ps.xxij. Calix meus inebriãs quã pclarus est. Permaximũ aũt est habere fontẽ gratie quem habẽt beati. et iste fons eos viuificat et satiat ac inebriat. iuxta illud ps.xxxv. Inebriabunt ab vbertate domus tue: et torrẽte voluptatis tue potabis eos. Ideo Cant.v.c. dr. Bibite amici et inebriamini charissimi. Ad istum aũt fontẽ sitiens puenire ppheta et ibi satiari petebat dicens ps.xlj. Sitiuit aĩa mea ad deũ fontẽ viuũ ec. Supermaximũ vero est nõ tm habere potentiã receptiuã gratie et gustũ gratie: atq calicẽ gratie: sed etiam fluuiũ omniũ gratiarũ. Et istam plenitudinẽ habet beata virgo Maria. de qua dr Cant.iiij. Fons hortorum puteus aquarũ viuẽtiũ q̃ fluũt impetu de libano: ipsa est eñ puteus aquarũ viuẽtiũ in q̃tũ peccatores mortuos viuificat a peccato. Est fons hortorũ inquãtũ bonos fecũdat in opere bono. Est fluuius vadẽs cum impetu inquantũ beatos letificat in celo. iuxta illud ps.xlv. Fluminis impetus letificat ciuitatẽ dei. Tertio habuit et hz gratiã superplenã cum larga et plenaria diffusione. vñ Ber. inqt. Beata virgo velut alterũ solẽ induit: quia sicut ille super bonos et malos indifferẽter oritur sic ipsa quoq pterita merita non discernit: sed omnibus exorabilẽ et clemẽtissimam se exponit: omniũq necessitates amplissimo miserat affectu. Tam copiosa aũt est et tã plena ꝙ eius plenitudinẽ sensit infernus: quia per eam expoliatus fuit. Sensit terra: quia mortuos reddidit. Sensit celũ qd se aperuit. Senserunt angeli qui fuerut reparati. Sẽserũt peccatores qui fuerũt iustificati. Senserunt iusti qui fuerunt beatificati. Addit etiam Bernar. virgo beata pciosum illud balsamũ tanta copia tãtaq diffundit plenitudine vt copiosissima influat circũquaq. Et iterũ ait. Quãto ergo deuotionis affectu Mariam a nobis honorari voluit deus qui totius boni plenitudinez in ea posuit vt si quid in nobis est spei si quid gratie vel salutis: ab ea nouerimus redũdare que ascẽdit affluens delitijs. Totis ergo medullis cordis veneremur Mariã: quia sic est voluntas eius qui totũ nos habere voluit per illam. Hec ille. Habuit igitur beatissima virgo plenitudinẽ gratiarum.

Sed notandũ est ꝙ quadruplex est plenitudo. Prima dr sufficiẽtie: quã habẽt oẽs electi. qui quidẽ habẽt omnia que sunt eis sufficiẽtia ad salutẽ. De qua plenitudine dr Act. vj. Stephanus aũt plenus gratia ec. Secũda est plenitudo abũdãtie quam habuerũt apostoli: qui pre ceteris sanctis spiritũsanctũ in maiori abũdãtia receperũt. Et ita intelligit illud Act. j. Repleti sunt oẽs spũsancto. Tertia est excellentie quã habuit beata virgo: et ita intelligit salutatio angelica dicẽs. Aue grã plena. Ipsa enim excellẽtissime sup omnes aplos et sãctos spmsanctũ recepit. iuxta illud Prouer. vlt. multe filie cõgregauerũt sibi diuitias tu vero supergressa es vniuersas. Cetere eñ habuerũt mensurã gratie. Maria aũt fontẽ gratiarũ. Cetere habuerunt virtutes et gratias particulariter. Maria vero habuit omnes vniuersalr. Quarta est plenitudo effluẽtie quam habuit Christus. Unde de ipso dr Jo.j. de plenitudine eius oẽs accepimus gratiã pro gratia. Prima aũt plenitudo que est in sanctis assimilatur plenitudini vasis. Uas enim habet plenitudinẽ mensuratam sm suam proportionẽ: sic et deus sm ꝙ homo disponit vas anime dat sibi mensurã gratie. iuxta illud ad Ephe.iiij. Unicuiq data est gratia sm mensurã donationis Christi. Scda plenitudo que est in apostolis assimilat plenitudini riuuli decurrẽtis. Ipsi eñ riuos doctrinarum suarum sparserũt. et ipsum mundũ infecundũ germinare fecerũt. iuxta illud ps.lxiiij. prealt. Riuos eius inebrians multiplica genimina eius ec. De istis riuis dicitur Esa.xxxiij. Locus fluuiorum riui latissimi et patẽtes. Sãcti enim apostoli fuerunt locus fluuiorum per plenã a deo receptã sapientiam: et fuerunt riui

per manentē doctrinā: ⁊ fuerūt patētes ꝑ sanctam conuersationē apertā. Tertia plenitudo que fuit in virgine assimilat̄ plenitudini fontꝫ: vt. s̄. dictum est per illud Cant. iiij. fons hortorum ⁊c. Habet enim fructuosam germinationē et ideo dr̄ fons hortoꝝ. Habet ꝑpetuā effusionem. ideo dr̄ puteus aquarū viuentiuꝫ. Habet velocem ⁊ abundantē emanationē. ⁊ ideo seq̄tur. que fluunt impetu de Libano. Quarta plenitudo que fuit in Christo assimilat̄ plenitudini fluminis: quia a nullo alio flumine incipit: sed a mari ꝓcedit ⁊ semper fluit. de quo dr̄ Ps̄. ꝓdicto. Flumen dei repletū est aquis ⁊c. Istud aūt flumen sic impletū matrē suam spiritusancto sic impleuit ꝙ seipsum qui est cib⁹ angelorum in ea ꝑparauit in cibū hominū. Ideo subditur. Parasti cibū illoruꝫ: qm̄ ita est ꝑparatio ei⁹. Deinde emisit riuos. i. apostolos: quos sic inebriauit. i. in tanta abūdātia impleuit ꝙ per eos germina fidei per totū orbem multiplicauit. Ideo subdit̄. Riuos eius inebriās multiplica genimina eius. Deinde illud flumen emisit stillicidia. i. in cordib⁹ alioꝝ sanctoꝝ misit spiritussancti dona per que gaudēter eos germinare fecit per bona opera. Ideo subdit̄. In stillicidijs eius letabit̄ germinans. R

ISTam aūt plenitudinē supereffluētē Christus donauit matri sue: quia de plenitudine eius acceperūt vniuersi: non tn̄ omnib⁹ equaliter se diffundit: sed ſm dispositionē recipientium dat mensurā gratiarū. Habet enim quadruplicē mensurā. de qua dr̄ Luce. vi. Mensuram bonā ⁊ confertā ⁊ coagitatā ⁊ supereffluētem dabunt in sinū vestrū. Ipsa nāqꝫ quosdam facit bene incipere per gratiā incipiētē. ⁊ istis dat mensurā bonā. Quosdā facit in medio ꝓficere per gratiā progredientē: ⁊ istis dat mensuram confertā: quia maiorē gratiā eis confert. Quosdā facit semper ꝑseuerare. ⁊ istis dat mēsurā coagitatā: q̄a gratia dei sic exagitat eos et cōfirmat ꝙ ab ipsa nunq̄ cadūt. Quosdā vo facit supeffluere per gratiam efficiētē per quā ipsi effluunt modo per verba edificatoria: modo per bona exempla: ⁊ modo per misericordie opera. Notandū aūt ꝙ sunt quatuor signa plenitudinis. Primū est non resonare: sicut ptꝫ in vase pleno vino: quod repercussum nō resonat. ideo dr̄ Job. vi. Nunquid mugiet bos cum añ presepe plenum fuerit. Secundū est non plus appetere. sicut patet in stomacho pleno qui nō plus appetit eo ꝙ saturitatē habet. ideo dicit̄ Prouer. ij. Anima saturata calcabit fauū. Anima vo esuriens etiam amarū pro dulci sumet. Tertium est supfluere sicut patet in fluuio inundante. vnde Eccli. xxiiij. dr̄. Qui implet quasi Phison sapientiā. Phison enim est fluui⁹ paradisi terrestris qui de paradiso egrediēs terram Euilath circūit ⁊ inundat. Quartū signuꝫ est pōderosum esse: sicut patet in vase quod qn̄ est vacuū est leue: sed quando est plenū est ponderosum. Ista aūt quatuor signa fuerūt in beata virgine: per que ostēditur ꝙ fuit gratia plena. Primo enim nunq̄ resonauit per impatientiam vel murmurationē: lꝫ multas tribulationes perpessa sit: sed semper de omnib⁹ deo gratias egit. Secūdo quia adeo cor suum fuit plenum amore celestiū ꝙ nunq̄ mūdana appetijt sed semꝑ terrena despexit: quia celestē dulcedinem degustauit: ideo omnis dulcedo mūdana sibi amara fuit. vñ Prouer. vi. dr̄. Gustauit ⁊ vidit quia bona est negotiatio eius. Nā sicut dicit Chryso. Uere nō habet qd̄ super terrā amet qui celestē dulcedinem degustauit. Tertio per cōtinua beneficia nunq̄ effluere cessauit. vnde Ber. super Missus est ait. de plenitudine eius acceperūt vniuersi: captiu⁹ redēptionē: cecus illuminationē: eger curationē: tristis cōsolationem: peccator veniā iustus gratiā: angelus letitiā: filius dei humane carnis substātiā ⁊ tota trinitas gloriā ita vt non sit qui se abscōdat a calore eius. Quarto intantū fuit pre maxima gratie plenitudine ponderosa ꝙ si ipsa sola in vna statera poneret̄ ex vna parte: ⁊ ceteri oēs sancti tam noui q̄ veteris testamēti ⁊ oēs angeli in alia ipsa amplius pōderaret. vñ Bern̄ vbi. s̄. exponēs illud Eccli. xxiiij. In plenitudine sanctoꝝ detētio mea. inq̄t. Uere in plenitudine sanctoꝝ detētio eius cui non defuit fides patriarcharū nec spes ꝓphetarū nec zel⁹ apostolorū nec ꝯstantia martyrū nec sobrietas confessoꝝ: nec castitas virginū: nec fecūditas coniugatarū: nec puritas angelorum. S

SI aūt queratur qualiter beatissima virgo gratiā tātam inuenit. Est sciendū ꝙ Eua per tria gratiā dei emisit. s. per superbiā: inobedientiā: ⁊ curiositatē vanam. Ecōtra vo benedicta virgo gratiā dei inuenit merito humilitatis quā habuit. s. quādo se ancillā vocauit. Super quē locū dicit Bernar. Semꝑ solet esse gratie diuine familiaris humilitas: que cedere nō nouit honorib⁹ insolescere gloria nescit. mater dei eligit̄: ⁊ ancillā se nolat. Nō est magnū in abiectiōe esse humilē: magna ⁊ rara virtus est hūilitas honorata. Scd̄o inuenit grām merito obedientie quā deo exhibuit qn̄ dixit. Fiat mihi ſm verbū tuū. vñ Aug. in quodā ser. ait. Eua occidēdo obfuit. maria viuificādo ꝓfuit ꝑ inobediētia em̄ obediētia ꝯmutat̄. fides pro ꝑfidia cōpensat̄. Tertio inuenit grām merito solitudinis. nō em̄ fuit curiosa: sed deo ⁊ sibi vacauit. Uñ angel⁹ nō inuenit eā in foro tāq̄ insidantis curis inhiantē: sed in thalamo tāq̄ soli deo vacātē. Dicit enim Ambro. in li. de virginib⁹. Non dꝫ virgo esse vulgaris. i. deuulgo non in foro: nō in platea voce querula gestu lubrica facilis auditu vel affatu. Quicūqꝫ igi-

tur hec tria hz.s.hũilitatẽ.obedientie prõptitudinẽ ꝛ mẽtꝭ vacationẽ. dei grãz poterit inuenire iuxta illõ Esa.lxvi.Sup quẽ reqescet spũs me⁹ nisi sup humilẽ:ecce hũilitas ꝛ quietũ ecce mẽtis tranqllitas.ꝛ tremẽtez sermones meos ꝛ ex hoc adimplentẽ ecce obedĩẽcie velocitas. ¶

SI vero q̃rat̃ ꝓpter qd btã ꝟgo inuenit tantã grãm: Rñdet̃ ꝙ nõ tm̃ ꝓ se sz etiã ꝓ nobis.vt de eius plenitudine accipiamus. vnde Ber.vbi.s̃.inqt.Copiosissima charitate btissima ꝟgo sapiẽtibus ꝛ isipiẽtib⁹ debitricez se fecit.oibus mie sue sinũ aperit.vt de plenitudine sua cuncti recipiãt.hec ille Supradicta aũt q̃si oia confirmat Albertus sup mi ssus ẽ vbi inter alia dicit.loquẽdo de plenitudine grẽ ꝙ est distinguere triplicẽ plenitudinẽ.Prima est effluxiua.ꝛ nõ receptiua.ꝛ appellat̃ plenitudo eterna.ꝛ hec est in deo solo q dat grãm ꝛ nõ recipit a quo q̃z.iuxta illud ps.lxxxiij.gratiaz ꝛ gliam dabit dñs.Et hec plenitudo q̃ dei est sub figura Asueri q̃ interpretat̃ beatitudo describitur Hester.xv.vbi dr.Uidi te dñe q̃si angelũ dei ꝛ conturbatũ est cor meũ pre timore glĩe tue. valde eñ mirabilis es dñe.ꝛ facies tua plena est oiz gratiaꝝ.Hanc plenitudinẽ recepit ꝟgo maria in se:qꝛ deũ in mente habuit plenũ oim grãruz ꝛ in vẽtre ꝑ incarnationẽ.ꝛ hoc mõ nullus ali⁹ habuit plenitudinẽ grãꝝ nisi ipsa vt ait Ber. vbi.s̃.Scd̃a plenitudo fuit in xp̃o sm̃ hũanitatem iuxta illud Johã.j.plenũ grẽ ꝛ veritatis.ꝛ Esaie.xj.dr.Requiescet sup euz spũs domini.U

SEd sciendũ ꝙ oibus sctis data est grã ad mẽsurã lz nobis ignotã. sed illi notissimã q̃ oia ꝯstituit in põdere numero ꝛ mensura.Sap̃.xj.hoi aũt xp̃o.i.aie eius infusa fuit grã ab initio sue cõceptionis sine mensura.sm̃ illud Job.iij.Nõ eñ ad mensurã dat deus spm̃.s.ipsi xp̃o.Fuit ergo plenus grã. qꝛ inquantũ hõ habuit ꝑ gratiã q̃ deus hz per naturaz.Uñ dicit Isid.in lib.de trinitate. ꝙ trinitas sibi soli nota ẽ ꝛ hoi assumpto. Uerũ qꝛ aia xp̃i carni fuit vnita in ventre ꝟginis.sic etiam potest dici ꝙ ista plenitudo sine mensura fuit in ꝟgine vt dicat̃ grã plena.ꝛ ita intelligitur illud hiero.ad eusto.In maria totius gratie q̃ in xp̃o fuit venit plenitudo. ¶ Tertia plenitudo est.illa q̃ datur sctis ad mesurã.vt.s̃.dictũ ẽ dicuntur autem pleni sm̃ capacitatẽ suam.Et hec plenitudo fuit excellẽtissime in maria que sola vt ait Alber.vbi.s̃. tantam gratiam habuit ꝙ oĩs pura creatura maiorem recipere nõ potuit.Nam nisi ipsa esset deus non posset maior gratia intelligi q̃z ꝙ sit mater dei. hec ille. Hec ergo mensura gratiarũ tantũ abundans fuit in virgine quãtũ ad recipiendũ fuit tata capacitas vniuerse creature.Et merito tantaz recepit grãm:quia vt inqt Tho.in.iij. pte summe.q.xxvij.quãto aliqd magis appropinquat principio in quolibet genere:tãto magis participat effectũ illius principij.vñ dicit Diony. iiij.c.celestis hierarchie.ꝙ angeli qui sunt deo ꝓpinquiores magis participat de bonitatib⁹ eius:Christus aũt est principiũ gratie sm̃ diuinitatẽ auctoritatiue:ꝛ sm̃ humanitatẽ instrumẽtaliter.iuxta illud Jo.j.Gratia ꝛ veritas ꝑ Jesum Christũ facta est trãssumptiue in.c.lubenter.de peni.dist.j.ꝛ in.c.vnico.extra de puri.post par.ꝛ de cõse.dist.j.in prin.ꝛ dist.ij.c.in calice.Cum igitur beatissima virgo Maria ꝓpinqssima:ei fuerit sm̃ humanitatẽ:quia ex ea accepit humanã naturã.ergo pre ceteris maiorem debuit a christo plenitudinẽ gratie obtinere.Et ideo Alber.vbi.s̃.c.cclxxvij.exponendo illud Luce.j.Inuenisti gratiã apud deum. inquit.Inuenisti gratiã increatã ꝛ in illa ꝛ cuz illa omnẽ creaturã.Uenerũt enim tibi omnia bona pariter cum illa.Sap̃.vij.ca.hec aũt oia inuenisti apud deum.Apud deum dico ꝓpinquissima similitudine:dignitate:familiaritate ꝛ nature vnitate:ꝛ hoc apud deum creatorem: recreatorẽ ꝛ glorificatorẽ.Hec ille. Qui etiam eiusdẽ lib.c.cclxxvi.exponẽs ꝑdicta verba ait. Propriũ est regine apud regez esse iuxta illud psal.xliiij.Astitit regina a dextris tuis.Silr ꝛ matris propriũ esse apud filium.iij.Reg.ij.vbi dicit̃.Positus est thronus matris regis apud thronũ regis.Item sicut dr filius esse apud patrem propter idẽtitatẽ nature.iuxta illud Jo. j.ꝛ verbũ erat apud deum.Sic etiã dici potest matrẽ esse apud filium ꝓpter idẽtitatẽ nature in qua est vnum cum matre:sicut ꝛ in alia natura est vnũ cum patre.Hec ille.Ex quib⁹ patet gloriosam virginẽ propter ꝓpinquitatem filij plenitudinẽ gratie ab eo suscepisse. ☩

SUbdit quoqꝫ ꝑdictus doctor eiusdẽ libri cclviij.c.Jam ergo sufficiẽter ostẽsum est qualr beata virgo gratia plena fuerit:qꝛ oẽs gratias generales ꝛ speciales omniũ creaturarum in summo habuit:ꝛ etiã illas a quib⁹ oĩs creatura vacua fuit:nam ꝛ gratiã increataz in se totam cõtinuit.ꝛ sic per omnẽ modũ gratia plena fuit.Unde fuit vas dei gratia plenum. de quo Eccli.xliij.dr.Uas admirabile op⁹ excelsi.Et ideo illi sic replete omni gratia dicere possumus.illud ps.xliiij.Diffusa est gratia in labijs tuis ꝓpterea benedixit te deus in eternum.Cum enim deus mansuetis det gratiaz. Prouer.iij.Et qui bonus est hauriet sibi gratiam a dño.Prouer.xij.ꝛ si gratia dei ꝛ misericordia est in sanctis ei⁹.Sap̃.iiij.ꝛ si quãto qs est maior ꝛ magis se humiliat tanto maiorem apud deuz inuenit gratiam.Eccli.iij.Naz de⁹ humilibus dat gratiam.Jaco.iiij.ꝛ.j.Pet.v. Profecto beatissima virgo.mansuetissima.optima.sanctissima atqꝫ humillima: debuit amplissimam a deo consequi gratiaz.Et si pro reg

aeternis accedit nobis bona gratia. Eccl. xxxvi. Merito in hac virgine oim reuerendissima su peruenieт indicibilis gra dei. Unde dicit sanctus Bona. in. i. dist. xliiij. ar. i. q. iiij. q deus de potentia ordinaria nō pōt dare tantā gratiaȝ alicui pure creature quantā dedit virgini marie. Hanc aūt gratiā ipsa sola habuit q̄ regis regum ⁊ dñi dñantiū ⁊ dei creatoris omnium mater fuit. Quia ergo tantū deo gratiosa est: ipso pre oibus sanctis quicquid ab eo petierit impetrabit. Si em̄ impetrauit nobis filium dei, quanto magis impetrabit remissionē peccatorū. Propter tantas aūt gratias quas hȝ ⁊ nobis obtinet: appellat thronus gratie dei. Ideo apłs ad Heb. iiij. inquit. Adeamus cū fiducia ad thronum gratie eius vt misericordiam consequamur. ⁊ gloriam inueniamus cum auxilio opportuno. Ad quam ille nos peruenire faciat qui in seculū seculi viuit et regnat. Amē.

¶ De eadem iocundissima annunciatione. y

Sermo. viij.

Luce splendida fulgebis. Tho. xiij. Fenestra vitrea talis est nature: q per ipsam intrat lux. sed non puluis nec aqua. Ratio est qz vitrū est corpus diaphanū quod aptum est ad lucē recipiendā. ⁊ est cū hoc magne soliditatis. ⁊ ideo impenetrabile. Spiritualiter aūt dico q beata vgo maria fuit fenestra lucidissima lucē ferens oim saluandoꝝ: ⁊ tam corpus eius q̄ spūs fuerūt diuina gratia ita solidati: q licet p ipām. eterni solis lux nobis illuxerit tamē in eam nec culpa nec macula vnq̄ intrare valuit. Figura aūt hui⁹ habet Gen. vij. In arca ei Noe erat fenestra vitrea: p quā lux intrabat habitātib⁹ in arca. tamen aque diluuij per fenestrā illam nō potuerūt intrare. Per arcā em̄ figurat beata virgo i qua Noe. i. vera quies scȝ fili⁹ dei requieuit. Eccl. xxiiij. Et q̄ creauit me requieuit in tabernaculo meo. Aures em̄ btē virginis fuerunt diaphane vt per ipsam intraret vera lux angelo nūciante. ⁊ hāc lucē oibus cōicauit. Uñ ipsa iquit Eccl. xxiiij. Ego in celis feci vt oriret lumen indeficiens. Sed cum fuit tante soliditatis vt nullius pcti aqua potuerit in ipsaȝ introire. volens igitur ad eternā patriā peruenire. hāc lucē tota adhesione dȝ aspicere. Uñ ait Amb. in lib. de vginitate. Sit nobis tanq̄ imagine descripta virginitas vitaq̄ Marie in qua velut in speculo refulget species castitatis ⁊ forma virtutū. De cuius virginis annunciatione duas tm̄ ɔsiderationes faciemus.

Prima dicet habitatio...

Scda ꝓo benedictionis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicit habitationis. z

Dixit angelus beate virgini Luce. i. Dñs tecū. In quib⁹ ꝟbis denotatur habitatio dei in virgine. Sciendū ergo ꝺm magistrum in. i. senten. dist. xxxv. q deus dicitur esse in omnibus rebus creatis tripliciter scȝ per essentiā ꝑsentiā ⁊ potentiā ⁊ in sctis suis q̄rto modo. i. p inhabitationē grām. vel hic incoatā vel in futuro cōsummatā. Omnibus aūt his modis erat dñs deus cū btā virgine ꝑfectius q̄ in ceteris oibus. Dicit em̄ de⁹ esse in creaturis p essentiā. inquantū p suū cōtinuū influxū cōseruat creata in esse. vñ Greg. inqt. Oia in nihilū redirēt nisi ea manus oipotentis sustētaret. ⁊ sic exponit Chry. illud Joh. i. Sine ipso scȝ gubernāte. factū est nihil. i. qđ factū est nihil est. Quāto aūt aliq̄ creatura vel in spē vel in indiuiduo hȝ ꝑfectius esse: tanto magis pōt aliquo modo dici de⁹ ibi magis eē per essentiā. Unde hoc modo magis dȝ esse in homine q̄ in brutis. Et quia btē Marie dedit nobilissimum esse. qz optime formata ⁊ cōplexionata fuit sup oēs: vt vt dictū est ⁊ ꝓbatum in. ij. parte huius opis. sermone. iij. ideo illi recte dixit angelus. dñs tecū. Per presentiam aūt dȝ esse deus in oibus creaturis. nouit oia intima creature. Oia em̄ nuda ⁊ apta sunt oculis eius. ad Heb. iiij. De quo habetur in. i. sniarum. dist. xxxv. Unde dicit glo. in ꝯ. aite. insti. ꝯ actio. q deus scit intentionē ⁊ corda omnium. De hoc etiā habetur in. c. deus oipotēs. q. q. i. ⁊. c. erubescant. xij. dist. ⁊. c. tua nos. de simo. In beata aūt ꝟgine fuit deus p ꝑsentiā. quia nō solum vidit oia secreta eius scȝ affectus et cogitatus oculo cognitiōis sed etiā oculo approbationis. nā oēs actus eius interiores ⁊ exteriores vt sctissimos approbauit. Per potentiaȝ ꝓo dȝ esse in creaturis. qz oib⁹ dat virtutē operandi. Uñ Joh. xv. dicit saluator. Sine me nihil potestis facere. Et quia dedit btē ꝟgini virtutē operādi ꝑfectius q̄ alteri creature. io dicitur ei perfectius q̄ aliq̄s. domin⁹ tecū. Per gratiam aūt. est in sanctis. Unde. i. Johan. iiij. scriptuȝ est. Qui manet in charitate in deo manet ⁊ deus in eo. quod etiam habet in ca. ab⁹ij xi. q. iij. Sed certe nullus pōt equari in charitate beate ꝟgini que inquit Can. i. Introduxit me rex in cellā vinariā. i. gratie sue abundantiam: ⁊ ordinauit in me charitatem. Ergo excellentius fuit deus in illa q̄ in ceteris sanctis. Sed vltra predictos modos essendi fuit modo inaudito a seculis ⁊ stupendissimo in virgine scȝ per ꝑsentiaȝ corpalē q̄si verbū caro factū ē in ea. vt inqt Ber. sup missus est. q expo-nit dñs tecū. i. cito erit p incarnationē. A

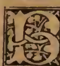
SI aūt dicat̄ sm philosophuz Sermones
inquirendi et faciēdi sunt secundum ma-
teriā de qua tractatur. vt habetur in.ij. Ethi.
vñ in materia amoris non debet poni nomen
timoris. qđ est hoc nomē dñs. iuxta illud Ma
lach. j. Si ego dñs vbi est timor me⁹. Cū ergo
tractaret̄ hic materia summi amoris. scilz in-
carnatio filij dei. videtur ꝙ non debuerit dice
re angelus: dñs tecū. sed pax vobis vel pax te
cū. sicut ⁊ fili⁹ dei salutabat quos diligebat.
Rñdet Alb. vbi. s. ꝙ in ista salutatione in eo ꝙ
dr: dñs tecū duo intēdūtur. Unū vt persona mit
tentis ppɼie exprimat̄. Alterū vt liberū arbi-
triū beate. virginis ad credendū ⁊ assentiendū
inclinetur. Ista eīn duo psecrissime ⁊ propriis-
sime exprimit hoc nomen dñs: qđ a potentia
imponit̄ scz a dominando. vñ Ambro. in quo
dā sermone inquit ꝙ dñs est nomen potentie.
⁊ qñ absolute dr soli deo appropriatur. Alij
ꝓo dñi dicunt̄ serui illius. et sunt dñi aliquo-
rum particulariter. vel alicui⁹ loci determina
ti. Ipse aūt deus absolute dr dñs: quia est dñs
omniū. cui dr Hester. iij. Dñs vniuersoꝝ tu es
quod soli⁹ dei est propriū: ⁊ sic psonā mittens
proprie nominat̄ in hac salutatione. Per idem
etiā liberū arbitriū beatissime virginis ad cre
dendū inclinat̄. Ad credendū eīn mirabilia et
consentiendū in ea maxime disponit fides de
omnipotētia: qua credit ⁊ aduertit deū omnia
posse facere: naturasqȝ mutare: ⁊ eis imperare.
Unde cum hic omniū nouoꝝ nouissimū annū
tiaret̄ beate virgini: ad cor eius inclinādū ad
credēdū: cōgruentissime. poni debuit hoc no-
men dominus: quod est omnipotētie demon-
stratiuū. Quia vero liberū arbitriū beatissime
virginis: etiā per se facile erat ad credendū: pa
ratū: nō indiguit exp̄ssissima omnipotētie insi
nuatione cum terrore vt diceret̄ dñs omnipo-
tens: vel dñs exercituū. sed sufficit ipsi⁹ leuis
annūtiatio⁊ quasi obscura expressio potentie: q̄
per hoc nomē dñs importat̄. Dicit ergo et an-
gelus. Dñs tecū. quasi aperte dicat. Nihil cre
das tibi impossibile que scis te dñm in socium
habere: sed dic confidenter. Oīa possum in eo qui
est mecū. si eīn aliqui duo vnū officiū debeant
operari: quid impedit si vn⁹ est debilis cum al
ter adeo sit fortis vt per se officiū possit pfice-
re isto etiā non iuuāte? Et ex his patet solutio
ad obiectū: quia hic dñs ponit̄ ad denotandū
potētiā fiēdi. non timorē vel terrorē. B

POssum⁹ etiam aliter exponere hoc verbū
angeli sm Alber. vbi. s. s. dñs tecū. i. tu es
regina eiusdē regni cui⁹ ipse est rex. ⁊ iō tu es
secū: et ipse est tecū: qꝛ etiā vt ait Athanasi⁹ in
symbolo. Dñs est pater ⁊ dñs fili⁹: ⁊ dñs spūs
sanct⁹: ⁊ tñ vn⁹ est dñs. Ideo exponit̄ sm Ber.
sup missus est. sic dicēs. Pater tecū q̄ filiū suū
facit ⁊ tuū. Fili⁹ tecū q̄ ad cōdēdū in te mirabi-
le sacr̄m: miro modo sibi fecit sacrarium: ⁊ tibi
seruat genitale signaculū. Spiritussanct⁹ tecū
qui cum patre ⁊ filio tuū sanctificat vteruz. Et
quia patri attribuit̄ potētia: filio sapiētia: spi-
rituisancto bonitas ⁊ beniuolētia. ideo exponi
tur dñs pater tecū exercēs summā potētiā: do
min⁹ fili⁹ tecū ostēdēs eximiā sapiētiā: dñs spi
ritussanct⁹ tecū exhibēs nimiā beniuolētiam.
Dñs ergo pater potētiā suam tecū mōstrauit
qui facit magna ⁊ iscrutabilia ⁊ mirabilia abs
qȝ numero. vt dr Job. v. lz enim magnū fuerit
creare celū ⁊ terrā ex nihilo: magnū quoqȝ i di
luuio saluare in arca hoies: ⁊ de omni genere
alaliū. magnū etiā: liberare populū Israel de
Egypto tātis mirabilib⁹: magnū insup cōdu-
cere pplm illū in tāto numero per desertū. xl.
annis de celo māna p̄stito. Magnū quoqȝ oēs
gētes cum regib⁹ suis de terra pmissionis p
Josue exterminare. Magnū etiā christū cecos
illuminare: demones effugare infirmos sana-
re: ⁊ mortuos resuscitare: tñ oia ista magnalia
excedit mysteriū incarnationis qđ est infinite
potētie. ideo recte dr dñs tecū. s. pater: q̄a fecit
tibi magna qui potēs est. Lu. j. Secūdo dñs fi
lius qui est dei virt⁹ ⁊ sapiētia. vt dr. j. Coꝛ. ij.
tecū est qui te infinita sua sapietia fabricauit.
iuxta illud Prouer. ix. Sapiētia edificauit sibi
domū. Dñs quoqȝ spūssanct⁹ tecū qui ex dile-
ctione ⁊ amore in te descēdit: ⁊ filiū dei incar-
nari fecit. iuxta illud Esa. lxiij. Spūssctūs du-
ctor eius fuit. Predicta aūt, oia cōfirmat Ber.
vbi supra dicēs inter alia. Cū dñs sit cū oibus
sanctis spāliter tñ est cum Maria: cū qua vtiqȝ
tāta ei consensio fuit vt illius non solū volūtatē
sed etiā sibi carnē cōiūgeret ⁊ de sua virginisqȝ
substātia vnū Christū efficeret vel poti⁹ vnus
Christ⁹ fieret: qui etsi nec tot⁹ de deo nec tot⁹
de virgine: tot⁹ tñ dei ⁊ tot⁹ virginis esset: nec
duo tñ filij: sed vnus vtriusqȝ fili⁹. Ait itaqȝ an
gelus dñs tecū. nec tñ dñs filius tecū quē car-
ne tua induis: sed etiā dñs pater tecū q̄ genuit
quē cōcipis. ⁊ deus spūssanct⁹ tecū: cui⁹ virtu-
te generās virgo pmanebis. Beat⁹ aūt Maxi
mus in quodā ser. ait. Dñs tecū, in mēte. tecuz
in vētre. tecū in vtero: ⁊ tecum in auxilio. Nos
aūt dicere possum⁹ virgini. Tecum dñs pater
cui⁹ spōsa facta es. tecū fili⁹ cui⁹ venerāda ma
ter es. tecū spūssanct⁹ cui⁹ sacrariū electa es. te
cum pater etern⁹ qui anteqȝ esses te elegit in fi-
lij sui matrē. Uñ tu dicere potes illud Prouer.
viij. Ab eterno ordinata sum. Tecū filius quē
nouē mēsib⁹ in vtero tuo sacratissimo portasti ⁊
tuo lacte pauisti ⁊ educasti. Tecū spūssanct⁹ q̄
est dator gratiarū ⁊ caput influens in nos ⁊ te
collū fecit per quod gratie descendūt. ⁊ sicut in
stomachū cibus non nisi per collum mittitur.
sic non nisi per te nobis gratia destinat̄. Hinc
sponsus celestis te alloquitur Cant. vij, dicēs,

Collū tuū sicut turris eburnea. C

Sicut ad angel⁹ dixit Gedeoni:vt habet Judicū.vj.Dñs tecū viroꝝ fortissime.sic dixit tibi.dñs tecū mulierū fortissima purissima ⁊ sctissima.Ille inquā dñs de q̄ dr̄ Deut.x. De⁹ deoꝝ ⁊ dñs dñantiū.de⁹ magnus ⁊ potēs ⁊ terribilis.⁊ cui Judith.ix.dr̄. Tu es ipse deus nr̄ qui cōteris bella ab initio.⁊ dñs est nomē tibi.Et.xvj.eiusdē li.c.Adonai dñe de⁹ magnus es tu ⁊ preclar⁹ in virtute tua.⁊ quē nemo superare potest.De ipso etiā dr̄ ps.xxj. Dñi est regnū:⁊ ipse dñabit gentiū. ⁊ ps.xxiij. Dñs fortis ⁊ potēs:dñs potēs in pŕlio.Et ibidē.Dñs virtutū ipse est rex glie.et ps.cxxxiij. Dñe nomē tuū in eternū:dñe memoriale tuū in generatiōe ⁊ generationē.⁊ Eccli.xliij.terribilis dñs et magn⁹ vehemēter:et mirabilis potētia ipsi⁹.Igit ille dñs tecū quē vidit Esa. qui inqt sui lib.c.vj.dicēs.Uidi dñm sedentez super solium excelsum ⁊ eleuatuz.⁊ plena erat ois terra maiestate ei⁹.Dñs ille est tecū q̄ ī te adimpleuit illud Esa.xxxiij.dñs iudex noster dñs legifer noster.dñs rex nr̄:ipse veniet ⁊ saluabit nos.⁊ illud eiusdē li.c.vj.nō erit ampli⁹ sol ad lucēdū per diē:nec splēdor lune p̄ noctez illuminabit te.sed erit tibi dñs in lucē sempiternā:⁊ deus tu⁹ in gloriā tuaz.Tu ho virgo gloriosa potuisti dño deo dicere quez tecū esse audiebas illud.ij.Machab.xiiij. Tu dñe vniuersitatis qui nulli⁹ indiges:⁊ qui es dñs oim et diues in oēs qui inuocāt te.ad Ro⁹.x.q̄ es rex regū ⁊ dñs dominātiū:qui sol⁹ habes immortalitatē ⁊ lucē habitas inaccessibilē quem nullus hominū vidit nec videre pōt.cui est honor ⁊ gloria ⁊ imperiū sempiternū.j.timot.vj. qui habes in vestimēto ⁊ i femore tuo scriptū. Rex regū ⁊ dñs dominātiū Apo.xix.Quare cū hac paupercula esse ⁊ habitare dignaris:lz enīz dicat poeta.ij.metamꝰ.Non bene cōueniūt nec in vna sede morant.Maiestas ⁊ amor et̄ maiestas tua cum tāto amore mecū morari delectatur.Et ideo postq̄ tu vis esse mecū ego q̄ꝫ sicut semper fui:ita ⁊ semp̄ volo esse tecuz.Tu enim de⁹ omnipotens es merces mea magna nimis.Gen̄.xv.Tu es fortissim⁹ deus spirituū vniuerse carnis.Num̄.xxiij.⁊ non est ali⁹ de⁹ in celo vel in terra qui possit facere opera tua et cōparere fortitudini tue.Deute.iij.Tu de⁹ meus es spūs incorpore⁹:qui nec membris distingueris:nec mole cēseris.xxiij.q.iij.c. q̄dā. ver.antropomorphite.qui incremētū dat nobis ad bene agendū.xix.dist.c.ū.j.q.j.c. si fuerit.de cōse.di.iij.c.aliud est.⁊ extra de deci.ca. cum non sit in hoīe.Tu es de⁹dñs ⁊ magister sine aliquo peccato.c.ij.de simo.⁊.xxvj.q.j.c.q̄ sine saluatore.Tu es deus in quo viuim⁹:mouemur ⁊ sum⁹.c.non obseruetis.xxvj.q.vij. tu deus me⁹ es ignis ꝯsumēs ⁊ emulator.Deut. iij.Tu es deus fidelis ⁊ absq̄ vlla iniquitate. iustus ⁊ rect⁹.Deute.xxxij.Tu es deus propitius ⁊ clemens:misericors ⁊ lōganimis ⁊ multe miserationis.Nee.ix.tu es rex ois terre de⁹ Psal.xlvj.Tu es deus adiutor noster in eternum.Psal.lxj.Tu es ille de quo inquit p̄pheta.psal.lxxij.q̄ bonus Israel deus his qui recto sunt corde.Tu es deus cordis mei et pars mea deus in eternū.Ibidē.Tu es deus rex noster ante secula:qui modo operaris salutez in medio terre.ps.lxxij.o deus meus qui similis erit tibi.ps.lxxxj.Tu es deus abscōdit⁹.Esa. xlv.Tu es dñs deus ver⁹ de⁹ viuēs ⁊ rex sempiternus.Hiere.x.Tu es domin⁹ deus fortitudo mea.Abachuc.iij.Tu es dominus deus omnium creator.terribilis ⁊ fortis iust⁹.⁊ misericors qui solus es rex bonus:solus prestās omnipotēs ⁊ eternus.ij.Macha.j. Tu es vn⁹ deus ⁊ pater omniū qui es super omnes ⁊ per oia ⁊ in omnib⁹ nobis.Ephe.iiij.Tu es deus qui operaris in nos velle ⁊ perficere pro bona volūtate.ad Phil.ij.Diligā igitur te dñe fortitudo mea dñs firmamentū meum ⁊ refugium meū ⁊ liberator meus.ps.xvij.Quia aūt angelus dixerat beate virgini.dñs tecū.Ipsa dixit dño illud Oui.in epistolis.epistola.v. Et tua sum tecūq̄ fui qui puerilib⁹ annis.Et tua q̄d superest ipse esse precor.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur benedictionis. D

Benedicta fuit virgo maria inter mulieres:in mulierib⁹ ⁊ sup mulieres.De prima bñdictione dicitur Lu.j.Bñdicta tu inter mulieres.de secūda ibidem.benedicta tu in mulierib⁹.de tertia in figuram Judith.xiij.Benedicta es tu filia a domino excelso pre omnib⁹ mulierib⁹ super terraz. Ista autem triplex benedictio sic pōt accipi. Prima enim qua dicit bñdicta inter mulieres accipit penes statū quia ipsa cōuenit cuz statu omniū mulierū.i.cū virginib⁹.quia fuit virgo incorrupta:cū ꝯiugatis qr̄ fuit ꝯiugio copulata:cū viduis:q̄a fuit vidua derelicta.Si eni tēpore passiōis ioseph spōsus eius vixisset.non est verisimile q̄ xp̄s eam recōmēdasset alteri iam factā quinquagenariā q̄ illi recōmendauerat iuuēculā.Propter hanc aūt triplicē statum potest sibi cōuenire illud Eccli.xxiij.in iacob inhabita.i.in cōiugatis qui sunt in luctu mundane tribulationis.⁊ in israel hereditare.i.in viduis:que debent in orationib⁹ deum contēplando videre.⁊ in electis meis mitte radices.i.in virginib⁹ quos de⁹ elegit vt sibi ministrent propter suam mundiciaz. iuxta illud psal.c.ambulans in via immaculata:hic mihi ministrabit.In ipsis enim beatissima virgo radices misit que prima virginitatis marie sau

ete voiū einitreno aluo vt in ꝑpetua ꝟginitate ꝑsisterēt magistra ⁊ cā fuit. Scđo bñdictio q̄ đr benedicta in mulierib⁹ accipit penes fructum inū ⁊ meritū. Ipsa eñ habuit fructum ⁊ meritum oīm seminarū. habuit eñ fructū trigesimum qui debet coniugatis. fructum sexagesimū q̄ đbet viduis. ⁊ fructū cētesimū q̄ debet virginibus. Ipsa eñ in domo dei fuit sicut lapis angularis q̄ est in vnoquoq; pariete. nō tñ est totus in vno. nec totus in altero. sed eminet toti edificio. Ipsa nāq; fuit in numero matrum quoad fecūditatē. in numero viduarū quoad sponsi subtractionem. ⁊ in numero ꝟginū q̄ad incorruptionem ⁊ tñ nec ex toto fuit in parte matrum: quia fuit incorrupta nec ex toto i pte viduarum qꝛ fuit semꝑ celesti spōso associata nec ex toto in pte virginū: qꝛ fuit fecūda. Quis aūt sic fuerit in his partib⁹ tñ eminet vniuersis. Prouer. vlt. vbi et đr. Tu autē supergressa es vniuersas. Tertia bñdictio q̄ đr benedicta sup oēs mulieres: accipit penes quoddā singulare priuilegiū qđ ipsa hꝫ respectu omniū mulierū. s. ꝟginū: viduarū ⁊ cōiugatarꝫ qꝛ q̄cq̄d boni fuit in eis ipsa habuit. q̄cquid ꝟo mali ipsa vitauit. In ꝟginitate eñ est vnū bonū. s. integritas carnis. ⁊ vnū malum. scꝫ sterilitas ꝓlis Similiter i viduitate est vnū bonū. s. libertas animi. ⁊ vnū malū. s. solitudo ꝯsortij. Silr̄ in cōiugio est vnū bonū. s. iocūditas ꝓlis ⁊ vnū malum. s. corruptio carnis. Btā aūt maria fuit ꝟgo sine sterilitate vidua sine solitudine. ⁊ cōiugata sine corruptiōe. Uel fuit bñdicta sup oēs mulieres. scꝫ sup virgines. prioritate qꝛ prima ꝟginitatē seruauit. ⁊ puritate. qꝛ post deū maiorem puritatē habuit. ⁊ fecunditate. qꝛ ꝟgo ⁊ mater extitit. Fuit q̄ꝫ bñdicta sup viduas quia fuit in orationibus feruētissima. in opib⁹ pietatis magis assidua. ⁊ in castitate magis pura. Fuit aūt benedicta sup cōiugas. qꝛ i ea fuit proles dignior. fides integrior. ⁊ sacrm̄. i. habitatio indiuisibilior. Sed de istis bñdictionib⁹ diffusius ⁊ clarius dicimus infra in hac eadē parte. E

A Liter q̄ꝫ pōt accipi ista triplex benedictio qua dicitur benedicta iter mulieres. in mulieribus. ⁊ sup mulieres. Prima eñ mulier supbiuit vsq; ad deuꝫ. i. vsq; ad diuinitatis appetitū. cōtra deū. i. ꝯ dei p̄ceptū ⁊ supra deum in hoc. scilicet q͛ voluit id quod deus voluit eam velle. ⁊ ideo ꝟoluntatatem suā supra dei voluntatē posuit. ⁊ qꝛ sic superbiuit. idō maledicta fuit. Btā aūt maria humiliauit se vsq; ad mulieres ꝑ cōformitatē. qꝛ tāq̄ vna i larū se eis cōformabat. sicut pꝫ in sui purificatione. ⁊ ideo bñdicta fuit inter mulieres. humiliauit etiā se ppter mulieres. i. propter earum salutem. Nam quod Eua superbiendo abstulit. marie humilitas mulieribus restituit. ⁊ ideo fuit benedicta in mulieribus.

Humiliauit ēt se iter mulieres qñ se ancillam appellauit. ⁊ idō bñdicta fuit sup oēs mulieres. qꝛ q̄ se humiliat exaltabit Lu. xviij. De benedictiōe ēt ei⁹ in mulierib⁹ dicit Ber. vbi. s. Benedicta tu in mulierib⁹ q̄ ḡnalē mulierū euasisti maledictionē. vt nec sterilis maneas nec cū dolore partas. Cōcipies q̄ppe sine clpa. grauida eris sꝫ nō grauata. paries sed nō cū tristicia nescies virū sꝫ gignes filiū. illi⁹ eris mr̄ cui⁹ de⁹ est pater paterne charitatis erit corona tue castitatꝭ Sapia paterni cordis erit fructus vteri ꝟginalis. deū deniq; paries ⁊ de celo ꝯcipies. De bñdictiōe iter mulieres dicit Petr⁹ rauēn. sup Missus ē. Uere bñdicta iter mulieres q̄ celo fuit maior terra fortior ⁊ orbe latior. deū nāq; quē mūdus nō capit sola cepit. portauit eū q̄ portat orbē. suūq; genuit genitorē. ⁊ nutriuit olim vniūsq; nutritorē. De bñdictione sup oēs mulieres dicit Hie. in sermone de assumptiōe Bñdicta inq̄t i mulierib⁹. i. pl⁹ bñdicta q͛ oēs mulieres. qꝛ q̄cq̄d maledictionis ꝑ euā diffusū est totū Marie bñdictio abstulit. In sup grām refudit. Idē i alio ₰mone ait. Eua obfuit. Maria ꝓfuit. Eua lusit. Maria illuxit. Cadat improperiū eue. qꝛ loti sumus vniuersi ꝑ partum ꝟginis marie. Ut đr fuisse bñdicta sup omnes mulieres. qꝛ olīꝫ triplici maledictiōi mulieres erāt subdite scꝫ opprobrij q̄ ad nō ꝯcipientes. Uñ dixit rachel cū peperisset. Gen. xxx. abstulit dñs opprobriū meū. Peccati q̄ad ꝯcipiētes iuxta illud ps. l. Ecce eñ i iniq̄tatib⁹ cōcept⁹ sū. Et supplicij q̄ad pariētes. geñ. iij. In dolore paries filios tuos. Sola igit̄ maria sup oēs mulieres ē bñdicta. cui⁹ ꝟginitati addit̄ fecunditas ⁊ fecūditate i ꝯceptu sanctitas ⁊ sanctitati in partu iocunditas. F

O Mnia aūt supradicta ꝯfirmat Alber. i loco p̄allegato. c. cc. iter alia đi. q͛ q̄druplex ē rō bñdictiōis. đr eñ bñdictio q̄nq; maledictionis euacuatio. iuxta illō ps. lxxxiiij. Bñdixisti dñe terrā tuā auertisti captiuitatem iacob ⁊c. Scđo đr fecūdatiōis āpliatio. iuxta illō Geñ. j. bñdixit eis. đi. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā. Tertio đr singularꝭ grē collatio. iuxta illud. bñdixit dñs abraā Geñ. xxij. Quarto đr cōgratulātiū collaudatio. Uñ Mat. xxi. dicebat ppl's xp̄o. Bñdict⁹ q̄ venit in noīe dñi. Et ₰m oēm modū istū ⁊ rōnē fuit bñdictissima virgo i mulierib⁹ bñdicta. Primo nāq; fuit bñdicta euacuatiōe maledictiōis mulierꝝ. de q̄b⁹ in p̄cedēti ₰mone tractauim⁹ ꝓbādo q͛ oē vhe mulierū ablatū fuit a gl'iosa ꝟgine. Inter alias aūt maledictiones est sterilitas. Nā vt ait Ambro. Pudor est feminis nuptiarꝫ premia non habere. i. filios. Ideo opprobrium videt̄ feminis non habere prolē quibus hec est cā nubendi. c. j. xxxij. q. ij. ppter q͛ vt hr̄. i. Reg. j. Femina

exprobrabat anne eo ꝙ sterilis esset. q͛ sterilitas lege dānabatur. Ab hac autem meledictione fuit beata ꝟgo libera: q̄ ꝟginitatē sterilem in mundo nobilitauit ⁊ exaltauit ac in se dedicauit deo ⁊ cōsecrauit vt rē excellentē ⁊ gratissimā deo ⁊ angelis: q͛ replet paradisū btis. c. nuptie. xxxij. q. j. ⁊ sic non solū euacuata est hac mulierū maledictione. immo eaꝝ maledictionem in bn̄dictionē mutauit. Euacuata quoqꝫ fuit maledictione illa de qua inquit Hier. suꝑ Mat. ⁊ habet̄ in. c. connubia. xxxij. q. ij. vbi ait. Cōnubia legitima carent quidē pctō. nō tamē tēpore illo quo cōiugales actus gerūt̄ p̄sentia spūssancti datur. etsi ꝓpheta esse videat̄ q̄ officium generationis obsequit̄. hec ille. ⁊ hoc est ꝓpter libidinē ⁊ delectationē inordinatā a qua ꝑm p̄hm rō absorbetur. Hec eṁ maledictio nō fuit in ꝟgine beatissima que sine carnali concupiscentia generauit. Vn̄ suꝑ illud Lu. j. Bn̄dicta tu in mulieribus. ait glo. q̄ sine exemplo muliebris conditionis ꝟgo ⁊ mater deū genuisti. In quibus ꝟbis tangit̄ euacuatio predictarū duarū maledictionū. G

SEcūda bn̄dictio dr̄ fecūditatis amplitio seu superexaltatio. Nulla enim mulier. vnq̄ꝫ fuit vel erit sic excellentissime fecunda sicut btā virgo. q̄ virgo; immaculata ꝑmanēs deū ⁊ hoīem cōcepit ⁊ peperit creatorē ⁊ redēptorē seculi. ac reconciliatorem ⁊ reformatorē pacis inter deū ⁊ hoīem. Et hoc est quod ecclesia canit dī. Virga iesse floruit: ꝟgo deū ⁊ hoīem genuit. pacēꝫ deus reddidit in se recōcilians ima summis. Benedicta ergo inter oēs mulieres fuit hec mulier. que diuinā maiestatē diuini vteri sui carne vestiuit. Qd̄ in figura p̄monstratū fuerat Jone. iij. vbi dr̄. ꝙ rex niniue descēdit de solio ⁊ indutus est sacco. ad placandā iram dei cōtra niniuē. Dei eṁ filius rex regū. descēdit de celesti solio. ⁊ in vtero virginali indutus est sacco nr̄e mortalitatis. in q̄ erat thesaurus sanguinis sui. cui⁹ p̄cio perituꝝ mundum reconciliauit patri. H

TErtia bn̄dictio dr̄ singularis grē collationis. Vn̄ pro maiori declaratione dictorū in p̄ncipio hui⁹ partis. est sciendum ꝙ triplex bonū reperit̄ a deo collatum cōiugatis. viduis ⁊ ꝟginibus mulieribus scꝫ bonū melius ⁊ optimū. De quibus Beda in quodā s̄mone ait. Bona est castitas cōiugalis. melior cōtinētia vidualis. sed optima est integritas ꝟginalis. Que oīa excellētissime fuerunt i virgine bn̄dicta. In qua fuit vt. s̄. dictū est virginitas cōiugalitas ⁊ viduitas. ⁊ quicq̄d perfectionis reperit̄ in eis. In virginitate eṁ est triplex bonum. s. carnis incorruptio: nulli viro subiectio. ⁊ angelica conuersatio. De primo dr̄ Sapien. vj. Carnis incorruptio facit ꝓximum deo. Et rō est. q͛ vt ait Greg. in quadā homel.

Tanto vnusq̄sqꝫ a supno amore disiungit̄ quāto inferius delectat̄. Et sic ꝑ cōtrariū tanto magis vnusq̄sqꝫ deo approximat̄ ⁊ coniungit̄ quāto magis a delectationib⁹ terrenis abstrahit̄. vn̄ q͛ ꝑ virginitatē abstrahit̄ hō a maximis delectationibꝫ. iō magis approximat̄ ⁊ cōiungit̄ deo. ⁊ hac de cā sibylle ⁊ ii gētiles ꝓpter virginitatē credunt̄ recepisse spm̄ ꝓphetie. Sꝫ btā virgo maria in hoc oēs ꝟgines excessit. q̄ ab oī motu ⁊ cogitatione turpi incorrupta fuit ⁊ in puritate angelos suꝑauit. Scd̄m bonū virginum est. q͛ nulli viro subijciunt̄ sicut coniugate. De q̄bus Aug. xxxij. q. v. in. c. noluit. inquit. ꝙ dn̄s statuit cōiugatas esse q̄si famulas virorum scꝫ in dispositione domus ⁊ familie. Virgines nāqꝫ ab hmōi seruitute sunt libere. j. ad Coꝝ. vij. Btā aūt virgo licet cōiugata nō fuit subdita viro sed eius dn̄a. vt patuit s̄. sermone precedenti. Unde Joseph erat sicut ille maritus q̄ vxorē suā appellabat dominā suaꝫ sanctissimam. ff. de anun. le. l. ticia. §. qui marco. ⁊ alias allegat̄. l. q̄ marco. Itē erat sicut ille qui suā vxorē appellabat dominā suā reuerendissimam. vt in aut̄. vt iudi. sine quoquo suffra. §. hoc oīno. col. ij. Tertiū bonum virginitatis est angelica cōuersatio. Oē eṁ sīle appetit suū simile. Eccl̄i. xiij. Et oīa similia coniunguntur ij. phyē. ⁊. viij. ethi. Cum ergo vt ait Hiero. ad Eusto. angelis sit cognata ꝟginitas. iō angeli cū ꝟginibus delectant̄ cōuersari. Unde angelus apparēs Johāni virgini ostēdit ei illa mirabilia. q̄ scripsit in Apocalipsi. ⁊ gabriel danieli castissimo duplicē aduentū saluatoris manifestauit. Sed nulla vnq̄ꝫ pura creatura maiorem habuit ꝟginitatis puritatē. nec similē btē ꝟgini q̄ ipsa habuit maximā angeloꝝ cōuersationē. Recte igit̄ ei dr̄. Bn̄dicta tu in mulierib⁹ scꝫ ꝟginibus. I

IN cōiugatis etiā triplex reperit̄ bonū. s. fides ꝓles ⁊ sacramentū. vt ait. Aug. in lib. de nuptijs. ⁊ theol̄. in. iiij. di. xxx. Fides quidēꝫ vt alter alteri seruet fidelitatem: nō cōmiscēdo secum altera ꝑsona. Sed btā virgo nō solū cū altero se non commiscuit: sed nec etiam cum viro suo Joseph. Unde vt ait Aug. in li. de nuptijs. Tanto eius coniugiuꝫ fuit sanctius quāto castius. Bonū autē prolis sequitur ex cōiugio. ⁊ propter hoc est institutum matrimoniuꝫ. Hoc autem bonū fuit in beata virgine que supra oēs cōiugatas. vt ait Sedulius poeta Gaudia matris habēs cū ꝟginitatis honore. Nec primā similē visa est, nec habere sequentē. Proles eṁ aliarū coniugatarū est pura creatura et peccatrix. sed ꝓles ꝟginis fuit deus ⁊ hō sanctissimus. Tertium bonum coniugij est sacramentuꝫ de quo apostolus ad Ephes̄. v. inquit. Hoc autem dico magnum sacramentum in christo ⁊ ecclesia. Significat enim coniunctionē

ecclesia.i.cum bonis fidelib⁹ per dilectionē:et
hoc quo ad ꝯsensum mutuū volūtatis expssum
per verba. Quo aūt ad coniūctionē corpoꝝ per
copulā:significat cōiunctionē dei cū nostra hu
manitate in vna psona.ꝛ sic indissolubilis est
talis ꝯiunctio. Nunꝙ enim separata est deitas
ab humanitate postꝙ eam sibi vniuit. Hinc est
ꝙ matrimoniū ꝯsumatū per copulā nuꝙ dissol
ui potest:vt correspondeat signū signato. Hoc
aūt sacramentū impletū est in vtero virginali
in quo facta est talis vnio.ꝛ ideo pmaxime bo-
num istud coniugatoꝝ reperit in virgine. In
viduis aūt reperit triplex bonū.s.libertas con
tēplationis.vñ de Anna pphetissa vidua dicit
Lu.ij.ꝙ tēplū frequētabat seruiēs deo in ora-
tionib⁹ die ac nocte. Secundū bonū est carnis
maceratio.nam vt ait apls.i.Timot.v. Vidua
in delitijs viuēs mortua est.vnde ꝛ sancta Iu-
dith vidua ieiunijs insistebat ꝯtinuis.vt habe
tur lib.sui.c.viij. Tertiū est exercitiū in operi-
bus pietatis ꝛ misericordie.vt ostēdit apls in
preall'.c. Unde ꝛ vidua illa sareptana Heliā cī
bo necessario pauit,vt hr.iij.Reg.xvij. R

Hec aūt omnia sine cōparatione fuerūt in
beata virgine Maria:nam ieiunia nō so-
lum in lege mādata seruabat:sed etiam vt ait
Ambro.in li.de virgi.alia addebat:totaꝙ de-
dita erat orationi ꝛ ꝯtēplationi. Christūꝙ mē
dicum ꝛ pauperē de sua pauptate nutriebat.
Ultra aūt has gratias bonis mulierib⁹ cōmu
nes habuit aliā singularē:quia omniū mulie-
rum imo ꝛ viroꝝ mater ꝛ dña effecta est.cū cū
genuerit qui oīa creauit ꝛ oēs redemit. Recte
ergo illi dr. Bñdicta tu in mulierib⁹.s.quoad
specialē gratiā super omnes. Quarta bñdi
ctio dr cōgratulatio laudantiū. De qua in cāti
co triū pueroꝝ qui orabāt in camino ignis dr
Dañ.iij. Benedicite omnia opera dñi dño:lau
date ꝛ superaltate eum in secula. Hec aūt bñ-
dictio est triplex in beata virgine super omnes
mulieres. Lz enim alique mulieres fuerint col-
laudate de virtutib⁹ suis ꝛ bñdicte ab homi-
nibus:vt Iudith:ꝛ aliē alie:nulla tñ eatenus vt
Maria. Collaudata enim fuit bñdicta virgo ab
angelis:vt ptz ex pcedentib⁹.cum ei dixit an-
gelus Gabriel. Bñdicta tu in mulierib⁹.ꝛ me-
rito:quia genuit angeloꝝ restauratorē:ꝛ conci
uium suoꝝ redēptorem. Restaurauit naꝙ fili⁹
suus reddēdo per equipollētiā deperditum:ac
multiplicādo numerū ꝛ augmētando supaddi
tum.s.quartā hierarchiā. Unde ipse est glio-
sus super omnē hierarchiā cum matre sua as
sumpta in celū:de quo gaudētes angeli laudā
tes benedicūt dñm.vt canit ecclesia. Hoies qꝫ
laudauerūt beatā virginē per Elizabeth dicē-
tes Lu.ij. Bñdicta tu in mulierib⁹. Et rōnem
hui⁹ benedictionis assignat Aug.in quodā ser
mone dicēs. Que vitā viris ꝛ mulierib⁹ pepe-
risti. Laudata quoꝙ fuit ꝛ ꝯtinue laudatur ab
omnib⁹ corporalib⁹ rebus:quia eam immuta-
uit causaliter innouādo:quia fili⁹ eius est ille
qui inquit Apoca.xxi.ꝛ Esa.lxv. Ecce ego creo
celos nouos ꝛ terrā nouā ꝛc. Item oīa corpora
lia nobilitauit per filiū suum:cui⁹ corpus aliq
modo cum omnib⁹ corporib⁹ ꝯuenit ꝛ excedit:
et ideo istis de causis bñdicta est non solū in
mulierib⁹:sed etiā ab omnib⁹ mulierib⁹ ꝛ vni-
uersis creaturis benedicit. Uñ sicut de dño di-
cim⁹. Bñdicite oīa opera dñi dño. Ita de ipsa
dicere possum⁹. Bñdicite oīa opera dño oīz. Z

Alber.vo sup Missus est.c.cci. dicit:ꝙ
istā bñdictionē virginis cōprehendere
in se oēm aliā benedictionē:facile est vi
dere singula discurrēti. Nos vo in hoc sermone
solū duas bñdictiones explicabim⁹ causa bre-
uitatis:alijs in sequēti sermone dimissis. Pre-
dictus aūt doctor in.c.sequēti inqt. Prima bñ-
dictio est illa qua bñdixit deus diei septime in
qua requieuit ab omni opere qd patrarat. Gene.
ij. Est aūt ista bñdictio operū ꝯsūmatio:ꝛ eter-
ne requiei pfiguratio. In beatissima virgine fuit
pfecte operū ꝯsummatio:quia oīa creata i vno
hoīe vniunt cum creatore:ꝛ primū sit vltimū:ꝛ
vltimū primū. Non enim est pfectio motus nisi i
circulo. In ea etiā fuit non solū future requiei
signū sed etiā causa. Si ergo dies septima est
bñdicta ppter sabbatū diei:ꝛ tñ excelsior ē sab
batismus recreationis ꝙ creatiōis.ergo ꝛ ma-
ior bñdictio:in omnib⁹ enim requiē qsiuit. Eccl'i.
xxiiij.ꝛ in ipsa sola inuenit:in qua inuenit oīa
queꝙ qsiuit:vñ ꝛ in tabernaculo eius requie
uit:vt in psal'.c.dz. Hec est enim vera Syon quā
elegit dñs in habitationē sibi:ibi requies sua i
seculū seculi:ibi habitabit qm elegit eam.ps.
cxxxi. Ex qb⁹ apparet qñ beata virgo habuit
septime diei benedictionē. Sequit quoꝙ idem
doctor in.c.cciij.dicēs. Scda bñdictio qua bñ-
dixit deus fuit illa quā dedit Ade ꝛ Eue dicēs
Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terram et
subiicite eam ꝛ dominamini piscib⁹ maris ꝛ vo
latilibus celi ꝛ vniuersis animātibus que mo-
uent super terram. Geñ.ij. Hec aūt benedictio
tria cōplectit in se.s.nature fecundationē ter-
re subiectionē ꝛ animaliū dominationē. Fecun
ditas est duplex.s.carnalis ꝛ spiritualis. Bea-
tissima aūt virgo vtrāꝙ habuit in sūmo:vt pa
tet ex pcedentib⁹. Unde de ipsa dr. Qm omniū
bonoꝝ mater est. Sap.vij. habuit etiam terre
subiectionē in summo. Terram naꝙ corporis
sui pre omnib⁹ habuit sibi subiectā ꝛ in omni-
bus rationi parentē.vt.s.declaratū est in pre-
cedēti sermone. Dominationē quoꝙ habuit ꝛ
subiectionē omniū animaliū. Nam dominat
piscib⁹ maris.i.demonib⁹ in amaritudine in-
ferni ꝯstitutis. Dominat etiam volatilib⁹ celi
idest eleuatis angelis ꝛ volantib⁹ in celū:ꝛ ad

altitudinē contēplationis dei. Dominatur etiam per misericordiā vniuersis animātib⁹ que mouentur super terram.i.omnib⁹ hominib⁹ in mobili vita ꝯstitutis. Et sic ipsa beatissima virgo habuit benedictionē primoꝝ parentū. Sequitur idem doctor sequēti.c.dicens. Isaac benedixit Jacob. Geñ.xxvij.dicēs. Det tibi deus de roꝛe celi ⁊ de pinguedine terre: abūdantiā frumēti: vini ⁊ olei:⁊ seruiāt tibi populi:⁊ adorēt te tribus: esto dñs fratrū tuoꝝ:⁊ incuruentur ante te filij mris tue. Qui maledixerit tibi:sit ille maledictus:⁊ qui benedixerit tibi benedictionib⁹ repleatur. Hec quoqꝫ benedictio in tribus ꝯsistit s.in abūdātia necessarioꝝ: vt ibi. det tibi deus ⁊c. In dignitate honoꝝ.ibi: esto dñs fratrū tuorum:⁊ in amotione incōmodoꝝ.ibi: qui maledixerit tibi ⁊c. Item per roꝛē celi intelligitur gratia contēplationis:⁊ per pinguedinē terre gratia actionis:⁊ ex his fit frumentū fidei:⁊ vinum spei ac oleū charitatis. Sed constat ꝙ beatissimā virgo hec omnia habuit in summo.s.contēplationē: actionē: fidem: spem ⁊ charitatē. ergo principiū huius bñdictionis Jacob habuit in summo. Secūdo in hac benedictione: est dignitas honoꝝ que intelligitur per hoc quod dicitur. seruiāt tibi populi ⁊ adorent te trib⁹. Esto dñs fratrū tuoꝝ:⁊ incuruentur ante te filij mris tue. Populi enim sunt Gētiles ad fidem cōuersi tribus Judei: fratres sui sunt Chꝛistiani: filij matris sue sunt angeli. Omnes eñ isti o benignissima virgo seruiūt tibi in ecclesia militante:⁊ adorāt te hyperdulia in ecclesia triūphante:⁊ incuruantur ante te: quia vbiqꝫ ⁊ omnib⁹ dñaris cum germana tibi pietate. Tertium. qđ fuit in hac benedictione est incōmodoꝝ amotio ⁊ laudis cōmunicatio qđ intelligitur per hoc qđ dicit. Qui maledixerit tibi.s.coꝛde: oꝛe: vel opere maledictionib⁹ repleatur.s.presentis vite ⁊ future:⁊ qui bñdixerit tibi: bñdictionib⁹ repleatur.s.in hac vita ⁊ futura. Istaꝫ aūt bñdictionē habuit in summo beatissima virgo que nūqꝫ aliqđ incōmodum habuit quo caruisse fm rationē voluerit: immo omne incōmodū suū sibi cōmodū fuit. Qui asit ipsam coꝛde: oꝛe vel opere maledixerit eternam maledictionem hereditabit. Qui ꝟo ipsam coꝛde: oꝛe vel opere benedixerit: benedictionem gratie diuine in p̄senti obtinebit:⁊ glorie in futuro ipsa dicēte Eccl.xxiiij. Qui me elucidāt vitam eternam habebūt. Ad quam nos perducat omnipotēs dei filius meritis sue benedictissime matris. Amen.

¶ De eiusdē beatissime virginis annūtiatione. Sermo.ix. xv

(C)um descēderet ros descendebat pariter et manna. Numeri vndecimo. Tēpoꝛe veris qñ philomena cātat ros tunc incipit descēdere ⁊ campi germinare: quia imber abijt. Spiritualiter donec mūdus fuit in hyeme peccati ꝓpter peccatū pꝛimoꝝ parentū: pꝛiuat⁹ fuit roꝛe.i. gratia spūsancti. vñ Aggei.i.c. Pꝛohibiti sunt celi ne darent rorem. Sed canēte Philomena.i. Gabꝛiele archāgelo illud dulce carmē. Aue gratia plena. descendit ros de celo.s.filius dei in vterū virginis:⁊ cum eo dulcedo bñdictionis ⁊ gratie: cessauitqꝫ gelu amaritudinis ⁊ doloris. Hoc autē figuratū fuerat Judi.vi.vbi legitur dñm dedisse signū Gedeoni ꝙ liberarentur filij Israel de manu Madian. per hūc modū.s.ꝙ ipse Gedcō vellus in area poneret.⁊ ibi tm̄ ros descenderet et non in aliqua parte terre: qđ ⁊ factum est. et sic postmodū percusso Madian: quieuit Isrl̄ multo tempoꝛe. Spūaliter aūt illud fuit signū qđ genus humanū petebat a dño deo. vnde psal. lxxxv. inquit Dauid. Fac mecū signū in bonum vt videāt qui oderūt me ⁊ cōfundantur. Dñs ꝟo dedit signum de roꝛe celi ꝙ descēderet in virginem Mariā. vñ Esa.vij.c. pꝛopterea ipse dñs dabit vobis signū. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filium ⁊c. Quod signum cognoscēs Dauid ait ps.lxxj. Descēdet sicut pluuia in vellus:⁊ sicut stillicidia stillātia super terrā. Naꝫ ipsa virgo beata fuit vellus quo celestis agnus coopert⁹ est. Ipsa igitur sola fuit in quā ros descendit: cui canit ecclesia. Sancta ⁊ immaculata virginitas quib⁹ te laudib⁹ efferam nescio: qꝛ quem celi capere non poterāt tuo gremio ꝯtulisti. vñ Ber. super missus est. exclamat dicēs. O vēter capacioꝛ celis: diffusioꝛ terris: latioꝛ elementis: qui illum continere valuit qui tribus digitis molem terre appendit. hec ille. In hoc autem signo benedicto percussus est Madian idest diabolus. et liberati sunt filij Israel: idest fideles Chꝛisti: et longa idest eterna requies data est illis in gloꝛia cum angelis dei. Ideo Bernar. beate virgini vbi supꝛa inquit. Ex hoc beatam te dicunt omnes generationes: quia omnibus generationibus vitam ⁊ gloꝛiam inuenisti. In te enim angeli letitiam: iusti gratiam: peccatoꝛes veniam meruerunt in eternū. Merito igitur in te respiciunt oculi toti⁹ creature: quia in te et propter te et de te benigna manus omnipotentis dei quidquid creauit recreauit. hec ille. De qua benigna virgine duas in hoc sermone considerationes facie- mus.

Pꝛima dicetur consecutionis.
Secunda ꝟo confirmationis.

¶ Pars pꝛima huius sermonis que dicitur Consecutionis. A

Beata virgo vt etiā sup dixinus sermone precedenti consecuta est oēs alias bñdictiōes q̄ in sacra scriptura reperiuntur. Inter alias recepit bñdictionē olim duodecim patriarcharū quā dedit singulis eorum Jacob pr ipsorum. vt habetur Gen. xlix. Sed quamuis oēs dicantur bñdictiones quedam tamen illarū sunt magis prophetice maledictiones. quibus omissis illas solum q̄ vere sunt benedictiones qualiter cōprehendantur sub benedictione benedicte virginis marie declarabimus. Dicit aūt Alber. sup missus est. c. ccv. q̄ cum filij Jacob diuersas significent virtutes Judas significat charitatē. Et ideo in persona iude. xvij. ibi ponuntur proprietates de charitate. Unde dicitur et sic. Juda laudabunt te fratres tui. manus tua in ceruicibus inimicorum tuorum adorabunt te filij patris tui catulus leonis iuda ad predam ascendisti fili mi. requiescens accubuisti vt leo et quasi leena. quis suscitabit eum. Non auferetur sceptrum de iuda. nec dux de femore eius donec veniat q̄ mittendus est. et ipse erit expectatio gentium Ligans ad vineam pullum suum. et ad vitem o fili mi asinam suā. Lauabit in vino stolam suam et in sanguine vue pallium suum. Pulchriores sunt oculi eius vino: et dentes eius lacte candidiores. Prima ergo proprietas est q̄ charitas est dignissima olim virtutum iuxta illud. i. Cor. xiij. Maior horum est charitas. Prime quoque Cor. xij. dr q̄ est via excellētior. Qd̄ et habetur de pe. di. ij. ca. charitas. Et hoc intelligitur per hoc quod dr. Juda laudabunt te fratres tui. Scd̄s est qd̄ ipsa est expugnatrix peccatorum iuxta illud. i. Pe. iiij Charitas operit multitudinē peccatorum. Transsumptiue in. c. multe. j. q. j. et. xxiij. q. iiij. c. ipsa pietas. et. ij. q. vij. c. queadmodum. et d̄ peni. dis. ij. c. intantum. et extra de bapt. c. maiores. Et idem habet Prouer. x. et Jaco. vl. Et hoc intelligitur per hoc quod dr. Manus tue in ceruicibus inimicorum tuorū Tertia est: q̄ dat virtutibus essentiam virtutum. Et hoc intelligitur cum dr. Adorabūt te filij patris tui. Quarta est q̄ amatrix est arduorum. Et hoc intelligitur cū dicitur. Catulus leonis iuda. Quinta est quod expoliatrix est demonū. Et hoc intelligitur cū dicitur. Ad predam ascendisti fili mi. Sexta est q̄ victrix est passionum. et hoc intelligitur cum dr requiescens. Septima est quod superatrix ē tentationum. et hoc intelligitur cum dr. Accubuisti vt leo. Octaua est quod facit pro dilecto animā ponere. et hoc intelligitur cum dr leena. Nona est quod nihil pōt eā a dilecto separare quia inseparabiliter est vnita deo. de pe. dist. ij. c. charitas. Et ideo dicebat Paulus Roma. viij. Quis nos separabit a charitate dei. et hoc intelligitur cum dicitur. Quis suscitabit eum Decima est quod facit in eternum regnare. j. Cor. xiij. Charitas nunq̄ excidit. Transsumptiue in. c. charitas nūq̄. de pe. dist. ij. et hoc intelligitur cum dr. Non auferetur sceptrum de iuda. Undecima est q̄ facit filios deo generare. qd̄ intelligitur per hoc quod dr. et dux de femore eius. Duodecima est q̄ facit xp̄m de celo descēdere et hoc intelligitur cū dr donec veniat q̄ mittēdus est. Tredecima ē q̄ vnit mēbra eccle in se et q̄ totū corpus est cōnexū et cōpactum. et hoc intelligitur cū dr. ligans ad vineā pullū suū Decimaqrta est q̄ vnit et ligat mēbra cū capite et hoc est qd̄ dr. et ad vitē o fili mi asinā suā. Decimaqnta est q̄ facit xp̄m suo sanguine nos lauare iuxta illud Apo. c. j. Qui dilexit nos et lauit nos a pctis nr̄is i sanguine suo. et hoc intelligitur cū dr. lauit in vino stolam suā. et in sanguine vue palliū suū. Decimasexta est q̄ fecit eum p doctrinā vocare iuxta illd̄ Jo. vl. Simō iohis diligis me. pasce oues meas. et hoc. itelligitur cū dr pulchriores sunt oculi eius vino. Decimaseptima est q̄ fecit xp̄m nos sibi p sacra incorpare. et hoc est qd̄ dr. Dētes eius lacte cādidiores. et sic i vniuerso sunt decē et septē pprietates charitatis. s. q̄ est dignissima vtutū expugnatrix pctōrum dās vtutibus eē vtutū. amatrix arduorum. spoliatrix demonū victrix passionum triūphatrix tētationū. facit alam p dilecto ponere. et nūq̄ ab eo separi. i eternū regnare: filios dei gnare xp̄m de celo descēdere. vnire mēbra cū capite. sāguie xp̄i lauare. p doctrinā vocare. p sacra incorpare qd̄ intelligitur per hoc quod dr. Dētes ei lacte candidiores. Per lac eīn intelligit māsuetudo sacramētorum de carne xp̄i et passiōe fluētiū. Iste ergo sunt pprietates charitatis in qbus ɔsistit bñdictio iude. Sed ad nobiliorē substātiā sequunt nobiliores pprietates ergo qcūq̄ hz charitatē in summo: hz et has proprietates in summo et p ɔñs bñdictiōes iude in summo. Sz beatissima olm dñarū dña habuit charitatē in summo: ergo et has proprietates habuit in summo

De bñdictione q̄ zabulon inqt idē doctor c. sequēti q̄ zabulō interptat zelus alaz fm magrm Rich. de scto victore qui ait. Iste est zabulō q̄ irascēdo irā dei placare ɔsueuit q̄ pie seuiēdo dū hoim vitia pcutit. quasi nō parcendo meli pcit. Absq̄ dubio nihil sic plz deo. nihil sic placat deum q̄ zel animarum. Debet autem zabulon non solum delinquentes corrigere. sz etiā tpe psecutiōis ɔ psequētes defendere. et promptior esse ad mala, ferenda q̄ inferēda. Et qz hz necesse qnq̄ p culpa eorum irasci: amplius debet dolere cū cogit eos p culpa percutere q̄ cum cogitur p eorum defensione puniri. Libenter ergo se occurentibus periculis obūcit. et contra seuientium pro cellas tempestatum se sponte opponit. vt tempestatibus diu fatigatos. et tandem littoribus ereptos

blande excipiat ꝛ benigne foueat. Et qm̄ scim⁹
fieri venationē alarū qñq3 p occultam sugge-
stionez demonū ꝛ qñq3 per apertā ꝓsecutionez
holum vtrūq3 nouit zabulon cōprehēdere ꝛ cau
te detegere. vigilatq3 cōtra seuitiā ꝓsequentiū
ꝛ cōtra fraudulentiā insidiantiū. Nescio aūt si
pōt hō a deo in hac vita aliqd maius accipe.
Ignoro si cui possit hac gr̄a maiorē aliquā de⁹
hoi cōferre q̄3 vt ei⁹ ministerio puersi hoies in
melius mutent̄ ꝛ de filijs diaboli filij dei effi-
ciant̄. An forte cuiq3 maius esse videbitur mor
tuos suscitare. Ergo ne maius erit suscitasse
carnē mortuā iterū morituā q̄3 aīam in eternū
victurā ergo ne mai⁹ erit restituisse carni gau
dia mundi q̄3 aīe gaudia celi? O qualis dos. q̄-
lis dignitas talem gr̄am a deo accipe. Nō de-
cuit celestē sponsum sponse sue aliam dotez do
nare q̄3 vt p adoptionis gr̄am possit multos fi
lios gignere deo. ꝛ filios ire filiasq3 gehenne re
gni celestis heredes ascribere. hec ille. Ex q̄
bus vt ait Alber. vbi. s. intelligit̄ q̄ per zabulō
zelus alarum significat̄ qui h3 decem ꝓprieta
tes. Prima q̄ odit pctm̄. Et ideo zelo iusticie iu
sti petōribus indignant̄. c. vera. xlv. di. Scd̄a q̄
maxime placat deū. Tertia q̄ nō parcendo pl⁹
parcit. Quarta q̄ nihil plus placet deo. Quin-
ta q̄ promptior est ad mala ferenda q̄3 inferen
da. Sexta q̄ blāde recipit penitētē. Septia q̄d
vigilat cōtra ꝓsecutores ꝛ manifestas insidias
Octaua q̄ hō nō pōt maius donum accipere.
Nona est q̄ est dos quā celestis spōsus dat spō
se sue. Decima q̄ filios dei generat. s. qñ est di
scretus. sicut eē d3. c. nō in ꝑpetuum. xxiiij. q. iij.
Indiscret⁹ em̄ nec correctionē inducit nec salu
tem. c. cū beatus. xlv. dist. Iste ergo sunt ꝓprie-
tates zeli in q̄bus cōsistit bn̄dictio zabulō. Sed
ad nobiliorē sub̄am sequuntur nobiliores pro-
prietates. Ergo quicūq3 h3 zelū alarum in sum
mo: habet has ꝓprietates in summo. ꝛ p ꝯñs
bn̄dictionē zabulō in summo. S3 btissima ꝟgo
habuit zelū alarū in summo: ergo bn̄dictionez
in summo. ¶

De benedictione s3 Isachar dicit idez do
ctor. c. ccvij q̄ fuit in beata ꝟgine. Dicit̄
em̄ Gen̄. xlix. Isachar asinus fortis accubans i
ter terminos vidit terrā q̄ esset bona ꝛ requiez
q̄ esset optima. ꝛ supposuit humerū suū ad por
tandum factusq3 est tributis seruiens. vbi glo.
inquit. Recte post natiuitatez gad et aser Lya
talem filium genuit quia nisi per abstinentiā3
ꝛ patientiam mens humana ad verum gau-
dium non pertingit. Oportet enim non solum
delectationem falsam: sed ꝛ vanā conturbatio
nem excludere qui vult de veritate gaudere.
Et iste filius Isachar. i. merces d̄r. quia illud
gaudium verum tanq̄3 mercedē oēm laborū ex
pectamus. Scimus aūt q̄ mare semper flu-
ctuat. terra aūt in eternū stat. sic ꝛ cetera elemē
ta semp in motu sunt. ꝛ sola terra stante cetera
stare nesciunt. Et scimus quia oīs q̄ per varia
desideria fluctuat quez adhuc seculariū causa
rum ꝓcella exagitat ad illud eternū gaudium
nō admittit̄. ꝛ illo torrente voluptatis nō pota
tur quāto minus inebriat̄. Hec est terra illa bo
na tranquillitas mentis qñ mens in se tota col
ligitur. ꝛ in vno eternitatis desiderio immobi-
liter figit̄. Hec est terra quam ꝓmisit dn̄s di.
Beati mites: qm̄ ipsi possidebūt terrā. Pro hac
terra Isachar asinus factus ꝛ fortis effectus li-
benter supponit humerū ad portandū ꝛ factus
est tributis seruiēs. Multū em̄ sibi subito: vi-
luerat q̄ se asinū animal pene ceteris vilius re
putabat. Multū cōcupiuit terrā quā vidit pro
qua ad omnem laborem fortis perdurauit. Ui
derat nihilominus q̄ sane ad pulchritudinem
illius terre oēs pulchritudines iusticie nostre
sunt vt pānus mēstruate. Uiderat nihilomin⁹
q̄ nō sunt cōdigne passiones huius tēporis ad
futurā gloriā. In vno ergo sibi vilis in altero
fortis effectus. de vno humiliatus. ꝛ de altero
roboratus. fortitudinis sue humerum ad oēm
laborem libenter inclinauit. ꝛ in acquirendo di
uina ñ sua ꝟo regi tributū ꝓsoluit. Un̄ p̄s. lxx-
iij. Ut iumentū factus sum apud te. Ite ꝓpter
te mortificamur tota die. Quia ꝟo huius vite
bona ad necessitatē nō respuebat hanc terram
penitus non deserebat. Quia vero futurā vitā
adhuc capere non poterat inter terminos ha-
bitabat. nam istā tolerabat ad necessitatē. ꝛ il
lam concupiuit ad iocunditatē satagebat istā
penit⁹ deserere. ꝛ i illā penit⁹ intrare. Fecit ḡ
quod potuit quotidie in illam nitebatur. et in
ista manere cogebatur. Et sic iter terminos mo
rabat̄. hec glo. Ex quibus concludit Albertus
sic dicens. Ex his cōcluditur q̄ p Isachar gau
dium internum interpretatur cuius in his ver
bis decem proprietates exprimuntur. Pria est
q̄ falsam delectationē excludit. secunda q̄ va-
nā perturbationem elidit. tertia q̄ est merces
laborum. quarta q̄ mentem stabilit. iuxta illō
Statij in. j. achilleidos. dant gaudia vires. qn
taq3 aīum roborat. Unde Hugo de sancto vict.
in diasco. li. ij. ait. leticia animus reparatur. sex
ta q̄ hoiem humiliat. septima q̄ animum ele-
uat. octaua q̄ terrā. s. viuentiū ꝓspicit. nona q̄
requiē sentit. decima q̄ gloriam deo ascribit ꝛ
reddit. Iste ergo proprietates sunt interni gau
dij. in quibus consistit benedictio Isachar. S3
beatissima ergo habuit gaudium in summo.
ergo ꝛ ꝓprietates eius in summo: ergo ꝛ bn̄di-
ctionē Isachar in summo. hec ille. Qui etiā ca-
pitulo sequenti inq̄t.

Sequit̄ bn̄dictio Dan de quo d̄r. Dan iu
dicabit ppl'm suū sicut ꝛ alia tribus in
israel. Glo. ꝟo ait. Per oñcium Dan ille
cebrosas cogitatiōes ꝯprehēdim⁹. arguimus ꝛ

da mnamus. Recte ergo Dan iudicium vocatus est. Ex quibus ait Albert⁹ colligit restrictio cogitationū inutilium. iuxta illud Hiero. ad Eustō. di. Nolo sinas cogitationes malas intrare aiam tuā. sed dum paruulus est hostis eum allide ad petrā &c. Istā aūt restrictionē btā virgo in summo habuit q̄ taliter oēs cogitatiōes ordinatas habuit. q̄ nullus vel paru⁹ motus illicitus ꝯ eā exurgere potuit. et sic bñdictionē Dan habuit. R

De bñdictiōe etiā Gad dicit. c. clx. Sequitur benedictio Gad. Gad accinctus p̄lia bitur. ante eum. et ipse gad accinget retrorsum. Ubi gl. inqt. Quia ad dan ptinet disciplina cogitationum ad Gad pertinet disciplina sensuū vnius est sedare ciuilē discordiā alius repellere hostilē pugnā hic vigilat ꝯ ciuilē pditionem ille cōtra hostiū incursionē. Frustra aūt in obseruanda ciuiū cōcordia laborat nisi eodem studio gad ciuitatē nostrā pēnsensuū disciplinam muniat et hostilium vitiorum agmina instante prelio acriter feriat. Uñ di Gad accinctus preliabitur ante eum. Gad pculdubio tunc sic accingitur quando sensuū dissolutiones per disciplinā restringit. Tūc fortiter dimicat qn̄ carnalia desideria per carnis mortificationem trucidat. hec gl. Ad que hortat ph̄s. iij. Ethi. ca. ij. dicens. Quēadmodum puerū oportet ꝯ preceptum pedagogi viuere sic cōcupiscibile resonare rōni &c. Et. ij. Pol. c. iiij. iterum dicit. Magis oportet concupiscētias regulare q̄ substātias Et Ouidius in epistolis inquiens Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas. Ex p̄dicta aūt benedictione dicit Alb. colligi q̄ per gad disciplina sensuū intelligitur cuius sunt pprietates. Pria q̄ ciuitatē mētis custodit. Secunda q̄ hostilē pugnā repellit. Tertia q̄ hostes p̄ abstinentiā diuertit. Has aūt pprietates in summo habuit btā virgo q̄ ciuitatem sui cordis taliter custodiuit q̄ nunq̄ aliquis hostium ipsam impugnare attentauit. ergo benedictionem Gad in summo habuit. Idem quoq̄ Alber. in sequēti ca. dicit. Sequit benedicto Neptalim de quo di. Neptalim ceruus emissus dās eloquia pulchritudinis. Ubi glo. ait. Sicut ad dan pertinet per representationem pene reprimere exurgentia intra vitia. sic ad Neptalim pertinet per consolationem premiorum inflāmare bona desideria. Quia vero quicquid scriptum reperit ad spūalē intelligētiam cōuertit. conuersionis nomen accipit. Sed notandum quod non aui volanti. sed ceruo currenti comparatur. Nam auis quidem volando longe a terra suspendit. Ceruus aūt ad dādos saltus terre vicinatur: sed nec in ipsis suis saltibus separat a terra. Sic nimirum neptalim dum per rerū visibilium formā q̄rit inuisibilium naturā quosdā saltus dare. non autē ad plenū volare consueuit: quia in eo q̄ se ad summa erigit. rerū corporaliū secū vmbrā trahens ima omnino nō deserit. Sic nouit neptalim carnalia spūalibus miscere: et p corporalia incorporalia describere vt vtraq̄ hois natura in eius dictis inueniat vnde se mirabiliter reficiat. q̄ ex corporea et incorporea natura constat. Illud autem in hmōi dictis valde mirabile est q̄ tunc fere semper blandiunt quādo iuxta sensum littere nihil sonare vident. quale est illud. Capilli tui sicut greges caprarū. et illud. Nasus tuus sicut turris libani et similia. nisi forte in hmōi dictis. hoc quod tam libenter amplectimur ex iocunda quadā vt ita dicam littere fatuitate ad spūalem intelligentiā consurgere coartamur. Hec glo. Ex quibus dicit Alb. vbi. s. colligi q̄ per Neptalim intelligit contemplatio inuisibilium per visibilia cū doctrina. Ad quam cōtemplationem deus hoiem creauit. et ideo dedit ei oculos erectos ad celum iuxta illud Oui dij. in. j. metamor. Pronaq̄ cū spectent aialia cetera terrā. Os homini sublime dedit: celūq̄ videre Iussit: et erectos ad sydera tollere vult⁹ De hoc etiam inqt Bernardus siluester. in microcosmo. Bruta patēter habēt tardos aialia sensus. Cornua deiectis vultibus ora ferunt. Sed maiestatem mētis testante figura. Tollit homo erectum solus ad astra caput. Ut celi leges indeflexosq̄ meatus Exemplar vite possit habere sue. Assistunt oēs operi cū quinq̄ ministri. Sensus q̄ cernūt exteriora docet. Nūci⁹ ingredit sensus mētēq̄ quietā Euocat: vt certa res ratiōe probet &c. Debemus ergo oēs cū neptalim erigere animos nostros ad cōtēplanda celestia. Dicit nāq̄ Seneca lib. v. de naturali questione. O q̄. cōtempta res est hō nisi supra humana se erexerit. Inqt aūt Albert⁹ vbi. s. q̄ huius benedictionis Neptalim sunt sex pprietates. Prima est premiorum cōsideratio. Scda desideriorum inflāmmatio. Tertia scripturarū ad spūalem intelligentiam conuersio Quarta est nec visibilium nec inuisibiliū derelictio. sed inter vtrumq̄ saltatio. Quinta est p absurditatem littere ad spiritualem intellectū coartatio. Sexta ē spūalis doctrie instructio Hec autem omnia ipsa virgo benedicta habuit in summo. que sola inter oēs hoies viatores perfectam in via habuit contemplationem. et omnes scripturas secundum omnē sanctispūs sensum intellexerit. et verbo incarnato vetus et nouū testamentū expresse docuit. cuius et ipsa ore et opere discipline dei doctrix. immo glosa fuit. et sic benedictionē Neptalim in sua benedictione includit. Hec ille. T

Qui etiam in. c. cx inqt. Sequitur benedictio Aser. de quo dicitur Aser. pinguis panis eius. et prebebit delitias regibus. Ubi glos. dicit. Aser q̄uis multum esu

acrẽtia accedit nobis bona gratia. Eccl. xxxvj. Merito in hac virgine oim reuerendissima fu peruenit indicibilis grã dei. Unde dicit sanctus Bona. in. j. dist. xliij. ar. j. q. iiij. q deus de potentia ordinaria nõ põt dare tantã gratiaz alicui pure creature quantã dedit virgini marie. Hanc aũt gratiã ipsa sola habuit q regis regum z dñi dñantiũ z dei creatoris omnium mater fuit. Quia ergo tantũ deo gratiosa est: ipeo pre oibus sanctis quicquid ab eo petierit impetrabit. Si eñi ipetrauit nobis filium dei. quanto magis impetrabit remissionẽ peccatorũ. Propter tantas aũt gratias quas hz z nobis obtinet: appellat thronus gratie dei. Ideo apłs ad Heb. iiij. inquit. Adeamus cũ fiducia ad thronum gratie eius vt misericordiam consequamur. z gloriam inueniamus cum auxilio opportuno. Ad quam illa nos peruenire faciat qui in seculuz seculi viuit et regnat. Amẽ.

¶ De eadem iocundissima annunciatione. y

Sermo. viij.

Ece splendida fulgebis. Tho. xiij. Fenestra vitrea talis est nature: q per ipsam intrat lux. sed non puluis nec aqua. Ratio est qz vitrũ est corpus diaphanũ quod aptum est ad lucẽ recipiendã. z est cũ hoc magne soliditatis. z ideo impenetrabile. Spiritualiter aũt dico q beata vgo maria fuit fenestra lucidissima lucẽ ferens oim saluandoꝝ: z tam corpus eius q̃ spũs fuerũt diuina gratia ita solidati q licet p ipam, eterni solis lux nobis illuxerit tamẽ in eam nec culpa nec macula vnq̃ intrare valuit. Figura aũt hui9 habeẽ Gen. vij. In arca ei Noe erat fenestra vitrea p quã lux intrabat habitãtib9 in arca. tamen aque diluuij per fenestrã illam nõ potuerũt intrare Per arcã eñ figurat beata virgo i qua Noe. i. vera quies scz fili9 dei requieuit. Eccli. xxiiij. Et q creauit me requieuit in tabernaculo meo. Lucres eñ btẽ virginis fuerunt diaphane vt per ipsam intraret vera lux angelo nũciante. z hãc lucẽ oibus cõicauit. Uñ ipsa iquit Eccli. xxiiij. Ego in celis feci vt oriret lumen indeficiens. Sed cum fuit tante soliditatis vt nullius pcti aqua potuerit in ipsaz introire. volens igitur ad eternã patriã peruenire. hãc lucẽ tota adhesione dz aspicere. Uñ ait Amb. in lib. de vginitate. Sit nobis tanq̃ imagine dscripta virginitas vitaq̃ Marie in qua velut in speculo refulget species castitatis z forma virtutũ. De cuius virginis annunciatione duas iam cõsiderationes faciemus.

Prima dicẽ habitationis.

Scda vo benedictionis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicit habitationis. z

Ixit angelus beate virgini Luce. j. Dñs tecũ. In quib9 vbis denotatur habitatio dei in virgine. Sciendũ ergo ẽm magistrum in. j. senten. dist. xxxv. q deus dicitur esse in omnibus rebus creatis triplicitẽr scz per essentiã pñtiã z potentiã z in sctis suis q̃rto modo. s. p inhabitationẽ grãm. vel hic incoatã vel in futuro cõsummatãz. Omnibus aũt his modis erat dñs deus cũ btã virgine pfectius q̃ in ceteris oibus. Dicit eñ de9 esse in creaturis p essentiã. inquantũ p suũ cõtinuũ influxũ cõseruat creata in esse. vñ Greg. inqt. Oia in nihilũ redirẽt nisi ea manus oipotentis sustẽtaret. z sic exponit Chry. illud Joh. j. Sine ipso scz gubernãte. factũ est nihil. i. qd factũ est nihil est. Quãto aũt aliq̃ creatura vel in spẽ vel in indiuiduo hz pfectius esse: tanto magis põt aliquo modo dici de9 ibi magis ee per essentiã. Unde hoc modo magis dz esse in homine q̃ in brutis. Et quia btẽ Marie dedit nobilissimum esse. qz optime formata z cõplexionata fuit sup oẽs: vt vt dictũ est z pbatum in. ij. parte huius opis. sermone. iiij. ideo illi recte dixit angelus. dñs tecũ. Per presentiam aũt dr esse deus in oibus creaturis. nouit oia intima creature. Oia: eñ nuda z apta sunt oculis eius. ad Heb. iiij. De quo habetur in. j. interum. dist. xxxv. Unde dicit glo. in. §. alie. insti. de actio. q deus scit intentionẽ z corda omnium. De hoc etiã habetur in. c. deus omnipotẽs. ij. q. j. z. c. erubescant. xij. dist. z. c. tua nos. de simo. In beata aũt vgine fuit deus p pñtiã. quia nõ solum vidit oia secreta eius scz affectus et cogitatus oculo cognitiõis sed etiã oculo approbationis. nã oẽs actus eius interiores z exteriores vt sctissimos approbauit. Per potentiaz vo dz esse in creaturis. qz oib9 dat virtutẽ operandi. Uñ Joh. xv. dicit saluator. Sine me nihil potestis facere. Et quia dedit btẽ vgini virtutẽ operãdi pfectius q̃ alteri creature. iõ dicitur ei perfectius q̃ alijs. domin9 tecũ. Per gratiam aũt. est in sanctis. Unde. j. Johan. iiij. scriptuz est. Qui manet in charitate in deo manet z deus in eo. quod etiam habeẽ in ca. ab ijs. xj. q. iij. Sed certe nullus põt equari in charitate beate vgini que inquit Can. j. Introduxit me rex in cellã vinariã. i. gratie sue abundantiam: z ordinauit in me charitatem. Ergo excellentius fuit deus in illa q̃ in ceteris sanctis Sed vltra predictos modos essendi fuit modo inaudito a seculis z stupendissimo in virgine scz per pñtiaz corpalẽ qñ verbũ caro factũ ẽ in ea. vt inqt Ber. sup missus est. q̃ exponit dñs tecũ. s. cito erit p incarnationẽ. A

SI aūt dicat̄ ſm philoſophū Sermones inquirendi ꝯ faciēdi ſunt ſecundum materiā de qua tractatur. vt habetur in.ij. Ethi. vñ in materia amoris non debet poni nomen timoris. qḋ eſt hoc nomē dñs. iuxta illud Malach.j. Si ego dñs vbi eſt timor me⁹. Cū ergo tractaret̄ hic materia ſummi amoris. ſcilꝫ incarnatio filij dei. videtur ꝙ non debuerit dicere angelus: dñs tecū. ſed pax vobis vel pax tecū. ſicut ꝛ fili⁹ dei ſalutabat quos diligebat. Rñdet Alb. vbi.ſ. ꝙ in iſta ſalutatione in eo ꝙ dr: dñs tecū duo intēdūtur. Unū vt ꝑſona mittentis ꝓprie exprimat̄. Alterū vt liberū arbitriū beate. ꝟginis ad credendū ꝛ aſſentiendū inclinetur. Jſta eñi duo ꝑfectiſſime ꝛ proprijſſime exprimit hoc nomen dñs: qḋ a potentia imponit̄ ſcꝫ a dominando. vñ Ambro. in quodā ſermone inquit ꝙ dñs eſt nomen potentie. ꝛ qḋ abſolute dr ſoli deo appropriatur. Alij ẜo dñi dicunt̄ ſerui illius. et ſunt dñi aliquorum particulariter. vel alicui⁹ loci determinati. ipſe aūt deus abſolute dr dñs: quia eſt dñs omniū. cui dr Heſter. iij. Dñe vniuerſoꝝ tu es quod ſoli⁹ dei eſt propriū: ꝛ ſic ꝑſonā mittens proprie nominat̄ in hac ſalutatione. Per idem etiā liberū arbitriū beatiſſime virginis ad credendū inclinat̄. Ad credendū eñi mirabilia et conſentiendū in ea maxime diſponit fides de omnipotētia: qua credit ꝛ aduertit deū omnia poſſe facere: naturaſqꝫ mutare: ꝛ eis imperare. Unde cum hic omniū nouoꝝ nouiſſimū annūtiaret̄ beate virgini: ad cor eius inclināndū ad credēdū: cōgruentiſſime poni debuit hoc nomen dominus: quod eſt omnipotētie demonſtratiuū. Quia vero liberū arbitriū beatiſſime virginis: etiā per ſe facile erat ad credendū: paratū: nō indiguit expꝛeſſiſſima omnipotētie inſinuatione cum terrore vt diceret̄ dñs omnipotens: vel dñs exercituū. ſed ſufficit ipſi⁹ ſeu⁹ annūtiationis quaſi obſcura expꝛeſſio potentie: q̄ per hoc nomē dñs importat̄. Dicit ergo et angelus. Dñs tecū. quaſi aperte dicat. Nihil credas tibi impoſſibile que ſcis te dñm in ſocium habet̄: ſed dic ꝯfidenter. Oīa poſſum in eo qui eſt mecū. ſi eñi aliqui duo vnū officiū debeant operari: quid impedit ſi vn⁹ eſt debilis cum alter adeo ſit fortis vt per ſe officiū poſſit ꝑficere iſto etiā non iuuāte? Et ex his patet ſolutio ad obiectū: quia hic dñs ponit̄ ad denotandū potētiā ſiēdi. non timorē vel terrorē. B.

POſſum⁹ etiam aliter exponere hoc verbū angeli ſm Alber. vbi.ſ.ſ. dñs tecū. i. tu es regina eiuſdē regni cui⁹ ipſe eſt rex. ꝛ iō tu es tecū: et ipſe eſt tecū: qꝛ etiā vt ait Athanaſi⁹ in ſymbolo. Dñs eſt pater ꝛ dñs fili⁹: ꝛ dñs ſpūſſanct⁹: ꝛ tñ vn⁹ eſt dñs. Jdeo exponit̄ ſm Ber. ſup miſſus eſt. ſic dicēte. Pater tecū q̄ filiū ſuū facit ꝛ tuū. Fili⁹ tecū q̄ ad ꝯdēdū in te mirabile ſacr̄m: miro modo ſibi fecit ſacrarium: ꝛ tibi ſeruat genitale ſignaculū. Spiritusſanct⁹ tecū qui cum patre ꝛ filio tuū ſanctificat vteruꝫ. Et quia patri attribuit̄ potētia: filio ſapiētia: ſpirituiſancto bonitas ꝛ beniuolētia. ideo exponitur dñs pater tecū exercēs ſummā potētiā: dominus fili⁹ tecū oſtēdēs eximiā ſapiētiā: dñs ſpiritusſanct⁹ tecū exhibēs nimiā beniuolētiam. Dñs ergo pater potētiā ſuam tecū mōſtrauit qui facit magna ꝛ iſcrutabilia ꝛ mirabilia abſqꝫ numero. vt dr Job. v. Iꝫ enim magnū fuerit creare celū ꝛ terrā ex nihilo: magnū quoqꝫ i diluuio ſaluare in arca hoies: ꝛ de omni genere alaitū. magnū etiā: liberare populū Jſrael de Egypto tātis mirabilib⁹: magnū inſuꝑ cōducere ppl̄m illū in tāto numero per deſertū. xl. annis de celo māna ꝓſtito. Magnū quoqꝫ oēs gētes cum regib⁹ ſuis de terra ꝓmiſſionis ꝑ Joſue exterminare. Magnū etiā chriſtū cecos illuminare: demones effugare infirmos ſanare: ꝛ mortuos reſuſcitare: tñ oīa iſta magnalia excedit myſteriū incarnationis qḋ eſt infinite potētie. ideo recte dr dñs tecū. ſ. pater: q̄a fecit tibi magna qui potēs eſt. Lu. j. Secūdo dñs filius qui eſt dei virt⁹ ꝛ ſapiētia. vt dr. j. Coꝛ. ij. tecū eſt qui te infinita ſua ſapietia fabricauit. iuxta illud Prouer. ix. Sapiētia edificauit ſibi domū. Dñs quoqꝫ ſpūſſanct⁹ tecū qui ex dilectione ꝛ amore in te deſcēdit: ꝛ filiū dei incarnari fecit. iuxta illud Eſa. lxiij. Spūſſctūs ductor eius fuit. Predicta aūt oīa cōfirmat Ber. vbi ſupra dicēs inter alia. Cū dñs ſit cū oībus ſanctis ſpāliter tñ eſt cum Maria: cū qua vtiqꝫ tāta ei ꝯſenſio fuit vt illius non ſolū volūtatē ſed etiā ſibi carnē cōiūgeret ꝛ de ſua virginiſqꝫ ſubſtātia vnū Chriſtū efficeret vel poti⁹ vnus Chriſt⁹ fieret: qui etſi nec tot⁹ de deo nec tot⁹ de virgine: tot⁹ tñ dei ꝛ tot⁹ virginis eſſet: nec duo tñ filij: ſed vnus vtriuſqꝫ fili⁹. Ait itaqꝫ angelus dñs tecū. nec tñ dñs filius tecū quē carne tua iduis: ſed etiā dñs pater tecū q̄ genuit quē cōcipis. ꝛ deus ſpūſſanct⁹ tecū: cui⁹ virtute generās virgo ꝑmanebis. Beat⁹ aūt Maximus in quodā ſer. ait. Dñs tecū in mēte. tecuꝫ in vētre. tecū in vtero: ꝛ tecum in auxilio. Nos aūt dicere poſſum⁹ virgini. Tecum dñs pater cui⁹ ſpōſa facta es. tecū fili⁹ cui⁹ venerāda mater es. tecū ſpūſſanct⁹ cui⁹ ſacrariū electa es. tecum pater etern⁹ qui anteqꝫ eſſes te elegit in filij ſui matrē. Uñ tu dicere potes illud Prouer. viij. Ab eterno ordinata ſum. Tecū filius quē nouē mēſib⁹ in vtero tuo ſacratiſſimo portaſti: ꝛ tuo lacte pauiſti ꝛ educaſti. Tecū ſpūſſanct⁹ q̄ eſt dator gratiarū ꝛ caput influens in nos ꝛ te collū fecit per quod gratie deſcendūt. ꝛ ſicut in ſtomachū cibus non niſi per collum mittitur. ſic non niſi per te nobis gratia deſtinat̄. Hinc ſponſus celeſtis te alloquitur Cant. vij, dicēs.

Collū tuū sicut turris eburnea. C

SIcut aūt angelꝰ dixit Gedeoni: vt habet Judicū.vj. Dñs tecū viroꝝ fortissime. sic dixit tibi. dñs tecū mulierū fortissima purissima ⁊ fidelissima. Ille inquā dñs de q̄ dī Deut.x. Deꝰ deorū ⁊ dñs dñantiū. deꝰ magnus ⁊ potēs ⁊ terribilis. ⁊ cui Judith.ix.dī. Tu es ipse deus nr̄ qui cōteritis bella ab initio. ⁊ dñs est nomē tibi. Et.xvj. eiusdē li.c. Adonai dñe deꝰ magnus es tu ⁊ preclarꝰ in virtute tua. ⁊ quē nemo superare potest. De ipso etiā dī ps.xxj. Dñi est regnū: ⁊ ipse dñabit gentiū. ⁊ ps.xxiij. Dñs fortis ⁊ potēs: dñs potēs in plio. Et ibidē. Dñs virtutū ipse est rex glie. et ps.cxxxiij. Dñe nomē tuū in eternū: dñe memoriale tuuz in generatiōe ⁊ generationē. ⁊ Eccli.xliij. terribilis dñs et magnꝰ vehemēter: et mirabilis potētia ipsiꝰ. Igit ille dñs tecū quē vidit Esa. qui idq̄ sui lib.c.vj. dicēs. Vidi dñm sedentez super solium excelsum ⁊ eleuatuz. ⁊ plena erat ōis terra maiestate eiꝰ. Dñs ille est tecū q̄ i te adimpleuit illud Esa.xxxiij. dñs iudex noster dñs legifer noster. dñs rex nr̄: ipse veniet ⁊ saluabit nos. ⁊ illud eiusdē li.c.vj. nō erit ampliꝰ sol ad lucēdū per diē: nec splēdor lune p noctez illuminabit te. sed erit tibi dñs in lucē sempiternā: ⁊ deus tuꝰ in gloriā tuaz. Tu vo virgo gloriosa potuisti dño deo dicere quez tecū esse audiebas illud.ij. Machab.xiiij. Tu dñe vniuersitatis qui nulliꝰ indiges: ⁊ qui es dñs oim et diues in oēs qui inuocāt te. ad Rom.x. q̄ es rex regū ⁊ dñs dominātiū: qui solꝰ habes immortalitatē ⁊ lucē habitas inaccessibilē quem nullus hominū vidit nec videre pōt. cui est honor ⁊ gloria ⁊ imperiū sempiternū.j. thimot.vj. qui habes in vestimēto ⁊ i femore tuo scriptū. Rex regū ⁊ dñs dominātiū Apo.xix. Quare cū hac paupcula esse ⁊ habitare dignaris: lz enīz dicat poeta.ij. metam. Non bene cōueniūt nec in vna sede morant. Maiestas ⁊ amor tñ maiestas tua cum tāto amore mecū morari delectatur. Et ideo postq̄ tu vis esse mecū ego q̄q sicut semper fui: ita ⁊ semp volo esse tecuz. Tu enim deꝰ omnipotens es merces mea magna nimis. Gen.xv. Tu es fortissimꝰ deus spirituū vniuerse carnis. Num.xxiij. ⁊ non est aliꝰ deꝰ in celo vel in terra qui possit facere opera tua et cōparere fortitudini tue. Deute.iij. Tu deꝰ meus es spūs incorporeꝰ: qui nec membris distingueris: nec mole cēseris.xxxiij.q.iij.c. q̄dā. ver. antropomorphite. qui incremētū dat nobis ad bene agendū.xix.dist.c.ū.j.q.j.c. si fuerit. de cōse.di.iiij.c. aliud est. ⁊ extra de deci.ca. cum non sit in hole. Tu es deꝰ dñs ⁊ magister sine aliquo peccato.c.iij. de simo. ⁊.xxvj.q.j.c.q̄ liue saluatore. Tu es deus in quo viuimꝰ: mouemur ⁊ sumꝰ.c. non obseruetis.xxvj.q.vij. tu deus meꝰ es ignis ꝯsumēs ⁊ emulator. Deut.iiij. Tu es deus fidelis ⁊ absq̄ vlla iniquitate. iustus ⁊ rectꝰ. Deute.xxxij. Tu es deus propitius ⁊ clemens: misericors ⁊ lōganimis ⁊ multe miserationis. Nee.ix. tu es rex ois terre deꝰ Psal.xlvj. Tu es deus adiutor noster in eternum. Psal.lxj. Tu es ille de quo inquit ppheta. psal.lxxij. q̄ bonus Israel deus his qui recto sunt corde. Tu es deus cordis mei et pars mea deus in eternū. ibidē. Tu es deus rex noster ante secula: qui modo operaris salutez in medio terre. ps.lxxiij. o deus meus qui similis erit tibi. ps.lxxxij. Tu es deus abscōditꝰ. Esa. xlv. Tu es dñs deus verꝰ deꝰ viuēs ⁊ rex sempiternus. Hiere.x. Tu es dominꝰ deus fortitudo mea. Abachuc.iij. Tu es dominus deus omnium creator. terribilis ⁊ fortis iustꝰ. ⁊ misericors qui solus es rex bonus: solus prestās omnipotēs ⁊ eternus.ij. Macha.j. Tu es vnꝰ deus ⁊ pater omniū qui es super omnes ⁊ per oia ⁊ in omnibꝰ nobis. Ephe.iiij. Tu es deus qui operaris in nos velle ⁊ perficere pro bona volūtate. ad Phil.ij. Diligā igitur te dñe fortitudo mea dñs firmamentū meum ⁊ refugium meū ⁊ liberator meus. ps.xvij. Quia aūt angelus dixerat beate virgini. dñs tecū. Ipsa dixit dño illud Oui. in epistolis. epistola.v. Et tua sum tecūq̄ fui qui puerilibꝰ annis. Et tua qd̄ superest ipis esse precor.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur benedictionis. D

BEnedicta fuit virgo maria inter mulieres: in mulieribꝰ ⁊ sup mulieres. De prima bñdictione dicitur Lu.j. Bñdicta tu inter mulieres. de secūda ibidem. benedicta tu in mulieribꝰ. de tertia in figuram Judith.xiij. Benedicta es tu filia a domino excelso pre omnibꝰ mulieribꝰ super terraz. Ista autem triplex benedictio sic pōt accipi. Prima enim qua dicit bñdicta inter mulieres accipit penes statū quia ipsa cōuenit cuz statu omniū mulierū. s. cū virginibꝰ. quia fuit virgo incorrupta: cū ꝯiugatis q: fuit ꝯiugio copulata: cū viduis: q: fuit vidua derelicta. Si enī tēpore passiōis ioseph spōsus eius vixisset. non est verisimile q̄ xp̄s eam recōmēdasset alteri iam factā quinquagenariā q̄ illi recōmendauerat iuuēculā. Propter hanc aūt triplicē statum potest sibi cōuenire illud Eccli.xxiiij. in iacob inhabita. i. in cōiugatis qui sunt in luctu mundane tribulationis. ⁊ in israel hereditare. i. in viduis: que debent in orationibꝰ deum contēplando videre. ⁊ in electis meis mitte radices. i. in virginibꝰ quos deꝰ elegit vt sibi ministrent propter suam mundiciaz. iuxta illud psal.c. ambulans in via immaculata: hic mihi ministrabit. In ipsis enim beatissima virgo radices misit que prime virginitatis marie fau

ete voiũ eminentem aliis vt in ppetua ṽginitate pſiſterẽt magiſtra ⁊ dux fuit. Scḋo bñdictio q̄ dr benedicta in mulierib⁹ accipit penes fructum ſuũ ⁊ meritũ. Ipſa eñ habuit fructum ⁊ meritum oim ſeminarũ. habuit eñ fructũ trigeſimum qui debet coniugatis. fructum ſexageſimũ q̄ debet viduis. ⁊ fructũ cẽteſimũ q̄ debet virginibus. Ipſa eñ in domo dei fuit ſicut lapis angularis q̄ eſt in vnoquoq; pariete. nõ tñ eſt totus in vno. nec totus in altero. ſed eminet toti edificio. Ipſa nãq; fuit in numero matrum quoad fecũditatẽ. in numero viduarũ quoad ſponſi ſubtractionem. ⁊ in numero ṽginũ q̄ad incorruptionem ⁊ tñ nec ex toto fuit in parte matrum: quia fuit incorrupta nec ex toto i pte viduarum qr fuit ſemp celeſti ſpõſo aſſociata nec ex toto in pte virginũ: qr fuit fecũda. Omnis aũt ſic fuerit in his partib⁹ tñ eminet vniuerſis. Prouer. vlt. vbi ei dr. Tu autẽ ſupergreſſa es vniuerſas. Tertia bñdictio q̄ dr benedicta ſup oẽs mulieres: accipit penes quoddã ſingulare priuilegiũ qḋ ipſa h3 reſpectu omniũ mulierũ. ſ. ṽginũ: viduarũ ⁊ cõiugatarũ: qr q̄cq̄d boni fuit in eis ipſa habuit. q̄cquid ṽo mali ipſa vitauit. In ṽginitate eñ eſt vnũ bonũ. ſ. integritas carnis. ⁊ vnũ malum. ſc3 ſterilitas plis. Similiter i viduitate eſt vnũ bonũ. ſ. libertas animi. ⁊ vnũ malũ. ſ. ſolitudo ꝯſortij. Silr in cõiugio eſt vnũ bonũ. ſ. iocũditas plis ⁊ vnũ malum. ſ. corruptio carnis. Btã aũt maria fuit ṽgo ſine ſterilitate vidua ſine ſolitudine. ⁊ cõiugata ſine corruptiõe. Uel fuit bñdicta ſup oẽs mulieres. ſc3 ſup virgines. prioritate qr prima ṽginitatẽ ſeruauit. ⁊ puritate. qr poſt deũ maiorem puritatẽ habuit. ⁊ fecunditate. qr ṽgo ⁊ mater extitit. Fuit q3 bñdicta ſup viduas quia fuit in orationibus feruẽtiſſima. in opib⁹ pietatis magis aſſidua. ⁊ in caſtitate magis pura. Fuit aũt benedicta ſup cõiugas. qr i ea fuit proles dignior. fides integrior. ⁊ ſacrm. i. habitatio indiuiſibilior. Sed de iſtis bñdictionib⁹ diffuſius ⁊ clarius dicimus infra in hac eadem parte. E

Aliter q3 põt accipi iſta triplex benedictio qua dicitur benedicta iter mulieres. in mulieribus. ⁊ ſup mulieres. Prima eñ mulier ſupbiuit vſq3 ad deum. i. vſq; ad diuinitatis appetitũ. cõtra deũ. i. ꝯ dei pceptũ ⁊ ſupra deum in hoc. ſcilicet ꝙ noluit id quod deus voluit eam velle. ⁊ ideo ſ voluntatem ſuã ſupra dei voluntatẽ poſuit. ⁊ qr ſic ſuperbiuit. idõ maledicta fuit. Btã aũt maria humiliauit ſe vſq; ad mulieres p cõformitatẽ. qr tãq̄ vna i ſtarũ ſe eis cõformabat. ſicut p3 in ſui purificatione. ⁊ ideo bñdicta fuit inter mulieres. humiliauit etiã ſe ppter mulieres. i. propter earum ſalutem. Nam quod Eua ſuperbiendo abſtulit. marie humilitas mulieribus

reſtituit. ⁊ ideo fuit benedicta in mulieribus. Humiliauit ẽt ſe iter mulieres qñ ſe ancillam appellauit. ⁊ idõ bñdicta fuit ſup oẽs mulieres. qr q̄ ſe humiliat exaltabit Lu. xviij. De benedictiõe ẽt ei⁹ in mulierib⁹ dicit Ber. vbi. ſ. Benedicta tu in mulierib⁹ q̄ gñalẽ mulierũ euaſiſti maledictionẽ. vt nec ſterilis maneas nec cũ dolore parias. Cõcipies q̄ppe ſine clpa. grauida eris ſ3 nõ grauata. paries ſed nõ cũ triſticia nec ſcies dirũ ſ3 gignes filiũ. illi⁹ eris mr cui⁹ de⁹ eſt pater paterne charitatis erit corona tue caſtitati; Sapia paterni cordis erit fructus vteri ṽginalis. deũ denicq; paries ⁊ de celo ꝯcipies. De bñdictiõe iter mulieres dicit Petr⁹ rauen. ſup Miſſus ẽ. Uere bñdicta iter mulieres q̄ celo fuit maior terra fortior ⁊ orbe latior. deũ nãq; quẽ mũdus nõ capit ſola cepit. portauit eũ q̄ portat orbẽ. ſuũq; genuit genitorẽ. ⁊ nutriuit oim viuẽtiũ nutritorẽ. De bñdictione ſup oẽs mulieres dicit Hie. in ſermone de aſſumptiõe Bñdicta inq̄t i mulierib⁹. i. pl⁹ bñdicta ꝙ oẽs mulieres. qr q̄cq̄d maledictionis p euã diffuſũ eſt totũ Marie bñdictio abſtulit. In ſup gr̃am refudit. Idẽ i alio ſmone ait. Eua obfuit. Maria pfuit. Eua lexit. Maria illinxit. Cadat improperiũ eue. qr ioti ſumus vniuerſi p partum ṽginis marie. Uł dr fuiſſe bñdicta ſup omnes mulieres. qr oli3 triplici maledictiõi mulieres erãt ſubdite ſc3 opprobrij q̄ ad nõ ꝯcipientes. Uñ dixit rachel cũ peperiſſet. Geñ. xxx. abſtulit dñs opprobriũ meũ. Peccati q̄ad ꝯcipiẽtes iuxta illud ps. l. Ecce eñ i iniq̄tatib⁹ cõcept⁹ ſu3. Et ſupplicij q̄ad pariẽtes. geñ. iij. In dolore paries filios tuos. Sola igit maria ſup oẽs mulieres ẽ bñdicta. cui⁹ ṽginitati addit fecunditas ⁊ fecũditate i ꝯceptu ſanctitas ⁊ ſanctitati in partu iocunditas. F

Omnia aũt ſupradicta ꝯfirmat Alber. i loco ṗallegato. c. cc. iter alia di. ꝙ q̄druplex ẽ rõ bñdictiõis. dr eñ bñdictio q̄nq; maledictionis euacuatio. iuxta illḋ ps. lxxxiiij. Bñdixiſti dñe terrã tuã auertiſti captiuitatem iacob ⁊c. Scḋo dr fecũdatiõis ãpliatio. iuxta illḋ Geñ. j. bñdixit eis. di. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrã. Tertio dr ſingularꝭ gr̃e collatio. iuxta illud. bñdixit dñs abraã Geñ. xxij. Quarto dr cõgratulãtiũ collaudatio. Uñ Mat. xxj. dicebat ppl's xp̃o. Bñdict⁹ q̄ venit in noie dñi. Et ſm oẽm modũ iſtũ ⁊ rõnẽ fuit bñdictiſſima virgo i mulierib⁹ bñdicta. Pmo nãq; fuit bñdicta euacuatiõe maledictiõis mulierũ. de q̄b⁹ in pcedẽti ſmone tractauim⁹ pbãdo ꝙ oẽ vbe mulierũ ablatũ fuit a glĩoſa ṽgine. Inter alias aũt maledictiones eſt ſterilitas. Nã vt ait Ambro. Pudor eſt feminis nuptiarũ premia non habere. i. filios. Ideo opprobrium videt feminis non habere prolẽ quibus hec eſt cã nubendi. c. j. xxxij. q. ij. ppter ꝙ vt hr̃. j. Reg. j. Femina

ecclesia.i.cum bonis fidelib⁹ per dilectionē:et hoc quo ad ꝯsensum mutuū volūtatis expssum per verba. Quo aūt ad coniūctionē corpoꝝ per copulā:significat coiunctionē dei cū nostra humanitate in vna ꝑsona.ꝛ sic indissolubilis est talis ꝯiunctio. Nunꝗ̄ eni͂ separata est deitas ab humanitate postꝗ̄ eam sibi vniuit. Hinc est ꝙ matrimoniū ꝯsumatū per copulā nūꝗ̄ dissolui potest:vt correspondeat signū signato. Hoc aūt sacramentū impletū est in vtero virginali in quo facta est talis vnio.ꝛ ideo ꝑmaxime bonum istud coniugatoꝝ reperit in virgine. In viduis aūt reperit triplex bonū.s.libertas contēplationis.vñ de Anna ꝑphetissa vidua dicit Lu.ij.ꝙ tēplū frequētabat seruiēs deo in orationib⁹ die ac nocte. Secundū bonū est carnis maceratio.nam vt ait apl's.i.Timot.v.Uidua in delitijs viuēs mortua est.vnde ꝛ sancta Judith vidua ieiunijs insistebat ꝯtinuis.vt habetur lib.sui.c.viij. Tertiū est exercitiū in operibus pietatis ꝛ misericordie.vt ostēdit apl's in preall'.c.Unde ꝛ vidua illa sareptana Helie cibo necessario pauit.vt hꝫ.iij.Reg.xvij.

Hec aūt omnia sine cōparatione fuerūt in beata virgine Maria:nam ieiunia nō solum in lege mādata seruabat:sed etiam vt ait Ambro.in li.de virgi.alia addebat:totaꝗ̄ dedita erat orationi ꝛ ꝯtēplationi:Christūꝗ̄ mēdicum ꝛ pauperē de sua paupertate nutriebat. Ultra aūt has gratias bonis mulierib⁹ cōmunes habuit aliā singularē:quia omniū mulierum imo ꝛ viroꝝ mater ꝛ dn̄a effecta est.cuꝫ eū genuerit qui oīa creauit ꝛ oēs redemit. Recte ergo illi dr̄.Bn̄dicta tu in mulierib⁹.s.quoad specialē gratiā super omnes. Quarta bn̄dictio dr̄ cōgratulatio laudantiū. De qua in cātico triū pueroꝝ qui orabāt in camino ignis dr̄ Dan.iij.Benedicite omnia opera dn̄i dn̄o:laudate ꝛ superaltate eum in secula. Hec aūt bn̄dictio est triplex in beata virgine super omnes mulieres. Lꝫ eni͂ alique mulieres fuerint collaudate de virtutib⁹ suis ꝛ bn̄dicte ab hominibus:vt Judith:ꝛ aliē alie:nulla tn̄ eaten⁹ vt Maria. Collaudata eni͂ fuit bn̄dicta virgo ab angelis:vt ptꝫ ex p̄cedentib⁹.cum ei dixit angelus Gabriel.Bn̄dicta tu in mulierib⁹.ꝛ merito:quia genuit angeloꝝ restauratorē:ꝛ conciuium suoꝝ redēptorem. Restaurauit naꝗ̄ fili⁹ suus reddēdo per equipollētiā deperditum:ac multiplicādo numerū ꝛ augmētando supaddi tum.s.quartā Hierarchiā. Unde ipse est gloriosus super omnē Hierarchiā cum matre sua assumpta in celū:de quo gaudētes angeli laudātes benedicūt dn̄m.vt canit ecclesia. Mulieres ꝯ̄s laudauerūt beatā virginē per Elizabeth dicētes Lu.ij.Bn̄dicta tu in mulierib⁹. Et rōnem hui⁹ benedictionis assignat Aug.in quodā sermone dicēs. Que vitā viris ꝛ mulierib⁹ peperisti. Laudata quoꝗ̄ fuit.ꝛ ꝯtinuē laudatur ab omnib⁹ corporalib⁹ rebus:quia eam immutauit causaliter innouādo:quia fili⁹ eius est ille qui inquit Apoca.xxi.ꝛ Esa.lxv.Ecce ego creo celos nouos ꝛ terrā nouā ꝛc. Item ola corporalia nobilitauit per filiū suum:cui⁹ corpus aliꝗ̄ modo cum omnib⁹ corporib⁹ ꝯuenit ꝛ excedit: et ideo istis de causis bn̄dicta est non soluꝫ in mulierib⁹:sed etiā ab omnib⁹ mulierib⁹ ꝛ vniuersis creaturis benedicit. Uñ sicut de dn̄o dicim⁹.Bn̄dicite ola opera dn̄i dn̄o.Ita de ipsa dicere possum⁹.Bn̄dicite oia opera dn̄o oīa. Z

Alber.vo sup Missus est.c.cc.i.dicit:ꝙ istā bn̄dictionē virginis cōprehendere in se oēm aliā benedictionē:facile est videre singula discurrēti. Nos vo in hoc sermone solū duas bn̄dictiones explicabim⁹ causa breuitatis:alijs in sequēti sermone dimissis. Predictus aūt doctor in.c.sequēti indt. Prima bn̄dictio est illa qua bn̄dixit deus diei septime in qua requieuit ab omni opere qd̄ patrarat.Gene.i.Est aūt ista bn̄dictio operū ꝯsūmatio:ꝛ eterne requiei p̄figuratio. In beatissima virgine fuit pfecte operū ꝯsummatio:quia ola creata i vno hole vniunt cum creatore:ꝛ primū fit vltimū:ꝛ vltimū primū. Non eni͂ est pfectio motus nisi i circulo. In ea etiā fuit non solū future requiei signū sed etiā causa. Si ergo dies septima est bn̄dicta ꝑpter sabbatū diei:ꝛ tn̄ excellior ꝛ sabbatismus recreationis ꝙ̄ creationis.ergo ꝛ maior bn̄dictio:in omnib⁹ eni͂ requiē q̄siuit.Eccl'i.xxiiij.ꝛ in ipsa sola inuenit:in qua inuenit ola queꝗ̄ ꝗ̄siuit:vñ ꝛ in tabernaculo eius requieuit:vt in psal'.c.dr̄. Hec est eniꝫ vera Syon quā elegit dn̄s in habitationē sibi:ibi requies sua i seculū seculi:ibi habitabit qm̄ elegit eam.ps.cxxxi. Ex qb⁹ apparet qūo beata virgo habuit septime diei benedictionē. Sequit quoꝗ̄ idem doctor in.c.ccij.dicēs. Scd̄a bn̄dictio qua bn̄dixit deus fuit illa quā dedit Ade ꝛ Eue dicēs Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terram et subiicite eam ꝛ dominamini piscib⁹ maris ꝛ volatilibus celi ꝛ vniuersis animātibus que mouent super terram.Geñ.i. Hec aūt benedictio triā cōplectit in se.s.nature fecundationē terresubiectionē ꝛ animaliū dominationē. Fecunditas est duplex.s.carnalis ꝛ spiritualis. Beatissima aūt virgo vtrāꝗ̄ habuit in sūmo:vt patet ex p̄cedentib⁹. Unde de ipsa dr̄. Qm̄ omniū bonoꝝ mater est.Sap̄.vij. habuit etiam terre subiectionē in summo. Terram naꝗ̄ corporis sui pre omnib⁹ habuit sibi subiectā ꝛ in omnibus rationi parentē.vt.s.declaratū est in precedēti sermone. Dominationē quoꝗ̄ habuit ꝛ subiectionē omniū animaliū. Nam dominat piscib⁹ maris.i.demonib⁹ in amaritudine inferni ꝯstitutis. Dominat etiam volatilib⁹ celi idest eleuatis angelis ꝛ volantib⁹ in celū:ꝛ ad

altitudinē contēplationis dei. Dominatur etiam per misericordiā vniuersis animātib⁹ que mouentur super terram. i. omnib⁹ hominib⁹ in mobili vita ꝯstitutis. Et sic ipsa beatissima virgo habuit benedictionē primoꝝ parentū. Sequitur idem doctor sequēti. c. dicens. Isaac benedixit Jacob. Gen. xxvij. dicēs. Det tibi deus de rore celi ⁊ de pinguedine terre: abūdantiā frumēti: vini ⁊ olei: ⁊ seruiāt tibi populi: ⁊ adorēt te tribus: esto dñs fratrū tuorū: ⁊ incuruent ante te filij mris tue. Qui maledixerit tibi: sit ille maledictus: ⁊ qui benedixerit tibi benedictionib⁹ repleatur. Hec quoq benedictio in tribus ꝯsistit s. in abūdātia necessarioꝝ: vt ibi. det tibi deus ⁊c. In dignitate honoꝝ. ibi: esto dñs fratrū tuorum: ⁊ in amotione incōmodoꝝ. ibi: qui maledixerit tibi ⁊c. Item per rorē celi intelligitur gratia contēplationis: ⁊ per pinguedinē terre gratia actionis: ⁊ ex his fit frumentū fidei: ⁊ vinum spei ac oleū charitatis. Sed constat ꝙ beatissima virgo hec omnia habuit in summo. s. contēplationē: actionē: fidem: spem ⁊ charitatē. ergo principiū huius bñdictionis Jacob habuit in summo. Secūdo in hac benedictione; est dignitas honoꝝ que intelligitur per hoc quod dicitur. seruiāt tibi populi ⁊ adorent te trib⁹. Esto dñs fratrū tuoꝝ: ⁊ incuruent ante te filij mris tue. Populi enim sunt Gentiles ad fidem cōuersi tribus Iudei: fratres sui sunt Christiani: filij matris sue sunt angeli. Omnes enim isti o benignissima virgo seruiūt tibi in ecclesia militante: et adorāt te hyperdulia in ecclesia triūphante: ⁊ incuruant ante te: quia vbiq ⁊ omnib⁹ dñaris cum germana tibi pietate. Tertium. qd fuit in hac benedictione est incōmodoꝝ amotio ⁊ laudis cōmunicatio qd intelligitur per hoc qd dicit. Qui maledixerit tibi. s. corde: ore: vel opere maledictionib⁹ repleatur. s. presentis vite ⁊ future: ⁊ qui bñdixerit tibi: bñdictionib⁹ repleatur. s. in hac vita ⁊ futura. Istā aūt bñdictionē habuit in summo beatissima virgo que nūq aliqd incōmodum habuit quo caruisse fm rationē voluerit: immo omne incōmodū suū sibi cōmodū fuit. Qui aūt ipsam corde: ore vel opere maledixerit eternam maledictionem hereditabit. Qui vero ipsam corde: ore vel opere benedixerit: benedictionem gratie diuine in pñti obtinebit: ⁊ glorie in futuro ipsa dicēte Eccli. xxiij. Qui me elucidāt vitam eternam habebūt. Ad quam nos perducat omnipotēs dei filius meritis sue benedictissime matris. Amen.

¶ De eiusdē beatissime virginis annūtiatione. Sermo. lx. xv

Cum descēderet ros descendebat pariter et manna. Numeri vndecimo. Tēpore veris qn̄ phylomena cātat ros tunc incipit descēdere ⁊ campi germinare: quia imber abijt. Spiritualiter donec mūdus fuit in hyeme peccati ꝓpter peccatū primoꝝ parentū: priuat⁹ fuit rore. i. gratia spūssancti. vñ Aggei. j. dr. Prohibiti sunt celi. ne darent rorem. Sed canēte philomena. i. Gabriele archāgelo illud dulce carmē. Aue gratia plena. descendit ros de celo. s. filius dei in vterū virginis: ⁊ cum eo dulcedo bñdictionis ⁊ gratie: cessauitq gelu amaritudinis ⁊ doloris. Hoc autē figuratū fuerat Iudi. vj. vbi legitur dñm dedisse signū Gedeoni ꝙ liberarentur filij Israel de manu Madian. per hūc modū. s. ꝙ ipse Gedeō vellus in area poneret: ⁊ ibi tm̄ ros descenderet et non in aliqua parte terre: qd ⁊ factum est. et sic postmodū percusso Madian: quieuit Isrl̄. mul to tempore. Spūaliter aūt illud fuit signū qd genus humanū petebat a dño deo. vnde psal. lxxxv. inquit Dauid. Fac mecū signū in bonum vt videāt qui oderūt me ⁊ cōfundantur. Dñs vero dedit signum de rore celi ꝙ descēderet in virginem Mariā. vñ Esa. vij. dr. Propterea ipse dñs dabit vobis signū. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filium ⁊c. Quod signum cognoscēs Dauid ait ps. lxxj. Descēdet sicut pluuia in vellus: ⁊ sicut stillicidia stillātia super terrā. Nā ipsa virgo beata fuit vellus quo celestis agnus coopert⁹ est. Ipsa igitur sola fuit in quā ros descendit: cui canit ecclesia. Sancta ⁊ immaculata virginitas quib⁹ te laudib⁹ efferam nescio: qꝛ quem celi capere non poterāt tuo gremio ꝯtulisti. vñ Ber. super missus est. exclamat dicēs. O vēter capacior celis: diffusior terris: latior elementis: qui illum continere valuit qui tribus digitis molem terre appendit. hec ille. In hoc autem signo benedicto percussus est Madian: idest diabolus. et liberati sunt filij Israel: idest fideles Christi: et longa idest eterna requies data est illis in gloria cum angelis dei. Ideo Bernar. beate virgini vbi supra inquit. Ex hoc beatam te dicunt omnes generationes: quia omnibus generationibus vitam ⁊ gloriam inuenisti. In te enim angeli letitiam: iusti gratiam: peccatores veniam meruerunt in eternū. Merito igitur in te respiciunt oculi toti⁹ creature: quia in te et propter te et de te benigna manus omnipotentis dei quidquid creauit recreauit. hec ille. De qua benigna virgine duas in hoc sermone considerationes faciemus.

Prima dicetur consecutionis.
Secunda vero confirmationis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicitur Consecutionis. A

Eata virgo vt etiã .s. diximus sermone precedenti consecuta est oēs alias bñdictiōes q̃ in sacra scriptura reperiũt. Inter alias recepit bñdictionē olm duodeciʒ patriarcharũ quã dedit singulis eoꝝ Jacob pr̃ ipsoꝝ. vt habet̃ Geñ. xlix. Sed q̃uis oēs dicãt bñdictiones q̃daʒ tñ illarũ sunt magis ꝓpheticȩ maledictiones. quibus omissis illas solum q̃ vere sunt benedictiones qualiter cōprehendant sub benedictione benedicte virginis marie declarabimus. Dicit aũt Alber. sup missus est. c. ccv. q̄ cum filij Jacob diuersas significent virtutes Judas significat charitatē. Et ideo in persona iude. c. xvij. ibi ponuntur ꝓprietates de charitate. Unde dicitur ei sic. Juda laudabunt te fratres tui. manus tua in ceruicibus inimicorum tuoꝝ adorabunt te filij patris tui catulus leonis iuda ad predam ascendisti fili mi. requiescens accubuisti vt leo ꝛ quasi leena. quis suscitabit eum. Non auferetur sceptrum de iuda. nec dux de femore eius donec veniat q̃ mittendus est. ꝛ ipse erit expectatio gentium Ligans ad vineam pullum suum. ꝛ ad vitem o fili mi asinam suã. Lauabit in vino stolam suam ꝛ in sanguine vue pallium suum. Pulchriores sunt oculi eius vino: ꝛ dentes eius lacte candidiores. Prima ergo ꝓprietas est q̄ charitas est dignissima olm virtutum iuxta illud. j. Coꝝ. xiij. Maior horum est charitas. Prime d3 Coꝝ. xij. d3 q̄ est via excelletior. Qđ et habet̃ de pe. di. ij. ca. charitas. Et hoc intelligitur per hoc quod d3. Juda laudabunt te fratres tui. Scđa est qđ ipsa est expugnatrix peccatorum iuxta illud. j. Pe. iiij. Charitas operit multitudinē peccatorum. Transsumptiue in. c. multe. j. q. j. ꝛ. xxiij. q. iiij. c. ipsa pietas. ꝛ. ij. q. vij. c. queadmodum. ꝛ de peni. dis. iij. c. intãtum. ꝛ extra de bapt. c. maiores. Et ideo habet̃ Prouer. x. ꝛ Jaco. vl. Et hoc intelligitur per hoc quod d3. Manus tue in ceruicibus inimicoꝝ tuoꝝ. Tertia est: q̄ dat virtutibus essentiam virtutum. Et hoc intelligitur cum d3. Adorabũt te filij patris tui. Quarta est q̄ amatrix est arduorum. Et hoc intelligitur cũ dicitur. Catulus leonis iuda. Quinta est quod expoliatrix est demonũ. Et hoc intelligitur cũ dicitur. Ad predam ascendisti fili mi. Sexta est q̄ victrix est passionum. ꝛ hoc intelligitur cum d3 requiescens. Septima est quod superatrix ē tentationum. ꝛ hoc intelligitur cum d3. Accubuisti vt leo. Octaua est quod facit prō dilecto animã ponere. ꝛ hoc intelligitur cum d3 leena. Nona est quod nihil pōt eã a dilecto separare quia inseparabiliter est vnita deo. de pe. distĩ. ij. c. charitas. Et ideo dicebat Paulus Roma. viij. Quis nos separabit a charitate dei. ꝛ hoc intelligitur cum dicitur. Quis suscitabit eum Decima est quod facit in eternum regnare. j. Coꝝ. xiij. Charitas nunq̃ excidit. Transsumptiue in. c. secunda est charitas nũq̃ de pe. dist. ij. ꝛ hoc intelligitur cum d3. Non auferetur sceptrum de iuda. Undecima est q̄ facit filios deo generare. qđ intelligitur per hoc quod d3. ꝛ dux de femore eius. Duodecima est q̄ facit xp̄m de celo descēdere ꝛ hoc intelligit̃ cũ d3 donec veniat q̃ mittēdus est. Tredecima ē q̄ vnit mēbra eccłie in se ex q̃ totũ corpus est cõnexũ ꝛ cõpactum. et hoc intelligit̃ cũ d3. ligans ad vineã pullũ suũ Decimaq̃rta est q̄ vnit ꝛ ligat mēbra cũ capite ꝛ hoc est qđ d3. ꝛ ad vitē o fili mi asinã suã. Decimaq̃nta est q̄ facit xp̄m suo sanguine cos lauare iuxta illud Apo. c. j. Qui dilexit nos ꝛ lauit nos a pctis nr̃is i sanguine suo. ꝛ hoc intelligitur cũ d3. lauit in vino stolam suã. ꝛ in sanguine vue palliũ suũ. Decimasexta est q̄ fecit eum p doctrinã vocare iuxta illđ Jo. vl. Simõ iohis diligis me. pasce oues meas. ꝛ hoc. itelligitur cũ d3 pulchriores sunt oculi eiꝰ vino. Decimaseptima est q̄ fecit xp̄m nos sibi p sacra incorpare. ꝛ hoc est qđ d3. Dētes eius lacte cãdidiores. ꝛ sic i vniuerso sunt decē ꝛ septē ꝓpetates charitatis. s. q̄ est dignissima v̇tutũ expugnatrix pctoꝝ. dãs v̇tutibꝰ eē v̇tutũ. amatrix arduoꝝ. spoliatrix demonũ. victrix passionum triũphatrix tētationũ. facit alam p dilecto ponere. ꝛ nũq̃ ab eo separi. i eternũ regnare: filios dei gñare xp̄m de celo descēdere. vnire mēbra cũ capite. sãguie xp̄i lauare. p doctrinã vocare. p sacra incorpare qđ intelligit̃ per hoc quod d3. Dētes eiꝰ lacte candidiores. Per lac em̄ intelligit mãsuetudo sacramētoꝝ de carne xp̄i ꝛ passiōe fluētiũ. Iste ergo sunt ꝓpietates charitatis in qbꝰ ꝯsistit bñdictio iude. Sed ad nobiliorē substãtiã sequunt̃ nobiliores ꝓpetates ergo q̃cũq̃ h3 charitatē in summo: h3 ꝛ has ꝓprietates in summo ꝛ p ꝯns bñdictiões iude in summo. S3 beatissima olm dñarũ dña habuit charitatē in summo: ergo ꝛ has proprietates habuit in summo O

De bñdictione d3 zabulon inq̃t idē doctor c. sequēti q̄ zabulõ interp̄tat zelus alarũ fm magr̃m Rich. de scđo victore qui ait. Iste est zabulõ q̃ irascēdo irã dei placare ꝯsueuit q pie seuiēdo dũ hoim vitia ꝑcutit. quasi nõ parcendo meliꝰ pcit. Absq̃ dubio nihil sic pl3 deo. nihil sic placat̃ deum q̃ zelꝰ aiarum. Debet autem zabulon non solum delinquentes corrigere. s3 etiã tpe ꝑsecutiõis ꝯ ꝑsequētes defendere. ꝛ promptior esse ad mala, ferenda q̃ inferēda. Et qz h3 necesse q̃nq̃ p culpa coꝝ irasci: ampliꝰ debet dolere cũ cogit̃ eos p culpa percutere q̃ cum cogitur p eorum defensione puniri. Libenter ergo se occurentibus periculis obiicit. et contra seuientium pro cellas tempestatum se sponte opponit. vt tempestatibus diu fatigatos. et tandem littoribus ereptos

blande excipiat ꝛ benigne foueat. Et qm̄ scim⁹ fieri venationē aīarū q̄nq̄ꝫ p occultam suggestionez demonū ꝛ q̄nq̄ꝫ per apertā ꝑsecutionez hoīum vtrūq̄ꝫ nouit zabulon cōprehēdere ꝛ caute detegere. vigilat q̄ꝫ cōtra seuitiā ꝑsequentiū ꝛ cōtra fraudulentiā insidiantiū. Nescio aūt si pōt hō a deo in hac vita aliq̄d maius accipe. Ignoro si cui possit hac grā maiorē aliquā de⁹ hoī cōferre q̄ꝫ vt ei⁹ ministerio ꝑuersi hoīes in melius mutent̄ ꝛ de filijs diaboli filij dei efficiant̄. An forte cuiq̄ꝫ maius esse videbitur mortuos suscitare. Ergo ne maius erit suscitasse carnē mortuā iterū moriturā q̄ꝫ aīam in eternū victurā ergo ne mai⁹ erit restituisse carni gaudia mundi q̄ꝫ aīe gaudia celi? O qualis dos. q̄lis dignitas talem grām a deo accipe. Nō decuit celestē sponsum sponse sue aliam dotez donare q̄ꝫ vt p adoptionis grām possit multos filios gignere deo. ꝛ filios ire filiasq̄ꝫ gehenne regni celestis heredes ascribere. hec ille. Ex q̄bus vt ait Alber. vbi. s. intelligit̄ q̄ per zabulō zelus aīarum significat̄ qui hꝫ decem ꝓprietates. Prima q̄ odit pctm̄. Et ideo zelo iusticie iusti petōribus indignant̄. c. vera. xlv. di. Scḋa q̄ maxime placat deū. Tertia q̄ nō parcendo pl⁹ parcit. Quarta q̄ nihil plus placet deo Quinta q̄ promptior est ad mala ferenda q̄ꝫ inferenda. Sexta q̄ blāde recipit penitētē. Septīa q̄ꝺ vigilat cōtra ꝑsecutores ꝛ manifestas insidias Octaua q̄ hō nō pōt maius donum accipere. Nona est q̄ est dos quā celestis spōsus dat spōse sue. Decima q̄ filios dei generat. s. qn̄ est discretus. sicut cē dꝫ. c. nō in ꝑpetuum. xxiiij. q. iij. Indiscret⁹ eīm nec correctionē inducit nec salutem. c. cū beatus. xlv. dist. Iste ergo sunt ꝓprietates zeli in q̄bus cōsistit bn̄dictio zabulō. Sed ad nobiliorē subām sequuntur nobiliores proprietates. Ergo quicūq̄ꝫ hꝫ zelū aīarum in summo: habet has ꝓprietates in summo. ꝛ p ꝯn̄s bn̄dictionē zabulō in summo. Sꝫ btīssima ꝟgo habuit zelū aīarū in summo: ergo bn̄dictionez in summo.

¶ De benedictione ṽꝫ Isachar dicit idez doctor. c. ccvij q̄ fuit in beata ꝟgine. Dicit̄ eīm Gen̄. xlix Isachar asinus fortis accubans inter terminos vidit terrā q̄ esset bona ꝛ requiez q̄ esset optima. ꝛ supposuit humerū suū ad portandum factusq̄ꝫ est tributis seruiens. vbi glo. inquit. Recte post natiuitatez gad et aser Lya talem filium genuit quia nisi per abstinentiaz ꝛ patientiam mens humana ad verum gaudium non pertingit. Oportet enim non solum delectationem falsam: sed ꝛ vanā conturbationem excludere qui vult de veritate gaudere. Et iste filius Isachar. i. merces dr̄. quia illud gaudium verum tanq̄ꝫ mercedē oīm laborū expectamus. Scimus aūt q̄ mare semper fluctuat terra aūt in eternū stat. sic ꝛ cetera elemēta semꝑ in motu sunt. ꝛ sola terra stante cetera stare nesciunt. Et scimus quia oīs q̄ per varia desideria fluctuat quez adhuc seculariū causarum ꝓcella exagitat ad illud eternū gaudium nō admittit̄. ꝛ illo torrente voluptatis nō potatur quāto minus inebriat̄. Hec est terra illa bona tranquillitas mentis qn̄ mens in se tota colligitur. ꝛ in vno eternitatis desiderio immobiliter figit̄. Hec est terra quam ꝓmisit dn̄s di. Beati mites: qm̄ ipsi possidebūt terrā. Pro hac terra isachar asinus factus ꝛ fortis effectus libenter supponit humerū ad portandū ꝛ factus est tributis seruiēs. Multū eīm sibi subito viluerat q̄ se asinū animal pene ceteris vilius reputabat. Multū cōcupiuit terrā quā vidit pro qua ad omnem laborem fortis perdurauit. Uiderat nihilominus q̄ sane ad pulchritudinem illius terre oēs pulchritudines iusticie nostre sunt vt pānus mēstruate. Uiderat nihilomin⁹ q̄ nō sunt cōdigne passiones huius tēporis ad futurā gloriā. In vno ergo sibi vilis in altero fortis effectus. de vno humiliatus. ꝛ de altero roboratus. fortitudinis sue humerum ad oēm laborem libenter inclinauit. ꝛ in acquirendo diuina si sua ꝟo regi tributū ꝑsoluit. Uñ ps. lxxij. Ut iumentū factus sum apud te. Itē ꝓpter te mortificamur tota die. Quia ꝟo huius vite bona ad necessitatē nō respuebat hanc terram penitus non deserebat. Quia vero futurā vitā adhuc capere non poterat inter terminos habitabat. nam istā tolerabat ad necessitatē. ꝛ illam concupiuit ad iocunditatē satagebat istā penit⁹ deserere. ꝛ i illā penit⁹ intrare. Fecit ṽ quod potuit quotidie in illam nitebatur. et in ista manere cogebatur. Et sic iter terminos morabat̄. hec glo. Ex quibus concludit Albertus sic dicens. Ex his cōcluditur q̄ p Isachar gaudium internum interpretatur cuius in his verbis decem proprietates exprimuntur. Pria est q̄ falsam delectationē excludit. secunda q̄ vanā perturbationem elidit. tertia q̄ est merces laborum. quarta q̄ mentem stabilit. iuxta illō Statij in. j. achilleidos. dant gaudia vires. quinta q̄ aīum roborat. Unde Hugo de sancto vict. in diasco. li. ij. ait. leticia animus reparatur. sexta q̄ hoīem humiliat. septima q̄ animum eleuat. octaua q̄ terrā. s. viuentiū ꝑspicit. nona q̄ requiē sentit. decima q̄ gloriam deo ascribit ꝛ reddit. Iste ergo proprietates sunt interni gaudij. in quibus consistit benedictio Isachar. Sꝫ beatissima ergo habuit gaudium in summo. ergo ꝛ ꝓprietates eius in summo: ergo ꝛ bn̄dictionē isachar in summo. hec ille. Qui etiā capitulo sequenti inq̄t.

Sequit̄ bn̄dictio Dan de quo dr̄. Dan iudicabit ppl'm suū sicut ꝛ alia tribus in israel. Glo. ꝟo ait. Per officiū Dan illecebrosas cogitatiōes ꝯprehēdim⁹. arguimus

da mnamus. Recte eni Dan iudicium vocatus est. Ex quibus ait Albert⁹ colligit restrictio cogitationū inutilium. iuxta illud Hiero. ad Eusto. di. Nolo sinas cogitationes malas intrare aīam tuā. sed dum paruulus est hostis eum allide ad petrā rc. Istā aūt restrictionē btā Virgo in summo habuit q̄ taliter oēs cogitatiōes ordinatas habuit. q̄ nullus vel paru⁹ motus illicitus ɔ eā exurgere potuit. et sic bn̄dictionē Dan habuit. R

De bn̄dictiōe etiā Gad dicit. c. cclx. Sequitur benedictio Gad. Gad accinctus pliabitur ante eum. et ipse gad accinget retrorsum. Ubi gl. inqt. Quia ad dan ptinet disciplina cogitationum ad Gad pertinet disciplina sensuū vnius) est sedare ciuilē discordiā alius repellere hostilē pugnā hic vigilat ɔ ciuilē ꝑditionez ille cōtra hostiū incursionē. Frustra aūt in obseruanda ciuiū cōcordia laborat nisi eodez studio gad ciuitatē nostrā perisensuū disciplinam muniat et hostilium vitiorum agmina instante prelio acriter feriat. Uñ dr̄ Gad accinctus preliabitur ante eum. Gad ꝓculdubio tunc sic accingitur quando sensuū dissolutiones per disciplinā restringit. Tūc fortiter dimicat q̄si carnalia desideria per carnis mortificationez trucidat. hec gl. Ad que hortat phs. iij. Ethi. ca. ij. dicens. Quēadmodum puerū oportet: p̄z precepium pedagogi viuere sic cōcupiscibile resonare rōni rc. Et. ij. Pol'. c. iiij. iterum dicit. Magis oportet concupiscētias regulare q̄ substātias Et Ouidius in epistolis inquiens Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas. Ex p̄dicta aūt benedictione dicit Alb. colligi q̄ per gad disciplina sensuū intelligitur cuius sunt ꝓprietates. Pria q̄ ciuitatē mētis custodit. Secunda q̄ hostilē pugnā repellit. Tertia q̄ hostes p̄ abstinentiā diuertit. Has aūt ꝓprietates in summo habuit btā virgo q̄ ciuitatem sui cordis taliter custodiuit q̄ nunq̄ aliquis hostium ipsam impugnare attentauit. ergo benedictionem Gad in summo habuit. Idem quoq̄ Alber. in sequēti ca. dicit. Sequit benedicto Neptalim de quo dr̄. Neptalim ceruus emissus dās eloquia pulchritudinis. Ubi glo. ait. Sicut ad dan pertinet per representationem pene reprimere exurgentia intra vitia. sic ad Neptalim pertinet per consolationem premiorum inflāmare bona desideria. Quia vero quicquid scriptum reperit ad spūalē intelligētiam cōuertit. conuersionis nomen accipit. Sz notandum quod non aui volanti. sed ceruo currenti comparatur. Nam auis quidem volando longe a terra suspendit. Ceruus aūt ad dādos saltus terre vicinatur: sed nec in ipsis suis saltibus separat a terra. Sic nimirum neptalim dum per rerū visibilium formā q̄rit inuisibilium naturā quosdā saltus dare. non autē ad plenū volare consueuit: quia in eo q̄ se ad summa erigit. rerū corporaliū secū vmbrā trahens ima oīno nō deserit. Sic nouit neptalim carnalia spūalibus miscere: et p̄ corporalia incorporalia describere vt vtraq̄ hoīs natura in eius dictis inueniat vn̄ se mirabiliter reficiat. q̄ ex coe porea et incorporea natura constat. Illud autez in hmōi dictis valde mirabile est q̄ tunc fere semper blandiunt quādo iuxta sensum littere nihil sonare vident. quale est illud. Capilli tui sicut greges caprarū. et illud. Nasus tuus sicut turris libani et similia. nisi forte in hmōi dictis. hoc quod tam libenter amplectimur ex iocunda quadā vt ita dicam littere fatuitate ad spālem intelligentiā consurgere coartamur. Hec glo. Ex quibus dicit Alb. vbi. s. colligi q̄ per Neptalim intelligit contemplatio inuisibilium per visibilia cū doctrina Ad quam cōtemplationem deus hoīem creauit. et ideo dedit ei oculos erectos ad celum iuxta illud Ouidij .in .j. metamor. Pronaq̄ cū spectent aīalia cetera terrā. Os homini sublime dedit: celūq̄ videre Iussit: et erectos ad sydera tollere vult⁹ De hoc etiam inqt Bernardus siluester. in mīcrocosmo. Bruta patēter habēt tardos aīalia sensus. Cornua deiectis vultibus ora ferunt. Sed maiestatem mētis testante figura. Tollit homo erectum solus ad astra caput. Ut celi leges indeflexosq̄ meatus Exemplar vite possit habere sue. Assistunt oēs operi cū quinq̄ ministri. Sensus q̄ cernūt exteriora docet. Nūci⁹ ingredit sensus mētēq̄ quietā Euocat: vt certa res ratiōe probet rc. Debemus ergo oēs cū neptalim erigere animos nostros ad cōtēplandā celestia. Dicit nāq̄ Seneca lib. v. de naturali questione. O q̄. cōtempta res est hō nisi supra humana se exerexerit. Inqt aūt Albert⁹ vbi. s. q̄ huius benedictionis Neptalim sunt sex ꝓprietates. Prima est premiorum cōsideratio. Scda desideriorum inflammatio. Tertia scripturarū ad spūalem intelligentiam conuersio Quarta est nec visibilium nec inuisibiliū derelictio. sed inter vtrumq̄ saltatio. Quinta est p̄ absurditatem littere ad spiritualem intellectū coartatio. Sexta ē spūalis doctrie instructio Hec autem omnia ipsa Virgo benedicta habuit in summo. que sola inter oēs hoīes viatores perfectam in via habuit contemplationem. et omnes scripturas secundum omnē sancti spūs sensum intellexerit. et verbo incarnato vetus et nouū testamentū expresse docuit. cuius et ipsa ore et opere discipline dei doctrix. immo glosa fuit. et sic benedictionē Neptalim in sua benedictione includit. Hec ille.. T

Qui etiam in. c. cx. inqt. Sequitur benedictio Aser. de quo dicitur Aser. pinguis panis eius. et prebebit delitias regibus. Ubi glos. dicit. Aser q̄uis multum esu

riat panē iusticie.dedignatur tamen eum co=
medere nisi fuerit cōspersus oleo misericordie
Ex multa em̄ delitiarū affluentia que sibi sem
per abundat ex spolijs pro frequenti victoria
multum est delicatus effectus.nec etiā sapit
panis vllus quantūcunqꝫ nitidus. nisi sit oleo
conspersus:intantū,vt de ipso pronunciet scri=
ptura dicēs.Aser pinguis panis eius.Si enim
gaudium est super vno peccatore penitentiam
agente:quanta tunc solēnitas erit super quoli
bet iusto libenter pro iusticia moriente? Uere
pinguis panis eius prebebit delitias regibus
O qualis panis eius.o quales delitie ei⁹ que
tantū sapiunt regibus talib⁹.Certe reges isti
iam ad nuptias introierunt qui ad illud eter=
num conuiuium sedent.Iamqꝫ illo pane ange
lorum delitijs eternis vescunt iam torrēte vo=
luptatis inebriantur.ꝛ adhuc aser delitias in=
satiabilr̄ esurit.Sꝫ vn̄ ei diuitiarū abūdantia
nisi vt est dictū de hostiū spolijs in tam freque
ti victoria?Quāto em̄ amplius atteruntur ho=
stes iusticie tāto vberius cumulant gaudia cō
scientie. Hostibus ergo fugatis ꝛ oībus pacifi
catis.nil obstat quin illa ciuitas nr̄a experiat
q̄ sit illa pax dei que exuperat omnē sensuꝫ.ꝛq̄
magna sit multitudo dulcedinis tue dn̄e quaꝫ
abscōdisti timētibus te.Quid ḡ mirū si eā qli=
bet amator mūdi nescit quā deus diligentibus
se abscōdit? Qui em̄ in bonis falsis spē fin=
gunt bona vera inuenire nō possunt.Unde di=
cunt.Quis ostēdit nobis bona? Est em̄ māna
abscon ditū qd nemo nouit nisi q̄ accipit. Mēs
em̄ q̄ laudibus hoīm delectatur quid sit inter=
num gaudiū experiri nō meret.hec glo. Ex
quibus colligit vt ait Alber.vbi.s.qꝫ per Aser in
telligitur mox iustificatio cuius hic nouē pro=
prietates ponunt.prima est esuries pro iusticia
scḋa delectatio in mia.tertia diuitiarum abun
dantia quarta delitiarū affluētia.qnta hostiū
frequēs victoria sexta celestiū cōuiuarū prepa
ratio.septima cōsciētie exaltatio octaua supne
pacis experiētia nona abscōdite dulcedinis p̄
gustatio.Constat aūt qꝫ in btīssima virgine in
summo fuit esuries iusticie ꝛ excellentia victo
rie sicut ꝛ diuitiarū ꝛ delitiarū spūalis affluen
tia.ꝛ cōuiuarū ꝛ pacis ꝛ delectationis eminen
tia vt pote q̄ nos iustificauit ꝛ mater mie extī
tit serpentē pre oībus cōtriuit oēs filias in diui
tijs sup gressa abūdauit.delitijs affluēs innixa
sup dilectū ascēdit panē angelorꝫ ꝛ vinū oībus
dedit:mixtum pre oībus cōsortibus suis oleo
exultationis vncta fuit per quā pax vera de ce
lo descēdit.ꝛ verꝫ māna noue mēsibus in se ab
sconditū habuit.ꝛ tūc oībus in cibū manifesta
uit ꝛ donauit.ꝛ sic bn̄dictio sua bn̄dictionē aser
includit.hec ille. U

Benedictio aūt ioseph hr̄ in dicto ca.xlix.
Gen.cū alijs oībus pcedētibus ꝛ sequen=
tibus.vbi iacob sic ait.Filius accrescēs ioseph
filius accrescēs vt decorus aspectu.filie discur
rerunt sup murū sed exasperauerūt eū ꝛ iurga
ti sunt.inuiderūtqꝫ ei habētes iacula.Sedit in
forti arcus eius ꝛ dissoluta sunt vincula bra=
chiorū ꝛ manū illius per manus potentis ia=
cob. Inde pastor egressus est lapis isrl̄ de⁹
patris tui erit adiutor tuus ꝛ omnipotēs bn̄di
cet ti bi bn̄dictionibus celi desuper.ꝛ bn̄dictio
nibus abyssi iacētis de orsum bn̄dictionib⁹ vbe
rum ꝛ vulue.bn̄dictiones patris tui cōfortate
sunt de bn̄dictionibus patrū ei⁹ donec veniret
desideriū colliū eternorū.Fiāt i capite ioseph
ꝛ in vertice nazarei inter fratres suos. hec ibi.
Dicit aūt Alber.vbi.s.c.sequēti qꝫ hec benedi
ctio ioseph scḋm intellectū lr̄alem diuidit in de=
cem ꝛ septē ptes ipsam integrātes.Prima ē dei
filiatio.Scḋa diuina imitatio.ꝛ hec intelligun
tur per filium bis positū.Tertia ē augmentuꝫ
sapie.Quarta augmentū gr̄e.ꝛ iste due intelli=
guntur p accrescēs bis positum.Quinta est bo
na fama quātū ad seipsum.ꝛ hoc intelligitur
per illud:qd dr̄ decorus.Sexta est edificatio p
exemplū ꝛ hoc intelligitur per illud qd dr̄ filie
discurrerunt sup murū.Septima est patientia
ab opere ꝛ hec intelligitur per illud qd dr̄.sed
exasperauerunt eum.Octaua est patientia ab
ore.et hec intelligitur per illud quod dicitur.ꝛ
iurgati sunt.Noua est patiētia cordis iniuria
et hoc est qd dr̄.Inuiderūt ei habētes iacula.
Decima est liberatio a malo culpe. et hoc est
qd dr̄.sedit in forti arcus eius ꝛ dissoluta sunt
iacula.Undecima est pastoralis origo.et hoc ē qd
dr̄.Inde egressus est pastor.Duodecima est tē
tationis supatio.et hoc est qd dr̄.deus pris tui
erit adiutor tu⁹.Decima tertia est collatio bo
ni gr̄e.ꝛ hoc est qd dr̄ benedictionibus celi de
sup.Decimaquarta ē collatio boni gr̄e. ꝛ hoc
est qd dr̄.benedictionibus abyssi iacētis deor=
sum.Decimaquinta est collatio boni nature:et
hoc est quod dicitur.benedictionib⁹ vberuꝫ et
vulue.Decimasexta est collatio boni heredita
rij.ꝛ hoc est quod dicitur. benedictiones pa=
tris tui confortate sunt de benedictionibus pa
trum eius donec veniret desiderium collium
eternorꝫ.Decimaseptima est bonitatis in alios
hereditatio.ꝛ hoc est qd dicitur.In capite io=
seph et in vertice nazarei inter fratres suos.in
his autem integratur benedictio ioseph.Sed
constat qꝫ hec omnia fuerūt in beatissima vir=
gine in summo que fuit summa filia dei ꝛ per=
fectissima eius imitatrix.habens plenitudinē
sapientie.gratie fame exempli.patientie imu=
nitatis .culpe temporalis origo christi. plena
etiam bono glorie. gratie et nature. que om=
nium progenitorum virtutes cum excellentia
habuit.et suam gratie plenitudineꝫ ad omnes
transmisit.Et sic patet qualiter benedictio io

seph in beatissime virginis bñdictione inclusa sit.hec ille. X

Benedictio aũt Beniamin hec fuit.Beniamin lup⁹ rapax.mane comedet predam:⁊ vespere diuidet spolia.Dicit ꝓo Alber.vbi.s.c.cxxiij.ꝙ hec bñdictio in trib⁹ consistit.Primũ est pditoꝝ olim ereptio a culpa.Scḋm de ereptione ꝯgratulatio in gratia.Tertiũ in futuro omniũ ⁊ singuloꝝ gloriatio in gloria.Et hec in beatissima virgine fuerũt in summo:que summam in ereptione habuit victoriã summãq₃ de ereptis in pñsenti letitiã ⁊ summã in futuro gloriam:⁊ sic sua bñdictio benedictionẽ Beniamin includit.Si aũt ſm tropologicũ sensum p Joseph intelligit gratia discretionis in actione. per Beniamin ꝓo gratia cognitiõis in contẽplatiõe.Cõstat quoq₃ ꝙ.hec in summo habuit beata virgo.⁊ sic omnes bñdictiones filioꝝ Jacob in bñdictione dñe nostre cum excellentia sunt incluse.hec ille.

¶Pars secunda huius sermonis que dicitur confirmationis. Z

Predicta veritas.s.oẽs sacre scripture bñdictiões fuisse in Maria virgine benedicta:cõfirmat declarãdo bñdictiones Balaã datas populo Israel.Quarum pma habet Num.xxiij.vbi ait. de summis silicib⁹ videbo eum:⁊ de collib⁹ cõsiderabo illũ.popul⁹ solus qui habitat ⁊ inter gẽtes non reputabit.Quis dinumerare possit puluerẽ Jacob.⁊ nosse numerũ stirpis Israel. Moriatur aia mea morte iustoꝝ:⁊ fiant nouissima mea horum similia.hec ibi.Que bñdictio ſm Alber.vbi.s.c.cxxiij.habet quinq₃ particulares bñdictiones.Prima est ꝯuersatiõis altitudo.⁊ hec est duplex.vel imitatione angelorum.⁊ hoc est qḋ dicit.De summis silicib⁹ videbo eum:vel imitatione sanctoꝝ ⁊ pfectoꝝ hominũ.⁊ hoc est qḋ dicit.de collib⁹ ꝯsiderabo illum.Secũda bñdictio est a malis separatio.⁊ hec dupliciter.vel a cõlonꝯ demonũ:⁊ hoc ẽ qḋ dicit.populus solus qui habitat.vel a ꝯsortio maloꝝ hominũ:⁊ hoc est qḋ dicit.inter gentes non reputabit.Tertia bñdictio est in se perfectio.⁊ hec dupliciter.vel in actiõe.⁊ hoc est qḋ dicit Jacob.vel in cõtẽplatione.⁊ hoc intelligitur per Israel.Quarta est seminis multiplicatio.⁊ hec duplr.vł est multiplicatio spũs.⁊ hoc est quod dicit.Numerum stirpis Israel.Uel ſm carnẽ.⁊ hoc est qḋ dicit.puluerẽ iacob.Quita benedictio est finis beatitudo.⁊ hec duplr.s. bona mors.⁊ hoc est qḋ dicit.moriat aia mea morte iustoꝝ.⁊ benedictio post mortẽ.⁊ hoc est quod dicit.fiãt nouissima mea hoꝝ similia.Et sic hec bñdictio prima cum suis subdiuisiõib⁹ decẽ habet bñdictiones.Quarũ primã beatissima virgo habuit in summo cui⁹ ꝯuersatio summe angelica fuit ⁊ in virtutũ deiformitate:⁊ in virginitatis dignitate.In carne enĩ pter carnẽ viuere:non est humana vita sed angelica.Secundã habuit sitr in summo:q̃ oẽs pios patruꝫ mores ostẽdit in se sed excessit eosdẽ.Unde ⁊ in altissimis habitat hominũ ⁊ angeloꝝ.Tertiã etiã habuit in summo.Sũma enĩ humilitas q̃ in ipsa fuit:cum supbia diaboli nihil cõe hũit. Itẽ ab errore vel peccatis gẽtiliũ imunissima fuit.⁊ sic quartã bñdictionẽ habuit.Quintã et in summo habuit:quia sola pfectã ꝯtẽplationẽ habuit in via.Sextã quoq₃:quia q̃libet actiõe liberi arbitrij meruit.Septimã etiã habuit:qr fecũditatẽ carnis simul cum integritate possidens:deũ ⁊ hoiem genuit:in quo oẽs hoies in filios spũaliter regenerauit.⁊ sic etiã octauam bñdictionẽ habuit.Nonã similiter habuit:que morte gloriosa ⁊ sine dolore ⁊ cum amore mortua fuit.decimã etiã habuit que gloriosissime in aia ⁊ corpore resurrexit.Et sic patet qualiter bñdictiões primo datas omnes virgo gloriosa cum excellẽtia recepit.hec Alber. A

Secũda bñdictio Balaã principalis habetur etiã Num.xxiij.vbi ait.Non est idoluꝫ in Jacob nec videt simulacrũ in israel dñs de⁹ eius cum eo est:⁊ clãgor victorie regis in illo. Deus eduxit eum de Egypto cui⁹ fortitudo similis est rhinocerotis.Non est augurium in iacob:nec diuinatio in israel.Temporib⁹ suis dicetur iacob.⁊ israel quid operat⁹ sit deus.Ecce populus vt leena ꝯsurget:⁊ quasi leo erigetur. Non accubabit donec deuoret predã:⁊ occisorum sanguinẽ bibat.Hec ibi.que bñdictio ſm Alber.vbi.s.c.seq.similiter ꝯtinet decẽ particulares bñdictiones.Prima est immunitas peccatoꝝ corporaliũ.⁊ est qḋ dicit.Non est idolũ in iacob:vel immunitas peccatoꝝ spũalium.⁊ hoc est qḋ dicit:nec videt simulacrũ in Israel. Secũda est diuinũ auxiliũ.et hoc est qḋ dicit: Dñs deus eius cum eo.Tertia est admonitio predicatoꝝ:⁊ hoc est qḋ dicit.Clangor victorie in illo est.Quarta est de mũdo eductio:et hoc est qḋ dicit.dñs deus eduxit eum de Egypto. Quīta est in regno ꝯfirmatio ⁊ roboratio.⁊ hoc est qḋ dicit.cui⁹ fortitudo silis est rhinocerotis. Sexta est humane sapiẽtie euacuatio.⁊ hec ẽ duplex.vel q̃tum ad animalẽ intellectũ.⁊ hec est qḋ dicit.nõ est auguriũ in iacob.vel q̃tũ ad carnalẽ effectũ.⁊ hoc est qḋ dicit.neq₃ diuinatio in israel.Septima est diuine sapiẽtie repletio.⁊ hec iterũ est duplex.vel q̃tum ad tpalia. et hoc est qḋ dicit.tpibus suis dicet iacob.vel q̃tum ad spũalia.⁊ hoc est qḋ dicit.⁊ israel qd operatus sit deus. Octaua est confidentia in fide.Et hoc est quod dicit. Ecce pepulus vt leena. Nona est exaltatio in spe. Et hoc est quod dicit.Quasi leo erigetur. Decima est refectio in charitate.et hoc est quod dicit.Non

tur Deuter. xxxiij. vbi ait. ad Ruben. Uiuat Ru
ben et non moriatur: et sit paru⁹ in numero. Ubi
tria dicuntur de Ruben. Primum ꝙ viuat per
gratiam: quia gratia dei vita eterna. ad Rom.
vi. Et hoc intelligitur per illud quod dr. viuat.
Secūdū est ꝙ non moriat per peccatū. Anima
enim que peccauerit ipsa morieī. Ezec. xviij. et
xxiij. q. iiij. c. si habeo. Et propter hoc dr. Non
moriatur. Tertium est ꝙ paruus sit numero. i.
paucos sibi similes habeat in bono. Que oīa
excellētissime fuerūt in ipsa virgine benedicta
in qua omnis gratia vite fuit: et que nunꝙ̄ pec-
cauit. et nullam sibi similē in virtutib⁹ habuit.
hec Alber. vbi. s. c. ccxix. Qui etiam. c. seq. ait.
Hec autem est benedictio iude. Audi domine
vocem iude. et ad populum suum introduc eū.
Manus eius pugnabit pro eo et adiutor illius
contra aduersarios eius erit. In qua benedi-
ctione quatuor ponuntur. Primum precum ex-
auditio. Secundum ad populum introductio.
Tertium est suiipsius defensio. Quartum est
aliorum protectio. Hec autem omnia excellen-
tissime fuerunt in beatissima virgine: in qua
fuit exauditio in summo. Nam. iij. Regum. ij.
ipsi dictum fuit in persona Bersabee. Pete ma
ter mi quod vis. non enim fas est vt auertā fa-
ciem meam a te. Et in persona Hester ei dici-
tur Hester. v. c. Et si dimidium regni mei petie
ris: impetrabis. Ipsam enim virginem filius
eius nihil ei negans honorat. Item introductio
populi ei conuenit: que vt columba nubis po-
pulum in terram promissionis introducit. Item
suiipsius defensio in ipsa in summo fuit: quam
hostis nunꝙ̄ vel leuiter ledere potuit. Item a-
liorum protectio in ipsa fuit que nos ab hoste
maligno protegit. hec Alber. G

Benedictio aūt leui fuit hec. pfectio tua et
doctrina tua a viro sancto tuo quem pro-
basti in tētatione: et iudicasti ad aquas cōtradictio
nis. Qui dixerit patri suo et mr̄i sue. nescio vos.
et fratrib⁹. ignoro vos. et nesciuerūt filios suos.
hi custodierūt eloquiū tuū: et pactū tuū serua-
uerūt. Iudicia tua o Iacob et legem tuam israel
ponent thymiama in furore tuo et holocaustū
super altare tuum benedic domine fortitudinē
eius: et opera manuum illius suscipe. Percute
dorsa inimicorum eius. et qui edunt illum non
consurgant. Hec ibi. In qua benedictione nouē
ponuntur. Primum est vite perfectio. ibi: perfe
ctio tua. Secundum est doctrine altitudo. ibi: et
doctrina tua. Tertium est Christi eductio. ibi:
a viro sancto tuo. Quartum est omnium abne-
gatio. ibi: qui dixerit patri suo et matri sue ne-
scio vos: seruando exhortationem saluatoris
Mat. xix. dicentis. Omnis qui reliquerit patrē
aut matrem propter me centuplum accipiet et
vitam eternam possidebit. Quintum est prece-
ptorum et consiliorum impletio. ibi: qui custo-
diunt eloquium tuum etc. Sextum est pro aliis
intercessio. ibi: ponēt thymiama in furore suo.
Septimum est de passione gloriatio. ibi: bene-
dic domine fortitudinem eius. Octauum est re
muneratio de operibus bonis. ibi: opera ma-
nuum eius suscipe. Nonum est hostium destru
ctio. ibi: percute dorsa inimicorum eius. Quali
ter autem in benedicta virgine hec omnia fue
rint. vt ait Alber. vbi. s. c. ccxxi. est facile vide-
re. Ipsa enim fuit perfectissima in vita: et altis-
sima in doctrina que totam legem sciuit. Chri
stum quoqꝫ de suo vtero eduxit qui ibi quadra
ginta hebdomadibus: sex diebus minus quie-
uit. Item omnia abnegauit: et perfectissimam
paupertatem habuit: ac omnia precepta et con
silia in summo impleuit. et pro aliis intercessio
excellentissima in alta fuit: que omnibus domi
num placauit. et adhuc pro nobis continue in-
tercedit. Item post filium summam passionem
habuit: et summam habet de passione gloria-
tionem. Item quia summas et nobilissimas a-
ctiones habuit summam etiam remuneratio-
nem recepit. Item quia sibi et omnibus nobis
hostem vicit a quo nunꝙ̄ victa fuit. supremum
de hoste triumphum reportauit. et sic p3 qua-
liter beatissima virgo habuit benedictionem
Leui. hec Albertus. H

Benedictio vero Beniamin hec fuit. Ben
iamin amantissimus domini habitabit
confidenter in eo quasi in thalamo tota die cō
morabitur: et inter humeros illius requiescet.
hec ibi. In qua benedictione fm Albertum vbi
supra. c. sequenti quatuor ponuntur. Primum
est pre omnibus dilectio. ibi: Beniamin aman
tissimus domini. Secundum est secura habita
tio. ibi: habitabit confidenter. Tertium est di-
uina inhabitatio. ibi: quasi in thalamo tota die
cōmorabitur. Quartum est in operibus illius
delectatio. ibi: inter humeros illius requiescet.
Hec aūt omnia habuit in summo beata virgo:
que super omnes puras creaturas dilecta est
a domino et securissime habitat in regali solio:
et in qua habitauit diuinitas corporaliter: et que
prudētissima mulier in omnib⁹ delectabit vi-
rum et filium suum. hec Alber. Benedictio aūt
ioseph hec fuit. De benedictione dn̄i terra ei⁹:
de pomis celi et rore atqꝫ abysso subiacente. de
pomis fructuū: solis atqꝫ lune: de vertice anti-
quorum montium: de pomis collium eternorꝫ:
et de frugibus terre: et de plenitudine eius be-
nedictio illius. Qui apparuit in rubo veniat su
per caput ioseph: et super verticem Nazarei in-
ter fratres suos. hec ibi. Que bn̄dictio fm Al-
ber. vbi. s. c. ccxxiij. in octo consistit. Primum est
diuine dulcedinis pregustatio. ibi: de pomis ce
li et rore. Ros inquantū illuminat intellectum
pomum inquātum reficit affectum. Secundū est
in humanitate xp̄i delectatio. ibi: atqꝫ abysso

subiacente. Tertiuz est in opibus xpi refectio. ibi. de pomis fructuū solis. Quartū est de gratys ecclesie recūdatio. ibi & lunc. Quintū est de gratys & virtutibus antiquorū patrū exultatio ibi. de vertice antiquorū montium Sextū est modernorū pfectorū congratulatio. ibi de pomis eternorū colliū. Septimū est de glia eccle triūphātis exultatio. ibi. de fructib⁹ terre & de plenitudine eius bñdictio illius. Octauū est glorie xpi hois participatio. ibi. benedictio illius q̄ apparuit in rubo. Hec aūt omnia beatissima virgo habuit in summo. q̄ summā diuine dulcedinis nō tm̄ pgustationē: sed etiā comestionem & totū in se manna habuit. summam q̄z in xpi humanitate dilectionē & delectationē habuit qn ludebat corā eo in orbe terrarū p singulos dies. Prouer. viij. Itē de pfectu eccle congratulationē. q̄z summā ad ipam habuit charitatem. Item de patrū sctitate exultationez a qbus duxit originē. & quorū possederat pfectionem. Itē de pfectu modernorū cōgratulationē habuit. Quibus olbus ipa magistra fuit & dux ac exēplū. Itē de ecclesie triūphātis glia summe gaudebat: vt pote illius iperatrix & regina. De gloria aūt hois xpi nō partē s̄z totū habebat cū quo vna est in natura familiaris in gr̄a in gloria ipm & suā grāz plusq̄ se & suā ppriaz dilexit & diligit. Sic igit̄ p̄stat manifestē btissimā v̄ginē oēs bñdictiōes ioseph in summo habuisse. hec Alber. I

Benedictio aūt Gad hec fuit Benedictus in latitudine gad q̄si leo requieuit cepitq̄ gladiū & v̄ticē. & vidit principatū suū q̄ in parte sua doctor esset repositus. q̄ fuit cū principibus ppli sui. & fecit iusticias dñi & iudiciū suuz cū israel. hec ibi. De qua bñdictiōe dicit Alb. vbi. s̄. c. sequēti. q̄ sex cōprehēdit. Primū est regni dilatatio: ibi bñdictus in latitudine Gad. Scd̄m est p fortitudinē requietio: ibi. quasi leo requieuit. Tertiū est hostiū subiectio: ibi cepitq̄ gladiū. Quartū ē impij adeptio: ibi & v̄ticē. Quintū est sui pricipatus cognitio. ibi. & vidit principatum suū. Sextū est doctoris apud ipsum repositio: ibi q̄ in parte sua doctor esset repositus. Hec āt oia in sūmo habuit beatissima v̄go. s̄. p̄io regni dilationē. q̄z a solis ortu & occasu beatā ipam dicūt oēs gñatiōes q̄ est regina celi & mūdi & angelorū atq̄ holm: q̄ fortitudinē & requiē atq̄ de hostibus victoriā habuit in summo. vt iā pluries declaratū est summaz imperij adeptionē habuit suiq̄ pncipatus cognitionē habuit in sūmo q̄z sup oēs choros angelorū & puras creaturas exaltata: diuinā operationem in se & gliam plenius cognoscit. Itē doctoris repositio apud ipsam fuit in summo. q̄z ille magistrorum optimus nouem mēsibus repositus requieuit in vtero eius. Et sic pt̄z q̄liter beatissima virgo habuit benedictiōes gad in summo. hec Alber. Benedictio autem Dan hec fuit. Dan catulus leonis fluet largiter de basan. Que bñdictio s̄z Alb. vbi. s̄. ca. ccxxv. tria cōplectitur. Primum est hūilitas: ibi catulus. Scd̄z fortitudo ibi. leonis. Tertiū est largitas ibi. fluet. hec aūt bñdictio in ipsa virgine gliosa excellētissime fuit que vt s̄. in parte. iiij. huius operis sermone. iij. & iiij. pbatū est sup omnem creaturā fuit humillima atq̄ fortissima: adeo q̄ vicit mūdum. deū & diabolū. K

Itez fuit largissima. nā deo dedit mūdum. homini regnū celorū & ipm deū. Bñdictio vero Neptalim hec fuit. Neptalim abundantia pfructur. & plenus erit de benedictionibus dñi. mare & meridiē possidebit. Dicit aūt Alb. vbi. s̄. c. sequēti q̄ bñdictio ista cōprehēdit quatuor Primū est abūdantia donorū spūalium. ibi. abūdantia pfruet. Scd̄m est plenitudo bonorū celestiū: ibi plenus erit benedictionibus domini. Tertium est pctorū cōuersio: ibi mare Quartum est iustorū cōuersatio: ibi meridiē possidebit. Hec aūt oia in summo fuerūt in beata virgine q̄ & gr̄a plena fuit. & sup oēs gliosa & pctōrū recōciliatrix & mediatrix ac saluatrix: et iustorū cōserua rit. Et sic bñdictiones Neptalīz habuit. hec Alber. Bñdictio aūt Aser hec fuit. Benedictus in israel Aser. sit placens fratrib⁹ suis. tingat in oleo pedez suum ferrum & es calciamentū eius sicut dies iuuentutis ita et & senectus tua. hec ibi. Hec autem benedictio s̄m Albertum vbi. s̄. c. ccxxvj. continet sex. Primum est filiorum multiplicatio: ibi benedictus in filijs Aser. Scd̄m est fratrum dilectio: ibi. sit placens fratribus suis. Tertium est misericordie abūdantia: ibi tingat in oleo pedem suū. Quartum est incorruptibilis patiētia: ibi. ferrū. Quintum est sonora doctrina: ibi es calciamentum eius. Sextum est in bono continuatio perseuerantie: ibi sicut dies iuuentutis tue. Hec autem omnia manifestissime fuisse in beata virgine patet ex predictis cum sit omniū bonorū mater ac plena charitate ad deum: & dilectione ad proximum. reginaq̄ misericordie summeq̄ patientie & doctrine. atq̄ i bono perseuerātie. hec Albertus. L

Post hec āt posuit Moyses vbi. s̄. Deut. xxxiij. c. benedictionē olm simul dicens. Non est deus alius et deus rectissimus ascensor celi auxiliator tuus. Magnificentia eius discurrunt nubes. habitaculum eis sursum. et subter brachia tua sempiterna. eijcit a facie tua inimicū dicetq̄ cōtere. habitabit isrl̄ cōfidēter & solus. Oculus Jacob in terra frumēti & vini celiq̄ caligabūt rore. btūs es tu israel q̄s similis tui popule qui saluaris in dño scutum auxilij tui. & gladius glorie tue de⁹ tu⁹. negabunt te inimici tui: & tu eorū colla calcabis. hec ibi. In hac aūt bñdictione s̄m Albertū vbi

ẜ.c.sequēti.nouē cōtinētur. Primū est veri dei
cognitio: ibi. Nō est deus alius vt deus rectis-
simus. Scōm ipsius dei auxilio ibi. ascēsor celi.
auxiliator tuus. Et hec auxiliatio est quadru
plex. Primo apostolis spm̄ sanctū in terrā mit
tendo: ibi. Magnificentia eius discurrunt nu-
bes. Scōo ꝓ nobis patrē interpellādo. ibi ha-
bitaculum eius sursum. vbi glo. ait. Corpus a
mortuis suscitauit. ꝛ in dextera patris colloca
uit. ꝛ pro nobis intercedit. Tertio grām preue
nientē ꝛ cooperātem porrigēdo: ibi subter bra-
chia tua sempiterna. Quarto hostē impedien-
tem repellendo: ibi a facie tua inimicum. iuxta
illud Jo. xij. Nūc princeps huius mūdi eÿciet
foras. Tertium principale in benedictione ista
est timoris mali ablatio: ibi. habitabit israel
cōfidenter. Quartū est saturitatis boni posses-
sio. ibi solus oculus iacob in terra frumenti et
vini. Quintū est perfecta visio dei per speciem
ibi. celiq̄ caligabūt rore. vbi glo. ait ꝓ subtili
ac leuissima dei cognitione. Sextū est summe
beatitudinis cōprehēsio. ibi btūs es tu israel.
Septimū est omnibus creaturis prelatio ibi.
q̄s similis tui popule q̄ saluaris? Octauum est
diuina subuentio. Et hec est duplex scilicet vł
nos iuuando cōtra malū: ibi in dn̄o scutū auxi
lij tui vel ad bonū operandū. ibi gladius glo-
rie tue deus tuus. Nonū est hostium subiectio
ꝛ hec etiā est duplex. Una q᷑ nos puniendo mō
faciunt nobis coronas in futuro. Et ad hoc ꝓ-
positum ꝛ ponit quedam glos. illud ps. cxxviij.
Supra dorsum meum fabricauerunt peccato-
res. ꝛ notatur ibi. negabūt te inimici tui vbi gl.
ait. s. in p̄senti vita. Alia vero quia de eorum
pena nobis in futuro erit exultatio ibi. tu eorū
colla calcabis. Et ita intelligit͛ illud ps. lvij.
Letabitur iustus cum viderit vindictā. Hec au
tem omnia beatissima virgo possedit in sum-
mo. Ipsa enim super oēm creaturam deum co
gnouit. ꝛ nobilissimo auxilio innixa. s. super fi-
lium suū dilectissimum corpore ꝛ anima glo-
riosa ascēdit. ꝛ imunissima omnis timoris ma-
li sub vmbra illi᷒ requiescit. ꝛ torrēte volupta-
tis eius sup oēs inebriata fuit. pfectissimamq̄
humanitatis ꝛ trinitatis christi cognitionem
habuit in summo ꝛ supremā post filium bene-
dictionem apprehēdit. ac super oēs purarum
creaturarum ordines vt superior exaltata fuit
diuinūq̄ auxilium super omnes habuit. cum
quo maxima ꝛ excellentissima opera fecit. Itē
inimicum nō tātum in celo sed etiam in terra
sub pedibus calcauit. Sic ergo patet qualiter
beatissima virgo bn̄dictiōes singulorum singu
lariter. ꝛ vniuersorū vniuersaliter. singulas et
vniuersas possedit in supremo. hec Albertus
Et nō solum ipsa fuit bn̄dicta. sed etiā ꝑ eam
omnes homines sunt bn̄dicti. Un̄ ipsi nascenti
dicere potuit deus illud Gen. xij. In te bn̄dicē-
tur vniuerse cognatiōes terre. Ipa eñ fuit illō
semen abrae cui dictū fuit Gen. xxij. Benedicē
tur in semine tuo oēs gētes terre. Quāta autē
supra beatā ꝟginē venerit dei bn̄dictio. demō
strari pōt ꝑ illō Prouer. x. vbi dr̄. Bn̄dictio dn̄i.
sup caput iusti. Cū ergo ipsa fuerit oim iustissi-
ma. vt ꝓbatū est. ẜ. in. iiij. parte huius operis
sermone. iij. nō potest dubitari ipsam sup oēs
alios fuisse a dn̄o benedictā. Si igitur benedi
xit deus Obededon qui arcam suā recepit in
domo sua. ij. Reg. vi. ꝛ. j. Paral. xiij. quanto ma
gis. bn̄dixit beatissimā virginē q̄ ipsum in vte
ro suo receperit. Et si deus benedixit oībus q̄
timent ipsum. vt dr̄ ps. cxiij. Et si ille qui ꝓnus
est ad miam benedicetur. Prouer. xxij. vnde. et
ij. Reg. ij. dr̄. Benedicti vos qui fecistis miam.
profecto de ipsa matre dei que super oēs ha-
buit donū timoris dei ꝛ in misericordia super
oēs excessit verificatū fuit illud Eccli. xliiij. in
ter bn̄dictos bn̄dicet. vn̄ illi dicere possum᷒ il-
lud Judith. xiij. Benedicta es tu filia a dn̄o deo
excelso. ꝛ illud. xv. eiusdē lib. c. Benedicta eris
i eternū. Et nō solū ipsa fuit benedicta: sed etiā
oēs operatiōes eius vnde de ipsa pōt dici deo
illud Job. i. Operibus manuū eius benedixisti
Item illi dicere possumus illud. ij. Reg. xxviij.
Benedictū eloquium tuum. Si ergo in die iu-
dicij dicet dei fili᷒ electis illō Mat. xxv. Uenite
benedicti ꝛc. profecto sue charissime genitrici
dixit. veni mater mea super omnes benedi-
ctissima. ad paratum tibi regnum a constitutio
ne mundi.

¶ Pars. ij. huius sermonis que dicitur fructificationis. M

Uper illa ꝟba q̄ dixit sctā Elizabeth ꝟgini bn̄dicte Luc. i. c. Bn̄-
dictus fruct᷒ vētris tui. ait Ber.
Nō ideo ille benedictus: q: tu be
nedicta sȝ q: ille bn̄dictus: iō tu
bn̄dicta qm̄ ille in bn̄dictionib᷒
te preuenit. Qualiter aūt sit iste fruct᷒ vteri ꝟ-
ginalis bn̄dict᷒: ostēdit Albert᷒ vbi. ẜ. c. ccxx.
dicēs q᷑ de bn̄dictione, isti᷒ fruct᷒ possumus lo
qui ẜm tres vias vel quantū ad significationē
vel quantū ad suppositionē. vel quantū ad sub
stantiaȝ. Quoad primū dicit q᷑ ista benedictio
hȝ quatuor significata. Est eñ bn̄dictio maledi
cti euacuatio. ꝛ est benedictio oīs boni posses-
sio. ꝛ est benedictio fecūditatis superaltatio. et
est bn̄dictio cōgratulantiū collaudatio. ꝛ quo-
libet istorū modorū ꝛ oī alio modo fuit benedi
ctus btē virginis fructus. Primo enim quoad
maledicti euacuationem. ꝛ hoc tripliciter. In-
cidit enim hō per pctm̄ triplex maledictum.
Primum maledictum: est fomitis punctio. i. in-
clinatio ad malum. et delectabilia carnis. in-

xta illud ad Roma.vij. Uideo aliã legez in mẽbris meis repugnãtẽ legi mẽtis mee: ⁊ captiuum me ducentẽ in lege peccati. Sed beatus fructus ventris beate ꝟginis.s. Jesus ab omni fomite peccati ⁊ inclinatione ad malũ fuit immunis. Unde.i. Pe.ij.dr. Qui peccatum nõ fecit nec dolus inuentus est in ore eius. Immo ipse est agnus dei q̃ mundi peccata abstulit. Johã.i. De quo Aug.in.c.nemo.de pe.di.iiij.ait. Nemo tollit peccata mũdi nisi christ' qui est agn' dei tollens peccata mundi. Secundum maledictum inductũ per peccatum est labor inueniende veritatis. vñ Sap.ix.dr. Difficile estimamus q̃ in terra sunt: ⁊ que in ꝓspectu sunt cũ labore inuenimus. que aũt in celis sunt quis inuestigabit? Fructus aũt btẽ ꝟginis fuit benedictus q: nullã ignorantiã habuit: sz oẽm sciam. Oia eñ que fuerũt sunt vel erũt in actu sciuit ala xpi. iuxta illud ad Hebre.iiij. Oia nuda et aperta sunt oculis eius. Tertiũ maledictum ẽ necessitas incinerationis. De qua habet Geñ.iij. Cinis es ⁊ in cinerem reuerteris. Uñ hoi dr Eccli.x. Quid superbis terra ⁊ cinis. Sed fructus Marie ab hoc maledicto fuit immunis: de quo inquit ꝓpheta ps.xv. Non dabis sctm̃ tuũ videre corruptionem. Scd̃a significatio bñdictionis est ois boni possessio. ſm illud dictum Abrae Geñ.xij. Bñdicã tibi ⁊ magnificabo nomẽ tuum.s. quoad tp̃alia ⁊ naturalia: erisq benedictus.s. quoad spũalia ⁊ gratuita. ⁊ in te bñdicentur oẽs gentes.s. quoad diuinalia.q: per xp̃m fructum btẽ ꝟginis ḋ descendit ab abraã recipiunt hoies bñdictionez gl̃ie. Fructus aũt hic marie benedictus est ols boni possessione tripliciter. Primo q: habuit bonitatem hũane nature in summo. vñ Damascenus dicit q̄ assumpsit dei filius primitias humane masse.i. humanitatem in ea puritate que fuit i Adam in statu innocẽtie ⁊ ꝓpterea dr Esa.vij. q̄ emanuel partus ex virgine butyrũ ⁊ mel comedet vt sciat reprobare malũ ⁊ eligere bonũ .s. gratie dicitur aũt comedisse.i. vnisse. sicut qḋ comeditur incorporatur ⁊ vnitur comedenti. Butyrũ qḋ est pinguedo lactis.i. innocentiam ⁊ mel dulce.i. sapientiã. Scdm̃ bonũ quod in se habuit xp̃s: est bonũ diuine nature in summo: quia fuit verus deus. Uñ apostolus ad Col.ij. inquit. In quo.s. xp̃o habitat plenitudo deitatis corporaliter. ⁊ Act.x.dr. Deus erat i illo ⁊c. Tertium bonum est ex coniunctione diuine nature cum humana: ⁊ sic omne bonum possedit in summo. De hac autem coniunctione inquit Leo papa in quodam sermone. Salua igitur vtriusq̄ proprietate nature: et in vnam coeunte personam suscipitur a maiestate humilitas. a virtute infirmitas. a eternitate mortalitas. vt quod nostris remediis congruebat: mori posset ex vno ⁊ resurgere haberet ex altero. Tertia significatio bñdictionis est congratulantiũ laudatio. De qua Raphael angelus ad Thobiã ⁊ filiũ eius lquit. Benedicite deum celi ⁊ corã oibus viuẽtibus cõfitemini illi: quia fecit vobiscum miam suã. ⁊ hec est triplex scz angelorũ: hoim ⁊ rerum corporaliũ. Angeli eñ laudãt ⁊ benedicũt fructũ ventris Marie. Quia per ipsum restauratus est numerus diminutus eoꝝ. Uñ ecclesia canit deo patri. Per quẽ scz xp̃m maiestatẽ tuã laudãt angeli: adorãt dñationes: tremũt ptãtes. Celi celorũq̄ ꝟtutes ac btã seraphin socia exultatiõe concelebrant. Hoies vero benedicere ⁊ laudare debẽt dñm iesuz q: factus est eoꝝ frater: ductor ac redemptor in quo credẽtes saluantur. vt ait apostolus Act.iiij. Et iõ Mat.xxi.dr. Et q̃ p̃cibant ⁊ qui sequebant clamabãt. O sanna filio dauid Benedictus q̃ venit in noie dñi osanna in excelsis. Osanna aũt idẽ est qḋ obsecro salua nos. Hi igitur qui p̃cibãt significabãt patres veteris testamẽti. q̃ ꝟo seq̄bantur. p̃tes noui testamenti: q̃ oẽs debent gaudere ⁊ congratulari de saluatione nr̃a facta p xp̃m. Tertio ẽt alia corpora hñt cõgratulari ⁊ laudare mõ suo ꝓpt fructũ vẽtris marie. q: aliq̃ mõ vnita sunt cum suo creatore inquãtũ ipse factus est hõ q̃ participat cũ oibus corporib': inquãtũ ⁊ ipse corp' hz: ⁊ ipse oia demum renouabit ⁊ meliorabit. Et ideo vt habet Dañ.iij. Cãtabãt tres pueri i fornace di. Benedicite oia opera dñi dño ⁊c. vsq̄ in finem. Benedictus ergo est fructus ventris marie ſm triplicẽ significationem benedictionis. ¶

Quantũ ꝟo ad suppositionem bñdictionis ista hz tria appellata: ⁊ ꝓ oib' his redditur locutio vera. Est eñ bñdict' fructus iste triplici bñdictione.s. nature. gr̃e ⁊ glorie. ⁊ quĩbet harũ est triplex. Benedictio eñ nature in eo fuit triplex. habuit nãq̄ corpus benedictum. alam benedictã. ⁊ deitatẽ benedictam. Corpus eius fuit bñdictũ tripliciter. Primo q̃ ad materiã: q: ex materia incorrupta.s. ex purissimis sanguinibus beatissime virginis fuit formatum vñ Sap.viij. inq̃t diuina sapientia. Ad corpus incoinquinatum accessi. Secundo fuit bñdictum in armonia: q: optime ꝓportionatũ cum oimoda ꝓportione humoꝝ adeo q̄ nõ incurrisset aliquã infirmitatẽ si diu vixisset: ⁊ morte violẽta nõ fuisset occisus: sed senio defecisset, vt inquit Aug. Tertio: fuit bñdictuz in forma. ⁊ hoc tripl'r.s. in cõgruẽtia quãtitatis in elegantia dispositionis. ⁊ in venustate coloris: ⁊ sic in statura, in figura ⁊ ac colore fuit pulcherrimus virginis fructus. Cui inquit propheta ps.xliij. Speciosus forma pre filiis hominum: diffusa est gratia in labiis tuis ꝓpter ea bñdixit te deus in eternum. Habuit quoq̄ alam benedictam. iuxta illud Sap.viij. Sorti-

tus sum animā bonam. Fuit aūt aia eius bn̄di
cta tripl'r. Primo rōne mali ab ea elōgati scilz
mali pctī fomitis ⁊ ignorātie. Scd̄o rōne boni
in ipsa cōcreati. s. intelligentie acutissime. me=
morie tenacissime. volūtatis ad omne bonum
sine difficultate prōptissime. habuitq3 omniuz
naturaꝝ naturalem cognitionē virtutū politi
carū ꝑfectionē ⁊ supremā dei dilectionē. Ha=
buit q3 ad deū summā imaginis similitudinez
⁊ ad corpus nullam cōtrarietatē. Unde de xp̄o
inq̄t ꝓpheta p̄s. xx. deo patri. Dn̄e preuenisti
eum in bn̄dictionibus dulcedinis. Tertio fuit
bn̄dicta. quia habuit bn̄dictā diuinitatē. ⁊ sic
habuit in se trinitatē. Un̄ de xp̄o dicere possu=
mus illud qd̄ cantat eccl'ia scz. Benedicta sit san
cta trinitas atq3 indiuisa vnitas. Trinitas aūt
ista sctā in xp̄o. est sctā ei⁹ caro. sctā aīa: ⁊ sctā
deitas. ⁊ in ea indiuisa vnitas. s. i ꝑsona. q2 vna
est ꝑsona deus ⁊ hō nō due ꝑsone nec duo sup=
posita sed vnū. Habuit quoq3 fructus iste virgi
nalis bn̄dictionē grē tripl'r. s. cū patre gratiaz
increatā ⁊ cōiunctā ꝑ vtrūq3. Un̄ quoad p̄mum
ipse dicebat Joh'is. viij. Ego ⁊ pr̄ vnū sumus.
quoad scd̄m vero inq̄t Joh. vij. Mea doctrina
nō est mea. sed eius qui misit me patris. Quo=
ad tertium aūt ait Leo papa in quodam ser=
mone. Uerbū dei deus dei filius vt liberaret
hoiem ab eterna morte factus est hō. ⁊ tanto se
dere vtrāq3 naturā conseruit: vt nec inferiorem
cōsumeret glorificatio nec superiorē diminue=
ret assumptio hec ille. Habet ēt a⁹ patre tripli=
cem gratiā increatā. s. q⁹ est deus cū eodem pa
tre coeternus q⁹ est eius filius naturalis q̄q3
cuz eo est spirator spiritussancti iuxta illud Jo
hā. xvj. Mittā vobis a patre sp̄m veritatis. Cū
matre ēt triplicē gratiā creatā habuit. Primo
scz quia oēm gratiā ⁊ gratis datā ⁊ gratum fa
cientem ⁊ singulariter priuilegiatā habuit. vt
sicut ipsa dr̄ gratia plena. ita ⁊ fructus ventris
eius dicatur gratia plenus. vt habet Johan. i.
excellentius tn̄ q̄3 ipsa vt. s̄. patuit sermōe. vij.
huius partis. Scd̄o quia sicut ipsa cōicat alijs
gratiam ⁊ de plenitudine eius oēs recipiūt. vt
ait Bern̄. sup Missus est. Sic de plenitudine
fructus eius oēs accepimus. Joh. i. perfectius
tn̄ de plenitudine xp̄i q̄3 v̄gis. Tertio q2 dat re
missionē pctōꝝ. aliter tn̄ dat fili⁹ q̄3 mr̄. q2 fili⁹
inquātū deus dat efficienter. ⁊ inquantū homo
meritorie. mater v̄o suffragio orōnis sue impe
trādo peccatoribus penitētibus remissionem
peccatorum. O

Ex parte etiam coniuncti. i. ex cōiūctione
deitatis cū h'ūanitate habuit triplicem
gratiā. Una q⁹ fuit fili⁹ pluriū. Nam mr̄
eius habuit patrē ⁊ matrē. nō deum sed homi=
nem tm̄. Pater v̄o xp̄i nō habuit patrē nec ma
trem nec deum nec hominem. Ipse aūt xp̄s ha
buit patrē ⁊ matrem. s. deum patrē ⁊ hominem
matrē. Scd̄o ex ipsa coniunctione dei cū homi
ne h3 q⁹ sit redēptor. iuxta illud Mat. xx. Fili⁹
hoīs venit dare aīam suā in redēptionē ꝓ mul
tis. Itē per hāc coniunctionē factus est spōsus
animaꝝ. Un̄. ij. ad coꝛ. xj. ait ap'ls. Despōdi em̄
vos vni viro virginē castā exhibere xp̄o. Item
per eandē cōiunctionē factus est sacerdos siue
pontifex fideliū. iuxta illud ad Heb. ix. Xp̄s as=
sistens pōtifex futuroꝝ bonoꝝ ⁊c. Factus quo=
q3 ē iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ iuxta illud Johan.
v. Pater oē iudiciū dedit filio. Tertio ex hac
cōiunctione h3 q⁹ sit beatitudo oiz. Un̄ Jo. xvij.
dr̄. Hec est vita eterna vt cognoscāt te veꝝ deū
⁊ quē misisti iesum xp̄m. P

Benedictio ēt glorie qua bn̄dictus ē fru
ctus Marie est multiplex. Habuit em̄
gloriā cōprehēsoris dū fuit viator. qd̄
nulla creatura habuit. Nam in mūdo quilibet
sanctus est solū viator ⁊ post hāc vitā solum cō
prehēsor. Xp̄s v̄o in hoc mūdo fuit viator iquā
tum mortalis: ⁊ merebat̄ cōprehēsor etiā simul
fuit quia aīa eius clare intuebatur diuinitatē
cui erat vnita vt nūc. ⁊ summā aureolā habuit
sup oēs aureolas ⁊ premia accidentalia eīa in
summo. vt aperte intelligat̄ de eo illud Eccli.
xlv. Dilectus deo ⁊ hominibus cuius memoria
in bn̄dictione est similem illum fecit in gloria
sctōꝝ. s. etiā duz hic vixit. Nō solū aūt fuit via
tor ⁊ cōprehēsor: sed etiā viatoꝝ duc'or. cōpre=
hensorum coronator. ⁊ viatorum ac comprehē
sorum adiutor. Habuit etiam gloriam redem=
ptoris. nam fuit hominum liberator. demonuz
superator et nature humane exaltator. Item
gloriam creatoris. ipse enim est misericordia
in sanctis iusticia in damnatis. et gloriosus in
seipso. hec Alber. vbi. s̄. Ex quibus apparet qd̄
recte dictum fuit beate virgini. Benedictus
fructus ventris tui. Non solum autem ipse est
bn̄dictus: sed ēt nos bn̄dicit in esse nature gra
tie ⁊ glorie. Itē bn̄dicit nos bn̄dictiōe tēporali
sp̄ūali ⁊ celesti. ⁊ ꝓpter hoc inq̄t Dd̄ p̄s. lxvj. Bn̄
dicat nos deus de⁹ nr̄ bn̄dicat nos deus. ter ei
dicit deus vt ostēdat hāc triplicē bn̄dictionem
⁊ nr̄ vt denotet fructū vētris marie. q2 ꝑ hoc est
factus noster de⁹ singulari mō dū ex ea carnez
nr̄am assumpsit. Et iō ⁊ nos debem⁹ eū tripl'r
bn̄dicere. s. corde vn̄ ꝓpheta inq̄t p̄s. ciij. Bn̄dic
aīa mea mea dn̄o ⁊ oīa q̄ intra me sunt noī sctō
eius. Itē ore eū bn̄dicere debem⁹. iuxta illd̄ p̄s.
xxxiij. Bn̄dicā dn̄m in oī tp̄e: semꝑ laus eius in
ore meo. Itē benedicere eū debemus ope. sicut
faciebat p̄s. lxij. dicens. Bn̄dicā te in vita mea
Quantū vero ad subam est bn̄dictus iste fruct⁹
s̄m Ber. sup missus est in odore in sapore. i spē
cie vel decore est etiam bn̄dictus. plenitudine
gratie.

PRimo igit̄ dico q⁹ ei⁹ odor tātus fuit q⁹ pa
trē recōciliauit. Un̄ i ꝑsona dei pr̄is dicit̄

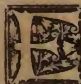
se.xxvij.Ecce odor filij mei sicut odor agri ple=
ni cui bñdixit dñs.Qđ exponēs Ber.ait.Ager
plen⁹ đr ꝟgo Maria đ cui⁹ vtero vite fruct⁹ flu
xit credētib⁹:ꝛ nos oēs de plenitudine ei⁹ acce
pim⁹. Scđo tātus fuit iste odor ꝙ demones
cōturbauit:ideo assimilat̄ odori vitis qui ho=
mines delectat ꝛ bufones conturbat.vñ Eccli.
xxiiij.ipsa inqt.Ego q̄si vitis fructificaui suaui
tatē odoris.Assimilat̄ etiā odori myrrhe.vnde
ibidē ait.Et quasi myrrha electa dedi suauita
tem odoris.Sicut em̄ myrrha expellit vermes
sic odor ꝑstius fruct⁹ expellit ꝛ ꝯturbat demo=
nes. Tertio:tātus fuit istius fruct⁹ odor ꝙ
totū mūdū suauitate repleuit ita vt qlibet cla
met ꝛ dicat Cant.j.Trahe me post te:in odorē
curremus vnguētoꝝ tuoꝝ.ꝛ illud Job.ix.dicere
pōt Christ⁹.Dies mei trāsierūt q̄si naues po=
ma portātes.Sicut em̄ in nauib⁹ post poma re
manet odor:sic cōpleta mortali Christi vita q
per mare hui⁹ mūdi nauigauit:odor sue ꝯuer=
sationis nobiscū remansit. R

SEcundo iste fruct⁹ est benedict⁹ in sapore.
Et primo aiam nostrā delectat.vñ Cant.
ij.đr.Fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo.capropter
Petrus in Christi trāsfiguratione tāta isti⁹ fru
ctus fuit replet⁹ dulcedine ꝙ voluit ibi semꝑ
manere:vt habet̄ Mat.xvij.ꝛ de hoc p̄dixerat
ꝓpheta ps̄.xxxiij.dicēs.Gustate ꝛ videte quo=
niam suauis est dñs.ꝛ ps̄.xxx.Ꝙ̄ magna multi=
tudo dulcedinis tue dñe quā abscōdisti timēti
bus te.Secūdo appetitū ꝓuocat.vñ Ber.suꝑ
Missus est.inqt.Fruct⁹ iste semel gustat⁹ dul=
cedine sua magis excitat appetitū nosq̄ inui=
tat ad se dicēs.Qui edunt me adhuc esurient.
Tertio oīa amara dulcorat.vñ Deut.xxxiij.đr.
Inūdationes matris quasi lac sugit.Ille enim
inūdationes maris q̄si lac sugit qui mūdanas
amaritudines delectabil'r recipit.ꝛ Judith.v.
scriptū est.Fōtes amari dulcorati sunt eis ad
bibendum.vñ Pau.in suo raptu de dulcedine
isti⁹ fruct⁹ gustauit.ꝛ omnia aduersa postmo=
dum gaudēter sustinuit.ꝛ ideo dicebat.ij.Cor.
xij.Gaudeo in tribulatiōib⁹ meis. Quarto oīa
alia dulcia in amaritudinē ꝛ insipiditatē com
mutat.vñ Job.xxvij.đr. Anima saturata.i.dei
amore repleta calcabit fauū.i.despiciet omnē
dulcedinē mundanā ꝛ terrenam. S

TErtio iste fruct⁹ est benedict⁹ in spē siue
decore.vñ ps̄.xlix.ait.Ex Syon spēs de=
coris eius.Eius aūt spēs primo est tā pulchra
ꝛ speciosa ꝙ reqrit a nobis magnā purificatio
nez.iuxta illud Mat.v.Beati mūdo corde qm̄
ipsi deū videbūt.Secūdo est taz gratiosa ꝙ in
ea habemus nostrā delectationē.iuxta illud.i.
Pe.i.In quē desiderant angeli ꝓspicere.ꝛ He=
ster.xv.Facies tua plena est gratiarū.Tertio
est tam gloriosa ꝙ in eo habem⁹ nostrā beati=
tudinē.iuxta illud ps̄.cxxvi.Cum dederit dile=
ctis suis somnū ecce hereditas dñi filij merces
fruct⁹ vētris.Dicit̄ aūt Christ⁹ fruct⁹ ventris vir
ginalis:nō rōne seminis sed rōne soli.ar.in.l.q
scit.ff.de vsur.ꝛ in.l.partū.C.de rei ven. T

QUarto iste fruct⁹ est bñdict⁹ ꝓpter tripli=
cem grē bñdictionē que fuit in ipso.Pria
est gratia vnionis.de qua đr Jo.j.Uerbū caro
factū est:ꝛ habitauit in nobis.Secūda est grā
influxionis.nam ipse est caput ecclesie ꝛ in illā
influit sensum fidei recte:ꝛ motū opationis bo
ne.iuxta illud Jo.j.De plenitudine ei⁹ oēs ac=
cepim⁹ ꝛc.Tertia est gratiarū immensuratio=
nis.ipse em̄ habuit gratiā sine mēsura.Jo.iiij.
Ista aūt bñdictio triplex significata est Deut.
xxxiij.vbi đr.Bñdict⁹ in filijs Aser sit placens
fratrib⁹ suis.tingat in oleo pedē suum.ferrū ꝛ
es calciamētū eius.Per Aser em̄ qui interp̄tat̄
benedict⁹.intelligit̄ Christ⁹ qui verā ꝛ sempi=
ternā hꝫ beatitudinē.ipse aūt qui est caput ec=
clesie.ad Col.j.ꝛ de sa.vnct.c.vnico.§.ad exhi=
bendū.habet gratiā influxionis in mēbra fide
lium.Et ideo est placēs ꝛ grat⁹.ꝛ hoc est qđ đr:
sit placēs fratrib⁹ suis.Habet em̄ gratiā copio
sam sine mēsura.Ideo đr:tingat in oleo pedem
suū.Ceteri em̄ sancti vix tingūt in oleo spūssan
cti digitū suum.Christ⁹ aūt a capite vsq̄ ad pe
des totus in illo oleo tinct⁹ fuit.ꝛ ideo ecclesia
gratias agit deo.ps̄.xxij.dicēs.Impinguasti in
oleo caput meū.i.Christū.Habet etiā gratiaz
vnionis:ꝛ ꝓpter hoc đr ferrū ꝛ es calciamentū
eius.per ferrū em̄ qđ oīa domat:intelligit̄ po=
tētia dei.per es ꝟo qđ est imputribile:intelli=
gitur eternitas dei.Fuit em̄ iste fruct⁹ virgina
lis calciat⁹ ferro ꝛ ere:quia inseparabilit̄ fuit
vnit⁹ diuinitati que habet insuperabilē pote=
statē:ꝛ interminabilē eternitatē:cum quo bene
dictissimo dño nostro hic mereamur vniri per
amorē vt in futuro seculo illi ꝯiungi valeam⁹
per infinitam gloriam.Amen.

¶De Jesu benedicto fructu beate virgi
nis. Sermo.xi. U

EGo sum lux mū
di.Jo.viij.Tēpore noctis ob=
scure res que cadit inter sor=
des vt pluries inueniri nō po
test nisi accēso lumine diligē=
ter querat̄:ꝛ euertant̄ loca vbi
est perdita.Spūaliter aūt humana natura de
manib⁹ primoꝝ parentū cecidit inter sordes ꝛ
pulueres peccati diabolo suadente:ꝛ adeo im
mersa est vt inde reduci non potuerit:quia nō
erat in ea lux gratie:sed caligo peccati occu=
pauerat vniuersum mūdum.Sed venit beata
virgo Maria que accēso lumine diuino q̄siuit
ipsam humanā naturam perditā:et inuentam

associauit et copulauit celesti angelorum collegio. Hoc aũt per figurã significatũ est Luce.xv. vbi dr quedã mulier habẽs decẽ dragmas cum vna earũ esset pdita accendit lucernã et euertit domũ et qsiuit diligẽter et inuenit eam: et ea inuenta conuocauit amicas et vicinas dicẽs. cõgratulamini mihi: quia inueni dragmã perditam. Per decẽ nãqz dragmas denotanł nouẽ angelorũ ordines et humana natura: ex quibꝰ psistit celorum ornatꝰ et pulchritudo: quia denariꝰ numerus est cõpletissimꝰ: harũ aũt dragmarũ vna. s. humana natura de manu innocentie cecidit: et sordibꝰ est immersa: et nõ erat qui eã inde posset eruere. Et hoc aũt erat totũ vniuersum turbatũ: quia suo carebat decore. sed tãte calamitati cõpatiẽs sanctissima mulier. s. beata virgo Maria impleuit sue mẽtis lucernã oleo sancte humilitatis in quã lumẽ diuine maiestatꝭ descẽdit. vnde ipsa inquit Eccl. xxiiij. Ego feci in celis vt oriret lumẽ indeficiẽs reuolutaqz totam domũ: quia. s. ipsam humanã naturã qñ euertit et mutauit vt ipsa fieret mater: et virginitatꝭ pudicitiã nõ amitteret. Releuauit igił hanc dragmã de luto infernaliũ sordiũ: et angelorum cõsortio adiunxit. Quo facto vocauit amicas et vicinas. i. animas saluãdorum. dicẽs illud Prouer. viij. Uenite ad me omnes qui concupiscitis me: et a generationibꝰ meis adimplemini. Hec aũt omnia facta sunt in incarnatione verbi diuini in ipsa virgine mediante angelica salutatione: in qua in vtero virginali lux vera descẽdit que illuminat oẽm hoĩem veniẽtẽ in hunc mũdũ. Jo. j. vñ ipse ait Jo. xij. Ego lux in mundum veni: qđ etiã insinuãt verba thematis nostri. De hac aũt luce eterna incarnata vnã tñ psideratione faciemꝰ q̃ dicel noiationis.

¶ Quare fructus vteri virginalis nominatꝰ sit Jesus et de triginta excelletijs istius nominis. Consideratio vnica. X

Secundũ sanctũ Bonauẽ. in euangelio Lu. et beatũ Tho. in. iij. parte summe. q. xxxvij. art. ij. Fructus vteri virginalis filiꝰ dei conuenientissimi appellatꝰ est Jesus in sua circũcisione. sicut habel Lu. ij. vbi dr. Uocatꝰ est nomẽ eius Jesus: quia noia debẽt pprietatibꝰ rerũ esse correspõdẽtia. ff. sed si qs. in aut. de psuc. et ff. est et aliud. insti. de dona. cũ multis simi. hoc aũt nomẽ cõuenit pprietati verbi incarnati: quia Jesus saluator interpretał. c. l. de immu. ecc. li. vi. Ipse ꝯo filius dei incarnatꝰ est vt mundũ saluaret. vt dr Jo. iij. De hoc igił sacratissimo nomine loqui aliqd volẽtes. possumus quasi innumeras eius excellẽtias demõstrare. quarũ triginta solũmodo causa breuitatis explicabimꝰ. Prima aũt dr pdestinationis. Ab eterno eñ hoc nomẽ pdestinatũ et pnominatũ fuit. vñ Esa. lxiij. dr. Pre a seculo nomen tuum. et ppheta Dauid ps. lxxi. inqt. Sit nomen eius benedictũ in secula: ante solẽ permanet nomẽ eiꝰ. In libro etenim eterne pdestinationis quem scripsit deus: de quo habel Exo. xxxij. qui dr liber vite: in quo sunt scripti omnes electi. vt habel Dañ. xij. De quo etiã facit mẽtionẽ saluator Lu. x. dicẽs apostolis. gaudete: quia noia vestra scripta sunt in celis. scriptum est in pncipio hoc nomẽ mellifluũ Jesus. Unde ipse ait ps. xxxix. In capite libri scriptum est de me. De hac etiã eterna noĩs Jesu pdestinatiõe et pnominatiõe inqt pphela ipsi filio dei Esa. lxij. vocabił tibi nomẽ qđ os dñi nolauit: et eris corona glorie et diadema regni in manu dei. Y

Secunda excellẽtia dr pfigurationis. Istud eñ nomẽ pfiguratũ fuit in veteri testamẽto. Triplicẽ eñ Jesum legimꝰ in Judea fuisse. Primꝰ fuit Jesus naue qui fuit Josue. et hic dr saluasse populũ Israel: quia introduxit eum in terrã pmissionis: quam etiã ei diuisit. vt habetur Josue. xiij. et xviij. c. et fuit figura dñi nři Jesu Christi: qui introduxit oẽs electos in gloriã sempiternã. Secũdus fuit Jesus filius Josedech: qui fuit sacerdos sanctissimꝰ qui reedificauit templũ. de quo Zach. j. dr. Ostẽdit mihi dñs sacerdotẽ magnũ Jesum. Iste igił figurauit similiter dñm nostrũ Jesum Christũ: q fuit sacerdos et obtulit seipsum patri in sacrificium atqz tẽplũ gratie et veritatis edificauit. Tertius fuit Jesus filiꝰ Sirach: qui fuit ppheta et doctor sapiẽtissimꝰ: atqz renouauit. sapiẽtiã de corde suo. vt dr Eccli. i. et iste simili modo figurauit dñm nostrũ Jesum Christũ qui fuit propheta magnꝰ in opere et sermone: et sapiẽtiã noui testamẽti suo sancto spũ innouauit. Tertia excellẽtia huius dignissimi noĩs dr ppheticationis. De illo enim pphete per multa tpa añ incarnationẽ ipsius filij dei, pronũtiauerũt. vñ Abachuc sui lib. c. iij. dicebat. Ego autẽ in dño gaudebo et exultabo in deo Jesu meo. et. iiij. Esd. vij. dicit deus pater. Et erit post ãnos hos morietur filius meus Jesus et conuertel seculum. Quarta excellẽtia dr annũtiationis. Fuit enim hoc nomẽ mirificũ per angelũ annũtiatũ bñdicte virgini dum ei dixit Lu. j. Paries filiũ et vocabis nomẽ eius Jesum. Quinta excellẽtia dr reuelationis. vt enim habel Mat. j. hoc nomen magnificũ a deo per angelũ reuelatũ fuit Joseph sponso beate virginis. Z

Sexta excellẽtia dr saluatiõis: quilibet eñ deuotꝰ huius sanctissimi noĩs salutẽ cõsequetur eternã. Uñ vt habel Mat. j. Angelꝰ apparẽs Joseph in somnis et ei pcipiẽs vt f. iiũ ex virgine nasciturũ appellari faceret Jesum: assignauit rationẽ dicẽs. Ipse eñ saluũ faciet populũ suũ a peccatis eorum. et Act. iiij. dixit Pe. Non est aliud nomẽ sub celo datũ hominibus

in quo

in quo oporteat saluos fieri credētes.ɽ ps̄.cv. inquit Dauid. saluabit eos ꝓpter nomen suū. Ipse ergo fili⁹ dei rectissime Jesus.i.saluator: dictus est a saluando.c.decet.de immu.eccle. lib.vj.vbi Archi.quia est ille qui ait Esa.xliij. non est absqȝ me saluator.ɽ Osee.xiij.saluator non est preter me. Ipse est ille quem incarnari desiderabat Esa.dicēs sui lib.c.xlv.Aperiatur terra ɽ germinet saluatorē. Ille est de quo Zacha.ix.dr.Ecce rex tuus venit tibi iustus ɽ saluator. Nomen enim Jesu saluatoris est nomē regale.vñ Pilat⁹ scripsit super eius crucē. Jesus Nazaren⁹ rex Judeoꝝ.vt habetur Jo.xix. Ipse inquam est ille de quo dixerūt angeli pastoribus Lu.ij.annūcio vobis gaudiū magnū: quia natus est hodie vobis saluator. De quo etiam dicebat ap̄ls ad Phil.iij.saluatorē expectamus dn̄m Jesum ɽc.De quo filr inquit Jo. sue.i.canonice.iiij.c.pater misit filiū suum saluatorē mūdi.De quo etiam dr Lu.xix.Filius hominis venit saluum facere quod perierat.ɽ j.ad Timo.j.Christus Jesus venit in hūc mundum vt peccatores saluos faceret.De hoc quo qȝ p̄dictum fuerat Job.xxx.vbi dr.Et si corruerit ipse saluabit. A

Septima excellētia huius nominis dr remissionis.Vñ sciendū est qȝ antiquitus in veteri testamēto erat terribile nomē dei.ita qȝ inquit Esa.propheta sui lib.c.xxx.Ecce nomen dn̄i venit de longinquo ardēs furor eius ɽ grauis ad portandū.sed hec dei terribilitas tēperata est in fonte misericordie ɽ pietatis.i.in vtero virginali per Jesum Christū dn̄m nostrum. Jntantū aūt hoc p̄ciosum nomen Jesu diuinaȝ iram contra peccatores mitigat:ɽ tn̄ a celesti patre venerat:qȝ nullum est adeo graue peccatum quod ab eo si per hoc nomē venia deuote postulet:non ꝓtinus remittat.vñ Act.x. dicebat Pe.huic omnes ꝓphete testimoniū perhibent remissionē peccatoꝝ accipere per nomen eius oēs qui credunt in eum.ɽ.j.Jo.ij.ait ap̄ls Scribo vobis filioli mei:quia vobis remittūtur peccata vestra propter nomen eius. Eapropter inquit sanctus Ber.in q̄dragesimali suo ꝺ religione Christiana.sermone.xlix.sicut grauiter estuāti ɽ longo sitis ardore succēso:fons frigidus salubris:ɽ gratus efficit.sic mentib⁹ iniquitate depssis:nomen Jesu culpe grauedinē: peccati merorem expellit.Dicitur eñ Act.xxij. ablue peccata tua inuocato nomine Jesu.vnde ps̄.xxiiij.dicebat.Propter nomē tuum domine propitiaberis peccato meo:multū est eniȝ.hec ille.Ex quibus colligi potest qȝ quicūqȝ etiam sceleratissim⁹ in vltimo fine vite ꝯstitut⁹ nō valens aliter de peccatis suis penitētiā agere nisi per cordis contritionem.tunc si vere inuocat corde hoc nomen Jesus:remissionē cōsequitur suorum peccatoꝝ.Scriptum est enim Joe.ij.ɽ ad Roma.x.Omnis quicūqȝ inuocauerit nomē domini saluus erit.transsumptiue in.c.adhuc instant.de peni.dist.iij.Ideo Psal.dicebat ps̄. lxxviij.Propter gloriā nominis tui domine libera nos:ɽ propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.Magnaȝ enim misericordiā facit deus:ɽ humanissime iudicat ɽ punit peccata eorum qui fuerūt amatores nominis sui. vñ idem ꝓpheta ps̄.cxviij.inquit.Aspice in me et miserere mei:ſm iudicium diligentiū nomē tuum. Octaua excellētia dr iustificatiōis.ɽ hec sequitur post p̄cedentē.de qua inquit apostolus.j.ad Coꝝ.vj.dicens.Sed abluti estis:ɽ sanctificati ɽ iustificati in nomine domini Jesu Christi. B

Nona excellētia dr receptionis.i.sp̄ussancti per huius sanctissimi nois inuocationem. vñ.j.ad Coꝝ.xij.dr.Nemo potest dicere dominus⁹ Jesus nisi in spiritusancto.quod exponit Alex.de ales dicens:qȝ nemo potest dicere corde:ore ɽ opere domin⁹ Jesus nisi in virtute spiritussancti.ɽ nullus etiam potest p̄dicto modo proferre hoc sanctissimū nomen:quin illa prolatione efficiatur dignus vita ɽ gloria sempiterna.Nam omnes actus qui eliciuntur a spiritusancto:meritoriȷ sunt glorie sempiterne.vñ magni thesauri ɽ diuitie recondunt in hoc nomine Jesu.hec ille.Et ideo illud deuotissime adorare debemus.Ait enim Pe.raueñ.sup missus est.Cum nomen Jesu adoramus:totā deitatis maiestatem adoramus.Si ergo adorantur reges.i.cum reuerentia adeuntur.ij.Reg.j. et princeps terrenus dicitur adorari modo predicto.l.ij.C.de fabri.lib.xj.Item adorari dicitur cum salutatur.l.ij.C.de consu.lib.xij.et.l.j. C.de silen.eo.lib.ɽ similiter quando principis nomen nominatur detectione capitis veneratur.multo mag⁹ hoc fieri debet sanctissimo imperatoris celestis nomini:quia sicut adorando imagines:non picturam sed picture rep̄sentationem veneramur.c.placuit.de conse.dist.iij. vñ metrice dr.Effigiem Christi cum trāsis pronus adora.Non tñ effigiem sed quid designat honora.Jta etiam debem⁹ adorare ɽ honorare particulari:aliqua reuerentia nomen domini nostri Jesu Christi quod totius deitatis repre sentat maiestatem. C

Decima excellētia dr cumulationis.s.gratiarum ɽ meritoꝝ.vñ Chryso.in quodaȝ sermone ait.Quo nomen domini diligit ꝓfun dius:ɽ inuocat frequētius:eo exaltat in deum altius.s.per meritorū ɽ gratiarū cumulationē. Ideo hoc intelligēs sapiens Eccl'i.sui lib.lj.c. inquit domino Jesu.Laudabo nomen tuū assi due:ɽ collaudabo illud in confessione.Jdcirco etiam dicitur de beatis.cxliiij.milibus sequentibus agnum quocūqȝ ierit.Apoca.xliij.habentes nomen eius scriptum in frontibus suis.

riat panē iusticie. dedignatur tamen eum comedere nisi fuerit cōsperlus oleo misericordie. Ex multa em̄ deliciarū affluentia que sibi sem per abundat et spolijs pro frequenti victoria multum est delicatus effectus. nec etiā sapit panis vilius quantūcunq; nitidus. nisi sit oleo conspersus: intantū, vt de ipso pronunciet scriptura dicēs. Aser pinguis panis eius. Si enim gaudium est super vno peccatore penitentiam agente: quanta tunc solēnitas erit super quolibet iusto libenter pro iusticia moriente? Uere pinguis panis eius prebebit delitias regibus O qualis panis eius. o quales delitie ei9 que tantū sapiunt regibus talib9. Certe reges isti iam ad nuptias introierunt qui ad illud eternum conuiuium sedent. Jam q; illo pane angelorum delitijs eternis vescunt tam torrēte voluptatis inebriantur. et adhuc aser delitias insatiabilr esurit. Sz vñ ei diuitiarū abūdantia nisi vt est dictū de hostiū spolijs in tam frequēti victoria? Quāto em̄ amplius atteruntur hostes iusticie tāto vberius cumulanf gaudia cōscientie. Hostibus ergo fugatis et oibus pacificatis. nil obstat quin illa ciuitas nr̄a experiat q̄ sit illa pax dei que exuperat omnē sensuz. et q; magna sit multitudo dulcedinis tue dñe quaz abscōdisti timētibus te. Quid ḡ mirū si eā quilibet amator mūdi nescit quā deus diligentibus se abscōdit? Qui em̄ in bonis falsis spē fingunt bona vera inuenire nō possunt. Unde dicunt. Quis ostēdit nobis bona? Est em̄ māna abscondituū qd nemo nouit nisi q; accipit. Nes em̄ q̄ laudibus hoim delectatur quid sit internum gaudiū experiri nō merer. hec gro. Ex qbus colligif vt ait Alber. vbi. s. q; per Aser intelligitur mox iustificatio cuius hic nouē proprietates ponunf. prima est esuries pro iusticia scda delectatio in mia. tertia diuitiarum abundantia quarta delitiarū affluētia. qnta hostiū frequēs victoria sexta celestiū cōuiuarū preparatio. septima cōsciētie exaltatio octaua supne pacis experiētia nona abscōdite dulcedinis p gustatio. Constat aūt q; in btissima virgine in summo fuit esuries iusticie et excellentia victorie sicut et diuitiarū et delitiarū spūaliū affluentia. et cōuiuarū et pacis et delectationis eminentia vt pote q̄ nos iustificauit et mater mie extitit serpentē pre oibus cōtriuit oēs filias in diuitijs supgressa abūdauit. delitijs affluēs innixa sup dilectū ascēdit panē angelox et vinū oibus dedit: mixtum pre oibus cōsortibus suis oleo exultationis vncta fuit per quā pax vera de celo descēdit. et vex māna nouē mēsibus in se absconditū habuit. et tūc oibus in cibū manifesta uit et donauit. et sic bñdictio sua bñdictionē aser includit. hec ille. U

Benedictio aūt ioseph hr̄ in dicto ca. xlix. Gen. cū alijs oibus pcedētibus et sequentibus. vbi iacob sic ait. Filius accrescēs ioseph filius accrescēs vt decorus aspectu. filie discurrerunt sup murū sed exasperauerūt eū et iurgati sunt. inuiderūtq; ei habētes iacula. Sedit in forti arcus eius et dissoluta sunt vincula brachiorū et manū illius per manus potentis iacob. Inde pastor egressus est lapis isrl' de9 patris tui erit adiutor tuus et omnipotēs bñdicet ti bi bñdictionibus celi desuper. et bñdictionibus abyssi iacētis de orsum bñdictionib9 vberum et vulue. bñdictiones patris tui cōfortate sunt de bñdictionibus patrū ei9 donec veniret desideriū colliū eternorū. Fiāt i capite ioseph et in vertice nazarei inter fratres suos. hec ibi. Dicit aūt Alber. vbi. s. c. sequēti q; hec benedictio ioseph sm intellectū lr̄alem diuidif in decem et septē ptes ipam integrātes. Prima ē dei filiatio. Scda diuina imitatio. et hec intelligun tur per filium bis positū. Tertia ē augmentuz sapie. Quarta augmentū gr̄e. et iste due intelliguntur p accrescēs bis positum. Quinta est bona fama quātū ad seipsum. et hoc intelligitur per illud: qd dr. decorus. Sexta est edificatio p exemplū et hoc intelligitur per illud qd dr. filie discurrerunt sup murū. Septima est patientia ab opere et hec intelligitur per illud qd dr. sed exasperauerunt eum. Octaua est patientia ab ore. et hec intelligitur per illud quod dicitur. et iurgati sunt. Noua est patiētia cordis iniuria et hoc est qd dr. Inuiderūt ei habētes iacula. Decima est liberatio a malo culpe. et hoc est qd dr. sedit in forti arcus eius et dissoluta sunt iacula. Undecima est tpalis origo. et hoc ē qd dr. Inde egressus est pastor. Duodecima est tētationis supatio. et hoc est qd dr. deus pr̄is tui erit adiutor tu9. Decima tertia est collatio boni gr̄ie. et hoc est qd dr benedictionibus celi de sup. Decimaquarta ē collatio boni. gr̄e. et hoc est qd dr. benedictionibus abyssi iacētis deorsum. Decimaquinta est collatio boni nature: et hoc est quod dicitur. benedictionib9 vberuz et vulue. Decimasexta est collatio boni hereditarij. et hoc est quod dicitur. benedictiones patris tui confortate sunt de benedictionibus patrum eius donec veniret desiderium collium eternox. Decimaseptima est bonitatis in alios hereditatio. et hoc est qd dicitur. In capite ioseph et in vertice nazarei inter fratres suos. in his autem integratur benedictio ioseph. Sed constat q; hec omnia fuerūt in beatissima virgine in summo que fuit summa filia dei et perfectissima eius imitatrix. habens plenitudinē sapientie. gratie fame exempli. patientie immunitatis. culpe temporalis origo christi. plena etiam bono glorie. gratie et nature. que omnium progenitorum virtutes cum excellentia habuit. et suam gratie plenitudinez ad omnes transmisit. Et sic patet qualiter benedictio io

seph in beatissime virginis bñdictione inclusa sit.hec ille. F

Benedictio aūt Beniamin hec fuit.Beniamin lup⁹ rapax.mane comedet predam:ꝛ vespere diuidet spolia.Dicit ꝓo Alber.vbi.s.c.ccxiij.ꝙ hec bñdictio in trib⁹ consistit.Primū est pditoꝝ olim ereptio a culpa.Scōm de ereptione ꝯgratulatio in gratia.Tertiū in futuro omniū ꝛ singuloꝝ gloriatio in gloria.Et hec in beatissima virgine fuerūt in summo:que summam in ereptione habuit victoriā summāq; de ereptis in pñti letitiā ꝛ summā in futuro gloriam:ꝛ sic sua bñdictio benedictionē Beniamin includit.Si aūt ꝼm tropologicū sensum p Joseph intelligit̄ gratia discretionis in actione. per Beniamin ꝓo gratia cognitiōis in contēplatiōe.Cōstat quoq; ꝙ.hec in summo habuit beata virgo.ꝛ sic omnes bñdictiones filioꝝ Jacob in bñdictione dñe nostre cum excellentia sunt incluse.hec ille.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur confirmationis. Z

Predicta veritas.s.oēs sacre scripture bñdictiōes fuisse in Maria virgine benedicta:cōfirmat̄ declarādo bñdictiones Balaā datas populo Jsrael.Quarum pma habet̄ Num.xxiij.vbi ait. De summis silicib⁹ videbo eum:ꝛ de collib⁹ cōsiderabo:illū.popul⁹ solus qui habitat ꝛ inter gētes non reputabit̄.Quis dinumerare possit puluerē Jacob.ꝛ nosse numerū stirpis Jsrael. Moriatur aīa mea morte iustoꝝ:ꝛ fiant nouissima mea horum similia.hec ibi.Que bñdictio ꝼm Alber.vbi.s.c.ccxiiij.habet quinq; particulares bñdictiones.Prima est ꝯuersatiōis altitudo.ꝛ hec est duplex.vel imitatione angelorum.ꝛ hoc est qđ dicit.De summis silicib⁹ videbo eum:vel imitatione sanctoꝝ ꝛ pfectorū hominū.ꝛ hoc est qđ dicit.de collib⁹ ꝯsiderabo illum.Secūda bñdictio est a malis separatio.ꝛ hec dupliciter.vel a cōioņe demonū:ꝛ hoc ē qđ dicit.populus solus qui habitat.vel a ꝯsortio maloꝝ hominū:ꝛ hoc est qđ dicit.inter gentes non reputabit̄.Tertia bñdictio est in se perfectio.ꝛ hec dupliciter.vel in actiōe.ꝛ hoc est qđ dicit Jacob.vel in cōtēplatione.ꝛ hoc intelligitur per Jsrael.Quarta est seminis multiplicatio.ꝛ hec dupl'r.vl' est multiplicatio spūs.ꝛ hoc est quod dicit.Numerum stirpis Jsrael.Uel ꝼm carnē.ꝛ hoc est qđ dicit.puluerē iacob.Quinta benedictio est finis beatitudo.ꝛ hec dupl'r.s. bona mors.ꝛ hoc est qđ dicit.moriat̄ aīa mea morte iustoꝝ.ꝛ benedictio post mortē.ꝛ hoc est quod dicit.fiāt nouissima mea hoꝝ similia.Et sic hec bñdictio prima cum suis subdiuisiōib⁹ decē habet bñdictiones.Quarū primā beatissima virgo habuit in summo cui⁹ ꝯuersatio summe angelica fuit ꝛ in virtutū deiformitate:ꝛ in virginitatis dignitate.Jn carne eīm pter carnē viuere:non est humana vita sed angelica.Secundā habuit fiīr in summo:q̄ oēs pios patrum mores ostēdit in se sed excessit eosdē.Unde ꝛ in altissimis habitat hominū ꝛ angeloꝝ.Tertiā etiā habuit in summo.Sūma eīm humilitas q̄ in ipsa fuit:cum supbia diaboli nihil cōe hūit. Jtē ab errore vel peccatis Gētiliū imunissima fuit.ꝛ sic quartā bñdictionē habuit.Quintā et in summo habuit:quia sola pfectā ꝯtēplationē habuit in via.Sextā quoq;:quia q̄libet actiōe liberi arbitrij meruit.Septimā etiā habuit:qꝛ fecūditatē carnis simul cum integritate possidens:deū ꝛ hoīem genuit:in quo oēs hoies in filios spūaliter regenerauit.ꝛ sic etiā octauam bñdictionē habuit.Nonā similiter habuit:que morte gloriosa ꝛ sine dolore ꝛ cum amore mortua fuit.Decimā etiā habuit que gloriosissime in aīa ꝛ corpore resurrexit.Et sic patet qualiter bñdictiōes primo datas omnes virgo gloriosa cum excellētia recepit.hec Alber. A

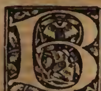
Secūda bñdictio Balaā principalis habetur etiā Num.xxiij.vbi ꝟ.Non est idolum in Jacob nec videt̄ simulacrū in israel dñs de⁹ eius cum eo est:ꝛ clāgor victorie regis in illo. Deus eduxit eum de Egypto cui⁹fortitudo similis est rhinocerotis.Non est augurium in iacob:nec diuinatio in israel.Temporib⁹ suis dicetur iacob.ꝛ israel quid operat⁹ sit deus.Ecce populus vt leena ꝯsurget:ꝛ quasi leo erigetur. Non accubabit donec deuoret predā:ꝛ occisorum sanguinē bibat.hec ibi.que bñdictio ꝼm Alber.vbi.s.c.seq.similiter ꝯtinet decē particulares bñdictiones.Prima est immunitas peccatoꝝ corporaliū.ꝛ est qđ dicit.Non est idolū in iacob:vel immunitas peccatoꝝ spūalium.ꝛ hoc est qđ dicit:nec videt̄ simulacrū in Jsrael. Secūda est diuinū auxiliū.et hoc est qđ dicit. Dñs deus eius cum eo.Tertia est admonitio predicatoꝝ:ꝛ hoc est qđ dicit.Clangor victorie in illo est.Quarta est de mūdo eductio:ꝛ hoc est qđ dicit.dñs deus eduxit eum de Egypto. Quita est in regno ꝯfirmatio ꝛ roboratio.ꝛ hoc est qđ dicit.cui⁹ fortitudo silis est rhinocerotis. Sexta est humane sapiētie euacuatio.ꝛ hec ē duplex.vel q̄tum ad animalē intellectū.ꝛ hec est qđ dicit.nō est augurium in iacob.vel q̄tū ad carnalē effectū.ꝛ hoc est qđ dicit.neq; diuinatio in israel.Septima est diuine sapiētie repletio.ꝛ hec iterū est duplex.vel q̄tum ad tpalia. et hoc est qđ dicit.tpibus suis dicet̄ iacob.vel q̄tum ad spūalia.ꝛ hoc est qđ dicit.ꝛ israel qđ operatus sit deus. Octaua est confidentia in fide.Et hoc est quod dicit. Ecce populus vt leena. Nona est exaltatio in spe. Et hoc est quod dicit.Quasi leo erigetur. Decima est refectio in charitate.et hoc est quod dicit.Non

accubabit donec devoret predā. Sunt autē iste benedictiones cum suis subdivisionibꝰ tredecim quas omnes benedicta virgo, excellētissime recepit. Primā em et secundā in summo habuit: que nec venialiter vnq̄ peccauit. Tertiā etiam habuit in eo q gratia plena fuit. Quartam habuit: quia omniū perfectissime doctrix fuit opere. Quintā habuit: quia de mūdo eius segregatissima fuit. Sextā habuit: quia in regni solio iuxta regē glorie ipsa in reginā misericordie sublimata fuit. Septimā habuit: quia animalē sensum oino euacuauit. Octauā habuit: quia sup omnis fidei eminētiā eminebat. Nonā habuit: quia carnalē affectū nullū habuit: in qua etiā fomes peccati extinctus fuit. Decimam habuit: quia diuina sapiētia plena fuit que ipsam sapiētiā generauit. Undecimā: duodecimā et tertiādecimā habuit in summo: que fide: spe et charitate oēs antecessit. Et sic patet qualiter secūda pncipalis bñdictio Balaā in bñdictione bñdictissime virginis cum omni excellētia cōprehēsa sit. hec Alber. B

Tertia vo bñdictio principalis ipsius Balaā habet Num. xxiiij. vbi ait. Q̄ pulchra tabernacula tua Jacob: et tētoria tua Israel vt valles nemorose: vt horti iuxta fluuios irrigui vt tabernacula que fixit deus quasi cedri prope aquas: fluet aqua de situla eius: et semē illiꝰ erat in aquas multas. Tollet pter Agag rex eius: et auferet sceptrū illius. Deuorabūt gētes hostes illiꝰ ossaq̧ eorū ɔfringēt: et perforabunt sagittis. Accubās dormiuit vt leo: et quasi leena quam suscitare nullꝰ audebit. Qui bñdixerit tibi: erit et ipse benedictꝰ: et qui maledixerit tibi in maledictiōe reputabit. hec ibi. Dicit autem Alber. vbi. s. c. ccxvj. q in hac bñdictiōe nouem bñdictiōes sunt cōphēse. Prima est multiplicatio eccl'iasticaꝝ actionū. Et hoc itelligit per illud qd dicit. Q̄ pulchra tabernacula tua. Secūda est pulchritudo religionū. et hoc est qd dicit. tētoria tua Israel. Tertia est ordo et insti tutio pdicatoꝝ. et hoc est qd dicit. fluet aqua de situla eius. Quarta est regni iudaici trāslatio. et hoc est qd dī. tollet pter Agag rex eiꝰ. Quinta est regni gentiū ecclesie subiectio. et hoc est qd dicit. deuorabūt gētes hostes illius. Sexta est demonū cōtractio. et hoc est qd dicit. ossaq̧ eoꝝ ɔfringēt. Septima est antichristi interfectio. et hoc est quod dicit. et perforabūt sagittis. Octaua est a somno mortis resurrectio. et hoc est qd dicit. Accubās dormiuit vt leo. Nona est bonoꝝ et maloꝝ remuneratio. et hoc est qd ait. qui bñdixerit etc. Qualiter aūt ista tertia pncipalis bñdictio cū suis particulis ɔuenit beatissime virgini. facile est declarare. Ipsa enim fuit vt. s. sepius dictū est summe actionis contēplationis et doctrine: et in suo partu abstulit regnū Judeoꝝ que regē genuit Christianoꝝ. et per ɔsequens destruxit regnū gentiū: et demonum et antichristi: quē filij sui ore interficiet sm sniam Pau. ij. ad thessa. ij. et omnes bonos et malos remunerabit: q̄ remuneratorē olm generauit: et ipm nobis in pmiū donauit. hec Alber. C

Quarta bñdictio principalis Balaā: q non tam dī bñdictio q̄ bñdictionis causa. habetur etiā Nume. xxiiij. vbi ait. Orieł stella ex Jacob: et ɔsurget virga de Israel et pcutiet duces Moab: vastabitq̧ oēs filios Seth. Et erit Idumea possessio eius hereditas Seir cedet inimicis suis: Israel vo fortiter aget. De Jacob erit qui dominet: et perdat reliquias ciuitatis. hec ibi. Hec aūt bñdictio sm Alber. vbi. s. c. seq. diuidit in septē partes. Prima est bñdictissime virginis generatio. Secūda filij dei ex ipsa icarnatio. Tertia vitioꝝ destructio. Quarta hoim liberatio. Quinta bonoꝝ cōfirmatio. Sexta bonoꝝ dominatio. Septima maloꝝ dānatio. Prima intelligit per hoc qd dī. orieł stella ex Jacob. Secūda ex hoc qd dī. et ɔsurget virga de Israel. Tertia ex hoc qd dī. et pcutiet duces Moab. Quarta per hoc quod dī. et erit Idumea possessio eius. Quinta per hoc qd dī. Isrł vo fortiter aget. Sexta per hoc qd dī de iacob erit qui dñetur. Septima per hoc qd dī. et pdat reliquias ciuitatis. Patet ergo qualr he quoq̧ partes omnes bñdictionis huiꝰ vltime procedunt et depēdēt a bñdictione beatissime virginis que est radix et causa omniū bñdictionum. Quidqd enim est causa cause est causa omniū sequentiū causatoꝝ. Unde cum beatissima virgo fuerit causa generatiōis corporalis filij dei et illa sit causa omniū bñdictionū: pz q in ipsa sua bñdictione alie oēs bñdictiōes causaliter sunt incluse. hec Alber. Et ideo non solū illi dicere possumꝰ cum angelo. Bñdicta tu in mulieribꝰ. sed benedicta tu in omnibꝰ creaturis per quam creature omnes sunt a filio eius benedicte. cui sit honor et perennis gloria per infinita secula seculorum. Amen.

De eadem virginis Annuntiatione. Sermo. x. D

Enedixisti dñe terrā tuā auertisti captiuitatē Jacob. Remisisti iniquitatē plebis tue. ps. lxxxiiij. Per salutationem angelicā factā beate virgini. ex parte dei hūana natura que primo erat maledicta et excōicata: rebenedicta et absoluta ac reconciliata fuit. Dicūt em iura q si papa ex certa sciētia aliquē excōicatū salutauerit animo eum absoluendi: q̄uis verba absolutiōis nō dixerit: eo ipso ab-

soluitur ab excōicatione.c.si aliqñ.⁊ ibi glo.de sen.excō.arg.in.c.cum olim essem⁹.de priui.et c.adrian⁹.lxiij.dist.⁊.c.pacem.de ꝯse.distin.ij. Nam ⁊ pnceps sola volūtate manumittit seruum.l.apud eum.ff.de manu.ergo multo magis absoluit salutario dei:bñdicens beatā virginem in psona totius humane nature.de qua possunt ad ppositū nostrū exponi verba pposita.Sup qb⁹ duas tm̄ ꝯsiderationes faciem⁹.

Prima appellabit̃ adimpletionis.

Secunda ꝟo ⁊ vltima fructificationis.

¶Pars prima huius sermonis que dicit̃. Adimpletionis. E

In beatissima virgine adpletas esse omnes bñdictiones per Moysen datas filijs Israel:nō est difficile demōstrare.Uñ sciendū est ꝙ ipse Moyses bñdixit populū Isrl obseruātē pcepta dei.vt habet̃ Deut.xxviij.dicens.Bñdictus tu in ciuitate:bñdict⁹ in agro: bñdictus fruct⁹ vētris tui:⁊ fructus terre tue: fructusq; iumentoꝝ tuoꝝ:⁊ greges armētoꝝ tuoꝝ:⁊ caule ouium tuarum.benedicta horrea tua:et bñdicte reliquie tue.bñdict⁹ eris ingrediens ⁊ egrediēs.Dabit dñs inimicos tuos q̄ cōsurgent aduersum te corruētes in conspectu tuo.per vnam viam venient cōtra te ⁊ per septē fugiēt a facie tua.Emittet dñs benedictionem super cellaria tua:⁊ super oĩa opera manuum tuarū:benedicetq; tibi in terra quā acceperis. Suscitabit te dñs in populū suū sicut iurauit tibi.si custodieris mādata dñi dei tui ⁊ ambulaueris in vijs eius:videbūt.ꝙ oēs terrarū populi ꝙ nomen dñi inuocatū sit super te ⁊ timebunt te.Abūdare te faciet dñs omnib⁹ bonis. Fructu vteri tui:⁊ fructu iumentoꝝ tuoꝝ:fructu terre tue quam iurauit dñs patrib⁹ tuis vt daret tibi.Aperiet dñs thesaurū suū optimū celum:vt pluuiā tribuat terre tue in tpe suo. Bñdicetq; cūctis operib⁹ manuū tuarū:⁊ fenerabis gentib⁹ multis:⁊ ipse a nullo fenus accipies.Constituet te dñs in caput ⁊ non in caudam:⁊ eris semper supra ⁊ non subter.hec ibi. vbi sm̄ Alber.super Missus est.c.ccxviij.ponūtur decē ⁊ nouē benedictiones.Prima est gratia ꝯtēplationis.⁊ hec significat̃ cum dr̄.Bñdictus in ciuitate.Scḋa est gratia actiōis.⁊ hec denotat̃ cum dr̄.bñdictus in agro.vñ glossa ibidem ait.i.habebis benedictionē ꝯtēplatiue et actiue.Tertia est puritas deuotiōis.⁊ hec notatur cum dr̄.fruct⁹ ventris tui.Quarta est vtilitas bone operatiōis ⁊ hec significat̃ cum dicitur.fruct⁹ terre tue.Quinta est in alijs fructificatio.⁊ hec est triplex.s.in laicis:in clericis:⁊ religiosis.primū significat̃ per iumēta.secūdū per armēta.tertiū ꝟo per caulas ouiū.Sexta est virtutū frugalitas.⁊ hec est duplex.vel ꝙ̄tum ad actū.⁊ hec notat̃ cum dicit̃.Bñdicta horrea tua.vbi glo.ait.virtutū custodia.vel ꝙ̄tum ad habitū.⁊ hoc est quod dr̄.benedicte reliquie tue.vñ glo.ibidē ait.i.bona volūtas que remanet post opera.Septima est felix cōsummatio.⁊ hec est duplex.s.ꝙ̄tum ad operationē boni.⁊ hoc est qḋ dr̄.benedictus ingrediēs.vel ꝙ̄tū ad euasionē mali:⁊ hoc est qḋ dr̄. bñdict⁹ egrediēs.vbi gl.ait.igrediēs in pceptiōe pmij: ⁊ egrediēs ab hac vita ad eternā.Octaua ē victoria tētationū.⁊ hoc est est qḋ dr̄.Dabit dñs inimicos tuos ⁊c.Nona est cum tētatione pueꝛtus.⁊ hoc est qḋ dr̄:per vnā viā veniēt ⁊c.Decima est spūalis refectio.⁊ hec est duplex scilꝫ de gratia ꝯtēplationis vel ꝯtritionis.⁊ pter hoc dr̄.Emittet dñs benedictionē sup cellaria tua. vel de laboꝛe satisfactiōis.Et hoc est qḋ dr̄.⁊ super oĩa opera manuū tuarū.Undecima est celestiū donoꝝ multiplicatio.⁊ hoc est qḋ dr̄.Benedicet tibi in terra quam acceperis.Unde ibi glo.ait.gratia celestiū multiplicatio donoꝝ. Duodecima est sanctoꝝ associatio.⁊ hec notat̃ cum dr̄.Suscitabit te dñs deus tuus sibi in populū sanctū.Tredecima est hostib⁹ timoꝛis incussio.Et pter hoc dr̄.Uidebūt omnes ppli terrarū ꝙ nomē dñi inuocatū sit sup te ⁊ timebūt te.Quartadecima est spūaliū ⁊ tpaliū successio.Et pter hoc dr̄.Abūdare te faciet domin⁹ omnib⁹ bonis. Quintadecima est in subditis pꝛosperatio.Et hec est triplex.vt in religiosis: et hec notat̃ cum dr̄ fructu vteri tui.Uel in clericis.⁊ hec significat̃ cum dr̄.⁊ fructu iumētoꝝ. vel in laicis:⁊ hoc est qḋ dr̄.et fructu terre tue. Sextadecima est abūdātia diuine sapiētie.et pter hoc dr̄.Aperiet dñs thesaurū suum optimum.Decimaseptima est doctrine⁹ preeminētia.⁊ hoc est qḋ dr̄:vt pluuiā tribuat in tpe suo. Decimaoctaua est bonoꝝ operū frequentia.et hoc est qḋ dr̄.Benedicetq; cūctis operibus manuum tuarū.Decimanona est dignitatis excellētia.Et hec est triplex.s.in dando ⁊ non accipiēdo:quia beatius est dare ꝙ̄ accipere.Act.xx.⁊.xvi.q.i.c.pdicatoꝛ.⁊ de cele.mis.c.cū marthe.ver.sane.⁊ pter hoc dicitur.Tu fenerabis gentib⁹ multis.vel in regēdo.⁊ non subessendo.⁊ hoc est qḋ dr̄.Cōstituet te dñs in caput et non in caudā.vel in exaltādo ⁊ non deprimēdo.Et pter hoc dr̄.⁊ eris semper supra ⁊ non subter.vbi glo.ait.Quia eris magister et non discipulus dominus ⁊ non seruus prelatus et non subditus. Iste autē omnes benedictiones sm̄ Alber.vbi.s.conueniūt beatissime virgini.vt patet singulas discurrenti.quas declarare particulariter in ipsa virgine causa breuitatis omitto.maximeq; quia patent ex dictis in sermone pcedenti. F

Benedictiones quoq; date ab ipso Moyse filijs Israel singulis in particulari eidem beatissime virgini conueniunt:que habē

tur De uer.xxxiij.vbi ait ad Ruben. Uiuat Ruben et non moriatur: et sit paru' in numero. Ubi tria dicuntur de Ruben. Primum q viuat per gratiam: quia gratia dei vita eterna. ad Rom. vi. Et hoc intelligitur per illud quod dr. viuat. Secudu est q non moriat per peccatu. Anima enim que peccauerit ipsa morietur. Ezec. xviij. et xxiij. q. iiij. c. si habes. Et propter hoc dr. Non moriatur. Tertium est q paruus sit numero. i. paucos sibi similes habeat in bono. Que omnia excellentissime fuerut in ipsa virgine benedicta in qua omnis gratia vite fuit: et que nunq peccauit. et nullam sibi simile in virtutib' habuit. hec Alber. vbi. s. c. ccxix. Qui etiam. c. seq. ait. Hec autem est benedictio iude. Audi domine vocem iude. et ad populum suum introduc eu. Manus eius pugnabit pro eo et adiutor illius contra aduersarios eius erit. In qua benedictione quatuor ponuntur. Primum precum exauditio. Secundum ad populum introductio. Tertium est suspsius defensio. Quartum est aliorum protectio. Hec autem omnia excellentissime fuerunt in beatissima virgine: in qua fuit exauditio in summo. Nam. iij. Regum. ij. ipsi dictum fuit in persona Bersabee. Pete mater mi quod vis. non enim fas est vt auertam faciem meam a te. Et in persona Hester ei dicitur Hester. v. c. Et si dimidium regni mei petieris: impetrabis. Ipsam enim virginem filius eius nihil ei negans honorat. Itez introductio populi ei conuenit: que vt columba nubis populum in terram promissionis introducit. Itez suipsius defensio in ipsa in summo fuit: quam hostis nunq vel leuiter ledere potuit. Item aliorum protectio in ipsa fuit que nos ab hoste maligno protegit. hec Alber. G

Benedictio aut leui fuit hec. pfectio tua et doctrina tua a viro sancto tuo quem probasti in tetatione: et iudicasti ad aquas cotradictionis. Qui dixerit patri suo et mri sue. nescio vos. et fratrib' ignoro vos. et nesciuerut filios suos. hi custodierut eloquiu tuu: et pactu tuu seruauerut. Judicia tua o iacob et legem tuam israel ponent thymiama in furore tuo et holocaustuz super altare tuum benedic domine fortitudine eius: et opera manuum illius suscipe. Percute dorsa inimicorum eius. et qui edunt illum non consurgant. Hec ibi. In qua benedictione noue ponuntur. Primum est vite perfectio. ibi: perfectio tua. Secundum est doctrine altitudo. ibi: et doctrina tua. Tertium est Christi eductio. ibi: a viro sancto tuo. Quartum est omnium abnegatio. ibi: qui dixerit patri suo et matri sue nescio vos: seruando exhortationem saluatoris Mat. xix. dicentis. Omnis qui reliquerit patre aut matrem propter me centuplum accipiet et vitam eternam possidebit. Quintum est preceptorum et consiliorum impletio. ibi: qui custodiunt eloquium tuum etc. Sextum est pro aliis intercessio. ibi: ponet thymiama in furore suo. Septimum est de passione gloriatio. ibi: benedic domine fortitudinem eius. Octauum est remuneratio de operibus bonis. ibi: opera manuum eius suscipe. Nonum est hostium destructio. ibi: percute dorsa inimicorum eius. Qualiter autem in benedicta virgine hec omnia fuerint. vt ait Alber. vbi. s. c. ccxxi. est facile videre. Ipsa enim fuit perfectissima in vita: et altissima in doctrina que totam legem sciuit. Christum quoq de suo vtero eduxit qui ibi quadraginta hebdomadibus: sex diebus minus quieuit. Item omnia abnegauit: et perfectissimam paupertatem habuit: ac omnia precepta et consilia in summo impleuit. et pro aliis intercessio excellentissima in alia fuit: que omnibus domini placauit. et adhuc pro nobis continue intercedit. Item post filium summam passionem habuit: et summam habet de passione gloriationem. Item quia summas et nobilissimas actiones habuit summam etiam remunerationem recepit. Item quia sibi et omnibus nobis hostem vicit a quo nunq victa fuit. supremum de hoste triumphum reportauit. et sic ptz qualiter beatissima virgo habuit benedictionem Leui. hec Albertus. H

Benedictio vero Beniamin hec fuit. Beniamin amantissimus domini habitabit confidenter in eo quasi in thalamo tota die comorabitur: et inter humeros illius requiescet. hec ibi. In qua benedictione fm Albertum vbi supra. c. sequenti quatuor ponuntur. Primum est pre omnibus dilectio. ibi: Beniamin amantissimus domini. Secundum est secura habitatio. ibi: habitabit confidenter. Tertium est diuina inhabitatio. ibi: quasi i thalamo tota die comorabitur. Quartum est in operibus illius delectatio. ibi: inter humeros illius requiescet. Hec aut omnia habuit in summo beata virgo: que super omnes puras creaturas dilecta est a domino et securissima habitat in regali solio: et in qua habitauit diuinitas corporaliter: et que prudentissima mulier in omnib' delectabit virum et filium suum. hec Alber. Benedictio aut ioseph hec fuit. De benedictione dni terra ei': de pomis celi et rore atq abysso subiacente. de pomis fructuu solis atq lune: de vertice antiquorum montium: de pomis collium eternorum: et de frugibus terre: et de plenitudine eius benedictio illius. Qui apparuit in rubo veniat super caput ioseph: et super vertice Nazarei inter fratres suos. hec ibi. Que bndictio fm Alber. vbi. s. c. ccxxiij. in octo consistit. Primum est diuine dulcedinis pregustatio. ibi: de pomis celi et rore. Ros inquantu illuminat intellectum pomum inqtum reficit affectum. Secundu est in humanitate Xpi delectatio. ibi: atq abysso

ſubiacente.Tertiuꝫ eſt in opibus xp̄i refectio. ibi.de pomis fructuũ ſolis.Quartu eſt de gratijs eccleſie iocũdatio.ibi ⁊ lune.Quintũ eſt de gratijs ⁊ virtutibus antiquoꝝ patrũ exultatio ibi.de vertice antiquoꝝ montium Sextũ eſt modernoꝝ ꝑfectorũ congratulatio. ibi de pomis eternoꝝ colliũ.Septimũ eſt de glia eccl'ie triũphãtis exultatio.ibi.de fructib⁹ terre ⁊ de plenitudine eius bñdictio illius.Octauũ eſt glorie xp̄i hois participatio.ibi.benedictio illius q̇ apparuit in rubo.Hec aũt omnia beatiſſima virgo habuit in ſummo.q̄ ſummã diuine dulcedinis nõ tm̄ ꝑguſtatione: ſed etiã comeſtionem ⁊ totũ in ſe manna habuit.ſummam q̄ꝫ in xp̄i humanitate dilectionẽ ⁊ delectationẽ habuit qñ ludebat corã eo in orbe terrarũ ꝑ ſingulos dies.Prouer.viij.Itẽ de ꝑfectu eccl'ie congratolationẽ.qi ſummã ad ipam habuit charitatem.Item de patrũ ſctitate exultationeꝫ a quibus duxit originẽ.⁊ quorũ poſſederat ꝑfectionem.Itẽ de ꝑfectu modernoꝝ cõgratulationẽ habuit.Quibus olbus ipa magiſtra fuit ⁊ dux ac exẽplũ.Itẽ de eccleſie triũphãtis glia ſumme gaudebat:vt pote illius iperatrix ⁊ regina. De gloria aũt hois xp̄i nõ partẽ ſꝫ totũ habebat cũ quo vna eſt in natura familiaris in gr̄a in gloria ipm̄ ⁊ ſuã gl'iaꝫ pluſq̄ ſe ⁊ ſuã ꝓpriaꝫ dilexit ⁊ diligit.Sic igit̄ ꝯſtat manifeſte btiſſimã virginẽ oẽs bñdictiões ioſeph in ſummo habuiſſe. hec Alber. I

Benedictio aũt Gad hec fuit Benedictus in latitudine gad q̄ſi leo requieuit cepitq̄ꝫ gladiũ ⁊ verticẽ.⁊ vidit principatũ ſuũ ꝙ in parte ſua doctor eſſet repoſitus.q̇ fuit cũ principibus ppl'i ſui.⁊ fecit iuſticias dñi ⁊ iudiciũ ſuuꝫ cũ iſrael.hec ibi.De,qua bñdictiõe dicit Alb. vbi.ſ.c.ſequẽti ꝙ ſex cõprehẽdit.Primũ eſt regni dilatatio:ibi bñdictus in latitudine Gad. Scðm eſt ꝑ fortitudinẽ requietio:ibi.quaſi leo requieuit.Tertiũ eſt.hoſtiũ ſubiectio:ibi cepitq̄ꝫ gladiũ.Quartũ ẽ impij adeptio:ibi ⁊ verticẽ. Quintũ eſt lui pricipatus cognitio.ibi.⁊ vidit principatum ſuũ.Sextũ eſt doctoris apud ipſum repoſitio:ibi ꝙ in parte ſua doctor eſſet repoſitus.Hec ãt oia in ſũmo habuit beatiſſima virgo.ſ.ꝑlo regni dilationẽ.qr a ſolis ortu ⁊ occaſu beatã ipam dicũt oẽs gñatiões q̄ eſt regigina celi ⁊ mũdi ⁊ angeloꝝ atq̄ꝫ holm:q̄ fortitudinẽ ⁊ requiẽ atq̄ꝫ de hoſtibus victoriã habuit in ſummo.vt iã pluries declaratũ eſt ſummaꝫ imperij adeptionẽ habuit ſuiq̄ꝫ pncipatus cognitionẽ habuit in ſũmo qi ſuꝑ oẽs choros angelorũ ⁊ puras creaturas exaltata:diuinã opationem in ſe ⁊ gl'iam plenius cognoſcit.Itẽ doctoris repoſitio apud ipſam fuit in ſummo. qr ille magiſtrorum optimus nouem mẽſibus repoſitus requieuit in vtero eius. Et ſic ptꝫ q̄liter beatiſſima virgo habuit benedictiões gad in ſummo.hec Alber. Benedictio autem Dan hec fuit.Dan catulus leonis fluet largiter de baſan.Que bñdictio ſꝫ Alb.vbi.ſ.ca.ccxxv.tria cõplecitur.Primum eſt hũilitas : ibi catulus. Scðꝫ fortitudo ibi.leonis.Tertiũ eſt largitas ibi.fluet.hec aũt bñdictio in ipſa virgine glioſa excellẽtiſſime fuit que vt.ſ.in parte.iij.huius operis ſermone.ij.⁊.iiij.ꝓbatũ eſt ſuꝑ omnem creaturã fuit humillima atq̄ꝫ fortiſſima: adeo ꝙ vicit mũdum.deũ ⁊ diabolũ. K

Item fuit largiſſima.nã deo dedit mũdum. homini regnũ celoꝝ ⁊ ipm̄ deũ . Bñdictio vero Neptalim hec fuit.Neptalim abundantia ꝑfructur.⁊ plenus erit de benedictionibus dñi.mare ⁊ meridiẽ poſſidebit.Dicit aũt Alb. vbi.ſ.c.ſequẽti ꝙ bñdictio iſta cõprehẽdit quatuor Primũ eſt abũdantia donoꝝ ſpãlium.ibi. abũdantia ꝑfruet.Scðm eſt plenitudo bonoꝝ celeſtiũ:ibi plenus erit benedictionibus domini.Tertium eſt pctõꝝ cõuerſio:ibi mare Quartum eſt iuſtoꝝ cõuerſatio:ibi meridiẽ poſſidebit.Hec aũt oia in ſummo fuerũt in beata virgine q̄ ⁊ gr̄a plena fuit.⁊ ſuꝑ oẽs glioſa ⁊ pctõrũ recõciliatrix ⁊ mediatrix ac ſaluatrix:et iuſtorũ cõſerua rit.Et ſic bñdictiones Neptaliꝫ habuit.hec Alber.Bñdictio aũt Aſer hec fuit. Benedictus in iſrael Aſer.ſit placens fratrib⁹ ſuis.tingat in oleo pedeꝫ ſuum ferrum ⁊ es calciamentũ eius ſicut dies iuuentutis ita et ⁊ ſenectus tua.hec ibi. Hec autem benedictio ſm Albertum vbi.ſ.c.ccxxvi.continet ſex.Primum eſt filiorum multiplicatio:ibi benedictus in filijs Aſer.Scðm eſt fratrum dilectio:ibi.ſit placens fratribus ſuis.Tertium eſt miſericordie abũdantia:ibi tingat in oleo pedem ſuũ.Quartum eſt incorruptibilis patiẽtia:ibi.ferrũ.Quintum eſt ſonora doctrina : ibi es calciamentum eius.Sextum eſt in bono continuatio perſeuerantie:ibi ſicut dies iuuentutis tue.Hec autem omnia manifeſtiſſime fuiſſe in beata virgine patet ex predictis cum ſit omniũ bonoꝝ mater ac plena charitate ad deum:⁊ dilectione ad ꝓximum.reginaq̄ꝫ miſericordie ſummeq̄ꝫ patientie ⁊ doctrine.atq̄ꝫ i bono perſeuerãtie.hec Albertus. Z

Poſt hec ãt poſuit Moyſes vbi.ſ. Deut. xxxiij.c.benedictionẽ olm ſimul dicens. Non eſt deus alius et deus rectiſſimus aſcenſor celi auxiliator tuus . Magnificentia eius diſcurrunt nubes . habitaculum eis ſurſum . et ſubter brachia tua ſempiterna.eijcit a facie tua inimicũ dicetq̄ꝫ cõtere.habitabit iſrl' cõfidẽter ⁊ ſolus.Oculus Iacob in terra frumẽti ⁊ vini celiq̄ꝫ caligabũt rore.btũs es tu iſrael q̇s ſimilis tui popule qui ſaluaris:in dño ſcutum auxilij tui.⁊ gladius glorie tue de⁹ tu⁹.negabunt te inimici tui:⁊ tu eoꝝ colla calcabis. hec ibi.In hac aũt bñdictione ſm Albertũ vbi

I.c.sequenti.noue cōtinentur. Primū est veri dei cognitio: ibi. Nō est deus alius vt deus rectissimus. Scdm ipsius dei auxilio ibi. ascēsor celi. auxilia tor tuus. Et hec auxiliatio est quadru plex. Primo apostolis spm sanctū in terrā mittendo: ibi. Magnificentia eius discurrunt nubes. Scdo p nobis patrē interpellādo. ibi habitaculum eius sursum. vbi glo. ait. Corpus a mortuis suscitauit. ⁊ in dextera patris collocauit. ⁊ pro nobis intercedit. Tertio grām preuenientē ⁊ cooperātem porrigēdo: ibi subter brachia tua sempiterna. Quarto hostē impedientem repellendo: ibi a facie tua inimicum. iuxta illud Jo. xij. Nūc princeps huius mūdi eijcietur foras. Tertium principale in benedictione ista est timoris mali ablatio: ibi. habitabit israel cōfidenter. Quartū est saturitatis boni possessio. ibi solus oculus iacob in terra frumenti et vini. Quintū est perfecta visio dei per speciem ibi. celiq3 caligabūt rore. vbi glo. ait p subtilissimam ac leuissima dei cognitione. Sextū est summe beatitudinis cōprehēsio. ibi btūs es tu isra el. Septimū est omnibus creaturis prelatio ibi. qs similis tui popule q̄ saluaris? Octauum est diuine subuentio. Et hec est duplex scilicet vt nos iuuando cōtra malū: ibi in dño scutū auxilij tui vel ad bonū operandū. ibi gladius glorie tue deus tuus. Nonū est hostium subiectio ⁊ hec etiā est duplex. Una q2 nos puniendo mō faciunt nobis coronas in futuro. Et ad hoc ppositum ⁊ ponit quedam glos. illud ps. cxxviij. Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores. ⁊ notatur ibi. negabūt te inimici tui vbi gl. ait. s. in p̄senti vita. Alia vero quia de eorum pena nobis in futuro erit exultatio ibi. tu eorū colla calcabis. Et ita intelligit illud ps. lvij. Letabitur iustus cum viderit vindictā. Hec autem omnia beatissima virgo possedit in summo. Ipsa enim super oēm creaturam deum cognouit. ⁊ nobilissimo auxilio innixa. s. super filium suū dilectissimum corpore ⁊ anima gloriosa ascēdit. ⁊ imunissima omnis timoris mali sub vmbra illi⁹ requiescit. ⁊ torrēte voluptatis eius sup oēs inebriata fuit. pfectissimamq3 humanitatis ⁊ trinitatis christi cognitionem habuit in summo ⁊ supremā post filium benedictionem apprehēdit: ac super oēs purarum creaturarum ordines vt superior exaltata fuit diuinūq3 auxilium super omnes habuit. cum quo maxima ⁊ excellentissima opera fecit. Itē inimicum nō tātum in celo sed etiam in terra sub pedibus calcauit. Sic ergo patet qualiter beatissima virgo bñdictiōes singulorum singulariter. ⁊ vniuersorū vniuersaliter. singulas et vniuersas possedit in supremo. hec Albertus. Et nō solum ipsa fuit bñdicta. sed etiā p eam omnes homines sunt bñdicti. Uñ ipsi nascenti dicere potuit deus illud Gen. xij. In te bñdicētur vniuerse cognatiōes terre. Ipsa eñ fuit illō semen abrae cui dictū fuit Gen. xxij. Benedicētur in semine tuo oēs gētes terre. Quāta autē supra beatā ṽginē venerit dei bñdictio. demōstrari pōt p illō Prouer. x. vbi dr. Bñdictio dñi. sup caput iusti. Cū ergo ipsa fuerit olm iustissima. vt pbatuz est. s. in. iiij. parte huius operis sermone. iij. nō potest dubitari ipsam sup oēs alios fuisse a dño benedictā. Si igitur benedixit deus Obededon qui arcam suā recepit in domo sua. ij. Reg. vj. ⁊. j. Paral. xiij. quanto magis bñdixit beatissimā virginē q̄ ipsum in vtero suo receperit. Et si deus benedixit oibus q̄ timent ipsum. vt dr ps. cxiij. Et si ille qui pnus est ad miam benedicetur. Prouer. xxij. vnde. et ij. Reg. ij. dr. Benedicti vos qui fecistis miam. profecto de ipsa matre dei que super oēs habuit donū timoris dei ⁊ in misericordia super oēs excessit verificatū fuit illud Eccli. xxiiij. inter bñdictos bñdicet. vñ illi dicere possum⁹ illud Judith. xiij. Benedicta es tu filia a dño deo excelso. ⁊ illud. xv. eiusdē lib. c. Benedicta eris i eternū. Et nō solū ipsa fuit benedicta: sed etiā oēs operatiōes eius vnde de ipsa pōt dici deo illud Job. j. Operibus manuū eius benedixisti Item illi dicere possumus illud. ij. Reg. xxvij. Benedictū eloquium tuum. Si ergo in die iudicij dicet dei fili⁹ electis illō Mat. xxv. Uenite benedicti ⁊c. profecto sue charissime genitrici dixit. veni mater mea super omnes benedictissima. ad paratum tibi regnum a constitutione mundi.

¶ Pars. ij. huius sermonis que dicitur fructificationis. M

Uper illa ṽba q̄ dixit sctā Elizabeth ṽgini bñdicte Luc. j. s. Bñdictus fruct⁹ vētris tui. ait Ber. Nō ideo ille benedictus: q2 tu benedicta s3 q2 ille bñdictus: iō tu bñdicta qm ille in bñdictionib⁹ te preuenit. Qualiter aūt sit iste fruct⁹ vteri ṽginalis bñdict⁹: ostēdit Albert⁹ vbi. s. c. cxxx. dicēs q2 de bñdictione. ist⁹ fruct⁹ possumus loqui s̄m tres vias vel quantū ad significationē vel quantū ad suppositionē. vel quantū ad substantia3. Quoad primū dicit q2 ista benedictio h3 quatuor significata. Est eñ bñdictio maledicti euacuatio. ⁊ est benedictio ois boni possessio. ⁊ est benedictio fecūditatis superexaltatio. et est bñdictio cōgratulantiū collaudatio. ⁊ quolibet istorū modorū ⁊ oi alio modo fuit benedictus btē virginis fructus. Primo enim quoad maledicti euacuationem. ⁊ hoc tripliciter. Incidit enim hō per pctm triplex maledictum. Primum maledictum: est fomitis punctio. i. inclinatio ad malum, et delectabilia carnis. in

xta illud ad Roma.vij. Video aliã legez in mẽ
bris meis repugnãtẽ legi mẽtis mee: ⁊ capti=
uum me ducentẽ in lege peccati. Sed beatus
fructus ventris beate ꝟginis.s. Jesus ab omni
fomite peccati ⁊ inclinatione ad malũ fuit im=
munis. Unde.j.Pe.ij.dr. Qui peccatum nõ fecit
nec dolus inuentus est in ore eius. Immo ipse
est agnus dei q̃ mundi peccata abstulit. Johã.
j. De quo Aug.in.c.nemo.de ꝯse.di.iiij.ait. Ne
mo tollit peccata mũdi nisi christ' qui est agn'
dei tollens peccata mundi. Secundum male=
dictum inductũ per peccatum est labor inueni
ende veritatis. vñ Sap.ix.dr. Difficile estima
mus q̃ in terra sunt: ⁊ que in ꝓspectu sunt cũ la
bore inuenimus. que aũt in celis sunt quis in=
uestigabit? Fructus aũt btẽ ꝟginis fuit benedi
ctus qr nullã ignorantiã habuit: sz oẽm sciam.
Oia eñ que fuerũt sunt vel erũt in actu sciuit
aia xpi. iuxta illud ad Hebre iiij. Oia nuda et
aperta sunt oculis eius. Tertiũ maledictum ẽ
necessitas incinerationis. De qua habeť Geñ.
iij. Cinis es ⁊ in cinerem reuerteris. Uñ hoi dr
Eccli.x. Quid superbis terra ⁊ cinis. Sed fru=
ctus Marie ab hoc maledicto fuit immunis:
de quo inquit ꝓpheta ps.xv. Non dabis sctm̃
tuũ videre corruptionem. Scda significa=
tio bñdictionis est ois boni possessio. sm illud
dictum Abrae Geñ.xij. Bñdicã tibi ⁊ magnifi
cabo nomẽ tuum.s. quoad tpalia ⁊ naturalia:
erisq3 benedictus.s. quoad spũalia ⁊ gratuita.
⁊ in te bñdicentur oẽs gentes scz quoad diui=
nalia. qr per xpm fructum btẽ ꝟginis q̃ descen
dit ab abraã recipiunt hoies bñdictionez glie
Fructus aũt hic marie benedictus est ois boni
possessione tripliciter. Primo qr habuit bonita
tem hũane nature in summo. vñ Damascenus
dicit q' assumpsit dei filius primitias humane
masse.i. humanitatem in ea puritate que fuit i
Adam in statu innocẽtie ⁊ ꝓpterea dr Esa.vij.
q' emanuel partus ex virgine butyrũ ⁊ mel co=
medet vt sciat reprobare malũ ⁊ eligere bonũ
s. gratie dicitur aũt comedisse.i. vniuisse. sicut qd
comeditur incorporatur ⁊ vnitur comedenti.
Butyrũ qd est pinguedo lactis.i. innocentiam
⁊ mel dulce.i. sapientiã. Scdm bonũ quod in se
habuit xps: est bonũ diuine nature in summo:
quia fuit verus deus. Uñ apostolus ad Col.ij.
inquit. In quo.s. xpo habitat plenitudo deita=
tis corporaliter. ⁊ Act.x.dr. Deus erat i illo ⁊c.
Tertium bonum est ex coniunctione diuine
nature cum humana: ⁊ sic omne bonum posse=
dit in summo. De hac autem coniunctione in=
quit Leo papa in quodam sermone. Salua igi
tur vtri usq3 proprietate nature: et in vnam co=
eunte personam suscipitur a maiestate humili
tas. a virtute infirmitas. et ab eternitate mor=
talitas. vt quod nostris remedijs congruebat:
mori posset ex vno ⁊ resurgere haberet ex alte=
ro. Tertia significatio bñdictionis est con=
gratulantiũ laudatio. De qua Raphael ange
lus ad Thobiã ⁊ filiũ eius lquit. Benedicite de
um celi ⁊ corã oibus viuẽtibus cõfitemini illi:
quia fecit vobiscum miam suã. ⁊ hec est triplex
scz angelorũ: hoim ⁊ rerum corporaliũ. Angeli
eñ laudãt ⁊ benedicũt fructũ ventris Marie.
Quia per ipsum restauratus est numerus di=
minutus eorũ. Uñ ecclesia canit deo patri. Per
quez scz xpm maiestatẽ tuã laudãt angeli: ado
rãt dñationes: tremũt ptãtes. Celi celorũq3 ꝟ=
tutes ac btã seraphin socia exultatiõe concele=
brant. Hoies vero benedicere ⁊ laudare debẽt
dñm iesuz qr factus est eorũ frater: ductor ac re
demptor in quo credẽtes saluantur. vt ait apo
stolus Act.iiij. Et iõ Mat.xxi.dr. Et q̃ preibant
⁊ qui sequebanť clamabãt. O sanna filio dauid
Benedictus q̃ venit in noie dñi osanna in excel
sis. Osanna aũt idẽ est qd obsecro salua nos.
Hi igitur qui preibãt significabãt patres vete
ris testamẽti. q̃ ꝟo seq̃bantur. pr̃es noui testa=
menti: q̃ oẽs debent gaudere ⁊ congratulari de
saluatione nr̃a facta ꝑ xpm. Tertio ẽt alia
corpora hñt cõgratulari ⁊ laudare mõ suo ꝓpẽ
fructũ vẽtris marie. qr aliq̃ mõ vnita sunt cum
suo creatore inquãtũ ipse factus est hõ q̃ parti
cipat cũ oibus corporib': inquãtũ ⁊ ipse corp'
hz: ⁊ ipse oia demum renouabit ⁊ meliorabit.
Et ideo vt habeť Dañ.iij. Cãtabãt tres pueri
i fornace di. Benedicite oia opera dñi dño ⁊c.
vsq3 in finem. Benedictus ergo est fructus ven
tris marie sm triplicẽ significationem benedi
ctionis. N

Quantũ ꝟo ad suppositionem bñdictio
ista hz tria appellata: ⁊ ꝑ oib' his red
ditur locutio vera. Est eñ bñdict' fru
ctus iste triplici bñdictione.s. nature. grẽ ⁊ glo
rie. ⁊ q̃libet harũ est triplex. Benedictio eñ na
ture in eo fuit triplex. habuit nãq3 corpus bene
dictum. aiam benedictã. ⁊ deitatẽ benedictam.
Corpus eius fuit bñdictũ tripliciter. Primo q̃
ad materiã: qr ex materia incorrupta.s. ex pu=
rissimis sanguinibus beatissime virginis fuit
formatum vñ Sap.viij. inq̃t diuina sapientia.
Ad corpus incoinquinatum accessi. Secun=
do fuit bñdictum in armonia: qr optime ꝓpor=
tionatũ cum oĩmoda ꝓportione humorũ adeo
q' nõ incurrisset aliquã infirmitatẽ si diu vixis=
set: ⁊ morte violẽta nõ fuisset occisus: sed senio
defecisset, vt inquit Aug. Tertio fuit bñdictuz
in forma. ⁊ hoc tripl'r.s. in cõgruẽtia quãtitatis
in elegantia dispositionis. ⁊ in venustate colo=
ris: ⁊ sic in statura, in figura ac i colore fuit pul=
cherrimus virginis fructus. Cui inquit pro=
pheta ps.xliiij. Speciosus forma pre filijs ho=
minum: diffusa est gratia in labijs tuis ꝓpter
ea bñdixit te deus in eternum. Habuit quoq3
aiam benedictam. iuxta illud Sap.viij. Sorti=

tua sum animā bonam.Fuit aūt aīa eius bn̄di
cta tripl'r.Primo rōne mali ab ea elōgati scilz
mali pcti fomitis ꝛ ignorātie.Scd̓o rōne boni
in ipsa cōcreati.s.intelligentie acutissime.me=
morie tenacissime.volūtatis ad omne bonum
sine difficultate ꝓ̄ptissime.habuitqꝫ omniuz
naturaꝝ naturalem cognitionē virtutū politi
carū ꝑfectionē ꝛ supremā dei dilectionē. Ha=
buit qꝫ ad deū summā imaginis similitudinez
ꝛ ad corpus nullam cōtrarietatē. Unde de xp̄o
inq̇t ꝓpheta p̄s.xx.deo patri . Dn̄e preuenisti
eum in bn̄dictionibus dulcedinis.Tertio fuit
bn̄dicta.quia habuit bn̄dictā diuinitatē. ꝛ sic
habuit in se trinitatē.Un̄ de xp̄o dicere possu=
mus illud qd̓ canit eccl'ia scz.Benedicta sit san
cta trinitas atqꝫ indiuisa vnitas.Trinitas aūt
ista sctā in xp̄o . est sctā ei⁹ caro.sctā aīa:ꝛ sctā
deitas.ꝛ in ea indiuisa vnitas.s.i ꝑsona.qꝛ vna
est ꝑsona deus ꝛ hō nō due ꝑsone nec duo sup=
posita sed vnū.Habuit quoqꝫ fructus iste virgi
nalis bn̄dictionē grē tripl'r.s.cū patre gratiaz
increatā ꝛ cōiunctā ꝑ vtrūqꝫ.Un̄ quoad p̄mum
ipse dicebat Johis.viij. Ego ꝛ pr̄ vnū sumus.
quoad scd̓m vero inq̇: Joh.vij. Mea doctrina
nō est mea.sed.eius qui misit me patris. Quo=
ad tertium aūt ait Leo papa in quodam ser=
mone.Uerbū dei deus dei filius vt liberaret
hoiem ab eterna morte factus est hō.ꝛ tanto se
dere vtrāqꝫ naturā conseruit:vt nec inferiorem
cōsumeret glorificatio nec superiorē diminue=
ret assumptio hec ille.Habet ēt a' patre tripli=
cem gratiā increatā.s.ꝙ est deus cū eodem pa
tre coeternus ꝙ est eius filius naturalis qꝛqꝫ
cuz eo est spirator spiritussancti iuxta illud Jo
hā.xvi.Mittā vobis a patre spm̄ veritatis.Cū
matre ēt triplicē gratiā creatā habuit.Primo
scz quia oēm gratiā ꝛ gratis datā ꝛ gratum fa
cientem ꝛ singulariter priuilegiatā habuit.vt
sicut ipsa dr̓ gratia plena.ita ꝛ fructus ventris
eius dicatur gratia plenus.vt habet̄ Johan.i.
excellentius tn̄ ꝙ̄ ipsa vt.s̄.patuit sermōe.vij.
huius partis.Scd̓o quia sicut ipsa cōlcat aliis
gratiam ꝛ de plenitudine eius oēs recipiūt.vt
ait Bern.sup Missus est . Sic de plenitudine
fructus eius oēs accepimus.Joh.i. perfectius
tn̄ de plenitudine xp̄i ꝙ̄ ꝟgis.Tertio qꝛ dat re
missionē pctōꝝ.aliter tn̄ dat fili⁹ ꝙ̄ mr̄.qꝛ fili⁹
inquātū deus dat efficienter.ꝛ inquantū homo
meritorie.mater ꝟo suffragio orōnis sue impe
trādo peccatoribus penitētibus remissionem
peccatorum. O

Ex parte etiam coniuncti.i.ex cōiūctione
deitatis cū hūanitate habuit triplicem
gratiā.Una ꝙ fuit fili⁹ pluriū.Nam mr̄
eius habuit patrē ꝛ matrē.nō deum sed homi=
nem tm̄.Pater ꝟo xp̄i nō habuit patrē nec ma
trem nec deum nec hominem.Ipse aūt xp̄s ha
buit patrē ꝛ matrem.s.deum patrē ꝛ hominem
matrē.Scd̓o ex ipsa coniunctione dei cū homi
ne hꝫ ꝙ sit redēptor.iuxta illud Mat.xx. Fili⁹
hoīs venit dare aīam suā in redēptionē ꝓ mul
tis.Itē per hāc coniunctionē factus est spōsus
animaꝝ.Un̄.ij.ad coꝛ.xj.ait apl's.Despōdi eīm
vos vni viro virginē castā exhibere xp̄o.Item
per eandē cōiunctionē factus est sacerdos siue
pontifex fideliū.iuxta illud ad Heb.ix.Xp̄s as=
sistens pōtifex futuroꝝ bonoꝝ ꝛc.Factus quo=
qꝫ ē iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ iuxta illud Johan.
v.Pater oē iudiciūm dedit filio.Tertio ex hac
cōiunctione hꝫ ꝙ sit beatitudo oīz.Un̄ Jo.xvij.
dr̓.Hec est vita eterna vt cognoscāt te veꝝ deū
ꝛ quē misisti iesum xp̄m. P

Benedictio ēt glorie qua bn̄dictus ē fru
ctus Marie est multiplex. Habuit eīm
gloriā cōprehēsoris dū fuit viator. qd̓
nulla creatura habuit.Nam in mūdo quilibet
sanctus est solū viator ꝛ post hāc vitā solum cō
prehēsor.Xp̄s ꝟo in hoc mūdo fuit viator iquā
tum mortalis:ꝛ merebat̄ cōprehēsor etiā simul
fuit quia aīa eius clare intuebatur diuinitatē
cui erat vnita vt nūc.ꝛ summā aureolā habuit
sup oēs aureolas ꝛ premia accidentalia etiā in
summo.vt aperte intelligat̄ de eo illud Eccli.
xiv.Dilectus deo ꝛ hominibus cuius memoria
in bn̄dictione est similem illum fecit in gloria
sctōꝝ.s.etiā duz hic vixit. Nō solū aūt fuit via
tor ꝛ cōprehēsor:sed etiā viatoꝝ ductor.cōpre=
hensorum coronator.ꝛ viatorum ac cōprehē
sorum adiutor.Habuit etiam gloriam redem=
ptoris.nam fuit hominum liberator.demonuz
superator et nature humane exaltator. Item
gloriam creatoris.ipse enim est misericordia
in sanctis iusticia in damnatis.et gloriosus in
seipso.hec Alber.vbi.s̄.Ex quibus apparet qd̓
recte dictum fuit beate virgini . Benedictus
fructus ventris tui.Non solum autem ipse est
bn̄dictus:sed ēt nos bn̄dicit in esse nature gra
tie ꝛ glorie.Itē bn̄dicit nos bn̄dictiōe tēporali
spūali ꝛ celesti.ꝛ ꝓpter hoc inq̇t Dd̓ p̄s.lxvi.Bn̄
dicat nos deus de⁹ nr̄ bn̄dicat nos deus.ter et
dicit deus vt ostēdat hāc triplicē bn̄dictionem
ꝛ nr̄ vt denotet fructū vētris marie.qꝛ ꝑ hoc est
factus noster de⁹ singulari mō dū ex ea carnez
nr̄am assumpsit.Et id̓ ꝛ nos debem⁹ eū tripl'r
bn̄dicere.s.corde vn̄ ꝓpheta inq̇t p̄s.cij.Bn̄dic
aīa mea dn̄o ꝛ oīa q̄ intra me sunt noī sctō
eius.Itē ore eū bn̄dicere debem⁹.iuxta illd̓ p̄s.
xxxiij.Bn̄dicā dn̄m in oī tp̄e:semꝑ laus eius. in
ore meo.Itē benedicere eū debemus ope. sicut
faciebat p̄s.lxij.dicens.Bn̄dicā te in vita mea
Quantū vero ad subam est bn̄dictus iste fruct⁹
sm̄ Ber.sup missus est in odore in sapore.i spē
cie vel decore est etiam bn̄dictus.plenitudine
gratie.

Primo igit̄ dico ꝙ ei⁹ odor tātus fuit ꝙ pa
trē recōciliauit.Un̄ i ꝑsona dei pr̄is dicit̄

se.xxvij.Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui bñdixit dñs.Qd exponẽs Ber.ait.Ager plen⁹ ẽ ĩgo Maria ĩ cui⁹ vtero vite fruct⁹ fluxit credẽtib⁹:⁊ nos oẽs de plenitudine ei⁹ accepim⁹. Scdo tãtus fuit iste odor ꝙ demones cõturbauit:ideo assimilat odori vitis qui homines delectat ⁊ bufones conturbat.vñ Eccli.xxiiij.ipsa inqt.Ego q̃si vitis fructificaui suauitatẽ odoris.Assimilat etiã odori myrrhe.vnde ibidẽ ait.Et quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris.Sicut em̃ myrrha expellit vermes sic odor istius fruct⁹ expellit ⁊ pturbat demones. Tertio:tãtus fuit istius fruct⁹ odor ꝙ totũ mũdũ suauitate repleuit ita vt qlibet clamet ⁊ dicat Cant.j.Trahe me post te:in odorẽ curremus vnguẽtorum tuorum.⁊ illud Job.ix.dicere põt Christ⁹.Dies mei trãsierũt q̃si naues poma portãtes.Sicut em̃ in nauib⁹ post poma remanet odor:sic cõpleta mortali Christi vita q per mare hui⁹ mũdi nauigauit:odor sue ꝯuersationis nobiscũ remansit. R

Secundo iste fruct⁹ est benedict⁹ in sapore. Et primo aĩam nostrã delectat.vñ Cant.ij.dr.Fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo.et propter Petrus in Christi trãsfiguratione tãta isti⁹ fructus fuit replet⁹ dulcedine ꝙ voluit ibi semp manere:vt habet Mat.xvij.⁊ de hoc pdixerat ppheta ps.xxxiij.dicẽs.Gustate ⁊ videte quoniam suauis est dñs.⁊ ps.xxx.Q̃ magna multitudo dulcedinis tue dñe quã abscõdisti timẽtibus te.Secũdo appetitũ puocat.vñ Ber.sup Missus est.inqt.Fruct⁹ iste semel gustat⁹ dulcedine sua magis excitat appetitũ nostrũ inuitat ad se dicẽs.Qui edunt me adhuc esurient. Tertio oĩa amara dulcorat.vñ Deut.xxxiij.dr. Inũdationes matris quasi lac sugit.Ille enim inũdationes maris q̃si lac sugit qui mũdanas amaritudines delectabilr̃ recipit.⁊ Judith.v. scriptũ est.Fõtes amari dulcorati sunt eis ad bibendum.vñ Pau.in suo raptu de dulcedine isti⁹ fruct⁹ gustauit.⁊ omnia aduersa postmodum gaudẽter sustinuit.⁊ ideo dicebat.ij.Cor.vij.Gaudeo in tribulatiõib⁹ meis. Quarto oĩa alia dulcia in amaritudinẽ ⁊ insipiditatẽ commutat.vñ Job.xxvij.dr. Anima saturata.i.dei amore repleta calcabit fauũ.i.despiciet omnẽ dulcedinẽ mundanã ⁊ terrenam. S

Tertio iste fruct⁹ est benedict⁹ in spẽ siue decore.vñ ps.xlix.ait.Ex Syon spẽs decoris eius.Eius aũt spẽs primo est tã pulchra ⁊ speciosa ꝙ redrit a nobis magnã purificationem.iuxta illud Mat.v.Beati mũdo corde qm̃ ipsi deũ videbũt.Secũdo est tam gratiosa ꝙ in ea habemus nostrã delectationẽ.iuxta illud.j.Pe.j.In quẽ desiderant angeli pspicere.⁊ Hester.xv.Facies tua plena est gratiarũ.Tertio est tam gloriosa ꝙ in eo habem⁹ nostrã beatitudinẽ.iuxta illud ps.xxxvi.Cum dederit dilectis suis somnũ ecce hereditas dñi filij merces fruct⁹ vẽtris.Dicit aũt Christ⁹ fruct⁹ terre virginalis:nõ rõne seminis sed rõne soli.ar.in.l.q scit.ff.de vsur.⁊ in.l.partũ.C.de rei ven. T

Quarto iste fruct⁹ est bñdict⁹ ppter triplicem gr̃e bñdictionẽ que fuit in ipso.Prĩa est gratia vnionis.de qua dr Jo.j.Uerbũ caro factũ est:⁊ habitauit in nobis.Secũda est gr̃a influxionis.nam ipse est caput ecclesie ⁊ in illã influit sensum fidei recte:⁊ motũ operationis bone.iuxta illud Jo.j.De plenitudine ei⁹ oẽs accepim⁹ ⁊c.Tertia est gratiarũ immensurationis.ipse em̃ habuit gratiã sine mẽsura.Jo.iij. Ista aũt bñdictio triplex significata est Deut.xxxiij.vbi dr.Bñdict⁹ in filijs Aser sit placens fratrib⁹ suis.tingat in oleo pedẽ suum.ferrũ ⁊ es calciamẽtũ eius.Per Aser em̃ qui interptat benedict⁹.intelligit Christ⁹ qui verã ⁊ sempiternã hz beatitudinẽ.ipse aũt qui est caput ecclesie.ad Col.j.⁊ de sa.vnct.c.vnico.§.ad exhibendũ.habet gratiã influxionis in mẽbra fidelium.Et ideo est placẽs ⁊ grat⁹.⁊ hoc est qd dr: sit placẽs fratrib⁹ suis.Habet em̃ gratiã copiosam sine mẽsura.Ideo dr:tingat in oleo pedem suũ.Ceteri em̃ sancti vix tingũt in oleo spũssancti digitũ suum.Christ⁹ aũt a capite vsqz ad pedes totus in illo oleo tinct⁹ fuit.⁊ ideo ecclesia gratias agit deo.ps.xxij.dicẽs.Impinguasti in oleo caput meũ.i.Christũ.Habet etiã gratiam vnionis:⁊ ppter hoc dr ferrũ ⁊ es calciamentũ eius.per ferrũ em̃ qd oĩa domat:intelligit potẽtia dei.per es ꝟo qd est imputribile:intelligitur eternitas dei.Fuit em̃ iste fruct⁹ virginalis calciat⁹ ferro ⁊ ere:quia inseparabilit fuit vnit⁹ diuinitati que habet insuperabilẽ potestatẽ:⁊ interminabilẽ eternitatẽ:cum quo benedictissimo dño nostro hic mereamur vniri per amorẽ vt in futuro seculo illi ꝯiungi valeam⁹ per infinitam g oriam.Amen.

¶De Jesu benedicto fructu beate virginis. Sermo.xj. U

Go sum lux mũdi.Jo.viij.Tẽpore noctis obscure res que cadit inter sordes vt pluries inueniri nõ potest nisi accẽso lumine diligẽter querat:⁊ euertant loca vbi est perdita.Spũaliter aũt humana natura de manib⁹ primorum parentũ cecidit inter sordes ⁊ pulueres peccati diabolo suadente:⁊ adeo immersa est vt inde reduci non potuerit:quia nõ erat in ea lux gratie:sed caligo peccati occupauerat vniuersum mũdum.Sed venit beata virgo Maria que accẽso lumine diuino q̃siuit ipsam humanã naturam perditã:et inuentam

assotiauit et copulauit celesti āgelorum collegio. hoc aūt per figurā significatū est Luce.xv.vbi dr: q quedā mulier habēs decē dragmas cum vna earū esset pdita accendit lucernā et euertit domū et qsiuit diligēter et inuenit eam: et ea inuenta conuocauit amicas et vicinas dicēs. cōgratulamini mihi: quia inueni dragmā perditam. Per decē nāq dragmas denotant nouē angelorū ordines et humana natura: ex quib' cōsistit celorum ornat' et pulchritudo: quia denari' numerus est cōpletissim': harū aūt dragmarū vna. s. humana natura de manu innocentie cecidit: et sordib' est immersa: et nō erat qui eā inde posset eruere. Ex hoc aūt erat totū vniuersum turbatū: quia suo carebat decore. sed tāte calamitati cōpatiēs sanctissima mulier. s. beata virgo Maria impleuit sue mētis lucernā oleo sancte humilitatis in quā lumē diuine maiestatis descēdit. vnde ipsa inquit Eccl.xxiiij. Ego feci in celis vt oriret lumē indeficiēs reuolutiq totā domū: quia. s. ipsam humanā naturā q̄si euertit et mutauit vt ipsa fieret mater: et virginitatis pudicitiā non amitteret. Releuauit igit hanc dragmā de luto infernaliū sordiū: et angelorum cōsortio adiunxit. Quo facto. vocauit amicas et vicinas. i. animas saluādorum. dicēs illud Prouer.viij. Uenite ad me omnes qui cōcupiscitis me: et a generationib' meis adimplemini. Hec aūt omnia facta sunt in incarnatione verbi diuini in ipsa virgine mediante angelica salutatione: in qua in vtero virginali lux vera descēdit que illuminat oēm hoīem veniētē in hunc mūdū. Jo.j. vñ ipse ait Jo.xij. Ego lux in mundum veni: qd etiā insinuāt verba thematis nostri. De hac aūt luce eterna incarnata vnā tm̄ cōsiderationē faciem' q̄ dicet nolationis.

¶ Quare fructus vteri virginalis nominat' sit Jesus et de triginta excellētijs istius nominis. Consideratio vnica. X

Secundū sanctū Bonauē. in euangelio Lu. et beatū Tho. in. iij. parte summe. q. xxxvij. art. ij. Fructus vteri virginalis fili' dei cōuenientissimi appellat' est Jesus in sua circūcisione. sicut habet Lu.ij. vbi dr. Uocatus est nomē eius Jesus: quia noīa debēt pprietatib' rerū esse correspōdētia. ff. sed si qs. in auē. de cōsue. et ff. est et aliud. insti. de dona. cū multis simi. hoc aūt nomē cōuenit pprietati verbi incarnati: quia Jesus saluator interpretat. c. j. de immu. ecc. li. vi. Ipse eī filius dei incarnat' est vt mundū saluaret. vt dr Jo.iij. De hoc igit sacratissimo nomine loqui aliqd volētes. possumus quasi innumeras eius excellētias demōstrare. quarū triginta solūmodo causa breuitatis explicabim'. Prima aūt dr pdestinationis. Ab eterno eī hoc nomē pdestinatū et pnominatū fuit. vñ Esa.lxiij. dr. Dñe a seculo nomen tuum. et ppheta Dauid ps.lxxj. inqt. Sit nomen eius benedictū in secula: ante solē pmanet nomē ei'. In libro etenim eterne pdestinationis quem scripsit deus: de quo habet Exo. xxxij. qui dr liber vite: in quo sunt scripti oēs electi. vt habet Dañ.xij. De quo etiā facit mētionē saluator Lu.x. dicēs apostolis. gaudete: quia noīa vestra scripta sunt in celis. scriptum est in pncipio hoc nomē mellifluū Jesus. Unde ipse ait ps.xxxix. In capite libri scriptus est de me. De hac etiā eterna noīs Jesu pdestinatiōe et pnominatiōe inqt ppheta ipsi filio dei Esa. lxij. vocabit tibi nomē qd os dñi nolauit: et eris corona glorie et diadema regni in manu dei. Y

Secunda excellētia dr pfiguratiōis. Istud eī nomē pfiguratū fuit in veteri testamēto. Triplicē eī Jesum legim' in Judea fuisse. Prim' fuit Jesus naue qui fuit Josue. et hic dr saluasse populū Israel: quia introduxit eum in terrā pmissionis: quam etiā ei diuisit. vt habetur Josue.xiij. et xviij. c. et fuit figura dñi nr̄i Jesu Christi: qui introduxit oēs electos in gloriā sempiternā. Secūdus fuit Jesus filius Josedech: qui fuit sacerdos sanctissim' qui reedificauit templū. de quo Zach.j. dr. Ostēdit mihi dñs sacerdotē magnū Jesum. Iste igit figurauit similiter dñm nostrū Jesum Christū: q fuit sacerdos et obtulit seipsum patri in sacrificium atq tēplū gratie et veritatis edificauit. Tertius fuit Jesus fili' Sirach: qui fuit ppheta et doctor sapiētissim': atq renouauit. sapiētiā de corde suo. vt dr Eccli.l. et iste simili modo figurauit dñm nostrū Jesum Christū qui fuit ppheta magn' in opere et sermone: et sapiētiā noui testamēti suo sancto spū innouauit. Tertia excellētia huius dignissimi noīs dr pphetationis. De illo enim pphete per multa tpa añ incarnationē ipsius filij dei. pronūtiauerūt. vñ Abachuc sui lib. c. iij. dicebat. Ego aūt in dño gaudebo et exultabo in deo Jesu meo. et. iiij. Esd. vij. dicit deus pater. Et erit post ānos hos morietur filius meus Jesus et cōuertet seculum. Quarta excellētia dr annūtiationis. Fuit enim hoc nomē mirificū per angelū annūtiatū bādicte virgini dum ei dixit Lu.j. Paries filiū et vocabis nomē eius Jesum. Quinta excellētia dr reuelationis. vt enim habet Mat.j. hoc nomen magnificū a deo per angelū reuelatū fuit Joseph sponso beate virginis. Z

Sexta excellētia dr saluatiōis: quilibet eī deuot' huius sanctissimi noīs salutē cōsequetur eternā. Uñ vt habet Mat.j. Angel' apparēs Joseph in somnis et ei pcipiēs vt filiū ex virgine nasciturū appellari faceret Jesum: assignauit rationē dicēs. Ipse eī saluū faciet populū suū a peccatis eorum. et Act.iiij. dixit Pe. Non est aliud nomē sub celo datū hominibus

in quo

in quo oporteat saluos fieri credētes.⁊ ps.cv. inquit Dauid.saluabit eos ꝓpter nomen suū. Ipse ergo filiꝰ dei rectissime Jesus.i.saluator: dictus est a saluando.c.decet.de immu.eccle. lib.vj.vbi Archi.quia est ille qui ait Esa.xliij. non est absqꝫ me saluator.⁊ Osee.xiij.saluator non est preter me.Ipse est ille quem incarnari desiderabat Esa.dicēs sui lib.c.xlv.Aperiatur terra ⁊ germinet saluatorē.Ille est de quo Zacha.ix.dr.Ecce rex tuus venit tibi iustus ⁊ saluator.Nomen enim Jesu saluatoris est nomē regale.vñ Pilatꝰ scripsit super eius crucē.Jesus Nazarenꝰ rex Judeoꝝ.vt habetur Jo.xix. Ipse inquam est ille de quo dixerūt angeli pastoribus Lu.ij.annūtio vobis gaudiū magnū: quia natus est hodie vobis saluator. De quo etiam dicebat apls ad Phil.iij.saluatorē expectamus dñm Jesum ⁊c.De quo sitr inquit Jo. sue.j.canonice.iiij.c.pater misit filiū suum saluatorē mūdi.De quo etiam dr Lu.xix.Filius hominis venit saluum facere quod perierat.⁊ j.ad Timo.j.Christus Jesus venit in hūc mundum vt peccatores saluos faceret.De hoc quoꝙ pdictum fuerat Job.xxx.vbi dr.Et si corruerit ipse saluabit. A

Septima excellētia huius nominis dr remissionis.Vñ sciendū est ꝙ antiquitus in veteri testamēto erat terribile nomē dei.ita ꝙ inquit Esa.propheta sui lib.c.xxx.Ecce nomen dñi venit de longinquo ardēs furor eius ⁊ grauis ad portandū.sed hec dei terribilitas tēperata est in fonte misericordie ⁊ pietatis.i.in vtero virginali per Jesum Christū dñm nostrum. Intantū aūt hoc ꝑtiosum nomen Jesu diuinaꝫ iram contra peccatores mitigat:⁊ tm̄ a celesti patre veneratꝰ:ꝙ nullum est adeo graue peccatum quod ab eo si per hoc nomē venia deuote postulet:non ꝓtinus remittatꝰ.vñ Act.x. dicebat Pe.huic omnes ꝓphete testimoniū perhibent remissionē peccatoꝝ accipere per nomen eius oēs qui credunt in eum.⁊.j.Jo.ij.ait apls Scribo vobis filioli mei:quia vobis remittūtur peccata vestra propter nomen eius.Eapropter inquit sanctus Ber.in q̄dragesimali suo ꝺ religione Christiana.sermone.xlix.sicut grauiter estuāti ⁊ longo sitis ardore succēso:fons frigidus salubris:⁊ gratus efficitꝰ.sic mentibꝰ iniquitate depssis:nomen Jesu culpe grauedinē: peccati merorem expellit.Dicitur eñ Act.xxij. ablue peccata tua inuocato nomine Jesu.vnde ps.xxiiij.dicebat.Propter nomē tuum domine propitiaberis peccato meo:multū est eniꝫ.hec ille.Ex quibus colligi potest ꝙ quicūqꝫ etiam sceleratissimꝰ in vltimo fine vite ꝯstituꝰ nō valens aliter de peccatis suis penitētiā agere nisi per cordis contritionem.tunc si vere inuocat corde hoc nomen Jesus:remissionē ꝯsequitur suorum peccatoꝝ.Scriptum est enim Joe.ij.⁊ ad Roma.x.Omnis quicūqꝫ inuocauerit nomē domini saluus erit.transsumptiue in.c.adhuc instant.de peni.dist.iij.Ideo Psal.dicebat ps. lxxviij.Propter gloriā nominis tui domine libera nos:⁊ propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.Magnaꝫ enim misericordiā facit deus:⁊ humanissime iudicat ⁊ punit peccata eorum qui fuerūt amatores nominis sui. vñ idem ꝓpheta ps.cxviij.inquit.Aspice in me et miserere mei:ſm iudicium diligentiū nomē tuum. Octaua excellētia dr iustificatiōis.⁊ hec sequitur post ꝑcedentē.de qua inquit apostolus.j.ad Coꝝ.vj.dicens.Sed abluti estis:⁊ sanctificati ⁊ iustificati in nomine domini Jesu Christi. B

Nona excellētia dr receptionis.i.spūssancti per huius sanctissimi noīs inuocationem. vñ.j.ad Coꝝ.xij.dr.Nemo potest dicere dominusꝰ Jesus nisi in spiritusancto.quod exponit Alex.de ales dicens:ꝙ nemo potest dicere corde:ore ⁊ opere dominꝰ Jesus nisi in virtute spiritussancti.⁊ nullus etiam potest pdicto modo proferre hoc sanctissimū nomen:quin illa prolatione efficiatur dignus vita ⁊ gloria sempiterna.Nam omnes actus qui eliciuntur a spiritusancto:meritorij sunt glorie sempiterne.vñ magni thesauri ⁊ diuitie recondunt in hoc nomine Jesu.hec ille.Et ideo illud deuotissime adorare debemus.Ait enim Pe.raueñ.sup missus est.Cum nomen Jesu adoramus:totā deitatis maiestatem adoramus.Si ergo adorantur reges.i.cum reuerentia adeuntur.ij.Reg.j. et princeps terrenus dicitur adorari modo predicto.l.ij.C.de fabri.lib.xj.Item adorari dicitur cum salutatur.l.ij.C.de consu.lib.xij.et.l.j. C.de silen.eo.lib.⁊ similiter quando principis nomen nominatur detectione capitis veneratur.multo magꝭ hoc fieri debet sanctissimo imperatoris celestis nomini:quia sicut adorando imagines:non picturam sed picture repsentationem veneramur.c.placuit.de conse.dist.iij. vñ metrice dr.Effigiem Christi cum trāsis pronus adora.Non tm̄ effigiem sed quid designat honora.Ita etiam debemꝰ adorare ⁊ honorare particulari:aliqua reuerentia nomen domini nostri Jesu Christi quod totius deitatis representat maiestatem. C

Decima excellētia dr cumulationis.s.gratiarum ⁊ meritoꝝ.vñ Chryso.in quodaꝫ sermone ait.Quo nomen domini diligit ꝓfundius:⁊ inuocat frequētius:eo exaltat in deum altius.s.per meritorū ⁊ gratiarū cumulationē. Ideo hoc intelligēs sapiens Eccli.sui lib.li.c. inquit domino Jesu.Laudabo nomen tuū assiduc:⁊ collaudabo illud in confessione.Idcirco etiam dicitur de beatis.cxliiij.milibus sequentibus agnum quocūqꝫ ierit.Apoca.xiiij.habentes nomen eius scriptum in frontibus suis.

Undecima excellētia ē exauditionis.s.oratio num nostrarū in virtute nois Jesu. Ipse enim in q̄t Jo.xvj. Si quid petieritis patrez in noie meo dabit vobis. super quib⁹ verbis ait Aug. non petit in nomine saluatoris: qđ petit cōtra rationē salutis. proinde sancta ecclesia q̄ semp salutaria petit: in omnib⁹ orationib⁹ suis ⁊ petitionibus exaudit: quia in eis semper adiungit in officijs sacris. Per dn̄m nostrum Jesum Christū. vñ Ambro. super Jo. inquit. Nemo dicat se esse pauperē cum⁹ petat patrē. in nomine filij: quia accipiet dona dei. Sicq̄ fiet diues in dn̄o qui deuot⁹ extiterit eius nomini glorioso. Sunt nāq̄ plerique qui in necessitatib⁹ suis confidunt in tpalibus bonis: sed iusti cōfidunt in inuocatione dn̄i nostri Jesu Christi. vñ pphe ta ps̄. xix. dicit. Hi in currib⁹ ⁊ hi in equis nos aūt in noie dn̄i dei nostri inuocabim⁹. trāssum ptiue. xxiij. q. iij. §. item ab aliquo.

D

Uodecima excellētia ē deductiōis. Uirtus enim hui⁹ saluberrimi nois nos deducit per viam virtutis. vnde pphera ps̄. xxij. inquit. Deduxit me super semitas iustitie propter nomē suum. Et ideo quia omnes sum⁹ vt paruuli in via dei: nos exhortat idem pphera ad laudandū hoc sanctissimū nomen quo dirigimur per rectā semitā dicens ps̄. cxij. Lauda te pueri dn̄m: laudate nomen dn̄i. Possum⁹ eñ dicere dn̄o Jesu Christo illud ps̄. xxx. Propter nomen tuū deduces me ⁊ enutries me. Tredecima excellētia ē honorationis. hoc eñ sctissimum nomē ab angelis maxime veneratur. vñ Orige. in quadā homilia inquit. Nomen iesu nomen est gloriosum: ⁊ omni cultu dignissimū. Dicunt aūt quidam deuoti doctores maxime sanct⁹ Bernardinus in quodā sermone q̄ cum Paulus raptus fuisset in paradisum sicut ipse attestat. ij. ad Cor. xij. Tunc didicit nomē dn̄i Jesu pfecte ab omnib⁹ adorandū. Possum⁹ eñ cōtemplari q̄ in priuata visione ipse Paul⁹ vidit gloriosum Jesum q̄ constitutus erat in gloria dei patris in celestibus super omnem principatū ⁊ potestatē ⁊ omne quod nominat non solū in hoc seculo: sed etiam in futuro. Cū igit cerneret illum in tātā gloriā sublimatū totus spūali inflāmatione a ccēsus ex amore illi⁹ magna voce exclamauit dicens. Jesu amor meus: Jesu dilecte meus: Jesu redēptor meus ad cuius nominationē omnes ciues beati adorauerunt cuz maxima reuerētia. quia vt dicit Alex. de ales. ⁊ sanct⁹ Bonauē. Jesus est nomē deitatis relate ad humanitatem relationeq̄ rōnis. Christus aūt est nomē humanitatis relate ad diuinitatē. relatione reali. In ipsa igit angelorum veneratione intellexit spūsancto edocēte q̄ nomē Jesu esset adorādū ab omnib⁹. Unde postea e celo regrediēs ac illa que viderat recolēs scripsit illud qđ habet ad Phil. ij. In nomine Jesu omne genu flectat celestium terrestrium ⁊ infernoꝝ. celestiū. s. per gloriam: terrestriū per gratiā: ⁊ infernoꝝ per iustitiā sempiternā. Eapropter ecclesia volēs hoc ab omnib⁹ adimpleri statuit. in. c. decet. de immu. eccle. li. cens. Conuenientes in ecclesia: nomen illud qđ est super omne nomē a quo aliud sub celo non est. datū hoib⁹ in quo saluos fieri oporteat credentes. nomē videlz Jesu Christi qui saluū faciet populū suum a peccatis coꝝ exhibitiōe reuerētie spālis extollāt: ⁊ quod generaliter scribitur vt in noie Jesu omne genu flectat singuli singulariter in seipsis implētes p̄cipue cū agitur missarū sacra solēnia. gloriosuz illud nomē qn̄cūq̄ recolit. flectāt genua cordis sui qđ vel capitis inclinatiōe testent. hec ibi. Et fuit hoc ordinatū a papa Grego. in p̄cilio Lugdun. Si igitur nomē dn̄i Jesu ab oībus angelis sic veneratur ⁊ adorat. patet quāta deber ab hoibus reuerētia honorari: quātūq̄ peccent illi huius sanctissimi nois inimici: qui p̄tra ecclesie p̄ceptum: immo cōtra mandatū apostolicū ⁊ veri⁹ spūsancti faciētes non solū ipsi non adorāt: sz non adorandū p̄dicant: atq̄ illud adorātes psequunt. Dicit aūt huius nois manifestator gloriosus sanct⁹ pater meus Bernar. vbi. s. Uere venerabilis reuerētia ⁊ veneratio reuerēda: vt dignitas tāti nois haberet in terris: qđ angeloꝝ hierarchie venerant in celis. Tam singularis eñ reuerētie est nomē Jesu: q̄ ab ei⁹ venerabili laude nullus excipit stat⁹: null⁹ excluditur loc⁹: nullū p̄scribit tp̄s: nullū remouēdū est opus.

E

Rimo eñ nullus excipit stat⁹. vnde pphetauit ps̄. antepe. Reges terre ⁊ oēs populi principes ⁊ oēs iudices terre. Juuenes ⁊ virgines senes cum iuniorib⁹ laudēt nomen dn̄i: quia exaltatū est nomē eius solius. cōfessio ei⁹ super celū ⁊ terram. Reges aūt terre dicimus optime se regētes: ⁊ voluptatib⁹ corpoꝝ imperātes. iux illō poetica. Tu si alo reger rex es si corpe su⁹. q̄ verba dixit sctā catharia maxētio imperatori. Dicūt ēt ppli q̄cūq̄ sūt ivnā ad honorādū nomē dn̄i nr̄i iesu xp̄i l vnitate fidei p̄gregati. p̄ncipes vo ⁊ iudices sūt āgelici ciues: p̄ncipātes p potētiā: ⁊ iudicātes p sapiaz: iuuenes sūt charitate feruētes: vgīes castitate fulgētes seniores aūt a voluptate d̄ficiētes: ⁊ a libidine frigescētes: iuniores sūt balbutiētes. Laudēt i q̄t nomē dn̄i: vt null⁹ stat⁹: n̄ dignitas: n̄ sex⁹: n̄ etas ab ei⁹ lande itelligat excludi. q̄r exaltatū est nomē eius solius ⁊ p̄fessio. eius supen celum et terram. Hec aūt confessio laudē illam designat: que tanto nomine perhibet in terris: etiā celebrari in celis: tn̄ non immerito super vtrūq̄ p̄sistit: quia nec celestia nec terrestria possūt illis laudib⁹ equalia reperiri. Secundo ab ei⁹ laude nullus excluditur locus. vñ Esa. xxiij.

scriptū est. In doctrinis glorificate dñm. ⁊ in insulis maris nomē dei israel. Ubi est em̄ loc⁹ vbi nō sit diffusum nomē dulcis iesu vt verificetur quod scribit Cañ.i. Oleum effusum nomen tuū. ꝓpterea apostolus ꝑco gloriosi nois iesu diffundebat hoc venerabile nomen vbi nō fuerat noīatum iuxta qd̄ dñs Act. viiij. dixit ad Ananiā. Uas electionis est mihi iste vt portet nomen meum coram gētibus ⁊ regibus ⁊ filijs israel. Inde est ꝙ tibi dñe iesu xp̄e possumus cū ꝓpheta testimoniū perhibere dicentes. Scd̄m nomen tuū deus. sic ⁊ laus tua vsq; in fines terre. Sicut em̄ in toto orbe terrarū nois iesu reuerentia dilatatur sic in eccl'ia q̄ p totū mundū distendit ipsi deuotio laudis offert ⁊ ministratur. Unde ꝓpheta inq̄t. Oēs gentes quascunq; fecisti venient ⁊ adorabunt coram te domine. ⁊ glorificabūt nomen tuum. Et ne locum aliquē credas exclusum audi eundem prophetam dicentē ps. cxij. A solis ortu vsq; ad occasum laudabile nomen domini. Tertio ad eius laude nullum ꝑscribit tēpus. Nam sicut localiter non circūscribitur: ita nec tēporaliter diffinit propterea inq̄t propheta vbi: s. Sit nomē dñi benedictū: ex hoc nūc ⁊ vsq; in seculū. Sicut em̄ ipse eternus est quē oēs creature in vnū laudant ⁊ cōmendant. ita ⁊ laus eius nois in eternū perseuerat. hoc ergo est nomen quod permanet in eternū sicut propheta inq̄t dicens. Sit nomen eius benedictū in secula. Quarto ab eius laude nullū remouēdū est opus. Unde apostolus ad Col. iij. ait. Omne quodcunq; facitis in verbo aut in opere: in noīe dñi nostri iesu xp̄i facite. Optimus ei ordo est vt totius verbi vel operis nr̄i a noīe iesu initiū ⁊ origo sumat: ⁊ in iesu ꝯsummatio. referat. Nā ⁊ p dñm nr̄z iesū xp̄m orationes ecclesie terminant. Quare si dormitū accedis. si inde resurgis si cibū vel potū sumere incipis vel desinis. si scribis vel legis seu aliqd aliud operis nomē iesu reuerētialr̄ interponas: exēplo pauli q̄ hoc suadebat. Uñ Act. ix. scriptū ē. Disputabat āt Paulus in synagoga p oē sabbatū. interponēs nomē dñi iesu hec sctūs Bernar. F

Decimaquarta excellentia huius dignissimi nois d̄r timorationis. Demones em̄ hoc sacratissimum nomē valde pertimescūt. Nā de credentibus Marc. vlti. dixit dñs. In nomine meo demonia eijcient. Hanc enim ptātez dedit discipulis suis Matthe. x. di. Eijcite demonia quod explentes. lxxij. cap̄. discipuli vt dicitur Luce. x. reuersi sunt cū gaudio dicētes. Dñe in nomine tuo demonia subijciuntur nob̄ Quibus christus r̄ndit. Uidebam sathanam sicut fulgur de celo cadentem. q.d. Nolite mirari si nomen meum demones expauescant. quod eos ab homine pellit cum virtute eius sathanas cum oibus angelis suis de celo sicut fulgur ceciderit. Unde Apoca. vij. de angel' bonis q̄ pugnauerūt cū lucifero ⁊ vicerūt eum d̄r. Et ipsi vicerūt eū ꝓpter sanguinē agni ⁊ verbum testimonij quod habebāt. s. nois iesu. vn de exultātes canebāt. Facta est salus ⁊ virtus ⁊ potestas christi eius. Nec mirum si per hoc nomē demones effugant cū ei⁹ terrorē ⁊ fortitudinē sustinere non possint. Uñ Hiere. x. dicit. Magnus es dñe: et magnū nomē tuū in fortitudine. et psal. inquit psal. cx. Sāctum et terribile nomē ei⁹. Sanctū quippe est angelis bonis. Terribile vero est demonibus et viris impijs. vnde ps. xcviij. etiā d̄r. Cōfiteant nomini tuo magno. qm̄ terribile et sctm̄ est. Si igit volumus demonē superare. debem⁹ facere sicut fecit dauid. de quo legit. i. Reg. xvij. ꝙ in pera sua accepit q̄nq; lapides de torrēte et accepto baculo suo ꝓcessit ꝯ goliā philisteū. et interfecit eū. Sic enim et nos debemus in pera. i. in mente nostra accipe q̄nq; lapides de torrēte. i. q̄nq; vulnera saluatoris meditādo deuote ei⁹ passionē que ꝑ torrētē significat. iuxta illō ps. cix. De torrente in via bibit. ⁊ cum baculo. i. in virtute crucis ire ꝯtra philisteū. i. diabolū. et prosternere eū in noīe dñi Iesu xp̄i. Nō pōt ei diabolus hoc sctissimū nomen supportare. Unde legit ꝙ q̄dam nocte voluit ipse malignus sathanas sctm̄ Antonium de padua dormientem suffocare qui porpter stricturā euigilans atq; ꝓtinus nomen dñi iesu inuocās liberatus est. Nam diabolus statim audito hoc nomine aufugit. G

In ciuitate quoq; papiēsi q̄dā nobilis matrona noīe dña. Katherina vxor domini. Hiero. de lotoribus in cuius domo ego exis scholaris morabar: dum quadā vice ad domū perrexisset cuiusdam sue habebat in domo pedissequā demoniacam ⁊ loqui inciperet ipsa domina Katherina cuz diabolo. ipse diabol⁹ dixit illi. Tu bonam fortunam habuisti. quia cū ego vellē intrare i corpus tuū: fui ꝓhibitus Cui illa ait Qñ hoc fuit? ⁊ quare intrare i me nō potuisti? r̄ndit diabol⁹. Tali die qñ tu eras in supliminari ostij sale. ego volui intrare i corpore tuo sed tu inuocasti illud nomē quod ego sustinere nō possum: ⁊ ideo intrare non valui. Tūc illa sup hoc cogitās recordata est ⁊ mihi retulit ꝙ illa die sibi existi in ipso loco tantus horror i ip̄az venit ꝙ videbat ei q̄ a mille demonibus circūdata esset. vsq; ꝑ nimio horrore capilli ei⁹ erecti sūt ipsa voce exclamauit. O iesu q̄d ē hoc? ⁊ statī fuit liberata. Nā oēs demones ꝓtinus aufugerunt. In quadā ciuitā Italie ciuitate vt mihi retulit quidam frater noster fidedignus erat quedam monialis que diu vexata fuit a diabolo. ⁊ tandem decepta fuit ab eo ⁊ inducta vt seipsam suspenderet per gulam Et cum ipsa respondisset diabolo si

bi visibiliter apparenti ꝙ nõ habebat chordaz
idoneam ad suspendium. statim diabolus de-
dit ei vnam cathenam ferream cũ qua se suspẽ
dit. Casu vero abbatissa vadẽs ad locũ in quo
erat illa monialis suspẽsa. ⁊ vidẽs eam sic su-
spensam genuflexa cepit fortiter clamare. ⁊ di-
cere. O iesu. ⁊ statim illa catena confracta est ⁊
euanuit ⁊ illa monialis que adhuc mortua nõ
erat liberata fuit omniaqꝫ sicut ꝑ ordinem ac-
ciderant ipsi abbatisse; ⁊ ꝑdicto fratri qui hec
mihi retulit enarrauit. Narrauit ꝙꝫ mihi
quidam frater noster noīe pacificus de triui-
lio q̄ nũc morat̃ mecũ in hoc loco scẽ marie de
angelis apud mediolanũ ꝙ cũ ipse eẽt ꝯfessor
cuiusdã cõgregationis monialiũ nostrarum
diabol⁹ assumpsit formã cuiusdã monialis ex
antiquioribus ⁊ magis reputatis in monaste-
rio ⁊ dixit cuidã moniali iuueni. O si scires q̄d
pater noster cõfessor dicit de te tu non haberes
in eo cõfidentiã. nec vnq̄ʒ ires ad cõfitenduz ei
ipse em̃ de te derisum facit ⁊ hꝫ malã opinionẽ
Credens aũt ipsa monialis ꝙ illa ꝑsona que ei
loquebatur esset monialis ꝑdicta: adeo cepit
diffidere de suo cõfessore ꝙ nũq̄ʒ ibat ad illum
immo ẽt vocata ire differebat: ⁊ oīa diuerticu-
la q̄rebat vt nõ iret. Dubitans aũt cõfessor q̄d
diabolus aliqua versutia ipsam decepisset: fe-
cit tandẽ illã lꝫ cũ magna difficultate ad se ve
nire. Quã interrogãs de cã quare ad eũ nõ ve
niebat sicut alie moniales ad ꝯfitendũ. ipsa tã
demũ cum multis lachrymis ⁊ suspirijs r̃ndit ꝙ
talia ⁊ talia audierat de eo: nõ nolando tamen
ꝑsonam q̄ sibi ista dixerat. Cognoscens autem
cõfessor diaboli fallaciam dixit illi. Uade ⁊ dic
illi persone q̄ tibi hec suggessit ꝙ mentit̃ ꝑ gu-
lam. Tunc illa ad cellã suã ire volens: ⁊ cũ iret
sup quandã scalã: ecce ꝙ diabolus in forma ꝑ-
dicte monialis sibi denuo apparuit ⁊ iterroga
uit eam dicens. Quõ fecisti cũ cõfessore. ⁊ q̄d di
xit tibi? Cui illa respondit. Dixit mihi ꝙ vos
mẽtimini ꝑ gulam. Tunc diabolus r̃ndit. ipse
est vnus ribaldus ⁊ bene mentit̃ ꝑ gulam non
aũt ego. Hoc aũt audiẽs ipsa monialis et hor
rens talia audire de suo cõfessore exclamauit
di. O iesu: q̄d audio hodie? Ad hanc aũt noia-
tionẽ dñi iesu statim diabolus disparuit: ⁊ illa
monialis territa cucurrit ad cellam illius mo
nialis in cuius forma sibi diabolus apparue-
rat: ⁊ oīa ei narrauit q̄ acciderãt ꝑ ordinẽ: ⁊ ab
ea intelligẽs ꝙ ipã nunq̄ʒ sibi talia dixerat de
cõfessore nec cogitauerat: illa iuuenis perrexit
ad cõfessorẽ et fallaciã diabolicam ei detexit
declarãs quõ ad nominationẽ iesu euanuit. ab
oculis suis et fugit. Aliud quoqꝫ mirabile
accidit. Nam cum beatus Bernardus papiaz
de mediolano perrexisset quidam vxorem suã
demoniacam ad illum adduxit. Tũc diabolus
per os eius dicere cepit. Nunquid me de hac

femina expelles. Cui seruus dei Bernardus r̃n
dit nõ Bernardus eyciet te: sꝫ dñs iesus xp̄us.
Mox aũt vt scũs Bernard⁹ orare cepit: spũs
nequã dixit. Quã libẽter egrederer. sed nõ pos
sum quia nõ vul: deus magnus. Cui sanctus.
Et q̄s est deus magnus. Ad quẽ ille. Jesus na
zararenus. Cui rursus ait Bernardus. vidisti
ne vnq̄ʒ illũ. Quo r̃ndẽteq; sic: iteꝝ iterrogauit
eum di. Ubi vidisti eum. Et ille in gloria. Cui
sanctus. Et tu i. gl̃ia fuisti? Qui ait vtiqꝫ. Cui
Ber. Et quõ inde existi? Et ille cũ multis ceci-
dimus. Et quidẽ oīa ꝑdicta voce lugubri per
os vetule oībus audientibus loquebatur. Cui
etiã oit scũs Bernardus. Nũquid in illã glo-
riam redire velles. Et ille magno eiulatu ex-
clamans ait. Tarde est. Tunc ꝓ orante viro
dei egressus est. Sed cum beatus Bernardus
inde abijsset: eo iã elõgato iterũ diabolus inua
sit illã. Uir aũt ei⁹ ad sanctũ Bernardũ accur-
rens quod acciderat indicauit. At ille precepit
collo eius alligari chartulã in qua verba hec
scripta erant. In noīe dñi nostri iesu xp̄i. preci-
pio tibi demõ ne hanc mulierẽ cõtingere presu
mas. quod cũ factum fuisset. postea ad eam ac
cedere nunq̄ʒ ausus est. Ex q̄bus oībus conclu
ditur ꝙ demones vehementer timent virtutez
noīs iesu. Unde exclamabãt Matth. viij. Quid
nobis et tibi iesu fili dei. Cur venisti ante tem
pus torquere nos. Fugiunt ergo demones cuz
hoc sanctissimum nomen inuocari sentiunt ac
si torquerentur. et horribile tonitruum sentirẽt
iuxta illud ps. lxxvj. Uox tonitrui tui in rota.
Unde magister Johannes alemanus in suo q̄-
dragesimali. sermone. xix. inquit. Cum nomen
domini iesu deuote inuocatur: expellitur stati
diabolus. Unde ps. xvij. ait. Laudans inuoca-
bo dominum ⁊ ab inimicis meis salu⁹ ero. Et
hunc modum inuocandi nomẽ domini habuit
nobilis homo ille qui purgatorium sancti pa-
tricij ingrediens. omnes diabolicas illusiones
euasit cum dixit. Jesu fili dauid miserere mei.
Hec ille. H

DEcimaquinta excellẽtia huius benedicti
nominis dicitur superationis. s. omnis tẽ-
tationis. Consuetum est quippe ꝙ quando q̄s
cupit ⁊ querit derelinquere prauam vitam. et
in nouum hominem se mutare diabolus suis
insidijs et toto⁹ conamine se opponit. pro inde
Eccli. ij. dr. Fili accedens ad seruitutem dei sta
in iusticia ⁊ timore: prepara animam tuam ad
tentationem. Unde et Grego. super Lucaz ait.
Appropinquãte saluatore. appropinquat ten-
tatio: lucem rectitudinis sequitur vmbra tẽta
tionis. proinde si insurgit diabolus. noli fili ti
mere: sed sta in acie fortiter dimicando. appre
hende arma ⁊ scutum et erige contra eum ve-
xillum salutis: quod est iesus inuocando illuz.
Nullum enim est validius remedium contra

diaboli tentamenta: ⁊ mūdi blandimenta at
ꝗ ꝯ carnis spurcicias ꝗꝫ frequens iesu nomia
tio. Vn̄ Ber. sup Cant. sermone. xv. ait Tristat
aliqs vestrum veniat in cor iesus ⁊ psaliat in
os: ⁊ ecce exortū lumē nois vmbram effugat at
ꝗ serenū reddit. labit qs in crimen: currit insu
per ad laqueū mortis desperādo: nōne si inuo
cet nomē vite cōfestim respirabit ad vitā. Cui
aliqñ stetit ante faciem salutaris nois duritia
vt assolet cordis. ignauie torpor: rācor animi lā
guor accidit. Cui fons forte siccatus lachryma
rum inuocato iesu nō ꝯtinuo erupit vberior flu
xitꝗꝫ suauior. Profecto nihil ita ire furorem co
hibet: supbie tumorē sedat: sanat liuoris vulnꝰ
restringit luxurie fluxū: extinguit. libidinis flā
mas. sitim tēperat auaritie: ac totius corporis
fugat prurigine. Siquidē cū nomino iesum ho
minem mihi ꝓpono mitē: humilem corde: beni
gnum: sobriū: castum. misericordē. oiꝗꝫ honesta
te ac sctitate ꝯspicuū. Cū deniꝗꝫ ipm deū oipo
tentem exoro q suo me sanet ⁊ roboret adiuto
rio. hec oia mihi simul sonant cū sonuerit iesꝰ
hec ille. Sctūs quoꝗꝫ bernardinus vbi. s̄. post
ꝗꝫ ostēdit ꝙ nomē iesu nos defendit a demoni
bus: cōcludit dicens. Igit si cōstipent acies si
cōsistant castra si exurgat aduersum te preliuz
nō formides periculū nomē iesu sonet in corde
deuoto. nomen inuoca virtuosum. Quia vt dr
Exodi. xv. Oipotēs nomē eius currus pharao
nis ⁊ exercitū eius ꝓiecit i mare. ⁊ sic liberatus
est ppl's dei. In huius qz mysteriū iesus naue
successor moysi fortis in bello. iā nois iesu vir
tute: nō ꝓpria de hostibus triūphabat. Ad hoc
et exhortādū audi prelij ducē cōcrepantē i spū
ij. ad Ti. ij. dicētē. Fili mi cōfortare in grā que
est in xp̄o iesu. qsi diceret arma tua ne reijcias
ex timore: sz alacriter pugnā aggrediaris inuo
cato noie iesu ⁊ fugiēt partes aduerse. Neque
unt eñ adunata tartaree noctis fantasmata tā
ti nois lucē: tantāꝗꝫ odoris fragrātiā spurcissi
mi spūs illi atꝗꝫ tātā prātē iesu xp̄i nois susti
nere. Hec ille. 3

Decimasexta excellētia huius p̄ciosi nois
dr deuitationis. Per illud eñ picula ⁊ ad
uersa deuitant. Multis eñ periculis ⁊ casibus
fortuitis subiecti sumus. De qbus loquit Au.
xxi. de ciuitate dei. ⁊ Paulus. ij. ad Cor. xi. di.
Periculis in mari ⁊c. Casus autē fortuitꝯ hu
mana nequeūt prouidētia p̄caueri. l. q̄ fortuitꝫ
C. de pigno. act. ⁊. i. in rebus. l. p̄n. ff. cōmo. ⁊. i. ij.
§. si eo tpe. ff. de admi. re. ad ciui. ꝑ. facit. l. vere
ff. de mino. Et ideo in his ⁊ sitibus inuocandū
est nomen salutis dñi nostri iesu xp̄i clamādo
cum ꝓpheta p̄s. iiij. ⁊ dicendo. Deus in nomi
ne tuo saluū me fac. Ipse eñ ait p̄s. xc. Clama
uit ad me ⁊ ego exaudiā eū cum ipso sum in tri
bulatione eripiā eū ⁊ glorificabo eū. Et iteruz
ibidem Qm̄ in me sperauit liberabo eū ꝓtegā
eū qm̄ cognouit nomen meū. In oibus igit ad
uersitatibus debemus recurrere ad turrim de
fensionis nostre. De q inqt Salomō Prouerb.
xviij. Turris fortissima nomen domini. Et vt
nři actus ꝓspere dirigant debemꝰ frequētare
inuocationē nominis huiꝰ bñdicti vt ex frequē
tatione actus generet habitus. ⁊ ad hoc faciē
dum vltra cōsiliū apostoli ad Col. iij. s̄. allega
gatum. inuitamur et i actibus aplo☐. c. xxij. et.
xxvi. qō. v. cap̄. non licent. qd obseruabat impe
rator dicēs in. l. in noie dñi. C. de offi. prefe. pre
to. afri. In nomie dñi nostri iesu xp̄i ad omnia
consilia: oēsꝗꝫ actus gerēdos semper ꝓgredi
mur. Per ipsum eñ iura imperij suscepimus ꝑ
ipsum pacem cū persis in eternum confirmaui
mus. ꝑ ipsuz acerbissimos hostes ⁊ fortissimos
tyrannos deiecimus per ipsum per multas dif
ficultates superauimus per ipsum ⁊ africam
defendere: ⁊ sub nostro imperio redigere nobis
cōcessum est. ꝑ ipsum quoꝗꝫ vt nostro modera
mine recte gubernetur ⁊ firme custodiatur cōfi
dimus hec ille. Qui etiā i aut. de armis in p̄n.
inqt. Magnū deū ⁊ saluatorē nostrū iesum xp̄z
⁊ eiꝰ auxiliuz inuocātes studemus oēs nostros
subiectos quo☐ reginē cōcessit nobis deus ille
fos ⁊ sine calūnia custodire ⁊c. Rationez autez
quare debemus frequenter inuocare nomē dñi
assignat sctūs Bernardinus vbi. s̄. dicens. Ex
hoc eñ mēs imbuta atꝗꝫ habituata i sancto no
mine iesu xp̄i: in oi subitaneo casu: atꝗꝫ instan
ti picthe periculo eructabit verbū bonū atꝗꝫ inuocabit
nomen dñi nostri iesu xp̄i Ipso dño teste qui
Mat. xij. ait. Bonus hō de bono thesauro cor
dis sui profert bona Sicut experientia docen
te videmꝰ ꝙ q nomē diaboli aut blasphemias
ex ꝯsuetudine frequētat occurrēte repētino ac
periculoso casu idipsuz euomit. dicēte dño vbi
s̄. Malus hō de malo thesauro cordis sui pro
fert mala quia ex abundantia cordis os loqt.
Ex habitu igitur abundantis thesauri nomi
nis dñi iesu mens in repētino piculo inuocās
nomen eius in adiutorium sentiet sibi statim
iesum esse presentē scriptura teste q Exo. xx. c.
ait. In omni loco in quo fuerit memoria no
minis mei. veniam ad te. Hinc in persona hu
iusmodi ꝓpheta inquit Tribulationē ⁊ dolorē
inueni ⁊ nomen dñi inuocaui. Et iterum dicit.
Dirupisti domie vincula mea: tibi sacrificabo
hostiam laudis: ⁊ nomē dñi iuocabo. hec ille.
Beatus quoꝗꝫ frater mihael de carcano in suo
quadragesimali de fide in sermone. viij. nati
uitatis inquit. Lege scripturam sacram ⁊ in to
ta silua euangelica non inuenies inuocantes
hoc nomen accepisse repulsam. Audiui etiam
quā plurimos enarrantes in multis periculis
siue equitando: siue itinerando: siue per mare
eundo: siue cadendo: in huius nois inuocatiōe

illos euasisse. Deficiet enim mihi tempus enarrare quotiens a magnis periculis memini me per inuocationem huius nominis liberatum. Quoniam ergo lectum intratis in nomine iesu. quando comeditis aut bibitis in nomine iesu quando equum ascenditis aut descenditis in nomine iesu. quando aliquod opus inchoatis et relinquitis in nomine iesu. quando loqui incipitis in nomine iesu facite. et sic in omnibus liberi eritis hec ille. Unde psalmus. ait psalmo .ix. Sperent in te qui nouerunt nomen tuum: quoniam non dereliquisti querentes te domine. et psalmo. xliij. iterum dicit. Exurge domine adiuua nos et libera nos propter nomen tuum. Ipsum enim est illud nomen de quo dicitur Exo. xv. Omnipotens nomen eius. Ideo idem psalmista dicebat psalmo. cxxiij. Adiutorium nostrum in nomine domini. qui fecit celum et terram. N

Decimaseptima excellentia est curationis. Per hoc enim nomen infirmitates sanantur. et multa miracula fiunt. Unde petrus rauennas ait: Hoc est nomen quod dedit cecis visum surdis auditum claudis cursum. sermonem mutis vitamque mortuis: totamque diaboli potestatem de obsessis corporibus effugauit. hec ille. Proinde Albertus de rosati in suo lectionario in verbo iesus dicit. Nomen iesu est non solum miserorum refugium. et lugentium ac mestorum solatium sed etiam infirmorum remedium. videtur enim esse quasi tyriaca. de qua dicit Auicenna. ij. canonis quod est sublimior omnium medicinarum. et melior earum propter sui multitudinem iuuamenti et addit quod illi qui vtuntur tyriaca tempore sanitatis non nocent venena et fit securus ab egritudinibus pestilentie. Et reuera hoc nomen iesu non solum contra mala presentia valet: sed etiam contra futura repellenda. et vtiliter contra omnia. hec Albertus. vbi supra. Et ideo si qua infirmitas tibi vel tuis occurrit: non spreto remedio naturali recurre ad inuocationem iesu. Sepe quidem contingit quod non possunt remedia naturalia adhiberi. vel propter eorum carentiam. aut propter morbi et infirmitatis ignorantiam. sed quia est quasi irremediabile malum. propter quod recurrendum est ad remedium quod fidelibus suis Mar. vlti. relinquit deus super terram dicens. Signa autem eos qui crediderint hec sequentur. in nomine meo demonia eijcient linguis loquentur nouis serpentes tollent. et si mortiferum quid biberint non eis nocebit super egros manus imponent et bene habebunt. Nec recurrendum est ad fatuas et insanas et omnino erroneas incantationes quorundam quod credunt se inuocare nomen domini: et inuocant nomen diaboli in incantationibus suis eo quod sepe nomina ignota ibi ponunt atque sepe mendacia interponunt. licet sepius Pater noster. et Aue maria ad operimentum malicie dicant: et quamuis aliqui liberari videantur aliquando huiusmodi incantationibus. et si permittente iudicio dei demon ipse qui ex versutia sua fecit hominem vel puerum egrotari. eo inuocato per impiam incantationem auferens ipsam infirmitatem et languorem: infligit per infidelitatem et errorem culpam mortalem in corde Proinde propheta psalmo. xxxix. hoc prouidens ait. Beatus vir cuius est nomen domini spes eius. et non respexit in vanitates et insanias falsas. De pluribus autem relatione fidedigna testimonio nostris temporibus audiuimus. qui iuxta verbum domini super egrotantes manu imposita ad inuocationem huius gloriosi nominis liberati sunt. Nam sicut effusum vnguentum ministrat gratiam sanitatis in corporibus sic nomen iesu dat salutis gratiam animabus simul et corporibus. Unde psalmo. cv. propheta ait. Sanauit eos propter nomen suum vt notam faceret populis potentiam suam. Et quod mirabilius est etiam peccatores infideles ad inuocationem nominis iesu fecisse miracula et sanasse infirmos manifeste comprobatur. Unde de beato Dionysio ariopagita legitur quod cum adhuc gentilis extans disputaret athenis cum Paulo. quadam vice cecus quidam a natiuitate transibat per viam. quem videns. Dionisius ait. Paulo. Si vis vt credam quod predicas de iesu nazareno quem asseris esse filium dei. dic huic ceco vt in nomine eius videat. et si illuminatus fuerit ad inuocationem ipsius credam illi. Sed ne vtaris verbis magicis. ego prescribam tibi formam verborum. Dic ergo sic. O cece. in nomine iesu christi nati de virgine. crucifixi et mortui. qui resurrexit et ascendit in celum. vide. Respondit autem Paulus. hoc est minimum et facillimum virtuti nominis domini nostri iesu christi. Sed vt omnis suspitio mali de medio tollatur. volo quod tu eadem verba proferas. Cum ergo Dionysius predicta verba dixisset illi ceco. statim. perfectissime illuminatus est. et Dionysius credidit in dominum nostrum iesum christum. Multa quoque alia exempla adducere possumus que causa breuitatis omitto. Sicut est de illo claudo ex vtero matris sue qui stabat ad portam templi hierosolymitani mendicans quem vt habetur Actuum. iij. erexit et perfecte liberauit Petrus in nomine domini nostri Jesu christi dum ei dixit: in nomine iesu christi surge et ambula. et confestim surrexit et ambulauit. Unum mirabile exemplum referam quod mihi retulit pater frater Bartholomeus de porris dicens quod cum quadam vice esset cum beato fratre Jacobo de marchia ordinis nostri et transiret prope domum cuiusdam nobilis qui egrotabat infirmitate maxima. deuicti precibus cognatorum ipsius infirmi. intrauerunt domum eius. quos cum infirmus vidisset rogauit ipsum fratrem iacobum vt illi daret benedictionem suam. Cum ergo ipsum benedixisset in nomine iesu: ille infirmus statim surrexit sanus. L

Decima octaua excellentia huius mirabilis nominis dicitur glorificationis de qua inquit propheta psalmo. v. Gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum. Qui vult ergo de hostibus victoriam reportare. et in cunctis actibus suis honorabiliter euadere debet deuote. hoc

sacratissimũ nomẽ inuocare. Decimanona excellẽtia dr̃ sociationis.cum illis em̃ moratur et familiariter stat dñs noster Jesus Christ⁹ qui in deuotione sui nominis perseuerãt.vñ Mat. xviij.ipse ait.vbicũq; fuerint duo vel tres ꝯgre gati in noĩe meo:ibi sum ego in medio eorum: trãssumptiue in.c.cum scriptura.i.q.i. M

Uigesima excellẽtia dr̃ ꝯsolationis.de qua inquit Hugo de sancto Uictore in quodaꝫ sermone.Jesus nomẽ dulce:nomẽ delectabile: nomẽq; valde ꝯfortans peccatorẽ.De hac etiã dicit sctũs Ber.vbi.s.Tãta est ꝯsolatio ale q̃ letatur in Christo Jesu:vt paupertas pro diuitijs asperitas pro delitijs:ꝛ vilitas pro honorib⁹ re putetur:cũctaq; supplicia pro noĩe eius illi dul- cia fiant:vñ plus ei catena placet q̃ regius ho nor aut corona. Propter hoc em̃ vt dr̃ Ac.v. ibant apostoli gaudẽtes a ꝯspectu concilij:qm̃ digni habiti sunt pro noĩe Jesu ꝯtumeliã pati. Igitur si mentẽ tuam tristitie caligo demergit si grauis immineat ac procellosa tempestas:si pernitiosus ingesserit se turbo ventoꝝ.si Ma- ria terrificũ mugitũ ꝛ horrendũ depromant.si illidant littora maris ꝛ nauicula quoq; fluctib⁹ impleatur:Jesum inuoca:qui in nauib⁹ dormire putatur.ipsum qui nec dormit nec dormitat et plena fide dic ei.Exurge dñe Jesu:q̃re obdor- mis dñe vel es similis dormienti?.Exurgens enim procuidubio Jesus vẽto cõminabitur ꝛ dicet mari.Tace:ꝛ obmutesce ventiq; ꝯfugient ꝛ cõ- planabuntur tumide vnde fluctuũ:ꝛ colles equa litatis ꝓprie terminos non excedẽt:procella.cõ uertetur in aurã ꝛ tempestas cõmutabitur in se renum.Sed hi qui vt dr̃ Prouer.ij. letantur cum malefecerint ꝛ exultãt in rebus pessimis hoc ꝺ nomine Jesu ipsi sentire non possunt.Ratio au tẽ ẽ:quia delectatio est ꝯiunctio conuenientis cum ꝯueniẽte.quia enim Jesus est pax que exu perat omnẽ sensum:non:sapit superbo qui sem per iurgia querit:quia est mũdicia summa.nõ sapit luxurioso qui semper mente ꝛ corpore q̃- rit in luxuria delectari velut sus in volutabro luti.Et quia est summa liberalitas nõ sapit a- uaro qui affectu tpalium insatiabili desiderio cõcupiscẽtie flagrat.Et quia est summe mitis: non sapit viro turbulẽto ꝛ iracũdo.Et quia est summa letitia ꝛ hilaritas sempiterna nõ sapit accidioso ꝛ spiritui tristi:qui desiccat omnium virtutũ ossa.quia ꝓo est charitas cõsummata non sapit ingluuie dedito cui⁹ deus vẽter est. Sapit enim anime mũde:anime sancte:anime charitate seruide:quia talis cum ꝓpheta dice re potest.Ego aũt in dño gaudebo ꝛ exultabo in deo Jesu meo.Hec sanct⁹ Ber.ideo psal.in- quit ps.lx.Letabor ꝛ exultabo in te.psallã no- mini tuo altissime.ꝛ ps.cxxxv.etiã ait.Lauda te dominũ quoniam bonus psallite nomini ei⁹ quoniam suaue. N

Uigesimaprima excellẽtia dr̃ illuminatio- nis de qua sanct⁹ Ber.vbi.s.ait.Illumi- natur intellect⁹ ad deuotã inuocationẽ nomi- nis Jesu Christi.quia vt scribit Zach.vi.oriẽs nomen eius.i.veluti sol radiãs humanã men- tem.Sicut enim sol iste materialis diffundẽs radios suos ostẽdit omnia q̃ in mũdo sunt:ꝛ materialẽ exhibet claritatem:sic solare nomen Jesu:mentes irradiat vt videãt ea que sunt in deo ꝯm perspicuã veritatẽ.Non em̃ illuminat hoc nomẽ in superficie tñ:sed in medullis sen suum:claritateq; rationum ꝛ veritate sentẽtia rum.vñ in principio Apoca.habetur.Apocaly psis Jesu Christi quã dedit illi dñs facere pa- lam seruis suis.Apocalypsis em̃ reuelatio in- terꝓtatur que per Jesum Christũ facta est.vn- de Jo.ix.c.cecus illuminat⁹ mystice ait.Ille q̃ dicitur Jesus lutum fecit:ꝛ vnxit oculos meos. et dixit mihi.Uade ad natatoria siloe ꝛ laua:ꝛ abij ꝛ laui ꝛ vidi.Uisio enim pertinet ad cogni tionem:vnctio ꝓo ad delectationẽ.Nouimus enim vici q̃ si quis oleum in ore tenuerit:ꝛ ad aquarum ꝓfunda descendẽs illud exsufflaue- rit.reddit aque superficiem clariorem ꝛ abscõ- dita perducit in lucem.In tenebris vsq; huc su mus:caligat noster oculus:cespitat gressus nõ recipimus visum nisi Jesus sue refulgentie lu- mine radioso notum faciat in cordibus nostris lumen suum:lumen enim est nomen Jesu quod ethere cordis nostri mystica referat:sicut lumẽ solis materialis manifestat.vnde Ber.Nonne huius nominis luce deus vocauit nos in admi rabile lumen suum?In hoc siquidem libro illi patres antiqui per meditationẽ ꝛ contempla- tionem sic studebant:q̃ diuinis mysterijs eru- ditis:litteris mortuis ꝛ palpantibus non ege- bant.Tu ꝓo quanto magis a terra subtrahe- ris:ꝛ ad alta te sustollis:ꝛ ad Jesum conuertis intuitum mentis:tanto magis recipis verũ lu men.nam vt dicitur Mat.xvij.apostoli ad mõ tis supercilium iam assumpti:ꝛ in montis spe- cula constituti:leuantes oculos neminem vide runt nisi solum Jesum:propter hoc enim erat i gloria populus Judeorũ.quia notus in Judea deus:in Israel magnum nomen eius.nunc ꝓo quia non crediderũt Jesum cecitas perseuerat in eis.hec ille. O

Uigesimasecũda excellentia dicitur inflam mationis quam posuit sanctus pater me⁹ Bernardinus:qui nominis huius fuit singula rissimus predicator.Unde etiam ad hoc osten dendum deus transtulit eum de hoc mũdo ad celum:quando in choro fratrum canebatur in vi gilia ascẽsionis illa antiphona ad magnificat Pater manifestaui nomen tuũ hominib⁹:nunc ꝓo ad te venio.Dicit enim predictus sanctus vbi.s.Altam gratiã sperare debet ala in nomi ne regis Jesu:que noiatur inflãmatior ꝯm em̃

Ber. Per nomen dñi venit ad rem nominis q̄a per cognitionē sui nominis venit ad dilectionē et fruitionē nominati. hinc ps. liiij. ait. Confitebor nomini tuo dñe: qm̄ bonum est. Super quo Aug. inquit. nomē dñi bonū est: quia ipsum bonum est quo boni sumus vt ipsum diligamus: et totum cor ponamus ad eum amandū ⁊ laudandum. hec ille. P

Vigesimatertia excellētia dicitur roborationis. de qua idem sanctus Ber. inquit vbi s. Aliam quoq; gratiā in nomine Jesu anima sperare debet que dr̄ roborationis: roborat em̄ sp̄us in virtute huius nominis ad omnia aspera perferēda. In cuius mysteriū Act. xxi. ꝓpheta Agabus tulit zonā Pauli: ⁊ alligās sibi pedes ⁊ manus dixit. hoc dicit sp̄ussanctus virū cuius zona hec est. sic alligabūt Judei ⁊ tradēt in manus gentiū. R̄ndit aūt Paulus dixit. non solū alligari sed ⁊ mori in Hierl'm paratus sum pro noīe dñi Jesu Christi. Ecce cohortis humane Cēturio ⁊ dux Christiane militie: nō fractus periculo: nō superatus prelio: virtute dimicans non furore: nō cedit gladijs sed magis hostibus dat pauorē. sic despicit vniuersa supplicia: sic solet herba putrefacta ꝯtemni: ⁊ sicut adamas ferri despicit sectionē: minas ⁊ verba tyrannoꝝ ludū quendā estimat pueroꝝ: quoniā premiū erat ei dissolui ⁊ esse cum Christo. Status igitur miles inuictus depositoq; anime ⁊ corporis torpore: fragilitatē nostrā ꝯsolidat ⁊ prouocat pro nomine Jesu ad viriliter dimicādū: sui ducis exēplo de victoria iam securi. qui ad Roma. viij. inqt. Certus sum quia neq; mors neq; vita neq; creatura aliqua poterit nos separare a charitate dei que est in Christo Jesu domino nostro. Hic est equus qui terram vngula fodit: exultat audacter. In occursum pergit armatis: contēnit pauorē: non metuit vulnera: nō discrimina: neq; sanguinē: neq; mortem. Alacri ac securo corde pericula subit armatus nomine Jesu Christi. Simili ardore noīs Jesu flagrabat in corde ille pusillus grex duodenarius ecclesie primitiue. Unde virtute illius tot vicit ⁊ fregit genera bestiarū quot iugo noīs Jesu Christi subdidit differētias nationū. Vere bellatores inclyti: qui flecti non poterāt: sed occidi ꝑhibētes testimoniū verbo dei: testimoniū. s. Jesu Christi cum ꝓpheta dicētes. In nomine tuo spernemus insurgētes in nobis. hec ille. Debemus ergo esse ꝯstantes in omnibus aduersitatibus tolerādis dicētes cum ꝓpheta. ps. xxij. In nomine sancto eius sperauimus. Q

Vigesimāquartam excellētiā ponit beatus frater Michael de carcano vbi. s. que dr̄ refrigerationis. ⁊ est quasi idem cum ꝑcedēte. ait aūt sic. Dico igit̄ q̄ hoc nomē Jesu est refrigeriū patiētibus. Quāuis em̄ dñs seruos suos in tētatione succūbere nō ꝑmittat: nihilominus ꝑmittit eos sustinere afflictiones: sed desperādum non est: nec obliuiscēdū: tunc nois dulcis Jesu: sed tūc maxime inuocādū: proinde ꝯsolādo patiētes. Mat. v. c. ipse Dñs ait. Beati eritis cum maledixerint vobis hoīes: et ꝑsecuti vos fuerint ⁊ dixerint omne malū aduersū vos mētientes ꝓpter nomen meū. Gaudete ⁊ exultate qm̄ merces vestra copiosa est in celis: imo mētis inflāmate amoris Jesu iestimabilis leticia est pro noīe eius pati: solū ex inebriatione sui amoris ⁊ appetitu similitudinis cordis eius: nullo alio premio expectato. Nonne sepius est gaudium homini pati pro amico mortali: etiā cū nescit ille pro quo talis passio sustinet? Quāto magis pro dño immortali Jesu Christo q̄ tāta pro nobis passus est? Ideo Aug. inqt. Dat magnam audaciā nomē dñi scriptū in cordibus iustorū cōtra impetū maloꝝ: vt patiēter toleret̄ ⁊ prudēter euitet̄. vnde beata Agatha iudici sibi tormēta aspera cōminātī: inuicto animo r̄ndit dicens. Si feras mihi ꝑmittas: audito Christi nomine māsuescūt. Si ignem adhibueris: rorem salutificū mihi de celo angeli ministrabūt. Propter virtutē enim huius sancti nois martyres in tormētis omnibus triūphabāt: dicētes cū ꝓpheta ps. cxxiij. Adiutoriū nostrū in noīe dñi ⁊c. nec mirū si cum tāto gaudio tāta martyres sustinuerūt: quia ipse erat qui in eis oīa supportabat: sicut ap̄s ad Phil. ij. ait. Operat̄ in nobis velle ⁊ ꝑficere pro bona volūtate. Un̄ et Apoca. ij. c. anime patiēti propter nomen suum dñs dicit. Patiētiā habes ⁊ sustinuisti propter nomē meū: ⁊ non defecisti. Ille nempe propter nomē dñi Jesu sustinet: qui passione sua glorificat nomē Christi: non ꝓpter nefaria opera: sed propter sacra virtutū instituta Christiane religionis ꝑsecutiones sustinet patiēter. sicut beatus Petrus sue. j. canonice. c. iiij. inquit. nemo vestrum patiat̄ quasi fur vel homicida: aut maledicus: aut alienoꝝ appetitor. Si aūt vt Christianus non erubescat: glorificet aūt nomē dñi iusto noīe. hec ille. Nos ṽo huius excellentie possumus dare exēplū de beato Ignatio ep̄o antiocheno: qui ductus Romam ⁊ a Traiano imperatore exhortatus vt negaret dn̄m Jesum christum. R̄ndit q̄ hoc facere non poterat: quia habebat nomen eius scriptū in corde suo. vn̄ cum fuisset martyrizatus: extractū fuit cor eius a corpore: ⁊ inuentū fuit nomē Jesu scriptū in eo literis aureis: ⁊ in quascunq; partes diuidebat̄: semꝑ inueniebat̄ hoc mellifluū nomē in eis ipsis aureis inscriptum. R

Vigesimaquinta excellētia dr̄ refrenationis. s. malarū cogitationū. Un̄ sanctus Bernar. vbi s. ait. Scimus q̄ impossibile est mētē diuersis cogitationibus non pulsari: sed in nobis est ꝓpter maximā cogitationū diuersitatē sub discipline regula reformari. Si ei memoriter no

men Jesu tenuerim⁹ mente:iam pene spūales effecti:tam faciliter nocīa non euagabimur cogitatione. Semp est ergo de tāti suauitate nominis aliqđ memorie cōmendādū:quod rumi natum iugiter pascat auidius appetitū.⁊ iz ipsum nomen Jesu sub effectib⁹ varys imprimere memorie valeam⁹. Scio ꝙ multū iuuat ⁊ expedit ipsum imprimere sub triūphali titulo et beneficio passionis.vt iuxta aplīn ad Heb.xij. Aspiciam⁹ in authorē fidei ⁊ ꝯsummatorē Jesum qui ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucem: cōfusione ꝯtempta. Saltem igitur aliqua diei hora recogitemus dñice passionis insignia:ad fruendū suauiter in conscīētia. recolēdūꝗ fideliter in memoria:⁊ ꝓsequēdū firmiter in actionis industria. Tante enim pietatis exhibite satis est impiū obliuisci:cum peregrinantis atꝗ recedētis amici ꝑsentiā sub memoria cuiusdam teneam⁹ signi. hec ille. Ad hoc aūt peragendum nos hortat̄ ipse dñs Cant.viij.dicēs Pone me vt signaculū supra cor tuū.⁊ Ber.sup Cant.dicit. Nomen Jesu semꝑ tibi in sinu sit: semper in manu:quo tui oēs in Jesum ⁊ sensus dirigant̄ ⁊ actus. Nihil eñ ita exercitatos reparat sensus.virtutes roborat.vegetat.bonos mores atꝗ honores:castasꝗ fouet affectiões. Si enim parnētis pigritiā atꝗ torporē sedes: sanat te Jesus:habes eñ in noīe Jesu vñ actus tuos vel prauos corrigas:vel minus ꝑfectos adimpleas. Item vnde tuos sensus aut serues vt non corrūpant̄ aut si corrumpant̄ sanes. beatus quoꝗ frater Michael de carcano vbi.s̄.ait Frequētius factis experimur dilectissimi i nobis:ꝙ subito replemur tedio ⁊ lāguore:mestitieꝗ pondere ꝑmimur ⁊ aridi reddimur:horret cesa:lectio displicet vagat̄ anim⁹:tepor ⁊ rigor in toto sentiunt̄ affectu:quantūcūꝗ ꝓlongetur oratio:magis tepiditate grauat̄ ꝙ̄ suauitatis dulcedine ꝯdiatur:nec regni desiderio: nec gehēne supplicio. Somnus iste Letargic⁹ aut soluitur aut fugat̄:sed facto modico tēporis interuallo:ex intimo cordis affectu:inuocato Jesu solitarij residemus: subitoꝗ alacritas gaudij tam immēsi ꝙ̄ nec lingua loquitur nec vocabuli oratione ꝑfert. vñ Jo.xj. Cum nō aderat Jesus:moritur Lazar⁹ mestitia replet̄ domus:sed ecce Jesus domū ingredit̄ sorores plenas mestitia:ex sua ꝑsentia ꝯsolatur. Lazarusꝗ resuscitat̄. Debet igitur quicūꝗ fidelis nomen Jesu semper in corde gerere. Ait eñ Ber. sup Cant. Qui sequūtur agnū debent habere nomē eius.⁊ nomē patris eius scriptū in frontib⁹ suis. Sicut eñ radix arboris quāto magis figitur in ꝓfundo tanto eius fruct⁹ ampli⁹ expandit̄ in excelso. Sic nomē Jesu in intimo cordis firmum atꝗ solidius radicatum euenire facit abūdantius ⁊ vberius inundantiā gratiarum. hec beatus Michael vbi.s̄. S

Uicesimasexta excellētia dr̄. desiderabilis. de qua sanct⁹ Ber. vbi.s̄.ait. Nomē regis Jesu est desiderabile:nisi eñ desideriū in anima ꝓuocaret. Esa.xxvi.c.non affirmaret dicēs. Dñe nomē tuum memoriale in desiderio aīe. hec ille. Qui etiā ibidē exponēs illud Esa.xij. Haurietis aquas in gaudio de fontib⁹ saluatoris inquit. De tuo noīe dulcissime Jesu christe. vbertate super irrigua funduntur aque copiosissime salutares:que non solum sitim temperant peccatoꝝ:sed magis ꝓuocāt desideriū et estuare faciunt ad fruitionē dilecti donec in uenerit quod requirit. hec ille. Et propter hāc causam apostoli baptizabāt omnes qui conuertebantur ad fidem in nomine domini Jesu. vt habetur Act.ij.⁊.x.c.ꝙ peragebāt ad inducendum omnes ad amorem ⁊ deuotionē hui⁹ sanctissimi nominis. De ipso etiam vbiꝗ ꝑdicabant. vnde beatus Joānes euāgelista dicebat proconsuli. Nec Christum dñm meum negabo nec a ꝑdicatione nominis eius quiescā donec consummē cursum ministerij ꝗ̄ suscepi. U

Uicesimaseptima excellentia dr̄ delectabilis. de qua loquit̄ sanct⁹ Ber. vbi.s̄.dicēs: Nomen Jesu est delectabile. quis enim ignorat ꝙ si desiderium in nomine Jesu impleatur delectat animā. ꝓpterea ps̄.cxxxiiij.ait. Psallite nomini eius quoniam suaue. Tanta est eñ suauitas nominis Jesu Christi qua' per internī gustus experientiam palatum cordis afficitur:ꝙ oris labijs non profertur. vñ Apoc.ij.scriptum est. vincenti dabo manna absconditum.⁊ nomen nouum scriptum quod nemo scit nisi q̄ accipit. Manna quippe absconditū Jesus est: qui penitētes ⁊ agonizantes in solitudine mūdi ⁊ in certamine carnis suauitate sua reficit ⁊ oblectat. Nomen autem nouum scribitur cum nominis Jesu notitia ⁊ dulcedo interiora penetrans labijs cordis infundit̄:quod quidez per solam experientiā gustus spūalis agnoscitur: quia virtutem huius nominis nemo scit nisi q̄ accipit. hec ille. Ideo Dauid ps̄.lj.dicebat. Expectabo nomen tuum quoniā bonum est in cōspectu sanctorum tuorum. Et de electis dicit̄ ps̄.xliiij. Memores erūt nominis tui domine: in omni generatione ⁊ generationē.s.in vita eterna. iuxta illud ps̄.lxviij. Et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea. Que omnia cōsiderans idem ꝓpheta dicebat ps̄.cij. Benedic anima mea domino:⁊ omnia que intra me sunt nomini sancto eius. Et loquens deo iterum dicebat. Confiteamur nomini sancto tuo ⁊ glorie mur in laude tua. U

Uicesimaoctaua excellentia dr̄ admirationis. de qua Esa.ix.dr̄. Et vocabitur nomē eius admirabilis consiliarius ⁊c. Adeo eñ admirabile est hoc nomē ꝙ de⁹ noluit illud multis antiquis patribus reuelare. Nam Moysi

dicenti sibi Exod.iij. Si dixerint mihi filij Isrl' qd nomen est tuū: quid dicam eis? Rñdit deus Sic dices illis. qui est misit me ad vos. ppterea Salomon dicebat Prouer.iij. Quod nomen est eius: ꝛ qd nomē filij eius si nosti. q.d. est inscrutabile. Tāta est enim claritas huius nois vt pfecte inuestigari non possit. vnde sanctus Ber. vbi.s. ait. Quantūcūqȝ ptēdas purissimā oculoꝝ aciē: si non habueris per gratiā organi sanitatē videre nō poteris excessiuā: improportionabilis luminis claritatē. Si eñ in ortu solis cum effulget super hemisphēriū nostrū claritatē radioꝝ eius nequis aspicere: sed reuerberaris lumine oriētis: quō solis iustitie splendorē: videlȝ nois Jesu per vniuersa mundi climata rutilātis qs poterit cōprehēdere? Quapropter in huius mysteriū Geñ.xxxij. colluctāti Jacob dixit angel⁹ magni ɔsilij Jesus Christus: quid queris nomen meum quod est mirabile. Stupet celum: tremūt angeli: creatura nō sustinet: natura non sufficit: ratio non agnoscit incarnatiōis mysteriū ꝛ nominis Jesu. incomprehensibile sacramētū: quod pacē terris: gloriam celis: salutem perditis: vitā mortuis: inestimabili pietate dispēsat. Uere igitur nomen mirabile quod verbis mirificat ꝛ signis quod sub modio latere non potuit: sed supereffulsit: lȝ renitē ib⁹ gentib⁹ ꝛ Judeis: quia virtute magna reddebāt apostoli testimoniū resurrectionis dñi nr̄i Jesu christi: ꝛ gratia magna erat in omnibus illis. Act.iiij. Longū enim esset psequi mirabilia ꝛ miracula que in hoc noie facta sunt tpibus nostris ꝛ quotidie fiunt: que memoriam fallūt ꝛ sermonē excedūt: ac in numerandis mirabilib⁹ tāti nois omnis lingua angelica vel humana reperit penit⁹ inequalis. vnde pphēta volens necvalens explicare mirabilia eius: quasi subsistēs in illo noie: pedemqȝ retrahens. ait ps̄.viij. Dñe dñs noster ꝙ admirabile est nomen tuū in vniuersa terra. Nā in terra viuētiū mirabilis est hui⁹ nois gloria. ꝛ in terra peregrinantiū mirabilis est hui⁹ nois gr̄a. et in terra moriētiū mirabilis est hui⁹ nois iustitia: vt iuxta apl'm. In noie Jesu omne genu flectat celestiū terrestriū ꝛ infernoꝝ ꝛ ois lingua confiteat quia dñs noster Jesus Christ⁹ in gloria est dei patris. hec ille. Que oia ɔfirmat ꝛ faciēda approbat pphēta ps̄.cxliiij. dicēs. Laudationē dñi loquet os meum ꝛ bñdicet omnis caro nomini sancto eius in seculū: ꝛ in seculum seculi. ꝛ ps̄.lxviij. iterū dicit. Laudabo nomen dei cum cātico ꝛ magnificabo eum in laude. et ps̄.lxxi. ait. Benedictū nomen maiestatis eius in eternū ꝛ repleбit maiestate eius ois terra. ꝛ ps̄.lxxiiij. etiam ait. Cōfitebimur tibi deus: ɔfitebimur ꝛ inuocabim⁹ nomen tuum. x

Uigesimanona excellētia dr̄ exaltationis. de qua Esa.xij. dr̄. Memētote qm̄ excelsū est nomē eius. Nullū enim nomē ita magnificauit ꝛ exaltauit deus sicut nomē dñi nr̄i Jesu Christi. vñ apl's ad Phil.ij. ait. De⁹ exaltauit illum: ꝛ donauit illi nomē qd est sup oē nomen: Et ideo optime faciet ecclesia instituēdo particulare festum de triūphanti nomine Jesu cum speciali officio ab vniuersis Christicolis celebrandum: quod quidē officiū ego ipso domino Jesu adiuuante composui. y

Trigesima excel ētia dr̄ deuotionis. nā nomen Jesu. est dulce vnguētuȝ medicātib⁹. iuxta illud Cant.j. vnguētum effusum nomen tuum. ideo adolescētule dilexerūt te nimis. qd expōnēs Orige. ait. Planū est ꝙ ad effusionem olei sequit loci impinguatio in q̄ facta est olei effusio. sic est necessariū vt in cordib⁹ fidelium in quib⁹ fuerit nomen dñi frequētatū pinguis deuotio subsequat: que adolescētulas. i. nouas animas in penitētie labore ad currēdū post dilectum ardētissime excitet in amoreȝ. hec ille. Sāctus quoqȝ Ber. super Cant. ser.xv. inquit. Jesu dulcis memoria dans vera cordis gaudia sed super mel ꝛ omnia eius dulcis psentia. Nil canitur suaui⁹: audit nil iocūdius: nil cogitat dulcius ꝙ Jesus dei filius. hec ille. Qui iteruȝ ait vbi.s. Non tantū est lux nomen Jesu sed cibus. An non toties ɔfortaris quoties Jesu recordaris: oleū est nomen Jesu: aridusqȝ est ois anime cibus nisi hoc oleo condiatur. O quāta dulcedo stillare videt ex labijs innocentis qñ doctus a deuota matre non valēs adhuc dicere pater noster: nec aue maria: cū reuerētia nominat nomē Jesu. nam nomen Jesu mel est in ore: ꝛ melos in aure. hoc est eñ nomen de quo inquit dei filius Exo.vj. Nomen meū adonay non indicaui eis. s. indeuotis ꝛ psequentib⁹ nomen meū. Quid ergo dicem⁹ de quibusdā religiosis de qb⁹ scripsit sanct⁹ Ber. eplaȝ manu ppria cuidā reuerēdissimo cardinali legato Bononiēsi se lamētās valde ꝛ ɔq̄rēs ꝙ cū ipe mltȝ sudorib⁹ nomē dñi Iesu p totā Italiā discurrēs fecisset vt dignū erat ab oib⁹ venerari: ipi ɔstōnes q̄sdā fecerūt pcipiētes ɔfessorib⁹ suis ne aliquē i ɔfessiōe audirēt q̄ hoc gloriosū nomē i domo sua scriptū vl' dpictū teneret: ꝛ qd crudeli⁹ ꝛ abolabili⁹ ē: cū coꝝ ɔuersi ad q̄rēdū panē pgerēt: clamabāt i plateis ꝛ ad portas domoꝝ alta voce. foras Iesu: faciebātqȝ sibi portari ab coꝝ h dicā duotȝ sȝ ɔplicib⁹ oēs ies⁹ scriptos ꝛ depictos ꝛ cū marlo Iesu xp̄i dñi nr̄i vitupio ɔburebāt: i murȝ āt dpictos seu sculptos rostrꝭ ferreȝ duastabāt. O turchis ꝛ saracenis peiores: o tigrib⁹ ꝛ ferȝ oib⁹ crudeliores. vos estȝ illi de qb⁹ inqt dd loquēs deo ps̄.lxxiij. polluerūt tabernaculū nois tui. ꝛ ibidē. vsqȝq̄ de⁹ iproperabit inimic⁹ ꝛ irritat aduersari⁹ nomē tuū i fine. ꝛ iteꝝ. memor esto hui⁹. inimic⁹ iproperauit dñoꝛ ppl's isipiēs icitauit nomē tuū. De gl'ioso āt Ber. pau-

ptatis amatore ⁊ seq̃cib⁹ ei⁹ nomẽ dñi iesu magnificãtib⁹ ⁊ defendẽtib⁹ pphetauit idẽ ppha in pdicto ps. dicens. Paup ⁊ inops laudabunt nomen tuũ. Cõtra vos vero rebelles huic sctõ nomini ipretaꝛ deũ ⁊ rogat vt vos puniat. ps. lxxviij. Di. Effunde irã tuã in gẽtes que te nõ nouerũt ⁊ in regna q̃ nomen tuũ nõ inuocauerunt. Transsumptiue .xxiij. qõ. v.§. hinc notandum. O perditi inimici nois iesu ꝑtecto isti faciunt ꝫ illud preceptũ dei Leui. xix. Nõ pollues nomẽ dei tui. De talibus conq̃ritur dei fili⁹ di. Esa. lij. Nomẽ tuũ tota die blasphematꝛ. s. ab ipsis de q̃bus dici põt illud Esa. lxiiij. Non est q̃ inuocet nomẽ tuũ. Isti em̃ voluerũt tacere sicut iudei dicẽtes illud Hiere. xj. Mittam⁹ lignũ in panẽ ei⁹ ⁊ nomẽ ei⁹ nõ memoreꝛ ãpli⁹ De talib⁹ dici põt illud Act. iij. Ignorãtes iesũ crucifixerũt eum. Z

NOs ꝟo debemus seruare illud Esa. xij. Cõfitemini dño ⁊ inuocate nomẽ eius Memẽtote q̃m excelsum est nomẽ ei⁹. Et tũc dicere poterimus dño nr̃o Jesu xp̃o illud Hiere. xiiij. Nomen tuũ inuocatũ est super nos. De nobis q̃z dici poterit illud Sophonie. iij. Sperabũt in noie dñi. ⁊ illud Amos. v. Stabunt in sublimitate nois dñi dei sui. De nobis etiã q̃ descẽdimus de populo gẽtili ⁊ honoramus nomẽ dñi iesu dicere põt. ipse dñs illud Malach. j. Magnũ est nomẽ meũ in gentib⁹. ⁊ iterũ ibidẽ. Nomẽ meũ est honorabile in gẽtibus ⁊ iterũ. Offertur noi meo oblatio mũda. s. a nobis. Istis ꝟo q̃ nõ solũ insurgere ausi sunt cõtra p̃ciosuz sanguinẽ ipsius ⁊ puritatẽ mr̃is sue sed ẽt de noie sancto suo vituperiũ tacere p̃sumpserũt. dicere valet illud Malach. j. Uos polluistis nomen meũ. ⁊ pater celestis dicere põt filio illud Osee. j. voca nomẽ eius nõ pp̃ls meus De ipso q̃z dño nostro Jesu xp̃o dici põt illud. j. Mach. vj. Dedit se vt liberaret pp̃lm ⁊ acq̃reret sibi nomẽ eternũ. Rogemus ergo ip̃m dñm Jesum xp̃m. vt nos faciat annumerari cũ illis de quib⁹ dr̃ Apo. xxij. Uidebũt faciem ei⁹ ⁊ nomen eius in frõtib⁹ eoꝝ. Propter tãtas aũt excellẽtias bñdicti nois hui⁹ exclamat sanct⁹ Bernardinus vbi. s. di. O nomẽ dei iesu exaltatũ sup omne nomen. O triũphale nomẽ. O gaudiuz angeloꝝ. O leticia iustoꝝ. O pauor inferorum. in te ols spes venie. in te ols spes gratie. in te ols spes glorie. O nomẽ dulcorosum: tu petõribus veniã prestas. tu mores renouas tu mẽtes. diuina dulcedine reples. tu fantasmata pellis. O nomẽ gratiosum. p te alta mysteria reuelanꝛ per te aie ad diuinũ amorẽ inflamanꝛ. roborãtur in pugna: ⁊ a cũctis periculis liberantur. O nomẽ gloriosum nomẽ desiderabile. nomẽ delectabile. nomẽ admirabile nomẽ venerabile tu dulcissime nomen regis iesu sic paulatim ad celi fastigia per gratiarum charismata mẽtes fideliũ sursum rapis: vt oẽs qui ad deuotionẽ huius nois intrãt ꝟtute ei⁹ gloriam inueniãt ⁊ salutẽ p iesum xp̃m dñm nr̃m hec ille. Ad cuius amorẽ nos hortaꝛ ipsa virgo immaculata q̃ nobis benigne offert ad amplexandũ ⁊ osculandũ ip̃m bñdictũ fructũ vẽtris sui iesum dicens.

Ama iesu tuo sponso dilecto.
Ama iesu: con tuto il tuo effecto:
Ama iesu: con vero amore perfecto.
Ama iesu: o anima inamorata.
Ama iesu: che ti vol tanto bene.
Ama iesu che fu morto per tene.
Ama iesu che pati tante pene.
Ama iesu che tha ricomparata.
Ama iesu che al suo amor tinuita.
Ama iesu dolceza infinita.
Ama iesu che per gratia ta ita.
Ama iesu che te ha liberata.
Ama iesu senza vlla mensura.
Ama iesu con la mente pura.
Ama iesu sopra ogni creatura.
Ama iesu al qual sei desponsata.
Ama iesu che tanto ben te presta.
Ama iesu e fa de lui gran festa.
Ama iesu e za mai non resta.
Ama iesu e seray satiata.
Ama iesu e cõ lui tabraza.
Ama iesu e esso te piaza.
Ama Jesu e col suo amor talaza.
Ama iesu il qual te ha creata.
Ama iesu che da dolce lacte.
Ama Jesu che toinemici abate
Ama iesu il qual per te combate.
Ama iesu dal qual sei guidata.
Ama iesu che solo e tua vita.
Ama iesu e siane impacita.

Ama iesu e sta cũ lui vnita. Ama iesu dal qual sei ꝯsolata. Ama iesu anima mia dilecta. Ama ie dalqual sei refecta. Ama iesu e nel cor lo recepta. Ama iesu dal qual sarai ornata. Ama iesu e in lui tuta tegita. Ama iesu con charita nõ ficta. Ama iesu che te sara star drita. Ama iesu de esso inebriata. Ama iesu che ello tanto te ama. Ama iesu e damarlo sempre brama. Ama Jesu cõmo la tua mama. Ama iesu con lui standa brazata. Ama iesu con tuto il tuo core. Ama iesu con grande feruore. Ama iesu de dolce amore. Ama iesu essendo abrasata. Ama iesu il qual te fa godere. Ama iesu con tuto il to podere. Ama iesu senza altro amor volere. Ama iesu in lui trãsformata. Ama iesu abrazata con esso. Ama iesu regratiẽdo lo spesso. Ama iesu, e sempre stalli apresso. Ama iesu con lui damor ligata. Ama iesu che he tua speranza. Ama iesu che ogni dilecto auanza. Ama iesu dilqual se lamanza. Ama iesu che te sara beata. amẽ.

¶ De eadẽ ꝟginis annũciatiõe. Sermo. xij. A

Tu es qui liberas ab ol malo. Sap. xvj. Unigenitus dei filius volēs humanū genus de manu diaboli liberare incarnatus ē z liberauit nos sicut liberauit codrus rex athenienslum ppnī suū. De quo narrat Aug. xviij. de ciui. dei. c. xix. qz cū regio sua z ciuitas ingēti bello hostiū debellaret. humani auxilij diffidentia ad oraculū apollinis cōfugit: ac sciscitatus est quō tā graue bellū dissolui posset. Respōdit aūt apollo q hoc fieret si ipe hostili manu occubuisset: qō cū in hostiū castris itellectū fuisset. ordinauerūt q nullo mō regē athenienslum occideret. Uidens igit Codrus ciuitatem suā nullo mō pacē habere posse: nisi ipse ab hostibus interficeret. deposuit regis isignia z habitū pauperis induit. z castra hostiū est ingressus. vbi quēdā ad pugnādū puocās: interfect⁹ occubuit. sicqz ciuitatē suam liberauit. Simili etem mō verbū dei rex ecclesie militātis vidēs humanū genus z ciuitatē hui⁹ mūdi ab infernalibus hostib⁹ obsessaz z captiuatā: cognoscensqz eā nō posse aliter ita ɔgrue z iuste liberari qz p incarnationē z mortē suā. cū in forma dei esset exinaniuit semetipsum formā serui accipiens in similitudinē hoīm factus z habitu inuentus vt hō z factus ē obediēs vsqz ad mortem. vt dr a d Phil. ij. Et sic liberauit humanū genus. vt dr ei in verbis thematis nostri. Hoc aūt mysteriū incarnationis z passionis sue voluit hostibus nrīs demonibus esse occultū. Qz vt dicit. j. Ad Cor. ij. Si cognouissent nūqz dominū glorie crucifixissent vel crucifigi fecissēt. Ideo ipsi dño iesu incarnato inqt Esa. ppheta sui libri. c. xlv. Uere tu es deus abscōditus de⁹ israel saluator de cuius incarnationis annunciatione iterum quatuor considerationes faciemus.

Prima dicet appellationis. s. ipsius virginis eū concipientis.

Scda ɔmendationis. s. eiusdē ꝟginis.

Tertia dictionis. s. salutatoris angelice.

Quarta vero conditionis scz ipsius angelice salutationis.

¶ Pars pma huius sermonis que dicitur appellationis. B

Posset alidqs querere qz de cā beatissima virgo maria cū angelo fibi annūciante incarnationem filij dei loquēs appellauerit se ancillā dicēs Lu. j. Ecce ancilla domini zc. Cui rñdeo hoc vere eaz dixisse. qz ipsa erat optia dei ācilla hñs oēs bonas qlitates bone ancille qz sunt qtuor iter al's Prima ei cognoscit aliqū bona esse ancilla quādo in hūilitate sz se ɔseruat. z talis ancilla fuit Hester: qz vt habet sui li. c. xiiij. dixit deo tu scis dñe q abominer signū supbie z glie mee z nūqz letata sit ancilla tua nisi i te dñe deus. Commēdabilis ei fuit tāta hūilitas. qz cū eēt regia. tū sic erat hūillima. Hūilitas nāqz honorata multū ē deo grata. Istā aūt hūilitatē habuit ꝟgo maria. qz lz ab angelo reuerēter fuerit salutata lz a patre celesti ab eterno fuerit spōsa electa ꝑelecta. lz fuerit a filio dei vt mr ei⁹ eēt ab scīa deputata lz a spūsancto fuerit ol grā repleta lz a tota trinitate fuerit in reginā celoꝝ assūpta tn̄ recognoscit se minimā ācillā dicēs Lu. j. Respexit hūilitatē ācille sue. Nō mediocris em hūilitas est oblata tāta glia hūilitatē non obliuisci. z honorib⁹ nō insolescere nec extolli. sz quāto plus honorat magis humiliari. sicut fecit beata virgo. vt inquit Bernar. super Missus est. C

Scdm signū bone ancille est qñ dñm iratū placat z recōciliat. Et talis ācilla fuit abygail q Dd iratū placauit. Uñ ipsa dixit. j. Reg. xxv. Loquat obsecro ancilla tua in aurib⁹ tuis z audi verba famule tue zc. Talis ūz ancilla z multo melior fuit btā ꝟgo maria. qz deū contra genus humanū iratū sua humilitate placauit Eua habuit duos dños. s. maritū z dei filiū. sz vnū fecit eijci de paradiso aliū fecit suspendi in ligno. Btā aūt virgo habuit duos dños scz dei filiū z genus humanū cuius ipsa fuit filia. sed vnū. s. dei filiū de celo ad terram deduxit. z nouē mēsibus in vtero suo habitare fecit Aliū s. genus humanū deo recōciliauit vñ Augu. in ser. natiuitatis eiusinqt Mater generis nostri penā intulit mūdo: genitrix dñi nostri salutem attulit mūdo zc. Tertiū signū bone ancille est qñ inimicos dñi sui nō recipit: sz ipsos cōfutat z expellit. hoc em facere tenet quilibet bonus seruus z subditus. z cōtra faciēs peccat. iuxta notata p Cynū z Bal. in. l. si qs testib⁹. C. de testi. z p Bar. in. l. si accusatio. ff. de legi. z p doct. in. l. j. §. cū patron⁹. ꝟ. certe. ff. de offi. pse. z. vbi glo. dicit q vasallus ɔhēs amicitiā cū inimico dñi sui amittit feudū. z allegat. l. liberi. C. de inoffi. test. Talis aūt bona ancilla fuit iudith qz Holofernem interfecit. z dixit: vt habetur sui li bri. c. xiij. Nō pmisit me dñs ancillā suā coinqnari: sed sine pollutione pctī reuocauit me vobis gaudentē in victoria sua. in euasione mea z liberatione vestra. Talis ūz z melior ancilla fuit btā virgo: que caput demonū. i. ipsum principem demonioꝝ ū cōtriuit. vt predixerat deus Gen. iij. Que pot estatem eius ligauit iuxta illō Job. xl. Ligabis eum ancillis tuis. Que in domo nabuchodonosor idest in tota curia infernali fecit confusionem magnā. Istā talē ancillam suam non permisit deus coinqnari qz seruauit eius virginitatem. Et ipsa fuit sine pollutione peccati. nā habuit omnis peccati im-

munitatem. Itē de inimico dei magnā fecit victoriā. Itē euasit oēm spurcitiā carnis: et opata est nostraz liberationē. Qualiter aūt potestatē demonis cōtriuit dicit Ber. q̄ ait: Multis versutijs serpēs insidiatus est calcaneo Marie sz sine causa. Qm̄ vniuersam prauitatē hereticā ipsa sola cōtriuit. Alius siquidē illam non de substa carnis sue xp̄m edidisse dogmatizabat. Alius de spūscto nō cōcepisse sibilabat. Alius post partum virginem cognitam blasphemabat. Sz cōtriti sunt insidiatores ꝯculcati supplātatores ꝯfutati derogatores. et btām eā dicunt oēs gn̄ationes. D

Quartū signū bone ancille est qn̄ fideliter seruit dn̄o suo. Nam seruus dr̄ a seruiēdo. facit. l. naturalis in pn̄. ff. de prescrip. v̄b. et. xxxiij. q. j. c. nulli. Uel dr̄ a seruādo. l. et in seruoꝝ. et. l. libertas. §. seruitus. ff. de sta. ho. et. §. serui. insti. de iure p. Appellatione aūt serui comprehendit etiā ancilla. l. seruis legatis ff. de le. iij. et. l. in testamento. §. serui ff. de v̄b. sig. Illa ergo est bona serua et ancilla dn̄o suo que ad oēm obedientiam eius est parata. iuxta illud p̄s. cxxij. Ecce sicut oculi seruoꝝ i manibus dominoꝝ suorū. Sicut oculi ancille in manibꝯ domine sue: ita oculi nostri ad dominum deuz nostrum etc. Per oculos aūt intelliguntur affectiones et intellectus. Per manū aūt dei intelligitur eius potentia. vel filius dei. Sicut em̄ hō p manū operatur. sic per verbū dei facta sunt omnia iuxta illud p̄s. xxxij. Uerbo dn̄i celi firmati sunt etc. Uel p manū dei intelligitur eius volūtas. Quia sicut hō operat manu sic et deꝯ operat sua volūtate. Unde dicit Aug. q̄ dei facere est a se fieri velle. Btā igitur virgo ancilla dei suos oculos. i. affectiones suas et intellectum semp habuit in manibus dei. i. in potentia dei cōsiderādo in se ipsa opera sue potētie. Un de ipsa dicit Lu. j. Quia fecit mihi magna q̄ potēs est. Itē ibidē Fecit potētiaz in brachio suo etc. Habuit etiam intellectū et affectuz i dei manu. i. in filio dei ipsum super oēm intellectū angelicum cognoscēdo et eū sup oīa diligendo. Habuit etiā oculos suos et totum affectum et intentionē suam in manu dei. i. in volūtate dei. Quia quicqd deꝯ voluit, ipsa semp voluit. Nā cū deus voluit vt votū virginitatis emitteret. statim emisit. Cū etiam voluit vt matrimoniū cōtraheret: statim contrahere consensit. Item cū voluit vt filium dei cōciperet statim desiderauit et ꝯsensū p̄stitit. Cū ēt voluit vt in egyptū fugeret: stati iuit. Itē cū voluit vt inde rediret stati rediit. Et sic oculi eiꝯ sp fuerunt in manu dei. Et cōsequenter merito dicere potuit. Ecce ancilla dn̄i. Ista autem ancilla figurata fuit. j. Reg. xxv. vbi dr̄. q̄ cum Dauid: idest deus misisset nunciū. s. gabrielem archangelū ad abigail di. Rex dauid. i. deus pater rex celestis misit me vt accipiat te in vxorez. Ipsa respondit. Ecce famula tua sit tua ancilla vt lauet pedes seruorum dn̄i mei. et festinauit et facta est vxor eius. In beata igit virgine est falsificata illa sn̄ia Gualterij de castilione li. viij. dicētis Ante feret stellas tellus septemq̧ triones Abluet oceanus: et siccū piscis amabit Quam serui ad dn̄m sit veri nexus amoris. Inter eos nulla est cōcordia. nā lz extra, Pax p̄tēdātur odio confligitur intus. Pacē vultus hz agitāt ꝯcordia bellum. Ipse em̄ loqt de seruis coactis: qlis nō fuit btā v̄go que deo seruiuit ex amore. Iuxta illud Ouid. in li. sine titulo. Est q̇ seruitium ferre fatetur amor. Oēs g̊ p deuotionē debemus effici filij huiꝯ ancille. vt vnusq̄sq̧ nostrū dicere possit deo cū ꝓpheta p̄s. lxxxv. Saluū fac filiū ancille tue.

Pars. ij. huius sermonis que dr̄ commendationis. E

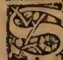
Sicut dicit Ber. sup missus est. Salutatio angelica in secretario trinitatis dei facta est. et digito dei scripta et cum in cōsistorio sup celestis palatij annotatione diuine m*.estatis sumpsisset originē vni de fortissimis palatij. s. gabrieli data est ad deferēdū. In qua quidem salutatione datur itelligi q̄ btā virgo habuit oēs grās spirituales q̄s cetere mulieres hr̄e desiderabant tēporaliter. Desiderāt em̄ habere pulchritudinē nobilitatem. diuitiarū vbertatem spōsum pulchrū et nobilē famā celebrem. et nobilem prolē. Primo nāq̧ beata virgo habuit magnā pulchritudinē primo spūalē. quia nullā vnq̄ habuit maculam peccati vt diffuse pbaui in. j. parte p̄ncipali huius operis. Item habuit formositatē corporalē. vt pbaui in. ij. parte principali huiꝯ operis. ser. iiij. Et quoad omnes istas formositates dixit ei spōsus eius celestis Can. iiij. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te. Nō em̄ fuit aliqua macula in eius corpore. nō in sua mēte vel memoria vel affectu. Nō inquam macula originalis peccati. non actualis mortalis aut venialis. Et ideo ad cōmendandum eam de hoc dixit ei angelꝯ. Aue. i. sine vhe alicuiꝯ culpe vel macule. et cōsequēter tota formosa. Un̄ illi dicit Hugo de sancto victore sup Cañ. Quā pulchra es et suauis quā scrutator rerū probat quā inspector cordiū laudat: quā diligit autor pulchritudinis: cui testimonium perhibet magister veritatis. hec ille. F

Secūdo habuit magnā nobilitatem. vt pbatū est in secunda parte huius operis. sermone. j. Habuit em̄ nobilitatez originis de regali stirpe. vt ibidem patuit. Itē nobilitatem moris: quia fuit omnium bonorū

Salutare Mariam: quia multum laborauit in vobis. Laborauit quidem filium nutriendo: in Egyptum fugiendo: discipulos docendo: paupertatem sustinēdo: et pro nobis orādo. Est etiā domina nostra. cui canim⁹ in officio quotidiano. O gloriosa domina etc. Et ideo ex debito est a nobis salutanda. L

Secundo debemus eam salutare ppter exēplum. Habem⁹ enim de hoc exemplū ab angelo qui eam salutauit in thalamo. vñ dicit Lu. i. ingressus angelus ad eam dixit. Aue etc. A Joanne etiam qui eā salutauit in vtero. vñ dicitur Luce. i. Exultauit infans in vtero eius. A Christo etiam salutata est in celo: quod in figuram habetur. iij. Reg. ij. vbi dicitur. Surrexit rex in occursum matris. adorauitq eā. i. salutauit: quando. s. ipsam in celum reduxit. Debemus ergo erubescere eam non salutare post q̄ eam tales salutant. iuxta illud Eccli. xli. ca. Erubescite a salutantibus de silentio. vñ Ber. inquit. Inuitat nos ad Marie salutationē Gabrielis exemplum. Joannis tripudiū et resalutationis lucrū. Tertio debem⁹ eam salutare ppter fructum. Si enim eam salutamus cū deuotione: ipsa nos resalutat cum gratie exhibitione. Specialiter autem tres gratias eam salutantibus dat. De quib⁹ habetur Eccli. xv. vbi dicitur. Obuiabit illi quasi mater honorificata. Obuiamus illi enim nos sanctis desiderijs et laudib⁹ deuotis. Ipsa vere nobis obuiat auxilijs opportunis: et primo dat nobis panem gratie. ideo sequitur ibidem. Cibabit illum pane vite et intellect⁹. Secundo dat virtutē perseuerantie. ideo subdit. et firmabit in illo et non flectet. Tertio dat exaltationē glorie. ideo seqtur. Et exaltabit illum apud primos suos. quidam autem deuotus pdicator dicit: q̄ qñ ipsā benedictā virginē salutam⁹: imponim⁹ manus in omnia eius merita et gratias. Nam cum de excōicato dicatur in. ij. Jo. canoñ. qui dicit illi Aue. cōmunicat operib⁹ eius malignis. de quo etiā habetur in cle. si summus pontifex. de sen. excō. et ideo dicit glo. in. c. si aliquando. eo. ti. q̄ excōicatum non debemus salutare: sed dicere sibi possumus. Deus faciat te emendare. profecto si salutando malum dicimur ponere manū in operibus eius prauis. multomagis salutando beatam virginem optimam: eius cōicamus operibus bonis: quia bonū naturaliter est sui psius diffusiuū et cōmunicatiuū. vt ait Diony. iiij. de diui. nominib⁹. Et ideo omnes seruare debemus illud documētū metricum. Uirginis intacte cum veneris ante figuram. Os venerādo caue ne sileatur aue. Rome enim vnus cardinalis facit reuerentiā alteri. et illi obuiās eū salutat et ab illo resalutat. Scriptum est enim Eccli. xlij. Erubesce a salutantibus de silentio. Multo ergo magis debem⁹ virginem gloriosam salutare deuote.

¶ Pars quarta huius sermonis que dicit conditionis. M

Si queratur qualis et cuius cōditionis sit angelica salutatio? Rñdet q̄ est diabolo valde odiosa. Beatissime aūt virgini valde gratiosa: et nobis valde fructuosa. Primo dico q̄ est diabolo valde odiosa: nec mirū: quia per illam fuit territus. vñ dr Can. vi. Terribilis vt castrorū acies ordinata. Per illam etiā fuit confusus. iuxta illud Judith. xiiij. Una mulier fecit confusionē in domo Nabuchodonosor regis. Per illam quoq fuit cōtritus. vt pdictum fuerat Gen. iij. vbi deus dixit diabolo. Ipsa cōteret caput tuum. Per illam etiā fuit mortu⁹. vñ figuraliter dr iudicū. iiij. inter pedes iahel ruit: defecit et mortuus est: zizara. i. diabolus. Interptatur enim zizara exclusio gaudij. et significat diabolū qui a celesti gaudio est exclusus: et alios excludere querit. Qñ igitur diabolus salutationē angelicā audit. ita est ei sicut si audiret terribile tonitruū quo terreret. iuxta illud ps. lxxvi. Uox tonitrui tui in rota. et sicut si ebrius rotaret: et sicutsi videret baculū siue clauam qua percutiatur: iuxta illud Num. xxiiij. Consurget virga de Israel et percutiet duces Moab. i. demones. Item ita est sibi ac si videret gladium quo vulneraretur et iugularet. iuxta illud Judith. xiij. c. Amputauit iudith caput holofernis. Judith eñi interptat glorificans: et significat beatam virginē que semp deū glorificauit. Holofernes aūt interpretatur infirmitas dissensionis. et significat diabolū qui multos robustos eneruat: et multos pacificos ad dissensionē puocat. Tunc ergo Judith caput Holofernis amputauit qñ beata virgo diabolo dñium abstulit. Item ita est sibi ac si videret clauum et malleum quo excerebraret. De quo in figurā dr Judi. iiij. Sinistrā manum misit ia hel ad clauum: et dextram ad malleū tempus zizare valide perforans. Secundo dico q̄ ista salutatio est beatissime virgini valde gratiosa. Cum enim eam audit valde gratiose recipit: quia in ea recitant sex priuilegia que ipsa habuit. Primū est: quia ipsa fuit speculū toti⁹ mundi. iuxta illud Sap. vij. c. Candor est lucis eterne et speculum sine macula. et hoc no. cum ei dicit. Aue. i. sine ve alicuius culpe. vt. s. dictum est. Secundum est q̄ ipsa est lucerna ciuitatis superne. quod notat cum dr Maria: que interpretatur illuminatrix. vnde illud quod dicitur de domino nostro Jesu Christo Apocal. xxi. scz lucerna eius est agnus potest dici de ipsa beata virgine. Sicut enim in celesti palatio Christus est sicut sol. ita beata virgo est sicut luna. et ideo Ber. inquit. Marie psentia totus illuminat orbis. adeo vt et ipsa supna ciuitas clari⁹ rutilet

rutilet virginee lāpadis illustrata fulgorib⁹. Tertiū est q̄ ipsa est aqueduct⁹ celestis gratie sicut habet Eccli.xxiiij. quod notat cum dicit. gratia plena. vñ Ber. hoc affirmās ait. ꝓpterea generi humano fluēta gratie defuerūt: quia nondū intercesserat aq̄ductus. Quartū est q̄ ipsa fuit thalam⁹ regis glorie in quo nouē mē sib⁹ requieuit. ⁊ de quo ꝓcessit tāq̄ spōsus procedens de thalamo suo. ps. xviij. Et hoc notat cum ei dr. dñs tecū. Quintū est q̄ ipsa est facta rece ptaculū bñdictionis eterne. quod notat cū dr. bñdicta tu in mulierib⁹. Eua eteni incurrit maledictionē. ipsa ꝯo attulit bñdictionē. vñ Aug. inq̄t. maledictio Eue in bñdictionē mutat Marie. Sextū est q̄ est mēsa refectionis supne. q̄d notat cum dr. bñdictus fruct⁹ vētris tui. Istum enim bñdictum fructū vētris sui dat nobis ad comedēdū ⁊ bibendū. vñ ait Cant. v. comedite et bibite amici ⁊ inebriamini charissimi. Dat etiam seipsam nobis ad manducādū per deuotionē. vñ inq̄t Eccli. xxiiij. Qui me edūt adhuc esurient. ⁊ qui bibūt me adhuc sitient. ¶

Tertio dico q̄ salutatio ista est nobis valde fructuosa quia liberat a ꝯfusione eterna ⁊ ꝓseruat a culpa: ac dignos facit vita eterna. vñ ipsa virgo beatissima inq̄t Eccli. xxiiij. qui audit me non ꝯfundet. Ecce primū. ⁊ q̄ operant in me non peccabūt. Ecce secundū. ⁊ q̄ elucidāt me vitā eternā habebūt. Ecce tertiū. ista aūt regina lȝ sit tam nobilis ⁊ alta q̄ nō potest digne laudari a nobis propter suam sublimitatē: est tñ tam humilis ⁊ pia q̄ laudes nostras libēter recipit ꝓpter suam benignitatē. q̄propter eam omnes salutare ⁊ laudare debemus. ideo illud q̄d de deo dicit Eccli. xliij. possum⁹ de ipsa dña nostra dicere. s. benedicētes eā exaltate q̄ntum potestis maior enī est omī laude. Nullus eni sufficiēter laudare pōt illam quā sic humilr salutauit angelus quā sic singulariter elegit pater eternus. iuxta illud q̄d dr. Elegit eam deus ⁊ p̄eelegit eam: quam sic reuerēter honorauit filius. iuxta illud Luc. ij. Et erat subdit⁹ illis: cui sic totaliter se cōmisit spūssanctus. iuxta illud Lu. j. c. spūssanct⁹ supueniet in te. Quam sic vniuersaliter adorat ⁊ collaudat totus mūdus. Unde ipsa ait vbi. s. ecce eni ex hoc beatā me dicent omnes generationes. Rogemus ergo ipsam virginē beatā, vt nobis gratiam impetrare dignetur a filio suo qua sic eã benedicam⁹ in hoc seculo: vt postmodū cum illa benedicta esse mereamur in futuro. Amen.

¶ Incipit Sexta pars

huius Sermonarij quod Mariale appellatur in qua tractatur de benedicte virginis Marie Uisitatione.

Sermo primus.

Exurgens Maria abijt in montana. Luc. j. Quibus ꝺ causis btīssima virgo p⁹ angelicā salutationē abijt i mōtana ad salutādū elizabeth. p̄io ꝓpter pietatē pietas eni ipsam ad hoc induxit. Q̄d in spiritu ꝓuidit Salomon Cant. iij. dicēs. Que est ista q̄ ascēdit ꝑ desertū sicut virgula fumi ex aromatib⁹ myrrhe ⁊ thuris: ⁊ vniuersi pulueris pigmentarij. Fuit naq̄ btīssima virgo virgula: idest flexibilis ad pietatem: quam ⁊ si habuerit ad omnes vniuersalr. particulariter tamen et p̄cipue exercuit eam circa Elizabeth. Dicitur aūt ex aromatib⁹: quia fuit plena odorib⁹ omniū gratiarum. Nec mirū quia vt ait Horati⁹ lib. j. epīarum. epīa. ij. Quo semel est imbuta recēs seruabit odorē Testa diu. Uas eni q̄d a p̄ncipio sue nature fuit repletū aliquo bono odore: seruabit diu odorē illum. Et sic virgo ab exordio sue ꝯceptionis plena deo: in quo sunt omnes virtutes remāsit semper olm aromatizātiū virtutuȝ odorib⁹, respersa. iuxta illud, puerbiū. Q̄d noua testa capit inueterata sapit. Addit aūt vniuersi pulueris pigmētarij: q̄a oēs gratias quas alij sancti habuerūt particulariter ipsa habuit vniuersalr. Scd̄o eam visitauit ꝓpter sanctitatem Maria enim venit ad Elizabeth ⁊ Christ⁹ ad Joānē vt ipsum sanctificaret: sicut etiā postea venit ad baptismū Joānis vt eū sanctificaret: vt inq̄t Amb. super Lu. vñ Petr⁹ Rauēn. in quodam sermone sic ait. Idcirco etiā Maria post cōceptū ad Elizabeth ꝓperat: quia Christ⁹ q̄ in vtero suo erat Joannē adhuc paruulū in ventre matris positum sanctificare festinat. hec ille. Tertio eam visitauit propter cōgratulationem ⁊ officiositatem: vnde Ambro. in occurrentis diei homelia inquit. Morale est omnibus vt qui fidem exigunt: fidem astruant. Et ideo

cum angelus abscondita nuntiaret vt fides a- struerertur exemplo senioris femine: sterilisq conceptum Marie virgini nuntiauit: vt possi- bile deo omne quod ei placuerit assereret. vbi autem hoc audiuit Maria: non quasi incredu- la de oraculo: nec quasi dubitans de exemplo: sed quasi leta pro voto. religiosa pro officio. fe- stina p gaudio in mōtana perrexit. Quarto visitauit eam propter impellētem charitatem siue propter spiritussancti gratiam eleuātem. vnde Ambrosius vbi supra ait. Quo enim iam deo plena nisi ad superiora virgo cum festina- tione conscenderet: nescit enim tarda molimi- na spiritussancti gratia. De hoc etiam Petrus Rauēnensis vbi supra ait. Accepto igitur con- sensu virginis vt sine virili semine conciperet dei filium: discessit angelus ab ea. visum vtiq subtrahendo non famulatum atq celestia pe- tit. Quem virgo sequitur dum in mōtana pro- greditur. Insuper plane et vltra angelos gra- tia superueniente peruenit. Est ergo nimirum et in angelis charitas que supereminuit in ma- ria. hec ille. Quinto visitauit eam propter humilitatem. Eandem enim humilitatē quam angelo Maria exhibuerat dicens. Ecce ancil- la domini: hominibus etiam exhibere curabat et ideo festinanter abijt in montana: et Zacha- rie domum intrauit vt Elizabeth visitaret: ac pregnanti vetule iuuencula ministraret. vnde Ambrosius vbi supra ait. Didicistis virgines pudorem Marie discite humilitatem. venit propinqua ad proximam: iunior ad seniorem: nec solum venit: sed etiam prior salutauit. De- cet enim vt quāto castior virgo sit tanto humi- lior. Nouerit deferre senioribus sit magistra humilitatis in qua est professio castitatis: est et causa pietatis: est etiā norma doctrine. con- tuendum est enim quia superior venit ad infe- riorem vt inferior adiuuetur. beatissima virgo Maria ad beatam Elizabeth: dominus no- ster Jesus Christus ad beatum Joannem. hec doctor excellentissimus Ambrosius. Hanc etiam causam visitandi affirmat diuus Augu- stinus in quodam sermone dicens. Denique in montana cum festinatione virgo abijt et Eliza beth salutata in eius ministerio quasi mensibus tribus humiliter stetit. Tertius hic fuit virgi- nis ascensus vt difficile rumperetur triplex fu niculus. Feruebat siquidem in querenda gra- tia charitas. splendebat in carne virginitas: in obsequio eminebat humilitas. hec ille. de qua visitatione virginali tres considerationes fa- ciemus.

Prima dicetur literalis expositionis.
Secunda moralis instructionis.
Tertia spiritualis ascensionis.

¶ Pars prima huius sermonis que di- citur Literalis expositionis. B

Narrat euāgelium hodier num Luce. j. descriptum q Maria exurgens scilz a quiete orationis et de- uotionis que erat precipua omnibus operibus suis: vt inquit Nico. de ly. su- per hoc verbo. abijt in mō tana. proprium est nomen loci sm quosdam: quia locus in quo manebat Zacharias erat al tior Galilea a qua recessit Maria distans cir- ca septuagintaquatuor miliaria a domo Za- charie que erat prope Hierusalem circa qua- tuor miliaria. Theophilus autē expositor ait. Propter hoc autem abijt in montana: quia Za charias in montanis habitabat. Cum festina- tione. quod exponit Nicolaus de lyra eam fe- cisse: vt ostenderet q virgo non debet morari in loco publico: nec ibi contrahere colloquia. Origenes autem dicit. Jesus qui in vtero illius erat: festinabat adhuc in ventre matris Joan- nem positum sanctificare: vel abijt ad visitan- dum Elizabeth cum festinatiōe: quia opus bo num quanto fit citius: tanto eterno regi est gra tius. iuxta illud Prouer. xxij. Uidisti hominem velocem in opere suo coram regibus stabit. di citur enim q qui cito dat bis dat. vt notatur in §. item si ille. institu. de fideius. et in. §. plus au- tem. institu. de actioni. Et salutauit Elizabeth quod fecit sm Nico. de lyra. tum quia erat hu- millima: tum quia erat iunior: ideo prius eam salutauit: forte dicens illi. Pax tibi. sicut dixit postea filius eius discipulis. Pax vobis. Joā. xx. et Luc. xxiiij. quia etiam ad eius obsequium venerat. ideo prior eam salutauit. Et factum est vt audiuit salutationem Marie Elizabeth etc. Quod exponens Ambrosius vbi supra ait. Ci- to autem euentus Marie et presentie domini- ce beneficia declarantur. Nam sequitur. et fa- ctum est vt audiuit salutationem Marie Eli- zabeth: exultauit infans in vtero eius. Uide di stinctionem singulorumque verborum proprieta tes: vocem prior Elizabeth audiuit: sed Joan- nes prior gratiam sensit: illa nature ordine au diuit: hic exultauit ratione mysterij: illa Ma- rie: iste domini sensit aduentum. Grecus vero ex- positor super Lucam dicit. Propheta enim pa rente acutius videt et audit: salutatque prophe- tatum: sed quoniam verbis non poterat: salrat in vtero quod maximum existit in gaudio: quis vnque nouit tripudiū natiuitate antiquius: insi nuauit gratia que nature ignota extiterāt: re- clusus ventre miles agnouit dominum ac re-

gem oriturum ventris tegmine non obstante mystice visioni: inspexit namque non palpebris sed spiritu. Origenes autem inquit. Non antea repletus fuerat spiritu donec assisteret que Christum gerebat in vtero. Tunc autem et spiritu erat plenus et resalutabat in parente. vnde sequitur. et repleta spiritusancto Elizabeth: et exclamauit voce magna dicens. Benedicta tu inter mulieres. Cuius rationem assignat Origenes dicens. Nulla enim vnquam tante fuit gratie particeps: aut esse poterit vnius enim diuini germinis parens est vnica. Beda uero dicit eadem autem voce ab Elizabeth qua a Gabriele benedicitur: quatenus et angelis et hominibus veneranda monstretur. Theophilus uero addit. quia autem alie sancte mulieres fuerunt que tamen genuerunt filios peccato inquinatos. adiungit: et benedictus fructus ventris tui. Origenes etiam inquit. Fructum autem ventris dei genitricis dominum dixit. quia nequaquam ex viro sed ex sola Maria processit. nam qui semen sumpserunt a patribus fructus eorum existunt. Seuerus uero ait. In qua parte emergit Euthicis redargutio: dum fructus ventris Christus asseritur. Omnis enim fructus est eiusdem nature cum planta. vnde et virginem relinquitur eiusdem fuisse nature cum secundo Adam qui tollit peccata mundi. Sed et qui fantasticam opinionem de carne Christi confingunt: in vtero dei genitricis partu erubescant: nam ipse fructus ex ipsa substantia procedit arboris. Ubi sunt etiam dicentes quasi per aqueductum Christum transiisse per virginem. Aduertant ex dictis Elizabeth quam repleuit spiritussanctus Christum fructum ventris. hec ille. Sequitur. vnde hoc mihi vt veniat mater domini mei ad me. Ista autem vt ait Nicola. de ly. non poterat scire Elizabeth nisi per reuelationem spiritussancti. Super quibus verbis inquit Ambro. vbi supra. Non quasi ignorans dixit. scit enim esse sanctispiritus gratiam et operationem vt mater domini matrem prophete ad profectum sui pignoris salutet: sed quasi non humani hoc meriti sed diuine gratie munus esse cognoscat. ita dicit. Origenes etiam ait. Conuenit autem hoc dicens cum filio. nam et Joannes indignum se sentiebat aduentu Christi ad ipsum. Diuina autem promissio duxerat Mariam ad Elizabeth vt Joannis testimonium ab vtero peruenirет ad dominum. Tunc enim Joannem dominus in prophetam constituit. hec ille. Qui iterum ait. venerat autem mater domini visura Elizabeth miraculosum conceptum quem retulerat angelus: vt per hoc sequatur crudelitas potioris ad virginem manaturi. et ad hanc fidem facit sermo Elizabeth dicentis. et beata que credidisti: quoniam perficientur in te ea que dicta sunt tibi a domino. vbi beatus Ambrosius inquit. Uides minime dubitasse Mariam: sed credidisse. ideo fructum fidei consecutam. Beda uero inquit. Nec mirum si dominus redempturus mundum operationem suam inchoauit a matre: vt per quam salus omnibus parabatur: eadem persona fructum salutis hauriret ex pignore. Beatus Ambrosius autem super diuum Lucam dicit. Sed et vos beati qui audistis et credidistis. Quecunque enim crediderit anima: et concipit: et generat dei verbum: et opera eius agnoscit. Uenerabilis uero Beda natione Anglicus addit. Omnis autem anima que verbum dei mente concipit: virtutum statim celsa cacumina gressu conscendit amoris: quatenus ciuitatem Juda: idest confessionis et laudis arcem penetrare. et vsque ad perfectionem fidei: spei et charitatis quasi tribus in ea mensibus valeat commorari. Beatus Gregorius autem super Ezechielem prophetam dicit. Simul et de preterito: et de presenti: et de futuro per prophetie spiritum beate Elizabeth tacta est: que et eam promissionibus angeli credidisse cognouit: et matrem nominans: quia redemptorem humani generis in vtero portaret intellexit. Et cum omnia perficienda prediceret: quid etiam de futuro sequeretur aspexit. Hec ille. Dixit autem diuus Mediolanensis archiepiscopus Ambrosius et Bernardinus super beatum Lucam quod cum in primo aduentu beatissime virginis Marie et salutatione eius tantum vtilitatis senserit beatus Joannes et mater eius: profecto constat eos multum profecisse ex diuturna eius mansione: scilicet per tres menses quibus moram traxit in domo beate Elizabeth. Quia vero dicit euangelium quod exultauit beatus Joannes in vtero matris sue Elizabeth. Et est sciendum quod est differentia inter Gaudere et Exultare. quia Gaudere est in animo letari. Exultare autem est ostendere gaudium in aliquo signo extrinseco et manifesto. Et si queratur quod fuit hoc signum? Respondetur quod vt dicunt Physici: maxime preclarissimus ille medicus Auicenna vigesimoprimo libro: tertio capitulo de generatione embrionis. Filius existens in vtero matris sue tenet terga seu spatulas versus ventrem matris: faciem vero versus terga et spatulas matris. Cum igitur beatissima virgo Maria salutaret: et dulciter amplexaretur sanctam Elizabeth diui Christi precursoris genitricem: statim beatissimus Joannes vertit faciem versus ventrem matris sue: et genibus flexis adorauit humillime dominum nostrum Jesum christum existentem in vtero beatissime et benedicte virginis Marie quasi querens amplexari

xp̄m sicut mater christi amplexata erat matrē ei⁹. Nō eīm distabat nec separabat a xp̄o nisi p̄ tenuē vētris parietem. gauisus est ergo iohēs nō solū interius in animo ex presentia saluatoris ⁊ matris eius: sed ēt tali signo mirabili voluit indicibilē exultationē suam demonstrare.

¶ Pars. ij. huius sermonis que dz moralis instructionis. C

In occurrenti euāgelio dicunt̄ octo de. b. virgine q̄ ⁊ nos eius imitatione debemus facere. Primo q̄ exurrexerit statī post cōceptionē filij dei vt nos instrueret q̄ statim qn̄ cōcepimus ꝓpositū bonū ⁊ salubre. iuxta illō Esa. xxvi. A facie tua cōcepim⁹ ⁊ q̄si parturimus sp̄m salutis. debemus exurgere a sensualitatibus ⁊ p̄ctis ⁊ a torpore accidie. iuxta cōsiliū ꝓphete Esa. lij. dicētis. Cōsurge cōsurge induere fortitudine tua syon. Et pauli Ephe. v. exhortantis ⁊ dicētis. Surge q̄ dormis ⁊ exurge a mortuis ēt illuminabit te xp̄s. Et prouer. vi. inq̄t Salomon. Usq̄quo piger dormis? quando exurges a somno. D

Scd̄o dz q̄ abijt. s. a galilea. que interp̄tatur rota vel volubilis. vt nos instrueret discedere ab amore, ⁊ affectione rerum mūdanarum volubiliū. s̄m consiliū Michee. ij. dist. Surgite ⁊ ite quia nō habetis hic requiem. vel vt instrueret nos statim cōcepto ꝓposito bono abire ad illud in opus ꝑducendum. iuxta illud Joh. v. Surge tolle grabatū tuū ⁊ ambula. E

Tertio addit̄ cū festinatione vt instrueret nos debere eē feruentes ⁊ veloces ad bn̄ operandū. ⁊ ad currendā viā diuinoꝝ p̄ceptorū. vt dicere deo valeamus cū ꝓpheta p̄s. cxviij. Viā mādatoꝝ tuoꝝ cucurri cū dila. cor meū de q̄ via ēt Prouer. iiij. inq̄t deus Viā sapie monstrabo tibi. ⁊ ducā te p̄ semitas eq̄tatis q̄s cū ingressus fueris non artabuntur gressus tui ⁊ currēs nō hēbis offendiculū. Beda ꝟo dicit. Festināter ire est nō pedū gressus accelerare. sz in fide semp̄ ac ꝟtute ꝓficere. Itē hoc egit vt nos instrueret sine mora ⁊ festinanter cōuerti ad pniaz iuxta illō Eccli. v. Ne tardes cōuerti ad dn̄m ⁊ ne differas de die in diē. Sicut ḡ maria festinauit ita ⁊ nos debemus festinare ad bona opa accelerādo. ⁊ quicq̄d boni agere valem⁹. instāter opādo iuxta illō Eccl'a ix. Qd̄cūq̄ pōt facere man⁹ tua instāter opare q: nec opus: nec ratio. nec scia nec sapia erit apud inferos. quo tu ꝑperas. Ait eīm Chry. in quodā sermone. Nihil est qd̄ vitā nr̄am ita valeat euertere vt opeꝝ actionē dissimulare: sem perq̄ differre. sepe eīm illud oib⁹ nos bonis fecit excidere. Hec ille. Vn̄ dixerūt aliq̄ sapiētes q̄ bonū op⁹ nūq̄ est differēdū. ne forte aliq̄ casu sup̄ueniente impediat̄. iuxta illud Lucani i p̄io. Tolle moras: semp̄ nocuit differre paratis Et iō Cato moral'. in suis documētis ait. Rem tibi quā noscis aptā dimittere noli. Ne rursus q̄ras q̄ iā neglexeris añ. Et Horatius i eplis i quit. Tu quācūq̄ deus tibi fortunauerit horā. Grata sume manu: nec dulcia differ in horā. Et Prosper in iii lib. epigrā. canit. Quid iuuat in longū causas ꝑducere morbi? Cur dubiū expectat cras hodierna salus. Martialis vero ait. Viuendi recte fatuus ꝓcrastinat horā. Et oui. in p̄io de reme. amo. exhortat̄ di. Sed ꝓperes nec te venturas differ in horas. Qui nō ē hodie cras minus aptus erit. Et ibidē. Uidi ego qd̄ p̄mo fuerat sanabile vulnus Dilatū lente dāna tulisse more. Dicūt ēt p̄dicti sapientes q̄ malū semp̄ differri dz si forte aliq̄s casus sup̄ueniēs ipediat ei⁹ ꝑpetrationem. F

Quarto addit̄ in mōtana. vt nos instrueret ascēdere ad vite altitudinē appetēdo celestia ⁊ appropinquādo ad ea seruādo ꝯsiliū āgeli qd̄ dedit loth Geñ. xix. ca. di. Ne stes in oi loco circa regionē: sed in monte saluū te fac. vt verificet̄ de vno q̄z nostrū illud p̄s. lxxxiij. Ascēsiones in corde disposuit in valle lachrymarū in loco quē posuit. Etenī bn̄dictionē dabit legislator. ibūt de virtute in ꝟtutem. videbit̄ deus deorū i syon. Abijt q̄z in mōtana. vt ostēderet q̄ lz via virtutū sit difficilis ij. Ety. tn̄ nō dz hō rōne difficultatis desistere. sicut nec illa cessauit ab ascēsu mōtano incedēdo p̄ viā saxosaz ⁊ arduā ⁊ pedester ambulādo Ad acquirēdas eīm ꝟtutes nō sine labore puenit̄ sicut nec ad mōtana sine difficultate ascenditur. Vn̄ metrice dr̄. Absq̄ labore graui nō p̄nt magna parari. In hoc ēt labore quē sustinuit beata virgo ascendēdo p̄ hāc viā difficilē ostēdit nobis verā esse illā Senece snīam in ij. lib. de ira dicētis. Nihil est tam difficile ⁊ arduū qd̄ nō hūana mēs vincat. Et iō lz verū sit qd̄ ait iperator in C. sancimus in aut. de mona. s. q̄ nō facilis est vite mutatio: sz cū magno fit animi labore. Nos tn̄ sciētes q̄ animus oia vincit atq̄ ēt vires corpus habere facit s̄m sententiā Ouidij in. ij. de ponto. Debemus ꝓficisci p̄ viā artam q̄ ducit ad vitā Mat. vij. s. p̄ viā ꝟtutis q̄ est ardua: ⁊ nō ire p̄ viā facilē q̄ descēdit ad infernū vt inquit Virgi. vi. Eneid. in p̄sona Sibylle dicēs. Facilis descēsus auerni ⁊c. G

Quinto addit̄. in ciuitatē iuda. Judas aūt cōfitēs interpretat̄. vt nos instrueret ad cōfitenda pctā nr̄a ⁊ diuulgandas diuinas laudes marie eūdo ad ecclias ad p̄dicatiōes ⁊ missas ac alia diuina officia. Uel abijt i ciuitatē iuda. vt nos istrueret ad itrādū claustrū regularis obseruantie qd̄ est ciuitas cōfitentiū peccata ⁊ laudes deo canentiū. De

qua ciuitate exponi moraliter pōt illud Eccli. x. Labor stultorum affliget eos q̄ nesciunt i vrbem pergere. H

Sexto, additur in domū zacharie vt nos instrueret non debere sequi cogitatiões vanas sed semp memores: esse mādatorū dei ad faciendū ea. iuxta illud Nume. xv. Memores preceptorum dñi faciunt ea. Zacharias enim memor dñi interpretatur. Intrauit etiā in domū zacharie vt seruiret Elizabeth mater regis matri militis. In quo dedit nobis exēpluz humilitatis vt seruemus illud Mat. xx. c. Quicumq̄ voluerit inter vos maior fieri, erit vr̄ seruus. Quod faciebat Paulus q̄ dicebat. j. ad Cor. ix. Cum liber essem ex omnibus. omniuz me feci seruū vt plures lucrifacerē. Hoc āt psectissime adimpleuit magister humilitatis dominus noster iesus christus qui de seipso inqt Mat. xx. Non veni ministrari sed ministrare. Et Luc. xxij. dicebat apostolis. Ego aūt in medio vestrū sum tāq̄ qui ministrat. Ob quā cāz papa vocat se seruū seruoꝝ dei vt p3 i pemio decretaliū: sexti ꝛ clementinarū. Et silr̄ imperator eodē respectu appellat se seruuz. vt in. l. j. circa pn̄. C. de offi prefe. pre. afri. Itē intrauit in domū zacharie senis ꝛ muti. vt ostēderet q̄ fortiores debēt ire ad domos infirmoꝝ. ꝛ sani fratres vt infirmis ministrēt seruādo. ꝯsilium Eccli. vij. dicētis. Nō tepigeat visitare infirmū. ex hoc em̄ in dilectione firmaberis. I

Septio addit. ꝛ salutauit elizabeth. vt nos instrueret in solo deo sanctitatē nostri desiderij ꝛ spem nostrā collocare vt possim⁹ dicere cū ꝓpheta illud ps. lxxij. Deus cordis nr̄i ꝛ pars nostra deus in eternum. Elizabeth nāq̄ dei nostri sanctitas interpretatur. Itē salutauit elizabet: vt nos instrueret bonū ꝓpositū ꝛ grām pconceptā primis cōicare sicut ipsa fecit elizabeth ꝛ puero eius. Itē salutauit Elizabeth pregnantē. vt nos instrueret debere congaudere de bono ꝓposito ab altero cepto. Et scriptum est eccli. xliij. Erubesce a salutantib⁹ de silentio. Uhe ergo illis q̄ pregnātes spūalr faciūt abortiri. ꝛ prauis cōsilijs suffocāt partū in vtero Scriptum est em̄ Amos. j. Super tribus scelerib⁹ filioꝝ Amon. ꝛ sup quatuor nō conuertā eū. eo q̄ dissecuerūt pregnantes Galaad. Itē beata virgo intrauit domū ꝛ salutauit elizabeth intus in domo vt ostenderet q̄ illi qui extra vagantur indigni sunt eius salutatione Quia inquit dn̄s Mat. x. Neminez, i via salutaueritis et Amos. v. dicit. In cunctis que foris sunt dicet vhe. Ambitiosi nāq̄ amāt salutationes forenses. s. salutari in foro vt inquit dn̄s Mat. xxiij. esau aūt quia foris erat amisit benedictionē paternam primogeniture. Gene. xx. Chry. autem super Math. inquit q̄ ideo visitauit elizabeth: vt arcanū dei incarnationis mysteriū qđ ꝓpalare nolebat: ipsi elizabeth cognate sue sancte aperiret ꝛ simul cum ea de acceptis a deo beneficijs gratias illi referret Alys ꝟo non manifestauit rōnē quā Chry. vbi. s. assignat dicens. Celabat que. s. dicta sunt in se virgo nec cuiq̄ hoim pandit. Non enim credebat ab alijs posse fidē adhiberi in trādis relatibus: immo magis putabat se pati cōtumelias si diceret q̄si volēs scelus ꝓpriuz palliare. Gre cus ꝟo expositor sup Lucā ait. Ad solem autez refugit elizabeth. sic eniz consueuerat propter cognationem ꝛ propter certam huiusmodi cōiunctionem. K

Octauo additur q̄ māsit in domo zacharie quasi tribus mēsibus vt. s. nos instrueret perseuerare in bonis opibus ꝛ fugere hoim conuersationes que debent euitari maxime a ꝟginibus. ꝛ alijs iuuēculis mulierib⁹. Ait em̄ Hie. in suo trāsitu. ego puto q̄ si cū viris femine habitauerint vicariū diaboli nō deerit. Has aūt rōnes tangēs Amb. in homel. occurrentis dicit inqt. Discite ꝛ vos sctē mulieres sedulitatem quā pgnantibus debeatis exhibere cognatis. Maria que ante sola i intimis penetralib⁹ versabat nō a publico ꝟginitatis pudor. non a studio asperitas mōtiū. nō ab officio ꝓlixitas itineris retardauit. In mōtana virgo cū festinatione. virgo officij memor iniurie immemor affectu vigēte nō sexu relicta prexit domo. Discite sacre ꝟgines nō circūcursare per alienas edes. nō demorari in plateis nō aliquos in publico: miscere sermones. Maria in domo sera festinat, in publico. Mansit apud cognatam suā ꝛ tribus mensibus. Etem̄. q̄ ꝓpter officium venerat inherebat officio. Mansit aūt tribus mensibus nō q̄ domus eā eam delectaret aliena. sed quia frequentius videri in publico displicebat. Hec ille. Mystice aūt p mariā q̄ stel la maris interpretat figurat platus q̄ debet cū subditis manere tribus mēsibus. s. documētis imbuēdo. exemplis cōfortando. ꝛ tpalibus souendo. Unde petro dictū fuit a dño Io. vl. ter. Pasce oues meas. Postea ꝟo d3 reuerti in domū suā ne ꝓpter aliena negocia negligat sua. iuxta illud Gen. xxx. Iustū est vt aliquādo ꝓuideam domui mee.

¶ Pars. iij. huius sermonis que dicitur virtualis ascensionis. L

In sacra scriptura dicit qđ exurgere tripl'r. aliquando a somno culpe vt dictū est in parte precedēti. Uñ dicebat apl's ad Ro. xiij. Hora est iā nos de somno surgere. In pctis em̄ permanēs dr̄ dormire: q: sicut in sōno dormiēs nil meritoriū opis agit q: vsus liberi arbitrij ē ligatus ita pctor i tali statu l3 op⁹ agat de gñe

bonoꝝ nihil meretur quoad vitā eternā consequendam. Et sicut dormiēti in somnis videtur ubi aliqñ habere multas diuitias ꝛ delitias. ꝛ in eis gaudere sed euigilās se illis vacuum videt. ꝛ q̄si illusum vñ tristatur. ita pctōr videtur ꝙ ista bona mūdi teneat ꝛ possideat. ꝛ dum sperat se in eis ꝑmanere in morte q̄si euigilat ꝛ tūc cernit illa bona fallacia fuisse ꝛ trāsitoria ꝛ eis carere. seu illa dimittere ꝑ mortē sicq̄ affligitꝛ ꝛ multum dolet. Uñ ps. lxxv. inquit dormierūt somnū suū ꝛ nihil inuenerunt oēs viri diuitiarum in manibus suis. Aliquādo aūt dr exurge repenitēs in spe venie quādo em̄ quis de pctis suis penitentiā agit dr sedere ꝑ humiliationē sui. Nā ꝛ de more loquendi est: vt cū qs humiliatur dicat positus ad sedendū. Unde xp̄us ꝑ ps. ps. cxxxviij. humiliationē sue passionis vocat sessionē: dū patri ait. Tu cognouisti sessionem: meā idest approbasti ꝛ gratā hūisti humiliationem meā Tali igit humiliato ꝛ sedenti in penitentia dr vt exurgat. s. sperando veniā peccatoꝝ ꝛ adiutoriū gratie ad bene operandū Naꝫ vt ait Amb. de penitentia. dist. j. ca. nemo Nemo potest digne agere pniaꝫ nisi qui sperauit veniā Unde ip̄is penitētibus dicit ꝓpheta ps. cxxvi. Surgite postq̄ sederitis qui manducatis panem doloris. idest vos, qui pascimini dolore ꝛ lachrymis contritionis. postq̄ sederitis. i. humiliaueritis vos surgite ad spem venie. Aliquando vo dr quis surgere ad ꝑfectū gratie eleuādo se ad cōtemplanduꝫ celestia ꝛ ad illa festinando. Et isto mō loquit spūssanctus anime a deo dilecte. Can. ij. ca. dicens. Surge ꝓpera amica mea columba mea. formosa mea ꝛ veni. s. ad cōtemplationē super norum. ꝛ ꝑfectionē v̄tutū. Jam em̄ hyems. scilꝫ pctōrum. trāsijt imber. s. passionū. abijt ꝛ recessit. flores. s. sanctoꝝ desideriorū apparuerūt in terra nostra. i. in aīa sancta. Et isto tertio modo surrexit bñdicta v̄go cum dr. Exurgēs maria abijt in mōtana cu festinatione. Unde dicere possumus q̄ abijt pmo in mōtana diuinorū. s. sanctissime trinitatis. Nam tota trinitas in ea suas excellētissimas ꝓprietates posuit. Secundo abijt in montana angelorum. Oēs enim eoꝝ dignitates ꝛ oīa eoꝝ ministeria ipsa vna ꝛ sola in se cōprehendit. Tertio abijt in montana celoꝝ. quia recte ip̄a dr celum ꝓpter sui amplitudinē habuit em̄ ampliū affectū ad diligendum amplum vterū ad deum capiendum. amplum intellectum ad cognoscendum. ꝛ amplum sinum ad compatiendum. Quarto abijt in montana patriarcharum. Omnes namq̄ gratias ꝛ excellentias quas habuerunt patriarche q̄bus deo fuerūt accepti multo excellentius habuit beata virgo. Quinto abijt i mōtana prophetarum. Ipsi em̄ qñq̄ ꝓphetabant de p̄terito. qñq̄ de futuro. ꝛ qñq̄ de p̄nti occulto. Beata aūt virgo oībus his modis excellentissime prophetauit. Sexto abijt in mōtana seminarū. Oēs em̄ bñdictiones quas habuerūt dñe veteris testamenti sparsim ꝛ singulatim: hec vna virgo simul complexa est. Septimo abijt in montana creaturarū. s. recipiens in le oēs perfectiones earū. q̄ oīa quia patent ex dictis in aliis sermonibus: breuitatis causa ꝑtrāseo ad p̄ns. solū intendēs hic declarare quo ipsa gl'iosa v̄go ascēdit in mōtana vere humilitatis fraterne charitatis: ꝛ contēplatiue iocunditatis. Quātū ad p̄mū. s. de vera humilitate potest exponi illud Gene. xix. In monte saluuꝫ te fac. Naꝫ vt ait Gratianus in. §. taciturnitas de peni. di. j. Sine hūilitate nemini pōt eē sal'. Dicit aūt hūilitas ꝛ vallis ꝛ mōs diuersis respectibus. Nam vallis dr q̄ est in imo. Per hūilitatem aūt habet vera cognitio ꝓprie vilitatis Est em̄ humilitas vt ait Bern. v̄tus q̄ homo verissima suijpsius cognitione sibi vilescat Et s̄ꝫ hoc exponit illud ps. ciij. q̄ ait deo. Emittis fontes. s. grāꝝ. in cōuallibus. i. in mētibus humiliū. Mons vo dr humilitas inquantum ꝑ eam eleuatur mēs ad cognitionē dei ꝛ altaruꝫ virtutum. ꝛ demū exaltat in celuꝫ Quia qui se humiliat exaltabit. Mat. xiij. Et s̄ꝫ hoc Ansel. in lib. de similitudinibus assimilat eam monti ad quem ascēditur septe gradibus. Exurgens igitur maria ascendit hūc montē vere humilitatis. ꝛ visitauit Elizabeth se humiliādo ierio ri. ꝑgēa regina ad vasallā. dña ad ancillā. mr̄ dñi ad matrē serui. Qd̄ intelligēs elizabeth visitata ꝛ a spūsancto edocta. exclamauit voce magna. Qd̄ exponēs Bern. ait. Nō tā clamorosa q̄ deuota. Deuotio ei clamor ē. Nā Exo. xiiij. moyses ꝛ Dan. xiij. susāna. ꝛ. j. Reg. j. Anna sine voce clamauerūt. Unde nō clamor sed amor clamat i aure dei. Exclamauit aūt. i. ex pleno clamauit. Repleta eī spūsācto elizabeth tacere nō potuit. Nā ex abūdātia cordis os loq̄t. Mat. xij. Dixit aūt. Uñ. i. q̄ iusticia vl' q̄bus meis fctis vl' meritis accidit hoc mihi sterili seni ac maledicte vt veniat mr̄ dñi mei. v̄go secūda. iuuenis ac bñdicta ad me ꝛ non ego ad illā dominā ꝛ reginā meā. Et ita exponit btūs Amb. i q̄dā homel'. Scd̄o. btā v̄go ascēdit i mōtana fraterne charitatꝭ. Charitas em̄ dr mōs ilie de q̄ indt ꝓpheta ps. lxvij. Mōs dei mons pinguis: mōs i q̄ bñplacitū ē deo habitarē i eo. De' nāq̄ charitas ē. j. Jo. iiij. Et trāssumptiue i. c. abijt. xj. q. iij. Per istū igit mōtē ascendit btissima v̄go vt salutaret elizabeth q̄ cū ꝯsola ret. de donis a deo receptis. ꝛ illā a verecūdie pena liberaret. Ut em̄ dr Luce. j. erubescebat elizabeth se grauidā reꝑiri i senectute. et carnalib' actibus operam dedisse. ꝛ iō occultabat se Sed ꝯfortata ex verbis btē v̄ginis: que prius: verecūdabat se esse grauidā: postea in domū

gloriabatur se prophetā ꝛ plusq̄ prophetā concepisse. vt inquit Ambro. vbi. ſ. Ascendit ergo regina celi super istum mōtē charitatis vt sua sanctissima salutatione spūsancto repleri faceret beatum Joannē ꝛ matrē eius. vn̄ ꝺ in euangelio hodierno. Et factū est vt audiuit salutationē Marie Elizabeth: exultauit īfans in vtero eius: ꝛ sic spiritūsanctū recepit virtute verbi virginei: ꝛ per ipsum spiritūsanctū baptizatus est ꝛ ab originali peccato mūdatus est: vt inq̄t Petrus damian⁹ in quodā sermone. Quam repletionē spūsancti sentiēs beatus Joānes filium dei venire ad se. pre gaudio in matris vtero tripudiauit: ꝛ motu salutauit quem voce nō potuit. Exultauit enim quasi gestiēs salutare dn̄m suum ꝛ matrem eius: eisq̄ assurgere. ideo Chryso. super Lu. ait. ideo Christus fecit Mariam salutare Elizabeth: vt sermo ꝑcedens de vtero matris vbi habitabat dn̄s. ꝑ aures Elizabeth ingressus descēderet ad Joannē vt illic eum vngeret in ꝓphetā. hec ille. De repletiōe quoq̄ spūsancti ipsi⁹ Elizabeth ex virtute salutatiōis virginalis ꝺ vbi. ſ. Et repleta est spiritusancto Elizabeth: ꝛ ꝓphetauit beate virgini dicēs. Bn̄dicta tu inter mulieres. i. inter oēs mulieres bn̄dictas maiori bn̄dictiōe insignis: iuxta illud Eccli. xxiiij. In multitudine electorum habebit laudē: ꝛ inter benedictos benedicetur. Itē benedicta tu singulariter que es virgo cum fecūditate: ꝛ mater cum virginitate: et genuisti deum qui creauit te. Tria ꝺo fuerunt in beata virgine propter que singulariter fuit benedicta. Primū fuit humilitas: quia cū se vacuā ostēdit: ideo impleri meruit. vn̄ ei dixit angelus. Aue gratia plena. Secundū fuit virginitas: quam vt melius custodiret frequētias hominū fugiebat: propter quod dn̄m comitem habere meruit. Unde ei dictū est. Dn̄s tecū. Tertium fuit dei ꝛ ꝓximi charitas cui⁹ amore hominū maledicta ꝯtempsit. ꝛ ideo bn̄dicta fuit ab angelo: quia triūphantē ecclesiā reparauit. Benedicta quoq̄ fuit ab Elizabeth quia ecclesiam militantē eam quasi mortuā suscitauit. Quantū em̄ fuerit beatissima virgo repleta charitate. apparuit ex hoc q̄ ipsa postq̄ salutauit Elizabeth mā͂sit cum ea quasi tribus mensib⁹. quia enim vt habet̄ Lu. j. q̄n ipsa benedicta dei mater ꝯcepit filium suum: erat sextus mēsis ꝯceptionis beati Joannis. ideo ipsa piissima virgo voluit ibi circa tres mēses permanere vt interesset natiuitati beati Joānis: ꝛ illi charitatis obsequia impēderet. O igit̄ gloriose preco qui reginā angeloꝝ in tuo ortu tibi ministrantē ꝛ seruiantē habere meruisti. O immensa regine celi charitas: que deum in vtero suo habens: cognate sue Elizabeth: ac puero eius vt emptitia ancilla humillime ac semper deuotissime seruiebat.

Tertio ascēdit in montana cōtēplatiue iocunditatis. Cōtēplatio enim ꝺ mons iocundus. de quo inquit deus Esa. lvj. Adducā eos ad montē sanctū meum. ꝛ letificabo eos in domo orationis mee. holocausta eoꝝ placebūt mihi super altari meo: quia domus mea dom⁹ orationis vocabit̄ cūctis populis. hec ibi. Figuratur aūt mons iste per montē Thabor: ad cuius summitatē ducens Jesus petrum Jacobū et Joannē trāsfigurat⁹ est ante eos. Mat. xvij. ostēdens eis aliqualr̄ gloriam suam. Ex cuius visionis suauitate inebriatus Petrus ait. Domine bonū est nos hic esse. Ad huius ergo mōtis ascensum oportet ducere Petrū qui interp̄tatur discalciat⁹. ꝛ Jacobū qui interp̄tatur supplantans. ꝛ Joannē qui interp̄tatur in quo est gratia. i. oportet mundū cōtemnere diabolū ꝛ eius tētationes supplantare: ꝛ carnis castimoniam gratiosam habere. ꝛ per hanc contēplationem ascēdit mens humana vsq̄ ad exercitium patrie superne. de qua Esa. lj. ꝺ. Gaudiū et letitia inuenieť in ea gratiarum actio ꝛ vox laudis. Per hunc montem contēplationis trāsiuit beata virgo que mentem semper in diuinorum contēplatione eleuatā tenuit. q̄ꝺ clarissime in suo mirabili cantico mysticis sentētijs pleno ostendit. de quo in sequēti sermone dissere mus. Semper quoq̄ delectata est habitare i mōtanis: quia fundamēta eius fuerūt in montibus sanctis. vt dicitur ps̄. lxxxvj.

Debem⁹ igit̄ ꝛ nos per mōtana ista ascendere: ꝛ ibi tribus mensib⁹ morari. i. i alto contēplationis ꝑseuerare quousq̄ in nobis defecerit inordinat⁹ amor mūdi nostri ꝛ nostroꝝ. Siquidē mensis a mene ꝺ: quia est defectus. ꝛ hoc est q̄ꝺ dictū est Abraā Geñ. xij. Egredere ꝺ terra tua ꝛ de cognatione tua: ꝛ de domo patris tui: ꝛ vade in terrā quam mōstrauero tibi. Ad hoc aūt faciēdū nos hortat̄ deus dicens cuilibet nostrū illud Exo. xxiiij. accede ad me in mōte: ꝛ esto ibi. Iste nāq̄ est mons ille de quo spiritualr̄ exponi pōt illud q̄ꝺ in eodē. c. ꝺ. s. Habitauit gloria dn̄i super montē Synai. In isto monte exaudit deus oratiōes sibi factas. vn̄ dicebat ps̄. iij. exaudiuit me, de mōte sancto suo. Oportet aūt nos esse mūdos corde si cū purissima, virgine ad summitatē huius montis volumus peruenire. Dicit em̄ ꝓpheta. ps̄. xiiij. Domine quis habitabit i tabernaculo tuo: aut qs requiescet in monte sancto tuo? Et r̄ndet. Innocens manib⁹ ꝛ mūdo corde. Ideo dormiētes in peccatis ꝛ somnolēti ac pigri non possunt ascēdere montē istum. iuxta illud Exo. xix. Non poterit vulgus ascēdere in montē. In montem. s. contēplationis. de quo ps̄. lxxxiij. dicit̄. Mons Syon in quo habitasti in eo. Syon quippe interp̄tatur speculatio. quem montē deus valde diligit dicente ꝓpheta psalm̄. lxxvii. Induxit

Tesqui liberas ab ol malo. Sap. xvi. Unigenitus dei filius volēs humanū genus de manu diaboli liberare icarnatus ē ⁊ liberauit nos sicut liberauit codrus rex atheniensium ppm̄ suū. De quo narrat Aug. xviij. de ciui. dei. c. xix. q̄ cū regio sua ⁊ ciuitas ingēti bello hostiū debellaret. humani auxilij diffidentia ad oraculū apollinis cōfugit: ac sciscitatus est quō tā graue bellū dissolui posset. Respōdit aūt apollo q̄ hoc fieret si ipē hostili manu occubuisset: qd̄ cū in hostiū castris itellectū fuisset. ordinauerūt q̄ nullo mō regē atheniensium occideret. Uidens igit Codrus ciuitatem suā nullo mō pacē habere posse: nisi ipse ab hostibus interficeret. deposuit regis isignia ⁊ habitū pauperis induit. ⁊ castra hostiū est ingressus. vbi quēdā ad pugnādū puocās: interfect⁹ occubuit. sicq̄ ciuitatē suam liberauit. Simili etem̄ mō verbū dei rex ecclesie militātis vidēs humanū genus ⁊ ciuitatē hui⁹ mūdi ab infernalibus hostib⁹ obsessā ⁊ captiuatā: cognoscensq̄ eā nō posse aliter ita ꝯgrue ⁊ iuste liberari q̄ p incarnationē ⁊ mortē suā. cū in forma dei esset exinaniuit semetipsum formā serui accipiens in similitudinē hoīm factus ⁊ habitu inuentus vt hō ⁊ factus ē obediēs vsq̄ ad mortem. vt dr̄ a d Phil. ij. Et sic liberauit humanū genus. vt dī ei in verbis thematis nostri. Hoc aūt mysteriū incarnationis ⁊ passionis sue voluit hostibus nr̄is demonibus esse occultū. Qr̄ vt dicit. j. Ad Cor. ij. Si cognouissent nūq̄ dominū glorie crucifixissent vel crucifigi fecissēt. Ideo ipsi dn̄o iesu incarnato. inqt Esa. ppheta sui libri. c. xlv. Uere tu es deus abscōditus de⁹ israel saluator de cuius incarnationis annunciatione iterum quatuor considerationes faciemus.

Prima dicet appellationis. s. ipsius virginis eū concipientis.

Scd̄a ꝯmendationis. s. eiusdē ṽginis.

Tertia dictionis. s. saluatoris angelice.

Quarta vero conditionis scʒ ipsius angelice salutationis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicitur appellationis. B

Osset aliqs querere q̄ de cā beatissima virgo maria cū angelo sibi annūciante incarnationem filij dei loquēs appellauerit se ancillā dicēs Lu. j. Ecce ancilla domini ⁊c. Cui rn̄deo hoc vere eaʒ dixisse. qr̄ ipsa erat optia dei āncilla hn̄s oēs bonas q̄litates bone ancille q̄ sunt q̄tuor iter al's Prima ei cognoscit aliq̄ bona esse ancilla quā do in hūilitate sp se ꝯseruat. ⁊ talis ancilla fuit Hester: q̄ vt habet sui li. c. xiiij. dixit deo tu scis dn̄e q̄ abominer signū supbie ⁊ glie mee ⁊ nūq̄ letata sit ancilla tua nisi i te dn̄e deus. Commēdabilis ei fuit tāta hūilitas. q̄ cū eēt regina. tn̄ sic erat hūillima. Hūilitas nāq̄ honorata multū ē deo grata. Istā aūt hūilitatē habuit ṽgo maria. q̄ lʒ ab angelo reuerēter fuerit salutata lʒ a patre celesti ab eterno fuerit spōsa electa peelecta. lʒ fuerit a filio dei vt mr̄ ei⁹ eēt aīa scīa deputata lʒ a spūsancto fuerit ol grā repleta lʒ a tota trinitate fuerit in reginā celoꝝ assūpta tn̄ recognoscit se minimā āncillā dicēs Lu. j. Respexit hūilitatē āncille sue. Nō mediocris em̄ hūilitas est oblata tāta glia hūilitatē non obliuisci. ⁊ honorib⁹ nō insolescere nec extolli. sʒ quāto plus honorat magis humiliari. sicut fecit beata virgo. vt inquit Bernar. super Missus est. C

Scdm̄ signū bone ancille est qn̄ dn̄m iratū placat ⁊ recōciliat. Et talis āncilla fuit abygail q̄ Dd̄ iratū placauit. Un̄ ipsa dixit. j. Reg. xxv. Loquat obsecro ancilla tua in aurib⁹ tuis ⁊ audi verba famule tue ⁊c. Talis q̄ʒ ancilla ⁊ multo melior fuit btā ṽgo maria. q̄ deū contra genus humanū iratū sua humilitate placauit Eua habuit duos dn̄os. s. maritū ⁊ dei filiū. sʒ vnū fecit ⁊ ejci de paradiso aliū fecit suspendi in ligno. Btā aūt virgo habuit duos dn̄os scʒ dei filiū ⁊ genus humanū cuius ipsa fuit filia. sed vnū. s. dei filiū de celo ad terram deduxit. ⁊ nouē mēsibus in vtero suo habitare fecit Aliū s. genus humanū deo recōciliauit vn̄ Augu. in ser. natiuitatis eiusdē Mater generis nostri penā intulit mūdo: genitrix dn̄i nostri salutem attulit mūdo ⁊c. Tertiū signū bone ancille est qn̄ inimicos dn̄i sui nō recipit: sʒ ipsos cōfutat ⁊ expellit. hoc em̄ facere tenet quilibet bonus seruus ⁊ subditus. ⁊ cōtra faciēs peccat. iuxta notata p Cyn̄ ⁊ Bal. in. l. si qs testib⁹. C. de testi. ⁊ p Bar. in. l. si accusatio. ff. de legi. ⁊ p doct. in. l. j. §. cū patron⁹. ℣. certe. ff. de offi. pſe. vr. vbi glo. dicit q̄ vasallus ihēs amicitiā cū inimico dn̄i sui amittit feudū. ⁊ allegat. l. liberi. C. de inoffi. test. Talis aūt bona ancilla fuit iudith q̄ Holofernem interfecit. ⁊ dixit: vt habetur sui li bri. c. xiij. Nō pmisit me dn̄s ancillā suā coinquinari: sed sine pollutione pctī reuocauit me vobis gaudentē in victoria sua. in euasione mea ⁊ liberatione vestra. Talis q̄ʒ ⁊ melior ancilla fuit btā virgo: que caput demonū. i. ipsum principem demonioꝝ ū cōtriuit. vt predixerat deus Gen̄. iij. Que pot estatem eius ligauit iuxta illō Job. xl. Ligabis eum ancillis tuis. Que in domo nabuchodonosor idest in tota curia infernali fecit confusionem magnā. Istā talē ancillam suam non permisit deus coinquinari qr̄ seruauit eius virginitatem. Et ipsa fuit sine pollutione peccati. nā habuit omnis peccati im-

munitatem. Itē de inimico dei magnā fecit victoriā. Itē euasit oēm spurcitiā carnis: et optata est nostra liberationē. Qualiter aūt potestatē demonis cōtriuit dicit Ber. q̄ ait: Multis versutijs serpēs insidiatus est calcaneo Marie sz sine causa. Qm̄ vniuersam prauitatē hereticā ipsa sola cōtriuit. Alius siquidē illam non de suba carnis sue xp̄m edidisse dogmatizabat. Alius de spūsācto nō cōcepisse sibilabat. Alius post partum virginem cognitam blasphemabat. Sz cōtriti sunt insidiatores cōculcati supplātatores cōfutati derogatores. et btām eā dicunt oēs gñationes. D

Quartū signū bone ancille est q̄ fideliter seruit dn̄o suo. Nam seruus dr̄ a seruiēdo. facit. l. naturalis in pn̄. ff. de prescrip. v̄. et. xxxiij. q. i. c. nulli. Uel dr̄ a seruādo. i. et in seruoꝝ. et. l. libertas. §. seruitus. ff. de sta. ho. et §. serui. insti. de iure p. Appellatione aūt serui comprehendit etiā ancilla. l. seruis legatis ff. de le. iij. et. l. in testamento. §. serui ff. de v̄. sig. Illa ergo est bona serua et ancilla dn̄o suo que ad oēm obedientiam eius est parata. iuxta illud ps. cxxij. Ecce sicut oculi seruoꝝ i manibus dominoꝝ suoꝝ. Sicut oculi ancille in manib⁹ domine sue: ita oculi nostri ad dominum deum nostrum et c. Per oculos aūt intelliguntur affectiones et intellectus. Per manū aūt dei intelligitur eius potentia. vel filius dei. Sicut em̄ hō p manū operatur. sic per verbū dei facta sunt omnia iuxta illud ps. xxxij. Uerbo dn̄i celi firmati sunt et c. Uel p manū dei intelligitur eius volūtas. Quia sicut hō operat manu sic et de⁹ operat sua volūtate. Unde dicit Aug. q̄ dei facere est a se fieri velle. Btā igitur virgo ancilla dei suos oculos. i. affectiones suas et intellectum semp habuit in manibus dei. i. in potentia dei cōsiderādo in se ipsa opera sue potētie. Unde ipsa dicit Lu. i. Quia fecit mihi magna q̄ potēs est Itē ibidē Fecit potētiā in brachio suo et c. Habuit etiam intellectū et affectū i dei manu. i. in filio dei ipsum super oēm intellectū angelicum cognoscēdo et eū sup oīa diligendo habuit etiā oculos suos et totum affectum et intentionē suam in manu dei. i. in volūtate dei. Quia quicq̄d de⁹ voluit ipsa semp voluit. Nā cū deus voluit vt votū virginitatis emitteret. statim emisit. Cū etiam voluit vt matrimoniū cōtraheret: statim contrahere consensit. Item cū voluit vt filium dei cōciperet statim desiderauit et cōsensū p̄stitit. Cū et voluit vt in egyptū fugeret: stati iuit. Itē cū voluit vt inde rediret stati rediit. Et sic oculi ei⁹ sp fuerunt in manu dei Et cōsequenter merito dicere potuit. Ecce ancilla dn̄i. Ista autem ancilla figurata fuit. i. Reg. xxv. vbi dr̄. q̄ cum Dauid: idest deus misisset nunciū. s. gabrielem archangelū ad abigail di. Rex dauid. i. deus pater rex celestis misit me vt accipiat te in vxorez. Ipsa respondit. Ecce famula tua sit tua ancilla vt lauet pedes seruorum dn̄i mei. et festinauit et facta est vxor eius. In beata igit virgine est falsificata illa snia Gualterij de castilione li. viij. dicētis Ante feret stellas tellus septemq̄ triones Abluet oceanus: et siccū piscis amabit Quam serui ad dn̄m sit veri nexus amoris. Inter eos nulla est cōcordia. nā lz extra. Pax prēdātur odio confligitur intus. Pacē vultus hz agitāt pcordia bellum. Ipse em̄ loq̄t de seruis coactis: qlis nō fuit btā v̄go que deo seruiuit ex amore. iuxta illud Ouid. in li. sine titulo. Est q̄ seruitium ferre facetur amor. Oēs ḡ p deuotionē debemus effici filij hui⁹ ancille. vt vnusq̄sq̄ nostrū dicere possit deo cū pp̄heta ps. lxxxv. Saluū fac filiū ancille tue.

¶ Pars. ij. huius sermonis que dr̄ commendationis. E

Sicut dicit Ber. sup missus est. Salutatio angelica in secretario trinitatis dei facta est. et digito dei scripta et cum in cōsistorio sup celestis palatij annotatione diuine maiestatis sumpsisset originē vni de fortissimis palatij. s. gabrieli data est ad deferēdū. In qua quidem salutatione datur itelligi q̄ btā virgo habuit oēs grās spirituales q̄s cetere mulieres h̄re desiderabant tēporaliter. Desiderāt em̄ habere pulchritudinē nobilitatem. diuitiarū vbertatem spōsum pulchrū et nobilē famā celebrem. et nobilem prolē. Primo nāq̄ beata virgo habuit magnā pulchritudinē primo spūalē. quia nullā vnq̄ habuit maculam peccati vt diffuse pbaui in. i. parte pncipali huius operis. Item habuit formositatē corporalē. vt pbaui in. ij. p te principali hui⁹ operis. ser. iiij. Et quoad omnes istas formositates dixit ei spōsus eius celestis Can. iiij. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te. Nō em̄ fuit aliqua macula in eius corpore. nō in sua mēte vel memoria vl affectu. Nō inquam macula originalis peccati. non actualis mortalis aut venialis. Et ideo ad cōmendandum eam de hoc dixit ei angel⁹. Aue. i. sine vhe alicui⁹ culpe vel macule. et cōsequēter tota formosa. Uñ illi dicit Hugo de sancto victore sup Cañ. Quā pulchra es et suauis quā scrutator rerū probat quā inspector cordiū laudat: quā diligit autor pulchritudinis: cui testimonium perhibet magister veritatis. hec ille. F

Secūdo habuit magnā nobilitatem. vt pbatū est in secunda parte huius operis. sermone. i. Habuit em̄ nobilitatez originis de regali stirpe. vt ibidem patuit. Itē nobilitatem moris: quia fuit omnium bonoꝝ

morū honestate preclara. vt ait Ambro. in lib. de virginibus. Itē nobilitatē virtutis. q: oi v̄tute fuit repleta vt dicit Eccli. xxiiij. Et hanc triplicem nobilitatē tangit propheta ps. xliiij. dicens. Astitit regina a dextris tuis. Ecce nobilitas originis. In vestitu deaurato. ecce nobilitas moris. Circundata varietate. Ecce nobilitas virtutis. Istam ergo triplicē nobilitatē matris dei insinuamus cū eā Mariā in p̄dicta salutatione appellamus. Ut em̄ dictū est in. iiij. parte huius opis. Inter alias interp̄tatiões Maria interp̄tatur maris stella: a stādo in oim virtutū firmitate. Et sic p̄z nobilitas v̄tutis. Item interp̄tat illuminata. Et p hoc denotat nobilitas moris ⁊ ois honestatis in qbus illuminata fuit. Itē interpretat dn̄a. ex quo denotatur nobilitas originis. Recte ergo ei dicam⁹ Aue maria. i. dn̄a nobilissima. Ad perfectū aūt dn̄m sicut dicit Dionysius in lib. de diuinis nominibus tria requirunt scȝ p̄eminētia continētia ⁊ p̄manētia. Si em̄ dȝ esse aliqs p̄fectus dominus opȝ q aliqbus preemineat. ⁊ q aliquos possideat ⁊ sub se cōtineat ⁊ ab ipso dn̄o non cadat. Ista v̄o tria hȝ ista dn̄a nr̄a. vn̄ ipsa dicit Eccli. xxiiij. Ab initio ⁊ ante secula creata sū. Ecce p̄eminētia. Ipsa em̄ an̄ oia secula p̄cessit nō t̄pe sed dignitate. Et vsq ad futurū seculū nō desinā. Ecce p̄manētia. ⁊ in hierl'm potestas mea. Ecce cōtinentia. Huic ergo regine vere dicere possumus illud ps. cxliiij. Regnū tuum regnū omniū seculoꝝ: ⁊ dominatio tua in omni generatione ⁊ generationem. Tertio habuit spāliū diuitiarū vbertatē. iuxta illud Prouer. vlt. Multe filie cōgregauerūt sibi diuitias tu vero supgressa es vniuersas. Vere em̄ omnes supgressa est. q: ea q̄ cetere habuerunt particulariter. ipsa habuit vniuersaliter. vt s. plurie est declaratum. Sicut em̄ s̄m p̄hm ea que sparsa sunt in aīalibus per naturā. collecta sūt in hoīe per rōnem. vt simplicitas in columba: benignitas in agno. liberalitas in leone. Ita omnes gratie que sparsim alijs date. sunt: in Maria simul fuerunt collecte. Et propter hoc ei dicimus gratia plena. Quarto habuit sponsum nobilem. s. deum. Ideo ei dr̄ dominus tecum. Fuit em̄ secū dn̄s pater qui sponsaȝ suā fecit valde potentem. Dn̄s filius qui matrem suam fecit valde sapientem. Dn̄s spūssanctus qui dilectam suam fecit valde clementem. iuxta illud Prouerbioꝝ. viii. Manum suam misit ad fortia. Ecce q̄ potens. ⁊ os suum aperuit sapientie. Ecce q̄ sapiens. ⁊ lex clementie i lingua eius. Ecce q̄ clemens. vnde Bernardus in quodam sermone inquit. Tecum dominus vt te sanctificet tecum vt te conseruet: tecū vt faciat matrem de filia. ⁊ reginam de ancilla ac celum de terra. Tecum pater cum filio filius cū paracleto. tota trinitas opere indiuiso. hec ille. Qualiter aūt btā virgo fuerit sponsa olpotētis dei declaratū fuit in p̄cedenti parte. huius operis. ser. vi. ideo hic p̄transeo. ¶

Quinto habuit famā celebrem. Ideo dr̄ ei Lu. i. Bn̄dicta tu in mulieribus. i. super oēs mulieres bn̄dicta ⁊ laudata. vbi Bern. inquit. Bn̄dicta tu in mulieribus. q: singularis meriti es. Bn̄dicta q: mulierum saluatrix es Bn̄dicta. q: virgo ⁊ mater es. O vere femina sup oēs feminas bn̄dicta. o vere gēma inestimabilis de thesauro celestis sapientie producta: ⁊ totius trinitatis artificio incomparabiliter adornata vere tu es bn̄dicta in mulieribus. q: tu es martyrū glīa virginū decus innocentie speculū. castitatis exēplar. ⁊ integritatis forma. Sexto habuit nobilē prolē ideo ei dicit Bn̄dictus fructus vētris tui. de ista aūt bn̄dictione fructus dr̄ Gen. xxvij. in bn̄dictione scā Jacob. Det tibi deus abundantiā frumenti. vini ⁊ olei. In isto em̄ fructu beate virginis. s. dn̄o iesu xp̄o sunt tres substātie. s. caro q̄ significat p frumentū que fuit mortua in passione. sȝ pullulauit in resurrectione. ⁊ multū fructū attulit in spūsancti missione iuxta illud Joh. xij. Nisi granū frumēti cadēs in terrā mortuū fuerit: ipsum solū manet. Si aūt mortuū fuerit multum fructum affert Per oleum vero intelligit eius anima que oleo spiritussancti totaliter fuit vncta iuxta illud psalmus. xliiij. Unxit te deus deus tuus oleo leticie. Per vinū aūt qd̄ s̄m ps. letificat coꝝ hoīs: intelligit eius diuinitas. in cuius visione cōsistit gaudiū ⁊ iubilus omniū sctōꝝ iuxta illud Job. xxxiij. Uidebis faciē ei⁹ in iubilo. De isto aūt frumēto oleo ⁊ vino venter beate virginis cōfecit nobis vnguentū mirabile ad curāda ⁊ p̄fecte sananda oia vulnera nostra. iuxta illud Eccli. xxxviij. Unguētari⁹ faciet pigmenta suauitatis ⁊ vnctiones conficiet sanitatis. Ex quibus omnibus patet qualiter salutatio beate virginis omnes causas cōprehendit propter quas ipsa merito commendari debet.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur dictionis.

Salutatio angelica a p̄re ad quē spectat auctoritas fuit imperata. a filio q̄ est p̄ris sapientia fuit dictata ⁊ a spūsancto fuit p̄scripta De quo p̄pha inqt. ps. xliiij. Lingua mea calamus scribe velociter scribentis. q: a tota trinitate vt supradictū est fuit gabrieli commissa. Et ista salutatio talis ⁊ tanta cum deuotione maxima est dicēda. Uideamus igitur a quibus debeat dici qualiter ⁊ propter quid Primo autem dico q debet dici maxime a viris celestibus ⁊ deuotis quod significatur

per hoc ꝙ istam salutationē tres cōposuerunt.
s. angelus qui dixit. Aue grā plena dñs tecum
bñdicta tu in mulieribus. Ecclesia vero addidit
Maria. Elizabeth aũt adiunxit. ⁊ bñdict⁹ fru-
ctus vētris tui. Et rōnem assignat Nico. de ly.
super Lu. Quia quādo angelus salutauit bea-
tam virginē nondum conceperat dei filiuz. Et
ideo non dixit. Bñdictus fructus ventris tui.
Sed qñ ipsa virgo salutauit Elizabeth habe-
bat in vtero dei filium benedictũ. Angelus au-
tem est celestis ⁊ purus. vñ Diony. in li. de an-
geli. hierar. ait. Angelus est speculũ purũ: cla-
rissimũ ⁊ incōtaminatũ: incoinquinatũ ac im-
maculatũ. Ecclesia etiam est sine macula ⁊ ru-
ga. vt dr̄ ad Ephe. v. ⁊ in. c. ecclesia. de pe. dis. j.
Elizabeth vero fuit iusta ⁊ sine querela. vt dicit
Lu. j. ex quib⁹ datur intelligi ꝙ quicũqȝ ipsam
salutationē virgineā digne ⁊ meritorie vult di-
cere: debet habere cor purum ⁊ angelicũ q̄tuz
ad deum: ⁊ esse sine macula peccati. q̄tũ ad se
ipsum: ⁊ esse sine querela q̄tum ad proximum.
Uel potest dici ꝙ per angelũ significant virgi-
nes. iuxta illud Ber. Quid decori⁹ virginitate
que de homine angelũ facit? Per ecclesiam vero
significant vidue. Ecclesia em̄ quodāmodo vi-
dua mansit: quando spōsus suus ad celũ ascen-
dit. Per Elizabeth que erat copulata cōiugio
intelligunt coniugati. Illi igitur qui seruāt vir-
ginitatē: ⁊ qui digne custodiũt suam viduitatē
et qui licite vtuntur copula matrimoniali: hāc
salutationē digne dicere possunt. nihilominus
tamen etiā peccatores non debent ab eius ces-
sare laude. vñ Hiero. in sermone ad Eusto. ait.
Si virgo es lauda quia meruisti esse ꝙ laudas
si ɔtinens es venerare ⁊ lauda: quia non aliun-
de cōstat vt possis q̄ȝ gratia Christi: q̄ fuit ple-
nissime in Maria quam laudas. Qđ si ɔiuga-
ta aut certe peccatrix es. nihilomin⁹ cōfitere ⁊
lauda: quia inde misericordia omnib⁹ pfluxit
et gratia vt laudent. Et q̄uis non sit speciosa
laus in ore peccatoris. noli tñ cessare: quia in-
de tibi pmittitur venia: vnde ⁊ omnib⁹ vt lau-
des. hec ille. Secũdo videndũ est qualiter ista
salutatio sit dicēda. Et rñdetur ꝙ est dicenda
frequēter: humiliter ⁊ deuote. Primo quidem
frequēter beatam virginē salutare debemus:
quia frequēter ab ipsa beneficia multa recipi-
mus. Ideo ad hoc peragendum exhortamur
Esa. xxiij. vbi dr̄. Sume citharā. i. salutationez
angelicā: que qñ dr̄ facit virgini quandā melo-
diam: ⁊ circũ ciuitatē. i. gloriosam virginē ma-
riam: in qua omnes ciues. i. cognationes fue-
runt vnite in vnā fidem: ⁊ dr̄ circũi: quia tota ⁊
in circũitu est laudāda. Nihil enim in ea fuit
qđ non fuerit laude dignũ. Deinde subdit pro-
pheta: bene cane: frequēta canticũ vt memoria
tui sit. Ille enim bene canit qui corde: ore ⁊ ope-
re eam laudat. Ille canticũ frequentat qui ab

eius laude nunq̄ȝ cessat: ⁊ taliũ virgo beata hȝ
memoriā: quia eos copiose remunerat dū vitā
eternā eis donat. Iuxta illud Eccli. xxiiij. Qui
me elucidāt vitā eternā habebunt. I

Secundo ista salutatio est dicēda humili-
ter. Et illa humilitas nō tñ debet esse in
corde: sed etiā in corpore. s. in genuflexiōe. Non
est enim magnũ si ad istaz salutationē morta-
lis homo genua ponit in terrā: ad cuius prela-
tionē rex glorie de celo descēdit in terrā. Non
est magnũ si ad illam salutationē se humiliat
vermicul⁹ ad cuius plationē altissim⁹ is fact⁹
est paruus. Non est magnũ si seru⁹ se humiliet
et genua flectat: qñ reginā celi ⁊ terre salutat.
Cui dici pōt illud Judith. xi. Humiliũ ⁊ man-
suetoꝝ semp tibi placuit ɔp̄catio. Tertio dicē-
da est hec salutatio deuote. Tunc autē deuote
dicit. qñ dr̄ cum cordis attētione cum recta in-
tentione: ⁊ cum fide ⁊ spei certitudine. Dȝ igit
dici cum attētione cordis: ne ipsa conqueratur: ⁊
dicat illud Esa. xxix. Popul⁹ hic labijs me ho-
norat. cor aũt eius longe est a me. Debet etiaz
dici cum recta intētione. Multi em̄ salutāt pso-
nas nobiles vt videt eis familiares. Et simil'r
multi salutāt beatā virginē vt deuoti eius esse
videant ⁊ credant. De talib⁹ potest dici illud
Mat. vj. amen dico vobis receperũt mercedez
suam. Debet etiā dici cum fide ⁊ spei certitudi-
ne: vt. s. ea que petim⁹: ab ipsa nos habere spe-
remus. Supba est enim illa dña que salutātes
non resalutat. ⁊ quia regina nostra est humilli-
ma: ideo eos qui deuote eam salutāt ipsa di-
gne laudādo resalutat etiam ipsa ad' se inuitā-
do ⁊ dicēdo illud Eccli. xxiiij. Transite ad me
omnes qui concupiscitis me ⁊c. K

Tertio videndũ est in hac parte pp̄ter qđ
ipsa salutatio sit dicēda? Et rñdet ꝙ pro-
pter tria. s. pp̄ter debitũ exemplũ: ⁊ fructũ. Pri-
mo pp̄ter debitũ: quia salutatio debet amicis
beneficis et dominis: et ipsa est amica nostra.
iuxta illud Eccli. xxiiij. Ego mater pulcre dile-
ctionis. idest que pulchre diligo: et pulchre a-
mari volo. Canticoꝝ. ij. Surge propera amica
mea. Est etiam benefica nostra. Ideo dicit Sa-
pient. vij. Proposui pro luce habere illam ⁊c. et
infra. Uenerunt autem mihi omnia bona pari-
ter cum illa ⁊c. ⁊ eiusdem libri. c. viij. Proposui
hanc adducere mihi ad conuiuādũ: sciens qm̄
mecum cōmunicabit de bonis suis. De benefi-
cijs autem que ab ea recipimus dicit Augusti-
nus in quadam oratione. Per te virgo beata
hereditamus misericordiam miseri et ingrati
gratiam: peccatores veniam sublimia infi-
mi: celestia terreni: deum homines: mortales
vitam: patriam peregrini. Ideo illi potest con-
uenire illud ad Romanos vltimo capitulo.

Salutate Mariam:quia multum laborauit in vobis. Laborauit quidem filium nutriendo:in Egyptum fugiendo:discipulos docendo:paupertatem sustinēdo:ꝛ pro nobis orādo. Est etiā domina nostra.cui canimꝰ in officio quotidiano.O gloriosa domina ꝛc.Et ideo ex debito est a nobis salutanda. L

Secundo debemus eam salutare,ppter exēplum. Habemꝰ enim de hoc exemplū ab angelo qui eam salutauit in thalamo.vñ dicit Lu.j.ingressus angelus ad eam dixit.Aue ꝛc. A Joanne etiam qui eā salutauit in vtero.vñ dicitur Luce.j.Exultauit infans invtero eius. A Christo etiam salutata est in celo:quod in figuram habetur.iij.Reg.ij.vbi dicitur.Surrexit rex in occursum matris.adorauitq; eā.i.salutauit:quando.s.ipsam in celum reduxit.Debemus ergo erubescere eam non salutare post ꝙ eam tales salutant.iuxta illud Eccli.xlj.ca. Erubescite a salutantibus de silentio.vñ Ber. inquit.Inuitat nos ad Marie salutationē Gabrielis exemplum.Joannis tripudiū ꝛ resalutationis lucrū.Tertio debemꝰ eam salutare ꝑpter fructum.Si enim eam salutamus cū deuotione:ipsa nos resalutat cum gratie exhibitione. Specialiter autem tres gratias eam salutantibus dat.De quibꝰ habetur Eccli.xv. vbi dicitur.Obuiabit illi quasi mater honorificata.Obuiamus illi enim nos sanctis desiderijs ꝛ laudibꝰ deuotis.Ipsa vere nobis obuiat auxilijs opportunis:ꝛ primo dat nobis panem gratie.ideo sequitur ibidem.Cibabit illum pane vite ꝛ intellectꝰ.Secundo dat virtutē perseuerantie.ideo subdit.ꝛ firmabit in illo et non flectet.Tertio dat exaltationē glorie.ideo sequitur.Et exaltabit illum apud ꝓximos suos.quidam autem deuotus ꝓdicator dicit:ꝙ qñ ipsā benedictā virginē salutamꝰ:imponimꝰmanus in omnia eius merita ꝛ gratias.Nam cum de excōicato dicatur in.ij.Jo.canon.qui dicit illi Aue.cōmunicat operibꝰ eius malignis.de quo etiā habetur in de.si summus pontifex.de sen. excō.ꝛ ideo dicit glo.in.c.si aliquando.eo.ti.ꝙ excōicatum non debemus salutare:sed dicere sibi possumus.Deus faciat te emendare.profecto si salutando malum dicimur ponere manū in operibus eius prauis.multomagis salutando beatam virginem optimam:eius cōicamus operibus bonis:quia bonū naturaliter est sui ꝑsius diffusiuū ꝛ cōmunicatiuū.vt ait Dionys. iiij.de diui.nominibꝰ.Et ideo omnes seruare debemus illud documētū metricum.Uirginis intacte cum veneris ante figuram.Os venerādo cane ne sileatur aue.Rome enim vnus cardinalis facit reuerentiā alteri.ꝛ illi obuiās eū salutat ꝛ ab illo resalutat. Scriptum est enim Eccli.xlij.Erubesce a salutantibus de silentio. Multo ergo magis debemꝰ virginem gloriosam salutare deuote.

¶ Pars quarta huius sermonis que dicit conditionis. M

Si queratur qualis ꝛ cuius cōditionis sit angelica salutatio:Rñdet ꝙ est diabolo valde odiosa. Beatissime aūt virgini valde gratiosa:ꝛ nobis valde fructuosa.Primo dico ꝙ est diabolo valde odiosa:nec mirū:quia per illam fuit territus.vñ dr Can.vi.terribilis vt castrorū acies ordinata.Per illam etiā fuit confusus.iuxta illud Judith.xiiij.Una mulier fecit confusionē in domo Nabuchodonosor regis.Per illam quoq; fuit cōtritus.vt ꝓdictum fuerat Gen.iij.vbi deus dixit diabolo.Ipsa cōteret caput tuum.Per illam etiā fuit mortuꝰ. vñ figuraliter dr iudicū.iiij.inter pedes iahel ruit:ꝛ defecit ꝛ mortuus est zizara.i.diabolus. Interpretatur enim zizara exclusio gaudij.et significat diabolū qui a celesti gaudio est exclusus:ꝛ alios excludere querit.Qñ igitur diabolus salutationē angelicā audit.ita est ei sicut si audiret terribile tonitruū quo terreret.iuxta illud ps.lxxvj.Uox tonitrui tui in rota.ꝛ sicut si ebrius rotaret:ꝛ sicutsi videret baculū siue clauam qua percutiatur:iuxta illud Num.xxiiij. Consurget virga de Israel et percutiet duces Moab.i.demones.Item ita est sibi ac si videret gladium quo vulneraretur ꝛ iugularet.iuxta illud Judith.xiij.c.Amputauit iudith caput holofernis.Judith eñ interpretatur glorificans:ꝛ significat beatam virginē que semꝑ deū glorificauit.Holofernes aūt interpretatur infirmitas dissensionis.ꝛ significat diabolū qui multos robustos eneruat:et multos pacificos ad dissensionē ꝓuocat.Tunc ergo Judith caput Holofernis amputauit qñ beata virgo diabolo ꝑilum abstulit.Item ita est sibi ac si videret clauum ꝛ malleum quo excerebraret. De quo in figurā dr Judi.iiij.Sinistrā manum misit iahel ad clauum:ꝛ dextram ad malleū tempus zizare valide perforans. Secundo dico qꝺ ista salutatio est beatissime virgini valde gratiosa.Cum enim eam audit valde gratiose recipit:quia in ea recitantur sex priuilegia que ipsa habuit.Primū est:quia ipsa fuit speculū totiꝰ mundi.iuxta illud Sap.vij.c.Candor est lucis eterne ꝛ speculum sine macula.ꝛ hoc no.cum ei dicit.Aue.i.sine ve alicuius culpe.vt.S.dictū est.Secundum est ꝙ ipsa est lucerna ciuitatis superne.quod notatur cum dr Maria:que interpretatur illuminatrix.vnde illud quod dicitur de domino nostro Jesu Christo Apocal.xxi.scʒ lucerna eius est agnus potest dici de ipsa beata virgine.Sicut enim in celesti palatio Christus est sicut sol.ita beata virgo est sicut luna. et ideo Ber.inquit.Marie ꝑsentia totus illuminat orbis,adeovt ꝛ ipsa suꝑna ciuitas clariꝰ

rutilet

rutilet virginee lāpadis illustrata fulgorib⁹.
Tertiū est q̄ ipsa est aqueduct⁹ celestis gratie
sicut habet Eccli.xxiiij.quod notat cum dicit.
gratia plena.vñ Ber.hoc affirmās ait.ppter=
ea generi humano flueta gratie defuerūt:quia
nondū intercesserat aq̄ductus. Quartū est q̄d
ipsa fuit thalam⁹ regis glorie in quo nouē mē
sib⁹ reqeuit.⁊ de quo pcessit tāq̄ spōsus proce
dens de thalamo suo.ps̄.xiij.Et hoc notat cū
ei dr̄.dn̄s tecū.Quintū est q̄ ipsa est facta rece
ptaculū bñdictionis eterne.quod notat cū dr̄.
bñdicta tu in mulierib⁹.Eua etenī incurrit ma
ledictionē.ipsa vero attulit bñdictionē.vñ Aug.
inq̄t.maledictio Eue in bñdictionē mutat̄ ma
rie.Sextū est q̄ est mēsa refectionis supne.q̄d
notat cum dr̄.bñdictus fruct⁹ vētris tui.Istum
enim bñdictum fructū vētris sui dat nobis ad
comedēdū ⁊ bibendū.vñ ait Cant.v.comedite
et bibite amici ⁊ inebriamini charissimi.Dat
etiam seipsam nobis ad manducādū per deuo
tionē.vñ inq̄t Eccli.xxiiij.Qui me edūt adhuc
esuriēt.⁊ qui bibūt me adhuc sitient. O

TErtio dico q̄ salutatio ista est nobis val
de fructuosa quia liberat a ɔfusione eter
na ⁊ pseruat a culpa:ac dignos facit vita eter=
na.vñ ipsa virgo beatissima inq̄t Eccli.xxiiij.
qui audit me non ɔfundet.Ecce primū.⁊ q̄ ope
rant in me non peccabūt.Ecce secundū.⁊ q̄ elu
cidāt me vitā eternā habebūt.Ecce tertiū.ista
aūt regina lz sit tam nobilis ⁊ alta q̄ nō potest
digne laudari a nobis propter suam sublimi=
tatē:est tñ tam humilis ⁊ pia q̄ laudes nostras
libēter recipit ppter suam benignitatē. Q̄pro=
pter eam omnes salutare ⁊ laudare debemus.
ideo illud q̄d de deo dicit̄ Eccli.xliij. possum⁹
de ipsa dn̄a nostra dicere.s.benedicētes eā ex=
altate q̄ntum potestis maior enī est omī laude.
Nullus enī sufficiēter laudare pōt illam quā
sic humilr̄ salutauit angelus quā sic singulari
ter elegit pater eternus.iuxta illud q̄d dr̄.Ele=
git eam deus ⁊ preelegit eam:quam sic reuerē
ter honorauit filius.iuxta illud Luc.ij.Et erat
subdit⁹ illis:cui sic totaliter se cōmisit spūssan
ctus.iuxta illud Lu.j.c.spūssanct⁹ supueniet in
te.Quam sic vniuersaliter adorat ⁊ collaudat
totus mūdus.Unde ipsa ait vbi.s̄.ecce enī ex
hoc beatā me dicent omnes generationes.Ro
gemus ergo ipsam virginē beatā,vt nobis gra
tiam impetrare dignetur a filio suo qua sic eā
benedicam⁹ in hoc seculo:vt postmodū cum il
la benedicta esse mereamur in futuro.Amen.

Incipit Sexta pars

huius Sermonarij quod Mariale appellatur
in qua tractatur de benedicte virginis Marie
Uisitatione.

Sermo primus.

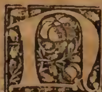

Exurgens Maria
abijt in mon
tana. Luc.j.
Quicq̄ d̄ cau
sis btissima
virgo p⁹ an
gelicā salu=
tationē abijt
i mōtana ad
salutādū eli
zabeth. primo
ppter pieta
tē pietas enī
ipsam ad hoc induxit.Q̄d in spiritu puidit Sa
lomon Cant.iij.dicēs.Que est ista q̄ ascēdit p
desertū sicut virgula fumi ex aromatib⁹ myr=
rhe ⁊ thuris:⁊ vniuersi pulueris pigmentarij.
Fuit nācq̄ btissima virgo virgula:idest flexibi=
lis ad pietatem:quam ⁊ si habuerit ad omnes
vniuersalr̄.particulariter tamen et pcipue ex=
ercuit eam circa Elizabeth.Dicitur aūt ex aro
matib⁹:quia fuit plena odorib⁹ omniū gratia=
rum.Nec mirū quia vt ait Horati⁹ lib.j.epl'a=
rum.epla.ij.Quo semel est imbuta recēs serua
bit odorē Testa diu.Uas enī q̄d a pncipio sue
nature fuit repletū aliquo bono odore:serua=
bit diu odorē illum.Et sic virgo ab exordio sue
ɔceptionis plena deo:in quo sunt omnes virtu
tes remāsit semper olim aromatizātiū virtutū
odorib⁹ respersa.iuxta illud puerbiū.Q̄d noua
testa capit inueterata sapit.Addit̄ aūt vniuersi
pulueris pigmētarij:q̄a oēs gratias quas alij
sancti habuerūt particulariter ipsa habuit vni
uersalr̄.Scđo eam visitauit ppter sanctitatem
Maria enim venit ad Elizabeth ⁊ Christ⁹ ad
Joānē vt ipsum sanctificaret:sicut etiā postea
venit ad baptismū Joānis vt eū sanctificaret.
vt inq̄t Amb.super Lu.vñ Petr⁹ Rauen.in quo
dam sermone sic ait.Idcirco etiā Maria post
cōceptū ad Elizabeth pperat:quia Christ⁹ q̄
in vtero suo erat Joannē adhuc paruulū in vē
tre matris positum sanctificare festinat.hec il
le.Tertio eam visitauit propter cōgratulatio=
nem ⁊ officiositatem:vnde Ambro.in occurren
tis diei homelia inquit. Morale est omnibus
vt qui fidem exigunt:fidem astruant.Et ideo

cum angelus abscondita nunciaret vt fides astrueretur exemplo senioris femine: sterilisqz conceptum Marie virgini nunciauit: vt possibile deo omne quod ei placuerit assereret. vbi autem hoc audiuit Maria: non quasi incredula de oraculo: nec quasi dubitans de exemplo: sed quasi leta pro voto. religiosa pro officio. festina p gaudio in mōtana perrexit. Quarto visitauit eam propter impellētem charitatem siue propter spiritussanctꝰ gratiam eleuātem. vnde Ambrosius vbi supra ait. Quo enim iam deo plena nisi ad superiora virgo cum festinatione conscenderet: nescit enim tarda molimina spiritussancti gratia. De hoc etiam Petrus Rauēnensis vbi supra ait. Accepto igitur consensu virginis vt sine virili semine conciperet dei filium: discessit angelus ab ea. visum vtriqz subtrahendo non famulatum atqz celestia petit. Quem virgo sequitur dum in mōtana progreditur. Insuper plane et vltra angelos gratia supernemente peruenit. Est ergo nimirum et in angelis charitas que supereminuit in maria. hec ille. Quinto visitauit eam propter humilitatem. Eandem enim humilitatē quam angelo Maria exhibuerat dicens. Ecce ancilla domini: hominibus etiam exhibere curabat et ideo festinanter abiit in montana: et Zacharie domum intrauit vt Elizabeth visitaret: ac pregnanti vetule iuuencula ministraret. vnde Ambrosius vbi supra ait. Didicistis virgines pudorem Marie discite humilitatem. venit propinqua ad proximam: iunior ad seniorem: nec solum venit: sed etiam prior salutauit. Decet enim vt quāto castior virgo sit tanto humilior. Nouerit deferre senioribus sit magistra humilitatis in qua est professio castitatis: est et causa pietatis: est etiā norma doctrine. considerandum est enim quia superior venit ad inferiorem vt inferior adiuuetur. beatissima virgo Maria ad beatam Elizabeth: dominus noster Jesus Christus ad beatum Joannem. hec doctor excellentissimus Ambrosius. Hanc etiam causam visitandi affirmat diuus Augustinus in quodam sermone dicens. Deniqz in montana cum festinatione virgo abiit et Elizabeth salutata in eius ministerio quasi mensibꝰ tribus humiliter stetit. Tertius hic fuit virginis ascensus vt difficile rumperetur triplex funiculus. Feruebat siquidem in querenda gratia charitas. splendebat in carne virginitas: in obsequio eminebat humilitas. hec ille. de qua visitatione virginali tres considerationes faciemus.

Prima dicetur literalis expositionis.
Secunda moralis instructionis.
Tertia spiritualis ascensionis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicitur Literalis expositionis. B

Narrat euāgelium hodiernum Luce. j. descriptum qz Maria exurgens scilz a quiete orationis et deuotionis que erat precuia omnibus operibus suis: vt inquit Nico. de ly. super hoc verbo. abiit i mōtana. proprium est nomen loci sm quosdam: quia locus in quo manebat Zacharias erat sitꝰ: Galilea a qua recessit Maria distans circa septuagintaquatuor miliaria a domo Zacharie que erat prope Hierusalem circa quatuor miliaria. Theophilus autē expositor ait. Propter hoc autem abiit in montana: quia Zacharias in montanis habitabat. Cum festinatione. quod exponit Nicolaus de lyra eam fecisse: vt ostenderet qz virgo non debet morari in loco publico: nec ibi contrahere colloquia. Origenes autem dicit. Jesus qui in vtero illiꝰ erat: festinabat adhuc in ventre matris Joannem positum sanctificare: vel abiit ad visitandum Elizabeth cum festinatiōe: quia opus bonum quanto fit citius: tanto eterno regi est gratius. iuxta illud Prouer. xxij. Uidisti hominem velocem in opere suo coram regibus stabit. dicitur enim qz qui cito dat bis dat. vt notatur in ff. item si ille. institu. de fideiuss. et in ff. plus autem. institu. de actioni. Et salutauit Elizabeth quod fecit sm Nico. de lyra. tum quia erat humillima. tum quia erat iunior: ideo prius eam salutauit: forte dicens illi. Pax tibi. sicut dixit postea filius eius discipulis. Pax vobis. Joā. xx. et Luc. xxiiij. quia etiam ad eius obsequium venerat. ideo prior eam salutauit. Et factum est vt audiuit salutationem Marie Elizabeth &c. Quod exponens Ambrosius vbi supra ait. Cito autem euentus Marie et presentie domini ee beneficia declarantur. Nam sequitur. et factum est vt audiuit salutationem Marie Elizabeth: exultauit infans in vtero eius. Uide distinctionem singulorumqz verborum proprietates: vocem prior Elizabeth audiuit: sed Joannes prior gratiam sensit: illa nature ordine audiuit: hic exultauit ratione mysterij: illa Marie: iste domini sensit aduentum. Grecus vo expositor super Lucam dicit. Propheta enim parente acutius videt et audit: salutatqz prophetatum: sed quoniam verbis non poterat: saltat in vtero quod maximum existit in gaudio: quis vnqz nouit tripudiū natiuitate antiquius: insinuauit gratia que nature ignota extiterāt: reclusus ventre miles agnouit dominum ac re-

gem oriturum ventris tegmine non obstante
mystice visioni:inspexit namq; non palpebris
sed spiritu. Origenes autem inquit. Non an-
tea replet⁹ fuerat spiritu donec assisteret que
Christum gerebat in vtero. Tunc autem ꝛ spi-
ritu erat plenus ꝛ resalutabat in parente. vnde
sequitur. ꝛ repleta spiritusancto Elizabeth: et
exclamauit voce magna dicens. Benedicta tu
inter mulieres. Cuius rationem assignat Ori-
genes dicens. Nulla enim vnq̃ tante fuit gra
tie particeps: aut esse poterit vnius enim diui-
ni germinis parens est vnica. Beda ꝟo dicit
eadem autē voce ab Elizabeth qua a Gabrie-
le benedicitur: quatenus ꝛ angelis et homini-
bus veneranda monstretur. Theophilus ꝟo
addit. quia autem alie sancte mulieres fuerūt
que tamen genuerunt filios peccato inquina-
tos. adiungit: et benedict⁹ fructus ventris tui.
Origenes etiam inquit. Fructum autem ven-
tris dei genitricis dominum dixit. quia nequa
q̃ ex viro sed ex sola Maria processit. nam qui
semen sumpserunt a patribus fructus eorum
existunt. Seuerus ꝟo ait. In qua parte emer-
git Euthicis redargutio: dum fructus ventris
Christus asseritur. Omnis enim fructus est e-
iusdem nature cum planta. vnde et virginem
relinquitur eiusdem fuisse nature cum secun-
do Adam qui tollit peccata mundi. Sed et qui
fantasticam opinionem de carne Christi con-
fingunt: in vtero dei genitricis partu erube-
scant: nam ipse fructus ex ipsa substantia pro-
cedit arboris. Ubi sunt etiā dicentes quasi per
aqueductum Christum transisse per virginē.
Aduertant ex dictis Elizabeth quam repleuit
spiritussanctus Christum fructum ventris. hec
ille. Sequitur. vnde hoc mihi vt veniat mater
domini mei ad me. Ista autem vt ait Nicola.
de ly. non poterat scire Elizabeth nisi per re-
uelationem spiritussancti. Super quibus ver-
bis inquit Ambro. vbi supra. Non quasi igno-
rans dixit. scit enim esse sancti spiritus gratiā
et operationem vt mater domini matrem pro-
phete ad profectum sui pignoris salutet: sed
quasi non humani hoc meriti sed diuine gra-
tie munus esse cognoscat. ita dicit. Origenes
etiam ait. Conuenit autem hoc dicens cum fi-
lio. nam ꝛ Joannes indignum se sentiebat ad-
uentu Christi ad ipsum. Diuina autē promis-
sio duxerat Mariam ad Elizabeth vt Joan-
nis testimonium ab vtero perueniret ad domi
num. Tunc enim Joannem dominus in pro-
phetam constituit. hec ille. Qui iterum ait. ve-
nerat autem mater domini visura Elizabeth
miraculosum conceptum quem retulerat ange
lus: vt per hoc sequatur crudelitas potioris
ad virginem manaturi. et ad hanc fidem facit
sermo Elizabeth dicentis. ꝛ beata que credidi
sti: quoniam perficientur in te ea que dicta sunt
tibi a domino. vbi beatus Ambrosius inquit.
Uides minime dubitasse Mariam: sed credi-
disse. ideo fructum fidei consecutam. Beda ꝟo
inquit. Nec mirum si dominus redempturus
mundum operationem suam inchoauit a ma-
tre: vt per quam salus omnibus parabatur: ea-
dem persona fructum salutis hauriret ex pi-
gnore. Beatus Ambrosius autem super di-
uum Lucam dicit. Sed et vos beati qui audi-
stis et credidistis. Quecunq; enim crediderit
anima: et concipit: et generat dei verbum: et
opera eius agnoscit. Uenerabilis ꝟo Beda na
tione Anglicus addit. Omnis autē anima que
verbum dei mente concipit: virtutū statim cel
sa cacumina gressu conscendit amoris: quate-
nus ciuitatem Juda: idest confessionis ex lau-
dis arcem penetrare. et vsq; ad perfectionem
fidei: spei et charitatis quasi tribus in ea men
sibus valeat commorari. Beatus Gregorius
autem super Ezechielem prophetam dicit. Si
mul et de preterito: et de presenti: et de futuro
per prophetie spiritum beate Elizabeth tacta
est: que ꝛ eam promissionibus angeli credidis-
se cognouit: et matrem nominans: quia redem
ptorem humani generis in vtero portaret in-
tellexit. Et cum omnia perficienda prediceret:
quid etiam de futuro sequeretur aspexit. Hec
ille. Dixit autem diuus Mediolanensis archie
piscopus Ambrosius et Bernardin⁹ super bea
tum Lucam quod cum in primo aduentu bea-
tissime virginis Marie et salutatione eius tā-
tum vtilitatis senserit beatus Joannes et ma-
ter eius: profecto constat eos multum ꝓfecis-
se ex diuturna eius mansione: scilicet per tres
menses quibus moram traxit in domo beate
Elizabeth. Quia vero dicit euangelium quod
exultauit beatus Joannes in vtero matris sue
Elizabeth. Et est sciendum quod est differen-
tia inter Gaudere et Exultare. quia Gaudere
est in animo letari. Exultare autem est osten-
dere gaudium in aliquo signo extrinseco et ma-
nifesto. Et si queratur quod fuit hoc signum?
Respondetur quod vt dicunt Physici: maxime
preclarissimus ille medicus Auicenna vigesi-
moprimo libro: tertio capitulo de generatione
embrionis. Filius existens in vtero matris sue
tenet terga seu spatulas versus ventrem ma-
tris: faciem vero versus terga ꝛ spatulas ma-
tris. Cum igitur beatissima virgo Maria salu
taret: ꝛ dulciter amplexaretur sanctam Eliza
beth diui Christi precursoris genitricem: sta-
tim beatissimus Joannes vertit faciem ver-
sus ventrem matris sue: ꝛ genibus flexis ado-
rauit humillime dominū nostrum Jesum chri
stum existentem in vtero beatissime ꝛ benedi-
cte virginis Marie quasi querens amplexari

xp̄m sicut mater christi amplexata erat matrez ei⁹. Nō eñ distabat nec separabaẗ a xp̄o nisi ꝑ tenuē vētris parietem. gauisus est ergo iohēs nō solū interius in animo ex presentia saluatoris ⁊ matris eius: sed ēt tali signo mirabili voluit indicibilē exultationē suam demonstrare.

¶ Pars. ij. huius sermonis que dꝫ moralis instructionis. C

In occurrenti euāgelio dicunẗ octo de. b. virgine q̄ ⁊ nos eius imitatione debemus facere. Primo ꝙ exurrexit statī post cōceptionē filij dei vt nos instrueret ꝙ statim qñ cōcepimus ꝓpositū bonū ⁊ salubre. iuxta illō Esa. xxvi. A facie tua cōcepim⁹ ⁊ q̄si ꝑturimus spm̄ salutis. debemus exurgere a sensualitatibus ⁊ pctis ⁊ a torpore accidie. iuxta cōsiliū ꝓphete Esa. lij. dicētis. Cōsurge cōsurge induere fortitudine tua syon. Et pauli Ephe. v. exhortantis ⁊ dicētis. Surge q̄ dormis ⁊ exurge a mortuis ēt illuminabit te xp̄s. Et prouer. vi. inq̄t Salomon. Usqquo piger dormis? quando exurges a somno. D

Scd̄o dꝛ ꝙ abijt. s. a galilea. que interp̄tatur rota vel volubilis. vt nos instrueret discedere ab amore ⁊ affectione rerum mūdanarum volubiliū. s̄m consiliū Michee. ij. dist. Surgite ⁊ ite quia nō habetis hic requiem. vel vt instrueret nos statim cōcepto ꝓposito bono abire ad illud in opus ꝑducendum. iuxta illud Joh. v. Surge tolle grabatū tuū ⁊ ambula. E

Tertio addiẗ cū festinatione vt instrueret nos debere eē feruentes ⁊ veloces ad bñ operandū. ⁊ ad currendā viā diuinoꝝ p̄ceptorū. vt dicere deo valeamus cū ꝓpheta p̄s. cxviij. Uiā mādatoꝝ tuoꝝ cucurri cū dila. cor meū. de q̄ via ēt Prouer. iiij. inq̄t deus Uiā sapie monstrabo tibi. ⁊ ducā te ꝑ semitas eq̄tatis q̄s cū ingressus fueris non artabuntur gressus tui ⁊ currēs nō hēbis offendiculū. Beda ꝟo dicit. Festinā̄ter. ire est nō pedū gressus accelerare. sꝫ in fide semꝑ ac ꝟtute ꝓficere. Itē hoc egit vt nos instrueret sine mora ⁊ festinanter cōuerti ad pniaꝫ iuxta illō Eccli. v. Ne tardes cōuerti ad dn̄m ⁊ ne differas de die in diē. Sicut ḡ maria festinauit ita ⁊ nos debemus festinare ad bona oꝑa accelerādo. ⁊ quicq̄d boni agere valem⁹. instā̄ter opādo iuxta illō Eccl'a ix. Q̄ocūqꝫ pōt facere man⁹ tua instāter opare q: nec opus: nec ratio. nec scia nec sapia erit apud inferos, quo tu ꝓperas. Ait eñ Chry. in quodā sermone. Nihil est qō vitā nr̄am ita valeat euertere vt opeꝝ actionē dissimulare: sempérqꝫ differre. sepe eñ illud oib⁹ nos bonis fecit excidere. Hec ille. Un̄ dixerūt aliq̄ sapiētes ꝙ bonū op⁹ nūq̄ est differēdū. ne forte aliq̄ casu supueniente impediaẗ. iuxta illud Lucani i p̄io. Tolle moras: semꝑ nocuit differre paratꝭ Et iō Cato moral'. in suis documētis ait. Rem tibi quā noscis aptā dimittere noli. Ne rursus q̄ras q̄ iā neglexeris añ. Et Horatius i eplis i quit. Tu quācūqꝫ deus tibi fortunauerit horā. Grata sume manu: nec dulcia differ in horā. Et Prosper in iii lib. epigrā. canit. Quid iuuat in longū causas ꝓducere morbi? Cur dubiū expectat cras hodierna salus. Martialis vero ait. Uiuendi recte fatuus ꝓcrastinat horā. Et ouid. in p̄io de reme. amo. exhortaẗ di. Sed ꝓpera nec te venturas differ in horas. Qui nō ē hodie cras minus aptus erit. Et ibidē. Uidi ego qō p̄mo fuerat sanabile vulnus Dilatū lente dāna tulisse more. Dicūt ēt p̄dicti sapientes ꝙ malū semꝑ differri dꝫ si forte aliq̄s casus sup̄ueniēs ipediat ei⁹ ꝑpetrationem. F

Quarto addiẗ in mōtana. vt nos instrueret ascēdere ad vite altitudinē appetēdo celestia ⁊ appropiquādo ad ea seruādo ꝯsiliū āgeli qō dedit loth Geñ. xix. ca. di. Ne stes in oi loco circa regionē: sed in monte saluū te fac. vt verificeẗ de vno q̄ꝫ nostrū illud p̄s. lxxxiij. Ascēsiones in corde disposuit in valle lachrymarū in loco quē posuit. Etem̄ b̄ndictionē dabit legislator. ibūt de virtute in ꝟtutem. videbiẗ deus deoꝝ i syon. Abijt q̄ꝫ in mōtana. vt ostēderet ꝙ lꝫ via virtutū sit difficilis ij. Etꝫ. tñ nō dꝫ hō rōne difficultatis desistere. sicut nec illa cessauit ab ascēsu mōtano incedēdo ꝑ viā saxosaꝫ ⁊ arduā ⁊ pedester ambulādo Ad acquirēdas eñ ꝟtutes nō sine labore ꝑuenit sicut nec ad mōtana sine difficultate ascenditur. Un̄ metrice dꝛ. Absqꝫ labore graui nō p̄nt magna parari. In hoc ēt labore quē sustinuit beata virgo ascendēdo ꝑ hāc viā difficilē ostēdit nobis verā esse illā Senece sniam in. ij. lib. de ira dicētis. Nihil est tam difficile ⁊ arduū qō nō hūana mēs vincat. Et iō lꝫ verū sit qō ait iꝑator in ꝟ. sancimus in auẗ. de mona. s. ꝙ nō facilis est vite mutatio: sꝫ cū magno fit animi labore. Nos tñ sciētes ꝙ aīmus oia vincit atqꝫ ēt vires corpus habere facit s̄m sententiā Ouidij in. ij. de ponto. Debemus ꝓficisci ꝑ viā artam q̄ ducit ad vitā Mat. vij. s. ꝑ viā ꝟtutis q̄ est ardua: ⁊ nō ire ꝑ viā facilē q̄ descēdit ad infernū vt inquit Uirgi. vi. Eneid. in ꝑsona Sibylle dicēs. Facilis descēsus auerni ⁊c. G

Quinto addiẗ. in ciuitatē iuda. Judas aūt cōfitēs interpretaẗ. vt nos instrueret ad cōfitenda pctā nr̄a ⁊ diuulgandas diuinas laudes marie eūdo ad ecclias ad p̄dicatiōes ⁊ missas ac alia diuina officia. Uel abijt i ciuitatē iuda. vt nos istrueret ad itrādū claustrū regularis obseruantie qō est ciuitas cōfitentiū peccata ⁊ laudes deo canentiū. De

qua ciuitate exponi moraliter pōt illud Eccli.
x. Labor stultorum affliget eos q̄ nesciunt i vr
bem pergere. H

SExto, additur in domū zacharie vt nos in
struerer non debere sequi cogitatiōes va
nas sed semꝑ memores: esse mādatorū dei ad
faciendū ea. iuxta illud Nume. xv. Memores
preceptorum dn̄i faciunt ea. Zacharias enim
memor dn̄i interpretatur. Intrauit etiā in do
mū zacharie vt seruiret Elizabeth mater re
gis matri militia. In quo dedit nobis exēpluz
humilitatis vt seruemus illud Mat. xx. c. Qui
cumq̃ voluerit inter vos maior fieri. erit vr̄
seruus. Quod faciebat Paulus q̄ dicebat. j. ad
Cor. ix. Cum liber essem ex omnibus. omniuz
me feci seruū vt plures lucrifacerē. Hoc āt pfe
ctissime adimpleuit magister humilitatis do
minus noster iesus christus qui de seipso inq̄t
Mat. xx. Non veni ministrari sed ministrare.
Et Luc. xxij. dicebat apostolis. Ego aūt in me
dio vestrū sum tāq̄ qui ministrat. Ob quā cāz
papa vocat se seruū seruoꝝ dei vt p̄z i ꝓemio
decretaliū: sexti ⁊ clementinarū. Et sil'r impe
rator eodē respectu appellat se seruuz. vt in. l.
j. circa pn. C. de offi prefe. pre. afri. Itē intrauit
in domū zacharie senis ⁊ muti. vt ostēderet q̄
fortiores debēt ire ad domos infirmorū. ⁊ sani
fratres vt infirmis ministrēt seruādo ꝯsilium
Eccli. vij. dicētis. Nō te pigeat visitare infir
mū. ex hoc eīm in dilectione firmaberis. I

SEptio addit. ꝙ salutauit elizabeth. vt nos
instrueret in solo deo sanctitatē nostri de
siderij ⁊ spem nostrā collocare vt possim⁹ dice
re cū ꝓpheta illud p̄s. lxxij. Deus cordis nr̄i ⁊
pars nostra deus in eternum. Elizabeth nāq̃
dei nostri sanctitas interpretatur. Itē saluta
uit elizabet: vt nos instrueret bonū ꝓpositū ⁊
grām ꝯceptā ꝓximis cōicare sicut ipsa fe
cit elizabeth ⁊ puero eius. Itē salutauit Eliza
beth pregnantē. vt nos instrueret debere con
gaudere de bono ꝓposito ab altero cepto. Et
scriptum est eccli. xlij. Erubesce a salutantib⁹
de silentio. Vhe ergo illis q̄ pregnātes spūal'r
faciūt abortiri. ⁊ prauis cōsilijs suffocāt partū
in vtero Scriptum est eīm Amos. j. Super tri
bus sceleribus filioꝝ Amon. ⁊ sup quatuor nō
conuertā eū. eo q̄ dissecuerūt pregnantes Ga
laad. Itē beata virgo intrauit domū ⁊ saluta
uit elizabeth intus in domo vt ostenderet q̄ il
li qui extra vagantur indigni sunt eius saluta
tione Quia inquit dn̄s Mat. x. Neminez. l. via
salutaueritis et Amos. v. dicit. In cunctis que
foris sunt dicet vhe. Ambitiosi nāq̃ amāt salu
tationes forenses. s. salutari in foro vt inquit
dn̄s Mat. xxiij. esau aūt quia foris erat amisit
benedictionē paternam primogeniture. Gene.
xx. Chry. autem super Math. inquit q̄ ideo vi
sitauit elizabeth: vt arcanū dei incarnationis
mysteriū qđ ꝓpalare nolebat: ipsi elizabeth
cognate sue sancte aperiret ⁊ simul cum ea de
acceptis a deo beneficijs gratias illi referret
Alijs vero non manifestauit rōnē quā Chry. vbi.
s. assignat dicens. Celabat que. s. dicta sunt in
se virgo nec cuiq̃ hoīm pandit. Non enim cre
debat ab alijs posse fidē adhiberi in trādis re
latibus: immo magis putabat se pati cōuitia
si diceret q̄si volēs scelus ꝓprium palliare. Gre
cus vero expositor sup Lucā ait. Ad solem autez
refugit elizabeth. sic enim consueuerat propter
cognationem ⁊ propter certam huiusmodi cō
iunctionem. K

OCtauo additur q̄ mā sit in domo zacharie
quasi tribus mēsibus vt. s. nos instrueret
ꝑseuerare in bonis opibus ⁊ fugere hoīm con
uersationes que debent euitari maxime a vgi
nibus. ⁊ alijs iuuēculis mulierib⁹. Ait eīm Hie.
in suo trāsitu. ego puto q̄ si cū viris femine ha
bitauerint viscariū diaboli nō deerit. Has
aūt rōnes tangēs Amb. in homel. occurrentis
diei inq̄t. Discite ⁊ vos scē mulieres sedulita
tem quā ꝑgnantibus debeatis exhibere cogna
tis. Maria que ante sola i intimis penetralib⁹
versabat nō a publico vginitatis pudor. non a
studio asperitas mōtiū. nō ab officio ꝓlixitas
itineris retardauit. In mōtana virgo cū festi
natione. virgo officij memor iniurie immemor
affectu vigēte nō sexu reiecta ꝓcessit domo. Di
scite sacre vgines nō circūcursare per alienas
edes. nō demorari in plateis nō aliquos in pu
blico: miscere sermones. Maria in domo se
ra festinat, in publico. Mansit apud cognatam
suā ⁊ tribus mensibus. Etem. q̄ ꝓpter officium
venerat inherebat officio. Mansit aūt tribus
mensibus nō q̄ domus eā eam delectaret alie
na. sed quia frequentius videri in publico di
spiciebat. Hec ille. Mystice aūt p mariā q̄ stel
la maris interpretat, figurat p̄latus q̄ debet cū
subditis manere tribus mēsibus. s. documētis
imbuēdo. exemplis cōfortando. ⁊ tp̄alibus fo
uendo. Unde petro dictū fuit a dn̄o Jo. vl. ter.
Pasce oues meas. Postea vero dz reuerti in do
mū suā ne ꝓpter aliena negocia negligat sua.
iuxta illud Gen. xxx. Iustū est vt aliquādo ꝓui
deam domui mee.

¶ Pars. iij. huius sermonis que dicitur
virtualis ascensionis. L

IN sacra scriptura dicit qs exurge
re tripl'r. aliquando a somno culpe
vt dictū est in parte precedēti. Un̄
dicebat apl's ad Ro. xiij. Hora est iā
nos de somno surgere. In pctis eīm
permanēs dr dormire: qz sicut in sono dormiēs
nil meritorij opis agit qz vsus liberi arbitrij ē
ligatus ita pctor i tali statu l z op⁹ agat de gn̄e

bonoꝝ nihil meretur quoad vitã eternã conse
quendam. Et sicut dormiẽti in somnis videtur
sibi aliqñ habere multas diuitias ⁊ delitias. ⁊
in eis gaudere sed euigilãs se illis vacuum vi
det. ⁊ q̃si illusum vñ tristatur ita pctõꝛ videtur ꝙ
ista bona mũdi teneat ⁊ possideat. ⁊ dum spe-
rat se in eis ꝑmanere in morte q̃si euigilans tũc
cernit illa bona fallacia fuisse ⁊ trãsitoria ⁊ eis
carere. seu illa dimittere ꝑ mortẽ sicq; affligit
⁊ multum dolet. Uñ ps. lxxv. inquit dormierũt
somnũ suũ ⁊ nihil inuenerunt oẽs viri diuitia
rum in manibus suis. Aliquãdo aũt dr̃ exurge
re penitẽs in spe venie quãdo eñi quis de pctis
suis penitentiã agit dr̃ sedere ꝑ humiliationez
sui. Nã ⁊ de more loquendi est: vt cũ q̃s humi-
liatur dicat positus ad sedendũ. Unde xp̃us ꝑ
ps. ps. cxxxviij. humiliationẽ sue passionis vo-
cat sessionẽ: dũ patri ait. Tu cognouisti sessio-
nem: meaz idest approbasti ⁊ gratã hũisti hu-
miliationem meã Tali igit humiliato ⁊ seden
ti in penitentia dr̃ vt exurgat. s. sperando veniã
peccatoruz ⁊ adiutoriũ gratie ad bene opandũ
Naz vt ait Amb. de penitentia. dist. j. ca. nemo
Nemo potest digne agere pnĩaz nisi qui spera
uit veniã Unde ip̃is penitẽtibus dicit ꝓphe-
ta ps. cxxvj. Surgite postq̃ sederitis qui man
ducatis panem doloris. idest vos, qui pasci-
mini dolore ⁊ lachrymis contritionis. post-
q̃ sederitis. i. humiliaueritis vos surgite ad
spem venie. Aliquando v̾o dr̃ quis surgere
ad ꝑfectũ gratie eleuãdo se ad cõtemplanduz
celestia ⁊ ad illa festinando. Et isto mõ loquit
sp̃ussanctus anime a deo dilecte. Cañ. ij. ca. di-
cens. Surge ꝓpera amica mea columba mea.
formosa mea ⁊ veni. s. ad cõtemplationẽ super
norum. ⁊ ꝑfectionẽ v̾tutũ. Jam eñi hyems. scilz
pctõꝛum. trãsijt imber. s. passionũ. abijt ⁊ reces-
sit. flores. s. sanctoꝝ desideriorũ apparuerũt in
terra nostra. i. in aĩa sancta. Et isto tertio mo-
do surrexit bñdicta v̾go cum dr̃. Exurgẽs ma-
ria abijt in mõtana cũ festinatione. Unde dice
re possumus q̃ abijt p̃mo in mõtana diuinorũ
s. sanctissime trinitatis. Nam tota trinitas in
ea suas excellẽtissimas ꝓprietates posuit. Se
cundo abijt in montana angelorum. Oẽs enim
eoꝝ dignitates ⁊ oĩa eoꝝ ministeria ipsa vna
⁊ sola in se cõprehendit. Tertio abijt in monta
na celoꝝ. quia recte ip̃a dr̃ celum ꝓpter sui am
plitudinẽ habuit eñi amplũ affectũ ad diligen
dum amplum vterũ ad deum capiendum. am-
pluz intellectum ad cognoscendum. ⁊ amplum
sinum ad compatiendum. Quarto abijt
in montana patriarcharum. Omnes namq;
gratias ⁊ excellentias quas habuerunt pa-
triarche q̃bus deo fuerũt accepti multo excel-
lentius habuit beata virgo. Quinto abijt i mõ
tana prophetarum. Ipsi eñi qñq; ꝓphetabant
de p̃terito. qñq; de futuro. ⁊ qñq; de p̃nti occul-
to. Beata aũt virgo oĩbus his modis excellen-
tissime prophetauit. Sexto abijt in mõtana fe-
minarũ. Oẽs eñi bñdictiones quas habuerũt
dñe veteris testamenti sparsim ⁊ singulatim:
hec vna virgo simul complexa est. Septimo
abijt in montana creaturarũ. s. recipiens in se
oẽs perfectiones earũ. q̃ oĩa quia patent ex di
ctis in alijs sermonibus: breuitatis causa p̃trã
seo ad p̃ns. totũ intendẽs hic declarare quo ip
sa gl'iosa v̾go. ascẽdit in mõtana vere humilita
tis fraterne charitatis: ⁊ contẽplatiue iocundi
tatis. Quãtũ ad p̃mũ. s. de vera humilitate
potest exponi illud Gene. xix. In monte saluuz
te fac. Naz vt ait Gratianus in §. taciturnitas
de peni. di. j. Sine hũilitate nemini põt eẽ sal᷒.
Dicit aũt hũilitas ⁊ vallis ⁊ mõs diuersis re-
spectibus. Nam vallis dr̃ q̃ est in imo. Per hũi
litatem aũt habet vera cognitio ꝓprie vilita-
tis Est eñi humilitas vt ait Bern. v̾tus q̃ ho-
mo verissima suipsius cognitione sibi vilescit
Et s̾z hoc exponit illud ps. ciij. q̃ ait deo. Emit
tis fontes. s. grãrũ. in cõuallibus. i. in mẽtibus
humiliũ. Mons v̾o dr̃ humilitas inquantum ꝑ
eam eleuatur mẽs ad cognitionẽ dei ⁊ aliaruz
virtutum. ⁊ demũ exaltat in celuz Quia qui se
humiliat exaltabit. Mat. xiij. Et s̾z hoc Ansel.
in lib. de similitudinibus assimilat eam monti
ad quem ascẽditur septe gradibus. Exurgens
igitur maria ascendit hũc montẽ vere humili-
tatis. ⁊ visitauit Elizabeth se humiliãdo inferio
ri. ꝑgẽa regina ad vasallã. dña ad ancillã. mr̃
dñi ad matrẽ seruuli. Qd̾ intelligẽs elizabeth
visitata ⁊ a sp̃usancto edocta. exclamauit vo-
ce magna. Qd̾ exponẽs Bern. ait. Nõ tã clamo
rosa q̃ deuota. Deuotio ei clamor ẽ. Nã Exo.
xiiij. moyses. ⁊ Dañ. xiij. susãna. ⁊ j. Reg. j. An
na sine voce clamauerũt. Unde nõ clamor sed
amor clamat i aure dei. Exclamauit aũt. i. ex
pleno clamauit. Repleta eñi sp̃usãcto elizabeth
tacere nõ potuit. Nã ex abũdãtia cordis os lo
q̃t. Mat. xij. Dixit aũt. Uñ. i. q̃ iusticia vl' q̃bus
meis factis vl' meritis accidit hoc mihi sterili
seni ac maledicte vt veniat mr̃ dñi mei. v̾go fe
cũda. iuuenis ac bñdicta ad me ⁊ non ego ad
illã dominã ⁊ reginã meã. Et ita exponit btũs
Amb. i q̃dã homel'. Scd̾o. btã v̾go ascẽdit i mõ
tana fraterne charitatis. Charitas eñi dr̃ mõs
ille de q̃ inq̃t ꝓpheta ps. xlvij. Mõs dei mons
pinguis: mõs i q̃ bñplacitũ ẽ deo habitare i eo.
Deus nãq; charitas ẽ. j. Jo. iiij. Et trãssumpti-
ue i. c. abijt. xi. q. iij. Per istũ igit mõtẽ ascendit
btissima v̾go vt salutaret elizabeth q̃ eã ꝯsola
ret. de donis a deo receptis. ⁊ illã a verecũdie
pena liberaret. Ut eñi dr̃ Luce. j. erubescebat
elizabeth se grauidã reꝑiri i senectute. et carna-
lib᷒ actibus operam dedisse. ⁊ iõ occultabat se
Sed ꝯfortata ex verbis btẽ v̾ginis: que prius
verecũdabat se esse grauidã: postea in domo

gloriabatur se prophetã ꝛ pluſq̃ prophetã con
cepiſſe. vt inquit Ambro. vbi.s. Aſcendit ergo
regina celi ſuper iſtum mõtẽ charitatis vt ſua
ſanctiſſima ſalutatione ſpũſancto repleri face
ret beatum Joannẽ ꝛ matrẽ eius. vñ dr in euan
gelio hodierno. Et factũ eſt vt audiuit saluta
tionẽ Marie Elizabeth: exultauit iſans in vte-
ro eius: ꝛ ſic ſpiritũſanctũ recepit virtute verbi
virginei: ꝛ per ipſum ſpiritũſanctũ baptizatus
eſt ꝛ ab originali peccato mũdatus eſt: vt inq̃t
Petrus damian⁹ in quodã ſermone. Quam re-
pletionẽ ſpũſancti ſentiẽs beatus Joãnes fi-
lium dei venire ad ſe. pre gaudio in matris vte
ro tripudiauit: ꝛ motu ſalutauit quem voce nõ
potuit. Exultauit enim quaſi geſtiẽs ſalutare
dñm ſuum ꝛ matrem eius: eiſq; aſſurgere. ideo
Chryſo. ſuper Lu. ait. ideo Chriſtus fecit Ma
riam ſalutare Elizabeth: vt ſermo ꝓcedens de
vtero matris vbi habitabat dñs. ꝑ aures Eli-
zabeth ingreſſus deſcẽderet ad Joannẽ vt illic
eum vngeret in ꝓphetã. hec ille. De repletiõe
quoq; ſpũſancti ipſi⁹ Elizabeth ex virtute ſa-
lutatiõis virginalis dr vbi.s. Et repleta eſt ſpi
ritu ſancto Elizabeth: ꝛ ꝓphetauit beate virgi
ni dicẽs. Bñdicta tu inter mulieres. i. iter oẽs
mulieres bñdictas maiori bñdictiõe inſignis:
iuxta illud Eccli. xxiiij. In multitudine electo-
rum habebit laudẽ: ꝛ inter benedictos benedi-
cetur. Itẽ benedicta tu ſingulariter que es vir
go cum fecũditate: ꝛ mater cum virginitate: et
genuiſti deum qui creauit te. Tria ſ͡ʒo fue-
runt in beata virgine propter que ſingulariter
fuit benedicta. Primũ fuit humilitas: quia eñ
ſe vacuã oſtẽdit: ideo impleri meruit. vñ et di-
xit angelus. Aue gratia plena. Secundũ fuit
virginitas: quam vt melius cuſtodiret frequẽ-
tias hominũ fugiebat: propter quod dñm co-
mitem habere meruit. Unde et dictũ eſt. Dñs
tecũ. Tertium fuit dei ꝛ ꝓximi charitas cui⁹
amore hominũ maledicta ꝯtempſit. ꝛ ideo bñ-
dicta fuit ab angelo: quia triũphantẽ eccleſiã
reparauit. Benedicta quoq; fuit ab Elizabeth
quia eccleſiam militantẽ eam quaſi mortuã ſu
ſcitauit. Quantũ eñ fuerit beatiſſima virgo re
pleta charitate. apparuit ex hoc ꝙ ipſa poſtq̃
ſalutauit Elizabeth mãſit cum ea quaſi tribus
menſib⁹. quia enim vt habet Lu. j. qñ ipſa be-
nedicta dei mater ꝯcepit filium ſuum: erat ſex-
tus mẽſis ꝯceptionis beati Joannis. ideo ipſa
piiſſima virgo voluit ibi circa tres mẽſes per-
manere vt intereſſet natiuitati beati Joãnis: ꝛ
illi charitatis obſequia impẽderet. O igit glo-
rioſe preco qui reginã angeloꝝ in tuo ortu tibi
miniſtrantẽ ꝛ ſeruiantẽ habere meruiſti. O im
menſa regine celi charitas: que deum in vtero
ſuo habens: cognate ſue Elizabeth: ac puero
eius vt emptitia ancilla humillime ac ſemper
deuotiſſime ſeruiebat. M

Tertio aſcẽdit in montana ꝯtẽplatiue io-
cunditatis. Contẽplatio enim dr mons io
cundus. de quo inquit deus Eſa. lvj. Adducã
eos ad montẽ ſanctũ meum. ꝛ letificabo eos in
domo orationis mee. holocauſta eoꝝ placebũt
mihi ſuper altari meo: quia domus mea dom⁹
orationis vocabit cũctis populis. hec ibi. Figu
ratur aũt mons iſte per montẽ Thabor: ad cu-
ius ſummitatẽ ducens Jeſus petrum Jacobũ
et Joannẽ trãſfigurat⁹ eſt ante eos. Mat. xvij.
oſtẽdens eis aliqualr gloriam ſuam. Ex cuius
viſionis ſuauitate inebriatus Petrus ait. Do-
mine bonũ eſt nos hic eſſe. Ad huius ergo mõ-
tis aſcenſum oportet ducere Petrũ qui interp̄-
tatur diſcalciat⁹. ꝛ Jacobũ qui interp̄tatur ſup
plantans. ꝛ Joannẽ qui interp̄tatur in quo eſt
gratia. i. oportet mundũ cõtemnere diabolũ ꝛ
eius tẽtationes ſupplantare: ꝛ carnis caſtimo
niam gratioſam habere. ꝛ per hanc contẽpla-
tionem aſcẽdit mens humana vſq; ad exerci-
tium patrie ſuperne. de qua Eſa. lj. dr. Gaudiũ
et letitia inuenietur in ea gratiarum actio ꝛ vox
laudis. Per hunc montem contẽplationis trã-
ſiuit beata virgo que mentem ſemper in diui-
norum contẽplatione eleuatã tenuit. qđ clariſ-
ſime in ſuo mirabili cantico myſticis ſentẽtijs
pleno oſtendit. de quo in ſequẽti ſermone diſſe
remus. Semper quoq; delectata eſt habitare ĩ
mõtanis: quia fundamẽta eius fuerũt in mon-
tibus ſanctis. vt dicitur pſ. lxxxvj. O

Debem⁹ igit ꝛ nos per mõtana iſta aſcen
dere: ꝛ ibi tribus menſib⁹ morari. i. ĩ alto
contẽplationis pſeuerare quouſq; in nobis de
fecerit inordinat⁹ amor mũdi noſtri ꝛ noſtroꝝ.
Siquidẽ menſis a mene dr: quia eſt defectus. ꝛ
hoc eſt qđ dictũ eſt Abraã Gen. xij. Egredere de
terra tua ꝛ de cognatione tua: ꝛ de domo patris
tui: ꝛ vade in terrã quam mõſtrauero tibi. Ad
hoc aũt faciẽdũ nos hortat deus dicens cuili-
bet noſtrũ illud Exo. xxiiij. accede ad me in mõ
te: ꝛ eſto ibi. Iſte nãq; eſt mons ille de quo ſpi-
ritualr exponi põt illud qđ in eodẽ. c. dr. ſ. Ha-
bitauit gloria dñi ſuper montẽ Synai. In iſto
monte exaudit deus orationes ſibi factas. vñ di
cebat pſ. iij. exaudiuit me de mõte ſancto ſuo.
Oportet aũt nos eſſe mũdos corde ſi cũ puriſſi
ma virgine ad ſummitatẽ huius montis volu
mus peruenire. Dicit eñ ꝓpheta. pſ. xiiij. Do
mine quis habitabit ĩ tabernaculo tuo: aut q̇s
requieſcet in monte ſancto tuo? Et rñdet. Inno
cens manib⁹ ꝛ mũdo corde. Ideo dormiẽtes in
peccatis ꝛ ſomnolẽti ac pigri non poſſunt aſcẽ
dere montẽ iſtum. iuxta illud Exo. xix. Non po
terit vulgus aſcẽdere in montẽ. In montem. ſ.
contẽplationis. de quo pſ. lxxiij. dicit. Mons
Syon in quo habitaſti in eo. Syon quippe in-
terp̄tatur ſpeculatio. quem montẽ deus valde
diligit dicente ꝓpheta pſalm. lxxvij. Induxit

eos in montē sanctificationis sue:mōtē Syon quem dilexit. Qui aūt super istū montē deuote ascēderit:saluabit. Scriptū est enim Abdie vnico.c. In monte Syon erit saluatio. Non est ꝓo mirādū si beata virgo libēter mōtana ascēdit:nam ⁊ filius eius solit⁹ erat ascēdere montes causa orationis. vñ Mat.xiiij.dr. Ascendit in mōtē solus orare. ⁊ idem habet Mar.vi. iste est mons de quo Apo.xxi. inqt beat⁹ Joannes euāgelista. Sustulit me in spiritu in mōtē magnum ⁊ altū. In istis quoqꝫ mōtanis ɔtēplationis beatissima virgo ꝑbibebat aquas dulcissimas diuine ɔsolatiōis. Prophetatū em̄ fuerat Joe.iij.⁊ Amos.ix. Stillabūt mōtes dulcedinē scꝫ matri dei. De istis etiā mōtib⁹ ꝓdixerat dd ps.ciij. Rigās.s.deus:mōtes de᷑ supiorib⁹ suis super montes stabūt aque.s.diuine ɔsolatiōis. In istis quoqꝫ montib⁹ pascit fili⁹ virginis deuotos suos tanq̄ in pascuis. de quib⁹ dici pōt illud Job.xxxix. Circūspicit mōtes pascue sue. In istis montib⁹ stāti virgini bñdictꝰ veniebat eius dulcis filius ad eam recreādam. vñ ipsa inqt Cant.ij. ecce iste venit saliēs in mōtibus. Sup istos mōtes ex charitate ⁊ cōpassione deflebat ipsa virgo piissima peccata hoim. sicut ꝓphetatū fuerat Hiere.ix. vbi dr. Sup mōtes su mam fletū. vñ ⁊ nos debem⁹ in istis montibus peccata nostra deflere:vt simus de illis de quibus dr Eze.vij. erūt in mōtib⁹ sicut colūbe. columba em̄ hꝫ gemitū pro cantu. In istis autēꝫ montib⁹ pascent simul cum beata virgine aīe nostre spūalis ɔsolationis refectione. sicut ꝓdictum fuit Ezech.xxxiiij. vbi dr. In pascuis pinguib⁹ pascent super mōtes Israel. Israel enīꝫ vidēs deū vel dei visio interꝑtat. et ideo deus nos hortat ascēdere montes istos Josue.ij. dicens ad mōtana ɔscēdite. Uerificabit enim de nobis illud Judi.i. Fuit dñs cum Juda:⁊ mōtana possedit. Ad ista aūt montana non⁹ possunt peruenire cum beatissima virgine illi qui sunt implicati in terrenis cupiditatibus qui dicere possunt illud Josue.xvij. Non poterim⁹ ad mōtana ɔscēdere. Ad ipsa mōtana maxime debēt pastores ⁊ ꝑlati ɔscēdere. Scriptū est Hieremi. xxxiij. Habitaculū pastoꝝ in ciuitatib⁹ mōtuosis. In montib⁹ em̄ istis inuenient beatā virginē que visitabit eos sicut visitauit cognatā suam Elizabeth. A qua nos etiam facit visitari ipse benedictus eius filius. Amen.

¶ De eiusdē fetissime virginis visitatiōe. Sermo.ij. ꝑ

Agnificat anima mea dñꝫ. Lu.i. inqt diu⁹ Ambro. sup Lu. sicut peccatū a mulierib⁹ incepit:ita ⁊ bona a mulieribus inchoant. vnde non ociosum videtur q̄ ⁊ ante beatum Joannē Elizabeth ꝓphetizat. ⁊ Maria ante dñi generationē. Sequit aūt vt Marie quo᷑ ꝑsona melior:eo ꝓphetia sit plenior. hec ille. Beatus ꝓo Basili⁹ addit dicēs. virgo enim intentione sublimi ac speculatione ꝓfunda immēsitatem cōtemplās mysterij:quasi ꝓfundius gradiens magnificat deum dicēs. Magnificat aīa mea dñm. Hoc aūt dulcissimū cāticū tympanistria nostra decātauit in domo Elizabeth:qñ visitata ac salutata ipsa cognata sua:sentiēs humillima dei mater se beatā ꝓdicari ab Elizabeth protinus in laudes dei prorupit. verba thematis nostri decātans.q.d. ꝯm Nico. de ly. super Luc. O Elizabeth tu me magnificas. sed ego totū deo attribuēs. ipsum magnifico in hoc cāticō. de quo tres ɔsiderationes faciemus.

Prima dicetur Sublimitatis.

Secunda Modalitatis.

Tertia ꝓo appellabitur Causalitatis.

¶ Pars prima huius sermonis que dr Sublimitatis.

Ublimitas ⁊ excellētia cātici virginalis ostēdit tripliciter. Primo ratione ordinationis. nam vt dicunt doctores catholici oīa cātica veteris testamēti sunt subordinata canticis noui testamēti:maxime isti excellētissimo cātico matris dei:cui oīa illa cātica velut vmbra deseruiūt. Precessit em̄ primo cāticū Moysi Exo.xv.s. Cātemus dño ⁊c. ⁊ ꝯm spūalē sensum significat liberationē a seruitute peccatorum. Scđo canticū populi Israel.s. ascēdit puteus ⁊c. Num.xxi. ⁊ notat largitatē gratiarū ⁊ donorū. Tertio canticū Delbore.s. qui sponte obtulistis aīas vestras ⁊c. Judi.v. ⁊ isinuat obedientiā subditoꝝ. Quarto cāticū eiusdē Moysi.s. Audite celi que loquor. Deut.xxxij. ⁊ demōstrat instructionē diuinoꝝ eloquioruꝫ. Quinto canticū Anne.s. Exultauit cor meum in dño.j. Reg.ij. ⁊ signat vbertatē gratuitoꝝ. Sexto cantica diuersa Dauid in psalmis. ⁊ figurāt varietatem dulciū sonoꝝ.i. gaudioꝝ mentaliū. Septimo cātica cāticoꝝ Salomonis:⁊ significant coniūctionē amoꝝ. Hec aūt omnia cātica deseruisse cātico virginali patet. Nam ipse tympanistriā nostrā describit euangelista a vitijs denudatā:cuꝫ ei per angelū dr. Aue.i. sine vhe i. sine peccato. Itē gratijs fecūdatā cū subdit. gratia plena. ac dei solius imperio subiugata cuꝫ infert. dñs tecū. benedicta tu in mulierib⁹: quasi diceret. Mulieres cetere sub viri ꝑtāte sunt tu soli dño qui est tecū. Item insinuat eaꝫ diuinis eloquijs illustratā:qñ cogitabat qualis esset ista salutatio:ruminās scripturas ⁊ iterum querēs. Qūo fiet istud? Item tāti filij deitatis plenam quia inuēta est in vtero habēs de

spūsancto: ⁊ modulatis gaudijs predotatā: ac per amorē totaliter deo ꝯiunctā cum ad montem ꝯtēplationis ⁊ diuine laudis ascēdēs cecinit dicēs. Magnificat anima mea dñm: ⁊ exultauit spūs me⁹ in deo salutari meo. Et aduerte diligēter ꝙ quidqd in canticis canticoꝝ petitur aut factū esse describit: totū ⁊ plus hic lucide habitū insinuat. Nam ibi petit osculum cum dr. Osculet me osculo oris sui: vt habetur Cant. j. c. hic habetur ꝯiunctio. s. diuine nature cum humana. ibi: postulat tractio dū dr in eodem. c. Trahe me post te. Hic habet discursio. nam Maria pergit cum filio in vtero ad Elizabeth. ibi: querit locus pastus ⁊ accubit⁹ dum dr in eo. c. Indica mihi quem diligit anima mea: vbi pascas: vbi cubes in meridie. Hic habetur cubās in vtero virginis et pastus eius alimētis. Item videbat longe saliens in montib⁹. vt habet. ij. c. hic festinātter ducit in mōtanis. ibi: querebat in lectulo ⁊ non reperiebat. vt habet iij. c. hic clauditur in corpusculo ⁊ reperit in p̄sepio. ibi: vocat dilectus vt descēdat. vt habetur vj. c. hic humiliat vt se ostēdat. ibi: ꝯuersio eius ad humanā naturā sperat. vt habet. vij. ca. hic iam facta demōstrat. ibi: incarnādus petebat ad oscula ⁊ amplex⁹. vt habet. viij. c. hic incarnatus, alitur ⁊ datur omnib⁹ eius desiderantibus amplexus. R

SEcundo apparet huius cātici excellentia ratione cōprehēsionis. Hoc em̄ canticum cōprehendit in se canticū vite eterne siue significationē eius. de quo celesti cātico dr Apocal. xiiij. ꝙ sancti cantabāt canticū nouum ante sedem dei ⁊ agni. Sciendū ergo ꝙ prim⁹ gradus et summ⁹ beatitudinis est visio diuinitatis: in qua ꝯsistit felicitas. c. ieiuniū. de ꝯse. dis. v. ⁊ ex hoc gradu tanꝙ ex fonte omnis alius gradus beatitudinis deriuat. vt inqt beatus Tho. in iiij. dist. xlix. ⁊ omnes alij theologi ibidem. In qua visione anima eleuata mox deum magnificat: vt primus versus insinuat. Et quia tanti boni visio sine immēso gaudio esse non potest: statim exultat spūs in deo salutari suo. vt dicit secūdus versus. In hoc autē lumine ⁊ gaudio aīa seipsam cognoscit ⁊ videt se illa tāta gloria indignā ⁊ sic fatetur se humilem ancillā: vt tertius versus sonat. Hinc cōparat p̄mia ad merita ⁊ p̄miatum ad premiantē. ⁊ addit. Quia fecit mihi magna: mihi indigno magna premia tribuēdo premiās qui potēs est vt habet in q̄rto versu. Inde ꝟo ꝯcludit non ex meritis humilitatis: sꝫ ex mera misericordia omnes beatos beatitudinē cōsecutos. ⁊ dicit in quinto versu. Et misericordia eius a ꝓgenie in ꝓgenies ⁊c. Postmodū de ipsa improportionata ꝓportione. s. premij ⁊ premiāte anime differēs: cum anima habeat vltra id quod de sui natura ꝯsequi potest: fatetur id euenire ex mera dei potentia dicens in sexto versu. Fecit potētiā in brachio suo. Sed ipsa potētissima manu intuet equissimam iustitiā malos merito puniētem ⁊ dicit. Dispersit superbos. mente cordis sui: et deposuit potētes de sede: in. vij. versu. Et qm̄ nō est parua portio illius summe felicitatis societas beatoꝝ repleta ad supabūdantiā: et inebriata ab vbertate domus dei ipsos intuet: et ait in versu. viij. Esuriētes impleuit bonis ⁊c. Quoniam ꝟo ista esuries non est in patria: sed fuit in via. ibi: intuet ꝓmissiones factas sub duplici testamēto testāte. ps. xlvij. sicut audi. sic vidimus ⁊c. exultatq; in tali prospectu. iuxta illud Cant. j. Exultabim⁹ ⁊ letabimur in te memores vberū tuoꝝ. i. testamētoꝝ. et sicut sunt duo testamēta: sic submittit duos versus. s. Suscepit Israel puerū suū. ⁊ sicut locut⁹ est: pro nouo testamēto. Sic igitur apparet quō istud canticum canticoꝝ. s. Magnificat. omnia cātica continet paradisi: vbi effectualiter sine cessatione cantat hoc canticū nouū magnificat. ſm illud ps. cxlix. Cātate dño canticū nouū. laus ei⁹ in ecclesia sanctoꝝ. Quod canticū dr nouū nouitate vniuersitatis: quia factū est a matre ⁊ domina vniuersoꝝ. Item nouitate potestatis: quia nunꝙ visa est tanta potestas sicut illa de qua Hiere. xxxi. Nouum faciet dñs super terrā femina circūdabit virum. Item nouitate iocūditatis. Nullū enim canticū cantatur in ecclesia tanta iocūditate sicut magnificat. hec Joānes dominici cardinalis super Magnificat. S

MAgister ꝟo Joannes Gerson cācellarius parisiēsis in suo tractatu primo sup magnificat dicit. Quid appropriati⁹: quidve diuinius poterim⁹ accipere ꝙ̄ ipsummet psalteriū Marie decachordū habens decē versus quasi totidem chordulas sonorissimas ꝯformiter ad illud vniuersale decachordū totius rationalis creature quod connectit ex. ix. ordinibus angelorum quasi. ix. fidib⁹ argutis. iuncta ex hoib⁹ decima quam in primis parentib⁹ per peccatum ruptā summus noster cytharista reparauit: vt cōcordaret psalteriū iocūdū cum cythera. Est itaq; prima huius psalterij marie chordula sonans dei magnificētiā: quia dñs est cuius eleuata est magnificētia super celos. Magnificat, inquit anima mea dñm: non dicit illū vel illū: sed simpliciter ⁊ antonomatice dominum. Secundo magnificat in salutatione: propterea vocat ipsum salutare: quia dñi est, sal⁹. Tertio magnificus est in respectione humiliū et beatificatione: quoniā excelsus dominus et humilia respicit. Quarto magnific⁹ ē i magnorum operatione ⁊ nominis sui sanctificatione. quia (inquit) fecit magna qui potens est: ⁊ sanctum nomen eius. Consonat ps. cxxxvij. Quia magnificasti super omne nomen sanctū tuum. Quinto magnificus est in misericordia ⁊ mise-

tatione timentibꝰ eum. Sexto magnificus in superboꝝ mente: cordis sui deiectione siue dispersione. Septimo magnificꝰ in humiliū exaltatione potentibus de sede depositis. Octauo magnificus in esurientiū impletione cum diuites dimisit inanes. Nono, magnificꝰ in perditorum liberatione: quia suscepit Israel puerū suum. Decimo magnificus in ꝓmissoꝝ suorū̄ cōpletiōe. Sicut locutus est ad patres nostros Abraā̄ ⁊ semini eius in secula. hec ille. Cui cū respōdisset eius discipulus sibi placere hanc expositionē. Nā ille tractatus ꝓcedit ꝑ dialogū: subiūxit ꝑdictus doctor dicens. Quid tu censeres si varios olim organoꝝ sacre scripture modulos: immo voces omnis generis musicorum ꝯcordare facceremꝰ cum hoc Marie psalterio decachordo. Et iterū dicit. Scias fili ꝙ in auribꝰ suis nostra psaltes copiosissime ⁊ districtissime faciebat resonare voces omniū musicorum dum, mentis intuitū simul cum plectro meditationis liberrimo discursu miraqꝫ celeritate diffundebat vbiqꝫ: dum quasi simul in oēs et singulos se diffundebat affectꝰ: quos solet humana mens singulatim variare canēdo. hec ille. Et ideo possumus dicere ꝙ beata virgo figuratur per Philomenā: quia sicut ista auis superat omnes alias aues in cantu: ita beata virgo oēs sanctos. Et ideo illi dicere possumus illud quod canit Ouidius in libro de philomena dicens

Dulcis amica veni noctis solatia prestans.
Inter aues etenim nulla tibi similis.
Tu Philomena potes vocum discrimina mille
Mille vales varios rite referre modos.
Nam quis alie volucres modulamina tentēt:
Nulla potest modulos equiualere tuos.
Insuper est aulum spatys garrire diurnis:
Tu cantare simul nocte dieqꝫ potes.
Sancta tū dn̄o depromis munera laudis ⁊c.

Ex quibus omnibus patet sublimitas huius cantici ratione cōprehensionis: quia in se comprehendit omnium aliorum canticorum perfectiones.

Tertia ratio ostēdens excellētiā ⁊ sublimitatē huius ꝑt ꝯcordationis. Hoc enī canticū ꝯcordat cum oratione dn̄ica quā fecit saluator noster ⁊ docuit vt habet Mat. vj. s. Pater noster ⁊c. Et hanc ꝯcordātiā declarat Joannes dn̄ici. vbi. s. cuius verba causa breuitatꝭ omitto. Post orationē ergo dn̄icā nulla est excellētior: nulla sublimior: nulla dignior: nulla vtilior ac salubrior isto bn̄dicto cātico. Et iō cuilibet deuoto inquit ꝓpheta Esa. xxiij. Bene cane: frequēta canticū. ⁊ Ezech. vij. Canite tuba. i. voce sonora. ꝑparent omnes. s. ad canēdū deuote hoc cāticū. hic enī est illud cāticū qḋ suaui sono canit Ezech. xxxiij. Hoc etiā est illud cāticū de quo ꝑdixit Dauid ps̄. xxxix. dicēs. Immisit in os meū canticū nouū: carmē deo nr̄o. vn̄ dicebat ps̄. lxviij. Laudabo nomen dei cum cantico ⁊ magnificabo eum in laude. ⁊ ps̄. xcv. omnes inuitabat ad canēdū dicēs. Cātate domino cāticū nouū: cātate domino omnis terra. et Eccli. xxxix. dicitur. Collaudate canticum ⁊ benedicite dn̄m. ⁊ Esa. xlij. cātate dn̄o canticū nouū: laus eiꝰ ab extremis terre. ⁊ Michee. ij. scriptum est. Cantabitꝛ canticū cum suauitate. Beata autem virgo dicebat cum ꝓpheta. ps̄. xij. Cantabo domino qui bona tribuit mihi: et psallā nomini dn̄i altissimi. ⁊ ps̄. lviij. vt cantē fortitudinē tuam. qḋ fecit cum dixit. Fecit potentiam in brachio suo ⁊c. Item illud Dauid in psalmo. lxxxviij. Misericordias domini in eternū cātabo: quod fecit: cum dixit. Et misericordia eius a ꝓgenie in ꝓgenies ⁊c. Ipsa ergo seruauit ꝑceptū spūsancti dicentis per os Dauid ps̄. xcvij. Cātate ⁊ exultate ⁊ psallite. vn̄ ⁊ in eius ꝑsona ꝑdixerat idem propheta ps̄. lxx. Exultabūt labia mea cum cātauero tibi. Dicebat quoqꝫ ipsa bn̄dicta virgo illud ps̄. c. Misericordiam ⁊ iudiciū cantabo tibi dn̄e. Quod fecit quando cecinitꝰ dicens. Deposuit potentes de sede: ⁊ exaltauit humiles. In hoc aūt cantu suo dedit beata virgo exemplum illis qui sunt diuino cultui deputati: vt deuote cantarēt cantica diuina sm̄ ordinē ecclesiasticū. c. in die. de conse. dist. v. ⁊ cum ipsa exultauit in deo: dedit exemplum cantādi ⁊ iubilandi magis corde ꝙ̄ ore. sicut postea ordinauit ecclesia in. c. nō mediocriter. de consecratione. distinctione. v. ⁊. c. seduio. xxxviij. distinctione. et. c. cantantes. vbi glo. xcij. distin.

Pars Secunda huius sermonis que dicitur Modalitatis.

Inquit Nico. de ly. super Lucā ꝙ in cātico beate virginis primo ponitur modus cantandi. et hec est pars presens. Secundo subditur causa cantandi. ibi: quia respexit ⁊c. et hec est pars sequens. Circa primum declaratur laus virginis tanꝙ̄ magna cum dicitur. Magnificat. Secundo vt deuota. ibi: anima mea. non tm̄ labia mea. Tertio vt debita. cum dicitur. dominum. cui debetur laus ⁊ honor. Quarto vt iocunda. ibi: et exultauit spiritus meus. Quinto vt recta. ibi: in deo salutari meo. ⁊ dicit In deo: ratione creationis. salutari: ratione recreationis. meo: ratione assumpte humanitatis: quia sic fuit ipsius virginis ⁊ nō alterius. hec ille. Dicit autem. Magnificat anima mea dominum. non tamen addēdo aliquid ad eius maiestatis magnitudinem: quia immensa est: nec augeri potest nec minui. vnde Ecclesi. xviij. dicitur. Quis inuestigabit magnitudinē̄ eius? Non est minuere nec addere nec inuenire magnalia dei. Magnificauit aūt

cū eius magnificentiā oībus nunciando. sicut
faciebat Dauid dicens ps.xxxiij. Magnificate
dnm mecū. Et hanc expositionē approbat do=
minus Johannes gerson, cancelarius pari=
siensis vbi supra dicens Dominus a creatura
magnificaꝛ nō in augmentū sui in se sed qꝛ ma
gnus esse pdicaꝛ, cantꝛ ꝛ laudatur. aut certe qꝛ
magnificā facit animā cui magna facit qui po
tens est. nam quos iustificauit hos ꝛ magnifi=
cauit. Quid parū tibi vr magnificata beate
marie virginis aia. que operationi supra mo=
dum magnifice fuit ausa pbere cōsensum Fiat
inquit mihi sm verbū tuū. i. fiam mater illius
filij cuius est pater deus. Quid excelsius. quid
sublimius ꝛ magnificentius poterit cogitari?
quod ꝛ vidit cū pphetice subiunxit. Ecce enī
ex hoc beatam me dicēt oēs generatiōes. hec
ille. Item Maria magnificauit dnm humiliā=
do se. iuxta illud ps.lxiij. Accedet hō ad cor al
tum ꝛ exaltabitur deus. Magnificauit dnm: il
lum oībus preponēdo: dicens cum ppheta ps.
cxliiij. Exaltabo te deus meus rex ꝛc. Magnifi
cauit dnm eius corpus mysticū augēdo. iuxta
illud esaie. xxxiij. Magnificatus est dns. qm re
pleta ē syō iudicio ꝛ iusticia. Magnificauit do
minū ipm laudando ac dicēdo cū ppheta ps.
lxviij. Magnificabo eū in laude. Magnifica=
uit dnm ipsum benedicendo iuxta illud Eccli.
xliij. Benedicentes dnm exaltate illū quantum
potestis. quia est maior omni laude. Magnifi=
cauit dnm eius inimicos expugnādo. iuxta il=
lud Exod.xv. Cātemus domino gloriose enim
magnificatus est ꝛc. Dicebat ergo cōtinue ip=
sa btā virgo sposo suo celesti cū ps.lxx. Reple
tur os meū laude: vt cantē tota die magnitudi
nem tuā. Item dicebat cū eodem ppheta. Ma
gnificabo eū nimis in ore meo. Oēs quoqꝫ in=
uitabat ad idem faciendū dicens cum prophe
ta ps.xcvj. Oēs gētes magnificate eū. Dicebat
autem deo illud exod.xv. Quis similis tui ma
gnificus in sctitate? Et illud ps.viij. Eleuata
est magnificētia tua sup celos. Ex hoc aūt can
tico apparet excellētia ꝛ altitudo atqꝫ audacia
istius dignissime vginis que illum magnifica
re attentauit. de quo dr Eccli.xliij. Quis ma=
gnificabit eum sicuti est quasi dicat nullus. Ip
se nāqꝫ est ille de quo.b.Job.xxiij. sui lib.c.di=
cebat. Nolo multa fortitudine cōtendat mecū
neqꝫ magnitudinis sue mole me premat. et ra=
tionem assignabat. xxxix.c.di. Est enī magnus
fortitudine ꝛ iudicio ꝛ iusticia. ꝛ enarrari non
potest. Uera est enī pphete sula dicentis psal.
xlviij. Magnus dns ꝛ laudabilis nimis: ꝛ ma=
gnitudinis eius nō est finis. et tamen ista no=
bilissima puella eum magnificauit idest ma=
gnum fecit. Qꝛ enī deus magnus in eius vtero
paruulus factus est. ꝛ in visceribus eius cre=
uit. et lacte eius nutritus magnus factus est.
Ideo merito inquit eius mater se illū magnifi
care. i. maiorē facere. Scdm aūt Ber. inqt. Nō
laudaꝛ hic magnus dns ꝛ laudabilis nimis. sꝫ
paruus dns, ꝛ amabilis nimis. Dicit vo beata
vgo. Magnificat aīa mea. quia lingua nō suffi
cit. Unde glo. inquit. Qꝛ tanto munere domin9
me sublimauit vt nullo lingue officio explica=
re possim ideo tm animi interioris affectum in
agendis gratiarū laudibus offero. Uel dicit.
Aia mea. q.d. nō solū corpus ꝛ lingua: sed prin
cipaliter aia mea magnificauit dominū. Deus
enī vt.s.dixim9 magnificādus est et laudādus
magis mēte ꝙ voce. iuxta illud apli ephe.iiij.
Cātantes in cordibus vestris deo vnde dice=
bat. Psallā spū psallā ꝛ mente ex quibus patet
suauitas cātici huius vginalis Licet enī dica
tur Eccli xl. Tybia ꝛ psalterium dulcē faciūt
melodiā ꝛ sup vtrūqꝫ lingua suauis. tamē dul=
cior est cātus spūalis scꝫ iubilus cordis ꝛ men
talis melodia. Eccli.xxx. Non est oblectatio
supra cordis gaudiū. Quis ḡ erit tāte sufficien
tie, vt valeat explicare vel percipere quā te me
lodie est cāticū qd instrumentaliter virginis
sctē aia cātat. Cōsidera si vales qlis sit cytha
reda. qualis cythara qualis ꝛ cantici materia.
Nā etiā bonus cātor si voce rauca vtaꝛ: male
cātat. ꝛ bonus cythareda fracto instrumento
male cytharizat. Nec etiā sufficit vox pulchra
ꝛ instrumentum nobile si autor artis sit impe=
ritus. iuxta illud Ouid. in .iij. lib. de ponto. c.x.
Non bene cātātes labor est audire puellas.
Item data peritia artis ꝛ instrumētorꝫ compo
sitione perfecta, si materia sit displicibis de
suauitate cytharizātiū ꝛ canentiū aliqd subtra
hit. Ad faciedā ergo pfectā ꝛ delectabilē melo
diā, requiriꝛ bonus magister bonū instrumen=
tum ꝛ materia suauis et delectabilis ꝙ omnia
erāt in eo: de quo inquit Uirgil. in.j. eneidos.
Cythara crinitus Jopas personat aurata do
cuit que maximus athlas. In isto autem cāti=
co cythareda est spiritussanctus qui etiam in
omni instrumento inepto ꝛ vili suauiter sonat.
Ut enim inquit Gre. in sermone apostolorum.
Tetigit puerum cytharedā Dauid ꝛ psalmistā
fecit Tetigit etiā puerum iuniorem Danielē
ꝛ iudicem senū fecit. Pastorem armentarium
Amos: ꝛ prophetā constituit. Piscatorem Pe=
trum: ꝛ principem aplorum ordinauit. Theolo
narium ꝛ publicanum Mattheū ꝛ apostolū ac
euangelistā creauit. Persecutorē fideliū Pau
lum. ꝛ predicatorem gentiuꝫ fecit. Qualiter er
go cantabit ꝛ armonizabit spiritussanctus vbi
instrumentum est anima virginis sanctissime?
Sed adde nobilissimo cytharede et suauissi=
mo ac optimo instrumento preciosam ac de=
lectabilem materiam. Quia in hoc dignissi=
mo cantu cantātur magnalia diuine laudis
Unde bene cecinit virgo gloriosa dicens Ma=

gnificat anima mea dominū. q̄si diceret cum pp̄ha. Cōfitebor dn̄o nimis i ore meo. τ in medio multoꝝ laudabo eū ps. cviij. Nimis idē respe ctu magnī sꝫ respectu audientiū q̄ taꝫ magna capere nequeūt. Uel melius exponēdo. Cōfite bor domino nimis in ore meo. i. si voluero ma gnificare deum in ore meo: nimis esset τ nimis prolixum. immo impossibile. vnde τ paulus q̄ in paradiso vidit loq nō potuit. ij. ad Coꝛ. xij. Magnificat ḡ aīa mea dn̄ꝫ. q̄ rapta ē ad vidēdū ei⁹ ei⁹ magnificētiā. q: ꝺbꝫ hoc dn̄ fieri n̄ possēt. E

ET bene notādū est ꝙ dicit anima mea Nullus eñ pp̄le dicere pōt aīa mea nisi q̄ totaliter hꝫ aiam liberā ab oi ser uitute. vt inq̄t Archiep̄s florētinus in. iiij. par te summe. ti. xv. c. xxviij. §. ij. vbi etiā dicit ꝙ tri plex est seruitus a qua opꝫ esse liberā τ immu nem vt sit anima sua. Prima est seruitus crimi nis siue vitioꝝ de qua dr̄ Jo. viij. Qui facit pec catum seruus est pcti. Sed peccatum sicut est triplex ita τ eius seruitus est triplex: est enim triplex pctm̄. s. moꝛtale. qd̄ pfecte facit hoiem seruū pcti τ diaboli. iuxta illud. ij. Pe. ij A quo qs superatus est eius τ seruus ē. et vt dicit Au. Quis est seru⁹ tot dn̄oꝝ quot vitioꝝ. τ hoc ma xime impedit alam ne possit deo vacare. Per originale aūt pctm̄ sensus hois τ cuncta cogi tatio ei⁹ prona est ad malū ab adolescētia sua vt dr̄ Gen. viij. τ c. omnis etas. xij. q. j. Nec libe ratur anima ab impedimento talis seruitutis pugne carnis contra spiritum. vñ nō pōt ita li bere volare ad deum per cōtemplationē τ va care diuinis. Nec aliquo sacramēto circūcisio nis vel baptismatis vel alterius liberat a ta li seruitute lꝫ subleueē plus τ minus. sed semp remanet pugna carnis que alam captiuā du cit sub lege peccati fm̄ inclinationē. etsi nō do minetur omnino. Ueniale aūt tepefacit aiam τ pigrioꝛem reddit ad ascendendū in deuꝫ fer uoꝛem tollens spiritus. Scd̄a seruitus est san guinis siue propinquoꝝ. que etiam alam aliq̄ liter tenet captiuam ne in deum totaliter va dat Sicut patet de illo qui xp̄m sequi cupie bat sed tñ retinebat ne eum⁹ seq̄retur dicens. Permitte me prius sepelire patrem meum. Math. viij. Contra quem defectū. s. nimie affe ctionis ad parentes venit domin⁹ mittere gla dium separationis dicens. Ueni separare fi lium aduersus patrem. τ filiam aduersus ma trem suam ꝛc. vt hr̄ Math. x. τ Luc. xij. et hoc ideo quia caro τ sanguis: regnum dei non pos sidebunt. vt ait apostolus. j. ad Coꝛin. xv. Unde τ Ambro. inquit in ca. cui poꝛtio. xij. qō. j. Hec est vera sacerdotis fuga. abdicatio domestico rum. τ quedam alienatio chariſſimoꝛuꝫ vt suis se abneget qui deo seruire gliscit. hec ille. Ter tia seruitus est mundialium τ terrenarum re rum spinis suis sollicitudinum animam liga tam tenentiū: ne libere deo seruire valeat: vt patet de illo qui domino seruire cupiebat p fecte. Cui interrogāti dominū de via pfectio nis cū ipe dn̄s respōdiſſet. Si vis pfect⁹ eē: va de τ vēde omnia que habes τ da paupibus τ seq̄re me tristis retroceſſit discedēs ab eo q: ha bebat multas possessiones. vt dr̄ Mat. xix. Ne cesse est ergo vt aia q̄ vult intelligere magna lia dei. τ in cōspectu eius solius semp medita ri. a iugo cuiuslibet harum seruitutū sit libera τ immunis In cuius figuram dixit dn̄s abrae Genes. xij. Egredere de terra tua. i. de munda nis cupiditatib⁹ τ de cognatiōe tua. i. de ami cis τ attinentibus. τ de domo patris tui. i. de vi tijs τ criminibus per que quis efficit filius dia boli: τ de domo ac familia eius. iuxta illud Jo. viij. Uos ex patre diabolo estis τ desideria pa tris vestri: idest diaboli facere vultis. Sequit in dicto. c. Genes. τ veni in terrā quā mōstraue ro tibi. scꝫ contēplationis τ suauis perfectiōis Talis aūt potest dici. filius dei renatus nō ex sanguinibus iniquitatuꝫ neqꝫ ex voluntate car nis necessitatum amicoꝛū neqꝫ ex volūtate vi ri. s. mundi vanitatum. et consequenter potest dicere aia mea. Cuꝫ autē nullius creature pu re anima. fit que non fuerit subiecta peccato. Quia si dixerimus quia peccatum nō habem⁹ ipsi nos seducimus. τ veritas in nobis non est. vt dicit Johānes in canonica sua. excepta san cta virgine. vt dicit Augu. Que etiam parētū amoꝛem oblita est segregata ab eis in sua in fantia τ deo totaliter mancipata. vt historia natiuitatis eius edocet. et ab omni terrena cu piditate elongata. Restat vt talis virgo ab om ni iugo seruitutis excussa totam animam suaꝫ possideret τ dicere sola potuerit. Magnificat anima mea dominum. et ita cecinerit vsqꝫ in fi nem. Poterat enim dicere cū ps. xviij. Medita tio coꝛdis mei in conspectu tuo semper. hec Archiepiscopus floꝛentinus. Cuius verba aut non concludunt intentum. aut necessario est dicendum. ꝙ beata virgo fuit totaliter libe ra et immunis a peccato originali. aliter non semper potuiſſet dicere anima mea. vt ipse p supponit. Nam pro illo tunc vel instanti quo fuiſſet in peccato originali: non fuiſſet libera eius anima. sed serua diaboli τ peccati. vt dif fuse probauimus in parte. prima huius ope ris. Sola ergo beata virgo inter puras huma nas creaturas potuit dicere illō Eze. iiij. Ani ma mea non est polluta ab infantia mea vsqꝫ nunc. et illud ps. xxj. Anima mea illi viuet sci licet semper et nunq̄ diabolo seruiet. Et con sequenter semper magnificabit dominum. ¶

IN quibus verbis apparet virtus et san ctitas virginis. que non egit sicut multi qui carmina vel alia opera ediderunt alij in quibus descripserunt facta egregia

magnorum virorum ut ab eis vel vel ab eorum posteris divitias vel honorem consequerent. Alii vero laborauerunt tractare materias delectabiles et obscenas ut poete. alii subtilia ut phi. alii lucratiua ut iuriste. alii temporum successus ut historiographi. Et sic ut conuertet ad capessendam vel tpalem comoditatem. vel gratiam et famam: ut in perpetuum duraret eorum memoria. Sicut Ouid. quod inquit i vi. metamor. Iamque opus exegi quod nec Iouis ira nec ignes. Nec poterit ferrum nec edax abolere vetustas. Unde de talibus verificat illud Eccia vi.s. faciendi plures libros nullus est finis. Btã autem virgo hoc canticum edidit precise ad decantandas dei laudes. et hic est eius oris finis et intentio. Et ideo dicit. Magnificat aia mea dnm. Et nota quod non dicit deum non sponsum non filium non patrem quia quodlibet horum dicere potuerit vere. Sed tamen dicit dnm. ut ol via pprias laudes fugeret et diuinis tamen intenderet. Si enim dixisset deum suam humilitatem tacuisset. quod fieri non poterat cum ea usque ad redundantiam plena esset. et omni verbo tactu gestuque se humilem et vilem predicaret pro posse. Qui enim dicit deum sui dicentis nullam conditionem exprimit. cum deus non dicatur re. atiue. Si aut dixisset sponsum. patrem vel filium: multum se laudasset. Et ideo dicit dnm. quod nomen est relatiuum ad seruum et ancillam. quia hoc nomen seruus et ancilla est nomen vilitatis Et sic sicut respondit angelo. Ecce ancilla dni. ita nunc cecinit. Magnificat aia mea dnm. Quia ergo btã virgo non quesiuit famam vel gloriam suam. sed semper diuinam ideo deus reddidit eam gloriosam et famosam. Ipse enim inquit i. Reg. ii. Qui me glorificauerit glorificabo eum. Et non solum ipsa est famosa sed et hoc eius canticum est famosius omnibus aliis canticis. unde omni die cantatur. et hora multum apta. s. in vesperis et modo multum grato et solemni magisque ola alia ecclesie cantica. Alia quoque rone dixit bndicta virgo dnm. ut. s. hoc suum canticum diuine laudis redderet magnificum. Nam ad magnam laudem quatuor requiruntur. s. ut fit a magno laudante. a magno modo. de magnis factis. et de magnis psonis. Ex quibus omnibus hoc canticum redditur magnificum. Nam laudans est magna. s. aia virginis talis et tanta. Modus est nobilissimus. quia exultauit spiritus eius rc. Item de magnis factis que in ipso cantico narrant. Restabat ergo ut a quarto magno laus deceretur ut esset tota magna. Et hoc fit cum ait dnm. Et prudenter dixit absolute dominum. non illum vel illum quia non loquitur de aliquo domino alicuius portionis mundi. ut fecerunt tragici. comici et historiographi. sed de dno vniuersali. Cui dicitur Hester xiii. Dominus vniuersorum tu es. et in ditione tua cuncta sunt posita. De illo loquitur. cui soli dicitur illud Exod. xv. Dns bonus innocẽs. Qui est deus deorum et dns dominantium. Deutero. x. Et cui dr Iudith. ix. Dns nomẽ est tibi soli. qui solus est dns fortis et potens. dns potens in prelio. ps. xxiii. Qui solus est dns virtutum. ps. xlvi. Qui est dns excelsus terribilis sup oẽm terram. ibidẽ. Cui inquit idẽ propheta. ps. lxxxii. Nomẽ tibi dns. tu solus altissimus sup oẽm terram. Cui etiã dicit Eccli. xliii. Terribilis dns et magnus vehementer. r. ii. Mach. xiv. Tu domine vniuersorum qui nullius indiges. Est ergo hoc canticum valde magnificum. quia de tanto dno loquitur. Et ideo est excellentius omnibus scripturis mundialibus. Quo vero ad diuinas scripturas est sciendum fm quosdam catholicos doctores quod tria sunt que pferunt scripta scriptis. s. tempus in quo adinuenta sunt. forma tradendi. et dignitas persone tradentis. Respectu primi istud canticum preponitur omnibus scripturis veteris testamenti. Respectu secundi preponitur omnibus epistolis. actibus et pphetiis noui testamenti. Respectu tertii preponitur omnibus scriptis in euangeliis exceptis his que de ore xpi emanauerũt. quia nulla persona post xpm dignior reperitur. Et ideo hoc canticum est frequentandum secundum predictos doctores. qui etiã dicunt quod alia quoque ratione dixit beata virgo dnm ut scilicet mentem ad timorem et reuerentiam dei excitaret. Quia initium sapientie est timor domini Eccli. i. Iste enim terminus dominus includit timorem filialem qui est amoris. iuxta illud Malach. i. Si ego dominus: vbi est amor meus. Item dixit dominum. ut pprietates dei explicaret quod non est dns sicut tyrannus temporalis qui a depredatione subditorum dicitur dominus: quasi dominus. immo nihil. sed multum et cuncta surripio. Sed a largitione beneficiorum dicitur dominus quasi do munus. Et hoc insinuauit. cum eius beneficia commemorauit. Primo data sibi in particulari dicẽs. Fecit mihi magna qui potens est: et postmodũ beneficia data oibus dicens. et mia eius rc. Scdo a liberatione oppressorum dicitur dominus. quasi do manus. i. adiutorium. Et hoc insinuauit eum salutarem appellauit idest salutem dantẽ. Itẽ cum dixit. Deposuit potentes de sede. s. opprimẽtes alios. et exaltauit humiles. s. a potentibus depressos. Tertio a debellatione inimicorum dr dominus: quasi dominas hostibus. Et hoc insinuauit cum dixit. Fecit potentiam in brachio suo dispersit superbos mente cordis sui. ¶

Grecus autem expositor super Luc. exponit hec verba virginis. Magnificat anima mea dominum dicẽs. quod hoc inquit beata virgo. quasi diceret. Mirabilia que deus prenunciauit. in meo corpore exercebit. Sed anima mea infructuosa apud deum

nō erit. Conuenit autem mihi et volūtatis fru ctum afferre. Nam quanto amplo doceor miraculo:tāto teneor glorificare in me mirabilia operantē. Orige aūt sup hoc passu inqt. Si aūt dñs nec augmentū nec detrimentū recipere pt qd est q maria loquit. Magnificat aīa mea dominū. Sz si ꝯsiderē dñm saluatorē imaginē eē inuisibilis dei. ⁊ aīam factā ad eius imaginem vt sit imago imaginis tūc videbo qm in exemplo eoꝝ q solēt imagines pingere qn magnificauero aīam meā ope. cogitatione ⁊ sermone tūc imago dei grādis efficit vt ipse dñs cuius imago est in aīa mea magnificetur. hec ille Et idē dicit diuus Ambro. sup Lu. q ait. Magnificatur dñs nō q humana vox ei aliqd adiūgat sed qꝛ magnificatur i nobis dñ aīa nostra que ad imaginē dei est creata. p iusticiā se xp̄o cōformat q est imago p̄ris. Et sic dū ip̄m xp̄z imitando magnificat. qdā pticipatione magnitudinis eius sublimior fit vt illaz imaginē splendido bonoꝝ colore factoꝝ ⁊ quadā emulatione ꝟtutis in se videat exprimere. Magnificat ergo dñs nō in se s in nobis. sicut ēt dr scīficari. Unde ei dicim⁹. Scīficet nomen tuū. Hanc aūt magnificationē diuinā fiendā ab aīa btē ꝟginis ꝓdixerat ꝓpha dauid q in eiusdē ꝑsona inqt ps. ciij. Benedic aīa mea dño ⁊c. B

Sequit aūt btā ꝟgo in cātico suo dicens. Et exultauit spūs meus in deo salutari meo. Qd exponēs Hugo cardinalis dicit q aīa ⁊ spūs idem sunt s aīa dr inquantū aiat ⁊ viuificat corpus vnde hic bene viuendo magnificat deū q fecit eā. Spūs aūt dr inquantuz supcelestia cōtemplat. cuius ꝓprie est exultare in deo. Et hec exultatio multū displicet diabolo. vnde. i. Reg. iiij. Philistiim ingemuerunt dicentes. Uhe nobis. Non em̄ fuit tanta exultatio heri ⁊ nudiustertius. Uhe nobis. Quis nos seruabit de manibus sublimiū deoꝝ istorum Ui aūt dr. Uhe nobis. qꝛ duplex est exultatio q displicet eis. Una cōtra tristiciā seculi. De q dr. ij. ad Corin. vij. Tristicia seculi mortem operatur. Alia cōtra tristiciā carnis q spm deijcit. de q Prouer. xviij. scriptū ē z In merore aīmi. i. aīe deijciet spūs Et ꝓpter hoc dr ad Phil. iiij. Gaudete in dño semꝑ iterū dico gaudete. Hec exultatio siue hoc gaudiū qd est in deo,. est contra gaudiū diaboli: cōtra mundi: ⁊ cōtra gaudium carnis Gaudiū vero diaboli ē impietas contra deum. Prouer. ij. Letant cum male fecerint. ⁊ exultant in rebus pessimis. Gaudiū mundi est vanitas contra proximum. Job. xxi. Gaudent ad sonitum organi. ducunt in bonis dies suos. ⁊ in puncto ad inferna descendunt. Gaudium carnis est voluptas contra seipsam De quo Prouer. xiiij. dr. Extrema gaudij luct⁹ occupat. In his autē nō gaudebat beata ꝟgo

sed in deo. Et iō inquit. Exultabit spiritus me⁹. in quo nulla est simulatio. In deo salutari meo. i. in filio saluatore. nō in mūdi honore. nō in carnis voluptate. nō in generis nobilitate. nō in corporis pulchritudine. nō in mūdi ꝓsperitate. sed in deo salutari meo. iuxta illud ps. lxxxiij. Cor meum ⁊ caro mea exultauerunt in deū viuū. ⁊. i. Reg. ij. Exultauit cor meū in dño ⁊ exaltatū ē cornu meū in deo meo. Au. Exultat i dño q terrena o curat. quē ꝓsperitas emollit quē aduersitas tēporalis non frangit quē sola dei memoria delectat. iuxta illd Thre. iij. Memoria memor ero et tabescet i me aīa mea. C

Potest ēt sic exponi. Exultauit spūs meus in deo salutari meo. i. a me sm carnē cōcepto. Unde ipsa sola ⁊ specialiter pōt dicere eū suuz. Hec Hugo ꝑdictus. Sed lz hec expositio sit bona: tamen rectius ⁊ melius dixisset exponendo in terminis in quibus loquit beata ꝟgo eū appellās salutare suū q sic fuit suū salutare vt nūq eo mō fuerit alterius qꝛ nullū salua uit redimendo a pctō originali p gratiam preseruationis. nisi ipsam quā dignissimo modo redemit. Sicut canit ecclesia i officio cō ceptionis dicēs. Nullū redemit filius ex omni gēte dignius. qui te seruauit proul de mūdam paterno scelere. Et ideo xp̄s dr salutare beatissime ꝟginis particularis singulari modo. ⁊ ita p antonomasiam appellat ⁊ nullus alius pōt sic eum nūcupare. Uera est em̄ illa sniā quaz ego metrice scripsi dicēs beate ꝟgini. Te crimine solā immunē natus cōtulit esse tuus. Non potuisset aūt bndicta ꝟgo dicere deū saluatorem suū spālem nisi ab originalis peccati casu ⁊ dāmnatione ꝓseruasset ⁊ saluasset. Hāc ꝟo particularem ac dignissimā saluationem ꝓuidens in spū Abac. dicit in. c. vlt. Ego aūt in dño gaudebo. ⁊ exultabo in deo iesu meo. Jesus em̄ idē. est qd saluator. Dauid qꝫ ps. lxij. ait in ꝑsona eiusdem. In velamento alaꝝ tuaꝝ exultabo. Deus em̄ alis benignitatis ⁊ mie sue velauit alaꝫ virginis. ne infici posset immundicia pctī originalis. De qua velatione ipsa tunc. ⁊ etiaz in hoc cantico exultauit: ⁊ nō solum ipsa; ꝓpter hoc exultauit sed etiam tota ciuitas celestis. ita vt posset dici illd Hester. viij. Exultauit tota ciuitas. ⁊ de oibus sanctis angelis de saluatione ⁊ ꝓseruatione dñe sue gratulantibus dici posset illud. ij. Esdre. iiij. Exultauerunt cum musicis ⁊ leticia dei. De ista quoqꝫ exultatione virginis propter ꝓseruationez a casu originalis peccati predixit Dauid ps. xv. in persona eius dicens. Prouidebam dñm in cōspectu meo semper: qm a dextris est mihi ne commouear. Propter hoc letatum est cor meū ⁊ exultauit lingua mea ⁊c. Exultare autem debuit maria ad gratiarum actionem deo reddendam:

q: ipse deus exultauit in vtero eius vt gygas ad currēdā viā.s.sue salutis & totius mūdi.ps. xviij.Vñ dicebat illud ps.lxv.exultauit sub lingua mea. In psona h3 eius dicebat Dauid ps.lxx.Exultabunt labia mea cum cantauero tibi:& aia mea quam redemisti.s.ab originali pctō pseruando.Inuitabat et alios ad exultandū illud ps.lxxx.Exultate deo adiutori nostro. Et ps.xciiij.dicebat Uenite exultemus dño.iubilemus deo salutari nostro. D

Ad hāc et exultationē exhortabat beatā virginē Johel ppha.ij.c.sui libri.dicēs. Exulta & letare terra.Per terrā em vt supe declarauimus intelligit spūalr virgo bene dicta. Nec mirum si ipsa exultauit Nam de alijs sanctis scriptum est ps.lxxxiij.Exultauerunt in deum viuum.Et ps. lxxxix.in persona eoꝝ dr.Exultauimus & delectati sumus.Et ps. xxxi.etiam canit Dauid dño di.sancti tui exultent.Et ps.cliiij.& iusti tui exultabunt ps.quoq3 xlvj.dicit electis iubilate deo in voce exultationis.& ps.cvj.iteꝝ de ipsis ait annūcient opera eius in exultatione.Et ps.cxvj. scriptū ē. Uox exultationis in tabernaculis iustoꝝ.Et psal. cxxv.in exultatione metent.Et iterū. Uenient cum exultatione portātes manipulos suos.et ps.cxxxj.Sctī eius exultatiōe exultabūt.Quid ergo credendum est fecisse istā sanctissimā & super oēs a deo electā virginē:pfecto credendū est q semper exultabat in dño sicut de ea supra dictū fuerat Esa.xlj.vbi dr.Exultabis in dño & i sancto israel letaberis.Vñ ipsa dicebat illō Esa.lx.Exultabit aia mea in deo meo.Ipsa ergo faciebat in terris quod sancti faciunt in celis.De qbus dr ps.penul.Exultabunt sancti in glia . et iterū , exultatiōes dei in gutture eoꝝ. & esa . lxv.illis inqt deus. Gaudebitis & exultabitis vsq3 in sempiternū.Basilius ho exponēs predicta verba cātici hui⁹.s.exultauit &c.ait.E

Primus fructus spūs est pax & gaudiu3 Quia ego virgo sancta totam sibi hauserat spūs gratiam merito subiungit. et exultauit spūs meus in deo salutari meo. et idē aiam dicit & spm:. Consueta aūt in scripturis exultationis platio: insinuat alacrem quēdam & iocosum habitum aie in his q digni sunt.proinde ho exultat in dño ineffabili cordis tripudio & resultatione in strepitu honesti effectus Beda aūt exponens illud.In deo salutari meo.& assignās causa3 huius exultationis inqt.Quod eiusde3 iesu.i.saluatoris spūs virginis eterna diuinitate letatur:cuius caro tpali cōceptione feratur.Ambro.ho dicit. Magnificat ergo anima marie dominū.& exultat spiritus eius in deo,: eo q aia & spū pri filioq3 devota vnum deū p quē oia pio veneratur affectu.Sit aūt in singulis marie aia vt magnificet dominum.Sit in singulis Marie spūs vt exultet in dño.Theophilus aūt inqt.Ille deū magnificat qui digne sequit xpm.& dum xpianus vocat christi nō minuit dignitatē magna & celestia operando.et tunc spūs eius.i.spūale chrisma exultabit.i.perficiet et non mortificabitur.Origen.vero ait.Prius autē aia magnificat dñm.vt postea exultet in deo. nisi eni3 ante crediderimus exultare non possumus.Hec ille.Exultare aūt sm papiā. huguitionem et Catholicon . est valde vel extra salutare:,et est gaudiū qđ nō solū verbis exprimit.s3 etia3 gestu corpis pre nimia leticia ostendit.& talis fuit exultatio btissime virginis que exultauit. i.extra totius humane nature facultatem saltauit & exiliuit.ac tota in eterne maiestatis cōtēplationē absorpta:gaudio ac leticia inexplicabili in aia & in corpore repleta fuit. Quia vero dicit exultasse spm suū est notādū q spiritus multipliciter accipit.s3 quātū ad pñs spectat dico q,accipit pro pro flatu holo.Iuxta illud Gen.ij.Inspirauit in faciē ei⁹.s.Ade.spiraculū vite.i.spm siue flatū.Pro aere etiam quo respiram⁹ sumitur spūs.Iuxta illud ps.cxviij. Os meū aperui & atraxi spm.Iste ergo spirit⁹ marie sc3 flatus.exultauit i deo q totus ad glo riā dei diffusus pandit magnalia sua.Spirit⁹ etiā inquātum aer dr suus dici potest inquantū nō solū aer.sed etiā totus mundus fact⁹ est suus cū dei sit.& per consequēs dña oium. Aer ergo.iste ingrediens per os virginis ad suum creatorem qui eius latebat in vētre: modo suo exultabat.qz magis purificatus.atq3 radijs diuinitatis impletus dulcissime resonabat. F

Secūdus spūs dicitur angelus. Iuxta illō ps.ciij.di.deo. Qui facis angelos tuos spiritus.Quelibet autem anima a principio creationis sue h3 angelum ad sui custodiā deputatu3.vt ait hieronymus super Matthe.& ponit magister sententiarum in.ij. distin.xj.Beata igitur virgo habuit inter alios vnum spiritum supremum.qui fortassis nec ante nec postea datus est alicui ad custodiā.s3 soli virgini huic ab initio reseruatus. Sicut em sola fuit mater vnigeniti filij dei.& in gratuitis vniuersis mirabiliter singularis.sic etiam sane dici potest custostiam sibi singularem datā fuisse.Si enim habuit singularissimum spōsu3 ad seruitium & electissimum apostolum ad obsequium quare nō credatur habuisse nobilissimum spm ad auxilium.Hic igitur spiritus angelicus datus sibi ad custodiā.prius exultauerat de obedientia humilitate & alijs virtutibus ipsius virginis alme.At vbi verbum dei eius est carne vestium exultauit in deo salutari.i.iesu marie filio:quia deputabatur ad custodia3 siue potius ad obsequium domini dei sui.: Si tenere quis velit q angelus matris sit etiam angelus prolis donec nascat.sm quosdā dicē-

tes q quando filius nascitur: accipit angelum proprium: quia tunc est sicut fructus ab arbore matre precisus: sed donec est in ventre matris est sub custodia angeli materni tanq aliq pars matris. Fructus em pendens e pars fundi. l. fructus. la. ij. ff. de rei ven. et hec opi. fuit beati Tho. in. j. parte sum. q. cxiij. arti. v. vel vt aliq allegat in. cxiij. q. v. Quis ergo explicare poterit quanto gaudio exultabat sps ille qui primo vidit deum incarnatu? Qui fuit prim spiritussancti minister ad illud ineffabile op. Qui primus corpusculu illud aut formauit aut formanti assistit. Qui prim inuisibiles cunas deo parauit. qui prim cibu de matre in os diuinu expssit. Qui sicut assistit visione in celo coram patre. sic assistebat in terris filio icarnato. qui primus illud vidit desideratu cōmertiu. Angelus quoq Gabriel accepto virginis respōso et verbo dei incarnato. primus ad celu tot iocūdus ac exultās celestē curiam letificatur ascēdit. Iste aūt Marie sps certus de psenti. pro tota hierarchia, celica exultabat. Exultabat nāq hic optim Marie sps qn videbat ipaz dei matrē effectā: et tāto filio dignam. G

TErtio dr sps anima. iuxta illō Eccl's. iij. quis scit si sps filioz Adam ascēdat sursum? Et vltimo eiusdē lib. c. xij. Reuertat puluis. i. corpus in terrā suam. et sps. i. anima: ad deum qui dedit illum. Et iste sps Marie exultauit. Et est sensus q sps. i. anima: q magnificauit deum quo ad alios etiaz exultat quo ad seipsam: ita q sicut dilatat deus. i. magn ostēditur per os virginis in corda audiētiū ei magnificationē: sic etiam crescit in ipso spiritu vl anima sua per maiorē inherētiā: capacitatē et dilectionē eius. Uel est dicendū deq mēte! quorundā doctoz q aīa Marie piūcta corpori magnificauit dnm. sps vo raptus a cōiunctione corporis qntum ad sensum actualis isormationis exultauit in dno. vn magister Joānes gerson in trac. secūdo super Magnificat. dicit. beata virgo fuit in excessu sps vel in extasi mētis respectu illoz quoz non poterāt ex sua virtute vel intelligētia ppriaz cognitionē accipere: vt quid esset deus in se et in sua magnificentia. qd angeli per omnia. Quid felicitas quā nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascendit. hec ille. Ex qua visione supnaturali exultauit in dno sps eius. O igitur beata beatorum virgo pijssima. per istā ineffabilē exultationē tuam impetra et mihi a dno quē tātopere magnificasti: vt et ego illum digne merear magnificare: et sps meus exultare possit in deo salutari tuo et meo. O beatissime sps virginis gloriose: qui semper in deo exultauit: nec mirū quia in se deum habuit qui habitat in humili spiritu. Esa. lvij. Ipsa enim seruauit illud Eccli. vij. humilia valde spm tuum. Et ideo deus semper habuit curā de spiritu ipsius virginis vn dicere poterat deo illud Iob. x. visitatio tua custodiuit spiritū meum. O bndicte sps Marie de qua dici potest illud ps. xxxj. Nec est in spiritu eius dolus. Et ideo cōfidenter dixit in morte illud ps. xxx. In manus tuas dne cōmendo spiritū meum. H

QUarto accipit spirit pro feruore mentis. iuxta illud ad Roma. xij. spiritu seruētes dno seruiētes. et. j. ad Timo. v. spiritu. i. feruorē nolite extinguere. Et iste feruor deuotionis virginis gloriose exultauit in dno. i. ipsam exultare fecit. Quinto accipit sps pro deo: quia sps est deus. Jo. iiij. vel particulariter accipit pro persona spussancti. Istum aūt spiritū suū dicit beata virgo exultasse in deo: quia ipsam exultantē fecit in se deo salutari suo. sicut etiaz dicitur ad Roma. viij. Ipse sps postulat pro nobis gemitib inenarrabilib: quia nos postulantes facit et gementes. Exultauit ergo btē virginis sps afflatus rore spussancti. sicut et dicitur de Christo Lu. x. In illa hora exultauit Jesus in spusancto. De hac afflatione, spussancti in ipsam dei matrē pdixerat Dauid dicens deo patri. ps. cxlvij. Flabit sps eius, et fluent aque. s. diuinaꝝ laudum ab ore virginis, per hoc mirabile canticū. O Maria quis erat ille sps qui tm exultare faciebat spiritum tuum? Profecto erat ille de quo dr Sap. xij. O q̄ bon et suauis est dne sps tuus. et Eccli. xxiiij. inqt ipse deus. Sps meus sup mel dulcis. O beatissima virgo tu semper habuisti istū spm paraclytū. i. psolatorē qui te semp in omnib tuis sanctis operib direxit. vn dicere poteras deo illud ps. cxlij. Sps tuus bonus deducet me i terrā rectā. De te quoq dici poterat illud Esa. lxiij. Sps dni ductor eius fuit. et ideo eam mirabiliter exultare fecit. Tu etiam dicere poteras illud Ezech. iij. Eleuauit me spiritus inter celum et terrā. et illud Apoca. xxj. Sustulit me in spiritu. Adeo em eleuabat mentē tuā spussanctus: vt de spiritu tuo dici posset illud. j. ad Corinth. ij. Spirit omnia scrutat, etiam pfunda dei. Et ideo ptinue exultabas tu in deo salutari tuo. Sed dic mihi obsecro o genitrix dei sanctissima. Quis est iste deus in quo exultabas? Certe rndēri potest. Iste est ille qui inqt Gen. xvij. Ego sum de omnipotēs. et ideo fecit mihi magna qui potēs est. Ipse est ille cui dr Num. xvi. Fortissime deus spirituū. et ideo exultauit in eo sps meus. Iste est ille de quo dr Deute. iiij. et ad Heb. xij. deus noster ignis consumens est. Et ideo igne sui amoris accēdit spm meū: ac eum exultare fecit. Ipse enim est deus cordis mei: et pars mea deus in eternum. ps. lxxij. Ipse est deus saluator meus. Esai. xij. Ipse est deus abscōditus. s. in vētre meo. Esa. xlv. Ipse est deus dns fortitudo mea. Abachuc. iij. Ipse est deus

est deus totius consolationis.ij.ad Corinth.i. Iste est ille deus qui locutus est in sancto suo. ps.cvij.i.In corde meo.ꝛ fecit me exultantē canere laudes in cātico isto.qđ vult ab omnibus frequentari:ac dici cum iubilo.Unde dixit᷒ mihi Esa.lix.Spiritus meus qui est in te:ꝛ verba mea que posui in ore tuo non recedēt de ore tuo:ꝛ de ore seminis tui amodo vsq; in sempiternuȝ.Sicut ergo ego exultaui in domino:ita et semen meum seruiet ipsi.ps.xij.scilicet hoc canticum deuote decantādo.ꝛ tunc de semine deuotorū meorum verificabit illud ps.xxxvi.ꝛ semen illius in benedictione erit.Quilibet ergo deuotus meus debet magnificare mecū in hoc cantico filium meum:ꝛ exultare ei ac dicere cum ꝓpheta ps.xlj.Tu es salutare vultus mei ꝛ deus meus.Exultēt ergo omnes gentes: quia gentibus missum est hoc salutare.Actuū xxviij.Ipse est enim ille de quo dicebat Iacob deo Gen.xlix. Salutare tuum expectabo dñe. et erit expectatio gentium.Ipse est ille de᷒ quo Dauid rogabat deum ps.l.di.Redde mihi letitiam salutaris tui.ꝛ ps.lxxxiiij.Ostēde nobis domine misericordiā tuam:ꝛ salutare tuum da nobis.Ipse est ille cuius incarnationē vidētes prophete in spiritu exultabāt.vnde Esa.lij.sui lib.c.dicebat.Uidebūt omnes fines terre salutare dei nostri.Si ergo sancti patriarche ꝛ prophete tm̄ exultauerūt propter huius salutaris expectationē:quare exultare non debet spirit᷒ meus in deo salutari meo quem incarnatū habeo in vtero meo.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur Causalitatis. 3

CAusa huius cantici virginalis vt inquit Nico.de ly.super Lu.fuit vt dei bñficia connumeraret ꝛ ei gratias referret.Uñ primo cōnumerat bñficia sibi collata singulariter.ibi:quia respexit humilitatem ancille ine ꝛc. Secundo bñficia collata populo Iudeoꝝ specialr̃.ibi:suscepit Isrl̃ puerum suum.Circa primū dicit.quia respexit humilitatē ancille sue.q.d.ſm Nico.de ly.vbi.s. Bene debeo magnificare ꝛ laudare dominuȝ. quia respexit humilitatē ancille sue.Naȝ lȝ ex omnib᷒ virtutib᷒ fuerim disposita ad ꝯceptionem filij dei specialr̃:tamen hoc fuit ex humilitate.Unde diuus Hiero.in suo transitu inquit. Maluit deus de beata Maria incarnari ꝓpter humilitatē ꝙ̄ propter aliam quātācunq; virtutē.Hugo aūt cardinalis exponit hec verba.Respexit humilitatē ancille sue.i.me humilem ancillā.Placuit enim ei humilitas ancille:cui displicebat supbia Eue vt sicut per supbiam Eue mors intrauit in mundū.sic per humilitatem ancille vite pandatur introitus.vñ in figuram dixit Lya Gen.xxix.Uidit dñs humilitatē meam:nunc amabit me vir meus.Habuit autem humilitatē beata virgo a patre suo Dauid.qui dixit.ij.Reg.vi.Ludā ꝛ vilior fiam plus ꝙ̄ fact᷒ sum:ꝛ ero humilis in oculis meis et cum ancillis:de quibus locuta es gloriosior apparebo.Item a filio qui dixit Mat.xi.c. Discite a me quia mitis suȝ ꝛ humilis corde.Sed hic est notādū ꝙ multipliciter respicit de᷒ hominem.Primo peccata dimittēdo:sicut respexit Petrū.Lu.xxij.Secūdo respicit penā infligendo.vñ Exo.xiiij.dr̃.Respiciēs dñs super castra Egyptioꝝ interfecit exercitū eoꝝ.ꝛ Abac. i.inquit deo ꝓpheta.Quare nō respicis iniqua agentes.Tertio respicit occulta cordiū ꝯsiderando.iuxta illud Cant.ij.En ipse stat post parietem nostrū:respiciēs per fenestras:prospiciens per cancellos.Et hoc modo respexit de᷒ virginem benedictā.cuius occulta cordis semper tēdebāt in deum.Quarto respicit aliquem eius opera acceptādo.Gen.iiij.Respexit deus ad Abel ꝛ ad munera eius ꝛc. trāssumptiue in c.scriptum.xliij.q.v.ꝛ de peni.dist.i.c.nunqd.ꝛ dist.v.c.cōsideret.ꝛ.iij.q.vij.c.in grauibus.Et hoc modo respexit deus opera virginis gloriose que illi erāt gratissima.Quinto respicit gratiam inspirando.vnde orat ps.dicēs.Respice in me ꝛ miserere mei.Et hoc etiam mō semper respexit eam cui plenitudinē suarum gratiarū infudit.Sexto respicit approbādo.iuxta illud Abac.i.vbi dicit ei propheta.Oculi tui mundi sunt.ꝛ non poteris respicere ad iniquitatē.i.eā approbare.aliter non esset summe bonus . Et isto quoq; modo respexit matrem suam:cuius oīa opera approbauit.Septimo respicit remunerādo.iuxta illud Gen.xxxi.Laboreȝ manuū mearum respexit deus.Et hoc etiaȝ modo respexit beatissimā virginem.cuius operatiōes magnifice remunerantur. Octauo respexit ab inimicis defendēdo:ꝛ ab omni malo liberādo. iuxta illud Exo.ij.Respexit deus filios Israel et liberauit eos.Hoc quoq; modo singulariter respexit deus virginem benedictam quam ab omnib᷒ hostib᷒ ꝛ malis liberauit ꝛ ꝑseruauit. Et ideo ipsa sola semper deum magnificauit: et exultauit in deo salutari suo.Ipsam namq; solam saluauit ꝑseruando ab originali peccato.ꝛ ideo deus ita fuit hoc modo salutaris su᷒: ꝙ nunq̄ fuit nec erit alteri.Rationem aūt huius magnificationis ꝛ exultatiōis assignat dicens.Quia respexit.i. semper oculo amoris et grē aspexit.humilitatē ancille sue.i.me q̄ semp fui humilis ancilla eius.Non enī vnq̄ seruiui diabolo per peccatū originale.sed semp fui ei᷒ seruitiis mācipata ꝛ dedicata.In his ergo verbis beata virgo ostēdit se sine originali peccato fuisse conceptā.ꝛ de hac ꝑseruatiōe gratias agit deo salutari suo.Unde notādū est:ꝙ sicut

beata virgo si cõcepta esset in peccato origina
li nõ semper magnificasset dñm nec exultasset
in deo salutari suo.quia in illo instãti quo fuis
set in peccato magnificasset diabolũ:ꝛ exultas
set in eo:sicut peccatores dicunt exultare in re-
bus pessimis. Prouer.ij.Ita etiam non semper
fuisset respecta a deo:quia in illo instanti fuis-
set ab ipso deo reprobata ꝛ despecta:nec in il-
lo instãti potuisset se appellare ancillã dei:q̃a
fuisset ancilla ac serua diaboli. K

O Igitur gloriosa virgo semper a deo respe
cta.roga eum qui dixit Leui.xxvi.Respi-
ciam vos ꝛ crescere vos faciã:vt nos respiciẽ-
do per gratiã faciat in bonis operib⁹.ꝛ virtuti
bus ꝓficere.Tu quoq o benedicte deus sicut
respexisti humilitatẽ ancille tue ꝛ dñe.mecita
nunc respice de sanctuario tuo Deut.xxvi.ꝛ re-
spice ad orationẽ serui tui.ij.Reg.viij.Respice
et exaudi me dñe.ps.xij.Tu qui respexisti hu-
milem ancillã tuam virginẽ Mariam:respice
ad humilitatẽ nostrã. Judith.vi.Respice dñe
in seruos tuos.ps.lxxxix.Non est aũt mirandũ
si deus respexit virginẽ Mariam paupercula.
nam oculi eius in pauperẽ respiciunt.ps.x.Et
quid mirũ si humilitatez respexit ancille sue q̃
humilia semp respicit.ps.cxij.ꝛ.cxxxvij.Ille er
go cui humiliũ ꝛ mansuetoꝝ semp. placuit de-
precatio.Judith.ix.ꝛ qui semp respexit in ora-
tionẽ humiliũ.ps.ci.semper exaudiuit ꝛ gratã
habuit orationẽ huius humilis ancille sue.vñ
ipsa merito dicere potest deo illud ps.xxx.Re-
spexisti humilitatẽ meaz.Ipse eñ inquit Esa.
lvi.ad quẽ respicit nisi ad humilẽ ꝛc.quia etiã
hec humilis ãcilla dei fuit in fide stabilissima.
ideo eaz respexit deus.cui dr Hiere.v.domine
oculi tui respiciũt fidẽ.O igit ancilla dei.tu es
illa q̃ dicere potes illud Hester.xiiij.vbi Hester
regina in figurã tui dixit deo.Tu scis ꝙ nunq̃
letata sit ancilla tua nisi in te dñe deus.In tui
quoq figurã dixit Abygail.i.Reg.xxv.famula
tua sit in ancillã.O ancilla dignissima q̃ ꝓpter
humilitatẽ tuam facta es angeloꝝ regina.Tu
bene sciebas vt ait Ambr.ꝙ nulla maior est di
gnitas q̃ deo; seruire:cui seruire regnare est.
Fac ergo;ꝛ nos seruos tuos:et ex benignitate
tua filios tuos:vt vnusquisq nostrũ possit dice
re deo illud Sap.ix.Ego suz filius ancille tue.
O humillima dei ancilla:nunc sup oẽs angelo
rum choros exaltata.ꝑfecto adimpleta est pro
phetia tua in qua ꝓnũciasti dicẽs.ecce eñ ex
hoc beatã me dicẽt omnes generationes.quia
enim deus ab humilibus honorat:vt dr Eccli.
iij.ideo te omniũ humillimã voluit ab omnib⁹
merito honorari ꝛ beatificari.Item quia vt in-
quit filius tuus.Lu.xviij.Omnis qui se humi-
liat exaltabit.ꝛ deus ponit in sublime.Job.v.ꝛ
qui humiliat⁹ fuerit erit in gloria.Job.xxij.nõ
immerito fecit te in celesti curia super omniuz

sanctoruz gloriam exaltari:que humilitate tua
omnes superasti:ꝛ cũctos ad salutem ꝑduxisti.
vñ exclamat Augu.in sermone de assumptione
dicẽs.O vera humilitas que deum hominib⁹
peperit:vitã mortalib⁹ edidit:celos inouauit:
mũdũ purificauit:paradisum aperuit:ꝛ homi-
nuz alas liberauit.Facta est marie humilitas
scala celestis:per quã deus descẽdit ad terras.
Quid eñ est dicere:Respexit humilitatẽ ancil
le sue:nisi approbauit.Multi eñ vident in con
spectu hominũ humiles esse:sed eorum humi-
litas a deo non respicit.Si enim veraciter hu
miles essent:ab hominib⁹ non se laudari vel-
lent:ꝛ non in mũdo:sed in deo spũs eorũ exul-
taret.hec ille.Beda ꝟo super Lucã de benedi-
cta virgine loquẽs ait.Cuius humilitas a deo
respicit:recte beata ab oibus collaudat.Atha
nasius aũt dicit.Si enim ꝫ prophetam beati
sunt qui habẽt semen in Syon ꝛ ꝓximos in hie
rusalẽ:q̃tum debet esse preconiũ diuine ac sa-
crosancte virginis Marie que sm carnẽ verbi
genitrix est effecta.Grecus ꝟo ait.nõ aũt se bea
tam appellat inani vexata gloria.vñ eñ locus
in ipsa supbie que se ancillam dñi nũcupauit.
Sed sacro tacta spiritu que futura sunt presci-
uit.Hugo aũt cardinalis exponẽs illa verba.
Ecce enim ex hoc beatã me dicẽt omnes gene-
rationes.inquit.i.oẽs gẽtes.s.Judeoꝝ ꝛ Gen-
tilium:viroꝝ ꝛ mulierũ:diuitum ꝛ pauperum:
angeloꝝ ꝛ hominũ:quia omnes per ipsam sa-
lutare beneficiũ acceperũt:homines recõcilia-
tionem:angeli reparationẽ.Christus enim dei
filius operatus est salutem in medio terre.i.in
vtero Marie que quadam mirabili proprieta
te terre medium appellat.Ad illam enim re-
spiciunt.vt Ber.inquit ꝛ qui habitant in celo:
et qui habitãt in inferno.i.in purgatorio:ꝛ qui
habitant in mundo.Primi vt resarciant.Secũ
di vt eripiantur.Tertij vt reconcilient.Ex hoc
ergo beatam te dicent omnes generationes o
beata virgo:quia omnibus generationib⁹ vi-
tam:gratiam ꝛ gloriam genuisti mortuis vitã:
peccatoribus gratiam:miseris gloriam.Ideo
dicitur Judith.xv.Tu gloria Hierusalẽ:tu leti
tia Israel:tu honorificẽtia populi nostri:q̃ feci
sti viriliter.Primum est vox angeloꝝ quorum
ruina per ipsam reparata est.Secundũ est vox
hominum:quorum tristitia per eam letificata
est.Tertium est vox mulierũ:quarum infamia
per ipsam delata est.Quartum est vox mortuo
rum quorum captiuitas per eam reducta est.
hec ille. L

Q Ui etiam vbi.s.declarat qũo oẽs genera
tiones beatificãt gloriosam virginẽ.s.in-
cipiẽtiũ:ꝓficientiũ:ꝑfectoꝝ ꝛ beatoꝝ.Et iterũ
indt ꝙ mũdus illos dicit esse beatos qui diui-
tes sunt.iuxta illud ps.cxliij.Beatum dixerũt
populũ cui hec sunt.Sed ꝓpheta inquit.Bea-

tas pp̄ls cuius dñs deus ei⁹. Et talis fuit beata virgo. Item ait q̄ omnes dicunt beatum illum a quo beneficia receperunt. Et ideo nos omnes debemus dicere betã virginẽ Mariam q: ab ea multa recepimus beneficia maxime quatuor scz Preciũ nostre redemptionis. j. ad Cor. v. Medicamentum nostre egritudinis. eccli. xxviij. Viaticum nostre peregrinationis. Jo. vj. ⁊ premiũ nostre retributionis. Gen. xv. ⁊ Esa. lxj. M

B Eatissima igitur virgo ab omnibus oibus gñerationibus btificat. et p̄mo a gñeratione diuina de qua inquit pater filio. vt habetur ps. cix. Ante luciferũ genui te. De qua etiam. Esa. liij. dr. Generationẽ ei⁹ q̄s enarrabit: scz eternã. q. d. null⁹. Ipse igitur deus pater postq̄ cũcta creauit p verbum suũ cum spũsancto. bñdixit btẽ virgini in figurã. et btãm eam dixit qñ bñdixit diei septime in qua requieuit ab omni opere qd̄ patrarat. Gene. ij. Est aũt ista bñdictio operũ cõsummatio. a peccatis vacatio. ⁊ eterne requiei p̄figuratio q̄ omnia perfecte reperiunt in beatissima virgine. Fuit eñ in ea p̄fecta operũ consummatio: quã do oia creata in vno hoie vniunt cũ creatore. ⁊ primũ fit vltimũ ⁊ vltimũ p̄mũ. nõ eñ est perfectio motus vel op̄is nisi in circulo. Fuit secundo in virgine sancta a p̄ctis vacatio. in q̄ nullum vnq̄ fuit pct̄m originale vel actuale. mortale aut veniale. Tertio hec requies non tantũ fuit future requiei signũ sed ẽt cã Si ergo septima dies est benedicta p̄pter sabbatũ dei. i. cessationẽ ab operib⁹. ⁊ tñ excellentior est sabbatismus recreationis. qua scz requiescens in virgine mundũ recreauit sabbato recreatiõis ergo ⁊ bñdictio maior. In oibus eñ requiem q̄siuit. ⁊ ita ipsa sola inuenit in qua inuenit oia q̄ eciq̄ q̄siuit vñ in tabernaculo eius requieuit. Eccli. xxiiij. Postq̄ vero ipse dei filius de v̄gine natus cõuersatus est in mũdo. semel predicans mulieri exclamãti ⁊ dicenti. Beatus vẽter qui te portauit ⁊c. R̄ndit. Quinimmo beati qui audiunt verbũ dei. ⁊ custodiunt illud. q. d. Non solũ illa que me portauit btã est. sed etiã oẽs qui audiunt verbum dei ⁊ obseruãt. ⁊ complent illud ope beati sunt. Et q: ipa v̄go p̄secti⁹ audiuit ⁊ obseruauit oia mãdata dñi ⁊ cõsilia. ideo btissima ⁊ benedicta est sup oẽs. et sic p₃ quõ diuina generatio beatam dicit virginem gloriosam. N

S Cd̄o eã dicit btãm generatio angelica de qua põt exponi illud Gen. ij. Iste sũt gñationes celi ⁊ terre. dr ibi gñatio creatio a deo. ⁊ generatio celi est creatio angelorũ. sicut Aug. super Gene. ad lr̃a₃ exponit illud. In principio creauit deus celum ⁊ terrã. i. angelicã naturã. Hec aũt gñatio celi. i. angelorum btificat laudat ⁊ bñdicit multipliciter v̄ginem gloriosa₃. Vñ gabriel p oib⁹ dixit illi. Aue g̃ra plena cũ sibi nunciauit ɔceptũ filij dei. Ad partum v̄o eius postq̄ angelus cũ magna luce apparẽs nũciauit pastorib⁹ cũ magna iocũditate natiuitatẽ filij v̄gis. facta est cũ ipso multitudo militie celestis. i. angelorum canentiũ. Glia i altissimis deo ⁊ in terra pax hoibus bone volũtatis Luce. ij. q̄si diceret. Glia parat in celis p̄pter deũ natũ ex v̄gine maria. Et pax reconciliationis cũ eo hoibus habẽtibus bonã volũtatem. In assumptiõe v̄o ei⁹ cũ ascẽdit in celu₃ vt canit ecclesia. gaudẽt angeli ⁊ laudãtes bñdicũt dñm. ac admirãtes de tã excellenti glia dicunt. Que est ista q̄ p̄gredit quasi aurora cõsurgẽs ⁊c. Cañ. vj. Tẽpore q₃ magni Gregorij cũ ipse Gregorius in p̄cessione p̄grediẽs p vrbem Romã cũ omni clero ⁊ populo ad rogãdũ deũ pro cessatione seuissime pestis que Romanam vrbem inuaserat deferri faceret quanda₃ tabulam vbi depicta erat imago btẽ virginis marie p vexillo ante p̄cessionẽ visi sunt angeli circa figurã beate virginis canẽtes in laudẽ eius. Regina celi letare alleluya. Quia quem meruisti portare al'. Resurrexit sicut dixit alleluya. Cui addit gregorius. Ora pro nobis deũ all'. De hac aũt beatificatione angelica habet Cañ. vj. vbi dr. Surrexerũt filie syon ⁊ btissimã p̄dicauerũt eã. Filie eñ syõ dicũt angeli nõ p̄pter sexũ sed p̄pt intelligẽtiã ⁊ clarã atq̄ cõtinuã speculationẽ diuinorum. Syõ nãq̄ interpretatur speculatio. et ad hoc creati sunt angeli. Qui omnes surrexerunt ad laudandã ⁊ beatificãdã reginã suã virginẽ benedictam. O

T Ertio. beatã dixit eã ⁊ dicit generatio humana. de q̄ dr eccl's. j. Gñatio p̄terit scz p mortẽ. ⁊ gñatio aduenit scz p natiuitatẽ aliorum hominũ. est aũt triplex hominu₃ gñatio scz reproborum electorum. et doctorum. Et he oẽs gñatiões beatã dicũt eã ⁊ laudãt. De gñatione praua reproborũ dicit. Deutero. xxxij. Generatio p̄uersa ẽ ⁊ infideles filij. et Matthei. xv. inq̄t saluator. Gñatio praua ⁊ adultera signu₃ querit ⁊c. Ista aũt gñatio praua ac infidelis et adultera. est gentiliũ iudeorum saracenoru₃ turcorum. armenianorum iudianorum. georgianorum nestorianorum. et omnium scismaticorum ac hereticorum. grecorum et latinorum malorumq̄ christianorum. qui tamen omnes modo suo bñdicũt beatã virginẽ. Saraceni eñ ⁊ turci bñdicũt eã venerãtes in tẽplis suis. ⁊ ei thurificantes. ⁊ nomen eius in tali reuerentia habentes. q̄ blasphemantes illã graui pena mulctant. vt p₃ in alchorano machometi lege eorum. In quo libro dicitur sic de ipsa virgine. Dixerunt angeli. O maria deus annunciat tibi verbum ex ipso ⁊ erit nomen eius Jesus filius marie. Et iterum ibidem dicitur. Dixerunt an-

geli. O maria: de⁹ vti[que] elegit te clarã sup mu
lieres seculoꝝ. Et multa alia ibi dicunt ad lau
dem virginis gloriose. De paganis vo ⁊ genti
libus latinis pꝫ in Ouidio q̃ in lib. de vetula
multa p̄dixit de virgine b̄ndicta ad eius com
mendationē. Item de Uirgilio. q̃ lib. buccoli.
ait. Jam redit ⁊ virgo redeunt saturnia regna.
Jam noua ꝓgenies celo demittit alto ⁊c. Naꝫ
q̄uis Hiero. dicat Uirgilium non hec intendis
se dicere de xp̄o vel matre eius tamē possibile
est etiam ꝙ sicut Cayphas ꝓphetauit de salu
te mūdi per mortē vnius. scꝫ xp̄i. nō hoc inten=
dens nec intelligēs. ita ⁊ Uirgili⁹ de xp̄o ⁊ ma
tre ei⁹ bene dixerit vt sentit Aug. ⁊ simil'r dici
potest de Ouidio ⁊ alijs paganis. Ex grecis
vo. fuerunt multe Sibylle. q̃ multa ad cōmēda
tionē xp̄i ⁊ m̄ris eius dixerūt. de quib⁹ infra di
cam in parte sequēti huius operis sermone. j.
Scismatici quoq[ue] ⁊ heretici etsi in multis errēt
vel q[uia] diuisi sunt ab vnitate fidei. vel q[uia] male
sentiunt de aliquib⁹ articulis fidei venerātur
tñ beatā virginē exceptis illis q̃ asserunt ip̄am
habuisse alios filios ex Joseph. qđ blasphemū
est ⁊ iniquum dicere de matre dei. Sed ⁊ mali
xp̄iani modo suo b̄ndicūt virginē gloiosaꝫ. Nā
⁊ homicide adulteri incestuosi blasphemi. ꝓdi
tores ⁊ omniū vitioꝝ spurcitia infecti aliquan
do venerantur ip̄am ieiunantes in honorē ei⁹
diē sabbati vel diē occurrentē annunciationis
sue p totū annū semel in hebdomada. ⁊ ieiunā
tes eius vigilias in pane ⁊ aqua. ⁊ faciētes ele
mosynas amore ei⁹ immo ēt multe meretrices
i die sabbati nō peccarēt ꝓpter reuerentiā vir
ginis. ⁊ multi vident beatā virginē in maiori
veneratiōe habere. q̃ xp̄m filiū eius magis ex
simplicitate moti q̃ scientia. Sed quia honor
matris redundat in filiū. Prouer. xvij. Patien=
tiaꝫ hꝫ filius dei de hac quorūdā virorū ⁊ mu=
lierū simplicitate. Eccl'ie q̃ꝫ plurime p vniuer
sum orbē cōstructe ⁊ dedicate ad honorē ip̄ius
vginis plene imaginibus eius ostendūt deuo
tionē eximiā etiā armigerorū ⁊ aliorū munda
nis deditoꝝ. q̃ ad ip̄aꝫ pijssimā vginē se com=
mendantes cū votis gr̄as ab ea innumeras re
ceperunt. ⁊ euasiones ex periculis maximis. Ge
neratio ergo etiā reproborū benedicit ⁊ beati=
ficat m̄rēm dei.

P

Generatio quoq[ue] rectoꝝ ⁊ electoꝝ. de qua
ps. cxi. inq̄t. Generatio rectoꝝ benedice
tur. Et iterū. Hec est generatio queren=
tium dñm. Et Sap. iiij. dr O q̃ pulchra ē casta
generatio cū claritate. Que generatio cōpre=
hendit cōgregationē oim bonorū fideliū. simi
liter quātū potest beatificat virginē benedictā
⁊ si nō tantū quantū meretur. Unde statuit ec=
clesia officium pticulare qđ dr singulis diebus
ad honorē ipsi⁹ vginis sicut aliđ officiū ad ho.

norem dei. ⁊ ꝙ singulis diebus ter pulsent cā
pane ad honorē eiusdē b̄ndicte matris dei ma
xime de mane ⁊ de sero vt oēs ip̄am immacula
tam virginē genibus flexis adorātes veneren
tur ac beatificēt. ⁊ ei se recōmendent. ⁊ de per=
ceptis ab ea bn̄ficijs gratias agant. Generatio
ergo electoꝝ ⁊ oim fideliū beatam dicit dñam
nostrā. quod patet ex multitudine ecclesiarum
sub eius titulo edificatarū. Non est ei ciuitas
vel castrū seu villa que nō habeat ecclesiā vel
saltem capellā aliquam ad honorem virginis
marie. immo plures repreiūtur ecclesie ei inti
tulate q̃ in honorem saluatoris ⁊ alioꝝ sctōꝝ
oim. Et in ipsis ecclesijs ⁊ domibus p̄uatis vbi
q[ue] depingit eius imago. q̃ oēs attrahit ⁊ accen
dit ad eius amorem ⁊ deuotionē. Tales nā[que]
picture sunt libri ignorantiū litteras. in quib⁹
legere possunt ⁊ incitātur ad deuotionem ca.
ꝑlatum de conse. dist. iij. Et vbi in ecclesijs in
pte iferiori earū quasi in sctā ponit imago cru
cifixi tan[quam] candelabrū ad illuminandum ⁊ in
citādum ad sui imitationem. in parte superio
ri suo sacrario quasi in sctā sctōꝝ ⁊ in loco pro
piciatorij. s. tabule altaris: ponitur cōiter figu=
ra beatissime virginis cū filio in vlnis. vt me=
diante ipsa speremus propiciationem a pctis
nostris apud filiū suū. hoc autē salubriter insti
tutum est. vt dū sacerdos diuina sacramēta p=
tractat mariam intuēs: cogitet qualis fuit cui
creditum est solo verbo verbum carnem effice
cere ⁊ qualis debet eē sacerdos qui verbo suo
vel potius xp̄i a se ꝓlato vult corpus xp̄i ⁊ san
guinē efficere ex substā ia panis ⁊ vini. ⁊ exem
plo sue humilitatis ⁊ puritatis discat humileꝫ
⁊ purā gerere mentē. ac mediatricem ponat ip
sam vginē pijssimā ad p se interpellendū. ad
digne ⁊ fideliter ministrādū tantū sacramentū.
Fiunt in ecclesijs ꝓcessiones annuatim ad ho=
norem saluatoris in die Palmarū ⁊ sil'r ad ho.
norem matris sue in die purificationis ad cor=
respondentiam ad ipsum diem Palmarū. Naꝫ
sicut tūc portant rami oliue cū palmis insignū
victorie xp̄i de morte p resurrectionē futuram
⁊ ad significāduꝫ etiā nos habētes victoriā de
vitijs per pn̄iaꝫ ad vitā gratie resurrecturos.
ita in die purificationis cādelas accensas ge=
stamus in manibus lumen ardētissime chari=
tatis ipsius vginis designātes. ⁊ eā viuā. i. pro
pitiā in nostris operib⁹ ⁊ necessitatibus habe
re. ⁊ semp habituros protestātes. Ipsam quoq[ue]
beatā predicāt ⁊ beatificāt omnes sermocinā=
tes ⁊ predicātes xp̄icole: exordiū pro gr̄a im=
petrāda a salutatione angelica facientes. Pre
terea cum octo sint solemnitates particulari=
ter deo consecrate. vt natiuitas domini. Circū
cisionis Ephyphanie. Resurrectionis. Ascen=
sionis Trinitatis. pentechostes ⁊ corporis xp̄i
Ita octo sunt celebritates ad honorem vginis.

benedicte.s.eius immaculate atqꝫ sacratissime
conceptionis. Natiuitatis. Presentationis ei⁹
in templo. Annunciationis. Uisitationis Puri
ficationis. Assumptionis ⁊ festum niuis. Q

TErtia hominū generatio est sctōꝝ do
ctorum. de qua apl'ꝰ.ij.ad Coꝛ.iiij.in=
quit. In xp̄o iesu p euangeliū ipse vos
genui Generare ergo dicuntur doctores ⁊ pre=
dicatores ⁊ eccl'ie prelati eos quos sua doctri=
na,trahūt ad bene operandū. Beata aūt v̄go
a generatione oim sanctoꝝ doctoꝝ tam noui
q̄ꝫ veteris testamenti est beatificata. Nā oēs
sacre scripture testamenti veteris.⁊ oēs auto=
res qui eas ediderunt.ipsam virginem in figu
ram beatā dicunt. Unde Ruth.iij.dr. Ruth ex q̄
nata est beata v̄go. Bn̄dicta tu filia a dn̄o.⁊ Ju
dith que caput amputauit Holofernis.⁊ figu=
rat ipsam virginē gl'iosam. similiter ab Ozia
principe populi Israel multipliciter benedicit
Unde ei dixit vt habetur Judith.xiij.c. Benedi
cta es tu filia a dn̄o deo excelso pre omnibus
mulieribus sup terrā.⁊ bn̄dictus dn̄s qui te di
rexit in abscissione capitis principis inimicoꝝ
nr̄oꝝ.qꝛ nomē tuū ita magnificatū ē:vt nō rece
dat laus tua de ore hoim q̄ memores fuerint v̄
tutis tue. Et iteꝝ ibidē dr q̄ vniuersi filij Isrl'
adorauerūt dn̄m dicētes ad eā. Bn̄dixit te de⁹
in virtute tua.qꝛ p te ad nihilū redegit inimi=
cos nostros. Achior q̄ꝫ ex gentili factus iude⁹
ad eā dixit. Bn̄dicta tu a deo tuo qm̄ i omni gē
te que audierit nomē tuum magnificabit deus
Israel super te. Et.xv.eiusdem lib.c.dr q̄ Joa=
chim pontifex summus de Hierusalē venit Be
thuliam ad videndū eā cū p̄sbyteris suis vni
uersis.⁊ bn̄dixerūt eā oēs vna voce dicentes.
Quia fecisti viriliter ⁊ confortatum est coꝛ tuū
ideo eris benedicta in eternū. Que omnia fuis
se incomparabiliter pfectius in inclyta mūdi
regina per istas duas mulieres figurata aper
tissime patet. R

OMnes,etiā noui testamenti doctores stu=
pentes bn̄dictiones gl'iose v̄ginis ⁊ eius
excellentiā nō cessant appellare btām atqꝫ col
laudare bn̄dicere ⁊ p̄dicare hāc virginē glorio
sissimam q̄ virginitatis gl'ia permanente huic
mūdo lumen eternuꝫ effudit Jesum xp̄m dn̄m
nostrum. Unde canit ecclesia.⁊ fuit dictum bea
ti Gregorij dicentis. Beata es Maria que do=
minum portasti creatorem mundi genuisti qui
te fecit ⁊ in eternum permanes virgo. Et iterū
Benedicta ⁊ venerabilis es virgo Maria que
sine tactu pudoris inuenta es mater saluatoris
⁊c. Omnes etiam alij sancti immensis eam ex=
tollunt preconijs. Et sic patet quomodo ipsam
beatam dicunt omnes generationes. Et si di=
catur q̄ aliqui inueniuntur ita scelerati quod
eam nunq̄ꝫ benedicūt sed maledicunt. Item
aliqui sunt non solum infideles:sed etiaꝫ de ba
ptizatis qui de illa no ticiam nō habēt. vt sunt
paruuli.⁊ ideo eā actualiter nō benedicūt. Di
co q̄ pōt exponi:oēs gn̄ationes.i.aliqui de oi=
bus generationibus qꝛ qꝛ de oibus generatio=
nibus aliqui sunt cōuersi ad fidem qui laudāt
beatissimā virginē ⁊ eā beatificant.⁊ ita expo=
nit Nico.de lyra.⁊ est distributio p generibus
singuloꝝ.sicut sepe distribuit terminus vniuer
salis in sacra scriptura.⁊ etiā in iure canonico
vt in.c.nam concupiscētia.de cōstitu.⁊ in.c.cū
humilitatis.xxij.q.ij.⁊ in.c.si quis omnem.i.q.
vij.⁊ in.c.mulier.xv.q.i. De qua distributione
habet per theologos.in.iiij.distin.xlvi. Dicere
tamen possum⁹ q̄ vt.s.est declaratum. q̄ quasi
oēs de singulis generationibus beatificāt mo
do suo v̄ginem bn̄dictam.⁊ ideo eā semper de
bemus bn̄dicere.qꝛ verificabit de ea illō Nu=
meri.xxiiij. Qui bn̄dixerit tibi ipse erit bn̄dict⁹
Maxime aūt eā collaudare ⁊ btificare debem⁹
de hoc stupēdo ac valde mirabili cātico ab ip
sa edito.⁊ dicere ei illud.i.Regū.xxv. Benedi=
ctū eloquiū tuū. Et illud qd̄ ait magister Jo
hannes gerson in.iiij.tractatu super Magnifi
cat dicēs. Dignare nos laudare te virgo sctā.
o ter quaterqꝫ beata. Beata primo que credidi
sti clamat Elizabeth. Beata secundo quia grā
plena sm̄ Gabrielis salutationeꝫ. Beata tertio
et bn̄dicta.qꝛ bn̄dictus fructus vētris tui. Bea
ta quarto.quia fecit tibi magna qui potens est
Beata q̄nto.qꝛ mater dn̄i. Beata sexto.qꝛ fecū
data v̄ginitatis honore. Beata septimo.qꝛ nec
primā similē visa es nec habere sequētē.hec il
le. Merito ergo dixit dn̄a nostra. Beatā me di
cent ⁊c. In ei⁹ enim figurā p̄dixerat Lia Gen̄.
hoc p beatitudine mea beatā me quippe dicēt
oēs mulieres. Magister aūt Johānes gerson
in.v.tractatu suo super Magnificat. assignat
rationem quare ipsa gloriosa virgo beatificet
ab omnibus generationibus.dicens q̄ hoc nō
est.qꝛ ipsa mater est illius qui fecit omnes gn̄a
tiones celi et terre.⁊ oim que in eis sunt. Item
qꝛ ab initio ⁊ ante scl'a ipsa fuit predestinata vt
affinis esset oim gn̄ationū in oi genere affini=
tatis.ideo eā bn̄dicunt ⁊ laudant omnes gn̄a=
tiones. Est eñ nostra soroꝛ ab hūana specie.⁊ē
mater ex nostra post filiū regeneratiōeq̄.est co=
gnata angelis ⁊ nobis ex similitudine intelle=
ctualis nature. est vnum coꝛ nobiscuꝫ et vnus
spūs,ex dilectionis obligatiōe. Maxime autē
eam beatificant oēs generationes. qꝛ cogno=
scunt beneficioꝝ largitiones ex ea procedere.
Ideo ipsa dicit Eccli.xxiiij. Memoria mea in
gn̄atione seculoꝝ. S

SEquit aūt virgo benedicta in suo cantico
exponēs quare ab omnibus sit beatifican
da ⁊ dicit. Quia fecit mihi magna qui potens
est. Quod exponens Theophilus ait. Ostēdit
virgo non per suam virtutem se beatam pre=

dicādā.sed cām assignat dicēs.Quod fecit mi hi magna qui potens est.Que tibi facit magna? credo vt creatura ederes creatorē. famula do minum generares: vt per te mundū de⁹ redimeret.p te illuminaret.p te advitā reuocaret. Dicit autē de⁹ potēs essentialiter.qui a per se ꝛ ex se oīa potest.Uñ ad Roma.xi.ẽt ex quo oīa per quē oīa ꝛ in quo oīa. Ipse enim est de potens.qui de paruis ꝛ infim, facit magnos ꝛ fortes pauperē em facit ꝛ ditat humiliat ꝛ subleuat.i. gum.ij.Beda vero dicit.Respicit autem hoc ad initiū carminis vbi dictū est. Magnificat anima mea dominū.Sola em anima illa cui dominus magna facere dignat dign̄ eū pconijs magnificare pōt. Si quis vero q̄rat q̄ fuerint ista magna q̄ deus oīpotēs fecit beate virgini Respondet hugo cardinalis φ inter alia possunt.xij.assignari.Primū fuit in vtero matris sanctificatio.ꝛ nos addere debemus.ꝛ ab originali peccato preseruatio.Secundum angeli salutatio.Tertiū gratie plenitudo.Quartum fi lij cōceptio.Quintum fecūda ꝟginitas Sextū virginalis fecūditas.Septimum honorata humilitas.Octauū obedientie prōtitudo. Nonū fidei deuotio.Decimum est prudens verecundia.Undecimum verecunda prudentia. Duodecim dominium celi.hec ille.Nos autem dicere possumus.φ deus nunq̄ fecit nec faciet aliqua tam magna ꝛ excellentia in aliqua pura creatura sicut fecit in virgine gloriosa. Licet em magnum fuerit creare de nihilo celū ꝛ terram ꝛ omnem ornatum eorum tamen hec q̄uis sint ampla:nō sunt adeo magna vt sint diuine maiestatis capacia.Corpus vero virginis minimum formauit:in quo essentialiter totus est deus contentus:dicente apostolo de christo ad Col.ij.in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis.Et ppter hoc canit ecclesia.Sācta ꝛ immaculata ꝟginitas:q̄bus te laudibus efferam nescio.Quia quē celi capere nō poterāt tuo gremio cōtulisti.Magnū preterea fuit q̄n de⁹ populū Israel de manu Pharaonis regis ꝛ egipti signis magnis ꝛ pdigijs liberauit:ipo Pharaone cū suis in mari submerso.vt habet Exo. xiiij.Sed maius fuit in ꝟgine.qz nō vnū populum tm̄ sed genus hūanū saluauit diabolo infernali deuicto p eius filiū.q̄ dixit Jo.xij. Nūc princeps huius mūdi eijcietur foras.Magnum fuit q̄n māna de celo descendit Numeri.xi.sed maius est φ deus in ꝟginis vterum descēdit. Magnum preterea fuit φ deus pauit populum Israel in deserto quadraginta ānis māna de celo.Item φ de quinq̄ panibus xp̄s magnam hominū multitudinē satiauit.Mat.xiiij. Sed maius fuit φ in ꝟgine panē angelorū scʒ xp̄m formauit.qui totum humanum genus sui corporis sacramento pascere ꝛ satiare venit. vñ ipse inquit Joh.vj.Ego sum panis viuus:qui de celo descēdi.Si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternū.Magnū fecit de⁹ quādo eduxit mel de petra oleūq̄ de saxo durissimo. vt habetur Deutero.xxxij.Sed maius fecit in virgine.de qua oriri fecit petrā a qua fluxerūt aque gratiarum ꝛ oleum pietatis ꝛ misericordie. iuxta.illud.i.ad Corinth.x.Bibebāt aūt de spirituali cōsequēte eos petra.petra aūt erat xp̄s. Magnū fecit de⁹ q̄n iordanis cōuersus est in suū fontē.vt habetur Josue.iij.ꝛ etiam ps.cxiij Sed maius fecit in ꝟgine:qꝛ antiquus dierum ꝛ canus eternitate vidit ꝟginem.ꝛ retrocessit ad infantiā diei vnius.sicut pdixit Daniel propheta.vij.sui li.c.dicens.Antiquus dierum sedit ꝛc.Et vt breuibus oīa magna in creaturis facta comprehendā.nihil in eis tam magnificū est quin vno solo actu ꝟgo gliosa oēs exuperet.Magnificū em oium q̄ vnq̄ facta sunt aut fient:factū est in ꝟgine q̄n deus q̄ fecit oīa.ꝛ a nullo ē fact⁹ nec creatus fact⁹ ē filius virgis.ꝛ exinaniuit semetipm formā serui accipiens ad Phil.ij.O mirabilissima ꝛ stupēdissima dignatio diuina φ in virgīe creator fact⁹ sit creatura deus hō ꝛ homo deus.infinitus factus sit finitus.eternus tēporalis.imortalis ꝛ impassibilis passibilis ꝛ morti subiectus.ditissimus paup ꝛ egenus.immēsus paruulus ꝛ abiect⁹. Quis vnq̄ audiuit talia:natura nō capit vsus nescit.rō humana nō cōprehēdit.caligant oculi. stupescunt aures.turbant oēs sensus.ecce φ mūdus pugillo cōtinetur.sphera cētro clauditur in cētro iacet circulus.de vase pdit figulus fontem excedit riuulus.pars excedit totum.lux monstratur per ignotū.stella gignit solē ꝛ vna puella regit deum. T

Dicit ergo btā virgo .Ille q̄ facit magna ꝛ inscrutabilia ꝛ mirabilia quorum nō ē numerus vt ẽt Job.ix.cui inde ppheta psalmo lxxv.Tu es deus q̄ facis mirabilia.Et de quo etiam dicit ps.cxxxv.Qui facit mirabilia magna.fecit mihi mirabilissima ꝛ inestimabilia. Unde dicere pōt deo ipsa virgo bñdicta illud psalmo.lxxxix. Misericordia tua magna est super me. U

Sed o virgo gratissima nunq̄d tu aliquid fecisti deo.Nūq̄d vicē ei reddidisti.Profecto si fas est dicere.tu 9m quid maiora fecisti deo q̄ ipse deus tibi ꝛ vniuerso generi hūano volo ergo ego dicere φ tu ex humilitate reticuisti.Tu em solum cecinisti. Quis fecit mihi magna q̄ potēs est.ego vero cano ꝛ dico. Quia tu fecisti maiora ei qui potens est.Deus nam φ hominem de limo terre formauit . Tu vero beatissima virgo deū de tuis purissimis sanguinibus generasti . ꝛ illum purissima carne tua cooperuisti ꝛ velasti.Uñ dicer potes illud

Eccli.xxiiii.ego feci in celis vt oriret lumē in-
deficiēs.ꝛ sicut nebula tegit omnē carnē.Puris
sima aūt caro tua ꝑualet omnib⁹ rebus mūdi.
Item deus hominē de fructib⁹ paradisi educa
uit:ꝛ tu ip̄m deum pauisti vbere de celo pleno:
cuius lactis vna gutta ꝑualet omnibus lignis
paradisi:fructibusq̧ omnib⁹ totius mūdi.De⁹
quoq̧ hominē pellicea induit veste:ꝛ tu virgo
gloriosa dei filium tuis pānicullis inuoluisti:ꝛ
postea tunica incōsutili induisti que p̄reualet
omnib⁹ tunicis mūdi.Et sic discurrēdo ꝓbare
possum:ꝙ tu virgo dignissima ſm quid multo
ampliora bñficia ꝯtulisti Christo ꝙ̄ deus ho-
mini in sue creationis p̄mo dio.Sicut eñ quā
to ꝑsona cui damnū ꝛ iniuria infert: est maio-
ris dignitatis:tanto maius censet damnū ma
iorq̧ iniuria.§.atrox.institu.de iniu.ꝛ.l.ꝑtor.§.
atrocē.ff.eo.tit.ita bñficia alicui collata tanto
reputari debent excellētiora quāto excellētior
est persona cui cōferunt.ꝛ ideo tua erga dei fi-
lium obsequia ꝛ illa que ei bñficia cōtulisti di-
gnissima:excellētissima:atq̧ quodāmodo incō
parabilia fuerūt.hoc tñ vt tam magna facere
posses deo.fuit vnū de illis magnis que fecit
tibi ipse qui potēs est ꝛ sanctū nomen eius.O
igitur beata per omnes generationes Hebreo
rum:Grecoꝝ:Latinoꝝ:ꝛ omniū generalr na-
tionū ꝛ linguarū.O sancta sanctarū.o pulcher
rima ꝛ prudētissima feminarū.Quid mirum si
per nomē sanctū suum fecit tibi tam magna tā
stupenda tamq̧ admirāda qui potēs est.nōne
ipse est qui dixit Gen̄.xxxii.quid queris nomen
meum qđ est admirabile? Nonne ipse est q̄ ait
Exo.iii.ego sum q̄ sum hoc nomen mihi in eter
num.Nōne ipse qui dixit Exo.vi.nomē meum
adonay nō indicaui eis.Quia ergo hoc nomē
mellifluū indicauit tibi.fac vt etiā nobis eius
virtutē ostēdere digneꝛ.Fac vt eius nomē bñ-
dictū deuote frequētetur a nobis:vt dicat ipse
filius tuus de nobis illud .ii.Paralip̄.vi.elegi
Hierl'm vt sit nomē meum in ea.O gloriosum
nomē de quo ꝓpheta inquit ps̄.cx.Sanctū et
terribile nomē eius.Profecto nullus vnq̄ hoc
bñdictū nomē tanta deuotione venerat⁹ est si-
cut hec sapientissima tympanistria nostra.que
illud Eccli.li.dicebat deo.Laudabo nomē tuū
assidue:ꝛ collaudabo illud in ꝯfessione.vñ per
virtutē ipsius diuini nois se ad tantā altitudi
nem ꝑuenisse ꝓfiteꝛ dicēs.Fecit mihi magna
qui potēs est:ꝛ sanctū nomen eius.Super qui
bus verbis dicit Nico.de ly.quidq̄d sanctita-
tis potest cogitari totum eminentius est in eo.
Hugo aūt cardi.exponit dicens.Sanctū đꝛ ab
effectu:quia participes sui facit sanctos.i.fir-
mos ꝛ mundos:ac finaliter beatos.iuxta illud
Joelis.ii.Omnis qui inuocauerit nomen do-
mini saluus erit. x

SEquiꝛ aūt beata virgo i cātico suo dicēs.
et misericordia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timē
tibus eū.In quib⁹ verbis ꝯnumerat beneficia
cōiter toti humano generi collata.Dicit ergo.
et misericordia eius.s.in me inchoata:dilataꝛ:
continuaꝛ ꝛ multiplicaꝛ.a progenie.s.Judeoꝝ
in ꝓgenies gētium.i.in omnes ꝓgenies mūdi
quas credituras ꝑuidit.ꝛ hoc est.qđ subdit ti-
mentib⁹ eum.Non mundū.non diabolum ſm
qđ exhortaꝛ dñs Mat.x.dicens.Nolite timere
eos qui occidūt corpus ꝛc.ꝛ ita exponit Hugo
cardinalis suꝑ Lucā.vbi etiā dicit:ꝙ talibus
timentib⁹ deum fit misericordia ab ipso.iuxta
illud Malach.vlti.Vobis timētib⁹ nomē meū
orietur sol iustitie:ꝛ sanitas in pennis eius.vñ
Act.x.inquit beatus Petrus.In veritate cōpe
ri quia non est acceptator ꝑsonarum deus:sed
in omni gente qui timet deum accept⁹ est illi.
Nicolaus ꝟo de lyra exponit.Et misericordia
eius.i.beneficiū incarnationis qđ ex misericor
dia dei factū est.vñ petebat Dauid dicēs.ostē
de nobis dñe misericordiā tuaꝫ.quasi diceret.
ostēdisti potētiam in creatione mūdi de nihilo
et sapientiā tuam in mūdi gubernatione sic or
dinata ꝛ iustitiā tuam in peccatoꝝ punitione:
sicut in diluuio ꝛ submersione Sodome ꝛ Go-
morre.Et ideo ostēde nobis dñe misericordiā
tuam in filii tui incarnatione a ꝓgenie.s.iudai
ca.quia sicut đꝛ Jo.iiii.Salus ex Judeis est.qꝛ
incarnatio dei facta est in virgine Judea natio
ne.Sed quia beneficiū incarnatiōis ad totum
mundū diffundiꝛ.ideo subdiꝛ.In progenies.s.
olm nationū.verūtamē quia lꝫ hoc bñficiū in-
carnationis se extēdat ad omnes q̄tū ad suffi-
cientiā:non tñ q̄tum ad efficaciā:sed tñ ad iu
stos.ideo subdiꝛ.timentib⁹ eum.s.timore filia-
li ꝛ casto.hec ille.Beda ꝟo inquit.A specialib⁹
se donis ad generalia dei iudicia conuertens.
totius humani generis statū describit subdēs.
Et misericordia eius a ꝓgenie in ꝓgenies ti-
mentibus eum.quasi diceret.Non solum mihi
fecit magna qui potēs est:sed ꝛ in omni genere
qui timet deum acceptus est illi.Orige. aūt et
Aug.inquit.Misericordia dei non in vna gene
ratione:sed in sempiternū extēdiꝛ a generatio
ne in generationē.Ipse etenim deus inq̄t Deu
tero.v.ego sum dñs faciens misericordiam in
multa milia diligentibus me ꝛ custodiētibus
precepta mea.Et idem habetur Exo.xx.capi.ꝛ
ps̄.cxvi.đꝛ.Misericordia domini manet in eter
num.Grecus ꝟo expositor ait.Et misericordia
eius.s.quam habet in generatione generatio-
num nostram tractans salutem solius intuitu
pietatis.Miseretur autem non quibuscūq̧:sed
his quos timor eius compescuit in qualibet ra
tione vnde dicitur timentibus eum qui scilicet
ad fidem ꝛ penitentiam conuertūtur.nam qui
obstinati sunt incredulitatis vitio clauserunt
sibi ianuaꝫ pietatis.Dñs Theophilus autem

dicit. Uel per hoc innuit ꝙ timentes deum misericordiã consequent̃ in generatione ista.i.in presenti seculo:⁊ in futura. i.in seculo futuro. In hoc seculo cẽtuplũ accipiẽtes:⁊ in alio multo maiora.s.vitam eternã. Illis aũt qui non timent deum nec penitẽtiam agunt de peccatis suis:sed assidue peccãt nõ miseret̃ deus.c.diaconi.xciij. dist.quia facere misericordiã malis non est aliud ꝙ̃ ipsis fauere.xxiij.q.vj.c.si res aliena. y

PRogeditur aũt virgo benedicta in cãtico suo dicẽs. Fecit potentiã in brachio suo ⁊c.vbi ait Hugo cardi.ꝙ q: vt inquit ps.xxiiij. vniuerse vie dñi misericordia ⁊ veritas. Ideo cõmẽdata misericordia dei in timẽtib⁹ eum cõmendat virgo prudẽs iustitiã in ꝯtemptorib⁹. ostendens quid mereant̃:⁊ quid fecit illis dicens. Fecit potentiã in brachio suo.i.potenter per filium operatus est per quem omnia creauit:⁊ recreauit ⁊ glificauit:⁊ potestates aereas debellauit. Dicitur aũt filius brachiũ patris. quia sicut a corpore exit brachium: ⁊ ab eodem et a brachio manus.ita a patre filius: ⁊ ab eodez patre ⁊ filio spũssanctus. vñ Eccli.xxxvj.dr Glorifica manũ ⁊ brachium dextrũ. Item quia per ipsuz operat̃ pater:est aũt filius vt brachiũ figuli qui vasa gloriosa de luto fecit.iuxta illḋ Eccli.xxxviij.figulus sedens ad opus suum in brachio suo formabit lutũ.⁊ añ pedes suos curuabit virtutẽ suam. Itẽ est vꝫ brachiũ pugilis qui pugnãdo brachiũ regis Egypti.i.diaboli cõfregit. vñ dr Ezechie.xxx.fili hois brachium Pharaonis regis Egypti ꝯfregi ⁊c. Item est vt brachiũ nutricis ad portãdũ paruulos. Esa.xl. In brachio suo ꝯgregabit agnos.⁊ Osee.xj.dixit deus. Ego quasi nutritius Effraim in brachijs portabam eos ⁊ nescierũt ꝙ curarez eos. ideo dr Esa.xxxiij.esto brachium eorum in mane ⁊c. Item fecit ipse filius dei potẽtiã in brachio suo in cruce extenso:quia diabolũ superauit:⁊ captiuos de inferno liberauit:ac electos omnes ad supna leuauit. de primo aũt ⁊ secundo dicit ps.cxxxv. qui pcussit egyptum cum primogenitis eorum:⁊ eduxit Israel de medio eorum in manu potẽti ⁊ brachio excelso. De tertio aũt p̃dixit ipse dñs Joã.xij. Cum exaltatus fuero a terra omnia trahã ad meipsum. de hoc etiã brachio solũ electis salutifere reuelãdo dr Esa.liij.⁊ brachiũ dñi cui reuelatũ est? Hoc est illud brachiũ quo territi demones amittũt vires suas. iuxta illud Exo.xv. irruat super eos formido ⁊ pauor in magnitudine brachij tui. Fiant immobiles quasi lapis ⁊c. De ipso etiaz brachio fit mentio Job.xl.ca.vbi dr. Si habes brachium sicut deus. de hoc etiam brachio inquit pphetа deo patri ps.lxxvj. Redemisti in brachio tuo populũ tuum.⁊ ps.lxxxviij. In brachio virtutꝭ tue dispersisti inimicos meos. ipse vero deus in eodem ps.dicit de electo suo. Brachium meum ꝯfortabit eum. Salomon quoqꝫ Sap.v.de deo.inq̃t. Brachio sancto suo defendet illum. Et.xvj.eiusdem lib.c.loquẽs deo de malis.ait.per fortitudinẽ brachij tui flagellati sunt ⁊c. In isto igitur brachio dei debẽt oĩs potentiã ⁊ fortitudinẽ atqꝫ spem suã ponere.et non facere sicut quidã qui ponũt spem suaz in hominib⁹ vel reb⁹ mũdanis. Contra qḋ scelus inq̃t Hiere. pphеta.xvij.sui lib.c.maledict⁹ homo qui ꝯfidit in hoie:⁊ ponit carnẽ brachium suum:⁊ a dño recedit cor eius. de tali etiã dr.ij. Paral.xxxij. Cum eo est brachiũ carneũ.⁊ Eze. xxx.ait dñs. Comminuã brachiũ ei⁹ forte.i.qḋ ipse reputat esse validũ. vñ ⁊ Hieroñ.xlviij.de tali ꝯfidẽte in humano auxilio fragili dr.⁊ brachium eius contritũ est. Econtra vero est de cõfidente in brachio diuino. vñ inquit Orige. Timentib⁹ aũt se fecit potentiã in brachio suo:qz licz infirm⁹ ad deum accesseris:si timueris eum pmissam virtutẽ conseq̃ris. venerabilis autez Beda exponẽs p̃dicta verba cãtici virginalis ait. humani generis statũ describẽs. quid supbi ⁊ quid humiles mereant̃ ostẽdit dicẽs. Fecit potentiã in brachio suo.i.in ipso dei filio. sicut enim tuũ brachiũ est quo operaris:sic brachiũ dei dictum est eius verbũ per qḋ operat⁹ est mũdum. Theophil⁹ vero dicit. In brachio suo.s.ei⁹ filio incarnato potẽtiã fecit. quia natura deuicta est virgine pariẽte ⁊ deo humanato. Z

GRecus aũt inquit vl̃ dicit. Fecit pro faciet potẽtiã:non vt dudũ per Moysen ꝯ̃ Egyptios:nec per angelũ:vt qñ multa milia rebellium pstrauit Assyriorũ nec quoqꝫ alio mediãte:sed in pprio brachio triumphũ docuit intelligibiles hostes superãdo. vñ sequit̃. Dispersit superbos mẽte cordis sui.s.quãlibet mentẽ elatam non parẽtẽ eius aduẽtui:qui etiã aperuit et vitiosas ostẽdit supbas eorum cogitatiões. Cyrillus vero ait. magis pprie demonũ hostilis caterua intelligẽda est hic. hos eñ seuiẽtes in terra dissipauit aduenieẽs dñs.⁊ cõpeditos ab eis obediẽtie sue restituit. Theophilus aũt dicit. Potest etiã hoc de Judeis intelligi quos in omnẽ dispersit regionẽ sicut nũc dispersi sunt. hec ille. vnde Nico.de ly.exponit. Dispsit supbos.i.legisperitos ⁊ Phariseos qui fuerũt supbi mente cordis sui spernẽtes ꝯsilium dei.vt dr Lu.vij.c. Et ideo ipsi cum ceteris Judeis.xlij. anno a passione Christi fuerũt capti ⁊ captiuati per Titũ ⁊ Uespasianũ ⁊ per orbẽ dispersi. et loquit̃ hic virgo de futuro per modũ p̃teriti pter certitudinẽ euẽtus sue pphеtie. Hugo vero cardi.exponit. dispersit supbos.i.dispergi permisit.mẽte cordis sui.i.voluntatũ ac sensuũ diuersitate. Sicut eñ multitudinis credentiũ est cor vnum ⁊ anima vna. Act.iiij. Sic supborum cõtrarie sunt opiniones ⁊ volũtates ac sensus

diuersi. vñ Prouer. xiij. dr. Inter supbos semp iurgia sunt. Uel exponat. Dispersit. i. abinuicē separauit. vel exules a regno diuisit superbos mente cordis sui. q. d. non dico apparētes supbos in exteriori habitu: sed supbos mente cordis sui. i. qui habent superbiā in volūtate interiori. Sepe em̄ apparet supbia in longis ꝛ preciosis vestib⁹: ꝛ in alijs actibus exteriorib⁹: nec tamen est in mente: ꝛ sepe in curta ꝛ vili tunica est longa ꝛ magna supbia. Unde notādū ꝙ est duplex supbia. s. interior ꝛ exterior. sicut etiam est duplex humilitas. iuxta illud Eccli. xix. est qui nequiter se humiliat ꝛ interiora eius plena sunt dolo. Superbiēs aūt sub habitu sanctitatis est summe detestādus. c. si scripsim⁹. xxx. di. Deus aūt omnes istos supbos dispersit sicut dispersit edificātes turrim babel super faciem vniuerse terre. Gen. xj. Item dispergit luxuriosos. i. pmittit dispergi a luxuria: non tm̄ mente cordis: sed etiā passione corporis. vñ ps. lxxxij. inqt. Disperierūt in endor qui interptat fons generationis. similiter dispgit auaros. i. dispgi pmittit ab auaritia ꝛ mente ꝛ corpore. Unde Exo. v. dr. Dispsus est populus per vniuersam terrā egypti ad colligēdas paleas. Recte autē dispersus dr auarus: quia cuilibet rei quā possidet dat vnam partē cordis sui. ꝛ ideo Eccli. x. scriptū est. Auaro nihil est scelestius. In vita em̄ sua piecit intima sua. i. cor suum. vñ ps. in persona auari dicit ps. xxi. Effusus. s. sicut aq̄: ꝛ di. sunt oia ossa mea. Sicut enim de aqua nihil remanet cum effundit: ita de corde suo nihil remanet auaro: sed totū effundit exterius sup rebus suis. hec ille. Ego vo dico ꝙ cū radix ois peccati sit supbia. Eccli. x. per superbiā que est rebellio cōtra deum intelligit omne peccatū. ꝛ ideo beata virgo in his verbis. Dispsit supbos ꝛc. intellexit omnes peccatores quos de⁹ a facie sua dispdit ꝛ ad eternā dānationē dispdet. De quib⁹ exponi moraliter pōt illud Gene. vi. disperdā eos cum terra. ꝛ Num. xvj. eos repēte disperdā. ꝛ ps. lxxvij. dr. In malitia eoꝝ disperdet eos. ꝛ ps. cxliij. Omnes pctōres disperdet. ꝛ ps. lxxxviij. inquit ppheta ad deo. Dispsisti inimicos tuos. ꝛ ps. xci. dr. Dispergētur om̄es qui operant iniquitatē. Hoc aūt nobis intimauit vt hortaret nos ad penitētiā. Sciebat em̄ ꝙ ꝛ supbis ꝛ quibuscūq; peccatorib⁹ se per penitētiā humiliātib⁹ deus indulget. iuxta illud ij. Paral. xij. vt ipse dñs inquit. quia humiliati sunt non disperdā eos. vñ ꝛ ppheta ait psalm. lxxvij. Propitius fiet peccatis eorum: non dispdet eos. A

O Igitur pijssima virgo que nos sic benigne admonuisti tu bene vides verificatū esse de nobis illud. j. Macha. xj. dispersi sunt vnusquisq; in locū suum. vñ etiam dicere potes illud. ij. Reg. xxij. vidi israel dispersum in mōtē. et illud. j. Paral. x. dereliqrūt vrbes suas. ꝛ huc illucq; dispersi sunt. ꝛ illud Eccli. xlviij: dispsi sunt in omnē terram. Uides benigna dña ꝙ de grege filij tui. i. de ꝯgregatione Christianorū dici quodā modo potest illud Hiere. x. omnis grex eoꝝ dispersus est: ꝛ ꝙ multi qui deberent esse sancti ꝛ filio tuo vniri per deuotionē ab eo recesserūt: ꝛ per peccatū dispersi sunt. Uñ de illis dici potest illud Threñ. iiij. Dispersi sūt lapides sanctuarij. ꝛ ipse benedict⁹ pastor noster dicere potest illud Ezech. xxxiiij. disperse sunt oues mee. roga igitur ipsum bñdictū filiū tuū qui non vult mortē peccatoris: sed vt magis cōuertatur ꝛ viuat. Ezec. xviij. de quo scriptū est Esa. xj. dispersos Juda colliget a quatuor plagis terre. obsecra eum qui ꝯgregat israel. Esa. lvj. qui ex te humanat⁹ est vt filios dei q̄ erant dispersi ꝯgregaret in vnū. Jo. xj. de qua etiam pdixit Dauid pgenitor tuus. ps. cxlvj. dicens. Dispsiones Israel ꝯgregabit: vt nos ad se reuocare ꝛ sibi vnire dignet. Tu quoq; o dña nostra cui tam magna fecit qui potens est: cōgrega dispsionē nostrā. ij. Mach. j. vt tecū magnificare dñm valeam⁹ ꝛ exultare in deo salutari nostro. Et non simus cum illis sociati de quib⁹ in sequēti versiculo cecinisti dicens. Deposuit potētes de sede. Sed de illis humilib⁹ quos exaltādos pnuntiasti. B

H Ec aūt virginis bñdicte verba exponens Hugo cardi. dicit. Deposuit potentes de sede. i. deponet. quia gloria peccatoꝝ stercus ꝛ vermis. j. Macha. ij. Exultauit. i. exaltabit humiles. Per potentes aūt hic itelligi possunt superbi. vñ glo. super pdicta verba inquit. Potentes sunt supbi qui supra modū se extollūt ꝛ nō in dei virtute: sed in sua potētia ꝯfidunt qui deponuntur. nam vt inquit Sene. in ii. tragedia. Superbos sequit victor a tergo deus. ꝛ saluator ait. Omnis qui se exaltat humiliabitur ꝛc. Mat. xxiij. ꝛ Lu. xviij. Supbia em̄ deorsum trahit: ꝛ humilitas sursum eleuat. xcvj. dist. c. cum ad verum. Merito aūt debent humiles exaltari: ꝛ potētes deprimi qui humiles ꝛ impotētes oppresserūt: quia qui in vno aggrauat debet in alio subleuari. l. cum qui. ff. de iureiu. Potētes enim solēt impotētiū vires absorbere. l. generaliter. ff. de fideius. ꝛ de solu. l. si duo. ꝛ. xvij. di. c. si vir. ꝛ. lxxvj. dist. c. ieiuniū. ꝛ. xiiij. q. j. c. rogamus. ꝛ ex qui cle. vel vo. ꝛ. c. meminim⁹. ꝛ. c. rursus. ꝛ de ꝯces. pben. c. authoritate. lib. vj. Mystice aūt exponit fm pdictum doctorē sic. Deposuit potētes de sede. i. demones eiecit de celo. ꝛ exaltauit humiles. i. homines loco eorum sublimauit. vñ Eccli. x. dr. Sedes ducū supborum destruxit: ꝛ sedere fecit mites pro eis. ex hoc aūt pcedit ꝙ demones ita inuidēt hoib⁹ q̄a hoīes tenent per humilitatē locum eorum quem ipsi amiserūt per superbiā. vel per hoīes intelligū

tur angeli boni in sede felicitatis eternaliter exaltati. vt ait magister Io. gerson in. viij. tract. super Magnificat in secūda partitione. C

Item deposuit potētes. i. Judeos. de sede. s. litteralis intelligētie in qua quiescebāt non inuestigātes spūalē intelligētiā: et quasi magistri docebāt. vn̄ Mat. xxiij. inquit dn̄s. Super cathedrā Moysi sederūt Scribe et Pharisei: et exaltauit humiles. i. Gētiles ob humilitatem ad spūalem intelligētiā ad p̄dicandū fidem euangelicā sublimauit. vn̄ Eccli. x. p̄dictum fuit. Radices gentiū superbarū arefecit deus: et plātauit humiles ex gentib⁹. et Mat. xxij. inquit saluator Judeis. Auferet a vobis regnū dei. et dabit genti facienti fructū eius. et hoc significatū fuit j. Reg. iij. vbi dicit q Hely sacerdos non poterat videre lucernā. s. spūalis intelligētie: et cecidit de sella capta arca. i. finito sacerdotio. vn̄ ad Heb. vij. inquit Paulus. Trāslato enim sacerdotio necesse est vt et legis trāslatio fiat. hec Hugo. et ista fuit expositio Nico. de ly. qui ait. Deposuit potētes de sede. i. Judeos qui erāt potētes in lege et p̄phetis. dimittēs eos ex suo demerito in p̄fundo erroris. scḋm qḋ dicit Ro. xj. cecitas ex parte otingit in Israel, et exaltauit humiles. i. Gentiles humilr̄ et deuote p̄dicationē apostolorum suscipiētes. Cyrillus vero p̄dictas expositiōes approbās inquit: magna sapiebāt demones et diabolus Gētiliū: sapiētes Pharisei et Scribe: hos tn̄ deposuit: erexitq humiliātes se sub potēti manu dei: dans illis virtutē calcādi serpētes et scorpiones: omnēq potestatē inimici. Erant et q̄q Judei potestate supbi: sed prostrauit hos incredulitas: ex gētibus aūt ignobiles et humiles per fidem ad pacē ascenderūt. Grego. autē dicit. Deitatis tribunal noster intellectus esse cognoscit: sed inique potestates post trāsgressionem incubuerūt p̄cordijs protoplasti tāq in proprio solio. Ob hoc ergo venit dn̄s ac spirit⁹ iniquos eiecit a sedib⁹ voluptatū: et p̄stratos a demonijs exultauit eorum ↄsciētias purgās et eorum mentē statuēs p̄priam sedē. hec ille. Hugo aūt cardi. etiā exponit dicēs. Deposuit potentes de sede. sicut Paulū supbientē de legali doctrina: et exaltauit humiles. i. ipsum humilem iam factū ad p̄dicandū fidē euāgelij sublimauit. Moralr̄ aūt scḋm eundē: potētes sunt qui non in dei sed in sua virtute ↄfidunt. vt. s. diximus. De quib⁹ Esa. lix. dicit. Confidūt in nihilū et loquūtur vanitates. Humiles sunt qui se nihil reputāt et in solo deo ↄfidūt. Illos igitur deponit. i. deijcit dn̄s. hos vero exaltat. vn̄ Job. xij. dicit. Effudit oppssionē sup principes: et eos qui oppressi fuerāt releuauit. et tūc verificat illud Eccli. iiij. de carcere catenisq interdū vn⁹ egredit ad regnū: et ali⁹ nat⁹ in regno inopia ↄsumit. D

Exēpliū aūt depositiōis supborum in se cōfidētiū: et exaltatiōis humiliū habem⁹ in Saul rege supbo deposito: et Dauid humili sublimato. j. Reg. xv. et de Sobna de summo sacerdotio deposito et Eliachim exaltato. vn̄ Esa. xxij. inquit dn̄s ipsi supbo sacerdoti in se ↄfidēti. Expellā te de statione tua: et de ministerio tuo deponā te et vocabo seruū meū Eliachim et induā illū tunica tua: et ptātem tuā dabo in man⁹ ei⁹. Per potētes etiā intelligunt vane gloriosi qui in fama ponūt suā potētiam q deponūtur a statu gratie: sicut depositi fuerūt illi de qb⁹ dicit Genes. vj. isti sunt potētes a seclo viri famosi &c. Item deponūt illi potētes de qb⁹ inquit Luca. lib. viij. Uirt⁹ et sūma potestas non coeūt. qui. s. sunt vitiosi. Itē deponūt illi potētes de qb⁹ dicit Esa. v. ve q potētes estis ad bibēdū. Et p istos intelligūt gulosi. Item deponūt iracūdi q sunt potētes in vindicta faciēda. vn̄ in figura dicit Judicū. v. Omnes potētes in Esebon p̄strauerūt. Esebon enim interp̄tat cingulū tristitie vel cogitatio meroris: et significat iracūdos: tristes et indignatos et cogitātes seuicias de hostibus. Deponūt quoq illi qui volūt esse potentes in hoc mūdo sup alios: vt eos cōculcare possint et opprimere sicut Nemroth. de quo dicit Gen. x. q cepit esse potēs in terra. et idem dicit. j. Paralip. j. Cum enim deus sit solus rex potēs: vt ait. apl's j. ad Timo. vj. Non vult hanc suā potentiā ab aliquo vsurpari. et ideo deponit eum qui illam p̄sumit vsurpare. vn̄ Ezec. vij. dicit. Quiescere faciā supbiam potētis. E

E Cōtrario vero exaltant humiles. i. illi q se ipsos viles reputāt: ac per ola diuine volūtatis dispositioni se subijciūt. seruātes illud j. Pe. v. Humiliamini sub potenti manu dei vt exaltet vos in tp̄e visitatiōis. Scriptū est enim Eccli. xj. sapiētia humiliati exaltabit caput illius. Inter oēs aūt humiles tu principatū tenes o humillima virgo ancilla dei: q semp dicere potuisti cum p̄pheta ps. cxxx. Dn̄e non est exaltatū cor meū: neq elati sunt oculi mei. neq ambulaui in magnis: neq in mirabilib⁹ super me. Si non humiliter sentiebā &c. et ideo super omnes exaltata fuisti. quia cū tu fuisti vt vallis dep̄ssa per humilitatē. ideo merito sublimari debuisti. Scriptū est enim Esa. xl. oīs vallis exaltabit. q̄ptopt̄ dē potes illḋ eccli. xxiiij. q̄si cedr⁹ exaltata sum in Libano: et q̄si cypssus in mōte Syō. quasi palma exaltata sū i cades: et q̄si platan⁹ exaltata sum iuxta aq̄s. F

Prosequit aūt beatissima virgo i cātico suo dicēs. Esuriētes impleuit bonis: et diuites dimisit inanes. qḋ exponit Nic. de ly. di. q p esuriētes designāt Gētiles: q cū magno desiderio verbū dei receperūt. p diuites vero legisperiti diuitijs scripturarū prī⁹ repleti: quos dimisit inanes p excecationē eorum: et falsum intellectū scripturarum. Hugo cardi. dicit: q per esuriētes intelligunt non solū Gētiles: sed etiā omnes in-

ticiam ꝛ gloriã desiderãtes. iuxta illud Mat. v. Beati q̃ esuriũt ꝛ sitiũt iustitiã. qm̃ ipsi satu rabunt. Trãssumptiue in. c. accesserunt. de con se. di. ij. Et de hoc in figurã hr̃. iiij. Reg. iiij. vbi Heliseus repleri fecit vasa vacua ñ pauca Et ad hoc adduci põt illd. j. Re. ij. repleti prius p̱ panibus se locauerũt ꝛ famelici saturati sunt. Prouer. xiij. di. Iustus comedit ꝛ replet animã suã venter autẽ impioꝝ insaturabilis. Vñ sequitur ꝛ diuites. i. supbos. vel diuites ad lrãm dimisit inanes. i. vacuos omni bono ꝛ virtute iuxta illud Gualteri in alexãdriade. Aufert pecunia mores. nõ afferre solet. Et hec intelliguntur de acquirẽtibus diuitias p̱ fas ꝛ nefas q̃ remanẽt priuati lumine diuine cognitionis ꝛ tene bzati in peccatis. c. nõne. xxxvij. dist. Ad hoc etiã facit q̱ difficile est simul virtutes ꝛ diuitias possidere. ꝛ onustus põdere auri xp̃m pauperẽ nõ põt seq̃. c. socrates. xij. q. ij. Et ita exponi põt illud ps. xxxiij. Diuites eguerũt ꝛ esurierunt. Uel exponat inanes. i. fraudatos a spe sua. Scriptũ est enĩ Iob. xxvij. Diues cũ dormierit nihil secũ afferet. aperiet oculos suos ꝛ nihil inueniet ꝛ Sap. v. Spes impij q̃si lanugo q̃ a vẽto tollitur. ꝛ tanq̃ spuma gracilis q̃ a p̱cella dispergitur. ꝛ tãq̃ fumus q̃ a vẽto diffusus est ꝛ apo. iij. Tu dicis q: diues sum ꝛ locupleta * ꝛ nullius egeo ꝛ nescis q: tu es miser ꝛ miserabilis ꝛ pauper cecus ꝛ nudus. De tali etiam diuite inquit Prosper in lib. epigrã. Terrenis opibus cũ diues gaudet iniquus. Uerius e miserũ nescit egere bonis. Cũ licet aduersus cessantibus oĩa p̱cant. Lege tñ mortis sit saciẽdus inops. Meri to ergo tales diuites dimittunt inanes. q: terreni sunt. Terra aũt di inanis ꝛ vacua Geñ. j. vñ Hiere. iiij. inq̃t p̱pha. Aspexi terrã: ꝛ ecce va cua erat. Itẽ remanẽt auari inanes. q: auarus nõ implebit pecunia. vt di Eccls. v. Vñ Horatius in ep̃la ait. Semp auarus eget. ꝛ Hiero. in p̱logo princip̃ biblie dicit. Auaro deest taz q̃d habet q̃ q̃d nõ hz. Auarus ergo cũ nõ possit impleri pecunia nõ põt etiã in aliq̃ alia re impleri. q: nihil aliud amat. ꝛ seipsum ꝛ aĩaz suã vẽdit amore pecunie: vt ex ea impleat arcã. vnde Eccli. x. di. Nihil ẽ scelestius q̃ amare pecuniã hic enĩ. s. amator pecunie ex auaricia: animam suã venalẽ hz. Ex q̃bus p̱z declaratio huius versiculi. Esurientes ꝛc. Sup q̃ etiã dicit glo. Quia humana p̱speritas p̱cipue in honoribus potẽtatũ. ꝛ in abundãtia diuitiarũ cõsistere videt post delectionẽ potentiã ꝛ exaltationẽ humiliũ de diuitũ exinanitione. ꝛ paupeꝝ repletiõe mentionẽ facit. Basilius vo approbãs p̱dicta. ait. Disponit q̃dẽ nos p̄hs verbũ etiã quo ad sensibilia: edocẽs rerũ mũdanarũ incertitudinẽ. Caduca si q̃dẽ sunt hec sic vnda q̃ ab ip̱etu vẽtoꝝ hinc inde diffundit. Intellectualiter aũt sumẽdo esuriebat genus humanum exceptis iudeis

hos nãq̃ ditauerat legis tradirio ꝛ sctõꝝ dogmata p̱phetaꝝ. Q: vo nõ humilit deseruãt verbo humanato. dimissi sunt inanes nihil deferentes. nõ fidẽ. nõ sciam. ꝛ spe bonoꝝ p̱uati sũt ꝛ a terrena hierlz ꝛ a vita futura exclusi. Quos vero de gẽtibus fames ꝛ sitis cõtriuerat: cũ he sissent dño replet: sunt sp̃ualibus bonis. hec ille Gl. aũt dicit. Qui eterna toto studio q̃si esuriẽtes desiderat saturabunt cũ xp̃s appuerit i gloria. s: q̃ terris gaudẽt. i fine totius britudinis inanes dimittent.

Magister vo Io. gerson in tractatu. ix. sup Magnificat: ait Esuries nobis necessaria est in tãtis q̃rimus impleri bonis. Esuries aũt causatur ex euacuatiõe stomachi a noxys humoribus. hãc vo paupertas sp̃us facit. Exemplum habemus Iesu xp̃i crucifixi: q̃ nõ vult bibere vinũ secularis delectationis. q: myrrhatum. q: felleũ q̃ quia a cetosuz est sp̃ũt. Un dicit cũ p̱pheta. Renuit consolari aĩa mea. memor fui dei ꝛ delectatus sum. hec ille. Qui iterũ ibidem inquit. Si esuriẽtes implent bonis. si beati sunt q̃ esuriunt iusticiã: cum beatitudo nihil aliud sit q̃ dei fruitio. q̃d est omne bonũ consequens est q̱ esuriẽtes de quibus Maria loquitur sint beati. Dicit etiam ibi p̱dictus doctor. Sicut maria pre ceteris puris in via esuriyt iusticiã: sic pre ceteris puris viatoribus impleta fuit bonis ex illo in illo. ꝛ p̱ illũ qui est bonum dicẽs aĩe sue. Bñdic aĩa mea dñm q̃ replet in bonis desiderium tuum. Quibus aũt bonis repleta fuerit iuq̃ hac vita subinfert idẽ doctor di. Maria sicut pre ceteris in via cognouit credidit ꝛ intellexit figuras legis ꝛ nature xp̃i sacerdotiũ p̱signantes. sic in illis aut p̱ illas mãducauit fruitiue bñdictũ fructũ ventris sui. et spiritualiter eius sacñn. vñ exultauit spiritus in deo salutari suo. Et iterũ ait Maria dũ legebat dauid p̄rem suum dicentem xp̃o filio suo. Tu es sacerdos in eternum s̄m ordinem melchisedech qui. s. panẽ ꝛ vinũ obtulit. extunc intelligebat ꝛ mãducabat sp̃ualiter hoc sacramẽtum benedictũ. vnde cecinit. Magnificat aĩa mea dñm. Itẽ psallẽs illud ps. cx. Memoriam fecit mirabiliuz suorũ misericors ꝛ miserator dñs: escã dedit timẽtibus se. Credebat ꝛ intelligebat hãc escã sacralem figurari ꝛ in figura comedebat eam ꝛ testm̃ spabat h̄rditatis eterne. ꝛ nõ minus refecta est ꝛ impleta bonis huius sacri q̃ p̄res antiq̃ de q̃bus ait ap̃ls. q̱ eandez escam sp̃ualẽ mãducauerũt ꝛ eũdẽ potũ sp̃ualem biberũt. Biberũt aũt de spiritali p̄sequente eos petra petra aũt erat xp̃s qui est vere panis qui de celo descẽdit. Item maria stans vel orans in templo. aspiciebat credebat ꝛ intelligebat omnes oblatiões victimas ꝛ holocausta Sacrificia insuper matutina ꝛ vespertina manducans implebat bonis huius bñdicti sacri etiã

ante pceptū bñdicti fructus vētris sui. Et sicut intellexit filiū suū fuisse agnū qui occisus est ab origine mūdi. put iohes in Apo. loqtur. Sic re colens sacrificiū Abel τ eius martyriū frueba tur xpo agno q̄ fuit figuraliter occisus in eo in quo fuerunt primitie martyr. q̄ fuit virginita tis cōsecrator. τ dum celebrabat phase siue pa scha iudeor. celebrabat τ ipsius aia cū exulta tione spūs pascha nr̄m qd̄ immolatus est xp̄s. quē epulabat in azimis sinceritatis τ verita tis fermēto veteri reiecto. τ fermento malicie τ nequitie. Itē quocūq̄ loco fuerit corpali ter in vespere cene dn̄ico medit añ τ post insti tutionē huius sacri verū corp᷒ τ bibit spūali ter verū sanguinē filij sui plus appropriate q̄ apl̄i receperūt. Itē vespere dicte cene dicenda est frui corpe τ sanguine filij sui plus appropria te q̄ ipse xp̄us q̄ se cibasse eode pane τ vino mystice cōsecratis q2 nō in fide sed in clara vi sione. nec in augmētū charitatis seipo fruitus est. Itē dicto vespere τ si nō fuit insignita cha ractere sacerdotalis officij. nihilominus tūc τ antea τ postmodū fuit in regale sacerdotiū pre cōsortibus suis inūcta nō q̄dē ad cōsecrandū. sed ad offerendū hāc hostiā purā: plenā τ pfectā in altari cordis sui in quo sp̄ ignis ardebat ho locausti. fuit eni rub᷒ ardēs incōbustus. Item plus cōplacuit deo τ pl᷒ hūano gn̄i pfuit post xp̄m bñdictū fructū siue filiū suū offerēdo ipm spōtanee in holocaustū in ara cordis suis feruē tissima charitate succensū: q̄uis hoc primitus fieret in enigmatib᷒ τ figuris añ cenā hāc bñ dictā fructus vētris sui. Hec ille. Qui et ibide3 alloquēs saluatorē nr̄3 ait illi. Iesu tua fruitio esuriētes repiēs bōis virtuosi᷒ affectū marie spū q̄ corporalis ptrectatio τ tactatio suauissima tui͡ps̄ius q̄ est bñdictus fructus vētris sui. Rō. q2 cū maiori merito. Vñ exultauit spūs eius in deo salutari suo. Et iterū ait. Iesu tua fruitio seu mādūcatio mirabilior fuit τ virtuosior suo mō in maria. q̄ sola ptrectatio vel visio corpo ralis dū natus es in bethleē iude. dū reclina tus sup fenū iacuisti in medio duorū alalium in presepio quasi pabulū iumentorū. Et certe cō paratus est homo iumētis insipiētibus τ sitis factus est illis q̄bus dedisti cibū τ ad quorum vilia τ sordida corda sepe venis cōcinnentib᷒ cū ecclesia choris angelorū. Gloria in altissi mis deo: τ in terra pax hoībus bone volūtatis Ibidem et pdict᷒ doctor subnectit di. Iesu tua refectio dum maria recepit ecclie sacrm etiā3 sacraliter maxime post aduentū spūsancti q̄n cepit hoc sacr3 freq̄ntari. fuit admirabilior suo mō q̄ maternalis generatio verbi dei. Hec ei fruitio sacramentalis ponit generationē ver bi dei τ aliud multum vltra in admirationem τ vtilitatē oīm a pgenie in pgenies timētibus eū. Iesu tua fruitio sacramētalis. q2 maria im pleta est bonis exemplar erat τ est oībus fide libus q̄ esuriant hoc sacrm τ implenē bonis eius cū fidei certissime firmitate. Iesu tua frui tio sacramentalis ipleuit mariam prius bonis q̄ obiret. i. obuiā tibi xp̄o iret. τ assumeretur in celum. Nec abhorret a pietate fidei. q̄ tu bñdi ctus fructus vētris sui totus festiu᷒ aduenies dederis sibi sicut postmodum Dionysio in car cere mysteriū hoc tui corpis di. Accipe hoc mr̄ mea quod mox complebo tibi in regno meo hec ille. ¶

Recurramus ergo oēs ad hanc bñdictissi mā virginē τ dicam᷒ ei. O clauigeraria cel lariorū regis pacifici. O repleta oībus bonis filij tui. Ecce q̄ nos esuriētes cōuertimur ad te esurientem oīm ad te pauperē spū τ hūiliem ancillam xp̄i. iā beatā iā bñdictā p oēs gn̄atio nes. Tu q̄ piissima vo nūc eternis epulis sem per. abūdātissime plena porrige nobis panē de quo quoti die splendide epularis. noli negare aliq̄ micarū. fragmēta vlcerosis nobis τ men dicis quor. sūt tot ligue clamātes ad tuā mia3 quot sunt vlcera nr̄a3 ostendētia miseriā. panē q̄ tuū cū esurientibus τ egenis comede. Thob. iiij. Imitare filiū tuū qui aīam tuā esurientem satiauit bonis. ps. cvj. Qui dat escā esurienti b᷒ ps. cxlv. O igit virgo benignissima ala3 esuriē tem ne despexeris. Eccli. iiij. S3 frāge esurien ti panē tuū. Esa. lviij Anima eni nr̄a esuriens dabit tibi gr̄a3. Baruch. ij. si eā impleri facies bonis filij tui. Obsecra ergo illū vt nos nō di mittat inanes bonis moribus τ plenos pctīs. sicut dimisit illos diuites. de q̄b᷒ dr̄. Michee. vj. Diuites ei᷒ repleti sūt iniq̄tate. S3 fac nos cōsequi illas veras diuitias de q̄bus dicit apo stolus. ad Ephe. ij. vt sc3 det nobis diuitias gratie sue Fac nos cōsequi inuestigabiles di uitias gratie xp̄i. vt in eodē. c. inq̄t aptus. Fac nos habere remissionē peccator. fm diuitias gratie eius. τ adipisci diuitias glorie heredita tis eius Eph. j. I

Sequit aūt in cātico virginali Suscepit israel puerū suū: recordat᷒ mie sue rc. In q̄bus vbis beata virgo tāgit bene ficiū inestimabile exhibitū toti hūano gn̄i cōlē q̄ pp̄lo israelitico spālr Vñ exponit Nic. de ly. sic: Suscepit israel puerū suū q2 deus accepit carnē3 puerilē de populo israel qd̄ fuit bñficiū illi populo collatū particulariter. maxime quā tum ad credētes de pp̄lo illo. Recordatus mie sue. Ad modū eni recordātis se habuit: q̄n filiū suū patrib᷒ antiq̄s pmissum incarne misit. Iō subdit. Sicut locut᷒ ē ad pr̄es nr̄os. i. ad pr̄iar chas τ pphetas abraam τ semini eius fm: qd̄ dicitur Gen. xxij. In semine tuo bñdicent oēs gentes terre. In secula quia caro humana per manebit eternaliter deitati vnita. hec ille. Hu

go aũt cardinalis exponit sic. Suscepit israel .i. pp̃ls iudaicus. puerũ suum non dicit dñm qꝛ venit ministraturus nõ dominaturus. Matth. xx. Filius hominis nõ venit ministrari sꝫ ministrare. Unde dicere debebãt iudei illud Esa. x. Puer natus est nobis: ꝛ filius datus est nobis ꝛc. Recordatus misericordie sue .i. sibi ꝓmisse. iuxta illud ps̃. lxxiij. Miserationũ dñi recordabor. Uel sic. Suscepit israel puerũ suum .i. pp̃lꝫ iudaicũ vel magis pp̃lm xp̃ianũ videntẽ deũ ad sanãdum vt medicus infirmum iuxta illud ps̃. cij. Qui sanat oẽs infirmitates tuas. Unde Eccli. xxxviij. dꝛ. Honora medicũ. ꝓpter necessitatem em̃ illũ creauit altissimus. Item suscepit eũ ad docendũ. vt magr̃ discipulũ. Jo. xiij. Uos vocatis me magr̃ ꝛ dñe ꝛ bene dicitis. suꝫ etenim. Unde ps̃. xciij. inq̃t. Qui docet hoĩem sciam. Et iterũ. Btũs hõ quẽ tu erudieris dñe ꝛ de lege tua docueris eũ Itẽ ad regendum vt gubernator regit nauem Unde dicebat ꝓpheta ps̃. xxij. Dñs regit me ꝛ nihil mihi deerit. Item ad pascendum vt pastor gregem suum. Unde dicebat Jo. x. Ego sum pastor bonus. et Esa. xl. dꝛ. sicut pastor gregẽ suũ pascet ꝛc. Iteꝫ ad lauãdũ pollutum. iuxta illud Apo. i. Ipse dilexit nos ꝛ lauit nos a pctĩs nostris in sanguine suo. Item ad soluendũ vinctum de carcere peccati ꝛ inferni ꝛ illuminandũ cecum iuxta illud ps̃. cxlv. Dñs soluit cõpeditos dñs illuminat cecos Itẽ ad ditandũ pauperem. Unde .ij. Cor. viij. ait aplŝ. Propter nos egenus factus est cum esset diues vt illius inopia nos diuites essemus. De hoc etiã dꝛ. i. Reg. ij. Dominꝰ pauperem facit ꝛ ditat pauperẽ facit spiritu ꝓprio ꝛ ditat spũsancto. pauperẽ facit ad modicum. ꝛ ditat ĩ eternũ. His modis suscepit israel puerum suũ. Uñ ps̃. cxviij. rogabat dicẽs. Suscipe dñe seruũ tuũ in bonũ. Aliqñ em̃ puer accipit ꝑ seruiente vel ꝑ seruo. l. pueri. in pñ. ff. de vb. sig. ꝛ ic. iij. l. vxorem. §. testamento. ꝛ no. in. c. in veteri. lxxvij. di. Recordatus misericordie sue idest ꝓmissionis sue misericorditer facte ꝛ misericorditer adimplẽde. Abachuc. iij. Cũ iratꝰ fueris mĩe recordaberis sequit. Sicut locutus est ad patres nostros q̃bus promisit se filium suum daturũ. Abraã ꝛ semini eius .i. imitatoribus eius. Nam Rom. ix. inq̃t Paulus. Nõ omnes qui ex israel sunt hi israelite. Neq; qui ex semine sunt abrae omnes filij sunt Abrae. Non enim filij carnis hi filij dei sunt. Sed qui sunt filij promissionis estimãtur in semine. Et ad Galath. iij. dicitur. Qui ex fide sunt hi sunt filij Abrae. Et notãter nolauit Abraã in particula ri. qꝛ ei ter fuit facta spãlis ꝓmissio de xp̃o nascituro. vt ꝑꝫ Geñ. xviij. ꝛ. xxi. ꝛ. xxij. Item vt hr̃ Geñ. xviij. ipse Abraã tres vidit ꝛ vnum adorauit quem per spm̃ intellexit gerere figuram filij dei incarnãdi. Itẽ spãlr̃ exprimit. qꝛ p̃mus aperte p̃dicauit fidẽ. Uñ etiã dꝛ pater fidei nostre. ad Rom. iiij. In secula. Quia glĩa btõꝝ nunq̃ deficiet: sed in eternũ durabit. Uel in secula .s. semini duraturo in secula. vel misericordiam cõsecuturo in secula seculoꝝ. Nos aũt dicere possumus ꝙ in sacra scriptura aliqñ puer accipit ꝑ paruulo Jesu. vt in missa natiuitatis eius dñ cantitur. Puer natus est nobis ꝛc. Dicitur aũt puer q̃si purus aer a puritate s̃m Archid. in. c. i. de cle. egro. li. vi. Et s̃m Albricũ de rosate in suo reptorio in p̃mo alphabetico in vbo puer. Puer pro xp̃o sic põt etymologizari. Per .p. patris. per .u. verbũ. per .e. eternalr̃ per .r. regnãs significatur. Uel per .p. partus. per .u. virginis. per .e. hereditatem. per .r. restituens Uel per .p. pastor. per .u. verus. per .e. errantes per .r. reconcilians vel reuocans. Uel per .p. panis. per .u. viuus. per .e. esurientes. per .r. reficiens. Ipse em̃ est ille qui corpore suo ꝛ precioso sanguine reficit oẽs fideles. Et hoc predixit ꝓphetice beata vgo dum cecinit. esuriẽtes impleuit bonis .i. implebit more prophetico. Predicta autem expositio Hugonis accepta est a glosa super Magnificat. In qua expositiõe huius penul. versiculi dicitur post generalem diuine pietatis ꝛ iusticie commemorationem ad singularem noue incarnationis dispensationẽ conuertit verba. di. Suscepit israel puerũ suuꝫ q̃si medicꝰ egrũ. visibilis ĩ hoĩe factꝰ vt faceret israel .i. videntẽ puerũ suũ. ꝛ addit Beda. Obedientem. scilicet ꝛ humilem nam qui contemnit humiliari non potest saluari. Basilius vero dicta in precedentibus approbans ait. Israel. dicit non materialem quem sola nobilitat appellatio. sed spũalem qui nomen fidei retinebit. habẽs oculos tendẽtes ad deum videndum per fidem. Potest etiam ad israel carnalẽ hoc aptari. cũ ex eo quasi infiniti crediderint. Hoc autem fecit deus recordatus mĩe sue. Sicut locutꝰ est ad patres nostros Abraaꝫ ꝛ semini eius in secula. Nam Abrae dixit deus. Statuam pactum inter me ꝛ te. ꝛ semen tuũ post te ĩ generatiõibus suis federe sempiterno. vt sim deus tuus ꝛ seminis tui post te. cuius ꝓmissionis dei genitrix recordata memoriã fecit. Beda vero etiam inquit. Semen autẽ dicit non tã carne progenitus q̃ fide eius vestigia secutus cui aduentus saluatoris in secula promissus ẽ. Illi enim dicuntur filij Abrae qui eius fidem imitantur. xxij. q. ij. §. item opponitur. Unde saluator Johãnis. viij. inquit. Si filij Abrae estis: opera Abrae facite. Glosa autem exponens in secula ait. Quia ipsa promissio hereditatis nullo fine claudetur. ꝛ vsq; in finem seculi credentes non deerunt et beatitudinis gloria erit perennis. Si autem queratur: quare deus primo

promisit Abrae incarnationē filij sui. Possum⁹ inter alias causas assignare vltra predicta qd quia ipse fuit primus qui presbyter idest senior appellatus est vt dicitur in ca. vltimo. lxxxiiij. distin. Ideo Jesus puer illi merito est primo promissus. K

O Igitur sanctissima virgo cui⁹ meritis et interuentu suscepit deus puerum suū Israel qui vt dictum est interpretatur videns deū fac et me videre deū filiū tuū. fac vt in lumine tuo videam lumē Tu em̄ Maria. i. illuminans vel illuminata vocaris fac ergo etiam me illuminatum et videntē. vt mihi dici possit illud Genesis. xxxij. Israel appellabitur nomen tuum. Deus em̄ filius tuus bona promisit israeli. Numeri. x. Fac vt in me verificetur illud Deutero. xxxiij. Btūs tu israel. quis similis tui? Diligit em̄ deus israel et vult saluare eū in eternū. ij. Parali. ix. Et in israel magnū nomen eius. ps. lxxv. vnde ipse inquit Esa. xix. Hereditas mea israel. Fac vt sim ille de quo dicit Esa. xlv. Israel saluatus est in domino salute eterna. Fac vt sim ille de quo dicit Osee. xiiij. ca. Israel germinabit quasi liliū. Et Baruch. iiij. Israel dilecto sibi. Ita vt mihi dicat filius tuus deus meus illud Sopho. iij. Jubilatu israel. Et illud Johis j. ecce vere israelita in quo dolus nō est. Sz nō sufficit q sim israel nisi etiam puer fiam. sc3 innocentia. humilitate et obedientia qualis appellatus est Dauid annosus. et Abraz centenarius. Ecce em̄ o virgo dignissima q deus me⁹ pro salute mea factus est puer tuus Vn̄ Math. ij. de magis dicit. Inuenerunt puerū cū Maria matre eius. Et in eod cap. dicit Joseph ab angelo. Tolle puerū et matrē eius. defuncti sūt em̄ q querebant animā pueri. Et Luce. ij. etiā dicitur. Cū cōpleti essent dies octo vt circūcideretur puer. Et ibidē. Cū inducerent puerum iesum et c. Et iterū. Puer aūt iesus crescebat et cōfortabatur et c. Cū igit similitudo sit causa amoris viij. Ethi. Nō est mirū si puer tuus ita pueros diligit. Vn̄ Luc. ix. dr. q iesus apprehēdēs puerum: statuit illū secus se. et ait discipulis suis. Quicunq susceperit puerū istum in noīe meo. me suscipit. et Mar. ix. etiā dr. q accipiēs puerū statuit in medio discipulorū quē cū cōplexus esset ait. Quisq vnū ex hmōi pueris receperit in noīe meo me recipit. Itē Luc. xviij. scriptuz est. q offerebāt infantes ad illū vt eos tangeret. Qd cū viderēt discipuli increpabant illos. Jesus aūt cōuocās eos dixit. Sinite pueros venire ad me: et nolite eos vetare. talium enim est regnum dei. Et postea intulit di. Quicunq nō receperit regnum dei vt puer non intrabit in illud. Et iterum Mat. xviij. dr. q querentibus discipulis quis maior esset in regno celorum. Jesus aduocās paruulum statuit eum in medio eorum et dixit illis. Amen dico vobis: nisi conuersi fueritis et efficiamini sicut paruuli: nō intrabitis in regnū celorū. Quicunq ergo humiliauerit se sicut paruulus iste: hic maior est in regno celorū. Quia vero discipuli hoc audito effecti sunt sicut paruuli. idō dn̄s meus et fili⁹ tuus o vgo bn̄dicta eospostea appellabat pueros di. Johis. xxj. Pueri nunqd pulmentū habetis? Maxime aūt btūs Johānes euāgelista. et ipse filius tuus adoptiuus et tibi a filio tuo deputatus vt puer effectus erat. de quo vt canit ecclesia dixit idez filius tuus. Ecce puer meus dilectus quem elegi posui super eum scriptum meum. L

H Ac ergo et me esse talem puerū. et non de illis de quib⁹ dr. j. ad Cor. xiiij. Nolite pueri effici sensibus. nō inquā illum puerum malū de quo dr Esa. lxvj. Puer centū annorū morietur. Et de quo dr in ca. Paulus. ij. q. vij. Maledict⁹ puer centū annorum. Non de illis malis pueris qui fetent vrina. Per vrinā aūt fetentē que de corpore egredit: significant exteriora opa mali exempli. Contrarium aūt faciebat apl's Paulus tanq bonus puer dans omnibus odorem suauem boni exempli. Unde dicebat. ij. ad Corinthios. ij. Christi bonus odor sumus in omni loco. Non etiam facias me effici de illis pueris qui sunt timidi ad bonū aggrediendū et peragendum. iuxta illud Judicū. viij. Timebāt qz puer adhuc erat. Non de illis de quibus dicit j. Regum. ij. Erat peccatum puerorum grande nimis coram domino. Non de illis qui iacent cotizant modo in lecto. modo in gremio matris. et significāt luxuriosos et corruptioni carnali deditos. Juxta illud Johel. j. Cōputruerūt iumēta in stercore suo. Et eiusdez libri. iij. cap. Posuerunt puerū in prostibulo. Talis fuit quidā puer q in septimo anno generauit filium. de q per glo. xx. q. j. ca. in summa. et per doct. in. c. iij. de despō. impu. et in. ca. si. de eo qui cognouit con san. vxo. sue. et per Hosti. in summa. in ti. de peni. §. cui confitendi. versi. cui pueri. Non de illis qui semp habent facies et manus immundas. Per faciem autem significatur cōscientia qua cognoscimur a deo cognitione approbationis quando est bona. Per manus vero significantur actiones corporales. Contra vero boni pueri habent faciem. i. cōscientiam mundaz quam sepe lauāt per cōfessionē. seruantes consilium prophete dicentis Esaie. j. Lauamini mundi estote. Et saluatoris nostri qui ait Mat the. vj. Faciem tuā laua. Similiter habet manus. i. actiones corporales impollutas custodientes illud Genes. xxxviij. Manus vestras seruate innoxias. Non etiam facias me effici de illis pueris qui stant in luto idest dediti sūt terrenis que tanq lutum sunt in comparatiōe

celestium.iuxta illud Sapientie.vij.capitulo. tanq̃ luũ estimabit argentuz in cõparatione illius.boni aũt pueri rogant deum cum pphe ta ps.lxviij.dicẽtes.Eripe me de luto vt nõ in figar.Non facias me effici de illis pueris qui sunt debiles ad opera virtutũ.iuxta illud Esa. xl.deficiẽt pueri ꝛ laborabũt.ꝛ iuuenes in infir mitate cadent.de hoc etiam habet Threno.ij. vbi dicitur.Cum deficeret paruul⁹ ꝛ lactẽs in plateis.Non de illis qui generãt vermes.per vermes aũt qui rodũt viscera ꝛ intestina.signi ficant secrete detractiones ꝛ crudeles infama tiones.impioꝝ.vñ.ij.Macha.ix.dicit ꝙ de cor pore impij Antiochi scaturiebãt vermes.Non de illis qui non habent verũ iudiciũ rationis. et ideo non accipiunt in testes.l.iij.§.lex iulia. ff.de testi.ꝛ insti.de testa.§.testes.ꝛ.iiij.q.iij.c.j. et.ij.Non de illis qui dant ꝓtiosum iocale pro pomo:de quib⁹ dr Threñ.j.Dederunt pretiosa queq̃ pro vino ꝛc.Non de illis qui a mane vs q̃ in sero semper comedunt ꝛ significant gulo sos.de quibus dicitur Esa.lvj.Canes impudẽ tissimi nesciẽrũt saturitatẽ.non de illis qui nõ clare loquũtur.iuxta illud Hierem.j.puer.ego sum : nescio loqui.trãssumptiue in.c.scripturꝫ. viij.q.j.Item nesciunt vocare patrẽ ꝛ matrem. Esa.viij.s.celestẽ in orationib⁹ suis:ꝛ nesciunt eum laudare.sicut eis ꝓcepit ꝓpheta.ps.cxij. dicens.laudate pueri dñm ꝛc.Nõ de illis qui multũ dormiũt.de quib⁹ dr Esa.lvj.dormiẽtes et amãtes somnia. Multũ etiam dormire est multũ in peccatis iacere.arg.in.c.ponderet.l. dist.non de illis qui magis diligunt nutricem etiam seruam ꝙ̃ matrem.i.qui magis amant laudari ꝙ̃ corrigi ꝛ reprehendi.Nihil autem est miserius illo qui vanis laudib⁹ ꝛ adulationi bus delectat.c.nihil.lxxxiij.dist.Non de illis de quib⁹ dicitur Prouer.xxij.stultitia colliga ta est in corde pueri.Non sicut ille cui inquit Oui.in.j.de reme.amo.Tu puer es nec te q̃cq̃ nisi ludere oportet Lude.decẽt alos mollia re gna tuos.Non de illis qui seipsos disperdũt:ꝛ ad domũ reuerti nesciũt.domũ.s.celestẽ.errãt ꝙ in deserto huius mũdi:iuxta illud ps.cvj.er rauerũt in solitudine:ꝛ viam ciuitatis habita culi non inuenerũt.Non de illis qui inuicẽ ri xantur.iuxta illud Gen.xxv.collidebãt in vte ro eius paruuli.Nõ de illis qui clamorosi sũt. iuxta illud Exo.ij.Cernens paruulũ vagientẽ. Sed fac me pueroꝝ maloꝝ imperfectiones eui tare cum Paulo.qui.j.ad Coꝛ.xiij.dicebat. cũ essem paruulus loquebar vt paruul⁹:sapiebaꝫ vt paruul⁹:cogitabã vt paruul⁹.Cum aũt fa ctus sum vir:euacuaui que erãt paruuli. M

Hac etiam me esse de illis pueris que pue ro tuo dño Jesu assimilant:qui sunt inno centes seruãtes illud.j.ad Corint.xiiij.malitia paruuli estote.scriptũ est eñ Job.xxij.Salua bitur innocẽs mũdicia manuũ suarum.Fac vt sim de illis de quib⁹ dr Dan.j.in quibus nulla sic macula.Item de illis qui paucis ꝯtẽti sunt. scientes scriptũ esse Eccli.xxix.Initiũ vite ho minis aqua ꝛ panis:ꝛ domus ꝓtegẽs turpitu dinem.vñ apl's qui bonus puer erat dicebat.j. ad Timot.vj.Habẽtes alimẽta:ꝛ quibus tega mur his cõtenti simus.ꝛ sic seruabant sobrieta tem boni filij.qui etiam in lymbo siue in pulue re sedent.seruãtes illud Esa.xlvij.Descẽde:se de in puluere.Et sic seruant humilitatez:quia humilẽ spiritu suscipiet gloria. Prouerb.xxix. Fac o mater dei beatissima vt dicere possim il lud.iij.Reg.iij.ego sum puer paruulus.s.humi litate.Itẽ vt sim de illis bonis pueris qui mo tus carnis non sentiũt:ꝛ castitatẽ perfectã ser uant.de qua dr Sap.vj.Custodia legũ cõsum matio incorruptionis.Incorruptio aũt facit es se proximũ deo.ꝛ adimplẽt consilium apostoli dicentis.j.ad Timot.j.Teipsum castum custo di.Fac me esse de illis pueris.de quibus dici tur.j.Reg.xxj.Mundi sunt pueri a mulieribus. Item de illis qui largi ꝛ liberales sunt etiã ca nibus vnde Mat.xv.dr.Catelli edũt de micis dominoꝝ.Sciunt enim ꝙ Prouer.xxij.scriptuꝫ est.Uictoriã ꝛ honorez acquirit qui libẽter dat munera.vnde seruãt illud consiliũ dñi dicẽtis Lu.vj.omni petẽti te tribue.qui obediũt parẽ tibus.iuxta illud Eccli.iij.Filij sapientes ec clesie iustorum ꝛ natio illorum obediẽtia ꝛ dile ctio.Ideo dicitur.j.Pet.j.quasi filij obedientie ꝛc.Scriptũ est enim Prouer.xxj.vir obediens loquetur victoriam.qui amant se mutuo.quia Eccli.xiij.dr.Omne animal diligit simile sibi. et sic habent charitatẽ:ꝛ sunt veri discipuli sal uatoris qui ait Jo.xiij.In hoc cognoscẽt oẽs ꝙ discipuli mei estis si dilectionẽ adinuicem ha bueritis.Qui non confidunt in se sed in patre suo.s.celesti.Sciunt enim scriptum esse Hiere. xvij.Maledictus qui confidit in homine:ꝛ po nit carnem brachium suum.ꝛ benedictus vir q̃ confidit in domino.vnde vnusquisq̃ eorum di cit cum propheta psal.x.In domino cõfido ꝛc. Qui clamorem de iniurijs sibi illatis referunt patri suo:scilicet celesti iuxta illud psalm.cxix. Ad dominum cum tribularer clamaui ꝛc. Qui non sunt solliciti de aliquo seruantes illud qđ ait saluator Matthei.vj.ca.scilicet.Nolite sol liciti esse.dicentes.quid manducabimus: aut quid bibemus:aut quo operiemur. Et illud.j. Petri.v.Omnem sollicitudinem vestram pro ijcientes in deum:quoniam ipsi cura est de vo bis.Qui cito ꝛ de modico placantur.seruantes illud Ephesios.iiij.Sol non occidat super ira cundiam vestram.Et illud Matthei.vj.capi tulo.Dimittite ꝛ dimittetur vobis.ꝛ illud Ec clesiastici vigesimooctauo capitulo . Relin que proximo tuo nocenti tibi. Qui homi

nes personatos expauescūt ⁊ fugiūt. vñ Sene=
ca ad Luci. ait. Pueri hos amant cum quibus
ludere consueuerūt: ⁊ si personatos videāt ex=
pauescūt. Scriptū est em̄ Eccli. ix. lōge esto ab
hoīe ptātem occidēdi habēte ⁊ non suscitādi. ⁊
eiusdē li. xiij. c. Aduocatꝰ a potēte discede. qui
verecūdi sunt. Ait enim Seneca vbi. s̄. verecū=
dia bonum est in adolescente signum. Unde
comicꝰ poeta ait. erubuit: salua res est. ⁊ Eccli
vij. dī. Uerecūdia eiꝰ sup aurū. ⁊ eiusdē li. xxvj.
c. dī. gratia sup grām mulier sancta ⁊ pudora=
ta. qui veraces sunt seruātes illud Ephes. iiij.
deponētes mēdaciū loqmini veritatē vnusqisq3
cum ꝓximo suo. scriptū est em̄ Prouer. xij. labiū
veritatis firmū est in ppetuū. ideo de puer3 in=
nocētibꝰ dī Apoca. xiiij. In ore ipsoꝝ nō est in=
uētū mēdaciū. qui nō gloriant̄ de pōposis ⁊ va
nis vestibꝰ: seruātes illud Eccli. xj. in vestitu ne
glorieris vnq̄3. qui pmittūt se regi a supioribꝰ
suis sapiētibꝰ. iuxta illud Oui. in li. de arte a=
mādi. in puero est etas mollis ⁊ apta regi. qui
simplices sunt ⁊ sine dolo ac duplicitate. iuxta
illud. j. Pe. j. sicut modo geniti infantes sine do
lo. Seruāt em̄ illud saluatoris ꝯsiliū Mat. x.
estote prudētes sicut serpētes: ⁊ simplices sicut
colūbe. Et illud Roma. xvj. vbi apl's ait. Uos
volo esse sapiētes in bonoꝝ simplices in malo.
Simplicitas em̄ iustoꝝ diriget eos. Prouerb.
xj. ⁊ cū simplicibꝰ sermocinatio eiꝰ. s. dei. Pro=
uer. iij. ideo dī Sap. j. In simplicitate cordis q̄=
rite illū. Qui libēter plorāt ⁊ libēter ridēt. iux=
ta illud Jo. xvj. Amen dico vobis: quia plorabi
tis ⁊ flebitis vos: sed tristitia vestra vertetur in
gaudiū. Tp̄s em̄ est ridēdi: ⁊ tp̄s' flendi. Eccl's
iij. qui plorādo nascunt̄. iuxta illud Sap. vij. p̄=
mā3 vocē silem oībꝰ emisit plorās. Beati em̄ q̄
lugēt: qm̄ ipsi ꝯsolabunt̄. Mat. v. qui nō verecū
dat̄ mādūcare panē. iuxta illud Threñ. iiij. par
uuli petierūt panē. i. q̄ ab oībꝰ addiscere nō ve
recūdant̄. sed oīm panē. i. doctrinā comedūt tā
q̄ ingeniosi pueri: sicut fuit Salomō qui de se
ait Sap. viij. Puer eram ingeniosus. qui semp
sunt hilares in bono. iuxta illud Eccli. xxvj. di=
uitis ⁊ pauperis cor bonū: ⁊ in omni tp̄e vultꝰ
hilaris. Hilarē em̄ datorē diligit deus. ij. Cor.
ix. qui credūt ꝓmissionibꝰ. s. diuinis. ⁊ ideo cō=
sequūtur eas. vñ Nume. xiiij. inquit dñs. par=
uulos introducā in terram que displicuit vo=
bis. Qui amant vestimenta decentia ⁊ nitida.
seruātes illud Eccli. ix. Omni tempore3 sint ve
stimenta tua candida. Qui deum laudāt. iuxta
illud ps̄. viij. ex ore infantiū ⁊ lactentiū perfe=
cisti laudem. vnde quandoq3 eis datur spiritꝰ
prophetie. s̄m illud Luc. j. Tu puer propheta
altissimi vocaberis. Talis puer erat apostolꝰ
qui dicebat. j. Thessaloñ. ij. Facti sumus sicut
paruuli in medio vestrū. Sciebat enim q̄ do=
minus vocat paruulos ad regnum celorum di

tens Prouerb. ix. Si quis est paruulus veniat
ad me. Et q̄ paruulos in oculis suis elēgit ad
regnum. j. Reg. xv. vbi dictum est Saul. Cum
esses paruulus in oculis tuis vnxit te dominꝰ
in regem. Nouerat etiam q̄ dominus sapien=
tiam prestat paruulis. ps̄. xviij. vt inquit Salo
mon prouer. viij. Intelligite paruuli astutiam.
et. xiiij. eiusdē lib. c. Possidebunt paruuli astu=
tiam. Item q̄ dominus custodit paruulos. ps̄.
cxiiij. ⁊ q̄ intellectum dat paruulis. ps̄. cxviij.
vnde saluator ait patri suo Mat. xj. Abscondi=
sti hec a sapientibus ⁊ prudentibus ⁊ reuelasti
ea paruulis. ⁊ idem habetur Luce. x. Sciebat
quoq3 q̄ boni pueri habitant cum deo. iuxta il
lud Lu. xj. pueri mei mecū sunt i cubiculis. ¶

O Igitur beatissima beatoꝝ virgo pijssima
que vides q̄ ego nō sum puer bonus sicut
desiderat videri filius tuus. rogo vt compatia
ris mihi: ⁊ de me puero tuo dicas ei illud mat
thei. viij. Domine puer meus iacet in domo
paralyticus ⁊ male torquetur. sed tu dic verbo
et sanabitur puer meus. Lu. vij. ⁊ tunc oscita=
bit puer septies. iiij. Reg. iiij. ⁊ verificabitur in
me illud. j. Paralipome. xxxiiij. Cum puer esset
cepit querere dominum. Dic virgo sanctissima
filio tuo. ne auertas faciem tuam a puero tuo.
ps̄. lxviij. Dic ei non illud ps̄. lxxxv. Da impe=
rium puero tuo. sed vt exaudiat me clamātem
et dicentem sibi illud Sap. ix. Noli' me repro=
bare a pueris tuis: quoniam seruus tuus' sum
ego ⁊ filius ancille tue. Et tunc ex sua benigni
tate de me dicet tibi illud Osee. xj. Puer meus
Israel ⁊ dilexi eum. ⁊ illud Esaie. xj. Ecce puer
meus exaltabit̄ ⁊ sublimis erit valde. que ver=
ba habentur ibi s̄m vnam translationē. Tunc
quoq3 dicet tibi benignꝰ filius tuus illud Geñ.
xliij. ego suscipio puerū. ⁊ illud Job. xlij. Facie3
eius suscipiā. Ego aūt ei exultās dicam. Exal=
tabo te dñe qm̄ suscepisti me. ps̄. xxviij. Quia
me ꝓpter innocētiā meam suscepisti. ps̄. xl. sc3
a matre tua impetratā. Item quia me suscepit
dextera tua. ps̄. lxij. Item quia salus tua deꝰ su
scepit me. ps̄. lxviij. ⁊ cum gloria suscepisti me.
ps̄. lxxij. tunc etiam dica3' ei. Suscepisti me de
vtero matris mee. ps̄. cxxxviij. Fac etiam o san=
ctarū sanctissima vt puer tuus ostēdat se mihi
quia cum ex defectu meo pdidi. vñ dicere pos=
sum illud Geñ. xxxvij. puer non cōparet: ⁊ ego
quo ibo? Dic ergo ei de quo dī ps̄. cvj. suscepit
eos de manu iniqtatis: vt me quoq3 iniquū su=
scipere dignet̄. Ego aūt dico tibi o puer domi
ne mee illud quod in eodē ps̄. habetur. s. Susci
pe me s̄m eloquiū tuum. Tu enim dixisti Hie=
rem. iij. ca. Reuertere ad me ⁊ ego' suscipiā te.
Ego ẘo toto corde reuertor ad te. ⁊ pro dicens
illud Actuum apostolorum. vij. capitu. Domi=
ne Jesu suscipe spiritum meum: vt tecum bea=
tissima matre tua semp magnificare possim et
exultare

exultare in te deo salutari meo. cui sit honor et gloria. Amen.

¶ Incipit pars septima huius operis quod Mariale nuncupatur. In qua tractatur de beatissime virginis Marie parturitione Hec autem pars proprio ac particulari noie. fluuius dulcedinis infinite appellatur. A

Annuncio vobis gaudium magnum quia natus est hodie saluator mundi. Luc.ij. Et in evangel. occurrentis solennitatis. Inquit Leo papa i sermone natiuitatis dni. Saluator nr dilectissimi hodie natus est. gaudeamus: neque enim fas est locum esse tristicie vbi natalis e vite. qui consumpto mortalitatis timore ingerit nobis de promissa eternitate leticiam nemo ab huius alacritatis participatione secernitur. vna cunctis leticie cois est ro: quia dns nr pecti mortisque destructor. sicut nullum a reatu liberum reperit. ita p liberandis oibus venit exultet sctus. qui appropinquat ad palmam. gaudeat peccator: quia inuitatur ad veniam. atertur gentilis: quia vocatur ad vitam. hec ille. Que verba accipit originaliter ab Aug. in ser. iij. huius solennitatis. Oes igitur i hac celeberrima festiuitate non solum corde iubilare debemus: sed etiam ore et lingua leticiam nostram demonstrare vt possimus paruulo nato dicere cum propheta ps.cxxv. Repletum est gaudio os nrm: et lingua nra exul. Causam aut huius tanti gaudij assignat angelus in verbis thematis nostri: sup quibus tres solummodo deuotas considerationes faciemus.

Prima dicet prophetationis.
Scda declarationis.
Tertia consolationis.

¶ Prima ps huius smonis que dr prophetatiois. B

Quia de prophetiis icarnationis et natiuitatis xpi diffuse tractaui i j.pte rosarij sermonum ser.xiiij.p.iiij. ideo hec breuius pertranseo. Solum aut duas prophetias referam pro phetarum veteris testamenti. vt appareat verificatum esse illud: Amos.iij. Non faciet verbum s.icarnari et nasci quin prius loquatur ad prophetas suos. Harum aut prophetarum prima de natiuitate eius ex virgine septem allegata in precedentibus sermonibus hr Esa.vij. vbi dr: Ecce virgo concipiet et pariet filium: et vocabitur nomen eius emanuel. i. nobiscum deus. Scda, q debeat nasci media nocte hr Sap.xviij. vbi inquit salomon Dum medium silentium tenerent oia: et nox i suo cursu medium iter haberet oipotens sermo tuus dne a regalibus sedibus venit. Tertia q deberet nasci i via et non hre domum vel habitationem ppriam. hr. Hie re.xiiij. vbi illi dicit ppha. Quare sicut colonus futurus es in terra. et quasi viator declinans ad manendum. quare futurus es velut vir vagus. Quarta q debebat nasci apud bethleem habetur Michee.v. que prophetia recitatur etiam Mat.ij. vbi dicitur. Tu bethleem terra effrata minima es in milibus iuda. ex te enim exiet dux qui regat populum meum israel et egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Quinta prophetia. q filius dei qui in veteri testamento dederat leges filijs israel debebat corporaliter cum hominibus conuersari et illis dare legem euangelicam. habet Baruch.iij. cap. vbi dicitur de eo. Hic est deus noster: et non estimabitur alius aduersus illum. hic adinuenit omnem viam disciplinae. et tradidit eam iacob filio suo. et isrl dilecto suo. post hec sup terram visus est et cum hoibus conuersatus est. Et in.c. sequenti immediate subinfert. Hic liber mandatorum dei: et lex que in eternum manet. oes qui tenent eam peruenient ad vitam. qui aut dereliquerit eam in mortem. Hec ibi. C

Non solum aut prophete dei de xpi natiuitate pdixerunt: sed etiam infideles et pagani Inter quos fuit Albumasar li.vj. introductorium sui in astrologia qui sm translationem Hermanni secundi et Johannis hispalensis dixit q vna virgo hebrea. pulchra atque honesta et munda. atque a viro suo itacta. debebat parere et nutrire filium quem appellaret Jesum. Plato quoque de hoc predixit sm Hieronymum et Augustinum in.viij. libro confessionum. Unde refert Ethicus philosophus in commentario super illo verbo Boetij. de disciplina scholarium. sc3 Platonis probata diuinitas. q in tumba Platonis inuenta fuit lamina aurea super pectus eius in qua scriptum erat. Credo in Jesum xpm nasciturum de virgine. passurumque p humano genere. et tertia die resurrecturum. et merebuntur iusti videre dnm deum suum iesum. regemque suum verbum patris atque pncipium cuncta pponens. hec ille. Dicit etiam s.b.Tho.3.ij.q.ij.ar.vij. q multis gentilium facta fuit reuelatio de incarnatione. sicut p3 in Balaam qui pdixit de natiuitate xpi. Nume.xxiiij.di. Orietur stella ex iacob etc. Et in libro Job. q cum esset de pplo gentili. prophetauit de ea sui li.ca.xix. loquendo more prophetico de futuris tanque de preteritis dum dixit. Scio q redemptor meus viuit et in nouissimo die de terra surrecturus sum et rursum circumdabor pelle mea et i carne mea videbo deum saluatorem meum etc. Recitat quoque idem doctor. vbi.s. iueniri i histo:ijs romanorum. q tpe Constantini augusti et Helene matris eius inuentum fuit quoddam sepulcrum in quo iacebat ho laminam auream habens in pectore in qua scriptum erat sic. Christus nascetur de virgine et credo in eum. O sol: Helene et constantini temporibus iterum me videbis. i. videri facies. Et quidam putant hoc esse idem cum illo quod refert. Ethicus phs. scilicet fuisse corpus Platonis talem laminam in pectore habentis: Legitur

quoqꝫ in chronicis regū Castelle. ꝙ apud. Tolletū sub quodā saxo inuent⁹ est liber vetustissimus ꝗ̄ scripi⁹ erat litera hebrea. greca ⁊ latina. ⁊ in illo dicebat sic. Xp̄s filius dei nasceṫ de ꝟgine maria. ⁊ ꝓ salute hoīm patieṫ. Uirgili⁹ quoqꝫ in bucolicis canit. Ultima cumei iam venis carminis etas. Jam redit ⁊ virgo: redeunt saturnia regna. Jā noua ꝓgenies celo demittitur alto. Siḃr Ouid⁹. in lib. de mutatione vite ꝗ intitulaṫ de vetula sic ait. Una quidē talis felicis tpe nuper. Cesaris augusti fuit' anno bis duodeno. A regni nouitate sui. Qui significauit post ānū sextū nasci debere prophetā abſqꝫ matris coitu de virgine ⁊c. D

Sibylle quoqꝫ. xij. predixerunt de xp̄i natiuitate. sicut declarat scūs Aug. xix. de ciuitate. Et Lactantius li. j. ⁊. iiij. diuinarū institutionū. quarū solūmodo quinqꝫ dicta ad pn̄s recitabim⁹. q2 de alijs dixim⁹ i dicto sermōe rosarij nr̄i. Prima pphetia est Sibylle grece. ꝗ ait. Ecce bestia ꝯculcaberis ⁊ nasceṫ dn̄s in orbē terrarum ⁊ gremiū virginis erit: salus populoꝝ. Jnuisibile verbū palpabiṫ. Seda ꝓphetia est Sibylle Lydice que ait. Ecce veniet dies ⁊ illuminabit dominus cōdensa tenebrarū. ⁊ soluetur neruus synagoge. ⁊ desinent labia pphetarū ⁊ videbunt regē viuētiū. ⁊ tenebit illū in gremio ꝟgo dn̄a gentiū. ⁊ regnabit in misericordia. ⁊ vterus matris eius erit statera cūctorū. Tertia pphetia est Sibylle erithree dicētis. Jn vltima etate humiliabiṫ de⁹. humilabiṫ proles diuina. vnieṫ humanitati diuinitas. iacebit in feno agn⁹. ⁊ puellari officio educabitur deus ⁊ homo. Signa autem precedēt apud iudeos. Mulier vetustissima: sc3 Elizabeth puerū cōcipiet. Stella orbis mirabitur. ⁊ ducatū prestabit. sc3 magis. ad ortū. sc3 christi. Hic habens annos trigintatres eliget sibi de piscatoribus ⁊ electis hominibus numer̄ duodenarium. vnūqꝫ diabolū. s. Judam. nō in gladio bellove eneadē vrbē scilicet Romā. regesqꝫ subiiciet. s3 in hamo piscatoris scti petri. Huic quattuor alatia. i. quattuor euangeliste surgēt in testimoniū. Huic cōtradicetur a bestia scilicet anti christo. Erit aūt bestia horribilis. scilꝫ Mahumeth. ab oriente veniēs cuius rugitus vſqꝫ ad gentes punicas audieṫ. hec illa. Quarta pphetia est Sibylle tiburtine que ait. Nascetur xp̄s in bethleē annūciabitur in Nazareth regnante tauro pacifico ⁊ fundatore quietis. O felix illa mater cuius vbera xp̄m lactabūt. hec illa. Et in hoc cōcordant cū deuota muliere. que vt habetur Luc. xj. exclamauit dicēs xp̄o Beatus venter qui te portauit ⁊ vbera ꝗ̄ suxisti. Per taurum autē in p̄dicta pphetia intelligitur ꝓm glo. Octouianus impator qui appellat⁹ est taurus. quia habebat taurū ꝓ insignū. Pacificus quoqꝫ dici⁹ est: quia multis annis. vt infra dicetur. in magna pace mundū rexit. cuius tēpore xp̄s natus est. Quinta Sibylla est Cumica in italia nata ꝗ̄ fuit tpe Nume pōpilij scd̄i regis Romanoꝝ: sic dicens. Jn dieb⁹ illis exurget mulier de stirpe iudeoꝝ nomine Maria. ⁊ habebit spōsum noīe Joseph. ⁊ pcreabiṫ ab ea sine commixtione viri de spū scō filius dei nomine Iesus. ⁊ ipsa erit ꝟgo añ ⁊ post partū. qui ꝟo ex ea nasceṫ erit verus de⁹ ⁊ verus hō. sicut oēs ꝓphete p̄dicauerūt. hec illa. Ex qbus oibus apparet nequitia ⁊ damnosa iudeoꝝ obstinatio qui nec suoꝝ dictis prophetarū nec gentilium de xp̄o sic clare loquentiū volunt credere in ipsum. De quibus canit ecclesia in missa occurrenti. Si non suis vatibus. credat vꝫ gentilibus: sibyllinis versibus hec predicta.

¶ Pars. ij. huius sermonis ꝗ̄ dicitur declarationis. E

Atiuitas filij dei ⁊ parturitio mr̄is eius diuersis est miraculis ⁊ prodigijs declarata. Quoꝝ primū ponit Jnnocēti⁹ papa. iij. di. ꝙ Rome duodeci annis pax fuit. vn̄ romani templū pacis pulcherrimū ꝯstruxerunt: consuluerūtqꝫ Apollinē quantū durare deberet predictū tēpliū. Qui r̄ndit ꝙ duraret vſqꝫ quo virgo peret. Qđ audientes dixerūt. ergo in eternū durabit. Credebāt eī ꝙ nūꝗ̄ pareret virgo. prout etiā ipossibile erat ꝑ naturā. Qua ex re in foribus tēpli scripserūt. Templū pacis in eternū ⁊ sed in ipsa nocte in qua virgo b̄ndicta peperit filiū suū dn̄m Jesu3 xp̄m templū illud fundit⁹ corruit. ⁊ ibidē est modo ecclīa scē Marie noue in quo ego fui. Scd̄m ꝓdigiū ponit Orosi⁹ ⁊ Jnnocēti⁹ p̄dictus dicentes ꝙ in die natiuitatis dn̄i fons aque in liquorē olei versus est. ⁊ erūpens vſqꝫ ad tyberim tota die illa largissime emanauit ꝓphetauerat eī sibylla ꝙ qñ nasceret saluator pitūperet fons olei. et ibi est mō ecclesia que d2 scā Maria trans tyberim. Tertiū ꝓdigiū ponit Chrẏs. sup Mat. dicens ꝙ magi sup quodā monte orantibus in nocte natiuitatis domini: stella super eos apparuit ꝗ̄ formā pueri pulcherrimi habebat ⁊ in ei⁹ capite crux pēdebat. ꝗ̄ magos alloquēs dixit. Jte in iudeam: ⁊ ibi puerum natum qui est dei filius inuenietis. Et ipsi statim recesserunt ⁊ in iudeam perrexerunt querentes et dicentes. vbi est qui natus est rex iudeorum ? Uidimus enim stellam eius in oriente: et venimus adorare eum vt habetur Mat. ij. Quartū miraculū ponit magister Bartholomeus pisan⁹ in suo mariali di. ꝙ vinee engaddi facientes balsamū in nocte natiuitatis domini. miraculose floruerunt: ⁊ liquorem suū dederunt. ⁊ hoc fa-

ctū fuit vt significaretur impletū esse scripturā que in persona beatissime ṽginis indr̄ Ecclesi.xxiiij.Sicut cynamomū ꝫ balsamum aromatizās odorē dedi.ꝫ ibidē.Quasi balsamum nō mixtū odor me⁹.Eius aūt spōsus ait Cant. ij.Uinea nr̄a floruit.ꝫ fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo.Quintū ꝓdigiū fuit de boue ꝫ asino recognoscētibus xp̄m modo suo.Nā cum: vt infra dicetur:deberet Joseph a galilea ꝓficisci i bethleē cū beata virgine pregnāte.duxit secū bouē:forte vt ipsum venderet.ꝫ cēsum ꝓ se ꝫ vxore sua solueret.ꝫ de residuo viueret.maxime qꝛ timebat ipsam debere ante reuersionē parere. Asinū quoqꝫ duxit secū forte vt sup eū ṽgo bñdicta grauida veheret.Cū aūt btīssima virgo filiū suū peperit statī bos ꝫ asin⁹ genib⁹ flexis creatorē suū adorauerunt.Et hoc ꝑdictū fuerat Esa.j.vbi dr̄.Cognouit bos possessorē suū: ꝫ asinus ꝑsepe dn̄i sui:israel aūt me nō cognouit dicit dn̄s.De quo etiā ꝓphetauerat Sibylla samia a samo insula dicta q̄ ait.Ecce veniet diues ꝫ nascet de paupercula:ꝫ bestie terrarū adorabunt eū:clamabūt ꝫ dicēt.Adorate eū in atrijs celoꝝ.hec illa.De hoc etiā ꝑdixerat ipse dn̄s Esa.xliij.dicens.Glorificabit me bestia agri.Qr a comestiōe feni sup qđ puer Jesus iacebat abstinuit bos ꝫ asinus. Sextū prodigiū ponit beatus Hiero.sup Esa.ix.c.dicēs ꝙ i hora natiuitatis xp̄i oēs sodomite peruniuersuꝫ orbē mortui sunt:quos fecit dei filius eradicari ne in natura quā assumpserat tāta immūdicia inueniretur.Unde quidā dicūt Uirgiliuꝫ q̄ illo vitio infectus erat illa hora mortuū esse. Propter hoc etiā abhominabile scelꝰ de⁹ mittit fames.terremot⁹ ꝫ pestilētias.vt ait impator.in auc.vt nō luxu.cōtra naturam.col.vj.circa medium.ꝫ glo.in.c.flagitia.xxxij.q.vij. Qđ pctm̄ ꝓpter sui turpitudinē appellatur nefanda libido.vt in.ff.ite lex iulia.instit.de publi.iudi.ꝫ.c.in eo.xxxij.q.iiij.Itē appellat fedissima nequitia.C.de adulte.l.fedissimā. Tam horrēdū etiā est vitiū contra naturā ꝙ vt ait Augu. deus videns humanā naturā eo vitio cōtaminatam ferre desit incarnari. F

Septimum ꝓdigiū posuit Eusebi⁹ ꝫ magister historiarū dicētes.ꝙ in die natiuitatis domini meridie apparuerūt tres soles qui paulatim adinuicē appropinquātes in vnum solem redacti sunt.per quod significabat ꝙ cognitio vnius dei ꝫ triū personarū diuinarū toti mundo imminebat.et quod deus ver⁹ creator ꝫ rector solis nat⁹ erat.qđ prodigium quia infideles et obstinati non intellexerunt quid significaret.ideo in errore suo remanserunt. Unde dicere potuerūt illud Uirgilij.iij.Enei. Tris adeo incertos ceca caligine soles Erramus pellago. Octauum prodigiū ponit Orosius Eutropius et Innocentius.iij.dicentes. ꝙ octouianus imperator vniuerso orbe ditioni romanorum subiugato intantum senatui placuit vt eum pro deo colere vellent. Prudēs autem imperator se mortalem cōsiderans ꝫ cognoscēs:immortalitatis nomen noluit vsurpare.Ad illoꝝ autē importunā instantiā Sibyllā prophetissam aduocauit.scire volēs per ei⁹ oracula si in mūdo aliqs eo maior aliquando nasci deberet.Cū ergo in hac die natiuitatis domini cōcilium super hac re cōuocasset et Sibylla in camera imperatoris oraculis insisteret.hora circiter tertia.vel secundum alios sexta aere liquido.puro ac sereno existente:circulus aureus circa solē apparuit:ꝫ in medio circuli virgo quedā pulcherrima stans sup araꝫ puerum gestans in gremio. Tūc Sibylla hoc cesari ostendit.Cum autem imperator ad prefatam visionem plurimū admiraretur. audiuit vocē de celo dicentē.Hec est ara celi.Dixitqꝫ ei Sibylla.Hic puer maior te est.ꝫ ideo ipm̄ adora.Intelligens igitur iperator ꝙ hic puer maior se erat:ei thura obtulit ꝫ deū se appellari nō permisit.Ipsa ṽo camera adhonorē beatissime virginis dedicata est.vbiqꝫ in hodiernū diē dicitur sancta Maria ara celi.ꝫ est in ordinis nostri monasterio:ꝫ ego in ipsa ecclesia ꝫ capella missam celebraui. Legitur quoqꝫ ꝙ quando Hieremias propheta in egyptum descendit dedit egyptijs signuꝫ ꝙ tunc idola sua corruerent quando virgo pareret. Et ideo sacerdotes egypti imaginem virginis cum puero in secretario templi adorabant.sed in nocte qua benedicta virgo filium suum peperit omnia idola corruerunt. Rome etiam erat quedā magna statua in aere diabolica arte subleuata.de qua responsum erat ab idolis ꝙ non caderet donec virgo pareret. Unde in sacratissima nocte natiuitatis domini cecidit.per quod significatum est ꝙ potestas principis demonū per virginem contrita fuit. Ad cuius benedicte virginis gloriam hanc deuotam laudē dicamus.Salue regina misericordiosa ꝛc.vide i corona nostra.c.xxxviij.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur cōsolationis. G

E cōsolationibus ex hac benedicta xp̄i natiuitate habitis nemo posset sufficienter sermocinari. tamē pro consolatione vestra quinqꝫ ad presens referemus. Prīmo dicitur diuinalis scilicet ipsi⁹ dei. Solēt eñ pr̄es qñ eis nascitur fili⁹ maxime primogenitus tantā leticiam ꝫ gaudiū prosilire.ꝙ etiā nūciantibus sibi parturitionē ipsaꝫ: aliqua in signū boni ꝫ gratissimi nuncij munera largiuntur et eo maxime quādo per multa tempora in desiderio habēdi ipsum filium permanserunt. Cum igitur deus per multa milia annoꝝ steterit i deside-

rio habēdi filiū ex immaculata vgine. vt pꝫ
Esa. xlix. vbi ipse ait. Nunquid ego qui alios
parere facio ipse non pariā? Ego qui alijs ge
nerationē tribuo: nunq̄d sterilis ero. q. d. sꝫ tē
pore disposito ⁊ ordinato filiū ex purissima vgi-
ne habebo. Sequit̄ ꝙ in hac sacratissima nati
uitate filij sui dilectissimi signa maxime dile-
ctiōis ostēdit. ⁊ donaria gratie sue abūdantis
sime elargitꝰ est. ⁊ annuatim in die ista elargi
tur. nō solū aūt pater celestis gauisus est: sed
etiā spūssctūs q̄ huius generationis media-
tor fuit. Esa. lxiij. Et ipse filius in die natalis
sui ꝯuiuiū fecit: ⁊ omni anno facit pꝛimatibus
suis. i. angelis ⁊ sctis ac deuotis suis Sicut et
de Herode legit̄. Mat. xiiij. ⁊ Mar. vj. ꝙ i die
natalis sui fecit cenā ṗncipibꝰ suis ⁊ tribunis
ac pꝛimis galilee. Oēs igit̄ in hac die ꝯfidēter
postulāt a deo quascūꝗ volunt grās. ⁊ facilli
me eas poterūt impetrare. Magni etēm prin
cipes in natalitijs suis se subditis suis libera
lissimos solēt exhibere. h

Secunda cōsolatio dr̄ spūalis. s. spirituū
btōꝝ. olim vez angeloꝝ q̄ in hac natiuita
te indicibili gaudio iubilarūt. Uñ vt hr̄ Luc.
ij. post q̄ angelꝰ nūciauit pastoribꝰ natiuitatē
saluatoris facta est cum eo multitudo celestis
exercitꝰ laudātiū deū ⁊ dicētiū. Gloria in excel
sis deo. ⁊c. Grās em̄ deo referebāt ⁊ valde ex-
ultabāt. qꝛ natus erat ille q̄ eoꝝ ruinam vene
rat reparare. De q̄ prophetauerat Dauid ṗs.
cix. di. Judicabit in nationibꝰ iplebit ruinas.
De hoc aūt gaudio angeloꝝ inquit Aug. i ser
mone. x. de natiuitate dn̄i dicēs. Hodie xp̄s in
leticia est: ⁊ diabolus i luctu. Hodie angeli in
exultatiōe ⁊ demōes i cōfusione. hec ille. J

Tertia cōsolatio dicit̄ pastoralis. Sed
anteꝗ ad eius declarationem venia-
mus: est sciendū ꝙ natiuitas dn̄i fuit
a tribꝰ generibus creaturarū iter alias vene-
rata. que aliquid morale nobis innuunt. Pri-
mo ab angelis. qui vt. s̄. dictum est annuncia
uerunt ipām natiuitatē dulciter decantātes
per quos significantur innocentes ⁊ iusti qui
partum virginis digne celebrant. ⁊ decantant
in cordibus suis deo. ſm consiliū apostoli ad
Col. iij. Secundo ab animalibus fuit honora
ta. scilicet a boue ⁊ asino iuxta presepe astanti
bus ⁊ circundantibus regem natum. ⁊ ista ani
malia simplicia ⁊ laboriosa significant homi-
nes simplices ac bene operantes qui partum
virginis per opera misericordie venerantur.
Quos ⁊ ipse dominus in celesti patria hono-
rabit. iuxta illud ad Ro. ij. Gloria honor ⁊ pax
omni operanti bonum. Tertio fuit honorata
a pastoribus: per quos significantur animaꝝ
pꝛelati. qui vigilant super gregem suum. Uni
cuiꝗ em̄ plato inquit dominꝰ Joh. xxi. Pasce
oues meas. Prelati igitur omnes debent de

subditis suis diligentē curam habere: si nati
uitatē xp̄i cū sctis pastoribꝰ voluīt honorare. ⁊
cū ipsis in hac die cōsolatiōnē de paruulo iesu
recipe. Fuit em̄ hec natiuitas valde cōsolato-
ria ṗdictis pastoribꝰ qui custodiebant vigi-
lias noctis sup gregē suū. Et erat ille locus ꝓ
pe ciuitatē Bethleē ꝑ vnū miliare. qbꝰ vt dr̄
Lu. ij. apparuit angelus dn̄i. ⁊ claritas dei cir
cūfulsit illos. ⁊ timuerūt timore magno. Uidē
tes em̄ angelos moriebantur Judi. xiij. Scdm
antē Bedā super Lu. apparuit angelus cum
claritate. qđ in nulla alia apparitione angeli
ca factum reperitur. vt ostenderet ꝙ natꝰ erat
ille qui illuminare venerat eos qui i tenebris
⁊ in vmbra mortis sedēt. ad dirigēdos pedes
suos in viā pacis. Luce. i. Dixit aūt illis ange
lus. Nolite timere. Ecce em̄ euāgelizo vobis
gaudiū magnū qđ erit oī pplo. qꝛ natꝰ est ho
die saluator qui est xp̄s dn̄s i ciuitate Dauid.
Et hoc vobis signū. s. do. Inuenietis infantē
pannis inuolutum ⁊ positum in presepio. Cō-
sidera ergo o aīa deuota quātum exultauerūt
sancti pastores Messiam natū esse ab angelo
audientes simul ⁊ videntes multitudinē ma-
ximam angeloꝝ post istā annūciationem cū
ipso angelo dulciter cauentem ⁊ in celum iu-
bilando ascendentem. Sequitur aūt in euan-
gelio. Et factū est vt discesserunt angeli ab eis
in celū. pastores loquebant̄ adinuicem dicen-
tes. Transeamus vsꝗ Bethleē ⁊ videamus
hoc verbum qđ fecit dn̄s ⁊ ostendit nobis. Et
venerūt festināntes ⁊ inuenerunt Mariā ⁊ Jo
seph ⁊ infantem positum in ṗsepio. Uidentes
aūt cognouerunt de verbo qđ dictum erat illis
de puero hoc ⁊ omnes qui audierant mirati
sunt de his que dicta erāt a pastoribus ad il-
los. Et reuersi sunt pastores laudantes ⁊ glo-
rificantes deum de omnibus que audierant ⁊
viderant. sicut dictum est ad illos. Sed pro
maiori declaratione predictorum est sciendū
ꝙ hō libenter videt tria. R

Primo rē dilectā ⁊ charā. vbi em̄ ē amor ibi
oculꝰ libēter respicit. Et iō pastores affe-
ctuose ꝑrexerūt ad vidēdū xp̄m fidelissimū ami
cū q̄ venerat in mundū ꝓpter nimiā charitatē
suam vt saluaret eos. Unde aplꝯs ait Eph. v.
Xp̄s dilexit nos. ⁊ tradidit semetipsum ꝓ no-
bis ⁊c. Scdo libenter videt homo rem pulchrā
Nam vt dicit Aug. vj. musice. Nihil amamus
nisi pulchrum. Uñ etiam Dioni. in lib. de diui
nis no. ait. Bonum ⁊ pulchrū ſm oēm rōnem
cūcta desiderant intueri. Quia igitur xp̄s erat
speciosus forma pre filijs hominum. vt dr̄ ṗs
xliiij. ideo eum videre summopere deside a-
bant. Tertio videt homo libēter rē nouā ⁊ ra
ram. vñ vulgo dr̄ ꝙ omnia noua placent. et ꝙ
sunt pulchritudine decorata. vt in. ḡ. in secun-
do in proe. ff. Perrexerūt ergo pastores ad vi-

dendū olim nouissimorū nouissimū.s. deū humanatū. O pastores currite. currite ꝛ videbitis admirandā nouitatē. videre eū q̄ ad dexterā patris sedet in feno reclinatū ꝛ illū cui celū sedes est p̄sepis angustia detineri. ꝛ q̄ vniuersum mūdū nouo vestit ornatu pānis vilibus inuolui. ꝛ q̄ dn̄s est angelorum collocari in medio iumentorum. ꝛ q̄ toti mūdo dn̄atur in alieno nasci. ꝛ cui oīs creatura seruire tenet obstetricū in sua natiuitate carere famulatu. habētē diuersorium p palatio p̄sepe p solio. pānos paupculos p purpureo ꝛ regali indumēto. ac bruta animalia p regia familia. videte paruulū infinitū. Et ideo dr̄. vidētes cognouerūt de verbo. s. incarnato qđ dictum erat illis de puero hoc homine. s. paruulo nato. Cogitate igit o deuoti xp̄iani quale fuit gaudiū istorū pastorum q̄n domū illā plenā multitudine angelorū ꝛ celesti claritate irradiatā ingressi saluatorē mūdi natū inuenerūt oculis ꝓpriis cōspexerūt. ꝛ forte. vt piū est credere. manibus contrectauerūt. ꝛ dulciter osculati fuerunt. Possumus aūt deuote cōtēplari q statim q̄n pastores domūculam illam intrauerunt. videntes puerulum ipsum tā pulchrū ac formosum a cuius facie radū clarissimi exibāt. ꝛ quem angeli adorabāt ꝛ laudabāt. proni in terram maxima humilitate ꝛ reuerentia adorauerunt eum. Deinde beatissimā virginē ceperūt magnificare. hanc deuotissimā laudē dulciter decantātes. Laudata sempre sia. Cui sta virgen delicata. Matre de lo gran messia. A dio eterno cōsecrata. Gaude gaude Maria Perche hogi ride e cāta. La celeste cōpagnia e iubila tutta quāto. Gloria cātar vdimo. Guardē do nostre peccorele. E puro da teuenimo p sap queste nouelle. Fa adūcha o maria bn̄dire dal to putino La ssane per cortesia abrazar el mā moltino. Videns aūt beata virgo sanctos illos pastores desiderātes osculari benedictū filiū suū: vultu iocūdo intuebatur ipsum: scire affectans vtrum esset cōtentus. Plus autem puer facie placida ꝛ alacri inspiciebat illos beatos pastores. atq signis quibus poterat manuū ꝛ vultus demōstrabat se esse cōtentissimū imo cos inuitare ad se osculandū ꝛ āplexādū videbat. Quapropter beatissima virgo filij sui voluntatē cognoscēs: eis filiū suū osculādū ꝛ amplexādū porrexit. q̄ reuerētissime ac deuotissime āplexato. atq ab eo bn̄dictiōe recepta pleni ineffabili cōsolatiōe recesserūt. Letent itaq paupes. q ditissim⁹ olim paup fact⁹ omnipotens deus primo se pauperibus manifestauit. Letent q3 paruuli. q2 altissimus ꝛ cūctorū maximus se infimū ac minimū fecit. Vn̄ hoc festum est maxime fratrū minorum. Et ad hoc insinuādū voluit ipse paruul⁹. Jesus locū natiuitatis sue esse sub cura fratrū ipsorum. Tūc aūt deus factus est hō. q̄n hoīes volebāt dij esti mari. Tūcq factus est puer paruulus. q̄n homines desiderabāt magni reputari. Nō tn̄ p susceptionē hui⁹ paruitatis tpalis ꝛ humanalis est in aliq̄ inhonorata vel diminuta magnitudo diuinitatis eterna. Sicut enī dicit Tho. in. iij. pte summe. q. ij. diuinitas suscepit humanitatē quasi p modū insertionis. prout enī est ramus in arbore sic quodāmō hō in verbo Jtē quasi p modum inhabitationis. Vn̄ sicut inhabitatio domus nō mutat inhabitantē: sic nec hūanitas diuinitatē. Per modū q3 induitionis iuxta illud Phil. ij. Habitu inuētus vt hō. Sicut ergo vestis nō mutat eū ponētē: ita nec humana paruitas diuinam celsitudinem. Modus tn̄ istius vniōis est ineffabilis. Vn̄ Johannes baptista dicebat Joh. j. Cuius nō sum dignus corrigiā calciamēti soluere. Per corrigiā nāq que adaptat calceū: intelligit eius diuinitas. que glorificauit ꝛ sibi. cōiūxit humanitatē: ac si diceret b. Johānes. Ego nescirem nec audirē exponere hāc inexplicabilē vniōnē. Et ideo qdā predicator dicebat fm sanctū Bona. Quanto piu tu la vorai explanare. tanto piu se astringera el groppo de la chorda. De hac tn̄ admirabili vnione habemus causam maxime exultationis ꝛ leticie. Gaudeāt ergo oēs fideles cū ipsis pastoribus in tāta huius diei festiuitate. qđ fieri vidēre vt ostēderet scā mater eccl̄ia: ordinauit q q̄libet nō habēs votū abstinendi a carnibus in sexta feria. possit eas comedere in signū leticie: si natiuitas dn̄i venerit i dicta feria. c. ex. de obserua. ie. Et idē dicendū est de sabbato. c. quia dies. de ↄse. di. v. ꝛ ibi doc. Ad hāc aūt leticiam nos hortatur Aug. in quodā sermone de natiuitate dn̄i di. Exultate virgines xp̄i: cōsors vestra est mater xp̄i. Exultate vidue xp̄i: q2 ipse fecūdat virginitatē cui vouistis cōtinētie castitatē. Exultate cōiugati fideliter viuētes. ꝛ oēs xp̄iani: diuina p̄cepta obseruātes: q2 estis mr̄es ei⁹ si facitis volūtatē patris ei⁹. Jpse enī dixit. s. Mat. xij. Qui fecerit volūtatē patris mei qui in celis est. hic me⁹ frater ꝛ soror ꝛ mater est. Ego autem dico. Exultate ꝛ vos peccatores. quia liberator vester natus est de cuius ortu in figuram Sanson dictū est matri eius Judi. xiij. cui angelus ait. Cōcipies ꝛ paries filiū: cuius caput nō tanget nouacula. erit enī nazareus dei ab infantia sua ꝛ ex matris vtero. ꝛ ipse incipiet liberare israel de manu philistinorum. Jste enī fili⁹ virgini per angelum annūciatus. ab vtero matris nazareus. i. sanctus de manu philistinorū. i. demonū. cepit peccōres liberare in natiuitate sed cōsummauit in sua passione. Figura autē ei⁹ aduent⁹ pōt illa assignari q̄ habet. iij. Re. vi. vbi dr̄. Porro rex israel mutauit habitum suum. ꝛ ingressus est bellū. venit

enim mutatis vestibus. i. assumptis humane nature qualitatibus ne a diabolo agnosceret. & vt cōfidentē demonē de sua potētia aggrederetur. & manu ad manū atq; ictum ad ictum cum eo decertaret. illūq; psternens. pctōres de manu ipsi⁹ eriperet. Jubilent ḡ hodierna die omnes iā iusti q̄ pctōres. q2 e3 iō ɔtristātur maledicti demones. Vñ legit q̄ cū qdā predicator vellet i crastino pdicare de natiuitate saluatoris sathanas voluit eum strangulare: sed non potuit. Et interrogatus ab eo quare hoc facere voluisset. Rñdit. q2 nihil pōt pdicari pter qd tantū nos affligamur: & potētia nostra diminuat. quantū pter filiū dei incarnationem & natiuitatem. Exultēt itaq; vniuersi fideles. & dulcia cantica modulent. facta est eīm perfecta cōsonantia inter naturā acutā & graue. i. inter facturam & factorem. Et iō inquit ps. xcvij. Psallite dño in cythara: in cithara & voce psalmi: i tubis ductilib⁹ & voce tube cornee. Jubilate in conspectu regis dñi. moueat mare & plenitudo ei⁹: orbis terrarū & q̄ habitāt in eo &c. L

Quarta cōsolatio fuit sanctoru3 patrū in limbo existentiū. Cōtēplant em quidaz deuoti dicentes q̄ ille angelus qui natiuitatē xp̄i pastoribus annūciauit. vel alius ad limbu3 descendit cum claritate magna annunciauitq; eis messia3 ab eis tanto tēpore expectatū ex virgine natū esse. Quidā aūt dicūt q̄ in illa hora qua xp̄s natus est non solum obscuritas noctis in meridianā lucem cōuersa ē super hemisperium nr̄m & totius orbis superficiē illuminauit. sed etiam vsq; ad limbū descēdit. de quo maximo splēdore stupefacti sci patres desiderabant scire vñ tanta claritas pcederet. Tunc surrexit rex Dauid in medium & dixit. Nonne recordamini patres ac fratres q̄ hodie sunt nouē menses ab illo die quo nobis angelus filiū dei incarnatū esse annunciauit? Gaudete itaq; q2 ista lux ē illa de qua ego predixi ps. cxj. Exortum est in tenebris lumen rectis corde: misericors & miserator & iustus. Tunc surrexit Esaias propheta & ait. Hec lux est illa de qua ego prophetaui libri mei. ca. ix. di. Populus qui sedebat in tenebris vidit lucem magnam: habitantibus in regione vmbre mortis lux orta est eis. paruulus natus est nobis: & filius datus est nobis &c. Scā q3 Hester regina surgens inquit. Hec est illa lux de qua li. b. mei. viij. c. fuit predictum. scilicet Judeis noua lux oriri visa est. gaudiū. honor & tripudiū apud oēs pplōs: vrbes atq; puincias. Ipsis ḡ sanctis patribus in hac festiua collocutione existentibus apparuit angelus & hec iocunda voce ait. Annuncio vobis gaudiū magnu3 &c. Tunc Moyses canere cepit di. O Hec beata nox que expoliauit egyptios: ditauit hebreos: hec nox est de q̄ scriptū est. Et nox sicut dies illuminabitur. & nox illuminatio mea in delitijs meis. hec nox est q̄ sola meruit scire tēpus & horam qua xp̄s de virgine nasci dignat⁹ est. Tūc oēs sci patres ceperūt btām virginē collaudare dulciter decantātes & dicentes.

Laudiamo tutti quanti
El Messia incarnato
Facciamo dolce canto
Al puttino hogi nato O Filio de Maria
Jesu christo gratioso
Cauene per cortesia
Da lo limbo tenebroso
E tu vergene cortese
Sposa del eterno dio
Fa che le nostre grande offese
Ne perdoni el tuo fio M

Quinta ɔsolatio fuit btīssime virginis q̄ debuit poni ante pcedētes. s3 iō eā i fine posui. q2 ea q̄ i fine dicunt meli⁹ memorie imprimunt. vt no. In. l. & liqdo. ff. de cōdi. et demō. Et idē dicit Greg. in homel. pēte costes. Dico igit q̄ beatissima vgo de parturitione & natiuitate filij sui bñdicti indicibilem consolationē recepit. q̄ sine vllo dolore. immo cū maxima iocūditate & suauitate eū parturiuit sicut. s. pbatū est in pte pcedēti hui⁹ operis ser. vij. pte. j. Et hr̄ a theologis in. iij. di. iiij. & ibi. bea. Boñ. & Alex. lōbardus art. j. q. vij. Vñ ipa bñdicta vgo reuelauit btē Brigitte q̄ i parturitione sui filij tota repleta fuit dulcedine. nō solu3 quoad oīa mēbra corpis. sed etiam quoad ocu potentias aīe. Gaudebat etiā q2 pep̄sat suam virginitate cu pudoris lilio. Vñ legitur in chronicis ordinis nostri. q̄ deus semel reuelauit beato Egidio nostro. q̄ pcribat ad cū vt interrogaret qualiter virgo parturijt? Cui si & ter Egidius perrexit obuiā cum baculo i manu. Et cum ei appropinquasset: dixit illi. Scio qd queris. Tūc autem leuauit baculū terram percutiens et dicens. virgo ante partum. Et ecce statim liliū ortū est. Deinde iterū dixit: virgo in partu. Et ecce aliud lilium. Percussit etiam tertio dicens. vgo post partū. & statim aliud liliū exortū est in signū pudicitie virginalis: Jocūdabat etiā de filio. q2 sibi erat vnicus et totus suus. in cuius gnatione null⁹ pater habebat partē. Et ideo sicut fm Scotū in. j. sentē. Tota virtus eterni patris est in filio secundum diuinitatem. sic in ipsi⁹ christi humanitate erat totaviri⁹ mr̄is. Cōsolabat etiā tūmope ɔsiderās quātū bonū esset ipa3 pepisse talē filiū. Vñ nō solū gaudebat de le:3ci de oib⁹ saluādis p suū partu. s. hoib⁹ pteritis ptib⁹ & futuris. Jubilabat insuper q2 vt inquit Petr⁹ Johānis super Luc. Nō solū considerabat hūanitatē parnuli: sed etiā diuinitatē verbi eterni. & clarius q̄ fecerit Paulus quando raptus fuit ad celū ij. Corinth. xij. Et q̄ Stephanus videns celos

apertos: et Jesum stantem a dextris dei. Act. vij. A corpore etiā filij sui marie a vultu iocūdissimo exibat splēdor mirabilis totū illuminās mundū: et sapor ac ardor indicibilis maternū letificās corpus et animā possum⁹ autē devote cōtēplari. q̄ bñdicta v̄go et Joseph sciētes nativitatē xp̄i in p̄rimo imminere diligēter se p̄parabant s̄m suā paupertatē ad recipiendū filiū dei virgo parabat panniculos et alia necessaria vt faciūt mulieres q̄n sunt p̄pe partū. Joseph v̄o emit vitulū vt faceret festū. Cum aūt audisset fieri p̄ceptū imperatoris. vt oēs ad civitates a quib⁹ trahebant originem p̄ficiscerētur: de quo melius dicetur in sequenti sermone. cepit flere: et sic lachrymās perrexit domū: et cū maxima tristicia et dolore narravit p̄conū qd̄ sub pena mortis senserat fieri ipsi beate virgini: et dicebat. Heu mihi misero: q2 cum necesse habeam ire ad civitatē Bethleē: non potero videre sanctā nativitatē filij dei a sctis patrib⁹ ita desideratā: nec potero spōsā meā adiuvare. et servire ei sicut mereč: ducere aūt illā p̄ tam longam et laboriosā viā periculū est. Piissima aūt virgo cōsolabatur eum di. Ne ploretis: ego enī deo adiuvante icolumis veniā vobiscū: et ibi pariam filiū meū sicut prophete p̄dixerūt. Melius enī sciebat et intelligebat p̄phetias q̄ ipsi p̄phete: q̄ eas scripserāt. Tūc servus Joseph eā reverēter ponēs sup̄ asinā manu ducebat vitulum. Ecce quō regina celi vadit comitata. Et tūc verificata fuit prophetia Aggei. ij. c. di. Adhuc vnū modicū dicit dñs: et ego movebo celū et terrā: mare et aridā. et movebo oēs gētes: et veniet desiderat⁹ cūctis gētibus. Modicū dixit: q2 parvū tp̄s trāsivit a p̄phe Aggei vsq3 ad nativitatē xp̄i. Tūc aūt deus movit celū: q2 angelicos sp̄us totāq3 celestē curiā p̄ nativitate filij sui gaudio et leticia ac tripudio replevit. Itē movit terrā. i. virginē Mariā vt sicut terra dat nobis fructū corporalē ita ip̄a nobis fructū vite pariēdo p̄duceret. Movit q3 mare et aridam: q2 oēs gentes tūc et p̄ mare et per terram proficiscebantur singuli ad suas civitates nativas. In civitate ergo bethleē mistica cū tandē pervenissent propter tarditatē hore: v̄ificatū fuit in ip̄is illud commune proverbiū. Semper caret bono hospitio et bona cena q̄ ad hospitandū vadit tarda hora. Nam licet omnibus indifferenter debeat fieri hospitalitas. c. quiescamus. xlij. di. que etiā apud barbaros inviolabiliter custoditur. c. offerat. xxxij. q. vij. Tn̄ ipsos: quia forte sine pecunijs erāt: nullus lʒ cum magnis p̄cibus et amore dei rogarent: hospitare voluit. Unus enī hospitalari⁹ videns Joseph pauperculum et beatam virginem gravidam: cogitabat q̄ ip̄a occuparet totam vnam camerā: vñ dixit eis. Si citius venissetis habuissetis hospitium: nūc v̄o tota dom⁹ plena est hospitibus: et ideo recedite. Alius vero cogitans q̄ parum cum eis possit lucrari dixit. Ego expecto vnum magnū dominum cuʒ magna comitiva: et ideo non possum vos hospitari. Alter aūt interrogās senē Joseph vnde veniret. Intellecto itinere qd̄ fecerant. dixit ei. O stulte senex q̄ magna fuit indiscretio tua ducere istaʒ puellā sic delicatā p̄ tā asperā et difficile ac lōgā viā: nolo i domo mea hospitari gētes indiscretas. Ad aliū q̄ cū p̄venisset: ille cepit eū irridere dicēs socijs suis. Videte istū insipiētē senē q̄ est zelotipus sue vxoris. et iō ip̄aʒ vbiq3 secū ducit. Vade igit̄ senex fatue quia nolo stultos nec zelotipos tenere in domo mea. Alius aūt dixit ei. O senex demētate: quare circunducis per totaʒ civitatē hanc iuvenculā gravidā. Reduc eā ad hospitale mulierū. Cū ergo ad illud p̄venisset requirens hospitiuʒ: Rñsum ei fuit q̄ illud erat hospitale infirmorū: vñ ibi nō poterat hospitari. Alter vero hospes inquit. O inveterate dieruʒ malorū: crudelis et impie q̄re vxorem tuam cum vtero tam magno et partui p̄pinquissimaʒ cum p̄iculo arboris in tā magnū tumultum hominum adduxisti: quare nō dimisisti eā requiescere in domo tua: ne credas q̄ vellim permittere q̄ pariat in domo mea: et conturbet mihi totum hospitiuʒ. Vade ergo et quere alibi habitaculū. Hec autem omnia fiebant divina dispositiōe: quia hospites illi erant mali: et nō merebātur hāc gratiā vt in eorū domo xp̄s nasceretur. Ab oībus igitur vituperose repulsam habens necesse habuit ad diversorium declinare. In quo introducta dilectissima sponsa dei. et sua non sine lachrymis dixit deo. O domine deus parcite mihi q̄ in tam vili loco collocavi matrem vestram. Cum autem perrexisset Joseph. per civitatem ad procurandum cibaria pro animalibus et paleam prosternendis iumentis: et vt faceret lectum sicut melius poterat regine celi. Ipsa bñdicta v̄go partui vicina contemplabatur interim humilitatem dei et sui nihilitatem: et dicebat. O domine deus rex regum et imperator angelorum: q̄ sum ego vt habitare dignat⁹ sis. ix. mēs: b⁹ i vtero meo. Que est sufficiētia ancille tue: vt parere et educare debeat regem eterne glorie. Sed postq̄ tibi placuit me eligere in tuam matrem. fiat voluntas tua sanctissima et cum magno desiderio a sanctis patribus expectata. O felix illa hora in qua videbo deum meum ex me natum: quando tenelis brachijs dulciter astringā: ore deosculabor et meo lacte pascaʒ. In talibus aūt devotis orationibus existente virgine: et deo infinitas gratias de tanto beneficio sibi collato referēte: reversus est Joseph. et diversorium illud p̄ut secunduʒ possibilitatē suā valuit ordinavit

Sed cū dilissima v̄go sciret p diuinā reuelatio nē se in hac nocte sacratissima debere filiū suū parturire: tota ipa nocte in orone deuotissime stetit. Prima igitur vigilia noctis venit de celo lux valde splēdida: q̄ solā v̄ginē cooperuit: et magna multitudo angeloꝝ prime hierarchie pariter descēdit dulcit canētiū illū v̄siculū ps. Egrediat dn̄s de loco sancto suo: veniat vt saluet pplm suuz. In scda autem vigilia noctis venit lux maior de celo. que nō tm̄ Mariā et Joseph cooperuit sed etiā totam domūculam siue tuguriū i q̄ erat beata v̄go. ⁊ cū ea luce pariter descendit magna multitudo angeloꝝ secunde hierarchie dulcissime canentiuz ⁊ dicentium. Ecce iā venit desideratus cunctis gentibus. In hora v̄o medie noctis venit de celo maxima lux que nō solū domuz illam intra et extra cooperuit: sed etiam totam ciuitatem immo etiā totum munduz illuminauit: ita vt q̄libet miraret q̄ media nocte dies clara videbatur. ⁊ cū ea luce pariter descēdit maxia multitudo angeloꝝ tertie hierarchie dulcissime canētiuz illō Esa. xlv. Aperiat terra ⁊ germinet saluatorem: ⁊ isti oēs angeli in humana spē pulcherrima apparebāt: ⁊ beatā v̄ginē laudabāt: atq̄ ei grās referebant: q: eoꝝ restauratorē genuisset. O benedicte Joseph dic mihi q̄d tūc faciebas: pfecto lachrymas ex deuotiōe ɔtinere nō poteras. Ipsa v̄o v̄go beatissima tota absorpta in abysso diuine cōtemplationis ⁊ cōsolatiōis: sentiēs i vtero suo sacratissimo moueri filiū suuz ⁊ exire velle: eleuatis deuotissime manib⁹ ⁊ oculis i celū: atq̄ genib⁹ flexis deo grās agēs de tāto bn̄ficio pepit dulcissimuz filiū suū: q̄ ab ea tanq̄ radi⁹ de luce pcessit: cui q̄ prim⁹ reuerētissime beata v̄go adorauit simul cū Joseph ⁊ oībus illis āgelis q̄ dulcissimas faciētes melodias decātabāt illō ps. xliiij. Speciosus forma p̄ filijs hoim: diffusa est grā i labijs tuis: pptera bn̄dixit te de⁹ i eternum: O v̄go bn̄dicta: o v̄go sanctissima: o v̄go felicissima: quid egisti tūc de filio tuo. Euz ne osculata et amplexata fuisti: pfecto tue ineffabili pietati congruit: vt nobis aliquid de tuis consolationibus reuelare digneris de eo tibi dicere possuz illud Jacoponi nostri i suis laudibus dicentis.

Oi maria dolce con quanto desio.
Miraui el tuo fiolo homo ⁊ dio.
Quando tu parturisti senza pena.
La prima cosa credo che facesti.
Si lo adorasti o de gratia pilena ⁊c.

vide in corona nostra. c. viij. Possumus aūt contēplari: q̄ postq̄ bn̄dicta v̄go filiuz pepit ⁊ adorauit: considerans eius diuinā maiestatē non audebat eum tangere. Videns tamen euz nuduz in tanti frigoris algore ⁊ cupiens eū pannis inuoluere: atq̄ affectās ipm osculari ⁊ amplecti quem animalia sua flatu calefaciebant intuebatur iocunda facie filiū suū bn̄dictū: rogans eū vt sibi ostēdere dignaretur quid agere deberet. Ipse v̄o amorosus Jesus in maternis brachijs ire gestiēs: manib⁹ ⁊ pedib⁹ atq̄ alacri vultu: ⁊ oculoꝝ nutibus indicabat matri ⁊ efflagitare videbat vt eū reciperet i vlnis suis. Tūc beatissima v̄go inquit filio: postq̄ me ita alacriter inuitas. Postq̄ in brachijs meis venire desideras: postq̄ meo lacte cibari affect⁹ postq̄ i gremio meo requiescere appetis: qui in vtero meo. ix. mēsib⁹ habitasti: cōfidenter: te in brachijs meis accipiā ⁊ amplexabor. Tūcq̄ reuerenter eū accipiens: osculata est suauiter et amplexata. Ipse v̄o dulcis filius matrem suā silr̄ suis paruulis brachijs ad colluū ei⁹ appositis amplexatus est ⁊ oscula illius labijs impressit: ⁊ de vberib⁹ ei⁹ lac de celo propinatum suxit. Ipsa vero virgo beatissima: vt dicit Luc. ij. pannis eū inuoluit ⁊ reclinauit i p̄sepio: q: nō erat ei locus in diuersorio. Et cōsiderans ineffabilē filij dei humilitatē: cepit nō sine lachrymis eū alloqui dicēs. O fili bn̄dicte: quāta est tua erga humanū genus benignitas ⁊ clemētia. Tu em̄ q̄ es eternus factus es temporalis ⁊ puerulus: tu immortalis ⁊ impassibilis factus es passibilis ⁊ mortalis. Tu diuz creator fact⁹ es creatura: tu dn̄s āgeloꝝ ac rex regū ⁊ dn̄s dn̄atiū formā serui accepisti: tu sanctus sanctoꝝ similitudinem peccatorum assumpsisti: tu omnipotens deus factus est homo infirmus: tu sapiētia ⁊ eloquētia patris factus es infans ⁊ quasi loquele ignarus: tu omnium ditissimus factus es pauperculus: tu panis angeloꝝ fact⁹ es famelicus: tu qui vestis aues celi: natus es nudus. tu. qui regis orbē vniuersum ab alto regeris ⁊ gubernaris: tu quē celi capere nō pn̄t: i hoc vili tugurio detineris. O maxia maiestatis tue humiliatio. O indicibilis mātuetudo. O incōparabilis benignitas. O admirāda diuinitatis tue vilificatio: Alij reges nascuntur de potēti regina: tu imperator celi ⁊ terre nat⁹ es de virgine paupercula: alij reges nascuntur in ciuitate metropolitana: tu natus es apd̄ paruulum oppidum: alij imperatores nascuntur in regali palatio: tu natus es in vilissimo diuersorio: alij reges quando nascuntur reclinantur i lecto aurato molli ⁊ plumeo: tu reclinat⁹ es in abiecto ⁊ pūgenti p̄sepio. alij reges reguntur pānis sericis ⁊ aureis: tu inuolut⁹ es vilib⁹ panniculis: alij imperatores hn̄t multitudinē regū ducū: baronum. famuloꝝq̄ ac seruoꝝ eis astā: tiū ⁊ seruiētiū: tu habes bouis ⁊ asini famulatuz ⁊ isti⁹ paupcule matris tue obsequiū. Post hec aūt v̄ba videns. b. v̄go q̄ dulcissim⁹ ei⁹ fili⁹ desiderabāt iterū redire in brachijs maternis rursuz accepit eū in vlnas suas: ⁊ ab osculis eius cessare nō poterat. Et

aspiciēs oculos ei⁹ pulcherrimos dicebat: Isti
sunt oculi q̄ cōtēplant bonos ⁊ malos manus
autem tangens dicebat. Iste sunt manus q̄ an-
gelos formauerunt: et pedes sic tangens dice-
bat. Isti sunt pedes quoꝝ scabellū adoratur.
Tu es de⁹ me⁹: tu es p̄ñtator me⁹: tu es filius
meus. tu es dñs meus: tu es saluator mūdi: tu
es expectatus ⁊ desideratus a cunctis popu-
lis: tu es vita mea. Tu tota spes mea: tu conso
latio mea: tu gaudiū angeloꝝ. tu dulcedo pa-
radisi: tu gloria beatoꝝ. tu requies animaruꝫ
tu. fabricator celoꝝ. Decātabat ħ beata v̄go
ponēs filiū suū dulcissimū i gremio ⁊ dicebat.
In gremio matris residet sapiētia patris. Fili⁹
iste me⁹ regnat vbiq3 deus. Et in his dulcib⁹
eloquijs osculabatur: nūc frontē. nūc oculos:
nūc genas nūc ora: nūc manus: nūc pedes dile
cti filij sui. O v̄go omni consolatione repletissi
ma fac obsecro ⁊ nos vel aliquid minimuꝫ de
istis consolationibus tuis sentire: maxime cū
ipse fili⁹ tuus a te suauiter amplexatus: ⁊ oscu
latus ac suis collum tuū suauiter stringēs bra
chijs lambebat lac virgineū de mā̄millis ei⁹.
Porrige nobis si nō totū filiū tuū amplexādū
sicut fecisti pastoribus: saltē summitatē pedis
vel manus ei⁹ ad reuerēter tāgendum ⁊ oscu-
landum. ⁊ cōcede nobis vt sic te cum filio tuo
diligamus ⁊ veneremur i hac vita: vt postmo
dum tecū ⁊ cum illo regnemus in eterna secu-
la seculorum. Amen.

¶ De eiusdē beatissime virginis parturitiōe.
Sermo.ij.

Germinans ger-
minabit ⁊ exultabit letabunda ⁊
laudans. Esa. xxxv. Suscepit eq̄-
dem beatissima virgo inestima-
bile gaudiū cū vidit se peperisse
sine corruptiōe ⁊ dolore. Nō aūt gaudiū pōt as-
signari. Nā si vt habet Jo. xvj. mulier cuꝫ pa
rit tristiciam habet: cum autem pepererit pue-
rum: iam non meminit pressure ꝓpter gaudiū
q: nat⁹ est hō mūdū: multo magis gaudere de
buit benedicta mr̄ dei. que peperit sine dolo-
re: neq3 habuit tristiciā: nec vt quidā fatue ar
bitrant iacēs peperit filiū suū. neq3 obstetricū
habuit adiutoriū. Vn̄ Hiero. aduersus heluí-
diū ait. Nulla ibi obstetrix fuit: nulla mulieꝝ
sedulitas intercessit: ipsa pannis inuoluit: ipsa
mater ⁊ virgo. Credo igitur q̄ appropinquā-
te hora partus senserit virgo purissima tantā
intus leticiā quātam non senserat vnq̄ omni
bus diebus vite sue: ⁊ omnes sensus spūales
⁊ corporales quadā inenarrabili suauitate re
plebāt. ⁊ sic repleta gaudio cum immēso dul-
core a nulla vnq̄ creatura gustato peperit mel
lifluū filium suum O gaudium vere incogita
bile: cum virgo gloriosa videbat oculis corpo

relis: quem sancti patres ceteriq3 electi tantuꝫ
affectauerūt videre: quem etiā non alteri⁹ fi-
liū esse sciebat q̄ sui ipsius ⁊ dei. De hoc auteꝫ
gaudio beate v̄ginis p̄dixit Esaias ꝓpheta
in v̄bis thematis nostri. Super quibus qua-
tuor considerationes faciemus.
Prima dicetur temporalitatis.
Scd̄a localitatis.
Tertia paupertatis.
Quarta vero causalitatis.

Pars prima que dicitur temporalitatis

Pro expeditiōe hui⁹ ptis ē sciē
dum q̄ xp̄s tanq̄ dñs ⁊ cōditor
temporum elegit sibi tp̄s in q̄ nasce
ret: sicut etiā elegit sibi mrem
de q̄ nasceret. vn̄ noluit nasci i
estate: sed in ꝓfūdo hyemis. s.
viij. kal. ianuarij q̄ñ asperitas hyemalis est ma
ior: ⁊ sic nō delectabilē estatis: s3 asperitatem
hyemis ad natiuitatē suā elegit: vt ex tūc car-
nis afflictionē iā pateret ꝓ salute nr̄a. Cuius
tp̄is ꝯuenientia ⁊ ꝯgruitas ad natiuitatē xp̄i
assignat s̄m Tho. in. iij. parte summe. q. xxxv.
ar. viij. tribus rōnibus. Et primo rōne radica
tiōis: nā illo tp̄e lucis solaris claritas augmē
tū recipit: ⁊ iō tūc xp̄s nasci voluit: q̄ñ talis lux
augeri incipiebat: vt ostenderet q̄ ipse venie-
bat vt homines crederent in lucem diuinam.
ac tandiu in hac luce ꝓficerent q̄diu ꝑtinge-
rent vsq3 ad ꝑfectū diē vite eterne ⁊ vt demon
straret q̄ ipse est lux vera que illuminat omnē
hoīem venientem in hūc mundū. Joh. j. Unde
Augu. sermone. x. de natiuitate dñi ait. Hodie
natus es xp̄s. illuminatus est mūdus. exulta-
te ergo virgines: sancta v̄go nobis pe̅pit cui
sine corruptione nubatis. exultate oēs xp̄iani.
natalis ē xp̄i exultate serui. natalis ē dn̄antis.
exultate liberi. natalis ē libertatꝫ. exultate debi
les ⁊ egroti. natalis est redēptoris. hec ille. Se
cundo congruū fuit xp̄m tali tp̄e nasci. s. tēpo-
re Octauiani cesaris. nā tunc erat totus mun
dus sub imperio ipsius imperatoris romani
in pace. Et ideo christus voluit isto tēpore na-
sci: q: pacem oībus dare veniebat. Unde Hier.
super Esa. inquit. Ueteres reuoluamus hysto
rias ⁊ inueniem⁹ vsq3 ad. xxviij. annum cesaris
Augusti in toto orbe terrarū fuisse discordiam
ortā. orto autē dño bella cessauerunt. iuxta il-
lud Esa. ij. Non leuabit gens contra gentē gla
diū. ad ostendēdum q̄ christus ideo nasci vo-
luit vt filios qui erāt dispersi ꝯgregaret in vnū
vt esset vn⁹ pastor ⁊ vnū ouile. Johā. x. hec ille.
Non tamen solum cessauerūt tunc bella. quin
immo ante xp̄i natiuitatē per. xij. annos maxi
ma pax fuit in toto mūdo. ad ostēdendū q̄ ille
nascebatur qui est pax nr̄a faciens vtraq3 vnū.
vt ait apl̄s ad Eph. ij. Hinc est etiā q̄ autori-
tate istius vni⁹ principis et imperatoris totꝫ

mund⁹ oscript⁹ e iux illo Lu. ij. Exijt edictū a cesare augusto vt describeretur vniuers⁹ orbis. vbi Gregor. ait. Quid est q nascituro dño mūdus describitur nisi quia ille veniebat in carne qui electos suos ascriberet in eternitate. qd cōtra de reprobis p ps. lxviij dr. Deleant de libro viuentiū. et cū iustis nō scribant. In quibusdā vero chronicis legit q appropinquante xpi natiuitate Octauian⁹ per mundū vias publicas fieri precepit et omnia debita romanis dimisit vt ostenderetur q ille in mundum veniebat qui debita peccatorum volebat dimittere et cui debebant viam cordium ad illius susceptionem omnes preparare. iuxta illud Esa. xl. Cōsolamini popule meus dicit dñs. loquimini ad cor hierl'm dimissa est iniqtas illius. s. p incarnationē filij dei suscepit de manu domini duplicia p omnibus peccatis suis. Uox clamātis in deserto parare viā domini. rectas facite semitas dei nr̄i. Predictus aūt imperator Octauianus vt scribit Suetoni⁹ et eutropius. natus est ex patre octauio senatore et matre acia nepte iulij cesaris genita ex iulia sorore ipsius cesaris q̄ nupserat lucio balbo. De hoc Octauiano refert Plinius in. ij. lib. naturalis historie q cum quadam vice vrbem romanā intraret apparuerunt stelle in modū corone posite super caput ei⁹. Hic sedatis omnibus bellis orbem totū subegit imperio romano cunctis inimicis et turbantibus imperium romanū deuictis. Unde canebat Ouid. in. j. de fastis. Juppiter arce sua totum cū spectat in orbē: Nil nisi romanū qd tueatur habet. Que verba dixit tēpore huius Octauiani imperatoris. Regnauit aūt annis. lvj. Duodecim cum marco antonio et marco lepido. et. xliiij. per se. Et vt dicit Solinus de mirabilibus mundi. tempore huius augusti plurimum arma cessauerunt: ingenia valde floruerūt. Fuerūt enim tūc horatius flaccus. virgilius. Ouidius. macer. catullus veronēsis. terēti⁹ varro. marc⁹ tulli⁹ cicero. appolidorus. valerius mesalla. valeri⁹ maximus salustius et alij q̄ plurimi. et vt dicit Orosius Octauianus ipse rediēs victor ab oriēte cū triplici triūpho vrbē ingressus est. et tunc Augustus appellatus est et salutatus eo q imperium romanū auxisset. Cuius ergo pacificum teneret imperiū edictum fecit. vt. s. dictū est. vt describeretur vniuersus orbis vt sciret quot puincie et quot homines essent in toto orbe et dicebatur descriptio: qz numerus eorū qui censum ferebāt redigebatur in scriptis. vt refert magister in historia scholastica. dicebatur etiā professio qz quilibet offerens denarium suum psi di ponebat illum super caput suum et proprio ore profitebatur se esse subditū imperio romano. Regnante igit̄ isto impatore pacifico christus dei filius nasci voluit ratione quā ponit venerabilis Beda super Luc. bi. Nascitur ⁹ul carne dei filius sicut de virgine nat⁹ diuinitatis sue decus ostendit. esse gratissimū. sic pacatissimo tēpore seculi procreatur qui pacē querere docuit et pacis sectatores reuisere dignat. Nullū aūt potuit maius esse pacis iudiciū q̄ vna totum orbē descriptione concludi. cuius moderator Augustus tantis. xij. annis circa tēpus dñice natiuitatis pace regnauit vt bellis toto orbe sopitis prophetie presagium ad litteram videat impleuisse. hec ille. Theophil⁹ vero dicit. Cōuenientēs erat vt per christū multorū deorum cultus deficeret et vn⁹ de⁹ coleret. vnde vnus rex orbi imperasse describitur. Necestimare debemus regē regum iesum xpm sub descriptione mundi natum absq mystica et rationabili causa. qua propter Orige. ait. Diligentius intuēti manifestū est: sacramentū quoddā inde significari q in totius orbis pfessione describi oportuerit xpm vt cū omnibus script⁹ omnes sanctificaret. R

Tercia rō qre tali tpe nasci voluit xps dr̄ subiectiōis. qz scilic iudei sub iugo seruitutis erāt: et ideo qz xps venit nos de statu suitutis i statū libertatis reducere: sicut mortalitatē nr̄am suscepit vt nos ad vitā rediret. ita vt dr̄ Beda. seipm nascēs seruituti subdidit vt a seruitute liberaret. Unde Chryso. super Matthe. ait. Quando iudaica gens sub iudaicis regibus q̄uis peccatoribus erat prophete mittebant ad remediū eius. nunc autē quādo lex dei sub potestate regis iniqui tenebatur nascitur christus. qz magna et desperabilis infirmitas medicū artificiorē querebat. hec ille. Preterea voluit et xps nasci tēpore regis alienigene. vt impleret prophetia Jacob. Gen. xlix. dicētis. Non auferetur sceptrum de iuda: nec dux de femore eius donec veniat qui mittēdus est et ipse erit expectatio gentiū. et iō isto die debemus deo laudes reddere et eternā gliam tota mēte cogitare. qm eū de⁹ fecit singulariter gl'osum filij sui natiuitate. Uñ Aug. sermone. xxiij. de natiuitate dñi ait. Hodie veritas de terra orta ē. xps de carne nat⁹ ē gaudete ita q ac solēniter hūc diē celebrate eternaq dona spe firmissima ꝯcupiscite. filij dei eē accepta potestate pſumite ppter nos eñ ipse effect⁹ est tēporū effector. ppter nos in carne apparuit mūdi ꝯditor: ppter nos creat⁹ ē creator. qd adhuc mortales reb⁹ mortalib⁹ oblectamini et fugitiuam vitam si fieri posset tenere conamini spes longe clarior effulsit in terris: vt terrenis vita pmitteretur in celis. hec ille. Ex qb⁹ oib⁹ pz q congruo tēpore christ⁹ de virgine natus est.

¶ Parochia huius sermo. que dr̄ localitatis.

Sicut dominus noster elegit temp⁹ natiuitatis: ita etiam elegit locum. vñ sciēdum secūdum Tho. in. iij. parte sum.

+

q.xxxv. ꝙ xp̄s spāľr q̄ttuor ciuitates elegit.s.
nazareth sue cōceptioni. hie:ľm sue passioni
romā ecc̄ľie p̄ncipatui. ⁊ bethleē sue natiuita
ti. Primo eñ voluit in nazareth ꝯcipi ⁊ nutri
ri. ad exprimēdā hūiliationē: ⁊ extirpādā ela=
tionē. nā supbi hoīes de hoc p̄cipue gľiant ꝙ
de ciuitatib⁹ nobilib⁹ ducūt originē in quib⁹
volunt p̄cipue honorari. Xp̄s aūt vt suā humi
litatē ostenderet ⁊ istoꝝ supbiā ⁊ inanē gl'iaꝫ
cōfutaret. Jstū fecit qꝛ apud ciuitatē paruam
⁊ ignobilē voluit concipi ⁊ nutriri. Unde Jo.
j. dicebat nathanael A nazareth pōt aliquid
boni eē quasi admiratus ꝙ xp̄s de tā vili ciui
tate esset oriundus. Scd̄o elegit hierľꝫ passio
ni. tum vt in ea ꝓpter sui nobilitatē sedē re=
gni construeret ⁊ tēplū dei edificaret. ⁊ sic hie
rusalē eēt simul ciuitas regalis ⁊ sacerdotalis
Sacerdotiū autem xp̄i ⁊ regnuꝫ eius p̄cipue
cōsummatū est in passione ei⁹. Tum propter
sui humiliationē ⁊ nr̄am eruditionem vt di=
ctū est. ⁊ his de causis noluit in hierľm nasci
sꝫ poti⁹ opprobriū pati. Tertio insup noluit
nasci i roma. qꝛ sicut dr̄ in quodā sermōe ephe
sini cōcilij. Si maximā romā elegisset ciuitatē
propter potentiā ciuiū mutationē orbis terra
rum putarēt. si ꝟo fili⁹ fuisset impatoris vtili
tati huius mūdi ascriberēt. Sed vt humani=
tas xp̄i ondereť. ⁊ diuinitas cognosceret orbē
trāsformasse terrarū paupculaꝫ elegit mr̄em
ac paupiore ⁊ inobiliorē p̄riaꝫ. Nā vt dicit
aplʼs. j. ad Coꝝ. j. Jnfirma mūdi elegit deus vt
ꝯfundat fortia. Sed vñ elegit romā ecc̄ľie sue
principatui vt videlicet ipa eēt caput ecc̄ľie.
tum in signū pfecte victorie. tū vt exinde fides
deriuareť ⁊ diffunderet p vniuersum mundū
tū vt sua potestas magis ondereť. ⁊ sic ip̄e xp̄s
magis agnosceretur ɓm illud Esa. xxvj. Ciui=
tatem sublimē humiliabit ⁊ cōculcabit eā pes
paupis ⁊ gressus egenoꝝ. i. aplʼorum Petri et
Pauli. Roma eñ est caput omnium ciuitatuꝫ
insti. de satisda. in ꝟ. fi. ⁊ etiam est caput toti⁹
orbis. l. nemi. C. de cōsue. lib. xij. ⁊ est cōis pa=
tria. l. roma. ff. ad muni. ⁊. olm terrarum ac na
tionū cōtinet p̄ncipatū. ij. q. vij. c. beti. Quarto
elegit bethleem sue natiuitati vt. ŝ. dictuꝫ est
qꝛ in oibus actibus suis se hūilē exhibere vo=
luit. vñ dr̄ i euāgelio hui⁹ solēnitatis Lu. ij.
ꝙ cū post emanatū edictū impatoris de descri
ptiōe orbis oēs irēt vt pfiterent singuli in ci=
uitatē suā. ascēdit ⁊ ioseph a galilea de ciuita
te nazareth in iudeā ciuitateꝫ dauid q̄ vocať
bethleem eo ꝙ esset de dom⁹ ⁊ familia dauid
vt pfiteretur cum maria despōsata sibi vxore
pregnāte. Dauid eñ erat de ciuitate bethleē
vt habet. j. Regū. xvj.

TRes aūt rōnes possum⁹ assignare. q̄re
apd̄ ciuitate istā voluit xp̄s nasci vltra
p̄dictas. Quaꝝ p̄ma dr̄ adimpletiōis. scꝫ
ꝓphetie q̄ hr̄. Mich. v. Tu bethleē ⁊c. quā po
sui in p̄cedēti ser. parte. j. Scd̄a rō dr̄ interp̄ta
tiōis qꝛ ɓm Grego. i moraľ. bethleem. i. terpta
tur domus panis. Jp̄e aūt xp̄s ait Jo. vj. Ego
suꝫ panis viu⁹ q̄ de celo descēdi. Ꝺ ad hāc iter
pretationē verificādā in bethleē eū nasci con
gruū fuit. vñ Grego. i homeľ. nati. dñi ait. Lo
cus in q̄ dñs nasciť dom⁹ panis antea vocat⁹
est: qꝛ futurū pfecto erat vt ille ibi p naturaꝫ
carnis appareret q̄ electoruꝫ mētes in eterna
societate reficeret. Tertia rō dicit significatio
nis. qꝛ vt Greg. in p̄dicta homeľ. inq̄t. Propter
hūanitatē quā assumpserat q̄si i alio nascebať
nō ɓm p̄tātē sꝫ ɓm naturā. ⁊ etiā dicit Beda.
Jn diuersorio loco eget vt nobis multas mā=
siones in domo p̄ris sui p̄pararet. vt dicit Aug.
in. ij. ɓmo. de purificatione ꝟgis. Jn p̄sepe di=
gnatus est poni vt esset pioꝝ cibaria iumēto=
rū. q̄ etiā Aug. ꝓpter p̄dicta hortať fideles ad
reuerentiā hui⁹ loci in quo xp̄s natus est i li.
j. ꝯ iulianū di. Uenerare natiuitatē q̄ a terre=
ne natiuitatis vinculis liberat⁹ es. honora be=
thleē pusillā ⁊ minimā p quā tibi regress⁹ ad
paradisum patefactus est.

¶ Pars tertia hui⁹ ɓmōis q̄ dr̄ pauptatis.

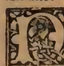

V Ice. ij. dr̄. Factū est aūt cū essēt ibi
scꝫ apud bethleē ipleti sunt dies vt
pareret. ⁊ peperit filiū suū p̄moge
nitū. hic aūt nō accipiť p̄mogenit⁹
respectu scd̄i. sicut i. l. q̄ duos. ȷ. r̄n=
so. ff. de reb⁹ dubijs. sed dr̄ p̄mogenit⁹: qꝛ eum
nemo antecedit. sicut l. l. primi⁹. ff. de ꝟ. sig. ⁊ ēt
habeť in. d. l. q̄ duos. sequiť in euāgelio. ⁊ pā=
nis eū inuoluit ⁊ reclinauit in p̄sepio: qꝛ non
erat ei locus in diuersorio. ⁊ tūc verificatū est
illud. Lu. ix. Uulpes foueas hn̄t. ⁊ volucres ce
li nidos fili⁹ aūt hoīs nō hꝫ vbi caput suū re=
clinet. Diuersoriū ꝟo q̄d sit tractāt legiste i. l.
si horreū. q̄ est lex tertia. ff. in q̄b⁹ cau. pignus
vel hypo. ꝟ. ⁊ canoniste in. c. qm̄. xix. q. iij. Sed
ɓm magr̄ꝫ in scholastica historia dr̄ opimētū
qd̄ est inter duas domos sub quo eūtes ad col
loquēdū vel ꝓpter aeris intēperiē diuertebāt
Jn hoc Ꝺ diuersorio ɓꝫ quosdā ioseph q̄ faber
erat parauit presepe boui ⁊ asino. vel ɓꝫ alios
ibi erat presepe p multa tp̄a factū ad seruitiū
transeuntium. Dicunt aūt quidā deuoti doc.
ꝙ cū Joseph cū beata ꝟgine venisset ad ciui=
tatem bethleē. tum qꝛ pauperes erāt. tū quia
tarde venerāt. plane eñ perrexerāt: qꝛ beatis=
sima ꝟgo erat vicina partui vñ fuerāt de vlti
mis. Jtē qꝛ ex ipsa ciuitate multi reges ⁊ potē
tes persone originē traxerāt. tā multe gentes
aduenerant ꝙ oēs habitationes erant occu=
pate. cū hospitijs. vnde non potuerunt hospi=
tium inuenire ⁊ necesse: habuerunt ad diuer=
sorium se reducere. Nos ꝟo dicere possum⁹ ꝙ
hoc diuina volūtate factū ē. vt nobis pareture

eᵒ ēpiū hūilitatis ꝛ paupertatis amplectēde.
Iᵗē vt verificaretur ꝓpheria Esa.i. Cognouit
bos possessorē suū ꝛ asinᵒ ꝑsepe dñi sui ꝛc. ꝛ Ba
ruch.iij.c. vbi dr̄ filio dei. In medio duoꝝ aia-
liū cognosceris fm vnā trāslationē. Uoluit au
tē dñs poni in medio istoꝝ duoꝝ aialiū: vt oñ
deret ꝙ populū iudaicū ꝛ gentilē coniungere
debebat ad suū seruitiū. Nā tūc arat in boue ꝛ
asino qñ diuerse ꝓfessionis hoies simul ꝯiun-
gunt in vno officio.c. in nona.xvj.q.vij. Mira
re queso aia deuota ꝙ̄ extrema fuerit pauper
tas regis celoꝝ ꝛ oim creaturaꝝ pro te nascen
tis Audi Hiero. ad marcellaꝫ dicentem. X

Quo sermone qua voce speluncam tibi
saluatoris exponam. et illud presepe
in quo infantulus vagijt. silentio ma-
gis ꝙ̄ sermone honorandum est. vbi sunt la-
te porticus. vbi aurata laquearia. vbi do-
mus damnatorum penis laboreqꝫ vestite. vbi
instar palatij opibus extructe basilice. vt vilie
corpusculum hominis preciosius ambulet: et
quasi mundo quicqꝫ non possit esse ornatiᵒ te-
cta sua magis velit aspicere ꝙ̄ celū? Ecce i hoc
paruo terre foramine celorum conditor natus
est: hic inuolutus pānis: hic visus a pastoribᵒ
hic demonstratus a stella. hic adoratus a ma-
gis. Et idē ad eustochiū inqt. Ille cuius pugil
lo mūdus ꝯcludit: ꝑsepis cōtinetur angustiis.
Quid erat videre filiū dei inuolutū pānis. va-
gientē lachrymantē ꝛ pre frigore tabescentēꝫ.
Eamᵒ omnes ꝗ̄so cū pastoribus ꝛ dicamᵒ sibi.
O angeloꝝ rex dignissime qui pro nobis ad
hanc necessitatē venisti ꝛ ex paupercula matre
natᵒ in tugurio vilissimo non habes vbi caput
reclines. Quid vis a nobis? quid tibi gratum
ꝑsoluere possumus? vis aurū vel argentū. pla
cent tibi gēme vel iocalia vel ꝑciosa queqꝫ de-
lectabilia. ꝛ si forte ista spreueris que faciunt
tantum ad ornatū non pro tua necessitate. do-
mū acciperes ad habitādū ligna ꝛ pannos ad
calefaciendū. ꝛ mox infantulus iste clamabit.
O rationales creature: nolo mundi diuitias
nolo delitias nolo magnificentias. ecce carnē
assumpsi vt pro vobis triginta ꝛ tribus annis
laborans affligar indesinenter. in fame ꝛ in si-
ti. in vigilijs: in peregrinationibus: in angu-
stijs. in persecutionibus in plagis. in verberi-
bus. ꝛ in sanguinis effusione vsqꝫ ad morteꝫ si
mihi placere cupitis qui vos ita diligo pecca
ta vestra mihi donate: illa super hūeros meos
ponite dolētes in corde vestro de oibus com-
missis vestris et ego pro vobis omnibᵒ satis-
factā. ego oim penitentiā portabo. O humani
cordis durities cur non mollitis. cur nō flecte
ris. cur nō moueris ad vocē saluatoris: sed tu
qd faciebas o virgo pꝛ̄issima: qñ factorē oim
videbas in assumpta carne tam infimo in loco
natum? credo ꝙ lachrymas continere non po-
terant oculi tui que tanto magis compatieba
ris quāto eras certior de altitudine sacramen
ti. Nempe animus humanus excogitare non
sufficit qualiter tu virgo benignissima dile-
cti filij tui artissimam paupertatem defleui-
sti. Sed o benedicta virgo aliquātulum conso
lare: cōsiderans ꝙ filius tuᵒ fecit more bonoꝝ
ꝛ excellentiū imperatoꝝ qui ante se deferri fa
ciunt vexilla sua q̄ ad pugnam ꝯtra hostes de-
ferre intendūt. Filiᵒ em̄ tuᵒ in hūc mundū ve-
niens signū ꝛ vexillūꝫ ante se portauit in quo
picta est hūilitas pauꝑtas ꝛ austeritas: quibᵒ
malignum hostem diabolū debellabit.

¶ Pars quarta huius sermonis que dicit cau
salitatis. Y

Ro expeditiōe huius partis q̄rit
qua de causa i nocte natiuitatis
dñi missa celebrent cū i alijs festi-
uitatibus tm̄ in die celebrare li-
ceat. Ad qđ rñdet Telesphorus a
petro papa.iij. vt habet de conse.
dist.i.c. nocte sctā. ꝙ nocte sctā natiuitatis dñi
saluatoris missas celebrāt presbyteri ꝛ hymnū
angelicū.s. Gloria in excelsis. in eis solenniter
decantāt. qm̄ ꝛ eadē nocte ab angelo pastori-
bus est nunciatus. ꝛ subito facta est cū angelo
multitudo militie celestis laudantiū ꝛ dicētiū.
Gloria in excelsis deo. sup quo dicit glo. ꝙ hec
verba tm̄ dicta sunt ab angelo. sed alia. s. et in
terra pax hominibᵒ bone voluntatis addidit
Hylarius. Z

Queritur scđo quare tres misse celebrā-
tur. Respōdet Bern. in glo. extra de cele.
missa.c. consuluisti. ꝙ celebrātur ꝓpter
mysteriū. qm̄ per illas tres missas repñ̄tant
tres status.s. statū añ legē sub lege. ꝛ statᵒ gra
tie. Nā illa que cantatur in nocte repñ̄tat sta
tū illoꝝ qui fuerunt ante legē. qm̄ oēs erāt in
tenebris. Et ideo in aliquibus ecclesijs dicitur
in prima missa. Pplo qui ambulabat in tene-
bris. Scđa missa dicitur in aurora ꝛ significat
tēpus sub lege in quo iam incipiebāt ex parte
scire xp̄ꝫ ꝓpter dicta legis ꝛ ꝓphārū sed nō ple
ne. ꝛ lo cārat iter diē ꝛ noctē. Et introitus dr̄ lux
fulgebit. Tertia dr̄ i die ꝑ quā designatᵒ tēpus
grē.s., ꝑñs in q̄ orta est lux xp̄s dñs nr̄. ꝛ ideo i
offō misse dr̄. Puer natᵒ ē nobis. Alij aūt dicūt
ꝙ qꝛ in xp̄o sunt tres subē.s. diuinitas aia ꝛ cor
pus. Iđ i eiᵒ natiuitate tres cātant misse. vna
i nocte ꝓfūda ad significādā diuinitatē q̄ oino
nobis est occulta. Alia i aurora ad denotandā
eiᵒ aiam que nobis parti fuit occulta ꝛ ꝑti ma-
nifesta. Tertia cantat luce clara ad significan
dā eius carnē q̄ nobis fuit manifesta. A

Tertio q̄rit q̄re xp̄s nasci voluit tpe pacis?
Rñdet vltra rōnes.s. allegatas. ꝙ hoc fe
cit vt ipleret ꝓphia Esa.ij. Cōflabūt gladios i
vomeres: ꝛ lāceas suas i falces. nō leuabit gēs

contra gētem gladiū nec exercebunt vltra ad p̄eliā. Itē vt ait Hugo cardinalis super Luc. ij. Hoc egit vt ostēderet q̄ ipse reformaturus erat pacē inter deū ꝛ homines. inter iudeum ꝛ gentilē inter hōiem ꝛ angelū fecerat siquidem pacē in celo. ꝛ venit facere pacē in terra. Unde Iob. xxv. dicit. Qui facit cōcordiā in sublimib⁹ eius. Itē ad demonstrandū q̄ ipse est rex pacificus. vt canit eccl'ia in solēnitate occurrēti: ꝛ sic appellat eum Grego. in prologo decretalium. Quia ergo autor pacis non bene colitur nisi tempore pacis. clemen. ij. §. sciemus. de sepul. et. c. decet. de imu. eccle. lib. vj. Ideo voluit vt tpe natiuitatis verificaretur illō Esa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis. in req̄e opulētat in tabernaculis fiducie. transumptiue. in. c. fundamēta §. pinde offici. de elec. lib. vj. q. d. nascendo. Pacis lenitas sopiat qō belli calamitas introduxit. l. j. in p̄in. C. de cadu. tol. Instātū nāq̄ est amator pacis q̄ eam vsq̄ ad sanguinis effusionē quesiuit. Unde vt ait psal. ps. lxxv. Fact⁹ est in pace locus eius. In hoc etiā ostēdit q̄ desiderabat in nobis esse pacē. iuxta illud ps lxxxiiij. Audiā qd loquatur in me dn̄s de⁹ qm̄ loquet̄ pacem in plebez suam. Seruem⁹ ergo ꝛ pacē ꝛ cōcordiā si volumus paruulū virginis filiū libenter conuersari nobiscū. Unde ap'ls. ij. ad Corin. xiij. inquit. Pacem habete ꝛ de⁹ pacis erit vobiscū. scilicet hic per gratiam et in alia vita per gloriam. Amen.

¶ De eadem beatissime virginis parturitione. Sermo. iij. B

Peperit filiū suū primogenitū. Lu. ij. Decet regiā maiestatem aliq̄n visitare gētē suā ꝛ pmittere se videri a seruis suis. ꝛ cū illis iterdū loqui. eisq̄ gr̄as clargiri. preci pue qn̄ raro ab eis visus est. Cōsueuit aūt rex ista faciēs parari facere soliū. vel thronū eius decori regio ꝯgruentē. q̄ q̄dē thron⁹ multiplici sit ornat⁹ apparatu. Sp̄ualiter rex etern⁹ deus remotus steti a suo pp'lo idignat⁹ ꝓpter culpā hūani generis illis primis parentib⁹ transfusam. Sed tpe plenitudinis aduenīēte: quia voluit rex noster se pp'lo suo manifestare: ꝛ ipsuz ꝑsonaliter visitare: fecit sibi thronum pulcherrimū. s. virginē gl'iosam p quā visus ē cū hoībus ꝯuersari. ꝛ puelle brachijs baiulari. De quo throno inq̄t ꝓpheta. ps. lxxxviij. Thron⁹ eius sicut dies celi. De hui⁹ quoq̄ throni innocentia habet̄. iij. Reg. xiij. vbi dr̄. Rex et thron⁹ eius sit innocens. Nā nō solū xp̄s sed etiā btā virgo ab ol pctō imunis fuit. Hui⁹ aūt throni admirabilis figura habet̄. iij. Regū. x. vbi legitur salomonē fecisse in domo libani thronū de ebore grandē quē vestiuit auro mundissimo. ꝛ habebat sex grad⁹. Interioritas aūt ꝛ summitas eius rotūda erat. ꝛ in parte posteriori erāt due manus tenentes sedile hincinde. ꝛ duo leones stabāt iuxta man⁹: ꝛ duodecim leūculi stabāt sup grad⁹. ꝛ i illo solio sedēs rex salomō cōferebat gr̄as. Sp̄ualr nāq̄ p hūc thronū intelligit virgo gl'iosa q̄ fuit de ebore p v'ginitatē ꝛ deaurata p ꝑfectā charitatē. sex grad⁹ iferiores sunt sex genera sanctoꝝ sup quos sublimata sedet vltra choros angelorum. s. patriarcharū ꝓphetarū. apostoloꝝ. martyrū. ꝯfessorum. ꝛ virginū. Sūmitas vo hui⁹ throni p tanto dicitur rotūda. q: rotūditas in figura perfectionem significat eo q̄ sit capacior oibus figuris nā sublimitas gloriose virginis genitricis dei oibus est latior ꝛ perfectior. Ipsa eñi cū cherubin est sapiētissima cū seraphin est ardentissima oēsq̄ alias hz ꝑfectiōes angeloꝝ ꝛ sanctorū ipsis oib⁹ excellenti⁹. Uñ Paulin⁹ dyacon⁹ i sermone v'ginis ait. Nec mirū fratres charissimi si hec admirabilis virgo sanctoꝝ celsitudinē transcendit mortaliū cū in hac parte etiā excellat beatoꝝ agmina āgeloꝝ. hec ille. Due aūt man⁹ tenēt ipsam. s. due nature xp̄i humanitas ꝛ diuinitas. duo q̄z leones iuxta ipām q̄ si ad custodiā ei' sites. ꝛ ab heresib⁹ custodiētes sunt duo testamēta. Duodeci vo leūculi sūt. xij. articuli fidei q̄s habuit ꝛ sp tenuit. In hoc ergo throno sedēs xp̄s rex pacific⁹ prebet se pp'lo clementē ac benignū. ac p̄sto oib⁹ ad hūc thronū accedētib⁹ dona elargit̄. vñ Ansel. in meditationibus btē virginis dicit ipsi m̄ri dei. Tu dn̄a porta vite. ianua salutis. adit⁹ reparationis aula vl'e pietatis: ac gn̄alis recōciliatiōis vas ꝛ tēplū ꝛ salus vniuersoꝝ: tu ondisti mundo dn̄m. ꝛ deū suū quē nesciebat. Tu visibilez exhibuisti mūdo creatorē suū quē prius nō videbat. Tu genuisti mūdo restauratorē quo ꝑditus indigebat. Tu peperisti mūdo recōciliatorē quē reus nō habebat p fecūditatē tuaz peccator immund⁹ est iustificat⁹. exul reduct⁹. celum. sydera. terra. flumina. dies nox. et queq̄ potestati humane vel vtilitati sunt obnoxia i amissis. de q̄bus valde gratulant̄ sunt p te quodāmō resuscitata quadā ieffabili gr̄a donata. hec Ansel. De cui⁹ imaculate virginis parturitione tres consideratiōes faciemus.

Prima dicetur exultationis.

Secunda certificationis.

Tertia vo fructificationis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicit̄ exultationis. C

Uantū gaudere ꝛ exultare i hac celeberrima festiuitate debeam⁹ vltra dicta i ser. j. hui⁹ p̄tis p̄te vl. ondit̄ ex hoc q̄ gaudiū hui⁹ sacratissime natiuitatis dn̄i nostri. a stella

magis in oriēte:ꝛ a sibylla octouiano in occidē
te.ꝛ ab angelo pastorib⁹ in iudea.q̄ ē i medio
mūdi cū maxima leticia ē āñūciatum.Si ergo
tm̄ exultat sublimitas āgeloꝝ multo magꝭ io
cundari ꝛ gaudere dꝫ hūilitas hoim ita ꝑ hoc
sublimata:qꝛ nat⁹ est ꝑncipaliter nobis.Non
em̄ vt ait aplꝯ ad Heb.j.āgelos sꝫ semē abrae
apprehēdit de virgine nat⁹.Fili⁹ etem̄ dei vt
holem liberaret ab eterna morte fact⁹ ē hō.vt
ait Leo papa i ser.natiuitatis.ꝛ hoc de cā ma
xime dꝫ letari humanū gen⁹.nā si i aliq̄ ciui=
tate obsessa a pessimis inimicis hoies illius
ciuitatis fame siti deficiētes oēs in ꝑiculo es
sent vt traderent in ore gladij ad morte.qdāq3
adueniens eos liberaret.qs' ibi eēt q̄ nō sūme
gauderꝫ ꝛ solēnia ageret. Cū igit ciuitas hui⁹
mūdi obsessa esset ꝛ possessa a diabolo ꝛ ange
lis ei⁹ adeo q̄ deficiebāt homines fame vita
lis ꝛ siti bonitatis.vñ hinc migrātes ad mor=
tem eternā descēdebāt.venit de celo veri vgi
nalis rex magn⁹ fact⁹ pu⁹ dñs fortis ꝛ potēs.
dñs potēs i ꝑlio ꝫ āntiquū hostē ꝛ nos de manu
ei⁹ eripuit ꝛ liberauit.ꝛ iō summope nos opꝫ
gratulari.Figura aūt hui⁹ hr̄.iiij.Re.xix.vbi
dr q̄ tēpe Ezechie regis iude obsessa fuit ciui
tas regalis Hierl̄m ab immensa multitudine
exercit⁹ Sēnacherib regis assyrioꝝ.ꝛ ita coar
tata q̄ hoies ei⁹ timebant capi atq3 in multa
amaritudine anxietateq3: lachrymātes reside
bāt.sꝫ media nocte angel⁹ dei descēdēs de ce=
lo liberauit eā occisis.clxxxv.milib⁹ viroꝝ de
exercitu Sēnacherib.ꝑpter qđ deuict⁹ ꝛ cōfu
sus reuersus est i terrā suā.ppl's aūt liberat⁹
multis dieb⁹ festinauit grās agēs deo reple=
tus m̄ltis diuitijs de spolijs inimicoꝝ. Quan
to ergo magis exultare debet gen⁹ hūanū de
aduētu regis angeloꝝ:q̄ in carne apparens ꝓ
stratis hostib⁹ eius de ipsoꝝ supnis cubilib⁹
gl'iosisq3 sedibus.atq3 celestib⁹ opib⁹ i lāꝫ co=
piose ditauit.Super oēs autē homines gau
dere debuit ipsa que illum pepit virgo bene=
dicta.Sed forte quis dicet.vñ gaudiū habere
potuit de partu isto cum sola esset cum vetulo
Joseph sponso suo.non in domo a frigore et
ventis protecta:sed in pandochio vndiq3 te=
nebroso:ꝛ magis aialibus q̄ hoibus apto nō
confortata a societate mulierum eam visitan
tium:sed ab omnibus feminis segregata.non
in lecto quiescens:sed in terra vel lapide du=
ro.vbi non erat ignis deseruiens sed frigus
intensum medie noctis.vbi etiam non erant
cibi delicati quibus indigent mulieres in par
tu.non confectiones.nō vina preciosa:sed au
steritas et paupertas immensa. Que ergo il=
li fuit causa gaudendi . Ad hec responderet
beata virgo si presens adesset.Gaudium ex=
perta sum ꝛ delectationem q̄ declarari nō pōt
Illud enim vt ait deuotus meus Bern.super
Ecclesiasticū.solum est verum ꝛ plenū gaudiū
quod non de creatura sed de creatore concipi
tur.cui comparata ois aliunde iocūditas me
ror est.omnis suauitas dolor est omne dulce
amarum est.omne postremo quod delectare
pōt molestū est.Si em̄ propheta gaudebat in
dño ꝛ exultabat i deo iesu suo. Abachuc.iij.q̄=
re ego gaudere ꝛ exultare in eo non debui ex
vtero meo nato.Si abrahā a longe ꝓuidēs fi=
lij mei natiuitatem exultauit.vt hr̄ Joh.viij.
quō ego sine ingēti gaudio ꝛ exultatione esse
potui.cū ip̄in messiam ex me genitū vidi certe
cor meū ꝛ caro mea exultauerunt in deū viuū
qui sit fons et origo omnis bonitatis. omnis
dulcedinis et suauitatis .cuius odore reuiui=
scūt mortui cuius aspectu letificantur angeli
cui⁹ iussu mouētur celi supabūdabāt gaudio
ip̄m ex meis visceribus generatū aspiciendo
nec egebā ꝯsolatione humana cū abūdarē di=
uina.nec societate mulierum cuꝫ adesset exer=
citus angeloꝝ canētiū.nec terrenū cibū affe=
ctabā:qꝛ panē viuū de celo missum oēm sapo=
rē ꝛ oē delectamētum in se ꝯtinentē ꝛ omnē ap
petitū satiantē habebā. Mirabili igit modo
gauisa ē btīssima virgo:cū vidit eternā felici=
tatē ex se ꝓgenitā.nā gaudiū orit ex bono ade
pto.Vñ Job.iij.dr quasi effodientes thesaurū
gaudētq3 vehementer cum inuenerint sepul=
chrum.ꝛ hoc qꝛ sperant ibi inuenire thesauꝝ
quē cupiūt.Antiqui em̄ in sepulcris dñoꝝ cū3
eis ponebant thesauros.cū ergo quāto mai⁹
est bonū tāto maius gaudiū sequat cū hr̄ ꝑfe
cto ex summo ꝛ vl'i bono habito a benedicta
virgine ex parturitione sui filij ineffabilis et
cōsolatio causata est. Maxime ꝟo gaudebat.
qꝛ lꝫ alie m̄res nō possint i veritate dicere fi=
liū ex toto eē suū cū ex pte sit viri ip̄a tñ sola
peperit filiū ex toto suum. D

POssumus autē deuote meditari circa ꝑ
turitionem beate virginis.q̄ lꝫ ipsa bñ
dicta virgo non esset obligata edicto Augusti
cesaris de descriptione facienda.qꝛ erat mat
regis oīꝫ per cōceptionē ei⁹ effecta.tñ.ad ostē
dendum exemplū obediētie ꝛ reuerētie maio=
ribus ꝛ ꝑsidentib⁹. etiam secularib⁹ ꝛ discho=
lis impēdēde voluit obedire Octouiano iñde
li iux illud.j.Pe.ij.Subditi estote dñis vestris
non tm̄ bonis ꝛ molestis.sꝫ etiam discholis et
malis ꝛ propter eandem causaꝫ voluit.etiam
fili⁹ ei⁹ obedire ꝓceptis principum secularīū
vt patet in solutione census Matt.xvij.Unde
inquit Greg.in.c.qd.ergo.xj.q.iij.Quid ergo
mirum si petōr homo obedientie in p̄ntis vite
breuitate se subijcit quādo hāc mediator dei
ꝛ hoim tenuit.Beata igit ꝟgo vt dictam obe
dientiam adimpleret decessit a ciuitate sua
nazareth q̄ erat in prouincia galilee.ꝛ perre=
xit in bethleē q̄ erat in prouincia iudee cuius

discessio fuit valde molesta illis bonis mulierib⁹ q̄ erāt vicine habitationi v̄ginis i nazareth. vt cōtēplat̄ dn̄s Joh̄s dn̄ici in q̄dā ser. Nā videntes beatā virginez grauidā iz crederēt,eā ex ioseph cōcepisse.expectabāt cū magno desiderio p̄ntes esse in partu eius. Erat em̄ tāta pulchritudo ⁊ honestas ⁊ sanctitas ⁊ affabilitasq̄ ⁊ sapientia eius q̄ videbat̄ q̄ſi vna fruitio cōuersari cū ea ⁊ loqui secuz ,pp̄ter q̄d vicine eius affectabant esse cū ea. Sed ip̄a se totā deo reseruans amabat solitudinē.ac rarissime ad ostiū dom⁹ se reperiebat min⁹ad fenestras aspiciebat sed in tēplo ⁊ in domo orationi vacabat hoiz cōuersationē fugiēs vt cū deo ⁊ angelis familiarib⁹ cōfabularet̄ ⁊ lege dn̄i meditaret̄ die ac nocte. Uerā em̄ sciebat esse Prosperi sniam in lib. epigrā. dicentē. Seruari legē possunt vt cūcq̄ sereni. Si mēdi a strepitu libera corda vacēt. Poterāt ergo ille vicine dicere inter se veniet p̄ certo dies ptus ei⁹ ⁊ tūc indigebit nr̄o adiutorio ac vocare nos faciet ad adiuuāduz .intrabimusq̄ domū eius ⁊ habebimus copiā cōuersandi cū ea. O q̄ erit gratiosus fruct⁹,tā scrē tamq̄ honeste ac pulchre iuuēcule.ita q̄uillis est ⁊ amorosa q̄ dare alij nollet ad tactandū filiū suū sed ip̄m suis vberib⁹ lactabit.ſz cū tenebit illū in gremio vel brachijs suis nos aliquādo reuerent̄ auferem⁹ illū de manib⁹ suis.⁊ducem⁹ in domos nostras.⁊ cōsolationē habebim⁹ de filio suo ⁊ ita ip̄a necesse habebit q̄nq̄ ɔuersari nobiscū ſz diuia dispositione p̄dicte mulieres frauda te sunt a suo desiderio. Nā ip̄a pijssima virgo cū sponso suo ioseph ad bethelē mirīcā vrbē ,p̄fecta ē. vbi vt cōtēplat̄.ſ.Uincen. in quodam ser. cum ad q̄dā hospitiū diuertisset: hospes cernens ioseph vilib⁹ vestibus indutū ⁊ pauperem arbitratus dixit ei. Non possum bone senex vos hospitari.q̄z plures nobiles expecto isto sero.⁊ tūc.ſ.ioseph cognouit verū esse illam Ouidij sniam in.ij. de arte amā. Ip̄e licet ventas musis comitatus homere.Si nihil attuleris ibis homere foras. Et in.j.de fastis pauper vbiq̄ iacet. Perrexit ergo ad aliuz hospitem qui interrogauit euz di. Domine,quot equitaturas ⁊ famulos habetis qui respondit nullas sed asellum ⁊ bouem ⁊ vxorem meam tantum. At ille inquit. Istud hospitium nō est p̄ vobis.sed p̄ habentibus multā pecuniam ad expendendum.ite⁊ ad hospitale pauperū Juit igitur ad aliū hospitē qui dixit illi. O senex miser: quō non erubuisti ducere in vxorem tā delicataz iuuenculā vade ad aliud hospitium:quia hic non poteris manere.et sic pauperculus Joseph nesciebat quo iret.⁊ p̄cipue dolebat de beata virgine quam sciebat matrem domini ab omnibus hominibus venerandam.⁊ nouerat teneram esse virginis verecundiam.vnde valde dolebat de derisionib⁹ que eis fiebant ,pp̄ter paupatatem iuxta illiō Juuenalis.lib.j. Nil habet infelix paupertas durius in se.q̄ q̄ ridiculos hoies facit. Sed cōsolabat eum.b. v̄go di.illud Sene.ad Lucilium. Placeat nobis q̄cquid deo placet ob hoc ip̄m q̄d sibi placet.⁊ etiā forte cōsolando eū q̄ hec tristicia .verteretur in gaudiū dicebat illiō Ouidij.in libro de ponto. Sepe creat molles aspera spina rosas. Nō ergo diffidamus de diuina bonitate:sed firmiter supernū expectem⁹ adiutoriū. Nam nō est abbreuiata manus dn̄i.eamus igit̄ ad aliquem locuz remotum a tumultu hoim. vt possimus quieti⁹ deo vacare.⁊ ip̄e cui est cura de oibus puidebit nobis. Querētes ergo inuenerūt diuersoriū siue crotā atq̄ tuguriuz in quo intrantes peperit ibi v̄go gl'iosa suū benedictum filium gaudiū matris habens cū virginitatis honore. Ut ei inquit Origen. sup̄ Lucā. Sicut Abachuc intrauit ad Danielem in lacu leonuz deferens ei prandium bonū et exiuit non apertis ostijs sed clausis. sic beata Maria saluis claustris pudoris p̄cepit ⁊ peperit filiū suū p̄mogenitum.cui ptin⁹ genuflectēs ⁊ eū adorās dixit. Salue mi dilecte fili.adoro te deū meum q̄ dignar⁹ es p̄ salute mea ⁊ olm hoim hāc vallem lachrimarū intrare.postmodū v̄o deosculare est faciē gratiosā filij sui di. O facies plena solum gratiarum in quā desiderāt angeli p̄spicere. Deinde deosculās man⁹ dicebat. O man⁹ britissime quos infirmos estis sanature. q̄t miracula opature:osculabat̄ etiā pedes di. o sctissimi pedes quātū discurretis per varias ciuitates ⁊ castra ad docendū ⁊ laborandū p̄ ɔuersiōe peccatoꝝ: ⁊ in talib⁹ suauissimis eis quāis dulciter amplexabat̄ suū charissimū vnigenitū tota repleta dulcedine ab eo sit suauissime amplexata ita vt dicere posset illō. Cañ. ij. Leua eius sub capite meo:⁊ dextera eius amplexabitur me.⁊ ipse paruulus Jesus vbera matris lambens ⁊ osculans dicere poterat illud Cañ. iiij. Quam pulchre sunt mame tue soror mea.sponsa mea pulchriora sunt vbera tua vino.et odor vnguētorum tuorum super oia aromata.fauus distillans labia tua sponsa mea ⁊ lac sub lingua tua.et odor vestimentorum tuoruz sic odor thuris gaudebat ergo beatissima virgo ⁊ simul valde obstupebat de admirabili natiuitate filij sui.qui nat⁹ erat de ip̄sa m̄re sine p̄re. mirabat̄ q̄ eternitas facta sit noua immēsitas parua.pulchritudo deformis.maiestas abiecta.sapia muta.fortitudo īfirma.iusticia vt rea.⁊ opulētia fctā sit egena.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur certificationis. B

Nulla mulier de suo partu vnq̄ fuit certior btā virgine.vt patet.xij. discurrenu

do. Primo eni fuit certificata de materna habilitatiõe.i.q̄ erat electa a deo vt esset mat̃ filij dei. vñ illi inq̃t angelus Luce.i. Inuenisti eni grãm apud deũ ecce ɔcipies in vtero ⁊ pies filiũ.⁊ sic fuit certificata q̄ erat idonea mr̃ filij dei. Scdo certificata fuit de future natiuitat̃ vaticinatiõe. Et eni al'ij pphete pphetantes fuerũt certificati a deo intrinsecus de veritate quã p̃dicebãt q̄ sic erat verũ sicut ipsi spũ pphetico videbãt ⁊ annũciabãt sic ipa sir̃r cognouit certissime facta reuelatiõe angelica spũ pphetico q̄ erat illa vera futura mater filij dei quã prophete p̃dixerant. Tertio fuit certificata de materni amoris duratione. Multe nãq̃ sunt mr̃es q̃ pariũt filios que tñ in pcessu tpis pdũt grãm viroꝝ ⁊ filioꝝ. Maria aũt nõ solũ in suo cõceptu certificata fuit q̄ i suo vtero fieret idiuisibilis vnio diuinitatis ⁊ hũanitatis in vna psona: sꝫ etiã fuit i grã ɔfirmata sꝫ oẽs theol:in.iij.sen.distĩ.iij. Quarto certificata fuit de nois filij diuulgatiõe.⁊ hoc qñ dixit illi angelus vt hr̃ Luc.i. Hic erit magn⁹ ⁊ fili⁹ altissimi vocabit̃. qð factũ est quãdo dedit illi deus nomen qð est sup omne nomen ꝺm q̄ ait aplus Phil.ij. vt scꝫ nolet̃ de⁹ ⁊ fili⁹ dei. Quinto certificata fuit de regni filij sui ppetua duratiõe.⁊ hoc quãdo dixit illi angel⁹.⁊ regni ei⁹ nõ erit finis. In cuius signũ habemus q̄ oia regna impia finẽ habuerunt ⁊ verificata fuit sententia Goffredi in poetria dicentis ⁊ca. xxiij. Hoc vnũ p̃scire potes:q: nulla ptãs Esse morosa põt:q: res fortuna scðas Impat esse breues:si vis exẽpla.potes Respice fortunas emarcuit illa potiũ Florida psperitas.minos subuertit athenas. Illõ atrideus:magne; cartagis arces Scipio simul ti romã fuit alea fati Tempe.versa breui breuis est distantia leti Hois et mesti.nox est vicina diei. Nec aliena docẽt.⁊ te tua fata docebũt. hec ille. Nihil eni est stabile ac ppetuũ in hoc mundo hoibus.l.ij.ꝟ.sed qr dĩne.C.de vete.iu.enu.⁊.ꝟ.vt aũt. in auť.de nõ alie.aut pmu.re.eccle.⁊.ꝟ.hãc dicentes.in auť.vt oẽs obe.iudi. De dñationib⁹ autem ci to trãseũtibus.iuꝫ illõ Lucani l.i. Sũmisq̄ negatũ stare diu pater discurrẽdo breuiter ⁊ ɔsiderãdo finitionẽ triũ regnoꝝ potẽtissimoꝝ. Finitrũ nãq̄ ẽ regnũ assyrioꝝ i. Mccxlix. annis. Regnũ medoꝝ nõ durauit nisi annis ccxlix. Regnũ romanoꝝ sub regibus durauit ccxliij annis. In signũ ꝟo q̄ regnuꝫ xp̃i nõ habebit finẽ:iaꝫ durauit. Mccccciiij. nec vnq̃ terminabitur. Sexto certificata fuit in Iohãnis exultatione Lu.i. vbi dixit Elizabeth. Exultauit in gaudio infans in vtero meo. Hec enim exultatio fuit inusitata ⁊ ideo miraculosa maxime quia facta fuit in vtero ⁊ etiam accelera tus fuit in infante vsus rationis ⁊ volũtatis. vt posset inter viscera materna agnoscere cre

dere ⁊ cõsentire. Septimo certificata fuit in elizabeth testificatiõe. quia dictuꝫ fuerat per angelum. Luce.i. Ecce elizabeth cognata tua.et ipsa concepit filiũ in senectute sua. Cunq̄ maria iuisset in montana ⁊ salutasset elizabeth. ipsa testificata fuit verba angelica fore vera di. Vñ hoc mihi vt mater dñi mei veniat ad me Octauo certificata fuit Joseph approbatiõe. Cui angelus appuit i somnis Mat.i.di. Noli timere accipere mariã cõiugeꝫ tuã quod eni in ea natũ est de spũsctõ est. Quod factum Joseph approbauit dũ ipsam in vxorẽ duxit. ⁊ sir̃r cũ eo vginitatẽ ppetuã vouit. Nono certificata fuit pastoꝝ veneratione. quib⁹ in hac nocte apparẽs angelus dixit illud Luce.ij. Annũcio vobis gaudium magnum qð erit oi pplo:quia natus est vobis hodie sauator ⁊c. Qui pastores venerunt ⁊ inuenerunt iuxta verbum angeli.per quorum pastorũ venerationẽ fuit certificata beata Maria. Decio certificata fuit angelorum iubilatione. Unde Luc.ij.c. legitur q̄ facta fuit multitudo celestis exercitus cum angelo canentium ⁊ dicentium. Gl'a in altissimis deo. Undecimo certificata fuit sãcti Symeonis amplexatione. Unde legitur. Luce.ij.q̄ cum quadragesimo die a natiuitate xp̃i Maria ⁊ Joseph portauerunt Jesum in templuꝫ tunc Symeon fuit ductus spiritu in templum. Cunq̄ vidisset iste senex pueruꝫ Jesum eodẽ spũsctõ inspiratus cognouit eũ mũdi saluatorẽ. Aperiẽs aũt brachia sua senilia ipsum amplexatus est di. Nunc dimittis seruum tuum dñe ⁊c. Que verba cum amplexu tã feruido fuerunt Marie manifestatiua filij sui natiuitatis iocũde. Duodecimo ⁊ vltimo fuit certificata sancte; Anne vaticinatione. Nam legitur Luce.ij.q̄ ipsa non recedebat de templo feruiens deo die noctuq̄ ieiunijs ⁊ oratio nibus vacans.et spiritu dei mota in ipsa hora qua puer fuit presentatus super altare. superueniens ⁊ ipsa dñm laudabat.spiritu pphetico plena omnibus presentibus expectãti b⁹ redẽptionem Israel loquebatur q: scꝫ hic par uulus nuper natus erat mũdi saluator. Et est aduertendum ꝺm Tho.parte.iij.q.xxxvi.ar.v.q̄ iste due manifestationes sunt excellentiores alijs reuelationibus.

¶ Pars.iij.huius sermo.q̃ ðẽ fructificationis.

Inquit Leo papa in quodam sermone. Que hoc sacramentũ mens cõprehendere: que hanc gratiam valeat lingua narrare.q.d.nulla. nihil enim vtilius salubriusq̄ humano generi contingere potuit q̃ christi ortus:de cuius vtilitatibus aliquid breuiter in hac parte loquemus Omittendo ergo q̄ xp̃s per humanitatem quam assumpsit factus est mediator noster ⁊ satisfactor pro peccatis atq̄ redẽptor

ꝙ redēptor humani gñis. iuxta illud Apoca.
iiij.vbi ei dr. Redemisti nos dñe deꝰ i sanguie
tuo ⁊c. Solū referā sex fructificationes. Pria
quarū dr inclinationis scʒ diuine maiestatis.
Naʒ videmus tpaliter ꝙ nō paruā gratiā si-
bi deputant fieri subditi. si rex aut pnceps eo-
rum digneṫ visitare sua habitacula. Quantuʒ
ergo gratiam fecit nobis dñs deꝰ nr̄ creator ⁊
gubernator oim creaturarum? Ad nos descē-
dit de celis ⁊ tenebras nr̄as visitauit. Ex quo
colligit. Amb. in quodam sermone. cū quāta
solicitudine hoies se pparare debēt ad xp̄i na
tiuitatem suscipiēdā di. Ecce si qs nostrum se
niorē suū in domū suā suscipere debuisset. ab
oibus sordibus ⁊ immūdis rebus ipām domū
mundasset ⁊ quecūq₃ necessaria essent ſm suā
possibilitatē pparasset. Et si hoc facit morta-
lis suscepturus mortalē: quanto magis se mū
dare dʒ creatura vt suo creatori apparenti in
carne nō displiceat. hec ille. Qui ibideʒ ponit
dei dignationem di. Ille iustus venit ad nos
pctōres vt ex pctōribus faceret iustos. plus
venit ad impios: vt ex impijs faceret pios. hu
milis venit ad supbos: vt ex superbis faceret
humiles quid plura? Ille natura bonus ve-
nit ad nos hoiesq̄ pleni eramus oibus malis
hec Amb. Sed si istā inclinationē melius vis
attendere. cōsidera ꝙ ex hac dñi nostri natiui
tate ipe q̄ ē creator ⁊ pater noster. de q̄ Deuṫ.
xxxij. dr. Ipse eñ est pater tuus q̄ possedit ⁊ fe-
cit ⁊ creauit te dignatus est fieri frater noster
Quam inclinationem tangit Augu. in. xiij. de
trini. Vñ apls Heb. ij. ait. Non confundiṫ eos
vocare fratres di. Narrabo nomen tuuʒ fra-
tribus meis. ps. xxj. Ipse q̄ʒ inquit Magdale
ne. vt habeṫ Jo. xx. Uade ⁊ dic fratribus meis
ascēdo ad patreʒ meum ⁊c. Et idō ipse dñs a no
bis appellaṫ frater noster. vt in. c. olim. viij. q.
j. O q̄ ingēs est hec grā. O q̄ benigna diuine
maiestatis inclinatio. vt is qui vniuersorum
est dñs fiat frater miseri pctōris. Sic filij Isrl
audientes qꝫ deus visitasset eos adorauerūt
pni in terraʒ. Exo. iiij. In cuius figuraʒ Areu
na videns regē Dauid ad se venientē. egressꝰ
est obuiam illi. ⁊ adorauit prono vultu in ter-
ram ac dixit. Que cause est vt dñs meus rex
veniat ad seruum suuʒ. vt habetur. ij. Reg. vl.
c. j. Paraṫ. xxj. Sic quilibet aia deuota cōside-
rans tantam dignationeʒ ⁊ inclinationē altis
sime maiestatis dei dicere debet illud quod
habeṫ Job. vij. Quid est homo qꝫ magnificas
eum. aut quid apponis erga eū cor tuū? Visi-
tas eū diluculo: ⁊ subito probas illum. Et ps.
viij. Quid est homo ꝙ memor es eius: aut filꝰ
hominis qm̄ visitas eum. Huic autem sic dño
suo obuianti occurret ipse rex celestis. ⁊ am-
plexans illum dicet ei. Ego sum frater tuꝰ no
li timere. Hester. xv. Hec igiṫ fuit prima vtili-
tas natiuitatis dñi nostri iesu xp̄i. qꝫ frater no
ster effectꝰ est. Quā quidē post cōceptionē suaʒ
desiderabat sancta mater eccl'ia di. illud Can.
viij. Quis mihi det te fratreʒ meū sugētē vbe-
ra matris mee vt inueniā te foris. q. d. licet per
incarnationē frater meus factꝰ sis desiderio ta
mē te foris videre. i. ex vtero iā egressuʒ p nati
uitatē. vt te deosculer ⁊ te adorē. B

Secunda fructificatio dr sublimatiōis.
Nō est eñ adeo paupercula et infirmi
generis mulier q̄ non nobiliteṫ si a no
bili ducaṫ in matrimoniū: ⁊ vtrq₃ iuxta nobili
tatē viri est etiā nobilitas vxoris ſm leges. C.
de legibꝰ. l. mulieres. ⁊. ff. de senatoribꝰ. l. femi
ne. Cū ergo natura nostra iuncta sit matrimo
nialiter ipsi regi regūᷓ dño dominātiū Apoc.
xix. c. et vere iuncta dei filio quis digne possit
exprimere ipsius exaltationem. De hoc eñ ma
trimonio ait apls Ephe. v. Sacramentuʒ hoc
magnū est in christo ⁊ in ecclesia. transsumpit
ue in. c. debitū. extra de biga. Hāc eñ sibi copu
lauit. Xp̄s scʒ naturam nostrā in thalamo vte
ri virginalis. Hinc Gregor. ait. Jam intelligit
charitas vestra quis est rex regis filij pater. il
le vtiq₃ cui per ps. lxxj. dr. Deus iudi. tuū regi
da. ⁊ iusti. tuā fi. re. Qui fecit nuptias filio suo.
Tūc eñ deus pater deo filio nuptias fecit. qñ
hunc in vtero virginis humane nature cōiun
xit. qñ dñm añ secula fieri voluit hominē in fi-
ne seculorū vterus autē genitricis virginis hu
ius spōsi thalamꝰ fuit. de quo dr ps. xviij. Tan
q̄ spōsus procedēs de thalamo suo. De hoc et
Leo papa in ser. in natali dñi ait. In natali eñ
dñi fratres charissimi q̄si in nuptijs spirituali
bus spōse sue ecclesie xp̄s adiūctꝰ est. Tūc veri
tas de terra orta est. tūc iusticia de celo respe-
xit. tūc pcessit sponsus de thalamo suo. hoc est
vbū dñi de vtero vginali. pcessit eñ de sponsa
sua eccl'ia. i. humanā carnē suscepit. Cuʒ itaq₃
ex nobilitate spōsi spōse metiaṫ nobilitas. quā
ta est nobilitas nr̄e nature q̄ dei vbo est cōiun
cta vñ tāta vnitas est inter hoiem illum ⁊ deū
vt deus dicaṫ hic homo. O magna nobilitas.
o mira nostre nature sublimitas ⁊ in tante sub
limitatis ⁊ exaltationis sinuʒ angeli qui ante
natiuitatē se ab hoibus adorari patiebantur.
vt pʒ Gene. xviij. ⁊ in pluribus alijs locis: hoc
post xp̄i incarnationē ⁊ natiuitatē nō patiunṫ.
vt patet Apoc. vl. vbi qñ btūs Johā. euāg. vo
luit angelum adorare prohibuit angelus di.
Vide ne feceris: conseruus enim tuus sum et
fratrum tuorum. Unde Greg. in homeṫ. super
illud. Erant appropinquantes ⁊c. sic ait. Ti-
met angelus ab homine adorari quando na-
turam humanam videt in deo sic sublimatam
vt fieret vna persona. ⁊ ideo considerantes per
incarnationem filij dei humanam naturaʒ tā-
tum nobilitatam et exaltatam instruimur vt

eam diligenter cōseruemus ne, eam inquinemus ꝛ maculemus peccādo. Unde Aug. in lib. de vera reli. sic ait. Demonstrauit nobis deus ꝙ excelsum locum inter creaturas habeat natura humana in hoc homine ꝗ in vero homine apparuit. ꝛ Leo papa in sermone de natiuitate dñi sic dicit. Agnosce o xpiane dignitatem tuam. ꝛ diuine cōsors fact⁹ nature noli in veterem vilitatem de generi conuersatione redire ꝛc. Et ꝗuis hec cōiunctio. inter. s. psonā diuinam ꝛ humanā naturā sit facta in cōceptione. in natiuitate tamē innotuit tanꝗ si in cōceptione facta fuisset desponsatio. hic vero bānuz nuptiarū ꝛ etiam traductio. Quapropter Augu. magnificat istā natiuitatē in sermone primo de accedētibus ad gratiam di. Hec natiuitas mira est. quia qualē genuit talis ꝛ genuit. ideo virgo mater. q: verbū caro factū est. si enim hec q̄ genuit talis est. illud qd genuit quale est? Uis noscere; qualis est qui sic natus est? Audi qs ꝛ quantus est. Uerbū pris artifex mundi. lumen celi. pax terre. integritas virginis. fecūditas matris. angelorum laus. hoim salus. desertorum via; errantium venia. vulneratorū medicina bonorū iocūditas. martyrum victoria. infantium palma Adhuc amplius audi. Qui sic natus est extinctor mortis opressor diaboli. petra fundamēti. lapis angularis. mons dei. scala celi ianua paradisi. ciuitas regis magni. agn⁹ ꝛ pascua. spōsus ꝛ spōsa. resurrectio ꝛ eterna vita. qm per ipsuz ꝛ ex ipso ꝛ in ipso sunt oia. hec ꝛ quecunꝗ diximus de deo parua sunt. Nō em̄ sufficit ligua enarrare vel laudare quā mens pauida et infirma nō valet cōprehendere. hec tn̄ Maria q̄ talem peperit virgo ꝛ mater. gratia fecundata spūsancto impregnata. nouū germen. nouus partus agnoscit. videt oculis miratur mente integra pseuerat in carne. Amplectitur manibus quē portat mūdum regentē Lac infudit celesti potu. figit dulcissima oscula pia mater virgo. quia misericordia ꝛ veritas occurrerūt sibi. ꝛ quē oculis carnis intuetur filium mente cōspicit deuz. suscepisse se gaudet perpetuā posteritatem nō amissa integritate,. vitā fert i gremio veritatem portat in corde. qm̄ veritas de terra orta est ꝛ iusticia de celo pspexit. Maria de homine pater, terra xp̄us ex maria sine hoie pre, veritas ex terra. hec ille. Quoniā igitur ista oia cōueniunt xp̄o sm̄ humanitatē patz ꝗ natura humana ex incarnatione ꝛ natiuitate filij dei multū sic sublimata. Tertia vtilitas in hoc partu dr ostēsionis. s. dilectionis dei ad nos. Cuz enim ex magnitudine doni argui soleat magnitudo amoris. iuxta illud Grego. in homel. pentecostes. Probatio dilectionis exhibitio est operis. vn̄ ad hoc ppositū dominus approbauit sniam pharisei Lu. vij. Certe ex xp̄i incarnatione ꝛ natiuitate maximus amor dei ad nos ostendit. Quid em̄ maius. qd sublimi⁹ nobis dare potuit ꝙ filiū suū equalē sibi. Uñ et ipse xp̄s ex hoc arguens ait Joh. iij. Sic deus dilexit mundū vt filiū suum vnigenitū daret vt ois qui credit in illū nō pereat sed habeat vitā eternam. Hinc bene exclamat Greg. di. O inestimabilis dilectio charitatis. vt seruū redimeres filiū tradidisti. Inde est qd canit eccl'ia. Propter nimiā charitatem suam qua dilexit nos deus misit filiū suū in similitudinem carnis peccati. vt habet Eph. ij. ꝛ Roma. viij. Magnā enim charitatē deus nobis ondit in eo ꝗ misit legatū ad nos. iuxta illud Abdie. j. Auditum audiuimus a dño et legatū ad gentes misit. De quo dr Prouerb. xiij. legatus fidelis sanitas. Et. j. Joh. iiij. dicit. In hoc apparuit charitas dei in nobis qm̄ deus filium suum vnigenitū misit in mūdum vt viuamus per eum. Maxima vero: q: misit eū in similitudinem carnis. pcti. vt splēdor paterne glorie nō solū carnis nube velaretur. sed etiaz similitudine peccati denigraretur vt peccator enim circuncisus est ꝛ redemptus. Lu. ij. Hinc iterum. j. Joh. iiij. dr. In hoc est charitas non quia nos dilexerimus deū sed qm̄ ipe prior dilexit nos. ꝛ filiū suū misit ppitiatorē pro pctis nostris. Uere nō video quō maius signū dilectiōis de⁹ pater nobis ondere potuisset. Unde Ber. in li. de diligēdo deo. excellentiā hui⁹ dilectionis ꝯsiderās ait. Multum meruit deus de nobis qui ꝛ i meritis seipz dedit nobis. Quid em̄ meli⁹ seipso poterat dari. ergo si dei meritū querit illud est pcipuū qm̄ ipse prior dilexit dignus plane vt reametur. psertim si aduertat quis. quos ꝗ ꝛ ꝗtū amauerit. ds em̄. nonne is cui ois spūs ꝯfitetur de⁹ me⁹ es tu. qm̄ bonorū meoꝝ nō eges. ps. xv. Uera huius charitas maiestatis qppe nō querentis que sua sunt. j. Corin. xiij. Quibus aūt tāta charitas exhibet. Cum adhuc inquit inimici essemus per mortē filij eius recōciliati sumus. vt dicitur Rom. v. Dilexit ergo nos deus gratis et inimicos. sed quantū dilexit: sic vt filium suum vnigenitum daret. Super quo ait Chryso. Nemo amator carnalium. etiā si sit supra modum insaniens ita exardescere potest in amorē dilecte sue quē admodū deus effunditur in amorē animaruz nostrarum. ꝛ certe nō paruum donū. nō parua vtilitas est ostendisse se tm̄ hominem diligere. Quapropter Augu. in ser. ix. de natiuitate domini ait. Sic ergo peccatum ꝛ pena peccati que per scelus corrupte mulieres irrauit i mūdū. per inuiolate virginis partum aufertur. ꝛ q: in ꝯditiōe hūani gnis per mulierē q̄ de solo viro facta est ꝯtingit vt mortis vinculo teneremur obstricti hoc in redemptioe hūani generis diuina bonitas egit, vt per virū qui de sola

mulliere nat⁹ est vita hoib⁹ redderet. Illic hu-
manā naturā neqssima deceptione sibi diabo
lus in peccati similitudine sociauit humanā.
hic de⁹ naturā in vnitate psone suscepit. ibi fe
mina decepta est vt fieret filia diaboli. hic vir
go grā replecta est vt fieret mater summi atqꝫ
incōmutabilis vnigeniti dei. Ibi angel⁹ deie
ctus per superbiā seducere mulieris aīum obti
nuit. hic de⁹ hūiliās se p miam vterū incorru-
pte virginis ex ea nasciturus impleuit. Dei eñ
filius Jesus xp̄s q̄ in forma dei erat. ipse secun
dū aplm semetipm exinaniuit formā serui ac-
cipiēs. formā serui. i. naturā serui in suam ac-
cepit illam deus personā atqꝫ hominū factor
in similitudinem hominis factus habitu in-
uentus vt homo. ⁊ humiliauit semetipsum fa
ctus obediēs patri. vsqꝫ ad mortem crucis. hec
ille. R

Quarta vtilitas dicitur adoptiōis. Nō
enim sufficere diuine maiestati visum
est si nos visitaret: si nostram sibi natu
rā matrimonialiter copularet: si se nos dilige
re summe demōstraret: sed vt omnem dilectio
nis gradum expleret. Nos quoqꝫ voluit ado-
ptare in filios. vt ꝯfidēter dicere possemus. Pa
ter noster q̄ es in celis ⁊c. Mat. vj. c. qd ante in
carnationē nō poterāt dicere sancti. Ob hoc ei
vt ait Aug. in quodā sermone de natiuitate do
mini. vnigenit⁹ q̄ est in sinu patris dignat⁹ est
nasci ex hoīe verus hō: vt nos nasci faceret ex
deo. Hoc autem apls ostēdit dicēs ad Gal. iiij.
Cum autem venit plenitudo temporis: misit
deus filium suum factum ex muliere factū sub
lege. vt eos qui sub lege. erant redimeret. vt
adoptionē filioꝝ reciperem⁹. Ecce eñ ſꝫ Aug.
vbi ꝫ quēadmodū natus deus hō fecit vt nos
hoīes nasceremur ex deo. Qd etiā ostēdit bea.
Jo. j. c. euangelij sui dicēs. Quotquot aūt rece
perūt eum dedit eis potestatē filios dei fieri
his qui credūt in noīe eius. Et hāc adoptio-
nez recepimus i hoīne scdo quā pdideram⁹
in pmo. hec ille. Per xp̄m ergo hominem filij
facti sumus saltem meritorie. Et hic tangit. s.
Bona. ⁊ alij doc. in. j. di. xxvj. ⁊ in. iij. dist. x. ma-
xime ipse. s. Boñ. ar. vi. q. ij. dicēs. qꝰ si queratur
an simus filij adoptiōis per christum. Hoc po
test dupliciter intelligi. aut ſm causam effecti
uā. aut meritoriā. Si importat causam merito
riā vel dispositionē. absqꝫ dubio verū est qꝰ su
mus filij adoptiōis p xp̄m. Ipse eñ nobis me
ruit gratiā per quā sumus filij adoptiui. i. quā
tū est caput ecclesie. vt habet Col. j. ⁊ ad Eph.
v. ⁊ in cle. vnica. in pꝛin. de iureiu. ⁊ in. c. vnico
§. sed vbi. de sa. vnc. ⁊ hoc nō solum respicit di
uinam naturā. sed etiā naturam assumptā. Si
vo iportat causam effectiuam adhuc verū est.
Deus eñ pater nos adoptauit per filiū ⁊ spi-
ritū sanctum quoad consummationem. Ad no

strā eñ adoptionē duo cōcurrūt. s. redemptio
que facta est per filij missionē. ⁊ gratificatio q̄
facta est per missionē. spūssancti. Et hoc est qd.
dicit Aug. in li. de spū ⁊ aīa. c. vj. A patre per fi-
liū ⁊ spm̄sanctū ad nos diuina descēdūt. pater
qdē tradidit filiū quo redimeret seruos. mi-
sit spm̄scm̄ q̄ seruos adoptaret in filios. filiuꝫ
dedit in preciū redēptionis. spm̄scm̄ in priui-
legiū adoptiōis. hec ille. Hanc aūt vtilitatē ex
tollit Johā. apls in. j. can. c. iij. di. Uidete qua-
lem charitatem deus pater nobis ostēdit. vt fi
lij dei nominemur ⁊ simus. Sic apostol⁹ Pau-
lus Gal. iij. dicit. Oēs eñ fi ij dei estis per fidē
que est in christo iesu. Et vt ostēdat quanta vti
litas tibi inde proueniat etiam vltra dignita-
tē filiationis arguit sic Roñ. viij. dicens. Nō
enim accepistis spiritū seruitutis iterum in ti
more: sed accepistis spiritum adoptionis filio
rū dei. Ipse eñ spūs testimonium reddit spiri
tui nostro qꝰ sumus filij dei. Si aūt filij ⁊ here
des. heredes qdez dei coheredes autez christi
Ecce quāta vtilitas vt heredes dei sim⁹. Hāc
eandē sententiā cōfirmat ad Gal. iiij. ca. dicens.
Jā nō est seruus sed filius. qꝰ si filius ⁊ heres p
deū. ⁊ merito. Nā nō solū filius naturalis sed
etiā adoptiuus est heres patris adoptātis. l.
pe. C. de adop. ⁊. l. si pater. ff. eo. tit. ⁊ §. item ado
ptiuos. insti. de hered. que ab intesta. defe. Ex
predictis etiam patet quantū nos diligat pa-
ter noster celestis filios suos. Nā filius dr a fi-
lios grece quod est amor latine. vt no. inst. qui
dari tu. pos. §. fi. Item quāta sit dignitas nr̄a.
nā filius adoptatus consequitur nomē digni
tatis paterne. l. cū adoptiuū. C. de decu. lib. x.
vnde filius regis vel comitis dicitur rex vel co
mes. xxxiij. q. i. c. vlti. Et ideo nobis inquit. ps.
lxxxj. Ego dixi dij estis. ⁊ filij excelsi omnes. O
quanta gratia. cū vt ait Aug. Qui serui digni
non eramus filij efficimur. et sic patet quarta
vtilitas. L

Quinta vero dicitur consolationis scili-
cet fidei nostre. Cum enim vt inquit
apostolus Roñ. x. ex ṽbis Esa. liij. c. Fi
des fit ex auditu. audit⁹ aūt per ṽbuꝫ christi.
Reuera nisi xp̄s psonaliter venisset. vix fuissēt
credita q̄ pphete pdixerūt. Tā ardua eñ sunt
credibilia nr̄e fidei. qꝰ eā hoi asserētivix vel vn
qꝫ hō credidisset. vñ necessariū fuit vt ipa veri
tas p se descenderet. nobisqꝫ visibilis appereret.
vt ex visibilib⁹ ad inuisibilia raperemur. ⁊ mens
nr̄a tāto tā firmi⁹ audita crederet quāto cū a q̄
audisset fallere nō posse minie dubitaret. Hic
cāꝫ natiuitatis sue ipe testat⁹ ē Jo. xviij. di. Ego
i hoc nat⁹ suꝫ ⁊ ad hoc veni in mūdū vt testimo
niū perhibeā ṽitati. Et ideo nūc tāto infideli
tatis pctm̄ maius est quāto ⁊ is qui hāc pdica
uit veritas est: Hinc ait Johā. xv. Si nō venis
sem: et locutus eis fuissem peccatum non ha-

berent .nõc autẽ excusatiõẽ nõ habent de pec
cato suo. Sic etiã vt fidẽ antiquorum patrum
cõfirmaret visibilis voluit apparere in specie
ignis ⁊ flamme Exo.iij.⁊.xx.c. vos inquit au-
distis.q: de celo locutus sum vobis. Quia igi-
tur fides nostra mag:s certificat ex hoc q non
angelo vel homini :sed ipsi deo loquenti cre-
dit.voluit fili⁹ dei incarnari.vñ Aug.xj.de ci.
dei ait.vt hõ fidẽtius ambularet ipsa veritas
dei filius hoie assumpto cõstituit atq; funda-
uit.hec ille.⁊ sic patet.v.vtilitas. M

Exta aũt dicitur cõfirmatiõe.s.spei no-
stre. Quis em̃ nũc põt esse desperationis
locus vbi se videt hõ effectũ dei filiũ illiusq; suũ
fratrem effectum. de hoc Ber. ait. Uerito mi-
hi spes magna est in xp̃o. puto em̃ q tã me sper
nere nõ poterit os de ossib⁹ meis ⁊ caro de car
ne mea. hoc em̃ monuit fratres Joseph ne eum
interficerent Gen.xxxvij.cũ iudas dixit. Caro
enim ⁊ frater nr̃ est. sic xp̃s iesus ex q̃ hõ factus
est ⁊ frater noster miseretur nr̃i:etiam ipo iu-
re propinquitatis. Nemo em̃ carnẽ suam vnq̃
odio habuit sed nutrit et fouet eã. vt ait aplŝ
ad Eph.v. trãssumptiue in.c.nõ estimem⁹.xiij.
q.ij. Jtẽ ois homo naturaliter diligit primus
sibi Eccl.xiij.⁊ tenet euz diligere.xxiij.q.iiij.c.
debet hõ.⁊ de peni.di.ij.§.proximos autem.et
§.proinde. Dicit aũt montanarius in luna ce
leri. quisq; amat seruit. ergo xp̃s debet nobis
succurrere tanq̃ noster proximus. oẽs enĩ ho
mines rõne eiusdẽ nature dicuntur proximi. de
pen.di.ij.c.charitas.§.itẽ nõ illi. Unde nobis
per beatã virginẽ factus est debitor ex quo fa
ctus est hõ. Ait em̃ Cassiod.lib.xij. epistolarũ i
epl'a.v. gratificãte natura illis ampli⁹ debem⁹
q̃ nobis aliqua primitate iunguntur. Possu-
mus aũt inducere dñm iesuz ad subueniẽduz
nobis ⁊ eũ rogare ne pmittat nos zburi igne
infernali dicẽdo illi illud Horatij in.ij.lib. epi
stolaꝝ epl'a.xix. Nã tua res agitur paries cuz
proximus ardet. Preterea per hoc q fili⁹ dei est
vnitus nobis nostrã assumẽdo carnẽ maxime
spes nostra erigit q diligamur ab eo. vñ Aug.
xiij. de trini. ait. Quid est em̃ q tm̃ mentes eri-
gat:⁊ ab immortalitatis desperatiõe subleuet
q̃ q nos tãti fecit de⁹ vt ei⁹ filius immutabili
ter bon⁹ in se manẽs quod erat:⁊ a nobis acci
piẽs qd nõ erat dignet nr̃m iire cõsortiũ mala
nr̃a moriẽdo pferre?. Et.x. de ci. dei ca.xxix. ait
Grã dei nõ potuit gratius cõmendari q̃ vt ip
se vnicus dei filius in se incõmutabiliter ma-
nẽs indueret hominẽ ⁊ spe dilectionis sue da-
ret hominibus homine medio quo ad illuz ab
hoibus veniret. q̃ tamẽ lõge erat immortalis
a mortalib⁹ incõmutabilis a cõmutabilib⁹ iu-
stus ab impijs. btũs a miseris. ⁊ q: naturaliter
indidit nobis vt beati immortalesq; esse cupia
mus. manẽs btũs suscipiẽsq; mortalitatẽ vt no-
bis tribueret qd amam⁹ pperiẽdo ptẽnere do-
cuit qd timemus. hec ille. N

Preterea charitas nr̃a ad deũ p icarnatio
nẽ ⁊ natiuitatẽ filij dei maxie excitat ⁊ in
flãmat. Uñ Aug.l.iij. de cathecizãdis rudibus
ait. Que maior est cã aduent⁹ dei nisi vt ostẽde
ret dilectionẽ suã in nobis?. Et primo subdit. Si
amare pigebat:saltẽ nõ reamare pigebat. Jtẽ
p natiuitatẽ filij dei regulata est nr̃a operatio. q:
ipa nobis exẽplũ prebuit recte viuendi ⁊ recte
operandi. vñ Aug. in quodã sermone de natiui-
tate dñi sic ait. Homo sequendus nõ erat q vi-
deri nõ poterat. vt ergo exhiberetur homini.⁊
q ab hoie videretur.⁊ quẽ homo sequeret de⁹
fact⁹ est hõ. Et i lib. de agone xp̃iano idem ait.
Hec medicina hoiui tãta est quãta non põt co
gitari maior. Nã que supbia sanari põt. si hu
militate filij dei nõ sanatur:⁊ que auaricia sa-
nari potest si paupertate filij dei nõ sanat?. Que
iracũdia sanari pt si patiẽtia filij dei nõ sanat.
Que impietas sanari potest:q̃ charitate filij dei
nõ sanatur. Postremo que timiditas sanari po
test:si resurrectione xp̃i nõ sanatur?. Erigat er-
go spẽ suã genus humanũ ⁊ recognoscat natu
rã suã. Uideat quantũ locũ habebat in operi-
bus dei. hec ille. Postremo ex natiuitate filij
dei pducitur homo ad sui plenã fruitionem.
Nã per humanitatez xp̃i collata est nobis ad
plenũ participatio diuinitatis que ẽ est bea
titudo hominis. vnde Aug. in quodam sermo
ne de natiuitate dñi sic ait. Fact⁹ est deus ho-
mo:vt homo fieret deus. De ista autem ⁊ alijs
predictis vtilitatibus. ait idẽ Augustinus in
sermone.vij. de natiuitate dñi. Cesset ois sol-
licitudo xp̃s ad nos charitas venit. cesset om-
nis infirmitas. hodie saluator apparuit. cessẽt
bella:desinãt lites. hodie pax vera de celo de-
scendit. cesset hominis amaritudo. hodie per
totum mundum melliflui facti sunt celi. Fu-
giat mors quia vita nobis est data de celo ho
die super terram. gaudent angeli. letantur ar-
changeli. gloriãtur prophete. iniubilantur san-
cti. turbantur mali. gratulãtur boni. Jn presen
ti per gratiam.⁊ in futuro per gloriam in secu
la seculorũ. Amen.

¶De eadem beatissime virginis parturitio-
ne. Sermo.iiij.

NEdimittas le-
gẽ matris tue. Prouer.j. Nul
la res est adeo difficilis quaz
nõ reputet perficere matern⁹
amor. Exẽplũ videmus i gal-
lina q̃ cũ sit aial infirmũ ⁊ de-
bile. p liberatiõe suoꝝ pullorũ aggredit fortiora
se. vt canẽ imo ⁊ holez. ⁊ pariter p educatione
filioꝝ sollicite laborat. Hoc p tãto dictũ ẽ:vt
ostendatur q mater feruenti affectu filios di-

ligit spualiter. Pctõr in presenti vita olim est cõsilio destitutus: nisi ṽginis matris: que singulari prerogatiua ṽt mater peccatoꝝ ⁊ aduocata. actiuiter interuẽtu. Hec em̃ ol sollicitudine se iterponit ꝑ filijs suis. etiã cõtra tortores ꝗ se qr cũ pctõ ꝑ culpã mereat mortẽ: ipsa totis viribus ocum inuadit pcibus ⁊ suffragijs. ⁊ pro pctõre intercedit. Ideo si ꝗs eius cõsilio acquieuerit de filio pditionis filiũ faciet heredẽ glie. Cuius figura habet̃ Gen. xxvij. vbi rebecca dedit Jacob filio suo cõsiliũ de habenda hereditate pmogeniture. vide ibi historiã. per rebeccã naqꝫ que interptat̃ multũ accepit. significat̃ beata ṽgo Maria ꝗ̃ super oẽs alios plus grẽ accepit. cui ṽt illud Prouerb. xxxi. Tu supgressa es vniuersas. per patrem Jacob isaac qui interpretat̃ risus intelligit̃ xp̃s dispensator hereditatis supne. Sed nota ꝙ hec hẽditas debet̃ sctõ ⁊ iusto. de quo inquit deus ꝑ ps. lxxxviij. ⁊ ego pmogenitum ponã illũ ⁊c. ꝑ Jacob autem lenẽ. i. politũ. intelligit̃ pctõr ṽtutibus spoliatus. Jgit̃ hec pijssima mater cupiẽs hunc pctõrem ducere ad palam. ⁊ ad hereditatẽ celi obtinendã dicit ei. Audi cõsiliũ meũ. fili mi iuxta illud ps. xxxij. Uenire fili audi me. porta inqt duos hedos. s. cõtritionẽ ⁊ cõfessionem. et ego eos igne charitatis decoquã. dabisqꝫ eos patri tuo xp̃o vt tibi bñdicat ante mortem. Sꝫ rñdet pctõr. Ego sum lenis. s. sensualitatibus ⁊ delitijs ⁊ spoliatus ṽtutibus ac meritis. Qui ṽo hereditatẽ pmogeniture vult obtinere dꝫ esse pilosus. i. ṽtutibus plen⁹. cognoscet ergo me peccatorez ⁊ sine virtutibus ac maledicet mihi. sed cõfortat eũ mater sua. ⁊ sic eius consilio obediens pgit ad gregem fideliũ ⁊ rediens ad patrẽ xp̃z tãgit̃ ab eo. q̃ inueniẽs eũ vestitũ ṽtutib⁹ per humilitatẽ ⁊ habẽtẽ manum pilosam per effectũ boni operis dicit. Uox quidem vox iacob est. sed manus manus sunt Esau. ac si dicat. vox que intonuit cõtra me ꝑpter peccata tua erat vox peccantis. sed man⁹ tua videt̃ manus iusti. ⁊ sic nõ cognoscit ipm̃. qr ipse ait Eze. xviij. Jn quacunqꝫ ora ingemuerit pctõr olm iniquitatũ ei⁹ quas opatus fuerat non recordabor. Bñdicit ergo eũ in rore celi ⁊ pigue dine terre. tribuens hic ei grãz: ⁊ in futuro gloriã. Quia igit̃ bonũ est ꝯsiliũ matris nostre. ad illam recurrere debemus. vñ Bern. in quodaꝫ sermone ait. O peccator si ad maiestatẽ filij dei non audes accedere vt non liquefias quasi cera a facie ignis. vade ad matrem misericordie ⁊ ostende illi tua vlcera. ⁊ filius ostendet patri latus ⁊ vulnera pater non negabit filio postulanti. nec filius negabit matri interpellanti. nec mater negabit peccatori plorãti: Hec ille. Jpsa enim semper pro nobis orat suum dilectissimum filium. De cuius parturitione tres considerationes faciemus.

Prima dicetur appellationis.
Secunda meritationis.
Tertia vero filiationis.

¶ Pars prima huius sermonis ꝗ̃ ṽt appellationis.

Pro expeditione hui⁹ ptis q̃rit̃ nunqd bt̃a ṽgo ꝑ eo ꝙ peperit dñm nr̃m iesuꝫ xp̃m ṽe appellãda sit mr̃ dei. Et videt Richar. nr̃ l. iij. di. iiij. arti. ij. ꝙ btã ṽgo ṽe appellanda est mater dei. qr oĩa que requiruntur ad rõnẽ maternitatis fuerũt in ipsa respectu iesu xp̃i. vñ sicut xp̃s ṽt verus fili⁹ virginis. ita ipsa ṽt eius vera mater. Primũ patet Luc. i. cũ ei dixit angelus. paries filiũ ⁊c. Luc. ij. ṽt. peperit filium suũ primogenitũ. ⁊ in eodem. c. etiaꝫ habetur. ꝙ beata ṽgo dixit dño iesu xp̃o: fili quid fecisti nobis sic? Scdm̃ ṽo patet Matth. ij. vbi angel⁹ dixit ioseph. Accipe puerũ ⁊ matrẽ eius. ⁊ Luce. ij. ṽt. dixit mater eius ad illũ ⁊c. ⁊ Joh. ij. scriptũ est. erat mater iesu ibi. Jdeo Joh. damascen⁹ inqt Theotoconvere sanctam Mariã predicamus virginẽ. ⁊ in. c. cyrilli approbatis in ephesina synodo ṽt. si quis nõ cõfitetur sanctã virginez genitricem dei. anathema sit. ⁊ sciã mater ecclesia in diuinis officijs illã sic crebro nominat vnde in officio misse inducit principium cuiusdam salutationis sedulij poete qui ait Salue sancta parens enixa puerpera regem: Qui celum terrãqꝫ regit ꝑ secula. cuius numẽ: ⁊ eterno cõplectens omnia gyro: Jmperiũ sine fine manet. ꝗ̃ ventre beato Gaudia mr̃is habẽs cũ virginitatis honore. Nec primã similẽ visa es nec hr̃e sequẽtẽ. Sola sine exẽplo placuisti femina xp̃o. Et iterũ. Uirgo dei genitrix quẽ totus nõ capit orbis. Jn tua se clausit viscera factus hõ. Jn eadẽ etiã missa canit ecclesia. Post partũ virgo inuiolata permãsisti: dei genitrix intercede pro nobis: Et in vespis. Aue maris stella dei mater alma ⁊ in cõpletorio. Sub tuũ presidium confugimus sancta dei genitrix. Et in letanijs. Sancta dei genitrix ora pro nobis. Si em̃ eius filius nõ fuisset de⁹ ⁊ hõ quõ. xl. dieb⁹ stetisset i deserto sine corporali cibo Mat. iiij. ⁊ super vndas maris siccis pedib⁹ ambulasset. Mat. xiiij. ⁊ ꝑpria virtute reddidisset ceco nato visum. Joh. ix. ⁊ quatriduano mortuo vitã Jo. xi. ⁊ faciẽ suã i solis claritatẽ trãsformasset in trãsfiguratione. Mat. xvij. ⁊ furẽtes iudeos ⁊ pilati milites vnica voce ad terram prostrasset. Joh. xviij. ⁊ quõ primus mortuus tam fortiter clamasset vt petre scinderent. Matth. xxvij. Et ideo filio virginis ṽt Esa. xlv. Uere tu es de⁹ abscõditus. Merito igitur gl'iosa ṽt concepisse ⁊ peperisse deuꝫ. Quare aũt hec sit ꝯueniẽs ⁊ ꝑpria locutio. declarat. s. Bon. in. iij. dist. iiij.

⁊ beatus Tho.in.iij.par.q.xxxv.ar.iiij.q꞉ om-
ne nomen significans in cōcreto naturam ali-
quam.pōt supponere ꝑ qualibet hypostasi il-
lius nature.Cuꝫ aūt vnio incarnationis sit fa
cta in hypostasi.manifestū est ꝙ hoc nomen
deus pōt supponere ꝑ hypostasi habente hu-
manā naturaꝫ ⁊ diuinā.⁊ ideo quicquid cōue-
nit diuine nature ⁊ humane pōt attribui illi ꝑ
sone siue hypostasi.ſm ꝙ pro ea supponit no-
men significans humanā naturā. Cōcipi autē
⁊ nasci ꝑsone attribuitur ⁊ hypostasi ſm natu-
ram illā in qua cōcipitur ⁊ nascitur. Cū ergo i
ipso principio cōceptionis fuerit humana na
tura assumpta a diuina persona.cōueniens est
ꝙ vere possit dici deū esse cōceptū ⁊ natum de
virgine.Ex hoc em̄ dꝛ aliqua mulier alicuius
mater.quia eū concepit ⁊ genuit.Quare ⁊ bea
ta ꝟgo ꝟe dꝛ mater dei.nō ꝙ sit mater diuini-
tatis:sed q꞉ persone habētis diuinitatē ⁊ hu-
manitatē est mater:secūduꝫ humanitatem : et
ideo dicitur mater dei ꝑpter cōmunicationeꝫ
idiomatū.Et ita exponi debent verba que po
nit Aug.in lib.de ecclīasticis dogmatibus di-
cens. Natus est ſm veritatē diuine nature
ex deo dei filius.natus est ſm veritatē huma-
ne nature ex hoīe hominis filius.vt non ado-
ptione.non appellatione non nūcupatione : sꝫ
natura in vtraqꝫ natiuitate nascēdo filij nomē
haberet hec ille. Fuit ergo virgo sanctissi-
ma vera ⁊ naturalis mater xp̄i quod ꝓbat ex
dictis.b.Tho.in.i.parte sum.q.xxvij.⁊ in.iij.
parte.q.xxxij.ar.iij. Nam ad rationem ꝟe pa-
ternitatis vel maternitatis ⁊ filiationis con-
currunt precipue tria.Primum est generatio
viuentium.vt viuum generet viuū ⁊ ꝑpterea
quia ignis generās nō est quoddā viuens. nō
dꝛ pater aut mater ignis generati.Scd̄m est
collatio substantie.Nā faber lignorum non di
citur pater scanni aut cuiuslibet alterius artifi
cij qd̄ ip̄e fabricat quia nō cōmunicat sibi sub-
stantiam suam Tertium est materie prepara-
te administratio.propterea terra nō dꝛ ꝓprie
mater hominis q꞉ est materia remota. Quar
tum vero addi pōt ꝙ est assimilatio in natura
specifica.Ideo capillus ab homine generatus
nō dꝛ filius hominis.q꞉ nō assimilatur homi-
ni specifice Cū ergo btā ꝟgo viuens genuerit
xp̄m viuētem: cōicaueritqꝫ ei corpulentā sub-
stantiā administraueritqꝫ ad formationeꝫ cor
poris eius materiam preparatam.⁊ xp̄s ab ea
genitus fuerit ei similis in specie.q꞉ perfectus
homo fuit ex aīa rōnali ⁊ humana carne subsi-
stens sequitur ꝙ fuit eius naturalis filius.⁊ ip
sa;ipsius vera mater.Si autem aliquis obijce
ret ꝙ xp̄s ex beata ꝟgine miraculose natus est
sed miraculosa generatio non sufficit ad ratio
nem maternitatis vel filiationis. non enim di
cimus Euam fuisse filiam Ade.ergo videtur
ꝙ christus non debeat dici filius virginis.Re
spondere possumus secundum Damasce.in li.
ꝙ natiuitas tēporalis qua xp̄s natus est pro-
pter nostrā salutem est quodammodo ſm nos
qm̄ natus est homo ex muliere ⁊ tempore con
ceptionis debito.super nos aūt.quoniam non
ex viri semine sed ex scīō spiritu ⁊ de scīā virgi
ne sup legē conceptionis.Ex quo vt inquit.b.
Tho.in.iij.par.sum.q.xxxv.ex pte matris na-
tiuitas illa fuit naturalis.sꝫ ex pte opationis
spūsscti fuit miraculosa.vn̄ ipsa virgo bn̄dicta
est ꝟa mr̄ dei.Quis ergo explicare valeat q̄to
affectu filiū suū gestauit in vtero.pepit i diuer
sorio.reclinauit in ꝑsepio suoqꝫ lacte pauit vbe
re de celo pleno.Quis enarrare sufficiat quā-
to gaudio ei⁹ infantilia mēbra ꝯtrectabat dū i-
uoluebat pānis ⁊ stricta cingebat fascia.Quis
in super excogitare queat q̄ gratissima fuerit
amboꝝ cōuersatio amoris pinguedine plena
Cōtinuebāt ꝑfecto dulciter.colloquebant̄ sua-
uiter.⁊ ꝟgo ore melliffluo fili mi sepi⁹ ingemi-
nabat.audiebatqꝫ rn̄dētē filiū cū oī reuerētia.
Genitrix mea colēdissima mr̄ mea dilectissima
parēs mea amātissima suauissimaqꝫ sibijnuicē
oscula propinabāt.

¶Pars scd̄a hui⁹ sermo.q̄ dꝛ meritationis. P

Ro expeditiōe hui⁹ ꝑtis q̄rit̄ nūqd btā ꝟgo meruerit fieri mr̄ dei.Et rn̄det̄ ſꝫ Rich.i.iij.di.iiij.ar.iij.q.i.ꝙ icarnatio filij dei pt̄ ꝯsiderari dupl'r.s.q̄tū ad ēntiā:⁊ quātū ad circū stātiā.Pmo mō null⁹ vnq̄ po
tuit mereri icarnationē filij dei.qd̄ ꝓbari pōt
multipl'r sꝫ ad p̄ns solū ꝓbabim⁹ duob⁹ mōis.
Pmo q꞉ fūdamētū meriti nō pt̄ cadere sub me
rito.sꝫ icarnatio filij dei sēꝑ fuit fūdamētū oīs
meriti post lapsuꝫ hūane nature.iquātū sine fi
de ei⁹ iplicita vel explicita nūq̄ potuit qs me-
reri vitā eternā.vn̄ Aug.i li.:enchiridiō.c.peū.
di.Nec āliquoꝝ q̄cūqꝫ iustoꝝ p̄ter fidē xp̄i sa-
lutē potuit iuenire.⁊c. Ideo inq̄t aplūs ad Ti
tū.iij.Appruit benignitas ⁊ hūanitas saluato
ris nr̄i dei.nō ex opib⁹ iusticie q̄ fecim⁹ nos: sꝫ
ſm suā miaꝫ saluos nos fecit.Et ꝯfirmant̄ p̄di
cta ꝑ illō qd̄ dꝛ ad Ro.xi.s.si grā dei iam nō ex
operibus,alioqn iā non ex grā.hec ibi q̄ enim
nō dat̄ gratis nō est grā.c.grāꝫ.i.q.i.sꝫ ſꝫ Aug.
xiij.de trini.c.xix.In reb⁹ ꝑ tp̄s ortis illa sūma
gratia fuit.ꝙ hō in vnitate persone coniunct⁹
est deo.ergo nulli⁹ merito est de⁹ incarnat⁹.,sꝫ
ex mera grā.Cui⁹ incarnationē nō potuisse ab
aliquo mereri ꝓbatur alio mō sic.Nā incarna
tio filij dei fuit infinita.tum q꞉ deus est infini-
te excellentie.iuxta illud psalmus.xlvij. Ma-
gnus dn̄s ⁊ laudabilis nimis.⁊ magnitudinis
eius non est finis. Tum quia fuit ad reparan
dam humanā naturā.que q̄uis nō habuerit

infinitatē individuoꝝ i actu habuit tamen in potentia. vt ait Porphirius in vniuersalibus quia nisi deus ꝓstrixisset numerū erat apta nata communicari in infinitū. Ergo meritū nullius hominis puri. immo nec omniū hominū simul sufficere potuit ad impetrandā filij dei incarnationem per quā humana natura erat reparāda. Si aūt loquamur de ꝓdicta incarnatiōe scḋo mō. s. quantū ad circūstātiam. hoc pōt esse duplr. s. aut quantū ad circūstātiā tēporis: aut quantum ad circūstantiā ꝑsone in qua debebat icarnari. Primo mō potest dici ꝙ sancti patres veteris testamēti meruerunt ꝙ filiꝰ dei naturā humanā assumeret eo tp̄e quo incarnatꝰ est. Ipsi eñ feruentissimis desiderijs ⁊ orōnibꝰ ꝓsupposita filij dei incarnatiōe futura meruerūt eiꝰ accelerationē. Nā secūdū oēs theologos maxime sanctū Bona. in iij. di. iiij. ⁊ Rich. ibidē ar. iij. q. ij. ⁊ in. iiij. di. xv ar. iiij. q. vij. ⁊ beatū Tho. ij. ij. q. lxxxiij. ar. xvj. Ille qui orat pie. humiliter ⁊ reuerēter. fideliter ⁊ ꝑseuerāter: ⁊ petit necessaria ad salutē meretur exaudiri a deo: iuxta illud Mat. vij. Omnis qui petit accipit. et q̄ querit inuenit. et pulsanti aperietur. Sed sancti patres qui fuerūt ante xp̄i aduentū: sic petierūt filij dei incarnationē eis necessariā ad salutē dicentes illud Esa. xlv. Rorate celi dēsuper ⁊ nubes pluāt iustū aperiat terra ⁊ germinet saluatorē. ergo ⁊c. S

SI vero loq̄mur q̄ad circūstantiā ꝑsone. distinguendum est de merito scḋm theologos. maxime Rich. ⁊ sanctum Bona. in. iij. dis. iiij. ⁊ etiam in. ij. di. xxvij. ar. ij. q. ij. Unde ꝓ maiori declaratione ꝓmittendo hic quis dicatur benemeritus s̄m legistas. de quo late per Bal. in. l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. vbi allegat multa iura. ⁊ s̄m canonistas. de quo per glo. in. c. si quos de seruis. xij. q. ij. sequēdo solum doctrinā theologicam. Dico ꝙ est meritū condigni: meritum congrui: et meritum digni. Meritum cōdigni est illud in quo reperitur perfecta ratio merendi: qñ. s. est adequatio meriti ad premiū: vtputa si q̄s per vnū diē seruit alicui laborādo fideliter. meretur de cōdigno certā mercedē siue premiū: vtputa grossum vel carlinū. Meritū digni ⁊ cōgrui est qñ nō est perfecta adequatio meriti ad premiuȝ. Sed differentia est inter meritū digni ⁊ ꝯgrui: quia meritum digni est completum in actu. Meritum v̄o cōgrui est meritum non omnino perfecte cōpletum. sed tamen exiguū hꝫ defectum. Uel est perfecta dispositio ⁊ ꝓpinquitas ad consequēdam aliquā mercedē in futuro. Exemplum autem vtriusq; sic dare possumus. Quidam rex potentissimus pro sua magnificentia proclamari facit: ꝙ si quis per vnā diem ei seruierit dabit ei decem milia talenta auri. tunc si quis ei seruierit per illam diez merebitur ipsa decem milia talenta. non merito condigni. quia maius est premium q̄ sit meritum laboris. ⁊ sic non est adequatio meriti ad premium merebitur tamen ipsa talenta merito digni. quia cum sic placuerit regi promittere ille qui ei seruiuit per diem factus est dignus ipso premio ex regia liberalitate ꝓparato. Sed posito ꝙ [illegible]us seruierit per illā diē sed ex lassitudine per aliquam hore momentum quieuerit a seruitio siue labore. iȝ nec merito condigni nec merito digni mereat̄ ipsa talēta quia non laborauit perfecte per integram diē tamen merito cōgrui dicetur mereri illud premium: quia quod minimum est pro nihilo reputatur. l. quod minimum. ff. de re. iu. c. reuera. vbi glo. de conse. di. ij. Et similiter si quis cum a principio diei ceperit feruenter laborare. ⁊ ꝑseuerauerit vsq; ad. xxiij. horam. et vlterius prosequatur laborando ille qui videbit eum prope finem laboris dicet. Iste meretur decem milia talenta auri. Uel dicet. Iste lucratus est decem milia talenta auri. quia est prope complementum meriti et parum deficit. et est dispositus ad perficiendū ⁊ cōsequendum premium: vnde posito casu ꝙ aliquo superueniēte impedimēto sine culpa sua nō potuerit perficere: licet nec merito ꝯdigni nec merito digni mereatur ipsa talēta: tamen ipsa merebitur merito congrui. T

MOdo ad ꝓpositū nostrum dico. ꝙ iȝ beata virgo maria non meruerit merito condigni concipere christum: quia beneficiuȝ incarnationis est supra merita omnium angelorum ⁊ cunctarum creaturarū. vñ ⁊ supra merita ipsius virginis benedicte: tamen quia ex benignitate sua deꝰ diffiniuit pro salute hūani generis carneȝ assumere de vna muliere. ipsa beatissima virgo a principio suo vite vsq; ad incarnationem filij dei merebat̄ esse mater dei merito cōgrui: q2 propter excellentiaȝ sanctitatis sue et perfectionem virtutum. ad hoc erat magis idonea ⁊ disposita q̄ omnes alie mulieres que vnq̄ fuissent aut future essent in mundo. At vbi v̄ba illa sanctissima ꝓtulit. scȝ Ecce ancilla dñi: et suuȝ ꝯsensum verbo firmauit: ilico meruit merito digni ꝯcipere xp̄ȝ: ⁊ effici mater dei. Tunc enim inuenta est excessisse merita omniū electorum. Et marie ꝓpter eminentiam quattuor virtutum. Prima fuit obedientia dum dixit. Ecce. Exhibuit namq; se tantum promptissime ad obediendum deo quantū fieri potest a pura creatura et intensissima fuit illius voluntas quantum intendi potuit vnde non tantum; intensa fuit volūtas Abrae dū voluit filiū immolare: aut avo: licet q̄ ꝓ dei obedientia dura et aspera q̄q; pati non recusarunt. Scḋa virtus fuit humilitas quā demonstrauit dum ait: ancilla dñi. Tunc

eni tantum descedit in nihilu respectu dei. q nulla vnq creatura ita viluit sibiipsi p deo sicut ipsa. r l3 magna fuerit hūilitas abrae cum dixit Gen.xviij. Loquar ad dnm meū cuz sim puluis r cinis. Et Job. cum dicit. xvij. c. sui li bri. Putredini dixi. pater meus es. matermea r soror mea vermib9. Et Dauid ps. xxj. dū ait. Ego autem sum vermis r non homo. opprobrium hominum et abiectio plebis. Tamen humilitas virginis benedicte superauit istorum r quorumcunq aliorum humilitatē. Propterea in cātico suo cecinit. Lu j. Respexit humilitatē ancille sue: ecce eni ex hoc beataz me dicent oēs gnationes. Tertia fuit eius fides quā explicauit dū pfecuta est. Fiat mihi. Tūc eni captiuauit oēm intellectū in obsequiū dei credidit q simplr r purissime qcūq fuerāt sibi p angelū intimata. Hinc Elizabeth cōmendano illā dixit. Beata que credidisti: qm perficientur in te que dicta sunt tibi a dño. Quarta virtus fuit charitas: quā demonstrauit dum ait. Fm verbū tuū. Tunc enim omne cor suuz. r omne esse. atq omne obtulit volūtarie deo. Quapropter tantam dei gratiam in hoc actu recepit q sicut perfectiōes diuine omni intellectui sunt incomprehensibiles. sic pfectiones gratiarum quas beata vgo suscepit in conceptione filij dei solo diuino intellectui: tanime xpi fuerūt cōprehensibiles. Unde credit q ad istā abyssum imperscrutabilē omniū charismatū spūssancti que in ipam dei genitricē descenderunt in hora pceptionis filij sui: intellectus humanus vel angelicus nunq potuit attingere. Multa namq plura operatus est de9 in vgine r qdem grāndia q ea que scripta sunt aut excogitata fm sntaz diui Hiero. in sermone ad Eusto. Pro cōclusione aūt huius partis dico: q qr brā vgo fuit purissima r nunq aliq peccati sorde maculata atq omnib9 virtutib9 redimita. meruit effici mater dei merito congrui iuxta illū Ans. in li. de cōceptu vginali. Decuit vt pceptio illius hois de matre fieret purissima tāta puritate qua sub deo neqat maior intelligi rc. Unde canit ecclesia. Beata viscera Marie virginis que meruerunt portare eterni patris filiū.

¶ Pars tertia hui9 sermonis que dicitur filiationis.

Ut patere pōt ex pdictis. sicut beata vgo est vra mater dei. ita r dei fili9 est ver9 fili9 virginis: ita q ipa bndicta vgo h3 vnū r eundē filiuz cū deo. Notādū tn p maiori declaratiōe pdictoꝝ. q qnātū ad pñs spectat triplex reperit filiatio. s. naturalis legalis r spūalis. l3 dnqz gña filioꝝ distinguātur a iuristis. vt p glo. inst. de adop. i prin. r l suf. q bus mo. na. effi sui s. ij. Filiatio naturalis est qua qs efficit fili9 per carnalē gnationem. Filiatio legalis est que fit per iperialē adoptionem. Filiatio spūalis est: que fit per spūalē baptismi regenerationē. Et fm hāc triplicem filiationem virgo maria habuit tres filios. Primus fuit xps quem p naturalem gnationē habuit: qr eū de suis visceribus gnauit. Un Gala. iiij. dicit apls. Misit deus filiū suū natū ex muliere rc. r Rom. j. Qui factus est ex semine Dauid fm carnē. Ex qbus vbis habet q beata vgo ex pgenie dauid duxit originē. Si eni xps fm carnē ex semine dauid natus est. et in carne xpi nō fuit nisi semen virginis. manifestū est ipaz ex semine dauid descendisse. Non solū aūt hoc ostēdit ex apostolica autoritate. s3 etiā ex testimonio eccłie que errare nō pōt. Ait eni. Natiuitas gl'iose vginis marie ex semine Abrae. orta de tribu Juda clara ex stirpe dauid. Ostendit etiam hoc ex voce ipsius dauid pphete ipsam exortātis r Gabrieli assentiat. dicens ei ps. xliiij. Audi filia r vide rc. Quia igit beata virgo fuit mater filij dei. r ipse dei fili9 ex tali maternitate tria cōsecuta est.

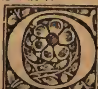
¶ Primo materne autoritatis imperiū. Unde Luce. ij. dicitur. Et erat subditus illis. Jō Augu. inquit. Hoc singulariter illa femina habuit vt sibi habeat nascēdi humanitate subditum quē nō solū humana verū etiā angelica natura veneratur r adorat altissimū. Scdo cōsecuta est misericordie r pietatis perfectū affectū. Unde Ber. in quodā sermone inquit. Quātuz viscera illa virt9 pietatis affecit. in quibus nouem mēsib9 pietas requieuit. nam r ante mētem q ventrem repleuit. et cum ex vtero processit ab animo nō recessit. Tertio consecuta est sublimationem ad filiū. Unde Damas. inquit. Decuit matrem ad filium sublimari. vt ad ipm ascenderet sicut ipse ad illam descenderat. P.

Secūd9 fili9 beate virginis fuit Johānes euāgelista. qui fuit eius filius p imperialē adoptionē. Est aūt adoptio qdam legalis filiatio iducta ad solatiū eoꝝ q filios: nō hñt. l. cū eū. C d adop. r l. adoptio. ff. eodē titu. Quia aūt beatissima vgo erat in morte nostri salua toris priuanda suo: dilectissimo filio ideo ad aliqualē pfolationē eius. ipe imperator celestis in tribunali crucis existens: publico edicto Johannē matri sue in filiū adoptauit dum ait. Mulier ecce filius tuus. Ex illa autez adoptione Johannes tria priuilegia habuit. Primum est q factus est gabrielis archangeli socius. Unde petrus Damianus inquit. Johannes archangelo Gabrieli ad custodiam dei matris socius est deputatus: vt ille integram virginem inuisibiliter custodiret: r iste forinsecus fragilitati feminee obediētie sue ministe

rium exhiberet. Secūdum est quod factus est verbo dei magis intimus. Unde idē doctor ait. Quā to Johānes familiarior cum matre dei cōversatur: tanto vicinior verbo efficitur. Tertiū est quod factus est quadā spūali gratia frater seius tori. dicēte eodē doctore. Sicut dixit dñs matri. Hic est filius tu⁹ ita dixit discipulis. Hoc est corpus meum. et causatum fuit in illis verbis effectus vt ilico panis ille dñicū fieret corpus. Ex quadam itaque similitudine si dicere audeamus. beatus Johannes non solum filiū positus est nomine. sed propter ista verba dñica quoddam maius necessitatis sacramētū apud beatā virginē meruit obtinere. y

Tertius filius fuit Johannes baptista qui fuit eius filius per spūalem baptismi regenerationem. Ipsa eñ eū baptizauit non baptismo fluminis. sed baptismo flaminis. sicut dicit Chry. Cum enim beata virgo maria salutauit Elizabeth: vox salutationis per aures eius ingrediēs ad puerū descēdit: virtute cuius salutatiōis puer spūmsanctum accepit. Unde dixit Elizabeth benedicte virgini. Ecce eñ vt facta est vox salutationis tue in auribus meis: exultauit in gaudio infans in vtero meo. Per illam ergo virginis salutationē recepit Johannes spūssancti infusionem. sicut pdixerat Gabriel angelus patri suo Zacharie Luc. j. di. Spiritussctō replebitur adhuc ex vtero matris sue. Per illam aūt spūs sancti repletionem meruit a peccato originali emundationem. Si ergo ad vocem salutationis marie puer spūsctō repletus est ab originali pctō purgatus: aperte claret quod beate virginis spūalis filius effectus est. quia per spūmsanctū per eā fuit baptizatus. Sciendū est igitur quod btūs Johānes in vtero materno existēs virtute salutationis btē virginis quattuor prerogatiua accepit. Primo exultationem: quia exultauit in vtero matris audiēs melliflua vba beate virginis. Secūdo a peccato originali purgationem. vt. s. dictum est. Tertio spūssancti receptionem. quia deum in vtero virginali eē cognouit. et illum vt potuit per illā: exultationem in vtero adorauit. Quarto spūssancti repletionem: quia non solū ipse repletus est spūsancto pphetico: sed etiā matrē repleri fecit. Unde Lu. j. Postquam dictū est quod exultauit infans in vtero eius sequitur. et repleta est spūsancto Elizabeth. et prophetauit &c. Sed his duab⁹ vltimis filiationibus dimissis cōcludamus nostrum sermonem in filiatione naturali domini nostri iesu christi ex virgine. de qua et de eius effectu loquens Bernardus inquit. Quamuis deus cum omnibus sit. specialiter tamen est cum maria: cum qua tanta vtriusque connexio ei fuit: vt illius non solum voluntatem: sed etiam carnem sibi coniungeret et de sua virginea substantia vnū christum efficeret. vel potius vnus christus fieret. qui licet nec totus de deo nec totus de virgine. totus tamen dei et totus virginis eēt nec duo essent filii sed vn⁹ vtriusque filius. q est benedictus in secula seculorum. Amen.

¶ De eiusdē benedicte virginis parturitiōe. Sermo. v. Z

Gratia mulieris sedule delectat virum suū Eccl. xxvj. Multū honoris pfert viro suo vxor sollicita si cōtingat peregrinos ad domū suā declinare qui commode nō possent illis ministrare nisi vxore mediāte. Que dā eñ mulieres sunt ita prompte. et vt vulgariter dr. auisate. quod dicto citius vt ita loquar. videtur oia ad viri nutū ministrare. Spiritualiter. paterfamilias domus est deus pater. qui volēs mortalibus peregrinis nimio frigore fatigatis prouidere de cibo. voluit virginē mariam suam esse sponsam cuius sollicitudine ecclesie filiis ad conuiuium diuinum venientib⁹ pararet necessaria. De qua spōsa dicitur. Ps. cxxvij. Uxor tua sicut vitis abūdās in lateribus dom⁹ tue. Et figuratur Gen. xviij. vbi dr. quod cum tres angeli in forma triū virorum venissent ad tabernaculū abrae: vocauit abraā vxorem suā Sarā. et dixit ei. Accelera tria sata simile commisce. et fac subcinericios panes. Per tres autē viros intelligūtur tres potētie aīe. quibus ipsa aīa deo et angelis assimilatur. Uel per tres viros intelligitur triplex hoim genus. seu triplex tpa scilicet tēp⁹ legis nature. scripture: et gre. In omni eñ tpe fuerūt oēs potētie aīe peregrine a deo post lapsum Ade. Itē oēs homines cuiuscumque gñis et cōditionis fuerūt peregrini. et necesse habuerūt applicare ad tabernaculum abrae. i. ad fidem eius quā habuit de messia venturo. Uolēs ergo deus oīb⁹ hominib⁹ tā veteris quam noui testamenti puidere de vero pane. i. de filio suo. qui est panis viu⁹ de celo descēdēs. Jo. vj. c. Elegit virginē benedictā. que tria sata simile cōmiscuit: vt inquit Bern. Dū in vtero suo nouū: antiquū et eternū coniunxit. nouā scilicet aiam xpi de nouo creatam. antiquum. i. corpus ei⁹ de natura veteris Ade productum: et eternum i. dei verbum qua coniunctione mirifica oēs fideles reficit. non solū posteros per sacramenti susceptionem sed etiā primos per credulitatē. Unde inquit Leo papa in quodā sermone. Uerbi incarnatio hoc cōtulit faciēdo q̄ fecit quod sacramētum salutis humane in nullavnquam antiquitate cessauit. nam q̄ predicauerūt apostoli hec annūciauerūt pphete. nec serō est impletū quod semp est creditum. nec minus adepti sunt qui in illū crediderūt promissum quam qui re

ceperunt donatū. hec ille. Fuit ergo beata virgo maria mulier illa sedula. que virū suū. i. sponsū celestē deū oblectauit. de quo venientibus ad eam peregrinis. i. hominibus per fidē. panē dulcissimū i. filiū suū concipiendo et parturiendo protulit. De qua dei matre et eius partu quinque considerationes faciemus.

Prima dicetur conditionis.
Secunda commendationis.
Tertia ostensionis. Quarta inductionis.
Quinta vero expositionis.

¶ Pars prima huius sermo. que dicitur conditionis scilicet partus virginalis et ipsius virginis parturientis. A

Pro expeditione prime partis sermonis nostri. est sciendum primo quod partus beate virginis fuit dissimilis a partu aliarū mulierū. Cetere enim mulieres ante partū habent timorē ne in partu periclitentur. In partu habent dolorē et post partū incurrunt languorē. Beata autem virgo nec ante partū timorē habuit: nec in partu dolorem nec post partū languorē. Primo enim ante partū timere nō potuit. quia se ab eterno a patre celesti electā sciebat in sponsam iuxta illud psalmo. cxxxvii. Elegit dominus syon: elegit eam in habitationē sibi. Per syon namque intelligitur beata virgo que semper dei gloriam speculabatur. Syon enim speculatio interpretatur. Non etiā debuit timere que dei filiū in vtero habebat. Eccl. xxiiii. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Timere nō potuit in quā spiritussanctus cū plenitudine gratie superuenit. Luc. i. Spiritussanctus superueniet in te: et quā dei angelus custodiebat. Angelus enim eam custodiuit et in mundū venientē: et in mundo existentē: et de mundo recedentē. Unde ipsa dicere poterat illud Judith. xiii. Uiuit dominus quoniam custodiuit me angelus eius. et hinc euntē. et ibi commorantē et inde reuertentem. Secundo in partu nō habuit dolorem. et hoc conueniens fuit multis rationibus de quibus tractaui in. v. parte huius operis sermo. vii. parte. i. de quibus vnā tangit Hugo de sancto vict. dicens. Eua postquam malā delectationē conceperat: quod filios in dolore paritura esset audiuit. vt aperte demonstraretur quod nō idcirco pariat cum dolore eo quod a viro sed quia ex libidine concepit. Beata autem virgo nō solū sine libidine concepit: sed nec de semine viri accepit. et ideo sine dolore filiū edidit. Aliam etiam rationē tangit prefatus doctor dicens. Absit vt tristicia et gemitus ibi interuenerit vbi gaudiū omnimode predicatur. Gaudebat enim in immensum de tanta prolis maiestate. de conseruata sibi virginitate. de humani generis saluatione. et de angelica iubilatione. quia ibi angeli aderant qui epitalamiū decantabant. Et iterum idem ait. Absit vt ibi tristicia interuenerit. ad cuius partum multitudo angelorum cecinit. Tertiam rationem assignat Damasc. qui inquit. Beata virgo dolores quos effugit pariens. hos in christi passione sustinuit. Tertio post partu nullū sensit languorē. Non enim potuit languere que medicinā celestē. i. filium dei in vtero portauit. qui sicut dicitur Mat. iiii. Sanat omnes languores. et omnes infirmitates. Itē non potuit languere illa cū qua erat gygas fortissimus qui omnem imbecillitatē sustētauit. de quo dicitur psalmo. xviii. Exultauit vt gygas ad currendam viā etc. Unde Aug. in quodā sermone in persona virginis loquitur dicens. Qui natus est ex ventre meo. exiuit vt gygas magnificus. et venter meus nō est pudore euacuatus. Non potuit etiam languere illa cū qua erat dei virtus que ipsam confortabat et firmiter roborabat. de quo dicitur Esai. xl. Qui lapsis dat virtutē et his qui nō sunt fortitudinē et robur multiplicat. que ibi refrigeriū prestabat et nullā pati molestiā permittebat. vnde dixit ei angelus Luc. i. Uirtus altissimi obumbrabit tibi. B

Secundo principaliter in hac parte est sciendū quod partus beate virginis fuit multe puritatis. et hoc dupliciter. scilicet ex parte matris et ex parte prolis. Primo enim in matre fuit tanta puritas quod nec in conceptu nec in partu sua potuit violari virginitas sed seruata puritate virginali ipsa eum concepit et peperit. Nec mirum: quia ipsa est sydus dei. ideo peperit filiū tanquam diuini splendoris radiū sydus enim radium suum emittit sine sui corruptione et virgo peperit filiū suū sine sui violatione. Unde canit ecclesia. Sicut sydus radiū profert virgo filium pari forma: neque sydus radio: neque mater filio fit corrupta. Hinc etiam est quod propheta ortum christi assimilat luci. dicens ps. xcvi. Lux orta est iusto. Et ps. cxi. iterū ait. Exortū est in tenebris lumen rectis corde. Itē quia beata virgo est campus dei. ideo filiū suum generauit tanquam florem amenum. Sicut enim flos de campo oritur sine campi fossionesic christus de virgine natus est sine matris corruptione. Unde ipse inquit Cant. ii. Ego flos campi. Quia vero est libanus dei: ideo generauit thus odoriferum. Sicut autem thus quod emanat cortice non inciso est magis odoriferum et preciosum sic filius virginis qui egressus est non inciso cortice: idest non violato virginali pudore totū orbem suo odore repleuit. Unde ipsa virgo inquit illud Ecclesiastici vigesimoquarto. Quasi libanus nō incisus euaporaui habitationem meam. Secundo ista puritas attenditur ex parte prolis. In christo enim est diuinitas. anima et corpus Eius autem diuinitas. est purissima. de qua Sapientie septimo dicitur. Candor est lucis eterne: et speculum sine macula. Eius quoque anima a deo fuit purissima creata. Unde ipse filius virginis dicere potest illud Sapientie octauo. Sortitus sum animam bonam. Eius etiam caro fuit pura: quia de purissimis sanguinibus virginis assumpta. Unde

Damasce.ait. Templuz construxerat sibi xp̄s ex castis et purissimis sanguinibus virginis alarōnali et intellectuali aiatum primitias masse nostre. C

Tertio in hac parte dico q̄ part⁹ virgin fuit multe paupertatis.vt.s. declaratuz est in.ij.sermone huius partis. parte. iij. Caruit em̄ btā virgo oībus illis q̄ cetere mulieres in partu suo desiderant habere Primo nāq̄ caruit seruientiū peritia. quia nullā seruitricē habuit:sz ipsa vt inqt Hierony. ꝫ Heluidiū puerū pānis inuoluit et in presepio colloca uit. Nulla em̄ mulier assistere voluisset paupercule peregrine in diuersorio posite et in media nocte. loco aūt domocellarū habuit bouē et asinū. Scd̄o caruit pannoꝝ copia q̄bus se et pueꝝ tegere posset. Unde Beda in quodam sermone de dn̄o nr̄o ait. Qui totū mūdū vario vestis ornatu pānis vilib⁹ inuoluit. Tertio caruit ignis presentia. qui multū vtilis fuisset ꝓpter hyemē et noctē:tam ad calefactionē pueri et membroꝝ ꝯsolidationē:q̄ etiā ad illuminationē loci tenebrosi. Quarto caruit ciborū abundantia:qr cū esset paupercula parce viuebat. et puerum nō nutricibus dabat lactandū:sed ꝓprijs vberib⁹ nutriebat. Unde canit eccl'ia. Ipsuz regē angeloruz sola virgo lactabat vbere de celo pleno. Quinto caruit camere pulchritudie et lecti mollitie. nā p camera habuit stabulū quod nō est habitaculū hoim sed iumētoꝝ. p lecti mollitie puer habuit presepe et fenū. Istaz aūt tantā paupertatē xp̄s in se et in matre eligere voluit vt diuitū superbiā cōfunderet. et pauperibus cōsolationem daret. Unde Ber. inqt. Nimiruz si voluisset venire poterat mouēdo celū cōcutiēdo terrā et emittēdo fulgura. non sic aūt ꝓcessit sed nō tm̄ hō factus est. sed etiā pauper et pauperē matrē elegit q̄ careret cunis q̄bus infantez reclinaret. et hoc fecit humanā volēs ꝯculcare supbiaz. hec ille. D

Quarto p̄ncipaliter dico q̄ partus virginis fuit multe nouitatis. accipiendo nouum ꝓprie. Nō enim dr̄ nouū quod alias est vsitatum. l. nō est nouum vbi doc. ff. de legibus nec dr̄ nouū qd̄ aliq̄n factum est. lz modo renouet. c. achaci⁹. xxiiij. q. j. et. c. satis. xxxiij. q. j. et. c. preceptis. xij. dis. sed illud ꝓprie dr̄ nouuz quod nunq̄ fuit. ca. auaricie. et ibi Archid. de elec. lib. vj. Ista autez nouitas maxime fuit triplex. Nam primo fuit nouitas generationis. noua eniz et inaudita generatio fuit quādo de sola matre voluit nasci. Unde dicit August. in sermone de natiuitate domini. Precesserat prima generatio sine viro et femina sicut in adam Secunda d̄ viro sine femina sicut in eua. Erat tertia de viro et femina sicut in nobis. Restabat ergo quarta siue viro de femina cunctis vi uentibus desiderata. que tres predictas superauit. Scd̄o fuit ibi nouitas vnionis:quia s̄m Ber. in vnam personam vnita sunt tria. s. nouuz. antiquū. et eternū. vt. s. dictū ē. s. aīa caro. et diuinitas. Itē vnita est suprema natura. s. ipsa diuinitas. et natura media. idest anima et natura infirma idest caro. Tertio fuit ibi nouitas signorum. de qua inquit Bern. in ser. de natiuitate domini. Innoua domine signa: immuta mirabilia. qm̄ ipa ꝯsuetudine viluerūt priora plane solis ort⁹ et occasus. terre fecunditas tēpoꝝ vicissitudo. miracula magna sunt sed totiēs visa viluerūt. Ecce inqt noua facio oīa. et h̄e noua miracula cōceptus fuit sine pudore partus sine dolore et mater sine corruptione. virgo peperit. et post partū virgo inuiolata permāsit. fecūditatē matris habēs cū virginitatis honore. De ista etiā mirabili nouitate dr̄ Aug. in li. de symbolo. Parit mr̄ et virgo feta et intacta factor oim fit creatura portat manibus q̄ regit oīa. lābit vbera regēs sydera. tacet et verbū est necdū q̄s esset demonstrabat et vniuersa creatorē suū indicabāt. et hec sufficiant quoad cōditiones partus virginalis. E

Quantū v̄o ad conditiōes ipsius virginis mr̄is puerientis est sciēdū q̄ mater xp̄i p̄mo fuit filio valde vnita. Uñ ipa inqt Can. ij. Dilect⁹ me⁹ mihi et ego illi. Et. vij. eiusdē li. c. iterū ait. Ego dilecto meo et ad me ꝯuersio ei⁹. Intantū aūt fuit mr̄ filio vnita q̄ sine ea nō cōcipit. Nā Lu. j. dixit ei angelus. Ecce ꝯcipies i vtero et paries filiū. Nec mirū: qr ei⁹ vterus erat flos puritatis iuxta illud Can. j. Lectulus nr̄ floribus. sine mr̄e fili⁹ nō inuenit. Uñ Mat. ij. dr̄. Intrātes domū inuenerūt puerū cū maria matre ei⁹. Nec mirū. qr ipa ē via veritatis. q̄ Eccli. xxiiij. inqt. In me oīs gr̄a vite et veritatis. Sine mr̄e fili⁹ nō crucifigit. Uñ Ioh. xix. dr̄. Stabat iuxta crucez iesu mr̄ ei⁹ et c. Nec mirū: qr ipa est mater pietatis. et ex pietate materna ibi stabat. et cū filio crucifigi parata erat. Naz ei p̄dictū fuerat Lu. ij. Tuaipsi⁹ aiam pertrāsibit gladius. Sine matre sp̄usſanctus a filio nō destinatur. Unde Act. j. dr̄. Erāt oēs perseuerantes in orōne cū mulierib⁹ et maria mr̄e iesu. et sic orantes receperūt sp̄m sanctū Nec miruz quia ipsa est aqueductus gr̄e sp̄ualis. iuxta illud Eccli. xxiiij. Ego quasi aqueductus exiui de paradiso. F

Secundo dico q̄ mater xp̄i fuit filio valde chara. quod quidē ille ostendit. quando i cruce ex his tantam curam de ea habuit q̄ illaz iohāni recōmendauit. Christus namq̄ in hac vita q̄nq̄ habuit et possedit. Habuit quidez aliquādo quandā lz paruā. pro expēsis sibi dataz pecuniā habuit corp⁹ et animā habuit matrez et ecclīam. Ea aūt que fuerunt vilissima custodi vilissimo. ea vero que fuerunt chara et charissima custodibus charis et charissimis commisit.

mendauit. Nam pecuniam quam cōtemptibilem z vilissimā reputauit custodi vilissimo. s. Jude scarioth recōmēdauit. Corp⁹ vero suum charis custodibus dimisit. s. Joseph de arimathia z Nicodemo. Ecclam autē quam habebat chariorem: charioti custodi tradidit. s. petro apostolo sed matrem quā habebat charissimam: charissimo custodi commēdauit. s. Johanni euangeliste. Alam xpo quā habebat supercharissimā: custodi supcharissimo recommendauit scz pri eterno. dicens Lu. xxiij. Pater in manus tuas commendo spūm meū. Ex hoc aūt q Johānes a xpo super omnes alios discipulos dilectus. vt Joh. xxi. habetur mariam in custodiā accepit: ostenditur q ipsa bn dicta xpo filio suo charissima fuit. G

Tertio dico q fuit in maxima reuerentia filio qd ptz ex quinqz. Primo. quia sibi subditus eē voluit iuxta illud Lu. ij. et erat subditus illis. Secundo: quia eius voci ptinus obediuit. sicut patet Joh. ij. Cum enim vinum in nuptijs defecisset: z virgo dixisset ministris. Quodcunqz dixerit vobis facite. statim vt filius cognouit q mater hoc dixerat: miraculum fecit: z aquam in vinum mutauit. Tertio ex eo q filius in occursum perrexit. qñ. s. ipsa de hac vita transiuit. Quarto ex hoc q ipsam ad suam dexterā collocauit. Quinto ex hoc q eam nostram petitionariam fecit de quibus tribus vltimis habetur. iij. Regū. ij. sub figura Bersabee matris Salomōis vbi dicitur Surrexit rex in occursum matris adorauitqz eam. Ecce quia reuerenter sibi obuiauit. positusqz est thronus matri regis que sedit ad dexteram eius. Ecce quia eam ad suam dexteram collocauit. Deinde subditur. Dixit q ei mater. Petitionē vnā paruulā ego deprecor a te: ne confundas faciem meam. Dixitqz ei rex. Pete mater mi. neqz eñ fas est vt auertam faciem meam a te. Ecce qr nr̄am petitionariam eam fecit. H

Quarto dico q beata xgo fuit dei filio mater vera. qd ptz ex eo q sibi carnis substantiam ministrauit, atqz conuenientem locū ac conueniens nutrimentum et exhibuit. z nouē mensibus eū in vtero portauit z fouit. z et nato de necessarijs prouidit. Ideo ipse dñs noster Sapie. vij. inquit. In ventre matris figurat⁹ sum caro. Ecce locus conueniens. nouem mensiū tēpore coagulatus sum in sanguine. Ecce quia in eius vtero nouem mensibus stetit. ita q sicut dicit Augu. z Dama. de decimo aliquid attigit, potest enim mulier portare filium decem mensibus in vtero z non plus nisi per duos dies vltra decimum mensem. l. in testamento. ff. si. ff. de suis z legi. he. z ff. mulier. vbi glo. in auk. de resti. z ea que pa. col. iiij. z l. gallus. in princi. vbi glo. in verbo mēsee. ff. de lib. z posth. z ibi per Bal. z ff. de statu ho. l. septimo mense. vbi glo. Postea sequitur ex semine hominis. Ecce quia et substantiam carnis ministrauit z dicit hominis nō hoim Ceteri eñ sunt nati ex semine hoim xps aūt solū ex semine hois. s. virginis vñ xps nō vocat se filiū hoim. sed filiū hois. vt habet Mat. xvj. z xxvj. z Mar. ij. z. ix. z. x. z Lu. v. z vj. z Joh. xiij. c. z vocatur ibi semē ei⁹ sanguis virgineus a spiritusancto totaliter deauratus. Deinde subdit. Et delectamento somnij cōueniens. Ecce cōueniens nutrimentū z ministerium. Ipsa eñ vt vera mater eū natū pānis inuoluit z suo lacte pauit. Vñ cantt eccl̃ia. Membra pānis inuoluta xgo mater alligat. z man⁹ pedesqz crura stricta cingit fascia. Et itez. Ipsa regē angelorū sola xgo lactabat zc. Ideo qn ipsa xgo vult nobis filiū placare pōt dicere illud. ij. Mach. vij. Fili miserere mei q̄ te in vtero nouem mensibus portaui. z lac triēnio dedi z alui. z in etatē istā pduxi. J

Quinto dico q beata virgo fuit tota mr̄ qr et totā subam corporalē ministrauit ita q nullus pr̄ aliqd sibi dedit. Ideo dr̄. Hiere. xxxj. Nouū faciet dñs super terrā femina circūdabit virū. Solet aūt hō circūdare qd suū proprium est. Nulla ergo mulier vnquā puerū perfecte circūdedit. qr caro pueri tota sua nō fuit. sz pater ibi partē habuit Uirgo aūt beatissima illum suū i vtero circūdedit: qr ibi de alieno nihil fuit Vñ fuit sicut figura circularis. Nā alie figure fm Aug. ex pluribus lineis pficiunt. figura xo circularis vna tm̄ linea claudit. corpus aūt xpi formatū est tm̄ vna linea. s. sola carne xginea. Illud etiā quod est circūdatū ex oi parte est clausum. Nā si aliqua aptura ibi fuerit bene circūdatum non erit Nulla igit mulier puerū in vtero circūdedit: qr nulla clausa in conceptione. sz ois aperta fuit. sola aūt xgo filiū circundedit quia ex omni parte clausa fuit. s. ante partū i partu. z post partū. Et ideo dicit Cant. iiij. Hortus cōclusus. fons signatus zc. Sexto fuit filio suo pia z studiosa mater. qr et sollicite oia pietatis officia exhibuit vt diffuse tractaui in. iij. parte hui⁹ opis sermone. j. parte. ij. Et hic pertranseo.

¶ pars. ij. huius sermonis. que dicitur commendationis. K

Dixit deuota qdā mulier dño nro Iesu xpo. vt habet Luce. xi. Beat⁹ vēter q te portauit z vbera q̄ suxisti. z cōiter tenet q hec mulier fuit btā Marcellina pedissequa scte Marthe. In quib⁹ vbis cōmēdat ventrem illum sacratissimuz qui dñm nostruz Iesum xpm peperit. z vbera eius sanctissima que ipsum xgineo lacte nutrierunt. De primo aūt scilicz de ventre xginali dixit deus spōse

tue Cantic.vij. Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus liliis. Eius enim venter fuit plenus illo tritico: de quo dicit Johan.xij. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit &c. Hoc autem triticum fuit instar aceruí. Aceruus enim tritici in imo est latus in medio partim latus et partim angustus. christus autem quantum ad naturam infimam .i. humanam fuit nobis manifestus: quantum vero ad naturam mediam .i. alaz fuit prim occultus. et partim manifestus. sed quantum ad naturam summam .i. diuinam fuit nobis valde angustus .i. occultus. Istud autem triticum fuit granatum in ventre ipsius benedicte virginis que fuit vallatus liliis. Et dicit lilia in plurali. quia oia que in ipsa fuerunt pura et munda fuerunt: habuit enim mundas cogitationes. intentiones: locutiones et operationes. Et dicit vallatus: quia venter eius liliis puritatis et mundicie vndique fuit circundatus scz intus et extra. sursuz et deorsum: a dextris et a sinistris. ante et retro: ita quod hostis in eius cor nunquam intrare potuit: nec aliquam impuritatem imittere valuit. Nam intus inueniebat lilium puritatis. extra lilium castitatis. sursum lilium contemplationis. deorsum lilium humilitatis. a dextris lilium temperantie. a sinistris lilium patientie ante lilium prouidentie de futuris: retro lilium iusticie de preteritis. Ex quibus patet quod vere locuta sit predicta mulier dicens. Beatus venter qui te portauit. Nos vero dicere possumus. Beatus venter marie virginis qui fuit thalamus christi iuxta illud ps.xviij. Tanquam sponsus procedens de thalamo suo. qui fuit reges saluatoris sui. Unde ipsa virgo inquit Eccli. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Qui fuit fons omnium gratiaruz iuxta illud Can.iiij. Fons hortorum. puteus aquarum viuentium &c. In hoc autem distat iste fons ab aliis fontibus: quod alii fontes aquam hauriunt ab inferiori: et redundant ad superius. Iste vero fons celestis aquas suarum gratiarum habuit a superiori .i. ab altitudine trinitatis et fluit ad nos inferius per dona sue largitatis. O beatissime venter matris dei. perfecto tu fuisti apotheca omnium charismatum dei. Unde Bern. inquit. Apotheca est maria omnium gratiarum: in qua celestis pigmentarius cum omnibus suis vnguentis se collocauit. et cum omnibus delitiis accubuit. Tu fuisti spiritussancti habitaculum vnde inquit angelus Lu. primo. Spiritussanctus superueniet in te. Hic enim superuenit. quia super omnem aliam creaturam in te descendit. Tu fuisti armarium diuine sapientie continens illum de quo dicitur ad Col.ij. In quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi. Tu fuisti receptaculum lucis eterne: recipiens illum de quo scriptum est Sapie.vij. Candor est lucis eterne et speculum sine macula. Et Heb.j. Qui cum sit splendor glorie &c. Tu mundo produxisti suauitatez diuini odoris: vnde dicere potes illud Eccli. xxiiij. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris. ideo adolescentule .i. anime deuote. clamant et dicunt illud Cant.j. Trahe me post te: in odorem curremus vnguentorum tuorum. Tu pepisti paradisi dulcorem: illum videlz qui dixit Canti.j. spiritus meus super mel dulcis Tu protulisti ignem eternum diuini amoris illum .s. de quo scriptum est ad Heb.xij. deus noster ignis consumens est. Qui quidem ignis in te nouem mensibus habitans: totam te charitatis ardore incendit. Unde Hiero. in sermone ad Eustochium ait. Mariam totam impleuerat spiritussanctus ac totam incanduerat diuinus amor: ita vt in ea nihil esset quod mundanus violaret effectus. Sicut enim aurum ad presentiaz ignis liquescit: sic et eius aia ad presentiaz ignis diuini tota liquefacta fuit. Unde ipsa virgo beatissima dicebat illud Cant. v. Anima mea liquefacta est. Eius quoque venter dulcedine indicibili repletus est. Et ad hoc exponi potest illud quod ipsa sponsa dei inquit Cant.v. scz venter meus intremuit ad tactum eius .s. ex nimia et insolita suauitate quam sensit in conceptione illius. De hoc sanctissimo ventre exponi possunt illa verba Prouer.xviij. si attribuantur deo scz De fructu oris mei replebitur venter eius. Iste est ille venter beatissimus qui nobis peperit fructum et mercedez salutis eterne. Unde dauid ps. cxxvi. inquit. Cum dederit dilectis suis somnum ecce hereditas domini filii merces fructus ventris. De quo fructu ad dei dexteram exultando potuit deus dicere ipsi beate virgini illud ps.cxxxj. scz. De fructu ventris tui ponam super sedem meam. De secretis autem consolationibus huius beatissime ventris virginalis possumus dicere illud Prouer.xx. Quis inuestigabit oia secreta ventris? De quo etiam ventre pleno aque diuine dulcedinis principaliter intelligi debent verba saluatoris nostri. Joh.vij. dicentis. De ventre eius fluent aque viue. Talem ergo consideremus ventrem et repleblmus mentem. exclamemus quoque cuz deuota muliere predicta et dicamus dno nostro. Jesu xpo. Beatus venter qui te portauit. venter scz immaculatus: venter intactus: venter sanctus puritate plenus innocentia decoratus: vterus illibatus: vterus mundissimus venter impollutus. Beatus venter qui eterne beatitudinis aditum referauit: beatus venter qui orbem vniuersum benedictione repleuit. beatus venter per quem peccatores veniam. iusti gratiam. angeli leticiam: filius dei humane carnis substantiam: totaque trinitatis gloriam percepit. L.

De beatitudine vero vberum sequitur: et vbera que suxisti .s. sunt beata. ipsa enim pauerunt pascentem oia. Sed sciendum est quod beata virgo habz vbera spiritualia que sunt eius pietas et charitas quibus nos consolatur et nutrit iuxta illud Esaie.lxvj. Satiamini ab vberibus

cõsolationis vestre. Habent aũt vbera vim attractiuã cõuersiuaz & effusiuã. Primo hñt viz attractiuã cũ sint spõgiosa & porosa. Et eodẽ mõ vbera virginis bñdicte habẽt viz attractiuã: qz nos ad se & ad deũ trahũt. Sunt aũt quatuor quẽ naturalr trahũt. s. simile calidũ & q̃daz ꝓprietas rerũ: sicut pz adamãte. & vacuũ. et simr ista quatuor inducũt beatã virginẽ. vt ꝑ vbera sue charitatis & pietatis nos ad se trahat. Unde ꝓpter ista quatuor possum⁹ sibi dicere illud Cant. v. Aperi mihi soror mea amica mea colũba mea. & imaculata mea. Primũ q̇dez qđ attrahit est simile: et ideo ipsa nos debet attrahere propter similitudinẽ nature. vñ ei dr. Soror mea. vt eñ scriptũ est Eccli. xiij. Omne animal diligit simile sibi. Scđz qđ attrahit est calidũ & idõ ipa nos debet attrahere ꝓpter calidũ charitatis intime. Et hac ratione dr amica mea. i. que me intime diligit vnde ipsa inq̇t Cañ. v. Ego dilecto meo scz intẽdo ꝑ amorẽ. & ad me cõuersio eius. Tertium quod attrahit est proprietas naturalis. sicut apparet de calamita attrahente ferrũ: & ideo ipsa virgo nos ferreos. i. in malo obstinatos & durosqꝫ attrahere ꝓpter proprietatẽ sue mie. sicut enĩz deo est propriũ misereri semꝑ & parcere: sic etiam matri eius. & idõ subdit. Colũba mea: sicut enĩz columba caret felle: sic & ipsa nõ habet fel amaritudinis. sed tota plena est dulcedine pietatis. Ideo ei dicitur Cant. i. Meliora sunt vbera tua vino fragrantia vnguentis optimis. Ubera eñ. Eue fuerũt plena vino. i. sententia mordacis iusticie. Sed vbera btẽ virginis fuerũt meliora: quia plena sunt lacte dulcis mie. Quartũ quod attrahit est vacuum: & ideo ipa nos debꝫ attrahere ꝓpter vacuũ hũilitatis ꝓfunde. vñ subdit. Immaculata mea. Ipsa enĩz oĩno se euacuauit ab oĩb⁹ maculis mũdi maxime a macula superbie. Sicut enim superbia cor facit inflatũ: sic hũilitas cor facit vacuum quia autẽ illud dr vacuũ in quo nihil est. l. fi. ff. de iniusto. rup. irritoq̄ test. Ipa ꝟgo benedicta recte vacua ab oĩ superbia fuit que nihil elationis vnq̄ in se habuit: & ideo a tali vacuitate regine nostre debem⁹ attrahi: vt non alta sed humilia sentiamus. Secundo dico ꝙ vbera habent vim conuersiuã. sunt eñ posita ĩ pectore: vt cordi sint vicina vt sic ꝑ calorẽ cordis fiat decoctio sanguinis & in materia lactis facilius conuertatur. Unde lac dicitur sanguis bis coctus: semel in venis & semel in mamillis et secundum Papiam dicit lac a leucos grece quod est albuz latine: quia sanguis in mamillis efficit albus: vt inquit archidiaco. in. c. denicq̄. iiij. dist. Istã aũt vim cõuersiuam ĩ nobis habent vbera ꝟginis gloriose. faciunt enĩz in nobis quatuor conuersiones: propter quas ipsa dicit Eccli. xxiiij. Ego mater pulchre dilectionis &c. Primo namq̄ per vbera sue charitatis & pietatis ipsa cõuertit frigus nr̃m in calorem quãdo a nobis expellit torporẽ & nobis dat ferventẽ amorẽ. Ideo ego mater pulchre dilectionis. i. que frigus & torporem expello & calorem diuini amoris induco. Scđo cõuertit nostrũ merorem in gaudiũ & delectationez: qñ scz aufert tristiciã seculi: & dat timorẽ dei. s. filialem qui quidem est delectatio cordis: iuxta illud Eccli. i. Timor dñi delectabit cor: & dabit leticiam & gaudiũ ĩ longitudinem dierũ: ideo sequitur. & timoris. De ista autem delectatione dicitur Esa. xv. delectabit infans ab vbere. Qui⁹ si in propria significatione accipiat infans scz ꝓ eo qui fari nõ põt: vt in. l. mulier. ff. de verbo. ob. vñ puer statim cuz egreditur de vtero matris dicitur infans. l. arctusa. ff. de sta. ho. Ista verba principalius intelligi possunt de domino nostro iesu christo infãte q̇ delectabatur sugere vbera suauissima matris sue benedicte. Tertio conuertit tenebras nostras in lucem: quando scilicet expellit a nobis ignorantiam et errorem et dat veram dei cognitionem. Ideo subdit. et agnitionis. De hac autem virtute exponi potest illud Esa. lx. mamilla regum lactaberis. Reges enim fuerunt apostoli. & sacri expositores; horum vero regina fuit beata virgo Maria. Tunc autem istorum regũ mamilla lactamur quando eorum sacris doctrinis ac meritis et exemplis in dei erudimur cognitione. Quarto conuertit tempestatem in tranquillitatem: quãdo scilicet aufert dubietatem vacillantem. et dat spem anime: et tranquillitatem: ideo subdit: & sancte spei: spes enim animam firmat et tranquillam facit. iuxta illud ad Hebre. vi. Cõfugimus ad tenendam propositã nobis spẽ. quaz sicut anchora anime habemus tutam ac fixã. Istam spem propheta ab vberibus beate virginis se recepisse gloriabatur dicens. ps. xxi. Spes mea ab vberibus matris mee. ¶ Tertio vbere habent vim effusiuam: quia lac effundunt: est autem lac candidum. nitidum. frigidum. et pingue & significat quatuor beneficia que recepimus ab vberibus charitatis et pietatis beate virginis Marie. de quibus dr. Treñ. iiij. Cãdidiores nazarei eius niue nitidiores lacte rubicũdiores ebore antiquo sapphyro pulchriores. Est enim lac candidum. quia nazarei. i. eius deuoti ab ipsa recipiunt candorem innocentie: ideo dicitur. Candidiores nazarei eius niue. Secundo lac est mundum: quia eius deuoti recipiunt ab ea nitorem mundicie: ideo subditur. nitidiores lacte Tertio lac est natura frigidum: quia recipiũt ab ea refrigerium contra estum concupiscentie: ideo subditur: rubicundiores ebore antiquo. Ebur enim est natura frigidum. Quartũ

to lac est pingue. q: ab eius vberibus recipiût pinguedinem deuotionis interne. ideo sudi tur sapphyro pulchriores. Sapphyrus enim hz colorê ethereû. vñ significat celeste desiderium Ea propter vnusquisqz deuotus ad alterû di cat illud Prouer. vij. Ueni inebriemur vberi bus. s. bñdicte virginis. Ipsa enim dat nobis tri plex lac spûale. primû est lac celestis doctrine sicut enim nutrix grossa cibaria comedit. et sibi incorporat. et in lac conuersa puero infun dit. Sic beata virgo magnas et difficiles sen tentias memorie cômendabat. iuxta illud Lu. ij. Maria côseruabat oîa verba hec côferês in corde suo. Et illa postmodû sic gesta discipu lis effudit. vt ait. Beda super Lucâ. Scdo dat nobis lac pietatis et misericordie. sanguis enim in nobis sepe ascenditur. et sic cor ad iracûdiaz côcitatur. Sed in beata virgine tot' sanguis iracundie conuersus fuerat in lac dulcis mise ricordie: quia nihil in ea seuerum vel austerû fuit. sz tota lactea et mellea. i. dulcis et piissima extitit. iuxta illud Cantico. iiij. Mel et lac sub lingua eius. Unde Bern. ait. Reuolue totam scripture seriem. et si quid in Maria austerum inueneris. de cetero eam suspectam habeas et ad ipsam accedere verearis. Tertio ipsa dat nobis lac spûalis grê. Uñ dicere potest illud Esa. lv. Uenite emite absqz argento. et absqz vl la commutatione vinum et lac. Per que intelli gimus gratiam dei letificantê et dulcorantem animam. Ad prestandû aût istam gratiam nô requirit beata vgo a nobis magna preciû so norttatem: sed tm mentis affectum. et ideo di cit. absqz argêto. nec reqrit vt cum ea commu tationez aliquaz faciamus sed gratis donat. Et ideo inquit. et absqz vlla cômutatione. Nec mirum si de hoc vino et lacte ipsa nobis abun dâter effundit: cû eo plena sit. vnde Cañ. v. ait Bibi vinum meum cuz lacte meo. Sciendum aût q' sanguis qui côuertitur in lac ex illa du plici decoctiône de qua supra dictû est non solû trahit albedinê sz etiâ saporositatê et vbertatê Lac igit beate vginis pmo habuit albedinez quâ traxit a duplici decoctione. Prima de coctio fuit facta ab igne spûsscti in vtero mris sue, qñ spûsscts eâ scificauit. Scda vero in fi lij dei côceptione. qñ in eam spûssctus superue nit Scdo eius lac habuit saporositatem quaz traxit a spûsscti depuratione. Nunqz enim aliqua mulier habuit lactam saporosuz sicut ipa Et rô ê. qr lac aliarû mulierû hz multû ipu ritatis. Et ideo nô pôt esse multum magni sa poris. Lac aût beate virginis sic fuit a spûsciô depuratum q' factum est dulcissimum et nimi um saporosum. et q: fuit optimi saporis. ideo fuit optimi nutrimenti. de q̃ lacte inqt Augu. in sermone annunciatiôis Lacta maria crea torem tuû panê celi preciû mundi. Prebe lam beuti mamillâ vt ille p te percutiêdi pbeat ma xillaz lacta eû qui fecit te talê vt ipse fieret in te Tertio eius lac habuit vbertatem a celesti subministratione. nô enim lac suû fuit a natura ppinatum. sed de celo largiter subministraû Unde canit ecclesia. Ipsuz regem angelorum sola virgo lactabat vbere de celo pleno. Ipsa igitur vgo tam dulci ac saporoso lacte mamil las plenas habens de filio suo nato gaude bat. dicens illud Cañ. j. Inter vbera mea com morabitur. et ipsi filio suo blâdiendo dicebat il lud Cañ. vij. Dabo tibi vbera mea. De istis autê vberibus pdixerat sponsus celestis qui in eodem. c. inqt. Erût vbera tua sicut botri vi nee. Hanc aût matrê lactantê filiû dei et ipsum paruulû iesum desiderabat videre synagoga q̃ dicebat Cañ. viij. Quis det mihi te fratrem meû sugêtê vbera matris mee? Ipsi qz vgini dicebât patres veteris testamêti illud Cañ. j. Exultabim' et letabimur in te memores vber tuorum. De istis êt vberib' exponere possumus illud Esa. lxvj. Sugetis et ad vbera portabi mini. et super genua blandiet nobis sicut ma ter blandit filio suo.

¶ Pars tertia hui' sermôis q̃ dr ostensiôis.

Incarnatio et natiuitas filij dei om nibus creaturis rationabilibus ê preostensa. Primo angelis. vt in quit Augu. v. sup Gen. ad literaz Et. s. Bern. super Ione. j. cap. di. q' Lucifer cognouit naturam humanaz debere peruenire ad hâc dignitatê vt esset de'. Hoc qz mysteriû pcognitû fuisse angelis declarat bea tus Tho. ij. ij. q. ij. arti. vij. Secûdo hoc myste rium fuit ostensum patriarchis. videlz Abel. in quo fuerût tria iusticie preconia. scz vgini tas. sacerdotiû et martyriû quibus ipse pmus gessit figuram xpi: vt inqt Aug. in lib. diuersa ruz questionuz ad Orosiû et etiâ sup Mat. Ui dit etiâ hoc mysterium Noe in arca federis de quo Genes. ix. dixit deus. Hoc erit signum fe deris inter me et terraz. Arcû meû ponaz in nu bibus celi. Qd exponens Iohes euangelista Apoca. x. dicit Uidi alterû angelû fortê descê dentem de celo amictum nube. et iris in capite ei'. Iste aût angelus est filius dei. Nubes vo leuis est humanitas de vgine sumpta. Unde Esa. xix. dr Ascendet dñs sup nubê leuez. Ar cus autem iste est diuinalis miseratio. Naz in arcu sunt due partes pma q̃ est fortis est li gnum scda debilis est linuz. Et tñ pars debi lior. scz linû siue chorda iclinat partê fortiorê scilz lignum. Et sic in xpo humanitas tanqz pars debilior inclinat diuinitatez fortiorem ad sagittandû diabolû et miserenduz homini. Et iste arcus apparuit in celo. i. in vtero vgina li in signum federis. i. nře saluationis. Abraâ quoqz vidit hoc mysteriû, de quo dr Gen. xv.

Eleuās aūt oculos suos Abraā cum occubuisset sol. apparuit clibanus fumans . ꝛ lampas ignis trāsiens ꝑ diuisiones illas. Per clibanū aūt fumantē intelligit̄ vterus ꝟginalis spūsācto obūbratus. Luc. j. Per lampadē ꝟo intelligitur xp̄s. iuxta illud Esa. vj. Saluator eius vt lampas accēdatur. Ideo gauisus est Abraam vt dicitur Joh. viij. vidēs diem domini incarnandi. M

Isaac etiam vidit hoc mysteriū per figurā q̄ habet̄ Geñ. xxiiij. vbi dr̄. ꝙ Abraam dixit ad seruū seniorē dom⁹ sue . Nō accipies vxorem filio meo in quorum terra habito. sed ad terrā ꝛ cognationē meā ꝓficisceris . ꝛ inde accipies vxorem filio meo Isaac. Et ista sponsa tandē fuit Rebecca de qua in eodē .c. dr̄. ꝙ eo tēpore Isaac ambulabat ꝑ viaȝ q̄ ducit ad puteum. cuius nomen est viuentis . ꝛ egress⁹ fuerat ad meditādū in agro inclinata iā dies Cumqȝ leuasset oculos vidit camelos venientes procul. Rebecca quoqȝ inspecto Isaac descendit de camelo: ꝛ tollens cito pallium operuit se. seruus autem cuncta que gesserat narrauit Isaac. Qui introduxit eam in tabernaculum Sare matris sue. ꝛ accepit eam in vxorem. ꝛ intantum dilexit eaȝ ꝙ dolorem qui ex morte matris sue acciderat tā perauit. Allegorice autem exponendo dico. ꝙ ꝑ Abraam qui interpretatur pater multarum gentiū significatur deus. qui est pater omniū per creationē Seruus autem suus fuit Gabriel cui deus dixit cum incipere vellet mysterium incarnationis sue. Nō accipies vxorem filio meo in quorum terra habito. i. de celo in quo principaliter habitat. vbi est angelica natura. Non eñ fuit voluntas dei patris. ꝙ filius suus angelicam naturam assumeret sed humanaȝ. Unde ad Hebre. ij. dicitur. Nusq̄ eñ angelos apprehendit sed semen Abrae. Igitur accepit filius dei vxorem in alia terra in qua nos cognati eius scȝ per animaȝ creatā ab eodē patre habitamus. Hec autem vxor Rebecca significat humanam naturam siue ecclesiam . Rebecca eñ interpretatur multum accepit: qꝛ magnuȝ fuit: immo maximum ꝙ filius dei se ei sociaret: ꝛ plus q̄ si totum mundum ꝛ totum celuȝ sibi daret. Isaac ꝟo qui interpretatur risus. ē dei filius. qui risus est ꝛ gaudium omniuȝ electorum. ꝛ qui in sua natiuitate totum mundū letificauit. Ipse vero egressus est ad meditandum in agro. i. in mūdo. quādo disposuit omnia que pertinent ad salutem nostram. Ambulabat autem per viam que ducit ad puteum. Hec vero via est charitas. de qua Aug. de laudibus eius inquit . Uia igitur es o charitas. Qualis via. superexcellens. Cuius via . hois ad deum. ꝛ dei ad homines . Per istam viam venit filius dei ad puteū. Puteus aūt fuit virgo bñdicta. Puteus certe plenus aquis salutaribus. Unde ipsi inquit angelus . Aue gratia plena. Puteus inquā altus cōtemplatiōe ꝛ ꝓfundus humilitate. puteus latus charitate. puteus irriguus sanctitate puteus apert⁹ omnibus gratiositate. Puteus enim est apertus. l. fluminuȝ. §. fi. ff. de dam. infec. ꝛ alias allegatur. l. si dāni. §. item videamus. eodem titu. cū ibi nota. Iste est puteus qui appellatus est viuentis ꝛ videntis Geñ. xvj. Hic est pute⁹ aquarum viuentium. Cañ. iiij. Et ideo cuilibet nr̄m dicitur Prouer. v. Bibe fluēta putei tui. Sequitur autem in predicta historia. ꝛ inclinata erat iam dies. i. vltima etas ꝛ finis tēporum erat. Cumqȝ leuasset oculos suos intēdens in finem mundi. vidit camelos. idest gētiles ad fidem venientes dorso curuo. qꝛ idolis erant dediti. Rebecca vero. i. ecclesia . viso Isaac. i. christo. descendit de camelo. i. de conuersatione veteris vite . ꝛ pallio se operuit. quia pristinam conuersationem erubuit. et pallio honestatis se cooperuit . quam Isaac idest christus intantum dilexit . ꝙ eam sibi in sponsam copulauit: ꝛ dolorem qui ex morte matris. s. Eue vel synagoge acciderat propter ꝑuaricationem tēperauit. Hāc autēȝ meditationē Isaac. s. ꝙ tunc cognouerit christuȝ incarnādū. declarat ecclesia que canit de christo. Uergente mūdi vespere vti spōsus de thalamo egressus honestissima virginis matris clausula. Quib⁹ verbis aliqualiter tāgit hāc figuram. Jacob etiam vidit hoc mysteriū Quia vt habet̄ Geñ. xxviij . Uidit scalam sup̱ terram. cuius cacumen. pertingebat ad celuȝ ꝛ dñm innixum scale. ꝛ angelos dei ascēdētes ꝛ descendentes per eam. ꝛ ait . Uere dominus est in loco isto. Et iterū Genes. xxxij. inqt. Uidi dñm facie ad faciem ꝛ salua facta est anima mea. Per hanc autem scalam intelligit̄ humanitas christi cui cōiuncta est diuinitas q̄ est leticia angelorum. O

Ioseph q̄ȝ cognouit mysteriuȝ dominice incarnationis. qñ exposuit somniuȝ pincerne Pharaonis de tribus ꝓpaginib⁹ in vite: dicens. Tres ꝓpagines tres adhuc dies. sunt. post q̄s recordabit̄ pharao ministerij tui ꝛ tunc restituet te in gradum pristinum. Geñ. xl. Tres eñ dies significant tria tēpora. s. legis naturalis scripte ꝛ gratie. In tertio autem tēpore deus pater misertus est generi humano. ꝛ ipsum restituit ad participandā gloriā diuinitatis in christo. Tertio principaliter dico. ꝙ prophete viderūt hoc mysterium Moyses videlicet in rubo ardente ꝛ nō combusto. Exo. iij. Per ignem enīȝ figurabat̄ spūs sanctus cuius virtute virgo cōcepit. quo igne desiderat ecclesia aduri dicēs deo . Ure igne sancti spūs renes nostros ꝛ cor nostruȝ dñe ꝛc.

Per rubum

per rubum ho figurabat vterus virginalis iuxta illud quod canit ecclesia dicens. Rubum quem viderat Moyses incobustu conseruatam agnouimus tuam laudabile virginitatem dei genitrix intercede pro nobis. Aaron aut vidit hoc mysterium qn virga sua sicca et arida floruit frondit: et fructu amigdalinu fecit. Nume. xvij. Per hac em virgam figurabat bta vgo. de qua Esa. xi. pdictum fuit Egredief virga de radice iesse: et flos de radice eius ascedet et hoc no naturaliter sz virtute dei. P

Gedeon qz hoc mysteriu vidit in vellere. qn pluuia descedit in vellere terra no madefacta. Judi. vj. Per pluuia em figurabat dei filius q descendit in vellere. i. in vtero virginis. iuxta illud ps. lxxj. Descendet si cut pluuia in vellus. terra no madefacta. i. vginitate mris incorrupta. iuxta illud quod canit ecclesia. Qn natus es ineffabiliter ex virgine tunc implete sunt scripture. sicut pluuia in vellus descendisti vt saluu faceres genus humanum &c. Josue etiam vidit hoc mysterium in statione solis qn dixit. Sol contra Gabaon ne mouearis. et stetit sol spacio vnius diei in medio celi. Josue. x. Quia sol. i. filius dei. de quo Malach. iiij. dt. Uobis timentibus nomen meu orietur sol iusticie. stetit in medio celi. i. in vtero virginali. Unde ps. xlvij. inquit. Suscepimus deus mian tua in medio templi tui. Dauid quoqz hoc mysterium preuidit quando pphetauit ps. lxxxiiij. dt. Ueritas de terra orta e i. filius dei. qui inquit Jo. xiiij. Ego sum via veritas et vita est ortus de terra. i. de virgine Maria. Similiter hoc mysteriu cognouit Daniel ppheta qui ait sui libri. c. vij. Aspiciebam in visione noctis. et ecce in nubibus celi quasi filius hominis veniebat. et dedit ei dns potestatem: honorem et regnu: potestas eius potestas eterna que no auferetur: et regnum quod non corrumpetur. Q

Quarto principaliter cognouerunt hoc mysterium. xij. sybille. Quaru prima. s. persica depingitur vestita aurea veste cu velo albo in capite. Scda ho. s. lybica depingitur ornata serto viridi floru in capite. vestita pallio honesto: et no multu iuuenis. Tertia aut Delphica vestita veste nigra. et capillis circuligatis capiti in manu cornu tenens et iuuenis. Quarta ho chimica vestita celebina veste deaurata. capillis per scapulas sparsis et iuuenis. Quinta aut. s. Erithea monachali veste induta nigro velo in capite. manu gestans gladium nudum. non multu antiqua. mediocriter facie turbata habens sub pedibus circulu aureum ornatu stellis ad similitudinem celi. Sexta vero. s. samia iuuenis. habens formosum pectus: subtili velo capite cooperto. manu ad pectus tenens ensem nudum sub pedibus habens. Septima aute: scz cumana vestita aurea veste. libium apertum et aliu in manu gestans et aliu libru in sinistra habes super genu capite discooperto. Octaua vero scz Helespotina vetula et antiqua. veste rurali induta. ligato velo antiquo capite sub gula circuuoluto vsqz ad scapulas qsi despecto habitu. Nona autem. s. Frigia induta veste rubea: nudis brachijs. antiqua facie saturnina crinib' sparsis per dorsum digito indicans. Decima. s. Tyburtina multum senex. veste rubea induta. de super ad collu pellem hircina per scapulas habes capillis discoopteis. breue in manu tenes. Undecima. s. europa. decora. iuuenis. facie rutilas. velo subtilissimo capite ligato. induta veste aurea breue i manu tenes. Duodecima. scz Agrippa vestita rosea veste. no multum iuuenis. manu tenes in gremio quasi admiras: et sinistra manu tenes ostedendo deorsum cu breui scripto. Quaru dicta hic no refero: qz supra posui in pmo sermone huius partis. Et in prima parte rosarij sermonu. sermoe. xliij. Quinto principaliter dico q hoc mysteriu fuit ostesum et declaratum visibiliter patribus noui testameti: quib' inquit ipse saluator Luce. viij. Uobis datum est nosse mysteriu regni dei. Uñ etiam apostolis dicebat Luce. x. Beati oculi qui vident qui vos videtis. s. filium dei humanatum et natum ex virgine.

¶ Pars quarta huius sermonis que dicitur inductionis. R

Si queratur quid induxerit filium dei venire in hunc mudum. Rndef vltra pdicta: Fm sanctu Bonauet. in vltima qstione plogi sniarum q ipse dns venit vt esset magr noster. Si enim ipse no doceret frustra qs legendo laboraret. Legerat ipse in illo studio celesti subtile theologiam: theoricasqz altissimas spiritib' angelicis in throno diuinitatis in medio trinitatis. Et nuc venit practicare stando inter Mariam et Joseph in medio bouis et asini. Quia enim homo per peccatum factus erat vt bestia. iuxta illud ps. xlviij. Coparatus est iumentis insipientibus: et similis factus est illis. Ideo in stabulo et inter bestias eum quesiuit: ibiqz posuit suam cathedram ad legendum omnes scientias taliter q quilibet de quacunqz scientia ibi potest discere. O grammatice veni si vis audire tuam lectionem. Dicit ille preceptor interrogas puerum. Quot sunt partes orationis? Et ipse respondet. Octo. s. Nomen. verbum &c. Et ego dico tibi q inuenies practice oes has pes i hoc puero. Primo enim est nomen. qz Jesus. Scdo verbu. scz eternu. Tertio participiu. qz capit nomen et verbu. i. huanitatem et diuinitatem. Quarto est pnome. qz appellat xps: et nos nuc

C

dicimur xpiani a xpo. et in paradiso appellabimur iesuani a iesu. Quinto est ppositio cui vnum tm̄ accidit. s. qr seruit casui: et tm̄ accusatiuo et ablatiuo: nō nominatiuo. i. illis q appetunt nominari et exaltari sup alios ex superbia. Nō genitiuo. i. his q gloriant de genere. vel qui generationi lasciue. i. luxurie deseruiūt. Nō datiuo. i. his q dāt ad rodendū pximo. Nec vocatiuo. i. adulatoribus et simulatoribus ac hypocritis qui dicunt dn̄e dn̄e &c. Seruiuit tamē accusatiuo. qr orauit pro accusatoribus et crucifixoribus. Et ablatiuo. i. his qui sibi abstulerunt honorem. p quibus apud patrem intercessit. vt habetur Luc. xxiij. et predictū fuerat Esa. liij. O rhetorice et tu qd queris? Nonne ita ornate eloqueris vt corda flectere possis? Sed quid tantū inflexit mundum quantū doctrina xpi? Unde humanum genus potest dicere de xpo illud quod dicitur in. iiij. Eneid. Solus hic inflexit sensus animumqz labantem impulit. O dialetice quid queris? Certe veritatem. Ueni igitur ad puerum istum q est veritas. Johā. xiiij. et c. qui contēpta. viij. dist. O arithmetice qd queris? Nonne numerum? Unde incipis numerare dicens. Unus. duo, tres &c. Ecce q in hoc puero est vnus idest vna psona. duo. idest diuinitas et humanitas. et tres. idest aīa. corpus: et eterna maiestas. O geometra: quid queris nisi figuras circulares &c. Audi qd de deo dicit Trismegistus Deus est sicut sphera intelligibilis cuius centrum est vbiqz: circūferentia vo nusqz. Sed in ipso quadratur circulus. qr. ipe deus factus est homo qui est de quattuor elemētis et humoribus. O musice: veni si vis audire melodiā dulcissimam. Nunqz em̄ audisti tam suauem armoniam de fa nature acute. i. factoris. in fa nature grauis. idest facture. et inter has notas cā tant omnes angeli et sancti. O astronome: vis bene diuinare? veni ad presepium et inuenies pulcherrimū astrolabium in quo poteris videre tuam fortunam. vade et inspice et videbis solem in virgine inter scorpionem et libram idest deum iratū et iuste punientē. O nobilis intellectus. vis altas res addiscere? vade ad scholam istius bambini. quia ipse est infinite sapientie Nā sapientie eius non est numerus. ps. cxlvj. O philosophe quid queris nisi sapientiam humanorum vel celestium. veni ergo ad paruulum istum qui ostendet tibi mundanarum et temporalium rerum vanitatem iuxta illud Ecclesiastes. j. Uanitas vanitatum et omnia vanitas. ac faciet amare celestia: dicens. Que sursum sunt querite. nō q super terrā ad Col. iij. O iurista q optas scire iusticiam bene administrare. i. ius suum vnicuiqz tribuere &c. l. iusticia. ff. de iusti. et iure veni ad gymnasium hui9 puuli q tibi ostēdet hoc facere dicēs. Reddite que sunt cesaris cesari. et que sunt dei deo. Mat. xxij. O medice: ecce q altissimus de terra. i. de virgine maria. creauit medicinam Eccli. xxxviij. Nam puer iste factus est omniū lāguentiū medicina qui solo verbo curat oim infirmitatū genera. vn̄ Sap. xvj. inquit Salomon illi. Tuus dn̄e sermo sanat oia. O theologe: vis verā scientiā de deo? Ecce q puerulus iste deus est qui docet hoīem scientiā ps. xciij. Iste aūt oim doctor optim9 nō in throno sedet aureo vt faciebat hiarchas brachman9. sicut refert hiero. in epla ad Paulinū. docēs de natura et de moribus. ac de cursu dierū ac sydez. Nō in regali requiescit solio sicut Salomō. j. Paral. xxviij. Disputās sup lignis. a cedro libani vsqz ad hysopum et dissereus de iumentis et volucrib9 reptilibusqz et piscib9 &c. iij. Reg. iiij. Ecce enim plus q Salomō hic. Mat. xij. Sed ei9 schola est diuersoriū eius cathedra psepiū. Ipsius sedes est fenū. O dignissima schola. o sacratissima cathedra.

S

Curritte oēs et pergite ad audiendū istū paruulū q multas legit lectiōes. Prima est q ipse verus deus et homo est super omnia diligendus. Ratio est. qr ipse prior dilexit nos et tradidit semetipm p nobis. j. Joh. iiij. Scda q ei est instanter obediendū: qr ipse p nobis factus est obediēs &c. ad Phil. ij. Tertia q pro ipso et proximo est moriendū. j. Petri. ij. Christus pro nobis passus est vobis relinquēs exēplū vt sequamini vestigia ei9. Quarta q oportet semp orare et nūqz deficere Luc. xviij. Ipse em̄ non solū in vita: sed etiam proximus morti orauit in cruce. vt dr ad Hebre. v. Quinta q a peccato est abstinendū. Ipse em̄ venit effundere sanguinē: vt nos saluaret a peccatis nostris Apocap. j. Sexta q mundus est spernendus sicut ipse postea fecit fugiēs cum iudei vellent eū facere regem. Johannis. vj. Septima q inimicis est parcendum sicut ipse postea fecit suis occisoribus. Luce. xxiij. Octaua q ab incepto opere bono non est cessandum sicut ipse postea egit qui ab incepto humane redemptionis opere nunqz cessauit donec perfecte compleuit Unde in cruce dixit. Consummatū est. Johan. xix. Itē licet sibi a iudeis suggereretur vt descenderet de cruce. Matth. xxvij. Ipse tamē noluit: sed in cruce voluit mori et terminare. Nona q pene et aduersa sunt patienter toleranda quod postea ostendit facto. ipse enim in tot tribulationibus non aperuit os suum. vt predictum fuerat Esaie. liij. Decima q caro est macerāda. iuxta illud ad Col. iij. Mortificate mēbra vestra &c. Ipse enim vt nos ad predicta animaret. venit ad tolerandum multa mala et sponte subdidit corpus multis afflictionibus. Unde inquit Esa. l. Corpus meum dedi percutientibus et genas meas vellentibus. Faciem meā non auerti ab increpantibus et con-

spuentib⁹ in me. Ante enim ꝙ deus incarnaret dicebant homines. Dio a ha bon tempo. Non prouo mal vno affano al mundo. Et ideo ipse venit experiri et probare. vt exemplo ei⁹ discamus aspera sufferre. et sensualitatem mortificare et refrenare. Et propter hoc etiam in magna siti potari voluit aceto et felle Johan. xix. Undecima lectio fuit ꝙ continue debemus animam nostram deo commendare. Quod ipse postea fecit quando in cruce spiritum suum patri commendauit Lu. xxiij. Duodecima lectio fuit de omnib⁹ virtutibus. Superbis enim legebat de humilitate quam in seipso ostendebat: quia exinaniuit seipsum et c. ad Phil. ij. Auaris de euangelica paupertate. quia inuolut⁹ erat velibus panniculis. et sic de singulis. Stabat autem ad pedes Salomonis regina Saba. i. virgo benedicta. audiens sapientiam eius qui fact⁹ est nobis sapientia a deo. j. Cor. ij. Has autem lectiones cepit legere magister iste eximius in diuersorum gymnasio quas repetiuit postea in doctorum medio in templo. Lu. ij. Sed lecturam suam compleuit in crucis pulpito. T

Uenit quoque filius dei in mundum vt infinitam suam charitatem et clementiam demonstraret. Ut enim dicit Pet. dami. in. iij. In hoc christi mysterio profundum pelagus diuine clementie demonstratur. Aperte sunt enim catharacte celi et descendit abundantia bonitatis diuine. Unde apostolus Eph. ij. ait. Propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos deus: cum essemus mortui peccatis: conuiuificauit nos christo. cui⁹ gratia saluati sumus. vt ostenderet abundantes diuitias gratie sue bonitate super nos in christo iesu. Et. j. Johan. iiij. dicit In hoc apparuit charitas dei in nobis. quoniam filium suum vnigenitum misit in mundum vt viuam⁹. per eum. o christiane: ama benignum filium virginis quem amor transportauit de celo ad terram. O charitas omnipotens ligans omnipotentem. O dulcissime paruule. o benignissime Jesu. o clementissime domine celi et terre quare in mundum venisti? Certe si digneris mihi respondere: dices. Per farte inamorare. Fecerat namque deus homines ad imaginem suam. Gene. j. Sed videns ꝙ nec sic amabat eum: ait. Ego faciam me ad imaginem et similitudinem eius. vt vel sic amet me in seipso. i. in sua imagine et similitudine. quia similitudo est causa dilectionis. viij. Ethi. Ama ergo fratrem tuum: et carnem tuam. et dic paruulo Jesu illud Cant. viij. Quis mihi det te fratrem meum sugentem vbera matris mee vt inueniam te et deosculer. et iam me nemo despiciat? Non potest autem quis se excusare. quia factus est visibilis et oibus sensib⁹ sensibilis. vade igitur et amplectere eum. Sed dicet aliquis. Si fuissem ego in Bethlee quando nat⁹ est recepissem eum et c. Sed quomodo recepisses tunc cum non cognosceretur si nunc cognitum non recipis? Et quis eius corpus in hac festiuitate ea qua conuenit deuotione et preparatione recepit? U

Tantam ergo clementiam demonstrauit dei scienses ꝙ ad faciendum se amari nulla melior est via quam amare. Et dixit. Ex quo homo me non amat. tanta signa amoris ei ostendam ꝙ me amabit ligabo enim eum catena aurea dilectionis et charitatis. Quia autem ab omnibus debet amari: ideo voluit aduentum suum toti mundo intimari. Unde sicut quando dominus papa vult egredi de palatio: tota roma hoc intelligit ad excussionem bombarde de castello sancti angeli. Ita egressus maximi pape. i. filii dei de vtero virginali intimat⁹ fuit per intonationem imperialis edicti. Unde dicitur Luc. ij. Exijt edictum a cesare augusto et c. Et sic totus orbis cognouit aduenisse suum dominum. vnde celum misit stellam aer splendorem. Sol Ro vt ait Ambro. accelerauit cursum suum vt ad Marie nuptias veniret. Pergamus igitur et nos ad visitandum puerum benedicte virginis Et ne timeamus ad illum ire quia aliquando eum offenderimus. Scimus enim ꝙ puer turbat⁹ de facili placatur. Da ei pomum. et pax facta erit. Uade ergo et da isti paruulo pomum idest cor tuum inflammatum et rubicundum per feruorem. quod ipse appetit dicens illud Prouerbiorum. xxiij. Prebe mihi cor tuum et oculi tui vias meas custodiant. X

Uenit quoque saluator noster in mundum vt quatuor dura et quasi inflexibilia mollificaret et flecteret: que erant ista. s. Celum neminem recipiens. Angelus homines non diligens. Deus humano generi reconciliari nolens. Et mors nemini parcens et omnes absorbens. Sed ista quatuor fecit virginis fili⁹ flexibilia. Unde Ps. xvij. de illo ait. Inclinauit celos et descendit: et caligo sub pedib⁹ eius. Factum est enim flexibile celum vt homines suscipiat Angelus vt homines diligat. Ipse de⁹ descendit et homines reconciliauit. Et caligo sub pedibus eius fuit: quia mortem suppeditauit. Y

Uenit insuper vt perfectum dominum mundi habere videretur. Secundum enim Diony. ad perfectum dominium tria requiruntur. s. preeminentia. continentia et permanentia. Sed deus non videbatur dominari in mundo nec quantum ad preeminentiam. iuxta illud Esa. lxvj. Facti sumus quasi in principio cum non dominareris nostri. nec quantum ad continentiam. c. xxvj. Domine de⁹ noster possederunt nos domini absque te. Nec quantum ad permanentiam quia videbatur a dominio cecidisse: et aliqua renunciasse, iuxta illud Esa. xix. Tradam egyptum in manu dominorum crudelium. Sed per natiuitatem suam ipsum dominium recuperauit. vnde Luce. j. dictum fuit. Hic erit magn⁹: et filius altissimi vocabitur. Ecce preminentia. Et dabit illi dominus sedem Dauid patris sui et c. Ecce continentia. Et regni ei⁹ non erit finis. Ecce permanentia. Z

Uenit quoque vt nos ad bonum operandum habilitaret. Ante aduentum ei ipsi⁹. homines nullum bonum per quod

iustificarent facere poterant. Unde dicebāt illud Esa. liiij. Oēs iusticie nostre quasi pānus menstruate. Et ideo indigebant iustificatore. sic ꝓpter hoc fact⁹ est nobis iusticia Uñ apl'us ad Ro. v. ait. Justificati ex fide pacē habeam⁹ ad deū per iesum xp̄m. A

Venit etiā vt verificaretur illa prophetia. Esa. ix. Populus qui sedebat in tenebris vidit lucē magnam. ⁊c. Tenebre namq₃ quattuor incōmoda inducūt. s. horrorem. obscuritatem. tristiciam ⁊ frigiditatē. Ante ipsius aūt aduentū hoīes erant in tenebris quia erāt in horrore ⁊ timore. ex eo q̄ erāt in potestate demonum traditi. Unde tunc dici poterat illud Exo. x. Facte sunt tenebre horribiles in vniuersa terra egypti. Erant etiā in obscuritate qꝛ erāt multiplici ignorātia inuoluti. Uñ dicere poterāt illud. Job. xxxvij. Nos quidē inuoluimur tenebris. Erant quoq₃ in tristicia. quia dei visione erāt priuati. Unde dicere poterat humanū genus illud Thobie. v. Quale gaudiū mihi est q̄ in tenebris sedeo et lumen celi non video. Erant etiā hoīes in frigore: qꝛ erāt ab igne diuini amoris elōgati. De quo dicit ipse saluator Lu. xij. Ignē veni mittere in terrā. Iste aūt pp̄ls ambulās in tenebris hodie vidit lucem magnam. scilicet dominum Jesum qui ait Johan. viij. Ego sum lux mundi. B

Lux aūt habet assecurare. illuminare. letificare ⁊ calefacere. Primo ergo xp̄s assecurauit hominem expellēdo ab eo timorē ac refrenando demonis potestatē. Unde ps. ciij. inqt. Ortus est sol. i. xp̄s. ⁊ cōgregati sunt. s. demones. ⁊ in cubilib⁹ suis collocabūtur. Scd̄o nos illuminauit dans verā dei cognitionem iuxta illud Lu. j. Illuminare his q̄ in tenebris ⁊ in vmbra mortis sedēt. ad dirigēdos pedes nostros in viam pacis. Tertio nos letificauit restituens dei visionē. de qua exponi potest illud Prouer. xv. Lux oculoꝝ letificat animā. Quarto nos inflāmauit infundēs diuinū amorem. Unde ps. ciiij. inqnit. Ignē misit vt luceret eis per noctē. Ista quoq₃ quattuor hodie angel⁹ de celo nobis attulit. Remouit eñ obscuritatē ⁊ induxit illuminationē. Unde de pastorib⁹ dicitur Luc. ij. Claritas dei circūfulsit illos. Remouit etiā timorē ⁊ induxit securitatē cuꝫ ait. Nolite timere. Remouit quoq₃ tristiciā ⁊ induxit leticiā dicens. Ecce euangelizo vobis gaudium magnū. Hoc aūt gaudium fuit magnū quantū ad quadruplicē dimensionē. Naꝫ fuit altū taliter q̄ vsq₃ ad celos ascēdit. et angelos sic letificauit q̄ celos reliq̄runt: et ad pastores venientes suū eis gaudiū retulerūt. Fuit etiaꝫ ꝓfundū. qꝛ infernū penetrauit: ⁊ sanctos p̄res q̄ erant in limbo letificauit iuxta illud Esa. ix. Habitantibus in regiōe vmbre mortis lux orta est eis. Fuit quoq₃ longum quia iuit vsq₃ in orientē ⁊ magos sic letificauit q̄ sua regna reliquerunt ⁊ ad puerū cucurrerunt. Juit etiam in occidentē vbi augustū letificauit. ita q̄ ipi⁹ christi imagine visa thura illi obtulit. Uñ Sapien. viij. dicitur. Attingit a fine vsq₃ ad finem fortiter ⁊c. Fuit insup latuꝫ. qꝛ ꝓfudit p̄teritos. Jo. viij. Abraam p̄r vester exultauit vt videret diem meū vidit ⁊ gauisus est: ait saluator. Itē p̄sentes. Uñ angel⁹ dixit pastorib⁹. Annuncio vobis gaudiū magnū qd̄ erit omni pp̄lo. Lu. ij. Itē extēdit ad futuros. vnde Ambr. ait. Hec est gloria natalis dñi vt in futurū transeat ad p̄destinatos ⁊ in ꝑpetuū maneat ad deuotos. Quando angel⁹ remouit frigiditatē. ⁊ adduxit verū ignē cū annunciauit xp̄i ortū di. Nat⁹ est vobis hodie saluator ⁊c. C

Secūdo venit xp̄s in mūdū: vt humani generis infirmitates sanaret. Hō eñ inter alias patiebat quinq₃ infirmitates. s. tumorē suꝑbie. cecitatē ignorantie insipiditatē in mente. vulnerationē culpe: ⁊ fetorē consuetudinis praue. Sed ab ipsis infirmitatib⁹ nos sanauit fili⁹ virginis ꝑ quinq₃ remedia que adduxit. Portauit eñ carnē de qua fecit emplastrū sanguinē de quo fecit collyriū. spiritū humanū de quo fecit mel dulcissimū. animaꝫ que fuit vas vnguentariū. ⁊ diuinitatē que fuit balsamū preciosuꝫ. Prima igitur infirmitas erat tumor suꝑbie. q̄ primo ortus est in celo. Deinde in terrestri paradiso. et tandem sparsus est in toto mundo. Et ideo xp̄s de sua carne fecit emplastrum: quod ip̄m tumorem maturauit ⁊ fregit. Fit aūt emplastrū de herbis ⁊ floribus abscissis. contritis ⁊ coctis. Caro autē christi fuit herba sicut ⁊ nr̄a. iuxta illud Esa. xl. Ois caro fenū Fuit etiaꝫ flos. ⁊ hoc ꝓpter innocētiā ⁊ puritatē. ⁊ fuit abscissus ꝑ mortē Esai. liij. Abscissus est de terra viuentiuꝫ. ⁊ contritus per flagellationē. Ibidē Attritus est ꝓpter scelera nostra. Et coct⁹ per penaruꝫ nimiā adustionem. Unde inquit ꝑ ps. ci. Ossa mea sicut cremium aruerūt. Ecce humilitatis exemplū: suꝑbie medicamentū. Scd̄a infirmitas erat cecitas ignorātie. Et ideo christus de sāguine suo fecit collyriū q̄ ceci illuminant. Et ꝓpter hoc dr̄ Apoc. iij. Collyrio vnge oculos tuos vt videas. Istud aūt collyriū factū de saliua ⁊ terra. Jo. ix. i. de deitate ⁊ humanitate. Et de melle ⁊ cera. i. de diuinitate melliflua ⁊ carne incorrupta. Figura aūt huius collyrij habetur. j. Regū. xiiij. de Jonatha q̄ gustauit de fauo mellis. ⁊ illuminati sunt oculi eius. Tertia infirmitas erat insipiditas in mente qua spūalia sibi desipiebant Et ideo christus de spiritu suo mel dulcissimū fecit. qd̄ insipiditatē hoīs dulcorauit. Unde ait Eccli. xxiiij. Spiritus meus super mel dulcis. Eius autem dulcedo non sentiebatur quando

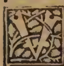
in vase corporis clausa tenebatur. Sed quan-
do inclinato capite tradidit spiritum. tunc ei⁹
dulcedo repleuit celum ⁊ mundum. Unde ca-
nit ecclesia. Hodie per totum mundum melli
flui facti sunt celi. Quarta infirmitas erat vul
nus culpe. iuxta illud Esa. j. Uulnus ⁊ liuor et
plaga tumens ⁊c. Et ideo christus de anima
sua fecit vas vnguentarium in quo continent
omnia vnguenta omnium vulnerum ⁊ infir-
mitatum. Omnia em̄ vulnera anime causant
aut ex infirmitate: aut ex ignorantia: aut ex
malicia. Sed Johannis. j. dicitur. Uidimus
gloriam eius. i. gloriosam misericordiam eius
que sanat vulnus causatum ex malicia. Sequi
tur paulopost. Plenum gratie ⁊ veritatis. Gra
tia autem eius sanat vulnus causatuz ex infir
mitate. veritas¦ vero vulnus causatuz ex igno
rantia. Quinta infirmitas erat fetor. Christus
attulit diuinitatem tanq̄ balsamum precio-
sum cuius odorem sensit Lazarus q̄triduan⁹
ac fetid⁹ et reuixit. Jo. xj. Est autez prima dies
mala delectatio. Secunda malus consensus
Tertia malum opus. Quarta mala consuetu-
do. ⁊ tunc hō efficitur fetidus coram deo ⁊ mū
do. Qui ergo ad odorem istius balsami nō re-
surgit magis est insensibilis q̄ mortuus feti-
dus ⁊ immundus. Propter has autem curatio
nes inquit propheta de xp̄o ps. cij. Qui sanat
omnes infirmitates tuas. ⁊ Aug. predicta con
firmans inquit. Magnus de celo venit medi-
cus. quia per totum mundū magnus iacebat
egrotus. Possumus aūt dicere q̄ quedam
infirmitas causat in hoīe ex comestione. ⁊ tali
mō infirmatus est Adā: q̄ de pomo vetito co-
medit. ⁊ ideo infirmitatē mentis ⁊ corporis in
currit. Hoc aūt vitiū gule hodie in multis do-
minat. ⁊ ideo sepe infirmāiur ⁊ moriunt. Scri
ptū est em̄ Eccli. xxxvij. In multis escis erit in
firmitas. ⁊ pp̄ter crapulā multi perierūt. Hāc
aūt infirmitatem venit saluator noster sanare
per dietam ieiunando q̄dragintaꝫ diebus ⁊c.
Mat. iiij. vt etiam nos doceret abstinere a no-
ciuo cibo. ⁊ gulam refrenare: si volumus sani
viuere. Qui em̄ abstinēs est adijciet sibi vitam
Eccl. xxxvij. Scd̄o causat infirmitas ex ni-
mia frigidatione. Peccatuz em̄ mortale est no
tabiliter frigidum. ita q̄ ignem diuini amoris
extinguit. vnde Hierem̄. v. dr̄. Sicut frigidam
facit cisterna aquam suam: sic frigidam facit
malicia aīam: quod frigus peccati facit aīam
pigrā i bono opere. iuxta illud. Prouer. xx. Pro
pter frigus piger arare noluit. i. cor tuū scinde
re p̄ cōtritionem: ⁊ serere p̄ bonū opus. Hanc
autem infirmitatem sanauit per sudorem san-
guineū. In sudore enī lachrymaruz homo fri
gidus inflammat. Unde ait Grego. d Magda
lena q̄ frigida venit ad christum sed inflam-
mata recessit post lachrymas. Ignis igit̄ amo

ris qui erat in christo: ip̄m sudare fecit sangui
neꝫ. Unde Lu. xxij. dr̄. Et fact⁹ est sudor vultus
eius sicut gutte sanguinis ⁊c. Et sic nr̄am infir
mitatez frigidatiōis curauit. Tertia infirmi-
tas causat ex nimietate ⁊ corruptione sangui-
nis. Sanguis aūt nimi⁹ dr̄ abūdātia terrenoꝝ
q̄ sepe est cā pcti. Uñ ps. lxxij. ait. Prodijt quasi
ex adipe iniq̄tas eoꝝ. Sanguis aūt putridus
dr̄ ipsa carnalis ꝯcupiscentia que aīam macu-
lat. ⁊ coram deo putridam facit. De hoc autez
sanguine exponi potest illud Esa. j. Cū multi-
plicaueritis oratiōes vestras nō exaudiā vos.
Man⁹ em̄ vr̄e sanguine plene sunt. et osee. iiij.
Sanguis sanguinē tetigit. Hāc aūt infirmita
tem sanauit per minutionem sanguinis in ma
nib⁹ ⁊ pedib⁹ ⁊ latere ⁊c. Istā aūt minutionez
nos facim⁹ qn̄ venā oris nostri in cōfessiōe ape
rim⁹. Unde Prouer. x. dr̄. Uena vite os iusti. os
aūt impioꝝ operit iniquitatem. Quarta infir-
mitas causatur ex humoꝝ. i. vitioꝝ corruptio
ne. Uñ ps̄. xiij. ait. Non est q̄ faciat bonum. nō
est vsq̄ ad vnum. Corrupti sunt ⁊ abominabi
les facti sunt ⁊c. Et istā infirmitatē sanauit fi-
lius virginis per assumptionem amare medi
cine. de qua ip̄e ait ps̄. lxviij. Dederunt in escā
meā fel: ⁊ in siti mea potauerunt me aceto. Et
ideo ⁊ nos debem⁹ bibere amarā potionem cō
tritionis ⁊ doloris pctōꝝ nr̄oꝝ. iuxta illō Hie
re. xxxj. Pone tibi amaritudinem ⁊c. Que me
dicina quanto erit amarior tanto erit virtuo-
sior ad malos humores expellendos. De qua
exponi potest illud Esa. xxiiij. Amara erit po-
tio bibentibus eum. Alias quoq̄ infirmitates
humanas venit christ⁹ sanare vnguentis sue
gratie. De quibus dr̄ Eccl. xxxviij. Unguenta-
rius ꝯficiet vnguēta sanitatis. D

Uenit ergā in mūduꝫ filius dei perditos
saluare. Uñ ps̄. lxxiij. ait. Deus aūt rex
noster ante secula: operatus est salutem
in medio terre. i. in humana carne. Caro enim
christi non dr̄ terra sed medium terre. Natura
quippe nostra habuit duplicez extremitatem.
Unā q̄ fuit sub innocentia. Aliā v̄o qua modo
est sub miseria. Xp̄s ergo assumpsit naturā no
stram cū innocentia. ⁊ quātū ad hoc participa
uit cum prima extremitate. Itez assumpsit eā
cū miseria. i. cū penalitate. ⁊ quantum ad hoc
participauit cū secūda. Nat⁹ quoq̄ est vt redu
ceret exules ⁊ peregrinos. ⁊ iō venit portās se
cum regnū. Propter qō dr̄ Esa. ix. Et factus est
principatus super humerum eius. Iste autem
principatus est dignitas regalis quam porta-
uit vt nos reges faceret. vel est onus pctōꝝ no
strorū quod portauit vt nos alleuiaret. iuxta il
lud Esa. liij. Uere languores nostros ip̄e tulit.
Uel est crux quam ipse suis humeris portauit
vt nos tanq̄ ad vexillum colligeret. iuxta illō
Esai. xj. Leuabit dominus signuz in natiōes ⁊c.

Quia igit filius dei tantū nos honorauit. quia fecit nos fitios sibi in creatiōe: ⁊ fratres suos in redemptiōe. ⁊ faciet coheredes in glorificatione atq̄ humanatus est pro nostra salute. Ideo merito debemus eū honorare: ⁊ debitas et gratias referre. Modus autem referendi grās aliqñ fit p solā vocis expressionem. Aliqñ per manuum eleuationem. Aliqñ p genuflectionē. Aliqñ per totā corporis prostrationē. Et hoc significatū est Gen. xvij. vbi abraā audita futura natiuitate Isaac. cecidit in faciē suam scz grās referēdo. Oēs ergo nō solum corde ⁊ corporali veneratione grās puerulo nato referamus. sed etiā sermone. dicentes illud. iiij. Reg. vij. Hec dies boni nūcij est si tacuerimus ⁊ noluerimus nūciare sceleris arguemur. In terram q̄z nos prosternere debemus saltem corde vt de sua visitatione sibi grās rependamus. Sicut figuratū fuit Exod. iiij. vbi dr. Audierunt q̄ visitasset dñs filios israel. ⁊ proni adorauerunt. Legit q̄z Jone. iij. q̄ rex indutus est sacco. ⁊ sedit in cinere. ⁊ oēs serui eius idē fecerunt. Tunc autē rex xp̄s sedit in cinere. qñ indutus est carne. Et idō ⁊ nos debemus ei conformari in humilitate et grās illi referre tympanū assumentes ⁊ dicē. illud Exo. xv. Cātemus dño ⁊c. In tympano enī est forma spherica. pellis rasa ⁊ per eum cantatur melodia. Et sic in xp̄o est diuinitas eterna. caro q̄ fuit crucifixa. ⁊ anima omni tribulatione plena. Jte tympanū fit de corio in ligno extenso ⁊ virga pcusso. ⁊ corū. i. corpus xp̄i fuit extensum in cruce. iuxta illud ps. ciij. Extendēs celum sicut pellem. Et pcussus disciplina p̄ris Esa. liij. Propter scel⁹ ppl'i mei pcussi eū. Istō ergo tympanū debemus assumere p meditationem ⁊ sibi cātare p grārum actionem. iuxta illud apl'i. ij. Thessa. ij. dicētis. Nos aūt grās agere debemus deo semper. Jtē debemus dicere deo cum ppheta ps. xxxij. In psalterio decem chordarū psallā tibi. Per psalterium enī decem chordarū intelligitur xp̄s incarnatus in quo fuerunt quinq̄ chorde. i. quinq̄ vulnera quibus ostendetur eius humanitas. ⁊ quinq̄ alie quibus ostensa fuit sua diuina maiestas. s. natiuitas supnaturalis. gloria resurrectionis maiestas ascensionis. missio spūssancti. ⁊ iudiciaria potestas.

¶Pars quinta huius sermonis que dicit expositionis.

Volens aliqđ moralitatis tāgere circa expositionē euāgelij p̄sentis solēnitatis. dico q̄ per mariā q̄ illuminata interpretatur significat aīa a deo inspirata ⁊ illuminata. q̄ tūc concipit ⁊ parit Iesum. i. saluatorē qñ bonū ppositum concipit corde. ⁊ post modū illud pducit in ope. Et ideo boni religiosi qui a deo inspirati de intranda religionē pfessionē in ea fecerunt: possunt dicere deo illud. Esa. xxvj. A facie tua cōcepimus ⁊ parturiuimus spiritū salutis. Istū aūt puerū sic conceptum extrahit de ventre matris austeritas vite cantans ⁊ iubilans in penis et mortificatione carnis ecum paruulū vagiēte. Paupertas aūt illū pānis inuoluit. humilitas vero in p̄sepio reclinat. Et iste tres virtutes sunt q̄si tres optime obstetrices. Sed o religiose si illū paruulū in te natū vis nutrire ⁊ fouere attēde q̄ est inuoluendus reclinand⁹ custodiendus. leuandus. lauandus. deducendus ⁊ cibandus. ⁊ ad hec omnia querēde sunt nutrices gratiose v̄gines. q̄ est virginitatis filius. i. spectose virtutes. Excludēde aūt sunt rugose vetule. i. iuete rate malicie. q̄ a malo oculo cenellū paruulū solēt fascinare. Iste autem bone nutrices non debent esse sole: q̄ v̄tutes cōsociantur in charitate. Ait enī ppheta ps. xliiij. Adducentur regi. s. nato. v̄gines in plurali. vt s. seruiāt sedulo officio. post eam reginā que xp̄m de spūssancto genuit. debēt ergo esse gemine ad oīa officia. Primo aūt inuoluendus est paruulus: sed non nisi mūdis pānis. Ferant igitur due puelle pānos mundos. Una pannos abluat pmittena q̄ eos quotidie lauabit. ⁊ hec est ptritio q̄ q̄ dicit. Lauabo per singulas noctes lectū meum. lachrymis meis stratū meū rigabo. ps. vj. Altera pānos extendit vt desiccent ad solem. ⁊ hec est cōfessio. q̄ abscondita pducit in lucē dī. Dixi confitebor aduersum me iniusticiam meā dño ⁊c. ps. xxxj. Secūdo ad reclinandum puerū due se offerūt. vna lectū parat. ⁊ hec est sancta meditatio q̄ sternit cor floribꝰ scripturarū ⁊ cantat cū spōsa. Lectul⁹ noster floridus. Cāti co. i. Alia puer reclinat. et hec est charitas q̄ Iesum amplectit brachijs amoris. alter sua sua uissima vbera facit eum dormire. vl. Fasciculꝰ myrrhe dilectus meus mihi inter vbera mea cōmorabit. Can. i. Tertio ad puer custodiēdū due se offerūt. Una eū custodit a strepitu intrinseco. ⁊ hec est trāquillitas q̄ claudit cubiculū. ⁊ si modicū q̄d sinistrū audierit dr. Quis es tu qui clamas ⁊ inqetas regē. j. Reg. xxvj. Altera eū custodit ab incursu extrinseco. ⁊ hec est emulatio q̄ nihil sinistrū sinit intrare in atria domo cordis vel corporis. Que si viderit oculū. aurem vel aliquē sensum aliqđ apportare nociuū clamat. Filij mortis estis vos. q̄ non custodistis dñm vestrū regē. j. Reg. xxvj. Hāc. b. Petrꝰ claicularius regis nostri locat ostiariam multo meliorē q̄ illa quā inuenit in domo principis sacerdotū. Jo. xviij. Et magis sollicitā q̄ illa q̄ purgās triticum Isboseth obdormiuit. ij. Reg. iiij. Quis est inq̄t. b. Petrus quo vobis noceat si boni emulatores fueritis. j. Petri. iij. Anima mea hanc locē ad ianuam cordis siue

xp̄m custodire. quia dura sicut infernus emu-
latio. ⁊ lāpades eius lampades ignis atq; flā
maruz Cañ.viij. Quarto ad puerum leuandū
due sue offerūt. Una eū excitat ⁊ euoluit quo-
tiēs sonuerit horologiū amoris. ⁊ hec est solli
cita deuotio que singula mysteria voluit ⁊ ru
minat: qḃ q̄si pannis inuolutꝰ est puer nr̄ ie-
sus q̄ amictus est lumine sicut vestimēto. ps.
cxviij. Reuera ait ps. deo oculos me. ⁊ conside.
mira. de le. tua. Deuotio nāq; est feruor mētis
reuoluens animā in xp̄m. Unde pp̄ha ait ps.
lxij. Deꝰ deus meꝰ ad te de lu. vigi. Sitiuit in
te ala mea q̄ multiplr tibi caro mea. Altera
vero eū alloquit. sz non nisi de legitimali cētia
ipsiꝰ. ⁊ hec est attenta orō que dicit. Dn̄e labia
mea apies ⁊c. ps. l. Hm̄oī aūt vox est dulcis p-
uulo: ⁊ iō postea simul cantant deuotio et orō
Exurge quare obdormis dn̄e exurge et; ne re-
pellas i finē. ps. xliij. Quinto ad puerū balneā
dū due se offerūt: vna balneū parat. et hec est
pietas. q̄ videns lachrymātē puer. ⁊ audiens
eius ploratum educit aquā calidā abūdanter
de fontibus cordis sui dī. Aia mea liq̄facta est
vt dilectus locutus est Cant. v. Et non solū aq̄
abluit: sed vnguēto vngit ⁊ ait. Factum est cor
meū tanq̄ cera liquescens. ps. xxj. vñ illi dicit
puulus. Odor vnguētorꝫ tuorum super omnia
aromata Cant. iiij. Altera vo puer sz ⁊ hec est
pseuerātia que tādiu tenet donec sibi placue-
rit in hac lachrymarū valle in aq̄s nostre mise
rie balneari dicens. Tenui illū nec dimittaz.
Cant. iij. Sexto ad puerū deducēdū due se offe
rūt. Una eū gestat dicēs cū paulo. j. ad cor. vj.
Glorificate ⁊ portate deū i corpe vr̄o. ⁊ hec est
obediētia nō coacta que a posteriori supra dor
sum portat onera ɔtra cor. sed materna ⁊ volū
taria que filiuz a parte anteriori portat supra
pectꝰ delitiose inter brachia. ⁊ sic vult portari
puulꝰ nr̄ iesus dī. Pōe me vt signaculū supra
cor tuū. ⁊ sicut signaculū super brachiū tuum.
Cant. viij. Altera precauet ne gerula offendat
ad lapidē impatiētie. ⁊ sic ledat paruulū qua-
cunq; occasiōe. ⁊ hec est circūspectio q̄ iugiter
clamat obedienti iusto. Qui se existimat stare
videat ne cadat. j. ad Cor. x. Cantant ergo he
due deducētes puulū. Incipit autem obedien
tia iubilans in operibꝰ ⁊ dicit. In manibꝰ por
tabunt te. Et respōdet circunspectio pseuens
ab exterioribus ne vnq̄ offendas ad lapidem
pedem tuū. ps. ⁊c. Septimo ad puerū cibandū
due se offerūt. Una euz pascit. et hec est mia. q̄
mēbra eius reficit. Uñ ipse dn̄s ait Mat. xxv.
Esuriui ⁊ dedistis mihi mādacare ⁊c. ⁊ subdit
Quod enim vni ex minimis meis. s. mem-
bris fecistis. mihi fecistis. Hec tamen non de
furfure cibo porcorꝫ imitatrix Cayn. sed de
simila delicatissima imitatrix Abel parat po-
lentā. deinde in manu pueri ponit pomuz cā-

tās. Oia poma noua ⁊ vetera dilecte mi seruaui
tibi. Cant. vij. Altera vo eum lactat ⁊ potat
⁊ hec est mansuetudo. que de cordis vberibus
dulces sermones eliquat Nonne inq̄t sapiēs:
ardorē refrigerabit ros: sic ⁊ vbū. Eccli. xviij.
Hec dicit paruulo. Dabo tibi vbera mea. Cā-
ticorꝫ. vij. Et iterum. Dabo tibi poculū ex vi-
no condito. Can. viij. Ipse aūt puer respōdet
ei. Fauus distillās labia tua: mel et lac sub lin
gua tua. Cantic. iiij. Istis autē nutricibꝰ offi-
cium suum dulciter explentibus. et nūc recli-
nantibꝰ nunc excitantibus. nunc pascentibus
nunc deducentibus. ⁊c. in spūali tripudio enu
tritus. puer iesus crescit etate ac sapientia et
gratia coram deo et hominibus Luce. ij. Et
tunc dicere possumus illud Esaie. ix. Paruu-
lus natus est nobis. et filius datus est no-
bis. ¶

Loquendo aūt de xp̄o ad literā dico q̄ lz
ipse dn̄s iesus hodie fuerit paruulꝰ: quā
tum ad etatem matrem staturā. familiam. po
mum. lectum. cibū. ⁊ vestimentū Potest tamē
dici q̄ fuit paruulus triplici alia ratione. Pri-
mo: quia offensus de facili potest placari. vt. s.
diximus. Qui enim ante dixerat tanq̄ impli-
cabilis. Ezechiel. vij. Nō parcet oculus meus
super te. ⁊ nō miserebor. modo dicit Esaie. xl.
Predicate annum placabilem domino. Secū
do quia emendo faciliter decipi potest paruu
lus. vnde aliquando pro vno pomo dat totam
suam hereditatem. Olim autem deus regnuz
suum valde chare vendebat. quia nullus ip̄m
emere poterat nec pro aliqua graui penitētia
nec pro morte aliqua: sed modo dat ipsum re-
gnum pro calice aque frigide. Matthei. x. Im
mo etiam pro vna bona voluntate. Unde in-
quit ps. ix. Desiderium pauperum exaudiuit
dominus. Ideo deum quodammodo decipi-
mus: quia eius regnum quasi pro nihilo abeo
obtinemus. Unde ps. lv. dicit deo: Pro nihilo
saluos facies illos. Et de beatis in figuram
iterum ait. Pro nihilo habuerunt terram desi
derabilem. Tertio dicitur paruulus: quia ad
instar paruuli debet a nobis spiritualiter con
cipi per bona proposita. ⁊ postea parturiri per
bona opera: vt prediximus iuxta preallega-
tam autoritatem Esa. xxvj. A facie tua concep-
pimus ⁊c. Sed multi sunt qui aborsum faciūt
quia bonum propositum ad opus non perdu
cunt. iuxta illud Esaie. xxxvj. Uenerunt filij
vsq; ad partum: ⁊ virtus non est pariendi. De
bet quoq; nutriri per perseuerentiam. et ideo
cuilibet fideli dicit deꝰ pr̄ illud Exodi. ij. Acci
pe puerum istū et nutri mihi. Dz etiā porta
ri p patientiā. iuxta illud Ecclastici. vj. Subij
ce humerū tuū ⁊ porta illam. scz sapientiam q̄
christus est. Si enim ipsum saluatorem porta
uerimus per deuotionem in hoc seculo: ipse

nos ab angelis suis portari faciet in celū perē
niter regnaturos cū eo qui est benedictus ī se
cula seculorū. Amen.

¶ Pars octaua hui⁹ sermonarij qđ Mariale
appell⁹ẽ. ī q̄ tractaẽ de bñdicte matris dei pu
rificatiōe. Hec aūt ꝑs ꝓprio ac ꝑticulari nōie
dedicatio sancti sanctoꝝ nūcupabaẽ.

Sermo primus A

Lumē ad reuela
tionē gētiū. Luc. ij. Hodie sa
crosctā mater ecclia summa
cū veneratiōe et reuerētia ac
honore solēnitatē duotissimā
purificatiōis imaculate ꝟgi-
nis matris dei ac redēptoris nr̄i festiuis lau-
dibus veneraẽ. Quobrē cōgruū vr̄ vt ⁊ nos sui
li ei⁹ deuoto mētis affectu de tāta festiuitate
memoriā recolam⁹. Uñ qr inqt ph̄s .i. Ethi. ꝙ
sermōes inqrēdi sunt ſm materiā de q̄ sunt.
tūc em̄ sufficiēter diceẽ si ſm subiectā materiā
diceẽ. Ideo iz de tā celeberrima solēnitate ser
mocinari me ineptū videā. tñ ꝓ modulo inge
nij mei aliqd eloq amore eiusdē ꝑijssime virgi
nis de festissima ipsi⁹ purificatiōe conabor. Ait
em̄ Leo papa in ſmone de dñica infra octauā
natiuitatis dñi. Rō adest nō tacēdi vbi oriẽ dif
ficultas fandi. Maxie aūt ad ꝑdicādū de hac
festiuitate me iduxit diui Amb. dictū in lib. de
virginitate q̄ ait. Talis fuit Maria vt eius vi
ta oīuz sit disciplina. Unde nō est vilaten⁹ du-
bitādū ꝙ q̄cūqꝫ ꝑegit: ⁊ maxie dū puulū filiuz
suū in tēplo pñtauit. cū igēti mysterio sit. ꝓ oīm
hoīm eruditione ꝑfecit. Ipa nāqꝫ fuit lumen
qđ gētib⁹ i tenebris cecutiētib⁹ solem iusticie
dei filiū reuelata facie cōtemplādum ostēdit.
De cui⁹ purificatiōe q̄tuor ꝯsideratiōes facie
Prima diceẽ illuminationis. mus.
Scđa causationis.
Tertia dubitationis.
Quarta ꝟo appellabiẽ purificatiōis.

¶ Pars prima huius sermonis que diciẽ illu-
minationis. B

Potte intelligere desiderāt m̄rīq̄
re ecclia ordinauit ꝙ ī isto festo
purificatiōis virginalis portenẽ
cādele i manib⁹ accēse. ꝓpter qđ
hec festiuitas candelaria appel
laẽ. Nō aūt statuit hoc fieri ī an-
nunciatione q̄ est tā magna festiuitas ⁊ maior
ista: nec etiā in assumptiōe que est maior oīuz
virginis festiuitatū. Nō etiā ī natiuitate eius
dē sed solū in purificatione. Uideẽ eniz eis ꝙ
saltez in assumptione deberēt poti⁹ portari cā
dele accēse. ad significādum ꝙ sicut in celis il-
lo die a tota curia celesti cū hymnis et cāticis
ac laudib⁹ honorata est. sic ⁊ in terris honora
ri debeat. Uñ ꝗ plures mouenẽ nouitate rerū
videntes in pñti solēnitate ꝯfluere plebē ad ec-
clesias. ⁊ cū luminarib⁹ ꝓcessionaliẽ ꝑgentez.
Quib⁹ vt tāte admiratiōis cā tollatur. ⁊ deuo
tiōe poti⁹ ꝗ admiratione icitenẽ satisfacer̄ cu
piēs: dico ꝙ q̄druplici rōne hoc cōuenientissime
ecclia ordiauit. Pmo ꝑp remouēdā erroneā cō
suetudinē. scđo ꝓpẽ ostēdēdā ꝟginis puritatē.
tertio ꝑp colēdā hodiernā pñtatiōnē: q̄rto ꝑp
nr̄az istructionē. Quo ad pmā rōnē dico ꝙ vt
refert autor rōnal' diuoꝝ. Romani qñ culturis
idoloꝝ deditī erāt. de q̄nto ī q̄ntū annū ī klis
februarij ad honorē februe m̄ris Martis. quē
deū belli appellabāt: lustrabāt vrbē tota nocte
cū cereis ⁊ facib⁹ accēsis. vt ei⁹ fili⁹ eis de ho-
stib⁹ victoriā daret. cui⁹ genitricē tantis lau-
dū ꝑeonijs efferebāt. Et istud spaciuz diceba
lustrū. Unde canit ecclia. Lustris sex qui iam
peractis. Sex em̄ lustra faciūt .xxx. ānos. Nā
spaciū .v. ānoꝝ appellaẽ lustrū. vt ī auẽ. hec cō
sti. ino. ꝯsti. in medio col'. viij. ⁊ no: .l. ea si quis
nec cām. §. penulti. ff. si cer. pe. ⁊ .l. tūc querit. §.
si ipleto. ff. loca. In eodē etiā mēse sacrificabāt
Plutoni q̄ dicebaẽ Febru⁹. ⁊ reputabaẽ ab eis
de⁹ iferni vt ipse cū ceteris dijs infernoꝝ ꝓpi
tiareẽ aīab⁹ dānatorū. Cui etiā offerebāt ho-
stias solēnes: excubātes cū laudib⁹ ī tēplo cū
cereis accensis. Arbitrabanẽ et romāi sequē-
tes quorūdā poetarū fabulas: maxime Ouid.
in .iiij. de fastis. ⁊ .v. Metam̄. ꝙ in ꝑncipio hu-
ius mensis Pluto de vrbe tulerit Proserpinā
ob eius formositatem. quaz fecit deā. vnde ce
res mater eius ⁊ cognati cū facib⁹ eā quesie-
runt in nocte in monte ethna: qui est in Si-
cilia. in quo dr̄ esse porta inferni. ꝓpter quod
mulieres romane his diebus festuz lumina-
rium exercebant Et istā historiā vel veri⁹ fa-
bulam representantes vrbem romanam cum
facibus ⁊ luminarib⁹ circūibāt. Quos abomi
nabiles errores considerans. Sergius papa:
simul et cognoscens ꝙ difficile est resistere cō-
suetudini que assimilaẽ nature .vij. Ethic. Un
de ꝯsuetudo diciẽ altera natura. vt ait glosa in
l. j. ff. ad macedo. ⁊ de postu. l. j. §. bestias. et de
acqui. re. do. l. naturale. §. ī his. ⁊ de lib. ⁊ post
hu. l. si qs posthumos in princi ⁊ instit. de re.
di. §. cernens. vbi glos. Animaduertensqꝫ pre-
dictas hereticas ⁊ diabolicas superstitiones
adhuc esse recentes in populis christianis ra-
tione assuefactionis: quos oportebat ingenio
sub iugo christi flecti pia cautela: statuit hunc
diem cum cereis bñdictis ⁊ processione solem
ni per orbem terrarum ad honorez beatissime
virginis marie matris dñi iesu christi dei no-
stri celebrari que nō fuit rapta a Plutone deo
infernali: sed suscepta in sponsam a deo om-
nipotenti: ⁊ eterno qui fecit celum ⁊ terrā: nec
fuit mater martis dei belli: sed illius q̄ sol⁹ est
ver⁹ de⁹ q̄ fecit pacē eterni p̄ris sui cū hoīe. Re

mãsit ergo eadẽ solẽnitas pcessiõis ꝛ illuminatiõis. sed alia fit intẽtiõe ꝙ prius. Fit enim ad significandum ꝙ pulcherrima atq; sctissima dei genitrix fuit illud lumẽ qđ orbẽ vniuersuz per filiũ suũ illustrauit. C

SEcũdo hoc fuit ordinatũ ppter ostẽdẽdã ꝟginis puritatẽ. Quia em btissima ꝟgo semp fuit pura. munda. clara: et immaculata volẽs ecclia hãc suã puritatẽ ꝛ operũ claritatẽ ondere ne aliqs deceptus vocabulo purificatiõis crederet eã aliqñ fuisse maculatã. statuit vt oẽs cũ cereis accensis nõ mortuis eam honorarẽt: volẽs per lumẽ significare ꝙ ipa ꝟgo bñdicta fuit tota splẽdida ꝛ luminosa intus ꝛ foris. Intus per purã ↄsciam ac sinceritatẽ ꝛ sctãm volũtatẽ quã cõiũcta semp habuit cum deo. Exterius ꝟo p oĩmodã sctitatẽ. Uñ de ipsa fulgẽtissima mr̃e dei dicere possum⁹ illđ Apoc. j. Facies ei⁹ sicut sol lucet in virtute sua. D

TErtio hoc institutũ fuit ppter recolendã hodiernã pñtationẽ. Sicut enim declarabit in pte vltima huius sermonis. hodie corporaliter pñtatus fuit dñs iesus in tẽplo. Ubi fuerũt quatuor sctissimi hoĩes: q cũ laudibus ꝛ iubilis ac luminarib⁹ ipm honorabãt. s. Maria ꝛ Joseph. Symeon ꝛ Anna pphetissa. q oẽs cũ alijs etiã adorauerũt reuerẽter ipm dñm nr̃m iesuz xp̄m: qr nõ est verisimile ꝙ sanct⁹ ille senex esset sol⁹ qñ beata virgo i tẽplo pñtans filiũ suum dedit illũ in vlnas ei⁹ Hoc igit ecclia repñsentãs facit processionez cũ cereo accẽso qui in manib⁹ portat. per quez significat ipe dñs iesus. qui hodie ad templũ est portat⁹. Tria em sunt in cereo accenso. s. cera liciniũ siue stupinũ ꝛ ignis. que significant tria que sunt ꝛ erant in xp̄o. Cera enim significat carnez xp̄i sine cõmixtione ꝛ corruptione viri. Liciniũ vero album in cera latens significat aiam xp̄i purissimã. ꝛ omni sanctitate candidissimaz in corpore latentẽ. Ignis vero siue lumen significat diuinitatẽ xp̄i qr vt đr ad Hebre. xij. Deus ignis consumens est. ꝛ sepe legit apparuisse in igne vt in rubo. Exo. iij. Et in columna ignis. Exo. xiij. Item descendit in igne super mõtem synay. Exo. xix. Et ideo inquit quidã versificator. Hanc in honore pie candelam porto Marie. Accipe per ceram carnem de virgine veram. Bombicis puritas animam per optime notat. Per summe lumen deitatis tolle cacumẽ. Quarto hoc fuit institutuz propter nostrã instructionẽ. E

IN hoc em instruimur ꝙ si volumus ante deũ esse purificati ꝛ mũdi tria nobis sunt necessaria. s. fides vera actio bona ꝛ intẽtio recta. Duo prĩa. s. fides vera cũ opatiõe bona significant p candelã in manu accẽsam. De qb⁹ inqt Greg. in quodã omel. Ille vere credit qui exercet operando qđ credit. Sed hic est notandũ ꝙ tria sunt q custodiũt cãdelã ne extinguat s. quãdo abscõdit a vento ac alijs cãdelis associat. ꝛ ei sufficiens pabulũ ministrat. Qui ergo nõ vult extingui abscõdat a vento laudis humane. aggreget ꝛ vniatur cõgregationi sãcte. ꝛ habeat pabulũ oronis ↄtinue. Tria quoq; sunt q impediũt ne cãdela extincta reaccendatur. s. remotio. humectatio. ꝛ grossi corporis interpositio. Multi ergo sunt qui nõ accendũtur siue qr pdicatorib⁹ nõ appropinquant nec adiũgunt. Deut. xxxiij. Qui appropinquãt pedibus ei⁹ accipiũt de doctrina illi⁹. Siue quia aquis delitiaꝝ humectant. j. ad Corin. ij. Animalis hõ nõ percipit q sunt spiritus dei. Siue qr amor terrenoꝝ in eis interponit. Mat. xiij. Sollicitudo seculi isti⁹ ꝛ fallacia diuitiarũ suffocant verbum. Sciendũ est etiã ꝙ sicut cãdela sine lumine dicit mortua. ꝛ lumen p se sine candela non bene lucet: sed mortuũ esse videt. ita ꝛ operatio sine fide ꝛ fides sine bõa operatione mortua est. Jaco. ij. ꝛ. c. fertur. ꝛ. c. sicut vrgeri. ꝛ ꝫ. opponit. j. q. j. ꝛ de pen. di. ij. c. si em. ꝛ di. iij. c. querat ꝫ. illud autez. ꝛ de sacra vnctione. c. vnico ꝫ. quia vero. Ad quod applicari potest illud quod dicunt iuriste: scilicet ꝙ nõ sufficit fides nisi probate artis experientia subsequatur. l. j. circa princip. ff. de vendi. inspi. et. l. j. C. de decret. ab or. fa. et. l. j. in. j. columna. C. de insti. condi. cõ. Per licinium autem significatur intentio recta que stat intus in anima sicut licinium in candela. Nam aliquando fit opus quod ab extra videtur bonum. ꝛ est de se de genere bonoꝝ. sed ppter malã voluntatem non est meritorium. imo vitiosum. puta si mulier paupertate cruciaretur ꝛ tu de tua substãtia ei prouideres. hoc quidem est de se bonuz. et ab extra videtur laudabile ꝛ meritoriuz. est enim opus misericordie. Sed si tu hoc faceres mala intentione: vt scilicet per hanc elemosynam eam trahere posses ad consentiendũ peccato: vel vt vanam gloriã cõsequaris ab aliqs totum hoc opus esset ad demeritũ. Ecce ergo ꝙ intentio bona requiritur: vt scilicet omnia opera tua facias amore dei ꝛ cum intentione bona. ꝛ hoc modo portabis candelam accẽsaz in manibus. Pro maiori etiam declaratione predictorum dicere possumus ꝙ candelas in purificatione deferimus rõne virginis: xp̄i et nostri. In virgine enim fuerunt quattuor prerogatiue que per candelam intelliguntur: prima est virginitas in carne. qui significatur p ceram quam apes generant sine corruptione. De ipsa autem dicitur Esa. vij. Ecce virgo cõcipiet ꝛc. Scđa est puritas in mente: que significatur per licinium candidum intus in cera occultatum. de ipsa namq; dicit ps. xliiij. Omnis gloria eius filie regis ab intus. Tertia est sanctificatio in vtero. que significatur per hoc ꝙ

Ille cādele sanctificātur ꝛ bñdicuntur. De ipsa
etiā dr ps.lxv. Sanctificauit tabernaculū suū
altissim⁹. Quarta est claritas inuersatiōe. q̄ si-
gnificaꝶ p lumē. De q̄ua dr Sap.iiij. O q̄ pul-
chra est casta gñatio cū claritate. Scđo cādelā
deferim⁹ rōne christi. Candela em̄ hec signifi-
cat xp̄m ratione ppositionis ꝛ cōsumptionis.
Quoad primū dico q̄ in cādela accēsa sūt tria
.s. cera. licinīū. ꝛ lumē. vt. s. etiā diximꝰ ꝛ in xp̄o
est triplex substātia. s. caro. sine semine gñata.
Vñ ps. ps. xxj. inq̄t in persona xp̄i. Factū est cor
meū sicut cera. s. in gñatiōe. sed liquescēs i pas
sione. Scđo est ibi licinium. i. aīa candore inno
cētie decorata. iuxta illud Sap.vij. Candor est
lucis eterne ꝛc. Tertio ibi est lux. i. diuinitas
luminosa iuxta illud Jo.j. Erat lux vera ꝛc. Et
sicut ignis vniꝶ cere mediāte licinio sic diuini
tas vnita est carni mediāte aīa. De his autez
tribus dicitur Cañ.v. Dilect⁹ me⁹ candid⁹ est.
s. per candorem mundicie. ꝛ rubicundus scili-
cet ppter fulgorē diuinitatis. et electus ex mi
libus scilicet propter incorruptionem carnis.
Scđo xp̄s significaꝶ per candelam ratione cō-
sumptionis. sicut em̄ candela accensa se totaz
ↄsumit in nostrū seruitiū: sic christus totū se cō
sumpsit in nr̄m obsequiū. Nā consumpsit car-
nē suā per vulnerationez ꝛ attritionem. Unde
Esa. liij. dr. Ipse vulneratus est propter iniqui
tates nostras ꝛ attrit⁹ ppter scelera nr̄a. Con-
sumpsit etiā sanguinē per totalē effusionē. Vñ
angeli admirātes dixerunt ei. Esa. lxiij. Qua-
re rubrū est indumētū tuū: ꝛ vestimenta tua si-
cut calcantiū in torculari. Cōsumpsisse quoq̄
diciꝶ animā per tristiciā ꝛ dolorē. Unde Mat.
xxvj. ipse ait. tristis est anima mea vsq̄ ad mor
tem. Item consumpsit vitā corporalē per ab-
breuiationem. Unde in persona eius dr Esaie.
xxxviij. Precisa est velut a texēte vita mea. Cō
sumpsit etiā substātiā tpalem vsq̄ ad denuda
tionē. Unde de spoliātibus eum in morte ipse
ait ps. xxj. Diuiserūt sibi vestimenta mea ꝛc.
Tertio principaliꝶ cādelas deferim⁹ rōne nr̄i.
Per cādelā enim accēsam significatur q̄ debe
mus habere vitā sanctam ꝛ famā preclarā. Pri
mo aūt vitā sanctam faciunt bona opera fides
recta ꝛ intentio sincera. Operatio bona signi-
ficaꝶ per cerā. quia sicut cera mediante rore ce
lesti gignitur. sic bona operatio a deo tm̄ habe
tur iuxta illud ad Philip.ij. De⁹ est q̄ operatur i
nobis velle ꝛ perficere p bōa volūtate. Fides
aūt intelligitur per lumen. Ut em̄ cādela sine
lumine non lucet. sic nostra operatio sine fide
deo nō placet. iuxta illud ad Heb.xj. Sine fide
impossibile est placere deo. Intētio vero recta
signatur per licinīū quod est occultum ꝛ candi
dum ꝛ luminis baiulum. Sic em̄ intentio no-
stra debet esse occulta. Unde Grego. in quadā
homel. ait. Sic aūt sit opus in publico vt tamē
intētio maneat in occulto. Debet etiam esse cā
dida. i. pura iuxta illō. Mat.vj. Si ocul⁹ tu⁹ sim
plex fuerit totū corpus tuū lucidū erit. debet
quoq̄ esse luminis baiula. q̄r debet opa nostra
corā deo pñtare. ꝛ ab eo remuneratiōnē expe-
ctare. de quo Mat.vj. inq̄t saluator. Et pr̄ tu⁹
q̄ videt in abscōdito reddet tibi. Scđo per can
delā significaꝶ fama preclara. Candela em̄ ac-
cēsa lucet. abscōdita nō emittit splendorē: ꝛ ex-
tincta fetet. Sūt aūt quidā feruētes in vita et
lucidi in doctrina. q̄ sunt sicut cādela accēsa. et
de singulo eorum dici potest illud Jo.vj. Ipse
erat lucerna ardens ꝛ lucēs ante dominū. Alij
vero sunt contenti habere bonam vitam tm̄. ꝛ
abscōdit suā doctrinā. ꝛ isti sunt sicut candela
abscōdita. faciētes ↄtra dictū saluatoris q̄ ait.
Luce.xj. Nemo accendit lucernam ꝛ abscōdit
eam sub modio ꝛc. Sunt etiam alij qui nec ar-
dent nec lucent: sed fetent per mala opera. Et
isti sunt sicut candela extincta. que quidem nō
lucet. sed fetet. Et de istorum fetore dicitur
Esa. xxxiiij. De cadaueribus eorum ascēdet fe
tor. Anime enim peccatorum sunt cadauera q̄r
sunt mortue. iuxta illud Ezech. xviij. Anima q̄
peccauerit ipsa morietur. c. si habes. xxj. q. q.
iij. c. peccatuz enim est mors anime. Et de tali
bus cadaueribus ascēdit fetor per malū exem
plū. Nos vero illos nō imitari debemus serua
re illud quod admonet saluator Math.v. di.
Sic luceat lux vestra coram hominibus vt vi-
deant vestra bona opera. ꝛ glorificent patrem
vestrum qui in celis est. Et tunc poterimus di
gne interesse cādelarum processioni in hac sa-
cratissima die. Hec est enim illa solēnitas tan-
tis decorata mysterijs tantisq̄ honoribus su-
blimata. quā omnes precipua debēt deuotio-
ne celebrare. Unde Augu. in quodam sermone
inq̄t. Celebremus ergo diē festū non humane
deuotionis sed diuine dignatiōis nō infirmi-
tatis sed eternitatis. non informationis: sed
reformatiōis domini nr̄i iesu xp̄i. hec ille. Ad
processionē quoq̄ popule mi cū profunda hu-
militate et deuotissima meditatione incedere
debes. recogitando dignationem altissimi dei
qui hodie paruulus ad templum portari vo-
luit vt nos magnos in celesti faciat felicitate.
Considerando insuper q̄ per hanc processio-
nē repn̄sentamus tam saluiferum magnūq̄ sa
cramentū. Sūma ergo cum reuerentia ꝛ hone
state debes associare benedictam dei matrem
ad templum incedentem cum illo suo pulcher
rimo. xl. dierū gigantello in brachijs atq̄ illinz
cum ea eterno patri pro totius mundi salute
offerre. Candelas etiaz bñdictas magna cum
deuotiōe in domibus suis debēt singuli custo
dire. Ad audiendam quoq̄ predicationem de
tā celeberrima festiuitate debēt omnes cū pu-
ritate cordis ꝛ anime mūdicia accedere. ibi de

notissime permanere. Predicatores etiam de-
bent mundi et puri esse ab omni peccatorum im-
mundicia quantum humana fragilitas patitur.
qui purissime et immaculate virginis purifica-
tionem volunt populis declarare. Videmus enim
quod si aliquis indignus loquatur de aliqua excel-
lenti ac nobilissima persona. illi videtur quod prius va-
dat ad lauandum os suum. Omnes ergo qui volunt de
hac purissima virgine loqui prius debent mente
et labijs esse mundati. Unde quilibet peccator sentiens
in se alicuius peccati immundiciam debet dicere illud
Esaie. vj. Vir pollutus labijs ego sum. et in
medio populi polluta labia habentis ego habi-
to. Deinde rogare debet dominum vt mittere dignetur
seraphin de celis qui tangens labia iniquitatem
auferat et precordia emundet. quo de tam excel
lentis regine purificatione digne valeat predicare

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur causationis. F

Ro expeditione huius partis queritur
qua de causa deus ordinauerit
preceptum cerimoniale presenta-
tionis pueri in templo quadragesi-
mo die natiuitatis eius. quod ha-
betur Leuiti. xij. Ad quod respondent
expositores ibi. quod hoc fecit multiplici ex causa.
Primo vt per hoc intelligatur quod sicut corpus pue-
ri quadraginta diebus in materno vtero organi-
zatur: et quadragesimo die anima corpori infundi
tur sicut in templum. vt inquit Aug. in li. lxxxiij.
questionum. et Alexan. de ales in tertia parte sum-
me in tractatu de sanctificatione beate virginis. q.
vj. et glo. or. sup Leuit. xij. c. et de hoc etiam tractat
legiste in. l. gallus. in prin. ff. de lib. et post. et cano
niste. v. di. in prin. Ita quadragesimo die a natiui-
te puer in templum materiale domino debet pre-
sentari. Secundo vt sicut aia post quadraginta
dies corpori infusa statim per culpam peccato
maculatur. sic puer quadragesimo die templum
ingrediens per hostias ab ipsa macula amplius
expietur Tertio secundum Fran. de may. in sermone
presentis solennitatis. vt detur intelligi quod sicut
in quadraginta sunt quatuor et decem ita illi qui
volunt templum celeste ingredi. debent decem pre
cepta cum fide quattuor euangeliorum perfecte ser-
uare. Quia vero corpus femine organizatur in
octuaginta diebus. et octuagesima die aia corpo
ri infunditur secundum plurimos doctores. Ideo secundum pre
ceptum predictum legis puella debebat presen-
tari in templo octuagesima die. Sciendum
ergo quod quando mulier pepererat masculum: ef
ficiebatur immunda septem diebus a consortio
hominum et ab ingressu templi post septem autem
dies efficiebatur munda quoad consortium ho
minum sed quoad ingressum templi remane-
bat immunda vsque ad quadragesimum diem
in quo presentabat filium in templo et purifi-
cabatur. Si vero peperisset feminam remane
bat immunda quoad conuersationem hominum
et quoad ingressum templi. xliij. diebus. post
quos efficiebatur munda quoad hominum conuersa-
tionem. remanebat autem immunda quoad ingres-
sum templi vsque ad. lxxx. diem in quo presentabatur
filiam in templo et purificabatur. Et hoc omnia haben-
tur Leuiti. xij. Causas autem quare deus voluit tan-
tam esse differentiam in organizatione corporis
femine et pueri et infusione aie eorum assignant
doctores ibi. Prima est quia christus assumpturus
erat carnem in sexu virili. ideo vt ipsum honoraret. et
apud ipsum sibi gratiam faceret. voluit vt citius forma-
retur et animaretur citius mundaretur. Secunda vt quia mulier prius
peccauit quam vir. et fuit causa peccati viri. vt. l. c. Adam. de
pe. di. vij. Unde Eccli. xxxvij. dicitur. A muliere initium
factum est peccati. et per illam omnes morimur. et per conse-
quens deum plus fatigauit qui nostris malis ope
ribus fatigatur iuxta illud Esa. xliij. Serui-
re me fecisti in peccatis tuis. et prebuisti mihi labo-
rem in iniquitatibus tuis. Sicut erumne eius ab
erumnis viri duplicate sunt exterius in mundo.
Unde inquit glo. ordinaria sup Leuiti. xij. quod to-
ta maledictio Adam data est sup Euam. Et vl-
tra ei addidit deus. In dolore et erumna paries
etc. Ita etiam duplicaretur eius erumne in vtero. Ter
tia causa est. vt ostenderet quod semper mulier debet
esse subiecta viro. Ideo noluit eam deus ante virum
formare. nec equaliter: sed post in duplum.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur du
bitationis. G

On inmerito hic queri potest numquid bea-
ta virgo indigebat purificari? Et re
spondetur secundum omnes doctores sup euan
gello hodierno. et beatum Tho. in. iij.
parte summe. q. xxxvij. quod non. Unde
dico quod non indigebat nec ratione sui parturien
tis. nec ratione prolis. nec ratione legis. nec ratione
mysterij siue significationis. Primo non indi-
gebat ratione sui. nihil enim purificatur nisi im
mundum: sed ipsa tota erat purissima. tota san-
ctissima et tota mundissima. Siquidem spiritussan
ctus sanctificauerat eius mentem. iuxta illud
Luc. j. Spiritussanctus superueniet in te. Filius dei
sanctificauerat eius ventrem. Ideo ei dictum fuit
ibi. Et virtus altissimi obumbrabit tibi. Pater
vero celestis sanctificauerat eius ventrem et men
tem. iuxta illud ps. xlv. Sanctificauit tabierna
culum suum altissimus. Secundo non indigebat
purificatione ratione prolis. quia in filio nulla
fuit impuritas. sed omnimoda sanctitas. In
ipso namque fuit triplex natura. s. diuinitas ve
ra anima lucida. et caro immaculata. Unde Sap.
vij. dicitur. Candor est lucis eterne. quoad ani
mam lucidam. et speculum sine macula. quoad car
nem immaculatam: et imago bonitatis dei. quo-
ad diuinitatem veram. secundum quam filius dei est ima
go dei patris iuxta illud Colo. j. qui est imago
dei inuisibilis. Quod etiam non indiguerit
purificatione ratione prolis patet. Nam vas plenum

flore ameno et repletū balsamo. ac ꝑfusum sola
tradio nullā ex his immundiciā contrahit. sz
efficit magis purū et magis odoriferuz ac ma-
gis luciduz. Tertio nō indiguit purificatione
rōne legis. lex enī purificationis posita Leuit.
xij. c. tria supponebat scz fractionē ꝟginitatis.
vnde dicit mulier q̄ significat sexus fractionē
in cōcipiendo et pariendo. Supponit etiā semi
num comixtionē. et ideo dr̄. si suscepto semine.
Tertio supponit assimilationez. vt scilz filius
sit similis parētibus in natura. Ideo dr̄ pepe-
rit masculum. Ista aūt tria in ꝟgine nō fuerūt
Nā in ea nulla fuit fractio ꝟginitatis. sed ꝑpe
tua illibatio. quia fuit ꝟgo ante partū. in par-
tu. et post partū. Ibi etiā non fuit seminū com-
mixtio. qr nō cōcepit ex seminū cōmixtione: sed
ex mystico spiramine. et ideo ad hanc legem nō
tenebat in qua ipsa non cōprehēdebat. Qn̄ enī
aliqua lex datur sub cōditione. nō obligat nisi
illos quos tangit illa cōditio. vt ait Frācis cus
de may. vbi. s̄. Cum ḡ lex dicat. Mulier si susce
pto semine peperit masculum immūda erit &c.
Concludit ꝙ btā ꝟgo q̄ nō peperit suscepto se
mine non fuit immūda. qr obligatio sub cōdi-
tione nō ligat ante impletā conditionē. l. cede-
re diē. ff. de. ꝟ. si. l. legata. ff. de condi. et de. l. j. C.
de cōdi. inser. c. de illis. et c. verū. extra de cōdi.
appo. et nota. in. c. non solū. xxxij. q. vij. Dicit g̃
gl. sup Leuit. xij. c. ꝙ moyses spū dei cognoscēs
ꝙ beata ꝟgo debebat cōcipere et parere filium
sine seminis susceptione. et consequenter nō fie
ri immunda mysterialr addidit. Si suscepto se
mine &c. quasi diceret. Nemo intelligat hāc ob
ligationem immūdicie contrahēde cōprehen-
dere matrē filij dei. quia ipsa nō concipiet nec
pariet filium de semine suscepto sed de spūsā-
cto. et idcirco immaculata permanebit. De quo
Bern. in quodam sermone inquit. Putas enī
ꝙ dicturus Moyses mulierem que peperisset
filium immūdā esse nō timuerit super matre
dn̄i blasphemiam irrogare? Et idcirco premi-
sit. Si suscepto semine alioqn si non parituraz
preuidisset sine semine virgineo: q̄ necessitas
erat de suscepto semine facere mentionem? Pa
tet g̃ ꝙ lex illa matrem dn̄i non includit q̄ non
suscepto semine filiū peperit. hec ille. Vn̄ inqt
Fran. de may. in sermone occurrentis solemni
tatis. In institutione huius sacramenti clare
prophetauit Moyses ꝙ virgo erat paritura si
ne viri semine. et sic istius sacramēti institutio
infert virginis partū cuz dicit. Si suscepto se-
mine peperit masculuz &c. Nā qn̄ quis in aliq̄
lege vel pacto aut ꝓmissione vel iuramento
apponit cōditionem: ꝑ hoc dat intelligere ꝙ ca
sus ille qn̄qz eueniet. vel saltem euenire pos-
set sine tali conditione alioquin illa conditio
frustra et in vanum esset apposita. Exemplum
de lege habemus Exo. xx. vbi deus dedit legē
Si quis occiderit ꝓximū suū cū hac conditiōe
ꝙ hoc fecerit ꝑ industriā. ab altari inquit meo
euelles eū. Ista aūt cōditio apposita dat intelli
gere ꝙ aliqs erat occisurus et nō per industriā
et ille non erat euellendus sic ab altari vt ibi
ptz. Exemplum de pacto habemus. ij. Reg. iij.
vbi Dauid fecit pactuz cū Abner principe mi
litie ppli Israel cum hac conditione ꝙ redde-
ret ei vxorem suam michol. Ex quo dedit intel
ligere ꝙ aliter poterat euenire factum pacis. et
ideo dixit. Nō videbis aliter faciem meā. Exē
plum promissionis habemus Josue. xv. vbi ca
leph promisit dare filiam suam vxorem cū hac
cōditione scz si qs caperet ciuitatē quam expu
gnabat. quia notū erat ꝙ poterat dare sine ta
li cōditione. et ideo posuit cōditionez. Exemplū
iuramēti habemus ps. cxxxi. vbi dr̄ ꝙ deus iu
rauit Dauid dare regnū sempiternū filijs suis
si custodirent legē suā. dās intelligere ꝙ aliter
esset si cōditio nō euenisset Deus ergo q̄ dixit
ꝑ Moysen. Mulier si suscepto semine peperit
masculuz &c. dedit intelligere ꝙ qn̄qz mulier es
set paritura masculū semine nō suscepto ali-
ter frustra addidisset. si suscepto semine. cum
via naturali aliter parere nō posset. Sicut hō
non potest videre sine oculis apertis. nec am-
bulare sine motione pedum. hec ille. Nos au-
tem dicere possumus ex mente ipsius doctoris
ꝙ hec locutio diuina de muliere pariente con-
tinet duo scz vnū affirmatiuuz ex verbis cum
dicit Mulier si suscepto semine peperit mascu
lum immunda erit. Aliud ꝟo negatiuum vir-
tualiter cōtinet scilz si mulier non suscepto se
mine peperit masculum: nō erit immunda. Quo
presupposito dico ꝙ si predicta locutio negati
ua que in affirmatiua virtualiter includitur
non fuisset verificabilis. dei verbum quod per
Moysen dixit fuisset ridiculosum. sicut ridi-
culosa esset promissio si quis princeps diceret
subditis suis. si quis ambulauerit sine pedi-
bus: vel locutus fuerit sine lingua vel vide-
rit sine oculis: dabo sibi centum. Et ideo vt sa
cra dei scriptura non dicatur ridiculosa po-
suisse concludendum est Moysen diuino spi-
ritu illuminatum de conceptione et parturi-
tione purissime virginis in predictis verbis
prophetasse. que sine virili semine conciptēs
immunda fieri non debebat. Et ideo vene-
rabilis Beda super Lucam ait. Si legis ip
sius verba diligentius inspexeris: profecto re
peries ꝙ ipsa dei genitrix sicut a commixtio
ne virili: sic a legali iure sit immunis. Non
enim omnis mulier pariens: sed ea que susce-
pto semine peperit designatur immunda. ri-
tuqz legis docetur esse mundanda. ad distin-
ctionē scz illius que virgo concepit et peperit
hec ille. Titus etiam expositor vbi. s̄. ait. Re-
uera non incumbebat necessitas virgini sacre

vt dies purgationis ei⁹ expectaret. que cũ ex spũsancto ɔcepisset caruit cõtugio. Tertio nõ fuit in filio ṽginis tñ assimilatio nature humane: sed fuit etiã ibi sublimitas nature diuine. Uirgo eñ peperit filiũ ⁊ sibi similẽ quãtũ ad naturã hũanã: ⁊ sibi dissĩle quãtũ ad naturã diuinã ⁊ ĩõ obligatio legalis in ea locum hẽre nõ potuit. Quarto nõ indiguit purificatiõe rõe mysterij siue significatiõis. Lex enim ꝑcepit vt puer die. xl. ⁊ puella die. lxxx. rõne assignata in pte ꝑcedenti in tẽplo pñtaretur: scʒ qꝛ vsqꝫ ad illõ tpš organizat corp⁹ ⁊ infundit aĩa. Sed istud mysteriũ siue significatio non habuit locũ in xp̃o: qꝛ in eodẽ instãti cõceptionis sue fuit plene organizatũ corp⁹ ei⁹. et aĩa eidẽ corpi infusa: ⁊ virtuqꝫ scʒ aĩa ⁊ corpus diuinitati vnitũ fuit: ⁊ statĩ pfect⁹ de⁹ ⁊ pfectus hõ fuit ꝑm oẽs doctores catholicos. maxime Aug. in li. de fide ad Petrũ. ⁊ Grego. sup Cãtica ⁊ Alexãdrũ de ales in. iij. parte summe. i tractatu de sanctificatiõe ṽginis. ⁊ Nicolaum de lyra super Hieremiã. ⁊ Frãciscũ de mayro sup Lucã. ⁊ Richardũ de media villa in. iij. sentẽtiarũ disti. ij. arti. ij. q. iij. Ergo nulla idiguit purificatiõe ipa imaculata mater ei⁹ Maria.

¶ Pars quarta huius sermonis que dicitur purificatonis.

Orte aliqs dicet. Cũ vt. õ. ꝓbatũ est btĩssima ṽgo non indiguerit purificatiõe: nec fili⁹ ei⁹ pñtatione: qre voluit istã cerimoniã purificatiõis ⁊ ꝑsentationis obseruare? Ad qõ rñdent doctores p̃dicti marie btũs Tho. ⁊ Frã. de mayro. vbi. õ. ꝙ hoc rationabilr fecit. Nos aũt dicere possumus ꝙ. xv. de causis hoc egit. Primo rõne hũilitatis Decebat eñ vt ṽgo que ꝓpter hũilitatẽ suã electa fuerat mater dei subderet se legis cerimoniõis: nec pre alijs se ondẽret singularem qõ fuisset signum superbie: sed cum ceteris mulierib⁹ se hũiliter cõformãdo filiũ suũ imitaretur. de quo Ber. ait: Qui sine peccõ est nõ dedignatur peccator reputari. Uñ idem Ber. i. ser. purificationis inquit. Putas non poterat animus virginis cõmoueri ac dicere Quid mihi opus est purificatiõe? Cur abstineã ab igressu tẽpli cuius vter⁹ nesciens virũ factus estẽ plũ spũssancti? Cur nõ igrediar tẽpliũ q̃ pepit templũ dñi? Nihil in hoc ɔceptu. nihil i partu impurũ fuit nihil illicitũ. nihil purgandũ. nimirũ cum proles mea istã purgatiõẽ venerit facere delictorũ. Uere o btã virgo nõ habes causam nec tibi opus est purificatione. Sʒ nũquid filio tuo opus erat circũcisione? Esto inter mulieres tanqꝫ vna illarũ. Nã ⁊ fili⁹ tuus sic est in medio puerorũ. Hec eñ hũilitas nõ solum ex parte matris fuit sed etiam ex parte filij qui similiter legi se subijcere voluit. In natiuitate eñ habuit se vt pauper hõ. in circũcisione vt paup ⁊ pctõr ⁊ hõ. sed hodie vt pauper: peccator ⁊ seruus. pauperem eñ se ostẽdit i eo ꝙ pauperũ oblationem elegit. pctõrem in eo ꝙ ipe cũ matre voluit expiarĩ. seruũ ṽo in eo ꝙ baptizari voluit nõ ꝓpter culpã purgãdã. sed ꝓpter ei⁹ maximã vtilitatẽ ostẽdendam. hec ille. Sicut aũt mater dei dedit nobis exemplũ hũilitatis ⁊ cõtrarius dũ voluit alijs mulieribus esse cõis ita etiã dedit exẽplũ paupertatis. vbiqꝫ eñ regina celi paupratẽ ꝑuauit. vt patʒ i suo cõiugio: qꝛ nõ fuit despõsata imperatori sed paupi fabro. Itẽ in suo puerperio. in quo nõ habuit rerũ abundantiã sʒ magnã penuriam. In suo quoqꝫ nutrimento: quia sicut dicit Hiero. colo ⁊ acu victum acqrebat: vñ se ⁊ saluatorẽ mũdi nutriebat. In suo etiã offertorio hodierna die paupertatis exemplum dedit. qꝛ oblationem humiliũ ac viliũ ꝑsonarum atqꝫ pauperũ obtulit. I.

Scõo hoc egit rõne approbatiõis. vt. s. approbaret legẽ veteris testamẽti hoc ꝑcipiẽtẽ a deo eẽ datã ɔtra hereticos q̃ dixerũt eã datã fuisse a diabolo. ⁊ hãc ratiõnẽ tãgẽs Orig. in qdã homet. inqt. Ubi sunt q̃ deũ legis negãt a xp̃o fuisse in euã. ꝑdicatum. an putãdũ est ꝙ filiũ suũ bon⁹ de⁹ sub lege inimici fecit quã ipe non dederat? In lege enim. Moysi scriptũ est qõ sequit. Quis oẽ masculũ nũ adaperiẽs vuluã scĩũ dñō vocabitur. hec ille. Tertia rõ dicit obseruatiõis Licʒ eñ princeps sit solutus suis legibus. l. princeps. ff. de legi. tñ decet eũ legib⁹ viuere. l. digna vox. C. eo. tit. i. ex perfecto. C. de test. ij. q. vij. c. nos si incõpetẽter. ⁊. c. cõfidimus. ⁊. c. ideo. ꝗ. his ita rñdetur. xxv q. i. ⁊. c. iustũ est. ix. di. ⁊. c. cũ oẽs. de consti. ⁊. ff. qõ quisqꝫ iu. per totum. maxime in. l. s. vbi dʒ: Quis aspernabit idẽ ius sibi dici qõ ipse alijs dixit vl fecit: qõ qs in alteri⁹ personã equũ esse credidit: id in sua qꝫ psona valere patiat. Ideo xp̃s voluit ꝑuare legẽ quã ipe dederat. lʒ ad eã nõ teneret p naturã suã: nec mater eius p sui grãm. qꝛ augusta ex grã imparoris gaudet puilegijs ei⁹. d. l. pnceps. Femine eñ coruscãt radijs maritorũ. ꝗ. si vero. ⁊ alʒ allegat. ꝗ. hec itaqꝫ: in auk. de ɔsu. ⁊. l. femine. ff. de sena. ⁊ hãc rõnem ꝓbam⁹ dicto eiusdem saluatoris nri qui inqt Mat. v. Nõ veni soluere legẽ sʒ adimplere. Quarta rõ dʒ verificatiõis vt scʒ ꝟificarent ea q̃ ꝑdixerãt ꝓphete de pñtatione xp̃i in templo. maxime Aggei. ij. vbi inquit de⁹. Adhuc vnũ modicũ est. et ego mouebo celũ ⁊ terrã: ⁊ veniet desideratus cunctis gẽtib⁹: ⁊ implebo domũ istã glĩa scʒ tẽplũ Salomonis. Item Dan. vij. lquit propheta. Aspiciebã ego i visiõe noctis. ⁊ ecce i nubibus celi quasi filius hominis veniebat. ⁊ vsqꝫ ad antiquum dierum peruenit. ⁊ in cõspectu eius ob

tulerũt eũ. Ps. quoq̃ ps. x. cecinit dicens. Dñs
in tẽplo sancto suo scz veniet. ⁊ Malach. iij. p̃-
dictũ fuerat. Statim veniet ad templũ sanctũ
suum dñator quẽ vos queritis. ⁊ angel⁹ testa-
mẽti quẽ vos vultis. Quita rõ ḋr excusatiõis
scz ne tempore sue p̃dicationis iudei se excusa
re possent ⁊ dicere xp̃o. Doctrinã tuã nolum⁹
accipe. quia dissimilis es patrib⁹ nostris. ⁊ le-
gis traditiones nõ obseruas. Ut ergo eis oẽs
causas dubitandi ⁊ resistendi auferret: voluit
legis cerimonias obseruare. Et hãc rationez
tangit beat⁹ Tho. in. iij. pte sum. q. xxxvij. S

Exta rõ ḋr liberatiõis. Ut eñ dei fili⁹
nos liberaret a iugo p̃ceptoꝝ cerimo
nialiũ legis antique: voluit ipse eã cũ
matre sua pfecte adiplere. Et hãc rõnẽ tãgẽs
venerabilis Beda i ser. festiuitatis hodierne
lquit. Ut nos legisq̃ vinculo solueremur sicut
xp̃s ita ⁊ b. Maria legi est spõte subiecta. In-
tantũ aũt est lex purificationis ablata. q̃ mu-
lier si vult põt eadẽ hora qua filiũ pepit intra
re templũ dei vt ei gr̃as referat. c. si mulier. de
3se. dist. v. ⁊ c. j. de puri. post par. Hoc etiaz est
illḋ qḋ inquit. Paul⁹ Gal. iiij. di. Misit deus fi
liũ suũ natũ ex muliere factũ sub lege: vt eos
qui sub lege erãt redimeret. Beat⁹ ἀo Tho. i.
iij. parte sum. q. xxxvij. ar. iij. addit dicẽs. Et vt
iustificatio legis i suis mẽbris spũaliter iplere
tur. Nã propter hoc ip̃m voluit hostias lega-
les p se offerri q̃ erat vera hostia, vt figura ve
ritati 3iungeret. ⁊ p veritatẽ figura approba-
ret. hec ille. Ut ergo lex purificationis ⁊ phta-
tionis terminaret: voluit ipse ad eam venire.
Nã sicut experientia videm⁹ aduenientẽ luce
cessant tenebre. ⁊ aduenientẽ splẽdore solis re-
cedit vmbra. ⁊ ita aduenientẽ purificatiõe vera
q̃ est xp̃s cessauit typica. i. figuratiua purifica
tio. Sicut eñ in circũcisione xp̃i euacuata: est
lex circũcisiõis. ⁊ mutata fuit circuncisio in ba
ptismũ sic nũc in purificatione innocentissimi
xp̃i ⁊ purissime matris eius euacuata fuit illa
purificatio antiqua. Unde Aug. in quodaz ser
mone ait. Dñs quidem suscepit circuncisionẽ
ablaturus ipsam circuncisionem. suscepit' vm
bram daturus lucẽ. suscepit figurã impletur⁹
veritatem. Ipse enim nobis legez dedit. hec il
le. Xp̃s nãq̃ nobis verã purificationem attu-
lit. i. fidem iuxta illud Act. xv. Fide purificans
corda eorum. Ut ergo christus ille veteri puri
ficationi finem imponeret. et hanc nouam ac
nobiliorẽ. s. fidem induceret voluit purificari.
hinc est q̃ patres de cetero nõ tenent ad solu-
tionẽ illaꝝ antiquaꝝ solutionũ p filijs: nec ma
tres ad purificationẽ vel templi ingressionez.
nec filij ad illam redemptionem de qua in se-
quenti sermone dicetur quia christus omnia
abstulit vnde merito honorandus et glorificã
dus est. Hinc Augu. in q̃daz ser. ait. Quis igit

fratres charissimi nõ adoret primũ ⁊ nouissi-
mũ initiũ ⁊ finẽ. Quis inquã nõ adoret eum p
quẽ aspirauit dies et fugate sunt vmbre: nat⁹
eñ ẽ iperator vt absolueret pctõr. Dñs nam-
q̃ lesus tribuit nobiz magnã spẽ p carnẽ quã su
scepit. magnã gr̃az magnã 3solationẽ h ille. L

Eptima rõ ḋr occultationis. s. diaboli.
Nã sicut inquit Aug. iij. de trini. Dia
bolus multa põt virtute sue nature. a
qb⁹ tñ phibet diuina ṽtute. vñ ṽtute sue na-
ture poterat diabol⁹ cognoscere matrẽ dei nõ
fuisse corruptã: sz ṽginẽ remãsisse. prohibitus
tñ est a deo cognoscere modum part⁹ diuini.
Nã in infantia xp̃i oportebat impedire mali
ciã diaboli. ne eũ acri⁹ p̃seq̃ret qñ xp̃s nec pa-
ti disposuerat: nec virtutẽ suam ostẽdere vole
bat. sed oib⁹ alijs infantib⁹ se silẽm exhibere.
vñ Leo papa in ser. Ephie ait. q̃ magi inuene
rũt Jesuz q̃ntitate puũ. aliene opis indigentẽ
fandi impotẽtẽ: ⁊ nulla ab hũane ifantie gña
litate discretũ. Cũ ergo beata ṽgo venit ho-
dierna die in templũ vt purificaret occultatũ
fuit diabolo q̃ ip̃a esset mater dei. Octaua rõ
ḋr abiectiõis ne. s. xp̃s ab ifidelibus abijceret
tanq̃ illegitime natus. vñ Ambro. sup L u. di.
Quid iudeis. q̃d herodi posset ascribi. si natũ
ex adulterio viderent persequi. Nam de natis
ex adulterio ḋr i. c. si geno. lvj. di. de tali cõmix
tione meretricũ existimãdũ est degeneres po
pulos et ignobiles ⁊ furẽtes libidine fore pro
creãdos ⁊ ad extremũ vniuersaz plebẽ ad dete
riora ⁊ ignobilia vergentẽ: ⁊ nouissime nec bel
lo seculari fortem. nec stabilem: nec honorabi
lem hominibus: nec deo amabilẽ esse ṽturaz
hec ibi. Propterea ṽgo btã hodie offert filiuz
suum in templo vt approbetur ex lege q̃ non
est natus ex fornicatione. N

Ona rõ ḋr defẽsiõis. vt. s. ofẽderet be. ṽgo
ne occideret. Nã ex pte matris sue erat
de stirpe Aarõ. vt dictũ ẽ in. ij. pte p̃ncipali hu
ius operis. sermo. j. parte. ij. Uirgo autem de
stirpe sacerdotali propter stuprum occideba-
tur. sicut scriptum est Leui. xxj. sic̃ fm legem
lapidabatur non solum illa que iam erat de-
sponsata vel nupta: sed etiam illa que i domo
patris custodiebatur vt virgo quandoq̃ nu-
ptura. Dicitur eñ Deut. xxij. si non est in puel
la inuẽta ṽginitas. lapidibus obruent eã viri
ciuitatis illius et morietur. qñ nefas fecit in
israel vt fornicaretur in domo p̃tis sui. beata
igit virgo maria hodie venit in templũ vt se
reddat immunem ab hac pena. ne. s. a iudeis
tanq̃ adultera occideret. D

Ecia rõ ḋr detestatiõis. detestãd⁹ eñ erat
error hereticoꝝ q̃ male de humanitate
xp̃i senserũt. marie Heluidij. q̃ dicet p̃sumpsit
matrẽ christi a Ioseph post partum fuisse car-
naliter cognitam. hoc enim derogat dignitati

ꝫ sanctitati matris dei q̄ ingratissima videret
si tanto filio cōtenta nō esset. ꝫ si ỽginitatē q̄ in
ea miraculose cōseruata fuerat spōte perdere
voluisset ꝑ carnis cōcubitum. Detestandus et
fuit error manichei q̄ dixit xp̄m nō verū sed fanta
sticū corpꝰ habuisse. Hoc em̄ derogat dignita-
ti ꝑsone assumētis. q̄ cum sit veritas, nō decuit
vt in oꝑe eiꝰ aliq̄ fictio esset. Reprobādus etiā
fuit error Ualētini q̄ dixit xp̄m attulisse corpꝰ
celeste. qꝛ sic nō saluaret veritas humane natu
re i xp̄o. Refutant aūt hi errores per hoc ꝙ btā
ỽgo fuit vera mater xp̄i. vt hr̄ Mat. j. vn̄ in ca-
pitulis cyrilli approbatis in ephesina synodo
dr̄ ꝙ si qs nō cōfitet. b. virginē genuisse ƀm car
nē verū deū. anatema sit. ꝫ Ro. ix. indꝫ aplꝰs ꝙ
ex iudeis est ƀm carnē xp̄s q̄ est sup oīa deꝰ bn̄
dictus in secula. Nō est aūt ex iudeis nisi me-
diante. b. ỽgine. Jō hodie ip̄a p̄n̄tat ip̄m in tē-
plo tanq̄ eiꝰ vera ꝫ naturalis ac digna ꝫ imma-
culata mr̄. detestās supradictas erroneas opi
niones hereticorū. Undecima rō dr̄ scīfica
tionis. s. tēpli. vn̄ Aggei. ij. post ꝓphetiā supra
scriptā de aduētu xp̄i in tēplum subditur. Et
magna erit glīa domus istius nouissime plus
q̄ prime. ꝫ ifra Ex die ista bn̄dicā ꝛc. Malach.
iij. post suprascriptā ꝓphetiā subdit. Ipse
em̄ q̄si ignis cōflans ꝫ q̄si herba fullonū. ꝫ sede
bit cōflās ꝫ emūdās argentū. ꝫ purgabit filios
Leui. Sicut ḡ vt scīficaret baptismū Johīs
venit ad baptismum. vt indꝫ Hiero. Augu. et
Chryso. sup Mat. Ita vt scīficaret tēplū vo-
luit in eo p̄n̄tari. vn̄ Gre. nizenus sup Luc. ait.
Qui terrene cōtagia corruptele nō sensit. non
indigebat in tēplo scīficari ꝑ quē scīm scōꝝ
ip̄m erat tēplū scīficandū.

Duodecima rō dr̄ significationis. s. pro-
pter mysticā significationē. Nā Leui.
xij. c. p̄cepit. vt illi q̄ possent offerrent
agnū simul ꝫ turturē siue colūbā ꝓ filio vel fi-
lia. q̄ ỽo nō sufficerēt ad offerēdū agnū. offerrēt
duos turtures aut duos pullos colūbe. Xp̄s er
go q̄ cum diues esset. ꝓpter nos egenus factꝰ
est. vt illiꝰ inopia diuites essemus. vt dr̄. ij. ad
Cor. viij. ꝓ se pauperū hostiā offerre voluit si-
cut ꝫ in ipsa natiuitate pānis inolui ꝫ recli-
natur in p̄sepio. Uoluit aūt de istis aīalibꝰ ꝓ
se oblationē offerri ꝓpter eoꝝ significationē.
Turtur em̄ quia est auis loquax predicationē
ꝫ cōfessionē fidei significat. quia ỽo est animal
castum significat castitatē. ꝫ qꝛ est solitarium
animal significat cōtemplationem. Columba
ỽo est aīal māsuetū ꝫ simplex. vn̄ significat mā
suetudinē ꝫ simplicitatē. Quia aūt est animal
gregale significat vitam actiuam. Hmōi vero
hostia significabat ꝑfectionē xp̄i ꝫ mēbrorum
eius. Utrūq; aūt istorū animaliū ꝓpter consue
tudinē gemēdi p̄sentes sanctorum luctus desi-
gnat. Sed turtur qui est solitarius significat
orationum lachrymas. Columba vero que est
gregalis significat publicas oratiōes ecclesie
Utrūq; aūt animal duplicatū offertur vt san-
ctitas sit nō solum in anima sed etiā in corpo-
re. Et hec oīa ꝓbant per dicta sacroꝝ exposito
rū p̄sentis euāgelij simul illa cōiungendo. Di
cit em̄ Beda in homel. Hostia aūt hec paupe-
rum erat. p̄cepit q̄ppe dn̄s in lege vt q̄ possent
agnū ꝓ filio aut filia simul. ꝫ turturē siue colū-
bam offerrent. Qui ỽo nō sufficiebant ad offe-
rendū agnū: duos turtures vel duos colūbe
pullos offerrent. Ergo dn̄s cū diues esset pau
per fieri dignatus est vt nos sua paupertate di-
uitiarū suarū donaret esse participes. Cyrilliꝰ
ỽo ait. Uidendū est aūt quid hec oblata insi-
nuāt. Nimirum loquacissima est turtur in auibꝰ
at colūba est animal mansuetū. talis aūt factꝰ
est erga nos saluator mansuetudinē perfecte
colens ꝫ vt turtur orbem alliciēs: replens hor-
tum suum ꝓprijs melodijs. Occidebatur ergo
turtur ꝫ colūba vt ip̄e ꝑ figuras nobis pandat
passurus in carne ꝓ vita mūdi. hec ille. Et Be
da vbi. s. dicit. Uel columba simplicitatē tur-
tur indicat castitatē. quia ꝫ colūba simplicita-
tis ꝫ castitatis amator ꝫ turtur: ita vt si contu-
gem casu ꝑdiderit: nō vltra aliam querere cu-
ret. Merito ergo turtur ꝫ colūba dn̄o offerunt
in hostia. qꝛ simplex ꝫ pudica fidelium conuer
satio est illi iusticie sacrificiū gratū. Athanasiꝰ
aūt addit. Ideo ỽo bina iussit offerri. qꝛ hoīe
cōsistēte ex aīa ꝫ corpore duplū a nobis poscit
deꝰ castitatē. s. ꝫ māsuetudinē nō solū corporis
sed etiā anime. alioquin erit hō fictor ꝫ hypo-
crita gerēs integumentū occulte malicie inno
centiam apparentē. Beda ỽo vbi. s.: etiā dicit.
Cū aūt vtraq; auis ꝓpter cōsuetudinē gemen
di p̄sentes sanctoꝝ luctus designet. in hoc tn̄
differunt ꝙ turtur solivagus. colūba aūt gre-
gatim volare cōsueuit: ꝫ ob id iste secretas orō
num lachrymas: illa publicos ecclesie conuen
tus insinuat. Uel columba que gregatim volat
actiue vite frequētiā demonstrat. turtur vero
que singularitate gaudet speculatiue vite cul-
mina denunciat. Et quia eque vtraq; cōditori
accepta est hostia cōsulte Lucas vtrum turtu
res an pulli colūbaꝝ ꝓ dn̄o sint oblati nō dixit
ne vnū alteri viuēdi ordinē p̄ferret. sed vtrūq;
sequendū doceret. hec ille.

Per oblationes ergo que fiebāt in tēplo
in purificatione. significabatur oblatio
quā facere debent qui volunt intrare
tēplū celeste. Ut em̄ sepe supradictū est oēs de-
bebant offerre aut agnū aut duos turtures vl
duos pullos columbaꝝ. Btā aūt ỽgo nō obtu
lit agnū vel qꝛ paupcula erat vel quia verum
illū agnum dei offerebat q̄ abstulit pctā mun-
di. vt dr̄. Joh. j. Illi ergo offerentes agnum in-
grediuntur templū celeste q̄ deo offerunt in-

nocentiā. iuxta illud ps. xxv. Ego autē in innocētia mea ingressus sum: redime me ꝛ miserere mei. Et isti dicunt̄ diuites vt ait Hugo cardinalis sup Lucā. quia redēptio aīe viri diuitie ꝓprie. Prouer. xiij. Illi ꝗ̄o offerentes turturē intrant celeste tēpluꝫ qui vitā sequunt̄ contemplatiuā. Sed illi offerūt columbā ꝛ ingrediunt̄ templū paradisi qui deuote vitaꝫ ducūt actiuā. vtraqꝫ autē auis bina ponit̄: qꝛ ꝛ vtraqꝫ hꝫ gemitū pro cantu ꝛ vita cōtēplatiua debꝫ habere duplicē oculū. vnū ad cōtemplandum ꝛ desiderandum celestia. ꝛ aliū ad videndum ꝛ despiciendū terrena. Et similiter vita actiua debet hr̄e duplicē actuꝫ animi scꝫ vnū erga se ad sui gubernationē: ꝛ alium erga ꝓximuꝫ ad illius edificationē. Utraqꝫ etiam vita debet habere duplicē gemitū ſm Grego. Nā contēplatiua debet habere gemitū amoris q̄ fit pro desiderio patrie celestis. ꝛ gemitum deuotionis qui fit ꝓ cōsideratione dn̄ice passionis. Similiter ꝛ actiua vita debet habere duplicem gemituꝫ. vnū cōpunctionis ꝓ pctis ꝓprijs ꝛ aliū cōpassionis ꝓ peccatis ꝛ miserijs alienis. Ita vt vnusqꝫqꝫ actiuaꝫ vel contēplatiuaꝫ peragēs vitam dicere possit illud Thren. i. Multi sunt gemitus mei. De gemitu aūt amoris exponi potest illud Can. ij. Fulcite me floribus. stipate me malis quia amore lāgueo. De gemitu ꝗ̄o deuotionis illud Rom. viij. Sp̄s postulat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilibus. De gemitu aūt doloris ꝓ pctis proprijs exponitur illō ps. xxxvij. Rugiebaꝫ a gemitu cordis mei. De dolore vero cōpassionis proximi illud Thren. i. Oēs porte eius scꝫ hierl'm destructe. Ideo sacerdotes eius gementes. Tredecima rō ðr presentatiōis. quā ponit Athanasius sup Lucam dicens. Sed qn̄ a paternis aspectibus latuit dn̄s aut q̄s locus excipit̄ ab eius imperio vt ibi existēdo semotus a patre sit nisi afferat̄ hierosolymaꝫ ꝛ introducat̄ in tēpluꝫ? Sed forte cā nr̄i hmōi scripta sunt. Sicut em̄ non grā sui hō factus est ꝛ circūcisus in carne sꝫ vt nos per gratiā faceret deos. ꝛ vt sp̄ualiter circuncidamur: sic ꝓpter nos sistitur dn̄o vt discamus deo presentare nosipsos. Beda qꝫ vbi. s. ait. Post trigesimū aūt ꝛ tertiū circūcisionis diem domino sistitur mystice insinuans neminē nisi circūcisum vicijs dn̄icis dignū esse cōspectibus neminēqꝫ nisi mortalitatis nexibus absolutum supne ciuitatis gaudia posse ꝑfecte subire. hec ille. Q

Decima quarta rō dicitur instructiōis. vt scꝫ nos instrueret ꝙ si volumus tēpluꝫ eternum supne patrie introire debemus nos renouare. q̄ renouatio figurat̄ per animalia in tēplo deo offerenda. Un̄ sciendū ꝙ in veteri testamento precipue fiebat oblatio de sex generibus aīaliū. de tribus volatilib⁹ que sunt passer. turtur ꝛ columba. ꝛ de tribus gressibilibus que sunt bos: ouis ꝛ capra. ad demonstrandū peccati reatū. De⁹ em̄ creauit hominē innocentē q̄ si in innocētia ꝑstitisset: non fuisset necesse ipsum aīalium sanguine expiari: nec propriam sensualitatē ꝛ carnē mactare: qꝺ significat̄ in aīaliuꝫ morte. Sed postqꝫ cecidit oportuit ipsum redimi ꝑ immolationem agni immaculati: ꝛ ꝑ p̄ciū sanguinis iesu xp̄i. vn̄ ꝑ sacrificia illoꝝ aīaliū nō auferebat̄ pctm̄: sꝫ significabat̄ imolatio iesu xp̄i. Et ꝑ illa sacrificia instruebat̄ hō imolare suā sensualitatem seu bestialitatē sui praui desiderij. ꝛ quoad pctā sp̄ualia q̄ designāt̄ per aues ꝛ quoad peccata carnalia q̄ ꝑ bestias denotant̄. Nā hō in statu innocētie habuit sex scꝫ sagacitatē quoad intellectū. rectitudinē quoad iudiciū. bonitatē q̄ad volūtateꝫ strenuitatē quoad effectū. sobrietatē q̄ad victū ꝛ mansuetudinē quoad cōuersationem cū alijs. Sed ꝑ pctm̄ oīa ista ꝑdidit. Cecidit em̄ a sagacitate in hebetudinē. a rectitudine in obliquitatē. a bonitate in maliciā. a strenuitate ꝛ fortitudine in segniciē ꝛ timiditateꝫ. a sobrietate in ingluuiē. ꝛ a māsuetudine in furorē ꝛ crudelitatē. Renouari ergo dꝫ hō ab hebetudine in sagacitateꝫ ꝑ sollicitudinē vigilātie. Iō offerebat̄ passer. vt habet̄ Leui. xiiij. Et ꝓpter hoc ps. ps. ci. inqt. Uigilaui: ꝛ factus sum sicut passer solitari⁹ in tecto. Renouari ēt dꝫ ad rectitudinē ꝑ simplicitatē. ꝛ iō offerebat columba. Leuit. xij. Et ꝓpter hoc inqt saluator Mat. x. Estote simplices sicut colūbe. Renouari ēt dꝫ ad bonitatē ꝑ dilectionē sincerā ꝛ ideo offerebat̄ turtur qꝺ est aīal fidele in diligendo. Et ꝓpter hoc ðr in euāgelio hodierno. Obtulerūt par turturū. Renouari ēt dꝫ ad strenuitateꝫ ꝑ obediētiā. ꝛ iō offerebant̄ boues. vituli ꝛ vacce. q̄ sunt aīalia obediētia. vn̄ Prouer. xiiij. ðr. Ubi nō sunt boues p̄sepe vacuū ē. Renouari ēt dꝫ ad sobrietatē ꝑ austeritatē ꝑsimonie. ꝛ iō offerebant̄ capre siue hedi. q̄ sunt aīalia habentia pilū ꝛ cibū asperuꝫ. ꝛ ꝓpter hoc ðr Can. iiij. Capilli tui sicut grex capraꝝ. Renouari ēt dꝫ ad māsuetudinē ꝑ tolerātiā. ꝛ iō offerebantur oues siue agni q̄ sunt aīalia māsuetissima. Et propter hec dicebat saluator discipulis suis Mat. x. Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum. R

Decima quinta rō ðr purgationis. quia em̄ vt inquit apl's Rom. xv. Quecunqꝫ scripta sunt ad nr̄aꝫ doctrinā scripta sunt. Iō debem⁹ scire. ꝙ saluator nr̄ voluit simul cū matre sua ad purificationem ire vt nobis insinuaret. ꝙ si ipsi q̄ fuerunt sine crimine voluerunt purificari: multo magis nos peccatores ꝛ maculis ac viciorū immundicijs inuoluti debemus purgari. s. intus ꝛ extra. Intus em̄ debet voluntas purificari ab omni mala

affectione

affectione iuxta illud ps.lxxvj. Exercitabar et scopebam spiritū meū. Itē intellectū ab oī duplicitate. iuxta illud Iaco.iiij. Purificate corda vestra duplices aīo. Itē ratio ab oī perturbatiōe Sicut eñ in aqua turbida imago non lucet sic rō turbata verum nō vidēt. Iō Prouerb.xv.dr Aufer rubiginē de argento .i. pturbationē ab aīo. ⁊ egredietur vas purissimū.i. rō erit clara et pura. ⁊ Eze.xij. inquit deus. Purissimas reddā aq̄s eius. Tūc eñ deus aquā purissimam reddit qñ rōnē turbatā clarā ⁊ pacificā facit. Secūdo debemus purificari extra: quantū ad omnes sensus corporis exteriores. Nā debent purgari oculi ab illicita visione. vñ ps. dicebat deo ps.cxviij. Auerte ocu. meos ne videāt vanitatem. Itē aures ab illicitorū auditiōe. iuxta illō Eccli.xxviij. Sepi aures tuas spinis: ⁊ noli audire linguā nequam. Itē os a praua locutiōe dicente apostolo Eph.iiij. Omnis sermo malus de ore vestro nō pcedat. Itē manus ab illicita operatione. dicēdo cū ps.ps.xxv. Lauabo inter inno. ma. meas. Itē adoratus a lasciua odoratiōe. iuxta illud Amos.vj. optimo vnguento delibuti ⁊c. Ista aūt oīa purgāda sunt a negligentia ⁊ torpore. iuxta illud Eccli.vij.d negligētia purga te cū paucis. Debemus q̄ȝ purificari opībus pietatis. Misericordia enīȝ ⁊ elemosina purgat pctā. vt dr Tob.iij. ⁊ Prouer.xv. scriptū ē q̄ per misericordiā ⁊ fidē peccata purgant. ⁊ Luc.xj. ait dñs. Date elemosinā ⁊ ecce oīa mūda sunt vobis. Sicut eñ aqua extinguit ignem: ita elemosina pctm. Eccli.iij. Item p confessionem fit ista purgatio. Unde vt dr.j. Mach.iiij. templum purgatū fuit p Iudā ⁊ socios eius. Iudas eñ interpretatur confessio. Studeamus ergo esse taliter mūdati ab omni vitio vt de nobis verificari possit illud Iudic. xvj. Purificati obtulerunt sacrificia. s. simul cū purissima ꝟgine que hodie obtulit p nobis filium suū in tēplo. Qui est bñdictus in secula seculorum. Amen.

¶De eadē inemerate ꝟginis purificatiōe.

Sermo.ij. S

Suscepimꝰ deus misericordiā tuam in medio templi tui. ps.xlvij. In sacra scriptura aliqñ accipit templum pro templo spūali. de quo inquit apls.j.cor.iij.di. Nescitis q̄ templum dei estis vos. ⁊.vj eiusdē epistole. c. iterum ait. Nescitis q̄ membra vestra templum sunt spiritussancti q̄ in vobis est? Et.ij. Cor.vij. etiā dicit. Uos eñ estis templum dei. Super omnes aūt electos beatissima dei genitrix virgo est templum diuine maiestatis. Unde de ipsa merito intelligi possunt verba proposita. De quo templo ēt intelligi spūaliter pōt illud qd̄ inquit deus.iij.Reg.ix.di. Tēplū qd̄ sctificaui nol meo ppitius. Sed heu quia de q̄busdam hodie verificatum est illud.ij. Paralipo.xxiiij. Dereliquerūt templū dñi dei sui. Et illud.ij. Esdre.j. Polluerūt templū sanctū dñi. Et illud ps.lxxviij. vbi ppheta inquit deo. polluerunt templū sanctū tuum. Quidā eñ non solū dereliquerunt deuotionē quam habere tenentur erga beatā virginē Mariā sed etiam eā blasphemāt: et eam maculatā ⁊ pollutā ostēdere querunt. Et ideo nō est mirum si eius excellentiā ⁊ maiestatem cōtēplari: atq3 illius puritatē pceptiōis intelligere nō possunt ppter suā obstinationē. Unde de illis verificat illud.ij. Paral.vij. Non poterant sacerdotes ingredi tēplū dñi. Quia vero nūc cōiter oēs xpiani huius sacratissimi tēpli ꝟginalis sanctitatē venerant. iō de illis verificatū est illud.iij. Reg.xj. Ingressus est omnis ppls templū dñi. Merito aūt dr beata virgo tēplū qd̄ interptatur.i. rectū amplū sm Isid.xv. ethym. ⁊ Arch.xvj.q.vj.c. ⁊ hoc dicimus. q̄ fuit tā ampla charitate vt deū i se recipere potuerit In hoc tēplo laudabat dñm princeps prophetarū dauid. Uñ dicebat ps.v. Adorabo ad tēplū sanctū tuū ⁊ pfitebor nomini tuo. Hoc etiā est illud templū de quo spiritualiter itelligi potest illud Ezech.xliij. Ingressa est gloria domini templum. Et illud Apoca.xv. Impletum est tēplum dñi maiestate eius. Hoc etiā est illō tēplū de quo dr Apoc.xj. Apertū est tēplum dei in celo. Beata eñ virgo semp est parata subuenire recurrentibus ad eam: atq3 eos defendere ab oībus malis. Quēadmodum etiā ecclesia defendit ⁊ adiuuat paruulos expositos añ eam. c. si.lxxxvij.di. Et sicut rei ad ecclesiā cōfugiētes nō debēt sm iura extrahi violēter de ea vt hr in. c. reū.xvij.q.iiij. ⁊. c. inter alia. de immu. ec. ⁊.l. presenti. C. de his qui ad ec. confu. Ita ad btām ꝟginē recursum habētes saluantur ab hostibus ⁊ liberant. Unde ipsa figurata fuit p illud tēplū. de q̄.j. Mach.x. dr. Quicunq3 cōfugerint in tēplū obnoxij regi in oī negocio dimittant. Literaliter eñ templū accipit pro eccl̄ia materiali. vt.i.c. ex multis.j.q.iij. ⁊ ita exponere possumus verbū thematis nostri. in q̄bus oēs xpiani debent deo grās referre q̄ receperunt saluatorē in tēplo p matrē suā hodie psentatū. Ipsum nāq3 recepit sctūs ille senex Symeon in vlnas suas de sinu gl̄iose ꝟginis. cui tanq3 psone cōi ⁊ totius humane nature pcuratori ipsa pʒssima ꝟgo filium suū donauit ⁊ liberaliter obtulit. de qua sanctissima solēnitate psentatiōis domini nr̄i Iesu xpi ⁊ purificationis matris eius iterū quatuor considerationes faciemus.

Prima dicetur expositionis.

Scda subiectionis.

Tertia declarationis.

Quarta ꝟo appellabit cõſolationis.

¶ Pars pꝛima huiꝰ ſmõis q̃ dr expoſitiõis. ¶

Volens moraliter exponere euãgeliũ hodiernũ. dimittam expoſitionẽ iꝛalem illoꝛuꝫ verboꝛũ. Poſtq̃ cõpleti ſunt dies purgationis marie ⁊c. In precedenti enim ſermone patuit ꝙ non fuit purgata ab aliq̃ macula. ſꝫ voluit ſeruare cerimoniam purgationis ad exẽplum vere humilitatis. Hec eſt vera hũilitas q̃ nõ vult humilis ꝑdicari ſꝫ vilis reputari vt ait Bernar. Alijs ꝗꝫ de cauſis hoc agit q̃s ibidẽ retulimus. Sꝫ addere poſſumus ꝙ etiã voluit ad tẽpluꝫ ire ꝓ purificatiõe ꝓpter exemplum ⁊ meritũ obedientie: q̃ plus facit q̃ tenet facere. vt inq̄t Hugo cardinalis ſup Lu. vbi etiã dicit ꝙ beata virgo hoc etiaꝫ fecit in ſignum futuri ⁊ faciẽdi. Conceptus em̃ Marie ſignificat cõceptũ fidelis aie cuius ſpõſus eſt xp̃s. iuxta illud Jo. iij. Qui hꝫ ſponſam ſpõſus eſt. Ipſe em̃ illi inquit Ozee. ij. Deſponſabo te mihi i fide. Semẽ ſpõſi eſt eius gratia qua fecundat aia. iuxta illud Eſaie. vj. Semen ſanctũ erit qḋ ſteterit in ea. Ex hoc aũt ſemine naſcunt filij ſancti. i. ſancta deſideria ⁊ bona ꝓpoſita ac opera. Unde ſuſcipiẽti aie ſemen inquit ꝓpheta. pſ. cxxvij. Et videas filios filioꝛũ tuoꝛũ. Sicut aũt beata ꝟgo maria voluit purgari lꝫ nõ indigeret. ita poſt partum bonorum operum debet ſe anima reputare immundam iuxta illud Job. ix. Uerebar omnia opera mea ſciens ꝙ nõ parceres delinquenti. Et infra. Si lotus fuero quaſi aquis niuis. ⁊ fulſerint velut mũdiſſime manus mee. tamen ſoꝛdibus intinges me. Moraliter etiam per mariam ſignificatur vita actiua ⁊ contemplatiua. Dicitur em̃ ſtella maris. vñ ſtella ad contemplationem pertinet. marie ꝟo ad actionẽꝫ. Purgari aũt dꝫ vita actiua a ſoꝛdibus operum ⁊ ab immundicia affectionum ⁊ a turpitudine cogitationum. que tria tangunt Eſa. j. cum dr. Lauamini. ſ. ab immũdicia affectionũ. mũdi eſtote. ſ. ab oĩbus immundis operibus. ⁊ auferte malum cogitationũ veſtrarũ quoad tertiũ. Cõtemplatiua aũt vita purgari dꝫ ab affectibus ⁊ cogitatiõibus tm̃. Uñ cõtẽplatiuo dici põt illud Joſue. xvij. Non habebis ſoꝛtẽ vnaꝫ. ſed aſcẽdes in mõtẽ. ſ. cõtẽplationis. ⁊ ſuccides tibi atq; purgabis ad habitandũ ſpacia. ſ. fugiẽdo omnia mũdana. ¶

Dum aũt dr in euãgelio ꝙ Maria ⁊ Joſeph tulerunt puerũ Jeſum in hieruſalẽ ⁊c. In hoc datur foꝛma parentibꝰ vt offerant filios ſuos domino eos ducendo ad eccleſias ⁊ predicationes. et inſtruendo in bonis moꝛibꝰ ⁊ virtutibꝰ. ſeruãdo illud Eccli. vij. Filij tibi ſunt erudi illos et incurua eos a pueritia eoꝛuꝫ. ⁊ Leui. xv. dr. Docebitis filios iſrael vt caueãt immũdicias ⁊ nõ moꝛiant i ſoꝛdibꝰ ſuis. Prouerb. ꝗꝫ. iiij. inq̄t Salomõ. Nã ⁊ ego filiꝰ fui pr̃is mei tenellꝰ ⁊ vnigenitꝰ coꝛam mr̃e mea ⁊ docebat me. Sed multi offerunt filios ſuos potiꝰ diabolo q̃ deo curioſe ac vitioſe oꝛnãdo. ⁊ vitijs ac malis moꝛibꝰ eos imbuẽdo. Uñ pſ de illis inquit. pſ. cv. Immolauerũt fi. ſuos ⁊ fi. ſuas demonijs. Eſt etiã notandum ꝙ hic dr ieſus poꝛtari in hierlm. naꝫ Matth. ij. dicitur poꝛtari in egiptum et Matthei. iiij. dicit duci i deſertũ ⁊ poꝛtatꝰ i montẽ excelſum ⁊ ſup pinnaculũ tẽpli. Hierlm em̃ eſt vita cõtẽplatiua. vbi eſt vere pacis viſio. ſic em̃ interpꝛetat hierlm. Uñ canit eccl'ia. Urbs brã hierlm dicta pacis viſio. Egyptꝰ ꝟo ſignificat vitam actiuã vbi eſt meroꝛ ⁊ turbatio. ſic em̃ interp̄tatur egyptꝰ. Et iõ inq̄t dñs diſcipulis ſuis Joh. xvj. In mũdo preſſurã habebitis. ⁊ Luc. x. dr ꝙ Maria ſedebat ſecꝰ pedes dñi. Martha vero ſollicita erat ⁊ turbata circa plurima. Deſertũ vero eſt clauſtrũ vbi ieiunat ⁊ diabolus ſuperatur. Mons excelſus eſt faſtigiũ prelatiõis. Pinnaculũ tẽpli eſt ſedes magiſtratis. In his igitur q̄nq; locis inueniri põt Jeſus. i. ſaluꝰ. Sꝫ tñ cõſiderandũ eſt quis eũ ibi poꝛtauerit. Nã in hierlm ⁊ in egyptũ ipſum poꝛtauit Maria ⁊ Joſeph. i. augmẽtum. i. fides et charitas. Spũs aũt ſanctus duxit eũ in deſertuꝫ. In mõtẽ vero ⁊ ſuper pinnaculũ tẽpli tulit illũ diabolus. Ideo licet etiaꝫ deus ferat aliquos ſuper mõtẽ prelatiõis ⁊ ſup pinnaculũ cathedre magiſtralis. tñ valde timẽdũ ẽ tã ꝑlatis q̃ magiſtris ne eos diabolus in ipm montẽ ꝑlationis ⁊ ſediſ magiſtralis poꝛtauerit. Uñ maria flẽs ⁊ dolens dicebat Jo. xx. Tulerunt dñm meũ et neſcio vbi poſuerunt eũ. ſ. an ſuper montẽ: an ſup pinnaculũ. Dicit aũt gloſ. ſuper Lucã ꝙ quatuoꝛ ꝑſone poꝛtauerũt Jeſuꝫ in hac die. ſ. Maria. Joſeph ſymeon ⁊ anna. ꝑ quos ſignificatur ꝙ xp̃s per grãm a quatuoꝛ ꝑſonis poꝛtat. Primo ab illis qui habẽt ꝑniam amarã. q̃ ſignificantur per mariã. que amarũ mare interpretatur. ⁊ taliter poꝛtabat apl's dicẽs ad Gal. vj. Ego enim ſtigmata dñi ieſu in coꝛꝑe meo poꝛto. Et ad Hebr. xiij. Exeamꝰ ad eum extra caſtra impropeꝛium eius poꝛtantes. Secundo poꝛtatur ab illis qui habent bonam operationem continuam qui ſignificantur per Joſeph qui vt diximus interpretatur augmentũ. Tales enim ab adoleſcentia incipiunt et vſq; ad moꝛtem non deficiunt. vnde Thren. iij. dicitur. Bonum erit viro cum poꝛtauerit iugum domini ab adoleſcentia ſua. Tertio poꝛtatur ab his qui habent etiam in aduerſis longanimitatẽ ⁊ perſeuerantiã ſeruãtes illud Eccl. vj. Subijce humerum tuũ ⁊ poꝛta illã. ſ. diuinam ſapientiam. Quidam autem ſubijciunt os: q: ſciunt alios inducere ad penitentiam. Quidã

digitos.qui aliqualē seu modicam habent pacientiā. Quidā manuz sinistrā.qui sunt patiētes in paruis tribulationibus et aduersis. Quidā manuz dexterā qui sunt patientes in ꝓspe ris. Quidam vero subijciunt humeros q̄ sunt patiētes in grauib⁹ tribulationibus et penis. Quarto portatur ab illis qui habent puritatē ⁊ mundiciā.q̄ significant̄ p Annā que mundiciā ⁊ cōtinentiā seruauit. Portāt eñ xp̄m q̄ habent mundiciā corporis.j.Cor.vj. Glorificate ⁊ portate deum in corpore vestro. Itē illi q̄ habēt puritatē mentis. Vñ spōsa inuitat sponsuz Can.j.dicēs. Lectulus noster floridus. Beat⁹ igitur ille de quo verificabitur illud Geñ.xlix. Supposuit humerū suū ad portantum: scilicet dominum iesum. Ipse enim saluator in morte eius dicet illud Ezech.xij. In humeris portatus suz.s.a te.⁊ ideo ego nunc portabo te in celum. Per oblationes autem q̄ fiebant in purificatione moraliter significabat̄ oblatio quā quilibet xp̄ianus redemptori suo debet offerre. De qua Ber. in quodaz sermone inq̄t. Quis mihi tribuat vt oblationem meam dignetur maiestas tāta suscipe. Duo minuta habeo domine corp⁹ ⁊ alam dico. Et hec tibi ꝑfecte possum in sacrificiū laudis offerre. Bonū eñ mihi lōgeq̄ gloriosius atq̄ vtilius est vt tibi magis longeq̄ gloriosius atq̄ vtilius est vt tibi magis offerat q̄ deserat mihi ipsi. Nā ad meipsum anima mea conturbatur. hec ille. Omnes ergo deuote offeramus nos domino nostro iesu christo. qui pro nobis obtulit seipsuz deo patri.⁊ quotidie presentem⁹ ista duo munera sicut faciebat quidam religiosus dicens ei. Quid tibi pro tantis reddā dulcissime grates Saluator. meritis nil satis esse potest. Ut tamen exigua vel saltē in parte rependā. Que potero tota munera mēte feram. Omne igitur toto mihi quod ↄstringit in orbe. Atq̄ alam iuncto corpe semꝑ habe. O igit̄ deuoti xp̄iani vt nō ingrati simus dño nr̄o iesu xp̄o de tāto nobis collato beneficio si non habem⁹ res temporales quas illi offeramus saltem offerre festinemus sibi cor nostrum immaculatū. Hoc est enim qđ ipse a nobis habere desiderat dicens illud Prouer.xxj. Fili prebe mihi cor tuum. O igit̄ fornicator ⁊ adulter. o luxuriose ⁊ immunde: si aliud offerre nō ꝓuales. saltē offer illi peccatū cordis tui ⁊ tu auare insatiabilitatez tuā ⁊ tu pessime pctōr ↄtritionē oīm pctōꝝ tuorū: q̄t cor contritū humiliatum deus nō despiciet ps.l. Unde idē ꝓpheta inq̄t. ps.lxxxiiij. Audiā quid loquat̄ in me dñs deus: q̄m loquet̄ pacē in plebē suā. Et suꝑ sctōs suos: ⁊ in eos qui cōuertuntur ad cor. y

Sequit̄ i euāgelio. Et ecce hō erat i hierusalē cui nomē symeō ⁊c. Pro cui⁹ declaratiōe est notādū q̄ dñs sciēs multos se hr̄e debere ↄtradictores. multos adhibuit sue icarnatiōis testes. Iz magis credatur duob⁹ affirmantibus q̄ multis negātib⁹. et cōtradicentibus ſm Inno. in.c.q̄d ꝑsonale. de ſ̄. sig.⁊ Jo.an. in.c.j. de rescrip. li.vj. et gl. in.l. diē §.si plures.ff. de arbi. Uoluit etiā hr̄e testes digniores q̄b⁹ magis credit̄. etiam q̄ñ tot sūt ab vna pte quot ab alia ſm glo. in auk. de testi. §. scim⁹. colla. vij.⁊ Spec. in tit. de testi. §. q̄m. ſ̄. porro.⁊ probat̄ in.l. iij. in ꝑn.ff. de testi. Primo aūt adhibuit mariā ⁊ ioseph. Scđo angelos. Tertio pastores. Quarto reges.s. magos. Quito symeonem ⁊ Annā senes. q̄ oēs nato dño testimoniū reddiderunt. Johannes ſ̄o et elizabet nōdum nato sed ↄcepto testimonium suuz dederunt. Prophete aūt ⁊ patriarche ab initio mundi factis ⁊ dictis nec cōceptum nec natuz sed cōcipiendū ⁊ nasciturū ac passurū ꝓfigiati sunt. Apl'i ſ̄o natū. passum ⁊ glorificatū vbiq̄ ꝑdicauerūt. Oēs ergo isti testes fuerūt dñice incarnationis. Quib⁹ Esa.xliij. ip̄e dñs ait. Uere vos oēs testes mei. De hac aūt testificatione inq̄t Ambro. super Lu. Nō solū ab angelis et ꝓphetis a pastorib⁹ ⁊ a parentibus: sz etiā a senioribus ⁊ iustis generatio dñi accepit testimonium. Sequit̄. Et homo iste iustus ⁊ timoratus ⁊c. Iste symeō commēdatur ꝑncipaliter de tribus. Primo eñ quantū ad ꝓximū dr̄ iustus. Scđo quantū ad deū dr̄ timoratus. Merito autez post iusticiā subditur timor: qz ipse timor ē custodia iusticie. iux̄ illđ. Eccl'.j. Qui sine timore est nō poterit iustificari. Tertio dicitur. Et sp̄ussctūs erat in eo. quātū ad se. In ipso aūt dat̄ forma cuilibet bono sacerdoti. qui debet esse homo per mansuetudinē. Nā Mat. v. dr̄. Beati mites. q̄m ip̄i possidebūt terram.i. ecclesiā. Scđo debet esse symeon.i. audiens merorē per compassionē. sicut faciebat ꝓpheta q̄ ait Ezech.iij. Ueni ad transmigrationez ⁊ sedi vbi illi sedebāt.⁊ mansi ibi septem dieb⁹ merēs in medio eoꝝ. Tertio debet esse iust⁹ aliōq̄n māsuetudo ⁊ compassio ⁊ facilitas venie occasionē tribueret delinquēdi.c. vt clericoꝝ. extra de vi.⁊ hone. cleri.⁊.c. pe. vbi glo. de trāsla. prela.⁊ in auk. vt hi q̄ obli. se. ha. per hi. res mi. §. vt aūt nō demus ⁊.c. est iniusta.xxiij. q. iiij. Et ꝓpter hoc dr̄ q̄ nimia māsuetudo crudelitas est.c. ipsa pietas. eadē q̄stione ⁊ cā. Ideo inquit Salomon. Sap.j. Diligite iustitiam qui iudicatis terrā. Quarto dz esse timorat⁹. Scriptū est eñ Eccl'.xxvij. Si non in timore dñi tenueris te instanter cito subuertet̄ domus tua. Quinto dz esse sollicit⁹ p cōi vtilitate. Vñ dicitur hic. Expectās ↄsolationē israel. Seruabat eñ illud Actuū.xx. Attendite vobis ⁊ vniuerso gregi. Sexto debet esse habitaculū spiritus sancti per humilitatem. Quia humilibus dat grām de⁹ Jac.iiij. Vñ dr̄. Et spiritussanct⁹ erat

in eo. Scriptū est em̄ Esa. vlti. Sup quē respi-
ciā nisi super humilē ⁊ quietū. Z

POrest ⁊ aliter exponi ſm moralitatē hoc
qđ đr. Et ecce homo erat in hierl'z ⁊c. Hie
rusalē em̄ q̄ vt. ſ. dictū est interpretat̄ visio pa
cis significat eminentiā vite claustralis. Ex q̄
videri pōt pulchritudo pacis celestis. in quaʒ
ascendit ppl's dei. Qui aūt sunt in imo vite se-
cularis nō possunt q̄ remota sunt videre. Sy-
meon vero figurā tenet bonoruʒ claustralium.
Vñ dicitur hic sex de eo q̄ debent esse in bono
claustrali. Primū est vt sit audiens tristiciam.
qđ hoc nomen Symeon sonat: nā ea que ad lu
ctū penitētialē excitant libenter debet audire
nō ea que cōmouent ad risum. Ait enim salua
tor. Beati qui lugent. qm̄ ipsi ꝯsolabunt̄. Mat.
v. Econtra ꝟo de dissolutis inq̄t Luc. vj. Veh
vobis q̄ ridetis quia lugebitis et flebitis. In
hoc ergo noīe Symeō insinuatur nobis amor
disciplīne. Scđm est amor obedientie. qđ nota
tur ibi iustus. Vulgariter em̄ ille iust᷒ đr qui
nihil vult de alieno habere. Iust᷒ ergo est ille
q̄ de his que a se alienauit cum claustrū intra
uit nihil vult habere. Ideo Bern̄. dicebat fra
tribus suis. Qui vestri curam semel nobis cō-
misistis: quid rursus de vobis vos intromitti
tis. Tertiū est timor. vñ addit̄ timoratus. Ini
tiū em̄ sapientie timor dñi. Eccl'i. j. Debet er-
go claustralis esse talis vt verificet̄ de eo illđ
Esa. xj. Et replebit eū spūs timoris dñi. Quar-
tū est ꝙ habeat continuā anhelationē ad spi-
rituales ⁊ supernas ꝯsolationes. Ideo đr expe
ctās cōsolationē israel. Non em̄ debet quere-
re mūdanā consolationē que amittere facit di
uinā. dicente Ber. Delicata est diuina cōsola-
tio. ⁊ nō dat̄ admittētibus alienā. Quintuʒ est
desideriū proficiendi. Ideo đr. Et spūssanctus
erat in eo. Ut eniʒ ait Ber. Testis inhabitan-
tis ⁊ trahētis spiritussancti est bona volūtas.
Nā sicut appꝫ i velis cū a vētis ferūt̄ sic bn̄
appꝫ cū vēt᷒ spūssctī cor hōis ꝑcutit: qꝛ eū ad
bonū ꝓpositū ⁊ opus virtuosum implendū in-
ducit. iuxta illud ps̄. cxlij. Spiritus tuus bo-
nus deducet me in terram rectam. Sextum est
ꝙ desideret videre christum ante mortem suā.
Ideo đr. Responsum acceperat symeon a spiri
tusancto nō visurū se mortem nisi videret chri
stū dñi. Debet aūt appetere illam visionē quā
efflagitabat ps̄. cv. di. Visita nos i salutari tuo
ad videndum in bonitate electoꝝ tuoꝝ. Appa
ret em̄ dñs iesus: ⁊ si non semper corporaliter.
tñ virtualiter ⁊ spūaliter per internam conso-
lationem electis suis ita vt quasi certos eos
reddat de salute sua dicēs anime fideli illđ ps̄.
xxxiiij. Salus tua ego sum. Vñ ipsi electi taleʒ
fiduciā de salute sua hñtes in hac vita dicūt cū
aplo illud Philip. j. Cupio dissolui ⁊ esse cum
christo. A

SEquit̄ euangeliū. Et venit in spiritu i
tēplū. Hoc aūt factū est vt ostendat ꝙ
⁊ nos debem᷒ in spūsācto obuiare xp̄o
dño venienti in templū. vt possit de vnoquoqꝫ
nostrū dici illud Esa. lxiiij. Occurristi letanti ⁊
⁊ facienti iusticiā. Propter hoc aūt ista solēni-
tas nō solū purificatio ⁊ candelaria sed etiā hy
popanti. i. occursus vel obulatio appellat̄. vt
ait Alex. de ales. in. iiij. sui cōpendij. Debet igi
tur quilibet intrare ecclesiā ex deuotione ⁊ nō
ex cupiditate. sicut aliqui faciunt qui solū pro
pter pecuniā ad eccl'ias vadunt vt cantent si-
cut dicebat quidā. Dñe miserere. za cādile za
danc. Nō dꝫ etiam quis intrare in templuʒ in
spiritu superbie sicut ambitiosi qui sibi vsur-
pāt dignitates ecclesiasticas. Nō in spū auari
cie sicut Symon magus. Non spū inanis glie
sicut illi qui se ornāt pompatice: vt appareant
hoibus alijs maiores ⁊ digniores. Nō i spū si-
mulatiōis sicut hypocrite vt videāt̄ alijs sācto
res. Nō i spū luxurie sicut illi q̄ iō ad eccl'ias va
dūt vt mulieres videant: ⁊ mulieres vt videāt
viros. ⁊ ꝯcupiscant vel ꝯcupiscant̄. Nō in spiri
tu vanitatis. sicut illi qui vadūt ad eccl'ias cō-
solatū. vel vt vana loquant̄ siue de temporali-
bus. Nō in spū accidie. sicut illi qui in ecclesijs
dormiunt qn̄ dicunt̄ diuina officia. vel qn̄ pre-
dicat̄ ⁊ nō orant nec stant attenti. Tales enim
nō inueniunt xp̄m. nec illū amplexāt̄ brachijs
spūalibus anime. In spiritu ergo sctō dꝫ vnus-
quisqꝫ tēplū intrare. vt possit puerū iesuʒ videre
⁊ amplecti cū sancto Symeone. B

SEquit̄ aūt in euāgelio. ꝙ ꝓdict᷒ symeō ac
cepit eū in vlnas suas. i. i brachia sua ad
innuendum ꝙ per opera bona venitur ad salu
tē. Non em̄ sufficit fides habenti tp̄s ⁊ moduʒ
bene operandi. iuxta illud Ja. ij. Quid ꝓderit
fratres si fidē dicat q̄s se habere opa aūt non
habeat: nunquid poterit fides saluare eum.
quasi dicat nō. Vñ etiaʒ addit. Sicut corp᷒ si-
ne spū mortuū est. ita fides sine operib᷒ mor-
tua est. Unde. j. ad Cor. iij. đr. Unusq̄sqꝫ propriā
mercedem accipiet ſm suuʒ laborem. Glosa ve
ro super hoc euāgelio dicit ꝙ per hoc ꝙ senex
accepit infantem instruimur ꝙ deposita vetu-
state debemus induere nouitatem vite iuxta
illud ad Eph. iiij. Renouamini spiritu mentis
vestre: ⁊ induite nouum hominem qui secun-
dum deum creatus est. Item per hoc ꝙ vlne ip-
sius senis corpore suscepti pueri tegunt̄. signi-
ficatur ꝙ lex vetus operiēda erat gratia euā-
gelicā. Item ꝑ hoc denotabat̄ ꝙ mundus in
peccatis inueteratus christiane infantie noui
tate erat induendus. Item vt inq̄t Hugo car-
dinalis vbi. ſ. Symeon qui iesum i vlnis por-
tauit tenet figuram bonorum actiuoruʒ. Ma-
ria vero que in vtero iħm detulit tenet figurā
bonorum contemplatiuoruʒ qui in corde chri-

Rum gestant. Joseph autē qui creditur eum in humeris i egyptū portasse. tenet figurā prelatorum. q̄ magis ꝓ xp̄o laborant: ⁊ minus ei⁹ visione perfruunt. hec ille. Beda ṗo sup illa ṗba iustus ⁊ timoratus ait. Quia difficulter iusticia sine timore custodit. Nō illum dico timorem qui temporalia sibi bona subtrahi perhorrescit. quem perfecta dilectio foras mittit sed timorem dn̄i scm̄ qui manet in secula quo iustus deū quanto ardētius diligit tāto solertius offendere cauet ⁊ Amb. addit. Et bene iustus q̄ non suā sed populi gr̄am reqrebat. Uñ sequit. Expectās consolationē israel Qđ exponit Grego. nizen⁹ di. Nō vtiq̄ mundanā felicitatem in consolationē israel prudēs. Symeon expectabat. s; verā trāslationē ad veritatis decorem ꝑ separationē a legis vmbra. Habuerat nāq̄ ꝑ oracula ꝙ visurus esset xp̄m dn̄i ipsius q̄ȝ de sclo pn̄ti trāsmigraret. Uñ seqt. Et sp̄ussc̄ā ctus erat in eo. a q̄. sc; iustificabat. Amb. aūt dicit. Cupiebat ipse qdē corporee vinculis fragilitatis absolui: sed expectabat videre promissū Sciebat eñ q̄ꝛ beati oculi qui viderēt dn̄m. ¶

GRego. ṗo. xviij. moraliū inqt. In quo ēt discim⁹ quāto desiderio ex plebe israelitica sancti viri incarnatiōis ei⁹ mysterium videre cupierūt. Beda aūt dicit. Uidere aūt mortē expiari eā significat. Multūq̄ felix mortē videbit carnis. quicūq̄ xp̄m dn̄i prius oculis carnis videre sategerit cōuersationem habendo in celesti hierl; ac templi dei limina frequētando. hoc est sanctoꝝ. in quibus deus habitat exēpla sectādo. Eadē aūt sp̄us gratia qua olim venturum precognouerat. ⁊ nunc venientē cognouit. Unde sequit. Et venit in sp̄ū in templū. Ubi inqt Origenes. Et tu si vis tenere xp̄m ⁊ amplexari manibus ol labore nitere vt ducem habeas sp̄m. veniasq̄ ad templuȝ dei Gregorius ṗo ait. Quā btūs ille sacer ad sacra introitus per quem ad vite terminū maturauit beate manus q̄ verbū vite palpauerūt ⁊ vlne quoq̄ quas ad suscessionē parauit. Beda aūt inquit. Accepit aūt iustus ꝓm legeȝ puerum Jesum in vlnas suas. vt significet iusticiā operum que ex lege erat per manus ⁊ brachia figuratorum. humili quideȝ sed salutari fidei euangelice gratie imitāda. Accepit senior infantem xp̄m vt insinuet hoc seculum quasi senio iam defectū ad infantiā ⁊ innocentiā christiane religionis rediturum. hec ille. In quib⁹ verbis confirmat ea que superius diximus ꝺ senectute Symeonis. Origenes vero de codeȝ Symeone loquens ait. Si ad tactū fimbrie vestimenti mulier sanata est quid putandum est de Symeone qui in suas vlnas accepit infantem. ⁊ gaudebat videns paruulum a se gestari qui venerat ad vinctos soluendos? sciens neminem eum posse de claustro corporis emittere cum spe future vite. nisi eum quem in brachijs continebat. Aug. aūt in sermone hodierne festiuitatis de tanta filij dei humilitate ⁊ tā grandi mysterio exultās exclamauit dicens. ꝺ

O olp otētia nascentis o magnificentia de celo ad terrā descendētis. Adhuc i vtero portabatur. ⁊ ex vtero matris a Johanne baptista salutabat. In templo p̄sentabat. ⁊ a Symeone sene: famoso ānoso: ꝓbato: coronato cognoscebatur. Tunc cognouit. tunc adorauit. tunc dixit. Et nūc dn̄e dimitte seruum tuum in pace. Quia viderunt oculi mei salutare tuuȝ. Differebat exire de hoc sclo: vt videret natum per quē conditū est seculū. Agnouit infantem senex. ⁊ factus est in puero puer. Innouatus est in etate: q̄ꝛ plenus erat pietate. Rogo fratres charissimi quis sit iste senex Symeon? quam magnitudinem sentiebat in paruulo? Quod videbat mater portabat. qđ intelligebat mundum regabat. Ip̄a ferebat. ⁊ xp̄s regebat. Symeon senex ferebat xp̄m in fontē xp̄s regebat Symeonē i senectute. Quid igit dixit Symeō audire. Nūc dimittis dn̄e seruū tuū i pace. In pace iquā quā cōmēdatur⁹ es discipulis tuis di. Pacem meā do vobis: pacem relinquo vobis. Dictuȝ enim fuerat ei a dn̄o. ꝙ nō gustaret mortē nisi videret christū dn̄i natū. Natus est christus. Ille veniebat: ⁊ iste ibat. Sed nisi veniret ille iste ire nolebat. Iā senectus matura excludebat: sed sincera pietas detinebat. At vbi natus est christus At vbi eum a matris manibus portatum vidit. et diuinam infantiam pia senectus agnouit. Accepit eum in manibus suis ⁊ dixit. Nūc dimittis domie seruum tuum in pace. Impletum est desiderium senis in mundi ipsius senectute. Ipse ad seneȝ venit q̄ mundum inueteratum inuenit. In isto quidem seculo diu esse nolebat. christum i hoc seculo videre cupiebat. cantans cū propheta ⁊ di. ps̄. lxxxiiij. Ostende nobis dn̄e misericordiā tuam. ⁊ salutare tuum da nobis. Deniq̄ vt nouerītis ita esse istiusmodi leticiā concludit di. Nunc dimittis domine seruū tuū in pace. Q̄ꝛ viderūt oculi mei salutare tuuȝ. Hec sunt testimonia tua domine iesu. antēq̄ tibi seruerent fluctus maris. campi cederēt imperāti. antēq̄ ventus te iubente siluisset. mortui te vocante surrexissent. sol te moriente palluisset. terra te resurgente tremuisset. celū te ascendente pauisset. Adhuc enim in manibus matris portabaris. ⁊ iam dn̄s orbis agnoscebaris. hec ille. ¶

DIxit ergo Symeon Nūc dimittis ꝭuū tuū dn̄e Ubi Theophilus ait. Qđ dicit dn̄e cōfitentis est ꝙ ipse mortis esse vite dominus. ⁊ sic puerum quem susceperat deū confitetur. Orige. vero addit Quasi diceret. Quamdiu christum nō tenebam clausus erā ⁊ de vinculis exire non poteram. Basilius au-

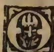
tem dicit. Si voces iustorum inquiras. omnes super hoc mūdo & ei⁹ flebili mora ingemescūt Heu mihi dicit dauid. q2 incolatus meus prolongatus est. Amb. ho inquit. Unde & iustus velut corpore carcere mortis inclusum velle dissolui vt incipiat esse cū xp̄o. Sed q̄ vult dimitti veniat in templum. veniat in hierl'm. expectet xp̄m dn̄i. accipiat in manibus v̄bū dei. & conteplet velut quibusdam fidei sue brachijs. tunc dimittetur vt nō videat mortē qn viderit vitā. Grecus aute expositor ait. Symeō bn̄dicebat deum inter cetera. q pmissa sibi facta fortiter erāt efficaciter veritatē. Nā ꝯsolationē israel oculis ꝑspicere meruit & manib⁹ portare. hec ille. Desideriū em̄ si cōpleat delectat aīam. Prouer. xiij. Et homo se reputat lucrari qn̄ qd̄ desiderat obtinet. l. cū seruus. cū ibi no. ff. de condi. cau. de cāu. nō se. Et iō valde delectatus est Symeon de cōpletione pmissi diuini. In pace autem dixit se dimitti. Qz de sanctis dr̄ Eccl'i. xliiij. Corpora ipsorū i pace sepulta sunt. Uñ dauid ps. iiij. dicebat. In pace i idipsū dormiā & requiescam. Gre. ho nizenus inquit. Quia postq̄ xp̄s culpā hostilē destruxit. nos q3 patri recōciliauit. facta est trānslatio sanctorꝫ in pace. Orige. autē dicit. Quis est qui de seculo isto recedit in pace nisi is q̄ intelligit q de⁹ erat in xp̄o mūdum recōcilians sibi. nihilq3 habet inimicum deo. sed bonam pacē bonis in se operibus assūpsit. Grec⁹ ho ait. Fuerat aūt sibi repromissū non visurum se mortē nisi prius videret xp̄m dn̄i. Et ideo impletum ostendens subdit. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Quod exponens Hugo cardinalis sup Lucam dicit. Oculi scilicet exteriores & interiores. Interiores deum. exteriores hominem. quia ipsum quē tenebat in brachijs: verum deum & verū hoiem credidit. & tandem visurum se facie ad faciem sperauit. Sicut etiam de Abraam dixit dn̄s iudeis. Abraam pater vester exultauit vt videret diem meum. vidit & gauisus est. Johannis viij. Beati ergo fuerunt oculi Symeonis Inquit enim saluator discipulis suis Luce. x. Beati oculi qui vident que vos videtis. Dixit autem Symeon. salutare tuum. i. xp̄m. de quo dicitur Luc. ix. Filius hoīs non venit perdere sed saluare. Sequit aūt. Qd̄ parasti ante faciem oīm populorum. quia oēs populi eum desiderabāt & expectabant. De iudeis em̄ habetur Esaie. lxiiij. vbi propheta in persona omnium dicebat. Utinam disrumperes celos & descenderes. De gentibus autē Gene. xlix. vbi dr̄. Et erit expectatio gentium. Et Agge. ij. Ueniet desideratus cunctis gentibus. De vtrisq3 etiam Esaie lij. dr̄. Preparauit dn̄s brachium sanctum suū in conspectu oīm gentiū: & videbunt oēs fines terre salutare dei. Cyrillus autē dicit. Fuerat xp̄i mysterium quod patuit in vltimis temporibus seculi preparatū ante mundi cōstitutionem.

F

Unde sequit. Qd̄ parasti ante faciem oīm ppl'orꝫ. Grego. ho inquit. Attende etiā sagacitatē digni & venerādi senis. anteq̄ digni⁹ videret dn̄e visionis prestolabat consolationē israel. vt aūt qd̄ postulabat obtinuit. exclamauit se vidisse salute oīum pplo tm̄ Adeo infantis ineffabile iubar illustrauit eū vt pcessu tpis secutura mox sibi fierēt nota. Theophil⁹ aūt addit. Signāter dicit. aū faciē. vt scꝫ oib⁹ eius incarnatio appareret. Hoc aūt salutare dicit esse gentiū lumē & gl'iā israel. Unde sequitur Lumē ad reuelationē gētiū: & gl'iā plebis tue israel. Qd̄ exponēs Athanasi⁹ ait. Gētes ante xp̄i aduentum in vltimis tenebris erāt constitute ac cognitione diuina ꝑuare. Cyrillus ho addit. Sed xp̄s adueniēs fact⁹ est lux tenebrosis & erraticis q̄s diabolica man⁹ pssit. vocati sunt aūt a deo p̄re ad notitiā filij q̄ est lux vera hec ille. De hoc aūt pdictū fuerat Esa. ix. vbi dicit. Pp̄ls gētiū q̄ ābulabat in tenebris vidit lucē magnā habitātib⁹ in regiōe vmbre mortis lux orta est eis. Greg. aūt nizen⁹ ait Iō signanter dixit. plebis tue. q2 nō ab eis tm̄ est adorat⁹ sed insuper ex eis est ꝯm carnē nat⁹. Beda ho ait. Et bene reuelatio gentiū israelis gl'ie preferē. q2 cū plenitudo gentium introierit tunc ois i srael saluus erit. Hec ille. Hoc aūt inquit. Paul⁹ ad Ro. xi. Hugo aūt car. vbi. s. exponēs hoc v̄bum Lumē ad reuelationē gētiū ait. Nō q ab hoc v̄bo habuit occasionem eccl'ia vt cum luminibus faceret pcessionē. Est autē candela quasi quidā liber laicorū eis ostendēs qualiter ignis charitatis xp̄m in n̄rm seruitium expendit. Uñ & nos debemus ad hoc attēdere vt ei lucē bonorꝫ operū repēdamus. Cōcludendo aūt hanc partē dico. q sctūs Symeon i hoc cātico laudauit puulū iesum q̄drupliciter. Primo q sit pax. De quo Ephe. ij. dr̄. Ipse em̄ est pax n̄ra &c. & ad Col. j. Pacificans ꝑ sanguinem suum siue q̄ in celis siue q̄ in terris sunt. Scd̄o q sit saluus. vñ Mat. j. dictū fuit ioseph. Ipse em̄ saluum faciet populū suū a peccatis eorū Tertio q sit lumen. de quo Joh. j. dr̄. Erat lux vera que illuminat omnem hoiem venientem in hunc mundum. Quarto q sit gl'ia. de quo inquit Dauid ps. xvj. Satiabor cum apparuerit gloria tua.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur subiectionis.

G

Quia primus angelus & prim⁹ hō lumen gr̄e amiserūt ꝓpter superbiam suam. lumen rapere volentes diui ne gl'ie: pusillimus deus holem qui in tenebris sedebat huius mundi. et lumē celi videre non poterat. vt dixit Tobias raphaeli angelo. Tob. v. decernens illumina-

re.⁊ viā ducētē ad lumē glie ꝟbo et exēplo et ostēdere.lumē.s.ꝟbū diuinū de lumine patre genitū misit i mūdū obūbratū carne hūana. ſm illud qd̄ ꝓmiſerat p Eze.ꝓphetā eius.li. xxxij.c.ōi.Solē nube tegā.i.deitatē verbi nube humanitatis.Unū humanitatē docuit ꝟbo cū dixit Mat.xj.Discite a me qꝛ mitis ſuȝ ⁊ hu milis corde.Et hodie facto ſe oſtēdit humilē qn̄ in tēplo voluit p̄ſentari ipē q̄ ſuos electos facit ſibi tēplum ac vt quidā dicūt.dnq̄ ſiclis redimi tāq̄ ſeru' q̄ eſt dn̄s vniuerſoꝝ.⁊ p ſe ſacrificiū offerri tāq̄ ſi eēt pctōr expiād' obla tiōe.q̄ cūctoꝝ pctā purgauit.ia mr̄e virgine vt paruul' ⁊ infirm' eſt deportat' q̄ imēſus oīa portat ⁊ ſuſtētat ꝟbo virtutis ſue.Unū Amb.in ſermone hodierno inqt.Offer btā maria vir go tāq̄ legē obſeruans in tēplo quē ediđiſti. vt nō oib'ꝫ paucis reuelet.Quis ē iſte quē ge nuiſti.o q̄ pu'.o q̄ magn' ē quē pepiſti.puus in hūanitate.magn' in diuinitate puus in re gno iudeoꝝ.magn' i regno gētiū.Quiſpiā nobis poſſet indicare iter huiuſcemodi obſe quia animi tui ſenſum cū hinc cerneres ex te natū tantillū īfantē illinc attēderes deū imen ſuȝ hinc creatū.illinc creatorē.hinc infirmū.il linc fortiſſimū.hinc alēdū.illinc alētē hinc nō loquētē:illinc angelos docētē.qs inquā pecto ris tui arcana reuelare valeat qb' modis co gitatū ad vtrāq̄ flectebas.cū vnū dei atq̄ ho minis filiū i manib' tenēs hic adorares vt dn̄ȝ illinc oſcularēris vt puulū.Quis ad tā ineffa bile miraculū nō obſtupeſcat.Quis non pene elinguis fiat.Tenet puella i gremio ſuū ⁊ oīs creatorē.O admirādū ſpectaculū ad qd̄ nō ſo lū humana verū etiā angelica ſtupeſcit natu ra hec ille.Hoc ēt eſt illud lumē qd̄ p̄parauit de' pr̄ ante faciē oīm populoꝝ:vt p ſuū exem plū oīs pfectiōis ſemitā nobis oſtēderet.Ois eīm xp̄i actio nr̄a ē iſtructio.c.ſolēnitas.el.ij.et ibi gl.de ꝯſe.di.j.⁊.c.ſi ſol'.vij.di.facit.c.dn̄s nr̄.lvj.di.⁊.c.ſignificaſti.de elec.⁊.c.de' oipo tens.ij.q.j. H

Ipſe ergo xp̄s fuit lumiare mai' qd̄ de' de dit nobis vt vniuerſuȝ orbē illuminaret. Beata aūt ꝟgo fuit luminare min' cui' vita inclyta cūctas illuſtrat eccl'ias.Et iō Hodie i ſi gnū hui' dant̄ cādele accēſe i manib' fideliū. cādela eīm repſentat btīſſimā virginē:qꝛ ſicut in cādela eſt cera mollis ⁊ ductilis ſignificās hūilitatē.⁊ licinīū albū ſignificās puritatē.et lumē ardēs inuēs charitatē.ita ipa in ſummo habuit iſta pfectiſſime.in qb' eā debem' imi tari:qꝛ et' vitā nobis de' dedit in exēplū.Un de.b.Tho.in.iij.par.ſumme.q.xxxvij.ar.iij. ait.Sicut plenitudo grē a xp̄o deriuat in ma trē.ita decuit vt mater et' humilitati ꝯforma ret.⁊ iō ſicut xp̄s lꝫ legi nō eēt obnoxi':voluit tn̄ circūciſionē ⁊ alia legis onera ſubire.ad de

mōſtrādū hūilitatis ⁊ obediētie exēplū.eadē rōne voluit ⁊ mr̄ē ſuā īplere legis obſeruan tias:qb' tn̄ nō erat obnoxia.hec ille. I

Unde ſciēdū q ipa btīſſima ꝟgo ſe ſubiecit triplici cerimonie legis.Pꝛio ſe ſubdidit legi purificatiōis q̄ data erat mlierib' generā tib' filios ſm modū naturalē.vt ħt in ſpeculo hiſtoriali.Nā cōiter oēs mulier ꝯcipit cū libi dinoſa delectatiōe qd̄ puenit ex corruptione peccati primoꝝ parētū.Et iō deus ordinauit oēs mulieres ſic ꝯcipientes debere purificari ab hac imūdicia.Quā ordinationē voluit im maculata ꝟgo obſeruare vt ſe ꝯformaret filio ſuo.q̄ cū eſſet innocētiſſim' inter pctōres repu tat' eſt.vt pdictū fuerat Eſa.liij.Et formā ſer ui accepit i ſiſtudinē hoīm fact'.ad Phil.ij. O igit pfūda hūilitas atq̄ pfectiſſima obediē tia glīoſe ꝟginis q̄ meruit de diabolo pfectā victoriā reportare.Sicut eīm diabol' vicerat euā iobediētē diuio mādato.ita ipa obediēs illū ſupauit.Scriptū.eſt eīm Prouer.xxj.vir obediens loquitur victoriā. K

Scdo ſe ſubiecit legi p̄ſtatiōis.Unū ſcien dū q de ple nata duplex p̄ceptū tradeba tur in lege.Unū qdē gn̄ale quātū ad oēs vt ſcꝫ cōpletis dieb' purificatiōis matris:i templo p̄ſentaret̄ ⁊ offerret̄ ꝓ ea ſacrificium ſiue eſſet maſcul' ſiue femina.vt ħr Leuit.xij.Et hoc q̄ dē ſacrificiū vt inqt gl.ſup Leuiticū fiebat ad expiationē pctī.in quo proles erat concepta ⁊ nata.qꝛ regulariter omnis q̄ naſcitur in origi nali pctō naſcit̄.Et lꝫ per circunciſionem pre dictum peccatū origiale tolleret̄.tn̄ etiam pu rificatio.⁊ p̄ſentatio erat in dicta ad confirma tionē circūciſionis ⁊ maiorē deletionē fomi tis ipſius pctī.ſicut etiam nunc lꝫ p baptiſmū tollat̄ pctm̄ originale tn̄ poſtea ſuſcipit̄ ſacrāꝫ cō firmatiōis ⁊ chriſmatur batizatus.c.j.⁊ ibi gl. de conſe.di.v.Unū inqt glo.in.c.rn̄ſo.de ſen.ex cō.q contemnens ſacrm̄.confirmationis poſt baptiſmum non eſt chriſtianus.facit etiaȝ ad hoc glo.in.c.veniens.de tranſac.Preſentabat̄ quoq̄ ples in templo nō tn̄ ad expiationem. ſed etiam ad quandam conſecrationem ipſi'. Et ideo aliquid offerebatur in holocauſtum ⁊ aliqd ꝓ peccato.Diuites eīm offerebāt agnuȝ in holocauſtū ⁊ turturem aut pullum colum be pro peccato.Pauperes vero par turturum vel duos pullos columbarum.vnum in holo cauſtum:et alterum pro peccato.Si autēȝ que rat quare deus iuſſit offerri pullos columba rum ⁊ non columbas.Reſpōdet.Ber.et Hugo cardinalis ſuper Luc.q hoc ideo fecit qꝛ la ſciuam aueȝ in tali etate offerri decuit pro ſal uatore.in q̄ luxui apta non eſſet. L

Aliud vero erat preceptum de pꝛimo genitis tam in hominibus q̄ in iu mētis.Sibi eīm domin' deputauerat

omne primogenitum israel p eo q ad liberationez populi israel percusserat primo genita egypti ab hoīe vsq ad pec⁹: primogenitis israel reseruatis: vt hr̃ Exo. xiij. ⁊ Deut. xv. Primogenita autem leuitarũ nõ redimebant: qr deputati erãt ad ppetuũ dei cultũ. Alij vero primogeniti aliaꝝ tribuũ redimebant quinq siclis argenti. vt hr̃ Nume. xviij. Et ideo aliq dicũt btãm virginẽ redemisse filiũ suuz qnq siclis. Sed alij ⁊ forte melius dicũt eã nõ redemisse euz: qr totalr diuinis erat mancipat⁹ officijs. ⁊ sacerdos erat in eternũ ſm ordinẽ melchisedech sicut pdictũ fuerat ps. cix. Et hec presentatio figurata fuit. j. Reg. j. qñ Anna obtulit filiũ suũ samuelẽ dño corã hely summo sacerdote. Nã pari mõ imo excellẽtiori obtulit btã virgo filiũ suũ dño corã sãcto simeõe. q fuit nõ solũ primogenit⁹ ipsi⁹ sanctissime virginis. vt habetur Lu. ij. sed etiã pmogenit⁹ in multis fratribus. Ro. viij. ⁊ est sanct⁹ sctõꝝ Dañ. ix. Et ideo ipsi soli cõuenit pprie illud qđ lex dicebat. s. q oẽ primogenitum masculinũ sanctũ deo vocabitur. vt habet Exo. xiij. ⁊ etiã recitat in euãg. hodierno. Vñ Greg. nizen⁹ inqt. Solus autez hic part⁹ masculinus sanctus eẽ cõspicitur q nihil de feminei tate culpe portauit. Vñ ⁊ gabriel qsi hoc decretum ad ipsum solũ pertinere memorans dicebat. Quod ex te nascet sctm̃ vocabitur filius dei. ⁊ in ceteris quidẽ primogenitis sanctos illos vocari euangelica solertia statuit tanq oblatione diuina sortitos huiusmodi nomẽ. At in toti⁹ primogenito creare qđ nascit sanctũ pnunciat angel⁹ quasi propriie sctm̃ existẽs. Ambro. qz idẽ affirmans ait. Sol⁹ p oia in natis de femina sanct⁹ fuit dñs iesus. quẽ p figurã futuri mysterij legis diuine pscripta signabant. eo q sol⁹ sanct⁹ eccl'ie virginis ad generandos populos aperiret genitale secretũ. M

Tertio subiecit se btã virgo cerimonie oblatiõis offerens p se ⁊ filio quod in lege fuerat ordinatũ. De qua oblatione facta p xp̃o admiratus sanct⁹ Cyrill⁹ exclamat dicens. O pfunditas sapientie ⁊ scientie dei offert hostias q p singulas hostias. honorat cũ patre. Figuras legis custodit veritas q legis est cõditor. sic de⁹ legẽ custodit vt homo. Vñ sequit. vt darẽt hostiã ſm q dictũ est in lege dñi. par turturũ aut duos pullos colũbaꝝ. Sed hic qri põt qdnã fecerit btã virgo de thesauro illo quẽ obtulerũt magi filio suo in magna qũtitate. ⁊ quõ infra sic paucos dies a die Epiphanie sit facta adeo paupcula q non potuit emere agnũ ad offerendũ. Ad qđ rñdet q ipsa non fecit vt faciunt multi q thesaurizant in hoc mundo ⁊ pauperibus nihil impendũt sed seruabit illud ps. cxj. Dispersit dedit pauperibus. vñ nihil sibi reseruauit. Et rõ huius põt assignari. Quia vt inqt Auerrois i lib. de substãtia orbis. materia repleta vnã forma nõ suscipit diuersas formas. verbi grã. Pulpituz postq habuit istã formam non potest habere aliam manente prĩa. Silr vana mulier habẽs frontem meretricẽ nõ põt habere frõtẽ seu faciẽ honestatis. ⁊ cor plenũ immũdicia nõ põt eẽ plenũ puritate. Cũ igit. b. virgo fuerit repleta pietate circa primũ ⁊ amore diuino: nõ potuit repleri cupiditate ⁊ amore reꝝ terrenaꝝ. Et iõ dedit paupib⁹ ⁊ dispẽsauit thesauꝝ predictũ vt sic pietatẽ erga primũ cõseruaret. et sanctitatis formã nõ amitteret p terrenorum abundantiã. Nouerat eñ filiũ suũ amatorem esse paupertatis ⁊ oculos eius in pauperez respicere. vt ait dauid ps. x. Et verã eẽ illã Sen. ad Luciliũ sniam q nemo ali⁹ est deo dignior q q opes cõtẽpsit. Sciebat qz q onust⁹ põdere auri christuz pauperẽ nõ potest sequi. c. socrates. x. q. ij. N

Sed p morali declaratione pdictorum possent hec fieri sex qsita. Primum vnde mouet offerẽs hãc oblationẽ. Scđz p quẽ defert talis oblatio. Tertiuz quid ẽ ista donatio. Quartũ quo dirigitur talis oblatio. Quintũ cui dat talis offerẽda benedictio. Sextum que fuerit huius pñtationis associatio.

Ad pmũ rñdet q a bethleẽ mouet offerẽs istã oblationẽ. ad significandũ q quicũq vult de se facere cũ iesu sacrificiuz primo recedere dz a bethleẽ. i. a cura carnis. qr ait apl's Rom. viij. Si ſm carnẽ vixeritis moriemini scz vita spũali. Et iterũ. Qui in carne sunt deo placere nõ pñt. Lz eñ antiqui doctores dicant q bethleẽ interptat domus panis: ñ moderni interptant domũ carnis. Qui ergo vult deo mũdã oblationẽ offerre: dz recedere de domo carnis. i. sensualitatis ⁊ sollicitudinis tpalis. ⁊ seruare illđ Gen. xij. vbi Abraã audiuit dñm dicẽtẽ sibi. Egredere de terra tua ⁊ de cognatione tua ⁊ de domo patris tui. Ad hoc etiã faciẽdũ hortatur ppheta di. ps. xliiij. Obliuiscere populũ tuũ ⁊ domũ pris tui. ⁊ cõcupiscet rex spẽm tuã. Dom⁹ aũt pris nři est caro quã a pře nřo recepimus. vt in ea qdiu hec viuim⁹ habitemus. a q domo spũalr recedere debemus. i. ab ei⁹ cõcupiscentijs elõgari. O

Ad scđz dico q Maria ⁊ Joseph fecerũt hãc oblationẽ. Et hoc ad insinuãduz q ad hãc faciẽdũ dz te dirigere pura virgo maria. i. pura ⁊ recta itẽtio. qr vt ait Amb. i li. de officijs. Intẽtio tua opi tuo nomẽ iponit. et oia denominant a fine. ij. de aia. ⁊ l. si is q. xl. §. sz si opus. ff. ad. l. fal. ⁊ l. stipulatio. §. opus. ff. de opis no. nũ. Et ideo finis maxime est attendendus. l. deniq. ff. de mino. et. l. papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. Debet quoq ibi esse Joseph q interptat accrescens vel augmẽ

tū ad denotandū qñ qs aliquam deo oblatio-
nē facit apet ādo aliqd boni pro amore ei⁹. dʒ
habere volūtatē crescēdi semp de bono in me
lius.iuxta illud ps.lxxxiij.Ibunt de virtute in
virtutē.ꝛ plus faciendi ad pñs si posset.Bona
eñi volūtas ꝓ facto reputabit qñ per nos non
stat qn eā effectui mancipem⁹.l. cū heres.§.sti
chus.el.ij.ff.de statu.lib.ꝛ ad idē facit tex.in.c.
dixi.ꝛ multis capitulis seqñtib⁹.de pe.di.j. P

Ad tertiū rñdet ꝙ dñm nr̄m iesum christū
tulerūt ꝛ presentauerūt deo ad denotan
dū ꝙ ille qui vult deo gratū sacrificiū offerre.
debet sibi dñm Jesum pñtare.i.vitā suaʒ ipsi⁹
vite cōformare.Qui eñi vt dr̄.j.Joh.ij. dicit se
in xp̄ʒ credere.dʒ sicut ille ambulauit ꝛ ipse am
bulare.maxime in hūilitate cōsiderando ꝙ il-
le qui est via veritas ꝛ vita.Johā.xiiij. se duci
ab alijs tanꝗ̄ ignarū pmisit.Vñ euangeliū in
quit.Cū inducerent pueruʒ iesum ꝛc.Et ille q
totus scūs ꝛ bonus est.tanꝗ̄ immūdus voluit
cū matre expiari.Et ille q celo nō capit ꝛ oia re
git.hodie in vlnis senis se recipi ꝛ portari per
misit. Q

Ad quartū rñdet ꝙ ad tēplū obtulerūt
ad denotandū ꝙ debem⁹ ecclias freqn
tare.ꝛ ibi orationes nr̄as deo offerre.
di.ps.lxvij.In ecclesijs bñdicite deo dño de fō
tibus israel. R

Ad qntū rñdet ꝙ ad simeonē sacerdotē
tulerūt ad significādū p cui⁹ man⁹ de
beat fieri sacrificiū nr̄m.qꝛ p man⁹ Si
meonis qui interp̄tat obediēs. Quere ergo ti
bi in p̄rem spūalē aliquē timoratū iustū ꝛ diui
nis mādatis obedienteʒ. qꝛ male poterit alijs
p̄cipere q non didicit obedire.Assume tibi ali
quem ductorē in quo sit spūsanct⁹ q sit ātiqu⁹
id est practic⁹ ꝛ expert⁹:q sit mūd⁹ ꝛ liber a vi-
tijs.ne per malū exēplū vel doctrinā pestiferā
ad illa te inducat.Elige ergo virū irrep̄hēsibi
lem sub cuius gubernatiōe regaris.qꝛ status
subditoꝝ est īegritas presidētiū.c.miramur.
lxi.distī.Cōtra vero lāguescēte capite cetera
membra sub ipso dolent.c.Sunt plurimi.ꝛ.c.ex
merito.vj.q.i.Et propter hoc leges ordinaue
runt vt assumendus ad docendum alios.pre-
cellat ceteros moribus.l.magistros.C.de pro
fes.ꝛ medic.libro.x.Ideo Seneca hortabatur
Luciliuʒ epistola.liij.dicēs.Illum eligere do
ctorem quem magis admireris cuʒ videris ꝗ̄
cum audieris. S.

Ad sextū respōdet ꝙ par turturum aut
duos pullos colūbarū simul in p̄senta
tiōe xp̄i obtulerūt.Si aūt dicam⁹ ꝙ ēt
qnꝙ̄ siclos ꝓ redēptiōe dederunt.hoc fuit ad
denotādū ꝙ qnꝙ̄ sensus corporis debēt offer-
re deo in sacrificiū vt qdā deuoti doctores di-
cūt.Iō aūt euāgelista spūalē doct⁹ posuit di
siūctiue par turturū:aut duos pullos colūba-
rū qꝛ aliqb⁹ cōuenit offerre turtures. aliqbus
vero colūbas.Nec oēs volūt offerre turtures
nec oēs columbas.Aliq eñi qui volūt deo sacri-
ficiū offerre ꝛ remanere in vita actiua ꝛ habi-
tu laicali:secū debēt deferre par turturū.i.vni
tatē q denotat p vnū par:ꝛ fidelitatē q p turtu
res designat.Tu ergo q in laico habitu vis te
deo sacrificare.Fuge vnitatem vt non qras vel
sequaris sectas diuisiones partialitates ꝛ hu
iusmodi.sed vniōnē dilectiōis ꝛ charitatis.dā
do elemosynas ꝛ subueniendo ꝓximis. facien
do illud qd dr̄ Thob.iiij. Si multū tibi fuerit
abūdāter tribue.si exiguum habueris. ex hoc
exiguo communica.Serua quoꝙ̄ fidelitatem
faciēdo illud qd in eodē.c.dr̄.scʒ. Attende tibi
ab oi fornicatiōe.ꝛ p̄ter vxorē tuā nō patiaris
crimen scire.Serua fidē legēdo ꝛ audiēdo sa-
cras scripturas audiēdo diuia officia p̄dicatio
nesꝙ̄.ꝛ illis credēdo opib⁹ adimple.Et sic offe
res dño par turturū. T

Alij vo volantes se perfecti⁹ dño conse
crare intrando religionē debent offer-
re duos pullos colūbarū per binaruʒ
autē numerū q est principiū diuisiōis.designa
tur ꝙ tales debēt esse diuisi.i. sepati a mūda-
nis.ʒ inter se debēt esse qsi vnū par.i.simul vnī
ti ꝛ sine diuisione.Vñ inqt ꝓpha ps.cxxxij.Ec-
ce ꝗ̄ bonū ꝛ ꝗ̄ iocundū habitare frēs in vnū.
Colūbarū pulli sunt calidi.ʒ casti ad inuēdū
ꝙ religiosi debēt eē calidi. feruētes in diui-
no amore:sed puri ꝛ mūdi a carnalitate.seruā
do illud Luc.xij.Sint lumbi vestri precincti.ꝛ
lucerne ardētes in manibus vr̄is.Columbaꝝ
pulli nō volāt discurrēdo.sed clausi manēt in
nidis suis.Sic ꝛ religiosi nō debēt discurrere
vagi per ciuitates ꝛ villas nisi ꝓ magna neces
sitate vel vtilitate:qꝛ religiosus extra cellā suā
vel monasteriū est sicut piscis extra aquam.c.
placuit.xvj.q.i.Debēt ergo remanere clausi in
cellis ꝛ in claustris suis. qꝛ loc⁹ est ꝯseruatiu⁹
locati.vt dr̄.iiij. phys.Colūbe gemunt loco cā
tus.ꝛ ita religiosi debent lugere pctā sua.ꝛ dā
tiū eis elemosynas ne sint de illis qbus dr̄.ps.
cxxvj.Qui māducatis panē doloris. Debēt qʒ
ꝯsummare vitā suā in fletu ꝛ merore pnie.Vn-
de monachus dr̄ a monos grece qd latine dici
tur vnus.ꝛ achos qd est tristis qsi vn⁹ ꝛ tristis
v.ca.placuit.xvj.q.i Dʒ eñi lugere in hoc sclo
vt post mortē gaudeat i celo.iuxta illud Merli-
ci samaritēsis li.ij.Vna serena dies multoꝝ nu
bila p̄sat.Et luteū tergit qd facit vnda soluʒ.
In illa eñi felicissima die trāsit⁹ boni religiosi
ois mesticia in sempiternū gaudiū ꝯuertetur.
Sicut etiā colūbe habitāt in cauernis petre.
petra autē erat xp̄s vt ait apls.j.Corin.x.Sic
vita religiosoꝝ debet esse confixa in cruce cuʒ
xp̄o.vt vnusquisꝙ̄ eorum dicere possit cū Pau
lo ad Gal.vj.Mihi aūt absit gl̄iari nisi in cruc-

ri quin redūdet. Ideo quia mater dn̄i hoc mo
do est gr̄a adimpleta: deuotis est precibus in
clināda. vt sup nos redūdare faciat de sua gra
tia. Rogemus igitur ipsam pu̾ssimam virgi-
nē. vt sicut cōsolata est sanctū symeonē senē dū
eū tangere ꝛ osculari ꝑmisit filiū suū. ita etiaꝫ
dignetur nobis suū impartiri patrociniū. ꝛ i-
petrare a paruulo suo iesu hāc pro nobis gra
tiaꝫ ꝙ si eū non possumus quia non meremur
videre i hoc seculo: saltem feliciter videamus
in futuro.

¶ pars quarta huius sermonis qui dicit
consolationis. A

Licꝫ beata ꝟgo maria i hac die ha-
buerit aliquātulū doloris: habuit
tamen pl⁹ ꝯsolatiōis. vn̄ videndū
est in hac pte. Primo de ei⁹ ꝯsola-
tiōe. Scd̄o de symeonis exultatiōe
Quoad primū dico. ꝙ quelibet aīa fidelis de-
bet deuote cōtemplari quanto fuerit benigni-
tas saluatoris dn̄i nostri iesu xp̄i. q̄ hodierna
die ad templum velut peccātor voluit deportari. ꝛ
paruulus q̄dragita dierū in sacerdotis mani
bus p̄sentari. Cogita ergo o deuota aīa quō in
fantulus xp̄s paruulorum more ꝓpter frigus
plāgebat. ꝛ dic ei. O iesu dulcis. O imperator
mūdi. O saluator noster. Quid plangis bone
iesu. Quid ploras fili dei. O peccator ecce ꝙ
plangit impassibilis peccatū tuum. cogitabat
nāq hodierna die dulcis iesus ꝙ sicut nunc of
ferebatur in tēplo ita alia vice offerri debebat
in cruce ad columnaꝫ: ad effusionē sanguinis:
ad pūcturas spineas. ad mortē in medio latro
num lancea perforari. clauis transfigi ꝛ vitu-
perose occidi. Flebat igitur ꝛ mater eius pu̾ssi
ma. flebat ioseph ꝛ se a lachrymis cōtinere nō
poterant videntes dei filium lachrymari. hic
tamen tristitia ꝟginis ꝛ sponsi sui protinus in
consolationem versa est qn̄ in tēplo existentes
audierunt Symeonem ꝛ annā tanta preconia
de paruulo iesu p̄dicantes. atq illum tanq̄ ve
rum deum adorantes. o quanta cōsolatio fuit
tunc ipsius gloriose virginis quando suo spō
so celesti cum indicibili humilitate ac reueren
tia obtulit filium [illegible] bn̄dictum. ac audiuit
sponsum suum [illegible] ius oblationem su-
scipiētē atq verbi[illegible] dulciter respōdētē. B

Possumus enim deuote meditari. ꝙ ipsa
ꝟgo benedicta cū peruenisset ad templū
gestans reuerēter in brachijs nobilissimum il-
lum gigantellum speciosum forma p̄ filijs ho-
minū genibus flexis atq manibus iūctis cuꝫ
ꝓfundissima cordis deuotiōe oblationē suaꝫ
fecit di. O bn̄dicto e gratiose dio Eson iācilla
tua quella Maria. A cui mādisti. talta ambas
saria. Che parturir douea el tuo fio. hora te
offerisco el gran messia. Questo gentil putino
hō e dio. Receue adūcha prego ꝑ cortesia. El
saporoso fructo de vētro mio. E se lofferta mia
ti he accepta. Rimete ormay al homo el gran
defecto. E benedire ti plaza sposo dilecto. El
mundo per lo peccato maledeto. Ad hec auteꝫ
verba purissime ꝟginis descēdit lux magna de
celis que illam ac puerum suum cooperuit. re
pletūq est templuꝫ gloria domini. Audiuitq
ip̄a benedicta virgo sponsum suum celesteꝫ in
hec verba sibi respondentē O Maria virgine
pura. damisella gratiosa. Sopra ognaltra
creatura tu sei bella e virtuosa. O chara mia
e dilecta sposa tu hai cosi gentil figura. Tanto
clara e luminosa. che li ragi solari obscura. O
Maria el tuo dono tanto me acceptato e gra-
to che per tuo amore perdono al mundo tristo
e scelerato. e quatuncha di puro core portara-
ti deuotione. Li daro per tuo amore leterna
cōsolatione. Sia adūcha bona nutrice de mio
fio delicato. E sarai imperatrice e regina del
mio stato. O quāte gaudiū o quanta suauitas
o q̄ immense dulcedo. o q̄ ineffabilis iocūdi-
tas tūc animam purissime ꝟginis repleuit: cū
ex vna parte audiret benignū sponsuꝫ suū hec
sibi melliflua verba propinantem. Ex alia ꝟo
videret multitudinē angelorū copiosam filiū
suū reuerēter adorantē. Et alia autē teneret in
brachijs ip̄m dulcissimū filiū suū suaues am-
plexus eius collo. ac melliflua oscula ori suo
dulciter imprimentē. C

Flebat sanctus Joseph ex deuotione au-
diens ꝛ videns hec mirabilia ꝛ totus cō
solatione replebatur. Post consolationem
vero Marie ꝛ Joseph subsecuta est consola-
tio sancti senis Symeonis. Pro cuius melio-
ri declaratione est sciēdum ꝓm magistruꝫ hi-
storiaꝝ ꝙ Ptolomeus philadelphus rex egy-
pti fuit valde studiosus ꝛ libroꝝ cupid⁹. Unde
sue bibliothece prefecerat quēdā sapiētē nōie
Demetriū a quo cū quesiuisset numerū libro-
rū qui erant in sua bibliotheca. Respōdit adesse
se libroꝝ. xxiiij. milia volumina. ꝛ cito posse ac
crescere vsq ad. l. milia volumina. Addiditq
nunciatū sibi esse iudeos habere legē diuinaꝫ
digito ipsius dei viui scriptam. pro qua sūmo
pere erat insudandum. vt ex hebreo in grecum
traducta eloquiū. in arcanis regalib⁹ habere
tur. Sed nullum esse qui posset hoc agere ni-
si natione hebreum. Nam theopompus cum
historijs quas scribebat hanc voluisset inter-
serere: in amentiam versus est. Et ob eandem
causam Theorectus factus est cecus. Qua-
re mi domine rex Ptolomee tibi supplican-
dum est summo iudeorum pōtifici. vt destina-
re dignetur viros greca ꝛ hebraica lingua pe
ritos. qui hāc legē de hebreo in grecuꝫ tradu-
cāt. Hoc aūt audiēs q̄dā ex ꝯsiliarijs regis ari-
steus nōie ac calamitati iudeorum cōpatiens
subiūxit dicēs. Bonū est mi rex quod Deme-

tri9 isinuat: s3 vt facili9 obtineas qđ ipetrare opz redde põtifici captiuos q̃s detines iudeorũ. Cui9 ɔsiliũ placuit regi ꝛ iudeoꝝ captiuos cxx. milia liberauit. Iussitq; dari eis. cxx. marchas auri vel argẽti. Quo facto Eleazar summus sacerdos ei destinauit ex singulis. xij. tribubus sex viros sapiẽtissimos vtraq; lingua qui sunt numero. lxxij. vt legẽ diuinã interpretarent. Qui cũ ad regẽ peruenissent facta pri9 magna disputatione et pbato in ɔspectu Prolomei. q vnus est deus. date sunt singulis singule camere. ꝛ deputatis custodibus null9 alteri loqui vel scribere poterat vel q̃uis modo aliquid insinuare. Et diuisa biblia. cõtigit Symeoni seni liber Esaie interpretand9. Qui cũ venisset ad illũ locũ Esa. vij. Ecce virgo ɔcipiet ꝛ pariet filiu3. Stupefactus ac timens ne Ptolomeus diceret in diuina scriptura eẽ mẽdaciũ. qꝛ impossibile videbat q ỽgo ɔciperet ꝛ pareret filiũ. abrasit ly virgo. ꝛscripsit alma. hoc eñ vocabulũ aliqñ idẽ significat qđ ỽgo abscõdita. Aliqñ alma idẽ est quod sancta. ꝛ sic accipitur in. c. alma. de sen. exc. lib. vi. ꝛ l. c. j. de reli. ꝛ ve. san. eode3 li. vbi dicitur Alma mater ecclesia. ꝛ ita etiã accipit l. c. antiquis. ix q. iij. vbi dr. alme sedis nostre ꝛc. Et almus ide3 est quod sanctus. Vñ sanctus Benedict9 dicit almificus. l. c. sunt nõnulli. xvj. q. j. Aliqñ alma idem est qđ pulchra vel excelsa. ꝛ ita accipitur in. l. j. C. negociatores ne militent. lib. xij. vbi dicit. in alma vrbe. Nõ solũ aũt interp̃tat sancta vel pulchra vel excelsa: sed etiã nutriẽs vt ait Catholicon. De qua interp̃tatione tractat Archi. in. c. gloriosus. de reli. ꝛ ve. san. li. vj. vnde etiam illa que non est virgo dr alma. et ita appellant poete venerẽ q̃ virgo non fuit quod ostendit Vergilius qui in. j. Eney. introducit Didonẽ que enee lquit. Tu ne illa eneas quẽ dardanio anchise Alma venus frigij genuit symeontis ad vndã. Cũ aũt symeõ scripsit. ecce alma ɔcipiet reperit postea diuinit9 ibi scriptu3. Ecce virgo concipiet. Unde scđo abrasit virgo ꝛ scripsit alma. ꝛ iteru3 postea reperit scriptũ. Ecce virgo concipiet. vñ rursus ꝛ tertio abrasit virgo ꝛ scripsit alma ꝛ similiter postea repperit scriptum. Ecce virgo cõcipiet. et illa dictio virgo erat scripta literis aureis. Quapropter cognoscens symeon hoc esse celeste mysterium. pstratus in terram orauit dñ3 vt ei reuelare dignaretur quidnam hoc significaret ꝛ an mater redẽptoris debebat remanere virgo i cõceptu: partu ꝛ post partũ rogauit q deũ vt sibi cõcederet videre ipa3 virginẽ cũ filio anteq̃ moreretur. et respõsum accepit q illa virgo pareret messiam filiũ dei qui redimeret israel. ꝛ q ipe nõ moreret donec ipsum reciperet in vlnis suis ꝛ propter hoc dr i hodierno euãgelio. Rñsum acceperat symeon a spũ sancto nõ visurum se mortẽ nisi videret christũ dñi. Et venit in spũ in templũ. vbi dicit gl. q cum ibi beata virgo aduẽtasset spũssanct9 reuelauit Symeoni ꝛ dixit. Ecce symeon q cõpletum est desideriũ tuu3. ecce q iam videbis messiam tibi pmissum vade igitur cito ad templum. ꝛ ibi eũ reperies: ꝛ in brachijs tuis accipies ei deuote adorabis.

D

Cogita ergo o aia deuota quãto cu3 gaudio ꝛ exultatione ac feruore sanctus ille senex Symeon ad templum pperauit. ꝛ quanta cum reuerentia saluatore3 mũdi adorauit. considera etiã quãta fuerit benedicte ỽginis clemẽtia ꝛ benignitas que filiũ suum ipsi Symeoni osculandũ ꝛ amplexandũ liberaliter obtulit: vñ sequitur in euangelio. ꝛ accepit eũ in vlnas suas. O symeon quid agis. an forte nescis q iste est qui terram palmo cõcludit. Nõne ipse est quẽ celi celoꝝ cape nequeunt vt dr. ij. Paral. ij. Quõ ergo eũ capis i brachijs tuis. o bñdicte senex tu compleuisti vnu3 de maximis desiderijs que habebat beatus Augustinus. Tria eñ cupiebat que habere nõ potuit s. videre romã in flore. Paulũ predicãtẽ ꝛ xp̃m in carne. O cum quanta suauitate. cũ quãta leticia. cũ quãta dulcedine. ꝛ cum quãta teneritudine benedictum iesum in manib9 tuis suscepisti. Quam dulciter stringebas inter brachia. Quam suauia figebas oscula. O deuoti xpiani rogemus ꝛ nos pijssima3 virginem vt etiam nobis porrigere dignetur sicut obtulit Symeoni puerũ suũ bñdictũ: vt possimus eũ amplecti ꝛ osculari.

E

Arbitror aũt q sanct9 ille senex symeõ habẽs dñm iesum in manibus exclamauit ꝛ dixit. O benedicte puer tu es creator meus. tu es de9 me9. tu es redemptor me9. tu es expectat9 a cũctis gẽtib9. tu sanctoꝝ gl'ia. tu angeloꝝ dñs. Iste sunt man9 q̃ vniuersu3 orbẽ fabricauerũt. hi sunt pedes q̃s scabellũ adorat. Isti sũt oculi bonos ꝛ malos ɔtẽplãtes: nũc vident te oculi mei. nũc tractãt te manus mee. Nũc ergo dimitte me exire de hoc seculo vt vadã ad sctõs p̃res q̃ sunt i limbo ꝛ portẽ eis hoc bonũ nouũ. Dimitte me ne videã te in cruce suspẽsu3 ne [illegible] inter duos latrones crucifixũ. O M[illegible] q tuã ipsi9 aiam ptrãsibit gladi9. q̃ uos lachrymando dicebat sanct9 Symeõ ipi btẽ virgini. O quot gemit9. quot suspiria. quot lachryme ibi sũt effuse ab isto sancto sene vna cũ ipa ỽgine ex recordatiõe passiõis xp̃i. Sed dimissa hac lugubri meditatiõe reuertamur ad exultationẽ ipsi9 Symeonis. Credo eñ q tanto gestiuit gaudio videns saluatorẽ mũdi ac eũ in vlnis suis baiulãs vt verbis exprimi nõ possit. O bñdicte senex quẽ accepisti in vlnis tuis. Nõne regẽ regũ ꝛ dñm dñantiũ: Quẽ ad tuũ pectus dulciter

deduxisti? nōne filiū dei? quē suauiter aspexisti. ꝛ iocūdo vultu tibi aridētē ꝛ blādiētē cōtēplai⁹ es? nōne creatorem vniuersi. ꝛ saluatorē mūdi? O felicia brachia. O beati oculi tui. O felices man⁹ tue que meruerūt tāto priuilegio decorari. Decātabat ergo iste bn̄dictus senex ꝛ dicebat. Nūc dimittis seruū tuū dn̄e ſm verbū tuū in pace. Quia viderūt oculi mei salutare tuū. Viderūt nō ꝑ somniū. nō ꝑ fātasmata non in figurā. sed viderunt corporaliter viderunt p̄n̄tialiter. viderūt certitudinaliter. viderunt facie ad faciē saluatorez seculoꝝ ac plasmatorē meū. O dulcis iesu. iam contentus moriar iam securus ex hac vita recedam. iaȝ gaudens primos parentes cum patriarchis ꝛ prophetis visitabo. ꝛ annunciabo eis ꝙ te palpabilem prebuisti in manib⁹ peccatoꝝ. annūciabo eis ꝙ te tetigerūt manus mee. ꝙ te amplexata sunt brachia mea. ꝙ viderūt te oculi mei. O si quis vidisset illū viꝝ senē. postꝗ̄ amplexato ꝛ adorato dn̄o recessit vt ad domū suaȝ ꝑgeret ꝛ ibi ex hac vita migraret. nō potuisset se a lachrymis pre deuotione cōtinere. Existimo enim ꝙ per viam ibat dulciter decantando. Nunc dimittis seruum tuum domine ꝛc. Et cum his dulcibus canticis cum ad domuȝ suam peruenisset genibus flexis in terrā manibusꝗ ꝛ oculis in celum eleuatis grās agēs deo de tanto mysterio sibi reuelato et ostenso feliciter migrauit ad dominum. cui sit honor ꝛ gloria in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Incipit pars nona hui⁹ sermonariȷ̄ qđ Mariale appellatur. Hec autez pars hortus deliciarum siue paradisus voluptatis ꝓprio nomine nuncupatur. Et in ea tractat̄ de beatissime matris dei assimilatione.

Sermo. i. A

Peciose et delicate assimulaui te filia syō hyerem. vi. c. Inquit magister Bartholomeus pisan⁹ in suo mariali. Omnium rationabiliū et intellectualium spirituum appetitus. studiū. sollicitudo. ꝛ cura. et si ad summi boni plenitudinē obtinendaȝ veluti imperfecti ad ꝑfectū. effectus ad cām. inquieti ad quietem. et que sunt finis ad fineȝ: tendat incitetur et pergat. prout experientia conuincit philosophie pariter attestantur ꝛ sancti. Ad id vtiꝗ bonū percipiendum obtinendumꝗ sic humana natura inualida cernitur ꝛ ꝓbatur. vt gratia remota nec ad ipsum querendum assurgat. ꝛ itellectus attingere neq̄at naturalib⁹ cūctis fretus. Nostram ergo naturam ad deū participādum vt finem ab ipso autore omnium deo conditam ꝛ creataȝ. sed ad cōsequendū impotenteȝ effectam tam peccatoꝝ viribus cernens ꝛ atten dens altissimus licet lucem inaccessibilē habiteret. vt ad ip̄m hō haberet accessum tam ꝓ futuro ꝗ̄ in p̄senti tenebras posuit latibulū suū videlȝ carne se vestiendo humana. vt quē cernere hic in sua deitate non possumus. in nostra saltem mortalitate consistentē viderem⁹. sed quo in loco hoc nostrum celebratū est gaudium vt deus nobis personaliter vniretur fieretꝗ deus hō. ꝛ summa imis. terrenis celestia ꝛ diuina mortalibus necterentur nisi i horto concluso. fonte signato. paradisi medio. thalamo veri sponsi. salomonis lectulo. cubiculo eius. summi dei templo celo loco ꝛ oraculo: ventre. scȝ ꝛ vtero intemerate ꝟginis marie? Hoc in sole altissimus tabernaculū locauit carnēꝗ ex eius purissimis sanguinib⁹ assūpsit et vt gigas potēs ex ea itegra manēte exiuit. ac se ꝑ filijs hoim speciosuȝ oclis mortaliū vidēdum obiecit. Maria ergo cū mediū fuerit vt lux superna in p̄nti pāderet̄ hoib⁹ indubitāter est tenendū ipaȝ nūc i gl̄ia esse portā. viā. scalā. ꝛ ianuā. vt deitas in patria cernatur beatifice ꝛ fidelib⁹ referet̄. hec ille. Si igit̄ btā ꝟgo a nobȝ q̄rat dicēs illō Esa. xl. c. Cui assimilastis me? Nō solū eā assiāre poterim⁹ ꝑdictis. sȝ etiā vnusquisꝗ nostrum ei r̄ndere poterit verba thematis nr̄i. Super quibus videbimus quindecim assimilationes ipsius bn̄dicte ꝟginis.

¶ Quod mater dei assimilatur paradiso voluptatis ꝛ dr̄ hort⁹ deliciaꝝ. Assimilatio. i. B

E benedicta vergine dicitur i figura Gen. ij. Plātauit de⁹ paradisuȝ voluptatis. i. Mariā. a ꝑncipio. i. in partib⁹ oriētis. scȝ gr̄e. In q̄ posuit holeȝ quē formauerat. qꝛ de⁹ in ei⁹ vtero posuit xp̄m quē opatiōe spūssancti formauit. Ille autem locus est valde amenus. quia ibi sunt omnia illa que viridarium faciunt amenum. que etiam fuerunt in beata virgine. Et inter alia sunt quinꝗ. Primum est diuersitas arborum vnde dicitur Gen. ij. Produxit deus omne lignum pulchrū visu et ad vescendum suaue. Ista autem diuersitas arboꝝ fuit in matre dei que dicit Eccli. xxiiij. Quasi cedrus exaltata sum in libano ꝛc. Ubi ponuntur sex differentie arborum que fuerunt in ea. scilicet cedrus contemplationis excelse. cypressus odorifere fame. palma gloriose victorie. rosa patiētie. oliua misericordie. ꝛ platan⁹ fidei ꝑfecte. Platanus eīm habet folia ad modū scuti: ꝛ significat fidē. siue quia ad moduȝ scuti habet tres angulos. i. tres articulos ꝑncipales quibus credit in sanctā trinitatem siue qꝛ ad modum scuti deferet̄ habetur in leua. i. in presenti vita. ꝛ nō in dextera. i. in btitudine. qꝛ hic est fides ibi visio ꝛ spēs. siue quia fides est nobis scutum contra diaboli tētamēta. vnde ap̄ls ad Ephe. vi. ait. In omnibus su

mentes scutū fidei vt possitis omnia tela inimici ignea extinguere. Non tm̄ autē in paradiso erat diuersitas arborꝫ: sꝫ maxime fuit ibi a deo positū lignū vite i medio paradisi. Geñ. ij. de quo sic dicit Aug. Virgo Maria paradisus ē in cuius medio positū est lignū vite. cuius folijs sanantur infirmi. cuius odor viuificat mortuos cuius sapor dulcorat amaros. cuius vmbra refrigerat miseros. cuiꝰ aspectus letificat angelos. hec ille. C

Secūdo in paradiso fuit iocunditas riuulorū. vñ Genes. ij. dr̄. Fluuius egrediebatᷣ de loco voluptatis ad irrigādū paradisum. qui diuiditᷣ in quatuor capita. Iste fluuius paradisi est abundātia spūssancti que fuit copiosissime in Maria. ⁊ diuiditᷣ in quatuor capita. q: vnū mittit ad cōtēplatiuos: dās eis gratiā ⁊ deuotionem orādi. Aliū mittit ad actiuos dans eis gratiā perseuerandi. Alium mittit ad prelatos: dās eis gratiā presidendi. Aliū vero mittit ad subditos dās eis grāꝫ obediendi. D

Tertio fuit i paradiso aure tenuis gratuꝫ refrigeriū. vnde Geñ. iij. dr̄ de Adā Cū audisset vocem dn̄i deambulātis in paradiso ad aurā post meridiem. Istud autem refrigeriū fecit in beata virgine spūssancti gratia. iuxta illud Luc. j. Spūssanctus superueniet in te: ⁊ virtus altissimi obūbrabit tibi. i. ab omni estu carnalis cōcupiscentie te refrigerabit. E

Quarto in paradiso fuit cātus auiū maxime spūaliū: scꝫ angelorū. qui laudem dei semꝑ cātāt. iuxta illud Job. xxxviij. Cū me laudarent astra matutina. ⁊ iubilarent oēs filij dei. Iste igitᷣ aues idest angeli ad honorē bn̄dicte virginis decātauerūt in suo ortu. iuxta illō Hester. viij. Judeis noua lux oriri visa ē ⁊c. Cātauerūt ēt i suo partu dicētes. Glīa in excelsis deo ⁊c. Lu. ij. Itē in sua assumptiōe. vñ in figura p̄dictū fuerat. ij. Reg. vj. Deducebāt arcā dn̄i. i. beatā virginē cū iubilo ⁊ clāgore tube. Et ēt modo cantant in sua glorificatione. ⁊ similiter xp̄s cum eis laudat matrē suā. iuxta illud Prouerb. vlti. Surrexerūt filij eius ⁊ beatissimā p̄dicauerūt. vir eiꝰ ⁊ laudauit eā. F

Quinto i paradiso terrestri fuit dulcedo fructuū. de qbꝰ licitū erat comedere. dicēte dn̄o Geñ. ij. De oi ligno paradisi comede. Unus tm̄ fructus fuit ꝓhibitus. de quo ibidem subdidit deꝰ. De ligno aūt scientie boni ⁊ mali ne comedas. Beata aūt virgo Maria meliorē ⁊ dulciorē fructū ꝓtulit. illū scꝫ de quo ipsi virgini dictū fuit Luc. j. Bn̄dictꝰ fructus ventris tui. Iste etiā est fructus ille q̄ inq̄t Jo. vj. Ego sum panis viuus qui de celo descendi. Fructus quidem scientie boni ⁊ mali fuit occasionaliter causatiuus mortis dicente domino Geñ. ij. p̄mis parētibꝰ. Quacūqꝫ hora comederitis ex eo morte moriemini. Hic aūt fructus dc̄e virginis est viuificatiuꝰ vñ dixit. Ego sum panis viuꝰ. fructꝰ ēt ois paradisi terrestris fuit de humo ꝓductꝰ. iuxta illud Geñ. ij. Produxit aūt dn̄s deus de humo oē lignū ⁊c. Sꝫ fructus virginalis fuit de celo delatus. vñ ait. q̄ d̄ celo descēdi. Itē fructꝰ ligni vite positus in medio paradisi conseruabat vitā corporalē. vnde post pctm̄ Ade dixit deꝰ angelis Geñ. iij. videte ne forte sumat de ligno vite ⁊ viuat i eternū. Iste aūt fructꝰ celestis dat nobis vitā celesteꝫ ꝑpetuā. vñ dr̄ Jo. vj. Si qs mādiicauerit ex hoc pane viuet in eternū. Btā igitᷣ virgo q̄ nobis attulit hūc cibū bn̄dictū. facta ē q̄si nauis institoris de lōge portās panē suū. Prouer. vl. G

O Igitᷣ dn̄e deꝰ q̄ formasti Adā in agro damasceno. ⁊ postea eū trāstulisti in paradiso terrestri. Geñ. ij. ⁊ ibi Nico. d̄ lyra. ⁊. c. illud. ⁊ ibi gl. xl. dist. Et ꝑ gl. in. l. assumptio. ff. ad muni. ⁊ ꝑ magistrū sen. in. ij. sen. di. xvij. ⁊ ꝑ magrꝫ in historia eccliastica. Me qꝫ de agro damasceno in q̄ est terra rubea. i. de rubedine pcti eripe ⁊ libera me de sanguinibus. ps. l. ac trāsfer in paradisum terrestrē ad deuotionē bn̄dicte matris tue. q̄ est amenior paradiso illo terreno. Fac vt superē oēs in amore huius amenissimi paradisi. ita vt in bono dicatᷣ de me illud Eze. xxxj. Cedri nō fuerūt altiores illo in paradiso dei. trāssumptiue i. c. principiū. de pe. di. ij. Hic est em̄ ille paradisus de q̄ inq̄t filius dei Eccli. xxiiij. Ego sicut aq̄ductꝰ exiui d̄ paradiso. Iste aūt virginalis paradisus aliū ꝑadisū ꝓduxit vñ dixit illi eiꝰ spōsus celestis. Cañ. iiij. Emissiones tue ꝑadisus. Et iō ip̄e paradisꝰ celestis dn̄s nr̄ postea dixit latroni ꝯuerso. Hodie mecū eris in paradiso. Luce. xxiij. ⁊ trāssumptiue in. c. baptismi vicē. de ꝯse. di. iiij. O igitᷣ dn̄e Jesu paradise de ꝑadiso. rogo te ne emittas me vnq̄ꝫ d̄ hoc ꝑadiso voluptatis sicut eiecisti adā Geñ. iij. ⁊. c. Adā. ⁊. c. q̄libet. xl. di. Grā em̄ huiꝰ bn̄dicte m̄ris tue q̄ est sicut ꝑadisꝰ i bn̄dictiōibus Eccli. xxiiij. Fac ergo vt dicere possiꝫ cōtinue illud Geñ. iij. Vocē tuā audiui i paradiso. Fac vt nō solū semel mihi dici possit illud Eze. xxviij. In delitijs paradisi dei fuisti. sꝫ perpetuo dicatᷣ illud ij. cor. xij. Raptus est in paradisū Et illud Eccli. xliiij. Translatꝰ est in paradisum. Et tūc ero securus ⁊ consolatus Cū enim de paradiso materiali dicatur Geñ. iij. q̄ deus collocauit ante paradisum voluptatis cherubinꝰ. et flammeum gladium atqꝫ versatilem ad custodiendum ne q̄s introeat. Multo magis ad custodiam istius celestis paradisi collocauit multos angelos. ⁊ flammam ignis spūssancti ad defendendum ne aliq̄s demon vnq̄ꝫ i eum introiret per peccatum. ⁊ nō solum ad custodiendum ipsum paradisum. sed etiam eorum

qui in illo per deuotionem ingrediunt. O igit felix. o fortunatus. o beatus ille q̄ in paradisū istum deuoto mentis affectu introierit. Nam inquit saluator noster Apocal. ij. Dabo ei ede re de ligno vite qđ est in paradiso dei mei. In hoc etiam paradiso inuenient omnia bona que dicunt fuisse in paradiso materiali. de quo ait Damasce. li. ij. Paradisus in oriente positus ē omni terra excelsior temperato et tenuissimo ac purissimo aere fulgens. plantis semper floridis comatus. ac bono odore plenus luminecꝫ repletus. hec ille. Et idem dicit Augustinus sup Genes. c. xiij. de ciuitate dei. Bers. etiam super Can. inquit. Habitabat homo in paradiso: et in loco voluptatis conuersatio ei' vbi nihil doloris. aut molestie sentiebat odoriferis stipatus malis et pomis: fulcitus floribus: honore et gloria coronatus. et magna claritate ob insigne diuine similitudinis refulgebat. Et erat ei foro atqꝫ societas cum beata pte de angelorum. et cū militia celestis curie atqꝫ exercitus. hec ille. Albricus autem de rosate in suo dictionario in verbo paradisus dicit. Iste paradisus dicitur amenissimus ex mirificis insertionibus. ex pulcherrimis plantationib' ex fragrantissimis aromatibus. ex vernantib' floribus. ex tēperatissimis roribus. ex moderatissimis vētis. et flatibus. ex amenissimis auiū cantibus. ex purissimis fluminibus. ex validissimis sepib'. et ex oculissimis custodibus. Ibi dem etiā inducit dilectus doctor s̄m Catholicon. q̄ paradisus dē quasi parās dei visū. Que oia excellentissime fuisse in paradiso nr̄o virgina li possent moraliter declarari. sed breuitati cā pertrāseo relinquēs illa ꝯtēplāda sagacissimo ac prudētissimo lectori q̄ nouit sugere mel de petra oleūqꝫ de saxo durissimo atqꝫ de exiguis eximia cogitare.

Secundo p̄ncipaliter in hac pte dico q̄ btā v̄go est hortus deliciarū quē q̄dez hortū deus manu sua plātauit Unde in figura dē Hester. i. c. Iussit rex. i. deus cōuiuiū preparari in vestibulo horti et nemoris. i. i vtero v̄ginis. qđ regio cultu et manu cōsitū erat. Tunc eīm deus ibi parauit cōuiuiū: q̄n naturā humanā sue diuinitati vniuit. De ista etiam plātatione dē Eccli. xvij. Plātauit illū dns̄. Itē de ipsa b̄ndicta v̄gīe pōt exponi illud Ezel. xij. Plātabo eā et erūpet i germē ait dn̄s. Et illud eiusdē lib. c. xlvij. Sup aquas multas plantata est Scđo deus istū hortū plantatum conseuit diuersis arboribus. i. diuersis virtutibus. Uñ in huius significatione pōt exponi illud qđ dē Eccle. ij. vbi ait Salomō. i. deus. Feci hortos et pomeria: et conseui ea cuncti generis arboribus. Et dicit hortos in plurali. quia deus conseuit et hortum sui corporis virginitate et hortum sue mentis humilitate. Tertio ipsum con sertum diuersis riuis gratiarum irrigauit et quodammodo inebriauit. iuxta illud Eccl. xxiij.

Rigabo hortum plantationum mearū et inebriabo partus mei fructū. Quarto ip̄m irrigatū totū amenissimū fecit iuxta illud Eze. xxvij. Terra ista inculta. i. Maria que fuit integra et illibata. facta est vt hortus voluptatis. et in istum hortū sic delitiosum deus descēdit et ibi comedit. qr carne et sanguine virginis se ibi pauit et lilia collegit. quia in eius puritate multum delectatus fuit. Unde Can. vj. inquit ipsa sponsa celestis. Dilectus meus descēdit in hortū ad areolam aromatū vt pascatur in hortis et lilia colligat. Iste autē hortus fuit clausus. irriguus. amenus. et fructiferus. Primo nāqꝫ fuit hortus clausus quia ita semp habuit beata virgo cor clausum malo. q̄ nūq̄ in illud subintrauit aliq̄ demonis suggestio vel praua delectatio. et hoc est quod dē Can. iiij. Hortus conclusus es soror mea spōsa. fons signatus. qđ ideo dē. quia nūq̄ ei' cor subintrauit aliq̄s prauus cōsensus. Deus eīm ipsam signauit et clausit. et ipse solus claues possidet. cui' thesaurus intus latebat. Quod aūt predicta v̄ba canticoꝝ intelligant de beata virgine pꝫ p glo. in. c. omnibus. xxiij. q. i. Et notandum q̄ in preallegata autoritate dē dē hortus conclusus. quia virgo gloriosa in corpore et in anima sic ab omni infectione et vitio clausa fuit q̄ nunq̄ aliquam maculam recepit.

Secundo fuit hortus irriguus. iuxta illud Can. iiij. Fons hortoꝝ: puteus aquarum viuētium que fluunt impetu de libano. Aque enī gratiarū istius horti bonos fecundāt. et ideo dē fons hortorum. Boni eīm sunt hortus dei q̄ sensus suos clauserūt cōtra delectamenta mūdi. Iste etiam aque peccatores mortuos in peccatis viuificant. Et ideo dicitur puteus aquarum viuentium. Mali enim qui sunt profundati in peccatis sunt pute' diaboli. et ideo deo dīcta iis dicit ps. liiij. Deduces eos tu in puteū interitus Unde etiam exorabat deum idem propheta dicens. ps. lxviij. Necqꝫ vrgeat super me puteus os suum. Aque igitur beate virginis ideo dicuntur viue. quia ipsos peccatores per peccatum mortuos ad vitā: gratie reuocant. Iste etiam aque beatos in celo letificant. Et ideo dicitur. que fluunt impetu de libano. Uñ et propheta inquit. ps. xlv. Fluminis impetus letificat ciuitatē dei. Tertio iste hort' fuit amenus. Et ideo postqꝫ spōsus celestis sponsam suam cōmendans dixit. Hortus cōclusus es et c. statim amenitatē istius horti describit dicens Emissiones tue paradisus maloꝝ punicorū cum pomoꝝ fructib'. Cyprus cū nardo et crocus cum fistula. et cynamomū cum vniuersis lignis libani. Myrrha et aloes cum omnibus

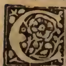
nibus primis vnguẽtis. Ecce q̃ amenus ⁊ deli tiosus est hortus iste: quia emissiones sue. i. virtutes quas emittebat sunt quasi paradisus. i. delitiose ⁊ amene. Deinde ostendit suam amenitatem: quia ibi fuerunt mala punica cum pomorum fructibus. i. virtutum odorabilitas et deuotionis myrrha suauitatis. Nam mala punica habent grana ordinata. ⁊ poma sunt dulcia. Ad ista aũt poma ipsa sponsa inuitat sponsum suum dicens Can. v. Ueniat dilect⁹ meus in hortum vt comedat fructũ pomoꝝ suoꝝ. ibi etiam fuit cyprus cum nardo. i. fama odorifera: ⁊ humilitas ꝓfunda: quia cyprus est herba humillima: ⁊ nardus est odoris boni. vnde Tibullus ait. Illius puro distillãt tẽpora nardo. ibi quoq; fuit nardus ⁊ crocus. i. feruẽs charitas ⁊ celestis contẽplationis sublimitas. Nardus eñ est herba calida: ⁊ crocus habet colorẽ aureũ. vñ Uerg. iiij. georgi. inquit. Et glaucas salices: casiam crocũq; rubentẽ. Et de hac herba fit optimũ ⁊ vtilissimũ vnguentũ. vt inquit Plini⁹. xxj. li. naturalis histo. vñ Proper. canit. Et crocino nares myrrhe⁹ vngat onix. ibi etiã fuit fistula ⁊ balsamũ cum vniuersis lignis Libani: quia in ea fuit puritas ꝯscientie: odor bone fame: ⁊ icorruptibilitas in carne. Fistula ei habet suam virtutẽ in medulla: ⁊ cynamomus habet odorẽ suum in cortice: lignũ ꝟo Libani est imputribile. Ibi quoq; fuit myrrha et aloe cum omnibus primis vnguẽtis: quia in ea fuit amaritudo tribulatiõis pro filũ sui passione: ⁊ amaritudo cõpassionis pro miseroꝝ cõpassiõe et afflictione atq; suauitas deuotionis in mente. Myrrha eñ est amara: ⁊ similiter aloe: vnguẽta ꝟo sunt suauia. K

Quarto iste hort⁹ fuit fructifer⁹. Tunc aũt hort⁹ fructificat q̃ñ bene irrigaẽ: ⁊ vẽtus frigidus ⁊ siccus ab eo amoueẽ: ⁊ vẽto calido ⁊ humido bene perflaẽ. ⁊ sic iste hort⁹ fuit fructiferus. Nam primo fuit bene irriguus: modo lachrymis doloris pre filij passiõe. Modo lachrymis cõpassiõis ꝓ miseroꝝ afflictiõe. mõ lachrymis deuotionis pro desyderio celestis patrie. ⁊ modo lachrymis lamẽtationis pro incolatu ꝑsentis miserie: vnde sibi põt ꝯuenire illud qđ đr Esa. lviij. Eris quasi hort⁹ irriguus: et sicut fons cui⁹ non deficiũt aque. Scđo vent⁹ aquilonaris ab isto horto fuit exclusus: naz ab austro spũssancti fuit perfusus. vñ Canẽ. iiij. inqt celestis spõsus. Surge aquilo. Alia aũt lr̃a dicit. fuge aquilo: ⁊ veni auster: perfla hortũ meum: ⁊ fluant aromata illius: per aquilonẽ aũt intelligitur suggestio diaboli. Aquilo eñ est ventus frigidus ⁊ siccus ac pluuie dissipatiu⁹. Diabolus eñ infrigidat a dei amore. iuxta illud Eccle. xliij. Frigidus ventus aquilo flauit. Itẽ deficcat ⁊ euacuat ab omni deuotiõe. iuxta illud Job. xxvj. Qui extẽdit aquilonẽ super vacuum. Itez dissipat celestis gratie pluuiã. iuxta illud Prouerb. xxv. vẽtus aquilo dissipat pluuiã: sed iste ventus ab ortu virginali penit⁹ fuit fugatus. non eñ potuit aliquod frigus immittere: quia ipsa semp fuit feruẽtissima nec in aliquo desiccare: quia semp fuit deuotissima: nec aliquam guttã celestis pluuie ab ea expellere: q̃a omni gratia fuit plenissima. Per austrũ aũt intelligiẽ afflatio spũssancti. Auster eñ est vent⁹ calidus ⁊ humid⁹ ⁊ fecũdatiuus: qui quidẽ hortum virginalẽ perflauit. quia fecit ipsam calidam per charitatẽ humidã per pietatẽ: ⁊ fecundam per operũ vbertatẽ. ⁊ sic fluxerũt aromata odorifera: qui odor ad instar balsami quodãmodo deũ recreauit ⁊ ad instar cynamomi homines ꝯfortauit: quia cynamomũ stomachum cõfortat: ⁊ ad instar myrrhe ðmones effugauit quia odor myrrhe vermes expellit. Et propter ista tria đr in ꝑsona virginis. Eccli. xxiiij. c. Sicut cynamomũ ⁊ balsamũ aromatizãs odorez đdi: ⁊ q̃si myrrha electa đdi suauitatẽ odorẽ. L

De isto autẽ horto ab hoc austro perflato inquit Ber. in ser. de natiuitate virginis. Hortus plane delitiarũ est Maria quam non solũ afflauit veniẽs: sed etiam perflauit superueniens auster ille diuinus vt vndiq; fluant aromata illius. In isto etiã horto fuit viola humilitatis: liliũ virginitatis: rosa charitatis: ⁊ viriditas florida fecũditatẽ. Ista aũt austro spũssancti ꝑflata magnũ fecerũt odorẽ. naz humilitas odorẽ fecit deo: virginitas odorẽ fecit angelo charitas odorẽ fecit diabolo: qui odor ipm percussit. vnde i virginis figurã đr deo Judith. ix. Percuties eum labijs charitatis mee. Fecũditas aũt istius vinee odorẽ fecit mũdo iuxta illud Eccli. xxiiij. Ego q̃si vitis fructificaui suauitatẽ odoris. In istum hortũ sic delitiosum introiuit rex celestis. vñ Hester. vij. đr. Intrauit rex in hortũ arborib⁹ cõsitum. Ipse quoq; celestis spõsus inquit Canẽ. vj. descẽdi in hortum meũ vt viderẽ poma conualliũ ⁊ inspicerem si floruisset vinea ⁊ germinassent mala punica. ⁊ ipsa sponsa dei inquit filio suo illud Canẽ. vij. veni dilecte mi. Mane surgam⁹ ad vineas. Uideamus si floruit vinea: si flores fructus parturiunt: si floruerunt mala punica. Ibi dabo tibi vbera mea: omnia poma noua ⁊ vetera dilecte mi seruaui tibi hec ibi. Rogem⁹ ergo omnes: vt etiã nobis dare dignetur de istis pomis suis: ⁊ dicam⁹ ei singuli illud Canẽ. viij. Tu que habitas in hortis fac me audire vocẽ tuam. de ipsa enim que erat futura hortus dei: ꝑdictum fuit Esa. lviij. erit quasi hort⁹ voluptatis terra coram eo. Terra nãq; . i. beata virgo fuit coram deo quasi hortus voluptatis. Fac igiẽ o bñdicta virgo vt nos ꝯtinue habitem⁹ i hortis istis et verificeẽ de nobis illud Amos. ix. c. Facient hortos ⁊ comedẽt fructus eorum. Tu enim es

ille hortus in quem introiuit Jesus. Joã. xviij. Fac ergo vt mihi dicat pater eternus illud Jo. xviij. ego te vidi in horto cum eo. Beatus enim ille erit qui hortulũ istum bene coluerit: et in eo delectationẽ suaz posuerit. Ipsius namq; dñs Jesus hortulan⁹ est. Jo. xx. non eñ errauit Magdalena que vt ibidem dr eum hortulanũ putauit. Iste est ille hortus qui fructũ vite eterne nobis produxit: et florem paradisi generauit. et idõ non immerito dicere possum cuilibet fideli illud poeticũ pauca verba immutãdo. Hortul⁹ iste parit fructũ cum flore perẽnem. Cũ fructu florem collige: carpe duo.

¶ Quod beata virgo dicitur Cedrus. Assimilatio. ij. M

Cedrus significat beatam virginẽ Mariam que inquit Eccli. xxiiij. quasi cedrus exaltata sum in Libano. Sũt aũt duo genera cedrorum. vnũ quod nascitur in Libano. allud vo cedri genus qd nascitur in locis maritimis. Primũ genus cedri cõsideratur qñtum ad arborẽ: fructum et succum. Primo eius arbor est alta: imputribilis: odorifera: et semper virẽs. Et sic beata virgo Maria fuit alta per celestiũ cõtemplationẽ. vnde ipsa ait Eccli. xxiiij. ego in altissimis habitaui. et de illa potest dici illud Amos. ij. altitudo cedrorũ altitudo eius. Fuit etiã imputribilis per omnimodã incorruptionẽ. fuit enim figurata per arcam dei que facta fuit de lignis Sethim imputribilib⁹. Exo. xv. Fuit quoq; odorifera per repletionẽ omniũ virtutũ et charismatũ iuxta illud Cant. iiij. odor vnguentorũ tuorũ super omnia aromata. vñ Hugo de san. victo. in quodã sermone alloquẽs ipsam beatã virginẽ ait. null⁹ in gratia tibi similis esse potuit per quam gratia super omnes hominũ filios venit. Spũssanctus in tua singulariter humilitate venit: qui in tua virginitate miraculũ nulli cõparabile fecit. Idcirco odor vnguẽtorũ tuorũ super omnia aromata. Filius tuus vnct⁹: tu quoq; es vncta. Ille quidẽ super te et pre cũctis participib⁹ suis accepit vnguẽti plenitudinẽ. Tu vo post ipm pre cũctis suauitatẽ. Fuit etiam semp virens: quia plãtata fuit super aquas omniũ gratiarũ. iuxta illud Hiere. xvij. erit quasi lignũ qd transplantatur super aquas quod ad humorẽ mittit radices suas: et non timebit cum venerit estus. Et erit foliũ eius viride: et in tpe siccitatis non erit sollicitũ. vñ Hiero. in ser. de assumptione de hac sacratissima virgine secretorũ cõtemplatrice celestiũ. super illud qd de ipsa cãnit ecclesia dicẽs. vidi speciosam quasi columbã ascendentẽ desup riuos aquarũ: ait. Quia sup aquã refectiõis edificauit eam dñs: ex ea multi riui deducti totã terrã irrigant deliciarũ. N

Secũdo cedrus cõsideratur qñtum ad fructuz. nam poma illius cedri in aliq̃ parte sunt dulcia: in alia vo acetosa: et in alia inter dulce et acetosum sunt media. Similiter virgo aliquãdo fuit plena dulcedine: aliqñ amaritudie: aliqñ vo simul vtroq;. nam fuit tota plena dulcedine in Christi cõceptione. iuxta illud Can. iiij. fauus distillãs labia tua sponsa: mel et lac sub lingua tua. que verba exponẽs Hugo de sanc. victo. in psona Christi ait. Mel erat diuinitas mera. cera vo humanitas tua. Inde melpsum feci fauũ mellis quod eñ impssum est in te: assumptũ est de te. hec ille. Qui etiam alloquẽs beatã virginẽ inquit. o q̃ dulcis et suauis es: q̃ sola digna eras. vt supne dulcedinis osculum in tuo cõceptu susciperes et toti⁹ mũdi suauitatem in partu stillares. Ideo mel et lac sub lingua tua. hoc est verbũ patris sub carne tua: et sub lingua tua: quia abscõditũ mel et lac deus homo. Mel diuinitas et lac humanitas: quia mel ds rore celi: et lac exprimitur de carne. Secũdo fuit plena amaritudine in filij passione. sicut predixerat ei Symeon Lu. ij. dicẽs. et tuam ipsius animaz pertrãsibit gladius. vñ Ber. alloquẽs beatam virginẽ ait. animã Christi nõ attigit, crudelis lancea: quia Christus iam spiritũ suum emisserat: sed tua ibi erat. Nam gladius doloris animam tuã ptransiuit: vt te plus q̃ martyrẽ non immerito predicemus. In qua nimirũ sensũ corporee passiõis excessit affectus cõpassiõis. Tertio fuit dulcis et amara post Christi ascẽsionẽ. Amara quidẽ ppter filij subtractionẽ. vñ Hieronỹ. vbi. s. inquit. Quãtis putas virgo filij doloribus afficiebatur. quo desiderio estuabat dum alo reuolueret cũcta que viderat et audierat. Puto q quidqd humane virtutis est cogitare non sufficiat rc. Fuit etiã plena cõsolatione propter filiũ quem ad patris dexterã sublimare videbat. et ppter fideliũ instructionẽ: quia eorum magistra remãserat. et apostolos ac discipulos docebat. vñ Hiero. vbi. s. ait. ecce dño Jesu ascẽdẽte in celũ virgo vacat in schola virtutuz ac meditatur i lege mãdatorũ dei: vt ipsa sit forma discipline Christi et exẽplũ pfectionis. Conuersatur cum senatorib⁹ celi infra curiã paradisi sub disciplina spũssancti. Inuenitur prima inter primas cohortes summi regis: quorũ vita iam non erat de terris sed de celis. O

Tertio cedrus cõsideratur qñtum ad succũ q̃ multiplicẽ hz virtutẽ. nã caliginẽ oculorum detergit: tumorẽ deprimit. carnes a putrefactione custodit: et cõtra morsus serpẽtũ nobis subuenit. vt dr in lib. de pprieta. rc. Iste autem succus est amor siue charitas beate virginis q̃ in nobis multa bona facit. nam detergit caliginẽ ignorãtie lumine sue veritatis. et ideo vocatur Eccli. xxiiij. Mater agnitiõis: quia ignorantiã repellit: et veram de deo nobis cognit-

tionem isfundit. Unde de ipsa exponi pōt illud Pro uer.xiiij. Sapiēs mulier edificat domum suam Scdo deprimit tumorē supbie exemplo sue hu militatis. Nō est el aliquis ita supbus nec ita sublimis qui nō debeat humiliari ex cōsidera tione tante humilitatis. et tūc btā virgo de su perbis ad humilitatez suo exemplo reuocatis dicet illud Eccli.xxiiij. Oim excellentiū et sub limium colla propria vtute calcaui. Tertio cu stodit a putredine luxurie vtute sue vginitatis et puritatis et ideo assimilat myrrhe Eccli.xxiiij. vbi ipsa ait Quasi myrrha electa dedi suauita tem odoris Sicut enim myrrha cōseruat carnem a putre factione. sic eius puritas et virginitas conseruat nos ab oi fetore carnalis cōcupiscen tie. Quarto subuenit nobis cōtra morsus serpē tum.i. demonū imperio sue potestatis. Nā Ge ne.iij. dixit deus diabolo. Ipsa conteret caput tuū. Tunc enim beatissima virgo maria caput serpentis cōterit qn prauas suggestiones de monū a nobis expellit. Sicut igit cedrus liba ni qui cādidatio interpretat odore suo fugat serpētes et interficit vermes. sic ipsa btissima v go fugat serpētes.i. demones et extinguit ver mes.i. prauas cogitationes et reddit candidas mētes. Scdo dico q est quedā cedrus mari tima q est parua sed fructifera et odorifera et fi gurat bndictā virginē q fuit parua p humilita tem. fructuosa p fecūditatē. et odorifera p san ctitatē. Poma aūt isti cedri triplicē habēt sub stantiā. Prima est calida. media tēperata. vlti ma vero est frigida. fruct igit isti cedri signi ficat bndictū fructū beate virgis dnm nostrum Jesum xpm q cōstat ex tribus substātijs. scz di uinitate. anima et carne. Quarum prima scz di uinitas est valde calida. qz est oim vitiorū con sumptiua. et oim cordiū inflāmatiua. iuxta illd ad Heb.xij. Deus noster ignis consumens est. Media aūt scz aia fuit valde tēperata. qz oēs virtutes in ipsa suū tenuere mediū. et nullū vn q ad aliqd declinauit extremū. Ultia vo scz ca ro fuit frigida. qz ab oi inordinato calore fuit penitus aliena. O igit bndicta virgo tu es il la arbor diuina. sup oēs fructuosa de qua pōt exponi illud ps.lxxix. Arbusta eius cedros dei et illud ps.xcj. sicut cedrus libani multiplicabi tur et illud Nume.xxiiij. Quasi cedrus ppe aqs scz diuinarū gratiarū. Et illud ps.ciij. Cedri li bani qs plātauit. s dextera dei et sequit in eodē ps. Illic passeres nidificabūt. passeres.i. humi les. Passer nāqz est auis parua. In tuo enim exē plo et patrocinio o virgo humillima oēs deuo ti tui faciunt suū fundamentū et nidū sue deuo tionis in te constituunt. Tu etenim es illa de qua predixit deus Ezechie.xvij. dicens. Su mam de medulla cedri sublimis. et plantabo super montem excelsum et eminentem. In mon te sublimi israel plantabo illam et erumpet in germen. et faciet fructum. et erit in cedrum ma gnam. et habitabūt sub ea oēs volucres et vni uersum volatile sub vmbra frondiū eius nidifi cabit. et scient oia ligna regiōis. qz ego dns hu miliaui lignū sublime et exaltaui lignū humile hec ibi. De te quoqz exponi pōt illud Eccli.l. Quasi plantatio cedri in monte libano. Sicut eni hec cedrus est altissima et oim arbor dna et regina. vt ait Rabanus super ps. ita et tu es oiz sanctorū altissima atqz regina. O igit dne de mitte mihi obsecro ligna cedrina de libano.ij. Paralipo.ij. idest deuotionem beatissime vgi nis matris tue. vt possim dicere cū alijs deuo tis eius illud Cant.j. Tigna domorū nostrarū cedrina. Et vt cordi nostro quod est officiuz ale faciamus illud quod dicitur Canticoz.viij. scz Cōpingamus illud tabulis cedrinis. Fac igit o bone Jesu vt faciā volūtatem tuam in lignis cedrinis.iij. Regum.v. Fac vt verificetur in me illud.iij. Regum.vj. Texit domum laquearib cedrinis. Et iterum illud. operuit domum li gnis cedrinis. et parietes domus intrinsecus tabulatis cedrinis. Fac vt de portiu anime mee verificetur illud quod in.vij. eiusdem li bri cap. habetur scilicet Porticum texit lignis cedrinis a pauimēto vsqz ad summitatem. Fac etiam vt de me dici possit illud quod in eodez cap. scriptum est. scilicet Tabulatis cedrinis vestiuit totam cameram idest animam. Et illd quod in.vj. eiusdem libri cap. habetur scilicet Cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur et iterum ibidem. Omnia cedrinis tabulis ve stiebantur. nec omnino lapis apparere pote rat in pariete. Per lapidem eniz hic moraliter intelligi potest peccatum quod in die iudicij non apparebit in illo qui fuerit vestitus hoc ce dro precioso idest deuotione beatissime virgi nis. Fac igitur o benigne iesu vt ibi in veritate dicere possim illud.ij. Reg.vij. Uides q ego ha bitem in domo cedrina? Et illud.j. Para.xvij. Ego habito in domo cedrina.

¶ Quod beata virgo dicitur libanus. Assimilatio.iij.

Dicet sm grāmaticos liban i ma sculino accipiat p mōte. In femi nino p arbore. Et i neutro p thu re. Tn scriptura sacra q aliqn trās gredit regl'as donati vt certi ex primat itellectū spūsscti. et q nō est subiecta reglis Priscilani. vt in.c. indignū.xxx viij.di. accepit in masculino libanum pro arbo re cui assimilat btissima vgo. Un ipa ait Eccli. xxiiij. Ego qsi libanus non incisus euaporaui habitationem meam. Ab ista enim arbore qnqz fluit thus cortice inciso et illud non est ita bonū quandoqz vero fluit cortice non inciso. et hoc est magis lucidum et magis electum. et tali libano

omne primogenitum israel ꝑ eo ꝙ ad libera-
tionē populi israel percusserat primo genita
egypti ab hoīe vsqꝫ ad pecꝰ: ꝑmogenitis israel
reseruatis: vt hr̄ Exo. xiij. ⁊ Deut. xv. Primo-
genita autem leuitarū nō redimebant: q2 de-
putati erāt ad ꝑpetuū dei cultū. Alij vero ꝑmo-
geniti aliaꝝ tribuū redimebant quinqꝫ siclis
argenti. vt hr̄ Nume. xviij. Et ideo aliq̄ dicūt
btām virginē redemisse filiū suuꝫ q̄nqꝫ siclis.
Sed alij ⁊ forte melius dicūt eā nō redemisse
euꝫ: q2 totalr̄ diuinis erat mancipatꝰ officijs.
⁊ sacerdos erat in eternū sm̄ ordinē melchise-
dech sicut ꝑdictū fuerat ps. cix. Et hec presen
tatio figurata fuit. j. Reg. j. qn̄ Anna obtulit fi
liū suū samuelē dn̄o corā hely summo sacerdo
te. Nā pari mō imo excellētiori obtulit btā vir-
go filiū suū dn̄o corā sācto simeōe. q̄ fuit nō solū
primogenitꝰ ipsiꝰ sanctissime virginis. vt habe
tur Lu. ij. sed etiā ꝑmogenitꝰ in multis fratri
bus. Ro. viij. ⁊ est sanctꝰ sctōꝝ Dan̄. ix. Et ideo
sibi soli cōuenit ꝓprie illud qd̄ lex dicebat. s. ꝙ
oē primogenitum masculinū sanctū deo voca
bitur. vt habet Exo. xiij. ⁊ etiā recitat in euāg.
hodierno. Vn̄ Greg. nizenꝰ inq̄t. Solus autē
hic partꝰ masculinus sanctus eē cōspicitur q̄
nihil de feminicitate culpe portauit. Vn̄ ⁊ ga-
briel q̄si hoc decretum ad ipsum solū pertine
re memorans dicebat. Quod ex te nascet̄ sctm̄
vocabitur filius dei. ⁊ in ceteris quidē primo
genitis sanctos illos vocari euangelica soler
tia statuit tanq̄ oblatione diuina sortitos hu
iusmodi nomē. At in totiꝰ primogeniio crea-
re qd̄ nascit̄ sanctū ꝓnunciat angelꝰ quasi pro
prie sctm̄ existēs. Ambro. q̄ꝫ idē affirmans ait.
Solꝰ ꝑ oia in natis de femina sanctꝰ fuit dn̄s
iesus. quē ꝑ figurā futuri mysterij legis diui-
ne ꝑscripta signabant. eo ꝙ solꝰ sanctꝰ eccl'e
virginis ad generandos populos aperiret ge
nitale secretū. M

T Ertio subiecit se btā virgo cerimonie
oblatiōis offerens ꝓ se ⁊ filio quod in
lege fuerat ordinatū. De qua oblatio
ne facta ꝓ xp̄o admiratus sanctꝰ Cyrillꝰ excla
mat dicens. O ꝓfunditas sapientie ⁊ scientie
dei offert hostias q̄ ꝑ singulas hostias. hono-
rat cū patre. Figuras legis custodit veritas q̄
legis est ꝯditor. sic deꝰ legē custodit vt homo.
Vn̄ sequit̄. vt darēt hostiā sm̄ ꝙ dictū est in le
ge dn̄i. par turturū aut duos pullos colūbaꝝ.
Sed hic q̄ri pōt q̄dnā fecerit btā virgo de the-
sauro illo quē obtulerūt magi filio suo in ma-
gna q̄ntitate. ⁊ quō ista sic paucos dies a die
Epiphanie sit facta adeo pauꝑcula ꝙ non po
tuit emere agnū ad offerendū. Ad qd̄ r̄ndet ꝙ
ipsa non fecit vt faciunt multi q̄ thesaurizant
in hoc mundo ⁊ pauperibus nihil impendūt
sed seruabit illud ps. cxj. Dispersit dedit pau-
peribus. vn̄ nihil sibi reseruauit. Et rō huius

pōt assignari. Quia vt inq̄t Auerrois i lib. de
substātia orbis. materia repleta vnā forma nō
suscipit diuersas formas. verbi grā. Pulpitū
postq̄ habuit istā formam non potest habere
aliam manente p̄ria. Silr̄ vana mulier habēs
frontem meretricꝫ nō pōt habere frōtē seu fa-
ciē honestatis. ⁊ cor plenū immūdicia nō pōt
eē plenū puritate. Cū igit̄. b. virgo fuerit reple-
ta pietate circa ꝓximū ⁊ amore diuino: nō po-
tuit repleri cupiditate ⁊ amore reꝝ terrenaꝝ.
Et iō dedit pauꝑibꝰ ⁊ dispēsauit thesauꝝ pre
dictū vt sic pietatē erga ꝓximū cōseruaret. et
sanctitatis formā nō amitteret ꝑ terrenorum
abundantiā. Nouerat eīn filiū suū amatorem
esse paupertatis ⁊ oculos eius in pauperē re
spicere. vt ait dauid ps. x. Et verā eē illā Sen.
ad Luciliū s̄niam ꝙ nemo aliꝰ est deo dignior
q̄ q̄ opes ꝯtēpsit. Sciedat q̄ꝫ ꝙ onustꝰ pōdere
auri christuꝫ pauperē nō potest sequi. c. socra-
tes. x. q. ij. N

S Ed ꝓ morali declaratione ꝑdictorum
possent hec fieri sex q̄sita. Primum vn
de mouet̄ offerēs hāc oblationē. Scd̄ꝫ
ꝑ quē defert̄ talis oblatio. Tertiuꝫ quid ē ista
donatio. Quartū quo dirigitur talis oblatio.
Quintū cui dat̄ talis offerēda benedictio. Sex
tum que fuerit huius p̄ntationis associatio.

Ad ꝑmū r̄ndet̄ ꝙ a bethleē mouet̄ offerēs
istā oblationē. ad significandū ꝙ quicūqꝫ vult
de se facere cū iesu sacrificiuꝫ primo recedere
d3 a bethleē. i. a cura carnis. q2 ait apl's Rom̄.
viij. Si sm̄ carnē vixeritis moriemini scꝫ vita
spūali. Et iterū. Qui in carne sunt deo placere
nō p̄nt. Lꝫ eīn antiqui doctores dicant ꝙ be-
thleē interp̄tat̄ domus panis: n̄ moderni in-
terp̄tant̄ domū carnis. Qui ergo vult deo mū
dā oblationē offerre: d3 recedere de domo car
nis. i. sensualitatis ⁊ sollicitudinis tꝑalis. ⁊ ser
uare illd̄ Gen. xij. vbi Abraā audiuit dn̄m dicē
tē sibi. Egredere de terra tua ⁊ de cognatione
tua ⁊ de domo patris tui. Ad hoc etiā faciēdū
hortatur ꝓpheta di. ps. xliiij. Obliuiscere po-
pulū tuū ⁊ domū p̄ris tui. ⁊ ꝯcupiscet rex spēm
tuā. Domꝰ aūt p̄ris n̄ri est caro quā a p̄re n̄ro
recepimus. vt in ea q̄diu hec viuimꝰ habite-
mus. a q̄ domo spūalr̄ recedere debemus. i. ab
eiꝰ ꝯcupiscentijs elōgari. O

A D scd̄ꝫ dico ꝙ Maria ⁊ Ioseph fecerūt
hāc oblationē. Et hoc ad insinuāduꝫ ꝙ
ad b̄n̄faciēdū d3 te dirigere pura virgo
maria. i. pura ⁊ recta intētio. q2 vt ait Amb. i li.
de officijs. Intētio tua opi tuo nomē iponit. et
oia denominant̄ a fine. ij. de aia. ⁊. l. si is q̄. xl. §.
sꝫ si opus. ff. ad. l. fal. ⁊. l. stipulatio §. opus. ff.
de opis no. n̄u. Et ideo finis maxime est atten
dendus. l. denicq̄. ff. de mino. et. l. papinianus.
§. meminisse. ff. de inoffi. testa. Debet quoqꝫ ibi
esse Ioseph q̄ interp̄tat̄ accrescens vel augmē

tū ad denotandū q̄ſi q̄s aliquam deo oblationē facit apei ādo aliqd boni pro amore ei⁹. dz habere voluntatē crescēdi semꝑ de bono in melius. iuxta illud ps.lxxxiij. Ibunt de virtute in virtutē. & plus faciendi ad p̄ns si posset. Bona eni volūtas ꝓ facto reputabit q̄ñ per nos non stat q̄n eā effectui mancipem⁹. l. cū heres. §. sti chus. el. ij. ff. de statu. lib. & ad idē facit tex. in. c. dixi. & multis capitulis seq̄ntib⁹. de pe. di. j. P

Ad tertiū r̄ndet q̄ dn̄m nr̄m iesum christū tulerūt & presentauerūt deo ad denotandū q̄ ille qui vult deo gratū sacrificiū offerre. debet sibi dn̄m Jesum p̄ntare. i. vitā suaz ipsi⁹ vite cōformare. Qui eni vt dr. j. Joh. ij. dicit se in xp̄z credere. dz sicut ille ambulauit & ip̄e ambulare. maxime in hūilitate cōsiderando q̄ ille qui est via veritas & vita. Johā. xiiij. se duci ab alijs tanq̄ ignarū ꝑmisit. Un̄ euangeliū inquit. Cū inducerent pueruz iesum &c. Et ille q̄ solus sctūs & bonus est. tanq̄ immūdus voluit cū matre expiari. Et ille q̄ celo nō capit & ola regit. hodie in vlnis senis se recipi & portari permisit. Q

Ad quartū r̄ndet q̄ ad teplū obtulerūt ad denotandū q̄ debem⁹ eccl'ias freq̄ntare. & ibi orationes nr̄as deo offerre. di. ps. lxvij. In ecclesijs bn̄dicite deo dn̄o de fōtibus israel. R

Ad q̄ntū r̄ndet q̄ ad simeonē sacerdotē tulerūt ad significādū ꝑ cui⁹ man⁹ debeat fieri sacrificiū nr̄m. qz ꝑ man⁹ Simeonis qui interp̄tat obediēs. Quere ergo tibi in p̄rem sp̄ualē aliquē timoratū iustū & diuinis mādatis obedientez. qz male poteit alijs p̄cipere q̄ non didicit obedire. Assume tibi aliquem ductorē in quo sit sp̄ūs sanct⁹ q̄ sit āliqu⁹ id est practic⁹ & expert⁹: q̄ sit mūd⁹ & liber a vitijs. ne per malū exeplū vel doctrinā pestiferā ad illa te inducat. Elige ergo virū irreprehēsibilem sub cuius gubernatiōe regaris. qz status subditoꝝ est itegritas presidētiū. c. miramur. lxi. disti. Cōtra vero lāguescēte capite cetera membra sub ipso dolent. c. Sunt plurimi. z. c. ex merito. vj. q. j. Et propter hoc leges ordinauerunt vt assumendus ad docendum alios. precellat ceteros moribus. i. magistros. C. de profes. & medic. libro. x. Ideo Seneca hortabatur Luciliuz epistola. liij. dicens. Illum eligere doctorem quem magis admireris cuz videris q̄ eum audieris. S.

Ad sextū respōdet q̄ par turturum aut duos pullos colūbarū simul in p̄sentatiōe xp̄i obtulerūt. Si aūt dicam⁹ q̄ et q̄nq̄ siclos ꝓ redēptiōe dederunt. hoc fuit ad denotādū q̄ q̄nq̄ sensus corporis debēt offerre deo in sacrificiū vt q̄dā deuoti doctores dicūt. Jō aūt euāgelista sp̄ūsctō duct⁹ posuit disiūctiue par turturū aut duos pullos colūbarū q̄z aliq̄b⁹ cōuenit offerre turtures. aliq̄bus vero colūbas. Nec oēs volūt offerre turtures nec oēs colubas. Aliq̄ eni qui volūt deo sacrificiū offerre & remanere in vita actiua & habitu laicali: secū debēt deferre par turturū. i. vnitatē q̄ denotat ꝑ vnū par: & fidelitatē q̄ ꝑ turtures designat. Tu ergo q̄ in laico habitu vis te deo sacrificare. Sua vnitatem vt non q̄ras vel seq̄aris sectas diuisiones partialitates & huiusmodi. sed vnionē dilectiōis & charitatis. dādo elemosynas & subueniendo ꝓximis. faciendo illud qd̄ dr̄ Thob. iiij. Si multū tibi fuerit abūdāter tribue. si exiguum habueris. ex hoc exiguo communica. Serua quoq̄ fidelitatem faciēdo illud qd̄ in eodē. c. dr̄. scz. Attende tibi ad oi fornicatiōe. & p̄ter vxorē tuā nō patiaris crimen scire. Serua fidē legēdo & audiēdo sacras scripturas audiēdo diuia officia p̄dicationes q̄. & illis credēdo opib⁹ adimple. Et sic offeres dn̄o par turturū. T

Alij v̄o volantes se perfecti⁹ dn̄o consecrare intrando religionē debent offerre duos pullos colūbarū per binaruz autē numerū q̄ est principiū diuisiōis. designatur q̄ tales debēt esse diuisi. i. sepati a mūdanis. sz inter se debēt esse q̄si vnū par. i. simul vniti & sine diuisione. Et inq̄t ꝓpha ps. cxxxij. Ecce q̄ bonū & q̄ iocundū habitare fr̄es in vnū. Colūbarū pulli sunt calidi. sz casti ad inuēdū q̄ religiosi debēt eē calidi. feruētes in diuino amore: sed puri & mūdi a carnalitate. sciuā do illud Luc. xij. Sint lumbi vestri precincti. & lucerne ardētes in manibus vr̄is. Columbaꝝ pulli nō volāt discurrēdo. sed clausi manēt in nidis suis. Sic & religiosi nō debēt discurrere vagi per ciuitates & villas nisi ꝓ magna necessitate vel vtilitate: qz religiosus extra cellā suā vel monasteriū est sicut piscis extra aquam. c. placuit. xvj. q. j. Debēt ergo remanere clausi in cella & in claustris suis. qz loc⁹ est ꝯseruatiu⁹ locati. vt dr. iiij. phys. Colūbe gemunt loco cātus. & ita religiosi debent lugere pctā sua. & dātiū eis elemosynas ne sint de illis q̄bus dr. ps. cxxvj. Qui māducatis panē doloris. Debēt q̄z ꝯsummare vitā suā in fletu & merore pnie. Unde monachus dr̄ a monos grece qd̄ latine dicitur vnus. & achos qd̄ est tristis q̄si vn⁹ & tristis. d. ca. placuit. xvj. q. j. Dz eni lugere in hoc sc'lo vt post mortē gaudeat i celo. iuxta illud Merici samaritēsis li. ij. Una serena dies multoꝝ nubila p̄sat. Et luteū tergit qd̄ facit vnda soluz. In illa eni felicissima die trāsit⁹ boni religiosi ois mesticia in sempiternū gaudiū ꝯuertetur. Sicut etiā colūbe habitāt in cauernis petre. petra autē erat xp̄s vt ait ap̄ls. j. Corin. x. Sic vita religiosoꝝ debet esse confixa in cruce cuz xp̄o. vt vnusq̄sq̄ eorum dicere possit cū Paulo ad Gal. vj. Mihi aūt absit gl'iari nisi in cruz

re dñi nostri Iesu xpi. Colũbe habent collũ varíatũ ac q̃si depictũ ⁊ totũ fulgens. Et sic religiosi debent esse speculũ aliorum et lux mũdi per bonũ exemplũ. seruãdo illud qđ hortatur saluator Mat. v. dicens. Uos estis lux mundi. Sic luceat ⁊c. Ioh. aũt andree i. c. vnico. de sacra vnctio. ponit septẽ ꝓprietates columbe dicẽs. ꝙ significãt septẽ dona spũssctí. ꝯtra septẽ pctã mortalia. Sed hic de ꝓprietatib⁹ aliis colũbe pertranseo. q: in. ii. parte rosarii sermonũ sermone. xxxviii. parte. iiii. posui sex declã. eius ꝓprietates. Solũ dicam illud qđ inquit saluator Mat. x. c. s. Estote simplices sicut colũbe. vt possitis cũ purissima virgine Maria hodierna die oblationẽ mundam offerre.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur de clarationis. U

Ro maiori declaratione ꝓdicto rũ sunt videnda duo: primum est circa significationẽ sacramẽti purificatiõis. Sm circa purificatiõeꝫ beate virginis. Quoad primũ dicit Fran. de mayro. vbi. s. ꝙ secũdũ sensum mysticũ mulier decubãs in puerperio immũda. est aia peccatrix q̃ cõcepit peccatũ ꝯsentiendo ⁊ peperit pficiẽdo. De quo, conceptu ⁊ partu infelicissimo dicit Iac. i. Concupiscẽtia cũ cõceperit parit peccatũ. pctm̃ vero cum cõsummatũ fuerit generat mortẽ. Ista autẽ mulier post talẽ partũ immũdissimũ ⁊ dolorosum cõuertẽs se ad seipsaꝫ ⁊ intelligẽs pctm̃ ꝓpriũ. debet primo cõsummare suã immunditiã septẽ dieb⁹. i. septẽ psalmis penitẽtialibus quibus culpa abstergit̃. Quoꝝ primus est peccati recordatio assidua. sicut dicebat scĩus Ezechias. vt habet̃ Esa. xxxviii. dũ ait deo. Recogitabo tibi oẽs annos meos in amaritudine aie mee. Scđs dies est pcti consideratio ꝓfunda vt intẽte consideret quãtũ malũ fecit in eo ꝙ dei maiestatẽ letaliter offẽdit. sicut faciebat scĩus Dauid ps. xxxvii. di. Qm̃ iniqtatẽ meam annũciabo ⁊ cogitabo ꝓ pctõ meo. Ad qđ hortat̃ propheta Hiere. ii. dicens. Uide vias tuas in conualle. i. hũilitatis ꝓfunde. Tertius dies est peccati detestatio amara vt ibi peccasse displiceat et pctm̃ abhorreat: sicut faciebat ps. cxviii. di. Iniquitatẽ hodio habui: abominatus sum. Quartus dies est pcti renũctatio ꝑfecta vt proponat firmiter nunq̃ ad perpetrata redire nec perpetratis delectari. sicut illi qui letantur cuꝫ male fecerĩt: ⁊ exultant in rebus pessimis. vt inquit Salomon Prouer. ii. Quintus dies est peccati lamẽtatio vt ploret et lugeat ꝓpter pctã ꝯmissa. sicut faciebat ps. q̃ dicebat. ps. vi. Laboraui sgemi. meo laua. ꝑ singlas noctes lec. meũ: lachrymis meis stra. meũ rigabo. Deus enim ex contritione plangenti peccata sua parcit ⁊ indulget. Ad quod applicari posset illud Ouid. in. s. de ponto dicentis. Parcẽdũ est aio miserabile vuln⁹ habẽti. Sedulius etiã inquit. Culpa fugit. cedũt lachrymis delicta refusis. Satis aũt est duruscuius mẽtis dolorẽ oculi carnis nequeunt declarare. vt ait Augu. de peñ. dist. in. §. his auctoritatib⁹. ⁊ alias allegat. c. sunt plures. Sextꝰ dies est remissiõis expectatio vt nõ desperet de misericordia dei q̃ est maior oi culpa. sicut desperauit pdit⁹ ille Cayn q̃ dixit Geñ. iiii. Maior ẽ iniqtas mea q̃ vt veniã merear. Septim⁹ dies est remissiõis exoratio: vt rogare deũ nõ cesset ꝓ remissione tantoꝝ peccaminũ dicẽs cũ publicano Luc. xviii. De⁹ ꝓpitius esto mihi peccatori. Et cũ ceco mẽdico. Iesu fili Dauid miserere mei vt in eodẽ. c. Lu. hr̃. Istis h̃o cõsumatis septẽ dieb⁹. s. in actib⁹ h̃tuosis q̃bus immũdicia pcti cõsumit̃. Dꝫ ista: mulier. i. aia peccatrix octauo die circũcidere puerũ quẽ peperit pollutũ. i. sordidatũ actũ. Ista autẽ circuncisio per actũ cõfessionis in qua precidit̃ peccatum sicut in circũcisiõe carnis ꝓputiũ. De qua mẽtis circũcisiõe dicitur Deut. xxx. In illo die circũcidet dñs cor tuũ ⁊ animã tuã. Et. x. eiusdẽ lib. c. inquit deus. Circũcidite ꝓputiũ cordis vestri. Sꝫ post istã emũdatiõnẽ. septẽ dierũ dicit lex. ꝙ illa mulier debet manere in sua purificatiõe triginta trib⁹ dieb⁹. Isti aũt. xxxiii. dies significãt vitã xpi q̃ vixit triginta trib⁹ annis sicut docemur in euãgelio. q: postq̃ est a peccato emũdata: nõ põt pseuerare in bono nisi imitãdo ea que xps operat⁹ est in sua vita. sicut docet Augu. in li. de vera religione. Et tãdem in fine istius vite ꝓcedẽtis per istos triginta tres dies talis aia offert sacerdoti nostro. i. xpo q̃ est sacerdos in eternũ ſm ordineꝫ Melchisedech. ad ostiũ tabernaculi. i. ad introitũ paradisi. duos pullos columbarũ. i. intellectũ ⁊ volũtatẽ fertilissimã fructib⁹ bonoꝝ operũ. Uel per duos pullos colũbarũ intelligit̃ aia ⁊ caro castissima. quibus oblatiõib⁹ talis aia intromittitur in tabernaculum patrie celestis et eterne felicitatis. X

Uoad sc̃m de purificatiõe h̃ginis est sciendũ. ꝙ vt legit̃ in quadã historia. ⁊ etiam refert magister Albertus de padua in sermõe ꝑntis festiuitatis. Festũ purificatiõis gl'iose h̃ginis antiquit⁹ non fiebat. Tẽpore aũt Iustiniani augusti apud Cõstantinopolim facta est magna hoimmortalitas. Cũq̃ plaga inualesceret. nec vllum remediũ posset reperiri. reuelatum est cuidã sancto viro: vt. iiii. nonas februarii purificatio beate virginis celebraret: ⁊ sic ois mortalitas cessaret i hoib⁹. Quã solẽnitatẽ dũ fideles celebrarent omnis pestis abscessit. Dicit quoq̃ Franc. de mayro. vbi. s. ꝙ beata virgo post partum filii stetit in bethleem vbi peperat vsq̃ diem quadrage-

simuz. in quo venit in Hierusalē ꝛ obtulit deo
filiuz in illo tēplo in quo ipsa fuerat educata.
In quo tēplo morabat̄ Anna pphetissa q̄ diu
ibi steterat. Nam vt habetur Luc.ij. Hec san-
ctissima mulier cuz vixisset septem annis cum
viro suo. transtulit se post mortem viri ad
templum. ꝛ ibi moram traxit vsq̧ ad annos.
lxxxiiij. Secundum aūt cōem opinionē habe-
bat annos. xx. quando ad habitandū in tēplo
accessit. Ex quo colligimus q̄ in eo stetit annis
lxiiij. Cum igitur mater dn̄i ibi fuerit educata
Unde dicit. Aug. in quodā sermone. q̄ Joseph
accepit eā de tēplo dn̄i. quo tēpore nullo dubi-
tante erat ibi ipsa Anna pphetissa. nā ad huc
non transierat annus a tēpore quo btā virgo
fuerat de tēplo assumpta. Cōstat q̄ ipsa dei mr̄
bn̄dicta fuit sub cura istius sanctissime pphe-
tisse educata hec Franci. y

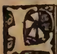
Quia etiā ibidez inquit. q̄ senectus sancti
Symeonis fuerat a deo detenta in hoc
seculo ne transiret donec posset sanctis
patribus in limbo detentis nunciare noua do
minice natiuitatis. Quēadmodum aliq̄n con-
tingit nuncios retineri vt videant rerū euentū
ad certius nunciandum. Unde xp̄o viso dixit.
Nunc dimittis ꝛc. Et tunc impleta fuit pphe-
tia Malech. iij. vbi de⁹ dixit. Ecce ego mitto an
gelū meū. i. Symeonē. qui p̄parabit viaz ante
te. Et ibidē dr̄. Et statim veniet ad templū san
ctum suū dn̄ator quem vos queritis ꝛc. Sicut
eñ beatus Johānes prenūciauit patrib⁹ xp̄m
ad inferna venturuz s̄m Gregoriuz. Ita sctūs
Symeon prenunciauit eum ad terraz venisse.
Ipse eñ fuit primus q̄ illuc peruenit de sanctiꝫ
post xp̄i aduentū. hec ille. Tempore aūt istius
Symeonis vt dicūt doctores erat communis
opinio apud oēs intelligentes q̄ imminebat
aduētus xp̄i s̄z signa a pphetis ꝛ patriarchis
data. Quapropter Symeon feruentius deum
patrem rogabat pro emissione redemptoris.
Et ideo vt dicit euangelium occurrentis festi-
uitatis. Rn̄suz accepit a sp̄uscō. scꝫ qui in ipso
erat. vt dicit glo. non visurum. i. experturuz se
mortē nisi videret xp̄m dn̄i Un̄ dicere poterat
illud Job. xix. In carne mea videbo deum sal-
uatorē meuz. Dicit aūt magister Albertus de
padua vbi. s. Notādum q̄ responsum nō datur
nisi petenti ꝛ interroganti. vnde cum dicitur
q̄ iste homo recepit responsuz a spiritusancto
datur intelligi q̄ frequēter cū suspirijs lachry
mis ꝛ gemitibus orando clamabat ad altissi-
mum vt mitteret consolationem Israel. ꝛ forte
sb i plorātis ꝛ orantis hec erant. O dn̄e quare
tardas? quare faciem tuam auertis? obli-
uisceris inopie ꝛ tribulationis nostre. Tu eñ
distulisti christum tuum vsq̧ adhuc. sed instat
tempus opportunum: nūc est expediēs. Mitte
ergo saluatorem perditis. captiuis redempto

rem. ꝛ consolatorē mestis. veni dn̄e libera nos:
scio autē quia nō longe est tēpus aduētus tui
ꝛ ideo nolo mori nisi te videam per quē mors
inimica vincetur. volo viuere donec fontē vite
amplectar: nolo ex hoc seculo recedere nisi tu
venias per quem conditū est seculū. Quib⁹ di
ctis: rursus ad lachrymas et gemit⁹ cōuerteba
tur deprecās deū vt hoc suum desideriū adim
pleret. Un̄ respōdit ei sp̄ussanctus illō Dan. x.
Noli timere vir desideriorū: cōfortare ꝛ esto ro
bustus. Dixit quoq̧ ei deus. Cōfide senior. vi-
gorem sume. non te frangat etas grauior. non
te ꝯcutiat mors vicinior non morieris nisi vi-
deas. nisi etiā tāgas nisi vlteri⁹ amplexeris xp̄z.
Quo respōso senex sctūs valde cōfortat⁹ est. et
quasi iuuenis effect⁹ ex feruore. Z

Sed de hoc lati⁹ dicetur in sequenti pte
que nullatenus cōtrariat̄ his q̄ hic di-
cūtur. Nā potuit esse q̄ sanct⁹ Symeō
multo tēpore rogauit deū pro missione Mes-
sie: quē tamē nesciebat de sp̄usancto cōcipi de
bere: ꝛ sic perseuerando in hac sua petitiōe tā-
dem certificatus est. ꝛ respōsum habuit in egy
pto. vt in dicta parte sequēti dicet̄. Pro con
clusione autē huius partis est sciendū q̄ vt in
quit Fran. de mayro vbi. s. exponēs illa ver-
ba euangelij hodierni. Postq̄ impleti sunt dies
purgationis marie. in celesti patria quattuor
gradus impletionis inueniuntur. quoruz pri
mus est s̄m continentis exigētiā. et isto modo
sunt plene anime sctōꝝ diuina gloria. qr data
est eis felicitas s̄m exigētiam suorum merito-
rum de qua plenitudine ad literam dicit pro-
pheta. ps. xv. Adimplebis me leticia cum vul
tu tuo: delectationes in dextera tua vsq̧ in finē
Scd̄s gradus est s̄m cōtinentis sufficientiam.
et isto modo sunt plene gratie voluntates an-
gelorum. quia nō solum secundum exigentiaz
meritorū: sed etiā secundum sufficientiam na
turaliū donorū acceperunt magnā felicitatez:
vt dicere possint deo illud ppheticū ps. lxxxix.
Repleti sumus mane misericordia tua: exulta
uimus et delectati sumus. Tertius gradus est
secundum continentis excellentiam vltra quā
nihil capi potest. et isto modo est plena donis
gratie anima virginis benedicte quantumca
pere potest. Quis nullius angeli capacitas sit
taliter sic adimpleta. De qua plenitudine san
ctissimus Gabriel Luce. j. inquit. Aue gratia
plena. Quartus gradus est secundum conti-
nentis redūdantiam. sicut anima christi a qua
fluit fons gratie ad vniuersam ecclesiaz. sicut
testatur beatus Johānes. j. c. euangelij sui di-
cens. De plenitudine eius nos omnes accepi
mus gratiā pro gratia. quā quidē gr̄am cōmu
nicauit matri sue. Quia vero q̄n aliquod vas
est totaliter plenū secundū totā suā excellētiaz
impossibile est illud ad aliquā partez inclinas

ri quin redūdet. Jdeo quia mater dñi hoc mo
do est grā adimpleta: deuotis est precibus in
clinā da. vt sup nos redūdare faciat de sua gra
tia. Rogemus igitur ipsam pūssimam virgi-
nē. vt sicut cōsolata est sanctū symeonē senē dū
eū tangere ꝛ osculari pmisit filiū suū. ita etiaꝫ
dignetur nobis suū impartiri patrociniū. ꝛ i-
petrare a paruulo suo iesu hāc pro nobis gra
tiaꝫ ꝙ si eū non possumus quia non meremur
videre i hoc seculo: saltem feliciter videamus
in futuro.

¶ pars quarta huius sermonis qui dicit
consolationis. A

Jcꝫ beata ṽgo maria i hac die ha-
buerit aliquātulū doloris: habuit
tamen plꝰ ꝯsolatiōis. vñ videndū
est in hac pte. Primo de eiꝰ ꝯsola-
tiōe. Scōo de symeonis exultatiōe
Quoad primū dico. ꝙ quelibet aīa fidelis de-
bet deuote cōtemplari quanto fuerit benigni-
tas saluatoris dñi nostri iesu xp̄i. q̄ hodierna
die ad templum velut pctōr voluit deportari. ꝛ
paruulus q̄draginta dierū in sacerdotis mani
bus p̄sentari. Cogita ergo o deuota aīa quō in
fantulus xp̄s paruulorum more ꝓpter frigus
plāgebat. ꝛ dic ei. O iesu dulcis. O imperator
mūdi. O saluator noster. Quid plangis bone
iesu. Quid ploras fili dei. O peccator ecce ꝙ
plangit inpassibilis peccatū tuum. cogitabat
nāꝙ hodierna die dulcis iesus ꝙ sicut nunc of
ferebatur in tēplo ita alia vice offerri debebat
in cruce ad columnaꝫ: ad effusionē sanguinis:
ad pūcturas spineas. ad mortē in medio latro
num lancea perforari. clauis transfigi ꝛ vitu-
perose occidi. Flebat igitur ꝛ mater eius pūssi
ma. flebat ioseph ꝛ se a lachrymis cōtinere nō
poterant videntes dei filium lachrymari. hic
tamen tristitia ṽginis ꝛ sponsi sui protinus in
consolationem versa est qñ in tēplo existentes
audierunt Symeonem ꝛ annā tanta preconia
de paruulo iesu p̄dicantes. atꝙ illum tanꝙ ve
rum deum adorantes. o quanta cōsolatio fuit
tunc ipsius gloriose virginis quando suo spō
so celesti cum indicibili humilitate ac reueren
tia obtulit filium [illegible] bñdictum. ac audiuit
sponsum suum [illegible] eius oblationem su-
scipiētē atꝙ verbi[illegible] dulciter respōdētē. B

Possumus enim deuote meditari. ꝙ ipsa
ṽgo benedicta cū peruenisset ad templū
gestans reuerēter in brachijs nobilissimum fi-
lium gigantellum speciosum forma p̄ filijs ho-
minū genibus flexis atꝙ manibus iūctis cuꝫ
ꝓfundissima cordis deuotiōe oblationē suaꝫ
fecit di. O bñdicto e gratiose dio Elon lācilla
tua quella Maria. A cui mādesti. laita ambas
saria. Che parturir douea el tuo fio. Hora te
offerisco el gran messia. Questo gentil putino
hō e dio. Receue adūcha prego p cortesia. El
saporito fructo de vētro mio. E se lofferta mia
ti he accepta. Rimete ormay al homo el gran
defecto. E benedire ti plaza sposo dilecto. El
mundo per lopeccato maledeto. Ad hec autē
verba purissime ṽginis descēdit luꝫ magna de
celis que illam ac puerum suum cooperuit. re
pletūꝙ est templuꝫ gloria domini. Audiuitꝙ
ip̄a benedicta virgo sponsum suum celesteꝫ in
hec verba sibi respondentē O Maria virgine
pura. damisella gratiosa. Sopra ognaltra
creatura tu sei bella e virtuosa. O chara mia
e dilecta sposa tu hai cosi gentil figura. Tanto
clara e lumenosa. che li ragi solari obscura. O
Maria el tuo dono tanto me acceptato e gra-
to che per tuo amore perdono al mundo tristo
e scelerato. e qualuncha di puro core portara-
ti deuotione. Li daro per tuo amore leterna
cōsolatione. Sia adūcha bona nutrice de mio
fio delicato. E sarai imperatrice e regina del
mio stato. O quale gaudiū o quanta suauitas
o q̄ immense dulcedo. o q̄ ineffabilis iocūdi-
tas tūc animam purissime ṽginis repleuit: cū
ex vna parte audiret benignū sponsuꝫ suū hec
sibi melliflua verba propinantem. Ex alia ṽo
videret multitudinē angelorū copiosam filiū
suū reuerēter adorantē. Et alia autē teneret in
brachijs ip̄m dulcissimū filiū suū suauis am-
plexus eius collo. ac melliflua oscula ori suo
dulciter imprimentē. C

Flebat sanctus Joseph ex deuotione au-
diens ꝛ videns hec mirabilia ꝛ totus cō
solatione replebatur. Post consolationem
vero Marie ꝛ Joseph subsecuta est consola-
tio sancti senis Symeonis. Pro cuius melio-
ri declaratione est sciēdum fm magistruꝫ hi-
storiaꝝ ꝙ Ptolomeus philadelphus rex egy-
pti fuit valde studiosus ꝛ libroꝝ cupidꝰ. Unde
sue bibliothece prefecerat quēdā sapiētē noie
Demetriū a quo cū quesiuisset numerū libro-
rū qui erant in sua bibliotheca. Respōdit adesse
se libroꝝ. xxiiij. milia volumina. ꝛ cito posse ac
crescere vsꝙ ad. l. milia volumina. Addiditꝙ
nunciatū sibi esse iudeos habere legē diuinaꝫ
digito ipsius dei viui scriptam. pro qua sūmo
pere erat insudandum. vt ex hebreo in grecum
traducta eloquiū. in arcanis regalibꝰ haberetur.
Sed nullum esse qui posset hoc agere ni-
si natione hebreum. Nam theopompus cum
historijs quas scribebat hanc voluisset inter-
serere: in amentiam versus est. Et ob eandem
causam Theotectus factus est cecus. Qua-
re mi domine rex Ptolomee tibi supplican-
dum est summo iudeorum pōtifici. vt de sitis no-
re dignetur viros greca ꝛ hebraica lingua pe
ritos. qui hāc legē de hebreo in grecuꝫ tradu-
cāt. Hoc aūt audiēs qdā ex ꝯsiliarijs regis ari
steus noie ac calamitati iudeorum cōpatiens
subiūxit dicēs. Bonū est mi rex quod Deme-

tri⁹ insinuat: sz vt facili⁹ obtineas qd ipetrare optas redde pontifici captiuos q̄s detines iudeorū. Cui⁹ ɔsiliū placuit regi ꝛ iudeoꝝ captiuos cxx. milia liberauit. Iussitq̧ dari eis. cxx. marchas auri vel argēti. Quo facto Eleazar summus sacerdos ei destinauit ex singulis. xij. tribubus sex viros sapiētissimos vtraq̧ lingua qui sunt numero. lxxij. vt legē diuinā interpretarent. Qui cū ad regē peruenissent facta pri⁹ magna disputatione et ꝓbato in ɔspectu Ptolomei. ꝙ tm̄ vnus est deus. date sunt singulis singule camere. ꝛ deputatis custodibus null⁹ alteri loqui vel scribere poterat vel q̄uis modo aliquid insinuare. Et diuisa biblia. cōtigit Symeoni seni liber Esaie interpretand⁹. Qui cū venisset ad illū locū Esa. vij. Ecce virgo ɔcipiet ꝛ pariet filiū. Stupefactus ac timens ne Ptolomeus diceret in diuina scriptura eē mēdaciū. qꝛ impossibile videbat ꝙ ṽgo ɔciperet ꝛ pareret filiū. abrasit ly virgo. ꝛ scripsit alma. hoc eñ vocabulū aliqñ idē significat qd ṽgo absconditā. Aliqñ alma idē est quod sancta. ꝛ sic accipitur in. c. alma. de sen. exc. lib. vj. ꝛ l. c. j. de reli. ꝛ ve. san. eodez li. vbi dicitur Alma mater ecclesia. ꝛ ita etiā accipit l. c. antiquis. lx q. iij. vbi d̄r. alme sedis nostre ꝛc. Et almus idez est quod sanctus. Un̄ sanctus Benedict⁹ dicit almificus. l. c. sunt nōnulli. xvj. q. j. Aliqñ alma idem est qd pulchra vel excelsa. ꝛ ita accipitur in. l. j. C. negociatores ne militent. lib. xij. vbi dicit. in alma vrbe. Nō solū aūt interp̄tat sancta vel pulchra vel excelsa: sed etiā nutrices vt ait Catholicon. De qua interp̄tatione tractat Archi. in. c. glossosus. de reli. ꝛ ve. san. li. vj. vnde etiam illa que non est virgo d̄r alma. et ita appellant poete venerē q̄ virgo non fuit quod ostendit Uergilius qui in. j. Eney. introducit Didonē que enee iquit. Tu ne illa eneas quē dardanio anchise Alma venus frigij genuit symeontis ad vndā. Cū aūt symeō scripsit. ecce alma ɔcipiet reperit postea diuinit⁹ ibi scriptuz. Ecce virgo concipiet. Unde scdo abrasit virgo ꝛ scripsit alma. ꝛ iteruz postea repperit scriptū. Ecce virgo concipiet. vñ rursus ꝛ tertio abrasit virgo ꝛ scripsit alma ꝛ similiter postea repperit scriptum. Ecce virgo cōcipiet. et illa dictio virgo erat scripta litteris aureis. Quapropter cognoscens symeon hoc esse celeste mysterium. ꝓstratus in terram orauit dñz vt ei reuelare dignaretur quidnam hoc significaret ꝛ an mater redēptoris debebat remanere virgo i cōceptu: partu ꝛ post partū rogauit ꝙ deū vt sibi concederet videre ipaz virginē cū filio anteq̄ moreretur. et respōsum accepit ꝙ illa virgo pareret messiam filiū dei qui redimeret israel. ꝛ ꝙ ipē nō moreret donec ipsum reciperet in vlnis suis ꝛ propter hoc d̄r i hodierno euāgelio. Rñsum acceperat symeon a spū sancto nō visurum se mortē nisi videret christū dñi. Et venit in spū in templū. vbi dicit gl. ꝙ cum ibi beata virgo adueñasset spūssanct⁹ reuelauit Symeoni ꝛ dixit. Ecce symeon q̄d cōpletum est desideriū tuuz. ecce ꝙ iam vide bis messiam tibi ꝓmissum vade igitur cito ad templum. ꝛ ibi eū repertes: ꝛ in brachijs tuis accipies et deuote adorabis. D

Cogita ergo o aīa deuota quāto cuz gaudio ꝛ exultatione ac feruore sanctus ille senex Symeon ad templum ꝓperauit. ꝛ quanta cum reuerentia saluatorez mūdi adorauit. considera etiā quāta fuerit benedicte ṽginis clemētia ꝛ benignitas que filiū suum ipsi Symeoni osculandū ꝛ amplexandū liberaliter obtulit: vñ sequitur in euangelio. ꝛ accepit eū in vlnas suas. O symeon quid agis. an forte nescis ꝙ iste est qui terram palmo cōcludit. Nōne ipse est quē celi celoꝝ cape nequeunt vt d̄r. ij. Paral. ij. Quō ergo cū capis i brachijs tuis. o bñdicte senex tu compleuisti vnuz de maximis desiderijs que habebat beatus Augustinus. Tria eñ cupiebat que habere nō potuit s. videre romā in flore. Paulū predicātē ꝛ xp̄m in carne. O cum quanta suauitate. cū quāta leticia. cū quāta dulcedine. ꝛ cum quāta teneritudine benedictum iesum in manib⁹ tuis suscepisti. Quam dulciter stringebas inter brachia. Quam lnauia figebas oscula. O deuoti xp̄iani rogemus ꝛ nos pījssimaz virginem vt etiam nobis porrigere dignetur sicut obtulit Symeoni puerū suū bñdictū: vt possimus eū amplecti ꝛ osculari. E

Rbitror aūt ꝙ sanct⁹ ille senex symeō habēs dñm iesum in manibus exclamauit ꝛ dixit. O benedicte puer tu es creator meus. tu es de⁹ me⁹. tu es redemptor me⁹. tu es expectat⁹ a cūctis gētib⁹. tu sanctoꝝ glīa. tu angeloꝝ dñs. Iste sunt man⁹ q̄ vniuersuz orbē fabricauerūt. hi sunt pedes q̄s scabelliū adorat. Isti sūt oculi bonos ꝛ malos ɔtēplātes: nūc vident te oculi mei. nūc tractāt te manus mee. Nūc ergo dimitte me exire de hoc seculo vt vadā ad sctōs p̄res q̄ sunt i limbo ꝛ portē eis hoc bonū nouū. Dimitte me ne videā te in cruce suspēsuz ne [...] inter duos latrones crucifixū. O M[...] ꝙ tuā ipsi⁹ aiam ptrāsibit gladi⁹. q̄ [...] lachrymando dicebat sanct⁹ Symeō ipi btē virgini. O quot gemit⁹. quot suspiria. quot lachryme ibi sūt effuse ab isto sancto sene vna cū ipa ṽgine ex recordatiōe passiōis xp̄i. Sed dimissa hac lugubri meditatiōe reuertamur ad exultationē ipsi⁹ Symeonis. Credo eñ ꝙ tanto gestiuit gaudio vidēs saluatorē mūdi ac eū in vlnis suis baiulās vt verbis exprimi nō possit. O bñdicte senex quē accepisti in vlnis tuis. Nōne regē regū dñm dñantiū? Quē ad tuū pectus dulciter

deduxisti?nōne filiū dei?quē suauiter aspexisti.z iocūdo vultu tibi aridētē z blādiētē cōtēplat⁹ es?nōne creatorem vniuersi.z saluatorē mūdi?O felicia brachia.O dei oculi tui.O felices man⁹ tue que meruerūt tāto priuilegio decorari.Decātabat ergo iste bñdictus senex z dicebat.Nūc dimittis seruū tuū dñe ſm verbū tuū in pace.Quia viderūt oculi mei salutare tuū. Uiderūt nō p somniū.nō p fātasmata non in figurā.sed viderunt corporaliter viderunt pñtialiter.viderūt certitudinaliter .viderunt facie ad faciē saluatorez seculoꝝ ac plasmatorē meū.O dulcis iesu.iam contentus moriar iam securus ex hac vita recedam.iaz gaudens primos parentes cum patriarchis z prophetis visitabo.z annunciabo eis ꝙ te palpabilem prebuisti in manib⁹ peccatoꝝ annūciabo eis ꝙ te tetigerūt manus mee.ꝙ te amplexata sunt brachia mea.ꝙ viderūt te oculi mei O si quis vidisset illū dñm senē.postꝙ amplexato z adorato dño recessit vt ad domū suaz pgeret z ibi ex hac vita migraret.nō potuisset se a lachrymis pre deuotione cōtinere.Existimo enim ꝙ per viam ibat dulciter decantando. Nunc dimittis seruum tuum domine zc. Et cum his dulcibus canticis cum ad domuz suam peruenisset genibus flexis in terrā manibusqꝫ z oculis in celum eleuatis grās agēs deo de tanto mysterio sibi reuelato et ostenso feliciter migrauit ad dominum.cui sit honor z gloria in secula seculoꝝ.Amen.

¶Incipit pars nona hui⁹ sermonarij qđ Mariale appellatur.Hec autez pars hortus delitiarum siue paradisus voluptatis pprio nomine nuncupatur.Et in ea tractat̄ de beatissime matris dei assimilatione.

Sermo.j. A

Speciose et delicate assimulaui te filia syō hyerem.vj.c.Inquit magister Bartholomeus pisan⁹ in suo mariali.Omnium rationabiliū et intellectualium spirituum appetitus. studiū. sollicitudo.z cura.et si ad summi boni plenitudinē obtinendaz veluti imperfecti ad pfectū. effectus ad cām.inquieti ad quietem.et que sunt finis ad finez:tendat incitetur et pergat. prout experientia conuincit philosophie pariter attestantur z sancti.Ad id vtiqꝫ bonū percipiendum obtinendumqꝫ sic humana natura inualida cernitur z pbatur. vt gratia remota nec ad ipsum querendum assurgat.z itelletus attingere neqāt naturalib⁹ efficiis fretus.Nostram ergo naturam ad deū participadum vt finem ab ipso autore omnium deo conditam z creataz.sed ad cōsequendū impotentez effectam tam peccatoꝝ viribus cernens z attendens altissimus licet lucem inaccessibilē habitet.vt ad ipm hō haberet accessum tam p futuro ꝙ in pñti tenebras posuit latibulū suū videlꝫ carne se vestiendo humana.vt quē cernere hic in sua deitate non possumus. in nostra saltem mortalitate consistentē viderem⁹. sed quo in loco hoc nostrum celebrarū est gaudium vt deus nobis personaliter vniretur fieretqꝫ deus hō.z summa imis.terrenis celestia z diuina mortalibus necterentur nisi i horto concluso.fonte signato.paradisi medio .thalamo veri sponsi.salomonis lectulo. cubiculo z fuerit.summi dei templo celo loco z oraculo:vētre.scꝫ z vtero intemerate ꝟginis marie?Hoc in sole altissimus tabernaculū locauit carnēqꝫ ex eius purissimis sanguinib⁹ assūpsit et vt gigas potēs ex ea itegra manēte exiuit.ac se p filijs holm speciosuz ocłis mortaliū vidēdum obiecit.Maria ergo cū mediū fuerit vt lux supna in pñti pāderet hoīb⁹ indubitāter est tenendū ipaz nūc i glīa esse portā. viā.scalā.z ianuā.vt deitas in patria cernatur beatifice z fidelib⁹ referet̄.hec ille.Si igit̄ btā ꝟgo a nobꝫ ꝗrat dicēs illō Esa.xl.c.Cui assimilastis me?Nō solū eā assiīare poterim⁹ pdictis.sꝫ etiā vnusquisqꝫ nostrum et rñdere poterit verba thematis nr̄i.Super quibus videbimus.quindecim assimilationes ipsius bñdicte ꝟginis.

¶Quod mater dei assimilatur paradiso voluptatis z dr̄ hort⁹ delitiaꝝ Assimilatio.j. B

De benedicta virgine dicitur i figura Geñ.ij.Plātauit de⁹ paradisuz voluptatis.i.Mariā.a pncipio.i. in partib⁹ oriētis.scꝫ grē.In q̄ posuit hoīez quē formauerat. qꝛ de⁹ in ei⁹ vtero posuit xpm quē opatiōe spūssancti formauit.Ille autem locus est valde amenus.quia ibi sunt omnia illa que viridarium faciunt amenum .que etiam fuerunt in beata virgine.Et inter alia sunt quinqꝫ.Primum est diuersitas arborum vnde dicitur Geñ.ij. Produxit deus omne lignum pulchrū visu et ad vescendum suaue.Ista autem diuersitas arboꝝ fuit in matre dei que dicit Eccli.xxiiij. Quasi cedrus exaltata sum in libano zc. Ubi ponuntur sex differentie arborum que fuerunt in ea.scilicet cedrus contemplationis excelse.cypressus odorifere fame.palma gloriose victorie.rosa patiētie.oliua misericordie. z platan⁹ fidei pfecte.Platanus eñ habet folia admodū scuti:z significat fidē.siue quia ad moduz scuti habet tres angulos.i.tres articulos pncipales quibus credit in sanctā trinitatem siue qꝛ ad modum scuti deferet̄ habetur in leua.i.in presenti vita.z nō in dextera.i. in btitudine.qꝛ hic est fides ibi visio z spēs. siue quia fides est nobis scutum contra diaboli tētamēta.vnde aplꝰs ad Ephe.vj.ait.In omnibus su

mentes scutū fidei vt possitis omnia tela inimici ignea extinguere. Non tm̄ autē in paradiso erat diuersitas arborū: sȝ maxime fuit ibi a deo positū lignū vite i medio paradisi. Geñ. ij. de quo sic dicit Aug. Virgo Maria paradisus ē: in cuius medio positū est lignū vite. cuius folijs sanantur infirmi. cuius odor viuificat mortuos cuius sapor dulcorat amaros. cuius vmbra refrigerat miseros. cui⁹ aspectus letificat angelos. hec ille. C

SEcūdo in paradiso fuit iocunditas riuulorū. vñ Geneś. ij. ē. Fluuius egrediebat de loco voluptatis ad irrigādū paradisum. qui diuidit in quatuor capita. Iste fluuius paradisi est abundātia spūssancti que fuit copiosissime in Maria. ⁊ diuidit in quatuor capita. q: vnū mittit ad cōtēplatiuos: dās eis gratiā ⁊ deuotionem orādi. Aliū mittit ad actiuos dans eis gratiā perseuerandi. Alium mittit ad prelatos: dās eis gratiā presidendi. Aliū vero mittit ad subditos dās eis grāȝ obediendi. D

TErtio fuit i paradiso aure tenuis gratuȝ refrigeriū. vnde Geñ. iij. ē de Adā Cū audisset vocem dñi deambulātis in paradiso ad aurā post meridiem. Istud autem refrigeriū fecit in beata virgine spūssancti gratia. iuxta illud Luc. j. Spūssanctus superueniet in te: ⁊ virtus altissimi obūbrabit tibi. i. ab omni estu carnalis cōcupiscentie te refrigerabit. E

QUarto in paradiso fuit cātus auiū maxime spūaliū: scȝ angelorū. qui laudem dei semp̄ cātāt. iuxta illud Job. xxxiij. Cū me laudarent astra matutina. ⁊ iubilarent oēs filij dei. Iste igit̄ aues idest angeli ad honorē bñdicte virginis decātauerūt in suo ortu. iuxta illō Hester. viij. Iudeis noua lux oriri visa ē ⁊c. Cātauerūt ēt i suo partu dicētes. Glia in excelsis deo ⁊c. Lu. ij. Itē in sua assumptiōe. vñ in figura p̄dictū fuerat. ij. Reg. vj. Deducebāt arcā dñi. i. beatā virginē cū iubilo ⁊ clāgore tube. Et ēt modo cantant in sua glorificatione. ⁊ similiter xp̄s cum eis laudat matrē suā. iuxta illud Prouerb. vlti. Surrexerūt filij eius ⁊ beatissimā p̄dicauerūt. vir ei⁹ ⁊ laudauit eā. F

QUinto i paradiso terrestri fuit dulcedo fructuū. de qb⁹ licitū erat comedere. dicēte dño Geñ. ij. De oī ligno paradisi comede. Unus tm̄ fructus fuit p̄hibitus. de quo ibidem subdidit de⁹. De ligno aūt scientie boni ⁊ mali ne comedas. Beata aūt virgo Maria meliorē ⁊ dulciorē fructū p̄tulit. illū scȝ de quo ipsi virgini dictū fuit Luc. j. Bñdict⁹ fructus ventris tui. Iste etiā est fructus ille q̄ inq̄t Jo. vj. Ego sum panis viuus qui de celo descendi. Fructus quidem scientie boni ⁊ mali fuit occasionaliter causatiuus mortis dicente domino Geñ. ij. p̄mis parētib⁹. Quacūq; hora comederitis ex eo morte moriemini. Hic aūt fructus btē virginis est viuificatiu⁹ vñ dixit. Ego suȝ panis viu⁹. fruct⁹ ēt oīs paradisi terrestris fuit de humo p̄duct⁹. iuxta illud Geñ. ij. p̄duxit aūt dñs deus de humo oē lignū ⁊c. Sȝ fructus virginalis fuit de celo delatus. vñ att. q̄ de celo descēdi. Itē fruct⁹ ligni vite positus in medio paradisi conseruabat vitā corporalē. vnde post pctm̄ Ade dixit de⁹ angelis Geñ. iij. videte ne forte sumat de ligno vite ⁊ viuat i eternū. Iste aūt fruct⁹ celestis dat nobis vitā celesteȝ p̄petuā. vñ ē Jo. vj. Si q̄s māducauerit ex hoc pane viuet in eternū. Btā igit̄ virgo q̄ nobis attulit hūc cibū bñdictū. facta ē q̄si nauis institoris de lōge portās panē suū. Prouer. vl. G

O Igit̄ dñe de⁹ q̄ formasti Adā in agro damasceno. ⁊ postea eū trāstulisti in paradiso terrestri Geñ. ij. ⁊ ibi Nico. de lyra. ⁊. c. illud. ⁊ ibi gl. xi. dist. Et p̄ gl. in. l. assumptio. ff. ad muni. ⁊ p̄ magistrū sen. in. ij. sen. di. xvij. ⁊ p̄ magr̄ȝ in historia ecclastica. Me q̄ȝ de agro damasceno in q̄ est terra rubea. i. de rubedine pcti eripe ⁊ libera me de sanguinibus. ps. l. ac trāsfer in paradisum terrestrē ad deuotionē bñdicte matris tue. q̄ est amenior paradiso illo terreno. Fac vt superē oēs in amore huius amenissimi paradisi. ita vt in bono dicat̄ de me illud Eze. xxxj. Cedri nō fuerūt altiores illo in paradiso dei. trāssumptiue i. c. principiū. de pe. di. ij. Hic est eñ ille paradisus de q̄ inq̄t filius dei Eccli. xxiiij. Ego sicut aq̄duct⁹ exiui de paradiso. Iste aūt virginalis paradisus aliū p̄adisū p̄duxit vñ dixit illi ei⁹ spōsus celestis. Cañ. iiij. Emissiones tue p̄adisus. Et iō ip̄e paradis⁹ celestis dñs nr̄ postea dixit latroni ꝯuerso. Hodie mecū eris in paradiso. Luce. xxiij. ⁊ trāssumptiue in. c. baptismi vicē. de ꝯse. di. iiij. O igit̄ dñe Jesu paradise de p̄adiso, rogo te ne emittas me vnq̄ꝫ de hoc p̄adiso voluptatis sicut eiecisti adā Geñ. iij. ⁊. c. Adā. ⁊. c. q̄libet. xl. di. Gr̄a eñ hui⁹ bñdicte m̄ris tue q̄ est sicut p̄adis⁹ i bñdictiōibus Eccli. xxiiij. Fac q̄ vt dicere possiȝ cōtinue illud Geñ. iij. Vocē tuā audiui i paradiso. Fac vt nō solū semel mihi dici possit illud Eze. xxviij. In delitijs paradisi dei fuisti. sȝ perpetuo dicat̄ illud ij. cor. xij. Raptus est in paradisū Et illud Eccli. xliiij. Translat⁹ est in paradisum. Et tūc ero securus ⁊ consolatus Cū enim de paradiso materiali dicatur Geñ. iij. q̄ deus collocauit ante paradisum voluptatis cherubin. et flammeum gladium atq; versatilem ad custodiendum ne q̄s introeat. Multo magis ad custodiam istius celestis paradisi collocauit multos angelos. ⁊ flammam ignis spūssancti ad defendendum ne aliq̄s demon vnq̄ꝫ i eum introiret per peccatum. ⁊ nō solum ad custodiendum ipsum paradisum. sed etiam eorum

qui in illo per deuotionem ingrediunt. O igit
felix. o fortunatus. o beatus ille q̄ in paradisū
istum deuoto mentis affectu introierit. Nam
inquit saluator noster Apocal. ij. Dabo ei ede
re de ligno vite qd̄ est in paradiso dei mei. In
hoc etiam paradiso inueniet omnia bona que
dicunt fuisse in paradiso materiali. de quo ait
Damasce. li. ij. Paradisus in oriente positus ē
omni terra excelsior temperato et tenuissimo
ac purissimo aere fulgens. plantis semper
floridis comatus. ac bono odore plenus lu-
mineq; repletus. hec ille. Et idem dicit Augu-
stinus sup Genes. et. xiiij. de ciuitate dei. Bern.
etiam super Can. inquit. Habitabat homo in
paradiso: et in loco voluptatis conuersatio ei9
vbi nihil doloris. aut molestie sentiebat odo-
riferis stipatus malis et pomis: fulcitus flori-
bus: honore et gloria coronatus. et magna clari
tate ob insigne diuine similitudinis refulge-
bat. Et erat ei sors atq; societas cum beata ple
be angelorum. et cū militia celestis curie atq;
exercitus. hec ille. Albricus autem de rosate in
suo dictionario in verbo paradisus dicit. Iste
paradisus dicitur amenissimus ex mirificis
insertionibus. ex pulcherrimis plantationib9
ex fragrantissimis aromatibus. ex vernantib9
floribus. ex tēperatissimis roribus. ex modera
tissimis vētis. et flatibus. ex amenissimis auiū
cantibus. ex purissimis fluminibus. ex validis
simis sepib9. et ex oculatissimis custodibus. Ibi
dem etiā inqt p̄dictus doctor sm̄ Catholicon.
q᷑ paradisus dr̄ quasi parās dei visuz. Que oīa
excellentissime fuisse in paradiso nr̄o virgina
li possent moraliter declarari. sed breuitatē cā
pertrāseo relinquēs illa ɔtēplāda sagacissimo
ac prudētissimo lectori q̄ nouit sugere mel de
petra oleūq; de saxo durissimo atq; de exiguis
eximia cogitare. ¶

S Ecundo p̄ncipaliter in hac pte dico q᷑
brā ṽgo est hortus deliciarū quē q̄dez
hortūdeus manu sua plātauit Unde in
figura dr̄ Hester. j. c. Iussit rex. i. deus cōuiuiū
preparari in vestibulo horti et nemoris. i. in vte
ro ṽginis. qd̄ regio cultu et manu consitū erat.
Tunc em̄ deus sibi parauit cōuiuiū: qn̄ naturā
humanā sue diuinitati vniuit. De ista etiam
plātatione dr̄ Eccli. xvij. Plātauit illū dn̄s. Itē
de ipsa bn̄dicta ṽgie pōt exponi illud Ezech. xij.
Plātabo eā et erūpet i germē ait dn̄s. Et illud
eiusdē lib. c. xvij. Sup aquas multas plantata
est Scdo deus istū hortū plantatum conseuit
diuersis arboribus. i. diuersis virtutibus. Un̄
in huius significatione pōt exponi illud qd̄ dr̄
Eccle. ij. vbi ait Salomō. i. deus. Feci hortos
et pomeria: et conseui ea cuncti generis arbori-
bus. Et dicit hortos in plurali. quia deus con
seuit et hortum sui corporis virginitate et hor-
tum sue mentis humilitate. Tertio ipsum con

sertum diuersis riuis gratiarum irrigauit et
quodammodo inebriauit. iuxta illud Eccli.
xxiiij. J

R Igabo hortum plantationum mearuz
et inebriabo partus mei fructuz. Quar
to ip̄m irrigatuz totū amenissimū fecit
iuxta illud Eze. xxvij. Terra illa inculta. i. Ma
ria que fuit integra et illibata. facta est vt hor-
tus voluptatis. et in istum hortū sic delitiosum
deus descēdit et ibi comedit. qr carne et sangui-
ne virginis se ibi pauit et lilia collegit. quia in
eius puritate multum delectatus fuit. Unde
Can. vj. inquit ipsa sponsa celestis. Dilectus
meus descēdit in hortū ad areolam aromatuz
vt pascatur in hortis et lilia colligat. Iste autē
hortus fuit clausus. irriguus. amenus. et fructi
ferus. Primo nāq; fuit hortus clausus quia
ita semp habuit beata virgo cor clausum ma-
lo. q᷑ nūq; in illud subintrauit aliq̄ demonis
suggestio vel praua delectatio. et hoc est quod
dr̄ Can. iiij. Hortus conclusus es soror mea
spōsa. fons signatus. qd̄ ideo dr̄. quia nūq; ei9
cor subintrauit aliqs prauus cōsensus. Deus
em̄ ipsam signauit et clausit. et ipse solus claues
portauit. cui9 thesaurus intus latebat. Quod
aūt predicta ṽba canticorū intelligant de bea-
ta virgine pz p glo. in. c. omnibus. xxiij. q. j. Et
notandum q᷑ in preallegata autoritate bis dr̄
hortus conclusus. quia virgo gloriosa in cor-
pore et in anima sic ab omni infectione et vitio
clausa fuit q᷑ nunq; aliquam maculaz recepit.
Secundo fuit hortus irriguus. iuxta illud
Can. iiij. Fons hortorū: puteus aquarum viuē
tium que fluunt impetu de libano. Aque enī
gratiaruz istius horti bonos fecundāt. et ideo
dr̄ fons hortorum. Boni em̄ sunt hortus dei q̄
sensus suos clauserūt cōtra delectamenta mū-
di. Iste etiam aque peccatores mortuos in pec
catis viuificant. Et ideo dicitur puteus aqua-
rum viuentium. Mali enim qui sunt profun-
dati in peccatis sunt pute9 diaboli. et ideo deo
d̄ ma lis dicit ps. liiij. Deduces eos in puteuz i
teritus Unde etiam exorabat deum idem pro
pheta dicens. ps. lxviij. Neq; vrgeat super me
puteus os suum. Aque igitur beate virginis
ideo dicuntur viue. quia ipsos peccatores per
peccatum mortuos ad vitaz gratie reuocant.
Iste etiam aque beatos in celo letificant. Et
ideo dicitur. que fluunt impetu de libano. Un̄
et propheta inquit. ps. xlv. Fluminis impetus
letificat ciuitatez dei. Tertio iste hort9 fuit
amenus. Et ideo postq; spōsus celestis spon-
sam suam cōmendans dixit. Hortus cōclusus
es tc. statim amenitatez istius horti descripsit
dicens Emissiones tue paradisus malorū pu-
nicoruz cum pomorū fructib9. Cyprus cū nar
do et crocus cum fistula. et cynamomū cum vni-
uersis lignis libani. Myrrha et aloes cum om-
nibus

nibus primis vnguētis. Ecce q̄ amenus ꝛ deliciosus est hortus iste: quia emissiones sue.i. virtutes quas emittebat fiunt quasi paradisus.i. delitiose ꝛ amene. Deinde ostendit suam amenitatem: quia ibi fuerunt mala punica cum pomorum fructibus.i. virtutum odorabilitas et deuotionis myrrha suauitatis. Nam mala punica habent grana ordinata. ꝛ poma sunt dulcia. Ad ista aūt poma ipsa sponsa inuitat sponsum suum dicens Can. v. Ueniat dilect⁹ meus in hortum vt comedat fructū pomorꝝ suorꝝ. Ibi etiam fuit cyprus cum nardo.i. fama odorifera: ꝛ humilitas ꝓfunda: quia cyprus est herba humillima: ꝛ nardus est odoris boni. vnde Tibullus ait. Illius puro distillāt tēpora nardo. Ibi quoqꝫ fuit nardus ꝛ crocus.i. feruēs charitas ꝛ celestis contēplationis sublimitas. Nardus em̄ est herba calida: ꝛ crocus habet colorē aureū. vñ Uerg. iiij. georgi. inquit. Et glaucas salices: casiam crocūqꝫ rubentē. Et de hac herba fit optimū ꝛ vtilissimū vnguentū. vt inquit Plini⁹. xxj. li. naturalis histo. vñ Proper. canit. Et crocino nares myrrhe⁹ vngat onix. Ibi etiā fuit fistula ꝛ balsamū cum vniuersis lignis Libani: quia in ea fuit puritas ꝯscientie: odor bone fame: ꝛ icorruptibilitas in carne. Fistula est habet suam virtutē in medulla: ꝛ cynamomuꝫ habet odorē suum in cortice: lignū ꝟo Libani est imputribile. Ibi quoqꝫ fuit myrrha et aloe cum omnibus primis vnguētis: quia in ea fuit amaritudo tribulatiōis pro filiꝫ sui passione: ꝛ amaritudo cōpassionis pro miserorꝝ cōpassiōe et afflictione atqꝫ suauitas deuotionis in mente. Myrrha em̄ est amara: ꝛ similiter aloe: vnguēta ꝟo sunt suauia. R

Quarto iste hort⁹ fuit fructifer⁹. Tunc aūt hort⁹ fructificat q̄n bene irrigat̄: ꝛ ventus frigidus ꝛ siccus ab eo amouet̄: ꝛ vēto calido ꝛ humido bene perflat̄. ꝛ sic iste hort⁹ fuit fructiferus. Nam primo fuit bene irriguus: modo lachrymis doloris pre filiꝫ passiōe. Modo lachrymis cōpassiōis ꝓ miserorꝝ afflictiōe. mō lachrymis deuotionis pro desyderio celestis patrie. ꝛ modo lachrymis lamētationis pro incolatu ꝓsentis miserie: vnde sibi pōt ꝯuenire illud qđ di Esa. lviij. Eris quasi hort⁹ irriguus: et sicut fons cui⁹ non deficiūt aque. Scđo vent⁹ aquilonaris ab isto horto fuit exclusus: naꝫ ab austro spūssancti fuit perfusus. vñ Cant. iiij. indt celestis spōsus. Surge aquilo. Alia aūt lrā dicit. fuge aquilo: ꝛ veni auster: perfla hortū meum: ꝛ fluant aromata illius: per aquilonē aūt intelligitur suggestio diaboli. Aquilo em̄ est ventus frigidus ꝛ siccus ac pluuie dissipatiu⁹. Diabolus em̄ infrigidat a dei amore. iuxta illud Eccle. xliij. Frigidus ventus aquilo flauit. Itē desiccat ꝛ euacuat ab omni deuotiōe. iuxta illud Job. xxvj. Qui extēdit aquilonē super vacuum. Itez dissipat celestis gratie pluuiā. iuxta illud Prouerb. xxv. ventus aquilo dissipat pluuiā: sed iste ventus ab ortu virginali penit⁹ fuit fugatus. non em̄ potuit aliquod frigus immittere: quia ipsa semp fuit feruētissima nec in aliquo desiccare: quia semp fuit deuotissima: nec aliquam guttā celestis pluuie ab ea expellere: q̄a omni gratia fuit plenissima. Per austrū aūt intelligit̄ afflatio spūssancti. Auster em̄ est vent⁹ calidus ꝛ humid⁹ ꝛ fecūdatiuus: qui quidē hortum virginalē perflauit. quia fecit ipsam calidam per charitatē humidā per pietatē: ꝛ fecundam per operū vbertatē. ꝛ sic fluxerūt aromata odorifera: qui odor ad instar balsami quodāmodo deū recreauit ꝛ ad instar cynamomi homines ꝯfortauit: quia cynamomū stomachum cōfortat: ꝛ ad instar myrrhe dēmones effugauit quia odor myrrhe vermes expellit. Et propter ista tria di in ꝑsona virginis. Eccli. xxiiij. c. Sicut cynamomū ꝛ balsamū aromatizās odorez ddi: ꝛ q̄si myrrha electa ddi suauitatē odoris. L

De isto autē horto ab hoc austro perflato inquit Ber. in ser. de natiuitate virginis. Hortus plane delitiarū est Maria quam non solū afflauit veniēs: sed etiam perflauit superueniens auster ille diuinus vt vndiqꝫ fluant aromata illius. In isto etiā horto fuit viola humilitatis: liliū virginitatis: rosa charitatis: ꝛ vinea florida fecūditatis. Ista aūt austro spūssancti ꝑflata magnū fecerūt odorē. naꝫ humilitas odorē fecit deo: virginitas odorē fecit angelo charitas odorē fecit diabolo: qui odor ipm percussit. vnde i virginis figurā di deo Judith. ix. Percuties eum labiꝫs charitatis mee. Fecūditas aūt istius vinee odorē fecit mūdo iuxta illud Eccli. xxiiij. Ego q̄si vitis fructificaui suauitatē odoris. In istum hortū sic delitiosum introiuit rex celestis. vñ Hester. vij. di. Intrauit rex in hortū arborib⁹ cōsitum. Ipse quoqꝫ celestis spōsus inquit Cant. vj. descēdi in hortum meū vt viderē poma conualliū ꝛ inspicerem si floruisset vinea ꝛ germinassent mala punica. ꝛ ipsa sponsa dei inquit filio suo illud Cant. vij. veni dilecte mi. Mane surgam⁹ ad vineas. Uideamus si floruit vinea: si flores fructus parturiunt: si floruerunt mala punica. Ibi dabo tibi vbera mea: omnia poma noua ꝛ vetera dilecte mi seruaui tibi hec ibi. Rogem⁹ ergo omnes vt etiā nobis dare dignetur de istis pomis suis: ꝛ dicam⁹ ei singuli illud Cant. viij. Tu que habitas in hortis fac me audire vocē tuam. de ipsa enim que erat futura hortus dei: ꝓdictum fuit Esa. lviij. erit quasi hort⁹ voluptatis terra coram eo. Terra nāqꝫ.i. beata virgo fuit coram deo quasi hortus voluptatis. Fac igit̄ o b̄ndicta virgo vt nos ꝯtinue habitem⁹ i hortis istis et verificet̄ de nobis illud Amos. ix. c. Facient hortos ꝛ comedēt fructus eorum. Tu enim es

ille hortus in quem introiuit Jesus. Joã. xviij. Fac ergo vt mihi dicat pater eternus illud Jo. xviij. ego te vidi in horto cum eo. Beatus enim ille erit qui hortulũ istum bene coluerit: ⁊ in eo delectationẽ suaȝ posuerit. Ipsius namq; dñs Jesus hortulan⁹ est. Jo. xx. non eñ errauit Magdalena que vt ibidem dr eum hortulanũ putauit. Iste est ille hortus qui fructũ vite eterne nobis ꝓduxit: ⁊ florem paradisi generauit. ⁊ idõ non immerito dicere possum cuilibet fideli illud poeticũ pauca verba immutãdo. Hortul⁹ iste parit fructũ cum flore perẽnem. Cũ fructu florem collige: carpe duo.

¶ Quod beata virgo dicitur Cedrus. Assimilatio. ij. M

Cedrus significat beatam virginẽ Mariam que inquit Eccli. xxiiij. quasi cedrus exaltata sum in Libano. Sũt aũt duo genera cedrorum. vnũ quod nascitur in Libano. aliud ṽo cedri genus qδ nascitur in locis maritimis. Pͥmũ genus cedri cõsiderat̃ q̃tum ad arborẽ: fructum ⁊ succum. Pͥmo eius arbor est alta: imputribilis: odorifera: et semper virẽs. Et sic beata virgo Maria fuit alta per celestiũ cõtemplationẽ. vnde ipsa ait Eccli. xxiiij. ego in altissimis habitaui. ⁊ de illa potest dici illud Amos. ij. altitudo cedrorũ altitudo eius. Fuit etiã imputribilis per omnimodã incorruptionẽ. fuit enim figurata per arcam dei que facta fuit de lignis Sethim imputribilib⁹. Exo. xv. Fuit quoq; odorifera per repletionẽ omniũ virtutũ ⁊ charismatũ iuxta illud Cant. iiij. odor vnguentoꝝ tuoꝝ super oia aromata. vñ Hugo de san. victo. in quodã sermone alloquẽs ipsam beatã virginẽ ait. null⁹ in gratia tibi similis esse potuit per quam gratia super omnes hominũ filios venit. Spũssanctus in tua singulariter humilitate venit: qui i tua virginitate miraculũ nulli cõparabile fecit. Idcirco odor vnguẽtoꝝ tuoꝝ super omnia aromata. Filius tuus vnct⁹: tu quoq; esvncta. Ille quidẽ super te ⁊ pre cũctis participib⁹ suis accepit vnguẽti plenitudinẽ. Tu ṽo post ipm pre cũctis suauitatẽ. Fuit etiam semꝑ virens: quia plãtata fuit super aquas omniũ gratiaꝝ. iuxta illud Hiere. xvi. erit quasi lignũ qδ transplantat̃ super aquas quod ad humoreȝ mittit radices suas: ⁊ non timebit cum venerit estus. Et erit foliũ eius viride: ⁊ in tpe siccitatis non erit sollicitũ. vñ Hiero. in ser. de assumptione de hac sacratissima virgine secretoꝝ contẽplatrice celestiũ. super illud qδ de ipsa canit ecclesia dicẽs. vidi speciosam quasi columbã ascendentẽ desuꝑ riuos aquarũ: ait. Quia suꝑ aquã refectiõis edificauit eam dñs: et ea multi riui deducti totã terrã irrigant deliciarũ. N

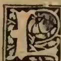
Secũdo cedrus ꝯsiderat̃ q̃tum ad fructuȝ. nam poma illius cedri in aliq̃ parte sunt dulcia: in alia ṽo acetosa: ⁊ in alia inter dulce et acetosum sunt media. Similr̃ virgo aliquãdo fuit plena dulcedine: aliqñ amaritudĩe: aliqñ ṽo simul vtroq;. nam fuit tota plena dulcedine in Christi ꝯceptione. iuxta illud Can. iiij. fauus distillãs labia tua sponsa: mel ⁊ lac sub lingua tua. que verba exponẽs Hugo de sanc. victo. in ꝑsona Christi ait. Mel erat diuinitas mera. cera ṽo humanitas tua. Inde meipsum feci fauũ mellis quod eñ impͥssum est in te: assumptũ est de te. hec ille. Qui etiam alloquẽs beatã virginẽ inquit. o q̃ dulcis ⁊ suauis es: q̃ sola digna eras. vt supne dulcedinis osculum in tuo ꝯceptu susciperes ⁊ toti⁹ mũdi suauitatem in partu stillares. Ideo mel ⁊ lac sub ligua tua. hoc est verbũ patris sub carne tua: ⁊ sub ligua tua: quia abscõditũ mel ⁊ lac deus homo. Mel diuinitas ⁊ lac humanitas: quia mel δ rore celi: ⁊ lac exprimit̃ de carne. Secũdo fuit plena amaritudine in filij passione. sicut ꝑdixerat ei Symeon Lu. ij. dicẽs. ⁊ tuam ipsius animaȝ pertrãsibit gladius. vñ Ber. alloquẽs beatam virginẽ ait. animã Christi nõ attigit crudelis lancea: quia Christus iam spiritũ suum emiserat: sed tua ibi erat. Nam gladius doloris animam tuã ꝑtransiuit: vt te plus q̃ martyrẽ non immerito ꝑdicemus. In qua nimirũ sensũ corporis passiõis excessit affectus cõpassiõis. Tertio fuit dulcis ⁊ amara post Christi ascẽsionẽ. Amara quidẽ ꝑpter filij subtractionẽ. vñ Hierony. vbi. s. inquit. Quãtis putas virgo filij doloribus afficiebat̃. quo desiderio estuabat dum aio reuolueret cũcta que viderat et audierat. Puto q̄ quidq̇d humane virtutis est cogitare non sufficiat ⁊c. Fuit etiã plena ꝯsolatione propter filiũ quem ad patris dexterã sublimare videbat. ⁊ ꝑpter fideliũ instructionẽ: quia eorum magistra remãserat. ⁊ apostolos ac discipulos docebat. vñ Hiero. vbi. s. ait. ecce dño Jesu ascendẽte in celũ virgo vacat in schola virtutuȝ ac meditat̃ i lege mãdatoꝝ dei: vt ipsa sit forma discipline Christi ⁊ exẽplũ ꝑfectionis. Conuersat̃ cum senatorib⁹ celi infra curiã paradisi sub disciplina spũssancti. Inuenit̃ prima inter primas cohortes summi regis: quoꝝ vita iam non erat de terris sed de celis. O

Tertio cedrus ꝯsiderat̃ q̃tum ad succũ q̃ multiplicẽ hȝ virtutẽ. nã caliginẽ oculorum detergit: tumorẽ deprimit. carnes a putrefactione custodit: ⁊ cõtra morsus serpẽtũ nobis subuenit. vt dr in lib. de ꝓprieta. re. Iste autem succus est amor siue charitas beate virginis q̃ in nobis multa bona facit. nam detergit caliginẽ ignorãtie lumine sue veritatis. ⁊ ideo vocatur Eccli. xxiiij. Mater agnitiõis: quia ignorantiã repellit: et veram de deo nobis cogni-

tionem ifundit. Vñ de ipsa exponi pōt illō pro
uer.xiiij. Sapiēs mulier edificat domum suam
Scdō deprimit tumorē supbie exemplo sue hu
militatis. Nō est ei aliquis ita supbus nec ita
sublimis qui nō debeat humiliari ex cōsidera
tione tante humilitatis. ꝛ tūc btā virgo de su
perbis ad humilitatē suo exemplo reuocatis
dicet illud Eccli.xxiiij. Olm excellentiū ꝛ sub
limium colla propria ꝟtute calcaui. Tertio cu
stodit a putredine luxurie ꝟtute sue ꝟginitatꝭ ꝛ
puritatis ꝛ ideo assimilaꝛ myrrhe Eccli.xxiiij.
vbi ipsa ait Quasi myrrha electa dedi suauita
tem odoris Sicut em̄ myrrha cōseruat carnem
a putrefactione. sic eius puritas ꝛ virginitas
conseruat nos ab oī fetore carnalis cōcupiscen
tie. Quarto subuenit nobis cōtra morsus serpē
tum. i. demonū imperio sue potestatis. Nā Ge
ne.iij. dixit deus diabolo. Ipsa conteret caput
tuū. Tunc enim beatissima virgo mariā caput
serpentis cōterit qñ prauas suggestiones de
monū a nobis expellit. Sicut igiꝛ cedrus liba
ni qui cādidatio interpretaꝛ odore suo fugat
serpētes ꝛ interficit vermes. sic ipsa btīssima ꝟ
go fugat serpētes. i. demones ꝛ extinguit ver
mes. i. prauas cogitationes ꝛ reddit candidas
mētes. Scdō dico ꝙ est quedā cedrus mari
tima q̄ est parua sed fructifera ꝛ odorifera ꝛ fi
gurat bndictā virginē q̄ fuit parua ꝑ humilita
tem. fructuosa ꝑ fecūditatē. ꝛ odorifera ꝑ san
ctitatē. Poma aūt istiꝰ cedri triplicē habēt sub
stantiā. Prima est calida. media tēperata. vlti
ma vero est frigida. fructꝰ igiꝛ istiꝰ cedri signi
ficat bndictū fructū beate virgis dn̄m nostrum
iesum xp̄m q̄ cōstat ex tribus substātijs. scꝫ di
uinitate. anima ꝛ carne. Quarum prima scꝫ di
uinitas est valde calida. qꝛ est olm vitiorū con
sumptiua. ꝛ olm cordiū inflāmatiua. iuxta illō
ad Heb.xij. Deus noster ignis consumens est.
Media aūt scꝫ aīa fuit valde tēperata. qꝛ oēs
virtutes in ipsa suū tenuere mediū. ꝛ nullū vn
ꝙ ad aliqō declinauit extremū. Vltia ꝟo scꝫ ca
ro fuit frigida. qꝛ ab oī inordinato calore fuit
penitus aliena. O igiꝛ bndicta virgo tu es il
la arbor diuina. sup oēs fructuosa de qua pōt
exponi illud ps.lxxix. Arbusta eius cedros dei
ꝛ illud ps.xci. sicut cedrus libani multiplicabi
tur ꝛ illud Nume.xxiiij. Quasi cedrus ꝑpe aq̄s
scꝫ diuinarū gratiarū. Et illud ps.ciij. Cedri li
bani q̄s plātauit. s. dextera dei ꝛ sequiꝛ in eodē
ps. Illic passeres nidificabūt. passeres. i. humi
les. Passer nāqꝫ est auis parua. In tuo em̄ exē
plo ꝛ patrocinio o virgo humillima oēs deuo
ti tui faciunt suū fundamentū ꝛ nidū sue deuo
tionis in te constituunt. Tu etenim es illa
de qua predixit deus Ezechie.xvij. dicens. Su
mam de medulla cedri sublimis. et plantabo
super montem excelsum ꝛ eminentem. In mon
te sublimi israel plantabo illam ꝛ erumpet in

germen. ꝛ faciet fructum. ꝛ erit in cedrum ma
gnam. ꝛ habitabūt sub ea oēs volucres ꝛ vni
uersum volatile sub vmbra frondiū eius nidifi
cabit. ꝛ scient oīa ligna regiōis. qꝛ ego dn̄s hu
miliaui lignū sublime ꝛ exaltaui lignū humile
hec ibi. De te quoqꝫ exponi pōt illud Eccli.l.
Quasi plantatio cedri in monte libano. Sicut
em̄ hec cedrus est altissima ꝛ olm arborꝝ dn̄a ꝛ
regina. vt ait Rabanus super ps. ita ꝛ tu es olꝫ
sanctorū altissima atqꝫ regina. O igiꝛ dn̄e de
mitte mihi obsecro ligna cedrina de libano.ij.
Paralipo.ij. idest deuotionem beatissime ꝟgi
nis matris tue. vt possim dicere cū alijs deuo
tis eius illud Cant.j. Tigna domorū nostrarū
cedrina. Et vt cordi nostro quod est officiuꝫ ale
faciamus illud quod dicitur Canticoꝝ.viij. scꝫ
Cōpingamus illud tabulis cedrinis. Fac igiꝛ
o bone Iesu vt faciā volūtatem tuam in lignis
cedrinis.iij. Regum.v. Fac vt verificetur in me
illud.iij. Regum.vj. Texit domum laquearibꝰ
cedrinis. Et iterum illud. operuit domum li
gnis cedrinis. ꝛ parietes domus intrinsecus
tabulatis cedrinis. Fac vt de portieu anime
mee verificetur illud quod in.vij. eiusdem li
bri cap. habetur scilicet Porticum texit lignis
cedrinis a pauimēto vsqꝫ ad summitatem. Fac
etiam vt de me dici possit illud quod in eodeꝫ
cap. scriptum est. scilicet Tabulatis cedrinis
vestiuit totam cameram idest animam. Et illō
quod in.vj. eiusdem libri cap. habetur scilicet
Cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur
ꝛ iterum ibidem. Omnia cedrinis tabulis ve
stiebantur. nec omnino lapis apparere pote
rat in pariete. Per lapidem eniꝫ hic moraliter
intelligi potest peccatum quod in die iudicij
non apparebit in illo qui fuerit vestitus hoc ce
dro precioso idest deuotione beatissime virgi
nis. Fac igitur o benigne iesu vt ibi in veritate
dicere possim illud.ij. Reg.vij. Uides ꝙ ego ha
bitem in domo cedrina? Et illud.j. Para.xvij.
Ego habito in domo cedrina.

¶Quod beata virgo dicitur libanus.
Assimilatio.iij.

Dicet scdm grāmaticos libanꝰ i ma
sculino accipiaꝛ ꝑ mōte. In femi
nino ꝑ arbore. Et i neutro ꝑ thu
re. Tn̄ scriptura sacra q̄ aliqñ trāf
gredit reglas donati vt certiꝰ ex
primat intellectū spūsscti. ꝛ q̄ nō est
subiecta reglis Prisciani. vt in.c. indignū.xxx
viij. di. accepit in masculino libanum pro arbo
re cui assimilaꝛ btīssima ꝟgo. Vñ ipā ait Eccli.
xxiiij. Ego q̄si libanus non incisus euaporaui
habitationem meam. Ab ista em̄ arbore qñqꝫ
fluit thus cortice inciso ꝛ illud non est ita bonū
quandoqꝫ vero fluit cortice non inciso. ꝛ hoc est
magis lucidum ꝛ magis electum. ꝛ tali libano

nō incisio assimilaẗ btā virgo In quacūq; autē significatiōe liban⁹ accipiat cādorē sonat. In ꝟgine vero fuerūt tria cādida. ꝛ non incisa. scȝ spūs aīa ꝛ corp⁹ de qbus dr. j. ad Thess. v. Ipse aūt deus pacis scificet vos p ol avt integer spūs vr̄ aīa ꝛ corpus in die dñi nostri iesu xp̄i sine q̄rela serueẗ. sicut aūt dr hic liban⁹ mons. hec libanus arbor. ꝛ hoc libanū thus. sic dicit nūc ab aplo hic spūs. hec aīa. hoc corp⁹. Spūs ergo marie dicaẗ mons libani. corpus ꝟo ipsius dicaẗ thus libani. siue libanū. Ista eī tria nō solum fuerūt cādida per puritatem: vñ illis nomen libani optime cōgruit. sed etiā fuerunt nō incisa ꝛ nūq̄ diuisa. Et ideo bñ dixit beatissima virgo q̄si liban⁹ nō incisus ꝛc. Spūs enīȝ eius nūq̄ fuit a deo diuisus: qꝛ nūq̄ ab eo per pctm̄ aliqḋ separatus fuit. Anima q̄ȝ ei⁹ nūq̄ fuit diuisa a rōne: qꝛ ab eius dñio nūq̄ recessit Corpus et ipsi⁹ nūq̄ fuit diuisum. qꝛ semp integrū ꝛ illibatū remāsit. Talis ḡ liban⁹ euaporauit habitationē suā. qꝛ illos i qb⁹ habitat p grām euapoꝛat. i. odore bono replet p odoriferam cōsciētiā. Unde ibidē ipsa ait. ꝛ sicut cynamomū ꝛ balsamū aromatizās odorē dedi ꝛc. Quosdā eīn cōfoꝛtat vt pseuerent in domo gratie. ꝛ istis est odor cynamomi: qꝛ cynamomū hȝ cōfoꝛtare. Quosdā vero ꝓseruat a corruptiōe culpe ꝛ iste est odor balsami: qꝛ balsamū a corruptione preseruat. A quibusdā aūt fugat vermes tētationis diabolice. ꝛ istis est odor myrrhe que fugat vermes. Beatissima igitur virgo seruauit illud Eccliasti. xxiiij. Quasi liban⁹ odorem suauitatis habete. Et ideo de ipsa dici potest illud Canticoꝛum. v. Species eius vt libani. ꝛ illud Esaie. xxxv. Gloria libani data ē ei. De illa quoq; exponi potest illud quod predictū fuerat Osee. xiiij. Erumpet radix eius vt libani. Aperi igitur o libane poꝛtas tuas Zachar. xi cap. vt in me discurrat fons hoꝛtoꝛum ꝛ puteus aquarum viuentiū que fluunt impetu de libano. Canticoꝝ. iiij. Et tu domine iesu q̄ in hoc monte candido natus es. dic mihi illud Hieremie. xxij. Ascende libanum idest deuotionem matris mee. Felix enim ille qui de lignis istius libani faciet sibi ferculū. sicut Salomon in figuram fecit Canticoꝛum. iij. cap. Fac vt de me verificetur illud Esaie. lx. Gloria libani ad te veniet. Et illud Ezechielis. xvij. cap. Aquila grandis magnarum alarum longo menbro rum ductu plena plumis ꝛ varietate venit ad libanum ꝛ tulit medullam cedri ꝛ summitateȝ frondium eius. ꝛ transplātauit eam in terram pro semine vt firmaret radicem super aquas multas. ꝛ cum germinasset creuit in vineam latiorem ꝛ fructificauit in palmites. ꝛ emisit propagines.

¶ Quod beata virgo dicitur cypressus Assimilatio. iiij. Q

Fingunt fabule poetaruȝ q̄ qdam puer noīe: cyparissus in sui nominis arborē cōuersus est. De q̄ p Oui. tractaẗ in. iiij. li. Meta. de hac ꝟo arbore que cyparissus dr loqẗ Uirgi. l. iij. Enei. di. Aeree quercus. ꝛ conifere cyparissi. ꝛ Martialis ait. Daphneas platanos. ꝛ aereas cyparissos. Hanc tamen arborem latini cōmuniter appellant cypressuȝ quā etiaȝ aliqui mutato. y. greco. in. u. nostrū appellant cupressum. iuxta illud Uirgilij in. j. Georgi. Et teneram a radice ferens siluā ne cupressum de quo vide. C. de cypressis ex luto damnatoꝛum super rubrica lib. xj. Sacra aūt scriptura appellat dictaȝ arborem cypressum cui assimilaẗ beata virgo que inquit eccli. xxiiij. Quasi cypressus in monte syon. scilicet exaltata sum. Est aūt cypressus arbor odorifera. solida ꝛ virtuosa. vt ait Isidoꝛus. xvij. ethymologiaꝝ. Quoad primū dico q̄ lignū cypressi exiccatum magis redolet q̄ viride. ꝛ igni appositum. vel soli expositū multū redolet. huius q̄ȝ ligni odor fugat serpentes ꝛ vermes. Et rōne istius odoris dr cypressus virgo benedicta. Fuit eīn odorifera. primo qꝛ fuit ab omni humore mūdani amoris penitus exiccata. scḋo qꝛ fuit igni spūssancti apposita immo tota fuit in ignē amoris ꝯuersa. tertio qꝛ fuit soli diuino exposita. imo ipsa fuit ipso sole tota vestita vt dr Apo. xij. Et q̄a sic fuit tota odorifera ideo odore sue sanctitatis expellit serpētes. i. diabolicas tētationes. ꝛ vermes. i. malas cogitationes cō sciētiā corrodentes. R

Scḋo cypressus est arbor solida Ex q̄ soliditate accidit q̄ nō pōt putrefieri nec aliquo pōdere flecti. ꝛ q̄ est apta conseruationi vt ait Isido vbi. s. ꝛ eodem mō btīssima ꝟgo sic fuit in dei grā solidata q̄ eius corpus nūq̄ potuit putrefieri. nec in vita p aliquā corruptionem. quia fuit perditū virginitate nec in morte per aliquā resolutionē. qꝛ fuit vestitū immortalitate. Sicut etiā cypressus pōdere aliq̄ nō curuaẗ sed semp in sua rectitudine pseuerat. sic beata virgo in tantū fuit in dei grā solidata q̄ nullo pōdere alicuius tribulatiōis vnq̄ fuit a sua rectitudine incuruata. Passa est eīn magnū pondus tribulationis q̄n puella tenera ꝛ delicata ꝛ de nouo surgēs a partu in egyptū fugit ꝛ per septē annos ibi peregrina remāsit Passa etiaȝ est magnū pondus tribulationis q̄n filiū suum vidit añ oculos suos crucifigi ꝛ vulnerari. Sed q̄a solidata erat i gratia dei iō flecti nō potuit per aliquam impatientiam sed semp tenuit rectitudine iusticie ꝛ fidei ac grē. Nec mirum si fuit sic firma ꝛ solida. qꝛ septem columnis idest septem donis spūssancti fuit stabilita ꝛ funda-

ta.iuxta illud Prouer.ix. Sapiētia edificauit sibi domū.z excidit colūnas septē.Est ēt lignū cypressi aptum cōseruationi.Et ꝓpter hoc ꝺ ip so fiunt capselle z alia vasa in qbus sctoꝝ reli quie pseruāt qꝛ ꝓpter suā solidatē nō patitur vt res posite in eo aliquā recipiāt corruptionē Qꝛ igitur beatissima virgo fuit valde solida i proposito virginitatis z imo humilitatis.ideo eius virtus fuit idonea ad recipiendū ac cōser uandū z retinendū dei filiū nouē mensibus in vtero eius. S

Ertio cypssus est arbor ꝟtuosa. Oia eī q̄ in cypresso sunt medicinalia z ꝟtuo sa exiſtūt.s.folia cortex z fructus.vt di cit Plateari⁹ z Diascorides ꝑut etiā ponit in lib.de ꝓprie.re.Et sitr oia que fuerūt in beata virgine virtuosa extiterūt.Primo folia.i.eius verba fuerūt valde virtuosa.Nāvnū verbū di xit.s.Ecce ancilla dñi Lu.j.qꝺ fuit tante ꝟtutꝭ ꝙ deū incarnari fecit.Aliud ēt verbū dixit.s.sa lutādo Elizabeth.vt ibidē habet.qꝺ fuit tāte ꝟtutis.vt ipsam elizabeth repleri spūsācto et iohānem in eius vtero exultare fecerit. Aliud ꝗꝫ verbū dixit.s.Fili qd fecisti nobis sic qꝺ fuit tāte virtutis ꝙ deū holbus subditū fecit.Uñ se quitur.Erat subditus illis.Lu.ij. Aliud insup verbū dixit vt hꝛ Jo.ij.s.vinū nō habent quod fuit tante virtutis ꝙ aquā in vinū conuerti fe cit.eius etiā cortex.i.ꝯuersatio tāte fuit virtutꝭ z gratiositatis ꝙ faciebat deo magnā gliam angelis magnā leticiā.z holbus magnā hono rificentiā iuxta illud Judith.xv.Tu glia hieru salem.i.dei in quo est visio pacis nr̄e. Tu leti cia israel.i.angeloꝝ qui vidēt deū facie ad fa ciem.Tu honorificētia ꝑpli nr̄i.i.totius gene ris hūani.eius ēt fructus.i.opa fuerūt magne ꝟtutis.Uñ de illa dꝛ Prouer.vlti.Manū suam misit ad fortia.Ista aūt fortia q̄ fecit notantur Judith.xv.vbi post ꝑdicta verba.Tu glia hie rusalē zc.subdit.Quia fecisti viriltr.z cōfortatū est cor tuū eo ꝙ castitatē amaueris.z post virū tuum aliū nesciueris. Jō manus dñi cōfortauit te.z eris benedicta in eternū.ex qbus ꝟbis col ligit ꝙ q̄tuor fortia z magna opa fecit. Primuꝫ ꝙ diabolicā virtutē cōfregit.qꝺ notatur cū dꝛ. Quia fecisti viriliter z cōfortatū est cor tuum Tūc ei viriliter egit qñ caput holofernis idest virtutē diaboli cōfregit. Scḋm est:qꝛ carnaleꝫ cōcupiscentiā in se penitus resecauit qꝺ notat cum dꝛ.eo ꝙ castitatē amaueris zc.Tertiū est. qꝛ manū diuini auxilij ad se inclinauit.qꝺ no tatur cū dꝛ.Jdeo manus domini cōfortauit te. Quartū est.qꝛ sibi bñdictionē eterne glie acq̄si uit.qꝺ notatur cū dꝛ.Eris bñdicta in eternum. Propter supradictas aūt silitudines q̄s habet beatissima virgo cū cypresso.possumus de illa dicere illud Eccli.l. Sicut cypressus i altitudi ne se extollens.s.fuit.

Quod beata virgo dicitur palma Assi milatio.v. T

Alma significat btām virginem Uñ ipsa inqt Eccli.xxiiij. Quasi palma exaltata sum in cades vbi dicit Nico. de lyra ꝙ cades est locus in quo optime crescunt pal me.sicut etiam libanus est lo cus in quo optime crescunt cedri z mons syon cypressi.z hiericho rosis valde cōgruit.z sic ꝺ alijs locis magis aptis ad augmentū certarū arborum q̄ nominantur in sacra scriptura.ma xime in ꝑrime allegato.c est dicenduꝫ.Beata etenī dei mater ideo illis arborib⁹ natis in lo cis sibi magis ꝯuenietibus assimilatur:vt ostē datur ꝙ ipa habuit in se ꝑfectionē oēm q̄ in ta libus arboribus pōt reperiri. Sed quoad presentē assimilationē est sciendū.ꝙ palma cō siderari pōt quātū ad arborē.z quātū ad folia z quātū ad fruct⁹ De primo inqt Amb.in quo dam sermone.Est plane palma vmbrosa ad re quiē honorabilis ad triūphuꝫ semꝑ virēs.sem per vestita folijs atq₃ ideo nō marcescit.Quas palme ꝓprietates etiā ponit Jsiꝺ.xvij.etymo. Btūs vero Greg.in moral.ait ꝙ palma inferi⁹ est angusta.superius ꝟo ramorū expāsione est lata. Primo igitur palma est vmbrosa ad re quieꝫ quia eius vmbra ad requiescendū ē gra ta Et sitr vmbra beate ꝟgis marie q̄ est ꝯside ratio vite sue refrigeriū nobis ꝑstat: z malum ignē refrigerat. Nam cōsideratio sue paupta tis refrigeriū dat cōtra estum auaricie. Consi deratio sue humilitatis refrigeriuꝫ dat cōtra estum ambitionis humane. Consideratio sue castitatis dat refrigeriū cōtra estum carnalis cōcupiscentie. Unde quilibet sic refrigerat⁹ po test dicere illud Can.ij.Sub vmbra illi⁹ quem desiderauerā sedi. U

Ecūdo palma est honorabilis ad triū ꝑhum:vñ antiq̄tus in signū victorie da batur palma in manibus triumphan tis:vt inquit Jsiꝺ.xvij.etym.Et in huius signi ficatione dꝛ de martyribus q̄ munduꝫ vicerūt. Apoc.vij.ꝙ palme erant in manibus coꝝ. pro pter hoc etiā ponit palma ꝑ victoria siueq ꝑ fi ne laboris.vt.C.de pnci.agē.i re.l.j. li.xij.cum ibi nota.Et i hoc sensu pōt exponi illud Deut. xxv.quē iustū cōspexerit illi iustitie palmā da bit.Et illꝺ qꝺ canit ꝓsper.i li.epy. epy.xx. di cēs. Palmā q̄ capit glia finis hꝫ. Sꝫ notandū ꝙ sunt q̄dā q̄ nō habēt palmā i manib⁹: sꝫ hre ꝓponūt:qꝛ mō nō vincūt sed vincunt in futuro aūt vincere intēdūt:z istud est incertū.Alij ꝟo sunt q̄ nō habēt palmā in manib⁹sed in ore:qꝛ multū bñ sciūt alios docere artē vincēdi: sꝫ se ipos nō docent:z istud est vanū. Alij aūt sunt q̄ habēt palmā in manibus.i.in operibus: qꝛ

Pugnāt τ vincūt.τ hoc est pfectū. Duo prima Paulus apostolus a se remouebat.τ tertium se habere dicebat. Nō ei volebat currere siue pugnare in futuro tm̄.q2 hoc erat incertū τ ideo dicebat.j.ad Cor.ix.ego igit sic curro non q̄si in incertū. Nec volebat pugnare verbo alios instruendo τ ipse succumbendo. q2 hoc fuisset vanum.τ ideo subdit. Sic pugno non quasi aerem verberans vox em̄ nihil aliud est q̄ aeris tenuissimus ictus sed pugnabat facto hostem idest corpus suum feriendo.τ ideo subdit. Sed castigo corpus meum τ in seruitutē redigo ℞c. Beata virgo maria non ī futurum. nec solo verbo.sed facto pugnabat et quia faciebat illud quod de machabeis dr̄.ij. Macha.ij. Manu quidem pugnantes.sed deum corde semper orantes.ideo semper vincebat τ palmam i manu tenebat. Un̄ Prouer.vlti.dr̄ de illa Manum suam misit ad fortia.tunc em̄ manum ad fortia misit qn̄ mundū cū suis vanitatibus sprpault. ¶

Tertio palma est semper virens.τ similiter beata virgo semper habuit virides cogitationes:q2 fuerūt sancte viridesintētiones.quia fuerunt recte. virides affectiones:q2 fuerunt mūde.τ virides operatiōes quia fuerūt sollicite que oia valde fuerunt deo grata.iuxta illud eccli.xl.Grām τ spēm desiderabit oculus τ sup hec virides satiōes. De hac viriditate.b.ṽginis exponi pōt illud Hierem. xvij.vbi p̄dictū fuit. Et erit folium eius viride De ipsa quoq3 exponi pōt illud Ge.j.vbi dixit deus germinet terra.i.b. virgo maria q̄ i scriptura diuina appellatur terra herbā virentē Ipsa etem̄ virgo semp fuit virens Unde sicut palma h3 virorēs. perpetuitatem τ diuturnis vestitur folijs.τ ea cōseruat.non solū in estate sed etiā in hyeme Sic gl'iosa ṽgo viroxem fidei semp tenuit.τ nūq̄ amisit nec tp̄e estatis i.psperitatis.nec tēpore hyemis.i. aduersitatē sc3 tp̄e passionis quando discipuli τ alij fideles p̄diderūt fidē. Quarto palma nō marcescit et sic ṽgo nunq̄ fuit corrupta:s3 semper remāsit integra tam q̄ ad spm̄ q̄ quoad aiam.q̄ etiā quoad corpus.iuxta consilium apl̄i.j.ad Thessal.v. Corpus em̄ ei9 corrumpi nō potuit. quia fuit diuinitate inbalsamatū iuxta illud. Eccli. xxiiij. Sicut cinamomū τ balsamū aromatizās ℞c. Ala q̄3 ipsi9 corrūpi nō potuit. q2 cū anima filij sui vnita fuit.immoquodammodo de duabus alabus vna facta est.qd̄ innuitur Luce.ij. dum beate virgini p symeonē dr̄. Tuā ipsius aiā3 ptrāsibit gladi9 tuā ipi9 aiā3.i.aīa3 tuā q̄ ipi9 est.vel aīa3 ipsius q̄ est tua. Spūs ēt eius non potuit corrūpi:q2 fuit totus deificatus.et quodāmodo totus in dei amorē cōuersus. Un̄ Hierony.in sermone ad Eusto.ait Totam ea3 spūssancti repleuerat gr̄a.totam incanduerat diuin9 amor. Possum9 ēt hoc dicere:q̄ sicut palma h3 stipitis firmitatē. Est em̄ trūcus ei9 magne τ impūtribilis firmitatis. Sic trūcus ipi9 bt̄e virginis habuit imputribilē ṽginitatē: q2 fuit virgo nō solū ante partū:sed etiā in partu τ post partum. ¶

Quinto palma vt.s̄.dictū est inferi9 est angusta superi9 vero est lata. p quod significātur tria de sctis viris: vt dicit Greg.in mora. Primo q̄ iferi9 sunt arti τ angusti ad appetendum terrena superius vero sunt lati ad amandū τ appetendū spiritualia τ eterna. Quoad primū facit illud qd̄ dr̄.j. ad Tim. vj. Habentes victum τ vestitum: his contenti simus ecce q̄ augusti sunt ad terrena. De secundo autem dicitur.j.Corin.v. Charitas dei diffusa est in cordibus vestris ℞c. Ecce q̄ lati sunt ad spiritualia τ eterna. Et de hac similitudine viri sancti cum palma habetur in ca.omnes.xl viij.distinctio. Secundo dicit Greg.vbi s̄.q̄ serui dei inferius sunt infirmi corpe.superius vero sunt fortes in mēte. Unde Paulus.ij. Corinth.xij.dicebat. Cum infirmor tunc potēs sum. Tertio dicit Greg.q̄ serui dei a paruis incipiūt:sed ad magna perueniūt.iuxta illd̄ Prouerb.iiij. Justorum semita quasi lux splēdēs p cedit:τ crescit vsq3 ad perfectū diē. Maria igitur fuit angusta in infimis amore terrenorum sed alta in summis in amore celestium: q2 semper ibi habitabat iuxta illd̄ Eccl'.xxiiij. Ego in altissimis habitaui. Fuit etia3 debilis corpore s3 fortis in mente que quidē fortitudo spōsum suum celestem multum delectabat.iuxta illud Prouer.xxv. Mulier fortis oblectat virū suum Incepit etiā ab ifimo loco hūilitatis.τ puenit ad summū.locū beatitudinis. Un̄ ingt Luc.j. Respexit humilitatē ancille sue. Ecce q̄ ifima. ecce em̄ ex hoc btā3 me dicent oēs gn̄ationes. ecce q̄ summa. ¶

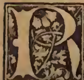
Secūdo principaliter dico q̄ palma cōsideratur quantū ad folia.cui9 q̄dē folia sunt sursum eleuata.in infimo sunt punctione acuta.in lateribus sunt incidentia.in medio plana τ suauia in longū ptensa.τ sunt semp virentia vt dr̄ in lib.de pp̄ie.re. Ista igit folia significant verba marie.q̄ ipsa dixit in cantico suo. Nā ibi dixit verba sursum eleuata qn̄ deū magnificauit τ in ipso exultauit dicens. Magnificat aia mea dn̄m. Et exultauit ℞c. Scd̄o ibi dixit verba acuta q̄bus demones perforauit eū ait. Quia respexit humilitatem ancille sue ℞c. Nihil enim est quod ita hostē superbū superet τ prosternat sicut vera humilitas. Tertio habuit verba plana τ suauia.quibus dei beneficia in se cognouit dicens. Quia fecit mihi magna.qui potens est. Quarto habuit verba in longum protensa.quibus vsq3 in finem mundi a generatione in generationem dei miam omnibus affutura3,esse predixit cū ait. Et mis

eius a ꝓgenie in ꝓgenies timentibꝰ eũ. Quinto habuit verba incisiua quibꝰ vitia incidebat. nam a potẽtibꝰ incidebat supbiã: dicẽs. Fecit potẽtiã in brachio suo: dispsit supbos ⁊c. A diuitibꝰ incidebat auaritiã dicẽs. Esuriẽtes impleuit bonis: ⁊ diuites dimisit inanes. Sexto habuit verba virẽtia quibꝰ admonuit ꝙ bñficiũ incarnatiõis diuine in cordibꝰ nostris semper dꝫ virere dicẽs. Suscepit Israel puerũ suũ ⁊c. vsqꝫ in finẽ cantici. Tertio pncipalr dico ꝙ palma ꝯsideratꝫ q̃tum ad fructꝰ quos ꝓducit. Sꝫ nota ꝙ palma multũ fructificat qñ est plãtata in terra arida: vel qñ radijs solis est exposita: vel qñ palme masculine est vicina: quia afflata a vẽto masculine palme feminine fructificant. Et hec oĩa ponit Pli. xiij. li. nat. histo. c. v. et Aristo. in lib. de vegetabilibꝰ ⁊ plãtis. ⁊ etiã ponuntꝫ in lib. de ꝓprie. re. Optime etiã fructificat qñ est antiquata. Dicitꝫ enĩ ꝙ palma generosa non fructificat ante centũ annos ⁊ tunc facit fructꝰ dulcissimos. Beata igitꝫ virgo fructũ filium ꝓtulit de quo dꝛ Cãti. vij. ascendã in palmam ⁊ apphendã fructũ eius. nec mirũ si hec palma virginalis ita bñ fructificauit. Fuit enĩ primo eius aĩa plãtata in terra arida. i. in carne ab omni humore carnalis ꝯcupiscẽtie desiccata. ⁊ de hoc moraliter exponi põt illud Geñ. j. ꝯgregentꝫ aque que sub celo sunt in locũ vnũ. i. in totũ aliũ mũdũ. ⁊ appareat arida. i. virgo Maria ab omnibꝰ aquis ꝯcupiscẽtie penitꝰ aliena. Scdõ fuit radijs solis exposita. sicut enĩ sol magis lucẽ suã diffundit in lunã ⁊ postea i stellas: ⁊ postea in nubes: ⁊ postea in mõtes: deinde in valles. Sic sol iustitie Christꝰ claritatẽ suã principalr diffundit in lunã. i. in benedictã virginẽ Mariã: ⁊ postea in stellas. i. in ãgelos: et postea in nubes. i. in aplos. ⁊ postea in montes. i. in doctores. ⁊ vltimo i valles. i. i subditos humiles. Tertio fuit spõso suo deo nõ tm̃ vicina: ⁊ nõ tm̃ ꝯiũcta: sed totalr innixa: iuxta illud Cãti. viij. q̃ est ista que ascẽdit de deserto delitijs affluẽs: innixa sup dilectũ suũ: Quarto fuit antiq̃ta. est aũt q̃tũ ad p̃sens ꝓpositũ spectat. triplex antiq̃tas. vna est quã fecit sensus maturitas. iuxta illud Sap. iiij. cani enĩ sunt sensus hoĩs. Istã ꝟo antiquitatẽ maturitatis habuit beata virgo de qua dꝛ Lu. ij. Maria ꝯseruabat oĩa verba hec ꝯferẽs in corde suo. Secũda antiq̃tas est illa quã facit vite sanctitas. iuxta illud qd̃ in pail. c. habetꝫ. s. ⁊ etas senectutis vita immaculata. Et istam etiã antiquitatẽ habuit quia fuit sine macula. Cãti. iiij. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula non est in te. Tertia est quã facit morum grauitas ⁊ honestas vnde de tali sene dꝛ Sap. iiij. Consummatꝰ in breui expleuit tp̃a multa. ⁊ ibidẽ. Senectus enĩ venerabilis est non diuturna neqꝫ numero annorũ cõputata. ⁊ ideo de iuuene tẽpore sed sene moribus dꝛ Job. xlj. existimabit abyssum quasi senescentẽ. Diabolꝰ enĩ magis timet ⁊ plus dolet cum videt iuuenẽ in abysso humilitatis ⁊ aliarũ virtutũ immersum q̃ cum aspicit senem eisdẽ virtutibꝰ deditũ. Et ideo semꝑ valde timuit beatã virginem que a primeua etate fuit immersa in abysso omniũ bonorꝫ morꝫ ⁊ sapiẽtie diuine. p̃dictũ enĩ fuerat de illa Eccli. xxiiij. a mari abũdabit cognotatio eius: ⁊ ꝯsiliũ illiꝰ in abysso magna. ⁊ in eodẽ. c. ipsa inq̃t. Profundum abyssi penetraui. ⁊ consequẽter hoc tertio modo antiqua fuit. ⁊ ideo sũme fructuosa. ¶

Alijs quoqꝫ rõnibus ipsa beatissima virgo assimilatꝫ palme sicut enĩ palma hꝫ radicis profunditatẽ. habet enim radicẽ in terra multũ defixã. sic bñdicta virgo habuit radicis ꝓfunditatẽ. i. cordis ꝓfundissimã humilitatẽ: et ideo deus respexit humilitatem ancille sue. Lu. j. Item sicut palma hꝫ culminis sublimitatem quia est arbor magne ꝓceritatis ⁊ altitudinis: sed ad cedri altitudinẽ non ꝑtingit vt dicit glo. sup ps̃. Sic beata virgo magnã hꝫ altitudinẽ meritorꝫ ⁊ p̃miorꝫ: iuxta illud qd̃ superiꝰ allegatũ est Eccli. xxiiij. vbi ipsa ait. ego in altissimis habitaui. sed tñ nõ ꝑuenit ad altitudinem cedri. i. Christi ꝓpter hãc aũt altitudinẽ de ipsa virgine dici potest illud Cãnti. vij. statura tua assimilata est palme. sicut etiam fructus palme: scilicet dactili sunt suauissimi: ita etiam fructus beatissime virginis fuit suauissimus de quo ipsi virgini dꝛ Luc. j. benedictus fructus ventris tui. Qui etiam fructus palme tanto dulcior ⁊ saporosior est quãto immediatius radijs solis exponitur: non est mirũ si fructus virginalis fuit dulcissimus ⁊ sapidissimꝰ cum radius eterni solis. i. diuinis splẽdoribus immediate sit coniunctus: immo ipse est splendor glorie diuine. ad Hebre. j. Sicut etiam palma est arbor pulcherrima. vnde Leuit. xxiij. dixit deus filijs Israel. De primo mense septimi sumetis fructꝰ arboris pulcherrime: spatulasqꝫ palmarũ ⁊ letabimini coram domino deo vestro. Sic etiam beatissima virgo fuit pulcherrima. cui dixit eius celestis spõsus Cantic. j. O pulcherrima mulierũ pulchre sunt gene tue ⁊c. Sicut etiã palma lõgissimo tp̃e ꝑdurat: iuxta illud Job. xxix. sicut palma multiplicabo dies. ita beata virgo non solum lõgissimo tp̃e sed in eternum perdurabit. Unde ipsa inquit Eccli. xxiiij. vsqꝫ ad futurum seculum non desinam. ꝙ autem mater domini nostri Jesu Christi dicitur in sacra scriptura ciuitas dei. vt patet ps̃. lxxxvj. ideo merito etiam appellatur vrbs palmarum: quia habet omnes ꝓprietates ipsius palme. Felix igitur ille erit qui per deuotionẽ in ista vrbe semper habitabit. Beatus ille de quo in morte sua poterit dici illud Judic. iij.

possedit vrbē palmarū. ⁊ illud eiusdē lib. iiij. c. Sedebat sub palma. i. sub vmbra et protectione virginis gloriose. ⁊ de eius aīa dici poterit illud ij. Paral. iij. sculpsit in ea palmas. O igitur bone Jesu qui dixisti Neem. viij. afferte ramos palmarū. Cōcede mihi vt tibi obuiā deuote veniā cum ramis palmarū sicut dum adhuc mortalis esses tibi obuiauerūt pueri Hebreorū. Joā. xij. fac vt deuotio matris tue nunq̃ a me discedat: vt de me possit dici illud Eccli. l. c. Steterunt circa illū quasi rami palmarū. ⁊ illud Ezechie. xli. Palme celatura erat in pariete tēpli. i. animi mei. non est aūt mirū si mater tua appellatur palma. nā ⁊ de capillis tuis dr̄ Can. v. come eius sicut elate palmarū. Preterea si de quolibet sancto dr̄ ps. xc. Justus vt palma florebit. Quare mater tua sanctorū sanctissima ⁊ iustorum iustissima tanq̃ palma excellentissima floruisse non credatur?

¶ Quod beata virgo dicitur Rosa. Assimilatio. vj. D

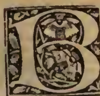
Osa dr̄ beatissima virgo: vnde ipsa inquit Eccli. xxiiij. q̄si plantatio rose in hiericho. Hiericho quippe interp̄tatur luna. et significat ecclesiā militantem que ad modū lune q̄diu est in p̄senti vita multos defectus h3. In hac ergo hiericho beata virgo est plātata: quia inter nos ⁊ deū est media p̄stituta. Rosa aūt pōt p̄siderari q̄tū ad sui qualitatē: amenitatē: ⁊ virtutē. Primo qualitas eius est quadruplex. Una est q̄ rosa est frigida in folijs: ⁊ calida in semine: ita q̄ passiones calidas sanat frigiditate foliorū: ⁊ passiones frigidas caliditate seminū. Secūda est q̄ rosa est aquosa ⁊ rorida. i. rore plena. Tertia est q̄ rosa quāto plus cōtractatur. tāto maior eius odor sentitur. Quarta est q̄ rosa de spinis nascitur: ⁊ tñ spinā non habet nec illam imitatur. Et propter hec omnia beatissima virgo rose assimilatur. Quidā enī sunt frigidi in amore dei. ⁊ istā frigidā passionē ipsa sanat dum eorū corda ad dei amorē inflāmat. ⁊ ideo dr̄ de illa Prouer. vlti. Nō timebit dom' sue a frigoribus niuis. Omnes enī domestici eius vestiti sunt duplicibus. Frigus niuis est frigiditas mētis. Contra qd̄ frigus ipsa suos domesticos. i. deuotos vestit duplicibus. i. charitate dei et proximi. quidā vero alij sunt calidi. i. malo igne cōcupiscētie inflāmati: quorū calidā infirmitatem ipsa sanat: quia in eis ignē male cōcupiscētie extinguit ⁊ rorē gratie refrigerātis infundit. ⁊ ideo dr̄ Eccli. xliij. Ros obuiās ardori veniēti humilē efficit eum. Secūdo ipsa est tota rorida. i. rore spūsancti plena. vñ angelus ei dixit. Aue grā plena. Lu. j. Istum aūt rorē diuise gratie ab ea excutimus qñ ipsam p desideria feruentia exoramus. Ista aūt excussio aliqñ fit calore solis: ⁊ aliqñ calore ignis. Sol est Christus. iuxta illud Malac. iiij. Uobis timētibus nomē meū orietur sol iustitie. Ignis est spūssanctus: de quo saluator ait Lu. xij. ignē veni mittere in terrā. Qñ ergo ad ipsam vehemēter afficimur ex eo q̄ solē iustitie in suo vtero habuit: nunc virtute solis ab ea rorē gratie excutimus. Qñ vero ad ipā vehemēter afficimur ex eo q̄ ignis spūsancti eam superuenit ⁊ eius virtute dei filium generauit: tūc virtute ignis ab ipsa rorē gratie impetramus. Ista aūt desideria feruentia ipsa in nobis generat. immo etiā preoccupat. iuxta illud Sap. vi. Preoccupat qui se p̄cupiscunt vt se illis prior ostēdat. Tertio ipsa valde fuit p̄trita. i. tribulationibus afflicta ⁊ quāto maiores sustinebat p̄tritiones: tāto maiores reddebat odores. Nā in Egypto expulsa dedit odorē patientie. In passione filij gladio pforata dedit odorē fidei pfecte. In tribulationibus vero quas a iudeis passa est dedit odorē actionis grarū: nā de omnibus suis aduersitatibus gratias deo referebat. Possumus quoq̄ dicere q̄ quāto aliquis magis cōtractat beatissimā virginē de ea meditādo: loquēdo: ⁊ scribēdo: tāto maiorē sentit deuotiōis odorē. Quarto ipsa fuit de Judeis per peccatū spinosis nata: sed tñ ipsa nunq̃ fuit aliquo peccato infecta: nec eorū mores est imitata: vñ canit ecclesia in quodā officio quo vtuntur aliq̄ religiosi. Sicut spina rosam genuit Judea Mariam. Judei enī erāt superbi: sed Maria humillima. Judei erant vitijs pleni: ⁊ ipsa gratia plenissima. Judei erāt terrenorū appetentes: ⁊ ipsa celestiū auidissima. Judei erāt luxurie dediti: et ipsa castissima. Seruauit nāq̄ p̄siliū patris sui Dauid sibi dicētis ps. xliiij. Audi filia ⁊ vide ⁊ obliuiscere populū tuū ⁊ domū patris tui. Domū enī patris sui ⁊ populū suū est oblita: q2 eius mores nō fuit imitata. Fuit etiā ista rosa nata de Eua spinosa. sed eius naturā nō est imitata. vñ Ber. in quodā ser. inq̄t. O virgo virga nobilis virga Jesse per quā in ramo cōualuit qui perierat in radice. Radix amaritudinis euaram eterne dulcedinis Maria. Mirāda ⁊ profūdissima dispēsatio diuine sapiētie q̄ talis virga nascitur de radice tali: talis filia dō tali mr̄e: talis libertas de tali seruitute p̄scripta: talis imperatrix de tali captiua: de tam sicca spina tā florens rosa. E

Secūdo rosa pōt p̄siderari q̄tum ad suam amenitatē: ipsa enī ex sua amenitate delectat visum: olfactū: gustū: ⁊ tactū. vt dicit Pli. li. xx. natu. histo. Et similiter beata virgo delectat nos q̄tum ad spūalē visum sua pulchritudine: q2 eius spēs est valde gratiosa. vñ in eius figura dr̄ Hester. ij. Erat pulchra valde incredibili pulchritudine ⁊ omniū oculis gratiosa ac-

amabilis videbat̃.c.xv.c.etiã dr̃.Ipsa aũt roseo colore vultu ꝑfusa:ac gratis ꝛ nitẽtib⁹ oculis ꝛc.Delectat etiã angelos q꞉ facies est valde gloriosa.vñ ps̃.xliiij.dr̃ ei.Uultũ tuũ deꝑcabunt oẽs diuites plebis.Diuites enim plebis sunt ãgeli qui pre ceteris habẽt diuitias regni celoꝝ.Delectat quoq꞉ ipm̃ Christũ quia ei⁹ facies valde est speciosa.vñ l ꝑallegato ps̃.xliiij. ei dicitũ fuit.ↄcupiscet rex decorẽ tuũ.Ipse eñ Cãti.ij.illi inqt.Ostẽde mihi faciẽ tuam.sonet vox tua in aurib⁹ meis.vox eñ tua dulcis ꝛ facies tua decora.Et propter ista tria dr̃ ei illud Judith.xv.Tu gloria hierl̃m.i.Christi qui est pax nostra.ad Ephe.ij.tu letitia Israel.i.angeloꝝ qui in celo semꝑ vidẽt faciem patris.mat.xviij.tu honorificẽtia populi nr̃i.i.generis humani.nam omne hoĩm gen⁹ in terris sili ↄsurgit ab ortu ꝛc.vt ait Boet.in.iij.de ↄsola.c.vj. Omnes eñ hoies traxerũt originẽ ab Adam. Eccl̃i.xlix.ꝛ ideo dicunt̃ hoc respectuvn⁹ populus.In visione ergo faciei beate virginis christus gloriat̃:angelus letat̃:ꝛ humanũ gen⁹ honorat̃.Secũdo delectat spũales olfactũ pre sui odoris immẽsitate.de quo odore dr̃ Canti.iiij. odoꝛ vestimẽtoꝝ tuoꝝum.i.virtutũ. sicut odor thuris:quia ꝛ deo fuit gratũ sacrificiũ ꝛ recreauit animũ nostrũ.De isto etiã odore dr̃ psalm. xliiij.Myrrha ꝛ gutta,ꝛ casia a vestimẽtis tuis ꝛc.Myrrha eñ que est amara significat castitatẽ siue carnis mortificationẽ.Gutta q̃ tumores frãgit significat humilitatẽ.Casia ꝟo que in aq̃s nascit̃ significat fidem que in baptismo percipit̃.Iste nãq꞉ tres virtutes fuerũt in ipsa valde odorifere.nã castitas siue virginitas fecit odorẽ angelis:humilitas deo:ꝛ fides ei⁹odorem fecit toti mũdo.Tertio delectat spũalem gustũ sua suauitate.vñ ipsa inqt Eccl̃i.xxiiij.q̃ edũt me adhuc esuriẽt:ꝛ qui bibũt me adhuc sitient.Ipsa eñ reficit memoriã cogitationibus sanctis:intelligẽtiã intẽtionib⁹ rectis ꝛ volũtatem affectionib⁹ mũdis.ꝛ ideo dr̃ Eccl̃i.xv. cibabit illũ pane vite ꝛ intellect⁹ ꝛ aqua sapientie salutaris potabit illũ.Ipsa nãq꞉ cibat memoriã pane vite:q̃ñ talib⁹ cogitationib⁹ eã reficit:ꝛ intelligẽtiã pane intellect⁹ q̃ñ rectis intẽtiõib⁹ eã pascit:ꝛ volũtatẽ potat aqua sapie salutaris:q̃ñ sapidis affectionib⁹ eam nutrit. Quarto delectat spũalẽ tactũ sua humanitate et lenitate.vñ Ber.inqt.quid ad Mariã trepidas accedere humana fragilitas.Nihil austerum in ea:nihil terribile inuenies:tota suauis est.quia igit̃ est ita suauis ab omnib⁹ est q̃rẽda arripiẽda ꝛ amplexãda.q̃rẽda per meditationẽ iuxta illud Sap.viij.hãc amaui ꝛ exq̃siui a iuuẽtute mea.Arripiẽda ꝟo est ꝑ imitationez:ꝛ amplexãda per deuotionẽ.ꝛ ideo dr̃ Prouer.iiij.arripe illã ꝛ exaltabit te:ꝛ glorificaberis ab ea,cum eã fueris amplexat⁹.Dabit capiti tuo augmẽta gratiarũ ꝛ corona inclyta ꝓteget te.Propter ista aũt oia canit ecclesia.Speciosa facta es ꝛ suauis in delitijs tuis sctã dei genitrix.Per hoc eñ q꞉ dr̃ speciosa notat̃ q꞉ ipsa delectat spũalẽ affectũ.Per hoc q꞉ dr̃ ꝛ suauis: notat̃ q꞉ ipsa spũalẽ delectat gustũ.Per hoc ꝟo q̃d dr̃ sctã dei genitrix:notatur q꞉ ipsa delectat spũalẽ olfactũ.In hoc eñ q꞉ dei genitrix fuit in vtero suo balsamũ paradisi habuit.ꝛ ideo tota odorifera fuit. F

Tertio rosa põt ↄsiderari q̃tũ ad suam virtutẽ:siq̃dẽ ex rosis aliq̃n fit electuariũ:aliq̃n oleũ vel collyriũ aut emplastrũ:ꝛ diuerse ꝑparatiões ↄ diuersas infirmitates.Marie aũt hz rosa virtutẽ sup q̃druplicez ifirmitatẽ.Ipsa eñ stomachũ ꝛ cor ↄfortat:fluxum vẽtris refrenat:oculos clarificat:ꝛ dolorẽ capitis sanat.vt dr̃ in lib.de ꝓprie.ꝛc. q̃s virtutes rose cũ multis alijs ponit Pli.vbi.s̃.ꝛ similiter btã virgo cor ↄfortat dãdo charitatẽ dei: q̃ intãtũ cor forte facit.vt ꝓpter Christũ vitam etiã paruipẽdat ꝛ mortẽ libẽter subeat.iuxta illud Cãti.viij.fortis est vt mors dilectio.vñ Augu.inqt.oia seua ꝛ immania facilia ꝛ ꝓpe nulla facit amor.Ipsa quoq꞉ fluxũ peccatoꝝ refrenat dãdo timorẽ q̃ pctã vitare facit:iuxta illud Prouer.xv.in timore dñi declinat ois hõ a malo.Ipsa q̃z oculũ intellect⁹clarificat dãdo diuinoꝝ cognitionẽ:q̃ q̃dẽ cognitio oculũ mẽtis illuminat.iuxta illud ps̃.cxviij . declaratio sermonũ tuoꝝ illuminat.ꝛ iterũ.ꝓceptũ dñi lucidum illuminãs oculos.Ipsa etiã caput mẽtis q̃ est spes sanat:q̃ñ spem nostrã tepidã ad celestia desideria subleuat.quod eñ spes sit caput mẽtis ꝓbat̃ ꝑ illud.j.Thessa.v.ꝛ galeã spẽ salutis assumite.Propter ista autez oia dr̃ Eccl̃i. xxiiij.ego mr̃ pulchre dilectiõis.ecce q꞉ cor ↄfortat ꝑ charitatẽ ꝛ timoris.ecce q꞉ fluxũ vitiorũ restringit ꝑ timorẽ ꝛ agnitiõis.ecce q꞉ spũalez visuz clarificat ꝑ diuinoꝝ illuminationẽ:ꝛ sctẽ spei.ecce q꞉ caput mẽtis sanat ꝑ spei subleuationẽ.Pro ↄclusiõe aũt hui⁹ partis dico q꞉ btã virgo fuit illa rosa de q̃ exponi posset illũ Uergi. i culice dicẽtis.Et rosa purpureo crescit rubicũda colore.Semꝑ eñ fuit q̃si rosarũ flos in dieb⁹ vernis Eccl̃i.l.Seruauit nãq꞉ documẽtũ q̃d in eiusdẽ lib.xxxix.c.habet̃ vbi dr̃.quasi rose plãtate sup riuos aquarũ fructificate.

¶Quod beata virgo dicitur Oliua. Assimilatio.vij. G

Beatissima virgo ꝑ oliuã figurat̃.Oliua eñ ↄsiderari põt q̃tũ ad arborẽ et q̃tũ ad fructũ ꝛ q̃tũ ad liquorẽ.Quãtũ ad ꝑmũ est sciẽdũ:q꞉ oliua est viriditatis ꝑnnue est signũ reↄciliatiõis facte:ꝛ signũ

victorie assecute ⁊ est fecunda in sobole. Et q̃tum ad ista quatuor ostendit de beata virgine qualis fuit q̃tum ad seipsam: ⁊ q̃tum ad deū: et q̃tū ad demones: ⁊ q̃tum ad nos. Primo igitur oliua est viriditatis ꝯtinue: quia viret in estate: in hyeme: in vere: in autūno. et q̃tum ad hoc ostēdit de beata virgine qualis fuit q̃tum ad se: viriditatē sue sanctitatꝫ nūq̃ amisit: nec in estate ꝯsolationis: nec hyeme tribulationis: vnde dicere poterat illud Job. xxvij. Donec deficiā non recedā ab innocētia mea. Justificationem meā quā cepi tenere non deseram. Tenuit etiā viriditatē sanctitatꝫ in vere iuuētutis ⁊ in autūno senectutis: quia eūdē feruorē quem habuit in iuuētute seruauit in senectute: vñ pōt sibi ꝯuenire illud Deute. xxxiij. sicut dies iuuētutis tue ita ⁊ senectꝰ tua. Scđo oliua est signum recōciliationis facte. vñ dr in historijs Romanoꝝ ꝙ qñ legati Romanoꝝ mittebant ꝓ pace faciēda portabāt ramos oliuarū. prout etiā refert Isido. xvij. etymo. Et q̃tum ad hoc ostēdit qualis fuit beata virgo q̃tum ad deum: qr ip̄a nobis recōciliauit. vñ in signū huiꝰ recōciliationis facte angeli in eius parturitiōe cātauerunt. Gloria in excelsis deo: ⁊ in terra pax hoībus bone volūtatis. Luc. ij. hec est illa mulier sapiētissima que recōciliauit Dauid filio suo. ij. Reg. xxiiij. ⁊ que deū recōciliauit generi humano: hec est illa colūba innocētissima q̄ portauit in arca Noe ramū oliue virētibꝰ folijs in ore suo. Gen. viij. trāssumptiue in. c. vnico. §. qa ꝟo. de sa. vnc. per hoc indicās deū homini esse recōciliatū. Tertio oliua est signū victorie assecute. Nam olim apud Athenas victores ramis oliuarū ꝯsueuerāt coronari. sicut dicit pli. li. xvij. naturalis historie. ⁊ ponit etiā in lib. de ꝓprie. re. Et q̃tum ad hoc ostēdit qualr beata virgo se habuit q̃tū ad demones: quia eos superauit ⁊ vicit. Ipsa quippe cōtriuit caput diabolice suggestionis. iuxta illud Gen. iij. ipsa cōteret caput tuū. Item ꝯfudit astutiā sue deceptionis. iuxta illud Judith. xiiij. vna mulier hebrea fecit ꝯfusionē in domo Nabuchodonosor. Item eiecit eum a dñio sue potestatis. iuxta illud Judith. ix. Erit memoriale nois tui cū manus femine deiecerint eum. Quarto oliua ē fecūda in sobole: quia multas nouellas plātationes generat: ⁊ q̃tum ad hoc ostendit qualis fuit beata virgo q̃tum ad nos. Ipsa eñ tanq̃ mulier fecūda multos filios generat in fide et gratia: vñ dicere p̄t cū ꝓpheta ps. lj. Ego autē sicut oliua fructifera in domo dei ⁊c. Itē ei dici pōt illud ps. cxxvij. Filij tui sicut nouelle oliuarū in circūitu mēse tue. Ipsa ꝟo filios quos generat postea secū in mensa cibat. iuxta illud Eccli. xv. cibabit illū pane vite ⁊ intellectꝰ. ip̄a eñ cibat intellectū dei cognitione: ⁊ affectū dei amore: qui amor est vita anime. H

SEcūdo oliua ꝯsiderat q̃tum ad fructum. Secūdū aūt Isido. vbi. s. Fructꝰ oliue primo rubescit: postea virescit: deinde nigrescit: et similiter beata virgo fuit rubea per charitatē viridis per virginitatē: ⁊ nigra per humilitatē iuxta illud Cant. j. nigra sum: ecce nigredo humilitatis: sed formosa: ecce viredo virginitatis sicut pelles Salomonis. ecce rubedo charitatis. Uel pōt dici ꝙ fructꝰ istiꝰ oliue fuit Christus: qui fuit viridis in tota sua ꝯuersatione: iuxta illud Lu. xxiij. si in viridi ligno hoc faciūt: in arido quid fiet? Fuit etiā rubeus in passiōe: vnde angeli dixerūt ei in eius ascensione illud Esa. lxiij. quare rubrū est indumentū tuū. Fuit aūt niger in morte: iuxta illud Apoca. xvj. Sol factus est niger ⁊c. I

TErtio oliua cōsiderat q̃tum ad liquorē. De quo liquore sic dicit Isido. xvij. li. etymolo. Surgit oleū ex amaritudine radicis in pabulū luminis in refectionē esuriētis: ⁊ in medicinā vulneris. Sic igitur oleū oliue est valde vtile mortalibꝰ. nam lucernis ponit ad illuminādū ⁊ ad ignem nutriendū: ⁊ lāguidis mēbris apponit ad medēdū: ⁊ cibis addit ad condiendū. Sic oleum beate virginis. i. pietas eiꝰ illuminat tenebrosos in dei agnitione: vñ appellat mater agnitionis Eccli. xxiiij. qđ quidē facit lumine sue gratie. ⁊ ideo ipsa inquit in p̄dicto. c. Penetrabo inferiores partes terre: ⁊ inspiciā oēs dormiētes: ⁊ illuminabo oēs sperātes in dño. Ipsa quoq̃ curat lāguidos et sanat vulneratos medicina sue misericordie. iuxta illud Eccli. xxiij. Medicina omniū in festinatione nebule. i. in festina miseratione marie. Possumus etiā dicere ꝙ eos ꝯsolidat dei timore q̄ expellit peccm̄. Eccli. j. peccm̄ aūt est lāguor anime. ⁊ propter hoc ipsa dr mater timoris Eccli. xxiiij. Ipsa quoq̃ cibat ⁊ nutrit suos deuotos multiplici ꝯsolatione ⁊ satiat famelicos dulcedine gratie ⁊ visitationis sue. iuxta illud Prouer. vlti. de nocte surrexit ⁊ dedit predā domesticis suis: ⁊ cibaria āncillis suis: immo nos oēs inuitat dicēs Eccli. xxiiij. Trāsite ad me oēs q̄ cōcupiscitis me: ⁊ a generationibꝰ meis adimplemini. K

NOn immerito igit oliua significat misericordiā beate virginis. vñ ipse inq̇t Eccli. xxiiij. quasi oliua speciosa in cāpis. Ex quibus verbis habet ꝙ ipsa hꝫ miam excellētē: ꝯgruētem ⁊ patētē. Primo aūt hꝫ miam excellentē. ⁊ hoc ptꝫ per hoc ꝙ vocat oliua: sicut eñ oleū supereminet omnibus liquoribꝰ: ⁊ si subtus ponatur supnatat: sic misericordia btissime virginis supeminet omnibꝰ alioꝝ sanctoꝝ miserationibus. vnde de ipsa exponi pōt illud Eccli. xviij. Misericordia hominis. s. cuiuslibet alteriꝰ circa proximū suum. Mia aūt eius sup omnē carnem. Secūdo hꝫ miam congruētem: quia tunc

maxime mīam exhibet. qn̄ maior necessitas imminet. qđ notatur p hoc qđ dr speciosa. q: sicut dr Eccli.xxv. Speciosa est mīa in tpe tribulationis. Tertio hz mīam cōmunem ꝛ patentē qđ notaṫ p hoc qđ dr in cāpis. Ad oliuas enim hortoꝝ nō pt₃ omnib⁹ ingressus ad oliuas aūt cāpoꝝ oībus est accessus. Quidam em̄ sancti sunt sicut oliue hortoꝝ. q: tenēt misericordias suas clausas. eo ꝙ digni nō sumus eas recipere. Beata aūt virgo hz misericordias omnibus cōmunes ꝛ apertas. Et ideo ipsa oēs inuitat ad suā misericordiā. dicēs illud Prouer.ix. Uenite comedite panē meū. ꝛ bibite vinū. s. misericordie mee. et illud Esa.lv. Oēs sitiētes venite ad aquas ꝛc. Potest etiā dici ꝙ per hoc qđ dr. quasi oliua speciosa in campis denotaṫ ꝙ ipsa habet misericordiam naturalem. totalē ꝛ vniuersalem. Primo em̄ habet misericordiaȝ naturalem. quod notatur cum dicitur quasi oliua. Solus enim deus est ꝓprie oliua. i. ipsa misericordia q: ipsi naturale est ꝛ ꝓprium misereri semp ꝛ parcere. vt canit ecclesia. Beata aūt virgo est quasi oliua quia intantū est misereri assueta: ꝛ ad misericordias ita prompta. ꝙ quodammodo est deo simillima. Scđo habet misericordiam totalem qđ notaṫ p hoc qđ dicitur Speciosa. q: in omni sui parte est pulchra. s. in ramis. in folijs. ꝛ in fructu. Aliq̄ enim habent mīam in ramis. i. in corde per affectuȝ compassionis Alij vero in folijs. i. in verbis per effectū consolationis. Alij aūt in fructu. i. in opere per effectum exhibitionis. Uirgo autem maria est oliua speciosa. q: habet mīam in corde exhibēdo materne cōpassionis affectū. Et in ore ꝓ nobis aduocādo apud deū. et in opere exhibēdo nobis sue miserationis auxiliuȝ. Tertio habet mīam vniuersalē. qđ notaṫ per hoc qđ dr in cāpis. Sunt em̄ quidam sancti qui videnṫ habere mīam speciale. q: aliq̄bus subueniunt. ꝛ aliq̄bus non. Alij vero particulareȝ. q: super aliq̄bus infirmitatibus vidētur accepisse a deo potestateȝ curandi. vel in certis gratijs subueniēdi sicut beatus Antonius super adustione cuiusdam ignis. Et sanctus Leonardus super inclusos in custodia carceris. ꝛ huiusmodi. Quidam vero sancti videntur habere mīam localē q: maiora beneficia prestant in aliquib⁹ locis sicut in loco sue sepulture. vel vbi reliquie conseruantur. Quidam autem temporalem. quia aliquibus temporibus magis subueniūt. sicut patet in martyribus ꝛ in alijs sanctis qui tempore sue passionis vel canonizationis qn̄ scil₃ efficiuntur noui xp̄i milites: sunt se inuocantibus magis liberales. Misericordia autem bn̄dicte virginis est sicut oliua in campis. quia omnibus est vniuersalis. atq₃ cōmunis omnibus ꝑsonis. super omnibus morbis curandis ꝛ gratijs cūctis cōcedendis. ꝛ in omnibus locis atq₃ tēporibus.

Possumus etiā dicere ꝙ btīssima virgo assimilatur oliue multꝭ alijs ex causis. Nā oliua in arbore siue ligno hz soliditateȝ. ꝛ similiter ipsa fuit valde solida in fide. Unde de illa dici pōt illud. Eccli. Quasi vas auri solidum ꝛ sicut lignū oliue est imputribilis puritatis. sic ipsa fuit ıputribilis ꝛ purissima in carne. Fuit nāq₃ illud lignum de quo dicit Esa.xl. Lignuȝ imputribile sibi elegit artifex sapiēs. Itē sicut oliua in medulla est multe humorositatis. ita ipsa fuit plena humore gratie in mente. iuxta illud Lu.j. Aue grā plena. Item sicut oliua hz in fronde viriditatē. nam vt. s. diximus. folia oliue semꝑ virēt. sic folia. idest verba beate virginis. semꝑ fuerūt viridia. i. virtuosa. In omni enim verbo suo viroꝛ virtutis apparuit. Eius enim prudentia apparuit in inquirendo. qn̄ dixit angelo. Quō fiet istud ꝛc. Luc.j. Humilitas aūt in ꝯsentiēdo. qn̄ dixit. Ecce ancilla dn̄i ꝛc. Ibidē. Deuotio aūt in laudādo deū cū ait Magnificat aīa mea dn̄m Ibidē. Dilectio charitatis in q̄rēdo qn̄ dixit. Fili qđ fecisti nobis sic: ego ꝛ pr̄ tuus. Lu.ij. Pietas in cōpatiēdo: cum dixit. Uinū nō habent Jo.ij. ꝛ sic de alijs ei⁹ verbis. Item sicut oliua hz in flore suauitatem. nā flores eius suauiter redolēt. ita flores btē vginis. i. ei⁹ mores odore honestatꝭ plurimū redolebāt Nā tāta florebat ipsa vgo morū honestate: vt in eius aspectu ois tētatio carnalis ab eaȝ inspiciēte fugaretur. sicut ait Hier. Et ideo de illa dici pōt illud Job.xv. Leteṫ q̄si oliua ꝓijciēs florē. Et illud Aggei.ij. Lignum oliue floruit. Sicut ēt oliua hz in fructu vnctuositatē. ꝛ quāto oliue sunt nigriores exterius tanto sunt maturiores ꝛ vnctuosiores interius ꝛ ad exprimendum ex eis oleū sunt aptiores. Similr fructus idest opatiōes beatissime vginis. q̄uis exteri⁹ nigrescerent ꝑ humiliationē. tñ interius habebant immensam gratie ꝛ deuotionis vnctionē Et ideo oēs debemus hoc oleo vngi. vt de quolibet nostrū verificetur illud ꝑs.ciij. Ut exhilaret faciem eius in oleo transsumptiue in.c.vnico. §. quia vero. de sacra vnctio. Ue aūt illi de q̄ verificetur illud Deut.xxiiij. Oliuas habebis: ꝛ illis nō vngeris. Beati aūt illi qui dixerunt huic oliue. Impera nobis Judicū.ix. Hec est et oliua pullulans Eccli.xxiiij. Non solum auteȝ ipsa dicitur oliua sed etiam eius filius. Unde d̄ ambobus dici pōt illud Zach.iiij. ꝛ Apoca.xi. Hi sunt due oliue. Quia igitur dn̄s noster de hac oliua natus est potest dici de eo illud Osee xiiij. Erit quasi oliua ramus ei⁹. Et propterea de illo prophetatum fuit Zacha.xiiij. vbi dicitur. Stabunt pedes eius super montem oliuarum. qui est contra Hierusalem ad orientem In ipso etenim monte olliueti Jesus libenter morabatur, vt patet Math.xxvi. Marci.xi. et

Jo.viij. O igit amenissima olliueta scz xpi et btis sime vginis. Et beati illi de qbus dici poterit in eorū morte illud Neemie .ix. possederūt oliueta z ligna pomifera. Istis aūt dici pōt illud Deute.vi.z Josue.xxiiij. Dedit vobis deus oliueta q̄ nō plantastis. O igitur dñe deus. q̄ precipis nobis illō Neemie.viij. di. afferte frōdes oliuarū. Fac vt i me verificet illud Deut.viij. vbi pplo israel dictū ē Introducet te dñs i terrā in q̄ nascūtur oliue. Si eni me in hoc oliueto semel introduxeris: tū nō solū de frōdibus sed et de oliuis colligāq tibi placitū sacrificiū de ipsis quotidie offeram.

¶ Quod beata virgo dicitur platanus Assimilatio.viij. xv

Platano assimilatur virgo bñdicta. Pmo rōne adaquationis.qz sicut platanus optime crescit iuxta aqs. Fm illud Ouidij in.ij. de reme.amo. Quā platanus riuo gaudet: q̄ popul' vnda. Et q̄ limosa cāna palustris humo. Ita btā virgo optime creuit iuxta aquas diuine gratie.z iō illis versibus nos addere possumus z dicere. Gratia sic sanctam fouit diuina Mariā. Et ppter hoc ipsa inqt Eccli.xxiiij. Quasi platan' exaltata sum iuxta aquas. Scdo assimilat platano ratiōe equationis.qz sicut platanus licet ascendat in altū.iuxta illud Uirgilij in culice. Nā pmū prona surgebāt valle patētes Aeree platani.tū ad altitudinē cedri lybani nō ascendit.iuxta illud Eze.xxxj. Et platani nō fuerunt equales frondibus illius. trāssumptiue in ca. pncipiū.de pe.di.ij. Sic beata virgo lz in altum ascēderit p virtutū oim sublimitatē nō tū puenit vsq ad altitudinē cedri.i.filij sui. Tertio assimilatur platano rōne insertionis qz sicut platanus lz de se sit sterilis.tū si inserat facit bona poma.iuxta illud Uirgilij in.ij. Geor. Et steriles platani malos gessere valētes. Sic beatissima virgo licz ppter votū virginitatis esset sterilis.tū p insertionē spūsancti pduxit ex se z ptulit in vtero suo pomū dulcissimū paradisi. Quarto assimilat platano rōne dilatatiōis scz filiorū. Platanus. eni ē arbor sic dicta ppter latitudinē filioz. vt ait Isid. xvij. etym. eo q eius folia sunt patula z ampla. Nā platos grece planū dr latine. Folia aūt virgis bñdicte.i.eius virtutes quib' ornata fuit ei' vita: fuerūt patula p exēplū.z ampla p meritum z tamen plana.i.humilia p despectū.qz quantūcunq esset gratia z vtutib' plena.tū se semper hūiliabat z despiciebat ancillam dei se vocando. Quinto assimilat platano rōne cōplexionis.qz platanus est arbor frigida z sicca: vt dicitur i li.de ppe.re.z beata vgo ab oi ardore auaricie frigida fuit.z ab omni humore concupiscentie sicca.qz terrena toto corde despexit.z nihil in se concupiscētie habuit. Sexto assimilatur platano rōne curationis. Nā folia platani ad curādas passiones calidas z humidas isti mitates sunt valde vtilia qz humorē desiccant z calorē tēperant. reuma restringūt.z cōtra tumorē calidum oculorū iuuant. Fm Diasco. put etiā ponit in lib. de ppie.re.z a Plinio in.xij. lib. naturalis histo. Similiter etem folia beate virginis.i.eius verba q̄nq ardorē auaricie tēperant. sicut qn dixit in suo cā tico. Esurientes impleuit bonis zc. q̄nq vero humorē luxurie desiccant. sicut qñ dixit angelo: qm virū nō cognosco Lu.i. Q̄nq etiam fluxū reumatum.i. cogitationū coartant. Nam velut reuma capitis ad inferiora fluens est cogitatio mentis ad inferiora tendēs. quā virgo benedicta suo verbo z exēplo ad superiora reuocat z restringit di. Magnificat aīa mea dñm. Et exultauit spūs meus in deo salutari meo. Dicit enim in deo z non in mundo Item contra tumorem idest superbiam iuuāt ei' verba cū dicit. Fecit potentiā in brachio suo: dispersit superbos zc. Deposuit potētes de sede zc. Dicit qz vnicuiq supbo illud. Job.xv. Quid te eleuat cor tuū: z quasi magna cogitās attonitos habes oculos: Quid tumet cōtra deū spūs tuus.

¶ Quod beata virgo dicit cynamomū. Assimilatio.ix. xvi

Cynamomo assimilat virgo btissima. que Eccli.xxiiij. inquit. Sicut cynamomū z balsamuz aromatizans odorē dedi. Est aūt cynamomū spēs sicca. calida z aromatica. Fm diascoridē z Platearium put etiam ponitur in lib. de proprie. rerū de qua specie fit mentio in.l.fin.ff. de publi. Et similiter ipsa fuit sicca in carne p tēperantiā z parcitatē. Calida in aīa per feruorezt charitatē.z aromatica in vtroq propter mundiciā z puritatē. Est aūt sciendū. q cynamomum cognoscitur per quinq signa quando est bonū. ppter que virginē bñdictā merito representat. Primo ex colore. qz nō dz esse pallidum. nec nigrū: sed subrufum vt dr in lib. de pprie.re. Et similiter btā virgo nō fuit pallida per vanam gloriam. nec nigra p alicuius peccti maculam: sed subrufa p charitatē succensam. iuxta illud qd inqt Hier. in sermone assumptionis di. Totā ipsaz incanduerat diuinus amor. totamq repleuerat spūsancti gratia: vt in ea nihil esset qd mūdanus violaret affectus. sed ardor continuus. ac pfusi amoris ebrietas zc. Scdo cognoscitur ex odore: quia ex sua aromaticitate multum cōfortat cerebrum.z fluxum restringit. vt dicitur in pdicto lib. de pprie. re.

A cerebro aũt fluũt sensus ꝛ motus. Odor igit̃ sanctitatis beate virginis cõfortat virtutẽ motiuã: dum eã allicit ad bñ operandũ confortat etiã virtutẽ affectiuã: duz illã inflãmat ad diligendũ. Item virtutem intellectiuã: dum eam illuminat ad cognoscẽdũ. Iste etiã odor sue sãctitatis restringit fluxũ carnalitatis. ꝛ ideo assimilatur odori thuris. cuius virtute restringitur fluxus reumatis. Vñ ei dr̃ Can. iiij. Odor vestimentorũ tuoꝝ sicut odor thuris. Tertio cognoscitur cynamomũ ex sapore. q2 appetituz acuit. ꝛ ideo in salsamentis poni consueuit et similiter btã virgo inflãmat nostrũ desideriuz ꝛ acuit appetitũ. Unde Eccli. xxiiij. ipsa inqt Qui edũt me adhuc esuriẽt ꝛc. Quarto cognoscitur ex subtilitate. grossum enim cynamomũ non est bonũ: sed subtile. vt dr̃ in. d. lib. de ppe. re. Et simil'r btã virgo nõ fuit grossa p supbiaz sed subtilissima p maximã humilitatẽ. Unde illi dixit deus Ezech. xvj. indui te subtilib9. Subtilibus eñ eã vestiuit. qñ dedit ei hũilitatem i corde. ꝛ mansuetudinẽ in conuersatione cynamomũ etiã in hoc figurat humilitatẽ ipsius ꝟginis. q2 situ breui nascimur ramo hũili ac depresso. vt inquit Solinus in li. de mirabilibus mũdi. Quinto cognoscitur cynamomũ ex virtute. Qñ eñ est bonũ ac laudabile h3 multiplicẽ virtutem vt dr̃ in p̃dicto li. de ppie. re. de qua etiã tractat Plinius li. xij. naturalis histo. ꝛ valet maximẽ contra labioꝝ defectũ. i. pctã locutionũ. Ista aũt locutionũ vulnera sanat btã ꝟgo sua locutione moderata. Oĩa eñ sua verba fuerunt nostroꝝ vulnerum medicina ꝛ nostrarum locutionũ exẽpla. Ipsa eñ fuit discreta in inquirendo. hũilis in obediẽdo. ꝛ pia in cõpatiendo. vt declarauimus in. vij. parte hui9 sermonis. Item fuit curialis in salutando. qñ salutauit Elizabeth Luce. j. ꝛ fuit grata in regratiãdo. qñ sc3 dei bñficia recognoscẽs regratiata est deo di. Magnificat ꝛc. Itẽ fuit moderata in reprehẽdendo. qñ vt h̃r Lu. ij. dixit. Fili qd fecisti nobis sic? Fuit q3 sapiens in consulẽdo. qñ ministris nuptiarũ dixit. Quodcũq3 dixerit vobis facite. Johã. ij. Propter istas autem proprietates quas h3 beatissima virgo. dicit de illa sponsus eius celestis. Fistula ꝛ cynamomuz cũ vniuersis lignis libani ꝛc. Ipsa q3 suo sponso dicere põt in bonũ illud Prouer. vij. Aspersi cubile meũ cynamomo.

¶ Quod beata virgo dicitur balsamum. Assimilatio. x.

O

Beatissima virgo assimilat̃ balsamo. Est aũt balsamum arbor siue frutex duoꝝ cubitorũ in quantitate. similisq3 viti in stipite. in folijs vero rute vt dicit Isid. xvij. lib. ethymo. ꝛ sicut dicit glos. sup. ij. Can. olim balsamũ nascebat̃ in vineis engaddi. ꝛ instar vinee colebat̃. s. in hortis reg ijs. quorũ maior. xx. iugerũ erat. vt etiam inqt Plinius li. xij. natu. histo. Sed sicut legit̃ in q̃dam historia facta captiuitate iudeoꝝ Cleopatra regina illas vites in egyptũ transtulit. ꝛ in quodã cãpo vbi sunt. vij. fontes ipsas plãtauit. In vno quorum fontiũ dicta virgo dum in egyptũ fugeret dicitur lauasse puerũ Iesum. ꝛ fascias ꝛ alia lintea mina qbus inuoluebatur ei9 corp9. vñ dicũtur ille vites nõ ferre fructũ nisi a xp̃ianis solũmõ excolant̃. ꝛ si ad aliũ locũ portent̃ ꝛ ibi plantẽt̃ nõ apprehẽdunt nec radices faciũt nisi cũ p̃dicti fontis aqua balneent̃ ꝛ solũ ibi tãdiu viuũt ꝛ fructificant q̃diu cũ p̃dicta aqua nutriuntur Sicut aũt dicit glo. sup Eccli. xxiiij. Oĩa que in balsamo sunt virtuosa sunt. s. lignũ. fructus et liquor. de cuius virtutib9 ponit Plinius vbi. s. ꝛ diffuse ponitur in lib. de ppri. re. sed breuitatis cã oẽs eius pprietates nõ refero. Sufficiat aũt in gñali dicere. q2 vt dicit Plinius vbi. s. Balsamũ ẽ arbor tota medicinal3. lignũ q̃dẽ est ꝟtuosũ ꝛ odoriferũ fruct9 ꝟtuosior liquor autẽ ẽ ꝟtuosissim9 ꝛ suauissim9. Et iõ bñ p balsamũ virgo bñdicta significat. q2 oĩa que in ipsa fuerunt virtuosa ꝛ odorifera extiterũt. p lignũ aũt intelligit̃ eius corpus ꝟgineũ. cortex vero huius ligni fuit ei9 cõuersatio exterior. semen aũt huius balsami fuit eius aĩa benedicta in terra munda idest in carne virginea seminata. Dico igitur primo. q2 istud lignum. i. corpus virgineũ intantũ fuit virtuosuz: q2 deũ traxit ad suũ vterũ: vñ ipsa virgo inqt Can. j. dum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorẽ suauitatis. Nard9 eñ est herba aromatica et nigra de qua etiã p̃ciosum cõficit̃ vnguẽtũ: ꝛ significat beatã virginẽ cui9 corp9 fuit aromaticũ p odorẽ puritatis. iuxta illud Eccli. xxiiij. Sicut cynamomũ ꝛ balsamum aromatizãs odorem dedi. trãssumptiue in. c. vnico. §. ad exhibendũ de sa. vne. Sed ipsa habuit nigredinẽ humilitatis. iuxta illud Can. j. Nigra sum sed formosa. Itẽ plena fuit vnguẽtis omniũ grãrum. iuxta illud Can. j. Trahe me post te. in odorem curremus vnguẽtoꝝ tuoꝝ. Secũdo fructus balsami est p̃ciosus. est aũt in colore rubicundus in odore aromaticus: ꝛ interius videt̃ esse mel liquidus. Et significat btẽ virginis fructũ benedictũ. s. dñm nostrũ Jesum xp̃m. In quo fuerũt tres substãtie. s. caro q̃ fuit in passiõe rubicunda. iuxta illud Esa. lxiij. Quare rubrum est indumẽtũ tuũ ꝛc. ꝛ aĩa que fuit aromatica idest odore oĩm virtutũ repleta. iuxta illud Can. iij. sicut virgula fumi ex aromatibus Et diuinitas que est dulcedo et suauitas nostra: iuxta illud Eccli. xxiiij. Spiritus meus super mel dulcis ꝛc. Tertio dico q2 in balsamo est liquor preciosissimus. Rami enim balsami rescindũtur: ꝛ inde stillat liquor balsami miri odoris vt ait.

Isid. xvij. lib. etymo. Et iste odor fuit in beata virgine. que dicit: Eccli. xxiiij. Quasi balsamū non mixtum odor meus. Et potest intelligi iste odor vel de odore vteri virginalis. vel de odore sue sanctitatis. Qn enim ipsa benedicta virgo habebat in vtero xpm tunc ibi habebat balsamum. & ideo ibi fuit odor balsami non mixti. Nulla em̄ fuit commixtio naturarū: quia natura diuina & humana non fuerūt mixte sed vnite. Unde canit ecclesia. Id qd̄ fuit permansit et qd̄ non erat assumpsit. Non etiam ibi fuit commixtio seminū: q: virgo non concepit de humano semine. sed mystico spiramine. Nec etiā fuit in benedicta virgine commixtio vitiosa p aliquod pctm̄. aliter nō posset in veritate dicere p̄dicta verba. quasi balsamum nō mixtum odor meus. Non em̄ fuisset balsamū nō mixtū si cui ea commixtum fuisset originale peccatum. Erubescant ergo & iam suis cauillationibus finem ponāt. qui hactenus ostendere conati sunt hoc purissimū atq; impermixtissimū balsamū fuisse putredine atq; fetore originalis peccati contaminatum. ¶

Quāuis aūt in cōceptione virginali nō fuerit aliqua mixtio. fuit tñ ibi triplex cōiūctio. Nam sicut dicit Ber. cōiuncta sunt adinuicem deus & hō mater & virgo. fides & cor hūanū. Si aūt p illa verba quasi balsamū non mixtum odor meus. intelligamus odorē sanctitatis virginalis Est sciendū q̄ balsamo aliqñ admiscetur oleum. aliqñ mel & sic sophisticatur & falsificatur atq; corrūpit. Sunt em̄ quidā admixti melli carnalis delectatiōis. & aliqui qui habent solū oleū exterioris nitoris. & iō sūt balsamum sophisticatū. Btā aūt virgo fuit balsamum nō mixtum. q: nūq̄ dilexit mel carnalis delectationis. s; seruauit semp integerrimam virginitatem. nec habuit tñ oleū exterioris nitoris. sed dilexit interiorem sanctitatem. iuxta illud ps. xliiij. Ois gloria ei⁹ filie regis ab intus. Balsamum aūt nō mixtum & verū a balsamo mixto & sophisticato per quatuor signa cognoscitur. per q̄ etiā ṽgo btīssima esse balsamū verū & nō mixtum. pbaē. Primū signū est q: balsamuz purū si ponaē in veste vel in pāno lineo ipsum nō maculat nec inficit. vt dicit. Isid. lib. xvij. etym. & etiā ponit in lib. de pprie. re. Si autem est mixtum statim p maculas se diffundit. Pulchritudo mulieris sepe aspicientem cōmaculat q̄si balsamū mixtum. iuxta illud Eccli. ix. Propter spēz mulierē multi pierūt. Pulchritudo āt btē ṽgis q̄si balsamū purū nullū aspiciētē vnq̄ maculabat s; poti⁹ odore sue sctitatē corda penetrās maculas abstergebat. & illicitos motus extinguebat. Scd̄z signū ē. q: si balsamū purū ponaē in aqua statim fundū petit. & ibi quiescit. Si vero est balsamū mixtū. statī sup aquā enatat. vt ait Isido. vbi. s. Aqua aūt est fluxus mūdanaꝝ delitiaꝝ. diuitiaꝝ & honoꝝ. In qua aqua cū aliqui ponunē mox supenatāt & extollunt tanq̄ balsamū mixtū. Btīssima aūt virgo in maximo honore posita se nō extulit: s; mox fundū humilitatis petijt di. Ecce ancilla dñi. Tertiū signū est: q: balsamū verū si ponaē in lacte statim coagulat. balsamū vero mixtū in ipso lacte diffunditur. vt ait Isid. vbi. s. Sciēdū est aūt q̄ est quoddā lac liquidū: & quoddā coagulatū & quoddā pingue. Ceteri vero sancti fuerūt lac liquidū: q: a diuina grā aut effluxerunt: aut effluere potuerūt. Et ideo dicebat apostolus ad Heb. ij. Op; nos obseruare ea q̄ audiuim⁹ ne pereffluamus. Apli aūt post aduētū spūssancti fuerūt quasi lac coagulatū: q: fuerūt in gratia dei solidati & firmati: vñ cātatur de eis: sicut lac coagulati sunt. Btā autem virgo nūq̄ fuit lac liquidū: q: fuit in instanti sue conceptiōis sanctificata: & in conceptione diuini verbi taliter in diuina grā cōfirmata & stabilita. Uñ de illa exponi pōt illud ps. lxvij. Mons dei mons pinguis. Mons in quo bene placitū est deo habitare in eo. Fuit em̄ mons per virtutū altitudinē: et coagulat⁹ pp̄ter grē cōfirmationez: & pinguis pp̄ter spiritussancti plenitudinē. Quartum signū est: quia si balsamū verū in manu teneatur: & radio solis exponatur statim calescit et ignescit ita vt vix in manu teneri possit. ſm Isid. vbi. s. Balsamum autē mixtū nihil horū facit. Radi⁹ solis est virt⁹ spiritussancti q̄ istud verū balsamuz. i. ṽginis animum ita calefecit: q̄ totuz igne diuini amoris inflāmauit. & quodāmō in solē cōuertit. Et ideo Apo. xij. describitur ipsa ṽgo amicta sole. Recte ergo btīssima virgo p balsamū designatur. Et maxime q: ipm̄ balsamū figt odorē bone fame. c. vnico in fi. pme col. de sa. vn c. Et ipa totū mūdū sue bone fame odore repleuit.

¶ Qd̄ btā ṽgo dr̄ myrrha. Assimilatio. xj. ¶

Sciendū est q: triplex myrrha inuenitur. s. myrrha prima electa & pbatissima. Myrrha prima est pnīa & amaritudo icipiētiū. De qua dicit Cāt. v. & in. c. vnico. §. hoc vnguēto. de sa. vnc. Manus mee distillauerunt myrrham. Myrrha electa est pnīa claustralium. qui dicunt cum propheta ps. lxxxiij. Elegi abiectus esse in domo dei mei magis q̄ habitare in tabernaculis peccatorum. quorum qlibet recte viuens dicere potest illud Eccli. xxiiij. Quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris. Myrrha probatissima est pnīa perfectoꝝ. quoꝝ qlibet dicere potest illud Cāt. v. Digiti mei pleni sunt myrrha probatissima. Isti enim solo desiderio celestis patrie et dei amore affliguntur. Beata autem virgo voluit habere myrrham primam cū penitentib⁹. cū tñ ipsa esset innocētissima. Myrrham q; electaz cū claustralibus

cum tamen omniũ claustraliũ esset magistra: ⁊ myrrhã ꝓbatissimã cum ꝑfectio: quia ipsa fuit sup oẽs puras creaturas ꝑfectas ꝑfectissima. ⁊ ideo illi inq̃t Dauid ps. xliiij. Myrrha ⁊ gutta et casia a vestimẽtis tuis ⁊c. ⁊ ipsa beatissima virgo dicere potest in bono illud Prouerb. vij. aspersi cubile meũ myrrha. Ipsa eñ habuit in se oẽs ꝓprietates myrrhe. de quib⁹ tractat Plinius in. xij. lib. naturalis histo. ⁊ Diasco. ⁊ author li. de ꝓprieta. re. Inter alias aũt virtutes myrrhe: est reumata ⁊ flux⁹ inordinatos restringere: digestionẽ ꝯfortare: viscosos hũores purgare: a putrefactione ꝑseruare: fetorẽ emũdare: labiorũ vlcera curare: cerebrũ cõfortare: vermes necare: carnẽ supfluã corrodere ac bonã ⁊ sanã ꝯseruare. Beata aũt virgo nos a fluxu illicito restringit. ad bene incepta digerẽda ⁊ ꝑficiẽda ꝯfortat: malas a nobis affectiones auferẽdo cor nostrũ purgat: a peccati putrefactione nos ꝑseruat: fetorẽ mali exẽpli a nobis elõgat: a delicto labiorũ sanat: intellectũ nr̃m ꝯfortat: vermes carnalitatũ occidit: a nobis curas supfluas tollit: ⁊ in bono ꝓposito nos ꝯfirmat ⁊ ꝑseuerare facit. quia igit dña nostra in se habet oẽs virtutes myrrhe ⁊ aliorũ aromatũ et vnguẽtorũ. ideo de ipsa inq̃t eius spõsus celestis Cant. iiij. myrrha ⁊ aloe cum omnib⁹ primis vnguẽtis. ⁊ ꝓpterea cum de ipsa humanitatem accepit dixit illud Canti. v. messui myrrham meã cum aromatib⁹ meis. Recte ergo filius virginis appellat̃ myrrhe fasciculus. vnde ipsa de illo ait Can. j. fascicul⁹ myrrhe dilectus meus mihi. Inter vbera mea cõmorabit̃. et eiusdẽ lib. c. v. de ipso etiã ait. labia ei⁹ lilia distillãtia myrrhã primam. R

O Igit̃ dñe deus da mihi hanc gratiam vt vadã ad montẽ myrrhe ⁊ ad collẽ thuris Canti. iiij. Iste eñ mons myrrhe odorifere est virgo beatissima mater tua que semp fuit tota odorifera. ⁊ quid mirũ cum ipsa fuerit vas plenum balsamo tue sapiẽtie. Eccli. xxiiij. Quasi balsamũ non mixtũ odor me⁹: ⁊ hort⁹ plenus illo omnis mũdicie. Can. ij. sicut liliũ inter spinas: sic amica mea inter filias. Alabastrũ quoq plenũ vnguẽto deuotionis ⁊ gratie. Can. iiij. odor vnguẽtorũ tuorũ super oĩa aromata. Ipsa etiã fuit apotheca plena aromatib⁹ virtutum. Can. v. gene tue sicut areole aromatũ. vbi Bernar. ait. si vas pigmẽtarij diu seruat aromatũ fragrãtiã: quãto magis apotheca omniũ gratiarũ in qua celestis pigmẽtari⁹ cũ oĩbus suis vnguẽtis se collocauit: ⁊ cum omnib⁹ suis delitijs accubuit. fuit etiã cellariũ plenũ vino celestiũ doctrinarũ. vñ ipsa inq̃t Can. ij. Introduxit me rex in cellã vinariã. ⁊ Can. vij. ei dr̃. guttur tuũ sicut vinũ optimũ. Notãdũ est autẽ ꝙ odor multipl'r causari ꝯsueuit. Primo ex concrematiõe sicut thus ꝯcrematũ in igne reddit odorẽ iuxta illud Eccli. l. quasi thus redolens in dieb⁹ estatis. ⁊ quasi thus ardẽs in igne. aliqñ ꝯo causat̃ ex ꝯtritione: sicut aromata integra parũ redolẽt: sed ꝯtrita ⁊ in puluerẽ redacta magnũ odorẽ faciũt. Aliqñ aũt ex apertione sicut balsamũ in vase clausum odorẽ non reddit: sed vase fracto vel aperto odorẽ diffundit: vnde de Magdalena dr̃ Jo. xij. ꝙ postq̃ alabastrum vnguẽti fregit: domus impleta est ex odore vnguẽti. Aliqñ etiam causat̃ ex diuersorũ florũ ⁊ herbarũ redolentiũ aggregatiõe: sicut pratũ plenũ diuersis florib⁹ ⁊ herbis redolentib⁹ magnũ facit odorẽ. vñ dicebat Isaac de filio suo Jacob Gen. xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui benedixit dñs. Maxime aũt tunc flores ⁊ herbe ꝯsueuerũt redolere qñ a vẽto australi fuerint ꝑflate: iuxta illđ Canti. iiij. Surge aquilo ⁊ veni auster ꝑfla⁹ hortũ meũ: ⁊ fluant aromata illi⁹. Istis aũt quatuor modis odor causabat̃ in virgine gloriosa. Primo ex ꝯcrematione. Ipsa eñ triplici igne tota fuit cõcremata. s. igne doloris. dũ filij sui acerbam passionẽ cogitabat. Igne desiderij. dũ ad filiũ suũ pergere estuabat. ⁊ ea que dixerat ⁊ fecerat memoria reuoluebat: ⁊ igne amoris quia tota erat ignita ⁊ in amorẽ cõuersa. De quo triplici igne dicit Hiero. in ser. assumptiõis. Quãtis putas eadẽ virgo filij dolorib⁹ afficiebat̃: quo amore cruciabat̃ ⁊ quo desiderio estuabat: duz alo reuoluebat cũcta que viderat et audierat. Puto ꝙ quidquid humane virtutis est cogitare non sufficiat. nam ⁊ si diligebat ex toto corde Christũ: nobis tñ inflãmabat̃ quotidie presentia eius absens affectib⁹ desideriorũ: quam nimirũ totã spũssanct⁹ repleuerat gratia ⁊ totam incãduerat diuin⁹ amor ⁊c. Ex tãta igitur istius ignis ꝯcrematione magnũ de corde suo holocaustũ faciebat: qđ deo magnũ odorẽ reddebat. vñ in hui⁹ figura dr̃ Gen. viij. ꝙ noe obtulit super altare holocaustũ deo: odoratusq̃ ẽ dñs odorẽ suauitatis. dr̃ aũt holocaustũ sacrificiũ qđ totũ est incẽsum. Cor igit̃ btĩssime virginis deo fuit odoriferũ holocaustũ: quia totũ fuit incẽsum igne doloris ⁊ igne desiderij celestis: ⁊ igne amoris. Secũdo causabat̃ i ea odor ex ꝯtritione siue pulurizatiõe. vñ de ipsa inq̃t eius celestis spõsus quasi admirãdo Cant. iij. que est ista que ascẽdit per desertũ sicut virgula fumi ex aromatib⁹ myrrhe ⁊ thuris: et vniuersi pulueris pigmentarij. per aromata enim intelliguntur dei bñficia: que ipsa pistillo deuotionis in corde suo terebat: dum illa mente sedula cogitabat. Per myrrham vero significantur amaritudines passionis filij sui: quas ipsa pistillo doloris in corde suo terebat. dum eas frequẽter mente sedula cogitabat: ⁊ amara suspiria emittebat: per thus autem significantur eius inflata ⁊ odorifera desideria. que

ipsa pistillo amoris terebat: dū ea in corde suo nouis desiderijs renouabat. Per vniuersos ꝟo puluereš pigmētarij intelligunt eius virtutes quas ipsa pistillo laboris terebat: dum virtutes suas per opera ꝯtinua exercebat. Illi enim habēt virtutes integras qui eas habēt ociosas: et per multa bona opera exercitatas. Dicit ergo: que est ista que ascēdit ꝛc. Uirgula fumi ꝑcedēs ex aromatib⁹ est beneficioꝝ dei assidua recogitatio. Uirgula ꝟo fumi ꝑcedēs ex myrrha: est passiōis sui filij amara recordatio. Uirgula ꝟo fumi ꝑcedēs ex thure: est desyderioꝝ celestiū ꝯtinua renouatio. Uirgula aūt ꝑcedēs ex vniuersis puluerib⁹ pigmētarij: est virtutū suarū assidua exercitatio. Magnū ergo odorē faciebat deo que sic terebat eius bñficia ꝑ meditationē ꝛ filij sui supplicia per dolorē ꝛ celestia desideria per feruorē: ꝛ oēs virtutes ꝑ exercitationē. vñ de ipsa dici pōt illud Num. xi. frāgebat mola ꝛ terebat in mortario. s. cordis sui omnia ꝑdicta: ex quoꝝ ꝯtritione emanabat fragrātissimus odor. Tertio causabat odor in ea ex apertiōe. Odor eīn suus nō fuit clausus sed aptus ꝛ manifest⁹ intātum ꝙ ascēdit in celū: ꝛ penetrauit infernū. ꝛ diffusus est per totū mūdum. Nam odor sue humilitatꝭ ꝛ virginitatꝭ in celum ascēdit: ꝛ deum ac angelos letificauit. et ideo assimilat nardo. Cant. j. Dum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorē suauitatis. Nardus enim est herba parua ꝛ odorifera: et inquantū est parua significat eius humilitatem. inquantū ꝟo est odorifera significat eius virginitatē. Odor aūt sue sanctitatis infernuz penetrauit: ꝛ sanctos patres in limbo existētes recreauit: ꝛ demones terruit ac conturbauit: et ideo assimilat odori vinee. Cant. ij. vbi dr. Uinee florētes odorē dederūt. Odor eīn vinee homines recreat: sed serpētes ꝯturbat: ꝛ sic odor sanctitatis eius sanctos patres ꝯfortauit: ꝛ demones expulit ꝛ ꝯtristauit. Odor ꝟo sue fecūditatis totū mūdū suauitate repleuit: ꝛ ideo assimilat odori vnguētoꝝ. In tantū eīn oēs hoīes odore fecūditatis sue fūt attracti ꝙ post ipsam trahi ꝛ currere semꝑ exoptāt dicētes Cant. j. Trahe me post te: in odorē curremꝰ vnguētoꝝ tuoꝝ. Quarto causabat in ea odor ex diuersoꝝ floꝝ ꝛ herbarū. i. virtutū aggregatiōe. nam in ea fuit liliū mūdicie: rosa rubēs charitatis immense: viola humilitatis ꝓfunde. myrt⁹ tēperantie: cum ceteris florib⁹ virtutū ꝛ gratie. Iste aūt virtutes in ea fuerūt valde odorifere: quia austro spūssancti fuerūt perflate. Auster eīn est ventus calidus humidus ꝛ fecūdatiuus. Auster igitur spūssancti eam inflāmauit per amorē: et humectauit per deuotionē: atqꝫ fecūdauit per bonoꝝ operū multiplicationē. ita ꝙ ipsa semꝑ deo obtulit holocaustū suauissimi odoris. atqꝫ incēsi sicut ꝑcipitur offerri Num. xxviij. O. igit virgo odorifera que scisꝙ vnguēto ꝛ varijs odorib⁹ delectat cor. Prouer. xxvij. ostende mihi cellam aromatū ꝛ odoramētoꝝ vnguenti optimi. Esa. xxxix. vt odorem suauitatis suscipiam. Ezech. xx. ve etenim illis qui nares habent et non odorabūt. ps. cxiij. veh illi de quo dici pōt illud Eccli. xxx. non manducat nec odorabit. s. odorem tue deuotionis ꝛ sanctitatis quem per orbem vniuersum diffudisti. odorē. s. bone opinionis ꝛ fame. de quo tractat in. c. licet. ɔ̄ accu. odorem inquā omnis boni exempli. tu eīn sem per dicere potuisti illud. ij. ad Coꝛ. ij. Christi bonus odor sumus in omni loco. trāssumptiue in. c. nabuchodonosor. xxiij. qō. iiij. ꝛ in. c. vnico. §. ad exhibendū. de sa. vnc. Tu ita ab instanti tue ꝯceptionis odorib⁹ omniū gratiarū repleta esꝙ semper illam fragrantiā tenuisti. iuxta illud cōe ꝓuerbiū. Quod noua testa capit inueterata sapit. Et illud qō inquit Horati⁹ in epistolis. Quo semel est imbuta recens seruabit odorem Testa diu.

¶ Quod beata virgo dicitur Uitis. Assimilatio. xij. S

Viti assimilat beata virgo multis rationib⁹. Primo ratione radicis. nam vt vitis fructifícet bonū liquorē dꝫ esse plātata ꝛ radicata i loco in quo reuerberet calor solis: et vbi sit puritas aeris ꝛ dulcedo terre. Calor eīn solis est viti necessari⁹: ꝛ quāto directius ꝛ diuturnius respicit solē: tāto fructū exhibet dulciorē. Item aer clarus ꝛ purus est viti valde ꝓficuus. ꝛ ecōtrario aer nubilosus est illi multū nociuus. Item terra dulcis est ci valde vtilis ꝛ ad bonū fructū producēdū adiuuatiua: ꝛ ecōtra est de amara. fm Uergi. in. ij. georgico. ꝛ ꝓpter hoc in collibus bene altis ac soli expositis ratione dulcis humoris ꝛ puri aeris ac fortis caloris vinee multū bene fructificāt: et supradicta omnia habentꝭ in lib. de ꝓprieta. rerū. In isto loco alto radicata fuit beatissima virgo. i. in altitudine ꝯtēplationis ꝛ sanctitatꝭ. vñ ps. lxxxvj. dr de illa. Fundamēta eius in mōtibus sanctis. Item radix sui cordis fuit optime reuerberata radijs ꝛ calore solis. i. feruore charitatis ꝛ diuini amoris. habuit etiā serenitatem ꝛ claritatē aeris. i. nitorē puritatis i mēte. Item dulcedinē terre. i. dulcorē benignitatꝭ in ꝯuersatione ꝛ suauitatē virginitatis in carne. Secūdo fuit similis viti rōne stipitis. Stipes eīn siue lignū vitis inter arbores multum crescit: vñ supra domos ꝛ arbores ꝛ circa fenestras domoꝝ circūduci potest. ꝛ similr beatissima virgo sup omnes sanctos ꝛ sanctas magis creuit. in merito ꝛ in gratie cumulo. iuxta illud

Prouer.

Prouer.vlti.multe filie ꝯgregauerũt sibi diui=
tias tu ꝟo supgressa es vniuersas.Itẽ ipsa cir
cũit fenestras ⁊ domos.i.alas suoꝝ deuotorũ
sua ꝓtectione.iuxta illud Sap̄.vj. Dignos se
ipsa circũit querẽs ⁊c.immo ipsa circũit totum
mũdũ.vñ Cãti.iij.dicit.Surgã ⁊ circũibo ciui
tatẽ ⁊c.O vitis dignissima que nõ solũ circũit
vniuersum orbẽ ꝓtegẽdo.sed etiã circũit celuz
illustrando.vñ ipsa inqͥt Eccli.xxiiij.Gyrũ celi
circuiui sola.Tertio fuit similis viti in palmi=
te.Palmes eñ vitis naturalr̃ est flexibilis:⁊ il
lud qđ apphendit quibusdã capreolis q̄si qui=
busdã brachijs ꝯstringit.quoꝝ adminiculo in
alta se erigit:⁊ a vẽtis ac pluuijs tutus ꝯsistit.
vt dicit Isido.xvij.etymol.Et silr̃ anim⁹ beate
virginis fuit per fidẽ ad ꝯsentiendũ flexibilis.
cũ dixit angelo.Ecce ancilla dñi ⁊c.Itẽ christũ
filiũ suũ non solũ brachijs carnis dulciter strin
xit ⁊ tenuit.sed etiã brachijs ale.s.intellectu p
fidem:⁊ affectu per charitatẽ.ita ꝙ ip̄m nunq̄
dimisit.vñ Cãti.iij.inquit.Tenui illũ nec di=
mittã:⁊ cum illo ascẽdẽs in altũ de virtute in
virtutẽ sic ad alta ꝑuenit:ꝙ nec vẽto ꝑsecutio=
nis:nec pluuia tẽtationis ab eius fide vel amo
re discessit.Quarto assimilaꝛ viti ratione fron
dium siue foliorꝝ.Folia eñ vitis vulnera mun
dant:⁊ mũdata sanãt.vt đ in lib.de ꝓpriet.re.
⁊ beatissime virginis verba sicut q̄dã saluber=
rima folia vulnera vitioꝝ nostroꝝ mũdãt ⁊ sa
nant:vt patere potest ex dictis in.viij.⁊.ix. par
te huius sermo.Quinto fuit similis viti ratio=
ne floris.In estate eñ vitis floret:⁊ odor floren
tis vinee expellit omne venenosũ:vnde fugiũt
serpẽtes dum vinea floret.vt đ in p̄dicto li.de
ꝓprie.re.Tanq̄ igitur flores vitis fuerũt mores
beatissime virginis:qui tanti odoris.i.tãte ho
nestatis fuerũt ꝙ oẽs serpẽtes.i.venenosas co
gitationes ⁊ tẽtationes a cordib⁹ aspiciẽtiũ ef=
fugabãt.vt.s̄.sepe diximus.vñ dicere possumus
illud Cãti.ij.Flores apparuerũt in terra nr̃a.
i.in virgine Maria.Sexto assimilaꝛ viti in li=
quore.Ex vite eñ ꝓcedit primo liquor aque:q̄
ab ipsa vite putata ⁊ incisa exit aqua ad modũ
lachryme.nã cum vitis vulneraꝛ tpe veris:la=
chrymas de se emittit:⁊ similr̃ q̄ñ tpe veris fuit
beata virgo vulnerata ꝓpter passionẽ filij sui.
iuxta illud Lu.ij.⁊ tuam ipsi⁹ animã ptrãsibit
gladius:amarissimas lachrymas emisit q̄ tãte
fuerũt virtutis:ꝙ ad cõpassionẽ filiũ eius incli
nauerũt.vñ eã ex cõpassione discipulo cõmen=
dauit dicẽs in cruce beato Ioãni euange.Ecce
mater tua.Ex vite etiã ꝓcedit liquor vini:qui
moderate sumpt⁹ corpora plus q̄ oẽs alij liq̄=
res ꝯfortat:⁊ letificat cor hoĩs.ps.ciiij.⁊ not.in
glo.in.l.j.ff.de peri.⁊ cõmo.rei vẽdi.Item mul
tas infirmitates ⁊ morbos curat:atq̄ nutrimẽ
tum bonũ p̄stat.vt inq̄t Isido.lib.ety.Et similr̃
p̄dicta oĩa facit beatissima virgo deuotis suis.

Nam deficiẽtes ꝯfortat de quib⁹ dicere põt il=
lud Zacha.x.Cõfortabo eos in dño.Letificat
etiã merẽtes.vñ ait Esa.lvj.Letificabo eos in
dño.⁊ Hiere.xxxj.Cõsolabor eos ⁊ letificabo a
dolore suo.Item curat lãguẽtes.vñ de ipsa ex=
poni potest illud Iob.v.Man⁹ eius sanabũt.⁊
ipsa inquit deuoto suo illud Hiere.xix. Sana=
bo te a vulnerib⁹ tuis.Suos quoq̄ deuotos nu
trit cibo ⁊ potu celesti.vñ illi dicere possum⁹ il
lud Sap̄.xvj.Angeloꝝ esca nutriuisti populuz
tuũ:⁊ panẽ de celo p̄stitisti eis oĩe delectamẽ
tum in se habẽtẽ ⁊ oĩs saporis suauitatẽ. T

HEc aũt diuina vitis inq̄t Eccli.xxiiij.Ego
quasi vitis fructificaui suauitatẽ odoris:
et flores mei flores honoris ⁊ honestatis.In q̄=
bus verbis ostẽdit qualis fuerit respectu filij ⁊
respectu sui.Primo eñ respectu filij ipsa fuit vi
tis que ꝓtulit fructũ pulchrũ suauissimũ ⁊ odo
riferũ.⁊ ideo dixit.Ego quasi vitis fructifica=
ui.Primo aũt ꝓtulit fructũ pulchrũ:quia fuit
a deo patre sanctificata:⁊ ab omni immũdicia
p̄seruata.Si eñ terren⁹ agricola purgãs vineã
facit vt fructũ plus afferat.vt đ Io.xv.Quan=
to magis celestis agricola sanctificãdo ⁊ p̄ser=
uando hanc vitẽ dignissimã ab omni imperfe=
ctione ⁊ supfluitate:facit eam sup omnes alias
vites que putatiõe indigẽt fructificare? Sancti
ficauit igitur deus pater hãc vitẽ celestẽ.p̄mo
in ei⁹ plãtatiõe.i.in sua ꝯceptione.⁊ ideo ꝓtu=
lit fructũ magnũ ⁊ pulchrũ.Item eã sanctifica
uit in spũssancti sup eã missione:⁊ tunc ꝓtulit
fructũ pulchriorẽ ⁊ maiorẽ:sed cum sanctifica=
uit eam splẽdoris sui.i.filij in eius vtero incar
natiõe:tũc ꝓtulit fructũ maximũ ⁊ pulcherri=
muz.Scđo hec vitis fecit fructũ suauissimũ:q̄a
fuit calore spũssancti excocta.⁊ ideo dicit in ver
bis p̄all.fructificaui suauitatẽ.Tunc eñ vitis
dulcẽ fructũ ꝓducit q̄ñ radi⁹ solis ei⁹ vuã cru
rit.Et ideo đ Cãti.j.Botrus cypri dilect⁹ me⁹
mihi in vineis Engaddi.Olim aũt loc⁹ ille vo
cabaꝛ oculus solis:quia sicut đ.sol recto radio
locũ illũ respicit ꝓpter qđ vuas illas valde ex
urit.⁊ sic vinea illa vinũ suauissimũ producit.
iuxta illud Cãti.ij.Fruct⁹ eius dulcis gutturi
meo.Beata aũt virgo fuit tota igne spũssancti
calefacta.vt ait Hiero.in ser.ad Eustoc.⁊ ideo
fructũ suauissimũ tanq̄ optia vinea ꝓduxit.vñ
Cãti.vij.dixit ei spõsus celestis guttur tuũ si=
cut vinũ optimũ dignũ dilecto meo ad potãdũ
labijsq̄ ⁊ dẽtibus illius ad ruminãdũ.Tertio
ista vitis fecit fructũ odoriferũ:ex eo ꝙ fuit a
dei filio imbalsamata.⁊ ideo subdit in ꝟbis p̄=
all.odoris.Fili⁹ eñ dei que est verũ balsamũ:
nouẽ mẽsib⁹ in ei⁹ vtero habitauit:⁊ tandẽ de
ipsa in natiuitate exiuit.⁊ ideo ipsa bene tũc di
cere potuit verba p̄all.s.botr⁹ cypri ⁊c.Ille eñ
vinee illo tpe balsamũ ꝓducebãt:vñ ipsa fuit
vinea Engaddi:q̄ optimũ ⁊ ꝑfectissimũ balsa=

mum pduxit.s.dñm nrm Jesum Christū.iuxta illud Eccli.xxiiij.sicut cynamomū z balsamū zc.z ibidē.Quasi balsamū nō mixtū odor me⁹. Sicut igitur vitis aquā putrefactā pvertit in vinum suauissimū z odoriferū.sic beata virgo amorē mūdi qui est tanq̄ aqua putrida pvertit in nobis in amorē dei qui est tanq̄ vinū suauissimū z odoriferū replēs animā suauitate deuotionis:z ipsam inuitās ad odorē sue imitationis.Quo gustato statim exclamat dicens illud Cāti.j.trahe me:post te.in odorē curremus vnguentoꝝ tuorum. U

Secūdo principal'r dico q̄ virgo benedicta ostendit:qualis vitis ipsa fuerit respectu sui cum vbi.s.ait.Et flores mei flores honoris z honestatis.Flores em̄ eius.i.virtutes fuerūt corā deo z hoībus valde odorifere:intantū q̄ earū odor deū dilectabat ita vt de ipso dici posset illud Gen.viij.odorat⁹ est dñs odorē suauitatis.Homines quoq̄ recreabat.vñ Cāt.ij.dr. vinee florētes dederūt odorē suū.Demones ēt effugabat.ad qd̄ applicari pōt illud Cāti.ij.capite nobis vulpes paruulas.q̄ demoliunt vineas:nam vinea nostra floruit.Item ipsam in extasim rapiebat.vñ exclamabat Cāti.ij.fulcite me floribus quia amore lāgueo.Istos aūt flores.i.ipsas virtutes habuit cum fructib⁹.i.bonis operib⁹.z ideo inqt vbi.s.flores mei fruct⁹ honoris z honestatis.Sicut em̄ flores oīno sūt inutiles nisi fruct⁹ sequat.sic z ipse virtutes oīno sunt vacue si opera bona nō subsequant cū fieri possunt.z ideo inqt apostolus.ij.ad Cor. vj.Hortamur ne in vacuū gratiā dei recipiatis.De fructib⁹ aūt istoꝝ florū beate virginis dr Cāt.vij.videam⁹ si vinea floruit si flores fructus parturiunt.Ipsa em̄ non habuit virtutes ocyosas.vñ de illa dr Prouer.vlti.Panē ociosa non comedit.Quia aūt omnia opera sua faciebat ad honorē dei:seruās illud apl'i.j.ad Cor. x.Siue comeditis:siue bibitis:siue aliqd aliud facitis:oīa in honorē dei facite:ideo dr ibi:fructus honoris.quia in omni opere suo gloriā et honorē dei intēdebat:quia etiā opera sua faciebat ad vtilitatē z edificatiōnē proximi.iō subdit et honestatis.Eius em̄ opera tā honesta erāt: q̄ omnes vidētes attrahebāt.vt em̄ inqt Tullius in.j.rheto.Honestū est qd̄ sua vi ad se nos allicit:z dignitate trahit.De hac etiā vite pōt intelligi illud qd̄ dr Gen.xl.Uidebā coram me vitem in q̄ erāt tres ppagines crescere paulatim in gēmas:z post flores maturescere. Ex quib⁹ verbis habet q̄ in ista vite fuerunt tres ppagines:z in qlibet ppagine fuerūt tria:scilz gēme:flores z vue.Per tres ppagines intelligūtur tres in trinitate psone:per alia tria que fuerūt in ppagine intelligunt tres in Christo substātie.Ista igit vitis.s.virgo benedicta habuit tres ppagines in se.i.tres psonas diuinas:

personā.s.patris qui Christi incarnationē fecit.personā quoq̄ spūssancti qui sit p grām suā in tali generatione cooperat⁹ est.Itē psonam filij dei:qui in eius vtero humanatus est. In illa aūt ppagine.i.in Christo fuit gemma fuerūt z flores.z vua.i.natura diuina:aīa z caro.Per gemmā em̄ que est principiū floꝝ z fructuū intelligit eius diuinitas:que est causa et principiū omniū rerū.vñ interrogat⁹ xp̄s a Judeis quis esset:Rñdit pricipiū qui z loquor vobis Jo.viij.Per flores aūt intelligit eius aīa q̄ olm virtutū odorib⁹ fuit plena.vñ de illa dici potest illud qd̄ pp̄heta pdixit ps.cij.tanq̄ flos agri sic efflorebit.Per vuam xō intelligit eius caro q̄ fuit plena musto.i.sanguine pcioso.z tādem fuit posita in torculari crucis:z inde emanauit mustū nostre redēptionis:vñ qn̄ angeli dixerūt Christo illud Esa.lxiij.quare rubrū est indumētū tuū sicut calcātiū in torculari.Ipse rñdit.Torcular calcaui solus zc. X

De ista etiā vite pōt exponi illud qd̄ dr Judicū.ix.vbi in parabola recitat:q̄ ierunt ligna vt vngerēt supra se regē z dixerunt ficui oliue z viti vt eis imperarēt.Que psentire noluerūt.Rñdit em̄ ficus q̄ nolebat deserere dulcedinē suā.Oliua xō q̄ nolebat deserere pinguedinē suā:vitis aūt inqt:q̄ nolebat deserere suam iocūditatē.Per ista em̄ tria.s.ficū:oliuā: et vitē:intelligit beata virgo.Ipsa em̄ dr ficus pp̄ter dulcedinē sue pietatis z misericordie.Itē oliua pp̄ter pinguedinē spūalis gratie.Uitis xō pp̄ter letitiā iocūditatis interne:ligna aūt syluarū fuerūt Judei duri z inflexibiles ac syluestres qui libētius voluissent:q̄ beata virgo fuisset princeps sue synagoge q̄ Christi ecclie. Et iō dixerūt ei.Ueni impera nobis.i.veni z relinquas Christū tuū z sis dña synagoge nr̄e.sz ipsa dña renuit:q̄ si hoc fecisset amisisset dulcedinem sue pietatis:z pinguedinē grē spūalis:z letitiā interne iocūditatis.Propter quod pater suus Dauid per multos annos anteq̄ nasceretur eam admonuit vt synagogam omnino dimitteret.z Christo regi filio suo semper adhereret.dicens ps.xliiij.Audi filia z vide et inclina aurem tuam:z obliuiscere populū tuū et domum patris tui.Et concupiscet rex decorem tuum:quoniam ipse est dñs deus tuus.O igitur virgo beatissima:q̄tum nos Christiani tibi obligati sumus que vitis illa fuisti que illud dulcissimū vinum protulit quod letificat deum z hoies.Judicum.ix.De qua vite nunq̄ verificatū ē illud Esa.xxiiij.Infirmata ē vitis. Nec illud Hiere.viij.Non est vua in vitibus. Tu enim nunq̄ infirmata es per peccatum:et semper plena vuis fuisti virtutum. Beatus igitur ille de quo dici poterit illud Gen.xlix.ligans ad vitem asinum suum:idest corpus suum ad imitādā castitatē beate virginis astringēs.

Beati oẽs nos'ſi de vnoquoq; nr̃z dici poterit illud.iiij.Reg.iiij.z.j. Zacha.xiiij. Unuſquiſq; redit ſub, vite ſua'. O requies ſuauiſſima ſub hac diuina vite requieſcere,.z de dulciſſimo illius fructu cape z comedere. Nõ ſolũ aũt hec bñdicta ꝟgo ð; vitis.ſ; ẽt vinea dei electa quã ipſe plãtauit.vt ðr Eſa.v.Uñ ipſe ait Hiere.ij. Ego te plãtaui vineã electã.Et ideo eius fili⁹ ſe appellat vitez Jo.xv.dicens.Ego ſum vitis vera.ſ.in hac vinea nata.Sed heu q: de multis cõquerit dei fili⁹ dicẽs illud Eſa.ij. Uos deua ſtati eſtis vineã meã.Et nos dicere poſſumus dño nr̃o ieſu xp̃o illud Hiere.xij.Paſtores mul ti demoliti ſunt vineã tuã.De quolibet etiam pphanante ꝯceptionẽ btĩſſime ꝟginis z ipſius innocẽtie cultũ ac venerationẽ pſternẽte con= queriť idẽ ſaluator dicens illud Johelis.j. Po ſuit vineã meam in deſertũ.Beatus aũt ille,de quo dici poterit in morte ſua illud Prouerbio. vlti.De fructu manuum ſuarum plantauit vi= neam.Pone igitur me o dñe deus cuſtodem in hac vinea tua.Non eñ dicã.Uineã meã nõ cu ſtodiui.Cañ.j.Sed ſepe circũdabo eã.z fodiaz in ea torcular.z in medio eius edificabo turriz Math.xxj.Ut eam deuaſtare nõ poſſint beſtie agri.Tu ergo clementiſſime deus q̃ dicis nob illud.iiij.Reg.xix.Plantate vineas z comedite fructus earum.Qui etiã dixiſti Eze xxviij. Plã tabunt vineas z habitabunt confidenter. Et Amos.ix. Plantabũt vineas z bibent vinuz earum.z Mich.iiij.Sedebit vir ſubtus vineaz ſuam.z Zacha.iij. Uocabit vir amicum ſuum ſubter vineam ſuam.Et eiuſdem libri.cap.viij. Uinea dabit fructum ſuum z Malach.iij.Non erit ſterilis vinea in agro. Da mihi iſtam vi= neam tuam fertiliſſimaz vt faciã eã mihi hoꝛ= tum electum.iij.Reg.xxj.vt mediante tua gra tia per laboꝛem z miniſterium meum creſcat hec vinea in deuotione fidelium. ita vt verifi= cetur de illa qḋ dicitur Eze.xvij.ſ.creuit in vi= neam latioꝛem.Tu igitur paterfamilias q̃ plã taſti vineam.Lu.xx.z Ma.xxj.Qui exiſti pꝛimo mane conducere operarios in vineam tuam:z Matt.x.q:i dixiſti eis.Jte i vineã meam et qḋ iuſtum fuerit dabo vobis.vt in eodem cap.ha= betur.Dic etiã mihi illud Mat.xxj. Fili vade hodie opari i vineã meã. O ſuauis opatio.O dulcis laboꝛ.O melliflua cultura huius vinee ex qua colligiť vinum illud quod eſt exultatio ale z coꝛpoꝛis.Eccli.xxj.De quo vino verifica= bitur illud Prouer.iij.z Johel.ij. Uino toꝛcula ria redundabunt.z illud Hie.xiij.Omnis lagũ cula implebitur vino.z illud Eſa.xxiiij.verifi= cabitur de nobis.ſ.cum gaudio bibent vinum Jpſa enim virgo btĩſſima vxoꝛ tua que eſt ſicut vitis abundans in lateribus domus tue pſal. c xxvij.nobis cõtinue pꝛofert vinum ſuũ dulciſ ſimũ dicẽs.Bibite amici mei z inebriamini cha riſſimi.Canticoꝝ.v.

¶ Quod beata virgo diciť nardus.Aſſi= milatio.xij.

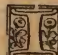
Nardus figurat btãm virginez in cui⁹ perſona canit eccĩa il lud Cañ.j.Dũ eſſet rex in accu bitu ſuo nard⁹ mea dedit odo rez ſuũ.Sup q̃bus verbis tria ſunt videnda pmo qḋ ſit nar= dus.ſcḋo q̃s ſit iſte regis accu bitus.tertio q̃s ſit iſte odoꝛ tam gratus. Cir ca pꝛimũ notandũ eſt.ꝙ nardus eſt herba par ua odoꝛifera calida.z virtuoſa.vt inqt Jſidoꝛ⁹ xvij.li.eth.Jnquãtũ aũt eſt parua ſignificat glĩoſe ꝟginis pfundam humilitatẽ.q̃ lʒ. virtu tibus z nobilitate eſſet maxima.z in mrẽm dei electa:ſemp tñ ſe reputauit paruã z abiectam ex humilitate.z propterea a diuina gratia fuit reſpecta.iuxta illud Lu.j.Reſpexit humilitatẽ ancille ſue zc.Jnquantũ ꝟo eſt odoꝛifera ſigni ficat eius virginitatẽ.cuius memoꝛia deo z ho minibus fecit odoꝛẽ.iuxta illud Sap.iiij. O q̃ pulchra eſt caſta generatio cum claritate.Jm= moꝛtalis eſt eñ memoꝛia eius.qm̃ apud deum nota eſt z apud hoĩes.Jnquantũ autẽ eſt cali= da ſignificat beatiſſime ꝟginis feruentẽ chari tatem.que tãta fuit ꝙ deũ de celo ad terrã tra xit.Uñ Augu.exclamat di. O charitas q̃ ma= gnas vires habes.deũ de celo ad terrã depo= ſuiſti.Jnquãtum ꝟo eſt ꝟtuoſa,denotat ei⁹ pie tatem.Uirtus aũt nardi ſiue ſpice eius ſcḋm Diaſco.z Plateariũ.z ſicut ðr in lib.de pꝛopꝛi. herbarum:eſt q: cerebrũ z ſtomachum atq; coꝛ debile confoꝛtat.Jnflaturam q; ſtomachi de= pꝛimit.z fluxũ vẽtris reſtringit.Et ſilr pietas glorioſe virginis confoꝛtat in tribulatione.de= pꝛimit coꝛ ab elatione.et reſtringit ventrem a carnali delectatione.Poſſumus q; dicere ꝙ q: in cerebro eſt ſenſus.in ſtomacho appetitus.z in coꝛde amoꝛis affectus.X p̃s quaſi ſpica nar= di ſenſum noſtrũ cõfoꝛtauit.per fidẽ. appetitũ excitauit per ſpem.z affectum inflãmauit per charitatẽ.Docuit eñ nos cognoſcere diuina. appetere ſuperna:z diligere eterna. z docuit nos in deum credere:z in ipſoq; confidere z eum amare.Jtem nardus ſiue ſpica eius,maſticata humoꝛem lingue deſiccat.z ſurditatem auriuz ſedat.z q: inciſiua z deciſiua ẽ vſq; ad intima penetrat.Unde z lapidem frangit.vt ðr in lib. de pꝛopꝛi.re.z hec oĩa competunt beate virgi= ni.que ſuo exemplo nos docuit linguam con= tinere. aures deo aperire: et gladio doloꝛis animam penetrare.ſi quidem eñ pauca z bõna bilia dixit.Aures angelo diligenter aperuit et tẽpoꝛe paſſionis filij ſui eius aĩam doloꝛis gla dius pertranſiuit. Jn pꝛimo docuit nos hu= moꝛem lingue deſiccare.i.lubꝛicitatem loqua= citatis refrenare. quia os lubꝛicum operatur

ruluas. Prouer.xxvi. In scdo ab auribus cordis surditatem fugare. ne forte verificet de nobis illud ps.cxiij. Aures habēt et nō audiēt. et illud ps.xxxvij. tanq̄ surdus nō audiebā. In tertio aūt docuit nos gladio verbi dei vel doloris d peccō aīam perforare ita vt lapis.i. cordis lapidei duricia. iuxta illud Job.xli. Cor eius indurabitur quasi lapis. frangat et dirūpat. et verificetur illud ps.ciij. Dirupit petrā et fluxerunt aq̄ scz lachrymaꝝ ex cōtritione. Z

Circa scdm pricipale est sciendū. q̄ iste rex xp̄s habuit inter alias quatuor accubitus. Primus quē semper habuit et habebit est in sinu patris. iuxta illud Jo.i. Unigenitus qui est in sinu patris ipe enarrauit. Scds est vterus matris. de q̄ ipsa inqt Eccli.xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Tertius fuit lignū crucis: in quo ipse xp̄s accubuit et obdormiuit. Uñ ei dr Cañ.i. Indica mihi vbi cubas in meridie. Ad litterā eñ i meridie accubuit i cruce. Et hoc ei p̄dictum fuerat in psona Jude Geñ.xlix. vbi dr redescēs accubuisti vt leo. Ipse eñ fuit leo de tribu iuda Apoc.v. Ad p̄dicta et applicari pōt illud Num.xxiij. Accubās dormiuit vt leo. Quartus accubitus est cor hois. i quo xp̄s per verā fidē habitat et requiescit. iux illud ad Ephe.iij. habitare xp̄m p fidē in cordibus vestris. A

Circa tertiū principale est videndū q̄s sit iste odor tam gratus. p eo q̄ dr. Nardus mea dedit odorem suuz. Ad quod respondetur q̄ dum esset rex.i. xp̄s in accubitu suo.i. in sinu patris. odorem dedit Marie humilitas. que ipsum adeo delectauit q̄ ad eius vterum descēdit. Cum enim se humiliauit dī. Ecce ancilla dñi &c. statim christus de sinu patris ad eius vterum venit. Dum aūt esset iste rex in secūdo accubitu.i. in vtero virginis. odorem dedit marie virginitas quia xp̄s in vtero matris virginitate ipsius et puritate pascebatur. iuxta illd Cañ.ij. Qui pascitur inter lilia.i. inter pudica et virginitate fragrantia btē virgis viscera. Dū vero iste rex esset in tertio accubitu.i. in ligno crucis. odorē dedit marie charitas. q̄ tāta fuit q̄ iuxta crucē filij stabat parata pro humano genere martyriū sustiere. Uñ Amb. sup Lu. inquit. Fortasse qr cognouerat p filij mortē mūdi redemptionē futurā, putabat aula regalis se sua morte publico iuri aliquid additurā. In quantum autem iste rex est in quarto accubitu i. in corde hois odorē dat marie pietas que nūq̄ desinit. sed sp deū ad miaz et pietatē inducit. Unde Hugo de scto victore in quodam sermone ait. Maria est stella. xp̄s sol. Et ideo peccōres velut in nocte a maria consolant. iusti vero tanq̄ in die a xp̄o illuminant. Itaq̄ si perti mescis supplicaturus ad xp̄m accedere. ad mariam respice. genus tuū cōspicis nihil illic qd timeas inuenis. Ex q̄bus oībus patet q̄ bn̄ proprietates nardi odorifere fuerūt in btā virgie. Si aūt Magdalena frangēs alabastrū nardi spicati preciosi. vt habetur Mar.xiiij. repleuit totā domū ex odore ipsius vnguēti. vt dr Joh.xij. Quāto magis illa q̄ corā deo fregit alabastrum cipri cū nardo. et nardi cū croco. fistulaq̄ et cynamomo cū oībus primis vnguētis. Cant.iiij. dedit ei odorē suauissimū. De ipsa igit btā virgie semp dici potuit illud Tibulli. Illius puro distillant tpa nardo.

¶ Qd btā virgo figuratur per galbanū. Assimilatio.xiiij. B

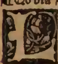
Inquit gl'iosa dei genitrix Eccli.xxiiij. Quasi storax et galbanus et vngula et gutta vaporaui habitationem meam. Assimilatur aūt galbano rōne arboris. liquoris et virtutis. Primo rōne arboris. Arbor eñ siue plātata ex qua pcedit galbanus dī ferula s3 Isid.xvij.li. etymo. et dr ferula vt idē dicit a feriēdo: q: pueri et puelle solent de ramis hmōi vapulare. l.i. §. impuberes. ff. ad sille. et c. felicis. §. cū autem de penis.li.vi. Bene ergo virgo bñdicta dicit ferula qr diabolū feriūt. Diabolus ei habebat magnā potentiā magnā astutiam et magnam maliciā. Ipsa vero contriuit eius potentiā: sicut p̄dictū fuit Geñ.iij. dum ipsi diabolo dñs ait. Ipsa cōteret caput tuū. Confudit quoq̄ eius astutiā. iuxta illud Judith.xiiij. Una mulier hebrea cōfusionem fecit in domo Nabuchodonosor &c. Item deiecit eius maliciā. iuxta illud qd in ipsius persona dicitur eiusdem lib.c.ix. Erit memoriale nominis tui cum manus feminee deiecerint eum. C

Secundo assimilat galbano rōne liquoris qui dr galbanus a galla qd est lac. Est et pigmentū ex illo succo et diuersis speciebus confectum. Item ē gutta magni odoris. Unde Exodi.xxiij. dr Moysi a dño. Sume tibi galbanū boni odoris. De qua specie facit mentionem Lucanus lib.ix. dist. peregrinaq̄ galbana sudant. Per istam aūt speciem significatur virgo beatissima. q̄ ad instar lactis fuit alba. idest pura et munda iuxta illud Cant.v. ca. Oculi eius sicut colūbe super riuos aquarū que lacte sunt lote. Ipsa eñ fuit columba propter simplicitatē et sincerā intentionē. et fuit super riuos aquarū ppter gratie plenitudinem et fuit lota lacte propter maximam puritatem vnde illi dicere possumus illud Cant.iiij. mel et lac sub lingua tua. Et ipsa dicere potest deo illud Job.x. Sicut lac mulsisti me. Instar quoq̄ pigmenti fuit diuersis virtutum aromatibus plena. Unde Cant.iij. de illa dicitur. Que est ista que ascendit per desertum sicut virgula

fumi ex aromatibus. rc. Item est et fuit tota odorifera. et ideo illi dr. Odor vnguentorum tuorum sup oia aromata. quia eius odor ad instar cynamomi confortat cor contra ictus tribulationum et ad instar balsami pseruat a putredine pctorum. et ad instar myrrhe fugat vermes tentationum. iuxta illud Eccli. xxiiij. Sicut cynamomum et balsamum aromatizans odorem dedi et quasi myrrha electa rc. D

Tertio assimilatur galbano rone virtutis siue efficacie eius. Ista enim species aromatica est tante virtutis quod vulnera sanat serpentes fugat. frigidas passiones curat et morbum caducum alleuiat. vt dr in lib. de proprie. herbarum. Et similiter btā virgo sanat vulnera pctorum. Nā fugat pctm superbie ex consideratione sue humilitatis. et pctm luxurie ex consideratione sue virginitatis. ac pctm auaricie ex consideratione sue paupertatis. et sic de singulis. Et ideo cuilibet pctori ad eam recurrenti pōt dicere ipse virgo purissima illud Hiere. xxx. A vulneribus tuis saluabo te. Scdo fugat tentationes demonum. Unde Judith. xvj. dr in figuram. Tradidit eum dns in manu femine et confudit eum. Ipsa enim hz demonem sua ptāte: et eum qn vult pōt expellere: et fugare. Tertio inflāmat frigidos ad amorem celestium. Unde dr prouer. vlt. Nō timebit domui sue a frigoribus niuis. Oēs enim domestici eius vestiti sunt duplicibus. Ipsa enim habet duplicia vestimenta. s. vestimentum deauratum: et vestimentum varijs coloribus contextum. iuxta illud. ps. xliiij. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circundata varietate. Et ista duplicia vestimēta induit domesticos. i. deuotos suos dās eis vestimētum deauratum. i. aureā charitatem. et diuersis coloribus contextum. i. virtutum varietatem. Et ideo illi qui sunt sic induti: nō timent frigus pctorum. qr semp calescunt p amorem celestium. Quarto alleuiat in auaris affectum terrenorum. Auaritia enim est sicut morbus caducus sicut enim laborantes morbo caduco cadunt in terram. sic auari semp adherent terrenis. Btā aūt virgo istum morbum sanat exemplo sue paupertatis. qr oia terrena despexit. Unde Bern. in quodam sermone de illa inquit. Quicqd honoris in pplo. quicquid de paterna domo rerum terrenarum habere potuit. ola arbitrata est vt stercora vt xpm lucrifaceret. Quilibet ergo qui isto morbo caduco infirmus est: debet rogare virginem gloriosam dicēs ei illud Eccli. xxiij. Ne sinas me cadere in illa exprobatione. et omne malum desiderium auerte a me.

¶ Qd btā virgo dicitur lilium Assimilatio. xv. E

Jcet multis alijs arboribus, et plātis atqz herbis odoriferis et rebus aromaticis assimiletur virgo beatissima: tamen breuitatis causa p nūc solum particulariter declarabo in hoc sermone quod ipsa dr lilium. Dimittā ergo ad plenum declarare quare ipsa appellet storax vngula et gutta Eccli. xxiiij. Item quare ipsa dicat in eodem. c. Ego qsi terebinthus extendi ramos meos et rami mei honoris et gratie. Sufficiat aūt compēdiose dicere de pdictis. assimilationibus quod storax fz Jsido. xvij. etym. est arbor arabie cuius fumus purgat aerem corruptum. et fugat omnē vaporem et fumum pestilentē. Et similiter beata virgo que est sicut virgula fumi ex aromatibus Cañ. iij. purgat aerē corruptum. i. aiam nostram siue spiritum habētē corruptionē pctorum. Unde de illa dicere possumus illud Tob. xij. Ipsa est que purgat pctā Fugat et oēm vaporem. et fumum pestilentē malarum suggestionum diaboli. Unde de hoc fumo virginali dicere possumus illud Tob. vj. Fumus eius effugat omne genus demoniorum. et de malo vapore peccati ab ea fugato dici potest illud Sap. ij. Nebula dissoluetur que fugata est a radijs solis.

Ungula quoqz est species aromatica sic dicta secundum Jsido. in lib. xvij. etymo. et Nico. de lyra super. xxiiij. cap. Eccli. quia est vngui similis. Et alio nomine dicitur onicha. et hec spēs ponitur in cōfectione thimiamatis vt hr Exod. xxx. Et figurat beatam virginem de qua confectum est odoriferum thimiama. s. dns nr iesus xps qui suo patri oblatus est sicut sacrificium gratissimum super omnia alia. vnde ipse inquit de extensione manuum suarum in cruce ps. cxl. Eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum. Ipse etenim solus perfecte impleuit mādatum quod habetur Exod. xxx. vbi dicitur Ad vesperum vret thimiama sempiternum. Dicitur autem fm Jsid. lib. iiij. etymo. thimiama a thimo flore odorifero. quia hec confectio preciosissima que appellatur thimiama: redolet suauiter sicut thimus. Sola igit beata virgo que composuit hoc preciosum thimiama ex purissimis sanguinibus suis tāqz ex speciebus aromaticis sicut bona vnguentaria. et illud obtulit deo in presentatione in templo: seruauit preceptum dei qd habetur Exod. xxx. vbi dicit. Facies thimiama compositum opere vnguētarij mixtum diligenter et purum ac sctificatione dignissimum. et pones ex eo coram testimonij tabernaculo. sanctumqz sanctorum erit vobis thimiama. Et talem cōpositionem nō facietis in vsus vestros: qr dno sanctum est. De gutta etiam. que est species aromatica. et est lachryma cuiusdam arboris et a medicis appellatur armoniacum. vt ait Jsid. xvij. etymo. solum hic dico quod habet virtutem dissoluendi et relaxādi. vnde vt ait gloss. super illud psal. xliiij. Myrrha et gutta et casia rc. omnes tumores et inflationes sedat. Et sic virgo benedicta sua intercessione dissoluit tumores pctorum nrorum. vnde cuilibet ad eius patrocinium recurrenti dici potest illis

Eccli.iij. Sicut in sereno glacies soluētur pctā tua. De terebintho quoqȝ arbore magna q̄ in syria nascit̄ ſm Plinium li.xij.naturalis hi sto.cuius folia sunt densa nihil aliud dicam ni si φ ſm Isid.xvij.etymo.⁊ Diasco.⁊ autore li bri de propŕe.re.eius folia fructus cortices et semina sunt medicinalia. Et silr beata virgo fuit tota medicinalis.immo ex ea generata est medicina omniū infirmitatum.i.filius dei. Ad quod applicari potest illud Eccli.xxxviij. Altis simus creauit de terra.i.de virgine Maria me dicinam Radix etiam terebinthi in vino deco cta stomachuȝ cōfortat.⁊ cōtra dolorē capitis iuuat.vt ait Plini.in.xxiiij.lib.pdicti opis. ca. vi. Et silr btā vgo q̄ dr radix Esa.xi.⁊ bn̄ nam mr̄ est radix filij sui.xxiiij.q.iij.c.tunc saluabit̄. in fi.⁊ ibi no. Decocta in vino spūssancti stoma chum nr̄m.i.animū cōfortat.⁊ dolorem capitis i.mentis nostre q̄ dr caput vt in.c.vnico ☩.hoc vnguēto.de sacra vnc. aufert ⁊ sedat ⁊ id ipsa cuilibet deuoto suo inqt illud Cant.viij. Dabo tibi poculū ex vino cōdito. F

Liliū aūt dici pōt propter multas causas. Prima est.qꝛ liliū ab extra est candidum. intus aureū intusqȝ ⁊ extra odoriferū vt inquit Isid.xvij.etym. Licet em̄ inueniant̄ lilia alte rius coloris vt crocei ⁊ purpurei.tn̄ lilium al bū est melius ⁊ efficacius.vt ait Diascorides ⁊ Platea vt etiā dr in li.de ppŕie.re.de quo lilio nūc loquēs dico φ silr btā virgo fuit extra in carne cādida p vginitatem. iuxta illud Sap. vij. Candor est lucis eterne ⁊c. Scdo intus in mente fuit aurea per charitatē. Sicut em̄ au rum nunq̄ pōt corrūpi.sic nec eius charitas vn q̄ potuit extingui.iuxta illud Cant.viij. Aque multe non potuerunt extinguere charitatem. Tertio intus ⁊ extra fuit odorifera p humilita tem habuit em̄ hūilitatem intus in corde.⁊ ex terius in cōuersatiōe. Et ista hūilitas deo tan tum odorifera fuit φ ipsuȝ ad se traxit. Un̄ illi dicere potuit ei⁹ sponsus celestis illud Cant.j. Trahe me post te ⁊c.⁊ nō tm̄ deū ad sui amorē traxit sed ēt oēs hoies ad se trahit. Et ideo de illa dici potest illō Job.xxi. Oēȝ holeȝ ad se tra hit. Et ipsa dicere pt illō Jo.xij. Oia trahā ad me scȝ non solū deuȝ ⁊ hoies sed etiā angelos ⁊ alias creaturas. Ista aūt sunt tria lilia q̄ bea tam virginē maxime circūdederūt scȝ humili tas.vginitas.⁊ charitas. De quib⁹ dicit Ber. in ser.de natiuitate eiusdē. Xp̄s qui nūc inter li lia pascit̄ vtiqȝ copiosius apud Mariā p lilio rum multitudine pascebat̄. An nō lilia sunt de cus vginitatis.in signo hūilitatis cū supminē tia charitatis. G

Secunda causa q̄re vgo bn̄dicta dr li liū est.qꝛ liliū hȝ rectū hastile sursuȝ sed tn̄ folia eius sunt pēdentia deor sum ⁊ quātū flos eius altius in hasti li erigitur:tanto caput submissius inclinatur. Et silr animus btē vginis tāq̄ hastile fuit sp rectus ad deū.sibi de bn̄ficijs ab eo receptis re gratiādo.⁊ in ipsuȝ spiritualr exultādo. Sicut em̄ liliū quicquid hȝ odoris ⁊ candoris totum mittit ad summū.sic ipsa quicqd habuit sancti tatis ⁊ gratie totū semp remisit ad deū. Folia aūt.i.vba habuit inclinata deorsum.de se hu milia proferendo. Un̄ inquit Luce.j. Magnifi cat aia mea dn̄m ⁊c. Ecce hastile rectū. Sed au di folia deorsum pendentia Quia respexit hu militatē ancille sue. Quāto em̄ est magis exal tata:tanto est ad maiorē hūilitatem inclinata. In huius aūt figurā dr Exod.xxv. Facies cāde labrū ductile de auro mundissimo hastile eius ⁊ lilia ex ipso procedentia. Candelabrū em̄ dei facta est Maria.q̄ fuit ductilis per obedientiā ⁊ de auro purissimo p charitatem pfectā. Cui⁹ hastile fuit eius intentio recta.⁊ lilia fuerūt ei⁹ verba hūilia que oia pcedebant ex ipsa. Mun dani aūt hoies ecōtrario habēt hastile reflexū deorsum p obliquā intētionē.iuxta illud Mat. xxi. Oia opa sua faciunt vt videant̄ ab hoibus Folia aūt.i. verba habent elata sursum p ia ctātiā.supbiā ⁊ eleuationē.iux̄ illō ps.lxxij. Ini quitatē in excelso locuti sunt. Et i terū. Posue runt in celū os suū.scȝ viris sanctis ⁊ celestib⁹ detrahēdo.⁊ se vsqȝ ad celū magnificādo. sed tn̄ vt subinfert idē ps.lxxij. Ligua eoꝝ trāsiuit i terra scȝ de terrenis loquēdo ⁊ ea diligēdo. H

Tertia cā q̄re btā virgo dr liliū est.quia liliū integrū redolet.sȝ cōfricatuȝ post ea fetet. Corpus aūt beatissime virgi nis fuit tanq̄ liliū integrū.quia semp perman sit illibatū.⁊ ideo semp fuit odoriferū. Fuit em̄ vnctum vnguento odorifero.qō quidē vnguen tum fuit cōfectum de trib⁹ speciebus aromati cis de q̄bus dr Eccli.xxiiij. Sicut cynamomuȝ ⁊ balsamū aromatizās ⁊c. Fuit em̄ confectū de cynamomo hūilitatis. Cynamomū em̄ hȝ colo rem cinereū.⁊ ppter hoc dr cynamomū ſm gl. super Ecclīasticū.⁊ ideo eius hūilitatē repsen tat. Fuit ēt confectum de balsamo diuinitatis. Tūc em̄ deus eius.vterū imbalsamauit:qn̄ di uinitatē suā ibi posuit. Fuit qȝ cōfectū de myr rha castitatis. Myrrha em̄ cōseruat corpus a putredine ⁊ significat castitatē.q̄ preseruat cor pus a corruptiōe. Isto igit̄ preciosissimo vnguē to eius corpus inunctū semp remāsit integrū atqȝ odoriferū. De quib⁹ vnguētis dr ei Cant. iiij. Odor vnguentoꝝ tuorum sup oia aromata. Nostra aūt corpa cū sint corrupta sunt fetida. iuxta illud Esaie.xxxiiij. De cadaueribus ascen det fetor. I

Quarta cā quare vgo imaculata dr liliū est.qꝛ liliū oritur de spinis ⁊ tn̄ spinā non hȝ ⁊ silr vgo beata nata ē ⁊ cōcepta de parētibus per pctm̄ originale spinosis ⁊ tamē

ipsa vllam spinam nunq̄ habuit. ⁊ ideo de illa
inquit eius spōsus celestis. Cāti.ij. sicut lilium
inter spinas: sic amica mea inter filias. Itē si=
cut lilium inter spinas natū, ppter hec nō amit
tit suū colorē nec odorē immo quāto plus a spi
nis pūgitur tanto magis eius odor sentit. Sic
beata virgo lz inter spinas. i. Judeos spinosos
et malos ɔuersata sit: ⁊ ab eis sepius per tribu
lationes pūcta sit. tamen nūq̄ amisit candorem
sue innocētie: nec odorē sue fame: immo quāto
magis pungebaẗ afflictionib⁹: tanto maiorem
spirabat odorē patiētie ⁊ sanctitatꝭ: ⁊ ideo ipsa
fuit quasi liliū in trāsitu aque. Eccli. Qꝛ quāto
aqua tribulationis per ipsam transiit: tāto ma
gis illā redolere fecit. Sed hic est ɔsiderandū
q̄ quando lilia ponunẗ cum lilijs: maiorē red=
dunt odorē. Quando vero sunt cum spinis: nihi=
lominus seruāt suum odorē. Quando aūt spi=
ne ponunẗ cum spinis: tunc dant sibi mutuas
pūctiones. Quando em̄ boni sunt insimul: tunc
sunt lilia cum lilijs: ⁊ tot dant odores quot ha
bent virtutes. vñ Mat. xviij. dicit dñs. Ubicūq̄
fuerint duo vel tres ɔgregati in nomine meo:
ibi ero in medio eorū. Ipse em̄ est liliū qui ait
Cāti.ij. ego flos campi ⁊ lilium cōuallium: sancti
aūt viri sunt hort⁹ dei: in quo crescūt lilia vir=
tutū. Et ideo Cāti.vi. inquit beata virgo. De=
scēdit dilect⁹ meus in hortū suum ad areolam
aromatis: vt pascatur in hortis ⁊ lilia colligat
Quando igitur serui dei sunt insimul ɔgregati
tunc sunt sicut lilia cū lilijs posita in horto di=
uino: ⁊ ipse Christus qui est amator liliorum est
in medio eorū: ⁊ colligit lilia virtutū. Quando
aūt boni sunt cum malis: tunc lilia cum spinis:
et tunc boni debēt seruare candorē sue innocē=
tie: ⁊ odorē sue fame. Et tale lilium cum spinis
erat Psal. qui dicebat ps. cxix. Cum his q̄ ode
runt pacem eram pacificus. Quando vero mali
sunt cum malis: vt supbi cum supbis ⁊c. tūc spi
ne sunt cum spinis: ⁊ se mutuo pūgunt. iuxta il
lud Prouer. xiij. Inter supbos semp iurgia sūt.
et Naum. i. sicut spine se inuicem rodunt. ℞

Quinta causa quare virgo gloriosa dicit li
lium est: quia liliū hꝫ sex folia: ⁊ hꝫ sex an
gulos in radice: iuxta numerum sex foliorū. Sex
aūt folia fuerūt sex verba que dixit beata vir=
go. Duo angelo. s. quō fiet istud: ⁊ Ecce ancilla
dñi Lu.i. Unū Elizabeth: qn̄ eam salutauit et
deum benedixit. Ibidē. Duo filio. s. fili quid fe
cisti nobis sic? Lu.ij. ⁊ quādo dixit. Uinum nō
habēt Jo.ij. Unū etiā cum ministris nuptiarum
cum ait. Quodcūq̄ dixerit vobis facite. Ibidē.
Ista vero sex folia siue verba pcesserūt ex radice
charitatis quia omnia fuerūt charitate ⁊ pie=
tate plena. Et q̄uis sit vna radix charitatis tñ
habet sex dilectionis modos: sicut radix lilij q̄
uis sit vna tñ habet sex angulos. Primus mo=
dus fuit quo ipsa dilexit deum: illum super oīa
reuerēdo. Secūd⁹ quo dilexit aīam suā ipsam
in omni sanctitate custodiēdo. Tertius quo di
lexit corpus suū: ipsum in virginitate ɔseruan=
do. Quartus quo dilexit domesticos ⁊ propin=
quos ipsos bonis morib⁹ informādo. Quintus
quo dilexit amicos in deum. Sextus quo dile=
xit inimicos ppter deū. Dicit em̄ Greg. in qua
dam homi. Ille veraciter charitatē habet qui
⁊ amicū diligit in deum ⁊ inimicū diligit pro=
pter deum. Sexta causa quare dr liliū est: quia
thalami ⁊ cenacula regū lilijs adornanẗ vt io=
cūdius quiescāt ⁊ vescanẗ. Et quia vter⁹ beate
virginis fuit thalam⁹ ⁊ cenaculū Christi: ideo
totus fuit lilijs adornat⁹ ⁊ circūdatus. iuxta il
lud Cāti. vij. Uēter tuus sicut aceru⁹ tritici val
latus lilijs. Tota enim fuit lilijs vallata. nam
a superiori fuit vallata lilio eminētie charita
tis: ab inferiori lilio profunde humilitatis. Ab
interiori lilio perpetue puritatis. A dextris li=
lio tēperātie in psperis. A sinistris lilio patiē=
tie in aduersis. Ab anteriori lilio pudentie in
futuris: a posteriori lilio iustitie in pteritis: qa
pro pteritis bñficijs deo semp gratias refere=
bat. ⁊ hoc debitū iustitie reddebat. ⁊ quia fuit li
lijs vallata ⁊ circūdata. ideo de ipsa canit ec=
clesia. Sicut dies verni circūdabāt eam flores
rosarū ⁊ lilia conuallium. Inter ista aūt lilia xp̄s
pascebaẗ. vñ ipsa inquit Cāti.ij. Dilect⁹ meus
mihi ⁊ ego illi qui pascitur inter lilia. nam mo
do pascebaẗ lilio superiori: quia delectabaẗ in
eius charitate. Modo pascebaẗ lilio inferiori:
quia delectabaẗ in eius humilitate. Modo li=
lio interiori: quia delectabaẗ in eius puritate.
Modo lilio exteriori: quia delectabaẗ in ei⁹ vir
ginitate. Modo lilio a dextris: quia delectaba
tur in eius tēperātia. Modo lilio a sinistris: qꝛ
delectabat in eius patiētia: ⁊ sic de reliquis. et
quoniam sic tota fuit florida: ideo omnia que p
ipsam deo offerim⁹ sunt ei accepta. vñ Ber. in
ser. de natiui. ipsius virgi. inquit. Quidquid il
lud est quod deo paras offerre: gratissimis ma
nibus Marie trade. Nimirū candidissima q̄=
dam lilia sunt: nec causabiẗ ille liliorū amator
inter lilia non inuentum quidquid illud sit qḋ
inter manus Marie inuenerit. hec ille. Septi=
ma causa quare dicitur lilium est. quia lilium
multiplices habet virtutes: de quibus tractat
Plinius in. xx. libro naturalis historie: ⁊ prout
etiam ponitur in libro de proprieta. rerum. In=
ter autem alias virtutes est: q̄ tumorē sedat: sa
niem purgat: ⁊ morsum serpentis curat. Et si=
militer beata virgo sanat tumorē superbie exē
plo sue humilitatis: purgat quoq̄ saniem luxu
rie exemplo sue virginitatis: et curat morsum
serpentis. auaritie exemplo sue paupertatis.
Auarus enim est cibus serpentis quia diligen
do terrena efficitur terra: que est cibus serpen=
tis: cui inquit deus Genesis. iij. Terram come

des cunctis dieb⁹ vite tue. ꝛ ideo auar⁹ est datus serpẽti infernali in cibum. iuxta illud Esa. lxv. Serpẽti panis puluis eius. Rogem⁹ ergo dñm nostrũ Jesum Christũ vt virtute hui⁹ preciosissimi filij virginalis non pmittat nos a serpente maligno deuorari dicẽtes cum propheta ps. lxxiij. Ne tradas bestijs animas ꝯfitẽtes tibi. Sed introducat in paradisum suarũ deliciarũ: vt in eo pascamur ꝛ delectemur iter illia fragrãtia virtutũ genitricis sue bñdicte: p infinita secula seculoꝝ. Amen.

¶De alijs quindecim assimilationibus beate virginis. Sermo. ij. L

Deus ostẽdet splẽdorẽ suuz in te qui sub celo est. Baruch. v. ca. In creatione beatissime virginis deus demõstrauit suã potẽtiã infinitã. Tãto eni pnceps ecclesiasticus vel secularis maiorẽ potentiã se habere ostendit: quanto maiora facta peragit. ꝛ ideo Romani i hoc se habere magnã potẽtiã ostẽderũt: vni uersum orbẽ suo imperio subiugarũt. Unde regnum eoꝝ ferreũ describit. Dañ. ij. ad. innuendum q sicut ferruz domat reliqua metalla: sic ipsi sibi subdiderũt oia mũdi regna. Potẽtia ergo dei infinita in hoc ostẽdit: q ipsum regnũ romanoꝝ cum toto orbe non vi armoꝝ: sed per simpliciũ et illiteratoꝝ apostoloꝝ pdicationẽ ritui ꝛ fidei Christiane subegit. Magis tamen eius potẽtia in mũdi creatiõe relucet. Omnes enim mundi principes cum omni sua potentia non possent vel vnã paruulã formicã aut vermiculũ vnũ creare. vñ cõcludit beatus Tho. j. parte summe. q. xl. arti. v. q creare non põt esse propria actio nisi solius dei. Et Augu. in. iij. de trini. iquit: q nec boni nec mali angeli possunt esse creatores alicuius rei. Et ratio est ista: qa vt dicit magister in. ij. dist. j. Creare est de nihilo aliqd facere: sed cum inter nihil ꝛ aliquid sit infinita distãtia. vt ait sanct⁹ Bonauen. in. iiij. dist. x. ꝛ Fran. de may. in quodã ser. de corpore Christi. Ad hoc vt quis de nihilo possit aliqd agere: necesse est vt habeat infinitã potẽtiam: quam non habẽt omnes simul creature. ꝛ ideo solus deus potuit omnia de nihilo creare. qui dixit ꝛ facta sunt: mãdauit ꝛ creata sunt. ps. añ penul. ꝛ. c. reuera. de ꝯse. dist. ij. ꝛ. c. fraternitatis. xxxv. q. x. Ex quo patuit eius infinita potẽtia. Sed si magnã ostẽdit potẽtiã in creãdo celum ꝛ terrã angelosq cum alijs creaturis: multo maiorẽ ostẽdit in creatione gloriose virginis Marie: quia ipsa est nobilior ꝛ excellẽtior omnib⁹ creaturis simul: cum ad nobiliorẽ ꝛ excellẽtiorẽ finẽ ꝛ effectũ sit a deo electa ꝛ creata. ꝛ si vt inquit sanct⁹ Bonauẽ. in. j. dist. xliij. ꝛ beat⁹ Tho. in. iij. parte sum. q. xxv. arti. viij. Si oẽs creature q̃tũcũq ascẽderẽt in gradib⁹ nobilitatis essent pñsentes: oẽs deberẽt reuerẽtiã matri dei. Ex hoc itaq q deus eã elegit ꝛ creauit: atq tam altã ꝛ magnã cõstituit: summã ꝛ infinitã potentiã suam demõstrauit. Secũdo ostẽdit summã sapiẽtiam suam in eodẽ opere. Magna etenĩ sapiẽtia in bellatore esse. dinoscit: qñ armis aduersarij sui cum vincit. Sicut ille disputator qui aduersariũ suum super easdẽ rõnes ꝛ authoritates quas ille ad defensionẽ suã adduxerat ꝯuincit: magnã sapientiã se habere ostẽdit. Et idem est dicendũ de pugnãte in bello militari: qui hostẽ suũ proprijs armis ipsius psternit. Et ideo in hoc ostẽdit deus sapiẽtiã suam: q diabolũ hostẽ suum qui mediãte femina genus humanũ sibi subiecerat: etiam per feminã voluit debellare: que fuit eius benedicta mater: que caput ipsius diaboli ꝯtriuit. vt pdictum fuerat Geñ. iij. M

Tertia ostẽdit suam benignitatẽ clemẽtiã et cõdescẽsionẽ. Magna: eni benignitas est indyti principis qñ se ostẽdit affabilẽ benignum ꝛ domesticũ suis inferiorib⁹ ꝛ subditis. ꝛ quãto humiliores ꝛ viliores sunt illi quib⁹ ostẽdit familiaritatẽ ꝛ affabilitatẽ: tãto benignior indicat. Et pter hoc laudat Christ⁹ de benignitate: quia etiã cum publicanis ꝛ peccatoribus mãducabat. vt habet Matt. ix. Jtem quia tam humaniter cum muliere Samaritana loqbatur. vt dr Jo. iiij. de quo discipuli eius mirabant: vt ibidẽ dr. qd pcedebat fm Aug. ꝛ Chrysosto. non pter mali suspicionẽ aliquã: sed stupebãt q tam sapiẽs ꝛ pspicui ingenij mulierez inopẽ ꝛ Samaritanã alloqref. Sed sup omnez benignitatis sue demõstrationẽ hec fuit stupẽda est admirabilis clemẽtie ꝛ humilitatis ostẽsio: q non solũ homini voluit domesticus fieri sed etiã illoꝝ obediẽtie submitti: eligẽs hãc immaculatã virginẽ cui vsq ad mortẽ obediret: ꝛ non solũ etiã spõso eius propter ipsam. vt habetur Luce. ij. N

Quarto ostẽdit per hanc electionẽ ipsi⁹ benedicte virginis singularẽ excellẽtiam ꝛ vnicã prerogatiuã. Sibi eni soli cõcessit maximum priuilegiũ omnib⁹ priuilegijs excellẽti⁹ que vnq ipse deus ꝯcessit vel ꝯcedet tam angelis q̃ etiã quibuscũq puris hoibus. s. vt esset mater dei. Ex quo apparet ipsius dñe nr̃e sublimitas ꝛ celsitudo ineffabilis ꝛ incõprehẽsibilis. Cum enim fm logicos tria sint genera correlatiuoꝝ. s. equiparãtiõis vt amicus similis vt vicin⁹: suppositionis vt filius: seru⁹ ꝛ discipulus: ꝛ superpositionis: vt pater ꝛ mater: dñs et magister. Cum beata virgo sit mater dei ꝛ de⁹ filius eius: ꝛ omnis filius sit naturaliter iferior

matre ꝛ subdit⁹ eius: ꝛ mater prelata ꝛ superior filio. sequitur ꝙ ipsa benedicta virgo sit superior deo: ꝛ ipse deus sit subdit⁹ eius rōne humanitatis ab ea assumpte. ꝛ ideo de hoc loquēs Ber. in quodā ser. inquit. Ista est beate virginis gloria ꝛ excellēs prerogatiua: ꝙ vnum eundēqꝫ filium cum deo patre meruit habere cōmunem. ꝛ Ambro. super Lucā ait. Bene gratia plena dicitur: quia gratiā quam nulla alia habuit a deo cōsecuta est: quia mater dei est effecta. quare autem ad tantam sublimitatem sit eleuata: ostendit Ansel. dicens. Maria propter peccatores facta est mater dñi: quia sanctior ea: castior et humilior in genere humano nulla potuit inueniri. ꝛ Ber. in quodā sermone inquit. Nō decebat deum alia mater ꝙ̄ virgo: nec virginem alius filius ꝙ̄ deus: quia nec maior inter mres nec maior inter filios nasci potuit. O

Quinto beatam virginē mundo edidit de⁹ vt ostēderet se esse perfectissimū artificē et magistrū. Ad hoc enī vt quis sit perfect⁹ opifex requirit ꝙ sciat facere omnia pertinentia ad illam artem. ait enī phs. vi. ethi. Ars est habitus quidam cum ratione vera faciendi ꝛc. Quia igitur quatuor modis potest homo produci. s. sine viro ꝛ femina: vt Adam: vel sine femina de viro: vt Eua: vel de viro et femina vt omnes hōies cōiter generant: voluit deus fabricare virginē benedictā: vt in ea cōciperetur eius vnigenit⁹ sine viro. vt sic per istū quartū modū generationis se summū opificē humani generis declararet. P

Sexto eam fabricauit vt nostre indigentie subueniret. Quia enī boni iudicis officium est assignare aduocatū orphanis ꝛ miserabilibus personis. l. ne quicꝫ. §. aduocatus. ꝛ §. plerūqꝫ. ꝛ §. obseruare. ff. de offi. pcon. ꝛ leg. ꝛ. ff. de postu. l. j. §. ait ptor. ꝛ. l. prouidēdū. C. eo. ti. ꝛ. ff. ex qui. cau. maio. l. ab hostibus. §. sed qd simpliciter. ꝛ facit extra de offic. iudicum. c. j. vbi glo. Host. ꝛ alij doc. ꝛ. c. j. vt li. non cōte. vñ in constitutionib⁹ regni Sicilie continet ꝙ aduocatus fisci teneat patrocinari ꝛ aduocare pro causis miserabiliū personarū. ideo deus omnipotēs videns miserabilitatē humani generis: tanꝙ̄ bonus iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ: puidit nobis, ꝙ optima aduocata: fabricādo hanc sapiētissimā virginē: vt apud ipsum pro nobis ꝯtinue intercederet: ꝛ causas nostras peroraret. Q

Septimo ipsam fabricauit: vt regnū imperij sui exornaret. ornamētū etenī regni est habere non solū regē: sed etiam reginā ꝛ imperij non tm̄ habere imperatorem: sed etiā imperatricē. vnde videm⁹ ꝙ deus post ꝙ̄ creauit virū: vt dixit Gen. ij. N ē bonū hōiem esse solū faciam⁹ ei adiutoriū sitē sibi ꝛ tūc creauit mulierē quam ei matrimonio associauit: et constituit eos reges terre. Ad ornamētū igitur regni terreni est ꝙ habeat regē ꝛ reginam. Et propter hoc qñ aliquis rex non habet vxorem ei⁹ subditi plerūqꝫ ei supplicāt vt eā accipiat. Supernū ergo celoꝝ regnū volēs rex etern⁹ et imperator omnipotēs decorare fabricauit hāc beatissimā virginē: vt illam regni imperij sui faceret dominā ꝛ imperatricē: vt verificaretur pphetia Dauid ps. xliiij. ei dicētis. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. Astitit enim beata virgo a dextris quia in potiorib⁹ bonis eius vltra omnes sanctos post filium exaltata resedit: ꝛ bene dicitur esse ornata vestitu deaurato: quia est in celesti patria cum corpore glorificato: ex cuius splendore post filiū suū tota lucescit ciuitas beatoꝝ. Circūdata aūt est varietate gratiarū. Tantū ꝓo differt gloria ipsius beatissime virginis a gloria alioꝝ beatoꝝ ꝗ̄tum sol differt a ceteris luminaribus celi. Et quod amodo sicut cetera luminaria illustrant a sole: sic tota celestis curia a gloriosa virgine letificat ꝛ decorat. vnde Ber. in ser. de assump. eius inquit. Gloriosa virgo dum celos ascēdit: etiam supernoꝝ gaudia ciuiū copiosis augmētis cumulauit. nā si paruoli necdū nati Joannis anima liqfacta est vt Maria locuta est: quenam fuit illa exultatio ciuium supernoꝝ: cum ꝛ eius audire vocē ꝛ videre faciem eiusqꝫ beata pfrui presentia meruerunt? Aug. quoqꝫ in ser. de natiui. virgi. illi ait. Ipsum celum quem penetrasti o virgo beata: necnon cuncta que in eo sunt contenta: noua et ineffabili gloria decorasti: priorēqꝫ eius gloriam vltraqꝫ dici potest tua pñtia magnifica sti: noua ꝛ pcelleti tuarū ꝟtutū dignitate irradians: immēsaqꝫ grāꝝ tuaꝝ luce plustrās. Et iterum Ber. in quodā ser. inquit Marie pñsentia totus illustrat orbis: adeo vt ipsa etiam celestis patria clarius rutilet virginee lāpadis illustrata fulgore. Propter que omnia ipsi benedicte virgini optime conuenire possunt verba thematis nostri in quibus ei pdixit ppheta dicens. Deus ostēdet ꝛc. Super quibus alias xv. assimilationes pscrutabimur eidem domine nostre cōuenientes.

¶ Quod beata virgo per niuem figuratur. Assimilatio. j. R

Solent aliqui curiose inqrere quare sancta mater ecclesia ordinauit festū particulare ad honorē beatissime virginis quinto augusti propter vnum miraculū niuis ab ea factum in tali die. Cum non ptereat momentum temporis quod non illustret multis ꝛ quasi infinitis miraculis eiusdem intemerate matris dei. causa autem huius inquisitionis originat ex quadam Juristarū snīa dicentium: ꝙ vbi est

eadem ratio ibi debet esse eadem iuris disposi tio.l.a tytio.ff.de ver.obli.l.j.C.de libe.pte.vel exhere.c.trāslato.de consti.⁊ de similib⁹ idem debet esse iudiciū.vt ait ph̄s.ij.topico.⁊ not.in l.seruis legatis.ff.de leg.iij.⁊ in.l.non possunt. ff.de legi.⁊ in.l.si libellū.C.de diuersi.re.⁊ in.l. loci.§.si fundus.ff.si seruí.vēdi.⁊.ij.q.i.c.multi. in si.⁊.ij.q.vj.c.qui sentit.⁊ in aut.qui.mo.nat. effi.legi.§.liceat igitur.Quapropter eis videt̄ q̄ eadem ratione deberēt ab ecclesia festiuari omnes illi dies in quibus ꝓdigia magna ipsi⁹ gloriose virginis videm⁹ coruscare.Quorū he sitationi volens satisfacere:lз dicatur in.l.non omniū.ff.de legi.Non omniū que a maioribus nostris ꝯstituta sunt ratio reddi potest.Tamē fm paruā ingenij mei cognitionē videt̄:q̄ be nedicta dei genitrix voluit miraculū hoc niuis a nobis super alia particulariter festiuari pro pter multā similitudinē quam ipsa habet cum proprietatib⁹ niuis.De quib⁹ habet̄ in diuer sis sacre scripture capitulis:in quib⁹ ipsa bea tissima mater dei assimilat̄ niui. maxime autē Dan.vij.vbi dr̄.Antiqu⁹ dierū sedit:vestimētū eius album sicut nix.Deus enim qui est anti quus dierū.i.ante omnes dies:quia est etern⁹: sedit in vtero gloriose virginis:⁊ in eo redeuit nouem mensib⁹.vestimentū aūt eius fuit albū sicut nix:quia ipsa virgo purissima que tāq̄ ve stimēto circūdedit eum suo sacratissimo vtero: iuxta illud Hiere.xxxj.nouū faciet dn̄s sup trā femina circūdabit virū q̄ ei⁹diuitatē texit:⁊ induit sua carne fuit cādidissima p innocētiā.Pro cui⁹ veritatis declaratione tria mysteria cōtēplabi mur de niue.Primum erit de eius aspectu.Se cundū de ipsius tactu.Tertiū vo de illius effe ctu.Quo ad primū dico:q̄ nix est aspectu alba pulchra ⁊ disgregatiua.Albedo autem vt dicit Algazel in sua physica.⁊ ponit̄ etiam in lib.de proprie.re.est color ex luce clara ⁊ multa in cor pore ꝑspicuo generat⁹:vnde quāto in materia perspicua est lux clarior:tanto albedo est intē sior ⁊ nigro impermixtior.Et causa huius albe dinis in niue est frigidū:quia quando materia substātialiter est humida:⁊ in illa dominatur frigiditas generatum ex ea est album.Et vt di cit philosophus.xix.de animalibus.Nix gene ratur ex aere vaporoso declinante ad humidi tatem aqueam.⁊ hoc per frigidi actionē.Fri gus eni albificat humidam materiam. Uirgo aūt sacratissima a superna luce in suo corpore albedinē virginitatis habuit:que aliter patri non potest.iuxta illud Sap.viij.Scio q̄ aliter continēs esse non possum nisi dn̄s dederit.Qō autē per albedinē significet̄ virginitas patet sacre scripture testimonio.nam Apocalip. iij. de ṽginibus inquit dn̄s iesus.Ambulabūt me cū in albis.qr digni sunt.Et eiusdem li.vj.c.dr̄ Date sunt eis singule stole albe.⁊.vij.c.amicti

stolis albis.Beatam vo matrem dei sine virgi nitatis violatione ꝯcepisse ⁊ peperisse filiū suū probat̄ per illud qō de ea ꝑdictum fuerat Esa. vij.vbi dicitur.Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiū ⁊c.Nec obstat hereticorum siue philosophorū oppositio dicentiū q̄ duo corpora non possunt esse in eodem loco.iij.physicorum.Ergo Chri stus exiens de ventre matris debuit frangere claustrum sue virginitatis.Quia respondetur q̄ iste exitus fuit miraculosus ⁊ non naturalis: vel fm beatum Thomam in.iiij.dist.xxx.artic. viij.respondetur q̄ Christus nascens habuit dotem subtilitatis.vnde Augustinus inquit.si cut Christus exijt de sepulcro clauso:ita natus est de virgine clauso virginitatis claustro.Be da quoq̄ super Lucam ait.Sicut Christus in summa pace natus est:vt se pacem diligere o stenderet:ita de virgine nasci voluit:vt virgi nitatis decus sibi gratissimum esse monstraret Is ergo qui virginitatem in se seruauit matrē virginem habere voluit.Putatiuum patrē Io seph virginem conseruauit.Joannem Bapti stam precursorem suum ⁊ euangelistam sibi fa miliarē custodiuit virgines.Sepe illud ꝓphe ticum in se replicans.Ambulans in via imma culata hic mihi ministrabit:hec ille.Dico etiā q̄ per albedinem niuis figuratur innocentia ⁊ puritas ipsius immaculate virginis que nun q̄ fuit maculata vel denigrata per aliqō pecca tum.iuxta illud Cant.iiij.Et macula non est in te.Erubescant ergo illi qui hanc niuem can didissimam nigram quandoq̄ fuisse ostendere conantur.Qui eius albissimam animam nigre dine peccati deturpatam affirmare non veren tur.cum propheta in verbis p̄allegatis dicat de Christo.Uestimēta eius alba sicut nix:⁊ nō nigra sicut coruus. Nos vero candidissimam dominam nostram denigrare abhorrētes: ei⁹ innocentiam quantum possumus veneremur. et in ista niue nos ab omniū criminum nigre dine dealbare conemur.vt verificetur de no bis.illud ps.lxvij.Niue dealbabuntur in sel mon.Selmon enim fm Hiero.interpretatur virtutis obumbraculū:⁊ significat ipsam ṽgi nem benedictam.sub cuius puritatis et sancti tatis vmbra pctōres dealbātur. Recurre ergo o peccator ad patrociniū beate ṽginis Requi esce sub vmbraculo sue pietatis.et dic ei illud ps.l.⁊.l.dist.c.cum audiero.f.lauabis me ⁊ su per niuem dealbabor.

Secūdo nix est aspectu pulchra.⁊ hoc pro pter albedinē.vn cū videmus iuuenē al bū dicim⁹.O q̄ pulcher iuuenis.Et mulieres lauāt faciē vt fiat alba. ⁊ ipse dicant̄ pulchre. Sacra etiā scriptura cū aliqd pulchrū vult in sinuare: ꝯpat illud niui.vn̄ Mat.xvij. de pul chritudine vestiū xp̄i in trāsfiguratiōe ei⁹ inqt euāgelista.vestimēta ei⁹ sunt facta alba sicut

nix. et Mar.ix.dr. Uestimenta eius candida nimis sicut nix. Et Apo.j. Caput eius et capilli eius tanquam nix. Non immerito igitur niui cöparatur beatissima virgo propter suã pulchritudinẽ de qua satis diximus in scda parte pncipali huius operis ser.iiij. Ita enim fuit pulchra. quod nulla mulier quantacunque decorata fuerit formositate. in eius cõparatione videretur pulchra. Non Europa ob cuius pulchritudinẽ. vt dicũt quidam tertia pars mũdi dr europa. Nõ medusa q se aspicientes reddebat immobiles. vt fabule referũt poetarũ. Non Jole. cuius amore insaniuit Hercules. Nõ Deanira. propter quam bella gesserunt Achelous et Hercules Nõ Argia. quã tam ardenter amauit Polinicus edippi rex thebarum Non Pantasilea. in cuius facie totus intuebatur exercitus tanquam in speculũ. eam quasi sol videbatur. in terris Non Polisena que ad suum amorem traxit Achillẽ fortissimũ. Nõ Helena greca propter cuius pulchritudinẽ originem habuerũt bella troiana. Non Dido sidonia. quã tantũ amauit sicheus herculis sacerdos. Non lauinia filia regis latini cuius amore captus rex Turnus tot bella gessit cum Troiano Enea. Non Lucretia romanarum mulierum decus. Non aliqua mulier hebrea etiam ex illis que in sacra pagina dicuntur fuisse pulchre nimis idest valde. Sic enim sepe exponitur in diuinis scripturis. vt ibi. Nimis honorati sunt amici tui deus: nimis confortatus est principatus eorum ps.cxxxviij. Et etiam ita exponitur secundum leges vt no. in.l. in testamẽto. C. de suis et legi. et in.l.iij. C. de here. actio. Oẽs igitur pulchritudines que fuerũt tam in viris quam in mulieribus: sunt nihil in comparatione formositatis xpi et matris eius que de seipsa inquit. Eccli. xxiiij. Ego mater pulchre dilectiõis. vbi glo. alt. Pulchra mater dicta est que pulchritudine concepit filium etc. Est ergo vt nix beata propter pulchritudinẽ iuxta illud Threnorum.iiij. Cãdidiores nazarei eius niue nitidiores lacte: saphyro pulchriores. Legitur autẽ quod pdicantibus apostolis et aliquos nõ valẽtibus conuertere. mittebant eos ad btissimã virginẽ q admirãtes formositatem benedicte matris dei. et eius sapiẽtissima eloquia. cõuertebantur ad fidẽ. cognoscẽtes illum esse verum deũ qui tanta pulchritudine renitentẽ fecerat matrẽ suã. Ipsam enim formosissimam virginem ad nos destinauit deus vt cũ ctis populis ostenderet pulchritudinẽ eius Hester.j.

Tertio nix est aspectu disgregatiua scilicet visus et hoc et est rõne albedinis. Albedo est disgregatiua visus. vt dr in li. de sensu et sensato. Et idẽ in li. de pprie. re. sic scriptũ est. Nix cãdore suo et pulchritudine ad sui aspectũ oculos intuẽtiũ puocat. sed si nimis diu aspiciatur. spẽs visibilẽ disgregat et immutat. hec ibi. Sicut igitur si quis lõgo tpe fixis oculis aspiciat niuẽ: sibi immutat spm visibilẽ. et ei generat vertiginem quãdã. ita vt postea nõ bene discernat nec capiat voluptatẽ ex alicuius rei pulchre aspectu. Sic btẽ virginis aspectus erat disgregatiuus visus. ita quãtũcunque quis esset libidinosus si in eã aspiciebat. statim ardor cõcupiscẽtie et libidinis ab illo diuertebatur. secundum quod inquit Alex. de ales. in. iij. parte summe tractatu de sanctificatione beate virginis. q. viij. Et sanctus Bonauen. in. iij. sen. dist. iij. Hoc autem pcedebat multis ex causis. de quibus tractauimus in. ij. pte principali huius operis. ser. v. pte. vij. Quidã enim radij quasi solares ex eius vultu lucidissimo coruscabãt: ita vt eã fixis oculis nemo posset intueri. vt ibidẽ diximus. Nec mirũ. Si enim deo apparẽte in nube sup montẽ synai et loquente cũ moyse non poterat ipse Moyses intueri abyssum claritatis eius. sed ponebat velamẽ sup faciẽ suã. Exo. xxxiiij. Multo minus poterãt hoies intueri claritatẽ beatissime virginis in qua erat deus. nõ vt in nube: sed vt in matre que erat illa stella fulgẽtissima. de qua ortus est sol eterne claritatis. Et hoc etiã dicit Nicolaus de lyra sup Mat. j. allegãs similitudinem vultus moysi. cuius claritatẽ nõ poterat intueri populus Israel qñ locutus fuerat cum deo. sicut recitat Pau. j. Corin. iij. Multo itaque magis radiabat virginis beatissime facies: que nouem mensibus deum portauit in vtero. et tñ erat cõcupiscentie disgregatiua. Possumus quoque dicere quod hoc etiam procedebat ex diuina virtute. Experientia enim teste videmus. quod demonum fallacia et incitatione sepe viri quidã contemnunt vxores suas pulcherrimas: et earum pulchritudine non mouentur ad cõcupiscentiã sed potius ex aspectu concubinarum turpium. Multo igitur magis potuit hoc deus in bono operari in virgine. vt eius pulchritudine nemo ad concupiscentiã concitaretur sed potius distraheretur. Dicunt ergo quidam deuoti doctores quod inspicientes beatam virginem remanebant vt attoniti ex eius claritate. Uidemus enim qñque aliquem ita occupatũ et abstractum in aspectu alicuius figure. vt non sentiat etiamsi vocetur. Morum etiam honestas ipsius benedicte virginis etiam lasciuorum hominum mentes ad bene viuendum inducebat Mulier enim facie pulchra si bene morigerata fuerit: bonos incitabit ad deuotionem ampliorem. malos autem plerumque ad compunctionem. Ad quod facit exemplum quod retulit pater frater Ludouicus de vincentia ordinis nostri. dicens quod in quadam naui ex vna parte erant duo fratres minores. ex alia vero erat quedam meretrix cum multis scholaribus qui per paduam ibant a ferraria paduam In qua quidem naui dicta meretrix cum ipsis

scholaribus dissolutiones multas faciebat. Mox aūt vt semel intuita est illos fratres honeste stantes. ⁊ deuote in ipa naui magno rubore demisit in ima oculos. ⁊ nūq̄ postea ausa est illos leuare. Scholares ꝟo hinc inde ipam stimulātes. nutibus increpabant ipsa aūt eos reprehēdebat. ⁊ hortabat vt attenderent ⁊ imitarentur predictoꝝ fratrum honestatē. Postea ꝟo applicata naui ad littus hora vespertina cum hospitati fuissent apud quendam indeuotum hospitē. ⁊ necdum pransi fratres etiam de cena diffideret. Meretrix illa ad se vocauit hospitē ⁊ dixit vt fratres ipsos bene tractaret. quia de sua pecunia omnia solueret. quod ille ꝑmus fecit. Uidentes aūt fratres tantā abundātiā escarū timuerūt ne hospes spe lucri ista eis tam copiose ministraret. Quibus nō audentibus comedere. q꞉ nō habebāt vnde soluerēt. dixit hospes predictus Nolite timere. nam illa meretrix omnia se soluturā promisit que in naui vobiscū fuit Tunc fratres deo grās referentes cibum sumpserūt. Postea ꝟo completo prādio siue cena ꝑdicta meretrix velut altera Magdalena lachrymis madefacta venit ad eos dicens O patres. O angeli dei. O serui Jesu xp̄i fideles. bn̄dicti vos a dn̄o qui me honestate vr̄a reuocastis a carnis mee putredine. vnde post fratrū monita pniam egit. O sancta honestas. tu es illa de qua dr̄ Eccli. xxvi. Grā sup grām mulier sancta ⁊ pudorata. gratia scʒ honestatis. in se. ⁊ sup grām in alijs libidinem extinguēdo. sicut fuit in virgine bn̄dicta. Et id inquit Ambro. in .ij. lib. de virginibus Sit nobis tanq̄ in exemplari scripta ꝟginitas vitaq̄ Marie de qua velut a speculo refulget spēs castitatis ⁊ forma ꝟtutis. hinc sumatis licent exempla. vbi tanq̄ in exemplari magisteria sunt expressa ꝓbitatis. que quid corrigere. q̄d fugere quid tenere debeatis ostendunt. primus discendi ardor nobilitas est matri. Quid nobilius dei matre: quid splendidius ea quā splendor elegit. Quid castius ea que sine cōtagione generauit. nā de ceteris virtutibus eius q̄d loquar. Uirgo erat nō solū corpore sed etiam mēte. que nullo doli ambitu sincerum adulteraret affectum. corde humilis. verbo grauis: animo prudens. loquendi parcior discendi studiosior non in incerto diuitiarum sed in ꝓce pauperis spem reponens Intenta operi. verecunda sermoni arbitrum mentis solita non hoīeʒ querere sed deum nulluʒ ledere. oībus bn̄ velle maioribus assurgere. equalibus non inuidere. fugere iactantiam. rationem sequi. amare virtutem. Quādo ista vultu lesit parētes. aūt fastidiuit humilem: quando derisit debilem. quando vitauit inopem. Eos solos cetus virorum inuisere solita erat quos misericordia nō erubesceret neq̄ verecundia preteriret. Nihil toruum erat in oculis eius. nihil in verbis procax. nihil in actu inuerecundum. nō gestus fractior. nō incessus solutior. nō vox petulātior. vt ipsa corporis species simulacrū fuerit mentis ⁊ figura ꝓbitatis. Bona quippe domus in ipso vestibulo dʒ agnosci. Ut primo pretēdat ingressu nihil intus latere tenebrarū. ⁊ mens nostra nullis repagulis corporalibus impedita. tanq̄ lucerna lux intus posita foris luceat. Quid ergo exequar ciborum parsimoniam. officiorum redundantiam. alterum vltra naturā super fuisse. alterum vero ipsi nature defuisse. Illic in illa tempora intermissa hic congeminatos ieiunio dies. Et si quando voluntas fuc cessisset. cibus plerumq̄ erat obuius qui mortem arceret. nō delitias ministraret. Dormire nō prius cupiditatis q̄ necessitatis fuit. ⁊ tamē cū quiesceret corpus. vigilabat animus. q̄ frequenter in somnis aut lecta repetit. aut somno interrupta continuat. aut disposita gerit aut gerēda disponit. Prodire domo nescia nisi cuʒ ad ecclesiam conueniret. Et hoc ipsum cum parentibus ⁊ ꝓpinquis. Domestico operosa silentio. forensi stipata comitatu. nullo meliore tamen suo custode q̄ seipsa. In incessu aspectuq̄ venerabilis. que nō tam vestigium pedis colleret. q̄ gradum virtutis attolleret ⁊c. Et infra. Sic Maria intēdebat oībus quasi a pluribus moneretur. sic omnia implebat. ꝟtutis officia vt nō tam disceret q̄ doceret Talem euangelista mōstrauit. talem angelus reperit. talē sp̄us sanctus elegit. Quid in singulis moror? hanc parentes dilexerunt. extranei predicauerunt. que digna fuit ex qua dei filius nasceretur. hec Ambro. Alia etiam ex causa non fuit concupita. quia pulchritudinem suam quantum poterat occultabat ⁊ membra sua optime cooperiebat. U

Nam honeste vestes que corpus bene tegunt. preseruant a concupiscentia. Econtra ꝟo vestimenta inhonesta ⁊ ornatus meretricius est causa cōcupiscentie. Nā videntes iuuenes mulierē sic indutam arbitrātur eā esse meretricē. vel habere animū fornicādi. Talis enim quisq̄ esse presumitur qualem eum vestes indicāt. l. iteʒ apud labeonē. §. si quis virgines. ff. de iniurijs. exteriora nāq̄ demonstrāt interiora. l. fulcinius. §. illud sciēdum. ff. ex quibus causis in possessioneʒ eatur. ⁊ §. seruos in fi. de reruʒ diuisione. l. naturalē. §. in his. ff. de acqui. rerū do. Et ideo eam cōcupiscunt. q꞉ sperant illam sue maledicte voluntati cōsensuʒ ꝓbiturā. O igitur femina vana. rete diaboli. o mulier lasciua. o bestia infernalis. o iuuenca feda vt q̄d ostendis pectus. spatulas ⁊ mamillas. Quare sic infasciata incedis. Cur sic inhoneste vestiris. quare faciem tuā depingis. q̄re ipsam lixas. cur pellem extendis. cur membra

tua ostendere hominibus queris. nisi vt oms ad cōcupiscētiā tuā prouoces: nisi vt illoꝝ animas capias. nisi vt eas tecum ad infernales cruciatus perducas. Si enim nō haberes carnes venales. non portares eas ad macellum. Sicut ergo signum vini vel alterius rei: venalis facit bonā presumptionē iuris ꝙ talia sunt venalia. l. nec emere. C. de emp. ⁊ vē. sic tua inhonestas et expositio ac publica ostensio carnium tuarum insinuat ꝙ in animo es corrupta. ⁊ carnes ipsas venales habes. Absconde igitur nuditatē tuam. cela carnes tuas. ⁊ fuge viroꝝ consortia. exēplo ỽginis de qua inquit Amb. super Lucā. Discite virgines non circūcursare per alienas edes. non demorari in plateis. nō aliquos in publico miscere sermones. Maria in domo sera. ⁊c. O igitur femine dissolute. o pictrices facierum. o platearie. o balchonarie. o mulieres inhoneste. que totū studium vestrū posuistis in demonstratione vře pulchritudinis. an nescitis ꝙ ille thesaurum sancte virginitatis amittere cupit: qui illum frequēter in publico gerit. Capite ergo exemplū beatissime ỽginis. de qua inqt Ambro. vbi s. ꝙ videri frequentius in publico displicebat ⁊ ideo neminē ad ɔcupiscētiā ꝓuocabat. sicut tu balarina impudica facis. qđ est maximum pctm̄ ⁊ grauissima pena cruciandū. Noli igit amplius tot xp̄ianoꝝ alas illaq̄are. ⁊ ꝑciosū sanguinē iesu xp̄i conculcare impudicijs tuis. Sed exēplo beatissime virginis induere vestimētis albis honestatis. Et sic nō incitabis aliquē ad libidinē ſʒ vnusqſq; seruabit de te illud Prouer. vi. Nō ɔcupiscet pulchritudinē ei' cor tuū. et Eccli. xxv. Nō ɔcupisces mulierē i specie. Noli sic frequēter morari in portis. sic libenter ꝓdire ad spectacula cōsiderans ꝙ Dina filia iacob q: ad videndū mulieres regionis ꝑrexit. q: in publico apparuit q: pulchritudinē suam ostēdit: pstituta fuit Gen. xxxiiij. Et ideo te hortat ꝓpheta hiere. iij. c. exclamās ⁊ dicēs Reuertere virgo ad ciuitates tuas. i. ad cōsciētiam in camera tua. sicut faciebat intemerata virgo maria. X

Secundū mysteriū de niue est de ipsius tactu. Pro cuius declaratione dico. ꝙ nix est tactu frigida. porosa: ⁊ elapsiua. Quo ad primū non oportet venire ad ꝓbationem. quia quod patet expresse nō est ꝓbare necesse. c. euidentia. de ꝓba. ⁊ l. ea quidem. C. de accu. Manifestū est eñ niuē esse frigidā. que etiā frigescere facit manū tāgētis. Vñ dr Eccli xliij. Uetus aqlo flauit aquā frigidā. i. niuem. De qua dr Prouer. xxv. Sicut frigus niuis ⁊c. Et eiusdē lib. vlti. c. dr. Non timebit domui sue a frigoribus niuis. Beata igit virgo frigida fuit. i. humilis. Video eñ frigus habentes vadunt strictis humeris. capite flexo. ⁊ humiliter in manibus sufflant. Unde glo. super illud Apocalip. iij. Utinā frigidus esses ⁊c. ait Bernardus sibi idoneum dominus frigidum optat. vt frigore nuditatem agnoscat. ⁊ pānis indigere se sciat. ⁊ humilis reddat ad poscēda vestimenta ⁊ tegumēta nuditatis. Uidemus eñ ꝙ pauperes humili' elemosynā petūt tempore frigoris ꝙ̄ in estate. Dicunt eñ intra se. tēpore estatis. Si nō inuenero i ciuitate panē. ibo extra ⁊ comedā fruct' agroꝝ. In hieme aūt nō sunt fructus in agris. nec audēt demorari in plateis ꝓpter frigus. maxie qñ sunt male induti. Et sic instantius ⁊ importuni' petunt elemosinā tēpore frigoris. Frigus nāq; hūiliat nō tm̄ pauperes. sed ēt diuites. quos aliqñ delectat aptare ignem: ⁊ apponere ligna sub ferculis. Discite o femine lirate ⁊ scolate. nunquid in hyeme libēter coopertis nuditatē vestrā: ⁊ qđ pergebatis in estate incessu maturo ⁊ graui ac fastu pleno: In hyeme celeriter ꝓperatis. Frigida ergo fuit bñdicta virgo. i. calore supbie vacua. ſʒ frigore humilitatis plena que tam humilis fuit vt nullibi legat ꝙ se matrē dei appellauerit. non reginā. nō dñā: sed ancillā di. Ecce ancilla dñi Lu. i. Y

Secundo nix est porosa tāꝗ spongia susceptibilis aquarū ⁊ hinc est ꝙ magna niuium quātitas si premat reducit ad modicā quantitatem. Et sic porosa fuit beatissima virgo. que tantaꝝ gr̄aꝝ ymbrem suscepit. vt ex eius abundantia ois creatura repleta sit. Unde Bern. exponens illa ỽba cātici virginalis. Ecce eñ ex hoc btām me dicent oēs generationes. ait Ecce. intuentis est aduerbiū demōstratis. ac si dicat. Ecce iam video qđ futurū sit de me. Quis fructus ꝓcedet ex me. que ⁊ quāta bona nō mihi soli. sed oibus generationibus prouenient ex me. Nā ⁊ angelicarū generationū numerus ꝑ meū genitū reintegrabit ⁊. hoim generatio in Adā maledicta per vētris mei fruct' bñdictionem ad eternā generationē regenerabit. hec ille. O igit virgo oim gratiarū capacissima. q̄ illum in se suscepit. quē totus mūdus nō capit que illū cōtinuit qui magnitudine sua oēm celoꝝ capacitatem excedit: que tantam infusionem gratiarum recepit. ꝙ nunꝗ aliqua pura creatura similē habuit vel habebit. Ait enim hiero. in sermone ad Eustochium Ceteris per partes gratia prestatur. Marie ỽo tota se infudit gratie plenitudo. Z

Tertio nix est elapsiua. Si eñ de niue corpus bñ sphericū formauerī citoielabitur e manibus. vel pila diu palmis tractata liq̄scit. Que quāto forti' stringit: tāto citius elabit. vel i aquā se ɔuertit. Et similiter bñdicta virgo de ɔtrectātiū manibus elabitur q: sua magnitudine scriptores suaꝝ laudū ela-

bo:Sit: nec quidē minimā partem sufficienter tractare seu exprimere psit. Nā de illi⁹ gestis dici pōt illa legalis sententia φ plura sunt negocia φ̃ vocabula.l. iij.§.negocia.ff. de nego. gest.ꝛ.l.hec ꝟba.ff.de prescrip. ver. Et ideo si oēs oratores ꝛ poete qui fuerunt ꝛ erunt adessent.et de ipsius ꝟtutib⁹ et excellētijs scribere vellent.in elucidādo.vel vnā de pꝛogatiuis ve rificaretur illa Mantuani poete sententia in i.Eneiō.s.ante diē clauso cōponetvesper olim po.Si enim tota maris arena.ꝛ aqua se in lin guas ꝯuerteret.si folia arborum loquerētur: si oēs creature loqui possent.et laudare beatam virginē vellent.q̃si omnes beati spūs et sancti dei eius dignitatē et excellentiā ac gloriā exprimere attentarent.non valerent ad plenum explicare nec attingere laudes ꝯuenientes illi que deū parere meruit. Et ideo eximius ꝓphe tarū dauid.scilicet diceret ps.xliiij. Lingua mea ca.amus scribe velociter scribētis. Tamen in laudib⁹ beatissime ꝟgis exprimēdis se insufficientē confessus est dicens. ps. lxxxiij. Defecit ala mea in atrijs dñi. Ipsa enim sacratissima ꝟgo dicitur in sacra scriptura atriū dei: vt declarauimus in.iij.parte principali hui⁹ ope ris sermone.v. parte. v. Ego ꝟo in hoc opere fatigatus dico cuꝫ beato Job libri eius.c.xix. Quis mihi tribuat vt scribant sermones mei. quos scꝛ̄pꝛe nimia sublimitate et copiositate virtutum beate virginis pꝛoferre nō possum. De quibus non immerito dicere valeo illud Joh.vlti. Nec ipsum arbitroꝛ munduꝫ capere posse eos qui scribendi sunt libꝛos. Et quibus omnibus patet quātum ille sit deceptus. φ̃ parum de glorioſe virginis excellentia ꝛ virtu tibus informatus qui omne quod de illa dici potest septem se asserit posse explicare sermonibus.

A

Ertium mysteriū est de niuis effectu. Nix em̄ habet plures effectus.qui ponuntur in lib.xi.de ꝓprietatibus reruꝫ in.c.de niue.quoꝝ solū referā. ꝛ declarabo septem. ꝓpter septem virginis ipsius gaudia.et erunt tanφ̃ septem thesauri. de quibus dicitur Job.xxxviij. Nunquid ingressus es thesauros niuis? Quantū ad primū effectū sic dicitur ad litterā in pdicto libro de pꝛopꝛietatibus rerum Et mora niuis super terrā humus impinguat Sua em̄ frigiditate poꝛos terre claudit. vñ reuocato caloꝛe ad interioꝛa radicum ꝛ seminum fit humoꝛum interioꝛum attractio ad radices ꝛ ipsoꝛum inuiscatio ex qua terra impinguatur vndenix herbas malas ꝛ superfluas moꝛtificat ꝛ attenuat.bonas vero nutrit ꝛ impinguat hec ibi. Et similiter beata virgo impinguat. terram idest nos terrenos qui eramus macilenti pꝛe penuria panis celestis qui nondum erat in terram destinatus.quem ipsa nobis ori ri fecit. Unde ipse fructus vteri virginalis inq̄t Joh.vi. Ego sum panis viuus qui de celo descendi. De quo benedicto pane comedimus et impinguati sumus.sicut ps.predixerat dicens ps.lxiiij. Pinguescent speciosa deserti ꝛ exultatione colles accingētur. Beata igitur virgo nō fuit sicut ille niues φ̃ coꝛruperunt segetes de φ̃ bus in.l.fistulas.§.fi.ff.de cōtrahen.emp. Sed fuit illa nix que a deo missa est in mundum vt sua coopertione vestiret ꝛ impinguaret terram hūane gñationis. Uñ de deo inq̄t ꝓpheta ps. cxlvij. Qui dat niuē sicut lanā. Hec est illa que quēlibet suū deuotū impinguat cōsolationib⁹ diuinis. Ad qd̄ applicari posset illud Eccli.xxvi. Gr̄a mulieris sedule delectabit virū suū.et ossa illius īpinguabit.

B

Ecūdus niuis effectus ponitur in pre dicto lib.de ꝓprie.reruꝫ vbi sic dr̄. Nix et sua p̄sentia loca fetida ꝛ fimalia et sterquilinia tegit.ꝛ occultat. Et siṁr beatissima virgo occultat turpitudinē delictoꝝ nostroꝛuꝫ dum eius interuētu vestimur indumēto innocentie ꝛ sctitatis.quod ipa nos assumere hoꝛtatur dicens illud Apoc.iij. Uestimentis albis induaris.vt nō appareat cōfusio nuditatis tue Petōꝛi em̄ dixit deus Hie.xiij. Nudaui femora tua cōtra te. In cuius signum Adā ꝛ Eua post pctm̄ se nudos cognouerunt ꝛ erubuerunt Gen.iij. Sicut aūt illi nudi fuerunt p culpā ita ē contrario: virgo bñdicta vestita fuit p innocentiam. Unde de.ipsa inquit Dauid.ps.xliiij. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato ꝛc. Et quia sic est bene vestita . et nos vestit de sua supabundātia. Quapropter de suis deuotis dr̄ Pꝛouer.vl. Oēs domestici ei⁹ vestiti sunt duplicibus ꝛ ipa est indumentū nostruꝫ sicut in ꝟbis pallegatis ostendit ps. dicēs. ps. cxlvij. Qui dat niuē sicut lanā. i.bt̄ām ꝟginem sicut nostre nuditatis tegumētū.

C

Ertius niuis effectus ponit in pdicto lib.de ꝓpꝛie.rerū.vbi sic dicit. Itēꝫ nix feris ꝛ alalibus nocumētū p̄stat. quia eoꝝ tegit pascua ꝛ vestigia manifestat. vñ tpe niuis fere a venatoꝛibus de facili capiunt. Et siṁr ꝟgo bñdicta nobis dolos ac insidias ꝛ machinatiōes diaboli manifestat. vt in laqueū cadat quēm̄ris parauerat pedibus. vt de quolibet nr̄z deuincēte diabolū ꝟtute ꝛ interuētu ipsius ꝟgis dici possit illud.ij. Re.xxiij.ꝛ.i.Para. ix. Interfecit leonem in medio cisterne tēpoꝛe niuis.

D

Uartus niuis effectus ponit in eodē lib. de ꝓpꝛie.re.vbi sic dr̄. Itē nix vi caloꝛis resoluta terrā ibuit.remollit.ꝛ lebriat. quā an resolutionē frigiditatis sue coartatione in sua supficie fort⁹ indurabat vt dicit Greg. hec ibi Et siṁr bt̄ā ꝟgo suo exēplo nos duros.i.fortes ꝛ cōstantes facit cōtra tētationes mūdi. carnis

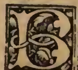
et diaboli dicēs nobis illud qd: canit eccl'ia i officio apostolorū. Estote fortes in bello ec. ꝛ post ꝗ victores euasim⁹: vt sue charitatis nos liquefacit ꝛ inebriat deuotione: vt psalm. illi pdixit de nobis ps. xxxv. Inebriabunt ab vbertate domus tue: ꝛ torrēte voluptat: tue potabis eos. E

Quintus niuis effect⁹ in pdicto libro de ppte. re. ponit vbi sic dr. Itē nix ppter sue substātie molliciē ꝛ leuitatē in suo descēsu stre pitum vel sonū non generat: immo insensibiliter de occulto aeris descēdens interstitio suauiter supficiei terre se applicat. et equaliter se coaptat. ꝛ similiter. bndicta virgo de alto nos respicit: ꝛ ad nos descēdit nō in strepitu aut furore magne seueritatis ppter peccata nostra sed in dulcedine et pietate humaniter ad nos venit. ꝛ equaliter. s. tam ad iustos ꝗ ad peccatores ꝛ presto est omnibus inuocata. vñ de illa dici pōt illud Sap. vi. Pusillū ꝛ magnū diligit et equat'r est ei cura de omnib⁹. F

Sextus niuis effect⁹ est ille qui ponit in pdicto lib. de ppte. re. vbi sic dr. Itē aqua niuea potētiali ꝛ actuali frigiditate sua fluxū vētris reprimit ꝛ ꝯstringit. Et similiter aq̄ gratie virginalis reprimit lubricos ne cadāt in fornicationes ꝛ adulteria. Quot em̄ ipsi⁹ virginis adiutorio ꝛ deuotione: ac eius puritatis ꝛ honestat: exēplo abstinēt a labe carnalitatis? Quot fratrū obseruātium castitatē monasteria? quot monialiū clausure? quot in seculo dimissi ꝛ dimisse? quot virgines vtriusqꝫ sexus? quot vidue honeste? quot maritate seruant thoros illibatos? quot qui prius fuerūt pclini ad libidinem se restrinxerūt: ꝛ effluere per voluptates ꝛ spurcitias cessauerūt. Ista em̄ nix restrīxit venas libidinū. vnde de quolibet tāgente istā niuem per deuotionē ꝛ bibēte aquas gratie eius verificabit illud Osee. xiij. vbi dr. Siccabit venas eius. G

Septimus niuis effect⁹ ponit etiā in predicto libro de ppte. re. vbi sic dr. Item loca alta ꝛ mōtuosa nix frequētat ꝛ diutius in montib⁹ ꝗ ivallib⁹ pseuerat: q: ve̅ti frigidi liberi⁹ i mōtibus ꝗ in valllib⁹ pualescūt. Insup valles sunt mōtib⁹ calidiores ppter maiorē aggregationem ꝛ fractionē radioꝝ solis: ꝛ ideo niues i montib⁹ plus abūdāt. hec ibi. Mōtes aūt in sacra scriptura significāt sanctos qui sunt alti p celestiū ꝯtēplationē. ꝛ ita accipiū in ps. cxxiiij. vbi dr. Montes in circuitu eius. ꝛ ps. cxiij. montes exultauerunt vt arietes: ꝛ colles sicut agni ouiū. In his aūt montib⁹ descēdit libēter beata virgo: quia hol'b⁹ deuotis ꝛ sanctis dat abūdantiā consolationū: ꝛ super eos descēdere, facit gratiā spūssancti que per niuē designat: ve ipsa virgo dixit Liberto pape. sicut legit in officio niuis: ꝛ ideo de quolibet deuoto habente gratiā beate virginis potest exponi moraliter illud. s. Marcha. xiij. Erat ibi nix multa valde. Nec mirū si benedicta virgo liue: et in mōtib⁹ moratur ꝛ gratias suas effundit. Nam ꝛ dilectus filius eius magnifica fecit in montibus. In mōte em̄ trāsfigurat⁹ est. Mat. xvij. Docuit in mōte Lu. xv. ꝛ. xxi. docuit discipulos in mōte Io. vi. ꝛ Mat. v. In monte quoqꝫ descēdit deus ad Moysen Exo. xix. O igitur holes terreni: o mortales depssi iniquitate: o onusti peccatoꝝ sarcina: deponite pōdus tam graue. Uos enim estis illi de quib⁹ dr Exo. xix. non poterit vulg⁹ ascēdere in montē. s. cum grauamine tantorum criminū. Contēdit ergo leuitate virtutū ascendere in montē dei ad illum. s. de quo inqt psal. lxvij. mons dei mons pinguis: mons in quo beneplacitū est deo habitare in eo. Etenim dñs habitabit in finē. Mons. s. deuotionis ꝛ ꝯtēplationis. de quo moral'r intelligit illud Gen. xix. In monte saluū te fac. Ibi em̄ inuenies niuē. s. virginē gloriosam niue candidiorē. quā ad te mittet deus de qua dr Iob. xxxvij. Qui precipit niui vt descēdat super terrā. ꝛ Eccli. xliij. Imperio suo accelerauit niuē. Mitte igitur ad me istam niuem o, dñe deus beat⁹, ero cū bene tot⁹ fuero quasi aquis niuis. Iob. x.

¶ Quod beata virgo dicitur Scala celi. Assimilatio. ij. H

Beata virgo maria dr scala quā vidit Iacob patriarcha Gene. xxviij. stantē super terrā cui⁹ cacumē celum tāgebat. Angeliqꝫ ascēdebāt ꝛ descēdebāt p eam ꝛ dñs ipsi scale inherebat: quā visionē exponēs, Damasce. in quodā sermone ait Intellectualis scala est virgo Maria: ex terra enim habet natiuitatē: caput aūt ad celū. Ois quippe mulieris caput est vir. sed hec qm̄ virū nō cognouit caput hꝫ deū. hec ille. Dicit autē scala: quia sicut per scalam ab alto ad ima descendit: sic per istam scalā filius dei ad nos descēdit: qui nūꝗ descēdisset nisi ista scala affuisset: qua humilitate sua ac puritate deū inclinauit vt per ipsam descēderet: ꝛ ipsi inhereret. vñ ipsa ait Luc. j. quia respexit humilitatē ec. vbi Ber. ait. O vera humilitas que deum hominibus peperit: vitā mortalib⁹ edidit: celos innouauit: mundū purgauit: ꝛ animas hominum a morte liberauit. Facta est Marie hūilitas scala celestis per quā deus ad terrā descēdit: virgo quidē virginitate placuit: sed humilitate cōcepit. hec ille. nam humilitas ipsius benedicte virginis super omnia deo placuit: vnde tūc ex humilitate facta est mater dei cum dixit. Ecce ancilla domini ec. Luce. j. vbi Cassiodo. inquit Erubescant elati. vbi enim locum credunt habere superbiam cum celum ꝛ terrā ab humili

tate videant occupatos. Dicitur etiam scala: quia per ipsam angeli ad nostram ꝓtectionem descendunt: et gratie diuine per eam nobis donantur: et non nisi per hanc scalam celum scandere possumus. vnde inquit Ber. O virgo scala sublimis: q̄ in sublime verticem sanctū erigis vsq; ad sedentem in throno: et vsq; ad dominum maiestatis. o q̄ in altum mittis radicem humilitatis. Cui profecto scale dominus innixus est: quia nihil nos deus habere voluit qđ per Marie manus non trāsiret: et nihil ex operibus nostris sibi esse gratum nisi per manus marie offerat. Ideo modicū illud quod deo offerre desideras gratissimis Marie manib⁹ cura tradere si repulsam non vis habere. hec ille. Hoc etiam patet exēplo quod legit in; chronicis nostris. s. q̄ quadam die sanctus Franciscus vidit duas scalas: vnam rubeam cui Christus innixus erat: et aliam albam in qua virgo erat. Et cuz ad monita beati Francisci fratres scalam rubeam ascendere conarentur: dum ire inciperent. retro multi cadebant: et ascendere non poterant. de qua re sanctus Francisc⁹ flendo dolebat. cui Christ⁹ dixit. Fac vt fratres tui ad matrem meam currant: et ad scalam albam: atq; per eam ascendant. Tunc beatus Frācíscus exclamare cepit dicens. Currite fratres ad scalam albam: et ascendite per eam. Qđ facientes fratres a beata virgine leta facie suscipiebant: et in celū cum facilitate ascendebāt.

¶ Quod beata virgo dicitur mare. Assimilatio. iij. I

Sicut declaraui in. iij. parte principali huius operis. sermo. ij. parte. ij. Beata virgo dr̄ Maria a mari. quia habet in se ꝓprietates maris. Hic aūt adderer possum⁹: q̄ sicut in mari vt dr̄ in lib. de ꝓprietatib⁹ rerum. sunt duo vapores. s. humidus et siccus siue subtilis et grossus. et per motum et agitationem vndarū pars subtilior resoluit: et remanet grossior: que virtute solis calefacta fit salsa: et adusta efficitur amara. Sic in beata virgine fuerunt duo vapores. i. amores erga filium. Unus naturalis ad illius humanitatē qui erat vt vapor grossior. Alius spiritualis ad ipsius diuinitatē qui erat vt vapor subtilior. Et ſm hoc habebat de eo duas ꝯsolationes. vnā ſm sensualitatem. aliam vo ſm rationē. In passione aūt filij sui propter motum et agitationē vndarū. i. afflictionē et vexationē penarū et doloꝝ Christi pars subtilior. i. cōsolatio ſm rationē videbat resoluta: abūdabat aūt in ea vapor grossior. i. affectio naturalis: que intantū calefacta est et adusta calore solis. i. feruore cruciat⁹ et mortis Christi qui est sol iustitie: quia tota facta est amara. vn̄ Job. xl. c. dr̄. Feruescere faciet sicut ollam ꝓfundum maris. i. cor virginis quod q̄rsi feruebat amore: tm̄ vrebat dolore. Et ideo ipsa ad modū olle bullientis extra fudit aquas lachrymarum. K

Sed notandū q̄ dr̄ in ꝓdicto lib. de ꝓprietate. ſm philosophū in lib. de aīalibus: q̄ a mari potest abstrahi salsedo. Nam si homo acceperit vas cereū nouū crudum: et clauserit ei⁹ orificium et miserit ipsum vacuū in mari: aqua maris in eo intrans efficiet dulcis. Istud vas cereum nouū et crudū fuit corpus filij virginis post resurrectionē. Per cerā eīn que mollis est intelligit ei⁹ caro delicatissima: que noua erat inquantū erat nouitate incorruptibilitatis et immortalitatis induta. Dicitur aūt huius caro cruda. quia ois decoctio' penalitatis et passionis ꝑterite ab ea fuit ablata. Orificiū vo huius vasis clausum fuit per clausurā impassibilitatis: ne intrare amplius possit in eo aliqua amaritudo tribulationis. Et sic vacuum omni amaritudine positū est in mari. i. ostēsum pijssime virgini: q ex amaritudine erat velut mare: et ipsum vas dulcorauit eius amaritudinē: et in dulcē aquā ꝯuertit: et in se hausit dum cor ei⁹ indulcoratū in visione et ꝯtēplatione sui corporis resuscitati et glorificati: indicibili suauitate et gaudio eius bñdictus filius letificauit. L

Figura aūt huius amaritudinis virginalis ex passione filij sui et dulcorationis ex resuscitatione et apparitione eius potest assignari. Tobi. x. vbi dr̄ q̄ misso Tobia a patre suo cū angelo sibi comite in Rages ciuitate Medorū pro recuperādis decez talētis ex chirographo debitis prefixo eidem filio redeundi termino. Mater eius interim valde dolebat pro absentia filij sui: et quotidie reditū expectabat: et omni die pergebat ad loca per q̄ sperabat filij aduentū. Quadā aūt die cum sic inspiceret circūquaq;. vidit filium suum venientē: et ante eum magnā familiā et diuitiarū multitudinez. vnde post lachrymas multas iocūdata est summopere de filij visione. Per Tobiā enim pōt intelligi humanitas Christi: per angelū cui sociat⁹ est Tobias potest intelligi diuinitas que ipsi humanitati Christi vnita erat. Ipse eīn Christus descēdit in Rages ciuitatem Medoꝝ. i. ad infernū habitationē demonū: et recuperauit decē talenta. i. decimū ordinē humani generis in celo collocādū: cui ex obligatione chirographi diuini decreti debebat mors eterna ꝓpter peccatū: vnde ipse dn̄s Jesus lacerauit chirographum obligationis: et ipsa decē talenta recuperauit: quia sanctos patres de lymbo infernali eduxit: et humanū genus de morte perpetua liberauit per virtutē sue passionis. vn̄ apostolus ad Colos. ij. de ipso inquit. Delēs quod

aduersus

aduersus nos erat chirographū decreti quod erat 9trium nobis: et tulit de medio affigens illud cruci. Cum igit filius virginis absentatus esset ab ea per passionē et mortē ad quā missus erat a patre suo celesti. qui ait Esa. liij. propter scelus populi mei pcussit filiū. vñ ipse saluator ait Petro Jo. xviij. Calicē quem dedit mihi pater non vis vt bibā illum. Mater eius doloribꝰ plena remāsit: et lachrymas amaras emittens numerabat dies quos pater eius pro resuscitatione ipsiꝰ assignauerat: et exibat ad loca sacre scripture que loquebant̃ de eius resurrectiōe. Cum aūt hora resurrectiōis immineret: et anxius pro eius reditu lachrymaret̃: ecce ꝙ vidit magnā familiā. i. angeloꝝ multitudinē suā filium ꝓcedentē: et ipsum filiū totū gloriosuz aduentare. qui ei dixit̃ sequētia verba que ponit Ansel. in quodā ser. O Maria virgo virginuz: singularis rosa celice amenitatis: ꝑlucidū sydus: lucerna diuini luminis susceptiua. Jn tuo Jesu pre omnibus gaude gaudio magno: quia quem vt hoiem peperisti: et propriūs vberibꝰ lactasti: et quem vidisti in cruce pendētē: nunc vides in celo regnātē: et omnē latitudinē: celestiū terrestriū et infernoꝝ maiestati eius inclinataz et omnē inimicoꝝ exercitū attritum. Post hec aūt verba et dulces amplexꝰ dixit beata virgo. Bñdictus qui venit in noie dñi. Et nunc fili et dñe mi suscipe ꝑces ancille et matris tue: et presta: vt quisꝗ ad me ꝗui a pctōr accesserit tuā indulgētiā petiturꝰ illā absꝗdubio impetrare se noscat. et calidi hostis insidias in huius vite transitu securus pertranseat. Et ait ad ipaz dñs. O intemerata et in eternū bñdicta mater mea: qꝛ ex incōparabili charitate tua illud petisti qd me summopere adipiere delectat. ego te facio matrē mie et clementie. Cōstituo te reginā angeloꝝ. magistrā apostoloꝝ: gubernatricē totius ecclie mee. orbis vniuersi dñam et imperatricē. et do tibi ptātem impetrādi quod cūꝗ volueris: et volo ꝙ sis in terrorē demonū: et ꝙ etiā quicūꝗ scelerati peccatores habeant spem et ꝯfidentiā ad te recurrēdi. faciꝙ te aduocatā pctōꝝ et fontē pietatis et gre. et volo ꝙ tu sis adiutoriū et ꝓtectio iustoꝝ. vt oēs gaudeant de te. cōsolent̃ p te: et letent̃ in te. Tu eñ gloria hierusalē. tu letitia israel. tu honorificētia populi mei. Merito igit̃ virgo maria dicit̃ fuisse illa maris aqua ꝗ per vas cere noue fuit in dulcedinem conuersa.

Secundo assimilatur mari: qꝛ sicut mare. vt dr in ꝑdicto lib. de ꝓprie. re. et fuit snia phi. in. i. Meta. et Auicene li. ix. naturaliū questionū est origo et principiū olm aquarū. caput et hospitiū flumināt. et fons imbriū. Jta ipsa benedicta ꝟgo fuit principiū diuinarū gratiaꝝ: inquantū principalius propter ipsam filiꝰ dei incarnatus est. per quem omnia gratia mūdo elapsa est. Jtem ols gratie plenitudo in ipam descendit tanꝗ in hospitium idoneū et p eius merita et intercessionē in alios diffusa est. Jtez licet terra. i. ecclia militās aliqñ a nubibꝰ que sunt in aere. i. a sanctis qui sunt in celo. et a fluminibus. i. a sanctis viris et mulieribus ꝗ sūt in mundo irrigetur. i. eoꝝ orōnibꝰ diuine gratie gratiā et adaquationē recipiat. tamē abundantius et frequentius a mari. i. ab ipsa gloriosa virgine attrahit pluuiā salutis et influētiā gratiarū. Nā gratie aliorum sanctoꝝ sunt minime respectu gratiarū eius. Unde de illis dici pōt illud Eccl. xvij. Quasi gutte aque maris deputati sunt. Dicit̃ quoꝗ in ꝑdicto lib. de ꝓprie. re. ꝙ mare est subsidiū in necessitatibꝰ: et refugium in periculis ac itineris compendium. et laborantis lucrū. Que ola conueniūt ipsi beatissime ꝟgini que est spes et refugium olm periclitantiū et miseroꝝ ac tribulatorum Uñ illi dici pōt illud ps. lxiiij. Spes olm finium terre et in mari lōge. Jtē per eius medium citius peruenitur ad portū salutis. Uñ deo inquit ps. lxxvj. Jn mari via tua. Jtem sicut illi negociatores qui volunt cito diuites fieri frequentant mare. Sed ad istā beatā ꝟginem recurrentes. siue ꝯtēplādo eius exēpla. siue eam deuote salutādo et comēndādo eius preconia. vel implorando ipsius suffragia celestis gratie thesauros cumulant. Unde in huius figuram dicitur de discipulis christi ꝙ perrexerūt ad mare Jo. vj. Jtem sm Jsid. xiij. etym. mare dicitur pelagus quasi pellens vndas. et similiter beatissima virgo repellit a nobis vndas tentationum. Unde in figuram dicitur Josue. i. ꝙ tulerunt Jonam et miserunt in mare. et cessauit tempestas. Per Jonam autem moraliter intelligitur oratio pura et deuota. ꝗ tūc in mare mittitur quando beate ꝟgini marie porrigitur. et tunc tempestas mētis nostre eiꝰ interuentu sedatur.

Multe alie ꝓprietates maris ponuntur in ꝓallegato lib. de ꝓprie. re. s. in ipso mari procreantur diuersi lapides et gemme mire virtutis. et vndarū eius attritu polite. per motum ipsius ad littora iactant̃. Jtē mare ola cadauera et immūda a se eijcit. Jtem mare per occultas sue abyssi venas tam fontibꝰ ꝗ fluminibus materiā fluxus administrat. vt dicit Hiero. sup Eccle. Jtē est alaliū multiplicatiōis fors me ꝓductiuū magis ꝗ terra: vt indt Raba. super Eccli. xiiij. ibi. Jllic ꝑclara et mirabilia opera rc. vñ ps. ait ps. ciij. Jllic reptilia quoꝝ nō est numerꝰ. Jtem est multiplicis infirmitatꝫ curatiuū. Sanat eñ aqua maris hidropicos: vlcerosos: et scabiosos: et multas alias egritudines: vt dicit Cōstāti. ꝗ ola possent breuissime virgini appropriari. sed breuitatis causa deuotis mentibus hec speculāda relinquo.

¶ Quod beata virgo dicitur aurora. Assimilatio.iiij. O

Nquit Salomon de virgine gloriosa Cāti.vi. Que est ista que progredit quasi aurora ꝯsurgens pulchra vt luna: electa vt sol: terribilis vt castrorū acies ordinata. Quibus verbis indicat virginis excellētiā. In die enim nihil est pulchrius sole. In nocte nihil pulchrius luna. In ꝯfinio diei ⁊ noctis nihil pulchrius aurora. In certamine ꝟo nihil pulchrius acie castrorum bene ordinata. Hec autē Salomonis verba quotidie recitat ecclesia in officio prime ipsius benedicte virginis: ⁊ ideo illa explanare intendo. Sed in hac parte solum declarabo quomodo appellat aurora: habet enī eius proprietates. de quibꝰ dr in li. de ꝓprie. re. Aurora est finis noctis ꝓcedentis ⁊ diei sequētis principiū. ⁊ dr aurora quasi aurea hora eo ꝙ rutilā tem ad modū auri diffundit colorē vt dicit Isido. Vñ ⁊ sol in aurora a Grecis Chrisostomos i. auri domus appellat. Nam radij eius splendentes aureas comas demonstrāt: ⁊ sitr beata virgo fuit finis noctis culpe: ⁊ principiū dei. i. gratie: quia ipsa prima ꝯcepta fuit sine culpa originali ⁊ cum rutila iustitie ⁊ gratie. Quod bene Job. iij. c. ꝓnunciatū fuit. vbi de peccato originali dicitur. Obtenebrent stelle. i. sancti: caligine eius. expectet lucē. i. Christum: ⁊ non videat nec ortum surgentis aurore. i. virginis gloriose. Et ideo in officio ꝯceptionis dr. Aurora a lumine incipit ⁊ semper in lumine crescit quousqꝫ soli iūgatur: ⁊ nunqꝫ lumine priuatur. Et similiter Maria virgo purissima a lumine diuine gratie in ꝯceptione sua, incipiēs: nullis vnqꝫ est peccatorꝫ tenebris obscurata: sed semp in virtutū omniū claritate succrescēs: tandem cum sole iustitie dulcissimo filio suo in celesti gloria mirādis circūdata fulgoribꝰ est coniuncta. Ideo eius claritatē intuens Esa. dicit. sicut lux meridiana clara est. qđ habet eius libri rviij. c. Salomon quoqꝫ de illa inquit Sap. vij. candor est lucis eterne ⁊ speculū sine macula. ⁊ Hiero. in ser. ad Eustochiū dicit. Nihil est candoris: nihil est splēdoris: nihil est numinis qđ non resplēdeat in virgine gloriosa. Itē in predicto lib. de ꝓprie. re. dicitur ꝙ aurora dr quasi aura rorās: eo ꝙ in aurora ros generat ⁊ descēdit: et cuius humectatione infundit terra: ⁊ aeris caliditas tēperatur: ⁊ herbe in sua viriditate ꝯseruant. Et similiter beata virgo generauit rorem celestē. i. dei filiū: qui gratia sua totā terram. i. mundū infudit: ⁊ caliditatē ꝯcupiscētie tēperauit: ⁊ matrē suam in viriditate virginitatis ꝯseruauit. vñ de illo canit ecclesia. Descēdit in vterū virginis sicut ros super gramē. Item sicut māna descēdebat in aurora. Exodi rvi. nam qñ descēdebat ros: descendebat pariter ⁊ māna. Num. xi. Ita tota dulcedo paradisi in eius vterum descēdit ⁊ postea in natiuita te per vniuersum orbem sparsa fuit. vñ in die natiuitatis dñi canit ecclesia. Hodie per totuꝫ mūdū melliflui facti sunt celi. Item sicut ros descēdens in aurora conchas marinas fecundat: et in eis gignit margaritas: ita spiritussanctus in ea superueniens eam fecundauit: et preciosam celi margaritam in ipsa generari fecit. P

Possumus quoqꝫ dicere ꝙ ros istiꝰ aurore est decoratiuꝰ: dulcoratiuꝰ: ⁊ refrigeratiuus: ac fructificatiuꝰ. Ipsa enim beatissima virgo quasi aurora diuine gratie rorē nobis abundāter infundit. de quo exponi potest illud qđ dicitur Gene. rrvij. In rore celi desup erit benedictio tua. Et iste ros est decoratiuꝰ quia vt dr in dicto lib. de proprie. rerū. In aurora conche marine se aperiūt: ⁊ rorem suscipiētes margaritas cōcipiūt. que postea in ornamētis ad decorem ponunt. ⁊ similr anime deuote dum isti aurore. i. virgini bñdicte per affectū deuotionis se aperiūt: rorē gratie supne suscipiūt: per quem margaritas cādidas. i. affectiōes purissimas ꝯcipiunt. que sunt anime ornamēta. Et ideo isti aurore dr Esa. rrvi. ros lucis ros tuus quia lucidas ⁊ mūdas generat affectiōes. Itē iste ros est dulcoratiuꝰ: quia sicut māna dulcis ad modū mellis descēdebat in aurora: vt. s. dirimus. ita ista aurora infundit interne dulcedinis gratiā his qui tribulato sūt corde. Et ideo qñ precordia nostra sentiūt dulcedinē ab ipsa virgine immissam. pōt de illis dici illud Exo. rvi. suauis ros iacuit per circuitum castrorꝫ. Item iste ros est refrigeratiuus: quia in nobis refrigerat estū ⁊ ardorem libidinis iuxta illud Eccli. rviij. nonne ardorē refrigerabit ros? Et eiusdē. lib. c. rlij. Ros obuians ardori venienti humilē efficit eū. Iste etiā ros: fructificatiuus est quia nos fructificare facit in bonis operibus. vñ ipsa virgo dicere pōt illud Osee. xiiij. Ego quasi ros: Israel germinabit quasi liliuꝫ. Dicitur quoqꝫ in ꝑallegato lib. de ꝓprie. re. ꝙ aurora lumē a sole impetrat. Et similr ipsa virgo bñdicta velut aurora rutilās nobis impetrat lumen diuine cognitionis ⁊ inspirationis. Unde de ipsa dici potest illud. ij. Regum vigesimotertio. Sicut lux aurore magne absqꝫ nubibus rutilat. In predicto quoqꝫ libro de proprietate rerum. dicitur ꝙ in ortu aurore flores primo clausi aperiuntur. ⁊ herbe: que estu precedente marcescunt in aurora erigūtur: vires animales in aurora confortantur et animaliū egritudines alleuiantur ⁊ diminuuntur. aurora imitatur naturam veris: et in ea humor sanguineus dominatur. ⁊ ideo somnus dulcior est

in aurora. Uñ dicitur aurora. quasi aurea hora.i. optima. Itē in aurora aues letificantur. ꝛ ad cantandū excitant. vnde dicitur aurora quasi auium hora. Que oīa possunt beatissime ỽgini appropriari. Ipsa em̄ est que flores claus os.i. mētes humiliū aperit ad bene agendū. vt odorē boni exēpli vndiqꝫ circūfundant. Ipsa de pressos et marcidos animos per merorē erigit per spūs cōsolationē. Per ipsam quoqꝫ infirmi recipiunt anime et corporis sanitatē. vires anime recipiunt vigorē sanguis dulcedinis et deuotionis recipit augmētationem et omnes eius deuoti capiūt illā suauem dormitionem. de qua dr̄ ps̄. cxxvi. Cū dederit dilectis suis somnū: ecce hereditas dn̄i filij merces fructus ventris. Ipsa etiā dr̄ illa aurora q̄ aues.i. deuotas mētes in altū p ꝯtēplationē volantes excitat ad dei laudē. dicēs illud ps̄. xcix. Jubilate deo, omnis terra seruite dn̄o in leticia. Item sicut aurora est latronū expulsiua. nam latrones qui de nocte in tenebris exeunt. apparente aurora fugiunt ꝛ se abscondūt iuxta illō Job. xxiiij. Si subito apparuerit aurora arbitrant̄ vmbram mortis. sic demones tanq̄ insani ꝛ exterriti fugiunt cum hāc auroram.i. ỽginem gloriosam in corde alicuius p deuotionē fulgere cognoscunt. Nō solū autē ista aurora refulgens demones in fugā cōuertit: sed etiā in profundū inferni demergit. Uñ in huius figurā dr̄ Exodi. xiiij. ꝙ adueniēte aurora siue vigilia matutina submersus est in p̄fundū totus exercitus Pharaonis. dicitur qꝫ aurora ipsa ỽgo gloriosa. q2 sicut aurora expellit tenebras noctis ꝛ adducit lucem diei. sic ipsa omnia noctis viciorum tenebrosa opera ꝛ cunctas tenebras peccatorum a nobis expellit. et lucē diuine gratie nobis adducit. Unde dicere tunc possumus illud ad Roma. xiij. Nox p̄cessit dies aūt appropinquit abijciamus ergo opera tenebrarū ꝛ induamur arma lucis. sic vt in die honeste ambulemus. Sicutetiam in aurora volucres cantus resumunt. vt. s̄. diximus. sic in ortu istius aurore angeli letificati fuerūt in tantū ꝙ ipsi angeli qui prius nolebant nos illuminare: purgare ꝛ p̄ficere postea aduenien te ista aurora ceperūt nos disponere ad suscipiendū illuminationē gratie. purgationē culpe. ꝛ p̄fectionē glīe. Et ista tria significant̄ Ge. xxxij. Nam cū angelus dixisset Jacob. Dimitte me: qm̄ aurora est. Ipse Jacob eū dimittere noluit donec tria bn̄ficia ab eo ꝯsecutus est. scꝫ purgationē sue affectiue. ꝛ hoc notat̄ cū dr̄. qđ emarcuit neruus femoris ei⁹. Itē illuminationem intellectiue. qđ notat̄ in hoc ꝙ imposuit sibi nomen isrl̄.i. vir videns deū. Item p̄fectionē glīe ꝛ hoc notat̄ p hoc ꝙ benedictionem ab eo obtinuit illam scꝫ de qua dicitur ad Eph.i. Benedixit nos omni benedictione in celestibus

De aurora etiā sic dicitur in p̄dicto. lib. de proprie. re. Oritur lucifer in aurora ꝛ orientis solis p̄ntia nunciat̄ esse proxima ꝛ vicina. precedit em̄ aurora solis ortum. ꝛ eius visione omnes letant̄. Et similiter lucifer gratie diuine ortus est in hac aurora.i. in virgine maria. Et ipsa gemmis virtutū oīm adornate xp̄m solem iusticie non solum p̄monstrauit quinimmo in suum vterum traxit. ꝛ nobis peperit. et q̄ leta ta est omnis creatura. vnde Bernardi. illi inqt Recte o maria aurore officiū impleuisti. Ipse em̄ sol iusticie de te ꝓcessurus ortū suū quadā matutinali irradiatione p̄ueniens in te lucis sue radios copiose transfudit. hec ille. Merito etia aurora cōsurgēs dr̄ btā virgo. q2 sicut fere ꝛ bestie ad latibula cōfugiūt aurora cōsurgēte. ꝛ hoīes audaciores sunt in aurora q̄ noctis tēpore. sic exorta ꝛ nata hac aurora ỽgīali bestie infernales expulse sunt ad latibula sua. et homines audaciā receperūt q̄ prius multum eoꝝ potentiā p̄timescebāt. Ante aduentū nāqꝫ hui⁹ virgīs totum p̄cedēs tp̄s fuit nox ꝛ obscuritas in qua habitabat genus humanū pctō primorum parentū obtenebratū ꝛ fere infernales.i. demones audētius cōtra ip̄m seuiebāt ꝛ ei dominant̄. Et hoīes timidi erant in ꝯspectu dei ꝛ angeloꝝ propter maculam peccati. Sed hac benedicta aurora radiante fugit diabolus ad latibulum suū. ꝛ hūanū genus factum est audax ꝛ securum apparere coram deo ꝛ petere ab eo grām. Figura aūt huius habet̄ Gen̄. xxxij. vbi habetur ꝙ cū Jacob valde timeret aduentum Esau: apparuit ei de⁹ in forma angeli. cuꝫ quo ipse iacob luctatus est tota nocte. Ad ueniente autem aurora dixit ei dn̄s. Dimitte me. iā em̄ ascēdit aurora. Ip̄e ỽo iacob r̄ndit: Nō dimittā te nisi prius benedixeris mihi. Et benedixit eū in eodē loco ꝛ dixit. Si cōtra deū fortis fuisti. quanto magis contra hoīes p̄ualebis: Et tunc iacob ait. Uidi dominum facie ad faciē. ꝛ salua facta est aīa mea. ortusqꝫ ē ei stati sol. hec ibi. Sp̄ualr̄ aūt per hoc significatur. ꝙ homo ꝓpter peccatū factus valde timidus poterat dicere cū ps̄. liiij. Timor ꝛ tremor venerūt sup me ꝛ contexerunt me tenebre. Unde laborās cū deo in lucta petitionis ꝛ obsecrationis per totā noctē culpe nō potuit eū vincere vel inclinare ad misericordiam. Sed consurgente hac fulgentissima aurora ait dominus. Dimitte me. ecce aurora misericordie maria ascendit. quasi di. Ad illam amodo recurre. ab illa postula quicquid vis. Non vocaberis vltra iacob. idest luctator. sed israel. idest videns deum humanatum. ꝛ qui prius vltorem timebas cognesces redemptorem. Hec nuqꝫ aurora mirabiliter confortauit homines. Ante em̄ eius ortum homo infestabatur multiplici tentatione. Impediebatur a bono opere. ꝛ retre-

hebatur a finali cõsumatione. Sed in aduentu istius aurore oia hec cessauerũt. Unõ propheta ait ps. ciij. Ortus est sol. i. virgo Maria nata est in mundo. & ꝯgregati sunt. s. demones. & in cubilibus suis collocabunt. i. in inferno. Ecce tentationum cessatio. Et exibit hõ ad opus suũ. Ecce ad bñ operandũ expeditio. & ad oprationem suã vsq ad vesperã. Ecce in bono ope ꝑseuerãtia & finalis ꝯsummatio. Notandũ vero ꝙ Isid. in li. ety. ꝙ idẽ est aurora & diluculũ. vt et dr in li. de propie. re. Et dr diluculũ. qr est dei lucidũ & luminosum principiũ. vñ aurora dicit ab aere pmo illuminato. diluculũ vero a luce. Qñq tñ p diluculũ intelligit Xps. & p aurora ipsa virgo bñdicta. Et ita põt exponi illd Job. xxxviij. Nunqd post ortũ tuũ pcepisti diluculo & ostendisti aurore locũ suũ? Inquit aũt magr Jacobus de voragine in lib. btẽ virginis in verbo aurora. allegãdo Dionysiũ ꝙ lux de se est inuisibilis oculis corpalibus nisi incorporet. vnde adueniente ad nostrũ hemisperiũ luce sola ri incorporat grossiori aeri. & sic diluculũ & aurora efficit. Deus igit qui est lux vt dr. i. Jo. i. et qui lucẽ habitat iaccessibilẽ. i. ad Ti. vi. de se erat inuisibil. sed adueniẽs ad nostrã habitationem grossiori materie. i. hũane nature se vniuit. et sic diluculũ fecit. qñ. s. verbũ caro factũ est & habitauit in nobis Jo. i. Ipsa ẽt lux in vtero virginis se posuit. & sic aurorã fecit. Deus igit diluculo precepit. qñ filiũ suũ qui est vera lux in carnari cõstituit. aurore võ locũ m ostendit. qñ in btã virgine Maria habitationẽ elegit iuxta illud ps. cxxxi. Elegit eã in habitationem sibi Dicit aũt aurora qr sicut aurora est media inter noctem & diem & ipsa virgo est mediatrix iter deum & hoiem Unõ legitur in chronicis ordinis nostri. ꝙ cũ deus ꝯ mũdũ esset iratus ꝓpter peccata & vellet cõtra eũ vltionẽ suã exercere. interponens se virgo btã eius sniam reuocauit. Hec aũt aurora rutilãs dat petõribus radium sue mie. Et iõ ei canit eccla. Maria mater gre mater misericordie. ¶

Matrẽ igitur dñi diligere & querere debẽt etiam peccatores. & ad eã recurrere sicut ad matrẽ. Nã & canum catuli matrẽ diligunt. & adhuc ceci voce & odore eã cognoscũt. ac mãmas eius querunt. & dentium acumine comprimentes vberius effundere cogunt. Qñ etiã esuriunt materna vbera querula voce petũt. Sũt autem velut canũ idest demonũ catuli oẽs peccatores. qui filij sunt diaboli. nõ natura ꝫ imitatione & malicia. Unde illis dicit dñs Jo. viij. Uos ex patre diabolo estis. Hi tñ matrẽ mie reuereri & diligere debent. qr ipsa non desinit et petõres adiuuare. Et licet ipsi sint malicia intus ceci. ita vt eiusdem virginis bonitatẽ & gloriam nõ videant cõtemplando. voce tñ & odore eã cognoscere debẽt. & audire vocẽ ipsius vocã tis & dicentis illud Eccli. xxiiij. Trãsite ad me oẽs qui cõcupiscitis me. & a gñationibus meis adimplemini. Itẽ debẽt cognoscere ei odorem in exẽplis vite ipsius. & eã imitari studere & quaerere mãmas deuotiõis ei. & acutis dẽtibus. i. instãtibus & feruẽtibus orationibus premere vbera mie ei vt abũdãter eis ꝓpinet lac sue dulcedinis & pietatis. Ad cuius degustationẽ dñt cõtinue anhelare. & ꝗruia voce. & affectu eã efflagitare. vt verificet de eis illud Esaie. lxvi. Repleamini ab vberibus cõsolationis ei. Et vnusquisque petõr dicere ꝺꝫ illud ps. xxi. Spes mea ab vberibus matris mee.

¶ Quod beata virgo dicitur luna. Assimilatio. v. R

Anctissima virgo merito appellat luna. qr hꝫ oẽs bonas ꝓprietates lune. De qbus Basilius in li. hexamerõ mentionẽ facit di. Luna est decor noctis. mr roris ministra hũoris dñatrix maris mẽsura tẽporis. emulatrix solis. & imutatrix aeris. Que septem ꝓprietates optime cõueniũt matri dei Primo igit dico ꝙ luna est decor noctis. nõ solum qr ipã nocte illuminat. sed ẽt qr in nocte decor ipsius lune appet precipue quãdo ẽ plena. Et sicr btã virgo in nocte. i. in obscuritate ꝑsentis vite existẽs fuit plena luce diuine grẽ. Unõ ei angelus dixit. Aue grã plena. Lu. i. Itẽ luce diuine ꝑsentie. Unõ ibidẽ subiunxit angel dñs tecũ. Ita luce virginalis mũdicici iuxta illud Sap. vij. Cãdor est lucis eterne &c. Sꝫ notãdum ꝙ ipsa virgo dr luna pulchra. Cant. vi. pulchra vt luna. Itẽ luna plena. Unõ de illa dici pt illud Eccli. l. Quasi luna plena in diebus suis lucet. Itẽ luna ꝑfecta. Unde p ps. dñs inqt ps. lxxxviij. Thronus eius sicut sol i cõspectu meo & sicut luna perfecta in eternũ. Primo aũt dicit luna pulchra imo pulchrior ꝙ̃ luna Luna enim habet lucẽ mutuatã: eclypsatã variatã & maculis respsam. Primo dicẽ hꝫ lucẽ mutuatã: qr nõ lucet luce ꝓpria. sed a sole mutuata. Hypocrite sũt habẽt lucẽ mutuatã. nõ a võ sole iusticie: ꝫ ab hũano fauore. Unõ Jo. v. inqt saluator hypocritis. pharisteis & scribis. Quõ potestis vos credere. qui gloriã abinuicẽ accipitis. & gliam q̃ a solo deo est nõ qritis. Ipa võ gliosa virgo habuit qui dem lucẽ mutuatã. ꝫ a sole iusticie. non ab exteriori fauore iuxta illud ps. xliiij. Ois glia eius filie regis abintus &c. Scdo luna hꝫ lucẽ eclypsatã. lux aũt btẽ virginis in passione sui filij ꝓpter doloris vehemẽtiã ex pte corporis eclypsata tanq visa est & obscurata p tristiciã: sed tñ ex parte aie tenuit ipũs fulgorem p fidei firmitatẽ et cõstantiam. vñ licet alia luminaria mundi: scilꝫ apostoli fuerint eclypsati tunc fidem pdẽdo. ip

tā ṫn semꝑ luxit fidei lumē seruando.ꝛ de hoc ipsa ona ei⁹ ꝑdictū fuerat Eccli.xxiiij.Usqꝫ ad futurum seculū nō desinā.Tertio luna hꝫ lucem variatam.qꝛ sepe in luce variat Un̄ dr̄ Eccli. xxvij.Stultus vt luna mutat.Est aūt quadruplex mutabilitas.Prima in mente.que ꝑ diuersas affectiones sepe mouet. Scd̄a in corpore qḋ multiplici mutabilitati ꝛ corruptioni subijcitur.Tertia est fortune qꝛ ipsa ꝛpalia cōtinue variantur Quarta est culpe q̄ est in peccatoribus qui de vitio semꝑ fluūt in vitiū.Sed istam quadruplicem mutabilitatem semꝑ sub pedibus habuit btā virgo iuxta illud Apoca.xij.ꝛ luna sub pedib⁹ ei⁹.qꝛ oēꝫ aīmi mutabilitatē ꝛ instabilitateꝫ semꝑ vitauit.ꝛ gloria incorruptibilitatis in corpore induta est.terrena quoqꝫ ꝛ ꝛpalia cūcta cōculcauit.ꝛ ab oī culpa semꝑ immunis extitit. Quarto luna hꝫ lucem maculis respersam.cuius multiplex causa assignat in li.de ꝓprie.re.Beata aūt ṽgo.nullas vnqꝫ maculas habuit.nec in cogitationib⁹.qꝛ semꝑ fuerunt recte Un̄ ei dr̄ Can̄.iiij.Tota pulchra es amica mea. Nec in affectibus q̄ semper fuerūt mundi ꝛ ideo ibidem subditur:ꝛ macula nō est in te.

Secundo dico qꝫ ipsa ṽgo bn̄dicta fuit luna plena.Tūc aūt luna est plena.qn̄ hꝫ plenitudinē in luce.in ṽtute ꝛ in figura.Et istā triplicē plenitudinē habuit btā ṽgo Maria.Primo em̄ habuit plenitudinem lucis idest puritatis in carne iuxta illḋ Sap̄.vij. Nihil inquinatū in illā incurrit.Cādor est em̄ lucis eterne ꝛ speculū sine macula.ꝛ imago bonitatis illius.In carne em̄ sua nihil fuit corruptionis.ꝛ ideo dr̄ nihil inqnatuꝫ in illaꝫ incurrit.Itē nihil ipuritatis.ꝛ iō dr̄.Candor est em̄ lucis eterne:ꝛ speculū sine macula.Itē nihil īpugnationis.qꝛ ad filitudinē ꝛ imaginem filij sui in carne sua pacifica ꝛ quieta fuit.Et iō subditur.Et imago bonitatis illius.

Secūdo habuit plenitudinem ṽtutis.i. pietatis in ope.Eius em̄ opus pietatꝫ ostendit suꝑ amaricatos qꝛ sicut luna hꝫ virtuteꝫ suꝑ mare.ita ipsa extēdit suā pietatem super positos in angustia ꝛ amaricatione ꝛ ꝓpter hoc appellat etiaꝫ stella maris. Eius qꝫ pietas ostendit suꝑ debiles ꝛ infirmos.quia sicut crescente luce lune meliorāt oīa humida vt dr̄ in li.de ꝓprie.re.Ita apparēte ṽgis pietate fortificantur oīa infirma.Oñdit insup suꝑ tenebrosos.qꝛ sicut luna lucet de nocte. ita btā virgo nobis dat radiū sue illustrationis ꝛ consolationis in tribulatione.Ostendit qꝫ suꝑ aridos ꝛ indeuotos.qꝛ sicut crescēte luce lune crescunt medulle vt dr̄ in li.de ꝓprie.re.ita adueniente ṽginis luce crescit hō in deuotione. Deuotio em̄ ē medulla ꝛ irrigatio ossiū.i.virtutuꝫ iuxta illud Prouer.iij.Sanitas qppe erit vmbilico tuo.ꝛ irrigatio ossiū tuoꝝ.ꝛ ideo quilibꝫ indeuotus ꝛ aridus spū dꝫ rogare hanc lunam plenā vt impinguet ossa sua.ꝛ ipleat medullaꝫ deuotiōis.dicēs ei cum ps̄.cxlij.Aīa mea sicut terra sine aqua tibi.ꝛ tūc de illo verificabitur illud Eccli.xxvi.Grā mulieris sedule idest virginis.Marie delectabit virū suū.i.suum deuotum ꝛ ossa illi⁹ impinguabit.Tertio habuit plenitudinē figure.tūc em̄ luna ē plena qn̄ habet figuram ꝑfecte sphericā siue rotūdam. Figura aūt spherica est mobilis. capax ꝛ fine carens. Et ista ꝓprietas cōgruit charitati ꝑfectissime ipsius gloriose ṽgis q̄ ad modū figure rotunde sine spehrice fuit mobilissima.i. promptissima ad bene operādū ꝛ oībus subueniendū.latissima ad capiendū diuinū amorē.ꝛ ad oēs ad caꝫ recurrētes suscipiendū.iuxta illud Eccli.xxiiij Trāsite ad me oēs ꝛc.Itē fine carens.i.indeficientissima ad perseuerandum.Un̄ de charitate eius que fuit vestimentū anime potest dici ei illud Deutero.viij.Uestimentū tuū nequaqꝫ vetustate defecit.Et ipsa poterat dicere illḋ Esa. lj.Iusticia mea nō deficiet.Et de opere ei⁹ fructuoso verificatum est illud Ezech.xlvij.Nō deficiet fructus eius.Btūs aūt erit ille de quo verificabit illud Prouer.vij.In die plene lune reuerteret in terrā suā.Terra em̄ nostra paradisus est.ad quā ille ingreditur q̄ hui⁹ plene lune ꝑfecta deuotiōe ꝑfruet.De ipsa qꝫ btā ṽgine dici pōt illud Eccli.l.Quasi luna plena i dieb⁹ suis lucet.

Tertio dr̄ luna ꝑfecta.tūc aūt luna est ꝑfecta qn̄ illumiat totā noctē. Sunt aūt quidā qui habēt lucē plenā qꝛ habent vitā actiuā ꝛ cōtemplatiuā.Alij ṽo semiplenā qꝛ habent tm̄ alterā illarū. Sed alij vacuā. qꝛ carent vtraqꝫ.Btā aūt ṽgo semꝑ fuit luna perfecta quia vtraqꝫ vita refulsit.Luna etiā est ꝑfecta.qn̄ lucet in principio noctis.ꝛ i medio ac in fine.Imꝑfecta vero qn̄ solū lucet in principio vel in medio aut in fine.Sunt aūt qdā qui fulgēt in ꝑncipio noctis.sicut bene incipiētes. alij in medio sicut bene ꝑficiētes alij vero in fine.sicut bn̄ ꝑseuerātes.Btā aūt ṽgo fulsit i suo ꝑncipio. qꝛ in cōceptione sua fuit iusticia origināli decorata ꝛ in vtero matris sanctificata. In medio qꝛ per spūmsanctū de fillo dei fuit fecundata In fine vero.quia ad xp̄i dexteraꝫ gloriose fuit assumpta.Un̄ deus pater ꝑ prophetā ait ps̄.lxxxviij.Thronus eius sicut sol in conspectu meo.et sicut luna perfecta in eternum et testis in celo fidelis.Ipsa enim fuit sicut luna perfecta in sua conceptione et sanctificatione. Et sicut sol in filij dei conceptione et parturitione.ꝛ sicut testis in celo fidelis in nostra apud deum aduocatione.Uel potest dici quod ipsa est thronus dei inquantum deus in ipsa sedit ꝛ requieuit.et sicut sol inquantum iustis dat lu

cem sapientie. et calorē diuine gratie. sicut luna perfecta inquantū lucet peccatoribus q̄ sunt in nocte culpe. Et sicut testis fidelis inquantū di cit veritatē corā deo pro vtrisq̧. s. iustis et peccatoribus. q: sicut dicitur Prouer. xiiij. Testis fidelis nō mentietur. Sciendū est q̄z q̧ per noctē significatur tribulatio vel tentatio siue obscuritas peccati. Quidam autez sancti adiu uant in principio tentationis seu tribulatiōis. aliȷ aūt in medio. et aliqui in fine. Ipsa autem i principio. medio et fine dat adiutorium suūz in quacunq̧ aduersitate et tentatione. Item peccatorum tenebris inuolutos nūq̧ cessat lumine sue benignitatis illustrare. vt de ipsis tenebris valeāt exire. Et ideo dr̄ Gen̄. j. Fecit deus duo luminaria magna. Luminare maius idest xp̄m vt preesset diei. i. iustis. et luminare minus idest beatam virginē vt preesset nocti. i. peccatoribus. Sicut etiam luna ceteris planetis citius pficit suū cursum. vt dr̄ in dicto lib. de proprieta. rerum. ita beatissima virgo Maria p̄ ceteris sanctis suū velocius prebet peccatoribꝰ existentatis ac tribulatis auxilium. Et sicut luna ceteris planetis et syderibꝰ est magis terre vicina. ita ipsa in omnibus necessitatibus est nobis pre cunctis aliȷs sanctis ppitia. Sicut etiā a paganis luna dicebatur regina celi. vt patet Hiere. xliiij. Ita beata virgo est celi domina. Unde illi canit ecclesia. Aue regina celoꝝ. De ipsa etiā luna dr̄ Eccli. xl. s̄m vnā litteraz. vas castrorum in excelsis in firmamēto celi resplendens gloriose. Luna em̄ dr̄ vas castroruz. quia olim mulieres caste et viri ipsam colebant. et eā Lucinam appellabant. Unde Uirgi. in bucolicis ait casta faue lucina. tuus iam regnat apollo. Habebāt em̄ virgies pagane duas q̄s deas putabant. l. Lucinam et Uestā. Hec aūt lucina per syncopam dicitur luna. Istud aūt vas castrorum fuit virgo btā. que intra viscera sue pietatis recipit oēs q̄ habent mundiciā castitatis et respiēdent in firmamēto celi gloriose. quia i ecclesia militante omnibus dat exēplum virginitatis perpetue. Sicut etiā de nocte absente sole luna intra sydera primatum tenet. et tanq̧ absente rege. i. ipso sole ipsa regnum vt regina gubernat. Similiter qn̄ rex xp̄s ex aliqua causa faciem suam alicui abscondit. tūc virgo bn̄dicta maxime misericordiā suam ostēdit. Nec mirum si ista luna virginalis est ita pia. ita ppitia. atq̧ ita tribulatis cōpassiua. Ipsa enim in mundo multas tribulationes est passa. Unde potest dicere illud quod inquit Dydo troianis tribulatis. prout refert mantuanus poeta. j. Eneidos. Non ignara mali miseris succurrere disco.

X

Quemadmodū em̄ luna tripliciter obscurata videtur. s̄m q̧ dicit Augustinꝰ. Aut qn̄ est vacua. aut quando est nube tecta. aut qn̄ est eclypsata. Et similiter ipsa beata ꝟgo in hac vita tres habuit magnas afflictiōes et tribulationes. Una fuit quando Herodes voluit interficere filium suum. et ipsa in egyptum fugit. Tunc enim omni consolatione vacua fuit. que enim consolatio sibi esse poterat quando ipsa puella delicata q̄ de partu recenter surrexerat in terram lōginquā per vias asperas fugere cogebat. et puerū sic tenellū p tam longū iter atq̧ inter tanta pericula secum ferre. et inter idolatras manere. Scd̄am autez tribulationē habuit qn̄ filiū suū amisisse credidit. Tunc enim fuit nube tecta. quia nubes obscura doloris et tristicie eius animam occupauit. Un̄ ipsa postmodū filio dixit Luc. ij. q̧ cum dolore ipsum requisiuit. Tertia tribulatio beate virginis fuit in filiȷ sui passiōe. et tūc fuit eclypsata. Luna enim qn̄ eclypsat tota sanguinolenta videt. Et ipā in morte filiȷ sui fuit doloris gladio vulnerata et cruciata. Un̄ Johel. ij. dr̄. sol. i. christꝰ vertetur in tenebras. s. p mortem. et luna idest virgo maria in sanguinem. s. per merorē et dolorē. Et Apoc. vj. dr̄. Luna tota facta est vt sanguis. Sz de his tribulatiōibꝰ btē ꝟginis dicā i. x. pte p̄ncipali huiꝰ opis. ser. j. et rō hic ptrā seo. Scd̄a pprietas lune est q̧ ipsa dicit mater roris. vt habetur in lib. de proprie. re. Nam humiditatem aeri imprimit ac influit. et ipsum aerem alterans et immutans in ipsius supficie rorem gignit. vn̄ manifeste videmus q̧ estiuali tēpore quāto luna est clarior et consequēter aer serenior. tāto abundantius ros sup gramina se extendit. Rori aūt assimilatur filius dei vt declaraui in. v. parte principali huius operis. sermo. iiij. parte. ij. Huius aūt roris ipsa virgo benedicta mater fuit. Istū nāq̧ rorem deus totū posuit in vtero eius. qui postea ex eo per natiuitatem pcedens totū mundum irrigauit. vnde Ber. inquit. Rigaturus areā dn̄s celesti rore. totum vellus prius infudit. Redempturus em̄ genus humanum. vniuersum. precium contulit in Maria.

Z

Tertia lune pprietas que habetur in p̄dicto li. de pprie. re. est quia ipsa ē humoris ministra. Nā ibi dr̄. Luna ē omniū humorū augmētatiua. q: p occulta nature spiramina fluxus et refluxus augmentātur. vn̄ in eius decremento in ossibus medulle in capitibus cerebra. et humores in corporibus diminuuntur et in eius incremēto multiplicantur vnde eius defectui oīa compatiunt. et eius decrementum est miserorum detrimentū hec ibi Et ob hanc causam melius est minuere sanguinem in lune augmento q̧ in decremento. Sed ligna pro edificiȷs incidere. et arbores inserere vel plantare est melius in decremento q̧ in augmento et rō est quia cū in augmēto lune crescant humores. si tunc arborē insereres vel

plātares humor nimius qui in planta abundaret a natura bene regi non posset. vnde fruct⁹ vermiculosos faceret. Ligna enim tunc incisa edificijs non sunt apta: quia ꝓpter humiditatē inclusam ad putredinē sunt parata ⁊ a vermibus faciliter corroduntur. Beata aūt virgo nullum humorē superfluū genuit: sꝫ omnis humoris boni ministra fuit. Tres aūt humores iter alios ministrauit. s. cōceptionis: nutritionis: et deuotionis. Cōceptionis humorē administrauit spūisancto: quia ipsa de purissimis sanguinibus suis materiā ministrauit generationi filij dei. Spūs aūt sanctus ipsum corpus organizauit ⁊ formauit. vnde ipsa bñdicta virgo fuit vera mater Christi: quia ꝫm philosophuꝫ hoc solum pertinet ad rationē maternitatis vt materiam administraret ꝯceptioni. ⁊ ideo dicitur Mat. j. Cum esset desponsata mater Jesu Maria ⁊c. Secundū humorē nutritionis administrauit Christo quando eum lactauit vbere de celo pleno: ꝓpter quod dicitur Lu. xj. beat⁹ venter qui te portauit: ⁊ vbera que suxisti. Tertiū aūt humorē deuotionis administrat cuilibet suo filio adoptiuo: habet enim duo vbera quib⁹ lactat filios suos adoptiuos: ex vno infundēs humorem gratie iustis: ⁊ ex alio humorem misericordie peccatorib⁹. ⁊ ideo ecclesia vocat eam matrem gratie ⁊ misericordie. Beat⁹ igit̄ ille qui quotidie pascit̄ lacte ab istis vberib⁹ ꝓpinato. Tātā enim dulcedinē sentiet ꝙ dicet ipsi dulcissime virgini illud Cantic. j. meliora sunt vbera tua vino fragrātia vnguētis optimis. A

Quarta ꝓprietas lune est ꝙ dn̄atur mari. nam dicitur in dicto lib. de ꝓprie. re. Luna est aquarū maris attractiua. Sicut enim adamas trahit ferrum post se: sic luna mouet ⁊ attrahit post se oceanū: vnde in suo ortu intumescit mare ⁊ crescit ex parte orientali: ⁊ decrescit ex parte occidētali ⁊ ecōuerso qd̄ est in occasu crescit mare ex parte occidētali atqꝫ decrescit ex parte oriētis. Et sꝫ ꝙ lūa pl⁹ vł min⁹ ꝓficit i lumie: sic pl⁹ vł min⁹ i suo fluxu se extēdit vł retrahit ipsꝫ mare. vt dicit martia. Macro. ho i li. Cice. ait. Ocean⁹ in incremēto lune retinet modū istuꝫ. Primo enim die crescētis lune fit copiosior solito ⁊ abūdat in summo. sed secūdo minuit̄ et sic vsqꝫ ad diem septimū. Deinde iterum crescit p vij. dies ita ꝙ in. xiiij. die est iterū plenū in summo. vnde in nouilunio semp est mare plenissimum ⁊ etiam in plenilunio. hec ibi. Mare autē moraliter accipit̄ tribus modis. nam vno modo dicitur mare huius vite amaritudo. ⁊ super hoc mare beata virgo habet virtutē: quia eius pietas: (vt. s. dixim⁹.) ostendit super illos qui sunt in tribulationis amaritudine positi. vñ de illa dicere possum⁹ illud Mat. viij. vēti ⁊ mare obediunt ei. per vētos aūt intelligunt̄ aduersitates exteriores: ⁊ per mare amaritudines interiores: vel per vētos intelligunt̄ violētie tentationū ⁊ per mare ꝑturbatio tribulationū. Secundo mare vocat̄ peccatorꝫ inquietudo. vnde Esa. lvij. di. cor impiū quasi mare feruēs quod quiescere non potest. Sed qñ ista luna oritur peccatorib⁹ eos luce sue misericordie illustrando: tunc crescit mare. i. cor eorꝫ ex parte orientis gratie: ⁊ decrescit ex parte occidētis culpe. Sꝫ ecōtra quod deus auertat: si ista luna eis occideret. i. per suā misericordiā ipsis non adesset: tunc mare cordis eorꝫ cresceret ex parte culpe occidētis: ⁊ decresceret ex parte oriētis gratie. Tertio vocat̄ mare mūdi vicissitudo seu mutabilitas. iuxta illud ps. xcviij. moueatur mare ⁊ plenitudo eius. ⁊ Mat. viij. motus magnus factus est in mari. Sicut aūt s. ostēsum est mare virtute lune habet quadruplicē mutabilitatē. Una est repletionis: ⁊ ista est in nouilunio. Secunda est diminutiōis: ⁊ ista est vsqꝫ ad septimam diem. Tertia est augmētatiōis. ⁊ ista est vsqꝫ ad. xiiij. diem. Quarta est iterate repletionis: ⁊ ista est in plenilunio. Et similiter virtute. i. auxilio beate virginis peccatores in ira dei existētes replent̄ aqua penitētie: ⁊ decrescit in eis miseria culpe: ⁊ auget̄ ꝓfectus gratie. ⁊ tandem ꝑueniūt ad plenitudinē glorie. B

Quinta ꝓprietas lune est illa de qua inqt ꝓpheta ps. ciiij. fecit lunā in tp̄e. nā ipsa est mēsura tp̄is: quia ꝫm motū lune accipiūtur anni lunares qui apud Judeos obseruant̄. vnde Eccli. xliij. dicit̄. Luna in omnib⁹ in tp̄e suo ostēsio tēporis ⁊ signum eui. Et ꝯtinet annus lunaris. cccliiij. dies. vnde patet ꝙ annus solaris superat annum lunarē in. xj. diebus. Quapropter Judei ⁊ Arabes seruātes annū lunarē faciūt suum annū minorē ꝙ̄ sit noster. xj. dieb⁹ ⁊ preter quadrātem vnius diei. Item ꝫm lunam distinguunt̄ mēses lunares: vñ mensis di a mene grece qd̄ est luna latine. eo ꝙ Hebrei ex cursu lune menses vocabāt. ⁊ accipit̄ mensis lunaris apud Judeos ⁊ Arabes ꝫm cursū lune in toto zodiaco: donec solē attigat: qd̄ facit in. xxix. dieb⁹ cū dimidio. vt astrologi dicūt. ⁊ hec oia habēt̄ in li. de ꝓprie. re. Dies aūt lunaris ꝫm Arabes incipit in sero ab occasu solis: eo ꝙ ortus lune fit tp̄e occasus solis. ⁊ sic sꝫ eos nox ꝓcedit diē. sꝫ Greci ⁊ alij q̄ nō vtunt̄ i mēsib⁹ suis visiōe noue lune cōputāt diē ab ortu solis cum nocte sua vsqꝫ ad ortū sequēt̄ diei: ⁊ sic ꝫm eos dies ꝓcedit noctē. vt dicit Alphragan⁹ differētia ꝓma. ⁊ sił accipit̄ dies ab ecclesia quoad festi celebrationē. e. j. ⁊. c. q̄m. de ferijs. sed quo ad esum carnium. ⁊ ieiuniū incipit dies a media nocte. ⁊ sic seruatur lex more Romano. ff. de ferijs. vbi dicitur. More Romano dies a media nocte incipit. Ex ꝓdictis aūt patet qꝫ luna habet dies: menses: ⁊ annos: sed tamen habet mēses ⁊ annos breuiores ꝙ̄ sol. Et similiter bea=

tissima virgo que ꝺ luna habuit plenitudinē gratiarū ⁊ virtutū ⁊ donoꝝ. sicut ⁊ Christ⁹ qui sol ꝺ: sed tñ in minori gradu: ꝫ excesserit oēs alios electos. Et ad hoc moraliter pōt exponi illud Eccli. xxxiij. Dies diem superat ⁊ annus annum. C

Sexta ꝓprietas lune est ꝙ ipsa ꝺ emulatrix solis. nam aliqñ ipsi soli est ante: aliqñ retro: aliqñ super: ⁊ aliqñ subtus: vnde una aut est cum sole vt in ꝯiunctione qñ ascendit. aut a latere vt qñ a sole recedit: vel qñ ad solē reuertitur. aut in plena oppositione. qñ. s. totalr soli opponit. ⁊ sitr beata virgo ante Christū qui est sol iustitie. fuit ꝗ̄tum ad etatē carnis. ⁊ sic mater est ante filiū quoad humanitatē: sed quoad diuinitatē ipsa virgo ꝺ eo dicere poterat illud Jo. i. añ me fact⁹ est. Item fuit post Christū ꝗ̄tum ad mortē quia Christ⁹ mortu⁹ est pri⁹ ea. Item ipsa fuit sup Christū materna authoritate: quia ipse dñs humilr ei subiectus fuit ⁊ sibi obediuit: vt pꝫ Luce. ij. Item fuit sub Christo non solū rōne dignitatis inquātū ipse erat de⁹ sed etiā situs localitate cū erat in cruce suspensus. Tūc eñ ipsa stetit inferi⁹ sub eo iuxta crucem. vt habet Jo. xix. Sed notādum ꝙ qñ luna est sub sole: ita ꝙ recto diametro est inter nos ⁊ solē: solet esse eclypsis. i. defectus solis causatiua: ⁊ hoc fuit in passiōe Christi: quia beata mater sub filio merēs stetit: ⁊ eclypsis solis. i. mortis Christi pro tāto causatiua fuit inquātū naturā qua pati ⁊ mori posset ex ipsa Christ⁹ assumpsit. Sed nota ꝙ eclypsis solis ꝺm naturā non pōt accidere nisi in ꝯiūctione solis ⁊ lune qñ sol est in capite draconis ⁊ luna in cauda vl ecōtra. vt ꝺ in lib. de ꝓprie. re. vñ dicit Albumasar in lib. de motu planetarū. Si luna inter nos ⁊ solē obuiat: defectū radioꝝ nobis facit in capite. vel in cauda draconis. Et sitr ista luna virginalis duplr solē. i. Christū ꝺ quodāmodo obscurasse. primo qñ ipsum cōcepit ⁊ carne vestiuit. Tunc eñ paulomin⁹ ab angelis minorat⁹ est qñ exinaniuit semetipsum formā serui accipiēs. vt ꝺ ad Phil. ij. vñ hoc fuit quasi i cauda draconis. i. in humana carne que fuit caput ⁊ principiū peccati. Qñ in morte Christi q̄ fuit in cauda draconis inquātū draco infernalis suum dñium terminauit. ista luna solē obscurari fecit iquātū tenebras sui doloris ad cor filij trāsmisit. Tunc eñ vt ꝺ Mat. xxvij. Facte sunt tenebre sup vniuersam terrā: quia tenebre amaricatiōis ⁊ afflictionis repleuerūt virginē Mariā que terra in scriptura appellat: et ipsa cum tāta obscuritate se soli. i. Christo sub. cruce opposuit: ꝙ cum sitr ex sua cōpassione obscurari fecit. Dicit quoqꝫ in ꝑdicto lib. de proprie. re. ꝙ quādo luna est sub sole: ꝗ̄uis lumē ꝑdat ex parte terre: non tñ perdit ex parte celi. vnde qñ soli ꝯiungit nihil luminis ad terrā dirigit. sed tñ ex parte celi in plena illuminatiōe persistit. Et simılr beata virgo ꝗ̄uis in passiōe filij ex parte terre. i. terrene carnis videret obscura. ex parte tñ celi. i. anime celestis ⁊ rationis erat clarissima per fidei lumen. Ipsa aūt luna tunc fuit imꝑfecta solis ꝯiūctione qñ super dilectū suū innixa ad celū est assumpta. nunc ꝺo a latere eius manet: quia ad filij dexteram in throno collocata est. iuxta illud ps. xliiij. astitit regina a dextris tuis ⁊c. quod per figurā p̄cesserat fuit in matre Salomonis. iij. Reg. ij. fuit autē opposita soli in annūtiatiōe: quia tūc quāto sol. i. deus vel angel⁹ ex parte dei eam commēdabat: tanto ipsa ecōtrario magis se vilificabat dicēs. Ecce ancilla dñi. vñ quia tunc luna bene implet lumie qñ est soli opposita. ideo beata virgo ex tali oppositione repleta, est diuino splēdore. ⁊ ideo dixit Lu. i. respexit humilitatē ancille sue ⁊c. D

Septima ꝓprietas lune est ꝙ ipsa est inmutatrix aeris ⁊ mediāte aere maxime immutat corpora humana. vñ Hippocrates in principio ꝓnosticoꝝ de luna loquēs ait. Est quodam celeste sydus in quo opꝫ medicū ꝓuidere cuius tāta sit prudētia: mirabilia est nimium ꝙ stupēda. ⁊ Galien⁹ in cōmēto de dieb⁹ creticis dicit. Rem certā que non fallit intēdat medicus: quā docuerūt astrologi Egyptioꝝ: ꝙ p cōiunctionē corporis lunaris cum stellis fortunatis fiūt egritudines terminabiles ad bonum. et ꝯtrꝯs ꝺo ꝯtre. s. ad malū. Item ꝺ in li. de ꝓprie. re. ꝙ circa humani corporis mutationem lunaris virtus potissime operat. ⁊ hoc accidit tum ꝓpter sui mot⁹ velocitatē. tum etiaꝫ ꝓpter ipsius ad nos vicinitatē. tum ꝓpter occultā sibi naturalr insitā potestatē. ⁊ ideo morboꝝ mutationē medic⁹ ꝑfecte non discernit: q̄ lunares effect⁹ in corporib⁹ non cognoscit. Sicut igitur luna hꝫ dñiū super infirmitates corporales: vt etiā dicit Hippocra. in lib. de iudicijs infirmitatis ꝺm lunā. sic beata virgo hꝫ dominiū super morbos tam corporales ꝗ̄ spūales: vt. s. faciat eos sanari vel ad mortē terminari ꝺm deuotionē vel indeuotionē, ipsoꝝ infirmoꝝ ad eam. Multi alij effect⁹ ⁊ ꝓprietates lune ponunt in ꝑdicto li. de ꝓprie. re. s. quod luna habet naturā similē speculo qꝺ lumen recipit ab alio ⁊ illud postea reflectit. Iteꝫ ꝙ luna est sue forme ⁊ figure mutatiua. Diuersas eñ facies sui luminis ostendit ad terrā: quia nunc circularē: nunc arcualē aspectib⁹ hominum se ostēdit. Item ꝙ ipsa luna est fecūditatis ministratiua terre seminib⁹. ⁊ ideoꝫ a gētilib⁹ appellabat Proserpina ⁊ dea seminū que proijciunt in terra. Item dicebat Diana ⁊ dea syluarū et nemoꝝ: quia feris de nocte pascua querentib⁹ in nemorib⁹ ⁊ in syluis luminis beneficiū administrat. ⁊ ideo Gētiles eam etiā appellabāt

deam venatoꝝ: quia venatio fit in syluis. ⁊ propter hoc Dianã cum arcu depingebãt: eo ꝙ venatores arcubus vtebant. Item vt dicit Albumasar vbi .s. luna est aeris mũdificatiua. Motu em̃ suo ↄtinuo aerem rarificat. Unde si non esset motus sphere lune: aerem ex nocturna vaporum exhalatione grossicies inficeret: et non modicã corruptionẽ generaret. que omnia deuotus contemplator poterit beatissime virgini applicare. sed breuitatis causa in his nõ insisto. E

Solum añt aliqua pauca pro ↄclusione huius partis dicam. primo ꝙ luna appellat beata virgo propter suam humilitatẽ: quia luna est omnibus planetis inferior. ⁊ ipsa benedicta virgo omnibꝰ sanctis humilior. vnde in numeratione apostoloꝝ voluit in fine, omniũ numerari tanꝗ̃ inferior ⁊ vilior. vt ptz Actu. i. Habet autem luna hoc proprium quia crescit vsq̃ ad diem .xiiii. vel .xv. quousq̃ in ipsa cuiusdam hominis imago integra videatur: ⁊ vltra non crescit sed postea decrescit. Et eodem modo beata virgo creuit vsq̃ ad etatis sue annũ .xiiii. vel .xv. ⁊ tunc Christus qui est imago dei per incarnationẽ in eius vtero apparuit vir perfectus: non quo ad etatẽ. sed quo ad sapiẽtiã ⁊ omniũ gratiarũ plenitudinẽ. iuxta illud Hierem. xxxiii. nouum faciet dominus super terrã: femina circũdabit virum. Postꝗ̃ añt intantũ creuit statim in sua reputatione decrescere cepit: vnde non matrem dei. non reginam celi: sꝫ ancillã se vocauit. Lu. i. ⁊ ideo dr̃ Eccli. xliii. ꝙ luna ꝙ est luminare quod minuitur in cõsummatione quia virgo beata multum se humiliauit in filii sui cõceptione. Uel potest dici ꝙ ista luna multum creuit in filii sui conceptione. sed postmodũ decreuit pre tristitia ⁊ dolore in eiꝰ passione. Luna autẽ crescẽs habet cornua versus solis ortum. decrescẽs ꝟo versus solis occasum. vt dr̃ in p̃dicto lib. de ꝓprie. re. cuius causam pronunc pertrãsco. Et similiter beata virgo habuit duo que ipsam disposuerũt ad christi ortum. s. humilitatẽ ⁊ virginitatẽ. cum quibus quasi cum duobus cornibus eius ortũ respiciebat. Eius autem occasum. i. passionẽ respexit cum duobus aliis cornibꝰ. s. cum dolorẽ quẽ habuit de ipsius morte: ⁊ cũ gaudio quod habuit de redẽptione generis humani. F

Secũdo ⁊ vltimo dico: ꝙ ipsa virgo fuit perfectior luna: qḋ denotat ex hoc qḋ Apoca. xii. luna sub pedibꝰ eius describit. Pro cuiꝰ declaratione est sciendũ. ꝙ per lunã designat mutabilitas quadruplex. Primo angelicoꝝ spirituum: qui sunt mutabiles per naturã: sed immutabiles facti per gratiã. De quibus dr̃ Job. iiii. ecce qui seruiũt ei non sunt stabiles ⁊ in angelis suis reperit prauitatẽ. Secũda est fortune in rebus temporalibus. iuxta illud Eccle. i. vanitas vanitatũ ⁊ omnia vanitas: ⁊ nihil stabile sub sole. vñ Ber. in lib. de improbatiõe vitiorum. c. ix. ait. Omnia que cernis vanarũ gaudia rerũ. Umbra velut tenuis veloci fine recedunt. Tertia est culpe in peccatoribꝰ. s. de culpa in culpã. iuxta illud Osee. iiii. Sãguis sanguinem tetigit. i. vnum peccatũ ad aliud traxit. Quarta est miserie in humanis corporibꝰ. iuxta illud Job. xiiii. Homo natus de muliere: breui viuens tempore: repletur multis miseriis: qui quasi flos egredit ⁊ conteritur ⁊ fugit velut vmbra: ⁊ nunꝗ̃ in eodem statu ꝑmanet. ⁊ imperator in. l. ii. §. sed quia diuine. C. de vet. iu. enu. ait. Humani iuris cõditio semꝑ in infinitum decurrit. ⁊ nihil est in ea quod stare perpetuo possit. Multas etenim formas edere natura nouas deproperat. ⁊ in aut. vt oẽs obedi. iudi. §. dicentes. etiã dicit. nihil pene in semetipso manet. sed currit natura semper multas euoluens mutationes quas neq̃ p̃uidere facile est: neq̃ p̃dicere. ⁊ in aut. de non alie. aut permu. re. eccle. §. vt autem. iterũ inquit. Quid em̃ erit stabile inter homines cũ omnis noster statꝰ sub ꝑpetuo motu ↄsistat. ⁊ Oui. xv. meta. ait.

Cuncta fluũt: omnisq̃ vagans format imago.
Ipsa quoq̃ assiduo labunt tempora motu:
Non secus ac flumen: neq̃ em̃ ↄsistere flumen:
Nec leuis hora põt: sed vt vnda impellit vnda.
Urgeturq̃ eadem veniens: vrgetq̃ priorem:
Tẽpora, sic fugiũt pariter: pariterq̃ sequunt:
Transit in estatẽ post ver robustior annus.
Fitq̃ valens iuuenis: neq̃ enim robustior etas
Ulla nec vberior: nec que magis ardeat vlla est.
Nec species sua cuiq̃ manet: rerũq̃ voratrix:
Ex aliis alias reparat natura figuras:
Nil equidem durare diu sub imagine eadem
Crediderim. sic ad ferrum venistis ab auro:
Tempora sic toties versa est fortuna locorum.

Hec autẽ quadruplex luna. i. mutabilitas. fuit sub pedibꝰ beate virginis. Prima em̃ mutabilitas: creature celestis: eius subiecta est imperio. vnde ipsa dicere põt illud Gen. xxxvii. vidi solem ⁊ lunam ⁊ stellas adorare me. Per solẽ em̃ intelligit suprema angeloꝝ hierarchia: per lunam media: per stellas añt infima. Omnes em̃ angeli ipsam beatissimã virginẽ adorãt ⁊ venerant. Mutabilitatẽ quoq̃ fortune sub pedibus habuit: que seruauit illud apostoli Phil. iii. c. dicẽtis. Omnia arbitratꝰ sum vt stercora: vt Christũ lucrifacerẽ. ⁊ quia per voluntariam paupertatẽ cuncta tẽporalia desperit. inamissibiliter ⁊ mutabilr̃ omnia possedit. iuxta illud Deutero. xi. Omnis locus quẽ calcauerit pes vester: vester erit. Mutabilitatẽ etiã culpe sub pedibus habuit: quia ab omni peccato innocẽtissima fuit. vnde illi inquit propheta ps. cxx. per diem sol non vret te: neq̃ luna per noctem: quia nec in die prosperitatis cecidit in peccata per:

amorē male inflāmantem: neqꝫ in nocte aduersitatis per desperationē. vñ a ps̄. ipsa non simpliciter dr̄ luna: sed luna pfecta in eternū. luna enim tunc erit pfecta: quādo sine macula erit. et verificabit illud Esa. xxx. erit lux lune sicut lux solis: quod in beata virgine impletū fuit: vnde ꝛ quartā mutabilitatē humane miserie sub pedib⁹ posuit. nam impletū est in ea illud ps̄. lxxi. orietur in dieb⁹ eius iusticia ꝛ abundantia pacis. donec auferatur luna. i. mutabilitas ſm glo. sicut enim luna crescit ꝛ decrescit: sic ꝛ corpus humanū multiplici mutabilitati subijcitur. iuxta illud ad Roma. viij. vanitati creatura subiecta est ꝛc. ꝛ quia ipsa miseria mutabilitatis tollet in resurrectione. ideo subditur. Et ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis. Ab ista aūt seruitute beatissima virgo liberata est: que pfectā sui corporis immutabilitatē possidet: ꝛ super omnes choros angeloꝝ in anima ꝛ corpore glorificata est. ꝛ iō de illa exponi potest illud. ij. Reg. xxij. caligo. i. humana mortalitas sub pedib⁹ eius. Et ascēdit sup cherubin ꝛ volauit: volauit super pennas ventoꝝ. Quadrupliciter igitur beata virgo lunam posuit: sub pedib⁹ suis. s. celestē naturā ei presidēdo: psperitatē tpalem eam despiciēdo: omnem culpā ipsam penitus euitādo: ꝛ humanā miseriam immortalitatē induēdo. Ipsa est ergo luna incedēs clare. Job. xxxi. de qua etiam dicit Abachuc. iij. Sol. i. Christ⁹. ꝛ luna. i. beata virgo Maria steterunt in habitaculo suo: qꝛ semp firmi pmanserunt in omni opere virtuoso.

¶ Quod beata virgo Maria dicitur sol. Assimilatio. vj. G

Eatissime virgini inqt deuot⁹ Ber. O virgo sublimis: tu vestis Jesum deū summe maiestatis carnis substātia qui te ineffabili vestit gloria. tu vestis solem nube: ꝛ sole ipsa vestiris. hec ille. Hoc aūt esse verum testat̄ beat⁹ Joānes euāgelista Apoca. xij. vbi ait. Signum magnū apparuit i celo: mulier amicta sole ꝛc. per quam intelligit̄ ipsa virgo bñdicta: que dr̄ amicta sole. i. ornata clarissimo fulgore gratie spūssancti. ꝛ hec gratia fuit septiformis ſꝫ. vij. dona spūssancti que fulserūt in ea ꝛ repñsentant̄ in. vij. effectib⁹ solis. Primus solis effectus est calefactio. ꝛ significat donum sapiētie: quo spūs incalescit in amorē dei. vñ Eccli. xliij. dr̄. Sol tripliciter exurēs montes. i. excelsas mentes inflāmās. Tripliciter aūt inflāmat. s. amore dei: sui: ꝛ proximi. vel in amorē dei inflāmat tripliciter. s. ex toto corde: ex tota aīa: ꝛ ex tota mente. Sequit̄ aūt in pdicto Eccli. c. et radios igneos exufflans. i. calidas affectiones immutans. vñ. ij. Machab. j. dr̄. Refulsit sol qui prius erat in nubilo: ꝛ accēsus est ignis maxim⁹ spūs enim gustās deū per donū sapiētie inardescit in amorē ipsius. vñ Augu. inquit deo. Gustaui et esurio ac sitio: tetigi ꝛ exarsi in ꝯcupiscentiā tuam. Beata autē virgo vt ostendat se habere hunc effectū inquit Eccli. xxiiij. qui edunt me adhuc esuriēt: ꝛ qui bibūt me adhuc sitient. Secūdus effect⁹ solis est illuminatio: ꝛ ptinet ad donū intellect⁹. vñ Eccli. xliij. dicitur. sol illuminās per omnia respicere facit. In celo sūma gaudia. in inferno summa supplicia. in mūdo pssuras ꝛ angustias. In hole in seipso peccata ꝛ negligētias. vñ. j. Macha. vj. dr̄. refulsit sol in clypeos aureos. i. i Christū ꝛ virginē mariā: et resplēduerūt montes ab eis. i. electoꝝ mentes. Tertius effect⁹ solis est denudatio: qꝛ facit vestes exuere. Et ad donū ꝯsilij refert̄ qđ docet veterē conuersationē ꝛ secularē vitā deponere. iuxta illud Mat. xix. si vis pfectus esse vade ꝛ vēde omnia que habes: ꝛ da pauperib⁹ et veni seqre me. Et hunc effectū etiam hꝫ beate virgo. vnde qlibet anima ei deuota pōt dicere illud Cāti. j. nolite me ꝯsiderare q fusca sim quia decolorauit me sol. i. colorē pristine ꝯuersationis mutare me fecit. Quart⁹ effect⁹ solis est ꝯsolidatio: ꝛ ad donū fortitudinis pertinet: per qđ spirit⁹ ꝯsolidatur. vñ Eccli. xxij. dicitur. homo sanctus. i. firmus in sapientia manet. De beata aūt virgine dici pōt illud. j. Pet. v ꝯfirmabit: solidabitqꝫ. Quintus effect⁹ solis est totius humane vite regulatio ꝛ ad donū sciētie ptinet. per qđ scim⁹ bene ꝯuersari in medio nationis praue atqꝫ puerse. vñ ipsa virgo bñdicta hortatur deuotos suos dicēs illud ad Philip. ij. omnia facite sine murmuratiōe ꝛ hesitationib⁹: vt sitis sine querela ꝛ simplices filij dei sine repñhēsione in medio nationis praue ꝛ puerse: inter quos lucetis sicut luminaria in mūdo verbū vite ꝯtinētes ꝛc. Sextus effectus solis est liqfactio: ꝛ ptinet ad donū pietatis quo liquescit anima ad cōpassionē proximi. vnde Exo. xvj. dicitur. cum incalesceret sol liquefiebat manna. ꝛ Sap̄. xvj. scriptum est. qđ ab igne non poterat exterminari. statim ab exiguo radio solis calefactum liquefiebat. Beata autem virginis pietas liquefacit corda nostra ad compassionem. Unde illi dicere possumus illud psalm̄. cxlvij. Flabit spiritus eius et fluent aque. Septimus effectus solis est desiccatio humorum: ꝛ pertinet ad donum timoris quo carnalis concupiscentia desiccatur. vnde Jacobi primo dicitur. Exortus est sol cum ardore ꝛ arefecit fenum. i. carnē. quia omnis caro fenū ꝛ omnis gloria ei⁹ quasi flos agri. Esa. xl. ppter hos aūt septē solis effect⁹ dr̄ Esa. xxx. lux solis septēpliciter erit sicut lux septē dierū. Per hos ṽo septē effect⁹ solis diuini saluatur homo. ꝛ ideo dicitur. j. Reg. xj. Cras erit vobis

salus cū incaluerit sol qui nescit occasum. Un esa. lx. et dr. Nō occidet vltra sol tuus.

Q Ui sol est btissima virgo maria. vn ps. xviij. dr de deo. In sole posuit tabernaculū suū. Qđ exponēs Nic. de lyra dicit q̄ vgo maria recte nōatur sol ꝓpter plenitudinem gr̄e. Et q̄ in ea habitauit xp̄s sicut in tabernaculo suo. Propter qđ in psona eiꝰ dicit Eccli. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Possumus aūt dicere. q̄ ipa bn̄dicta virgo assimilatur soli ꝓpter septē excellentias in ea repertas. Prima est nobilitatis Sicut enī sol orit ex alto cū splēdore multo sic btissima virgo maria orta est ex alta ꝓgenie. s. ex regali stirpe: ꝛ cū sanctitatis splēdore. Non enī orta est cū originalis pcti obscuritate. ꝛ iō ecclia facit festū de elꝰ illibata ꝛ fulgētissima cōceptione. De ipsa enī gliosa virgine dici pt illud Eccli. xxvj. Si cut sol oriēs mūdo in altissimis dei sic mulieris bone spēs in ornamentū domus sue. Sicut etiā sol est planeta nobilis cōditionis ꝛ materie ꝛ forme. vn̄ materia eius ita satiat sua forma. q̄ vlteriorē formā nō appetit. ꝛ ꝓpter hoc est incorruptibilis sicut. ꝛ alij celi. vt trahi potest ex dictis. b. Tho. in. j. parte summe. q. lx. ar. ij. Ista aūt inferiora. vt vegetabilia ꝛ sensibilia sunt corruptibilia ꝛ forme eorum nō sunt ita nobiles vt satient suā materiā imo vt dr. j. physicoꝝ. Materia semp appetit formam ꝛc. Ita beatissima virgo est ita nobili materia ꝛ forma decorata q̄ aliā āplius nō appetit cum sit incorruptibilis ꝛ in aīa ꝛ corpore beatificata. Secunda solis ꝓprietas dr formositatis hꝫ enī pulchritudinē in aspectu. lꝫ enim multi planete sint formosi. vt venus. iupiter et luna. tn̄ oībus formosior ꝛ ad videndum delectabilior est sol. Unde Eccl. xj. dr. Delectabile est oculis videre solem. Et siīr beata vgo fuit plena pulchritudine super omnes alios post filium. Uñ ei dr a deo Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea ꝛc. ꝛ dicit tota. i. intus ꝛ foris ad differentiā hypocritarum qui solummodo ab extra habent apparentiam sanctitatis. Tertia solis ꝓprietas est impmixtibilitatis. Uidemꝰ enī p experientiā q̄ sol transit suis radijs p feces ꝛ lutum ꝛ alia immunda ꝛ sordida. ꝛ tn̄ non inficitur aliqua macula. q: natura eius est impmixtibilis. i. nō potest permisceri alijs rebus extraneis. Et similiter beata virgo lꝫ fuerit i hac vita q̄ est fecibus pctoꝝ plena. ꝛ in qua sine peccato nullus viuit. xlv. di. c. licet. tn̄ nulla peccati macula fuit infecta. sed semper remansit mūdissima ꝛ inocentissima. Et ideo in pdicto Ecclesiastici. c. subinfert eiꝰ spōsus celestis. ꝛ macula non est in te. Quarta proprietas solis est luminositatis. Sicut enim sol lune ꝛ omnibus planetis ꝛ syderibus dat lumen. vt dicit in li. de proprietate rerū ꝛ vniuersuꝫ orbē illuminat Ita beatissima virgo dedit lumen. scꝫ boni exēpli toti mūdo. vnde Ambro. in li. ij. de vginitate ca. ix. Talis fuit maria vt eius solius vita sit omniū disciplina. Sancta qꝫ mater ecclia de illa canit. Cuius vita gliosa lucē dedit seculo. Et iterum. Cuius vita inclyta cūctas illustrat ecclias. Quinta ꝓprietas solis dr fructuositatis. Uidemus enī q̄ blada legumina. aliaqꝫ fructus maturescunt. ꝛ saporositatē acquirūt virtute solis. Si autem nō esset influētia eius. pre dicta oīa remanerēt acerba ꝛ insipida atqꝫ imperfecta. O igit vgo lucidissima: vere tu es sol noster fructuosissimus. qm̄ oēs fructus nostri te mediante efficiunt maturi. i. oīa opera nr̄a: vt ieiunia orationes elemosyne. ꝛ similia mediante tua intercessiōe sunt deo grata ꝛ nobis vtilia. Et sine illa sunt acerba ꝛ a deo nō acceptantur Et iō Ber. inqt. Modicū illud qđ deo offerre desideras gratissimis illis ꝛ omni acceptatione dignissimis marie manibus cura tradere si nō vis repulsaꝫ sustinere. Nihil enī nos deus habere voluit qđ p manus eius nō transiret. hec ille. Sicut etiā sol oīa inferiora fecundat. ꝛ eorū generatiuā potentiam excitat. adiuuat ꝛ cōfortat sic ipsa bn̄dicta virgo nos fructificare facit operibus bonis p donū timoris dei De quo dr Eccli. xv. Qui timet deū faciet bona Ipsa enī dr mater timoris Eccli. xxiiij. Qui aīas sibi deuotas ad timendū deū inducit. Et ideo oēs debemus quotidie deprecari istū solem vt nos in vita virtuosa pseuerare ꝛ fructificare faciat. iuxta illud Sap. xvj. Oportet preuenire solem ad benedictionem. s. obtinendā. ꝛ ad ortum solis adorare. Sexta ꝓprietas solis dr generalitatis quia oritur generalr sup bonos ꝛ malos Mat. v. ꝛ xxviij. di. c. si. Et oēs tam iustos q̄ pctōres calefacit. Et siīr beata vgo est generalis ꝛ vniuersalis oīum aduocata. Unde Ber. inqt. Quēadmodū sol oritur super bonos ꝛ malos indifferenter. sic marie benignitas nō discernēs merita sese exorabilē omnibus ꝛ clementissimā prebet olm deniqꝫ necessitates amplissimo misereatur affectu. Et iterū ipaꝫ bn̄dictam virginē idē doctor alloquēs ait. Peccatorem o maria quētibet fetidum nō horres: non despicis si ad te suspirauerit. Tu illū a desperationis baratro pia manu retrahis. spei medicamen. aspiras ac toti mūdo despectū mater no affectu amplecteris: foues nec deseris. quousqꝫ tremēdo iudici reconcilies. hec ille. O igit peccator. o peccatrix etiaꝫ si fecisses omnia peccata q̄ committi vel excogitari possint. ꝛ queuis q̄ omnes mūdi homines ꝛ mulieres commiserūt. Et si tua scelera in numero excederent numerum stellarum in celo. ꝛ arene maris. et multo plures essent q̄ frondes arborum ac folia herbarum. noli in desperationē venire sed ad istū solem statim recurre. et iniquitas tua sicut ne-

bula dissoluet q̄ fugata est a radijs solis Sap. ij. Septima ꝓprietas solis ẽ incomprehensibilitatis Uidemus eñ q sol est incomprehensibilis. ita q in sua rota videri nõ põt. Tanta eñ est sua lux. ⁊ tãta est debilitas oculoꝝ nroꝝ q nõ possumus oculis fixis solem aspicere. ⁊ si oculos ad eum figimus ledunt. quia dicitur in ij. de aĩa. Excellens sensibile corrumpit sensum Hec aũt ꝓprietas competit beatissime virgini Nam concepit ⁊ peperit filium dei claustris suis virginalibus semper preseruatis integerrimis intactis ⁊ inuiolatis. Quõ autem hoc potuerit esse naturali ratione ⁊ via humana capere ⁊ intelligere nõ possumus, nisi q nõ est impossibile apud deum omne verbum. Luc. j. Unde Hiero. in sermone ad Eusto. ait. Qđ natura nõ habuit, vsus nesciuit. ignorauit rõ. mẽs non capit humana. hoc totum gestũ est in maria. Predictis õqꝫ ꝓprietatibus addere possumus q beata virgo habet similitudinẽ cum sole in situ. nam sicut sol positus est in medio planetarum. habens tres supra se. ⁊ tres infra se. Sic beata virgo exaltata est ⁊ sublimata in sua assumptione. ita q supra se non habet nisi tres ꝑsonas diuinas. ⁊ infra se habet tres angelicas hierarchias. ⁊ per consequens totã curiam angelorum ⁊ hominum qui erunt ad ordines angelicos assumendi. Et ideo de illa inquit deus ps. lxxxviij. Thronus eius sicut sol in ꝯspectu meo Item sicut sol habet maximã velocitatem. qꝛ quotidie currit ab oriente in occidentem. sic ipsa virgo intemerata velocissima fuit in motu obedientie. qꝛ diuine volũtati ꝑ angelũ sibi exposite cito consensit dicens. Ecce ancilla domini ⁊c. Item in motu beniuolentie. quia statim ascendit in mõtana cum festinatione. ⁊ salutauit Elizabeth. Lu. j. In quo dedit nobis exemplum ascendendi ad superiora per ꝓfectuꝫ virtutum sine negligentie tarditate. Item in motu diligentie. qꝛ sollicite requisiuit filiũ suum qui remãserat in templo. Lu. ij. Item sicut motu solis generat calor ⁊ inflammatio in corpore ei exposito vnde vt dicitur in ꝑspectiua ⁊ ad experientiã videtur si contra speculum cõcauũ stupa ponat, ⁊ soli exponatur a calore generato incenditur. Item beata virgo mẽtes puras ⁊ sibi deuotas q̄ sunt vt specula mũda: inflammat ad dei dilectionem. Unde ipsa mater pulchre dilectionis appellatur Eccli. xxiiij. Item sicut per irradiationem solis omnia nobis detegũtur ⁊ inter omnes colores discerminus. ⁊ nigrum ab albo distinguimus. Sic ipsa mentibus nostris dat lumen discretionis ⁊ veram cognitionem vitiorum atqꝫ virtutum vnde ẽ mater agnitionis Eccli. xxiiij. Hoc aũt lumine carent illi miseri qui reuerentiam non habent erga illã: sed potius contra eam infelices linguas suas relaxant ipsam blasphemantes. Item hoc lumine sunt priuati illi q̄ eius puritatẽ persequunt Unde dicere possunt illud Sap. v. Justicie lumen nõ luxit nobis. ⁊ sol intelligẽtie nõ ẽ ortus nobis. Et illud Eccli. vj. de quolibet eoꝝ dici põt. Non vidit solem nec cognouit distantiam boni ⁊ mali. De aliquibus ẽt istoꝝ dici põt illđ ps. lvij. super cecidit ignis. s. obstinationis vel vane glĩe ⁊ ꝓprie reputationis. ⁊ nõ viderũt solem. Atqꝫ vtinã de quibusdã dici nõ posset illđ ps. ciij. Ortus est sol. s. in mẽtibus fideliũ. ⁊ congregati sunt. s. ad obscurandũ illuꝫ. Spero aũt q verificabitur illud Naũ. iij. Ortus est sol. et auolauerunt locuste. Ue tamẽ illi q̄ ex malicia conabitur obscurum reddere seu videri facere istum solẽ clarissimum. ita vt de illo dici queat illud Eccli. xlvj. In iracũdia eius impeditus ẽ sol. Non solũ aũt ipsa benedicta virgo appellatur sol. vnde de illa dici põt illud Judi. v. Sicut sol in ortu suo splendet. sed ẽt de ea dici põt illud Sap. vij. Hec est speciosior sole ⁊ illud. Eccli. xxiiij. Oculi eius multo lucidiores sunt sup solem. O igitur sol fulgẽtissime rogo vt sup nos lumen tuũ diffundas. ita vt de nobis verificetur illud Malach. iiij. Uobis timẽtibus nomen meum orietur sol iusticie dicit dñs. Et illud Mat. iiij. ⁊ Mar. iiij. Ortus est sol et estuauerunt. s. charitatis ⁊ deuotionis calore. O sol clarissime illumina oculos meos ne vnqꝫ obdormiam in morte. ne qñ dicat inimicus meus ꝑualui aduersus eũ. ps. xij. ⁊ faciẽ tuam illumina super seruum tuum. ps. xxix. Sicut enim sol habet ꝟtutẽ fortificatiuã. vnde in eius ascensu super nostrũ hemispheriũ ꝟtutes aĩaliũ roborant. ⁊ fortiores efficiunt ⁊ vsqꝫ ad diem mediã augmẽtant. ⁊ quãdo ad occasum declinat debilitant. ⁊ ideo in somnum aĩalia resoluunt. vnde ⁊ flores in ortu solis aperiuntur. qui in eius occasu clauduntur. Sic tu o beatissima ꝟgo deuotos tuos confortas ⁊ roboras. ⁊ ad spẽ eterne vite consequende eos subleuas. vñ mater sancte spei appellaris Eccli. xxiiij. Ue autẽ illi in cuius corde occidit lumen istius solis. Nam de illo verificabitur illud. iiij. Regũ. xxviij. Mortuus est occidẽte sole. 3

Pro cõclusiõe aũt huius partis dico. q sicut beata virgo est velut aurora peccatoribus. et tanqꝫ luna tribulatis. sic est, tanqꝫ sol iustis quos dupl'r illuminat scꝫ per exemplum et beneficium. Per exemplum. qꝛ ipsa est speculũ diuinũ in q̄ debẽt oẽs speculari. de quo dicit Sap. vij. Cãdor est lucis eterne. ⁊ speculuꝫ sine macula. Scđo lucet omnibus per beneficiũ. Unde inqt Ecclesia. xxiiij. Ego mater pulchre dilectionis ⁊ timoris ⁊ magnitudinis ⁊c. Dat enim nobis dilectionem ꝑ quã inflãmemur. timoreꝫ per quẽ hũiliemur. magnitudinem per quaꝫ ad tolerandum aduersa roboremur. et sanctam spem per quã ad sperandũ celestia animemur.

Alexander aūt de alis sup ps.xviij.inquit. Sol dr btā virgo. qz sicut sol illuminat. ꝛ ipsa qz abstulit omes hereses mundi. sicut cantat ecclesia. Gaude maria virgo cunctas hereses sola interemisti in vniuerso mundo. Et qz sicut sol fertur sup lunam: sic ipsa sup tpalia. Vñ Apoc.xij. Apparuit signū magnū in celo. mulier amicta sole. i. maria habens ꝓprietates solis. Itē quia sicut lumē solis nunq̄ deficit: sic ipsa vgo sola stetit in fide in passione. Vñ Cant.vij. illi dr. Statura tua quasi sez in fide stetisti assimilata ē palme. que virorē foliorū nunq̄ amittit sicut nec tu fidei virtutem. Item dr sol. quia sicut sol lunam. ita virgo illuminat ecclesiam. Unde Bernar. ait. Tolle mariā. quid restāt nisi tenebre. Itē dicit astronomus solē octies esse maiorē terra. Et sic btā vgo octo habet priuilegia quib⁹ maior est omni terra. i. omni femina vel omni rōnali creatura. Ipsa eñ nec primā similem visa est nec habere sequentē. Prima est noua professio vginitatis. Unde Lu.j. ipsa ait. Qm̄ virū nō cognosco. i. me nō cognosciturā ꝓpono. Nulla autē ante ipsam ꝓfessa fuerat virginitatē. Unde recte dr virgo vginū quasi signifera et exēplar virginitatis. Scda excellētia est humilitatis. Vñ Lu.j. ait. Ecce ancilla dñi. Et respexit humilitatē ancille sue. Tertia conceptio sine libidine. Unde Luc.j. ei dicitur. ꝛ virtus altissimi obumbrabit tibi. Et hoc ꝑ rubuz significaṫ Exo.iij. Quarta ꝑtus sine dolore Vñ Lu.j. ei dr. Auegratia plena ꝛc. Quinta fecunditas sine corruptione. Vñ ei dictū est Luce.j. Quod ex te nasceturˀ sanctū vocabiṫ filius dei. Sexta virginitas singularis multe pepērūt duces ꝛ reges sola maria peperit filiū dei. Vñ ipsa dicere potest. Quasi cedrus exaltata sum in libano Eccli.xxiiij. Septima ministratio specialis. Multe alie ꝛ multi alij receperunt filiū dei in domibus suis: vt Martha Luce.x. ꝛ Zache⁹ xix. Sola Maria in proprio vtero. non vno die sed nouem mensibus. Eccli.xxiiij. Qui creauit me ꝛc. Unde in assumptione legiturˀ euangelium de Maria ꝛ Martha. quia beata virgo vtrūq̄ officium plenissime habuit. Contemplatiua eñ fuit ꝛ solitaria. Unde ingressus est angelus ad eam Luce.j. Item maria cōseruabat omnia verba hec conferens in corde suo. Luc.j. Sicut magnalena sedens secus pedes dñi audiebat verbuz illius Luce.x. Item maria habuit officium quia christum in hospitio vētris sui recepit. ꝛ ei multis ānis ministrauit. ꝛ Elizabeth cognate sue Luce.j. cap. Octaua dignitas fuit suscitatio corporalis de qua hieremie xiiij. dicitur deo. Solū glorie tue recordare nec irritum facias fedus tuum nobiscum. hec ex Alexandro. Beata enim virgo fuit solium super quo sedit deus quod valde fuit in sublime eleuatū. iuxta illud Esa.vj. Uidi dominum sedētem super solium excelsum ꝛ eleuatum. Unde deus potuit dicere illud Esa.xiiij. Super astra celi exaltabo soliū meū.

¶ Quod beata virgo dr acies castrorum. Assimilatio.vij. L

Beatissima vgo tētatis ꝛ a diabolo afflictis est in eoꝝ adiutorio velut castroꝝ acies ordinata sicut eā vidit in spū Salomō Cant.vj. Dicit eñ Ber. in quodā sermone. Nō sic timent hostes visibiles quālibet castroꝝ multitudinē copiosam sicut aeree potestates marie patrocinium vocabulū ꝛ exēplum. Fluunt eñ ꝛ pereunt sicut fluit cera a facie ignis. vbicūq̄ inuenerint crebrā ipsius recordationē. deuotā inuocationē. ꝛ sedulam imitationem. hec ille. Quia enim beata virgo contriuit caput diaboli. vt ꝑdixerat deus Ge.iij. Et figuratum fuit i Judith amputante caput holofernis Judith. xiij. Ideo ipse diabolus eā summopere timet. Quapropter sicut illi q̄ ambulare habēt ꝑ viaz periculosam. vt per desertū ꝛ nemus plenū feris crudelibus vel latronib⁹ transeuntes occidentibus querūt forte ꝛ bonā societatem q̄ eos adiuuare possit. ꝛ maxime qn̄ nocturno ꝛ tenebroso tpe necesse habent transire per loca ipsa horribilia. Ita nos q̄ ꝑ desertū huius mūdi necesse habem⁹ traducere vitā nostrā. si volum⁹ ꝑuenire ad patriā celestē. In quo deserto sunt bestie infernales ꝛ hostes terribiles q̄ nos occidere querūt ꝛ aias nr̄as vna cū corporib⁹ rapere ad tormēta. qđ etiā desertū plenū est tenebris petōꝝ ad ꝓfundum inferni trāseuntes demergi facientiū: debemus pro nostra optima socia accipere deuotionē ipsi⁹ bn̄dicte vgis. q̄ nobis in tenebris ambulātib⁹ lumis fulciaritatē mistrabit. ꝛ ꝯ oēs bestias atq̄ hostes defensionis sue p̄rocinium ꝓstabit. ꝛ ipsos inimicos nr̄os in fugā conuertet. Ait eñ Bern. sicut fluit cera a facie ignisˀ. ita ad inuocationem virginis totus malignorum spirituum exercitus dissipatur. Et iterum Celi rident. angeli gaudent mundus exultat infernus cōtremiscit demones fugiunt cū dr Aue maria. Btūs igiṫ ille q̄ semper est cū virgie gl'iosa ꝑ deuotionē ꝛ dicit illi. Pone me iuxta te. ꝛ cuiusuis manus pugnet ꝯ me Job.xvij. Nā ꝛ si ambulauero in medio vmbre mortis. nō timebo mala qm̄ tu mecū es. ps.xxij. Demones eñ eā vidētes dicūt. Heu heu quia castra dei sunt hec Gen.xxxij. Ue nobis. ve nobis quia arca federis dñi venit in castris. j. Reguz. iiij. De habente etiam adiutorium ꝛ ꝓtectionē ipsius virginis dicent demones. Multa sunt nimis castra eius. Johel.ij. ꝛ castra fortia valde. j. Macha.iij. Sed heu quia de multis dici

pōt illud .j. Macha. ix. Multi subtraxerūt se ḋ castris .i. de societate ⁊ deuotione ipsius virginis. De qua inquit eius sponsus celestis Canticoꝝ .vij. Quid videtis i sunamite nisi choros castroꝝ scilꝫ quibus parata est defendere ab inimicis oēm deuotum suum.

¶ Qḋ btā virgo fuit terra i qua tota trinitas scripsit. Assimilatio .viij. M

Eata ꝟgo maria ḋr terra rōne ꝑductiōis: qm̄ sicut ex terra flores ꝑducunt ⁊ pullulāt pleni amena fragrātia. sic ex ipsa virgine gl'iosa flos oī suauitate fragrantissimus iesus xp̄s ꝑduct'ē q̄ ḋ seipso dixit Can. ij. Ego flos campi ⁊c. Itē ḋr terra rōne subuentionis. quia sicut terra cuilibet nostre indigētie subuenit. Nā in cibū grana frumēti hordei. ⁊ alia segetū genera prestat. ouiculas nutrit vt de vestimētis nobis ꝓuideat ex boū coriis calciamenta ⁊ sic de aliis ꝑparat. Et silr̄ gloriosa ꝟgo cibū oīa bona in se cōtinentē ex sua purissima carne generauit videlicet xp̄m gloriosum. Uñ de illa dicere possumus illud ps. lxxvij. Dedit illis māna ad māducādū: ⁊ panē celi dedit eis. Panē angelorum māducauit hō. cibaria misit eis i abūdantia. Et ipsi gloriose virgini dici pōt illud Sa. xvi. Panē de celo pstitisti eis oē delectamentum in se habentē ⁊ ois saporis suauitatē. N

Tem ḋr terra ipsa ꝟgo piissima rōne repletionis. Terra em̄ vt ḋr in lib. de ꝓprie. re. ꝭm q̄ inq̄t Aristo. q̄n̄ est spōgiosa: patit̄ faciliter motū ⁊ agitationem ex vēto subintrāte poros suos ⁊ replente. ex cuius agitatione gñat̄ terremotus. Et silr̄ virgo bn̄dicta fuit spōgiosa p pietatē ⁊ cōpassionē. vñ vētus .i. dolor tribulationis ⁊ passionis filij in eā intrans repleuit. atq̄ terremotum in ipsa fecit. iꝫ em̄ in loco subsisterit p fidē firmā. fuit tn̄ anxietate valde cōquassata. Uñ ḋr Matthei. xxvij. ca. Et terra mota est .i. virgo Maria tota in lachrimas et suspiria cōmota est. Et ad insinuandū suā stationē in fide ⁊ cōmotionē ex cōpassione. canit ecclesia. Stabat mater dolorosa: iuxta crucē lachrymosa. dū pēdebat filius. Et q̄d mir̄? Ubi em̄ mater stare debebat nisi iuxta lectum filij sui dilecti morientis. ⁊ cū eo trāsfigi in corde q̄ trāsfixus erat in corpore. Tanto autēꝫ fuit tūc repleta dolore q̄ xp̄s in cruce; cernēs matrē lachrymis rigantē vultū. ⁊ anxietatib⁹ replerissimam. volens eā aliqualiter cōsolari ⁊ alloqui dixit ei. Mulier ecce filius tuus. Nā nō voluit eam nomine matris appellare. ne ex tali maternitatis vocabulo quod est nomen dulcedinis ⁊ pietatis ipsam vehementius ad dolendum commoueret. Triplici autem ex causa ipsam Johāni cōmendauit. Primo rōne sui. Decebat em̄ vt ipe cōditor legis legē suā obseruaret de honorādis parētibus. Exo. xx. Scḋo rōne nri vt nos instrueret de parētibus nrīs curā debere habere nō solū in vita. ſꝫ et in morte. Tertio rōne ꝟginis. cui amittenti aliū ꝓ cōsolatione legauit fidelē discipulū. De hac tn̄ cōmutatione inq̄t Ber. O qualis cōmutatio Johānes ei ꝓ Jesu tradit̄. seruus ꝓ dn̄o discipulus ꝓ magistro. filius ꝫebedei ꝓ filio dei purus homo ꝓ vero deo. hec ille Non est ergo mirum si virginalis terra tremuit que talem cōmutationē sensit. O

Uius aūt aūt terre ꝟginalis ꝑparator arator. seminator ⁊ cultiuator fuit spūs sanctus. vt nasceret̄ in ea fruct⁹ benedictus totius mūdi iuxta illud Lu. j. Spūssanctus superueniet in te ⁊c. Cōgruum nāq̄ erat vt amor materiā ꝑpararet ⁊ disponeret ac mediator ⁊ operator existeret illius coniunctionis et gñationis q̄ ex maxima dilectione fiebat cū ꝓpter grandem amorē erga humanā naturā ꝟbum eternū caro factum sit iuxta illud Joh. iij. Sic deus dilexit mundū vt filiū suū vnigenitum daret. Et ad Titū. iij. Apparuit benignitas ⁊ humanitas saluatoris nostri dei. non ex operib⁹ iusticie q̄ fecimus nos. ſꝫ ꝭm suā miam saluos nos fecit. P

Ipsa q̄ꝫ ꝟgo sanctissima fuit illa terra de q̄ exponi pōt illḋ Jo. viij. Jesus aūt inclināns se deorsum digito scribebat in terra. Jesus em̄ ad eā p mysteriū incarnationis se inclinauit ⁊ in eam scribendo multiplr̄ bn̄dixit. Eo aūt mō xp̄s ad virginē se inclinauit quo vnicornis venatur ⁊ capit̄. Nā vt ait Isiḋ. xij. li. ethym. vnicornis est al'ai ferocissimū ita appellatū. eo q̄ habeat in frōte vnū cornu fortissimū ⁊ acutissimū qḋ quicq̄d impetierit: aut ventilat aut perforat. Et idē ēt ponit̄ in li. de ꝓprie. re. vbi et ḋr. Rhinoceron q̄ idē est qḋ monocerō .i. vnicornis. cū elephāte sepe certamē hꝫ. quē vulnerat ū in vētre ꝓsternit. Tāte aūt est fortitudinis vt nulla venantiū virtute capiat̄. Sꝫ sicut asserūt q̄ de naturis rerū scripserūt. ꝟgo puella ꝓponit̄. q̄ venienti sinum aperit. In quo ille omnī ferocitate deposita caput ponit. sicq̄ soporat⁹ vel inermis capit̄. Et plinius li. viij. c. xxi. ait. Rhinoceros in media fronte hn̄s cornu hostis est elephātis. vnde suū cornu limat ad saxa ⁊ acuit ⁊ sic se ꝑparat pugne inclinatiōe aluū impetit elephātis quem scit partē corporis esse molliorem. Unicornis autem iste figurat vnigenitum dei filiū qui Nume. xvi. fortissimus deus oīm spūum vniuerse carnis nūcupat̄. qui habet inimicuꝫ diabolū. quē ꝟtute diuinitatis ꝓstrauit Hunc scil' p̄res ⁊ diuersi venatores multis annis capere conati sunt. ⁊ nūq̄ potuerunt. Nam Abel. Noe. Abraam. Isaac. Jacob Moyses et alij patriarche cum suis retibus .i. suspiriis et

clamoribus psecuti sunt.et nunq eum vincere valuerunt. vnde tunc sua retia longissima et amplissima.s.figurationis circa habitationem ipsius vnicornis extenderunt in quibus tandem incideret et capi posset. Post illos autem venerunt alij venatores. no minus immo magis audaces. qui ipsi vnicorni propius accesserunt.s. Dauid. Esaias. Hieremias. Daniel: et alij prophete. multiq in venatione eius fatigati sunt. Sed videntes q illum capere nequirent. retia sua.s.prophetationis circa eius habitaculum expanderunt a quibus exire non posset: sed tandem in eis incidens caperetur. Hunc ergo fortissimum vnicornem btus Joannes baptista cum vidisset in deserto contremuit et non ausus fuit illum capere. Un canit ecclesia. Baptista contremuit et non est ausus contingere sanctum dei verticem. Ipsum autem vna puella Vgo.s.dna nra sue fragrantis humilitatis. virginitatis. charitatis. aliarumq odore virtutum ad se traxit: atq ei suauissimum sidei sue sinum aperiens illum mansuetissimum fecit. adeo q in eius vtero requieuit: vnde illum postea alijs venatoribus eum querentibus.s.apostolis tradidit capiendum. Et ideo saluator noster eis dixit Luc.x. Amen dico vobis quoniam multi reges et prophete voluerunt videre que vos videtis et non viderunt. Eapropter ipsi virgini inquit Augu. in ser. natiui. eiusdem. Gratulare beata virgo: Christus rex ex solio suo venit in vtero tuo: ex sinu patris dignatus est descendere in vteri matris. Quod autem in sacra scriptura dei filius appellet vnicornis. patet ps. xxviij. vbi dicit. Dilectus quemadmodum filius vnicornium. Et ps. lxxvij. iterum scriptum est. Edificauit sicut vnicornis sanctificium suum in terra quam fundauit in secula.i.dei filius preparauit sibi reclinatorium instar vnicornis in virgine Maria. Q

Hoc autem reclinatorium vt tanto habitatori idoneum esset tota trinitas in eo inscripsit tres mirabiles proprietates. Nam pater inscripsit suam potentiam faciens eam potentissimam: filius suam sapientiam: faciens illam sapientissimam: spus aut sanctus suam clementiam: faciens eam clementissimam. Primo aut deus pater scripsit in illa suam potentiam faciens eam tam potentem q valet oibus subuenire: et diabolum tyrannum ferocissimum subiugare ac fugare. De quo singularissimo dono ad laudem ipsius eterni patris in suo cantico cecinit dicens Lu.j. quia fecit mihi magna qui potens est. Magnum quippe est omnem bestiam nociua posse fugare: sed diabolum ferocissimum tyrannum posse subiugare: cui in potentia non est similis in terra Job. xli. est maximum et tanto maius quanto ipsa virtute sua facit vt non audeat appropinquare. Nec mirum: quia si cedrus naturalr tante est potentie q solum per vmbram fugat serpentes et oia venenosa: quanto magis ipsa cedrus dei. in celi Lybano exaltata per singularem suam virtutem fugat serpentem antiquum diabolum. ita vt hoi ipsam deuote inuocanti appropinquare no audeat vt nocere. et ideo debemus cum Innocentio petere et dicere. Aue dei mater alma: que ex dignitate q mater dei es: imperare potes angelis et demonijs: compesce demones ne nobis noceant: precipe angelis vt nos custodiant. Uirgo aut ipsa figuratur per lapidem preciosum qui vocat taspis: quem quicunq sup se portauerit. vt dr in li. de pprie. re. securus et tutus reddit. et sitr. quicunq secum habuerit deuotionem: et affectuosam inuocationem beatissime virginis: tutus ac securus efficiet ab inimicis quibuscunq. Un legit q quidam monachus fuit in quadam congregatione deuotissimus ac tamen carissimus virginis gloriose: qui semel instigante inimico tm bibit in cellario q sine sensu oino putabat. Et cum esset sero. et sic ebrius cellarium exiens versus ecclesiam tenderet per claustrum: apparuit ei diabolus in forma cuiusdam tauri mire magnitudinis: demonstrans q eum vellet cornibus perforare. Et ecce subito vidit quandam pulcherrimam puellam venientem: Cesariem sup humeros diffusam habentem: et in sua manu dextera niueam virgam tenentem. que diabolum increpauit: qa talia facere famulo sue presumpserat et iussit vt cito discederet: nec ei quicq mali facere auderet. Quibus dictis demon disparuit. Deinde cum ceptum iter monachus ille pageret: et ecclesie appropinquaret: diabolus quasi canis nimis terribilis ex improuiso in eum prosiliyt. Et iterum predicta puella affuit et demonem repulit. Demon illo intrante ecclesiam: inimicus terribilior q primo velut leo immanissimus aduersus eum rugiens quasi eum deuoratur apparuit. Sed puella q primo et secundo eu liberauit: iterum apparens diabolum acriter virga quam in manu tenebat verberauit dicens. quia mihi obedire noluisti. hec. ad presens habere meruisti. Et statim diabolus vt fumus euanuit nec vltra apparuit. Postea pio pyssima illa puella manu apprehendens ipm monachum ad lectum suum reduxit lectumq discooperuit: ac ipm intra locauit: et caput eius reclinauit: ac crucis signum i eius fronte pmisit. et cum mirari cepisset dicens. q es tu bona puella q tanta mihi beneficia prestitisti. Rndit. Ego sum maria mr dei. et statim disparuit. Que oia ille monachus postea alijs p ordinem enarrauit: atq vitam suam in melius emendauit. Hic sane ppendi pot qntum potens e beatissima virgo q nos existentes i medio leonum: in medioq draconum et serpentum infernalium defendit: ne ab eis deuoremur: occidamur: transgulemur: et mordeamur: et ne ab ipso hoste nro diabolo ad infernales penas deportemur. R

Si qs aut querat: quare eum diabolus tempore Tobie. vij. viros Sare strangulauerit propter peccatum eorum. vt habetur Tob. vj. no etiam nunc trucidet omnes quos in manus suas tra

dunt peccata mortalia. Rñdeo: quod hoc ideo pcedit: quia deus dedit hominib⁹ hanc virginem potentissimam: que habet in manu virgā ferream ad arcēdas bestias infernales ⁊ ipsos demones effugandos. vñ illi inquit ps. ij. Reges eos in virga ferrea: ⁊ tanquam vas figuli ɔfringes eos. Hec aūt ptās ipsi⁹ gloriose virginis figurata est. Exo. vij. cap. in virga Aaron que versa est in colubrū: ⁊ deuorauit virgas incantatorū. Potestas eñ ipsius que nobis est tanquam virga gracilis ⁊ vtilis: est valde terribilis demonijs: et deuorat potentiā spirituum tenebrarū. Hoc etiā figuratū est in Judith: de qua habetur sui libri. xiij. dicēs quod Holofernē pessimū hostē populi dei occidit. Ipsa eñ beata virgo a deo potestatem accepit defendēdi suos deuotos ab insidijs ⁊ ɔsecutionib⁹ diaboli. Et sicut filij Israel glorificabāt ipsam Judith de victoria contra Holofernē obtēta. Ita ⁊ nos glorificare ⁊ magnificare debem⁹ matrē dñi nostri de sua potētia ⁊ magnificētia: vt de numero illoꝝ inueniamur. de quib⁹ ꝓphetatū est ps. cxliiij. gloriā regni tui dicēt ⁊ potētiā tuā loquentur. S

Conueniēs aūt fuit quod deus tantā potētiā gloriose virgini ɔferret triplici rōne. Primo quia elegerat eam vt esset regina celi. nam si Salomō vt habetur. iij. Reg. ij. dixit matri sue Bersabee. Pete mater mea: neque enim fas est vt auertā faciē meam a te quāto magis decuit eternū patrē vt nullā sue potentie parcitatem ostēderet ei quā elegerat vt esset celoꝝ imperatrix? Et ideo illi dr ps. xliiij. astitit regina a dextris tuis ⁊c. Secūdo ei tantā potentiā ɔtulit: quia per illam gratia per peccatū ꝑdita inueniri debebat. vñ Lu. j. et dixit angelus. Inuenisti gratiam apud deum. ꝑdiderat eñ eam ipsa antiqua mater nostra Eua: ⁊ quinque milib⁹ annis: ⁊ vltra in perditione ꝑdurauerat. sed virgo gloriosa eam adinuenit. vñ Ber. illi inquit. Inuenisti gratiā quam q̄rebas: ⁊ quam ante te inuenire nemo potuit. Tertio ei ɔtulit de⁹ magnam potētiā: quia ipsa eius filio Christo magna ɔferre debebat. s. eū de suis purissimis sanguinib⁹ in vtero suo formare: ⁊ lacte suo sacratissimo enutrire: ⁊ eum qui vestit omnia induere: ipsumque toti⁹ mūdi gubernatorē regere ⁊ gubernare. ⁊ ideo ipsa in cātico suo cecinit dicens Quia fecit mihi magna qui potēs est. De hac aūt potēti virtute ab ipso deo ipsi virgini ɔferēda inquit angelus eidē Lu. j. Et virtus altissimi obūbrabit tibi. que. s. te faciat potētissimā: ⁊ virtute fortitudinis plenā. Tantā aūt potētiā suam exercet beata virgo nos adiuuādo: nobis quod subueniēdo in vita: in morte: ⁊ post mortem. Cōsidera ergo o deuote Christiane: quod si haberes amicū qui omnē vite tue indigentiā sublearet: tibi charus esset: sed si non solū in vita: sed etiā in morte tibi succurreret: charior profecto existeret. Si aūt in vita ⁊ in morte: ac post mortē subuenire tibi nunquam cessaret: iste ꝓculdubio charissim⁹ esset: ⁊ oēs in amicitia tua antecelleret. Sed paulisper inspice quis in hac vita sit amic⁹ tuus. Si mūdū queris: decipit. Si parētes ⁊ ɔsanguineos ipsi te mortuū associabunt tumulo ⁊ recedēt: te solū ibi sepultū relinquētes. Beatissima aūt virgo hoībus duo prestat bñficia in vita: vnū iustis. s. gratie diuine: aliud ꝓ peccatorib⁹. s. diuine misericordie: et ideo eam appellat ecclesia matrē gratie ⁊ matrem misericordie. q. d. O Maria que es grāꝝ diuinarū distributrix ⁊ ɔseruatrix: conserua iustos in gratia qua nihil est melius: ⁊ quam qui habet vt Aug. inquit. oīa alia habet: qui eam nō habet: frustra cetera conatur habere. Tu quoque o maria que es mater Jesu Christi qui est summa misericordia: ora pro peccatorib⁹. Tu enim es multe misericordie omnib⁹ inuocātibus te. ps. lxxxv. Secūdo in morte adiuuat in qua diuersa ꝑila demones hominib⁹ inferūt quando verificatur illud apostoli ad Ephe. vj. Nō est nobis colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē: sed aduersus pricipes ⁊ potestates aduersus mūdi rectores tenebrarū harū. Ipsa eñ ꝑpissima virgo suum adiutoriū nobis ꝓbet. ⁊ ideo eam rogat ecclesia dicens. Tu nos ab hoste protege. Tertio subuenit post mortē quando. s. aīa trāsijt de corpore ne demones illam rapiāt. ⁊ ideo eam orat ecclesia dicēs: ⁊ hora mortis suscipe. Ipsa autem virgo clemētissima nec in tali hora deserit suos deuotos. Sed eis morientibus astat amenissimo virginū cetu comitata: ⁊ cantātib⁹ āgelis aīas ipsorū deuotoꝝ suoꝝ ad paradisi gloriā facit deportari. O igitur virgo benignissima succurre mihi in illa hora horribili. Scio enim quod omnia potes Job. xlij. ca. De te namque dici potest illud Sap. vij. cum sit vna s. dei spōsa: omnia potest. Tu misereris omniū quia omnia potes. Sap. xj. ⁊ subest tibi cum volueris posse. Sap. xij. Tu ergo si vis potes me mundare. Luce. v. Et ideo sicut potes adiuua nos. Mar. ix. tu enim faciens facies: ⁊ potēs poteris. ij. Reg. xxvj. de te namque dici potest illud Sap. x. Omniū potētior es: ⁊ ideo fac vt de te dicere possim illud. ij. Reg. xxij. Liberauit me ab inimico meo potētissimo. Omnia eñ possibilia sunt tibi. Mar. xiiij. Et tu dicere potes illud Gen. xxxix. c. nec quidquam est quod nō in mea sit potestate: tu etiam dominaris potestati maris motum autem fluctuū eius tu mitigas. ps. lxxxviij. ⁊ de te possum⁹ dicere illud Eccli. xvij. dedit illi deus potestatē eorum que sunt super terram: ⁊ tu dicere vales illud Eccli. xxiiij. In hierl'm potestas mea. De te quoque verificatur illud Dan. iiij. Potestas tua i terminos vniuerse terre. ⁊ iterum. Potestas eius potestas eterna in generatione ⁊ generationē. ⁊ illud Josue. ix.

sue.ix.audiuim⁹ famam potentie eius.⁊ illud Eccli.xliij.mirabilis potētia ipsius.Et ideo o potētissimarū creaturarū potētissima.Excita potentiam tuam ⁊ veni vt saluos facias nos. ps.lxxix. V

SEcundo principalr dico ꝙ filius dei scripsit in matrē suam sapientiā suam:faciēdo ipsam sapiētissimā.Nec mirum si gloriosa virgo facta est ita sapiens:cū ipsa in vtero suo nouem mensibus tenuerit fontem sapientie et sciētie dei:⁊ in gremio suo sepius baiulauerit eum.de quo dr Prouer.ix.sapiētia edificauit sibi domū.i.dei filius qui est sapiētia patris elegit sibi beatam virginē ad habitādū.⁊ ideo sapiētia ipsam repleuit.vnde dicere potest illud Sap.vij.omniū artifex docuit me sapiētiā.Cōuenicter aūt sapiētissima fuit:quia sicut prima mulier Eua per suam insipientiā maximā dedit occasionē nostre dānationis.ita secūda mulier in qua immutatū est illud nomen Eua in Aue.sua sapientia debebat esse occasio nostre saluationis.Et sicut ille maledict⁹ artifex diabolus infinitos quodāmodo habet nocēdi modos per maliciam suam.vt dicit Aug.in lib.de natura demonū.⁊ facit.c.sciendū.xxvj.q.iiij.sic ista virgo benedicta quasi infinitos habet modos nos docendi ⁊ reuocādi ab erroib⁹ per sapientiam suam:vt reuocet animas singulorum a corruptione.Job.xxxiij.Ipsa quoqꝫ est illa que per sapientiā suam placat iram dei ne ꝫ mundum deseuiat in vltionem.Cum enim in sacra scriptura sepius inueniatur peccata acriter punita a deo fuisse:vt peccatū inobediētie Adā pro quo eū; cum posteritate sua eiecit de paradiso Gene.iij.Et peccatū luxurie tempore quo misit diluuiū delens oīa animalia exceptis paucis in arca saluatis.Gen.vij.Item peccatū elationis in edificatione turris Babel tpe gygantium ꝓpter quod dispersit eos per vniuersum orbem ⁊ misit ꝯfusionem linguarū.Gen.xj.Itē peccatū contra naturam ꝓpter quod subuertit Sodomā ⁊ Gomorrā ⁊ alias ciuitates hoc vitio infectas igne ⁊ sulphure. Gene.xix.Peccatum quoqꝫ murmurationis Dathan ⁊ Abyron quos a terra viuos deglutiri fecit.Nume.xvj. Et peccatū vane glorie Dauid in numeratiōe populi ꝓpter quod.lxx.milia virorū peste mori fecit.ij.Reg.xxiiij.⁊ peccatū irreuerentie seu irrisionis:ꝓpter quod ignis de celo descēdit et cōsumpsit duos quinquagenarios cum socijs eorum missos a rege Juda ad Heliā.iiij.Reg.j. Item peccatū blasphemie Sennacherib:propter quod.clxxxv.milia virorum pugnatorum ab angelo dei interfecta sunt.iiij.Regū.xix.Quid est ꝙ hodiernis tpibus in quibus tot cōmittūtur inobediētie contra deum:tot fiunt fornicationes:tot Sodomie:tot regnant elationes et supbie ac vane glorie:tot murmuratiōes ac irreuerētie dei ⁊ sanctorum eius:totqꝫ blasphemie deus non flagellat mundū:non eum totalr subuertit:cum nunqꝫ tanta fuerint in ipso flagitia sicut in istis miseris diebus.pfecto hoc iō ꝓcedit quia hec nostra sapientissima aduocata ei⁹ irā sua mitigat prudentia.Et ideo Cassia.hec considerās ait.Tu patrona humani generis: tu cunctis afflictis medica singularis. Quis tuo non eget munere cum sit peccare cōmune? Figurata aūt fuit beate virginis sapientia in Hester regina sapientissima que Assueri regis iram mitigauit:⁊ populū Israel ne deleret liberauit Hester.vij.vnde de ipsa verificatū fuit illud Eccli.xxxix.collaudabūt omnes sapientiam eius:⁊ vsqꝫ in seculū non delebitur.⁊ nomen eius reqretur a generatione in generationem. Omnes igitur ad istam sapientissimā aduocatam debent recurrere cum deum cognoscūt ꝓpter sua peccata contra eos iratum esse.Unde Bernar.ait.O peccator si ad conspectū patris accedere times ne liquescas quasi cera a facie ignis.vade ad mediatricē matrē misericordie.⁊ ostēde ei vuln⁹ ⁊ vlcera.⁊ ipsa pro te ostēdet filio pectus ⁊ vbera ⁊ filius patri lat⁹ ⁊ vulnera.Pater non negabit filio.Filius nō negabit matri:⁊ mater non negabit tibi.hec ille.nemo igitur desperet cum causam suam tali patrona tutari valeat.Nullus in errore ꝑmaneat cum ad istam sapiētissimā magistrā semp recurrere ⁊ ab ea instrui possit.Illi enim in mundū veniēti dicit deus illud.iij.Regū.iij.Dedi tibi cor sapiēs ⁊ intelligēs intantū vt nullus ante te similis fuerit:nec post surrecturus sit. De ipsa quoqꝫ exponi potest illud Prouer.xiiij.Sapiens mulier edificat domū suam.i.ecclesiā catholicam.⁊ illud.iij.Reg.iiij.erat sapiētior cūctis hostibus.⁊ illud.ij.Paral.xj.sapiētior ⁊ potentior fuit super omnes.⁊ illud Judith.xj.mirabantur omnes sapientiā eius.⁊ Hester.xiiij. sapientie ⁊ fide ceteros ꝓcellebat .et illud ps. cxlvj.Sapiētia eius non est numerus.Ipsa qꝫ dicere potest illud Eccle.j.ꝓcessi sapiētia oēs qui fuerunt ante me:⁊ trāsiui ad contēplandaꝫ sapientiā:⁊ sapiētia ꝑseuerauit mecum.⁊ illud Sap.vij.optaui ⁊ venit in me spūs sapiētie ⁊c. et Eccli.lj.in sapiētia vixit aīa mea. X

TErtio principalr dico ꝙ spūssanctus scripsit in gloriosa virgine clemētiā suam:⁊ fecit eam clemētissimā.Dignum enim fuit, vt ipse spūssanctus illam roboraret clemētia que thronus altissimi ⁊ clemētissimi principis esse debebat.iuxta illud Prouer.xx.roborabitur clementia thronus eius.Nam thronus diuine misericordie est ipsa virgo Maria mater clementie ⁊ misericordie.Figurata aūt fuit clementia eius.ij.Reg.xvij.in illa muliere que Jonathaꝫ et Achimā fugiētes a facie Absalonis qrētis eos occidere.abscōdit ex clemētia in puteo ex-

pẽdendo velũ suũ super os putei: vbi latuerũt quousq̃ serui ipsius Absalonis eos querentes recesserũt. Ex qua figura datur intelligi q̃ pec catores qui deũ peccatis offendũt: mater mise ricordie occultat velo clementie in ꝓfunditate humilitatis sue. si ad eã ꝯfugerint quousq̃ ira et vindicta dei cessauerit. Clemẽtia ꝟo ipsius virginis excellit oẽs alias que in creaturis re periri possunt. vñ sicut Uirgili⁹ collaudat Dia nam sup alias deas paganoꝝ: ⁊ Dydonem su per alias mulieres dicens in .i. Eneid.

Regina ad templũ forma pulcherrima Dydo
Incedit magna iuuenum stipante caterua:
Qualis in Eurote ripis: aut per iuga Cynthi
Exercet Diana choros: quam mille secute
Hic atq̃ hic glõerant heroades: illa pharetrã
Fert humero: gradiẽsq̃ deas supeminet oẽs.
Talis erat Dydo: talem se leta ferebat
Per medios instans operi: regnisq̃ futuris.

Similiter nos super omnes creaturas laudare debemꝰ gloriosam virginẽ de clemẽtia ⁊ be nignitate que sup oẽs sanctos instat opationi nostre salutis: ⁊ regnũ nobis eternuz in futura vita ꝓcurat ⁊ ꝑparat ex sua misericordia. ⁊ ol bus vniuersaľr clemẽtissima est ⁊ ꝓmptissima ad subueniẽdũ. vñ Ber. in quodã ser. eam allo quens inquit. Ille solus o virgo beata laudes tuas sileat qui te fideľr inuocatã senserit i suis necessitatibꝰ defuisse. Et quid mirũ si inuocata adest que etiã nõ vocata ꝓsto est. De illa ergo dicere possumꝰ illud Prouer. xvi. clemẽtia eius quasi imber serotinꝰ. ⁊ .xxxi. eiusdẽ li. lex clemẽ tie in lingua eius. Ipsius eñ benignitas est il la de qua dr̃ Prouer. xi. clemẽtia ꝑparat vitam. Licet enim sit alta regina: quia est celi terreq̃ domina: tñ erga nos subditos suos non vtiť im perio sed clemẽtia. Unde dicere põt illud Hester. xiij. cum vniuersum orbẽ mee ditioni sub iugassem: volui nequaq̃ potẽtie abuti magni tudine: sed clemẽtia ⁊ lenitate gubernare subie ctos: vt absq̃ vllo terrore vitã trãsigẽtes: opta ta cũctis mortalibꝰ pace fruerenť. O igitur cle mẽtissima dña que nũq̃ petitiones deuote tibi supplicãtiũ repellis. oro vt audias nos ꝓ tua clementia. Act. xxiiij. y

Possumꝰ quoq̃ exponere illud qđ dr̃ Joã. viij. s. digito scribebat in terra. dicẽdo q̃ ad actũ scribẽdi quatuor requiruntť. s. scriptor: instrumẽtũ siue res scribẽda: attramẽtũ: ⁊ char ta siue alia materia. ⁊ tunc talis scriptura põt tradi ad legendũ cuilibet legere sciẽti. Spũali ter aũt hec omnia ꝯcurrerũt in liberatione mu lieris adultere. de qua habeť in ꝓdicto euãge lio. per quã figurať humana natura in pecca to lapsa quia ibi fuit digitus dei. s. spũsanctus scriptor. attramẽtũ fuit rubeus sanguis Chri sti. charta aũt in qua scripta est fuit beata vir go Maria que fuit liber in quo prius prophe te designauerũt modũ incarnationis ⁊ natiui tatis filij dei ex ea: ⁊ passionis eius: ⁊ omne my steriũ humane redẽptionis fiende per verbum dei. Fuit enim beatissima virgo tanq̃ mũdissi ma charta: mẽtaliter Christi sanguine asper sa. ẽm illud Lu. ij. ⁊ tuam ipsiꝰ animã ptrãsibit gladiꝰ. In ista aũt charta siue terra purissima fuerũt scripta septẽ dona spũssancti. ⁊ ibi possu mus legere quãta passa sit: ⁊ quãta nobis cõtu lerit. Figura aũt huius habeť Leuiti. xiiij. vbi Moyses aspersit ꝓpitiatoriũ quod erat in ta bernaculo sanguine vituli digito suo: vt ꝑ hoc accedẽtes ad tabernaculũ inuenirẽt remissio nem peccatoꝝ: ⁊ eis ꝓpitiareť deus. Spũaliter enim per altare: ad qđ solus summꝰ sacerdos accedebat: significať immacuľata virgo ad quã solus summus sacerdos filius dei descẽdit: vt ibi ꝯficeret hostiã quam pro nobis immolaret. Ipsa ꝟo beatissima virgo septies aspersa est sanguine vituli: quia septies ꝑcussa est gladio passionis redẽptionis nostre. Primo a Symeo ne. Secũdo qñ tota nocte audiuit ipsum flagel lari. Tertio qñ mane ad domũ Pilati vidit eũ spinis coronari. Quarto qñ audiuit eũ ad mor tem ꝯdẽnari: ⁊ sup humeros eius crucẽ impo ni. Quinto qñ audiuit eum cruci affigi. Sexto qñ vidit ipsum in cruce expirare. Septimo qñ vidit latus eius lãcea trãsfigi ⁊ aperiri. Cõpa tiebať enim et tãq̃ vna caro cum dilecto filio suo: ⁊ passiõẽs oẽs que fiebãt ipsi filio: erãt tot vulnera in corde matris: vt inquit Hiero. in q̃ dam ser. fuit ergo ꝑpijssima virgo altare in cuiꝰ corde occisus est vitulus sacrificij: ⁊ illius san guine septies aspersa est aĩa eius. Item ipsa fa cta est liber federis: in quo scripsit spũssanctus septẽ dona sua ceteris abũdãtius. Cupiẽtes er go ad vitã eternã ꝑuenire studeãt in libro isto di e ac nocte: ⁊ in eo se faciant ascribi per deuo tionẽ. Hic est enim ille liber de quo dicitur deo ps. cxxxviij. in libro tuo omnes scribentur. Hic est liber vite ⁊ testamentum altissimi ⁊ agnitio veritatis. Eccli. xxiiij. In hoc libro omnes etiã idiote legere possunt. de quo dicitur Esa. xxix. dabitur liber nesciẽti litteras. Ueh autem, illis indeuotis de quibꝰ dicit ꝓpheta ps. lxviij. De leantur de libro viuẽtiũ: ⁊ cũ iustis nõ scribanť. Quibus etiam ait deus Esa. l. Quis est hic li ber repudij matris vestre: quo dimisistis eam? Spero tamen q̃ de aliquibus verificabitur il lud Esa. xxix. in modico ⁊ in breui audient sur di verba libri de tenebris ⁊ caligine ⁊ oculi ce coꝝ videbunt: ⁊ audient mites in domino leti tiam: ⁊ pauperes homines in sancto Israel ex altabunt ⁊c. Hic etiam est liber mandatorum dei. Baruch. v. In die autem finali verificabi tur illud Danie. vij. iudiciũ sedit: ⁊ libri aperti sunt. Tunc enim vnusquisq̃ iudicabiť nũquid in hoc libro studuerit: ⁊ inspicietur si in eo scri

ptus sit. Saluabitur nāq₃ ois qui scriptus inuenietur in libro vite Dan.xij. O vtinā ⁊ ego d illis inueniar. de qbus dr Lu.iiij. Quorū nota scripta sunt libro vite. Fac o beata virgo vt de me verificetur illud Apo.x. Accepi librū de manu angeli. ⁊ cū deuorassē illū: factus est in ore meo tanq₃ mel dulce. Scio em̄ o benedicta dei mater. q̄ nō intrabit inciuitatē supernā nisi q̄ scriptus est in libro vite agni. Apo.xxi. De inde uoto aūt tuo ait filius tuus eiusdē libri.ca.iij. Delebo nomen eius de libro vite. Qui aūt non est scriptus in libro vite mittet in stagnū ignis Apoca.xx.

¶ Quod beata virgo dr speculum dei. Assimilatio.ix. Z

Benedicta virgo Maria dr speculum q̄druplici de cā. Primo ppē speculi cōpositionē. Speculū em̄ cōponitur ex vitro ⁊ plūbo. Per vitrū aūt quod est lucidū significatur eius vginitas q̄ fuit lucida corā deo. iuxta illud Sap.iiij. O q̄ pulchra est casta generatio cū claritate. Per plumbū vero qd est ductile: ⁊ habet colorē cinereum significatur eius hūilitas. quia veri humiles de facili ad omne bonū ducūtur. ⁊ reputāt se cinerem iuxta illud Gen.xviij. Loquar ad dn̄m meū cū sim puluis ⁊ cinis. Et sicut plūbū per se ⁊ vitrū p se nō facit speculū nisi insimul iūgant. sic nec Marie humilitas sine virginitate. nec eius vginitas sine hūilitate fecisset eā speculū dei. i quo eius imago refulsit sc₃ xp̄s. De ista coniūctione virginitatis ⁊ hūilitatis inqt Hugo de scto victore. O virginitas ⁊ humilitas quō in vnū conuenistis? Quid fecistis? Sic sublimastis hūilem. sic fecūdastis virginē: vt virgo dei pariat dei filiū. ⁊ humilis habeat spōsum deū Sicut aūt speculū recipit in se figurā eius qui fecit illum ita btā virgo in suo vtero recepit eū q̄ creauit ipsā Vn̄ in ei⁹ psona dr Eccli.xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. sicut ergo fabricator speculi quātūcūq₃ magn⁹ sit tn̄ totā imaginē suā in eo conspicit. Ita licet de⁹ q̄ btām virginē fecit sit immēsus. tn̄ totum se in ea recepit. Vn̄ Esa.xij. dr. Exulta ⁊ lauda habitatio syō. i. virgo bn̄dicta q̄ es speculū dei Syon em̄ speculatio siue speculū interpretat. q2 magnus i medio tui sctūs isrl. ps q₃.lxxxvi. dr Nunqd syon dicet hō: ⁊ hō natus ē in ea: et ipse fundauit eā altissimus. Sicut aūt speculū nisi esset tersum ⁊ clarū nequaq₃ qs imaginem suā in eo cōspiceret: sic de⁹ imaginē suā. i. filiū suū in virgine nō posuisset nisi purissima fuisset. Et iō dr de ea Sap.vij. Cādor est lucis eterne: ⁊ speculū sine macula. Ori igit suo imponat silentiū q̄ clarissimū dei speculum predicat fuisse originali vitio maculatū. Scdo dr speculum ppter radij solaris penetrationē. Sicut eī radius solaris intrat ⁊ exit speculū sine ipsius speculi corruptione. sic ⁊ xp̄s q̄ e verus sol istud speculū intrauit in cōceptu. ⁊ exiuit in partu sine vginitatis eius violatione. De quo inquit Aug. i sermone de natiuitate dn̄i. Solis radi⁹ speculū penetrat ⁊ soliditatē ei⁹ insensibili subtilitate ptrāsit. ⁊ talis videt intrinsecus qualis est extrinsecus. Itaq₃ neqcū ingredit. nec cum egredit illud dissipat. q2 in ingressu ⁊ egressu eius speculū integrū pseuerat. Speculū ergo nō rūpit radius solis. ⁊ integritatē vgis ingressus aut egressus vitiare potuit diuinitatis: q̄si dicat non. Tertio dr speculū ppter rerum phitiū representationē. Oīa em̄ q̄ ibi sunt relucent in speculo. Et sitr in btā vgine tanq₃ in speculo dei oēs debēt inspicere. ⁊ postea maculas suas diluere ⁊ tergere. Nā supbi cognoscēt ibi suas maculas respiciēdo ad ei⁹ humilitatē Auari respiciēdo ad illius pauptatē. Luxuriosi respiciēdo ad ipsius virginitatē. Ait em̄ Hiero. in ser. de assumptione. Xp̄s virginē matrem elegit vt ipsa oibus esset exēplū castitatis. Omnes igit pctōres in hoc speculo inspicientes vi debūt quō ⁊ q̄ ex parte sint infecti. Et econtra virtuosi intueri poterūt virtutes ⁊ bonos mores ipsius q̄s debent imitari. Sicut em̄ sancta romana eccl'ia est speculū ⁊ exēplū oibus fidelibus. c. enimuero. xix. di. ita mater xp̄i d3 esse speculū ⁊ exemplū oibus xp̄ianis. ⁊ iō inqt beatus Amb. in.ij.li. de virginitate. Sit vobis tanq₃ in imagine descripta virginitas vitaq₃ marie aqua velut e speculo refulget spēci castitatis ⁊ forma virtutis Et hoc figuratū fuit Exo. xxxvij. vbi dr q̄ moyses fecit labiū eneum cum basi sua de speculis mulierum Sacerdotes em̄ in illis speculis maculas faciei sue respiciebāt ⁊ eas lauabāt. vt sic mūdi accederēt ad sacrificandum. sic em̄ ⁊ nos maculas mentis nostre i hoc speculo virginali debemus inspicere. ⁊ eas lauare vt sic possimus mundo corde ⁊ corpore deo seruire. Sicut aūt speculum imagines omnium tam paruorum q̄ magnorum in se recipit. ⁊ de qualibet re q̄ sit pulchra vel deformis veritatem indicat. Sic ⁊ virgo gloriosa oēs ad se venientes recipit intra viscera sue pietatis. ⁊ ad instar speculi omnibus sui status qualitatem ostendit. Quarto dr speculū ppter ipsius speculi fulgorem. Ipsa etem̄ tota fuit fulgida. Unde Hiero. inquit. Sane credo q̄ virgo maria tota fuit fides in credendo. tota oculus in cognoscēdo. tota charitas in diligendo. tota virtus in operādo. tota cādor in cōcipiendo tota splēdor in pariendo. ⁊ tota decus in ascendendo.

¶ Qd beata vgo dr arc⁹ celestis siue iris. Assimilatio.x. A

Arcus celestis significat virginem gl'iosam ꝑpter gñationem. dispositionem ꝛ colorationem. Primo ꝑpter gñationē. Nā arc⁹ ꝑdict⁹. vt dr li. de ꝓpzie. re. gñaꝛ in nubib⁹ i nube lucida cōcaua ꝛ aquosa ex reflexione radij solaris i eā. Beata autem virgo fuit nubes inquātū fuit a terrenis eleuata p celestiū ꝯtēplationē. ꝛ fuit lucida p fulgidā cōuersationē ꝛ cōcaua p humilitatē. ꝛ aquosa p ꝯpassionē ꝛ pietatē. q: hȝ cozmelleū ꝛ ductile ad ꝯpatiēdū. Radi⁹ igiꝛ solaris. i. grā dei refulsit i maria: q̄ fuit nubes lucida. concaua ꝛ aquosa. ꝛ sic arcus celestis fuit effecta. Scđo dr arcus celestis pp dispositionē. Arc⁹ em̄ ille ita est dispositus φ est sine chorda ꝛ sine sagitta. et v̄sus nos tȝ cornua. Quidā aūt sunt sicut arcus cū chorda ꝛ sagitta. q: extenduntꝛ a nimia indignatiōe ꝛ faciūt sagittas. i. cōminatiōes cū nimiacrudelitate. ꝛ tenēt cornua v̄sus se. s. indulgētiā ꝛ bñficētiā. q: inimicis suis nolūt idulgere. nec amicis bñficia exhibere. Sȝ bñdicta virgo ē sine chorda indignatiōis. q: est tota mitissima. ꝛ est sine sagitta comminationis. q: est tota dulcissima. vñ Bern. sup missus est air. Quid humana fragilitas trepidat accedere ad mariā. nihil austerū in ea est. nihil terribile tota suauis est. Hȝ aūt duo cornua. s. grām ꝛ miam. ꝛ ista tenet versus nos quia iustis dat gratiam. ꝛ pctōribus indulgentiā ꝛ misericordiam ꝛ ideo appellatur mater gratie ꝛ mie. Duȝ g̃ iste arcus sine chorda ꝛ sagitta inclinat ad nos cornua. significat φ btā virgo nō vult nos ferire. sed nobis misereri ꝛ parcere. ꝛ φ propter suam immēsam pietatem semꝑ filium suuȝ inducit ad parcendum ꝛ nō feriendū. dicēs illō Johel. ij. Parce dñe parce populo tuo ꝛc. Tertio dicitur arcus celestis propter colorationem. Ut enim dicit Beda. ꝛ habetur etiam in lib. de propzie. rerum. arcus ille ex quatuor elementis contra hit colores. nam ex igne contrahit colorem rubeum ex aqua ceruleū. ex aere hyacinthinuȝ. ꝛ ex terra gramineum seu viridem. Et similiter isti quatuor colores fuerunt in beata vigine. Habuit enim colorem rubeum. quia tota fuit igne diuini amoris inflammata. et istum colorem traxit ab illo igne. de quo dicitur Heb. xij. Deus noster. ignis consumens est. Secundo habuit colorē ceruleum. q: tota fuit per compassionem liquida effecta. iuxta illud ps. xxi. Factum est cor meum tanꝙ cera liquescens in medio ventris mei. Et istum colorem traxit ab aquis idest ab omnibus tribulationibus et miserijs. vel ab aquis diuinarum gratiarum de quibus dr Esaie. lv. Oēs sitientes venite ad aquas. Tertio habuit colorem hyacinthinum quia semper fuit in celestibus cōuersata iuxta illud ad Ephe. iij. Nostra autē conuersatio in celis est. Et istū colorē traxit ab aere. i. a mētis sue puritate. q: in mēte ei⁹ semꝑ fuit serenitas puritatis. Quarto habuit colorē viridē. q: tota fuit in cōuersatione viridis ꝛ amena ꝛ istū colorē traxit a terra idest a sua aīa. ex qua virtutes generabanꝛ p quas gratiosa deo ꝛ hoīb⁹ reddebatur. Eius aūt viror virtutū oīȝ alioꝝ sanctorū virtutes supabat. vñ Eccli. xl. dr. Gratiaȝ et speciem desiderabit oculus. et super hec viridas sationes idest virtutes virentes ex terra virginea procedentes. Qualiter autem ipsa fuit deo ꝛ hominibus gratiosa. dicit Gilbertus episcopus. Uirtutes marie depromebant in cogitatiōe ꝛ affectiōe cordis ineffabilē armoniā quā ipsa creatrix ꝛ inhabitatrix ei⁹ dei sapiētia delectabaꝛ audire. Corruscabat qȝ foris ꝛ i supficie sermonis. ꝛ intus. Uñ possent hoīes glorificare deū. ꝛ exēpla salutis accipere. Hec ille. Possumus qȝ dicere φ per colorē igneum siue rubeum significaꝛ feruor charitatis. p hyacinthinum nitor sanctitatis p ceruleū teneritudo pietatis. p viridē v̄o viror v̄ginitatis eius. Btā igitur virgo figurata est p illū arcuȝ de q̄ dr Gen. ix. Dixit deus. hoc ēsignū federis qđ do inter me ꝛ vos in generationes sempiternas. Arcum meū ponā in nubibus. ꝛ erit signū federis inter me ꝛ inter terrā. Cūqꝫ obduxero nubibus celū appebit arcus meus. in nubib⁹ ꝛ recordabor federis mei qđ pepigi vobiscū. ꝛ non erūt vltra aque diluuij super terrā ad delendā oēm carnē. videbo em̄ arcū meū in nubib⁹. ꝛ recordabor federis sempiterni. De ipa ergo bñdicta virgine dicere possumus illud Eccli. l. Quasi arcus refulgēs inter nebulas glorie. ꝛc. Et illud Eze. i. Quasi arcus cū fuerit in nube i die pluuie. Et illud Abachuc. iij. exponi potest de ipsa virgine. vbi deo inqt⁹ ꝓpheta. Suscitās suscitabis arcū tuū iuramēta tribubus q̄ locutus es. Itē illud Apo. iiij. Sedes posita est in celo. ꝛ supra sedē. s. fili⁹ dei ꝛ ꝑris erat in circuitu sedis ꝛc.

¶ Quod beata virgo dr collū. Assimilatio. xi. B.

Collum in scriptura appellatur v̄go bñdicta. Uñ Can. i. dr. Collum tuū sicut monilia. Primo āt videamus quare dicaꝛ collū. Scđo quare dicaꝛ sicut monilia. Primo g̃ est sciendū φ ipsa assimilatur collo p respectū ad deū. ꝛ ad seipsaȝ ꝛ ad nos. Primo per respectum ad deū est collum triplici rōne. Primo ratione cōiunctionis. Sicut em̄ collū coniungit caput corpori. sic ꝛ ipsa xpm qui ē caput nostrum ecclesie que est corpus suum vnit. Qđ em̄ xp̄s sit caput eccl'ie pꝫ p aplm ad Cor. i. Hec autem coniunctio ꝛ vnio in eius vtero facta fuit. qñ dē ea xp̄s carnem assumpsit et sibi vniuit quando. s. verbum caro factuȝ est ꝛ habi

tauit in nobis Jo.i. Scḋo dr collũ ratione me-
diatiõis. Sicut em̃ collũ est mediũ inter caput
⁊ corpus: sic ⁊ ipa est mediatrix inter deũ ⁊ nos.
Uñ dr mediũ templi. ps. xlvij. In tẽplo quidem
sunt tres diuisiones. Prima est sacrariũ. Ultia
est corpus ipm̃. Media vo est chorus. Sicut er-
go chorus est medius inter sacrariũ et corpus.
sic ⁊ ipsa est mediatrix inter deum ⁊ humanum
genus. Tertio dicitur collũ ratiõe rectitudi-
nis. Sicut em̃ collum est rectum. sic ⁊ ipsa i om-
nibus que agebat rectã itẽtionẽ habebat. Un-
de Cañ. vij. dr. Collũ tuũ sicut turris eburnea
Dicitur em̃ turris ꝓpter rectitudinem. ⁊ ebur-
nea ꝓpter puritatẽ. Scḋo dr colluz ꝑ respe-
ctum ad seipsam. ⁊ hoc ꝓpter tria. Primo pro-
pter eminentiã ⁊ dignitatẽ. Sicut em̃ post ca-
put collũ eminet oĩbus membris. sic ⁊ ipsa post
christũ eminet omnib⁹ sanctis. Et ideo assimi-
latur cedro. Eccli. xxiiij. Quasi cedrus exaltata
sum in libano. Sicut em̃ cedrus excedit oẽs ar-
bores in altitudine. sic ⁊ ipsa excedit oẽs sctõs
in dignitate. Scḋo ꝓpter eloquẽtie gratiositā-
tem. Sicut em̃ in collo formant̃ verba sic ⁊ ipsa
in cõspectu dei ꝓ nobis loquit̃ bona. Que ver-
ba ita deus libenter audit vt dicat ei Cañ. ij.
Sonet vox tua in aurib⁹ meis. vox em̃ tua dul-
cis. Tertio ꝓpter cõpassionẽ ⁊ pietatem. Si-
cut em̃ collũ de facili flectitur. sic ⁊ ipsa ad com-
passionem de facili cõmouet̃. Flectit̃ aũt collũ
modo a dextris. mõ a sinistris. modo ad ante. ⁊
mõ ad tergũ. Et siliter ipsa modo flectitur ad
illos qui sunt in dextris idest in ꝓsperitate dã-
do eis tẽperantiã. modo ad eos qui sunt a sini-
stris. i. in aduersitate dando eis patientiã. Mo-
do ad illos q̃ sunt ante. ⁊ modo ad eos qui sunt
a tergo. Boni quidẽ habẽt faciẽ suã ante deuz.
Mali aũt habent tergum iuxta illud Hiere. ij.
Uerterũt ad me tergũ. ⁊ nõ faciem. Flectitur er-
go ad illos qui sunt ante deũ cõseruando eos
in gratia. ⁊ ad illos qui sibi vertunt tergũ redu-
cendo eos ad penitentiã. Tertio dr collum
per respectũ ⁊ ad nos. Et hoc ꝓpter tria nobis
necessaria. Primo ꝓpter sustentationem. sicut
em̃ collum sustẽtat caput. sic ⁊ ipsa nos omnes
supportat. Et ꝓpter hoc ẽt dr columna. de qua
scriptum est Eccli. xxiiij. Thronus meus in co-
lũna nubis. Thronus em̃ dei fuit btã virgo. q̃
etiã est colũna inquãtum nos sustentat. ⁊ est nu-
bes inquãtũ nos a terrenis eleuat. Scḋo dr col-
lum propter subministrationem. Sicut enim a
capite mediãte collo descendũt in corpora oĩa
nutrimenta: sic a xp̃o per virginem in nos ve-
niunt omnia bona. Ipsa aũt non est auara. sed
manuum semper aperit ⁊ nobis gratias spũa-
les tribuit. vñ Prouer. vlt. dr. Manũ suam ape-
ruit inopi. ⁊ palmas suas extendit ad pauperẽ.
tertio propter respirationem. Sicut enim a col-
lo interior aer emittitur sic per ipsaz nostra de-
uotio deo p̃ntatur. Et sicut exterior aer per col-
lum ad corpus trahit̃. sic per ipam nobis oĩs
gratia inspiratur. Uñ Eccli. iiij. dr. Sapiẽtia fi-
lijs suis vitã inspirat. C

SEcundo videndũ est quare dicat̃. sicut mo-
nilia Circa qḋ est sciendũ. ꝙ monile est or-
namentuz pectorale qḋ cõficitur ex auro ⁊ ar-
gento ac lapidibus p̃ciosis. ⁊ ex his tribus cõ-
fectum est istud monile dei. Ista aũt sunt illa
tria. de q̃bus dr. i. ad Th. v. Integer spũs vester
aĩa ⁊ caro seruet̃ sine querela. Ipsa em̃ habuit
corpus aureũ. i. incorruptũ. aĩam argenteaz. i.
lucidam ⁊ purã ⁊ spũm corã deo preciosuz. Di-
citur aũt monile a mũere. q2 sponsi talia orna-
menta spõsis suis olim dare consueuerãt vt se
ornarẽt. vel dr a muniẽdo: q2 pect⁹ sponse mu-
nit: ne aliquis manus impudicas apponat vel
dr ab vniendo. q2 duo ora capitij iungit. ⁊ quasi
vnũ de ipsis facit. Et iõ dicit̃ monile a monos
qḋ est vnũ. vel sic dr a monendo. q2 admonebat
videntes abstinere ab illa tanq̃ ab alia coniugata.
Olim em̃ solũmodo nupta deferebat monilia.
⁊ sic p3 ꝙ monile quatuor habebat facere. s. pe-
ctus ornare. pectus munire. diuisa cõiungere. ⁊
oẽs admonere. Et silr ista quatuor facit nobis
istud monile dei. Nam nos ornat suis exẽplis.
Uñ Eccli. xxv. dr. Sicut sol oriens mũdo in al-
tissimis dei. sic mulieris bone species in orna-
mentum domus sue. Scḋo munit pectus nr̃m
suis p̃sidijs. ne demones illud intrare possint.
Et ideo dr Cañ. vj. Terribilis vt castroꝝ acies
ordinata. Tertio diuisos ⁊ separatos a deo cõ-
iungit. pctã em̃ a deo diuidũt. Uñ Esaie. lix. dr.
Iniquitates vestre diuiserũt inter vos ⁊ deuz.
Sed istos sic diuisos ipsa deo vnit cũ veniam
eis acq̃rit. Quarto aĩas nr̃as signat. per qḋ de-
mones admonentur ne ipsas contingant tãq̃ cum
sint sponse dei. iuxta illud Osee. ij. Desponsabo
te mihi in fide. Istud aũt signaculũ ab oĩbus re-
cipi debere admonet di. Cañ. viij. Pone me vt
signaculũ supra cor tuum.

Qḋ btã ṽgo dr colũba. Assimilatio. xiij. D

COlumba significat beatã ṽgi-
nẽ ꝑ plura i q̃bus ipa colum-
ba cõmẽdabilis ẽ. Primo em̃ cõ-
mẽdabilis est quoad nidũ q2
nõ nidificat i terra. nec i arbo-
re: s3 i foraminie petre. ⁊ silr btã
ṽgo nõ nidificauit: nec cor suũ
posuit i terrena cupiditate. nec in sublimi ela-
tione: s3 in filij sui vulneribus ⁊ passiõe. Uñ et
dicit̃ Cañ. ij. Surge ꝓpera amica mea colũba
mea: et veni in foraminibus petre. Ista igitur
colũba habitabat in petre foraminibus. q2 per
recordationẽ cõtinuã semꝑ erat in xp̃i vulneri-
bus. Uñ dicenti filio illud Threñ. iij. Recorda-
re paupertatis ⁊ trãsgressionis mee. idest trãs-
gredientis et excessiue passionis mee. ⁊ absin-

thij.ac fellis. Ipsa rñdit illud qđ in eodē.c.ha=
betur. Memoria memor ero.⁊ tabescet in me
alma mea. Uel põt dici q xp̄s in hac vita hūit
plures nidos.s.presepiū patibulū ⁊ sepulchꝛū
Et in istis nidis hec diuina colūba frequētissi
me habitabat qꝛ loca habitatiōis xp̄i cū deuo=
tione maxima visitabat. vñ dicit sctūs Odilio.
Si volumus scire qđ dei genitrix post filij re=
surrectionē agebat. sine dubio loca dñice nati=
uitatis passionis.sepulture ⁊ resurrectiōis fre=
quenter visitabat.in eis lachꝛymas fundebat.
⁊ oris sui sanctissimi oscula impꝛimebat. Hier.
quoqꝫ in ser.de assumptione ait. Fortassis pre
nimio amore in loco quo filius eius sepultus ē
eam habitasse credimus quo pijs pasceretur
interius amor obtutibus ⁊c. Scđo commen
dabilis est columba quoad cibū.qꝛ nō comedit
cadauera sꝫ electa grana. Et sīr btā virgo nō
afficiebatur circa terrena ac mūdana.sed circa
celestia ⁊ eterna. Pascebaꝭ enī illo grano fru=
menti.de quo dꝛ Jo.xij. Nisi granū frumenti ca
dens in terra mortuū fuerit ⁊c. Granū nāqꝫ fru
menti hꝫ reficere ⁊ satiare.⁊ quātum ad hoc si
gnificat xp̄i diuinitatē.⁊ in hoc sensu exponi p̄t
illud p̄s.cxlvij. Et adipe frumenti satiat te. Itē
hꝫ exterius ruborem.⁊ quantum ad hoc signifi
cat eius carnem sanguine rubricatam. iuxta il
lud Esa.lxiij. Quare rubꝛū est indumentū tuū
⁊c. habet quoqꝫ interiorē cādorem.⁊ quantū ad
hoc significat ei⁹ aīam cādore mundicie fulgi
gam. Sap̄.vij. Cādor est lucis eterne. Et ꝓpter
ista tria dicit.b.v̄go Cañ.v. Dilect⁹ meus can
didus quātū ad alaꝫ fulgidā ⁊ rubicūdus.quā
tum ad carnē cruentatam.elect⁹ ex milib⁹ quā
tum ad diuinitatē supremā. Ista igiꝭ columba
hoc grano delicatissime vescebatur.qꝛ circa xp̄i
diuinitatem plenissime delectabaꝭ. Tertio
cōmendabilis est colūba quātū ad gemitū. qꝛ
nō hꝫ cātum vanitatis:sꝫ gemitū cōpassionis.
Ipsa eteñ v̄go cū alijs sctis mulieribus in xp̄i
passione gemitus emittebat. Uñ dicere pote=
rat illis. Quasi colūbe meditātes gemem⁹ esa.
lx. De gemitu aūt eius inqt deuotus Anselm⁹.
O domina mea misericordissima: quos fontes
lachꝛymarum dicam erupisse de pudicissimis
oculis tuis:cū attenderes vnicum filium tuū
innocentem coram te flagellari.ligari mactari
⁊ carnem de carne tua ab impijs crudeliter dis
secari? Quibus singultibus existimabo purissi
mum pectus tuum vexatum esse cum audires.
Mulier: ecce filius tuus. Quarto commen
dabilis est columba quantum ad volatum.qꝛ
non volabat solitaria:sed gregatim ⁊ associata
Beata autem virgo est illa mulier amicta sole
de qua dicitur Apoc.xij.q date sunt ei due ale
ad volandum in desertū. Iste enī dñe ale sunt
amor ⁊ spes quibus volabat ad celum : dicens
cum p̄s.liij. Quis mihi dabit pēnas sicut co=
lūbe:⁊ volabo ⁊ requiescā. Nō aūt sola vola=
bat:sed alios ad volandū secū trahebat.scili=
licet aplos. Uñ.s.Odilio ait. Deinde ad notū
sibi refugiū.scꝫ aplicū cōsortiū:circuitu dñico
rū locoꝝ peracto cū gaudio remeabat. Hiero.
quoqꝫ i s̄mone de assumptiōe inqt. Post ascen
sionē xp̄i Marie cōuersatio ad exēplū huma=
ne vite cū aplis vsqꝫ ad dispsionē fuit. qđ Lu=
cas in actibus aploꝝ cōmemorat di.c.j. Hi .oēs
erāt pseuerātes vnanimiꝭ in orone cū maria
matre Jesu. Quinto cōmēdabilis est colū=
ba quoad simplicē contuitū. habꝫ enī colūba
magnā simplicitatē.iuxta illud Mat.x. Estote
simplices sicut colūbe. Beate aūt virgini inqt
ei⁹ celestis sponsus Cant.j. Oculi tui colūbaꝝ
i.simpliciter aspicientes. vnde Hiero.i sermo.
ad Eusto.de illa inqt. Erat cādida multis me
ritoꝝ virtutibus.ac dealbata niue candidior
spūsctī muneribus.⁊ in oībus colūbe spem re
p̄ntans.qꝛ quicqđ in ea gestū est totū puritas
⁊ simplicitas.totum v̄itas ⁊ grā fuit.totū mīa
⁊ iusticia.que de celo ꝓspexit. Hūit igiꝭ.b.v̄go
simplicitatē i intētiōe.qꝛ semꝑ dei gloā q̄siuit.
in affectione.qꝛ deū sine admixtiōe mundani
amoris semꝑ dilexit.in opatione qꝛ oīa q̄ facie
bat ad honorē dei ⁊ ꝓximi vtilitatem faciebat
Talis aūt simplicitas multum est deo grata.
vñ illi dꝛ.j.Paraꝭ.xxix. Scio domine quia sim
plicitatem diligis. Et ideo Sap̄.j.inquit. Sa=
lomō. In simplicitate cordis q̄rite illū. Se
xto cōmendabilis est colūba quantū ad residē
tiā.qꝛ residet iuxta fluenta aquarū iuxta illud
Cañ.v. Oculi tui sicut colūbe super riuulos aq̄
rum.q̄ lacte sunt lote.⁊ residēt iuxta fluēta ple
nissima. De btā aūt virgine Hiero. exponēs il
lud Cañ. Uidi speciosam sicut colūbaꝫ ascendē
tem desuꝑ riuos aquarum:ait. Quasi columba
speciosa fuit qm̄ illius colūbe spēm ac simplici
tatem demonstrauit q̄ suꝑ xp̄m venit. desuper
riuos aquarū qꝛ super aquā refectionis educa
uerat eam deus.ex qua multi riui deducti totā
terram irrigāt. Diciꝭ aūt q colūba tō super ri=
uos aquarum moratur. vt inde vmbram acci=
pitris aspiciat.vel vt sitiꝫ suā extinguat.vel vt
cōtra estuꝫ refrigeret. Et sīr btā virgo semper
moraꝭ iuxta plenitudinem spūsctī vt insidias
diabolicas a suis fidelibus p̄cauere faciat.⁊ tō
figurata fuit ꝑ reginā Hester.q̄ fraudulentiaꝫ
aman recognouit.⁊ ꝓplm suū saluauit. Scđo si
tim amoris mūdani ꝑ diuinū amorē penitus
in se extinxit.qꝛ sicut dicit Aug. Qui biberit de
fluuio paradisi cuius vna gutta maior est ocea
no.restat vt in eo sitis mūdi penitus extingua=
tur. Tertio cōtra estum oīm tribulationū se re=
frigerauit.iuxta illud Hiere.vj. inuenietis re=
frigerium aīabus vestris. L

Fertur q in partibus vltramarinis volen
tes reges.⁊ pncipes aliqua magna signi=

ficare: habent apud se columbā cuius pulli sūt in regione illa ad quam noua trāsmittere cupiūt. Et ligātes lrās ad pedes colūbe. dimittunt illā q̄ nequaq̄ quiescit quousq̄ ad regionem illā puenerit in qua ppiios filios esse nouit ꝛ tūc gētes regionis illi⁹ cognoscūt illā esse colūbā regiā: ꝛ accipiētes lrās de pedib⁹ et⁹co gnoscūt noua q̄ mittit eis dñs su⁹. Spūalr, eramus oēs in regione vmbre mortꝫ pͥpter culpā: et nullū bonū nouū scire poteram⁹ de placatione eterni regis erga nos. Sed veniēs hec diuina colūba cādidissima. s. gloriosa virgo Maria a supno rege missa: portauit nobis priuilegium nr̄e reparatiōis ꝛ salutis. Et figura hui⁹ habet̄ Gen. viij. vbi dr̄: q̄ colūba reuersa est: ad arcā portās ramū oliue virētis ꝛ tūc cognouit Noe ꝛ qui inclusi erāt in arca cessasse aquas diluuij sup terrā. Spūalr aūt significat q̄ genus humanū erat in arca originalis peccati inclusum ꝛ detētū. Cooperuerāt em̄ aq̄ huius culpe mētes ꝛ colles. i. sctōs ꝛ iustos adeo vt nullus posset extra hūc carcerē apparere ac exire. sed veniēs hec colūba eis portauit oliuā virentez pacis ꝛ recōciliatiōis: qnia ipsa effudit ꝛ dedit saluatorē p quē carcer nr̄ ꝯfract⁹ est. ꝛ dñs noster nobis recōciliat⁹. vñ de carcere isto educti ad celi palatiū pducimur. vñ Ber. ipsi bñdicte colūbe nr̄e inqt. Inuenisti o beata virgo grām quā nemo añ te inuenire potuit. inferni. s. captiuationē peccatoꝝ liberationē. omnē mūdi restaurationē: celi reparationē: angeloꝝ ꝛ hominum cōsolationem.

¶ Quod beata virgo dicitur Elephas. Assimilatio. xiij. F

Beata virgo figurat̄ per elephātem de quo inqt Isido. xij. ety. q̄ dr̄ ab elphio grece quod est mons latine: ꝛ hoc est pͥpter maximā sui corporis quātitatē: qd̄ quidē aīal. vt dr̄ in li. de pͥpie. re. ꝛ ponit Isido. vbi. s. in rebus bellicis aptū est. In his em̄ aīalib⁹ Medi ꝛ Perse ligneis turrib⁹ ꝛ castellis collocatis: tāq̄ de muro dimicāt: ꝛ iacula mittūt. de quoꝝ pugna habetur. i. Mach. vj. Subinfert quoq̄ ibidē Isid. q̄ cognitiōe ꝛ memoria pre ceterꝫ brutꝫ aīalib⁹ viget. gregatim incedūt: ꝛ motu quo valēt se salutāt: vt dicit Soli. in li. de mirabili. mūdi. nec ampli⁹ q̄ semel gignūt ꝛ vnū tm̄ filiū. Itē dicit Pli. li. v. natu. histo. q̄ si elephas hoīez errantē sibi obuiū viderit in solitudine. pͥmo ne ipsum terreat aliquātulū d via se subtrahit. ꝛ tūc gradum figit. ꝛ paulatim ipm̄ pcedēs viā ei ostendit: ꝛ si dracō illi occurrerit viriliter se ei opponit ꝛ hoīem defendit. ꝛ lib. viij. etiā dicit: q̄ elephas inter oīa aīalia est maxime virtutꝫ: ita q̄ vix in hoīb⁹ tāta pbitas inuenit̄. nā certis tpibus sīr ꝯueniūt ad flumē: ꝛ ibi se abluūt ꝛ balneāt: ꝛ postea sibijnuicē inclināt ꝛ ad locū suūz redeūt. ꝛ iuuenes suos eundo ꝛ reuertēdo ante se ire faciūt: quos diligēti cura custodiūt ꝛ instruūt ad sīre faciēdū. Itē qñ filij coꝝ egrotāt: quasdā herbas salubres eis ꝯgregāt ꝛ añq̄ eis vtant̄: supino capite eas ad celū leuāt: ꝛ quadā religiōe a numine supno sibi auxiliū postulant Que oīa possent btē virgini applicari. Sed cā breuitatis solū explicabim⁹ ꝛ declarabim⁹ qn q̄ elephātis pͥprietates. Quarū pͥma est: q̄ inter oīa agrestia aīalia est magis obediēs: vt dicit Aristo. li. d aīalib⁹. De quo etiā Solin⁹ vbi s. ait. Elephas suū liberatorē diligit: ꝛ eidem obediēs māsuescit. Ista aūt obedientia fuit in beata virgine q̄ nō tm̄ obediuit deo suo supiori et pseruatori ac liberatori ab originali pctō: et ab oibus alijs vitijs: sed etiā sue. inferiori. s. elizabeth. apud quā trib⁹ mēsib⁹ stetit: ꝛ sibi i partu seruiuit. Obediuit etiā suo equali. s. Joseph qui inq̄tū spōsus suus sibi erat equalis. nā secuta est eū pregnās in Bethleē. Secuta quoq̄ est illū in Egyptū eūtē ꝛ inde reuertētē. Secūda pͥprietas elephātū est illa quā ponit Pli. lib. viij. vbi ait. boni sunt sensus. ꝛ idē dicit Aristo. viij. de animalib⁹. sequit̄ plini⁹. ꝛ sunt aīalia ita docilia: q̄ regē cognoscere ꝛ quasi adorare instruunt̄ ꝛ nitunt̄ quasi reuerētie gratia genua sua flectere. Itē ad nutū magistri sui elephas aquā de fluuio vel de situla haurit ꝛ circūstātes aspgit: ꝛ hoc ego vidi oculis pͥprijs in ciuitate Mediolanēsi fieri ab vno elephāte. Et sīr beata virgo sup oēs puras creaturas sensu viguit ꝛ intellectu supauit: qa dei pfunda mysteria ceteris ampli⁹ cognouit. vñ Bern. super missus est ait. ds excepta fortassis illa que hoc sola experiri meruit: itellectu capere possit q̄liter ille splēdor inaccessibilis virgineis visceribus se infudit. nā qd̄ sola per se trinitas in sola ꝛ cum sola virgine voluit operari soli datū est nosse cui soli datum est experiri. Ipsa quoq̄ super omnes regem celestem adorauit: ꝛ aquam de situla eius. i. gratia ꝛ tam abundāter hausit q̄ omnes nos aspersit. Unde de illa exponi pōt illud qd̄ fuit Esa. lij. predictum. s. asperget gentes multas. Tertia pͥprietas elephātis est quam ponit Aristote. viij. de animalib⁹. s. q̄ est maxime domesticabilis: nam de facili domesticatur: ꝛ cum hominib⁹ pacifice cōmoratur. Et similiter beata virgo fuit domestica per cōformitatem moruz. Non enim fuit singularis sed cōis. nam voluit ꝯuenire cum virginib⁹. ꝛ ideo virginitatē vouit. ꝛ cum ꝯiugatis: ꝛ ideo matrimoniū ꝯtxit. Item cuz viduis: ꝛ ideo post mortē Joseph vidualē vitā duxit. Item fuit persona cōis: quia deo: angelis ꝛ hominib⁹ placere studuit. vnde Ber. in quodaz ser. ait. Beata virgo Maria dicitur gratia plena: quia deo angelis

et hominib⁹ fuit grata. Deo per hūmilitatem angelis per virginitatē: ⁊ hoībus per fecūditatem. Quarta ꝓprietas elephātis est illa de qua inquit phs. xiiij. de alalibus. ⁊ ponit in li. de ꝓprie. re. vbi dr. sunt elephātes naturalr be nigni: quia felle carēt. Accidentalr tñ elephas efficit seuer⁹ qñ ad preciū ꝯcitat: aut qñ nimis ꝓuocat. Et silr beata virgo non hz fel alicuius indignationis vel iracūdie: sed tota est dulcis: suauis ⁊ benigna. vñ ei canit ecclesia. speciosa facta es ⁊ suauis ⁊c. ⁊ Ber. sup Missus est. ait. quid humana fragilitas accedere trepidas ad Mariā: nihil in ea austerū: nihil terribile inue nies: tota eñ est suauis. Efficit tñ seuera demo nib⁹ qñ ꝯtra eos pro nobis ꝓliat. ⁊ ideo dr Can ti. vj. terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Quīta ꝓprietas elephātis est ꝙ pugnat cum draco ne: est eñ eius inimic⁹. vñ dicit Pli. li. viij. Inter elephātē ⁊ draconē est ꝑpetua dimicatio. et silr inter beatā virginē ⁊ diabolū est perpetua inimicitia: sicut dñs ipsi diabolo ꝓdixit Gene. iij. dicēs. Inimicitias ponā inter te ⁊ mulierē: ⁊ semē tuū ⁊ semē illius. Notandū est aūt ꝙ elephas duob⁹ modis draconē vincit. Pmo caput eius ꝯterēdo. ⁊ tūc draco terribilr plāgit. iuxta illud Michee. i. Faciā planctū velut draconū. Secundo aquam in eius faciem proijciendo. nam in flumine se ꝓijcit qñ draco sibi appropinquat: ⁊ aquā cum rostro in eius faciē ꝓijcit. et sic eū excecat ⁊ a se repellit. Et eodē modo beata virgo diabolū superauit. Pmo eñ per suā humilitatē caput diaboli. i. eius supbiā contriuit: sicut ipsi diabolo ꝓdixerat deus Geñ. iij. dicens. Ipsa ꝯteret caput tuū. vñ Abac. iij. illi dr. Percussisti caput de domo impij. Sicut eñ diabolus Euam vicerat per supbiā: sic a Maria victus est per humilitatē verā. vñ Ber. inqt. Eua per supbiā dei creaturā se esse nō ꝯsiderās deo parificari voluit. Maria vo humilr factori suo se subdēs ancillā se nominauit. Ideoqꝫ illa est abiecta: ista vo electa. Secundo diabolū vicit ipsuꝫ quodāmodo excecādo: ⁊ in faciē ei⁹ aquā proijciēdo. Diabol⁹ eñ obseruabat si aliqñ aliqua virgo ꝯciperet: vt sic mysteriū dñice incarnatiōis scire posset. Sed virgo ipm excecauit: et in faciē ei⁹ aquā ꝓiecit qñ viruꝫ accepit: daⁿ tunc istud mysteriū sibi occultauit. vnde Ber. ait. Ideo virgo despōsat: quia per hoc a secretis celestib⁹ hostis excludit. ⁊ Ambro. inqt. Iō deus celauit natiuitatis sue sacramentū: quia si princeps hui⁹ seculi cognouisset: nūqꝫ pro salute nostra Christū crucifigi ꝓcurasset. Beate igitur virgini que omnes demones superauit et debellauit. dici potest illud Esa. li. vulnerasti dracones. ⁊ illud Apoca. xx. apphendit draconem serpentē antiquum.

¶ Quod beata virgo figuratur per gallinam. Assimilatio. xiiij.

Gallinę haberi pullos assimilatur pijssima dña nr̄a. Hec eñ gallina pre ceteris alijs auib⁹ et gallinis ꝗtuor de nouo assumit. s. cōpassionem: sollicitudinem: magnanimitatē: ⁊ in fouendo oua curā assiduā. Primo assumit cōpassionē. Quia super pullos paruulos ⁊ infirmos tantā cōpassionē habet ꝙ videtur simul infirmari. ⁊ ipsam compassionem ostēdit ⁊ in plumis: siue alis: quia tota efficitur hispida. ⁊ in voce: quia efficitur tota rauca. Secundo assumit sollicitudinē: ⁊ hoc in trib⁹. s. in pascēdo: quia grana vndiqꝫ querit: ⁊ cū inuenerit: pullos vociferādo illuc venire facit. Scdo custodiēdo: quia sub alis suis eos custodit: et ab insidijs milui illos ꝓtegit. vnde dñs inquit Mat. xxiij. Hierlm hierlm quoties volui congregare filios tuos quēadmodū gallina ꝯgregat pullos suos sub alas ⁊ noluisti. Tertio assumit magnanimitatē: quia cum naturalr cetere galline ⁊ aues sint pauide. ipsa tñ hoíes insequētes pullos suos nō solū nō fugit: sed etiā in ipsos insurgit: eosqꝫ rostro ⁊ alis ac clamori bus inuadit. Assumit ⁊ quarto magnā curā et diligentiā in souēdo oua: quia seipsam negligit: ⁊ sup oua semp incūbit. Propter igitur ista quatuor beata virgo per gallinā ipsam figurat. Primo ꝓpter cōpassionē quā ipsa ostendit. Fecit eñ se hispidā. i. vilem ⁊ abiectā: ꝓpter magnā sui corporis afflictionē. ⁊ ideo poterat dicere illud Cāti. i. nolite me ꝯsiderare ꝙ fusca sim: quia decolorauit me sol. Ac si dicat. postqꝫ sol. i. Christ⁹ se decolorauit sustinēdo vilissimā passionē. ⁊ ego decolorauí me per maximam corporis mei afflictionē. Intātū eñ compassa est filio suo patiēti: ꝙ quodāmodo facta fuit rauca. De ipsa nāqꝫ sic inquit magister Iacob⁹ de voragine ordinis ꝓdicatorum in libro suo beate virginis. Raucedo accidit vel ex nimio clamore vel ex nimio labore siue fatigatione. Ipsa igitur filio in cruce existēte tantū clamauerat eiulādo: ⁊ tñ mēbra sua fatigauerat pect⁹ cōtūdendo brachia obstringēdo: man⁹ alidēdo: ꝙ tota facta erat lāguida ⁊ tota rauca. tantū etiā fleuerat: ꝙ oculi eius ꝗdāmodo defecerāt. ⁊ ideo merito dicere potuit cū ꝓpheta ps. lxviij. laboraui cla. rauce fa. sūt fauces mee defecerūt oculi mei ⁊c. hec ille. Secūdo assimilat hmōi galline. ꝓpter magnā sollicitudinem quā de nobis hz in pascēdo ⁊ in custodiēdo: nā dum esset in ꝓsenti vita nos pascebat cibo doctrine. iuxta illud Prouer. xxxi. os suū aperuit sapie: ⁊ lex clemētie in lingua ei⁹. modo etiā nos pascit cibo grē. vñ ibidē dr. De nocte surrexit: deditqꝫ predā domesticis suis: ⁊ cibaria ancillis suis. Habet etiā sollicitudinē in custodiēdo: quia sub alis suis nos custodit: et ab

insidijs diaboli nos ꝓtegit. Ipsa enim est illa mulier cui date sunt due ale magne. Apoc.xij. vna est ala misericordie sub qua peccatores cõ fugiũt vt deo recõcilientur. Alia est ala gratie sub qua iusti ꝯsistũt vt in gratia ꝯseruent̃. p̃mi possunt illi dicere cum ps̃.xvi. sub vmbra alaꝝ tuarũ ꝓtege me: a facie impioꝝ qui me afflixerunt. Secũdis aũt dr̃ ꝛ cuilibet eoꝝ. ps̃.xc. scapulis suis obũbrabit tibi: ꝛ sub pẽnis eius sperabis. Quilibet em̃ iustus viuẽs sub ꝓtectione beate virginis põt sperare ꝙ ꝯsequet̃ gloriam eterne felicitatis. Tertio assimilat̃ hmõi galline ꝓpter magnanimitatẽ. Est em̃ tã magnanimis ꝛ tã fortis: ꝙ oẽs nostros hostes inuadit: ꝛ a nobis expellit. Est em̃ sicut dr̃ Cãti.vi. terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Sicut ei acies bene ordinate hostibus sunt in magnũ terrorẽ sic ꝙ statim sepe fugiũt ꝛ frãgunt̃: sic demones ipsam valde timẽt: ꝛ a facie eius fugiũt: ꝛ oẽs eorũ acies ꝯfringunt̃. vñ Cãti.vij. dr̃. q̃d videbis in Sunamite nisi choros castrorũ. Quarto assimilat̃ galline quia diligẽter nos fouet donec in filios dei nos generet. vñ põt dicere illud .j. ad Coꝝ.iiij. In Christo Jesu per euangelium ego vos genui. Notãdũ est aũt ꝙ gallina sepe fouet oua ꝓpria ꝛ oua anatũ ꝛ pauonum: sed cum oẽs creuerint: veri pulli eiꝰ ipsi matri adherẽt pulli ꝟo anatũ in aquis se immergũt. Pauones aũt de sua pulchritudine gloriantes nutricẽ relinquũt. Et sil'r btã virgo multos fouet ꝛ nutrit. sed in ꝓgressu tp̃is veri filij ꝛ deuoti ipsam semp sequunt̃ per deuotionẽ. Alieni ꝟo deserũt eam ac se aquis delitiarum immergunt. Alij ꝟo de suis mũdanis honoribꝰ gloriãtes ꝛ intumescẽtes eiꝰ deuoti esse dedignant̃ ꝛ eã derelinquũt. vñ ipsa põt conq̃ri ꝛ dicere cuꝫ ps̃.xvij. filij alieni mẽtiti sunt mihi: filij alieni inueterati sunt ꝛ claudicauerũt a semitis suis. Sepe em̃ beata virgo illos qui erãt a deo alieni assumit ad fouẽdũ ꝛ nutriẽdũ. sed postq̃ eos nutriuit sibi mẽtiunt̃: quia eã deserũt: ꝛ ingrati sibi existũt: ꝛ insuper in peccatis inueterascũt. Nõnulli ꝟo claudicãt volẽtes seruire diabolo et sibi. ꝛ ideo ipsa non immerito dicit predicta verba. s. filij alieni ꝛc.

¶ Quod ouis dei dicitur beata virgo. Assimilatio.xv.

Ouis dei dr̃ gloriosa virgo propter quinq̃. Primo ꝓpter fetũ. Oues em̃ sunt multũ fecũde: ꝛ similiter ipsa sic fuit fecũda ꝙ illũ fructũ ꝓtulit qui totũ mũdum satiauit. De quo ipsa inquit Eccli.xxiiij. ego quasi vitis fructificaui suauitatẽ odoris. Ubi notandũ ꝙ iste fructꝰ est suauissimꝰ in sapore. ꝛ ideo dicit fructificaui suauitatẽ. Est amenissimus in odore ꝛ ideo addit odoris. ꝛ est honorificꝰ ꝛ honestissimꝰ in spẽ sine decore. ꝛ iõ subdit. ꝛ flores mei fructꝰ honoris ꝛ honestatꝭ. ꝛ dr̃ flos ꝓpter amenitatem ꝛ fructus ꝓpter satietatem. Secundo dicitur ouis quantum ad pastum: nam ouis non comedit herbã putridã: sed herbã virẽtẽ. Herba putrida ẽ amor peccati faciẽs alaꝫ putrescere ꝛ fetere. iuxta illud Joel'.j. cõputruerũt iumẽta i stercore suo. Herba ꝟo sicca ꝛ arida est amor mũdi qui cito siccat̃ ꝛ arescit. iuxta illud Ja.j. exoritꝰ est sol cũ ardore ꝛ aruit fenum ꝛ flos eiꝰ decidit: ꝛ decor eius deperijt herba aũt virẽs est amor dei que alamꝰ facit virẽtẽ et deo gratã ac placẽtẽ. Primam ergo herbam beata virgo abhorruit. secũdã contẽpsit ꝛ tertiam germinauit. iuxta illud Geñ.j. Germinet terra herbã virẽtẽ. Ista em̃ terra figurat beatã virginẽ que herbã virẽtẽ germinauit: quia dei amore semp plena fuit. Istũ pastũ hec ouis dei habuit in hac vita. Modo ꝟo hꝫ alia pascua gloriosa. de q̃bꝰ dr̃ Eze.xxxiiij. In pascuis vberrimis pascã oues vr̃as ꝛ in montibꝰ excelsis: ꝛ ibi requiescẽt in herbis virẽtibus ꝛ pascuis pinguibus pascent̃ super montes Israel. Ubi nota ꝙ eius pascua sunt vberrima pinguia ꝛ virentia. Primo sunt vberrima quia pascitur in cognitione summe veritatis: siue em̃ ingrediat̃ ad contẽplandam diuinitatẽ: siue egrediatur ad cõsiderandã xp̃i hũanitatem, vbiq̃ inuenit vberrimã satietatẽ. iuxta illud Joh.x. Ingrediet̃ ꝛ egredietur ꝛ pascua inueniet. Secundo pascit̃ in delectatiõe summe suauitatis. et ista sunt pascua pinguia. Unde ipsa inq̃t cum ps̃. lxij. Sicut adipe et pinguedine repleatur aia mea. ꝛ illi dici põt illud ps̃.xlvij. ꝛ adipe frumẽti satiat te. Illius. s. frumenti de quo dicit̃ Jo. xij. Nisi granum frumenti ꝛc. Tertio pascit̃ in virore summe eternitatis. ꝛ ista sunt pascua virentia que nunq̃ siccari poterunt sed semp virentia erũt: ꝛ iõ dicere põt cũ propheta ps̃.xxij In loco pascue ibi me collocauit.

Tertio dicit̃ ouis ꝓpt̃ simplicitatẽ veram Habuit em̃ simplicitatẽ aq̃linã. colũbinã ꝛ ouinã. Simplicitas aq̃lina est. q̃ simplici intuitu respicit celũ ꝛ solẽ: ꝛ iõ pullos suos quos viderit cum vno oculo respicere ad celuꝫ. ꝛ cuꝫ alio ad terrã tanq̃ degeneres a se abijcit. Et similiter. b. virgo simplici intuitu cordis sui semper ad deum respexit. nec ad terrã oculos suos vnq̃ reflexit. et ideo opera lucida semper habuit. iuxta illd̃.x. Mat. Si oculus tuus simplex fue. to. cor. tu. lu. e. Scd̃o hũit simplicitatẽ columbinam Columba enim vt. s̃. dictũ est i assimilatione.xij. caret felle. et diligit comparem simplici amore. ꝛ ipa caruit felle amaritudinis et tota fuit plena melle dulcedinis et suauitatis. vnde ipsa ait Ecclesia.xxiiij. spiritus meꝰ super mel dulcis ꝛc. Tertio habuit simplicita-

tez ouinā: ouis em̄ nullū ledit: sed oībus seruit
quia de lacte suo nutrit: ⁊ de carne pascit ac de
lana vestit. ⁊ silr beata virgo nullū vnq̄ lesit: sz
nos nutrit suis doctrinis: pascit suis meritis: ⁊
vestit suis exēplis. vel meli⁹ dicere possum⁹ q̄
nos nutrit lacte sue deuotiōis: pascit carne filij
sui quā ipsa generauit: de qua ipse eius filius
inqt Jo. vj. caro mea vere est cib⁹. Uestit, etiam
nos vestimēto gratie in hoc seculo ⁊ glorie ī fu
turo. ⁊ ꝓpter hoc dr̄ Prouer. vltī. oēs amici ei⁹
vestiti sūt duplicib⁹. De illa quoq̄ exponi pōt
illud ps̄. cxxvij. qui dat niuē sicut lanā. Quar
to dr̄ ouis ꝓpter obediētiā spōtaneā. oues em̄
multū sunt obediētes voci pastoris. iuxta illud
Jo. x. oues mee vocē meā audiūt. Magna obe
diētia est audire vocē dei ꝑcipiētis. maior au-
dire vocē dei ꝯsulētis: sed maxia est audire vo-
cem dei inspirātis. Beata aūt virgo tanq̄ bona
ouis dei omnib⁹ his vocib⁹ obediuit. Precepe
rat em̄ deus q̄ ter in anno festa solēnia celebra
rent. vt pz Exo. xxxiij. ⁊ oēs in hierlm ascēde-
rent ac templū visitarēt. s. in festo pasche: pēte
costes: ⁊ scenophegie qđ quidē ꝑceptū ipsa ob-
seruauit: vn̄ puerū suū duodenariū secū duxit
Lu. ij. Scđo obediuit deo ꝯsulēti: seruare enim
virginitatē non est ꝑcepti. sed ꝯsilij. vn̄ dr̄. j. ad
Corin. vij. De virginib⁹ ꝑceptū dn̄i nō habeo:
consiliū aūt do ⁊c. ⁊ istud ꝯsiliū ipsa seruauit q̄
virginitatē deo vouit. ⁊ ideo dixit angelo. q̄ⁿo
fiet istud qm̄ virū nō cognosco. i. non cognosce
re ꝓpono. Lu. j. Tertio obediuit deo inspirāti.
Cum em̄ angel⁹ gabriel sibi aduētū filij dei nū
tiasset illa tam grādia ⁊ tam insolita. s. q̄ virgo
cōciperet ⁊ pareret deū credere nō potuisset: ni
si deus sibi interi⁹ inspirasset: ⁊ ideo diuine in-
spirationi acquiescēs ꝯtinuo obediuit dicens.
ecce ancilla dn̄i ⁊c. Propter hec tria ꝑdicta ꝑdi
xerat ei pater ei⁹ Dauid ps̄. xliiij. audi filia ⁊ vi
de ⁊ inclina aurē tuam ⁊c. R

Quinto dr̄ ouis ꝓpter cognitionē mutuaz.
Oues em̄ cognoscūt pastorē: ⁊ pastor co-
gnoscit oues suas. Un̄ saluator noster dicebat
Jo. x. ego cognosco oues meas: ⁊ cognoscūt me
mee. ⁊ silr xp̄s qui ait vbi. s̄. ego sum pastor bo-
nus: cognouit matrē suā in vita sibi tanq̄ filius
obediēdo Lu. ij. cognouit etiā in morte eam di
scipulo cōmēdando. Jo. xix. cognouit etiā post
mortē eam ad eternā gloriā deducēdo ⁊ ad suā
dexterā collocādo. Beata igitur virgo fuit illa
sancta ⁊ immaculata ouis q̄ nobis peperit illū
immaculatū agnū. de quo dr̄ Jo. j. ecce agn⁹ dei
qui tollit peccata mūdi. ⁊ Hiere. xi. ipse ait. ego
quasi agn⁹ māsuet⁹ qui portat ad victimā. Ut
em̄ dicit Aug. Christ⁹ ꝓpter multa dictus est
agn⁹ maxime ꝓpter pietatē ⁊ māsuetudinem.
Agn⁹ em̄ dr̄ ab agno grece qđ significat piū la
tine. Agnus nanq̄ oculo pio ⁊ mansueto aspicit
suū occisorē. ⁊ ipse pius Jesus oculo pietatꝫ in-
spiciebat suos crucifixores: ⁊ pro eis patrē ora-
bat. Lu. xxiij. Item pio oculo respexit latronē
qui eum pauloante blasphemauerat. ⁊ ait ei.
amē dico tibi: qm̄ hodie mecū eris ī paradiso.
Lu. xxiij. Itē dr̄ agn⁹ ꝓpter multas alias ꝓprie
tates. nā agn⁹ inter oīa aīalia maxime inuenit
innocēs. vt dr̄ in li. de ꝓprie. re. et ponit Isido.
xij. etymo. nullū em̄ ledit dēte nec cornu: nec vn
gue: ⁊ quidq̄d in eo reperit totū vtile est. s. caro
ad cibū: pellis ad variū vsum: pilus ad indumē
tum fimus ad terre impinguationē ⁊ vngula et
cornu ad medicationē. Itē qn̄ videt lupū gra-
dum figit: ⁊ sibi simplici vultu pcī petit: captus
ab hoste ligat⁹ a carnifice nō se defendit: ⁊ siue
spoliet vellere: siue cute sicut aīal innocuū ob-
mutescit. Siue em̄ ducat ad pascua siue defera
tur ad victimaz: nec gemit: nec murmurat: nec
calcitrat sed obedit. Que oīa dn̄o nr̄o Jesu xp̄o
optime applicari possunt. Sed breuitatis cau
sa solū explanabo dictū Isido. vbi. s̄. qui ait. la
tini agnū ab agnoscēdo putāt dictū: eo q̄ p̄ ce-
teris aīalib⁹, matrē suā noscat. adeo vt ī magno
grege statim ad balatū vocē noscat parētꝫ. hec
ille. ⁊ silr dn̄s noster agn⁹ bon⁹ ⁊ pius in cruce
pēdēs agnouit vocē mr̄is sue balātis. i. lachry
mātis. vn̄ ei rn̄dit dicēs. Mulier: ecce fili⁹ tuus
Jo. xix. ⁊ ideo in missa cātat agnus dei ⁊c. quasi
dicat ecclesia. Agne dei qui agnouisti matrē si
bi obediēdo miserere nobis. Agne dei q̄ agno-
uisti matrē eam recōmēdādo miserere nobis.
Agne dei q̄ agnouisti matrē ei cōpatiēdo ī cru
ce ⁊ post mortē suā illā ad pacē eternā deducē
do dona nobis pacē. Silr ⁊ mater agnouit filiū
in vtero eū nouē mēsib⁹ fouēdo. Itē extra vterꝫ
eū lacte virgineo nutriēdo. Agnouit in mūdo
sibi tanq̄ filio fiducialr̄ imperādo. vn̄ ait Jo. ij.
vinū nō habēt. q. d. miraculū fac aquā in vinū
ꝯuertēdo. ⁊ sic eis vinū impēde. Agnouit etiaz
eū in patibulo ipm̄ associādo. vn̄ Cāti. ij. inqt.
dilect⁹ me⁹ mihi. s. intēdit. ⁊ ego illi. ⁊ eiusdē li.
c. vij. iterū ait. ego dilecto meo: ⁊ ad me cōuer-
sio ei⁹. Hec est illa ouis dei q̄ impleuit ꝑceptuꝫ
de duab⁹ tunicis: qđ hr̄ Lu. iij. vbi dr̄. q̄ hꝫ duas
tunicas det vnā nō habēti. Sicut em̄ ouis vnā
supabūdātē tunicā. s. piloꝝ dat tōsori: ⁊ aliam
seruat sibi: ita ista ouis benignissima q̄ ī maxi-
ma abūdātia hꝫ indumētū diuine grē. de illa no
bis oī anno: immo omni die cōtcat. O igit ouis
innocētissima fac etiā nos oues effici. i. fideles
et innocētes. Oues em̄ dicunt fideles ppli ino
cētie fruct⁹ dātes: vt pz p Inno. in. c. in scriptu
ris. in p̄n. viij. q. j. Item oues appellant omnes
boni Christiani. vt patet per glo. in epist̄o. in-
ter claras. super ver. oues. C. de sum. tri. ⁊ fide
catho. filius em̄ tuus missus est ad oues q̄ per
ierāt. Mat. xv. ⁊. ij. q. vij. §. ecce ostēsum. Faci vt
simus de illis ouibus. de quibus inquit pastor
bonus filius tuus. Joan. x. dicens. Alias oues

habeo que nõ sunt ex hoc ouili.s.iudaico.trãs-
sumptiue in.c.hanc societatem.de peni.di.iiij.
De illis inquã de quibus idẽ filius tuus dixit.
Bonꝰ pastor aĩaꝫ suã ponit pro ouibꝰ suis.Joh.
x.⁊.xxiij.q.iiij c.tres ꝑsonas.Fac vt filio tuo di
cere valeamus cũ ꝓpheta ps.lxxviij.Nos aũt
populus tuus ⁊ oues pascue tue confitebimur
tibi in scl'm.Amẽ.

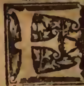
¶De eiusdem intemerate virginis as-
similatione. L

Sermo.iij.

In medio eccle-
sie laudabo te ps.xxi. Alex.de
ales super ps.lxxx.exponẽs il-
la ỽba eiusdẽ ps. Testimoniũ
in Joseph posuit ait Joseph fi
lius accrescẽs ⁊ pr̃i charissimꝰ
religiosus est in q̃ posuit deꝰ testimoniũ hono-
ris btẽ ỽgis.qꝛ ꝑ votũ castitatis eiꝰ ỽginitatẽ
honorat ꝑ votũ obedientie obedientiã ancille
dñi.ꝑ votũ paupertatis illius paupertatẽ.q̃ vt di-
cit Hiero.ita paupera erat ꝙ colo ⁊ acu acqrebat
vñ se ⁊ saluatorẽ mũdi pascebat.posuit ẽt testi
moniũ.in ioseph.qꝛ ipa btã ỽgo ẽ testis ⁊ ad-
uocata in cã eoꝝ q̃ eã honorãt.vñ frequẽter cã
tamus de ipsa.Eya ḡ aduocata nr̃a ⁊c.De hoc
testimonio dicit deus pater in ps.lxxxviij. Et
thronus eius sicut sol in cõspectu meo.i.beata
virgo q̃ est thronus veri salomonis xp̃i.⁊ testis
in celo fidelis.Ibi eñ testat̃ ⁊ allegat ꝓ nobis
Vñ q̃dã sctũs hõ narrauit.ꝙ cũ quidã religiosi
frequẽter cantãtes illã antiphonã.Salue re-
gina.dicerẽt verbũ illud.Eya ergo aduocata
nr̃a ⁊c.pluries viderãt in spũ ipam matrem do
mini añ filiũ sui ꝓsterni ꝑntiã.⁊ ꝓ totius illius
ordinis conseruatiõe precari.hec ille.⁊ iõ ordo
noster semper studuit hãc benignã aduocatam
magnificare.⁊ ipsa bñdicta mater dei hoc vi-
dens dedit dotẽ suã tpalẽ quã hꝫ in hoc seculo
scꝫ loca terre sancte in manu ⁊ gubernatione
ordinis nostri.ex quo innuit ꝙ ipsa dꝫ ab ordi-
ne isto singulariter magnificari.⁊ honor ipius
⁊ filij sui defendi.quapropter ego ordinis istiꝰ
seruulus quotidie dico.b.virgini verba thema
tis nostri.scꝫ in medio ecclesie.i.omnium chri-
stianoꝝ laudabo te.Super quibus verbis so
lum septẽ alias assimilationes cõtẽplabimur.

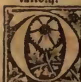
¶Qd beata virgo ꝑ ebur figurata est.
Assimilatio.i. M

Ebur hꝫ cãdorẽ.luborẽ.frigidi
tatẽ ⁊ soliditatẽ.cãdor signat ma
rie puritatẽ ⁊ ỽginitatẽ.⁊ iõ ei
dr̃ Canti.v.Vẽter tuꝰ eburneꝰ
distinctus saphyris.Quod eñ
dictũ ẽ ebur hꝫ cãdorẽ, saphy-
rus hꝫ colorẽ celestẽ.ꝑ hoc dat̃
intelligi ꝙ eius puritas ⁊ fuit cãdidior q̃ hũa
na.⁊ celestior q̃ angelica.Unde Ber.in ser.as-
sumptionis inq̃t.Si diligenter attẽdas tam g
ria singulas ỽtutes inuenies singulares esse q̃
videbantur cões.q̃ eñ vel angelica puritas ỽ
gini illi audeat cõparari q̃ digna fuit sacrariũ
fieri spũssctĩ ⁊ habitaculũ filij dei.Subor autẽ
significat eius charitatem q̃ in ipsa nũq̃ extin
gui potuit.iuxta illd Cañ.viij.Aque multe nõ
potuerũt extinguere charitatẽ.Et q̃ diabolum
ꝑcussit ⁊ ꝑforauit iuxta illud Judith.ix.Percu
tiaꝫ eũ labijs charitatis mee.Et q̃ ipsam ỽgi-
nẽ decorauit ⁊ ornauit.iuxta illud Cañ.iij.Fer
culum fecit sibi rex salomõ ⁊c.sequitur.media
charitate ꝯstrauit ⁊ eiusdẽ li.c.ij.ipsa inq̃t.Or-
dinauit in me charitatẽ.De eius aũt charita-
te inq̃t Ber.Ipsa ẽ mulier amicta sole q̃ velut
alterũ solẽ induit.qꝛ sicut ille sup bonos ⁊ ma-
los indifferenter orit̃.ita ipsa preterita merita
nõ discutit.sꝫ oĩbus exorabilẽ ⁊ clementissimã
se exponit ⁊ oĩm necessitates ãplissimo miserat̃
affectu.Frigiditas sigñt refrigerationẽ spũssctĩ
⁊ extinctionẽ fomitis vñ dixit illi ãgelus.Luc.
i.Spũssctũs superueniet in te.i.te ab estu cõ
cupiscẽtie refrigerabit.vñ Aug.in ser.annun-
ciationis ait.Spũssctũs supueniet in te.i.vt nec
estum patiaris libidinis ⁊ mr̃ sis creatoris.et
subdit.Idcirco quidẽ eã dei virtus obũbrat:ne
portans deũ fragilitas hũana succumbat.⁊ vt
estus corpis nesciat quã dei virtus obumbrat.
Soliditas aũt sigñt ꝯstantiã sue ỽtutis q̃ tanta
fuit ꝙ lꝫ tpe passiõis xp̃i oẽs apl̃i fuerint cõfra
cti ipsa tñ solida ⁊ firma ꝑmansit.Vñ figurata
fuit.iiij.Reg.x.vbi dr̃.Fecit sibi salomon thro
nũ de ebore grandẽ.Ipsa eñ fuit thronus dei.
qꝛ deus i ipa requieuit Eccli.xxiiij.⁊ fuit de ebo-
re.qꝛ solida ⁊ firma ꝑmãsit.Et fuit grandis:qꝛ
eiꝰ dignitas oẽꝫ ãgelicã dignitatẽ trãscendit.
De eius aũt ꝯstãtia inq̃t Amb.sup Lu.Maria
fugiẽtibꝰ aplĩs añ crucem.stabat ⁊ pijs oculis
vulnera filij spectabat.ij.Ꝗꝫ Para.ix.dr̃.Fecit
salomõ soliũ eburneũ i.xp̃s.ỽginẽ q̃ fuit soliuꝫ
ipius salomõis celestis.⁊ iõ illi inq̃t ꝓpha ps.
xliiij.Sedes tua deꝰ in se.se.⁊c.⁊ infra.a domi-
bus eburneis ex q̃bus delec.te fi.reg.in ho.tuo
Astitit regina ⁊c.Ipsi qꝫ ỽgini inq̃t eiꝰ spõsus
celestis Cã.vij.Collũ tuũ sicut turris eburnea
De illa ẽt dici põt illud Threñ.iiij.Candidio-
res sunt nazarei eiꝰ niue.rubicundiores ebore
antiq̃ ⁊c.hoc autem ebur ꝑciosum defert̃ de in-
dia.vt hr̃ Eze.xxvij.vñ Virgi.canit.India mit
tit ebur.De pulchritudine ẽt ipsius ỽgis dice-
re possumus illud Oui.iij.meta.Impubesq̃ ge
nas ⁊ eburnea colla decusq̃.Ebur.eñ signifi-
cat pulchritudinẽ.qꝛ res eburnee dñr pulchre
vnde Virg.ij.geor.canit.Hippodameq̃ hume
roq̃ pelops insignis eburno.Et Propertius
inquit.Siue lyre carmẽ digitis percussit ebur-
nis.i.eburneis.Sicut etiam Tibullus accipit

di. Hāc ꝓmū veniēs plectro modulatus eburno. De ipa ꝗ; virgine benedicta exponi posset moraľr illud Hester. j. scʒ ꝙ tētoria regis assuerit q̄ erant aerei coloris ⁊ carbasini ⁊ hyacinthini sustētabantur funib⁹ byssinis ac purpureis qui eburneis circulis inserti erāt. ⁊ columnis marmoreis fulciebanť: sed breuitatis causa ptranseo.

¶ Quod beata virgo dr dies. Assimilatio. ij. N

Dies dr a dyon grece qđ ē clarlatine vt dicit Isid. i li. ety. ⁊ significat. b. vginē q̄ tota fuit celesti claritate pfusa. Si ei alij sctī dicunť dies. iuxta illud. j. ad Tim. v. Oēs vos filij lucis estis ⁊ filij diei. In qbus tñ aliqñ fuit aliqua tenebra culpe. Multo fortius illa dʒ dici dies in ꝗ sp lux diuina effulsit ⁊ nūꝗ aliq tenebra locū hūit. vt ait magr Ia. devoragine in li. b. vgis. vbi ēt dicit. Si in isto mundo visibili corpus opacū. i. terra. soli se nō īterponeret. tūc sol sp diē faceret ⁊ nūꝗ nox eēt. In maria igr nihil vnꝗ fuit oppacū. nihil terrenū nihil rōni cōtrariū. ⁊ io nulla nox vnꝗ ibi esse potuit sʒ semp tāꝗ dies lucida radiauit hec ille. Et allegat illud Zach. xiiij. Erit dies vna q̄ nota est dño. Nō dies neq; nox. i. nō vicissitudo dieꝝ ⁊ noctiū. Ista talis dies q̄ nūꝗ habuit noctē est. b. vgo maria. qꝛ sicut dr Sap. vij. Hec est speciosior sole. Ex quib⁹ vbis pdict⁹ doctor aut nō ꝯcludit intentū. aut necesse est ꝯcludere ex eis ꝙ vgo lucidissima nūꝗ obscurata fuit p originale pctm. De isto ēt dic dr ps. xviij. Dies diei eructat verbū. ⁊ nox nocti indicat sciētiaʒ. Xps em̄ fuit dies. ⁊. b virgo sitr. Quādo igitur insimul erāt. ⁊ mutuo loqbanť tunc dies cū die erat. ⁊ dies diei verbū eructabat. econtra vero Adam erat nox. ⁊ Eua sitr. ⁊ ambo scientiā dei voluerť habere. ⁊ iō nox nocti idicauit sciaʒ. O

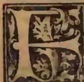
Sed notandū est ꝙ dies hʒ tres partes pncipales. Prima mane appellať. a mene qđ est bonū. qꝛ nihil ē luce melius. vt ait Isid. i li. etim. ⁊ hec pars est finis dormitiōis initiū operationis. hora sobrietatis. ⁊ celebrate digestiōis. vt dr in li. de ꝓprie. re. Que oia optime conueniunt. b. vgini. Nā primo fuit finis dormitionis. Peccatores em̄ dormiūt in peccatis. iuxta illud. j. Thes. v. Qui dormiūt nocte dormiunt Ipsa igiť virgo bñdicta est finis dormitionis. qꝛ finē fecit vitijs ⁊ pctis. Uñ Hiero. in ser. assumptionis de illa inqt. Dedit celis gl'iam. terris deū pacēq; refudit. gētibus fidē. vitijs finē vite ordinē ac morib⁹ disciplinā. Secūdo ē initium opatiōis. Ante aduentū em̄ suū hoīes bñ opari nō poterāt. qꝛ demones eos impediebāt Sʒ ipa demones ipediētes expulit. ⁊ hoīes ad bñ operādū expeditos fecit. iuxta illđ ps. ciij. Ortus est sol. i. vgo maria ⁊ ꝯgregati sunt scilʒ demones. ⁊ in cubilibus suis collocabunť scʒ i inferno. ⁊ exibit hō ad opus suū ⁊ ad operationē suā vsq; ad vesperā. Tertio fuit magne sobrietatis. Habuit em̄ magnā sobrietatē i verbo qꝛ rarissime inueniť fuisse locuta. Uñ glo. sup Lucā ait. Si maria inueniť añ pceptū apli tacuisse: debemus post preceptum apostoli magis doceri ꝙ docere. Habuit ēt sobrietatē in cibo Uñ inqt Amb. in li. de vgi. Si maria esuriebat cibus plerūq; obuius q̄ mortē arceret nō delitias ministraret. Habuit ꝗ; sobrietatē in actu licito. sicut est mr̄imonialis copule a q̄ voluit abstinere ⁊ virginitatē seruare. Sciebat enim verā esse snīam Ouid. dicētis in epistis. Est virtus placitis abstinuisse bonis. P

Secunda pars diei est meridies. q̄ qdeʒ ceteris horis ē magis calida: magis sicca: magis clara: ⁊ magis equalis siue media: qꝛ tunc sol est in medio celi. ⁊ equaliť ab ortu et occasu videť distare vt dr in li. de ppriet. re. vbi ēt habeť ꝙ meridies dr q̄si media dies. vel quasi mera dies. qꝛ tunc clarior ⁊ purior est sol qñ de medio celi rutilat. ⁊ totū orbē illuminat pari claritate. Beata igiť virgo dicitur meridies. qꝛ ceteris sanctis est magis calida. i. dei amore accēsa. imo tota fuit in ignem amoris cōuersa. vt ait Hiero. in ser. ad Eusto. Item fuit ceteris sanctis magis sicca. i. ab oi humore cōcupiscentie penitus aliena. vnde vocatur terra sitiēs iuxta illud Esa. liij. ⁊ sicut radix de terra sitenti. Fuit etiam ceteris sanctis magis clara. i. luce diuine sapientie magis plena: Uñ Apo. xij. vocať mulier amicta sole. i. sapientie diuine splēdore Nā sicut dicit Beda. qñ. b. vgo elizabeth salutauit spūssanctus ipsi elizabeth sciaʒ pñtiū pteritoꝝ ⁊ futuroꝝ dedit. Pñtiū qdē. qꝛ ipaʒ dei mrēʒ eē cognouit. ⁊ fructū ventris sui eē bñdictū pdicauit. Preteritorū aūt. qꝛ ꝯsensuʒ marie credētis itellexit. Futurorū vo qꝛ a dño pficiēda q̄ illi dicta fuerāt ānūciauit. deindeq; subdit Beda. Quisq; dicere vel estimare sufficiat q̄ tūc gr̄a spūsscti dei genitricē repleuerit. cū tāta i matre pcursoris lux celestis emicuerit. Est ēt media. i. mediatrix inter deū ⁊ nos effecta. De q̄ medio iqt ps. xlvij. Suscepimus de⁹ mi. tuā in medio tēpli tui. i. i vtero vginali. Et iterū ps. lxxiij. Deus aūt rex noster añ secula: operatus est saluteʒ in medio terre. i. in maria virgine. Q

Tertia ps diei dr vespa. a qdā stella occidētali q̄ dr vesper⁹ siue hesper⁹ que solem occidentem sequiť. ⁊ tenebras seqntes comitatur vt dicit Isid. vbi. s. ⁊ poniť in lib. de ꝓprie. rer. vbi etiaʒ dr ꝗ hora ista dr sero a ianuis clausis siue seratis. quia qñ venit vespera fores serantur vt omnia in domo maneāt tutiora. In hora aūt vesptina qñ hō a labore requiescit mer

cedem accipit.⁊ in domo se recolligit. Et sic⁊ btā virgo tanq̄ hesperus semp̄ solem.i.xp̄z comitata est.⁊ sero.i.in fine vite.quatuor suis fidelibus facit. Primo nāq̄ a laborib⁹ suis eos quiescere facit iuxta illud Apo.xiiij. Amodo eis iam dicit spūs vt requiescāt a laboribus suis ⁊c. Scdo eis mercedē tribuit. Illa em̄ merces est fructus vētris sui.i.eius bñdictus filius.iuxta illud ps.cxxvi. Cū dederit dilectis suis sōnum.ecce hereditas dñi filij merces fruct⁹ vētris. Tertio cū deuotis suis cenā facit. In qua cena illis apponit panē vite. Illū.s.qui ait Io.vi. Ego sum panis viuus qui de celo descendi Illū ēt panē de quo dr̄ Eccli.xv. Cibabit illum pane vite ⁊ intellectus. Apponit ēt cibū delectabilē.i.seipam q̄ ait Eccli.xxiiij. Qui edunt me adhuc esuriēt:⁊ q̄ bibūt me adhuc sitient. Apponit ēt diuersa cibaria.i.diuersas refectiones ⁊ gaudia. Uñ Prouer.vl.dr̄. Dedit cibaria ancillis suis. Quarto deuotos suos in domum celestē introducit.⁊ iō vocat̄ porta paradisi et fenestra. Uñ canit eccl'ia. Intrent vt astra flebiles celi fenestra facta es. De ista die exponi p̄t moraliter illud qd̄ dicūt iuriste.lz ad aliud ppositū.s.q dies interpellat p hoīe ex̄ de loca.c.vlt.⁊.C.de.cōtra.⁊ cōmit.stipu.l.magnam. O igitur xp̄iani memētote diei huius in q̄ egressi estis de egypto.s.pctī ⁊ de domo seruitutis scz diaboli. Exo.xiij. Hec em̄ dies bōi nūcij.ij. Re.vij. Hic est sanctus dies dñi. Neemie.viij.⁊.ij. Esdre.ix. Hec ē dies quā fecit dñs exultemus ⁊ letemur in ea ps.cxvij. O sctissima dies i qua verificata fuit pphetia dd̄ dicentis ps.cxxvij. Fecit solē in ptāte dei. Sol em̄ iustitie xp̄us in ptātē datus est sue genitricis. Sz heu q̄ multi indeuoti btē virginis p̄nt dicere illd̄ Lu.xxiiij. Inclinata ē iā dies. Uobis aūt deuoti dico illud Ro.xiij. Nox pcessit:dies aūt appropinquauit. Abijciam⁹ ergo opa tenebrax ⁊c. Ecce nūc dies salutis.ij.ad corin.vi.

¶ Quod beata virgo dicitur fons. Assimilatio.iij. R

Fons est.b.v̄go maria. iuxta illud Cañ.iij. Fōs hortox pute⁹ aq̄rū viuentiū q̄ fluūt ipetu de libano. In q̄bus verbis notari pōt q ipa hz hortū.cāpū ⁊ viridariū.ita q q̄ad hortū ipsa ē fons q̄ad cāpū ē puteus aquarū viuētiū.q̄ad viridariū v̄o fluuius q̄ fluit cū ipetu. Per hortū aūt significant̄ boni ⁊ btē v̄gini deuoti q̄ sensus suos clauserūt. De qualibet em̄ bona aia sposa dei pōt dici illud Cañ.iiij. Hortus cōclusus fons signatus ⁊c. Debet enīz claudere os suū a vanis v̄bis.⁊ man⁹ suas ab opibus prauis.⁊ sic de singulis sensib⁹ corpali bus.⁊ tūc erit hortus cōclusus. Itē dz sigillare cor suū a cogitationibus immūdis.⁊ tūc erit fons signatus. In isto aūt horto sunt herbe virētes ⁊ redolētes.i.sancte v̄tutes ⁊ deuote meditatiōes. Sūt ēt flores.i.munde affectiones. ibi ēt crescūt arbores folia virentia fruct⁹ suaues habētes. Per arbores aūt intelligunt̄ diuine cōtēplationes in altū se erigētes.p folia āt sctā verba.⁊ p fructus bona opa ⁊ iō subdit̄ in pdicto.c. Emissiones tue paradisus. Sz notandū q nec iste herbe.nec flores.nec arbores possunt fructificare nec crescere nisi iste fons v̄ginalis mittat eis aquā sue grē. Adueniente aūt aq̄ istius fontis herbe virtutū ⁊ sctōx desideriox crescūt.q: bñdictionē ab isto fonte accipiūt. Uñ Heb.vj.dr̄. Terra sepe veniētē sup se bibens ymbrē:⁊ generās herbā optimā illis a q̄bus colitur accipit bñdictionē a deo. Flores ēt crescūt:q: mūde affectiōes magis redolent corā deo.iuxta illud Cañ.ij. Flores apparuerūt vinee florētes odorē dederūt. Arbores ēt p ducunt folia sctōx verbox ⁊ fructū bonox operū Uñ Hiere.xvij.dr̄. Erit foliū eius viride ⁊ i tpe siccitatis nō erit sollicitū.nec aliq̄n desinet facere fructum. S

Et iō bñ dr̄ q ipa est fons hortox. Per campos aūt intelligunt̄ mali ⁊ pctōres qui nō h̄nt aliquā clausurā.nec in ore suo.q: illud laxant ad detractiōes.nec i manib⁹ suis.q: illas extēdūt ad illicitas opationes.nec i corde suo q:ibi recipiūt imūdas cogitatiōes. Et de talibus dr̄ Prouer.xxiiij. Per agrū hoīs pigri trāsiui.⁊ p vineā viri stulti.⁊ maceria lapidū erat destructa. Uñ q: nō hz aliquam clausuraz nec macerīā.iō male bestie.i.demones vadūt ⁊ veniunt in cor eius. Ad qd̄ exponi pōt illud Iob.xx.vadēt,⁊veniēt sup eū horribiles.et q̄n tales male bestie vadūt ⁊ veniūt.iō herbas cōculcāt flores dissipāt ac fruct⁹ deuorāt.q: oēs virtutes ⁊ affectiōes ac desideria ⁊ cūcta bona opa destruūt ⁊ cōsumūt.ita q oia efficiunt̄ arida et mortua Uñ Esa.xv.dr̄. Aruit herba.s.redolentium virtutū.⁊ defecit germē.s.bonox operum ⁊ nitor oīs interijt.s.virētiū affectionum. Sz t̄n istis cāpis in q̄bus sunt oia arida ⁊ mortua.btā v̄go sepe est pute⁹ aquax viuentiū. Aq̄ em̄ ei⁹ sunt viuētes:q: faciūt reuiuiscere in corde oēs mortuas voluntates .⁊et virere omnes aridas affectiones ⁊ p̄nter fructificare per bonas opatiōes. Uñ inq̄t ps.lxiij. Et cāpi tui replebūtur vbertate. Et iō bñ dr̄. Pute⁹ aquax viuētiū Iste sunt ille aq̄ viuētes de q̄bus dr̄ Eze.xlvij. Oia ad q̄ venerit torrēs viuēt. T

Per viridariū v̄o intelligit̄ padisus i quo sunt diuersi flores.s.rose martyrum.viole cōfessox.⁊ lilia virginū. Item diuerse arbores. Quidā em̄ tibi sunt q̄ fuerūt vt cedrus p eminētem vitā alij vt cypssus p odoriferā famā.et sic

de singulis. Quas gr̄as cōsecuti sunt mediāte virgine. Unde ipsa dicere potest illud Eccl'e.ij. Feci hortos ⁊ pomeria ⁊ seui ea cūctis generibus arboꝝ. In isto viridario siue pomerio virgo beata spaciatur mō inter lilia virginū. modo iter violas cōfessoꝝ. mō iter oliuas patriarcharū. q̄ fuerūt dediti opcrib⁹ mīe. Mō iter palmas apostoloꝝ. q̄ totū mūdū supauerunt. Modo inter cedros prelatorum qui fuerūt eminentes dignitate. Modo inter cypressos religiosorum q odore sue puritatis serpētes. i. demones a se fugauerūt. In istud aūt viridariū siue pomerium iste fons siue fluuius mittit aq̄s suas cū impetu. i. largiter ⁊ abundanter. Ad hoc at q̄ fluant aq̄ cū impetu tria requirunť. s. q̄ de alto veniant. q̄ in abūdantia fluāt. ⁊ q̄ nullā resistentiā inueniant. Istas igiť aq̄s iste fons siue fluuius celestis effluere facit in viridariū paradisi a monte altissimo trinitatis. ⁊ facit eas effluere in abundantia maxima plenitudinis q̄ nullum pcti obstaculum inueniūt in bīa. Et io bn̄ dicitur. ⁊ Que fluunt impetu de libano. De istis etiam aq̄s exponi pōt illō p̄s. xlv. Fluminis impetus letificat ciuitatē dei. V

Sed p maiori declaratiōe p̄dictoꝝ pulchrū erit videre qualis est iste fons virginalis. ⁊ quales sunt aq̄ eius ⁊ quať iste fons diuidiť. Circa p̄mū aūt est notandum q̄ iste fons ē signat⁹. ⁊ apud deum posit⁹ ac in fluuium conuersus ppetuusq̄ ⁊ dulcis ac amenus. Primo dico q̄ est fons signatus. iuxta illud Cañ. iiij. Hortus conclusus soror mea sponsa hortus conclusus fons signatus. Bis autem dr̄ hortus cōclusus. ⁊ semel signatus. Intellectus em̄ v̄ginis fuit hortus dei q̄ plenus erat fide ⁊ dei cognitiōe. Affectus ei⁹ fuit hortus dei. q̄ plen⁹ erat amore dei. Uter⁹ fuit fons dei. q̄ plen⁹ erat aq̄ celestis gr̄e. De⁹ igiť clausit eius intellectū vt nihil in ipsum intrare posset ignorātie vel erroris. Clausit ēt eius affectū vt nihil in ipsum intrare posset mūdani amoris. Signauit v̄o suū vterū sigillo virginalis pudoris. Scd̄o fuit fons apud deū positus. Unde p̄s. xxxv. inquit deo. Qm̄ apud te est fons vite. ⁊ in lumine tuo videbim⁹ lumen. est enim fons. q̄ refrigerat ab estu concupiscētie. Et est vite. q̄ viuificat a morte letalis culpe. Et est luminosus q̄ infundit nobis lumen cognitionis diuine. ⁊ est apud deū positus. ⁊ iō copiose pōt effluere. Tertio ēst fons in flumen conuersus iuxta illud Hester. xi. Paruus fons creuit i flumen maximū. ⁊ in aquas plurimas redūdauit. Ipsa em̄ fuit paruus fons in sua hūili conuersatione ⁊ reputatiōe. s3 creuit i flumē maximum in filij dei conceptione. ⁊ redundauit in aquas plurimas in sua i celum gloriosa assumptione. vbi intantū redundat q̄ de sua plenitudine non cessat effluere. Et illis qui sunt foras idest qui adhuc sunt in exilio. Et illis qui sunt in plateis celestis hierl'm. iuxta illō Prouer. v. Deriuenť fontes tui foras. ⁊ i plateis aq̄s tuas diuide. Accipiť aūt aliqñ flumen p aque superabūdātia. vt. ff. de aqua plu. ar. l. j. §. Denixsit Que q̄dē aque celestis supabūdātia fuit in ipsa virgine. ⁊ ideo eam nobis cōtcauit abunde. Quarto est fons perpetu⁹ iuxta illud Esa. lvi. Erit quasi hort⁹ irrigu⁹. ⁊ sicut fons aquarū cuius non deficiēt aq̄. Amor nāq̄ mūdi nō est perpetu⁹ sed cito labitur. quia est sicut aqua cisterne. Uñ conqueriť de⁹ Hiere. ij. dicēs. Me dereliq̄rūt fontē aque viue. ⁊ foderūt sibi cisternas dissipatas q̄ cōtinere nō valent aq̄s Mūd⁹ em̄ est sicut cisterna perforata. q̄ nō h3 cōsolationē verā sed fictā nec pmanētē sed cito effluētē. nec plenā sed vacuā. iuxta illud. j. Joh. ij. Mūdus transit et concupiscentia eius. Quinto est fons dulcis ⁊ amenus. Sed nota q̄ fons de mari oriť. s3 p meatus subterraneos dulcoratur. et sic ipsa aqua dulcorata fonti immittiť: ⁊ potabilis reddiť. Et similr̄ ipsa bn̄dicta v̄go de populo iudaico amaricato p pctm̄ originale fuit orta sed tamen sine ipsius pcti originalis amaritudine fuit concepta quia s̄m aliquos in lumbis parentum fuit semen quo ip̄a debebat concipi purgatū. ⁊ sic ip̄a gr̄a dei pueniēte ⁊ sanctificante sic totalr̄ fuit dulcedine repleta. q̄ vndiq̄ emisit aq̄s dulcissimas gratiarū. Uñ de pgenitoribus beate v̄gis fuit verificatum illud Judith. vij. Fontes amari dulcorati sunt ad bibendum. X

Secundo principalr̄ est videndū quales aquas h3 iste fons. Et r̄ndeť q̄ aque ipsius sunt valde virtuose. Nam multiplicē habēt virtutē Primo nāq̄ habent virtutē refrigeratiuā. Et ideo valde grate sunt anime sitienti. i. deum desiderāti. iuxta illud Prouer. xx. Aqua frigida homini sitienti. Sed notandum q̄ aqua fontis in estate est frigida. ⁊ i hyeme est calida. ⁊ maxime aqua putei. qui etiam dicitur fons. et similiter beata virgo in estate prosperitatis dat aquam frigidam. idest gratiam refrigeratiuam. ne mens nimis inardescat terrenorum affectibus. In hyeme vero aduersitatis dat aquam calidam idest gratiam inflammatem. ne mens aduersitatibus pressa a dei amore tepescat. Ipsa autem in aduersitate fuit feruentior. quia iuxta crucem stabat. In prosperitate vero humilior: quia dei ancillam se nominabat. Secundo habet virtutem eleuatiuam. Unde potest dicere illud Johan. iiij. Aqua quam ego dabo fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Sed nota q̄ aqua quantum descendit tantum etiam ascendit. Et similiter aqua gr̄e tantum hoiem subleuat ad celestia quātum ipse descēdit despiciendo infima ⁊ terrena. Sunt autem quidā qui retinē

sibi necessaria et superflua: et nihil pauperibus largiuntur. Et talis erat ille diues qui induebatur purpura et bysso. vt dicitur Luc.xvi. quod igitur isti nihil descendunt: ideo nihil ascendunt. Alii sunt qui retinent necessaria et superflua. dant tamen partem superfluorum pauperibus. de quibus dicitur Luce.xi. Quod superest date eleemosynam. et ecce omnia munda sunt vobis. Et isti quia parum descendunt. ideo et parum ascendunt. Alii vero sunt qui dant pauperibus omnia superflua: et sibi retinerent necessaria. de quibus dicitur Luce.iii. qui habet duas tunicas det vnam non habenti. Una enim est tunica necessitatis et alia superfluitatis. Tunica autem necessitatis potest retineri: superfluitatis vero debet pauperibus erogari. Et isti multum ascendunt: quia etiam multum descendunt. Alii autem omnia relinquunt tam necessaria quam superflua: et se amore dei pauperes faciunt sicut fecerunt apostoli qui dixerunt Christo Mat.xix. ecce nos reliquimus omnia etc. Et de his multi inueniuntur viri perfecti qui mundo totaliter renuntiantes et religionem intrantes votum paupertatis faciunt. Et isti quia maxime descendunt etiam maxime ascendunt. s. vsque ad Christi societatem: et vsque ad iudiciariam potestatem. vnde Mat.xix. inquit ipse saluator. Amen dico vobis quod vos qui reliquistis omnia et secuti estis me: in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue sedebitis et vos super sedes.xii. iudicantes.xii. tribus Israel. Tertio habet virtutem viuificatiuam: quam desiderabat humanum genus ante huius virginis aduentum. dicens illud Num.xx. Domine deus meus exaudi clamorem populi mei. et aperi eis thesaurum fontis aque viue. et dicit aperi: quia desuper et a deo est huiusmodi aque effusio et emanatio: que fluxit in beatam virginem a superiori. i. a spiritusancto. vnde Luc.i. dixit ei angelus. spiritussanctus superueniet in te etc. Ipsa autem benedicta virgo communicauit eam nobis inferioribus: et nos viuificauit. Unde illi dicere possumus illud Neem.ix. Tu viuificas omnia hec. Omnes ergo qui volunt viuificari accipiant de aqua istius benedicti fluminis. Omnia enim flumina de iure gentium sunt publica. ff. de acq. re. do. l. adeo. §. quod si tuto alueo. de quo etiam tangitur in. l. iiii. ff. de re. diui. Et ideo in flumine publico omnibus nauigare licet. ff. vt l flu. pub. na. li. per totum. Quarto habet virtutem irrigatiuam et germinatiuam. De irrigatione dicitur Gen.ii. fons ascendebat de terra irrigans vniuersam superficiem terre. De germinatione autem dicitur Esa.lv. descendit ymber de celo: et vltra non reuertitur: sed inebriat terram et germinare eam facit. Dicit autem saluator Mar.iiii. quod terra primo germinat herbam deinde spicam: et post modum plenum frumentum in spica. Iste enim fons celestis terram anime nostre facit primo germinare herbam. i. dei timorem: qui est principium noue vite. Deinde spicam. i. penitentiam asperam. et postmodum plenum fructum in spica. i. charitate. quia sicut dicitur ad Rom.xiii. plenitudo legis est dilectio. Quinto habet virtutem mundatiuam. nam in isto fonte mundantur et lauantur actiui et contemplatiui: et etiam ipsi peccatores immundi. vnde Zacha.xiii. dicitur. erit fons patens domus Dauid habitantibus Hierusalem in ablutionem peccatoris et menstruate. Per Dauid enim qui interpretatur manu fortis: intelliguntur actiui. Per Hierusalem vero que interpretatur visio pacis intelliguntur contemplatiui. Nomine autem peccatoris intelliguntur illi qui committunt peccata mortalia carnalia. Nomine vero menstruate intelliguntur illi qui committunt peccata mortalia spiritualia. Omnes enim in isto fonte celesti debent lauari. Nam actiui quandoque committunt aliquam negligentiam. Contemplatiui quando peccant per aliquam inanem gloriam siue ineptam letitiam: et peccatores tam carnalia quam spiritualia peccata committentes habent in anima multiplicem maculam. et ideo in isto fonte debent extergere illam. Y

Tertio principaliter est videndum qualiter iste fons diuiditur. et respondetur quod diuiditur in quatuor capita. vt patet Gen.ii. Et hoc ideo quia de virgine benedicta egressus est Christus qui in nos fluxit quatuor maxima beneficia. s. creationis: recreationis: iustificationis et glorificationis. et ista dicuntur flumina: quia flumen ciuitati in quam fluit quatuor beneficia inferre consueuit. nam necessaria apportat: superflua exportat: sordes abluit: et sitim extinguit. Beneficium enim creationis omnia necessaria generi humano deportauit. Beneficium recreationis omnia superflua exportauit omnia. s. peccata et opera diaboli. Beneficium vero iustificationis omnia immunda abluit. Beneficium autem glorificationis sitim extinguit. iuxta illud ps.xxxv. Inebriabuntur ab vbertate domus tue: et torrente voluptatis tue potabis eos.

¶ Quod beata virgo dicitur Nauis. Assimilatio.iiii. Z

Nauis dicitur benedicta mater dei multiplici ratione. Primo ratione cause efficientis quia tota trinitas eam fecit ac fabricauit. nam deus pater in ea posuit suam potentiam inquantum potentiam diuinitatis receptiua illi contulit. Filius autem in ea posuit suam sapientiam inquantum sigillum virginitatis integrum seruauit. Spiritus vero sanctus in ipsa posuit gratiam suam inquantum plenitudinem gratie sibi dedit. et ideo de qualibet persona diuina dici potest illud.ii. Paral.xx. particeps fuit vt faceret nauem que iret in Tharsis. Secundo dicitur nauis ratione cause materialis. De materia enim huius nauis habetur Eccli. xxiiii. vbi ipsa ait. Quasi cedrus exaltata sum in Libano. Est igitur ista nauis facta de cedro virginitatis: que cedrus fecit ipsam deo gratam et odoriferam: et eius carnem seruauit incorruptam. Item facta est de cypresso charitatis: que cy=

pressus est tāte fortitudinis ⁊ soliditatis ꝙ nulli oneri cedit. ⁊ sil'r charitas beate virginis nulli tribulationi vnq̄ꝫ cedere potuit. iuxta illud Cāti. viij. fortis est vt mors dilectio. ⁊ ibidem. Aque multe non potuerūt extinguere charitatem. Item facta est de oliua pietatis que semꝑ viret: quia eius pietas nunq̄ꝫ alicui deest: nec ī vere iuuētutis: nec in autūno senectutis: nec in hyeme tribulationis: nec in estate alicu9 mali seruoris. Facta est etiā de platano humilitatꝭ. Est enim platan9 arbor amplissima: ⁊ humilitas sic beatā virginē amplissimā fecit ꝙ illum in vtero suo recepit quem celi capere non possunt. nam sicut dicit Ber. Maria ex virginitate placuit: sed ex humilitate ꝯcepit. Tertio dicitur nauis ratione cause formalis. Forma eñi nauis est: quia superius est aperta inferi9 clausa: in principio stricta: in fine angusta: ⁊ in medio lata. ⁊ sil'r beata virgo fuit superius aperta ad amorē celestiū: inferi9 clausa ad amorē terrenorum. fuit etiā in ꝓncipio stricta: quia in initio natiuitatis filij ⁊ parturitionis sue cor eius fuit strictum afflictione. intelligēs ꝙ Herodes volebat filium suum occidere: vnde necesse habuit in Egyptū fugere. Fuit quoq̄ꝫ in fine. s. vite filij sui angusta quia gladio passionis eius fuit vulnerata. Fuit etiam in medio, lata: quia totius trinitatis nobile triclinū est. Dicit nauis effecta quarto ratione cause finalis: est eñi facta vt deum de celo ad terraꝫ portaret. iuxta illud Prouer. vlti. Facta est velut nauis institoris de lōge portās panē suū. Iste est ille9 panis qui ait Jo. vi. ego sum panis viuus qui de celo descēdi. quem panē nobis beata virgo de longe portauit. Ista enim dictio de longe dicit distantiā locoꝝ quia de celo ad terram est maxima distātia. vel dicit distantiā meritoꝝ: q2 nulla nostra merita meruerūt vt de9 homo fieret. vel dicit distātiā statuū. Cum eñi tres fuerint status hoīs. vnus ante peccatū sub innocētia. scđs post pctm̄ sub culpa ⁊ pena. terti9 sub gratia: ⁊ quart9 erit sub gloria. Christ9 carnem humanā accepit de lōge. i. de primo statu humane nature. quo. s. fuit sine peccato ⁊ sub innocētia. nihilomin9 tñ de singulis statib9 Christus aliquid accepit. Nām de ꝓmo accepit immunitatē. de secūdo penalitatē. de tertio gratie plenitudinē. de quarto ꝟo gloriosam fruitionē: q2 eius aīa beata fruebat diuinitate. ad istū panem comedēdū ipsa virgo nos inuitat dicēs illud Prouer. ix. comedite panē meū: ⁊ bib. vi. qđ misc. vo. Idem aūt vocat vinū ⁊ panis. s. Christ9 ipsum aūt vinū beata virgo miscuit qñ aquam humanitatis vino diuinitatis vniuit. cum. s. de suis purissimis sanguinib9 materiā humanitatis deo ministrauit. Panē quoq̄ꝫ istū ipsa fecit. et hoc significatū fuit per illā mulierē de qua loquit saluator Mat. xiij. ꝙ tria sata farine miscuit: quia beata virgo cooperāte grā spūssancti corpus ⁊ aīam ac diuinitatē in Christo vniuit. Fermentū aūt in hac cōmixtione fuit fides ipsi9 virginis bñdicte. Quito dr̄ nauis rōne arboris q̄ in ista naui erecta fuit. ꝺ qua arbore dr̄ Ezech. xvij. cedrū de Libano tulerūt vt facerēt maлū. Ista arbor fuit Christus qui in ista naue virginis fuit erect9: qui assimilat cedro non solum ꝓpter sui sublimitatē: sed etiā ꝓpter fructus qualitatē. Poma eñi cedrina in aliqua sui parte sunt dulcia: in aliqua acerba: ⁊ in aliqua inter dulce ⁊ acerbū sunt media. per que significant tres in Christo nature. nam in xp̄o est diuinitas dulcissima. caro q̄ fuit amaritudīe plena ⁊ aīa que fuit dolore repleta inquantuꝫ sue nature relicta patiebat: ⁊ erat dulcedine plena inquātū diuinitate fruebat. Sexto dr̄ nauis rōne veli qđ ibi appēsum fuit. s. xp̄s. de quo velo exponi pōt illud Ezech. xxvij. Byssus varia de Egypto cōtexta est tibi in velū. Dicit aūt istud velū fuisse variū: quia pictū fuit de colore albo: rubeo ⁊ aureo. Ex carne eñi xp̄i fluxit color alb9 propter suā puritatē. ex aīa color rube9 ꝓpter suā charitatē. ex diuinitate ꝟo ei9 color aureus ꝓpter suā p̄ciositatē. vñ ipsa beata virgo inqt Cāti. v. dilect9 me9 candid9 quo ad primū et rubicūd9 quoad scđm: ⁊ elect9 ex milib9 quo ad tertiū. Septimo dr̄ nauis rōne merciū qb9 onerata fuit: q̄ q̄dē fuerūt ei9 virtutes: ⁊ gratie maxime humilitas: virginitas ⁊ fecūditas. nā per mercē humilitatꝭ fuit grata deo. ꝑ mercem virginitatꝭ angelo. ꝑ mercē ꝟo fecūditatis toti gñi hūano. ⁊ ꝓpt hec tria illi dr̄ illđ Judith. xv. tu gloria hierl'm. i. dei. Hierl'm eñi visio pacis iterp̄tat. q̄ pax ꝟa ī solo deo hr̄. tu letitia isrl'. i. angeloꝝ: q̄ semꝑ deū vidēt. Isrl' eñi dei visio siue speculatio iterp̄tat. tu honorificētia populi nostri. i. totius generis humani. A

De ista naui exponi potest: illud Mar. vi. erat nauis in medio maris. In quib9 verbis tria tāgunt ꝺ ipa bñdicta virgīe. Primū ꝺe fructuositatꝭ. ibi: erit nauis. scđꝫ officiositatis. ibi: ī medio. tertiū ꝟo gratiositatꝭ. ibi: marꝭ. In q̄ꝫtū eñi appellat nauis ostēdit ei9 fructuositas. Nauis eñi vꝫ ad mltas opportunitates. q2 igit nos ī mari tēpestuoso hui9 mūdi positi multis idigem9. iō de9 nobis ꝺ ista nauicl'a ꝓuidit. Vñ notādū ꝙ btā ꝟgo vt spūal' nauis vꝫ marie ad tria. ꝓmo ad trāsfretādū occurs9 ꝑiculosos mūdialis occupatiōis. secūdo ad deserēdū ꝓuēt9 delitiosos diuitalis ꝯsolatiōis. tertio ad debellādū incursus āgustiosos demonialis tētationis. Prio igit nobis vꝫ ad trāsfretādū hoc mare qđ ꝯtinue vētis ꝯtrīs flātib9 nauigam9. s. mare isti9 mūdi. de quo inqt ps. ciij. Hoc mare magnum ⁊ spaciosum manib9 ⁊c. In quo quidem mari in maximis periculis submersionis stamus. vnde nobis dici potest illud Eccli. xliij.

Qui nauigāt

Qui nauigant mare enarrant pericula. etc. In quib9 oibus picul[i]s ipsa bndicta virgo nos ad iuuat. Et ideo Ber. inqt. Si incurris scopulos tribulationū. si insurgūt vēti tentationū. Ma riā cogita: mariā inuoca. Ipsa em̄ est nauis de qua spūaliter exponi potest illud Act. xxvij. Nisi in naui manserint vos salui fieri nō pote stis. Scdo nobis detulit thesaurū maximū. s. xp̄m in quo sunt oēs thesauri sapiētie ⁊ sciētie dei absconditi Colo. ij. Tertio nobis va let ad debellandū piratas istius maris. s. demo nes. De ipsa em̄ dr Cañ. vi. q̄ est terribilis vt castrorū acies ordinata. Et ideo dr Sap. xiiij. Exiguo ligno credūt hoies aīas suas. ⁊ trāseū tes mare p ratē liberati sūt. Bñ aūt dr exiguo ppter humilitatē. Uñ ēt ipsa ait. vt recitat ec clesia. Cū essem paruula placui altissimo. Hec est illa nauis de qua dr Luc. v. Ascendit xp̄s in nauim que erat Symeonis. qui interpretatur obediens. B

Secundo principaliter ostendit. q̄ ista nauis est officiosa. cū dr. erat in medio. est em̄ mediatrix dei ⁊ hoim. Stat aūt in medio triplici d causa. Primo ad excusanda nr̄a facinora. de q̄ Ber. ait. Dña nr̄a mediatrix nr̄a aduocata. tuo filio nos recōcilia. tuo filio nos recōmēda. excuset apud deum integritas tua culpā nr̄e corruptionis. ⁊ hūilitas tua deo grata nostre veniā impetret vanitati. hec ille. De ipsa q̄z exponi pōt illud Esa. xix. In die il la erit altare i medio terre egypti: ⁊ clamabūt ad dn̄m a facie tribulātis. ⁊ mittet eis saluato rē. Scdo stat in medio ad impetrāda xp̄i cha rismata. De quo Bern̄. inquit. per te accessum habemus ad filiū o bndicta inuentrix grē. ge nitrix vite. mr̄ salutis. vt p te suscipiat nos qui p te datus est nobis. Et idem Ber. etiam dicit Opus em̄ est mediatore ad mediatorē dn̄z. nec alter nobis vtilior est q̄ maria. fidelis em̄ est q̄ sanctis antidotū viris ⁊ mulierib9 ppinauit. Et Eze. xxxvij. ait dn̄s. Dabo sanctificationez meam in medio eoꝝ in perpetuū. i. Mariam sctificationē nobis ipetrantē. Ut em̄ inqt. Ber. Nihil nos habere voluit qd̄ non transiret per manus Marie. Et de hoc ēt exponi pōt illud Ezechie. xxviij. Posui te in mōte sancto dei in medio lapidū ignitoꝝ. i. oim sctōꝝ. tāq̄. s. do minā ⁊ reginā. ⁊ q̄si grē datricē ⁊ baiulatricez. Et hoc est qd̄ petebat Ber. di. Mediatrix nr̄a fac per grām quā inuenisti. p p̄rogatiuā quam meruisti. p misericordiā quā peperisti. vt cui te mediāte fieri dignatus est particeps ifirmi tatis ⁊ miserie nr̄e. te quoq̄ intercedēte parti cipes nos faciat glorie ⁊ beatitudinis sue. C

Tertio principaliter demonstrat in ver bis p̄dictis: ei9 gratiositas dū dr. ma ris. Est em̄ in mari nō vt vallata fluct[i] bus. sed tāq̄ directiua ⁊ liberatiua a tēpestati bus. Et ideo dicit maria q̄si maris stella. Un de eā salutat ecclīa di. Aue maris stella. Pos sum9 em̄ dicere deo illud Sap. xiiij. Dedisti in mari viā ⁊ inter fluct9 semitā firmissimā. De ipsa q̄z Ber. inqt. Tolle corpus hoc solare qd̄ illuminat mūdū. vbi dies. Tolle Mariam ma ris stellam. maris vtiq̄ magni et spaciosi. q̄d erit nisi caligo inuoluēs ⁊ vmbra mortis. Pro cōclusiōe aūt hui9 partis dico q̄ tot sunt tanti q̄ huius mūdi insufflant periculosi vēti q̄ ni si hec nauis tutissima haberetur vix vnus de mille saluaret. Hāc igitur nauē oēs debēt ascē dere q̄ ad portū eterne salutis volūt prospere vel feliciter peruenire. Uñ Ber. ait. O hō si ad ꝯspectuz dei p̄ris accedere times: ne liquescas quasi cera a facie ignis: vade ad mediatricez matrē misericordie. ⁊ ostendet ei vulnus ex vi scera. ⁊ ipsa p te ostendet filio lac vbera ⁊ fili9 ostendet patri latus ⁊ vulnera. Pater nō ne gabit filio. nec fili9 matri: nec mater tibi. hec il le. Ipsa autē btīssima virgo est illa nauis de q̄ exponi pōt illud Mat. viij. vbi dr q̄ ascēdente iesu in nauiculā secuti sunt eū discipuli ei9. Si ergo ascēderimus ipsam nauē poterim9 naui gare mare ⁊ flumina. ij. Esdre. iiij. Hec etenim nauis est principalis inter eas. de quibus dici tur ps. ciij. Illic naues pertrāsibūt: et Job. ix. Quasi naues poma portātes. Licet aūt pprie nauis sit marina. ⁊ ratis fluuialis. vt no. ff. de fer. l. solet. Tamē p nauē sepe intelligimus si ue marina siue fluuialis sit. ff. de exercita. l. j. §. nauē. ⁊ de incē. ru. ⁊ nau. l. j. ⁊. iij. ⁊. l. ratis. Et ta lis est benedicta virgo. qua mediāte euadim9 securi ⁊ liberi ab omnibus periculis maris et fluminum.

C Qd̄ mater dei dicitur nubes.

Assimilatio. v. D

Nubes tripliciter pōt cōsiderari scz quātū ad eius gñationē qualitatē ⁊ virtutē. Fit aūt generatio nubis. vt dr in lib. de propri. re. aliqñ ex va porib9 maris. aliqñ ex vaporib9 ter renis. et aliquando ex vaporibus corruptis. Et secundū hec nubes dicit beata virgo. ⁊ etiaz hoies terreni ⁊ corrupti. Ipsa aūt beata virgo dr nubes inquātū ex maris vaporib9 generat Talis enim nubes generatur quādo virtute ca loris solaris marini vapores attrahuntur. et in nubem cōdensantur. ⁊ eadē virtute omnis amaritudo illoꝝ vapoꝝ in dulcedinē cōmuta tur. Et similiter in btā virgine tanq̄ in diuina nubecula omnis amaritudo maris. i. humani generis. s. peccati originalis in dulcedinē con uersa est iusticie originalis virtute radij solaris i. filialis ꝯseruatiōis. Uñ. iij. Reg. xviij. dr. Ec ce nubecula parua ascendebat de mari. ⁊ tamē ipsa erat dulcis ⁊ mellisflua. Possumus etiā di cere q̄ in ista virginea nube fuerūt multi ama

ri vapores.i.multe amare tribulationes vnde
maria amarum a mare interpretatur. Que
tñ tribulationes virtute sollis.idest diuini amo
ris in dulcedinē sibi cōuertebant. Unus vapor
marinus fuit tribulatio quā ab Herode passa
fuit.q ipsaz vsq in egyptū fugarei. Sz tñ istud
exiliū letāter z patiēter sustinuit. Alius vapor
marinus fuit tribulatio quā habuit in passio
ne filij.z iste dolor tēperabat ex eo q p filij mor
tez expectabat humani gñis salutē. Dolor etiā
partus z dolor mortis sunt qdaz vapores ma
rini.q tñ in ipsa totaliter in dulcedinē sunt cō
uersi.q sine dolore pepit.z sine dolore de hoc
mūdo trāsiuit. E

Secūdo nubes significat hoies terrenos.
qñ scz ex vaporib⁹ terrenis generat. Va
pores eñ terrestres sunt affectiones holm niū
danoꝝ z terrenis implicatorum.q p se ad cele
stia a'cēdere nō pñt. Sz beata virgo virtute sui
caloris.i.amoris ab amore terrenorum corda
eoꝝ eleuat:z inter viscera sue pietatis quodā
modo ea in nubes cōdēsat.z ad amorē celestiū
sursum leuat. Tertio generat nubes ex humo
rib⁹ corruptis.z tunc aeris corruptio z pestilē
tia subsequit. Iste aūt nubes ex corruptis hu
morib⁹ gñate sunt imundi pctōres:de qbus dr
Johel j. Cōputruerūt iumēta in stercore suo.
Et ideo alios inficiūt.iuxta illō.j.ad Coꝝ xv.
Corrūpunt bonos mores colloquia mala. Et.
j.Coꝝ.v. Modicū fermentū totā massam cor
rumpit. F

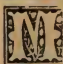
Secūdo nubes cōsiderat quantuz ad qua
litatē. Est eñ cōcaua. Itē est a terra eleua
ta.z motu cōtinuo agitata. Primo quidē est cō
caua z ad modū spōgie cauernosa.vt dr in lib.
de pprie.re. Et ideo impressiuum celestiuz de
facili est receptiua. Et silr btā virgo fuit cōca
ua p humilitatē. Et ideo valde idonea fuit ad
recipiendū celestiū grārū infusionē.quā rece
pit non in parte sicut alij sancti.sed totā ei⁹ ple
nitudinez.vt ait Hiero.sermone ad Eusto. Et
quia pre ceteris sanctis habuit grām.etiā pre
ceteris recepit gloriam.iuxta illud Exoō.xvj.
Gloria dñi apparuit in nube. Ipsa etiam voca
tur luna.de qua dicitur Eccli.xliij. Vas castro
rum in firmamento celi resplendens gloriose.
Luna eñ dr vas castrorū quia nō solū a sole.
sed etiaz a stellis z planetis dr recipere aliquā
immutationē. Et silr.b virgo a sole idest a deo
recipit oīm gratiarū infusionē.z a stellis .i. ab
angelis sanctis recipit ꝯtinue gliaz z honorē. G

Secūdo nubes est a terra eleuata.z lz ō
terra generet.tñ in terra nō morat. Et
quāto nubes fuerit magis eleuata: tā
to vr esse minor. Quāto autē est terre vicinior
tāto vr eē maior. Et silr btā virgo lz fuerit i mū
do naturaliter cōuersabat in celo. z erat a terreno
amore eleuata.z quāto plus ad celū eleuabat
tāto magis de se hūilia sentiebat.vñ est eleua
ta vsq ad maternitatē dei.z vsq ad regnū celi et
dñatū mūdi.tñ se vilissimā reputabat di. Re
spexit hūilitatē ancille sue. Homines aūt munda
ni quāto pl⁹ vicinant terre tāto magis elōgan
tur a celo z de se tāto maiora sentiūt:z ampli⁹
p supbiā intumescūt. Tertio nubes est mo
tu cōtinuo agitata:q agitatio siue motio pce
dit a sue nature leuitate.z ab eius subtilitate:ac
a ventoꝝ ipulsiōe. Nos aūt nō sum⁹ agiles. sed
pigri z desides ad bñ opandū.z habem⁹ ipedi
mētū a corpe qō hz corruptionē.et ab aia q hz
terrenā affectionē. De qbus dr Sap.ix. Corp⁹
qō corrūpit aggrauat aiaz z deprimit terrena
inhabitatio sensuz multa cogitantē. Habem⁹
etiā ipedimētū a spū nostro.q qñ nō hz deum
est sibi pōd⁹ grauissimū.vñ Aug. in li. cōfessio
nū inqt deo. Qm tui plen⁹ nō sum oneri mihi
sum. Beata aūt virgo maria ad bene operandū
fuit velocissima.z habuit corpus leue ex eo q
fuit incorruptissima. Et habuit aiam subtilē.
q fuit tota purissima:z ab oi pctō penit⁹ alie
na. Habuit etiā spm deo plenū.q eā mouebat
ad oē bonum:q fuit spūsctō plenissima.z ideo
vocat nubes leuis Esa.xix.vbi dr. Ascēdet do
min⁹ sup nubē leuē.i.btām virginē.z igredie
tur egyptū.i.mūdū. Beata eñ virgo leuis fuit.
q nullā peccati grauedinē habuit. Leuis fuit
q virginitatis integritatē seruauit. Leuis fuit
q nulli nisi deo placere studuit:leuis fuit.q si
ne corruptiōe de spūsancto cōcepit. H

Tertio nubes cōsideratur quātū ad ef
fectū siue operationē z virtutē. Nubes
eñ terrā fecūdat.estū mitigat.z arcum
celestē generat.vt dr in lib.de pprie.re. Et silr
btā virgo ymbre suaꝝ gratiaꝝ totā ecclesiā irri
gat z fecūdat. Est eñ fons paradisi qui vniuer
sam terrā irrigat.z in quattuor capita diuidit
q quibusdā dat virtutē prudētie. vt sibi pui
deāt a piculis futuris. Quibusdā virtutē iusti
cie:vt deo satisfaciāt de offensis ꝑteritis. Qui
busdā virtutē fortitudinis. vt sint constantes
in aduersis. Quibusdā ꝟo virtutē tēperantie.
vt sint abstinentes in prosperis. Scdo nubes
estū mitigat.nā interponēdo se inter nos z solē
vmbrā generat z refrigeriū prestat. Et similli
ter beata virgo inter solē z nos se interponit.
dum dei iusticiam ad misericordiam flectit.et
sic nobis refrigeriū magnū facit. Sunt etiam
multi qui patiūtur estus tribulationē z carna
lium concupiscentiarum. Sed ipsa hos estus
rore sue gratie refrigerat.dum eis patientiaz
tribuit.z concupiscentiā carnalez extinguit.iu
xta illud Eccli.xviij. Nonne ardorem refrige
rabit ros. Ipsa ergo virgo.est illa nubes.omniū
malorum nostroꝝ mitigatiua de qua ps.ciij.
ait. Expandit nubem in protectionem illorum.
Tertio nubes arcum celestem in se parit.

Qui quidē arcus hꝫ colorē igneū.viridē ⁊ ce-
lestē.Quia igitur beata virgo erat ↄcaua.i.hu
milis.⁊ rorida.i.gratia plena.ideo i se genuit
arcuꝫ celestē.i.christū.q̄ est signū federis inter
nos ⁊ deū.per quē deᵒ promisit dare gratiaꝫ ⁊
gloriā.Qui quidē habet colorē igneuꝫ quoad
diuinitatē iuxta illud hebr.xiij.Deus noster
ignis cōsumens est.Itē colorem viridē quoad
carne.que rore puritatis semꝑ refloruit.⁊ etiā
mortua fetere nō potuit.sed semperviroꝛe eni
tuit.Unde ipse dn̄s inquit per ps.xxvij.Reflo
ruit caro mea ⁊c.Habuit etiā colorem celesteꝫ
quoad animā.que semꝑ in celestibᵒ habitabat
iuxta illud Joh.iij.Nemo ascēdit in celū nisi q̄
⁊ descēdit filius hominis q̄ est in celo.Merito
igitur bn̄dicta ꝟgo dr̄ nubes.maxime quia si-
cut nubes est solaris radij incorporatiua.et ta
mē radiᵒ q̄ in ipsa nube incorporat̄ ipsaꝫ pene
trās ⁊ exiēs nō scindit nec ipsa nubes diuidi-
tur.Sic ipsa dn̄a nostra filiū in se recepit ⁊ car
ne vestiuit.⁊ sine sui corruptione peperit.Un̄
de ipsa loquēs celestis pater inquit Ezechiel.
xxxij.Solem nube tegam.Item sicut nubes la
borātiū est recreatiua:sic ⁊ ipsa est oīs laboris
nostri cōsolatiua.Unde Eccli.xxxv.dr̄.Specio
sa misericordia dn̄i in tpe tribulationis.quasi
nubes pluuie in tpe siccitatis.Item ipsa ē sicut
nubes resoluta in pluuiā.que est feminum fe
cundatiua.germinatiua.nutritiua.impingua
tiua.augmētatiua.⁊ multiplicatiua iuxta illō
Job.xxxvij.Frumentū desiderat nubes.Unde
de ea dici pōt illud Esa.xviij.Nubes roris in
die messis.Nam ipsa infundendo diuine gra-
tie rorem facit nos multiplicare bonorū operꝫ
messem.Ipsa quoqꝫ figurata fuit per illam lu
cem.de qua dicitur.Matt.xvij.Nubes lucida
obūbrauit eos.Ex qua figura fuit btē ꝟginis
claritas inocētie demōstrata.Naturaliter eñ
nubes nō est lucida.immo ꝑpter suā densita-
tē ⁊ obscuritatē priuat nos radijs solis.Ideo
qꝫ ꝙ sit lucida habet supra naturā.Cuius ergo
omnis alia pura creatura humana ab adā de
scendens fuerit nubes obscura per peccatum
originale offuscata:tamen hec diuina nubecu
la.parua.s.per humilitatē.in qua rex eternus
transfiguratᵒ est.⁊ de terribili iudice in patreꝫ
pijssimū mutatᵒ est.tota fuit lucida per supna
turalē virtutē ab oī tenebra ꝓseruata.Et figu
rata fuit per nubē illā.que vt habetur.Exod.
xiij.ducebat filios israel per desertū.Un̄ per-
duxit eos ad petrā oreb vbi data est aqua po-
pulo.que nubes in die ꝓtegebat a sole.nocte
vero illuminabat ostendēs illis viā per quam
ambularēt.Ipsa eñ virgo gratiosa nos prote
git ab incēdijs tētationū.⁊ illuminat in nocte
tenebrosa ignorātie.⁊ ostēdit nobis viam cele
stis patrie.⁊ nos ducit ad fluenta diuine gra
tie.Hec est illa nubes de qua exponi posset il-
lud.j.Cor.x.Patres nostri oēs sub nube fue-
rūt trāssumptiue i.c.nequaqꝫ.de cōse.dist.iiij.
Sed q̄d mirū si mr̄ dei nubes appellat̄.cū etiā
ꝑdicatores oēs sancti tali noīe nūcupēt̄:vt pa
tet in.c.reuertimini.xvj.q.j.Un̄ Esa.lx c.de il-
lis dr̄.Qui sunt isti qui vt nubes volant?Ta-
les aūt nubes placent deo.v.di.in fi.⁊.vj.dist.
in prin.Et ideo ipsa gl̄iosa virgo oim̄ ꝑdicato
rū magistra fuit.⁊ est deo suꝑ oēs gratissima.
Ista ē illa nubes de qua dici pōt illud Nume.
x.eleuata est nubes de tabernaculo federis.O
igitur dn̄e decᵒ pone nubē vestimentū meum.
Job xxxviij.Fac vt sim de illis.de q̄bus dr̄ ps.
lxxv.Deduxit illos in nube diei.Et vt in me
verificet̄ illud ps.ciiij.Qui ponis nubē ascen
sum tuū.Et vt thronᵒ meᵒ sit in colūna nubis.
Eccli.xxiiij.Ut cum mediāte hac clara nubecu
la ascēdero in celū.dicatur de me illud Eccli.
xlv.Induxit illum in nube.Fac ergo vt de ala
mea verificet̄ illud Ezech.x.Domᵒ repleta est
nube.i.virginis deuotione.

¶ Qd̄ beata virgo dicitur mons synai.
Assimilatio.vj. J

Ons synai.vt dr̄ in libr.de ꝓprie.
re.est in arabia.vt etiā ait aposto
lus ad Gal.iiij.Et est in prouicia
Madian.De quo Josephᵒ i li.ij.
antiq̄tatū inq̄t.Syna mōs ē excel
sus ⁊ ad pascua egregiᵒ:optimas
herbas ferēs.Erātqꝫ opinio ibi habitare deū.
Et iō primitᵒ ibi nemo pascebat oues:q: pasto
res illuc minime ābulare ꝑsumebāt.Hinc mō
ti appropinquāe Moyses ꝓdigiū vidit.scili-
cet igneū rubū nō cōburentē:⁊ eiᵒ viriditatē ⁊
flore mutatenᵒ depascētē.⁊ eiᵒ ramos fructife-
ros in nullo incēdio deuastantē.Cuius flamma
velox ⁊ vehemens nimis esset.Un̄ de illo igne
dn̄s ad moysen locutᵒ est.Idē quoqꝫ Josephᵒ.
iij.lib.ait.Ascendit Moyses in syna.q̄ mōs est
excellentissimus in illis regionibus.Et q: ser
mo erat deū circa eū habitare:⁊ erat terribilis
ideo circa radices huiᵒ mōtis hebrei sua taber
nacula locauerūt.⁊ ibi deum videre in igne et
in nube ⁊ ipsum personaliter loquentem au-
dire meruerūt.Dicitur itaqꝫ mōs synai mons
diuine habitationis angelice frequētationis.
mōs luminis ⁊ inflāmationis.mons pluuie et
roris.mons pascue ⁊ refectionis.mōs sapien-
tie ⁊ eruditionis.quia de illo monte dominus
Moysen ⁊ populum instruebat.⁊ ei legē cōfe-
rebat.Mons misericordie ⁊ promissiōis:quia
inde bona inaudita populo promittebat.
Mons iusticie et comminationis:quia timo
rem inspicientibus inferebat.Mons amici-
tie et confederationis:quia mediante lege po
pulum ibidem sibi sempiterno federe deus
vniebat.Mons mundicie et puritatis.mons
leticie ⁊ iocunditatis:quia nulli ad montem

accedere poterãt nisi q̃ mente et corpore mūdi erant. Ibi etiã illi qui mūdi erant corã dño cū leticia comedebant et bibebãt. Dicitur etiam mons clementie ꝛ pietatis siue propitiationis. ꝛ mõs sacrificij ꝛ orationis: nã ibi dño immola bãt. ac precibus Moysi ꝛ supplicatiõibus deū sibi placatū ꝛ ꝓpitium audiebãt. hec ibi. Que omnia possent benedicte virgini optime applicari. sed breuitatis gratia solū referã octo similitudines quas ipsa dña nostra habet cū isto mõte sancto. Primo est. qꝛ sicut mons ille fuit mõs misericordie ꝛ promissionis. quia in eo apparens dñs moysi in rubo. ꝛ cõpatiens afflictioni populi sui promisit liberare eū a seruitute Pharaonis egyptioꝝ per manū ipsius Moysi. vt habet̃ Exod. iij. Sic. b. Ego tãq̃ mie regina fui ꝓmissa ꝛ figurata in illo eodē rubo. sicut ecclesia cãtat di. Rubū quem viderat moyses incõbustū cõseruatã agnouimus tuã laudabilẽ virginitatẽ: dei genitrix intercede pro nobis. Itẽ promissio facta moysi de libera tione ꝓdicta. q̃ figurabat liberationẽ generis humani de seruitute diaboli. ꝛ oẽs alie ꝓmissiões facte in veteri testamẽto pro dicta libera tiõe in ipsa virgine cõplete sunt. Nã in eã descẽdit fili⁹ dei: ꝛ carnẽ humanã assumpsit ꝓ nostra liberatiõne. Et ideo de illa dici põt illud Exo. xix. Descendit dñs super montem synai. Scđo: qꝛ fuit mõs angelice frequẽtatiõis. Ibi eñi frequẽter angelus ex ꝑsona dñi apparuit. ꝛ locut⁹ est moysi. vñ dr̃ Act. vij. q̄ apparuit illi in deserto mõtis synai angel⁹ in igne flãme rubi ꝛc. Et in eodem. c. dr̃ de Moyse. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cū angelo q̃ loq̄batur ei in mõte syna ꝛ cū patrib⁹ nostris. q̃ accepit ỽba vite dare nobis. Et sic. b. Ego fui ab angelo visitata ꝛ salutata. ꝛ de verbo vite edocta. sicut patet Luc. j. Tertio qꝛ syna fuit mõs luminis ꝛ inflammatiõis. nam in eo apparuit dñs in flãma rubi. Exod. iij. Itẽ eiusdẽ li. c. xix. dr̃ q̄ tot⁹ mons synai fumigabat. eo q̄ ascẽdisset dñs super eū in igne. ꝛ ascendebat fum⁹ ex eo quasi de fornace. Et hoc factū est in bt̃ã virgine, qñ sp̃ssctũs q̃ est ignis. i. amor diuinus in eã superuenit. ꝛ ipsam estuãti desiderio fumare fecit. ꝛ mentẽ eius totã illuminauit ac inflãmauit. Luc. j. vbi ei dixit angel⁹. Spiritus sanctus superueniet in te ꝛc. Quarto: quia fuit mõs pluuie ꝛ roris. Et sic fuit beata virgo in filij dei conceptione. Unde propheta ꝓdixerat ps. lxxj. Descendet sicut pluuia in vellus: ꝛ sicut stillicidia stillantia super terram. Hanc autem pluuiam ꝛ irrorationem meruit beata virgo suscipere. qꝛ humillima erat: nam a superbis ꝛ elatis fugit. Unde. Reg. j. dr̃. Montes gelboe nec ros nec pluuia veniat super vos. Quinto. qꝛ syna fuit mons diuine habitationis. Et sic beata virgo fuit habitaculū dei. Uñ ps. lxvij. ait de ea sub noĩe mõtis. Mons dei mõs pinguis mons in quo bñplacitū est deo habitare in eo Etem dñs habitabit in finẽ. s. seculoꝝ. in vltima etate mūdi. Et iterū idẽ ps. lxvij. ait. Dñs i eis in synai in sancto. Sexto qꝛ fuit mõs sapiẽtie ꝛ eruditiõis. vñ Leuit. xxvi. dr̃. Hec sunt precepta atq̃ iudicia ꝛ leges quas dedit dñs inter se ꝛ inter filios Israel in mõte synai ꝑ manum Moysi. Et sic beata virgo illū mūdo edidit q̃ est verbum ꝛ sapiẽtia patris. qui est dux ꝛ legifer noster. per quem reges regnãt. ꝛ legum cõditores iusta discernũt. Septimo qꝛ est mõs iusticie ꝛ cõminatiõis. ꝛ sic bt̃issima virgo sicut sibi deuotis ꝛ reuerẽtib⁹ est salutis refugiū. ita cõtẽptorib⁹ ꝛ blasphematorib⁹ erit ad mortis ꝛ perditiõis iudiciū. vñ Exod. xix. dr̃ de mõte synai. Cauete ne ascendatis in montẽ. nec tangatis fines illius. Oĩs eñ qui tetigerit montem morte morietur. Octauo qꝛ syna erat mõs pascue ꝛ refectionis. vñ dr̃ Exo. iij. q̄ deus apparuit Moysi cū minasset gregẽ ad interiora deserti ad mõtem dei Oreb. qꝛ. s. ibi erãt bona pascua. Oreb eñ est pars mõtis synai. vt dr̃ in li. de ꝓpri. re. Et sic bt̃ã virgo in assumptiõe sua guenit ad pascua eterne felicitatis. ad q̃ etiã gregem fidelū ad se recurrentiū suo exẽplo et adiutorio iugiter introducit.

Quod beata virgo dicitur thronus. Assimilatio. vij. R

Thronus dupliciter accipitur. s. ꝓ tertio ordine supreme hierarchie q̃ dr̃ ordo thronoꝝ. ꝛ ꝓ solio regali. Et vtrisq̃ modis bt̃ã virgo thron⁹ dei põt appellari. Primo enĩ dici põt thron⁹ ex eo q̄ hẽ ꝓprietates illoꝝ angeloꝝ q̃ throni nũcupant̃. que quidem sunt sex ſm Dionysiū in lib. de angelica hierarchia. Prima est maxima celsitudo: q̃ beate virgini cõuenit q̃ ait Eccli. xxiiij. Ego in altissimis habito: ꝛ thronus meus in columna nubis. Ipsa eñ habitat in altissimis. qꝛ sup oẽs sctõs ẽ exaltata ꝛ sublimata. ꝛ ad dexterã filij collocata. Unde dr̃ in figurã. iij. Reg. ij. q̄ positus est thronus matris regis ad dexterã eius.

Scđa ꝓprietas est regia circũdatio. que et ipsi cõuenit. de qua dr̃ Hiere. xxxj. Nouum faciet dñs super terrã femina circũdabit virum. In q̄bus ỽbis triplex nouitas denotat̃. Prima ẽ qꝛ circũdat. i. sine corruptiõe generat. Illõ eñ est circũdatū qđ est ex omni parte clausū. Secũda est: qꝛ circũdat virũ. vñ Ber. ait. Si dixisset infantẽ vel paruulū: nec nouū videret̃ nec mirũ. Sed vir erat iesus. necdū etiã nat⁹ sapiẽtia nõ etate. nõ quãtitate corpis sed animi vigore. Habuit enim plenitudinem sapientie et virtutis ab instanti sue ꝯceptionis. Tertia est quia dicit̃ super terrã. ecclesia quidē generat quotidie filios in celo sine corruptione. ꝛ cum

gratie plenitudine. Vñ obitus sctõꝝ natale di
citur. quia tũc nascunt᷑. ꝛ istud nõ est nouũ. Sz
ꝙ ista talis generatio fiat super terrã istud est
omnium nouoꝝ nouissimũ. L

Tertia ꝓprietas thronorũ est stabilis collo
catio. Et ista fuit btẽ ꝟgini ꝯuenit. q̄ stabil
fuit filio i vita i morte ꝛ post mortẽ. Nã in vita
fuit sibi stabilis ꝑ amorẽ. qꝛ nũꝙ̃ ab ei⁹ amore
discessit. In morte fuit ei stabilis ꝑ associatio
nem. qꝛ iuxta crucem eius semꝑ stetit. Et post
mortem fuit stabilis ꝑ fidez. qꝛ nũꝙ̃ eã amisit.
Quidam enĩ discipuli ab eo discesserũt ꝑ fidez
ꝛ societatẽ sed non per amorẽ. vt apostoli. Aliĩ
discesserunt a fide sed non ab amore nec a so
cietate. sicut sancte mulieres que iuxta crucez
christi steterunt. Beata autem virgo semper
immobilis stetit ꝛ in fide ꝛ in amore ꝛ in socie
tate. Quarta proprietas thronorũ est regis su
sceptio. Et ista etiam cõuenit btẽ virgini. que
excellentiori modo pre ceteris christum susce
pit. Omnes enĩ tam boni ꝙ̃ mali christum su
scipiũt ꝑ essentiaz ꝛ presentiã. Boni ṽo ipsum
suscipiũt per inhabitationẽ gratie. Virgo au
tem btã ipsum suscepit per gratie plenitudinẽ
in mente ꝛ per presentiã corporalez in ventre.

Quinta ꝓprietas thronorũ est regis dela
tio. Et ista similiter conuenit beate virgini q̄
christum de celo detulit. Et ideo vocatur fer
culum a deferendo. iuxta illud Cañ. iij. Fercu
lum fecit sibi rex Salomon ꝛc. Vocat᷑ etiã nu
bes Esa. xix. vbi dicitur. Ascendet dominus su
per nubem leuem ꝛc. Ipsa enim nobis christũ
tanꝙ̃ pluuiam salutarem compluit. iuxta il
lud Esa. xlv. Nubes pluant iustum ꝛc. Vocat᷑
etiam nauis. quia deportauit nobis panez an
gelorũ. Unde Prouer. vltimo dicitur. Facta est
quasi nauis institoris de longe portans panẽ
suum. M

Sexta ꝓprietas thronoꝝ est familiaris ap
peritio. Et ista similiter beate marie con
uenit. Familiarius enim ꝛ apertius mysteriũ
incarnationis sibi christus manifestauit ꝙ̃ ce
teris sanctis vel angelis. Naz Salomon dixit
se illud ignorare Prouerbiorũ. xxx. dicẽs. Tria
sunt mihi difficilia. ꝛ quartum penitus igno
ro. s. viã iuuenis in adolescẽtia sua. i. viã chri
sti in incarnatione sua de virgine intacta scdm
expositionez Nicolai de lyra. Johannes etiaz
baptista dicit se nõ esse dignũ soluere corrigiã
calciamenti xp̃i. Joh. j. Idest non esse sufficien
tem exponere profunditatem tanti mysterij.
Gabriel quoqꝫ angelus de modo requisitus
ipsum non exposuit. sed ad spm̃sanctum virgi
nem remisit dicens. Spũssanctus superueniet
in te ꝛc. ac si diceret ꝺm Bernar. super Missus
est. Quid a me queris quod ipsa mox experie
ris. Scies scies ꝛ feliciter scies. sed illo docto
re quo actore. Ego missus sum nunciare vir
ginalẽ cõceptũ nõ creare. Virgo autẽ benedicta
illud mysteriũ nõ tm̃ sciuit ꝑ infusam sapiam.
sed maxime per experientiã. Unde Ber. vbi. s.
ait. Qualiter splẽdor ille inaccessibilis virgi
nis se infuderit visceribus soli datũ est scire cui
soli datum est experiri. N

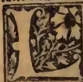
Secũdo dico ꝙ ipsa fuit thronus. i. sedes ꝛ
soliũ summi regis qui sedit in vtero suo.
Et nunc est thronus dei in mundo. ꝛ etiã erit
in iudicio. Xp̃s enĩ fecit eã thronũ suũ dũ esset
in vẽtre ei⁹. In cuius figurã dr̃. iij. Reg. x. et. ij.
Paral. ix. Fecit rex Salomon thronũ de ebore
grãdẽ. ꝛ vestiuit eũ auro fuluo nimis. Iste enĩ
thronus fuit de ebore per ꝟginitatẽ: ꝛ de auro
per feruẽtẽ charitatẽ. ꝛ grãdis per maximã hu
militatẽ. nam quãto fuit humilior tanto corã
deo facta est sublimior. Christus ergo requieuit
in eius virginitate. qꝛ diligit mundiciam. ꝛ in
eius charitate. qꝛ amat fraternã concordiã. et
in ipsius humilitate. quia diligit mentẽ tran
quillam. Scdo ipsa est thronus dei peccatori
bus qui sunt in mũdo. Et ideo dicit᷑ ad Hebr.
iiij. Adeamus cũ fiducia ad thronuz gratie vt
miam consequamur. ꝛ gratiã inueniamus in
tempore opportuno. Quidã enĩ peccãt ex timo
re male humiliante. sicut petrus q̄ timore mor
tis christũ negauit. Et isti accedẽtes ad eam
magnã pñt hr̃e fiduciã. ꝛ idõ dr̃ Adeamus cũ fi
ducia ad thronũ grẽ. Aliĩ ṽo peccãt ex amore
male inflãmante. sicut Dauid q̄ malo amore i
flãmatus in adulterium cecidit. Et sicut Mat
the⁹ mala cupiditate allect⁹ illicita lucra exer
cuit. Et tales ad istum thronũ accedentes iue
niũt miam. ꝛ ideo subditur. vt miam cõsequa
mur. Aliĩ vero peccãt ex ignorãtia excecante si
cut apls qui ait. j. ad Timo. j. Ignorans feci in
incredulitate. Et tales ad istũ thronũ acceden
tes inueniũt gratiã. Et ideo additur Et grãm
inueniam⁹ in tẽpore opportuno. O

Tertio ipsa erit thron⁹ christi in iudi
cio. ꝛ hoc quantũ ad illos qui erũt a
dextris. Nam illos qui erunt a sini
stris xp̃s iudicabit. Unde Apoc. iiij.
dicit᷑. De throno procedunt fulgura ꝛ voces et
tonitrua. Ipse enĩ xp̃s oẽs ad iudiciuz citabit
dicẽs. Surgite mortui venite ad iudiciũ. Et ta
lis citatio dr̃ tonitruũ. Item citatos examina
bit dicẽs Esuriui ꝛ nõ dedistis mihi mãduca
re. Et iste sunt voces q̄ de throno ꝓcedũt. Vlti
mo cõtra citatos ꝛ examinatos sniaz fulmina
bit dicẽs. Discedite a me maledicti in ignem
eternũ ꝛc. Et ista ṽba dicunt᷑ fulgura de thro
no ꝓcedentia. Illi vero q̄ erunt a dextris. ad ꝟ
ginẽ gl'iosam tãꝙ̃ ad thronũ grẽ ꝛ mie confu
giẽt. Unde Ps. lxxxviij. inqt deus. Thron⁹ ei⁹ si
cut sol i cõspectu meo. ꝛ sicut testis in celo fide
lis. Ipa enĩ in iudicio existens erit corã deo si
cut sol. qꝛ pre ceteris habebit maiorẽ splẽdorẽ

sapie ⁊ maiorez calorez grē ⁊ glīe. Et erit sicut testis fidelis. qꝛ corā filio suo de nobis bonum testimoniū ꝑhibebit. Vñ in quodā officio cantatur ipsi virgini. Recordare virgo mr̄ dū steteris in cōspectu dei sicut sol refulgēdo vt loquaris pro nobis bonū testimoniū: ⁊ auertas indignationez suā a nobis. ¶

ALexander aūt de ales sup ꝑdicto ps. lxxxviij. inquit. Notādū ꝙ multa fuerunt in throno Salomonis q̄ mystice in throno xp̄i. i. in btā virgine possumus assignare. q̄ in his xv sibus cōprehēdi pñt. Ligna. sedile. manus. ebur. aurum brachia. scamnuz. Argentū. leo. rex. purpura. pina. gradus. In btā eni̅ virgine fuerunt ligna fortitudinis ⁊ ꝑseuerātie. Unde Cañ. iij. dr̄. Ferculum fecit sibi rex Salomō de lignis libani. idest de cedris q̄ sunt fortiores et imputribiles. Sunt ⁊ alia ligna libani que ei cōpetunt. Vñ ipsa dicit Eccl'i. xxiiij. Quasi cedrus exaltata sum in libano ⁊ sicut cypressus ⁊c. Item sedile ⁊ manus. iij. Regum. x. Due manus tenētes sedile. Sedile est charitas beate virginis ſm ꝙ Cañ. iij. dr̄. media charitate cōstrauit. Manus due opa priuilegiata humilitatis ⁊ pietatis. Ebur castitas. iij. Regū. x. Fecit thronū de ebore grādem. Fuit enim de ebore ꝑ mundiciam. ⁊ grandis incōtinentia. qꝛ in ea extinctus fuit fomes. Aurum. s. sapiētie. iij. Reg. x. Uestiuit eum auro fuluo nimis. ⁊. ij. Paral. ix. auro mūdissimo. Brachia longa ad defensionē nostrā. ⁊ ad dandum adiutoriū longe positis. idest peccatoribus. ij. Paral. ix. Brachiola duo altrisecus. Forte xp̄s puer brachiolis illis amplexatus est illā. Scamnū. ij. Para. ix. Et scabellū aureum. quasi dicat. Diuitias ⁊ sapientiā terrenā pedibus cōculcauit. Apocal. xij. Mulier amicta sole ⁊ luna sub pedibus eius. Itē pedes. i. affectus eius vtebantur auro rōnis. Argentum. i. eloquētia. quia ipsa est aduocata nostra. Cant. iij. Columnas eius fecit argenteas. Leo. Sicut aūt dr̄. iij. Reg. x. ⁊. ij. Paral. ix. quatuordecim leones erāt. Quia ergo leo est terribile animal. quatuordecim leones sunt septem virtutes beate virginis: ⁊ septem dona. quorum odor terret serpentem veterem idest diabolum. Unde de ipsa dr̄ Cañ. vj. Terribilis vt castrorum acies ordinata. Rex. quia solus rex sedet i throno. ⁊ solus christus in beata virgine. Ezechie. xliiij. Princeps ipse sedebit in ea. Purpura. id est martyrium Cañ. iij. ascensum purpureum. Martyr autem fuit beata virgo ⁊ si non corpore tamē mente ſm illud Luce. ij. Et tuam ipsius animaz pertransibit gladius. Pina. iij. Regum. x. Summitas throni rotunda erat. Cañ. iij. Reclinatorium aureum. idest perfectio firma sine angulis ⁊ scrupulis. Gradus sex quibus ascenditur ad eam ſm quod dr̄. iij. Regum. x. ⁊. ij. Paral. ix. Et sunt sex partes venerationis. s. reuerentia. deuotio in corde. salutatio ⁊ gratificatio in ore. obsequiū ⁊ prestatio in ope. Et i quolibet gradu sedet leo. idest timor domini. Ecclesi. xxvij. Timor dñi sup oēs se superposuit. De hoc ergo throno christi sicut deꝰ pater. Et thronus eiꝰ sicut sol in cōspectu meo. Sol splēdet ⁊ calet siue ardet. in quo notatur gemina stola quam vtramqꝫ pie creditur habere beata vgo in cōspectu dei vt splēdeat ⁊ fulgeat sicut sol ſm stolā corporis. ⁊ amore ferueat secūdū stolā anime. Et sicut luna perfecta in eternū. Dicit aūt Innocentius papa ꝙ sicut rationabiliter asserunt qui de naturis rerum edisserunt luna frigiditatē causat et humiditatem. Frigiditas designat virginitatem: ⁊ humiditas humilitatem. Ignis eni̅ de quo venit siccitas naturalr̄ sublimia petit. Aqua vero a q̄ procedit humiditas quasi grauis naturaliter petit humilia. Frigiditas igitur et humilitas lune virginitas ⁊ humilitas est marie. que frigida fuit cōtra estum luxurie. ⁊ humida cōtra fastū superbie. Qꝛ vero semper ꝑseuerauit in vginitate ⁊ humilitate et in glīa etiā appareret eiꝰ vginitas ⁊ hūilitas. ideo bñ dr̄ ꝙ est in cōspectu dei sicut luna ꝑfecta i eternū. q̄. s. nunq̄ patit̄ detrimentuz. Et testis in celo fidelis. Ipa eni̅ orat ibi ꝓ petōribꝰ. ⁊ testat̄ ꝙ filiꝰ dei ꝓ eis factꝰ est hō. Vñ dicit Bern. Mater ostendit filio pectus ⁊ vbera. Propter qḋ dr̄ Hiere. xliij. Solij glīe tue recordare: ne irritū facias fedꝰ tuū nobiscū. Btā igit̄ vgo est thronꝰ. sol. luna ⁊ testis. Qꝛ thronꝰ est iudicē ꝯtinet: qꝛ sol ꝓducit terrena sceutia quia luna noctis tenebras discutit. qꝛ testis. causas absoluit. Si pctōr es ⁊ times iudicē hec tenet euz. Si penitens cupis de terrenis curis exire. hec sol. calorē ꝓducit. Si nox aduersitatuz vel ignorantie te ꝑmit luna est. Si causis vexaris a spiritibꝰ iminsidis vel desiderijs importunis: vel in morte imperteris. testis tibi erit si eam inuocasti ad videndū opa tua ⁊ vitā. Unde in generali cōfessione dr̄. Cōfiteor deo ⁊ btē marie ⁊c. quasi dicat vnusquisqꝫ Uolo ꝙ ipsa sciat penitētiā meam et sit testis confessionis mee ipsa ⁊ oēs sancti. Unde Osee. xi. in fine dr̄. Iudas aūt testis descēdit cū deo ⁊ cū sanctis fidelibꝰ. Nec tm̄ est testis sz testis fidelis. Studeas ergo habere bonā cām. qꝛ ꝓ te nō mentiet̄. Prouer. xiiij. Testis fidelis nō mētiet̄. hec Alex vbi s̄. Unusqsqꝫ ergo deuotꝰ btē virginis pōt dicere illud Iob. xvj. In celo testis meꝰ. Quā gl'osaz virginē oro vt ꝓ me testificari dignet̄ in tpe quo dāda erit sn̄ia vite mee vt eiꝰ testimonio mēdacis aduersarij falsita: tibꝰ superatis ab oībꝰ impugnatiōibus absoluar: ⁊ cū ipā patrona mea ascendere merear ad degustāda paradisi gaudia. per infinita secula seculorum. Amen.

¶ De eiusdem sacratissime virginis assimilatione. Sermo quartus. Q

Iberasti me domine secundum multitudinem misericordie tue. Eccli. lj. Signum magne libertatis et nobilitatis est alicuius ciuitatis vel terre si ipsa aliis omnibus tributum soluentibus non sit tributaria. Ex quo appet libertas et nobilitas benedicte virginis marie. Nam cum omnis creatura pure humana fuerit peccato subdita et consequenter demoni tributaria. ipsa tamen immaculata virgo ab hoc tributo fuit excepta. quia a cuiuscunque peccati macula fuit aliena. Huius autem figura habetur Gen. xlvij. Nam in illa magna egestate et charistia graui tota terra egypti fuit tributaria Pharaoni excepta terra sacerdotali que libera fuit ex priuilegio regis Qua figura denotatur quod tempore quo fuit tanta egestas gratie. Et quando erat penuria illius frumenti de quo factus est panis celestis. scilicet xpus tota humana natura fuit per peccatum tributaria peccato. Solaque mater sacerdotis magni xpi fuit ab eo immunis ex diuino preuilegio illam preseruante. De ipsa autem dira seruitute humana dicitur Thren. j. Quomodo sedet sola ciuitas plena populo? Facta est quasi vidua domina gentium princeps prouinciarum facta est sub tributo. Vocatur namque humana natura domina aliarum creaturarum inferiorum iuxta illud Ouid. in. j. Metam. Sanctius his animal mentisque capacius alte Deerat adhuc. et quod dominari in cetera posset. De liberatione vero huius terre dixit propheta ps. lxxxvi. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Hec igitur fuit terra sacerdotalis de qua natus est summus sacerdos qui et hostia pro nobis est immolatus. Unde Leo papa in sermone de natiuitate eiusdem virginis ait. Obsecro dilectissimi fratres mei hanc nostre salutis historiam intendite diligenter corda vigilent. oculi non dormiant creator namque omnium de beatissima virgine carnem sumens sine peccato natus est et in mundo conuersatus. Ecce sacerdos magnus nulla in se habens peccata. Et idcirco dignus et potens fuit vt sacrificium offerens aliena mundaret peccata. Cum igitur in rebus humanis inueniri non poterat precium nostre redemptionis. redemptor noster semetipsum obtulit hostiam in odorem suauitatis Sicque ipse factus est sacerdos. sacrificium. redemptor et precium. hec ille. Bene igitur decuit reginam illam fecundam que talem produxit fructum liberam fieri ab omni tributo peccati. Unde augu. in lib. de natura et gratia ait. Excepta beata virgine de qua propter honorem domini nullam prorsus cum de peccatis agitur habere volo questionem si omnes sancti et sancte dei cum viuerent interrogati fuissent verum sine peccato fuissent. omnes vna voce dixissent. Si dixerimus quia peccatum non habemus ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est. Et ideo de hac immunitate et singulari sua liberatione a peccato ipsa benedicta virgo gratias agit deo in verbis propositis. De qua innocentissima virgine adhuc octo alias assimilationes perscrutabimur.

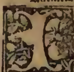
¶ Quod beata virgo dicitur vellus. Assimilatio. j. R

Alexander de ales exponens illud ps. lxxj. Descendet sicut pluuia in vellus et sicut stillicidia stillantia super terram ait. Vellus est virginitas marie. terra humilitas ipsius pluuia est deitas vel gratia stillicidia abundantia gratiarum et donorum. Dicit ergo propheta. Descendet sicut pluuia in vellus. scilicet deus in vterum virginis. Vellus enim maria fuit rore gratie et diuinitate plena. area. i. iudea sicca permanente. Unde Hiero. ait. Vellus cum sit de corpore nescit corporis passiones. et similiter beata virgo immunis fuit ab omni immundicia. Et nota quod proprietates velleris que dicte virgini conueniunt in his versibus continentur. Succida vestis ouis non sentit. non sonat icta. Hirta pilo molli bibulo. tingitque parato. Pectunt. nent. texunt. quod frigora pellat et ornet. Succida est beata virgo. i. succo pietatis plena. Judicum. vj. Expresso vellere concham rore compleuit. Nos sumus conche. Item vestis ouis est maria. i. precio simplicium et innocentium Prouer. vl. Omnes domestici eius vestiti sunt duplicibus. i. stolis gemina. Item non sentit beata virgo motus carnales. Non sonat icta. Luc. ij. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. Et de charitate dicitur. j. ad Cor. xiij. non irritatur. Item hirta. i. hirsuta. i. simul se tenens. Actuum. j Hi erant omnes orantes in cenaculo cum mulieribus et maria matre iesu. Et ad literam hirsuta fuit quia non erat compta. j. Pet. iij. Quarum non sit exterius capillatura aut circundatio auri etc. Pilo molli. i. cogitatione pia. Unde bene conuenit ei illud Hiere. xxix. Ego cogito cogitationes pacis. Item bibulo supple verbi dei. Luce. ij. ca. Maria conseruabat omnia verba hec conferens in corde suo Item tingit quia parato: quia fuit verecunda. Eccli. xxvj. Gratia super gratiam mulier sancta et pudorata. Luc. j. Turbata est in sermone eius. Item pectunt beatam virginem bone ancille. i. dilatant laudibus et honoribus sicut lana carpinata amplius dilatatur. Eccli. xxiiij. In medio populi sui glorificabitur. Item nent subtiles predicatores de beata virgine. Exo. xxxv. Mulieres docte dederunt que vouerant. i. predicatores docuerunt que cogitauerunt. Item texunt plures orationes. Tob. ij. Ibat Anna ad opus textrinum quotidie. Item pellit frigora infidelitatis. Unde cantat ecclesia Gaude maria virgo cunctas hereses sola interemisti in vniuerso mundo. Item et ornat Actuum. ix. Ostendebant tunicas et vestes quas faciebat illis dorcas. Dorcas interpretatur caprea vel damula. et significat. b. virginem quam

cōparat spōsus celestis capree dicēs Cañ.iiij. Duo vbera tua sicut duo hynnuli capree rc. hec oīa Alexāder vbi.s. Possumus autem dicere φ beata virgo dicit vellus pp quatuor cās. ¶ Primo em dicit vellus. quia vellus est de carne excisum. sed sine carnis corruptione. Et sic ipsa virgo benedicta excisa fuit de carnali iudea. et tamē non fuit pctō corrupta. Uñ Bern. ait. Quid Gedeonis significat vellus. qd vtiq de carne: sed carnis vulnere decisum in area positū est nisi carnē assumptam de carne virginis. ⁊ sine detrimēto virginis. Ecce maria velleri compará. que deum cōcepit vt eum toto hauriret corpe. nec eiusdē corpis scissurā pateref. sed esset mollis ad obsequiū solida ad sanctimoniā. Quāuis igit vellus sit de corpe tñ nescit corpis passiones. quia maria lȝ fuerit in carne. tamen vitia carnis nescivit. nec vnq̄ corruptionē sensit. sed semp ipollura ⁊ illibata pmansit. Scdō dr vellus qr fuit rore spūssancti perfusa. Qd fuit figuratū Judicū.vj. vbi dicitur φ vellus Gedeonis impletū est rore area sicca remanēte. qd gedeon expssit ⁊ cōchā impleuit. Uellus qdē bibulū est ⁊ multuȝ roris recipit. ⁊ expressum leuiter effundit. Cor em beate virginis erat bibulū. i. valde sitibundū ad rorē spūssancti suscipiendū. Et ideo recipe meruit plenitudinem gratiaruȝ. Unde petrus rauen. inqt. Iste celestis ymber elapsu placido se in vgineū vellus effudit: totaq diuinitatis vnda bibulare nostre carnis in vellere se locauit. vnde patibulo crucis expressa terris olbus pluuiam salutis effunderet. ac vitalibus partita stillicidijs fidei germina irrigaret. Quia igitur istud vellus virgineū sic est plenū. ideo nō potest tam leui desiderio tāgi vel exprimi qn statim impleat cōchā. i. aīaȝ ad ipsaȝ recurrētem. Hoc aūt vellus repletū fuit rore originalis iusticie. area. i. iudaica gēte in siccitate peccati remanēte. Tertio dicit vell⁹: quia fuit celesti pluuia madida. Uñ Bernar. exponens illud ps. lxxj. Descēdet sicut pluuia in vellus rc. ait. Pluuia voluntaria quā segregauit deus hereditati sue placide petus ⁊ sine strepitu opationis humane suo sacratissimo elapsu virgineū se demisit in vterū. Postmodū aūt vbiq terrarū diffusa est p opera predicatorum. non tam sicut pluuia in vellus sȝ sicut stillicidia stillantia sup terrā cū quodam strepitu vboꝝ ac sonitu miraculoꝝ. Hiero. dicens inquit. Plane celestis ymbre virgineū vell⁹ infudit. ⁊ tota diuinitatis vnda i carne se ptulit. Deide p crucis patibulū expssum olb⁹ terris pluuiā salutis effudit: ⁊ aridis mentibus stillicidia gratie prestitit. ¶ Quarto dr vell⁹. quia ad instar velleris fuit tincta ⁊ marie colore rubeo. Et sic ei⁹ caro facta est purpura celestis iperatoris. Unde alchuinus lli. de trini. ait. Beata maria lana mundissima fuit et virginitate clarissima. que sola digna esset in se filij dei recipere dignitatē. sicut lana conchilij sanguinē vt ex ea fieret purpura imperiali maiestate tm̄modo digna. quāq nullus dignus esset induere nisi augusta pditus dignitate. Quido dr vell⁹ qr ad vestimenti xp̄i pparationē ⁊ fabricationē fuit valde idonea. De lana quidē ouis sine ipsius ouis lesione assumit ⁊ idumētū preparatur. ¶ Triplex aūt vestimētū fecit filio suo beata virgo. Primū fuit materiale. scȝ tunica inconsutilis quam ipa benedicta virgo miro opere infanti filio suo fecit. que puero crescente crescebat. Scdȝ vestimētū fuit corpale. Nam spūssanct⁹ de eius carne assumpsit. ⁊ corpus xp̄i sine virginitatis violatiōe pparauit ⁊ fecit. qd etiā dici pōt vestis icōsutilis. Alioꝝ em corpa ex duab⁹ partibus. i. et seminei pr̄is ⁊ matris ɔfiunt. Corp⁹ aūt xp̄i fuit incōsutile quia factū est sanctispūs opatione. Tertiū est vestimentū spūale. qd nobis facit quādo fide ⁊ ceteris virtutibus nos induit. ⁊ ad diuinuȝ amoreȝ nos calefacit. iuxta illō Job. xxxj. De velleribus ouiū meaꝝ calefactus est. Oues autem xp̄i sunt virgines eius. Earū vero vellera sunt ipsaꝝ merita ⁊ exēpla. Precipua autem ouis dei est virgo bñdicta q̄ suis meritis nos induit ⁊ calefacit. Unde Prouer. vltimo dicitur Non timebit domui sue a frigoribus niuis. Omnes em domestici eius vestiti sunt duplicib⁹. Duplicia autē vestimēta sunt fides ⁊ opa vel dilectio dei ⁊ pximi. vel vita actiua ⁊ cōtēplatiua. Que duplicia indumēta deuotis suis impetrat ⁊ ideo ab eis omne frigus expellit et fugat. ¶

Quod beata virgo dicitur lux. Assimilatio.ij.

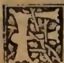

Nquit saluator Johānis .xij. Dum lucem habetis credite i lucem: vt filij lucis sitis. Sup qb⁹ verbis ad maiorē declarationē ⁊ cōfirmationē dictoꝝ. i. scda parte pncipali hui⁹ operis. sermone. iiij. in exor. dico φ beata virgo dicit lux. quia lux tenebras repellit. iuxta illud Johis. j. Et lux in tenebris lucet. De ipa autē virgine inquit Damasce. Aufer lucē. et omnia in tenebris: ⁊ oīa incognita remanebunt. Sic beata maria dum verum lumen mundo effudit. cecitatis ⁊ infidelitatis tenebras effugauit vñ maria interpretatur illuminatrix. Ipsa em est illa lux aurore. q̄ oriēte sole mane absq nubib⁹ rutilat. vt dr. ij. Regū. xxiij. Ipsa nāq peccatores purgat a tenebris peccatorum lumine gratie sue. Et ideo dicit lux aurore. Quia vero

frigidas mētes calefacit: ideo assimilatur luci
solis orientis. Et quia estum concupiscentie re-
frigerat. ⁊ a nubibus carnalium passionū ani
mas serenat: ideo assimilat̄ luci matutine que
est cū refrigerio: ⁊ luci serene que est absq; nu-
bibus. De ipsa etiā exponi potest illud Hester
viij. Judeis noua lux oriri visa, est. gaudiū. ho
nor ⁊ tripudiū ⁊c. Est eñ gaudiosa incipiētib⁹
quibus spūales consolationes impendit. ho-
norabilis proficiētibus quos ab oibus impu-
gnationibus protegit. Sed tripudiosa est per
fectis quos ad celestia gaudia introducit. Si-
cut etiam lux insidias pandit: nā latebras illu
strat. ⁊ patefacit in quib⁹ insidie absconduntur
Sic ipsa insidias diaboli deuotis suis patefa
cit ne decipiātur. Et ideo diabolus istam lucē
multum timet ⁊ fugit iuxta illud Joh. iij. non
venit ad lucem vt non arguantur opera eius.
Sicut etiam lux securitatē parit. vnde hoies
qui de nocte pauescunt in die securi vadunt. et
hoc ideo procedit: quia non timent offendicu-
lum. iuxta illud Johannis. xi. Qui ambulat in
die non offendit: quia lucem huius mundi vi-
det. Non autē timent qui in luce vadunt: aut
pedis offendiculum. aut hostis latentis incur
sum. vel fantasmatis terrentis aspectū. Et si-
militer illi qui beatā virginem sequūtur et ei
adherent per deuotionē. illuminantur ⁊ ꝓte-
gūtur ab ea: vt neq; cadāt peccando nec a de-
monib⁹ decipiātur. nec a fantasmatib⁹ terreā-
tur. Et ideo oibus christianis dico illud ad Ro
ma. xiij. Induamur arma lucis sic vt in die ho
neste ambulemus. Arma eñ lucis sunt exem-
pla beate virginis. que quicunq; indutus fue
rit. scz illa sequendo. tutus erit ab omnib⁹ pre
dictis. Sicut etiam lux celestium corporum vir
tutes ad nos vehit. Unde secundum Auicen-
nam lux ipsa est vehiculum virtutum celestiū
qz. s. celestia luminaria mediāte luce agunt et
mouēt ista inferiora. Ita mediante. b. virgine
deuenit ad nos xp̄s qui est dei virt⁹. vt d̄r. j. ad
Cor. j. Mediāte ergo ista diuina luce celestis
gratia nobis infundit̄. ⁊ deueniūt ad nos diui
ne miserationes. Et ideo dicamus deo illud
Eccli. xxxvj. Miserere nostri deus oim ⁊ respi-
ce nos ⁊ ostende nobis lucē miserationū tua-
rum. Sicut etiam lux diuersas res nasci facit.
Unde dicit Diony. iiij. c. de diuinis no. ꝙ lux
omnib⁹ corporibus gratiam confert: Sic bea-
ta virgo genuit illū qui multos nasci fecit dei
filios per gratiā. ⁊ adduxit eos in gloriā. quos
non dedignat̄ vocare fratres ad Hebr. j. Om-
nes autem qui christi fratres sunt possūt dici filij
spirituales huius lucis sicut innuūt verba in
principio huius partis posita. Absit ergo vt ve-
limus hanc clarissimā lucē tenebris peccatorū
obscuratā p̄dicare: ne de nobis dicat̄. Ois qui
male agit odit lucem ⁊ querit tenebras. Lin ea
inuenire. xviij. q. ij. c. perniciosum. Ne sim⁹ de
illis de quibus dicit̄ in. c. hinc etenim. xlix. di.
Albuginē habet in oculo qui veritatis lucē vi
dere nō sinitur. qui arrogantia sue sapiētie ex
cecatur. Pupilla nāq; oculi nigra videt. Albu
ginē vero tolerās nihil videt. Qui eñ sibi cā-
dorem sapientie tribuit a luce superne cogni
tionis se excludit: ⁊ eo claritatē veri luminis
nequaq; penetrat. quo se apud se per arrogā-
tiam exaltat. sicut de quibusdam dr̄ in epistola
ad Romañ. dicētes se esse sapiētes stulti facti
sunt. hec ibi. Nos vero hāc lucē serenissimam
quantū possum⁹ extollam⁹. virginē. s. fulgētis-
simā cui competūt oēs proprietates lucis. q̄s
ponit Aug. super Gen. ad literā di. Lux ē sub-
stātia summe simplex summe multiplex i effi-
cacia. sūme mobilis ⁊ absolute penetrationis: ⁊
minie resistētie ⁊ sūme. disparia ⁊ ꝯtria generās
⁊ ꝯcilians sūme ꝯuertibilis. Ois naturalis mo
tiōis p̄ncipiū et origo. summe ꝑceptibilis. sum
me iocūda. summe cōicabilis. Unde luce in cor
poribus nihil est vtilius. nihil cōmuni⁹. nihil
pulchri⁹. nihil velocius. nihil subtili⁹. nihil i-
passibilius. nihilq; virtuosius inuenitur. hec
ille. Et loqtur de luce creata. Btā eñ v̄go fuit
summe simplex simplicitate colūbina. seruās
illud Matt. x. Estote simplices sicut columbe
Item summe multiplex in efficacia. nam mul-
tiplices filios spirituales q̄tidie generat deo.
Unde illi p̄dictum fuit illud Job. v. Multiplex
erit semen tuū. Et hoc est illud semē de quo di
xit de⁹ serpēti antiquo. Gen. iij. Inimicitias po
nā inter te ⁊ mulierē: ⁊ semen tuū ac semē illi⁹.
Semē ergo diaboli sunt oēs beate v̄ginis ad-
uersarij. Semen aūt mr̄is dei sunt oēs eius fi-
deles ⁊ deuoti. Multipliciter quoq; instruit de
uotos suos. Unde illi dici potest illud Job. viij.
Spirit⁹ multiplex sermo oris tui. Itē est sum-
me mobilis. vnde pro hac eius proprietate ac
pro precedenti possumus allegare illud Sap.
vij. vbi dicitur. Est enim in illa spiritus intelli
gentie sanctus. multiplex subtilis. modestus.
disertus. mobilis incoinquinatus certus. sua
uis. amans. bonus. acutus. que nihil vetat b̄n
facit. ⁊ humanus. benignus. stabilis. securus.
omnem habēs virtutē. omnia prospiciēs. et q̄
capiat omnes spiritus intelligibiles et mūd⁹.
Omnib⁹ eñ mobilibus mobilior est. et attigit.
vbiq; ꝓpter suā mūdiciā. Hec ibi. Ex q̄b⁹ etiā
patet alia ei⁹ proprietas. s. ꝙ est summe pene-
trationis. Ipsa quoq; est summe et minime re
sistētie. Sūme diabolo quem continue impu-
gnat. ⁊ cui pro nostra salute resistit. minime au
tē nobis. qz nobis ad eā recurrētibus non resi
stit: sed continuo nos sub sua protectione reci
pit. Ipsa etiam disparia ⁊ ꝯtraria generauit et
cōciliauit. Homo eñ erat cōtrari⁹ deo propter
peccatū. ⁊ maxima est disparitas inter creata

rē ⁊ creaturā.adeo ꝙ non pōt tāta dissimilitu do notari qn sit etiā incōparabiliter maior.c. dānam⁹.de sum.tri.⁊ fide ca.Btā igit̄ ꝟgo deū generās ⁊ hoīem·cōiunxit disparia in vnitate psone.⁊ humanā naturā diuine ɔciliauit.Ille etiā ꝓprietates lucis supra posite apertissime patent cuilibet deuote speculanti ꝙ scȝ fuerūt in ipa bñdicta virgine:De quib⁹ etiā aliquas tāgit Salomō Sap.vij.vbi post predicta verba statim subdit.Uapor est eñ ꝟtutis dei . Et ideo nihil inquinatū in illam incurrit.Cādor est eñ lucis eterne ⁊ speculū sine macula maie statis dei ⁊ imago bonitatis illius. Et cum sit vna oia pōt.⁊ permanēs in se oia innouat.⁊ in aias sanctas se transfert:⁊ amicos dei ⁊ ꝓphetas cōstituit.hec est speciosior sole.⁊ super oēm stellarum dispositionē luci comparata inuenitur prior.

¶Qꝺ beata virgo dr̄ lampas accensa.
Assimilatio.iij. y

Finito completorio in eccl'is extinguunt̄ oia luminaria excepta lāpade q̄ die ac nocte ardet corā altari maiori.qr ibi corpus dñi est. Et qñ sacrista vel alius frater lumine indiget.vadit ad lāpadē et inuenit. Spūaliter tpe passionis xp̄i oē fidei lumen quodammodo fuit extinctum.qr omnes discipuli eo relicto fugerūt.Matth.xxvj.Sed vna lāpas tm̄modo accēsa remāsit.s.beata virgo maria i qua lumē fidei luxit ⁊ exarsit ignis charitatis.⁊ hec stetit iuxta altare.i.iuxta crucē in qua pēdebat corpus dñicū.ꝼm illud Joh. xix.Stabat iuxta crucē iesu mater ei⁹. Jn cui⁹ signū trib⁹ noctib⁹ vltimis maioris hebdomade cū tenebre fiūt oia luminaria extinguuntur vno excepto qꝺ latet sub altari secundū consuetudinē aliquarū ecclesiarū:sȝ post modicū cūctis ostendit̄.Hec eñ oia significāt illud quod ſ.diximus.Per extinctionē eñ aliorū luminariū denotatur extinctio fidei olim apostolorum ceterorūq̄ fideliū.Per cādelā vero q̄ nō extinguit̄:sȝ aliquātisper celat̄.significat̄ beata virgo.q̄ sola mēte latebat in cruce cū xp̄o suspensa:lȝ in corpe semimortua iaceret iuxta crucē. Non est igit̄ aliquo tpe extinctū lumē ei⁹:sicut pdictū fuerat Prouerb.vlti.vbi dr̄.Nō extinguetur in nocte lucerna eius. Figura autē huius habet̄ Exoꝺ xxvij.vbi pcepit de⁹ ꝙ in templo semp lucerna arderet q̄nunq̄ extingui debebat.Hec eñ lucerna fuit beata virgo q̄ semper pmāsit accensa corā diuino altari:⁊ nunq̄ fuit extincta.sȝ seruauit lumē diuine gr̄e pbendū viatoribus vnde possint videre viam salutis.Nec est aliq̄s tā cecus cui lumē istud non possit visum restituere.Et ideo eius deuoti dicūt illi cū ps.xxxv.Jn lumine tuo videbim⁹ lumē.O igitur dñe deus qui accēdisti hāc lucernā:⁊ nō abscōdisti eā sub modio:sȝ posuisti super cādelabrū:vt luceat oib⁹ q̄ in domo sunt sicut nobis facere ɔsuluisti Matt.v.⁊ Mar.iiij. Non me permittas esse de illis q̄ caligantib⁹ oculis nō vidēt hanc lucernā fulgētissimam sicut Hely.de quo dr̄.j.Reg.iij.Non poterat videre lucernā dñi.Jpsa namq̄ ꝟgo a principio sue formatiōis a te illuminata nūq̄ fuit lumine priuata.Unde de illa dicebat pphera ps. xvij.Qm̄ tu illuminas lucernā meā dñe:deus me⁹ illumina tenebras meas.q.d.Sicut tu illuminasti mr̄eȝ tuā quā creasti lucernā meā ⁊ olm fideliū:ita fac vt mediāte hac lucidissima lucerna illuminent̄ tenebre pctōꝝ meoꝝ. Hec est eñ lucerna splēdēs sup cādelabrū scīm.Eccles.xxvj.Ad cui⁹ lumē q̄cūq̄ bñ direxerit gressus suos:poterit cū ad supernā patriā peruenerit dicere illud Job.xxix. Splēdebat lucerna eius super caput meū:⁊ ad lumē ei⁹ ambulabam in tenebris.

¶Quod beata virgo dr̄ vas dei.
Assimilatio.iiij. Z

Uas dei appellat̄.b. virgo multipliciter. primo vas purū ⁊ nouū. iuxta illud qꝺ in figurā dr̄.iiij. Regū.ij.Afferte mihi vas nouum et mittite in illꝺ sal.Jllꝺ eñ vas nouū fuit vter⁹ ipi⁹ ꝟginis: qr vt ait magister Jac.de voragine in lib.b.ꝟginis:tō dr̄ nou⁹:qr ab oi vetustate culpe penitus fuit mūdus.Jn istud aūt vas sal sapie missus fuit. qñ xp̄s q̄ est dei sapiētia in vteꝝ eius intrauit. Non solū aūt illud vas fuit nouū ⁊ purum:sed etiam fuit purissimū iuxta illud Prouer.xxv. Aufer rubiginē de argēto:⁊ egredief vas purissimū.Deus eñ ꝼm aliquos abstulit rubiginē ac infectionē oēm a semine q̄ debebat̄ ipa ꝟgo ɔcipi:⁊ sic egressuȝ ē vas purissimū corpis sui.vel saltē aſi īfusionē aie ꝟginis sctificauit altissimus tabernaculū suū.i.corp⁹ virgineum ps.xlv.Et sic p ɔceptionē egressuȝ est in cē vas purissimū.i.ipa ꝟgo q̄ fuit vas diuinū oi puritate repletissimū.Possum⁹ēt dicere ꝙ ipa ꝟgo i sua imaculata cōceptiōe fuit purū vas qꝺ ab originali pctō fuit pseruatū.Jn ɔceptiōe autē ꝟbi dei fuit vas puri⁹ qꝺ a peccabilitate fuit liberatū.Fuit eñ tūc ipa ꝟgo in gr̄a ɔfirmata: ita vt nō posset peccare nec mortal'r nec venialiter ꝼm theolo.i.iij.di.iij.Jn assumptiōe autē ei⁹ gl'iosa.qñ in corpe et aia fuit gl'ificata. vas istꝺ factū ē purissimū.qr imortalitate ac ipassibilitate.aiq̄ eterna fuit puritate decoratū:Secūdo fuit vas ꝓfundū p ꝓfundā hūilitatē:⁊ tō meruit dei gr̄a ꝓfunde adipleri.Cor nāq̄ nr̄m est vas qꝺ tūc ꝓfunde fodit̄ qñ ꝓfunde humiliamur.Sed sunt q̄dā quoꝝ cor tm̄ cauat̄ ⁊ foditur in supficie:qr humilitatē habent in oīe ⁊ exteriori cōuersatiōe. Superbiā vero habent

in corde. iuxta illud Eccli.xix. Est qui nequiter se humiliat: et interiora eius plena sunt dolo. Alij vero sunt qui habent cor fossum et concauum vsque ad mediū. sicut sunt serui dei, q̄ sicut humiliant exterius in signo cōuersatiōis, sic etiā humiliant interius in medio cordis de quibus dr Michee.vj. Humiliatio tua in medio tui. Nullus aūt vnq̄ fuit qui habuerit cor concauum vsque ad profundū. i. q̄ ita se humiliauerit sicut xp̄s et beata virgo. Ille em̄ pfunde se humiliat qui tantū descendit quantū descēdere pōt Christus aūt hoc egit qn̄ descendit vsque ad susceptionē nature nostre. et vsque ad tolerationē pene et mortis vituperose. Unde inquit apostolus ad Phil.ij. Qui exinaniuit semetipsum formam serui accipiēs etc. Similiter et beata virgo nō potuit profundius descendere: nec magis se humiliare q̄ quādo ipsa que erat celi terreque dn̄a et dei mater electa: se ancillam et pedissequā appellauit. Et quia profundius se humiliauit q̄ aliqua creatura: ideo tantā grām recepit quantā aliqua pura creatura recipere potuit. Tertio vas dr solidū. quia nunq̄ frāgi potuit. Unde de illa dici pōt illud Eccli.l. Quasi vas auri solidū ornatū omni lapide p̄cioso. Cetere aūt mulieres franguntur in concipiendo per virginitatis violationē siue defloratione. In pariendo aūt frangunt p dolorē et afflictionem. Franguntur etiā in vita p multorum pctōr perpetrationem: quia quodlibet pctm̄ frangit cor humanū. Unde Eccli xxi. dicitur. Cor fatui quasi vas confractū: oēm sapiaz nō tenebit. Frāgunt etiā in obitu p incinerationem seu corruptionē. Ipsa aūt benedicta virgo fuit vas solidū. quia in suo cōceptu habuit integritatē: in partu iocūditatē. in vita virtutis stabilitatem in obitu vero induit immortalitatem. Quarto fuit vas admirandū. iuxta illō Eccli.xliij. Uas admirabile opus excelsi. Si esset aliquod vas quod maius seipso primeret ita q̄ sup capacitatē totius nature creare contentū esset in infinitū maius cōtinente et tn̄ ab ipso cōtineret. istud eēt vas mirabile et stupendum. Sed si vas extra clausum reciperet in se aliqd et effunderet sine aliqua sui apertione: istud vas diceret mirabilius et stupēdius. Si vero esset aliquod vas quod vinū et aquā simul sine aliquo medio cōtineret. et tn̄ nulla commixtio fieret pfecto istud vas esset mirabilissimū et stupendissimū. Tale aūt vas fuit. b. virgo. quia illud quod in suo vtero cōtinebat maius in infinitū se erat. Istud ergo vas virgineū qd continuit deum quem celi et celi celor capere nequeunt. ij. Parali.vi. fuit mirabile et stupendum et ideo canit ecclesia. et fuerunt verba diui Augu.dī. Sancta et immaculata virginitas q̄bus te laudibus efferā nescio: quia quē celi ca. nō pote. tuo gre. ptu. Ipa et extra clausa dei filiū i. vtero suo recepit p cōceptionē. Et similiter ita etiā claustris virginitatis illū effudit p parturitionē Et ideo vocat Cant.iiij. Hortus cōclusus et fons signatus. In isto etiā vase sui vteri habuit vinum diuinitatis et aquā humanitatis et tamen nulla facta est cōmixtio seu cōfusio naturarum Unde canit eccl'ia. Deus hō factus est id quod fuit pmāsit et quod nō erat assumpsit non commixtionē passus neque diuisionē. Quinto fuit vas aromaticum. In eius enim vtero et animo fuerūt species oīm aromatū. i. virtutū. De quibus ipsa inqt Eccli.xxiiij. In me oīs grā vie et veritatis in me oīs spes vite et virtutis. Nam ipsa est spēs aromatica q̄ viuificat mortuos. et ideo ait. In me oīs spes vite. Ipsa ēt est spēs illa q̄ illuminat cecos. et ideo subdit et veritatis. Itē est illa spēs q̄ sanat infirmos et desperatos et ideo addit. In me oīs spes vite. Item est illa spēs que roborat et confirmat debiles et languidos et ideo subiungit. et virtutis. In isto etiam vase cōtinent vnguēta cōtra oēs infirmitates Nā in ea est vnguentum qd deprimit tumorē superbie scz cōsideratio sue humilitatis. Item illud quod extinguit hydropisim auaricie scz consideratio sue paupertatis. Et illud quod expurgat immūdiciā luxurie scz consideratio sue honestatis. et virginitatis et sic de singulis.

¶ Qd beata virgo dicitur rota dei.
Assimilatio.v. B

Dicit Ezechiel pphēta sui li. ca.j. Apparuit rota vna sup terram iuxta q̄tuor aialia. hn̄s q̄tuor facies. Hec aūt rota significat btā virginē. Ipsa em̄ fuit demonibus terribilis. Sicut em̄ leones terrent qn̄ audiūt strepitū rotarum. ita ipsi demones fugiunt cū audiūt inuocari et notari hanc rotam diuinā. Un̄ deo inqt ps.lxxvj. Uox tonitrui tui in rota. Ista autem rota super terram fuit a terrenis eleuata cogitatione. affectione et conuersatione. Item fuit iuxta q̄tuor aialia que sm̄ expositores significāt euangelistas iuxta quos ipsa fuit cum eis conuersando atque eos instruēdo. Habet quoque quatuor facies. i. quatuor virtutes cardinales. s. iusticiā. prudentiam. fortitudinē. et tēperantiā. Uel quatuor facies. i. quatuor aspectus. quorū vnum vertit ad deum p nobis intercedēdo. Aliū ad paradisū i. ad btōs eos letificando. letificant em̄ sancti q̄ sunt in celo nō solū aspectu regis sed etiā regine. qua mediante saluati sunt. Tertiū vero vertit ad mundum miserēdo et ptegēdo. Quartum autē vertit ad diabolū exterrēdo et expellēdo. Unde dr demonibus esse terribilis vt castrorū acies ordinata. Cant.vj.

¶ Quod btā virgo dicit sedes dei.
Assimilatio.vj. B

Nquit aquila volans Johannes euange. Apo.iiij. Uidi et ecce sedes posita erat in celo et supra sedem sedens etc. Hec autem sedes figurat beataz virginē que dicit̄ sedes rōne artificij. qr ad modū sedis fuit artificiata. Nā sedes est a terra eleuata. et inferi⁹ clausa. et superius aperta. Jpa aūt benedicta ꝟgo fuit eleuata a mūdo. clausa pctō. et apta deo. Et iō ꝓpheta inqt deo ps. xliij. Sedes tua deus in seculum seculi etc. Jsta aūt sedes posita est in celo. s. empyreo. adhuc viuēs posita erat affectione et contēplatione. Nunc aūt est ibi glorificata habitatione. Unde idē ꝓpheta ait ps. x. Dominus in celo sedes eius etc. Uel posita est. i. ꝑ fidem firmiter stabilita. in celo. i. in ecclesia mi litante. Supra hanc autē sedem virgineā erat sedens scz christus dei filius. qui licet super ipsam esset dignitate. tamen in ea sedit et quieuit incarnationis humilitate. iuxta illud Ezech. xliij. Princeps ipse sedebit in ea. De hac autem sessione predictum fuerat Esa. xvj. vbi dicitur. Preparabit̄ in misericordia soliuz et sedebit super illud in veritate. Et ps. ix. inquit dauid. Sedisti super thronum qui iudicas iustitiam. Sedere enim pro tribunali i sentētijs ꝓferendis multū operat̄. Et ideo debent sedēdo sentētiare iudices. vt per glo. in. c. bone. de postu. prela. quia sententia aliter non valeret. ar. ff. quis ordo in bo. pos. ser. l. ij. §. et bonorū. et facit. C. de offici. ciui. iudi. l. j. in aut. de iudi. §. sedebūt et. C. de sen. ex peri. reci. l. fi. Super istā igitur regalē sedez oīa iudicia suadeus faciet. Unde ps. xxviij. dr. Sedebit dñs rex in eternū. Et. ps. xlvj. Deus sedet super sedem sanctā suā De qua sede etiā inquit Esaias ꝓpheta. c. vj. sui lib. dicēs. Uidi dñm sedentē super solium excelsum: et eleuatum etc. Jsta aūt sedes excelsa et eleuata ab omni stercore peccati fuit deo ante secula ordinata. Unde ipsi deo inquit ꝓpheta ps. xcij. Parata sedes tua extunc a seculo tu es. Et rōnez huius assignat ps. xciij. dicens Nunquid adheret tibi sedes iniquitatis: quasi dicat. Absit. De hac etiam sede idem propheta ait ps. cij. Dñs in celo parauit sedem suā. et regnum ipsius oibus dominabitur. Qui ergo vult a deo obtinere aliquā grām debet euz rogare et dicere illud Sapiētie. ix. Mitte illā ð celis sanctis tuis: et ð sede magnitudinis tue. Sicut aūt deus cui dicit̄ Baruch. iij. Qui sedes in sempiternū semper sedit in virgine per grām. et nunq̄ permisit diabolū in illa sedere per culpam. Jta etiam ipsa benedicta virgo sub vmbra gratie eius semper sedit. Unde inquit Cāticorum. ij. Sub vmbra illius quem desideraueram sedi. Jpsa etiam prope filium suum sedet in celo. iuxta illud ps. xliiij. Astitit regina a dextris tuis etc. Licet enim aduocati non debeant sedere cum iudicibus. vt in aut. vt ab illustribus. et qui supra eos sunt §. sancimus. et. C. de postu. l. quisquis. Tamen hoc fallit in quibusdam aduocatis propter eorum dignitatem. C. de offi. diuer. iudi. l. fi. Et talis est beatissima virgo.

¶ Qð benedicta virgo dicitur ciuitas dei Assimilatio. vij. C

Lexan. de ales super. ps. lxxxvj. exponit illum psalmum de beata virgine sic dicēs. Fundamēta ei⁹ in mōtibus sanctis. i. in prophetis patriarchis et regibus ex quibus ipsa beata virgo originē traxit. sicut pz in genealogia eius Mat. j. Jpsa ē dr syon. Esa. xxviij. Mittam in fundamentis syon lapidem lapidē probatum angularez preciosum in fundamento fundatuz. Cuius syon porte fuerunt quinq̄ sensus qui clausi fuerūt contra omne noxium et inhonestum et aperte ad bonum. Unde aures eius que clause erant contra mūdi strepitus quando ingressus est angelus ad eam. aperte sunt salutationi eius. Et porta eius cordis que contra cōsensum viri clausa erat. apta fuit diuine voluntati quando dixit. Fiat mihi ſm verbum tuum. Ezech. xliiij. Porta hec clausa erit et nō aperiet̄ et vir nō transibit per eā. quoniā dñs deus israel ingressus est per eam. Dicit̄ aūt beata ꝟgo syon qr sicut syon erat locus eminentissimus et tutissimus in hierusalem. sic beata virgo in ecclesia etiaz triumphante. Diligit ergo deus portas syon. i. sensus beate virginis. super omnia tabernacula iacob. i. plusq̄ corpora aliarum virginum. Corpora enim dicunt̄ tabernacula. ij. Petri. j. Uelox est depositio tabernaculi mei ad Heb. vit. Habemus altare de quo edere nō habent potestatem q̄ tabernaculis deseruiunt Uirgines aūt benedicunt̄ iacob. iqt luctate sūt et supplātauerunt fomitez. q̄ in beata virgine oīno extinctus fuit. Sequitur. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Beata virgo est ciuitas dei ð qua. multa gloriosa dicta sunt et predicta per ꝓphetas: vt est illud Esaie. vij. Ecce virgo cōcipiet et pariet filium. Et Esa. xj. Egredietur virga de radice iesse etc. Et Hiere. xxxj. Nouū faciet dñs super terrā etc. Et Cant. vj. Pulchra es amica mea. suauis et decora sicut hierusalē. Et multa alia gloriose dicta sunt de hac ciuitate. Sunt autem multe rōnes quibus beata virgo dicitur ciuitas quia multa in ea fuerunt q̄ in ciuitate contingit reperire. q̄ pūt notari in his versibus. Rex. presul. populus. defensio. tēpla. domus. lex. Fons. schola. ludus. opes. cōmercia. pax. cibus. arma. Jn beata enim virgine fuit rex scilicet christus. de quo Apoca. xix. Rex regum et dñs dñantiū. Item in ea fuit

presuit ipē xp̄s assistens pontifex futuroꝝ bonoꝝ ad Heb.ix. Item in ipa fuit pplꝰ.qꝛ.visceribus mīe sue oēs continebat.⁊ adhuc continet. Unde dr̄.mater, mīe.sicut Paulꝰ habebat in se pplm cum dicebat ad Phil.j. Sicut ē mihi iustū hoc sentire pro oībus vobis.eo ꝙ habeam vos in corde meo. Et ad Gal.iiij. Filioli mei quos iteruz parturio ⁊c. Ergo habebat eos in vtero: Item defēsio. Can.viij. Ego murus ⁊ vbera mea sicut turris. Item tēpla. Apoca.xxj. Dn̄s deus omnipotens templum illiꝰ est. Et ad litteraz multa templa ⁊ ecclesie facte sunt ad honorem ipsius. Item domꝰ est in ea.s.virginalis aula.in q̄ xp̄s habitauit. Prouer.ix. Sapiētia edificauit sibi domū. Et lex.de q̄ Prouer.vlt.⁊ lex clemētie i lingua eiꝰ. Et fōs. Eccli.xxiiij. Quasi fluuius dorix.⁊ quasi aqueductꝰ exiui de paradiso. Et schola. Luc.ij. Maria ꝯseruabat oīa verba hec ꝯferens in corde suo. Et ludus. Zach.viij. Platee ciuitatis implebunt infantibꝰ ⁊ puellis ludētibus.ij. Reg.vj. Dauid saltabat totis viribus corā arca.i. Xp̄s ante beatā virginē qn̄ adduxit eam i supernā hierusalē. Unde canit eccl'ia. Assumpta est maria in celum: gaudent angeli laudātes benedicūt dn̄m. Ecce ludus. Et opes virtutis ⁊ grē. Unde dixit ei angelꝰ Luc.j. Aue grā plena. Prouer.vlt. Multe filie congregauerunt sibi diuitias.tu ṽo supgressa es vniuersas Itē cōmercis. Prouerb.xxiij. Ueritatē eme et noli vēdere sapiētiā ⁊ Prouer.vlti. Sindonē fecit ⁊ vendidit ⁊ tradidit eā chananeo. Et par.ps.cxlvij. Qui posuit fines tuos pacē.qꝛ in beata ṽgine nō fuit rebellio carnis cōtra spm̄. quia oīno extinctus fuit fomes i ea. Itē cibꝰ. Can.vij. Uenter tuus sicut aceruus tritici. In eius em̄ ventre fuit granū frumēti.cibus angeloꝝ ⁊ hoīm vel venter.i.pietas.

¶ Item arma. Cant.iiij. Mille clypei pēdēt ex ea. Oīs armatura fortiuz. Memor ero raab ⁊ babylonis sciētiū me.i.gentiliū ⁊ pctōrū vt ad me ꝯuertant. Et postea in particulari determinat dicens. Ecce alienigene.i.gētiles.⁊ tyrꝰ.i.pctōres alij q̄ sunt in angustia penitentie sicut priꝰ erant i angustia vitioꝝ. Tyrus em̄ interptat angustia. Et pplꝰs ethyopū.i.vitiosi qui erant deformes ⁊ nigri ꝑ pctm̄.hi oēs fuerūt illic ad me recurrētes. Memor igit ero.s.ad miserēdū ⁊ non puniendū Neemie.v Memento mei in bonum Raab. Per Raab autē meretricē intelligit aīa que se ꝓstrauit vitijs. Raab em̄ latitudo interpretatur ⁊ significat eos qui vadunt ꝑ latam viā que ducit ad ꝑditionē. Mat.vij. Babylō vero ꝯfusio interptatur.et significat aīaz cōfusaz ꝓpter pctā: q̄ꝝ oīm ego memor ero et miserebor scientiū me.i.me laudantiū.⁊ ad me deuoto corde recurrētiū. Nūquid syon dicet.

Hoc etiā de beata ṽgine exponit.q̄ syō dicit eo ꝙ de syon idest de iudeis nata est.sicut ꝓphetatū est ps.cix. Uirgā virtutis tue emittet dn̄s ex syō. Itē dr̄ syō.qꝛ cōtēplatiua erat. De hac ergo dicit. Nūqd syon.i.beata ṽgo cōtemplās celestia dicet corde vel ore de filio suo Homo.s.purus est q̄si dicat.nō Quia Osee.xj.ipse ait. Ego deus et nō homo.scꝫ em̄ in medio tui sctūs ⁊c. Quia aūt credituta erat eum esse deuz ⁊ hoiem.ideo de vtraq3 natura subiungit. Hō natus est in ea. Ecce humanitas. Et ipse fundauit eā altissimꝰ. Ecce diuinitas. Hoc em̄ esset īpossibile in puro homine. Qui enim fundauit ciuitatē prior est ipsa ciuitate. Qui autem nascit in ciuitate posterior est illa. Homo natꝰ est i ea. Nō dicit puer sed homo. Hierem̄.xxxj. Nouū facit dn̄s sup terrā femina circūdabit viꝝ. Hoc dicebat Salomō se ignorare Prouer.xxx. Quartū penitꝰ ignoro. Uiaz viri in adolescētia.i.in virgine. Et ipse non angelus fundauit eam.s.beatam virginē. Hec est enim ciuitas fundamēta habēs: cuiꝰ artifex ⁊ conditor deus.ad Heb.xj. Eccli.xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Fundauit.s.in ṽtutibꝰ.sicut ciuitatē vl' tēplū. Ipsa em̄ fuit ciuitas summi dei.⁊ templū veri Salomonis.de cuius fūdatiōe.iij. Regū.v.in fine dicitur. Precepit rex vt tollerēt lapides grandes ⁊ lapides preciosos in fundamentū tēpli.i.virtutes eminentes i fundatione beate marie. Nec mirū Quia vt dr̄.j. Paral.xxix. Non homini paratur habitatio sed deo. Dn̄s narrabit.i.narrauit. In scripturis populoꝝ.i.per scripturas expositas ⁊ directas ad populos.⁊ in scripturis principū hoꝝ qui fuerunt in ea.id est Moysi ⁊ ꝓphetaruz et aploꝝ. In multis em̄ scripturis narrat de btā ṽgine. Ut pplos possumus vocare pauperes ꝓphetas sicut fuit Amos. Principes ṽo ditiores ⁊ nobiliores sicut Dauid ⁊ Esa. Uel populoꝝ.i.gētiliū.qꝛ sybillinis ṽsibꝰ est predicta.⁊ ꝑ Iob qui gētilis fuit. Et principū.i.prophetaꝝ de iudeis. Uel principes dicunt editores scripturarū.vt ꝓphete ⁊ euāgeliste ⁊ apl'i. Populi ṽo expositores eorūdē.vt Hieronymus Aug.⁊ alij. Uel populi dicuntur sancti alij ab apostolis. Principes ṽo apostoli.ps.xliiij. Cōstitues eos pricipes sup oēm terrā. Et hi oēs fuerunt in ea idest cōcordes fuerūt i laude virginis.nō cōtra eā vt heretici ⁊ pharisei. Sicut letantiū oīm habitatio in te sancta dei genitrix Esa.lj. Gaudiū ⁊ leticia inuenient in ea. In forti em̄ munitiōe habitant hoīes securi ⁊ leti.in infirma aūt sunt timidi. Itez in magna munitione ⁊ opulenta oīum est spes ⁊ refugiū Et sic ad beatā ṽginem oēs confugere debēt que est turris fortissima et inexpugnabilis.et terribilis inimicis vt castrorum acies ordina

ra.Cah.vi.Opulenta est virtutū & grārū abū-
dantia.qr gratia & gloria plena Maxima aūt
est charitatis amplitudine.qua omnes am-
plecitur.Unde ei canit ecclesia.Sub tuum p̄-
sidium confugimus sancta dei genitrix:nras
&c.Bene enī ei cōpetit qđ de filio ei⁹ dr̄ Deut.
xxxiij.Dilexit pplos.Oēs sancti in manu ei⁹
sunt.Propter hoc bene dr̄.Sicut letantiuʒ &c.
Quia ex his omnibus multa est leticia his q̄
ad eā cōfugiūt.Esa.vi.Letamini cū hierusalē
& exultate in ea oēs qui diligitis eā. Nos ve-
ro possumus & debem⁹ ei dicere illud Judith.
xv.Tu gloria hierusalē.tu leticia israel.tu hono
rificentia populi nostri. hec Alexander vbi
supra. E

NOs vero supradictū psalmū possum⁹ ad
litterā exponere de imaculata conceptio-
ne btē virginis.Cuius preseruationē ab ori-
ginali peccato volens declarare eximius pro
phetarū Dauid dixit.Fundamēta ei⁹ scʒ vir-
ginis.In montibus sctis.Qđ qualiter intelli
gatur exposui in.j.pte principali huius ope-
ris sermone.ij.in exordio.Volēs ergo Dauid
ostēdere q̄ btā virgo que est viua ciuitas dei
nūq̄ fuit a diabolo dei inimico per pctm̄ pos-
sessa ait.Fūdamēta ei⁹ in montib⁹ sanctis scʒ
in monte innocētie & puritatis.in monte iusti
cie originalis.& in monte diuine gratie preser
uātis.quasi diceret.Quia in his montib⁹ fuit
fundata.idest cōcepta.ideo nūq̄ ab hoste ma
ligno fuit capta.Nūq̄ enī diabolus his mō
tibus appropinquare potuit Rationē aūt q̄re
deus voluit beatā virginē fundare in his mō
tib⁹.& cōsequēter p̄seruare ab originali pecca
to assignat dicens.Diligit dn̄s portas syon su
per oīa tabernacula Jacob.quasi dicat .Noli
te mirari q̄ deus fecerit hanc singularē gra-
tiā sue matri.Nam diligit dn̄s portas syon id
est ipsam benedictā virginē que est porta cele
stis ciuitatis.scʒ paradisi sup̄ omnia tabernacu
la Jacob.idest super oēs angelos et sanctos.
Et ideo voluit eam maiori puritate fulgere.&
maiorib⁹ priuilegijs gaudere.ac magis glo-
riosam esse.Et propter hoc subdit.Gl'iosa di-
cta sunt de te ciuitas dei. De nulla enī pura
creatura vnq̄ dicta fuerūt tam gloriosa q̄ de
virgine hac benedicta. F

QUia vo Dauid hic appellat ip̄aʒ ciui
tatē dei:est sciēdū q̄ oīs anima potest
dici ciuitas.Sed aīa cuiuslibet repro
bi dr̄ ciuitas Babylonis.que vt supra dictuʒ
est.interpretatur cōfusio.qr plena est cōfusiōe
pctōꝝ.Et in ea regnat Nabuchodonosor.id-
est diabolus in superbia sua.Anima autē cu-
iuslibet electi dr̄ Hierusalē.que interpretatur
visio pacis.in qua regnat Salomon rex paci-
ficus.idest xp̄s.Hierusalem autem edificatur
et ciuitas ex auro & argento ac lapidibus pre

ciosis.i.ex operibus dilectionis dei et primi
cum meditationibus et contemplationibus
preciosis super fundamentum fidei Jesu xp̄i.
de quo fundamento dr̄.j.ad Cor.iij. Funda-
mentū aliud nemo ponere potest preter id qđ
positum est quod est christus Jesus. Nisi au-
tem dn̄s custodierit anime ciuitatem :frustra
vigilat qui custodit eam.ps.cxxvi.Verū nulla
anima tam proprie potest dici ciuitas dei si-
cut beata vgo post filiū.Ip̄a enī p̄ excellētiā di
citur ciuitas maxime propter tria.Primo pro
pter plenam vnionem. Dicitur enim ciuitas
quasi ciuium vnitas:secundū Isidorū.xv.e ty
mol.Unde saluator noster cum misit duos de
discipulis suis ad ciuitatem Hierosolymam:
quia plena erat sectis & diuisionibus a pecca-
tis non dixit Ite in ciuitatem:sed in castelluʒ:
vt habet̄ Mat.xxi. seruans illam regulaʒ.Si
re priueris:nec nomē habere mereris.Nomi-
na enim debent esse rebus cōsona.ff.est & aliđ.
cū similibus.insti.de dona.In anima autem
nostra sunt quasi ciues multi & varij cogitat⁹
& affect⁹ ac desideria quasi viri. passiones ve-
ro quasi mulieres.Qui omnes debent conue-
nire in vnum.scilicet vt conforment se diuine
voluntati querendo semper gloriam dei et p̄
fectuʒ salutis.Unde Alexander de ales super
psalmo.xlv.ait.Tunc erit ciuitas quasi ciuiū
vnitas si omnes cogitationes. affectiones et
desideria vnanimiter in deuʒ tendant. Quod
quidem excellentissime fuit in ipsa Benedicta
virgine.de qua inquit sanctus Odillo in quo
dam sermone.Omnis.Marie actio semp̄ intē
ta fuit in domino.Et Alexander de ales vbi.
s.exponens illud eiusdem ps.xlv. Fluminis
impetus letificat ciuitatem.dei.de ipsa glorio
sa virgine ait.Ipsa fuit ciuitas quasi ciuium
vnitas:quia in ea fuit rationis et sensualita-
tis plena concordia. G

SEcđo dicitur ciuitas propter congruaʒ p̄
uisionem.Oportet enim ciuitati bene p̄
uideri ne faciliter capiatur ab hostibus. & tō
requiritur vt circunquaq̄ habeat fossata ne
possint hostes appropiquare ad muros. Hoc
autē fit circa ciuitatem anime per humiliatio
nem qua quis seipsum deijcit.& infra se statuit
per suspsiuus reputationem:cognoscens se ad
ima descēdere ex ppria cōditiōe et iclinatiōe
ad mala.Debet ēt ciuitas esse i portis bene cu
stodita.& habere bonas portas ac fortes ne fa
ciliter possint ad terrā p̄sterni.& sic ciuitas ip-
sa ab hostibus depredari.Porte autē anime
sunt sensus exteriores.s. visus.auditus.gust⁹
odoratus et tactus.qui etiam appellantur fe-
nestre per quas intrat mors peccati ad animā
iuxta illud Hiere.ix. Mors intrauit per fene-
stras nostras.Oportet ergo nos sollicite vigi
lare circa custodiam harum portarum. Nos

eni sufficit custodia angeloꝝ.de qua dicit dñs Esa.lxij.Super muros tuos Hierusalem constitui custodes.i.āgelos.Tota die nō tacebūt scʒ excitantes aīam ad bonū ⁊ ad deū laudandum.Sed necesse est ꝙ quilibet per se vigilet ꝑ cōsiderationē ⁊ discretionē ne ingrediatur inimicus alicuius vanitatis ꝑ ipsas portas.⁊ ne tāꝗ̄ ciuis ingrediat sub specie alicuius boni defectus curiositatis.Unde in figuram legitur.ij.Regū iiij.ꝙ Isbosethfilius Sauli regis Israel posuerat ancillam ad custodiam porte palatii sui.que nō stetit vigilans sed dormitauit.Unde ingressi per portam principes latronum Rechab ⁊ Banaa clam occiderunt illum in lecto quiescentē.Ex quo significat ꝙ qñ consideratio ⁊ discretio q̄ debet custodire portas sensuū dormitat ⁊ non vigilat ad custodiendū ipsi demones latēter suggestionib' malis subintrant.⁊ ablatis frugibus virtutū animā occidunt.Oportet etiam ciuitatem esse fulcitam victualibus ⁊ aquis ne fame ⁊ siti pereant inhabitantes.Uictualia autē anime sunt sacramenta que ipsam pascunt ⁊ reficiunt. Aque vero sunt doctrine sacre quibus cōtra calorem laborū ⁊ tentationū refrigerātur. Omnia aūt ista fuerūt perfectissime in beata virgine.⁊ iō per excellentiā ciuitas dicit.Fuit eñ humilitate ꝓfundissima.Uñ ipsa ait Luc.j.Respexit humilitatē ancille sue. Et quāto magis se humiliauit ⁊ virtutes suas occultādo:tanto magis deus illa3 manifestauit. vt impleretur illud qđ inquit filius eius Mat.v. Non potest ciuitas abscondi supra montē posita idest sup altā perfectionem virtutū. Optime etiam custodiuit sensus suos.Et ideo nihil inquinatū intrauit in illā.Sap. vij.Sacramēta quoqꝫ suscepit tēpore suo.vt diffuse declaratum est in.iiij.parte principali huius operis.sermone.xj.parte.j.⁊ iij.In ea etiam nunꝗ̄ defecerunt aque salutaris doctrine.Uñ Luce.ij.Et Maria cōseruabat omnia verba hec scʒ dicta de filio ⁊ a filio conferēs in corde suo scʒ cū his que de eo prenunciata erāt a ꝓphetis. Et sic fluminis impetu scʒ feruentis sapiētie letificauit ciuitatem dei id est beatam virginem. Tertio dr ciuitas propter rectam gubernationē. Ad bonitatem eñ ciuitatis requirit ꝙ habeat bonū reginem ⁊ ꝓuidam gubernationē.Na3 Eccl'.x.dr. Ue terre cuius ꝑnceps est puer.i.cuius rector sensibilibus ⁊ vanis intendit vt puer.Ecōtra vero dixit Gratianus.viij.dist.§.j.ꝙ ꝯm Platonem illa ciuitas iustissime ordinatur in qua quisqꝫ proprios nescit affectus.i. passiones et appetitus suos inordinatos.Est ergo in ciuitate anime vt rex vel regina volunta s que habet imperare omnibus potentijs. Unde Anselmus in libro de conceptu virginali ait.Uoluntas est regina ⁊ domina in toto regno anime.Quando autem voluntas peccato consentit.iam non est domina siue regina sed serua.⁊ non nisi male potest talis ciuitas anime gubernari.Ne igitur erret regina ista ⁊ de domīna efficiatur serua debet semper habere consilium cū rōne.Nam Prouer.xiij.dicitur Qui cūcta agunt cum consilio multa gubernantur sapientia.Et ideo inquit sapiēs Eccl. xxxij.Fili sine consilio nihil facias.⁊ post factū nōpenitebis.Que eñ cum cōsilio fiunt bñ,vt plurimu3 fiunt.l.humanū.C.de le.l.dubium nō est. C.de repu.Itē ꝯsiliū ⁊ deliberatio hoies a malo tuē dicto retrahit ⁊ refrenat.vt notat Archid. in.c. anteriorū.ij.q.vj.Ratio igitur consiliarius sit anime si dei ciuitas vult esse. Synderesis aūt secretarius qui nūꝗ̄ fallit.arguēs illicita ⁊ approbās vtilia ⁊ salutifera.Imaginatio autem ⁊ memoria referendarij.Cogitationes vo desideria.⁊ passiones subditi.qui debēt bñ gubernari.Et tunc poterit de ipsa anima dici illud Esa.j.Ciuitas fidelis.Iusticia habitauit i ea. Que omnes fuerunt excellentissimo mō in beatissima ꝟgine.que semꝑ fuit recta a spiritusancto.Unde ꝺ illa dici potest illud Esa.lxiij.Spiritussanctus ductor eius fuit ⁊ omnia ꝯm dictamen rationis ⁊ bone cōscientie fecit. Et iō fuit illa inclita ciuitas dei de qua exponi potest illud quod inquit beatus Johānes Apoca. xxj. di.Uidi ciuitatem sanctam hierusalem descendentem de celo a deo paratā sicut sponsam ornatam viro suo.⁊ habentem claritatem dei.et lumen eius simile lapidi precioso iaspidis.⁊ sicut chrystallum.⁊ habebat murū magnū ⁊ altum ⁊,habebat portas duodecim .⁊ murus ciuitatis habens duodecim fundamēta.Et hec ciuitas in quadro posita est.⁊ longitudo ac latitudo ⁊ altitudo eius equalia.Et erāt structura muri eius ex lapide iaspide. Ipsa vero ciuitas de auro mundo simile vitro mūdo.Fundamenta muri ciuitatis omni lapide precioso ornata.Fundamentum primū iaspis. Scđm saphyrus.Tertiū calcedonus.Quartum smaragdus.Quintum sardonix.Sextum sardius Septimum chrysolitus. Octauum berillus. Nonum topazius. Decimum chrysopassus. Undecimum hyacinthus.Duodecimum amethistus Et duodecim porte duodecim margarite sunt per singulas ⁊ singule porte erant ex singulis margaritis.Et platee ciuitatis aurū mundū tanꝗ̄ vitrum perlucidum.Et templu3 non vidi in ea.Dominus enim deus omnipotens templum illius est ⁊ agnus. Et hec ciuitas non eget sole neqꝫ luna vt luceant in ea.nā claritas dei illuminat illam . Lucerna eius est agnus.hec ibi.Ex quibus omnibus patet mundicia et claritas incomparabilis huius ciuitatis.Nemo igitur eam immundam fuisse aliquādo affirmare presumat. Licet aug

rem omnia predicta de ipsa exponi possent tamen vitande plixitatis causa solum dico q ipsa benedicta virgo optime dicitur ciuitas dei sancta. qz fuit munda. deodicata z firma. Unde ipsa ait Eccli. xxiiij. Et sic in syon firmata sum. Fuit etiam hierusalem q interpretatur visio pacis. Ipsa enim ait vbi. s. In omnibus requiem quesiui. Item dicitur descendisse a deo. quia ab eo fuit edificata z data in ciuitate refugij peccatoribus. Et ab ipsa deo parata. s. virtutibus. Et vt sponsa ornata omni gra. vt scilz esset sponsa ipsius dei pris. ex qua virtute spiritussancti generaret redemptor humani generis. De qua fulgentissima ciuitate gloriosa dicta sunt. maxime triplici rone qua ipsa dicitur ciuitas dei. Primo quia deus ipsam fundauit Sicut Alexandria sic est dicta. quia Alexander ipsam fundauit. Et vrbs Roma sic dicta est a Romulo eam fundante. Unde de ipsa benedicta dei ciuitate ait ppheta ps. xlvij. Sicut audiuimus scilicet ex veteri testamento figuratu: sic vidim9 impletu in ciuitate dei nostri. s. virgine gloriosa. Deus fundauit eam in eternum. Unde ipsa ait Eccli. xxiiij. Ab initio. i. a deo q est initium ois creature. z ante secula. s. tpalia creata sum. s. predestinatione in mente diuina Si ergo deus fundauit eam in eternu. ergo in conceptione sua no corruit per originale peccatum. Et propter hoc canit in officio conceptionis. Gloriosa dicta sunt de virgine Maria. qz fundauit z preseruauit eam altissimus. alia.

Secundo dr ciuitas dei. qz cotinue possedit eam deus z semper possidebit. Peccator enim possidetur a diabolo per culpa. iuxta illud: Luce. xj. Cum fortis armatus custodit atriuz suu in pace sunt oia que possidet. qz cum ipse diabolus possidet animam. ita ea custodit q eius temptationibus acquiescit. Boni aut a dno possident no solum p gubernationez z dnium. sz et per gratia z obeditionez. Un illi dicunt cu ps. cxxxviij. Tu possedisti renes meos. i. affectus. Idem qz pphoeta inquit deo de electis eius. ps. lxxiij. Memor esto cogregationis tue qua possedisti ab initio. Et tali mo dr aliqua ciuitas alicuius regis. qz ab eo possidetur z sub ei9 dominio est. sicut Parisius dr esse ciuitas regis Francie. z sic de singulis. Beata igitur virgo per hunc modu dr ciuitas dei. quia semp fuit ab illo possessa quiete z sine aliqua vel minima rebellione. Unde ipsa ait Prouer. viij. Dns possedit me in initio viarum suarum. Si ergo deus ab initio z semp possedit ea. pfecto diabolus nuq per originale peccatum habuit ea sibi subditam. L

Tertio aliqua ciuitas dr alicui9 inquantum est inhabitator eius. Et sic Nazareth dicta est ciuitas xpi. quia ibi conceptus z nutritus est. Un pter hoc appellat9 est Nazarenus. vt habetur Mat. ij. Bethleem quoq vocata est ciuitas Dauid. qz ibi natus est. et habitauit in pueritia et adolescentia. j. Reg. xvj. Et p hunc modu beata virgo dicitur ciuitas dei. quia deus per corporalem substantiam ab ea assumptam habitauit in illa Unde pphoeta ait ps. xlvij. Magnus dns z laudabilis nimis in ciuitate dei nostri ec. Ipse em dei filius in ventre eius habitauit per nouem menses: tanq ciuis ipsius ciuitatis. z totam infantiam z pueritia transegit cum ea. Hec est illa ciuitas fortissima muro roborata inexpugnabili. de quo Esaie. xxvj. dr. Urbs fortitudinis nostre syon. saluator ponetur in ea. murus et antemurale. Requiritur em ad fortitudinem bone ciuitatis q sit bene murata z turrita. De beata autem virgine z de deo ipsam fabricante dici pot illud. j. Macha. iiij. Edificauit syon. z per circuitum muros altos z turres firmas ne qn venirent gentes z coculcarent ea. Dicit aut Alber. sup Missus est. q ideo gliosa dicta sunt de hac ciuitate. s. virgine. Maria qz omnia que ad perfectionem ciuitatis ptinent. in beatissima virgine inueniri z de ipsa dici possunt. Fuit em fundata sup humilitate. per castitatem murata turrificata per charitatez. ditata p paupte. custodita p discretionem. libera immunitate pctor. pacifica superatione temptationuz. diutino officio ordinata p elegantiaz meritor. edificata populosa virtute z multitudine olim donoru gratuitor. irrigua abundantia miserationu. in altissimo sita p excellentiaz priuilegioru. hec ille. M

Sequitur aut Dauid in pdicto ps. lxxxvj. Memor ero raab ec. vbi sciedu q ipse dauid in psalmis suis sepe mutat locutione suaz de vna psona i alia. Quinq3 icipit loq in psona sua. z postea i alio vsiculo loquit in psona dei vel alterius sicut euz spussanctus impellebat. Un et in hoc ps. lxxxvj. ide facit. Naz quatuor vsiculos immediate sequetes ponit in psona ipsius virginis dices. Memor ero raab z babylonis. Memor ero raab z babylonis q. Raab illa meretrix que postea fuit puersa. de q dr Josue. ij. Ingressi sunt domu meretricis noie raab. Ideo p eam significant alie ole meretrices que efficiuntur postea deuote ipsius virginis. z ei9 meritis couertut. Et sitr p Babylone itelligut pctores. vt supra expositu e p3 Alexadru de ales. Quia q nullus est adeo crudelis pctor nec aliq adeo scelerata meretrix q vt cotter no habeat deuotione dte virginis. z ea no appellet imaculata z inocentem. atq sue illibate coceptionis no credat pseruationem Ideo ipsa benedicta virgo otra impugnates sua innocentia ait. Memor ero Raab z babylonis scientiu me. quasi dicat Meretrices z publicani pcedent vos in regno celoru. Mat. xxj. Quia etia turchi z saracenti

alij ols

alij oēs infideles gloriosam virginē Mariam
venerāt.⁊ eam credūt a peccato originali fuis-
se preseruatā.Unde dicitur in Alchorano Ma
chometi. Nullus est ex Adam quin tenuerit
eum sathan preter Mariā ⁊ filium eius. Qua
propter vt retulit mihi vnus frater noster.Cū
in ciuitate venetiarum esset vnus theucer ibi
obses.⁊ intelligeret fieri questionem de conce
ptione virginis.dixit vni nobili ciui veneto.
Miror ꝙ inter vos chrīanos sint aliq̄ non cre
dant matrē christi beatā virginē. Mariā esse
conceptam sine peccato originali cum nos in-
fideles hoc firmiter credamus. Illis ergo qui
ex pertinacia ⁊ obstinatione persequuntur suam
immaculatam cōceptionem.ait ipsa virgo glo
sa.Ecce alienigene ⁊ tyrus ⁊ ppls ethiopum hi
fuerunt illic.scʒ ad laudandam conceptionem
meam quasi dicat.Amen dico vobis ꝙ tyro et
sydoni remissius erit in die iudicij.ꝙ vobis.
Mat.xj.⁊ Luc.x.Quia etiā iudei dicunt ꝙ ma
ter Messye debet concipi sine pctō originali.
Ideo subdit. Nunqd syon.i.iudea. dicet hō.i.
ꝙ ego sim cōcepta sicut alij hoīes in pctō? qua
si dicat non.Et assignat rōnē q̄re iudei dicent
eā sine pctō cōceptā dicentes. Hō natus est in
ea.⁊ ipse fundauit eam altissimus.Et ideo cuʒ
dei perfecta sint opera.Deut.xxxij. non funda
uit eam in perfectione pcti. Et hoc est funda-
mentum qđ faciunt iudei.Sequitur aūt beata
virgo in alio versiculo dicens. Dn̄s narrabit
in scripturis :⁊c. Quia enim impugnantes
conceptionem ipsius virginis.credere no-
lunt scripturis prophetarum ⁊ sacre scriptu-
re.sacrorūq̄ doctorū de innocentia vginali lo
quentium.ideo deus fecit ⁊ iterum faciet.vt
multi etiam seculares p defendenda beate vir
ginis conceptione tractatus facient narrātes
qualiter ipsa benedicta virgo cōcepta est sine
pctō originali.Qui scriptores quia sunt ⁊ erūt
plurimi.ideo eoꝝ scripta dicuntur scripture
populorū.Oēs eñ populi debent cōsurgere p
hac opinione Item faciet ꝙ principes terreni
recipientes bñficia ⁊ gratias ob reuerentiam
eiusdem illibate conceptionis impetratas fa-
cient de hoc fieri scripturas statuta in scriptis
autēticata.facientes vt oēs eoꝝ subditi festuʒ
purissime conceptionis matris dei debeant so
lenniter celebrare.sicut hodie videmus per or
bem terrarum multis in regionibus adimple
tum.Et hoc preuidens in ipsā beata virgo ait.
Dn̄s narrabit in scripturis populoꝝ.⁊ princi
pum horum qui fuerunt in ea.idest qui in in-
uocatione mee sacratissime conceptionis fue
runt exauditi.⁊ receperunt bñficia. Ultimum
autem versiculum addit Dauid pphera in p-
sona oīm deuotorū eiusdē vginis dicēs.Sicut
letantiū ⁊c.quasi dicat. O beatissima vgo de-
filius tuus faciet diuulgari ⁊ cognosci innocē
tiam ⁊ immaculatam conceptionem tuam.et
verificari illud qđ ego predixi ps.xxviij.dicēs.
Reuelabit dn̄s condensa:⁊ in templo eius oēs
dicent gloriā:ita ꝙ oēs christiani de ea magnā
festiuitatem facient ⁊ leticiam cātantes in mis
sa.Gaudeam⁹ oēs in dn̄o.⁊c.Et ideo dicit.Sic
vt:⁊ sunt due dictiones.que tantū significant
quantū ita ꝙ.In ipso eñ versiculo hoc cōclu-
dit ꝙ tanta prodigia coruscabūt in testimoniū
innocētie sue ⁊ ad illius defensionem fient tot
scripture ꝙ oēs fideles exultabunt ⁊ letabunt
de ipsius innocentissime virginis puritate.Et
hoc est qđ ait.Sic vt olm letantiū habitatio ē
in te.Oēs ergo p deuotionē habitare debem⁹
in hac sacratissima dei ciuitate. Huius eñ ci-
uitatis habitatio est optima.iiij.Reg.ij.Hec ē
ciuitas lata nimis.i. valde. Neemie. vij. Et
hec est ciuitas gloriosa.Sopho.ij. In hac ciui
tate desiderabat ipse Dauid pphera intrare
dicens ps.lix.Quis deducet me in ciuitatē mu
nitā.Sed heu qꝛ de multis indeuotis ipsi⁹ btē
virginis dici pōt illud ps.cvj. Uiam ciuitatis
habitaculi nō inuenerunt.

¶Quod beata virgo dicitur Castellum.
Assimilatio.viij.

Dominus noster Jesus xp̄s intrauit M
in duplici castello. Primo in castel-
lo hierosolimitano.i.in virgine bñ
dicta:que multis de causis dicit ca-
stellum.Primo ratiōe sue nitide vir
ginitatis.Nam castellum habet nomen casti
tatis.⁊ dicitur castellū.i.castum illiū.vt dicit
glo.super illud Lu.x.Intrauit Jesus in quod-
dam castellum.Tale autē castellum fuit ipsa
bñdicta virgo que fuit ⁊ est nitide castitatis.⁊
purissime virginitatis illiū.Cui dicitur Can.
vij.Uenter tuus sicut aceruus tritici vallatus
liliis.Secundo dicitur castellum ratione hu-
militatis.Nam castellum dicitur diminutiue
de castro.Per castellum igitur significatur ip-
sius humilitas.que cū ipsa maxima esset.et su-
per oēs alios supereminens.tñ de se paruipen
debat.Sciebat nāq̄ ꝙ humilib⁹ deus dat gra
tiam.⁊ superbis resistit.Jaco.iiij.Unde de hac
humilitatis sue gratiositate ipsa ait vt cantit
ecclesia.Cum essem paruula placui altissimo.
⁊ Luc.j.Respexit humilitatē ancille sue. Ter
tio dr castellū ratione sublimitatis. Nā castel
lū dr quasi alta casa.quia alijs casis superemi
net.Ipsa vo fuit alta casa tripliciter.Primo ex
situ.qꝛ eius status est super omnē statum pu-
re creature.quod vtiq̄ figuratū fuit per archā
Noe.quam aque eleuauerunt in sublime.Ge
ne.vij.vbi dicit ꝙ arca eleuata est sup aquas.
ipsa enim virgo super omnem purā creaturā
⁊ super omnes populos est sublimata. Nam
creature seu populi appellantur aque secūdū

Alexādrū de ales super ps. Aut pp̄ter suggestionem propaginis iuxta illud Eccle.j. Generatio preterit et generatio aduenit. sicut et flumina exeunt a mari et ad ipsum reuertūtur et continue fluunt. Et ideo etiam dicuntur aque propter motum quia sicut aque sunt in continuo motu. ita etiam natura humana. vñ Ouidius.xv.metamor. ait. Cūcta fluūt omnisq; vagans formatur imago. Non secus ac flumen. nec eñ consistere flumen. Nec leuis hora potest etc. Et ideo dicit Job.xiiij. Homo natus de muliere breui viuens tempore repletur multis miserijs. Qui quasi flos egreditur et conterit: et fugit velut vmbra. et nunq̄ in eodē statu permanet. De quo etiam tangitur in.l.ij.§.sed quia diuine.C.de vete.iu. enu. et in §. aut.in aut.de nō alie.aut per.eccle. et in §. hec dicentes. in aut. vt oēs obedi.iu. De angelis quoq; dicit Job.iiij. Qui seruiūt nō sunt stabiles scz p naturam. Ite populi dicuntur aque propter vilitatem elementi quia aqua vilis et q̄si pro nihilo reputat. Et similiter creatura in cōparatione creatoris. iuxta illud Esa.xl. Gētes quasi stilla situle et quasi momentū stare reputate sunt. Vñ oēs dicere possunt illud Sap.ij. Ex nihilo nati sumus.i.creati. Item dicuntur aque propter pfunditatem iuxta illud Hiere.xvij. Prauū est cor hominis et iscrutabile. quis cognoscet illud? q̄si dicat. nullus nisi solus de⁹. Scd'o beata virgo dicitur castellum quasi alta casa ex alto edificio virtutū. quia in alto cacumine virtutū sublimata est. In ipsa eñ cōpletum fuit illud Luce.xxiiij. Induamini virtute ex alto. vñ dicere potest illud Eccli.li. Manus meas extendi in altum. Tertio dicitur castellum.i.casa alta ex dignitate fabricatoris. quia architector huius castelli fuit ipse deus q̄ fundauit ipsam beatam virginem vt dicitur psalmo.xlvij. et.lxxxvi. Quia enim ipse est altissim⁹ voluit istud castellum altum fabricare vt in illo posset habitare iuxta illud ps.cxij. Quis sicut dominus deus noster qui in altis habitat. Voluit itaq; saluator noster ab ista casa alta et ab hoc castello altissimo trahere originem secundum carnem. iuxta illud Luce.j. Visitauit nos oriens ex alto. Non enim solum intelligitur de ortu eterno quoad diuinitatem: sed etiā de temporali quoad humanitatem. Quarto principaliter virgo gloriosa dicitur castellum ratione dominationis. Nam christus non intrauit in omne castellum. sed textus euangelicus testatur ipsuz intrasse in quoddam speciale castellum quod denominatur Bethania. de quo habetur Johannes.xj. Interpretatur autem Bethania obedientia seu domus obedientie. per quam virgo gloriosa significatur. Naz ipsa se obtulit promptam et obtemperantez diuine voluntati in incarnatione diuini verbi respondens angelo. Ecce ancilla dñi etc. Quinto principaliter dicitur castellum ratione expugnationis. Nam filius dei venit in Mariā vt assumeret arma humanitatis quib⁹ armis indutus nouem mensibus in ipsa virgine occulte permansit. vt sic expugnaret inimicū humani generis. et ex illo castello secrete amicis suis adiutoriū preberet. Et in hoc ipsa virgo figurata fuit.j.Regū.iiij. vbi dr q̄ philistini.i. demones cognoscentes q̄ arca dei.i. Maria de qua dicitur ps.cxxxj. Surge domine in requiem tuā: tu et arca sanctificationis tue. Venit in castra timuerūt dicētes. Venit de⁹ in castris. et ingemuerunt. O quot liberati sunt ab inimicis et a manibus demonū per protectionē istius castri scz Marie. Et quot amici habuerūt presidiū in tribulationib⁹. in infirmitatibus tempestatib⁹. persecutionibus necessitatib⁹. etc. Nā Maria facta est adiutoriū et refugiū peregrinātiū tanq̄ castellum in deserto. Et ideo ecclesia hoc cōsiderans ei canit. Sub tuū presidiū confugimus sancta dei genitrix etc. In hoc ergo castello castitate decorato humilitate munito excellentia sublimato. obedientia ditato. munitione repleto.i. in virgine bñdicta intrauit Jesus.i. saluator noster. vt omnib⁹ presidiū faceret. et nos ab inimicis protegeret ac liberaret. Qr vero castellū est locus q̄ vice ciuitatis regitur: vt notat.ff.de leg.j.l.si heres.§.victis. et de leg.ij.l.ticia.§.fi. et.C.de fundis limitofis.l.ij. et de offi.pre.pro.afri.et.l.in noie dñi.§. interea. et per Archidia.in.c.statutum.§.ij.in verbo ciuitatibus. de rescriptis.lib.vj. Ideo post assimilationem ciuitatis posui immediate assimilationem castelli. Si autē accipiatur castelluz pro receptaculo ad aquam suscipiendam. vt.ff.de aqua quoti. et esti.l.j.§.antepenul. et no.ff.de serui.vrb.pred.l.fistulam in prin. et de acti.empti.l.fundi.§.fina. Etiam ipsa benedicta virgo conuenientissime dicitur fuisse hoc castellū qr fuit receptaculum olim aquarum.i. gratiarum diuinarum. Q

Secūdo principaliter. dico q̄ Jesus intrauit i alto castello. scz babylonico.i. i mūdo. Nā h̄ mūdus recte appellat castellū babyloniū.i. cōfusionis: cōtrariū castello hierosolymitano.i. diuine visiōis. Et dr castellū assassinorum et deo rebellantiū. maxime propter septē pessimas cōditiones quas habet. de quibus dicā in.xj.parte principali huius operis sermone.ij.par.j. In hoc ergo rebelle castellum.idest in mundum intrauit filius virginis. Joh.j. Intrauit si quidē vt ipsum eterno patri suo subiugaret. et iste introitus factus est i vtero virginali. In quo castello ipsa bñdicta virgo eum recipiens figurata est per Martham. vt diffusius dicam loco supradicto. Nam illa mulier que in suo castello recepit dominū suū

Marthe, vt hr Luc.x. Que hebraice interpretatur prouocans. qd optime cogruit bte virgini. Nulle enim preces patriarcharu. nulla quoq oracula prophetarum. nulle insuper voces seu desideria sanctoru patru puocare vnq deuz valuerut in castello huius mundi intraret pro salute humana. Sed humilis virgo eu prouocauit & induxit. Et ideo angelus ei dixit. Inuenisti gratiam apud deu. Lu.j. Unde ipsa recte dicere potest illud qd scriptu est. j. Reg. j. Ego sum illa mulier que steti cora te. orans dnm p puero isto. Orauit & dedit mihi dns petitionez meā quaz postulaui. Ipsa &q benedicta virgo continue prouocat deum ad misericordiam su per peccatores. Unde de sermone eius cum filio suo potest dici illud Judith. viij. Iste est sermo qui misericordiā prouocat. Prouocat & peccatores ad penitentiā. iuxta illud Thren. ij. vt te ad penitentiam prouocarent. Itē bonos prouocat ad bene operandū. Unde de ipsa potest dici illud Deutero. xxxij. Sicut aquila prouocans advolandū pullos suos. Scdo figuratur per Marthā qr Martha syriace interpretatur dominans. Ipsa vero benedicta virgo facta est domina vniuersi. Et maledictionē mulierū in benedictionem cōuertit. Unde dixit ei angelus Luce. j. Benedicta tu in mulieribus. Item earū subiectionē in dominiū pmutauit. qr ipsa facta est regina angelorum & hominum. Unde i ea verificatū est illd. ij. Esdre. iiij. Oportet nos scire qr mulieres viris dominantur. Tertio figurat p Marthā que latine interpretat martē tenēs q dicebat deus belli. Ipsa enim gloriosa virgo tenuit ligauit & pculcauit martē. i. diabolū inimicū humani generis. sicut p dictuz fuerat Gen. iij. Itē Judith. iiij. vbi dicitur. In manu mulieris tradetur Syzara. Ipsa igit virgo benedicta sola meruit recipere dei filiū in vtero suo: Quia de ipsa dici potest illd Judith. xj. Non est inuēta talis mulier super terrā in aspectu in pulchritudine & i sensu verborum. Per ipsam igit saluatorq nr venit i castellū mūdi. vt supbiā rebelliātiū hūiliaret. & duritiē obstinatorū mollificaret. & i mūdiciā ad mūdiciā reduceret. & isti portas mie apiret. ac a vitijs abstinere doceret. & ad primi dilectionē induceret. & ad diuinū timorē & amorē hoies puocaret. Cui benedicto saluatori nostro simul cū pijssima matre suā sit infinita gloria per eterna secula seculorum. Amen.

¶ Incipit decima pars huius sermonarij qd Mariale appellatur. In qua tractatur de cpassione beate virginis. s. gaudij & merorie & particulari ac proprio noie a digniori parte exultatio matris dei nuncupatur.

¶ De cpassione pijssime virginis et de planctu eius. Sermo. j. A

Dies tribulationis et angustie dies hec. Eso. xxxvij. Omnes dies hebdomade sancta mr ecclesia sic dispēsat. q dnicū diez scitissime trinitati. diez lune defunctis diē martis martyribus & sanctis omnibus: licet aliqui dicāt q peccatoribus. diē vero mercurij angelis. diem Jouis spūsctō. diē veneris passiōi xpi. diē aūt sabbati beate virgini Marie dedicauit. Istū autē diē ipsi bndicte matri dei mulieris ex causis appropriauit. Prio ratione redemtionis. Sicut enim in die sabbati deus requieuit ab ol ope qd patrarat. Gen. ij. ita xps in trās btissime vgis vteru requieuit i ea. Nā ipsi sctissimi nullo sctōrū inuenit plenā requiem nisi i xpo & btā vgine: qr i olbus alijs sctis saitē habuit repugnantiā peccati originalis vel venialis sed in christo & matre eius nullā repugnātiā inuenit & iō in eis perfecte quieuit. Et hoc figuratum fuit Gen. viij. vbi dr q columba de arca emissa nō inuenit vbi requiesceret pes eius. sed reuersa est in arcam. Et similiter spiritussctūs nō inuenit in diluuio pctōrū requiē nisi in maria. Si ergo dies quo deus cessauit a creatione rerum tēporaliuz sanctificatus est qr summus opifex deus suā operationē cōpleuit in eo. Cum opus recreationis sit maius opere creatiōis. qr in recreatione deus hō factus est. iuxta illud Jo. j. Uerbū caro factum est. profecto etiam & multo magis debuit vnus dies hebdomade deputari ad recolendū hoc mysterium requietionis christi in vtero virginali ad honorem ipsius virginis. Et qr sabbato iste benedictus Jesus quasi ab olbus operibus vacans cōpleta humana redēptione & recreatione in sepulcro. vt infra dicet requieuit. Ipsa qr sabbatū interpretat requies. cōuenienter talis dies deputatus est ad honorē ipsius matris dei. de qua ipse inqt Ps. cxxxj. Hec requies mea in seculum seculi. Hic habitabo quoniā elegi eam. Secundo hoc factum est ratione benedictionis. quia sicut ipsa dies sabbati fuit a deo bndicta. Gen. ij. ita & beatissima vgo fuit a deo pre olbus bndicta. Unde illi dixit angelus ex parte dei Lu. j. Bndicta tu in mulieribus. Pater enim eternus benedixit eā accipiendo in sponsam. filius in matrem et spiritussanctus in suum sacrariū. Angelus quoq nō solū in psona dei. sed etiā ex pte olm angelorum & cunctarum creaturarum eā benedixit Et iō super illa verba Luc j. Beatā me dicent oēs gnatiōes. ait gl. Nō solū create sz etiā icreate. Tertio hoc factū ē. qr sicut sabbatū est mediū iter diē gaudiosuz s. dnicū diē. & diē dolorosuz. s. feriā sextā. ita ipsa vgo est mediatrix iter deū & hominez. Quarto ratione sepelitiōis. qr per totam diem sabbati corpus dni in sepul-

ero sepultuz iacuit. die eñ veneris in sero beatissima virgo suo bñdicto filio vt infra. videbitur cū immēso dolore ⁊ lachrymis sepulturam impēdit: et qñ illud sacratissimum corpus perfecte in sepulcro reconditū fuit. iā inceperat nox sabbati. licet initiū sepulture incepisset in fine ipsi⁹ diei sexte. Et sic ad memoriā istarum exequiarū ad eius honorē sabbatuz fuit dedicatū. qr sicut corpus filij sui illa die fuit in tumulo clausum: ita cor virginis fuit dolore conclusum. B

Quinto hoc fuit institutum rōne derelictiōis. Nā fides xpī ab oībus discipl'is derelicta est. ⁊ hoc die in ipā sola virgine psistit. que domi remāsit expectans resurrectionē filij. Sed qdā arguūt q etiā alij habuerint fidē tali die. Nā Johānes etiā ipse secut⁹ est christū ad crucē: ⁊ ibi manebat cū ipsa virgine. Jo. xix. Itē creditur interfuisse sepelitioni xpī cū ipsa virgine. Cucurrit etiā cū Petro ad monumentū dñi. vt habet Jo. xx. Item vt dicit Aug. sup Joh. Petrus qui negādo christū fuit mortuus. plorādo resurrexit ⁊ reuixit. Preterea Maria magdalena secuta est dominū cum alijs mulierib⁹ vsqz ad crucē. q̄ sācte mulieres sue sepelitioni īterfuerūt atqz postea vnguēta parauerūt vt vngerent corpus iesu. ⁊ cū ipsis vnguētis preterūt ad monumentuz. vt habet Matth. xxviij. Mar. viii. Luce. xxiiij. ⁊ Jo. xx. ⁊ consequēter videt habuisse fidē. Quib⁹ respōdetur q i sola virgine remāsit pfecta fides in passione xpī. Unde sup illa verba Jo. xiiij. Ut cū factū fuerit credatis. ait glo. In apl'is nulla fides remāsit in passione dñi. ⁊ Aug. sup Jo. dicit q apl'i nō solū carnē xpī reliquerunt: sed etiā mētis fidē. ⁊ Nico. de lyra. super. iij. lentē. inqt q sabbato sancto tota fides in pectore virginis remāsit: ⁊ iō illi sabbatuz dedicatū fuit. Et hec ostēdit eccl'ia in illis trib⁹ diebus ppe pascha in matutino in qndecim candelis accēsis. que oēs extinguuntur preter vnā aliqs altiore que vsqz ad finez remanet accēsa. Iste eñ candele significāt. xi. apostolos. ⁊ quattuor marias. s. mariā magdalene. salome. alphei. ⁊ matrē domini. Oēs eñ hi erant tanqz candele. accēse per fidē. Judas eñ añ passionē xpī obscuratus ⁊ extinctus fuerat a christi fide ⁊ amore. Omnes autem iste candele extincte fuerūt in passione christi preter ipsam virginem in qua remansit lumen fidei occultum. quod postea patefactum est ad omnes suo exemplo illuminandum. Propter hoc etiam in missa sabbati pmiscetur tract⁹ cū Alleluya. i. dolor est de apostolorum incredulitate et nihilominus gaudium de Marie fide et christi resurrectione. Propter hoc etiā in eadem missa omittitur offerenda: qr apostoli non erant conuersi vt perveram fidem domino possent offerri. Ad auro

ritates autem cōtrarius respōdetur. q triplex fuit grad⁹ in negatione siue in incredulitate apostoloꝝ. Primus q oēs fugerūt. Mat. xxvj. Secundus q vigore assumpto quidā eoꝝ secuti sunt euz sicut Petrus ⁊ Johānes. sicut de Petro habetur Mat. xxvj. et Mar. xiiij. ⁊ Lu. xxij. ⁊ de eodem simul cū Johanne. Joh. xviij. Tertius gradus est q mortuo christo oēs increduli effecti sunt. sola beata virgine immobili remanēte ⁊ cōstantissima in fide. In medio autē gradu fuerunt Petrus ⁊ Johānes ⁊ mulieres pdicte. Uel dicēdum q secuti sunt euz predicti apostoli ⁊ etiam mulieres. nō q haberent veram fidem dei eius diuinitate: sed ex quadam amoris ⁊ dilectionis cordialis attractiōe: ⁊ cōpassionis affectione. O igitur magnum feminarū preconiū. vt in solo pectore femineo tota fides recōdita fuerit. Nā naturaliter natura feminea est fragilis ad resistendū mobilis ad pseuerandū. ⁊ parui iudicij ad cōsulenduz. De primo. s. de earū fragilitate habetur insti. quibus alie. li. vel nō. §. j. De instabilitate ⁊ inconstantia hr̄. xxxij. q. vij. c. q proposuisti. et in l. filia. C. de inoffi. testa. ⁊ in. c. iozus §. j. de ver. signi. ⁊ no. in. c. j. de clā. despō. ⁊. c. vl. de pa. lib. vj. ⁊. xxij. q. ij. c. mulier. ⁊ de frigidis ⁊ ma. c. vlt. De consilio autem ⁊ iudicio eaꝝ inutili vel nociuo habet in. l. iij. C. de spon. ⁊ in. l. filia. C. de inoffi. test. Hunc aūt triplicē defectū beata virgo abstulit a natura feminea que intolerātia passionis ⁊ in constantia fidei ⁊ dilectionis. ⁊ in perspicacia iudicij ⁊ actiōis quoscūqz viros incōparabiliter excessit. qd patet ex eo q discipulis pre timore mortis fugiētib⁹ ⁊ in fide vacillantib⁹ ipsa incōcussa stetit: ⁊ constātissima pseuerauit. ⁊ in omni casu semp melius elegit. qd patet ex eo q salutē humani gn̄is magis secundū rōnem voluit qz filij sui ab acerbissima pena liberationē. Potiusqz voluit eū pati asperimā passionē qz humanū gen⁹ eternā damnationē. vt in presenti sermone videbitur. Unā Anselmus in quodā sermone ait. Debet ergo maria merito laudari. qr ipsa est dom⁹ firma. quā nec flumina nec venti nec ymbres. i. varia genera passionū xpī q̄ irruerūt in eam subuertere potuerunt a fide subuersis oībus alijs qui ipz purū hoīem crediderūt cū tot ⁊ tanta tā alacriter pateret. Et Augu. inqt. O beata Maria qs tibi valeat iura grāꝝ ⁊ laudū pconia ipēdere q̄ tuo singulari merito mundo succurristi perdito? Quas tibi laudes fragilitas humani generis persoluet. que tuo singulari cōmercio recuperandi aditum inuenit. Sexto deputatū est ei sabbatum ratione passionis. Passio enī sanctorum eo ipso die consecrari solet quo mortem pro christo suscipiunt. Et ideo equissimū est vt illa dies virgini dedicetur quo pro christo eius filio dilecto est passa. Sed die veneris

sancta et die sabbati passio ipsius virginis perdurauit q̃ illi duo dies deberent eidem virgini dedicari. Uerũ qr ecclesia diem veneris passioni filij dedicauit. saltẽ diem sabbati sue matris martyrio & passioni debuit dedicare. in quo indicibili cruciatu afflicta fuit. & etiam filialis passionis gladius pertransiuit vt p̃dixerat ei sanctus Symeõ. Lu.ij. Unde ipsa dicere poterat verba thematis nostri. Sup quibus tres cõsiderationes faciemus.
Prima dicet̃ veritatis.
Secunda casualitatis.
Tertia vero & vltima multiplicitatis.
¶ Pars prima huius sermonis que dicitur veritatis. C

Uerũ p expeditione huius partis queritur vtrũ virgo tot & tãtos dolores habuerit ex compassione filij tantumq; fleuerit sicut de ea scribitur & predicatur. Et r̃ndent quidã non bene intelligentes scripturas. nec pietatẽ virginis cõsiderãtes. sz de suo capite legem facient & q̃ b. ipsima virgo nõ fleuit in morte filij nec etiã doluit. Quam erroneã opinionẽ suã conant̃ palliare trib⁹ fundamentis. Et primo dicũt q ipsa benedicta virgo nõ erat sicut reliq̃ femine ad lachrymas pna sed erat sapiẽs & in oibus cõformis voluntati dei. Unde qr sciebat q deus ordinauerat filiũ suũ debere mori pro salute gñis humani. non dolebat ẽm eos nec dolorem exterius ostendebat: ne a voluntate diuina discordare videret̃. Scdõ dicũt q ipsa sacratissima vgo fuit plena charitate. pp̃ter qd comparatur soli relucenti. iuxta illud. ps. xviij. In sole posuit tabernaculum suũ. Quapropter ex charitate liberationẽ hũani gñis multũ desiderabat. Sed nõ ignorabat hãc liberationem p mortẽ filij sui debere fieri. ergo ẽm eos nõ dolebat. sed de morte ipsius filij exultabat. Tertio quia sciebat mortẽ filij sui cito transiturã. & post triduũ filiũ suũ de morte ad vitã gloriosã resurrecturum & postea in celum quadragesima die ascẽsurũ. & indicibilẽ gloriam pp̃ter tolerationem mortis cõsecuturum. Uñ istis p̃sideratis potius debuit ẽz eos gaudere q̃ flere. & ad mortẽ incitare filiũ suũ sicut mater machabeo℞ hortabat̃ ad tolerandam passionẽ filios suos. de qua dr̃. ij. Mach. vij. Supra modũ aũt mr̃ admirabilis & bono℞ memoria digna q̃ pereuntes septem filios sub vnius diei tp̃e cõspiciens bono animo ferebat pp̃ter spem quam in deũ habebat Et singulos eo℞ hortabat̃ voce p̃tria fortiter repleta sapiẽtia. & femineę cogitationi masculinũ animum inferens &c. Sed iste r̃ones sunt friuole. vane erronee & nulle. Immo si quis eas pertinaciter tenere vellet vt aliqui dicunt hereticus putaretur. Quod secundum sanctũ Bonauẽ. in. iij. dist. xvij. arti. j. q. j. eiusdem rationibus posset pbari xp̃m veraciter nõ habuisse passionis dolorem. et sic euacuaretur tota nostra redemptio. Nam et christus fuit sapientissimus: et predicta omnia cognouit: & cum voluntate diuina quoad humanitatem se per omnia cõformare voluit Et tamẽ verissime in sensualitate sua doluit. Dico igitur secundum sententiam beati Tho. vbi. s. & Scoti in ea. distin. q. ij. q contingit acerbitatem doloris esse in sensualitate vel in ratione. Fuerunt ergo predicta conseruata in parte rõnali ipsius virginis. Uñ gaudebat quoad ipsam rationem: sed per hoc nõ tollitur quin christus & virgo sint passi in parte sensuali secundum predictos doctores. Habuit ergo virgo benedicta p̃dictas cõsiderationes in ratione conseruãtes ipsam in vera paciẽtia. & cõformantes eã diuine volũtati ẽm rationẽ. Et inquãtũ ipsa cõsiderauit fructum passionis filialis. s. redẽptionem humani generis: contẽta erat ẽm rationẽ q potius ipse sic moreret̃ q̃ humanũ genus eternaliter periret: immo in parte superiori rõnis in qua ipsum fructũ mortis filij summe appetebat et desiderabat: et tã summe gaudebat: qr charitate plena. Sz in parte inferiori & sensuali summe dolebat in corpore & aĩa ex cõpassione filij sui. vt etiã dicit doctor & theologus irrefragabilis Alex. de al. in. iij. par. sum. in tracta. de cõceptiõe xp̃i. q. xvj. i r̃nsiõe scd̃i argumẽti. Unde inquit Hieronimus ad Eustochium. & Richardus de media villa in. iij. dist. xxxiij. arti. vij. q. iij. q lz ipsa benedicta virgo nõ fuerit corporaliter martyrizata. tñ tanta pena & anxietas eam cruciauit tẽpore passionis filij sui. q fuit plus q̃ martyr. Et hoc prenuuciatum fuerat Joel. ij. vbi dicitur. Sol vertet̃ in tenebras & luna in sanguinem. Sol eñ. i. christus qui est sol iusticie versus est in tenebras per mortẽ. & luna. i. virgo Maria versa est in sanguinẽ per cõpassionẽ. Tanto eñ grauius passa est ipsa gloriosa virgo q̃ alij martyres quãto suum martyrium fuit anime & sp̃us. Aliorum vero martyrium fuit corporale. Ipsorum eñ martyrum corpora pertransiuit gladius materialis beatissime autem & p̃jssime virginis animam pertrãsiuit gladius compassionis. Unde quanto anima est nobilior corpore. e. si solite. de malo ritate & obediẽtia. & c. si habes. xxiiij. q. iij. Tãto eius martyrium fuit acerbius: quia gladi⁹ penetrans nobiliusẽt delicatius subiectũ maiorem causat dolorem q̃ si penetraret subiectũ minus nobile et delicatum. Et confirmat Nico. de lyra. super. iiij. sententiarum predictam conclusionem dicens q beata virgo sustinuit in passione christi maius martyriũ q̃ aliquis martyr. Et mouetur hac ratione. Quia dolor passionis oritur a lesiõe carnis cum perceptio

ne sensus. et redundat in animam. Dolor vero compassionis oritur et incipit in anima. et redundat in sensum et carnem. Quanto igitur anima est potentior et magis dominans super carnem.

Et caro delicatior et magis subiecta anime tanto fit maior redundantia. Et maior dolor est qui incipit ab anima quam ille qui incipit a carne. Quia igitur ita erat in gloriosa virgine ergo maior dolor fuit compassionis in ipsa quam dolor passionis qui est ex parte nature corruptibilis. hec ille Et alexander de ales super iii. lxxxviii. eandem veritatem affirmat allegans Hiero. sic dicentem. Beata dei genitrix in ea parte passa est que impassibilis habetur. et ideo vt ita fatear. quia spiritualiter et atrocius passa est gladio passionis: plus quam martyr fuit. Et Bernar. beatam virginem alloquens ait. Cum impius crudeli lancea filii tui latus aperuit. ipsius anima ibi non erat: sed tua plane auelli non poterat. Tuam ergo animam pertransiuit vis doloris vt te non immerito plus quam martyrem predicemus.

D

SI quis autem querat quare ipsa benedicta virgo in tantis doloribus non est mortua. Respondetur quod singulari dei priuilegio fuit preseruata: vt fides christiana in ea conseruaretur. Item multis aliis ex causis propter quas deus noluit eam mori cum filio. nec ascendere cum eo in celum. sed dimisit eam in hoc mundo per multos annos post ascensionem filii ad celum. De quibus dicemus in. xi. parte huius operis sermone. i. parte. iii. Alia quoque ratione probari potest beatam virginem multum doluisse in passione filii. maxime fundamento topico quod ponit phs. ii. Topicorum. dicens. Si de quo minus ergo et de quo magis Sed beatissima virgo doluit quando non habuit tantam causam doloris scilicet quando perdidit filium suum in hierusalem cum remansisset in templo. Unde cum postea repertisset eum: dixit illi vt habetur Lu. ii. Pater tuus et ego dolentes querebamus te. Et tamen vt inquit Origenes. non credebat filium suum esse captum aut mortuum sed dubitabat sibi factum fuisse aliquid quod ei displicuisset. et ideo ipsum ascendisse in celum. Quanto igitur magis credenda est doluisse tempore passionis eius. Idem quoque probatur per illam regulam quam ponit Bernardus in epistola ad canonicos Lugdunenses dicens. Quod paucis mortalium est concessum. non est credendum beate virgini fuisse denegatum Immo ipsa benedicta virgo habuit omnes gratias et omnia priuilegia que fuerunt in aliis sanctis Si igitur alicui mortalium concessa est gratia dolendi de passione filii dei et ei compati profecto excellentius est collata sue matri. Sed beatus Johannes de alverna ordinis nostri tantam gratiam habuit quod dum videbat christum in cruce lachrymas continere non valebat. Similiter beatus frater Jacoponus de tuderto etiam ipse ordinis nostri. audiens legi euangelium passionis christi. non solum lachrymas emittebat. sed etiam suspiriis et magnis clamoribus non poterat abstinere. Unde propter hoc exiens de ecclesia currebat ad cellam vt ibi amarissime defleret passionem christi. Seraphicus quoque Franciscus ex abundantia lachrymarum ex dolore passionis domini emissarum. cecitatem oculorum incurrit. Si igitur isti solum imaginem seu similitudinem crucifixi aspicientes vel passionem eius nominari audientes. seu eam meditantes iam preteritam. tantum dolebant et amarissime flebant: quid facere debebat pia mater eius ipsum filium suum in cruce positum et cruciatum. occisumque intuendo? Nunquid ipsa minorem habuit amorem et compassionem filio suo quam extranei? O crudelitas maxima eorum qui negant pietatem et compassionem virginis benedicte. Quid dicam de illo qui in sermonario cuiusdam sancti qui predicabat egregie de doloribus virginis. interseruit opinionem hanc erroneam cum allegationibus nonnullis et eidem sancto attribuit? O obstinata malicia et durissima ceruicositas. Certe sic vere concludam. Impugnator compassionis matris dei. Aduersarius innocentie et puritatis eius. Derisor seu detestator euangelice paupertatis. Destructor et infectator operum pietatis. Inimicus gloriosi nominis iesu: et persecutor preciosissimi sanguinis domini nostri Jesu christi. quid est aliud quam precursor antichristi et corruptor christiane deuotionis et fidei? O peruersa rabies. Nam adhuc non sunt quinquaginta anni quod in quadam ciuitate lombardie dum quidam predicator de planctu virginis populo predicasset: quidam compassionis et pietatis eius aduersarii ipsum predicatorem quasi hereticum demonstrare conati sunt: sed tamen in disputatione remanserunt confusi. Si quis autem contra me insurgere temerarie ausus fuerit: quia pietatem matris dei predicem. spero verificabitur visio illius deuoti versificatoris qui metrico sermone vulgari ait.

Jo vidi vn coruo viato a lo macello molto terribil.
Il becho isanguinato longo e acuto a modo de coltello.
Contra il columbo leuar infuriato
Ma di que molto fui marauegliato.
Da poi vidi el mansueto vcello.
Da capo a pedi molto ben armato.
Quello animale bruto nigro e fello.
Soto li soi pedi hauer gitato.
Unde il precone de le mal nouelle.
Da lui essendo tuto spizzigato
Hebe di gratia de saluar la pelle.

Et se partite tuto vergognato. Sz reuertēdo ad ꝓpositū nostrū: dicit Damascenus sup Lucā. Dolores quos virgo effugit pariēs: hos in passione christi sustinuit. Et Bern. inquit. Fugientib⁹ apostolis in faciem filij se opposuerat mater. ac gladio doloris ei⁹ anime infixo: vulnerabatur spiritu et cruciabat affectu. Et qđ in carne xp̄i agebāt claui et lācea. hoc in eius mēte faciebat compassio naturalis et affectionis materne angustia. De lachrymis etiā ipsius virginis loquens Anselmus in quodam sermone ait. O domina quos fōtes lachrymarū dicaz erupisse de pudicissimis oculis tuis. cū attēderes vnicū filiū tuū innocētē coram te flagellari. ligari. mactari. et carnem de carne tua ab impijs crudeliter dissecari? Magister quoq; Jacobus de voragine ordinis predicatoꝝ in sermone de planctu beate virginis: ait Maria stabat iuxta crucez lachrymis plena et doloribus immersa. Et in eodē sermone allegat predictā autoritatem beati Anselmi. Idē quoq; doctor in opere suo de beata ꝟgine qđ incipit. Cogitaui dies antiquos. i ꝟbo mare dicit ꝙ mater dei appellat maria a mari quasi amaꝝ mare quia sicut in mari est amaritudo aquarū: ita in ip̄a fuit amaritudo doloꝝ i passione filij Et ibidē etiā dicit ꝙ dolor ipsius virginis q̄ causabat ex filij sui passione fuit magnus triplr. scz intēsiue. qr vsq; ad aīaz penetrauit. Luc. ij. Tuam ipsius aīam ꝛc. Fuit magnus extēsiue. qr ꝑ dies quattuor cōtinuos se extēdit. Nā incepit ei⁹ dolor feria quarta. qr tūc mors xp̄i fuit tractata et firmata. et cōtinuatus fuit in q̄nta feria. qr tunc in sero fuit capt⁹ collaphizatus et illusus. Cōtinuat⁹ etiam fuit vsq; in feriā sextā. qr tūc filius ei⁹ fuit crucifixus. Item vsq; ad diē sabbati. qr tūc in sepulchro fuit clausus. Fuit quoq; magn⁹ ostēsiue. qr dolorē suū ostēdebat et manifestabat singultu cordis. abūdantia lachrymaꝝ. vocis clamorose conquestione. pectoris tōsione. et manuuz allisione. hec ille. Que ego fideliter extraxi ad literaz in libro antiquo et in mēbranis scripto. Et idō nos de btā ꝟgine lachrymāte amarissime in nocte passionis filij sui benedicti dicere possum⁹ illđ Treñ. j. Facta est quasi vidua domina gētiū. Plorās plorauit in nocte et lachryme eius in maxillis ei⁹. nō est q̄ consoletur eā ex omnibus charis eius. Itē pijssime virgini dicere possum⁹ illud Threñ. ij. Cui comparabo te. vel cui assimilabo te filia hierl'm. cui adequabo te. et ꝯsolabor te ꝟgo filia syō? Magna est velut mare contritio tua. Quis medebitur tui? Deduc quasi torrētē lachrymas. et ꝑ diem ac noctem non des requiē tibi neq; taceat pupilla oculi tui. Ipsa virgo respondere potest illud Threñ. j. Submersum est cor meum in memetipsa: quoniā amaritudine plena sum. F

PRedictus etiam magister Jacobus de voragine in predicto ꝟmone de planctu ꝟginis in exordio inq̄t. Tanta est pietas hui⁹ virginis matris non solum erga filium naturalem. iuxta cuius crucem stabat Lu. xix. Sed et erga filios suos adoptiuos tanta facultas impetrandi quod velit apud deum patrem vt sermocinantes quiq; nutrices populoruz non aliūde confidant lac doctrine per eos ꝓpinandum nisi meritis ei⁹ et precibus procuratum. Ad quod efficiendum cythara dulcissone salutationis ad eam vtuntur. Sed consuetudo ecclesie cum de passione filij eius iesu est sermo. predicanti dicere videtur illud quod Helise⁹ propheta ait Gyezi discipulo suo de sunamite mortem vnigeniti sui deplorante. iiij. Regū. iiij. scilicet Dimitte eam. anima enim eius in amaritudine est. quasi diceret. Nō salutes eā. nam cythara illa angelice salutationis in luctum versa apparet. Naz quomodo aue ei dices. ab a quod est sine. et ve deriuatum que doloribus plena est. vt dicere valeat illud Michee. Ve anime mee. quia defecit timoratus a terra fili⁹ me⁹ quē impleuit spirit⁹ timoris dñi. mariā abrenūcupare nō possum⁹ ꝑut dña vl' illuminatrix iterpretat. cū satis obscura q̄si luna eclypsata inueniatur. Nolite ergo vocare me Noemi. i. pulchram sed vocate me mariā. i. amaram. qr amaritudine repleuit me dominus. dicere potest cuz illa Noemi que de felicitate ad īfortuniū ꝑuenerat Ruth. j. Nā nō grā plena: sz vacua īdicor hodie Flecto enī genua mea ad patrem domini mei iesu vt misereatur filij communis. et me non audit. Deprecor ipsum filium vt suis verbis mellifluis me consoletur et mihi nō loquitur nisi illud. Ecce fi.tus tuus. Quod verbum vt gladius pertrāsiuit animam meam. cum pro magistro et filio mihi datur discipul⁹. Judeis supplicoui amodo compatiantur filio meo. et ipsi cōtumelias et subsannationes adiungunt. Mortem inuoco vt post filium superstes non remaneaz et fugit a me. Juxta crucem sita ad ipsam clamo. Flecte ramos arbor alta. tensa laxa viscera. vt deosculer filium meum. et rigida ac immobilis ꝑseuerat. Dominus tecum. vtiq; in me vsq; nunc dominus filius fuit mecum. me cōfortans. me reficiens. et ego secum ipsum sequēs verba eius dulciora super mel et fauū audiēs et miracula eius videns. et gloriā dei ex ei⁹ operibus magnificari prospiciēs. Nūc aūt me reliquid animam ex corpore egredientem patri recommendans. Benedictam me in mulieribus angelus dixit q̄ nūc īfelicior cūctis mulieribus inuenior. Nā q̄ mater vnq; fuit que in ꝑsentia filij constituta angustijs afflictionibus circundari non valuerit vel in aliquo refrigerium illi prestare. Audi eum ad mortē vsq;

milētem ex maximis:penis.⁊ nec potum aque frigide porrigere ei valeo.sed video spōgiam aceto plenam ⁊ felle ad os ei⁹ apponi. Et si felix fui ⁊ benedicta in mulierib⁹ in partu eius nō sentiēs dolorē.nūc mihi video reseruatos ⁊ adductos cruciat⁹ q̄m nulla mater tm̄ dolorē vnq̄ꝫ sensit in partu filij sicut nūc ego in passione christi.Sꝫ nec martyr aliq̄s vel aliq̄ in suis varijs cruciatib⁹ vnq̄ꝫ tātā penā ptulit.vt nūc ego.Est ne bñdict⁹ fructus vētris mei Jesus cui oēs maledicūt iudei ⁊ gētiles Un⁹ eū appellat malefactorē.alius seditiosuꝫ.alter blasphematorē. multi ambitiosuꝫ.⁊ regnū vsurpare volētē.reliqui mēdacē.aut seductoreꝫ..vt vermis ⁊ nō hō opprobriū hoim ⁊ abiectio plebis est effect⁹ q2 ⁊ ꝓm legē maledict⁹ oīs q̄ pēdet in ligno.s.infamis.Ex quo ergo i luctū cōuersa appet cythara illa angelice salutatiōis. dimitte eā nec salutes.sed nihilominus cū ea iuxta crucē maneas.ipsaꝫ meditādo.ipaꝫ adorādo.ipaꝫ salutādo ⁊ ei⁹ auxiliū iplorādo. hec magr̄ Jac.vbi.s̄.Cuius verba sunt verissima Et ego experientia teste ꝓbani.Nam cū q̄dā die veneris sancti haberē pplo p̄dicare de passiōe dn̄i nr̄i iesu xp̄i:vellēq̄ꝫ ex more beate virginis auxiliū iplorare.Apparuit mihi nō visione imaginaria.sed in forma visibili corporalibus oculis q̄dā vestit⁹ more ꝓphetico indutus nigris vestib⁹.barbā habēs canā vsq̄ꝫ ad cingulū q̄ videbat̄ Hieremias ꝓpheta.⁊ intelligēs desideriū meū interpellandi sacratissimā ꝟginē.dixit mihi hec ꝟba.O fiol mio d nō molestare la piatosa virgene maria. Adimādarli aiuto nō andare p che e piena de melāconia. Bagnata de lacrime tu la trouerai.Che e conpita la mia ꝓphia.Q̄n a li treni p̄nūcial. che sulduata lei rimāeria.O gl del suo fiol sara p̄uata.Da la maligna gente iniq̄ e ria.Pero essendo tāto tribulata.Piu affanaria crudelita feria.Pur se tu voi cō lei fauelare.Jo verro in tua cōpagnia.Bē che me dubito chel tuo dimandare.Accrescimēto de dolor li sia .Quib⁹ dictis videns q̄ ego volebā adire ipsaꝫ beatā virginē apꝑhendit me p manū ⁊ duxit⁹ corā imagine ipsius virginis q̄ erat viduatib⁹ vestimētis induta ac mesticia plenissima doloribusq̄ꝫ quasi deficere videbatur Ad cuius pedes ego primus prostrat⁹ dixi Perche vi vedo o ꝟgene maria.Tuta afflicta e piena de dolore.Sono venuto a farue compagnia. Et esser participe del vostre grā merore.Cō voi i fino al monte caluario.Appareciato sono de venire. E lui amara mēte lacrimare.E patir sel besogna el martirio.Ma pero che a q̄sto populo mio.Uorebe fidelmēte recitare la passion del vostro caro fiol.E tute le force me sentomāchare.Pero col cor ve p̄go o mr̄e pia Che vn pocho me voliati adiutare.Chelēza gl vostro ag

iuto:non poria.De si mirabi cosa p̄dicare. Tūc illa alta suspiria ⁊ gemitus emittēs. Tandeꝫ visa est mihi in hec verba rn̄disse.Ex quo non possum hodie pro liberatione filij mei gratiā inuenire.quomodo possuꝫ tibi succurrere .Ubi est discretio tua:vbi est prudētia.vbi est sapiētia tua qui deberes mihi compati ⁊ condolere per me vis gratiam inuenire. Noli noli in auribus huius infelicissime matris hodie salutationem angelicam personare.que tali die mihi in amaritudine tota est conuersa. Non igitur mihi dicas aue.i.sine vhe. Sum enim tota plena doloribus propter passionem filij mei.Unde vere dicere possum illud Thren̄.j. Posuit me scilicet mors filij mei desolatam.tota die merore confectam.Et illō Job.xxx .Uersa est in luctum cythara mea.et organuꝫ meū in vocem flentium.Ne dicas mihi maria.i.illuminata.quia hodie ipsum lumine priuata.ita vt dicere possim illud Thren̄ .v.mestum factum est cor meum.ideo contenebrati sunt oculi mei. Non dicas gratia plena. Mea enim gratia consummata fuit in duodecim stellis de quibus Apoca.xij.dicitur In capite ei⁹ corona stellarum duodecim.Hodie vero possuꝫ dicere illud Thren̄.v.Cecidit corona capitis mei. Non etiam dicas dominus tecum.quem tangere non valeo.Propterea dicere possum illud quod in eodem.c.scriptum est.s. Defecit gaudium cordis mei.Non dicas Benedicta tu in mulieribus.nam hodie pre omnib⁹ mulieribus maledicor.Unde dicere valeo illud Esa.lij.Nomen meum tota die blasphematur Ne dicas:benedictus fructus vētris tui. qui ab omnibus maledicitur.accusatur:consputatur et flagellatur.Unde verificatur in eo illud quod Esa.j. scriptum est. Blasphemauerunt sanctum israel.Quapropter dicere potest i illō Thren̄.iij.Factus sum in derisum omni pplo canticum eorum tota die.hec ille. G

DE doloribus etiam virginis loquens deuotus Ubertinus de casali. lib.iiij. c.xv.inquit. Cogita quantum potes quantum fuerit in corde virginis doloruꝫ mēsura.Nulla enim ratio fuit in corde virginis non solum que minueret.sed non augmentaret huius doloris virtuteꝫ.q̄ si mens tua semper dei diminuens bona dicat q̄ non debuit tantum dolere cum sciret christum ista pati voluntarie.⁊ seipsum si vellet de morte de pena posse redimere.Sciret etiam q̄ omnes electos de infernali gehenna sua liberaret morte.et q̄ sicut dei filius tertia die debebat resurgere ⁊ ex ista morte a deo patre debebat accipere nomen super omne nomen.quo in nomine ei⁹ flecteret̄ om̄e genu.celestiū.s. terrestriū ⁊ īfernoꝝ.⁊ nō solū ipsi iesu:sꝫ etiam ꝓpter ipsum ipsimet virgini eius matri.Aduertas cař

nalis anima ꝙ hec omnia dolorē pietatis materne multipliciter augmentabant. Ex istorū etiā respectu dolorū aculeis amplius pungebatur. Ad quorum euidentiā nota duplex fore genus dolorum. Quidā manantes ex impatientia ⁊: desperatione mētis a deo. ⁊ ex condescēdētia. odij l proximū quibus anima inhyssatur in angustia ꝙ de deo vel de proximo se vindicare non potest. ⁊ ꝙ velit nolit penas oporteat sustinere ab eisdem. Isti sunt dolores infernales prophani qui solū reprobis referuant̄ nec infligūtur electis nisi inquantū ad tēpus pro suis peccatis tali inspite ciuitati iūgūtur. Absit autem talis dolor a christo ⁊ a corde materno. ⁊ ab omni eius electo. nunq̄ enim de hoc dolore vel modicū degustauit. Est aliud genus dolorum quod ex complacentia voluntatis assumit. ⁊ s̄m virtuales regulas ab eterna influētia dei in electorum mentibus mensurat. Nec istius doloris posset vnā stillā habere creatura aliqua in seipsa. Est em̄ ex spūssancti influxu agitātis mentem ad dolendum quantū dolere debet. Et sicut iste dolor est semper virtuosus: ita est semper voluntarius. Et quāto magis volūtarius tanto magis est intensus: ⁊ quanto magis est gratia in anima: tāto est magis voluntaria ad augmētandū in te omnē virtualē dolorē. Unde ⁊ dolores ineffabiles corporis Iesu a gratia vnionis sumpserunt sue immēsurabilitatis augmētū. Un̄ ⁊ ab aliquibus dr̄ ꝙ illi dolores fuerūt in corde Iesus a diuina sapientia dispēsati. Quod sic ego intelligo ꝙ diuina sapientia vidēs infinitatē culparū offensionis. vidit quantū dolorē requirebat plena ⁊ abūdans satisfactio earūdem. Et q2 nulla creatura tantā poterat in se dolorum mensurā nisi p vnionē diuini suppositi dilatare i sūmo. idō statuit holēz assumere i vnitate persone et ex tali vnione illam dilatare assumptam naturam ad illius inestimabilis mēsurationis receptandam capturam. Unde omnia obiecta occurrētia aspectui mentis xp̄i nō debuerūt ei9 virtuosum dolorē diminuere sed augmētare. Tantū em̄ dolorē debuit christus assumere: ⁊ tantū sibi debuit diuina sapientia infundere: quantus sufficeret ad predicta omnia bona conquirēda ex eius passiōe. Et ideo si iste non fuissent subsecute gratie de sua morte. nunq̄ voluisset non solum tantū dolere: sed etiā nihil tolerabile assumpsisset. Quanto aūt ipse videbat vicinius resurrectionē instare tāto sciuit ꝙ tpe passionis ampliorē oportebat angustiam assumere. vt posset illorum dolorum a diuina sapientia dispositorum exigente iusticia immensurabilem mensuram adimplere. Ex quibus aliqualiter potest videri quomodo dolores christi inestimabiles fuerunt. Unde et rationes contradicentium fantasma

ta sunt errantium et ignorantium dolor im in iesu radicem ⁊ causam. Sicut ergo fuit in christo homine. sic et in ipsius reuerendissima matre quo ad illam immēsurabilē mēsurā dolorū telu supra omnē creaturā ipsūsācto influente accessu quātum status materne puritatis. dignitas participij Iesu ⁊ nature cōsortiū requirebat. Un̄ cū isti dolores sint radix oīm virtutū reducte post deriuationē peccati. nulli dubiū est ꝙ in mentes humanas infunditur sola influentia ipsūsancti. Et q2 fundamentū ⁊ radix omnis gratie ⁊ meriti est dolor cordis ⁊ corporis crucis christi iesu. ideo beatā virginē tantum repleuit in summo de christi dolorib9 quantum non potest capere omnis creatura maternali statu non erecta. Modo cogita et mensura mentem virgineam. et aliquantulū nauiga in latissimo mari oceano amaritudinis dolorum viscerum maternorum. Et cum isti dolores in amore fundentur. omnes rationes intendentes amorē intendent non dubiū pariter ⁊ dolorem. Et sicut non minus dilexit christum quia sciuit eum esse filiū dei de se naturaliter genitum ita non minus: immo inestimabiliter. plus doluit. quia vidit filium dei sic horribiliter tractari. vilificari ⁊ occidi i assumpta ⁊ de suis visceribus concepta natura. Et sicut non est minus diligendus dei filius. quia ista vidit pro nostra redemptione esse assumēda: ita sibi magis est condolendum. q2 sic amorose tam immensos pro nobis sustinuit dolores. Et sicut ipse maiores dolores assumpsit p redemptione humani generis q̄ si nullum redemisset electum ita et beata virgo Maria sibi magis condoluit: q2 ipsa videbat ꝙ dolores omnium in se portabat. Immo sicut ipse fuit omnium redemptor: ita ipsa fuit omnium genitrix. mediatrix. reconciliatrix. excusatrix: et aduocata omnium peccatorum. Et ideo cū ipsa esset aduocata mundi: tantum dolorem spiritussanctus suis infudit visceribus quantus sufficiebat omnium electorum genitrici ad excusandam ingratitudinem mundi. quia sic dura morte de sui fabrica suum expellebat autorem: qui ad ipsos eruendos de faucibus mortis de sinu patris aduenerat seruilem assumēdo naturam. Unde ipsa pro se et pro toto mundo dignum deo morienti ⁊ de se genito exhibebat lamentum. Et quanto certius sciebat seipsam per filij mortem redimi: tanto magis sibi grata suo ꝯiūgebatur dolori. Et quāto sciebat breuius esse tempus quo mors ad solū triduū debebat in membris christi includi: tanto magis satagebat sibi toto corde commori et cōsepeliri: ⁊ tanto magis vacabat dolori nullo modo volens a dolore mortis eius et participatione passionis fraudari. Et sicut ipsa sola per gratiam redemptoris ipsum redemptorem ex

uult: sic per eandem gratiam dolorem sue mētis plenissime sola participauit. electrix enim gratia que ipsam ad dignitatem maternā elegerat: totam ad compassionem morientis filij impellebat: vnde tunc mēti virginee nulla ratio occurrebat de filio nisi in ratione amaritudinis & transfigentis doloris. Et si aliqua ratio mēti carnali videatur posse occurrisse materno aspectui: sic absorbebatur ab amaritudine maternorum viscerum sicut gutta aqua dulcis ab amarissimo mari. Et sicut influxus omnium fluuiorum in mari in amaritudinē conuertūtur. sic oēs cogitatiōes mare cordis virginei in amarum lamētū absorbebat: et ideo ipsa est speculū & exemplū omnium lamentantium mortē christi: et arca & armarium dolorū corporis boni Jesu. hec Ubertinus vbi. s. Qui etiā in capitulo sequēti probat dñm nostrū Jesum christum sepius fleuisse. Primo in natiuitate sua. Unde dicere potuit illud Sapientie septimo. Primamvocem similem omnibus emisi plorans. Item fleuit in resuscitatione Lazari. Johannis vndecimo. Fleuit quoque super ciuitatem Hierusalem destruendam propter peccata inhabitantium. Luce decimonono. Dixit autem predictus doctor ibidem de christo. qui dixit. Beati qui lugent Matthei decimoquinto. Non seipsum huius beatitudinis benedictione priuauit maxime cum in eius luctu tanque in radice meriti omnium electorum luctus a diuina misericordia acceptetur. Unde in patibulo crucis abūde fleuit. Quod declarās apostolus ad Hebreos. v. dicit quod cum clamore valido et lachrymis seipsum offerens exauditus est pro sua reuerentia. Quod si lachryme sicut credendum est respondebāt clamori vocis & affectibus mētis & statu sui corporis non solum fleuerunt illi pij oculi: sed fontes fuerunt irrigui lachrymarum. Unde & omnis mēs deuota flere cupiens: hauriat ibi aquas de fontibus saluatoris. Propter hec autem non immerito edocta per spiritumsanctum sancta mater ecclesia tempore christi mortis in eius persona deplorat Caligauerunt oculi mei a fletu meo. Non est ergo admirandum si totum maternū cerebrum defluat in lachrymis. quando & corpus filij totum fluere sanguinem. & oculos eius in lachrymas quasi fōtes effluere suo doloroso contuebatur aspectu. hec ille. Erubescant ergo negantes in beata virgine non fuisse compassionem de morte filij. cum predictus doctor eiusdem libri capitulo. xiij. dicat. Christus matri sue dedit primatum cōpassionis vt esset mare magnum omnis deplorationis et lamentationis mortis sue. Ludolfus quoque carthusiēsis in meditationibus vite Jesu christi capitulo. lxiij. inquit. O qualiter tūc anima matris intimi doloris gladio penetrata erat: cum sic pene filium suum deficere: languere lachrymari clamare et mori et se in mundo derelinquā in tanto dolore & anxietate videbat. Et qualiter clamauit. si tamē loqui poterat. & dixit. O fili mi dulcissime quid faciam ego mestissima. Cui me miseram commendatam dimittis. O pater omnipotēs in manus tuas cōmendo filiū meum. Immo dominum meum & filium tuum. Jam enim deficio: & ante filiū meū in eius conspectu mori desidero. Talia dicens estimo. quod propter angustiarum multitudinē vel absorpta erat & quasi insensibilis vel semimortua facta quod se sustinere non valens corruit in faciem suā super terram. Nullus enim cogitare aut dicere posset quanta mesticia patientem & morientem filium suspirauerit. & doluerit. Unde ipsa sustinebat intus quod filius tulit foris. Deuotus etiam sanctus Bernardus in sermone de planctu beate virginis qui incipit. Quis dabit capiti meo aquas sic ait. de beata virgine. Credo firmiter quod ipsa erat iter illas feminas que christum sequebantur ministrantes ei. Nullus autem debet mirari si sequebatur. illū cū ipse esset totus eius dulcor & desideriū. Hanc arbitror fuisse iter illas dolentes. inter illas gemētes que lamentabantur flentes dñm. Poterat hec etiā esse inter illas filias hierusalem ad quas iesus non clarus imperio. sed plenus opprobrio spurcitiarum & flagris afflictus sibique in angustiā mortis baiulans crucem conuersus ait. Filie hierusalē nolite flere super me: sed super vos flete. O vtinā o beata virgo dolor ille sic quotidie inhereret visceribus meis. vt tūc inhesit tuis. Obsecro lachrymas illas mihi infunde quas habuisti in filij tui passione. Dic mihi si eras in hierl'm quādo filius tuus captus fuit & vinctus et ductus ad annam. Et illa. In hierusalē erā quando hec audiui et gressu quo quo potui ad dñm meū flens perueni. Cum illū fuissem intuita pugnis percuti. alapis cedi spinis coronari. & opprobrium holm fieri. commota sunt oia viscera mea. et defecit in me spiritus meus. & nō erat mihi fere vox neque sensus erāt & mecum mee sorores & alie femine plangētes eū quasi vnigenitum. Inter quas erat maria magdalena q̄ super oēs alias excepta illa que loquitur tecum dolebat. Dum christus clamante precone & imperante Pylato baiulans sibi crucē traheret factus est concursus populorum. Alij autē super ipsm plāgentes seqbantur. alij vero ludētes ridebant. Seqbantur ipsum prout poterat eius mestissima mater cum mulieribus que fuerāt secute eū a galilea ministrantes ei. A quibus velut emortua trahebatur quousque peruentum fuit ad locum vbi crucifixerunt eum: vbi ante oculos eius fuit in cruce leuatus. et ligno durissimo clauis affixus: et ipse tanque agnus coram tondente se vocem non dabat: nec aperie-

bat os suū. Aspiciebat ancilla dn̄m suū in cru-
ce pendentem morientemq̄ turpissime. Tan-
to dolore vexabat̄ in mente q̄ nō posset expli-
cari sermone. Manebat eīm sanguis ex q̄tuor
partibus rigantibus vndis ligno manibus
pedibusq̄ clauis cōfixis. De vultu illius pul-
chritudo effluxerat ois. et qui erat pre filijs ho
minuz speciosus: videbat̄ indecorus omnium
Videbā q̄ cōplebatur ꝓpheticum illud in eo.
Vidimus eum et non erat aspectus neq̄ de cor
q̄ iniquorū liuor et verbera fedauerāt vultum
eius. Videbam me deseri ab ipso quem genui
nec superat alius q̄ mihi erat vnicus. et ideo
non poterat capi in me dolor meus. Vox mea
fere perierat ois. sed dabā gemitus et suspiria.
volebam loqui sed dolor verba rumpebat
quia verbum iam mente cōceptum dū ad for-
mationem pretenderet oris. ad se imperfectuz
reuocabat nimius dolor cordis. Vox tristis so
nabat foris vulnus denūcians mentis. Vba da
bat amor que raucum sonabant. Naz lingua
vocis magistra ꝑdiderat vsum loquendi. vide
bam mori quē diligebat anima mea. et tota li-
quefiebam pre doloris angustia. Aspiciebat et
ipse benignissimo vultu me matrem plorantē
et me voluit paucis verbis consolari. sed ipsa
cōsolari nō poteram. sed flebam di. Fili mi: fili
mi quis dabit vt ego moriar ꝓ te? Moritur fi-
lius. cur secū non morit̄ misera mater? Amor
vnice fili dulcissime noli me derelinquere post
te trahe me ad teipsum: vt ipsa moriar tecum
Male solus morieris. tecuz morte perimatur
ista tua genitrix. O mors mihi misere noli ꝑ
cere. Tu mihi sola pre cunctis places. Exerce
vires tuas. et trucida matrem et cum filio peri-
me simul. Fili dulcor vnice singulare gaudiū
vita anime mee et omne desiderium fac vt mo-
riar tecū: q̄ te ad mortē genui: sine matre noli
mori. Recognosce me miseram et exaudi precē
meam. Exaudi me obsecro. in tuo me suscipe
patibulo. vt q̄ vna carne viuimus vna morte
pereamus. O iudei impij nolite mihi parcere
q̄ natum crucifixistis et matrez crucifigite aut
alia quocūq̄ morte seua me perimite dummo
do cuz filio meo finiar simul: orbas orbē radio
me in dea filio gaudio et dulcore. Vita mea mo
ritur: et salus perimit̄. ac de terra tollit̄ omnis
spes mea. Cur ergo viuit in dolore mater post
filium? Tollite. suspendite mrēm cum suo pi-
gnore. Non parcis proli. nō parcas et mihi. tu
mihi soli mors est seua. Tunc eīm summe gau
derem si cum xp̄o meo mori possem. Melius
est mihi mori q̄ vitaz ducere mortis. o fili cha
re. o benignissime nate miserere matris. susci-
pe p̄ces. desine nunc esse durus matri qui sem
per ei fuisti benign⁹ in cunctis. suscipe matrez
in morte tecū vt viuat post mortez semꝑ tecuz
Nihil vero dulcius mihi q̄ tecum mori. et p̄e
nil amarius est q̄ viuere post mortem tuam.
O iesu tu mihi pater. tu mihi mr̄. tu mihi spon
sus tu mihi filius. tu mihi oia eras nunc orbor
patre. viduor sponso. desolor prole: oia perdo.
o fili mi q̄d vltra faciam? Vhe mihi vhe mihi
fili quo vadā. vbi me vertā dulcissime nate: q̄s
mihi erit solatiuz: q̄s mihi subsidium et consi-
liuz vltra prestabit. Fili charissime omnia pos
sibilia sunt tibi. Sed si nō vis vt moriar tecuz:
relinque mihi aliq̄d benignuz consilium. Cui
dn̄s iā anxius in cruce oculis et vultu annuēs
de Johanne ait. Mulier. ecce filius tuus. Et
erat ipse Johānes p̄sens, vultu tristis ac plo-
rans. ac si ei diceret. Mater dulcissima mollis
ad flendū mollis ad dolenduz. tu scis quia ad
hoc veni. et de te carnem sumpsi vt ꝑ crucis pa-
tibulum saluarē genus hūanū. Sed noli flere
mulier noli flere dulcissima mr̄. q̄ tertia die
resurgam: tibiq̄ apparebo. Depone ergo do-
lorem. q̄ ad patrem vado. Nō te deserto. nō te
derelinquo. tecuz sum tecū ero oi tp̄e seculi Si
ꝑm carnem subiaceo imperio mortis. ꝑm diui
nitatē sum fui et ero semper immortalis et im-
passibilis. Bene scis vn̄ processi et veni non er-
go tristeris si illinc ascēdo vn̄ descendi. Tem-
pus est vt reuertar ad eum qui misit me. et quo
ego vado tu nō potes mō venire venies autez
postea. Interiz Johānes q̄ est nepos tuus tibi
reputabit̄ fili⁹ curā habebit tui et ipse erit tibi
solacium fidelissimum. Et tunc Johannem in
tuitus ait. Ecce mater tua. ei seruias curaz ha
be illius. eam tibi cōmendo. suscipe matrē tuā
suscipe matrem meā. Hec pauca dn̄s dixit. Il-
li duo dilecti semꝑ fundere lachrymas nō cessa
bant. Tacebant isti duo martyres ambo et pre
dolore loqui nō poterāt. Isti duo ꝟgines me-
rentes audiebant xp̄m loquentem. et xp̄m vide-
bant paulatim morientē. nec poterant r̄ndere
ꝟbum q̄ illum q̄si mortuū videbant erant isti
duo velut mortui. vn̄ sp̄ūs illoꝝ voces exalta-
re nō poteraz. Audiebāt et tacebāt. q̄ pre dolo-
re loqui nō valebant. defecerant eīm sp̄ūs eoꝝ
et amiserant ꝟtutē loquēdi. solus illis dolor iu
ctusq̄ remāsit amicus. Amabāt flere et flebant
amare. Amare flebant q̄ amare dolebant. naz
gladius xp̄i aīas vtrorūq̄ transierat ac seu pe
rimebat vtrūq̄. Que magis amabat seuius fle
bat. In mēte mater sentiebat xp̄i dolores. Vul
nera xp̄i morientis seui fuerūt tortores in aīa
matris. Mente mater erat ꝑcussa cuspide teli.
quo xp̄i membra siue foderūt iniqui. Ipsaz cir
cūierant immēsi dolores. nec poterant extra re
fundi intus atrocius seuientes. Dolores nati
matris animā gladiabant. in carne xp̄s solue-
bat debitum mortis. q̄d grauius erat q̄ mori
animo matris. Interim cōmendata matre Jo
hanni dixit sitio et dederunt ei illi qui crucifi-
xerunt eum acetum cū felle mixtum: quē cū gu

stasset noluit bibere: sed dixit. Consummatum
est. Et exclamauit voce magna di. Pater i ma-
nus tuas commendo spm. Et sic dicens emisit
spm. Tūc tremuit terra. tūc sol sua lumia clau
sit. Merebāt poli. merebāt sydera cuncta. Oē
suū iubar amisit luna: recessitqȝ ois fulgor ab
ethere alto. Scidūt duri lapides scidunt vesti
gia tēpli. Surrexerūt multi apertisque sepul
cri. Cogitare liber quāt° dolor fuit mr̄is cū sic
dolebant q̄ insensibilia erant nō lingua loqui:
nec mēs cogitare valebat quanto dolore iuxta
crucē stabat mortua mater q̄ cōcepit illuȝ ex̄go
de spū scō. Uox nō erat illi. dolor abstulerat vi
res. immo strata iacēs pallebat ala quasi mor-
tua. viuens viuebat moriēs: viuensqȝ morie-
batur. nec poterat mori. quia viuens mortua
erat. In anima illius dolor seue seuiebat: vole
bat mori potius q̄. post mortem viuere xp̄i. q̄
male viuens mortua tamen erat. stabat dolēs
cōfecta seuo dolore. hec Bern. vbi. s. In su
perioribus aūt verbis ipse Bern. approbat il-
lud qȝ ego posui in breui tractatu metrico pas
sionis xp̄i di. Hic cū virgineas rumor venisset
ad aures Illachrymans magni fluminis istar
aquas. Ut potuit charā perrexit cernere pro-
lem: Singultus toto pectore mesta trahens.
Pulsabant misere celum suspiria matris. Est
qȝ dolens filiū sic lachrymata suuȝ. Nate mee
vires mea magna potentia solus. Solamen
vite spesqȝ salusqȝ mee. O bn̄dicte puer sancto
rum gloria mūdi Plasmator. matris vita btā
tue. Agne dei pateris hāc cur mitissime mortē
Quid vidua infelix sola relicta geraȝ? Qui taȝ
terribili tibi transfixere corona Nate caput?
vita vis ne perire mea? Tunc Jesus eximia
mestaȝ pietate parentē Cōspiciens dulci voce
benignus ait. Pro me cur tantos fundis dulcis
sima fletus Mi genitrix? obitu pone dolore
meo. nāqȝ mea totus pena saluabitur orbis:
Qua sine celorum gaudia nullus hȝ. Desine
iam tantos ad sydera mittere planctus. Iam-
qȝ oculi taceat fessa pupilla tui. Namqȝ cito
propria validus virtute resurgam: Et iubilās
victis hostibus astra petā. Taceant ergo iam
e confundantur illi qui dicunt matrem domi-
ni pijssimā eo qȝ constantie virtutē haberet: nō
doluisse ex cōpassione filij cum etiaȝ de deo di
catur Judicum. x. Doluit dn̄s super miserijs
eorum. Si vis autem o predicator ad fletuȝ de
passione christi populum incitare studeas do-
lores matris ex cōpassione filij simul immisce-
re Illis eīm qui non compatiuntur v̄ginis an
xietatibus. nec eas recitant pp̄lis. potest dice
re ipsa v̄go illud. i. Reg. xxij. Non est qui viceȝ
meam doleat. ꝛ ideo ad fletū ꝛ cōpassionem po
pulum incitna. Beata igit virgo tota fuit dolo
ribus repletissima. Unde dicere tūc poterat il-
lud. iiij. Regum. iiij. Caput meū doleo. Et Hie
re. iiij. Uētrē meū doleo. Et illud Job. xxx. Os
meum perforat doloribȝ. Expectabā bona ꝛ ve
nerūt mihi mala. p̄stolebar lucem ꝛ eruperunt
tenebre. Interiora mea efferbuerūt absqȝ vlla
requie. preuenerūt me dies afflictionis. In ip-
sa etiam verificatuȝ fuit illud Eze. xxx. Quasi
parturiens dolebat. Et ipsa cū lachrymis lo-
quens cuȝ filio vt cū secuȝ mori faceret dicere
poterat illud. i. Reg. i. Ex multitudine doloris
mei locuta sum. Et illud Job. vi. Uerba mea
dolore sunt plena. De associantibus aūt eam
dici poterat illud Job. ij. videbant dolorē eius
esse vehementē. Et ipsa etiā dicere poterat il-
lud ps. xvij. Circūdederūt me dolores mortis.
ꝛ ps. xxx. Defecit in dolore vita mea. ꝛ ps. xxx-
viij. Dolor meus renouatus ē. ꝛ ps. lxviij. Su-
per dolorem vulnerū meorū addiderunt. ꝛ ps.
cxiiij. Tribulationem ꝛ doloreȝ inueni. Et de
illo dici poterat illud Hiere. xlix. Tremor ap-
prehendit eā. Angustie ꝛ dolores tenuerunt eā
quasi parturientem. De fletu etiam ipsius ve
rificatum fuit illud Tob. v. Cepit flere mater
eius. Et. x eiusdem li. c. flebat mater eius irre-
mediabilibus lachrymis. Et qd mirū si mater
pijssima flebat cū etiam de angelis dicat Esa.
xxxiij. Angeli pacis amare flebūt. Si etiam lu
gebant ꝛ flebant apl'i ppter mortem magistri.
Mar. vltio. quātō magis lugere debebat ma-
ter ppter morteȝ filij. Profecto ipsa tantum fle
uit qȝ dicere poterat illud Thren. ij. Defecerūt
pre lachrymis oculi mei. cōturbata sunt visce-
ra mea. Et illud Hiere. xiij. dicebat. Plorans
plorabo ꝛ deducet oculus meus lachrymas et
illud ps. vi. Lachrymis meis stratuȝ meuȝ ri-
gabo. Tūc quoqȝ verificatū fuit illud Esa. xxx
iij. Luxit ꝛ elanguit terra. i. ipsa. b. v̄go que ter
ra appellat in sacra scriptura. Hoc aūt predi-
ctum fuerat Hiere. iiij. vbi dr̄. Lugebit terra ꝛ
merebūt celi desuper. Respondeant igit mihi
impugnantes pietatem virginis gloriose. si
ipsa seruauit omnia consilia sacre scripture q̄
potuit seruare. Et si dicāt qȝ sic. ꝛ sup omnes p
fectissime. vt omnibus manifestū est conside-
rent qȝ dr̄ Eccli. xxxviij. de quolibet mortuo ēt
extraneo. In mortuum pduc lachrymas. ꝛ q̄si
dira passus incipe plorare. hoc ibi. Quid ergo
fecit super filium mortuū. que etiā ex compas-
sione flebat super defunctū extraneū? Audiāt
tales qd dicat Oui. li. i de rem. amo. Quis mr̄eȝ
nisi mentis inops in funere nati flere vetat?
Quid autem flendo diceret ponit quidam de
uotus vulgari sermone di. Incomenzo a far
vn gran lamento soto la croce in vna bruna
vesta. Et dixe Fiol mio: Ecco il contento cha
spectaua hauer date vna gran festa: hora ti
vedo in tanto tormento. Piange maria e su-
spirar non resta. poi soto la croce forte langue
e si basaua el precioso sangue. Langelo me

dixe chera benedeta sopra ogni dona chenasceesse in terra. Qñ io staua in camera soleta. Hor son abandonara in tanta guerra Poi in zenogi a la croce se getta. E quella sanguinosa abraza e serra. E staua prostrata a pedi del fiolo. Forte piāgēdo cō amaro dolo. Poi dixe. Jo me lamēto amaramēte con suspiri lachrymosi in pianto e lucto. helysabeth me dixe hūilmēte: chera bñdecta: el mio fructo. Et ogi come latro ifra lagēte: e stato tormētato e morto a torto. Da questi cani iudei senza rasone. E posto in croce fra doi latrone Juda che thauea facto el mio fiolo. Che lo vendisti a quel populi ingrato. Tracto thauea di tāto affano e dolo: haueati ogni iiuria pdonato: como signore del superno polo. E tu ingrato maligno e scelerato per tanto bñ mal li hai renduto. O che nō fulsti al mōdo mai nasuto. Poi dixe a magdalena. vede el signore che creo el celo. laere e la terra Per dare pace a chiascunt pctōre. hogi in croce sostene tāta guerra Uede quel clodo che mi passa il core che tāto lun pie sit laltro serra. Uede le mā cōficte al sctō ligno p far el pctōre di grā digno. E tāto sangue da quel corpo v sito. Tuta la croce ha facta vermilia. Poi al suo fiolo za trāstro. La vgine maria al zo le cilia. E dixe fiol mio a che partito. Mi lassi tu che son tua matre e filia. E con gran piāto la croce abrazaua. Del sangue del suo fiolo si bagnaua Poi dixe. Giouanne el tuo fratello che sul suo pecto tadormētasti. Dal capo a pedi con duro flagello liha tute le membre afflicte e guaste. Quel pplo crudele iniq e fellor achora parche qsto nō libasti Aime aime fiolo mio e patre: habi pieta di me dolēte matre. Qñ fiol nascesti poueramēte in bethleē. il celo ti fece honore. Uenerno li trei magi da oriēte. A offerir a te cō grāde amore. Et ogi i sula croce stai pēdente: si vergognato in tanto deshonore. Fiolo io nel tēpio te offerite Et hora sono p te cosi afflicta: io te trouai nel templo a disputare. hora ti trouo in sula croce morto. Fiol tu me voltui a cōpagnare. hora ta cōpagno a si amaro porto. Sempre volestili poneri adiutare. hor porge a tua matre qualche conforto. Fiol tu apristi el cel al peccatore. E con la lanza a te e aperto el core. Tu facesti fiol de laqua vino. A te fu dato a beure aceto e felle. Tu liberasti el grande et picolino. E ognū te stato aspirissimo e crudelle. O creator altissimo e diuino. Adiuto porge a tua matre fidelle Che tanto dole e si tāguisse forte che dolce a lei saria lamara morte. Nō he alcun si gramo e tribulato che nō habi riposo o ql che fine. Ma tu fiolo stai col capo chino in coronato de pongente spine. El tuo corpo e tutto insanguinato. Oime che more o dolce fiolino. hei gran dolore il cor tanto mi serra che tramortita hora vado per terra. Quiui corse giouanne magdalena. Jacobo e salome e marta acorta vedendola cadere in tāta pena. Credēdo ciaschuno che fusse morta. Presto adiutorno la matre serena. E meglio che pono si la conforto. Poi se drizo con vna amara voce. E si abrazo el ligno de la croce. Multos alios plāctus ipsi' virginis ad maximā deuotionē inducentes posui in .ij. parte Rosarij sermonū sermone .xv. quos hic breuitatis causa p trāseo.

¶ Pars secunda huius sermonis que dicitur causalitatis. H

Uidā deuot' sacerdos querit a btā vgine cām sui flet' i passiōe filij dicēs metrice. Quid ploras summi genitrix venerāda tonātis. Et gemino tristes tumidas lachrymas. An tuus atroci soli morꝫ carcere vinct' Fili' in lachrymas procubuisse iubet. Te pietas materna mouet te nobile corp'. Te qꝫ purat fides. te pia causa mouet. Quod moriē nullo dānat' crimine nat'. Inter latrones res miserāda duos. Quod fluat e lacero rutilās de corpore sanguis. Et nusq̄ in toto corpe corp' hꝫ. Qđ nitidis strophium dolor euincit ocellis. Qđ quatiat tenerū chana scelesta caput. Fedacꝫ ꝙ pulchros deturpēt vndiqꝫ vult' Sputa. ꝙ infanda gens ruit arte ferox. Qđ nato rapti m certāt illudere capro. Et noua ridiculiꝫ ꝯcitat acta iocis ⁊c. Sꝫ vt clari' causaꝫ doloris ⁊ flet' vginalis cognoscamus: est sciendū ꝙ multis respectibus ipsa btā virgo habuit causam maximi doloris. Et pmo rōne cognitiōis. Ipa enim sapientissima sciebat ꝙ fili' ei' tolerabat ineffabiles dolores ⁊ ꝙ nullus vnq̄ fuit nec erit in mūdo sic crudeliter martyrizat' quin filius suus acerbiores penas tolerauerit. Ipsius enim dolor fuit maximus omnium dolorum presentis vite. secundum Ric. l. iij. di. xv. ar. iiij. q. iii. ⁊ s. Bona. in eodem li. di. xvj. art. j. q. ij. ⁊ beatū Tho. l. ij. p. sum. di. xlv. ar. iiij. p totum. et hoc multis de causis. Primo ratione violationis. de qua ipse dominus ait per ps. xxxvij. Et vim faciebāt qui querebant animam meam. idest vitaꝫ mihi auferre. In omnibus enim illis locis in quibus estimatum est vitam hominis ꝯsistere fecerūt maximā vim. In capite p coronā spineā in corde per apertionē lateris. in epate vt sanguine p flagella in dorso. p clauos in manib' ⁊ pedib' vt exiret totus sanguis. Unde ipē ait Esa. lxiij. Torcular calcaui sol'. ⁊ de gētib' nō est vir mecum. quia sola vna mulier. i. mater sua secū fuit passa per perfectaꝫ cōpassionem. Sciēdū est autē ꝙ tanta est distantia inter cruciatū xpī in passione. ⁊ cruciatum alioꝝ sctōꝝ: quantū distat purus homo a xpo. quod innuit ipse dñs qui vt habetur Lu. xxij. i horto orāg

ꝑ calice passionis trāsferēdo. auulsus est a di
scipulis quātuz iact⁹ est lapidis. petra em̄ seu
lapis. vt dr̄. j. Coꝝ. x. est xp̄s. q̄ q̄si in infinitū di
stat in ꝑfectiōe ab alijs. Quia vero corp⁹ xp̄i
erat de substātia ꝟginis. iō illa ei fuit ꝓpinq̄s
sima i doloribus. Scd̄o dolor xp̄i fuit maxim⁹
rōne causationis sue occasionis. Tāto em̄ q̄s
magis affligit patiēdo. quāto nō ꝓ sua sed ꝓ
culpa aliena patitur qr tūc ꝯtra iusticiā ⁊ equi
tatē cruciat. Un̄ qn̄ quis videt se pati qđ mere
tur mitigat eius pena. Ideo Ouidius in ep̄la
ait. Leniter ex merito quicquid patiare feren
duz est. Que venit indigne pena dolēda fuit.
Sed ecōtra qn̄ quis patitur non pro sua sed ꝓ
aliena culpa. fit dolor ei⁹ maximus Iō Mat.
xxvij. dicebat latro conuersus alteri. Nos qui
dē digna factis nostris recipimus. hic aūt q̄d.
Xp̄s igitur patiēs ꝓ alienis delictꝫ nō ꝓ suis
maximā habuit cām doloris et tāto maiorem
quāto oēs penas ꝑtulit que omnibus homi
nib⁹ debebant pro coꝝ peccatis. Un̄ Esa. liij.
dr̄. Uere languores nostros ip̄e tulit ⁊ dolores
nostros ip̄e portauit. Ip̄e vulneratus est pro
pter iniq̄tates nostras. attritus est ꝓpter sce
lera nr̄a. Oēs nos q̄si oues errauimus. vnusq̄s
q̄ in viā suā declinauit. s. ꝑ diuersa pctā. ⁊ dn̄s
posuit in eo iniquitatē oīm nostrū. Cū ergo ꝓ
quolibet mortali peccato debeatur pena infi
nita et infernalis. pena ipsius dn̄i Jesu dei et
hominis qui satisfecit ꝓ oīm hominum pctīs
fuit incōparabilis. Un̄ i persona ei⁹ inq̄t ps̄.
lxxxvij. Repleta est malis anima mea: et vita
mea inferno appropinquauit. i. ꝓ alienis de
licijs penas q̄si īfernales tolerauit. Et iō Ber.
inq̄t in ser. passiōis. O bone Jesu quid tibi est
⁊ morti. Morti nos dediti sumus et tu soluis.
nos peccauim⁹ ⁊ tu luis. Et iteꝝ O hō cōside
ra mentali oculo quāto remuneratiōis debi
to astringaris. Respice sudorē sanguineū. ala
parū cōtumeliā. flagelloꝝ duriciā. coronā spi
neam. sputi iadibria. crucis suspēdiū. oculos
languentes. oris pallorē. fellica cibaria. aceto
sa pocula. caput inclinatū. ⁊ deniq̄ mortis sup
pliciuz. Cū igitur fili⁹ beate ꝟginis fuerit san
ctissimus ⁊ sine vlla macula q̄ pctm̄ non fecit.
nec inuētus est dolus i ore eius. Esa. liij. Idcir
co summe dolere debuit. qr vt sceleratissimus
occisus est. vn̄ Esa. eodē. c. de illo ait. ⁊ cum sce
leratis reputatus est. Exclamabat ergo virgo
beatissima. O filij mi beatissime. tu qui es oīz
sanctoꝝ sanctissimus peccator maximus re
putaris. tu sapiētie cōditor stultus estimaris.
tu qui ꝓ ineffabilibus virtutib⁹ tuis gl̄iaz et
laudē ꝓmereris. vt malefactor crudelissime
pernecaris ex quo dolor tuus ⁊ meus est ingē
tissimus. T

Tertio dolor xp̄i fuit maxim⁹ rōne ꝯplexio
nis. Dicit em̄ ph̄s in ij. de sensu ⁊ sensato
q̄ nobiliores potētie sunt magis apprehēsiue
obiectoꝝ. qđ pꝫ. nā cū oculus sit nobilior ⁊ de
licatior manu. man⁹ ꝟo delicatior calcaneo.
hinc est q̄ eadē ꝑcussio eq̄liter facta in predi
ctis. grauiorē penā exhibebit oculo q̄ manui
vel calcaneo. quo presupposito dico. q̄ cū xp̄s
deus ⁊ hō habuerit nobilissimā cōplexionem
sup oēs humanas creaturas ꝑfecto in morte
maximam sup oēs dolores habuit afflictionē
Et cōfirmatur sic. Dicit ph̄s in ii. de sensu sen
sato. q̄ ois pena est principal'r in tactu. vn̄ qn̄
quis hꝫ vnū mēbrū freneticū vel indormitatū
sentit quasi nihil vel modicū ꝑcturas in eo
factas. ⁊ ꝓpterea habētes nobiliorē tactū ma
gis sunt passibiles. ⁊ quanto sensus tactus est
viuacior tāto dolor est acutior. vt dr̄. ij. de aīa.
Cum ergo xp̄s habuerit sensuz tact⁹ viuacissi
mū quia ei⁹ nobilissimū corp⁹ fuit formatum
virtute sp̄ūssancti. ⁊ illa q̄ imediate fiūt a deo
sunt nobiliora ⁊ ꝑfectiora. dicēte autore in lib.
de causis. Quicq̄d facit cā scd̄a nobiliori ⁊ al
tiori modo facit causa prima. ergo ⁊c. Tanto
igit̄ btīssima virgo maiori cruciabatur dolore
ex xp̄i passiōe quāto sciebat corp⁹ ei⁹ nobilissi
mū ⁊ delicatissime cōplexiōis ⁊ ac dolorē penā tolerat. L

Quarto grauissima fuit pena xp̄i ratio
ne modificationis. Tanto em̄ pena est
acerbior quāto veloci⁹ ꝟtute nature de
struit. maxime vbi mēbrū aliqđ nō corrumpit.
Sed xp̄s in cruce suspēsus adeo cito est mor
tuus vt etiaz preses miraret. ergo ⁊c. Modus
aūt patiēdi fuit grauissimus. tuz qr patiebat
locis maxime sensibilibus scilicet in mani
bus ⁊ pedibus in quib⁹ est magna neruorum
abūdantia. in q̄bus maxie viget sensus tact⁹.
tū ꝓpter doloris vniuersitatē. qr passus est ꝑ
totū corp⁹. Un̄ verificatū est illđ Esa. j. A plan
ta pedis vsq̄ ad verticē capitis nō remāsit in
eo sanitas. Caput em̄ illđ sāctissimū gazophi
laciū sapiētie dei. ꝑcturis acutissimis coro
ne spinee vsq̄ ad cerebrū penetrātib⁹ ꝑforatū
est. Oculi ei⁹ pijssimi i derisuz velati sunt. Fa
cies ei⁹ plena gr̄aꝝ deturpata est sputis ⁊ san
guie ita vt leprosus videretur. iuxta illđ Esa.
liij. Uidim⁹ eū q̄si leprosuz: vnde nec reputaui
mus eū. Gene ei⁹ cādide ⁊ rubicūde alapis ꝑ
cusse sunt. Un̄ ip̄e ait Esa. l. Corp⁹ meū dedi ꝑ
cutiētib⁹: ⁊ genas meas vellētib⁹. Aures ille
q̄ melos audiūt angeloꝝ replete sunt blasphe
mijs. detractiōib⁹. ꝯtumelijs ⁊ irrisiōib⁹ ꝑplo
rū. Un̄ ip̄e ait ps̄. xxi. Oēs vidētes me derise
rūt me. locuti sunt labijs ⁊ mouerūt caput. Na
res ei⁹ btīssime. ad cui⁹ odorē reuiuiscūt mor
tui. fatigant fetorib⁹ cadaueruz caluarie loci.
Capili delicatissimi capitis ei⁹ ⁊ barbe violē
ter abstracti aut euulsi sunt. Os ei⁹ qđ tam sanā.
tam sapidissimam: tanq̄ vtilissimam ⁊ verissi
mam doctrinam ꝓtulerat. ꝑcussum est ⁊ tanq̄

ouis ad occisionē ductus nō aperuit os suum Esa.liij. Collum eius suauissimum colaphis atritum est manus eius potentissime. ex qua rū tactu infirmi sanati sūt ꝛ leprosi mūdati sunt clauis durissimis cruci affixe sunt. Pedes ei⁹ q̄ rū terra scabellū ē. dꝗ discurrētes. ꝑ ciuitates villas ꝛ castra tantū laborauerūt ꝑ hoīm salu te in cruce perforati sunt. Un̄ ipse ait per pro phetam ps.xxj. Foderūt manus meas ꝛ pedes meos: dinumerauerunt oīa ossa mea. Totum corpus illud dulcissimum quod in cibū saluti ferū nobis reliquit. multis diris flagellis ce sum. dilaceratū ꝛ cruentatum est. Un̄ ipse ait ꝑ ps.lxxij. Ego fui flagellatus tota die. Ossa ei⁹ conquassata sunt lingua ipsius aceto ꝛ felle amaricata. Unde ipse inquit per ps.lxviij. De derunt in escam meam fel. ꝛ in siti mea potaue runt me aceto. Demū eo mortuo nō satiati de cruciatibus viuentis latus eius mortui lācea transfixerunt. Unde ipse cōqueritur Job.xvj. dicens. Circundederunt me lanceis suis. vul nerauerunt lūbos meos. Et nō solū ei iniuria ti sunt. sz etiā vestibus eius. Unde ipse cōque ritur per ꝓphetā ps. xxj. dicens diuiserūt sibi vestimenta mea ꝛ super vestem meam miserūt sortem. Que omnia considerans beatissima vir go doloribus plenissima: dicebat illud Thre. ij. Oculus meus afflict⁹ est. nec tacuit: eo ꝙ nō esset requies donec aspiceret ꝛ videret domin⁹ de celis. idest non tacui a fletu. eo ꝙ nō esset re quies alicui membro filij mei donec aspiceret dn̄s. scz ipsum resuscitādo a mortuis. M

Quinto grauissimus fuit dolor ratione derelictionis. Diuinitas em̄ lz nūꝗ di misserit humanitatē xp̄i quoad vnionem tamen dereliquit eam quoad cōsolationem tē pore passionis. Unde sciendum est ꝙ vt dicunt doctores: tātus fuit dolor xp̄i. vt valde mirum esset quare non moreret. nisi qꝛ physici dicunt ꝙ nemo ex dolore in hac vita mori potest nisi ipse dolor cōmunicetur sensualitati. Sed diui nitas chrysti permittebat sensualitatem pati vsqꝫ ad propinquitatem mortis. Deinde vir tutem nouam ei cōmunicabat vt magis pate retur. Unde non solum semel: sed pluries do lorem mortis sensit. Et ideo dicunt doctores. ꝙ quando diuinitas dimisit humanitatem fa cere cursum suum. ꝛ non dedit ei virtutem for tificatiuam. tunc clamauit in cruce cum lachry mis ꝛ clamore valido. vt ait apostolus ad He breos.v.di. Deus meus deus meus vt quid dereliquisti me. Mat.xxvij. q̄si diceret. Clama uerūt iusti ꝛ dominus exaudiuit eos. ps.xxiij. Patres veteris ꝛ noui testamenti in tribula tionibus suis ꝛ cruciatibus dominus exaudi uit. et si non semper liberādo ab illis penis. tn̄ semper consolando mentem eorum. Ego autē clamabo per diem ꝛ non exaudies. Fuit igitur asperrimus dolor ei⁹. qꝛ diuinitas nullū ei re frigeriū prestitit sicut ceteris martyribus sed ipsum quoad oē gaudiū ꝛ cōsolationē dereli quit. Derelictus etiam fuit ab hoibus. Unde ipse inquit. per ps.lxviij. dicen. Qui me con solaretur nō inueni. Non enim cōsolabat sicut fieri solet morti adiudicatis a ducentibus eos sed cōtristabat ab oībus. Nā iudei illudebant ei cū principibus sacerdotū ꝛ blasphemabant eum gentiles ꝓ corona spineā capiti impo nentes percutiebāt illud. Dereliquerāt eum discipuli qui cum eo erāt. Unde ipse conqueri tur per ps.lxxxvij. di. Longe feci.no.me. a me posuerunt me abominationem sibi. Dereliqne runt enim alie Marie. qui fidē diuinitatis eius amiserant Sola igitur pijssima virgo tanto acrius dolebat. ꝛ ei vehemētius compatiebat: quāto eū ab alijs oīb⁹ ꝺrelictū cognoscebat. N

Sexto non modica fuit causa doloris in xp̄o patiente ꝛ matre cōpatiēte ex hoc ꝙ cū latronibus crucifixus est. Et ista rō pōt dici associationis. Sicut em̄ pati iustum ꝛ innocentē cū alijs sanctis ꝛ ꝓbis viris ꝛ iniu ste cōdēnari ad mortē est aliqͦd refrigerium ita ecōtra condemnari cū sceleratis est augmen tum pene. cum ex hoc videntes iudicent eum scelestum. Et ideo hoc xp̄s horrens ſm sensua litatem orabat per ps.xxv. dicens. Ne perdas cum impijs deus animam meā: ꝛ cū viris san guinū vitā meā. O

Septimo erat dolor xp̄i acerbissimus ra tione suspensiōis scz i cruce. Crux em̄ illo tēpore erat suppliciū valde abominabile. quia scriptum erat Deut.xxj. Maledictus omnis q̄ pendet in ligno. Mors ergo ipsius fuit maxi me infamie. ꝛ ꝯsequēter acerbissime pene. Un de Augu. in sermone passionis ait. Ipse rex re gum ꝛ dn̄s dominantium mortem sustinuit im maturam qꝛ in flore iuuentutis: violentā qꝛ ab alijs ꝛ bn̄ficiatis. ꝛ acerbissimā qꝛ crucis ac vi lissimā. qꝛ in medio latronū. Et Bernar. super Can. inquit. O humilē ꝛ sublimē. o altissimum ꝛ nouissimū. o oprobriū hominū ꝛ gloria ange lorum nemo sublimior. nemo despectior. Esto vilis quantum potes. nunꝗ xp̄o vilior eris. Ipse siquidē rex regū ꝛ dn̄s dn̄antium fuit vi lissimo precio venalis expositus. a vilissimo populo vilissima passus. vilissimo loco crucifi xus. crucis supplicio traditus. inter latrones positus. cū iniquissimis ꝛ vilissimis homini bus deputatus. modo vilissimo tractatus. Etenim tanꝗ malefactor bon⁹ dn̄s capit. tāꝗ furiosus māsuetus vinculis astringitur: tanꝗ pestifer saluator accusat. tāꝗ homicida vite hoīz morti dānat. tāꝗ lepros⁹ ꝛ imūd⁹ mūda tor criminū ex menia eijcit. tāꝗ latro crucifi git. tāꝗ flagitiosissimus ꝯfutād⁹ ab oīb⁹ ꝛ in tuēdus nudatur. ꝛ tanꝗ vermis vilis ꝛ vilis

simus summus deus conspuitur ꝛ conculca-
tur. hec ille. Que oia inferius patebunt clari᷒.
ꝓpter q̄ bn̄dicta ṽgo ineffabiliter dolebat. ¶
Octauo dolor xp̄i fuit grauissimus ratione
conditionis. Quanto enim dignior est
persona que offenditur tanto maior est offen
sa. ꝛ per consequēs sustinenti. ꝛ oi ei attinenti
atq; euz diligenti occasio maioris doloris. Cū
igit dn̄s Jesus esset deus ꝛ hō: dignior perso-
na eē non poterat. Et q̄uis diuinitas sua pati
non posset. tn̄ qꝛ hūanitas illa erat organum
quoddā ꝛ q̄si vestimentū diuinitatis. vn̄ aplꝰs
ad phil. ij. ait. et habitu inuentus vt hō. Ideo
ois iniuria facta illi humanitati, ꝛ corpori pōt
dici facta deo. sicut qui frangeret vel spueret i
vestem regis vel imperatoris qua indutus est
diceret facere iniuriaz nō vesti: sed regi vel im
peratori. Inquantū etiā homo erat de stirpe
regali ꝛ sacerdotali genitus. rex ꝛ sacerdos sū
mus: innocentissimus ꝛ sapientissimus: ꝛ mira
culis ac sanctitate ꝛ doctrina famosissim᷒. Cuz
igitur ei fuerint illate tot cōtumelie irrisiones
maledictiones. infamatiōes ꝛ afflictiones cor
pori inde magnus sibi exurgebat dolor ꝛ ma-
tri eius Unde ipsa exclamat dicens illud Ber
nar. Heu mihi quia captiuorū libertas capi-
tur gloria angelorū illuditur. deus oim flagel
latur candor lucis eterne ꝛ speculū sine macu-
la conspuitur. Et cuz vita oim occidatur quid
restat nobis miseriis nisi vt eamus ꝛ nos ꝛ mo
riamur cum eo. Dolebat siquidem pijssima
ṽgo de iniurijs tanti filij tam sci tam innocen
tis ꝛ maxime de offensa dei. ¶
Nono grauissimus erat dolor xp̄i ꝛ matris
eius rōne illationis. Quanto eniz plures
cōcurrunt ꝛ diuersorū statuum ꝛ magistratuū
ꝛ amici ꝛ valde bn̄fici. ꝛ illi q̄ reputantur iusti
ad inferendam iniuriā ꝛ mortem valde igno-
miniosam alicui tanto maior dolor ꝛ afflictio
sequitur in passo. ꝛ in quolibet attinente ꝛ ami
co eius. Sed ad inferendaz passionē tam ama
ram ꝛ opprobriosam ṽginis filio concurrerūt
de omni genere ꝛ statu. ꝛ etiaz vnus qui prius
erat discipulus ꝛ beneficiatus. Et ideo virgo
mater eius dilectissima summe doluit. videns
impletuz esse illud qđ ait ꝓpheta ps. ij. Astite
runt reges terre: ꝛ principes conuenerunt in
vnum aduersus dominū ꝛ aduersus xp̄m eius
scz ad mortem ei inferendaz. Reges quidē asti
terunt scz Herodes rex galilee. qui spreuit eū
cum exercitu suo. ꝛ indutum veste alba vt fa-
tuum: remisit illum ad Pylatum. vt iudicaret
eum. Luce. xxiij. Rex Romanorum scz impera-
tor Tyberius. ꝛ si non in persona propria. ta-
men per suum locū tenentem Pylatū tulit sen
tentiaz mortis contra eum. Mat. xxvij. Princi
pes quoq; sacerdotum ꝛ pharisei qui erant in-
ter alios principaliores. ꝛ iusti homines repu
tabantur. collegerunt concilium vt xp̄m morti
traderent ꝛ occiderent. Joh. xi. Et ipsum tanq̄
malefactorem Pylato presentauerunt occiden
dum. Mat. xxvij. Omnis etiam populus accla
mauit corā pylato vt xp̄m crucifigeret. ꝛ Bar-
rabam sceleratissimum dimitteret. ꝛ sic factuz
est. vt in prealegato. ca. habetur. Affuit quoq;
passiōi christi sexus femineus scz ancilla ostia
ria vilissima que licet non posset adire Jesum
ad eum illudendum ꝓpter occupationem offi-
cij. ꝛ ꝓpter frequentiaz populi ipsum dominū
circūdātis. ꝛ illudētis in vires neq̄tie sue exer
cuit in discipuluz eius Petrum volens eū face
re detineri cum christo. Unde ꝛ manifestauit
eū dicens. Et tu ex discipulis es hois istius.
Johan. xviij. Item dixit. Et tu cum Jesu naza
reno eras. Mat. xxvj. ꝛ Mar. xiiij. Milites quo
q; Pylati: que gentiles erāt post ṽberationes
et opprobria atq; diuersas afflictiones de-
duxerunt eum ad patibulum crucis. ꝛ sic om-
nes conuenerūt aduersus eum. Conuenerunt
etiam beneficiati ad eius mortez. ¶ Naz ip̄e
pius dominus multa beneficia fecerat popu-
lo hebreorum ꝛ patribus eoruz. ꝛ ista vna erat
causa maximi doloris in ipso. Unde in cruce
dicere poterat cuz psalmo. cviij. Et posuerunt
aduersum me mala pro bonis. ꝛ odium pro di
lectione mea. Item dicebat illud Michee. vi.
Popule meus quid feci tibi. aut in quo mole-
stus fuit tibi? Responde mihi. Ego patres tuos
Jacob ꝛ filios eius tempore famis in egypto
enutriui ne pires. ꝛ postea te multiplicare fe-
ci in maximum numerum. ꝛ de dura egyptioꝝ
seruitute eduxi. A flagellis quibus totam egy
ptum percussi te liberaui. ac mare rubrum ti-
bi aperui. vt per illud sicco vestigio pertransi-
res ꝛ Pharaonem persecutorem tuum cum ex
ercitu suo demersi. Manna de celo te per. xl.
annos in deserto paui. aquamq; de petra tibi
eduxi ꝛ persequētes te hostes ꝓstraui. Seon.
s. regem Amorreoruz. ꝛ Og regē basan gigan-
tem. Terram fluentem lac ꝛ mel donaui tibi. ꝛ
in ea. xxx. reges ꝛ plurimas nationes tibi ad-
uersantes interfeci. In monte syna tibi legem
dedi ꝛ de captiuitate per Esdram Neemiam
ꝛ zorobabel reduxi. De graui oppressione An-
tiochi regis te per Judam machabeum ꝛ fra-
tres eius excussi. Ego de genere tuo carnem
sumpsi. ꝛ deus sum factus frater tuus. Et per
ciuitates ꝛ terras tuam procurando salutem
discurri cum anxietatibus ꝛ laboribus q̄ plu-
rimis. tibi predicando regnuz dei. Cecos tuos
illuminaui lepro sos mundaui. claudos erexi
obsessos a demonibus liberaui. surdis audi-
tum restitui. mutis loquelam. infirmis varijs
sanitatem. mortuis vitam Precepta dei tibi de
claraui. errores confutaui. vitia reprehendi.
consilia dedi. ꝛ viam perfectionis tibi osten
di. Quid

di. Quid aliud tibi facere potuit ꝛ nō feci. Hec
cine reddis dn̄o tuo popule stulte ꝛ insipiens.
Que omnia cōsiderās ḫgo bn̄dicta summope
re dolebat. Un̄ dicebat cū ꝓpheta ps̄.xxx. De-
fecit in dolore vita mea. ꝛ anni mei ingemi-
tibus. R

Decimo aggrauabatur dolor xp̄i ꝛ mr̄is
eius rōne festiuitationis. Erat eñ solēni-
tas pasche seu azymoꝝ q̄ erat p̄cipua sup̄ oēs
alias. In qua tenebantur ex lege oēs iudei cō-
uenire in Hierusalē ad tēpluz de quibuscunqꝫ
ciuitatibus ꝛ locis ad sacrificandū. Et quia ꝑ
varias captiuitates eoꝝ erant satis dispersi ꝑ
orbē.s. in Italia. Asia. ꝛ Africa ꝛc. vt ptꝫ Act.ij.
de omni pene natione cōuenerant Hierusalez
ad illud festū. Quādo aūt quis dānatur ꝛ du-
citur ad mortē ꝓpter maleficiū cōcurrente ma
iori cōcursu populi. tanto maior ei insurgit pe
na cōfusionis ꝛ erubescentie cōsiderat eñ q̄ q̄
liber videns narrabit alijs Et si peregrinus ē.
reuersus ad patriam suā referet ꝛ diuulgabit
ibi de eius damnatione ꝛ vituperosa morte. et
sicvbiqꝫ infamabitur. De graui aūt crimine ca
lūnioso scꝫ de blasphemia dei. que erat grauis
simum peccatum apud iudeos accusatus fue-
rat. quia filium dei se dixerat. Item de crimine
lese maiestatis. qđ erat grauissimum apud gē
tiles q̄.s. voluisset se facere regē iudeorū ꝛ con
sequenter ex ambitione vsurpare imperiuz ro
manoꝝ. Unde in titulo crucis scripserūt. Iesꝰ
nazarenus rex iudeoꝝ quasi dicerent. Hec est
causa passionis eiꝰ. Et vt omnes possent lege-
re ex quo de omni gente ibi erant.s. Hebreoruz
grecorū: ꝛ latinorū. scripserunt ipsum titulum
lr̄is grecis. hebraicis ꝛ latinis. vt habetur Jo.
xix. Considerans igitur pijssima ḫgo tantam
filij confusionem. tāq̄ publicādā ꝑ orbē eiꝰ dif
famationē nō poterat nō valde dolere. Un̄ di-
cebat illud Thren.j. Audite obsecro vniuersi
ppl'i ꝛ videte dolorē meū. S

Undecimo aggrauabatur dolor eius rōne
vilificationis.s. ex loci vilitate in quo cru
cifixus est.s. caluarie in quo erāt ossa mortuoꝝ
ꝛ alia cadauera ꝛ ibi occidebātur vilissimi ho
mines ꝛ sceleratissimi malefactores. ex quo ip
se dn̄s ꝛ mater eius augmentū habuit doloris
Unde dicebat pijssima virgo illud Thre.j. Id
circo ego plorans. ꝛ oculus meus deducet la-
chrymas quia longe factus est a me consola-
tor. Adeo autem amarissime flebat. vt alias
omnes mulieres suas socias ad lachrymas ꝓ
uocaret. T

Duodecimo aggrauabatur dolor eius rō
ne perditionis. Nam cum copiosa fue-
rit apud deū redēptio adeo q̄ p̄ciū sanguinis
xp̄i nō solū mundū. sed mille mūdos redimere
potuisset. tñ ipse xp̄s ꝛ mr̄ eis videbāt fructuz
passionis paucos debere cōseq̄ ꝓpter ignauiā
ꝛ ingratitudinem. Sicut igitur ex magno lu-
cro qđ quis videt se cōsequi ex suo labore. mul
tum gaudet ꝛ consolatur: ita econtra cum ali-
quis maximo labore affligitur pro acquisitio
ne alicuius rei ꝛ videt se modicū fructuz posse
ꝯsequi valde cōtristatur. Quapropter xp̄s vi-
dens q̄ multi sunt per passionē suā redempti
quoad ipsum ꝛ ad celestē patriā vocati. pauci
vero saluabunt̄ ꝓpter eorū malignitatem di-
cebat illud Michee.vij. Uhe mihi: q2 factꝰ suz
sicut qui colligit racemū in autumno. Nā tūc
vindemiata vinea nō reperitur nisi aliq̄s par
uus racemus. Et similiter christus paucos col
ligebat racemos: idē paucos ad fidē suā cōuer
sos. ex passiōe sua. Unꝰ racemꝰ fuit latro cōuer
sus. Altꝰ vero cēturio qui eum filiū dei est con
fessus. vt h̄r Mat.xxvij. Mar.xv. ꝛ Luce.xxiij.
Jesus igit̄ sciēs oia que vētura erāt. Jo.xviij.
vidēs quot priuabant̄ merito passionis sue. et
sic vita eterna. dolore tam maximo cruciabat̄
q̄ poterat dici quasi infinitꝰ: tū q2 numerꝰ dā-
nandoꝝ q̄ priuabunt̄ merito passionis sue di-
citur infinitꝰ quoad nos: tū q2 priuandi sunt vi
ta eterna ꝛ infinita: tū q2 dolor dānandoꝝ erit
infinitꝰ ꝛ eternus. vn̄ Amb. inquit de dn̄o Jesu
Tristis erat ꝛ tristis videbat̄ nō ꝓ sua passio
ne: sed ꝓ nr̄a dispersione. Fuit ergo dolor ip̄iꝰ
ex cōsideratione. igratitudinis humane: ꝛ pau
citatis saluandoꝝ maior q̄ cruciatꝰ flagella-
tionis ꝛ crucifixionis ac mortis corꝑalis. Un-
de eñ inq̄t Tho. super.ij. physicoꝝ. ex ꝑditio-
ne finis magis auget̄ dolor q̄ ex perditiōe eo
rū que sunt ad finē. Nā videmus q̄ q̄n aliq̄s ꝑ
totū annū exudauit ad laborādū agrū seu vi-
neā. si postea veniat tēpestas seu pruina aufe-
rēs fructus cāpi aut vinū. talis grauiꝰ de hoc
dolet q̄ de labore ꝛ sudore totius anni. Quo p̄
supposito clarū est q̄ xp̄s hoc fine voluit cruci
figi ꝛ ad hoc elegit in cruce suspendi. iuxta illḋ
Job.vij. Suspendiū elegit sibi anima mea vt
s. oēs holēs grati existerēt de tāto beneficio et
saluarent̄. Et ideo cū videret alas futuras in-
gratissimas ꝛ priuandas merito passionis sue
magis doluit q̄ de crucifixione. Uidemus nāqꝫ
q̄ mercator qui toto tēpore vite sue insuda-
uit ad ꝯgregādas merces.xxv. miliū ducatoꝝ
si postea veniat in mari tēpestas que nauē cuz
mercibus submergat. tantū in se dolorē susci-
pit quātū estimauerat valorē ipsarū merciuz.
Cū igitur filius virginis vt prudēs mercator
spacio.xxxiij. Annoꝝ semꝑ insudauerit pro sa-
lute humani generis. vidēs ꝓpter ingratitu-
dinē perdi ꝛ in vanū effundi preciosuz sangui
nē suum quoad damnandos vehementissime
doluit. Un̄ bea. Bonauē. in.iij. distin.xvj. arti.
vlti. q. vlti. introducit dictum. Philippi cācel
larij parisiensis qui in persona christi inquit.
O homo vide que pro te patior. non est doloꝝ

sicut quo crucior. Ad te clamo qui p te morior
vide penas quibus afficior. vide clauos qui-
bus cōfodior. vide lancea cum qua transfigor.
Et cuz sit tantus dolor exterior: exiat interius
planctus pregrauior. te cum ingratum tantuz
exterior. Propter pdictas aūt omnes afflictio
nes dicebat ipse fili⁹ virginis illud ps. xxxvij.
Afflictus sum et humiliatus sum nimis. Ipsa
autem mater eius dolorātissima exclama-
bat dicens illud Threno. primo O vos om-
nes qui transitis per viam attendite et videte
si est dolor sicut dolor meus. Filius eniz cogno
scebat dolorē matris ex sui cōpassiōe. et magis
dolebat de hoc q̄ de sua passione. beata virgo
cognoscebat immensitatē dolorū que patieba
tur filius. et etiaz cognoscebat q̄ ille magis do
lebat de matris afflictiōe q̄ de ppria afflictio
ne: et ppter hoc vnus alteri cōlcabat dolorem
suū. et magis affligebatur vnusqsq3 eorū ex do-
lore alterius q̄ ex pprio. et sic dolor vnius gla
diabat et penetrabat cor alterius. vt ait Hugo
pancera in meditationibus passionis xpi. V

Scdo principaliter dico q̄ pijssima vir-
go maxime angustiata fuit. et ingētes
dolores sustinuit qnq3 alijs rōnib⁹. pri
mo quia mulier erat secundo quia vnigeniti
mater erat tertio qr presens erat. quarto quia
ipsum summe diligebat. quinto quia eum iu-
uare nō poterat Primo autem doluit quia mu
lier erat. Naturaliter enim mulier magis cō-
patiunt tribulatis q̄ viri. vnde mulier dicitur
quasi mollier. a mollice sic dicta. mutata lra.
vt ait Varro. quem refert Lactantius in li. de
opificio dei. ca. xij. Ideo fm phm in lib. viij. de
animalibus Mulieres sunt molliores et maio-
ris pietatis et cōpassionis q̄ viri. vn̄ mater ma
gis dolet de aduersitate et morte filij q̄ pater.
Nulla autem mulier vnq̄ fuit sic pia et cōpas-
siua sicut virgo pijssima. ergo nulla vnq̄ sic
fuit afflicta ex morte filij sicut ipsa. Secundo
maxime doluit qr vnigeniti mater erat. Si em̄
alios filios habuisset super eis consolata ali-
quantulum fuisset. Sed amissio vnigeniti est
nimium dolorosa. vnde scriptura quando vult
exprimere aliquem luctum multum dolorosuz
assimilat eum luctui vnigeniti. Unde Hiere.
vj. dicitur. Luctum vnigeniti fac tibi planctuz
amarum. vbi glo. ait. Nihil dolentius vnige-
niti morte. et ideo quia dolor damnatoruz erit
grauissimus ideo dicitur Amos. viij. Ponam
eam quasi luctum vnigeniti scilicet solacia
mundanorum. Sicut igitur amor vnigeniti
excedit alios amores. vnde maximi amores
comparantur amori vnigeniti. iuxta illud. ij.
Regum. j. Sicut mater vnicū filiū diligit. sic di
ligebam te. Ita nō est dolor maior q̄ de morte
ipsius. Quam magna etiā sit pena de amissio-
ne vnigeniti vel oim filiorum simul. qd ad idē

tendit. ptz Iob. j. vbi Iob audiendo q̄ omnia
bona sua ppalia pdiderat: non ostendit signa
doloris: sed audita morte filiorū scidit vestimē
ta sua ppter vehementiā doloris: et tonso capi
te corruit in terram. Tertio maxime doluit. qr
presens erat et filium suum affligi videbat. Qn̄
em̄ aliqua mr̄ audit filiū suū mortuū multum
dolet Qn̄ autez audit eū horribili morte occi
sum. magis dolet. Sed qn̄ te oculos suos cer-
nit ipm crudelissime mactari. ibi maxime do-
let. Vera est em̄ snia illa Horatij in poetria di.
Segni⁹ irritāt aios demissa per aures. Quam
q̄ sunt oculis subiecta fidelibus. Et illud phi. i
ij. de aia. s. q̄ potentia ppinqua meli⁹ percipit
obiectū q̄ remota. Virgo igit pijssima videns
suū benedictū filium pati penā ignominiosaz
de qua dixerunt iudei Sap. ij. Morte turpissi
ma condēnemus eū. Item penā diuturnaz: qr
ab illa hora noctis qua captus est vsq3 ad ho-
ram nonā in qua expirauit: in supplicijs et do
lorib⁹ semp fuit. Itē penam iniustā. qr sicut di
cit. j. Pet. ij. pctm̄ non fecit: nec inuent⁹ est do-
lus in ore eius. Tradebat autem iudicanti se
iniuste. Item pena dolorissima et acerbissima.
ineffabiliter cruciabat. Vn̄ Hiero. in quodam
sermone ait. Quot lesiones in corpore christi.
tot vulnera in corde mris. quod claui pforan-
tes. quot ictus pcutiētes et carnē rūpentes. tot
sagitte per oculos intrātes: et totū cor et animā
virginis vulnerantes. Quarto causabat in ea
maxim⁹ dolor ppter immēsum amorem erga
eū. Scdm enim doctores virgo benedicta sola
magis dilexit xpm q̄ simul oēs creature. Et
ideo ipsa dicebat Can. ij. amore lāgueo. Cum
ergo amor sit virt⁹ trāsformatiua amātis cum
amato. vt ait Diony. in li. de di. no. Cū xps do
lueris supra id qd lingua humana exprimere
potest: et minima percussura facta i corpore ei⁹
excesserit passiones quas passi sunt vel in fu-
turū patientur aliqui in hac vita. cum ergo
amans debeat participare et sentire ita incom-
moda sicut cōmoda amici: vt notat in. l. tīe ex
diuerso. in fin ff. fami. hercis. Cūq3 amic⁹ se de-
beat habere ad amicū sicut ad seipsum. vt ait
phs. ix. Eth. qr amicus est alter ipse. vt inquit
Tulli⁹ in lib. de amicitia. Cōcluditur q̄ pijssi-
ma virgo indicibili dolore afflicta fuit. Tāto
em̄ qs magis tristatur de morte alicuius quā
to eū plus diligebat et ei magis vtilis et fidelis
erat. Vn̄ magis quis dolet de morte filij iuue
nis prudētis. pulchri. sapientis. et sibi obedien
tis ac reuerētis q̄ de obitu alteri⁹ has pditio-
nes nō habētis. Qr ergo virgo benedicta amit
tebat filiū optimū. et oēs pdictas pditiones in
summo habentē: et de summopere diligentez
Unde Eccl. xxiiij. appellat mr̄ pulchre dilectio
nis. Itē filiū pdebat sibi raz reuerentem. vnde
ibidē dr̄ mr̄ timoris. Filiū quoq3 eam in cruce-

pio affectu agnoscentē. Unde in eodem.c. appellat mater agnitionis. Item filium et pium et clementē. Unde vbi.s.dr. mater sancte spei. Ideo maior fuit dolor ꝙ quis exprimere vel cogitare valeat. Unde exclamabat dicens illud Hiere.ix. Quis dabit capiti meo aquas: et oculis meis fontē lachrymarum. et plorabo die ac nocte filiū meū. Nec mirū si ipsa benedicta virgo pietate et charitate replettissima tantū dolorē sensit de morte dilectissimi filij: cū etiam quelibet mater cōiter magis diligat filiū ꝙ seipsam vt inquit glo. in.l. videamus.ff. de iureiurā. et in l. isti quidem. in fi. per illum textum.ff. qd met. causa. Et ideo potius vellet mori ipsa ꝙ filiuz sicut faciebat Penelope. dicēs illud qd ponit Ouid. in epl'is. Dij precor hoc iubeāt vt euntibus ordine fatis. Ille meos oculos cōprimat ille tuos. Desiderabat enim ipsa prius mori cum viro suo ꝙ Telemacus filius suus. Quid ergo debebat facere ipsa virgo sanctissima. Et si filius stultus mesticia est matris sue. Prouer.x. quia mater dolet de dementia naturali etiā filij sui. s. quod patiatur hoc vituperiū. quid debeat agere mater pijssima vidēs sapientissimū filium suū tanꝙ stultissimum ab oibus despici et illudi. Quinto summe dolebat: quia ipm iuuare non poterat. Magna est enim consolatio matri quando filiū in sua morte osculari: et amplecti ac adiuuare pōt. Hec aūt mestissima mater in nullo filium suū poterat adiuuare. Audiebat ipsuz dicentē. Sitio. Jo.xix. Et non valebat ei potū porrigere. Videbat eū vulneribus plenū: et nō poterat vulnera alligare. Conspiciebat ipsuz sanguine irrigatum nec valebat linteo abstergere. Caput male tenentē. nec poterat sustentare. Ipsuz cernebat in cruce flentē. nec valebat cōsolari. Uidebat sanguinez eius in terra fluentem. et nō poterat recolligere. Conspiciebat ipsuz luto ac immundicijs repletum nec valebat mundificare. Uidebat eū expirare nec poterat osculari vel de cruce deponere. Unde dicere poterat illud.ij. Regū.i. Mulier infelix nimis ego sum. Cum enim discipuli fugissent nō habebat adiutores vel cōsiliatores in tātis anxietatib'. Unde dicere poterat illud Ecc.lj. Respiciēs erā ad auxiliuz hoim et non erat. Non etiā habebat cōsolatores. Unde dicere poterat cū ps.lxviij. Sustinui q simul contristaret et nō fuit &c. Et iterū dicebat deo cū eodē ꝓpheta. Elongasti a me amicū et ꝓximū: et notos meos a miseria. Et illud Job.xix. Dereliquerūt me ꝓpinqui mei. et q me nouerūt obliti sunt mei. Exclamabat autē btā virgo cernēs tāta dulcissimi filij sui tormēta. et dicebat illud Ber. in sermone de passione dñi. Caput angelicis tremebundū spiritibus dēstrate spinarum pūgit. Facies pulchra pre filijs hoim sputis iudeorū deturpat. Oculi lucidiores sole caligant i morte. Aures q in celo audiūt angelicos cantus. audiūt peccatorū insultus. Os qd docet angelos felle et aceto potat. Pedes quorum scabellū adoratur. cruci clauo affigunt. Manus q formauerunt celos sunt in cruce extēse. et clauis affixe. corpus verberat. lat' lācea ꝑforatur. Et qd plura? Nō remāsit i eo nisi lingua vt pro pctōribus exoraret Luc.xxiij. De his afflictiōib' beate virginis loquēs Aug. sermone.viij. de passione dñi ait. Juxta crucē stabat maria cōsiderans vultu benigno xpm pendentē in crucis patibulo. pedibus innitēs. manus leuabat amplexās crucez ruens in oscula eius qua parte sanguinis xpi vnda rigabat: vt xpm valeret amplecti cuz nō poterat. sursuz volebat ascēdere. Sperat amor nonnunꝙ que raro fieri possunt. Sibi cedere cūcta amor impatiēs credit. Uolebat amplecti xpm in altū pendētē: sed man' frustra in se copiose redibāt: se leuās sursuz e terra erigebat ad christū. et cū tangere eū neqbat in manu collidebat ad terram. et ꝓstrata iacebat immensitate doloris depressa: sed eam erigere magna vis amoris immēsi compellebat. impetu amoris surgebat intensi que manib' cupiebat attractare christum. Cū vero vis non esset: deuicta dolore terram iterū petere cogebatur. hec ille. Et ad mirū si pijssima virgo dolebat et flebat in vnigeniti sui morte cui compatiebātur oēs creature. Unde metrice dicitur.

Li angeli piangon amaramente.
El mundo se conturba.
La terra e in tremore.
Lo sole abscurato monstrasse dolente
De la crudel morte del suo creatore.
Spezate zon le petre. Aperte le sepulture.
Per che ele morto christo in tanta pene di re.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicit multiplicitatis. x

Multipliciter virgo gl'iosa i hac vita fuit dolorib' plena. Primo in circūcisiōe filij. Ipse enim bñdict' fili' eius iesus sicut prudēs mercator volēs emere naturā hūanā ꝑcio sui sanguinis: vt de nobis posset dicere illud i.pe i. Nō corruptibilib' auro vel argento redēpti estis: sz precioso sanguine iesu xpi. In circūcisiōe sua cepit effūdere sanguinē suū in arrā ꝑcij i die parasceues sup bāchū crucis integralr ꝑsoluēdi. Bon' enim mercator q aliqd emit primo dat arrā in signū rei empte. et postea facit plenā solutionē. Et sicr xps in circūcisione effundēs suū sacrū sanguinē: fecit principiū nostre redēptionis. et cepit aperire portas ꝑadisi. Ut enim ait Hiero. Sāguis xpi clauis est ꝑadisi. Debet igit qlibet fidelis ei cōpati. sciēs quod maximū dolorē in ipsa sanguinis effusione sentiebat. Ut enim scriptū est Leuit.xvij. Aia omnis carnis in sanguine est. Cogita ergo o

ala deuota quāto dolore debebat cruciari vir
go piissima. Aliqui aūt dicūt q ipsa nō erat p̄-
sens circūcisiōi filij sui. sed ibi ppe diuersoriū
circuncisus: qr mr̄ nō potuisset videre crucia-
ri filiū suū. ⁊ carnem ei⁹ tenerrimā incidi. Sed
tñ audiebat vocē filij lachrymātis ⁊ vagiētis
ex dolore. vnde cū lachrymis exclamat di. O fi
li mi charissime q̄ cito incipis pati ⁊ cruciari.
Alij vero dicūt q erat p̄ns. vñ credēdū est q. in
gēti dolore afflicta est vidēs incidi carnē illaz
delicatissimā ac passibilē in summe rōne deli-
catissime cōplexiōis ⁊ teneritudinis cū eēt so-
lū octo dierū. Existimo aūt q ipse dulcis puu-
lus i tātis dolorib⁹ ⁊ tormētis suis aspiciebat
matrē z ⁊ lachrymosis vocib⁹ extēsisq brachijs
i materno sinu foueri anhelabat. Ipsa v̄o cum
flēte filio amaras fundēs lachrymas eū quan
tū poterat cōsolari satagebat. O maria qd fa-
cies in mōte caluarie. Quid ages cū fil'ū tuuz
videbis occisum in crucis patibulo nō paruz
de sanguine effundentez. sed ex qnq latis vul
nerib⁹ riuos sanguinis emittētē. Desine nunc
flere expecta diē mortis sue. Ista tñ initia fue-
rūt tuoꝝ doloꝝ. Circūciso autem filio ipm in
brachijs suis pia virgo protinus accepit eūq
suauiter amplexata est ⁊ osculata atq lachry
mis ex cōpassione emanantib⁹ vultum eius ir
rigauit. ⁊ ipsa similiter lachrymis filij sui ge-
nas suas madefecit eiq māmas vt. eius dolo
rē aliqualiter mitigaret seu alteraret sugen-
das propinauit. Sed tñ a fletu ɔtinere nō va-
lebat. Cui benignus fili⁹ vt flere desisteret an
nuebat. Ipse tñ ex dolore incisure lachrymas
emittebat. Beata aūt virgo ei dicebat. Cessa
tu fili flere. ⁊ ego etiā cessabo: non eñ valeo la-
chrymas ɔtinere cū video te plorare. Scd̄o
doluit btīssima v̄go in egyptiaca pegrinatiōe
qñ scz vt hr̄ Mat. ij. propter herodis futuram
persecutionez necesse habuit fugere i egyptū
sicut angel⁹ in somnis admonuit ioseph. Pos
sum⁹ eñ deuote meditari q ioseph ex somno
ɔsurgēs nō sine amaritudie dixit spōse sue vir
gini bñdicte. O v̄go dulcissima fugiam⁹ repē
te qr herodes filiū tuū pdere q̄rit. O quantus
timor tūc v̄gineā mētē inuasit. quāt⁹ ve dolor
cor ipsi⁹ benignissimū penetrauit. Puto eñ q
sine mora filiū in brachijs suscipiēs lachrymā
tib⁹ oclis ipa delicata puella cū ipo ioseph ad
desta iter arripuit. Contēplare nunc anima
deuota q̄t noctes duxerunt insomnes. q̄t vici-
bus sitis estuabāt ardore. quotiēs ⁊ absq cibo
nocte vigilauerūt in heremo timore latronū
⁊ feraꝝ. Cōpatere aīa deuota puerulo filio v̄-
ginis sic peregrināti ⁊ exulāti. cōpatere etiaz
matri eius que in illa vasta solitudine nunc
terretur. nunc tremit. nunc faciez ipsi⁹ lachry-
mis rigat. nūc eū adorat. nunc eius defiet pe-
nalitates. O si possibile eēt angustias v̄ginis
quas passa est in eūdo in egyptū et manendo
ibi per septē annos. qualesq necessitates passa
fuerit inter illos idolatras egyptiacos q̄s. etiā
afflictiōes perpessa sit in redeundo post septē
niū per illa deserta ⁊ periculosa loca cū paruu
lo iesu sepiēni profecto a lachrymis non posse
mus abstinere. Z

De hac aūt peregrinatione loquēs magi
ster iohānes gerson in sua iosephina in
qr. Mēbra ioseph sōno recreās defessa labore.
Corde vigil. iussa q̄ nūciat angelus audit Tri
stia. surge ioseph fili dauid accipe mrēm. Cuz
puero. fuge. neu tardes egyptia rura Festin⁹.
pete: nā puerū trux queret herodes. Perdere.
mox spōsus humili stratu exilit atq Uirgineū
spōse thalamū mestissim⁹ intrat. Forte maria
iesum quē cunis somnus habebat: Tūc vigili
blāde cura deuota iouebat. Ut vidit sponsum
cui non mos nocte venire: Instantis presaga
mali ɔclamitat. o vir En quid idest. qd habes
q̄ fert. te sors rogo pande: Heu heu. surge cito
puerum rape. queritur infans Perdi crede mi
hi per reges dirus herodes. Se dolet illusuz
ppera. modo nūcius alto Demissus celo ius-
sue: nec fingo repente. Sic fieri. tibi nunc ani-
mi qd v̄go fuisse Crediderim: noua tunc iuue
nisq puerpera paup. Simplex sueta domi re-
gionū nescia tales Tete dum voces vrgent: sz
fisa deo. mox Complosis manibus lachrymis-
q per ora volutis. Tristis vtrumq genu ante
ipsa cunabula nati. Flectens te sternis stupi-
do hroq parūper. Heres intuitu quem cōtem
plata benigne Plurima corde gemis: tandem
ɔrumpis amato Suspirās animo. quid amor
me⁹ o tener infans. Ac vteri dilecte mei: quid
tu quid agemus. Iste tu⁹ custos ⁊ ego qua par
te ferem⁹: Quale patebit iter: vbi sūt Gabriel
tua dudū Nuncia dicta mihi: dñs sede dauid
illi Crede dabit Jacob ipse domo regnabit in
euū. En it in exiliū. fledi charissima nō est Ho
ra modo. vir ɔtulit anxius effugiendū: Paren
dūq dei iussis. reducem bene spera Promisit
puerū ⁊ faciet: qr dux via vita est. Exitus his
infans oculisq serenus apris. Jocundo visus
risu cognoscere matrē. Tūc animū strinxit te-
nere pietatis imago Uirgineū gladius pertrā
sijt intima cordis. Mox ruit in faciem pueri.
suauissime fili Acrius exclamat singultās ma
ter abire Ac migrare statim. notos patriamq
laresq Linq̄re festini cingimur. non nostra vo
lūtas Sed dñi fiat. coniunx dilecta ioseph vir
Grandeu⁹ replicat. lacta cunisq resolue Infan
tē pānis inuoluēs: noster Asell⁹ A me sternetur
gerolus puerīq tulq. Nec mora. nocte fugaz
capiūt cla clāq recedūt Ostiolis post se clau-
sis. nullasq salutes. Nulla vale tota vicinia
chara recepit. Mirandū mai⁹ inter spectacula
q̄le Cōspicies ala: casus vbiq̄d fuit Alter Aspe

rio:summaq magis pietate stupēdus.Ergo
cõpatere.saltem.p cuius amore Omne fit hoc
deus est fugitiuus et aduena pro te. Uirgo te-
nella.ioseph grauis euo vix et bimestris In-
fans.ignota peragrāt.ac dura viarū.Stat p-
cul extrant nazareth.haud sine multo conti-
nuoq metu.neu quis sentiret euntes.Siue pe
dum strepitu. seu flentis ad verba mřis Uagi
tu pueri.vel ab occursu vigilantum . Aut Asi-
ni ruditu.latratu ve canino.Uertice monticu-
li faciem conuersa retorsit Uirgo suam. simul
ipse ioseph deuotus vterq Sustulit. inde do-
mum villam templūq salutāt.Dulce vale na-
tale solum valeant et amici. Tuq hierosoly-
mis in syon vertice tēpluz.Dixerat. hinc cele-
res pariter ioseph atq maria Contorquent
gressus.et semita cepta tenet.Uespera defessos
ambos asinū qz lassum.Sera domi locat: in q
diuerticula ville Cōmodiora ioseph reputa-
uit.primus vinis Excepit puerū pprijs.terre-
q reclinat.Ipse sinu mřis ereptus vagit et in:
de Uir dat opē dñe satagens descendat asello
Collapsu facili hospes dat stabulum paleas-
q.Augent ligna focum gremio mox vgo rece-
ptū Fasciolis euoluens infantem igne manu-
q Blanda cõtrectās refouet et c.Et infra. Lux
oritur surgunt incedunt limite cepto.Post in-
ter emensum duri multiq laboris De procul
inspicitur quesiti terra canopi.Hinc horror su
bitus amborū corda pauorq Concutit ipsa lz
mens incõcussa resistat Uir prior alloquit spo
sam cognosco decora Quo sis o dña: gens ista
libidine feruens Fedis vrgetur stimulis:si sci
uerit vxor Quo mea sis. mihi quid nisi mors o
vgo parat Atq pudicitie tibi discrimen pha-
raonis Ducet ad aspectuz mox te manus im-
proba serui Sors indigna nimis. quid facie-
mus Blande puer:fugimus neu te vnum per
dat herodes.Descerimus dulcesq lares cha-
rosq ppinquos Ecce q irruimus in tanta pe-
ricula soli Ignoti atq inopes. lingue ignari.
deus alme Nobis quid facere noluisti?.queso
maria Filia dic mea sis hoc etas credere verū
Suadebit.reliquū auxilio commixto superno.
Jure qdez dilecte ioseph nobis ita semp Spe
randum.sicca lachrymas trepidus pauor ab-
sit.Uirgo refert nonne memori nos mente te-
nemus Etatis prisce miracula qualr abraam.
Qualiter et saram dñs saluauit:et auxit. Est op
portuno protector tēpore summus et c.Et infra
Plurim' hinc aditu explorator quolibet astat
Inuigilans gentemq locūq requirere solers
Dum penetrare suos aliquis vult aduena fi-
nes:Scire volens vbi nam virgo peperisse re-
fertur.Pone metum.dña dixit cui copia fandi
Prima fuit.faciem regis visura beatam Te re
puta.tñ dic qua regione venistis.O bone vir.
coniunx ne tua hec vel filia fare Quis pater in

fantis qui formosissimus alto Sāguine se na
tum vultus splendore fatetur.Pauca Ioseph
grataq refert doctissimus heros. Uobis mē-
phitici nullas impendere dignas . Sufficim'
grates quorum dignatio tantum Pandit i oc-
cursu primo solamen opēq.Israel a terra nos
sors i festa coegit Has oras petere.infelix quā
cernitis huius Infantis mater mihi filia sola
relicta est.Nāq pater pueri residet regione re
mota.Fama loquax aulā regis cito garrulato
tam Egypti impleuit celebri venisse puellam
Urbe hierosolyma:cuius decor atq venustas
Tanta erat vt nil vltra cetus clamitat omnis.
Ergo statim veniat. veniat. videatur. adoret
Regem.sitq suis vxoribus annumerata. Ur-
bis in ingressum:certatim cura videndi Con
glomerat populos.variant hi verba vicissim
Hi nutus ad regem.alii comitantur euntes.
Corāquo positi tu virgo iosephq puerq Po
plitibus flexis solitos defertis honores. Sit
licet idolatra.sit flagitiosus:in ipso Sol'ado
ratur deus a quo cuncta potestas. At rex cō
tēplatus eos.iterpte lingua Multa petit.cau
sasq vie.sortē genus ortū Si q pterea virgo
peperisset hebrea. Uirgo silet demisso oculis
verbum capit heros Grandeu'. sanctusq.mo
uet sua ipsū ora. Rex in sempiternū viue.sal'.
tibi q nos Afflictos inopes oculo spectare be-
nigno Dignaris.tua sit qui condidit omnia
merces. Est nobis o rex tellus gallica pro-
pago Fertilis et diues fuit i qua nobile regnū.
Reges insignes:sed nil mortalib' vsq Tutuz
vel stabile est alienigeno dñatu Nunc premit
dicūt.tamen his oracula vatum. Regē ven
turuz priscoꝝ ex sanguine regum. Quorū p-
cipui dauid.et salomō numerant. Quos genue
re pres abraā:isaacq iacobq: Hec cui pdiues
olim fuit hospita terra Ad sortē:sz rex venio q
compulit istam Et me cū puero fugitare fero
cis herodis Imperiū:qui cūcta timēs deseuit
in oēs. Et modo dū regnet cōfundit fasq ne-
fasq.Huius obinde pater infantis cedere iussit
Hanc miserāsme dās comitē parere molestū.
Aufugimus noctu per tot discrimina rerum.
Tot varios casus.de' huc nos appulit.o rex
Ergo tuum per sceptrū et maiestatis asylum.
Regia per si tam clementia cepit egenos. At-
q peregrinos nil tractare fauore.Rex ferope
profugis petit hāc infantul' iste Cum gemitu
petit hanc noua nupta puerpera paup. Nulli
nos erimus oneri.panē neq gratis.Sed par
tum proprijs manibus quesisse voluntas.Rex
iubet.extemplo detur domus et locus aptus.
Nil durum fiat vis nulla.iniuria nulla. Por-
ro memor repetit.partus si virginis vllus.In
iuda fuerit:ita verbum temperat heros.Ut ne
q scire neget:neq se cognosce reuelet. Nuper
ait varius super hoc rumor fuit ortus. Urbe

hierosolyma scribarũ turba sacrorũ Cũ fuit
relegens vatum rhisa suorũ. Tpa eis dubium
sed prestolatio certa. Offert sceptrũ rex tãgen-
dum munera donat. Impat vt surgãt deducat
q3 domũ mox. Aulica tota cohors resonat plau
dit. bñdicit Jmplet iussa libẽs regem collau-
dat ouanter. Cum fremitu vario ioseph admi
ratur ab isto. Facundus laudat alter spẽz mu
lieris. Alter cõpatit puero blandoq3 decoro. O
pater opẽs qs nõ sperauerit in te. Jn cui9 sunt
corda manu regũq3 hoimq3. Quo vis flectis ea
rex an e lubricus asper. Plebs incõposita fugi
tiuos suscipiunt 2 Aspiciunt gratis animis.
tractãtq3 pudice. Hospiliũ pbent quo tu te v-
go receptas: Cũ sponso 2 puero p seruo sedit
asellus. Ligna cibũ mensam vir pparat. at pia
mater Jnfantem lactat. euoluẽs balneat. inde
Jn cuius oprans dormit. qs xps in illud. Dant
laudes pensa. quot lens o corda leuarunt. Cuz
manibus dño post tanta pericula tuti 2c. Et in
fra predictus doctor alloquit dñm iesum 2 in-
terrogat de mõ sue reuersionis de egypto di.
Quis tibi septẽni puero modus in gradiendo
Tunc fuerit dubium est. baiulãdus vtriq3 pa
renti. Tu nõ appares sat idoneus aspa ferre.
Quõ longa vie dispendia pes tener. at q Non
asino tua mẽbra satis suffulta locares. Curri-
culus ne vehit. forsan te virgo Jesumq3. Con-
fictus i quales modo vir fabrefecerat visus. An
super etatẽ diffudit gratia vires Jn corpus vt
iter peragat breuiore dieta. Uirtus angelica
nec deesse ministra putãda est 2c. Z

Tertius dolor beate virginis fuit qñ in
templo fili9 remãsit. 2 ipsa per triduũz
eum cũ maximo cruciatu qsiuit. vñ in-
uẽto eo dixit vt habetur Luc. ij. Fili qd fecisti
nobis sic. pr tuus 2 ego dolentes qrebamus te
Jn qbus vbis ipsa expssit titulũ magni hono
ris 2 affectũ magni doloris. Magn9 em honor
in hoc notat q eũ vocat filiũ. Uñ Bẽr. sup mis
sus est ait. Ecce marie priuilegium. Quis enĩz
hoc audeat angelorũ. sufficit em eis 2 pmagno
hñt q cũ sint spũs ex cõditione ex grã facti sũt
angeli. i. nuncij dei. Maria vo deã maiestatis
2 dñm angelorũ suum appellat filiũz di. Fili
qd fecisti nobis sic. Dolorẽ autez expressit cum
subdidit. Ecce pr tuus 2c. Jste e aũt dolor causa
batur ex triplici timore. Unus erat 9m Orige-
nem. qr timebat ne iudeos tanq3 indignos re-
liquisset. 2 ad pdicandum gẽtibus longe reces
sisset. Scda erat 9m eũdem Orige. qr timebat
ne ad prẽm qui miserat eũ redũsset. 2 sic huma
nam redemptionem sic exigẽtibus demeritis
generis humani nõ fecisset. Tertius erat quia
timebat ne in manibus filiorum herodis deue
nisset. Ut em ait Ouid. in eplis. Res est sollici-
ti plena timoris amor. Uñ indt glos. sup Luc.
Metuebat. b. vgo nẽ qd herodes in eius infan

tia patrare qsierat. hoc archela9 in ipsi9 pueri
tia iuẽis oportunitate pficeret. De isto autem
dolore virginis 2 ioseph tractat magr Jo. ger
son in sua iosephina dicẽs dño iesu in persona
virginis 2 ioseph qñ repererũt eũ in templo.
Fili qd nobis fecisti pdidi te totuz per triduũ
vã nos nimis anxia cura Coquebatq3 dolor
valid9. rursus ne pdere tete: Quereret ipletas
charissime seua tyrãni Quid ne putas agim9.
prime dũ nocte diei Una dom9 recipit nos am
bos te, sine fili: Fit nobis nox vna vigil sie-
musq3 pcãtes. Primo mane cito 9surgim9 atq3
ppinquos Nunc hos. nũc illos inter te qrere
cura est. Teq3 die tota fili nõ inuenientes. Qñ
tertia lux orit repetam9 ad vrbẽ. Heu nimiuz
tristes defessus anhelat vterq3. Jstũ sed remo
uet iuẽtio leta dolorẽ. Oram9 fili ne taliter ege
ris vltra. Nõ faciã. remanebo domi parebo q3
vobis. Rñdit puer 2c. A

Ultos alios dolores habuit. b. vgo i ph-
ri vita. vt qñ necesse hũit exñs grauida 2
vicina partui pficisci ad ciuitatẽ Bethleemiti
cam: 2 ibi cũ multis incõmodis 2 sine hospitio
9decẽti stare 2 filiũ suũ ibi parere. de quo quia
satis dixi in. vij. parte pncipali hui9 operis hic
ptrãseo. Silr nõ declarabo hic dolorẽ quẽ ha-
buit de morte Joseph. de q dixi in. v. parte pn.
hui9 opis i sermone despõsatiõis ei9. Nõ etiã
referã dolorẽ quẽ habuit qñ filio suo ascẽdẽte
in celũ ipsa in miserijs hui9 mũdi remãsit. de
quo dicã in. xi. parte prin. hui9 operis ser. j. Jtẽ
ptrãsibo dolores qs passa est pter tribulatio
nes ei datas a Judeis. de qb9 dixi in. iiij. parte
prin. hui9 operis. Solũ referã alias duas affli
ctiones qs habuit pter cõpassionẽ filij. quarũ
prima que est quarta in ordine fuit in eius pas
sione. Unde Ambro. super Luc. ait. Quamuis
multe tribulationes trãsfoderint animã Ma-
rie tamen illa specialiter materna trãsfixit vi-
scera domino in cruce moriente. de qua predi-
xit Symeon. 2 tuam ipsius animã pertrãsibit
gladi9. tanq3 si diceret. Maternis tuis viscer
bus gladio tribulationis transuerberaberis.
Uidebis in cruce pendẽtem quẽ angelo nũciã
te in vginitate pmanẽs filiũ edidisti. Et ibidẽ
etiã ait ipse Ambro. Denique illo pẽdẽte in cru
ce iudei phtes vt descẽderet insultabãt. aposto
li fugiẽtes de cruce illũ descẽdere posse nõ cre
debãt. Que vt vidit maria: necesse fuit mater-
na pia q3 viscera ex ei9 cõpassione gladio tribu
lationis trãsfigi. Sed vt intelligere valeamus
quant9 in ea fuerit dolor. videam9 quantum in
illa fuerit amor ad xpm filiũ. Cũ em non soluz
hoies sed etiã oia alia aialia naturaliter dili-
gãt filios suos. viij. Ethic. pfecto amor ipsius
vginis erga filiũ suũ fuit inexplicabilis: quia
ipse dñs iesus erat tot9 ipsi9 virginis fili9 sine
pre carnali. Uñ amor q debet eẽ in prẽ 2 matre

ad filiū.tot⁹ erat in sola virgine erga sinzvni genitū ꝑtus aūt vnita fortior ē dispsa.vt dr in li.de cauſ.Itē eū sup oēs creaturas diligebat quē sciebat se diliger.sup oēs creaturas.et esse sui creatorē.vn̄ tāto affectu amoris ei⁹ afficie batur.vt mirū sit ꝙ ex tāti amoris ardore non sit liq̄factā.vbi aūt est maior amor:ibi etiā sequi tur maior dolor de malo dilecti.Cū igit inuē ti fuerint aliqui parētes q̄ tantū doluerūt de morte filioꝝ ꝙ ipsi expirauerūt.qd putādū est doloris sensisse ipaz piissimā matrē in tā hor ribili sui filij occisione:nemo eni vnq̄ carnem suā odio habuit.ad Eph.v.Considerate vos pie matres quo dolore angustie reminisci vni genitū filiū vestrū scilꝫ gratiosum iuuenēq̄ oib⁹ virtutib⁹ plenū sic crudeliter in ꝯspectu vr̄o mactari videretis.Magne aūt cōpassio nis fuit mors xp̄i.quia iudei q̄ ei vino nō pep cerūt.etiā mortuo misereri noluerunt.ſ.vnus eorū lācea lat⁹ ei⁹ iā mortui transfixit.de quo ipse cōqueritꝰ dī.Job.xvj.Cōcidit me vulnere sup vulnus.et irruit in me q̄si gygas.Et Ber. in quodā sermone ad mr̄em ei⁹ cōuersus ait. Uere beata ꝟgo aiam tuā gladius pertransi uit:q̄ crudelis lancea filio tuo iā mortuo la tus aperuit.Ex qbus oibus pꝫ ꝙ ipsa benedi cta virgo multipliciter passa est martyriū: qr vt ait Ber.vbi.s.oēm sensuz corpe passiōis ex cessit affect⁹ sue cōpassionis.Aliud q̄z marty rū gen⁹ passa est ex filij commutatiōe q̄n ei di xit Iesus in cruce.vt habetur Jo.xix. Mulier ecce filius tuus.de quo Ber.vbi.s.ait.An nō plusq̄ gladius fuit sermo ille.reuera fuit per transiens vsq̄ ad diuisionē aīe et spūs.O iniq̄ cōmutatio.Johannes ꝓ iesu traditꝰ.seru⁹ pro dn̄o.discipul⁹ ꝓ magr̄o filius zebedei ꝓ filio dei pur⁹ hō ꝓ vero deo Quō ꝟo tuā affectuo sissimā aiam non pertrāsiuit. hec auditio q̄n et nr̄a iꝫ saxea sꝫ ferrea pectora.sola scindit re cordatio.Et Ansel.inquit.Dn̄a nr̄a q̄ib⁹ singul tib⁹ estimabo purissimū pectus tuū verarū eē cū audites.Mulier.ecce filius tuus.Quātoq̄ʒ dolore cruciata sit cū iniq̄ssimus barrabas la tro prepositus fuit in liberatione suo filio be nedicto quis enarrabit.Estimo aūt ꝙ cū eiu latu maximo exclamauit sentiēs suum dulcis simū iesum xp̄i cruudelissimo homicide postpo ni dī.O inrectū cābiū.o iniquū iudiciū bon⁹ despicitꝰ et iniquus postulatꝰ.iustus punitꝰ ꝑec catoꝝ liberatꝰ.agn⁹ occiditꝰ et lupus acceptatur. vita deseritur et mors reseruatꝰ.Martyriū etiā passa est voluntatis.qr tantū dolebat ex cōpas sione dānationis humani generis ꝙ ꝓ redem ptione ei⁹ parata erat et desiderabat in cruce mori cū filio si opus fuisset.Un̄ Ambro.vbi.s. ait.Uirgo maria fugiētibus apl̄is an̄ crucem stabat.et pijs oculis vulnera xp̄i spectabat Et cognouerat ꝑ ei⁹ mortem mundi redēptio nē futurā.putabat aula regalis se sua morte publico muneri aliquid addituram Sed ipse xp̄s qui fact⁹ est sicut homo sine adiutorio in ter mortuos liber.suscepit qdē maternū⁹ affe ctū.sed nō q̄siuit auxilium Passa q̄ʒ fuit sacra tissima virgo martyriū maceratiōis.Intan tum eni in filiū.passiōe corpus suum et oīa mē bra macerauit ꝙ quodāmodo martyriuz sibi intulit.vt ait magr̄ Jacob⁹ de voragine i suo lib.beate ꝟginis.in verbo martyriū.vbi alle gat Augu.sic dicentē.Ipsa q̄ppe pia mr̄ ima ni dolore eiulās.pectoraq̄ delicata ꝯtundens ita ipa viscera.ceteraq̄ fatigauerat mēbra vt iam deficiēs ad xp̄i funus vix potuerit peruē nire.Predictus etiā doctor vbi.s.dicit ꝙ mar tyriū ipsi⁹ virginis habuit q̄tuor cōditiones graues.qr in mēte martyrizata est.Unde atro ci⁹ passa est dū passionis xp̄i gladiū in aīa sua sustinuit q̄ si corporalr̄ pempta eēt.vt ait Hie ro.ad Eusto.Item qr eius dolor non fuit pti cularis sed vl̄is.quia totā aiaz repleuit.et nul la ei⁹ corde remāsit pticula que doloribus nō fuerit plena.Unde Hiero. vbi.s.ait. Constat nēpe ꝙ maria intantum doluit vt tota aiam eius ptrāsiret ac possideret vis doloris ad te stimonium eximie dilectiōis.Item eius dolor nō fuit superficialis:sed precordia nam vsq̄ ad cordis intima pertransiuit. Nimirū.qr mor tē xp̄i fecerat suam.Unde Hiero.vbi.s.inquit Ei⁹ nimirū dilectio morte fortior extitit quia mortē xp̄i suā fecit.Item quia eius dolor non fuit momentane⁹ sed diuturnus Nam etiam post filij resurrectionem et.ascensionem eius passiones in memoria retinebat.et sine magni doloris gladio de eis recordari non poterat. Un̄ dicebat.illud Cā.j.Fasciculus myrrhe di lectus meus mihi.inter vbera mea commora bitur.Fasciculum enim myrrhe vocat colle ctionem amaritudinum et passionum christi quas ipsa inter vbera anime.i.in memoria de ferebat. Et ex his vulnerabatur pre dolore. cruciabatur pre amore.et estuabat pre deside rio et maxima compassione.hec ille. B

Ultimus dolor bt̄e ꝟginis explicand⁹ in presenti sermone dicitur sepelitionis filij sui. Non autē sine cordis teneritudine possu mus memorie commendare penam et afflictio nē.imo gladios.et lanceas doloꝝ cor ipsius ꝟ ginis penetrantes in filij sui sepultura.Unde contemplantur quidam deuoti.ꝙ cum beata virgo staret iuxta crucem iesu filij sui iam de functi:ibiq̄ associata iohanne euange.et ma gdalena et alijs deuotis mulieribus amarissi me deploraret.et iā sero appropinquante cogi taret quomodo filij sui corpus de cruce depo neret.ecce ꝙ vidit a longe venire nicodemum et ioseph ab arimathia cum scalis et mal leis ceterisq̄ instrumentis idoneis ad depo

hendū corp⁹ libraſq̧ centum myrrhe et aloes
ad vnguēdū ſeu inuoluēdū cū eis ipm corpus
ieſu. quos illa cōſpiciēs. ⁊ qꝛ pre multitudine
lachrymarū ei⁹ oculi caligabāt nō cognoſcēs
cepit valde expaueſcere dubitās ne eſſent ſcri
be ⁊ phariſei venientes vt de corpe filij ſui ſic
mortui etiā diuerſas ſtrages facerēt: trahērēq;
illū p totācíuitatē ſicut magnis malefactorib⁹
fieri conſueuit. q̄ pauore perterrita. ad iohem
⁊ ſocias dixit. heu mi qꝛ canes rabidi iudei ve-
niūt nōdum ſaturati morte crudeliſſima filij
mei vt corpori ei⁹ noua opprobria inferant. et
his dict̄ꝫ in terrā ſemimortua collapſa ē. Quā
circūdātib⁹ marijs: ⁊ eā ſicut meli⁹ poterant
cōfortātib⁹ interim. b. iohes ⁊ ipe pauefactus
aliquātiſp obuiam illis prexit vt videret ⁊ in
telligeret ad quid pagendū cū illis ſcalis veni
rēt. Cū ṽo cognouiſſet nicodemum ⁊ ipm io-
ſeph ſtatim ad ipam virginem cucurrit conſo
lans eā ⁊ di. Bono aio eſtote dña ⁊ mater mea
Illi em̄ q̄ veniūt ſunt diſcipuli filij vr̄i ac ma-
giſtri ac dñi mei. q̄ ad auxiliū noſtrū veniunt.
vn⁹ em̄ eſt nicodem⁹ amic⁹ noſter alter ioſeph
ab arimathia qui licentiā ſepeliēdi dn̄m ob-
tinuit a pylato. Ex qb⁹ verbis virgo bn̄dicta
aliquātulū recreata ſurrexit. Aduenientes er-
go pdicti viri deuoti. nigris vt pie credit̄ ve-
ſtib⁹ induti pmo qdē filiū dei i cruce pēdētē ge
nuflexi adorauerūt cū ploratu magno. Deinde
eūtes vt viſitarēt ṽginē pijſſimā: vidētesq̧ ip
ſam meſtiſſimā mr̄em ſqualidā ⁊ afflictā: ⁊ to-
tam lachrymis madefactā. ceperūt lachrymas
emittere ⁊ gemitus. nihil pre dolore loq̄ valē-
tes demum aliqualr̄ ſpirit⁹ reſumentes poſt-
q̄ꝫ bn̄dicte virgini lachrymoſis verbis ꝯdolue
rūt de morte filij ad petitionē ṽgis ipm corp⁹
ſctiſſimū de cruce depoſuerūt. Cōſidera igitur
aia deuota ⁊ diligēter attēde depoſitiōis mo-
dū. Ponunt due ſcale a laterib⁹ cruc̄ꝫ oppoſi-
te. Ioſeph aſcēdit ſcalā lateris dextri: ⁊ nicode
mus aſcendit ſcalā ſiniſtri lateris. Ioſeph igi
tur reuerēter extrahit clauū man⁹ dextre. poſt
modū nicodem⁹ extrahit aliuꝫ man⁹ ſiniſtre.
Deinde deſcendit nicodemus. ⁊ venit ad cla-
uū pedꝫ. Ioſeph ṽo ſuſtētabat corp⁹ dn̄i. Tūc
pijſſima mater q̄ ſtabat pedib⁹ quātū poterat
eleuata. brachijſq̧ extēſis vt filiū in ſinu ſuo
recipet. Prio manū dextram pendētē ſuſcepit
reuerēter poſuitq̧ ad vultū ſuū itime deoſcu-
lās eā cū lachrymis ⁊ validis ſuſpirijs. Dice-
batq̧ ṽba tāta cōpaſſione digna q̄ etiā ſaxea
corda ad pietatem flectere potuiſſent. Euulſo
aūt clauo pedū paulūſp deſcēdit ioſeph ⁊ ipſa
bn̄dicta ṽgo accepit corp⁹ filij ſuis i brachijs.
⁊ illū tenerrime oſculabat̄. Poſtmodū i terraꝫ
ſedēs ponit illud in gremio. ⁊ oſculabat̄ nunc
caput. nūc manus. nūc os. nunc pedes nūc vul
nus lateris oīheſq̧ ei⁹ plagas amaris lachry

mis lauabat plorātib⁹ oīb⁹ q̄ aſtabāt. Et hec
quaſi oīa ponit Bern. in ſer. de plāctu ṽginis
di. Stabat maria leuans brachia in altū. ⁊ cū
tāgere eū valuit caput man⁹ ⁊ brachia ei⁹ de-
pēdētia trahebat ſupra triſte pect⁹ ſuū. atq̧ i
oſctā ⁊ amplex⁹ ruēs de ſuo dilecto iꝫ extin-
cto. ſatiari nō poterat. Sed dū de cruce i ter-
rā corp⁹ depoſitū fuit: ſup ipm ruēs pre incōti
nētia doloris ⁊ immēſitate amoris q̄ſi mortua
ſtabat. Stabat ad corpus extincti filij ſui ma
ter maria lachrymis faciem rigans. ac per di
uerſa torquebatur ſuſpiria frontemq̧ et ge-
nas oculoſq̧ ⁊ ora frequētius oſculabatur ip
ſius. lachrymarūq̧ tāta vbertas effluebat. vt
carnē cū ſpū oēm in lachrymas diſſolui puta-
res. hec ille. Magr̄ aūt Iac. de voragine vbi. ſ.
ait. Ueſpe autem depoſitum ſacratiſſimū cor-
pus p Nicodemū ⁊ ioſeph ſuſcipiēs i gremio
mr̄. quot lachrymarū flumina. q̄ꝫ amariſſimos
ſingultus. q̄ꝫ alta ſuſpiria. q̄ ṽba meſticie ple-
na ex ea proceſſerint qs poſſet exprimere cum
ſingula mēbra pquireret tā dire cruciata. tam
turpiter deluſa oſcularet̄. ⁊ lachrymis irriga-
ret ſociata maria magd. ⁊ alijs marijs ⁊ deuo-
tis mulierib⁹. Cum autem ſero factū eſſet: de-
uoti homines pie ⁊ deuote corpus illū de bra-
chijs mr̄is accipiētes poſuerūt in monumen-
to mente conſepulta cum eo. hec ille. Quidam
aūt deuotus verſificator vulgaris inquit Co
mebbe in elle braze el fiol ſctō con infinite la-
chryme ſi lo bagnaua. e ſi non vide mai el ma
gior planto. Tutte quante le plaghe ſi le
baſaua. Li ogi la bocha el corpo tuto quāto. e
di tochar ieſu nō ſi ſaciaua. Poy diſſe. fiol mio
cū quanti affani ſei morto p laltrui malicie e
ingani. Sō queſti li pedi. ſon q̄ſte le mani che-
ran del mio fiol ieſu dilecto. ſon queſti i mem-
bri angelici e ſoprani: chaueua el mio fiol ſen
za difecto. che pareno ſtati ne le mane dhcani.
Et ſono ſtrazati tuti a dilecto poy ſi caſco ſul
pecto del fiolo. Forte piangendo cō amaro do
lo. Ioſeph e le marie e giouani magdalena
martha e nichodemo veduti hano maria i tā
ti affani ognium diceua de la ſua morte temo.
Ma p leuar via piu noye. pene e dāni. Il cor-
po di ieſu noy ſepeliremo. In vn ſepulcro no
uo che in queſto horto. Et daremo a maria al
chun conforto. Ego autēꝫ arbitror q̄ aduenie-
te nocte ipa benedicta ṽgo ſepius rogata fuit
vt eis traderet corpus filij ſepeliendum. Sed
ipſa dicebat. dimittite me hic mori cum filio
meo. vel ſaltem pmittite me iterum oſculari
eum. et tunc oſculabatur loca clauorum. tan-
gebat coronam ſpineam. multoſq̧ magne com
paſſionis actus faciebat: atq̧ ad filium dice
bat. O fili dilectiſſime cur mihi non loquaris
nonne hoc eſt os illud benedictum quod iu-
deis ſic dulciter predicabat: nonne iſte ſunt

e manusque tanta miracula faciebant:non
isti sunt illi pedes quorum scabellum adora
r.o fili dulcissime:vbi est ille tam delectabi-
s aspectus:vbi vultus tuus letus ⁊ iocūdus
bi est facies illa serena:vbi est visus ille ama
ilis.o fili mi speciose pre filijs hoim quō fa-
us es deformis ⁊ opprobriū hoim.vbi est o
i loquela tua suauis ⁊ conuersatio mansueta:
e remanet sine filio mater:q̄lis erit vita:mea
e te fili mi. Tu mihi pr̄ eras. tu mihi mr̄.
mihi frater.tu mihi sponsus:tu mihi blan-
s filius tu mee delitie.tu mea gloria.tu mi-
ola eras fili mi.In his vel similibus lachry
osis fletibus perseuerante ipsa mestissima
rgine quadam sctā importunitate instabat
agō.⁊ alij vt corpus illud sacratissimum tra
pmitteret sepulture propter superuenientē
cte:quib⁹ tandē cōsentiēs ⁊ corp⁹a suis bra-
ijs abstrahi permittēs.post modicum roga
t vt iterum dimitterent illud semel oscula-
⁊ postea illud eis tradere differebat:et tādē
ditū iterum repetebat:⁊ totiens pre teneri
dine deficiebat quotiens dabat vel accipie-
t:tandē sepultū fuit:⁊ manib⁹ ppriis ab ip-
vgine in sepulcro coaptatū:qꝛ vt inqt glos.
c.vbicūqꝫ.xiij.q.ij.melius ossa cubāt mani
s tumulata suorum.De hac aūt sepultura
qꝫ deuot⁹ liber.de casa.l.iiij.c.xxvj.Cogita
deuota si corp⁹ illud fuit a sanguine lotuz
cōditure aromatū esset idoneū.illamqꝫ lo-
ram sanguinis bibe cum amoris dulcore:
mo teipsam totam in aquam conuerte vt
rearis illi sacro corpori applicari:cogita
anto affectu ille sancte mulieres sibi sedu-
ministrātes dum viueret:illud sacrū corp⁹
ebant contingere ⁊ se maternis fletibus so
re:sꝫ ⁊ ille dilect⁹ iohannes experti amoris
moria ⁊ corpalis aspectus fixura dolorū pa
er ꝑfussus.totū se lamento sacri corpis:⁊ q̄li
erat refrigerio suspirijs maternis exhibe-
t:vnde puto ꝙ istorū ꝓlongatione fletuum
euotorum luctaminuz quibus mater a filij
pore auelli nō poterat ⁊ quib⁹ ipsa illorum
da reliq̄bat in lachrymas.vsqꝫ ad horā cō-
torij est sepultura ꝓtracta vt hora cōpleto-
pro tardis accipiat vesperis ante solis occa
n vt quasi possit dici sepult⁹ in vespis.Plaz
tem concertationem dilationis sepulture i
deuotam virginem et aduenientes disci-
los:deuotus lamētator passionis iesu ⁊ exi
us doctor Bernardus in quodam describit
ctatu de sacre virginis planctu.terminato
tem sepulture officio cogita cum quantis
tibus ipsum sacrū saxum sepulcri materna
plectebātur brachia.rigabant oculi.oscula-
tur labia.⁊ tot⁹ gestus corporis intra sua ꝑ-
dta absorbere videbat sepulchrū amplecte
sepulchrum pia mater:⁊ sup ipsuz ingemi-

na mirata suspiria in tuo recessu.ipsumqꝫ in
tuo dolore asporta.hec ille.Ludolphus autez
chartusien.ꝑdicta oia cōfirmans ⁊ lati⁹ expli-
cās in li.meditationū vite iesu xp̄i p.ij.c.lxvj.
ait.Hora vespꝛina meditaberis mēte lugubri
⁊ lachrymabili quō mr̄ dn̄i et alij quatuor stāt
prope crucē nescientes q̄d facere debeāt.corp⁹.
enim deponere ⁊ sepelire nō possunt:quia nec
vires sufficiētes habēt nec instrumenta quib⁹.
deponant:recedere aūt eo sic manēte non au-
dent:⁊ diu manere nocte appropinquante non
valēt.vide in quāta sunt ꝑplexitate ⁊ eis corde
cōpatere.Interī aūt Joseph ab arimathia ci
uitate iude.decē leucis ab hierl'm distāte.an-
tiquit⁹ dicta ramatha:vū fuerūt helchana et
anna parētes samuelis.diues ⁊ nobilis gene-
re.⁊ decurio.i.de ordine curie.⁊ officia curie i-
perij romanoꝝ administrans.vir bonus in se
quoad deū:⁊ iust⁹ quoad proximuz ac discipu
lus iesu.nō de.xij.vel.lxxij.sed de multis alijs
credētib⁹:qꝛ oēs credentes a principio discipu
li vocabant:sed occult⁹ propter metū iudeoꝝ
ne de synagoga expelleret.qui non consense-
rat neci dn̄i ⁊ actib⁹ ⁊ cōsilijs alioꝝ xp̄m perse-
quētiū.q̄ ⁊ ipse sicut ⁊ alij discipuli expectabat
s.certitudie spei regnū dei:nō tꝑale ⁊ terrenū:
sꝫ celeste ⁊ eternū.i.regnū celoꝝ a xp̄o discipu
lis ꝓmissuz.venit ad sepeliendū xp̄m anteqꝫ in-
traret sabbatū in quo talia facere nō erat lici-
tū:qꝛ enim erat discipulus dn̄i.ideo curam de
corpe eius hr̄e voluit:vt cū honore sepeliretur
⁊ nō sicut dānati corpus proijceret.hic virtute
sanguinis xp̄i iam fusi roboratus audacter oī
timore deposito ⁊ cōfidenter introiuit ad Py-
latū nec iudeoꝝ timēs inimicitias:nec pylati
potestatē:⁊ petijt magno munere:vt de ei⁹ licē
tia tolleret corpus Jesu de cruce:⁊ sepeliret il
lud honorifice:hoc ꝑferēs omni thesauro quā
tūlibet ꝑcioso.Petijt aūt hoc sibi cōcedi:qꝛ sm
leges humanas corpora dānatorū nō debēt si
ne licētia deponi vel sepeliri:⁊ permisit pyla-
tus:tū ꝓpter petētis reuerētiam:tū ꝓpter xp̄i
innocentiā sibi notaz ⁊ qꝛ plura in morte eius
viderat miracula.In quadā autē historia ha
bet.ꝙ Joseph seruierat quinqꝫ annis Pylato.
et pro seruitio petijt ⁊ obtinuit corp⁹ Jesu ab
eo.Fit autē hic secularis dignitatis Joseph
mentio nō ꝙ euāgelista hanc cōmendet:sꝫ qꝛ
ad ꝑsidē nisi talis accedere nō poterat.Qꝛ er-
go diues erat valde isignis ac pylato notus et
familiaris potuit de facili ad Pylatū intrare:⁊
ab eo ipetrare.Qꝛ vero bon⁹ ⁊ iustus dignus
fuit hoc mysterio:⁊ meruit corp⁹ Jesu sepelire
Unde Beda Magne quidez Joseph iste digni
tatis apud seculum:sed maioris apud deū me
riti fuisse laudatur vt et per iustiā meritoꝝ-
rum sepeliendo corpore dn̄ico dignus foreret
per nobilitatem potentie secularis idem cor-

Amus summus deus conspuitur & conculcatur. hec ille. Que oia inferius patebunt clari⁹. ppter q̄ bñdicta ṽgo ineffabiliter dolebat. ¶

Octauo dolor xp̄i fuit grauissimus ratione conditionis. Quanto enim dignior est persona que offenditur tanto maior est offensa. & per consequēs sustinenti. & oi ei attinenti atq̧ eius diligenti occasio maioris doloris. Cū igit dñs Iesus esset deus & hō: dignior persona eē non poterat. Et huius diuinitas sue pati non posset. th̄ q̄ hūanitas illa erat organum quoddā & q̄si vestimentū diuinitatis. vñ apl's ad Phil. ij. ait. et habitu inuentus vt hō. Ideo ois iniuria facta illi humanitati, & corpori pōt dici facta deo. sicut qui frangeret vel spueret i vestem regis vel imperatoris qua indutus est diceret facere iniuriā nō vesti: sed regi vel imperatori. Inquantū etiā homo erat de stirpe regali & sacerdotali genitus. rex & sacerdos sūmus: innocentissimus & sapientissimus: & miraculis ac sanctitate & doctrina famosissim⁹. Cuz igitur ei fuerint illate tot cōtumelie irrisiones maledictiones. infamatiōes & afflictiones corpori inde magnus sibi exurgebat dolor & matri eius Unde ipsa exclamat dicens illud Bernar. Heu mihi quia captiuorū libertas capitur gloria angelorū illuditur. deus oim flagellatur candor lucis eterne & speculū sine macula conspuitur. Et cuz vita oim occidatur quid restat nobis miseriis nisi vt eamus & nos & moriamur cum eo. Dolebat siquidem pijssima ṽgo de iniurijs tanti filij tam sci tam innocentis & maxime de offensa dei. ¶

Nono grauissimus erat dolor xp̄i & matris eius rōne illationis. Quanto eni3 plures cōcurrunt & diuersorū statuum & magistratuū & amici & valde bñfici. & illi q̄ reputantur iusti ad inferendam iniuriā & mortem valde ignominiosam alicui tanto maior dolor & afflictio sequitur in passo. & in quolibet attinente & amico eius. Sed ad inferendaz passionē tam amaram & opprobriosam ṽginis filio concurrerūt de omni genere & statu. & etiaz vnus qui prius erat discipulus & beneficiatus. Et ideo virgo mater eius dilectissima summe doluit. videns impletuz esse illud qd̄ ait pp̄heta ps. ij. Astiterunt reges terre: & principes conuenerunt in vnum aduersus dominū & aduersus xp̄m eius sc3 ad mortem et inferendaz. Reges quidē astiterunt sc3 Herodes rex galilee. qui spreuit eū cum exercitu suo. & indutum veste alba vt fatuum: remisit illum ad Pylatum. vt iudicaret eum. Luce. xxiij. Rex Romanorum sc3 imperator Tyberius. & si non in persona propria. tamen per suum locū tenentem Pylatū tulit sententiaz mortis contra eum. Mat. xxvij. Principes quoq̧ sacerdotum & pharisei qui erant inter alios principaliores. & iusti homines reputabantur. collegerunt concilium vt xp̄m morti traderent & occiderent. Ioh. xi. Et ipsum tanq̄ malefactorem Pylato presentauerunt occidendum. Mat. xxvij. Omnis etiam populus accla mauit corā Pylato vt xp̄m crucifigeret. & Barrabam sceleratissimum dimitteret. & sic factus est. vt in prealegato. ca. habetur. Affuit quoq̧ passiōi christi sexus femineus sc3 ancilla ostiaria vilissima que licet non posset adire Iesum ad eum illudendum ppter occupationem officij. & ppter frequentiaz populi ipsum dominū circūdātis. & illudētis in vires neq̄tie sue exercuit in discipuluz eius Petrum volens eū facere detineri cum christo. Unde & manifestauit eū dicens. Et tu ex discipulis es hois istius. Iohan. xviij. Item dixit. Et tu cum Iesu nazareno eras. Mat. xxvj. & Mar. xiiij. Milites quoq̧ Pylati: que gentiles erāt post ṽberationes et opprobria atq̧ diuersas afflictiones deduxerunt eum ad patibulum crucis. & sic omnes conuenerūt aduersus eum. Conuenerunt etiam beneficiati ad eius mortez. Naz ipse plus dominus multa beneficia fecerat populo hebreorum & patribus eoruz. & ista vna erat causa maximi doloris in ipso. Unde in cruce dicere poterat cuz psalmo. cviij. Et posuerunt aduersum me mala pro bonis. & odium pro dilectione mea. Item dicebat illud Michee. vj. Popule meus quid feci tibi. aut in quo molestus fuit tibi: Respōde mihi. Ego patres tuos Iacob & filios eius tempore famis in egypto enutriui ne pires. & postea te multiplicare feci in maximum numerum. & de dura egyptiorū seruitute eduxi. A flagellis quibus totam egyptum percussi te liberaui. ac mare rubrum tibi aperui. vt per illud sicco vestigio pertransires & Pharaonem persecutorem tuum cum exercitu suo demersi. Manna de celo te per. xl. annos in deserto paui. aquamq̧ de petra tibi eduxi & persequētes te hostes pstraui. Seon. s. regem Amorreoruz. & Og regē basan gigantem. Terram fluentem lac & mel donaui tibi. & in ea. xxx. reges & plurimas nationes tibi aduersantes interfeci. In monte synai tibi legem dedi & de captiuitate per Esdram Neemiam & zorobabel reduxi. De grauio ppressione Antiochi regis te per Iudam machabeum & fratres eius excussi. Ego de genere tuo carnem sumpsi. & deus sum factus frater tuus. Et per ciuitates & terras tuam procurando salutem discurri cum anxietatibus & laboribus q̄ plurimis. tibi predicando regnuz dei. Cecos tuos illuminaui lepro sos mundaui. claudos erexi obsessos a demonibus liberaui. surdis auditum restitui. mutis loquelam. infirmis varijs sanitatem. mortuis vitam Precepta dei tibi declaraui. errores confutaui. vitia reprehendi. consilia dedi. & viam perfectionis tibi ostendi. Quid

di.Quid aliud tibi facere potuit ⁊ nō feci Hec cine reddis dño tuo popule stulte ⁊ insipiens. Que omnia cōsiderās ψgo bñdicta summope re dolebat.Uñ dicebat cū ꝓpheta ps.xxx. Defecit in dolore vita mea. ⁊ anni mei ingemitibus. R

Decimo aggrauabatur dolor xpi ⁊ mris eius rōne festiuitationis.Erat eñ solēnitas pasche seu azymoꝝ q̄ erat pcipua sup oēs alias.In qua tenebantur ex lege oēs iudei cōuenire in Hierusalē ad tēplū de quibuscunq ciuitatibus ⁊ locis ad sacrificandū. Et quia p varias captiuitates eoꝝ erant satis dispersi p orbē.s.in Italia.Asia.⁊ Africa ⁊c.vt pz Act.ij. de omni pene natione cōuenerant Hierusalē ad illud festū.Quādo aūt quis dānatur ⁊ ducitur ad mortē ꝓpter maleficiū cōcurrente ma iori cōcursu populi.tanto maior ei insurgit pe na cōfusionis ⁊ erubescentie cōsiderat eñ φ q̄ libet videns narrabit aliis Et si peregrinus ē. reuersus ad patriam suā referet ⁊ diuulgabit ibi de eius damnatione ⁊ vituperosa morte.et sic vbiq infamabitur.De graui aūt crimine ca lūnioso sc3 de blasphemia dei.que erat grauissimum peccatum apud iudeos accusatus fuerat.quia filium dei se dixerat.Item de crimine lese maiestatis.qđ erat grauissimum apud gē tiles φ.s.voluisset se facere regē iudeorū ⁊ con sequenter ex ambitione vsurpare imperiu3 romanoꝝ.Unde in titulo crucis scripserūt. Ies9 nazarenus rex iudeoꝝ quasi dicerent. Hec est causa passionis ei9.Et vt omnes possent legere ex quo de omni gente ibi erant.s.Hebreoru3 grecorū.⁊ latinorū. scripserunt ipsum titulum lrīs grecis.hebraicis ⁊ latinis.vt habetur Jo. xix.Considerans igitur pīssima ψgo tantam filij confusionem.tā q̄ publicādā p orbē ei9 dif famationē nō poterat nō valde dolere.Uñ dicebat illud Threñ.j. Audite obsecro vniuersi ppl'i ⁊ videte dolorē meū. S

Undecimo aggrauabatur dolor eius rōne vilificationis.s.ex loci vilitate in quo erā crucifixus est.s.caluarie in quo erāt ossa mortuoꝝ ⁊ alia cadauera ⁊ ibi occidebātur vilissimi homines ⁊ sceleratissimi malefactores. ex quo ipse dñs ⁊ mater eius augmentū habuit doloris Unde dicebat pīssima virgo illud Thre.j. Jd circo ego plorans.⁊ oculus meus deducet lachrymas quia longe factus est a me consolator. Adeo autem amarissime flebat. vt alias omnes mulieres suas socias ad lachrymas ꝓ uocaret. T

Duodecimo aggrauabatur dolor eius rō ne perditionis.Nam cum copiosa fuerit apud deū redēptio adeo φ pctū sanguinis xpi nō solū mundū.sed mille mūdos redimere potuisset.tñ ipse xps ⁊ mr eis videbāt fructu3 passionis paucos debere cōseq ꝓpter ignauiā ⁊ ingratitudinem.Sicut igitur ex magno lucro qđ quis videt secōsequi ex suo labore multum gaudet ⁊ consolatur:ita econtra cum aliquis maximo labore affligitur pro acquisitione alicuius rei ⁊ videt se modicū fructu3 posse ꝯsequi valde cōtristatur.Quapropter xps videns φ multi sunt per passionē suā redempti quoad ipsum ⁊ ad celestē patriā vocari.pauci vero saluabunē ꝓpter eorū malignitatem dicebat illud Michee.vij.Uhe mihi:qr fact9 su3 sicut qui colligit racemū in autumno. Nā tūc vindemiata vinea nō reperitur nisi aliqs par uus racemus.Et similiter christus paucos colligebat racemos:idē paucos ad fidē suā cōuer sos.ex passiōe sua.Un9 racem9 fuit latro cōuer sus.Ali9 vero cēturio qui eum filiū dei esse con fessus.vt hr Mat.xxvij.Mar.xv.⁊ Luce.xxiij. Iesus igit sciēs oia que vētura erāt. Jo.xviij. vidēs quot priuabanē merito passionis sue.ce sic vita eterna.dolore tam maximo cruciabaē φ poterat dici quasi infinit9:tū qr numer9 dānandoꝝ q̄ priuabunē merito passionis sue dicitur infinit9 quoad nos:tū qr priuandi sunt vi ta eterna ⁊ infinita:tū qr dolor dānandoꝝ erit infinit9 ⁊ eternus.vñ Amb.inquit de dño Iesu Tristis erat ⁊ tristis videbaē nō ꝓ sua passio ne:sed p nr̄a dispersione.Fuit ergo dolor ipi9 ex cōsideratione.igratitudinis humane:⁊ pau citatis saluandoꝝ maior q̄ cruciat9 flagellationis ⁊ crucifixionis ac mortis corpalis. Unde eñ inqt Tho.super.ij.physicoꝝ.ex pditione finis magis augeē dolor q̄ ex perditiōe eorū que sunt ad finē.Nā videmus φ qñ aliqs p totū annū exudauit ad laborādū agrū seu vineā.si postea veniat tēpestas seu pruina aufe rēs fructus cāpi aut vinū.talis grauī9 de hoc dolet q̄ de labore ⁊ sudore totius anni.Quo p supposito clarū est φ xps hoc fine voluit cruci figi ⁊ ad hoc elegit in cruce suspendi.iuxta illū Job.vij.Suspendiū elegit sibi anima mea vt s.oēs hoīes grati existerēt de tāto beneficio et saluarenē.Et ideo cū videret alas futuras ingratissimas ⁊ priuandas merito passionis sue magis doluit q̄ de crucifixione.Uidemus nā q̄ φ mercator qui toto tēpore vite sue insudauit ad ꝯgregādas merces.xxv.miliū ducatoꝝ si postea veniat in mari tēpestas que nauē cu3 mercibus submergat.tantū in se dolorē suscipit quātū estimauerat valorē ipsarū mercium. Cū igitur filius virginis vt prudēs mercator spacio.xxxiij.Annoꝝ semp insudauerit pro salute humani generis.vidēs ꝓpter ingratitudinē perdi ⁊ in vanū effundi preciosu3 sanguinē suum quoad damnandos vehementissime doluit.Uñ bea.Bonauē.in.iij.distin.xvj. arti. viij.q.viij.introducit dictum. Philippi cācel larij parisiensis qui in persona christi inquit. O homo vide que pro te patior.non est dolor

sicut quo crucior. Ad te clamo qui ꝑ te morior
vide penas quibus afficior. vide clauos qui-
bus cōfodior. vide lancea cum qua transfigor.
Et cū sit tantus dolor exterior extat interius
planctus pregrauior. te cum ingratum tantū
exterior. Propter p̄dictas aūt omnes afflictio
nes dicebat ipse fili⁹ virginis illud ps. xxxvij.
Afflictus sum ꝛ humiliatus sum nimis. Ipsa
autem mater eius dolorosissima exclama-
bat dicens illud Threno. primo O vos om-
nes qui transitis per viam attendite ꝛ videte
si est dolor sicut dolor meus. Filius enī cogno
scebat dolorē matris ex sui cōpassiōe. ꝛ magis
dolebat de hoc ꝙ̄ de sua passione. beata ꝟgo
cognoscebat immensitatē dolorū que patieba
tur filius. ꝛ etiā cognoscebat ꝙ ille magis do
lebat de matris afflictiōe ꝙ̄ de ꝓpria afflictio
ne: ꝛ ꝓpter hoc vnus alteri cōlebat dolorem
suū. ꝛ magis affligebatur vnusquisq; eorū ex do-
lore alterius ꝙ̄ ex ꝓprio. ꝛ sic dolor vnius gla
diabat ꝛ penetrabat cor alterius. vt ait Hugo
pancera in meditationibus passionis xp̄i. ¶

Scdo principaliter dico ꝙ pu̅ssima vir-
go maxime angustiata fuit. ꝛ ingētes
dolores sustinuit qnq; ꝓ rōnib⁹. pri
mo quia mulier erat secundo quia vnigeniti
mater erat tertio qꝛ presens erat. quarto quia
ipsum summe diligebat. quinto quia eum iu-
uare nō poterat Primo autem doluit quia mu
lier erat. Naturaliter enim mulier magis cō-
patiunt̄ tribulatis ꝙ̄ viri. vnde mulier dicitur
quasi mollier. a mollice sic dicta. mutata lr̄a.
vt ait Uarro. quem refert Lactantius in li. de
opificio dei. ca. xij. Ideo ꝟm ph̄m in lib. viij. de
animalibus Mulieres sunt molliores ꝛ maio-
res pietatis ꝛ cōpassionis ꝙ̄ viri. vñ mater ma
gis dolet de aduersitate ꝛ morte filij ꝙ̄ pater.
Nulla autem mulier vnꝙ̄ fuit sic pia ꝛ cōpas-
siua sicut virgo pu̅ssima. ergo nulla vnꝙ̄ sic
fuit afflicta ex morte filij sicut ipsa. Secundo
maxime doluit qꝛ vnigeniti mater erat. Si enī
alios filios habuisset super eis consolata ali-
quantulum fuisset. Sed amissio vnigeniti est
nimium dolorosa. vnde scriptura quando vult
exprimere aliquem luctum multum dolorosū
assimilat eum luctui vnigeniti. Unde Iere.
vj. dicitur. Luctum vnigeniti fac tibi planctū
amarum. vbi glo. ait. Nihil dolentius vnige-
niti morte. ꝛ ideo quia dolor damnatorū erit
grauissimus ideo dicitur Amos. viij. Ponam
eam quasi luctum vnigeniti scilicet solacia
mundanorum. Sicut igitur amor vnigeniti
excedit alios amores. vnde maximi amores
comparantur amori vnigeniti. iuxta illud. ij.
Regum. j. Sicut mater vnicū filiū diligit. sic di
ligebam te. Ita nō est dolor maior ꝙ̄ de morte
ipsius. Quam magna etiā sit pena de amissio-
ne vnigeniti vel oīm filiorum simul. qꝺ ad idē

tendit. ptꝫ Job. j. vbi Job audiendo ꝙ omnia
bona sua spatia ꝑdiderat: non ostendit signa
doloris: sed audita morte filioꝝ scidit vestimē
ta sua ꝓpter vehementiā doloris: ꝛ tonso capi
te corruit in terram. Tertio maxime doluit. qꝛ
presens erat ꝛ filium suum affligi videbat. Qñ
enī aliqua mr̄ audit filiū suū mortuū multum
dolet. Qñ autē audit eū horribili morte occi
sum. magis dolet. Sed qñ te oculos suos cer-
nit ip̄m crudelissime mactari. tūc maxime do-
let. Uera est enī s̄nia illa Horatij in poetria di.
Segni⁹ irritāt alos demissa per aures. Quam
q̄ sunt oculis subiecta fidelibus. Et illud ph̄i. i
ij. de a̅ia. s. ꝙ potentia ꝓpinqua meli⁹ percipit
obiectū ꝙ̄ remota. Uirgo igit̄ pu̅ssima videns
suū benedictū filium pati penā ignominiosā
de qua dixerunt iudei Sap. ij. Morte turpissi
ma condēnemus eū. Item penā diuturnā: qꝛ
ab illa hora noctis qua captus est vsq; ad ho-
ram nonā in qua expirauit; in supplicijs ꝛ do
lorib⁹ semꝑ fuit. Itē penam iniustā. qꝛ sicut di
cit̄. j. Pet. ij. pctm̄ non fecit: nec inuent⁹ est do-
lus in ore eius. Tradebat autem iudicanti se
iniuste. Item pena dolorissima ꝛ acerbissima.
ineffabiliter cruciabat̄. Uñ Hiero. in quodam
sermone ait. Quot lesiones in corpore christi.
tot vulnera in corde mr̄is. quod claui ꝑforan-
tes. quot ictus ꝑcutiētes ꝛ carnē rūpentes. tot
sagitte per oculos intrātes: ꝛ totū cor ꝛ animā
virginis vulnerantes. Quarto causabat̄ in ea
maxim⁹ dolor ꝓpter immensum amorem erga
eū. Scdm̄ enim doctores virgo benedicta sola
magis dilexit xp̄m ꝙ̄ simul oēs creature. Et
ideo ipsa dicebat Cañ. ij. amore lāgueo. Cum
ergo amor sit virt⁹ trāsformatiua amātis cum
amato. vt ait Diony. in li. de di. no. Cū xp̄s do
luerit supra id qꝺ lingua humana exprimere
potest: ꝛ minima percussura facta i corpore ei⁹
excesserit passiones quas passi sunt vel in fu-
turū patientur aliqui in hac vita. cum ergo
amans debeat participare ꝛ sentire ita incom-
moda sicut cōmoda amici: vt notat̄ in. l. itē ex
diuerso. in fin ff. fami. hercis. Cūq; amic⁹ se de-
beat habere ad amicū sicut ad seipsum. vt ait
ph̄s. ix. Eth̄. qꝛ amicus est alter ipse. vt inquit
Tulli⁹ in lib. de amicitia. Cōcluditur ꝙ pu̅ssi-
ma virgo indicibili dolore afflicta fuit. Tāto
enī qs magis tristatur de morte alicuius quā
to eū plus diligebat ꝛ, et magis vtilis ꝛ fidelis
erat. Uñ magis quis dolet de morte filij iuue
nis prudētis. pulchri. sapientis. ꝛ sibi obedien
tis ac reuerētis ꝙ̄ de obitu alteri⁹ has ꝯditio-
nes nō habētis. Qꝛ ergo ꝟgo benedicta amit
tebat filiū optimū. ꝛ oēs p̄dictas ꝯditiones in
summo habentē: ꝛ de summopere diligentē
Unde Eccl̄. xxiiij. appellat̄ mr̄ pulchre dilectio-
nis. Itē filiū ꝑcebat sibi tā reuerentem. vnde
ibidē dr̄ mr̄ timoris. Filiū quoq; eam in cruce

pio affectu agnoscenté. Unde in eodem.c. ap-pellat mater agnitionis. Item filium ei piũ ⁊ clemẽté Unde vbi.s.dr. mater sancte spei. Jõ maior fuit dolor ꝙ quis exprimere vel cogita re valeat. Unde exclamabat dicẽs illud Hie-re.ix. Quis dabit capiti meo aquas: et oculis meis fonté lachrymarũ.⁊ plorabo die ac nocte filiũ meũ. Nec mirũ si ipsa benedicta ꝟgo ple-tate ⁊ charitate repletissima tantũ dolorẽ sen-sit de morte dilectissimi filij: cũ etiam quelibet mater cõiter magis diligat filiũ ꝙ seipsam vt inquit glo. in.l. videamus.ff.de iureiurã.et in l.Si quidem.in fi.per illum textum.ff.qd met. causa. Et ideo potius vellet mori ipsa ꝙ filiuz sicut faciebat Penelope. dicẽs illud qd ponit Ouid.in eplis. Dũ precor hoc iubeãt vt euntj bus ordine fatis. Ille meos oculos cõprimat ille tuos. Desiderabat enĩ ipsa prius mori cum viro suo ꝙ Telemac' fili' su'. Quid ergo de-bebat facere ipsa virgo sanctissima. Et si fi-lius stulti' mesticia est mrĩs sue. Prouer.x. quia mr̃ dolet de dementia naturali etiã filij sui. s. ꝙ patiatur hoc vituperiũ. quid debeat agere mater pijssima vidẽs sapientissimũ filium suũ tanꝗ stultissimum ab oibus despici et illudi. Quinto summe dolebat: quia ipm iuuare non poterat. Magna est enĩ consolatio matri quã do filiũ in sua morte osculari: ⁊ amplecti ac ad iuuare põt. Hec aũt mestissima mater in nullo filium suũ poterat adiuuare. Audiebat ipsuz dicenté. Sitio. Jo.xix. Et non valebat ei potũ porrigere. Uidebat eũ vulneribus plenũ: ⁊ nõ poterat vulnera alligare. Conspiciebat ipsuz sanguine irrigatum nec valebat linteo abster gere. Caput male tenenté. nec poterat susten tare. Ipsuz cernebat in cruce flenté. nec vale-bat cõsolari. Uidebat sanguinez eius in terra fluentem.⁊ nõ poterat recolligere. Conspicie-bat ipsuz luto ac immundicijs repletum nec valebat mundificare. Uidebat eũ expirare nec poterat osculari vł de cruce deponere. Unõ di cere poterat illud.ij. Regũ.j. Mulier infelix nimis ego sum. Cum enim discipuli fugissent nõ habebat adiutores vel cõsiliatores in tãtis anxietatib'. Uñ dicere poterat illud Ecc.lj. Re spiciẽs erã ad auxiliuz hoim ⁊ non erat. Non etiã habebat ꝯsolatores. Uñ dicere poterat cũ ps.lxviij. Sustinui q̃ simul ꝯtristaret ⁊ nõ fuit ⁊c. Et iterũ dicebat deo cũ eodẽ ꝓpheta. Elon gasti a me amicũ ⁊ pximũ: ⁊ notos meos a mi seria. Et illud Job.xix. Dereliquerũt me ꝓpin qui mei.⁊ q̃ me nouerũt obliti sunt mei. Excla mabat autẽ btã virgo cernẽs tãta dulcissimi fi lij sui tormẽta.⁊ dicebat illud Ber. in sermone de passione dñi. Caput angelicis tremebundũ spiritibus dẽsitate spinarũ pũgit. Facies pul-chra pre filijs hoim sputis iudeorũ deturpat. Oculi lucidiores sole caligant i morte. Aures ꝗ in celo audiũt angelicos cantus. audiũt pec catorũ insultus. Os qd docet angelos felle et aceto potat. Pedes quorũ scabellũ adoratur. cruci clauo affligũnt. Man' q̃ formauerunt ce los sunt in cruce extẽse.⁊ clauis affixe. corpus verberat. lat' lãcea ꝑforatur. Et qd plura? Nõ remãsit i eo nisi lingua vt pro pctõribus exora ret Luc.xxiij De his afflictiõib' beate ꝟginis loquẽs Aug. sermone.viij. de passione dñi ait. Iuxta crucẽ stabat maria cõsiderans vultu be nigno xpm pendenté in crucis patibulo. pedi bus innitẽs. manus leuabat amplexãs crucez ruens in oscula eius qua parte sanguinis xpi vnda rigabat: vt xpm valeret amplecti cuz nõ poterat. sursuz volebat ascẽdere. Sperat amor nonnunꝗ que raro fieri possunt. Sibi cedere cũcta amor impatiẽs credit. Uolebat amplecti xpm in altũ pendẽtẽ: sed man' frustra in se co-piose redibãt: se leuãs sursuz ⁊ terra erigebat ad christũ.⁊ cũ tangere eũ neqbat in manu col lidebat ad terram.⁊ pstrata iacebat immensi-tate doloris depressa: sed eam erigere magna vis amoris immẽsi compellebat. Impetu amo ris surgebat intensi que manib' cupiebat at-tractare christum. Cũ vero vis non esset: deui cta dolore terram iterũ petere cogebatur. hec ille. Et ad mirũ si pijssima virgo dolebat ⁊ fle bat in vnigeniti sui morte cui compatiebãtur oẽs creature. Unde metrice dicitur.

Li angeli piangon amaramente.
Ei mundo se conturba.
La terra e in tremote.
Lo sole abscurato monstrasse dolente
De la crudel morte del suo creatore.
Spezate zon le petre. Aperte le sepulture.
Per che eie morto christo in tanta pene di re.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicit mul tiplicitatis. x

Ultiplicite ꝟgo gliosa i hac vi-ta fuit dolorib' plena. Primo in cir cũcisiõe filij. Ipe enĩ bñdict' fili' eius iesus sicut prudẽs mercator volẽs emere naturã hũanã pcio sui sanguis: vt de nob3 posset di ci illõ j.pe j. Nõ corruptibilib' auro vel argen to redẽpti estis: s3 precioso sanguine iesu xpi. In circũcisiõe sua cepit effũdere sanguinẽ suũ in arrã pcij i die parasceues sup bãchũ crucis integralr ꝑsoluẽdi. Bon' enĩ mercator q̃ aliqd emit primo dat arrã in signũ rei empte.⁊ post ea facit plenã solutionẽ. Et sicr xps in circũci-sione effundẽs suũ sacrũ sanguinẽ: fecit princi piũ nostre redẽptionis.⁊ cepit aperire portas padisi. Ut enĩ ait Hiero. Sãguis xpi clauis ꝑadisi. Debet igit q̃libet fidelis ei ꝯpati. scies ꝙ maximũ dolorẽ in ipsa sanguinis effusione sentiebat. Ut enim scriptũ est Leuit̃ xvij. Aia omnis carnis in sanguine est. Cogita ergo o

ala deuota quãto dolore debebat cruciari vir
go piĳssima. Aliqui aũt dicũt q ipsa nõ erat p̃-
sens circũcisiõi filĳ sui. sed ibi ꝓpe diuersoriũ
circuncisus: qꝛ mr̃ nõ potuisset videre crucia-
ri filiũ suũ. ꝛ carnem ei9 tenerrimã incidi. Sed
tñ audiebat vocẽ filĳ lachrymãtis ꝛ vagiẽtis
ex dolore. vnde cũ lachrymis exclamat di. O fi
li mi charissime q̃ cito incipis pati ꝛ cruciari.
Alĳ vero dicũt q erat p̃ns. vñ credẽdũ est q, in
gẽti dolore afflicta est vidẽs incidi carnẽ illaꝫ
delicatissimã ac passibilẽ in summe rõne deli-
catissime cõplexiõis ꝛ teneritudinis cũ eẽt so-
lũ octo dierũ. Existimo aũt q ipse dulcis puti-
lus i tãtis doloib9 ꝛ tormẽtis suis aspiciebat
matreꝫ ꝛ lachrymosis vocib9 extẽsisq brachĳs
i materno sinu foueri anhelabat. Ipsa v̾o cum
flẽte filio am aras fundẽs lachrymas eũ quan
tũ poterat cõsolari satagebat. O maria qd fa-
cies in mõte caluarie. Quid ages cũ filiũ tuuꝫ
videbis occisum in crucis patibulo nõ paruꝫ
de sanguine effundenteꝫ. sed ex q̃nq latis vul
nerib9 riuos sanguinis emitẽtẽ. Desine nunc
flere expecta diẽ mortis sue. Ista tñ initia fue-
rũt tuoꝝ doloꝝ. Circũciso autem filio ip̃m in
brachĳs suis pia virgo protinus accepit eũq
suauiter amplexata est ꝛ osculata atq lachry
mis ex cõpassione emanantib9 vultum eius ir
rigauit. ꝛ ipsa similiter lachrymis filĳ sui ge-
nas suas madefecit eiq mãmas vt eius dolo
rẽ aliqualiter mitigaret seu alteraret sugen-
das propinauit. Sed tñ a fletu ꝯtinere nõ va-
lebat. Cui benignus fili9 vt flere desisteret an
nuebat. Ipse tñ ex dolore incisure lachrymas
emittebat. Beata aũt virgo ei dicebat. Cessa
tu fili flere. ꝛ ego etiã cessabo: non em̃ valeo la-
chrymas ꝯtinere cũ video te plorare. Scd̃o
doluit btĩssima v̾go in egyptiaca pegrinatiõe
qñ scꝫ vt hr̃ Mat. ĳ. propter herodis futuram
persecutioneꝫ necesse habuit fugere i egyptũ
sicut angel9 in somnis admonuit ioseph. Pos
sum9 em̃ deuote meditari q ioseph ex somno
ꝯsurgẽs nõ sine amaritudie dixit spõse sue vir
gini bñdicte. O v̾go dulcissima fugiam9 repẽ
te qꝛ herodes filiũ tuũ ꝑdere q̃rit. O quantus
timor tũc v̾gineã mẽtẽ inuasit. quãt9 ve dolor
cor ipsi9 benignissimũ penetrauit. Puto em̃ q
sine mora filiũ in brachĳs suscipiẽs lachrymã
tib9 oclis ip̃a delicata puella cũ ip̃o ioseph ad
desta iter arripuit. Contẽplare nunc anima
deuota q̃t noctes duxerunt insomnes. q̃t vici-
bus sitis estuabãt ardore. quotiẽs ꝛabsq cibo
nocte vigilauerũt in heremo timore latronũ
ꝛ feraꝝ. Cõpatere ala deuota puerulo filio v̾-
ginis sic peregrinãti ꝛ exulãti. cõpatere etiaꝫ
matri eius que in illa vasta solitudine nunc
terretur. nunc tremit. nunc facieꝫ ipsi9 lachry-
mis rigat. nũc eũ adorat. nunc eius defiet pe-
nalitates. O si possibile eẽt angustias v̾ginis

quas passa est in eũdo in egyptũ et manendo
ibi per septẽ annos. quasq necessitates passa
fuerit inter illos idolatras egyptiacos q̃s etiã
afflictiões perpessa sit in redeundo post septẽ
niũ per illa deserta ꝛ periculosa loca cũ paruu
lo iesu septẽni profecto a lachrymis non posse
mus abstinere.

Z

DE hac aũt peregrinatione loquẽs magi
ster iohãnes gerson in sua iosephina in
qt. Mẽbra ioseph sõno recreãs defessa labori.
Corde vigil. iussa q̃ nũciat angelus audit Tri
stia. surge ioseph fili dauid accipe mr̃em. Cuꝫ
puero. fuge. neu tardes egyptia rura Festin9
pete: nã puerũ trux queret herodes. Perdere.
mox spõsus humili strato exilit atq Virgineũ
spõse thalamũ mestissim9 intrat. Forte maria
iesum quẽ cunis somnus habebat: Tũc vigili
blãde cura deuota fouebat. Ut vidit sponsum
cui non mos nocte venire. Instantis presaga
mali ꝯclamitat. o vir En quid idest. qd habes
q̃ fert. te sors rogo pande. Heu heu. surge cito
puerum rape. queritur infans Perdi crede mi
hi per reges dirus herodes. Se dolet illusuꝫ
ꝓpera. modo nũcius alto Demissus celo iu-
sus: nec fingo repente. Sic fieri. tibi nunc ani-
mi qd v̾go fuisse Crediderim. noua tunc iuue
nisq puerpera paup. Simplex sueta domi re-
gionũ nescia tales Tete dum voces vrgent: sꝫ
fisa deo. mox Complosis manibus lachrymis-
q per ora volutis. Tristis vtrumq genu ante
ipsa cunabula nati. Flectens te sternis stupi-
do fixoq parũper. Heres intuitu quem cõtem
plata benigne Plurima corde gemis: tandem
ꝓrumpis amato Suspirãs animo. quid amor
me9 o tener infans. Ac vteri dilecte mei. quid
tu quid agemus. Iste tu9 custos ꝛ ego qua par
te ferem9. Quale patebit iter. vbi sũt Gabriel
tua dudũ Nuncia dicta mihi. dñs sede dauid
illi Crede dabit Jacob ipse domo regnabit in
euũ. En it in exiliũ. flẽdi charissima nõ est ho
ra modo. vir ꝓtulit anxius effugiendũ: Paren
dũq dei iussis. reducem bene spera Promisit
puerũ ꝛ faciet: qꝛ dux via vita est. Exitus his
infans oculisq serenus apris. Jocundo vilius
risu cognoscere matrẽ. Tũc animũ strinxit te-
nere pietatis imago Virgineũ gladius pertrã
sijt intima cordis. Mox ruit in faciem pueri.
suauissime fili Acrius exclamat singultãs ma
ter abire Ac migrare statim. notos patriamq
laresq Linq̃re festini cingimur. non nostra vo
lũtas Sed dñi fiat. coniunx dilecta ioseph vir
Grandeu9 replicat. lacta cunisq resolue Infan
tẽ pãnis inuoluẽs: noster Asell9 A me sternetur
gerolus puerisq tuisq. Nec mora. nocte fugaꝫ
capiũt clã clãq recedũt Ostiolis post se clau-
sis. nullasq salutes. Nulla vale tota vicinia
chara recepit. Mirandũ mai9 inter spectacula
q̃le Cõspicies ala: casus ubi qd fuit Alter Alps

rio: summaqꝫ magis pietate stupēdus. Ergo cōpatere. saltem. p cuius amore Omne sit hoc deus est fugitiuus ⁊ aduena pro te. Uirgo tenella. ioseph grauis euo vix ꝫ bimestris Infans. ignota peragrāt. ac dura viarū. Stat pcul extrant nazareth. haud sine multo continuoqꝫ metu. neu quis sentiret euntes. Sine pedum strepitu. seu flentis ad verba mr̄is Uagitu pueri. vel ab occursu vigilantum. Aut Asini ruditu. latratu ve canino. Uertice monticuli faciem conuersa retorsit Uirgo suam. simul ipse ioseph deuotus vterqꝫ Sustulit. inde domum villam templūqꝫ salutāt. Dulce vale natale solum valeant ⁊ amici. Tuqꝫ hierosolymis in syon vertice tēpluz. Dixerat. hinc celeres pariter ioseph atqꝫ maria Contorquent gressus. ⁊ semita cepta tenet. Uespera defessos ambos asinū qꝫ lassum. Sera domi locat: in q̄ diuerticula ville Cōmodiora ioseph reputauit. primus vinis Excepit puerū pprijs. terreqꝫ reclinat. Ipse sinu mr̄is ereptus vagit ⁊ inde Uir dat opē dn̄e satagens descendat asello Collapsu facili hospes dat stabulum paleasqꝫ. Augent ligna focum gremio mox ṽgo receptū Fasciolis euoluens infantem igne manuqꝫ Blanda cōtrectās refouet ⁊c. Et infra. Lux oritur surgunt incedunt limite cepto. Post inter emensum duri multiqꝫ laboris De procul inspicitur quesiti terra canopi. Hinc horror subitus amborū corda pauorqꝫ Concutit ipsa lz mens incōcussa resistat Uir prior alloquit̄ sponsam cognosco decora Qꝫ sis o dn̄a: gens ista libidine feruens Fedis vigetur stimulis: si scierit vxor Qꝫ mea sis. mihi quid nisi mors. o ṽgo parat Atqꝫ pudicitie tibi discrimen pharaonis Ducet ad aspectuz mox te manus improba serui Sors indigna nimis. quid faciemus Blande puer? fugimus neu te vnum perdat herodes. Deserimus dulcesqꝫ lares charosqꝫ ppinquos Ecce qꝫ irruimus in tanta pericula soli Ignoti atqꝫ inopes. lingue ignari. deus alme Nobis quid facere voluisti? queso maria Filia dic mea sis hoc etas credere verū Suadebit. reliquū auxilio commixto superno. Iure qdez dilecte ioseph nobis ita semp Sperandum. sicca lachrymas trepidus pauor absit. Uirgo refert nonne memori nos mente tenemus Etatis prisce miracula qualr̄ abraam. Qualiter ⁊ saram dn̄s saluauit: ⁊ auxit. Est oportuno protector tēpore summus ⁊c. Et infra Plurim⁹ hinc aditu explorator quolibet astat Inuigilans gentemqꝫ locūqꝫ requirere solers Dum penetrare suos aliquis vult aduena fines: Scire volens vbinam virgo peperisse refertur. Pone metum dn̄a dixit cui copia fandi Prima fuit. faciem regis visura beatam Te reputa. tn̄ dic qua regione venistis. O bone vir. coniunx ne tua hec vel filia fare Quis pater infantis qui formosissimus alto Sāguine se natum vultus splendore fatetur. Pauca Joseph grataqꝫ refert doctissimus heros. Uobis mēphitici nullas impendere dignas. Sufficim⁹ grates quorum dignatio tantum Pandit i occursu primo solamen opēqꝫ. Israel a terra nos sors iiesta coegit Has oras petere. infelix quā cernitis huius Infantis mater mihi filia sola relicta est. Nāqꝫ pater pueri residet regione remota. Fama loquax aulā regis cito garrula totam Egypti impleuit celebri venisse puellam Urbe hierosolyma: cuius decor atqꝫ venustas Tanta erat vt nil vltra cetus clamitat omnis. Ergo statim veniat. veniat. videatur. adoret Regem. sitqꝫ suis vxoribus annumerata. Urbis in ingressum: certatim cura videndi Conglomerat populos. variant hi verba vicissim Hi nutus ad regem. atqꝫ comitantur euntes. Corāquo positi tu virgo iosephqꝫ puerqꝫ Poplitibus flexis solitos defertis honores. Sit licet idolatra. sit flagitiosus: in ipso Sol⁹ adoratur deus a quo cuncta potestas. At rex cōtēplatus eos. iterpte lingua Multa petit. causasqꝫ vie. sortē genus ortū Si q̄ preterea virgo peperisset hebrea. Uirgo silet demisso oculis verbum capit heros Grandeu⁹. sanctusqꝫ. mouet sua spūs ora. Rex in sempiternū viue. sat⁹ tibi q̄ nos Afflictos inopes oculo spectare benigno Digneris. tua sit qui condidit omnia merces. Est nobis o rex tellus galilea propago Fertilis ⁊ diues fuit i qua nobile regnū. Reges insignes: sed nil mortalib⁹ vsqꝫ Tutuz vel stabile est alienigeno dn̄atu Nunc premit dicūt. tamen his oracula vatum. Regē venturuz priscoꝝ ex sanguine regum. Quorū p̄cipui dauid, ⁊ salomō numerant. Quos genuere pr̄es abraā: isaacqꝫ iacobqꝫ: Hec cui p̄diues olim fuit hospita terra Ad sortē: sz rex vento q̄ compulit istam Et me cū puero fugitare ferocis herodis Imperiū: qui cūcta timēs deseuit in oēs. Et modo dū regnet cōfundit fasqꝫ nefasqꝫ. Hui⁹ obinde pater infantis cedere iussit Hanc miserāsme dñs comitē parere molestū. Aufugimus noctu per tot discrimina rerum. Tot varios casus. de⁹ huc nos appulit. o rex Ergo tuum per sceptrū ⁊ maiestatis asylum. Regia per si iam clementia cepit egenos. Atqꝫ peregrinos nisi tractare fauore. Rex ferop ē profugis petit hāc infantul⁹ iste Cum gemitu petit hanc noua nupta puerpera paup. Nulli nos erimus oneri. panē neqꝫ gratis. Sed partum proprijs manibus quesisse voluntas. Rex iubet. extemplo detur domus ⁊ locus aptus. Nil durum fiat vis nulla. iniuria nulla. Porro memor repetit. partus si virginis vlius. In iuda fuerit: ita verbum temperat heros. Uineqꝫ scire neget: neqꝫ se cognosce reuelet. Nuper sit varius super hoc rumor fuit ortus. Urbe

hierosolyma scribarū turba sacrorū Cū fuit
relegens vatum rhsa suorū. Tp̄s eis dubium
sed prestolatio certa. Offert sceptrū rex tāgen-
dum munera donat. Impat vt surgāt deducat
q̄ domū inox. Aulica tota cohors resonat plau
dit. bñdicit Implet iussa libēs regem collau-
dat ouanter. Cum fremitu vario ioseph admi
ratur ab isto. Facundus laudat alter spē3 mu
lieris. Alter cōpatit puero blandoq̄ decoro. O
pater oīs q̄s nō sperauerit in te. In cui⁹ sunt
corda manu regūq̄ hoīmq̄. Quo vis flectis ea
rex an ꝛ lubricus asper. Plebs incōposita fugi
tiuos suscipiunt ꝛ Aspiciunt gratis animis.
tractātq̄ pudice. Hospitiū p̄bent quo tu te v-
go receptas: Cū sponso ꝛ puero p̄ seruo sedit
asellus. Ligna cibū mensam vir p̄parat. at pia
mater Infantem lactat. euoluēs balneat. inde
In cuius optans dormit. q̄s tp̄s in illud. Dant
laudes pensa. quotiens o corda leuarunt. Cu3
manibus dño post tanta pericula tuti ꝛc. Et in
fra predictus doctor alloquit dñm iesum ꝛ in-
terrogat de mō sue reuersionis de egypto di.
Quis tibi septēni puero modus in gradiendo
Tunc fuerit dubium est. baiulādus vtriq̄ pa
renti. Tu nō appares sat idoneus aspa ferre.
Quō longa vie dispendia pes tener. at q̄ Non
asino tua mēbra satis suffulta locares. Curri-
culus ne vehit. forsan te virgo Iesumq̄. Con-
scius i quales modo vir fabrefecerat vsus. An
super etatē diffudit gratia vires In corpus vt
iter peragat breuiore dieta. Virtus angelica
nec deesse ministra putāda est ꝛc. Z

TErtius dolor beate virginis fuit q̄ñ in
templo fili⁹ remāsit. ꝛ ipsa per triduu3
eum cū maximo cruciatu q̄siuit. vñ in-
uēto eo dixit vt habetur Luc. ij. Fili q̄d fecisti
nobis sic. p̄r tuus ꝛ ego dolentes q̄rebamus te
In q̄bus v̄bis ipsa exp̄ssit titulū magni hono
ris ꝛ affectū magni doloris. Magn⁹ em̄ honor
in hoc notat q̄ eū vocat filiū. Vñ Bēr. sup mis
sus est ait. Ecce marie priuilegium. Quis eni3
hoc audeat angeloꝝ. sufficit em̄ eis p̄ magno
h̄nt q̄ cū sint sp̄us ex cōditione ex gr̄a facti sūt
angeli. i. nuncij dei. Maria v̄o deū maiestatis
ꝛ dñm angeloꝝ suum appellauit filiu3 di. Fili
q̄d fecisti nobis sic. Dolorē autē expressit cum
subdidit. Ecce p̄r tuus ꝛc. Iste aūt dolor causa
batur ex triplici timore. Unus erat s̄m Orige-
nem. q̄ timebat ne iudeos tanq̄ indignos re-
liquisset. ꝛ ad p̄dicandum gētibus longe recef
sisset. Scd̄a erat s̄m eūdem Orige. q̄ timebat
ne ad p̄rem qui miserat eū redijsset. ꝛ sic huma
nam redemptionem sic exigētibus demeritis
generis humani nō fecisset. Tertius erat quia
timebat ne in manibus filiorum herodis deue
nisset. Ut em̄ ait Ouid. in ep̄lis. Res est sollici-
ti plena timoris amor. Vñ inde glos. sup Luc.
Metuebat. b. v̄go ne q̄ herodes in eius infan

tia patrare q̄sierat. hoc archela⁹ in ipsi⁹ pueri
tia iuēta oportunitate p̄ficeret. De isto autem
dolore virginis ꝛ ioseph tractat magr̄ Jo. ger
son in sua iosephina dicēs dño iesu in persona
virginis ꝛ ioseph q̄ñ repererūt eū in templo.
Fili q̄d nobis fecisti p̄didi te totu3 per triduū
uā nos nimis anxia cura Coquebatq̄ dolor
valid⁹. rursus ne p̄dere tete: Quereret ipse ias
charissime seua tyrāni Quid ne putas agim⁹.
prime dū nocte diei Una dom⁹ recipit nos am
bos te, sine fili: Fit nobis nox vna vigil sie-
musq̄ p̄cātes. Primo mane cito ꝯsurgim⁹ atq̄
p̄pinquos Nunc hos. nūc illos inter te q̄rere
cura est. Teq̄ die tota fili nō inuenientes. Q̄ñ
tertia lux orit̄ repetam⁹ ad vrbē. Heu nimiu3
tristes defessus anhelat vterq̄. Istū sed remo
uet iuēto leta dolorē. Oram⁹ fili ne taliter ege
ris vltra. Nō factā. remanebo domi parebo q̄
vobis. R̄ndit puer ꝛc. A

MUltos alios dolores habuit. b. v̄go i ph-
ci vita. vt q̄ñ necesse h̄uit exñs grauida ꝛ
vicina partui p̄ficisci ad ciuitatē Bethleemiti
cam: ꝛ ibi cū multis incōmodis ꝛ sine hospitio
ꝯdecēti stare ꝛ filiū suū ibi parere. de quo quia
satis dixi in. vij. parte p̄ncipali hui⁹ operis hic
p̄trāseo. Silr̄ nō declarabo hic dolorē quē ha-
buit de morte Joseph. de q̄ dixi in. v. parte p̄n.
hui⁹ op̄is i sermone desponsatiōis ei⁹. Nō etiā
referā dolorē quē habuit q̄ñ filio suo ascēdēte
in celū ipsa in miserijs hui⁹ mūdi remāsit. de
quo dicā in. xi. parte prin. hui⁹ operis ser. j. Itē
p̄trāsibo dolores q̄s passa est p̄pter tribulatio
nes ei datas a Judeis. de q̄b⁹ dixi in. iiij. parte
prin. hui⁹ operis. Solū referā alias duas afflic
tiones q̄s habuit p̄pter cōpassionē filij. quarū
prima que est quarta in ordine fuit in eius pas
sione. Unde Ambro. super Luc. ait. Quamuis
multe tribulationes trāsfoderint animā Ma-
rie: tamen illa specialiter materna trāsfixit vi-
scera domino in cruce moriente. de qua predi-
xit Symeon. ꝛ tuam ipsius animā pertrāsibit
gladi⁹. ꝛ tanq̄ si diceret. Maternis tuis viscerī
bus gladio tribulationis transuerberaberis.
Uidebis in cruce pendētem quē angelo nūciā
te in v̄ginitate p̄manēs filiū edidisti. Et ibidē
etiā ait ipse Ambro. Denique illo pēdēte in cru
ce iudei p̄hrees vt descēderet insultabāt. aposto
li fugiētes de cruce illū descēdere posse nō cre
debāt. Que vt vidit maria: necesse fuit mater-
na piaq̄ viscera ex ei⁹ cōpassione gladio tribu
lationis trāsfigi. Sed vt intelligere valeamus
quant⁹ in ea fuerit dolor. videam⁹ quantum in
illa fuerit amor ad ip̄m filiū. Cū em̄ non solu3
homines sed etiā oīa alia aīalia naturaliter dili-
gāt filios suos. vtiq̄. Et hic. p̄fecto amor ipsius
v̄ginis erga filiū suū fuit inexplicabilis: quia
ipse dñs. iesus erat tot⁹ ipsi⁹ virginis fili⁹ sine
p̄re carnali. Vñ amor q̄ debet eē in p̄re ꝛ matre

ad filiū.tot⁹ erat in sola virgine erga suuȝ vnigenitū ꝑ no aūt vntra fortioꝛ ē dispsa.vt dt in li.de caus.Itē eū sup oēs creaturas diligebat quē sciebat se diligere sup oēs creaturas.ꝛ esse suū creatorē.vn tāto affectu amoris ei⁹ afficiebat.vt mirū sit ꝙ ex tāti amoris ardoꝛe non sit liq̄facta.vbi aūt est maioꝛ amoꝛ:ibi etiā sequitur maioꝛ doloꝛ de malo dilecti.Cū igit inuēti fuerint aliqui parētes q̄ tantū doluerūt de morte filioꝝ ꝙ ipsi expirauerūt.qd pnt adū est doloris sensisse ipaȝ pūssimā matrē in tā horribili sui filij occisione:nemo eni vnq̄ carnem suā odio habuit.ad Eph.v.Considerate vos pie matres quo doloꝛe angustiareminiſſi vnigenitū filiū vestrū scim.graciosum iuuenēq; oib⁹ virtutib⁹ plenū sic crudeliter in ꝯspectu vr̄o mactari videretis.Magne aūt cōpassionis fuit mors xp̄i.quia iudei q̄ ei viuo nō pepercerūt.etiā mortuo misereri noluerunt.ſ; vnus eorū lācea lat⁹ ei⁹ iā mortui transfixit.de quo ipse cōquerit dī.Job.xvj.Cōcidit me vulnere sup vulnus.ꝛ irruit in me q̄ſi gygas.Et Ber. in quodā sermone ad mrēm ei⁹ cōuersus ait. Uere beata ꝟgo aīam tuā gladius pertransiuit:q̄ crudelis lancea filio tuo iā mortuo latus aperuit.Ex q̄bus oibus pꝫ ꝙ ipsa benedicta virgo multipliciter passa est martyriū: qꝛ vt ait Ber.vbi.ſ.oēm sensuȝ coꝛpe passiōis excessit affect⁹ sue cōpassionis.Aliud q̄ꝫ martyrū gen⁹ passa est ex filij commutatiōe q̄n ei dixit Jesus in cruce.vt habetur Jo.xix. Mulier ecce filius tuus.de quo Ber.vbi.ſ.ait.An nō pluſq̄ gladius fuit sermo ille.reuera fuit pertransiens vſq; ad diuisionē aīe ꝛ spūs.O intq̄ cōmutatio.Johannes ꝓ iesu tradit.seru⁹ pro dn̄o.discipul⁹ ꝓ magrō filius zebedei ꝓ filio dei pur⁹ hō ꝓ vero deo Quō ꝟo tuā affectuosissimā aīam non pertrāsiuit. hec auditio q̄n eꝛ nr̄a iꝫ saxea ſꝫ ferrea pectora. sola scindit recordatio.Et Ansel.inquit.Dn̄a nr̄a q̄b⁹ singultib⁹ estimabo purissimū pectus tuū verarū eē cū audires.Mulier.ecce filius tuus.Quātoq̄ꝫ doloꝛe cruciata sit cū iniq̄ssimus barrabas latro prepositus fuit in liberatione suo filio benedicto quis enarrabit.Estimo aūt ꝙ cū eiulatu maximo exclamauit sentiēs suum dulcissimū iesum xp̄i crudelissimo homicide postponi dī.O inrectū cādidū.o iniquū iudiciū bon⁹ despicit ꝛ iniquus postulat.iustus punit ꝑ peccatoꝛ liberat.agn⁹ occidit ꝛ lupus acceptatur. vita deseritur ꝛ mors referuat.Martyriū etiā passa est volūtarie.qꝛ tantū dolebat ex cōpassione dānationis humani generis ꝙ ꝑ redemptione ei⁹ parata erat ꝛ desiderabat in cruce mori cū filio ſi opus fuisset.Un̄ Ambro.vbi.ſ. ait.Uirgo maria fugiētibus apl̄is añ crucem stabat.ꝛ piis oculis vulnera xp̄i spectabat Et ſꝫ cognouerat ꝑ ei⁹ mortem mundi redēptionē futurā.putabat aula regalis se sua morte publico muneri aliquid addituram Sed ipse xp̄s qui fact⁹ est sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber.suscepit qdē maternū affectū.sed nō q̄siuit auxilium Passa q̄ꝫ fuit sacratissima virgo martyriū macerationis.Intantum eni in filij.passiōe coꝛpus suum ꝛ oia mēbra macerauit ꝙ quodāmodo martyriū sibi intulit.vt ait magr̄ Jacob⁹ de voragine i suo lib.beate ꝟginis.in verbo martyriū.vbi allegat Augu.sic dicentē.Ipsa q̄ppe pia mr̄ imani doloꝛe eiulās.pectoraq; delicata ꝯtundens ita ipa viscera.ceteraq; fatigauerat mēbra vt iam deficiēs ad xp̄i funus vix potuerit peruenire.Predictus etiā doctoꝛ vbi.ſ.dicit ꝙ martyriū ipsi⁹ virginis habuit q̄ttuoꝛ cōditiones graues.qꝛ in mēte martyrizata est.Unde atroci⁹ passa est dū passionis xp̄i gladiū in aīa sua sustinuit q̄ ſi coꝛpoꝛalr̄ pempta eēt.vt ait Hiero.ad Eusto.Item qꝛ eius doloꝛ non fuit particularis sed vlis.quia totā aīaȝ repleuit.ꝛ nulla ei⁹ coꝛde remāsit pticula que doloꝛibus nō fuerit plena.Unde Hiero. vbi.ſ.ait. Constat nēpe ꝙ maria intantum doluit vt tota aīam eius ptrāsiret ac possideret vis doloris ad testimonium eximie dilectiōis.Item eius doloꝛ nō fuit superficialis:sed pcoꝛdia nam vſq; ad coꝛdis intima pertransiuit.Nimirū.qꝛ moꝛtē xp̄i fecerat suam.Unde Hiero.vbi.ſ.inquit Ei⁹ nimirū dilectio morte foꝛtioꝛ extitit.quia moꝛtē xp̄i suā fecit.Item quia eius doloꝛ non fuit momentane⁹ sed diuturnus Nam etiam post filij resurrectionem et.ascensionem eius passionē in memoꝛia retinebat.ꝛ sine magni doloris gladio de eis recoꝛdari non poterat. Un̄ dicebat.illud Can.j.Fasciculus myrrhe dilectus meus mihi.inter vbera mea commoꝛabitur.Fasciculum: enim myrrhe vocat collectionem amaritudinum et passionum christi quas ipsa inter vbera animi.i.immemoꝛia deferebat. Et ex his vulnerabatur pre. doloꝛe. cruciabatur pre amoꝛe.ꝛ estuabat; pre desiderio ꝛ maxima compassione.hec ille. B

Ultimus doloꝛ btē ꝟginis explicand⁹ in p̄senti sermone dicitur sepelitionis filij sui.Non autē sine coꝛdis teneritudine possumus memoꝛie commendare penam ꝛ afflictionē.imo gladios.ꝛ lanceas doloꝝ coꝛ ipsius ꝟginis penetrantes in filij sui sepultura.Unde contemplantur quidam deuoti.ꝙ cum beata virgo staret iuxta crucem iesu filij sui iam defuncti:ibiq; associata iohanne euange.et magdalena ꝛ aliis deuotis mulieribus amarissime deploꝛaret.ꝛ iā sero appropinquante cogitaret quomodo filij sui coꝛpus de cruce deponeret. ecce ꝙ vidit a longe venire nicodemum et ioseph ab arimathia: cum scalis et malleis ceterisq; instrumentis idoneis ad depo

hendū corp⁹ librasq̧ centum myrrhe et aloes
ad vnguēdū seu inuoluēdū cū eis ipm corpus
iesu. quos illa cōspiciēs. ⁊ q̄ pre multitudine
lachrymarū ei⁹ oculi caligabāt nō cognoscēs
cepit valde expauescere dubitās ne essent scri
be ⁊ pharisei venientes vt de corpe filij sui sic
mortui etiā diuersas strages facerēt: trahētes
illō p totā ciuitatē sicut magnis malefactorib⁹
fieri consueuit. q̄ pauore perterrita. ad iohem
⁊ socias dixit. heu mi q̄ canes rabidi iudei ve
niūt nōdum saturati morte crudelissima filij
mei vt corpori ei⁹ noua opprobria inferant. et
his dictꝫ in terrā semimortua collapsa ē. Quā
circūdātib⁹ marijs: ⁊ eā sicut meli⁹ poterant
cōfortātib⁹ interim. b. iohes ⁊ ipe paucefactus
aliquātisp obuiam illis prexit vt videret ⁊ in
telligeret ad quid pagendū cū illis scalis veni
rēt. Cū ṽo cognouisset nicodemum ⁊ ipm io-
seph statim ad ipam virginem cucurrit conso
lans eā ⁊ di. Bono aio estote dn̄a ⁊ mater mea
Illi eñ q̄ veniūt sunt discipuli filij vr̄i ac ma-
gistri ac dn̄i mei. q̄ ad auxiliū nostrū veniunt.
vn⁹ eñ est nicodem⁹ amic⁹ noster alter ioseph
ab arimathia qui licentiā sepeliēdi dn̄m ob-
tinuit a pylato. Ex qb⁹ verbis virgo bn̄dicta
aliquātulū recreata surrexit. Aduenientes er-
go pdicti viri deuoti. nigris vt pie credit ve-
stib⁹ induti pmo qdē filiū dei i cruce pēdētē ge
nuflexi adorauerūt cū ploratu magno. Deinde
eūtes vt visitarēt ṽginē pijssimā: vidētesq̧ ip
sam mestissimā mr̄em squalidā ⁊ afflictā: ⁊ to-
tam lachrymis madefactā. ceperūt lachrymas
emittere ⁊ gemitus. nihil pre dolore loq̄ valē-
tes demum aliqualr̄ spirit⁹ resumentes post-
q̄ bn̄dicte virgini lachrymosis verbis ꝯdolue
rūt de morte filij ad petitionē ṽgis ipm corp⁹
sctissimū de cruce deposuerūt. Cōsidera igitur
aia deuota ⁊ diligēter attēde depositiōis mo-
dū. Ponunt due scale a laterib⁹ crucꝫ opposi-
te. Ioseph ascēdit scalā lateris dextri: ⁊ nicode
mus ascendit scalā sinistri lateris. Ioseph igi
tur reuerēter extrahit clauū man⁹ dextre. post
modū nicodem⁹ extrahit aliuꝫ man⁹ sinistre.
Deinde descendit nicodemus. ⁊ venit ad cla-
uū pedꝫ. Ioseph ṽo sustētabat corp⁹ dn̄i. Tūc
pijssima mater q̄ stabat pedib⁹ quātū poterat
eleuata. brachijsq̧ extēsis vt filiū in sinu suo
reciperet. Prio manū dextram pendētē suscepit
reuerēter posuitq̧ ad vultū suū iutime deoscu-
lās eā cū lachrymis ⁊ validis suspirijs. Dice-
batq̧ ṽba tāta cōpassione digna q̄ etiā saxea
corda ad pietatem flectere potuissent. Euulso
aūt clauo pedū paulisp descēdit ioseph ⁊ ipsa
bn̄dicta ṽgo accepit corp⁹ filij suis i brachijs.
⁊ illō tenerrime osculabat. Postmodū i terraꝫ
sedēs ponit illud in gremio. ⁊ osculabat nunc
caput. nūc manus. nūc os. nunc pedes nūc vul
nus lateris oēsq̧ ei⁹ plagas amaris lachry

mis lauabat plorātib⁹ oīb⁹ q̄ astabāt. Et hec
quasi oīa ponit Bern̄. in ser. de plāctu ṽginis
di. Stabat maria leuans brachia in altū. ⁊ cū
tāgere eū valuit caput man⁹ ⁊ brachia ei⁹ de-
pēdētia trahebat supra triste pect⁹ suū. atq̧ i
osclā ⁊ amplex⁹ ruēs de suo dilecto iꝫ extin-
cto. satiari nō poterat. Sed dū de cruce i ter-
rā corp⁹ depositū fuit: sup ipm ruēs pre incōti
nētia doloris ⁊ immēsitate amoris q̄si mortua
stabat. Stabat ad corpus extincti filij sui ma
ter maria lachrymis faciem rigans. ac per di
uersa torquebatur suspiria frontemq̧ et ge-
nas oculosq̧ ⁊ ora frequētius osculabatur ip
sius. lachrymarūq̧ tāta vbertas effluebat. vt
carnē cū spū oēm in lachrymas dissolui puta-
res. hec ille. Mags aūt Iac. de voragine vbi. s.
ait. Uespe autem depositum sacratissimū cor-
pus p Nicodemū ⁊ ioseph suscipiēs i gremio
mr̄. quot lachrymarū flumia. q̄ amarissimos
singultus. q̄ alta suspiria. q̄ ṽba mesticie ple-
na ex ea processerint q̄s posset exprimere cum
singula mēbra pquireret tā dire cruciata. tam
turpiter delusa oscularet. ⁊ lachrymis irriga-
ret sociata maria magd. ⁊ alijs marijs ⁊ deuo-
tis mulierib⁹. Cum autem sero factū esset: de-
uoti homines pie ⁊ deuote corpus illō de bra-
chijs mr̄is accipiētes posuerūt in monumen-
to mente consepulta cum eo. hec ille. Quidam
aūt deuotus versificator vulgaris inquit Co
mebbe in elle braze el fiol sctō con infinite la-
chryme si lo bagnaua. e si non vide may el ma
gior pianto. Tutte quante le plaghe si le
basaua. Li ogi la bocha el corpo tuto quāto. e
di tochar iesu nō si saciaua. Poy disse. fiol mio
cū quanti affani sei morto p laltrui malicie e
ingani. Sō questi li pedi. son q̄ste le mani che-
ran del mio fiol iesu dilecto. son questi i mem-
bri angelici e soprani: chaueua el mio fiol sen
za difecto. che pareno stati ne le mane dhcani.
Et sono strazati tuti a dilecto poy si casco sul
pecto del fiolo. Forte piangendo cō amaro do
lo. Ioseph e le marie e giouani magdalena
martha e nichodemo veduti hano maria i tā
ti affani ognium diceua de la sua morte temo.
Ma p leuar via piu noye. pene e dāni. Il cor-
po di iesu noy sepeliremo. In vn sepulcro no
uo che in questo horto. Et daremo a maria al
chun conforto. Ego autez arbitror q̄ aduenīē
te nocte ipa benedicta ṽgo sepius rogata fuit
vt eis traderet corpus filij sepeliendum. Sed
ipsa dicebat. dimittite me hic mori cum filio
meo. vel saltem pmittite me iterum osculari
eum. et tunc osculabatur loca clauorum. tan-
gebat coronam spineam. multosq̧ magne com
passionis actus faciebat: atq̧ ad filium dice
bat. O fili dilectissime cur mihi non loquaris
nonne hoc est os illud benedictum quod iu-
deis sic dulciter predicabat: nonne iste sunt

ille manus que tanta miracula faciebant: non
ne isti sunt illi pedes quorum scabellum adora-
tur. o fili dulcissime: vbi est ille tam delectabi-
lis aspectus: vbi vultus tuus, letus et iocūdus
vbi est facies illa serena: vbi est visus ille ama
bilis. o fili mi speciose pre filijs hoim quō fa-
ctus es deformis et opprobriū hoim. vbi est o
fili loquela tua suauis et ꝯuersatio mansueta:
q̄re remanet sine filio mater: q̄lis erit vita mea
sine te fili mi. Tu mihi pr̄ eras. tu mihi mr̄.
tu mihi frater. tu mihi sponsus: tu mihi blan-
dus filius tu mee delitie. tu mea gloria. tu mi-
hi oīa eras fili mi. In his vel similibus lachry-
mosis fletibus perseuerante ipsa mestissima
virgine quadam sctā importunitate instabat
magd. et alij vt corpus illud sacratissimum tra
di pmitteret sepulture propter superuenientē
nocte: quib⁹ tandē cōsentiēs et corp⁹ a suis bra-
chijs abstrahi permittēs. post modicum roga
bat vt iterum dimitterent illud semel oscula-
ret postea illud eis tradere differebat: et tādē
traditū iterum repetebat: et totiens pre teneri
tudine deficiebat quotiens dabat vel accipie-
bat: tandē sepultū fuit: et manib⁹ ꝓprijs ab ip-
sa ꝟgine in sepulcro coaptatū: qꝛ vt inqt glos.
in. c. vbicūq. xiij. q. ij. melius ossa cubāt mani
bus tumulata suorum. De hac aūt sepultura
inqt deuot⁹ liber. de casa. l. iiij. c. xxvj. Cogita
aīa deuota si corp⁹ illud fuit a sanguine lotū
vt cōditure aromatū esset idoneū. illamq lo-
turam sanguinis bibe cum amoris dulcore:
immo teipsam totam in aquam conuerte vt
merearis illi sacro corpori applicari: cogita
quanto affectu ille sancte mulieres sibi sedu-
le ministrātes dum viueret: illud sacrū corp⁹
nitebant contingere et se maternis fletibus so
ciare: sz et ille dilect⁹ iohannes experti amoris
memoria et corpalis aspectus fixura dolorū pa
riter ꝑfossus. totū se lamento sacri corpis: et qlī
poterat refrigerio suspirijs maternis exhibe-
bat: vnde puto ꝙ istorū ꝓlongatione fletuum
et deuotorum lucaminuz quibus mater a filij
corpore auelli nō poterat et quib⁹ ipsa illorum
corda reliqbat in lachrymas. vsq ad horā cō-
pletorij est sepultura ꝓtracta vt hora cōpleto-
rij pro tardis accipiat vesperis ante solis occa
sum vt quasi possit dici sepult⁹ in vespis. Plāz
autem concertationem dilationis sepulture i
ter deuotam virginem et aduenientes disci-
pulos: deuotus lamētator passionis iesu et exi
mius doctor Bernardus in quodam describit
tractatu de sacre virginis planctu. terminato
autem sepulture officio cogita cum quantis
gestibus ipsum sacrū saxum sepulcri materna
cōplectebātur brachia. rigabant oculi. oscula-
bātur labia. et tot⁹ gestus corporis intra sua p̄-
cordia absorbere videbat sepulchrū: amplecte
re sepulchrum pia mater: et sup ipsū ingemi-
na mirata suspiria in tuo recessu. ipsumq in
tuo dolore asporta. hec ille. Ludolphus autē
chartusieñ. p̄dicta oīa cōfirmans et lati⁹ expli-
cās in li. meditationū vite iesu xp̄i p. ij. c. lxvj.
ait. Hora vespertina meditaberis mētē lugubrē
et lachrymabili quō mr̄ dn̄i et alij quatuor stāt
prope crucē nesciētes qd facere debeāt. corp⁹.
enim deponere et sepelire nō possunt: quia nec
vires sufficiētes habēt nec instrumenta quib⁹.
deponant: recedere aūt eo sic manēte non au-
dent: et diu manere nocte appropinquante non
valēt. vide in quāta sunt ꝑplexitate et eis corde
cōpatere. Interim aūt Ioseph ab arimathia ci
uitate iude. decē leucis ab hierl'm distāte. an-
tiquit⁹ dicta ramatha: vñ fuerūt helchana et
anna parētes samuelis. diues et nobilis gene-
re. et decurio. i. de ordine curie. et officia curie i-
perij romanoꝝ administrans. vir bonus in se
quoad deū: et iust⁹ quoad proximuz ac discipu
lus iesu. nō de. xij. vel. lxxij. sed de multis alijs
credētib⁹: qꝛ oēs credentes a principio discipu
li vocabant: sed occult⁹ propter metū iudeoꝝ
ne de synagoga expelleret. qui non consense-
rat neci dn̄i et actib⁹ et cōsilijs alioꝝ xp̄m perse-
quētiū. q̄ et ipse sicut et alij discipuli expectabat
i. certitudīe spei regnū dei: nō tpale et terrenū:
sz celeste et eternū. i. regnū celoꝝ a xp̄o discipu
lis ꝓmissuz. venit ad sepeliendū xp̄m anteq in-
traret sabbatū in quo talia facere nō erat lici-
tū: qꝛ enim erat discipulus dn̄i. ideo curam de
corpe eius hr̄e voluit: vt cū honore sepeliretur
et nō sicut dānati corpus proijceret. hic virtute
sanguinis xp̄i iam fusi roboratus audacter oī
timore deposito et cōfidenter introiuit ad Py-
latū nec iudeoꝝ timēs inimicitias: nec pylati
potestatē: et petijt magno munere: vt de ei⁹ licē
tia tolleret corpus Iesu de cruce: et sepeliret il
lud honorifice: hoc p̄ferēs omni thesauro quā
tumlibet p̄cioso. Petijt aūt hoc sibi cōcedi: qꝛ ꝯm
leges humanas corpora dānatorū nō debēt si
ne licētia deponi vel sepeliri: et permisit pyla-
tus: tū ꝓpter petētis reuerētiam: tū ꝓpter xp̄i
innocentiā sibi notaz et qꝛ plura in morte eius
viderat miracula. In quadā autē historia ha
bet. ꝙ Ioseph seruierat quinq annis Pylato.
et pro seruitio petijt et obtinuit corp⁹ Iesu ab
eo. Fit autē hic secularis dignitatis Ioseph
mentio nō ꝙ euāgelista hanc cōmendet: sz qꝛ
ad p̄sidē nisi talis accedere nō poterat. Qꝛ er-
go diues erat valde insignis ac pylato notus et
familiaris potuit de facili ad Pylatū itrare: et
ab eo ipetrare. Qꝛ vero bon⁹ et iustus dignus
fuit hoc mysterio: et meruit corp⁹ Iesu sepelire
Unde Beda Magne quidez Ioseph iste digni
tatis apud seculum: sed maioris apud deū me
riti fuisse laudatur vt et per iustitiam merito-
rum sepeliendo corpore dn̄ico dignus foret: et
per nobilitatem potentie secularis idem cor-

ꝑus accipere posset. Nõ em̄ qlibet ignotus
aut mediocris ad presidez accedere:⁊ crucifici
corpus poterat impetrare. Vñ ⁊ Aug. Joseph
fiducia dignitatis qua preditus erat familia
riter intrauit ad Pylatū. Jā minus curans de
iudeis ꝗuis antea iu audiēdo dño denitaret
inimicitias eorū. Unde etiam Grego. Fuerat
qñq3 ioseph occultus xp̄i discipulus. deniq3 vi
cula timoris rumpens. feruentior factus dñi-
cum corpꝰ turpiter pendens a ligno deposuit.
cõparās ꝑciosam margaritā ꝑborū modestia.
Cõsidera nūc fortitudinē Joseph: qi non solū
audet corpus xp̄i petere. sed etiā sepelire: sicut
hõ potestatē habēs piꝰ ex virtute ꝗ ex adiuto
ribus. Unde Chryso. Inspice autē huius viri
fortitudinē. In mortis em̄ periculū se tradidit
inimicitiā ad oēs assumens ꝑpter beniuolen-
tiā xp̄i. Vñ ⁊ Theophilus Auder. ausum lau-
dabilē. non em̄ cogitauit a iudeis decidā. ⁊ ex
pellar a iudeis si corpus petā eius qui est ꝯdē
natus. hec Theophi. Qui ergo prius imperfe
ctione meticulosus ⁊ occultꝰ discipulꝰ domini
fuerat propter metū iudeoꝝ. vitās tunc inimi
citias eorum nunc exemplo mortis xp̄i alacꝰ
ac ꝑtute et vigore auctus manifestat se ac pa
lā ⁊ fctō cõfitetur ac ostēdit xp̄i discipulū petē
do eius sepulturā: ⁊ exequēdo minꝰ curans de
illis in hoc extremo officio. Cõcesso autem si-
bi corpore: vocauit ad se quēdam nomine Ni
codemū virum sapientē ⁊ legisperitum: simili
ter discipulū christi occultū. Joseph igit mer-
catus syndonē. i. pannum lineū candentem et
mundū. venit ad crucifixionis locum portans
secū instrumenta. quibus clauis euulsis corpꝰ
de cruce deponeret. ⁊ ip̄am syndonem qua ip-
sum inuolueret. Iste aūt pannus mūdus ⁊ can
didus innocentiam domini et illiosam signifi
cat castitatem vt qui rubricatus fuerat sangui
ne passionis: candidaretur syndone innocen-
tissime castitatis. Unde dicitur in canticis. Di
lectus meus candidus ⁊ rubicūdus. Venit er-
go Nicodemus cum eo qui prius timidus no
cte ad Jesum venerat. s. ante passionem ferēs
secū mixturā myrrhe ⁊ aloes libras quasi cen
tum ad ipsum condiendū: qꝛ hec sua amaritu-
dinē arcēt vermes a corporibus mortuoꝝ. ⁊ ꝗ
plurimum ea conseruant: nec cito corruptiõi
subijci permittunt. Iste ante passionē xp̄i erat
eius discipulus sed occultus. Post passionē ve
ro manifestauit se ⁊ factus est publicus. s3 nõ-
dum habebat veram fidem de resurrectione:
quia attulit myrrham ⁊ aloes quasi corpus eiꝰ
muniri indigeret a putredine: licet ex deuoti-
ne istā vnctionē faceret. corpus em̄ xp̄i non in
digebat vnctione cõseruāte cõtra putrefactio
nē. Scriptū nāq3 est. Non dabit sanctum tuuz
videre corruptionez. Unde Chrysosto. Adhuc
enim vt de nudo homine disponebant: sed ta-
mē multā dilectionē demõstrabāt: ⁊ loquitur
de Nicodemo ⁊ Joseph. Per Joseph autē: qui
interpretatur accrescēs: significatur persona
crescens in virtutibus. que corpus dñi postu-
lat. quando pro digna receptione eucharistie
deū suppliciter orat. Per Nicodemū vero pe-
ritū significatur doctor bonꝰ ferēs mixturam:
i. doctrinā ex autoritatibus sacre scriptu-
re confectā. ad vngendū corpus xp̄i mysticum
ad eius salutē. In syndone etiā munda paup-
tas ⁊ castitas notatur: ⁊ in aromatibus virtu-
tū varietas designatur. Felix talis cõscientia
cui nõ deficit beatitudo paupertatis cõtra mū
dum: mundicia castitatis cõtra carnē: ⁊ fragrā
tia virtutū cõtra diabolū. Cum autē Joseph ⁊
Nicodemꝰ fuerūt ꝓpe crucifixiõis locū. genua
flectentes adorauerunt dominū. Quos duz vi
dit mater volentes deponere corpus: quasi de
morte cõsurgens pauluū reuixit spūs eius. et
applicātes recepti fuerūt per eam reuerenter:
⁊ parauerūt se ad deponēdum. cū quibus ipsa
quod poterat ministrabat adiutorium. Corpe
aūt dñi in terrā deposito: dña suscepit caput cū
scapulis suis in gremio. Magdalena vero pe-
des apud quos olim tantā gratiā inuenerat.
Alij autem circūstabant: ⁊ planctum magnum
faciebāt. Cõsidera quõ felicissimus ioseph bra
chijs corpus amplectit: ac suo stringit pectori:
⁊ ꝗ dulciter. Hoc diligenter beatissimus Nico
demus sacratissima membra eius tractat digi-
tis: et fouet vnguentis vt ait Anselmus.
Venias et tu charissime deuotis gressibus et
spiritualibus accessibus ad deponendum do
minum deū tuum de cruce: ⁊ ad plangendum
eū cū sua benedicta matre ⁊ dicas. Deus meꝰ
bone Jesu concede mihi: vt qui cum matre tua
⁊ alijs qui tūc aderāt corpore interesse: ⁊ ea fa-
cere nõ merui. fideli tamen deuotiõe hec eadē
mēte pertractās illum ad te deū meum: ꝓ me
crucifixū ⁊ mortuū compassionis affectum ex-
periar: quem innocens mater tua et penitens
magdalena in ipsa passionis tue hora sense-
runt. Et sciēdum ꝙ ꝗuis ista depositio do
mini de cruce nõ fuerit sibi in penā: qꝛ corpus
erat exanime. Istud tñ factuz depositionis in
se valde miserabile fuit ⁊ lamētabile: ꝙ videli
cet corpus tante nobilitatis tāꝗ cadauer tra-
ctabatur: ⁊ beata virgo que ibi aderat. penaz
in hoc facto sensit maximam ex hoc autem ar-
ticulo depositionis dñi de cruce habentur duo
documēta. Primū est ꝙ fideles cõicātes ⁊ acci
pientes corpus domini de altari. equiparan-
tur illis qui ipsum deposuerunt de cruce. par
enim est. immo plus christi corpus sumere de
ara altaris ꝗ de ara crucis. Illi enim accepe-
rūt eum in brachijs ⁊ manibus: sed isti sumūt
in ore ⁊ cordibus. Secūdū documentum est. ꝙ
⁊ nos debemus libēter christum cū Joseph de

cruce deponere. Quandiu enim peccator in peccatis est: xp̃m in cruce distentũ quantũ in se est vinculat ⁊ crucifigit. Peccata enim nostra fuerunt causa q xp̃s crucifixus est. Sed mox cum per penitentiã ad deũ conuertitur: ip̃m de cruce soluit ⁊ deponit ⁊ in te brachia sua ip̃m recipit. Unde sicut q̃s cõplectens aliquẽ inter sua brachia potest facere de eo quicquid vult maxime si ille nõ repugnet. Sic peccator conuersus per penitentiam cõstringẽs iam xp̃m brachijs amoris potẽs est de eo oĩa que voluerit obtinere. Nequaq̃ enim xp̃s repugnat penitenti. sed paratior est ad dandũ gratiã q̃ ille ad recipiendũ. Ad conformandũ autẽ se huic articulo recogitet hõ q̃ lamentabile factum fuit q tale corpus qđ erat deus sic tractaret ad modum cadaueris. ⁊ q corona glorie iacuit sic supina ⁊ p̃strata in terra. qualẽ etiã planctũ tũc beata virgo fecerit super corpus dilecti. Post aliquã vero moram rogat Joseph dñam. vt p̃mittat corpus dñi perungi ac linteaminibus inuolui ⁊ sepeliri. Ipsa vero contendebat dicens. Nolite amici mei tã cito mihi filiũ meum auferre. Illum adhuc paululum relinquite mihi vt faciem ipsius valeã contemplari⁹. ⁊ vidẽdo inde aliquantulũ cõsolari. Illi volebãt eũ tradere sepulture ⁊ ipsa volebat eum retinere. et sic erat hec piatis ⁊ miserãda cõtentio inter eos. Flebat illa lachrymis irremediabilibus. rigabat lachrymis faciez extincti filij corpus. ⁊ perfundebat vndiq plagas eius. lapidez q̃z quo corpus eius positũ ⁊ locatũ fuerat lachrymis madebat in quo adhuc lachrymarũ eius indicia apparere dicunt qui nũc in ingressu ecclesie sancti sepulcri esse memorantur. Lauit et tersit vulnera eius cruentata ⁊ osculabaẽ ea. ⁊ faciẽ eius sacratissimã. Aspiciebat vulnera corporis. ⁊ vultum eius ⁊ caput videbat spinarũ pũcturas depilationez barbe. Faciẽ ex sputis ⁊ sanguine deturpatam. ⁊ de aspiciendo ⁊ flendo nõ poterat satiari. Uirginis dolores narrari nõ possunt. quia male illi erat sicut esse poterat. Et ideo quantas lamẽtationes vlulatus. planctus ⁊ fletus sup idem corpus vnigeniti filij sui tunc fecerit verbis explicari non posset Credendum tamen est q nullos planctus irrationabiles fecerit. quia dolor eius ad rõnez superiorem non pertingebat. Magdalena vero pedes dñi quos alia vice lachrymis compunctionis rigauit tũc multomagis vndis lachrymarum compassionis largiter lauit. Aspiciebat pedes sic vulneratos ⁊ perforatos. desiccatos ⁊ sanguinolentos ⁊ flebat amarissime. ⁊ p̃ dolore videbatur deficere. Similiter flebant vehementer ⁊ alij ac etiam angeli presentes ibi. Unde Augu. O quis angelorum vel archangelorum illic non fleuisset. vbi contra naturam autor nature immortalis deus mortu⁹ homo iacebat. Uidebant corpus christi sic male tractatum ab impijs sic laceratum iacere ⁊ Mariam totam suo cruentatam in cruore sic amarissime flere. ⁊ nullo modo poterant suas lachrymas refrenare Sicut enim possibile fuit deum per assumptum hominem mori. sic passibile fuit angelos bonos in morte dñi sui dolere. hec Augu. Plange ergo ⁊ tu charissime amare. ⁊ clama cum Bernardo dicente. O bone iesu quam dulciter cum hominibus conuersatus es. quam magna et abundantissima eis largitus es. quam dura ⁊ aspera pro eis passus es dura verba duriora verbera. durissima crucis tormenta. Contemplare etiã bene dñm ⁊ saluatorem tuum. gyra et regyra volue ⁊ reuolue a latere in latus. a planta pedis vsq ad verticẽ capitis. ⁊ nõ inuenies in eo sanitatem. sed vndiq cruorem. Non enim est in eo mẽbrum vel sensus corporis. qui suã afflictionẽ ⁊ infirmitatẽ vel passionem nõ senserit. Uide quid in quolibet sensu vel in qualibet parte sustinuit In capite spinas in auribus opprobria. in oculis fletum in ore fel ⁊ acetum in facie alapas. ⁊ sputa. in collo colaphos. in naribus fetorẽ. qr in loco ex cadaueribus corrupto fuit crucifixus. clauos in manibus ⁊ pedibus flagella in dorso. lanceam in pectore. Qr enim genus humanum vulneribus peccatorũ fuit plenum s̃m illud Esa. j. Omne caput languidum ⁊ omne cor merens ⁊c. Ideo iesus in omni parte corporis sui plagas suscepit. vt p̃ eius liuores in toto sanaremur. Homo enim erat infirmus in capite. i. in intentione que est caput anime. quia in his que faciebat non sanaz intentionẽ habebat. Erat infirmus in manibus. qr faciebat opera mala vel remissa Erat infirmus in pedibus. quia habebat affectionẽ immundam aut terrenã. Pes enim anime est affectus ⁊ amor eius. qr sicut corpus vadit pedibus sic anima vadit affectibus. Erat infirmus in corde. qr habebat cogitationes noxias ⁊ vanas. Erat infirmus in toto corpore. qr habebat totã vitã mundanã ⁊ conuersationem vanam Ut igitur christus suis liuoribus ⁊ vulnerib⁹ nos sanaret. voluit vulnerari in capite. vt sanaret omnes nostras obliquas intentiones. voluit vulnerari in manibus. vt sanaret nostras malas ⁊ pessimas operationes voluit vulnerari in pedibus. vt sanaret nostras immundas ⁊ terrenas affectiones. voluit vulnerari in corde. vt sanaret nostras noxias ⁊ vanas cogitationes. voluit flagellari ⁊ vulnerari in toto corpore. vt sanaret totaz nostrã vitã ⁊ cõuersationem. vñ Bern. Meditare inquit positionem corporis crucifixi. ⁊ vide si aliquid est in eo qđ non peroret p̃ te ad patrem. Diuinũ illud caput multiplici spinarum densitate densatum vsq ad cerebri teneritudinem confixum est

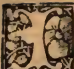
Ad qd hoc. Ne doleret caput tuum. ne tua vul
neraret intentio. Caligauerunt in morte oculi
sui ⁊ illa luminaria magna q̄ illuminãt orbem
ad horã extincta sunt. Nõne illis obtenebran-
tibus tenebre facte sunt sup vniuersam terraꝫ
⁊ illa duo luminaria magna cũ illis luminari
bus semota sunt. Hoc autem totum factum
est vt auerterent oculi tui ne viderẽt vanitatẽ
⁊ si viderent nõ adhererẽt. Aures ille que in
celis audiũt sanctus sanctus sanctus dñs de⁹
sabaoth. audierũt in terra demoniacoꝝ voces
dicẽtes crucifige crucifige Ut qd istud. Ne au
res tue obsurdescerent ad clamorẽ pauperis
ne reciperent auditũ vanum. ne detractionis
virus apertis portis vsqꝫ queqꝫ susciperent.
Speciosa illa facies speciosi forma p̄ filijs ho-
minũ sputis illita est afflicta collaphis addi-
ctaqꝫ delusionibus. Quare hoc. Ut facies tua
illuminaretur illuminata confirmaretur. ⁊ diceretur
de te vult⁹ ei⁹ nõ sunt ampli⁹ in diuersa muta
ti. Os illud qđ angelos docet. hoies istruit qđ
dicit ⁊ factũ est. felle potatũ est ⁊ aceto. Sꝫ hoc
factũ est vt veritatẽ ⁊ iudiciũ loq̄retur os tuũ.
⁊ confiteretur dñm deũ suum. Manus ille q̄ fun-
dauerunt celos extense sunt in cruce clauisqꝫ
transuerberate durissimis vt manus tue extẽ-
derentur ad inopẽ. Pectus illud in quo sunt om
nes thesauri sapientie ⁊ scientie dei abscondi
ti lancea militari perfossuꝫ est vt pectus tuum
a prauis cogitationib⁹ mũdaretur. mundatum
sanctificaretur. ⁊ ꝯseruaretur scificatũ. Pedes illi q̄
rum scabellum adorare debemus qm̄ sctm̄ est.
dura trãsfixione trãsfixi sunt. ne pedes tui fe-
stinarent ad malũ. sed currerent p viã manda-
toꝝ dñi. Quid plura Pro te carnem ⁊ aiam po
suit vt corpus ⁊ spm̄ tuũ sibi vendicaret. Totũ
toto se te cõparauit. Huic igitur omnẽ vitã tuaꝫ
o hõ debes. quia vitã suã pro tua posuit. ⁊ cru
ciatus amaros sustinuit ne tu perpetuos susti
neres. Cui ꝟo iustius viuã q̄ꝫ illi q̄ si non mo-
reretur. ego non viuerem. hec Berñ. qui etiã ait.
Uide hõ quo amore te dilexit dñs deus tuus.
vt vestigia eius sequaris p te ligatus est vt te
a vinculis pctõꝝ absolueret p te flagellatus ẽ vt
te a flagellis eterne dãnatiõis liberaret. p te co
ronatus est spinis vt te coronaret in celis. pro
te vulneratus est medic⁹ vt te sanareris egro
tus. p te crucifixus est vt tuas cõcupiscentias
crucifigeret. p te mortuus est vt te a mortuis
suscitaret. pro te sepultus est vt in te vitia sepe
liret. hec ille. Cuius sepulture modum predi-
ctus doctor carthusiensis vbi. s. c. lxvj. ponit
di. Tardante hora rogat Johannes dñam vt
permittat aptari ⁊ sepeliri corpus domini no-
stri anteq̄ꝫ intret sabbatum. Item ne propter
nimiam moram possent a iudeis pati calum-
niam. Tandem domina tanq̄ꝫ grata et discre-
ta, ⁊ cogitans q ipsi Johanni esset per filium
cõmissa amplius cõtendere noluit ac signans
⁊ benedicẽs corpus. vt volebant aptari permi
sit. Tũc vnxerũt corpus ⁊ inuoluerũt in syndo
ne munda quã Joseph emerat. ⁊ ligauerunt il
lud linteis etiam alijs. scꝫ sudario qđ capiti
adhibebatur. ⁊ institis seu fascijs quibus totuꝫ
corpus alligabatur. q̄ omnia etiam de lino erant
⁊ vt creditur Nicodemus attulerat. ⁊ condie-
runt corpus aromatibus sicut consuetum erat
iudeis sepelire personas venerabiles. queꝫ ri
tum acceperunt a prĩb⁹ suis senioribus. Dña
tamẽ semper tenebat caput ipsius in gremio
suo. qđ sibi reseruauit aptandũ. ⁊ Magdalena
pedes. apud quos misericordiã est consecuta.
Tandem ꝟo Magdalena pedes lachrymis ri
gatos deuote abstergit. amplexatur osculatur
⁊ inuoluit ac aptat fideliter q̄ꝫ melius nouit.
Sic ergo aptato reliquo corpore respiciũt ad
dñam vt ipsa compleat ⁊ oẽs planctum reinci
piunt. Oẽs em̄ sic amarissime flebant vt vix
quisq̄ꝫ eorũ loqui posset. videbant em̄ matrem
omni solatio destitutã. ⁊ sup illã dabant poti⁹
planctũ q̄ꝫ sup extinctum dñm suum. Reincipe
etiã ⁊ tu planctum si forte dimiseras euꝫ. Tũc
dña videns q amplius differre nõ posset. po-
nit vultũ sup faciem filij ⁊ exinũdantia lachry
marũ multo magis lauit faciem q̄ꝫ Magdale
na pedes. abstergit aũt ⁊ deosculatur os eius
⁊ in quodaꝫ sudario caput ipsius inuoluit ⁊ di
ligenter aptãt. ⁊ iterũ benedicit eum ⁊ signat.
Et tunc oẽs adorãtes flexis genibus ⁊ pedes
eius osculãtes accipiunt ⁊ portãt eũ ad monu
mentuꝫ qđ a monte caluarie distat passibus. l.
Dña tenebat caput ⁊ Magdalena pedes. reli
qui ꝟo erãt in medio. vñ Ansel. Sequere ⁊ tu
preciosissimũ celi terreqꝫ thesaurũ ⁊ porta vel
pedes vel manus brachiaqꝫ sustẽta. Terre de-
fluentes minutatim p̄ciosissimi sanguinis gut
tas curiosius collige. ⁊ puluerem pedum eius
linge. Dolorẽ quẽ Maria in exequijs filij sui
tolerauit olim dauid in exequijs Abner prefi-
gurauit. Abner a Joab fraudulenter interfe-
ctus erat. Cuius interfectionẽ rex dauid fere-
trum sequens lugebat. sꝫ etiam alios ad plorã
dum incitabat. Ita btã virgo ⁊ alij deuoti exe-
quias xp̄i deplãxerunt ⁊ corda sua intima com
passione sciderunt. Erat aũt prope locum cru-
cifixionis hortus. ⁊ in horto monumentũ no-
uum. s. ipsius ioseph sumptuose factum est in
petra excisum idest in vno lapide ꝺm quanti-
tatem hois cõcauatũ. In quo nondum quisq̄ꝫ
positus fuerat in quo sepelierũt eum reueren-
ter ⁊ deuote flexis genibus. magnis singultib⁹
⁊ suspirijs validis. ⁊ sic dñm vite dederunt se-
pulture mori. Tũc vt ait Aug. ad illi⁹ exequias
angelorũ milia milium decãtabant qui oẽs cõ
uenerant ad sepulturã dñi sui. Illi cantabant
laudes. sed Maria dabat gemitus et suspi-

ris cordis. Quare aũt in alieno sepulcro sepe-
liri voluit. ponit Ambro. qui ait. Saluator in
aliena sepultura ponit̃ qui ꝓ aliena morieba
tur salute. vt q̃d em̃ illi ꝓpria sepultura qui in
se ꝓpriã mortẽ nõ habebat? Theophilus ꝟo
dicit. Qui domuz in vita nõ habuit post mor-
tẽ quoq̃ i alieno sepulcro recõditur. et nudus
existens a Joseph operit̃ vt ostẽderet abundã
tiã pro nobis assũpte paupertatis. ⁊ Ansel. inq̃t.
Paup̃ ita fuit xp̄us vt nõ in sua: sed in aliena
domo nasceret̃. ⁊ viuẽs in hoc mũdo non h̃ret
vbi caput suuz reclinaret. nec moriens: vñ nu-
ditatẽ suã tegeret. nec mortuꝰ vñ inuolueret̃.
nec sepulcrũ aut locũ vbi corpꝰ suũ poneretur
Sepulto aũt dño mater eiꝰ omni corde ample
xabat̃ sepulcrũ. ⁊ qua poterat voce bñdicebat
filiũ suũ ad sepulcrum sedẽs innixa illi manꝰ
extẽdebat ⁊ desup̃ illud osculãs amaro nimis
dñm singultu deplorabat. Accessit Johannes.
⁊ lugẽs etiã ip̃e multũ leuauit eã lugẽtem. Et
exeũtes oẽs de monumẽto posuerunt lapidez
magnũ ad ostiũ monumenti pro clausura. ¶

Appropinquãte aũt nocte dixit Johan
nes dñe ꝙ eis expediebat recedere. q̃r
nõ erat cõueniẽs ibi morari. vl̃ de no-
cte ad ciuitatẽ redire. Tũc dña prout põt sur-
git ⁊ ad monumentũ genu flectit. ⁊ ip̃m ample
ctitur ⁊ bñdicit. Nã cruciata gemitibꝰ. fatiga-
ta doloribus. afflicta ploratibꝰ nequibat stare
pedibus. Tamen sicut poterat a mulieribus
fessis adiuta: cũctis plorantibꝰ sil̃ cũ ea cepit re
cedere. Cum aũt venerũt ad crucẽ. ibi ipsa ge-
nuflexit. ⁊ crucẽ adorauit similiter et oẽs fece-
rũt. Cogitare itaq̃ potes ꝙ ipsa fuit p̃ria que
crucẽ adorauit sicut etiã fuit p̃ria q̃ filiũ natũ
adorauit. Adorata aũt cruce incedebant ver-
sus ciuitatẽ hierusalẽ. sed pia dña sepe se ver-
tebat retro aspiciens ꝑ cõpassionẽ. Intrãtibꝰ
aũt illis ciuitatẽ: multi vidẽtes dominã ꝓ nimia
pietate super illius dolore ad luctũ cõuertebã
tur amarũ. ⁊ ꝯcurrebãt vndiq̃ bone matrone
⁊ ꝟgines ambulãtes post ip̃am ⁊ associantes
eã ꝑ viã ⁊ cõsolantes ac etiã lamentantes eã.
Sed ⁊ boni hoĩes ꝑ quos trãsibat cõpatieban
tur eidẽ ⁊ mouebant̃ ad fletũ. vndiq̃ fit plora-
tus magnꝰ ⁊ luctꝰ. Nã dolor eiꝰ multos facie
bat dolẽtes. vix lachrymas cõtinere poterant
q̃cũq̃ eã plorantẽ videbãt. Fiebat luctus quo
cũq̃ transibat Maria plorabat ipsa. plorabãt
⁊ oẽs ambulantes cũ ea. plorabãt ⁊ multi vẽ-
nientes obuiã ei Sic vtiq̃ deducit̃ a plorãti-
bus plorans quousq̃ peruentũ est ad domum
Johannis Cũ aũt ventũ esset ad domũ tũc ip
sa vertẽs se ꝟsus illas dñas iclinauit se gr̃as
agẽs. ille ꝟo inclinãtes se eidẽ vale dixerũt et
cũ lachrymis recesserũt. In domũ ergo intrãs
flebat ⁊ lugebat valde cũ Johãne ⁊ Magdale
na ac sororibus suis. Soluebat dolor amaras

lachrymas. Deplorabatq̃ ꝟgo filij sui mortez
nimis amarã in corde suo recolẽs. ac passiõis
loca ⁊ cũcta q̃ passus fuerat in animo voluens
hec oĩa p̃dicꝰ doctor carthusiẽsis. Aliꝰ aũt de
uotus p̃dicator inquit ꝙ postq̃ pijssima ꝟ go
sepelliuit filiũ suũ: rogauit beatũ Johãnẽ qui
fuerat presens in oĩbꝰ locis in q̃bꝰ steterat filiꝰ
eiꝰ postq̃ recessit ab ip̃a bethania cum iret ad
passionem vt eam in eis duceret. ⁊ q̃d in eis fi
lius suus operatus erat: vel passus fuerat ape
riret. Sed breuitatis cã p̃trãseo quomodo per
viam euntes inuenerunt in loco vbi xp̄s ceci-
derat cũ cruce lapidẽ sanguine vultꝰ iesu cruẽ
tatũ. ⁊ ibi btã ꝟgo amaras effudit lachrymas
lapidẽq̃ illũ asportauit adiutorio comitũ: pre
termittã etiã quõ eunte illa in mõtẽ syõ occur
rit ei cum fletu ⁊ mesticia dñs domus q̃ recepe
rat hospitio filiũ suũ ⁊ ei parauerat cenã. erat
em̃ discipulꝰ iesu ⁊ secum condoluit de morte
eiꝰ. Itẽ ꝙ audiẽs pijssima ꝟgo ꝙ in eo loco fi-
lius eius oĩbus ap̃lis lauisset pedes genufle-
xus ante eos. ⁊ eis suũ corpus in cibum ⁊ san-
guinẽ in potum dedisset. rep̃hendit ipsos apo
stolos dicẽs. O ingrati de tãto beneficio. heu
nonne debebatis potiꝰ mortem subire q̃ tam
pium ⁊ dulcem magistrũ vr̃m derelinquere?
Solum dicam ꝙ cũ peruenisset btã virgo ad
hortum in quo captus fuit eiꝰ filius. et in quo
cum prĩusq̃ apprehenderet̃ factus in agonia
prolixius orabat. ⁊ factus est sudor eius sicut
gutte sanguinis decurrẽtis in terrã. vt dicitur
Luc. xxij. vidẽs pijssima ꝟgo terram sanguine
madefactã. ⁊ intelligens q̃ ille sanguis; deflu
xerat de facie filij sui. ex representatione ⁊ me
moria future passionis: cepit altius ingemi-
scere ⁊ plãctus ac dolores preteritos renoua-
re. O miserabile spectaculum. O res non sine
lachrymis memoranda cuz mestissima mater
semimortua in terram se prosternit osculatur
sanguinem preciosuz dilecti filij sui ⁊ suis san
ctissimis manibus illum recolligẽs dicit. Ter
ra tu; non es digna possidere tam nobilez the
saurum. Quis posset a fletibus continere vi-
dens benedictam virginem habentem manꝰ
sanguine filij sui rubricatas: et illum sangui-
nem cum terra illa madefacta reuerenter por
tantem ad domum Johannis? Quia ꝟo ex ni
mio planctu desiccate erant lachryme ab ocu
lis eius. ipsa cum suspirijs ⁊ singultibus forte
dicebat. O fonti. o mare. o fiumi o voi torenti
sorgite prego laqua a i ochi mei. Si che reso-
lla in planti i sentimenti. Cum qua benedi-
cta domina nostra ⁊ nos plangamus ex recor
datione passionis filij sui: vt ad eius gaudia
postmodum perueniamus. ⁊ cum ea letemur
in gloria paradisi. Amen.

¶ De passione gaudij ipsius beatissime virgi
nis. Sermo. ij. in hac parte.

In gaudio eius
nō miscebit extrane⁹. Prouer.
xiiij. Quātū fuerit gaudiū in
mēte ꝟginis atq; leticia ꝛ ꝯso
latio. ac iocūditas ꝛ exultatio
etiā in hac vita. nulli⁹ exprimere posset: sʒ nec
cogitare. ipa aūt sola nouit q̄ sola experta est.
Et ad hoc applicari possent ꝟba thematis no
stri. Hic aūt nō loquimur de gaudio mūdano
de q̄ dr Eccle. ij. Risuʒ reputaui merorē. ꝛ gau
dio dixi: qd frustra deciperis? Dicit eīn Bern.
in quodā sermone de hoc vano gaudio tꝑali.
Extrema gaudij luct⁹ occupat. hic est transito
rie leticie finis hic fruct⁹ gl'ie tꝑalis. Et Iob.
xx. scriptū est. Gaudiū hypocrite ad istar pūcti
Iste autem hypocrita. vt exponit Grego. i mo
ra. est mundus q̇ hominē fallit ꝓmittendo ei
dare veram leticiam quam dare non potest.
Tale gaudium beata virgo habere noluit.
que in vanitate mundi nunq̄ delectata fuit.
Habuit aūt gaudia oīa que pōt cū merito ha
bere aliqua pura creatura. Uñ de ipsa exponi
posset illō. ij. Mach. iij. Gaudio ꝛ leticia reple
tū est tēpliū. Ipsa eīn. vt alibi declarauim⁹ dr
tēpliū dei. De illa etiaʒ exponi posset illud qδ
fuit predictū Esa. lj. scʒ Gaudiū ꝛ leticia inue
nietur in ea gratiarū actio ꝛ vox laudis. Unde
ipsa dicebat illud Esa. lxj. Gaudens gaudebo
in dño. ꝛ exultabit aīa mea in deo meo. Et illō
Abachuc. iij. Ego autē in dño gaudebo. et exul
tabo in deo Iesu meo. Quis enim vnq̄ hoc
melius dicere potuit q̄ mater ei⁹. Cū etiā di
cat Prouerb. xxix. Iust⁹ laudabit atq; gaude
bit. Quāto magis gauisa fuit ꝛ deū semꝑ lau
dauit iustissima genitrix illi⁹? Et si rectis cor
de est leticia. ps. xxvj. Quā leticiā sentiebat re
ctissimū cor innocētissime virginis? Et si oib⁹
iustis ꝛ fidelib⁹ xpianis dr Matth. v. Gaudete
ꝛ exultate. qm̄ merces vestra copiosa est in ce
lis. Et Luc. x. Gaudete quia noīa vestra scri
pta sunt in celis. quantū exultare debuit ꝟgo
gl'iosa. cuius merces suꝑ oēs alias erat copio
sissima. et cuius nomen post nomen filij dei
erat in celis descriptum? Et si omnibus se di
sponentib⁹ ad gratiam recipiēdā dr Esaie. xij.
Haurietis aquas in gaudio de fontib⁹ salua
toris. Quātā debuit haurire leticiā illa q̄ suꝑ
oēs se disposuit ad gratiā recipiendā. Profe
cto ipsa fuit primiceria eoꝝ in quoꝝ persona
dicebat Dauid ps. cxxv. Repletum est gaudio
os nostrū: ꝛ lingua nostra exultatione. Uñ di
xit Luc. j. Exultauit spirit⁹ me⁹ in deo saluta
ri meo. In eius eīn ꝑsona ꝑdictū fuerat ꝑ figu
rā illō. j. Reg. ij. Exultauit cor meū i dño. Et ꝗδ
dicere potuit in ipso ingressu in mundū illud
Esa. lx. Exultabit aīa mea in deo meo. Ipsi q̄
q̄ conuenire potest illud Iohelis. ij. Exulta ꝛ
letare terra. Nam beata virgo terra in sacra
pagina appellatur. Et illud Zach. ix. Exulta
satis filia syon. iubila filia Hierusalem Qua
re autem ipsa super alias letari deberet ma
nifestum est. Naʒ ps. ciij. dicitur. Letetur cor
querentium dominum. Et. ij. Paral. vj. Sācti
tui letētur in bonis. dicit deo. Et ps. ciij. Leta
bitur iustus in operibus suis. ꝛ Prouerb. xv.
Letatur homo in scientia oris sui. Et eiusdeʒ
lib. c. xxiij. qui sapientem genuit letabitur i eo.
Absq; dubio ipsa que semper dominum quesi
uit et toto corde ei adhesit. que etiam iusticia
plena sanctissima ac omnibus bonis operib⁹
ornata fuit atq; sapientissima existens dei sa
pientiam genuit super omnes creaturas po
terat dicere deo illud ps. xxix. Circundedisti
me leticia. Et ps. iiij. Dedisti leticiam in cor
de meo. Unde ei continue dicebat illud ps. ix.
Letabor ꝛ exultabo in te. Adeo autem suꝑue
niens in eam spūsanctus letificauit ipsam q̄
est dei ciuitas. iuxta illō ps. xlv. Fluminis im
petus letificat ciuitatem dei. q̄ ipsam leticiaʒ
omnibus cōicabat. ꝛ omnes cum ea cōuersan
tes dulcedine ꝛ iocūditate replebat. Uñ Sap.
viij. dr. Non habet amaritudinem cōuersatio
eius. Nec tedium conuictus illius. sed leticiā
ꝛ gaudium. Quia etiaʒ beata virgo erat semꝑ
leta ꝛ plena gaudio diuinoꝝ. ideo licet natura
liter esset pulchra. tñ ex hoc apparebat pul
chrior. Ait enim Stati⁹ lib. j. achillei. O quan
tum gaudia forme adducunt. Et Pamphilus
poeta sui libri. c. iij. ait. Est cū leticia pulchrior
omnis homo. Seruauit namq; mater dei il
lud ad Philip. iiij. Gaudete in domino sem
per iterum gaudete. Gaudium autem habuit
multiplex. s. gaudiū charitatʒ ꝛ pacis. De quo
ad Gal. v. dr. Fruct⁹ aūt spūs est charitas. gau
dium. pax ꝛc. Gaudiū enim ꝛ pax sunt effect⁹
qui imediate nascunt a spūsancto. vt ait bea
tus Tho. ij. ij. q. xxviij. Habuit etiā gaudium
in spūsancto. in quo consistit regnū dei. vt dici
tur ad Ro. xiiij. Habuit leticiā bone conscien
tie. De qua Prouer. xvij. dr. Animus gaudēs
etatem floridam facit. et secura mens quasi iu
ge conuiuium. Econtra vero est de mala con
scientia iuxta illud Augu. in. j. cōfes. dicentis.
Iussisti domine ꝛ ita est. vt omnis animus in
ordinatus sit pena sibiipsi. Et Esa. vij. dicitur
Cor impij quasi mare feruens quod quiesce
re non potest. Et in eodem. c. etiam scriptum
est. Non est pax impijs Ipsa ergo habuit in
summo illud gaudium de quo dicitur Eccle
siasti. xxx. Non est oblectamentum supra cor
dis gaudium. Nam iocunditas cordis est vi
ta hominis. Sancta quoq; et columbina eius
simplicitas mentem eius letam tenebat et fe
licissimam reddebat. Inquit eīn Greg. xij. mo
ra. Nihil est simplici corde felicius. quia quo

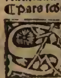
innocentiam circa alios exhibet. nihil est quod pati ab alijs formidet. Habet enim quasi arcem quandā fortitudinis simplicitatem suā. nec suspectus est pati. qđ se fecisse nō meminit. Unū et dn̄ p salo. Prouerb. xiiij. dr. In timore dn̄i fiducia fortitudinis. Qui et rursus ait. Secura mēs q̄si iuge conuiuiū. Quasi enim cōtinuatio refectionis est ipsa tranquillitatis mentis. hec ille. Flos etiā virginitatis non paruū leticie menti eius intulit. Ait enim Hiero. in plogo sup Johannē. Uirgines merito in deo delitias inueniūt. qr amore eius delitias carnis relinquūt. Sanctissima quoqꝫ eius humilitas. pia deuotio. obedientia prompta. laudabilis prudentia. ceterarūqꝫ virtutuz decor mirū in modum mentē ipsius letificauit. Ait enī Greg. Absit vt tanta sit delectatio in vitijs quanta est i virtutibus. Et magister sen. in. j. di. j. inqt. Uirtutes pter se petende et amande sunt. qr suos delectat possessores syncera et pura et sancta delectatione. et in eis pariunt gaudiū spūale. Sup omnia aūt in hoc mundo eā letificauit gratia diuina. et septem spūsancti charismata. Nam sup illud Prouer. xiij. Lux iustoꝝ letificat ait. glo. Gra est cordis delectatio. Quāta ergo habuisse gaudia credenda est que spūsancti gra fuit repleta. et que in utero suo angelorū gaudiū cōcepit. Et ideo Ber. super Missus est. inquit. Necesse erat non modico leticie et amoris preueniente inflāmari incendio. que filium paterne dilectionis cum gaudio sancti spūs mox erat conceptura. neqꝫ enim nisi in deuotissimo atqꝫ purissimo corde tanta se capere poterat dulcedinis et alacritatis affluētia. hec ille. Sz de his omnibus gaudijs p nunc pretermittamus loqui. Et iterum de gaudio eiusdem virginis qn̄ filium amissum quem per triduū cū maximo dolore quesierat in tēplo inuenit. Credendum est enī q summopere exultauit. vnde cum maximo gaudio dicebat vicinis suis illud Cant. iij. Inueni quem diligit anima mea tenebo illum nec dimittā. Pertransibo etiam gaudiuz qđ habuit ipsa benedictissima virgo ex eo q ipsa sola est electa mater filij dei. Item non referā eius exultationem quā cōtinue habebat ex cōsideratione. q p eius filiū tota humana natura liberata est ab eterna dānatiōe. Si enī gaudiū magnū est angelis sup vno peccatore penitētiaz agente Lu. xv. et Mat. xviij. et c. qr tua. l. dist. et xxiij. q. iiij. § ex his. Quāto magis ipsa exultare debebat de tota humana natura per sui ventris fructū reconciliata. Quantum etiam letari debebat cum videret se fuisse causam restaurationis angelice mediante filio suo. De quo dr. Coll. ij. Pacificans p sanguinem suum que in celis sunt et que in terris rc. Solum aūt in hoc sermone de gaudijs illis disseremus de quibus communiter ab ecclesia laudat. q in his cāticis describunt cum ei canit. Gaude vgo mr xpi que p aurē concepisti Gabriele nūcio. Gaude qr deo plena peperisti sine pena cum pudoris lilio. Gaude qr magi dona tuo nato ferūt bona quez tenes in gremio. Gaude quia iuxta legē obtulisti mundi regē in templi sacrario. Gaude quia tui nati quē dolebas mortez pati fulget resurrectio. Gaude xpo ascendēte qui in celis te vidēte motu fertur pprio. Gaude vgo qr misit paraclytū quem promisit sanctoꝝ collegio. Gaude q̄ post ipsum scandis. et est honor tibi grandis in celi palacio. Ubi fructus ventris tui per te nobis detur frui in perenni gaudio. Amen. Istoruz aūt gaudiorū primum dr salutationis siue cōceptionis scđm parturitionis. tertiū adorationis siue oblationis quartū p̄sentationis quintum resurrectionis et ascensionis. sextū missionis siue receptionis. septimū vo appellatur assumptionis.

¶ Pars prima huius sermonis de primo gaudio beate vginis quod dr salutatione siue conceptionis.

SI aliqs magn' impator destinaret vnū de suis pncipalibus secretarijs et ambasiatorib' ad aliquā paupculā iuuenē ad accipiendū eā in sponsam dilectā ipsius imperatoris. certe indicibiliter ex hoc illa gauderet. Quantū ergo gaudiū putādū est habuisse sacratissimā vginē. cū ei celestis paranymph' Gabriel genuflexus corā illo tanqꝫ dn̄a sua reuerenter decantauit ex parte celestis imperatoris et dixit. Aue gratia plena dn̄s tecū. Quis enarrare sufficiat quanta suauitas et exultatio nō solū mentē. sz et corpus ipsius vginis intrauerit cū ipsa vgo dicēs. Ecce ancilla dn̄i rc. felicitatem eternā in vtero suo clausit et incarnari fecit. Sed de hac cōsolatione dixi in. v. parte principali huius opis. sermōe. ij. pte. iij. Nūqđ enī nō summopere exultare debebat que non solum se gratia plenā. sed etiā in ea stabilitam et confirmatā cognoscebat. et secura de immarcescibili gloria sua facta erat. Atqꝫ se non solū matrē creatoris factā esse videbat atqꝫ spōsaz eterni patris. sed et totius mūdi dominā et angelorū reginaz. Et ideo Augustinus in sermone natiuitatis eius inquit. Gratulare beata virgo christus rex ex solio suo venit in vtero tuo. Ex sinu patris in vterū dignatus est descēdere matris rc. Ipsa qz bn̄dicta virgo alios ad cōgaudendū secū inuitat dicēs. Congratulamini mihi oēs q diligitis dominū. quia cuz essem paruula placui altissimo. et de meis visceribus genui deum et hominem. Unde et sancta ecclesia admirans ait. Genuit puerpera regez cui nomen eternum. et Gaudium matris habens cū virginitatis honore. Nec primā similē

lem visa est nec habere sequentem. Hoc autem gaudiū recepit beata virgo existēs in oratione vt ostendatur φ deus mittit gratias suas ora tioni vacantibus. Unde magister Johannes gerson in sua iosephina alt Uirgo diuinitus intrat Mentis in arcanum sustulit sese super se. Alta super rapitur. celos supereuolat omnes. Cūcta creata silent fruitur caligine diua. Nullum interturbāt tandez fantasma quietē. Excedit mēs acta deo loquiturq silenter. Alme pater totiēs hominum miserate labores. Nunc miserere precor. etenim tempus miserē di Uenit. qui dire frangat ianua mortis. Quo celos reseres. vtinā disruperis illos. O celi ro rate pluant o nubila iustū. Germinet ꝛ terra saluatorē benedictū. Cōcurrunt pariter sacrorum carmina vatum. Quod dominus prope. φ gens quē desiderat omnis. Aduenlet. ppera iam non tardaueris oro. Jam sceptrum iuda sublatum. iam danielis Uisio cōplenda. iaz virgo puerpera fiet. Jamq virum mulier circundabit hemanualem. Sic symeon sicanna senes dixere recenter. Dum me deifici templi secreta tenerēt. Mysteriū pgrande nimis quis nouerit illud. Quis capiet. sed certe fides pestanda pphetis. Tēporis artico tali delapsus ab alto Peteradias gabriel totus lestiuus eoq Mittitur ad talem. talem deferre salutem. Gratia qua celis. qua pax sit reddita terris. Jn fima que iungat summis. deus ac hō fiat. Uirginis ingredit thalamū cū luce coruscа. Cum pulchro nimium vultu. cultuq decoro ꝛc. vide ibi. quia nimis esset longum omnia metra recitare. Inferius aūt dicit. Dum ptulit ore. Ecce ancilla dei. fiat missum mihi verbum. Formatur subito nouus atq nouissimus adā. Jmmersusq deus minimos sinuat in artus. Con iugium mirare nouū deitas. vbi nubit. Et infra. Audijt vt gabriel rhsa fidelia nouit Uirginei vētris thalamo virtute repleti. Quod verbum caro factum est. illud pronus adorat. Atq peracta videns mādata recessit ab illa Glorificans dominum. celestis cōcomitatur Multa cohors iubilans hymnisq canora melodis. Gloria sit celis dñe sit pax bona terris. Mater ꝛ ipsa noua grato noua gaudia corde Leta canit ꝛc. Hic pertranseo aliud gaudiuz quod ipsa vgo habuit dū creatorē celi ꝛ terre ac dominum angelorum ꝛ iudicē seculoꝝ in vtero suo hēs gaudiosq ꝛ suauitate repleta in montana perrexit ad visitandū elizabeth tota spūsancto plena erat. ad salutationem suam repleta de spiritusancto est ipsa elizabeth. ꝛ exclamauit di. Benedicta tu inter mulieres. ꝛ bñdict⁹ fructus ventris tui. Et vñ hoc mihi vt veniat mater dñi mei ad me. Ecce enim vt facta est vox salutationis tue in auribus meis exultauit in gaudio infantis i vtero meo. Et beata q̄ credi disti qm̄ pficientur in te q̄ dicta sunt tibi a dño ¶ Tunc maria tantā leticiā amplius occultare nō preualēs cū iubilo ꝛ exultatione mētis cecinit di. Magnificat aia mea dñm ꝛc. Cōcludendo ergo primā partē hui⁹ sermōis dico φ hoc primū gaudiū dilissime vginis causabatur ex quatuor. Primo ex eo φ effecta erat mater illius cuius deus solus erat pater. De quo Augu. in sermone assumptionis inqt in persona dei angelo gabrieli. Uade ꝛ antiquū consilium virgini defer marie. Huic ego vnicū filiū meū. quo charior alter nemo fuit. ꝛ vt pleni⁹ dicam. alterū me donare volo vt illa sit ei⁹ mater cuius ego sum pr̄. De quo ēt loquēs Bern. inquit. Uirgo maria te matrem ꝑstitit grā nō natura. Genitricē te dici voluit pietas quā nō sinebat integritas. Scdo causabat gaudium hoc ex eo φ cōcipiebat operatione spūsancti ꝛ nō ex semine viri. Unde Aug. vbi. s. etiā in persona dei patris inquit. Exiet de sancta sanctuz per illibatuz vterum. eritq sine merito mater cuius sum ego sine xōtuge pater. Beda ꝯo super. Lucam ait. Spūsanctus in vgine superuenit q̄ ꝛ mentem ip̄ suo sctificauit. ꝛ in ei⁹ vtero redēptoris corpus operatione sua sine viri il semine de ipsius vginis carne creauit. Ideo Hiero. in sermone assumptionis inqt. Cum ad mariam accessit spūsctūs sicut lana cū inficit sanguine cōchiliū vel muricis vertit in purpuram sic illa cōuersa est sine coitu in mrem vt iā nō sit qd̄ fuerat. sed purpura verissima ad indumentū summi regis diuinitus aptissime dedicata. Tertio causabat hoc eius gaudium ex eo φ fuit visitata ꝛ salutata a tam nobili nuncio celesti. Unde Aug. vbi. s. ait. Secreta coniugia celebrata sunt in virginali thalamo qbus gabriel angelus paranymphus interfuit. Uade inquit deus Gabriel ꝛ ethereas sedes rumpe. ꝛ beneplacitum nostrum virgini annuncia marie. Hec incolit parua nazareth menia. fert ibi patent celestia palacia. Quarto causabat gaudiuz eius ex eo φ p eaz debebat fieri gñis hūani salus. Unde Aug. in quodā sermone inquit. Maria impleta est gratia ꝛ eua euacuata est a culpa maledictio eue in benedictionez mutatur marie. Eua peccando obfuit. Maria viuificando pfuit percussit illa. sanauit istā.

¶ Pars scda hui⁹ sermonis q̄ dr pturitiōis. ꝑ

Scdm gaudiuz ipsius vginis fuit in parturitione. de quo diximus in vij. parte pncipali huius opis sermone. j. parte vij. Fuit aūt causatum ex quatuor. Primo ex tam nobili pgenie. Uñ inquit angelus Lu. j. Hic erit magn⁹ ꝛ fili⁹ altissimi vocabit. Sup quē locū dicit Ber. Altissim⁹ nāq pater eius oipotēs sit. nō tn̄ inequalē sibi filiū gignere potuit. Fecit igit angelū magnum. s3 non altissimum.

ulcissimum. Solū aūt vnigenitū qz nō fecit sed genuit. ipz sibi p oia comparē. nec iniuriā esti mat nec iacturā. Scđo causatū est gaudiū hoc ex cōseruato pudore. Uñ Aug. in sermōe de na ti. dñi ait. Uir nō transibit p portā sicut dñs ad ezechielez dixit nisi dñs deꝰ israel. vbi euiden ter ondit. q scā maria semp fuit ɏgo. s. añ par tū. in partu. ꝛ post partū. Cōcipit ꝛ ɏgo ē. grauat ꝛ virgo est. lactat ꝛ virgo est. Utiqꝫ corrūpi nō potuit q̄ itegritatē generauit. Tertio eiꝰ gaudiū causabaꝫ ex angelica iubilatiōe. Audiebat eñ angelos iubilātes. Uñ canit eccl'ia. Dū paris ꝛ gaudes ꝛc. Et Hugo de scō vict. inqt. Ad eius partū multitudo cecinit angeloꝝ. Absit igitur vt iter angeloꝝ discursus immūda sederit. vij. diebus. Et Ber. ait. Fulget in tenebris lux no ua de celo. gaudium magnū euāgelizat ange lus de excelso. laudat multitudo militie cele stis datur gloria deo ꝛ pax hoibus bone volū tatis. Quarto causabaꝫ hoc gaudiū ex eoq pa riebat sine dolore. Uñ Ber. inqt. O beata ium me iter mulieres ꝛ benedicta sola a maledictio ne generali libera. ꝛ a dolore parturientiū alie na. nec mirū. si dolorē nō intulit matri qui tu lit dolores totiꝰ mundi. O ɏe nouitas inaudi ta ɏgo peperit. ꝛ post partum inuiolata pmā sit. fecunditatez plis cum carnis integritate. ꝛ gaudiū matris habēs cuz ɏginitatis honore. Et Hugo de sancto victore ait. Beata virgo maria non solum sine libidine cōcepit. sed neqꝫ de semine virili partum accepit. ꝛ ob hoc si ne dolore filium edidit. Et Aug. in sermone na tiuitatis eiusdē dicit. Precisum est in ea illud Eue infelicitatis eulogium. s. in tristitia pa ries filios. quia ista in letitia dñm parturiuit. qz illa peccatorem: ista edidit innocētem. Ipsa igitur ɏgo benedicta in pariēdo dulcissimum filiū suum tantā sensit suauitatē. tantoqꝫ gau dio ac exultatione fuit repleta vt nostris ne queat sermonibus referari. Oēs eñ sui sensus corporales ꝛ spūales inenarrabilē cōsolationē perceperunt. O ineffabile gaudium marie. cū vidit se peperisse regem angeloꝝ. saluatorem mundi creatorez omnium. ꝛ deum deorum. ac dominuz dominantiū. radios sue diuinitatis a toto corpore emittentē. Cū oculis corporeis cernebat messiam a sanctis patribus tā anxie desideratum. Cumqꝫ illum in brachijs suis suscipiens. dulciter ad pectus stringebat. et suauiter illi lac suum virgineum propinabat. Et ideo in corona nostra illi dixi. De fame gu stare vn pocho o maria. De quel piacere e smisurato ardore. Che de' dolceza ti passaua el core. Quando el to fiol in brazo haueui. Eui del tuo lacte se nutriua E poi con soi bra zeti ti stringiua Si che di gaudio tuta te rim piua. Quis cogitare sufficiat quantum gaui sa fuerit. quando vidit pastores filium suum reuerenter adorantes: qui dixerunt ei. Gaude gaude maria. per che ogi ride e canta la cele ste compagnia. e iubila tuta quanta. O inesti mabilis iocūditas. O incomparabile gaudiū. O ingentissima virginis iubilatio. Si eñ na tiuitas filij sui gaudium attulit vniuerso mū do iuxta illud Lu. ij. Annuncio vobis gaudiū magnū quod erit omni populo: quantū iocun da fuisse putanda est eiꝰ dilectissime genitrici. Nam de beato Jacopono de tuderto ordinis nostri legiꝫ. q in solennitate natiuitatis domi ni nr̄i iesu xp̄i. cum in choro audisset intonari. Glia in excelsis deo ꝛc. ex memoria melliflue natiuitatis xp̄i ex virgine ꝛ pre dulcedine scis sum est cor: ꝛ plenus iubilo ꝛ suauitate migra uit ad dominū. Scūs aūt Franciscus cum in nocte natiuitatis dñi in loco grecij post euan gelium pdicaret pplo: de parturitiōe virginis visus est a multis hēre in brachijs suis domi num iesum in forma puerului: ex cuius ample xibus mirum in modū consolabatur.

¶ Pars tertia huius sermonis que dr̄ adora tionis siue oblationis. G

Ertiū gaudiuz virginis gloriose fuit in magoꝝ adoratiōe. Uñ sciē dū p maiori istius gaudij decla ratione q dr̄ Esa. xlv. dño nr̄o ie su xp̄o. Uere tu es deꝰ abscōditus sanctꝰ israel saluator. Deus eñ pr dedit eū manifestū fieri nō oi pp'lo: sed testibꝰ pordinatis a deo: vt ait Pe. Act. x. Pertinet eñ ad diuine sapie ordinē vt eius dona ꝛ secreta nō equaliter ad omnes: sed immediate ad qs dā perueniāt: ꝛ per eos ad alios deriuenꝫ. Un de hoc etiā debuit circa dñi iesu natiuitatē ob seruari vt non oibus manifestareꝫ: sed qbusdā per quos posset ad alios peruenire. Quapro pter sanctus Tho. in. iij. parte sum. q. xxxvi. ar. j. dicit. Natiuitas xp̄i nō debuit oibꝰ cōiter esse manifesta. primo quidē: qz per hec impedita fuisset humana redemptio que per crucez per acta est: qz vt dr̄. j. ad Coꝝ. ij. Si cognouissent nunqꝫ dñm glie crucifixissent. Scđo quia hoc diminuisset meritum fidei per quam ipse vene rat homines iustificare: secūdum illud ad Ro ma. iij. Justicia dei per fidez iesu christi. Si eñ manifestis indicijs christo nascente eius nati uitas omnibus appareret: iā tolleretꝫ ratio fi dei que est argumentū non apparentium ad Hebr. xj. Tertio qz per hoc venisset in dubiuz veritas humanitatis ipsiꝰ. Uñ Augu. dicit in epistola ad Uolusianum. Si nullas ex paruu lo in iuuentutez mutaret etates. nullos cibos nullos caperet somnos: nonne opinionem cō firmaret erroris: nec hominem verum vllo mo do suscepisse crederetur: ꝛ dum omnia mirabi liter faceret: auferret quod misericorditer fe cit. Uñ de gratia dei saluatoris erudiendi erāt

oēs homines ad salutem non in principio na
tiuitatis eius. sed postea tpe pcedente postq̄
operatus est salutem in medio terre. Vñ post
passionē et resurrectionē suam dixit discipulis
Mat. vlt. ca. Euntes docere omnes gētes. hec
ille. Notandū scdo est q̄ natiuitas xp̄i qua-
tuor generibus hoim fuit manifestata. Primo
ipsi benedicte virgini et ioseph spōso eius qui
instructi erant de natiuitate dei anteq̄ nasce
retur. quia ad eos pertinebat reuerentiam ha
bere prolis concepte in vtero et obsequi nasci-
ture. Sed quia eorum testimoniū propter hoc
q̄ domesticum fuisset habitum suspectū circa
magnificationem christi. Nam testimonium
domestici reprobatur et non valet. l. iure ciuili. C.
de testibus quia familiaritatis ppinquitatis
et cōsanguinitatis affectio veritatem impedi-
re solet. c. accusatores. iij. q. v. Ideo oportuit vt
aliis manifestaretur extraneis. quorū testimo
niū suspectum esse non posset. ppterea ioseph
certificatus est ab angelo Mathei. j. dum ei di
xit. Joseph fili dauid: noli timere accipere ma
riā coniugem tuam. Qd eñ in ea natum est de
spūscto ē est. Scdo manifestata fuit pastoribus
ab angelo. Luc. ij. Tertio istis magis qui per-
uenerunt ad xp̄z. xiij. die natiuitatis eius quo
die festuz Epyphanie. i. manifestationis siue
apparitionis celebratur. quia noua stella ipsis
tribus magis apparuit. vt infra videbitur. Si
eñ reuoluto anno aut etiam duobus annis
post xp̄i natiuitatem peruenissent ad christuz
non inuenissent eum in bethleem. cum scriptū
sit Luce. ij. q̄ postq̄ perfecerūt omnia scdm legē
domini scz puerū iesum offerentes in templuz
reuersi sunt in galileam in suam ciuitatē naza
reth. Quarto autem manifestata est iustis in
tēplo. scilicet Symeoni et anne prophetis. qui
de ipso prophetauerunt. vt habetur Luce. ij.
et isti omnes poterant dicere cum magis. Vidi
mus stellam eius. Mat. ij. ca. De his vero
magis tria ad presens videbimus. primuz di-
cetur nominationis: secundum apparitionis.
tertium vero oblationis. Quoad primum di-
co q̄ isti reges appellati sunt magi. i. malefici.
Unde Exodi. viij. malefici pharaonis dicun-
tur magi. et similiter omnes incantatores et di-
uini dicuntur magi. xxvj. q. v. c. nec mirum. et
l. nemo. C. de male. Dicit autem Chrysosto. su-
per Matheum istos fuisse maleficos sed po-
stea conuersos quibus voluit dominus suam
natiuitatem reuelare et eos ad se adducere: vt
per hoc peccatoribus spem venie preberet. et
sic post conuersionem retinuerunt denomi-
nationem. sicut etiam Symon leprosus post
curationem. et qui semel fuit fugitiuus semper
dicitur fugitiuus. l. quid sit fugitiuus. ff. de
edili. edic. Vel dicuntur magi. idest illusores.
quia illuserunt herodem per aliam viam re-
uertentes ad regionē suam. Math. ij. Vel se-
cundum Rabanum super Mattheum. Magi
sunt q̄ de singulis rebus philosophantur. Ma
gus enim hebraice dicitur scriba. grece philo-
sophus. latine vero sapiens. Unde dicuntur ma
gi. i. sapientia magni: vt etiā dicit Arch. in. c. le
gimus. §. sed econtra. xxxvij. distinctione. et in
ca. nec mirum. xxvj. q. v. in verbo magi De his
magis sic dicit Remigius. Sciendum est q̄ va-
ria est de magis opinio. Quidaz eñ dicūt eos
fuisse chaldeos. Chaldei eñ stellā pro deo co-
lebāt: et ideo dixerūt q̄ nuncupatiuus eorū deus
ostendit verū deū natum. Alij vero dicūt q̄ fue
rūt perse. Nonnulli etiaz dicūt eos de vltimis
terre finibus fuisse. Alij aūt asserūt eos fuisse
nepotes. i. descendētes balaam: et magis est cre
dendū. Baalaz eñ inter cetera q̄ pphetauit.
dixit Numeri. xxiiij. Orietur stella ex iacob: et con
surget homo de israel. eius igitur descēdētes
hñtes hanc pphetiā mox vt viderūt stellā no
uā intellexerūt regē natum et venerūt. hec Re-
migius. Dicit etiā Chrysosto. super Mattheuz
q̄ descendētes de genere Balaam elegerūt de
seipsis duodecim: et si quis eoꝝ moriebatur. filius
eius aut aliquis ex ppinquioribus in eius lo
cū substituebatur qui singulis annis certo tēpo
re super montē victorialē ascendebant: et ibi
tribus diebus orabāt deū vt eis stellam illam
de qua balaam pdixerat ostenderet. Quadam
vero vice dum sic ibidē manerent tres reges.
stella quedam ad eos super montez venit: que
habebat formam pulcherrimi pueri. super cu
ius caput crux splendebat: que magos allocu-
ta est dicens. Ite velociter in terrā iuda. et regē
quem queritis inuenietis. De hac autem
stella diuerse fuerūt opiniones. Quidā eñ di-
xerunt vt ait Remigius q̄ spiritussanctus qui
postea datus est apostolis in forma ignis iste
his magis apparuit in specie stelle. Chryso.
vero super Math. videtur tenere q̄ fuerit an
gelus qui in tali specie apparuit. Doctores au-
tem communiter tenent q̄ fuerit stella reali-
ter de nouo creata: vt ponit Nicola. de lyr. su-
per Matth. Unde gloss. super illo verbo vidi-
mus stellam eius: ait scilicet propriam: qr hāc
creauit ad ostensionem sui. Quoad secun-
dū autē videndū de magis. s. Quare per stellā
facta fuerit magis demonstratio christi nati?
Respondet beatus Thomas in. iij. parte sum
me. q. xxxvj. arti. v. di. Sicut manifestatio syl
logistica fit per ea que sunt magis nota ei cui
est aliquid manifestandum: ita manifestatio
que fit per signa debet fieri per ea que sunt fa-
miliaria illis quibus fit. Manifestum est au-
tem q̄ viris iustis est familiare et consuetum
interiori spiritussancti edoceri instinctu absq̄
signorum sensibilium demonstratione. scilicet
per spiritū pphetie. Alij vero corporalibus re-

bus deduci per sensibilia ad intelligibilia deducunt. Judei eñ ꝯsueti erãt diuina rñsa ꝑ ãgelos accipere.ꝑ quos etiã legẽ acceperãt ſm illud Act.vij. Accepistis legẽ in dispositiõe angelorũ. Gẽtiles ṽo ⁊ maxie astrologi consueti sunt stellarum cursus respicere ⁊ ideo iustis.i. Symeoni ⁊ anne manifestata est xp̄i natiuitas ꝑ interiorẽ instinctũ spũssancti iuxta illud Luc. ij. Rñsum accepit symeõ a spũsancto ⁊c. Pastoribus autẽ magis tanq̃ rebus corporalib⁹ deditis manifestata est xp̄i natiuitas ꝑ apparitiones visibiles:⁊ qꝛ hec natiuitas nõ erat pure terrena:sed quodã modo celestis:ideo per signa celestia vtrisq̃ manifestat. Ut eñ Aug. dicit in sermone de ep̄hia. Celos angeli habitãt ⁊ sydera ornãt. Utriq̃ ergo celi enarrant gloriã dei. Rõnabiliter aũt: pastorib⁹ tañ iudeis apud quos frequẽter facte sunt apparitiões angeloꝝ reuelata est natiuitas xp̄i per angelos magis aũt assuetis in cõsideratione celestium corporũ manifestata est per signuʒ stelle: qꝛ vt dicit Chriſ. per cõsueta eos dñs vocare voluit eos cõdescendens. Greg. aũt dicit in homel. super Matth. Judeis tanq̃ rõne vtẽtibus rationale aial.i. angel⁹ ꝓdicare debuit. gẽtiles vero q̃ vti rõne nesciebãt ad cognoscẽdũ deũ non ꝑ vocẽ sed per signa perducunt. Et sicut dominũ iam loquentẽ annunciauerũt gẽtib⁹ predicatores loquẽtes:ita eũ nondũ loquẽtẽ elemẽta muta ꝓdicarent. Aug. autẽ dicit in ser. epiphanie. Abrae innumerabilis erat ꝓmissa successio nõ carnis semine:sed fidei fecunditate generanda:⁊ ideo stellarũ multitudini est cõparata.i. Gen.xv. vt celestis ꝓgenies speraret: et ideo gẽtiles in syderib⁹ designati ortu noui syderis excitant vt perueniant ad xp̄m per queʒ efficiuntur semen Abrae. Hec autẽ stella nõ fuit vna de stellis celestib⁹ ab initio creatis:vnde Aug. in li. ꝯtra faustũ dicit. Nõ ex illis erat stella q̃ ab initio itineꝝ suoꝝ ordinẽ sub creatiõis lege custodiũt:sed nouo virginis partu nouũ sydus apparuit. Bñs vero Tho. in. iij. parte summe.q.xxxvj.ar.vij.indꝫ. Sicut Chrysos. dicit sup Matth.ꝙ illa stella que magis apparuit non fuerit vna celestium stellaꝝ multipliciter manifestũ est. Primo quidẽ quia nulla stellarũ hac via incedit: hec eñ stella ferebat a septẽtrione in meridiẽ. Ita eñ iacet iudea ad perfidem vnde magi venerunt. Secũdo apparet hoc ex tẽpore. Non soluʒ eñ apparebat in nocte:sed etiã in meridie ⁊ suũ fulgorẽ ostẽdebat quod nõ est ṽtutis stelle.sed nec lune. Tertio qꝛ qñq̃ apparebat:⁊ qñq̃ occultabat.cum eñ magi itrauerũt hierl'm occultauit seipam. Deinde vbi herodẽ reliquerũt,ostẽdit seipaʒ. Quarto qꝛ nõ habebat continuũ motum sicut alie stelle:sed cũ oportebat ire magos ibat:qñ autẽ eos oportebat stare stabat sicut ⁊ de colũna nubis q̃ erat in deserto dr Exo xiij. Quinto qꝛ nõ sursum manẽs partũ virginis demõstrabat:sed deorsum descendẽs hoc faciebat. Unde Matth.ij.dr.ꝙ stella quã viderãt magi in oriẽte antecedebat eos vsq̃ dũ veniens staret supra vbi puer erat. Ex quo ptʒ ꝙ verbũ magorum dicentiũ. Uidimus stellam eius in oriẽte: nõ est sic intelligendũ quasi ipsis in oriente positis stella apparuerit eis in terra iuda:sed qꝛ viderũt eam in oriente existentẽ: et ꝓcessit eos vsq̃ in iudeã. Non potuisset aũt distincte domũ demõstrare:nisi fuisset terre vicina erat ergo nõ in firmamento celi collocata: sed in aere vicino terre:vt ait Fulgẽtius:⁊ ſm volũtatem dei mouebatur:vnde Leo papa dicit in sermone ep̄hie. Trib⁹ magis in regione oriẽtis stella noue claritatis apparuit:que illustrior ceteris pulchriorq̃ syderib⁹ in se intuentiũ oculos animosq̃ cõuerteret:vt cõfestim aduerteretur nõ eẽ ociosuʒ quod iã insolitũ videbatur. hec ille. Ex quib⁹ oibus patet quõ hec stella ab aliis differebat origine: qꝛ nõ fuit creata cum aliis a principio mundi:sed solũ in natiuitate xp̄i. Itẽ officio:qꝛ alie stelle facte sunt vt sint in signa ⁊ tẽpora. Gen.j. hec autẽ vt duceret magos. Itẽ duratiõe:qꝛ alie stelle sunt perpetue: hec aũe:vt ait Nicol. de lyr. finito suo ministerio redijt in preiacentẽ materiã. Itẽ in situ ⁊ locatione.vt.ſ. dictũ est. Itẽ in radiatione qꝛ ceteris stellis erat lucidior:ita ꝙ splẽdor solis eã obscurare non poterat.et etiã in meridie splẽdidissima apparebat. Iteʒ in motu.quia non mouebatur motu circulari.sed ꝓgressiuo. Itẽ in sui demonstratione.et celatione ad tẽpus Dicit quoq̃ beat⁹ Thomas vbi.ſ.ar.v. Stella que xp̄i natiuitatẽ manifestauit omnem occasionem erroris subtraxit. Ut enim Augu. dicit contra Faustum Multi astrologi ita cõstituerunt nascentium hominum fata sub stellis vt aliquam stellarũ hore aliquo nato circũit⁹ sui ordinem reliquisse.et ad eũ qui natus est perrexisse asseuerent. sicut accidit circa stellã que demõstrauit natiuitatẽ xp̄i. Et ideo ꝑ hoc nõ cõfirmatur error eoꝝ qui sortem nascentiũ hominum astrorum ordini colligari arbitrantur. Non autem credunt astrorum ordinem ad hominis natiuitatem posse mutari. Similiter etiam vt dicit Chrysost. non est hoc astronomie opus a stellis scire eos qui nascuntur: sed ab hora natiuitatis futura predicere. Magi autem tempus natiuitatis non cognouerunt:vt hinc sumentes. initium a stellarũ motu futura cognoscerent: sed potius econuerso Et sicut Augusti. dicit in ser. Epiphanie. Magi ab angelis aliqua monitione reuelationis audierunt.ꝙ stella christum natum significaret:⁊ ꝓbabile videtur ꝙ a bonis qñ in xp̄o adorando salus eorum iam querebat. hec ille.

Et idem Augu. in li. questionum noui et veteris testamenti ait. Regem intellexerūt natum cū stella indice tpalis rex soleat designari. Ut enim magi nō maliuolētia astrorū cursum. sed rerū curiositate speculabant. Leo aūt papa i ser. ephie dicit. Preter illā stelle spēm q̄ corporeum incitauit obtutū fulgētior veritatis radius eorū corda pdocuit. Btūs Tho. vbi. s. ar. viij. in quit. Magi sunt pmitie gentiū in xpo credētiū in quibus apparuit sicut in quodā p̄sagio fides et deuotio gentiū venientium a remotis ad xpm Et ideo sicut deuotio et fides gētiū i absq̄ errore p inspirationē spūssancti. ita etiā credendum est magos a spūssancto ispiratos sapiēter xpo reuerētiā exhibuisse. hec ille. Quoad tertium pro s. de oblatiōe magorū pdictorū indi Chris. sup Mat. Si magi regem terrenū quererēt venissent. fuissent cōfusi. quia tāti itineris laborem. sine cā suscepissent. vn̄ nec adorassent. nec munera obtulissent. Nūc aūt qr celestē regē q̄rebant. etsi nihil regalis excellentie in eo viderunt. tn̄ soli' stelle testimonio contēti adorauerūt. Uiderūt enim hoiem et adorauerunt deū et obtulerūt munera dignitati xpi congruētia. Aurum quidē quasi regi magno. Thus qd in dei sacrificio ponit immolāt vt deo Myrrha qua mortuorū corpora condiunt pbet tanq̄ p salute olim morituro. Greg. q3 in homel. ephie idem confirmās ait. Magi pro aurū thus et myrrham deferūt Aurū quippe regi congruit. thus vero in dei sacrificio ponebat myrrha autē mortuorum corpa cōdiunt Cū ergo magi quē adorāt etiā mysticis munerib' pdicāt. Auro regē thure deū. myrrha mortalē. Aliq̄ autē quidē doctores dicūt q̄ obtulerūt aurū in paupitatis subsidiū. thus in stabularis fetoris remediū. myrrhā pro in teneritudinis puerilis obsequiū ad vnguenda mēbra illius debita et tenera ac deli catissima qui nr̄as penalitates et infirmitates assūpsit. Nosaūt dicōmagos admirabiles nobis reddit labor itinerationis: qr lōgitudo viarum non retraxit eos q̄n pergerēt ad dnm nostrum iesum xpm. Non etiam difficutas temporum. qr in hyeme. Non multitudo expensarum quas oportebat facere. Non teneritudo complexionum: qr erant delicate psone Nōpeculum psonarum. qr eis poterāt fieri multe insidie. Non timor vsurpationum. s. ne sua regna ab alijs interim vsurparentur. Uenerabiles: etiam eos reddit audacia cōfessionis quia coram herode qui regnum iudaicum sibi vsurpa uerat confessi sunt xpm natum esse regem iudeorum. S3 hic queri potest. quomodo in xiij. diebus potuerunt magi venire de vltimis terre finibus. vel saltem de terra longinque vsq̄ in hierl'm que est in medio terre habitabilis cum a patria eorū vsq̄ in hierl'm eēt via vni' anni fm̄ Chryso. Et respondet remigius q̄ puer ad quē pperabāt. eos in tā breui spacio perducere potuit. Uel dicēdū fm̄ Hiero. q̄ super dromedarios venerūt. qui sunt velocissimi et tantū currūt vna die quantum equi in multis. Et tūc impletū est illud Esa. lx. Inūdatio camelorū operiet te. dromedarij madiā et epha. Si etiā queraī. quare poti' in hierl'm perrexerūt q̄ ad aliā ciuitatem ad querendū christum. Rn̄det Remigius q̄ hierusalē magna erat ciuitas et regalis: et ideo credebat q̄ talis puer non nisi in regia ciuitate nasci deberet. Uel ibi perrexerūt vt locū natiuitatis xpi certi' discere possent qr ibi sapientes scribe et legis doctores residebant: vt impleret qd dictū est p pphetam Esa. ij. De syon exibit lex: et verbū domini de hierl'm. Item vt studio magorū dānaret pigritia iudeorū vt iez essent inexcusabiles qr potuissent dicere. Nos quidē locū natiuitatis scimus: sed ipo ignoramus. Et ideo magi ondērūt eis ipm: et didicerūt ab ipsis locum. O quāta igit fuit desidia iudeorū qui cū per scripturas inuenirēt xpi aduentum esse ppinquū viderētq̄ reges a finib' terre venisse ad eū q̄rēdū et adorandū. iuxta pp hetias dauid ps. lxxj. Reges tharsis et insule munera offerēt. reges arabum et saba dona adducent. Et adorabunt eū oēs reges zc. nō curauerūt ad locum natiuitatis xpi eis vicinū et ab ipsis demonstratum magis vna cū illis pperare S3 hoc deo pmittente factū est pper eorū maliciā. Ut em̄ dr in cōi puerbio. Cui dio vol male li tole el seno. Ut etiā dicit Grego. vbi. s. Jō stella disparuit ppe hierl'm vt magi necesse haberent percōtari principes iudeorū de ortu messie et sic dupliei testimonio firmarētur in fide. s. stelle et sacre scripture. Ipsi enim scribe et pharisei allegauerūt pphetiā Michee. v. vbi dr q̄ messias nasci debebat in bethleem. Sed hic inq̄rēdū est: q̄ causa magos impulerit ad iuuendā tā longā et difficilē viam. Et respōdet Aug. in sermone pdicto sic dicēs. Cū alias multi nati essent reges iudeorū nunq̄ quēq̄ illorū ad adorandū quesierunt: qr nec quēq̄ illorū de celo loquentē didicerunt. Non itaq̄ regi iudeorū: quales illic esse solebāt: hunc tā magnū honorē longinqui alienigene ab eodē regno extranei a se debere arbitrabant: sed talē esse natum didicerāt in quo adorando se salutē q̄ fm̄ deū est ptecuturos minime dubitarent. Neq̄ enim eras cui salte adulatio humana seruiret: non in membris purpura: non in capite diadema fulgens non pompa famulantiū: non terror exercitus et non gloriosa fama preliorum. Hos ad eum viros ex remotis terris cū tanto voto supplicationis attraxit Iacebat in presepio puer ortr' recenter exiguus corpore. contemptibilis pau pertate. Sed magnum aliquid latebat in paruulo quod illi homines primitie gentiū: nos

terrena potestate: sed celo narrante didicerūt. hec ille. Cognouerāt eñ p apparitionē illius stelle. q natus erat ille q̄ ait Apoc. vlt. Ego suz genus ⁊ radix dauid. stella splēdida ⁊ matutina Quare aūt ab oriente venerint. assignat Chrysos. sup Mat. rōnem dicēs. Ab oriente venerūt magi. quia vnde dies nascit. inde initiū fidei pcessit qz fides lumen est aiarū. vel qz oēs qui ad xp̄m veniunt. ab ipso ⁊ per ipsum veniunt

Cur aūt herodes rex turbat⁹ sit. tres inter alias possunt cause assignari. Primo. s. vt cel situdo maiestatis xp̄i mōstraret. Unde Greg. vbi. s. ait. Celi rege nato rex terre turbatus ē: qz nimirum terrena altitudo confundit cū cel situdo celestis aperitur. Scdo vt eius iudicia ria potestas cognosceret vel figuraret. Unde Aug. vbi. s. dicit. Quid erit tribunal iudicantis qñ superbos reges cuna terrebat infantis Tertio vt delectio regni diaboli ostēderetur. Unde Leo papa vbi. s. inquit. Nō tantū herodes in semetipso turbat quātū diabolus in herode. Herodes enim hoiem xp̄m estimabat. sz diabolus deum ⁊ vtrūqz regni sui successorem timebat. diabolus celestem sed herodes terrenū. Supflue tñ timebat herodes qz xp̄s nō venerat regnū terrenū in terra habere. Uñ Leo papa vbi. s. ait ipsi herodi. Non capit xp̄m regio tua nec mūdi dñs ptātis tue sceptris est cōtentus angustiis. Oīs etiā hierosolyma turbata est de natiuitate xp̄i cuz tñ summe gaudere deberet. quia vt inquit Chrysost. De aduentu iusti nō poterant gaudere iniqui. Uel turbatā se ostendit lz nō esset vt se suspectam nō redderet tyrāno: si se letā ostendisset de natiuitate regis iudeoꝝ. Et forte hac de cā nemo iuit cum magis ad videndū eum. Cum aūt ipsi magi discessissent ab herode maligno ⁊ fraudulento qui q̄rebat occidere xp̄m simulās tñ cū magis se velle adorare eum Ecce q vt dr Mat. ij. iterum eis apparuit stella q̄ prima disparuerat. Et in eodē. c. dr Uidentes aūt stellā magi gauisi sunt gaudio magno valde. In tota aūt sacra scriptura nullibi reperiunt tot verba leticie simul posita. que quidē vba sunt vnita ad denotādū ineffabile eoꝝ gaudiū. Per tria aūt verba leticie. s. gauisi sunt gaudio magno significat letitia oīz triū potentiarū anime que tote erant intente ad querendū ⁊ inueniendūz vginis filiū que letate sunt vehemēteri. Dum aūt addit valde denotat gaudium oīs sensus corporis repleri leticia ex inuentione xp̄i. Uidentes eñ stellā. certificati sunt q ip̄m indubitanter in primo inueniret. cū bethleē vbi natus erat prope ad duo milliaria esse cognouissent. Unde sequitur in predicto euangelio q ipsa stella precedens eos duxit ad locum vbi erat puer. ⁊ ibi firma stetit indicans eis q ibi in illo tugurio erat saluator mundi cum virgine benedicta matre sua. Unde sequit. Et intrātes domum inuenerūt puerū cū maria matre ei⁹. O iocūda inuētio. Desideria eñ cuz cōpleta fuerint delectant animaz. Prouer. xiij. Et pcidentes adorauerūt eum. Ubi Ber. exclamat dī. Quid facitis o magi quid facitis. Lactantem puerum adoratis. in tugurio vili in vilibus pānis. Ergo ne deus iste. Et vbi est regis aula vbi curie regalis frequentia? Nunquid aula est stabulū: thronus presepium. frequentia ioseph ⁊ maria. Iste insipientes sunt vt fierent sapientes. hec ille. Sequitur autē. Et apertis thesauris suis obtulerūt ei munera aurum thus ⁊ myrrham. In quo actu mystice designauerūt conditiones quas dz habere bona oblatio ⁊ elemosyna. Dum eñ dicitur apertis ostēdit largitas eius: thesauris bonitas: suis pprietas. Ut nō solū elemosyna fiat largiter ⁊ abūdanter in magna copia ⁊ de bonis rebus ⁊ nō corruptis sed etiā de pprijs: ⁊ non alienis rebus. Dū autē additur obtulerunt denotat celeritas ⁊ hylaritas vt fiat libenter et alacri animo ⁊ vultu ⁊ cito preueniendo petitionem paupertatis ⁊ nō expectando vt pcibus extorqueatur. Dū vero dicit ei significatur discretio elemosyne ⁊ sinceritas vt. scilz fiat discrete pauperi ⁊ non diuiti siue nō idigēti: nec ex vana gloria vel alio malo fine: sed sincere ex charitate ⁊ amore dei: vt ei sit datum quod ei⁹ causa datur pauperi. Dum autem addit munera ostenditur liberalitas elemosyne vt qd ex debito ⁊ p sua mercede debet q̄s habere ei nō detur tanq̄ elemosyna: ⁊ ne detur aliquid alicui sub ptextu pietatis: vt postea amplius habeatur ab eo dum autē dr aurum thus ⁊ myrrhaz q̄ tria quilibet eorū obtulit vt dicūt doct. vnde falsa est illa sententia. Gaspar fert myrrham. thus melchior. balthasar auruz. Ex hac diuersorum munerum oblatione denotatur varietas elemosyne. Non enim sufficit pauperi dedisse panem: si vino vel vestimento indigeat ⁊ quis ei subuenire potest. Quid autem mystice designarent hec tria munera circa personam christi: superius diximus. De quo etiam ecclesia in officio epyphanie canit. Tria sunt munera preciosa que obtulerunt magi domino in die ista ⁊ habēt in se diuina mysteria. In auro vt ostendatur regis potentia. In thure sacerdotem magnum considera: ⁊ in myrrha dominicam sepulturam. Notandum vero est q quia ordo rationis exigit vt secundum gradū dignitatis et excellentie ⁊ valoris alicui cuius exhibeatur honoris ⁊ reuerentie. capitu. statuimus de maio. et obedien. Unde cum magnus cultus honoris perpendatur in muneruz oblatiōe magnis et dignis personis nō vilia sed magna et nobilia sunt donaria faciēda ⁊ offerenda. Nam vt dicitur in. c. et si que

ſtiones de ſimo. In accipiēdis vel dandis mu
neribus ꝑſone dantis ⁊ accipiētis eſt qualitas
attēdenda. iō cum ipſi offerētes eſſent ſapien-
tiſſimi ⁊ cognoſcerent nobilitatē rerū. ⁊ eſſent
diuites q2 reges ⁊ dn̄i ⁊ offerre vellent ei qui
potens eſt in celo ⁊ in terra. qui dixit Matthei
xxviij. Data eſt mihi oīs poteſtas in celo et in
terra. Congrue elegerunt facere ei oblationē
de tribus quoꝝ quodlibet in genere ſuo eſt op
timum. Aurū em̄ eſt potioris valoris inter me
talla. thus potioris odoris inter aromata myr
rha potioris vigoris inter vnguenta. Recte er
go dn̄o ieſu obtulerūt aurū quia ipſe eſt rex re
gum ⁊ dn̄s dn̄antium. Apoca. xix. Aurū namq̄
affert regib9 pro tributo. ca. ſi tributum. xi. q.
j. ⁊ ꝑ glo. in. c. generali. in ṽbo regalia. de elect.
lib. vj. Quia ṽo in thure ſapia deſignatur. vt
ait. Salomō Sap̄. vij. dicēs de ſapientia ꝙ in-
finitus eſt theſaurus hoībus. Ideo cōgrue il-
lud obtulerunt ei in q̄ ſunt oēs theſauri ſapie
dei abſcōditi. ad Col. ij. Et ſic in auro ⁊ thure
euz ꝓfeſſi ſunt eē verum regem de regio gene-
re dauidico qui promiſſus erat in lege ſuper
iſrael regnaturus. atq̄ ſummū ſacerdotem de
ſtirpe aaron qui debebat ſacrificare ſuum pre
cioſiſſimum corpus ſuper aram crucis. ⁊ deuz
ac dn̄m ſuum. per myrrhā ṽo eū deſignauerūt
debere ꝓ humani generis redēptione mori. et
in ſepulcro myrrha eius corpus condiri. ſicut
poſtea factum fuiſſe patet Iohan. xix. In his
quoq̄ muneribus deſignauerūt tria munera
q̄ omnes fideles chriſtiani debent offerre dn̄o
Ieſu: Nā aperto theſauro ſuo debent de ſcri-
nio cordis ſui offerre ei cordialem dilectionem
⁊ charitatem que ꝑ aurum figurat̄. quia ſicut
aurū eſt valore maximū. ⁊ ṽtute optimum. nā
cor debile reſtaurat ⁊ confortat. ⁊ ꝓpter hoc po
nitur in electuarijs infirmoꝝ. Item in teno
re ſolidū multumq̄ durans. ſic charitas inter
oēs ṽtutes principatū tenet. ⁊ qui de ea plus
habet plus valet. ⁊ qui nihil charitatis habet
nihil valet. vt patet. j. ad Corinthios. xiij.
vbi apoſtolus ait. Si linguis hominum lo-
quar ⁊ angeloꝝ. charitatē autē non habeā
nihil ſum. Item charitas ſuperueniens reſtau
rat omnia merita deperdita. ⁊ confortat corda
debilia ad operandū inſtāter opera virtuoſa.
Et ideo charitatem non habenti dicit domi-
nus Apocalypſis. iij. cap̄. Dicis quia diues
ſum ⁊ locuples. ⁊ nullus egeo. Et neſcis quia
tu miſer es ⁊ mirabilis. pauper cecus ⁊ nudus
ſed ſuadeo tibi emere a me aurum ignitum vt
locuples fias ⁊ offeras deo tuo. Charitas eciā
eſt ſolida. quia tenet hominem ſolidum et fir-
mum in bono. Unde de ea inquit apoſtolus
vbi. s. charitas nunq̄ excidit. tranſſumptiue i
c. charitatis nūq̄ de peni. diſt. ij. Et ideo de ha
bente charitatē dici poteſt illud Eccleſiaſtici.
l. Quaſi vas auri ſolidū. Itē quilibet fidelis de-
bet dn̄o ieſu offerre thus deuote laudationis
⁊ oꝛonis: q2 ipſe ait ps̄. xlix. Sacrificiuz laudis
honorificabit me ⁊c. Et ideo vnuſq̄ſq̄ dz dice-
re cū eodē ꝓpheta ibidez. Dirigat̄ dn̄e oratio
mea ſicut incēſum in conſpectu tuo. Eleuatio
manuū mearum ſacrificiū veſpertinū. Et tūc
de quolibet tali dici poterit illud Eccl. l. Quaſi
thus ardens in igne poſitū. Itē debemus illi
offerre myrrham carnalis afflictionis ⁊ morti
ficationis. penitentieq̄ ⁊ macerationis. Sicut
enim myrrha licet ſit amara: tn̄ habet odorem
bonū ⁊ vigorem cōſeruatiuū a putrefactiōe ſic
penitētia licet videatur eſſe amara quoad ſen
ſualitatē: tn̄ eſt odorifera deo ⁊ nos preſeruat
a putrefactione vicioꝝ ⁊ eſt valde vtilis ⁊ fru
ctifera: iuxta illud Iac. j. Omnis diſciplina in
preſenti quidem non videt̄ eſſe gaudij ſed me
roris poſtea vero fructū pacatiſſimū affert ex-
ercitatis per eaz. Et tunc dicere poterit quili
libet noſtrum illud Eccl. xxiiij. Quaſi myrrha
electa dedi ſuauitatē odoris. Et illud Can̄. v.
Manus mee diſtillauerunt myrrham: ⁊ digi-
ti mei pleni ſunt myrrha probatiſſima. Et pre
dicta q̄ſi oīa confirmat Greg. in homel. ephie.
Sed iam ad contemplandū virginis gaudiuz
veniamus. Si enim tantū gauiſi ſunt magi de
vna ieſu xp̄i viſione: quantū gaudere debebat
eius mater de quotidiana eius amplexatione
oſculatione. lactatiōe: dulciſſima cōuerſatio-
ne? Cogita aliquantulū o paupercula mulier
ꝙ ſi eſſes in puerperio decubans cum filio ⁊ in
maxima paupertate. quantum gaudium ha-
beres ſi aliq̄s prepotēs dn̄s corā eo genuflecte
ret ⁊ ei precioſa munera offerret. Quantuz er
go gaudere debebat virgo benedicta que pau
percula exiſtens vidit iſtos tres reges ſapien
tiſſimos ac potentes qui cum tanta comitiua
de tā lōginquis partibus ad viſitandū filium
ſuū venerant ſtella eos ducente eidez filio ſuo
adorato tanq̄ eoꝝ vero deo: tā ꝓcioſa munera
abundanter offerre: ⁊ ſuis oībus neceſſitatib9
copioſiſſimi ſatiſfacere. Poſſumus aūt deuote
meditari ꝙ exiſtēs bn̄dicta virgo ſola in diuer
ſorio cū puero ſuo atq̄ ioſeph ac boue ⁊ aſino.
ſentiens tot gentes. equos. pedites camelos.
milites baroneſq̄ cum turba magna venire
cepit timere ne illi venirent ad perdendum fi
lium ſuum vnde ſubito accipiens eum poſuit
in preſepio ⁊ feno cooperuit. O ieſu dulcis. O
imperator mundi. O infinita maieſtas. O ſum
ma potentia et bonitas. Quomodo ſtas. Ubi
cubas. Ubi quieſcis. Conſidera modicū o ſen
ſualis et carnalis qui gaudes mundo et deli-
tijs: vnde Bernard. inquit. Quid vltra gloria-
ris o diues in volutabro lecti ꝓpicti ⁊c. Abſcon
ſo igitur dulci ieſu inter bouem ⁊ aſinuz ecce
appropinquant ſcutiferi et famuli aliiq̄ gen-

tes. Stella aűt stabat supra locű vbi erat ꝑuer iesus. nec vltra ꝓgrediebat. Arbitrãtes ergo ꝙ ibi esset. intrantes ipsi reges ⁊ neminẽ videntes nisi mariã paupculaz puellã ⁊ ioseph. egrediunt ⁊ aspiciẽtes stellã vidẽt eã firmã stare supra presepium et iterű egrediunt. ⁊ nõ videntes eű iterű egrediunt. ⁊ videntes stellam stare imobilẽ. tertio ingrediunt. querẽtes vbi erat puer q̃ nat⁹ erat rex iudeoꝝ. Quib⁹ cű timore dixit benigna virgo. O reges. ꝓncipes. rogo amore dei ne molestetis me paupculam matrẽ. Tűc illi hoc audientes dixerűt. O ꝟgo sancta. O ꝟgo illibata. O mater dei ne timeas. Uidimus eñ stellã ei⁹ in oriente venim⁹ cum munerib⁹ adorare eű. Nos venim⁹ benefacere ⁊ non male: Ne tardes obsecram⁹ ostẽdere nobis desideriű cordis nostri. O spes nr̃a vbi es. O gaudiű nr̃z. O expectatio nr̃a. O dulcis iesu ostende nobis faciem tuã ⁊ salui erimus. Uidens aűt piissima virgo eoꝝ magnã deuotionẽ ⁊ fidẽ grexit ad p̄sepiű. Cõsidera modo qűo illi reges ⁊ barones summa cű reuerẽtia ac deuotione ipsaz sequűtur eűtẽ ꝟsus presepium. ⁊ subito btã ꝟgo cű venisset vbi erat filius genuflexit. ⁊ illi sitr. Et tűc discooꝑuit benignissimű iesum ⁊ ostẽdit illis. Quẽ illi vidẽtes subito depositis coronis ⁊ sceptris regalibus adorauerűt eű ⁊ nõ potuerűt lachrymas cõtinere. sed cű fletu exclamauerűt dicẽtes. O diuina bonitas vbi iaces. O saluator mundi. O gaudiű angeloꝝ quõ te humiliasti. O quã tus feruor. O magnanima fides istoꝝ regum qui nõ suspicati sunt indignum regis habitaculű. Nõ pauptate matrꝫ nõ viles pãniculos. nõ asperitatẽ feni. nõ feditatẽ stabuli. nõ paruitatẽ pueri. sed in abiecto loco ⁊ aspero feno mirabant filij de humilitate. q̃ exinaniuit semetipsum ad Phil. ij. In pauptate matris stupebant de indicibili ei⁹ pauptate. In vilibus pãniculis attẽdebãt splẽdorẽ virtutű. In mortali carne cõsiderabãt ineffabilem eius dignationem. ℣

POssumus aűt cõtẽplari ꝙ diabol⁹ conatus est auertere magos a fide xp̃i. ⁊ probare ꝙ nõ erat deus: sed pur⁹ hõ multis rõnibus q̃b⁹ sapiẽtissima ꝟgo respõdit. Et pmo sic arguit diabolus dicẽs. Iste puer generandus annűciatus est femie ergo est iñ hõ ⁊ nõ deus. Cõsequẽtia ptz. qꝛ isaac. sanson. ⁊ Iohannes baptista ãnűciati sunt parentibus suis qui tñ non fuerűt nisi hoies: Rñdit beata virgo. Uerű est ꝙ iste puer annűciat⁹ est mihi nasciturus ex me. sed virgine remanẽt. quod de alijs non fuit. De me eñ predictű fuit Esa. vij. Ecce ꝟgo: cõcipiet ⁊ pariet filiű vocabitur nomẽ ei⁹ emanuel. i. nobiscuz deus. ⁊ Ezechie. xliiij. Uidi portam in domo dñi clausaz ⁊c. Et Dañ. ij. lapis abscisus est de mõte sine manib⁹. Secundo dixit diabolus. Iste puer conceptus est in vtero femine. ergo est hõ ⁊ nõ de⁹. ptz consequentia. Quia deus cű sit infinitus omnia implet. vñ ait Hierem. xxiij. Celű ⁊ terrã ego impleo. ergo nõ potuit claudi ꝟginis vtero: Respõdit beata virgo illud Aug. in ii. cõtra Faustű manicheű di. Non plane catholica fides que christum dei filium natum secundum carnem credit ex virgine vllo modo eundem dei filium sic in vtero mulieris includit: quasi extra nõ sit. quasi celi ⁊ terre administrationem deseruerit. quasi a patre recesserit. sꝫ vos manichei corde illo quo nihil potestis nisi corporalia fantasmata cogitare. ista omnino nõ capitis ⁊c. Dixitq̧ quoq̧ illud eiusdem Augu. in epistola ad Uolusianum. Hominum iste sensus est nihil nisi corpora valentium cogitare. quorum nullum potest vbiq̧ esse totum. quoniam per innumerabiles partes aliud alibi habeatur necesse est. longe alia est natura anime ꝙ corporis: quanto magis dei qui creator est anime et corporis. qui nouit vbiq̧ totus esse. ⁊ nullo contineri loco: nouit venire nõ recedendo vbi erat. nouit abire non discedendo quo venerat. vnde non est facta mutatio i deo sed in homine assumpto. Tertio arguit diabolus di. Iste puer natus est ex femina. ergo est homo et non deus. Patet consequentia. qꝛ sicut mors hominum subsecuta est ex pctõ primoꝝ parẽtű. iuxta illud Geñ. ij. Quacunq̧ die commederitis ex eo morte moriemini. ita etiã dolor partus. secundum illud Geñ. iij. In dolore paries filios. Sed hoc nõ fuit conueniens deo nasci cű dolore mr̃is parturiẽtis. ꝙ ⁊c: Rñdit btã ꝟgo. Iste mulieres partűt filios cű dolore que cõtraxerűt pctm̃ originale. ego autez sum illa de qua dr̃ Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea: ⁊ macula nõ est in te. Et iõ peperi filiű meű sine dolore. Unde de me ꝓphetatum fuerat Esa. xxxv. Germinãs germinabit sicut liliű. ⁊ exultabit letabunda ⁊ laudans. Quarto arguit diabolus di. Iste puer natus est apő ciuitatem paruam. ergo est hõ ⁊ non deus. patet consequentia. quia Esa ij. dicitur. De syõ exibit lex: et verbum domini de Hierusalem. Si ergo iste puer erat deus. nasci debebat in Hierusalem: Respondit virgo benedicta. Filius dei debebat nasci de semine Dauid secűdum carnem cui dixit deus pater ps. cxxxi De fructu ventris tui ponam super sedem tuaz. ⁊ ideo apud Bethleem nasci debebat a qua Dauid originem traxit. et in qua natus est. i. Regum. xvi. vt impleret ꝓphetia Michee. v. dicẽs Tu Bethleẽ terra ephrata paruula es in milibus Iuda. Ex te exiet dux qui regat populum meű israel. ⁊ egressus eius ab initio a diebus eternitatis. vbi translatio chaldaica habet ex te egredietur Messyas. Quinto diabol⁹.

arguit dicēs. Iste puer nat⁹ est plorādo: ergo
est hō ⁊ nō de⁹. Antecedēs ptz Sap. vij. Simi-
lem vocē omnib⁹ emisi plorās. ꝯsequētia etiā
ptz. quia vt ait Sibylla agrippa. ē leticia sem
piterna? Rñdit sapiētissima ꝟgo di. Iste plora
tus congruus fuit fini incarnatiōis. qꝛ adhoc
filius dei carne ex me assumpta venit in mun-
dum. vt ꝑ peccato generis humani satisface-
ret. De cui⁹ fletu ꝓdixit ꝓdicta sibylla di. Fle-
bit de⁹ leticia sempiterna. Unus aūt ꝑ pecca-
to alteri⁹ satisfacit. qñ penā pctō illi⁹ debitā in
se suscipit. plorat⁹ autē ē pena peccati. qd est i
mundū ꝑ Adā introductū. Et ideo ꝯgruū fuit
ad finē incarnatiōis: vt fili⁹ me⁹ penalitatem
hanc ⁊ alias susciperet. sicut ꝓdictū fuit Esa.
liij. Uere languores nostros ipse tulit. ⁊ labo-
res nostros ipse portauit. Sexto inquit diabo
lus. Iste puer inuoluit pānis ergo est: hō ⁊ nō
de⁹. Antecedēs ptz Lu. ij. ibi. Inuenietis in-
fantē pānis inuolutū. Consequētia etiā patet
qꝛ si deū celi celoꝝ capere nequeunt. ij. Paral.
vj. multo minus pānis pōt inuolui? Rñdit: btā
virgo illud beati maximi in sermone de nati-
uitate dñi. Si tibi sensuū tuoꝝ fragilitate mi
nus dignū vr̄ filiū dei de femina natum crede
re: virginē cogita pepisse. Si tibi panni quib⁹
inuolutus est forsasse viles cū: angelos collau
dātes: ⁊ multitudinē celestis exercitus admi-
rare. De⁹ ergo oipotēs voluit inuolui panni-
culis. iuxta illū quod canit ecclia. Mēbra pan
nis inuoluta virgo mr̄ alligat. ⁊ man⁹ pedesqꝫ
crura stricta cingit fascia. vt hominez in pctis
inuolutū ⁊ ligatum dissolueret. ¶

Septimo arguit diabol⁹ di. Iste puer na-
tus est inter aialia. ergo est hō ⁊ nō deus.
Antecedens ptz Baruch. iij. vbi dr. In medio
duoꝝ animaliū cognosceris. ẜm vnā trāslatio
nē. ꝯsequētia ptz. qꝛ absurdū videt deū sapiē
tie cōditorē inter bruta animalia nasci. Rñdit
btā ꝟgo. qꝛ hō ꝑ pctm̄ fact⁹ erat vt bestia. Uñ
de eo ꝓs. xlviij. inquit. Cōparat⁹ est iumentis
insipiētibus. ⁊ similis fact⁹ est illis. Ideo dei
fili⁹ vt bestialitatē ei⁹ in rōnabilitatē cōuerte
ret natus voluit ad hoc insinuādum in medio
bestiaꝝ reponi. Itē vt ꝟificaret ꝓpheta Esa.
j. cognouit bos possessorē suū ⁊ asinus presepe
dñi sui. Itē vt ꝑ hoc designaret ꝯuersio iudeo
ruz ad ei⁹ fidē. qui figurātur ꝑ bouē. vt patuit
in pastorib⁹. Et gētiliū q̄ figurant ꝑ asinum. vt
nūc ptz i magis. Itē ꝑ bouē designatur matu-
ritas discretionis q̄ est in aia filij mei perfecti
ssimo mō. Et ꝑ asinū austeritas oneris q̄ erit
in corpe eius. Octauo arguit diabol⁹ di. Iste
puer nat⁹ est in diuersorio. ⁊ reclinat⁹ in pre-
sepio. ergo est hō ⁊ nō de⁹. Antecedēs ptz Luc.
ij. Reclinauit eū in ꝓsepio. qꝛ non erat ei locus
in diuersorio. Consequētia etiā ptz. qꝛ hoc in-
decens videt diuine maiestati. Rñdit beatissi-
ma ꝟgo illud sancti Maximi i sermone de na
tiuitate dñi. Si ꝓsepe in quo infās iacuit de-
spicis. erige paulisper oculos. ⁊ nouaz in celo
stellā ꝓstantē mundo natiuitatē dñicā con-
tuere. Si credis vilia. crede mirifica. si de his
que humilitatis sunt disputas. q̄ alta sunt ce
lestia venerare. s. istam micantē stellā. cui⁹ du
ctu isti reges huc venerūt. sicut ꝓdictū fuerat
Esa. lx. dum dr. Et ambulabūt gētes in lumie
tuo. ⁊ reges in splēdore ortus tui. Nō dixit dia
bolus. Iste puer vocatur noie humano iesus
ergo est hō ⁊ nō deus. ptz consequētia qꝛ Exo.
iij. dixit deus Moysi. Quid queris nomē meū
qd est mirabile? Rñdit btā virgo illud qd inquit
de⁹ Esa. lij. Propter hoc sciet ppl's me⁹ nomē
meū in illa die. qꝛ ego ipse q̄ loquebar ecce ad
sum. Decimo arguit diabolus dicēs. Isti magi
obtulerūt myrrhā huic puero. ergo est hō ⁊ nō
de⁹: qꝛ myrrha dat ad ꝓseruationē a corruptio
ne q̄ nō cōuenit diuinitati. Rñdit beata virgo.
Quia imortalis deus pro hoim salute factus
ē mortalis. iō debuit ei myrrha offerri. ꝑ quā
mortalitatis assumptio designat. Unde cañ.
iiij. ipse ait. Uadā ad montē myrrhe ⁊ ad collē
thuris. De oblatione autē istoꝝ regum ꝓphe
tatū fuit Esa. lx. vbi dr. Oēs de saba venient au
rū ⁊ thus deferētes. ⁊ laudē dño annūciantes
Tunc diabolus confusus recessit. Ipsi. ꝟo ma
gi in fide roborati feruentiores facti sunt. Et
credendum est ꝙ ipse benedictus; virginis fi-
lius istos reges qui tanto labore eū quesierāt
⁊ eū tam reuerenter adorauerant. ac tanto ve
nerabātur affectu. absqꝫ leticia ⁊ magna cōso
latione abire non permisit. Idcirco considere
mus qualiter in brachijs maternis existens:
aspiciebat magos hilari facie. Ipsisqꝫ gestu ac
nutu blandiebatur. ⁊ signis quibus poterat
ostēdebat se letū de illorum visitatiōe de quo
beatissima virgo summopere gaudebat. Io-
seph ꝟo lachrymabatur pre deuotione ⁊ gau
dio. Nō eñ credēdū est ipm ioseph fuisse ab-
sentem. quando magi adorauerūt filium vir
ginis. vt quidē opinantur assignātes ratiōez.
ꝙ. s. dei nutu hoc factū est. ne magi christuz pu
tarent de Ioseph generatum. Hec eñ opinio
non videtur vera. Nā spūssanct⁹ qui duxerat
magos. et instruxerat in via depertinētib⁹ ad
incarnationem filij dei. etiā eos istruxerat de
ministerio Ioseph. ⁊ ꝙ datus esset virgini spō
sus ad habendam curam pueri. ⁊ ipsius virgi
nis. Et ideo credenduz videtur. ꝙ fuerit pre
sens tali gaudio. Unde Iohannes gerson in
sua Iosephina inquit. Inuenisse Ioseph pa-
stores lr̄a tradit. Mentio nulla fit hic: sed qua
liter hui⁹ honoris. Huius mysterij manifeste
putabitur exors. Presertim reges quia nō ces
se re repentet. De reditu verito nā somnis vi-
sio facta est. Quid ꝙ muneribus est apt⁹ recle

pledis. Atq recondendis: an sola relicta videtur Mater cum puero. quando vaga fama per vrbem. Insonuit totam: reges venisse potētes. In dromedarijs. i pulchro z diuite cultu. Quid q fortassis pre grādis fulgida stella Una fuit multis: signo que stella peracto Materiam redit: vnde fuit formata priorem. Tantos nōne Joseph tectū mirarls honores? Nūqd nō matri cōgaudes tristia passe. Multa prius puto quid vult hec veneratio queris? Respōdet virgo. vates memorata priores. Mi vir. mi domine. saluandas credito gētes. Et sua perfundet fidei lustratio corda. Primitie veniūt. inter miracula nullum Malus predictum est totoq implebitur orbe. Fiet z ecclesia de gentib⁹. ast synagogā Magna: p parte cecabit deuius error Diuitias reges z opes cumulare capiscēt. Addēt ornatus tēplis cū dotib⁹ amplis. Plurima dona ferent. q mystica plura docebūt. hec ille. Credendū quoq est. q mitissima z humanissima virgo maria cernens in his magis tantaz fidem. tantāq deuotionē. multa eis verecūdo z benigno sermone de filio suo locuta est. enarrādo quō illum angelo nūciante cōcepit: z peperit angelis iubilātib⁹ z cātantibus. Gloria in altissimis deo zc. z quomodo filij sui natiuitas ab angelo fuerat pastoribus nunciata. Cōmendabat insuper magorū prudentiā. eorūq sollicitudinē atq benignitatē qui ad ipsum; videndū tam cito pperauerāt: z de oblatis muneribus grās referebat. Uidesq ipsa bñdicta virgo q dulcis eius filius ostendebat signis: q libenter in brachijs magorum iuisset. quos tam libenter videbat. illis eum liberatissime protulit amplexandum z osculanduz. O virginis cōsueta pietas. o filij dei profunda humilitas o gratia superexcessiua orientalium regum: q virgine matre filium dei incarnatum inter sua pectora stringendum susceperūt. Notādū vero q isti magi: vt habetur Matth. ij. admoniti in somnis ne redirent ad Herodem per aliam viam reuersi sunt in regionem suam Licet eñ Herodes dixisset eis. Ite z interrogate diligēter de puero: z cum inueneritis renunciate mihi vt z ego veniens adorem eum. hoc maliciose dixerat. Unde Greg. in homel. Epyphanie ait. Adorare eum se velle simulat: vt videlicet hunc si inuenire possit extinguat. De hoc etiā loquēs Johes gersō vbi. s. ait. Stella fuit formata noui ptenūcia regis. Conspiciunt illam reges veniunt: z in vrbe Sancta dum sistunt: cōquerūt: est vbi natus Judeoꝝ rex. hec vrbem questio turbat. Te perturbato nimiuz crudelis herodes. Jugiter anxia fit dominādi seua cupido. Turba sacerdotum scribarumq agmine multo. Commoniti veniunt: z dant responsa petenti. Nascetur. christus in Jude bethleez vrbe. Sicut diuina deprompsit voce micheas. Auxilio nimis humano qui fidere querunt. Perdunt diuinum. fit in vrbe recondita stella. De foris inspicitur reges precedit adusq clara domum supra pueri cōsistere visa. Cōgaudēt valde crudelis clam prius ipsis rex accersitis fallax cōdixerat. ite. Querite de puero vt veniens deuotus adorem. Mentiris. fraus ficta tibi: nam perdere queris. Non colere infantem. sic se perquirere verum. Fingit hypocrita. vult expugnare reptuz. hec ille. Propter hoc igitur ipsi magi per aliam viā reuersi sunt in regionem suam. Et ideo Herodes iratus q esset ab eis illusus. fecit in odium eorum comburi omnes naues tharsis: q ipsi reges erant de partibus illis. Et ita exponitur illud quod predictū fuerat per Dauid ps. xlvij. In spiritu vehemēti conteres naues tharsis. Hec autem reuersio magorum nobis aliquid insinuauit faciendum. Unde Greg. vbi. s. ait. Magnuz vero nobis aliquid magi innuūt. cum in regionē suam per aliam viam reuertuntur. In eo namq quod admoniti faciunt profecto nobis insinuāt quid faciamus. Regio quippe nostra paradisus est: ad quam iesu cognito redire per viā qua venimus prohibemur. A regione etenim nostra superbiendo. inobediendo. visibilia sequendo. cibum vetitum gustādo discessimus: sed ad eandem necesse est vt flendo. obediendo visibilia contemnendo: atq appetituz carnis refrenādo redeamus: ergo per aliam viam ad regionem nostram. regredimur: quando qui a paradisi gaudijs per delectamenta discessim⁹ ad hec per lamenta reuocamur. O igitur deuota anima. cōsidera quantum exultabat virgo beatissima: que videbat puerum suū a bonis regibus sic venerari: z a malis tātū timeri. De quo inqt Aug. in sermone epyphanie. In presepe iacebat z magos ab oriente vocabat. Abscondebatur in stabulo: z agnoscebatur in celo: vt agnitus in celo manifestaretur in stabulo. z appellaretur epyphanie dies iste. qd latine manifestatio dici potest Simul eius celsitudinem. humilitatēq commendans. vt qui i aperto celo sydereis signis mōstrabat i angusto diuersorio quesitus inueniretur inualidus in infantilibus membris inuolutus in pannis adoraretur a magis. timeretur a malis. Pie g timeant reges ad pātris dexteram iam sedentem. quez rex impius timuit adhuc matris vbera lambentem. Et ibidē exclamat idem Augu. di. Quis est iste rex tam paru⁹ tā magnus non dum in terris loquens. et iam in celis edicta proponens. O felices reges orientales. qui isti⁹ magni regis famuli facti estis. Ut autem dicit Chry. sup Mat. cum ad patriā suam reuersi essent predicantes multos erudierunt. Et denique cum. b. Thomas apls post ascensionem domini in illa regiōe perrexisset;

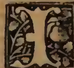
ab eo baptizati fuerunt: et facti sunt adiutores pdicatiōis eius. Quorū corpora post felicē mortē primo per Helenā Cōstātini matrē regia Cōstātinopolim trāslata sunt. Deinde per sanctū Eustorgium mediolanensem episcopum Mediolanū sunt pducta. Et vltimo per Federicū imperatorem Coloniam theutonie sunt delata. Ut dicitur: semper cum facie respiciūt versus Mediolanum: et si aliquando reuoluantur: iterum se vertunt versus ipsam ciuitatē: in qua multis annis steterunt. Eorum vero anime cum domino nostro iesu christo: et ipsa beata virgine matre eius in celesti regno triūphant.

¶ Pars quarta huius sermonis que dicitur presentationis. K

De quarto gaudio bn̄dicte ꝟginis satis dixi. l. viij. pte pncipali huiꝰ operis: et ideo hic breuiter ptranseo. Si em̄ Symeō tantū gauisus est in pñtatione paruuli Jesu in tēplo: vt viso et amplexato eo cātauerit. Nūc dimittis seruū tuū dn̄e ec. quātū debebat iubilare mater eiꝰ videns scm̄ Symeonē spūsancto feruētem obuiare filio suo: et coram eo genua flectere: eūqꝫ vt dn̄m et deum suum adorare adhuc in maternis brachijs existentē: atqꝫ cum humilitate et deuotione maxima extendentē brachia sua: et dicentem eidem piissime ꝟgini. O bona dn̄a. o genitrix dei mei o regina celi. obsecro placeat vobis dare mihi osculandū et amplexandū: ac in vlnis meis souendū dulcissimum filiū vestrū saluatorē meū quem tanto tēpore expectaui: et videre desideraui: et de cuiꝰ visiōe respōsū a spūsctō accepi. Ego em̄ ad hoc officiū a deo electꝰ sū: et ad hoc missus sū: et huic ministerio reseruatꝰ. Cui cū benigna virgo filiū suū liberaliter obtulisset: ex cuius benedicti pueri facie radij lucidissimi exibāt: ille lachrymis ex dulcedine decurrentibus eum reuerenter et suauiter amplexatus et osculatus exclamauit. O felix mater que te benedictum saluatorē meū generauit. beatus venter qui te portauit: et vbera q̄ suxisti. Existimo gūr qꝫ ipse Symeō ebrius spiritu exclamaret. Currite currite omnes gētes: et videte puerum qui fecit celos. Currite virgines: et letamini cum Maria. currite viri: et accingimini virtute cū scō Joseph currite vidue et predicate ac bñdicite hunc sanctissimū paruulū cū Anna Currite angeli et obstupescite eū in templo offerri cui omnia offeruntur sacrificia. Currite iusti accipere leticiā. Currite peccatores et accipere veniā. Currite senes et cātate mecum. Nūc dimittis seruū tuum domine fm verbū tuū in pace. Quia viderūt oculi mei salutare tuū ec. In quo cātico laudauit filiū virginis de tribꝰ primo qꝫ esset saluator mundi. secundo qꝫ esset lumē totius orbis: tertio qꝫ esset gloria plebis Israel: qꝛ magna est gloria iudeorꝫ. qꝫ filiꝰ dei natus sit de eorū stirpe. Non solū autē gauisa est beata virgo de sancto Symeone cōmendāte filiū suum: sed etiā de beata Anna pphetissa: que mirabilia de xp̄o omnibꝰ pdicabat. De his autem oibus tractat Johēs gerson vbi. s. dicens. Respōsum symeō accepit de sup olim. Non te mors rapiet nisi xp̄m videris ab christus vbi venit quid gratia suggerit audit. Grata celestis radiās bonitatis imago. Ecce suū venit ad templū dominꝰ dominator. Juste senex timorate dei quē spiritus implet Interno afflatu. fac occurras venienti. vlnis accipito puerū bñdictio dicēs. Dimittis domine me nunc in pace. fm verbū sancte tuū qui sum seruus tuus alme. Namqꝫ tuā proprijs oculis nunc cerno salutē. Siue salutare quod cunctorū populorꝫ. Ante paras faciē lux gentibus alta reuelās. Israel ipse tue salus est et gl'ia plebis. Membra senex ergo. quis languore grauata. Corde vigente mouet. templū petit. ornat. ouāter. Nūc ea. nūc illa loca tēpli suadet alacris. Sic faciāt alij qꝛ mox veniet dominator. Prospicit ex aditis templiqꝫ per atria quādo Promissus veniat. vidit procedere tandē Bethleē ex vrbe te virgo. Joseph puerūqꝫ Agmine cū sancto vicinorū atqꝫ parentum. Spiritus ex tēplo sanctus sibi prodidit. hic est. Exilit et iubilat: nō se capit: atqꝫ iuuenius. Est aquile visa. mens in dn̄o renouatur. Forte sacerdotū sancta de sorte beati Tunc aderāt cū te puero venerande Johannes. Ut zacharias: et olim sterilis sua cōiunx. Uenerat anna senex octogenaria vates. Deqꝫ iesu cūctis multo sermone loquuntur ec.

¶ Pars quinta huiꝰ sermonis de quinto gaudio beate virginis quod dicitur resurrectiōis et ascensionis. L

In ista pte ptinet gaudium duplex qđ ipsa ꝟgo bn̄dicta hūit de filio suo. Primū est de eiꝰ resurrectiōe qñ. s. vidit dilectū filiū suū quē i sepulcro ipsa reposuerat totū liuidū plagatū: cū tanta gl'ia et triūpho resuscitatū. O cū quanta dulcedine cordis et suauitate splēdidissimū corpus filij sui deosculabat. incipiēdo a capite discurrebatqꝫ p singl'a mēbra di. o fili mi qꝫ pulcri sunt capilli tui qs a iudeis dilaniatos conspexit. Quā pulchra est facies tua. quam totam liuidam et sanguine infectā vidi: et sic de singlis mēbris dicebat. Decātabatqꝫ cū ppha dicens ps. xxix. Cōuertisti planctū meū in gaudiū mihi. Sciēdū est aūt qꝫ saluator nr̄ primo apparuit sue matri post resurrectionē qꝫ alicui alteri: vn̄ Ambro. in lib. de virginibus ait. Resurrectionem domini Maria virgo primo vidit et cre-

didit. Huic aūt opinioni nō cōtrariatur illud qđ dicitur Mar.vl.s. ꝙ surgens Jesus apparuit primo Marie magdalene. Quia illud dictum intelligitur sicut illud Mat.xj. Inter natos mulierum non surrexit maior Johāne baptista. Ex quib⁹ iñ ṽbis nō sequitur quia xp̄s ⁊ beata virgo sint maiores ipso Johanne baptista. licet sint nati ex mulieribus. Sed ꝑ illa verba voluit saluator intimare. ꝙ inter illos qui ceciderāt per pctm̄ originale nemo surrexerat maior Johāne baptista si eius verba intelligātur quoad habendā gloriā celestē. Ex q̄bus concluditur ꝙ xp̄s et beata virgo qui non ceciderūt in peccato ōriginali. ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns non surrexerūt ab eo sunt ip̄o Johāne maiores Et ideo ipse dn̄s in predictis ṽbis studiose et notanter dixit. nō surrexit. nō aūt ait. nō est vel erit maior. Et similiter intelliguntur predicta verba Mar.s. ꝙ xp̄s resurgēs primo apparuit Marie magdalene. q̄̄ alicui alteri ex his q̄ aīī q̄̄ peccauerāt. Et ideo notāter post illa verba statim subinsert. aqua eiecerat septem demonia. Et hanc opinionē tenet sancta mater ecclesia. Et in signū ꝙ xp̄s primo apparuit virgini gloriose in die resurrectionis dn̄i. stationē celebrat apud sanctam Mariā maiorem in vrbe Roma. In qua ecclesia cuz in predicta die missam decantaret sanctus Gregorius ⁊ dixisset. Pax dn̄i sit semper vobiscum. angelus dei alta voce r̄ndit. Et cū sp̄ū tuo. Et ob hoc cum in die pacche papa ibi celebrat. in testimoniū huius miraculi. q̄̄ dicit. Pax dn̄i ⁊c. nihil sibi respondetur. Si aūt queratur quare de hac apparitione facta matri nullā faciūt euāgeliste mentionē? Respondent. doctores ꝙ apparitiones xp̄i exhibite matri: ⁊ familiaria inter eos colloquia atq̄ amoris sublimia signa: intactum fuerunt intellectum humanum excedentia ꝙ nec potuerunt bn̄ sciri nec ab inferioribus dici. nisi cum tanta diminutione ꝙ illa dicere esset. nobis eoꝝ excessuz quodāmodo denigrare. Item ip̄ūi sancto ⁊ euāgelistis ꝓpositū erat illas apparitiones describere que carnalibus hominibus possent de surrectione xp̄i fidedignum testimoniū predere. Et ideo noluerunt ponere apparitiones factas matri. cuius testimonio ꝓ filio nō creditur. l. videamus. ff. de in litem iu. Si enim verba extranearum personarum deliramenta visa sunt iudeis multo magis matrē ꝓ filij honore delirare. Pōt aūt hec apparitio sic ꝓbari. Prius debuit xp̄s consolari illos quos plus dilexit. et a quibus plus dilectus fuit ⁊ a quibus plura bn̄ficia recepit. ⁊ quos magis tribulatos ⁊ afflictos reliquerat de passione sua ⁊ morte q̄̄ alios. Amor enī debet esse reciprocus. ix. Ethi. Et beneficiatus esse debet gratus suo bn̄factori. l. sed ⁊ si lege §. consuluit. ff. de peti. here. ⁊ c. cum in officijs de testa. ⁊ c. de forma. xxij. q. v. Cum igitur ipse dominus Jesus nullū habuerit in hoc mundo chariorē amicū. nec a quo plura bn̄ficia recepe rit q̄̄ matrē suā. cui ex p̄cepto legis debebat ꝑticularem reuerentiā ⁊ honorē Exo.xx. Deut. v. Mat.xv. Et quā eiusdem precepti obligatione tenebat cōsolari ꝓ suo posse s̄m sn̄iaz Alex. de ales in.iij. parte summe in tractatu de preceptis decalogi. super.iiij. precepto. Ergo indubitanter. tenendū est ꝙ primo eā consolat⁹ est. Nullus enī erat in hoc mundo qui tantuz doluerit de morte ipsius dn̄i Jesu quantū cordialissima mr̄ sua. Cū igr̄ ille q̄ i vno grauat. i alio debeat subleuari. l. eū q̄. ff. de iureiu. Cūq̄ ei⁹ sit cōmoda seq̄ q̄ icōmoda sequit. l. s̄m naturam. ff. de reg. iur. ⁊ §. cuz aūt. insti. de emp. ⁊ ven. ⁊ l. id quod. ff. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. ⁊ ca. charitatez. xij. q. ij. ⁊ ca. qui sentit de reg. iu. li. vi. Ideo non est dubitandū: ꝙ beata virgo que prima fuit in dolore filij sentiendo. fuit etiam prima in participāda eius consolatione. vt essent socij cōsolationū sicut socij fuerāt passionum ⁊ tribulationum. c. j. de sepul. ⁊ ij. Coꝛ. j. Apparuit ergo ipse dulcis iesus sue benedicte matri totus iocūdus ⁊ eā ineffabili gaudio repleuit. qđ ex quatuor causis ꝓcedebat. Primo ex eo ꝙ filius suus immortalitatem induerat. iuxta illud ad Romañ. vj. Christus resurgens ex mortuis: iaz non moritur: mors illi vltra nō dominabitur. Unde Leo papa in quodam sermone inquit. Post passionē christi ruptis vinculis mortis. infirmitas in virtutē. mortalitas in eternitatē. ⁊ cōtumelia transiuit in gloriam. Scđo causabat ex eo ꝙ videbat filium suum eduxisse sanctos patres de limbo. sicut prenunciatum fuerat Zach. ix. vbi dr̄ christo. Tu quoq̄ in sanguine testamenti tui eduxit vinctos de lacu in quo non erat aqua. Tertio causabatur ex eo. ꝙ filius eius nobis omnibus. ⁊ principaliter sibi de resurrectione spem dabat. iuxta illud. ij. ad Coꝛ. iiij. Qui suscitauit Jesum ⁊ nos cum Jesu suscitabit. Cum enī caput nostrum xp̄s resurrexit. pro certo tenere debem⁹ ꝙ etiam nos resurgemus quia corpus sequitur naturam sui capitis. l. cum in diuersis. ff. de reli. ⁊ sum. fu. ⁊ accessorium sui principalis. l. cum principalis. ff. de regu. iur. ⁊ capi. accessorium. eod. titu. lib. vj. Et ideo inquit apostolus. j. ad Coꝛ. xv. Si christus resurrexit. quomodo quidam in vobis dicunt. q̄m resurrectio mortuorū nō erit? Quarto causabatur ex eo ꝙ videbat ⁊ cognoscebat. ꝙ filius eius angelicū numerum adimplebat. ⁊ eorum ruinam restaurabat. iuxta illud ps. cix. Iudicabit in nationibus implebit ruinas. Et ideo secundū Grego. i homel. Pasche. Angelus qui annūciabat xp̄i incarnationem. duz in veste alba apparuit: de sua reparatione suum gaudium demonstra

me. Contẽplemur ergo deuote hoc gaudium virginis ⁊ dicamus ei. O Maria che fecisti qñ el tuo fiol videsti? Prima credo laborasti. e poi ridendo li dicesti. O fiiolo delicato Tuto del lo e iocundo. Adesso hai cõsolato. El mio core gemebũdo. O Maria fazme gustare quella cõsolatione che fecisti in abrazare Jesu da poi la passione. Possumus autẽ deuoto corde meditari ꝙ piissima virgo maria que per tres dies afflicta steterat. ⁊ in continuis suspiriis. adueniente tertia die a passiõe ⁊ morte filii. affectuose expectabat resurrectionẽ eius. Indubitãter credens ꝙ tertia die resurgeret. ⁊ ei statim appareret vñ plorãdo ⁊ lachrymãdo. corde ⁊ ore sic dicebat. O pater eterne: ecce iam tempus instat vt filium tuum ⁊ meum a mortuis reuoces. Suscita ergo illuz ⁊ ad me mitte tanto merore pro sua passione afflictam. Deinde ad filium dicebat. O fili mi dulcissime. O fili iocundissime: O fili amantissime. O fili desideratissime. O fili gratiosissime. O fili suauissime. quez vidi plagis repletũ. spinis coronatum crudeli ꝙ morte extinctum. ⁊ in sepulchro positum. qñ videbo te ex mortuis triumphasse? Dixisti mihi sepius o fili dilectissime. Die tertia resurgam. Ecce iam dies tertia imminet. Surge ergo domine in requiem tuam. vt prenunciauit Dauid ps̃. cxxxi. ⁊ veni vt videam te solacium anime mee. ⁊ verificetur illud quod inquit propheta ps̃. xxix. Ad vesperam demorabitur fletus: ad matutinum leticia. Que verba cũ diceret virgo benedicta tota lachrymis madefacta. Ecce ꝙ in ipsam intrauit inconsueta leticia. ⁊ tantum gaudium tanꝙ indicibilis dulcedo ⁊ consolatio ꝙ nequibat amplius dolere. vnde intra se cepit dicere. Unde hoc gaudium mihi. Nonne mortuus est filius meus? Est ne forte resuscitatus? Et tunc ad filium cõuersa dicebat. Dic mihi o fili charissime: es ne tu ille: qui venis ad me? Que verba cum diceret. Ecce apparuit dominus iesus filius eius totus festiuus ⁊ decorus ac gloriosus: associatus omnibus sanctis patribus quos de limbo extraxerat. Qui dulciter salutans matrẽ suaz predilectam amplexatus est eam ⁊ osculatus. Et dixit illi. Resurrexi ⁊ adhuc sum tecum. ps̃. cxxxviii. Regina celi letare alleluya. quam que meruisti portare alleluya. resurrexit sicut dixit alleluya. Unus autem seraphin habebat coronam fulgentissimam in manu. qua volebat dominus Jesus coronare matrem suam. Dixit ergo iterum ipse dominus noster matri sue. O dona del paradiso. Per cui li angeli hano riso. Lo nemico e sta conquiso e nel inferno religato. e son quello che hai concepto; parturito e nutricato laltro giorno vedesti morto. crucifixo e vulnerato. vedemi resuscitato tuto quanto glorioso Li patri sancti ho cauato. Da lo limbo tenebroso. E son fato imperatore e signor del vniuerso. De lo mundo redemptore del homo chera perso. Matre mia benedicta cessa hor may de lachrymare. Piu nõ star cosi smarrita. In comenza a iubilare. Pone in capo la corona laqual io te ho portato. Che te faze la madona e regina de mio stato. Aliud ꝗ3 ineffabile gaudium habuit virgo beatissima cum filium suum perspexit totum gloriosum ascendere in celum. Non enim est vllatenus dubitandum quin ipsa presens fuerit ascensioni filii sui. cui interfuerunt etiam apostoli. vt habetur Act. i. ⁊ Mar. vlti. Hoc aũt gaudium virginis causatum est ex quatuor. Primo ex eo ꝙ filius eius ad dexteraz dei sedere debebat. Unñ Mar. vlti. dr̃. Et dñs quidem Jesus postꝙ locutus est eis assumptus est in celum ⁊ sedet a dextris dei. Secundo ex eo ꝙ animas omniuz sanctorũ secũ ad celũ deducebat. sz illd qd ei ꝑ dixit ꝑpheta ps̃. xvii. Ascendisti in altum cepisti captiuitatẽ. ⁊ Michee. ii. dicitur. Ascẽdit pãdens iter ãte eos. Tertio causabat gaudiũ ex eo ꝙ celestem ianuam aperiebat. iuxta illud ad Hebre. iiii. Habemus põtificẽ qui penetrauit celos. Jesum xp̃m. Unde ecclesia canit illi. Eternitatis nobis aditum deuicta morte reserasti. Et iteruz Tu deuicto mortis aculeo aperuisti credentibus regna celoruz. Quarto causabatur ex eo ꝙ filius ei9 aduocatus humani generis constitutus erat. iuxta illud. i. Joh. ii. Aduocatũ habemus apud patrẽ Jesum xp̃m iustuz. ⁊ ipse est ꝑpitiatio pro peccatis nostris Et ad Hebre. vii. Semꝑ viuens ad interpellãdum pro nobis. Et eiusdem epistole. ix. c. Christus introiuit in celũ vt appareat vultui dei ꝑ nobis. Ascensurus autẽ dominus. iocundissimo vultu ⁊ suauissima voce post dulcimos amplexus ⁊ oscula. dixit charissime matri sue. O dilectissima ⁊ dignissima genitrix mea. ⁊ infantilium necessitatum mearum sedula ministratrix. ⁊ particeps omnium laborum meorum. q̄ fuisti mecum cruci confixa ex dolore materne dilectionis teneritudo requireret vt te tũc mecum adducerem ad gloriam nisi horum dilectorum filiorum tuorum. ⁊ pusilli gregis mei indigentia me moueret quibus te matrem ⁊ consolatricẽ ac magistram intima pietate relinquo. ⁊ te eis vt ipsorum reginã ⁊ dominã recommendo. Iterum autẽ veniam ad te. ⁊ cũ ineffabili gloria assumam te vt vbi ego sum ⁊ tu in eternũ sis mecũ.

¶ Pars. vi. que dicitur missionis scilicet spũssancti.

M

Beatam virginẽ fuisse presentẽ missiõis spũssancti qñ in die pentecostes in forma ignis et in specie linguarum descẽdit suꝑ apostolos in mõte syon nulli dubiũ ẽ. sz aũt per

tecostes a penta quod est quinq3.τ costen.qδ est decem.quia quinquies decē.i.quinquagin ta dies sunt a resurrectiōe δñi vsq3 ad ipa3 diē de quo vide per Arch.in.c.nūc numerꝫ.lxxxvj. disti.Qδ aūt etiam ipsa bñdicta virgo plena fuerit:patet.quia Actuū.j. dicitur de aposto= lis post ascēsionē christi:q̄ꝫ omnes erāt vna= nimiter perseuerātes in orationibus cū. Ma ria matre Iesu Et postea sequitur in ca.seq̄ñ ti.cū ipsi essent illis in eodē loco.fact⁹ est de celo sonus tanq̄ꝫ aduenientis spūs vehemen= tis repleuit totā domum vbi erant sedentes τc.Si igitur om̄es beata virgo spiritūsanctū et indubitāter tenēdū est recepit ꝓfecto con= stat q̄ de eius receptione mirum in modū ex= ultauit.Missio enim ipsi⁹ spūssancti totū mū dum letificauit. Unde de filio virginis canit̄ deo patri in prefatione misse pētecostes . Qui ascēdens super oēs celos:sedēsq3 ad dexteram tuam promissum spiritūsanctū hodierna die in filios adoptionis effudit.Quapropter pro fusis gaudijs totus in orbe terrarū mundus exultat τc.Et,ideo multo magis illum recipiē tes gaudio τ exultatione perfudit.Unde ipa3 bñdictam virginē.que ipsius spūssancti habi taculū τ sacrariū erat.maiori τ incōparabili cō solatione repleuit.Nō solū autem tunc.sꝫ spūs sepius ea3 repleuerat.maxime in sua ꝯceptio ne τ scificatione in vtero matris sicut predi= ctum fuerat ps.xlv.c.Fluminis impetus leti= ficat ciuitatē dei.sanctificauit tabernaculum suū altissimus.Item in ꝯceptione filij dei iu= xta illud Luce.j. Spiritussanctus superueniet in te.et virt⁹ altissimi obūbrabit tibi. De hac. repletione ꝓphetarū fuerat Sap.j. vbi dicit̄ Spiritus domini repleuit orbē terrarū. Ipsa enim orbis terre dicit̄. Unde de deo inq̄t ps. lxxiij.Operatus est salutē in medio terre Sē per ergo gaudio replebatur virginis anima. que semper spiritusancto erat repleta. Unde dicebat deo illud Sap.xij. O q̄ꝫ bonus τ sua= uis est domine spiritus tuus.

¶Pars septima huius sermonis que dicitur Assumptionis. N

Primū gaudiū beatissime virgi nis in hoc sermone explicandu3 dicitur assumptionis.De quo di cam in vndecima pte pricipali hui⁹ operis.sermōe.j.τ.ij.τ ideo hic succincte ptrāseo. Quantum vero gauisa sit gloriosa sua assumptione.nul lus hominum mortalium cognoscere potest. Hoc autem eius gaudium causabatur ex qua tuor.Primo ex eo q̄ in celum ascendebat in anima et corpore. Unde Augusti.in sermone assumptionis ait.Letatur Maria leticia ine narrabili corpore τ anima glorificata per pro prium filium quem in vtero gessit quē genuit quem souit.τ aluit dei genitrix:dei ministra trix.deiq3 seruitrix.de qua aliq̄d aliter sentire nō audeo.aliter dicere non presumo.hec ille.Et idē ego dico de immaculata eius conceptione Secundo causabatur eius gaudiu3 ex eo q̄ a tota celesti curia fuit associata.Un̄ Hier.i ser mone assumptionis ait.Ad eius exequias an geli famulabantur.τ vniuerse celorū curie cō gratulabantur.Nec mirū. q: matern⁹ honor illius est qui ex ea natus est.Tertio causabat̄ hoc eius gaudiu3 ex eo q̄ ad dexterā sui filij erat collocanda iuxta illud ps.xliiij.Astitit re gina a dextris tuis τc. O

Quarto ei⁹ gaudiū causabat̄ ex eo q̄ de bebat eē humani gñis aduocata Un̄ Berñ.ait.Ipa est humani gñis aduo= cata que nō pōt sustinere repulsam.q:a apud deū inuenit gratiā.Prudēs q̄dē ꝑgo nō sapiē tiā.vt Salomon.nō diuitias nō honores .sed gratiā querebat.Queramus igitur gratiā.sꝫ per inuentricē gratie.Ceterū quicq̄d ē qδ deo offerre paras Marie ꝯmendare memēto.vt eodē alueo ad gratie largitorē gr̄a redeat quo influxit.hec ille.Hec sunt gaudia q̄ ꝯmuniter ad honorē ipsi⁹ beatissime virginis recolunt̄. Sed sciēdū est.q̄ vt legit̄ beatus Thomas ar chieps canthuariēsis.q̄tidie cū magna deuo= tiōe repetebat predicta gaudia dicēs .Gaude virgo mater christi τc.Semel aūt cū eadē gau dia more solito in suo oratorio diceret.appa= ruit ei ipa virgo bñdicta.τ dixit.Cur fili mi tā tūmodo gaudes de gaudijs meis q̄ trāsierunt Et nō potī⁹ letaris de illis gaudijs q̄ modo ha beo in celo.τ q̄ ꝑpetuo durabūt.Gaude igit̄ τ letare de cetero ac exulta mecum.q: gl̄ia mea excellit dignitatē τ leticiā oīm sanctoꝝ τ cun= ctorum spirituum beatorum.τ maiorem glo riā habeo ipa sola q̄ꝫ oēs simul angeli τ sancti Gaude q: sicut sol illuminat diē τ mundū.sic claritas mea illuminat totum orbem celeste3. Gaude quia tota militia celi mihi obedit.me venerat̄ τ honorat.Gaude q: filius me⁹ mihi semp est obediēs.τ meā voluntatē.et cunctas ꝑces meas semp exaudit.Gaude q: de⁹ semp ad bñplacitū meū remūerat seruitores meos in hoc seculo.τ in futuro.Gaude q: prima se deo sancte trinitati.et vestita sum corpe meo glorificato.Gaude q: certa su3 τ secura.q̄ hec mea gaudia semp stabūt τ nū q̄ꝫ finient̄ vt de= ficiēt.Et quicūq3 cū his gaudijs spūalibus le tando in hoc seculo me venerabit̄ in exitu ani me sue de corpore presentiā meā obtinebit.et ipsam animam ab hostibus malignis libera= bo.τ in conspectu filij mei vt mecum gaudia possideat presentabo.Et de hoc habetur exē= plum in miraculis ipsius virginis.vbi legit̄ q̄ quidam quotidie dicebat septē ei⁹ gaudia. Qui cum venisset ad mortem.et ipsam benig

dictam virginem totis affectibus inuocaret.
venit illa virginibus comitata. et cum maxi-
ma angeloꝝ multitudine. ꝛ dixit illi infirmo.
Charissime lōgo tpe mihi gaudia p̄stasti. ve-
ni ergo secure: quia nobiscum per infinita se-
cula ꝑmanebis. ꝑ q̄b⁹ verbis ille mirũ in mo-
dũ exultauit. ꝛ cũ grãs egisset feliciter migra
uit ad dñz. cum ip̄a dei genitrice eternis gau-
dijs potiturus. Quã virginẽ gaudiosaz obse-
cro: vt animam meã cũ ex hoc seculo migraue
rit i celesti palatio corã dilecto vnigenito suo
feliciť p̄ntare digneť. Amẽ.

¶ Incipit vndecima pars huius sermonariũ
quod Mariale appellatur. In qua tractať de
gloriose virginis Marie assumptiõe. ꝛ parti
culari ac proprio noie iubilatio angelica nun
cupatur.

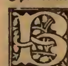
Sermo primus. A

Eleuauerũt ar
cam in sublime. Gen. vij. Be-
nedicta dei genitrix ꝟgo per
arcã Noe figurať. Quia sicut
illa arca ꝯseruauit ip̄m Noe
cũ filijs suis a diluuio. Ita ip̄a
ꝛ multo excellentius saluauit totũ humanum
genus ab eterna damnatione. ꝛ de inferni ꝓ-
fundo. Unde illi canitur in corona nostra. Ar
cha che salua chi vole a te tornare dalo dilu-
uio mortal che ci profunda. Figuratur etiaz ꝑ
arcam testamenti siue federis. et hoc quadru
plici ex causa. Primo ex causa efficiente. Illaz
enim arcaz fecit Moyses ex p̄cepto dei Exod.
xxv. Beatam aũt virginem fecit ipse de⁹ ꝛ ha
bitauit in ea iuxta illud ps. lxxxvj. Homo na-
tus est in ea. ꝛ ipse fundauit eã altissim⁹ De⁹
eñ in beata virgine fuit altus q̄n eã in vtero
sanctificauit fuit altior q̄n de ea integra eius
virginitate nasci voluit. Fuit vero altissimus
quando ipsam super omnes angelos exalta-
uit. Ratione igiť cause efficientis ista arca vir
ginalis fuit, nobilior ꝛ dignior arca federis.
Secundo ipsa arca federis figurat beatã vir-
ginẽ ratione cause materialis. fuit enim facta
de lignis sethim Exod. xxv. q̄ ligna ſm Hier.
habent leuitatẽ pulchritudinẽ. fortitudinẽ. ꝛ i
putribilitatẽ per que intelliguntur q̄tuor dotes
corporis ei⁹. Corp⁹ eñ gloriosuz ip̄i⁹ btissime
virginis est leue ꝑ subtilitatẽ. pulchrũ ꝑ clari
tatẽ. forte ꝑ agilitatẽ: ꝛ imputribileq̄ꝫ imortali
tatẽ. Tertio ipsa arca dñam nostrã figurat rõ
ne cause formalis. q̄ vt hr̄ Exo. xxv. ꝛ xxxvij.
habuit in longitudine duos cubitos ꝛ semis-
sem idest. v. palmos. Joseph⁹ eñ vocat hic cu
bitũ duos palmos. In latitudine aũt habuit
tres palmos. et in altitudine cubitũ ꝛ semissez
vt i eodẽ. c. hr̄. Et siľr ista arca spũalis fuit. v.
palmoꝝ i longitudine. q̄ ipsa benedicta ꝟgo
q̄nq̄ sensus suos vsq̄ in finez purissimos con
seruauit. Fuit ẽt triũ palmoꝝ in latitudine. q̄
restaurationem angeloꝝ ac saluationẽ hoim
ꝛ renouationẽ oim creaturarũ ꝓcurauit. Ha-
buit etiã hec arca cubitũ ꝛ semissem in altitu-
dine. quia eius celsitudo humanã ꝛ angelicã
naturã excessit. sed vsq̄ ad filij sui excellentiaz
non peruenit. Quarto ip̄a arca beatã virginẽ
figurat rõne cause finalis. Dicta eñ arca facta
fuit vt ꝯtineret tabulas testamẽti. Deuť. xxiij.
et virgã aaron. ꝛ vrnaz aureaz in qua erat mã
na. Hec aũt arca spũalis scꝫ beata virgo itra
se ꝯtinuit xp̄m i quo sunt tres substantie. s. di-
uinitas dulcissima ꝑ manna significata. ꝛ aĩa
sapientissima ꝑ tabulas testamenti designata
in quibus descripta erat dei sapientia ꝛ caro
mundissima que resurrexit. ꝛ per virgaz aarõ
que fronduerat designata fuit. Istam igiť ar-
cam eleuauerunt angeli in sublime vt dicunt
verba proposita. scilicet in die sacratissime as
sumptionis eiusdez. de qua in presenti sermo
ne septem considerationes faciemus.

Prima dicetur optationis.
Secunda allegationis.
Tertia causationis.
Quarta dormitionis.
Quinta consolationis.
Sexta resurrectionis siue assumptionis.
Septima vero et vltima appellabitur iubila
tionis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicitur.
Optationis. B

Beatissima virgo maria vidẽs fi-
liũ suũ gloriosum ascẽdentem in
celũ. cũ ip̄o pariter ascẽdere exo-
ptabat. Cause aũt huius deside-
rij p̄nt. v. assignari. Prima propť
appetitũ naturalem vltimi finis.
Scđa ꝑpter instinctũ iteriorẽ naturalis legis
Tertia ꝑpť clarã cõtẽplationẽ filialis pulchri
tudinis. Quarta ꝑpter longã ꝛ tediosam pro-
rogationem sue peregrinationis. Quinta pro
pter affectuosam expectationem curie trium-
phantis. Primo igitur dico q̄ mouebat beatã
ꝟginẽ ad hoc desiderandum appetit⁹ naturã
lis vltimi finis. Nã vt ait Ber. i li. de vita cle-
ricoꝝ. c. xxvj. Naturali desiderio oẽs summũ
appetimus bonũ nec est in nobis q̄es nisi eo
adepto. Et Boetius in. iij de consol. prosa. ij.
inq̄t. Ois mortalium cura quã multiplicium
studiorum labor exercet. diuerso quidẽ calle ꝓ
cedit. sed ad vnum tandem beatitudinis finẽ
nititur ꝑuenire. Et in eodem lib. etiam dicit.
Est enim mentibus hominum veri boni natu
raliter in serta cupiditas. sed ad falsa deuius
error abducit. Et Augu. xiij. de trinitate ait.
Ad appetendaz beatitudinẽ natura cõpellit.
cui summe bon⁹ ꝛ immutabiliter beatus crea

toꝛ hoc indidit. Et .x. de ci. dei. iteruz dicit. Omniũ certa sñia est qui rõne quoquo mõ vti possũt btõs eẽ oẽs hoies velle. Et rõ hui⁹ ꝺsiderij ẽ. qꝛ finis nr̃ est btitudo. ꝭz magr̃z sen. in .ij. di. j. Et ibi sctũs Bona. parte .ij. ar. ij. q. ij. Et .xix. di. eiusdem ij. ar. j. q. j. et ꝑ oẽs theologos l. iiij. di. xlix. marie scꝫm Bona. ⁊ Rich. ar. j. q. j. ⁊ beatum Tho. j. ij. q. viij. ar. iij. in corꝑe. q. Cũ ergo omnia appetant ꝑtingere ad finem suũ. vt ait phus. ij. ⁊. viij. phyꝭ. Non est mirũ si etiã nos appetimus felicitatẽ ⁊ summũ bonuz. Omnia eñ bonũ appetũt. j. eth. j. rheto. iij. topi. ⁊ .iiij. meta. Hic aũt vltim⁹ finis nr̃ ⁊ hoc summũ bonũ est filius virginis. q̃ de seipso inqt Apoc. j. Ego sum principiũ ⁊ finis. pncipiũ videlicet a quo oĩs creatur ⁊ assumpsit exordiũ finis ꝟo ad quem oĩs creatura redigitur ⁊ terminaꝭ. ⁊ per quez oẽ btificabile felicitaꝭ. Et ideo dicit Psalmo. Finem tanto vehemẽtioꝛi desiderio maria appetẽbat: quanto illũ plus cognoscebat. ⁊ quanto fortius amabat. Est eniz amoꝛ põdus spũs rõnalis. dicẽte Augu. xiij. cõfes. Pondus meuz amoꝛ meus eo feroꝛ quocũqꝫ feroꝛ. Quãto igiꝭ hoc põdus est maius tãto magis inclinat ad amãdũ. Et qꝛ btã virgo sup oẽs creaturas hunc finẽ. i. deũ amabat: ideo plus oĩbus in eũ desiderio ferebaꝭ. ⁊ ad ip̃m pertingere. ac cũ illo ꝯiũgi cupiebat. C

Scdo eã ad hoc inducebat instinctus legis naturaꝭ. Naturalis eñ instrinctus ẽ oĩbus aĩalibus ad dilectionẽ filioꝝ. Unde. viij. phisi. Arist. vt generãtis ad genitũ naturalis est amicitia. Hic aũt instinctus est: maxime in hoĩbus. Nã pater magis diligit filiũ q̃ seip̃m l. si qdẽ. in fi. ff. qꝺ me. cau. vbi glo. dicit idẽ eẽ ꝺ matre. Jmmo dico qꝫ mater tenerius diligit suũ filiũ q̃ pater. qꝛ magis est certa eũ esse suũ filiũ. l. quia semꝑ. ff. de in ius vo. Amant aũt parentes filios tanq̃ aliqd sui naz pater ⁊ mater est radix filij. filius ꝟo flos eius. xxxiij. q. iij. ca. tunc saluabiꝭ. Unde etiã ꝺꝛ qꝫ pater ⁊ fili⁹ cẽsentur esse vna ⁊ eadẽ ꝑsona. l. fina. C. de impu. et ali. sub. ⁊ vox patris vox filij. §. et qui. instit. de inuti. stip. Dicit. quoqꝫ qꝫ nullus amoꝛ vincit paternũ. l. fina. C. de cura. fu. nec maternũ. l. videamus. ff. de in litem iu. Et hec oĩa patent ex etymologia vocabuli. Filius eñ dicꝭ a philos grece qꝺ est amoꝛ latine. vt no. l. §. fina. institu. qui dari tu. pos. quia igiꝭ i btã ꝟgine instictus nature erat oꝛdinatissimus: ipsam inclinabat ad tenerime diligendum filium suum vnigenitum. qui totus erat suus quoad humanitatez quia quod alij filij habuerunt ab vtrisqꝫ parẽtibus. hoc filius suus totum receperat ab ipsa. Amabat ergo eum tanq̃ aliquid sui quantum ad carnem. Et tanq̃ aliquid eterni patris quãtum ad diuinitatem. ⁊ tanq̃ desiderabilem quantum ad vtrũqꝫ. Unde immẽsitas amoꝛis eius non sinebat illã qescere in triduo quãdo puer Jesus remansit in hierusalez Luce. ij. qꝺ ostendit diligentia inqsitionis. De qua Can. iij. habeꝭ vbi ipsa ait. Surgam ⁊ circũibo ciuitatez ꝑ vicos ⁊ plateas. querã quẽ diligit aĩa mea. Ubi Ber. ait. Auroꝛa rutilãs conquesta ẽ se diem perdidisse lucentem. Stella matutina admirata est triduanã solis absentiã. Si ergo desiderauit filij sui presentiam adhuc existentꝭ in terris: sic qꝫ quiescere non poterat. quantuz desiderauit presentiam eius regnantis in celis. D

Tertio ipsam mouebat ad hoc appetendũ clara ꝯtẽplatio filialis pulchꝛitudinis. Quãuis eñ nõ sit hesitandũ qn btã ꝟgo i hac vita pluries ⁊ manifeste ñ ꝑ enigmata vl figuras diuine maiestatꝭ visionẽ habuerit. qꝺ asseriꝭ de Moyse ⁊ Paulo. de qb⁹ ẽt illꝺ asserit Aug. ad Orosiũ. Tñ ꝑ aggrauationem coꝛꝑis lumen in quo fit talis visio nõ ẽ in aĩa ꝑmanẽs habitualiter: sed trãsiẽs. Et ideo btã virgo affectabat in celis ascẽdere cũ filio suo. vt sine discõtinuatione eternaliter cõtẽplareꝭ eius diuinitatẽ. Uñ Ca. j. illi lquit Judica mihi quem diligit aĩa mea. vbi pascas. vbi cubes in meridie. Ubi dicit Ber. Hic pascis. sz nõ i saturitate. Perfui igiꝭ exoptabat fructu suauissimo vteri sui. de quo Ps. cxxvj. iquit propheta. Cũ dederit dilectis suis somnũ. ecce hꝛditas dñi. filij merces. fructus vẽtris. Jn xp̃o eñ ẽ ꝟa diuinitas quã videre est merces ⁊ gloꝛia btõꝝ. iuxta illud quod inqt de⁹ abrae. Gen. xv. Ego sum merces tua magna nimis. Item est vera humanitas. que fuit fructus beate virginis. ⁊ hanc etiã videre gl̃iosam est felicitas sanctoꝝ. iuxta illud Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te verum deum. ⁊ quem misisti iesuz xp̃m. Cupiebat ergo virgo pijssima semper ex sine interruptione filium suum dulcissimum videre. in quem desiderant angeli prospicere. j. Pe. j. E

Quarto ad hoc ip̃am inclinabat longa et tediosa sibi ꝓrogatio sue peregrinationis. Uidebaꝭ eñ ei qꝫ tã diu vixisset in hac lachꝛymarũ valle. Unde dicebat cũ ꝓpheta Ps. cxix. Multum incola fuit aĩa mea. Erat ẽt illi tediosa peregrinatio huius vite. qꝛ habitabat inter malos ⁊ perfidos iudeos. Unde dicebat cum eodem ꝓpheta vbi. s. Heu mihi qꝛ incolatus meus ꝓlongatus est habitauꝭ cum habitantibus cedar. Cedar eñ interpretaꝭ tenebꝛa. ⁊ significat iudeos, tenebꝛosos inter quos ip̃a habitabat. Dicebat ergo ipsa bñdicta virgo illud ad Phi. j. Cupio dissolui ⁊ eẽ cum xp̃o. F

Quinto ad hoc ip̃az iclinabat affectuosa expectatio curie triũphãtis nouerat ei ꝟgo gl̃iosa qꝫ tota celestꝭ curia eã tãq̃

reginā suā cū maxio desiderio expectabat. Et
iō dicebat filio suo illud qḋ hr̄ in ps. cxlj. Educ
d custodia, animā meā ad cōfitēdū nomini tuo
me expectāt iusti donec retribuas mihi. Et iō
me debes tecum assumere in celum. qḋ non so-
lum mihi erit iocundum sed etiam toti curie
tue celesti gratissimum.

¶ Pars scḋa huius sermonis que dicit
Allegationis. G

Karissima ꝟgo q̄ optime scit al
legare ꝑ alijs: ēt bn̄ sciebat alle
gare ꝑ seipsa. Inter alias autē
rōnes quas adducebat vt filiū
inclinaret ad eā assumendā ꝛ ꝑ
ducendā secū in gloria celesti q̄
druplici vsa est fundamento. Quas rōnes tan
git Alexāder de ales li. ij. de laudib⁹ btē virgi
nis. c. xiiij. Nā lȝ de ipsis allegationib⁹ in di-
uinis scripturis nulla fiat mētio. tn̄ nihil ob-
stat ꝯtēplatiōis grā aliq̄ meditari. Dixit ergo
primo sic. Te dulcis fili dū esses paruul⁹ blan
da manu sepius leniter traxi. nūc itaq; i recom
pensatiōe felici me manu misericordie tue tra
he ad te in gloria paradisi. Ad quod facit illud
Hiero. in lib. de honorandis parentibus. Me
mento parentū ꝙ talis es. quoꝝ manibus in-
crementa sumpsisti Secūdo sic ait. Tu qui de
meis visceribus lac traxisti virgineum. trahe
me post te ad tuum celeste conuiuiū. iuxta illō
qḋ in eodem lib. de hono. paren. dicitur scȝ Ex
solue fili quod debes ꝛ officia debita qualicūq;
exhibe famulatu. quia parentibus nemo pōt
reddere quod debetur. Sit tibi grata vita il-
lorum quibus charior est vita tua. ꝙ propria
Redde amoris vicem colende pietatis. Ter-
tio sic inquit Tibi o fili patienti compassa sū.
ex quo ergo tua passio mihi ꝛ tibi fuit commu
nis. quare non communis est gloria. Secūduȝ
naturam enim est euȝ commoda sequi qui in
commoda sequitur. l. sm naturam. ff. de regu.
iur. ꝛ qui in vno aggrauabat in alio debet sub
leuari. l. cum qui. ff. de iureiu. Quarto sic dixit
Optima pars carnis mee iaȝ celos tenet quia
partus est pars viscerum matris. l. j. ff. de vē.
inspi. ꝛ ca. si ad matris. de cōse. di. iiij. Ut quid
ergo pars reliqua mole terrene habitationis
est depressa. Accessorium enim debet sequi na
turam sui principalis. c. accessorium. de regu.
iur. lib. vj. ꝛ l. cum principalis. ff. eodem titulo
Tu ergo qui dixisti electis tuis Osee. xj. Tra-
ham vos in vinculis charitatis. Tu q̄ es bra-
chium eterni patris: trahe me post te. Canti.
j. ca. de exilio scilicet ad patriam. de morte ad
vitā. de tenebris ad lucē perpetuā. ꝛ de mise-
ria ad eternam felicitatem.

¶ Pars tertia huius sermonis que dr̄
Causationis. H

Pro declaratione huius partis
querit̄ q̄ de causa xp̄s matrem
suā in tā pijs petitionibus nō
exaudierit. cum em̄ bonū filiū
deceat exaudire mr̄em suā iu-
xta illō. iij. Re ij. Pete mr̄ mea
neq; em̄ ias ē vt auertam faciā meā a te. Mira
bile quibusdā vr̄ ꝙ xp̄s tā venerabilē matrem
suā. quā taȝ tenero amore diligebat exaudire
noluerit vt eam secum ad gl̄iam adduceret. si
cut ipsa tam anxio affectu appetebat. sed po-
tius eā in hac lachrymarū ꝛ calamitatuȝ atq;
tenebrarū caligine remanere voluerit. Sȝ his
hesitationib⁹ satisfacere volens. dico ꝙ licet
deus in suis operibus nr̄a adinuētione nō in-
digeat cū certuȝ sit ꝙ omnia facit debito ordi-
ne certaq; rōne: quia iustus dn̄s in oibus vijs
suis ꝛ sanctus in oibus opꝫibus suis. vt inquit
ps. cxliiij. Tn̄ pro deuotione augēda fidelium
ꝛ oi sinistra opiniōe tollēda a cordibus xp̄iano
rū. inter alias possumus assignare q̄tuor cau-
sas quibus ipse dn̄s noster rōnabiliter mr̄em
suā dilectissimaȝ secum assumere noluit. Prīa
aūt dr̄ consolationis respectu remanētiuȝ. Se
cunda instructionis respectu scribentiū. Ter-
tia cōfortationis respectu patientiuȝ. Quarta
ꝟo honorationis respectu obuiantiū. I

Primo igit̄ dico. ꝙ xp̄s dimisit mr̄em suaȝ
in terris post suā ascēsionē rōne ꝯsolatio
nis respectu remanentiū. s. apostoloꝝ ꝛ alioꝝ
fidelium. Uñ sup illud Joh. xix. Stabat iuxta
crucem Iesu ꝛc. dicit Augu. Migratur⁹ ex hoc
mūdo dn̄s ita ordinauit. vt vtraq; ecclesie por
tio. triumphās videlȝ ꝛ militās visibili ꝛ inui
sibili solatio frueret̄ ꝑ ip̄m. Ascendens enīȝ in
celum sanctis aiab⁹ ꝛ āgelis suā diuinitatem
ꝛ humanitatē ꝑpetuo cōtēplādaȝ exhibuit. vt
siue ingrederent̄. siue egrederent̄ pascua inue
nirent. Ecclesie ꝟo adhuc in terra militanti so
latiū quideȝ visibile promisit quod in die pen
tecostes impleuit qn̄ ipsum cōsolatorē cordib⁹
fideliū immisit. Solatium ꝟo visibile quod de
corporali eius p̄sentia habebat fidelibus suis
subtrahere iam voluit. Et ideirco matrē eccle
sie consolatricem vice sui dereliquit. vt dum
beati angeli in celis aspicerēt illum hominem
fideles in terris intuerent̄ eum gaudio eiusdē
hominis veram mr̄em. hec ille. Et reuera val
de gaudiosum erat ꝛ consolatorium videre in
terris feminam hn̄tem filiū regnantē in celis
Existimo em̄ ꝙ sicut mō fit ad limina aplorum
sic fiebat tūc ad ip̄aȝ ꝑegrinatio fideliū. reginā
celi ꝛ terre videre cupientium. vt scribit btūs
Ignatius ad btm̄ Johānē euāgelistā. Et legi
tur de btō Dionysio ꝙ valde desiderabat vide
re ꝟginē gl̄iosaȝ. Cū aūt ip̄am vidit cōsiderās
magnitudinē grārū ei⁹. ꝛ excellētiā ꝟtutū ac
honestatē moꝝ singularēq; vite sue sanctitatē
ꝛ mirabilem

⁊ mirabilem ipsius pulchritudinē. dixit em̄. Si de tui filij diuinitate nō fuisset mihi a Paulo aplo p̄dicatū. facilr te crederē eē deū. Nec mirū si fideles ad videndā btāz v̄ginē currebant cū legam⁹ multos diuersas mundi partes lustrasse. vt aliquos hoies viderēt ⁊ audirent: sicut recitat Hiero. in eplā ad paulinū. Que visitationesq; ipsi visitātibus maximā cōsolationē afferebant. ⁊ ipsi virgini in magnū honorē cedebāt. Si em̄ glīa est mrī vnius martyris vl' alterius scī quāto honore debebat venerari mr̄ sancti scōꝝ filij dei? Dimisit ergo xp̄s mr̄em suā in terris. ⁊ noluit eā adducere secū in celis qz apostolis nimis durū fuisset simul p̄uari p̄sentia solis ⁊ lune. K

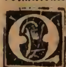
SEcūdo dimisit eā in terris post suā ascensionē rōne instructionis respectu scribentiū vt. s. fideles instrueret de erudimētis fidei. maxime de his de quibus nulli mortaliū nisi ipsi cōstare potuit. Quāuis aūt euāgeliste spūsancto dictāte euāgelia sua scripserint nihilominus credi pōt. ⁊ verisile ē q᷑ de talibus cū ipsa v̄gine cōferebant. Similr ⁊ alij fideles legentes euangelistarū scripta ab ipsa q̄rebāt si hec ita se habebāt. Et nō est dubitādū qn spūssctūs plura btē v̄gini reuelanda seruauerit. Quis em̄ melius scire potuit: de magis venientib⁹ cū stella de fuga in egyptū de angelica salutione ⁊ v̄bis inter ipam ⁊ archāgelum gabrielē factis de natiuitate xp̄i. ⁊ de circunsione eius. ⁊ de oblatione ipsius in tēplo. ⁊ de reliqs ad filiū suuz pertinētib⁹. q̄ ipa q̄ singula fuit experta. ⁊ cuncta xp̄i opa p̄ triginta ⁊ tres ānos oculis ,pprijs aspexit. Uñ dr̄ Lu. ij. Maria aūt ꝯseruabat oīa v̄ba hec ꝯferens in corde suo. Et ob hoc forte Lucas plura de xp̄i infantia scripsit tanq̄ familiarior virgini. nā cappellan⁹ ei⁹ asseritur fuisse. Reliq̄t ergo dn̄s mr̄em suaz magistram aplorum ⁊ oīm fideliū. Uñ Hiero. in sermone ad Eustochiuz loquēs de btō Johe euāgelista seruiente ipsi virgini. postea subdit. Nō q᷑ eximius ille sanctoꝝ chorus aploꝝ eā deseruerit inter q̄s post resurrectionē dn̄i intrās ⁊ exiens familiarius cōtulit de xp̄i incarnatiōe. tāto si quidē verius quāto ab initio p̄ spm̄sanctum plenius cuncta didicerat ⁊ p̄spexerat plenius vniuersa. lz ⁊ apostoli per eundem spm̄sanctū oīa cognouerint. ⁊ in oēm edocti fuerint veritatē. hec ille. L

TErtio eā dimisit rōne ꝯfortatiōis respectu patiētium. Sciebat em̄ xp̄s: fideles suos statim post ascensionē suā inter p̄secutiōes debere fluctuare. ⁊ q᷑ si mr̄ez suā secū duxisset. grex fideliū desperare potuisset. ⁊ dicere q᷑ chariores secū trāsferēs ceteros traderet obliuioni. Sz qn̄ christifideles videbāt. q᷑ ipaz sctissimam mr̄em suam hic reliquerat multis tribulationibus ⁊ p̄secutiōib⁹ affligēda suas passiones equanimiter tolerabāt ipsius virginis patiētissime exēplo. Qd̄ autē glīosa virgo multa aduersa post ascēsionē dn̄i p̄pessa sit p̄sertim a iudeis testat̄ beatus Ignati⁹: qui in epistola ad Johem euāgelistam ait. Maria salome qnā dilig̃is filia Anne. hierosolymis q̄n q̄ mentibus commorās: ⁊ quidā alij nobis referūt mariā matrē iesu oim gratiarū h̄re abundantiā: ⁊ dicūt eā in tribulationib⁹ ⁊ p̄secutionibus hilarē in penurijs ⁊ indigētijs nō querulam iniuriantibus gratā: ⁊ q᷑ molestata letatur miseris ⁊ afflictis coafflicta. Et infra. Mirū autē est q᷑ cum ab oībus magnificet̄ a phariseis tamē ⁊ scribis ei detrahitur. hec ille. Si ergo dn̄s Jesus suam dilectissimaz matrē que nunq̄ peccatuz commiserat in hoc mūdo pati voluit: quāto magis nos digne patimur q̄ quotidie peccamus? Et ideo inq̄t Cato in suis documentis. Quod merito pateris patiēter ferre memento. M

QUarto dimisit eā rōne honoratiōis respectu obuiantiū. Pro cui⁹ declaratiōe est cōsiderandum. q᷑ prudēs mercator tractās preciosas merces. prius tractat ⁊ cōsiderationē facit de loco cōgruenti ad illarū repositionē. ⁊ illū locū optime coaptat ⁊ ordinat similiter cognoscēs dei filius mr̄em suā virginem gloriosam esse inter omnes creaturas p̄ciosam. prius voluit illi locum p̄parare p̄ciosum ⁊ amenū i quo ipsa sublimaret̄: ⁊ postmodū de celo descēderet ad ipsaz assumendā. Et hāc rōnem tangit. Hiero. in sermone assūptionis dī. Ascēdit ⁊ p̄parauit huic sctissime ⁊ glīosissime virgini locuz imortalitatis: vt cum eo regnare posset in eternū. Et iterū ibidem ait. Precessit eā dominus ad celestia: vt pararet ei sicut ipse suis repromiserat discipulis in ethereis māsionib⁹ locū. Hoc aūt in figura significatū fuerat. ij. Reg vi. vbi legitur dauid regez fecisse tabernaculum iuxta domū suam pro reponenda arca federis: ⁊ q᷑ postea descēdit ipse cū electis filijs israel: ⁊ tulit arcam de domo. Aminadab que erat in gabaa: ⁊ posuit eaz super planstrū nouū. quā cū Oza tetigisset percussus est a dn̄o. deinde dauid cū ipsis filijs israel associauit arcā ipam cū cythara ⁊ cātoribus: ⁊ cū magnis festiuitatib⁹ reposuit illā in loco sibi p̄parato. Per arcā enim federis. vt. s. diximus intelligit̄ bn̄dicta v̄go. q̄ tali federe ordinata est vt ipsa esset plena grā: ⁊ per eā nos grā repleremur: ⁊ istud fuit fedus vt propter nos saluatorē cōciperet: et p̄ ipsum ,ppiciationē nobis ,pcuraret. Uñ Aug. in quodā sermone inq̄t. Ad te grā plena loquar: ex grā debes o piissima esse gratiosa. cui nimirū pctōꝝ restauratio tante sublimitatis extitit cā. Mira loquar o domina. Sz si est mutiū audeo multū gaudeo. Nos em̄ tibi teq; nobis mira nec

cessitudo confederat.cũ vere ꝓ nobis habeas
illud esse qđ habes.Si eñ nulla ꝑcessisset trãs
gressio nõ foret secuta redẽptio nostra. ⁊ si ne-
cesse non fuisset nos rediml. nõ fuisset necesse
parere redẽptorẽ.s. xp̃m.q̃ tabernaculũ.i.locuz
sublimẽ i celis beate virgini sup oẽs angelos
ſm celsitudinẽ sue maiestatis preparauit. Dein
de in die assumptionis eiusdem venit cum ele
ctis filijs israel.i.cũ ordinibus sanctoꝝ.⁊ rece-
pit arcam de domo aminadab. qui interpreta
tur ppls.gabaa ꝟo vallis.i.eduxit eã de pplo
mortaliũ.⁊ de valle lachrymarum. sed in plau
stro posita.i.in sacro corꝑe ꝑcussus est oza.i. iu
deus qui illud tangere tẽtauit.s.murmurãdo.
Uel põt per Ozam significari ꝓnceps sacerdo-
tum.q̃ cũ portaretẽ corpus beate ꝟginis ad se-
pulturã.presumpsit apponere manus ad fere
trũ in quo erat corpus beatissime ꝟginis. vt il
lud ad terram deijceret sed statim vigore bra-
chioruz destitutus est.⁊ doloribus maximis af
flictus . Qui ad exhortationem apostolorum
penitentiaz agens.tacto sacratissimo corpore
immaculate ꝟginis cõualuit.vt legitur in quo
dam historiã de assumptione ipsius. Hanc au
tem arcam associauit.Dauid cum cantoribus
qꝛ ita xp̃s cum angelis ⁊ sanctis dulciter canẽ-
tibus ac psallentibus eam in celum comitat⁹
est.Et nota ꝙ plaustrum dicitur fuisse nouum
super quo posita fuit arca: quia corpore bene-
dicte virginis resuscitato ⁊ incorruptibilitate
dotato reddita est anima. ⁊ sic ad dexteram fi-
lij sui est in gloria sublimata. Unde Augu . in
sermone assumptionis eiusdẽ ait. Ad hãc glo
riam tu gloriosa perfecte ꝑuectates. vt super
no rege nihil habeas superius in supernis.
Que angelicaz trãscẽnsa dignitatẽ vsq; ad sum
mi regis thronũ es sublimata . Ubi enim po-
suit idez rex filius tuus quod ex te suscepit. ibi
te posuit reginam de qua illud sumpsit. Nec
eñ fas est alicubi te esse:q̃ vbi est id quod a te
genitũ est.Hinc nos per te hereditamus mise
ricordia miseri.ingrati gratiam. veniam pec-
catores.sublimia infimi celestia terreni. deuz
hoies mortales vitam . ⁊ patriam peregrini.
hec ille.Ista igiť fuit ꝑcipua causa quare x̃pus
nõ assumpsit matrem suam secum vt videlicet
postea cũ maiori honore susciperetur in celuz
⁊ ipse cũ tota celesti curia illi veniret obuiam.
Et hanc causam assignat Ansel.in libro de ex-
cellentia beate ꝟginis.c.vij. dñm nostrũ allo-
quens ⁊ dicẽs.O bone iesu.quomõ pati potui
sti vt te ad regnũ glorie remeante illam beatã
matrem tuaz in miserijs mũdi relinqueres.et
non statim tecum regnaturã assumeres? For-
tassis domine hoc agere voluisti ne tue curie
veniret in dubium cui potius occurreret tibi
scilicet dño suo ꝓmo in assumpta carne celum
petenti.An ipsi matri similiter in ip̃m regnuz
materno iure tecũ ascendenti. Prudentiori er-
go ⁊ digniori consilio ꝑcedere illã volebas: q̃-
tenus ei locum imortalitatis in regno tuo pre
parares ⁊ sic comitatus tota curia tua festiu⁹
illi occurreres eamq; sicut decebat matrẽ tuã
per te ipsum exaltares.hec ille.De his autem
causis remãsionis sue in hoc mũdo post ascen
sionẽ filij certificata ab ip̃o filio suo. bñdicta ꝟ
go contẽtissima remãsit.Non eñ petebat vt as
sumeretẽ cũ filio nisi sub cõditione.s.si deo pla-
ceret.⁊ nõ aliter.⁊ hoc non fuit velle aliq̃d ꝯtra
diuinã volũtatẽ sed potius suum velle diuine
voluntati subiacere.Btissima etẽim ꝟgo q̃ nũq̃
peccauit:nunq̃ aliq̃d ꝯ diuinã volũtatẽ voluit.
Et in hac sua petitione cõditionata fecit sicut
postea egit filius eius qui Matthei.xxvj.inq̃t
Pater si possibile est trãseat a me calix iste.Ue
rũtamen nõ sicut ego volo.sed sicut tu.Fiat vo
luntas tua.

Pars quarta huius sermonis que dicitur
dormitionis. N

Uerũt quidã nunq̃d gl̃iosa virgo
sit mortua an vero sine morte fue
rit in celuz assumpta sicut factuz
fuisset de nr̃is ꝓmis parentib⁹ si
nõ peccassent.naz Aug.sup Gen.
tractat mř i.q.di.xx.di. ꝙ si non
fuissent trãsgressi diuinũ ꝑceptũ sine morte sta
tuto tẽpore fuissent ad meliorẽ statũ . hoc ẽ ad
beatitudinẽ trãsferri. Ad quam dubitationem
respõdet:ꝙ lz beatissima virgo nũq̃ habuerit
aliqđ pctm̃ actuale.nec etiã originale vt incon
uincibiliter ꝓbatuz est in pria parte ꝓncipali
hui⁹operis.tñ rõnabile fuit ip̃am mori vt in
eadẽ parte declaraui rñdendo ad argumẽtũ q̃
dici posset debuisse cessare mortẽ in beata vir-
gine cessãte i ea pctõ.quã rñsionẽ vide ibi i. q̃.
sermone.par.q̃.Et hãc verissimã opinionẽ te-
nẽt catholici docto. Unde Aug.in sermone de
assumptiõe virginis inq̃t.Memores ꝯditiõis
humane mortẽ illã tẽporalẽ subisse matrez dei
dicere nõ metuim⁹.Idẽ quoq; dicit Damasce.
in duob⁹sermonib⁹assumptionis eiusdem. Et
Hiero.in ser.ad Eusto.vbi ait. Cum profecto
nihil cõstet nisi ꝙ hodierna die gl̃iosa migra-
uit a corpore.Fuit aũt hoc decens quadrupli
ci ratione. O

PRimo ꝓpter filij sui cõfirmationẽ.Cũ eñ
xp̃s naturã nostrã assumpserit vt eadem
natura qua peccauerat sanctificaretẽ.decuit vt
hoc manifeste ostenderet ad cõfutandas mul
tas hereses quas futuras ꝑnouerat. Fuerunt
eñ heretici nõnulli q̃ non solũ naturã nostrã.
hoc est de genere adã eũ assumpsisse negaue-
rũt:sed oĩno eũ corpus fantasticũ habuisse as-
seruerũt.Inter quos fuerũt manichei.valẽti-
nus aũt heretic⁹ dixit xp̃m celeste corp⁹ assum
psisse.Ut ergo ostẽderetur ꝙ xp̃s vere de illa

genere erat qd mortẽ meruerat: decuit vt eius genitrix mortẽ sustineret. Si eñ sine morte ad gloriã fuisset traslata. facilr creditũ fuisset vel q nõ fuisset de humano genere: vel nõ de illa stirpe primoꝝ parẽtũ. Et sic si beata virgo nõ fuisset credita esse de stirpe humana ab adam descẽdente. similiter creditũ fuisset de xpo eiꝰ filio. Et ꝯsequẽter visum fuisset q xpus ꝑ ipso humano gñe cõgruẽtẽ satisfactionẽ nõ fecisset ⁊ q idoneus redẽptor non fuisset. Mors autẽ ipsius bñdicte virginis ostendit illã fuisse. veraciter de humano genere: ⁊ de illa propagine de qua dicit. Hebr. ix. c. Statutũ est hominibꝰ semel mori. P

Secũdo ꝯueniẽs fuit ipam mori ꝓpter filij sui cõformationẽ. Neq eñ decuit eã melioris eẽ ꝯditionis q filiũ q vere deꝰ ⁊ homo est. Incõueniẽs nãq esset q mẽbrũ pcederet caput: cũ oia mẽbra sequãtur naturã sui capitis. l. cũ in diuersis. ff. de reli. ⁊ sumpti. fu. Cũ igit filiꝰ beate virginis sit caput totius ecclie: vt ait apls ad Col. j. Cuiꝰ vtiq ⁊ ꝟgo ẽ mẽbrũ. Et ipse mortez sustinuerit: imo vt inqt Aug. in. ij. libro de baptismo puuloꝝ: si nullus eũ interfecisset senio defecisset. ꝑfecto decuit vt btã quoq virgo moreret que filio suo esset conformis. Q

Tertio hoc ꝯueniẽs fuit ꝓpter sui meriti augmẽtationẽ. Decuit eñ gr̃a plena non solũ mereri bonis operibꝰ: sꝫ etiã passionibus ⁊ tribulatiõibus equanimiter tolerari. Patiẽtia eñ opus perfectuz habet Jac. j. Et ꝓpterea deus sepe immittit aduersa ad augmẽtũ ꝟtutis ⁊ meriti. vij. q. j. c. Aduersitas c. xj. q. iij. c. in cunctis. Et qm vltimũ terribiliũ est mors. vt dicitur in. iij. Ethi. et in. l. vltimũ. ff. de penis. Ideo volũtaria ⁊ patiens eius sustinẽtia summũ patiẽtie genus demõstrat. vnde meritũ auget: ⁊ tãtomagis i beata virgine meritũ augmentauit quanto ꝑ vllo suo crimine mors illi debita non fuit. R

Quarto hoc congruũ fuit propter nostraz ꝯfortationẽ. Naturaliter eñ oẽs mortez timemus. sciẽtes verã esse sniam Quintiliani in libr. declamationũ. declamatione. v. dicentis. O q graue est mori. s. quo ad sensualitatẽ carnis: huis autẽ hic timor sublatꝰ sit quãdo xps dei filiꝰ mortẽ sustinuit: tñ posset homo cogitare ⁊ dicere. Bñ sustinuit q nõ solũ hõ: sed etiã deus fuit. Uirgo aũt btã in qua fuit pura humanitas mortẽ libẽter sustinẽdo nos oẽs hortata est seruare illũ Juue. documẽtũ. li. iiij. saty. j. dicẽtis. Forte posce animũ mortis terrore carẽtẽ. Nã vt inqt Luca. li. viij. Mors vltima pena est nõ metuẽda viris. Un̄ Tulliꝰ i Tuscu. q. lib. j. in fi. dicit Teneamꝰ ⁊ nihil cẽseamꝰ esse malũ qd sit a natura datũ oibꝰ. Mors eñ nõ est mala: nec in sorte maloꝝ cõputãda. v. q. j. c. illa. in fi. Et ideo pdictꝰ Tulliꝰ in eiusdem opis lib. ij. ait Qui id quod vitariꝰ nõ põt metuit: is viuere aio qeto nullo mõ põt. Qui vero mortẽ nõ timet: magnũ is psidiũ sibi ad beatã vitã cõparat. Et Quintil. i lib. palleg. declamatiũ. inqt. Faciamꝰ potiꝰ de fine remediũ: ⁊ de necessitate solatiũ. Et Sen. ad Luciliũ li. v. eplarũ epla. j. dicit. Uita cũ expectatiõe mortis data est. Ad hãc itur quã timere dementis est: q certa expectant. dubia dimittunt. Moriẽs itaq alacri aio bñdicta ꝟgo nobis ⁊ oibus hominibꝰ dicebat illũ qd inqt Quitil. vbi s. di. Exeamus spõte ꝯsilio pleni. i. securitati gratias agẽtes. Solꝰ vixit quoad voluit q mori q viuere maluit. Infirme aũt protsus terreneq mẽtis ẽ vt numeremꝰ ãnos. Ut eñ ait Plin. lib. vij. naturalis histo. c. liiij. Natura nihil hoibꝰ breuitate vite pstitit meliꝰ. Nã vt dicit Sen. i li. trage. Mors sola portꝰ erũnis dabit. Et Isid. li. j. soliloqoꝝ. c. j. inqt. Mors calamitati terminũ pbet. oẽm eñ calamitatẽ adimit. Un̄ Boe. li. j. de cõsol. canit. Mors hoim felix. ⁊c. Frãciscꝰ petrarche i suis triũphis ait.

La morte he fine duna pione scura.
A la noni gentili. A laltri he nota.
Chã posto nel fango ogni lor cura. ⁊c. Ber. in qdã ser. inqt. Mors ẽ finis miserie. victoria pugne ianua vite adeptio corone. btitudinis plenus igressus initiũ refrigerij. paradisi scala q ascendit in locũ tabernaculi admirabilis vsq admõtẽ dñi: ⁊ iõ dicebat Salomõ Prouer. xiiij. Sperat iustꝰ i morte sua. Iustꝰ eñ si morte pocupatꝰ fuerit i refrigerio erit. Sap. iiij. Preciosa i ꝯspectu dñi mors sctõꝝ eiꝰ. ps. cv. Un̄ dicit. Eccl. vij. Dies mortis die natiuitatis. Hec ergo exhortationibꝰ btẽ ꝟginis ⁊ eiꝰ exẽplo nõ debemus mortẽ ptimescere: sed cũ gaudio ⁊ exultatiõe expectare: q vt inqt Cato ẽ finis oiũ malorũ. Et ob hãc cãm deꝰ pmisit suã dilectã matrẽ mori. Possumꝰ qꝫ aliã assignare rõnẽ quã ponit. s. Tho. i. iij. par. sum. q. xxvij. art. iij. in solu. pmi argu. di. Beata virgo non fuit liberata a morte ⁊ alijs penalitatibꝰ vt ꝑ illas penalitates toti ecclesie thesaurizaret.

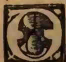
¶ Pars quinta huius sermonis que ẽ consolationis. S

Si qrat q btã ꝟgo i morte sua hũerit solatia: Rñdet q lꝫ sacra pagina d hoc nõ faciat mẽtiõez tñ ex alijs scripturis possumus ꝯphẽdere dormitionem btissime mr̃is dei mltis ꝯsolatiõibꝰ fuisse repletã. Pro cuiꝰ declaratiõe est sciẽdũ q Hier. in sermone assũptionis vocat illũ libellũ apocriphũ. i. dubiũ: q intitulat de trãsitu. virginis qui quidem liber etiã appellatur apocriphus in cap. sancta.

ab eo baptizati sūt:⁊ facti sunt adiutores ꝑdi-
catiōis eius. Quorū corpora post felicē mortē
primo per Helenā Cōstātini matrē repta Cō-
stātinopolim trāslata sunt. Deinde per sanctū
Eustorgium mediolanensem episcopum Me
diolanū sunt ꝑducta. Et vltimo per Fredericū
imperatorem Coloniam theutonie sunt dela
ta. Ut dicitur: semper cum facie respiciūt ver
sus Mediolanum: et si aliquando reuoluan-
tur: iterum se vertunt versus ipsam ciuitatē:
in qua multis annis steterunt. Eorum vero
anime cum domino nostro iesu christo: et ipsa
beata virgine matre eius in celesti regno triū
phant.

¶ Pars quarta huius sermonis que dicitur
presentationis. R

De quarto gaudio bñdicte ꝟginis
satis dixi. i. viij. pte ꝑncipali hui⁹
operis: ⁊ ideo hic breuiter ptrans-
eo. Si enī Symeō tantū gauisus
est in pñtatione paruuli Jesu in
tēplo: vt viso et amplexato eo cā
tauerit. Nūc dimittis seruū tuū dñe ⁊c. quātū
debebat iubilare mater ei⁹ videns sctm̄ Sy-
meonē spūsancto feruētem obuiare filio suo: ⁊
coram eo genua flectere: eūq; vt dñm et deum
suum adorare adhuc in maternis brachijs exi
stentē: atq; cum humilitate ⁊ deuotione maxi
ma extendentē brachia sua: ⁊ dicentem eidem
pijssime ꝟgini. O bona dña. o genitrix dei mei
o regina celi. obsecro placeat vobis dare mihi
osculandū ⁊ amplexandū: ac in vlnis meis fo-
uendū dulcissimum filiū vestrū saluatorē meū
quem tanto tēpore expectaui: ⁊ videre deside-
raui: ⁊ de cui⁹ visiōe respōsuz a spūsctō accepi.
Ego enī ad hoc officiū a deo elect⁹ suz: ⁊ ad hoc
missus suz ⁊ huic ministerio reseruat⁹. Cui cū
benigna virgo filiū suū liberaliter obtulisset:
ex cuius benedicti pueri facie radij lucidissimi
exibāt: ille lachrymis ex dulcedine decurrenti
bus eum reuerenter ⁊ suauiter amplexatus et
osculatus exclamauit. O felix mater que te be
nedictum saluatorē meū generauit. beatus vē
ter qui te portauit: ⁊ vbera q̄ suxisti. Existimo
aūt ꝙ ipse Symeō ebrius spiritu exclamaret.
Currite currite omnes gētes: ⁊ videte puerum
qui fecit celos. Currite virgines: et letamini
cum Maria. currite viri: ⁊ accingimini virtute
cū sctō Joseph currite vidue ⁊ predicate ac bñ
dicite hunc sanctissimū paruulū cū Anna Cur
rite angeli ⁊ obstupescite eū in templo offerri
cui omnia offeruntur sacrificia. Currite iusti
accipite leticiā. Currite peccatores et accipite
veniā. Currite senes ⁊ cātate mecum. Nūc di-
mittis seruuū tuum domine ſm verbū tuuz in
pace. Quia viderūt oculi mei salutare tuū ⁊c.
In quo cātico laudauit filiū virginis de trib⁹
primo ꝙ esset saluator mundi. secundo ꝙ esset
lumē totius orbis: tertio ꝙ esset gloria plebis
Israel: q: magna est gloria iudeoꝝ. ꝙ fili⁹ dei
natus sit de eorū stirpe. Non solū autē gauisa
est beata virgo de sancto Symeone cōmendā
te filiū suum: sed etiā de beata Anna pphetis-
sa: que mirabilia de xp̄o omnib⁹ ꝑdicabat. De
his autem oībus tractat Johēs gerson vbi. s.
dicens. Respōsum symeō; accepit de sup̄ olim.
Non te mors rapiet nisi xp̄m videris añ christ
stus vbi venit quid gratia suggerit audit. Gra
tia celestis radiās bonitatis imago. Ecce suū
venit ad templuz domin⁹ dominator. Juste se
nex timorate dei quē spiritus implet Interno
afflatu. fac occurras venienti. vlnis accipito pue
rū bñdicto dicēs. Dimittis domine me nunc
in pace. ſm Uerbū sancte tuuz qui sum seruus
tuus alme. Namq; tuaz proprijs oculis nunc
cerno salutē. Siue salutare quod cunctorū po
puloꝝ. Ante paras faciē. lux gentibus alta re
uelās. Israel ipse tue salus est et gl'ia plebis.
Membra senex ergo. Quis languore grauata.
Corde vigente mouet. templū petit. ornat. ouā
ter. Nūc ea. nūc illa loca tēpli suadet alacris.
Sic faciāt alij q: mox veniet dominator. Pro-
spicit ex aditis templiq; per atria q[illegible]do Pro
missus veniat. vidit procedere tandē Bethleē
ex vrbe te virgo. Joseph puerūq; Agmine cuz
sancto vicinorū atq; parentum. Spiritus ex tē
plo sanctus sibi prodidit. hic est. Exilit ⁊ iubi-
lat: nō se capit: atq; iuuentus. Est aquile visa.
mens in dño renouatur. Forte sacerdotū san-
cta de sorte beati Tunc aderāt cū te puero ve-
nerande Johannes. Ut zacharias: ⁊ olim steri
lis sua cōiunx. Uenerat anna senex octogena-
ria vates. Deq; iesu cūctis multo sermone lo-
quuntur ⁊c.

¶ Pars quinta hui⁹ sermonis de quinto gau-
dio beate virginis quod dicitur resurrectiōis
⁊ ascensionis. L

In ista pte ptinet gaudium du
plex qd ipsa ꝟgo bñdicta hūit
de filio suo. Primū est de ei⁹ re
surrectiōe qñ. s. vidit dilectū fi-
liū suū quē i sepulcro ipsa repo
suerat totū liuidū: plagatū: cū
tanta gl'ia ⁊ triūpho resuscitatū. O cū quanta
dulcedine cordis ⁊ suauitate splēdidissimū cor
pus filij sui deosculabat. incipiēdo a capite dis-
currebatq; p singl'a mēbra di. o fili mi q̄pulcri
sunt capilli tui q̄s a iudeis dilaniatos conspe-
xit. Quā pulchra est facies tua. quam totam li
uidam ⁊ sanguine infectā vidi: ⁊ sic de singl'is
mēbris dicebat. Decātabatq; cū ppha dicens
ps. xxix. Cōuertisti planctū meū in gaudiū mi
hi. Sciēdū est aūt ꝙ saluator nr̄ primo appruit
sue matri post resurrectionē ꝙ alicui alteri: vñ
Ambro. in lib. de virginibus ait. Resurrectio
nem domini Maria virgo primo vidit ⁊ cre-

didit. Huic aut opinioni nō cōtrariatur illud qđ dicitur Mar. vl. c. q surgens Jesus apparuit primo Marie magdalene. Quia illud dictum intelligitur sicut illud Mat. xj. Inter natos mulierum non surrexit maior Johāne baptista. Ex quib⁹ tñ vbis nō sequitur quin xp̄s t beata virgo sint maiores ipso Johanne baptista. licet sint nati ex mulieribus. Sed p illa verba voluit saluator intimare. q inter illos qui ceciderāt per pctm̄ originale nemo surrexerat maior Johāne baptista si eius verba intelligātur quoad habendā gloriā celestē. Ex quibus concluditur q xp̄s et beata virgo qui non ceciderūt in peccato originali. t p ɔsequēs non surrexerūt ab eo sunt ipo iohāne maiores Et ideo ipse dñs in predictis vbis studiose et notanter dixit. nō surrexit. nō aūt ait. nō est vel erit maior. Et similiter intelliguntur predicta verba Mar. s. q xp̄s resurgēs primo apparuit Marie magdalene. q̄ alicui alteri ex his q aliqn peccauerāt. Et ideo notāter post illa verba statim subinferē. a qua eiecerat septem demonia. Et hanc opinionē tenet sancta mater ecclesia. Et in signū q xp̄s primo apparuit virgini gloriose in die resurrectionis dñi. stationē celebrat apud sanctam Mariā maiorem in vrbe Roma. In qua ecclesia cuz in predicta die missam decantaret sanctus Gregorius t dixisset. Pax dñi sit semper vobiscum. angelus dei alta voce rñdit. Et cū spū tuo. Et ob hoc cum in die pacche papa ibi celebrat. in testimoniū huius miraculi. qñ dicit. Pax dñi tc. nihil sibi respondetur. Si aūt queratur quare de hac apparitione facta matri nullā faciūt euāgeliste mentionē? Respondent doctores q apparitiones xp̄i exhibite matri: t familiaria inter eos colloquia atq amoris sublimis signa: intactum fuerunt intellectum humanum excedentia q nec potuerunt bñ sciri nec ab inferioribus dici. nisi cum tanta diminutione q illa dicere esset. nobis eoꝝ excessuz quodāmodo denigrare. Itez ipsi sancto t euāgelistis ppositum erat illas apparitiones describere que carnalibus hominibus possent de surrectione xp̄i fidedignum testimoniū predere. Et ideo noluerunt ponere apparitiones factas matri. cuius testimonio p filio nō creditur. l. videamus. ff. de in litem iu. Si enim verba extranearum personarum deliramenta visa sunt iudeis multo magis matrē p filiū honore delirare. Pōt aūt hec apparitio sic pbari. Prius debuit xp̄s consolari illos quos plus dilexit. et a quibus plus dilectus fuit t a quibus plura bñficia recepit. t quos magis tribulatos t afflictos reliquerat de passione sua t morte q̄ alios. Amor eñ debet esse reciprocus. ix. Ethi. Et beneficiatus esse debet gratus suo bñfactori. l. sed t si lege §. consuluit. ff. de peti. here. t c. cum in officijs de testa. t c. de forma. xxij. q. v. Cum igitur ipse dominus Jesus nullū habuerit in hoc mundo chariorē amicū. nec a quo plura bñficia receperit q̄ matrē suā. cui ex pcepto legis debebat particularem reuerentiā t honorē Exo. xx. Deut. v. Mat. xv. Et quā eiusdem precepti obligatione tenebat cōsolari p suo posse fm̄ sntaz Alex. de ales in. iij. parte summe in tractatu de preceptis decalogi. super. iiij. precepto. Ergo indubitanter tenendū est q primo eā consolat⁹ est. Nullus enī erat in hoc mundo qui tantuz doluerit de morte ipsius dñi Jesu quantū cordialissima mr̄ sua. Cū igr̄ ille q in vno grauat. i alio debeat subleuari. l. eū q. ff. de iureiu. Cūq ei⁹ sit cōmoda seq q icōmoda sequit. l. fm̄ naturam. ff. de reg. iur. t §. cuz aūt. insti. de emp. t ven. t l. id q̄d. ff. de peri. t cōmo. rei ven. t ca. charitatez. xij. q. ij. t ca. qui sentit de reg. iu. li. vj. Ideo non est dubitandū q beata virgo que prima fuit in dolore filij sentiendo. fuit etiam prima in participāda eius consolatione. vt essent socij cōsolationū sicut socij fuerāt passionum et tribulationum. c. j. de sepul. t ij. Co. j. Apparuit ergo ipse dulcis iesus sue benedicte matri totus iocūdus t eā ineffabili gaudio repleuit. qđ ex quatuor causis pcedebat. Primo ex eo q filius suus immortalitatem induerat. iuxta illud ad Romañ. vj. Christus resurgens ex mortuis: iaz non moritur: mors illi vltra nō dominabitur. Unde Leo papa in quodam sermone inquit. Post passionē christi ruptis vinculis mortis. infirmitas in virtutē. mortalitas in eternitatē. t cōtumelia transiuit in gloriam Scđo causabatē ex eo q videbat filium suum eduxisse sanctos patres de limbo. sicut prenunciatum fuerat Zach. ix. vbi dr̄ christo. Tu quoq in sanguine testamenti tui eduxit vinctos de lacu in quo non erat aqua. Tertio causabatur ex eo. q filius eius nobis omnibus. t principaliter sibi de resurrectione spem dabat. iuxta illud. ij. ad Coꝝ. iiij. Qui suscitauit Jesum t nos cum Jesu suscitabit. Cum enī caput nostrum Xp̄s resurrexit. pro certo tenere debem⁹ q etiam nos resurgemus quia corpus sequitur naturam sui capitis. l. cum in diuersis. ff. de reli. t sum. fu. t accessorium sui principalis. l. cum principalis. ff. de reg. iur. t capi. accessorium eod. titu. lib. vj. Et ideo inquit apostolus. j. ad Coꝝ. xv. Si christus resurrexit. quomodo quidam in vobis dicunt. qm̄ resurrectio mortuorū nō erit? Quarto causabatur ex eo q videbat t cognoscebat. q filius eius angelicū numerum adimplebat. t eorum ruinam restaurabat. iuxta illud ps. cix. Judicabit in nationibus implebit ruinas. Et ideo secundū Grego. i homel. Pasche. Angelus qui annūciabat xp̄i incarnationem. duz in veste alba apparuit: de sua reparatione suum gaudium demonstra-

ni.Contēplemur ergo deuote hoc gaudium
virginis ⁊ dicamus ei.O Maria che fecisti qñ
el tuo fiol vidESti? Prima credo laborasti.e poi
ridendo li dicesti.O filiolo delicato Tuto del
lo esiocundo. Adesso hai cōsolato. El mio core
gemebūdo.O Maria fa me gustare quella cō
solatione che fecisti in abrazare Jesu da poi la
passione. Possumus autē deuoto corde medi-
tari ꝙ piissima virgo maria que per tres dies
afflicta steterat.⁊ in continuis suspirijs. adue
niente tertia die a passiōe ⁊ morte filij.affectuo
se expectabat resurrectionē eius . indubitāter
credens ꝙ tertia die resurgeret.⁊ ei statim ap-
pareret vñ plorādo ⁊ lachrymādo. corde ⁊ ore
sic dicebat.O pater eterne:ecce iam tempus in
stat vt filium tuum ⁊ meum a mortuis reuo-
ces.Suscita ergo illuz ⁊ ad me mitte tanto me
rore pro sua passione afflictam. Deinde ad fi-
lium dicebat.O fili mi dulcissime.O fili iocun
dissime:O fili amantissime.O fili desideratissi
me.O fili gratiosissime.O fili suauissime.quez
vidi plagis repletū.spinis coronatum crudeli
ꝙ morte extinctum.⁊ in sepulchro positum.qñ
videbo te ex mortuis triumphasse? Dixisti
mihi sepius o fili dilectissime . Die tertia re-
surgam.Ecce iam dies tertia imminet . Sur-
ge ergo domine in requiem tuam . vt prenun-
ciauit Dauid ps.cxxxi.⁊ veni vt videam te so-
lacium anime mee.⁊ verificetur illud quod in-
quit propheta ps.xxix.Ad vesperam demora-
bitur fletu:ad matutinum leticia . Que verba
cū diceret virgo benedicta tota lachrymis ma
defacta.Ecce ꝙ in ipsam intrauit inconsueta
leticia.⁊ tantum gaudium tanꝗ indicibilis
dulcedo ⁊ consolatio ꝙ nequibat amplius do-
lere.vnde intra se cepit dicere.Unde hoc gau-
dium mihi.Nonne mortuus est filius meus?
Est ne forte resuscitatus? Et tunc ad filium cō
uersa dicebat.Dic mihi o fili charissime:es ne
tu ille:qui venis ad me? Que verba cum dice-
ret.Ecce apparuit dominus iesus filius eius
totus festiuus ⁊ decorus ac gloriosus: associa
tus omnibus sanctis patribus quos de limbo
extraxerat.Qui dulciter salutans matrē suaz
predilectam amplexatus est eam ⁊ osculatus.
Et dixit illi.Resurrexi ⁊ adhuc sum tecum.ps.
cxxxviij.Regina celi letare alleluya.quam que
meruisti portare alleluya.resurrexit sicut dixit
alleluya . Unus autem seraphin habebat co-
ronam fulgentissimam in manu . qua vole-
bat dominus Jesus coronare matrem suam.
Dixit ergo iterum ipse dominus noster matri
sue.O dona del paradiso. Per cui li angeli ha
no riso.Lo nemico e sta conquiso e nel inferno
religato.e son quello che hai concepto; partu-
rito e nutricato latro;giorno vedesti morto.
crucifixo e vulnerato.vedemi resuscitato tuto
quanto glorioso Li patri sancti ho cauato.Da
lo limbo tenebroso.E son fato imperatore e si
gnor del vniuerso.De lo mundo redemptor e
del homo che era perso . Matre mia benedicta
cessa hor may de lachrymare.Piu nō star cosi
smarrita.In comenza a iubilare . Pone in ca-
po la corona laqual io te ho portato.Che te fa
ze la madona e regina de el mio stato. Aliud qz
inefabile gaudium habuit virgo beatissima
cum filium suum perspexit totum gloriosum
ascendere in celum . Non enim est vllatenus
dubitandum quin ipsa presens fuerit ascensioni
filij sui.cui interfuerunt etiam apostoli.vt ha-
betur Act.j.⁊ Mar.vlti.Hoc aūt gaudium vir
ginis causatum est ex quatuor. Primo ex eo ꝙ
filius eius ad dexteraz dei sedere debebat.Uñ
Mar.vlti.dr.Et dñs quidem Jesus postꝗ lo-
cutus est eis assumptus est in celum ⁊ sedet a
dextris dei.Secundo ex eo ꝙ animas omniuz
sanctorū secū ad celū deducebat.fz illō qđ et p̄
dixit ppheta ps. xvij. Ascendisti in altum ce-
pisti captiuitatē.⁊ Michee.ij. dicitur . Ascēdit
pādens iter āte eos. Tertio causabat gaudiū
ex eo ꝙ celestem ianuam aperiebat.iuxta illud
ad Hebre.iiij.Habemus pōtificē qui penetra-
uit celos,Jesum xpm. Unde ecclesia canit illi.
Eternitatis nobis aditum deuicta morte rese
rasti.Et iteruz Tu deuicto mortis aculeo ape
ruisti credentibus regna celoruz. Quarto cau
sabatur ex eo ꝙ filius eius aduocatus humani
generis constitutus erat.iuxta illud.j. Joh.ij.
Aduocatū habemus apud patrē Jesum xpm
iustuz.⁊ ipse est ppitiatio pro peccatis nostris
Et ad Hebre.vij.Semp viuens ad interpellā-
dum pro nobis.Et eiusdem epistole.ix.c.Chri
stus introiuit in celū vt appareat vultui dei p
nobis.Ascensurus autē dominus. iocundissi-
mo vultu ⁊ suauissima voce post dulcimos am
plexus ⁊ oscula.dixit charissime matri sue . O
dilectissima ⁊ dignissima genitrix mea.⁊ infan
tilium necessitatum mearum sedula ministra
trix.⁊ particeps omnium laborum meorum. q̄
fuisti mecum cruci confixa ex dolore materne
dilectionis teneritudo requireret vt te tūc me
cum adducerem ad gloriam nisi horum dile-
ctorum filiorum tuorum.⁊ pusilli gregis mei in
digentia me moueret quibus te matrem ⁊ con
solatricē ac magistram intima pietate relin-
quo.⁊ te eis vt ipsorum regiā ⁊ dominā recom
mendo.Iterum autē veniam ad te.⁊ cū ineffa-
bili gloria assumam te vt vbi ego sum ⁊ tu in
eternū sis mecū.

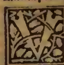
¶ Pars.vj.que dicitur missionis scilicet spūs
sancti. M

Eatam virginē fuisse presentē mis
siōis spūssancti qñ in die penteco-
stes in forma ignis et in specie lin-
guarum descēdit sup apostolos in
mōte syon nulli dubiū ē,Oz aūt per

tecostes a penta quod est quinqꝫ.ꝛ costen.qđ est decem.quia quinquies decē.i.quinquagin ta dies sunt a resurrectiōe dñi vsqꝫ ad ipaȝ diē de quo vide per Arch.in.c.vśc numerꝫ.lxxxvj. disti.Qđ aūt etiam ipsa bñdicta virgo plene fuerit:patet.quia Actuū.j. dicitur de apostolis post ascēsionē christi:Hi oīnes erāt vnanimiter perseuerātes in orationibus cū. Maria matre Jesu Et postea sequitur in ca.sequēti. Et cū cōplerētur dies pētecostes erant oēs pariter in eodē loco.fact⁹ est de celo sonus tanꝙ aduenientis spūs vehementis:et repleuit totā domum vbi erant sedentes ꝛc.Si igitur sup oēs beata virgo spiritūsanctū et indubitāter tenēdū est recepit ꝓfecto constat ꝙ de eius receptione mirum in modū exultauit.Missio enim ipsi⁹ spūsancti totū mūdum letificauit.Unde de filio virginis canit deo patri in prefatione misse pētecostes. Qui ascēdens super oēs celos:sedēsqꝫ ad dexteram tuam promissum spiritūsanctū hodierna die in filios adoptionis effudit.Quapropter pro fusis gaudijs totus in orbe terrarū mundus exultat ꝛc.Et ideo multo magis illum recipientes gaudio ꝛ exultatione perfudit.Unde ipaȝ bñdictam virginē.que ipsius spūsancti habitatio ꝛ sacrariū erat.maioꝛi ꝛ incōparabili cōsolatione repleuit.Nō solū autem tunc.sꝫ spūs sepius eaȝ repleuerat.maxime in sua ꝯceptione ꝛ sctificatione in vtero matris sicut predictum fuerat ꝑs.xlv.c.Fluminis impetus letificat ciuitatē dei.sanctificauit tabernaculum suū altissimus.Item in ꝯceptione filij dei iuxta illud Luce.j. Spiritusanctus supueniet in te.et virt⁹ altissimi obūbrabit tibi. De hac. repletione ꝓphetatū fuerat Sap.j. vbi dicit Spiritus domini repleuit orbē terrarū. Ipsa enim orbis terre dicit. Unde de deo inqt ꝑs. lxxiij.Operatus est salutē in medio terre Sēper ergo gaudio replebatur virginis anima. que semper spiritusancto erat repleta. Unde dicebat deo illud Sap.xij. O ꝙ bonus ꝛ suauis est domine spiritus tuus.

¶ Para septima huius sermonis que dicitur Assumptionis.

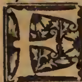

Primū gaudiū beatissime virginis in hoc sermone explicanduȝ dicitur assumptionis.De quo dicam in vndecima pte pricipali hui⁹ operis.sermōe.j.ꝛ.ij.ꝛ ideo hic succincte ꝑtrāseo. Quantum vero gaudiū fit glorios sua assumptione.nullus hominum mortalium cognoscere potest. Hoc autem eius gaudium causabatur ex quatuor.Primo ex eo ꝙ in celum ascendebat in anima et corpore. Unde Augusti.in sermone assumptionis ait.Letatur Maria leticia inenarrabili corpore ꝛ anima glorificata per proprium filium quem in vtero gessit quē genuit quem fouit.ꝛ aluit dei genitrix:dei ministratrix.deiqꝫ seruitrix.de qua:qm aliter sentire nō audeo.aliter dicere non presumo.hec ille.Et idē ego dico de immaculata eius conceptione Secundo causabatur eius gaudiuȝ ex eo ꝙ a tota celesti curia fuit associata.Uñ Hier.i sermone assumptionis ait.Ad eius exequias angeli famulabantur.ꝛ vniuerse celorū curie cōgratulabantur.Nec mirū. qꝛ matern⁹ honoꝛ illius est qui ex ea natus est.Tertio causabat hoc eius gaudiuȝ ex eo ꝙ ad dexterā sui filij erat collocanda iuxta illud ꝑs.xliiij.Astitit regina a dextris tuis ꝛc.

Quarto ei⁹ gaudiū causabat ex eo ꝙ debebat eē humani gñis aduocata Uñ Bern.ait.Ipa est humani gñis aduocata que nō pōt sustinere repulsam.qm apud deū inuenit gratiā.Prudēs qdē ꝓgo nō sapientiā.vt Salomon.nō diuitias nō honores .sed gratiā querebat.Queramus igitur gratiā.sꝫ per inuentricē gratie.Ceterū quicqđ ē qđ deo offerre paras Marie cōmendare memēto.vt eodē alueo ad gratie largitorē grā redeat quo influxit.hec ille.Hec sunt gaudia q̄ ꝯmuniter ad honorē ipsi⁹ beatissime virginis recolunt. Sed sciēdū est ꝙ vt legit beatus Thomas archiepūs canthuariesis.qtidie cū magna deuotiōe repetebat predicta gaudia dicēs .Gaude virgo mater christi ꝛc.Semel aūt cū eadē gaudia more solito in suo oratorio diceret.apparuit ei ipa virgo bñdicta.ꝛ dixit.Cur fili mi tātūmodo gaudes de gaudijs meis q̄ trāsierunt Et nō potius letaris de illis gaudijs:q̄ modo habeo in celo.ꝛ q̄ ꝑpetuo durabūt.Gaude igit ꝛ letare de cetero ac exulta mecum.qꝛ glia mea excellit dignitatē ꝛ leticiā oīm sanctoꝝ ꝛ cunctorum spirituum beatorum.ꝛ maiorem gloriā habeo ipa sola ꝙ oīs simul angeli ꝛ sancti Gaude qꝛ sicut sol illuminat diē ꝛ mundū.sic claritas mea illuminat totum orbem celesteȝ. Gaude quia tota militia celi mihi obedit.me venerat ꝛ honorat.Gaude qꝛ filius me⁹ mihi semp est obediēs.ꝛ meā voluntatē.et cunctas pces meas semp exaudit.Gaude qꝛ de⁹ semp ad bñplacitū meū remūerat seruitores meos in hoc seculo.ꝛ in futuro.Gaude qꝛ prima sedeo sancte trinitati.et vestita sum corpe meo glorificato.Gaude qꝛ certa suȝ ꝛ secura.ꝙ hec mea gaudia semp stabūt ꝛ nūꝙ finient vel deficiēt.Et quicūqꝫ cū his gaudijs spūalibus letando in hoc seculo me venerabit in exitu anime sue de corpore presentiā meā obtinebit.et ipsam animam ab hostibus malignis liberabo.ꝛ in conspectu filij mei vt mecum gaudia possideat presentabo.Et de hoc habetur exēplum in miraculis ipsius virginis.vbi legit ꝙ quidam quotidie dicebat septē ei⁹ gaudia. Qui cum venisset ad mortem.et ipsam benig

dictam virginem totis affectibus inuocaret. venit illa virginibus comitata. et cum maxima angelorum multitudine. et dixit illi infirmo. Charissime longo tempore mihi gaudia prestasti. veni ergo secure: quia nobiscum per infinita secula permanebis. pro quibus verbis ille mirum in modum exultauit. et cum gratias egisset feliciter migrauit ad dominum. cum ipsa dei genitrice eternis gaudiis potiturus. Quam virginem gaudiosam obsecro: vt animam meam cum ex hoc seculo migrauerit in celesti palatio coram dilecto vnigenito suo feliciter presentare digneris. Amen.

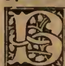
¶ Incipit vndecima pars huius sermonarii quod Mariale appellatur. In qua tractatur de gloriose virginis Marie assumptione. et particulari ac proprio nomine iubilatio angelica nuncupatur. Sermo primus. A

Leuauerunt arcam in sublime. Gen. vij. Benedicta dei genitrix virgo per arcam Noe figuratur. Quia sicut illa arca conseruauit ipsum Noe cum filiis suis a diluuio. ita ipsa et multo excellentius saluauit totum humanum genus ab eterna damnatione. et de inferni profundo. Unde illi canitur in corona nostra. Archa che salua chi vole a te tornare dalo diluuio mortal che ci profunda. Figuratur etiam per arcam testamenti siue federis. et hoc quadrupliciter ex causa. Primo ex causa efficiente. Illam enim arcam fecit Moyses ex precepto dei Exod. xxv. Beatam autem virginem fecit ipse deus et habitauit in ea iuxta illud Ps. lxxxvi. Homo natus est in ea. et ipse fundauit eam altissimus. Deus enim in beata virgine fuit altus quando eam in vtero sanctificauit fuit altior quando de ea integra eius virginitate nasci voluit. Fuit vero altissimus quando ipsam super omnes angelos exaltauit. Ratione igitur cause efficientis ista arca virginalis fuit nobilior et dignior arca federis. Secundo ipsa arca federis figurat beatam virginem ratione cause materialis. fuit enim facta de lignis sethim Exod. xxv. quia ligna secundum Hier. habent leuitatem pulchritudinem. fortitudinem. et imputribilitatem per que intelliguntur quatuor dotes corporis eius. Corpus enim gloriosum ipsius beatissime virginis est leue per subtilitatem. pulchrum per claritatem. forte per agilitatem: et imputribile atque immortalitatem. Tertio ipsa arca dominam nostram figurat ratione cause formalis. quia vt habetur Exo. xxv. et xxxvij. habuit in longitudine duos cubitos et semissem idest. v. palmos. Josephus enim vocat hic cubitum duos palmos. In latitudine autem habuit tres palmos. et in altitudine cubitum et semissem vt in eodem. c. habetur. Et sicut ista arca spiritualis fuit. v. palmorum in longitudine. quia ipsa benedicta virgo quinque sensus suos vsque in finem purissimos conseruauit. Fuit et trium palmorum in latitudine. quia restaurationem angelorum ac saluationem hominum et renouationem omnium creaturarum procurauit. Habuit etiam hec arca cubitum et semissem in altitudine. quia eius celsitudo humanam et angelicam naturam excessit. sed vsque ad filium suum excellentiam non peruenit. Quarto ipsa arca beatam virginem figurat ratione cause finalis. Dicta enim arca facta fuit vt contineret tabulas testamenti. Deut. xxxj. et virgam aaron. et vrnam auream in qua erat manna. Hec autem arca spiritualis scilicet beata virgo intra se continuit Christum in quo sunt tres substantie. scilicet diuinitas dulcissima per manna significata. et anima sapientissima per tabulas testamenti designata in quibus descripta erat dei sapientia. et caro mundissima que resurrexit. et per virgam aaron que fronduerat designata fuit. Istam igitur arcam eleuauerunt angeli in sublime vt dicunt verba proposita. scilicet in die sacratissime assumptionis eiusdem. de qua in presenti sermone septem consideraciones faciemus.

Prima dicetur optationis.
Secunda allegationis.
Tertia causationis.
Quarta dormitionis.
Quinta consolationis.
Sexta resurrectionis siue assumptionis.
Septima vero et vltima appellabitur iubilationis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicitur. Optationis. B

Beatissima virgo maria videns filium suum gloriosum ascendentem in celum. cum ipso pariter ascendere exoptabat. Cause autem huius desiderium possunt. v. assignari. Prima propter appetitum naturalem vltimi finis. Secunda propter instinctum interiorem amoris legis. Tertia propter claram contemplationem filialis pulchritudinis. Quarta propter longam et tediosam prorogationem sue peregrinationis. Quinta propter affectuosam expectationem curie triumphantis. Primo igitur dico quod mouebat beatam virginem ad hoc desiderandum appetitus naturalis vltimi finis. Nam vt ait Ber. i. li. de vita clericorum. c. xxvj. Naturali desiderio omnes summum appetimus bonum nec est in nobis quies nisi eo adepto. Et Boetius in. iij. de consol. prosa. ij. inquit. Omnis mortalium cura quam multiplicium studiorum labor exercet. diuerso quidem calle procedit. sed ad vnum tandem beatitudinis finem nititur peruenire. Et in eodem lib. etiam dicit. Est enim mentibus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas. sed ad falsa deuius error abducit. Et Augu. xiij. de trinitate ait. Ad appetendam beatitudinem natura compellit. cui summe bonus et immutabiliter beatus creator

tor hoc indidit. Et .x. de ci. dei. iterū dicit. Omniū certa sn̄ia est qui rōne quoquo mō vti possūt btōs eē oēs hoīes velle. Et rō hui⁹ dsiderij ē. q2 finis nr̄ est btītudo. vt magr̄ sen. in .ij. di. j. Et ibi sctūs Bona. parte .ij. ar. ij. q. ij. Et .xix. di. eiusdem it. ar. j. q. j. et p oēs theologos i. iiij. di. xlix. marie scīm Bona. et Rich. ar. j. q. j. et beatum Tho. j. ij. q. viij. ar. iij. in corpe. q. Cū ergo omnia appetant ptingere ad finem suū. vt ait phus. ij. et. viij. phyſ. Non est mirū si etiā nos appetimus felicitatē et summū bonū. Omnia eīm bonū appetūt. j. eth. j. rheto. iij. topi. et .iiij. meta. Hic aūt vltim⁹ finis nr̄ et hoc summū bonū est filius virginis. q de seipso indt Apoc. j. Ego sum principiū et finis. pncipiū videlicet a quo oīs creatur ssumpsit exordiū finis ṽo ad quem oīa creatura redigitur et terminat. et per quē oē btificabile felicitat. Et ideo dicit Psalmo. Finem tanto vehemētiori desiderio maria appetebat: quanto illū plus cognoscebat. et quanto fortius amabat. Est enim amor pōdus spūs rōnalis. dicēte Augu. xlij. cōfes. Pondus meum amor meus eo feror quocūq feror. Quāto igit hoc pōdus est maius tāto magis inclinat ad amādū. Et qr btā virgo sup oēs creaturas hunc finē .i. deū amabat: ideo plus oībus in eū desiderio ferebat. et ad ipm pertingere. ac cū illo pfrui cupiebat. C

Scdo eā ad hoc inducebat instinctus legis natural. Naturalis eīm instrinctus ē oībus aīalibus ad dilectionē filioꝝ. Unde. viij phisi. Arist. vt generātis ad genitū naturalis est amicitia. Hic aūt instinctus est maxime in hoībus. Nā pater magis diligit filiū q̄ seipm. l. isti q̄dē. in ff. qō me. cau. vbi glo. dicit idē eē ƀ matre. Immo dico q mater tenerius diligit suū filiū q̄ pater. qr magis est certa eū esse suū filiū. l. quia semp. ff. de in ius vo. Amant aūt parentes filios tanq̄ aliqd sui nā pater et mater est radix filij. filius ṽo flos eius. xxxiij. q. iij. ca. tunc saluabit. Unde etiā dr q pater et fili⁹ cēsentur esse vna et eadē psona. l. fina. C. de impu. et ali. sub. et vox patris vox filij. §. et qui. instir. de inuti. stip. Dicit. quoq q nullus amor vincit paternū. l. fina. C. de cura. fu. nec maternū. l. vt deamus. ff. de in litem iu. Et hec oīa patent ex etymologia vocabuli. Filius eīm dicit a philos grece qō est amor latine. vt no. l. §. fina. institu. qui dari tu. pos. quia igit i btāṽgine instictus nature erat ordinatissimus: ipsam inclinabat ad tenerime diligendum filium suum vnigenitum. qui totus erat suus quoad humanitatem quia quod alij filij habuerunt ab vtroq parētibus. hoc filius suus totum receperat ab ipsa. Amabat ergo eum tanq̄ aliquid sui quantum ad carnem. Et tanq̄ aliquid eterni patris quātum ad diuinitatem. et tanq̄ desiderabilem quantum ad vtrūq. Unde immēsitas amoris eius non sinebat illā desicere in triduo quādo puer Jesus remansit in hierusalē Luce. ij. qō ostendit diligentia inq̄sitionis. De qua Can. iij. habet vbi ipsa ait. Surgam et circūibo ciuitatē p vicos et plateas. querā quē diligit aīa mea. Ubi Ber. ait Auroza rutilās conquesta ē se diem perdidisse lucentem. Stella matutina admirata est triduanā solis absentiā. Si ergo desiderauit filij sui presentiam adhuc existentē in terris: sic q quiescere non poterat. quantū desiderauit presentiam eius regnantis in celis. D

Tertio ipsam mouebat ad hoc appetendū clara ptēplatio filialis pulchritudinis. Quāuis eīm nō sit hesitandū qn btā ṽgo i hac vita plunes et manifeste n p enigmata vl figuras diuine maiestatē visionē habuerit. qō asserit de Moyse et Paulo. de qb⁹ ē illō asserit Aug. ad Orosiū. Tn̄ p aggrauationem corpis lumen in quo fit talis visio nō ē in aīa pmanēs habitualiter: sed trāsiēs. Et ideo btā virgo affectabat in celis ascēdere cū filio suo. vt sine discōtinuatione eternaliter cōtēplaret eius diuinitatē. Uñ Ca. j. illi iquit Judica mihi quem diligit aīa mea. vbi pascas. vbi cubes in meridie. Ubi dicit Ber. Hic pascis. sz nō i securitate. Persul igit exoptabat fructu suauissimo vteri sui. de quo ps. cxxvj. iquit propheta. Cū dederit dilectis suis somnū. ecce hrēditas dn̄i filij merces fructus vētris. In xpo eīm ē ṽa diuinitas quā videre est merces et gloria btōꝝ iuxta illud quod indt de⁹ abrae. Gen. xv. Ego sum merces tua magna nimis. Item eīm vera humanitas. que fuit fructus beate virginis. et hanc etiā videre gliosam est felicitas sanctoꝝ iuxta illud Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te verum deum. et quem misisti iesum xpm. Cupiebat ergo virgo pijssima semper et sine interruptione filium suum dulcissimum videre. in quem desiderant angeli prospicere. j. Pe. j. E

Quarto ad hoc ipsam inclinabat longa et tediosa sibi progatio sue peregrinationis. Uidebat eīm ei q tā diu vixisset in hac lachrymarū valle. Unde dicebat cū pphe ta ps. cxix. Multum incola fuit aīa mea. Erat ē illi tediosa peregrinatio huius vite. qr habitabat inter malos et perfidos iudeos. Unde dicebat cum eodem ppheta vbi. s. Heu mihi qr incolatus meus plongatus est habitaui cum habitantibus cedar. Cedar eīm interpretat tenebra. et significat iudeos. tenebrosos inter quos ipa habitabat. Dicebat ergo ipsa btā dicta. virgo illud ad Phi. j. Cupio dissolui et eē cum xpo. F

Quinto ad hoc ipam iclinabat affectuosa expectatio curie triūphātis nouerat eī ṽgo gliosa q tota celestē curia eā tāq̄

reginā suā cū maxio desiderio expectabat. Et iō dicebat filio suo illud qđ hr̄ in ps. cxlj. Educ d custodia animā meā ad cōfitēdū nomini tuo me expectāt iusti donec retribuas mihi. Et iō me debes tecum assumere in celum. qđ non solum mihi erit iocundum: sed etiam toti curie tue celesti gratissimum.

¶ Pars scđa huius sermonis que dicit Allegationis. G

Eatissima ṽgo q̄ optime sciit allegare p aliis: et bñ sciebat allegare p seipsa. Inter alias autez rōnes quas adducebat vt filiū inclinaret ad eā assumendā & ꝑducendā secū in gloria celesti q̄druplici vsa est fundamento. Quas rōnes tangit Alexāder de ales li. ij. de laudib' btē virginis. c. xiiij. Nā iz de ipsis allegationib' in diuinis scripturis nulla fiat mētio. tñ nihil obstat ꝯtēplatiōis grā aliq̄ meditari. Dixit ergo primo sic. Te dulcis fili dū esses paruul' blanda manu sepius leniter traxi. nūc itaq; i recompensatiōe felici me manu misericordie tue trahe ad te in gloria parad. si. Ad quod facit illud Hiero. in lib. de honorandis parentibus. Memento parentū q̄ talis es. quoꝝ manibus incrementa sumpsisti. Secūdo sic ait. Tu qui de meis visceribus lac traxisti virgineum. trahe me post te ad tuum celeste conuiuiū. iuxta illđ qđ in eodem lib. de hono. paren. dicitur scz Ex oiue fili quod debes & officia debita qualiacūq; exhibe famulatu. quia parentibus nemo pōt reddere quod debetur. Sit tibi grata vita illorum quibus charior est vita tua. q̄ propria Redde amoris vicem colende pietatis. Tercio sic inquit Tibi o fili patienti compassa sū. ex quo ergo tua passio mihi & tibi fuit communis. quare non communis est gloria. Secūduz naturam enim est euz commoda sequi qui in commoda sequitur. l. ꝯm naturam. ff. de regu. iur. & qui in vno aggrauabat in alio debet sublevari. l. eum qui. ff. de iureiu. Quarto sic dixit Optima pars carnis mee iaz celos tenet quia partus est pars viscerum matris. l. j. ff. de vē. inspi. & ca. si ad matris. de cōse. di. iiij. Ut quid ergo pars reliqua mole terrene habitationis est depressa. Accessorium enim debet sequi naturam sui principalis. c. accessorium. de regu. iur. lib. vj. & l. cum principalis. ff. eodem titulo Tu ergo qui dixisti electis tuis Osee. xj. Traham vos in vinculis charitatis. Tu q̄ es brachium eterni patris: trahe me post te. Canti. j. ca. de exilio scilicet ad patriam. de morte ad vitā. de tenebris ad lucē perpetuaz. & de miseria ad eternam felicitatem.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicit Causationis. H

Ro declaratione huius partis querit̄ q̄ de causa xp̄s matrem suā in tā piis petitionibus nō exaudierit. cum eñ bonū filiū deceat exaudire mr̄em suā iuxta illđ. iij. Re ij. Pete mr̄ mea neq; eñ fas ē vt auertam faciā meā a te. Mirabile quibusdā vr̄ q̄ xp̄s iā venerabilē matrem suā. quā taz tenero amore diligebat exaudire noluerit vt eam secum ad gl'iam adduceret. sicut ipsa tam anxio affectu appetebat. sed potius eā in hac lachrymarū & calamitatuz atq; tenebrarū caligine remanere voluerit. Sz his hesitationib' satisfacere volens. dico q̄ licet deus in suis operibus nr̄a adinuētione nō indigeat cū certuz sit q̄ omnia facit debito ordine certaq; rōne: quia iustus dñs in oibus vijs suis & sanctus in oibus opibus suis. vt inquit ps. cxliiij. Tñ pro deuotione augēda fidelium & oi sinistra opiniōe tollēda a cordibus xp̄ianorū. inter alias possumus assignare q̄tuor causas quibus ipse dñs noster rōnabiliter mr̄em suā dilectissimaz secum assumere noluit. Pria aūt dr̄ consolationis respectu remanētiuz. Secunda instructionis respectu scribentiū. Tertia cōfortationis respectu patientiuz. Quarta ṽo honoratiōis respectu obuiantiū. I

Primo igit̄ dico. q̄ xp̄s dimisit mr̄em suaz in terris post suā ascēsionē rōne ꝯsolationis respectu remanentiū. s. apostoloꝝ & alioꝝ fidelium. Uñ sup illud Joh. xix. Stabat iuxta crucem iesu &c. dicit Augu. Migratur' ex hoc mūdo dñs ita ordinauit. vt vtraq; ecclesie portio. triumphās videlz & militās visibili & inuisibili solatio frueret̄ p ip̄m. Ascendens eniz in celum sanctis aiab' & āgelis suā diuinitatem & humanitatē ꝑpetuo cōtēplādaz exhibuit. vt siue ingrederent̄. siue egrederent̄ pascua inuenirent. Ecclesie ṽo adhuc in terra militanti solatiū quidez visibile promisit quod in die penthecostes impleuit qñ ipsum cōsolatorē cordib' fideliū immisit. Solatium ṽo visibile quod de corporali eius p̄sentia habebat fidelibus suis subtrahere iam voluit. Et idcirco matrē ecclesie consolatricem vice sui dereliquit. vt dum beati angeli in celis aspicerēt illum hominem fideles in terris intuerent̄ cum gaudio eiusdē hominis veram mr̄em. hec ille. Et reuera valde gaudiosum erat & consolatorium videre in terris feminam hñtem filiū regnantē in celis Existimo eñ q̄ sicut mō fit ad limina ap̄lorum sic fiebat tūc ad ipaz ꝑegrinatio fideliū. reginā celi & terre videre cupientium. vt scribit btūs Ignatius ad btm̄ Johānez euāgelistā. Et legitur de btō dionysio q̄ valde desiderabat videre ṽginē gl'iosaz. Cū aūt ipam vidit cōsiderās magnitudinē grāꝝ ei' & excellētiā ṽtutū ac honestatē moꝝ singularēq; vite sue sanctitatē

⁊ mirabilem ipsius pulchritudinē. dixit enī. Si de tui filij diuinitate nō fuisset mihi a Paulo apl'o ꝑdicatū. facil'r te crederē eē deū. Nec mirū si fideles ad videndā btā͞ꝫ v̄ginē currebant cū legam⁹ multos diuersas mundi partes lustrasse. vt aliquos hoies viderēt ⁊ audirent: sicut recitat Hiero. in ep'la ad paulinū. Que visitationeꝗ ipsi visitātibus maximā cōsolationē afferebant. ⁊ ipsi virgini in magnū honorē cedebāt. Si enī gl'ia est m'ri vnius martyris vl' alterius sctī quāto honore debebat venerari m'r sancti sctōꝝ filij dei? Dimisit ergo xp̄s m'rem suā in terris. ⁊ noluit eā adducere secū in celis q: apostolis nimis durū fuisset simul ꝓuari ꝑsentia solis ⁊ lune. K

SCdō dimisit eā in terris post suā ascensionē rōne instructionis respectu scribentiū vt. s. fideles instrueret de erudimētis fidei. maxime de his de quibus nulli mortaliū nisi ipsi cōstare potuit. Quāuis aūt euāgeliste sp̄ūsancto dictāte euāgelia sua scripserint nihilominus credi pōt. ⁊ verisile ē q̄ de talibus cū ipsa v̄gine cōferebant. Simil'r ⁊ alij fideles legentes euangelistarū scripta ab ipsa q̄rebāt si hec ita se habebāt. Et nō est dubitādū qn sp̄ūsctūs plura btē v̄gini reuelanda seruauerit. Quis enī melius scire potuit: de magis venientib⁹ cū stella de fuga in egyptū de angelica salutione ⁊ v̄bis inter ipam ⁊ archāgelum gabrielē factis de natiuitate xp̄i. ⁊ de circunsione eius. ⁊ de oblatione ipsius in tēplo. ⁊ de reliq̄s ad filiū suū pertinētib⁹. q̄ ipa q̄ singula fuit experta. ⁊ cuncta xp̄i opa ꝑ triginta ⁊ tres ānos oculis ꝓpriis aspexit. Vn̄ dr̄ Lu. ij. Maria aūt ꝯseruabat oia v̄ba hec ꝯferens in corde suo. Et ob hoc forte Lucas plura de xp̄i infantia scripsit tanq̄ familiarior virgini. nā cappellan⁹ ei⁹ asseritur fuisse. Reliq̄t ergo dn̄s m'rem suā magistram apl'orum ⁊ oim fideliū. Vn̄ Hiero. in sermone ad Eustochiū loquēs de btō Johē euāgelista seruiente ipsi virgini. postea subdit. Nō q̄ eximius ille sanctoꝝ chorus apl'oꝝ eā deseruerit inter q̄s post resurrectionē dn̄i intrās ⁊ exiens familiarius cōtulit de xp̄i incarnatiōe. tāto siquidē verius quāto ab initio ꝑ sp̄msanctum plenius cuncta didicerat ⁊ ꝑspexerat plenius vniuersa. lꝫ ⁊ apostoli per eundem sp̄msanctū oia cognouerint. ⁊ in oēm edocti fuerint veritatē. hec ille. L

TErtio eā dimisit rōne ꝯfortatiōis respectu patiētium. Sciebat enī xp̄s: fideles suos statim post ascensionē suā inter ꝑsecutiōes debere fluctuare. ⁊ q̄ si m'rē suā secū duxisset. grex fideliū desperare potuisset. ⁊ dicere q̄ chariores secū trāsferēs ceteros traderet obliuioni. Sꝫ qn̄ christifideles videbāt. q̄ ipaꝫ sctissimam m'rem suam hic reliquerat multis tribulationibus ⁊ ꝑsecutiōib⁹ affligēda suas passiones equanimiter tolerabāt ipsius virginis patiētissime exēplo. Qd̄ autē gl'iosa virgo multa aduersa post ascēsionē dn̄i ꝑpessa sit p̄sertim a iudeis testat' beatus Ignati⁹: qui in epistola ad Johem euāgelistam ait. Maria salome quā diligis filia Anne. hierosolymis q̄n q̄ mensibus commorās: ⁊ quidā alij noti referūt mariā matrē iesu oim gratiarū h̄re abundantiā: ⁊ dicūt eā in tribulationib⁹ ⁊ ꝑsecutionibus hilarē in penurijs ⁊ indigētijs nō querulam iniuriantibus gratā: ⁊ q̄ molestata letatur miseris ⁊ afflictis coafflicta. Et infra. Mirū autē est q̄ cum ab oibus magnificet' a pharisels tamē ⁊ scribis ei detrahitur. hec ille. Si ergo dn̄s Jesus suam dilectissimaꝫ matrē que nunq̄ peccatuꝫ commiserat in hoc mūdo pati voluit: quāto magis nos digne patimur q̄ quotidie peccamus? Et ideo inq̄t Cato in suis documentis. Quod merito pateris patiēter ferre memento. M

QUarto dimisit eā rōne honoratiōis respectu obuiantiū. Pro cui⁹ declaratiōe est cōsiderandum. q̄ prudēs mercator tractās preciosas merces. prius tractat ⁊ cōsiderationē facit de loco cōgruenti ad illarū repositionē. ⁊ illiū locū optime coaptat ⁊ ordinat similiter cognoscēs dei filius m'rem suā virginem gloriosam esse inter omnes creaturas ꝑciosam. prius voluit illi locum ꝑparare ꝑciosum: ⁊ amenū i quo ipsa sublimaret': ⁊ postmodū de celo descēderet ad ipsaꝫ assumendā. Et hāc rōnem tangit. Hiero. in sermone assūptionis di. Ascēdit ⁊ ꝑparauit huic sctissime ⁊ gl'iosissime virgini locuꝫ imortalitatis: vt cum eo regnare posset in eternū. Et iterū ibidem ait. Precessit eā dominus ad celestia: vt pararet ei sicut ipse suis repromiserat discipulis in ethereis māsionib⁹ locū. Hoc aūt in figura significatū fuerat. ij. Reg vi. vbi legitur dauid regeꝫ fecisse tabernaculum iuxta domū suam pro reponenda arca federis: ⁊ q̄ postea descēdit ipse cū electis filijs israel: ⁊ tulit arcam de domo. Aminadab que erat in gabaa: ⁊ posuit eaꝫ super plaustrū nouū. quā cū Oza tetigisset percussus est a dn̄o. deinde dauid cū ipsis filijs israel associauit arcā ipam cū cythara ⁊ cātoribus: ⁊ cū magnis festiuitatib⁹ reposuit illā in loco sibi ꝑparato. Per arcā enim federis. vt. s. diximus intelligit' bn̄dicta v̄go. q̄ tali federe ordinata est vt ipsa esset plena gr̄a: ⁊ per eā nos gr̄a repleremur: ⁊ istud fuit fedus vt propter nos saluatorē cōciperet: et ꝑ ipsum ꝓpitiationē nobis ꝓcuraret. Vn̄ Aug. in quodā sermone inq̄t. Ad te gr̄a plena loquar: ex gr̄a debes o piissima esse gratiosa. cui nimirū pctōꝝ restauratio tante sublimitatis existit cā. Mira loquar o domina. Sꝫ si est multū audeo multū gaudeo. Nos enī tibi teq̄ nobis mira. nec

cessitudo confederat.cū vere p nobis habeas illud esse qđ habes.Si em̄ nulla pcessisset trāsgressio nō foret secuta redēptio nostra.ⁱ si necesse non fuisset nos redimi.nō fuisset necesse parere redēptorē.s.xp̄m.q̄ tabernaculū.i.locuz sublimē i celis beate virgini sup oēs angelos fm̄ celsitudinē sue maiestatis p̄parauit. Deinde in die assumptionis eiusdem venit cum electis filijs israel.i.cū ordinibus sanctoꝝ.ⁱ recepit arcam de domo aminadab. qui interpretatur pplꝰs.gabaa ꝰo vallis.i.eduxit eā de pplo mortaliū.ⁱ de valle lachrymarum. sed in plaustro posita.i.in sacro corpe percussus est oza.i.iu deus qui illud tangere tētauit.s.murmurādo. Uel pōt per Ozam significari pnceps sacerdotum.q̄ cū portarēt corpus beate ꝟginis ad sepulturā.presumpsit apponere manus ad feretrū in quo erat corpus beatissime ꝟginis. vt illud ad terram deijceret sed statim vigore brachioꝝ destitutus est.ⁱ doloribus maximis afflictus. Qui ad exhortationem apostolorum penitentiaz agens.tacto sacratissimo corpore immaculate ꝟginis cōualuit.vt legitur in quodam historiā de assumptione ipsius. Hanc autem arcam associauit. Dauid cum cantoribus quia xp̄s cum angelis ⁱ sanctis dulciter canētibus ac psallentibus eam in celum comitatꝰ est. Et nota ꝙ plaustrum dictum fuisse nouum super quo posita fuit arca: quia corpore benedicte virginis resuscitato ⁱ incorruptibilitate dotato reddita est anima. ⁱ sic ad dexteram filij sui est in gloria sublimata. Unde Augu. in sermone assumptionis eiusdē ait. Ad hāc gloriam tu gloriosa perfecte puecta es. vt super no rege nihil habeas superius in supernis. Que angelicaz trāscēns dignitatē vsq; ad summi regis thronū es sublimata. Ubi enim posuit idez rex filius tuus quod ex te suscepit. ibi te posuit reginam de qua illud sumpsit. Nec em̄ fas est alicubi te esse:ꝙ vbi est id quod a te genitū est. Hinc nos per te hereditamus misericordia miseri.ingrati gratiam.veniam peccatores.sublimia infimi celestia terreni. deniz hoies mortales vitam. ⁱ patriam peregrini. hec ille. Ista igit̄ fuit p̄cipua causa quare xp̄us nō assumpsit ma:rem suam secum vt videlicet postea cū maiori honore susciperetur in celuz ⁱ ipse cū tota celesti curia illi veniret obuiam. Et hanc causam assignat Ansel.in libro de excellentia beate ꝟginis.c.vij. dn̄m nostrū alloquens ⁱ dicēs. O bone iesu.quomō pati potuisti:vt te ad regnū glorie remeante illam beatā matrem tuaz in miserijs mūdi relinqueres.et non statim tecum regnaturā assumeres? Forte ꝙ sic domine hoc agere voluisti ne tue curie veniret in dubium cui potius occurreret tibi scilicet dn̄o suo p̄mo in assumpta carne celum peteti. An ipsi matri similiter in ip̄m regnuz materno iure tecū ascendenti. Prudentiori ergo ⁱ digniori consilio pcedere illā volebas: q̄tenus ei locum immortalitatis in regno tuo prepararēs ⁱ sic comitatus tota curia tua festiuꝰ illi occurreres eamq; sicut decebat matrē tuā per te ipsum exaltares.hec ille. De his autem causis remāsionis sue in hoc mūdo post ascensionē filij certificata ab ip̄o filio suo. bn̄dicta ꝟgo contētissima remāsit. Non em̄ petebat vt assumeret cū filio nisi sub cōditione.s.si deo placeret.ⁱ nō aliter.ⁱ hoc non fuit velle aliqđ ꝯtra diuinā volūtatē sed potius suum velle diuine voluntati subiacere. Ut(?)issima etem̄ ꝟgo q̄ nūq; peccauit:nunq̄ aliqđ ꝯ diuinā volūtatē voluit. Et in hac sua petitione cōditionata fecit sicut postea egit filius eius qui Matthei.xxvj.inq̄t Pater si possibile est trāseat a me calix iste.Uerūtamen nō sicut ego volo.sed sicut tu. Fiat voluntas tua.

¶ Pars quarta huius sermonis que dicitur dormitionis. M

Uerūt quidā nunqđ gl'iosa virgo sit mortua an vero sine morte fuerit in celuz assumpta sicut factuz fuisset de nr̄is p̄mis parentibꝰ si nō peccassent.naz Aug.sup Gen. trectat mr̄ i.q.di.xx.di. ꝙ si non fuissent trāsgressi diuinū pceptū sine morte statuto tēpore fuissent ad meliorē statū. hoc ē ad beatitudinē trāsfati. Ad quam dubitationem respōdet:ꝙ iz beatissima virgo nūq; habuerit aliqđ petm̄ actuale.nec etiā originale vt incontincibiliter pbatuz est in pria parte pncipali huiꝰ operis.tn̄ rōnabile fuit ip̄am mori vt in eadē parte declarauit rn̄dendo ad argumētū q̄ dici posset debuisse cessare mortē in beata virgine cessāte i ea petō. quā rn̄sionē vide ibi i. q. sermone.par.q. Et hāc verissimā opinionē tenēt catholici docto. Unde Aug.in sermone de assumptiōe virginis inq̄t. Memores ꝯditiōis humane mortē illā tēporalē subisse matrēz dei dicere nō metuimꝰ. Idē quoq; dicit Damasce. in duobꝰ sermonibꝰ assumptionis eiusdem. Et Hiero.in ser.ad Eusto.vbi ait. Cum profecto nihil cōstet nisi ꝙ hodierna die gl'iosa migrauit a corpore. Fuit aūt hoc decens quadruplici ratione. O

Primo ppter filij sui cōfirmationē. Cū em̄ xp̄s naturā nostrā assumpserit vt eadem natura qua peccauerat sanctificaret. decuitq; vt hoc manifeste ostenderet ad cōfutandas multas hereses quas futuras pnouerat. Fuerunt em̄ heretici nōnulli q̄ non solū naturā nostrā. hoc est de genere adā cū assumpsisse negauerūt:sed oīno eū corpus fantasticū habuisse asseruerūt. Inter quos fuerūt manichei. valētinus aūt hereticꝰ dixit xp̄m celeste corpꝰ assumpsisse. Ut ergo ostēderetur ꝙ xp̄s vere de illa

genere erat qđ mortē meruerat: decuit vt eius genitrix mortē sustineret. Si em̄ sine morte ad gloriā fuisset traslata. facil' creditū fuisset vel q̄ nō fuisset de humano genere: vel nō de illa stirpe primoꝝ parētū. Et sic si beata virgo nō fuisset credita esse de stirpe humana ab adam descēdente. similiter creditū fuisset de xp̄o ei' filio. Et ꝯsequēter visum fuisset q̄ xp̄s p ipso humano gn̄e cōgruētē satisfactionē nō fecisset ꝛ q̄ idoneus redēptor non fuisset. Mors autē ipsius bn̄dicte virginis ostendit illā fuisse. veraciter de humano genere: ꝛ de illa propagine de qua dicit. Hebr. ix. c. Statutū est hominib' semel mori. P

S Ecūdo ꝯueniēs fuit ipam mori pp̄ter filij sui cōformationē. Neq̧ em̄ decuit eā melioris eē ꝯditionis q̄ filiū q̄ vere de' ꝛ homo est. Incōueniēs nāq̧ esset q̄ mēbrū pcederet caput: cū oīa mēbra sequātur naturā sui capitis. l. cū in diuersis. ff. de reli. ꝛ sumpti. fu. Cū igit filī' beate virginis sit caput totius ecclie: vt ait apl's ad Col. j. Cui' vtiq̧ ꝛ v̄go ē mēbrū. Et ipse mortē sustinuerit: imo vt inq̄t Aug. in. ij. libro de baptismo puuloꝝ: si nullus eū interfecisset senio defecisset. pfecto decuit vt btā quoq̧ virgo moreret que filio suo esset conformis. Q

T Ertio hoc ꝯueniēs fuit pp̄ter sui meriti augmētationē. Decuit em̄ grā plena non solū mereri bonis operib' is ʒ etiā passionibus ꝛ tribulatiōibus equanimiter tolerari. Patiētia em̄ opus perfectuʒ habet Jac. j. Et pp̄terea deus sepe immittit aduersa ad augmētū v̄tutis ꝛ meriti. vij. q. j. c. Aduersitas e. xj. q. iij. c. in cunctis. Et q̄m vltimū terribiliū est mors. vt dicitur in. iij. Ethi. et in. l. vltimū. ff. de penis. Ideo volūtaria ꝛ patiens eius sustinētia summū patiētie genus demōstrat. vn de meritū augetur: ꝛ tātomagis i beata virgine meritū augmentatum quanto p vllo suo crimine mors illi debita non fuit. R

Q Uarto hoc congruū fuit propter nostraʒ ꝯfortationē. Naturaliter em̄ oēs morteʒ timemus. sciētes verā esse sniam Quintiliani in libr. declamationū. declamatione. v. dicentis. O q̄ graue est mori. s. quo ad sensualitatē carnis: Huis autē hic timor sublat' sit quādo xp̄s dei fili' mortē sustinuit: tn̄ posset homo cogitare ꝛ dicere. Bn̄ sustinuit q̄ nō solū hō: sed etiā deus fuit. Uirgo aūt btā in qua fuit pura humanitas mortē libēter sustinēdo nos om̄es hortata est seruare illō Juue. documētū. li. iiij. saty. j. dicētis. Forte posce animū ..mortis. terrore carētē. Nā vt inq̄t Luca. li. viij. Mors vltima pena est nō metuēda viris. Un̄ Tulli' i Tuscu. q. lib. j. in fi. dicit. Teneam' ꝛ nihil cēseam' esse malū qđ sit a natura datū oīb'. Mors em̄ nō est mala: nec in sorte maloꝝ cōputāda. v. q. j. c. illa. in fi. Et ideo p̄dict' Tulli' in eiusdem opis lib. ij. ait Qui id quod vitari nō pōt metuit: is viuere aīo q̄eto nullo mō pōt. Qui vero mortē nō timet: magnū is p̄sidiū sibi ad beatā vitā cōparat. Et Quinti. i lib. p̄alleg. declama. iij. inq̄t. Faciam' porꝰ de fine remediū: ꝛ de necessitate solatiū. Et Sen̄. ad Luciliū li. v. epl'arū epl'a. j. dicit. Uita cū expectatiōe mortis data est. Ad hāc itur quā timere dementis est: q̄ certa expectant. dubia dimittunt. Mortē ita q̄ alacri aīo bn̄dicta v̄go nobis ꝛ oībus hominib' dicebat illō qđ inq̄t Quīti. vbi. s̄. di. Exeamus spōte ꝯsilio pleni. i. securitati gratias agētes. Sol' vixit quoad voluit q̄ mori q̄ viuere maluit. Infirme aūt prorsus terreneq̧ mētis ē vt numerem' ānos. Ut em̄ ait Plin̄. lib. vij. naturalis histo. c. liiij. Natura nihil hoīb' breuitate vite p̄stitit meli'. Nā vt dicit Sen̄. i li. trage. Mors sola port' erūnis dabit. Et Isid. li. j. soliloqoꝝ. c. j. inq̄t. Mors calamitati terminū p̄bet. oēm em̄ calamitatē adimit. Un̄ Boe. li. j. de cōsol. canit. Mors hoīm felix. ꝛc. Frācisc' petrarcha i suis triūphis ait.

La morte he fine duna p̄sone scura.
A la noni gentili. A laltri he noia.
Chā posto nel fango ogni lor cura. ꝛc. Ber. in q̄dā ser. inq̄t. Mors ē finis miserie. victoria pugne ianua vite adeptio corone. btitudinis plenus igressus initiū refrigerij. paradisi scala q̄ ascendit in locū tabernaculi admirabilis vsq̧ ad mōtē dn̄i: ꝛ iō dicebat Salomō Prouer. xiiij. Sperat iust' i morte sua. Iust' em̄ si morte p̄occupat' fuerit i refrigerio erit. Sap̄. iiij. Preciosa i ꝯspectu dn̄i mors sctōꝝ ei'. p̄s. cv. Un̄ dicit. Eccl'. vij. Dies mortis die natiuitatiʒ. His ergo exhortationib' btē v̄ginis ꝛ ei' exēplo nō debemus mortē pertimescere: sed cū gaudio ꝛ exultatiōe expectare: q̄ vt inq̄t Cato ē finis oīʒ malorū. Et ob hāc cām de' pmisit suā dilectā matrē mori. Possum' q̄ʒ aliā assignare rōnē quā ponit. s. Tho. i. iij. par. sum. q. xxvij. art. iij. in solu. p̄mi argu. di. Beata virgo non fuit liberata a morte ꝛ aliјs penalitatib' vt p illas penalitates toti ecclesie thesaurizaret.

Pars quinta huius sermonis que dr̄ consolationis. S

S I q̄rat q̄ btā v̄go i morte sua h̄uerit solatia? Rn̄det q̄ lʒ sacra pagina d̄ hoc nō faciat mētiōeʒ tn̄ ex aliјs scripturꝭ possumus ꝯp̄hēdere dormitionem btīssime m̄ris dei m̄ltis ꝯsolatiōib' fuisse repletā. Pro cui' declaratiōe est sciēdū q̄ Hier. in sermone assūptionis vocet illū libellū apocriph̄ū. i. dubiū: q̄ intitulat de trāsitu. virginis qui quidem liber etiā appellatur apocriphus in cap. sancta.

ab eo baptizari fuer: et facti sunt adiutores predicationis eius. Quorum corpora post felicem mortem primo per Helenam Constantini matrem regia Constantinopolim translata sunt. Deinde per sanctum Eustorgium mediolanensem episcopum Mediolanum sunt producta. Et ultimo per Fredericum imperatorem Coloniam theutonie sunt delata. Ut dicitur: semper cum facie respiciunt versus Mediolanum: et si aliquando revoluuntur: iterum se vertunt versus ipsam civitatem: in qua multis annis steterunt. Eorum vero anime cum domino nostro iesu christo: et ipsa beata virgine matre eius in celesti regno triumphant.

¶ Pars quarta huius sermonis que dicitur presentationis. K

De quarto gaudio benedicte virginis satis dixi. l. viij. pte principali huius operis: et ideo hic breviter pertranseo. Si enim Symeon tantum gavisus est in presentatione parvuli Jesu in templo: ut viso et amplexato eo cantaverit. Nunc dimittis servum tuum domine etc. quantum debebat iubilare mater eius videns sanctum Symeonem spiritusancto ferventem obviare filio suo: et coram eo genua flectere: eumque ut dominum et deum suum adorare adhuc in maternis brachiis existentem: atque cum humilitate et devotione maxima extendentem brachia sua dicentem eidem pyssime virgini. O bona domina. o genitrix dei mei o regina celi. obsecro placeat vobis dare mihi osculandum et amplexandum: ac in ulnis meis fovendum dulcissimum filium vestrum salvatorem meum quem tanto tempore expectavi: et videre desideravi: et de cuius visione responsum a spiritusancto accepi. Ego enim ad hoc officium a deo electus sum et ad hoc missus sum et huic ministerio reservatus. Cui cum benigna virgo filium suum liberaliter obtulisset: ex cuius benedicti pueri facie radii lucidissimi exibant: ille lachrymis ex dulcedine decurrentibus eum reverenter et suaviter amplexatus et osculatus exclamavit. O felix mater que te benedictum salvatorem meum generavit. beatus venter qui te portavit: et ubera que suxisti. Existimo autem quod ipse Symeon ebrius spiritu exclamaret. Currite currite omnes gentes: et videte puerum qui fecit celos. Currite virgines: et letamini cum Maria. currite viri: et accingimini in virtute cum sancto Joseph currite vidue et predicate ac benedicite hunc sanctissimum parvulum cum Anna Currite angeli et obstupescite eum in templo offerri cui omnia offeruntur sacrificia. Currite iusti accipite leticiam. Currite peccatores et accipite veniam. Currite senes et cantate mecum. Nunc dimittis servum tuum domine secundum verbum tuum in pace. Quia viderunt oculi mei salutare tuum etc. In quo cantico laudavit filium virginis de tribus primo quod esset salvator mundi. secundo quod esset lumen totius orbis: tertio quod esset gloria plebis Israel: quia magna est gloria iudeorum. quod filius dei natus sit de eorum stirpe. Non solum autem gavisa est beata virgo de sancto Symeone commendante filium suum: sed etiam de beata Anna prophetissa: que mirabilia de christo omnibus predicabat. De his autem omnibus tractat Johannes gerson ubi. s. dicens. Responsum symeon accepit de superis olim. Non te mors rapiet nisi christum videris ante christus ubi venit quid gratia suggerit audit. Gratia celestis radians bonitatis imago. Ecce suum venit ad templum dominus dominator. Juste senex timorate dei quem spiritus implet Interno afflatu. fac occurras venienti. ulnis accipito puerum benedictio dicens. Dimittis domine me nunc in pace. secundum verbum sancte tuum qui sum servus tuus alme. Namque tuam propriis oculis nunc cerno salutem. Sive salutare quod cunctorum populorum. Ante paras faciem. lux gentibus alta revelans. Israel ipse tue salus est et gloria plebis. Membra senex ergo. annis languore gravata. Corde vigente movet. templum petit. ornat. ovanter. Nunc ea. nunc illa loca templi suadet alacris. Sic factant alii quia mox veniet dominator. Prospicit ex adiits templique per atria quando Promissus veniat. vidit procedere tandem Bethlem ex urbe te virgo. Joseph puerumque Agmine cum sancto vicinorum atque parentum. Spiritus ex templo sanctus sibi prodidit. hic est. Exilit et iubilat: non se capit: atque iuventus. Est aquile visa. mens in domino renovatur. Forte sacerdotum sancta de sorte beati Tunc aderant cum te puero venerande Johannes. Ut zacharias: et olim sterilis sua coniux. Venerat anna senex octogenaria vates. Deque iesu cunctis multo sermone loquuntur etc.

¶ Pars quinta huius sermonis de quinto gaudio beate virginis quod dicitur resurrectionis et ascensionis. L

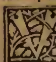

In ista parte pertinet gaudium duplex quod ipsa virgo benedicta habuit de filio suo. Primum est de eius resurrectione quando. s. vidit dilectum filium suum quem in sepulcro ipsa reposuerat totum lividum et plagatum: cum tanta gloria et triumpho resuscitatum. O cum quanta dulcedine cordis et suavitate splendidissimum corpus filii sui deosculabatur. incipiendo a capite discurrebatque per singula membra di. o fili mi quam pulcri sunt capilli tui quos a iudeis dilaniatos conspexit. Quam pulchra est facies tua. quam totam lividam et sanguine infectam vidi: et sic de singulis membris dicebat. Decantabatque cum propheta dicens ps. xxix. Convertisti planctum meum in gaudium mihi. Sciendum est autem quod salvator noster primo apparuit sue matri post resurrectionem quam alicui alteri: unde Ambro. in lib. de virginibus ait. Resurrectionem domini Maria virgo primo vidit et cre-

didit. Huic aūt opinioni nō cōtrariatur illud
qđ dicitur Mar.vi.f. q surgens Jesus appa-
ruit primo Marie magdalene. Quia illud di-
ctum intelligitur sicut illud Mat.xj. Inter na
tos mulierum non surrexit maior Johāne ba
ptista. Ex quib⁹ tñ ṽbis nō sequitur quia xp̄s
ꝛ beata virgo sint maiores ipso Johanne ba-
ptista. licet sint nati ex mulieribus. Sed ꝑ illa
verba voluit saluator innuere. q inter illos
qui ceciderāt per pctm̄ originale nemo surre-
xerat maior Johāne baptista si eius verba in
telligātur quoad habendā gloriā celestē. Ex q̄
bus concluditur q xp̄s et beata virgo qui
non ceciderūt in peccato oīginali. ꝛ ꝑ ꝯseqnēs
non surrexerūt ab eo sunt ip̄e Johāne maiores
Et ideo ipse dñs in predictis ṽbis studiose et
notanter dixit. nō surrexit. nō aūt ait. nō est vel
erit maior. Et similiter intelliguntur predicta
verba Mar.f. q xp̄s resurgēs primo apparuit
Marie magdalene. q̄ alicui alteri ex his q̄ ali
qñ peccauerāt. Et ideo notāter post illa verba
statim subinfert. aqua eiecerat septem demo-
nia. Et hanc opinionē tenet sancta mater eccle
sia. Et in signū q xp̄s primo apparuit virgini
gloriose in die resurrectionis dñi. stationē ce
lebrat apud sanctam Mariā maiorem in vrbe
Roma. In qua ecclesia cuȝ in predicta die miss
sam decantaret sanctus Gregorius ꝛ dixisset.
Pax dñi sit semper vobiscum, angelus dei alta
voce rñdit. Et cū spū tuo. Et ob hoc cum in die
pasche papa ibi celebrat. in testimoniū huius
miraculi. qñ dicit. Pax dñi ꝛc. nihil sibi respon
detur. Si aūt queratur quare de hac appari-
tione facta matri nullā faciūt euāgeliste men-
tionē? Respondent. doctores q apparitiones
xp̄i exhibite matri: ꝛ familiaria inter eos col-
loquia atq amoris sublimia signa: intactum
fuerunt intellectum humanum excedentia q
nec potuerunt bñ sciri nec ab inferioribus di-
ci. nisi cum tanta diminutione q illa dicere
esset: nobis eoꝝ excessuȝ quodāmodo denigra
re. Iteȝ spūisancto ꝛ euāgelistis ꝑpositū erat
illas apparitiones describere que carnalibus
hominibus possent de surrectione xp̄i fidedi-
gnum testimoniū predere. Et ideo noluerunt
ponere apparitiones factas matri. cuius testi
monio ꝓ filio nō creditur. l. videamus. ff. de in
litem iu. Si enim verba extranearum persona
rum deliramenta visa sunt iudeis multo ma-
gis matrē ꝓ filij honore delirare. Pōt aūt hec
apparitio sic ꝓbari. Prius debuit xp̄s conso-
lari illos quos plus dilexit. et a quibus plus
dilectus fuit ꝛ a quibus plura bñficia recepit.
ꝛ quos magis tribulatos ꝛ afflictos reliquē-
rat de passione sua ꝛ morte q̄ alios. Amor eñ
debet esse reciprocus. ix. Ethi. Et beneficiatus
esse debet gratus suo bñfactori. l. sed ꝛ si lege
§. consuluit. ff. de peti. here. ꝛ. c. cum in officijs
de testa. ꝛ. c. de forma. xxij. q. v. Cum igitur ipse
dominus Jesus nullū habuerit in hoc mundo
chariorē amicū. nec a quo plura bñficia recepe
rit q̄ matrē suā. cui ex ꝑcepto legis debebat ꝑ-
ticularem reuerentiā ꝛ honorē Exo. xx. Deut.
v. Mat. xv. Et quā eiusdem precepti obligatio
ne tenebat cōsolari ꝓ suo posse ſm scilȝ Alex.
de ales in. iij. parte summe in tractatu de pre-
ceptis decalogi. super. iiij preceptō. Ergo in-
dubitanter. tenendū est q primo eā consolat⁹
est. Nullus eñ erat in hoc mundo qui tantuȝ
doluerit de morte ipsius dñi Jesu quantū cor-
dialissima mr̄ sua. Cū igr̄ ille q̄ i vno grauat. i
alio debeat subleuari. l. eū q̄. ff. de iureiu. Cūq
ei⁹ sit cōmoda seq̄ q̄ icōmoda sequit. l. ſm na-
turam. ff. de reg. iur. ꝛ. §. cuȝ aūt. insti. de emp.
ꝛ ven. ꝛ. l. id q̄d. ff. de peri. ꝛ cōmo. rei ven. ꝛ. ca.
charitateȝ. xij. q. ij. ꝛ. ca. qui sentit de reg. iu. li.
vi. Ideo non est dubitandū: q beata virgo que
prima fuit in dolore filij sentiendo. fuit etiam
prima in participāda eius consolatione. vt es-
sent socij cōsolationū sicut socij fuerāt passio-
num ꝑ tribulationum. c. j. de sepul. ꝛ. ij. Coꝛ. i.
Apparuit ergo ipse dulcis iesus sue benedicte
matri totus iocūdus ꝛ eā ineffabili gaudio re
pleuit. qđ ex quatuor causis ꝓcedebat. Primo
ex eo q filius suus immortalitatem induerat.
iuxta illud ad Romañ. vi. Christus resurgens
ex mortuis: iaȝ non moritur: mors illi vltra nō
dominabitur. Unde Leo papa in quodam ser
mone inquit. Post passionē christi ruptis vin-
culis mortis. infirmitas in virtutē. mortalitas
in eternitatē. ꝛ cōtumelia transiuit in gloriam
Scđo causabat ex eo q videbat filium suum
eduxisse sanctos patres de limbo. sicut prenun
ciatum fuerat Zach. ix. vbi dr̄ christo. Tu quo
q in sanguine testamenti tui eduxit vinctos
de lacu in quo non erat aqua. Tertio causaba-
tur ex eo. q filius eius nobis omnibus. ꝛ prin
cipaliter sibi de resurrectione spem dabat. iu-
xta illud. ij. ad Coꝛ. iiij. Qui suscitauit Jesum
ꝛ nos cum Jesu suscitabit. Cum eñ caput no-
strum xp̄s resurrexit. pro certo tenere debem⁹
q etiam nos resurgemus quia corpus sequi-
tur naturam sui capitis. l. cum in diuersis. ff.
de reli. ꝛ sum. fu. ꝛ accessorium sui principalis:
l. cum principalis. ff. de regu. iur. ꝛ. capi. acces-
sorium. eod. titu. lib. vi. Et ideo inquit aposto-
lus. j. ad Coꝛ. xv. Si christus resurrexit. quo-
modo quidam in vobis dicunt. qm̄ resurrectio
mortuorū nō erit? Quarto causabatur ex eo q
videbat ꝛ cognoscebat. q filius eius angelicū
numerum adimplebat. ꝛ eorum ruinam restau
rabat. iuxta illud ps. cix. Iudicabit in nationi-
bus implebit ruinas. Et ideo secundū Grego.
i homel. pasche. Angelus qui annūciabat xp̄i
incarnationem. duȝ in veste alba apparuit: de
sua reparatione suum gaudium demonstra-

tecostes a penta quod est quinq̧.ꝛ costen.qđ est decem.quia quinquies decē.i.quinquagin ta dies sunt a resurrectiōe dñi vsq̧ ad ipaȝ diē de quo vide per Arch.in.c.nūc numeꝝ.lxxxvj. disti. Qđ aūt etiam ipsa bñdicta virgo plena fuerit:patet.quia Actuū.j. dicitur de aposto lis post ascēsionē christi:Hij ꝛ omnes erāt vna nimiter perseuerātes in orationibus cū. Ma ria matre Jesu Et postea sequitur in ca.sequē ti. [illegible]existētibus illis in eodē loco.fact⁹ est de celo sonus tanq̄ aduenientis spūs vehemen tis ꝛ repleuit totā domum vbi erant sedentes ꝛc. Si igit̄ sup oēs beata virgo spiritū sanctū et indubitāter tenēdū est recepit ꝓfecto con stat ꝙ de eius receptione mirum in modū ex ultauit. Missio enim ipsi⁹ spūssancti totū mū dum letificauit. Unde de filio virginis canit̄ deo patri in prefatione mille pētecostes. Qui ascēdens super oēs celos:sedēsq̧ ad dexteram tuam promissum spiritūsanctū hodierna die in filios adoptionis effudit. Quapropter pro fusis gaudijs totus in orbe terrarū mundus exultat ꝛc. Et ideo multo magis illum recipiē tes gaudio ꝛ exultatione perfudit. Unde ipaȝ bñdictam virginē.que ipsius spūssancti habi tatio ꝛ sacrariū erat.maiori ꝛ incōparabili cō solatione repleuit. Nō solū autem tunc.sȝ ꝓus sepius eaȝ repleuerat.maxime in sua ꝯceptio ne ꝛ scificatione in vtero matris sicut predi ctum fuerat ps.xlv.c. Fluminis impetus leti ficat ciuitatē dei.sanctificauit tabernaculum suū altissimus. Item in ꝯceptione filij dei iu xta illud Luce.j. Spiritussanctus superueniet in te.et virt⁹ altissimi obūbrabit tibi. De hac. repletione ꝓphetatū fuerat Sap.j. vbi dicit̄ Spiritus domini repleuit orbē terrarū. Ipsa enim orbis terre dicit̄. Unde de deo inq̄t ps. lxxiij. Operatus est salutē in medio terre Sē per ergo gaudio replebatur virginis anima. que semper spiritusancto erat repleta. Unde dicebat deo illud Sap.xij. O q̄ bonus ꝛ sua uis est domine spiritus tuus.

¶ Pars septima huius sermonis que dicitur Assumptionis. N

Ltimū gaudiū beatissime virgi nis in hoc sermone explicanduȝ dicitur assumptionis. De quo di cam in vndecima ꝑte pricipali hui⁹ operis.sermōe.j.ꝛ.ij.ꝛ ideo hic succincte ꝑtrāseo. Quantum vero gauisa sit gloriosa sua assumptione. nul lus hominum mortalium cognoscere potest. Hoc autem eius gaudium causabatur ex qua tuor. Primo ex eo ꝙ in celum ascendebat in anima et corpore. Unde Augusti.in sermone assumptionis ait. Letatur Maria leticia ine narrabili corpore ꝛ anima glorificata per pro prium filium quem in vtero gessit quē genuit quem fouit.ꝛ aluit dei genitrix:dei ministra trix.deiq̧ seruitrix.de qua:qm̄ aliter sentire nō audeo.aliter dicere non presumo.hec ille. Et idē ego dico de immaculata eius conceptione Secundo causabatur eius gaudiuȝ ex eo ꝙ a tota celesti curia fuit associata. Uñ Hier.i ser mone assumptionis ait. Ad eius exequias an geli famulabantur.ꝛ vniuerse celorū curie cō gratulabantur. Nec mirū. qr matern⁹ honor illius est qui ex ea natus est. Tertio causabat̄ hoc eius gaudiuȝ ex eo ꝙ ad dexterā sui filij erat collocanda iuxta illud ps.xliij. Astitit re gina a dextris tuis ꝛc. Q

Uarto ei⁹ gaudiū causabat̄ ex eo ꝙ de bebat eē humani gñis aduocata Uñ Bern.ait. Ipa est humani gñis aduo cata que nō pōt sustinere repulsam.qm̄ apud deū inuenit gratiā. Prudēs qdē ꝓgo nō sapiē tiā.vt Salomon.nō diuitias nō honores.sed gratiā querebat. Queramus igitur gratiā.sȝ per inuentricē gratie. Ceterū quicqd ē qđ deo offerre paras Marie ꝯmendare memēto.vt eodē alueo ad gratie largitorē gr̄a redeat quo influxit.hec ille. Hec sunt gaudia q̄ ꝯmuniter ad honorē ipsi⁹ beatissime virginis recolunt̄. Sed sciēdū est ꝙ vt legit̄ beatus Thomas ar chiep̄s canthuariēsis.q̄tidie cū magna deuo tiōe repetebat predicta gaudia dicēs. Gaude virgo mater christi ꝛc. Semel aūt cū eadē gau dia more solito in suo oratorio diceret.appa ruit ei ipa virgo bñdicta.ꝛ dixit. Cur fili mi tā tūmodo gaudes de gaudijs meis q̄ trāsierunt Et nō poti⁹ letaris de illis gaudijs q̄ modo ha beo in celo.ꝛ q̄ ꝑpetuo durabūt. Gaude igit̄ ꝛ letare de cetero ac exulta mecum.qr gl̄ia mea excellit dignitatē ꝛ leticiā oim sanctoꝝ ꝛ cun ctorum spirituum beatorum.ꝛ maiorem glo riā habeo ipa sola q̄ oēs simul angeli ꝛ sancti Gaude qr sicut sol illuminat diē ꝛ mundū.sic claritas mea illuminat totum orbem celesteȝ. Gaude quia tota militia celi mihi obedit.me venerat̄ ꝛ honorat. Gaude qr filius me⁹ mihi semꝑ est obediēs.ꝛ meā voluntatē.et cunctas ꝓces meas semꝑ exaudit. Gaude qr de⁹ semꝑ ad bñplacitū meū remūerat seruitores meos in hoc seculo.ꝛ in futuro. Gaude qr ꝓxima se deo sancte trinitati.et vestita sum corꝑe meo glorificato. Gaude qr certa suȝ ꝛ secura.ꝙ hec mea gaudia semꝑ stabūt ꝛ nūq̄ finient̄ vt de ficiēt. Et quicūq̧ cū his gaudijs spūalibus le tando in hoc seculo me venerabit̄ in exitu ani me sue de corpore presentiā meā obtinebit.et ipsam animam ab hostibus malignis libera bo.ꝛ in conspectu filij mei vt mecum gaudia possideat presentabo. Et de hoc habetur exē plum in miraculis ipsius virginis.vbi legit̄ ꝙ quidam quotidie dicebat septē ei⁹ gaudia. Qui cum venisset ad mortem.et ipsam bene

dictam virginem totis affectibus inuocaret. venit illa virginibus comitata. et cum maxima angelorum multitudine. et dixit illi infirmo. Charissime longo tempore mihi gaudia prestasti. veni ergo secure: quia nobiscum per infinita secula permanebis. post quibus verbis ille mirum in modum exultauit. et cum gratias egisset feliciter migrauit ad dominum. cum ipsa dei genitrice eternis gaudijs potiturus. Quam virginem gaudiosam obsecro: vt animam meam cum ex hoc seculo migrauerit in celesti palatio coram dilecto vnigenito suo feliciter presentare dignetur. Amen.

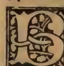
¶ Incipit vndecima pars huius sermonarii quod Mariale appellatur. In qua tractatur de gloriose virginis Marie assumptione. et particulari ac proprio nomine iubilatio angelica nuncupatur. Sermo primus. A

Leuauerunt arcam in sublime. Gen. vij. Benedicta dei genitrix virgo per arcam Noe figuratur. Quia sicut illa arca preseruauit ipsum Noe cum filijs suis a diluuio. ita ipsa et multo excellentius saluauit totum humanum genus ab eterna damnatione. et de inferni profundo. Unde illi cantatur in corona nostra. Archa che salua chi vole a te tornare dalo diluuio mortal che ei profunda. Figuratur etiam per arcam testamenti siue federis. et hoc quadruplici ex causa. Primo ex causa efficiente. Illam enim arcam fecit Moyses ex precepto dei Exod. xxv. Beatam autem virginem fecit ipse deus et habitauit in ea iuxta illud ps. lxxxvj. Homo natus est in ea. et ipse fundauit eam altissimus. Deus enim in beata virgine fuit altus quando eam in vtero sanctificauit fuit altior quando de ea integra eius virginitate nasci voluit. Fuit vero altissimus quando ipsam super omnes angelos exaltauit. Ratione igitur cause efficientis ista arca virginalis fuit. nobilior et dignior arca federis. Secundo ipsa arca federis figurat beatam virginem ratione cause materialis. fuit enim facta de lignis sethim Exod. xxv. que ligna secundum Hier. habent leuitatem pulchritudinem. fortitudinem. et putribilitatem per que intelligunt quatuor dotes corporis eius. Corpus enim gloriosum ipsius beatissime virginis est leue per agilitatem. pulchrum per claritatem. forte per agilitatem: et imputribile per imortalitatem. Tertio ipsa arca dominam nostram figurat ratione cause formalis. quia vt habetur Exo. xxv. et xxxvij. habuit in longitudine duos cubitos et semissem idest. v. palmos. Josephus enim vocat hic cubitum duos palmos. In latitudine autem habuit tres palmos. et in altitudine cubitum et semissem vt in eodem. c. habetur. Et sic ista arca spiritualis fuit. v. palmorum in longitudine. quia ipsa benedicta virgo quinque sensus suos vsque in finem purissimos conseruauit. Fuit et trium palmorum in latitudine. quia restaurationem angelorum ac saluationem hominum et renouationem omnium creaturarum procurauit. Habuit etiam hec arca cubitum et semissem in altitudine. quia eius celsitudo humanam et angelicam naturam excessit. sed vsque ad filium sui excellentiam non peruenit. Quarto ipsa arca beatam virginem figurat ratione cause finalis. Dicta enim arca facta fuit vt contineret tabulas testamenti. Deut. xxxj. et virgam aaron. et vrnam auream in qua erat manna. Hec autem arca spiritualis scilicet beata virgo intra se continuit christum in quo sunt tres substantie. s. diuinitas dulcissima per manna significata. et anima sapientissima per tabulas testamenti designata in quibus descripta erat dei sapientia et caro mundissima que resurrexit. et per virgam aaron que fronduerat designata fuit. Istam igitur arcam eleuauerunt angeli in sublime vt dicunt verba proposita. scilicet in die sacratissime assumptionis eiusdem. de qua in presenti sermone septem considerationes facientes.

Prima dicetur optationis.
Secunda allegationis.
Tertia causationis.
Quarta dormitionis.
Quinta consolationis.
Sexta resurrectionis siue assumptionis.
Septima vero et vltima appellabitur iubilationis.

¶ Pars prima huius sermonis que dicitur. Optationis. B

Sanctissima virgo maria videns filium suum gloriosum ascendentem in celum. cum ipso pariter ascendere exoptabat. Cause autem huius desiderij possunt. v. assignari. Prima propter appetitum naturalem vltimi finis. Secunda propter instinctum interiorem naturalis legis. Tertia propter claram contemplationem filialis pulchritudinis. Quarta propter longam et tediosam prorogationem sue peregrinationis. Quinta propter affectuosam expectationem curie triumphantis. Primo igitur dico quod mouebat beatam virginem ad hoc desiderandum appetitus naturalis vltimi finis. Nam vt ait Ber. i li. de vita clericorum. c. xxvj. Naturali desiderio omnes summum appetimus bonum nec est in nobis quies nisi eo adepto. Et Boetius in. iij de consol. prosa. ij. inquit. Omnis mortalium cura quam multiplicium studiorum labor exercet. diuerso quidem calle procedit. sed ad vnum tandem beatitudinis finem nititur peruenire. Et in eodem lib. etiam dicit. Est enim mentibus hominum veri boni naturaliter in serta cupiditas. sed ad falsa deuius error abducit. Et Augu. xiij. de trinitate ait. Ad appetendam beatitudinem natura compellit. cui summe bonus et immutabiliter beatus crea

tot hoc indidit. Et x. de cl. dei. iterū dicit. Omnium certa sniā est qui rōne quoquo mō vel possūt btōs eē oēs hoies velle. Et rō hui⁹ desiderij ē. qr finis nr̄ est btitudo. vt magr̄ sen. in. iiij. di. j. Et ibi sctūs Bona. parte. ij. ar. ij. q. ij. Et. xix. di. eiusdem ij. ar. j. q. j. et p oēs theologos i. iiij. di. xlix. marie scrī Bona. et Rich. ar. j. q. j. et beatum Tho. j. ij. q. viij. ar. iij. in corpe. q. Cū ergo omnia appetant ptingere ad finem suū. vt ait phus. ij. et. viij. phys. Non est mirū si etiā nos appetimus felicitatē et summū bonū. Omnia em̄ bonū appetūt. j. eth. j. rheto. iij. topi. et. iiij. meta. Hic aūt vltim⁹ finis nr̄ et hoc summū bonū est filius virginis. q̄ de seipso inqt Apoc. j. Ego sum principiū et finis. pncipiū videlicet a quo oīs creatur assumpsit exordiū finis vo ad quem oīa creatura redigitur et terminat. et per quē oē btificabile felicitat. Et ideo dicit Haimo. Finem tanto vehemētiori desiderio maria appetēbat: quanto illū plus cognoscebat. et quanto fortius amabat. Est eniz amor pōdus spūs rōnalis. dicēte Augu. xiij. cōfes. Pondus meū amor meus eo feror quocūqz feror. Quanto igit hoc pōdus est maius tāto magis inclinat ad amādū. Et qr btā virgo sup oēs creaturas hunc finē. i. deū amabat: ideo plus oībus in eū desiderio ferebat. et ad ipm pertingere. et cū illo ptūgi cupiebat. C

Scōo eā ad hoc inducebat instinctus legis natural. Naturalis em̄ instrinctus ē oībus aialibus ad dilectionē filiox. Unde. viij. phisi. Arist. vt generātis ad genitū naturalis est amicitia. Hic aūt instinctus est maxime in hoībus. Nā pater magis diligit filiū q̄ seipm. l. isti qdē. in. ff. q. ō me. cau. vbi glo. dicit idē eē ō matre. Immo dico q mater tenerius diligit suū filiū q̄ pater. qr magis est certa eū esse suū filiū. l. quia semp. ff. de in ius vo. Amant aūt parentes filios tanq̄ aliqd sui naz pater et mater est radix filij. filius vo flos eius. xxxiij. q. iij. ca. tunc saluabit. Unde etiā dr̄ q pater et fili⁹ cēsentur esse vna et eadē psona. l. fina. C. de impu. et ali. sub. et vox patris vox filij. h. et qui. instit. de inuti. stip. Dicit. quoqz q nullus amor vincit paternū. l. fina. C. de cura. fu. nec maternū. l. vt deamus. ff. de in litem iu. Et hec oīa patent ex etymologia vocabuli. Filius em̄ dicit a philos grece qō est amor latine. vt no. i. h. fina. institu. qui dari tu. pos. quia igit i btā vgine instictus nature erat ordinatissimus: ipsam inclinabat ad tenerime diligendum filium suum vnigenitum. qui totus erat suus quoad humanitatē quia quod alij filij habuerunt ab vtrisqz parētibus. hoc filius suus totum receperat ab ipsa. Amabat ergo eum tanq̄ aliquid sui quantum ad carnem. Et tanq̄ aliquid eterni patris quantum ad diuinitatem. et tanq̄ desiderabilem quantum ad vtrūqz. Unde immēsitas amoris eius non sinebat illā deficere in triduo quādo puer Jesus remansit in Hierusalē Luce. ij. qō ostendit diligentia inqsitionis. De qua Can. iij. habet vbi ipsa ait. Surgam et circuibo ciuitatē p vicos et plateas. querā quē diligit aīa mea. Ubi Ber. ait. Aurora rutilās conquesta ē se diem perdidisse lucentem. Stella matutina admirata est triduanā solis absentiā. Si ergo desiderauit filij sui presentiam adhuc existentē in terris: sicqz quiescere non poterat. quantū desiderauit presentiam eius regnantis in celis. D

Tertio ipsam mouebat ad hoc appetendū clara ptēplatio filialis pulchritudinis. Quāuis em̄ nō sit hesitandū qn btā vgo i hac vita plurīes et manifeste n̄ p enigmata vl figuras diuine maiestatē visionē habuerit. qō asserit de Moyse et Paulo. de qb⁹ et illō asserit Aug. ad Orosiū. Tn̄ p aggrauationem corpis lumen in quo fit talis visio nō ē in aīa pmanēs habitualiter: sed trāsiēs. Et ideo btā virgo affectabat in celis ascēdere cū filio suo. vt sine discōtinuatione eternaliter cōtēplaret eius diuinitatē. Un̄ Ca. j. illi i quit Judica mihi quem diligit aīa mea. vbi pascas. vbi cubes in meridie. Ubi dicit Ber. Hic pascis. s; nō i satiaritate. Persui igit exoptabat fructu suauissimo vteri sui. de quo ps. cxxvj. iquit propheta. Cū dederit dilectis suis somnū. ecce hrditas dnī filij merces fructus vētris. In xpo em̄ ē vo diuinitas quā videre est merces et gloria btōx iuxta illud quod inqt de⁹ abrae. Gen̄. xv. Ego sum merces tua magna nimis. Item est vera humanitas. que fuit fructus beate virginis. et hanc etiā videre gliosam est felicitas sanctox iuxta illud Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te verum deum. et quem misisti iesum xpm. Cupiebat ergo virgo pijssima semper et sine interruptione filium suum dulcissimum videre. in quem desiderant angeli prospicere. j. Pe. j. E

Quarto ad hoc ipam inclinabat longa et tediosa sibi prогatio sue peregrinationis. Uidebat em̄ ei q iā diu vixisset in hac lachrymarū valle. Unde dicebat cū pphета ps. cxix. Multum incola fuit aīa mea. Erat et illi tediosa peregrinatio huius vite. qr habitabat inter malos et perfidos iudeos. Unde dicebat cum eodem ppheta vbi. s. Heu mihi qr incolatus meus plongatus est habitaui cum habitantibus cedar. Cedar em̄ interpretat tenebra. et significat iudeos. tenebrosos inter quos ipa habitabat. Dicebat ergo ipsa btā virgo illud ad Phi. j. Cupio dissolui et eē cum xpo. F

Quinto ad hoc ipaz iclinabat affectuosa expectatio curie triūphātis noueras et xpo gliosa q tota celestis curia eā tāq̄

et mirabilem ipsius pulchritudinē. dixit eñ. Si deꝯ tui filij diuinitate nō fuisset mihi a Paulo apꝫo ꝑdicatū. facit me credere eē deū. Nec mirū si fideles ad videndā btā ꝟginē currebant cū legam⁹ multos diuersas mundi partes lustrasse. vt aliquos hoïes viderēt ⁊ audirent: sicut recitat Hiero. in epl'a ad paulinū. Que visitationes ipsi visitātibus maximā cōsolationē afferebant. ⁊ ipsi virgini in magnū honorē cedebāt. Si eñ glia est mř vnius martyris vł alterius scti quāto honore debebat venerari mř sancti sctōꝝ filij dei? Dimisit ergo xp̄s mřem suā in terris. ⁊ noluit eā adducere secū in celis qꝛ apostolis nimis durū fuisset simul ꝓuari ꝑsentia solis ⁊ lune. K

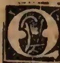
Scōo dimisit eā in terris post suā ascensionē rōne instructionis respectu scribentiū vt. s. fideles instrueret de erudimētis fidei. maxime de his de quibus nulli mortaliū nisi ipsi cōstare potuit. Quāuis aūt euāgeliste spūsancto dictāte euāgelia sua scripserint nihilominus credi pōt. ⁊ verisile ē ꝙ de talibus cū ipsa ꝟgine cōferebant. Simitr ⁊ alij fideles legentes euangelistarū scripta ab ipsa qrebāt si hec ita se habebāt. Et nō est dubitādū qn spūsctūs plura btē ꝟgini reuelanda seruauerit. Quis eñ melius scire potuit: de magis venientib⁹ cū stella de fuga in egyptū: de angelica salutione ⁊ ꝟbis inter ipam ⁊ archāgelum gabrielē factis de natiuitate xp̄i. ⁊ de circumsione eius. ⁊ de oblatione ipsius in tēplo. ⁊ de reliqs ad filiū suū pertinētib⁹. ꝙ ipa q̄ singula fuit experta. ⁊ cuncta xp̄i opa ꝑ trigīta ⁊ tres ānos oculis ꝓprijs aspexit. Uñ dr Lu. ij. Maria aūt ꝯseruabat oīa ꝟba hec ꝯferens in corde suo. Et ob hoc forte Lucas plura de xp̄i infantia scripsit tanꝙ familiarior virgini. nā cappellan⁹ ei⁹ asseritur fuisse. Reliqt ergo dñs mřem suaȝ magistram aplorum ⁊ oīm fideliū. Uñ Hiero. in sermone ad Eustochiuȝ loquēs de btō Joħe euāgelista seruiente ipsi virgini. postea subdit. Nō ꝙ eximius ille sanctoꝝ chorus aploꝝ eā deseruerit inter q̄s post resurrectionē dñi intrās ⁊ exiens familiarius cōtulit de xp̄i incarnatiōe. tāto si quidē verius quāto ab initio ꝑ spūsanctum plenius cuncta didicerat ⁊ ꝯspexerat: plenius vniuersa. īȝ ⁊ apostoli per eundem spūsanctū oīa cognouerint. ⁊ in oēm edocti fuerint veritatē. hec ille. L

Tercio eā dimisit rōne ꝯfortatiōis respectu patiētium. Sciebat. eñ xp̄s: fideles suos statim post ascensionē suā inter ꝑsecutiōes debere fluctuare. ⁊ ꝙ si mřeȝ suā secū duxisset. grex fideliū desperare potuisset. ⁊ dicere ꝙ chariores secū trāsferēs ceteros traderet obliuioni. Sȝ qñ xp̄istifideles videbāt ꝙ ipaȝ sctissimam mřem suam hic reliquerat multis tribulationibus ⁊ ꝑsecutiōib⁹ affligēda suas passiones equanimiter tolerabāt ipsius virginis patiētissime exēplo. Qđ aūt gl'osa virgo multa aduersa post ascēsionē dñi ꝑpessa sit ꝑ tertim a iudeis testat beatus Jgnati⁹: qui in epistola ad Joħem euāgelistam ait. Maria salome quā diligis filia Anne. hierosolymis dn ꝙ mensibus commorāte: ⁊ quidā alij noti referūt mariā matrē iesu oim gratiarū hr̄e abundantiā: ⁊ dicūt eā in tribulationib⁹ ⁊ ꝑsecutionibus hilarē in penurijs ⁊ indigētijs nō querulam iniuriantibus gratā: ⁊ ꝙ molestata letatur miseris ⁊ afflictis coafflicta. Et infra. Mirū autē est ꝙ cum ab oībus magnificet a pharisieis tamē ⁊ scribis ei detrahitur. hec ille. Si ergo dñs Jesus suam dilectissimaȝ matrē que nunꝙ peccatuȝ commiserat in hoc mūdo pati voluit: quāto magis nos digne patimur qꝫ quotidie peccamus? Et ideo inqt Cato in suis documentis. Quod merito pateris patiēter ferre memento. M

Quarto dimisit eā rōne honoratiōis respectu obuiantiū. Pro cui⁹ declaratiōe est cōsiderandum. ꝙ prudēs mercator tractās preciosas merces. prius tractat ⁊ cōsiderationē facit de loco cōgruenti ad illarū repositionē. ⁊ illū locū optime coaptat ⁊ ordinat similiter cognoscēs dei filius mřem suā virginem gloriosam esse inter omnes creaturas ꝑciosam. prius voluit illi locum ꝑparare ꝑciosum: ⁊ amenū i quo ipsa sublimaret: ⁊ postmodū de celo descēderet ad ipsaȝ assumendā. Et hāc rōnem tangit. Hiero. in sermone assūptionis dñi. Ascēdit ⁊ ꝑparauit huic sctissime ⁊ gliosissime virgini locuȝ imortalitatis: vt cum eo regnare posset in eternū. Et iterū ibidem ait. Precessit eā dominus ad celestia: vt pararet ei sicut ipse suis repromiserat discipulis in ethereis mānsionib⁹ locū. Hoc aūt in figura significatū fuerat. ij. Reg vj. vbi legitur dauid regeȝ fecisse tabernaculum iuxta domū suam pro reponenda arca federis: ⁊ ꝙ postea descēdit ipse cū electis filijs israel: ⁊ tulit arcam de domo. Aminadab que erat in gabaa: ⁊ posuit eaȝ super plaustrū nouū. quā cū Oza tetigisset percussus est a dño. deinde dauid cū ipsis filijs israel associauit arcā ipam cū cythara ⁊ cātoribus: ⁊ cū magnis festiuitatib⁹ reposuit illā in loco sibi ꝑparato. Per arcā enim federis. vt. s. dixim⁹ intelligit bñdicta ꝟgo. q̄ tali federe ordinata est vt ipsa esset plena grā: ⁊ per eā nos grā repleremur: ⁊ istud fuit fedus vt propter nos saluatorē cōciperet: et ꝑ ipsum ꝓpiciationē nobis ꝓcuraret. Uñ Aug. in quodā sermone inqt. Ad te grā plena loquar: ex grā debes o pijssima esse gratiosa. cui nimirū pctōꝝ restauratio tante sublimitatis existit ꝯ. Mira loquar o domina. Sȝ si est multū audeo multū gaudeo. Nos eñ tibi tecꝫ nobis mira nec

celsitudo confederat. cū vere ꝓ nobis habeas illud esse qđ habes. Si em̄ nulla ꝓcessisset trās gressio nō foret secuta redēptio nostra. ⁊ si necesse non fuisset nos redimi. nō fuisset necesse parere redēptorē. s. xp̄m. q̄ tabernaculū. i. locuꝫ sublimē i celis beate virgini sup oēs angelos ſm celsitudinē sue maiestatis preꝑauit. Deinde in die assumptionis eiusdem venit cum electis filijs israel. i. cū ordinibus sanctoꝝ. ⁊ recepit arcam de domo aminadab. qui interpretatur ppls. gabaa ꝓo vallis. i. eduxit eā de pp̄lo mortaliū. ⁊ de valle lachrymarum. sed in plaustro posita. i. in sacro corꝑe ꝑcussus est oza. i. tu deus qui illud tangere tēptauit. s. murmurādo. Uel pōt per Ozam significari ꝓnceps sacerdotum. q̄ cū portaret corpus beate ꝟginis ad sepulturā. presumpsit apponere manus ad feretrū in quo erat corpus beatissime ꝟginis. vt illud ad terram deijceret sed statim vigore brachioꝝ destitutus est. ⁊ doloribus maximis afflictus. Qui ad exhortationem apostolorum penitentiaꝫ agens. tacto sacratissimo corpore immaculate ꝟginis cōualuit. vt legitur in quodam historiā de assumptione ipsius. Hanc autem arcam associauit. Dauid cum cantoribus quia xp̄s cum angelis ⁊ sanctis dulciter cantātibus ac psallentibus eam in celum comitat⁹ est. Et nota ꝙ plaustrum dicitur fuisse nouum super quo posita fuit arca: quia corpore benedicte virginis resuscitato ⁊ incorruptibilitate dotato reddita est anima. ⁊ sic ad dexteram filij sui est in gloria sublimata. Unde Augu. in sermone assumptionis eiusdē ait. Ad hāc gloriam tu gloriosa perfecte ꝓuectates. vt super no rege nihil habeas superius in supernis. Que angelicaꝫ trāsiens dignitatē vsq̄ ad summi regis thronū es sublimata. Ubi enim posuit ideꝫ rex filius tuus quod ex te suscepit. ibi te posuit reginam de qua illud sumpsit. Nec em̄ fas est alicubi te esse: ꝙ vbi est id quod a te genitū est. Hinc nos per te hereditamus misericordia miseri. ingrati gratiam. veniam peccatores. sublimia infimi celestia terreni. deuꝫ hoies mortales vitam. ⁊ patriam peregrini. hec ille. Ista igit̄ fuit ꝓcipua causa quare xp̄us nō assumpsit matrem suam secum vt videlicet postea cū maiori honore susciperetur in celuꝫ ⁊ ipse cū tota celesti curia illi veniret obuiam. Et hanc causam assignat Ansel. in libro de excellentia beate ꝟginis. c. vij. dn̄m nostrū alloquens ⁊ dicēs. O bone iesu. quomō pati potuisti: vt te ad regnū glorie remeante illam beatā matrem tuaꝫ in miserijs mūdi relinqueres. et non statim tecum regnaturā assumeres? Fortassis domine hoc agere voluisti ne tue curie veniret in dubium cui potius occurreret tibi scilicet dn̄o suo ꝓmo in assumpta carne celum petenti. An ipsi matri similiter in ip̄m regnuꝫ materno iure tecū ascendenti. Prudentiori ergo ⁊ digniori consilio ꝓcedere illā volebas: q̄tenus ei locum imortalitatis in regno tuo prepararēs ⁊ sic comitatus tota curia tua festiu⁹ illi occurreres eamq̄ sicut decebat matrē tuā per teipsum exaltares. hec ille. De his autem causis remāsionis sue in hoc mūdo post ascensionē filij certificata ab ip̄o filio suo. bn̄dicta ꝟgo contētissima remāsit. Non em̄ petebat vt assumeret cū filio nisi sub cōditione. s. si deo placeret. ⁊ nō aliter. ⁊ hoc non fuit velle aliq̄d ꝯtra diuinā volūtatē sed potius suum velle diuine voluntati subiacere. Btissima etem̄ ꝟgo q̄ nūq̄ peccauit: nunq̄ aliq̄d ꝯ diuinā volūtatē voluit. Et in hac sua petitione cōditionata fecit sicut postea egit filius eius qui Matthei. xxvj. inq̄t Pater si possibile est trāseat a me calix iste. Uerūtamen nō sicut ego volo. sed sicut tu. Fiat voluntas tua.

¶ Pars quarta huius sermonis que dicitur dormitionis. M

Uerūt quidā nunq̄d gl'iosa virgo sit mortua an vero sine morte fuerit in celuꝫ assumpta sicut factuꝫ fuisset de n̄ris ꝓmis parentib⁹ si nō peccassent. naꝫ Aug. sup Gen. tractat m̄r l. ij. di. xx. di. ꝙ si non fuissent trāsgressi diuinū ꝓceptū sine morte statuto tēpore fuissent ad meliorē statū. hoc ē ad beatitudinē trāslati. Ad quam dubitationem respōdet: ꝙ iꝫ beatissima virgo nūq̄ habuerit aliqđ pctm̄ actuale. nec etiā originale vt inconuincibiliter ꝓbatuꝫ est in pria parte ꝓncipali hui⁹ operis. tn̄ rōnabile fuit ipsam mori vt in eadē parte declaraui rn̄dendo ad argumētū q̄ dici posset debuisse cessare mortē in beata virgine cessāte i ea pctō. quā rn̄sionē vide ibi i. ij. sermone. par. ij. Et hāc verissimā opinionē tenēt catholici docto. Unde Aug. in sermone de assumptiōe virginis inq̄t. Memores ꝯditiōis humane mortē illā tēporalē subisse matreꝫ dei dicere nō metuim⁹. Idē quoq̄ dicit Damasce. in duob⁹ sermonib⁹ assumptionis eiusdem. Et Hiero. in ser. ad Eusto. vbi ait. Cum profecto nihil cōstet nisi ꝙ hodierna die gl'iosa migrauit a corpore. Fuit aūt hoc decens quadruplici ratione. O

PRimo ꝓpter filij sui cōfirmationē. Cū em̄ xp̄s naturā nostrā assumpserit vt eadem natura qua peccauerat sanctificaret. decuit vt hoc manifeste ostenderet ad cōfutandas multas hereses quas futuras ꝓnouerat. Fuerunt em̄ heretici nōnulli q̄ non solū naturā nostrā. hoc est de genere adā eū assumpsisse negauerūt: sed oīno eū corpus fantasticū habuisse asseruerūt. Inter quos fuerūt manichei. valētinus aūt hereticus dixit xp̄m celeste corp⁹ assumpsisse. Ut ergo ostēderetur ꝙ xp̄s vere de illa

genere erat qđ mortẽ meruerat:decuit vt eius
genitrix mortẽ sustineret. Si eñ sine morte ad
gloriã fuisset trãslata.facilr creditũ fuisset vel
ꝙ nõ fuisset de humano genere: vel nõ de illa
stirpe primoꝝ parẽtũ. Et sic si beata virgo nõ
fuisset credita esse de stirpe humana ab adam
descẽdente.similiter creditũ fuisset de xp̃o ei⁹
filio. Et ꝯsequẽter visum fuisset ꝙ xp̃s ꝑ ipso
humano gñe cõgruẽtẽ satisfactionẽ nõ fecisset
⁊ ꝙ idoneus redẽptor non fuisset. Mors autẽ
ipsius bñdicte virginis ostendit illã fuisse,ve-
raciter de humano genere:⁊ de illa propagine
de qua dicit᷑.Hebr.ix.c. Statutũ est hominib⁹
semel mori. P

S Ecũdo ꝯueniẽs fuit ipsam mori ꝓpter
filij sui cõformationẽ. Neqꝫ eñ decuit
eã melioris eẽ ꝯditionis ꝙ̃ filiũ q̃ vere
de⁹ ⁊ homo est. Incõueniẽs nãqꝫ esset ꝙ mẽbrũ
ꝓcederet caput:cũ oĩa mẽbra sequãtur naturã
sui capitis.l.cũ in diuersis.ff.de reli. ⁊ sumpti.
fu. Cũ igit᷑ fili⁹ beate virginis sit caput totius
ecclie:vt ait ap̃ls ad Col.j. Cui⁹ vtiqꝫ ⁊ ꝟgo ẽ
mẽbrũ. Et ipse mortẽ sustinuerit:imo vt inq̃t
Aug.in.ij.libro de baptismo puuloꝝ:si nullus
eũ interfecisset senio defecisset. ꝓfecto decuit
vt btã quoqꝫ virgo moreret᷑ que filio suo esset
conformis. Q

T Ertio hoc ꝯueniẽs fuit ꝓpter sui meri
ti augmẽtationẽ. Decuit eñ grã plena
non solũ mereri bonis operib⁹:sꝫ etiã
passionibus ⁊ tribulatiõibus equanimiter to
lerari. Patiẽtia eñ opus perfectũ habet Jac.
j. Et ꝓpterea deus sepe immittit aduersa ad
augmẽtũ ꝟtutis ⁊ meriti. vij.q.j.c. Aduersitas
e.xj.q.iij.c.in cunctis. Et qm̃ vltimũ terribiliũ
est mors.vt dicitur in.iij. Ethi.et in.l. vltimũ.
ff.de penis. Ideo volũtaria ⁊ patiens eius su-
stinẽtia summũ patiẽtie genus demõstrat. vn
de meritũ auget:⁊ tãtomagis i beata virgine
meritũ augmentauit quanto ꝑ vllo suo crimi
ne mors sibi debita non fuit. R

Q Uarto hoc congruũ fuit propter nostrã
ꝯfortationẽ. Naturaliter eñ oẽs mortẽ
timemus.sciẽtes verã esse sniam Quintiliani
in libr.declamationũ.declamatione.v. dicen-
tis. O ꝙ̃ graue est mori.s. quo ad sensualitatẽ
carnis:ꝙ̃uis autẽ hic timor sublat⁹ sit quãdo
xp̃s dei fili⁹ mortẽ sustinuit:tñ posset homo co
gitare ⁊ dicere. Bñ sustinuit q nõ solũ hõ: sed
etiã deus fuit. Uirgo aũt btã in qua fuit pura
humanitas mortẽ libẽter sustinẽdo nos oñes
hortata est seruare illđ Juue.documẽtũ.li.iiij.
saty.j.dicẽtis. Fortẽ posce animũ ..rortis.ter-
rore carẽtẽ. Nã vt inq̃t Luca.li.viij. Mors vlti
ma pena est nõ metuẽda viris. Uñ Tulli⁹ i Tu
scu.q.lib.j.in fi.dicit Teneam⁹ ⁊ nihil cẽseam⁹
esse malũ qđ sit a natura datũ oib⁹. Mors eñ
nõ est malũ:nec in sorte maloꝝ cõputãda,v. q.
j.c.illa.in fi. Et ideo ꝓdict⁹ Tulli⁹ in eiusdem
opis lib.ij.ait Qui id quod vitari nõ põt me-
tuit:is viuere aio q̃eto nullo mõ põt. Qui vero
mortẽ nõ timet:magnũ is ꝓsidiũ sibi ad beatã
vitã cõparat. Et Quint.i lib.ꝓalleg.declama.
iij.inq̃t. Faciam⁹ poti⁹ de fine remediũ:⁊ de ne
cessitate solatiũ. Et Sen.ad Luciliũ li.v.ep̃la
rũ ep̃la.j.dicit. Uita cũ expectatiõe mortis da
ta est. Ad hãc ituꝛ quã timere dementis est:qꝛ
certa expectant᷑.dubia dimittunt᷑. Moriẽs ita
ꝙ alacri aio bñdicta ꝟgo nobis ⁊ oibus homi
nib⁹ dicebat illđ qđ inq̃t Quint.vbi.ꝫ.di. Exea
mus spõte ꝯsilio pleni.i.securitati gratias agẽ
tes. Sol⁹ vixit quoad voluit q̃ mori ꝙ̃ viuere
maluit. Infirme aũt prorsus terreneqꝫ mẽtis ẽ
vt numerem⁹ ãnos. Ut eñ ait Pliñ.lib.vij.na-
turalis histo.c.liiij Natura nihil hoib⁹ breui-
tate vite ꝓstitit meli⁹. Nã vt dicit Sen.i li.tra
ge. Mors sola port⁹ erũnis dabit. Et Isiđ.li.j.
soliloq̃oꝝ.c.j.inq̃t. Mors calamitati terminũ
ꝓbet.oẽm eñ calamitatẽ adimit. Uñ Boe.li.j.
de cõsol.canit. Mors hoim felix.⁊ Frãcisc⁹ pe
trarcha i suis triũphis ait.
La morte he fine duna ꝓsone scura.
A ia noni gentili. A laltri he noia.
Chã posto nel fango ogni lor cura. ⁊ Ber. in
q̃dã ser.inq̃t. Mors ẽ finis miserie.victoria pu
gne ianua vite adeptio corone.btitudinis ple
nus igressus initiũ refrigerij.paradisi scala q̃
ascendit᷑ in locũ tabernaculi admirabilis vsqꝫ
ad mõtẽ dñi:⁊ iõ dicebat Salomõ Prouer.xiiij.
Sperat iust⁹ i morte sua. Iust⁹ eñ si morte ꝓoc
cupat⁹ fuerit i refrigerio erit. Sap.iiij. Precio
sa i ꝯspectu dñi mors sctõꝝ ei⁹.ꝓs.cv. Uñ dicit᷑.
Ecc᷑.vij. Dies mortis die natiuitatꝫ. His ergo
exhortationib⁹ btẽ ꝟginis ⁊ ei⁹ exẽplo nõ debe
mus mortẽ ꝑtimescere:sed cũ gaudio ⁊ exulta
tiõe expectare:q̃ vt inq̃t Cato ẽ finis oiꝫ malo
rũ. Et ob hãc cãm de⁹ ꝑmisit suã dilectã matrẽ
mori. Possum⁹ q̃ꝫ aliã assignare rõnẽ quã po-
nit.s. Tho.i.iij.par.sum.q.xxvij.art.iij.in solu.
ꝓmi argu.di. Beata virgo non fuit libera ta a
morte ⁊ alijs penalitatib⁹ vt ꝑ illas penalita-
tes toti ecclesie thesaurizaret.

¶ Pars quinta huius sermonis que đr conso
lationis. S

S I q̃rat᷑ q̃ btã ꝟgo i morte sua
hũerit solatia? Rñdet᷑ ꝙ lꝫ sa
cra pagina đ hoc nõ faciat mẽ
tiõeꝫ tñ ex alijs scripturꝭ possu
mus ꝯꝓhẽdere dormitionem
btissime mr̃is dei mr̃is ꝯsola
tiõib⁹ fuisse repletã. Pro cui⁹
declaratiõe est sciẽdũ ꝙ Hier.in sermone assũ
ptionis vocat illũ libellũ apocriphũ.i.dubiũ:
q̃ intitulat᷑ de trãsitu.virginis qui quidem li-
ber etiã appellatur apocriphus in cap.sancta.

xv.di. Apocripha aũt dicunt illa scripta quoꝝ autor ignorat: vel que in canone scripturaruꝫ nõ habent: vel qui nõ sunt i publico legẽda: tã ꝙ autẽtica: vel q̃ sunt dubia ſm Isid.vi.Ethy. Et ideo dicit Hiero.vbi.s.loquẽs de ꝑdicto libro. Ne dubia pro certis recipiatis. Nõ ergo reprehẽdit illũ tãꝙ falsum: sed vult aliquãdo haberi dubiũ. Et ꝑdicta de significatiõe apocriphi approbat glo.in.c.canones.xvi.dis.que ait. Apocripha.i.sine certo autore vt sapiẽtia. Salomonis. liberi Iesu filij sirach. qui dr ecclia stic⁹. ⁊ liber Iudicũ ⁊ Thobie ⁊ liber Machabeoꝝ. hi apocriphi dicunt ⁊ tñ legũtur: sed forte nõ gñaliter. hec ibi. Quãuis ergo in dicto libro aliqua ꝯtineãtur que nõ omnino cõsonãt veritati nihil tamen obstat etiam ibi plura vera cõtineri. Unde pro deuotoꝝ ꝯsolatiõe dicere possum⁹ ꝙ bñdicta virgo in trãsitu suo quattuor habuit solatia inter alia multa. ¶

Primũ fuit angelice reuelatiõis. Cum eñ fili⁹ btĩssime virginis celũ ascẽdisset: ipsa ꝯtinue desiderabat cũ illo ꝯiungi: similiqꝫ cum propheta dicebat ps.xli. Queadmodũ desiderat ceruus ad fõtes aquarũ: ita desiderat anima mea ad te deus Sitiuit anima mea ad deũ fontẽ viuũ qñ veniã ⁊ apparebo ante faciẽ dei. Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte dũ dicit mihi quotidie vbi est deus tu⁹. Si ergo desideriũ iusti oẽ bonũ Prouer.xi.c. profecto desideriũ iustissime matris dei totũ erat intentũ circa summũ bonũ filiũ suũ. Unde euꝫ sepe in oratione alloquebatur dicens.

Quando sarai contento el core mio.
Tollendome dal mundo tenebroso?
Quando adimpirasse il me desio
E vestirome il pallo glorioso?
Quando vedro i chori di beati.
E te o dolce benedeto filio.
Con tuti quanti i angeli aschierati
Che a venire me farai del cielo?
Quãdo in quel abisso de dolceza.
Del sol vestito estelle coronata.
Saro absorta.e piena dalegreza.
Apresso al tuo throno sublimata?

In his autẽ dulcibus precibus atqꝫ suauibus petitionibus existẽte ipsa benedicta virgine. Ecce ꝙ vt dicitur in dicto libro de transitu ei⁹. apparuit ei angelus.s.gabriel totus iocũdus cũ ramo palmaꝝ i manu.i signũ ꝑfecte victorie quã hũerat de mũdo.carne: ⁊ diabolo. Erat aũt tot⁹ lucid⁹ ⁊ i forma hois pulcherrima. Et credo eũ multoꝝ ãgeloꝝ comitiua fuisse sociatũ. Qui reuerẽter gl'iosã ꝟgĩnẽ salutãs dixit ei.

Aue madona de grande cortessa.
Aue maestra dogni sctitade
Aue benigna virgine Maria.
Aue fontana plena de caritade
Aue del mundo dignissima regina.
Aue o specio dogni veritade.
Aue reparo di nostra ruina.
Aue dogni fidel secura guida.
Aue lucẽte stella matutina.
Aue speranza in cui ognum se fida.
Aue recorso de tuti i peccatori.
Aue apozo che cognaflicta aida
Aue vaso di lucidi splendori.
Aue donzella a dio desponsata.
Aue belleza di superni chori dominus tecũ virgo iballsamata.
Che in te a posti tuti sol thesori.
Et tanta gloria te ha apparegiata.
Ecco il tempo da te desiderato.
Fra trei giorni sarai glorificata.
A questo dirte da dio son mãdato.

Qđ aũt angel⁹ apparuerit btẽ ꝟgini annũciãs ei diẽ felicẽ trãsit⁹ sui nõ est vllaten⁹ dubitãdũ qr cũ ad alios miserit de⁹ ãgelos ad ãnũctiãdũ eis finẽ vite.ꝑfecto ẽt est credẽdũ sibi eũ fecisse mr̃i sue per illũ snlaʒ Berñ. In epl'a ad canonicos Lugdunẽses .qđ alijs licet paucissimis est cõcessum: nõ est credẽdũ gl'iose ꝟgini fuisse denegatũ. Si ergo btũs Martin⁹ reuelatiõe suꝑna obitũ suũ longe añ ꝑsciuit: ⁊ Petr⁹ sciuit ꝙ breuis eẽt depositio tabernaculi sui: ⁊ Paul⁹ ꝙ tps sue resolutiõis istabat: ⁊ sic̃r. b. Ioh. euãg. ⁊ sctũs Frãcisc⁹ ⁊ alij ꝙ plures sctĩ: vt i eoꝝ legẽdis habet: multomagis hoc sciuit btĩssima virgo: vt arguit Alb. sup missus est. c. clxix. Glosa aũt ꝟgo illis ãgelis q ei ãnũciauerãt cũ gabriele archangelo hoc bonũ nouũ: cũ recedere vellẽt dixit illis Cañ.v. Nũciate dilecto meo: qr amore lãgueo. Scriptũ est ãʒ in qđã legẽda assumptiõis ꝙ btã ꝟgo ꝑ angelũ tres gras a filio petijt.s.vt oẽs aplos sue dormitioni pñtes haberet: vtqꝫ diabolũ non videret: ⁊ vt oẽs qui erãt i purgatorio a penis i suo obitu eriperet: ꝙ oia obtinuit: de prima autem gratia immediate dicemus. ¶

Secũdũ solatiũ btĩssime ꝟginis i trãsitu suo fuit aplice aduẽtatiõis. Aplĩ eñ cũ eẽnt i diuersis mũdi ꝑ tib⁹ dispersi i qb⁹ fidẽ xp̃i ꝑdicabãt desiderãte btĩssima ꝟgine illos videre añ mortẽ suã. affectãsqꝫ eos esse pñtes sue dormitiõi ei⁹ corpi ipẽdere sepulturã. dñs nr̃ Iesus xp̃s fili⁹ ei⁹ i ictu oculi eos fecit eẽ añ ꝯspectũ mr̃is sue dilectissime. q̃ eñ ꝑ ãgelũ suũ fecit Abachuc ꝑphetã i momẽto ipis ꝑ capillũ de iudea i babyloniã deferri vt danieli pphe prãdiũ portaret Dañ. vlt. ⁊ btõ Frãcisco socios suos ꝑ mũdũ dispsos videre cupiẽti cõgregauit ad ei⁹ p̃ces potuit ẽt aplos ⁊ discipulos suos ministerio ãgeloꝝ i instãti facere deportari: vt genitrici sue morientĩ debitũ exhiberẽt obsequiũ. Uel dicere possum⁹ ꝙ sps̃ dñi q̃ rapuit phĩlippũ aplm ⁊ stati inuẽtus ẽ in azoto Act. viij. Sic̃r eleuari facit aplos oẽs: et ꝑtin⁹

menirl in virginis habitaculo. Affuisse autez apostolos dormitioni eius affirmat sctūs Dionysius asserens in lib. de di. no. se et btm̄ Timotheum ac plurimos xp̄i apostolos et discipulos morti bte virginis interfuisse. De hoc etiaz inquit Damas. in quodā sermone. Ex antiqua et verissima traditione accepimus q tempore gloriose dormitiōis beatissime virginis cū omnes sancti apostoli ad saluādas gentes orbem terre peragrarent in momēto temporis in altū subleuati hierosolymis cōuenerūt? Ibiqȝ angelica eis visio facta ē. et diuina hymnodia potiorū audiebat virtutū. Cum aūt sancti apostoli intelligerēt dei genitricis trāsitum imminere cōmuni eā voce collaudabāt dicētes. Cū in huius mūdi incolatu te o celeberrima virgo haberemus cohabitatricez. quasi ip̄z dn̄z deū et magistrum vidētes consolabamur. Nunc vero qr te transmigrandam cognouimus. hoc solū nobis remanet refrigeriū q te mediatricez habebimus apud deū. Filius tuus creator omniū vocat te. Nemo est qui phibeat matrē a filio: ip̄a natura docet honorari. Nec decet te amplius permanere in medio nationis praue et peruerse. Uade ergo in pace et placa nobis deū: Donec em̄ morabaris in terris modica te terre portio detinebat. Cum aūt assumpta eris i celis. cōe ppiciatoriū totus habebit mūdus. Hec ille. Patet ergo hui9 sancti testimonio apostolos morti gloriose virginis fuisse presentes Dicitur autem in predicto libro de trāsitu virginis q eo tēpore quo angelus annūciauit beate virgini trāsitū suū. beat9 Johānes euāgelista de licētia virginis predicabat ephesi. Quā obrē volēs btā virgo illum ad se venire: cuz super hoc rogasset filiū suū. statim intonuit celū et in cādida nebula leuat9 et rapt9 ipse beatus Johannes incōtinēti se repperit ante ostium dom9 in qua morabatur virgo benedicta: et itrās ad btissimā virginē cū maxima reuerētia salutauit eam. Quē vidēs virgo gloriosa pre gaudio a lachrymis cōtinere nō valuit: et dixit illi. O iohānes recordare verborum dn̄i magistri tui quib9 me tibi recōmēdauit in matrez. Ecce q vocata a dn̄o exoluere debeo cōditionis humane debitum. Recōmendo igitur tibi corpus meū: vt omni diligētia et cura illud studeas sepelire. Audiui em̄ pfidos iudeos inter se cōcilium fecisse dicentes. Expectemus donec illa q xp̄m peperit moriatur. et tunc rapiemus corp9 eius et cōburemus. Facies ergo deportari ante feretrū meū quādo corpus meū ad sepulturā deferet hanc palmā sicut ex parte dei angelus mihi eam deferens monuit faciendū. Hec em̄ palma que vt vides est multe claritatis. cōturbabit inimicos nostros: et cū ea fient multe mirabiles operationes. Dixit autē Johānes. O vtinaz nunc adessent oēs alij apl̄i fr̄es mei vt tibi possent vna mecū preparare condecentes exequias et debitas exoluere laudes. Hec vero dicēte beato Johāne statim ad petitionē beatissime virginis apostoli oēs a quadam nebula sicut beato Johāni factum fuerat rapti sunt de locis in q̄b9 p̄dicabāt: et ante portaz domus in qua erat ipsa benedicta virgo sunt delati: q se insimul inuenientes mirati sunt valde. Quos vidēs gl'iosa virgo multū cōfortata fuit: et de eorū missiōe filio suo gratias egit. Ipsi vero cognoscētes se debere remanere orphanos et priuatos sua dilectissima magistra a lachrymis abstinere nō potuerunt. Quis aūt eorum plāctum describere valeat? Quis ipsorū suspiria omniūqȝ discipulorū fletus exprimere q̄ret Quādo em̄ xp̄s passus est: et qn̄ celos ascendit. ip̄a bn̄dicta virgo eius loco cū ipsis apostolis et discipulis remāsit. ex quo eius presentia confortabant: et dolorem quē de recessu dn̄i habuerāt aliqualiter mitigabāt. Nunc vero vtroqȝ orbati parēte remanebāt. Arbitror autē q dicebāt. Quo pergis mater sine filijs? Quis nos mestos cōsolabitur? Quis dilecti magistri nostri recordationē dabit? Ecce tu pergis ad alta nos remanem9 in imo. Tu ascēdis. nos opprimimur. Te angelorum conuentus circūdabit filius amplectetur. pater osculabitur. sp̄ūssanctus inflāmabit. nos cōuentus malignātiuz et perfidorū synagoga iudeorū flagellis afficiet. vinculis astringet. tormentis cruciabit et gladio feriet ac mactabit. Sed tu mater nostra. tu pia omniū aduocata: deprecare filiū tuū vt nobis assistat: ac nos in tantis tentationibus et tribulationibus nō deserat. Quib9 benignissima dn̄a inquit. Pugnate filij mei viriliter: et recordemini verborū magistri vestri dicētis. Mat. vlti. Ecce vobiscū sum omnibus dieb9 vsqȝ ad cōsummationē seculi. Et iterū. Nolite timere eos qui occidūt corp9: animā aūt occidere non possunt. Luc. xij. et rursum Matt. x. Cū steteritis ante reges et p̄sides nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. dabitur em̄ vobis in illa hora qd loquamini: Non enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Cū igitur filius meus semper permāsurus sit vobiscū. ego quoqȝ nūqȝ recedaz ab eo vos non deserā: sed ad pugnā cōfortabo. apud filiū aduocabo. Uos ergo estote fortes i bello et pugnate cū antiquo serpēte: et accipietis regnum eternū. X

Ertiū solaciū fuit deifice apparitiōis: quia dn̄s noster iesus xp̄s filius ei9 eam in infirmitate visitauit: de quo beatissima virgo indicibilem consolationez percepit. Si em̄ iacob patriarcha desiderauit ante mortez suā videre filios suos Gen. xlvij. et cum Joseph vidisset ait. Jam letus moriar: quia vidi faciem tuam Gen. xlvi. Quantum debeat piissima virgo

go appetere visionem vnigeniti sui ante mortem quantum vt ex ipsius visitatione cõsolari. Ipsum aũt visitasse in morte matrẽ suam nullatenus est dubitandũ. Si eñ apparuit beato Johanni, t dixit ei. Ueni dilecte mi: tc. multo magis credendũ est eũ apparuisse matri sue dilectissime t in infinitũ charioꝛi. vt dicit Albertus super missus est. ca. xvij. Inq̃t etiã Grego. iiij. dialogoꝝ t exẽplis ꝓbat. ꝙ aliq̃n ad consolationẽ egredientis anime: ipse solet apparere autoꝛ vite. Si ergo alijs apparuit multo magis matri. per supꝛadictaꝫ Bernardi sententiã. Quicq̃d alijs tc. dicitur aũt in predicto lib. de trãsitu ꝟginis ꝙ ipse dñs iesus de celo descendit cum angelicis oꝛdinibus. cũ cetu patriarcharũ cũ martyꝛũ exercitu. cũ virginuꝫ choꝛo. cum societate confessoꝛũ t omnium sanctoꝛum Quia oẽs ipso domino incipiẽte subsequẽtes dulcia cantica circa lectũ beatissime virginis frequẽtabant. Quartum solatiuꝫ fuit mirifice dulcoꝛationis. Ipse eñ dñs Jesus post suauissima oscula t dulcissimos amplexus dixit dilectissime matri sue illud Can. iiij. dicẽs. Ueni de lybano speciosa mea veni coꝛonaberis. Beata aũt virgo rñdit illud ps. xxxix. Ecce venio: quia in capite libri scriptũ est de me vt faciã voluntatem tuam deus meus volui. t legem tuam in medio coꝛdis mei. Et iterum ait illud ps. cvij. Paratũ coꝛ meũ deus: paratũ coꝛ meũ. Oẽs autem angeli t sancti decantabãt illud Sap. iij. Hec est que nesciuit thoꝛum in delicto habebit fructũ in respectione animarũ sanctarum. Beatissima igit̃ virgo videns dulcissimum filium suũ iocũdissimo vultu extensisq̃ brachijs eius animam vt exiret expectantẽ dixit illud Luc. j. Beatam me dicent omnes generatiões Quia fecit mihi magna qui potẽs est: t sanctũ nomen eius. Ad filium autem conuersa ait illud ps. xxx. In manus tuas domine commendo spiritũ meum Sicut autẽ ab omni coꝛruptione carnis fuerat extranea ita ab omni doloꝛe mortis fuit aliena. Immo cum indicibili leticia t inexcogitabili suauitate exĩt illa benedictissima anima cantantibus angelis t tota celesti militia. t in brachijs chari filij sui est recepta. O igitur mira t iocundissima exultatio. O immensum gaudium. O ineffabilis iubilatio cum ipsa sacratissima virgo audiuit mellifluam vocem dilecti filij sui eam sic dulciter inuitantis. O felicissimus transitus. O mors ab alioꝛum communi morte penitus diuersificata: Alij enim doloꝛibus conquassantur in morte. Ipsa autem virgo consolationibus repleba tur t suauitate. Quamuis autem ista mors ei fuerit dulcis: tamen eius tolerantia non fuit sine magnis meritis quia beatissima virgo eaꝫ etiam si aspeꝛrima fuisset pati voluntarie parata erat. Fuit ergo in ea mors naturaliter hoꝛribilis. sed per gratiam concupita t delectabilis. Sicut igitur de beato Stephano canit ecclia. Lapides toꝛrentis illi dulces fuerũt. Et de sancto Laurẽtio legitur ꝙ prune ignis eius carnẽ adurentes illi refrigerium prestabant. ex qua tamen gratia non est ablatuꝫ meritũ. Similiter t multomagis est credendũ de morte felicissime virginis. y

Vt autem dicitur in predicto lib. de trãsitu ipsius beate ꝟginis domin' noster ꝑcepit apostolis vt coꝛpus matris sue depoꝛtarẽt ad sepeliendũ in valle iosaphat in monumẽto nouo qd ibi inuenirẽt. Ascẽdit aũt celos dñs nr̃ iesus xp̃s cũ anima glorioſa sue dilectissime matris cũ ineffabili totius curie celestis iubilatione: t ad dexteram throni sui in gl̃ia eaꝫ collocauit. Statim aũt post illius bñdicte anime assumptionẽ cum tres pudice virgines que ibi aderãt coꝛpus illud sacratissimũ lauare vellẽt. tanto splẽdoꝛe coꝛuscare cepit ꝙ tangi q̃deꝫ poterat sed nõ videri. Et tãdiu ibi permãsit ille splendoꝛ lucis mirabilis donec ablutũ fuit coꝛpus ipsius t vestitũ. Qđ cũ ab apostolis in feretro esset collocatum. dixit beatus Johãnes Petro. Tu petre debes poꝛtare palmam ante feretrũ qꝛ dñs te nobis pretulit et pastoꝛẽ ouilis sui dereliquit. Cui respõdet Petrus. Tibi magis conuenit eã poꝛtare q̃ a dño es virgo electus. Unde dignũ est t cõgruum ꝙ virgo deferat ꝟginis palmã. Tu etiam supra pectus dñi iacuisti a quo hausisti flumina diuine sapientie: et magis ab eo dilectus fuisti. Justum igitur videtur vt tu q̃ a virginis filio plus gratie recepisti etiã matri eius pstes pl' honoris. cuius fili' effici meruisti. Ego ꝟo poꝛtabo feretũ in quo repositũ est coꝛpus eı' alijs apostolis illud circũdantibus t deo laudes referentibus. Dixit autẽ Paul': t ego qui sũ minimus omniũ vestrũ etiã poꝛtabo feretrum tecum. Eleuans igitur Petr' cũ Paulo feretruꝫ alijs quoq̃ aplis adiuuãtibus. incepit ipẽ Petr' cantare t dicere. Egredere israel de egypto domus iacob de populo barbaro. Facta est enim maria sanctificatio eius: t in hierusalem potestas eius. Dominus autem cooperuit feretrum et apostolos vna candente et lucidissima nebula: taliter ꝙ ipsi nõ videbantur: sed tãtũmodo eoꝝ vox audiebatur. cũ quibus erant etiam angeli cantantes: ita ꝙ repleuerunt totam terram cãtico ex fonte mirabilis suauitatis. Unde princeps sacerdotum cum maxima populi multitudine currens vt coꝛpus beatissime virginis cõburi faceret: percussus est brachioꝛum destitutione t cruciatu maximo: sed per penitentiam postea curatus: vt supra dictum est. Populus autem qui cum eo erat cecitate fuit percussus. Imposita autẽ illa palma super eos qui penitentia ducebãtur t credere

in dominū volebāt oēs sanabātur. Sicq̧ bene dicte virginis corpus solēnibus exequijs est tumulatū. Et forte ipse dn̄s Jesus sicut sua di lectissima mater corpus eius mortuū sepellie rat. ita etiam voluit corp⁹ ipsius mr̄is ꝓprijs manib⁹ in sepulcro coaptare. vt ern inquit gl. in.c. vbicūq̧. xiij. q. ij. Moysus ossa cubāt ma nib⁹ tumulata suoꝝ. Cum igit de⁹ sepelierit moysen Deut. vlt. Cūq̧ ipse dn̄s Jesus iter fue rit exequijs marie hospite sue vt in eius legē da habetur. quanto magis credendū est ipm genitricis sue exequijs honorē impendere vo luisse? Opus enī misericordie est sepelire mor tuos. ergo ipse pater miarum dn̄s iesus mr̄is sue sepulture in ꝓpria persona voluit interesse.

¶ Pars sexta huius sermonis que de resurre ctionis siue assumptionis Z

Jcz dn̄s Hieronym⁹ in sermōe assumptionis dubitatiue locut⁹ sit de resurrectiōe et assumptiōe btissime ṽgis q̄ad corp⁹. tn̄ Au gu. ⁊ Hugo de scō vict. aliiq̧ do cto. q̄ plurimi assertiue ꝯfitētur ipaz bn̄dictā dei matrē in corpe gl'iose resusci tatā i celū assumptā fuisse. ⁊ ita nūc sancta ro mana indubitāter tenet ecclīa. q̄ sicut nunc de immaculata virginis conceptione solēnitatē facit. de qua antiquis tēporibus certis bonis respectib⁹ ita clare determinare noluit ita di ui Augustini efficacissimis mota rationibus ⁊ principaliter sancti spūs inspiratiōe glorio sam dei matrē in anima ⁊ corpore beatificatā esse nō ambigit. De quo etiā notat Archidia. in.c. ne innitaris. de consti. Quā quidē verita tem q̄ plurib⁹ probare possumus fundamen tis. Et primo rōne perfectiōis. Certū est enim q̧ beata virgo fuit gratia plena et perfecta si cut et annūciauit angel⁹ Luc.j. Vn̄ Hier. vbi s. ait. Ceteris per partes gratia prestat. Ma rie vero tota se infudit gratie plenitudo. Hec ergo gratie plenitudo nō solū fuit in eius aīa sed etiaz in corpore. q2 Maria nō constat nisi et anima ⁊ corpore. Hieronym⁹ aūt non dixit q̧ gratie plenitudo se infuderit i anima virgi nis. sed in ipa virgine maria. Plenitudo ergo gr̄e fuit etiaz in corpore virginali in quo habi tauit plenitudo diuinitatis. vn̄ ipa inq̄t Eccle siasti. xxiiij. Qui creauit me requieuit in taber naculo meo. Cū itaq̧ gl'ia debeat equari gra tie. iuxta illud Eccī. iiij. Exequabit gloriam gr̄e ei⁹. Cōcludit q̧ sicut ipa bn̄dicta ṽgo fuit plena ⁊ pfecta gr̄a i corpore ⁊ aīa ita etiā fuit in eis pariter glorificata. Vn̄ Ber. in quodam sermone inquit. Quantū gr̄e in terris est ade pta pre ceteris. tm̄ ⁊ in celis obtinet glorie sin gularis ⁊ Aug. in sermōe assumptiōis ait. Si merito pre oīb⁹ mulierib⁹ marie donata ē gra tia. eidē in morte erit minuēda? Absit. Si enī mors alioꝝ sanctoꝝ est p̄ciosa in cōspectu do mini. mors. marie erit p̄ciosissima. Sed que d̄ria esset inter mortē ṽginis ⁊ alioꝝ. si nō est in corpore assumpta? ⁊ Chrys. in quodā s̄mo ne inquit de beata virgine. Plena gr̄a plena virtutib⁹ nō pōt nō plene gratiā possidere. er go rōne sue perfectiōis arguit ei⁹ assumptio totalis. Scdo idē ꝓbatur rōne restauratiōis. Debuit enī restauratio correspondere p̄uari cationi. in paradiso aūt terrestri fuit vterq̧ pa rēs. s. Adā ⁊ Eua. licz prius Adā q̄ Eua. vt ps Gen. ij. Cū ergo nō sit pfectior paradisus ter restris q̄ celestis. debuit etiā in celesti paradi so esse vterq̧ parēs gratie. s. xp̄s qui nos rege nerauit suo sanguine. ⁊ beata virgo que nos pauit sue pietatis lacte. Hi enī in quib⁹ culpa nunq̄ fuit extra paradisum esse nō debuerūt. alioq̄n melior quoad hoc fuisset cōditio parē tū culpe q̄ gr̄e. Xp̄us igitur prius celū ascen dit. ⁊ postea btā virgo Sicut enī vterq̧ sexus extra paradisum expulsus fuit ad ostēdendaz plenā dānationē. ita vt ostēderet plena redē ptio. vterq̧ sexus debuit in celesti paradiso i troduci. alius quō sperarēt mulieres se esse p fecte redēptas? In aīabus aūt nō est discretio sexus. Et ideo inq̄t Aug. i sermone assumptio nis. Lete marie vt dignuz ē leticia inenarra bili glorificata in aīa ⁊ corpe in filio proprio. p filiū propriū. ⁊ cum filio proprio. A

Tertio idē ꝓbatur rōne cōparationis. Cū enī multi sancti iam sint in celo cū corpe glorificato. quare nō credamus q̧ ēt ibi sit beata virgo que est sanctior vniuer sis? Et hāc rōnē tangit Hiero in sermone assū ptionis. Ut enim scriptum est Matth. xxvij. Multa corpora sanctorum qui dormierant re surrexerunt cum christo. ⁊ introierūt in sanctā ciuitatē. de quib⁹ ibi dicit glo. q̧ iam sunt cuz corpore in gloria. alius vt etiam refert Hier. vbi s. veri testes resurrectionis non fuissent Scribit quoq̧ idem Hierony. ad Heliodoruz de morte nepotiani quod illi resuscitati visi sunt cum corporibus in celesti hierusalē. Am bro. etiam in sermone paschali confirmat hoc de Johanne euangelista. Item ibidem vide tur velle q̧ quotiens celebratur festum resur rectionis domini aliqui mortui ex sanctis re surgunt et in celū cū corpore glorioso assumū tur. Cū ergo mater dei nulla gr̄a sit priuata q̄ etiā paucissimis fuerit cōcessa. profecto etiam ipa resurrexit ⁊ i celū gl'iosa assumpta fuit. B

Quarto idem probatur rōne precepti onis. Mādauit enī de⁹ Exo. xx. Deut. v. ⁊ Mat. xv. di. Honora patrē tuum ⁊ mr̄ez tuā. ⁊ aplūs ad Eph. vj. Addit. Hoc enim iustū est. s. iusticia naturali s̄m ph̄m. viij. Eth. in. ff. et. l. veluti. ff. de iusticia et iure. iuncto. S. legis precedentis. Cū igitur christus nō vene

ris soluere legē sed adiplere. Mat. v. profecto
voluit in oib⁹ matris sue venerande honorez
cōseruare sicut etiā honorificauit patrē suuz.
Unū ait Jo. viij. Ego honorifico patrez meum.
Honorauit enim eaz in vita et obediēdo. Nā
cū sederet in tēplo in medio doctoꝝ vocatus
ab ipsa statim iuit cū ea relictis doctoribus. ⁊
erat subdit⁹ illi. Lu. ij. Honorauit ēt eā in mor
te cū in cruce illā ꝯmēdauit discipulo. Jo. xix.
Ergo ⁊ in obitu eiusdē matris ⁊ post mortem
debuit illi honorē exhibere. Filius eñi tenet
quantū pōt succurrere parētib⁹ suis ꝫm Alex.
de ales in. iij. parte summe in tractatu de q̄rto
p̄cepto decalogi. Sed dicet forte aliq̄s ꝙ chri-
stus eā honorauit pre oib⁹ in aia. Cui respon
deo ꝙ hoc nō sufficisset. Nā fili⁹ nō solū tenet
anime patris ⁊ matris benefacere. sed etiā eo
rum corporib⁹. c. ceterū. lxxxvj. di. Sed ꝓ ma-
iori cōfirmatione hui⁹ argumenti dico ꝙ xp̄s
debuit assumere matrē suā in anima ⁊ corpe.
q: hoc competebat sue iusticie. sapientie. boni
tati immēse ⁊ sue potētie. Primo eñi diuine iusti
cie sue hoc cōpetebat. Nam cū ipse deus tātū
honoret corpora sanctoꝝ: ⁊ a nobis honorari
faciat. profecto iusticie debitum esset ꝙ si cor-
pus matris sue super terrā foret a nobis illō
faceret venerari. Uidem⁹ eñi corpa et reliq̄as
siue cineres sanctoꝝ in locis in quib⁹ requie-
scūt cōseruari venerabiliter in vasis aureis et
argenteis. ⁊ in templis aurificis: ac in mauso
leis margaritis ornatis. Legimus q̄z quorun
dā sanctoꝝ corporibus angelorūz ministerio
monumēta preparata. ⁊ ipsa corpa diuina vir
tute itegra ⁊ incorrupta p̄seruata Uidemus in
super sanctoꝝ ossa sericis ⁊ p̄ciosis linteami-
nibus circūdari. ⁊ cū maxima reuerētia adora
ri. ⁊ qñ ostēdunt luminaria accēdi. ⁊ a diuersis
mūdi climatib⁹ cōfluentib⁹ gentib⁹ visitari. si
cut pz de apostolis Petro ⁊ Paulo rome. ⁊ de
sancto Jacobo in galicia. ⁊ sic de reliquis. Le-
gimus quoqꝫ ꝙ cū quorūdā sanctorū corpora
essent in loco despecto collocata. facta est reue
latio vt inde amouerent: ⁊ in loco venerabili
collocarent. sicut pz de corpe beati Stephani
ꝓtomartyris de cui⁹ inuētiōe ecclesia festū ce
lebrat. Et similiter exēplificare possumus de
corporib⁹ beatoꝝ Geruasij ⁊ Prothasij ⁊ Na
zarij ac Celsi martyꝝ. ⁊ de multis alijs. Si er-
go deus sic honorari facit corpa sanctoꝝ exi-
stētia sup terrā q: fuerunt habitaculū sp̄ussan
cti. ⁊ ad eoꝝ sepulturas facit cecos illuminari
paralyticos sanari. leprosos mūdari. surdos
audire. claudos ambulare. ⁊ mortuos resurge
re. tantoqꝫ honore seruos suos ⁊ amicos mun
do facit manifestos. Quantomagis si corpus
matris sue esset in terra illud manifestaret vt
ad visitādū ⁊ adorandum ipsum ex toto orbe
terrarūz populus conflueret. ipsiusqꝫ reliq̄as
et sepulchrum maioribus signis et prodigijs
illustraret. Ex quo ergo in nullo loco terrarūz
virginis corpus veneratur nec reperitur. pro
fecto constat ꝙ tanto thesauro terra non fuit
digna. ⁊ ꝙ est in loco hominibus inaccessibili
⁊ digniori q̄ terra. in celo. s. empyreo. in para-
diso. in vita eterna. In maiori eniz honore de
bet habere corpus illud qd̄ fuit spiritussancti
sacrarium ⁊ christi speciale domicilium ac to-
tius trinitatis nobile triclinium. q̄ oia corpo
ra aliorum sanctorum. Si autem corpus ip̄m
virginale nendum surrexisset: cum nec in celo
nec in terra veneraretur minus honoris illi
impenderet q̄ alijs sanctorum corporibus et
reliquijs. quod valde absonū ⁊ inconueniens
esset. Et hanc rationem tangit. Bern. in quo-
dam sermone di. Quoniam sanctorum corpo-
ra preciosa deus sublimauit. vt puta Petri et
Pauli que tam gloriose venerabilia reddidit
et honore tam mirifico sublimauit vt et ipsis
deputetur locus venerationi congruus. et ad
ipsa mūdus properet vniuersus. Si marie cor
pus super terram esse dicatur cum nec deuota
frequentatione fidelium veneretur. nec eidez
deputetur locus honoris. nimirum xp̄s vide-
bitur honorem materni corporis contempsis-
se. cum tamen super terram aliorum corpora
sic honoret. hec Bern. Quod si aliquis dicat
ꝙ corpus beatissime virginis est adhuc super
terram. sed ideo deus non reuelauit vbi sit q:
nos nō sumus digni illud videre ac visitare?
Respondeo secundum vbi. s. ꝙ de alijs quoqꝫ
sanctis dicitur ad Hebre. xi. Quibus dignus
non erat mundus ⁊ tñ eoꝝ corpa non sunt pro
pter hoc nobis occultata. Preterea corp⁹ xp̄i
vtiqꝫ preciosius ⁊ digni⁹ quia diuinitati vni-
tum deus nobis tradidit contrectandum ⁊ di
spensandum. ergo non est putandum ꝙ ratio
ne indignitatis nostre virgineum corpus no-
bis fuerit celatum. Et hanc quoqꝫ rationē po
nit Augu. in sermone assumptionis di. Nun-
quid non pertinuit ad benignitatem dñi ma-
tris seruare honorem qui non venit soluere le
gem sed adimplere? Lex autem sicut honorez
matris p̄cipit. ita ⁊ inhonorē dānat. Qui ergo
pre ceteris illaz gratia conceptus honorauit.
piū est credere etiaz in morte singulari salua-
tione. et speciali eam gratia honorasse hec il-
le. Preterea si crux quā christus ad horā por-
tauit. ⁊ in qua paruo tempore stetit sic hono-
ratur. profecto in maiori honore debuit habe
ri corpus immaculate virginis in quo dei fi-
lius nouem mensibus habitauit. Et si de⁹ in
tanto honore vult haberi imagines et pictu-
ras sanctorum certe in maiori reuerentia vo-
luit haberi corp⁹ illud in quo imago sua illi-
bata permansit. cū vnigenitus ei⁹ qui est ima
go patris in eo decubauit. ⁊ per quod imago

nostra que corrupta erat reparata fuit. Et si in tanto honore habita fuit arca testamẽti: qz in ea erat virga Aaron. manna ⁊ tabule legis cõscripte. In maiori proculdubio honore haberi debuit arca illa sanctificata in qua habitauit virga. i. caro xp̄i que floruit. manna. i. diuinitas. que omnem dulcedinẽ habuit: ⁊ tabule cõscripte. i. anima christi que omni sapientia plena fuit. C

Secũdo hoc competebat diuine sapiẽtie. Sicut enim dicitur Prouer. ix. Sapiẽtia edificauit sibi domũ. Sapiẽs autẽ architect⁹ domũ facit pulchram intus ⁊ extra. Sũt vero quedam dom⁹ pulchre foris: sed intus turpes sicut hypocrite. de quib⁹ ait Dñs Matt. xxiij. Ue vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite qui similes estis sepulcris dealbatis: que foris apparent hominibus speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuorũ ⁊ omni spurcitia. Alie autẽ dom⁹ sunt intus pulchre: sed turpes exterius sicut sunt serui dei qui sunt pulchri int⁹ per puritatẽ sed turpes exterius per austeritatez. Itẽ qz a mũdanis hominibus cõtẽnũtur. Alie etiã domus sunt pulchre int⁹ ⁊ foris: sicut sunt beati in aia ⁊ corpore glorificati quoz corpus est lucidũ ⁊ aia lucida ⁊ formosa. Domus igitur beatissime virginis i pñti vita fuit tota pulchra ⁊ intus in anima per puritatẽ: ⁊ extra in corpe per virginitatẽ. Si ergo sapientia dei in hac vita edificauit sibi domũ taz pulchrã. ad eandẽ sapientiã pertinuit post hãc vitam pulchritudinẽ ei⁹ nõ diminuere: sz augere: vt esset pulcherrima int⁹ in anima per felicitatẽ: ⁊ extra in corpe per immortalitatem. Et ideo ipõ sue ipse celestis eã alloquitur dicẽs Can. iiij. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula non est in te. D

Tertio hoc ɔpetebat immẽse filij dei bonitati. Boni em̃ filij est magis ɔuidere matri sue q̃ sibi: tam bon⁹ aũt fuit filius ipse dñs iesus q̃ in hac vita poti⁹ voluit matri sue succurrere eiqz ɔuidere q̃ sibi. matremqz suã: voluit gaudere in partu: iuxta illũ qđ ei canit: dũ paris ⁊ gaudes ⁊c. Ipe autez voluit flere. iuxta illud qđ in ei⁹ persona dr̃ Sap. vij. Similẽ vocẽ omnib⁹ emisit plorãs. Cũ igit̃ post hãc vitam corpus suũ sibi xp̄s cõseruauerit a putrefactiõe. iuxta illud ps. xv. Nõ dabis sctm̃ tuũ videre corruptionẽ. ꝓfecto etiam est credẽdũ q̃ matrẽ suam sic a corporis corruptione preseruauit. Boni quoqz filij est matris habere memoriam et inter aduersa ⁊ inter ꝓspera. Xp̄s ergo q̃ vt bonus filius iter aduersa sue passiõis curã habuit matris: dũ adhuc eẽt passibilis ⁊ mortalis. ꝓculdubio postq̃ fuit inter prospera. i. inter bona paterna: ⁊ postq̃ factus est immortalis ⁊ gloriosus de illa non minorẽ curam gessit. E

Boni etiã filij est magis velle q̃ mater honoretur q̃ ipse. Xp̄s ergo optim⁹ filius qui tantũ honorauit matrẽ in terris nũquid eã honorare despexit in celis? Boni quoqz filij est velle vt magis seruiat matri q̃ sibi. Olim aũt a dño date fuerũt due sententie Gen. iij. vna. s. cõis viro ⁊ mulieri. s. cinis es ⁊ in cinerẽ reuerteris. Alia vero ꝓpria pertinens mulieri. s. in dolore paries filios. Christus ergo qui vt bon⁹ filius matrẽ suaz a particulari mulierum maledictione preseruauit. vt. s. sine dolore immo cum maxima suauitate pareret. Profecto etiã ab alia omnibus hominibus cõmuni ipaz ꝓseruauit a qua ipse fuit except⁹. F

Quarto hoc cõpetebat sue potentie. de q̃ inquit Aug. in sermone assumptionis. Si in potestate saluatoris est de sctõꝝ capite capillũ nõ perire: est ⁊ matrẽ suã in aia ⁊ corpe integrã posse seruare. q̃ si nullus fidelium dubitat hoc eũ posse cur dubitandũ est etiã eũ velle? Legitur Jonã in vẽtre ceti preter naturalẽ vsum seruasse incorruptum sola misericordia: vt habet̃ Jone. ij. Mariã ergo incorruptã preter naturã nõ seruabit gratia? Seruatus est Daniel in intẽperatissima fame leonũ vt habet̃ Dan. viij. ⁊ nõ est seruata maria tot dotata meritis dignitatũ. Potuit ergo a putredine ⁊ puluere alienã facere qui ex ea nasceñs potuit virginẽ relinquere. hec ille. Que omnia optime possunt adduci ad probãdũ q̃ christ⁹ ꝓseruauit matrẽ suam a peccato originali. G

Quinto principaliter beatã virginẽ fuisse in aia ⁊ corpore glorificatam probat̃ rõne dedicationis. Qđ em̃ semel est deo dedicatũ nõ ẽ ampli⁹ ad vsus humanos transferendũ. c. mãcipia. de rerũ permu. ⁊. c. ligna. & ɔse. dist. j. ⁊. xix. q. iij. c. que semel. vbi precipit̃ q̃ monasteria semel deo dicata nõ ɔuertantur in domos secularũ. Et similiter nec hospitalia: ⁊ idem de reb⁹ sacris: vt vestib⁹ sacratis ⁊ vasis ecclesiasticis. Sed de corpe virginis dicit̃ ps. xlv. Sanctificauit tabernaculũ suũ altissimus: ergo si nõ debuit humanis vsib⁹ contrectari. multo min⁹ decuit ipm a vmib⁹ corrodi ⁊ puluerib⁹ maculari. Preterea in. c. j. de custo. eucha. precipit̃ vt ecclesie materiales seruẽtur nitide. ita vt resplẽdeant: ⁊ ibi etiã dr̃ q̃ nimis absurdũ videt̃ in sacris sordes negligere q̃ decerẽt etiã in ɔphanis. In eodẽ etiã. c. reprehẽdũtur clerici tenẽtes corporalia seu vasa ecclesiastica immũda. Corp⁹ igit̃ virginis cũ sit deo eternaliter dedicatũ sup omnia corpa. nũ q̃ debuit aliqua sorde maculari: sed et summ⁹ decor ⁊ reuerẽtia deputari. Nõ ergo iacet sub terre puluerib⁹ sed gl'iosum venerat̃ i celi splẽdorib⁹. Et hãc rõnẽ tãgit Aug. vbi. s. dr̃. Thronũ dei. thalamũ dei. tabernaculũ xp̄i. dignũ est ibi eẽ vbi ipẽ est. Tã ꝓciosum thesauꝝ dignũ

est seruari in celo ꝙ̄ in terra. H

SExto idem probatur rõne figurationis. Ut
enim supra declaratũ est in exordio hui⁹
sermonis. Per arcam testamenti figuraƚ bea-
ta virgo. Cũ igitur preceperit de⁹ Exod. xxvi.
ꝙ arca testamenti intus ꝛ foris tota deaurare
tur ꝛ esset de lignis imputribilibus. ꝑfecto si-
gnificauit ꝙ virgo gloriosa arcanoꝝ dei con-
tentiua nunꝙ̄ putresceret: nec corpus ei⁹ incine
raretur: sed tota deauraretur int⁹ in anima ꝛ ex-
tra in corpore per glorificationem. Quã quidẽ
arcam deiferã vidit beat⁹ Johannes euange
lista in spiritu dũ esset in insula pathmos. Un
de dixit Apoc. xii. Apertum est templũ dei i ce
lo ꝛ visa est arca dei in templo. Hãc quoq̄ ar-
cã preuidit in spiritu dauid ꝓpheta debere re
surgere cũ dixit domino iesu christo ps. cxxxi.
Surge dñe in requiẽ tuã. tu ꝛ arca sanctifica-
tionis tue. I

SEptimo idem probatur ratione vnio-
nis. Caro enim virginis ꝛ caro christi
est quasi vna ꝛ eadem caro: vt ait August. in
sermone assumptionis di. Caro iesu xp̄i caro
est sancte ꝟginis marie quã sup astra transue
xit: honorãs omnẽ hũmanã naturã: ꝛ multo-
magis maternã. hec ille. Cũ ergo vt dicũt phy-
losophi. Ignis de sua natura congreget homoge
nea ꝛ disgreget etherogenea. Nõ est dubitan
dũ ꝙ ignis diuin⁹ qui fecit vt beata virgo eẽt
vnũ cũ xp̄o in terris fecit etiam vt illi coniũge
reƚ in celis. Et hanc rõnem tangit Aug. in ser-
mone assumptiõis di. Putredo ꝛ vermis sunt
opprobriũ humane conditionis. a quo oppro
brio cũ xp̄s alien⁹ sit: marie quoq̄ natura exci
pitur quã iesus de ea assumpsisse probaƚ. vt ꝗ
fertur vna pars feratur ꝛ reliqua. Et Chryso.
inquit. Si pars est cum xp̄o ꝛ pars cũ virgine
quo illud sacrũ de quo xp̄s carnẽ ꝛ naturã hu-
manã assumpsit tradidit corruptiõi. Et Aug.
vbi. s. iterũ dicit. Quantũ intueor ꝛ quãtum vi
deo ꝯtrũq̄ itelligo Marie ala frui xp̄o ꝛ pos
sidet in xp̄o corp⁹: qd genuit. Cur ergo nõ etiã
possideat illud per qd genuit? K

OCtauo idem probatur rõne filiatiõis. Nã
xp̄s etiã nũc dicitur vere fili⁹ virginis er
go est. Nam ab eo qd est vel nõ est dicit oratio
vera vel falsa. s. perther. sed correlatiua posita
se ponũt ꝛ perẽpta se perimũt: vt ait Arist. in
predicamento ad aliqd: et notant legiste in. l.
fi. C. de acceptila. Ergo ꝟgo maria nũc vere di
citur. ꝛ est mater xp̄i: sed ala ei⁹ nõ est mr chri-
sti cũ ala nõ sit ex traduce: vt ꝓbat magister in
ii. sentẽ. di. xvi. c. vltimo. nec ala sola sit perso-
na ẜm Alexandrum de ales in. iii. parte sum-
me in tractatu de assumptione humane natu-
re. q. vi. vbi dicit magistrum in hoc non dixisse
verũ in. iii. di. v. vbi erat alam solã eẽ ꝑsonaz.
quẽ etiã reprobat sctũs Boñ. in. iii. di. vit. in q-

stionibus circa literã. ꝛ Scot. in. iii. dist. i. in. i.
q. Si ergo anima nõ est ꝑsona nec homo. ꝑfe-
cto anima ꝟginis nõ homo nõ potest dici: ma
ter naturalis christi hominis. Nõ etiam caro
sola i psius virginis proprie potest dici mater
christi cũ homo mortuus nõ sit hõ ẜm theolo-
coiter in. iii. distinc. xxii. q reprobant ibi magi
strũ. Si ergo virgo Maria sit vere mater xp̄i ꝛ
appellatur de presẽti vt quotidie eã nominat
ecclesia. sequitur ꝙ vere coniuncta est anima
eius cum suo corpore. ꝛ sic est beata in vtroq̄
Nono idem probatur ratione perfectionis.
In ipsa enĩ virgine est omnis perfectio ꝛ bea
titudo ꝑfecta vt de ipsa canit ecclesia. Cũ igi-
tur omnis pars sit imperfecta extra suum to-
tum: vt ait philosophus quinto metaphy. ꝛ.
iii. Physico. Si anima beate virginis necdum
assumpsit suum corpus necdum habet om-
nẽ perfectionẽ seu essendi modum. Cum autẽ
angeli omnẽ suã in essendo perfectionem ha-
beant: minus esset perfecta beata virgo ꝙ̄ an
geli quod est inconueniẽs. Et hanc rationẽ tã
git magister in. iiii. dist. xliiii. loquẽs de imper
fectione alaꝝ separataꝝ: et allegat Augu. suꝑ
Gen. ad literã lib. xii. circa finẽ dis. Si quis q-
rat quid sit opus spiritib⁹ defunctoꝝ sua cor-
pora in resurrectione suscipere. si eis potest si-
ne corporib⁹ sua btitudo preberi difficilis est
questio: Nec potest a nobis perfecte diffiniri
ꝛc. ꝛ tãdem concludit dicens qꝛ in eis est natu-
ralis qdã appetit⁹ corp⁹ ministrãdi q retardãƚ
qdãmodo ne tota intentiõe pergãt in illũ sum
mũ bonũ donec ille appetitus cõquiescat. Et
hoc non solũ dicit Aug. vbi. s. sed etiã Bern. i
lib. de diligendo deũ. Si ergo ala ꝟginis nõ-
dũ hꝫ suũ corp⁹: nõdũ habet totalẽ ꝛ perfecti
simã beatitudinẽ: ꝛ necdum videt deũ ita de-
fecato appetitu sicut vident angeli. qd esset valde
absurdum. M

DEcimo idẽ ꝓbatur ratione cõmunicatio
nis. Imperator enĩ cõmunicat sua priui-
legia imperatrici. l. princeps. ff. de legi. cum er
go ipse resurrexerit gl'iosus. vt patet Mar. et
Math. vlti. c. ergo ꝛ imperatricẽ virginẽ. s. glo
riosam debuit resuscitare ꝛ in celum secum as
sumere. N

UNdecimo idem ꝓbatur ratione colloca-
tiõis. Locus enim debet esse ꝓportiona-
tus locato ꝛ econtra. Sapiẽs ergo locat res in
locis sibi conuenientibus ẜm eaꝝ dignitatẽ qd
obseruauit de⁹ qui oĩa in sapiẽtia fecit: vt in-
quit ps. ciii. Ita eniꝫ ordinatissime collocauit
omnes creaturas ꝙ quelibet habet locum sibi
cõuenientẽ. Res enĩ dignas in loco digno po
suit. Digniores autem in honorabiliori: vt pa
tet discurrẽdo machinã elementalẽ ꝛ celestez.
Cũ igitur post sacratissimũ corpus dñi nostri
iesu xp̄i: nullũ sit digni⁹ corpe sacratissime ꝟgis

matris sue sequitur q sicut corpus xpi collo-
catum est in celis ita et corpus sue dignissime
matris vt ait Aug. in sermone de assumptiōe
Ꝟginis. Et q̃si oēs p̄dictas rationes tāgit idem
Aug. vbi. s. di. De sanctissimo corpore ppetue
virginis marie eiusq sacre anime assumptiōe
loqui suscipientes. hoc ipsum dicimus q in scri
pturis postq̄ dñs eam in cruce discipulo com-
mendauit nihil de ea reperitur pter qd Lucas
in actib' apostolo2 cōmemorat dicēs. Hi oēs
erant perseuerantes vnanimiter in oratione
cum Maria matre Jesu. Quid ergo de mor-
te quid de eius assumptione dicendum est vbi
scriptura nihil cōmemorat. nisi querendu3 rō-
ne quid consentiat veritati fiatq rō ipsa veri-
tas sine qua nec valet autoritas? Si g beatam
virginē dicimus resolutā in cōmunē putredi-
nem. vermē ac cinerē. librandum est si tante cō-
ueniat sanctitati et tante aule dei prerogatiue.
Scimus enim dieru3 primo parenti quia pul
uis es et in puluerem ibis. Hanc conditionē ca-
ro christi euasit q2 corruptionē non sustinuit
Excipit ergo ab ista generali sententia de vir-
gine sumpta natura. Mulieri quoq dixit de'
in dolore paries sed ipsa virgo sine dolore ge-
nuit. Ipsa ergo excipitur a quibusdam gene-
ralibus quā tanta attollit dignitatis peroga
tiua. Si ergo eā dicimus adhuc mortis vin-
culis retineri nūquid impium erit? Si voluit
dñs integram matrem virginitatis seruare
pudore. et cur non vellit incorruptam seruare a
putredinis fetore? Tantam ergo integritatem
merito incorruptibilitas non putredinis vita
resolutio sequitur. Illud sacratissimū corpus
in escam vermibus traditū sentire non valeo.
dicere pertimesco. quā estimationem pcul pro
pellit incōparabilis grē munus qd suscepit.
Cōfitendu3 igitur censeo Mariā ad eternita-
tis gaudia assumptam benignitatē xpi hono-
rabilius susceptam ceteris quam gratia ho-
norauit pre ceteris. atq ad cōem hūanitatem
nō esse adductam post mortē putredinis videlz
vermis et pulueris que suū et omniū genuit sal
uatorē. Xps igitur letari facit Mariā in aīa et
corpore nec vitam sequi corruptionis erūnam
quā nulla secuta est in pariēdo filium integri-
tatis corruptio vt sit semp incorrupta quā tan
ta perfudit grā vt integriter viuēs omniū ge-
nuerit integrā vitam hec ille cū multis aliis
pbatiōib' quas breuitatis cā hic ptrāseat. O

Uodecimo idē pbatur rōne Ꝟginitatis cō-
ditionisque requirebat eā assumi in aīa
et corpore et non in cinerē cōuerti. Fuit eñ in ea
magna dignitas. et maxime quintuplex. Pria
quia mater fuit xpi deifera. et ideo debuit vene
rari vt supra probatum est. Uidemus eñ quod
christus totus voluit esse matris sue. quia pa-
trem carnalē noluit habere voluit etiam ma-
trem totam esse suā quam alios filios noluit
generare. Qui ergo eā noluit cōmunicare ho-
mini. nunquid eam communicabit vermibus
Et q̄ ex ea noluit generari filios nūquid ex ea
voluit generari vermes putridos? Sciebat ei
q dedecus filii est parēs sine honore Eccli. iii.
Secunda dignitas est. quia fuit christi fidelis
ministra. et ideo debuit exaltari. dicente domino
Joh. xii. Ubi sum ego illic et minister meus erit.
Ministrauit enim et ipsum concipiendo. in vte
ro gerēdo. pariendo in p̄sepio reclinādo. fouē-
do. nutriendo. in egyptum deportando. et inde
reportādo. omnēq eius infantiam pio mentis
affectu psequēdo. et vsq ad crucē ab eo nō rece
dendo. et nō solum eum sectādo pedū gressu. sz
etiam imitationis effectu. Fuit ergo fide et ope
re christi ministratrix et vsq ad eius mortē de-
uota seruitrix. et ideo inqt Augustinus in quo
dam sermone. Si vbi christus ministros suos
esse vult ipsa non est vbi ergo erit? Et si ibi est.
nunquid gratia pari? Et si equali gratia. vbi
est equa dei censura qui reddit vnicuiq secun
dum merita. P

Tertia dignitas est. q2 fuit vestis christi de
aurata. et ideo debuit integra reseruari.
vñ Aug. in sermone assumptionis inquit. Si
elegit diuina volūtas inter ignis flāmas pue
rorum vestimēta seruare illesa. vt habet Dan.
iii. cur abnuat in matre propria qd elegit i ve-
ste aliena? Quarta dignitas est. q2 fuit dei ar-
ca sanctificata. et ideo debuit in tēplo celesti col
locari. Unde Damascenus in sermone assum-
ptionis dicit. Hodie virgo celesti tēplo inue-
hitur. hodie sacra dei arca in templo non ma-
nu facto reponit. Colūba innocēs auolans ex
arca. i. corpore quā deus suscepit pedibus re-
quiē adinuenit. Quinta dignitas est q2 fuit the
saurus et gēma preciosa. et iō debuit in gazophi
latio celesti reponi et nō terre pulueri' fordi-
dari. vt inquit Aug. Q

Ecimotertio idē pbat rōne ꝯfortationis
Sicut eñ xps ex resurrectionē sua et ascē
sione magnā spē dedit hominib' q et ipsi resur
gēt et in celū assument vt inqt aplus. j. ad Cor.
xv. ita et ex mr̄is sue resurrectiōe et assumptiōe
magnā spē dedit mulierib' q et ipse resurgent
et assumentur in celū ipsasq mirū in modū cō-
fortauit quod et facere debuit. Ipse eñ dñs vt
Aug. inqt vtrūq sexū curaturus aduenit. pfe-
cta aūt curatio et liberatio in resurrectiōe ma-
nifestat ergo resurrectio in vtroq sexu mani-
festari debuit in testimoniū pfecte curationis
Sicut igit quantū ad virilē sexū manifestata ē
xpo resurgente ita et in femina debuit appare-
re. in nulla aūt femina manifestari congruen-
tius potuit vel debuit atq decuit quam in dul
cissima matre dei que in vita libera extitit ab
omni corruptione. Et hoc est qd ait pphēta ig

psona xpi. ps. lxxxviij. di. Thronus eius sicut sol in cospectu meo. et sicut luna perfecta in eternū. et testis in celo fidelis. Thronus em̄ filij dei est mater eius que in conspectu ipsius sicut sol fulget quantū ad gloriā aīe. et sicut luna pfecta in eternū quātū ad gl'iaz corporis sine defectu et est testis in celo fidelis ꝙ nō solū viri resurgent. sed ēt mulieres. R

DEcimoq̄rto idē ꝓbat rōne sublimatiōis vt. s. natura humana in xpo et in matre. et sic in vtroqꝫ sexu super oēs angelos sublimaretur. Ipsi enim angeli sciebant naturaz humanā esse eis inferiorē ex cōditione natura iuxta illud ps. viij. Minuisti eū paulominus ab angelis ec. Sciebant etiā eaz posse eis equari ꝑ gratia et meritum. et ideo angelus a sancto Johanne euāgelista nō permisit se adorari dicēs Apoca. xxij. vide ne feceris. cōseruus em̄ tuus sum et fratrū tuoꝝ ꝓphetaꝝ. et eorū q̄ seruāt ꝟba libri hui⁹. Qđ aūt hūana natura in vtroqꝫ sexu sic mirabiliter supꝫ eos deberet sublimari ad plenum nō cognouerāt. Et lō de xpo ascendente q̄si admirantes dixerunt illud Esa. lxiij. Quis est iste q̄ venit de edom. tinctis vestibus de bosra. Iste formosus in stola sua gradiens in multitudine ꝟtutis sue. De matre aūt eius ascendente dixerūt illud Can. vj. Que est ista q̄ ꝓgredit̄ quasi aurora cōsurgēs ec. Cōdecens aūt fuit vt sicut angeli habebant xpm regem et imperatorem suū in anima et corpore gl'iosum ita etiam haberēt matrem eius reginā et imperatricē suaz sit'r gl'ificataz. Hanc aūt sublimationem meruisse bn̄dictā virginē et corpus ei⁹ immortalitate debuit se vestiri ꝓbat sanctus Ansel in quodā sermone di. Non dubitanduz est beate marie. merita apđ deū incōparabil'r excelluisse. nec aliquē sanctoꝝ singulariter nec etiā oēs cōiter illi soli equari posse. Justum est autem vt cū maiora eius sint apud deum merita excellētiora etiā ab eo ꝑcipiat p̄mia. Deū porro cōstat nihil quod iustū ē negligere. Quapropter beataz mariā iam gl'ia resurrectionis dotatā et perpetua immortalitate vestitaz nostra presumit credulitas. Cum em̄ amplior sit eius iustitia et copiosior ei fuerit data gratia. quō corpus ei⁹ ipsius videlicet dei templum spes adhuc resurgendi maneat? spes q̄ omniū aīas felici expectatione sollicitat? Nunc vero presumptuosum est si credamus ꝙ illa omnes sanctos precessit i premio quā scimus omnes precessisse in merito? Conuenit certe dei iusto iudicio vt magnitudo muneris amplificetur velocitate retributionis preserti m cū pro domi liberalitate nihil donatoris detrahatur copie. Immo virginis commendetur iudicia. extollantur merita. atqꝫ accendatur fides nostra Item post ascensionem domini q̄uis de credulitate genitū gauderet non erat ei perfecta leticia eo ꝙ careret filij presentia. Desiderare āt matrē ꝓlis p̄sentiam si sentiā. puto ꝙ nō delinquo. Desiderare aūt nō exiliter sed perfecte vt nō solū anima sed et corpus eius quod fuerat eius deitatis cōsciuz et receptaculū filio suo assisteret Filiū autē piū sanctuz matris complesse desideriū non est dubitandū. Nam cū apl's dicat. nemo vnq̄ carnez suā odio habuit multo magis ip̄a q̄ aliquis carnē suā dilexit. Et cui⁹ saluatorē mundi sciebat ꝓdisse triclinio sicut sponsum e thalamo. Volebat ergo beata dn̄a vt caro que omni studio seruierat dn̄o cū aīa q̄ prime astaret filio. Restitisse aūt filium voluntati genitricis sue quis credat? Cum et ipse in lege parētes honorare p̄cipiat. et i qualibet remota barbarie ꝓles parēti honorē deferat nisi si quis est belua que nec ab amore parētū est vtcūqꝫ aliena. Ipse igit̄ pietatis autor et nature dn̄s parenti no exhibuit quod et ipse fieri precepit et naturaliter q̄libet solo instinctu sanginis facit? Ipse ergo perfectū honorem exhibuit matri dulcissime quē ipsam intellexit velle magnopere. Non esset aūt honor perfectus nisi illud virgineū resuscitaret corpus. vt tota assisteret filio in cuius tota laborauerat obsequio. Celo igit̄ corpus maternū. suuz scꝫ habitaculum reposuisse credendus est. Nāqꝫ cuz etiā sancti non se perfecte beatos existiment nisi cum in illa resurrectionis gloria stolam secundam induerint hec dn̄a q̄ pleno gustu hauserat q̄ suauis est dominus ad perfectā beatitudinē sufficere sibi crederet si tabefacto corpore solo spū presentiam suaz filio exhiberet? Nec vero putandum est ꝙ semimutilata et quodammodo truncata felicitate matrez celo induceret Immo credendum est omnem ei honorem exhibuisse quem potuit. Quantū autē possit quis explicet. Amplius scriptum est aīa iusti sedes est sapientie. et ideo maiori et excellētiori sanctitate caro pollebat ei⁹ q̄ cuiusliber sancti spiritus. Porro fides nostra nō ambigit sanctorū animas iam regnare in celestib⁹ Cum ergo ille sanctorum anime que minoris apud deū sunt scilicet deum p̄sentialiter videant. iniustū videt̄ maioris sanctitatis cōsciā nō idem saltem munus meruisse. Porro sctōrū corpora que fuerunt spiritibus repugnantia. carnis compage soluta quia aggrauauerunt animam et in peccatū traxerūt. inobedientiam tabe luunt. et in terreuz elementū abeunt. Animeqꝫ interim longa spe resurrectionis a sordibus per corpora contractis purgant̄. Rebelle autem nō fuit spiritui corpus beate virginis q̄ nullā vnq̄ habuit anime et corporis dissonantiam immo cumulata et equata ꝓportione virtutum omniū tenuit armoniam. Qua propter iniustuz est eius corpus puluescere qđ nū q̄ anime blanditū est in scelere. Preterea cum

credam⁹ corp⁹ dñi in celo esse ⁊ toti mūdo spe
rare: cur nō credamus eiusdē corpis materiā.
vt sic dicat opificē. virginalē scȝ carnē ibidem
esse? Sed ne suspitionib⁹ agam⁹ audi breuem
distinctionē. ⁊ cōclude. Corpus sancte marie.
aut est in celo. aut in terra. Immersuȝ eñi ma-
ri vel per inane aeris rotari nemo puto nisi de
mens dicet. Est ergo vel in celo vel i terra. In
terra aūt nō est credibile esse. Nā filī⁹ ei⁹ qui
tanto miraculoꝝ fulgore quorūdā sanctorum
corpa clarificat. multo min⁹ mr̄is sue corpus
in quo nouē mēsiū gratissimū habitaculū ha-
buit: si vspiā terrarū esset in giori ā iacere per-
mitteret. Nō ibi sileret miraculorū gl'ia. cun-
cti eñi ex oībus vrbibus migrarēt peregrini.
Quia igit̄ nec in terra. nec i aere nec i mari eē
ꝓfitēt est: restat vt in celo esse credat̄. hec ille.

¶ Pars septima huius sermonis que dicitur
iubilationis.

SD intelligendā iubilationē vir-
ginalis assumptionis est sciēdū
ꝙ ipsa bñdicta ꝟgo prio assum-
pta est cum honorabili societate
quod figuratum ē. ij. Reg. vj. vbi
dr̄ ꝙ dauid ⁊ oīs israel ꝺducebāt
arcā dñi cū gaudio. ⁊ erāt cū dauid septē cho-
ri. Per dauid eñi intelligit̄ xp̄s: p septē autem
choros vniuersitas angeloꝝ ⁊ iustoꝝ: qr septe-
nari⁹ numerus est numer⁹ vniuersitatis. Vñ
de Grego. in homel. magdelene inquit. Quia
septē diebus oīne tēpus comprehēdit̄ recte se
ptenario numero vniuersitas figurat̄. vel per
septem choros intelligunt̄ angeli. patriarche
ꝓphete apostoli. martyres. cōfessores. ⁊ virgi
nes. qui omnes ipam honorabilit̄ deduxerūt.
⁊ merito: qr oēs isti eaȝ honorare tenebant̄. s.
angeli quia ipsa angelicā vitā duxit. patriar
che quia ipsa de coꝝ stirpe descēdēs eos ho-
norauit. ꝓphete. quia ipa spū ꝓphetie plena
fuit. apostoli. qr eorum magistra extitit. Et in
telligēdū est de illis apostolis qui iam ad ce-
los p mortē ascēderāt. Aliȷ ꝟo qui adhuc viue
bāt etiā ipsi spiritu eam in celū associabāt cā-
tantes ⁊ dicētes illud qđ canit ecclesia Uirgo
prudētissima quo ꝓgredieris q̄si aurora val-
de rutilās ⁊c. Martyres quoq eā honorabāt
sicut tenebant̄. qr ipsa gladio passionis pfora
ta fuit. Item cōfessores qr ipa sola in passione
xp̄i fidē tenuit. ⁊ xp̄m cōfessa fuit. ꝟgines etiā
quia ipa p̄miceria ꝟginuȝ extitit ⁊ magistra.
Dicit autem quidā doctor ꝙ bis euacuatum
est celum. Primo quando christus ascēdit. qr
tunc nullus angelus secundum ipsum in celo
remāsit: sed oēs obuiā xp̄o venerunt. Scđo ve
ro quādo beata ꝟgo assumpta fuit. Quia oēs
angeli ⁊ aīe sanctoꝝ ⁊ ipe xp̄s obuiā sibi vene
rūt. Tertio aūt euacuabit̄ in iudicio vniuersa
li q̄n oēs in valle iosaphat cōgregabuntur. T

SEcūdo assumpta fuit cū ineffabili iocūdi
tate. qđ significatū est. ij. Reg. vj. vbi dr̄ ꝙ
dauid ⁊ oēs filiȷ israel deducebant arcā testa-
menti dñi in iubilo ⁊ in clāgore buccine. et ꝙ
ipse dauid ⁊ oīs dom⁹ israel ludebat corā dño
in omnibus lignis fabrifactis ⁊ cytharis et ly
ris vbi notandum ꝙ sicut dicit August. super
psalmus. Triplex est sonus music⁹. vnus qui
fit cum voce sicut in cantu alius qui fit cum
flatu sicut in buccina. tertius ꝟo qui fit cū pul
su sicut in cythara. Primus ergo que fit cuȝ vo
ce tangit̄ cū dicit̄ in iubilo. Est enim iubilatio
cantus modulatio. Scđs vero qui fit cum fla-
tu tangit̄ cū dr̄. In clāgore buccine. Terti⁹ aūt
qui fit cū pulsu tangit̄ cū dr̄. In oīb⁹ lignis fa-
brifactis ⁊ cytharis. Ex qb⁹ oībus dat̄ itelli-
gi ꝙ in deductiōe isti⁹ arce diuinalis in celum
fuerunt omnia genera musicoꝝ. Unde ꝟifica-
tum fuit illud. ij. Paral̄. v. Cymbalis ⁊ psalte-
riȷs ac cytharis ⁊ tubis ac voce cōcrepabant ⁊
cunctis pariter in organis et lignis diuersi ge
neris musicorum continuentibus ac voceȝ in
sublime tollentibus longe sonitus audiebat̄.
Si enim pro reparatione templi materialis
sacerdotes habētes stolas cum tubis. ⁊ leuite
habētes cymbala collaudabāt ⁊ benedicebāt
dñm ⁊ ei cāticū decantabāt ⁊ ppl's israel; tuba
cecinit magnifice. ⁊ clamauit voce magna cuȝ
gaudio magno vt habetur. ij. Esdre. v. Quan-
to magis debebant decantare celestiuȝ agmi
na beatoꝝ pro reparatione et resuscitatiōe at
ꝙ glorificatione templi viui diuini corpis. s.
genitricis creatoris sui. Et cum ad honoratio
nem statue quaȝ nabuchodonosor fecerat fue
rit son⁹ tube ⁊ fistule ⁊ cythare sambuce. psal-
teriȷ. ⁊ simphonie ac vniuersi generis musico-
rum. vt habetur Dañ. iij. Quare in deductiōe
⁊ exaltatione regine celi non credamus vni-
uersa sonorum ⁊ canticorum genera affuisse.
De hac autem iubilatione inquit Hiero. i ser
mone ad Eusto. Legimus ꝙ sepe ad funera.
sepulturasq sanctorum angelos aduenisse et
ad exequias eorū obsequia prestitisse. nec nō
⁊ animas eorum vsq ad celos cum hymnis ⁊
laudibus detulisse ⁊ eosdem multo lumine re
splenduisse. Insuper adhuc viuentis in carne
ibi miri odoris fragrantiaȝ persensisse. Si igi
tur talia et tanta circa defunctos deus digna
tus est exhibere. Quanto magis eius genitri
ci in die obitus sui credendum est celoruȝ mi-
litiam obuiā aduenisse. eamq ingenti lumie
circunfulsisse et vsq ad thronū glorie pduxis-
se? Nulli dubiū est totā illā celestē curiā sup-
ne hierl'm ineffabili leticia tūc exultasse et io-
cundatā fuisse indicibili charitate. sicq om-
ni gratulatione iubilasse. Quoniaȝ festiuitas
hec que nobis reuoluitur annua illis facta est
continua. Nec immerito. creditur eñi ꝙ ipe salu

vnde in celo solēniorē fuisse processionē. Quā
uis enī magna fuerit in xp̄i ascēsione satis ista
videt fuisse solennior. hec ille. De qua ꝓcessio
ne assumptiōis ꝟginalis etiam loquens Ber.
inquit. Per comparationem vtriusꝙ illa maie
state potentior. ꝫ ista pōpa solēnior. Inueniū
tur quippe angeli soli redemptori occurrere
potuisse. Matri ꝟo filius ipse cum tota celesti
curia tam angelorum ꝙ iustorum hoim occur
rens euexit eā ad beatam sessionē. hec ille. Si
militer credi potest ſm Franciscū de maro. in
quodā sermone tūc aīabus qui erāt in purga-
torio aliquam gratiam factam fuisse, vnde for
tem plurime ⁊ forsan oēs btām virginem asso-
ciantes ad requiē eternam euolauerunt quod
ego existimo indubitāter factum fuisse. Quāꝫ
aūt venerabiliter sit suscepta a tota trinitate
nō potest humanis verbis explicari Si enī fi-
lio ꝓdigo iuxta parabolā saluatoris pater oc-
currit cū gaudio. ⁊ cecidit sup collum eius. et
osculatus est eum. Luc. xv. O quāto cum gau
dio deus pater hanc nō prodigam filiam sed
liberalissimā ac optimam bonoꝝ suoꝝ dispen
satricē recepit in sue felicitatis consortium?
Quanta cum exultatione paraclytus spūssan
ctus recognouit suum sacratissimū habitacu-
lum. Quantis vero cum iubilationibus dei fi
lius hūanitatis sue illustrauit hospitiū. Audi
Bernardū in sermone assumptionis dicentē
Quis enī etiā ſi linguis loquat hominū ⁊ an-
gelorum explicare queat quēadmoduꝫ super-
ueniente spūssctō ⁊ obumbrāte virtute altissi-
mi caro sit factum verbū dei per qđ facta sunt
omnia: ⁊ dn̄s vniuersitatis quē non capit vni-
uersitas creature inter ꝟginea se se clauserit
viscera factus homo? Sed ⁊ illud cogitare qs
sufficiat ꝙ gloriose hodie mūdi regina ꝓcesse
rit. ⁊ quāto deuotionis affectu tota in eius oc
cursum prodierit celestiū legionū multitudo?
Quibus cāticis glorie ad thronū sit deducta.
ꝙ placido vultu. ꝙ serena facie. ꝙ diuersis
amplexibus suscepta a filio: super omnē exal-
tata creaturā. Cum honore inquā illo quo tā-
ta mater digna erat. Cū illa gloria que decuit
tantū filiū. Felicia prorsus oscula labijs ipres-
sa lactentis cui virgineo mater applaudebat
in gremio. Nunqd nō feliciora censebimus ꝙ
ab ore sedentis in dextera patris hodie beata
salutatione suscepit cū ascēderet ad thronum
glorie cantās ⁊ dicens. Osculet me osculo oris
sui? Xp̄i generationem: Marie assumptionem
quis enarrabit? hec ille. In quibus verbis in-
nuit deuotus doctor ꝙ sicut xp̄i incarnatio ex
plicari non potest: sic nec gaudium virginalis
assumptionis. Et in eodem sermone arguēdo
etiam dicit. Si nec oculus vidit. nec auris au
diuit: nec in cor hominis ascendit que prepa-
rauit deus diligentibus se. i. Esaie. lxiiij. et. j.
ad Corinth. ij. Quid preparauit genitrici sue?
Sanctus quoꝙ Gerardus eps ⁊ martyr de iu
bilatione virginalis assumptionis in suis ho
melijs inqt. Hodie btām virginē celi suscepe-
rūt letādo. āgeli gaudendo. archangeli iubilā
do. throni exultando. dn̄ationes psallendo. ꝑn
cipatus armonizādo. ptātes cytharizādo. che
rubin ⁊ seraphin hymnizando. atꝙ ad supnū
diuine maiestatis tribunal deducēdo. hec ille.
Et Hiero. in sermone assumptionis ait. Hec ē
dies preclara in qua vsꝙ ad throni celsitudi-
nem intemerata mater. ⁊ virgo ꝓcessit atꝙ in
regni solio sublimata post xp̄m gl'iosa resedit.
Sic itaꝙ vbiꝙ cōfidenter de illa sctā dei canit
ecclesia. qđ de nullo sanctoꝝ fas est credere vt
vltra angeloꝝ merita transcenderit: q2 si simi-
litudo ꝓmittit veritas denegat. Ad cuius ꝓfe
cto exequias quantū fas est credere famulabā
tur angeli. ⁊ vniuerse celi cōgratulabant curie
quia credendū est militiā celoꝝ cū suis agmi
nibus festiue obuiā venisse genitrici dei. eāꝙ
vsꝙ ad thronū olim sibi etiā ante constitutio-
neꝫ mundi ꝑparatū cū laudibus ⁊ cāticis spūa
libus ꝑduxisse. Cū enī gaudiū sit in celis de ꝙ
libet peccatore cōuerso. multo magis putan-
dum est ꝓ tāte virginis exultatione ⁊ gloria ꝙ
exultatio sit in supernis. Cuius nimirū festiui
tas olim supernoꝝ est gloriatio. celicolarumꝙ
congratulatio. presertim quia eius celebritas
laus ⁊ fauor est saluatoris. Unde credimus ꝙ
nō hunc tm̄ diem solennē ducūt ꝓ eius amore
annuū: verūetiam continuū ⁊ eternum iocūdi
tatis ⁊ leticie venerationis ⁊ obsequij cuꝫ om-
ni tripudio amoris ⁊ gaudij. Nec immerito om-
nis illa celestis ciuitas congratulat ⁊ venera
tur matrē cui9 superadorat filiū regē. ante quē
tremūt ptātes ⁊ curuat oē genu. Quā si diligē
ter aspicias nihil ꝟtutis est. nihil speciosita-
tis ⁊ glorie quod non in ea resplendeat. Et
ideo si placet talis et tanta virgo placeat et
opus virtutis eius. Cuius vita olim est disci-
plina cuius mores instituta sunt oiꝫ ecclesia-
rum. que precessit cunctis. ⁊ supereminet vni-
uersis. Propterea quecūꝙ ꝟgo sibi ab ipsa op
tat premiū ⁊ implorat auxiliū debet eius imi-
tari exemplum. Unde ⁊ Bern. in sermone assū
ptionis dicit. Preciosum hodie munus terra
nostra direxit in celū vt dando ⁊ accipiendo fe
lici amicitiarū federe copulent humana diui-
nis. Illo enī ascendit fructus terre sublimis:
vnde data optima descendūt. Ascendens in al
tum virgo sancta maria. dabit quoꝙ ipsa do-
na hominibus. Siquidē nec facultas ei deesse
potest nec voluntas. Regina celorum miseri-
cors est mater vnigeniti dei. Nihil enī sic po-
test potestatis eius seu pietatis magnitudinē
commendare. nisi forte aut nō credit dei filius
honorare matrem. aut dubitare quis potest
omnino

Uno affectum in charitatis tranſiſſe marie vi
ſcera in qbus dei charitas nouez mẽſibus cor
poraliter requieuit. Et hec qdẽ ꝑpter vos di-
xerim fratres. vt tñ interim ſitẽ bñficia que ꝑ
ipſiꝰ glorificatione ꝯſequimur. Si eã diligimꝰ
gauderemus vtiq; q: vadit ad filiuz niſi forte
qd abſit inuẽtrici gratie oĩ modis iueniamur
ingrati. Quẽ enĩ in caſtellũ mũdi huius intrã
tez prius ipſa ſuſceperat. ab eo ſuſcipit hodie
ſctãz ingrediẽs ciuitatẽ. Sed cũ quãto putas
honore cũ quãta exultatione. cum quanta glo
ria? Nec i terris locus dignior virginalis vte
ri tẽplo i q̃ dei filiũ maria ſuſcepit nec in regali
ſolio quo beatam mariam hodie filius ſubli-
mauit. Z

Deuotus quoq; Anſel in quodã ſermone
ait cũ xp̃s matrẽ in regnũ ſuũ aſſumere
ꝛ ei magnificentiã glorie decreuiſſet oſtẽdere.
cuius precor dignitatis ꝛ honoris apparatibꝰ
intendebat tota curia angeloꝝ quibꝰ vocibus
exultationis atq; ſalutis reſonabãt vniuerſa
tabernacula antiquoꝝ patrũ ipſi curie tũc nu
per aſſociatorũ? Certe crediderim omnes illiꝰ
patrie ciues feſtiuiori ſolitoꝝ ſublimioris de-
coris nitore ad aduentũ matris dñi ſui prepa-
rari ac noua qdã ꝛ ineffabili iocunditatis grã
ꝑ tante rei expectatiõe ꝯiubilare. Et qd mecũ.
Ipſe enĩ ieſus deus ꝛ dñs oĩz illuſtrius caſti
ſſime virginis. ꝛ domine rerũ et ſicut vnice mr̃i
ſue totus feſtiuus occurrere voluit ne aliquis
de familiaribus ſuis ſe a tãti gaudij immenſi
tate ſubtraheret. Utiq; moris inter homines
eſſe ſcitur vnũquẽq; bonũ ſeruum cuiuſcunq;
prepotentis dñi eo maiori gaudio in aduentu
amici ſui exultare quo ipſum dñm ſuuz cogno
ſcit aduentantẽ amicũ magis amare. Cuz ꝟo
de aduentu parentũ dñi ſui agit de quoꝝ ſpe
ciali dilectione nullis vlla dubitatione tenet.
Ille nimirũ magis felicez ſe eſtimat q̃ maiori
iubilo ꝛ feſtiuiori occurſu leticie frena relaxat.
Si ergo hec ita ſe habent apud hoĩes quibus
ſi qua bonitas eſt longe tam ſupernoꝝ ciuium
bonitati impar eſt cõtemplet animus quoad
poteſt quo gaudio quia feſtiuitate quibus cõ
centibus iubilabant oĩs beatoꝝ ſpirituũ ordi
nes quando ꝛ vnicã matrem dñi ſui aduenta-
re. ꝛ ipſum dñm deum ſuum et videbant omni
gloria ſua decoratum velle occurrere. Stiparꝰ
itaq; mille millibus: immo innumerabiliuz an
gelorum agminibus deus ipſe huic pijſſime
matri ſue de hoc mundo migranti occurrit. eã
q; ſuper oĩs celos exaltatam cuncte ſecuz crea
ture perenni iure dominaturã in throno glo-
rie collocauit. O dies tanti occurſus glorioſa.
O felix dies tam preclare exultationis. Beata
ꝛ celebris dies tam ſublimis glorificatiõis fe-
ſtiua ꝛ in omni ſeculo admirabilis. Dies eniz
illa non ſolum te dominam ineffabiliter ſubli

mauit: ſed etiã ipm celũ quod penetraſti: nec-
nõ ꝛ cũctã que in eo ſunt noua ꝛ ineſtimabili
gloria decorauit. Noua quidẽ gratia celũ de-
corauit: qua priorẽ glãm eiꝰ ex pñtia tua vl
tra q̃ dici poſſit aut cogitari magnificauit.
Nam tu dña illuc aſcendẽs noua illud ac pcel
lenti virtutũ tuarũ dignitate irradias. Immẽ
ſaq; miſerationũ ꝛ gratiaꝝ tuaruz luce perlu-
ſtras. Eadẽ quoq; dies tui aſcenſus eos qui ci
ues celi ab inicio creature eſſe meruerũt ſolito
feſtiuiori exultationis gaudio induit. Q: nãq;
per glorioſum fructum fecũde virginitatis tue
vident ſemiruptam ciuitatem ſuam reinte-
grari. vere in tuo aduentu per quẽ tantum bo
num meruerũt gaudij ſui magnitudo iure de
buit augmentari. Terrã etiam dies exaltatio
nis tue o beatiſſima feminarum mira grã irri
gauit q: dum te quã de ſe ꝛ in ſe alioꝝ homi-
nũ lege ꝑgenitã nouit: vſq; ad creatoris olim
thronũ exaltari recognoſcit antiq̃ maledictio
nis penã quã in pctõ primorum filioꝝ ſuoꝝ ſe
merito excepiſſe ſciebat iam per tãte bñdictio
nis tue abũdãtiã ſe euadere indubitãter cre-
debat. Quid amplius dicere poſſum dña. Im-
mẽſitatẽ qppe grẽ ꝛ glorie tue conſiderare cu-
pienti ſenſus deficit. lingua fateſcit. Quemad
modũ enĩ oĩa q̃ in celo ſunt per glorificationẽ
tuã ineffabiliter decorant: ita ꝑ eandẽ glorifi-
cationẽ cuncta que in terra ſubſiſtũt mirabili-
ter ſublimant. Singula nempe que ꝑ tuã bea
tã ꝛ integerrimã virginitatẽ deũ ſuum quẽ nõ
recognouerãt agnoſcere ꝛ cognitũ colere atq;
amare meruerũt. Immẽſe dignitatis decꝰ re-
ceperũt quando te ſuꝑ oĩs celos aſcendere ac
in dextera dei ſui benedicti filij tui exaltari co
gnouerũt. In eo etiam didicerunt ſe eidez deo
ſuo totum debere quod ſunt: quando tu que in
ter illa ꝛ de illis vna fuiſti tantam dignitatis
eminentiam meruiſti. Nihil igitur adidolis
homines aut vile alie rerum ſpecies idoloꝝ
cultoribus ſe debere intellexerũt: quãdo ꝛ ſin-
gularẽ autorẽ ſui ex caſtiſſimo vtero tuo ad re
ſtitutionẽ prime creationis ſue ꝑgenitũ ſuſce
perũt. Et te per quã amiſſam dignitatẽ ſuã re
cuperauerũt omni creature tã ſublimiter ꝑpo
ni intellexerũt. Quas igit laudes quaſve gra
tiarũ actiones non ſolũ humana: ſed etiã om-
nis creatura huic ſacratiſſime virgini dz. Pu
riſſima namq; ſanctitas atq; ſanctiſſima puri
tas pijſſimi pectoris eius. omnẽ omnis creatu
re puritatẽ. ſeu ſanctitatez incomparabili ſub
limitate tranſcẽdẽs hoc ꝑmeruit vt operatrix
perditi orbis. digniſſime fieret. Unde quid lau
dis pro tam ineffabili bono. ipſe per eaz repa
ratus mundus et iure debeat cor alicuius ſub
carne mortali viuentis eſtimare nullatenꝰ ſuf
ficit. Utiq; cuncta que deus fecit ꝛ vtiliter bo-
na in eo ſtatu quo condita fuerunt eſſe deſiiſe

runt sed p hanc beatissimaz vginē in statū pri stinū restituta sunt. Sicut ergo deus sua potē tia cuncta patrādo pater est: z dñs oim: ita btā maria suis meritis cūcta reparādo mater est z dña rerū. Deus em̄ est dñs oim singula in sua natura ppria iussione cōstituendo. z maria est dña rerum singula cōgenite dignitati per illā quam meruit grām restituēdo. Et quēadmo dum deus ex sua substātia genuit eum p quez cunctis originē dedit ita Maria de sua carne peperit illū q in decorē prime creationis oium cuncta restituit. Itez sicut nulla reruz spēs nisi per dei filiū facta substitit ita lex devite dāna tionis neminem deserit nisi quē ab ea fili⁹ ma rie absoluit. Quia igitur ista recto sensu z cor de sincero perpendens plene ꝑcipere queat ex cellentiaz dñe hu⁹ p quā taz ineffabilis grā. et tam inestimabili erectiōe erectus est mundus Quis inquā mirā z oi rei preter hāc inauditaz mulieris isti⁹ grāz oculis mētis aspiciēs nō ob stupescat. z nō mō eligiis verūetiā tāte rei cō phēsiōe protsus imunis fiat? Quapropter ea q̄ nobis impenetrabilia sunt interremittentes precibus impetrare nitamur vt qd intellectu capere nequimus salutari effectu obtinere me reamur. Accēdat igit fidelis anima in mentis speculam: z quantū potest videat in quāta sub limitate locata sit dña nostra. Ois natura a deo est facta. z deus est ex maria factus Deus oim factor se ex maria fecit: z sic cuncta refecit qui potuit oia ex nihilo facere noluit ea viola ta sine maria reficere. Deus igitur est pr̄ rerū creatarū z maria est mater rerum creaturarū. Deus filium genuit per quem sunt omnia fctā z maria illum genuit per quem sunt omnia re fecta z saluata. Per has ergo ratiocinationes impossibile est vt aliquis homo ad eam con uersus z ab ea respectus damnetur quia ipsa genuit eum per quem mortui reuiuunt. z per quem homines ex peccato saluantur. Et qz nō est iustificatio nisi quaz ipsa in vtero fouit nō est salus nisi quam ipsa peperit. Ipsa ergo est mater iustificantis et iustificatorum. Ipsa mater saluantis z saluandorū. Igitur mater dei qui solus damnat qui solus saluat. quem solum timemus. in quo solo speramus est mr̄ nostra iudex z saluator noster est frater noster. Quomodo ergo desperemus cum salus siue damnatio ex boni fratris et pie matris pen deat arbitrio? Nunquid sustinebit bonus fra ter puniri fratres quos redemit? Bona mater damnari filios suos quorum ipsa redempto rem genuit? Dulcis mater rogabit dulcem fi lium pium fratrem nostrum filiuz p filiis vni genitum pro adoptatis pius filius audiet li benter pro filiis vnigenitus pro his quos ado ptauit. dominus pro his quos liberauit. hec ille. B

Exultemus ergo etiā nos cum celicolis et creaturis vniuersis pur possum⁹. z talem ac tantā virginē matrēqz piissimam p nr̄o mo dulo laudare studeam⁹. Ad qd nos hortat̄ Hie ro. vbi. s. di. Hodie gloriosa semp virgo maria celos ascendit. rogo gaudere: qz ineffabilr̄ sub limata cū xp̄o regnat in eternū. Regina mun di hodie de terris z de pn̄ti seculo nequā eripi tur. Iterū dico gaudete: qz secura desua imar cessibili gloria ad celi tam peruenit palatiuz. Exultate inquā ac gaudete z letet̄ oms orbis qz nobis hodie oibus itereuniētib⁹ eius meri tis salus aucta est. vobis quoqz dili gētib⁹ eaz honor z virtus ampliorqz prestatur z grā. Id circo dilectissimi letamini z exultate: qz si deū ore pphetico in sanctis eius laudare iubemur multomagis eū in hac celebritate beate virgi nis mr̄is ei⁹ oportet cū hymnis z cāticis dili gētius extollere: z dignis deo iubilare pconiis ac mysticis honorare muneribus. Nulli enim dubiū est qn totū ad glīam laudis ei⁹ ptineat qcqd digne genitrici sue impēsum fuerit ac so lēniter exhibitū. Propterea hortorvos z com moneo in hac sacra solennitate genitricis dei marie nolite cessare a laudib⁹: qz si vgo: es gau de: qz meruisti esse z tu qd laudas tātū cura vt sisq digne laudare possis: qz si continēs es z ca sta venerare z lauda: qz nō aliunde constat vt possis esse casta qz ex grā xp̄i que plenissime fuit in maria quam laudasqz si coniugata cer te es aut peccatrix nihilomin⁹ pfitere z lauda qz inde oibus misericordia pfluxit z grāvelau dent. Et qz uis non sit speciosa laus in ore pec catoris: noli cessare a laude: qz inde pmittitur tibi venia vnde z oibus vt laudes. Alioquin ni si iuxta modulū igenij nostri deū i sanctis suis laudare studeam⁹. quomō eū fm qz canim⁹ iu xta multitudinē magnitudinis ei⁹ laudare po terimus? Omnino hoc preterimittēdū non est qd impleturi sum⁹ quādoqz fm qz dr̄. Beati q̄ habitāt in domo tua dñe. in secula seculorum laudabūt te. Oēs ergo pariter festiuitatē glīo sissemp virginis marie deuotissime celebrem⁹ qz hec est dies pclara in qua meruit exaltari sup choros angelorū: z puenire vltra qz nostre hūanitatis est natura: vbi nō substātia extol lit: sed gtīe magnitudo monstrat̄. cū eleuat̄ ad dexterā patris. vbi xp̄s introiuit p nobis pon tifex fact⁹ in eternū ad celi palatiū. Hec iquā est presentis diei festiuitas. in qua gloriosa et felix ad ethereū peruenit thalamum. Que p fecto festiuitas sicut et vgo incōparabilis est ceteris virginibus: ita et incomparabilis est omniū sanctorum festiuitatibus et admiran da etiā vtutibus angelicis. Propter quod ex persona supernorum ciuiū in eius ascensione admirās spūssanctus. ait in canticis. Que est ista que ascēdit per desertuz quasi virgula fu

mi ex aromatibus? Et bene quasi virgula fumi: qr gracilis ⁊ delicata qr diuinis extenuata disciplinis: ⁊ concremata intꝰ in holocaustū incendio pij amoris ⁊ desiderio charitatis: vt virgula indꝫ fumi ex aromatibꝰ. Mirū quia multis erat repleta ḟtutū odoribꝰ: manansqꝫ ex ea fragrabat suauissimꝰ odor etiā spiritibꝰ angelicis. hec ille. B

Eatꝰ ḟo Ansel. vbi. s. rogat btāꝫ ḟginē sic exaltatā dicēs. Cogita q̄sumus ⁊ recogita apōte pijssima mr̄: qr nō ad dānādū: sed saluandū pctōres ꝯditor noster factus est homo ex te. Cur itaqꝫ nō iuuabis nos pctōres que in tantā celsitudinē es ꝓpter nos eleuata: vt te dn̄am habeat: ⁊ venerēt tota pariter. creatura? An ideo vtrum pereamus amplius nō curabis: quia quicquid de nobis miseris vltra eueniat. glorie tue nulla iactura inde proueniat? Et hoc quidē forsassis aliq̄ modo bona dn̄a posses: si ꝓ tui solius exaltatiōe ⁊ vtilitate mater dei facta fuisses: sꝫ vtiqꝫ deꝰ q̄ hoiem assumpsit ex tua castissima carne: hoc fecit ꝓ tua et nostra cōi salute. Si ergo tu que plena salute es portā nō intendis vt eadē salus pro modulo nostro etiā ad nos vsqꝫ pertingat: iā tuoꝝ sufficiēs cōmodoꝝ: nostroꝝ negligens esse videberis: que pro totiꝰ mūdi saluatione meruisti fieri mr̄ altissimi. hec Anselmꝰ. Bidēs aūt Aug. eādē virginē alloquēs in q̄dā sermōe: ait. Accipe itaqꝫ qualescūqꝫ meritiatuis sperares gratiaꝝ actiōes ⁊ laudes. Et cū susceperis vota: culpas nr̄as orādo excusa. Admitte nostras ꝓces intra sacrariū pie exauditiōis ⁊ reporta nobis. antidotū recōciliationis. Sit ꝑ te excusabile qđ ꝑ te igerimꝰ. fiat ipetrabile qđ fida mē. e poscimꝰ: accipe qđ offerimꝰ: ⁊ ipetra qđ rogamus. excusa qđ timemꝰ qr nec potiorem meritis inuenimus ad placandā iram iudicis q̄̄ te que meruisti mater existere eiusdē redēptoris. Succurre ergo miseris: iuua pusillanimes. refoue flebiles. ora ꝓ ppl̄o. iterueni pro clero. itercede ꝓ monachoꝝ choro. exora pro deuoto femineo sexu. sentiāt oēs tuū iuuamen quicunqꝫ deuote celebrant tuā assumptionē. Sit tibi compassio pro afflictis. sit piꝰ affectꝰ super celoꝝ peregrinis. Et cū te semper letantē aspicis. fietꝰ quoqꝫ nostros ad deū ipsa admittas. Eūqꝫ vt propriū filium pro nobis iterpelles ꝓcamur. Nos eñ adhuc in hac terra affligimur. opprobrijs afficimur. esurimus sitimus. somnum patimur. i carcere retinemur. Tu ḟo in celestibꝰ regnis ꝓlata es cunctis virginum choris. Tu agnum quocūqꝫ perrexerit sequeris. Tu ḟgineos choros et ab incentiue carnis illecebris alienos ꝑ albētia lilia. rosasqꝫ vernantes. ad fontem perennis vite potandos inuitas. Tu in illo beatorūꝫ felicissimo regno pmi ordinis dignitate adepta: plantis rosidis oberrans inter paradisi amenitatemꝰ gramineosqꝫ et crocos tenero poplite pergis felicisqꝫ palma violas immarcescibiles carpis. Tu btīs sine fine choris cōiuncta angelicis archāgelisqꝫ sociata: indefessa voce sanctus clamare nō cessas. Tu in cubiculo regis beatitudine. gēmis ac margaritis ornata existis. Tibi thronꝰ ab angelis est locatus in aula regis eterni. Teqꝫ ipse rex regū vt matrē verā et decoram sponsam pro oībus diligēs amoris amplexu associat. Nec mirūꝫ si dignetur tibi aggaudere deus regnās in celis. quem tu paruulū ex te hominē natū totiens osculata es i terris. Has ergo tuas felicitates possidēs cōuertere ad nostraꝝ miseriarū salutē. Inter hec fratres charissimi toto mentis affectu beatissime virginis intercessionibus nos comitamꝰ. eiusqꝫ patrocinia oi nisu imploremus: vt dum nos supplici eā obsequio frequentamꝰ in terris: ipsa nos sedula prece commendare dignet in celis. Neqꝫ enim dubiū est eā q̄ meruit ꝓ liberādis ꝓferre ꝓciūm posse plus sanctis omnibꝰ liberatis impēdere suffragiūꝫ. Sed quid nobis ꝓdest hāc interpellare vocibꝰ: nisi etiā humilitatis eius exempla teneamꝰ. Curemꝰ ergo dilectissimi ff̄es: vt cū huiꝰ diei festiuitati itercisse cupimꝰ vestimentis hūilitatis atqꝫ charitatis induti appareamꝰ. Non nos inuidia aliene felicitatis torqueat: nō ira vsqꝫ ad diuisionem dilaniet. nō cupiditas a nobis xp̄m excludat: nō seculi nos tristicia exurat. non ꝓsperitas eius incaute decipiat: non luxuria inquinet: non immūdicia polluat: nō elatio corrumpat nō superbia inflet: ⁊ vt cū nos virtutibꝰ ornatos charitate coniunctos. humilitateqꝫ fundatos beata dei genitrix Maria sue nos festiuitati interesse prospexerit ardētius subuenire festinet apud filiū ⁊ dn̄m suū Iesum xp̄ꝫ saluatorē nostrū: qui coronis perennis regni clarificat sctōs suos: ⁊ est eterna laus et expectatio omnibus sanctis suis. hec ille. Cui dulcissimo redēptori nostro atqꝫ gloriosissime matri sue sit infinita laus ⁊ gloria per omnia secula seculorum. Amen.

¶ De eadeꝫ gloriosissima virginis assumptione. Sermo. iij.

Omini est assūptio nostra. ⁊ sctī Israel regis nr̄i. ꝓs. lxxxviij. Gl'iose assumptiōis ḟginalis festum respectu vltimi finis ē maior solēnitas olm festiuitatū ipiꝰ btīssime matris dei. Si eñ olm hoim finis vltimus est felicitas: vt ꝑ theol'. in. ij. di. j. beatificādein summo virginis finis sūma erat felicitas quā ꝯsecuta est i sua sacratissima assumptiōe. Qr ergo fm Solonis phī sniaꝫ. ph̄ia solūmō a fine

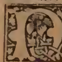
consecrat̄ ꝛ finis est postrema ꝑfectio rei. vt in l. j. ff. ð iust. ꝛ iu. ꝛ res pl⁹ attribuit̄ fini ꝙ̄ princi pio. vt. ff. de aq̄ quot. ꝛ esti. l. j. §. hoc interdictū. Itē finis habet rōnē optimi: ꝛ est cā causaꝝ. ij. physi. Vñ Arist. j. ꝛ. v. meta. inq̄t. Finē optimū esse in vnaquaq̄ʒ re eē dicim⁹: q̄ꝛ eē rei ꝯfert. Et iij. topi. ait. Melior est finis oib⁹ q̄ sunt ad finē Dicit quoq̄ʒ cōmētator sup. ij. metaph. Qui de struit finē destruit oē bonū. Et pħs. iij. physi. ꝛ j. de celo ꝛ mūdo inq̄t. Vanū est oē qð suū nō at tingit finē. Vñ in vanū ille hō viuit q̄ ad suum felicē finē nō ꝑtingit. Ad quē null⁹ ꝑuenire pōt donec est in hac mortali vita iuxta illð Ouidij iij. met. vltima semꝑ Expectāda dies homini: dicicq̄ʒ btūs Añ. obitū nemoq̄ʒ supmaq̄ʒ funera debet. Jō ipa pūssima ꝟgo toto cordis affectu hūc suū felicissimū finē quotidie post filij ascē sionē: vt in precedēti sermone diximus expecta bat. Unde dicebat suo sponso celesti.

Che ta hormai contenio li me desio.
Che contemplar te possa o dolce sposo.
E viderelo aspecto glorioso.
Grato e gētil dil me fiol adorno:
Quādo sara: quando sara quel giorno;
Che cō dolceza te possa goldere?
Quando sera che possa possidere.
El mio fio de chi inamorata sono?
Poi che fiol me festi el primo dono
Fascendome de ti inamorare.
Famel secūdo. e non mel denegare
Che presto vega al disiato fine.
In quele pietre relucente e fine.
Nel lampezare lustri di ogi toi:
Fame speglare si ol poi che ne foi.
Ferita e sagitata in mezo el core.
Succore fio a questo gran dolore;
Con toi suaui e preciosi vnguēti.
De fiol mio fa che tanto nō stenti.
E cossi hormai el mio lachrymare.
Chi me dara le penne da volare.
E vsiro fora de cotante spine.
Thoro me fora de le triste confine;
Del tenebroso e fastidio mundo.
E volaro dal me fiol iocūdo.
Fiol decoro e candido gilio.
E foro lumbra del dolce mio fio:
Staro gaudēte e leta in sempiterno.
Jui nel grembo di quel signor eterno;
Darome pace e viuaro zoiosa.
Fra tanta turma electa e gloriosa.
Dogni virtu e gratia dona ornata e bella.
Ma trista mi che anchora nō sono a queta.
Nō vedo anchora el charo fiolo mio.
Fin che nō giongo al fin dil me desio.
Cessar non potero mai de dolere.
Fia pero fiol el to volere.

His vel similibus verbis deū frequēter virgo bñdicta dep̄cabat̄. Si q̄s aūt illaʒ iterrogasset qō ad ethereas māsiōes eēt peruētura. Ipa rē spōdere potuisset verba thematis nostri. Super quib⁹. vij. alias cōsiderationes faciemus.

Prima dicetur electionis.
Secunda inuitationis.
Tertia introductionis.
Quarta transgressionis.
Quinta obulationis.
Sexta ostensionis.
Septima vero ꝛ vltima appellabit̄ sublimationis.

¶ Pars prima huius, sermonis que dicitur electionis.

Ro expeditiōe prime partis dicere possum⁹ de mr̄e dei illð qð recitat i euāg. sue assumptiōis: et est scriptū Lu. x. vbi ðr. Optimā partē elegit sibi Maria: q̄ nō auferet ab ea ieternū. trāssumptiue l. c. nisi cū pridē. §. nec puteos. de renū. Ista eñ ꝟba ꝑprie nō ꝯueniunt alicui sctō: nec alicui angelo: nec etiaʒ ipsi deo: sed tm̄ ipsi virgini gloriose. Cū eñ optimū dicat̄ cui⁹ bonitati nō est possibilis additio. Optimum namq̄ʒ significat principalem gradū bonitatis. ff. de verb. obl. l. vbi aūt nō appet. ꝟ. atxū optimū. Cū non sit aliq̄s sctūs vel angel⁹ ad cui⁹ ꝑfectionē nō possit aliq̄d addi. ideo nulli sctō vel angelo poterūt ꝟba ista ꝑprie ꝯuenire. Et cū de⁹ nō habeat ꝑtē bonitatis sed totū. Ipe eñ vt ait Aug. in li. de ꝟo cultu. Et plato i timo. j. Est bonitas ifinita. Et vt inq̄t Ansel. i libr. monologiū est summū bonū q̄ nihil mai⁹ cogitari pōt: iō nec ipi deo p̄dicta ꝟba ꝑñt ꝯuenire. Sola aūt gliosa ꝟgo optimā ꝑtē hʒ. Ad cui⁹ ꝑfectionē inquātū est ꝑ pura hūana creatura aliq̄d addi nō pōt. Et ē media iter creatorē q̄ totū tenet ꝛ oēm aliā creaturā q̄ partē bonā vel meliorē possidet: ipa nāq̄ʒ ꝑtē optimā obtinet. Inuenit̄ eñ bonū. meli⁹ ꝛ optimū. l. exigēdi. in gl. C. de ꝑcu. ꝛ. l. si mulier ff. ð mino. Et silr̄ tripiex est electio. s. boni a malo reprobato. de q̄ in. c. hinc etem. xlix. di. ꝛ hec est insipiētiū. Scða electio est melioris iter bona qð semꝑ est p̄eligēdū. j. ethi. ꝛ. iij. topi. ꝛ. ca. nō mediocriter. de ꝯse. dist. v. ꝛ hec electio est ꝑficientiū. Tertia ē optimi iter meliora qð semꝑ dʒ eligi: vt in auẗ. de defensione ciuitatis. circa p̄ncipiū: ꝛ ista est electio ꝑfectoꝝ. Manifestū est aūt ꝙ cū ipa ꝟgo eēt ꝑfectissima non tm̄ elegit simplr̄ bona: nec tm̄ de bonis meliora: sʒ de melioꝛib⁹ optima. Istā ꝟo optimā ꝑtē elegit i mūdo ꝛ i celo. Pria ꝑs optima quaʒ elegit in mūdo multiplex fuit. Prio eñ elegit partem optimam de castitate. Castitas autē tres habet partes. Una est castitas cōiugalis de qua ad Hebre. xiij. dicitur. honorabile coniugium: ꝛ thorus imaculatus: ꝛ ista est pars bona. que habet fructum. xxx. Alia est castitas

viduális:⁊ hec est melior:quia habet fructum lx. Tertia vero est castitas virginalis.⁊ hec est optima quia habet fructum centesimuz. ⁊ istā partem elegit sibi Maria. Ut tū ostenderet ꝙ nullum bonum ei defuit.⁊ ꝙ fuit omnibus cōmunis persona.voluit esse cōiugata cū coniugalibus.⁊ vidua cū viduis.⁊ immaculata virgo cuz virginibus immaculatis vt inquit Bernar.in quodā sermone.Et quoniam multe fuerunt que,seruādo virginitatē eius exēplo post eam partem optimaz elegerūt.Ideo ipsa elegit partē super optimā.s.virginitatē cum fecūditate siue fecunditatē cum virginitate. vnde Bernardus in sermone assumptionis inquit. Optimā partem elegit sibi Maria quia bona quidem est fecunditas coniugalis melior est castitas vidualis optima vero fecunditas virginea seu virginitas fecunda. ⁊ istud priuilegiū solū modo est Marie quod alteri non fuit datum. E

Secūdo ipsa beata virgo elegit partē optimam de humilitate. Humilitas enī habz tres partes siue gradus de quibus tractat gl. in cle.j.de relig.do. Primus gradus est subijci suo superiori.⁊ de hac dicitur ad Hebre. xiii. Obedite prepositis vestris ⁊ vos subijcite illis.Et ista est pars bona. Secundus vero gradus est subijci suo equali iuxta illud ad Rom. xij.honore inuicem preuenientes. Et ista est pars melior. Tertius gradus est subijci inferiori iuxta illud Luce.xxij. Qui maior est vestrum.fiat sicut minor.⁊ facit de penitē.distin. ij.ca.j. Et ista est pars optima quam elegit. Maria quia nō tantū fuit obediens suo superiori scilz deo dicens Luce.j. Ecce ancilla dñi fiat mihi sm verbū tuum.⁊ nō solum suo equali.scz Joseph sponso suo quez sibi preponebat dicens christo Lu.ij. Pater tuus ⁊ ego ⁊c. sz ēt suo inferiori se subiecit scz elizabet apud quā tribus mensibus mā sit ⁊ ei humiliter seruiuit Ipsa enim de deo sentiebat digna.de se parua de proximo vero magna. Sed multi contrariuz faciunt cōtra quos dicitur Leuitici.xxj.nō accedent ad ministerium dei qui fuerint grandi vel paruo vel torto naso. Illi aūt habent grandem nasum q de se sentiunt magna sicut sunt vane gloriosi. Illi vero paruū qui de proximo sentiunt modica sicut sunt presumptuosi. Illi aūt habent tortum nasum qui de deo sentiunt indigna sicut sunt heretici qui in scripturis sanctis tortas expositiones faciunt.⁊ de deo erronea dicunt. F

Tertio elegit beata virgo optimaz partez de perfectione vite. Est enī vita actiua q est pars bona Alia est contemplatiua.⁊ hec est melior. Tertia vero est ex vtraqꝫ cōposita.⁊ hec est optima quā elegit Maria. Ideo figurata ē p Marthā q fuit actiua.⁊ Magdalenā sororez suam que fuit contemplatiua vt ait Grego.et Augustinus super Lucam. Luce enim x. tria dicuntur de Martha que sunt pertinentia ad vitam actiuaz:⁊ optime inueniuntur in benedicta virgine. Primum est ꝙ ipsa excepit Iesum in domum suam. Secunduz ꝙ satagebat circa frequēs ministerium Tertiū vero ꝙ sollicita erat ⁊ turbabat circa plurima. Primum enim opus significat christi conceptionē i vtero virginali factam. Quod igitur dicitur in euangelio assumptionis ꝙ intrauit iesus in quoddam castellum.significat ingressum filij dei in hunc mundū. Dicitur aūt mūdus castellum.qr hz cōditiones castelli rebellis. Primo qr fundamētū eius instar castri est in alto superbie ⁊ vane glorie.propter reputationis ac pompe.⁊ ab ipa superbia.vt dicit Thob. iiij.sumpsit initiū omnis perditio. Secūdo qr est munitum lapidibus duris qui frangi nō possunt scz obstinatiōib⁹. ⁊ ꝯstructū est saxis durissimis scilicet auaricie.vsure.rapine.fraudulentie ⁊ symonie. Isti enim lapides ita sunt duri vt nō frangant malleo verbi dei. Quis enīz est q velit restituere vsuras.furta ⁊ rapinas:⁊ beneficia symoniaca relinquere. De auaro namqꝫ verificatur illud Job.xlj. Cor eius indurabit quasi lapis. Tertio qr habet fossatum plenuz aquis immundis ⁊ fetidis luxurie. cum ranis clamantib⁹ ⁊ persuadentib⁹ in eis permanere De luxuriosis enī moralr verificaretur illud Exo.viij Ebulliet fluuius.i.libido ⁊ ꝯcupiscētia ranas.i.malas cogitationes ⁊ locutiones: ⁊ illud qḋ in eodē.c.habet.s.ascenderūt rane. operueruntqꝫ terrā egypti. Et de his trib⁹ malis cōditionibus hui⁹ castelli mūdant dr.j.Jo. ij. Oē qḋ est i mūdo:aut est ꝯcupiscētia carnis aut ꝯcupiscētia oculoꝝ.aut supbia vite. Quarto qr ē clausuz cū pōtib⁹ eleuatis ac ianuis ferreis: Et similiter castellum mundi est clausum non recipiens dilectionem proximi per inuidiam. Unde de inuido dici potest illud.iiij. Regū.xxv. Clausa est ciuitas.s.mentis sue. Quinto qr habet pulsionem diuersarū escarum per gulam. Unde de vētre gulosi verificatur illud Eccl.xxxvj. Omnem escam manducabit vēter ⁊ est cibus cibo melior. De gulosis etiam dicitur ad:Phil.iij. Quoꝝ deus venter est. Sexto quia habet arma diuersoruz generum per irā vt blasphemiā.contumeliam.⁊ maledictionē. Unde de iracundia dicitur ps.lvj. Dentes eorum arma et sagitte:⁊ lingua eorum gladius acutus. Septimo quia est quietum ⁊ securuz per accidiam qua se reputat tutum in negligētia et pigritia ex presumptione sua. Unde de demonibus intrantibus in accidiosis dici potest illud Judicū.xviij. Uenerunt ad populum quiescentem atqꝫ securum ⁊c. Quia autē istud castellum mundi erat inobediēs ⁊ rebelle deo

patri ideo ipse misit filium suum ad ipsuz subiugandum quasi diceret ei illud Mat.xxi. Ite in castellum quod cõtra vos est. Quod etiã habetur Mar.xi. ⁊ Lu.xix. Ipsum ergo castellum intrante domino: mulier quedam Martha nomine excepit illum in domum suam. Martha autem interpretatur domina seu prouocans. Et significat beatam virginem que sua maxima humilitate prouocauit dei filium vt veniret in domum vteri sui virginalis. ⁊ ipsa dñia aptissime dicitur. que super omnes dominata est sue sensualitati ⁊ carni nec aliqua alia creatura digna fuit recipere dei filiũ in domum vteri sui nisi ipsa. Unde canit ecclesia. Domus pudici pectoris tẽplum repente fit dei intacta nesciẽs virũ verbo concepit filiũ. Nunq̃ aũt factum fuit tam excellẽs opus vite actiue sicut fecit ipsa virgo benedicta concipiendo deuz in vtero suo. G

SEcundũ opus actiue vite quod euangeliũ narrat d̃ Martha estq̃ satagebat circa frequẽs ministeriuz. Et similiter hoc opus fecit beata virgo in christi cõuersatione. Et p̃mo in eius natiuitate in qua ait Hieronymus nulla obstetrix fuit nullus mulieris sedulitas intercessit ipsa benedicta virgo puerum natum de terra leuauit ipsum nudũ pannis inuoluit euz famescentẽ lacte cibauit ⁊ potauit. ipsa eũ vestiebat ⁊ denudabat ⁊ ĩfirmũ etate brachijs suis portabat. O q̃s frequẽter eum vt filiũ suũ osculabat. ⁊ vt deum amplexando venerabat Ipsa ei fecit tunicaz inconsutilez ipsa eũ in tribulatione crucis positum visitauit ⁊ eum vsq̃ ad sepulturam prosecuta est. Ipsa ei non soluz in infantili etate sed vsq̃ ad mortem sollicite ministrauit. Et ideo ipsa ait Eccl'i.xxiiij. In habitatione sancta coram ipso ministraui Clerici enim ⁊ religiosi qui seruant ordinationes et cerimonias sue religionis ⁊ bene dicunt officium. in choro. ⁊ bene predicant si hoc faciunt vt honorificentur ab hominibus nõ ministrãt coram deo sed coram mundo. Et similiter laici ieiunãtes vel elemosynas faciẽtes ecclesias seu capellas aut hospitalia edificari faciẽtes vt laudentur ab hominibus nõ ministrant coram deo sed coram hominib⁹. Et ideo iam receperunt mercedem suã de operibus vite sue actiue. Beata autem virgo que satagebat circa frequẽs ministerium xp̃i coraz deo semper ministrauit q2 oĩa opera sua ad ipsius gloriaz fecit. H

TErtiũ opus q̃d dicitur de Martha est q̃d sollicita erat ⁊ turbabat erga plurima. Et similiter pijssima virgo in passione filij turbata est s̃m partem sensitiuam ⁊ sollicita fuit circa plurima. Nam cum Johannes euangelista venit ad nunciandum ei q̃ filius eius captus erat non remansit pene in ea spiritus pre dolore. Et tandem ad se aliquantulũ reuersa sollicitabatur quomodo posset eum videre ⁊ alloqui ante mortẽ. Cumq̃ pergens de bethania in hierusalem mane obuiasset filio qui ducebatur ad pylatũ. cernẽs faciem eius sputis infectam. alapisq̃ tumefactam. ipsumq̃ more latronis duci ad mortem manibus post tergum ligatis. vix valens formare vocem pre lachrymis quibus erat plena. vt ait archiepiscopus florentinus in .iiij. parte summe titu.xv.c.xliij. §.j. dicebat. Heu fili ego expectabaz te isto mane ad prandium sed video q̃ oportet te prãdere in mensa doloris. Quando vero ductus est ad caluarie locum baiulans sibi crucem dicebat. Heu fili q̃d faciaz infelix sine te filio meo? Utinã daretur mihi illa crux ad portandum sicut te portaui in vtero meo. Quando autez in cruce clamauit dicens. Sitio. multuz sollicitabatur vt posset ei aquam ad bibendum tradere. Bis autem dicitur in euangelio Martha Martha: q2 affligebatur in vtroq̃. s. in anima et in corpore. Turbabatur. quoq̃ dolore erga plurima: q2 videbat apostolos fidez perdidisse de xp̃i diuinitate: sicut turbaretur quilibet perfectus christianus si videret omnes christianos fidem relinquere. Turbabatur quoq̃ q̃ iudei de quorum stirpe processerat filium suum crucifigi facerent. ex quo dominarentur. Turbabatur etiam de latrone malo ⁊ de alijs blasphemantib⁹ christum. Turbata est ex vulneratione lateris filij sui. vnde dicere poterat illud ps.vi. Conturbata sunt omnia ossa mea. idest apostoli qui dicũtur ossa ecclesie: quia sustentauerunt corpus eius. Erant autem ossa beate virginis in qua tũc erat tota ecclesia de quorum cõturbatione ipsa valde turbabatur ex compassione et dolore: vnde sequitur et dicit cum eodem propheta. Et anima mea turbata est valde. Et psalmus.cxlij. In me turbatum est cor meum. Ex quibus omnibus patet quomodo beata virgo elegit optimam partem vite actiue per Martham designate. I

QUantuz vero ad opera vite contemplatiue per Magdalenã designate tria etiam notãtur. Et primũ est q̃d dicitur. Marta sedẽs secus pedes domini audiebat verbum illius. Quod quidem opus ipsa benedicta virgo fecit perfectius omni creatura. Nam Magdalena audiebat verbum dñi in paucis sermonibus respectiue: sed beata virgo non solum audiebat filium suum publice predicantem: sed etiam in priuato a pueritia vsq̃ ad mortez audiuit ab eius melliflua ore verba vite eterne. Ipsa enim prudentissima virgo quotidie interrogabat filium suum de secretis celestibus ⁊ ille ad ei⁹ cõsolationẽ suauiter instruebat eã de celestibus: vnde possumus considerare ⁊ cõ

templari q ipsa benedicta virgo sciens filium suū etiā in puerili etate tantā habere oim sciētiā quantā nūc habz in celis. Ponebat illū ad sedēdū. et ipsa stabat ad pedes eius. et dicebat. Rogo te fili dilectissime vt mihi dicas aliquid de ordinib⁹ angeloꝝ quō stant i celis. quoniā Moyses et alij pphete de hoc nihil dixerunt. Itē de animab⁹ sanctis qualiter in angelicis choris collocabūtur? Cui dulcis et optim⁹ fili⁹ rn̄debat. Mater mea charissima scias q ego cū p̄re meo et spū̄sancto creaui celū empyreū. qd ita appellatur a pyr qd est ignis. qt ad modū ignis fulget. Quod quidē celū nouē angeloꝝ ordinibus repleui scz angelis. archangelis. principatib⁹. potestatib⁹. virtutibus. dn̄ationibus. thronis. cherubin et seraphin. Et in istis ordinib⁹ spirituū btōꝝ collocabunt anime sanctoꝝ s̄m eoꝝ merita. In ordine eni angeloꝝ collocabūtur illi q de peccatis suis penitētiā faciēt. et iō p̄mū thema p̄dicatiōis mee erit. pniam agite. appropinquabit eni regnū celoꝝ. Mat. iiij. In scdo ordine. s. archāgeloꝝ qui est in decuplo pulchrior et pfectior collocabūtur illi qui vltra penitentiā habebūt etiam actualez deuotionem que est plus q̄ penitentia. et sic in opibus deuotis perseuerabunt. vt de ipsis verificetur illd Exod. xxxv. et j. Paral. xxix. Obtulerūt mente prōptissima atq3 deuota primitias dn̄o. In tertio ordine. s. principatuū q est in decuplo pfectior p̄cedēte collocabunt misericordes in operib⁹ corpalib⁹ et spiritualib⁹ de qb⁹ ego dicā Mat. v. Beati misericordes: qm ipsi miam consequent. In quarto ordine potestatū adhuc in decuplo pfectiori p̄cedēte collocabunt patientes q multa aduersa equanimiter tolerabunt qb⁹ ego dicam Luc. xxj. In patiētia vestra possidebitis aias vestras. In quinto scz virtutū ponent pacifici qui cū oibus quātū in eis est pacem habētes. nulliq3 malū pro malo reddentes: quesierunt etiā inter alios pacez ponere. de quibus ego dicam. Math. v. Beati pacifici: quoniam filij dei vocabuntur. In sexto scilicet dominationum beatificabuntur prelati tam ecclesiastici q̄ seculares qui per portam intrauerunt ad dignitatem et non per simoniam vel ambitionem. et bene gubernauerūt subditos suos puniendo malos et premiando bonos. de quibus psalm. cv. inquit Beati qui custodiunt iud. et faciunt iusticiam in omni tempore. De quibus etiam dicet aplus meus Paulus. j. ad Timo. v. Qui bn̄ p̄sunt duplici honore digni sunt. In septimo. scz thronoꝝ collocabunt illi qui pfecte seculū deserētes paupertatē voluntariā obseruabūt. Qui mecū iudicabunt mundanos. sicut ego dicam eis Matthei. xix. De ipsis etiam dicam Matth. v. Beati pauperes spū: qm ipsoꝝ est regnū celoꝝ. In octauo scz cherubico ordine erūt sapientes doctores animarum qui non solum ipsi bene viuēt. sed etiam alios sua sapientia et doctrina ad vitaz eternā perducent. de quibus dr Danielis. xij. Qui docti fuerint fulgebunt sicut splendor firmamenti. Et qui ad iusticiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Qui enim fecerit et docuerit hic magnus vocabit in regno celoꝝ. vt ego dicam Mat. v. In vltimo aūt ordine scz seraphico qui sicut oēs alij precedentes sunt perfectiores in decuplo alijs inferioribus. ita ipse est pulchrior et perfectior in decuplo ipso cherubico ordine. stabunt illi qui erunt perfecti in ardenti charitate super oēs alios sicut apostoli et alij similes. Seraphin eni ardēs interpretatur. et isti implebunt preceptū meū Leuit. vj. vbi dixi. Ignis semp ardebit in altari meo. De q igne amoris ego dicā Luce. xij. Ignez veni mittere in terram et quid volo nisi vt ardeat? His autē auditis. dixit ei virgo bn̄dicta. Et ego fili in quo ordine collocabor? Cui benignus fili⁹ respondit. Tu mat mea charissima quia perfectior es oibus creaturis in nullo istoꝝ ordinuz collocaberis sed super omnes spūs angelicos exaltaberis. Nā due cathedre et sedes fulgentissime sunt nobis preparate in celo. Una mihi in qua sedebo vt rex celoꝝ. et alia tibi ad dexteraz meā in qua sedebis vt regina angelorum et omniū sanctoꝝ. Et hoc quidem figuratuz fuit. iij. Regum. ij. vbi legitur q cum mater Salomonis iret ad eum. ipse Salomon assurrexit eij honorabiliter. et fecit parari matri sue sedem iuxta sedem suaz. Alia autem die interrogabat virgo beatissima filium de ordine iudicij vniuersalis et de penis purgatorij et inferni. et sic per singulos dies doctrine eius intendebat. Quādo autem cepit christus publice predicare. sequebatur virgo benedicta filiū audiens deuote verbum eius. vnde venerabilis Beda super illud Luce. xj. Beati qui audiunt verbum dei &c. ait. Beatam esse matrem suam saluator dixit que verbum dei audiuit. et plus q̄ omnes mortales custodiuit. Secundum opus vite contemplatiue ostendit euangelium Luce. x. in eo q Martha dixit de magdalena. Soror mea reliquit me solam ministrare. Hoc autem opus fecit beata virgo precipue post christi ascensionem que tota erat intenta orationi et contemplationi. vnde dicere poterat illud apostoli ad Philip. iij. Nostra autem cōuersatio in celis est. Tertiū vero opus quod potest notari de vita contemplatiua est in hoc quod dicitur. Porro vnum est necessarium. Uita eni contemplatiua solum illud cogitat. cupit et diligit qd est necessarium vltime perfectioni humane abstracta a pluralitate tēporaliū actionū et occupationum exterroꝝ. vnde iuenit ma

gnam quietē et dulcedinē. et est sine mūdana ꝑturbatiōe. Et lō de sapiētia q̄ reperit in cōtēplatione dr Sap. viij. Non hꝫ amaritudinem cōuersatio ei⁹. neqꝫ tediū cōuict⁹ illius. sꝫ gaudiū et leticiā. Et talis fuit beatissima virgo que soli deo adherebat et illi ita cōtiucta erat vt ab oib⁹ terrenis penitus separata videret. dicebatqꝫ cū ps. lxxij. Mihi aūt adherere deo bonū est: ponere in dn̄o deo spē meā. Un̄ de ipsa inquit Hieronym⁹: in sermone assumptionis. Puto quicquid cordis est: quicq̄d virtutis humane si totū adhibeas nō sufficiat vt cogitare valeas. quanto indesinēter cremabat ardor pij amoris. Quantis mouebat repleta spū sancto celestiū secretoꝝ incitamentis dū reuolueret aio cuncta que audierat. et q̄ viderat. et cognouerat nouis quippe inflāmabat quotidie desiderioꝝ affectib⁹ totāqꝫ eam incanduerat diuinus amor et c. Ex quibus oibus pꝫ qūo ipsa benedicta virgo elegit optimā partē nō solum vite actiue sed etiā cōtemplatiue. qđ etiā manifestū est ex his que scribit Hieronymus in quadā epistola dicēs ꝙ ipsa beata virgo a mane vsqꝫ ad tertiā orationi vacabat. A tertia vero vsqꝫ ad nonam circa aliq̄ opera honesta dedita erat. Post nonā aūt angelo deferente sibi refectionē cū parcitate et gratiaꝝ actiōe eam sumebat. Reliquū vero temp⁹ circa quatuor expendebat. quia aut legebat. aut orabat aut laborabat corpore. sed mēte deo vacabat aut loca sancta visitabat scꝫ annunciationis angelice. natiuitatis christi passionis et sepulcri atqꝫ locum ascensionis et cetera loca in qb⁹ fili⁹ eius aliqua mirabilia operat⁹ erat. L

Quarto ipsa beatissima virgo elegit ptē optimā de gratie cumulatione. Deus enī hꝫ quadruplicē gratie mensurā. de qua habetur Lu. vj. scꝫ bonā q̄ est accipiētis iustificationē. et hec est pars bona. confertam que alicui confert non solū ad sui iustificationē. sed etiā ad aliorꝫ saluationem. et hec est ps melior. Coagitatam quando deus gratiaꝫ in anima agitādo quē ꝯfirmat. sicut facit his q̄s in vtero sanctificat. Et hec est pars optima. Supereffluentē autem quam in tanta abundantia tribuit vt eam accipiens de sua plenitudine in alios effundat. et hec est pars ꝑoptima que fuit in christo et beatissima virgine. vnde illis dicere possumus illud apostoli ad Ephe. j. ſm diuitias gratie eius que supabundauit in vobis et c. M

Quinto elegit optimā ptē de omni bono studio et opatione. Quidā enī intēdunt primo per eruditionē. et hec est pars bona. Alij intēdunt sibi per discussionē. et hec est pars melior. Alij vo intēdunt deo per vacationē. Et hec est ps optima. Maria aūt et primo intēdebat ꝑ doctrinā et sibi ꝑ custodiā. et deo ꝑ meditationē internā. Un̄ dicere poterat cū ps. lxxvj. Meditat⁹ sū nocte cū corde meo scꝫ deo vacādo. et exercitabar. s. primum erudiēdo. et scopebā spiritū meū. s. cōscientiaꝫ meā diligenter discutiendo. N

Secūdo pricipaliter dico. ꝙ beatissima virgo elegit optimā partē i celo. et hoc pōt ꝯsiderari multipliciter. et primo quātū ad subiectū in quo est glorificata scꝫ i corpe et aīa. Gloria enī quā de⁹ dat sanctis suis tres hꝫ ptes. Una est qua glorificat eoꝝ corpa i terris. sicut scriptū est Eccli. xx. Corpora eoꝝ in pace sepulta sunt. et nomina eorum viuent in secula. Et hec est pars bona. Alia est qua glorificat animas eorum in celo. de qua scriptū est Apoca. vj. Date sunt eis singule stole albe. i. dotes anime. et hec est pars melior. Tertia vero est qua glorificat vtrumqꝫ. scilicet corpus et animam. quod erit in beata resurrectione. Et istam partem optimam Maria elegit que in corpore et anima glorificata fuit. Petrus ergo et Paulus ac sanctus Jacobus et multi alij sancti habent partem bonam quia eorum corpora honorantur in terris. Habent etiam partē meliorem. quia eorum anime glorificantur in celis. Sed non habent partem optimaꝫ. quia eorum corpora adhuc iacent in sepulcris. Alij sancti volant in celum cum vna ala. i. cum gloria anime. Ista autē est illa mulier amicta sole que volauit in desertum. i. in celū ab angelis derelictum cum duabus alis. i. cum glorificatione anime et corporis. vt dicitur Apoc. xij. Alij sancti vestiuntur tantū vna stola anime Hec autem est illa mulier de qua dicitur Prouer. vlti. Byssus et purpura indumentum eius Per byssum enim que est vestis candida intelligitur glorificatio anime: Per purpuram autem que est vestis regalis. vt notatur. C. nulli licere in frenis. l. j. in verbo chlamydib⁹. intelligitur glorificatio corporis virginalis qđ de regali stirpe descendit. O

Secūdo consideratur eius glorificatio quantum ad modum quo assumpta est. Quedam enim anime assumuntur in celum ꝑ vnū angelum. iuxta illud Exod. xxiij. Ecce ego mittam angelum meum qui introducat te in locū quem paraui tibi dicit dominus. Et ista ē ps bona. Alie vero anime assumuntur a plurib⁹ angelis. iuxta illud Lu. xvj. Factum est vt moreretur Lazarus mendicus. et portaretur ab angelis et c. et ista est pars melior. Sꝫ si omnes angeli et sancti et ipse christus obuiaret anime et eam gloriose duceret in celum ista esset pars optima. Et talem partem elegit beata virgo vt supra declarauimus. P

Tertio consideratur quantum ad locū ad quē assumpta est. Aliq̄ enī anime assumunt ad ordines infime hierarchie,

⁊ ista est pars bona. Alie vero ad ordines medie hierarchie: ⁊ ista ē pars melior. Alie autē ad ordines supreme hierarchie ⁊ ista est pars optima. Beatā igitur virgo que super omnes angelicas hierarchias: ⁊ super oēm sanctorū altitudinē est exaltata. iuxta illud qđ in figura dr̄ Gen. viij. Requieuit arca super mōtes armenie. i. super oēs beatos celestis curie. Et vltra hoc est locata a dextris filij. iuxta illud ps. xliiij. Astitit regina a dextris tuis ⁊c. Profecto optimam partē celi empyrei elegit. Q

Quarto cōsideratur quātū ad officium sibi cōmissum. Deus enī ei cōmisit quadruplex officiū: scz super iustos ⁊ bonos vt eos in gratia dei custodiat. Et ideo illi canit ecclesia. Maria mater gratie: ⁊ ista est pars bona. Itē super peccatores ⁊ malos vt ad pniam recipiat ⁊ conuertat. Et ideo appellatur mater misericordie. Et hec dicitur pars melior. Itē super morientes vt eos ab insidijs diaboli custodiat. ⁊ protegat. Et ideo ei canim⁹. tu nos ab hoste protege. Et ista est pars optima. Itē super mortuos: vt eorū animas suscipiat ⁊ in celum deducat. Et ideo ei canimus. ⁊ hora mortis suscipe. Et ista est pars super optima. R

Quinto cōsideratur quantum ad exaltationē scz omnis pene. Alique enī anime iustorum vadunt ad purgatorium qđ est sub terra. In quo pena ignis valde terribili purgantur eorum peccata. de quo igne habetur in. §. hic autez. de peni. dist. vij. Et hec est pars bona: quia licet patiātur penas. tn̄ sunt in gratia dei: vt per theologos in. iiij. dist. xlv. Alie autem anime que non commiserunt peccata grauia: vt mereantur puniri pena ignis purgatorij. purgantur aliqua pena leuiori in hoc mundo scḋm Richar. in. iiij. dist. xxi. arti. i. q. iij. Et dist. xlv. arti. i. q. ij. Et sanctū Bonauē. in eodē lib. dist. xx. arti. i. q vi. Aliquas etiā animas sic purgari testatur Gregori⁹ in. iiij. dialogorū. Et hec est pars melior. Alie vero anime q̄ nihil purgandū habēt: sed plene bonis operib⁹ trāseunt de hoc mūdo: statim ⁊ immediate celum ascendūt. Et hec est pars optima. De istis enī sic morientib⁹ dicitur Apocal. xiiij. Beati mortui q̄ in dn̄o moriūtur. Amodo enī iam dicit spūs vt requiescāt a laboribus suis. Opera enī eorū sequuntur illos. Que verba nō intelliguntur de euntib⁹ ad purgatoriū: quia illi nō requiescūt a laborib⁹ suis immo maiores patiuntur afflictiōes. q̄ ante patiebantur in hac vita. Istā ergo partem optimam super omnes beatissima virgo elegit. que nihil vel minimum purgandum vnq̄ habuit. et omnibus virtutibus ornata de hac vita migrauit. Et ideo super omnes sanctos exaltata in celesti gloria fuit.

¶ Pars secunda huius sermonis: que dicitur spaltationis. S

Legitur in predicto li. de transitu beate virginis. q̄ tertia die sue dormitiōis resurrexit ipsa benedicta mater dei presentibus aplīs. ⁊ in celū gloriosa assumpta fuit. Sed cū Thomas sol⁹ defuisset. ⁊ ideo ipsam resurrexisse credere nollet. statī ex aere cincturā ips⁹ virginis ad se delatā recepit: ⁊ sic credidit. hoc tn̄ apocryphū reputatur. Legitur autē in historia eutimiaca. lib. iij. c. iiij. q̄ resurgēte beata virgine eius vestimenta in monumento remāserunt cum sudario: sed postea Iuuenalis episcopus hierosolymitanus misit illa Marciano imperatori in vrbe constantinopolitana vbi honorifice collocata sunt. Sed contemplationis gratia dicit quidaz deuotus pdicator: q̄ ipsa benignissima virgo inuitata fuit: vt sic gloriosa saltem remaneret in terra per aliquot dies: ⁊ potuerūt fideles xp̄iani eam ascēdere velle ad celum cernentes allegare multas similitudines quas ipse habet cuz terra Et ponit Alex. de ales aliquas earū super ps. xxiij. exponēs illa verba. Dn̄i est terra. i. virgo maria ⁊ dicit istas similitudines cōtineri in his versibus. Nigra. rotūda. capax. medians. circūdata. feta. Integra. stās. humilis. cibat oīa cōtinet aurū. Nigra autē dr̄. quia fuit ad genere iudeorū: qui nigri fuerūt ⁊ obscuri per infidelitatē erga xp̄m. Item quia fuit vilis exterius reputata ab eis: vn̄ ipse ait Cañ. i. Nigra sum sed formosa. Itē sicut terra est elementuz qualitate obscurū et de se opacū: vt dr̄ in. xiiij. li. de pprie. re. Itē ipsa bn̄dicta virgo fuit nigra ⁊ obscura in passione filij per dolorē ⁊ afflictionē: iuxta illud Esa. xxxiij. Luxit ⁊ elāguit terra Et eiusdē lib. c. lx. dr̄. Ecce tenebre operiēt terrā. i. beatā virginē Mariā. Scḋo ad modū terre fuit rotūda. Sicut enī terra est elementū figuratione sphericū: vt dr̄ in pdicto: lib. de proprie. re. ⁊ ponit Basili⁹ in li. hexamerō: sic beata virgo fuit rotūda. i. perfecta. Vn̄ illi inquit spōsus ei⁹ celestis. Cañ. vi. Veni colūba mea. perfecta mea ⁊c. Beata igitur virgo dr̄ fuisse figura spherice inquātū habuit plenitudinē grē. Nā sicut figura spherica pbatur a pho esse pfectior oim figurarū: ita ⁊ ipsa fuit pfectissima feminarū. Id autē qđ phi vocant spheram terre sacra scriptura appellat orbē terre. Gloriosa ergo virgo Maria est illa figura spherica et orbicularis: de qua. ps. lxxxviij. inquit deo. Orbē terre ⁊ plenitudinē eius tu fundasti. T

Tertio sicut terra iz respectu celi sit quātitate minima. ē tn̄ in se maxia. Vn̄ est oim viuētiū corporaliū receptaculum vt dr̄ in pdicto li. de pprie. re. Et similr btā virgo licz respectu dei sit minima: tn̄ in se est maxima et capacissima: adeo qđ vt ipsa inquit Eccli. xxiiij. Qui creauit eam requieuit in tabernaculo eius.

Que ergo fuit receptaculū dei. etiaȝ oēs ad se cōfugiētes recipiet. Ipsa em̄ est refugiū ꝛ receptaculū securū omniū ad eā deuote recurrentiū. Et ꝓpter hoc data est hominibus a deo. iuxta illud ps. cxiij. Terrā aūt dedit filijs hominū. Uñ ipse non solū eos recipit benigne quando ad eā cōfugiūt sed etiā misericorditer inuitat vt ad ipsaȝ recurrāt. dicēs. Eccl. xxiiij. Trāsite ad me oēs qui cōcupiscitis me ꝛc. Hec em̄ est illa terra de qua inqt propha. ps. xxxij. Misericordia dñi plena est terra. U

Quarto terra est mediū mūdi: vt dr in dicto li. de ꝓpt. re. ꝛ ponit Isi. li. xiij. Ethymo. c. j. Et sīr beata virgo est media inter deū et hominē: que ita bene mediauit ꝙ ꝑ eius medium salutem deus homini contulit. De quo ps. inquit. ps. lxxiij. Operat⁹ est salutē in medio terre. Et figurata fuit ipsa bñdicta vgo ꝑ hester q̄ liberauit populuȝ israel morti adiudicatū. Hester. iiij. Et ꝓpter hoc i die passionis stetit iuxta crucē ex parte aqlonis. quasi inter peccatores ꝛ filiū suū. X

Quinto sicut terra est circūdata aqs ita beata virgo fuit circūdata tribulationibus in morte filij. Et sicut aque non submergunt terrā: ita nec aque tribulationuȝ potuerūt suffocare virginē gloriosam iuxta illud Can. viij. Aque multe non potuerūt extinguere charitatem. Y

Sexto sicut terra aque glutino seruat integra vt dr in ꝑdicto lib. de ꝓprie. re. ꝛ ponit Basilius in lib. heramerō. Ita btā virgo glutino aque diuine gr̄e seruata est semꝑ integra ꝑ virginitatē: iuxta illud. Esa. xj. Ecce virgo cōcipiet ꝛc. ꝛ Ezech. xliiij. Porta hec clausa erit ꝛ nō aperietur ꝛc. Z

Septimo sicut terra est stabilis. iuxta illud Eccle. j. Generatio preterit et generatio aduenit. terra aūt in eternum stat. Et ideo fm Isid. xiij. ethymo. dr solū quia est elementū solidū. Itē dicit mūdi fundamentum: q2 oīa alia corpora mundi mouent circa eaȝ. s. celū. ignis aer: ꝛ aq̄ sȝ ipa stat sicut fundamentū imobile. Sic btā vgo sicut fidei fundamētū fuit sēp stabilis i ea. aplis eñ ꝛ alijs xp̄ianis ab ea recedētib⁹ tpe passionis xp̄i. Itē ipsa semꝑ stat coraȝ deo ad intercedēdū ꝑ nobis sicut pmisit Eccl. xxiiij. dicens. Usq ad futurū seculū nō desinaȝ. i. vsq ad diē iudicij: nō cessabo iterpellare deū pro vobis. A

Octauo terra est corp⁹ īfimū. sicut celū ē supremū iuxta illud Prouerb. xxv. Celū sursuȝ ꝛ terra deorsuȝ. Et sīr btā vgo in ꝯsideratiōe se īfimā ꝛ abiectaȝ semꝑ reputauit: vñ vilissimo ꝛ īfimo noīe feminarū se ancillā appellauit dicēs Luc. j. Ecce ancilla dñi ꝛc. B

Nono sicut dr in li. de ꝓprie. re. xiiij. ꝛ sūt vba Isid. xiij. ethym. terra oīa cibat: nutrit oīa idigētia alimēto: ꝛ sīr btā vgo cibauit totū mūdū fructū vētri sui de q̄ ꝑdixerat ps. lxxxiij. dt. Dñs. dabit benignitatē: ꝛ terra nr̄a; dabit fructū suū: vñ de ea dr prouer. vlt. dedit cibaria ancillis suis. i. deuotis. C

Decimo de terra iquit Isid. vbi. s. Terra mr̄ est fecūditatis: q2 nullū vegetabile pōt crescere nisi in terrestri suba radicet. Et similiter btīssima virgo fertilissima fuit. de cui⁹ fertilitate exponi pōt illō Gen. j. Producat terra herbam virentē. i. oīs virtutis operationē.

Undecimo de terra ait Isid. vbi. s. ꝙ naturaliter est frigida ꝛ sicca. Et sīr btā virgo fuit frigida ꝛ sicca per carnis incorruptionē q2 caruit humore luxurie ꝛ calore concupiscētie. vñ de illa exponi posset illud Judi. xv. Terrā arīdā dedisti mihi. ꝛ Deut. xxviij. Terra quā calcas ferrea est. Ferrū em̄ est frigidum ꝛ siccum.

Duodecimo de terra inqt Basilius vbi. s. ꝛ ponitur in ꝑdicto lib. de ꝓprie. re. ꝙ est corp⁹ equalib⁹ spacijs a celo remotū: ꝛ tō celi centrū a sapientibus est vocatuȝ: vnde ꝛ phs inqt. ꝙ terra est ꝓprijs equilibrata ponderib⁹. Quelibet em̄ suaꝝ partiū suo pōdere nitit ad mūdi mediū. quo nisu ꝛ inclinatione singulariū partiū tota circa centrū eq̄librata suspendit ꝛ eq̄liter imobilis retinet sicut scriptū est: qui fundasti terrā sup stabilitatē suā: nō inclinabit in seculū seculi. hec Basili⁹. Et sīr btīssima vgo dr centrū celi: q2 ad ipsam oēs respiciūt tanq̄ ad mediatricē: ꝛ ipa semper fuit firmissima in dei amore: sicut ꝑdixerat ps. xcij. di. de deo. Firmauit orbē terre q̄ nō cōmouebit: ꝛ equalib⁹ affectionū bonarū pōderib⁹ semꝑ librata fuit medio axe diuine charitatis: ꝛ ad hoc exponi posset illud Claudiani dicētis de deo lib. j. Tellurē medio librauerit axe. D

Decimotertio de elemento terre dicit Basilius. vbi. s. ꝙ est oīm corpoꝝ corpulentissimum et sīr beata vgo fuit corpulētissima per priuilegiationē: q2 ipsa corpus virgineuȝ possedit in mūdo: ꝛ corpus diuinū portauit in vtero: ꝛ corpus gl'iosum possedit in celo: vnde de deuotis eius dici potest illud. j. Parali. iiij. Inuenerunt terrā latissimā. quietā ꝛ fertilem. Corpus em̄ beate virginis fuit terra quieta a passionibus carnalib⁹ per virginitatē fertilis ꝑ fecunditatē: ꝛ latissima ꝑ glorie eternitatē. E

Decimoquarto de terra inqt Isid. vbi. s. ꝛ ponit in dicto. li. de ꝓprie. re. Quamuis terra supficialiter extert⁹ sit indecora. intrinsecus tñ continet multa preciosa: ex quadā enī celesti influentie impressione in interioribus terre venis preciose gemme et nobilia metalla generantur: vnde ꝛ et terre virtuositas sub quadā extrinseca deformitate occultatur. hec ille. Et similiter bñdicta virgo in exterioribus se pauperculam ꝛ vilissimam ostēdebat: sed in

tus diuitijs spūalibus donorū plena erat vñ de eius exteriori abiectione exponi põt illud Hie remi.iiij. Aspexi terraꝫ ⁊ ecce vacua erat.⁊ illō Gen.j.Terra autem erat inanis ⁊ vacua. De diuitijs vero spūalibus ipsa dicere põt illud Gen.xlj.Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. F

Decimoquīto terra ɓm se tota est quieta.⁊ nō solū sibi sed etiā alijs.vnde inquit Isidorus vbi supra.Terra ɓz solū quia est elemētum solidū cuiusilibet corporis quātūcūqꝫ ponderosi sustinens totā molem vñ quelibet grauia sursum mota quousqꝫ terrā stabilē tāgant per manent inquieta sed cū peruenerint ad terraꝫ quiescunt.hec ille. Et sīr beatissima virgo sem per fuit quietissima per mētis sue pacificationē.⁊ ab oībus animi vagationib⁹ remotionē vnde ei attribuit sabbatū qđ est dies quietis. iuxta illud.Leuit.xv. Sabbatū erit terre vestre.oēs ꝗ ei adherētes per deuotionē quietos ⁊ trāquillos facit ita vt de ipsis postea dici pos sit illud.ij.Para.xxiij. Letatus est pplꝰ terre ⁊ quieuit. G

Decimosexto terra ɓr scabellū pedum dei Mat.v.Et sīr fuit beata virgo p filū dei susceptionē.Quasi eñ pedes dei qbus mediātibus stetit in eius vtero fuerūt ala ⁊ caro xp̄i Et iō inquit ipse deus.Esa.lxvj. Terra est scabellū pedum meoruꝫ. Decimoseptimo vt ɓr in pdicto lib.de proprie.re. Bona terra si rore fuerit perfusa aut compluta mollificat.impinguatur ⁊ meliorat.Et sīr quanto melius cultiuatur tanto maior fructuū abundātia ab illa pducitur Et ecōtrario est de nō cultiuata iuxta illud Ouidij in.v.de tristibus. Fertilis assiduo si non renouetur aratro.Non nisi cum spinis germē habebit ager.Et pari modo beatissima virgo fuit cultiuata aratro spiritussancti ⁊ madefacta rore gratie dei vnde de illa dicitur in figuram Iudic.vj. omnis terra rore madens. H

Decimooctauo vt inquit.Isido.xiiij.ethymo. Terra ideo sic appellat quia teritur Et humus ɓr ab humido mari cui coniungit. Et tellus quia fructus eius tollimus. Itē ɓr ops qꝛ opem fert frugib⁹ vel qꝛ ex ipsa cōsequitur opē vice eius qualibet corporaliter viuēs creatura.Dicit ꝗ arida qꝛ arature ⁊ culture est apta vel quia ab aqua siccitate ⁊ ariditate ppria est distincta.Qđ eñ humida sit hoc ab aque vicinitate pcedit Et similiter ipsa benedicta virgo diuersis tribulatiōib⁹ attrita.cōgrue terra appellari põt fuit eñ a perfidis iudeis sepius cōculcata ⁊ despecta vt in precedenti sermone diximus.Unde ipsa dicere põt illud ps.lv.Cōculcauerunt me inimici mei. Appellari quoqꝫ põt humus ab humido humilitatis ⁊ tellus qꝛ de gratijs eius oēs tollimus iuxta illō Bernardi.De plenitudine eius accipiunt vniuersi Item ops qꝛ oibus ad eā recurrentibus opem impendit vñ in corona nr̄a ei ɓr.

Per te han gratia tuti.
I creature.
Ciascuno afflicto in te remedio troua.

Põt etiā appellari arida qꝛ vnusqꝫ põt i ea arare p deuotionē.Unde de ipsa exponi põt illud Hiere.xxvj.⁊ Michee.iij. Syō q̄si ager arabitur Quilibet aūt arās hāc aridā pt sperare ꝙ maximū fructū recolliget.iuxta illud.j.ad Cor.ix.Debet in spe arare q̄ arat.Ubi aūt in dieb⁹ illis qñ verificabit de hac terra illud Gen.ij. Homo nō erat q̄ operaret terram.Arida etiā ɓr.i. sicca.s. ab omni humore peccati. vñ qꝛ nec in corpore nec in aīa vnqꝫ habuit vllā feditatem seu corruptionē peccati iō de illa exponi põt illud Iudi.vj.In oī terra siccitas.⁊ de ipsa etiaꝫ exponi moraliter põt illud Gen.j. Appellauit ꝙ aridā terrā. I

Hec est illa terra de qua dicit deus cuilibet deuoto suo illud Gen.xij. Ueni in terraꝫ quā monstrauero tibi.De qua et in figurā dixit abrae.Gen.xv.Semini tuo dabo terrā hanc.quā quidē terrā dedit nobis habitandā dicēs illud Gen.xx. Ecce terra coram vobis est. Et iō vnicuiqꝫ deuoto cultiuatori eius inquit ipse de⁹. In pinguedine terre erit bñdictio tua.Gen.xxvij. Oēs ergo xp̄ani negocient in hac terra.ꝗ spaciosa ⁊ lata est Gen.xxxiiij.De qua et in figurā dixit de⁹. Moysi Exo.iij.Terra in qua stas sancta est. O igit deuoti christiani cōsiderate terrā qualis sit. Nu. xiij. Quia si eaꝫ bene cōsideraueritis dicetis Terra quaꝫ circuiuimus valde bona est.Nu.xiiij. Hec est illa terra de qua in figurā dixit moyses Deut.viij.Dñs deus tuus introducet te in terram bonā terram riuorū aquarūqꝫ ⁊ fontiū in cuius campis erumpunt fluuiorum abyssi. Terram frumenti ordei ac vinearum. in qua ficus ⁊ malogranata ⁊ oliueta nascuntur Terrā olei ac mellis in qua absqꝫ vlla pecunia comedes panē tuū.⁊ rerum omniū abundantia perfrueris.Grās igit agimus tibi dñe deus q̄ verificasti in nobis illud Iosue.xxiiij. vbi dixit.Dedi vobis terram in qua non laborastis. vnde nos dicere possumus illud Iudicū.xviij. Uidimus terram valde opulētā. Et de nobis dici põt illud.j.Paralipo.iiij. Inuenerunt terram latissimam quietā ⁊ fertilē.Beatus igit ille de quo dici poterit illud Iob.j. Possessio eius creuit in terra. Qui cōfidenter dicere põt illud ps.xxvj.Credo videre bona dñi in terra viuētium.Omnes ergo peccatores qui volunt saluari debent per deuotionem virginis verificari facere illud ps. lxxj. Inimici eius scilicet dei.terrā lingēt.⁊ nō esse de illis de quibus dicitur Prouer.x. Impij non habitabunt super

terrã. Hec est illa terra de qua dicit Canticoꝝ. ij. Flores apparuerunt in terra nr̃a. quia flores omniũ virtutum refulgent in virgine maria. Hec est illa terra que absq3 ꝑcio potest comparari iuxta illud ps. xv. Pro nihilo habuerũt terraz desiderabilẽ Hec est illa deo gratissima terra de qua in figuram dixit ei Salomon Sap̃. xij. Que tibi oĩz chario2 est terra. Et ideo nos ei valde obligari sumus quia nos fecit inhabitatores terre sue sancte. Sapiẽtie. xij. de qua Eccli. j. Latitudinem terre quis dimensus est quasi diceret nullus. ⁊ eiusdem libri. c. xx. scriptum est qui operat terram suam visitabit acerunm frugũ. De qua terra creata ẽ medicina omniũ saluandorum iuxta illud Eccli. xxxviij. Altissimus de terra creauit medicinaz. De qua etiã dicit Esa. xj. Repleta est terra sciẽtia dñi. Si quis aũt vult a deo gratias recipere prius debet ad istaz terrã aspicere. vt verificetur illud Esaie. xlix. vbi dicit deo. vultu i terram demisso adorabũt te. Deus autem dicet vnicuiq3 deuoto matris sue illud Hieremi. Recordatus suz tui quãdo secuta es me in terra que non seminatur Per quam significatur ꝟgo benedicta que virili semine non fuit seminata. Hec est illa terra q̃ i omni sua parte fuit glorificata. vnde dicere possum⁹ deo illud ps. cvij. Super oĩm terram gloria tua. De quo ẽt dicere possumus illud Baruch. iij. Fecit terram in eterno tẽpore hec est illa terra de qua dicit ipse deus Ezechielis. xx. Seruient mihi omnis domus israel in terra in qua placebũt mihi. Sed heu q2 de quibusdam conqueri potest deus dicẽs illud Hiere. xvj. Contaminauerunt terram meaz scilicet eaz infamãdo ⁊ predicando fuisse peccato cõtaminatam. Ego autem dico ei illud Johelis. ij. c. Noli timere terra sed exulta ⁊ letare zelatus est enim domin⁹ terram Et ideo faciet ab oĩbus cognosci ꝙ nũꝙ fuit maculata. sed semper de ipsa virgine dici potuit illud Abachuc. iij. Et laude eius plena est terra. Ipsam enim terram ab omni corruptione mirabiliter preseruauit de⁹. De quo dr ps. xlij. Qui facit mirabilia i celo i terra. K

Dixerũt ergo fideles christiani videntes beatissimã ꝟginem in anima ⁊ corpore gloriosam velle in celum ascendere Postꝙ tot similitudines cum terra habuisti. ⁊ totiens in sacra scriptura nomine terre figurata fuisti: placeat maiestati tue morari aliquantuluz super terram. vt de hac terra materiali verificetur illud Esaie. vj. Plena erat omnis terra maiestate eius. Beata autem virgo respõdit paulo qui forte erat vnus ex postulantibus hanc gratiam. O Paule nonne tu dixisti ad Colloß. iij. Si consurrexistis cum christo que sursum sunt querite nõ que super terrã. Preterea his temporibus verificata est illa sententia Iuuenalis poete dicentis. Terra malos hoĩes nũc educat atq3 pusillos ⁊c. Et illud Osee. iiij. Nõ est veritas non est misericordia. nõ est scientia dei in terra. Nam maledictũ homicidiuz furtum ⁊ adulterium inundauerunt super terrã. Et iõ nolo remanere amplius in ea. L

Tunc vt contẽplatur quidã deuotus dixit ei vnus alius ex ipsis fidelibus xp̃ianis O benedicta virgo si in terra habitare nõ vis saltem super aquas aliquib⁹ diebus remanere digneris. Tu enim habes proprietates aq̃. de quibus scriptũ est in libro de proprietatib⁹ re. vbi dicitur Aqua est inter oĩa elementa vtilissimum elementũ. Celum eñ tẽperat terram fecundat aerem suis vaporibus incorporat ⁊ condensat scandit in sublime. ⁊ celuz sibi vendicat. Aque etiaz sunt oĩm nascentiuz causa: q2 fruges gignũt ac arbores ⁊ plantas producunt. Item sordes detergũt peccata abluũt, ⁊ potum sitiẽtibus tribuũt. Est insuper aqua terre continuatiua. penetratiua ac repletiua ⁊ nutritiua omniũ inferiorũ caloris q3 celestis temperatiua nisi eñ hec inferiora suis exhalationibus temperaret: omnia in nihiluz per conflagrationem vi caloris verterent. Hec ab aialibus potata nutrimentũ traducit. in carnis vegetationẽ. Hic piscibus dat spiraculum sicut aer aïantibus prebet vitam ⁊ animationem. Hec sui diffusione per interiores partes terre facit partiũ eius vnionem. Terra eñ ꝓpter intensionẽ siccitatis dissolueret in puluerez nisi pars cũ parte humorositate aquea vniretur. Hec oĩm colorũ ⁊ saporũ est susceptiua. Hec mouet a fundo siue centro ad circũferentiam nec sistit donec quietetur eius superficies ꝟm equidistantiã a centro terre. Hec insup lucem a radijs solis receptã reflectit in celestia ⁊ refundit. Et ideo q2 supficiẽ habet specularez per actionem reflexi luminis rerũ obiectarum immagines in se representat ⁊ intuentium facies ad modũ speculi manifestat. Hec etiaz radios solis ipsius subam penetrãtes diffundit ⁊ in ampliorem latitudinem extẽdit. Et iõ res in se visas facit appere maiores ꝙ sint in seipsis. Quas etiaz ꝓprietates tu beatissima ꝟgo ⁊ multas alias habes in teipsa sicut ꝑpendere põt quilibet q̃ tuas velit ꝟtutes. ⁊ excellentias ꝑscrutari Tu etiam figurata es per illam aquam de qua dr Nume. xix. Qui aqua expiationis non fuerit aspersus immundus erit et manebit spurcitia eius sup eũ. De qua etiã dr eiusdem lib. c. xxj. Quicqd ignẽ nõ potuerit sustinere: aqua expiationis sanctificat. Peccator eñ q̃ ignez diuine iusticie ⁊ vitionis sustinere non potest per te sanctificatur vt: igne infernali non comburatur. Tu es aqua frigida. i. refrigeratiua anime sitienti. Prouer. xxv. Tu es illa aqua in qua resplendet vultus ꝓspicien

tiũ. Prouer.xxvij. Tu es aqua de petra altissi-
ma ꝓpinata. Sap̄.xj. idest a deo missa hoibus
de qua dicit̃ Esa.l. Computrescent pisces sine
aqua. Pisces eñ.i. homies, qui in mari huius
mũdi sunt positi, deficiẽt sine deuotione ꞇ pro
tectiõe tua. Sed heu qꝛ tu conqueri potes de
quibusdã in deuotis tuis ꞇ dicere illud Hier.
ij. Me dereliquerũt fontẽ aque viue. Tu etiã
es aqua purissima de qua fit mentio Ezech.
xxxiiij. Tu es fons aq̃ splendide de quo habe
tur Apoc.xxij. Tu es aqua vite. de qua ba pal-
legato ca. Accipe aquã vite gratis. Tu es ap-
pellata maria a cõgregatiõe aquaꝝ. idest gra
tiarũ in te. iuxta illud Genesis.j.ca. Cõgrega-
tiones aquarũ appellauit maria. Et in eodẽ
ca.dr. Spũs dñi ferebatur sup aquas. ergo et
tu debes sup eas ferri. ꞇ nobiscũ aliquamdiu
cõmorari. Respõdit aũt beatissima virgo. Cũ
in sacra scriptura per aquas etiam significet̃
pctm̃ iuxta illud Cãticoꝝ.viij. Aque multe nõ
potuerũt extinguere charitatẽ. Item cum per
aquas tribulatiões designentur. Uñ in ꝑsona
filij mei in passione positi ꝓdixerat ꝓpha ps.
lxviij. Saluũ me fac deus qm̃ intrauerunt aq̃
vsqꝫ ad animã meã. Et iõ idẽ ꝓpheta dicebat
deo ps.cvj. Libera me de aquis multis. nõ vr̃
cõuenientẽs ꝙ ego remaneã sup aquas que i aia
ꞇ corpe glorificata dicere possũ cũ eodẽ ꝓphe
ta ps.xvij. Assumpsit me de aq̃s multis. M

Ascẽdit ergo btã ṽgo in aera ꝙ appel
lat̃ celũ aereũ. vt inquit Frãciscus de
mayro. in quodaꝫ sermone. qꝛ sua spe
ra totã terrã ꞇ aquã ambit. Et iõ demones ha
bitantes in aere appellãtur aues celi ꞇ volu-
cres Mat.xiij. ꞇ Luce.viij. qꝛ circũquaqꝫ voli-
tãt. Qd̃ aũt aer dicat̃ celũ. patet Prouerb. xxx.
ibi. Uiã aquile in celo ꞇc. ꞇ.ij. Parali.vj. vbi dr.
Si clauso celo pluuia nõ fluxerit ꞇc. Itẽ appel
lat̃ aer celũ. insti. de rerũ diui. ꝧ. fere. ꞇ.ff. d vsu
fruc.l. si cuius ꝧ. inde q̃sitũ. Inuitata aũt fuit
btã ṽgo vt aliquo tẽpore remaneret in aere.
Et potuit illi sic dici. cũ vt dicit̃ in libro. de pro
prietatibus rerũ. aer naturaliter sit susceptiuus
diffusiuus ꞇ extensiuus. trãsparensqꝫ ꞇ perspi
cuus. ꞇ celestis virtutis ac influentie ꞇ impres
sionis solaris luminis receptiuus ꞇ super oia
alia elemẽta leuissim᷒. ꞇ virtutẽ respirãdi om
nibus animantib᷒, ministratiuus. q̃s oẽs con
ditiones aeris ꞇ multo plures ꞇ excellẽtiores
tu virgo benedicta habes. sicut patet ꝯsiderã
ti tuas ꝓrogatiuas. Tu enim grãs tuas libe-
ralissime oib᷒ cõmunicas ꞇ diffundis. vñ dice
re potes illud Sap̄.vij. Sine inuidia cõmunt
co. Tu es oib᷒ transparens per oim virtutum
exemplaritatẽ. Tu celestis ꞇ diuine gratie et
eterni solis influentiã sup oẽs creaturas reci
piens illuminaris. ita vt de te dici possit illd.
Apocali.xxi. Claritas dei illuminabit eam

Et illud Sap̄.x. Dedit illi claritatem eternam
Nunqꝫ enim aliqua tenebra peccati te obscu-
rauit. Nam a tua conceptione remouit deus
omnem peccati originalis tenebrositatem. ita
vt de illo dici posset illud Uirgilij.v. eneydos.
Aera dimouit tenebrosuꝫ ꞇ dispulit vmbras.
Tu etiam super omnes sanctos mitissima et
mansuetissima. Unde tibi canit eccl'ia dicens.
Uirgo singularis inter omnes mitis. Tu etiã
es illa de qua dici potest illud Job.xij. In cui᷒
manu anima omnis viuentis et spiritus vni-
uerse carnis. Responderunt. autem angeli di
centes. Que societas lucis ad tenebras.ij. ad
corinth.vj. Quamuis enīꝫ aer in superiori ꝑ
te sit lucidius propter solem superexistentem.
ꞇ in inferiori parte propter radiorum solariũ
reuerberationem. In medio tamen interstitio
est obscurus ꞇ tenebrosus. In quo habitant de
mones. vt per theologos in.ij. sen. dis.vj. vbi
Tho. ar.iij. Et ibi manẽt ad hoim exercitatio
nem. secum tamen semper portantes infernũ
nõ materialiter nec localiter. sed spũaliter vt
inquit gl. super Jac.ij.c. dicẽs. Demones quo
cunqꝫ vadunt semper secum infernum portãt
quo semper ardent. In eodem quoqꝫ loco vt i-
quit Bonauẽ. in.ij. dist.vj. in questionibus cir
ca literam. est turbulẽtia ꞇ vexatio ꞇ varietas
impressionum. Et hinc est ꝙ frequenter mo-
uent ventos ꞇ tempestates ac pluuias. In ip-
so etiã ipso etiã loco est frigiditas. ꞇ ibi gene
rant̃ tonitrua. fulgura ꞇ grãdines. Dixerunt
ergo angeli beate virgini. Ascende superius.
Luce.xiiij. N

Cum igitur beatissima virgo ad speram
ignis perueniisset rogata ẽ vt ibi aliquã-
tulũ remaneret. Et potuit sic ei dici. Tu bea-
ta ṽgo ꝑ charitatis ardorẽ semꝑ cũ deo mane
re delectaris. De᷒ aũt assimilat̃ igni. Uñ Deut.
iiij. dr. De᷒ noster ignis cõsumẽs ẽ. ergo i igne
debes aliquãtisper remanere. marie qꝛ ignis
spũssancti te super oẽs alios amplius inflam
mauit. Uñ sic inq̃t sanct᷒ Odilo in quodã ser
mone. Credim᷒ ipsaꝫ interfuisse gaudijs ascen
sionis dñice. ꞇ in die scõ pentecostes cum apo
stolis spũssancti grãm percepisse quã constat
eaꝫ a conceptione christi plenissime habuisse
hec ille. Quia eñ tu ṽgo ad receptionẽ ignis
spũssancti te ceteris amplius ꞇ diligentius di
sposuisti. ꞇ ceteris sollicitius custodisti. iõ ipe
ignis spũssancti maiorem in te operationem
ꞇ virtutem habuit. Quattuor enim sunt dispo
sitiua ad recipiendum spm̃ sanctum. que oia
tu perfectissime habuisti. Primum est deuota
oratio. Ad quod innuendũ dixit saluator Jo.
xiiij. Ego rogabo patrem ꞇ alium paracletum
dabit vobis Unde canit ecclesia. Orantibus
aplis deuꝫ venisse nunciat. Hoc autem tu vir
go benedicta habuisti. De apostolis enīꝫ spm̃

sanctū replētibus scriptū est act.j. Hi omnes erāt perseuerantes in oratiōibus cum maria matre iesu. Scōm dispositiuum est profunda humiliatio. iuxta illud Esa.lxvj. Super quē requiescet sp̄us meus nisi sup humilē ɀc. Tu vero super oēs humillima fuisti. Unde in tuo cātico cecinisti. Respexit humilitatem ancille sue. Quapropter Petr⁹ rauē.sup Missus est ait. Ecce quam vocauit angelus dominā ipa se agnoscit ɀ confitet ancillā qr deuot⁹, anim⁹ infusis bñficiis crescit. ɀ ad obsequiū augeť et grām. nō aūt ad superbiā ɀ arrogātiā prosilit vel prumescit. Tertiū dispositiuum est cordis purificatio. Uñ ꝓpheta volēs petere sp̄ūsancti infusionē. Primo petit cordis mūdationē dicēs ps.l. Cor mundū crea in me deus. ɀ spm̄ rectum innoua in visceribus meis. Tu vero hanc purificationem sup oēs habuisti quā pr̄ eternus sanctificauit. iuxta illud ps.xlv. Sanctificauit tabernaculū suū altissimus. quā fili⁹ qui est splēdor patris illustrauit. Unde Apoc. xij. appellaris mulier amicta sole. ɀ quā sp̄ūs sanct⁹ purificauit. iuxta illud Lu.j. Sp̄ūssanctus superueniet in te. Quartū dispositiuum est mētis tranqlla vacatio. Uñ xp̄s inquit ap̄lis Lu.vl. Sedete in ciuitate quo usq; induamini virtute ex alto. Sedete. i. a superfluis curis quiescite. Tu vo pfectissime obseruasti semp illud ps.xxxiij. Gustate ɀ videte qm̄ suauis ē dn̄s ɀc. Qḋ aūt ignē sp̄ūsancti super oēs alios custodieris manifestū est. Nā quattuor fuerūt que istū ignē in te custodierunt. Primū est qr in te habuisti ignē diuinū ɀ ꝑpetuū qui nūq; extinguiť. s. dei filiū qui in vtero tuo nouē mēsibus habitauit. Nā lʒ ꝑ natiuitatem tuā recesserit a tuo vētre. nō tñ recessit a tua mēte. sʒ semper ignē sp̄ūsancti in te incēdebat. Ipse enim inq̄t Luc.xij. Ignem veni mittere in terram. ɀ quid volo nisi vt ardeat. Scōm est. qr habebas pabulū continuū. i. bona opa. Nunq; em̄ ociosa fuisti. Unde de te dicitur. Prouer. vlti. Panem ociosa nō comedit. Et ideo in te verificatum est illud Leui.vj. Ignis semp ardebit in altari meo. i. in te que fuisti altare dei. Quem nutriet sacerdos. i. xp̄s summus pontifex subjiciens ligna. i. virtutum opera ꝑ singulos dies. Tertium est. quia habebas sufflatorium idest amorem dei qui continue cor tuum incendebat ɀ in cor tuum sufflabat. Quod quidem sufflatorium quia multi non habent. iuxta illud Hiere.vj. Defecit sufflatorium in igne. Ideo ignem spiritussancti in se nequeunt conseruare. Quartum est. qr habebas feruorem desideriorum que semutuo inflammabāt. Sicut em̄ ex collisione lapidum ignis excutiť. sic ex agitatiōe sanctorum desiderioꝝ calore sp̄ūsancti mēs tua inflāmabať. ɀ diuinis ꝯsolationibus replebať. iuxta illud ps.cij. Qui replet in bonis desideriū tuum. Tu quoq; o bene dicta virgo virtutē ac opationem ɀ ꝓprietatē ignis in te sup oēs alios habuisti. Nā vt hr̄ in ij. de ꝓprie. rerū. Inter alias ignis ꝓprietates est inflāmare: purgare. illumiare et vnire. Sicut pʒ de duob⁹ ferris q̄ adinuicē vniri nō possunt nisi per ignē. Tu vo bñdictissima vgo nō tm̄ recepisti ignē sp̄ūsci in tua sctificatione es in filij dei cōceptione. ac in linguis igneis in visibili de celo missione. qui te totam inflāmauit purgauit illuminauit ɀ cū deo vniuit. sʒ etiā oēs ignis ꝓprietates in te recepisti. Tu em̄ inflāmas frigidos. ɀ ꝓpter hoc mater pulchre dilectiōis appellaris. Eccli.xxiiij. qr ad dei amorē ɀ dilectionē frigidos ɀ tepidos inflāmas et accendis. Item immūdos purgas a pctis. ɀ ꝓpter hoc in predicto.c. mater timoris nominaris. qr vt dr̄ Prouer.xv. per timorē dn̄i declinat oīs hō a malo. Per ignorantiā quoq; tenebrosos illuminas ad dei cognitionē. ɀ ꝓpter hoc in preallegato.c. diceris mater agnitiōis. Itē homines elōgatos ɀ diuisos a deo vnis et copulas et. ɀ ꝓpter hoc in eodē.c. vocaris mater sancte spei. ꝑ spem em̄ homo approximat deo ad Heb.vij. Tu etiā o gl'iosa in sacra scriptura ꝑ ignē figurata es. Unde Exo.xiij. dr̄. q; de⁹ ꝑducebat ppl'm suum per noctem in columna ignis. De quo etiā ꝓpheta ait ps.ciij. ɀ ignē vt luceret eis per noctem. Te em̄ quasi nostrā colūnam misit deus vt nos ascederes. ɀ igne tue exēplaritatis illustrares. ɀ in terram promissiōis ꝑduceres. Diciť qʒ. exo.xix. q; descēdit dominus in igne. Tu enim fuisti ille ignis in quo deus descendit. Unde diciť Exo.iij. Apparuit dn̄s in flamma ignis in medio rubi. Tu enim fuisti flamma illa in qua apparuit deus incarnatus. Tu es ille ignis perpetuus q̄ nūq; deficiet. Leui.vj. Tu es quasi ignis effulgens. Eccle.l. Et ideo tua presentia debes aliquan:ulum elementuʒ ignis decorare. Respōderunt autem angeli dicentes. q; tam clarissime virgini conueniebat locus incomparabiliter dignior ɀ clarior. Ignis nanq; in sua spera non lucet abextra expandendo splendorem suum ꝓpter defectū materie. Si enī abextra mitteret splendorē suum eclypsaret oēs stellas q̄ supra ipm̄ sunt. Sicut manifestum est de duab⁹ candelis accensis quarū vna alteri facit vmbraʒ. Lʒ ergo ignis de sui natura sit lucidus. tamē nō diffūdit suos radios ꝑ orbē rōne ꝑdicta. Uñ Dio.li.xij. de angelica hie. inq̄t. q; ignis in sua essentia est occult⁹. inuisibilis ɀ incognit⁹ ac circūuelatus splendorib⁹. Que verba exponens eius commentator ait. Diciť occultus. qr in sua essentia sensibiliter non videtur. Inuisibilis et incognitus dicitur. quia sine subiecta materia non percipitur. Dicitur etiam circunuelatus splendoribus. nam splē-

didi ignis radij circūuelant qr ad secretū substantie sue sinū reducti ab humanis sensibus occultant. His dictis sanct⁹ iohānes bap. inquit btē ꝟgini. Lz o bn̄dicta dei mater tu habeas p̄dictas ꝓprietates ignis. ⁊ alias multas q̄s posuit Diony. vbi. s̄. di. ꝙ ignis est corpus sensibile lōge excellētius ⁊ subtilius oīb⁹ alijs rebus corꝑalib⁹ ⁊ nature sp̄ali ꝑmū ⁊ ē transdens se oībus sibi quoq̄ mō approximantibus mouēs vniuersa se ꝑcipātia renouatiu⁹ oīm nature custos. clar⁹ distinguēs ⁊ re siliens sursum mouēs excelsus semꝑ motiu⁹. cōprehensiuus ⁊ mutatiu⁹ ac potēter actiuus. ⁊ iter oīa alia elementa naturā habēs puriorē ⁊c. Tū qr vt dr̄ in lib. de ꝓprie rerū. Ignis de sui natura semꝑ sursū ascēdit. Ut ēt dicit ph̄s. iiij. meta. ꝑ hoc figurat ꝙ tu que tota fuisti ignea diuino amore. ⁊ semꝑ in mūdo ascēdisti de altitudine vnius ꝟtutis ad altitudinē alteri⁹ maioris debes ēt nūc ascēdere in altū quātū potes ad locū tibi ab eterno deputatū vt verificet̄ te illud Ps. xxxij. Ascēdit super cherubin ⁊ volauit suꝑ pēnas vētoꝝ. i. oīm angeloꝝ. Tunc gabriel archāgelus dulciter itonuit. Ascēde suꝑi⁹ o spēs ⁊ decor toti⁹ curie celestis. O

Ascendit ergo ꝟo beatissima celū lune in q̄ inuitata est vt aliquātulū moraret̄ ꝓpter ꝓprietates lune quas ipsa habuit. ⁊ potuit et sic dici Luna dr̄ quasi luminū vna. i. principalis ⁊ maxima qr corpori solari in magnitudine ⁊ pulchritudine est simillima vt dr̄ in lib. de propriie. reruz vbi ēt dr̄ Luna est pulchritudo noctis. Que oīa tibi cōueniunt o btissima feminarū. Uñ appellaris Cañ. vj. pulchra vt luna. Sicut eñ luna noctē illuminat. fugat tenebras: ambulātibus in nocte iter ostēdit sic tu vallē lachrymarū tenebrosam scilicet mundi. ⁊ siluā feris plenā illuminas errantes reducis. ⁊ pctōribus iter quo ad celestē patriā peruenire possint ostēdis. Sicut ēt luna lumē suū recipit a sole ⁊ receptū reflectit in terrā. vt eodez libro dr̄. ⁊ fuit snīa ph̄i in libro elementorū Ita tu a sole iustitie filio tuo illuminaris iuxta illud Apo. xxj. Lucerna eius est agn⁹. ⁊ receptum lumen in mundū reflectis. Tu eñ es lumen ad reuelatiōnē gentiū. ⁊ gl'iam plebis tue israel. Luce. ij. Et iō in hoc celo lune cōuenienter poteris ꝑ aliq̄t dies ꝑmanere Rñderunt aūt angeli. Nequaq̄ ita erit. Luna eñ ē instabilis ⁊ mutabilis. Uñ de isipiēte dr̄. Stultus vt luna mutabit̄. Eccli. xxvij. Ipsa aūt est ⁊ fuit semꝑ q̄eta. Itē luna patitur eclypsim nec semꝑ illuminat̄. Ipa aūt semꝑ est clara ⁊ luminosa. ⁊ nūq̄ illi deest lumen. Et iō de ipsa dicit̄ Apo. xij. Et luna sub pedib⁹ ei⁹. Quapropter ascēdere dz superius. P

Cum aūt ad celū mercurij ꝑuenisset inuitata ē vt ibi cōmoraret̄. ⁊ potuit et sic dici. O bn̄dicta ꝟgo tu nosti ꝙ mercurius a poetis appellat̄ deus sapie ⁊ eloquētie. qr ſm Ptolomeū dat esse studiosos ⁊ facūdie amatores Et ꝓpter hoc. Licaonij appellabāt paulū mercuriū rōne eloquentie vt dr̄ Act. xiiij. Itē scis ꝙ a p̄dictis poetis marie a. Lucano dr̄ deus aquarū dn̄s ait. Quātū dn̄s percussit aquaꝝ ⁊c. Itē qr ipse mercurius est citus in suo motu. dicit̄ ab ipsis poetis cur sor deoꝝ siue planetaꝝ. Ipse etiā semꝑ cum sole gradit̄. ⁊ nūc ante solē. nūc post solē ⁊ nūc iuxta solē inuenit̄. vt dr̄ in lib. de ꝓprie. rerū. Tu ꝟo es omnium sapientissima ⁊ eloquētissima. Unde ꝓpter tuā facundiā dicit tibi sponsus celestis. Cañ. ij. Sonet vox tua in auribus meis. vox eñ tua dulcis. Insuper tu ꝑ patientiā oībus aquis tribulationū dn̄ata fuisti. q̄ tuā nō potuerūt extinguere charitatem Cantico. viij. Tu ēt citissima ⁊ festina es i subuentiōe ⁊ auxilio peccatoꝝ. q̄bus miserta solē. i. filiū tuū associas nūcq̄ ante illū genuflectis. ⁊ ip̄m ꝑ eis dep̄caris. nūc post illū vadēs ꝑsuades vt parcat nūc iuxta illū sedēs rogas vt eos illuminet semꝑq̄ illi ꝓxima ꝑ amorem charitatis consortio sociaris. Unde dicere potes illud Cañ. ij. Dilectus meus mihi ⁊ ego illi. Dixerūt aūt angeli. b. virgini. Ascende alti⁹ regina celi qr adhuc grandis nobis restat via Nec hic locus tibi cōuenit. Ipse eñ mercuri⁹ a poetis infamat̄ ꝙ cum venere fornicat⁹ fuerit. Tu ꝟo semꝑ ꝟgo purissima fuisti. Et ideo nō bn̄ cōueniunt nec in vna sede morant̄ Maiestas ⁊ amor. Mercurius q̄z in lib. de ꝓprie. rerum modo masculinus modo feminin⁹ eē describit̄. qr se conuertit ad naturā illius cui coniungit̄. ⁊ cū bonis bonū cū malis autez malus effici dr̄. Tu ꝟo o optima feminarum ⁊ semper intemerata ꝟgo cū bonis bona es. ⁊ cū malis semꝑ plena pietate fuisti ⁊ eis tua bn̄ficia misericordia p̄stitisti ac eos tuo exēplo ad bonū cōuertisti. Ut eñ scriptū est in. ca. nō est. xxxij. q. j. Qui bonus permanet nō polluit̄ si malo societur sz potius suo exēplo malus in bonū cōuertitur. Quo dicto alti⁹ in celū euolauit. Intrāte autē illa celū veneris inuitata fuit sic. Tu scis beatissima ꝟgo ꝙ ven⁹ a poetis appellat̄ dea amoris qr amore mentes inflāmat. ⁊ dura pectora mollia facit. vt dr̄ in p̄dicto lib. de ꝓprie. rerū. Et tu silr̄ mater pulchre dilectiōis appellaris. Eccli. xxiiij. Tu eñ tāte charitatis extitisti ⁊ tātopere deū amasti ꝙ eū amore tuo captū ad te traxisti. eūq̄ tibi spōsuz ac filiū fecisti. Insuꝑ multarū virginū corda eius amore inflammasti. ita vt post te filij tui amore ardētes ip̄m sequant̄ q̄cūq̄ ꝑrexerit. sicut ꝑ ꝓphaz fuerat p̄dictū Ps. xliiij. vbi dr̄. Adducent regi virgines post eam. Q

Ipsa q̄z ven⁹ vt dr̄ i li. de ꝓprie. re. dr̄ lucifer quia semꝑ p̄cedit solem. habetq̄ calorem

tandentē ꝛ refulgentē ſſtem; electro. ꝛ ſup oīa ſydera fulgentius lucet ꝓpter qđ appellat iubar q̄ſi ſplēdorē emittēs. Tu ꝟo ortū ſolis eterni nō ſolū ꝑuenisti: ſʒ etiā eū mūdo oriri feciſti ꝛ nouem mēſibus in vtero tuo baiulaſti. ꝛ illa ſtella q̄ ſolē pepit fuiſti. ac oīs ſplēdoris ꝛ decoris radios ꝑ vniuerſum orbē emiſiſti. Uñ de te pōt dici illud Job. xxv. Sup quē nō ſplēdet lumen illius. Et illud Ezech. xliij. Splēdebat terra a maieſtate eius. Ut ēt ait miſael ꝛ ptolomeus ꝛ ponitur in ꝑdicto li. de ꝓprie. re. Uenus diſponit ad pulchritudinem ꝛ ad delectationem viſus ꝛ odoratus. guſtus auditus ꝛ tactus ꝛ facit cantores ꝛ amatores muſicorum. Tu ꝟo o pulcherrima mulierū ſola delectaſti totam celeſtem curiam que de tua conceptione immaculata natiuitateq̄ ac filij bel generatione ꝛ parturitione mellifluis canticis ac iubilis exultauit. Et nūc cū hymnis ꝛ laudibus atq̄ omnis generis muſicorū ſonis te aſcendētem comitat. Statim aūt angeli rñderūt. No li hic morari ꝟgo bñdicta q̄s Hec ven⁹ a poetis adultera fuiſſe ꝑhibet. ꝛ ſepius fornicata vt cū mercurio. ꝛ cū troiano anchiſe. vt Uirg. tāgit in. j. eneid. Tu aūt ſemꝑ imaculatā ꝟginitatē ſeruaſti. hec inflāmat peſtifera libidine iuxta illud moralis poete documētū. Cum te detineat veneris dānoſa voluptas ꛛc. Tu ꝟo inflāmas charitate. Aſcēde ergo ſupius qꝛ glioſior tibi corona multoq̄ dignior habitatio debetur. R

Aſcendēs igit celuʒ ſolis: ibi ſimiliter ſultata fuit ꝛ potuit ei, ſic dici Tu; bene cognouiſti o ꝟgo ſapientiſſima ꝙ ſol radios mittēs in feces nō inficit ab eis. Tu ꝟo intrans in humana gñatione pctō infecta non es ꝯtaminata. imo aīa tua intrans corpus ad modū radij ſolaris. illibata ꝛ imaculata remāſit a pctō originali. Unde tibi canit eccl'ia. Sicut ſolaris radius corruptionis neſcius intraſti mr̄is viſcera o glioſa dña. Item ſol đr quaſi ſolus lucēs ſm grāmaticos. ſicut etiā đr in hiſtoria ſcholaſtica. ca. iiij. eo ꝙ ſit fons toti⁹ luminis cuius radiatiōe ſuperiora ꝛ inferiora radiant. Unde vt đr in ꝑdicto lib. de ꝓprie. rerū eſt maior omnib⁹ luminarib⁹ celi in quātitate ꝛ dignitate ac claritate ꝛ poteſtate atq̄ effectuum multiplicitate. Et in eodē etiam li. đr ꝙ ſol ſuo ꝓprio motu ordinato ꝛ imperturbato ordinat ꝛ ꝑficit vniuerſa. De quo inquit Ambroſius. in hexameron. Sol eſt oculus mūdi. iocunditas diei pulchritudo celi menſura temporū ꝟtus ꝛ vigor oīm naſcentium. dn̄s planetarum decor ꝛ ꝑfectio oīm ſtellarum. Et Marcianus phs vt ēt recitat in ꝑdicto libro đ ꝓprie. rerū dicit. Sol eſt principium lucis rex nature mēs mundi fulgor olympi. ꝛ moderator firmamēti. Et plato in timeo ait ſol a deo factus eſt q̄ſi cōditor rerū lucē emittēs clariſſimā q̄ cetera illuſtrant Et Ariſt. in li. de elemētis inqt. Sol habet lumen ꝓpriū. ſtelle ꝟo ꝛ luna lumen a ſole acquiſitū. ſic q̄n a cādela ſpeculuʒ ei appoſitū illuminat. Itē dicit Marcian⁹ vt etiā refert in ꝑdicto li. de ꝓprie. reruʒ ꝙ ſol in medio ſigniferi incedens diſtenos radios emittit ex ſe q̄b⁹ ſuperiora ꝛ inferiora illuſtrāt. Dionyſius q̄ʒ in lib. de diui. no. c. v. de ꝓprietatibus ſolis loquens ait. ꝙ nō ſolū illuminat ſʒ etiaʒ renouat nutrit. cuſtodit. perficit ꝛ diſcernit vnit ꝛ refouet fecunda facit auget mutat collocat. plantat remouet ꝛ viuificat oīa hec ille cuius ꝟba exponēs cōmentator dicit. ꝙ ſol in ſua ſubſtantia ꝛ eſſentia habet ſummā ꝛ oīmodaʒ ſimplicitatē ꝛ perpetuā ꝑmanentiaʒ ac incorruptibilitatē. ꝛ ſummaʒ ad motū habilitateʒ agilitatē. ſummāq̄ actiuitatē ꝛ virtuteʒ Naʒ habet ꝟtutē illuminatiuaʒ. Licet eñ ei⁹ lumen q̄nq̄ ab hoībus auferat. vt puta terre interpoſitiōe vel lune. tñ in ſuo lumine nunq̄ deficit. Itē virtutē renouatiuā. Nā poros terre aperit. Et virtutē latentē in radicib⁹ ad actū ꝑducit. ꝛ terre ſuperficiem herbis frondibus ꝛ floribus renouat ꝛ reueſtit. Itē hʒ ꝟtutē nutritiuā: quia ad interiora radicū ꝛ ſeminū ſolaris radius ſubintrās: calore ſuo humiditatē terre diſſoluit. ꝛ vi ſua attractiua de illa hūiditate attrahit. ac in nutrimentū terre naſcentiū cōuertit. Iteʒ virtutē habet inferiorū cōſeruatiuam ꝛ ſaluatiuā: nam elemēta ꝓpter contrarietateʒ quā habēt inter ſe adinuicē ſe deſtruerent niſi ꝑ ꝟtutis celeſtis maxime ſolis influētiaʒ cōciliarent. ꝛ ſic in eſſe debito; ſaluarentur Item hʒ virtutē ꝑfectiuā qꝛ qđ calore elementaris incipit agere in gñatione corporū. calor ſolaris perficit ꝛ deducit ad debitū cōplementum. Uirtutē quoq̄ diſcretiuā. nam colores et rerum ſpēs que in tenebris ſunt cōfuſe ꝛ incognite ꝑ virtutem ſolaris luminis agnoſcūtur ꝛ ab inuicem diſcernunt. Item virtutem vnitiuam qꝛ vnit ꝛ cōcordat ac conciliat planetas ſuis effectibus. ꝛ ꝓpter hoc collocatus eſt medius inter planetas. Habet quoq̄ virtutē fundatiuam qꝛ vim generandi. ꝛ varias ſpecies ꝓducendi confert inferiorib⁹. Nihil enīʒ fructificat vel creſcit vbi ſolis radius non attingit. Et de hac virtute tangit phs. ij. Phy. dicēs ꝙ ſol ꝛ homo gñant hominē. Itē habet virtutem cōfortatiuā qua mediante corpa aīalium in ſuis viribus fortificantur. Et ſimiliter eſt đ alijs viuētibus q̄ eius approximatione in vigore meliorant. Et ꝑ eius elōgatione debilitātur ſicut patet de floribus q̄ aperiunt in ortu ſolis ſed in eius declinatione marceſcūt ꝛ clauduntur. Uirtutē etiā habet temporū ꝛ dierum mutatiuā. ordinatiuam ꝛ diſtinctiuam qꝛ ſm eius aſcenſum ꝛ deſcēſum ꝑ ſigna auſtralia ꝛ

septētrionalia

⁊ septentrionalia facit tēpora diuersa in qualitatibus ⁊ dies longiores ⁊ breuiores noctibus. Itē habet virtutem inferiorū informatiuā qr ſm eius appropinquationē ⁊ elongationē faciens hoim. ⁊ aialium corpora calore et vigore disponuntur. Unde dicit Ptolomeus vt etiam refertur in lib. de ꝓprietatibus rerum ꝙ sol facit holem; corpulentum. facie pulchrum ⁊ coloratum ac magnorū oculorū. Erqꝫ natos in sua constellatione facit pulchros ideo depingit in facie pulchri pueri. Unde etiā appellat phebꝰ id est pulcher. Habet quoqꝫ virtutem purificatiuam. Radiorū enim suorū dispersione subtiliat aerem ⁊ disgregat ac cōsumit vaporē inficientem aerē. ⁊ dispergit ac fugat aurā pestilētem. Item habet virtutē calefactiuam inflammatiuam ⁊ vstiuam. iuxta illud Uirgilij. viij. Eneid. Sol mediū celi conscenderat igneus orbem. Et virtutem attractiuam. quia calore suo attrahit humores ⁊ vapores a mari ⁊ ab alijs aquis. q̇ postea in pluuias ⁊ niues ⁊ similia cōuertuntur. Item virtutem viuificatiuam. quia inter oēs planetas maxime disponit animalia ad animationem ⁊ viuificationē: ⁊ nihil posset viuere in terra nisi iuuaretur solis vigore ⁊ influentia. Item hꝫ virtutem sue maxime quantitatis ⁊ magnitudinis ac velocitatis occultatiuam. Nam cū sit octies maior tota terra. vt dicit Macrobius ꝓpter altitudinem sui situs vix bipedalis videtur. ⁊ in eius aspectu visus humanus decipitur. quia hominibus videt maior in suo ortu ⁊ occasu qn̄ ab eis magis elōgatur ꝙ in puncto meridiei quādo eis magis appropinquat. Item cū continue moueatur velocius sagitta. tamen ab aliquo moueri nō videtur. pre nimie enim claritatis intēsione ⁊ excessu: sicut eius quantitas: sic ⁊ motus velocitas humanū visuꝫ subterfugit. hec omnia cōmentator vbi. ſ. ⁊ ponunt in predicto li. de proprie. re. Quas omnes solis ꝓprietates ⁊ multo plures tu virgo benedicta in te habere cognosceris si qs tuas virtutes voluerit speculari. et ad spūalem intelligentiā virtutes ipsius solis reducere. Tu igitur virgo que tanti es splēdoris. tante lucis tente decoris. tante glie. ⁊ tāti fulgoris vt tua ꝑsentia superni resplēdeant et inferi q̇ sicut sol ortꝰ sup bonos ⁊ malos Mat. vi. ⁊. c. si. xxviij. di. ita claritatem tuā oibus impartiris. Et non solū es mundi princeps ⁊ orbis oculus. sꝫ si mille essent mūdi ⁊ orbes. oēs tuis radijs fulgentissimis illustrares. Tu cuiꝰ intelligētia sol appellat dicente beato Cypriano in quodam sermone. Lego ⁊ intelligo ꝙ virgo maria quidā mundus intelligibilis ⁊ admirandus est cuius terra soliditas humilitatis. cuius mare latitudo charitatis. cuius celū altitudo contēplationis. cuius sol splendor intelligentie cuius luna decor mūdicie. cuius lucifer fulgor sanctitatis. cuius arcturus gratia septiformis. cuius sydera ceterarꝫ ornamēta virtutū pulcherrima. Tu etiā que in sacra scriptura sol vocaris. dicente propheta ps. xviij. In sole posuit tabernaculū suū. ſ. deꝰ debes pauliſꝑ in solis celo demorari. Et eo maxime. qr maiestatē tuā cōgruit sonis dulcissimis recreari: q̄ in hoc celo percipi possunt. Dicit eīm in lib. de ꝓprie. rerū. Ex mutuo cōcursu orbiū ⁊ motu cōtrario planetarꝫ dicūt sapiētes generari cōcētū ⁊ armoniacā suauitatē. Un̄ Macrobius in li. Ciceronis ait. In impulsu ⁊ motu ipsorū orbium efficitur sonus ille q̇ acuta cū grauibus temperans equalē armoniā efficit ⁊ concentuꝫ Ad hāc aūt armoniā celestē ꝑficiēdā hoc facit sol in suo circulo qd̄ facit media chordula i musico instrumento. hec ibi. His aūt auditis cecinerūt angeli illud Eccli. xxvi. Sicut sol oriens mūdo: sic mulieris bone spēs in ornamētū domus sue. Que domꝰ nō est hic quā vcꝫ domum ista fulgētissima ꝟgo dꝫ ornare sꝫ est multo altior. Et iō ipsi angeli dulciter decātādo dilissime ꝟgini dixerūt Ascende superius. S

Peruenerūt ergo ad celū martis vbi etiā inuitata fuit. ⁊ potuit sic ei dici. Mars a gētilibus est appellatꝰ deus belli vt dr̄ in li. de ꝓprie. re. vbi etiā habet ꝙ ista planeta disponit ad audaciā fortitudinē ⁊ victoriam de hostibus. ⁊ etiā inclinat ⁊ disponit ad igneas operationes fabrorum. ſ. ⁊ ferrariorū. Tu vero victoriosissima virgo de oibus hostibus semper triūphū ⁊ victoriam habuisti. sicut predixerat dn̄s diabolo a te cōterēdo dicens Gen. iij. Ipsa cōteret caput tuū. Nume. quoqꝫ. xxiiij. prophetatum fuerat. Cōsurget virga de Israel ⁊ percutiet duces moab. i. demones. Un̄ in tui figuram Moysi dr̄ Exod. xiiij. Leua virgā tuam et extende manum sup mare. i. super malignos spūs qui cōturbant mare huius mūdi. Tu homines pusillanimes factos per peccatuꝫ facis aiosos ꝑ grām eis impetratā. Unde dicis eis illud Esa. xxxv. Dicite pusillanimes confortamini ⁊ nolite timere ⁊c. Tu das fidelibus tuis de malignis hostibus victoriam. vn̄ de te dici pōt illud. ij. Mach. x. Prout sibi placet dat dignis victoriaꝫ. Tu etiam charitate tua corda mortalium omni metallo duriora facis liquida ⁊ tenera ꝑ deuotionē ita vt verificetur illd̄ Judith. xvi. Petre sicut cera liquescēt. Tu debiles in seruitio dei facis ex feruore fortes ⁊ robustos. ita vt de tuis bellatoribus dici possit illud Jos. x. Fortissimi bellatores eius. Rñderūt aūt angeli dicentes nequaꝙ o dn̄a hic permanere debes. qr iste mars appellat. deꝰ belli tu vero dea pacis. Hic vt dr̄ in dicto lib. de propri. re. ad iracūdiā ⁊ ꝑturbationē cōmouet. tu vero quietē ⁊ trāquillitatē animi ꝓcuras. Ascēde ergo superius. T

AD celum aūt iouis cū peruenisset: etiaꝫ
ibi inuitata fuit. ⁊ talibus ꝟbis inuitās
eā vti potuit. Tu nosti ꝙ ſm fabulas poetarū
⁊ gentiliū errores iupiter dr̄ quasi iuuās pater
qr̄ appellabat summus deorū ⁊ eoꝝ pater. Et
hic planeta in lib. de ꝓprie. re. dr̄ esse beniuol⁹
calidus ⁊ hūidus. in suis qualitatibus tēpe-
ratus. In calore argēteus. candidus. clarus ac
blandus. Et ideo in eius circulo causam felici
tatis antiqui phī posuerūt. vt dicit Marcian⁹
phs. Et ipe reprimit maliciā naturalē saturni
Item in corpore hoīs cooperat ad pulchritudi
nem ⁊ honestatē. pulchrū em̄ colorē niueū ⁊ ru
bore permixtū causare solet. pulchrosq̄ oculos
⁊ dentes ac crines. barbāq̄ rotundā. vt inquit
Ptolomeus ⁊ etiā ponitur in p̄dicto li. de pro-
prie. rer. vbi etiā dr̄ ꝙ preest aeri ⁊ sanguini. ac
sanguinee cōplexioni. Et sub ipso cōtinent ho
nores ⁊ diuitie ac optimū indumentū. Itē ſm
astrologos indicat sapientiā. rationē ⁊ verita
tem. Et qn̄ apparet in ascēdente designat reue
rentiam honestatē. fidem ⁊ disciplinā. ⁊ erit fi-
nis ad saluationē. ⁊ oīm signorū celestiū cōfor-
tat bonitatē. hec ibi. Quas oēs ꝓprietates tu
virgo bn̄dicta in te habes. vt pꝫ tuas excellē-
tias intuēti. Tu em̄ es regina celi ⁊ dn̄a ange-
lorū ⁊ oīm sanctoꝝ. ⁊ parens restauratiua oīm
creaturarū. Tu benigna es. feruēs ⁊ humiles.
mediū virtutis tenens. omni argēto candidior
⁊ quasi nouū speculū in quo sol splēdet eterne
quietis. que bonitate tua natū ex te deū miti-
gas. ⁊ placatū hoīb⁹ reddis. Cuius figura ha
betur. j. Reg. xxv. de abygail. que accessit in oc-
cursum Dauid irati. ⁊ venientis cū exercitu suo
vt vlcisceretur se de viro eius. Unde sua humi
litate ⁊ bonitate placauit illū. Sub te quoq̄ o
imperatrix mūdi ꝯtinent honores. diuitie ⁊ in
dumentū optimū. iuxta illud quod dr̄ deo ps.
xliiij. Astitit regina a dextris tuis investitu de
aurato circūdata varietate. Tu quoq̄ peperi-
sti illū q̄ est sapiē. tia dei patris. j. ad Coꝝ. j. In
quo sunt oēs thesauri sapientie dei. ad Col. ij.
Qui est via. veritas ⁊ vita Jo. xiiij. ⁊. c. si cōsue-
tudinem. viij. dist. Tu deuotos tuos facis pul-
chros in ꝯspectu dei rubicūdos charitate. ni-
veosq̄ mūdicia ⁊ puritate. reuerētia. honestos
fideles ⁊ morigeratos eosq̄ in omi bono ꝯfor-
tas. ⁊ postremo saluos ac felices reddis. Qui-
bus dixisti Prouer. viij. Qui me inuenerit inue
niet vitā: ⁊ hauriet salutē a dn̄o. Quib⁹ de cau
sis in celo isto debes aliquantulū saltē demora
ri? Rn̄derunt aūt angeli dicētes. Non est con-
gruum te o dn̄a nostra in hoc celo morā trahe
re. Iste em̄ Jupiter a poetis infamat ꝙ sepius
cōmisit adulteria. de quibus tractat Oui. in li.
metamor. tu vero es virgo illibata. Preterea vt
legit in libro predicto de ꝓprie. rer. Jupiter in
xij. signo significat seruitutē ⁊ tristiciam ac pau
pertatem et infirmitatem que nullatenus ti-
bi conueniunt. Ascende igitur altius. quia in
sublimiori loco expectaris. Ascendit ergo
celum Saturni. et ibi etiam inuitari sic po-
tuit. U

O Domina que cōsolaris mestos: cōsidera
ꝙ Saturn⁹ vt dicit in li. de propri. re. pla
neta est melancholicus. maliuolus. frigidus ⁊
siccus nocturnus ⁊ pōderosus. lasiuicus atq̄
instabilis. ⁊ senex depingitur cum facie curua
ac colore pallido aut liuido sicut plumbum.
duasq̄ habet mortiferas qualitates scilicet fri
giditatem ⁊ siccitatem. ⁊ ideo fetus sub ipsius
constellatione natus ⁊ conceptus vel moritur
vel pessimas consequit qualitates. Nā satur-
nus ſm Ptolomeum in lib. de iudicijs astroꝝ.
facit hominē plerūq̄ esse fuscum ac turpē. ⁊ ad
mala opera inclinat. ⁊ ad pigritiam tristiciāq̄
Et q̄uis iste planeta dicat saturn⁹ saturando.
vt dicitur in predicto li. de propri. re. tn̄ nunc a
poetis habet quodāmodo in derisum. Unde
Ouid. in epistolis dicit. Saturnus perijt. perie
runt ⁊ sua iura ⁊c. Et ideo debes hic aliquan-
tisper morā trahere. ⁊ eius pessimas qualita-
tes ex tua bonitate vel in bonas comutare.
vel saltē aliqualiter tēperare? Rn̄dit aūt tunc
dn̄s iesus ⁊ dixit sue bn̄dicte matri. Licꝫ in pre
dicto li. de ꝓpri. re. dicatur. ꝙ saturn⁹ disponit
ad sciam ⁊ doctrinā ⁊ tu sapientissima mater
mea de teipsa semꝑ dicere potueris illd Eccli.
xxiiij. In corde meo doctrina sapientie. Quam-
uis etiam disponat diuitias congregādas. de
te aūt dicatur Prouer. vltimo. Multe filie con
gregauerunt sibi diuitias tu vero supergressa
es vniuersas. tn̄ nō conuenit te omni leticia et
iubilatione dignissimam in loco isto mesticie
causatio demorari. vel immutare ei⁹ naturalē
qualitatem sibi ab initio inditam ad decorem
vniuersi. Et his dictis cepit dulciter decanta-
re illud Cañ. ij. Iam hyems trāsijt ymber abijt
⁊ recessit. surge amica mea ⁊ veni. Et statim in
troduxit illā in celū stellatū. ⁊ ibi posuit i capi-
te ei⁹ coronā stellaꝝ duodecim. de qua habet.
Apocal. xij. In hoc autem celo vt ꝑmanere vel
let aliq̄ndiu sic potuit inuitari. O gl'iosa virgo
tu habes in te omnes stellaruꝫ proprietates.
quas ego posui in. iij. parte princ. huius opis.
sermone viii. Tu em̄ fuisti illa stella matutina
que xp̄m eterne diei solem tenebroso mūdo ad
duxisti. Tu stella marina que xp̄ianos nauigā
tes per mundi pelagus ad portū salutis addu
cis ⁊ dirigis. Un̄ in huius figurā dr̄. Math. ij.
Stella antecedebat eos vsq̄ dū veniēs staret
supra vbi puer erat scꝫ Jesus. q̄ salus interp̄ta
tur. Stelle autem istius nomine congrue tu
vocaris. Quia sicut hec stella que vulgariter
dicitur la tramontana. de loco suo nunq̄ mo-
ueri videtur. ⁊ tamē in spere circulo circūuolui

tur.vt dr in lib.de pprie.re. Sed quia circulum hz breuissimu.quasi nō videtur.vnde et immobilis dr. Sic tu o stella diuina. Quis in statu gratie immobiliter permanseris.et ab ipso p motu alicuius peccati nunq recesseris.tamē in spera.i.charitatis circulo motu dilectionis diuine velocissime cucurristi. Dicit enim Ber.q amat vehementius currit velocius et peruenit citius. Amor aūt tuus fuit per modū cuiusdā circulationis.quia motus circularis est ab eodem in idem. Tu vero sic deū amabas q omnia alia nō nisi propter ipsum diligebas. Et sic omnis amor tuus ab eo incipiebat.et ad ipsuz redibat vnde Eccli.xxiiij.dixisti. Gyrum celi circuiui sola.gyrū celi.i.celestia amoris. Et bene dixisti sola.qz nullius sancti amor fuit ita in deū totaliter directus sicut amor tuus. Unde et breuissimum circulū habebat.qz post cōtemplationez dei oīa que occurrebāt statim referebas in eū et omnis tua actio semp intēta fuit in domino. Item sicut illa stella a pollendo vocatur polus qz semper pollet holdus. et nunq occidit. vt dr in predicto lib.de pprie.re.sic in splendorē tuū nunq mundo subtrahis. Et sicut vt in pallegato libro dr ad hanc stellā astrologi potissime respiciunt. quia per eius situ discernūtur termini et situs aliarū stellarū et celestium circulorum.sic sancti q sunt veri astrologi celestia contemplantes potissime ad te recurrunt et attendunt.qz situs syderū.i.māsiones beatorū quas habent in celo.et termini celestiū circulorū.i.p fectiones angelox per te discernunt tanq per ipsorū dn̄am et reginā.et p te etiā tanq per celi portam oēs qui saluantur introducunt. Iteq sicut ista stella per gyrum arcturi sibi ppinqui ab alijs stellis est distincta. a cuius vicinitate polus articus est vocata. Arcturus enim est cursus septem stellarū que istam stellā circūeunt faciētes ei quasi circuituz et coronā: vt habetur in dicto lib.de pprie.re. Sic tu coronis omniū sanctorū qui in septem ordinibus distinguūt decoraris et coronaris. angelox.s.patriarchax pphetarū.apostolorū.martyrū.confessorum et virginū. Qua ex re debes in isto celo tibi valde cōdecenti aliquantulū stare. maxime quia istud celum est ornatū varietate stellarū. sicut tu decorata es diuersitate virtutū. Respondit aūt beata virgo. Celū hoc sicut et alij inferiores semper mouetur et instabile est. vnde Arist.in lib.de causis elementorū dicit Celum istud inquietum est et mobile naturaliter.cuius motus est reuolubilis super axem et c. Ego autē in omnibus requiem quesiui.ideo in hereditate domini morabor Eccl.xxiiij. Quapropter ascēdere volo superius. y

Peruenit ergo post hec ad celū crystallinum.de quo dicit magister sniarum in.ij. d.xiiij.sm opinionē Bede.q factum est ex aqus in modum crystalli solidatis. Aquas enim super celos collocatas scripture nob autoritas insinuat. Nā Gen.i.dicit de deo. Diuisit aquas que erant sub firmamento ab his.que erant supra firmamentū. Firmamentū aūt est celū stellatum. Nam in eodē.c.dr.q fecit d us stellas. et posuit eas in firmamēto celi.et dicit firmamētum qz est firmū.i.solidū et incorruptibile ac in perpetuū permanens.vnde hac ratione octaua spera stellarū que cōtinet sub se alias septē speras plane arū vocatur firmamentuz a deo i predicto.c.vbi dicit. Appellauitq firmamētum celū. Et ita exponit Nico. de lyra. In hoc aūt celo qd est supra firmamentū siue octauaz speram vel celū stellarū quod idē est. inuitari potuit ad manendū beata virgo talibus verbis. Istud celum est nature subtilis et celestis: tu vero licet hacten⁹ in terra fueris. vitam tū semper celibem actitasti.et tante subtilitatis vt in te filius dei in conceptione intraret.et in natiuitate sua extra te exiret et per te transiret nō apertis claustris virginalib⁹.sicut intrat et exit solis radius per crystallū. In isto etiā celo benedicit deus.vnde Dan.iij.canebāt tres pueri in fornace ignis dicentes. Benedicite aque oēs que super celos sunt dn̄o:laudate et superexaltate eū in secula. Tu ergo que semper deum benedixisti.et per omnia secula benedicere intendis.quare in hec benedictionis loco nō morari? Cōsiderare etiā debes q aque iste non sunt frigide fluxibiles humide et ponderose.sz diuina potentia sunt ita leuigate et subtiliate q in naturā celestē sunt cōuerse.et ideo permanent fixe et solide perspicueq et transparētes sicut alij celi.vt dr in pdicto li.de pprie.re. Tu vero nunq habuisti frigiditatē alicuius peccati Tu fuisti sine fluxu vitiorū.tu nō frigida p negligentiam vel tepiditatē.sed feruida p charitatem semper extitisti.atq ponderositatē iniquitatū vel concupiscentiarū nunq habuisti. de quibus lquit ps.xxxvij. Qm iniquitates mee supergresse sunt caput meū et sicut onus graue grauate sunt sup me. Sz fuisti leuis ad volandum in altū p contēplationem. Unde de te sub nomine nubis dicit. Esaie.xix. Ecce dn̄s ascendet super nubem leuem et c. Tu fuisti solida stabilisq in omni virtute. In te quoq transparet omnis pfectio sanctorū Tuq fuisti perspicua per oīm bonorū morū exemplaritatē. Preterea sicut dicitur in preallegato libr . de pprie. rer. Celum crystallinuz a superiori celo.s.empyreo recipit lumen ad luminositatis plenitudinem quam in inferius celum effluit et effundit. Tu vero a celo diuine trinitatis tuam recipis claritatem quam per orbem vniuersum diffundis Unde tibi dicere possunt non solum mortales homines sed etiam sancti oēs cuz ps.xxxv. In lumine tuo videbimus lumen. In te enim ve-

lut in crystallo relucet splendor omnis sanctitatis. vnde Ambro. in li. de virginibus inquit. Sit vobis tanq̃ in imagine descripta virginitas vitaq̃ marie. a qua velut. ꝛ speculo refulget species castitatis ꝛ forma virtutis. hic sum matis licet exẽpla vbi tanq̃ in exẽplari magisteria sunt expressa ꝓbitatis ꝛc. Et Hieron. in epistola ad Chromaciũ ꝛ Heliodorũ de te ait. In vigilijs inueniebatur prior. in sapientia legis eruditior. in hũilitate humilior. in carminibus Dauid prestantior. in charitate gratiosior. in puritate purior. ꝛ in omni virtute perfectior. hec ille. Preterea si teneat opinio quorundam astrologorum que recitatur in predicto libro de ꝓprietatibus rerum. s. ꝙ celũ crystallinum supra firmamentũ est collocatũ ad impetus firmamenti moderationem. vel ad caloris generati ex eius velocissimo motu repressionem. vt calor ille celestis ad tẽperantiã duceretur. ita ꝙ ex celi inflãmatione mundus inferior dispendiũ patiat. Hoc quoq̃ tibi cõuenit que diuine vindicte impetum moderaris. ꝛ iracũdie eius calorez temperas ac reprimis atq̃ ab inflãmatione ꝛ exterminio interuentu tuo mundum conseruas ꝛ defendis. Et ideo sicut celum crystallinum est medium. inter celũ empyreum ꝛ stellatũ. ita tu es mediatrix dei ꝛ holm. O igitur sponsa illius qui mittit crystallum suaz sicut buccellas. ps. cxlvij. permane aliquantulum in celo isto crystallino. O intemerata mater christi ante cuius sedẽ vidit beat' Joannes tanq̃ mare vitreum simile crystallo Apoca. iiij. Cui etiã ostendit idem filius tuus fluuium aque vite simile crystallo Apoca. xxij. Postq̃ ita placet crystallus filio tuo. placeat ꝛ tibi pauli super requiescere in eo. Non enim frigidus vẽtus aquilo hic flauit. ꝛ gelauit crystallus ab aqua Eccli. xliij. Sed celuz istud crystallinum fabricauit diuina sapientia. Nec in loco isto est aspectus quasi crystalli horribilis de quo habetur Ezech. j. Sed est pulchritudo niuei candoris. His autẽ dictis respondit beata virgo illud Eccl. xxiiij. Ego in altissimis habitaui. s. in mũdo per olm virtutũ altitudinez. Et ideo nunc debeo eleuari ad altissima paradisi palatia. Angeli vero addiderunt. Non decet alibi collocari matrẽ q̃ vbi est eius filius. quẽ altior locus tenet. Et ideo ascende altius o virgo gl'iosa. ꝛ iã ingredere btã celi menia. Z

Intrauit ergo benedicta dei mater celuz empyreũ. De quo dicit Rabanus. ꝛ Basilius in hexameron. Celũ empyreũ est corp' purum natura simplicissimũ. de corpulentia habens minimũ. q: subtilissimũ est. ꝛ primũ mundi firmamentũ. quantitate maximũ. qualitate lucidũ. figuratione sphericũ. locali situ supremum. q: a centro remotũ. amplitudine spũum ꝛ corporũ visibiliũ ꝛ inuisibiliũ contentiuũ. dei summũ habitaculũ. l3 enĩ deus sit vbiq̃. tamẽ specialiter dr̃ esse in celo. q: ibi relucet potissime sue virtutis operatio. Et ideo celũ dr̃ spãliter sedes dei. Esa. lxvj. Itẽ dr̃ thron' dei. Mat. v. Et. c. si christus. de iureiurando. De quo celo inquit sanctus Bonauẽ. in. ij. dist. vt in questionibus circa litteraꝫ ꝙ põt recte appellari palatium. tum propter spaciositatẽ. tum etiã propter amenitatẽ ꝛ claritatem. Est enim clarissimum ꝛ splendidissimũ. De quo etiam ait Scotus in. iiij. di. xlix. ꝙ est lumine plenissimum. et omni iocuditate gratiosum. Cuius pulchritudinem admirans dauid inqt ps. lxxxiij. Quam dilecta tabernacula tua dñe virtu. cõcu. ꝛ defi. aia mea in atrijs dñi. Et iterum ibidem dicit deo. Melior est dies vna in atrijs tuis sup milia. De ipso etiam celo ait sanctus Bonauen. in. ij. dist. ij. arti. iij. q. ij. in corpore questionis. ꝙ est maximus mole: quia omnia alia corporalia continet. Et ideo Baruch. iij. dicit. O israel q̃ magna est domus dei. ꝛ ingẽs locus possessionis eius. magnus ꝛ nõ habẽs consummationẽ. Eius autem qualitates describuntur Apoca. vigesimoprimo vbi beatus Joannes, inquit. Ostẽdit mihi angelus ciuitatẽ scãz Hierusalẽ habentẽ claritatẽ dei. Et erat structura ei' ex lapide iaspide. Ipsa vero ciuitas de auro mũdo. Fundamenta muri ciuitatis omni lapide precioso ornata. ꝛ porte eius erant ex margaritis. ꝛ platee ciuitatis aurũ mũdũ. Hec ciuitas nõ eget sole neq̃ luna vt luceant in ea. q: nox non est illic. nam claritas dei illuminat illam. ꝛ lucerna eius est agnus. hec ibi. Qð quidẽ celum Franciscus petrarcha in suis triũphis appellat suauissimũ montẽ oĩs iocunditatis. De quo btũs Tobias loquẽs dicebat sui lib. c. xiij. Beatus ero si fuerint reliquie seminis mei ad videndã claritatẽ hierl'm. s. superne. Et sequit Porte hierl'm ex sapphyro ꝛ smaragdo ꝛ ex lapide ꝑcioso oĩs circuitus muri eius ꝛ ꝑ vicos eius cantabat alla. In hoc ergo admirabilissimo celo introducta ipsa bñdicta virgine. quis enarrare valeat ineffabiles sonos diuersorum instrumentoꝝ: qs melodias: qs cantus dulcissimos angeloꝝ: qs apparatũ indicibilẽ explicare sufficiat: qs laudes ꝛ grãꝝ actiones et ab olb' sanctis redditas poterit cõtẽplari: Uidere aũt mihi videor patriarchas inter se dicentes. Hec est illa bñdicta filia nr̃a q̃ de lũbis nostris venit. ꝛ nos de omni maledicto eripuit Prophetas vero cantantes ꝛ illã digito signãtes ꝛ dicentes. Hec est ille de qua tam mira et stupenda ꝓphetauimus. Martyres vero dicebant. Hec est illa gl'iosa virgo per quã animati sumus ꝛ ad prediũ incitati. Confessores quoq̃ ꝛ anachorite dicebant. Jã iã veni beata. iã veni desiderata olbus nobis. Post quos ꝓcedebat maxima ꝛ pulcherrima turba virginum in

capitibus florida serta habentiũ. q̃ omnes bñdicta virgini reuerẽtiã facientes dicebãt. Grãs tibi innumerabiles referimus sacratissima virgo que tuo exẽplo nos de mũdi fetore ꝛ corruptione eduxisti. ꝛ ad locũ istũ amenissimũ peruenire fecisti. Tunc beatus Johannes baptista de ipsa bñdicta virgine ait omnibus angelis ꝛ sanctis. Dñs in celo parauit sedẽ suã. ꝛ regnũ eiꝰ omnibꝰ dñabitur. ps. cij. Ista eñ est q̃ ascẽdit sup celũ celi ad oriẽtẽ. ps. lxvij. Ad ipsam aũt virginẽ conuersus dixit. Aperuit tibi dñs thesaurũ suũ optimũ celũ Deut. xxviij. Uñ in veritate tibi dicere possum illud ps. lxxxviij. Sui sunt celi ꝛ tua est terra. Te eñ fecit deꝰ dominã ꝛ imperatricẽ vniuersi orbis. Et ideo tu potes dicere illud Job. xlj. Oia q̃ sub celo sunt mea sunt. In hoc ergo loco permane o bñdicta virgo locꝰ eñ est spaciosus ad manẽduꝫ Gen. xxiiij. In optimo ergo eiꝰ loco fac habitationẽ Gen. xlvij. Et ascẽde in locũ habitationis glie tue. ps. xxv. Et tũc dicere poteris cũ eodẽ propheta ps. xxx. Statuit in loco spacioso pedes meos. Tũc aũt Dauid. i. xps. ꝛ oẽs filij israel. i. angeli posuerũt arcã dñi i locũ suũ. ij. Reg. vj. ꝛ salomõ. i. xps. cũ pplo dei. idest vniuersa curia celesti ipsam arcam collocauit in tẽplo. iij. Reg. viij. ꝛ. ij. Paral. v. idest in celo empyreo in loco altissimo. Et tũc beata virgo filiũ amplexata dixit. Inueni quẽ diligit aĩa mea tenebo illum nec dimittã Cañ. iij. Dixit quoq;. Hec requies mea in seculum seculi: hic habitabo qm̃ elegi eam ps. cxxxj.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicit introductionis. A

Beatam virginẽ super oẽs celos debere ascendere prophetatũ fuit Esa. ij. vbi dicitur. Et erit in nouissimis diebus preparatus mõs domus dñi in vertice mõtium ꝛ eleuabit sup colles. Nostra aũt translatio dicit super colles. i. super oẽs brõꝝ ordines. In olbꝰ ergo celis debuit introduci bñdicta mr̃ dei ꝓpter singularia preuilegia q̃ ipsa habuit. Uñ dicit qdã deuotus theologꝰ. ꝙ ipa introducta fuit in duodeciꝫ celis materialibꝰ. Quoꝝ primũ fuit aereũ quod quidẽ ascẽdit ꝑ virtutẽ humilitatis singulariter in ea renitẽtis plus q̃ i ceteris creaturis. Quia sicut hoc celũ est inferius ceteris. ita corpꝰ ipsius virginis humilꝰ oĩbus sensit dũ dixit angelo. Ecce ancilla dñi. Luce. j. Uñ dicit Ber. sup Missus est. ꝙ corvirginis gliose i hoc ṽbo penetrauit centrũ terre ꝑ humilitatẽ. ꝛ tõ meruit exaltari. B

Et hanc causam exaltationis sue assignauit ipsa beata virgo Elizabeth dicẽs in suo cantico Lu. j. quia respexit humilitatẽ ancille sue ꝛc. Secundo ascẽdit celũ ethereũ siue olympium. Licet aũt phs faciat differentiam inter istos celos. vt refert in lib. de ꝓprie. re. tñ nunc possumus ꝑ eodẽ accipere. Ether autẽ grece dr̃ splendor latine ẛm Isid. in lib. ethymo. Et dr̃ ether suprema regio aeris in qua est perpetuus splendor ꝛ nunq̃ est obscuritas. qr vmbre terre nõ põt illuc ꝑuenire vt dr̃ in ꝑdicto li. de ꝓprie. re. Et figurat beatãvirginẽ q̃ semper fuit splendida. ꝛ ad quã nũq̃ peruenit vmbra peccati. Unde de ipsa semper dici potuit illud Esa. xviij. Sicut lux meridiana clara ẽ. Olympus aũt vt dr̃ in preallegato lib. de ꝓprie. re. est mõs macedonie excelsus nimis. i. valde. ita vt sub illo nubes esse dicanẽ. Unde ait Uirgilius Nubes excessit olympus. Et ideo appellaẽ celum. Tante enim est altitudinis ꝙ oẽs excedit aeris turbines ꝛ passiones. Uñ phi ibi ascendentes vt cursus ꝛ situs stellarũ inspicerẽt. vt ibi possent viuere portabãt secũ spõgias aqua plenas. vt per attractionem aque aerẽ reddentes spissiorẽ ꝛ grossiorem. Est eñ ibi aer summe puritatis. vt dixit magister historiarũ. Et figurat beatissimã virginẽ que super oẽs mundi turbines semper illesa permansit. Et vt ait Anselmus. tãta puritate renituit q̃ sub deo nequit maior intelligi. istud aũt celũ ethereũ siue olympiũ intrauit virtute fidelitatis Sicut eñ hoc celum oẽs tenebras expellit. sic ipsa singularius ceteris creaturis per suã excellentem fidem omnẽ heresim extinxit. Unde illi canit ecclesia. Gaude maria virgo cunctas hereses sola interemisti in vniuerso mundo. Nam cuꝫ in passione dñi obscuritas infidelitatis intrasset corda omniũ discipuloꝝ. ꝛ apostoꝝum. ꝛ fidem eoꝝum extinxisset. lumen ꝛ claritas fidei in ipa virgine sola rẽmansit. Et ꝓpter hoc oẽs candele accense in die parasceues in matutinis extinguuntur preter vnam. C

In tertio celo lune bñdicta virgo meruit exaltari per gratiã sanctificatiõis. Quia sicut testum lune ꝓpter frigidã influentiã contemperat caliditatẽ inordinatã ignis ꝛ solis in hec inferiora. ita gratia sanctificatiõis sue nedum fomitẽ ꝛ ignẽ cõcupiscentie tẽperauit: sed etiã penitus extinxit. Unde sup illis ṽba Luc. j. Spũssanctus superueniet in te. ꝛ ṽtus altissimi obũbrabit tibi. ait Aug. in lib. de concordia euã. ꝙ illud obũbrare fuit fomitẽ extirpare. D

Quartum celum mercurij introiuit ꝑ virtutem patientie. qr sicut. s. diuinꝰ in pte precedenti. Sicut Mercurius dr̃ dñari aquis. ita ipsa ꝑ tolerantiã super oẽs aquas tribulationũ illesa permanens eis dominata fuit. Habuit eñ virtutẽ patientie in aduersis sup oẽs alios viatores. Qð patuit in martyrio anime ab ipsa tolerato tpe passionis xp̃i. eius eñ animã ptransiuit gladius doloris Lu. ij. Cũ ergo martyriũ anime ꝛ spũs sit nobiliꝰ martyrio carnis. sequit ipsam benedictam virginẽ sup oẽs

meruisse exaltari supra hoc celum per patientie virtutem. E

In quinto celo veneris exaltata est p virtutē pietatis. qr sicut hoc celū est causatiuum amicitie ppter suā benignā influentiā ita ipa vgo gl'iosa post ipm maiores causauit amicitias q̄ oēs mūdi hoīes q̄ vnq̄ fuerūt vel erūt. qr pacificauit deū et hoīes. et amicitiā etiā cōtrahi fecit inter hoīez et angelū adeo q̄ in celo sunt cōiuncti simul. nō solū p amorē. sz etiaz per habitatione. Amicitia aūt est vnius ad alterū cōiunctio. vt no. in. l. si fuerit ff. de re. du. F

Sextum celū solis ascēdere pmeruit propter suā mirabilē sapientiā. Sicut eñ p ipsius solis illūinationē. oia visibilia vident. ita bñdicta vgo sua illūina ta sapiētia oia intelligibilia intellexit. et luce clarius cognouit. Unde in eius psona exponi possunt illa verba que predixit dauid ps. cxxxviij. Et anima mea cognoscet nimis. Et nos illi dicere possumus illud qđ in eodem ps. dicitur. scz Tu cognouisti omnia nouissima et antiqua. G

In septimo celo martis p virtutē fortitudinis meruit exaltari. Quia sicut hoc celum vt p̄diximus in pte p̄cedenti ad actū fortitudinis est inductiuū. Sic ipsa benedicta virgo nos ad fortitudinē inducit dicēs nobis illđ qđ canit ecclia in festo aplo℞. Estote fortes in bello. et pugnate cum antiquo serpente &c. De eius autē fortitudine dicit Salomon Prouer. viij. Mulierem fortez quis inueniet? quasi di. nullam similem ei inuenire poterimus. H

Super octauo celo iouis exaltari pmeruit ppter vtutē tēperantie. Quia sicut iupiter est in qualitate tēperatissimus. ita dñi mater fuit modestissima et temperatissima in suis sensibus. Seruauit nāq̄ modestiā nō solum in interiorib⁹ sensib⁹: sed etiā in exteriorib⁹. iuxta illđ Phil. iiij. Modestia vr̄a nota sit oib⁹ hoib⁹ Nonū celū saturni ascēdit p vtutē paupertatis. Quia sicut saturn⁹ dr̄ maliuolus oib⁹ istis inferiorib⁹. sic ipsa p vtutē paupertatis hec oia inferiora ɔtēpsit. Un̄ de mūdo ipsa dicere potuit illđ Judith. ix. Cōtēnā illū et vtutē ei⁹. Decimū celū stellarū ascēdit p vtutē sue mie. Sicut eñ hoc celū hz influentiā gñalē ad hec inferiora. sic ipsa post deū gñaliter influit tā iustis q̄ petōribus salutis remedia. Unde ps. xxiij. inqt. Misericordia dñi plena est terra. Que quidē terra est illa de qua idē ppheta dicit deo ps. lxxxiiij. Benedixisti dñe terram tuam. I

Undecimū celū. l. crystallinū vgo bñdicta introiuit p virtutē pseuerantie. Sicut ei predictū celū lz sit de aq̄s formatū q̄ de sui natura sunt fluxibiles. tñ vt in p̄cedenti pte diximus. nō fluit sed soliđū pmanet. Ita benedicta vgo lz p creata sit de iudeis q̄ erāt fluxibiles p peccatū. tñ ipsa nunq̄ fluxit. sed cōtinue in dei grā stabilis et firma pseuerauit. et in omnibus virtutibus solida pmāsit. Un̄ de ea dici pōt illud Eccli. l. Quasi vas auri solidum ornatum omni lapide precioso. K

Duodecimū celū. s. empyreū ascēdit vtute sue gl'ificationis. Sicut eñ hoc celū est magis gl'iosuz oibus alijs celis iuxta illud ps. lxxxvi. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Ita beatissima dei mater gloriosior est omnibus sanctis. et ideo debuit in loco gl'iosiori exaltari. et ibi sup oēs beatos collocari. De qua glorificatione predixit deus Esa. lx. dicēs. Domū maiestatis mee glorificabo.

¶ Pars quarta huius sermonis que dicit transgressionis. L

Scēdēs btā virgo ad preparatū sibi a filio habitaculuz visitauit māsiōes oim btoℝ. vt q̄dā deuotus p̄dicator cōtēplat. de quib⁹ inquit saluator Joh. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt. Et p̄mo visitauit decimū chorū. in quo vt inqt sctūs. Bon. in. ij. sen. di. ix. sunt pueri post baptismū statiz decedētes et alij q̄ nō fuerūt tāti meriti vt mererent puenire ad ordines angelorū. sz solūmodo saluati sunt merito passiōis xpi. Isti aūt beati rogauerūt beatissimā vginē vt in eo℞ societate moraretur. Cui ipa rñdit. Quasi balsamū non mixtuz odor meus Eccli. xxiiij. et ego fui impermixta et intacta ab oi tetro re pcti. Uos aūt oēs corrupti fuistis pctō salrē originali. Et ideo vobiscū nō remaneo. sed tñ vos cōtinue glorie mee fulgoribus illustrabo. Uisitauit quoq̄ virginū ordinē. oēs genib⁹ flexis obsecrarūt eā vt in earum societate remaneret dicentes. Tu fuisti magistra nostra. dña nostra. et mater ac abbatissa nostra. ordinē q̄ nostrū instituisti ordinasti. tenuisti et consecrasti. Decet aūt magistram morari cū discipulis dñam cū ancillis abbatissā cū subditis ac matrem cū filiabus suis. et eo maxime qr tu fuiste habuisti tres excellētias. s. puritatē in mēte virginitatez in carne. et claritatē in cōuersatione. de quibus dr̄ Sap. iiij. O q̄ pulchra est casta generatio cū claritate. Nos aūt quātū nobis possibile fuit tibi similes fuimus. Cū ergo similitudo sit causa dilectionis cōiunctiōis et associationis. Eccli. xiij. et viij. eth. Ideo in nr̄o debes cōsortio pmanere Respōdit aūt bñdicta virgo. Omnes vos aliquo modo perdidistis puritatē vestrā saltē p peccatū veniale. Qr de vobis illud Prouer. xxiiij. verificatum est. s. septies in die cadit iustus et resurgit. Et illud. iij. Reg. viij. Nō est homo qui nō peccet. Ego autē quasi libanus nō incisus euaporaui habitationem meā Ecclesiastici. xxiiij. Puritas enim mea nullo vnq̄ v el minimo peccato fuit incisa vel deprauata. Quapropter vobiscuz remaq̄

nere non debeo. Sed tamen faciam vos a filio meo coronari. cui canit eccl'ia. Jesu corona virginum. Itē decorabo vos sequela filij mei. cui iterum canitur. Qui pascis inter lilia sept⁹ choreis virginum. Et rursum. Quocunq; pergis virgines sequunt̄. atq; laudibus post te canentes cursitāt. hymnosq; dulces personant. M

Visitauit insup cōfessores ꝛ anachoritas. Qui dixerunt ei. Utinam tibi placeret o domina gloriosa habitare cū seruis tuis. que deū corde. ore ꝛ opere cōfessa fuisti sicut ꝛ nos ad tui imitationē confessi fuimus. seruantes consiliū archangeli Raphaelis dicētis Tob. xij. Confitemini ei scilꝫ deo. quia fecit vobiscū miam. Opera enim dei reuelare ꝛ confiteri honorificum est. Respōdit beata virgo. Cōfitebor dn̄o nimis in ore meo ꝛ in medio multorū laudabo eum. ps. cviij. Ueruntamen vobiscū nō permanebo. q: sicut cedrus exaltata sū in libano Eccl'. xxiiij. i. sicut cedrus libani est alta sup omnes arbores. ita ego exaltari debeo super omnes confessores. vbi perpetuam de vobis memoriā ego ꝛ filius meus corā patre eterno faciemus. Ipse enim ait Mat. x. Omnis qui confitebit̄ me coram hoībus. cōfitebor ꝛ ego eū coram patre meo qui in celis est. N

Postea vero visitauit martyres qui ipsam similiter inuitauerunt ad secum permanendum dicentes. Tu in mundo diuersis afflictionibus vexata fuisti. vnde Thren. ij. tibi dr. Magna est velut mare ꝯtritio tua. In hoc aūt dolore inexplicabili decorata fuisti constantia inestimabili. Nos vero tui exēplo multas patienter tolerauim⁹ passiones. Unde de nobis canit ecclesia. Omnes sancti quanta passi sunt tormenta ꝛc. Et ideo sicut tibi fuimus socij passionum debemus etiā esse consolationū. c. j. de sepul. Respondit aūt beata virgo. Uos fuistis martyres. ego aūt plus q̄ martyr ꝑ passionem filij mei. In qua meā. ipsius animam pertransiuit gladius. vt mihi predixit sanct⁹ Symeon Lu. ij. Quādo eñ latus filij mei lancea perforauit aīa eius in suo corpore non erat aīa vero mea in meo corpore erat quā ipsa lancea pforabat. Dissecabaturq; caro mea vidēs carnē vnigeniti mei laniari. Dissecabaturq; aūt aīa mea videns aīam eius tam grauiter cōtristari. Dissecabatur quoq; spiritus meus videns diuinitatē ipsius tam ignominiose tractari. Quia ergo aīa est dignior corpore. c. cum infirmitas. de pe. ꝛ re. Et. c. sedulo. xxxviij. di. Ideo martyrium anime qḋ est dignius martyrio corporis meret̄ altius exaltari. Et ꝓpter hoc ego quasi palma exaltata sum in cades Eccl'. xxiiij. Per palmā aūt victoria intelligit̄. Cades vero interpretat̄ sancta. per euā vos estis significati. qui estis sancti. id est sanguine tincti. Licet aūt in vestro choro nō morabor vos tn̄ mirum in modum consolabor. Nam sicut meus filius est rex vester. cui canit ecclesia. Rex gl'iose martyrum. Ita ego ero vestra regina. O

Visitauit quoq; mansiones apostolorum. In quibus lꝫ apostoli tūc nō essent. tamē si ibi fuissent inuitata esset. vel si forte tunc aliquis eoꝝ ibi erat potuit eam suo noīe ꝛ aliorū oīm sic ad ibi manendū exhortari. De nobis o virgo intemerata dr. q̄ sum⁹ sal terre. lux mundi. lucerna ardens. ꝛ ciuitas supra montē posita. Tu autem tanq̄ optimum sal terre q̄ plurimus a peccati putredine preseruasti. ꝛ insipidum mundū conuiuisti. ac tanq̄ fulgentissima lux mundi ad dei cognitionē illuminasti. ꝛ mūdum tenebrosum illustrasti. ac tanq̄ lucerna ardentissima ad dei amorem multos inflammasti: ꝛ mundum frigidum charitatis igne accēdisti. Et tanq̄ ciuitas supra montem posita viscera ꝛ sinum misericordie tue omnibus aperuisti. Cum sis ergo apostolorum magistra et gubernatrix. debes in eorum collegio demorari. Respondit beata virgo. Non relinquā vos orphanos. sed continue videbo vos. ꝛ gaudebit cor vestrū. Ego enim sum tanq̄ plantatio rose in hiericho Ecclesia. xxiiij. Hiericho nāq; interpretatur luna ꝛ significat ecclesiam. id est apostolorum cōgregationem qui ipsam ecclesiam plantauerunt. Quilibet autem vestrū o apostoli fuit vna rosa per aliquā specialē gratiam qua redoluit. Ego vero fui tanq̄ plantatio rose. quia in me fuerunt vniuersaliter omnes gratie que in vobis fuerunt singulares. Uos ergo estis rose corā deo redolentes. ego vero sum plantatio rose que inter vos non loci situatione ꝛ mansione. sed per gratias quas habetis familiariter maneo. Nam maneo cū Petro per diuinitatis ꝛ humanitatis filij mei cognitionē. Quia ipse dixit et vt habet̄ Matt. xvi. Tu es christus filius dei viui. Cū Paulo per altam cōtemplationē. qui ait ad Ephe. iij. Nostra aūt conuersatio in celis est. Cum Andrea per precordialē ad crucem deuotionē qui cū deberet ꝛ ipse in cruce poni. salutauit deuote ipsam crucē dicēs. Salue crux preciosa. que in corpore xp̄i dedicata es. ꝛ ex membris eius tanq̄ margaritis ornata. Suscipe discipulum eius qui pependit in te magister meus christ⁹. Cum Jacobo aūt sum per vitiorū euitationē. Cum Joanne per virginitatis conseruationē virgo enim electus a domino. virgo in euum permansit vt canit ecclesia. Cum Thoma per fortium operū aggressionē. Ipse eñ dicit alijs apostolis Jo. xi. Eamus ꝛ nos ꝛ moriamur cū eo. Cum Jacobo alphei. sum per singularē in vtero sanctificationem. Cum Philippo ꝑ specialem cum filio meo familiaritatem sicut patet Johannis sexto. ꝛ xiiij. c. Cū Bartholomeo per feruentem orationem. vnde vt in eius le-

genda habetur clamabant demones dicentes Bartholomee incendunt nos orones tue. Cū mattheo p terrenoꝝ despectionē. Cū simone per mandatorū dei promptā executionem. Et cū thadeo p mundiciā ꝛ puritatē. nam in historia ecclesiastica vocatur corculus. i. cordis cultor. Uisitauit postmodū chorū ꝓpheta rum qui eam rogauerunt vt secū manere dignaret dixeruntq͂. Tu habuisti spiritū ꝓpheticum sicut ꝛ nos. quare ergo nō erit etiā cōmunis habitatio. Pares enī cū paribus veteri ꝓuerbio facile congregant vt inquit Terentius. P

Respondit beata virgo. Aliqui ex vobis ꝓphetauerūt de preteritis. alij vero de presentibus occultis vel lōginquis. alij autē ꝛ cōiter oēs de futuris. Ego aūt ꝓphetaui de preteritis p̄ntibus ꝛ futuris. Et sic in syon firmata sum ꝛ in ciuitate sanctificata similiter requieui. ꝛ in hierl'm ptās mea. Eccli. xxiiij. Syon q̇ppe speculatio interpretat. ꝛ significat visionē ꝓpheticā. in qua ego super oēs eleuata sunt. Unde etiā dicere possum illud qđ in eodē. c. habetur. scꝫ ꝛ quasi cypressus in monte syon. Per cypressum nāq͂ cuius folia vt dicit Platearius sunt medicinalia. significat spūs ꝓphetie. Uerba enī ꝓphetaꝝ fuerūt aīabus valde salutifera ꝛ medicinalia. Quia igit requieuit in me spūs multiplex ꝓphetarū multiplici debes super oēs ꝓphetas gl'ia sublimari. De me enī verificatū est illud. ij. Pet. j. Habetis firmiorē ꝓpheticum sermonē. Et illud Eccli. xlvj. Exaltauit vocē illius in ꝓphetis. Non tñ vos desolatos relinquā. Filiꝰ enī meus vult reddere mercedē seruis suis ꝓphetis Apoc. xj. Uñ nūc totaliter cōplebit desideriū vestrū. de quo scriptū est Mat. xiij. ꝛ Lu. x. Multi ꝓphete voluerunt videre. s. dñm iesum in carne ꝛ nō viderunt. Q

Nam nō solū eū nūc videtis regē vestrū gl'iosum. sed etiā me reginā vestram in eternū videre poteritis sup oīa sydera incōparabiliter renitentē. Uisitauit postremo chorū patriarcharū. q̇ ei dixerunt. Tu es filia nr̄a. tu es os ꝛ caro nostra. tu fuisti baculus ꝛ virga senectutis nr̄e. Ergo tāq͂ filia debes p̄res tuos tua p̄ntia honorare. tanq͂ caro nr̄a debes tua p̄ntia nos souere. tāq͂ virga nostra debes tua presentia nobis consolationē impendere. Dauid aūt qui appellat patriarcha Act. ij. subiunxit dicens. Fac vt adimpleat ꝓphetia quā ego ꝓgenitor tuus posui ps. xxij. dicens. Uirga tua ꝛ baculus tuus ipsa me consolata sunt. Rñdit aūt beata v̄go. Ego quasi oliua speciosa in cāpis. Eccl'. xxiiij. Solus enī deus dicitur esse ipsa oliua. per quam figuratur misericordia qꝛ ipse deus est ipsa mīa. Uos vero habuistis oleum misericordie. cuius operibꝰ dediti fuistis. Ego autē fui sicut oliua. qꝛ misereri est mihi quasi conuersum in naturā. Sum etiam quasi oliua speciosa ꝛ formosa atq͂ pulcherrima in ramis folijs. ꝛ fructu. quia illam habui in corde exhibendo materne compassionis affectū. ꝛ in ore pro salute mundi apud deū aduocando ꝛ intercedendo. ac in opere conferendo miserationis auxilium vniuersaliter oībus ꝛ vbiq͂. ꝛ in omni necessitate atq͂ oībus tēporibus. Item vos saluandorum numerū carnaliter auxistis ex filiorum vestrorum ex ꝓpagatione. Ego aūt quasi vitis fructificaui suauitatem odoris. Ecclesia. xxiiij. Illum enī fructum ꝓtulit sine quo nullꝰ potest saluari. ꝛ qui orbem vniuersum salutari odore repleuit. Unde dicere possum illud qđ in preallegato capl'o continet. s. Ego quasi terebinthus expandi ramos meos. Uestre enim generationes ꝛ vestre nuptie repleuerunt terram. Mea aūt virginitas repleuit paradisum c. nuptie. xxxij. q. j. Et ideo debeo in altiori loco sublimari. ꝛ maioris ac dignioris fructus mercedem excellentiorē. ꝛ copiosiorem reportare. Non enim de me dictum fuit illud Tob. vj. In copulatione sanctorum patriarcharum admixteris. Sed in persona mea prenūciauit sapiēs Eccl'a. xxiiij. dicens. In habitatione sancta coram ipso ministraui. Non tamē vos desero patres neq͂ derelinquo. licet maiora mihi conferantur in celesti regno premia. Ego enī omnibus sine inuidia cōmunico. Sap. vij. Unde de vobis dicitur. j. ad Cor. x. Patres nostri omnes sub nube fuerunt. Et illud Mat. xvij. etiam de vobis dici potest. Ecce nubes lucida obumbrauit eos. Ego nāq͂ sicut nubes roris in die messis Esa. xviij. communicabo vobis consolationes meas. ꝛ obumbrabo vos radijs gl'ie mee. Ita q̇ verificabitur de vobis illud Exodi. xiij. Non defuit eis columna nubis per diem. qui erit ꝑpetuꝰ. et illđ Exo. xxiiij. Operuit nubes mōtē. ꝛ illđ eiusdē lib. xl. ꝛ Num. xvj. Operuit nubes tabernaculū. i. chorū patriarcharum. Et illud Exodi. xvj. Gloria dñi apparuit in nube. R

Nunc ergo ascendente me supra vos verificabit illud Num. x. Eleuata est nubes de tabernaculo. Possumus quoq͂ deuote meditari q̇ ipsa benignissima virgo visitauit oēs beatoꝝ spūum ordines. eosq͂ trāscenderit. licet ab eis vt ibi moraret inuitata fuerit. De q̇bus angelicis ordinibus inquit Rabanus in li. de mysterio crucis. Nouem sunt ordines angelorum vt scripture sancte nobis commendat autoritas. Hoc est angeli. archangeli. principatꝰ. ptātes. v̄tutes. dñatiōes. throni. cherubin ꝛ seraphin. Cū ergo p̄mū ordinē angeloꝝ ingressa fuisset dixerūt ei. Tu nosti o v̄go bñdicta q̇ officiū angelicū est custodire hoīez. iuxta illđ ps. xc. Angelis suis deꝰ mādauit de te vt custodiāt te in omnibus vijs tuis. Sicut enī tyroni eūti ad bellū de bono ꝓuidet magistro. qui sciat oīa ad bellū necessaria illi ostēdere. videlꝫ que

ex parte hostem aggredi debeat. ictusque cauere. Sic misericors deus humanam fragilitatē cognoscens esse inexpertam et ineptiam ad bellandum et resistendum fraudulento hosti internali ne in aliquo ab ipso sathana decipiat et per fraudulentiam vincatur dedit vnicuique homini vnum ex nobis. angelis suis fidelibus tanq̄ magistrum expertum scientem omnia necessaria pro humana salute. sicut dicunt theologi in .ij. distinc. xi. Item sicut ambulanti per per viam non tutam sed periculis plenam dantur custodes et ductores. ita cuilibet homini quamdiu est viator deputatur vnus ex nobis. ne fallatur ab illis malignis ac superbis spiritibus. de quibus inquit ps. cxli. In via hac qua ambulabā absconderunt superbi laqueum mihi. Unde et Aristo. in lib. de secretis secretorū ad alexandrum ait. Nescis ꝙ teste Hermogene egregio doctore duo sunt spiritus qui te custodiunt quorū vnus stat ad dexterā et alius ad sinistrā custodiētes et scientes opera tua. et referentes factori tuo quicquid feceris. hoc solum in veritate debet o Alexander te retrahere ab omni inhonesto opere hec ille. Per quos angelos intelligit vnum ex nobis qui stat ad dexteram. et alium angelum sathane qui stat ad sinistram. vel qz erat prelatus duos habebat bonos angelos custodes secundum quosdā. Nos ergo angeli dei custodimus hominem multipliciter. s. remouendo ab eo peccatum preteritū. increpando eum vt ab eo recedat. Unde vt habetur Judicū. ij. cum angelus increpasset filios israel ipsi eleuauerunt vocem cum fletu. Itē eripiendo a peccato presenti. vt patet in eductione Loth et vxoris eius de sodomis. i. de peccati cōsuetudine Genes. xix. Itē impediēdo peccatū futurū vt patet Numeri. xxij. de balaam qui ad maledicendum pplo israel pergens ab angelo impeditus est. Unde Ber. inquit. Quotiēs grauissima cernitur surgere tentatio et tribulatio vehemens imminere. inuoca angelū custodem tuū directorem tuū. adiutorem tuum in omnibus opportunitatibus tuis. in tribulatione enim nō dormitat sed quandoque ad tempus dissimulat. Nos quoque o bona domina protegimus hominem. et in bono gratie studemus illū conseruare multipliciter. s. omne impedimentū ad bonū remouēdo. Unde Exodi. xij. angelus percussit primogenita egypti. vt ꝓpter hec pharao dimitteret populum dei sacrificare in deserto. et non suffocare eum sicut prius faciebat. Itē a pigritia excitando. Unde Zacharias inquit sui lib. c. iiij. Angelus dñi excitauit me quasi hominem qui excitatur a somno. Item in viam penitentie ducēdo et reducendo. Unde vt patet Tob. v. angelus domini Tobiam duxit in itinere suo. et sanū reduxit incolumē. Nos etiā iustificationem hominis procuramus multipliciter. Primo mouendo ad contritionem. quod in figuram patet Tob. xi. vbi ad documentum angeli de felle p. quod intelligitur contritio. liniti sunt oculi. scilicet cordis Tobie ceci. Secundo purgando labia ad confessionē. Unde Esa. vi. Labia Esaie purgātur calculo ignito. Tertio gaudēdo ad satisfactionem. iuxta illud Luce. xv. Gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiā agente. Nos etiam defendimus hominem multipliciter. Primo potestatem demonis refrenando. Unde Tobi. viij. Angelus religauit demonem in deserto superiori. Et Apocalyps. xx. Angelus ligauit demonem et misit eum in abyssum. Secundo cōcupiscentiam ipsius hominis debilitando. Unde Gen. xxxij. Angelus tetigit neruum femoris Jacob et emarcuit. Tertio memoriam passionis xpi humanis mentibus imprimendo. Unde angelo dictū fuit Ezechie. ix. Signa thau super frontes virorū gementiū et dolentium. Defendimus insuper hominem ab inimicis. Unde Apocalyps. vij. dixit angelus Nolite nocere terre et mari neque arboribus Terra enim sunt pueri nouiter de terra nati. Mare sunt adolescentes et iuuenes velut mare feruidi et instabiles per cōcupiscentias. Arbores sunt senes in vita prolongati. De quibus omnibus inquit ps. xxxiij. Immittit angelus domini in circuitu timentium eum et eripiet eos. Nos quoque consolamur hominem primo verbis. Unde zacharias inquit sui li. c. j. Angelus loquebatur in me verba consolatoria. et bona. Secundo corroborando et fortificando. Unde Tob. v. inquit angelus. forti animo esto etc. Et Dan. x. dixit angelus danieli qui corruerat in terrā. noli timere. pax tibi. confortare et esto robustus. Tertio spem dando. Unde suo angelo pōt quilibet homo dicere illud Hieremie. xvij. Spes mea tu in die afflictionis. Quarto refrigerando. Unde Dan. iij. dr. ꝙ angelus dñi descendit cum tribus pueris in fornacē et excussit flammam ignis de fornace et fecit mediū fornacis quasi ventū roris flantem. et non tetigit eos omnino ignis neque cōtristauit. nec quicquam molestie intulit eis. Nos etiam o gloriosa dña adsumus homini ad presentandū eius vota in cōspectu altissimi. Unde Bern. inquit sup Can. Discurrit angelus medius inter dilectū et dilectam vota offerēs et referēs dona etc. Itē presentamus orones hominis corā deo. Unde Tob. xij. dixit angelus. Quando orabas cum lachrymis ego obtuli orationē tuā dño. Allegamus insuper corā deo pro ipso homine. Unde Job. xxxiij. dr. Si fuerit pro eo angelus loquēs miserebitur eius. Et Zach. i. respondit angelus dño dei. Dñe exercituū vsque quo tu nō misereberis hierlm et vrbium iuda quibus iratus es. Item annūciamus ei iram et voluntatem dei. Unde Dan. ix. dixit angelus Danieli. Ego veni vt nūciarē tibi: qz vir desideriorum

tu es. Reuelamus quoq; homini saluationē aie sue. Unde angelus dixit Esa.lv. In leticia egrediemini. et in pace deducemini &c. Item a periculis hominē preseruamus. Unde Judith xiij. dixit ipsa iudith Uiuit dñs quia custodiuit me angelus eius. et hinc euntem et ibi cōmorantem. et inde reuertentē. Et Gen.xxxij. Cū iacob valde timeret esau angelos sibi obuios habuit ipsum adiuuare paratos. vñ ait Castra dei sunt hec. Itē nos preparam⁹ hoi viaz que ducit ad vitam. Unde Malach.iij. inquit deus Ecce ego mitto angelū meum qui preparabit viā ante faciē tuā. Ipm quoq; hoiem per viaz preparatā in celū deducimus. Unde Exo.xxiij. dixit deus. Ecce ego mittā angelū meum q̄ custodiat te in via. et inducat in terrā quā pmisi pr̄ibus tuis. Et Luc.xvj. dicit. Factū est vt moreret lazarus. et portaretur ab angelis in sinū abrae. Que ola cū in o bñdicta virgo exhibeas homini debes. in hoc angelico collegio remanere. q̄ nostro fungeris officio. Rñdit btā virgo. Officiū vestrū est regulariter circa singulares personas. Nam vnus angelus vnū hominem custodit. et aliū angelū custodientē habet vir. et alium mulier. Uñ sup illud Matth.xviij. Angeli eorū semp vidēt faciez patris. dicit gl. Hiero. Magna est dignitas animarum vt habeat vnaqueq; ab exordio sue creationis angelū adsui custodiā deputatū. Ego vero nō tm̄ vnū virū vel mulierē. sz oēs mūdi hoies custodio. protego et cōserno. Uñ Ber. inqt. Maria olb⁹ sinū misericordie sue aperuit vt de plenitudine ei⁹ capiāt vniuersi &c. Qua propter suz figurata p gallinā q̄ pullos suos custodit sub alis suis. vt dr. Mat.xxiij. Quia ergo officium vestrum supgredior. iō supra vos debeo eleuari. Tunc aūt oēs angeli decantauerunt ei illō ps.xliiij. Specie tua et pulchritudine tua intende prospere procede et regna. S

Ascēdit ergo ad fm̄ ordinē spūuz btōz q̄ sibi eam inuitauerūt dicētes. Nr̄m officiū est custodire multitudinē gentiū et ciuitatē vel pūinciā. Uñ Esa.lxij. dixit dñs. Super muros tuos hierlm cōstitui custodes. vbi gl. inqt i. archāgelos. Respōdit btā virgo. Ego nō tm̄ vnā ciuitatē seu gentē vel pūinciā custodio: sz vniuersum orbē et oēs pūincias ciuitates et gētes. Uñ Bern. inqt de me. Ipa preclara stella suis radijs totū illuminat mundū &c. Et iō sup archāgelos debeo sublimari. Tūc illi decātauerūt ei. Felix nāq; es sacra virgo maria et oi laude dignissima. et iō super nos ascende. quia maiori glīa digna es. T

Cū igit ascēdisset ad ordinē principatuū ab eis q̄z inuitata fuit vt ibi moraret. qr sicut ipa facit offm̄ eoz est custodire pricipes et preesse regnis vñ appellant principatus eo q principib⁹ psint vel qr eos custodiāt. Rñdit aūt btā virgo. Ego nō solū principib⁹ terrenis prefui: sz etiā principi celesti. et de eo curā et custodiā habui q̄ vt dr Apoca.xix. Est rex regū et dñs dñantiū. Item in oi pplo in omni gēte primatū tenui Eccli.xxiiij. Et iō officiū vr̄m excessi. et alti⁹ mereor eleuari. Tūc principatus et cecinerunt. Speciosa facta es et suauis in delitijs tuis sancta dei genitrix. Et ideo ascende superius. qr nostra excedis pulchritudinem. Peruenit ergo ad ordinē potestatum a quib⁹ etiā inuitata fuit vt cuz eis pmaneret. quia officium eorum est arcere potentiam demonum. Unde Isid. in ii. etym. ait. Potestates sunt q̄ aduersis potestatibus principatū. et sua potestate refrenāt nequitiā spūum malignoz. ne plusq̄ p mittunt a deo exercere audeāt nequitiā suam vel hūanis sensib⁹ inherere. Ipsa aūt Cañ.vj. appellat terribilis vt castroruz acies ordinata Rñdit b. virgo. Ego nō solū demonibus in aere habitātibus vel in terra dominor. sed etiā cōtra oēs infernales demones imperiū ptātis mee exerceo. Uñ dicere possuz illud Eccli.xxiiij. Oim sublimium et excelloz colla ppria virtute calcaui. et pfundū inferni penetraui. Et hoies a me a demonib⁹ liberati. dicere mihi possunt illō Judith.xiij. Benedict⁹ de⁹ q̄ p te ad nihiliū redegit inimicos nr̄os. Tūc ptātes dixerūt ei. Scriptū est. Ois ala ptātib⁹ sublimioribus subdita sit. ad Roma.xiij. xi.q.ij. ca. magnū. et xxiij.q.v.c. pdest. et q.viij. in prin. et de cēsi.c. ois anima. Et iō tibi subiecti erimus. Quapropter ascēde supra nr̄az regionē. quia maiorē nobis habes potestatem. X

Ascendit ergo quoq; virtutū. a q̄bus sibi ad secū manēdū fuit inuitata. qr ipa multa fecit et cōtinue facit miracula. qd ptinet ad officiū virtutū. Uñ Bern. in ii. de cōsideratiōe ait Uirtutes sunt quaz motu vel ope signa et prodigia fiūt. Sz btā virgo rñdit eis dicens. Ego officiuz istud excellētius oibus vobis habui. Qr nūq̄ de⁹ fecit ad alicui⁹ vestrū instātiā illō stupēdissimū miraculū qd ad instātiā meā fecit. s. q vna cratura respectu eiusdē effect mr̄ filia. et q in partu et post partū remaneret virgo incorrupta. et q creatorē generaret creatura. et q minor cōtineret in se maiorē. qd fuit oim nouitatū nouissimū iuxta illud Hierem.xxxi. Nouum faciet dñs sup terrā femina circūdabit virū. Quia ergo in vtero meo deus fecit miraculū miraculorū in cui⁹ cōparatione miracula vr̄a sunt minima iō maiori debeo collocari in glīa. Tunc virtutes oēs dixerūt ei. Scit ois pplūs mulierez te esse virtutis. Ruth.iij. et q in manu tua virtus et potētia. i. Paralip.xxix. Te igit laudat ois virtus celorū. et tibi est gloria in secula seculorum amen. ij. Paral.viii. V

Ascendit ergo ad ordinem dñationuz. a quibus etiam inuitata fuit vt cum eis

maneret. Quia officiū ipoꝝ est. vt ait Isid. vij. ethy. alijs inferiorib' angelis p̄siderec eis p̄ci pere ac eos mittere. Un̄ Zach. ij. dr ꝙ vn' angelus p̄cepit alteri di. Curre cito ad pueꝝ istū ꝛc. De quo btūs Gre. inqt. Quādiu mūd' durat angeli angelis ꝛ demones demonib' presunt. Ipsa vero b̄ndicta virgo mittit angelos vbicūqȝ sibi plz ꝛ eis preest ꝛ dn̄at. Rndit aūt gloriosa dei mater. Uos solū mittitis iferiores angelos ꝛ eis p̄estis. ego aūt mitto oēs ꝛ oib' presum. qꝛ omniū sum dn̄a ꝛ regina angelorū ꝛ ideo dixit mihi deus illud Deut. xv. Tu dn̄aberis dn̄ationib' plurimis. Tūc dixerūt ei dominatiōes. Tua est glīa: ꝛ tu dn̄aberis oim. j. Paral. xxix. ꝛ regnū tuū oibus dn̄abitur. ps. ciij. Tu igit collocari debes cuz filio tuo super omnem principatū ꝛ potestatem ꝛ virtutem ꝛ dominationem ad Ephe. j. Z

Ascēdit igit ꝟgo beatissima choꝝ thronoꝝ q̄ inuitauerūt eā dicētes. Nostraz debes tua p̄sentia illustrare societatē q̄ similē nobis habes dignitatē. De nobis enim inqt Isid. in. vij. ethy. Throni sunt agmina angelorū q̄ sedes eloquio latino dicunt. sic vocati qꝛ ꝛ illis cōditor p̄sidet. ꝛ sua iudicia p eos disponit. iuxta illud ps. ix. Sedes sup thronū q̄ iudicas iusticiā. Et ibidē parauit in iudicio thronū suū. De te vero dixit deus ps. lxxxviij. Thronus eius sicut sol in cōspectu meo. Respondit aūt virgo benedicta. Hoc officiū valde excellenti' in me fuit in qua deus sublimi' requieuit ꝛ sedit ꝙ in vobis. Qꝛ in vobis solūmō spualr requiescit. ꝛ in me nouē mēsib' spualr ꝛ corporaliter resedit. Unde dicere possum illud Eccli. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Et ideo etiā dicā illud qđ ibidē habet. s. Ego i altissimis habito. i. habitare volo. ꝛ thronus me' in colūna nubis. i. iuxta nubē humanitatis filij mei q̄ sole tegit diuinitatis. Et tūc mihi dici poterit illud. ij. Reg. vij. Thron' tu' erit firm' in ppetuū. Et prouerb. xxix. Thron' ei' in eternū firmabit. Ego quoqȝ suz thronus tuici multo excellētior ꝙ vos. qꝛ p me thronum gratie ꝛ mie eius. Heb. iiij. Judicat de' populos in eqtate ps. xcvij. De me etiā intelligitur illud Esa. xxviij. Spūs iudicij sedet sup thronū. Tunc dixerūt throni. Eleuetur thron' dauid sup israel. ij. Reg. iij. ponaturqȝ thron' matris reg' ad dexterā ei'. iij. Re. ij. B

Ad choꝝ aūt cherubicū cū pruenissz inuitata fuit vt ipsa q̄ sapiētissima extitit sup oēs hoīes. cū eis pmaneret in qb' singulari munere est scla dei. vt inqt Grego. sup Mat. ꝛ propter hoc cherubin plenitudo scīe interp̄tat. Respōdit beata virgo. In me maior est scīe plenitudo ꝙ in vobis. Un̄ Bern. de me ait. Profundissimā diuine sapiētie penetrauit abyssum. Et iō oportet verificari illud ps. xvij. Ascēdit sup cherubin ꝛ volauit. Debeo em̄ sociari filio meo cui dicit ps. lxxix. ꝛ. cxlix. ꝛ Esa. xxxvij. q̄ sedes sup cherubin tunc dixerunt omnes cherubin. videntes gloriosam virginem supra se eleuari. Glīa dn̄i dei assumpta est de cherub Eze. ix. B

Ascēdit ergo ꝟgo b̄ndicta ad choꝝ seraphicū. In quo etiā ad manēdū fuit inuitata. Nā ille q̄ erat prim' in illo ordine allegauit excellētiā tuā quā ponit Isid. vij. ethy. ꝛ c i xit. O virgo beatissima tu nostiꝙ nos seraphin idest ardētes appellamur. eo ꝙ iter nos ꝛ deū nulli alij intersunt. et ideo quanto ei vicinius collocamur. tāto magis claritate diuini luminis inflammamur. et tanto maiori claritate illustramur. quanto ardentiori motu dilectiōis intime inflāmamur. vnde nostrum propriū officium est ardere charitate ꝛ dilectione. Tu aūt o super oēs hoīes charitate dei ꝛ primi exarsisti seruans illud qđ de te in figuram dictum fuit a deo Exo. xxvij. Ardeat lucerna semper in tabernaculo. Et illud Leuit. vj. Ignis in altari meo semp ardebit. Mane ergo in ordinē isto in quo sunt pfectiōes oim inferioꝝ ordinum. vt inquit Diony. in li. de ange. hie. Quia tu in te habuisti oēs dtōꝝ spūum ppietates. Angelus em̄ interpretat missus. vt ait Isido. vij. ethy. Omnes namqȝ angeli sunt administratorij spūs missi ppter eos qui hereditatem capiunt salutis ad Heb. j. Unde Bernar. ait deo Dn̄e quid est homo qꝛ innotuisti ei. aut filius hoīs qꝛ reputas eum. Deniqȝ mittis ei vnigenitū tuū. imittis spm̄ tuū. pro mittis vultum tuum. ꝛ ne q̄d va. et in celestib' ab opere sollicitudinis. illos etiaz beatos spiritus ppter nos mittis in ministeriū nostrum. hec ille. Angeli enim inferioris ordinis mittuntur ad singularium personarū defensionē et reuelationē. qđ patuit. iij. Regū. xix. vbi angelus portauit Helie subcinericiū panē ꝛ vas aque. qui comedit ꝛ bibit. et ambulauit in fortitudine cibi illius vsqȝ ad montem dei. Archangeli vero mittuntur ad singulorum rectorum eruditionem ꝛ ad secretorum maiorem reuelationem. vnde Gabriel vt archangelus zachariam pontificē docuit et natiuitatem christi tibi o virgo sacratissima nunciauit Luc. j. Principes mittuntur ad principum instructionem. vt patet Dan. x. vbi ponuntur tres principes. Persarū grecoꝝ ꝛ medorum. quos omnes angelus domini instruxit. Potestates mittuntur ad demonum et tentationum repressionem. quod patuit Exo. xiiij vbi angelus interposuit se inter egyptios persequentes filios israel ac exercitum pharaōis ꝛ ipsos filios israel. Uirtutes mittuntur ad miraculoꝝ opationē. qđ patuit Tob. xj. de angelo qui tobiam illuminauit. ꝛ filiuz eius a deglutione piscis eripuit. Dominatiōes mit-

tunt ad sensuũ sub dñio rõnis subiugationẽ qõ patuit in figurã Gene. xvj. vbi angel' dixit Agar ãcille. vt ad dñaz suã rediret ⁊ ei se subij ceret. Throni mittunt ad iudiciũ. informationẽ. habet em̃ informare iudices vt legẽ intelligãt ⁊ obseruẽt. Un̄ Act. vij. dr̃. Accepistis legem in dispositiõe angeloꝝ. Cherubin mittunt ad sciẽtiaꝝ eruditionẽ. qõ patuit Apoc. x. de angelo q̃ habebat librũ in manu. Et eiusdẽ li. xviij. de angelo a cui' claritate terra illuminata est. Nos ṽo seraphin mittimur ad cordiũ inflammationẽ. qõ patuit. iiij. Regũ. ij. in angelis q̃ in curru igneo ⁊ eq̃s igneis apparuerũt. Hec autem om̃ia bñficia tu exhibes humano gñi. ergo fiet fides habitatrix nr̃i tabernaculi. Tũc oẽs seraphin ceperũt eã rogare dicẽtes. O sancta dei mr̃ ⁊ olm. o sacra virgo virginũ. o sctĩssima mediatrix dei ⁊ hoim. o dña ⁊ regina celoꝝ. o imperatrix exercituũ cũctoꝝ angeloꝝ decet te ardore ⁊ incẽdio charitatis feruẽtissimã in supremo isto ordine nostro nobiscuꝫ residere. vt tuo felici ꝯsortio pfruamur. Rñdit aũt. b. ṽgo. Ualde mihi cõplacet ⁊ summe congratulor de vestro diuino ardore. Sed tñ decet me altius ascẽdere. q2 vos supat in amore. Si em̃ de' ab holb' est amãd'. multo magis ab illa cuius est filius. Nõ est aũt mirũ si ego mr̃ dei pl' diligã filiũ meũ q̃ alij ei' subdiũ cuiusmodi estis vos o seraphin ⁊ oẽs alij angeli. Ego em̃ sum mater pulchre dilectionis Eccli. xxiiij. Preterea opꝫ impleri scripturã Gen. ij. vbi de' ait. Nõ est bonũ hoiem esse solũ faciam' ei adiutoriũ sĩle sibi. Cũ ergo oẽs sancti et sancte dei associari sint vobiscũ ⁊ aliys ordinib' iferiorib'. ⁊ omnes alij in posteꝝ glificãdi sint mõ debeant vobis sociari. ita ꝙ nullus beatus solitari' erit ſꝫ homines cũ angelis erũt societate cõiuncti sicut predictũ fuit Deut. xxxij. vbi dr̃ de deo. Constituit terminos populoꝝ iuxta numeꝝ filioꝝ. i. angeloꝝ. Fili' tñ meus deus et homo sup oẽs angelicos ordines merito eleuat' nõ hꝫ ibi societatẽ sibi quoad humanitatẽ. Et iõ sicut ego in mũdo fui ei socia in tribulatiõib'. ita etiam ei debeo associari in ꝯsolationib'. Et sicut ille ibi ascendit vt continue appareat vultu deiꝑ hoibus ad Heb. ix. Ita ego debeo ibi ascendere vt apparcã vultui ipsius filij pro pctõribus. Et sic humanũ gen' habeat semp ante faciem dei adiutoriũ simile. christo ad pcurandũ suã salutẽ. Unde sancta mater ecclesia in oratione secreta vigilie mee assumptionis orat deũ di. Munera nostrã dñe apud clemẽtiam tuã dei genitricis cõmendet oratio. quã de hoc seculo transtulisti vt pro peccatis nostris apud te fiducialiter intercedat. Ascendam igitur sup vos ad patrẽ meũ ⁊ patrẽ vestrũ. deũ meum ⁊ deũ vestrũ. Ipse em̃ me vocat dicẽs. Ueni dilecta mater mea veni charissima genitrix mea ⁊ ponã in te thronũ meũ. Ascẽdẽte aũt illa dixerunt quidam angeli obstupescentes de immẽsitate glorie eius. Que est ista que ascendit de deserto delitijs affluẽs: innixa super dilectum suũ Can. viij. Quibus respõderunt alij angeli. Ista est speciosa inter filias hierl'z. Merito aũt beatissima virgo Maria oẽs angeloꝝ ordines trãscẽdit q̃ oẽs eoꝝ pfectiões excellẽtius mõ possedit. Un̄ Alb. sup missus est. c. cxciij. cõcludẽs inq̃t. Patet ergo q̃liter btĩssima virgo oẽs ꝓprietates angeloꝝ habẽs: sup oẽs angelos ⁊ oẽs hierarchias est exaltata. ita ꝙ singulorum ⁊ omniũ ꝓprietates ⁊ dona ipsa sola vniuersaliter ⁊ singulariter in summo possidet vniuersa.

¶ Pars quinta huius sermonis que dicit obuiationis. C

Criptũ est. iij. Regũ. ij. ꝙ Salomon surrexit in occursum Bersabee matris sue ⁊ adorauit eã. ⁊ sedit sup thronũ suũ. positusq; est thron' matris regis que sedit ad dexterã eius. Quia autẽ oĩa in figuram cõtingebant illis. i. ad Coꝛ. x. Hec obuiatio salomonis figurauit obuiationem christi quando in occursum iuit cum curia celesti matri sue in celuꝫ ascendenti. Quis autem excogitare sufficiat superne patrie iocunditatem atq; solennitatem quando surrexit rex gloriosus christus festiuus ⁊ letus ⁊ regali decore laureatus. totamq; beatorum ciuitatem commouit vt omnes celi ciues occurrerent secum matri sue. O solennitas gloriosa. o iubilus inexplicabilis. o festiuitas ineffabilis cum surrexit rex Salomon. i. christus in occursum matris sue. Ecce q̃ mirifica obuiatio. et adorauit eam ecce q̃ stupenda veneratio. positusq; est thronus matris regis: ecce q̃ altissima sublimatio. seditq; ad dexteram eius. ecce q̃ immediatissima coniunctio. non tantuꝫ autem dominus Jesus homo laureatus corpore glorificato occurrit sue benedicte matri cum toto angeloꝝ exercitu. omniũq; sanctorum comitiua. sed etiã ipse rex eternus deus trinus et vnus potest dici huic sacratissime virgini triumphaliter obuiasse. nõ motu locali sed cõplacentia fauorabili ⁊ glorificationis influentia principali. Primo enim pater per quandaꝫ approbationem occurrit beate virgini. ⁊ amplexatus est sponsam castissime dilectiõis singularissime fecundationis ⁊ sollicitissime educationis. Que singulari mundicia virginitatis. et amplius profundissima abysso humilitatis placuit sibi altissimo patri. cui et filium suum vnigenitum dedit quem ipsa de suis castissimis visceribus concepit ⁊ peperit. et dilï gentissime enutriuit. Hanc ergo sponsam corã tota celesti curia eternus pater recognouit

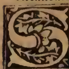
matrē vnigeniti ſui ⁊ regni ſui conſortem.⁊ dixit illud Eſa.lx. Domū maieſtatis me glorificabo. Sicq; bn̄dicta virgo quaſi altera heſter de triclinio ſeminarū.i.de eccl̄ia militante adducta eſt ꝑ totā militiā celeſtis curie ad cubiculū ſuperni regis cui.poſt dulces amplexus dixit cū ps.lxxij. Tenuiſti manū dexterā meā.⁊ in voluntate tua deduxiſti me ⁊ cū gloria ſuſcepiſti me. Et tunc donauit illi deus fontalē fecūditatem ad gn̄andū ſpūaliter oēs electos ⁊ etiā ad letificādos ipos angelos in aliquo guſtu ⁊ gradu ⁊ experiētia diuinoꝝ. vt indicat ſctūs Bernardinus in ſermone aſſumptiōis q̄ incipit. Surge dn̄e in requiē tuā. Ipſa igit̄ virgo ex hoc accepit a patre rōnē paternitatis ⁊ ſublimitatis regalis ac imperialis ſup oēm creatam naturā. D

SEcundo occurrit et ipe filius in gloria ſue maieſtatis olbus manifeſtās hāc eſſe veriſſimā genitricē ſuā q̄ ipm concepit .peperit ⁊ nutriuit.atq; et in aſſumpta natura fideliter ſeruiuit. vn̄ reuerentia filiali ipſam reuerēter adorauit O bone ieſu rex eterne gl̄ie. quid eſt ꝙ mulierē adoras. Uolo inquit eam adorare. quia duo faciunt ipſam adorandum. Primum eſt rō maternitatis. Secundum eſt meritū humilitatis. Nā in eas fuit maternitas ſingularis ⁊ humilitatis incōparabilis Primo igitur dn̄s ieſus adorauit eam ratione maternitatis nō vt qualēcūq; matrē ſ; ſingularis ſufficiētie magnificētie ⁊ diligētie. Primo ſingularis ſufficiētie.q: ſine virili ſemine ſola ex ſpūſancto cōcepit. Secūdo ſingularis magnificentie. quia nulla preter ipſa; deū genuit nullaq; alia poſt partum mater virgo remāſit. Tertio ſingularis diligentie.q: nulla vnq̄ mater filiū tantu; dilexit . atq; ſic ſollicita pro eo fuit.immo nec oēs alie ſimul ſumpte. Sicut ergo in.ipſo conceptu nullium habuit,ſociu;.ita ⁊ in iſto honore nullū habebit conſortiū. Et ſicut in tali filio nullā habuit parē.ſic ⁊ in hoc honore nullam habebit conſimilem. Et ſicut in precordiali ſolicitudine nullā habuit cōparabilē.ita ⁊ i gl̄ia nullā habebit creaturā equalē. Scd̄o aūt adorat xp̄s matrē rōne abyſſus hūilitatis. Nā vt dr̄ Lu.xiiij. Qui ſe humiliat exaltabitur. Quia igitur in hūilitate nō habuit creaturā.ſimile; in exaltatione non habebit conſortem. Eſt ꝙ ꝑpe triplex modus premiandi virtutes. Prim⁹ euacuatione. vt in fide et ſpe. quib⁹ euacuatis ſuccedit viſio fidei ⁊ tentio ſpei.⁊ de hoc modo facit mentionem Paulus.j.ad Coꝛ. xiij. dicēs cum venerit quod perfectu; eſt.tūc euacuabit̄ qd̄ ex parte eſt. Scd̄s modus eſt ꝑ completionem. vt in charitate ⁊ pluribus virtutibus cardinalibus quib⁹ addet̄ completio abſq; defectu . De quo modo tangit ſalomon Prouerb. iiij. di. Juſtoꝝ ſemita quaſi lux ſplēdens procedit ⁊ creſcit vſq; ad ꝑfectū diem Terti⁹ modus eſt per oppoſitionem. ſicut eſt in paupertate ⁊ eſurie ac luctu atq; humilitate. quibus deus oppoſita repromitit. Nam ipſe dn̄s teſtatur Matth.v.di. Beati pauperes ſpū.qm̄ ipſorum eſt regnū celoꝝ. Beati qui eſuriunt ⁊ ſitiūt iuſticiam qm̄ ipſi ſaturabunt̄. Beati q̄ lugēt qm̄ ipſi conſolabunt̄. De humilitate autem dicit̄ Job.xxij.c. Qui hūiliatus fuerit erit in gloria. Uide ergo quō in virgine benedicta ipſius humilitas ⁊ diuina bonitas quadam pia oppoſitione contendunt. Maria ſe humiliat.ſe vilificat.ſeipſam deſpicit ⁊ abiectam reputari appetit. deus vero eām extollit glorificat et exaltat. Maria non ſolum ſe humiliat.ſed in humilitate ſub omni rationali creatura ſe abyſſat. deus autem non ſolū eam exaltat.ſed ſupra omnem etiam angelica; creaturam magnificat ⁊ ſublimis deus eam vt ſuam reuerendiſſimam matrē reuerenter adorat.⁊ ad eā venerādā honore ineſtimabili corꝑaliter ſe inclinat. O ſtupendū ꝓdigium ⁊ inaudite altitudinis faſtigiu;. vt a mulier dei filius recognoſcat ſuu; eſſe humanū. Quid non debuit virgini cōcedere quā tantū voluit honorare? Profecto iſto reſpectu honoris nō reſpiceret dei filius milleſies mille millia ſeraphin ⁊ infinities ſi dici liceat infinitos. Sed nec ipſi ſimul oēs poſſent vere deū diligere.⁊ vere ipſo frui.vt filio veri ſui ſicut fecit ipſa beata virgo. E

TErtio occurrit virgini glorioſe ſpūſſctūs recognoſcēs fornacē ſui amoris.⁊ officinam ſue ſtupende operationis in qua ⁊ de qua fabricatū eſt corpus mūdiſſimū filij dei ⁊ noua infuſa aīa ambo ſimul tanq̄ vnā naturā hūanā integrā atq; perfectam in ꝑſona filij dei vniuit. Oſtēdit aūt ſpūſſctūs oib⁹ electis expreſſe ꝙ in hac officina ⁊ per eā fabrefecit quicq̄d in gr̄a mirificū operat̄. Et ꝙ in hac totū igne operationis virtuoſe recluſit quem vnq̄ dare diſpoſuit creature rōnali. Sic ergo tota trinitas vniformi ⁊ cōcordi volūtate hanc ſacratiſſimā virginem oſtēdit eſſe ſuam ſponſam incōtcabilis charitatis. celi reginā. inattingibilis dignitatis mūdi dn̄am imperceptibilis poteſtatis. electoꝝ oim genitrice; piā inexplicabilis pietatis oim dei hoſtiū conculcatricē triūphātiſſimā inſupabilis ſtrenuitatis oim celeſtiu; theſaurorum diſpenſatricē largiſſimā pro ſue cōplacētia volūtatis. Oim ſupernaꝝ deliciaꝝ ⁊ cōſolationū guſtatricē affluētiſſimā in triclinio diuine maieſtatis. Vn̄ Bern̄. ſuper Can̄. exponens illud Can̄. viij. Que eſt iſta q̄ progreditur de deſerto delitijs affluens innixa ſuper dilectū ſuū ait. Super hunc innitit̄ mater illa feliciſſima ⁊ in aureo reclinatorio diuine maieſtatis recumbens. inter ſpōſi immo filij ſui brachia requieſcit. O quanta dignitas. q̄ ſpālis gl̄ia innititi ſuper illū quē reuerentur angelice

Potestates.hec ille.Absurdū ergo est vt tā glo
sam virginē nō venerent lingue hoīez quā to=
ta trinitas sic honorat.tātūq; venerat sublimi
tas angeloꝝ.Occurram⁹ igit̄ nos deuotiōe ꝛ
ipsū ipsi bn̄dicte virgini ascēdisti in celū.ꝛ eius
triūphantissimā assumptionē debita venera=
tiōe recolam⁹ dicētes.Cātizorsi dolce melodia
Facta mortuial humile maria ꝛc. Uide i coro
na nostra virginis beatissime.

¶ Pars sexta huius sermonis que dicitur
ostensionis. F

Ecūdū sctm̄ Bernardinū i quo=
dā sermōe assumptiōis ꝓphete
dauid ostēsa fuit in spū excellē=
tissima assumptio ꝛ exaltatio ma
tris dei.Uñ ait dño iesu xp̄o ps̄.
cxxxi.Surge dn̄e in requiē tuā.
tu ꝛ arca sctificationis tue. Idest non solū tu a
mortuis resurge.ꝛ in requiez paradisi tui post
labores humane redēptionis ascēde.sed etiaz
arcā tue sctificationis .i.matrē tuā q̄ te sanctū
sanctoꝝ genuit resurgere facias.et eam in re=
quiē assume sibi a te ante scta preparatā. Btā
em̄ virgo appellat̄ arca.Nam arca dr̄ ab arcē
do eo q̄ arceat ꝛ ꝓhibeat visum vt dicit sctūs
Bernardin⁹ vbi .s̄.Et similiter btā.virgo ar=
cuit ꝑ nouē mēses filiū dei in vtero suo. Et ad
dit sanctificatiōis tue.quia eam sanctificauit
iuxta illud ps̄. xlv. Sanctificauit tabernaculū
suū altissimus.Ait ergo.tu ꝛ arca sctificatiōis
tue.i.sicut fuistis sup oēs creaturas in grā subli
mati ita sup oēs ascēdite glificati. Simili etiā
modo ostēsa est glorificatio mr̄is dei iohanni
euangeliste in specie arce Apoca. xij. vbi ait.
Uisa est arca dei in tēplo ꝛ facta sunt fulgura ꝛ
voces ꝛ terremot⁹.Per ip̄am em̄ arcam intelli
gitur beatissima virgo.Nam arca vt alibi di=
ximus:facta erat ex lignis sethim.vt habet̄ Exo
di.xxv.Lignū autem sethim fm̄ Hiero.habet
leuitate pulchritudinem.fortitudinem et im=
putribilitatem. Per que intelligunt̄ quattuor
virtutes ipsius benedicte virginis. Naz leui=
tas cōuenit ei⁹ paupertati ꝑ quā fuit a terre=
nis affectib⁹ ꝛ sollicitudinib⁹ exonerata.Unde
Esa.xix.dicit̄ Descēdet dn̄s super nubē leuē.i.
Mariā pauperē que nubes quidē fuit.quia ex
terra nata est:sed tn̄ fuit leuis.qꝛ a mūdi affe=
ctibus prorsus exonerata.Pulchritudo ꝟo con
penit eius puritati per quam immunis fuit ab
omni deformitate peccati.cui dr̄ Can. iiij.To=
ta pulchra es ꝛc.Fortitudo aūt cōpetit eius sta
bilitati scꝫ in fide et sapia.iuxta illud Prouer.
vi.Fortitudo ꝛ decor indumētum ei⁹.Et Eccli.
xxvi.Colūne auree sup bases argenteas.ꝛ pe=
des firmi sup plantas stabilis mulieres.Im=
putribilitas ꝟo cōpetit eius virginitati iuxta
illō Sap.vi.clara est q̄ nunq̄ marcescit.Tēplū
aūt in quo hec arca fuit est triplex.Unū in quo
fuit fabricata ꝛ sanctificata scilicet vter⁹ mr̄is
sue.scilicet beate anne.Unde in figuram dr̄.iij.
Reg.viij.q̄ intulerūt arcam dn̄i in locum suū.
in oraculum templi in sancta sanctorum ,Hec
enim arca federis fuit beatissima virgo quam
deus auferens sterilitatem parentum.et ange
ius promissionez deferens.ꝛ ioachim operam
prebēs introduxerūt in locum suum.i.in vterū
beate anne.de qua subdit.in oraculum tēpli.
Ipsa em̄ beata anna quoddam templum dei
fuit.cuius oraculum erat mens ei⁹ deuota deo
ꝛ orōni dedita.In cuius etiam vtero beata vir
go sanctificata fuit vt esset sancta sanctoruz.i.
sup oēs sanctos sanctificata.vel vt ip̄a benedi
cta ꝟgo in vtero mr̄is prepararet̄ ad generan
dū sanctū sanctoꝝ.Scd̄m templum in quo vi=
sa fuit hec arca fuit templum Salomonis. in
quo fuit purificata.ꝛ in eo obtulit filium suum
deo in die purificationis. Lu.ij.Tertium vero
templum in quo fuit glorificata est tēplū ce
li empyrei.de quo inquit ps̄.x.Dn̄s in templo
sancto suo.dn̄s in celo sedes eius. In hoc igit̄
tēplo celesti deducta fuit hec sacratissima arca
cū indicibilibus tripudijs ꝛ iubilationib⁹. Et
iō in predicta visione iohannis dr̄.q̄ facta sunt
fulgura ꝛ voces ꝛ terremot⁹. Fulgura scilicet
ad terrorē demonū.qui oēs ex terrore in fugā
cōuersi sunt.Uoces ꝟo olim sanctorū atq; ange
lorū iubilantium.Terremotus aūt.i. cōmotio
iudeoꝝ cōcurrentiū.Ostensa etiā fuit alio mo
do assumptio ipsius beatissime ꝟginis ꝑdicto
iohāni euāgeliste Apoc.xij.vbi ait Signū ma
gnū apparuit i celo mulier amicta sole.ꝛ luna
sub pedib⁹ ei⁹.ꝛ in capite ei⁹ corona stellaꝝ duo
decim.In qb⁹ ꝟbis ostendit̄ q̄ ip̄a beata ꝟgo
assumpta fuit vtiliter.sublimiter.mirabiliter ꝛ
honorabiliter.Utiliter qdem si cōsiderem⁹ offi
ciū ad qd̄ assumpta est.qd̄ ostendit̄ i signo. Uñ
ait.Signuz magnū appuit in celo.i.btā virgo
maria assumpta est in celū vt esset nobis signū
Sūt aūt quedā signa directiua vt sunt cruces
in via.Et signa distinctiua.vt sunt termini in
agris.Et signa ostēsiua.vt circul⁹ ante taber=
nā.Btā igitur virgo fuit signum magnū.i. ma
gna significans.Ipsa em̄ nos dirigit sicut stel
la maris.Ipsa etiā nos a peccatis diuidit sicut
aurora q̄ diuidit diē a nocte.Ipsa etiā ꝑ nobis
filio ꝑces fundit ꝛ vbera ostēdit.Uñ est altera
hester q̄ apud regē ꝑ nobis assistit. Oēs ergo
signem⁹ alas nr̄as deuotione isti⁹ magni signi
vt sub eius ꝓtectione viuam⁹ securi.Nam res
presumit̄ esse illi⁹ cui⁹ est signū qd̄ in ea reperit̄
vt ait Bal.in aut.dos data.C.de dona.an̄ nu.
de quo vide per Johannem and̄. in additioni
bus ad Specu.in ti.de prescrip. H

Ecundo fuit assumpta sublimiter si con=
sideremus situm quia ipsa apparuit in
celo empyreo super omnes ordines an=

gelorum.iuxta illud ps.viij. Eleuata est ma-
gnificētia tua sup celos. Itē apparuit in celo
tanq̄ regina in throno ad regnandū cū filio.
fm figurā.iij.Reg.ij.Itē apparuit tanq̄ aduo
cata in curiā ad interpellādū p mūdo. Un fi-
gurata ē i illa sapiētie muliere.q̄ itrauit ad da
uid ad iterpellādū p Absolone.ij. Regū.xiiij.
Itē apparuit tāq̄ hospita ad recolligendū in
gredientes.Et ideo in ei⁹ assumptiōe cantat euā-
gelium de Martha que xp̄m recepit in hospi
tio suo.vt habetur Lu.x. 3

Tertio assumpta ē mirabilr.;qd apparet
si ꝯsiderem⁹ sexū.q: mulier.Mirū est au-
tez valde q mulier appareat in celo q̄ holem
expulit a paradiso.Sed nota q beata vgo dr
mulier sex⁹ discretiōe nō corporis tractiōe.iu-
xta illud Eccli.xxvi. Sicut sol oriēs mūdo i al
tissimis dei.sic mulieris bone spēs in ornamē
tū dom⁹ sue.Ornamētum em̄ dom⁹ eccl'ie fuit
exēplū virginitatis ei⁹. Uel sicut sol oriēs ⁊ in
alto existēs illuminat mundū.sic ipsa bn̄dicta
vgo in assumptiōe ascēdēs illuminauit celuz
qd dr dom⁹ dei.Unde Maria interpretat̄ illu-
minatrix.Licet ergo appellatiōe mulieris re-
gulariter intelligat̄ illa q̄ fuit corrupta.ff. de
cōtra.emp.l.alioqn.⁊ de ope.no.nū.l.de pupil
lo.§.⁊ gn̄aliter.⁊ de edil.edi.l.q̄rit.§. mulierez
⁊ de acti.emp.l.ex empto.§.si quis virginem.⁊
xxvij.q.i.c.nec aliqua.Quādoq̄ tn̄ mulierꝫ ap
pellatiōe intelligit̄ etiā vgo.l.mulieris.ff. de
vbo.signi.de quo dic vt ibi p doc.⁊ in.l.mulier
eo.ti.Unde mulierib⁹legatis etiā vgines con
tinent̄.l.seruis legatis §. mulierib⁹.ff.de leg.
iij.⁊ de auro ⁊ argē.le.§.ij.⁊ sic accipit̄ in predi
cta auctoritate.Itē dr mulier bn̄dicta virgo ex
ꝑlis fecūditate:nō ex mētis fragilitate. Mu-
liebris em̄ sex⁹ cōiter est fragilis.insti. quibus
ali.li.vel nō.§.i.⁊ est instabilis.xxxij.q.vij.cap.
qd ꝓposuisti.⁊ no.p gl.in.c.i.de clāde.despō.⁊
facit.c.vlti.de pac.lib.vi. Itē dr mulier non ex
fatuitate vel exviulor multiplicitate.sicut illa
cui dr.Tāq̄ vna de insipiētib⁹ mulierib⁹ locu-
ta es Job.ij.⁊.xxiij.q.viij.c.cōuenior.Uel vt illa
de qua dr mulier q̄ erat in ciuitate peccatrix.
Lu.vij.sz dr mulier ex virtutū singularitate ve
lut Judith de qua dictū fuit Judith xi.Nō est
talis mulier super terrā.in sensu.in pulchritu
dine.⁊ in ornatu verbor. Nō etiā dicitur mu
lier ex debilitate ⁊ mutabilitate sicut de femi
na inquit poeta. Uarium et mutabile semper
femina.de quo extra.de verb.signi.c.forus §.
finali.⁊ facit.xxxij.q.c.mulier.⁊ de sri.⁊ male.c.
vlt.⁊ in.l.filia.C.de inoffi.testamē.Sed est illa
mulier de qua dicit̄ Prouer.vlti. Mulierē for
tem quis inueniet ⁊c.⁊ de qua in figuram dici
tur Judith xiij.vna mulier hebrea fecit con-
fusionem in domo nabuchodonosor. Et Pro-
uerb.xi. Mulier gratiosa inueniet gloriam.et
xij Mulier diligens corona est viro suo.⁊.xiiij.
Mulier sapiens edificat. domum suam.et.xv.
Beatus qui inuenit mulierem bonam.⁊.xxxi.
Mulier timēs deum ipsa laudabitur.Et ideo
vnicuiq̄ nostrum moraliter dicitur Eccli.vij.
Noli discedere a muliere sensata quam sortitus
es in nomine domini.beatus enim qui ha
bitat cum muliere sensata. et mulieris bone
beatus vir Eccli.xxvj.Mulier enim fortis ob
lectat virum suum. et pars bona mulier bo-
na.ibidem. et gratia mulieris sedule dele-
ctabit virum suum.et datum dei est mulier ta
cita ⁊ sensata.⁊ gratia super gratiam mulier
sancta et pudorata. ibidem. Talis ergo fuit
illa mulier.s.btissima virgo q̄ appuit i celo. 4

Quarto assumpta fuit honorabiliter. qd
patet si considerans ornatum sui corpo
ris.quia sole amicta.siue pedum eius. q: luna
sub pedibus eius.siue capitis. quia in capite
eius corona stellarum duodecim. Ascendit er
go beata virgo amicta sole idest circūdata di
uinitate filij sui.⁊ luna sub pedibus eius p qd
perpetua stabilitas eius designatur. luna em̄
instabilis est:⁊ nō diu manet plena.⁊ designat
mundum ⁊ omnia terrena instabilia que Ma
ria contemnens pedibus conculcauit.⁊ ad ce
lū vbi oia stabilita sunt ahelauit.Corona vo
que consueuit honoris esse signum: significat
datum fuisse ipsi beate virgini honorem sibi
condignum.Per duodecim autez stellas apo
stoli intelliguntur:qui in obitu ⁊ assumptione
ipsius gloriose virginis presentes fuisse dicun
tur. Mulieri autem ipsi date sunt due ale ad
volandum.per quas intelligitur quod tam in
corpore q̄ in anima volauit ad celum.Petrus
autem Joannis super Apocal.xij. exponens
predicta verba.Mulier amicta sole ⁊c.ait.In
istis verbis notantur tria que facta sunt in
die assumptionis.Primum est corporis ipsius
glorificatio.que notatur ibi. Mulier amicta
sole. Maria amicta corporis glorificatione.
que consistit in quatuor dotibus eius scilicet
claritate. agilitate.subtilitate et impassibili-
tate.que omnia in sole significantur. Radius
enim solis est clarus et agilis.nam subito ab
oriente in occidentem volat.Item subtilis est
quia intrat vitrum sine aliqua fractione.Itez
est impassibilis. quia nec gladio nec lapide
vel alio aliquo potest ledi.Et propter hoc di-
cit dominus Matth.xiij.Fulgebunt iusti sicut
sol.Ubi dicit Bernar.Quis erit splendor ani-
marum quando solis splendorem habebit lux
corporum?Hec etiam glorificatio anime ⁊ cor
poris figuratur Esa.xlj.vbi dixit deus. Da-
bo eis coronam pro cinere.idest gloriam ani-
me pro humilitate patientie. Et oleum gau-
dij idest stolam seu gloriam corporis. pro lu-
ctu,idest pro miseria corporali. Oleum enim

est sanatiuũ. seu mitigatiuũ doloris ꝑ qđ signi
ficat ipassibilitas. Itẽ est penetratiuũ. ꝑ qđ si-
gnificat subtilitas. Est etiã leue. vñ oib⁹ liquo
ribus supnatat. ꝑ qđ significat agilitas. Item
lucidũ est ⁊ cib⁹ luminis. ꝑ qđ significat clari-
tas. Hãc igit coronã cũ oleo habuit ṽgo bene
dicta. q̄ in aĩa ⁊ corpore glorioso in celũ est as-
sumpta. Fuit etiã ipsa beatissima virgo in ce-
lo militãtis ecclesie amicta sole. i. maxima ca-
stitatis claritate. Habuit nãq; castitatem cla-
rissimã ⁊ altissimã. Clara est eñ ⁊ alta castitas
cõiugalis. clarior ⁊ altior castitas vidualis. sȝ
clarissima ⁊ altissima fuit eius castitas virgi-
nalis. Unde. j. ad Cor. xv. dicit. Alia est clari-
tas solis. alia lune. ⁊ alia stellaꝝ. claritas solis
est cõtinẽtia ṽginalis. claritas aũt lune est cõ
tinẽtia vidualis. sed claritas stellaꝝ est conti
nẽtia ↄiugalis. Oẽs tñ has claritates habuit
ipsa benedicta mater dei. q̄ fuit virgo cõiuga
ta ⁊ vidua. Uñ Eccli. xxiiij. inq̄t. In me oĩs grã
vite. s. ṽginal' ↄiugal' ⁊ vidualis. In triũphãte
aũt eccl'a in assumptiõe fuit amicta sole. i. oim
sanctoꝝ cõgregatiõe. q̄ cũ maximo gaudio eaȝ
ad thronũ glorie deduxerũt. Uñ in figurã dici
tur Nume. x. Eleuata est nubes. i. virgo Ma-
ria. ⁊ pfecti sunt filij israel ꝑ turmas suas: eaȝ
cogitãdo. qđ predictũ etiã fuerat Eccli. xxiiij.
vbi đr. In dño honorabit. ⁊ in medio ppl'i glo-
rificabit. ⁊ in ecclesijs altissimi aperiet os suum
⁊ in cõspectu virtutis illi⁹ gloriabit. ⁊ in pleni
tudine sancta admirabitur et in multitudine
electorum habebit laudem. et inter benedi-
ctos bñdicet. Sicut ergo bñdicta ṽgo in terra
tenuit primatũ. Unde ipsa ait Eccli. xxiiij. In
omni terra stetit ⁊ in oi ppl'o ⁊ in oi gẽte ꝓma
tum tenuit. ita etiã in celo primatũ est ↄsecuta
sup oẽs electos. ⁊ ideo in ꝑdicto. c. etiã dicit. Et
radicaui in populo honorificato. et in partes
dei mei hereditas illius. ⁊ in plenitudine san-
ctorum detentio mea. L

D Icit aũt luna sub pedib⁹ ei⁹. i. oĩs defe-
ctus ⁊ iperfectio. Tunc eñ repleta fuit
omni bono sine aliquo defectu vnde dicere po
tuit cũ ꝓpheta ꝑs. xxij. Dñs regit me et nihil
mihi deerit: in loco pascue ibi me collocauit.
Quatuor aũt sunt que gerunt defectum boni.
Primũ est supbia. iuxta illud ꝑs. ix. Defecerũt
framee in finẽ. Et iste defect⁹ designat in luna
que a paganis dicebat regina celi. Unde dice
bant Hier. vij. Faciam⁹ placentas regine celi.
Superbia eñ vult audire placẽtia. Hãc autẽ
lunaȝ. i. defectũ superbie suppeditauit btã vir
go per verã humilitatẽ. De qua Lu. j. ipsa in-
quit. Respexit humilitatẽ ancille sue. Secun-
dum est ipatiẽtia. iuxta illud Job. iiij. venit su
per te plaga ⁊ defecisti. Et hoc etiam vitium si
gnatur in luna cum dicitur Johelis. ij. q̃ luna
vertetur in sanguinem idest anima in furoreȝ
⁊ iracundiam. s. per impatientiam ⁊ iram per
quam sanguis ebullit. vel per quam sanguis
effunditur. Et hunc quoq; defectum Maria
suppeditauit, que tota mitis et patiens fuit.
Unde ipsa ait Eccli. xxiiij. Spiritus meus su-
per mel dulcis et hereditas mea super mel et
fauum. Tertium est auaritia. iuxta illud Esa.
xl. Deficient pueri. idest auari. et laborabunt.
Auari enim ad modum puerorum plus sunt
amatores bonorum temporalium q̃ regni ce
lorum. ⁊ hic etiam defectus signatur in luna
que eclypsatur ex vmbra terre. idest anima ex
auaritia terrenorum. Et de hoc potest exponi
illud Luc. xxj. Luna non dabit lumen suum.
Sed hunc defectum beata virgo suppedita-
uit per paupertatem et terrenorum omnium
contemptum. Unde ei dicitur Cant. iiij. Tota
pulchra es amica mea ⁊ macula scilicet terre-
ne auaritie. non est in te. Quartum est vanitas
glorie. iuxta illud ꝑs. lxxvij. Defecerunt in va-
nitate dies eorum. Et hic etiam defectus desi
gnatur in lune mutabilitate. quia temporalis
gloria est mutabilis. Unde Eccli. xxvij. dicitur
Stultus idest homo temporali ⁊ vane glorie
deditus. vt luna mutabitur. Hunc quoq; defe
ctum Maria suppeditauit que mundi gloriã
despexit. Despexit enim omnem gloriam exte
riorem: querens solummodo interiorem scili-
cet consciẽtie. iuxta illud ꝑs. xliiij. Omnis glo
ria eius filie regis abintus. Sed hic etiam est
notandum q̃ quatuor sunt que impediunt de
fectum. Primum est patientia. de qua dicitur
Jaco. j. Patientia opus perfectum habet ⁊ ibi
dem. Ut sitis perfecti ⁊ integri in nullo deficiẽ
tes. Secunduȝ est spei constantia. Unde Esa.
xl. dicitur. Qui sperant in domino mutabunt
fortitudinem. assument pennas vt aquile. cur
rent ⁊ non laborabunt. atq; ambulabunt ⁊ non
deficient. Tertium est memoria dominice pas
sionis. Unde Heb. xij. dicitur. Recogitate eum
qui talem a peccatoribus aduersus semetipm
passus est contradictionem. vt non fatigemi-
ni animis vestris deficiẽtes. Quartum est de-
siderium celestiuȝ. iuxta illud ꝑs. xxxiij. Inqui
rentes autem dñm. non minuẽtur omni bono. ⁊
Gal. iiij. ait Pau. Bonum facientes non defi-
ciamus. Tempore enim suo metemus nõ defi
cientes. Et hec omnia fuerunt in beata virgi-
ne. vt patet eius vitam discurrenti. M

C Orona aũt. xij. stellarũ in capite eius si-
gnificat plenã beatitudinem que consi-
stit in. xij. fructus ligni vite Apoc. vlti. Quorũ
duo oriuntur a deo scilicet visio diuinitatis ⁊
gaudium de contemplatiõe humanitatis chri
sti in quibus consistit vita eterna Joan. xvij.
Alia duo causantur a loco scilicet celo empy-
reo. quorũ vnum causat ex celi spaciositate. et
aliud ex eius speciositate. Alia duo a consor-
tio beatorum

rio beatorū vnū;a societate angelo℞.aliud ex so cietate hoim.Alia duo a mundo:vnum de pul chritudine creaturarū.aliud de stabilitate ea rum.Alia vero duo ab inferno.vnū ob euasio ne.ꝛ aliud ex clausione.Alia insuper duo a se ipsa.vnum de stola anime.aliud autē de stola corporis gl'osi.ꝛ ita exponit Pet' ioānis vbi.s.

¶ Pars.vij.huius sermonis que dicitur su blimationis.

Nquit deuotus Ber.in sermōe as sumptionis.Sublimis ista dies et splēdidior sole refulgurās.in qua vgo regalis ad thronū dei patris euehit ꝛ in ipsius trinitatis sede re posita naturā etiā angelicā solici tat ad videndū tota cōglomerat angelorum fre quēti ita.vt videant reginā sedentē a dextris dñi virtutū.in vestitu deaurato ꝛ in corpore i̅ maculato circundatā varietate gratia℞.ꝛ di stinctam multiplicitate virtutū.Sanctus quo q Bernardinus in sermone pallegato ait.Sꝫ quibus laudib9 seruitus hoīs reginā efferet angelorū?que preconia dilatet mortalis angu stia vel officia subministret cui celestia patent et famulantur obsequio celici ciues?Que fert. exenia.quas laudes attēret humana penuria cuius gloriā angelice mirantur ꝛ predicāt po testates?Quib' dignā honoribus plausus ho minum acclamabit in terris.quā spiritua ag mina beato℞ iugiter venerant in celis. Nō est pfecto facultatis humane virginē glorio sam vt merer efferre nobis qui votū gerimus obsequendi.talem credere sufficiat tantāq3 fa teri quantā nullus hoīs valeat explicare. Suf ficere forsitan potest ꝛ illi cui summā ad ipsū cedit ad gloriam q hodie super angelos ala ꝛ corpore exaltata.omnium hominū ꝛ voces ex cellit.ꝛ superat intellectū.hec ille.

Olens aūt dñs noster iesus xp̄s matrē suam dilectissimā resuscitare a mortuis ꝛ in celesti gloria sublimare. dixit et illō Esa.lj.Eleuare eleuare.consurge hierusalem. Ipsa enim virgo benedicta que fuit tota paci fica:ꝛ dei visione mirabiliter illustrata.merito ap pellatur hierusalē que interpretat visio pa cis.Bis autem ait eleuare ꝛ semel consurge.vt eleuationem tam mentis q̄ corporis in gloria designaret ostendat.ꝛ vt ad sui similitudinē a mortuis gl'osa resurgat.Nec mira si ipsa vgo sacratissima eleuata est super oēs beatos in ce lis.que in presenti vita super oēs eleuata est in terris.Eleuata enī fuit in mundo eleuatione gratiosa tripliciter.Primo p eminentiā sancti tatis supra mundiciā virginū ꝛ angelo℞. Se cundo p excellentiā conuersationis supra obe dientiā martyrū ꝛ cōfesso℞.Tertio p altitudi nē cōtēplationis supra eminentiā aplo℞.pro pheta℞ ꝛ patriarcha℞.ꝛ hāc triplicē eleuatio nē vt inquit sanctus Bernardinus vbi.s. my stice nobis ostendit scriptura in eleuatione ar ce Noe. in eleuatione rote. et in eleuatione aquile.Primo quidē eleuata fuit p eminētiam sanctitatis.proinde Gen.vij.dicitur.Multipli cate sunt aque.s.ppter exuberantiā gratie sublimitatis ꝛ sanctitatis. Multiplicatio em̄ aquarū in arca.denotat gratiarū plenitudinē in maria.Ipsa em̄ fons hortorū ꝛ pute9aqua℞ viuentiū.vt scribitur Can.iiij. Et hortus irri guus et fons aquarum cuius nō deficiēt aque Esa.lviij.He autem aque grārū eleuauerunt arcam in qua saluatū est vniuersum semē gña tionis electo℞ in sublime a terra.i.ab oñi ter renitate ꝛ amore ifecto. Dicit aūt in sublime: quia ad hanc puritatē ꝛ mūdiciā nulla pura creatura ascendit.nec angeli.nec virgines. Nā angeli mūditiā tm̄ habēt in mēte vgines vero i mēte ꝛ carne.Sed gloriosa virgo cū quadam vtriusq pfectionē sup oēm creaturam.est ele uata in sublime. Secundo autem eleuata fuit per excellētiā conuersationis designatā in eleuatiōe rote.de qua Ezech.j.dr.Apparuit rota sup terrā iuxta quatuor animalia habēs quatuor facies.et aspectus rotarū ꝛ opus ea℞ quasi visio maris.Et sequit.Cum eleuarentur animalia de terra eleuabātur rote.spūs em̄ vi te erat in rotis Per illa quatuor animalia my stice doctrina euāgelica designat.per rotā. ve ro quatuor facies habentē.virgo bñdicta de notatur q̄ quatuor hꝫ virtutes f̄m quas vita actiua regitur.ꝛ omnimoda perfectiōe ad euā gelicam conformatur.Et qm̄ he virtutes licet vniātur in gratia distinguuntur tñ in opatio ne sua.iō dr pluraliter q rote ille eleuabātur: qr virtutes in ea fuerunt in summo pfectionis tam ad agendū.q̄ ad patiendum.et hoc in tā tā incōprehensibilitatē intellectui humane vt merito dicatur q aspectus rota℞ ꝛ opus earū erat quasi visio maris.Nā inestimabiliter su perauit oēm obedientiam ꝛ actionē atq con uersationē cōfessorum ꝛ martyrū.Nā in omni bus ipsis fuit pōdus difficultatis ad bonū ꝛ p nitatis ad malum.In ipsa aūt virgine bñdicta nullū fuit omnino retardatiuum.Fuit em̄ rota volubilis f̄m oēm spūsancti motū.Tertio aūt eleuata est per excellentiā cōtemplationis. et hoc designatū fuit in eleuatiōe aquile.de qua Job.xxxix.dr.Nūquid ad pceptum tuū eleua bit aquila:ꝛ in arduis ponet nidum suum? Ip sa em̄ beatissima virgo sup oēs aplos.pphas patriarchas.ꝛ quoscunq mundi homines ele uata est per sapiētiā ꝛ cōtemplationem sicut aquila eleuatur super omnes aues in aerem Et de his tribus eleuatiōibus tangitur Can. vj.vbi de ipsa beatissima virgine dicitur.Que est ista que progreditur quasi aurora consur gens.ꝛ hoc in sanctitate.Pulchra vt luna:ꝛ hoc

in conuersatione.electa vt sol.⁊ hoc in cōtem=
platione.terribilis vt castroꝝ acies ordinata.
⁊ hoc in oīm predictoꝝ connexione. P

Q Ue quasi oīa ponit sctūs Bernardinus
ad literā vbi.s.Ubi etiā dicit ꝙ ipa bn̄
dicta.ꝟgo transiēs ex hoc mūdo eleua=
ta est ad culmen triplicis dignitatis.s.altissi=
me.latissime ⁊ firmissime.ꝗ tria in eleuatione
diuine magnificētie.diuine sedis.⁊ montis im
mobilis figurant̄.Primo quidē eleuata est ad
culmen dignitatis altissime vt sit regnū virgi
nis altū.Et de hoc ps.viij.inquit.Eleuata est
magnificentia tua sup celos.Porro singularis
magnificētia dei fuit btā virgo ꝗ in eius exal
tatione plus magnificat̄.⁊ etiā ipsa benedicta
virgo in sua humiliatione.deuotione gratiaꝝ
actione ⁊ oīz bonoꝝ dei fruitione plus magni
ficat deum ꝙ̄ oīs creatura alia simul sumpta.
Unde merito dr̄ eleuata sup celos.i.sup ange
los vniuersos.Quia sicut filiꝰ dei dn̄s iesus se
det ad dexterā maiestatis in excelsis.tanto me
lior angelis effectus quanto pre illis differen=
tius nomen hereditauit ad Heb.i.Qḋ nomen
ꝑfecto est vt vere sit deꝰ ꝑ grām vnionis.Sic ⁊
mr̄ ipsius iesu tāto oībꝰ angelis melior ē quā=
to pre oībꝰ in dignitate maternali abūdat. Q

S Ecundo eleuata est ad culmē dignitatis
latissime vt sit regnū eius latū. Unde.ij.
Reg.iij.dr̄.Quomodo intrauit Dauid.sic faciā
cū eo vt eleuet̄ thronus eius sup Judā.⁊ Hie=
rusalem:a Dan vsq̄ Bersabee.Thronus autē
iste in quo sedit ⁊ requieuit Dauid ꝗ manu for
tis ⁊ vultu desiderabilis interpretat̄.i.Jesꝰ dei
filius.fuit gl'iosa virgo maria.que eleuata fuit
ad latitudinē regni vt de ea dici possit ꝙ non
solū dominat̄ a Dan vsq̄ ad Bersabee.sed a
mari gratie vsq̄ ad mare glorie.⁊ a flumine in
fluxuum diuinoꝝ vsq̄ ad terminos orbis ter=
rarum regnans super oēm creaturam. R

T Ertio eleuata est ad culmē dignitatis fir
missime.Unde Esa.ij.dr̄.Erit in nouissi=
mis diebus preparatꝰ mōs domus dn̄i in ver=
tice montiū.⁊ eleuabitur sup colles.Mons em̄
iste in quo bn̄placitū est deo habitare in eo.et
de quo abscissus est lapis sine manibus ē gl'io
sa virgo.de qua sine humano opere natus est
xp̄s iesus lapis angularis qui repleuit vniuer
sam terrā.Hic aūt mōs eleuatus est super col
les.ꝗ virginis ipsius dignitas est super oēs
sublimissima ⁊ latissima.⁊ super cūctos firmis
sima ⁊ inconcussa.ita vt moueri nō possit subli
mitas montis ꝙ̄diu durat firmitas lapidis.
nec regnū matris ꝙ̄diu durat imperiū prolis.
De cuius imperio dr̄ Dan.vij.Potestas eiꝰ po
testas eterna que nō auferet̄ ⁊ regnū quod nō
corrumpet̄.Et hec triplex eleuatio premōstra=
ta est Esa.vi.vbi inquit ꝑpheta.Uidi dn̄m se=
dentem super soliū.ꝗ immobiliter requieuit
super gl'iosam virginē ratione dignitatis firꝰ
missime.Solium inquam excelsum ⁊ eleuatuꝫ
ratione dignitatis altissime.⁊ plena erat oīs
terra maiestate eius rōne dignitatis latissime
hec sanctus Bernardinus vbi.s.Beatus quo
q̄ Ber.in quodā sermone ait.Nec in mūdo di
gnior locus fuit ꝟginalis vteri tēplo:quo ma
ria dei filiū suscepit.nec in celo sublimior rega
li solio quo Mariā marie filius sublimauit.s.
in anima ⁊ in corpore.sicut ipse desiderabat di
cens filio suo ascēdēti in celū.trahe me post te
s.totaliter non enim dicebat solūmodo cū Dā
uid ps.xlj.Sitiuit anima mea ad deum fonteꝫ
viuum.sed etiam cū btō Job.sui lib:i.c.xvij.Li
bera me domine ⁊ pone me iuxta te.s.totaliter
quoad aīam ⁊ corpus.Tanta autē excellentia
exaltauit dei filꝰ matrem suam super oēs cho
ros angeloꝝ.ꝙ sicut dicit quidā doctor deuoꝰ
si ibi vbi ipsa residet esset multitudo.nouā cō=
stitueret hierarchiā. S

L Icet autem nullus dubitet ipsaꝫ glorio
sam virginem mariam sup oēs angeli=
cas hierarchias ⁊ sup oēs btōs sublimataꝫ.tn̄
hanc veritatē nōnullis probabimus rōnibus
quo intellectꝰ habeat materiā speculādi.⁊ affe
ctus inflammetur desiderio imitandi. Prima
aūt ratio dr̄ puritatis.Sicut em̄ grauia natura
liter tendūt deorsum ita leuia sursuꝫ.iiij.de ce
lo ⁊ mūdo.Et quāto aliqḋ est leuius tanto ma
gis ascēdit donec ad terminū siue sperā sue na
ture prefixam attingit.Creatura autē rōnalis
fm̄ spūalitāte est leuior quanto est purior a pctō
vn̄ pctm̄ appellat apl's pōdus Heb.xij.di. De=
ponētes oē pondꝰ ⁊ circūstans vos pctm̄.Cuiꝰ
grauedinem senserat ps.xxxvij. cum dicebat.
Qm̄ iniquitates me supgresse sunt caput meū
⁊ sicut onus graue grauate sunt sup me. Nul=
la aūt pura creatura fuit beata virgine purior
ergo nulla leuior.Super omnes igitur ascen=
dit ratiōe sue puritatis.Un̄ dicit Anselmus in
quodā sermōe.Sicut nulla pōt sub deo maior
puritas ꝟginis puritate intelligi.sic sub deo lo
cus sibi ꝑpinquior intelligi nō dꝫ illo ad queꝫ
virgo est assumpta.Et iō Ber.sup ps. inqt. O
virgo ꝟga sublimis.ꝙ̄ in sublime verticē san=
ctā erigis.vt ad sedentē i throno.⁊ vsq̄ ad dn̄ꝫ
maiestatis.Et Hie.in quodā sermone ait. Si
in domo patris māsiones multe sunt:credimꝰ
splēdidiorē matri filiū prestitisse quā olim edi
ficauit sibi domū subnixā columnis.vij.i. vij. spi
ritussancti donis. T

S Ecūdo idē ꝑbat̄ rōne humilitatis ineffa
bilis.Regl'a em̄ verissima xp̄o est tradita
Luc.xviij.ꝙ oīs q̄ se hūiliat exaltabit̄.Un̄ apl's
Phil ij.arguit.ꝙ ꝗ christus humiliatus est ⁊c.
ideo deus exaltauit illum ⁊ dedit ei nomen su
per omne nomē.De hoc etiā habet̄.Prouerb.
xv.vbi dr̄.gloriam precedit humilitas.Cū ex=

go aliqua pura creatura nō reperiat̄ ipsa btā
ꝟgine humilior:cōueniens est vt etiā nulla sit
in glīa altior ꝛ sublimior. vt sicut aqua quanto
magis descēdit:tāto alti⁹ ascēdit:ita ꝛ ipsa hu
milima ꝟgo quāto in inferiori abysso hūilita
tis descēdit tanto in subliniori glīe loco sit ele
uata. De cuius ꝓfundissima hūilitate loquēs
Bern. sup missus est inquit. Que est hec humi
litas tam sublimis que cedere nescit honorib⁹
insolescere gloria nescit? mater dei eligitur: et
ancillam se nominat. V

Tertio idem ꝓbatur rōne dignitatis. Vi-
deums eñ ꝙ de⁹ cuilibet rei deputauit
locū fm suā dignitatē. Terra eñ quasi fex oīz
in infimis iacet. Sup eā est aqua tāq̄ dignior
deinde aer. postmodū ignis post quē spera lu-
ne. ꝛ sic de alijs celis quorū q̄libet tanta in ma
iori altitudine cōsistit quāto maiori nobilitate
ꝛ dignitate inferiore precellit. Silr̄ in locis col
locari solēt hoīes fm eoꝝ dignitatē. Vñ para-
bolice loquēs dñs ait Lu.xiiij. Cū inuitat⁹ fue
ris ad nuptias nō discumbas in pmo loco. ne
forte honoratior te sit inuitat⁹. ꝛ veniēs q̄ te et
illū inuitauit dicat tibi. da huic locū ꝛc. Cū er
go virgo benedicta post deū sit dignissima. ꝛ su
per oēm purā creaturam excelientissima. eo ꝙ
est mater dei. patet ꝙ decet eam locū habere
supremum inter oēs creaturas ꝛ deum. X

Quarto idez ꝓbatur rōne gratiositatis.
Grē eñ debet̄ glīa. iuxta illō ps.lxxxiij.
Gratiā ꝛ gl̄iam dabit dñs. Maiori aūt grē ma
ior debet̄ glīa. ꝛ maxime maxima. q̄ sicut se hz
simplr̄ ad simplr̄. ita magis ad magis. ꝛ maxi-
me ad maxime fm phm. iiij. Topico. Sed bea
ta virgo sup oēs creaturas puras fuit grā ple
na iuxta illud Hiero. ad Eustochiū. Ceteris ꝑ
partes grā prestatur: marie aūt tota se infudit
gratie plenitudo ergo illi debetur sumus glīe
locus. Unde Ber. in sermone assumptionis ait
Quantū plus grē adepta est in terris pre cete
ris: tm̄ ꝛ in celis obtinet glīe singularis. Y

Quinto idem probatur rōne charitatis.
Charitas eñ est mensura fm quā mē-
surant̄ pmia. vt quāto plus charitatis q̄s ha-
buerit. tāto etiā plus glīe accipiat ꝛ ī celis sub
limior fiat. Quia ergo btā ꝟgo sup oēs creatu-
ras exarsit charitate. q̄ nō tm̄ amauit xp̄m vt
deū. sed etiā vt filiū ꝓpriū. Vñ Can.ij. dicebat.
Fulcite me floribus. stipate me malis. q̄ amo-
re langueo. Ideo sup oēs creaturas qua supe
rauit charitate debuit exaltari in celesti retri-
butione. De ipsa eñ inq̄t Hiero. ad Eusto. To
tam eā incanduerat diuinus amor ꝛ ardor cō-
tinu⁹ perfusi amoris. Cū igit̄ charitas ꝛ amor
sit spūalis ignis. d quo habet̄ Lu.xij. Et ignis
naturalr̄ ascēdat: sequit̄ ꝙ ipa ꝟgo bñdicta q̄
sup oēs igne diuini amoris plena fuit: ad alti-
tudinem glorie super oēs ascendit. Z

Sexto idē ꝓbat̄ rōne meritationis. Vt eñ
dr̄. i. ad Coꝝ. iij. ꝛ in. c. phs clericus. xx. qō.
iij. Unusq̄sq̄ ꝓpriā mercedē recipiet fm ꝓpriū
laborē. Scdm ergo meriti hic habitū habebit
loc⁹ in pmio. Sz ipa bñdicta ꝟgo plus meruit
sola q̄ oēs alie creature. Vñ sctūs Bona. in. iij.
di. iiij. ar. ij. q. ij. dicit ꝙ ipsa plus meruit inten
tiue post annunciationem q̄ oēs sancti ꝛ san-
cte dei simul. ergo ꝛc. B

Septimo idē ꝓbat̄ rōne passibilitatis. Di
cit et apl's. ij. ad Coꝝ. i. Sicut socij passio
nū estis: ita ꝛ ꝯsolationis eritis ad qō etiā est te
xtus in. c. i. de sepul. Vñ quāto plura q̄s tormē
ta tolerauit ꝓ xp̄o tāto gl̄iosior erit in celo. Et
ideo dicebat btūs Andreas. Tanto meo regi
ero acceptior quāto ꝓ ei⁹ amore fuero ꝑmanēs
in tormētis ꝯfessor. Et ꝓpter hoc petētib⁹ aplīs
Joā. ꝛ Jaco. glīe celsitudinē: Rñdit dñs Mat.
xx. Potestis bibere calicē quē ego bibitur⁹ suz?
Dicūt etiā doct. iiij. di. xlix. ꝙ martyrib⁹ ꝓpter
passiones celeratas datur aureola. Sz btīssi-
ma ꝟgo plus est passa q̄ aliq̄s martyꝝ. iuxta
illud Lu. ij. Et tuā ipsius alam pertrāsibit gla
dius. Vñ dicit Hiero. ꝙ tant⁹ fuit dolor ipsius
virginis. ꝙ lz nō fuerit mortua tñ fuit plus q̄
martyr. qō etiam inquit Rich. noster in. iiij. dist.
xxxiij. ar. vij. q. iiij. Ergo super oēs alios est i ce
lesti curia laureata ꝛ glorificata. Cuius exalta
tio ꝛ sublimatio vt inquit sctūs Bern. vbi. s. est
nobis valde ꝓficua. Nā qñ residet iuxta filiuz
tria militanti ecclīe petrocinia pstat. Pmo eñ
dirigit expediēdo viā. Scdo ꝓtegit repeliēdo
pugnā. Tertio irrigat ipetrando grāz. Et hec
triplex eleuatio figurata est in sacra scriptura.
Prima eñ q̄ dirigit figurata est Exo. xiiij. vbi
dñs ait Moysi. Eleua virgā tuā ꝛ extende ma
num tuā super mare. ꝛ diuide illud vt gradian
tur filii israel in medio maris par siccum. Hec
eñ virga ad cuius eleuationē preparatur via
ꝑplo dei est gl̄iosa virgo maria. cuius patro-
cinio oīs pene amaritudo ꝑplo dei dulcorat̄. ꝛ
iter ad ingrediendam terrā ꝓmissionis dispo
nitur. Unde ipsi benedicte virgini dicere pos-
sumus illud Sap. xiiij. Dedisti in mari viā. et
in fluminibus semitā firmissimā ostendens q̄
potens es ex oībus sanare etiā si sine rate q̄s
adeat mare. Scda figura de ꝓtectione habet̄.
Numeri. x. vbi dicit̄: ꝙ cū eleuaretur arca dice
bat Moyses. Surge dñe ꝛ dissipentur inimici
tui: ꝛ fugiant qui oderūt te a facie tua. Ex qua
figura mistice innuitur. ꝙ cū beatissima virgo
eleuata est in celum demonis potentia immi-
nuta est ꝛ dissipata. Unde ipsa inq̄t Eccl̄. xxiiij.
Superborum ꝛ sublimium colla propria virtu
te calcaui. Tertia vero figura de irrigatione
hr̄ Job. xxxviij. vbi dicitur. Nūquid eleuabis
in nebula vocem tuam. ꝛ impetus aquarū ope
riet te? Vox in nebula eleuata est gratia per.

orationē virginis impetrata.ad aquaz sequit̄
impetus aquarũ.qꝛ ꝑ ipsam impetrat̄ influen
tia grãꝝ atq̃ remissio peccatoꝝ.Uñ Eccli.xliij
Medicina olm in festinatione nebule. hoc est
in festina assumptione virginis bñdicte.qꝛ oēs
q̃ volũt ꝑticipes fiũt grẽ sue.Jdeo ipsa in tãta
glïa sublimata oēs inuitat vt ad ipam recur-
rant ꝓ grã impetranda dicēs illõ Eccli. xxiiij.
Trãsite ad me oēs q̃ cõcupiscitis me ⁊ a gña-
tionib᷒ meis adimplemini.s.in pñti vita recipiē
tes grãm ⁊ in futuro eternã gloriam.Amen.

Incipit duodecima ⁊ vltima pars huius
sermonarij qd̄ Mariale appellatur.Jn quo
tractatur de beatissime virginis marie co-
ronatione siue glorificatione.Et proprio ac
particulari nomine. Triũphus domini pa
radisi appellatur. A

Osuit dyade-
ma regni in capite eius.
Hester.ij.Ad gloriã ⁊ ho
norem beatissime virgi-
nis matris dei exordium
sumamus a verbis deuo
tissimi eius beati Ber.in
principio cuiusdã sermo
nis de assumptione eiusdē q̃ ait.Hic totũ decu
rat ingeniũ.⁊ aureus sermo totus reluceat ma
iestate.Uoluntaria oris mei bñplacita sibi fa-
ciat genitrix dei.dña mundi.regina celi . Jpsa
sensum acuat.dirigat stilum.⁊ linguã paupe-
ris venustiori respergat eloquio. qd̄ ⁊ ipsa mi-
hi hodie impartiri dignet̄.vt de magnificētijs
eius aliquid saltē balbutiendo depromã.Cur᷒
gliam in spũ vidēs ꝓpheta dauid inquit deo
ps.xliiij.Astitit regina a dextris tuis in vesti-
tu deaurato.circũdata varietate.Jn q̃bus ver
bis ostēdit q̄ ipsa gl'iosa virgo tanq̃ regina ce
li diademate coronata sedet a dextris filij ve-
stita aurato charitatis indumēto.atq̃ circun-
data varietate oim virtutũ atq̃ gratiaꝝ . De
cuius triũphantissime v̄ginis glificatione lo-
cuturus tria deuotis mentib᷒ speculanda my-
steria propono.

Primum dicitur coronationis.
Secundum qualificationis.
Tertium vero recordationis.

Pars prima huius sermonis que dicitur
coronationis. B

E gl'iosa virgine maria in cuius
capite posuit deus diadema re-
gni celestis possum᷒ dicere illud
Eccli.xlv.Corona aurea sup ca-
put eius.Sꝫ hic opepreciũ est vi
dere nunq̃d ipsa bñdicta virgo
sicut nũc est regina celi.ita etiã cũ viueret esset
regina mũdi vel saltē regni iudaici.Pro cuius
dubij declaratione querit̄ pmo.vtruz in regno
succedat̄ ordine successionis.an vero ꝑ electio
nem? Ad qd̄ cõclusiue dico teneri q̄ succedit̄ ꝑ
successionē.ꝑ tex.notabilē in.c. lꝫ deuoto. ⁊ ibi
Panor.in.ij.col.in.v.not.⁊ aleg.bonã glo.in.c.
deniq̃.vij.q.j.cũ alijs allegationibus. Secus
aũt est in imperio in quo succedit̄ ꝑ electionē.
ſm Panor.in.c.venerabilē.de elec. Et sic pmo
cõclusio ꝓcedit in regno ꝑticulari.nõ aũt i vni
uersali.Et facit gl.in.c.Moyses.viij. q.j. Et rõ
est ſm Bal.in.l.ex hoc iure. ff. de iusti.⁊ iur. qꝛ
indignuz esset q̄ monarchia imperij q̄ nemini
subest iret ꝑ successionē in manibus pupilli vl̄
pupille.Sed de regno particulari magis tole
ratur qꝛ est subditũ imperio.Confirmant̄ quo
q̃ predicta q̄ regnũ transeat per successionez
ad quēcũq̃ de dono regis seruata ordinis pre
rogatiua etiã vsq̃ ad centesimũ gradũ per ea
que determinat Bal.in.c.j.in prin.in vlt.col.de
feudo marchie.vbi hoc expresse tenet.Et corro
borantur p̄dicta.quia in scriptura diuina in oi
bus libris Regũ ⁊ Paralypomenon ;videm᷒ q̄
succedebat̄ ꝑ gradus ordine successiuo.Sacra
aũt scriptura põt allegari ad decisionē causa-
rum ſm glo.in.§.fugiũt.in aut.vt iudices sine
quoquo suf.col.ij.Scđo ꝓ decisione prime du-
bitationis querit̄ vtrũ infideles possint creari
reges? Et rñdetur q̄ nõ.⁊ si qui sunt sunt de fa
cto ⁊ nõ de iure.vt determinat Panor. in.d.ca.
venerabilē.de elec.⁊ glo.in ꝓemio insti.Et ptꝫ
quia reges vnguntur.c.j.de sacra vnctio.cuius
nõ sunt capaces heretici ⁊ infideles. Jmmo si
rex christianus efficeret̄ hereticus perderet re
gnum.vt inquit Bal.in.l.j.in.xiij.col.C.de emã
ci.libe.in repetitione. Tertio queritur nunq̃d
femine possint succedere in regno? Et respon
det Panor.expresse in.c.dilecti filij. in fine pri-
mi no.⁊ clarius in.iij.col.in glo.ij.extra de ar-
bi.qd̄ sic.⁊ facit tex in.c.cũ deuotissimã. iuncta
superscriptione.xij.q.ij.Jdē quoq̃ tenet predi-
ctus Panorm.in.c.significauit.de rescrip.in.ij.
no.Secus aũt est in feudo.vt determinat idez
Panor.in locis p̄allegatis.⁊ oēs doct.in.§.⁊ q̃a
de his qui feu.da.pos.per illũ tex.⁊ glo.ibi que
dicit q̄ femina nõ succedit in feudis nisi in tri
bus casibus.Primo qñ nominata est inuestitu
ra.Scđo qñ feudũ redemit a dño. Tertio qñ
dña ei dedit ꝓpter seruitiũ patris.Jn quibus
casibus ab aliquo ex parentibus nõ est inquie
tanda.vt in.c.si quis sine filio masculo.quēad-
mo.feu.ad fi.per Bal.aũt in dicto.§.⁊ quia ad-
dit quartum casum.s.quando feudũ est datum
ad nullũ seruitiũ. quia nõ extãtibus masculis
succedet femina. Quintum casum ponit Odo
fre.in sua summa scꝫ quando feudum erat q̃si
tum iure emptionis.⁊ hoc est potius ex natura
cõtractus q̃ꝫ feudi.Sextum casum addunt qui
dam in feudo concesso ad certum seruitium qd̄
femina potest explicare per se vel per aliuz. ff.

de vsuris.ac.l.si qs titio.z.l.si mulieri. fm Jac. de belapert. que dicit q fuit in facto in regno. Apulie: Feminas aūt regulariter nō succedere in feudis.patet in.c filia.de succes.feu. Qd aūt deficientibus masculis femine succedāt in regno z in comitatu tenet etiā Bald.in.l.in multis.ff.de sta.ho.z Archi.in.d.c. cum deuotissimam.xij.q.ij.dicit hoc seruari de consuetudine. Et idem videt tenere gio.in.l.fi.C.de arbi. vbi dat exemplum comitisse. Capue z Matelle. Cynus quoq idem affirmat in.d.l.fin. z dat exemplū de Matilla q̄ fuit illa filia regis Italie.z post mortē patris multas rexit ciuitates in Italia.z templa multa cōstruxit que adhuc extant. Et ista consuetudo maxime videt extare in partibus gallicanis.d.c.dilecti. de arbit. Quarto queritur.nunquid mulieres habeant aliquando regna. iurisditiones z comitat⁹ ex radijs mariti quibus coruscāt. l. femine.ff.de sena.§.hoc itaq.in auf.de consu. Et rndetur q sic vt determinat Panor.in dicto.c.dilecti filij. de arbi. His autē oībus presuppositis dico q dñs noster iesus christus fuit sic rex de semine Dauid.cuius regnum est fidele deo in perpetuum.vt diffuse probaui in prima parte rosarij sermonum.sermone.xiiij.parte.ij. Qui quidem rex pmissus fuit ipsi dauid a deo.vt habetur.ij.Reg.vij. Cum ergo omnes nobilitates z dignitates respectu sanguinis habuerit christus a sola matre sua.constat q ipsa virgo benedicta recta linea descēdit de genere Dauid z ei debebatur regnum iudaicuz qd fuerat ab Herode alienigena vsurpatū.z hoc regnuz ei competebat vel propter defectū masculorū ex masculino genere recta linea a dauid descendentium.vel quia si qui erant.quia ingratissimi erant deo.vt habetur Esa.j.ideo ad ipsam virginem gratissimā deuolutum erat ius regni iudeorum qd illis deus donauerat. Quando enim primogeniti sunt ingrati.tunc regnuz transuoluitur ad proximiores in gradu.c.licet vbi Inno.de voto. Licet autem christus noluerit administrare regnum temporale. immo fugerit quando iudei voluerunt eum constituere sibi regem Joan.vj.tamen vere erat rex iudeorum.z non falsum.sed verum titulū scripsit Pylatus super crucem. Jesus nazarenus rex iudeorum.Joan.xix. Hanc autem dignitatem vt supra diximus transmisit in ipsuz mater sua que fuit filia Dauid z regina sui regni. Unde ipse Dauid cum dixisset ps.xliiij. Astitit regina a dextris tuis zc.immediate subiunxit. Audi filia z vide zc. Istud autem regnum iudaicū quia erat particulare.potuit in mulierem peruenire eo modo quo supra declaratum est. Et posito q fuisset imperium vniuersale.etiaz ad ipsam pertinuisset.quia ratio assignata p Bal. quare ad imperium non peruenatur per successionem.non militat ipsa beata virgine que etiam inventre matris fuit capax omnis rationis.zad regimē toti⁹ mundi aptissima. Et posito sine preiudicio veri q ipsa non esset proximior ad successionem ipsius regni iudaici.saltem non potest negari quin ad ipsum Joseph de iure pertineret qui de regio semine descenderat per rectam lineaz masculinam.vt patet Matth.j. Et consequenter ipsa virgo vxor regis erat regina.z gaudere debebat pulegijs eius.l.pṙinceps.ff.de legi. Itē ipā erat spōsa dei vt declaraui in.iiij.pte principali hui⁹ opis sermone.xij.parte vltima. De⁹ aūt est imperator celi z terre.et consequenter ipsa erat imperatrix mundi dum adhuc viueret. Preterea cum vt supra diximus.imperās mūdo debeat per electionem promoueri in electione autem electores teneantur eligere meliorem z sapientiorem atq sufficientiorem.secūdū q determinat Nicolaus de lyra super Johan.xxi.et beatum Thomam in quoli.vj.q.vj. Cunq ipsa benedicta virgo esset omnibus puris hominibus qui vnq̄ fuerunt sapientior z sufficientior et plena donis spiritussancti.vt declaraui in.iiij. parte principali huius operis.sermone.v.z.vj. ergo ad ipsam ex electione fienda pertinebat imperium z gubernatio totius mūdi. Preterea christo fm humanitatem dedit deus imperium z monarchiam totius mūdi. Unde ipse ait Mat the.viij. Data est mihi omnis potestas in celo z in terra. Sed filio sine liberis morienti succedit mater.l.fi.C.de senatusconsul.tertu.z insti. eo.tit.§.sed nos.z.§.sed cum.ergo ipsa erat imperatrix totius mūdi. Sicut autem eius filius vt nos doceret fugere mundi honores noluit in regali sede z throno residere: sed voluit ministrare z non ministrari Mathe.xx. Unde licet suum esset regnum mundi.iuxta illud Johan.j. In propria venit zc.tamen quia nōvenerat imperium exercere ait Johan.xviij. Regnū meum non est de hoc mundo. Similiter fecit eius benedicta mater.que etiam noluit vacare regimini mūdi.siue alicuius temporalis regni.quia curam z gubernationē habebat dei filij sui. Maior eñ fuit icōparabi iter ei⁹ dignitas in regēdo.deū q̄ fuisset in gubernādo totū mūdū. Sicut aūt absonū z valde indignū atq vituperosuz eēt q aliqs sapientissim⁹ atq nobilissim⁹ rex habēs gubernationē sui regni vacaret gubernatiōi vni⁹ asini. Ita z mlto magis absurdissimū fuisset q ỽgo gl'osa q̄ gubernatrix constituta erat filij dei.attenderet z occupare tur circa gubernationem alicuius tēporalis z transitorij regni. E

O Igitur regina nostra serenissima profecto tu dicere potes illō.j. Esdre.j. Omnia regna terre dedit mihi dominus. Et nos tibi dicere possumus illud Tobi.xiij. In oīa secula

regnum tuum.ꝛ ps.cxliij.Regnum tuū regnū oim seculoꝝ ꝛc.Et Dan.ij.Regnum quod in eternum nō dissipabitur. veni ergo ꝛ sup nos regnū accipe.Judi.ix.De regno enim tuo dici potest illud ps.xij. Et regnū ipsius omnibus dñabitur.Et Luce.j.Et regni eius non erit finis. Tu namqꝫ in te habes oēs boni regis et bone regine ꝓprietates.de quibus Aristo.tractat in lib.de regi.princip.ꝛ Egidius in eodē tractatu lib.j.c.viij.vbi ait.Regez decet esse diuinum ꝛ semideum.In eiusdē etiā operis li.ij.c.xix.iterum inquit ꝙ rex nō potest esse nimis liberalis erga subditos suos.immo vix potest pertingere.ad liberalitatē sibi conuenientem. Tu vero ad ipsam perfectionē liberalitatis ꝑuenisti q̄ nobis subditis ꝛ seruis in oibus nostris necessitatib⁹ liberalissime succurris.Scis enim ꝙ ait Oui.l.ij.de ponto.Regia crede mihi res est succurrere lapsis.Cōuenięns homini est hominē saluare volupias.Et ideo dicere potes cum iustiniano imperatore in.l.priuilegio.§.fi.C.de sacrosan.ec.Humanitatis nostre est egenis ꝓspicere.ꝛ dare operā vt pauperib⁹ alimenta nō desinit.O igitur liberalissima domina:ꝑfecto si non esses nostra regina rationibus preallegatis.nos q̄ sumus ppl's dei constitueremus te reginā nostram.populus em̄ cōstituit sibi regem.j.Regū.xj.ꝛ ff.de ori.iur.l.ij.§.in initio.ꝛ §.exactis.Ad hoc enim peragendū nos attraheret bonitas tua.Ait nāqꝫ Tullius in oratione ad cesarē. Nihil est tam populare q̄ bonitas.O regina excellētissima. tu ꝛ filius tuus estis illi de quibus principalr dixit de⁹ Prouer.viij. Per me reges regnant ꝛc. Transsum̄ptiue in epistola.inter claras.C.de sum.trini.ꝛ fi.ca. Beati autem sunt illi qui viuunt sub vestro regimine. Uerificatur enim illa Platonis sententia quaꝫ refert Boetius in ij.de conso.f.ꝙ beate essent ciuitates si aut phi regnarent.aut reges philosopharentur.Quia enim bonus rex dꝫ habere omnia iura in scrinio pectoris.l.omniū.C.de test.ꝛ debet esse plenus sapientia.l.penult.C.de his qui.vt indig. Unde philosophus in.j.rheto.ca.xx.ait.Principes oportet sapere.Ideo tu perfectissime cum filio tuo seruasti illō qō inquit Salomō Sap.vj.di.Concupiscentia sapientie deducet ad regnum perpetuū.Et ideo o reges populi diligite sapientiam vt in perpetuū regnetis. Diligite lumen sapientie omnes qui preestis populis.Multitudo eniꝫ sapientū sanitas est orbis terrarum.ꝛ rex sapiens populi stabilimentum est.hec ille. Tu quoqꝫ o clemētissima virgo merito es regina.quia perfectissime semper fuit in te pietatis ꝛ misericordie administratio que ad quemlibet bonū regeꝫ pertinet.iuxta illud Prouer.xxj.Misericordia ꝛ veritas custodiunt regē ꝛ roborat̄ clemētia thronus ei⁹.Et eiusdē lib.c.xvj.Clementia regis,quasi ymber serotinus.Tu etiam habes in te illā boni regis conditionem quā ponit Cassiod.lib.ij.epistolarū epistola.l.di.Felicitas regnantis est famulantes amare.Et Tullius in philippicis lib.ij. inquit.Caritate ac beniuolētia ciuiū septū opꝫ esse principem magis q̄ armis.Et Señ.in lib. tragediarum dicit. Decet timeri cesarem.sed plus diligi.Tu eñ fecisti illō quod postea nobis consuluit faciendum deuotus tuus Isido. lib.ij.soliloquioꝝ.c.xl. di. A subditis venerari magis q̄ timeri stude Taleqꝫ te redde subditis vt magis ameris q̄ timearis. Non sis terribilis in subditos.sic eis dñare vt delectet seruire hec ille. nos valde delectat seruire ti bi. Licet em̄ dicatꝙ seruit⁹ morti cōparatur.l.seruitutem. ff.de reg.iur.l.cum hic status §.si donatoꝝ.ff.de dona. inter virū ꝛ vxo. l. interdicit ff.de condi.ꝛ demonst.§.si vero.in auf.de nup. Tñ seruire tibi nobis est vita et consolatio immensa.Undē tu potes dicere de deuotis seruitoribus tuis illud.ij. Paral. ij. Sciāt distātiā seruitutis mee ꝛ seruitutis regni terrarū. Et q̄d mirū virgo benignissima si nobis est iocundū tibi seruire.cū seruierit iacob ꝓ rachel septē annis: videbant̄ ei dies pauci pre amoris magnitudine.Gen.xxix. O bona dña tu scis ꝙ seruus tuus sum ego.ps.cxv. Ne igitur transeas seruum tuū Gen.xviij.sed ꝓ tua benignitate dignare dicere de me.Erit mihi seru⁹ sempitern⁹.ij.Reg.xxvij.ꝛ illud Esa.xlij. Ecce seruus me⁹.suscipiā eū.elect⁹ meus.cōplacuit sibi in illo aia mea. Placeat humanitati tue dicere mihi illud Esa.xlix. Seruus meus es tu quia in te gloriabor.

¶ Pars secūda huius sermonis que dicit qualificationis.

Uia.ē.dixim⁹ btissimā virginē a deo coronatam diademate pulchrū erit videre q̄lis sit: q̄d significet ista corona. Dicit aūt gl.in cle.romani.de iureiurā.ꝛ ꝙ diadema ꝓprie dꝛ corona īperialis vel regia.ꝛ sic dꝛ a dia qō est duo.et demo denis.qꝛ ex sui rotūditate principiū demit ꝛ finē ꝛ fit solū ex auro ꝛ lapidib⁹ ꝑciosis. Pro istius aūt ptis expeditione declarabimus illud qō dixit btūs Johēs euāg.Apoca.xij.scꝫ.Signuꝫ magnū apparuit in celo.mulier amicta sole:luna sub pedibus habens ꝛ in capite ei⁹ corona stellarū.xij. In q̄bus verbis q̄nqꝫ mysteria designant̄.Primum dicit̄ designatiōis. ibi. Signū magnum Secundum apparitionis: ibi. Apparuit in celo. Tertium glorificationis.ibi. Mulier amicta sole.Quartum cōculcationis. ibi. Lunam sub pedibus habēs.Quintū ꝓo coronationis ibi.ꝛ in capite eius ꝛc. Quoad primū dico ꝫm sanctū Bernardinū in ser, assumꝑ

ptionis.q beata virgo dr tripliciter signũ ma=
gnũ primo scz magne gratie.scdo magne glie.
tertio magne intelligẽtie. Primo nãqz fuit bea
ta virgo signuz magne grẽ incarnationis filij
dei demõstrate et date. Signũ eñi operit et clau
dit illud quod signatũ est. Et similiter ipsa btã
virgo immaculato vtero suo ex dono grẽ ma=
gne et ineffabilis clausit et operuit filiũ dei pro
nobis. Unde Ezech.xxxij.dñs ait. Solẽ nu=
be tegam.i.xpm in virgine abscondã. Et Esa,
vij.dicit Dabit dñs ipse vobis signũ.ecce vir=
go concipiet rc. Ipsa igitur virgo sanctissima
magne gratie nobis signũ fuit dum deũ p car
nis assumptionẽ fecit esse nobiscum ex gratia
sua. Et ppterea gabriel angelus Lu.j. ad eaz
inquit. Inuenisti gratiam apud deũ. Quia ipsa
sola et non alia creatura gratiã per euam per=
ditaz nobis reinuenit. Unde ipsa dicere potest
generi humano illd Osee.xiiij. Ex me fructus
tuus inuentus est. Scda ipsa benedicta virgo
fuit signum magne glorie tam vtiqz magne q
vltra qz dici possit superat in gloria et letificat
omnes angelos et sanctos. Unde Eccli xliij.dr.
A luna signum diei festi. Ad literã eniz in prin
cipio lunaris mẽsis luna aspectibus hoim oc=
cultatur.et tamen a sole illuminat et ei contun=
ctissima est. Tunc etiam apud iudeos erat
festum neomenie. Et similiter beatissima vir=
go maria in assumptione sua oculis hoim ab=
scon sa et a tota trinitate dei formata. atqz filio
suo in gloriosa sede coniuncta.festũ superne ac
magne glorie nouo gaudio et leticia consecra=
uit. Unde Prouer.xj.dr. Mulier gratiosa.i.bea
ta virgo vere gratiosissima. inuenit gloriaz.s.
nouã in paradiso. Et merito quidem inuenit
gloriam nouam in celo.que amissam gratiã in
uenit in terra. Tertio beata virgo est signum
magne intelligentie. Signũ enim ducit in
signati cognitionẽ. Et similiter ipsa virgo glo
riosa supra oẽm creaturam ducit in sapientiaz
et intelligentiam dei filij sui. Hinc Esa. xlv. de
ipsa dñs inquit. Exaltabo ad pplm signũ meũ
i.per signum meũ quod est virgo benedicta al
tam intelligentiam dabo de meipso et de filio
meo. Propter hoc etiã dicitur porta celi.qr per
eam alta et sacra celi et scripturarũ ac sacramẽ
torum mysteria referant. De ipsa quoqz bene=
dicta virgine dixit deus noe et filijs eius in fi=
guram Gene.ix. Erit signũ federis inter me et
vos. Quando aũt aliquis habet veram deuo=
tionem ipsi virgini :signuz habet de intrando
gliam paradisi.et illi põt dici de ipsa illud Exo
di.xiij. Erit quasi signũ in manu tua. Qñ vero
deus tãgit cor alicuius deuotione ipsius sacra
tissime vginis põt dici illud Hester.viij. Sce=
ptrum aureũ ptendit quo signũ clementie de
monstratur. Dicat ergo qlibet xpianus deo il=
lud ps.lxxxv. Fac mecũ signũ in bonum vt vi=
deant qui oderũt me et confundant.qm tu dñe
adiuuisti me et cõsolatus es me. Hoc est signuz
salutis oim gentiũ de quo exponi potest illud
Esa.v.et.xj. Leuabit dñs signũ in nationes. Et
ideo cuilibet xpiano dr Esa.vij. Pete tibi signũ
a dño deo tuo. Predicatorib9 aũt verbi dei ego
dico illud Esa. lxij. Transite trãsite p portas
preparate via pplo planũ facite iter.et eleuate
signũ ad populos.qd dñs auditum fecit in ex=
tremis terre. Et illud Hiere.iiij. Leuate signũ
in syon. Et eiusdẽ ii.c.l. Annũciate in gẽtib9 et
auditũ facite.leuate signũ et nolite celare Ego
aũt sciens q vt legit in officio festi de niue.btã
virgo gratissimũ habuit q Joãnes patritius
rome sibi edificauit templũ.vnde et dixit. Sci
re te volo qm tuarũ rerũ hereditatisqz perpe=
tuumqz successorẽ tibi volui prouidere.vtqz mi
hi domũ in terra ɔstruxeris.ego tibi in celis co
piosum thesaurũ viuũ et eternũ construã man
sionem. Cogitaui hoc signũ virgineũ leuare.et
per vniuersum orbem deferre.cõponendo hoc
opusculũ quasi palatiũ portatile ad eiusdẽ vir
ginis gliam fabricatũ. Et ideo predicator qui
libet desiderans q ego hunc librũ componerẽ
potest dicere illd Job. xxxj. Quis mihi tribuat
adiutorem vt desideriũ meum audiat omnipo
tens et librũ scribat.vt in humero meo portem
illum.et circundem illum quasi coronam mihi?
Per singulos gradus meos pnunciabo illum
et quasi principi offeraz eũ.hec ibi. Rogaui aũt
dñm vt in me verificari faceret illud Zach.vj.
Ipse extruet templũ et portabit gloriam.s.bea=
te virginis per totũ mundũ. Ut ipsa virgo di=
cere possit illud Esa.lxvj. Uidebũt gliam meã
s.in hoc libro descriptã.et ponam in eis signum
scz salutis.et mittam ex eis qui saluati fuerint
ad gentes in mare.in africã in lybiã. in italiã
et greciam et ad insulas longe ad eos qui nõ au
dierunt de me.et ideo nõ viderunt gloriaz meã
et annũciabunt gloriã meam gentibus. E

SEcundũ mysteriũ qd in predictis verbis
beati Joã.tangit.dr apparitionis dũ sub
ditur apparuit in celo. In triplici enim celo ap
paruit hoc virginale ac celeste signũ. vt dicit
beatissimus pater meus sctũs Bern.vbi.s.qui
ista duo signa per italiam deportauit.et adora=
ri atqz venerari fecit.scz nomen iesu et gloriose
virginis.ppter quod nunqz fuit hereticus.sed
fidei christiane zelator precipuus. nec de hui9
signi veneratione vnqz penituit vt scripsit ho=
mo quidam.sed vsqz ad mortem in ipsius ado
ratione perseuerauit. Loquendo aũt de hoc si
gno virgineo dicit ipse sanctus Bernardinus
q apparuit primo in celo ecclesie.secũdo in ce
lo glorie. tertio vero in celo anime. Primo
namqz apparuit in celo ecclesie militantis.de
quo exponi potest illud quod idem Joannes
scripsit Apocalypsis.xij. dicens. Uidi celum

nouum et terram nouam. In hoc enim celo apparuit. vt oibus bene viuendi preberet exemplum. Unde Ambrosius in libro de virginitate ait de ipsa virgine. Ut de ceteris eius virtutibus taceam virgo erat nō solū corpore sed etiā mente. corde humilis. virgo grauis &c. Et infra. Talis fuit maria vt eius solius vita omniū sit disciplina. Secundo hoc virginale signum apparuit in celo glorie. cū scʒ in anima et in corpore in celum assumpta est ipsa virgo gloriosa ex cuius illustratione tota celestis curia decoratur. Unde Ber. in quodā sermone inqt. Marie presentia totus illustrat orbis. adeo vt ipsa celestis hierusalem clarius rutilet virginee lāpadis illustrata fulgore. Et Eccli. xliij. dicitur. Species celi invisione glorie. scilʒ matris dei.

Tertio insuper hoc virginale signuʒ apparuit et quotidie apparet in celo anime. de quo celo inquit ps. cxiij. Celū celi dño. Celū eñ cuʒ a celando sit dictuʒ aiam designare potest que nobis celaca manet. Celum aūt celi dicitur. p eo q pro inhabitando celo creata est. Hoc igit virginale signū apparet in celo anime quādo eam visitat et replet spirituali cōsolatione. Debet ergo quilibet fidelis christianus deuotionis oculos leuare ad contemplandū hoc signū et rogare vt animā suam dignetur visitare, vt possit postea ei dicere illud Jo. x. Uisitatio tua custodiuit spiritum meum. F

Tertium mysterium a beato ioāne tactuʒ in verbis preallegatis dē glorificationis dū ait. Mulier amicta sole. Triplici eniʒ sole dē amicta beata virgo maria. Primo sole amoris quoad voluntatē suam que dei amore seruet. Scdo sole splendoris quoad intellectum qui dei lumine splendet. Tertio sole. fulgoris quoad corpus qd excepto deo totū paradisuʒ vitra oēs beatos fulgoribus replet. vt inquit sanctus Bern. in loco predicto. vbi prosequens addit. Primo igitur beata virgo dicit amicta sole. scʒ calidissimi et ignitissimi amoris quo supra oēs beatos diligit deū et humilitatē filij sui. Unde Bern. ait. Hoc eniʒ amoris igne labia pphete purgantur. istoq seraphin accēduntur. Lōge vero aliter hec virgo meruit nō velut summatim tangi. sed operiri magis aut circunfundi. et tanq ipso igne concludi. Sane candidissimus atq calidissimus huius mulieris amictus cuius omnia tam excellenter irradiata noscuntur vt nihil in ea nō dico tenebrosum vel saltē minus lucidū. sed nec tepidum liceat suspicari. hec ille. Secundo aūt dicit amicta sole splendoris scʒ quoad lucem glorie quā eius anima habet. Unde Bern. inquit. Denique ipsa est mulier amicta sole. i. induta ineffabili claritate. Amicta inquam lumine sicut vestimento. de quo inquit aps. Induimini dñm iesum christum. Nam gloria ipsius dei sup oēm creaturam ornata fuit. Tertio etiaʒ dē amicta sole fulgoris quoad lucē quaʒ hʒ in corpore ex redūdantia glie qua sibi a deo in aia dat. De quo Ber. ait. Quā familiaris ei facta es o dña q prima. imo q intima. vestiti eum substātia carnis. et ille te glia sue maiestatis. vestisti nube solē et ipsa sole vestiris. s. tam in corpore q in anima. G

Quartū mysteriū qd dē cōculcatiōis tāgit. b. ioānes vbi. s. di. Lunaʒ sub pedibus hñs. qd exponit sctūs Bern. in ser. pdicto de ipsa btā vgine. Habet eñ luna mutabilitatem. causat frigiditatē atq lucidītatē. Per mutabilitatē signi ficant bona tēporalia q mutabilia et defectibilia sunt vt luna. Beata enim virgo oia terrena contēpsit. ne aliquo mō ipedirent aut retardarent ei9 dilectionē ad xpm. Uñ merito ipsa inqt Eccl'ia. xxiiij. Ego mr pulchre dilectiōis. Amor eñ cōmutabilis boni ī aliquo mō derogat amori incōmutabilis boni Proinde Aug. in. x. cfes. ait deo. Min9 te amat q tecū aliqd amat qd nō pter te amat. Frigiditas aūt significat mūdanā prudētiā frigidā atq nocturnā. Et hāc sub pedib9 vgo habēs partū spreuit atq ɔculcauit eā. primq famula tui suo subiecit. qz ea tñ ad dei laudē vsa fuit. Luciditas vo significat cla. ā creaturarū intelligentiā. Et hāc etiā sub pedib9 habuit. Nam oīm creaturaʒ cognitionē in cōparatione ad supeminentē xpi sciam paruipēdit. Cū et apls paulus hoc fecerit. Unde ipse inqt ad Phil. iij. Que mihi fuerunt lucra: hec arbitratus sum ppter xpm detrimenta. Existimo eñ oia detrimentum esse pter eminentē scientiā iesu xpi &c. Quāto magis ipsa bñdicta virgo hoc egit qui mater existit saluatoris? H

Quintū mysteriū a beato ioāne tactū in pallegatis vbis dē coronationis dū ait Et in capite eius &c. Qd fm sanctū Bern. vbi s. pōt tripliciter intelligi. Primo modo vt duodecim stelle corone eius sint duodecim apostoli xpi. qz beate virginis meritis fuerūt electi. et post ruinā in xpi morte sunt ad fidē reformati. ac per eius instructionē edocti. Nam ipsa gloriosa virgo est singulariter ciuitas illa de qua scribit Apocal. xxi. c. In qua oēs electi mystice cōtinent. et in qua duodecim apli ponunt duodecim lapidū preciosorū fundamenta. Et similiter duodecim margarite. ex quibus fiūt duodecim porte q designāt duodeciʒ patriarchas. q omni lapide precioso ornati sunt. et per quos fides venturi filij dei ipsius beate virginis meritis ad posteros pertrāsiuit. Scdo modo duodecim stelle eius corone sunt duodecim luminose cogitationes seu illuminationes mentis virginalis. Prima stella est cognitio corporaliū naturarū. Scda spūaliū substantiarū. Tertia sciaʒ itellectualiū. Quarta vtutū affectualiū.

Quinta institutarũ diuinitus leguz.Sexta in
infusarũ a deo grãrum.Septima irreprehen-
sibiliũ iudiciorũ.Octaua incomprehẽsibilium
miłarum.Nona innumerabilium meritorum.
Decima remunerabilium premiorum. Unde-
cima temporaliuz decursuũ.Duodecima eter
nalium rationum.hec ille.Qui etiam subditq
tertio modo duodecim stelle in corona virgi-
nis sunt.xij.priuilegia que ea regnante et glo-
riosa in celo precibus eius impetrãtur nobis
qui militamus et in mundo.Prima enim stel-
la est cecoruz illuminatio.Unde ipsa ait Eccle
si.xxiiij.Illuminabo omnes sperantes in dño.
Secũdo lapsoruz eleuatio iuxta illud Dañ.xi.
Cũq corruerint subleuabunť auxilio paruulo
i.auxilio btẽ virginis que paruula diciť ꝓpter
humilitatem.Tertio sordidorum lauatio siue
purgatio.Uñ in figurã diciť.j.Regũ.xxv. Ecce
famula tua sit in ancillã vt lauet pedes seruo-
rũ tuorũ.Hec eñ inqt Abygail ad dauid.i.ma
ria ad xp̃m.vult enim lauare conscientias no-
stras intellectum et affectum nostrum a sordi-
bus vitiorũ.Quarta stella est desolatorum leti
ficatio.Unde Cañ.j.illi dicitur. Meliora sunt
vbera tua vino.quod vt ait ps.ciij.Uinuz leti.
cor hoīs.Quinta est tentatorũ adiuuatio.Un-
de ipsa inquit Ecclesi.xxiiij. Quasi platanus
que habet folia ad modum scuti exaltata sum
iuxta populos baptizatos.Et ideo in tentatio
nibus suis debet illi dicere quilibet xp̃ianus
illud ps.xxxiiij.Apprehende arma ⁊ scutum.et
exurge in adiutorium mihi ⁊c.Sexta est in ad
uersis roboratio.Unde.Esa.xxviij.diciť.Urbs
fortitudinis nostre syon.i.b.virgo maria.Se-
ptima est mortuorũ resuscitatio.Unde ipsa ait
Eccli.xxiiij.In me ois spes vite ⁊ virtutis.Octa
ua induratorũ mollificatio. Unde in figuram
dr.Nume.ij.Cumq percussisset moyses virga
bis silicem.egresse sunt aque largissime. Uir-
ga eñ est beata virgo.iuxta illud quod canit
eccłia.Uirga iesse floruit.virgo deum ⁊ homi-
nem genuit ⁊c.Silex est cor durum.Bina autẽ
percussio fit quando ipsa virgo facit petõrem
declinare a malo ⁊ facere bonum.a quo egre-
diuntur aque largissime lachrymarum.Nona
stella est ad iesum xp̃m directio siue vie salu-
tis demõstratio.Ipsa enim fuit figurata per il
lam columnam ignis ⁊ nubis de qua habetur
Exodi.xiij.que introduxit filios israel in terrã
promissionis.iuxta illud ps.ciiij.Dedit nubez
in protectionem eorũ ⁊ ignem vt luceret eis p
noctem.Decima stella est in horaz mortis sub
uentio.Unde eccłi.xv.dr de ipsa.Obuiabit illi
quasi mr̃ honorificata.Undecima stella est cõ-
tra ignem purgatorij refrigeratio.Unde Hie-
re.xviij.dr.Nunquid de petra agri deficiet nix
lybani.i.refrigeriũ de maria post mortem no-
strã.quasi dicat nõ.Duodecima stella est inui-

ta celesti sua p̃ria omniũ beatoruz letificatio
⁊ delectatio.Unde ei dicẽt illud Judith.xv.Tu
gloria hierłm.tu leticia.isrł.tu honorificentia
populi nostri. I

Quarto dicere possumus q̃ p duodecim
stellas itelliguntur duodecim ei⁹ priuile-
gia siue ꝑrogatiue.Pria aũt ꝑrogatiua est spã
lis dei priselectio ad op⁹ incarnatiõis filij sui.
Unũ in figurã predictũ fuerat Geñ.xxiiij.Uirgo q̃
egrediet ad hauriendã aquã.ipsa est quã pre
parauit deus filio dñi mei.i.xp̃o.Potuerũt eñ
esse verba angeli gabrielis loquẽtis de virgi-
ne maria q̃ prima egressa est ad hauriendam
aquã grẽ.de qua Esa.lv.inquit de⁹.Oẽs sitiẽ-
tes venite ad aquas ⁊c.De hac autẽ electione
etiã predixerat.ps.dicens.Elegit eã de⁹ ⁊ pre-
elegit eam.Secunda prerogatiua est filij dei
spãlis despõsatio.Unde.ij.ad Cor.xi.dr.De-
spõdi eñ vos vni viro virginem castam exhi-
bere xp̃o.In veteri enim testamẽto summ⁹ põ
tifex nõ ducebat vxorem nisi virginem.vt ha-
betur Leuit.xxi.Tertia est spũssancti secũda-
tio.Unde Mat.j.dr inuenta est in vtero habẽs
de spũsctõ.Quarta est filij dei conceptio ⁊ par
turitio iuxta illud.vij.Ecce virgo concipiet ⁊c.
Quinta est dei cõiunctio siue conuersatio. Uñ
ipsa ait Cañ.ij. en dilectus meus mihi ⁊ ego
illi qui pascitur inter lilia.i.virginitatis ⁊ pu-
ritatis mee.vel inter vba et brachia mea.Sex
ta est dei meditatio.iuxta illud.j.ad Cor.vij.
Mulier innupta ⁊ virgo cogitat q̃ dei sunt vt
sit sctã corpe ⁊ spũ.Septima est in libro vite de
scriptio.de qua dr Apocaly.iij.Habes pauca
noīa in sardis.i.in virginibus q̃ non inquina-
uerũt vestimenta sua.i.corpa ⁊ nõ delebo noīa
eorũ de libro vite ipsa autẽ dicere põt illud ps.
xxxix.In capite libri scriptũ est de me.Octaua
est celi ornatus ⁊ pulchritudo.iuxta illõ Eccli.
xxiiij.Spẽs celi gl'ia stellarũ.i.virginũ q̃ dicũ-
tur stelle quia de die nõ lucent.sed in vesperis
incipiũt apparere.i.in p̃nti latẽt.sed in futuro
apparebunt quid sunt.Unde.j.Joh.iij.dr.Filij
dei sumus.sed nondum apparuit qd erimus.
Nona est perfecta dei assimilatio.de qua diciť
Apoca.x.Uirgines sunt et sequunť agnũ quo
cũq ierit.Decima est noui cantici decantatio
qd tm̃modo virgines decantabunt.iuxta illud
Apoca xiiij.Cantabũt sctí canticũ nouũ.⁊c.Uñ
propheta ait ps.cxxxvi.Quomodo cantabim⁹
canticum dñi in terra aliena.i.in carne corru-
pta.Undecima est maioris fructus promissio.
Nam fructus trigesimus promittitur coniu-
gatis sexagesimus viduis.cẽtesimus aũt virgi
nibus.vt dicũt docto.in expositione parabole
Mat.xiij.Duodecima est duplicis corone s.de
ptio.nã ipsi debeť aurea ⁊ aureola.Uñ in figu-
rã dr.j.Macha.iiij.Ornauerũt faciẽ tẽpli coro
nis aureis.Facies eñ que ẽst nobilior ⁊ altior

pars corporis significat corpus virginale quod est nobilius et aliis omnium mortuorum ecclesie. Ornaverunt autem faciem non tantum una corona sed coronis aureis. Aurea pro charitate ei debetur et aureola pro virginitate. Et licet hee corone competant etiam aliis virginibus tamen singulariter competunt ipsi benedicte virgini. et ideo hee duodecim stelle dicuntur esse in corona capitis eius. quia ipsa est omnium virginum premitiua et regina. K

Quinto dicere possumus quod iste. xij. stelle sunt. xij. ordines. s. nouem angelorum et tres sanctorum. s. martyrum. confessorum et virginum. qui omnes eam coronant. quia ipsam perpetue venerantur. mirantur et laudant. Seraphin enim mirantur et laudant in ea charitatem tam succensam Cherubin sapientiam tam profundam. Throni preterea quietem in deo sic tranquillam. Dominationes tantam super angelos preeminentiam. Uirtutes tantam miraculorum efficatiam. Potestas tantam super demones potentiam. Principatus tantam de omnibus regnis prouidentiam. Archangeli tantam de omnibus locis diligentiam. Angeli tantam de omnibus et singulis hominibus custodiam. Martyres tantam in tribulatione constantiam. Confessores tantam sobrietatem et temperantiam. Uirgines vero tantam ipsius puritatem et mundiciam. Unde illi dicere possumus illud. ij. Paral. vi. Te laudat omnis virtus celorum. et tibi est gloria in secula seculorum. Amen.

¶ Pars tertia huius sermonis que dicitur recordationis. L

In memoriam et recordationem trium phatissime recordationis domine paradisi debent omnes deuoti christiani quotidie coronam dicere deuota mente: Ad quam inducere phitynum quemque ea que in commendationem angelice salutationis dixi in quinta parte principali huius operis sermone. xij. In hac autem corona dicuntur. lxiij. Aue maria. in commemorationem annorum quibus ipsa virgo benedicta vixit in hoc mundo. Licet enim de tempore annorum eius in presenti vita fuerint varie opiniones. tamen hec videtur communior. Et possunt sic eius anni computari. videlicet quod quando concepit dei filium compleuisset annum quartumdecimum. et intrasset quintumdecimum per tantum tempus quod postea quam pepe rit suum benedictum filium compleuerat quintumdecimum annum: Quia vero eius filius mortuus est trigintatrium annorum. ideo ipsa tunc habebat annos. xlviij. Post ascensionem vero filij sui vixit annis quatuordecim completis et intrauit quintumdecimum annum. et sic ipsa vixit in hoc mundo annis. lxiij. completis et tetigit de. lxiiij. Et ob hoc eius vita dicitur fuisse annorum. lxiiij. sicut et eius filius dicitur stetisse mortuus tribus diebus: quia tetigit de tribus diebus. In hac autem corona interponitur. Pater noster. et ab eo incipitur. ut significetur quod omnem gratiam suam recepit ipsa benedicta virgo a patre celesti a quo omne datum optimum et omne donum perfectum descendit. Iaco. j. vt etiam dicit glos. in. l. si. ff. de legi. Sciendum est autem quod aliqui postquam dixerunt quinquies Aue Maria. dicunt vnum. Pater noster ad memoriam quinque vulnerum salvatoris. Alij vero postquam dixerunt septies. et hoc ad memoriam septem gaudiorum ipsius virginis. Alij postquam nonies dixerunt Aue maria interponunt Pater noster vt significent quod beata virgo exaltata est supra nouem choros angelorum. Alij vero postquam dixerunt decies. vt denotent quod ipsa gloriosa virgo est eleuata in decimo choro celesti. Alij autem postquam dixerunt duodecim Aue maria dicunt vnum Pater noster in memoriam corone duodecim stellarum que est in capite ipsius sanctissime virginis ultimis autem tribus. Aue maria interponitur Pater noster ad reuerentiam sanctissime trinitatis. Sed qualitercunque dicatur predicta corona totum redundat in laudem dei et ipsius benedicte virginis. Ego igitur dico omnibus christicolis illud ad Roma. vltimo. Salutate mariam que multum laborauit in nobis. Ad hoc autem faciendum nos inuitat sancta mater ecclesia que eam diuersimode salutat dicendo. Salue sancta parens. Et Salue regina misericordie. Aue regina celorum. Aue maris stella &c. Principalis vero eius salutatio deportata est a celo scilicet. Aue maria. que non debet reputari res muliebris vel solum spiritualium gentium sed omnium christianorum. Melius est autem dicere vnum Aue maria corde deuoto et cum animi feruore quam centum tepiditate et indeuotione. c. non mediocriter de conse. di. v. Ipsam autem coronam deuote dicentes innumerabilia beneficia ab ipsa benedicta virgine consequentur. De quibus aliqua tangit propheta Ps. lxiiij. dicens. Benedices corone anni benignitatis tue. et campi tui replebuntur vbertate. Pinguescent speciosa deserti. et exultatione colles accingentur. Induti sunt arietes ouium. et valles abundabunt frumento. clamabunt etenim hymnum dicent. Que omnia possunt exponi moraliter de facientibus coronam ipsius virginis. Ex quibus verbis possumus colligere tres fructus principales corone virginalis. Primus dicitur benedictionis. ibi. benedices corone &c. Secundus impinguationis. ibi. pinguescent speciosa deserti. Tertius vero dicitur inchoationis. s. paradisi. vel conformationis scilicet cum celesti curia. ibi. cantabunt &c. Quo ad primum dicit propheta ipsi benedicte virgini. Benedices corone anni. i. annorum. Et ponitur numerus singularis pro plurali. sicut etiam Exod. viij. dicitur. Uenit musca grauissima. Et vergilius in. vj. Eneyd. inde et armato milite complent. i. armatis militibus. Benedicit autem beata virgo corone annorum benignitatis sue. i. quibus ipsa benignissima vixit in hoc mundo. vnde facientes coronam. et quasi toti vite sue memoriam obtinent multipli-

cem benedictionē.s.operatiuā.remissiuā. cōpen satiuā.cōfortatiuā ⁊ cumulatiuā. Benedictio nem aūt operatiuā ꝯsequimur a deo.vcȝ a pa tre celesti eo ꝙ eiꝰ dilectissima sponsa a nobis in ipsa corona veneratꝰ a filio:qꝛ eius charissi ma mater honoratꝰ:⁊ a spūsancto: qꝛ vas the sauri ipsiꝰa nobis in reuerētia habetꝰ. Cū enīȝ cuilibet sancto dicat deꝰ illud Gen.xxvij. Qui bn̄dixerit tibi bn̄dictionibꝰ repleatꝰ. Profecto ille qui faciēdo coronā bn̄dicit ꝟginē mariā.a tota trinitate bn̄dicitꝰ.⁊ de plenitudine bn̄di ctionū ipsiꝰ ꝟginis recipit. Nō ergo amittitur illa hora q̄ in faciēda corona expēditꝰ:sȝ deo cō secratꝰ ⁊ a tota trinitate acceptatꝰ. Qꝛ ꝟo dei di cere est facere.iuxta illud ps.anp̄e. Ipse dixit ⁊ facta sunt. Ideo eius benedicere est bn̄face re. Et consequenter deus qui facientes coro nam benedicit eis benefacit. M

Remissiuā quoqȝ bn̄dictionē conseqmur faciēdo coronā. Nā cū bn̄dictio sacerdo tis epi.cardinalis ⁊ pape remittat de peccatis venialibꝰ ſm Fran.de may.⁊ alios theologos in.iiij.sentētiarū distin.xx. ⁊ Ioā. and. in proe mio.vj.⁊ ibi doctores sup illud. Salutē ⁊ apo stolicā bn̄dictionē. Multo magis bn̄dictio dei que est magis curialis. Sciendū est autē:ꝙ a diuersis summis pōtificibus cōcesse sunt diuer se indulgētie dicētibus Aue maria q̄ licet cre dantꝰ esse maioris numeri q̄ꝫ nūc exprimā. ta men colligēdo ea solū que pro certo nesciuntꝰ. Quādo quis dicit Aue maria. cōsequitꝰ indul gentiā.cclxxxviij.dierū. Et quādo dicit Iesus totidē. Et quādo dicitꝰ Sancta maria.habentꝰ quadraginta dies de indulgētia. Qꝛ igitꝰ in co rona dicitꝰ sexagintatribꝰ vicibꝰ Aue maria ⁊ Iesus ac sancta maria ⁊c.ideo in summa quis faciēs coronā consequitꝰ dies ducentosseptua gintatria milia sexcētūquinquagintaocto de indulgentia. Beatꝰ aūt frater cherubinus de spoleto ordinis nostri impetrauit a summo pō tifice centū dies de indulgentia pro oībus fa ciētibus coronā. Et sic in summa erūt ducenta septuagintatria milia septingētiquinquagin taocto dies indulgētie ꝑ qualibet corona. Fe licis aūt recordatiōis Sixtus papa.iiij.oībus dicētibꝰ in statu gratie infrascriptā orōnē siue salutationē ipsius ꝟginis que a multis dicitꝰ in corona concessit indulgentiā duodecim mi lium annorū pro qualibet vice qua dicitꝰ. Aue sanctissima Maria mater dei.regina celi por ta paradisi.domina mundi singularis et pura tu es virgo. Tu concepisti xp̄m sine peccato: Tu peperisti creatorē:⁊saluatorē mūdi in quo non dubito. Libera me ab omni malo.⁊ ora ꝑ peccatis meis. Amen. Benedictionē quoqȝ cō pensatiuā recipiunt faciētes coronā. In recō pensationē enim istius benedictionis qua in ipsa corona benedicūt dei matrē benedicuntꝰ ⁊ ipsi nō solū a deo:sed etiā a tota curia cele sti. Oēs enī angeli ⁊ beati dicūt beate virgini illud Nu.xxiiij. bn̄dixerit tibi sit ipse bn̄dictꝰ. Vn̄ cū bn̄dicimꝰ ipsam virginē ⁊ eiꝰ filiū, respō det ipsa dei genitrix ⁊ omnis paradisus secū: Sitis ⁊ vos benedicti. Dicitur enim in com muni prouerbio. Quale verbum dixeris tale audies. Et vulgariter dicitur tal manico.e tal coltello. Ipsa ergo pijssima virgo nos resalu tat quando eam salutamus. Aliter non habe ret in se vrbanitatē ac curialitatem. Nam si alicui quis dicat. Bonꝰ dies ille si non est val de rusticus respondet. Bonus dies et bonus annus. Quanto ergo magis hoc faciat beata virgo nobis salutātibus eam. Habet enī val de gratas salutatiōes nostras. Nā si Octauia nus imperator emit ꝑ decē milibus nūmis vnū coruū cuiusdaȝ romani qui instructus ab illo salutauerat ipsum imperatorē reuertenteȝ vi ctoriosum de prelio dicens. Aue imperator inuicte. vt refert macrobius Et sic imperator Tybertus et romani ita charum habuerunt coruuȝ aliū:qꝛ eos salutabat i foro ꝙ postea de eius morte valde doluerunt. vt refert Pli nius.x.naturalis historie. Profecto multo cha riores habet virgo benedicta illos qui ipsam cordialiter salutant. Unde legitꝰ ꝙ q̄dā abbas mortuꝰ postea resuscitatꝰ et a monachis suis interrogatus quid vidisset in alia vita: Respō dit. O filij qui vult saluari sepe salutet Mariā Ut enim inquit Ber. Non venit ad veniā qui nescit amare Mariam. Benedictionem etiaȝ confortatiuam recipimus deuote faciendo co ronam. Nam efficimur filij ipsius virginis:et consequenter ab ea tanq̄ꝫ a bona matre con fortamur. Unde sciendum est ſm docto.maxi me cardi. Petrum dami. Franciscum de may ro:et Petrum ioannis super Ioannem ꝙ ipsi vt habetur Ioā.xix. christus in cruce dixit bea te virgini de Ioanne. Mulier ecce filius tuus. Tanta fuit potentia huius verbi ꝙ fecit ip̄m Ioannem verum filium adoptiuum ipsius vir ginis ⁊ dedit ei affectū filialē erga matrem et ecōtra imo maiorē q̄ꝫ sit cōiter inter filiū natu ralē ⁊ matrē eius:qꝛ maior est vis gratie ꝙ na ture.c.reuera.de conse.dist.ij. Quia vero Ioā nes interpretatur in quo est gratia. ipse Ioan nes accepit hanc filiationē ꝑ oībus qui volue rint esse ⁊ viuere in gratia dei et ipsius virgi nis. Imperator enim celestis stans in tribuna li crucis nos adoptauit in filios matris sue dicens ei de quolibet nostrum. Ecce filiꝰ tuus quasi diceret. Assigno ꝙ tibi sint filij omnes qui voluerint esse tui deuoti: et te reuerenter sicut matrem salutare et venerari. Ut ideo ipsa nos filios suos non potest refutare. sȝ co gitur materna pietate cōsolari. Unde ait illud Esa.xlix. Nūquid obliuisci potest mater infan

tuli sui:ꝛ si ipsa oblita fuerit: ego non obliui-
scar tui. mater eñ dulcius amat filiū ꝙ̄ pater
q̄ꝛ nō tm̄ passus est pater in ipso filio in lucem
ꝑducēdo quātū mater. Debet igit̄ ipsa beni-
gna ꝟgo nos tenere diligere sicut mēbra filij
sui qui est frater noster:ꝛ pro induiso dare no
bis paradisum ꝛ hereditatē celestē. Et hec co
rona est quasi ꝓtestatio q̄dā ꝛ deprecatio filia
lis. ac si diceremꝰ. Nos o pijssima ꝟgo sumus
tui filij. ꝛ idō petimꝰ bn̄dictionē maternā: q̄ꝛ bn̄-
dictio matris firmat domos filiorū Eccli. iij.
Benedictionē quoq̄ cumulatiuā. s. donoꝝ
spūalīū ꝛ grāꝝ atq̄ meritoꝝ recipimꝰ faciēdo
coronā. Et iste est fructꝰ scōs ipsiꝰ corone q̄ dr̄
īpinguatiōis:ꝛ idō subdit ꝓpha. ps. lxiiij. Et cā
pi tui replebunt vbertate. Pinguescēt specio-
sa deserti ꝛc. De ipsa eñ virgine ꝛ de nobis po
test dici illud ps. cvj. Bn̄dixit eis ꝛ multiplica
ti sunt nimis ꝛc. De hac etiā bn̄dictione ꝛ fru-
ctu corone q̄ bn̄dicimꝰ beatā ꝟginē ꝑdictū fuit
Prouerb. xj. vbi dr̄. Anima q̄ bn̄dicit īpingua-
bitur. Per cāpos aūt q̄ sunt lati intelliguntur
mundani qui sine districtu obediētie alteriꝰ
viuūt in spū ꝓprie libertatis. Et istis coronā
faciētibꝰ dat beata virgo vbertatē fructuū. di
uitiarū honoris ꝛ glorie. ita ꝙ etiā dormiēdo
ditant. Itē cōsolationē filiorū eis tribuit. atq̄
eis sue misericordie sinū aperit. Uel ꝑ cāpos
intelligūtur iusti vt exponit. Alex. de ales. qui
suscipiunt semen verbi dei et pluuiā grē diui-
ne. et istis dat beata virgo vbertatē bonorū
operū. Per speciosa aūt deserti intelliguntur
boni religiosi ꝛ religiose fugientes campos. i.
terrenas occupationes ꝛ mūdialiū ꝯuersatio
nes. Desertū eñ dr̄ monasteriū. q̄ꝛ a mūdanis
voluptatibꝰ est elongatū. In quo cū posuisti fi
liam. non amplius recordaris de illa. vel raro
ipsam visitas elemosynis. est tamē hoc deser
tum speciosum sicut paradisus. in quo frequē
tant angeli dei. Religiosos ergo faciētes sibi
coronā facit beata ꝟgo impinguari charitate
et deuotione. Per colles aūt intelligūtur dn̄i
et principes tp̄ales quos replet ꝯsolationibꝰ si
coronā suam facere non omittāt. Sequit̄. In-
duti sunt arietes ouiū idest capita spūalia vt
sacerdotes ep̄i ꝛ cardinales quos induit vesti
mento sanctitatis. Et valles abūdabunt fru-
mēto. i. pauperes ꝛ despecti habebūt grāꝝ dei
per virtutem corone. N

ET ideo nr̄ frater Jacobꝰ da le corone de
Quincia sancti Francisci qui quotidie fa
ciebat multas coronas beate virgini hortaba
tur oēs vt facerēt coronā ꝛ instruebat q̄uo eaꝝ
facere deberēt. Unde etiā ep̄i nō discedebant
ab eo quin ꝓmitterēt ei facere coronā et vixit
lxx. annis in virginitate. Quantas aūt vtilita
tes recipiat faciens coronā deuoto corde non
posset verbis demōstrari. Legit̄ aūt ꝙ qui
dam iuuenis dissolutꝰ ꝛ a bono ꝓposito deuia
tus. facta deuotiōe corone liberatꝰ est ꝛ ad bn̄
faciēdū reductꝰ. Mater etiā q̄dam habēs filiū
prauū ꝑ virtutē corone obtinuit illius emēda
tionē. Quidā quoq̄ pusinꝰ positus in ꝓfundo
turris desperāsq̄ posse euadere dnq̄ coronas
dicebat in die:ꝛ sic liberatꝰ fuit. Quadā etiam
die cū nōnulli mercatores florentini venirent
de lugduno vnus eorum post socios remanēs
plane dicebat coronā. Et q̄ꝛ solꝰ erit a latroni-
bus aggressus est. q̄ totū eius vestimētū in fru
stra inciderūt:ꝛ coronā quā in manu habebat
atq̄ carnē eius nō tetigerūt. In quodā quoq̄
lacu existente quodam deuoto beate virginis
diabolus tantam tempestatē cōcitauit ꝙ na-
uis siue barcha versata est. Famulus autem
eiusdem deuoti pre timore mortis strinxit col
lum eius. Ipse vero cum corona in manu inuo
cabat beatā virginē vt ipsum adiuuaret: et sic
liberatus est. Legitur quoq̄ ꝙ in quadā na-
uicula cum essent quidam pueri ludētes inter
alios erat ibi filiꝰ cuiusdā pauperis qui quoti
die faciebat coronaꝫ ꝟginis. Unde submersa
naui omnibus alijs suffocatis: ille liber super
aquas ambulans euasit. Uulterre etiam in
morte Pij pape propter magnam niuē cecidit
tectū domus:ꝛ omnia super caniculum steterūt
q̄ꝛ ibi erant duo filij pauperis vidue q̄ quoti-
die faciebant coronam. Ad quod miraculū vi-
dendum cucurrerūt oēs de ciuitate. Item fel-
tri vxor cuiusdā medici capta a turcis ꝓpter
coronam liberata fuit intacta cum filia sua.
Item oruieti quedam demoniaca dixit domi-
no suo. Dic officiū virginis. Cui ille respōdit.
Nescio legere. Et postea traxit coronā de ma
nica dicens. Hoc est meum officium:ꝛ aliud ne
scio. Tunc illa dixit. Bene bene fratellomio.
Questo he el meliore bochono che tu posse tro
uare. Legitur quoq̄ ꝙ super norsiam ad locū
Pylati vnus desperatus cepit clamare di. O
demones venite. Qui statim cum furore venie
tes dixerunt? Quid vis? quid vis? Et ille ait
Portate me vobiscum quia nolo amplius vi-
uere. Illi autem responderunt non possumus
ꝓpter coronam illaꝫ quam fecisti hodie. Qui
dam etiā scholaris perusij appetēs quādam
mulierē. inuenit nigromantem: qui in circulo
quodā intrare ipsum faciens atq̄ demōes in
uocans ab ipsis responsum habuit ꝙ in hoc
malo ei auxilium prebere non poterāt ꝓpter
coronā quam fecerat. O preciosa corona ꝛ glo
riose virgini gratissima: que tāte es virtutis
vt demonum superes potestatem. Nec imeri-
to. nā per ipsam coronā bn̄dicimus illā per cu
ius benedictionē confracte sunt diabolice po
testates. Qn̄ aūt in corona dicimus ipsi bene-
dicte virgini. Benedicta tu in mulieribꝰ: perin
de est ac si diceremus. Benedictus sit dies in

quo nata es.bñdicta hora qñ orabas.bñdicta qñ fuisti desponsata.benedicta quando fuisti annũciata 7c.Et sic renouamus ei coronã ab angelo sibi de paradiso allatam.Ipsa vero vnicuiqꝫ nostrũ respõdet.Bñdicta sit vita tua.7bñdicti anni tui mẽses 7 dies 7c. O

Tertius fructus corone ẽ: incoatiõis paradisi.vel conformationis cũ patria celesti in qua bñ laudãt gl'osã virginẽ tãqꝫ suam reginã.Qñ eñ facimus coronã:perinde est ac si eius capiti coronam imponeremus et ipsam nostram reginam constitueremus. Corona eñ solummodo datur regibus 7 regnis. Tunc ergo ei dicimus. O Maria imperatrix celi regina qꝫ mũdi:ecce qꝫ te elegimus pro regina nostra.7 nos seruulos tuos facimus et in perpetuũ sub imperij tui seruitute viuere volumus.Et iõ sumus mittentes coronas ante thronũ.Apo.v.thronũ.i.tue maiestatis. Quia aũt miseris mĩa est necessaria que est plenitudo virtutum.c.in singulis.lxxxvi.dist.Et nos sumus miseri.Ideo tibi offerimus coronã nõ qꝫ egeas nostris coronis aureis vel argẽteis. sed vt p hoc confitẽtes te esse magnã reginam mereamur sub dñio tuo semp permanere.Scimus neqꝫ qꝫ nõ potest rex alienare castrum.villam aut ciuitatem inuitis hominibus inhabitantibus fm Hosti.in.c.dilecti.de ma.7 obe., et Paulus de castro in quodam consilio suo. Et ideo postqꝫ nostra regina facta es:nõ poteris nos refutare sine cõsensu nostro.Illud eñ solum quis dicitur posse facere qđ de iure et iuste facere potest.c.factat.7 ibi glos.xxij.q.ij. O igitur domina 7 regina nostra.ecce qꝫ nos ferui tui promittimus tibi seruare oẽm illã fidelitatem quam tenẽtur quilibet boni subditi custodire erga dñm suum. de qua habetur in.c.de forma.xxij.q.v.7 ideo etiam tu teneris erga nos esse fidelis.Nam si dicitur in predicto.c.Dñs quoqꝫ fideli suo i his oĩb9 vicẽ reddere debet quod si non fecerit:merito censebit maledictus 7c. P

Debet autẽ vnusquisqꝫ xpianus se 7 sua omnia in manu tua cõmittere.7 nõ permittere trãsire diẽ quin saltẽ vnam dicat coronã ad laudẽ tuã.Et qꝫuis male quis viuat nõ debet vnqꝫ a tua deuotiõe discedere.Unde exclamabat quidã bonus ac deuotus pdicator di.Nõ te spizar da maria.Et iterũ.Affrontati ue a maria.Nã si hoc priuilegiũ habet cardinalis qꝫ si ponat pileum siue capellum suũ super illius q ducitur ad iustitiã liberat:fm Bal. 7 Paulũ de castro.in.l.addictos.C.de appella. Ad fortiori pallium beate virginis potest nos ab oĩbus malis liberare.Tã lata eñ est eius mĩa.qꝫ si aliquẽ deuote facientẽ coronam suã viderit in medio milliũ demonũ trahi ad supplicũ:eum protinus liberabit.Nec permittet aliquẽ male finiri q eius coronam reuerenter studuerit facere.Unde legitur qꝫ quidam iuuenis ad reuerentiã ipsius virginis oĩ die quo durabãt rose 7 flores.faciebat capellũ de ipsis rosis 7 floribus.et ponebat super caput beate virginis ad modũ corone. Qñ autem deficiebant rose.pro qualibet rosa flexis genibus dicebat vnum Aue Maria.Accidit Autẽ qꝫ quadam die transibat per quandã siluã in qua latrones erãt.Et anteqꝫ intraret voluit soluere beate virgini qđ debebat 7 solitus erat. Dum autem dicebat Aue maria ipsa benedicta virgo accipiebat vnã rosam de ore eius ipso nesciente.Qđ videntes latrones qui deliberauerãt prius ipsum occidere venerũt ad eũ interrogãtes ipsum quenã esset illa dña que extraxerat rosas de ore eius.Qui respondit illã esse beatã virginẽ Mariã quam rosis honorabat. Et ipsi latrones hoc audito conuersi sunt ad dñm. Legitur quoqꝫ qꝫ quedã deuota iuuẽcula docuit quandam auiculam dicere Aue Maria.ita qꝫ garriẽdo vix aliud proferebat. Quadam autem die volucris rapax ipsam rapuit 7 asportauit.Que cũ clamaret Aue Maria statim illa auis rapax mortua cecidit:7 auicula ad gremium iuuencule est reuersa. Q

Uantum vo ipsa angelica salutatio q ẽ: in corona sit grata ipsi virgini 7 filio eius patet.Nam legit qꝫ quedam mulier docebat filios suos 7 alios paruulos salutare btã virginẽ.atqꝫ effectuose desiderabat videre filiũ eius.Quadã aũt die vidit quẽdam puerulũ valde decorũ 7 formosum.7 vocans illum cepit eũ docere salutationẽ angelicam.Et cũ diceret.Bñdictus fructus vẽtris tui.Rñdit puerulus.Uerum dicis mulier quia ego sum benedictus.Et volens mulier ipsum puerulum in vlnis apprehendere ait.Eya es ne tu ille quẽ ego quotidie videre desidero? Et in his verbis disparuit puerulus quã ipsa post modũ feruentius dilexit. Legit etiã qꝫ miles quidam diues ac nobilis seculo abrenũciauit:7 ordinẽ cistercisiũ intrauit nesciẽs lr̃as. Erubescẽtes aũt monachi tam nobilẽ virũ inter laicos deputare:dederunt ei magistrũ si io.te aliqđ vel modicũ addiscere posset.7 sic inter monachos pmaneret.Qui nihil omnino preter hoc sc3 Aue maria addiscere potuit.qđ tã auide retinuit vt qcũqꝫ deãbularet.7 qcqđ ageret,illð i cessanter diceret Tãdẽ mortuũ rẽ imuerio cum alijs fratrib9 sepelit.Et ecce sup ei9 tumulũ excreuit liliũ preciosum habẽs in quolibet folio Aue maria inscriptum litteris aureis. Currentes autem omnes ad tam grande spectaculũ. terram de tumulo effoderunt 7 radicẽ liliỹ de ore defuncti procedere reperierunt. Unde intellexerunt cum quanta deuotiõe illa duo verba dixerat,quem ipsa beata virgo tanto predi

glo illustrauerat. Legitur quoq; in cronicis ordinis nostri q quidã frater noster virginis gloriose valde deuotus solitus erat nunq comedere in die nisi prius coronam virginis fecisset. Contigit autem vt quadam die cum reliquis fratribus prandere cepisset corone immemor. Cum autem primum bolum comedisset recordatus est q nondum coronam fecerat & tactus dolore cepit anxius causas perquirere quomodo discederet ab alijs. & benedictam virginem ex more salutaret. Tandem innuit patri guardiano vt se ire dimittat quasi aliqua duceret necessitate. Quo impetrato mox ecclesiam petit. & ante virginis figuram cepit coronam facere. Interuallo aut facto cum nõ reuerteretur. timens guardianus ne aliquid mali ei accidisset. precepit vni fratrum vt eum perquireret. Qui per totum monasterium discurrẽs & illum non inueniẽs. tandem ipsum reperit in ecclesia orantem & faciẽtẽ coronam ante imaginẽ gloriose virginis. Viditq; ipsam benedictam virginẽ in forma pulcherrime mulieris. & pp̃e eã duos angelos. q de ore ipsius fratris dicentis. Aue maria accipiebãt vnã rosã in singulis. dum diceret Jesus poplite flexo et capite inclinato. q rosas ponebant in corona ipsius virginis. In singulis autem Pater noster formaliũ iter ponebãt: Finita aũt corona beata virgo illam in capite suo posuit. & sic in celum ascendit. Quod videns frater ille stupefactus alijs fratribus enarrauit. Ex tunc alij fratres habuerũt ipm̃ deuotum btẽ virginis in maiori reuerẽtia. atq; eius exẽplo incitati sunt ad dicendã quotidie deuotius coronã ipsius virginis bñdicte p infinita secula. Amen.

¶ De eiusdẽ dñe paradisi triũphanti coronatione. Sermo. ij. K

In perpetuũ coronata triũphat. Sap. iiij. In exaltatione virginis gloriose in celũ verificatũ fuit illud qd in figuram dr. ij. Parar. xxx. Facta est celebritas grãdis in hierusalẽ q̃lis nõ fuit a diebus. Salomonis in illa ciuitate. Nec immerito. Nam honor est impendendus illi quẽ princeps honorat. C. de domesticis & ptectoribus. l. vnica glo. vl. Unde si curiales pape viderãt ipsum papã assurgere ad honorãdum aliquẽ. pfecto etiam ipsi illũ summopere honorarẽt. Vidẽtes igit omnes angeli & beati deum tantum honorare beatam virginem: & ipsum regem celestem christum tanta celebritate ac iubilo obulare sue matri i celũ assumẽde. atq; illã cũ tãtis festiuitatib9 ad celum deducere: & in throno fulgentissimo collocatam corona triũphantissima coronare. pfecto etiam ipsi regine sue exaltationem sic mirabilem ineffabilibus exultationibus prosecuti sunt. Contemplatur autem quidam deuotus predicator. q dum benedicta virgo deberet in celum deferri: fuit facta disputatio quis deberet eã deportare. Abraam enim dicebat q sibi fuerat primo promissa Genesis. xij. et ideo ad eum pertinebat. Dauid dicebat q & etiam sibi promissa erat. & ipse erat rex. ideo cõuenientius ad eum pertinebat deferre reginã. Sanctus Joachim pater eius dicebat q ipsi erant parentes remoti ipsius virginis. et ideo non ad eos sed ad se huiusmodi officium pertineret. Sancta vero anna dicebat. Ego ipsã sepius portaui dũ esset paruula. ideo etiã nũc debeo illã portare quia est mea filia. Itẽ quia cõuenientius est mulierem a muliere deferri q̃ a viris p ar. l. c. mulieres. de iudi. li. vi. Sctũs aũt Joseph inq̃t. Ego sum spõsus eius. & duxi eã in egyptum. & inde eam reduxi. & debeo prope ipsam sponsam meam sublimari ratione matrimonij. Indecens eñ esset si illam q̃ sponsam habui in tribulationibus. & cuius comes fui in miserijs humanis. non haberẽ etiã proximam in consolationibus & iubilationib9 supernis. Volo igitur adimplere illud Gen. ij. Relinquet homo patrem & matrem suam et adherebit vxori sue. Tunc dominus Jesus interrogauit matrem a quo vellet deferri. Cui illa respondit. Manus peccatoris non moueat me ps. xxxv. Cum autem angeli hoc audierunt dixerũt. Ergo ad nos pertinet eam portare qui nunq̃ peccauimus. Tunc dñs Jesus inquit matri sue. Vis mater mea ab angelis deferri qui omnes animas portant. Respondit benedicta virgo. Mihi adherere deo bonum est ps. lxxij. Et iterum O dulcissime fili ego cum te peperi nolui seruitricẽ. sed meis proprijs manibus te pannis inuolui atq; nutriui & educaui. Tũc dñs Jesus dixit illud Esa. xlvi. Ego feci. s. te. sic gloriosam. & ego feram & portabo. s. ad sedem tibi ab eterno preparatam. S

Qualia vero nihil inordinatũ est laudabile. ff. inordinatũ. in auto. de here. & fal. Ideo hec gliose v̄ginis exaltatio & coronatio cũ maximo ordine facta est. Cũ eñ in celũ delata eẽt cũ pcessione solẽniori q̃ vnq̃ facta fuerit in paradiso. & baiulo digniori q̃ esse possit. atq; cum ordinatissimo modo de quo pretactũ est in superiori pte pricipali hui9. Inceperũt oẽs angeli in btẽ celebrare festũ dedicatiõis tẽpli v̄ginalis & exaltatiõis atq; coronatiõis ei9. Ut fertũ Michael & Gabriel decãtauerũt inuitatoriũ dicẽtes. Venite adorem9 regẽ regũ cuius hodie ad ethereũ virgo mater assumpta est celũ. Et eis respondebant oẽs chori simul sicut fieri solet in officio matutinali. Et postea hymno decan-

tato.ceciderũt angeli primã antiphonã.s.Ex-altata est sancta dei genitrix sup choros ãgelorum ad celestia regna. Secũdam vo antiphonã decãtauit tota humana natura dicẽs Paradisi porte per te nobis aperte sunt: q̃ hodie gloriosa cũ angelis triũphas. Tertiã aũt antiphonã decãtauit btũs Joã.bap.di. Benedicta tu in mulierib⁹ ⁊ bñdict⁹ fruct⁹ vẽtris tui.q̃ hodie te portauit in celis quẽ tu sepe portasti in terris. Quartã antiphonã cecinit Jacob⁹ maior dicẽs. Specie tua ⁊c. Quintã sanct⁹ Stephanus protomartyr dicẽs. Adiuuabit eã ⁊c. Sextam omnes cognati ⁊ affines ipsi⁹ beate virginis dicentis. Sic vt letantium omnium nostrũ ⁊c. Et similiter alias antiphonas diuersi intonabãt prout eis Michaeli ⁊ Gabrieli cãtores pncipales recõmittebãt. Primã aũt añaʒ ad laudes decãtauit dñs Adam dicẽs. Assumpta est Maria ⁊c. Secundam sanctus Noe dicens Maria virgo assumpta est ⁊c. Tertiam abraam dicens. In odorem ⁊c. Quartam oẽs patriarche a quibus ipsa descenderat dicentes. Benedicta filia tua a dño ⁊c. Quintã omnes prophete dicentes. Speciosa facta es ⁊c. Completis autem psalmis et antiphonis: dominus Jesus sacerdos magnus paradisi.hebdomodarius in hac solennitate dixit orationẽ scʒ Domine sancte pater omnipotens eterne deus qui gloriosum habitaculum nostrum benedicte matris mee fulgoribus illustrasti atq̃ totã curiam nostram eius dulci presentia letificasti.concede propitius. vt quisquis ipsius sacratissime virginis deuotus extiterit in terris.eius felici cõsortio perfrui mereatur in celis. Qui mecum ⁊ cum spiritusancto viuis ⁊ regnas in secula seculorum Omnes auteʒ angeli et beati responderunt Amen. O dies iocũdissima. O celebritas stupendissima. O solẽnitas incomparabilis qua nunq̃ paradisus habuit maiorem: cum regina Saba cum tot aromatibus est in Hierusalem ingressa.iij. Regũ x.cum scilicet gloriosa celorum regina repleta omnium virtutum aromatibus super omnes angelicos choros ⁊ ordines atq̃ hierarchias in quarta hierarchia prope filium suum est exaltata.vt probat Albertus super Missus est ca.cxc. Ubi etiam dicit q̃ ipsa magis distat ab ordine seraphico in dignitate ⁊ gloria q̃ seraphicus ordo ab alijs inferioribus. De cui⁹ virginis exaltatione inquit Augustinus in quodam sermone eã alloquẽs ⁊ dicens. Tibi thronus glorie regis collocat in aula regni. Tecq̃ ipse rex glorie vt matrem voram ⁊ decorã spõsam pre omnibus diligens. amoris amplexu associat sibi. Que verba exponens Alber. vbi s.ait. Ex hac autoritate quatuor sequũtur cõclusiones. Si positus est ei thronus regis. ergo idem suus thronus ⁊ regis dicitur. ergo super omnes thronos. Iteʒ si mater regis. ergo iuxta regem. Item si sponsa regis. ergo iuxta regem. Item si ipsam improportionabiliter pl⁹ omnibus creaturis diligit. ergo improportionabiliter superomnes collocauit. O dilectissimi hodie facte sunt nuptie in paradiso. Hodie rex assuerus idest deus fecit parare conuiuium per magnificum principibus suis: et fecit nuptias Hester.i.gloriose sponse sue: nunciauitq̃ pacem cunctis populis suis. Hester. ij. O igitur regina nostra ad connubium eterni regis adducta si nõ vis nobis seruulis tuis porrigere de pinguibus ⁊ delicatis cibis nuptiarum tuarum. saltem aliqua fragmenta micarum que cadunt de mẽsa tua nobis sicut catulis porrige. vt de tua ineffabili iocunditate aliquid vel minime gustare valeamus. Uos vero o deuoti christiani considerantes q̃ hodierna die ipsa virgo ascendit ad taʒ sublimẽ gloriam ne sinatis illam abire nisi vt dicebat quidaʒ deuotus predicator: Prius dimittat vobis la bene andata. Tanta autem est solennitas huius diei q̃ ecclesia statuit in.c.alma mater.de senten.excom.lib.vi.q̃ etiam si esset interdictum in aliqua terra vel ciuitate. debent in ipsa solennitate aperiri porte ecclesiarum ⁊ pulsare cãpane: ⁊ officiũ solẽnit dici ad honorẽ ipsi⁹ rgis hodie sic venerabilr coronate. ¶

VErum quia in prima parte precedentis sermonis probauimus ipsaʒ gloriosam virginem esse imperatricem mundi. ad quam dignitatẽ sublimata fuit impuncto cõceptionis filij dei. Ideo de eius coronatione loqui volentes. dicimus q̃ ẽm glosam in clemen.romani principes.de iureiuran. Imperator coronatur triplici corona scilicet ferrea vitra montes in aquisgrano: quam accipit ab archiepiscopo coloniensi et significat eius fortitudinem. Argentea ab archiepiscopo mediolanensi modoetie: ⁊ significat eius mundiciam ⁊ puritatem. Et aurea rome a papa: ⁊ significat eius superioritatem et excellentiam super omnes reges. principes. gentes ⁊ nationes. Dicit tamen predicta glosa q̃ Henricus imperator recepit argenteam coronã mediolani i ecclia sancti Amb. Alb. aũtẽ de ros. in suo reptorio siue dictionario i l̃ra corona inq̃t. De istis trib⁹ coronis ueni i q̃dã ser. in festo beati stephani hoc mõ. Impator recipit tres coronas. Primã in alemania ab archiepõ magũtino: ⁊ hec est argẽtea. Et q̃n ipẽ archiepõ dat ipsaʒ sibi coronã dicit ei. Istã coronã mihi cõserues.q.d.q̃ in aia sua ⁊ corpore suo dʒ eẽ mũd⁹ ⁊ pur⁹ sicut argẽtũ qd est purũ iter alia metalla. Scdaʒ coronã recipit in mediolano ab archiepõ mediolanẽsi i ecclia cathedrali: ⁊ ẽ ferrea: ⁊ recipit eã genuflexo: ⁊ archiepiscop⁹ dicit ei. Istam coronã mihi defen-

deo. nō intelligēs de ipsa corona materiali. sʒ sicut ferrum est metallū ex quo fiūt infiniti labores. et est durissimum ꝛ fortissimū. ita. imperatorꝫ paratus esse ad sustinendū omnē laborem corporalē ꝑ posse. et esse cōstantissimus et fortissim⁹ in iusticia exhibenda. maxime pupillis. ꝛ viduis. ac miserabilib⁹ ꝑsonis. Tertiā coronā recipit rome a sūmo pōtifice. vel ab alio loco ei⁹: ꝛ ista est aurea. Et qñ papa eā sibi imponit dicit. Esto fidelis vsqꝫ ad mortē: ꝛ dabo tibi coronā vite. Apoc. ij. Et ista designat fidelitatē ꝛ prudētiam sciēdi discernere malo a bono. Sicut eñ auꝝ est ꝑciosi⁹ oibus alijs metallis, ita scire discernere bono a malo est digni⁹ alijs sciētijs. Istis ergo trib⁹ coronis fuit coronata mater dei. Cū eñ corona detur ꝑpter habitā victoriā de hostib⁹. iuxta illō. ij. ad Tim. ij. Nō coronabit nisi q̄ legitime certauerit. Ipsa bñdicta ꝟgo debuit coronari q̄ petm̄ ex oi parte debellauit ꝛ deuicit vt inquit. Augu. in lib. de natura ꝛ gratia. Nulla nāqꝫ fuit tam victoriosa ꝓstratrix vt ipsa que caput serpētis antiqui cōtriuit Gen. iij. Et ideo in signū fortitudinis et cōuenienter data fuit corona ferrea. Item argētea ratione puritatis: que tāta fuit ẜm Anselm. in lib. de cōceptu ꝟginali ꝙ illa maior nulla sub deo ꝟꝫ intelligi. vñ Hier. i ser. assūptiōis ait. Nihil est cādorꝫ nihil ē splēdorꝫ nihil est luminis qꝺ nō resplēdeat in virgine gloriosa. Aurea quoqꝫ corona debuit coronari ratione superioritatis ꝛ sufficiētie. Unde ẜm seraphicū Bonauētura in. iij. sen. di. iij. Ipsa tante fuit ꝑfectiōis etiā ante cōceptionē filij. tātiqꝫ luminis ꝛ aptitudinis regēdi ꝙ ꝟe digna erat esse monarcha totius mūdi. Considera ergo anima deuota ꝙ si qñ coronat̄ papa vel imperator fit celeberrima festiuitas. multo maior facta est in celo de coronatiōis ipsi⁹ gloriosissime regine paradisi. Si vero corona accipiat̄ pro gloria victorie. vt. l. j. C. de athletis. lib. x. ꝛ de re iudi. l. cōmodis. ꝑfecto ipsa gloriosa virgo victorijs innumeris illustrata in perpetuū coronata triūphat. vt dicunt verba thematis nostri. Super quibus duas tantum coronas ipsius domine nostre declarabimus.

Prima dicetur excellentiatiarum.

Scđa vero lapidū preciosorum.

¶ Pars prima huius sermonis de corona excellentiarum beate virginis. U

INnumerabiles sunt excellētie btē ꝟginis quib⁹ tāqꝫ fulgētissima corona illustratur quaꝝ ꝑma pōt dici mūdissime puritatis. De qua satis dixi in. j. parte ꝑncipali hui⁹ opis. In qua ꝓbaui ipsaꝫ intemeratā dei matrē purissimā fuisse: ꝛ ab omni labe peti penit⁹ elōgataꝫ qꝺ fuit cōueniēs ꝑpter tria q̄ ponit scūs Bonauē. in. iij. di. iij. Primo ꝑpter diaboli cōfusionē. Cōgruū eñ erat vt illa q̄ opprobriū nostrū auferre debebat: ꝛ nos ꝑ filiū suū de diabolica seruitute eripere veniebat: ipsum inimicuꝫ vinceret ꝛ superaret. vñ Ber. ꝛ Aug. exponēs illud Gen. iij. Ipsa cōteret caput tuū ꝛc. i. suggestionē tuā: qꝛ nulle diaboli suggestio in mēte ipsi⁹ virginis ingredi potuit: ꝛ sic ab omni pctō imunis fuit. Scđo hoc cōueniēs fuit propter nostrā intercessionē. Cōgruebat enim vt illa q̄ humani gñis aduocata esse debebat tāta puritate fulgeret vt nullū petm̄ haberet qꝺ eius cōsciētiā remorderet. Tertio ꝑpter diuinā desposationē. Cōgruū eñ fuit vt illa q̄ placuit altissimo deo. ita vt fieret eius spōsa ꝛ mater vnigeniti filij sui sic esset imaculata mente sicut erat intemerata carne. Indecēs nāqꝫ fuisset ꝙ peccatorum aduocata esset peccatrix corona ꝛ gloria iustoꝝ illusta. Spōsa dei polluta Specialissimum reclinatorium verbi dei fractum ꝛ infectum. Sacrarium spiritussancti violatum: totiusqꝫ trinitatis triclinium contaminatum: ꝛ ideo inquit Bern. Decuit reginā virginum singulari priuilegio sanctitatis absqꝫ peccato ducere vitam. que dum peccati mortisqꝫ pareret peremptorem munus vite ꝛ iusticiam pre omnibus obtineret. hec ille. Ut ergo dei genitrix esset purissima super oēs puras creaturas deus eā preseruauit non solū a peccato actuali: sed etiā ab originali. Nā procul dubio illud est magis mūdū ꝛ purū qꝺ nunqꝫ fuit sordidatum q̄ illud qꝺ semel fuit infectuꝫ ꝛ postea purgatum. Hec autem prima excellētia mundissime puritatis beate virginis alio nomine appellari potest imunitatis ab omni peccato. X

SCđa excellētia ē gratificatiōis quā tetigit angel⁹ Lu. j. Nam cū dicēdo Aue: demōstrasset ꝑmā excellentiā ꝑdictā: postea subdidit secundam dicens gratia plena. Est aūt sciēdum ẜm Augustinū ad Bonifaciū. ꝛ in libro enchiridion: ꝛ in. vj. de trin. c. viij. ꝙ gratia est forma que meretur augeri: non quidem augmento ꝛ quantitate molis: vt dicit Rich. noster in. j. distin. xvij. sed quantitate virtutis. Et consequenter etiam aliquando meretur diminui: quia circa quodcūqꝫ habet fieri vnum oppositorum: habet fieri ꝛ reliquum ẜm philosophum. Sicut ergo non omnia alba sunt equaliter alba: nec omnia calida sunt equaliter calida. Unum enim habet duos gradus albedinis seu caliditatis: ꝛ aliud tres vel quatuor: et ideo vnum est albius ꝛ calidius altero. Similiter omnes sancti habent gratiā: sed nō equaliter. Nam vnus habet vnā alius aliā. Unus habet duos gradus alius tres: ꝛ sic de singulis. Oēm aūt grām quā per grad⁹ dedit deus

alijs

alijs sanctis.ipsi benedicte virgini dedit plenarie ⁊ vniuersaliter.vt inqt Hiero.in sermõe ad Eustochium di.Ceteris per partes ⁊c. Y

Tertia excellentia est virginalis secunditatis.de qua angelus vbi supra illi dixit. Paries quidẽ filiũ. ⁊ virginitatis nõ patieris detrimentũ.Quia igit ipsa beatissima regina nostra sola fuit mater ⁊ virgo incorruptissima ideo bñdicta super oẽs mulieres appellatur. Quod eñ vna mulier sit virgo ⁊ mater simul ⁊ semel est impossibile ꝑ naturaꝫ. Oportet ergo ꝙ illa q̃ vult esse virgo nõ cõcipiat filios. Et si vult habere filios oportet ꝙ amittat virginitatem.Unde oẽs phĩ naturales habuerunt pro impossibili virginẽ cõcipere ⁊ parare.atq; inuiolatam virginitatem seruare. Maria tu sola ⁊ virginitatẽ illibatissimã obseruasti. ⁊ filiũ concepisti ac peperisti.⁊ ideo tibi soli hec excellentia cõpetit.ꝙ scꝫ virginitatẽ ⁊ secunditateꝫ simul habuisti. Hoc autẽ singulare priuilegiũ ille tibi contulit apud quẽ nõ erit impossibile omne verbũ Lu.j.Qḋ eñ mulier nõ possit esse simul mater ⁊ virgo:hoc ideo est.qr deus dedit hunc ordinẽ rebus ꝙ nõ possit mulier cõcipere sine sui cõtaminatione.Cũ ergo eius sit tollere cuius est dare.l.qui dãnare.ff.de re iudi.ꝑfecto ipse deus hũc ordinẽ potuit mutare i matre sua vt virgo cõciperet.immo mutare posset in oibus mulieribus si vellet.Ut eñ dicit beatus Tho.in.j par.sum.q.cv.art.vj. ⁊ habet ab Augu.xxvj.contra Faustũ. Deus sic rebus certum ordinẽ indidit.vt tñ sibi reseruaret ꝙ ipse q̃nq; aliter esset facturus.Non eñ deꝰ ẽ subiectus ordini secundariũ causarũ.immo talis ordo est subiectus deo.qr ab ipso deo ꝓcedit.nõ per necessitatẽ nature.sed ꝑ arbitriũ voluntatis.Potuisset eñ ⁊ aliũ ordinẽ rerũ cõstituere. vnde Hugo in li.de sacramentis ait.Qui fecit vt vnũ corpus esset in vno loco:fecit quõ voluit Et si voluisset aliter facere potuisset hec ille. Ex quibus oibus ptꝫ ꝙ nõ recte locutus est ille qui dixit ꝙ ad hoc vt mater dei cõciperet sine pctõ originali necesse erat ꝙ cõciperetur de virgine incorrupta remanente post cõceptum quasi deus nõ possit facere mundũ de immundo conceptũ semine.qḋ est ꝯtra diuinã scripturam Job.xiiij. Sicut ergo deus qr ab eterno elegerat gloriosam virgineꝫ in matrem suã in ea mutauit ordinẽ generalẽ conceptionis sue. vt s.conciperetur sine infectione peccati.Ita etiã mutauit ordinẽ cõceptus sui.vt scꝫ ipsa cõciperet seruata virginitate qḋ fuit mutabile.vnde Orig.in homelia natiuitatis dñi ait.O magne admirationis gratia . O inenerrabilis suauitas.O ineffabile magnũq; sacramentuꝫ . Ipsa beata virgo.ipsa mater dñi.ipsa eius ancilla. plasmatio eiꝰ ipsa quẽ genuit? Quis vnq̄ ista audiuit?Quis vidit talia? Quis cogitare potuit similia:vt mater virgo esset intacta ⁊ generaret ac virgo permaneret?Hec etenĩ virgo scĩtã genuit dñm.sed intacta permãsit.Mater effecta est.sed virginitatẽ nõ amisit.Uirgo genuit ⁊ virgo ꝑmãsit.Mater filij facta e sꝫ castitatis sigillũ nõ perdidit.hec ille. Z

Quarta eiꝰ excellẽtia est.qr ipsa sola fuit mater dei ineffabilissima.⁊ ista excellẽtia potest dici maternitatis.Hoc aũt priuilegiũ si bñ cõsideret est maximũ ⁊ stupẽdũ. Licet eñ magnum priuilegiũ fecerit xp̃s cecilie Lucie. Katharine.Agneti. Agathe Ursule.⁊ alijs virginibus scꝫ ꝙ sint eius cõmites.Uñ ipsi canit ecclesia.Quocunq; pergis virgines sequuntur ⁊c.Itẽ licet magnũ priuilegiuꝫ fecerit Ade. scꝫ licet ꝙ in lũbis eius fuerint oẽs hoĩes mundi: gloriose tñ virginis priuilegiuꝫ hoc est maius. Oẽs eñ supradicti licet sint excelsi.sublimes ⁊ digni.tñ deo sunt subditi.⁊ nõ prelati.Ipsa aũt bñdicta virgo licet sit subiecta deo inquantum creatura superior tñ illi dicit ⁊ ꝑlata inquãtũ est eius mater.Uñ Luc.ij.de xp̃o deo ⁊ homine scriptũ est ꝙ erat subditus illi.O ineffabilis dignitas.Marie que imperatori olim meruit imperare.De hac quarta excellẽtia loquẽs Ber. inqt. Ista est nostre virginis singularis gl'ia ⁊ excellens prerogatiua ꝙ vnũ eũdẽq; filiũ cum deo patre meruit habere cõem.Et Ambro.sup Lucã.ait Bñ gratia plena dicit qr gratiã quã nulla alia habuit a deo autore cõsecuta est: qr mater dei est effecta.Et Ansel. inquit Maria ꝑpter pctõres facta est mr̄ dñi. qr ea sanctior. ea castior.ea hũilior i gñe hũano nulla potuit inueniri.Merito ergo i tãta debuit excellẽtia collocari.hec ille. A

Quinta eius excellentia dicitur familiaritatis.Ipsa eñ super omnes fuit ⁊ est deo familiarissima. Uidemus ꝙ seculi homines habent familiaritatem dñoꝝ valde charẽ.⁊ reputãt magnã gratiã ꝙ sint eoꝝ intrinseci ⁊ domestici.Et quanto maior est princeps. tanto ceteris paribus maiores se reputãt cubicularij.camerarij ⁊ secretarij eius.Quis autem est maior princeps?nõne deus qui est princeps principũ.⁊ dñs oĩm dñoꝝ? Ergo qui habet magnã familiaritatẽ ipsius:habet magnũ priuilegium siue excellẽtiã.Licet aũt magnaꝫ familiaritatem habuerint apostoli cum christo.Uñ illis dixit Luc.x.⁊ Matt.xiij.Beati oculi qui vident que vos videtis.Multi enim prophete ⁊ iusti cupierunt videre que vos videtis ⁊ non viderunt.Quia licet aliqui antiqui patres ⁊ prophete viderint xp̃m per fidem a longe prospiciendo. nõ tñ ipsum viderũt presentẽ inter eos cõuersando ⁊ docendo sicut apostoli.Et ideo dicũtur beati ꝑm Nico.de lyra quia in eis fuit completum qḋ antiquis patribus erat promissum.Quãuis etiaꝫ magnam fami-

hꝛitatem ostenderit ipse dñs Joanni euangeliste. quia in pectore suo illū recumbere permisit. Jo. xiij. de quo etiā fit mentio eiusdē euangelij. xxi. c. Licet quoqꝫ magnā familiaritatem ostenderit Magdalene cui ꝑmisit ꝙ lauaret sibi pedes. ac crine tergeret oscularet ⁊ vngeret Luc. vij. incōparabiliter tamen maioꝛ fuit familiaritas quā secuꝫ habuit beatissima virgo. Quis enim est magis domesticus alicuius filij ꝙ̄ mater eius. Nōne domestica ⁊ familiaris fuit virgo benedicta dñi Jesu que illū nouem mēsibus in vtero suo poꝛtauit. ⁊ ex vētre suo ꝓtulit ⁊ peperit. ⁊ sui pectoꝛis mām̄as ei dedit. ⁊ ꝓprijs manibus pluries lauit. ⁊ fascia ac pānis inuolutum alligauit. ⁊ ipsum amplexibus amoꝛosis sepius cōtrectauit. ⁊ dulcissima oscula labijs eius impressit. ⁊ suis manibꝰ pluries cibauit. ⁊ cū eo vsqꝫ ad moꝛtē eius conuersata fuit. Jpsa igitur filio suo super oēs fuit intrinseca. quia erat eius genitrix dulcissima que eū carne vestierat. ita ꝙ totam humanitatem ei dederat. Unde inquantū homo patrem nunꝙ̄ habuit. ⁊ ipsa fuit sibi pater ⁊ mater ⁊ oīa. Eapꝛopter inquit Aug. Nec mirum Maria si dignatur tibi congaudere deus regnās in celis quem paruulum ex te hominem natum totiēs osculata es in terris. B

SExta excellentia eius dicitur potestatis. Jpsa enim vt inquit sanctus Ber. in quodam sermone potuit facere de deo qꝺ deus facere nō potest de seipso. Jmpossibile enim est deū ex se generare filiū nisi deū eternum infinitum ⁊ immoꝛtalem. ⁊ tamen beata virgo et deo concepit ⁊ genuit filiū nō solū deū. sed etiā hoīem tempoꝛalē. finitum ⁊ moꝛtalē. Jpsa quoqꝫ super oēs creaturas est potentissima. Licet enīꝫ oēs sancti in celo potentes sint apud deū tamen ipsa oēs excēdit in potentia. nec immerito. Jpsa enim est mater celestis imperatoꝛis Jtem qꝛ sancti sunt potentes apud deū ꝓpter merita. Unde qꝛ vnus meruit plus alio. ideo ē potentioꝛ eo. Jpsa aūt glorioſa virgo plus meruit sola ꝙ̄ oēs sancti simul. ergo apud deū cūctis est potētioꝛ. ⁊ ideo ipsa ait Eccli. xxiiij. Jn hierusalē potestas mea. s. super oēs alios sanctos. Sed quid tanta potentia marie nobis ꝓdest. si illa de nobis non curaret. Sed o xp̄iane bonū nouū nuncio tibi. Sicut maria apud deū omnibus sanctis potentioꝛ est ita ⁊ pꝛo nobis apud deū diligentius intercedit ⁊ feruentius. Et ideo peccatoꝛ ne permittas te desperationis baratro demergi. sed confidenter ad istam potentissimā ⁊ clementissimā aduocatā recurre. Jpsa eñ omnino tibi succurret. qꝛ ⁊ poterit Si enim potuit deū facere hoīem. ⁊ creatoꝛem creaturam. infinitū finibilē: impassibilē moꝛtalem. immēsum paruulū. eternū tempoꝛalē. inuisibilē ⁊ incoꝛpoꝛeū visibilē ac coꝛpoꝛeūꝫ. atqꝫ diuinā maiestatē sub foꝛma serui. Etsi suis blādicijs ⁊ virtutibus potuit deū trahere de celo in terrā Multo magis ⁊ facilius poterit nos trahere de terra ad celū. O igitur serenissima regina nostra. qꝛ subest tibi cū volueris posse Sap. xij. tu misereris oīm qꝛ oīa potest Sap. xi Tu eñ seruas illud Tob. iiij. Quō potueris. ita esto misericoꝛs. Septima excellētia dꝛ nobilitatis. de qua dixi l. ij. parte principali huius operis sermone. i. parte. ij. Ubi declarauimus ꝙ oēs dignitates et nobilitates que possunt esse in aliquo indiuiduo humano ſm̄ originē sanguinis fuerūt i ipsa btā virgine. Et ideo debemus eā preferre in nobilitate omnibꝰ principibus ⁊ principissis. regibꝰ et reginis impatoribus ⁊ imperatricibꝰ. ⁊ oībꝰ pātībꝰ ⁊ dñis. ceterisqꝫ hoībus ꝗbuscūqꝫ. qꝛ ipa iter oēs puras creaturas obtinet nobilitatis ꝑncipatū. Excedit eñ oēs ꝗs appellat impatoꝛ nobiles ꝓbatasqꝫ ꝑsonas. l. oīm. C. de test. Jtē illos de ꝗbus dicit in. l. nobilioꝛes. C. de ꝯmer. ⁊ merca. Nobilioꝛes natalibꝰ ⁊ honoꝛū luce cōspicuos ⁊c. D

OCtaua excellentia dꝛ preseruationis. de qua sic inquit sanctꝰ Bernardinꝰ in quodā sermone. Maria sola ꝑ multa annoꝝ milia ante ꝙ̄ nasceretur pꝛimo et pꝛincipaliter Adā ⁊ eua et totā posteritatē ꝓseruat in esse. Cōstat nēpe ꝙ ex ꝓpꝛia transgressione. Adā ⁊ Eua nō solū moꝛtis sꝫ etiā annihilationis exterminiū meruissent. et diuina vltio ꝗ̄ ꝑsonaꝝ acceptionē ignoꝛat. sicut nec culpā angelicā. sic nec etiā humanā dimisisset impunē. Sed ob precipuā reuerētiā et singularissimā dilectionē quā habebat ad virginē preseruauit. qꝛ eam ab eterno sup oēs creaturas deo nōdum venīēdas ꝗ creande erāt superexcessiue dilexit. Propterea preseruati sunt ꝓtoplasti nec vt merebant in nihilū sunt redacti. Rō huius est. qꝛ hec bñdicta puella in lūbis erat Ade ſm̄ seminalē rōnem. Potētiaqꝫ ꝓducēde puelle in pꝛimis parētibꝰ impressa erat donec educeret in actum. De ipsa nāqꝫ nasci debebat filius dei iesus qui soluꝫ ſm̄ coꝛpulentam substantiam in adam existēs erat solum de virgine ⁊ de nulla alia educēdꝰ Jndulsit ergo misericoꝛs deus parentibus pꝛimis: nec eos annihilauit. qꝛ sic non fuisset exoꝛta hec virgo. nec per ꝯñs chꝛistus siue de carnē vestisset humanam. Ergo ꝓpter istā nobilē creaturā deus saluauit pꝛimos parentes pꝛima coꝝ trāsgressione. Gen. iij. Noe de diluuio inundante. Gen. vij. Abraā de cēde regis codoꝛlaomoꝛ. Gen. xxi. Jsaac de ysmaele. Gen. xx. Jacob de Esau. Gen. xxvij. Judaicū ꝑplꝫ de egyptoꝛ de impia pharaonis manu. Exod. xij. Et de mari rubꝛo. Exo. xiiij. De vitulo i deserto. Exo. xxxij. De manibꝰ diuersoꝝ regū tyrānorū. s. de nabuchodonosoꝛ. Da. iij. De captiuitate babylonis. vt ꝑdictuꝫ fuit Esa. xiij. ⁊ xiiij. Et

assyriorũ. iiij. Reg. xvij. Dauid de leone ⁊ vrso.
j. Reg. xvij. De golia eodẽ. c. ⁊ de Saule. j. Reg.
xviij. Et vt breui sermone cuncta cõprehendã
omnes liberationes. ⁊ indulgentias factas in
veteri testamento nõ ambigo deũ fecisse solũ
pro huius benedicte puelle reuerentia ⁊ amo-
re. quibus eã deus in sua predestinatione pre-
honorandam cũctis operibus suis ab eterno
preordinauit. hec sanctus Bernardi. E

Nona eius excellẽtia dicit̃ meritationis.
de qua idẽ sanctus vbi. s. ait. Plus me-
ruit gloriosa virgo in vno suo cõsensu. s. cõceptio-
nis filij dei q̃ oẽs siue angeli siue hoĩes in cũ-
ctis suis actibus. moribus ⁊ cogitationib⁹. Et
quidem oẽs qui meruerunt. nihil amplius me
reri potuerunt. nisi ſm diuersos status ⁊ grad⁹
felicitatis gloriã eterne. Hec aũt virgo in illo
consensu meruit primatũ orbis dñium mundi
super oẽs creaturas sceptrũ regni plenitudi-
nem oĩm gratiarũ. oĩm virtutũ. oĩm donorum.
oĩm beatitudinũ. oĩm fructuũ spũs. oĩm scien-
tiarum ⁊ maxime altissime theologie. interpre-
tationis sermonũ. spũs ꝓphetie. discretionis
spirituũ. operationis virtutũ. gratie sanitatũ.
Meruit fecunditatẽ in virginitate. maternita
tem filij dei. ꝙ sit stella maris porta celi. Et su
per oĩa ꝙ diuine mĩe sit regina. ⁊ ꝙ regina mĩe
nominet̃. hec ille. Maximũ aũt meritũ ipsi⁹ vir
ginis fuit ꝙ ipsa sola meruit esse mater dei. qđ
quante sit excellentie ostendit sanctus Bern.
vbi. s. di. Persona virginis tante superexcellẽ-
tie est ꝙ nec in personis increatis. nec in ange
lis vel hoĩbus inuenitur hec l cogitabilis digni
tas. s. ꝙ habeat deũ filiũ. nisi in persona diui-
na que est patris. ⁊ in vna humana q̃ est mrĩs.
Maxima ergo dignitas ⁊ excellentia gloriose
virginis que gloriã eius magnã ostẽdit est ꝙ
sit mater dei. qđ maius est q̃ ꝙ sit dña creatu
rarum dei. hoc eñ depẽdet ab illo sicut ramus
a radice sua. Ergo certitudinaliter tenendũ
est ꝙ ipsa est super oẽs ordines angelorũ tãq̃
per se implens ⁊ cõtinens vnũ integrũ ac tota
lem statũ. cui ſm rectam rõnem persona con-
grua nõ potest addi. qꝛ ipse status ex sui rõne
ꝓpter dignitatem incõicabilẽ exigit vnitatẽ.
Sicut enim nullatenus decet plures esse chri-
stos nec deum plures hoĩes esse. sic nullo mo-
do decet dei filiũ nisi vnã solã matrẽ naturalẽ
habere. Itẽ rõ naturalis ex gratuita lege aper
te ac directe dictat ꝙ mr̃ regis oĩm est in sede
regia super omnes ordines ministrorum ⁊ mi-
litum collocanda. F

Vnde qꝛ est electa in matrẽ electa est ad
dignitatẽ transcendentẽ oẽm gradũ mi
nistrorũ ⁊ famulorũ. qꝛ rõ materni amo-
ris eius qui fertur in deũ vt in filiũ suũ realẽ.
a nullo alio effectu cuiuscũq; qui non est reali-
ter parẽs dei preter q̃ ab ipsa vnq̃ participa-
ri põt. Nam vt dꝛ ad Hebre. j. Sicut filius dei
Jesus sedet ad dexterã maiestatis in excelsis.
tãto melior angelis effectus quãto differẽtius
nomẽ pre illis hereditauit. qđ nomen est vt sit
vere deus ꝑ grãm vnionis sic ⁊ mater dñi Je-
su gl'iosa maria tanto melior angelus est effe-
cta. quãto pre oĩbus creaturis hereditauit vt
obtineret dignissime matris nomẽ. Vñ ꝓphe-
ta ait. ps. viij. Eleuata est mag. tua sup ce. de⁹.
Magnificentia eñ dei dicta est virgo Maria.
Nã sicut in prima cõditione magnificatus est
deus qꝛ de nihilo tã sublime vniuersum ⁊ tam
sublimes angelos cõdidit. Sic q̃ʒ in reparatio
ne nõ min⁹ magnificatus est. qꝛ de humana na
tura infecta. ꝑdita ⁊ dãnata xp̃m hoĩem ꝓpa-
gauit. ⁊ de muliebri sexu in ordine rõnaliũ ſm
cõem cursum infimo. ⁊ matrẽ sibi. ⁊ toti celesti
curie dedit. In quo quidẽ apparet ꝙ magnus
⁊ excelsus dñs humilia respicit. Et ideo respẽ-
xit hũilitatẽ ancille sue. vt ex hoc eũ magnifi-
cent oẽs gñationes angelice ⁊ hũane. Quia si-
cut magnificẽtia diuine ꝟtutis ⁊ imperiositas
in hoĩe xp̃o resplendet. Sic viscerosa tenera ⁊
materna magnificentia pietatis in xp̃i matre
splẽdescit. Et hoc quidẽ intãtũ q͛ sicut xp̃s spi-
ritualiter est genitus ⁊ cõceptus in corde vniu
cuiusq; beati vel iusti. Sic exemplo naturalis
matris filij dei oẽs in ipsum vt verũ filiũ inar-
descant. Hec aũt matris magnificẽtia ampli⁹
magnificat deũ q̃ omnis creatura alia simul
sumpta. Unde merito eleuata dꝛ super celos. ⁊
super angelos vniuersos. hec ille. G

Decimã excellentiã q̃ dꝛ famulatiõis po
nit sanctus Ber. vbi. s. di. Tot creatu-
re seruiũt gl'iose Marie ꝟgini quot seruiũt tri
nitati. Oẽs nẽpe creature quemcũq; gradũ te
neãt in creaturis. siue sint spũales vt angeli: si
ue rõnales vt hoĩes siue corꝑales vt corꝑa ce-
lestia vel elemẽta et oĩa q̃ sunt in celo ⁊ i terra
siue dãnati. siue beati. q̃ oĩa sunt diuino impe-
rio subiugata gl'iose ꝟgini sunt subiecta. Ille
eñ q̃ fili⁹ dei est ⁊ ꝟginis bñdicte. volẽs vt sic
dicã. pr̃no principatui quodãmõ ꝑncipatũ eq-
parare maternũ. Ipse q̃ deus erat matri famu
labat̃ in terra. vñ Luc. ij. scriptũ est de ꝟgine ⁊
gl'ioso Joseph. Et erat subditus illis. Preterea
hec est ꝟa. Diuio iꝑio oĩa famulant̃ ⁊ ꝟgo. Et
iterum hec est vera. Imperio virginis omnia
famulantur ⁊ deus. H

Undecima excellentia ei⁹ dꝛ succes-
sionis. de qua idẽ sanct⁹ vbi. s. in-
di. Lege successionis ⁊ hereditario
iure toti⁹ vniuersi debet̃ dicẽ ꝟgini
primat⁹ ⁊ regnũ. Quãuis aũt bñdi-
cta ꝟgo p⁹ sit filiũ fuerit nobilior ꝑsona q̃ fuerit
vel futura sit in orbe terrarũ. Tãte ẽt ꝑfectiõis
ꝙ etiã si nõ fuisset mr̃ dei: non min⁹ debuisset
esse dña mũdi. Tamẽ ſm leges q̃bus regitur

mundus.iure hereditario oēm mūdi huius p meruit principatū z regnū.qr filius eius in pri mo instanti sue cōceptionis monarchiā pmeruit z obtinuit vniuersi:sicut pphera testaf di. ps.xxiij.Dñi est terra z plenitudo ei⁹ zc.Ex iure ergo cōceptionis filij dei virgini incūbebat totum illud pcurare z administrare qd extunc filio datū est.vsqz ad etatē legitimā filij iur. sicut ipsius diligens nutrix z tutrix fm q volūt infra.de quo tractatur. C. qñ mult.os.tuto.vti possit.in auc.matri z auie.z ibi Cynus z Bart. ff.de test.tu.l.si qs sub cōditione.z specu.in ti. de tuto.§.nunc dicendū.versi. vt aūt.z ibi Jo. and.in addi.Sequit aūt sanctus Bernardin⁹ vbi.s.Nec tamen est mirū si tam generosa regina administrandi orbē curā omiserit.primo qr femina.scđo qr puella. tertio qr vtrius verecunda.quarto qr paupercula.quinto qr cure filij dei z sue erat totaliter dedicata. sexto qr nō credebat mater dei.nec recipiebat vt orbis domina.sicut nec filius eius q vniū totius orbis.z mores ordinabat.z tamen nō est vt deus agnitus nec vt orbis rex z heres receptus.vñ Joā. j.Ɩi mundus p ipsum factus est.z mundus euz nō cognouit zc.Sciens igit mater in filio vim latentis diuinitatis curam administrandi rēpublicam dereliquit.At vbi honeste poterat.p posse exequebat.sicut pz Jo.ij.q in republice solatium z augmentū vinū in nuptijs postulauit.Ac dolens querebat filiū ne mūdus perdi disset dñm.Quinimo cū filius eius vnicus moreretur in cruce.cū nec vllum habuisset in terris qui de iure succederet ei mater eius fm olatura successit.ac p hoc principatū olm acquisiuit.Successionē aūt hanc nusqz legimus reuocatam.sed diuino munere operante.z gra virginis impetrāte.cernimus expressius elucidari quotidie dū eam dñam z reginā oim pdicamus.De monarchia aūt vniuersi nunqz xpo testatus est eo q sine matris preiudicia nequaqz poterat fieri.Insup nouerat q pōt mater irritare filij testamentū si in sui preiudiciū sit confectum.Item pōt accusare vt iofficiosuz vt pz per glo.in.l.cū filius.ff.de inoff.te.Sequit aūt predictus sanct⁹ cōcludens z di.Et his oībus apertissime claret q mater iesu Maria hereditario iure olm q sunt infra deū hz regalem dominium.z inclytū obtinet principatum. J

Duodecima eius excellentia dr dispensationis.de qua sctūs Ber.vbi.s.ait. A tēpore quo virgo maria concepit in vtero verbū dei quandā vt sic dicā iurisdictionez seu autoritatē obtinuit in oī spūsancti pcessione tpali.ita vt nulla creatura aliquam a deo obtinere grām vel virtutē nisi fm ipsius pie mris dispensationē.Hinc Bern. deuotissimus ait. Nulla grē venit de celo ad terrā nisi trāseat p manus marie.Et Hier.in ser.de assump.inde. In xpo.fuit plenitudo grē sicut in capite influēte.In maria vero sicut in collo transfundente. Vñ Cañ.vij.de virgine ad xpm.Salomon ait. Collum tuū sicut turris eburnea.Nā sicut p collum vitales spūs a capite descendūt in corpus sic p virginē a capite xpo vitales grē in ei⁹ corpus mysticū trāsfundunt.vñ iste est ordo diuinarū grārum deflux⁹ vt prius a deo influāt in xpi aiam benedictā.Deinde in aiam virginis mris.Deinde in seraphin z sic successiue l alios ordines angelorū z sctōrū.Demū in ecclesiam militantē.Cū eni tota natura diuina totum etiā posse scire z velle diuinū intra pginis vterū extiterit clausum.nō timeo dicere q ois efluxus grārū quādā iurisdictionē habuit hec virgo de cuius vtero quasi de quodā diuinitatis oceano riui z flumina emanabāt olm grārū. Reuera maternitas dei hāc in mūdo naturalē iure obtinuit dignitatē vt regina mie sicut pre dictū est merito nuncupet.z hoc pter filij magnificentiā q est rex regū z dñs dñantiū. Reperio nāqz in rege nrō xpo duas dignissimas dignitates videlz q sit eternus deus genitus ab eterno.z eternū pducat.eo q spmsanctū spiret z ipse clausus in virginis vtero in eternitate a deo patre deus generabat eternus. Et in eadē eternitate ipse in ventre matris deū inspirabat z pducebat.Istā filij dignitatē.s.q sit generatus a deo:tā infinito modo virgo bndicta participat vt iesus nō dicat veri⁹ filius dei qz filius pginis.nec maior.nec minor quoad diuinitatem.nec dignior est dei filius in throno paterno sedens vestitus claritate quā habuit añ qz mūdus fieret.qz pannis pauperibus inuolutus.z intra fenū in presepio reclinatus.Et qr beata virgo est mater talis filij que pducit spiritumsanctū ideo ola dona virtutes z grē ipsi⁹ spūsancti quibus vult.quō vult. z quantū quibus vult.qn vult.quō vult.z quantū vult.p manu a ipsius administrant.hec ille. Sed de hac excellentia etiā dicet in.xxj.excellentia. Te

Ertiadecima excellentia eius dr cōsummationis.de qua idē sanctus vbi.s.inqt. Oēs mūdi naturas z pfectiones vltima sua pfectione virgo sacra complexa.Lz eni de⁹ i mūdi creatione nihil pduxerit imperfectū.sz ola pfecta sicut eorū exigebat natura.tñ vltime pfectionis ꝯsummatio vsqz ad partū pginis dilata est.z soli virgini reseruata.Ola nāqz entia vnū ens nobilissimū appetebāt. viuentia vnū nobilissimū viuens. Cōceptiones nobilissimū cōceptū Natiuitates optimū nascibile.Rationalia singularissimū rōnale.Spūalia excellentissimū spūale.Et breuiter oēs creature appetebant vnū quoddā purum creatū.His aūt sic existentibus pfectio.pulsum est mūdo de vna femina sup oēs bndicta q vnico solo partu oībus generibus rerū summā z vltimā pfectiōe

nē adduxit. Aduerte diligēs aīa q̄ hec benedicta puella tātam pfectionem attulit vniuerso q̄ vlterioris pfectiōis nō est capax. Nec deus pōt ordinata potestate ipm̄ pficere vlteriori pfectione. imo si ipe pr̄ vel spūsctūs de femina nascerēt nihil accresceret orbi. Qr q̄cq̄d nobilitatis quicq̄d deitatis. ⁊ quicq̄d eternitatis est totū in orbe diffusum est. ⁊ pductū p virginem in illo eterno supposito qd̄ generauit btā virgo. Nec virgini magnū est q̄ perfectionibus orbis vltimā pfectionē adduxit cū ⁊ ipsi vniuersitatis autori vt ita dixerim nōnulla adduxerit puta eterno principio inceptiōis exordiū. Eternitati diuine tpalē periodū. Infinitati imense quātitatē corporeā. Speciei eterne pulchritudinē nouā p q̄b⁹ scriptū est. Oīs cōsummationis vidi finē q.s. btā v̄go maria. Hec ille. L

Q Uartadecima excellentia ei⁹ dr̄ ofonis: de q̄ inq̄t sanct⁹ Bernardin⁹ vbi. s̄. De carne v̄ginis bn̄dicte ⁊ in pte corpis ei⁹ p̄celsa ɔsistit pficit ⁊ terminat totūr pōd⁹ sacramētoꝝ eccle dei. Certū est em̄ q̄ oīs institutio sacroꝝ ⁊ oīa alia sacr̄a tāq̄ in vltimū finē: ad sacramētū oīm sacramētoꝝ excellētissimū scȝ eucharistie ordinant qd̄ q̄dē sacr̄m cōficit dū panis in corp⁹ xp̄i cōsecrat. qd̄ ipsa v̄go bn̄dicta de suis purissimis sanguinibus generauit. M

Q Uintādecimā excellentiā ponit idē sanctus Bernardinus vbi. s̄. q̄ appellat retributiōis sic dr̄. Sola bn̄dicta virgo maria pl⁹ fecit deo vel tantū vt sic dicā quantū fecit de⁹ toti generi humano. De hoc autē dictū in sexta parte principali ser. ij. parte. iij. S. vide ibi. N

S Extandecimā excellētiam eius q̄ dr̄ incōprehēsibilitatis. ponit idē sanctus vbi. s̄. dr̄. Sicut diuine perfectiōis oī intellectui incōprehēsibiles sunt. sic pfectiōes grāꝝ q̄s v̄go suscepit i cōceptiōe filij dei soli itellectui diuino ⁊ xp̄o ac sibi cōprehēsibiles extiteiūt. ⁊ quidē q̄ de⁹ generaret deū nulla reqrebat i deo dispōcū et ex natura cōueniret vt pvtā intellect⁹ pduceret verbū p oīa sibi equale. Immo impossibile est q̄ nō generet deū ppter suam fecūditatē. sȝ q̄ femina cōciperet ⁊ pareret deum est et fuit miraculum miraculorum. Oportuit em̄ vt sic dicam feminā eleuari ad quandaȝ quodāmodo equalitatē diuinā p quandā quasi infinitatē pfectionū ⁊ grāꝝ. quā equalitatē nūq̄ cratura expta est. Vn̄ credo q̄ ad illā abyssum impscrutabilem oīm charismatū spūsctī q̄ in beatā virginē descenderūt in hora diuine ɔceptiōis intellect⁹ angelicus vel human⁹ nunq̄ potuit attingere. qd̄ declarās angelus gabriel Lu. i. cū ab eo quereret btā virgo dr̄. Quō fiet istud ⁊c. rn̄dit se tn̄ mysteriū ignorare dr̄. Spiritusctūs superueniet i te ⁊c. q̄si diceret. qd̄ a me q̄ris ignoro. sȝ eterno sapie autor q̄ sibi hoc altissimum mysterium reseruauit te per illuminatissimam experientiam edocebit. hec ille. O

D Ecimaseptima eius excellentia dr̄ confirmitatis quā ponit etiā sanctus Ber. vbi. s̄ dr̄. Anima xp̄i. ⁊ xp̄s inquantū homo trāscendit oēm ordinē pure creature nature. Gradus aūt matris ɔformis est ipsi homini in xp̄o cuius humanatio intantū transcēdit oēm ordinem prime ɔditionis. q̄ est oīno extra et supra integritatē ordinis vniuersi. ⁊ pptereа nō potuit ɔtineri ab vniuerso. Sed dignitas maternitatis dei sic operi incarnationis ɔnexa est q̄ oīno aliter nō potuit dari. Unde eccl̄ia ad v̄ginē ait. Quē celi capere nō poterāt tuo gremio cōtulisti. Hinc etiā ipsa beata virgo Eccl. xxiiij inquit. Gyrū celi circuiui sola. Igit huius maternitatis atq̄ m̄ris dignitatis ordo est supra totalē integritatē p̄mi ordinis vniuersi. Et per ɔn̄s supra totalē integritatē angelicoruȝ ordinum atq̄ hierarchiaꝝ. Vn̄ Bern. in quodā ser. ait. O venter capacior celis diffusior terris. latior elementis. qui illū continere voluit quem totus mūdus cōprehendere nō potuit. ⁊ q̄ tribus digitis molem terre appendit. P

D Ecimaoctaua eius excellentia pōt dici tranq̄llitatis de qua inq̄t idē sctūs vbi s̄. Xp̄i filialis aspect⁹ ad m̄rem singularissim⁹ ⁊ amorosissim⁹ ac trāscendentib⁹ esse dȝ. ita q̄ totā celestē curiā simul sumptā p̄ter matrē nō dȝ aspicere sub tali reuerentia. nec sub ordine talis aspectus seu amoris. Quāto aūt dei aspectus altius fertur in aliquē beatoꝝ: tāto fortius et altius p beatitudinē se imprimit illi ⁊ tanto altius suscipit ⁊ conspicit ac acceptat ab eo. Igitur inexplicabile est sub quāta altitudine ⁊ latitudine ⁊ glīe intimitate dei filius se ingerit sue matri. Et consimiliter sub quanta altitudine. latitudine. ⁊ intimiditate suscipitur ab eadē. Tolis aūt dei ad eos fixio glīe in hmōi aspectib⁹ btōꝝ. coꝝ sī quidē glīe sedes est. vn̄ antedictus aspectus dei ad matrem sua regia sedes est. Et eius in eo sessio seu fixio est ei⁹ regalis ⁊ glīosa corona. vnde Hiero. in sermone assumptiōis ait. Nō est in celis sublimior loc⁹ regali solio q̄ mariā morte filī⁹ sublimauit. Q

D Ecimanona excellentia eius dr̄ capacitatis de qua idē sctūs vbi. s̄. ait fȝ Dionysium in regno celoꝝ oīa inferioꝝ dona in superioribus in tanta preexcellentia sunt. q̄ quasi nulla cōparatio est nisi sicut est circunferentia ad suū centrū. Cū ergo beata virgo supra oēm ordinē sit in tantū q̄ se facit ordineȝ incōicabilem sicut predictū est. sequit q̄ sup inferiores oēs ordines tam angeloruȝ q̄ hoīm simul sumptoꝝ. ipsa improportionabiliter est plena. Et quicquid est glīe in omni iferiori glificata natura tā angelica q̄ hūana. ⁊ multo p̄excellētius est in virgine m̄re dei Nec dubiū hoc reddat alioꝝ beatoꝝ multitudo numerosa et ma

gna qr hoc nihil facit ad rē maioris glie essentialis seu substātialis. nā in spūalibus illō magis qd est melius reputat. vnde plus de substātiali glia est in vno seraphin ꝙ sit in oibus inferioribus angelis si ꝑ impossibile fm numeꝝ multiplicarent in infinitū. Sup addendū quoqꝫ est ꝙ nullus inter puras creaturas ordo in celis tantū superat ordinē immediate sibi coniunctū quantū glia matris dei superat omne qd ei inferius est. Et ad hanc intelligentiam manuducere pōt consideratio graduū ⁊ ordinum ecclesiasticaꝝ. Nā quicqd possunt ordines inferiores. pōt etiā sacerdotalis gradus. ⁊ incomparabiliter plus. Sic eps sup sacerdotes. ⁊ pape super epos. Idē quoqꝫ intelligi valet in corporalibus vniuersi. Nam oia superiora cōtinent oia inferiora. ⁊ etiā plus. Et similiter in gradibus glie infinita sapia dei plenissime ordinauit. Nam fm apostolū ad Rom. j. inuisibilia dei a creatura mūdi ꝑ ea q̄ facta sunt intellecta cōspiciunt. i. conspecta intelligunt hec ille. Uigesima eius excellentia dicit. vnionis quā idē sanctus vbi. s. sic declarat dicēs. Quāto beati magis vniunt cū deo: tanto gloriosiores fiunt in eo. Oēs aūt creature simul iuncte non tantū vniunt deo quantū sola btā virgo. R

AD cuius intelligentiā notandū est ꝙ sex sunt ascēsus seu gradus vnionis in deū quibus creature in eū gradatim ascendūt. primus est creationis. scds cognitiōis. tertius dilectionis. quart⁹ glificationis. qntus mrnalis cōceptionis. sextus ꝑsonalis vnionis. Primus aūt vnionis ascensus est creationis. i. ꝑ participationē essendi ꝑ quā entia coniungunt deo vt cause efficienti ⁊ finali. Scds scꝫ cognitiōis fit per vim cognitionis siue intelligendi. per quā intellectualia vniunt deo vt subiecto intelligibili per gratiā fidei qua vniunt ei vt supernaturali credibili. Tertius scꝫ dilectionis fit ꝑ donū gratificātis amoris. per qd vnimur deo tanꝙ amico ⁊ amato. Quartus scꝫ glificatiōis fit per visionē ⁊ fruitionē glorie sempiterne ꝑ quā anima vnitur deo vt obiecto beatificato facialiter viso. Quintus scꝫ maternalis conceptionis factus est in incarnatione verbi ꝑ quā beata virgo facta est mater dei ita vt vna atqꝫ eadē esset caro virginis ⁊ caro xpi nō considerata in xpo diuinitate eius. Sextus aūt scꝫ ꝑsonalis vniōis soli xpo cōpetit. In quolibet aūt istoꝝ existens excedit in infinitū quēlibet alterius inferioris grad⁹. Quia inferior in sua spe infinities multiplicatus superiori equiparari nō valet. qd sic patere pōt. Primū eni patet. qr esse in infinitū excedit nō esse. qr talia infinita nō equiualēt minimo pūcto essendi. Scdꝫ etiā ptꝫ. qr infinita intellectualia itellectu carentia vni itellectui equalere nō possunt. Tertiū etiā ptꝫ. qr infideles ⁊ inimici deo nō equalent vni fideli ⁊ amico dei. Un̄ Prouerb. xvj. scriptū est: Melior est vnus timēs deū ꝙ mille filij impij. Quartū etiā ptꝫ. quicqd dari pōt citra visionē dei non equiualet vni btō qr oia simul sumpta non facerēt vnum beatū ꝙuis ꝑ quāto maior gradus glie. spe ⁊ meritorie ⁊ ꝑ modum seminarij in domo glie cōprehēdat. ⁊ quodāmodo tale donū dici valeat quoad qd excedere inferioris glie gradū. Quintū qꝫ pꝫ nam illa vnio q̄ est ꝑ originalē siue maternalē ꝯceptionē trāscēdit oēs inferiores i infinitū ꝓut in hac vnione siue ascensu includitur maternus amor sibi correspondens vt plenarie consummatus. qr sicut cōis amoris gradus cōsummatur in glia sic matern⁹ dei amor cōsummat i maria. Sextū ⁊ vltimū insup. ptꝫ nā ascensus q̄ est ꝑ personalē vnionē tāte trāscendētie est ꝙ reliq̄ citra ipm infinities mltiplicati nō possent equalere Et loquor ꝓut in ꝑsonali vnione includit btificata intlexio mentis personaliter deo vnite. Ecce ergo ꝙ quintus ascēsus vnionis in deū. s. ꝑ maternalē cōceptionē: i infinitū excedit oēs alios ꝑcedētes. Ex quo manifeste apparet ꝙ quātū in pn̄nti seculo talis vnio excessit alias vniones in grā tantū nūc in paradiso excedit in glia. hec ille. S

UIgesima prima excellentia eius quā predictus sctūs tangit in verbis propositis dr glificationis. vnde etiam alibi. s. sicut excepto xpo tanta grā a dño ꝟgini data est quāta alicui creature dari possibile erat ita data est illi largitas glie. nā in paradiso diuine glorie participatio ceteris quodāmodo ꝑ partes dat. sed fm Bern̄. Beata virgo maria diuine sapie ꝓfundissimam vltra ꝙ credi valeat penetrauit abyssum. vt quātū sine ꝑsonali vniōe creature ꝯditio patit illi luci iaccessibili videatur immersa: hec ille. Qui etiā ait. Sci collocant in celo inter angeloꝝ hierarchias fm merita sua. Aliquis eni collocat inter angelos. alius ꝟo inter archāgelos. qr magis meruit. ali⁹ aūt altius qr plus meruit. Tu ꝟo mr̄ dei dignissima vbi collocata es? An in ꝑma hierarchia vel in scda. vel in terra? Certe nō. sed alti⁹. Data est eni tibi sedes altissima ꝓpe filiū tuū dulcissimū. Et ideo bn̄dicta tu sup oēs mulieres. i. sup oēs creaturas ꝓpter supradicta ꝑuilegia ⁊ innūerabilia alia q̄ tibi tulit dulcissim⁹ filius tu⁹ q̄ sit bn̄dict⁹ in scla sclorum amē. Idem qꝫ sctūs vbi. s. inqt. Dñs ait Jo. xiiij. In domo patris mei māsiones multe sunt. i. fm glosam diuersa ꝑmia meritoꝝ. ⁊. j. ad Coꝝ. xv. dr. Stella a stella differt in claritate. i. btūs ab alio btō in btitudine. Unde est aduertēdū fm Ric. ⁊ Bonauē. in. iiij. di. xlix. ꝙ in btitudine duo cōsideranda sunt. Primo btitudinis obiectū. i. increatū bonū qd extā vnū ⁊ idē ab oibus ꝑticipat. Scdo ꝯsiderāda est ipa dispositio btoꝝ ꝑ quā

illud bonū clare vidēdo ⁊ pfecte diligendo pti
cipant ipm. Ex parte igit̄ obiecti pticipati nul
lus alio beatioꝛ est. sꝫ oēs in glīa sunt equales
qꝛ idē est obiectū ꝙ pticipāt oēs. Sed ex parte
dispōnis btōꝝ. vnus altero beatioꝛ est qꝛ vnus
alio deū clari⁹ videt ⁊ pfectius amat. His igit̄
pmissis notādū est ꝙ imensa dilectio beatoꝛuꝫ
quā inter se habēt multiplicat inter eos quasi
infinitū numerū gaudioꝝ ſm pfectionē diligē
tiū ⁊ dilectoꝝ. Ex quo crescūt stupendo modo
differētie glīe accidētalis inter illos. Tres eñ
sunt differentie inter btōs. Quidaꝫ nāqꝫ inter
se in glīa sunt equales Quidā vero alijs maio
res. ⁊ alij minoꝛes. Et ſm Augu. sup Joā. inter
eos nō est aliqua inuidia disparis claritatis.
qm̄ regnat in oībus vnitas charitatis. Et gre
go. in moral. inqt. Tāta vis in illa pace nos so
ciat vt qđ in se q̄sqꝫ nō accepit. hoc se accepisse
in alio exultet. Una cūctis erit btitudo leticie.
ꝗuis nō vna sit oībus sublimitas vite. Et ab
his oībus sic ꝯcoꝛdib⁹ honorat̄ ꝟgo btā. Pꝛio
eñ sunt quidā in glīa equales. ⁊ hi duplicant
ꝑdictā accidentalē glīaꝫ ex mutuo amoꝛe. qꝛ
inequali mēsura se diligūt. ⁊ se diligere cogno
scunt vñ q̄libet btūs de q̄libet sibi in glīa coe-
quali tm̄ gaudet quantū de semetipso. extensi
ue tñ nō intēsiue. ⁊ idē de ꝯsimilib⁹ infra dicē-
dis ſm Ric. vbi. ſ. Scđo aūt quidā sunt in glo-
ria maioꝛes. ⁊ hi duplicāt sibi glīam accidēta
lē ꝓ quolibet q̄ in glīa est sibi minoꝛ: qꝛ de glo-
ria cuiuslibet illoꝝ minoꝝ tm̄ gaudēt quantū
de sua ꝓpꝛia. cū quēlibet ipsoꝛū ſm suā capaci
tatem intelligunt gloꝛiosum. Tertio vero qui
dam in glīa sunt minoꝛes. ⁊ hi totiēs duplicāt
sibi gloꝛiā accidentalē quotiens glīosioꝛes se
esse cognoscūt eos q̄ ꝓpter amoꝛē eoꝝ duplicāt
glīam suā. Nūc ergo ad ꝓpositū statuam⁹
ex vna pte integraliter totū amoꝛē quē habēt
sctī adinuicē. Atqꝫ ex altera pte amoꝛē quo mi
noꝛ btūs diligit glīosam ꝟginē. Et credo ꝙ ta
lis amoꝛ minimi glīosi excedat oēm aliū amo-
rem beatoꝛū simul sumptū tam angelicum ꝙ
humanū nō inspiratū in beataꝫ virginē vel in
xp̄m hoīem. seu in ipꝫ deū. Et lꝫ ad hoc plures
possent rōnes dari. tñ breuitatis cā q̄tuoꝛ sub-
iungamus. Pꝛimo rōne ꝯceptionis. Talis eñ
minimus btūs clare cognoscit ꝙ btā virgo cū
sit mr̄ dei plus posuit ꝓ sua salute ꝙ posuerit
vel ponere potuerit tota rōnalis natura simul
sumpta. cōsiderata excellentia dilectissimi filij
sui q̄ fuit instrumentū sue redēptiōis saluatio
nis ⁊ glīficationis. Cōsideratis etiā virginis
meritis ⁊ suffragijs ac exēplis. Scđo rōne cō-
passionis. talis nēpe beatus aperte intelligit
ꝙ tota rōnalis natura nō sustinuit nec sustine
re potuit tantū doloꝛē ⁊ penā ꝓ sua redēptione
quantā sola sustinuit dei mater cōsiderata di-
lectione eius erga filiū suum. Tantus etenim
fuit doloꝛ virginis in moꝛte xp̄i ſm quosdaꝫ. ꝙ
si in oēs creaturas q̄ pati possunt diuideretur
oēs subito interirent. Hic tñ doloꝛ virtute spi-
ritussancti q̄ superuenit in eā ⁊ ipsius aīa clau-
debatur. nec sensitiue parti coꝛꝑis. ne ante de
bitū ipa subito moꝛeret̄ permittebat̄ effundi.
Tertio rōne glīficationis. Tanta est eñ glīa
virginis matris dei sicut ex p̄cedentibus pꝫ. ꝙ
tantū excedit in glīa naturā angelicā ⁊ huma
nam simul iunctā quantū circūferentia firma
menti excedit in magnitudine suū centrū cum
intelligat in filio suo se quasi alterū ipm deita
te vestitā. Quarto rōne dilectionis. Tātus est
eñ amoꝛ beate ꝟginis ad quēlibet minimum
glīosum ꝙ in regno celoꝝ natura angelica et
humana diligēs aliquē iam beatū est sicut pre
dicitur quasi centrū ad circunferentiā firma-
menti. vel minus respectu amoꝛis quo ipsa vir
go glīosa minimū beatū amat cōsideraio fon
tali pꝛincipio vñ talis amoꝛ originē hꝫ. Et pꝛo
pter hunc amoꝛē virginis gaudiū duplicatur
dū illū beatū iuxta capacitatē suā cernit pleno
⁊ quieto desiderio glīosum. Et sic ꝑ hunc amo
rem ⁊ per hunc modū pro quolibet sancto mul
tiplicat̄ virginis gaudiū in celo. Uidens autē
minimus beatus tantū diligi a virgine ꝙ pro
pter eū tanta in ea gloꝛia crescit. in tantū inflā
matur in amoꝛē eius. ac tantū letificat̄ de glīa
eius ꝙ quotiēs intelligit eā se in glīa supera-
re. totiēs de glīa ei⁹ plus ꝙ de glīa ꝓpꝛia iocū
datur. Si ergo minoꝛ sctūs q̄ est in regno celo
rum tantū a btā ꝟgine dilect⁹ est. ⁊ tantū dili-
git eā necessario sequit̄ ꝙ oēs sancti q̄ in glīa
sunt maioꝛes amplius diligant̄ ab ea. atqꝫ am
plius ꝑ amoꝛē ⁊ dilectiōis feruoꝛē inardescāt
in eā. Ex quo accidētalis glīa in ea ꝓpter illos
⁊ in oīb⁹ ꝓpter illā multiplicat̄. Quis ergo ex-
pꝛimere posset infinitatē gaudij ⁊ amoꝛis q̄b⁹
actiue ⁊ passiue glīosa ꝟgo maria hac accidē-
tali glīa varie iocundat̄ ⁊ honoꝛat̄. Oēs aūt he
differentie btōꝝ possunt dici luna sub pedib⁹
eius collocata: qꝛ tantū differt eius accidēta-
lis glīa a glīa oīm ꝑdictoꝝ quantū sol a ꝓpꝛie
tatibus lune. hec sanctus Bernardi. T

Uigesimasecunda excellētia eius dicit̄ cō
missionis. De qua sanctus pꝛedictus vbi
ſ. ait. Uarietas qua circūdata assistit virgo glo
riosa a dextris dei est gratiarū. que scꝫ nobis
in hoc seculo peregrinis dispensant̄ ꝑ eā. vnde
maxime honoꝛat̄. Ad hoc enim singulare offi-
cium diuinitus ab eterno electa est. vnde ipsa
Pꝛouer. viij. Testat̄ dicens. Ab eterno oꝛdina
ta sum. ſ. dispēsatrix gratiarū celestiū. Ut autē
hoc officium suum facilius exequi posset: ꝓpe
sancte trinitatis maiestatē est in gloꝛia subli-
mata. Et istud est diadema speciei et coꝛona
gloꝛie qua virgo super angelos coꝛonatur. vt
intra trinitatis gloꝛia ipsa sola amplius sit

erecta ac plus btissime trinitatis diligat glo-
riā capiat. sentiat et fruat ꝙ ols alia pura crea
tura simul sumpta. de cuius glīa post filiū pti
cipant vniuersi. hec ille. Qui etiā ibidē exorat
ipsam beatā ꝟginē exclamās et di. O femina ab
oibus et sup oia bñdicta. Tu nobilitas et preser
uatio generis humani. Tu meriti latitudo et
cōsummata ptās oīz creatoꝝ. tu vnica mr̄ dei
tu dña vniuersi regina mūdi. Tu dispensatrix
oim gratiarū. Tu cōsummatio vniuersi. et eccle
sie sancte decor. Tu nr̄a satisfactio digna corā
largitore cunctorū bonoꝝ. Tu oim virtutū do
norum et gratiarū incōprehensibilis magnitu
do. Tu preelectū et dignissimū vasculū a ꝓmo
artifice fabre factuz essentie dei capax tēplum
dei. Tu hortus deliciarū. tu exemplū oim bo-
norum. cōsolatio deuotorū. et totius salutis ra-
dix et ornamentum. Tu porta celi leticia para-
disi. et vltra ꝙ dici possit gloria summi dei. Ue-
re balbutiendo has laudes et excellētias tuas
ꝓnunciamus. sed tuā immēsam dulcedinē sup
pliciter exoramus vt tu suppleas benignitate
tua insufficientias nostras vt te digne lauda-
re possimus ꝑ infinita scl'a seculoꝝ. Amen. U

Nos aūt dicere possumus ꝯfirmando su
pradicta ꝙ beatissima virgo est cancel-
laria in celesti curia. Nam videmus ꝙ in can-
cellaria dñi pape concedunt tria genera litera
rum. Quedam sunt simplicis iusticie. Alie sunt
pure gratie. et tertie sunt mixte que cōtinēt iu-
sticiam et grām. Et ꝺm hūc modū deus in curia
sua celesti hz tres cancellarios. Primus est ad
quē spectat dare lr̄as simplicis iusticie. Et iste
est michael archangelus q̄ ꝺm picturaꝝ repre
sentationem ponderat aīas in statera. s. tā bo-
nas ꝙ malas. vt bonis ꝺm magnitudinem bo
norum detur magnitudo premiorū. iuxta illud
Zach. iiij. Exequabit gratiā gratie eius. Ma-
lis aūt ꝺm mensurā delicti detur mensura sup
plicij. iuxta illud Apoc. xviij. Quantū glorifica
uit se et in delitijs fuit tantū date ei tormentuz
et luctū. Et Prouer. xvi. Pondus et statera iudi-
cia dñi sunt. Facit ad predicta lex pedius. ff. de
incen. rui. et nau. cū si. Scđs cācellarius ad quē
spectat dare literas mixtas. s. iusticie et mie est
beatus Petrus apl's qui in palatio dei est ia-
nitor cōstitutus. vbi sunt due porte. s. porta iu-
sticie et mie. Nam per portā iusticie ingrediun
tur illi qui saluant ex operibus iusticie ꝑ portā
vero mie igrediunt illi qui saluant ex sola dei
mia et gratia sine operibus. Et istam differen-
tiam tangit apl's ad Ro. iiij. di. Et aūt qui ope-
ratur merces nō imputat ꝺm gratiā: sed ꝺm de
bitū. Ei vero q̄ nō operat credēti aūt in eū q̄ iu
stificat impiū reputat fides eius ad iusticiam
ꝺm ꝓpositū gratie dei. sicut et dauid dicit. bea-
titudinem hois cui deus decepto fert iusticiā
sine operibus: cū ait. ps. xxxj. Beat⁹ vir cui nō
impu. dn's pec. hec ille. Ideo Petrus pingit cū
duabus clauibus quia cu vna aperit portam
iusticie. illis. s. qui dicere possunt cum ps. cvij.
Aperite mihi portas iusticie. et ingressus in eas
confitebor dño &c. Cum alia vero aperit portā
gratie et mie: scz illis quibus đr ad Eph. ij Gra-
tia enim iustificati estis per fidem. et hoc nō ex
vobis. Dei eñ donū est. non ex operibus ne q̄s
glorietur. Tertius cancellarius est ille ad quē
spectat dare literas pure gratie et misericordie
Et hoc officiū habet beata virgo et ideo đr ma
ter gratie et mie. Unde refert maurilius rō. ar-
chiep̄s. ꝙ cū quidam beate marie deuotus in
tribulatione multa esset. ipsa gloriosa virgo si
bi apparuit et an se cognosceret requisiuit. Quo
rñdente ꝙ nō. Illa ait. ego sum mie mr̄. Dein-
de fundit idem archiep̄s. O maria mater san-
cta gratie et mie mater pietatis et indulgentie.
aperi sinū pietatis et suscipe mortuos in pecca
tis. Istas aūt literas mie dat solū in presenti vi
ta. Nam aiabus decedentibus quibusdā dat
literas pure gratie. Alijs vero simplicis iusti-
cie. et quibusdam mixtas. s. iusticie et grē. Quidā
enim fuerunt sibi valde deuoti. et illis dat lite
ras pure gratie. per quas mandat vt detur eis
gloria sine aliqua purgatorij pena. Alij autez
fuerūt miseri peccatores et eius indeuoti et istis
dat literas simplicis iusticie. ꝑ quas mādat vt
eis fiat condigna vindicta. Alij vero fuerūt in
deuotione tepidi et remissi. et illis dat literas iu
sticie et gratie simul. per quas mādat vt et gra-
tie eis fiat. et tñ illis inferatur aliqua purgato-
rij pena ꝓpter negligentiā et torporē. Et ista si-
gnificantur in Hester regina. qui vt habet He
ster. viij. scripsit literas vt iudei saluarentur. et
hostes interficerentur. et pauperibus munuscu
la darentur. Judei enim figurant beate virgi
nis deuotos qui ipsam laudāt et glorificant qꝛ
iudeus interpretat cōfitens. et isti portant secū
literas sue saluationis. Hostes sunt peccato-
res miseri. et isti portant secum literas sue dā-
nationis. Pauperes sunt in deuotione tepidi
et remissi et isti portāt secū literas sue purgatio
nis. per quas mandatur vt dentur eis munu-
scula. i. parua premia. Nam fiet quidē eis gra
tia ꝓpter aliqualē deuotionem. sed parua et cū
purgatorij pena ꝓpter negligentiā et torporē.
Uigesimatertia excellētia benedicte virginis
dicitur affectionis. ꝓ cuius declaratione ꝓba-
bimus hanc verissimā conclusionē trib⁹ ratio
nibus. s. qꝛ quelibet aīa tenet affectuose et cor-
dialiter diligere beatā virginē super oēs pu-
ras creaturas. Prima aūt ratio đr sublimitatio
nis. teste eñ Sen. v. de beneficijs. Quicūqꝫ nō
reddit equiualens pro suscepto bñficio vitiuz
ingratitudinis incurrit. et Greg. ait. cū augen
tur dona. rationes etiam crescunt donoruz &c.
quasi dicat Greg. et Sen. Tanta debet esse dile

erior charitas cuiuslibet erga benefactore suū quanta est dignitas et bonitas doni suscepti seu bñficij.quod patet.Nam si quis sublimaret vnū vilissimum rusticū ad dignitatem militis.comites.vel marchionis.talis vtiqꝫ tantū teneretur illum diligere qui eum sublimauit quātum fuit donum sublimationis ꝛ dignitatis illi collocate.Multo autē magis eū teneretur diligere si eum sublimasset ad dignitatem ducalem regalē aut imperatoriā.Sed si illum sublimaret ad dignitatē epatem vel ad cardinalatū seu ad papatum:tāto eū magis teneretur diligere quanto spūales dignitates oēs tēporales excedunt.vnde dicitur in.c.solite.de mato.ꝛ obe.ꝙ summus pontifex imperatorem antecellit in spūalibus.que tāto tēporalibus sunt digniora quāto aīa perfert corpori. Ex q̄bus oībus patet quantū debet benedicta virgo amari ab humana natura que illam prouexit ac sublimauit et exaltauit vsqꝫ ad dignitatē ꝛ altitudinē diuinitatis.atqꝫ ipsam naturā humanā.q̄ in cōparatione dei est vilissima deificauit dū illam deo coniunxit in vnitate psone supra quā dignitatē ipse deus cum omnipotentia sua nullo pacto posset hūanā naturam magis eleuare ꝛ sublimare. Nā ex tali inseparabili cōiunctione deus factus est hō et homo deus.qua grā ꝛ quo dono nihil maius vnqꝫ ab ipso deo recipi posset.dicente Augu. in. iij. de trini.ca.xix.In rebus p tempus ortis illa summa ꝛ excellentissima grā est ꝙ homo in vnitate persone deo coniunctus est. Et Bernar.dicit. Idcirco dei filius ex clementia homo fact⁹ est vt homo fieret deus.qua clementia nulla maior potuit reperiri. Et ꝙ hoc sit verū probatur rōne coniunctionis siue assimilationis. Teste em̄ pho.in ij.de ppte.ꝛc. Inferior species superiori cōiuncta accipit similitudinē ꝛ denominationē superioris spēi vt ptꝫ in fluminib⁹ que cuꝫ habeāt specifica noīa cū p se existūt.tñ cū coniungunt cū mari pdunt nomē ꝓpriū.ꝛ mare appellant. Similiter si filia alicuius rustici cōiungerē in matrimonio.cū aliquo rege vel imperatore.respectu talis cōiunctionis nō amplius rustica.sed magis regina vel imperatrix vocaret.hūanitas igit̄ q̄ mediante intemerata virgine cōiuncta fuit diuinitati xp̄i dei.gaudet priuilegio ipsius diuinitatis dū homo ex ipsa cōiunctiōe deus digne appellatur. O grandis dignitas.o magna sublimitas.o ineffabile priuilegiū.o inenarrabilis ꝓrogatiua ꝙ ipsa btā virgo vt sic dixerim fecerit de deo hoīem.et de homine deū. Cū em̄ vt ait Ansel.in ij. monologion deo nihil maius cogitari possit hec benedicta virgo ad tantā dignitatē sublimauit humanū genus ꝙ maior nō valet cogitari. Nullius em̄ dignitatis et excellentie sunt angeli ꝛ archāgeli atqꝫ oēs alij btī spūs in comparatione hoīs deificati.cum tñ ante talem sublimationem hūane nature minor angelus paradisi nobilior esset necdum natura sed gloria quolibet hoīe nōdū beatificato.ppter quod propheta inquit deo ps. viij. Minuisti eū paulomin⁹ ab angelis. Et saluator ait de Johanne baptista Matthe.xi. Qui minor est in regno celoruꝫ maior est illo.

Ad hanc autem dignitatem deificatiōis peruenit natura humana merito ipsius virginis gloriose q̄ predictam hoīs deificationē plus sola meruit ꝙ̄ quodlibet indiuiduum humane nature. Et primo rōne fidelitatis:qr maiorē fidem de incarnatione filij dei.ꝛ de hominis deificatiōe habuit ꝙ̄ quelibet alia persona humana. Unde ideo cōcepit dei filiū.qr super oēs credidit incarnandū. ꝛ ꝓpter hoc illi dixit elizabeth Luce.j. Btā que credidisti ꝛc. Secundo hoc promeruit ratione puritatis.qr enim purissima fuit super omnes puras creaturas.ideo digna fuit ꝙ deus cum eius purissima carne vniret.ꝛ de eius purissimo sanguine corpus xp̄i formaret.fm em̄ Alexa. de ales in.iij.parte summe questione.v.arti.xvj.l corpore questionis.et articuli.xix.etiam in corpore questio. Beata virgo etiam in corpe matris sue habuit puritatem maximam qua excedebat puritatem Ade quam habuit añ pctm̄. Itē excessit puritateꝫ angelorum quia illi crescere non possunt in merito nec decrescere nec similiter in puritate. Beata autem virgo potuit proficere in merito.ꝛ nunqꝫ defecit.sed vsqꝫ ad vltimū puritatis gradū possibilē creature nō vnite deo peruenit.vnde oēm puritatem rationalis creature post filium excessit. Et ideo ei⁹ incarnationem promeruit. Tertio hanc meruit ratione humilitatis. Quia enim ipsa sup omnes humillima fuit.ideo dei filius volēs altitudinem suam humiliare vsqꝫ ad assumptionem vilissime carnis mortalis.iuxta illud ad Philippen.ij. Christus exinaniuit semetipsum formam serui accipiens ꝛc. Non debuit incarnari nisi in ipa virgine humiliori creatura quꝫ vnqꝫ fuerit vel erit.vt profundissima humilitas creature infinitam humilitateꝫ susciperet maiestatis diuine. Et ideo Bernar.assignans rōnem quare btā virgo facta est mater dei ait. sup missus est. Humilis em̄ fuit in corde hūilis in verbis.hūilis in factis.hūilis i cōuersatiōe humilis et in obsequijs. Dicit quoqꝫ sanctus Bonauen.in.iij.disti.iiij.art.ij.q.ij.ꝙ beata virgo maria pl⁹ meruit dicēdo hūiliter. Ecce ancilla dñi.ꝙ̄ simul mereri possent oēs pure creature. Quarto hoc ꝓmeruit rōne charitatis. Qr em̄ oīs charitas ꝛ amor cuiuscūqꝫ creature taꝫ hūane ꝙ̄ angelice cōparatus ꝛ amor ꝛ charitati btē virginis est q̄si quedā stilla liquoris in cōparatione aq̄ maris vt alibi declaratū est. Io

dei sapiētia q̄ ait Prouer. xxiiij. Ego diligētes me diligo. cernens se amari magis ab ipsa virgine ꝙ ab omni alio indiuiduo humane nature potius voluit vt dignū erat ei coniungi per amorem et nature vnionem ꝙ alicui alteri. Et propterea Hiere. xxxi. inquit eidem. virgini. In charitate perpetua dilexi te. ideo attraxi te miserans tui. Quinto hoc promeruit ratione pietatis. Teste enim Amb. pietas et clemētia est preclarissima. atq excellētissima virtus. vñ Tullius in oratione facta pro laude cesaris dixit prout etiam recitat Aug. in. ix. lib. de ci. dei c. ix. Nulla de virtutibus plurimis gratior aut admirabilior est mia homines enim ad deos nulla re propius accedūt ꝙ salutez hoibus dādo. Piissimus ergo dei filius non nisi in piissima virgine Maria debuit incarnari. Ipsa nāq super oēs creaturas puras pietate repleta fuit. Nam ante incarnationem filij dei adeo peccatoribus avia veritatis errantibus cōpatiebat ꝛ pro eis diuinam maiestatem iungiter deprecabatur ꝙ de ei⁹ cōpassione dr̄ Threñ. ij. Facta est magna velut mare contritio tua. Habebat eñi maximū zelum aiarum ad imaginem dei creatarū ꝛ ad implendam paradisi domū. vnde dicebat deo illud ps. lxviij. Zelus domus tue comedit me. Filio quoq suo morienti magis cōpassa est ꝙ oīa simul pura creatura. vt diffuse probaui in. x. parte principali hui⁹ opis sermone. j. Licet quoq sic tenerrime compateret eidē vnigenito suo quē ppriis oculis conspiciebat a pfidis iudeis sic crudeliter flagellari et crucifigi tñ eisdez compatiebat. ꝛ p ipsis prēm ꝛ filiū ac spm sanctū cordialiter deprecabat vt remissionē de tanto pctō ꝛ crimine taz horribili mererent accipere. vñ fm Bernar. promptior erat in remissione iniuriarū a crucifixorib⁹ suo filio illatarū ꝙ essent crucifixores in illatione earū. O charitas ineffabilis. O amor incōparabilis. O pietas viscerosa. O mia excessiua virginis bñdicte. Profecto si possibile fuisset ꝙ aliqua mulier cōcepisset ꝛ peperisset oēs angelos ꝛ hoies. ꝛ hi oēs occiderent in pñtia ipsi⁹ mrīs ꝛ ipsa occidentibus eos iniuriā remitteret. licz magna diceret ipsius clementia Maior tamē fuit pietas ꝛ clemētia ipsi⁹ piissime vginis dū liberalr pepcit illi⁹ q̄ suū ꝛ dei filiū occiderunt. Cui⁹ vita oib⁹ angelis ꝛ hoib⁹ incōparabiliter erat magis estimāda. Reuertēdo igit ad pricipale ppositū. dico ꝙ cū hūana natura vt. s. dixi sit deificata mediāte vgine. q̄ dignitas est sublimitas. atq altitudinis infinite tenet q̄libet hō etsi nō actu cū sit ipossibile. tñ desiderio et volūtate ipam sacratissimā vginē infinito amore ꝛ infinita charitate cūctis dieb⁹ vite sue. immo in eternū cordialiter diligere.

Secundum idez probat rōne significationis. Sicut eñi habetur i ca. clerici officia de vita et ho. cle. Maiori dignitati maior competit ornatus. ꝛ honor. Cū igit beatissima vgo sit dignissima mater dei que dignitas. excedit oēm humanā ꝛ angelicā dignitatem. ideo sup omnes creaturas debet reuereri et amari. Et confirmatur predicta rō sic. Bonū naturaliter est diligibile fm phz. j. ethi. ergo quāto magis aliquid hz de bonitate. tanto magis est diligibile. Sed beata vgo sup oēs puras creaturas fuit ꝛ est optima ergo sup omnes est diligēda. Deus nāq illi cōtulit tantā bonitatē ac grām tantāq dignitatē ꝙ maiorem alicui pure creature deo nō vnite psonaliter conferre non potuit. q2 nulla talis creatura maioris bonitatis vel grē atq dignitatis capax fuit. vt pz ex dictis beati Bonauē. in. j. di. xliiij. Et ideo ipsam dei mrēm tenent oēs angeli ꝛ rationales creature diligere ꝛ reuereri sup omnes alias creaturas. Immo si deus de nouo crearet alias angelorū atq creaturaꝝ intellectualiū species oibus alijs creatis digniores. nullius tñ essent dignitatis vt sic loquar in comparatione dei genitricis: tenerenturq ipsam super omnes creaturas amare ꝛ reuereri.

Tertia ratio dr̄ dilectionis. Cū eñi amor debeat esse reciprocus. ix. Ethi. vt patet etiā in leonib⁹ ꝛ meretricibus. ꝛ quod plus est etiaz in brutis. Uñ Esa. j. dr̄. Cognouit bos possessorem suum. ꝛ asinus presepe domini sui. Hinc est ꝙ cum beata virgo vnūquēq cordialiter diligat. ergo vnusq̄sq nisi sit peior adultero ꝛ cane atq bestijs. eā ex corde diligere debet Qō aūt btā vgo nos cordialissime diligat patet sic declarādo. Cū eñi sit quintuplex amor scz seruilis. quē hz seru⁹ ad dñz suū. de quo dr̄ Mat. xxiiij. Et Luc. xij. Fidelis seruus ꝛ prudēs quē cōstituit dñs sup familiā suā Scōs aūt amor socialis. de q̄ dr̄ Ecclesi. vi. Amico fideli nulla est comparatio. ꝛ non est cōdigna pōderatio auri ꝛ argēti cōtra bonitatē illi⁹. et autor libri q̄ dr̄ facer⁹. c. vi. canit. Utilius hoi nihil est ꝙ fidus amicus. Tertius vero dr̄ amor naturalis prout est parentium ad filios. ꝛ ecōtra q̄ maior est precedentib⁹ de quo dr̄. viij. Ethi. Generantis ad genitū naturalis est amicitia. scz magna. Quartus aūt est amor matrimonialis. s. viri erga vxorem ꝛ econtra. ꝛ iste amor excedit supraditos. vñ Geñ. ij. dicitur Relinquet homo patrem suū ꝛ matrē suā. ꝛ adherebit vxori sue. et erūt duo in carne vna. Ez quintus amor dr̄ celestialis. qui est celestiū angelorū ꝛ beatoruz: ꝛ excedit oēs predictos. Est eñi tāte perfectionis ꝛ magnitudinis ꝙ solus amor vnius angeli ad nos est pfectior ꝛ intēsior actu ꝙ oīs amor quadruplex pdictus actiu⁹ et passiuus in pñti vita: qm̄ ex diuina visione causatur amor pfectior ꝛ efficatior ꝙ simplr ex fide Et posito ꝙ angelus inferioris chori nos diligat cum mille gradibus charitatis. claruz

est q archāgelus.q̄ est maioris capacitatis in
decuplo nos magis diligit.s. cū decē milibus
gradib⁹ charitatis. Ascēde ergo successiue vsq
ad seraphin semp multiplicādo amorē in de-
cuplo. Quib⁹ pactis. si ponat ab vno latere ois
amor p̄dict⁹ q̄truplex. ab alio ꝟo amor benedi
cte ꝟginis. dico q ipsa sola icomparabilr nos
plus diligit. maiorīq charitate nobis afficit
q̄ oēs p̄dicti simul. nā sicut p̄dictū est fm sen-
tētiā Diony. in li. de āgelica hierarchia. Cha
ritas ⁊ amor supioris ordinis in cōparatione
iferioris est sicut circūferētia ad suū cētrū. Et
iō cum btā ꝟgo sit supra oēs ordines ⁊ hierar-
chias angelicas exaltata intātū q ipsa facit or
dinē ⁊ hierarchiā incōicabilē vt p̄dixim⁹. seq-
tur q ois amor angeloꝝ ⁊ sctōꝝ in cōparatiōe
eius est centrum terre in comparatione ad cir
cūferētiā ipsi⁹ terre ⁊ oium celoꝝ ⁊ sicut apex
cacumē acus in cōparatiōe toti⁹ maris. Uñ de
ipsa inqt Hier. i ser. ad Eusto. Totā eā incā-
duerat diuin⁹ amor scz nō solū in amorē sui: sz
etiā nostri. Et ideo ipsam cordialissima dile-
ctione amare tenemur. B

Vigesimaq̄rta excellētia ei⁹ ē honoratio
nis. Del nāq filī⁹ honorauit matrē suaz
in vita. in morte. ⁊ post mortē. Nā in vita
ipsi⁹ matris sue q̄tuor illi fecit honores. Prim⁹
honor fuit. qr magis famā ipsi⁹ q̄ ppriā zela-
uit. Et hoc qñ spōsum illā hr̄e voluit. Poti⁹ eñ
voluit putari ad tp̄s q esset nat⁹ ex m̄rimonio
q̄ m̄rem suā diffamari de adulterio. vñ Amb. su
per Lu. ait. Idcirco xp̄s matrē suam voluit de
spōsari. ne temerate virginitatis adureret in
famia. Maluit autē aliquos de suo ortu q̄ de
matris pudore dubitare ⁊c. Scd̄o eā honora-
uit qñ pre ceteris mulierib⁹ q̄ fuerūt ante illā.
⁊ q̄ postea fuerūt vel erūt ip̄az elegit in m̄rez.
Uñ ei dicit Sedul⁹ poeta. Nec primā similez
visa es. nec hr̄e sequētē. Sola sine exēplo pla-
cuisti femina xp̄o. Terti⁹ honor fuit qñ digna
tus est ei⁹ fili⁹ vocari ⁊ subiici. Uñ Bern. super
Missus est inquit. Eya deū regē hoim ⁊ ange
loꝝ suū audacter appellat filiū dicēs. Fili q̄d
fecisti nobis sic? Ecce Marie priuilegiū. Quis
eñ hoc audeat angeloꝝ? Deinde descēdit cuz
illis ⁊ venit in Nazaret. ⁊ erat subditus illis.
Q̄rtus honor fuit qñ eā in cruce existēs discipu
lo cōmēdauit. Uñ Petrus dami. ait. Cōmisit
dñs Petro claues eccl'ie voluit ⁊ beato Ioāni
custodiā delegare Marie. Mater est Maria. ⁊
mater eccl'ia. Sz maria mater xp̄i. Eccl'ia ma-
ter xp̄ianoꝝ. De Maria xp̄s carnem suscepit.
Ecclesiā ꝟo de latere sui carne p̄duxit. Ex Ma
ria p̄duxit fm carnē nat⁹: ⁊ eccl'iā p̄tulit carne
iam mortu⁹. Ex Maria voluit nasci ⁊ p eccle-
sia dignat⁹ est mori. Ex Maria semel natus est
in p̄sona sua. ex ecclesia nascitur quotidie mē
bra sua. Dixit autē dñs Petro. Tibi dabo cla-
ues regni celoꝝ. Sed nūquid ⁊ beata ꝟgo celū
non fuit. in cuius vtero virginali. nouē mensi
bus tota diuinitatis plenitudo permāsit. hec
ille. Scd̄o honorauit xp̄s matrē suaz in morte
sua. qr ad eius obitum cum tota celesti curia
aduenit. ⁊ ad feliciter exeundū de miseria hu-
ius mundi ipsam inuitauit. dicens illud Cañ.
ij. Surge ppera amica mea. colūba mea formo
sa mea ⁊ veni. Iam enim hyems transiit. im-
ber abiit et recessit ⁊c. Que verba exponens
Hugo de sancto victo. dicit q hyems ⁊ imber
est vita mortalis que tanq̄ hyems ad aggre-
diendum bonum est pigra ⁊ ad perseuerandū
est nubilar tanq̄ imber est ad malum lasciua.
Nam hyems interius constringit: imber vero
exterius soluit. Et similiter vita presens inte-
rius constringit fraternam charitatem. exte-
rius autē dissoluit ad mundi vanitatē. Hyēs
igitur transiit beate virgini ⁊ imber ab ea re-
cessit. que nunq̄ in fraterna charitate constri
cta. nec ad mundanas voluptates est dissolu-
ta. Et ideo ad eternas delitias a suo benedi-
cto filio est inuitata. Tertio honorauit eā post
mortē. qr tertia die sue dormitionis cum tota
celesti curia ad eam venit: ⁊ in corpore ⁊ anima
ipsam glorificauit. ⁊ in throno glorie ad dexte
ram suā eam collocauit. vt declaraui. s. in pre
cedente parte principali huius operis ser. i. C

Sicut aūt xp̄s eā honorauit: ita ⁊ nos pro
posse debem⁹ ipsam honorare. Primo ra
tiōe ꝟtuositatis. Nā vt inquit ph̄s. iiij. Ethi.
Uirtuti perfecte nō potest fieri condign⁹ ho-
nor. Si ergo hoies virtuosi debent honorari
vt admonet imperator in. §. illō. in auē. de mo
na. col. i. vbi ait. Uir deo amabilis in conuersa
tione sancta longeuum vite peragens temp⁹.
pollensq animi virtutibus: ⁊ corporis opera-
tiōibus veneretur. qr in eo gratia dei relucet.
Profecto ipsa virtuosissima dei genitrix super
omnes gratia dei ⁊ virtutibus plena: debet su
per omnes honorari. Secundo ratione supio
ritatis. Nam. i. Pe. ij. dicitur. Regem honorifi
cate. Si ergo reges debent honorari a subdi-
tis. multomagis regina et imperatrix totius
orbis. Tertio ratione beneficialitatis. Nā fz
ph̄m. ix. Ethi. Beneficiatus quilibet dz in ali-
quo recompensare. ⁊ gratitudinem ostendere
erga suum benefactorem. Ad qd̄ facit. l. sed ⁊ si
lege. §. consuluit. ff. de peti. here. ⁊ c. de lorina.
xxij. q. v. ⁊ c. cum in officijs testa. Cum ergo a
benedicta virgine innumera beneficia recepe
rimus et quotidie recipiamus. nec in aliquo
alio possimus recompensare seu reddere vi-
cem nisi in reuerentia ⁊ amore. sequitur q ad
ipsius honorē ⁊ reuerētiā debem⁹ q̄tidie aliq̄d
facere. ip̄mq post deū toto corde diligere. D

Nisi eñ ipsa virgo esset: iā sepius contra
peccatores ira diuina deseuisset. illosq

peremisset. Sed beata virgo tanq̄ pia mater
eos i abscondit. iuxta illud ps.xxx. Abscōdes
eos abscondito faciei tue. Sicut eñ pauo vi-
dēs pullos suos sibi nō assimilari: valde odit
illos. et nisi mater eos absconderet: statim ip-
sos occideret. Sz femella ducit eos in abscon
dito. et occulte nutrit eos. donec plume ipsoꝝ
assimilent paternis. qđ pater cernēs libenter
postea videt eos. Sic diuia iusticia vidēs pec
catores dissimiles xp̄o in opibus odit illos. at
q̄ pderet nisi mater pia et aduocata pctōrum
virgo bñdicta eos abscōderet ⁊ ꝓtegeret sub
alis sue mie. donec reuocet eos a pctis. faciat
q̄ ip̄os similes xp̄o in ꝟtutib⁹ ⁊ bonis operib⁹
et tūc eos repñtat pr̄i celesti q̄ illos oculo gr̄e
sue libēter intuetur. Que oia ꝯsiderās Aug. in
quit ipsi gl̄iose ꝟgini. O btā ꝟgo maria q̄s di
gne valeat iura grāꝝ ⁊ laudū p̄conia impēde
re. q̄ tuo singl'ari assensu mūdo succurristi p-
dito? Quas tibi laudes fragilitas humani ge
neris ꝑsoluet. q̄ solo tuo cōmercio recuꝑandi
aditum inuenit ⁊c. E

Ex cui⁹ verbis colligit̄. xv. excellētia ipsi⁹
virginis q̄ dr̄ laudatiōis. Laudare enim
eā debēt oēs ꝓpter debitū meritū ⁊ exēplum.
Primo q̄dē eā laudare debem⁹ ꝓpter debitū.
q2 cū essem⁹ pditi: ipsa nobis salutem attulit.
et a morte eterna nos liberauit. Et iō ipsa di-
cere potest illud. Eze. vi. Recordabūtur mei li
berati ⁊c. Scđo ꝓpter meritū qđ inde cōsequi
mur. Naz ex hoc liberamur a ꝯfusione eterna
p̄seruamur a culpa ⁊ digni efficimur vita eter
na. Ipsa eñ inq̄t Eccli. xxiiij. Qui audit me nō
cōfundetur. ⁊ qui opant̄ in me nō peccabunt.
Qui me elucidāt vitā eternā habebūt. Tertio
debem⁹ eā laudare ꝓpter exemplū. Habem⁹
eñ exemplū ab angelo qui eā tā reuerēter sa-
lutauit. A filio q̄ ipsam in tāta reuerentia ha-
buit q̄ ei subdit⁹ esse voluit. Luc. ij. A spū scō
q̄ in eā supuenit. Lu. j. Spūsscūs supuenietin
te ⁊c. A patre celesti. q̄ eā sanctificauit. ps. xlv.
Scīficauit tabernaculū suū altissimus. Et a
toto mūdo. qui eā beatā ꝓclamat ⁊ dicit. Uñ
ipsa Lu. j. ait. Ecce eniz ex hoc beatā me dicēt
omnes generationes. F

Non possumus tñ sufficienter eā lauda-
re ꝓpter quatuor causas. Primo ꝓpter
nr̄az idignitatē. De qua Hier. in ser. ad eusto.
inq̄t. De tali tātaq̄ virgine loqui me indignū
esse confiteor: ⁊c. Scđo ꝓpter suā dignitatem.
De qua venerabilis Beda ait. Si rerū vniuer
sitas singulis distincta speciebus in beate dei
genitricis marie laudē magnis succlamet vo-
cibus. tñ dignitatē eius intelligētibus surdi-
tas hoc vel silētiū apparebit. Et Damascen⁹
ait. Licet mille ora. mille lingue. voxq̄ ferrea
sit. Sed nec si oēs lingue hominū cōuenirent:
eam mirificis possent efferre p̄conijs. Omniū
enim p̄conū excedit magnitudinē: ⁊ omne elo-
quiū ad ei⁹ excellētiā insufficiēs inuenit̄. Ter
tio ꝓpter ibecillitatē. Unde Aug. inq̄t. O felix
puerperiū iocūdū angelis. optabile fetis. ne-
cessariū pditis. cōgruū ꝓfugatis. Quid ego di
cam pauꝑ ingenio. cū de te q̄cq̄d dixero minor
laus est q̄ tua dignitas meret̄. Quid de te di-
gne referā: cum nō sufficiat lingua carnis tua
enarrare virtutes. Et Damasce. ait. Qualiter
eā laudare poterit mortalis hois verbū q̄ de
se ꝓtulit verbū qđ manet in eternū. Que lin-
gua in eius laude inuenit̄ idonea. que illū ge-
nuit cui oia bñdicūt: ⁊ cū tremore obediūt ele-
menta? Impares igit̄ illi sunt oēs humane li
gue preconū. que de intemerate carnis sue vi
scerib⁹ cibū nobis ꝓtulit animaꝝ: ⁊ Hiero. vbi
s. dicit. Profecto nec scietas nec fecūdia mihi
suppetit vt beatā ⁊ gloriosam virginez digne
laudare queam. Qm̄ vt verū fatear. quicquid
humanis dici pōt ꝟbis. min⁹ est a laude ꝟgi-
nis ⁊c. Quarto eā sufficiēter laudare nō possu
mus ꝓpter verboꝝ penuriā et paupertatē. q2
scz verba ad hoc idonea nobis deficiūt. vnde
Aug. dicit: O btā ꝟgo si celū te vocē altior es
si matrem gentium dicā precellis ⁊c. ⁊ Petrus
daml. ait. Cum beatissime dei genitricis lau-
des scribere volumus. nulla inuenimus ver-
ba quibus illas digne exprimēdo sufficere va
leamus. Tollit enim facultatez sermonis ma
teria singularis. Et Gerardus episcop⁹ ⁊ mar
tyr inquit. Utinaz tot mihi essent lingue quot
sunt celi stelle. vt omnes illas possem conuer-
tere in laudez genitricis dei. nec tamen sic me
valerem satiare. Uigesimasexta ei⁹ excellē
tia dr̄ cōitatis. Ipsa eñ fuit persona cōis non
singularis. vt cum omnibus conueniret: et ad
oēs se pertinere ostenderet. Primo nanq̄ fuit
cōtemplatiua ⁊ actiua. Quia enim actiui sepe
despiciunt contemplatiuos. appellantes eos
ociosos: ⁊ contemplatiui actiuos tanq̄ terre-
nis actibus nimis intentos. Ideo ipsa voluit
esse in hoc duplici statu. vt vtrunq̄ approba-
ret. Et ideo appellatur sol Can. vi. quia sicut
sol est in medio planetarum: sic ipsa est in me
dio contemplatiuoꝝ ⁊ actiuoꝝ. Planete q̄dez
supiores significāt contemplatiuos. qui ma-
gis appropinquant ad celū. Planete vero infe
riores significant actiuos qui magis applicā
tur terrenis. Ipsa ergo benedicta virgo tanq̄
sol est in medio. inflammans contemplatiuos
in diligendo: ⁊ actiuos illuminans in agendo.
Secundo ipsa fuit religiosa ⁊ laica sepe enim
religiosi laicos condemnant: ⁊ laici religiosos
iudicant. Et ideo beata virgo fuit claustra-
lis. quia in suo thalamo habitabat. et foras
sine magna necessitate vel vtilitate non exi-
bat. Et fuit laicalis. quia ceteris feminis se
conformabat: ⁊ cum eis ad templum ⁊ ad dies

festos ibat. vt ptz Lu.ij. Et ideo significatur p templũ. iuxta illud Ps.xlvij. dicẽs deo. Suscepimus deus mīam tuã in medio tẽpli tui. Sicut enim templi est locus cõis laicis ꝛ clericis. sic ad ipsaz oẽs cõiter accedere possunt. Laici vt terrena sapienter diligant. Et religiosi vt mundana contemnant. Tertio fuit virgo ꝛ cõiugata. Uirgines enim despiciebãt cõiugatas tanꝙ corruptas. Et coniugate despiciebãt virgines tanꝙ infecũdas. Et ideo ipsa in hoc duplici statu esse voluit. ꝛ vtrumqꝫ approbare. Et ideo significatur per firmamentum. quod est in medio aquarum. Nam aque superiores in crystallum cõuerse significãt virginitatẽ. Aque vero inferiores fluxibiles matrimonium. Beata igitur virgo est tanꝙ firmamentũ in medio istarũ aquarũ virgines cõfirmãs in proposito castitatis. ꝛ cõiugatas i studio bone opatiõis. Quarto fuit prelata ꝛ subdita. sepe eñ prelati despiciũt subditos. ꝛ subditi iudicãt prelatos. Et ideo ipsa fuit prelata qñ in matrez dei fuit assumpta. ꝛ tñ fecit se subditam. qñ se vocauit ancillam. vñ significat per lignuz vite. de quo dr Geñ.ij. Lignum vite in medio paradisi. Paradisus eñ significat ecclíam. in qua sunt prelati ꝛ subditi. in quorũ media est btã virgo tanꝙ lignũ vite reficiẽs plãtos cibo sapie iuxta illud Eccli.xv. Cibauit illũ pane vite ꝛ intellectus. ꝛ subditos cibo salutaris obedientie. de quo dr Jo.x. Meus cibus est vt faciãt volũtatẽ eius q̇ misit me. Quinto fuit cõsolata ꝛ tribulata. Sepe eñ tribulati cõsolatos iudicant. et cõsolati tribulatos condemnant. Et ideo ipsa fuit in maxima consolatione. qñ ei angelus aduentũ filij dei nũciauit. ꝛ qñ ipsum saluatorem mũdi concepit. Uñ dixit Luc.j. Exultauit spũs meus in deo salutari meo. Fuit etiã in maxima tribulatione qñ filiũ suũ crucifixũ vidit. et idõ figuratur per lunam Cañ.vj. Luna eñ lucet in nocte. ꝛ qñqꝫ etiã apparet in die sꝫ tñ lux ei' magis apparet in nocte. Et silr beata virgo apparet his qui sunt in die cõsolatiõis erudiens eos ne euanescãt per inanẽ leticiã. ꝛ his q̄ sunt in nocte tribulatiõis cõfortans illos ne frangant p impatientiã. Magis aũt lucet his q̇ sunt tribulatiõe ꝙ illis q̇ sunt in cõsolatiõe. Sexto fuit iusta. ꝛ tñ nõ vitauit pctõꝝ remedia vt patuit in ei' purificatiõe Lu.ij. Sepe aũt iusti despiciũt pctõres. ꝛ pctõres villipendunt iustos. ꝛ tñ ipsa fuit iusta. vt iusti p eã recipiant grãm. ꝛ voluit pctõrũ hr̃e remedia vt pctõres p illã sperent inuenire veniã. ꝛ idõ significat p auroram. Cañ.vj. ꝛ p stellã matutinã Eccli.l. Aurora eñ ꝛ stella matutina sunt media inter noctẽ ꝛ diẽ et ipsa est media inter pctõres ꝛ iustos. Per ipsam enim pctõres recipiunt mīam. ꝛ iusti felicitatem eternam. Septimo fuit diues ꝛ pauper. Sepe eñ diuites villipẽdũt pauperes ꝛ pauperes ipsos diuites dãnandos putãt. et ideo ipsas diuitias hr̃e voluit qñ magi suo filio aurũ obtulerunt. sed tñ paupertatẽ elegit. qꝛ illud pauperibus erogauit. Ut ex hoc daret intelligi ꝙ ꝛ diuites ꝛ pauperes pñt saluari sꝫ tamen tutior est via paupertatis ꝙ vbertatis. Et idõ significat p oliuam in cãpis. Eccli.xxiiij. ad quã oẽs tam diuites ꝙ pauperes accedere pñt. Ad ipam eñ accedũt pauperes vt spũalibus diuitijs ditentur. Accedũt ꝛ diuites vt in suis diuitijs dirigantur.

¶ Uigesima septima excellentia eius dr cõtritionis. Ipsa eñ contriuit caput serpẽtis infernalis sicut illi pdixerat deus Geñ.iij. di. Ipsa conteret caput tuum. Per caput autez intelligi põt eius suggestio vel potestas. aut astutia. Primuz caput. i. suggestionem ipsa cõtriuit ꝛ fregit ita ꝙ nulla diabolica suggestio ad ipsam appropinquare ausa fuit. vñ Fulbertus episcop' ait. Quid est caput terere nisi principalem diaboli suggestionem resistẽdo superare. Beata igitur Maria caput eius cõtriuit in hoc ꝙ virginitatẽ ꝛ hũilitatẽ seruauit. virginitate nãqꝫ extinxit cõcupiscẽtiã carnis ꝛ humilitate supbiã mẽtis. Scõm caput diaboli. s. potestatẽ ei' ipa cõtriuit p filiũ suũ p quẽ ipm diaboliũ suo dñio expoliauit. Uñ fili' ei' dicebat Jo.xij. Nũc princeps huius mundi eijcietur foras. Tertium caput. s. astutia diaboli diuiditur in tria capita. i. in sapiẽtiam terrenam. animalẽ ꝛ diabolicã. sicut dr. Jaco.iij. Sed ipsa cõtriuit sapientiam terrenam per paupertatem animalem. i. carnalem per virginitatem ꝛ diabolicam. i. superbiam per humilitatẽ. Uel potest dici ꝙ diabolus est maliciosus. immũdus superbus. ꝛ astutus. Ipsa igitur contriuit maliciosum per charitatẽ suã. iuxta illud Judith. ix. percutiam euz labijs charitatis mee. Sicut eñ serpẽs semper portat venenũ in ore. sic diabolus semper portat maliciã in suggestione. ꝛ econtrario beata virgo semper portauit charitatis medelam in corde ope ꝛ sermone. ꝛ sicut serpẽs qñ lapidib' obruit funditus necatur. sic diabolus qñ orationib' btẽ virginis percutit ab omi sua malicia eneruat. ꝛ idõ bñ dr. Percutiam eum labijs charitatis mee. Labia enim charitatis marie sunt eius orõnis q̄s p nobis effundit ex intimo amore cordis. Scdo ꝯtriuit immũdũ p virginitatẽ suã. Demones eñ dicũtur immũdi qꝛ imũditias diligũt ꝓcurãt ꝛ suadẽt. ꝛ i cordib' immũdoꝝ libẽter habitãt. Sed istos imũdos ipa cõtriuit merito sue virginitatis ꝛ puritatis. Uñ in figurã dr Judith.ix. Erit memoriale nois tui cũ manu' femine deiecerit eũ ista est eñ illa manus de qua dr Prouer.vl. Manũ suã misit ad fortia Que aũt sine illa fortia dr ibidem. Accinxit fortitudine lũbos suos roborauit brachiũ suũ. Tertio cõtriuit supbuz

per humilitatem suā. Uñ in figura dr Judith. xiij. Una mulier hebrea fecit cōfusionē in domo nabuchodonosor regis. Sicut em̄ magna cōfusio esset alicui gigāti si vna puella ipsum vinceret vel ligaret. Sic superbis demonibus magna cōfusio fuit qn̄ ista puella bn̄dicta per suam humilitatem eorum superbiam superauit. iuxta illud Job. xl. Ligabis eū ancillis tuis vna em̄ de maioribus ancillis dei immo maior olm fuit btā v̄go q̄ p suā hūilitatē ligauit diaboli ptātē. Quarto cōtriuit diabolū astutū. iuxta illō qd̄ in figurā dictū fuit Judic. iiij. In manu femine tradet sysara. i. diabol⁹. Ipse enim diabolus est valde astutus. vn̄ apls indit. ij. ad Cor. ix. Timeo ne sicut serpēs seducit Euam astutia sua. ita ⁊ sensus vestri corrūpant ⁊c. Uirgo aūt maria est valde sapiēs. vn̄ Prouer. xiiij. dr. Mulier sapiēs edificat domū suā. i. ecclesiā militātē Ipse igit̄ sysara tradit⁹ est in manu femine. qr astutia diaboli tradita est sapiētie marie. qr illud qd̄ diabolus astute cogitat. hoc ip̄e sapienter ordinat. Ista est illa mulier. de qua dr. ij. Reg. xx. Exclamauit mulier sapiens de ciuitate. ⁊ infra. Ingressa est ergo ad omnem populum. ⁊ locuta est sapienter. qui abscissum caput sibi proiecerūt ad Ioab. Ipsa em̄ v̄go Maria mulier sapientissima ad deum clamat qn̄ suis orationibus pro nobis apud deum interpellat. Tuncq̄ sapiēter ad populuz loquit̄ qn̄ eius inspirationibus illuminamur. Tūcq̄ caput sibi amputat qn̄ diabolicas suggestiones frāgit penitus ⁊ eneruat. Uel pōt dici q̄ p hoc qd̄ dr Gene. iij. Ipsa conteret caput tuū ondit̄ victoria v̄ginis sup diabolū quadruplici rōne. Prima rōne cōterētis. cū dr. Ipsa. qr nō fuit vir sz femina. Scd̄o rōne modi cōterēdi. qr nō percussit. nec vulnerauit. sed cōtriuit qd̄ em̄ pcutit̄ vel vulnerat̄ iterū resanat̄. qd̄ v̄o cōterit̄ nunq̄ vlterius repat̄. Tertio rōne ptis quā contriuit. qr nō caudā. sed caput. i. suggestionē suaz. serpēs em̄ i cauda pcussus euadit. sed i capite cōtrit⁹ nūq̄ resurgit. Fecit ergo btā v̄go more boni militis q̄ lāceam suā in capite aduersarij sui nō in pectore frāgere querit. Quarto rōne psone quā cōtriuit. qr nō aliquē de paruis demonibus sed ip̄m principē demonioꝝ cōtriuit qd̄ notatur cū dr. Caput tuū. Ille em̄ serpēs q̄ Euaz decepit figurabat luciferum q̄ est caput aliorꝝ demonū. Ipi igit̄ bn̄dicte virgini supplicabat hūanū gen⁹ dicēs illō Eccli. xxxvi. Tolle aduersariū. ⁊ affilge inimicū ⁊ cōtere caput principi ⁊ inimicorꝝ nr̄oꝝ. et iterū illō ps. ix. Cōtere brachiū pctōris ⁊ maligni. ⁊ illō Job. xl. Cōtere impios i loco suo. Ipsa v̄o bn̄dicta virgo ipsis demonibus dicit. Conterā supbiā duricie vestre Leui. xxvi. In ipsa igit̄ gl'iosa ac victoriosa virgine v̄ificatū fuit illud Eccli. xlvij. Contriuit inimicos vndiq̄. Contriuit em̄ diabolū de superbia tentantem. malleo hūilitatis: tentantē de auaricia: malleo paupertatis. tentantez de luxuria. malleo castitatꝫ. tētātē d̄ gula malleo sobrietatis. tētātē de ira. malleo supportatiōis. tētātē de inuidia. malleo charitatis. ⁊ tētantē de accidia: malleo sollicitudinis. J

Uigesimaoctaua est⁹ excellētia dr deliciositatis. Ipsa em̄ habuit delitias spūales ⁊ celestes tā in mūdo q̄ i celo. iuxta illō Cā. vi. Que est ista q̄ ascēdit d̄ deserto delitijs affluēs innixa sup dilectū suū? Primo em̄ hūit delitias spūales i hoc mūdo de qb⁹ dicit Ber. Quid nisi delitias dixerim v̄ginitatis dec⁹ cū munere fecūditatis hūilitatis insigne. distillātis charitatis fauū mie viscera. plenitudinē grē ⁊ prerogatiuā glīe singularis? hec ille. Scd̄o habuit delitias celestes. ⁊ iste sunt in triplici differentia. Alique em̄ sunt gn̄ales alie speciales. ⁊ alique singulares. Prime delitie gn̄ales sunt oībus sctis cōmunes. De quolibet enim sctō dicit Augu. q̄ in eternitate dei viget. in veritate dei lucet. et in dei bonitate gaudet. Iste autem delitie cōmunes nobilius sunt i virgine q̄ in ceteris sctis. qr iocundius gaudet clari⁹ videt. ⁊ nobilius viget. vn̄ Sap. iiij. dr. O q̄ pulchra est casta gn̄atio cū claritate. In hoc em̄ q̄ dr casta generatio. notat̄ q̄ iocūdi⁹ gaudet ex eo q̄ virgo pmansit ⁊ tn̄ genuit. In hoc vero q̄ dr cū claritate: notat̄ q̄ clarius videt. In eo autem q̄ statim subinfertur. Immortalis est eniz memoria illius: denotatur q̄ nobilius viget. Quod aūt ipsa benedicta virgo clarius videat deum oībus sctis patet per sententiam Diony. in lib. de angelica hierarchia dicentis. q̄ quāto vnus angelus vel vna aīa altiori fungitur loco tanto clarius videt deum. Cū ergo ⁊c. vn̄ Hiero. inquit. Eleuatur sup oēs choros angelorū. vt possit speciem vultumq̄ videre saluatoris quem amauerat cōcupierat ex toto desiderio cordis. ⁊ Augu. ait. Marie anima claritate fruit̄ xp̄i. gloriosis eius cōspectibus semp presens semp cōspiciēs semp videre sitiēs inestimabiliter pascitur. K

Secundo delitie dicunt̄ spālēs: quas non oēs scti possidēt sed tm̄ v̄gines martyres ⁊ doctores habētes aureolā. put dicūt theologi in. iiij. di. xlix. Et has delitias excellētissime habet gloriosa virgo. est em̄ coronata aureola virginū. qr ipsa est regina omniū virginū. Est coronata corona martyrū. qr ipsa plusq̄ martyr fuit. vt ait Hieronim⁹ Est coronata predicatorꝝ: qr in ipsa sola remāsit fides de filio dei quam alijs p̄dicauit ⁊ eos in fide roborauit. Sed ad presens loquēdo nō solum de delitijs virginū: dico q̄ hūit coronā siue aureolā in capite. qd̄ significatū fuit Exodi. xxv. vbi de⁹ p̄cepit fieri supra arcā coronā aureā. Itē sunt fulgidi in corpe. iuxta illud Apo. iij. Ambulabunt

mecū in albis.⁊ cantāt canticū mirabile. vt hr̄ Apoc.ij. Et habēt familiaritatē xp̄i in societa te.iuxta illud Apoc.xiiij. Hi sequunt agnū quo cūq; ierit. He aūt delitie gloriosi⁹ fuerūt in vir gine maria.de qua dr̄ Apo.xij. Mulier amicta sole ⁊c. Alie eīm v̄gines habēt coronā aureolā ipsa aūt coronā duodecim stellis adornatam. Alie decorant veste alba.⁊ ip̄a est sole amicta. Alie sequunt agnū pedib⁹ suis:⁊ ipsa h̄z lunā sub pedib⁹ suis.i.ecclīā militātē ⁊ triūphātē; sub impio suo. Alie cātāt pro cōseruata virgi nitate:⁊ ipsa pro virginitate ⁊ secunditate:⁊ iō ibi dicitur. In vtero habens. L

Tertio h̄z delitias singulares q̄ notantur cū dr̄. Innixa sup dilectū suū. Ubi notan dū q̄ q̄tuor īter alias sunt eius delitie singula res. Prima dr̄ securitas quā maxime habuit in mūdo. Secura eīm erat q̄ p pctm̄ nūq̄ cadere poterat q̄ sup deū inixa erat.ait eīm ps. cxxiiij. Qui cōfidūt i dn̄o sicut mōs syō nō cōmouebit ⁊c. Erat eīm securissima s̄ sua penni gr̄a ⁊ gl̄ia. q̄ p letificationē erat i diuina gr̄a cōfirmata iu xta illud ps.xlv. Fluminis ipet⁹ letificat ciui tatē dei. letificauit tabernaculū suū altissim⁹ deus in medio ei⁹ nō cōmouebit. Scd̄a v̄o dr̄ magna dignitas. Innixa eīm erat ei a quo an gelice ptātes reuerēdo resiliūt ⁊ in cui⁹ cōspe ctu aspiciēdo tremūt.iuxta illud qd̄ canit eccle sia. Tremūt vidētes angeli ⁊c. Et qm̄ laudāt āgeli adorāt dn̄atiōes:tremūt ptātes ⁊c. Ter tia dr̄ ptās:q̄ eīm alicui rei initit v̄tutē ei⁹ sibi assumit:⁊ ea sicut vult vtit. Et sīr ipsa dei mr̄ de oīpotētia filij sui cui est innixa: quātū vult sibi assumit. Et iō dicit Eccli.xxiiij. In hierusa lem ptās mea. Et Bern. inq̄t. Quare misereri nō poterit mater oīpotētie? Quarta est filij sui tota pprietas. qd̄ notat cū dr̄ sup dilectū suū. Alij eīm filij nō sunt totaliter mr̄is: s; etiā sunt pr̄is. Iste aūt fili⁹ tot⁹ btē v̄ginis quoad hūa nitatē fuit q̄ nullū carnalē prēz habuit. Et iō ipsa tota sup eū innixa fuit:⁊ ei⁹ delitias abun dātissime degustauit.⁊ ppter hoc ipse illi inq̄t Can.vij. Q̄ pulchra es et q̄ decora charissima in delitijs. De ista quoq; delicatissima v̄gine verificatū fuit illud Job.xxij. Sup oīpotentē; delitijs affluēs:⁊ eleuabis ad deū faciē tuam. Rogabis eum ⁊ exaudiet te:⁊ in vijs tuis splē debit lumen. Qui enim humiliatus fuerit erit gloria ⁊ qui inclinauerit oculos suos ipse sal uabitur. O igitur virgo delitijs plena:que di xisti. Prouerb.viij. Et delitie mee esse cū filijs holum. Fac vt de nobis verificet illud Nee mie.ix. Abundauerūt delitijs a bonitate tua magna. M

Igesimanona excellētia btē v̄ginis dr̄ q̄sitiōis. I pa eīm singulr̄ deum q̄si uit:⁊ iuenire meruit:eo q̄ eum q̄siuit suo tpe.loco ⁊ mūdo. Primo eīm q̄siuit eū suo tpe.s.gr̄e:⁊ iō iuenire meruit gr̄az dei: ⁊ p̄pn̄s ip̄m deū. Et iō dixit ei angel⁹. Inuenī sti gr̄az apud deū Luc.j. Et hoc significatū est Lu.ij.vbi dr̄ q̄ post triduū iuenit filiū in tēplo Prima eīm dies fuit tp̄s añ legē: ⁊ nō poterat iueniri. Nam l; rogasset Moyses di. Exo.iiij. Obsecro dn̄e mitte quē missur⁹ es.nō fuit exau dit⁹. Scd̄a dies fuit tp̄s sub lege:in quo ēt non potuit iueniri. Uñ l; dixisset Esa.fni li.lxiij. Utī nā dirūperes celos ⁊ descēderes.tñ nō fuit ex audit⁹. Tertia aūt dies fuit tp̄s gr̄e. Et in ista die si querit de facili inuenit. Unde dr̄ Esa.lv. Querite dn̄m dum inueniri potest iuocate eū dum prope est. N

Scd̄o q̄siuit eū suo loco. S; notandū est q̄ xp̄s trib⁹ locis fuit q̄sit⁹.s.in p̄sepio a pa storib⁹.in tēplo a parētib⁹.⁊ in sepulcro a sctis mulierib⁹. Primo pastorib⁹ fuit dictū Luc.ij. Inuenietis īfantē in p̄sepio. Ubi sciēdū q̄ xp̄s iuenit in humilitate.⁊ iō dr̄. Inuenietis infan tē. Itē inuenit in paupertate ⁊ iō subdit. pānis inuolutū: Inuenit etiā in carnis maceratione ⁊ iō addit positū in p̄sepio. In his aūt trib⁹ lo cis Maria deū quesiuit ⁊ inuenit.sc; in humi litate quando se ancillam vocauit. In pauper tate:qn̄ oīa terrena contempsit:⁊ in carnis ma ceratione siue asperitate:qn̄ virginitatem de uouit. Homines autem mundani deū quere te ecōtrario volunt in delitijs.in diuitijs.⁊ in honoribus.sed ibi non inuenitur. iuxta illud Job.xxviij. Non inuenitur in terra suauiter vi uentium.i.carnalium ⁊ delitiosorum. Abyssus dicit nō est mecum.i.humana cupiditas q̄ nō habet fundum. q̄ sicut dicit Eccli.v. Auarus nō iplebit pecunia. Et mare loquit.nō est me cū.i.tumēs supbia. Superb⁹ eīm instar maris semp cōtra alios itumescit.semper feruet sem perq; est in motu ⁊ pturbatiōe. iuxta illud Esa. lvij. Cor ipīi quasi mare feruēs qd̄ quiescere non pōt. Scd̄o xp̄s q̄sit⁹ fuit in tēplo a parētib⁹. Uñ vt habet Luc.ij.dixit ei btā virgo. Pater tuus ⁊ ego dolentes querebamus te. Primo enim quesierūt eum in comitatu:⁊ non inuenerunt. Postmodum quesierūt illū inter cognatos et notos:⁊ similiter nō inuenerūt. Tandē quesie runt eum in templo:⁊ inuenerunt. O

Est autem sciendu; q̄ reperitur quadru plex amor scilicet priuatus mundanus: domesticus ⁊ diuinus. Non potuerunt igitur ipsum inuenire apud seipsos:quia non inue nitur in amore proprio siue priuato:cu; ille sit amor periculosus.iuxta illud.ij. ad Timo. iij. Instabunt tēpora periculosa: erunt homines seipsos amantes ⁊c. Secundo non inuenitur in comitatu hominum mundanorum. q̄ non inuenit in amore mūdano.iuxta illud Ioā.xiiij. Spiritus veritatis quem mūdus nō pōt reci pere. Tertio non inuenerunt eum inter cogna

tos.⁊ notos.q: nō inuenit in amore parentuꝫ. Unde Ber. inquit. Quō bone Jesu iter cognatos meos te inueniā.qui iter tuos minime es inuētus. Inuenerunt aūt ipsum in tēplo dei.i. in amore spūali et diuino.iuxta illud Jo.xiiij. vbi ipse ait. Si qs diligit me sermoneꝫ meum seruabit:⁊ ad eū veniem⁹ ⁊ māsionē apud euꝫ faciem⁹. Et de his quatuor amorib⁹ dicit ideꝫ saluator Luc.xiiij. Si quis venit ad me ⁊ non odit patrem suū ⁊ matrē. Ecce amor domesticus. Adhuc autem et animā suam. Ecce amor priuat⁹. Et qui nō baiulat crucē suā ecce amor mūdanus. Ille eñ crucē baiulat qui crucifix⁹ est mūdo ⁊ mundus sibi:⁊ venit post me. Ecce amor spūalis ⁊ diuinus. Tertio fuit quesitus in monumēto a sctis mulieribus: sed ibi eum iacentē nō inuenerūt. Et ꝑpter hoc beata virgo cum eis ire noluit.siue ꝑpter dolorē quem habuisset videndo sepulcrum.siue ꝑpter languorē quem incurrerat ꝑpter filij sui obitum siue q: sciebat eū resurrexisse gloriosum ⁊ immortalitate indutū. Credendum est eñ ꝙ primo apparuit ipsi matri ꝙ̄ alteri post resurrectionē.iuxta illud Sedulij poete. Semper virgo manēs huiusce visib⁹ astans Luce palam dñs pri⁹ obtulit ⁊c. Absurdū eñ fuisset si prius extraneos de sua resurrectiōe letificasset.⁊ matri desolate vltimo apparuisset. ¶

Tertio q̄siuit deū debito mō. Mod⁹ autē q̄rendi deū ꝭm Diony.est triplex. Prim⁹ est ꝑ sensibiliuꝫ manuductionem. iuxta illud Sap.xiij. A magnitudine speciei ⁊ creature cognoscibiliter poterit creator hoꝝ videri. Et Ro. dr. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta cōspiciunt. Et iste mod⁹ cognoscēdi ē magis paruuloꝝ ⁊ incipientiū. Scḋs modus est per intellectualē opatiōnē:⁊ iste mod⁹ est magis ꝓuectoꝝ ⁊ ꝓficientiū.qui relinquūt sensibilia ⁊ visibilia.⁊ cōuertūt se ad intellectualia ⁊ tales deum inueniunt.qui ait Prouerb.viij. Qui vigilauerit ad me inueniet me. Tertius mod⁹ est per immediatā vniōnē:⁊ iste est ꝑfectoꝝ:qui relinquūt sensibilia:⁊ deserūt intellectualia creata ⁊ immediate ad diuina ascendūt ⁊ deiformes effecti deo se imediate vniūt. Et istum modum querendi deum habuit btā virgo. Deus eñ dicitur ignis siue amor. Beata autem virgo intantum fuit ignem diuino inflammata ꝙ quodammodo fuit in ignē conuersa. Cum enim dicat Chrysostom⁹ de Paulo.ꝙ sicut ferrum immissum in ignem totum efficitur ignis.sic ipse charitate succensus totus effectus est charitas. Profecto hoc multo magis dici pōt de virgine benedicta. Item intantum fuit sole diuino perlustrata ꝙ ipso sole fuit amicta.vt dicitur Apoc.xij. Item intantum fuit amore diuino repleta ꝙ tota fuit in amorem liquefacta.vnde dicebat Can.v. Anima mea liquefacta est vt dilect⁹ locut⁹ est. ¶

Trigesima eius excellētia dicitur requietionis. Super omnes enim puras creaturas quietem interioris hominis ⁊ vacationem mentis semper dilexit: ⁊ ideo in thalamo suo clauso ostio orabatur. Unde inquit Bernar. super Missus est ꝙ non est credendum ꝙ angelus Gabriel quando ad eam salutanduꝫ perrexit ostium apertum inuenerit. sed subtilitate nature sue clauso ostio introiuit. Uoluit autem beata virgo tumultus fugere:⁊ sibi vacare multis de causis. Primo vt oratiōes suas secreti deo offerret. Secundo vt suam castitatem cautius custodiret. Et istas duas causas ponit Bernar. vbi.ꝭ.dicens. Ingressus est angelus in secretarium pudici cubiculi vbi ipsa clauso ostio orabat patrē in abscondito: q: nimirum sibi in proposito erat frequentias hominum fugere ⁊ colloquia vitare.ne vel orantis silentium turbaretur.vel continentis castitas tentaretur. Tertio quesiuit quietem mētis.vt ad suscipiendam gratiam spiritussancti se habilitaret.quia requiescit super humilem ⁊ quietum Esa.lxvi. Unde apostoli receperunt spiritūsanctum sedentes.i. a curis secularibus quiescentes. Hinc etiam est ꝙ filij isrl māna recipere non potuerunt ꝙ̄diu fuerunt in egypto ⁊ donec habuerunt farinam egypti ⁊ donec transierunt mare egypti. Ille eñ esse in egypto dicitur qui adhuc est in peccato. Et ille habet farinam egypti qui retinet occasiones peccati. Et ille nōdum trāsiuit mare egypti qui adhuc intrincatur curis mundi. ¶

Qualis igit btā virgo ꝑfectā mētis q̄etem habuit.iō spūssanct⁹ in ea ꝑfecte quieuit. In quibusdā eñ nullo modo requiescit. In alijs requiescit.sed non perfecte. In quibusdā vero requiescit perfecte. Nam in peccatorib⁹ nō requiescit q: in eis est pugna ꝯtinua. In sanctis vero ꝑegrināib⁹ requiescit semiplene q: in eis est requies semiplena. In sctis aūt triūphātib⁹ ꝑfecte requiescit q: in eis est requies perfecta. Et q: in beata ꝟgine fuit requies perfectissima ⁊ ipsa bñdicta dei mater semper vacauit diuinis ideo spūssanct⁹ ꝑfectissime in illa requieuit. Unde ipsa inquit Eccli.xxiiij. In oībus requiem quesiui:⁊ in hereditate dñi morabor. tunc precepit ⁊ dixit mihi creator omnium:⁊ qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. In figuram aūt predictorum legit Gene.viij. ꝙ Noe tribus vicib⁹ colūbā emisit de arca. In prima aūt vice nō requieuit.q: loca paludosa inuenit. In scḋa vero vice requieuit:ꝫ nō perfecte requieuit enim aliquantulū in arbore oliue:sed cito ad arcā rediit. In tertia aūt vice requieuit perfecte.q: vitra ad arcā nō rediit. Per qḋ datur intelligi ꝙ corda paludosa.i. immunda spiritussanctus fugit. In cordibus vero sanctorum

corum peregrinantiū quiescit sed nō perfecte qz in eis aliquē carnis repugnantiā inuenit. In cordibus aūt sanctorū triūphantiū. perfecte requiescit. qz in eis nullā penitus repugnātiam carnis reperit. Et isto modo in benedicta virgine perfectissime requieuit. cuius caro spiritui nō repugnabat. nec aliquos motus inordinatos emittebat sed rationi penit⁹ obediens erat. S

Possumus quoqz dicere φ ipsa quietissima virgo requieuit in seipsa requiescit in nobis. Requieuit eñi primo in seipsa in hoc mundo τ nunc requiescit in celo. In hoc enim mūdo requieuit quoad corpus τ aīam. Quoad corpus. quia vt .S. dictū est eius caro cū anima nō habuit pugnā. sicut habet caro aliorū. iuxta illud ad Gal. v. Caro cōcupiscit aduersus spiritum. Aīa vero eius per amorē cuz deo vnita fuit. τ ideo perfecte cū ipso requieuit. Unde dicere poterat cū pphēta ps. iiij. In pace in idipsum dormiā τ requiescā. Scdo requiescit modo in celo in corpore τ aīa. Uñ ipsa inqt Eccli. xxiiij. In ciuitate sanctificata similiter requieui. Requiescit eñi eius corpus in deo quantū ad oēs sensus. Nam oculi eius requiescunt in videndo faciem xpī. Aures eius in audiendo vocē illius. nares eius in odorando odorē xpī. os eius in loquendo ore ad os cū filio. manus eius in tangendo personā xpī. Similiter eius aīa in deo perfecte requiescit. eius intellectus in pulchritudine summe veritatis. eius voluntas in dulcedine summe suauitatis. eius memoria in cōtinuatione eternitatis. Et propter ista dr de quolibet btō. τ multomagis dici pōt de illa Esa. xxxij. Sedebit popul⁹ meus in multitudine pacis. in tabernaculis fiducie. τ in requie opulenta. Ipsa enī modo sedet τ requiescit in multitudine pacis quantū ad visionem τ pulchritudinem summe veritatis. τ in tabernaculis fiducie quantū ad eternitatē securitatis. τ in requie opulenta quantū ad dulcedinē summe suauitatis. Scdo principaliter dico φ requiescit in nobis. Unde notandū est φ ipsa requiescit in sex generibus hoim. τ hoc tangit Eccli. xxiiij. vbi ait. Gyrū celi circuiui sola. τ pfundum abyssi penetraui. τ in omni terra steti τ in omni pplo τ in omni gente primatū tenui. τ oīm excellentiū τ sublimiū colla ppria virtute calcaui. τ in omnibus requiē quesiui. Ex quibus verbis habet φ ipsa cōtemplatiuos facit cōtinue delectari contēplando celestia. τ ideo ait. Gyrū celi circuiui sola. Tunc eñi gyrū celi circuit. qñ contēplatiuos celestia desiderare facit. Ipsa quoqz presumptuosos a sua psumptione reuocat. faciēs eos timere supplicia eterna τ ideo ait pfundū abyssi penetraui. Tunc eñi pfundū abyssi penetrat. qñ facit φ psumptuosus penā eternā formidat. Ipsa etiam tribulatos ad patientiā animat. τ iō ait. τ in fluctibus maris ambulaui. Tūc eñi in fluctibus maris ambulat. qñ amaricatos ad virtutē patientie reuocat. Ipsa qz auaros despicere facit terrena. τ iō ait. In omni terra steti. Tunc enim in cordibus terrenorum stat. qñ eos ad terrenorū contemptū prouocat. Ipsa etiā pctōres superare facit vitia τ peccata. τ ideo ait. In omni populo τ in omni gente primatuz tenui. Pctōres eñi dicūtur populi. i. depopulati. quia demones eos per diuersa vitia depopulantur diruit etiā gētes quasi gētiliter viuētes. Tunc aūt ipsa in omni populo τ in omni gente tenet primatū qñ facit vt ipsi peccatores vincant et superēt omne pctm. Ipsa quoqz superbos reuocat ad humilitatē. τ iō ait. et oīm excellentium et sublimiū colla ppria virtute calcaui. Tunc eñi excellētes τ sublimes calcat qñ superbos τ arrogātes ad virtutem humilitatis inclinat. In oībus aūt supradictis sex generibus hoim sic correctis τ sic reuocatis ipsa requiescit. τ ideo subdit. Et his oīb⁹ requiem qsiui. O igit bndicta virgo q̄ ita libēter requiescis in nobis. fac vt etiā nos requiescamus in te. τ dic nobis illud Judi. ix. Sub vmbra mea requiescite. Qr vero tu semper in deo requieuisti. iō etiā deus semp requieuit in te. Unde de te ait ps. cxxxi. Hec requies mea in seculū seculi. hic habitabo qm elegi eā. Tu ergo virgo benedicta sup oēs puras creaturas requiem habes. Nā requies est fructuz suorū laborū hre. l. oēs. vbi glo. in verbo requiem. C. de fieri. De te vero q̄ infinitā laborū tuorum mercedē possides. dici pōt illud qđ dr in. l. fi. C. de appa. pre. preto. li. xij. s. Requiem laborum suorum portauerit τc. Trigesima prima excellentia beatissime virginis dicitur vulnerationis. Uulnerata eñi fuit multis gladijs siue sagittis pro quibus in celesti gloria remunerationem maximam percepit. Primus gladius fuit timoris. pro quo rogat deum ps. cxviij. di. Confige timore tuo carnes meas. Istum enim gladium beata virgo habuit. per quem omnia carnis vitia resecauit. Habuit enim nōn timorē seruilez sed filialem qui permanet in seculuz seculi. τ qui animam facit pulchram. Unde ipsa inquit Eccli. xxiiij. Ego mater pulchre dilectionis et timoris. Secundus gladius fuit diuini sermonis de quo dicitur Hebre. iiij. Sermo dei est viuus et efficax. τ penetrabilior omni gladio ancipiti. Istū enim gladium maria in corde portabat quia dei verba semper in corde suo conseruabat. iuxta illud Lu. ij. Maria autem conseruabat omnia verba hec cōferens i corde suo. Unde Ambro. inquit. Nec historia nec littere docent beatam mariam gladio vitā finisse. Incertum est autem vtrum Symeon p gladio materiali dixerit. an p verbo dei validor τ acutiore omni

gladio ancipiti. Tertius gladius fuit amoris.
de quo ipsa inquit sponso suo celesti. Uulne-
rata charitate ego sum. De his tribus gladijs
inquit Bernar. Est sagitta quedam timor do-
mini qui carnis desideria configit et interficit
vt spiritus saluus fiat. Est etiā sagitta sermo
domini viuus et efficax penetrans vsq; ad di-
uisionem anime ⁊ spūs. Est etiā sagitta electa
amor xp̄i. q̄ animam marie non solum confixit
sed etiam pertransiuit. vt nullā in pectore vir-
ginali particulam vacuam amore relinqueret
aut certe pertransiuit eam vt veniret vsq; ad
nos. vt de plenitudine eius oēs acciperemus.
Quartus gladius fuit persecutiōis. q̄ multas
cum apostolis persecutiōes est perpessa vt ali
bi declaraui. Quintus autem gladius dicitur
doloris quo vulnerata fuit in filij passione. Un
de exponens Bernar. illa verba. Symeonis.
Luc. ij. Et tuam ipsius animam pertransibit
gladius inquit. Uere ita transiuit vt eam plus
q̄ martyrem predicemus. In qua nimirum sen
sum corpore passionis excessit compassionis
affectus. De his duobus gladijs vltimis ait.
Ambro. super Lucam. In scriptura sacra gla-
dij nomine temporalis tribulatio figurat̄ iu-
xta illud ps. xxxvj. Gladium euagi. peccatores.
Et iter̄. Gladius eorū intret in corda ipsorum.
Et de Joseph tribulato d̄r. Ferrum pertransi
uit animā eius. Quāq̄ aūt multe tribulatio-
nes animā trāsfoderint virginis btissime illa-
tū illic specialiter designat̄. que materna trāsi-
fixit viscera dn̄o in cruce moriēte. hec ille. His
ergo quinq; vulneribus sicut filio suo fuit con
formis: ita etiam facta est particeps eius infi
nite consolationis. V

Trigesimasecunda eius excellentia dici-
tur magnificationis. Nulla enim pura
creatura ita deum laudauit ⁊ magnificauit si-
cut ipsa. Sunt autem inter alia decem per que
deus magnificari ⁊ laudari potest. s. vox huma
na tuba psalterium cythara tympanum. orga-
num cymbalum. sistrum. lyra et tibia. De qui-
bus generibus instrumentorū legitur. ij. Reg.
vj. vbi dicitur q̄ dauid ⁊ omnis populus lau-
dabant dominum in omnibus lignis fabrefa-
ctis et citaris. ⁊ lyris. et tympanis ⁊ sinistris et
cymbalis ⁊c. Quod aūt benedicta virgo deū
magnificauerit oībus istis modis ostenditur
per canticum eius cuius decem versiculi istis
decem instrumentis optime cōcordant. Quia
enim primo humana lingua deus laudari de-
bet. Ideo. b. virgo in principio sui cantici de-
cantauit. Magnificat anima mea dominum.
quo quidem modo vt ait Thomas in. iiij. di.
xliiij. sancti in patria deū laudant. Secundo
laudari pōt de⁹ psalterio. Et ideo. quia psalte
riū exultare facit. ipsa ait. Et exultauit spiritus
me⁹ in deo salutari meo. Tertio laudare possu
mus deum tympano. Et quia tympanum fit
de corio asinino. quod est valde humile ⁊ abie
ctum. ideo ait. Quia respexit humilitatem an
cille sue. Quarto laudatur deus organo. Et q̄
organum in festiuitatibus pulsatur. ideo ait.
Quia fecit mihi dominus magna qui potens
est. Quinto laudatur cymbalis. ⁊ quia cymba
lum est instrumentum pium? Ideo in quinto
versu ostendit magnam dei misericordiā con
cessam humano generi di. Et misericordia ei⁹
⁊c. Sexto laudatur deus sistro. Sistrum autē
est instrumentum qua vtebantur mulieres ad
magnificandam victoriam ⁊ potentiam dauid
contra superbum Golyam. vt habetur. j. Reg.
xviij. Et ideo ait. Fecit potentiā in brachio suo
Septimo laudatur tuba. ⁊ quia tuba est instru
mentum excitans belligeros viros ad pugnā
ad inimicos vincendā. ideo cecinit. Deposuit
potētes de sede. Octauo laudatur deus tybia
que dulcem facit melodiam. et quodammodo
suos audientes sua satiat suauitate ideo ait.
Esurientes impleuit bonis. Nono laudat̄ cy-
thara. que in modum humani pectoris forma
ta est. ⁊ in brachio pulsat̄ dulci melodia. ideo
cecinit. Suscepit israel puerum suum. Decimo
laudatur deus lyra. ⁊ quia longa est ⁊ arcu pul
satur. Ideo ipsa virgo ostendens adimpleta q̄
longa tempore patribus fuerant patrib⁹ fue-
rant pmissa. cecinit di. Sicut locutus est ad pa
tres nostros ⁊c. Bene ergo decem versib⁹ deū
magnificauit vt ostenderet se omnibus instru
mentis deū laudasse. Non solū aūt ipsa sic ex-
cellenter deū magnificauit. sed etiam alios ad
eum magnificandū pruocauit. Unde Bern. in
ser. aductus ait. Angelus ipse amplius homi-
ni nō loquebat̄. patriarcha defecerat. deerat
pp̄heta. sacerdos auaritie studebat. dux nō in
ueniebatur qū venit dn̄s infantuū. vt auderet
diabolus dicere. oīa regna mundi fore sua. vt
pz Mat. iiij. Et ipse filius dei qui iam p̄dicare
ceperat. nō inueniens dn̄m laudantes. veraci
ter dixit se nō habere vbi caput suū reclinaret
s. Mat. viij. ⁊ Luc. ix. Erat igitur dn̄s solū par-
uulus. s. fere nullus in conspectu hoim. ⁊ eius
laus totaliter defecerat. Ideo virgo sola mute
facta hoim labia ad dn̄m laudandum inuitat
di. Magnificat anima mea dn̄m. quasi diceret
Oēs gentes magnificate eum. ps. lxxj. Et quia
ipsa super oēs magnificauit deū. ideo deus q̄
ait. j. Reg. ij. Qui me honorificauerit glorifica-
bo eū super omnes. illam in celesti gloria ma
gnificauit ⁊ exaltauit. X

Trigesimatertia eius excellentia d̄r vnita
tis. multas aūt alias ptranseo causa bre
uitatis. Si enim de illis loqui vellem verifica
retur illud qđ ait Aug. in ser. iiij. dn̄ici de aduē
tu di. Facilius me temp⁹ q̄ copia deseret. Di
co igitur pro expeditione huius partis q̄ ma-

rlyia fuit vnitas inter benedictam virginem ⁊ deum. Est aūt quadruplex vnitas. scʒ carnalis que est inter virum ⁊ vxorē. qui sunt duo in carne vna Gen. ij. Et ista vnitas fuit inter beataʒ virginem ⁊ deum. quia eam sibi in sponsam accepit. ⁊ spirituale matrimoniū cum ea cōtraxit iuxta illud Osee. ij. Desponsabo te mihi in fide. Istud aūt matrimonium fuit initiatum p angelum per verba de futuro. quādo ei dixit. ecce concipies ⁊ paries filiū. Deinde fuit ratificatū per verba de presenti quando ipsa virgo consensit ⁊ dixit. Ecce ancilla dñi ⁊c. Deinde fuit consummatū quando filius dei in ea incarnatus est. Et tunc fuerunt duo in carne vna. quia in corpore christi glorificando fuerunt duo. s. ipsa virgo ⁊ spūssanctus. qui de eius carne corpus illud formauit. Scda est vnitas naturalis qui est inter patrem seu matrem ⁊ filium de qua dr Gen. xliiij. vbi Iudas ait de fratre suo Beniamin. Si intrauero ad patrem meum ⁊ puer defuerit. cū anima illius ex huius anima dependeat morieī. Ex iste autē vnitate naturali fuit φ mater debet diligere filium tanq̄ rem suaʒ ⁊ filius dʒ honorare matrem tanq̄ causam suā Et mater ac filius debent cōicare sibi actiōes ⁊ passiones suas. Ista igitur naturalis vnitas fuit inter christum ⁊ beatam virginē. Ipsa eñ filium diligebat tanq̄ rem suā. Unde poterat dicere illud ij. Reg. j. Sicut mater vnicum diligit filium: ita te diligebam. Et filius honorabat matrem vt causam suam. vnde erat subditus illi Lu. ij. Et mater ac filius cōmunicabāt adinuicem suas actiones. Nam filius fuit tāte clementie. φ creaturam suam fecit matrem suam. ⁊ mater tante fuit excellentie φ creaturam suam fecit filium suum. Communicabant etiam sibi inuicem suas passiones. Nam in xpi passione ⁊ mr̄ fuit vulnerata gladio doloris vt s. dictū est ⁊ fili⁹ fuit vulnerat⁹ affectu maxime compassiōis. vñ oblitus suoꝝ vulnerū. matrē ꝯsolat⁹ est dicēs Jo. xix. Mulier. ecce fili⁹ tu⁹. V

Vel cōmunicatio passionis ⁊ actionis potest aliter assignari. Est enim triplex cōpassio. s. accidentalis: qñ seruus compatiē domino suo. naturalis quando mater cōpatitur filio essentialis quando membruʒ compatitur capiti suo. Fuit enim virgo benedicta cōpassa christo tanq̄ ancilla dño: ⁊ vt mater filio. Communicauit etiam mater filio suam actioneʒ in contrahendo. quia ibi posuit suum consensum Item in generando. quia ibi posuit materiale principium. Item in saluando humano genere quia ibi posuit suam sollicitudinē ⁊ studium Tertia vnitas est socialis inter amicū ⁊ amicum. de qua dr Act. iiij. Multitudinis autē credentium erat cor vnū ⁊ anima vna. ⁊ ista vnitas amicitie facit inter amicos omnia esse cōia Amicorum enim omnia debent esse cōmunia. ij. Pol. Omnis enim amicitia in cōmunicationem est vt ait philosoph⁹. viij. Ethi. c. vij. Ista autem vnitas ⁊ cōmunicatio fuit inter christū ⁊ matrem eius. Nam omnia que fuerunt filij fuerunt matris ⁊ oīa que fuerunt matris fuerunt filij. Filius enim tria habuit scilʒ carnem animam ⁊ diuinitatem. Et ista tria fuerūt matris. s. caro per generationem. anima per amorem ⁊ diuinitas eius per fruitioneʒ. Similiter ⁊ mater habuit humilitatem. virginitatem. et fecunditatem. Et hec omnia fuerunt filij. quia ista ab illo ipsa recepit. Quarta vnitas est spiritualis. que est inter animā ⁊ deuʒ. de qua dr j. ad Cor. vj. Qui adheret deo vnus spiritus est cum eo. Et ista vnitas fuit matris ad filiuʒ Intantum aūt fuit cū eo vnita. φ vt s. dictum est tota erat in amorē conuersa. Et sicut ferrū missum in igne totū efficitur ignis. sic eius aīa charitate succensa tota facta est charitas imo multo magis inflāmata fuit q̄ ferrū ignitum nam ferrū sic inflāmatū pōt aqua extingui. et retinet de materia ferre. ⁊ nō potest nisi cū percussionibus flecti. Charitas autem inflāmata ipsius benedicte ꝟginis nullis aquis tribulationuʒ extingui potuit. vnde Can. viij. dicitur Aque multe nō potuerūt extinguere charitatē. Insuper de amore mūdi nihil oino habuit. sed tota amore diuino inflāmata fuit. Unde Hier. in sermone ad Eustochiū inquit. Totam eā incanduerat diuinus amor ita vt in ea nihil eēt qd mundanus violaret affectus. Ad ipsaʒ etiā flectendam ad miam nō oportet vt magna violentia precū. sed leui deuotione cordiū. ⁊ ideo vocatur ꝟgula. quia cito flectitur. vnde Cant. iij. de ea dicit. Que est ista qui ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhe ⁊ thuris. qua vniuersi pulueris pigmentariū. Ipsa enim habet flexibilitatem ad miam. ⁊ ideo dr virgula. Habet leuitatē per omnimodam innocentiam. qr nunq̄ habuit aliqd peccati pondus ⁊ ideo dr fumi. Habet etiā redolentiam per odoriferā famā. ⁊ ideo dr ex aromatibus. Item habet deuotionē internā. ⁊ ideo dr thuris. Item habet oīm virtutum plenitudinem ⁊ abundantiam. ⁊ ideo dr. ⁊ vniuersi pulueris pigmentarij. Z

Trigesimaquarta eius excellētia dr libertatis. Nam liberū arbitriū habuit in bono confirmatum ⁊ ideo nulli voluit consentire peccato. Potentia eñ liberi arbitrij multis modis pōt cōsiderari. Primo prout se hʒ indifferenter ad hoc ⁊ ad illud. i. ad peccandum vel non. Et ad hoc modo fuit in adam in statu innocentie. vnde dicitur Eccli. xv. Deus ab initio constituit hoiem. ⁊ reliquit eū in manu cōsilij sui. Scdo considerat cū dispositione ad peccandū. Et hoc est in regenerantis post baptismū qr adhuc remanet id eis fomes ⁊ disposi-

tio inclinans ad peccandum. Tertio consideratur cũ quadã quasi necessitate ad peccandũ ⁊ hoc modo est in regeneratis post baptismũ: quia fomes in illis non est enim dispositio ad peccandum. sed quasi quedã necessitas. Quarto: consideratur cum dispositione ad non peccandum. ⁊ hoc modo fuit in sanctificatis in vtero. sicut in Hieremia ⁊ Joãne baptista. Et multo excellentius illis in gloriosa virgine maria quam deus in primo instanti sue conceptiõis preseruauit ab originali peccato ⁊ simul sanctificauit omnem fomitem ad malum ab ipsa penitus elongando. Quinto consideratur cũ necessitate ad nõ peccendum. Et hoc modo est in angelis ⁊ beatis. ⁊ fuit in ipsa benedicta virgine ab instanti incarnationis christi l ea in qua secundo fuit sanctificata ⁊ in gratia cõfirmata. ita q post illam sanctificationez nõ habuit potentiam ad peccandum. Et quantũ ad hoc fuit in statu angelorum ⁊ beatorum qz habuit liberum arbitrium in bono confirmatum. Unde Augu. in lib. de natura ⁊ gratia inquit. De beata virgine nullam prorsus cum de peccatis agitur habere volo questionem. Scimus enĩz q plus gratie ei fuit collatum ad vincendum ex omni parte peccatum que concipere ⁊ parere meruit quem constat nullũz habuisse peccatum. Sicut aũt angeli ⁊ sancti in gratia confirmati habent liberũ arbitrium in bono confirmatum. ita ecõtrario demones habẽt ipsuz liberum arbitriũ in malo cõfirmatũ ƀm theologos. maxime. s. Bonauẽ. in .ij. di. vij. ⁊ similiter dãnati. Beata aũt virgo hanc excellentiã habuit super oẽs puros hoies. nam qd alij habẽt post hanc vitam: ipsa habuit in hac vita scilz confirmationem liberi arbitrij in bono. B

TRigesimaquinta eius excellentia dicit liberalitatis. Super oẽs etenĩ puras creaturas ipa fuit liberalis. vnde eius liberalitas multis rebus assimulat. Primo soli: qz sicut sol oritur sup bonos ⁊ malos. vt ait saluator Mat. v. Ita eius liberalis mĩa relucet super bonos vt eos in gratia custodiat. ⁊ super malos vt illos a malo conuertat. Unde Bern. ait. Uirgo aũt beata velut alterũ solem induit. qz ille sup bonos ⁊ malos indifferenter orit. Sic ipsa quoq preterita merita non discutit. sed omnibus exorabilem ac clementissimã se exponit. olmq necessitates amplissimo miseretur affectu. Secũdo assimilatur elemosynarie liberali. Unde Prouerb. vlti. dicitur. Manum suam aperuit inopi. ⁊ palmas suas extendit ad pauperẽ. Cuius liberalitas ostenditur ⁊ quia manũ habet apertam. ⁊ brachium extensum ad pauperes. ⁊ quia manũ hz elemosynis plenaz. Nulla enĩ laus esset elemosynarie liberali si manũ apertam teneret ⁊ brachium ad pauperes extẽderet. sed ipsam manum vacuam haberet. Beata igitur virgo tanq̃ dei elemosynaria in tantum est liberalis q dat faciliter. ⁊ ideo hz manum apertam. ⁊ quia dat omnibus cõmuniter ideo tenet brachium extensum ⁊ quia dat omnibus abundanter. ideo manum habet elemosynis plenam. Tertio assimulat mulieri forti. Nam de ipsa dicit Prouer. vl. Surrexit ⁊ diuisit predam domesticis suis ⁊ cibaria ancillis suis ⁊ ibidem. Oẽs domestici eius vestiti sunt duplicib'. Ipsa enĩ quibusdã dat cibaria gratiarum. ⁊ ideo dr. Dedit cibaria ancillis suis. Alijs vero dat duplicia vestimenta virtutum licet theologicorũ ⁊ politicarũ ⁊ ideo dr. Oẽs amici eius vestiti sunt duplicibus. Quibusdã aũt dat victoriã. qñ scz ipsos vincere mundũz carnem ⁊ diabolũ facit. ⁊ eis tanq̃ domesticis suis illos in predã concedit. ⁊ ideo dr. Deditq predã domesticis suis. Quarto assimulat pijssime matri. vnde ipsa dicit Eccl. xxiiij. Ego mater ⁊c. Ipsa enĩ frigidos in amore dei ad dilectionem inflãmat. ⁊ ideo dicit. Ego mater pulchre dilectionis. Superbos quoq ⁊ presumptuosos ad sui recognitionẽ timore diuine maiestatis humiliat. ⁊ ideo inquit. ⁊ timoris. Tenebrosos etiã ⁊ ignorantes ad cognitionẽ dei illuminat. ⁊ ideo subdit. ⁊ agnitionis. Ipsa insup in profundum desperationis demersos ad spez venie reuocat. ⁊ ideo subdit. ⁊ sancte spei. B

QUinto assimulat hospiti munifico ⁊ curiali. vnde ipsi dr Eccli. xxiiij. In Jacob inhabita. ⁊ in israel hereditare ⁊c. Ex quibus verbis habet q ipsa hospitatur. ⁊ habitat cũ tribus generibus personaꝝ. Quidã enĩ sunt actiui. ⁊ cũ his habitat dando eis firmã ad operãdum constantiã. Et ideo dr. In iacob inhabita. Per iacob enĩ qui interpretat luctator intelliguntur actiui qui sunt in multiplici luctatione illius mundi. Alij vero sunt cõtemplatiui cum quibus habitat impetrando eis visionem dei sinceraz. ⁊ ideo dr. In israel hereditare. Israel enim interpretatur vir videns deum. Alij aũt sunt perfecti qui habent vitã actiuã ⁊ contemplatiuam. ⁊ cũ his electis et perfectis habitat dando eis vitam firmam ⁊ perseuerantez. Et ideo subdit. Et in electis meis mitte radices. Ex quibus oibus patet q ipsa benedicta virgo est liberalissima. Liberalis enim dr ille qui est largus ⁊ munificus ⁊ qui libenter donat ⁊ non murmurat. Unde liberaliter exponitur. i. large magnifice. plene. ⁊ benigne. vt not. p Archi. in c. statutum. § insuper. de rescrip. lib. vj. que oĩa fuerunt in ipsa dña nostra super omnes. Siuero accipiatur liberalitas pro bonitate. vt in. l. ne quis. ff. que sen. si ap. rescin. etiam hoc modo fuit liberalissima qz omnium optima. Ipsa enĩz est imago bonitatis illius scilicet dei vt dicitur Sapien. vij. C

TRigesimasexta eius excellentia dr suscep-

ptionis. Omnes enim sanctorum virtutes tam noui q̃ veteris testamenti a virgine plenitudinem susceperunt. veteris quidem in virgine futura noue vero legis sancti in virgine, iam facta. Et vt clarius ista videantur quedam sanctorum, noui ⁊ veteris testamenti connumerari virtutes possunt. Claruit namq̃ Abel in veteri testamento virtute innocentie. Unde ⁊ dominus respexit ad munera eius. Gen.iiij. Claruit Enoch virtute mundicie. vnde ⁊ tulit illum deus. vide Genes.v. Claruit Noe virtute spei. vnde et sperans a diluuio per arcam liberari ex dei speciali mandato illam miro modo fabricauit Genes.vi. Claruit Abraam virtute fidei. Genes.xv.ij. Credidit abraam deo ⁊ reputatum est ei ad iusticiã. vñ ⁊ filiũ immolare voluit. vt ibidem dicitur Claruit Isaac virtute obediẽtie vnde ⁊ patri in sui immolatiõe cõtradixit dicens. Gen.xxij. vbi est victima et holocaustũ pater mi? Et respõdẽs pater ait. dñs prouidebit fili mi ⁊c. Claruit iacob virtute amicitie. vnde et dñs ei multa secreta reuelauit. vt de scala ⁊c. Genes.xxviij. Claruit Job virtute patientie. vnde nec contra dominum locutus est Job.ij. Claruit Moyses virtute mansuetudinis. vnde et domino semper mansuete respondit. et ideo mansuetissimus dictus est Nume.xij. Claruit Dauid virtute humilitatis. vnde et iumentum se esse dixit ps.lxxij. dum ait. Ut iumentum factus sum apud te. Claruit Salomõ virtute sapientie. vnde ⁊ sapienter de duabus meretricibus iudicium dedit. iij. Regũ.iij. Claruit Ezechias virtute penitentie. vnde ⁊ versa facie ad parietem fleuit amare Esaie.xxxviij ⁊.iiij. Regũ.xx. Claruit et Daniel virtute intelligentie. vnde somnium nabuchodonosor exposuit Daniel.iiij.c. Claruit. Susanna virtute castimonie. vnde et potius mori elegit q̃ senibus consentire. Daniel.xiij. Et isti sufficiant ex veteri lege. Nunc etiam sanctos quosdã noue legis commemoremus. Claruit namq̃ Johannes baptista virtute penitentie. vnde ⁊ a teneris annis heremum petijt sicut canit ecclesia dicens. Antra deserti teneris sub annis ⁊c. Claruit Petrus virtute constantie post spiritussancti missionem vnde et letanter ibat ad crucem. Claruit et Paulus virtute fortitudinis. vnde dicebat. cum infirmor fortior sum. ij. ad Chorinthios.xij. Claruit Andreas virtute animositatis. vnde et animose crucem salutauit dicens. Salue crux preciosa ⁊c. Claruit Johannes euangelista virtute doctrine. vnde et ceteris altius intonuit dicens. In principio erat verbum ⁊c. Jo.i. Claruit Jacobus frater Johannis euangeliste virtute credulitatis. Unde ipse et iohannes relictis omnibus secuti sunt christum. Matthe.iiij. Alter Jacobus virtute claruit sanctitatis. vnde ab omnibus iustus est appellatus. Claruit Philippus virtute sollicitudinis. vnde et fratri suo Nathanaeli dicit. Inuenimus messiam veni et vide Joh.i. Claruit Bartholomeus virtute predicationis. vnde et multas peregrinauit regiones dei verbum seminando. vt patet in legenda eius. Claruit Mathe⁹ v̄tute. fidei vñ et primus scripsit euangelium. Claruit Simon virtute obedientie. vnde et Simon obediens interpretatur. Claruit thomas virtute humilitatis. vnde et domino humiliter respõdit. Dominus meus et deus meus Jo.xx. Claruit iudas thadeus virtute animositatis. vnde et cõtra hereticos epistolã scripsit dicens. Hi sunt nubes sine aq̃. Judas autem scarioth suam virtutem perdidit. vnde et laqueo se suspendit. Quid de alijs dicã. O sancti ⁊ sancte dei. quot quantisq̃ virtutibus longe a nobis distantibus claruistis. Sed queso aia mea. audi Isid. de sum.bo.lib.ij.c.xi. Si ad boni inquit incitamentum. diuina quibus mouemur precepta deessent. pro lege nobis sanctorum vita sufficeret At contra. dũ ⁊ deus preceptis suis admoneat ⁊ vita sanctorum boni operis exempla proponat. nulla est iam de reatu excusatio. quia ⁊ lex dei aures nostras quotidie propulsat. ⁊ sanctorum documenta nostri cordis intimo prouocãt. Et si prauorum sepe secuti sumus exempla. cur non imitamur sanctorum digna et laudabilia facta. Et si apti sumus imitari inimicos in malum. cur pigri sumus imitari iustos in bonum Exemplo igitur sanctorum varias sectare virtutes. Humilitatis ex Christo deuotionis ex Petro. charitatis ex Joãne. obedientie de Abraã patientie de Isaac. tolerantie de Jacob castimonie de Joseph. mansuetudinis de Moyse. constantie de Josue. benignitatis de Semuele. misericordie de Dauid. abstinentie de Daniele. Sic ⁊ cetera facta priora. quo labore quo moderamine. que vt intentione vel compunctione gerantur vir sanctus. imitãdo consideret. hec ille. Quid igitur hic de virgine dicas nisi q̃ ceteris per partes. In maria autem tota se infudit gratie plenitudo. quare ⁊c. Et ideo antiqui in virgine sancta future suarum virtutum. ex moderni ab ea iam dei matre facta ⁊ sumpserunt originem ⁊ plenitudinem. Et propter hoc ipsa inquit Eccli.xxiiij. In plenitudine sanctorum detentio mea. G

Habet quoq̃ alias innumeras excellentias quas deuotis mentibus contemplãdas relinquo. Solummodo aliquas tangam q̃ incipiunt ab aliqua literarum alphabeti sic inuocando ⁊ orando eam per discursum singularum literarum. A. Aduocata humani generis defende causam nostram et ora pro nobis. B. Benedicta super omnes mulieres. fac nos a tuo filio benedici. C. Consolatio desperatorum

⁊ confortatio eorū.ne permittas nos in despe
rationis baratrum mergi. D. Dulcedo deuo-
torū.fac nos deuotionis suauitate repleri. E.
Excellentissima omnium creaturarum.recom
menda nos tuo ⁊ nostro creatori. F. Fons diui
narum gratiarum sitientibus ⁊ arentibus no-
bis aquas salutares effunde. G. Gratiosa deo.
angelis ⁊ hominibus:fac nos sponso tuo cele-
sti gratiosos. H. Honorificētia populi christia
ni:fac nos intentos esse tue venerationi. I. Im
peratrix paradisi:impetra nobis vt efficiamur
particeps tui regni. K. Karismatum dei dispē
satrix paupertatem ⁊ mendicitatem nostram
subleua. L. Laborantium requies ⁊ refrigeriū
eternam nobis pausationem prepara. M. Ma
ter nostra ⁊ dei:fac nos cum filio tuo fratre no
stro cōiungi. N. Nobilitas mūdi:ne dimittas
nos peccati ignobilitate confundi vel nutrix
pupillorum ⁊ orphanorum:nobis miseris ⁊ or
phanis subueni. O. Ornamentuʒ vniuersi:fac
nos virtutibus ⁊ bonis moribus ornari. P. Pa
cificatrix discordantium.nos discordes ⁊ rebel
les tuo nato iubeas cōcordari. Q. Quarte hie
rarchie presidēs.nos in tertia fac locari. R. Re
gina celi ⁊ terre.nos tuos seruos suscipe. S.
Spes omnis tribulati adiuua nos naufragos
in hoc mari. T. Tu tela oppressoruʒ seuientiū
in nos iram compesce demonum. V. Vita mun
di fac recludi portas mortis ⁊ inferni. nosq; te
cum fac deduci in terra viuentium. Amen.

¶ Pars secunda huius sermonis de coro-
na lapidum preciosorum. F

E gloriosa virgine in celis triū-
phātissime coronata.possumus
dicere deo illud ps. xx. Posuisti
in capite eius coronam de lapi-
de precioso. Hec autē corona est
sexagintatrium lapidum precio
sorum ꝑm numerum annorū quibus vixit ipsa
benedicta virgo maria in hoc mundo. Quia ve
ro nouem sunt ordines angelorum ideo hanc
coronam ipsi angeli fabricantes.pro quolibet
ordine posuerunt.vij.lapides. Ita ꝙ in supre-
ma hierarchia recepit.xxj.in media totidem ⁊
in infima similiter. Suprema autē hierarchia
ꝑm Diony.in li.de angeli.dicit grece epypho-
nia.in qua dicuntur esse tria loca trium coloꝝ
iuxta proprietates trium ordinum angelorum
ipsius hierarchie. Primus loc⁹ dicitur esse co-
loris rubei.secūdo coloris albi.tertius vero co
loris flaui. Primus locus continet seraphin ⁊
depingitur in colore rubeo.ꝓpter immense cha
ritatis ardorem.sunt magis in flammati amo
re diuino ꝙ omnes alij angeli. Et isti posuerūt
septem lapides preciosos ad fabricandam co-
ronam ardētissime seraphine. Primo.s. ala
bastrum.quod est lapis candidus intercinct⁹
varijs coloribus de quo inquit Isido. xvj. lib.
etym.c.v.ꝙ vnguenta intro posita conseruat
incorrupta. Et ideo Magdalena sumpsit ala
bastrum plenum vnguento. Joan.xij.⁊ effudit
super caput iesu. Iste autē lapis significat in
corruptioneʒ ꝙ fuit in beata virgine sine qua
nō fuisset digna suscipe in se vnguentum pre-
ciosum paradisi.vt em dicit.j.ad Cor.xv. Cor
ruptio incorruptionem non possidebit. Econ-
tra vero dr Sap.vj. Incorruptio facit esse pro-
ximum deo. G

Secūdus lapis dr auripigmētū.⁊ alio no
mine vocat arsenic⁹.auri speciē pretēdēs
in colore. habet virtutē dissoluēdi.attrahēdi
⁊ mundificandi.vt dicitur in lib.de proprie.re
rum. Et significat inter beatam virginem ⁊ io
seph dissolutionem quantum ad carnalem co
pulam.⁊ mundiciam castitatis virtutisq; ac mū
dum ⁊ purum matrimonium cum maxima amo
ris attractione.⁊ quoad ola que ad essentiam
matrimonij requiruntur. de quo satis dixi in
quarta parte principali huius operis sermo-
ne viij. H

Tertius lapis dr adamas de quo dr in li.
de ꝓprie.rerū.ꝙ appellat gēma reconci-
liationis ⁊ amoris. Est autem adamas vt inquit
Isido.xvj.lib.etym.c.de crystallis.lapis indi-
cus duritiei maxime.et valde fortis. qui nulli
cedit materie.nec ferro quidem. nec igni nec
vnꝗ incalescit. Unde a grecis.vis indomita
appellatur. Sed cū sit inuictus ac ferri ignisq;
cōtemptor.rumpitur tamen sanguine hirci cali
do ⁊ recenti.cuius fragmentis sculptores in si
gnandis ⁊ perforandis gemmis vtuntur. que
omnia possent beate virgini conuenienter apta
ri.sed solum vnam assimilationem explanabo
breuitatis causa.⁊ similiter faciam de alijs la-
pidibus.licet ponam diuersas eorum proprie
tates relinquens perspicaci lectori eaꝝ appli-
cationem prout ei videbitur. Sicut ergo ada-
mas nulli cedit metallo seu malleo percutiēti.
ita beata virgo infragibilis stetit in patiētia ⁊
nulli cessit ꝑcussioni. Tacta tñ sanguine cali
do filij sui fuit mollificata ad cōpassionem ⁊ in
teneritudinem resoluta. I

Quartus lapis dr ametistus etiā ipse in-
dicus.ꝗ inter gēmas purpureas obti-
net principatū ꝑm. Isido. vbi.s.⁊ leuiter fundit
ac emittit qualdā flāmas.⁊ valet cōtra ebrieta
tem ⁊ facit vigilem. Et vt dr in li.de ꝓprie.rerum.
valet ad repellendam malam cogitationeʒ.et
ad bonum confert intellectum ⁊ inest ei molli-
cies ad sculpendum. Et sic beata virgo inter
omnes beatos charitate purpureos obtinet
principatum. Nam de illa dicitur Prouer.vlt.
Byssus ⁊ purpura indumentum eius. Ipsa eīs
tota facta est purpura.i.charitas.iuxta illud
Cañ.iij. Ascensum purpureum media chari-
tate constrauit. K

Quintus lapis dr achates. a flumine eiusdē nois existētis in Sicilia. iuxta quē hec gēma prius fuit inuenta. vt dicit Isid. vbi s. Modo autē in pluribus locis inuenitur. Et habet diuersas proprietates s̄m diuersa loca. in quibus generatur que simul collecte sunt. Iste proprie ponitur in lib. de propriet. re. valere enim dicitur ad tempestates auertēdas. ad sistendum flumina ad regum fortunas. ad vitandum pericula. Item dicitur reddere hominem gratum et placentem et facundum acvires conferre. Item visum fouere. contra sitim prodesse. et contra venenum valere. Hanc autem gemmam merito posuerunt seraphin in corona ipsius virginis que super omnes creaturas fuit deo dilecta. atqȝ illi gratiosa. nosqȝ et reddit placidos et gratos. Unde de illa dicere possumus illud ad Ephes. j. Gratificauit nos dilecto filio suo. L

Sextus lapis dicitur albeston. qui etiam s̄m Augu. xxi de ciui. dei. dr assueston. Et vt ait idem Augu. inuenitur in archadia. et semel accensus nunqȝ extinguit. Unde dicit Isi. vbi. s. q̄ apud gentiles in quodam templo veneris erat factum candelabrum in quo erat lucerna sic ardens vt nulla tēpestate nulloqȝ imbre extingui posset. Et similiter lucerna beate virginis fuit inextinguibilis de quo in figurā dixit deus Moysi. Exodi. xxvij. Ardeat lucerna semper in tabernaculo testimonii corā domino et perpetuus erit cultus. &c. et Sap. vij. dicitur. Inextinguibile est lumen illius O potētes seculi. O principes. O amatores mūdi. quātoto tempore durat lucerna laudum vestrarum Cito lucerna impiorū extinguet. Prouer. xxiiij Lucerna aūt virginea semper perseuerat semperqȝ lucet. nullas patit tenebras. Nunqȝ apud ipsam virginem est nox. sed semper meridies. quia vt dicitur Esa. xviij. Sicut lux meridiana clara est. M

Septimus lapis dicit absictos. de quo dicit Isido. vbi. s. q̄ est ponderosus et niger venis distinctus rubentibus. et calefactus ab igne septē diebus tenet calorem. Et ideo figurabat beatam virginē: que est pōderosa. i. plena diuino amore. Quia vt ait Augu. in lib. confess. Amor meus pondus meum &c. Erat etiam grauida et ponderosa diuine dulcedinis immēsitate. nigra vero humilitate. Unde indē Cant. j. Nigra sum sed formosa. Item distincta est venis rubentibus. i. omnium sanctorum et angelorum amoribus. qui per venas amoris tanqȝ per meatus quosdam feruntur in illā. Iste etiā lapis calefactus igne diuino septē diebus tenuit calorem. i. in omni tempore. Ait enim Gregorius in quodam homelia de magdalena. Quia septem diebus omne tēpus cōprehendit̄ recte septenario numero vniuersitas figurat. N

Post seraphin accesserunt cherubin offerentes septem alios lapides preciosos in corona ipsius virginis. Cherubin autē depinguntur in colore albo. quia vt ait Algazel. albedo causatur ex luci clara et multa in corpore perspicuo. et hoc bene conuenit cherubin eo quod post seraphin sunt viciniores diuine sapientie a qua claritatem maximam recipiūt Primus aūt lapis ab eis oblatus dicit Alabādina. et est gemma sic dicta ab alabanda regione asie. cuius color similis est calcedonio. vt dicit Isidorus vbi. s. s̄m aūt Diascoridē Alabādina est gemma clara et subrussa vt sardius cuius virtus est sanguinem prouocare et augmētare. et hec proprietas optime conuenit beatissime virgini. Nam cum redemptio humani generis nullo alio modo congruentius fieri posset quam per effusionem sanguinis Iesu christi vt probat Paulus ad Hebreos. ix. vbi etiā ait Et sine sanguinis effusione non fit remissio. Beata virgo istum sanguinem prouocauit dū ipsum dei filium ad assumendam carnem humanam induxit. et consequenter ad effundendum sanguinem in ara crucis pro salute mundi Unde Bernar. in quodam sermone ait. Hec est que totius mundi salutem obtinuit et reparationem omnium impetrauit. Constat enim ipsam pro humano genere fuisse sollicitā. cui dictum est. Inuenisti gratiā apud deum. gratiam scilicet redemptionis nostre quā querebas. hec ille. Nos vero contemplari possumus q̄ beata virgo dixit filio illud. Nume. xviij. c. Sanguinē tantum fundes super altare et ipse ait. Hic est sanguis meus noui testamēti qui pro multis effundetur in remissionē peccatorum. Mat. xxvi. et Marci. xiiij. O

Secundus lapis dicit̄ agiristis qui habet colorem argenteum. et dicitur refrenare animorum impetus et iracundias. vt refertur in libro de proprietatibus rerum. Et recitat etiam Isid. vbi. s. in. c. de gemmis aureis et hec etiam proprietas optime cōuenit gloriose virgini. Nam deus adeo erat iratus humano generi q̄ nullius hominis prece flecti poterat. licet sepius propulsatus lachrymis sanctorum patrum. Adam namqȝ vixit nongentis et triginta annis. vt scribitur Genes. v. Semper in sacrificiis et orationibus et diuino cultu clamans et dicens. Parce domine parce. et ne des hereditatem tuam in perditionem Iohelis ij. Cui respondit deus. Non parcam. et non concedam. et non miserebor. Hierem. xiij. Idē quoqȝ orauit Seth filius Adam: qui vixit annis nongētis duodecim. Abel occiditur. et sanguis eius clamat vt misereatur et non est misertus. Noe vir iustus in simplicitate cordis sui exclamauit ad dominum. Similiter et Abraam volens immolare filium. sic Isaac consentiēs im-

molari.⁊ iacob cum duodecim patriarchis fi-
lijs sui. Moyses etiam ⁊ Dauid cum omnibus
prophetis obsecrarunt deum.⁊ tamen eos nō
ꝙ voluit exaudire. de quibus dici potest illud
ps.xvij. Clamauerunt ad dn̄m nec exaudiuit
eos. Ista aūt dulcissima virgo eius iram miti
gauit et humanuʒ genus et reconciliauit per
filium suum iuxta illud ad Col.j. Complacuit
per eum reconciliari omnia in ipsuʒ pacificās
per sanguinem crucis ⁊c. P

TErtius lapis dicit̄ astrion. qui est lapis
indicus crystalo similis. in cuius centro
lucet quasi stella. Sic autem dicitur ab astris
eo ꝙ eis opposita: earum fulgorem rapit. vt di
cit Isido. in.c. de cristallis. ⁊ ponitur in libro de
proprietatibus rerum. Et similiter hanc pro-
prietatem hʒ virgo benedicta. Stelle eñ di-
cuntur oēs boni et sancti. vt declaraui in ter-
tia parte principali huius operis sermone se-
xto in exordio. Quartum stellarum fulgorē iste
lapis id est beta virgo rapit. quia sua sancti-
tas aliorum omnium beatorum sanctitatem
obumbrari in sui comparatione facit. Q

ET ad hoc applicari posset illud Johel.
ij. Stelle retraxerunt splendorem suum.
Quart⁹ lapis dicitur allectorius. de quo dicit̄
in lib. de ꝓprie.re. ꝙ valet ad faciendū hoīem
constantē ⁊ victorē. discretū ⁊ oratorē. ⁊ ad re
formandum amicos. atꝗ sitim extinguit. Has
autem ꝓprietates. ⁊ sitr aliorū lapidū p̄dictorū
⁊ infra dicendorū licʒ recitē vt ab alijs positas
nō tñ ex hoc approbabo nec in omni parte ve-
ras esse credo: sed solū ab alijs descriptas refe
ro. ⁊ aliquas earū ad veras beate virginis ꝓ-
prietates assum. Istius ergo lapidis ꝓprieta-
tes licet oēs habeat benedicta dei mater. vnā
tamen nō minimā hʒ scʒ extinctiōis sitis. Oēs
enim sitim habemus febricitatis eterne. ⁊ tan
ꝙ canes fessi aridā emittimus linguā anhelā
tes ad aquā salutis perpetue quā beata virgo
nobis ꝓpinauit. De qua ipse dicere potest illō
Jo.iiij. Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei.
fiet in eo fons aque salientis in vitam eternā.
Ipsa namꝗ ꝓtulit fontē paradisi. i. filium suū
qui aquas gratiarū suarum omnibus sitienti
bus gratis ⁊ abundanter effundit dicēs Esa.
lv. Omnes sitientes venite ad aquas ⁊ que nō
habetis argentū ꝓperate ⁊c. Similiter ⁊ bea
ta virgo nos inuitat ad extinguēdam hanc si-
tim ⁊ ait Cañ.v. Bibite amici mei. ⁊ inebriami
ni charissimi. Hec enim est illa aqua ab ipa
dña nostra nobis ꝓcurata q̄ sola inebriare fa
cit ebrietate perpetua. de qua ꝓpheta inquit
deo ps.xxxv. Inebriabuntur ab vbertate do-
mus tue ⁊ torrēte voluptatꝭ tue potabis eos. R

QUintus lapis dicitur asterida. ⁊ est gē-
ma candida inclusam continens lucem
sicut stellam intus se mouentē. redditꝗ solis
radios candidantes. vt dicitur in lib. de pro-
prie.re. Ex qua figuratur ipsa gloriosa virgo
que fulsit vt stella. vnde de ea predictuʒ fuerat
Nume.xxiiij. Orietur stella ex iacob ⁊c. Reddi
ditꝗ radios solis candidantes. Sol enim iste
est christus qui habet radios igneos quoad di
uinitatem. iuxta illud ad Heb.xij. Deus no-
ster ignis est. ⁊ ideo dr̄ Dan.vij. Fluuius igne⁹
rapidusꝗ egrediebat̄ a facie eius. Sed iste la
pis in se recipiēs hos radios. iuxta illud Job.
xl. Sub ipso erāt radij solis. fecit eos canden-
tes p̄ hūanitatē vñ dr̄ Dañ.vij. Antiquus die-
rum sedit vestimentum eius albū sicut nix. S

SExtus lapis dicitur amatistes: qui vt ait
Isido. lib.xvj. ethi.c.x. si tangit vestē igni
apponendam ignis non appropinquat et in
igne positus non comburitur. ⁊ omnibus ma-
gorum maleficijs obuiat ⁊ resistit. Que proprie
tas virginis immaculate preseruationē a pec
cata significat. Nam vestis vīr dr̄ corpus eius
aūt anima tangens. i. intrans eius corpus qd̄
rōne originis erat igni cōcupiscentie apponē-
dum. ex virtute sibi a deo indita ipsam ab om
ni cōcupiscētia ⁊ igne carnalis voluptatis pre
seruauit. atꝗ ingrediens naturam humanam
peccato originali ignitam cōbusta nō fuit. qn̄
immo illesa penitus in illa permanens omneʒ
magorū. i. demonum maliciā debellauit. T

SEptimus lapis dicitur berillus. qui vt dr̄
in lib. de proprie.re. venit de india. et est
coloris aurei. ⁊ dicit̄ habere virtutē contra pe
ricula hostium. ⁊ cōtra lites facere inuictum ⁊
mitem. ⁊ valere ad bonum ingenium. ⁊ hoiem
magnificare ⁊ amorem coniugalē nutrire. Sʒ
horum determinatione dimissa. vnam solaʒ ꝓ
prietatem eius declarabimus que ponitur in
predicto libro scilicet ꝙ oculos humidos sanat
Si quis ergo ex aliqua humiditate cecitateʒ
incurrerit. virtute huius lapidis visuʒ recupe
rabit. Sicut igitur cecitas vt ait Constātin⁹.
est miserrima omnium passionum: ita iste la-
pis curatiuus cecitatis est maxime preciosus.
Cecitas autem has malas conditiones habet
Primo enim sine vinculo carcerat ⁊ ligat. Se-
cundo iudicium tollit. Unde inquit philoso-
phus. j. Phy. ꝙ cecus iudicat de colorib⁹. Ter-
tio decipit in accipiendo vnum de altero vt ar
gentum pro auro. ⁊c. Quarto transeundo pon
tes vel malos passus cogitur plus credere ce-
cus cani quam sibi: Quinto sepe timet vbi non
est timendum et econtra. Sexto sepe cadit. Se
ptimo nunquam est securus: Octauo aliquan-
do se putat tectum et omnibus est conspicuus
Nono faciem eleuat versus solem. ⁊ a sole nō
illuminatur: nec aliquid videre potest. Deci-
mo si puerum ductorē suū verberat. ab eo pu-
nitur ⁊ deseritur. Licet aūt magna infirmitas
sit cecitas hec corporalis. maior tñ est spiritua

lis. scilicet peccati. Que primo facit animã captiuaz diabolo. quia a quo quis superatus est eius et seruus est. ij. Pet. ij. Secundo iudicium rationis obnubilat sicut de peccato ire dicit. Cato. Impedit ira animum ne possit cernere verum Et de istis duobus malis inquit Boetius in. j. de consol. loquens de anima passionibus inordinatis ceca. Nubila mens est. vinctaq; frenis hec vbi regnant. Tertio talis cecus magis eligit mundi vanitates q̃ celestes eternas diuitias. Quarto plus credere vult latrantibus et susurantibus q̃ dei predicatoribus. Quinto timet vbi non est timendum iuxta illud ps. xiij. Trepidauerunt timore vbi non erat timor. Timet enim offensam hominum et non offensam dei timet mala tẽporalia et non eterna. Sexto sepe cadit in aliquo aliud pctm̃ quo nihil est abominabilius. vt ait Augu. in meditationibus suis. Dicit namq; Gre. immo. Pctm̃ qd̃ p penitẽtiam nõ diluitur mox suo põdere ad aliud trahit. Septimo semper est in periculo dãnationis sciens q si sic moreretur esset dãnatus. iuxta illud qd̃ pctõribus inquit ps. liiij. Descendant in infernum viuentes Octauo scelera sua sũt publica: et ipse cecus credit se non videri. et ab oĩbus signatur digito et non credit nihil enĩ occultũ quod nõ reueletur. Mat. x. Nono orat et non exauditur. quia peccatores deus non exaudit. Joh. ix. Decimo angelum suũ ductorẽ cõtemnit: q̃ non facit fm eius monita. et ille deserit eũ dicẽs illud Hiere. lj. Curauimus babylonem et nõ est curata: derelinquamus eam. vbi glo. ait. Medici sunt angeli. quos a nobis repellimus dum eorum consilio non acquiescimus: qd̃ est intelligẽdũz fm. s. Bonauẽ. in. ij. di. ij. q angelus tunc nos dr̃ deserere q̃ eius custodia non habet effectũ est sine fructu quoad nos. O grandis infirmitas. O maxima egritudo. O misera mortaliũz cõditio. Attẽde et cõsidera vñ optatam possis recuperare salutem. O cece pctõr: quẽ mundanarum voluptatum humiditas excecauit. de qua dicitur Job. xl. Habitat in locis humentibus. s. diabolus. vt excecare possit voluptuosos: Recurre ad medicam q̃ te potest et desiderat perfecte sanare. Ipa enĩ quia multos quotidie sanat cecos. dicere potest illud Job. xxix. Oculus fui ceco. Dic ergo ei. O alta. O suprema. O incomparabilis cherubina. illumina oculos mentis mee. vt aliquando videre merear i patria celesti filiũ tuũ speciosum forma p̃ filijs hoĩz et faciẽ tuã decorã et pulchrã nimis.

Tertio loco throni coronauerunt beatam virginẽ. septem alios lapides preciosos in eius corona imponẽtes. Dicuntur aũt throni sedes equitatis vel sedes dñi. eo q dñs per eos iudicia sua discernat et in eis iudicando sedeat. In ipsis enim singulariter relucet iudicij rectitudo: secundum q ait Dionysius vbi s. et isti depinguntur in colore flauo qui est medius inter rubeum et album et significat rectitudinem iudicij participãtis de iusticia et misericordia equitas enim dicitur mediare misericordiam et iusticiam. Primus aũt lapis dicitur calculus. qui vt dicitur i libro de proprie. rerum est rotundus atq; durissimus. purus et ex omni parte leuissimus. vnde et tactum delectat. Huic autem contrarius est alius lapis q̃ dicitur scrupulus. Est enim asperimus et si inter pedem et calceum inciderit valde nocet. et ab eo saxa dicuntur. scrupea. i. aspera vt ait Isid. xvi. li. etym̃. c. iij. Hic autem calculus significat purissimam virginem mariam. que est leuissima inquantum nunq̃ habuit aliquod põdus peccati. rotunda. quia totum orbem gyrat sua misericordia. iuxta illd̃ quod ipa ait Eccli. xxiiij. Gyrum celi circuiui sola. Est autem durissima demonibus: sed mansueta hominibus vnde ei cauit ecclesia. Uirgo singularis inter omnes mitis. Ei autem est contrarius scrupulus. i. diabolus qui insidiatur calcaneo eius. vnde dixit deus ipsi demoni. Gen. iij. Inimicitias ponam inter te et mulierem et semen tuum ac semen illi⁹. et tu insidiaberis calcaneo ei⁹. x

Secundus lapis dicitur sardonicus siue sardonix: qui vt dicit Isid. xvi. etymo. et ponitur in lib. de proprie. re. constat ex tribus coloribus Nam niger est in imo candidus in medio et rubeus quasi minium in supremo. Item hec sola gemma in sigillando de cere substantia nihil euellit. Inuenitur autem apud arabes et indos et luxuriam repellere dr̃. ac valere ad humilitatem et pudicitiam. Huius autem lapidis proprietas dñe nostre corone optime conuenit que fuit nigra in imo per humilitatem iuxta illud Cant. j. Nigra sum et c. sed candida in medio: per puritatem mentis et carnis virginitatem. iuxta illud Eccli. xlviij. Pulchritudinem candoris eius admirabatur oculus et c. Itẽ rubea in supremo per feruentem charitatem iuxta illud Prouerb. vltĩ. Purpura indumẽtum eius. Purpura enĩ rubeũ habet colorẽ Itẽ ipsa sola bñdicta virgo generando filium: nihil de pcti corruptiõe accepit. Et docet suos deuotos eẽ castos in corporib⁹. hũiles in cordibus et pudicos in morib⁹. Recte ergo figurat p gẽmã sardonicã. de qua dr̃. Job. xxviij. Nec lapidi sardonico preciosissimo. Ipsa enĩ est preciosissima nobis vtilissima gẽma. y

Tertius lapis dicitur carbũculus. qui est preciosissimus. sic dictus q̃ lucet vt carbo ignitus. et lucet in tenebris adeo vt flãmas ad oculos vibret vt ignis. Color eius est igne⁹ et cãdidã hrẽ venã. et a grecis dr̃ antros. a vulgo rubinus. a qbusdã balagius. Sed sunt diuerse species carbunculi. quarũ. xij. assignat Isid. li.

xvj.etymo.c.xiij.et gignitur in libia secūdū eundem. Hic autem lapis significat beatissimam virginem: que nobis peccatoribus lucet in nocte huiꝰ vite.et mittit ad oculos nr̄i intellectus radios suos nos illuminātes. Candidā ꝗ3 habuit venā.q2 mūdo lacte de celo misso i sua vbera filiū suū portauit tā lucis vena. Huius etiā sunt.xij.species.q2 ipsa.xij.aplis doctrinā dedit de filio suo.et taliter eos illuminosos fecit. vt postea p vniuersu3 orbē discurrētes radijs veritatis corda mortaliū illustrarēt. Z

Quartus lapis dr̄ chrysopassus q venit de ethiopia: quē lux celat.et pdit obscuritas. De nocte eni est ignē de die aūt aureꝰ. vt ait Isid.vbi.s.et ponit in li.de pprie.re. Recte igit hic lapis ponit in corona vginis vt significet q ipsa genuit eū qui p chrisopassu3 figurat.s.dnm nr̄m iesum xpm: quē lux inaccessibilis claritatis sue diuine celat ab oculis mortaliū iuxta illud qd ipse ait Exo.xxxiij. Non videbit me hō et viuet. Deū eni nemo vidit vnq3 Joh.j. Sed in nocte huiꝰ terrene vite passibilis est visus et cognitus in nostra infirmitate ac vestitu hūana carne.vn dicebat aplo thome. Uide manus meas etc.et sequit. Quia ego ipse sum. Johan.vlti. A

Quintus lapis dicitur calcedonius. qui figurat beatam virginem ratione generationis.quibꝰ vt dicit Isid.vbi s.superno imbre generatur. Et silr ipsa btā virgo fuit generata superno imbre.i.diuina grā cooperante scilicet p miraculū ex sterilibus parentibus sicut legit in historia de natiuitate eiꝰ. De hac autem generatiōe fit mentio Apo.xxi.vbi dr̄. Fundamentum tertiū calcedonius. Tria enī sunt humani generis fundamenta. Primū est gratia.sicut in his qui pducti sunt immediate a deo.vt Adā per creationem.et Eua per miraculū de costa.quod totu3 fuit ex grā liberali Secūdū fundamentu3 est natura: sicut in his qui producuntur per viam generationis absq3 miraculo: sicut omnes cōmuniter generantur hoies. Tertium vero est mixtū ex grā et natura sicut in his qui producti sunt p grām de parētibus sterilibus.et sic fuit beata virgo.et io ipsa fuit calcedonius habens tertium fundamentū. Dicitur etiā calcedonius ratione inuentionis. Nam vt ait Isid.vbi.s. Ad repercussum lune plene inuenitur. Quasi enim plenitudo lune.i.plenitudo gratie fuit quādo beata virgo nata est et mater saluatoris inuenta. Propter quod inquit apostolus ad Gala.iiij. Ad vbi venit plenitudo temporis: misit deus filium suum factum ex muliere etc. Item dicitur calcedonius ratione colorationis.quia calcedonius pallido colore est coloratus. Pallor autem conuenit timenti quia timentes palescūt Item conuenit abstinenti.vn abbas Isaac de lyria in suo lib.de vita solitaria siue monastica ait.q decor monachi est pallor: et macies. Quod autem beata virgo habuerit pallorē et motus patet Eccli.xxiiij.vbi ipsa appellatur mater timoris. De abstinentia vero eius satis dixi.in.iiij.parte.ptin. huius opis.sermōe.iij. parte.iij. Et sit.. de dono timoris eius in eadē parte sermōe.vj.pte.v. Dicit etiā calcedonius rōne vigoris.quia vt dr̄ in li.de proprie.re. hic lapis sculpture resistit. Nam tante soliditatis est vt non sit susceptiuus incisionis et extranee susceptionis. Et similiter btā virgo nulliꝰ carnalis impressionis seu corruptionis susceptiua fuit quia virgo ante partum in partu et post partum extitit. Dicit autem Diasco.vt recitatur in li.de proprie.re.q iste lapis valet ad vicendas causas et contra illusiones demonū. Que pprietas cōuenit gloriose virgini q aduocādo pro nobis apud deū nos vincere in omni causa facit.et cōtra demonū impugnationes et illusiones defendit. B

Sextus lapis dr̄ chrysolitꝰ veniēs de ethiopia.de quo dr̄ in li.de pprie.re.q lucet vt aurū: et q terret et fugat demones et iuuat cōtra timores nocturnos.et cōfortat intellectum sm Diasco.que oia cōpetūt btē virgini. Itē ibidē dr̄ q iste lapis melancholiā minuit aut depellit. Est aūt melancholia hūor spissus et grossus et fece et turbulentia sanguinis generatus.et dr̄ a melan: qd est nigrum.et choli qd est humor. vnde melācholia dr̄ niger humor.et a phisicis cholera nigra appellatur.cuiꝰ sunt plures mali effectus. Primo eni istā cholerā nigram habētes semp tristes sunt sine cā alia ab ipsa cholera. Vn interrogati q̄re sic tristētur: respōdent se nescire. Scdo vt dicit galienꝰ. mortē timent plus q̄ debēt.q2 fumꝰ melācholie occupat cerebrū. Tertio sine causa plangūt. Quarto pertinaciter tacent. Quinto se putāt pluris esse q sint. Sexto melācholia infirmitates incurabiles facit. Septimo difficilis est cognitionis.de qua infirmitate fit mētio in.l.i.§.ff.de edili edi. Contrarios aūt effectus habuit beata virgo. que primo semp leta fuit pre conscientie serenitate dr̄.cu3 aplo.ij.ad Cor.i. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nostre. Secūdo mortem non timuit transitura ad vitam infinitam plenam gloria. Unde dicebat cum eodem apostolo. Mihi viuere xp̄s est.et mori lucrum. Ad philip.i. Tertio pepit eū q cām fletꝰ abstulit. vn Aug.inqt. Eua lachrymas. Maria gaudiū in vētre portauit. Quarto non tacuit pertinaciter.sed cito respondit. Ecce ancilla dni. Luc. primo. Quinto non se putauit pluris esse. sed se vilem reputauit di. Respexit humilitatem ancille sue. Sexto semp fuit sana et fortis. De ipsa eni sola dr̄ per excellentiam Prouer.vlti. Mulierē fortē qs inueniet? Septimo fecit deū

nobis cognoscibilē ꝛ habitu carnis silem no-
bis. Cōgruit ergo hic lapis corone virginis q̄
fuit plena leticia ꝛ nō melācholia. ꝛ que ipam
a nobis melācholiā expellit. ꝛ leticiā atq̄ exul
tationē animis nostris infundit. ꝛ ppter hoc
appellat leticia israel Judith. xv. Unde quili
bet eius deuot⁹ pōt illi dicere illud ps. iiij. De
disti leticiā in corde meo. C

SEptim⁹ lapis dī chelidoni⁹. cui⁹ due sunt
spēs. Aliq̄ eñ celidonij sūt nigri. ꝛ alij ru
fi. Chelidoni⁹ niger vt dī in lapidario: ꝛ in lib.
de ppꝛ. re. facit ꝯ nociuos hūores ꝛ febres ꝛ lo
tus aq̄ sanat oculos. Rufus aūt vt dī in locis
p̄allegatis iter alias ppꝛietates valet ꝯtra anti-
quum dolorē ꝛ cōtra insaniā ꝛ cōtra lunaticaz
passionē. Lunatici aūt dicunt illi q̄ incremētū
lune ei⁹ decremētū timēt: ꝛ maxime in capite.
Corpora eñ nostra subiecta sunt corporib⁹ ce
lestib⁹. vt dī. Alber. in suo itroductorio i astro
logia. Et cerebrū maxime patit ex influētia lu
ne. Huic aūt b̄ndicte virgini luna nō est dña-
ta. sed ipsa illā hz sub pedib⁹ suis Apo. xij. Itē
et oia corpa celestia obediūt sup quib⁹ est exal
tata. Unde ipsa p̄dixerat illud Esa. xiiij. Sup
astra celi exaltabo solium meum. Et ideo me
rito est chelidonio coronata. D

IN scda quoq̄ hierarchia dicunt eē tria
loca triū colorꝫ fm ꝯditiōes triū ordinū
angelorꝫ. Prim⁹ loc⁹ dī purpure⁹. i q̄ sūt dñatio
nes. Color aūt purpure⁹ pl⁹ hz de rubedine q̄
de albedine ꝛ plus hz de albedine q̄ de nigre
dine. ꝛ inuenit in q̄busdā cōchulis marinis p
modū guttarū sanguinearꝫ que addite colori
rubeo acuūt illū colorē vt ait Isid. xix. Ety. c.
de tincturis. Et hec color cōuenit ordini dña
tionū q̄ vt ait Dio. vbi. s. suadēt ꝛ istruūt nos
deponere seruilē timorē ꝛ totaliter in deū fer-
ri. Et iō ꝯgrue describunt in loco purpurei co
loris. q̄ acuit rubeū. i. acuit sanguinē spargen-
dū pro xp̄o. vt nō timeam⁹ eos q̄ occidūt corp⁹
Mat. x. Iste aūt dñationes ponunt sepiē lapi-
des p̄ciosos in corona virginis. quorꝫ primus
dicit Crystallus. qui ex aquis vertitur in gla
ciem. ꝛ ex glacie multi tpis verti in lapidem
durū. ꝛ tritus ac cū melle potat⁹ vbera replet
si ex causa calida lac sit amissum. vt ait Dias.
ꝛ ponit in lib. de ppꝛie. re. Qd aūt crystall⁹ ge-
neretur ex aqua probat Ari. in lib. meta. ꝛ Gre
go. in mora. de scriptura sacra expressam men
tionem facit. Eccli. xliij. di. Flauit aquilo ꝛ cō
gelauit crystall⁹ ab aqua. Iste aūt lapis conue
nit beate v̄ginis corone in signū q̄ ipsa fuit in
multitudine aquarū. i. tribulationū de quib⁹
dixi in. x. parte principali hui⁹ operis sermo. i.
Unde poterat dicere cū ppheta ps. lxviij. Sal
uum me fac de⁹ qm̄ intrauerunt aque vsq̄ ad
aiam meā. Sed ipsa ipsis aqs facta est magis
forma solida ꝛ dura. i. cōstās qꝛ diuine in om-
nibus se cōformabat volūtati. Item ex aquis
generata est. i. multitudine ac plenitudie gra
tiarꝫ cōstipata ꝛ ornata. Ipsa quoq̄ vbera scīe
matris ecclie in quib⁹ defecerat lac ex nimia
caliditate persecutiōis. repleuit lacte doctri-
ne p educādis pueris. i. nouellis in fide. vnde
dicere pōt cū aplo. i. ad Corꝫ. iij. Lac vobis
potū dedi non escā. Oēs ergo debemus illud
lac mellifluum ꝛ suauissimuz degustare. iuxta
illud. ij. Pet. ij. Quasi modo geniti infantes lac
concupiscite. E

SEcundus lapis dicitur ceramus habēs
colorē ceruleuz. ꝛ inuenitur in germania
alter autem inuenitur in hispania. rutilans
vt flamma. ꝛ vterq̄ cadit de locis tonitrui. et
dicitur contra vim fulgurum opitulari. vt ait
Isid. xvi. Ety. c. xiij. ꝛ ponitur in lapidario. ꝛ in
lib. de propꝛie. re. vbi etiam dicitur q̄ valet in
pretijs vincēdis. ꝛ ad dulces somnos. O stul-
ti. o populares. qui vota facitis solum aquib⁹
sanctis. credētes q̄ hi soli habeant autoritatē
contra grandinem ꝛ tonitruū ꝛ celi sagittam.
Uerum est q̄ ipsi possunt iuuare. sed non sine
virgine benedicta. Sagitta celi est pestilētia.
fames bellum. infirmitas. ꝛ casus repentinus
ac omnis aduersitas. de quibus inquit Deut.
xxxij. Inebriabo sagittas meas sanguine. et
Dauid secūdi Regum. xxij. de ipsis ait. Misit
sagittas suas. ꝛ dissipauit eos. fulgura multi-
plicauit. et conturbauit eos. Si vis ergo ab
his sagittis liberari. recōmēda te deuote btē
virgini. Et tunc verificabitur in ea illō ps. xc.
Scuto circundabit te veritas eius. non time-
bis a timore nocturno. A sagitta volāte in die
a negocio perambulante in tenebris ab incur
su ꝛ demonio meridiano. Si vis etiam habe-
re victoriam in prelijs cōtra quoslibet hostes
ad ipsam victoriosissimam dominam recurre.
ꝛ sperare poteris ab oipotente assuturā victo
riā. ij. Mach. xv. Faciet quoq̄ te habere dulcis
simum illū somnū de quo dicit ps. cxxvj. Cū de
derit dilectis suis somnū ecce he. dñi filij mer
ces fructus ventris. F

TErtius lapis dicitur corallus. de quo di
cit Isid. in. c. de gēmis rubeis q̄ nascitur
in mari rubeo. ꝛ q̄diu tegitur aquis lignū est
sed statim quando extrahitur ꝛ tangitur aere
in lapidē indurat. sunt aūt rami ei⁹ sub aqua
candidi. ꝛ molles ꝛ extracti cū rhetibus rube
scunt ꝛ lapidificant. Quāto aūt apud nos pre-
ciosior est indica margarita. tanto p̄ciosior est
corallus apud indos. vt ait idem Isido. vbi. s.
vbi etiam ait q̄ magi hūc dicūt resistere con-
tra fulmē. ꝛ idem etiā dī in lapidario. ꝛ in lib.
de ppꝛie. re. scriptū est. Ipsius. s. coralli est mi-
ra ptās. Fulmina typhones. tempestatesq̄ re
pellit. Est autē duplex scilicet albus ꝛ rubr9. ꝛ
nunq̄ vltra semipedem longior iuenit. Ru-

sanguinē vomētibus.⁊ dissentericis singulare presidiū est habet etiā virtutem cōtra venenū ⁊ serpētis morsum. Sed de his ꝓprietatibus. q̄ omnes ponunt in preallegato li. ꝓprietatū. rerū.⁊ singule pñt btē virgini applicari solum dico ꝙ sicut serpens antiquus momordit protoplastos pctō superbie q̄ est initium oīs pcti. vt dicitur Eccli.x. Ita iste lapis diuinus lanauit eos.i. beatissima virgo sua humilitate. immo etiam ipsum serpentem cōtriuit. Unde beda in quadam homelia inquit. Decebat vt sicut serpentis morsu Eua corruit. ita serpentis interitu per mariam resurgeret. Sicut aūt ex superbie radice oīa vitia nascunt. sic ex fonte humilitatis oīa bona generant.⁊ iō curata plaga.⁊ interfecto serpēte sanguis pctōrū restringit. et effluere cessat virtute huius lapidis. Sāguis in quā ille de quo indit deo ꝓpheta Dauid ps. l.vi. Libera me de sanguinibus.⁊c. R

Tertius lapis dicit electropia.⁊ est gemma viridis. guttis puniceis aduentis sanguineis superspersa. Que si ponat in aqua radijs solis opposita. eam ebulire facit. et aquā in vase positam resoluit in nebulam. et post paululū resoluit in guttulas pluuiales vt dicitur in dicto li. de ꝓprie.⁊c. vbi etiam sic habetur Hec gēma videtur posse facere mira. Nam posita in pelui in aqua clara radios solis mutat: ⁊ ex aeris repercussione obūbrare videtur radiorū solarium claritatē.⁊ quendam inducere in aere sanguineum colorē ita vt quandā solis eclypsim facere videat. Et propter hoc electropia.i. solis auersio nuncupat.⁊ hoc expresse dicit Isi.⁊ Dia. et in lapidario dicitur Ex re nomen habens est electropia gēma. Que solis radijs in aqua subiecta bacillo. Sanguineum reddit mutato lumine solem. Eclypsimq̄ nouam terris effundere querit. ⁊c. Et dicit Isi. ꝙ p hoc manifestatur incātatorū ⁊ magorū stulticia q̄ in suis prodigijs gloriantur. Illudunt eñ hoim aspectus in his q̄ operant sicut facit gemma supradicta hec ille. Hec aūt gemma figurat beatam virginem mariā q̄ quasi palliauit diuinitatem hūanitatē ⁊ potentiā infirmitate.⁊ sic sol diuinitatis xp̄s quasi obscuratus induit sanguineum colorē in colūna.⁊ in cruce qñ exiuit de corpore eius sanguis p̄ciosus. Et de hoc tangit Eccles.xij. vbi dr Tenebrescat sol ⁊ lumē ⁊ reuertant nubes post pluuiam. Et Johel.ij. Sol vertetur in tenebras:⁊ luna in sanguinem. O

Quart⁹ lapis dr enidros. qui dr in li. de ꝓprie.⁊c. semp desudat ⁊ emittit lachrymas. nec tñ liq̄scit aliquo mō. nec fit minor. vñ in lapi. canit. Perpetui flet⁹ lachrymis distillat enidros. Qui velut ex pleni fontis scaturigine manat. Hec autem gēma figurat virginem piissimā. Quis eñ curare poterit continuum eius fletum. amaras eius lachrimas. suspiria gemitusq̄ de morte filij sui. q̄n eum videbat in cruce agonizātem ⁊c. de quibus satis dixi in .x. parte principali huius opis sermo.j. Licet aūt multū plorauerit iuxta illud Thren.j. Plorans plorauit in nocte.⁊ lachryme eius in maxillis eius. tñ eius patientie virt⁹ aliquo immimuta. nō fuit. q̄ semp volūtatē suā cū diuino bñplacito cōformauit. Uñ de illa dici potest illud ps. lxxxiij. Ascēsiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum in loco quem posuit. P

Quintus lapis dr epistites. de quo dr i li. de ꝓprie.⁊c. ꝙ est lapillus rutilās ⁊ rubicūdus q̄ opposit⁹ igne ⁊ radios emittit. et si in aquā feruētē fuerit pieci⁹ cessat eius ebullitio. et post modicum frigescit. vt dicit Isi. et Diasco. Item dicitur coercere locustas ⁊ volucres.⁊ nebulas nociuas ac grandines a fructibus terre. Et similiter btā virgo existēs iuxta solē iusticie filiū suum tres radios emittit. Primū cōtra locustas q̄ saliendo parum eleuātur a terra:⁊ significāt auaros q̄ q̄si vipere repant sup terrā.⁊ oīa deuorare volūt sua auiditate iuxta illō Deut.xxviij. Locuste deuorabunt oīa. Sed btā virgo radio suo illuminās auaros ipsos ab illa auiditate liberat. vñ de ipsa dici potest illud Exod.x. Flare fecit ventum ab occidente vehemētissimum.⁊ arreptam locustam piecit in mare rubrū ⁊c. Scōm radiū mittit cōtra volucres.i. superbos. q̄ alte volare nitunt. et eos deijcit ad humilitatē iuxta illō Eccli. xxij. Mittēs lapidē in volatilia deijciet ea. Tertiū radiū mittit cōtra luxuriosos.⁊ facit frigidam aquam que prius feruebat igne luxurie. Q

Sextus lapis dicitur exacolliceros. qui inuenit in libia.⁊ est distinctus .xl. colorib⁹.⁊ ideo tale nomen accepit. atq̄ oculos aspiciētis hominis facit tremulos. vt dicitur in li. de proprie.⁊c. q̄ propietas etiam ipsi bñdicte virgini cōgruit. Nā q̄ deus conquerebat ꝙ quadraginta annis offensus fuerat a generatiōe hac ps .xciij. iō virgo btā quadraginta diebus post filij resurrectionem assidue orauit deum pro pctōribus tāq̄ pia mr Act.j. et isti quadraginta dies fuerūt quasi quadraginta colores istius lapidis preciosi. Hic q̄ lapis virgineus oculos mentis facit tremulētos: q̄ nemo tantij ingenij est q̄ recte intueri possit ipsi⁹ virginis dignitatē. Possum⁹ ergo tremere sꝫ ad plenū intelligere nequimus. R

Septimus lapis dr gagates. q̄ primo in sicilia i gagāte flumine fuit repertus et ab eo nolatus. de quo dr in. li. de ꝓprie.⁊c. ꝙ incēsus odore suo serpētes fugat demoniacosq̄ ꝓdit.⁊ demonib⁹ cōtrarius esse putat. Itē virginitatē ꝓdit fm Diasco. q̄ ait ꝙ aqua ei⁹ dibita si bibēs est virgo nō vrinabit. Si nō est virgo statim vrinā emittet etiā cōtra volūtatē suā. Itē

hec gemma vt in dicto li. dicitur, attritu digitorum calefacta paleas leues sibi appositas attrahere cõsueuit. Itẽ potata cõfert hydropicis q: noctuũ cõsumit humorem. ⁊ dr cõfortare epar. Itẽ eius puluis appositus dẽtibus roborat debiles et laxatos. Item multũ dicit̃ valere cõtra fantasmata ⁊ nocturnas demonum vexatiões. Item dicit̃ sedare dolores ventris qñ stomachus patit̃ casu aliquo subuersionẽ. Itẽ valde accelerat partum ⁊ adiuuat parturientẽ. vt dr in lapidario. De hoc etiam lapide dicit Isid. ꝙ in aqua accenditur. in oleo vero extinguitur. qḋ est mirum. hec ille. Licet ista sint mirabilia: tamen mirabilior est virgo benedicta. ⁊ ideo per hũc lapidẽ preciosum est significata. Nihil enim vnꝗ̃ mirabilius fuit q̃ ꝙ ipsius virginis corpusculum tam breue cõtinuerit totum deũ. totã dei potentiam: totãq; eius sapientiam ⁊ clementiã. Immo continuit oẽs creaturas. q: quod cõtinet vas etiam continet vinum vasis. Virgo igitur continens deum in quo sunt omnia: consequenter cũ creatore continuit omnia creata. O igit̃ admirabilis femina que deum peperit. filiũ lactauit virgo. ⁊ in vtero tenuit cuncta tenentem. tulitq; in brachijs omnia ferentem. Item ipsa produxit virginitatem. quia deus non elegisset corruptam in matrem. Item fugauit fantasmata ⁊ illusiones demonum. q: peperit eũ qui destruxit oĩa templorum idola. ⁊ eiecit diabolum de mundi principatu iuxta illud Joh. xij. Nunc princeps huius mundi eijcietur foras. Recte igit̃ hic lapis ponitur in corona virginis q̃ in aqua accẽditur. quia in tpe tribulationis tanꝗ̃ bona aduocata ꝑ nobis feruentius orat. In oleo vero extinguitur: quia tpe ꝓsperitatis ad illã non recurrentes illius adiutorio priuant̃. S

Tertius loc⁹ istius hierarchie dr cimbrij coloris. q̃ a vulgo appellat̃ sanguis draconũ. Dũ eñ elephãtes iplicant̃ cõtra dracones: irruunt ipsi elephantes super eos. atq; ipsos dracones obruunt. quorum fusus cruor terram inficit. fitq; pigmentum quicquid terram tinxerit. Iste autem color congruit ordini potestatum. Ptãtes nãq; dicuntur q: maligni spiritus eorũ potentia coercentur ne tãtũ noceãt quantum cupiũt. vt dicit Diony. in li. de angelica hierarchia. Bene ergo in colore cimbrij diademata sua colocãt q: sunt quidã quasi elephãtes qui serpẽtes malignos humani generis hostes interficiunt. Quare in signũ victorie loca sue stationis rubricata dicuntur. Hi aũt sit̃r in corona virginis ponũt septem lapides preciosos. Quorum primus dr galactides qui habet colorem cinereũ ⁊ est gustu suauis. ⁊ si attritus fuerit quodam lac de se emittit. vt dicit Isi. Hic lapis in ore clausus turbat mentem. et circundant⁹ collo vbera lacte replet.

Et similiter beata habere dicit̃ colorem cinereum ratione humilitatis ⁊ est tota dulcis ac suauis ⁊ si atterat̃ ꝑ frequẽtẽ inuocationẽ. vel in collo. i. in corde alliget̃ ꝑ deuotionẽ replet lacte. i. spũali cõsolatione. Si autem quis eum in ore posuerit. mentem eius turbabit. quia si quis de ipsa gloriosissima virgine loqui voluerit. quid de illa sufficiẽter dicat penitus ignorabit. Nam vt Hierony. in sermone ad Eusto. ait. Quicqḋ humanis dici põt verbis minus est a laude virginis. T

Secũdus lapis dr heraxipẽ. q̃ vt dr in li. de ꝓprie. re. est niger. sed superat ꝟtutẽ colorẽ de quo etiã dr i lapidario ꝙ dilectũ reddit ⁊ amabilẽ eũ super quẽ est. Et sit̃r btã virgo maria nigra ꝑ humilitatẽ. suꝑauit virtute humanã cõditionem. q⁹ eñ dei mater sit effecta maius est q̃ cõprehendere possit mens humana. Ipsa quoq; si dilexerimus eam faciet nos deo dilectos ⁊ amabiles. Vñ dicere põt illud Joh. xiiij. Qui diligit me diligetur a patre meo. i. a deo q̃ est pater noster per creationẽ. ⁊ btẽ virginis per singularem electionem. V

Tertius lapis dr Jaspis q̃ est viridis coloris. ⁊ dr reprimere febres ac hydropisim in his q̃ gestãt ipm caste. ⁊ adiuuare parturientẽ ⁊ fugare fantasmata ⁊ inter pericula facere hominẽ tutũ atq; interiorẽ refrigerare ardorẽ. et fluẽtẽ cõpescere sanguinẽ ac sudorẽ ⁊ luxuriam cohibere. vlcera q̃; inueterata sanare. ⁊ sordes oculorum purgare ac visum acuere ⁊ confortare atq; maleficijs ⁊ incantationibus resistere. ⁊ tot credit̃ habere virtutes quot habet diuersas venulas ⁊ colores. vt dicit Diasco. et ponitur i li. de proprie. re. Quas omnes ꝓprietates habet btã virgo. sed solum declarabimus quõ curat hydropisim ⁊ sanat oclos acuens visum. Hydropicus eñ. i. auarus semꝑ sitit. ⁊ oculos suos nũꝗ̃ satiat. sed semper aliena desiderat ⁊ cõgregare maiores diuitias anhela. Unde autor astrolabij inquit. Hydropico simul nũꝗ̃ satiatur auarus. Ex lucro lucri multiplicando sitim. Hanc aũt infirmitatem curat beatissima virgo suo exẽplo. q: semꝑ pauperrime vixit. et ꝓpter hoc diuitijs spiritualibus a deo repleta fuit. Unde Lu. j. cecinit. Esurientes impleuit bonis ⁊ diuites dimisit inanes. De ipsis aũt hydropicis sic curatis ab hoc lapide ꝑcioso diuino dici põt illud Sap. xj. Data est illis requies de lapide. X

Quart⁹ lapis dicit̃ hyacinthus. q̃ vt recitat̃ in li. de ꝓprie. re. est mirabilis virtutis. quia aeri maxime se conformat. vt in nubilo sit nubilus. ⁊ in sereno sit serenus. Et istius virtus est conferre leticiam ⁊ contrariari melancholice qualitati est enim confortatiue virtutis. Resistit etiã diuersis pestilentijs que solent in aere sepius generari. Vigorem etiã da-

membris vegetat neruos.et dulcem ac salutiferum dat soporem. Item veneno obsistit. et toxico contrariatur fm Diasco. Has autem ꝓprietates omnes beatissima virgo habuit. Sed solum dico ad presens dico ꝙ ipsa tpe nubilo nubilosa fuit.s. tpe passionis filij sui.et tpe gaudij gauisa ē.declaraui in.x.parte p̄tin.huiusmodi operis.ser.ij. Ipsa quoqꝫ mundo leticiam contulit per suum benedictum partum. De quo angelus ad pastores ait Lu.ij. Annūcio vobis gaudium magnum ⁊c. Y

Quintus lapis dr̄ iris.q̄ p̄mo in arabia iuxta mare rubrū est inuēt⁹.nūc aūt i plurib⁹ locis inuenit̄.s.in germania et hybernia.et in multis regiōib⁹ aqlonis. Est aūt in colore per spicuus et crystallo sitis. vt dicit Isid. Et dicit̄ iris per sītitudinē arc⁹ celestis:qꝛ percussus sole sub tecto spēs et colores arcus celestis in proximos parietes oppositos representat. Et inter ceteras virtutes tollit dolores parturientis. Unde in lib.de ꝓpꝛie. re. fit dr̄ de illo. Hic lapis vt fert cooperat parturiēti. vel:vt citius pariat. vel saltē vt dolorē partus facilius sustineat.et non tantum de periculo pertimescat Recte igitur hic lapis ponit in corona ꝟginis vt significet ꝙ licet cōis maledictio data fuerit mulieri a deo. Gen.iij. vbi ait. In dolore et erūna conceptus tuos paries. ipsa tamen virgo ab ea fuit exempta. Unde illi canitur. Gaude qꝛ deo plena peperisti sine pena cum pudoris lilio. Item alias mulieres a cruciatu et periculo partus liberat.si ad eius auxilium deuote recurrant. Unde cuilibet earum que sine periculo filios peperunt eiusdem virginis interuentu.ipsa potest dicere illō ps.lxxx. Inuocasti me et liberaui te. Z

Sextus lapis dicit̄ iena. de quo sic dicit̄ i lib.de ꝓpꝛie.re. Iena est gemma q̄ si sub lingua hois fuerit posita ipsum dicunt predicere plurima futura vt dicit Isido. et Lapi.hec ibi. Hic igitur lapis merito in virginis corona collocat̄.que sup oēs ꝓphetas de futuris predicere sciebat.qꝛ lapidē istū.s.spiritus sancti dictatum cōtinue sub lingua deferebat. Uñ dicere poterat cum ꝓpheta ps.xliiij. Lingua mea calamus scribe velociter scribētis. A

Septim⁹ lapis dr̄ kauma q̄ vt dr̄ in lib. de ꝓpꝛie.re.est coloris nūc albi.nūc sub nigri.nūc subrubicūdi.nūcqꝫ sub varijs colorib⁹ est distinct⁹. Est aūt sic dict⁹ a kauma te qd est idem qd īncēdium.qꝛ in locis calidis inuenit̄. Cui⁹ virt⁹ fm Diasco. est curare hydropisim diuersam et diuersis imaginibus sculpit̄ et ponitur.hec ibi. Et sitr beatissima virgo.vt holez corda ad filiū suū volūtatem pertrahat.nūc blanditijs vtit̄.nunc minis.et aliquando nos flagellis percuti sinit.vt qui tanq̄ de genere seruorum amorē nō trahimur.saltē verberib⁹ emēdemur.aliquos etiā delitijs et cōsolationib⁹ spūalib⁹ allicit.ita vt cū suo bn̄dicto filio dicere possit illud Jo.xij. Oia trahā ad meipꝫ. Ipsa quoqꝫ ꝟgo bn̄dicta vī alba ꝑ māsuetudinem et gr̄e subministratione.nigra per sui subtractionē.qꝛ eius p̄sentia clarificat.obūbꝛa absentia. Itē rubere per punitionis ꝑmissionē:et per varios effect⁹ dr̄ mutari in colorib⁹.de qua mutatione admirat̄ Hiere.ꝓpheta Threñ.iiij. di. Quō mutatus est color optimus. B

In tertia quoqꝫ hierarchia sunt tria loca que dicunt̄ esse triū colorꝫ. Primus locus dicit̄ indici coloris. Indicus aūt color dr̄ aereus siue celestis.et reperit̄ in azurio.vt ponitur in lib.de ꝓpꝛie.re. Et iste locus cōuenit ordini virtutū.quorꝫ officiū vt inquit Greg.in iiij.mora.est operari miracula que solum fieri possunt virtute celesti et diuina fm Augu.in lib.de vtilitate credendi. Predicte autem virtutes celestes in corona virginis ponūt septē alios lapides preciosos. Quorum primus dicitur kabiates.qui vt dr̄ in li.de ꝓpꝛi.re.est trālucidus et crystallo similis.et dr̄ cōferre ad habendam eloquentiā.gratiā ac honorem.et defendere a noxijs et venenosis.ac curare tumorem epatis et splenis.vt dicit Diasco. Hic autē lapis in corona virginis merito collocatur.in signum sue clarissime eloquentie. De facūdia vero sermonis inquit Tullius secundo de oratore. Quid admirabilius q̄ res splendore illustrata verborum. Tantam vim habet illa que recte a bono poeta est vox. atqꝫ nimirum regina rerum oratio. vt non modo inclinantum erigere.aut stantem inclinare sed aduersantem atqꝫ repugnantem vt imperator bonus ac fortis capere possit. Et Seneca in lib. de consolatione ad Paulinum ait. Potest eloquentia que parua sunt approbare ꝓ magnis rursusqꝫ magna attenuare et ad nihil deducere. Immo tante virtutis est eloquentia vt sententias sermonis pro libito conuertere queat: et et falsa pro veris suggerere. Inquit enim Seneca ad Lucillum. Incredibile est quod facile magnos viros dulcedo orationis abducat a vero. Huius autem rei sunt exempla plurima. Refert enim Tullius in tusculanis questionibus quod Egesias cirenaicus philosophus Cirene ciuitatis Egypti adeo eloquenter disserebat de bono mortis et de malo vite presentis ꝙ multi mortem sibi male inferebant. Unde fuit prohibitus:a rege Ptolomeo illa amplius edocere. De tullio quoqꝫ ait Lactantius.iij.diui.insti.aduersus gen. Tullius summus ph̄s secte achademice ꝑfect⁹ oratorsua eloquentia corda hoim in manib⁹ habuit. Plutarchus etiam inquit ꝙ cū ipse Tullius oraret ꝓ quinto ligario q̄ ex aduersarijs cesaris erat.tāta grā facūdie admirabilis fuit

vt Cesar in plurimos colores vultum verterit manifestumque fuit quod animus cesaris vertebatur quare ipse cesar dulci victus oratione eum a crimine liberauit. De eloquentia quoque poetica inquit Oratius in poetria. Ut pictura poesis erit que si propius stes te capiat etc. et Gualfredus in ironia curie papalis ait. Sepius audisti quod vis sermonibus apta est et quod naturam callida verba mouent. Hec autem facundia maxime est necessaria doctoribus et magistris. C. de pro fes. et medi. l. magistros lib. x. et de profes. que in vr. constan. l. vnica lib. xj. Item aduocatis. vt no. in aut. de iudi. § ij. col. vj. Ista autem eloquentia licet fuerit in multis oratoribus tam christicolis quam paganis. In nullo tamen tanta fuit quanta in magistra ecclesie catholice et aduocata nostra virgine benedicta. que sua dulci facundia imperatorem celi et terre iratum pacificauit: et non vni tantum homini ipsi contrario. sed toti generi humano liberationem a morte eterna impetrauit. Intantum etiam aures dei sua oratione demulsit. vt illum attraheret a summo celo vsque ad terram. Et tam dulciter elocuta est: vt suaserit deo fieri hominem. Tamque suauiter cecinit quod se in filium deus illi donauit. O lingua diserta beate virginis. O aduocata eloquentissima que sua dicendi virtute et efficacia. chyrographum nostre damnationis de magni dei manibus cadere fecit. C

Secundus lapis dicitur italcophanus quod vt ponitur in li. de propri. re. est niger quodam colore depictus et gestatus in ore dicitur clarificare vocem et defendere a raucedine fauces. vt traditur in lapidario reddit quoque vocem sonoram que maxime est necessaria bono oratori secundum Quintilianum de oratoria insti. Hec igitur gemma est corone beate virginis appositionata ad innuendum dulcedinem et sonoritatem vocis eius qua ad deum pro nobis interpellat. De qua inquit illi eius sponsus celestis Can. ij. Sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis. et. viij. c. Fac me audire vocem tuam. D

Tertius lapis dicitur ligurius de quo dicitur in lib. de proprie. re. quod valet contra dolorem stomachi: et stringit fluxum ventris perturbati. et valet ictericis et discoloratis. quia perditum colorem eis restituit. Hic etiam lapis recte ponitur in corona beatissime virginis que habuit optimum stomachum. Malum enim stomachum habentes assumptum cibum vel non retinent sed euomunt. vel retentum in malos humores conuertunt. Ipsa autem virgo benedicta cibum verbi dei auidissime et saluberrime assumpsit. de quo dicitur Jaco. j. Cum mansuetudine suscipite insitum verbum quod potest saluare animas vestras. Unde quia ipsum cibum retinuit. et in nutrimentum bonum conuertit scilicet bonarum cogitationum et operum. ideo de illa dicitur Lu. ij. Maria autem conseruabat omnia verba hec conferens in corde suo. E

Quartus lapis dicitur liparea. qui vt dicitur in lib. de proprie. re. venit de sithia. Et secundum quod legitur mirabilis est. virtutis. Cum enim venatores persequuntur bestias ille pergunt ad istum lapidem et ipsum intuentur tanquam patronum. Quo presente nec venator nec canes illis nocent. Quid autem sunt canes. quid venatores nisi diabolus. caro et mundus qui nos capiunt retibus suis. Sed si inuenerimus hunc lapidem diuinum tuti erimus. Erunt enim omnes inimici nostri sicut canes muti non valentes latrare Esa. lvj. F

Quintus lapis dicitur margarita qui potest considerari quantum ad sui generationem qualitatem et virtutem. Generantur autem margarite secundum Isid. vt etiam dicitur in lib. de proprie. re. in conchulis marinis. vnde et a mari vocantur margarite. Certo enim tempore et maxime tempore veris et in autumno ipse conchule ad littus maris se transferunt et ibi se aperiunt. et rorem celestem inter viscera sua recipiunt. Ex cuius coagulatione margarite generantur. Et ideo in predicto lib. dicitur quod margarite nascuntur in carne conche sicut in piscium cerebro lapilli aliquando inueniuntur. Ista autem coclea siue conchula figurat beatam virginem que se aperuit vt rorem celestem reciperet: et margaritam. i. christum intra sua viscera conciperet. Nam aperuit angelo consensum suum vt deo in omnibus obediret quando dixit. Ecce ancilla domini. Item aperuit christo vterum suum vt eum ibi reciperet. Aperuit quoque spiritui sancto animum suum vt in eam superueniret. Et post talem apertionem consensus sui et vteri atque animi ros celestis spiritus sancti in eam descendit. et istam margaritam in eius vtero generauit. De hac autem roratione spiritussancti et ipsius beatissime virginis apertione dicitur Esa. xlv. Rorate celi desuper et nubes pluant iustum aperiatur terra et germinet saluatorem. Secundo margarita potest considerari quantum ad suam qualitatem. Sunt enim ipse margarite pulchre candide et clare. Ille enim que sunt tales sunt meliores quam ille que flauescunt. Nam illas que sunt pulchre candide et clare generauit ros matutinus. Alias autem generauit aer vespertinus. Hec igitur margarita sit pulchra. candida et clara significat beatam virginem mariam que fuit pulchra in mente per puritatem. Candida in carne per virginitatem et castitatem. et clara in opere per sanctitatem. Unde Sap. iiij dicitur. O quam pulchra es etc. Ecce pulchritudo mentis. casta generatio. Ecce candor et virginitas carnis. cum claritate. Ecce claritas et sanctitas operis. Tertio margarita potest considerari quantum ad virtutem. Habet autem virtutem abstersiuam: quia membra a superfluis humoribus abstergit. Item restrictiuam quia fluxum sanguinis et ventris restringit. Uirtutem quoque confortatiuam. quia cor debile confortat vt dicit Plinius. Et eodem modo beata virgo per gratiam quam nobis infundit habet virtutem

abstersiuam

abstersiuā inquātū abstergit pctā pterita. Itē restrictiuā inquātū restringit animū ne fluat ad peccata futura. r confortatiuā inquātū cōfortat cor r fortificat ꝯ mala psentia. Et ideo ipa inqt Eccli. xxiiij. In me ois gra vie r veritatis in me ois spes vite et virtutis. Ipsa eñi dat nobis grām vite qñ de pctis pteritis ipetrat nobis veniā per quā a peccati morte resuscitat peccator. Dat grā3 veritatis qñ ꝯ futura picula dat cautelā p quā hō ipa picla vitare sciat. Itē dat grā3 virtutis qñ contra mala presentia dat cōstantiā per quā hoiez fortificat vt a malis presentib⁹ tueri ualeat. Dicit quoq3 in pdicto li. de ppte. re. ꝙ margarita est naturaliter perforata r rotunda est melior. Et silr beata virgo fuit naturaliter perforata. qr ab instanti sue cōceptionis fuit diuina gratia penetrata. Item fuit rotūda. i. olb⁹ virtutib⁹ circundata. Unde in figuram eius que thronus dei fuit dicit. iij. Reg. x. Summitas throni rotūda erat. G

Sextus lapis dr magnes et venit de india vt inquit Isid. xvj. ethy. Eius aūt virt⁹ inter alias est ferrum attrahere. Hoc autem lapide vtuntur marinarij cum ferro. qd virtute lapidis tertur versus tramontana. Ex quo scire possunt vbi sunt: r multa maris picula. scopulos r infortunia deuitant. Nos autē sumus in mari huius mundi varijs agitati procellis r periclitamur nisi dirigamur ad portum salutis mediante virtute istius diuine magnetis. Ipsa enim ferrum idest animam nostra3. hoc est induratam diriget versus tramontanam idest versus seipsum per deuotionem que est stella maris. facietq3 nos videre pericula in quibus sumus. r vtrum versus portum an vero in precipitiu3 pergamus. Et tādē ipsi⁹ directione ab olb⁹ fluctuatiōib⁹ liberati optatis superne patrie littorib⁹ applicabim⁹. Pertrāseo aūt hic illō qd ponit in li. de ppte. re. fz Diascor. r lapidariū. s. ꝙ hic lapis va3 ad recōciliandum maritos vxorib⁹ r auget grām r decorē in sermone. Item ꝙ puluis eius aspersus per quatuor angulos domus super carbones faciet subito videri existentibus in domo ꝙ domus ruat. et hoc procedit ex vertigine r commotiōe cerebri. Qd potest beate virgini applicari cuius sublimitate3 si quis voluerit ad plenum intueri: non solum cerebrū. sed etiam intellectus alterationem incipiet pati. H

Septim⁹ lapis dr mellectros. l3 a quibusdā appellet mellantes: r sic dr eo ꝙ dulcem r melleum emittit succu3 siue sudorem vt ponit in lib. de ppte. re. fm Isid. Hic aūt succ⁹ dulcissimus pcedit a beata virgine que tota repleta est dulcedine. Unde Bern. inquit Fili mei quid trepiditatis ire ad Maria⁹. Nō austera est: nō amara. sed mel r lac sub lingua eius. Hec peccatorum scala. hec mea magna fiducia. hec tota spei mee ratio. Quid enim mirum. potest ne filius repellere matrem aut a matre repelli. neutrum plane. Non ergo trepidet ad eā accedere humana fragilitas. Tota enim suauis est r dulcis. Iste autem succus virginalis gratie non solu3 nos deo pacificat sed etiam oculos cecos nostre mentis illuminat. Et ideo Bernar. orabat di. Domine Iesu christe qui illumias omnem hominem venientem in hunc mundum mitte in me radios illi⁹ stelle de qua natus es sol. qui illuminat tenebras mentis mee. Figura autem huius illuminationis habetur. j. Regum. xiiij. vbi dicitur quod Ionathe oculi illuminati sunt ex degustatione mellis. Iste etiam liquor suauissimus vulnera animarum sanat r ideo Aug. in quodam sermone exorat di. Eya o generalis omnium spes dulcis vulnerum nostrorum medicina. Tu nostris medere languoribus qui post salutare lauacrum tot abluenda cōmisimus: quot illicita perpetrauimus. I

Secundus locus istius vltime hierarchie dicitur spirici siue phenicei coloris. quo librorum capita notantur. r colligitur in littoribus maris rubri. vt dicitur in lib. de proprietа. re. Hic autem color competit archangelis idest principibus. Sicut enim principes ponūtur in capite mense. sic archangeli angelis preferuntur. r iste color librorum vt diximus intitijs preponitur. Hi aute3 archangeli. vij. alios lapides preciosos in corona virginis offerunt.

Quorum primus dr menophtrls. r venit de egypto de quo sic dicit in li. de proprie. re. Hec gemma talis est nature fm Isido. qd trita ac super loca que vrenda sunt vel secanda posita vel cum aceto linita: ita facit obstupescere corpus vt non sentiat cruciatu3. Hic igitur lapis in corona virginis debuit poni. que fm carnem debebat comburi fomite peccati originalis qui est quasi quidē ignis ardorem cōcupiscentie accendens. sed virtute lapidis diuini. i. grē preseruantis. ad insensibilitate3 reducta est ita ꝙ nullū penitus ignē cōcupiscentie sensit. Uñ dicere pōt illō Eccli. lj. In medio ignis non sum estuata. K

Secūdus lapis dr myrtes de quo dr in lib. de ppti. re. ꝙ in colore est similis myrte. q cōpressus spirat odorē sicut nardus. Btā autē virgo cōpressa. i. grauida. peperit filium miri odoris dicē. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. cui bndixit dñs. Gen. xxvij. r Cañ. j. Nard⁹ mea dedit odorem suauitatis. vñ totam domū i. vniuersum mundum repleuit odore vnguēti. Ioan. xj. L

Tertius lapis dr medio siue medus. r inuenit in medorū regiōe. Cui⁹ virt⁹ vt dr in li. de proprie. re. est contra cecitatem oculorū. Item sanat podagrā. si cum lacte mulieris.

masculum parturientis temperetur. Et simili mõ valet cõtra dolorẽ renũ ꝛ frenaticã passionem. Ipsa beata virgo freneticos peccatores sanat qđ pꝫ qꝛ frenetici tenenẽ ligati. c. nõ ols v. q. v. Et sitr pctm̃ ligat aiam iuxta illđ Esa. v. Quasi vinculũ plaustri pctm̃. Ipsa vero bñdicta virgo a pctõ liberãs: dicit illud Esa. lij. Solue vincula colli tui captiua filia syon. M

Quartus lapis đr melochitus siue melochites. q̃ vt đr in dicto li. de ppt. re. nascitur in arabia. ꝛ cunas infantiũ anociuis đr custodire. Beata aũt virgo custodit. nos filios suos ab oib⁹ malis. vñ illi dicit quilibet ei⁹ deuotus illud ps. xvj. Custodi me vt pupillã ocli sub vmbra alarũ tuarũ ptege me. N

Quintus lapis đr nosech. cui⁹ proprietas est vt đr i li. de pprie. re. c. ꝙ inclusus anulo vtat digitũ quẽ tãgit psente veneno. ꝛ etiã đr mutare colorẽ sic pdit venenũ vt possit vitari. Et sitr beta virgo pcti mortalis venenũ ꝛ maliciã nobis ostẽdit. ꝛ semp vtit tãgentis digitũ ideo cõsciẽtiã. in qua figit nouaculã. ꝛ stimulum de tali veneno. iuxta illud Prouer. xij. quasi gladio pungit conscientia. O

Sextus lapis đr onichinus. qui inuenitur in india et arabia. In hoc aũt lapide vt dicitur in libro de pprie. re. speculari possunt hoies. ꝛ astãtium imago videtur in eo quasi in speculo. beatissima aũt vgine olm sctõꝝ virtutes et merita videnẽ. nec aliquid põt esse iusticie vel virtutis q̃ nõ sit in virgine gloriosa. Vñ Augu. in sermone. j. de eius assumptione ait. Cuius iusticie cuiusue sanctitatis virgo hec indigere potuit. q̃ ad oia efficacia gratie plenitudinem accepit. Aut quis potuit in eius aia vel corpore locus esse vitiorũ qñ ad celi vicem continentis aia dei tẽpliũ est effecta. Hec reuera domus illa est. de qua per Salomonẽ dicit Sapientia edificauit sibi domum excidit colũnas septem. Septẽ nãꝗ virginalis hic domus colũnis fulcita est. quia veneranda hec mater dñi septez spũssancti donis dotata fuit Quam talem vtiꝗ eterna sapientia edificauit. vt digna omnino esset ex qua ipse carnem assumeret. Quid autem dignius hac virgine. Quid sanctius in humani gñis serie potuit exori. Cui nullus patriarcharum nullus pphetarũ nullus antiquorũ sequeriũ patruꝫ nullus prorsus hominum potuit cõpari. Naꝫ quomõ quisꝗ huic estimabitur cõparandus ꝛ cõferẽdus cũ hec admirabilis vgo cũctorũ celsitudinẽ trãscendat mortalium atꝗ partu suo beatorũ etiã excedebat meritũ angelorum. Idem quoꝗ in sermo. eiusdẽ diei inquit. Olm quidẽ sanctorũ memorie mirabiles. nihil tñ in gloria sicut pñs solennitas. Abel per sacrificium notatur. Enoch per contemplationem memoratur. Melchisedech sicut dei imago predicatur Noe per iusticiã laudaẽ. Abraam p fidem approbatur. Isaac per nouitatem memoraẽ. Jacob per luctamem beatificatur. Joseph per castimoniam honoraẽ. Job per patientiam magnificatur. Moyses sicut legislator extollitur. Jesus naue sicut dux prefertur. Helias sicut zelotes testificatur. Esaias sicut locutor dei scribitur. Dauid sic prudentissimus predicatur. Ezechiel sicut speculator. arcanorum admiratur. Salomon sicut sapiens nominatur. Sed nullus talis. in mũdo qualis genitrix dei maria. Quem enim omnes illi in enigmate viderũt ipsa tulit incarnatum in vtero. hec ille. P

Septimus lapis đr optaltus siue opulus fm Isi. qui vt đr in dicto lib. de proprie. rerum. est diuersarum gẽmarum coloribus distinctus. Est enim in eo carbũculi genuisgnis ematistaris. fulgens purpura. smaragdinitẽs viriditas. et singuli colores sub quadam varietate sunt lucentes. nomen autem habet a patria. Et ipsum lapidem india sola parit. vt dicit Isid. dicitur Et tot creditur habere virtutes quot colores. De quo dicitur in lapidario ꝙ oculos se portantis seruat illesos et acutos Sed aliorum oculos circunstantium obducta nube recondit. vt non videant vel aduertant que sunt coram eis. Hic autem lapis in virginali corona conuenienter ponitur. Ipsa enim et qui eam defert in corde per deuotionem: seruat oculos perspicacissimos. vt videre possit cuncta pertinentia ad salutez eta. vt de ipso dici queat illud Eccli. xxiij. Oia videt oculus eius. E contra vero de indeuotis ipsius dici põt illud ps. cxiij. Oculus habent et non videbunt. Et ps. lxviij. inquit propheta. O bscurentur oculi eorum ne videant. Q

Tertius ꝛ vltimus locus celi ꝛ empirei et tertie hierarchie dicitur esse purpurini coloris. Purpurina aũt apud pictores nomen a puritate sortita est cuius materia generatur in his locis que solis cursus illuminat affluenter. vt dicit Isido. in. c. de tincturis. De supradictis autem nouem coloribus tractat Plini⁹ lib. xxxv. c. ix. vsꝗ ad. c. xxxiij. ꝛ Isido. lib. xviij. ꝛ xix. ethymo. Hic autem vltimus locus competit angelis ratione sue puritatis. Qui septem alios lapides preciosos ponunt in corona virginali ad complementũ eius. Quorum primus đr pirites. a pir. grece quod est ignis latine. de quo đr in lib. de proprie. re. huic lapidi plurimus ignis inest. de facili enim scintillas emittit. ꝛ tenentis manum si vehementius prematur adurit propter qđ ab igne nomen accepit. de quo đr in lapidario. Tangi vult leuiter. blanda quoꝗ manu teneri. Nã pressus nimiũ digitos tangentis adurit. Et talis fuit benedicta virgo q̃ igne diuini amoris accensã emittebat scintillas ignitas. i. feruentes orationes

ad deum. et ignita exempla ad proximum. quibus eum ad feruorem spūs accendebat. Unde verificatum est in ea illud ps. xlix. In conspectu eius ex ardescet ignis. et ps. xvij. A facie eius exarsit ignis. Digitos quoqz eā nimiū premētis aduxit. q: si quis eius admirabiles excellentias ad plenum perscrutari et describere voluerit tanqȝ ad tactu ignis cito ad se manus ab incepto opere retrahere coactꝰ erit. Et ideo mihi hec scribenti. et ad indagationē atqȝ declarationem virginalis sublimitatis pertingere non valenti. dici potest illud. Exodi. iiij. Retrahe manum tuam in sinum tuum. R

Secundus lapis dicitur plonites. de quo sic habetur in lib. de proprie. rerum. Plonites est lapis qui dicitur esse femineus. Nam certo tpe cōcipit et parit cōsimilē lapidē et confert pgnantibus. vt dicit Diasco. hec ibi. Btā aūt vgo pulcherrima. sapientissima et sctissima genuit filiū sibi simile. scȝ pulcherrimū sapientissimum. et sanctissimum. vnde appellatur sanctus sanctorum. Dan. ix. S

Tertius lapis dr pateron de quo dr in dicto li. de pprie. re. q est multorꝫ colorum sparsorꝫ. et pariter distinctorꝫ. nā piger et rubeꝰ viridis pallēsqȝ videt. Purpureus croceusqȝ simul prasiqȝ coloris. De ipsa etiā dr in lapidario q facit holem audacē et intuctū illo die qū videt mane oriēte sole. Cuꝰ rei dimissa determinatione veritatis seu falsitatis. dico q hūc lapidē preciosum in spū viderat illo mane btā virgo quo meruit effici mater dei. s. in aurora. xxv. die martij. Tunc eni adeo facta est audax q deū de celo ad terrā traxit. Item adeo victoriosa. q illius hostis ptātē cōtriuit. de quo dr Job. xli. Nō est potestas super terrā q̄ cōparet ei. qui factus est vt nullum timeret. T

Quartus lapis dr sapphyrus. de quo dr i li. de pprie. re. q est gēma cerulea celo sereno in colore silis. atqȝ optima est iter gemmas et sūme pciosa. et regū digitis magis apta et q in multis locis inuenit: sȝ orietalis siue indicus sapphyrꝰ melior iudicat. et maxime qui hȝ quosdā pulueres aureos itermixtos. Hic lapis maxime cōmendat in lapidario. ita q preciosi excellētia gēmarū gēma vocat. Nam corpꝰ vegetat. et integra mēbra pseruat. Stellāqȝ hȝ relucentē. per cuius refulgentiā eius vtus iudicatur. In medio aūt vene sapphyri velut in vētre qdā species carbūculi inuenit et ideo a multis sapphyrus mr carbūculi credit: eo q in eius venis gigni a pluribus perhibet. De hoc aūt sapphyro inquit Diasco. q multū valet ad discordiarū reconciliationem. et ad pacē reformandam. Et q hȝ virtutē caloris in naturalis repressiuā vnde de ipso dr in lapidario. Corporis ardorē refrigerat interiorē. Nā in febribus multū caumaticis et incēsiuis refrigeriū prebet sapphyrus: si iuxta venas cordis pulsatiles suspendat. Item hȝ virtutē confortatiuam et ideo dr valere contra cordiacā et quālibet passionem melancholicā. Item repmit nimium sudorem. vt dr in lapidario. Item hȝ virtutem fluxus sanguinis restrictiuā vnde si sapphyrꝰ orientalis temporibus apponat: solet restringere sanguinē de naribus profluentē. Itē virtutem hȝ singularis tumoris et inflature sedatiuam. Certū est enim q apostematum reprimit inflaturam: si in principio inflāmationis nociue citius opponat. Item valet contra antracē Nam habet virtutem malicie et venenositatis eius expulsiuā et illius furiositatem reprimit et expellit. ne eius malicia spūs inficiat. et illius fumū ad cor ascendere non permittit. vt dicit Diasco. Item vim hȝ veneno contrariā et ipsiꝰ penitus extinctiuā. vnde si araneam infra pixidem posueris. et verum sapphyrum indicum si ue aliū supra pixidis orificiū aliquandiu tenueris aranea eius virtute victa quasi subito moritur. vt dicit Diasco. Item habet vim visus conseruatiuā. et sordes oculorū sine grauamine purgat. Unde scriptū est. Tollit ex oculis sordes de fronte dolorē. Item hȝ vim vulnerum curatiuā. Nam vt Diasco. puluerizatus et lacti admixtus vlcera sanat. Item tante auctoritatis fuit lapis iste apud veteres paganos et gentiles q ab eis fuit apollini singulariter consecratus. Et cum ipsum apollinem sacrificiorum tempore consulerent. certificari citius putabant si sapphyrū tunc in presentia haberent. Unde in lapidario dr. et plus q̄ reliquas amat hāc idromantia gēmas vt diua queat p eam respōsa mereri. Itē hunc lapidē magi singulariter diligunt. q: fm eorꝫ opinionē lȝ erroneam. p ipsius virtutē quedā miracula se credunt operari. Et hoc tāgitur in lapidario vbi dicit. Hic lapis vt perhibent educit de carcere vinctū. Obstrusasqȝ fores et vincula tacta resoluit. In hoc aūt oēs recitatores conueniunt q hic gemma dicit amatrix castitatis. Et ideo ne eius effectus p immūdiciā portātis aliquo modo impediat. debet ille qui eam portat caste viuere. vnde dr in lapidario. Sed q portat eam castissimus esse iubetur. Itē dr in lapidario q valet ad tollendā inuidiā. et ad expellendum timorem. et ad faciendū audacem et victorem. et firmandū in bono. et ad faciendū mitem ac humilem et benignū que oīa dispositiue et nō effectiue intelliguntur. nec omnia in dicto lib. de pprie. re. Proprietates aūt istius gēme optime conuentunt virgini benedicte: non solū dispositiue. sed etiam affectiue. Sed solū p nūc breuiter dico q sicut sapphyrus est super oēs gēmas. ita virgo gloriosa est super omnes puras creaturas. Et sicut sapphyrus appollini. ita ipsa deo est cōsecrata. et sicut sapphyrus re

sic digito conuenit. ita beata virgo dei filio ce
lesti regi conueniens mater fuit. qui digit⁹ dei
dicit iuxta illud Exo. viij. Digitus dei est hic. U

Quintus lapis dicit smaragdus. cui assi
milatur beatissima virgo. ⁊ prima ratio
ne coloris. Nam vt ait Isido. ⁊ ponitur in lib.
de proprie. re. Smaragdus gemmarū omniū
viridium obtinet principatū. Nulli eīm gēme
vel herbe maior inest viriditas q̄ smaragdo
qui viriditate sua herbas virentes superat.
Quasi autem gēme vel herbe virides sunt sa-
cratissime virgines que carnis virorē semper
conseruant. inter quas beatissima virgo obti-
net principatū iuxta illud ps. xliiij. Adducent
regi virgines post eam. Post eam scz nō solum
ordine. sed etiam dignitate. quia. s. virginitati
eius nullius vnq̄ virginitas potuit coequari
Eius aūt virginitas ⁊ humilitas ita deo gra-
te fuerunt q̄ quasi due porte extiterūt. p quas
in eam xp̄s intrauit. ⁊ ideo dr̄ Tob. xiij. Porte
hierusalē ex sapphyro ⁊ smaragdo edificabū
tur. Nam per sapphyrū qui timorem sedat in
telligitur eius humilitas que soluit tumorem
elationis sed per smaragdū qui est viridis co
loris intelligitur virginitas carnis. Secundo
dicitur smaragdus ratione nitoris. quia vt in
predicto libro de pprie. re. dr̄. Tantus est nitor
smaragdi q̄ eius viror nec in sole aliquo mō-
do obūbratur. Et similiter tātus fuit nitor pu-
ritatis ⁊ v̄ginitatis dn̄e nostre q̄ solē iusticie
xp̄m gignendo vel pariendo in nullo perdidit
suam integritatem. Tertio sic dicit rōne repre
sentationis. q2 vt dr̄ vbi. s. si corpus smaragdi
extensum fuerit ⁊ extensum siue politū ad mo-
dum speculi. imagines representat. Et simil'r
beata virgo cuius corpus fuit extensum ex di-
uinali grauidatione. Item extersum ⁊ politū
et omnis immundicie elongatione. ⁊ omnium
virtutum adornatione imagines nobis repre-
sentauit. s. diuinam ⁊ humanam. quia verbum
incarnatum nobis ptulit scilz dn̄m iesum xp̄m
qui inquantū verbū est imago patris ⁊ figura
substantie eius ad Col. j. c. Et s̄m carnem siue
humanitatem est vt ita dicam imago matris
scz homo ex homine in similitudinē hominū
factus ⁊ habitu inuentus vt homo. ad Phil. ij.
Uel beata virgo que fuit vt speculum politum
⁊ extersum per suam maximam puritatem re-
presentat nobis imagines omnium virtutum
vt eas imitemur. Item ⁊ quarto dr̄ smaragdus
ratione tinctionis. vnde in predicto li. de pro-
prie. rerum dicitur de precedenti ⁊ sequenti si
militudine sic. Smaragdus habet corpus spe
culare ⁊ perspicuum obiectarum figurarum ⁊
imaginum ostensiuum. habet. quoq̄ virorem
sui multiplicatiuum. Ex se enim generat ra-
dium quo virore tingit aerem circumfusū. Et
similiter beata virgo emisit ex se radiū quādo
peperit dei filiū. vnde canit ecclesia. Sicut sy
dus radium profert virgo filium pari forma.
Neq̄ syd⁹ radio neq̄ mater filio fit corrupta.
Quo filio suo viriditate. i. virginali carne qua
ipsum induit non tantum circunstantes ⁊ pri
mos et iudeos. sed etiam totum mundum tin
xit. s. tinctura baptismali. Nam christus tactu
sue mundissime carnis quam ex virgine traxit
vim regeneratiuam contulit aquis quibus fi-
deles tinguntur. ⁊ baptizantur. Quinto dr̄ sma
ragdus rōne virtuose operationis. Dicit enī
diasco. ⁊ etiam ponitur in lib. de pprie. rerū et
in lapi. q̄ smaragdus valet ad diuitiarū aug-
mentum. Beata autem virgo opes spirituales
nobis auget dū multiplices gratias impetrat
vel dum nos ad bene operandum. ⁊ merita cu
mulandum iuuat. Item vbi. s. dicitur q̄ sma-
ragdus collo suspensus a morbo caduco p̄ser-
uat. ⁊ ipsa benedicta virgo nos a casu peccati
reprimit ⁊ conseruat. Item ibidem dr̄ q̄ sma-
ragdus lasciuos motus refrenat. ⁊ contra illu
siones ⁊ fantasmata demonum valet. ⁊ beatis-
sima virgo cōtra illusiones ⁊ tentamenta de-
monum ac cōtra lasciuie libidinē auxilium no
bis prestat. Item vbi. s. dr̄. q̄ smaragd⁹ memo
riam perditā reparat. Et simil'r beata virgo q̄
omnia verba ⁊ gesta xp̄i conseruabat in corde
suo. postea sanctis euangelistis retulit ⁊ cōse-
quenter per eos ad memoriam fidelium redu
cit. Item ibidē dicitur q̄ smaragdus visū cō-
fortat. Et ipsa gloriosa virgo visum nostrū cō-
fortauit pducendo nobis verum lumen chri-
stum qui illuminat oēm hominem venientem
in hunc mundum Jo. j. Item vbi. s. dr̄ q̄ smara
gdus valet ad cedandum tempestates. ⁊ ipsa
pijssima virgo nos in huius mundi fluctibus
periclitantes dirigit ⁊ defendit. ⁊ ppter hoc ab
ecclesia appellatur stella maris. De ipsa quo-
q̄ dn̄a nostra exponere possumus illud Eccli.
xxxij. Sicut in fabricatione auri signū est sma-
ragdi. Quia benedicta dei mater est signū re
fulgens in gloria celesti. multo magis q̄ sma-
ragdus in medio auri. de quo signo dr̄ Apoca.
xij. Signum magnū apparuit in celo. Mulier
amicta sole ⁊c.

Sextus lapis dicitur sardius qui est rubei
coloris. ⁊ sic appellatur: q2 primit⁹ in sar-
dis est repertus. vt dicit Isid. ⁊ ponitur in lib.
de pprie. rerū. Ubi etiam dicitur s̄m Diasco. q̄
incendit gaudium. ⁊ expellit timorē. audaces
reddit. ⁊ acuit mentē. ⁊ gestantē se ab incanta
tionibus ⁊ maleficijs tuetur ab ipso p̄sente nō
nocet onix. qui est alius lapis habens quasdā
nociuas qualitates. Licet aūt predicta gēma
nullam predictarū pprietatum habere. hz tn̄
eas virgo benedicta que suis deuotis auget ⁊
incendit gaudium dicens illud Mat. v. Gau
dete ⁊ exultate qm̄ merces vestra copiosa est

in celis. Expellit quoqз timorem illum de quo inquit ps.xiij. Trepidauerunt timore vbi non erat timor. Audaces etiam nos facit cōtra diabolum ꝛ ab eius maleficijs defendit. ita ꝙ eius deuotiōe in cordibus nostris existe nobis nui [illegible]nus nocere pōt. vñ de quolibet ipsius deuoto dici pōt illud ps.lxxxiij. Filius iniqui nō apponet nocere ei. y

Septimus ꝛ vltimus lapis dicitur solix. de quo dicitur in li.de proprie.re. ꝙ est gemma candida et translucens sic dicta eo ꝙ ad similitudinez solis in orbe fulgētis radios gerat. vt dicit Isid.in.c.de candidis gemmis. Et similiter beata virgo sole clarior per orbem vniuersum radios sue claritatis effundit quibus oēs deuotos suos illuminare nō desistit. vñ ipsa Eccli.xxiiij. inquit. Illuminabo omēs sperātes in dño De ipsa autē virgine clarissima loquens dantes in.xxij.cātu paradisi inqt. E beatrice dixe. Eccolle schiere. Del triūpho di xpo. e tuto il fructo Ricolto del girar di queste spere. Paruemi chel suo viso ardesse tuto. Eli ogi hauea si de leticia pieni che passar mi conueni senza constructo. Quale ne plenilunii et ne sereni. Triuia ride tra le nimphe eterne. Che depingon il ciel per tutti i seni. Uidi o sopra milliora de lucerne vn sol chetute quante lacendeua come fa il nostro le viste superne. E per la viua luce transparcua la lucente substanza tanto chiara nel viso mio hec nolla sustenua. O beatrice o dolce guida e chara: Ella mi dixe. Quel che ti sobranza. e vertu da cui nullo si ripara. Quiui e la sapienza e la possanza chaprile strade intra li cielo e la terra vnde fugia si lōga distanza. Como foco da nube si disserra per dilatarsi si che non vi cape E for di sua natura in giu saterra. La mente mia chosi tra quelle dape. Fata piu grande: di sestessa vsio. E che si lesse rimembrar non sape Aprili ogi e riguarda chi son io. Tu hai vedute cose che possente. Se fato a sostener lo riso mio. Io era coma quei che si risen: e Di visione oblita che singegna indarno di redurlasi a la mente. Quando io vdi q̄sta proferta degna. Di tanto grado che mai non si stingue Del libro che . preterito rassegna. Se me sonasier tute quelle ligue chepollimia colle sore fero. Del lacte lor dolcissimo piu pingue. Per aiutermi al milesmo del vero. Non si verria cantando il sancto riso. E quanto il sancto aspecto facea mero. Et infra perentre li cielo scese vna facella. Formata in cherchio doro a guisa di corona E cinsela e giro se intorno ad ella. Qualuncha melodia piu dolce sona. qua giu. ꝛ a se piu lanima lira parebbe nube che squarzata tona Comparata al sonar di quella lira vnde si incoronaua il bel sapiro. De qua il ciel piu chiara. sinzafira. io sono amore angelico che giro lalto leticia che spira del vētre Che fu albergo del nro desiro. E girero mi dona del ciel mētre che seguirai tuo filio. et farai dia. Pia la spera suprema per cheli entre. Cosi la circulata melodia. Si sigilaua ꝛ tutti li altri lumi. Facea sonar i. nome de maria. lo real manto di tutti volumi. Del mundo che feruee piu sauiua Nel alito de dior ne costumi. Hauea sopra di noi le terna riua. Tanto distante che la sua peruenza. La douio era anchor non appariua. Pero non haber li ogi mei potenza di segutar la coronata fiamma Che si leuo appresso a sua semenza E come fantolin chen ver la mamma. Tendeli le brachia po i chiei lacte prese Per lanio chen fin di torsi l inflama. Ciascun di quei candore in su si se stese. Con la sua fiama si che lalto affecto. Chaueano a Maria mi fu palese Indi rimaseriu nel mio conspecto. Regina celi cantando si. dolce. Che mai da me non si parti il dilecto. O quāta heluberia chese so folce. In quelle arche richissime che foro. A seminare qua giu bone bobolce. Quiui e gode e viue del thesoro. Che saquisto piangendo nel exilio Di babylon. oueli lascio loro. Quiui triumpha sotto lalto filio Di dio ꝛ di maria di sua victoria. E con lanticho ꝛ col nouo consilio Colui che tien le claue di tal gloria. hec ille.

Pro conclusione autem huius operis libet ad gloriaз ipsius benedicte virginis sexagies ꝛ ter exclamare. vt quibus lapidibus per angelos coronam ei factam declarauimus ipsis clamorib' alteram componamus. O igitur fons gratie superne. O armarium omnium diuitiarum sapientie ꝛ scientie de cibus et refectio humane mentis. O stella matutina. O vita nostra. O dulcis mater et pia. O auxiliatrix in omni calamitate. O mater pietatis. O vena nostre salutis. O principium nostri amoris. O redemptrix vniuersi. O mutatrix cursu naturalis. O recuperatrix perditi orbis. O renouatrix humane nature. O mediatrix dei ꝛ hominum. O spes solida nostre mercedis. O ductrix omnis fidelis errātis. O fundamentum nostre fidei. O mare in quo defluunt omnia flumina diuinorum charismatum. O sagita contra serpentem antiquum. O portus desiderabilis. O schola omnium virtutum. O pons periculosi huius mundani fluminis. O ardor superni amoris. O scala per quam in celum ascenditur. O vas et templum spiritussancti. O speculum in quo resplendet omne bonum. O norma iusticie. O castitatis magistra. O Innocentie forma O ante nostrum iudicem aduocata fidelissima O gloria angelorum. O decor omnium celorum. O dispensatrix donorum dei. O virgo mater eterni verbi. O portinaria paradisi. O aqua melliflua que das bibere omni sitiēti. O exempar humilitatis. O secretaria eterni con

ciiij. O tabernaculum ſanctum. O refugiũ noſtre miſerie. O viuificatrix ab eterna morte. O theſauraria altiſſimi. O puella ſuper omnes preelecta. O vox prophetarum. O deſiderium patriarcharum. O flamma inter ſeraphin. O lumen ad cherubin. O throna inter thronos. O domina inter dominatiões. O maxima princeps inter principatus. O columna omnis poteſtatis. O virtutum ſuprema virtus. O archãgela inter archangelos. O omnium angelorũ ornamentum. O hortus deliciarum. O corona iuſtorum. O triumphus celi empyrei. O filia patris eterni. O genitrix diuine maieſtatis. O ſponſa paracleti. O regina ⁊ imperatrix orbis vniuerſi defende nos a malignis ſpiritib⁹. Et fac vt in die iudicij audiamus vnigenitũ filiũ tuum nobis dicẽtem. Uenite benedicti patris mei. poſſidete regnum qđ vobis paratũ eſt ab origine mundi. In quo regno perẽniter te laudare ⁊ glorificare valeamus vna cum ipſo dilectiſſimo filio tuo qui cum eterno patre ⁊ ſpiritu ſancto viuit et regnat deus per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Mariale de excellentijs intemerate dei genitricis. Impreſſum Lugduni opera probi viri Antonij du Ry. Ac impenſis honeſti viri Jacobi q. Frãciſci de Giũta Florentini: ac ſociorum. Anno domini. M. cccccxxv. die vero. x. menſis nouembris.

Regiſtrum.

A a. B b. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z. ⁊. ꝯ. ꝶ. A B. C. D. E. F. G. H. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. Omnes ſunt q̃terni preter. B. b. qui eſt ternus. ⁊. T. qui eſt duernus.

